॥ ਨਮੋ ਤਸ੍ਸ ਭਗਵਤੋ ਅਰਹਤੋ ਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧਸ੍ਸ॥

ਅਭਿਧਮ੍ਮਮਾਤਿਕਾਪਾਲ਼ਿ

ਏਕੰ ਸਮਯੰ ਭਗਵਾ ਦੇਵੇਸੁ ਵਿਹਰਤਿ ਤਾਵਤਿੰਸਭਵਨੇ ਪਾਰਿਚ੍ਛਤ੍ਤਕਮੂਲੇ ਪਣ੍ਡੁਕਮ੍ਬਲਸਿਲਾਯੰ। ਤਤ੍ਰ ਖੋ ਭਗਵਾ ਦੇਵਾਨੰ ਤਾਵਤਿੰਸਾਨੰ ਅਭਿਧਮ੍ਮਕਥੰ ਕਥੇਸਿ।

੧. ਧਮ੍ਮਸਙ੍ਗਣੀਮਾਤਿਕਾ

ਤਿਕਮਾਤਿਕਾ

ਕੁਸਲਾ ਧਮ੍ਮਾ (ਧ॰ ਸ॰ ਤਿਕਮਾਤਿਕਾ ੧-੨੨), ਅਕੁਸਲਾ ਧਮ੍ਮਾ, ਅਬ੍ਯਾਕਤਾ ਧਮ੍ਮਾ। ਸੁਖਾਯ ਵੇਦਨਾਯ ਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਾ ਧਮ੍ਮਾ, ਦੁਕ੍ਖਾਯ ਵੇਦਨਾਯ ਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਾ ਧਮ੍ਮਾ, ਅਦੁਕ੍ਖਮਸੁਖਾਯ ਵੇਦਨਾਯ ਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਾ ਧਮ੍ਮਾ। ਵਿਪਾਕਾ ਧਮ੍ਮਾ, ਵਿਪਾਕਧਮ੍ਮਧਮ੍ਮਾ, ਨੇਵਵਿਪਾਕਨਵਿਪਾਕਧਮ੍ਮਧਮ੍ਮਾ। ਉਪਾਦਿਣ੍ਣੁਪਾਦਾਨਿਯਾ ਧਮ੍ਮਾ, ਅਨੁਪਾਦਿਣ੍ਣੁਪਾਦਾਨਿਯਾ ਧਮ੍ਮਾ, ਅਨੁਪਾਦਿਣ੍ਣਅਨੁਪਾਦਾਨਿਯਾ ਧਮ੍ਮਾ। ਸੰਕਿਲਿਟ੍ਠਸੰਕਿਲੇਸਿਕਾ ਧਮ੍ਮਾ, ਅਸੰਕਿਲਿਟ੍ਠਸੰਕਿਲੇਸਿਕਾ ਧਮ੍ਮਾ, ਅਸੰਕਿਲਿਟ੍ਠਅਸੰਕਿਲੇਸਿਕਾ ਧਮ੍ਮਾ। ਸਵਿਤਕ੍ਕਸਵਿਚਾਰਾ ਧਮ੍ਮਾ, ਅਵਿਤਕ੍ਕਵਿਚਾਰਮਤ੍ਤਾ ਧਮ੍ਮਾ, ਅਵਿਤਕ੍ਕਅਵਿਚਾਰਾ ਧਮ੍ਮਾ। ਪੀਤਿਸਹਗਤਾ ਧਮ੍ਮਾ, ਸੁਖਸਹਗਤਾ ਧਮ੍ਮਾ, ਉਪੇਕ੍ਖਾਸਹਗਤਾ ਧਮ੍ਮਾ। ਦਸ੍ਸਨੇਨ ਪਹਾਤਬ੍ਬਾ ਧਮ੍ਮਾ, ਭਾਵਨਾਯ ਪਹਾਤਬ੍ਬਾ ਧਮ੍ਮਾ, ਨੇਵ ਦਸ੍ਸਨੇਨ ਨ ਭਾਵਨਾਯ ਪਹਾਤਬ੍ਬਾ ਧਮ੍ਮਾ। ਦਸ੍ਸਨੇਨ ਪਹਾਤਬ੍ਬਹੇਤੁਕਾ ਧਮ੍ਮਾ, ਭਾਵਨਾਯ ਪਹਾਤਬ੍ਬਹੇਤੁਕਾ ਧਮ੍ਮਾ, ਨੇਵ ਦਸ੍ਸਨੇਨ ਨ ਭਾਵਨਾਯ ਪਹਾਤਬ੍ਬਹੇਤੁਕਾ ਧਮ੍ਮਾ । ਆਚਯਗਾਮਿਨੋ ਧਮ੍ਮਾ, ਅਪਚਯਗਾਮਿਨੋ ਧਮ੍ਮਾ, ਨੇਵਾਚਯਗਾਮਿਨਾਪਚਯਗਾਮਿਨੋ ਧਮ੍ਮਾ। ਸੇਕ੍ਖਾ ਧਮ੍ਮਾ, ਅਸੇਕ੍ਖਾ ਧਮ੍ਮਾ, ਨੇਵਸੇਕ੍ਖਨਾਸੇਕ੍ਖਾ ਧਮ੍ਮਾ। ਪਰਿਤ੍ਤਾ ਧਮ੍ਮਾ, ਮਹਗ੍ਗਤਾ ਧਮ੍ਮਾ, ਅਪ੍ਪਮਾਣਾ ਧਮ੍ਮਾ। ਪਰਿਤ੍ਤਾਰਮ੍ਮਣਾ ਧਮ੍ਮਾ, ਮਹਗ੍ਗਤਾਰਮ੍ਮਣਾ ਧਮ੍ਮਾ, ਅਪ੍ਪਮਾਣਾਰਮ੍ਮਣਾ ਧਮ੍ਮਾ। ਹੀਨਾ ਧਮ੍ਮਾ, ਮਜ੍ਝਿਮਾ ਧਮ੍ਮਾ, ਪਣੀਤਾ ਧਮ੍ਮਾ। ਮਿਚ੍ਛਤ੍ਤਨਿਯਤਾ ਧਮ੍ਮਾ, ਸਮ੍ਮਤ੍ਤਨਿਯਤਾ ਧਮ੍ਮਾ, ਅਨਿਯਤਾ ਧਮ੍ਮਾ। ਮਗ੍ਗਾਰਮ੍ਮਣਾ ਧਮ੍ਮਾ, ਮਗ੍ਗਹੇਤੁਕਾ ਧਮ੍ਮਾ, ਮਗ੍ਗਾਧਿਪਤਿਨੋ ਧਮ੍ਮਾ। ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਾ ਧਮ੍ਮਾ, ਅਨੁਪ੍ਪਨ੍ਨਾ ਧਮ੍ਮਾ, ਉਪ੍ਪਾਦਿਨੋ ਧਮ੍ਮਾ। ਅਤੀਤਾ ਧਮ੍ਮਾ, ਅਨਾਗਤਾ ਧਮ੍ਮਾ, ਪਚ੍ਚੁਪ੍ਪਨ੍ਨਾ ਧਮ੍ਮਾ। ਅਤੀਤਾਰਮ੍ਮਣਾ ਧਮ੍ਮਾ, ਅਨਾਗਤਾਰਮ੍ਮਣਾ ਧਮ੍ਮਾ, ਪਚ੍ਚੁਪ੍ਪਨ੍ਨਾਰਮ੍ਮਣਾ ਧਮ੍ਮਾ। ਅਜ੍ਝਤ੍ਤਾ ਧਮ੍ਮਾ, ਬਹਿਦ੍ਧਾ ਧਮ੍ਮਾ, ਅਜ੍ਝਤ੍ਤਬਹਿਦ੍ਧਾ ਧਮ੍ਮਾ। ਅਜ੍ਝਤ੍ਤਾਰਮ੍ਮਣਾ ਧਮ੍ਮਾ, ਬਹਿਦ੍ਧਾਰਮ੍ਮਣਾ ਧਮ੍ਮਾ, ਅਜ੍ਝਤ੍ਤਬਹਿਦ੍ਧਾਰਮ੍ਮਣਾ ਧਮ੍ਮਾ। ਸਨਿਦਸ੍ਸਨਸਪ੍ਪਟਿਘਾ ਧਮ੍ਮਾ, ਅਨਿਦਸ੍ਸਨਸਪ੍ਪਟਿਘਾ ਧਮ੍ਮਾ, ਅਨਿਦਸ੍ਸਨਅਪ੍ਪਟਿਘਾ ਧਮ੍ਮਾ (ਧ॰ ਸ॰ ਤਿਕਮਾਤਿਕਾ ੧-੨੨)।

ਦ੍ਵਾਵੀਸਤਿਤਿਕੰ।

ਦੁਕਮਾਤਿਕਾ

ਹੇਤੁਗੋਚ੍ਛਕੰ

ਹੇਤੂ ਧਮ੍ਮਾ, ਨ ਹੇਤੂ ਧਮ੍ਮਾ। ਸਹੇਤੁਕਾ ਧਮ੍ਮਾ, ਅਹੇਤੁਕਾ ਧਮ੍ਮਾ। ਹੇਤੁਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਾ ਧਮ੍ਮਾ, ਹੇਤੁਵਿਪ੍ਪਯੁਤ੍ਤਾ ਧਮ੍ਮਾ। ਹੇਤੂ ਚੇਵ ਧਮ੍ਮਾ ਸਹੇਤੁਕਾ ਚ, ਸਹੇਤੁਕਾ ਚੇਵ ਧਮ੍ਮਾ ਨ ਚ ਹੇਤੂ। ਹੇਤੂ ਚੇਵ ਧਮ੍ਮਾ ਹੇਤੁਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਾ ਚ, ਹੇਤੁਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਾ ਚੇਵ ਧਮ੍ਮਾ ਨ ਚ ਹੇਤੂ। ਨ ਹੇਤੂ ਖੋ ਪਨ ਧਮ੍ਮਾ ਸਹੇਤੁਕਾਪਿ, ਅਹੇਤੁਕਾਪਿ। ਹੇਤੁਗੋਚ੍ਛਕੰ।

ਚੂਲ਼ਨ੍ਤਰਦੁਕਂ

ਸਪ੍ਪਚ੍ਚਯਾ ਧਮ੍ਮਾ, ਅਪ੍ਪਚ੍ਚਯਾ ਧਮ੍ਮਾ। ਸਙ੍ਖਤਾ ਧਮ੍ਮਾ, ਅਸਙ੍ਖਤਾ ਧਮ੍ਮਾ। ਸਨਿਦਸ੍ਸਨਾ ਧਮ੍ਮਾ, ਅਨਿਦਸ੍ਸਨਾ ਧਮ੍ਮਾ। ਸਪ੍ਪਟਿਘਾ ਧਮ੍ਮਾ, ਅਪ੍ਪਟਿਘਾ ਧਮ੍ਮਾ। ਰੂਪਿਨੋ ਧਮ੍ਮਾ, ਅਰੂਪਿਨੋ ਧਮ੍ਮਾ। ਲੋਕਿਯਾ ਧਮ੍ਮਾ, ਲੋਕੁਤ੍ਤਰਾ ਧਮ੍ਮਾ। ਕੇਨਚਿ ਵਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਾ ਧਮ੍ਮਾ, ਕੇਨਚਿ ਨ ਵਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਾ ਧਮ੍ਮਾ। ਚੂਲ਼ਨ੍ਤਰਦੁਕਂ।

ਆਸਵਗੋਚ੍ਛਕਂ

ਆਸਵਾ ਧਮ੍ਮਾ, ਨੋ ਆਸਵਾ ਧਮ੍ਮਾ। ਸਾਸਵਾ ਧਮ੍ਮਾ, ਅਨਾਸਵਾ ਧਮ੍ਮਾ। ਆਸਵਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਾ ਧਮ੍ਮਾ, ਆਸਵਵਿਪ੍ਪਯੁਤ੍ਤਾ ਧਮ੍ਮਾ। ਆਸਵਾ ਚੇਵ ਧਮ੍ਮਾ ਸਾਸਵਾ ਚ, ਸਾਸਵਾ ਚੇਵ ਧਮ੍ਮਾ ਨੋ ਚ ਆਸਵਾ। ਆਸਵਾ ਚੇਵ ਧਮ੍ਮਾ ਆਸਵਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਾ ਚ, ਆਸਵਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਾ ਚੇਵ ਧਮ੍ਮਾ ਨੋ ਚ ਆਸਵਾ। ਆਸਵਵਿਪ੍ਪਯੁਤ੍ਤਾ ਖੋ ਪਨ ਧਮ੍ਮਾ ਸਾਸਵਾਪਿ, ਅਨਾਸਵਾਪਿ। ਆਸਵਗੋਚ੍ਛਕਂ।

ਸਞ੍ਞੋਜਨਗੋਚ੍ਛਕਂ

ਸਞ੍ਞੋਜਨਾ ਧਮ੍ਮਾ, ਨੋ ਸਞ੍ਞੋਜਨਾ ਧਮ੍ਮਾ। ਸਞ੍ਞੋਜਨਿਯਾ ਧਮ੍ਮਾ, ਅਸਞ੍ਞੋਜਨਿਯਾ ਧਮ੍ਮਾ। ਸਞ੍ਞੋਜਨਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਾ ਧਮ੍ਮਾ, ਸਞ੍ਞੋਜਨਵਿਪ੍ਪਯੁਤ੍ਤਾ ਧਮ੍ਮਾ। ਸਞ੍ਞੋਜਨਾ ਚੇਵ ਧਮ੍ਮਾ ਸਞ੍ਞੋਜਨਿਯਾ ਚ, ਸਞ੍ਞੋਜਨਿਯਾ ਚੇਵ ਧਮ੍ਮਾ ਨੋ ਚ ਸਞ੍ਞੋਜਨਾ। ਸਞ੍ਞੋਜਨਾ ਚੇਵ ਧਮ੍ਮਾ ਸਞ੍ਞੋਜਨਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਾ ਚ, ਸਞ੍ਞੋਜਨਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਾ ਚੇਵ ਧਮ੍ਮਾ ਨੋ ਚ ਸਞ੍ਞੋਜਨਾ। ਸਞ੍ਞੋਜਨਵਿਪ੍ਪਯੁਤ੍ਤਾ ਖੋ ਪਨ ਧਮ੍ਮਾ ਸਞ੍ਞੋਜਨਿਯਾਪਿ, ਅਸਞ੍ਞੋਜਨਿਯਾਪਿ। ਸਞ੍ਞੋਜਨਗੋਚ੍ਛਕਂ।

ਗਨ੍ਥਗੋਚ੍ਛਕਂ

ਗਨ੍ਥਾ ਧਮ੍ਮਾ, ਨੋ ਗਨ੍ਥਾ ਧਮ੍ਮਾ। ਗਨ੍ਥਨਿਯਾ ਧਮ੍ਮਾ, ਅਗਨ੍ਥਨਿਯਾ ਧਮ੍ਮਾ। ਗਨ੍ਥਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਾ ਧਮ੍ਮਾ, ਗਨ੍ਥਵਿਪ੍ਪਯੁਤ੍ਤਾ ਧਮ੍ਮਾ। ਗਨ੍ਥਾ ਚੇਵ ਧਮ੍ਮਾ ਗਨ੍ਥਨਿਯਾ ਚ, ਗਨ੍ਥਨਿਯਾ ਚੇਵ ਧਮ੍ਮਾ ਨੋ ਚ ਗਨ੍ਥਾ । ਗਨ੍ਥਾ ਚੇਵ ਧਮ੍ਮਾ ਗਨ੍ਥਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਾ ਚ, ਗਨ੍ਥਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਾ ਚੇਵ ਧਮ੍ਮਾ ਨੋ ਚ ਗਨ੍ਥਾ। ਗਨ੍ਥਵਿਪ੍ਪਯੁਤ੍ਤਾ ਖੋ ਪਨ ਧਮ੍ਮਾ ਗਨ੍ਥਨਿਯਾਪਿ, ਅਗਨ੍ਥਨਿਯਾਪਿ। ਗਨ੍ਥਗੋਚ੍ਛਕਂ।

ਓਘਗੋਚ੍ਛਕਂ

ਓਘਾ ਧਮ੍ਮਾ, ਨੋ ਓਘਾ ਧਮ੍ਮਾ। ਓਘਨਿਯਾ ਧਮ੍ਮਾ, ਅਨੋਘਨਿਯਾ ਧਮ੍ਮਾ। ਓਘਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਾ ਧਮ੍ਮਾ, ਓਘਵਿਪ੍ਪਯੁਤ੍ਤਾ ਧਮ੍ਮਾ। ਓਘਾ ਚੇਵ ਧਮ੍ਮਾ ਓਘਨਿਯਾ ਚ, ਓਘਨਿਯਾ ਚੇਵ ਧਮ੍ਮਾ ਨੋ ਚ ਓਘਾ। ਓਘਾ ਚੇਵ ਧਮ੍ਮਾ ਓਘਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਾ ਚ, ਓਘਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਾ ਚੇਵ ਧਮ੍ਮਾ ਨੋ ਚ ਓਘਾ। ਓਘਵਿਪ੍ਪਯੁਤ੍ਤਾ ਖੋ ਪਨ ਧਮ੍ਮਾ ਓਘਨਿਯਾਪਿ, ਅਨੋਘਨਿਯਾਪਿ। ਓਘਗੋਚ੍ਛਕਂ।

ਯੋਗਗੋਚ੍ਛਕਂ

ਯੋਗਾ ਧਮ੍ਮਾ, ਨੋ ਯੋਗਾ ਧਮ੍ਮਾ। ਯੋਗਨਿਯਾ ਧਮ੍ਮਾ, ਅਯੋਗਨਿਯਾ ਧਮ੍ਮਾ। ਯੋਗਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਾ ਧਮ੍ਮਾ, ਯੋਗਵਿਪ੍ਪਯੁਤ੍ਤਾ ਧਮ੍ਮਾ। ਯੋਗਾ ਚੇਵ ਧਮ੍ਮਾ ਯੋਗਨਿਯਾ ਚ, ਯੋਗਨਿਯਾ ਚੇਵ ਧਮ੍ਮਾ ਨੋ ਚ ਯੋਗਾ। ਯੋਗਾ ਚੇਵ ਧਮ੍ਮਾ ਯੋਗਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਾ ਚ, ਯੋਗਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਾ ਚੇਵ ਧਮ੍ਮਾ ਨੋ ਚ ਯੋਗਾ। ਯੋਗਵਿਪ੍ਪਯੁਤ੍ਤਾ ਖੋ ਪਨ ਧਮ੍ਮਾ ਯੋਗਨਿਯਾਪਿ, ਅਯੋਗਨਿਯਾਪਿ। ਯੋਗਗੋਚ੍ਛਕਂ।

ਨੀਵਰਣਗੋਚ੍ਛਕਂ

ਨੀਵਰਣਾ ਧਮ੍ਮਾ, ਨੋ ਨੀਵਰਣਾ ਧਮ੍ਮਾ। ਨੀਵਰਣਿਯਾ ਧਮ੍ਮਾ, ਅਨੀਵਰਣਿਯਾ ਧਮ੍ਮਾ। ਨੀਵਰਣਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਾ ਧਮ੍ਮਾ, ਨੀਵਰਣਵਿਪ੍ਪਯੁਤ੍ਤਾ ਧਮ੍ਮਾ। ਨੀਵਰਣਾ ਚੇਵ ਧਮ੍ਮਾ ਨੀਵਰਣਿਯਾ ਚ, ਨੀਵਰਣਿਯਾ ਚੇਵ ਧਮ੍ਮਾ ਨੋ ਚ ਨੀਵਰਣਾ। ਨੀਵਰਣਾ ਚੇਵ ਧਮ੍ਮਾ ਨੀਵਰਣਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਾ ਚ, ਨੀਵਰਣਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਾ ਚੇਵ ਧਮ੍ਮਾ ਨੋ ਚ ਨੀਵਰਣਾ। ਨੀਵਰਣਵਿਪ੍ਪਯੁਤ੍ਤਾ ਖੋ ਪਨ ਧਮ੍ਮਾ ਨੀਵਰਣਿਯਾਪਿ, ਅਨੀਵਰਣਿਯਾਪਿ। ਨੀਵਰਣਗੋਚ੍ਛਕੰ।

ਪਰਾਮਾਸਗੋਚ੍ਛਕੰ

ਪਰਾਮਾਸਾ ਧਮ੍ਮਾ, ਨੋ ਪਰਾਮਾਸਾ ਧਮ੍ਮਾ। ਪਰਾਮਟ੍ਠਾ ਧਮ੍ਮਾ, ਅਪਰਾਮਟ੍ਠਾ ਧਮ੍ਮਾ। ਪਰਾਮਾਸਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਾ ਧਮ੍ਮਾ, ਪਰਾਮਾਸਵਿਪ੍ਪਯੁਤ੍ਤਾ ਧਮ੍ਮਾ। ਪਰਾਮਾਸਾ ਚੇਵ ਧਮ੍ਮਾ ਪਰਾਮਟ੍ਠਾ ਚ, ਪਰਾਮਟ੍ਠਾਚੇਵ ਧਮ੍ਮਾ ਨੋ ਚ ਪਰਾਮਾਸਾ। ਪਰਾਮਾਸਵਿਪ੍ਪਯੁਤ੍ਤਾ ਖੋ ਪਨ ਧਮ੍ਮਾ ਪਰਾਮਟ੍ਠਾਪਿ, ਅਪਰਾਮਟ੍ਠਾਪਿ। ਪਰਾਮਾਸਗੋਚ੍ਛਕੰ।

ਮਹਨ੍ਤਰਦੁਕੰ

ਸਾਰਮ੍ਮਣਾ ਧਮ੍ਮਾ, ਅਨਾਰਮ੍ਮਣਾ ਧਮ੍ਮਾ। ਚਿਤ੍ਤਾ ਧਮ੍ਮਾ, ਨੋ ਚਿਤ੍ਤਾ ਧਮ੍ਮਾ। ਚੇਤਸਿਕਾ ਧਮ੍ਮਾ, ਅਚੇਤਸਿਕਾ ਧਮ੍ਮਾ। ਚਿਤ੍ਤਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਾ ਧਮ੍ਮਾ, ਚਿਤ੍ਤਵਿਪ੍ਪਯੁਤ੍ਤਾ ਧਮ੍ਮਾ। ਚਿਤ੍ਤਸੰਸਟ੍ਠਾ ਧਮ੍ਮਾ, ਚਿਤ੍ਤਵਿਸੰਸਟ੍ਠਾ ਧਮ੍ਮਾ। ਚਿਤ੍ਤਸਮੁਟ੍ਠਾਨਾ ਧਮ੍ਮਾ, ਨੋ ਚਿਤ੍ਤਸਮੁਟ੍ਠਾਨਾ ਧਮ੍ਮਾ। ਚਿਤ੍ਤਸਹਭੁਨੋ ਧਮ੍ਮਾ, ਨੋ ਚਿਤ੍ਤਸਹਭੁਨੋ ਧਮ੍ਮਾ। ਚਿਤ੍ਤਾਨੁਪਰਿਵਤ੍ਤਿਨੋ ਧਮ੍ਮਾ, ਨੋ ਚਿਤ੍ਤਾਨੁਪਰਿਵਤ੍ਤਿਨੋ ਧਮ੍ਮਾ। ਚਿਤ੍ਤਸੰਸਟ੍ਠਸਮੁਟ੍ਠਾਨਾ ਧਮ੍ਮਾ, ਨੋ ਚਿਤ੍ਤਸੰਸਟ੍ਠਸਮੁਟ੍ਠਾਨਾ ਧਮ੍ਮਾ। ਚਿਤ੍ਤਸੰਸਟ੍ਠਸਮੁਟ੍ਠਾਨਸਹਭੁਨੋ ਧਮ੍ਮਾ, ਨੋ ਚਿਤ੍ਤਸੰਸਟ੍ਠਸਮੁਟ੍ਠਾਨਸਹਭੁਨੋ ਧਮ੍ਮਾ। ਚਿਤ੍ਤਸੰਸਟ੍ਠਸਮੁਟ੍ਠਾਨਾਨੁਪਰਿਵਤ੍ਤਿਨੋ ਧਮ੍ਮਾ, ਨੋ ਚਿਤ੍ਤਸੰਸਟ੍ਠਸਮੁਟ੍ਠਾਨਾਨੁਪਰਿਵਤ੍ਤਿਨੋ ਧਮ੍ਮਾ। ਅਜ੍ਝਤ੍ਤਿਕਾ ਧਮ੍ਮਾ, ਬਾਹਿਰਾ ਧਮ੍ਮਾ। ਉਪਾਦਾ ਧਮ੍ਮਾ, ਨੋ ਉਪਾਦਾ ਧਮ੍ਮਾ। ਉਪਾਦਿਣ੍ਣਾ ਧਮ੍ਮਾ, ਅਨੁਪਾਦਿਣ੍ਣਾ ਧਮ੍ਮਾ। ਮਹਨ੍ਤਰਦੁਕੰ।

ਉਪਾਦਾਨਗੋਚ੍ਛਕੰ

ਉਪਾਦਾਨਾ ਧਮ੍ਮਾ, ਨੋ ਉਪਾਦਾਨਾ ਧਮ੍ਮਾ। ਉਪਾਦਾਨਿਯਾ ਧਮ੍ਮਾ, ਅਨੁਪਾਦਾਨਿਯਾ ਧਮ੍ਮਾ। ਉਪਾਦਾਨਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਾ ਧਮ੍ਮਾ, ਉਪਾਦਾਨਵਿਪ੍ਪਯੁਤ੍ਤਾ ਧਮ੍ਮਾ। ਉਪਾਦਾਨਾ ਚੇਵ ਧਮ੍ਮਾ ਉਪਾਦਾਨਿਯਾ ਚ, ਉਪਾਦਾਨਿਯਾ ਚੇਵ ਧਮ੍ਮਾ ਨੋ ਚ ਉਪਾਦਾਨਾ। ਉਪਾਦਾਨਾ ਚੇਵ ਧਮ੍ਮਾ ਉਪਾਦਾਨਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਾ ਚ, ਉਪਾਦਾਨਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਾ ਚੇਵ ਧਮ੍ਮਾ ਨੋ ਚ ਉਪਾਦਾਨਾ। ਉਪਾਦਾਨਵਿਪ੍ਪਯੁਤ੍ਤਾ ਖੋ ਪਨ ਧਮ੍ਮਾ ਉਪਾਦਾਨਿਯਾਪਿ, ਅਨੁਪਾਦਾਨਿਯਾਪਿ। ਉਪਾਦਾਨਗੋਚ੍ਛਕੰ।

ਕਿਲੇਸਗੋਚ੍ਛਕੰ

ਕਿਲੇਸਾ ਧਮ੍ਮਾ, ਨੋ ਕਿਲੇਸਾ ਧਮ੍ਮਾ। ਸੰਕਿਲੇਸਿਕਾ ਧਮ੍ਮਾ, ਅਸੰਕਿਲੇਸਿਕਾ ਧਮ੍ਮਾ। ਸੰਕਿਲਿਟ੍ਠਾ ਧਮ੍ਮਾ, ਅਸੰਕਿਲਿਟ੍ਠਾ ਧਮ੍ਮਾ। ਕਿਲੇਸਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਾ ਧਮ੍ਮਾ, ਕਿਲੇਸਵਿਪ੍ਪਯੁਤ੍ਤਾ ਧਮ੍ਮਾ। ਕਿਲੇਸਾ ਚੇਵ ਧਮ੍ਮਾ ਸੰਕਿਲੇਸਿਕਾ ਚ, ਸੰਕਿਲੇਸਿਕਾ ਚੇਵ ਧਮ੍ਮਾ ਨੋ ਚ ਕਿਲੇਸਾ। ਕਿਲੇਸਾ ਚੇਵ ਧਮ੍ਮਾ ਸੰਕਿਲਿਟ੍ਠਾ ਚ, ਸੰਕਿਲਿਟ੍ਠਾ ਚੇਵ ਧਮ੍ਮਾ ਨੋ ਚ ਕਿਲੇਸਾ। ਕਿਲੇਸਾ ਚੇਵ ਧਮ੍ਮਾ ਕਿਲੇਸਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਾ ਚ, ਕਿਲੇਸਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਾ ਚੇਵ ਧਮ੍ਮਾ ਨੋ ਚ ਕਿਲੇਸਾ। ਕਿਲੇਸਵਿਪ੍ਪਯੁਤ੍ਤਾ ਖੋ ਪਨ ਧਮ੍ਮਾ ਸੰਕਿਲੇਸਿਕਾਪਿ, ਅਸੰਕਿਲੇਸਿਕਾਪਿ। ਕਿਲੇਸਗੋਚ੍ਛਕੰ।

ਪਿਟ੍ਠਿਦੁਕੰ

ਦਸ੍ਸਨੇਨ ਪਹਾਤਬ੍ਬਾ ਧਮ੍ਮਾ, ਨ ਦਸ੍ਸਨੇਨ ਪਹਾਤਬ੍ਬਾ ਧਮ੍ਮਾ। ਭਾਵਨਾਯ ਪਹਾਤਬ੍ਬਾ ਧਮ੍ਮਾ, ਨ ਭਾਵਨਾਯ ਪਹਾਤਬ੍ਬਾ ਧਮ੍ਮਾ। ਦਸ੍ਸਨੇਨ ਪਹਾਤਬ੍ਬਹੇਤੁਕਾ ਧਮ੍ਮਾ, ਨ ਦਸ੍ਸਨੇਨ ਪਹਾਤਬ੍ਬਹੇਤੁਕਾ ਧਮ੍ਮਾ। ਭਾਵਨਾਯ ਪਹਾਤਬ੍ਬਹੇਤੁਕਾ ਧਮ੍ਮਾ, ਨ

ਭਾਵਨਾਯ ਪਹਾਤਬ੍ਬਹੇਤੁਕਾ ਧਮ੍ਮਾ। ਸਵਿਤਕ੍ਕਾ ਧਮ੍ਮਾ, ਅਵਿਤਕ੍ਕਾ ਧਮ੍ਮਾ। ਸਵਿਚਾਰਾ ਧਮ੍ਮਾ, ਅਵਿਚਾਰਾ ਧਮ੍ਮਾ। ਸਪ੍ਪੀਤਿਕਾ ਧਮ੍ਮਾ, ਅਪ੍ਪੀਤਿਕਾ ਧਮ੍ਮਾ। ਪੀਤਿਸਹਗਤਾ ਧਮ੍ਮਾ, ਨ ਪੀਤਿਸਹਗਤਾ ਧਮ੍ਮਾ। ਸੁਖਸਹਗਤਾ ਧਮ੍ਮਾ, ਨ ਸੁਖਸਹਗਤਾ ਧਮ੍ਮਾ। ਉਪੇਕ੍ਖਾਸਹਗਤਾ ਧਮ੍ਮਾ, ਨ ਉਪੇਕ੍ਖਾਸਹਗਤਾ ਧਮ੍ਮਾ। ਕਾਮਾਵਚਰਾ ਧਮ੍ਮਾ, ਨ ਕਾਮਾਵਚਰਾ ਧਮ੍ਮਾ। ਰੂਪਾਵਚਰਾ ਧਮ੍ਮਾ, ਨ ਰੂਪਾਵਚਰਾ ਧਮ੍ਮਾ। ਅਰੂਪਾਵਚਰਾ ਧਮ੍ਮਾ, ਨ ਅਰੂਪਾਵਚਰਾ ਧਮ੍ਮਾ। ਪਰਿਯਾਪਨ੍ਨਾ ਧਮ੍ਮਾ, ਅਪਰਿਯਾਪਨ੍ਨਾ ਧਮ੍ਮਾ। ਨਿਯ੍ਯਾਨਿਕਾ ਧਮ੍ਮਾ, ਅਨਿਯ੍ਯਾਨਿਕਾ ਧਮ੍ਮਾ। ਨਿਯਤਾ ਧਮ੍ਮਾ, ਅਨਿਯਤਾ ਧਮ੍ਮਾ। ਸਉਤ੍ਤਰਾ ਧਮ੍ਮਾ, ਅਨੁਤ੍ਤਰਾ ਧਮ੍ਮਾ। ਸਰਣਾ ਧਮ੍ਮਾ, ਅਰਣਾ ਧਮ੍ਮਾ। ਪਿਟ੍ਠਿਦੁਕਂ।

ਅਭਿਧਮ੍ਮਦੁਕਮਾਤਿਕਾ।

ਸੁਤ੍ਤਨ੍ਤਿਕਦੁਕਮਾਤਿਕਾ

ਵਿਜ੍ਜਾਭਾਗਿਨੋ ਧਮ੍ਮਾ, ਅਵਿਜ੍ਜਾਭਾਗਿਨੋ ਧਮ੍ਮਾ। ਵਿਜ੍ਜੂਪਮਾ ਧਮ੍ਮਾ, ਵਜਿਰੂਪਮਾ ਧਮ੍ਮਾ। ਬਾਲਾ ਧਮ੍ਮਾ, ਪਣ੍ਡਿਤਾ ਧਮ੍ਮਾ। ਕਣ੍ਹਾ ਧਮ੍ਮਾ , ਸੁਕ੍ਕਾ ਧਮ੍ਮਾ। ਤਪਨੀਯਾ ਧਮ੍ਮਾ, ਅਤਪਨੀਯਾ ਧਮ੍ਮਾ। ਅਧਿਵਚਨਾ ਧਮ੍ਮਾ, ਅਧਿਵਚਨਪਥਾ ਧਮ੍ਮਾ। ਨਿਰੁਤ੍ਤਿ ਧਮ੍ਮਾ, ਨਿਰੁਤ੍ਤਿਪਥਾ ਧਮ੍ਮਾ। ਪਞ੍ਞਤ੍ਤਿ ਧਮ੍ਮਾ, ਪਞ੍ਞਤ੍ਤਿਪਥਾ ਧਮ੍ਮਾ। ਨਾਮਞ੍ਚ, ਰੂਪਞ੍ਚ। ਅਵਿਜ੍ਜਾ ਚ, ਭਵਤਣ੍ਹਾ ਚ। ਭਵਦਿਟ੍ਠਿ ਚ, ਵਿਭਵਦਿਟ੍ਠਿ ਚ। ਸਸ੍ਸਤਦਿਟ੍ਠਿ ਚ, ਉਚ੍ਛੇਦਦਿਟ੍ਠਿ ਚ। ਅਨ੍ਤਵਾ ਦਿਟ੍ਠਿ ਚ, ਅਨਨ੍ਤਵਾ ਦਿਟ੍ਠਿ ਚ। ਪੁਬ੍ਬਨ੍ਤਾਨੁਦਿਟ੍ਠਿ ਚ, ਅਪਰਨ੍ਤਾਨੁਦਿਟ੍ਠਿ ਚ। ਅਹਿਰਿਕਞ੍ਚ, ਅਨੋਤ੍ਤਪ੍ਪਞ੍ਚ। ਹਿਰੀ ਚ, ਓਤ੍ਤਪ੍ਪਞ੍ਚ। ਦੋਵਚਸ੍ਸਤਾ ਚ, ਪਾਪਮਿਤ੍ਤਤਾ ਚ। ਸੋਵਚਸ੍ਸਤਾ ਚ, ਕਲ੍ਯਾਣਮਿਤ੍ਤਤਾ ਚ। ਆਪਤ੍ਤਿਕੁਸਲਤਾ ਚ, ਆਪਤ੍ਤਿਵੁਟ੍ਠਾਨਕੁਸਲਤਾ ਚ। ਸਮਾਪਤ੍ਤਿਕੁਸਲਤਾ ਚ, ਸਮਾਪਤ੍ਤਿਵੁਟ੍ਠਾਨਕੁਸਲਤਾ ਚ। ਧਾਤੁਕੁਸਲਤਾ ਚ, ਮਨਸਿਕਾਰਕੁਸਲਤਾ ਚ। ਆਯਤਨਕੁਸਲਤਾ ਚ, ਪਟਿਚ੍ਚਸਮੁਪ੍ਪਾਦਕੁਸਲਤਾ ਚ। ਠਾਨਕੁਸਲਤਾ ਚ, ਅਟ੍ਠਾਨਕੁਸਲਤਾ ਚ। ਅਜ੍ਜਵੋ ਚ, ਮਦ੍ਦਵੋ ਚ। ਖਨ੍ਤਿ ਚ, ਸੋਰਚ੍ਚਞ੍ਚ। ਸਾਖਲ੍ਯਞ੍ਚ, ਪਟਿਸਨ੍ਥਾਰੋ ਚ। ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯੇਸੁ ਅਗੁਤ੍ਤਦ੍ਵਾਰਤਾ ਚ, ਭੋਜਨੇ ਅਮਤ੍ਤਞ੍ਞੁਤਾ ਚ। ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯੇਸੁ ਗੁਤ੍ਤਦ੍ਵਾਰਤਾ ਚ, ਭੋਜਨੇ ਮਤ੍ਤਞ੍ਞੁਤਾ ਚ। ਮੁਟ੍ਠਸ੍ਸਚ੍ਚਞ੍ਚ, ਅਸਮ੍ਪਜਞ੍ਞਞ੍ਚ। ਸਤਿ ਚ, ਸਮ੍ਪਜਞ੍ਞਞ੍ਚ। ਪਟਿਸਙ੍ਖਾਨਬਲਞ੍ਚ, ਭਾਵਨਾਬਲਞ੍ਚ। ਸਮਥੋ ਚ, ਵਿਪਸ੍ਸਨਾ ਚ। ਸਮਥਨਿਮਿਤ੍ਤਞ੍ਚ, ਪਗ੍ਗਾਹਨਿਮਿਤ੍ਤਞ੍ਚ। ਪਗ੍ਗਾਹੋ ਚ, ਅਵਿਕ੍ਖੇਪੋ ਚ। ਸੀਲਵਿਪਤ੍ਤਿ ਚ, ਦਿਟ੍ਠਿਵਿਪਤ੍ਤਿ ਚ। ਸੀਲਸਮ੍ਪਦਾ ਚ, ਦਿਟ੍ਠਿਸਮ੍ਪਦਾ ਚ। ਸੀਲਵਿਸੁਦ੍ਧਿ ਚ, ਦਿਟ੍ਠਿਵਿਸੁਦ੍ਧਿ ਚ। ਦਿਟ੍ਠਿਵਿਸੁਦ੍ਧਿ ਖੋ ਪਨ, ਯਥਾਦਿਟ੍ਠਿਸ੍ਸ ਚ ਪਧਾਨਂ। ਸਂਵੇਗੋ ਚ ਸਂਵੇਜਨਿਯੇਸੁ ਠਾਨੇਸੁ, ਸਂਵਿਗ੍ਗਸ੍ਸ ਚ ਯੋਨਿਸੋ ਪਧਾਨਂ। ਅਸਨ੍ਤੁਟ੍ਠਿਤਾ ਚ ਕੁਸਲੇਸੁ ਧਮ੍ਮੇਸੁ, ਅਪ੍ਪਟਿਵਾਨਿਤਾ ਚ ਪਧਾਨਸ੍ਮਿਂ। ਵਿਜ੍ਜਾ ਚ, ਵਿਮੁਤ੍ਤਿ ਚ। ਖਯੇ ਞਾਣਂ, ਅਨੁਪ੍ਪਾਦੇ ਞਾਣਨ੍ਤਿ।

ਸੁਤ੍ਤਨ੍ਤਿਕਦੁਕਮਾਤਿਕਾ।

ਧਮ੍ਮਸਙ੍ਗਣੀਮਾਤਿਕਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੨. ਵਿਭਙ੍ਗਮਾਤਿਕਾ

ਖਨ੍ਧਵਿਭਙ੍ਗੋ

ਪਞ੍ਚਕ੍ਖਨ੍ਧਾ – (ਵਿਭ॰ ੧) ਰੂਪਕ੍ਖਨ੍ਧੋ ਵੇਦਨਾਕ੍ਖਨ੍ਧੋ ਸਞ੍ਞਾਕ੍ਖਨ੍ਧੋ ਸਙ੍ਖਾਰਕ੍ਖਨ੍ਧੋ ਵਿਞ੍ਞਾਣਕ੍ਖਨ੍ਧੋਤਿ। ਖਨ੍ਧਵਿਭਙ੍ਗਂ।

ਆਯਤਨਵਿਭਙ੍ਗੋ

ਦ੍ਵਾਦਸਾਯਤਨਾਨਿ (ਵਿਭ॰ ੧੫੪) – ਚਕ੍ਖਾਯਤਨਂ ਰੂਪਾਯਤਨਂ ਸੋਤਾਯਤਨਂ ਸਦ੍ਦਾਯਤਨਂ ਘਾਨਾਯਤਨਂ ਗਨ੍ਧਾਯਤਨਂ ਜਿਵ੍ਹਾਯਤਨਂ ਰਸਾਯਤਨਂ ਕਾਯਾਯਤਨਂ ਫੋਟ੍ਠਬ੍ਬਾਯਤਨਂ ਮਨਾਯਤਨਂ ਧਮ੍ਮਾਯਤਨਨ੍ਤਿ। ਆਯਤਨਵਿਭਙ੍ਗਂ।

ਧਾਤੁਵਿਭਙ੍ਗੋ

ਅਟ੍ਠਾਰਸ ਧਾਤੁਯੋ (ਵਿਭ॰ ੧੮੩) – ਚਕ੍ਖੁਧਾਤੁ ਰੂਪਧਾਤੁ ਚਕ੍ਖੁਵਿਞ੍ਞਾਣਧਾਤੁ, ਸੋਤਧਾਤੁ ਸਦ੍ਦਧਾਤੁ ਸੋਤਵਿਞ੍ਞਾਣਧਾਤੁ, ਘਾਨਧਾਤੁ ਗਨ੍ਧਧਾਤੁ ਘਾਨਵਿਞ੍ਞਾਣਧਾਤੁ, ਜਿਵ੍ਹਾਧਾਤੁ ਰਸਧਾਤੁ ਜਿਵ੍ਹਾਵਿਞ੍ਞਾਣਧਾਤੁ, ਕਾਯਧਾਤੁ ਫੋਟ੍ਠਬ੍ਬਧਾਤੁ ਕਾਯਵਿਞ੍ਞਾਣਧਾਤੁ, ਮਨੋਧਾਤੁ ਧਮ੍ਮਧਾਤੁ ਮਨੋਵਿਞ੍ਞਾਣਧਾਤੂਤਿ। ਧਾਤੁਵਿਭਙ੍ਗਂ।

ਸਚ੍ਚਵਿਭਙ੍ਗੋ

ਚਤ੍ਤਾਰਿ ਅਰਿਯਸਚ੍ਚਾਨਿ (ਵਿਭ॰ ੧੮੯) – ਦੁਕ੍ਖਂ ਅਰਿਯਸਚ੍ਚਂ, ਦੁਕ੍ਖਸਮੁਦਯਂ ਅਰਿਯਸਚ੍ਚਂ, ਦੁਕ੍ਖਨਿਰੋਧਂ ਅਰਿਯਸਚ੍ਚਂ, ਦੁਕ੍ਖਨਿਰੋਧਗਾਮਿਨੀ ਪਟਿਪਦਾ ਅਰਿਯਸਚ੍ਚਨ੍ਤਿ। ਸਚ੍ਚਵਿਭਙ੍ਗਂ।

ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਵਿਭਙ੍ਗੋ

ਬਾਵੀਸਤਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਨਿ (ਵਿਭ॰ ੨੧੯) – ਚਕ੍ਖੁਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ ਸੋਤਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ ਘਾਨਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ ਜਿਵ੍ਹਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ ਕਾਯਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ ਮਨਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ ਇਤ੍ਥਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ ਪੁਰਿਸਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ ਜੀਵਿਤਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ ਸੁਖਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ ਦੁਕ੍ਖਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ ਸੋਮਨਸ੍ਸਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ ਦੋਮਨਸ੍ਸਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ ਉਪੇਕ੍ਖਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ ਸਦ੍ਧਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ ਵੀਰਿਯਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ ਸਤਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ ਸਮਾਧਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ ਪਞ੍ਞਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ ਅਨਞ੍ਞਾਤਞ੍ਞਸ੍ਸਾਮੀਤਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ ਅਞ੍ਞਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ ਅਞ੍ਞਾਤਾਵਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਨ੍ਤਿ। ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਵਿਭਙ੍ਗਂ।

ਪਟਿਚ੍ਚਸਮੁਪ੍ਪਾਦਵਿਭਙ੍ਗੋ

ਅਵਿਜ੍ਜਾਪਚ੍ਚਯਾ ਸਙ੍ਖਾਰਾ (ਵਿਭ॰ ੨੨੫), ਸਙ੍ਖਾਰਪਚ੍ਚਯਾ ਵਿਞ੍ਞਾਣਂ, ਵਿਞ੍ਞਾਣਪਚ੍ਚਯਾ ਨਾਮਰੂਪਂ, ਨਾਮਰੂਪਪਚ੍ਚਯਾ ਸਲ਼ਾਯਤਨਂ, ਸਲ਼ਾਯਤਨਪਚ੍ਚਯਾ ਫਸ੍ਸੋ, ਫਸ੍ਸਪਚ੍ਚਯਾ ਵੇਦਨਾ, ਵੇਦਨਾਪਚ੍ਚਯਾ ਤਣ੍ਹਾ, ਤਣ੍ਹਾਪਚ੍ਚਯਾ ਉਪਾਦਾਨਂ, ਉਪਾਦਾਨਪਚ੍ਚਯਾ ਭਵੋ, ਭਵਪਚ੍ਚਯਾ ਜਾਤਿ, ਜਾਤਿਪਚ੍ਚਯਾ ਜਰਾਮਰਣਂ ਸੋਕਪਰਿਦੇਵਦੁਕ੍ਖਦੋਮਨਸ੍ਸੁਪਾਯਾਸਾ ਸਮ੍ਭਵਨ੍ਤਿ, ਏਵਮੇਤਸ੍ਸ ਕੇਵਲਸ੍ਸ ਦੁਕ੍ਖਕ੍ਖਨ੍ਧਸ੍ਸ ਸਮੁਦਯੋ ਹੋਤਿ। ਪਟਿਚ੍ਚਸਮੁਪ੍ਪਾਦਵਿਭਙ੍ਗਂ।

ਸਤਿਪਟ੍ਠਾਨਵਿਭਙ੍ਗੋ

ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਸਤਿਪਟ੍ਠਾਨਾ (ਵਿਭ॰ ੩੫੫) – ਇਧ ਭਿਕ੍ਖੁ ਅਜ੍ਝਤ੍ਤਂ ਕਾਯੇ ਕਾਯਾਨੁਪਸ੍ਸੀ ਵਿਹਰਤਿ, ਬਹਿਦ੍ਧਾ ਕਾਯੇ ਕਾਯਾਨੁਪਸ੍ਸੀ ਵਿਹਰਤਿ, ਅਜ੍ਝਤ੍ਤਬਹਿਦ੍ਧਾ ਕਾਯੇ ਕਾਯਾਨੁਪਸ੍ਸੀ ਵਿਹਰਤਿ ਆਤਾਪੀ ਸਮ੍ਪਜਾਨੋ ਸਤਿਮਾ ਵਿਨੇਯ੍ਯ ਲੋਕੇ

ਅਭਿਜ੍ਝਾਦੋਮਨਸ੍ਸਂ।

ਅਜ੍ਝਤ੍ਤਂ ਵੇਦਨਾਸੁ ਵੇਦਨਾਨੁਪਸ੍ਸੀ ਵਿਹਰਤਿ, ਬਹਿਦ੍ਧਾ ਵੇਦਨਾਸੁ ਵੇਦਨਾਨੁਪਸ੍ਸੀ ਵਿਹਰਤਿ, ਅਜ੍ਝਤ੍ਤਬਹਿਦ੍ਧਾ ਵੇਦਨਾਸੁ ਵੇਦਨਾਨੁਪਸ੍ਸੀ ਵਿਹਰਤਿ ਆਤਾਪੀ ਸਮ੍ਪਜਾਨੋ ਸਤਿਮਾ ਵਿਨੇਯ੍ਯ ਲੋਕੇ ਅਭਿਜ੍ਝਾਦੋਮਨਸ੍ਸਂ।

ਅਜ੍ਝਤ੍ਤਂ ਚਿਤ੍ਤੇ ਚਿਤ੍ਤਾਨੁਪਸ੍ਸੀ ਵਿਹਰਤਿ, ਬਹਿਦ੍ਧਾ ਚਿਤ੍ਤੇ ਚਿਤ੍ਤਾਨੁਪਸ੍ਸੀ ਵਿਹਰਤਿ, ਅਜ੍ਝਤ੍ਤਬਹਿਦ੍ਧਾ ਚਿਤ੍ਤੇ ਚਿਤ੍ਤਾਨੁਪਸ੍ਸੀ ਵਿਹਰਤਿ ਆਤਾਪੀ ਸਮ੍ਪਜਾਨੋ ਸਤਿਮਾ ਵਿਨੇਯ੍ਯ ਲੋਕੇ ਅਭਿਜ੍ਝਾਦੋਮਨਸ੍ਸਂ।

ਅਜ੍ਝਤ੍ਤਂ ਧਮ੍ਮੇਸੁ ਧਮ੍ਮਾਨੁਪਸ੍ਸੀ ਵਿਹਰਤਿ, ਬਹਿਦ੍ਧਾ ਧਮ੍ਮੇਸੁ ਧਮ੍ਮਾਨੁਪਸ੍ਸੀ ਵਿਹਰਤਿ, ਅਜ੍ਝਤ੍ਤਬਹਿਦ੍ਧਾ ਧਮ੍ਮੇਸੁ ਧਮ੍ਮਾਨੁਪਸ੍ਸੀ ਵਿਹਰਤਿ ਆਤਾਪੀ ਸਮ੍ਪਜਾਨੋ ਸਤਿਮਾ ਵਿਨੇਯ੍ਯ ਲੋਕੇ ਅਭਿਜ੍ਝਾਦੋਮਨਸ੍ਸਂ। ਸਤਿਪਟ੍ਠਾਨਵਿਭਙ੍ਗੋ।

ਸਮ੍ਮਪ੍ਪਧਾਨਵਿਭਙ੍ਗੋ

ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਸਮ੍ਮਪ੍ਪਧਾਨਾ (ਵਿਭ॰ ੩੯੦) – ਇਧ ਭਿਕ੍ਖੁ ਅਨੁਪ੍ਪਨ੍ਨਾਨਂ ਪਾਪਕਾਨਂ ਅਕੁਸਲਾਨਂ ਧਮ੍ਮਾਨਂ ਅਨੁਪ੍ਪਾਦਾਯ ਛਨ੍ਦਂ ਜਨੇਤਿ ਵਾਯਮਤਿ ਵੀਰਿਯਂ ਆਰਭਤਿ ਚਿਤ੍ਤਂ ਪਗ੍ਗਣ੍ਹਾਤਿ ਪਦਹਤਿ।

ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਾਨਂ ਪਾਪਕਾਨਂ ਅਕੁਸਲਾਨਂ ਧਮ੍ਮਾਨਂ ਪਹਾਨਾਯ ਛਨ੍ਦਂ ਜਨੇਤਿ ਵਾਯਮਤਿ ਵੀਰਿਯਂ ਆਰਭਤਿ ਚਿਤ੍ਤਂ ਪਗ੍ਗਣ੍ਹਾਤਿ ਪਦਹਤਿ।

ਅਨੁਪ੍ਪਨ੍ਨਾਨਂ ਕੁਸਲਾਨਂ ਧਮ੍ਮਾਨਂ ਉਪ੍ਪਾਦਾਯ ਛਨ੍ਦਂ ਜਨੇਤਿ ਵਾਯਮਤਿ ਵੀਰਿਯਂ ਆਰਭਤਿ ਚਿਤ੍ਤਂ ਪਗ੍ਗਣ੍ਹਾਤਿ ਪਦਹਤਿ।

ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਾਨਂ ਕੁਸਲਾਨਂ ਧਮ੍ਮਾਨਂ ਠਿਤਿਯਾ ਅਸਮ੍ਮੋਸਾਯ ਭਿਯ੍ਯੋਭਾਵਾਯ ਵੇਪੁਲ੍ਲਾਯ ਭਾਵਨਾਯ ਪਾਰਿਪੂਰਿਯਾ ਛਨ੍ਦਂ ਜਨੇਤਿ ਵਾਯਮਤਿ ਵੀਰਿਯਂ ਆਰਭਤਿ ਚਿਤ੍ਤਂ ਪਗ੍ਗਣ੍ਹਾਤਿ ਪਦਹਤਿ। ਸਮ੍ਮਪ੍ਪਧਾਨਵਿਭਙ੍ਗੋ।

ਇਦ੍ਧਿਪਾਦਵਿਭਙ੍ਗੋ

ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਇਦ੍ਧਿਪਾਦਾ (ਵਿਭ॰ ੪੩੦) – ਇਧ ਭਿਕ੍ਖੁ ਛਨ੍ਦਸਮਾਧਿਪਧਾਨਸਙ੍ਖਾਰਸਮਨ੍ਨਾਗਤਂ ਇਦ੍ਧਿਪਾਦਂ ਭਾਵੇਤਿ, ਵੀਰਿਯਸਮਾਧਿਪਧਾਨਸਙ੍ਖਾਰਸਮਨ੍ਨਾਗਤਂ ਇਦ੍ਧਿਪਾਦਂ ਭਾਵੇਤਿ, ਚਿਤ੍ਤਸਮਾਧਿਪਧਾਨਸਙ੍ਖਾਰਸਮਨ੍ਨਾਗਤਂ ਇਦ੍ਧਿਪਾਦਂ ਭਾਵੇਤਿ, ਵੀਮਂਸਾਸਮਾਧਿਪਧਾਨਸਙ੍ਖਾਰਸਮਨ੍ਨਾਗਤਂ ਇਦ੍ਧਿਪਾਦਂ ਭਾਵੇਤਿ। ਇਦ੍ਧਿਪਾਦਵਿਭਙ੍ਗੋ।

ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਵਿਭਙ੍ਗੋ

ਸਤ੍ਤ ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਾ (ਵਿਭ॰ ੪੬੬) – ਸਤਿਸਮ੍ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗੋ ਧਮ੍ਮਵਿਚਯਸਮ੍ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗੋ ਵੀਰਿਯਸਮ੍ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗੋ ਪੀਤਿਸਮ੍ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗੋ ਪਸ੍ਸਦ੍ਧਿਸਮ੍ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗੋ ਸਮਾਧਿਸਮ੍ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗੋ ਉਪੇਕ੍ਖਾਸਮ੍ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗੋ। ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਵਿਭਙ੍ਗੋ।

ਮਗ੍ਗਙ੍ਗਵਿਭਙ੍ਗੋ

ਅਰਿਯੋ ਅਟ੍ਠਙ੍ਗਿਕੋ ਮਗ੍ਗੋ (ਵਿਭ॰ ੪੮੬)। ਸੇਯ੍ਯਥਿਦਂ – ਸਮ੍ਮਾਦਿਟ੍ਠਿ ਸਮ੍ਮਾਸਙ੍ਕਪ੍ਪੋ ਸਮ੍ਮਾਵਾਚਾ ਸਮ੍ਮਾਕਮ੍ਮਨ੍ਤੋ ਸਮ੍ਮਾਆਜੀਵੋ ਸਮ੍ਮਾਵਾਯਾਮੋ ਸਮ੍ਮਾਸਤਿ ਸਮ੍ਮਾਸਮਾਧਿ। ਮਗ੍ਗਙ੍ਗਵਿਭਙ੍ਗੋ।

ਝਾਨਵਿਭਙ੍ਗੋ

ਇਧ ਭਿਕ੍ਖੁ ਪਾਤਿਮੋਕ੍ਖਸੰਵਰਸੰਵੁਤੋ ਵਿਹਰਤਿ (ਵਿਭੰ ੫੦੮) ਆਚਾਰਗੋਚਰਸਮ੍ਪਨ੍ਨੋ ਅਣੁਮਤ੍ਤੇਸੁ ਵਜ੍ਜੇਸੁ ਭਯਦਸ੍ਸਾਵੀ ਸਮਾਦਾਯ ਸਿਕ੍ਖਤਿ ਸਿਕ੍ਖਾਪਦੇਸੁ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯੇਸੁ ਗੁਤ੍ਤਦ੍ਵਾਰੋ ਭੋਜਨੇ ਮਤ੍ਤਞ੍ਞੂ ਪੁਬ੍ਬਰਤ੍ਤਾਪਰਰਤ੍ਤੰ ਜਾਗਰਿਯਾਨੁਯੋਗਮਨੁਯੁਤ੍ਤੋ ਸਾਤਚ੍ਚੰ ਨੇਪਕ੍ਕੰ ਬੋਧਿਪਕ੍ਖਿਕਾਨੰ ਧਮ੍ਮਾਨੰ ਭਾਵਨਾਨੁਯੋਗਮਨੁਯੁਤ੍ਤੋ।

ਸੋ ਅਭਿਕ੍ਕਨ੍ਤੇ ਪਟਿਕ੍ਕਨ੍ਤੇ ਸਮ੍ਪਜਾਨਕਾਰੀ ਹੋਤਿ, ਆਲੋਕਿਤੇ ਵਿਲੋਕਿਤੇ ਸਮ੍ਪਜਾਨਕਾਰੀ ਹੋਤਿ, ਸਮਿਞ੍ਜਿਤੇ ਪਸਾਰਿਤੇ ਸਮ੍ਪਜਾਨਕਾਰੀ ਹੋਤਿ, ਸਙ੍ਘਾਟਿਪਤ੍ਤਚੀਵਰਧਾਰਣੇ ਸਮ੍ਪਜਾਨਕਾਰੀ ਹੋਤਿ, ਅਸਿਤੇ ਪੀਤੇ ਖਾਯਿਤੇ ਸਾਯਿਤੇ ਸਮ੍ਪਜਾਨਕਾਰੀ ਹੋਤਿ, ਉਚ੍ਚਾਰਪਸ੍ਸਾਵਕਮ੍ਮੇ ਸਮ੍ਪਜਾਨਕਾਰੀ ਹੋਤਿ, ਗਤੇ ਠਿਤੇ ਨਿਸਿਨ੍ਨੇ ਸੁਤ੍ਤੇ ਜਾਗਰਿਤੇ ਭਾਸਿਤੇ ਤੁਣ੍ਹੀਭਾਵੇ ਸਮ੍ਪਜਾਨਕਾਰੀ ਹੋਤਿ।

ਸੋ ਵਿਵਿਤ੍ਤੰ ਸੇਨਾਸਨੰ ਭਜਤਿ ਅਰਞ੍ਞੰ ਰੁਕ੍ਖਮੂਲੰ ਪਬ੍ਬਤੰ ਕਨ੍ਦਰੰ ਗਿਰਿਗੁਹੰ ਸੁਸਾਨੰ ਵਨਪਤ੍ਥੰ ਅਬ੍ਭੋਕਾਸੰ ਪਲਾਲਪੁਞ੍ਜੰ ਅਪ੍ਪਸਦ੍ਦੰ ਅਪ੍ਪਨਿਗ੍ਘੋਸੰ ਵਿਜਨਵਾਤੰ ਮਨੁਸ੍ਸਰਾਹਸ੍ਸੇਯਕੰ ਪਟਿਸਲ੍ਲਾਨਸਾਰੁਪ੍ਪੰ।

ਸੋ ਅਰਞ੍ਞਗਤੋ ਵਾ ਰੁਕ੍ਖਮੂਲਗਤੋ ਵਾ ਸੁਞ੍ਞਾਗਾਰਗਤੋ ਵਾ ਨਿਸੀਦਤਿ ਪਲ੍ਲਙ੍ਕੰ ਆਭੁਜਿਤ੍ਵਾ ਉਜੁੰ ਕਾਯੰ ਪਣਿਧਾਯ ਪਰਿਮੁਖੰ ਸਤਿੰ ਉਪਟ੍ਠਪੇਤ੍ਵਾ, ਸੋ ਅਭਿਜ੍ਝੰ ਲੋਕੇ ਪਹਾਯ ਵਿਗਤਾਭਿਜ੍ਝੇਨ ਚੇਤਸਾ ਵਿਹਰਤਿ, ਅਭਿਜ੍ਝਾਯ ਚਿਤ੍ਤੰ ਪਰਿਸੋਧੇਤਿ, ਬਜਾਪਾਦਪਦੋਸੰ ਪਹਾਯ ਅਬਜਾਪਨ੍ਨਚਿਤ੍ਤੋ ਵਿਹਰਤਿ ਸਬ੍ਬਪਾਣਭੂਤਹਿਤਾਨੁਕਮ੍ਪੀ, ਬਜਾਪਾਦਪਦੋਸਾ ਚਿਤ੍ਤੰ ਪਰਿਸੋਧੇਤਿ, ਥਿਨਮਿਦ੍ਧੰ ਪਹਾਯ ਵਿਗਤਥਿਨਮਿਦ੍ਧੋ ਵਿਹਰਤਿ ਆਲੋਕਸਞ੍ਞੀ ਸਤੋ ਸਮ੍ਪਜਾਨੋ, ਥਿਨਮਿਦ੍ਧਾ ਚਿਤ੍ਤੰ ਪਰਿਸੋਧੇਤਿ, ਉਦ੍ਧਚ੍ਚਕੁਕ੍ਕੁਚ੍ਚੰ ਪਹਾਯ ਅਨੁਦ੍ਧਤੋ ਵਿਹਰਤਿ ਅਜ੍ਝਤ੍ਤੰ ਵੂਪਸਨ੍ਤਚਿਤ੍ਤੋ, ਉਦ੍ਧਚ੍ਚਕੁਕ੍ਕੁਚ੍ਚਾ ਚਿਤ੍ਤੰ ਪਰਿਸੋਧੇਤਿ, ਵਿਚਿਕਿਚ੍ਛੰ ਪਹਾਯ ਤਿਣ੍ਣਵਿਚਿਕਿਚ੍ਛੋ ਵਿਹਰਤਿ ਅਕਥੰਕਥੀ ਕੁਸਲੇਸੁ ਧਮ੍ਮੇਸੁ, ਵਿਚਿਕਿਚ੍ਛਾਯ ਚਿਤ੍ਤੰ ਪਰਿਸੋਧੇਤਿ।

ਸੋ ਇਮੇ ਪਞ੍ਚ ਨੀਵਰਣੇ ਪਹਾਯ ਚੇਤਸੋ ਉਪਕ੍ਕਿਲੇਸੇ ਪਞ੍ਞਾਯ ਦੁਬ੍ਬਲੀਕਰਣੇ ਵਿਵਿਚ੍ਚੇਵ ਕਾਮੇਹਿ ਵਿਵਿਚ੍ਚ ਅਕੁਸਲੇਹਿ ਧਮ੍ਮੇਹਿ ਸਵਿਤਕ੍ਕੰ ਸਵਿਚਾਰੰ ਵਿਵੇਕਜੰ ਪੀਤਿਸੁਖੰ ਪਠਮੰ ਝਾਨੰ ਉਪਸਮ੍ਪਜ੍ਜ ਵਿਹਰਤਿ, ਵਿਤਕ੍ਕਵਿਚਾਰਾਨੰ ਵੂਪਸਮਾ ਅਜ੍ਝਤ੍ਤੰ ਸਮ੍ਪਸਾਦਨੰ ਚੇਤਸੋ ਏਕੋਦਿਭਾਵੰ ਅਵਿਤਕ੍ਕੰ ਅਵਿਚਾਰੰ ਸਮਾਧਿਜੰ ਪੀਤਿਸੁਖੰ ਦੁਤਿਯੰ ਝਾਨੰ ਉਪਸਮ੍ਪਜ੍ਜ ਵਿਹਰਤਿ, ਪੀਤਿਯਾ ਚ ਵਿਰਾਗਾ ਉਪੇਕ੍ਖਕੋ ਚ ਵਿਹਰਤਿ ਸਤੋ ਚ ਸਮ੍ਪਜਾਨੋ ਸੁਖਞ੍ਚ ਕਾਯੇਨ ਪਟਿਸੰਵੇਦੇਤਿ, ਯੰ ਤੰ ਅਰਿਯਾ ਆਚਿਕ੍ਖਨ੍ਤਿ ‘‘ਉਪੇਕ੍ਖਕੋ ਸਤਿਮਾ ਸੁਖਵਿਹਾਰੀ’’ਤਿ, ਤਤਿਯੰ ਝਾਨੰ ਉਪਸਮ੍ਪਜ੍ਜ ਵਿਹਰਤਿ, ਸੁਖਸ੍ਸ ਚ ਪਹਾਨਾ ਦੁਕ੍ਖਸ੍ਸ ਚ ਪਹਾਨਾ ਪੁਬ੍ਬੇਵ ਸੋਮਨਸ੍ਸਦੋਮਨਸ੍ਸਾਨੰ ਅਤ੍ਥਙ੍ਗਮਾ ਅਦੁਕ੍ਖਮਸੁਖੰ ਉਪੇਕ੍ਖਾਸਤਿਪਾਰਿਸੁਦ੍ਧਿੰ ਚਤੁਤ੍ਥੰ ਝਾਨੰ ਉਪਸਮ੍ਪਜ੍ਜ ਵਿਹਰਤਿ।

ਸਬ੍ਬਸੋ ਰੂਪਸਞ੍ਞਾਨੰ ਸਮਤਿਕ੍ਕਮਾ ਪਟਿਘਸਞ੍ਞਾਨੰ ਅਤ੍ਥਙ੍ਗਮਾ ਨਾਨਤ੍ਤਸਞ੍ਞਾਨੰ ਅਮਨਸਿਕਾਰਾ ‘‘ਅਨਨ੍ਤੋ ਆਕਾਸੋ’’ਤਿ ਆਕਾਸਾਨਞ੍ਚਾਯਤਨੰ ਉਪਸਮ੍ਪਜ੍ਜ ਵਿਹਰਤਿ, ਸਬ੍ਬਸੋ ਆਕਾਸਾਨਞ੍ਚਾਯਤਨੰ ਸਮਤਿਕ੍ਕਮ੍ਮ ‘‘ਅਨਨ੍ਤੰ ਵਿਞ੍ਞਾਣ’’ਨ੍ਤਿ ਵਿਞ੍ਞਾਣਞ੍ਚਾਯਤਨੰ ਉਪਸਮ੍ਪਜ੍ਜ ਵਿਹਰਤਿ, ਸਬ੍ਬਸੋ ਵਿਞ੍ਞਾਣਞ੍ਚਾਯਤਨੰ ਸਮਤਿਕ੍ਕਮ੍ਮ ‘‘ਨਤ੍ਥਿ ਕਿਞ੍ਚੀ’’ਤਿ ਆਕਿਞ੍ਚਞ੍ਞਾਯਤਨੰ ਉਪਸਮ੍ਪਜ੍ਜ ਵਿਹਰਤਿ, ਸਬ੍ਬਸੋ ਆਕਿਞ੍ਚਞ੍ਞਾਯਤਨੰ ਸਮਤਿਕ੍ਕਮ੍ਮ ਨੇਵਸਞ੍ਞਾਨਾਸਞ੍ਞਾਯਤਨੰ ਉਪਸਮ੍ਪਜ੍ਜ ਵਿਹਰਤਿ। ਝਾਨਵਿਭਙ੍ਗੋ।

ਅਪ੍ਪਮਞ੍ਞਾਵਿਭਙ੍ਗੋ

ਚਤਸ੍ਸੋ ਅਪ੍ਪਮਞ੍ਞਾਯੋ (ਵਿਭੰ ੬੪੨) – ਇਧ ਭਿਕ੍ਖੁ ਮੇਤ੍ਤਾਸਹਗਤੇਨ ਚੇਤਸਾ ਏਕੰ ਦਿਸੰ ਫਰਿਤ੍ਵਾ ਵਿਹਰਤਿ, ਤਥਾ ਦੁਤਿਯੰ, ਤਥਾ ਤਤਿਯੰ, ਤਥਾ ਚਤੁਤ੍ਥੰ। ਇਤਿ ਉਦ੍ਧਮਧੋ ਤਿਰਿਯੰ ਸਬ੍ਬਧਿ ਸਬ੍ਬਤ੍ਤਤਾਯ ਸਬ੍ਬਾਵਨ੍ਤੰ ਲੋਕੰ ਮੇਤ੍ਤਾਸਹਗਤੇਨ ਚੇਤਸਾ ਵਿਪੁਲੇਨ ਮਹਗ੍ਗਤੇਨ ਅਪ੍ਪਮਾਣੇਨ ਅਵੇਰੇਨ ਅਬਜਾਪਜ੍ਜੇਨ ਫਰਿਤ੍ਵਾ ਵਿਹਰਤਿ।

ਕਰੁਣਾਸਹਗਤੇਨ ਚੇਤਸਾ ਏਕੰ ਦਿਸੰ ਫਰਿਤ੍ਵਾ ਵਿਹਰਤਿ, ਤਥਾ ਦੁਤਿਯੰ, ਤਥਾ ਤਤਿਯੰ, ਤਥਾ ਚਤੁਤ੍ਥੰ। ਇਤਿ ਉਦ੍ਧਮਧੋ ਤਿਰਿਯੰ ਸਬ੍ਬਧਿਸਬ੍ਬਤ੍ਤਤਾਯ ਸਬ੍ਬਾਵਨ੍ਤੰ ਲੋਕੰ ਕਰੁਣਾਸਹਗਤੇਨ ਚੇਤਸਾ ਵਿਪੁਲੇਨ ਮਹਗ੍ਗਤੇਨ ਅਪ੍ਪਮਾਣੇਨ ਅਵੇਰੇਨ ਅਬ੍ਯਾਪਜ੍ਜੇਨ ਫਰਿਤ੍ਵਾ ਵਿਹਰਤਿ।

ਮੁਦਿਤਾਸਹਗਤੇਨ ਚੇਤਸਾ ਏਕੰ ਦਿਸੰ ਫਰਿਤ੍ਵਾ ਵਿਹਰਤਿ, ਤਥਾ ਦੁਤਿਯੰ, ਤਥਾ ਤਤਿਯੰ, ਤਥਾ ਚਤੁਤ੍ਥੰ। ਇਤਿ ਉਦ੍ਧਮਧੋ ਤਿਰਿਯੰ ਸਬ੍ਬਧਿ ਸਬ੍ਬਤ੍ਤਤਾਯ ਸਬ੍ਬਾਵਨ੍ਤੰ ਲੋਕੰ ਮੁਦਿਤਾਸਹਗਤੇਨ ਚੇਤਸਾ ਵਿਪੁਲੇਨ ਮਹਗ੍ਗਤੇਨ ਅਪ੍ਪਮਾਣੇਨ ਅਵੇਰੇਨ ਅਬ੍ਯਾਪਜ੍ਜੇਨ ਫਰਿਤ੍ਵਾ ਵਿਹਰਤਿ।

ਉਪੇਕ੍ਖਾਸਹਗਤੇਨ ਚੇਤਸਾ ਏਕੰ ਦਿਸੰ ਫਰਿਤ੍ਵਾ ਵਿਹਰਤਿ, ਤਥਾ ਦੁਤਿਯੰ, ਤਥਾ ਤਤਿਯੰ, ਤਥਾ ਚਤੁਤ੍ਥੰ। ਇਤਿ ਉਦ੍ਧਮਧੋ ਤਿਰਿਯੰ ਸਬ੍ਬਧਿ ਸਬ੍ਬਤ੍ਤਤਾਯ ਸਬ੍ਬਾਵਨ੍ਤੰ ਲੋਕੰ ਉਪੇਕ੍ਖਾਸਹਗਤੇਨ ਚੇਤਸਾ ਵਿਪੁਲੇਨ ਮਹਗ੍ਗਤੇਨ ਅਪ੍ਪਮਾਣੇਨ ਅਵੇਰੇਨ ਅਬ੍ਯਾਪਜ੍ਜੇਨ ਫਰਿਤ੍ਵਾ ਵਿਹਰਤਿ। ਅਪ੍ਪਮਞ੍ਞਾਵਿਭਙ੍ਗੋ।

ਸਿਕ੍ਖਾਪਦਵਿਭਙ੍ਗੋ

ਪਞ੍ਚ ਸਿਕ੍ਖਾਪਦਾਨਿ (ਵਿਭੰ ੭੦੩) – ਪਾਣਾਤਿਪਾਤਾ ਵੇਰਮਣੀ ਸਿਕ੍ਖਾਪਦੰ, ਅਦਿਨ੍ਨਾਦਾਨਾ ਵੇਰਮਣੀ ਸਿਕ੍ਖਾਪਦੰ, ਕਾਮੇਸੁਮਿਚ੍ਛਾਚਾਰਾ ਵੇਰਮਣੀ ਸਿਕ੍ਖਾਪਦੰ, ਮੁਸਾਵਾਦਾ ਵੇਰਮਣੀ ਸਿਕ੍ਖਾਪਦੰ, ਸੁਰਾਮੇਰਯਮਜ੍ਜਪਮਾਦਟ੍ਠਾਨਾ ਵੇਰਮਣੀ ਸਿਕ੍ਖਾਪਦੰ। ਸਿਕ੍ਖਾਪਦਵਿਭਙ੍ਗੋ।

ਪਟਿਸਮ੍ਭਿਦਾਵਿਭਙ੍ਗੋ

ਚਤਸ੍ਸੋ ਪਟਿਸਮ੍ਭਿਦਾ (ਵਿਭੰ ੭੧੮) – ਅਤ੍ਥਪਟਿਸਮ੍ਭਿਦਾ ਧਮ੍ਮਪਟਿਸਮ੍ਭਿਦਾ ਨਿਰੁਤ੍ਤਿਪਟਿਸਮ੍ਭਿਦਾ ਪਟਿਭਾਨਪਟਿਸਮ੍ਭਿਦਾ। ਪਟਿਸਮ੍ਭਿਦਾਵਿਭਙ੍ਗੋ।

ਞਾਣਵਿਭਙ੍ਗੋ

ਏਕਵਿਧੇਨ ਞਾਣਵਤ੍ਥੁ (ਵਿਭੰ ੭੫੧) – ਪਞ੍ਚ ਵਿਞ੍ਞਾਣਾ ਨ ਹੇਤੂ, ਅਹੇਤੁਕਾ, ਹੇਤੁਵਿਪ੍ਪਯੁਤ੍ਤਾ, ਸਪ੍ਪਚ੍ਚਯਾ, ਸਙ੍ਖਤਾ, ਅਰੂਪਾ, ਲੋਕਿਯਾ, ਸਾਸਵਾ, ਸੰਯੋਜਨਿਯਾ, ਗਨ੍ਥਨਿਯਾ, ਓਘਨਿਯਾ, ਯੋਗਨਿਯਾ, ਨੀਵਰਣਿਯਾ, ਪਰਾਮਟ੍ਠਾ, ਉਪਾਦਾਨਿਯਾ, ਸੰਕਿਲੇਸਿਕਾ, ਅਬ੍ਯਾਕਤਾ, ਸਾਰਮ੍ਮਣਾ, ਅਚੇਤਸਿਕਾ, ਵਿਪਾਕਾ, ਉਪਾਦਿਨ੍ਨੁਪਾਦਾਨਿਯਾ, ਅਸੰਕਿਲਿਟ੍ਠਸੰਕਿਲੇਸਿਕਾ, ਨ ਸਵਿਤਕ੍ਕਸਵਿਚਾਰਾ, ਨ ਅਵਿਤਕ੍ਕਵਿਚਾਰਮਤ੍ਤਾ, ਅਵਿਤਕ੍ਕਅਵਿਚਾਰਾ, ਨ ਪੀਤਿਸਹਗਤਾ, ਨੇਵ ਦਸ੍ਸਨੇਨ ਨ ਭਾਵਨਾਯ ਪਹਾਤਬ੍ਬਾ, ਨੇਵ ਦਸ੍ਸਨੇਨ ਨ ਭਾਵਨਾਯ ਪਹਾਤਬ੍ਬਹੇਤੁਕਾ, ਨੇਵਾਚਯਗਾਮਿਨਾਪਚਯਗਾਮਿਨੋ, ਨੇਵਸੇਕ੍ਖਨਾਸੇਕ੍ਖਾ, ਪਰਿਤ੍ਤਾ, ਕਾਮਾਵਚਰਾ, ਨ ਰੂਪਾਵਚਰਾ, ਨ ਅਰੂਪਾਵਚਰਾ, ਪਰਿਯਾਪਨ੍ਨਾ, ਨੋ ਅਪਰਿਯਾਪਨ੍ਨਾ, ਅਨਿਯਤਾ, ਅਨਿਯ੍ਯਾਨਿਕਾ।

ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਵਤ੍ਥੁਕਾ, ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਾਰਮ੍ਮਣਾ, ਪੁਰੇਜਾਤਵਤ੍ਥੁਕਾ, ਪੁਰੇਜਾਤਾਰਮ੍ਮਣਾ, ਅਜ੍ਝਤ੍ਤਿਕਵਤ੍ਥੁਕਾ, ਬਾਹਿਰਾਰਮ੍ਮਣਾ, ਅਸਮ੍ਭਿਨ੍ਨਵਤ੍ਥੁਕਾ, ਅਸਮ੍ਭਿਨ੍ਨਾਰਮ੍ਮਣਾ, ਨਾਨਾਵਤ੍ਥੁਕਾ, ਨਾਨਾਰਮ੍ਮਣਾ, ਨ ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਸ੍ਸ ਗੋਚਰਵਿਸਯੰ ਪਚ੍ਚਨੁਭੋਨ੍ਤਿ, ਨ ਅਸਮਨ੍ਨਾਹਾਰਾ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨ੍ਤਿ, ਨ ਅਮਨਸਿਕਾਰਾ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨ੍ਤਿ, ਨ ਅਬ੍ਬੋਕਿਣ੍ਣਾ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨ੍ਤਿ, ਨ ਅਪੁਬ੍ਬੰ ਅਚਰਿਮੰ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨ੍ਤਿ, ਨ ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਸ੍ਸ ਸਮਨਨ੍ਤਰਾ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨ੍ਤਿ।

ਪਞ੍ਚ ਵਿਞ੍ਞਾਣਾ ਅਨਾਭੋਗਾ, ਪਞ੍ਚਹਿ ਵਿਞ੍ਞਾਣੇਹਿ ਨ ਕਞ੍ਚਿ ਧਮ੍ਮੰ ਪਟਿਵਿਜਾਨਾਤਿ, ਅਞ੍ਞਤ੍ਰ ਅਭਿਨਿਪਾਤਮਤ੍ਤਾ, ਪਞ੍ਚਨ੍ਨੰ ਵਿਞ੍ਞਾਣਾਨੰ ਸਮਨਨ੍ਤਰਾਪਿ ਨ ਕਞ੍ਚਿ ਧਮ੍ਮੰ ਪਟਿਵਿਜਾਨਾਤਿ, ਪਞ੍ਚਹਿ ਵਿਞ੍ਞਾਣੇਹਿ ਨ ਕਞ੍ਚਿ ਇਰਿਯਾਪਥੰ ਕਪ੍ਪੇਤਿ, ਪਞ੍ਚਨ੍ਨੰ

ਵਿਞ੍ਞਾਣਾਨਂ ਸਮਨਨ੍ਤਰਾਪਿ ਨ ਕਞ੍ਚਿ ਇਰਿਯਾਪਥਂ ਕਪ੍ਪੇਤਿ, ਪਞ੍ਚਹਿ ਵਿਞ੍ਞਾਣੇਹਿ ਨ ਕਾਯਕਮ੍ਮਂ ਨ ਵਚੀਕਮ੍ਮਂ ਪਟ੍ਠਪੇਤਿ, ਪਞ੍ਚਨ੍ਨਂ ਵਿਞ੍ਞਾਣਾਨਂ ਸਮਨਨ੍ਤਰਾਪਿ ਨ ਕਾਯਕਮ੍ਮਂ ਨ ਵਚੀਕਮ੍ਮਂ ਪਟ੍ਠਪੇਤਿ, ਪਞ੍ਚਹਿ ਵਿਞ੍ਞਾਣੇਹਿ ਨ ਕੁਸਲਾਕੁਸਲਂ ਧਮ੍ਮਂ ਸਮਾਦਿਯਤਿ, ਪਞ੍ਚਨ੍ਨਂ ਵਿਞ੍ਞਾਣਾਨਂ ਸਮਨਨ੍ਤਰਾਪਿ ਨ ਕੁਸਲਾਕੁਸਲਂ ਧਮ੍ਮਂ ਸਮਾਦਿਯਤਿ, ਪਞ੍ਚਹਿ ਵਿਞ੍ਞਾਣੇਹਿ ਨ ਸਮਾਪਜ੍ਜਤਿ ਨ ਵੁਟ੍ਠਾਤਿ, ਪਞ੍ਚਨ੍ਨਂ ਵਿਞ੍ਞਾਣਾਨਂ ਸਮਨਨ੍ਤਰਾਪਿ ਨ ਸਮਾਪਜ੍ਜਤਿ ਨ ਵੁਟ੍ਠਾਤਿ, ਪਞ੍ਚਹਿ ਵਿਞ੍ਞਾਣੇਹਿ ਨ ਚਵਤਿ ਨ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ, ਪਞ੍ਚਨ੍ਨਂ ਵਿਞ੍ਞਾਣਾਨਂ ਸਮਨਨ੍ਤਰਾਪਿ ਨ ਚਵਤਿ ਨ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ, ਪਞ੍ਚਹਿ ਵਿਞ੍ਞਾਣੇਹਿ ਨ ਸੁਪਤਿ ਨ ਪਟਿਬੁਜ੍ਝਤਿ ਨ ਸੁਪਿਨਂ ਪਸ੍ਸਤਿ, ਪਞ੍ਚਨ੍ਨਂ ਵਿਞ੍ਞਾਣਾਨਂ ਸਮਨਨ੍ਤਰਾਪਿ ਨ ਸੁਪਤਿ ਨ ਪਟਿਬੁਜ੍ਝਤਿ ਨ ਸੁਪਿਨਂ ਪਸ੍ਸਤਿ, ਯਾਥਾਵਕਵਤ੍ਥੁਵਿਭਾਵਨਾ ਪਞ੍ਞਾ। ਏਵਂ ਏਕਵਿਧੇਨ ਞਾਣਵਤ੍ਥੁ।

ਦੁਵਿਧੇਨ ਞਾਣਵਤ੍ਥੁ – ਲੋਕਿਯਾ ਪਞ੍ਞਾ, ਲੋਕੁਤ੍ਤਰਾ ਪਞ੍ਞਾ। ਕੇਨਚਿ ਵਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਾ ਪਞ੍ਞਾ, ਕੇਨਚਿ ਨ ਵਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਾ ਪਞ੍ਞਾ। ਸਾਸਵਾ ਪਞ੍ਞਾ, ਅਨਾਸਵਾ ਪਞ੍ਞਾ। ਆਸਵਵਿਪ੍ਪਯੁਤ੍ਤਾ ਸਾਸਵਾ ਪਞ੍ਞਾ, ਆਸਵਵਿਪ੍ਪਯੁਤ੍ਤਾ ਅਨਾਸਵਾ ਪਞ੍ਞਾ। ਸਂਯੋਜਨਿਯਾ ਪਞ੍ਞਾ, ਅਸਂਯੋਜਨਿਯਾ ਪਞ੍ਞਾ। ਸਂਯੋਜਨਵਿਪ੍ਪਯੁਤ੍ਤਾ ਸਂਯੋਜਨਿਯਾ ਪਞ੍ਞਾ, ਸਂਯੋਜਨਵਿਪ੍ਪਯੁਤ੍ਤਾ ਅਸਂਯੋਜਨਿਯਾ ਪਞ੍ਞਾ। ਗਨ੍ਥਨਿਯਾ ਪਞ੍ਞਾ, ਅਗਨ੍ਥਨਿਯਾ ਪਞ੍ਞਾ। ਗਨ੍ਥਵਿਪ੍ਪਯੁਤ੍ਤਾ ਗਨ੍ਥਨਿਯਾ ਪਞ੍ਞਾ, ਗਨ੍ਥਵਿਪ੍ਪਯੁਤ੍ਤਾ ਅਗਨ੍ਥਨਿਯਾ ਪਞ੍ਞਾ।

ਓਘਨਿਯਾ ਪਞ੍ਞਾ, ਅਨੋਘਨਿਯਾ ਪਞ੍ਞਾ। ਓਘਵਿਪ੍ਪਯੁਤ੍ਤਾ ਓਘਨਿਯਾ ਪਞ੍ਞਾ, ਓਘਵਿਪ੍ਪਯੁਤ੍ਤਾ ਅਨੋਘਨਿਯਾ ਪਞ੍ਞਾ। ਯੋਗਨਿਯਾ ਪਞ੍ਞਾ, ਅਯੋਗਨਿਯਾ ਪਞ੍ਞਾ। ਯੋਗਵਿਪ੍ਪਯੁਤ੍ਤਾ ਯੋਗਨਿਯਾ ਪਞ੍ਞਾ, ਯੋਗਵਿਪ੍ਪਯੁਤ੍ਤਾ ਅਯੋਗਨਿਯਾ ਪਞ੍ਞਾ। ਨੀਵਰਣਿਯਾ ਪਞ੍ਞਾ, ਅਨੀਵਰਣਿਯਾ ਪਞ੍ਞਾ। ਨੀਵਰਣਵਿਪ੍ਪਯੁਤ੍ਤਾ ਨੀਵਰਣਿਯਾ ਪਞ੍ਞਾ, ਨੀਵਰਣਵਿਪ੍ਪਯੁਤ੍ਤਾ ਅਨੀਵਰਣਿਯਾ ਪਞ੍ਞਾ। ਪਰਾਮਟ੍ਠਾ ਪਞ੍ਞਾ, ਅਪਰਾਮਟ੍ਠਾ ਪਞ੍ਞਾ। ਪਰਾਮਾਸਵਿਪ੍ਪਯੁਤ੍ਤਾ ਪਰਾਮਟ੍ਠਾ ਪਞ੍ਞਾ, ਪਰਾਮਾਸਵਿਪ੍ਪਯੁਤ੍ਤਾ ਅਪਰਾਮਟ੍ਠਾ ਪਞ੍ਞਾ। ਉਪਾਦਿਨ੍ਨਾ ਪਞ੍ਞਾ, ਅਨੁਪਾਦਿਨ੍ਨਾ ਪਞ੍ਞਾ। ਉਪਾਦਾਨਿਯਾ ਪਞ੍ਞਾ, ਅਨੁਪਾਦਾਨਿਯਾ ਪਞ੍ਞਾ। ਉਪਾਦਾਨਵਿਪ੍ਪਯੁਤ੍ਤਾ ਉਪਾਦਾਨਿਯਾ ਪਞ੍ਞਾ, ਉਪਾਦਾਨਵਿਪ੍ਪਯੁਤ੍ਤਾ ਅਨੁਪਾਦਾਨਿਯਾ ਪਞ੍ਞਾ।

ਸਂਕਿਲੇਸਿਕਾ ਪਞ੍ਞਾ, ਅਸਂਕਿਲੇਸਿਕਾ ਪਞ੍ਞਾ। ਕਿਲੇਸਵਿਪ੍ਪਯੁਤ੍ਤਾ ਸਂਕਿਲੇਸਿਕਾ ਪਞ੍ਞਾ, ਕਿਲੇਸਵਿਪ੍ਪਯੁਤ੍ਤਾ ਅਸਂਕਿਲੇਸਿਕਾ ਪਞ੍ਞਾ। ਸਵਿਤਕ੍ਕਾ ਪਞ੍ਞਾ, ਅਵਿਤਕ੍ਕਾ ਪਞ੍ਞਾ। ਸਵਿਚਾਰਾ ਪਞ੍ਞਾ, ਅਵਿਚਾਰਾ ਪਞ੍ਞਾ। ਸਪ੍ਪੀਤਿਕਾ ਪਞ੍ਞਾ, ਅਪ੍ਪੀਤਿਕਾ ਪਞ੍ਞਾ। ਪੀਤਿਸਹਗਤਾ ਪਞ੍ਞਾ, ਨ ਪੀਤਿਸਹਗਤਾ ਪਞ੍ਞਾ। ਸੁਖਸਹਗਤਾ ਪਞ੍ਞਾ, ਨ ਸੁਖਸਹਗਤਾ ਪਞ੍ਞਾ। ਉਪੇਕ੍ਖਾਸਹਗਤਾ ਪਞ੍ਞਾ, ਨ ਉਪੇਕ੍ਖਾਸਹਗਤਾ ਪਞ੍ਞਾ । ਕਾਮਾਵਚਰਾ ਪਞ੍ਞਾ, ਨ ਕਾਮਾਵਚਰਾ ਪਞ੍ਞਾ। ਰੂਪਾਵਚਰਾ ਪਞ੍ਞਾ, ਨ ਰੂਪਾਵਚਰਾ ਪਞ੍ਞਾ। ਅਰੂਪਾਵਚਰਾ ਪਞ੍ਞਾ, ਨ ਅਰੂਪਾਵਚਰਾ ਪਞ੍ਞਾ। ਪਰਿਯਾਪਨ੍ਨਾ ਪਞ੍ਞਾ, ਅਪਰਿਯਾਪਨ੍ਨਾ ਪਞ੍ਞਾ। ਨਿਯ੍ਯਾਨਿਕਾ ਪਞ੍ਞਾ, ਅਨਿਯ੍ਯਾਨਿਕਾ ਪਞ੍ਞਾ। ਨਿਯਤਾ ਪਞ੍ਞਾ, ਅਨਿਯਤਾ ਪਞ੍ਞਾ। ਸਉਤ੍ਤਰਾ ਪਞ੍ਞਾ, ਅਨੁਤ੍ਤਰਾ ਪਞ੍ਞਾ। ਅਤ੍ਥਜਾਪਿਕਾ ਪਞ੍ਞਾ, ਜਾਪਿਤਤ੍ਥਾ ਪਞ੍ਞਾ। ਏਵਂ ਦੁਵਿਧੇਨ ਞਾਣਵਤ੍ਥੁ।

ਤਿਵਿਧੇਨ ਞਾਣਵਤ੍ਥੁ – ਚਿਨ੍ਤਾਮਯਾ ਪਞ੍ਞਾ, ਸੁਤਮਯਾ ਪਞ੍ਞਾ, ਭਾਵਨਾਮਯਾ ਪਞ੍ਞਾ। ਦਾਨਮਯਾ ਪਞ੍ਞਾ, ਸੀਲਮਯਾ ਪਞ੍ਞਾ, ਭਾਵਨਾਮਯਾ ਪਞ੍ਞਾ। ਅਧਿਸੀਲੇ ਪਞ੍ਞਾ, ਅਧਿਚਿਤ੍ਤੇ ਪਞ੍ਞਾ, ਅਧਿਪਞ੍ਞਾਯ ਪਞ੍ਞਾ। ਆਯਕੋਸਲ੍ਲਂ, ਅਪਾਯਕੋਸਲ੍ਲਂ, ਉਪਾਯਕੋਸਲ੍ਲਂ।

ਵਿਪਾਕਾ ਪਞ੍ਞਾ, ਵਿਪਾਕਧਮ੍ਮਧਮ੍ਮਾ ਪਞ੍ਞਾ, ਨੇਵਵਿਪਾਕਨਵਿਪਾਕਧਮ੍ਮਧਮ੍ਮਾ ਪਞ੍ਞਾ। ਉਪਾਦਿਨ੍ਨੁਪਾਦਾਨਿਯਾ ਪਞ੍ਞਾ, ਅਨੁਪਾਦਿਨ੍ਨੁਪਾਦਾਨਿਯਾ ਪਞ੍ਞਾ, ਅਨੁਪਾਦਿਨ੍ਨਅਨੁਪਾਦਾਨਿਯਾ ਪਞ੍ਞਾ। ਸਵਿਤਕ੍ਕਸਵਿਚਾਰਾ ਪਞ੍ਞਾ, ਅਵਿਤਕ੍ਕਵਿਚਾਰਮਤ੍ਤਾ ਪਞ੍ਞਾ, ਅਵਿਤਕ੍ਕਅਵਿਚਾਰਾ ਪਞ੍ਞਾ। ਪੀਤਿਸਹਗਤਾ ਪਞ੍ਞਾ, ਸੁਖਸਹਗਤਾ ਪਞ੍ਞਾ, ਉਪੇਕ੍ਖਾਸਹਗਤਾ ਪਞ੍ਞਾ। ਆਚਯਗਾਮਿਨੀ ਪਞ੍ਞਾ, ਅਪਚਯਗਾਮਿਨੀ ਪਞ੍ਞਾ, ਨੇਵਾਚਯਗਾਮਿਨਾਪਚਯਗਾਮਿਨੀ ਪਞ੍ਞਾ। ਸੇਕ੍ਖਾ ਪਞ੍ਞਾ, ਅਸੇਕ੍ਖਾ ਪਞ੍ਞਾ, ਨੇਵਸੇਕ੍ਖਨਾਸੇਕ੍ਖਾ ਪਞ੍ਞਾ। ਪਰਿਤ੍ਤਾ ਪਞ੍ਞਾ, ਮਹਗ੍ਗਤਾ ਪਞ੍ਞਾ, ਅਪ੍ਪਮਾਣਾ ਪਞ੍ਞਾ। ਪਰਿਤ੍ਤਾਰਮ੍ਮਣਾ ਪਞ੍ਞਾ, ਮਹਗ੍ਗਤਾਰਮ੍ਮਣਾ ਪਞ੍ਞਾ, ਅਪ੍ਪਮਾਣਾਰਮ੍ਮਣਾ ਪਞ੍ਞਾ। ਮਗ੍ਗਾਰਮ੍ਮਣਾ ਪਞ੍ਞਾ, ਮਗ੍ਗਹੇਤੁਕਾ ਪਞ੍ਞਾ, ਮਗ੍ਗਾਧਿਪਤਿਨੀ

ਪਞ੍ਹਾ। ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਾ ਪਞ੍ਹਾ, ਅਨੁਪ੍ਪਨ੍ਨਾ ਪਞ੍ਹਾ, ਉਪ੍ਪਾਦਿਨੀ ਪਞ੍ਹਾ। ਅਤੀਤਾ ਪਞ੍ਹਾ, ਅਨਾਗਤਾ ਪਞ੍ਹਾ, ਪਚ੍ਚੁਪ੍ਪਨ੍ਨਾ ਪਞ੍ਹਾ। ਅਤੀਤਾਰਮ੍ਮਣਾ ਪਞ੍ਹਾ, ਅਨਾਗਤਾਰਮ੍ਮਣਾ ਪਞ੍ਹਾ, ਪਚ੍ਚੁਪ੍ਪਨ੍ਨਾਰਮ੍ਮਣਾ ਪਞ੍ਹਾ। ਅਜ੍ਝਤ੍ਤਾ ਪਞ੍ਹਾ, ਬਹਿਦ੍ਧਾ ਪਞ੍ਹਾ, ਅਜ੍ਝਤ੍ਤਬਹਿਦ੍ਧਾ ਪਞ੍ਹਾ। ਅਜ੍ਝਤ੍ਤਾਰਮ੍ਮਣਾ ਪਞ੍ਹਾ, ਬਹਿਦ੍ਧਾਰਮ੍ਮਣਾ ਪਞ੍ਹਾ, ਅਜ੍ਝਤ੍ਤਬਹਿਦ੍ਧਾਰਮ੍ਮਣਾ ਪਞ੍ਹਾ।

ਸਵਿਤਕ੍ਕਸਵਿਚਾਰਾ ਪਞ੍ਹਾ ਅਤ੍ਥਿ ਵਿਪਾਕਾ, ਅਤ੍ਥਿ ਵਿਪਾਕਧਮ੍ਮਧਮ੍ਮਾ, ਅਤ੍ਥਿ ਨੇਵਵਿਪਾਕਨਵਿਪਾਕਧਮ੍ਮਧਮ੍ਮਾ। ਅਤ੍ਥਿ ਉਪਾਦਿਨ੍ਨੁਪਾਦਾਨਿਯਾ, ਅਤ੍ਥਿ ਅਨੁਪਾਦਿਨ੍ਨੁਪਾਦਾਨਿਯਾ, ਅਤ੍ਥਿ ਅਨੁਪਾਦਿਨ੍ਨਅਨੁਪਾਦਾਨਿਯਾ । ਅਤ੍ਥਿ ਪੀਤਿਸਹਗਤਾ, ਅਤ੍ਥਿ ਸੁਖਸਹਗਤਾ, ਅਤ੍ਥਿ ਉਪੇਕ੍ਖਾਸਹਗਤਾ। ਅਤ੍ਥਿ ਆਚਯਗਾਮਿਨੀ, ਅਤ੍ਥਿ ਅਪਚਯਗਾਮਿਨੀ, ਅਤ੍ਥਿ ਨੇਵਾਚਯਗਾਮਿਨਾਪਚਯਗਾਮਿਨੀ। ਅਤ੍ਥਿ ਸੇਕ੍ਖਾ, ਅਤ੍ਥਿ ਅਸੇਕ੍ਖਾ, ਅਤ੍ਥਿ ਨੇਵਸੇਕ੍ਖਨਾਸੇਕ੍ਖਾ। ਅਤ੍ਥਿ ਪਰਿਤ੍ਤਾ, ਅਤ੍ਥਿ ਮਹਗ੍ਗਤਾ, ਅਤ੍ਥਿ ਅਪ੍ਪਮਾਣਾ। ਅਤ੍ਥਿ ਪਰਿਤ੍ਤਾਰਮ੍ਮਣਾ, ਅਤ੍ਥਿ ਮਹਗ੍ਗਤਾਰਮ੍ਮਣਾ, ਅਤ੍ਥਿ ਅਪ੍ਪਮਾਣਾਰਮ੍ਮਣਾ। ਅਤ੍ਥਿ ਮਗ੍ਗਾਰਮ੍ਮਣਾ, ਅਤ੍ਥਿ ਮਗ੍ਗਹੇਤੁਕਾ, ਅਤ੍ਥਿ ਮਗ੍ਗਾਧਿਪਤਿਨੀ। ਅਤ੍ਥਿ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਾ, ਅਤ੍ਥਿ ਅਨੁਪ੍ਪਨ੍ਨਾ, ਅਤ੍ਥਿ ਉਪ੍ਪਾਦਿਨੀ। ਅਤ੍ਥਿ ਅਤੀਤਾ, ਅਤ੍ਥਿ ਅਨਾਗਤਾ, ਅਤ੍ਥਿ ਪਚ੍ਚੁਪ੍ਪਨ੍ਨਾ। ਅਤ੍ਥਿ ਅਤੀਤਾਰਮ੍ਮਣਾ, ਅਤ੍ਥਿ ਅਨਾਗਤਾਰਮ੍ਮਣਾ, ਅਤ੍ਥਿ ਪਚ੍ਚੁਪ੍ਪਨ੍ਨਾਰਮ੍ਮਣਾ। ਅਤ੍ਥਿ ਅਜ੍ਝਤ੍ਤਾ, ਅਤ੍ਥਿ ਬਹਿਦ੍ਧਾ, ਅਤ੍ਥਿ ਅਜ੍ਝਤ੍ਤਬਹਿਦ੍ਧਾ। ਅਤ੍ਥਿ ਅਜ੍ਝਤ੍ਤਾਰਮ੍ਮਣਾ, ਅਤ੍ਥਿ ਬਹਿਦ੍ਧਾਰਮ੍ਮਣਾ, ਅਤ੍ਥਿ ਅਜ੍ਝਤ੍ਤਬਹਿਦ੍ਧਾਰਮ੍ਮਣਾ।

ਅਵਿਤਕ੍ਕਵਿਚਾਰਮਤ੍ਤਾ ਪਞ੍ਹਾ ਅਤ੍ਥਿ ਵਿਪਾਕਾ, ਅਤ੍ਥਿ ਵਿਪਾਕਧਮ੍ਮਧਮ੍ਮਾ, ਅਤ੍ਥਿ ਨੇਵਵਿਪਾਕਨਵਿਪਾਕਧਮ੍ਮਧਮ੍ਮਾ। ਅਤ੍ਥਿ ਉਪਾਦਿਨ੍ਨੁਪਾਦਾਨਿਯਾ, ਅਤ੍ਥਿ ਅਨੁਪਾਦਿਨ੍ਨੁਪਾਦਾਨਿਯਾ, ਅਤ੍ਥਿ ਅਨੁਪਾਦਿਨ੍ਨਅਨੁਪਾਦਾਨਿਯਾ। ਅਤ੍ਥਿ ਆਚਯਗਾਮਿਨੀ, ਅਤ੍ਥਿ ਅਪਚਯਗਾਮਿਨੀ, ਅਤ੍ਥਿ ਨੇਵਾਚਯਗਾਮਿਨਾਪਚਯਗਾਮਿਨੀ। ਅਤ੍ਥਿ ਸੇਕ੍ਖਾ, ਅਤ੍ਥਿ ਅਸੇਕ੍ਖਾ, ਅਤ੍ਥਿ ਨੇਵਸੇਕ੍ਖਨਾਸੇਕ੍ਖਾ। ਅਤ੍ਥਿ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਾ, ਅਤ੍ਥਿ ਅਨੁਪ੍ਪਨ੍ਨਾ, ਅਤ੍ਥਿ ਉਪ੍ਪਾਦਿਨੀ। ਅਤ੍ਥਿ ਅਤੀਤਾ, ਅਤ੍ਥਿ ਅਨਾਗਤਾ, ਅਤ੍ਥਿ ਪਚ੍ਚੁਪ੍ਪਨ੍ਨਾ। ਅਤ੍ਥਿ ਅਜ੍ਝਤ੍ਤਾ, ਅਤ੍ਥਿ ਬਹਿਦ੍ਧਾ, ਅਤ੍ਥਿ ਅਜ੍ਝਤ੍ਤਬਹਿਦ੍ਧਾ।

ਅਵਿਤਕ੍ਕਅਵਿਚਾਰਾ ਪਞ੍ਹਾ ਅਤ੍ਥਿ ਵਿਪਾਕਾ, ਅਤ੍ਥਿ ਵਿਪਾਕਧਮ੍ਮਧਮ੍ਮਾ, ਅਤ੍ਥਿ ਨੇਵਵਿਪਾਕਨਵਿਪਾਕਧਮ੍ਮਧਮ੍ਮਾ। ਅਤ੍ਥਿ ਉਪਾਦਿਨ੍ਨੁਪਾਦਾਨਿਯਾ, ਅਤ੍ਥਿ ਅਨੁਪਾਦਿਨ੍ਨੁਪਾਦਾਨਿਯਾ, ਅਤ੍ਥਿ ਅਨੁਪਾਦਿਨ੍ਨਅਨੁਪਾਦਾਨਿਯਾ। ਅਤ੍ਥਿ ਪੀਤਿਸਹਗਤਾ, ਅਤ੍ਥਿ ਸੁਖਸਹਗਤਾ, ਅਤ੍ਥਿ ਉਪੇਕ੍ਖਾਸਹਗਤਾ। ਅਤ੍ਥਿ ਆਚਯਗਾਮਿਨੀ, ਅਤ੍ਥਿ ਅਪਚਯਗਾਮਿਨੀ, ਅਤ੍ਥਿ ਨੇਵਾਚਯਗਾਮਿਨਾਪਚਯਗਾਮਿਨੀ। ਅਤ੍ਥਿ ਸੇਕ੍ਖਾ, ਅਤ੍ਥਿ ਅਸੇਕ੍ਖਾ, ਅਤ੍ਥਿ ਨੇਵਸੇਕ੍ਖਨਾਸੇਕ੍ਖਾ। ਅਤ੍ਥਿ ਪਰਿਤ੍ਤਾਰਮ੍ਮਣਾ, ਅਤ੍ਥਿ ਮਹਗ੍ਗਤਾਰਮ੍ਮਣਾ, ਅਤ੍ਥਿ ਅਪ੍ਪਮਾਣਾਰਮ੍ਮਣਾ। ਅਤ੍ਥਿ ਮਗ੍ਗਾਰਮ੍ਮਣਾ, ਅਤ੍ਥਿ ਮਗ੍ਗਹੇਤੁਕਾ, ਅਤ੍ਥਿ ਮਗ੍ਗਾਧਿਪਤਿਨੀ। ਅਤ੍ਥਿ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਾ, ਅਤ੍ਥਿ ਅਨੁਪ੍ਪਨ੍ਨਾ, ਅਤ੍ਥਿ ਉਪ੍ਪਾਦਿਨੀ। ਅਤ੍ਥਿ ਅਤੀਤਾ, ਅਤ੍ਥਿ ਅਨਾਗਤਾ, ਅਤ੍ਥਿ ਪਚ੍ਚੁਪ੍ਪਨ੍ਨਾ। ਅਤ੍ਥਿ ਅਤੀਤਾਰਮ੍ਮਣਾ, ਅਤ੍ਥਿ ਅਨਾਗਤਾਰਮ੍ਮਣਾ, ਅਤ੍ਥਿ ਪਚ੍ਚੁਪ੍ਪਨ੍ਨਾਰਮ੍ਮਣਾ। ਅਤ੍ਥਿ ਅਜ੍ਝਤ੍ਤਾ, ਅਤ੍ਥਿ ਬਹਿਦ੍ਧਾ, ਅਤ੍ਥਿ ਅਜ੍ਝਤ੍ਤਬਹਿਦ੍ਧਾ। ਅਤ੍ਥਿ ਅਜ੍ਝਤ੍ਤਾਰਮ੍ਮਣਾ, ਅਤ੍ਥਿ ਬਹਿਦ੍ਧਾਰਮ੍ਮਣਾ, ਅਤ੍ਥਿ ਅਜ੍ਝਤ੍ਤਬਹਿਦ੍ਧਾਰਮ੍ਮਣਾ।

ਪੀਤਿਸਹਗਤਾ ਪਞ੍ਹਾ, ਸੁਖਸਹਗਤਾ ਪਞ੍ਹਾ ਅਤ੍ਥਿ ਵਿਪਾਕਾ, ਅਤ੍ਥਿ ਵਿਪਾਕਧਮ੍ਮਧਮ੍ਮਾ, ਅਤ੍ਥਿ ਨੇਵਵਿਪਾਕਨਵਿਪਾਕਧਮ੍ਮਧਮ੍ਮਾ । ਅਤ੍ਥਿ ਉਪਾਦਿਨ੍ਨੁਪਾਦਾਨਿਯਾ, ਅਤ੍ਥਿ ਅਨੁਪਾਦਿਨ੍ਨੁਪਾਦਾਨਿਯਾ, ਅਤ੍ਥਿ ਅਨੁਪਾਦਿਨ੍ਨਅਨੁਪਾਦਾਨਿਯਾ। ਅਤ੍ਥਿ ਸਵਿਤਕ੍ਕਸਵਿਚਾਰਾ, ਅਤ੍ਥਿ ਅਵਿਤਕ੍ਕਵਿਚਾਰਮਤ੍ਤਾ, ਅਤ੍ਥਿ ਅਵਿਤਕ੍ਕਅਵਿਚਾਰਾ। ਅਤ੍ਥਿ ਆਚਯਗਾਮਿਨੀ, ਅਤ੍ਥਿ ਅਪਚਯਗਾਮਿਨੀ, ਅਤ੍ਥਿ ਨੇਵਾਚਯਗਾਮਿਨਾਪਚਯਗਾਮਿਨੀ। ਅਤ੍ਥਿ ਸੇਕ੍ਖਾ, ਅਤ੍ਥਿ ਅਸੇਕ੍ਖਾ, ਅਤ੍ਥਿ ਨੇਵਸੇਕ੍ਖਨਾਸੇਕ੍ਖਾ। ਅਤ੍ਥਿ ਪਰਿਤ੍ਤਾ, ਅਤ੍ਥਿ ਮਹਗ੍ਗਤਾ, ਅਤ੍ਥਿ ਅਪ੍ਪਮਾਣਾ। ਅਤ੍ਥਿ ਪਰਿਤ੍ਤਾਰਮ੍ਮਣਾ, ਅਤ੍ਥਿ ਮਹਗ੍ਗਤਾਰਮ੍ਮਣਾ, ਅਤ੍ਥਿ ਅਪ੍ਪਮਾਣਾਰਮ੍ਮਣਾ। ਅਤ੍ਥਿ ਮਗ੍ਗਾਰਮ੍ਮਣਾ, ਅਤ੍ਥਿ ਮਗ੍ਗਹੇਤੁਕਾ, ਅਤ੍ਥਿ ਮਗ੍ਗਾਧਿਪਤਿਨੀ। ਅਤ੍ਥਿ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਾ, ਅਤ੍ਥਿ ਅਨੁਪ੍ਪਨ੍ਨਾ, ਅਤ੍ਥਿ ਉਪ੍ਪਾਦਿਨੀ। ਅਤ੍ਥਿ ਅਤੀਤਾ, ਅਤ੍ਥਿ ਅਨਾਗਤਾ, ਅਤ੍ਥਿ ਪਚ੍ਚੁਪ੍ਪਨ੍ਨਾ। ਅਤ੍ਥਿ ਅਤੀਤਾਰਮ੍ਮਣਾ, ਅਤ੍ਥਿ ਅਨਾਗਤਾਰਮ੍ਮਣਾ, ਅਤ੍ਥਿ ਪਚ੍ਚੁਪ੍ਪਨ੍ਨਾਰਮ੍ਮਣਾ। ਅਤ੍ਥਿ ਅਜ੍ਝਤ੍ਤਾ, ਅਤ੍ਥਿ ਬਹਿਦ੍ਧਾ, ਅਤ੍ਥਿ ਅਜ੍ਝਤ੍ਤਬਹਿਦ੍ਧਾ। ਅਤ੍ਥਿ ਅਜ੍ਝਤ੍ਤਾਰਮ੍ਮਣਾ, ਅਤ੍ਥਿ ਬਹਿਦ੍ਧਾਰਮ੍ਮਣਾ, ਅਤ੍ਥਿ ਅਜ੍ਝਤ੍ਤਬਹਿਦ੍ਧਾਰਮ੍ਮਣਾ।

ਉਪੇਕ੍ਖਾਸਹਗਤਾ ਪਞ੍ਞਾ ਅਤ੍ਥਿ ਵਿਪਾਕਾ, ਅਤ੍ਥਿ ਵਿਪਾਕਧਮ੍ਮਧਮ੍ਮਾ, ਅਤ੍ਥਿ ਨੇਵਵਿਪਾਕਨਵਿਪਾਕਧਮ੍ਮਧਮ੍ਮਾ। ਅਤ੍ਥਿ ਉਪਾਦਿਨ੍ਨੁਪਾਦਾਨਿਯਾ , ਅਤ੍ਥਿ ਅਨੁਪਾਦਿਨ੍ਨੁਪਾਦਾਨਿਯਾ, ਅਤ੍ਥਿ ਅਨੁਪਾਦਿਨ੍ਨਅਨੁਪਾਦਾਨਿਯਾ। ਅਤ੍ਥਿ ਆਚਯਗਾਮਿਨੀ, ਅਤ੍ਥਿ ਅਪਚਯਗਾਮਿਨੀ, ਅਤ੍ਥਿ ਨੇਵਾਚਯਗਾਮਿਨਾਪਚਯਗਾਮਿਨੀ। ਅਤ੍ਥਿ ਸੇਕ੍ਖਾ, ਅਤ੍ਥਿ ਅਸੇਕ੍ਖਾ, ਅਤ੍ਥਿ ਨੇਵਸੇਕ੍ਖਨਾਸੇਕ੍ਖਾ। ਅਤ੍ਥਿ ਪਰਿਤ੍ਤਾ, ਅਤ੍ਥਿ ਮਹਗ੍ਗਤਾ, ਅਤ੍ਥਿ ਅਪ੍ਪਮਾਣਾ। ਅਤ੍ਥਿ ਪਰਿਤ੍ਤਾਰਮ੍ਮਣਾ, ਅਤ੍ਥਿ ਮਹਗ੍ਗਤਾਰਮ੍ਮਣਾ, ਅਤ੍ਥਿ ਅਪ੍ਪਮਾਣਾਰਮ੍ਮਣਾ। ਅਤ੍ਥਿ ਮਗ੍ਗਾਰਮ੍ਮਣਾ, ਅਤ੍ਥਿ ਮਗ੍ਗਹੇਤੁਕਾ, ਅਤ੍ਥਿ ਮਗ੍ਗਾਧਿਪਤਿਨੀ। ਅਤ੍ਥਿ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਾ, ਅਤ੍ਥਿ ਅਨੁਪ੍ਪਨ੍ਨਾ, ਅਤ੍ਥਿ ਉਪ੍ਪਾਦਿਨੀ। ਅਤ੍ਥਿ ਅਤੀਤਾ, ਅਤ੍ਥਿ ਅਨਾਗਤਾ, ਅਤ੍ਥਿ ਪਚ੍ਚੁਪ੍ਪਨ੍ਨਾ। ਅਤ੍ਥਿ ਅਤੀਤਾਰਮ੍ਮਣਾ, ਅਤ੍ਥਿ ਅਨਾਗਤਾਰਮ੍ਮਣਾ, ਅਤ੍ਥਿ ਪਚ੍ਚੁਪ੍ਪਨ੍ਨਾਰਮ੍ਮਣਾ। ਅਤ੍ਥਿ ਅਜ੍ਝਤ੍ਤਾ, ਅਤ੍ਥਿ ਬਹਿਦ੍ਧਾ, ਅਤ੍ਥਿ ਅਜ੍ਝਤ੍ਤਬਹਿਦ੍ਧਾ। ਅਤ੍ਥਿ ਅਜ੍ਝਤ੍ਤਾਰਮ੍ਮਣਾ, ਅਤ੍ਥਿ ਬਹਿਦ੍ਧਾਰਮ੍ਮਣਾ, ਅਤ੍ਥਿ ਅਜ੍ਝਤ੍ਤਬਹਿਦ੍ਧਾਰਮ੍ਮਣਾ। ਏਵਂ ਤਿਵਿਧੇਨ ਞਾਣਵਤ੍ਥੁ।

ਚਤੁਬ੍ਬਿਧੇਨ ਞਾਣਵਤ੍ਥੁ – ਕਮ੍ਮਸ੍ਸਕਤਞਾਣਂ, ਸਚ੍ਚਾਨੁਲੋਮਿਕਂ ਞਾਣਂ, ਮਗ੍ਗਸਮਙ੍ਗਿਸ੍ਸ ਞਾਣਂ, ਫਲਸਮਙ੍ਗਿਸ੍ਸ ਞਾਣਂ। ਦੁਕ੍ਖੇ ਞਾਣਂ, ਦੁਕ੍ਖਸਮੁਦਯੇ ਞਾਣਂ, ਦੁਕ੍ਖਨਿਰੋਧੇ ਞਾਣਂ, ਦੁਕ੍ਖਨਿਰੋਧਗਾਮਿਨਿਯਾ ਪਟਿਪਦਾਯ ਞਾਣਂ। ਕਾਮਾਵਚਰਾ ਪਞ੍ਞਾ, ਰੂਪਾਵਚਰਾ ਪਞ੍ਞਾ, ਅਰੂਪਾਵਚਰਾ ਪਞ੍ਞਾ, ਅਪਰਿਯਾਪਨ੍ਨਾ ਪਞ੍ਞਾ। ਧਮ੍ਮੇ ਞਾਣਂ, ਅਨ੍ਵਯੇ ਞਾਣਂ, ਪਰਿਚ੍ਚੇ ਞਾਣਂ, ਸਮ੍ਮੁਤਿ ਞਾਣਂ। ਅਤ੍ਥਿ ਪਞ੍ਞਾ ਆਚਯਾਯ, ਨੋ ਅਪਚਯਾਯ, ਅਤ੍ਥਿ ਪਞ੍ਞਾ ਅਪਚਯਾਯ, ਨੋ ਆਚਯਾਯ, ਅਤ੍ਥਿ ਪਞ੍ਞਾ ਆਚਯਾਯ ਚੇਵ, ਅਪਚਯਾਯ ਚ, ਅਤ੍ਥਿ ਪਞ੍ਞਾ ਨੇਵਾਚਯਾਯ, ਨੋ ਅਪਚਯਾਯ। ਅਤ੍ਥਿ ਪਞ੍ਞਾ ਨਿਬ੍ਬਿਦਾਯ, ਨੋ ਪਟਿਵੇਧਾਯ, ਅਤ੍ਥਿ ਪਞ੍ਞਾ ਪਟਿਵੇਧਾਯ, ਨੋ ਨਿਬ੍ਬਿਦਾਯ , ਅਤ੍ਥਿ ਪਞ੍ਞਾ ਨਿਬ੍ਬਿਦਾਯ ਚੇਵ, ਪਟਿਵੇਧਾਯ ਚ, ਅਤ੍ਥਿ ਪਞ੍ਞਾ ਨੇਵ ਨਿਬ੍ਬਿਦਾਯ, ਨੋ ਪਟਿਵੇਧਾਯ। ਹਾਨਭਾਗਿਨੀ ਪਞ੍ਞਾ, ਠਿਤਿਭਾਗਿਨੀ ਪਞ੍ਞਾ, ਵਿਸੇਸਭਾਗਿਨੀ ਪਞ੍ਞਾ, ਨਿਬ੍ਬੇਧਭਾਗਿਨੀ ਪਞ੍ਞਾ।

ਚਤਸ੍ਸੋ ਪਟਿਸਮ੍ਭਿਦਾ। ਚਤਸ੍ਸੋ ਪਟਿਪਦਾ। ਚਤ੍ਤਾਰਿ ਆਰਮ੍ਮਣਾਨਿ। ਜਰਾਮਰਣੇ ਞਾਣਂ, ਜਰਾਮਰਣਸਮੁਦਯੇ ਞਾਣਂ, ਜਰਾਮਰਣਨਿਰੋਧੇ ਞਾਣਂ, ਜਰਾਮਰਣਨਿਰੋਧਗਾਮਿਨਿਯਾ ਪਟਿਪਦਾਯ ਞਾਣਂ। ਜਾਤਿਯਾ ਞਾਣਂ...ਪੇ॰... ਭਵੇ ਞਾਣਂ...ਪੇ॰... ਉਪਾਦਾਨੇ ਞਾਣਂ...ਪੇ॰... ਤਣ੍ਹਾਯ ਞਾਣਂ...ਪੇ॰... ਵੇਦਨਾਯ ਞਾਣਂ...ਪੇ॰... ਫਸ੍ਸੇ ਞਾਣਂ...ਪੇ॰... ਸਲਾਯਤਨੇ ਞਾਣਂ...ਪੇ॰... ਨਾਮਰੂਪੇ ਞਾਣਂ...ਪੇ॰... ਵਿਞ੍ਞਾਣੇ ਞਾਣਂ...ਪੇ॰... ਸਙ੍ਖਾਰੇਸੁ ਞਾਣਂ, ਸਙ੍ਖਾਰਸਮੁਦਯੇ ਞਾਣਂ, ਸਙ੍ਖਾਰਨਿਰੋਧੇ ਞਾਣਂ, ਸਙ੍ਖਾਰਨਿਰੋਧਗਾਮਿਨਿਯਾ ਪਟਿਪਦਾਯ ਞਾਣਂ। ਏਵਂ ਚਤੁਬ੍ਬਿਧੇਨ ਞਾਣਵਤ੍ਥੁ।

ਪਞ੍ਚਵਿਧੇਨ ਞਾਣਵਤ੍ਥੁ – ਪਞ੍ਚਙ੍ਗਿਕੋ ਸਮ੍ਮਾਸਮਾਧਿ, ਪਞ੍ਚਞਾਣਿਕੋ ਸਮ੍ਮਾਸਮਾਧਿ। ਏਵਂ ਪਞ੍ਚਵਿਧੇਨ ਞਾਣਵਤ੍ਥੁ।

ਛਬ੍ਬਿਧੇਨ ਞਾਣਵਤ੍ਥੁ – ਛਸੁ ਅਭਿਞ੍ਞਾਸੁ ਪਞ੍ਞਾ। ਏਵਂ ਛਬ੍ਬਿਧੇਨ ਞਾਣਵਤ੍ਥੁ।

ਸਤ੍ਤਵਿਧੇਨ ਞਾਣਵਤ੍ਥੁ – ਸਤ੍ਤਸਤ੍ਤਤਿ ਞਾਣਵਤ੍ਥੂਨਿ। ਏਵਂ ਸਤ੍ਤਵਿਧੇਨ ਞਾਣਵਤ੍ਥੁ।

ਅਟ੍ਠਵਿਧੇਨ ਞਾਣਵਤ੍ਥੁ – ਚਤੂਸੁ ਮਗ੍ਗੇਸੁ, ਚਤੂਸੁ ਫਲੇਸੁ ਪਞ੍ਞਾ। ਏਵਂ ਅਟ੍ਠਵਿਧੇਨ ਞਾਣਵਤ੍ਥੁ।

ਨਵਵਿਧੇਨ ਞਾਣਵਤ੍ਥੁ – ਨਵਸੁ ਅਨੁਪੁਬ੍ਬਵਿਹਾਰਸਮਾਪਤ੍ਤੀਸੁ ਪਞ੍ਞਾ। ਏਵਂ ਨਵਵਿਧੇਨ ਞਾਣਵਤ੍ਥੁ।

ਦਸਵਿਧੇਨ ਞਾਣਵਤ੍ਥੁ – ਦਸ ਤਥਾਗਤਸ੍ਸ ਤਥਾਗਤਬਲਾਨਿ, ਯੇਹਿ ਬਲੇਹਿ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ ਤਥਾਗਤੋ ਆਸਭਂ ਠਾਨਂ ਪਟਿਜਾਨਾਤਿ, ਪਰਿਸਾਸੁ ਸੀਹਨਾਦਂ ਨਦਤਿ, ਬ੍ਰਹ੍ਮਚਕ੍ਕਂ ਪਵਤ੍ਤੇਤਿ। ਕਤਮਾਨਿ ਦਸ? ਇਧ ਤਥਾਗਤੋ ਠਾਨਞ੍ਚ ਠਾਨਤੋ ਅਟ੍ਠਾਨਞ੍ਚ ਅਟ੍ਠਾਨਤੋ ਯਥਾਭੂਤਂ ਪਜਾਨਾਤਿ, ਯਮ੍ਪਿ ਤਥਾਗਤੋ ਠਾਨਞ੍ਚ ਠਾਨਤੋ ਅਟ੍ਠਾਨਞ੍ਚ ਅਟ੍ਠਾਨਤੋ ਯਥਾਭੂਤਂ ਪਜਾਨਾਤਿ, ਇਦਮ੍ਪਿ ਤਥਾਗਤਸ੍ਸ ਤਥਾਗਤਬਲਂ ਹੋਤਿ। ਯਂ ਬਲਂ ਆਗਮ੍ਮ ਤਥਾਗਤੋ ਆਸਭਂ ਠਾਨਂ ਪਟਿਜਾਨਾਤਿ, ਪਰਿਸਾਸੁ ਸੀਹਨਾਦਂ ਨਦਤਿ, ਬ੍ਰਹ੍ਮਚਕ੍ਕਂ ਪਵਤ੍ਤੇਤਿ।

ਪੁਨ ਚਪਰਂ ਤਥਾਗਤੋ ਅਤੀਤਾਨਾਗਤਪਚ੍ਚੁਪ੍ਪਨ੍ਨਾਨਂ ਕਮ੍ਮਸਮਾਦਾਨਾਨਂ ਠਾਨਸੋ ਹੇਤੁਸੋ ਵਿਪਾਕਂ ਯਥਾਭੂਤਂ ਪਜਾਨਾਤਿ। ਯਮ੍ਪਿ ਤਥਾਗਤੋ ਅਤੀਤਾਨਾਗਤਪਚ੍ਚੁਪ੍ਪਨ੍ਨਾਨਂ ਕਮ੍ਮਸਮਾਦਾਨਾਨਂ ਠਾਨਸੋ ਹੇਤੁਸੋ ਵਿਪਾਕਂ ਯਥਾਭੂਤਂ ਪਜਾਨਾਤਿ, ਇਦਮ੍ਪਿ ਤਥਾਗਤਸ੍ਸ ਤਥਾਗਤਬਲਂ ਹੋਤਿ। ਯਂ ਬਲਂ ਆਗਮ੍ਮ ਤਥਾਗਤੋ ਆਸਭਂ ਠਾਨਂ ਪਟਿਜਾਨਾਤਿ, ਪਰਿਸਾਸੁ ਸੀਹਨਾਦਂ ਨਦਤਿ, ਬ੍ਰਹ੍ਮਚਕ੍ਕਂ ਪਵਤ੍ਤੇਤਿ।

ਪੁਨ ਚਪਰਂ ਤਥਾਗਤੋ ਸਬ੍ਬਤ੍ਥਗਾਮਿਨਿਂ ਪਟਿਪਦਂ ਯਥਾਭੂਤਂ ਪਜਾਨਾਤਿ, ਯਮ੍ਪਿ ਤਥਾਗਤੋ ਸਬ੍ਬਤ੍ਥਗਾਮਿਨਿਂ ਪਟਿਪਦਂ ਯਥਾਭੂਤਂ ਪਜਾਨਾਤਿ, ਇਦਮ੍ਪਿ ਤਥਾਗਤਸ੍ਸ ਤਥਾਗਤਬਲਂ ਹੋਤਿ। ਯਂ ਬਲਂ ਆਗਮ੍ਮ ਤਥਾਗਤੋ ਆਸਭਂ ਠਾਨਂ ਪਟਿਜਾਨਾਤਿ, ਪਰਿਸਾਸੁ ਸੀਹਨਾਦਂ ਨਦਤਿ, ਬ੍ਰਹ੍ਮਚਕ੍ਕਂ ਪਵਤ੍ਤੇਤਿ।

ਪੁਨ ਚਪਰਂ ਤਥਾਗਤੋ ਅਨੇਕਧਾਤੁਨਾਨਾਧਾਤੁਲੋਕਂ ਯਥਾਭੂਤਂ ਪਜਾਨਾਤਿ, ਯਮ੍ਪਿ ਤਥਾਗਤੋ ਅਨੇਕਧਾਤੁਨਾਨਾਧਾਤੁਲੋਕਂ ਯਥਾਭੂਤਂ ਪਜਾਨਾਤਿ, ਇਦਮ੍ਪਿ ਤਥਾਗਤਸ੍ਸ ਤਥਾਗਤਬਲਂ ਹੋਤਿ। ਯਂ ਬਲਂ ਆਗਮ੍ਮ ਤਥਾਗਤੋ ਆਸਭਂ ਠਾਨਂ ਪਟਿਜਾਨਾਤਿ, ਪਰਿਸਾਸੁ ਸੀਹਨਾਦਂ ਨਦਤਿ, ਬ੍ਰਹ੍ਮਚਕ੍ਕਂ ਪਵਤ੍ਤੇਤਿ।

ਪੁਨ ਚਪਰਂ ਤਥਾਗਤੋ ਸਤ੍ਤਾਨਂ ਨਾਨਾਧਿਮੁਤ੍ਤਿਕਤਂ ਯਥਾਭੂਤਂ ਪਜਾਨਾਤਿ, ਯਮ੍ਪਿ ਤਥਾਗਤੋ ਸਤ੍ਤਾਨਂ ਨਾਨਾਧਿਮੁਤ੍ਤਿਕਤਂ ਯਥਾਭੂਤਂ ਪਜਾਨਾਤਿ, ਇਦਮ੍ਪਿ ਤਥਾਗਤਸ੍ਸ ਤਥਾਗਤਬਲਂ ਹੋਤਿ। ਯਂ ਬਲਂ ਆਗਮ੍ਮ ਤਥਾਗਤੋ ਆਸਭਂ ਠਾਨਂ ਪਟਿਜਾਨਾਤਿ, ਪਰਿਸਾਸੁ ਸੀਹਨਾਦਂ ਨਦਤਿ, ਬ੍ਰਹ੍ਮਚਕ੍ਕਂ ਪਵਤ੍ਤੇਤਿ।

ਪੁਨ ਚਪਰਂ ਤਥਾਗਤੋ ਪਰਸਤ੍ਤਾਨਂ ਪਰਪੁਗ੍ਗਲਾਨਂ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਪਰੋਪਰਿਯਤ੍ਤਂ ਯਥਾਭੂਤਂ ਪਜਾਨਾਤਿ, ਯਮ੍ਪਿ ਤਥਾਗਤੋ ਪਰਸਤ੍ਤਾਨਂ ਪਰਪੁਗ੍ਗਲਾਨਂ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਪਰੋਪਰਿਯਤ੍ਤਂ ਯਥਾਭੂਤਂ ਪਜਾਨਾਤਿ, ਇਦਮ੍ਪਿ ਤਥਾਗਤਸ੍ਸ ਤਥਾਗਤਬਲਂ ਹੋਤਿ। ਯਂ ਬਲਂ ਆਗਮ੍ਮ ਤਥਾਗਤੋ ਆਸਭਂ ਠਾਨਂ ਪਟਿਜਾਨਾਤਿ, ਪਰਿਸਾਸੁ ਸੀਹਨਾਦਂ ਨਦਤਿ, ਬ੍ਰਹ੍ਮਚਕ੍ਕਂ ਪਵਤ੍ਤੇਤਿ।

ਪੁਨ ਚਪਰਂ ਤਥਾਗਤੋ ਝਾਨਵਿਮੋਕ੍ਖਸਮਾਧਿਸਮਾਪਤ੍ਤੀਨਂ ਸਂਕਿਲੇਸਂ ਵੋਦਾਨਂ ਵੁਟ੍ਠਾਨਂ ਯਥਾਭੂਤਂ ਪਜਾਨਾਤਿ, ਯਮ੍ਪਿ ਤਥਾਗਤੋ ਝਾਨਵਿਮੋਕ੍ਖਸਮਾਧਿਸਮਾਪਤ੍ਤੀਨਂ ਸਂਕਿਲੇਸਂ ਵੋਦਾਨਂ ਵੁਟ੍ਠਾਨਂ ਯਥਾਭੂਤਂ ਪਜਾਨਾਤਿ , ਇਦਮ੍ਪਿ ਤਥਾਗਤਸ੍ਸ ਤਥਾਗਤਬਲਂ ਹੋਤਿ। ਯਂ ਬਲਂ ਆਗਮ੍ਮ ਤਥਾਗਤੋ ਆਸਭਂ ਠਾਨਂ ਪਟਿਜਾਨਾਤਿ, ਪਰਿਸਾਸੁ ਸੀਹਨਾਦਂ ਨਦਤਿ, ਬ੍ਰਹ੍ਮਚਕ੍ਕਂ ਪਵਤ੍ਤੇਤਿ।

ਪੁਨ ਚਪਰਂ ਤਥਾਗਤੋ ਪੁਬ੍ਬੇਨਿਵਾਸਾਨੁਸ੍ਸਤਿਂ ਯਥਾਭੂਤਂ ਪਜਾਨਾਤਿ, ਯਮ੍ਪਿ ਤਥਾਗਤੋ ਪੁਬ੍ਬੇਨਿਵਾਸਾਨੁਸ੍ਸਤਿਂ ਯਥਾਭੂਤਂ ਪਜਾਨਾਤਿ, ਇਦਮ੍ਪਿ ਤਥਾਗਤਸ੍ਸ ਤਥਾਗਤਬਲਂ ਹੋਤਿ। ਯਂ ਬਲਂ ਆਗਮ੍ਮ ਤਥਾਗਤੋ ਆਸਭਂ ਠਾਨਂ ਪਟਿਜਾਨਾਤਿ, ਪਰਿਸਾਸੁ ਸੀਹਨਾਦਂ ਨਦਤਿ, ਬ੍ਰਹ੍ਮਚਕ੍ਕਂ ਪਵਤ੍ਤੇਤਿ।

ਪੁਨ ਚਪਰਂ ਤਥਾਗਤੋ ਸਤ੍ਤਾਨਂ ਚੁਤੂਪਪਾਤਂ ਯਥਾਭੂਤਂ ਪਜਾਨਾਤਿ, ਯਮ੍ਪਿ ਤਥਾਗਤੋ ਸਤ੍ਤਾਨਂ ਚੁਤੂਪਪਾਤਂ ਯਥਾਭੂਤਂ ਪਜਾਨਾਤਿ, ਇਦਮ੍ਪਿ ਤਥਾਗਤਸ੍ਸ ਤਥਾਗਤਬਲਂ ਹੋਤਿ। ਯਂ ਬਲਂ ਆਗਮ੍ਮ ਤਥਾਗਤੋ ਆਸਭਂ ਠਾਨਂ ਪਟਿਜਾਨਾਤਿ, ਪਰਿਸਾਸੁ ਸੀਹਨਾਦਂ ਨਦਤਿ, ਬ੍ਰਹ੍ਮਚਕ੍ਕਂ ਪਵਤ੍ਤੇਤਿ।

ਪੁਨ ਚਪਰਂ ਤਥਾਗਤੋ ਆਸਵਾਨਂ ਖਯਂ ਯਥਾਭੂਤਂ ਪਜਾਨਾਤਿ, ਯਮ੍ਪਿ ਤਥਾਗਤੋ ਆਸਵਾਨਂ ਖਯਂ ਯਥਾਭੂਤਂ ਪਜਾਨਾਤਿ, ਇਦਮ੍ਪਿ ਤਥਾਗਤਸ੍ਸ ਤਥਾਗਤਬਲਂ ਹੋਤਿ। ਯਂ ਬਲਂ ਆਗਮ੍ਮ ਤਥਾਗਤੋ ਆਸਭਂ ਠਾਨਂ ਪਟਿਜਾਨਾਤਿ, ਪਰਿਸਾਸੁ ਸੀਹਨਾਦਂ ਨਦਤਿ, ਬ੍ਰਹ੍ਮਚਕ੍ਕਂ ਪਵਤ੍ਤੇਤਿ।

ਇਮਾਨਿ ਦਸ ਤਥਾਗਤਸ੍ਸ ਤਥਾਗਤਬਲਾਨਿ। ਯੇਹਿ ਬਲੇਹਿ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ ਤਥਾਗਤੋ ਆਸਭਂ ਠਾਨਂ ਪਟਿਜਾਨਾਤਿ, ਪਰਿਸਾਸੁ ਸੀਹਨਾਦਂ ਨਦਤਿ, ਬ੍ਰਹ੍ਮਚਕ੍ਕਂ ਪਵਤ੍ਤੇਤਿ। ਏਵਂ ਦਸਵਿਧੇਨ ਞਾਣਵਤ੍ਥੂ।

ਖੁਦ੍ਦਕਵਤ੍ਥੁਵਿਭਙ੍ਗੋ

ਏਕਕੰ

ਜਾਤਿਮਦੋ (ਵਿਭ॰ ੮੩੨), ਗੋਤ੍ਤਮਦੋ, ਆਰੋਗਜਮਦੋ, ਯੋਬ੍ਬਨਮਦੋ, ਜੀਵਿਤਮਦੋ, ਲਾਭਮਦੋ, ਸਕ੍ਕਾਰਮਦੋ, ਗਰੁਕਾਰਮਦੋ, ਪੁਰੇਕ੍ਖਾਰਮਦੋ, ਪਰਿਵਾਰਮਦੋ, ਭੋਗਮਦੋ, ਵਣ੍ਣਮਦੋ, ਸੁਤਮਦੋ , ਪਟਿਭਾਨਮਦੋ, ਰਤ੍ਤਞ੍ਞੁਮਦੋ, ਪਿਣ੍ਡਪਾਤਿਕਮਦੋ, ਅਨਵਞ੍ਞਾਤਮਦੋ, ਇਰਿਯਾਪਥਮਦੋ, ਇਦ੍ਧਿਮਦੋ, ਯਸਮਦੋ, ਸੀਲਮਦੋ, ਝਾਨਮਦੋ, ਸਿਪ੍ਪਮਦੋ, ਆਰੋਹਮਦੋ, ਪਰਿਣਾਹਮਦੋ, ਸਣ੍ਠਾਨਮਦੋ, ਪਾਰਿਪੂਰਿਮਦੋ, ਮਦੋ, ਪਮਾਦੋ, ਥਮ੍ਭੋ, ਸਾਰਮ੍ਭੋ, ਅਤ੍ਰਿਚ੍ਛਤਾ, ਮਹਿਚ੍ਛਤਾ, ਪਾਪਿਚ੍ਛਤਾ, ਸਿਙ੍ਗੰ, ਤਿਨ੍ਤਿਣੰ, ਚਾਪਲ੍ਯੰ, ਅਸਭਾਗਵੁਤ੍ਤਿ, ਅਰਤਿ, ਤਨ੍ਦੀ, ਵਿਜਮ੍ਭਿਤਾ, ਭਤ੍ਤਸਮ੍ਮਦੋ, ਚੇਤਸੋ ਚ ਲੀਨਤ੍ਤੰ, ਕੁਹਨਾ, ਲਪਨਾ, ਨੇਮਿਤ੍ਤਿਕਤਾ, ਨਿਪ੍ਪੇਸਿਕਤਾ, ਲਾਭੇਨ ਲਾਭੰ ਨਿਜਿਗੀਸਨਤਾ, ''ਸੇਯ੍ਯੋਹਮਸ੍ਮੀ''ਤਿ ਮਾਨੋ, ''ਸਦਿਸੋਹਮਸ੍ਮੀ''ਤਿ ਮਾਨੋ, ''ਹੀਨੋਹਮਸ੍ਮੀ''ਤਿ ਮਾਨੋ। ਸੇਯ੍ਯਸ੍ਸ ''ਸੇਯ੍ਯੋਹਮਸ੍ਮੀ''ਤਿ ਮਾਨੋ, ਸੇਯ੍ਯਸ੍ਸ ''ਸਦਿਸੋਹਮਸ੍ਮੀ''ਤਿ ਮਾਨੋ, ਸੇਯ੍ਯਸ੍ਸ ''ਹੀਨੋਹਮਸ੍ਮੀ''ਤਿ ਮਾਨੋ, ਸਦਿਸਸ੍ਸ ''ਸੇਯ੍ਯੋਹਮਸ੍ਮੀ''ਤਿ ਮਾਨੋ, ਸਦਿਸਸ੍ਸ ''ਸਦਿਸੋਹਮਸ੍ਮੀ''ਤਿ ਮਾਨੋ, ਸਦਿਸਸ੍ਸ ''ਹੀਨੋਹਮਸ੍ਮੀ''ਤਿ ਮਾਨੋ, ਹੀਨਸ੍ਸ ''ਸੇਯ੍ਯੋਹਮਸ੍ਮੀ''ਤਿ ਮਾਨੋ, ਹੀਨਸ੍ਸ ''ਸਦਿਸੋਹਮਸ੍ਮੀ''ਤਿ ਮਾਨੋ, ਹੀਨਸ੍ਸ ''ਹੀਨੋਹਮਸ੍ਮੀ''ਤਿ ਮਾਨੋ, ਮਾਨੋ, ਅਤਿਮਾਨੋ, ਮਾਨਾਤਿਮਾਨੋ, ਓਮਾਨੋ, ਅਧਿਮਾਨੋ, ਅਸ੍ਮਿਮਾਨੋ, ਮਿਚ੍ਛਾਮਾਨੋ, ਞਾਤਿਵਿਤਕ੍ਕੋ, ਜਨਪਦਵਿਤਕ੍ਕੋ, ਅਮਰਵਿਤਕ੍ਕੋ, ਪਰਾਨੁਦ੍ਦਯਤਾਪਟਿਸੰਯੁਤ੍ਤੋ ਵਿਤਕ੍ਕੋ, ਲਾਭਸਕ੍ਕਾਰਸਿਲੋਕਪਟਿਸੰਯੁਤ੍ਤੋ ਵਿਤਕ੍ਕੋ, ਅਨਵਞ੍ਞਤ੍ਤਿਪਟਿਸੰਯੁਤ੍ਤੋ ਵਿਤਕ੍ਕੋ (ਵਿਭ॰ ੮੩੨)। ਏਕਕੰ।

ਦੁਕੰ

ਕੋਧੋ ਚ ਉਪਨਾਹੋ ਚ, ਮਕ੍ਖੋ ਚ ਪਲ਼ਾਸੋ ਚ, ਇਸ੍ਸਾ ਚ ਮਚ੍ਛਰਿਯਞ੍ਚ, ਮਾਯਾ ਚ ਸਾਠੇਯ੍ਯਞ੍ਚ, ਅਵਿਜ੍ਜਾ ਚ ਭਵਤਣ੍ਹਾ ਚ, ਭਵਦਿਟ੍ਠਿ ਚ ਵਿਭਵਦਿਟ੍ਠਿ ਚ, ਸਸ੍ਸਤਦਿਟ੍ਠਿ ਚ ਉਚ੍ਛੇਦਦਿਟ੍ਠਿ ਚ, ਅਨ੍ਤਵਾਦਿਟ੍ਠਿ ਚ ਅਨਨ੍ਤਵਾਦਿਟ੍ਠਿ ਚ, ਪੁਬ੍ਬਨ੍ਤਾਨੁਦਿਟ੍ਠਿ ਚ ਅਪਰਨ੍ਤਾਨੁਦਿਟ੍ਠਿ ਚ, ਅਹਿਰਿਕਞ੍ਚ ਅਨੋਤ੍ਤਪ੍ਪਞ੍ਚ, ਦੋਵਚਸ੍ਸਤਾ ਚ ਪਾਪਮਿਤ੍ਤਤਾ ਚ, ਅਨਜ੍ਜਵੋ ਚ ਅਮਦ੍ਦਵੋ ਚ, ਅਕ੍ਖਨ੍ਤਿ ਚ ਅਸੋਰਚ੍ਚਞ੍ਚ, ਅਸਾਖਲ੍ਯਞ੍ਚ ਅਪ੍ਪਟਿਸਨ੍ਥਾਰੋ ਚ, ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯੇਸੁ ਅਗੁਤ੍ਤਦ੍ਵਾਰਤਾ ਚ ਭੋਜਨੇ ਅਮਤ੍ਤਞ੍ਞੁਤਾ ਚ, ਮੁਟ੍ਠਸ੍ਸਚ੍ਚਞ੍ਚ ਅਸਮ੍ਪਜਞ੍ਞਞ੍ਚ, ਸੀਲਵਿਪਤ੍ਤਿ ਚ ਦਿਟ੍ਠਿਵਿਪਤ੍ਤਿ ਚ, ਅਜ੍ਝਤ੍ਤਸੰਯੋਜਨਞ੍ਚ ਬਹਿਦ੍ਧਾਸੰਯੋਜਨਞ੍ਚ। ਦੁਕੰ।

ਤਿਕੰ

ਤੀਣਿ ਅਕੁਸਲਮੂਲਾਨਿ, ਤਯੋ ਅਕੁਸਲਵਿਤਕ੍ਕਾ, ਤਿਸ੍ਸੋ ਅਕੁਸਲਸਞ੍ਞਾ, ਤਿਸ੍ਸੋ ਅਕੁਸਲਧਾਤੁਯੋ, ਤੀਣਿ ਦੁਚ੍ਚਰਿਤਾਨਿ, ਤਯੋ ਆਸਵਾ, ਤੀਣਿ ਸੰਯੋਜਨਾਨਿ, ਤਿਸ੍ਸੋ ਤਣ੍ਹਾ, ਅਪਰਾਪਿ ਤਿਸ੍ਸੋ ਤਣ੍ਹਾ, ਅਪਰਾਪਿ ਤਿਸ੍ਸੋ ਤਣ੍ਹਾ, ਤਿਸ੍ਸੋ ਏਸਨਾ, ਤਿਸ੍ਸੋ ਵਿਧਾ, ਤੀਣਿ ਭਯਾਨਿ , ਤੀਣਿ ਤਮਾਨਿ, ਤੀਣਿ ਤਿਤ੍ਥਾਯਤਨਾਨਿ, ਤਯੋ ਕਿਞ੍ਚਨਾ, ਤੀਣਿ ਅਙ੍ਗਣਾਨਿ, ਤੀਣਿ ਮਲਾਨਿ, ਤੀਣਿ ਵਿਸਮਾਨਿ, ਅਪਰਾਨਿਪਿ ਤੀਣਿ ਵਿਸਮਾਨਿ, ਤਯੋ ਅਗ੍ਗੀ, ਤਯੋ ਕਸਾਵਾ, ਅਪਰੇਪਿ ਤਯੋ ਕਸਾਵਾ।

ਅਸ੍ਸਾਦਦਿਟ੍ਠਿ ਅਤ੍ਤਾਨੁਦਿਟ੍ਠਿ ਮਿਚ੍ਛਾਦਿਟ੍ਠਿ, ਅਰਤਿ ਵਿਹੇਸਾ ਅਧਮ੍ਮਚਰਿਯਾ, ਦੋਵਚਸ੍ਸਤਾ ਪਾਪਮਿਤ੍ਤਤਾ ਨਾਨਤ੍ਤਸਞ੍ਞਾ, ਉਦ੍ਧਚ੍ਚੰ ਕੋਸਜ੍ਜੰ ਪਮਾਦੋ, ਅਸਨ੍ਤੁਟ੍ਠਿਤਾ ਅਸਮ੍ਪਜਞ੍ਞਤਾ ਮਹਿਚ੍ਛਤਾ, ਅਹਿਰਿਕੰ ਅਨੋਤ੍ਤਪ੍ਪੰ ਪਮਾਦੋ, ਅਨਾਦਰਿਯੰ ਦੋਵਚਸ੍ਸਤਾ ਪਾਪਮਿਤ੍ਤਤਾ, ਅਸ੍ਸਦ੍ਧਿਯੰ ਅਵਦਞ੍ਞੁਤਾ ਕੋਸਜ੍ਜੰ, ਉਦ੍ਧਚ੍ਚੰ ਅਸੰਵਰੋ ਦੁਸ੍ਸੀਲ੍ਯੰ, ਅਰਿਯਾਨੰ ਅਦਸ੍ਸਨਕਮ੍ਯਤਾ ਸਦ੍ਧਮ੍ਮੰ ਅਸੋਤੁਕਮ੍ਯਤਾ ਉਪਾਰਮ੍ਭਚਿਤ੍ਤਤਾ, ਮੁਟ੍ਠਸ੍ਸਚ੍ਚੰ ਅਸਮ੍ਪਜਞ੍ਞੰ ਚੇਤਸੋ ਵਿਕ੍ਖੇਪੋ, ਅਯੋਨਿਸੋ ਮਨਸਿਕਾਰੋ ਕੁਮ੍ਮਗ੍ਗਸੇਵਨਾ ਚੇਤਸੋ ਚ ਲੀਨਤ੍ਤੰ। ਤਿਕੰ।

ਚਤੁਕ੍ਕਂ

ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਆਸਵਾ, ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਗਨ੍ਥਾ, ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਓਘਾ, ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਯੋਗਾ, ਚਤ੍ਤਾਰਿ ਉਪਾਦਾਨਾਨਿ, ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਤਣ੍ਹੁਪ੍ਪਾਦਾ, ਚਤ੍ਤਾਰਿ ਅਗਤਿਗਮਨਾਨਿ, ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਵਿਪਰਿਯਾਸਾ, ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਅਨਰਿਯਵੋਹਾਰਾ, ਅਪਰੇਪਿ ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਅਨਰਿਯਵੋਹਾਰਾ, ਚਤ੍ਤਾਰਿ ਦੁਚ੍ਚਰਿਤਾਨਿ, ਅਪਰਾਪਿ ਚਤ੍ਤਾਰਿ ਦੁਚ੍ਚਰਿਤਾਨਿ, ਚਤ੍ਤਾਰਿ ਭਯਾਨਿ, (ਅਪਰਾਨਿਪਿ ਚਤ੍ਤਾਰਿ ਭਯਾਨਿ,) ਚਤਸ੍ਸੋ ਦਿਟ੍ਠਿਯੋ। ਚਤੁਕ੍ਕਂ।

ਪਞ੍ਚਕਂ

ਪਞ੍ਚੋਰਮ੍ਭਾਗਿਯਾਨਿ ਸਂਯੋਜਨਾਨਿ, ਪਞ੍ਚੁਦ੍ਧਮ੍ਭਾਗਿਯਾਨਿ ਸਂਯੋਜਨਾਨਿ, ਪਞ੍ਚ ਮਚ੍ਛਰਿਯਾਨਿ, ਪਞ੍ਚ ਸਙ੍ਗਾ, ਪਞ੍ਚ ਸਲ੍ਲਾ, ਪਞ੍ਚ ਚੇਤੋਖਿਲਾ, ਪਞ੍ਚ ਚੇਤਸੋਵਿਨਿਬਨ੍ਧਾ, ਪਞ੍ਚ ਨੀਵਰਣਾਨਿ, ਪਞ੍ਚ ਕਮ੍ਮਾਨਿ ਆਨਨ੍ਤਰਿਕਾਨਿ, ਪਞ੍ਚ ਦਿਟ੍ਠਿਯੋ, ਪਞ੍ਚ ਵੇਰਾ, ਪਞ੍ਚ ਬਜਸਨਾ, ਪਞ੍ਚ ਅਕ੍ਖਨ੍ਤਿਯਾ ਆਦੀਨਵਾ, ਪਞ੍ਚ ਭਯਾਨਿ, ਪਞ੍ਚ ਦਿਟ੍ਠਧਮ੍ਮਨਿਬ੍ਬਾਨਵਾਦਾ। ਪਞ੍ਚਕਂ।

ਛਕ੍ਕਂ

ਛ ਵਿਵਾਦਮੂਲਾਨਿ, ਛ ਛਨ੍ਦਰਾਗਾ ਧਮ੍ਮਾ, ਛ ਵਿਰੋਧਵਤ੍ਥੂਨਿ, ਛ ਤਣ੍ਹਾਕਾਯਾ, ਛ ਅਗਾਰਵਾ, ਛ ਪਰਿਹਾਨਿਯਾ ਧਮ੍ਮਾ, ਅਪਰੇਪਿ ਛ ਪਰਿਹਾਨਿਯਾ ਧਮ੍ਮਾ, ਛ ਸੋਮਨਸ੍ਸੁਪਵਿਚਾਰਾ, ਛ ਦੋਮਨਸ੍ਸੁਪਵਿਚਾਰਾ, ਛ ਉਪੇਕ੍ਖੁਪਵਿਚਾਰਾ, ਛ ਗੇਹਸਿਤਾਨਿ ਸੋਮਨਸ੍ਸਾਨਿ, ਛ ਗੇਹਸਿਤਾਨਿ ਦੋਮਨਸ੍ਸਾਨਿ, ਛ ਗੇਹਸਿਤਾ ਉਪੇਕ੍ਖਾ, ਛ ਦਿਟ੍ਠਿਯੋ। ਛਕ੍ਕਂ।

ਸਤ੍ਤਕਂ

ਸਤ੍ਤ ਅਨੁਸਯਾ, ਸਤ੍ਤ ਸਂਯੋਜਨਾਨਿ, ਸਤ੍ਤ ਪਰਿਯੁਟ੍ਠਾਨਾਨਿ, ਸਤ੍ਤ ਅਸਦ੍ਧਮ੍ਮਾ, ਸਤ੍ਤ ਦੁਚ੍ਚਰਿਤਾਨਿ, ਸਤ੍ਤ ਮਾਨਾ, ਸਤ੍ਤ ਦਿਟ੍ਠਿਯੋ। ਸਤ੍ਤਕਂ।

ਅਟ੍ਠਕਂ

ਅਟ੍ਠ ਕਿਲੇਸਵਤ੍ਥੂਨਿ, ਅਟ੍ਠ ਕੁਸੀਤਵਤ੍ਥੂਨਿ, ਅਟ੍ਠਸੁ ਲੋਕਧਮ੍ਮੇਸੁ ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਪਟਿਘਾਤੋ, ਅਟ੍ਠ ਅਨਰਿਯਵੋਹਾਰਾ, ਅਟ੍ਠ ਮਿਚ੍ਛਤ੍ਤਾ, ਅਟ੍ਠ ਪੁਰਿਸਦੋਸਾ, ਅਟ੍ਠ ਅਸਞ੍ਞਿਵਾਦਾ, ਅਟ੍ਠ ਨੇਵਸਞ੍ਞਿਨਾਸਞ੍ਞਿਵਾਦਾ। ਅਟ੍ਠਕਂ।

ਨਵਕਂ

ਨਵ ਆਘਾਤਵਤ੍ਥੂਨਿ, ਨਵ ਪੁਰਿਸਮਲਾਨਿ, ਨਵਵਿਧਾ ਮਾਨਾ, ਨਵ ਤਣ੍ਹਾਮੂਲਕਾ ਧਮ੍ਮਾ, ਨਵ ਇਞ੍ਜਿਤਾਨਿ, ਨਵ ਮਞ੍ਞਿਤਾਨਿ, ਨਵ ਫਨ੍ਦਿਤਾਨਿ, ਨਵ ਪਪਞ੍ਚਿਤਾਨਿ, ਨਵ ਸਙ੍ਖਤਾਨਿ। ਨਵਕਂ।

ਦਸਕਂ

ਦਸ ਕਿਲੇਸਵਤ੍ਥੂਨਿ, ਦਸ ਆਘਾਤਵਤ੍ਥੂਨਿ, ਦਸ ਅਕੁਸਲਕਮ੍ਮਪਥਾ, ਦਸ ਸਂਯੋਜਨਾਨਿ, ਦਸ ਮਿਚ੍ਛਤ੍ਤਾ, ਦਸਵਤ੍ਥੁਕਾ ਮਿਚ੍ਛਾਦਿਟ੍ਠਿ, ਦਸਵਤ੍ਥੁਕਾ ਅਨ੍ਤਗ੍ਗਾਹਿਕਾ ਦਿਟ੍ਠਿ। ਦਸਕਂ।

ਅਟ੍ਠਾਰਸ ਤਣ੍ਹਾਵਿਚਰਿਤਾਨਿ ਅਜ੍ਝਤ੍ਤਿਕਸ੍ਸ ਉਪਾਦਾਯ, ਅਟ੍ਠਾਰਸ ਤਣ੍ਹਾਵਿਚਰਿਤਾਨਿ ਬਾਹਿਰਸ੍ਸ ਉਪਾਦਾਯ, ਤਦੇਕਜ੍ਝਂ ਅਭਿਸਞ੍ਞੂਹਿਤ੍ਵਾ ਅਭਿਸਙ੍ਖਿਪਿਤ੍ਵਾ ਛਤ੍ਤਿਂਸ ਤਣ੍ਹਾਵਿਚਰਿਤਾਨਿ ਹੋਨ੍ਤਿ , ਇਤਿ ਅਤੀਤਾਨਿ ਛਤ੍ਤਿਂਸ ਤਣ੍ਹਾਵਿਚਰਿਤਾਨਿ,

ਅਨਾਗਤਾਨਿ ਛਤ੍ਤਿੰਸ ਤਣ੍ਹਾਵਿਚਰਿਤਾਨਿ, ਪਚ੍ਚੁਪ੍ਪਨ੍ਨਾਨਿ ਛਤ੍ਤਿੰਸ ਤਣ੍ਹਾਵਿਚਰਿਤਾਨਿ, ਤਦੇਕਜ੍ਝਂ ਅਭਿਸਞ੍ਞੂਹਿਤ੍ਵਾ ਅਭਿਸਙ੍ਖਿਪਿਤ੍ਵਾ **ਅਟ੍ਠ ਤਣ੍ਹਾਵਿਚਰਿਤਸਤਂ** ਹੋਤਿ, ਯਾਨਿ ਚ ਦ੍ਵਾਸਟ੍ਠਿ ਦਿਟ੍ਠਿਗਤਾਨਿ ਬ੍ਰਹ੍ਮਜਾਲੇ ਵੇਯ੍ਯਾਕਰਣੇ ਵੁਤ੍ਤਾਨਿ ਭਗਵਤਾ।

ਖੁਦ੍ਦਕਵਤ੍ਥੁਵਿਭਙ੍ਗੋ।

ਧਮ੍ਮਹਦਯਵਿਭਙ੍ਗੋ

ਕਤਿ ਖਨ੍ਧਾ, ਕਤਿ ਆਯਤਨਾਨਿ, ਕਤਿ ਧਾਤੁਯੋ, ਕਤਿ ਸਚ੍ਚਾਨਿ, ਕਤਿ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਨਿ, ਕਤਿ ਹੇਤੂ, ਕਤਿ ਆਹਾਰਾ, ਕਤਿ ਫਸ੍ਸਾ, ਕਤਿ ਵੇਦਨਾ, ਕਤਿ ਸਞ੍ਞਾ, ਕਤਿ ਚੇਤਨਾ, ਕਤਿ ਚਿਤ੍ਤਾਨਿ (ਵਿਭ॰ ੯੭੮)?

ਪਞ੍ਚਕ੍ਖਨ੍ਧਾ, ਦ੍ਵਾਦਸਾਯਤਨਾਨਿ, ਅਟ੍ਠਾਰਸ ਧਾਤੁਯੋ, ਚਤ੍ਤਾਰਿ ਸਚ੍ਚਾਨਿ, ਬਾਵੀਸਤਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਨਿ, ਨਵ ਹੇਤੂ, ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਆਹਾਰਾ, ਸਤ੍ਤ ਫਸ੍ਸਾ, ਸਤ੍ਤ ਵੇਦਨਾ, ਸਤ੍ਤ ਸਞ੍ਞਾ, ਸਤ੍ਤ ਚੇਤਨਾ, ਸਤ੍ਤ ਚਿਤ੍ਤਾਨਿ (ਵਿਭ॰ ੯੭੮)।

ਧਮ੍ਮਹਦਯਵਿਭਙ੍ਗੋ।

ਵਿਭਙ੍ਗਮਾਤਿਕਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੩. ਧਾਤੁਕਥਾਮਾਤਿਕਾ

ਨਯਮਾਤਿਕਾ

ਸਙ੍ਗਹੋ ਅਸਙ੍ਗਹੋ (ਧਾਤੁ॰ ੧)। ਸਙ੍ਗਹਿਤੇਨ ਅਸਙ੍ਗਹਿਤਂ। ਅਸਙ੍ਗਹਿਤੇਨ ਸਙ੍ਗਹਿਤਂ। ਸਙ੍ਗਹਿਤੇਨ ਸਙ੍ਗਹਿਤਂ। ਅਸਙ੍ਗਹਿਤੇਨ ਅਸਙ੍ਗਹਿਤਂ। ਸਮ੍ਪਯੋਗੋ ਵਿਪ੍ਪਯੋਗੋ। ਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤੇਨ ਵਿਪ੍ਪਯੁਤ੍ਤਂ। ਵਿਪ੍ਪਯੁਤ੍ਤੇਨ ਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਂ। ਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤੇਨ ਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਂ। ਵਿਪ੍ਪਯੁਤ੍ਤੇਨ ਵਿਪ੍ਪਯੁਤ੍ਤਂ। ਸਙ੍ਗਹਿਤੇਨ ਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਂ ਵਿਪ੍ਪਯੁਤ੍ਤਂ। ਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤੇਨ ਸਙ੍ਗਹਿਤਂ ਅਸਙ੍ਗਹਿਤਂ। ਅਸਙ੍ਗਹਿਤੇਨ ਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਂ ਵਿਪ੍ਪਯੁਤ੍ਤਂ। ਵਿਪ੍ਪਯੁਤ੍ਤੇਨ ਸਙ੍ਗਹਿਤਂ ਅਸਙ੍ਗਹਿਤਂ।

ਅਬ੍ਭਨ੍ਤਰਮਾਤਿਕਾ

ਪਞ੍ਚਕ੍ਖਨ੍ਧਾ। ਦ੍ਵਾਦਸਾਯਤਨਾਨਿ। ਅਟ੍ਠਾਰਸ ਧਾਤੁਯੋ। ਚਤ੍ਤਾਰਿ ਸਚ੍ਚਾਨਿ। ਬਾਵੀਸਤਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਨਿ। ਪਟਿਚ੍ਚਸਮੁਪ੍ਪਾਦੋ। ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਸਤਿਪਟ੍ਠਾਨਾ। ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਸਮ੍ਮਪ੍ਪਧਾਨਾ। ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਇਦ੍ਧਿਪਾਦਾ । ਚਤ੍ਤਾਰਿ ਝਾਨਾਨਿ। ਚਤਸ੍ਸੋ ਅਪ੍ਪਮਞ੍ਞਾਯੋ। ਪਞ੍ਚਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਨਿ। ਪਞ੍ਚ ਬਲਾਨਿ। ਸਤ੍ਤ ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਾ। ਅਰਿਯੋ ਅਟ੍ਠਙ੍ਗਿਕੋ ਮਗ੍ਗੋ। ਫਸ੍ਸੋ ਵੇਦਨਾ ਸਞ੍ਞਾ ਚੇਤਨਾ ਚਿਤ੍ਤਂ ਅਧਿਮੋਕ੍ਖੋ ਮਨਸਿਕਾਰੋ।

ਨਯਮੁਖਮਾਤਿਕਾ

ਤੀਹਿ ਸਙ੍ਗਹੋ। ਤੀਹਿ ਅਸਙ੍ਗਹੋ। ਚਤੂਹਿ ਸਮ੍ਪਯੋਗੋ। ਚਤੂਹਿ ਵਿਪ੍ਪਯੋਗੋ।

ਲਕ੍ਖਣਮਾਤਿਕਾ

ਸਭਾਗੋ। ਵਿਸਭਾਗੋ।

ਬਾਹਿਰਮਾਤਿਕਾ

ਸਬ੍ਬਾਪਿ ਧਮ੍ਮਸਙ੍ਗਣੀ ਧਾਤੁਕਥਾਯ ਮਾਤਿਕਾਤਿ।

ਧਾਤੁਕਥਾਮਾਤਿਕਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੪. ਪੁਗ੍ਗਲਪਞ੍ਞਤ੍ਤਿਮਾਤਿਕਾ

ਛ ਪਞ੍ਞਤ੍ਤਿਯੋ (ਪੁ॰ ਪ॰ ਮਾਤਿਕਾ ੧) – ਖਨ੍ਧਪਞ੍ਞਤ੍ਤਿ ਆਯਤਨਪਞ੍ਞਤ੍ਤਿ ਧਾਤੁਪਞ੍ਞਤ੍ਤਿ ਸਚ੍ਚਪਞ੍ਞਤ੍ਤਿ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਪਞ੍ਞਤ੍ਤਿ ਪੁਗ੍ਗਲਪਞ੍ਞਤ੍ਤੀਤਿ।

ਪੁਗ੍ਗਲਪਞ੍ਞਤ੍ਤਿਮਾਤਿਕਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੫. ਕਥਾਵਤ੍ਥੁਮਾਤਿਕਾ

ਪੁਗ੍ਗਲਕਥਾ

ਸੁਦ੍ਧਸੱਚਿਕਟ੍ਠਅਨੁਲੋਮਪੱਚਨੀਕੰ

ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਉਪਲਬ੍ਭਤਿ ਸੱਚਿਕਟ੍ਠਪਰਮਤ੍ਥੇਨਾਤਿ (ਕਥਾ॰ ੧), ਆਮਨ੍ਤਾ। ਯੋ ਸੱਚਿਕਟ੍ਠੋ ਪਰਮਤ੍ਥੋ, ਤਤੋ ਸੋ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਉਪਲਬ੍ਭਤਿ ਸੱਚਿਕਟ੍ਠਪਰਮਤ੍ਥੇਨਾਤਿ? ਨ ਹੇਵੰ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬੇ।

ਆਜਾਨਾਹਿ ਨਿਗ੍ਗਹੰ – ਹਞ੍ਚਿ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਉਪਲਬ੍ਭਤਿ ਸੱਚਿਕਟ੍ਠਪਰਮਤ੍ਥੇਨ, ਤੇਨ ਵਤ ਰੇ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬੇ ''ਯੋ ਸੱਚਿਕਟ੍ਠੋ ਪਰਮਤ੍ਥੋ, ਤਤੋ ਸੋ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਉਪਲਬ੍ਭਤਿ ਸੱਚਿਕਟ੍ਠਪਰਮਤ੍ਥੇਨਾ''ਤਿ। ਯੰ ਤਤ੍ਥ ਵਦੇਸਿ ''ਵਤ੍ਤਬ੍ਬੇ ਖੋ 'ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਉਪਲਬ੍ਭਤਿ ਸੱਚਿਕਟ੍ਠਪਰਮਤ੍ਥੇਨ', ਨੋ ਚ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬੇ 'ਯੋ ਸੱਚਿਕਟ੍ਠੋ ਪਰਮਤ੍ਥੋ, ਤਤੋ ਸੋ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਉਪਲਬ੍ਭਤਿ ਸੱਚਿਕਟ੍ਠਪਰਮਤ੍ਥੇਨਾ'''ਤਿ, ਮਿਚ੍ਛਾ।

ਨੋ ਚੇ ਪਨ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬੇ ''ਯੋ ਸੱਚਿਕਟ੍ਠੋ ਪਰਮਤ੍ਥੋ, ਤਤੋ ਸੋ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਉਪਲਬ੍ਭਤਿ ਸੱਚਿਕਟ੍ਠਪਰਮਤ੍ਥੇਨਾ''ਤਿ, ਨੋ ਚ ਵਤ ਰੇ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬੇ ''ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਉਪਲਬ੍ਭਤਿ ਸੱਚਿਕਟ੍ਠਪਰਮਤ੍ਥੇਨਾ''ਤਿ। ਯੰ ਤਤ੍ਥ ਵਦੇਸਿ ''ਵਤ੍ਤਬ੍ਬੇ ਖੋ 'ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਉਪਲਬ੍ਭਤਿ ਸੱਚਿਕਟ੍ਠਪਰਮਤ੍ਥੇਨ', ਨੋ ਚ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬੇ 'ਯੋ ਸੱਚਿਕਟ੍ਠੋ ਪਰਮਤ੍ਥੋ, ਤਤੋ ਸੋ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਉਪਲਬ੍ਭਤਿ ਸੱਚਿਕਟ੍ਠਪਰਮਤ੍ਥੇਨਾ'''ਤਿ, ਮਿਚ੍ਛਾ।

ਅਨੁਲੋਮਪਞ੍ਚਕੰ।

ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਨੁਪਲਬ੍ਭਤਿ ਸੱਚਿਕਟ੍ਠਪਰਮਤ੍ਥੇਨਾਤਿ? ਆਮਨ੍ਤਾ। ਯੋ ਸੱਚਿਕਟ੍ਠੋ ਪਰਮਤ੍ਥੋ, ਤਤੋ ਸੋ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਨੁਪਲਬ੍ਭਤਿ ਸੱਚਿਕਟ੍ਠਪਰਮਤ੍ਥੇਨਾਤਿ? ਨ ਹੇਵੰ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬੇ।

ਆਜਾਨਾਹਿ ਪਟਿਕਮ੍ਮੰ – ਹਞ੍ਚਿ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਨੁਪਲਬ੍ਭਤਿ ਸੱਚਿਕਟ੍ਠਪਰਮਤ੍ਥੇਨ, ਤੇਨ ਵਤ ਰੇ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬੇ ''ਯੋ ਸੱਚਿਕਟ੍ਠੋ ਪਰਮਤ੍ਥੋ, ਤਤੋ ਸੋ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਨੁਪਲਬ੍ਭਤਿ ਸੱਚਿਕਟ੍ਠਪਰਮਤ੍ਥੇਨਾ''ਤਿ। ਯੰ ਤਤ੍ਥ ਵਦੇਸਿ ''ਵਤ੍ਤਬ੍ਬੇ ਖੋ 'ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਨੁਪਲਬ੍ਭਤਿ ਸੱਚਿਕਟ੍ਠਪਰਮਤ੍ਥੇਨ', ਨੋ ਚ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬੇ 'ਯੋ ਸੱਚਿਕਟ੍ਠੋ ਪਰਮਤ੍ਥੋ, ਤਤੋ ਸੋ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਨੁਪਲਬ੍ਭਤਿ ਸੱਚਿਕਟ੍ਠਪਰਮਤ੍ਥੇਨਾ'''ਤਿ, ਮਿਚ੍ਛਾ।

ਨੋ ਚੇ ਪਨ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬੇ ''ਯੋ ਸੱਚਿਕਟ੍ਠੋ ਪਰਮਤ੍ਥੋ, ਤਤੋ ਸੋ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਨੁਪਲਬ੍ਭਤਿ ਸੱਚਿਕਟ੍ਠਪਰਮਤ੍ਥੇਨਾ''ਤਿ, ਨੋ ਚ ਵਤ ਰੇ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬੇ ''ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਨੁਪਲਬ੍ਭਤਿ ਸੱਚਿਕਟ੍ਠਪਰਮਤ੍ਥੇਨਾ''ਤਿ। ਯੰ ਤਤ੍ਥ ਵਦੇਸਿ ''ਵਤ੍ਤਬ੍ਬੇ ਖੋ 'ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਨੁਪਲਬ੍ਭਤਿ ਸੱਚਿਕਟ੍ਠਪਰਮਤ੍ਥੇਨ', ਨੋ ਚ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬੇ 'ਯੋ ਸੱਚਿਕਟ੍ਠੋ ਪਰਮਤ੍ਥੋ, ਤਤੋ ਸੋ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਨੁਪਲਬ੍ਭਤਿ ਸੱਚਿਕਟ੍ਠਪਰਮਤ੍ਥੇਨਾ'''ਤਿ, ਮਿਚ੍ਛਾ।

ਪਟਿਕਮ੍ਮਚਤੁਕ੍ਕੰ।

ਤ੍ਵੰ ਚੇ ਪਨ ਮਞ੍ਞਸਿ ''ਵਤ੍ਤਬ੍ਬੇ ਖੋ 'ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਨੁਪਲਬ੍ਭਤਿ ਸੱਚਿਕਟ੍ਠਪਰਮਤ੍ਥੇਨ', ਨੋ ਚ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬੇ 'ਯੋ ਸੱਚਿਕਟ੍ਠੋ ਪਰਮਤ੍ਥੋ, ਤਤੋ ਸੋ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਨੁਪਲਬ੍ਭਤਿ ਸੱਚਿਕਟ੍ਠਪਰਮਤ੍ਥੇਨਾ'''ਤਿ। ਤੇਨ ਤਵ ਤਤ੍ਥ ਹੇਤਾਯ ਪਟਿਞ੍ਞਾਯ ਹੇਵੰ ਪਟਿਜਾਨਨ੍ਤੁੰ ਹੇਵੰ ਨਿਗ੍ਗਹੇਤਬ੍ਬੇ, ਅਥ ਤੰ ਨਿਗ੍ਗਣ੍ਹਾਮ, ਸੁਨਿਗ੍ਗਹਿਤੋ ਚ ਹੋਸਿ –

ਹਞ੍ਚਿ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਨੁਪਲਬ੍ਭਤਿ ਸੱਚਿਕਟ੍ਠਪਰਮਤ੍ਥੇਨ, ਤੇਨ ਵਤ ਰੇ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬੇ ''ਯੋ ਸੱਚਿਕਟ੍ਠੋ ਪਰਮਤ੍ਥੋ, ਤਤੋ ਸੋ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਨੁਪਲਬ੍ਭਤਿ ਸੱਚਿਕਟ੍ਠਪਰਮਤ੍ਥੇਨਾ''ਤਿ। ਯੰ ਤਤ੍ਥ ਵਦੇਸਿ ''ਵਤ੍ਤਬ੍ਬੇ ਖੋ 'ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਨੁਪਲਬ੍ਭਤਿ ਸੱਚਿਕਟ੍ਠਪਰਮਤ੍ਥੇਨ', ਨੋ ਚ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬੇ 'ਯੋ ਸੱਚਿਕਟ੍ਠੋ ਪਰਮਤ੍ਥੋ, ਤਤੋ ਸੋ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਨੁਪਲਬ੍ਭਤਿ ਸੱਚਿਕਟ੍ਠਪਰਮਤ੍ਥੇਨਾ'''ਤਿ, ਮਿਚ੍ਛਾ।

ਨੋ ਚੇ ਪਨ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬੇ ‘‘ਯੋ ਸਚ੍ਚਿਕਟ੍ਠੋ ਪਰਮਤ੍ਥੋ, ਤਤੋ ਸੋ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਨੁਪਲਬ੍ਭਤਿ ਸਚ੍ਚਿਕਟ੍ਠਪਰਮਤ੍ਥੇਨਾ’’ਤਿ, ਨੋ ਚ ਵਤ ਰੇ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬੇ ‘‘ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਨੁਪਲਬ੍ਭਤਿ ਸਚ੍ਚਿਕਟ੍ਠਪਰਮਤ੍ਥੇਨਾ’’ਤਿ। ਯਂ ਤਤ੍ਥ ਵਦੇਸਿ ‘‘ਵਤ੍ਤਬ੍ਬੇ ਖੋ ‘ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਨੁਪਲਬ੍ਭਤਿ ਸਚ੍ਚਿਕਟ੍ਠਪਰਮਤ੍ਥੇਨ’, ਨੋ ਚ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬੇ ‘ਯੋ ਸਚ੍ਚਿਕਟ੍ਠੋ ਪਰਮਤ੍ਥੋ, ਤਤੋ ਸੋ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਨੁਪਲਬ੍ਭਤਿ ਸਚ੍ਚਿਕਟ੍ਠਪਰਮਤ੍ਥੇਨਾ’’’ਤਿ, ਇਦਂ ਤੇ ਮਿਚ੍ਛਾ।

ਨਿਗ੍ਗਹਚਤੁਕ੍ਕਂ।

ਏਸੇ ਚੇ ਦੁਨ੍ਨਿਗ੍ਗਹਿਤੇ ਹੇਵਮੇਵਂ ਤਤ੍ਥ ਦਕ੍ਖ, ‘‘ਵਤ੍ਤਬ੍ਬੇ ਖੋ ‘ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਉਪਲਬ੍ਭਤਿ ਸਚ੍ਚਿਕਟ੍ਠਪਰਮਤ੍ਥੇਨ’, ਨੋ ਚ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬੇ ‘ਯੋ ਸਚ੍ਚਿਕਟ੍ਠੋ ਪਰਮਤ੍ਥੋ, ਤਤੋ ਸੋ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਉਪਲਬ੍ਭਤਿ ਸਚ੍ਚਿਕਟ੍ਠਪਰਮਤ੍ਥੇਨਾ’’’ਤਿ, ਨੋ ਚ ਮਯਂ ਤਯਾ ਤਤ੍ਥ ਹੇਤਾਯ ਪਟਿਞ੍ਞਾਯ ਹੇਵਂ ਪਟਿਜਾਨਨ੍ਤਾ ਹੇਵਂ ਨਿਗ੍ਗਹੇਤਬ੍ਬਾ, ਅਥ ਮਂ ਨਿਗ੍ਗਣ੍ਹਾਸਿ, ਦੁਨ੍ਨਿਗ੍ਗਹਿਤਾ ਚ ਹੋਮ –

ਹਞ੍ਚਿ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਉਪਲਬ੍ਭਤਿ ਸਚ੍ਚਿਕਟ੍ਠਪਰਮਤ੍ਥੇਨ, ਤੇਨ ਵਤ ਰੇ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬੇ ‘‘ਯੋ ਸਚ੍ਚਿਕਟ੍ਠੋ ਪਰਮਤ੍ਥੋ, ਤਤੋ ਸੋ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਉਪਲਬ੍ਭਤਿ ਸਚ੍ਚਿਕਟ੍ਠਪਰਮਤ੍ਥੇਨਾ’’ਤਿ। ਯਂ ਤਤ੍ਥ ਵਦੇਸਿ ‘‘ਵਤ੍ਤਬ੍ਬੇ ਖੋ ‘ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਉਪਲਬ੍ਭਤਿ ਸਚ੍ਚਿਕਟ੍ਠਪਰਮਤ੍ਥੇਨ’, ਨੋ ਚ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬੇ ‘ਯੋ ਸਚ੍ਚਿਕਟ੍ਠੋ ਪਰਮਤ੍ਥੋ, ਤਤੋ ਸੋ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਉਪਲਬ੍ਭਤਿ ਸਚ੍ਚਿਕਟ੍ਠਪਰਮਤ੍ਥੇਨਾ’’’ਤਿ, ਮਿਚ੍ਛਾ।

ਨੋ ਚੇ ਪਨ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬੇ ‘‘ਯੋ ਸਚ੍ਚਿਕਟ੍ਠੋ ਪਰਮਤ੍ਥੋ, ਤਤੋ ਸੋ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਉਪਲਬ੍ਭਤਿ ਸਚ੍ਚਿਕਟ੍ਠਪਰਮਤ੍ਥੇਨਾ’’ਤਿ, ਨੋ ਚ ਵਤ ਰੇ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬੇ ‘‘ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਉਪਲਬ੍ਭਤਿ ਸਚ੍ਚਿਕਟ੍ਠਪਰਮਤ੍ਥੇਨਾ’’ਤਿ, ਯਂ ਤਤ੍ਥ ਵਦੇਸਿ ‘‘ਵਤ੍ਤਬ੍ਬੇ ਖੋ ‘ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਉਪਲਬ੍ਭਤਿ ਸਚ੍ਚਿਕਟ੍ਠਪਰਮਤ੍ਥੇਨ’, ਨੋ ਚ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬੇ ‘ਯੋ ਸਚ੍ਚਿਕਟ੍ਠੋ ਪਰਮਤ੍ਥੋ, ਤਤੋ ਸੋ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਉਪਲਬ੍ਭਤਿ ਸਚ੍ਚਿਕਟ੍ਠਪਰਮਤ੍ਥੇਨਾ’’’ਤਿ, ਇਦਂ ਤੇ ਮਿਚ੍ਛਾ।

ਉਪਨਯਨਚਤੁਕ੍ਕਂ।

ਨ ਹੇਵਂ ਨਿਗ੍ਗਹੇਤਬ੍ਬੇ, ਤੇਨ ਹਿ ਯਂ ਨਿਗ੍ਗਣ੍ਹਾਸਿ – ਹਞ੍ਚਿ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਉਪਲਬ੍ਭਤਿ ਸਚ੍ਚਿਕਟ੍ਠਪਰਮਤ੍ਥੇਨ, ਤੇਨ ਵਤ ਰੇ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬੇ ‘‘ਯੋ ਸਚ੍ਚਿਕਟ੍ਠੋ ਪਰਮਤ੍ਥੋ, ਤਤੋ ਸੋ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਉਪਲਬ੍ਭਤਿ ਸਚ੍ਚਿਕਟ੍ਠਪਰਮਤ੍ਥੇਨਾ’’ਤਿ। ਯਂ ਤਤ੍ਥ ਵਦੇਸਿ ‘‘ਵਤ੍ਤਬ੍ਬੇ ਖੋ ‘ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਉਪਲਬ੍ਭਤਿ ਸਚ੍ਚਿਕਟ੍ਠਪਰਮਤ੍ਥੇਨ’, ਨੋ ਚ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬੇ ‘ਯੋ ਸਚ੍ਚਿਕਟ੍ਠੋ ਪਰਮਤ੍ਥੋ, ਤਤੋ ਸੋ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਉਪਲਬ੍ਭਤਿ ਸਚ੍ਚਿਕਟ੍ਠਪਰਮਤ੍ਥੇਨਾ’’’ਤਿ, ਮਿਚ੍ਛਾ।

ਨੋ ਚੇ ਪਨ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬੇ ‘‘ਯੋ ਸਚ੍ਚਿਕਟ੍ਠੋ ਪਰਮਤ੍ਥੋ, ਤਤੋ ਸੋ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਉਪਲਬ੍ਭਤਿ ਸਚ੍ਚਿਕਟ੍ਠਪਰਮਤ੍ਥੇਨਾ’’ਤਿ, ਨੋ ਚ ਵਤ ਰੇ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬੇ ‘‘ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਉਪਲਬ੍ਭਤਿ ਸਚ੍ਚਿਕਟ੍ਠਪਰਮਤ੍ਥੇਨਾ’’ਤਿ। ਯਂ ਤਤ੍ਥ ਵਦੇਸਿ ‘‘ਵਤ੍ਤਬ੍ਬੇ ਖੋ ‘ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਉਪਲਬ੍ਭਤਿ ਸਚ੍ਚਿਕਟ੍ਠਪਰਮਤ੍ਥੇਨ’, ਨੋ ਚ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬੇ ‘ਯੋ ਸਚ੍ਚਿਕਟ੍ਠੋ ਪਰਮਤ੍ਥੋ, ਤਤੋ ਸੋ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਉਪਲਬ੍ਭਤਿ ਸਚ੍ਚਿਕਟ੍ਠਪਰਮਤ੍ਥੇਨਾ’’’ਤਿ , ਇਦਂ ਤੇ ਮਿਚ੍ਛਾ। ਤੇਨ ਹਿ ਯੇ ਕਤੇ ਨਿਗ੍ਗਹੇ, ਸੋ ਨਿਗ੍ਗਹੋ ਦੁਕ੍ਕਟੋ। ਸੁਕਤੇ ਪਟਿਕਮ੍ਮੇ। ਸੁਕਤਾ ਪਟਿਪਾਦਨਾਤਿ।

ਨਿਗ੍ਗਮਨਚਤੁਕ੍ਕਂ।

ਪਠਮੋ ਨਿਗ੍ਗਹੋ।

ਸੁਦ੍ਧਸਚ੍ਚਿਕਟ੍ਠਪਚ੍ਚਨੀਕਾਨੁਲੋਮਂ

ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਨੁਪਲਬ੍ਭਤਿ ਸਚ੍ਚਿਕਟ੍ਠਪਰਮਤ੍ਥੇਨਾਤਿ? ਆਮਨ੍ਤਾ। ਯੋ ਸਚ੍ਚਿਕਟ੍ਠੋ ਪਰਮਤ੍ਥੋ, ਤਤੋ ਸੋ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਨੁਪਲਬ੍ਭਤਿ ਸਚ੍ਚਿਕਟ੍ਠਪਰਮਤ੍ਥੇਨਾਤਿ? ਨ ਹੇਵਂ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬੇ।

ਆਜਾਨਾਹਿ ਨਿਗ੍ਗਹਂ – ਹਞ੍ਚਿ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਨੁਪਲਬ੍ਭਤਿ ਸਚ੍ਚਿਕਟ੍ਠਪਰਮਤ੍ਥੇਨ, ਤੇਨ ਵਤ ਰੇ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬੇ ‘‘ਯੋ ਸਚ੍ਚਿਕਟ੍ਠੋ ਪਰਮਤ੍ਥੋ, ਤਤੋ ਸੋ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਨੁਪਲਬ੍ਭਤਿ ਸਚ੍ਚਿਕਟ੍ਠਪਰਮਤ੍ਥੇਨਾ’’ਤਿ। ਯਂ ਤਤ੍ਥ ਵਦੇਸਿ ‘‘ਵਤ੍ਤਬ੍ਬੇ ਖੋ ‘ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਨੁਪਲਬ੍ਭਤਿ ਸਚ੍ਚਿਕਟ੍ਠਪਰਮਤ੍ਥੇਨ’, ਨੋ ਚ

ਵਤ੍ਤਬ੍ਬੇ ‘ਯੋ ਸਚ੍ਛਿਕਟ੍ਠੋ ਪਰਮਟ੍ਠੋ, ਤਤੋ ਸੋ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਨੁਪਲਬ੍ਭਤਿ ਸਚ੍ਛਿਕਟ੍ਠਪਰਮਟ੍ਠੇਨਾ’’’ਤਿ, ਮਿਚ੍ਛਾ।

ਨੋ ਚੇ ਪਨ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬੇ ‘‘ਯੋ ਸਚ੍ਛਿਕਟ੍ਠੋ ਪਰਮਟ੍ਠੋ, ਤਤੋ ਸੋ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਨੁਪਲਬ੍ਭਤਿ ਸਚ੍ਛਿਕਟ੍ਠਪਰਮਟ੍ਠੇਨਾ’’ਤਿ, ਨੋ ਚ ਵਤ ਰੇ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬੇ ‘‘ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਨੁਪਲਬ੍ਭਤਿ ਸਚ੍ਛਿਕਟ੍ਠਪਰਮਟ੍ਠੇਨਾ’’ਤਿ, ਯੰ ਤਤ੍ਥ ਵਦੇਸਿ ‘‘ਵਤ੍ਤਬ੍ਬੇ ਖੋ ‘ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਨੁਪਲਬ੍ਭਤਿ ਸਚ੍ਛਿਕਟ੍ਠਪਰਮਟ੍ਠੇਨ’, ਨੋ ਚ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬੇ ‘ਯੋ ਸਚ੍ਛਿਕਟ੍ਠੋ ਪਰਮਟ੍ਠੋ, ਤਤੋ ਸੋ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਨੁਪਲਬ੍ਭਤਿ ਸਚ੍ਛਿਕਟ੍ਠਪਰਮਟ੍ਠੇਨਾ’’’ਤਿ, ਮਿਚ੍ਛਾ।

ਪਚ੍ਚਨੀਕਪਞ੍ਚਕੰ।

ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਉਪਲਬ੍ਭਤਿ ਸਚ੍ਛਿਕਟ੍ਠਪਰਮਟ੍ਠੇਨਾਤਿ? ਆਮਨ੍ਤਾ। ਯੋ ਸਚ੍ਛਿਕਟ੍ਠੋ ਪਰਮਟ੍ਠੋ, ਤਤੋ ਸੋ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਉਪਲਬ੍ਭਤਿ ਸਚ੍ਛਿਕਟ੍ਠਪਰਮਟ੍ਠੇਨਾਤਿ? ਨ ਹੇਵੰ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬੇ।

ਆਜਾਨਾਹਿ ਪਟਿਕਮ੍ਮੰ – ਹਞ੍ਚਿ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਉਪਲਬ੍ਭਤਿ ਸਚ੍ਛਿਕਟ੍ਠਪਰਮਟ੍ਠੇਨ, ਤੇਨ ਵਤ ਰੇ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬੇ ‘‘ਯੋ ਸਚ੍ਛਿਕਟ੍ਠੋ ਪਰਮਟ੍ਠੋ, ਤਤੋ ਸੋ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਉਪਲਬ੍ਭਤਿ ਸਚ੍ਛਿਕਟ੍ਠਪਰਮਟ੍ਠੇਨਾ’’ਤਿ। ਯੰ ਤਤ੍ਥ ਵਦੇਸਿ ‘‘ਵਤ੍ਤਬ੍ਬੇ ਖੋ ‘ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਉਪਲਬ੍ਭਤਿ ਸਚ੍ਛਿਕਟ੍ਠਪਰਮਟ੍ਠੇਨ’, ਨੋ ਚ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬੇ ‘ਯੋ ਸਚ੍ਛਿਕਟ੍ਠੋ ਪਰਮਟ੍ਠੋ, ਤਤੋ ਸੋ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਉਪਲਬ੍ਭਤਿ ਸਚ੍ਛਿਕਟ੍ਠਪਰਮਟ੍ਠੇਨਾ’’’ਤਿ, ਮਿਚ੍ਛਾ।

ਨੋ ਚੇ ਪਨ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬੇ ‘‘ਯੋ ਸਚ੍ਛਿਕਟ੍ਠੋ ਪਰਮਟ੍ਠੋ, ਤਤੋ ਸੋ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਉਪਲਬ੍ਭਤਿ ਸਚ੍ਛਿਕਟ੍ਠਪਰਮਟ੍ਠੇਨਾ’’ਤਿ, ਨੋ ਚ ਵਤ ਰੇ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬੇ ‘‘ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਉਪਲਬ੍ਭਤਿ ਸਚ੍ਛਿਕਟ੍ਠਪਰਮਟ੍ਠੇਨਾ’’ਤਿ। ਯੰ ਤਤ੍ਥ ਵਦੇਸਿ ‘‘ਵਤ੍ਤਬ੍ਬੇ ਖੋ ‘ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਉਪਲਬ੍ਭਤਿ ਸਚ੍ਛਿਕਟ੍ਠਪਰਮਟ੍ਠੇਨ’, ਨੋ ਚ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬੇ ‘ਯੋ ਸਚ੍ਛਿਕਟ੍ਠੋ ਪਰਮਟ੍ਠੋ, ਤਤੋ ਸੋ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਉਪਲਬ੍ਭਤਿ ਸਚ੍ਛਿਕਟ੍ਠਪਰਮਟ੍ਠੇਨਾ’’’ਤਿ, ਮਿਚ੍ਛਾ।

ਪਟਿਕਮ੍ਮਚਤੁਕ੍ਕੰ।

ਤ੍ਵੰ ਚੇ ਪਨ ਮਞ੍ਞਸਿ ‘‘ਵਤ੍ਤਬ੍ਬੇ ਖੋ ‘ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਉਪਲਬ੍ਭਤਿ ਸਚ੍ਛਿਕਟ੍ਠਪਰਮਟ੍ਠੇਨ’, ਨੋ ਚ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬੇ ‘ਯੋ ਸਚ੍ਛਿਕਟ੍ਠੋ ਪਰਮਟ੍ਠੋ, ਤਤੋ ਸੋ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਉਪਲਬ੍ਭਤਿ ਸਚ੍ਛਿਕਟ੍ਠਪਰਮਟ੍ਠੇਨਾ’’’ਤਿ। ਤੇਨ ਤਵ ਤਤ੍ਥ ਹੇਤਾਯ ਪਟਿਞ੍ਞਾਯ ਹੇਵੰ ਪਟਿਜਾਨਨ੍ਤੰ ਹੇਵੰ ਨਿਗ੍ਗਹੇਤਬ੍ਬੇ, ਅਥ ਤੰ ਨਿਗ੍ਗਣ੍ਹਾਮ, ਸੁਨਿਗ੍ਗਹਿਤੋ ਚ ਹੋਸਿ –

ਹਞ੍ਚਿ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਉਪਲਬ੍ਭਤਿ ਸਚ੍ਛਿਕਟ੍ਠਪਰਮਟ੍ਠੇਨ, ਤੇਨ ਵਤ ਰੇ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬੇ ‘‘ਯੋ ਸਚ੍ਛਿਕਟ੍ਠੋ ਪਰਮਟ੍ਠੋ, ਤਤੋ ਸੋ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਉਪਲਬ੍ਭਤਿ ਸਚ੍ਛਿਕਟ੍ਠਪਰਮਟ੍ਠੇਨਾ’’ਤਿ। ਯੰ ਤਤ੍ਥ ਵਦੇਸਿ ‘‘ਵਤ੍ਤਬ੍ਬੇ ਖੋ ‘ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਉਪਲਬ੍ਭਤਿ ਸਚ੍ਛਿਕਟ੍ਠਪਰਮਟ੍ਠੇਨ’, ਨੋ ਚ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬੇ ‘ਯੋ ਸਚ੍ਛਿਕਟ੍ਠੋ ਪਰਮਟ੍ਠੋ, ਤਤੋ ਸੋ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਉਪਲਬ੍ਭਤਿ ਸਚ੍ਛਿਕਟ੍ਠਪਰਮਟ੍ਠੇਨਾ’’’ਤਿ, ਮਿਚ੍ਛਾ।

ਨੋ ਚੇ ਪਨ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬੇ ‘‘ਯੋ ਸਚ੍ਛਿਕਟ੍ਠੋ ਪਰਮਟ੍ਠੋ, ਤਤੋ ਸੋ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਉਪਲਬ੍ਭਤਿ ਸਚ੍ਛਿਕਟ੍ਠਪਰਮਟ੍ਠੇਨਾ’’ਤਿ, ਨੋ ਚ ਵਤ ਰੇ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬੇ ‘‘ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਉਪਲਬ੍ਭਤਿ ਸਚ੍ਛਿਕਟ੍ਠਪਰਮਟ੍ਠੇਨਾ’’ਤਿ, ਯੰ ਤਤ੍ਥ ਵਦੇਸਿ ‘‘ਵਤ੍ਤਬ੍ਬੇ ਖੋ ‘ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਉਪਲਬ੍ਭਤਿ ਸਚ੍ਛਿਕਟ੍ਠਪਰਮਟ੍ਠੇਨ’, ਨੋ ਚ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬੇ ‘ਯੋ ਸਚ੍ਛਿਕਟ੍ਠੋ ਪਰਮਟ੍ਠੋ, ਤਤੋ ਸੋ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਉਪਲਬ੍ਭਤਿ ਸਚ੍ਛਿਕਟ੍ਠਪਰਮਟ੍ਠੇਨਾ’’’ਤਿ, ਇਦੰ ਤੇ ਮਿਚ੍ਛਾ।

ਨਿਗ੍ਗਹਚਤੁਕ੍ਕੰ।

ਏਸੇ ਚੇ ਦੁਨ੍ਨਿਗ੍ਗਹਿਤੇ ਹੇਵਮੇਵੰ ਤਤ੍ਥ ਦਕ੍ਖ, ‘‘ਵਤ੍ਤਬ੍ਬੇ ਖੋ ‘ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਨੁਪਲਬ੍ਭਤਿ ਸਚ੍ਛਿਕਟ੍ਠਪਰਮਟ੍ਠੇਨ’, ਨੋ ਚ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬੇ ‘ਯੋ ਸਚ੍ਛਿਕਟ੍ਠੋ ਪਰਮਟ੍ਠੋ, ਤਤੋ ਸੋ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਨੁਪਲਬ੍ਭਤਿ ਸਚ੍ਛਿਕਟ੍ਠਪਰਮਟ੍ਠੇਨਾ’’’ਤਿ, ਨੋ ਚ ਮਯੰ ਤਯਾ ਤਤ੍ਥ ਹੇਤਾਯ ਪਟਿਞ੍ਞਾਯ ਹੇਵੰ ਪਟਿਜਾਨਨ੍ਤਾ ਹੇਵੰ ਨਿਗ੍ਗਹੇਤਬ੍ਬਾ, ਅਥ ਮੰ ਨਿਗ੍ਗਣ੍ਹਾਸਿ, ਦੁਨ੍ਨਿਗ੍ਗਹਿਤਾ ਚ ਹੋਮ –

ਹਞ੍ਚਿ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਨੁਪਲਬ੍ਭਤਿ ਸਚ੍ਚਿਕਟ੍ਠਪਰਮਤ੍ਥੇਨ, ਤੇਨ ਵਤ ਰੇ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬੇ ''ਯੋ ਸਚ੍ਚਿਕਟ੍ਠੋ ਪਰਮਤ੍ਥੋ, ਤਤੋ ਸੋ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਨੁਪਲਬ੍ਭਤਿ ਸਚ੍ਚਿਕਟ੍ਠਪਰਮਤ੍ਥੇਨਾ''ਤਿ। ਯਂ ਤਤ੍ਥ ਵਦੇਸਿ ''ਵਤ੍ਤਬ੍ਬੇ ਖੋ 'ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਨੁਪਲਬ੍ਭਤਿ ਸਚ੍ਚਿਕਟ੍ਠਪਰਮਤ੍ਥੇਨ', ਨੋ ਚ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬੇ 'ਯੋ ਸਚ੍ਚਿਕਟ੍ਠੋ ਪਰਮਤ੍ਥੋ, ਤਤੋ ਸੋ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਨੁਪਲਬ੍ਭਤਿ ਸਚ੍ਚਿਕਟ੍ਠਪਰਮਤ੍ਥੇਨਾ'''ਤਿ, ਮਿਚ੍ਛਾ।

ਨੋ ਚੇ ਪਨ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬੇ ''ਯੋ ਸਚ੍ਚਿਕਟ੍ਠੋ ਪਰਮਤ੍ਥੋ, ਤਤੋ ਸੋ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਨੁਪਲਬ੍ਭਤਿ ਸਚ੍ਚਿਕਟ੍ਠਪਰਮਤ੍ਥੇਨਾ''ਤਿ, ਨੋ ਚ ਵਤ ਰੇ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬੇ ''ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਨੁਪਲਬ੍ਭਤਿ ਸਚ੍ਚਿਕਟ੍ਠਪਰਮਤ੍ਥੇਨਾ''ਤਿ। ਯਂ ਤਤ੍ਥ ਵਦੇਸਿ ''ਵਤ੍ਤਬ੍ਬੇ ਖੋ 'ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਨੁਪਲਬ੍ਭਤਿ ਸਚ੍ਚਿਕਟ੍ਠਪਰਮਤ੍ਥੇਨ', ਨੋ ਚ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬੇ 'ਯੋ ਸਚ੍ਚਿਕਟ੍ਠੋ ਪਰਮਤ੍ਥੋ, ਤਤੋ ਸੋ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਨੁਪਲਬ੍ਭਤਿ ਸਚ੍ਚਿਕਟ੍ਠਪਰਮਤ੍ਥੇਨਾ'''ਤਿ, ਇਦਂ ਤੇ ਮਿਚ੍ਛਾ।

ਉਪਨਯਨਚਤੁਕ੍ਕਂ।

ਨ ਹੇਵਂ ਨਿਗ੍ਗਹੇਤਬ੍ਬੇ, ਤੇਨ ਹਿ ਯਂ ਨਿਗ੍ਗਣ੍ਹਾਸਿ – ਹਞ੍ਚਿ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਨੁਪਲਬ੍ਭਤਿ ਸਚ੍ਚਿਕਟ੍ਠਪਰਮਤ੍ਥੇਨ, ਤੇਨ ਵਤ ਰੇ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬੇ ''ਯੋ ਸਚ੍ਚਿਕਟ੍ਠੋ ਪਰਮਤ੍ਥੋ, ਤਤੋ ਸੋ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਨੁਪਲਬ੍ਭਤਿ ਸਚ੍ਚਿਕਟ੍ਠਪਰਮਤ੍ਥੇਨਾ''ਤਿ। ਯਂ ਤਤ੍ਥ ਵਦੇਸਿ ''ਵਤ੍ਤਬ੍ਬੇ ਖੋ 'ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਨੁਪਲਬ੍ਭਤਿ ਸਚ੍ਚਿਕਟ੍ਠਪਰਮਤ੍ਥੇਨ', ਨੋ ਚ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬੇ 'ਯੋ ਸਚ੍ਚਿਕਟ੍ਠੋ ਪਰਮਤ੍ਥੋ, ਤਤੋ ਸੋ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਨੁਪਲਬ੍ਭਤਿ ਸਚ੍ਚਿਕਟ੍ਠਪਰਮਤ੍ਥੇਨਾ'''ਤਿ, ਮਿਚ੍ਛਾ।

ਨੋ ਚੇ ਪਨ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬੇ ''ਯੋ ਸਚ੍ਚਿਕਟ੍ਠੋ ਪਰਮਤ੍ਥੋ, ਤਤੋ ਸੋ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਨੁਪਲਬ੍ਭਤਿ ਸਚ੍ਚਿਕਟ੍ਠਪਰਮਤ੍ਥੇਨਾ''ਤਿ, ਨੋ ਚ ਵਤ ਰੇ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬੇ ''ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਨੁਪਲਬ੍ਭਤਿ ਸਚ੍ਚਿਕਟ੍ਠਪਰਮਤ੍ਥੇਨਾ''ਤਿ। ਯਂ ਤਤ੍ਥ ਵਦੇਸਿ ''ਵਤ੍ਤਬ੍ਬੇ ਖੋ 'ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਨੁਪਲਬ੍ਭਤਿ ਸਚ੍ਚਿਕਟ੍ਠਪਰਮਤ੍ਥੇਨ', ਨੋ ਚ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬੇ 'ਯੋ ਸਚ੍ਚਿਕਟ੍ਠੋ ਪਰਮਤ੍ਥੋ, ਤਤੋ ਸੋ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਨੁਪਲਬ੍ਭਤਿ ਸਚ੍ਚਿਕਟ੍ਠਪਰਮਤ੍ਥੇਨਾ'''ਤਿ , ਇਦਂ ਤੇ ਮਿਚ੍ਛਾ, ਤੇਨ ਹਿ ਯੇ ਕਤੇ ਨਿਗ੍ਗਹੇ , ਸੇ ਨਿਗ੍ਗਹੇ ਦੁਕ੍ਕਟੇ। ਸੁਕਤੇ ਪਟਿਕਮ੍ਮੇ, ਸੁਕਤਾ ਪਟਿਪਾਦਨਾਤਿ।

ਨਿਗ੍ਗਮਨਚਤੁਕ੍ਕਂ।

ਦੁਤਿਯੋ ਨਿਗ੍ਗਹੋ।

ਓਕਾਸਸਚ੍ਚਿਕਟ੍ਠਅਨੁਲੋਮਪਚ੍ਚਨੀਕਂ

ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਉਪਲਬ੍ਭਤਿ ਸਚ੍ਚਿਕਟ੍ਠਪਰਮਤ੍ਥੇਨਾਤਿ? ਆਮਨ੍ਤਾ। ਸਬ੍ਬਤ੍ਥ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਉਪਲਬ੍ਭਤਿ ਸਚ੍ਚਿਕਟ੍ਠਪਰਮਤ੍ਥੇਨਾਤਿ? ਨ ਹੇਵਂ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬੇ।

ਆਜਾਨਾਹਿ ਨਿਗ੍ਗਹਂ – ਹਞ੍ਚਿ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਉਪਲਬ੍ਭਤਿ ਸਚ੍ਚਿਕਟ੍ਠਪਰਮਤ੍ਥੇਨ, ਤੇਨ ਵਤ ਰੇ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬੇ ''ਸਬ੍ਬਤ੍ਥ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਉਪਲਬ੍ਭਤਿ ਸਚ੍ਚਿਕਟ੍ਠਪਰਮਤ੍ਥੇਨਾ''ਤਿ। ਯਂ ਤਤ੍ਥ ਵਦੇਸਿ ''ਵਤ੍ਤਬ੍ਬੇ ਖੋ 'ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਉਪਲਬ੍ਭਤਿ ਸਚ੍ਚਿਕਟ੍ਠਪਰਮਤ੍ਥੇਨ', ਨੋ ਚ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬੇ 'ਸਬ੍ਬਤ੍ਥ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਉਪਲਬ੍ਭਤਿ ਸਚ੍ਚਿਕਟ੍ਠਪਰਮਤ੍ਥੇਨਾ'''ਤਿ, ਮਿਚ੍ਛਾ।

ਨੋ ਚੇ ਪਨ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬੇ ''ਸਬ੍ਬਤ੍ਥ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਉਪਲਬ੍ਭਤਿ ਸਚ੍ਚਿਕਟ੍ਠਪਰਮਤ੍ਥੇਨਾ''ਤਿ, ਨੋ ਚ ਵਤ ਰੇ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬੇ ''ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਉਪਲਬ੍ਭਤਿ ਸਚ੍ਚਿਕਟ੍ਠਪਰਮਤ੍ਥੇਨਾ''ਤਿ। ਯਂ ਤਤ੍ਥ ਵਦੇਸਿ ''ਵਤ੍ਤਬ੍ਬੇ ਖੋ 'ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਉਪਲਬ੍ਭਤਿ ਸਚ੍ਚਿਕਟ੍ਠਪਰਮਤ੍ਥੇਨ', ਨੋ ਚ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬੇ 'ਸਬ੍ਬਤ੍ਥ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਉਪਲਬ੍ਭਤਿ ਸਚ੍ਚਿਕਟ੍ਠਪਰਮਤ੍ਥੇਨਾ'''ਤਿ, ਮਿਚ੍ਛਾ...ਪੇ॰...।

ਤਤਿਯੋ ਨਿਗ੍ਗਹੋ।

ਕਾਲਸਚ੍ਚਿਕਟ੍ਠਅਨੁਲੋਮਪਚ੍ਚਨੀਕਂ

ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਉਪਲਬ੍ਭਤਿ ਸਚ੍ਚਿਕਟ੍ਠਪਰਮਤ੍ਥੇਨਾਤਿ? ਆਮਨ੍ਤਾ। ਸਬ੍ਬਦਾ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਉਪਲਬ੍ਭਤਿ ਸਚ੍ਚਿਕਟ੍ਠਪਰਮਤ੍ਥੇਨਾਤਿ? ਨ ਹੇਵਂ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬੇ।

ਆਜਾਨਾਹਿ ਨਿਗ੍ਗਹਂ – ਹਞ੍ਚਿ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਉਪਲਬ੍ਭਤਿ ਸਚ੍ਚਿਕਟ੍ਠਪਰਮਤ੍ਥੇਨ, ਤੇਨ ਵਤ ਰੇ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬੇ ''ਸਬ੍ਬਦਾ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਉਪਲਬ੍ਭਤਿ ਸਚ੍ਚਿਕਟ੍ਠਪਰਮਤ੍ਥੇਨਾ''ਤਿ। ਯਂ ਤਤ੍ਥ ਵਦੇਸਿ ''ਵਤ੍ਤਬ੍ਬੇ ਖੋ 'ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਉਪਲਬ੍ਭਤਿ ਸਚ੍ਚਿਕਟ੍ਠਪਰਮਤ੍ਥੇਨ', ਨੋ ਚ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬੇ 'ਸਬ੍ਬਦਾ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਉਪਲਬ੍ਭਤਿ ਸਚ੍ਚਿਕਟ੍ਠਪਰਮਤ੍ਥੇਨਾ'''ਤਿ ਮਿਚ੍ਛਾ।

ਨੋ ਚੇ ਪਨ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬੇ ''ਸਬ੍ਬਦਾ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਉਪਲਬ੍ਭਤਿ ਸਚ੍ਚਿਕਟ੍ਠਪਰਮਤ੍ਥੇਨਾ''ਤਿ, ਨੋ ਚ ਵਤ ਰੇ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬੇ ''ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਉਪਲਬ੍ਭਤਿ ਸਚ੍ਚਿਕਟ੍ਠਪਰਮਤ੍ਥੇਨਾ''ਤਿ। ਯਂ ਤਤ੍ਥ ਵਦੇਸਿ ''ਵਤ੍ਤਬ੍ਬੇ ਖੋ 'ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਉਪਲਬ੍ਭਤਿ ਸਚ੍ਚਿਕਟ੍ਠਪਰਮਤ੍ਥੇਨ', ਨੋ ਚ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬੇ 'ਸਬ੍ਬਦਾ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਉਪਲਬ੍ਭਤਿ ਸਚ੍ਚਿਕਟ੍ਠਪਰਮਤ੍ਥੇਨਾ'''ਤਿ, ਮਿਚ੍ਛਾ...ਪੇ॰...।

ਚਤੁਤ੍ਥੋ ਨਿਗ੍ਗਹੋ।

ਅਵਯਵਸਚ੍ਚਿਕਟ੍ਠਅਨੁਲੋਮਪਚ੍ਚਨੀਕਂ

ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਉਪਲਬ੍ਭਤਿ ਸਚ੍ਚਿਕਟ੍ਠਪਰਮਤ੍ਥੇਨਾਤਿ? ਆਮਨ੍ਤਾ। ਸਬ੍ਬੇਸੁ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਉਪਲਬ੍ਭਤਿ ਸਚ੍ਚਿਕਟ੍ਠਪਰਮਤ੍ਥੇਨਾਤਿ? ਨ ਹੇਵਂ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬੇ।

ਆਜਾਨਾਹਿ ਨਿਗ੍ਗਹਂ – ਹਞ੍ਚਿ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਉਪਲਬ੍ਭਤਿ ਸਚ੍ਚਿਕਟ੍ਠਪਰਮਤ੍ਥੇਨ, ਤੇਨ ਵਤ ਰੇ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬੇ ''ਸਬ੍ਬੇਸੁ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਉਪਲਬ੍ਭਤਿ ਸਚ੍ਚਿਕਟ੍ਠਪਰਮਤ੍ਥੇਨਾ''ਤਿ। ਯਂ ਤਤ੍ਥ ਵਦੇਸਿ ''ਵਤ੍ਤਬ੍ਬੇ ਖੋ 'ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਉਪਲਬ੍ਭਤਿ ਸਚ੍ਚਿਕਟ੍ਠਪਰਮਤ੍ਥੇਨ', ਨੋ ਚ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬੇ 'ਸਬ੍ਬੇਸੁ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਉਪਲਬ੍ਭਤਿ ਸਚ੍ਚਿਕਟ੍ਠਪਰਮਤ੍ਥੇਨਾ'''ਤਿ? ਮਿਚ੍ਛਾ।

ਨੋ ਚੇ ਪਨ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬੇ ''ਸਬ੍ਬੇਸੁ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਉਪਲਬ੍ਭਤਿ ਸਚ੍ਚਿਕਟ੍ਠਪਰਮਤ੍ਥੇਨਾ''ਤਿ, ਨੋ ਚ ਵਤ ਰੇ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬੇ ''ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਉਪਲਬ੍ਭਤਿ ਸਚ੍ਚਿਕਟ੍ਠਪਰਮਤ੍ਥੇਨਾ''ਤਿ। ਯਂ ਤਤ੍ਥ ਵਦੇਸਿ ''ਵਤ੍ਤਬ੍ਬੇ ਖੋ 'ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਉਪਲਬ੍ਭਤਿ ਸਚ੍ਚਿਕਟ੍ਠਪਰਮਤ੍ਥੇਨ', ਨੋ ਚ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬੇ 'ਸਬ੍ਬੇਸੁ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਉਪਲਬ੍ਭਤਿ ਸਚ੍ਚਿਕਟ੍ਠਪਰਮਤ੍ਥੇਨਾ'''ਤਿ, ਮਿਚ੍ਛਾ...ਪੇ॰...।

ਪਞ੍ਚਮੋ ਨਿਗ੍ਗਹੋ।

ਓਕਾਸਸਚ੍ਚਿਕਟ੍ਠਪਚ੍ਚਨੀਕਾਨੁਲੋਮਂ

ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਨੁਪਲਬ੍ਭਤਿ ਸਚ੍ਚਿਕਟ੍ਠਪਰਮਤ੍ਥੇਨਾਤਿ? ਆਮਨ੍ਤਾ। ਸਬ੍ਬਤ੍ਥ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਨੁਪਲਬ੍ਭਤਿ ਸਚ੍ਚਿਕਟ੍ਠਪਰਮਤ੍ਥੇਨਾਤਿ? ਨ ਹੇਵਂ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬੇ।

ਆਜਾਨਾਹਿ ਨਿਗ੍ਗਹਂ – ਹਞ੍ਚਿ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਨੁਪਲਬ੍ਭਤਿ ਸਚ੍ਚਿਕਟ੍ਠਪਰਮਤ੍ਥੇਨ, ਤੇਨ ਵਤ ਰੇ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬੇ ''ਸਬ੍ਬਤ੍ਥ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਨੁਪਲਬ੍ਭਤਿ ਸਚ੍ਚਿਕਟ੍ਠਪਰਮਤ੍ਥੇਨਾ''ਤਿ। ਯਂ ਤਤ੍ਥ ਵਦੇਸਿ ''ਵਤ੍ਤਬ੍ਬੇ ਖੋ 'ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਨੁਪਲਬ੍ਭਤਿ ਸਚ੍ਚਿਕਟ੍ਠਪਰਮਤ੍ਥੇਨ', ਨੋ ਚ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬੇ 'ਸਬ੍ਬਤ੍ਥ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਨੁਪਲਬ੍ਭਤਿ ਸਚ੍ਚਿਕਟ੍ਠਪਰਮਤ੍ਥੇਨਾ'''ਤਿ, ਮਿਚ੍ਛਾ।

ਨੋ ਚੇ ਪਨ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬੇ ''ਸਬ੍ਬਤ੍ਥ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਨੁਪਲਬ੍ਭਤਿ ਸਚ੍ਚਿਕਟ੍ਠਪਰਮਤ੍ਥੇਨਾ''ਤਿ, ਨੋ ਚ ਵਤ ਰੇ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬੇ ''ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਨੁਪਲਬ੍ਭਤਿ ਸਚ੍ਚਿਕਟ੍ਠਪਰਮਤ੍ਥੇਨਾ''ਤਿ। ਯਂ ਤਤ੍ਥ ਵਦੇਸਿ ''ਵਤ੍ਤਬ੍ਬੇ ਖੋ 'ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਨੁਪਲਬ੍ਭਤਿ ਸਚ੍ਚਿਕਟ੍ਠਪਰਮਤ੍ਥੇਨ', ਨੋ ਚ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬੇ 'ਸਬ੍ਬਤ੍ਥ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਨੁਪਲਬ੍ਭਤਿ ਸਚ੍ਚਿਕਟ੍ਠਪਰਮਤ੍ਥੇਨਾ'''ਤਿ, ਮਿਚ੍ਛਾ...ਪੇ॰...।

ਛਟ੍ਠੋ ਨਿਗ੍ਗਹੋ।

ਕਾਲਸਚ੍ਚਿਕਟ੍ਠਪਚ੍ਚਨੀਕਾਨੁਲੋਮਂ

ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਨੁਪਲਬ੍ਭਤਿ ਸਚ੍ਚਿਕਟ੍ਠਪਰਮਟ੍ਠੇਨਾਤਿ? ਆਮਨ੍ਤਾ। ਸਬ੍ਬਦਾ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਨੁਪਲਬ੍ਭਤਿ ਸਚ੍ਚਿਕਟ੍ਠਪਰਮਟ੍ਠੇਨਾਤਿ? ਨ ਹੇਵਂ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬੇ।

ਆਜਾਨਾਹਿ ਨਿਗ੍ਗਹਂ – ਹਞ੍ਚਿ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਨੁਪਲਬ੍ਭਤਿ ਸਚ੍ਚਿਕਟ੍ਠਪਰਮਟ੍ਠੇਨ, ਤੇਨ ਵਤ ਰੇ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬੇ ''ਸਬ੍ਬਦਾ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਨੁਪਲਬ੍ਭਤਿ ਸਚ੍ਚਿਕਟ੍ਠਪਰਮਟ੍ਠੇਨਾ''ਤਿ। ਯਂ ਤਤ੍ਥ ਵਦੇਸਿ ''ਵਤ੍ਤਬ੍ਬੇ ਖੋ 'ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਨੁਪਲਬ੍ਭਤਿ ਸਚ੍ਚਿਕਟ੍ਠਪਰਮਟ੍ਠੇਨ', ਨੋ ਚ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬੇ 'ਸਬ੍ਬਦਾ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਨੁਪਲਬ੍ਭਤਿ ਸਚ੍ਚਿਕਟ੍ਠਪਰਮਟ੍ਠੇਨਾ'''ਤਿ, ਮਿਚ੍ਛਾ।

ਨੋ ਚੇ ਪਨ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬੇ ''ਸਬ੍ਬਦਾ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਨੁਪਲਬ੍ਭਤਿ ਸਚ੍ਚਿਕਟ੍ਠਪਰਮਟ੍ਠੇਨਾ''ਤਿ, ਨੋ ਚ ਵਤ ਰੇ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬੇ ''ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਨੁਪਲਬ੍ਭਤਿ ਸਚ੍ਚਿਕਟ੍ਠਪਰਮਟ੍ਠੇਨਾ''ਤਿ। ਯਂ ਤਤ੍ਥ ਵਦੇਸਿ ''ਵਤ੍ਤਬ੍ਬੇ ਖੋ 'ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਨੁਪਲਬ੍ਭਤਿ ਸਚ੍ਚਿਕਟ੍ਠਪਰਮਟ੍ਠੇਨ', ਨੋ ਚ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬੇ 'ਸਬ੍ਬਦਾ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਨੁਪਲਬ੍ਭਤਿ ਸਚ੍ਚਿਕਟ੍ਠਪਰਮਟ੍ਠੇਨਾ'''ਤਿ, ਮਿਚ੍ਛਾ...ਪੇ॰...।

ਸਤ੍ਤਮੋ ਨਿਗ੍ਗਹੋ।

ਅਵਯਵਸਚ੍ਚਿਕਟ੍ਠਪਚ੍ਚਨੀਕਾਨੁਲੋਮਂ

ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਨੁਪਲਬ੍ਭਤਿ ਸਚ੍ਚਿਕਟ੍ਠਪਰਮਟ੍ਠੇਨਾਤਿ? ਆਮਨ੍ਤਾ। ਸਬ੍ਬੇਸੁ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਨੁਪਲਬ੍ਭਤਿ ਸਚ੍ਚਿਕਟ੍ਠਪਰਮਟ੍ਠੇਨਾਤਿ? ਨ ਹੇਵਂ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬੇ।

ਆਜਾਨਾਹਿ ਨਿਗ੍ਗਹਂ – ਹਞ੍ਚਿ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਨੁਪਲਬ੍ਭਤਿ ਸਚ੍ਚਿਕਟ੍ਠਪਰਮਟ੍ਠੇਨ, ਤੇਨ ਵਤ ਰੇ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬੇ ''ਸਬ੍ਬੇਸੁ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਨੁਪਲਬ੍ਭਤਿ ਸਚ੍ਚਿਕਟ੍ਠਪਰਮਟ੍ਠੇਨਾ''ਤਿ। ਯਂ ਤਤ੍ਥ ਵਦੇਸਿ ''ਵਤ੍ਤਬ੍ਬੇ ਖੋ 'ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਨੁਪਲਬ੍ਭਤਿ ਸਚ੍ਚਿਕਟ੍ਠਪਰਮਟ੍ਠੇਨ', ਨੋ ਚ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬੇ 'ਸਬ੍ਬੇਸੁ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਨੁਪਲਬ੍ਭਤਿ ਸਚ੍ਚਿਕਟ੍ਠਪਰਮਟ੍ਠੇਨਾ'''ਤਿ, ਮਿਚ੍ਛਾ।

ਨੋ ਚੇ ਪਨ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬੇ ''ਸਬ੍ਬੇਸੁ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਨੁਪਲਬ੍ਭਤਿ ਸਚ੍ਚਿਕਟ੍ਠਪਰਮਟ੍ਠੇਨਾ''ਤਿ, ਨੋ ਚ ਵਤ ਰੇ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬੇ ''ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਨੁਪਲਬ੍ਭਤਿ ਸਚ੍ਚਿਕਟ੍ਠਪਰਮਟ੍ਠੇਨਾ''ਤਿ। ਯਂ ਤਤ੍ਥ ਵਦੇਸਿ ''ਵਤ੍ਤਬ੍ਬੇ ਖੋ 'ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਨੁਪਲਬ੍ਭਤਿ ਸਚ੍ਚਿਕਟ੍ਠਪਰਮਟ੍ਠੇਨ', ਨੋ ਚ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬੇ 'ਸਬ੍ਬੇਸੁ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਨੁਪਲਬ੍ਭਤਿ ਸਚ੍ਚਿਕਟ੍ਠਪਰਮਟ੍ਠੇਨਾ'''ਤਿ, ਮਿਚ੍ਛਾ...ਪੇ॰...।

ਅਟ੍ਠਮੋ ਨਿਗ੍ਗਹੋ।

ਕਥਾਵਤ੍ਥੁਮਾਤਿਕਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੬. ਯਮਕਮਾਤਿਕਾ

ਮੂਲਯਮਕਂ

ਕੁਸਲਪਦਨਯਚਤੁਕ੍ਕਂ

ਯੇ ਕੇਚਿ ਕੁਸਲਾ ਧਮ੍ਮਾ (ਯਮ॰ ੧.ਮੂਲਯਮਕ.੧ ਆਦਯੋ), ਸਬ੍ਬੇ ਤੇ ਕੁਸਲਮੂਲਾ। ਯੇ વਾ ਪਨ ਕੁਸਲਮੂਲਾ, ਸਬ੍ਬੇ ਤੇ ਧਮ੍ਮਾ ਕੁਸਲਾ।

ਯੇ ਕੇਚਿ ਕੁਸਲਾ ਧਮ੍ਮਾ, ਸਬ੍ਬੇ ਤੇ ਕੁਸਲਮੂਲੇਨ ਏਕਮੂਲਾ। ਯੇ વਾ ਪਨ ਕੁਸਲਮੂਲੇਨ ਏਕਮੂਲਾ, ਸਬ੍ਬੇ ਤੇ ਧਮ੍ਮਾ ਕੁਸਲਾ।

ਯੇ ਕੇਚਿ ਕੁਸਲਮੂਲੇਨ ਏਕਮੂਲਾ ਧਮ੍ਮਾ, ਸਬ੍ਬੇ ਤੇ ਕੁਸਲਮੂਲੇਨ ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਮੂਲਾ। ਯੇ વਾ ਪਨ ਕੁਸਲਮੂਲੇਨ ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਮੂਲਾ, ਸਬ੍ਬੇ ਤੇ ਧਮ੍ਮਾ ਕੁਸਲਾ।

ਯੇ ਕੇਚਿ ਕੁਸਲਾ ਧਮ੍ਮਾ, ਸਬ੍ਬੇ ਤੇ ਕੁਸਲਮੂਲਮੂਲਾ। ਯੇ વਾ ਪਨ ਕੁਸਲਮੂਲਮੂਲਾ, ਸਬ੍ਬੇ ਤੇ ਧਮ੍ਮਾ ਕੁਸਲਾ।

ਯੇ ਕੇਚਿ ਕੁਸਲਾ ਧਮ੍ਮਾ, ਸਬ੍ਬੇ ਤੇ ਕੁਸਲਮੂਲੇਨ ਏਕਮੂਲਮੂਲਾ। ਯੇ વਾ ਪਨ ਕੁਸਲਮੂਲੇਨ ਏਕਮੂਲਮੂਲਾ, ਸਬ੍ਬੇ ਤੇ ਧਮ੍ਮਾ ਕੁਸਲਾ।

ਯੇ ਕੇਚਿ ਕੁਸਲਮੂਲੇਨ ਏਕਮੂਲਮੂਲਾ ਧਮ੍ਮਾ, ਸਬ੍ਬੇ ਤੇ ਕੁਸਲਮੂਲੇਨ ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਮੂਲਮੂਲਾ। ਯੇ વਾ ਪਨ ਕੁਸਲਮੂਲੇਨ ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਮੂਲਮੂਲਾ, ਸਬ੍ਬੇ ਤੇ ਧਮ੍ਮਾ ਕੁਸਲਾ।

ਯੇ ਕੇਚਿ ਕੁਸਲਾ ਧਮ੍ਮਾ, ਸਬ੍ਬੇ ਤੇ ਕੁਸਲਮੂਲਕਾ। ਯੇ વਾ ਪਨ ਕੁਸਲਮੂਲਕਾ, ਸਬ੍ਬੇ ਤੇ ਧਮ੍ਮਾ ਕੁਸਲਾ।

ਯੇ ਕੇਚਿ ਕੁਸਲਾ ਧਮ੍ਮਾ, ਸਬ੍ਬੇ ਤੇ ਕੁਸਲਮੂਲੇਨ ਏਕਮੂਲਕਾ। ਯੇ વਾ ਪਨ ਕੁਸਲਮੂਲੇਨ ਏਕਮੂਲਕਾ, ਸਬ੍ਬੇ ਤੇ ਧਮ੍ਮਾ ਕੁਸਲਾ।

ਯੇ ਕੇਚਿ ਕੁਸਲਮੂਲੇਨ ਏਕਮੂਲਕਾ ਧਮ੍ਮਾ, ਸਬ੍ਬੇ ਤੇ ਕੁਸਲਮੂਲੇਨ ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਮੂਲਕਾ। ਯੇ વਾ ਪਨ ਕੁਸਲਮੂਲੇਨ ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਮੂਲਕਾ, ਸਬ੍ਬੇ ਤੇ ਧਮ੍ਮਾ ਕੁਸਲਾ।

ਯੇ ਕੇਚਿ ਕੁਸਲਾ ਧਮ੍ਮਾ, ਸਬ੍ਬੇ ਤੇ ਕੁਸਲਮੂਲਮੂਲਕਾ। ਯੇ વਾ ਪਨ ਕੁਸਲਮੂਲਮੂਲਕਾ, ਸਬ੍ਬੇ ਤੇ ਧਮ੍ਮਾ ਕੁਸਲਾ।

ਯੇ ਕੇਚਿ ਕੁਸਲਾ ਧਮ੍ਮਾ, ਸਬ੍ਬੇ ਤੇ ਕੁਸਲਮੂਲੇਨ ਏਕਮੂਲਮੂਲਕਾ। ਯੇ વਾ ਪਨ ਕੁਸਲਮੂਲੇਨ ਏਕਮੂਲਮੂਲਕਾ, ਸਬ੍ਬੇ ਤੇ ਧਮ੍ਮਾ ਕੁਸਲਾ।

ਯੇ ਕੇਚਿ ਕੁਸਲਮੂਲੇਨ ਏਕਮੂਲਮੂਲਕਾ ਧਮ੍ਮਾ, ਸਬ੍ਬੇ ਤੇ ਕੁਸਲਮੂਲੇਨ ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਮੂਲਮੂਲਕਾ। ਯੇ વਾ ਪਨ ਕੁਸਲਮੂਲੇਨ ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਮੂਲਮੂਲਕਾ, ਸਬ੍ਬੇ ਤੇ ਧਮ੍ਮਾ ਕੁਸਲਾ।

ਅਕੁਸਲਪਦਨਯਚਤੁਕ੍ਕਂ

ਯੇ ਕੇਚਿ ਅਕੁਸਲਾ ਧਮ੍ਮਾ, ਸਬ੍ਬੇ ਤੇ ਅਕੁਸਲਮੂਲਾ। ਯੇ વਾ ਪਨ ਅਕੁਸਲਮੂਲਾ, ਸਬ੍ਬੇ ਤੇ ਧਮ੍ਮਾ ਅਕੁਸਲਾ।

ਯੇ ਕੇਚਿ ਅਕੁਸਲਾ ਧਮ੍ਮਾ, ਸਬ੍ਬੇ ਤੇ ਅਕੁਸਲਮੂਲੇਨ ਏਕਮੂਲਾ। ਯੇ ੧ਾ ਪਨ ਅਕੁਸਲਮੂਲੇਨ ਏਕਮੂਲਾ, ਸਬ੍ਬੇ ਤੇ ਧਮ੍ਮਾ ਅਕੁਸਲਾ।

ਯੇ ਕੇਚਿ ਅਕੁਸਲਮੂਲੇਨ ਏਕਮੂਲਾ ਧਮ੍ਮਾ, ਸਬ੍ਬੇ ਤੇ ਅਕੁਸਲਮੂਲੇਨ ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਮੂਲਾ। ਯੇ ੧ਾ ਪਨ ਅਕੁਸਲਮੂਲੇਨ ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਮੂਲਾ, ਸਬ੍ਬੇ ਤੇ ਧਮ੍ਮਾ ਅਕੁਸਲਾ।

ਯੇ ਕੇਚਿ ਅਕੁਸਲਾ ਧਮ੍ਮਾ, ਸਬ੍ਬੇ ਤੇ ਅਕੁਸਲਮੂਲਮੂਲਾ। ਯੇ ੧ਾ ਪਨ ਅਕੁਸਲਮੂਲਮੂਲਾ, ਸਬ੍ਬੇ ਤੇ ਧਮ੍ਮਾ ਅਕੁਸਲਾ।

ਯੇ ਕੇਚਿ ਅਕੁਸਲਾ ਧਮ੍ਮਾ, ਸਬ੍ਬੇ ਤੇ ਅਕੁਸਲਮੂਲੇਨ ਏਕਮੂਲਮੂਲਾ। ਯੇ ੧ਾ ਪਨ ਅਕੁਸਲਮੂਲੇਨ ਏਕਮੂਲਮੂਲਾ, ਸਬ੍ਬੇ ਤੇ ਧਮ੍ਮਾ ਅਕੁਸਲਾ।

ਯੇ ਕੇਚਿ ਅਕੁਸਲਮੂਲੇਨ ਏਕਮੂਲਮੂਲਾ ਧਮ੍ਮਾ, ਸਬ੍ਬੇ ਤੇ ਅਕੁਸਲਮੂਲੇਨ ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਮੂਲਮੂਲਾ। ਯੇ ੧ਾ ਪਨ ਅਕੁਸਲਮੂਲੇਨ ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਮੂਲਮੂਲਾ, ਸਬ੍ਬੇ ਤੇ ਧਮ੍ਮਾ ਅਕੁਸਲਾ।

ਯੇ ਕੇਚਿ ਅਕੁਸਲਾ ਧਮ੍ਮਾ, ਸਬ੍ਬੇ ਤੇ ਅਕੁਸਲਮੂਲਕਾ। ਯੇ ੧ਾ ਪਨ ਅਕੁਸਲਮੂਲਕਾ, ਸਬ੍ਬੇ ਤੇ ਧਮ੍ਮਾ ਅਕੁਸਲਾ।

ਯੇ ਕੇਚਿ ਅਕੁਸਲਾ ਧਮ੍ਮਾ, ਸਬ੍ਬੇ ਤੇ ਅਕੁਸਲਮੂਲੇਨ ਏਕਮੂਲਕਾ। ਯੇ ੧ਾ ਪਨ ਅਕੁਸਲਮੂਲੇਨ ਏਕਮੂਲਕਾ, ਸਬ੍ਬੇ ਤੇ ਧਮ੍ਮਾ ਅਕੁਸਲਾ।

ਯੇ ਕੇਚਿ ਅਕੁਸਲਮੂਲੇਨ ਏਕਮੂਲਕਾ ਧਮ੍ਮਾ, ਸਬ੍ਬੇ ਤੇ ਅਕੁਸਲਮੂਲੇਨ ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਮੂਲਕਾ। ਯੇ ੧ਾ ਪਨ ਅਕੁਸਲਮੂਲੇਨ ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਮੂਲਕਾ, ਸਬ੍ਬੇ ਤੇ ਧਮ੍ਮਾ ਅਕੁਸਲਾ।

ਯੇ ਕੇਚਿ ਅਕੁਸਲਾ ਧਮ੍ਮਾ, ਸਬ੍ਬੇ ਤੇ ਅਕੁਸਲਮੂਲਮੂਲਕਾ। ਯੇ ੧ਾ ਪਨ ਅਕੁਸਲਮੂਲਮੂਲਕਾ, ਸਬ੍ਬੇ ਤੇ ਧਮ੍ਮਾ ਅਕੁਸਲਾ।

ਯੇ ਕੇਚਿ ਅਕੁਸਲਾ ਧਮ੍ਮਾ, ਸਬ੍ਬੇ ਤੇ ਅਕੁਸਲਮੂਲੇਨ ਏਕਮੂਲਮੂਲਕਾ। ਯੇ ੧ਾ ਪਨ ਅਕੁਸਲਮੂਲੇਨ ਏਕਮੂਲਮੂਲਕਾ, ਸਬ੍ਬੇ ਤੇ ਧਮ੍ਮਾ ਅਕੁਸਲਾ।

ਯੇ ਕੇਚਿ ਅਕੁਸਲਮੂਲੇਨ ਏਕਮੂਲਮੂਲਕਾ ਧਮ੍ਮਾ, ਸਬ੍ਬੇ ਤੇ ਅਕੁਸਲਮੂਲੇਨ ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਮੂਲਮੂਲਕਾ। ਯੇ ੧ਾ ਪਨ ਅਕੁਸਲਮੂਲੇਨ ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਮੂਲਮੂਲਕਾ, ਸਬ੍ਬੇ ਤੇ ਧਮ੍ਮਾ ਅਕੁਸਲਾ।

ਅਬਜਾਕਤਪਦਨਯਚਤੁਕ੍ਕੰ

ਯੇ ਕੇਚਿ ਅਬਜਾਕਤਾ ਧਮ੍ਮਾ, ਸਬ੍ਬੇ ਤੇ ਅਬਜਾਕਤਮੂਲਾ। ਯੇ ੧ਾ ਪਨ ਅਬਜਾਕਤਮੂਲਾ, ਸਬ੍ਬੇ ਤੇ ਧਮ੍ਮਾ ਅਬਜਾਕਤਾ।

ਯੇ ਕੇਚਿ ਅਬਜਾਕਤਾ ਧਮ੍ਮਾ, ਸਬ੍ਬੇ ਤੇ ਅਬਜਾਕਤਮੂਲੇਨ ਏਕਮੂਲਾ। ਯੇ ੧ਾ ਪਨ ਅਬਜਾਕਤਮੂਲੇਨ ਏਕਮੂਲਾ, ਸਬ੍ਬੇ ਤੇ ਧਮ੍ਮਾ ਅਬਜਾਕਤਾ।

ਯੇ ਕੇਚਿ ਅਬਜਾਕਤਮੂਲੇਨ ਏਕਮੂਲਾ ਧਮ੍ਮਾ, ਸਬ੍ਬੇ ਤੇ ਅਬਜਾਕਤਮੂਲੇਨ ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਮੂਲਾ। ਯੇ ੧ਾ ਪਨ ਅਬਜਾਕਤਮੂਲੇਨ ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਮੂਲਾ, ਸਬ੍ਬੇ ਤੇ ਧਮ੍ਮਾ ਅਬਜਾਕਤਾ।

ਯੇ ਕੇਚਿ ਅਬ੍ਯਾਕਤਾ ਧਮ੍ਮਾ, ਸਬ੍ਬੇ ਤੇ ਅਬ੍ਯਾਕਤਮੂਲਮੂਲਾ। ਯੇ ਵਾ ਪਨ ਅਬ੍ਯਾਕਤਮੂਲਮੂਲਾ, ਸਬ੍ਬੇ ਤੇ ਧਮ੍ਮਾ ਅਬ੍ਯਾਕਤਾ।

ਯੇ ਕੇਚਿ ਅਬ੍ਯਾਕਤਾ ਧਮ੍ਮਾ, ਸਬ੍ਬੇ ਤੇ ਅਬ੍ਯਾਕਤਮੂਲੇਨ ਏਕਮੂਲਮੂਲਾ। ਯੇ ਵਾ ਪਨ ਅਬ੍ਯਾਕਤਮੂਲੇਨ ਏਕਮੂਲਮੂਲਾ, ਸਬ੍ਬੇ ਤੇ ਧਮ੍ਮਾ ਅਬ੍ਯਾਕਤਾ।

ਯੇ ਕੇਚਿ ਅਬ੍ਯਾਕਤਮੂਲੇਨ ਏਕਮੂਲਮੂਲਾ ਧਮ੍ਮਾ, ਸਬ੍ਬੇ ਤੇ ਅਬ੍ਯਾਕਤਮੂਲੇਨ ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਮੂਲਮੂਲਾ। ਯੇ ਵਾ ਪਨ ਅਬ੍ਯਾਕਤਮੂਲੇਨ ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਮੂਲਮੂਲਾ, ਸਬ੍ਬੇ ਤੇ ਧਮ੍ਮਾ ਅਬ੍ਯਾਕਤਾ।

ਯੇ ਕੇਚਿ ਅਬ੍ਯਾਕਤਾ ਧਮ੍ਮਾ, ਸਬ੍ਬੇ ਤੇ ਅਬ੍ਯਾਕਤਮੂਲਕਾ। ਯੇ ਵਾ ਪਨ ਅਬ੍ਯਾਕਤਮੂਲਕਾ, ਸਬ੍ਬੇ ਤੇ ਧਮ੍ਮਾ ਅਬ੍ਯਾਕਤਾ।

ਯੇ ਕੇਚਿ ਅਬ੍ਯਾਕਤਾ ਧਮ੍ਮਾ, ਸਬ੍ਬੇ ਤੇ ਅਬ੍ਯਾਕਤਮੂਲੇਨ ਏਕਮੂਲਕਾ। ਯੇ ਵਾ ਪਨ ਅਬ੍ਯਾਕਤਮੂਲੇਨ ਏਕਮੂਲਕਾ, ਸਬ੍ਬੇ ਤੇ ਧਮ੍ਮਾ ਅਬ੍ਯਾਕਤਾ।

ਯੇ ਕੇਚਿ ਅਬ੍ਯਾਕਤਮੂਲੇਨ ਏਕਮੂਲਕਾ ਧਮ੍ਮਾ, ਸਬ੍ਬੇ ਤੇ ਅਬ੍ਯਾਕਤਮੂਲੇਨ ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਮੂਲਕਾ। ਯੇ ਵਾ ਪਨ ਅਬ੍ਯਾਕਤਮੂਲੇਨ ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਮੂਲਕਾ, ਸਬ੍ਬੇ ਤੇ ਧਮ੍ਮਾ ਅਬ੍ਯਾਕਤਾ।

ਯੇ ਕੇਚਿ ਅਬ੍ਯਾਕਤਾ ਧਮ੍ਮਾ, ਸਬ੍ਬੇ ਤੇ ਅਬ੍ਯਾਕਤਮੂਲਮੂਲਕਾ। ਯੇ ਵਾ ਪਨ ਅਬ੍ਯਾਕਤਮੂਲਮੂਲਕਾ, ਸਬ੍ਬੇ ਤੇ ਧਮ੍ਮਾ ਅਬ੍ਯਾਕਤਾ।

ਯੇ ਕੇਚਿ ਅਬ੍ਯਾਕਤਾ ਧਮ੍ਮਾ, ਸਬ੍ਬੇ ਤੇ ਅਬ੍ਯਾਕਤਮੂਲੇਨ ਏਕਮੂਲਮੂਲਕਾ। ਯੇ ਵਾ ਪਨ ਅਬ੍ਯਾਕਤਮੂਲੇਨ ਏਕਮੂਲਮੂਲਕਾ, ਸਬ੍ਬੇ ਤੇ ਧਮ੍ਮਾ ਅਬ੍ਯਾਕਤਾ।

ਯੇ ਕੇਚਿ ਅਬ੍ਯਾਕਤਮੂਲੇਨ ਏਕਮੂਲਮੂਲਕਾ ਧਮ੍ਮਾ, ਸਬ੍ਬੇ ਤੇ ਅਬ੍ਯਾਕਤਮੂਲੇਨ ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਮੂਲਮੂਲਕਾ। ਯੇ ਵਾ ਪਨ ਅਬ੍ਯਾਕਤਮੂਲੇਨ ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਮੂਲਮੂਲਕਾ, ਸਬ੍ਬੇ ਤੇ ਧਮ੍ਮਾ ਅਬ੍ਯਾਕਤਾ।

ਨਾਮਪਦਨਯਚਤੁਕ੍ਕਂ

ਯੇ ਕੇਚਿ ਨਾਮਾ ਧਮ੍ਮਾ, ਸਬ੍ਬੇ ਤੇ ਨਾਮਮੂਲਾ। ਯੇ ਵਾ ਪਨ ਨਾਮਮੂਲਾ, ਸਬ੍ਬੇ ਤੇ ਧਮ੍ਮਾ ਨਾਮਾ।

ਯੇ ਕੇਚਿ ਨਾਮਾ ਧਮ੍ਮਾ, ਸਬ੍ਬੇ ਤੇ ਨਾਮਮੂਲੇਨ ਏਕਮੂਲਾ। ਯੇ ਵਾ ਪਨ ਨਾਮਮੂਲੇਨ ਏਕਮੂਲਾ, ਸਬ੍ਬੇ ਤੇ ਧਮ੍ਮਾ ਨਾਮਾ।

ਯੇ ਕੇਚਿ ਨਾਮਮੂਲੇਨ ਏਕਮੂਲਾ ਧਮ੍ਮਾ, ਸਬ੍ਬੇ ਤੇ ਨਾਮਮੂਲੇਨ ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਮੂਲਾ। ਯੇ ਵਾ ਪਨ ਨਾਮਮੂਲੇਨ ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਮੂਲਾ, ਸਬ੍ਬੇ ਤੇ ਧਮ੍ਮਾ ਨਾਮਾ।

ਯੇ ਕੇਚਿ ਨਾਮਾ ਧਮ੍ਮਾ, ਸਬ੍ਬੇ ਤੇ ਨਾਮਮੂਲਮੂਲਾ। ਯੇ ਵਾ ਪਨ ਨਾਮਮੂਲਮੂਲਾ, ਸਬ੍ਬੇ ਤੇ ਧਮ੍ਮਾ ਨਾਮਾ।

ਯੇ ਕੇਚਿ ਨਾਮਾ ਧਮ੍ਮਾ, ਸਬ੍ਬੇ ਤੇ ਨਾਮਮੂਲੇਨ ਏਕਮੂਲਮੂਲਾ। ਯੇ ਵਾ ਪਨ ਨਾਮਮੂਲੇਨ ਏਕਮੂਲਮੂਲਾ, ਸਬ੍ਬੇ ਤੇ ਧਮ੍ਮਾ ਨਾਮਾ।

ਯੇ ਕੇਚਿ ਨਾਮਮੂਲੇਨ ਏਕਮੂਲਮੂਲਾ ਧਮ੍ਮਾ, ਸਬ੍ਬੇ ਤੇ ਨਾਮਮੂਲੇਨ ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਮੂਲਮੂਲਾ। ਯੇ ਵਾ ਪਨ ਨਾਮਮੂਲੇਨ ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਮੂਲਮੂਲਾ, ਸਬ੍ਬੇ ਤੇ ਧਮ੍ਮਾ ਨਾਮਾ।

ਯੇ ਕੇਚਿ ਨਾਮਾ ਧਮ੍ਮਾ, ਸਬ੍ਬੇ ਤੇ ਨਾਮਮੂਲਕਾ। ਯੇ ੧ਾ ਪਨ ਨਾਮਮੂਲਕਾ, ਸਬ੍ਬੇ ਤੇ ਧਮ੍ਮਾ ਨਾਮਾ।

ਯੇ ਕੇਚਿ ਨਾਮਾ ਧਮ੍ਮਾ, ਸਬ੍ਬੇ ਤੇ ਨਾਮਮੂਲੇਨ ਏਕਮੂਲਕਾ। ਯੇ ੧ਾ ਪਨ ਨਾਮਮੂਲੇਨ ਏਕਮੂਲਕਾ, ਸਬ੍ਬੇ ਤੇ ਧਮ੍ਮਾ ਨਾਮਾ।

ਯੇ ਕੇਚਿ ਨਾਮਮੂਲੇਨ ਏਕਮੂਲਕਾ ਧਮ੍ਮਾ, ਸਬ੍ਬੇ ਤੇ ਨਾਮਮੂਲੇਨ ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਮੂਲਕਾ। ਯੇ ੧ਾ ਪਨ ਨਾਮਮੂਲੇਨ ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਮੂਲਕਾ, ਸਬ੍ਬੇ ਤੇ ਧਮ੍ਮਾ ਨਾਮਾ।

ਯੇ ਕੇਚਿ ਨਾਮਾ ਧਮ੍ਮਾ, ਸਬ੍ਬੇ ਤੇ ਨਾਮਮੂਲਮੂਲਕਾ। ਯੇ ੧ਾ ਪਨ ਨਾਮਮੂਲਮੂਲਕਾ, ਸਬ੍ਬੇ ਤੇ ਧਮ੍ਮਾ ਨਾਮਾ।

ਯੇ ਕੇਚਿ ਨਾਮਾ ਧਮ੍ਮਾ, ਸਬ੍ਬੇ ਤੇ ਨਾਮਮੂਲੇਨ ਏਕਮੂਲਮੂਲਕਾ। ਯੇ ੧ਾ ਪਨ ਨਾਮਮੂਲੇਨ ਏਕਮੂਲਮੂਲਕਾ, ਸਬ੍ਬੇ ਤੇ ਧਮ੍ਮਾ ਨਾਮਾ।

ਯੇ ਕੇਚਿ ਨਾਮਮੂਲੇਨ ਏਕਮੂਲਮੂਲਕਾ ਧਮ੍ਮਾ, ਸਬ੍ਬੇ ਤੇ ਨਾਮਮੂਲੇਨ ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਮੂਲਮੂਲਕਾ। ਯੇ ੧ਾ ਪਨ ਨਾਮਮੂਲੇਨ ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਮੂਲਮੂਲਕਾ, ਸਬ੍ਬੇ ਤੇ ਧਮ੍ਮਾ ਨਾਮਾ।

ਯੇ ਕੇਚਿ ਕੁਸਲਾ ਧਮ੍ਮਾ, ਸਬ੍ਬੇ ਤੇ ਕੁਸਲਹੇਤੂ…ਪੇ॰… ਕੁਸਲਨਿਦਾਨਾ…ਪੇ॰… ਕੁਸਲਸਮ੍ਭ੧ਾ…ਪੇ॰… ਕੁਸਲਪ੍ਪਭ੧ਾ…ਪੇ॰… ਕੁਸਲਸਮੁਟ੍ਠਾਨਾ…ਪੇ॰… ਕੁਸਲਾਹਾਰਾ…ਪੇ॰… ਕੁਸਲਾਰਮ੍ਮਣਾ…ਪੇ॰… ਕੁਸਲਪਚ੍ਚਯਾ…ਪੇ॰… ਕੁਸਲਸਮੁਦਯਾ…ਪੇ॰…।

ਮੂਲਂ ਹੇਤੁ ਨਿਦਾਨਞ੍ਚ, ਸਮ੍ਭ੧ੋ ਪਭ੧ੇਨ ਚ।
ਸਮੁਟ੍ਠਾਨਾਹਾਰਾਰਮ੍ਮਣਾ, ਪਚ੍ਚਯੋ ਸਮੁਦਯੇਨ ਚਾਤਿ॥

ਮੂਲਯਮਕਮਾਤਿਕਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

ਖਨ੍ਧਯਮਕਂ

ਪਣ੍ਣਤ੍ਤਿ੧ਾਰੋ

ਪਞ੍ਚਕ੍ਖਨ੍ਧਾ (ਯਮ॰ ੧.ਖਨ੍ਧਯਮਕ.੧ ਆਦਯੋ) – ਰੂਪਕ੍ਖਨ੍ਧੋ ੧ੇਦਨਾਕ੍ਖਨ੍ਧੋ ਸਞ੍ਞਾਕ੍ਖਨ੍ਧੋ ਸਙ੍ਖਾਰਕ੍ਖਨ੍ਧੋ ੧ਿਞ੍ਞਾਣਕ੍ਖਨ੍ਧੋ।

ਪਦਸੋਧਨ੧ਾਰੋ

ਅਨੁਲੋਮਂ

ਰੂਪਂ ਰੂਪਕ੍ਖਨ੍ਧੋ, ਰੂਪਕ੍ਖਨ੍ਧੋ ਰੂਪਂ।

੧ੇਦਨਾ ੧ੇਦਨਾਕ੍ਖਨ੍ਧੋ, ੧ੇਦਨਾਕ੍ਖਨ੍ਧੋ ੧ੇਦਨਾ।

ਸਞ੍ਞਾ ਸਞ੍ਞਾਕ੍ਖਨ੍ਧੋ, ਸਞ੍ਞਾਕ੍ਖਨ੍ਧੋ ਸਞ੍ਞਾ।

ਸਙ੍ਖਾਰਾ ਸਙ੍ਖਾਰਕ੍ਖਨ੍ਧੋ, ਸਙ੍ਖਾਰਕ੍ਖਨ੍ਧੋ ਸਙ੍ਖਾਰਾ।

ਵਿਞ੍ਞਾਣੰ ਵਿਞ੍ਞਾਣਕ੍ਖਨ੍ਧੋ, ਵਿਞ੍ਞਾਣਕ੍ਖਨ੍ਧੋ ਵਿਞ੍ਞਾਣੰ।

ਪਚ੍ਚਨੀਕੰ

ਨ ਰੂਪੰ ਨ ਰੂਪਕ੍ਖਨ੍ਧੋ, ਨ ਰੂਪਕ੍ਖਨ੍ਧੋ ਨ ਰੂਪੰ।

ਨ ਵੇਦਨਾ ਨ ਵੇਦਨਾਕ੍ਖਨ੍ਧੋ, ਨ ਵੇਦਨਾਕ੍ਖਨ੍ਧੋ ਨ ਵੇਦਨਾ।

ਨ ਸਞ੍ਞਾ ਨ ਸਞ੍ਞਾਕ੍ਖਨ੍ਧੋ, ਨ ਸਞ੍ਞਾਕ੍ਖਨ੍ਧੋ ਨ ਸਞ੍ਞਾ।

ਨ ਸਙ੍ਖਾਰਾ ਨ ਸਙ੍ਖਾਰਕ੍ਖਨ੍ਧੋ, ਨ ਸਙ੍ਖਾਰਕ੍ਖਨ੍ਧੋ ਨ ਸਙ੍ਖਾਰਾ।

ਨ ਵਿਞ੍ਞਾਣੰ ਨ ਵਿਞ੍ਞਾਣਕ੍ਖਨ੍ਧੋ, ਨ ਵਿਞ੍ਞਾਣਕ੍ਖਨ੍ਧੋ ਨ ਵਿਞ੍ਞਾਣੰ।

ਪਦਸੋਧਨਮੂਲਚਕ੍ਕਵਾਰੋ

ਅਨੁਲੋਮੰ

ਰੂਪੰ ਰੂਪਕ੍ਖਨ੍ਧੋ, ਖਨ੍ਧਾ ਵੇਦਨਾਕ੍ਖਨ੍ਧੋ।

ਰੂਪੰ ਰੂਪਕ੍ਖਨ੍ਧੋ, ਖਨ੍ਧਾ ਸਞ੍ਞਾਕ੍ਖਨ੍ਧੋ।

ਰੂਪੰ ਰੂਪਕ੍ਖਨ੍ਧੋ, ਖਨ੍ਧਾ ਸਙ੍ਖਾਰਕ੍ਖਨ੍ਧੋ।

ਰੂਪੰ ਰੂਪਕ੍ਖਨ੍ਧੋ, ਖਨ੍ਧਾ ਵਿਞ੍ਞਾਣਕ੍ਖਨ੍ਧੋ।

ਵੇਦਨਾ ਵੇਦਨਾਕ੍ਖਨ੍ਧੋ, ਖਨ੍ਧਾ ਰੂਪਕ੍ਖਨ੍ਧੋ।

ਵੇਦਨਾ ਵੇਦਨਾਕ੍ਖਨ੍ਧੋ, ਖਨ੍ਧਾ ਸਞ੍ਞਾਕ੍ਖਨ੍ਧੋ।

ਵੇਦਨਾ ਵੇਦਨਾਕ੍ਖਨ੍ਧੋ, ਖਨ੍ਧਾ ਸਙ੍ਖਾਰਕ੍ਖਨ੍ਧੋ।

ਵੇਦਨਾ ਵੇਦਨਾਕ੍ਖਨ੍ਧੋ, ਖਨ੍ਧਾ ਵਿਞ੍ਞਾਣਕ੍ਖਨ੍ਧੋ।

ਸਞ੍ਞਾ ਸਞ੍ਞਾਕ੍ਖਨ੍ਧੋ, ਖਨ੍ਧਾ ਰੂਪਕ੍ਖਨ੍ਧੋ।

ਸਞ੍ਞਾ ਸਞ੍ਞਾਕ੍ਖਨ੍ਧੋ, ਖਨ੍ਧਾ ਵੇਦਨਾਕ੍ਖਨ੍ਧੋ।

ਸਞ੍ਞਾ ਸਞ੍ਞਾਕ੍ਖਨ੍ਧੋ, ਖਨ੍ਧਾ ਸਙ੍ਖਾਰਕ੍ਖਨ੍ਧੋ।

ਸਞ੍ਞਾ ਸਞ੍ਞਾਕ੍ਖਨ੍ਧੋ, ਖਨ੍ਧਾ ਵਿਞ੍ਞਾਣਕ੍ਖਨ੍ਧੋ।

ਸਙ੍ਖਾਰਾ ਸਙ੍ਖਾਰਕ੍ਖਨ੍ਧੋ, ਖਨ੍ਧਾ ਰੂਪਕ੍ਖਨ੍ਧੋ।

ਸਙ੍ਖਾਰਾ ਸਙ੍ਖਾਰਕ੍ਖਨ੍ਧੋ, ਖਨ੍ਧਾ ਵੇਦਨਾਕ੍ਖਨ੍ਧੋ।

ਸਙ੍ਖਾਰਾ ਸਙ੍ਖਾਰਕ੍ਖਨ੍ਧੋ, ਖਨ੍ਧਾ ਸਞ੍ਞਾਕ੍ਖਨ੍ਧੋ।

ਸਙ੍ਖਾਰਾ ਸਙ੍ਖਾਰਕ੍ਖਨ੍ਧੋ, ਖਨ੍ਧਾ ਵਿਞ੍ਞਾਣਕ੍ਖਨ੍ਧੋ।

ਵਿਞ੍ਞਾਣਂ ਵਿਞ੍ਞਾਣਕ੍ਖਨ੍ਧੋ, ਖਨ੍ਧਾ ਰੂਪਕ੍ਖਨ੍ਧੋ।

ਵਿਞ੍ਞਾਣਂ ਵਿਞ੍ਞਾਣਕ੍ਖਨ੍ਧੋ, ਖਨ੍ਧਾ ਵੇਦਨਾਕ੍ਖਨ੍ਧੋ।

ਵਿਞ੍ਞਾਣਂ ਵਿਞ੍ਞਾਣਕ੍ਖਨ੍ਧੋ, ਖਨ੍ਧਾ ਸਞ੍ਞਾਕ੍ਖਨ੍ਧੋ।

ਵਿਞ੍ਞਾਣਂ ਵਿਞ੍ਞਾਣਕ੍ਖਨ੍ਧੋ, ਖਨ੍ਧਾ ਸਙ੍ਖਾਰਕ੍ਖਨ੍ਧੋ।

ਪਚ੍ਚਨੀਕਂ

ਨ ਰੂਪਂ ਨ ਰੂਪਕ੍ਖਨ੍ਧੋ, ਨ ਖਨ੍ਧਾ ਨ ਵੇਦਨਾਕ੍ਖਨ੍ਧੋ।

ਨ ਰੂਪਂ ਨ ਰੂਪਕ੍ਖਨ੍ਧੋ, ਨ ਖਨ੍ਧਾ ਨ ਸਞ੍ਞਾਕ੍ਖਨ੍ਧੋ।

ਨ ਰੂਪਂ ਨ ਰੂਪਕ੍ਖਨ੍ਧੋ, ਨ ਖਨ੍ਧਾ ਨ ਸਙ੍ਖਾਰਕ੍ਖਨ੍ਧੋ।

ਨ ਰੂਪਂ ਨ ਰੂਪਕ੍ਖਨ੍ਧੋ, ਨ ਖਨ੍ਧਾ ਨ ਵਿਞ੍ਞਾਣਕ੍ਖਨ੍ਧੋ।

ਨ ਵੇਦਨਾ ਨ ਵੇਦਨਾਕ੍ਖਨ੍ਧੋ, ਨ ਖਨ੍ਧਾ ਨ ਰੂਪਕ੍ਖਨ੍ਧੋ।

ਨ ਵੇਦਨਾ ਨ ਵੇਦਨਾਕ੍ਖਨ੍ਧੋ, ਨ ਖਨ੍ਧਾ ਨ ਸਞ੍ਞਾਕ੍ਖਨ੍ਧੋ।

ਨ ਵੇਦਨਾ ਨ ਵੇਦਨਾਕ੍ਖਨ੍ਧੋ, ਨ ਖਨ੍ਧਾ ਨ ਸਙ੍ਖਾਰਕ੍ਖਨ੍ਧੋ।

ਨ ਵੇਦਨਾ ਨ ਵੇਦਨਾਕ੍ਖਨ੍ਧੋ, ਨ ਖਨ੍ਧਾ ਨ ਵਿਞ੍ਞਾਣਕ੍ਖਨ੍ਧੋ।

ਨ ਸਞ੍ਞਾ ਨ ਸਞ੍ਞਾਕ੍ਖਨ੍ਧੋ, ਨ ਖਨ੍ਧਾ ਨ ਰੂਪਕ੍ਖਨ੍ਧੋ।

ਨ ਸਞ੍ਞਾ ਨ ਸਞ੍ਞਾਕ੍ਖਨ੍ਧੋ, ਨ ਖਨ੍ਧਾ ਨ ਵੇਦਨਾਕ੍ਖਨ੍ਧੋ।

ਨ ਸਞ੍ਞਾ ਨ ਸਞ੍ਞਾਕ੍ਖਨ੍ਧੋ, ਨ ਖਨ੍ਧਾ ਨ ਸਙ੍ਖਾਰਕ੍ਖਨ੍ਧੋ।

ਨ ਸਞ੍ਞਾ ਨ ਸਞ੍ਞਾਕ੍ਖਨ੍ਧੋ, ਨ ਖਨ੍ਧਾ ਨ ਵਿਞ੍ਞਾਣਕ੍ਖਨ੍ਧੋ।

ਨ ਸਙ੍ਖਾਰਾ ਨ ਸਙ੍ਖਾਰਕ੍ਖਨ੍ਧੋ, ਨ ਖਨ੍ਧਾ ਨ ਰੂਪਕ੍ਖਨ੍ਧੋ।

ਨ ਸਙ੍ਖਾਰਾ ਨ ਸਙ੍ਖਾਰਕ੍ਖਨ੍ਧੋ, ਨ ਖਨ੍ਧਾ ਨ ਵੇਦਨਾਕ੍ਖਨ੍ਧੋ।

ਨ ਸਙ੍ਖਾਰਾ ਨ ਸਙ੍ਖਾਰਕ੍ਖਨ੍ਧੋ, ਨ ਖਨ੍ਧਾ ਨ ਸਞ੍ਞਾਕ੍ਖਨ੍ਧੋ।

ਨ ਸਙ੍ਖਾਰਾ ਨ ਸਙ੍ਖਾਰਕ੍ਖਨ੍ਧੋ, ਨ ਖਨ੍ਧਾ ਨ ਵਿਞ੍ਞਾਣਕ੍ਖਨ੍ਧੋ।

ਨ ਵਿਞ੍ਞਾਣੰ ਨ ਵਿਞ੍ਞਾਣਕ੍ਖਨ੍ਧੋ, ਨ ਖਨ੍ਧਾ ਨ ਰੂਪਕ੍ਖਨ੍ਧੋ।

ਨ ਵਿਞ੍ਞਾਣੰ ਨ ਵਿਞ੍ਞਾਣਕ੍ਖਨ੍ਧੋ, ਨ ਖਨ੍ਧਾ ਨ ਵੇਦਨਾਕ੍ਖਨ੍ਧੋ।

ਨ ਵਿਞ੍ਞਾਣੰ ਨ ਵਿਞ੍ਞਾਣਕ੍ਖਨ੍ਧੋ, ਨ ਖਨ੍ਧਾ ਨ ਸਞ੍ਞਾਕ੍ਖਨ੍ਧੋ।

ਨ ਵਿਞ੍ਞਾਣੰ ਨ ਵਿਞ੍ਞਾਣਕ੍ਖਨ੍ਧੋ, ਨ ਖਨ੍ਧਾ ਨ ਸਙ੍ਖਾਰਕ੍ਖਨ੍ਧੋ।

ਸੁਦ੍ਧਖਨ੍ਧਵਾਰੋ

ਅਨੁਲੋਮੰ

ਰੂਪੰ ਖਨ੍ਧੋ, ਖਨ੍ਧਾ ਰੂਪੰ।

ਵੇਦਨਾ ਖਨ੍ਧੋ, ਖਨ੍ਧਾ ਵੇਦਨਾ।

ਸਞ੍ਞਾ ਖਨ੍ਧੋ, ਖਨ੍ਧਾ ਸਞ੍ਞਾ।

ਸਙ੍ਖਾਰਾ ਖਨ੍ਧੋ, ਖਨ੍ਧਾ ਸਙ੍ਖਾਰਾ।

ਵਿਞ੍ਞਾਣੰ ਖਨ੍ਧੋ, ਖਨ੍ਧਾ ਵਿਞ੍ਞਾਣੰ।

ਪਚ੍ਚਨੀਕੰ

ਨ ਰੂਪੰ ਨ ਖਨ੍ਧੋ, ਨ ਖਨ੍ਧਾ ਨ ਰੂਪੰ।

ਨ ਵੇਦਨਾ ਨ ਖਨ੍ਧੋ, ਨ ਖਨ੍ਧਾ ਨ ਵੇਦਨਾ।

ਨ ਸਞ੍ਞਾ ਨ ਖਨ੍ਧੋ, ਨ ਖਨ੍ਧਾ ਨ ਸਞ੍ਞਾ।

ਨ ਸਙ੍ਖਾਰਾ ਨ ਖਨ੍ਧੋ, ਨ ਖਨ੍ਧਾ ਨ ਸਙ੍ਖਾਰਾ।

ਨ ਵਿਞ੍ਞਾਣੰ ਨ ਖਨ੍ਧੋ, ਨ ਖਨ੍ਧਾ ਨ ਵਿਞ੍ਞਾਣੰ।

ਸੁਦ੍ਧਖਨ੍ਧਮੂਲਚਕ੍ਕਵਾਰੋ

ਅਨੁਲੋਮੰ

ਰੂਪੰ ਖਨ੍ਧੋ, ਖਨ੍ਧਾ ਵੇਦਨਾ।

ਰੂਪੰ ਖਨ੍ਧੋ, ਖਨ੍ਧਾ ਸਞ੍ਞਾ।

ਰੂਪੰ ਖਨ੍ਧੋ, ਖਨ੍ਧਾ ਸਙ੍ਖਾਰਾ।

ਰੂਪੰ ਖਨ੍ਧੋ, ਖਨ੍ਧਾ ਵਿਞ੍ਞਾਣੰ।

ਵੇਦਨਾ ਖਨ੍ਧੋ, ਖਨ੍ਧਾ ਰੂਪੰ।

ਵੇਦਨਾ ਖਨ੍ਧੋ, ਖਨ੍ਧਾ ਸਞ੍ਞਾ।

ਵੇਦਨਾ ਖਨ੍ਧੋ, ਖਨ੍ਧਾ ਸਙ੍ਖਾਰਾ।

ਵੇਦਨਾ ਖਨ੍ਧੋ, ਖਨ੍ਧਾ ਵਿਞ੍ਞਾਣੰ।

ਸਞ੍ਞਾ ਖਨ੍ਧੋ, ਖਨ੍ਧਾ ਰੂਪੰ।

ਸਞ੍ਞਾ ਖਨ੍ਧੋ, ਖਨ੍ਧਾ ਵੇਦਨਾ।

ਸਞ੍ਞਾ ਖਨ੍ਧੋ, ਖਨ੍ਧਾ ਸਙ੍ਖਾਰਾ।

ਸਞ੍ਞਾ ਖਨ੍ਧੋ, ਖਨ੍ਧਾ ਵਿਞ੍ਞਾਣੰ।

ਸਙ੍ਖਾਰਾ ਖਨ੍ਧੋ, ਖਨ੍ਧਾ ਰੂਪੰ।

ਸਙ੍ਖਾਰਾ ਖਨ੍ਧੋ, ਖਨ੍ਧਾ ਵੇਦਨਾ।

ਸਙ੍ਖਾਰਾ ਖਨ੍ਧੋ, ਖਨ੍ਧਾ ਸਞ੍ਞਾ।

ਸਙ੍ਖਾਰਾ ਖਨ੍ਧੋ, ਖਨ੍ਧਾ ਵਿਞ੍ਞਾਣੰ।

ਵਿਞ੍ਞਾਣੰ ਖਨ੍ਧੋ, ਖਨ੍ਧਾ ਰੂਪੰ।

ਵਿਞ੍ਞਾਣੰ ਖਨ੍ਧੋ, ਖਨ੍ਧਾ ਵੇਦਨਾ।

ਵਿਞ੍ਞਾਣੰ ਖਨ੍ਧੋ, ਖਨ੍ਧਾ ਸਞ੍ਞਾ।

ਵਿਞ੍ਞਾਣੰ ਖਨ੍ਧੋ, ਖਨ੍ਧਾ ਸਙ੍ਖਾਰਾ।

ਪਚ੍ਚਨੀਕੰ

ਨ ਰੂਪੰ ਨ ਖਨ੍ਧੋ, ਨ ਖਨ੍ਧਾ ਨ ਵੇਦਨਾ।

ਨ ਰੂਪੰ ਨ ਖਨ੍ਧੋ, ਨ ਖਨ੍ਧਾ ਨ ਸਞ੍ਞਾ।

ਨ ਰੂਪਂ ਨ ਖਨ੍ਧੋ, ਨ ਖਨ੍ਧਾ ਨ ਸਙ੍ਖਾਰਾ।

ਨ ਰੂਪਂ ਨ ਖਨ੍ਧੋ, ਨ ਖਨ੍ਧਾ ਨ ੧ਿਞ੍ਞਾਣਂ।

ਨ ੧ੇਦਨਾ ਨ ਖਨ੍ਧੋ, ਨ ਖਨ੍ਧਾ ਨ ਰੂਪਂ।

ਨ ੧ੇਦਨਾ ਨ ਖਨ੍ਧੋ, ਨ ਖਨ੍ਧਾ ਨ ਸਞ੍ਞਾ।

ਨ ੧ੇਦਨਾ ਨ ਖਨ੍ਧੋ, ਨ ਖਨ੍ਧਾ ਨ ਸਙ੍ਖਾਰਾ।

ਨ ੧ੇਦਨਾ ਨ ਖਨ੍ਧੋ, ਨ ਖਨ੍ਧਾ ਨ ੧ਿਞ੍ਞਾਣਂ।

ਨ ਸਞ੍ਞਾ ਨ ਖਨ੍ਧੋ, ਨ ਖਨ੍ਧਾ ਨ ਰੂਪਂ।

ਨ ਸਞ੍ਞਾ ਨ ਖਨ੍ਧੋ, ਨ ਖਨ੍ਧਾ ਨ ੧ੇਦਨਾ।

ਨ ਸਞ੍ਞਾ ਨ ਖਨ੍ਧੋ, ਨ ਖਨ੍ਧਾ ਨ ਸਙ੍ਖਾਰਾ।

ਨ ਸਞ੍ਞਾ ਨ ਖਨ੍ਧੋ, ਨ ਖਨ੍ਧਾ ਨ ੧ਿਞ੍ਞਾਣਂ।

ਨ ਸਙ੍ਖਾਰਾ ਨ ਖਨ੍ਧੋ, ਨ ਖਨ੍ਧਾ ਨ ਰੂਪਂ।

ਨ ਸਙ੍ਖਾਰਾ ਨ ਖਨ੍ਧੋ, ਨ ਖਨ੍ਧਾ ਨ ੧ੇਦਨਾ।

ਨ ਸਙ੍ਖਾਰਾ ਨ ਖਨ੍ਧੋ, ਨ ਖਨ੍ਧਾ ਨ ਸਞ੍ਞਾ।

ਨ ਸਙ੍ਖਾਰਾ ਨ ਖਨ੍ਧੋ, ਨ ਖਨ੍ਧਾ ਨ ੧ਿਞ੍ਞਾਣਂ।

ਨ ੧ਿਞ੍ਞਾਣਂ ਨ ਖਨ੍ਧੋ, ਨ ਖਨ੍ਧਾ ਨ ਰੂਪਂ।

ਨ ੧ਿਞ੍ਞਾਣਂ ਨ ਖਨ੍ਧੋ, ਨ ਖਨ੍ਧਾ ਨ ੧ੇਦਨਾ।

ਨ ੧ਿਞ੍ਞਾਣਂ ਨ ਖਨ੍ਧੋ, ਨ ਖਨ੍ਧਾ ਨ ਸਞ੍ਞਾ।

ਨ ੧ਿਞ੍ਞਾਣਂ ਨ ਖਨ੍ਧੋ, ਨ ਖਨ੍ਧਾ ਨ ਸਙ੍ਖਾਰਾ।

ਖਨ੍ਧਯਮਕਮਾਤਿਕਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

ਆਯਤਨਯਮਕਂ

ਪਣ੍ਣਤ੍ਤਿ੧ਾਰੋ

ਦ੍ਵਾਦਸਾਯਤਨਾਨਿ (ਯਮ॰ ੧.ਆਯਤਨਯਮਕ.੧ ਆਦਯੋ) – ਚਕ੍ਖਾਯਤਨਂ ਸੋਤਾਯਤਨਂ ਘਾਨਾਯਤਨਂ ਜਿਵ੍ਹਾਯਤਨਂ ਕਾਯਾਯਤਨਂ ਰੂਪਾਯਤਨਂ ਸਦ੍ਦਾਯਤਨਂ ਗਨ੍ਧਾਯਤਨਂ ਰਸਾਯਤਨਂ ਫੋਟ੍ਠਬ੍ਬਾਯਤਨਂ ਮਨਾਯਤਨਂ ਧਮ੍ਮਾਯਤਨਂ।

ਪਦਸੋਧਨਵਾਰੋ

ਅਨੁਲੋਮਂ

ਚਕ੍ਖੁ ਚਕ੍ਖਾਯਤਨਂ, ਚਕ੍ਖਾਯਤਨਂ ਚਕ੍ਖੁ।

ਸੋਤਂ ਸੋਤਾਯਤਨਂ, ਸੋਤਾਯਤਨਂ ਸੋਤਂ।

ਘਾਨਂ ਘਾਨਾਯਤਨਂ, ਘਾਨਾਯਤਨਂ ਘਾਨਂ।

ਜਿਵ੍ਹਾ ਜਿਵ੍ਹਾਯਤਨਂ, ਜਿਵ੍ਹਾਯਤਨਂ ਜਿਵ੍ਹਾ।

ਕਾਯੋ ਕਾਯਾਯਤਨਂ, ਕਾਯਾਯਤਨਂ ਕਾਯੋ।

ਰੂਪਂ ਰੂਪਾਯਤਨਂ, ਰੂਪਾਯਤਨਂ ਰੂਪਂ।

ਸਦ੍ਦੋ ਸਦ੍ਦਾਯਤਨਂ, ਸਦ੍ਦਾਯਤਨਂ ਸਦ੍ਦੋ।

ਗਨ੍ਧੋ ਗਨ੍ਧਾਯਤਨਂ, ਗਨ੍ਧਾਯਤਨਂ ਗਨ੍ਧੋ।

ਰਸੋ ਰਸਾਯਤਨਂ, ਰਸਾਯਤਨਂ ਰਸੋ।

ਫੋਟ੍ਠਬ੍ਬੋ ਫੋਟ੍ਠਬ੍ਬਾਯਤਨਂ, ਫੋਟ੍ਠਬ੍ਬਾਯਤਨਂ ਫੋਟ੍ਠਬ੍ਬੋ।

ਮਨੋ ਮਨਾਯਤਨਂ, ਮਨਾਯਤਨਂ ਮਨੋ।

ਧਮ੍ਮੋ ਧਮ੍ਮਾਯਤਨਂ, ਧਮ੍ਮਾਯਤਨਂ ਧਮ੍ਮੋ।

ਪਚ੍ਚਨੀਕਂ

ਨ ਚਕ੍ਖੁ ਨ ਚਕ੍ਖਾਯਤਨਂ, ਨ ਚਕ੍ਖਾਯਤਨਂ ਨ ਚਕ੍ਖੁ।

ਨ ਸੋਤਂ ਨ ਸੋਤਾਯਤਨਂ, ਨ ਸੋਤਾਯਤਨਂ ਨ ਸੋਤਂ।

ਨ ਘਾਨਂ ਨ ਘਾਨਾਯਤਨਂ, ਨ ਘਾਨਾਯਤਨਂ ਨ ਘਾਨਂ।

ਨ ਜਿਵ੍ਹਾ ਨ ਜਿਵ੍ਹਾਯਤਨਂ, ਨ ਜਿਵ੍ਹਾਯਤਨਂ ਨ ਜਿਵ੍ਹਾ।

ਨ ਕਾਯੋ ਨ ਕਾਯਾਯਤਨਂ, ਨ ਕਾਯਾਯਤਨਂ ਨ ਕਾਯੋ।

ਨ ਰੂਪਂ ਨ ਰੂਪਾਯਤਨਂ, ਨ ਰੂਪਾਯਤਨਂ ਨ ਰੂਪਂ।

ਨ ਸਦ੍ਦੋ ਨ ਸਦ੍ਦਾਯਤਨਂ, ਨ ਸਦ੍ਦਾਯਤਨਂ ਨ ਸਦ੍ਦੋ।

ਨ ਗਨ੍ਧੋ ਨ ਗਨ੍ਧਾਯਤਨਂ, ਨ ਗਨ੍ਧਾਯਤਨਂ ਨ ਗਨ੍ਧੋ।

ਨ ਰਸੋ ਨ ਰਸਾਯਤਨਂ, ਨ ਰਸਾਯਤਨਂ ਨ ਰਸੋ।

ਨ ਫੋਟ੍ਠਬ੍ਬੋ ਨ ਫੋਟ੍ਠਬ੍ਬਾਯਤਨਂ, ਨ ਫੋਟ੍ਠਬ੍ਬਾਯਤਨਂ ਨ ਫੋਟ੍ਠਬ੍ਬੋ।

ਨ ਮਨੋ ਨ ਮਨਾਯਤਨਂ, ਨ ਮਨਾਯਤਨਂ ਨ ਮਨੋ।

ਨ ਧਮ੍ਮੋ ਨ ਧਮ੍ਮਾਯਤਨਂ, ਨ ਧਮ੍ਮਾਯਤਨਂ ਨ ਧਮ੍ਮੋ।

ਪਦਸੋਧਨਮੂਲਚਕ੍ਕਵਾਰੋ

ਅਨੁਲੋਮਂ

ਚਕ੍ਖੁ ਚਕ੍ਖਾਯਤਨਂ, ਆਯਤਨਾ ਸੋਤਾਯਤਨਂ।

ਚਕ੍ਖੁ ਚਕ੍ਖਾਯਤਨਂ, ਆਯਤਨਾ ਘਾਨਾਯਤਨਂ।

ਚਕ੍ਖੁ ਚਕ੍ਖਾਯਤਨਂ, ਆਯਤਨਾ ਜਿਵ੍ਹਾਯਤਨਂ…ਪੇ॰…।

ਚਕ੍ਖੁ ਚਕ੍ਖਾਯਤਨਂ, ਆਯਤਨਾ ਧਮ੍ਮਾਯਤਨਂ।

ਸੋਤਂ ਸੋਤਾਯਤਨਂ, ਆਯਤਨਾ ਚਕ੍ਖਾਯਤਨਂ।

ਸੋਤਂ ਸੋਤਾਯਤਨਂ, ਆਯਤਨਾ ਘਾਨਾਯਤਨਂ…ਪੇ॰…।

ਸੋਤਂ ਸੋਤਾਯਤਨਂ, ਆਯਤਨਾ ਧਮ੍ਮਾਯਤਨਂ।

ਘਾਨਂ ਘਾਨਾਯਤਨਂ, ਆਯਤਨਾ ਚਕ੍ਖਾਯਤਨਂ…ਪੇ॰…।

ਘਾਨਂ ਘਾਨਾਯਤਨਂ, ਆਯਤਨਾ ਧਮ੍ਮਾਯਤਨਂ…ਪੇ॰…।

ਧਮ੍ਮੋ ਧਮ੍ਮਾਯਤਨਂ, ਆਯਤਨਾ ਚਕ੍ਖਾਯਤਨਂ।

ਧਮ੍ਮੋ ਧਮ੍ਮਾਯਤਨਂ, ਆਯਤਨਾ ਸੋਤਾਯਤਨਂ…ਪੇ॰…।

ਧਮ੍ਮੋ ਧਮ੍ਮਾਯਤਨਂ, ਆਯਤਨਾ ਮਨਾਯਤਨਂ। (ਚਕ੍ਕਂ ਬਨ੍ਧਿਤਬ੍ਬਂ।)

ਪਚ੍ਚਨੀਕਂ

ਨ ਚਕ੍ਖੁ ਨ ਚਕ੍ਖਾਯਤਨਂ, ਨਾਯਤਨਾ ਨ ਸੋਤਾਯਤਨਂ।

ਨ ਚਕ੍ਖੁ ਨ ਚਕ੍ਖਾਯਤਨਂ, ਨਾਯਤਨਾ ਨ ਘਾਨਾਯਤਨਂ…ਪੇ॰…।

ਨ ਚਕ੍ਖੁ ਨ ਚਕ੍ਖਾਯਤਨਂ, ਨਾਯਤਨਾ ਨ ਧਮ੍ਮਾਯਤਨਂ।

ਨ ਸੋਤਂ ਨ ਸੋਤਾਯਤਨਂ, ਨਾਯਤਨਾ ਨ ਚਕ੍ਖਾਯਤਨਂ…ਪੇ॰…।

ਨ ਸੋਤਂ ਨ ਸੋਤਾਯਤਨਂ, ਨਾਯਤਨਾ ਨ ਧਮ੍ਮਾਯਤਨਂ।

ਨ ਘਾਨਂ ਨ ਘਾਨਾਯਤਨਂ, ਨਾਯਤਨਾ ਨ ਚਕ੍ਖਾਯਤਨਂ…ਪੇ॰…।

ਨ ਘਾਨਂ ਨ ਘਾਨਾਯਤਨਂ, ਨਾਯਤਨਾ ਨ ਧਮ੍ਮਾਯਤਨਂ…ਪੇ॰…।

ਨ ਧਮ੍ਮੋ ਨ ਧਮ੍ਮਾਯਤਨਂ, ਨਾਯਤਨਾ ਨ ਚਕ੍ਖਾਯਤਨਂ।

ਨ ਧਮ੍ਮੋ ਨ ਧਮ੍ਮਾਯਤਨਂ, ਨਾਯਤਨਾ ਨ ਸੋਤਾਯਤਨਂ…ਪੇ॰…।

ਨ ਧਮ੍ਮੋ ਨ ਧਮ੍ਮਾਯਤਨਂ, ਨਾਯਤਨਾ ਨ ਮਨਾਯਤਨਂ। (ਚਕ੍ਕਂ ਬਨ੍ਧਿਤਬ੍ਬਂ।)

ਸੁਦ੍ਧਾਯਤਨਵਾਰੋ

ਅਨੁਲੋਮਂ

ਚਕ੍ਖੁ ਆਯਤਨਂ, ਆਯਤਨਾ ਚਕ੍ਖੁ।

ਸੋਤਂ ਆਯਤਨਂ, ਆਯਤਨਾ ਸੋਤਂ।

ਘਾਨਂ ਆਯਤਨਂ, ਆਯਤਨਾ ਘਾਨਂ।

ਜਿਵ੍ਹਾ ਆਯਤਨਂ, ਆਯਤਨਾ ਜਿਵ੍ਹਾ।

ਕਾਯੋ ਆਯਤਨਂ, ਆਯਤਨਾ ਕਾਯੋ।

ਰੂਪਂ ਆਯਤਨਂ, ਆਯਤਨਾ ਰੂਪਂ।

ਸਦ੍ਦੋ ਆਯਤਨਂ, ਆਯਤਨਾ ਸਦ੍ਦੋ।

ਗਨ੍ਧੋ ਆਯਤਨਂ, ਆਯਤਨਾ ਗਨ੍ਧੋ।

ਰਸੋ ਆਯਤਨਂ, ਆਯਤਨਾ ਰਸੋ।

ਫੋਟ੍ਠਬ੍ਬੋ ਆਯਤਨਂ, ਆਯਤਨਾ ਫੋਟ੍ਠਬ੍ਬੋ।

ਮਨੋ ਆਯਤਨਂ, ਆਯਤਨਾ ਮਨੋ।

ਧਮ੍ਮੋ ਆਯਤਨਂ, ਆਯਤਨਾ ਧਮ੍ਮੋ।

ਪਚ੍ਚਨੀਕਂ

ਨ ਚਕ੍ਖੁ ਨਾਯਤਨਂ, ਨਾਯਤਨਾ ਨ ਚਕ੍ਖੁ।

ਨ ਸੋਤਂ ਨਾਯਤਨਂ, ਨਾਯਤਨਾ ਨ ਸੋਤਂ।

ਨ ਘਾਨਂ ਨਾਯਤਨਂ, ਨਾਯਤਨਾ ਨ ਘਾਨਂ।

ਨ ਜਿਵ੍ਹਾ ਨਾਯਤਨਂ, ਨਾਯਤਨਾ ਨ ਜਿਵ੍ਹਾ।

ਨ ਕਾਯੋ ਨਾਯਤਨਂ, ਨਾਯਤਨਾ ਨ ਕਾਯੋ।

ਨ ਰੂਪਂ ਨਾਯਤਨਂ, ਨਾਯਤਨਾ ਨ ਰੂਪਂ।

ਨ ਸਦ੍ਦੋ ਨਾਯਤਨਂ, ਨਾਯਤਨਾ ਨ ਸਦ੍ਦੋ।

ਨ ਗਨ੍ਧੋ ਨਾਯਤਨਂ, ਨਾਯਤਨਾ ਨ ਗਨ੍ਧੋ।

ਨ ਰਸੋ ਨਾਯਤਨਂ, ਨਾਯਤਨਾ ਨ ਰਸੋ।

ਨ ਫੋਟ੍ਠਬ੍ਬੋ ਨਾਯਤਨਂ, ਨਾਯਤਨਾ ਨ ਫੋਟ੍ਠਬ੍ਬੋ।

ਨ ਮਨੋ ਨਾਯਤਨਂ, ਨਾਯਤਨਾ ਨ ਮਨੋ।

ਨ ਧਮ੍ਮੋ ਨਾਯਤਨਂ, ਨਾਯਤਨਾ ਨ ਧਮ੍ਮੋ।

ਸੁਦ੍ਧਾਯਤਨਮੂਲਚਕ੍ਕਵਾਰੋ

ਅਨੁਲੋਮਂ

ਚਕ੍ਖੁ ਆਯਤਨਂ, ਆਯਤਨਾ ਸੋਤਂ…ਪੇ॰…।

ਚਕ੍ਖੁ ਆਯਤਨਂ, ਆਯਤਨਾ ਧਮ੍ਮੋ।

ਸੋਤਂ ਆਯਤਨਂ, ਆਯਤਨਾ ਚਕ੍ਖੁ…ਪੇ॰…।

ਸੋਤਂ ਆਯਤਨਂ, ਆਯਤਨਾ ਧਮ੍ਮੋ।

ਘਾਨਂ ਆਯਤਨਂ, ਆਯਤਨਾ ਚਕ੍ਖੁ…ਪੇ॰…।

ਘਾਨਂ ਆਯਤਨਂ, ਆਯਤਨਾ ਧਮ੍ਮੋ...ਪੇ॰...।

ਧਮ੍ਮੋ ਆਯਤਨਂ, ਆਯਤਨਾ ਚਕ੍ਖੁ।

ਧਮ੍ਮੋ ਆਯਤਨਂ, ਆਯਤਨਾ ਸੋਤਂ...ਪੇ॰...।

ਧਮ੍ਮੋ ਆਯਤਨਂ, ਆਯਤਨਾ ਮਨੋ। (ਚਕ੍ਕਂ ਬਨ੍ਧਿਤਬ੍ਬਂ।)

ਪਚ੍ਚਨੀਕਂ

ਨ ਚਕ੍ਖੁ ਨਾਯਤਨਂ, ਨਾਯਤਨਾ ਨ ਸੋਤਂ...ਪੇ॰...।

ਨ ਚਕ੍ਖੁ ਨਾਯਤਨਂ, ਨਾਯਤਨਾ ਨ ਧਮ੍ਮੋ।

ਨ ਸੋਤਂ ਨਾਯਤਨਂ, ਨਾਯਤਨਾ ਨ ਚਕ੍ਖੁ...ਪੇ॰...।

ਨ ਸੋਤਂ ਨਾਯਤਨਂ, ਨਾਯਤਨਾ ਨ ਧਮ੍ਮੋ।

ਨ ਘਾਨਂ ਨਾਯਤਨਂ, ਨਾਯਤਨਾ ਨ ਚਕ੍ਖੁ...ਪੇ॰...।

ਨ ਘਾਨਂ ਨਾਯਤਨਂ, ਨਾਯਤਨਾ ਨ ਧਮ੍ਮੋ...ਪੇ॰...।

ਨ ਧਮ੍ਮੋ ਨਾਯਤਨਂ, ਨਾਯਤਨਾ ਨ ਚਕ੍ਖੁ।

ਨ ਧਮ੍ਮੋ ਨਾਯਤਨਂ, ਨਾਯਤਨਾ ਨ ਸੋਤਂ...ਪੇ॰...।

ਨ ਧਮ੍ਮੋ ਨਾਯਤਨਂ, ਨਾਯਤਨਾ ਨ ਮਨੋ। (ਚਕ੍ਕਂ ਬਨ੍ਧਿਤਬ੍ਬਂ।)

ਆਯਤਨਯਮਕਮਾਤਿਕਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

ਧਾਤੁਯਮਕਂ

ਪਣ੍ਣਤ੍ਤਿਵਾਰੋ

ਅਟ੍ਠਾਰਸ ਧਾਤੁਯੋ (ਯਮ॰ ੧.ਧਾਤੁਯਮਕ.੧ ਆਦਯੋ) – ਚਕ੍ਖੁਧਾਤੁ ਸੋਤਧਾਤੁ ਘਾਨਧਾਤੁ ਜਿਵ੍ਹਾਧਾਤੁ ਕਾਯਧਾਤੁ ਰੂਪਧਾਤੁ ਸਦ੍ਦਧਾਤੁ ਗਨ੍ਧਧਾਤੁ ਰਸਧਾਤੁ ਫੋਟ੍ਠਬ੍ਬਧਾਤੁ ਚਕ੍ਖੁਵਿਞ੍ਞਾਣਧਾਤੁ ਸੋਤਵਿਞ੍ਞਾਣਧਾਤੁ ਘਾਨਵਿਞ੍ਞਾਣਧਾਤੁ ਜਿਵ੍ਹਾਵਿਞ੍ਞਾਣਧਾਤੁ ਕਾਯਵਿਞ੍ਞਾਣਧਾਤੁ ਮਨੋਧਾਤੁ ਮਨੋਵਿਞ੍ਞਾਣਧਾਤੁ ਧਮ੍ਮਧਾਤੁ।

ਪਦਸੋਧਨਵਾਰੋ

ਅਨੁਲੋਮਂ

ਚਕ੍ਖੁ ਚਕ੍ਖੁਧਾਤੁ, ਚਕ੍ਖੁਧਾਤੁ ਚਕ੍ਖੁ।

ਸੋਤੰ ਸੋਤਧਾਤੁ, ਸੋਤਧਾਤੁ ਸੋਤੰ...ਪੇ॰...।

ਚਕ੍ਖੁਵਿਞ੍ਞਾਣੰ ਚਕ੍ਖੁਵਿਞ੍ਞਾਣਧਾਤੁ, ਚਕ੍ਖੁਵਿਞ੍ਞਾਣਧਾਤੁ ਚਕ੍ਖੁਵਿਞ੍ਞਾਣੰ...ਪੇ॰...।

ਮਨੋ ਮਨੋਧਾਤੁ, ਮਨੋਧਾਤੁ ਮਨੋ।

ਮਨੋਵਿਞ੍ਞਾਣੰ ਮਨੋਵਿਞ੍ਞਾਣਧਾਤੁ, ਮਨੋਵਿਞ੍ਞਾਣਧਾਤੁ ਮਨੋਵਿਞ੍ਞਾਣੰ।

ਧਮ੍ਮੋ ਧਮ੍ਮਧਾਤੁ, ਧਮ੍ਮਧਾਤੁ ਧਮ੍ਮੋ।

ਪਚ੍ਚਨੀਕੰ

ਨ ਚਕ੍ਖੁ ਨ ਚਕ੍ਖੁਧਾਤੁ, ਨ ਚਕ੍ਖੁਧਾਤੁ ਨ ਚਕ੍ਖੁ।

ਨ ਸੋਤੰ ਨ ਸੋਤਧਾਤੁ, ਨ ਸੋਤਧਾਤੁ ਨ ਸੋਤੰ...ਪੇ॰...।

ਨ ਚਕ੍ਖੁਵਿਞ੍ਞਾਣੰ ਨ ਚਕ੍ਖੁਵਿਞ੍ਞਾਣਧਾਤੁ, ਨ ਚਕ੍ਖੁਵਿਞ੍ਞਾਣਧਾਤੁ ਨ ਚਕ੍ਖੁਵਿਞ੍ਞਾਣੰ...ਪੇ॰...।

ਨ ਮਨੋ ਨ ਮਨੋਧਾਤੁ, ਨ ਮਨੋਧਾਤੁ ਨ ਮਨੋ।

ਨ ਮਨੋਵਿਞ੍ਞਾਣੰ ਨ ਮਨੋਵਿਞ੍ਞਾਣਧਾਤੁ, ਨ ਮਨੋਵਿਞ੍ਞਾਣਧਾਤੁ ਨ ਮਨੋਵਿਞ੍ਞਾਣੰ।

ਨ ਧਮ੍ਮੋ ਨ ਧਮ੍ਮਧਾਤੁ, ਨ ਧਮ੍ਮਧਾਤੁ ਨ ਧਮ੍ਮੋ।

ਪਦਸੋਧਨਮੂਲਚਕ੍ਕਵਾਰੋ

ਅਨੁਲੋਮੰ

ਚਕ੍ਖੁ ਚਕ੍ਖੁਧਾਤੁ, ਧਾਤੂ ਸੋਤਧਾਤੁ...ਪੇ॰...।

ਚਕ੍ਖੁ ਚਕ੍ਖੁਧਾਤੁ, ਧਾਤੂ ਧਮ੍ਮਧਾਤੁ। (ਯਥਾ ਆਯਤਨਯਮਕੇ ਚਕ੍ਕੰ ਬਨ੍ਧਿਤੰ, ਏਵਮਿਧ ਚਕ੍ਕੰ ਬਨ੍ਧਿਤਬ੍ਬੰ।)

ਪਚ੍ਚਨੀਕੰ

ਨ ਚਕ੍ਖੁ ਨ ਚਕ੍ਖੁਧਾਤੁ, ਨ ਧਾਤੂ ਨ ਸੋਤਧਾਤੁ।

ਨ ਚਕ੍ਖੁ ਨ ਚਕ੍ਖੁਧਾਤੁ, ਨ ਧਾਤੂ ਨ ਘਾਨਧਾਤੁ...ਪੇ॰...।

ਨ ਚਕ੍ਖੁ ਨ ਚਕ੍ਖੁਧਾਤੁ, ਨ ਧਾਤੂ ਨ ਧਮ੍ਮਧਾਤੁ...ਪੇ॰...।

ਨ ਧਮ੍ਮੋ ਨ ਧਮ੍ਮਧਾਤੁ, ਨ ਧਾਤੂ ਨ ਚਕ੍ਖੁਧਾਤੁ...ਪੇ॰...।

ਨ ਧਮ੍ਮੋ ਨ ਧਮ੍ਮਧਾਤੁ, ਨ ਧਾਤੂ ਨ ਮਨੋਵਿਞ੍ਞਾਣਧਾਤੁ। (ਚਕ੍ਕੰ ਬਨ੍ਧਿਤਬ੍ਬੰ।)

ਸੁਦ੍ਧਧਾਤੁਵਾਰੋ

ਅਨੁਲੋਮਂ

ਚਕ੍ਖੁ ਧਾਤੁ, ਧਾਤੂ ਚਕ੍ਖੁ...ਪੇ॰...।

ਚਕ੍ਖੁਵਿਞ੍ਞਾਣਂ ਧਾਤੁ, ਧਾਤੂ ਚਕ੍ਖੁਵਿਞ੍ਞਾਣਂ...ਪੇ॰...।

ਮਨੋਵਿਞ੍ਞਾਣਂ ਧਾਤੁ, ਧਾਤੂ ਮਨੋਵਿਞ੍ਞਾਣਂ।

ਧਮ੍ਮੋ ਧਾਤੁ, ਧਾਤੂ ਧਮ੍ਮੋ।

ਪਚ੍ਚਨੀਕਂ

ਨ ਚਕ੍ਖੁ ਨ ਧਾਤੁ, ਨ ਧਾਤੂ ਨ ਚਕ੍ਖੁ...ਪੇ॰...।

ਨ ਚਕ੍ਖੁਵਿਞ੍ਞਾਣਂ ਨ ਧਾਤੁ, ਨ ਧਾਤੂ ਨ ਚਕ੍ਖੁਵਿਞ੍ਞਾਣਂ...ਪੇ॰...।

ਨ ਮਨੋਵਿਞ੍ਞਾਣਂ ਨ ਧਾਤੁ, ਨ ਧਾਤੂ ਨ ਮਨੋਵਿਞ੍ਞਾਣਂ।

ਨ ਧਮ੍ਮੋ ਨ ਧਾਤੁ, ਨ ਧਾਤੂ ਨ ਧਮ੍ਮੋ।

ਸੁਦ੍ਧਧਾਤੁਮੂਲਚਕ੍ਕਵਾਰੋ

ਅਨੁਲੋਮਂ

ਚਕ੍ਖੁ ਧਾਤੁ, ਧਾਤੂ ਸੋਤਂ...ਪੇ॰...।

ਚਕ੍ਖੁ ਧਾਤੁ, ਧਾਤੂ ਧਮ੍ਮੋ...ਪੇ॰...।

ਧਮ੍ਮੋ ਧਾਤੁ, ਧਾਤੂ ਚਕ੍ਖੁ...ਪੇ॰...।

ਧਮ੍ਮੋ ਧਾਤੁ, ਧਾਤੂ ਮਨੋਵਿਞ੍ਞਾਣਂ। (ਚਕ੍ਕਂ ਬਨ੍ਧਿਤਬ੍ਬਂ।)

ਪਚ੍ਚਨੀਕਂ

ਨ ਚਕ੍ਖੁ ਨ ਧਾਤੁ, ਨ ਧਾਤੂ ਨ ਸੋਤਂ...ਪੇ॰...।

ਨ ਚਕ੍ਖੁ ਨ ਧਾਤੁ, ਨ ਧਾਤੂ ਨ ਧਮ੍ਮੋ...ਪੇ॰...।

ਨ ਧਮ੍ਮੋ ਨ ਧਾਤੁ, ਨ ਧਾਤੂ ਨ ਚਕ੍ਖੁ...ਪੇ॰...।

ਨ ਧਮ੍ਮੋ ਨ ਧਾਤੁ, ਨ ਧਾਤੂ ਨ ਮਨੋਵਿਞ੍ਞਾਣਂ। (ਚਕ੍ਕਂ ਬਨ੍ਧਿਤਬ੍ਬਂ।)

ਧਾਤੁਯਮਕਮਾਤਿਕਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

ਸਚ੍ਚਯਮਕਂ

ਪਣ੍ਣਤ੍ਤਿਵਾਰੋ

ਚਤ੍ਤਾਰਿ ਸਚ੍ਚਾਨਿ (ਯਮ॰ ੧.ਸਚ੍ਚਯਮਕ.੧ ਆਦਯੋ) – ਦੁਕ੍ਖਸਚ੍ਚਂ ਸਮੁਦਯਸਚ੍ਚਂ ਨਿਰੋਧਸਚ੍ਚਂ ਮਗ੍ਗਸਚ੍ਚਂ।

ਪਦਸੋਧਨਵਾਰੋ

ਅਨੁਲੋਮਂ

ਦੁਕ੍ਖਂ ਦੁਕ੍ਖਸਚ੍ਚਂ, ਦੁਕ੍ਖਸਚ੍ਚਂ ਦੁਕ੍ਖਂ।

ਸਮੁਦਯੋ ਸਮੁਦਯਸਚ੍ਚਂ, ਸਮੁਦਯਸਚ੍ਚਂ ਸਮੁਦਯੋ।

ਨਿਰੋਧੋ ਨਿਰੋਧਸਚ੍ਚਂ, ਨਿਰੋਧਸਚ੍ਚਂ ਨਿਰੋਧੋ।

ਮਗ੍ਗੋ ਮਗ੍ਗਸਚ੍ਚਂ, ਮਗ੍ਗਸਚ੍ਚਂ ਮਗ੍ਗੋ।

ਪਚ੍ਚਨੀਕਂ

ਨ ਦੁਕ੍ਖਂ ਨ ਦੁਕ੍ਖਸਚ੍ਚਂ, ਨ ਦੁਕ੍ਖਸਚ੍ਚਂ ਨ ਦੁਕ੍ਖਂ।

ਨ ਸਮੁਦਯੋ ਨ ਸਮੁਦਯਸਚ੍ਚਂ, ਨ ਸਮੁਦਯਸਚ੍ਚਂ ਨ ਸਮੁਦਯੋ।

ਨ ਨਿਰੋਧੋ ਨ ਨਿਰੋਧਸਚ੍ਚਂ, ਨ ਨਿਰੋਧਸਚ੍ਚਂ ਨ ਨਿਰੋਧੋ।

ਨ ਮਗ੍ਗੋ ਨ ਮਗ੍ਗਸਚ੍ਚਂ, ਨ ਮਗ੍ਗਸਚ੍ਚਂ ਨ ਮਗ੍ਗੋ।

ਪਦਸੋਧਨਮੂਲਚਕ੍ਕਵਾਰੋ

ਅਨੁਲੋਮਂ

ਦੁਕ੍ਖਂ ਦੁਕ੍ਖਸਚ੍ਚਂ, ਸਚ੍ਚਾ ਸਮੁਦਯਸਚ੍ਚਂ।

ਦੁਕ੍ਖਂ ਦੁਕ੍ਖਸਚ੍ਚਂ, ਸਚ੍ਚਾ ਨਿਰੋਧਸਚ੍ਚਂ।

ਦੁਕ੍ਖਂ ਦੁਕ੍ਖਸਚ੍ਚਂ, ਸਚ੍ਚਾ ਮਗ੍ਗਸਚ੍ਚਂ।

ਸਮੁਦਯੋ ਸਮੁਦਯਸਚ੍ਚਂ, ਸਚ੍ਚਾ ਦੁਕ੍ਖਸਚ੍ਚਂ।

ਸਮੁਦਯੋ ਸਮੁਦਯਸਚ੍ਚਂ, ਸਚ੍ਚਾ ਨਿਰੋਧਸਚ੍ਚਂ।

ਸਮੁਦਯੋ ਸਮੁਦਯਸਚ੍ਚੰ, ਸਚ੍ਚਾ ਮਗ੍ਗਸਚ੍ਚੰ।

ਨਿਰੋਧੋ ਨਿਰੋਧਸਚ੍ਚੰ, ਸਚ੍ਚਾ ਦੁਕ੍ਖਸਚ੍ਚੰ।

ਨਿਰੋਧੋ ਨਿਰੋਧਸਚ੍ਚੰ, ਸਚ੍ਚਾ ਸਮੁਦਯਸਚ੍ਚੰ।

ਨਿਰੋਧੋ ਨਿਰੋਧਸਚ੍ਚੰ, ਸਚ੍ਚਾ ਮਗ੍ਗਸਚ੍ਚੰ।

ਮਗ੍ਗੋ ਮਗ੍ਗਸਚ੍ਚੰ, ਸਚ੍ਚਾ ਦੁਕ੍ਖਸਚ੍ਚੰ।

ਮਗ੍ਗੋ ਮਗ੍ਗਸਚ੍ਚੰ, ਸਚ੍ਚਾ ਸਮੁਦਯਸਚ੍ਚੰ।

ਮਗ੍ਗੋ ਮਗ੍ਗਸਚ੍ਚੰ, ਸਚ੍ਚਾ ਨਿਰੋਧਸਚ੍ਚੰ।

ਪਚ੍ਚਨੀਕੰ

ਨ ਦੁਕ੍ਖੰ ਨ ਦੁਕ੍ਖਸਚ੍ਚੰ, ਨ ਸਚ੍ਚਾ ਨ ਸਮੁਦਯਸਚ੍ਚੰ।

ਨ ਦੁਕ੍ਖੰ ਨ ਦੁਕ੍ਖਸਚ੍ਚੰ, ਨ ਸਚ੍ਚਾ ਨ ਨਿਰੋਧਸਚ੍ਚੰ।

ਨ ਦੁਕ੍ਖੰ ਨ ਦੁਕ੍ਖਸਚ੍ਚੰ, ਨ ਸਚ੍ਚਾ ਨ ਮਗ੍ਗਸਚ੍ਚੰ।

ਨ ਸਮੁਦਯੋ ਨ ਸਮੁਦਯਸਚ੍ਚੰ, ਨ ਸਚ੍ਚਾ ਨ ਦੁਕ੍ਖਸਚ੍ਚੰ।

ਨ ਸਮੁਦਯੋ ਨ ਸਮੁਦਯਸਚ੍ਚੰ, ਨ ਸਚ੍ਚਾ ਨ ਨਿਰੋਧਸਚ੍ਚੰ।

ਨ ਸਮੁਦਯੋ ਨ ਸਮੁਦਯਸਚ੍ਚੰ, ਨ ਸਚ੍ਚਾ ਨ ਮਗ੍ਗਸਚ੍ਚੰ।

ਨ ਨਿਰੋਧੋ ਨ ਨਿਰੋਧਸਚ੍ਚੰ, ਨ ਸਚ੍ਚਾ ਨ ਦੁਕ੍ਖਸਚ੍ਚੰ।

ਨ ਨਿਰੋਧੋ ਨ ਨਿਰੋਧਸਚ੍ਚੰ, ਨ ਸਚ੍ਚਾ ਨ ਸਮੁਦਯਸਚ੍ਚੰ।

ਨ ਨਿਰੋਧੋ ਨ ਨਿਰੋਧਸਚ੍ਚੰ, ਨ ਸਚ੍ਚਾ ਨ ਮਗ੍ਗਸਚ੍ਚੰ।

ਨ ਮਗ੍ਗੋ ਨ ਮਗ੍ਗਸਚ੍ਚੰ, ਨ ਸਚ੍ਚਾ ਨ ਦੁਕ੍ਖਸਚ੍ਚੰ।

ਨ ਮਗ੍ਗੋ ਨ ਮਗ੍ਗਸਚ੍ਚੰ, ਨ ਸਚ੍ਚਾ ਨ ਸਮੁਦਯਸਚ੍ਚੰ।

ਨ ਮਗ੍ਗੋ ਨ ਮਗ੍ਗਸਚ੍ਚੰ, ਨ ਸਚ੍ਚਾ ਨ ਨਿਰੋਧਸਚ੍ਚੰ।

ਸੁਦ੍ਧਸਚ੍ਚ੧ਾਰੋ

ਅਨੁਲੋਮੰ

ਦੁਕ੍ਖੰ ਸਚ੍ਚੰ, ਸਚ੍ਚਾ ਦੁਕ੍ਖੰ।

ਸਮੁਦਯੋ ਸਚ੍ਚੰ, ਸਚ੍ਚਾ ਸਮੁਦਯੋ।

ਨਿਰੋਧੋ ਸਚ੍ਚੰ, ਸਚ੍ਚਾ ਨਿਰੋਧੋ।

ਮਗ੍ਗੋ ਸਚ੍ਚੰ, ਸਚ੍ਚਾ ਮਗ੍ਗੋ।

ਪਚ੍ਚਨੀਕੰ

ਨ ਦੁਕ੍ਖੰ ਨ ਸਚ੍ਚੰ, ਨ ਸਚ੍ਚਾ ਨ ਦੁਕ੍ਖੰ।

ਨ ਸਮੁਦਯੋ ਨ ਸਚ੍ਚੰ, ਨ ਸਚ੍ਚਾ ਨ ਸਮੁਦਯੋ।

ਨ ਨਿਰੋਧੋ ਨ ਸਚ੍ਚੰ, ਨ ਸਚ੍ਚਾ ਨ ਨਿਰੋਧੋ।

ਨ ਮਗ੍ਗੋ ਨ ਸਚ੍ਚੰ, ਨ ਸਚ੍ਚਾ ਨ ਮਗ੍ਗੋ।

ਸੁਦ੍ਧਸਚ੍ਚਮੂਲਚਕ੍ਕ੧ਾਰੋ

ਅਨੁਲੋਮੰ

ਦੁਕ੍ਖੰ ਸਚ੍ਚੰ, ਸਚ੍ਚਾ ਸਮੁਦਯੋ।

ਦੁਕ੍ਖੰ ਸਚ੍ਚੰ, ਸਚ੍ਚਾ ਨਿਰੋਧੋ।

ਦੁਕ੍ਖੰ ਸਚ੍ਚੰ, ਸਚ੍ਚਾ ਮਗ੍ਗੋ।

ਸਮੁਦਯੋ ਸਚ੍ਚੰ, ਸਚ੍ਚਾ ਦੁਕ੍ਖੰ...ਪੇ॰... ਸਚ੍ਚਾ ਮਗ੍ਗੋ।

ਨਿਰੋਧੋ ਸਚ੍ਚੰ, ਸਚ੍ਚਾ ਦੁਕ੍ਖੰ...ਪੇ॰... ਸਚ੍ਚਾ ਮਗ੍ਗੋ।

ਮਗ੍ਗੋ ਸਚ੍ਚੰ, ਸਚ੍ਚਾ ਦੁਕ੍ਖੰ।

ਮਗ੍ਗੋ ਸਚ੍ਚੰ, ਸਚ੍ਚਾ ਸਮੁਦਯੋ।

ਮਗ੍ਗੋ ਸਚ੍ਚੰ, ਸਚ੍ਚਾ ਨਿਰੋਧੋ।

ਪਚ੍ਚਨੀਕੰ

ਨ ਦੁਕ੍ਖੰ ਨ ਸਚ੍ਚੰ, ਨ ਸਚ੍ਚਾ ਨ ਸਮੁਦਯੋ।

ਨ ਦੁਕ੍ਖੰ ਨ ਸਚ੍ਚੰ, ਨ ਸਚ੍ਚਾ ਨ ਨਿਰੋਧੋ।

ਨ ਦੁਕ੍ਖਂ ਨ ਸਚ੍ਚਂ, ਨ ਸਚ੍ਚਾ ਨ ਮਗ੍ਗੋ।

ਨ ਸਮੁਦਯੋ ਨ ਸਚ੍ਚਂ, ਨ ਸਚ੍ਚਾ ਨ ਦੁਕ੍ਖਂ...ਪੇ॰... ਨ ਸਚ੍ਚਾ ਨ ਮਗ੍ਗੋ।

ਨ ਨਿਰੋਧੋ ਨ ਸਚ੍ਚਂ, ਨ ਸਚ੍ਚਾ ਨ ਦੁਕ੍ਖਂ...ਪੇ॰... ਨ ਸਚ੍ਚਾ ਨ ਮਗ੍ਗੋ।

ਨ ਮਗ੍ਗੋ ਨ ਸਚ੍ਚਂ, ਨ ਸਚ੍ਚਾ ਨ ਦੁਕ੍ਖਂ।

ਨ ਮਗ੍ਗੋ ਨ ਸਚ੍ਚਂ, ਨ ਸਚ੍ਚਾ ਨ ਸਮੁਦਯੋ।

ਨ ਮਗ੍ਗੋ ਨ ਸਚ੍ਚਂ, ਨ ਸਚ੍ਚਾ ਨ ਨਿਰੋਧੋ।

ਸਚ੍ਚਯਮਕਮਾਤਿਕਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

ਸਙ੍ਖਾਰਯਮਕਂ

ਪਣ੍ਣਤ੍ਤਿਵਾਰੋ

ਤਯੋ ਸਙ੍ਖਾਰਾ (ਯਮ॰ ੨.ਸਙ੍ਖਾਰਯਮਕ.੧ ਆਦਯੋ) – ਕਾਯਸਙ੍ਖਾਰੋ ਵਚੀਸਙ੍ਖਾਰੋ ਚਿਤ੍ਤਸਙ੍ਖਾਰੋ। ਅਸ੍ਸਾਸਪਸ੍ਸਾਸਾ ਕਾਯਸਙ੍ਖਾਰੋ, ਵਿਤਕ੍ਕਵਿਚਾਰਾ ਵਚੀਸਙ੍ਖਾਰੋ, ਸਞ੍ਞਾ ਚ ਵੇਦਨਾ ਚ ਚਿਤ੍ਤਸਙ੍ਖਾਰੋ, ਠਪੇਤ੍ਵਾ ਵਿਤਕ੍ਕਵਿਚਾਰੇ ਸਬ੍ਬੇਪਿ ਚਿਤ੍ਤਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਕਾ ਧਮ੍ਮਾ ਚਿਤ੍ਤਸਙ੍ਖਾਰੋ।

ਪਦਸੋਧਨਵਾਰੋ

ਅਨੁਲੋਮਂ

ਕਾਯੋ ਕਾਯਸਙ੍ਖਾਰੋ, ਕਾਯਸਙ੍ਖਾਰੋ ਕਾਯੋ।

ਵਚੀ ਵਚੀਸਙ੍ਖਾਰੋ, ਵਚੀਸਙ੍ਖਾਰੋ ਵਚੀ।

ਚਿਤ੍ਤਂ ਚਿਤ੍ਤਸਙ੍ਖਾਰੋ, ਚਿਤ੍ਤਸਙ੍ਖਾਰੋ ਚਿਤ੍ਤਂ।

ਪਚ੍ਚਨੀਕਂ

ਨ ਕਾਯੋ ਨ ਕਾਯਸਙ੍ਖਾਰੋ, ਨ ਕਾਯਸਙ੍ਖਾਰੋ ਨ ਕਾਯੋ।

ਨ ਵਚੀ ਨ ਵਚੀਸਙ੍ਖਾਰੋ, ਨ ਵਚੀਸਙ੍ਖਾਰੋ ਨ ਵਚੀ।

ਨ ਚਿਤ੍ਤਂ ਨ ਚਿਤ੍ਤਸਙ੍ਖਾਰੋ, ਨ ਚਿਤ੍ਤਸਙ੍ਖਾਰੋ ਨ ਚਿਤ੍ਤਂ।

ਪਦਸੋਧਨਮੂਲਚਕ੍ਕਵਾਰੋ

ਅਨੁਲੋਮਂ

ਕਾਯੋ ਕਾਯਸਙ੍ਖਾਰੋ, ਸਙ੍ਖਾਰਾ ਵਚੀਸਙ੍ਖਾਰੋ।

ਕਾਯੋ ਕਾਯਸਙ੍ਖਾਰੋ, ਸਙ੍ਖਾਰਾ ਚਿਤ੍ਤਸਙ੍ਖਾਰੋ।

ਵਚੀ ਵਚੀਸਙ੍ਖਾਰੋ, ਸਙ੍ਖਾਰਾ ਕਾਯਸਙ੍ਖਾਰੋ।

ਵਚੀ ਵਚੀਸਙ੍ਖਾਰੋ, ਸਙ੍ਖਾਰਾ ਚਿਤ੍ਤਸਙ੍ਖਾਰੋ।

ਚਿਤ੍ਤੰ ਚਿਤ੍ਤਸਙ੍ਖਾਰੋ, ਸਙ੍ਖਾਰਾ ਕਾਯਸਙ੍ਖਾਰੋ।

ਚਿਤ੍ਤੰ ਚਿਤ੍ਤਸਙ੍ਖਾਰੋ, ਸਙ੍ਖਾਰਾ ਵਚੀਸਙ੍ਖਾਰੋ।

ਪਚ੍ਚਨੀਕੰ

ਨ ਕਾਯੋ ਨ ਕਾਯਸਙ੍ਖਾਰੋ, ਨ ਸਙ੍ਖਾਰਾ ਨ ਵਚੀਸਙ੍ਖਾਰੋ।

ਨ ਕਾਯੋ ਨ ਕਾਯਸਙ੍ਖਾਰੋ, ਨ ਸਙ੍ਖਾਰਾ ਨ ਚਿਤ੍ਤਸਙ੍ਖਾਰੋ।

ਨ ਵਚੀ ਨ ਵਚੀਸਙ੍ਖਾਰੋ, ਨ ਸਙ੍ਖਾਰਾ ਨ ਕਾਯਸਙ੍ਖਾਰੋ।

ਨ ਵਚੀ ਨ ਵਚੀਸਙ੍ਖਾਰੋ, ਨ ਸਙ੍ਖਾਰਾ ਨ ਚਿਤ੍ਤਸਙ੍ਖਾਰੋ।

ਨ ਚਿਤ੍ਤੰ ਨ ਚਿਤ੍ਤਸਙ੍ਖਾਰੋ, ਨ ਸਙ੍ਖਾਰਾ ਨ ਕਾਯਸਙ੍ਖਾਰੋ।

ਨ ਚਿਤ੍ਤੰ ਨ ਚਿਤ੍ਤਸਙ੍ਖਾਰੋ, ਨ ਸਙ੍ਖਾਰਾ ਨ ਵਚੀਸਙ੍ਖਾਰੋ।

ਸੁਦ੍ਧਸਙ੍ਖਾਰਵਾਰੋ

ਅਨੁਲੋਮੰ

ਕਾਯਸਙ੍ਖਾਰੋ ਵਚੀਸਙ੍ਖਾਰੋ, ਵਚੀਸਙ੍ਖਾਰੋ ਕਾਯਸਙ੍ਖਾਰੋ।

ਕਾਯਸਙ੍ਖਾਰੋ ਚਿਤ੍ਤਸਙ੍ਖਾਰੋ, ਚਿਤ੍ਤਸਙ੍ਖਾਰੋ ਕਾਯਸਙ੍ਖਾਰੋ।

ਵਚੀਸਙ੍ਖਾਰੋ ਚਿਤ੍ਤਸਙ੍ਖਾਰੋ, ਚਿਤ੍ਤਸਙ੍ਖਾਰੋ ਵਚੀਸਙ੍ਖਾਰੋ।

ਪਚ੍ਚਨੀਕੰ

ਨ ਕਾਯਸਙ੍ਖਾਰੋ ਨ ਵਚੀਸਙ੍ਖਾਰੋ, ਨ ਵਚੀਸਙ੍ਖਾਰੋ ਨ ਕਾਯਸਙ੍ਖਾਰੋ।

ਨ ਕਾਯਸਙ੍ਖਾਰੋ ਨ ਚਿਤ੍ਤਸਙ੍ਖਾਰੋ, ਨ ਚਿਤ੍ਤਸਙ੍ਖਾਰੋ ਨ ਕਾਯਸਙ੍ਖਾਰੋ।

ਨ ਵਚੀਸਙ੍ਖਾਰੋ ਨ ਚਿਤ੍ਤਸਙ੍ਖਾਰੋ, ਨ ਚਿਤ੍ਤਸਙ੍ਖਾਰੋ ਨ ਵਚੀਸਙ੍ਖਾਰੋ।

ਸਙ੍ਖਾਰਯਮਕਮਾਤਿਕਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

ਅਨੁਸਯਯਮਕਂ

ਸਤ੍ਤਾਨੁਸਯਾ (ਯਮ॰ ੨.ਅਨੁਸਯਯਮਕ.੧) – ਕਾਮਰਾਗਾਨੁਸਯੋ ਪਟਿਘਾਨੁਸਯੋ ਮਾਨਾਨੁਸਯੋ ਦਿਟ੍ਠਾਨੁਸਯੋ ੵਿਚਿਕਿਚ੍ਛਾਨੁਸਯੋ ਭੵਰਾਗਾਨੁਸਯੋ ਅੵਿਜ੍ਜਾਨੁਸਯੋ।

ਅਨੁਸਯਯਮਕਮਾਤਿਕਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

ਚਿਤ੍ਤਯਮਕਂ

ਸੁਦ੍ਧਚਿਤ੍ਤਸਾਮਞ੍ਞਂ

ਪੁਗ੍ਗਲੵਾਰੋ

੧. ਉਪ੍ਪਾਦਨਿਰੋਧਕਾਲਸਮ੍ਭੇਦੵਾਰੋ

ਯਸ੍ਸ ਚਿਤ੍ਤਂ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ ਨ ਨਿਰੁਜ੍ਝਤਿ (ਯਮ॰ ੨.ਚਿਤ੍ਤਯਮਕ.੧ ਆਦਯੋ), ਤਸ੍ਸ ਚਿਤ੍ਤਂ ਨਿਰੁਜ੍ਝਿਸ੍ਸਤਿ ਨ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਿਸ੍ਸਤਿ। ਯਸ੍ਸ ੵਾ ਪਨ ਚਿਤ੍ਤਂ ਨਿਰੁਜ੍ਝਿਸ੍ਸਤਿ ਨ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਿਸ੍ਸਤਿ, ਤਸ੍ਸ ਚਿਤ੍ਤਂ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ ਨ ਨਿਰੁਜ੍ਝਤਿ।

ਯਸ੍ਸ ਚਿਤ੍ਤਂ ਨ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ ਨਿਰੁਜ੍ਝਤਿ, ਤਸ੍ਸ ਚਿਤ੍ਤਂ ਨ ਨਿਰੁਜ੍ਝਿਸ੍ਸਤਿ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਿਸ੍ਸਤਿ। ਯਸ੍ਸ ੵਾ ਪਨ ਚਿਤ੍ਤਂ ਨ ਨਿਰੁਜ੍ਝਿਸ੍ਸਤਿ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਿਸ੍ਸਤਿ, ਤਸ੍ਸ ਚਿਤ੍ਤਂ ਨ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ ਨਿਰੁਜ੍ਝਤਿ।

੨. ਉਪ੍ਪਾਦੁਪ੍ਪਨ੍ਨੵਾਰੋ

ਯਸ੍ਸ ਚਿਤ੍ਤਂ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ, ਤਸ੍ਸ ਚਿਤ੍ਤਂ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਂ। ਯਸ੍ਸ ੵਾ ਪਨ ਚਿਤ੍ਤਂ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਂ, ਤਸ੍ਸ ਚਿਤ੍ਤਂ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ।

ਯਸ੍ਸ ਚਿਤ੍ਤਂ ਨ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ, ਤਸ੍ਸ ਚਿਤ੍ਤਂ ਨ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਂ। ਯਸ੍ਸ ੵਾ ਪਨ ਚਿਤ੍ਤਂ ਨ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਂ, ਤਸ੍ਸ ਚਿਤ੍ਤਂ ਨ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ।

੩. ਨਿਰੋਧੁਪ੍ਪਨ੍ਨੵਾਰੋ

ਯਸ੍ਸ ਚਿਤ੍ਤਂ ਨਿਰੁਜ੍ਝਤਿ, ਤਸ੍ਸ ਚਿਤ੍ਤਂ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਂ। ਯਸ੍ਸ ੵਾ ਪਨ ਚਿਤ੍ਤਂ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਂ, ਤਸ੍ਸ ਚਿਤ੍ਤਂ ਨਿਰੁਜ੍ਝਤਿ।

ਯਸ੍ਸ ਚਿਤ੍ਤਂ ਨ ਨਿਰੁਜ੍ਝਤਿ, ਤਸ੍ਸ ਚਿਤ੍ਤਂ ਨ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਂ। ਯਸ੍ਸ ੵਾ ਪਨ ਚਿਤ੍ਤਂ ਨ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਂ, ਤਸ੍ਸ ਚਿਤ੍ਤਂ ਨ ਨਿਰੁਜ੍ਝਤਿ।

੪. ਉਪ੍ਪਾਦੵਾਰੋ

ਯਸ੍ਸ ਚਿਤ੍ਤਂ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ, ਤਸ੍ਸ ਚਿਤ੍ਤਂ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਿਤ੍ਥ। ਯਸ੍ਸ ੵਾ ਪਨ ਚਿਤ੍ਤਂ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਿਤ੍ਥ, ਤਸ੍ਸ ਚਿਤ੍ਤਂ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ।

ਯਸ੍ਸ ਚਿਤ੍ਤਂ ਨ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ, ਤਸ੍ਸ ਚਿਤ੍ਤਂ ਨ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਿਤ੍ਥ। ਯਸ੍ਸ ੵਾ ਪਨ ਚਿਤ੍ਤਂ ਨ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਿਤ੍ਥ, ਤਸ੍ਸ ਚਿਤ੍ਤਂ ਨ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ।

ਯਸ੍ਸ ਚਿਤ੍ਤਂ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ, ਤਸ੍ਸ ਚਿਤ੍ਤਂ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਿਸ੍ਸਤਿ। ਯਸ੍ਸ ਵਾ ਪਨ ਚਿਤ੍ਤਂ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਿਸ੍ਸਤਿ, ਤਸ੍ਸ ਚਿਤ੍ਤਂ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ।

ਯਸ੍ਸ ਚਿਤ੍ਤਂ ਨ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ, ਤਸ੍ਸ ਚਿਤ੍ਤਂ ਨ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਿਸ੍ਸਤਿ। ਯਸ੍ਸ ਵਾ ਪਨ ਚਿਤ੍ਤਂ ਨ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਿਸ੍ਸਤਿ, ਤਸ੍ਸ ਚਿਤ੍ਤਂ ਨ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ।

ਯਸ੍ਸ ਚਿਤ੍ਤਂ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਿਤ੍ਥ, ਤਸ੍ਸ ਚਿਤ੍ਤਂ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਿਸ੍ਸਤਿ। ਯਸ੍ਸ ਵਾ ਪਨ ਚਿਤ੍ਤਂ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਿਸ੍ਸਤਿ, ਤਸ੍ਸ ਚਿਤ੍ਤਂ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਿਤ੍ਥ।

ਯਸ੍ਸ ਚਿਤ੍ਤਂ ਨ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਿਤ੍ਥ, ਤਸ੍ਸ ਚਿਤ੍ਤਂ ਨ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਿਸ੍ਸਤਿ। ਯਸ੍ਸ ਵਾ ਪਨ ਚਿਤ੍ਤਂ ਨ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਿਸ੍ਸਤਿ, ਤਸ੍ਸ ਚਿਤ੍ਤਂ ਨ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਿਤ੍ਥ।

੫. ਨਿਰੋਧਵਾਰੋ

ਯਸ੍ਸ ਚਿਤ੍ਤਂ ਨਿਰੁਜ੍ਝਤਿ, ਤਸ੍ਸ ਚਿਤ੍ਤਂ ਨਿਰੁਜ੍ਝਿਤ੍ਥ। ਯਸ੍ਸ ਵਾ ਪਨ ਚਿਤ੍ਤਂ ਨਿਰੁਜ੍ਝਿਤ੍ਥ, ਤਸ੍ਸ ਚਿਤ੍ਤਂ ਨਿਰੁਜ੍ਝਤਿ।

ਯਸ੍ਸ ਚਿਤ੍ਤਂ ਨ ਨਿਰੁਜ੍ਝਤਿ, ਤਸ੍ਸ ਚਿਤ੍ਤਂ ਨ ਨਿਰੁਜ੍ਝਿਤ੍ਥ। ਯਸ੍ਸ ਵਾ ਪਨ ਚਿਤ੍ਤਂ ਨ ਨਿਰੁਜ੍ਝਿਤ੍ਥ, ਤਸ੍ਸ ਚਿਤ੍ਤਂ ਨ ਨਿਰੁਜ੍ਝਤਿ।

ਯਸ੍ਸ ਚਿਤ੍ਤਂ ਨਿਰੁਜ੍ਝਤਿ, ਤਸ੍ਸ ਚਿਤ੍ਤਂ ਨਿਰੁਜ੍ਝਿਸ੍ਸਤਿ। ਯਸ੍ਸ ਵਾ ਪਨ ਚਿਤ੍ਤਂ ਨਿਰੁਜ੍ਝਿਸ੍ਸਤਿ, ਤਸ੍ਸ ਚਿਤ੍ਤਂ ਨਿਰੁਜ੍ਝਤਿ।

ਯਸ੍ਸ ਚਿਤ੍ਤਂ ਨ ਨਿਰੁਜ੍ਝਤਿ, ਤਸ੍ਸ ਚਿਤ੍ਤਂ ਨ ਨਿਰੁਜ੍ਝਿਸ੍ਸਤਿ। ਯਸ੍ਸ ਵਾ ਪਨ ਚਿਤ੍ਤਂ ਨ ਨਿਰੁਜ੍ਝਿਸ੍ਸਤਿ, ਤਸ੍ਸ ਚਿਤ੍ਤਂ ਨ ਨਿਰੁਜ੍ਝਤਿ।

ਯਸ੍ਸ ਚਿਤ੍ਤਂ ਨਿਰੁਜ੍ਝਿਤ੍ਥ, ਤਸ੍ਸ ਚਿਤ੍ਤਂ ਨਿਰੁਜ੍ਝਿਸ੍ਸਤਿ। ਯਸ੍ਸ ਵਾ ਪਨ ਚਿਤ੍ਤਂ ਨਿਰੁਜ੍ਝਿਸ੍ਸਤਿ, ਤਸ੍ਸ ਚਿਤ੍ਤਂ ਨਿਰੁਜ੍ਝਿਤ੍ਥ।

ਯਸ੍ਸ ਚਿਤ੍ਤਂ ਨ ਨਿਰੁਜ੍ਝਿਤ੍ਥ, ਤਸ੍ਸ ਚਿਤ੍ਤਂ ਨ ਨਿਰੁਜ੍ਝਿਸ੍ਸਤਿ। ਯਸ੍ਸ ਵਾ ਪਨ ਚਿਤ੍ਤਂ ਨ ਨਿਰੁਜ੍ਝਿਸ੍ਸਤਿ, ਤਸ੍ਸ ਚਿਤ੍ਤਂ ਨ ਨਿਰੁਜ੍ਝਿਤ੍ਥ।

੬. ਉਪ੍ਪਾਦਨਿਰੋਧਵਾਰੋ

ਯਸ੍ਸ ਚਿਤ੍ਤਂ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ, ਤਸ੍ਸ ਚਿਤ੍ਤਂ ਨਿਰੁਜ੍ਝਿਤ੍ਥ। ਯਸ੍ਸ ਵਾ ਪਨ ਚਿਤ੍ਤਂ ਨਿਰੁਜ੍ਝਿਤ੍ਥ, ਤਸ੍ਸ ਚਿਤ੍ਤਂ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ।

ਯਸ੍ਸ ਚਿਤ੍ਤਂ ਨ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ, ਤਸ੍ਸ ਚਿਤ੍ਤਂ ਨ ਨਿਰੁਜ੍ਝਿਤ੍ਥ। ਯਸ੍ਸ ਵਾ ਪਨ ਚਿਤ੍ਤਂ ਨ ਨਿਰੁਜ੍ਝਿਤ੍ਥ, ਤਸ੍ਸ ਚਿਤ੍ਤਂ ਨ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ।

ਯਸ੍ਸ ਚਿਤ੍ਤਂ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ, ਤਸ੍ਸ ਚਿਤ੍ਤਂ ਨਿਰੁਜ੍ਝਿਸ੍ਸਤਿ। ਯਸ੍ਸ ਵਾ ਪਨ ਚਿਤ੍ਤਂ ਨਿਰੁਜ੍ਝਿਸ੍ਸਤਿ, ਤਸ੍ਸ ਚਿਤ੍ਤਂ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ।

ਯਸ੍ਸ ਚਿਤ੍ਤਂ ਨ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ, ਤਸ੍ਸ ਚਿਤ੍ਤਂ ਨ ਨਿਰੁਜ੍ਝਿਸ੍ਸਤਿ। ਯਸ੍ਸ ਵਾ ਪਨ ਚਿਤ੍ਤਂ ਨ ਨਿਰੁਜ੍ਝਿਸ੍ਸਤਿ, ਤਸ੍ਸ ਚਿਤ੍ਤਂ ਨ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ।

ਯਸ੍ਸ ਚਿਤ੍ਤਂ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਿਤ੍ਥ, ਤਸ੍ਸ ਚਿਤ੍ਤਂ ਨਿਰੁਜ੍ਝਿਸ੍ਸਤਿ। ਯਸ੍ਸ ਵਾ ਪਨ ਚਿਤ੍ਤਂ ਨਿਰੁਜ੍ਝਿਸ੍ਸਤਿ, ਤਸ੍ਸ ਚਿਤ੍ਤਂ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਿਤ੍ਥ।

ਯਸ੍ਸ ਚਿਤ੍ਤਂ ਨ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਿਤ੍ਥ, ਤਸ੍ਸ ਚਿਤ੍ਤਂ ਨ ਨਿਰੁਜ੍ਝਿਸ੍ਸਤਿ। ਯਸ੍ਸ ਵਾ ਪਨ ਚਿਤ੍ਤਂ ਨ ਨਿਰੁਜ੍ਝਿਸ੍ਸਤਿ, ਤਸ੍ਸ ਚਿਤ੍ਤਂ ਨ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਿਤ੍ਥ।

੭. ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਮਾਨਨਿਰੋਧਵਾਰੋ

ਯਸ੍ਸ ਚਿਤ੍ਤਂ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ, ਤਸ੍ਸ ਚਿਤ੍ਤਂ ਨ ਨਿਰੁਜ੍ਝਤਿ। ਯਸ੍ਸ ਵਾ ਪਨ ਚਿਤ੍ਤਂ ਨ ਨਿਰੁਜ੍ਝਤਿ, ਤਸ੍ਸ ਚਿਤ੍ਤਂ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ।

ਯਸ੍ਸ ਚਿਤ੍ਤਂ ਨ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ, ਤਸ੍ਸ ਚਿਤ੍ਤਂ ਨਿਰੁਜ੍ਝਤਿ। ਯਸ੍ਸ ਵਾ ਪਨ ਚਿਤ੍ਤਂ ਨਿਰੁਜ੍ਝਤਿ, ਤਸ੍ਸ ਚਿਤ੍ਤਂ ਨ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ।

੮. ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਮਾਨੁਪ੍ਪਨ੍ਨਵਾਰੋ

ਯਸ੍ਸ ਚਿਤ੍ਤਂ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਮਾਨਂ, ਤਸ੍ਸ ਚਿਤ੍ਤਂ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਂ। ਯਸ੍ਸ ਵਾ ਪਨ ਚਿਤ੍ਤਂ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਂ, ਤਸ੍ਸ ਚਿਤ੍ਤਂ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਮਾਨਂ।

ਯਸ੍ਸ ਚਿਤ੍ਤਂ ਨ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਮਾਨਂ, ਤਸ੍ਸ ਚਿਤ੍ਤਂ ਨ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਂ। ਯਸ੍ਸ ਵਾ ਪਨ ਚਿਤ੍ਤਂ ਨ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਂ, ਤਸ੍ਸ ਚਿਤ੍ਤਂ ਨ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਮਾਨਂ।

੯. ਨਿਰੁਜ੍ਝਮਾਨੁਪ੍ਪਨ੍ਨਵਾਰੋ

ਯਸ੍ਸ ਚਿਤ੍ਤਂ ਨਿਰੁਜ੍ਝਮਾਨਂ, ਤਸ੍ਸ ਚਿਤ੍ਤਂ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਂ। ਯਸ੍ਸ ਵਾ ਪਨ ਚਿਤ੍ਤਂ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਂ, ਤਸ੍ਸ ਚਿਤ੍ਤਂ ਨਿਰੁਜ੍ਝਮਾਨਂ।

ਯਸ੍ਸ ਚਿਤ੍ਤਂ ਨ ਨਿਰੁਜ੍ਝਮਾਨਂ, ਤਸ੍ਸ ਚਿਤ੍ਤਂ ਨ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਂ। ਯਸ੍ਸ ਵਾ ਪਨ ਚਿਤ੍ਤਂ ਨ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਂ, ਤਸ੍ਸ ਚਿਤ੍ਤਂ ਨ ਨਿਰੁਜ੍ਝਮਾਨਂ।

੧੦. ਉਪ੍ਪਨ੍ਨੁਪ੍ਪਾਦਵਾਰੋ

ਯਸ੍ਸ ਚਿਤ੍ਤਂ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਂ, ਤਸ੍ਸ ਚਿਤ੍ਤਂ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਿਤ੍ਥ। ਯਸ੍ਸ ਵਾ ਪਨ ਚਿਤ੍ਤਂ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਿਤ੍ਥ, ਤਸ੍ਸ ਚਿਤ੍ਤਂ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਂ।

ਯਸ੍ਸ ਚਿਤ੍ਤਂ ਨ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਂ, ਤਸ੍ਸ ਚਿਤ੍ਤਂ ਨ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਿਤ੍ਥ। ਯਸ੍ਸ ਵਾ ਪਨ ਚਿਤ੍ਤਂ ਨ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਿਤ੍ਥ, ਤਸ੍ਸ ਚਿਤ੍ਤਂ ਨ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਂ।

ਯਸ੍ਸ ਚਿਤ੍ਤਂ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਂ, ਤਸ੍ਸ ਚਿਤ੍ਤਂ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਿਸ੍ਸਤਿ। ਯਸ੍ਸ ਵਾ ਪਨ ਚਿਤ੍ਤਂ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਿਸ੍ਸਤਿ, ਤਸ੍ਸ ਚਿਤ੍ਤਂ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਂ।

ਯਸ੍ਸ ਚਿਤ੍ਤਂ ਨ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਂ, ਤਸ੍ਸ ਚਿਤ੍ਤਂ ਨ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਿਸ੍ਸਤਿ। ਯਸ੍ਸ ਵਾ ਪਨ ਚਿਤ੍ਤਂ ਨ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਿਸ੍ਸਤਿ, ਤਸ੍ਸ ਚਿਤ੍ਤਂ ਨ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਂ।

੧੧. ਅਤੀਤਾਨਾਗਤਵਾਰੋ

ਯਸ੍ਸ ਚਿਤ੍ਤਂ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਿਤ੍ਥ, ਨੋ ਚ ਤਸ੍ਸ ਚਿਤ੍ਤਂ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਂ, ਤਸ੍ਸ ਚਿਤ੍ਤਂ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਿਸ੍ਸਤਿ। ਯਸ੍ਸ ਵਾ ਪਨ ਚਿਤ੍ਤਂ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਿਸ੍ਸਤਿ, ਨੋ ਚ ਤਸ੍ਸ ਚਿਤ੍ਤਂ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਂ, ਤਸ੍ਸ ਚਿਤ੍ਤਂ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਿਤ੍ਥ।

ਯਸ੍ਸ ਚਿਤ੍ਤਂ ਨ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਿਤ੍ਥ, ਨੋ ਚ ਤਸ੍ਸ ਚਿਤ੍ਤਂ ਨ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਂ, ਤਸ੍ਸ ਚਿਤ੍ਤਂ ਨ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਿਸ੍ਸਤਿ। ਯਸ੍ਸ ਵਾ ਪਨ ਚਿਤ੍ਤਂ ਨ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਿਸ੍ਸਤਿ, ਨੋ ਚ ਤਸ੍ਸ ਚਿਤ੍ਤਂ ਨ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਂ, ਤਸ੍ਸ ਚਿਤ੍ਤਂ ਨ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਿਤ੍ਥ।

੧੨. ਉਪ੍ਪਨ੍ਨੁਪ੍ਪਜ੍ਜਮਾਨਵਾਰੋ

ਉਪ੍ਪਨ੍ਨੰ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਮਾਨੰ, ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਮਾਨੰ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨੰ।

ਨ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨੰ ਨ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਮਾਨੰ, ਨ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਮਾਨੰ ਨ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨੰ।

੧੩. ਨਿਰੁਦ੍ਧਨਿਰੁਜ੍ਝਮਾਨਵਾਰੋ

ਨਿਰੁਦ੍ਧੰ ਨਿਰੁਜ੍ਝਮਾਨੰ, ਨਿਰੁਜ੍ਝਮਾਨੰ ਨਿਰੁਦ੍ਧੰ।

ਨ ਨਿਰੁਦ੍ਧੰ ਨ ਨਿਰੁਜ੍ਝਮਾਨੰ, ਨ ਨਿਰੁਜ੍ਝਮਾਨੰ ਨ ਨਿਰੁਦ੍ਧੰ।

੧੪. ਅਤਿਕ੍ਕਨ੍ਤਕਾਲਵਾਰੋ

ਯਸ੍ਸ ਚਿਤ੍ਤੰ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਮਾਨੰ ਖਣੰ ਖਣੰ ਵੀਤਿਕ੍ਕਨ੍ਤੰ ਅਤਿਕ੍ਕਨ੍ਤਕਾਲੰ, ਨਿਰੁਜ੍ਝਮਾਨੰ ਖਣੰ ਖਣੰ ਵੀਤਿਕ੍ਕਨ੍ਤੰ ਅਤਿਕ੍ਕਨ੍ਤਕਾਲੰ ਤਸ੍ਸ ਚਿਤ੍ਤੰ। ਯਸ੍ਸ ਵਾ ਪਨ ਚਿਤ੍ਤੰ ਨਿਰੁਜ੍ਝਮਾਨੰ ਖਣੰ ਖਣੰ ਵੀਤਿਕ੍ਕਨ੍ਤੰ ਅਤਿਕ੍ਕਨ੍ਤਕਾਲੰ, ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਮਾਨੰ ਖਣੰ ਖਣੰ ਵੀਤਿਕ੍ਕਨ੍ਤੰ ਅਤਿਕ੍ਕਨ੍ਤਕਾਲੰ ਤਸ੍ਸ ਚਿਤ੍ਤੰ।

ਯਸ੍ਸ ਚਿਤ੍ਤੰ ਨ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਮਾਨੰ ਖਣੰ ਖਣੰ ਵੀਤਿਕ੍ਕਨ੍ਤੰ ਅਤਿਕ੍ਕਨ੍ਤਕਾਲੰ, ਨ ਨਿਰੁਜ੍ਝਮਾਨੰ ਖਣੰ ਖਣੰ ਵੀਤਿਕ੍ਕਨ੍ਤੰ ਅਤਿਕ੍ਕਨ੍ਤਕਾਲੰ ਤਸ੍ਸ ਚਿਤ੍ਤੰ। ਯਸ੍ਸ ਵਾ ਪਨ ਚਿਤ੍ਤੰ ਨ ਨਿਰੁਜ੍ਝਮਾਨੰ ਖਣੰ ਖਣੰ ਵੀਤਿਕ੍ਕਨ੍ਤੰ ਅਤਿਕ੍ਕਨ੍ਤਕਾਲੰ, ਨ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਮਾਨੰ ਖਣੰ ਖਣੰ ਵੀਤਿਕ੍ਕਨ੍ਤੰ ਅਤਿਕ੍ਕਨ੍ਤਕਾਲੰ ਤਸ੍ਸ ਚਿਤ੍ਤੰ।

ਸੁਦ੍ਧਚਿਤ੍ਤਸਾਮਞ੍ਞੰ

ਧਮ੍ਮਵਾਰੋ

੧. ਉਪ੍ਪਾਦਨਿਰੋਧਕਾਲਸਮ੍ਭੇਦਵਾਰੋ

ਯੰ ਚਿਤ੍ਤੰ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ ਨ ਨਿਰੁਜ੍ਝਤਿ, ਤੰ ਚਿਤ੍ਤੰ ਨਿਰੁਜ੍ਝਿਸ੍ਸਤਿ ਨ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਿਸ੍ਸਤਿ। ਯੰ ਵਾ ਪਨ ਚਿਤ੍ਤੰ ਨਿਰੁਜ੍ਝਿਸ੍ਸਤਿ ਨ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਿਸ੍ਸਤਿ, ਤੰ ਚਿਤ੍ਤੰ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ ਨ ਨਿਰੁਜ੍ਝਤਿ।

ਯੰ ਚਿਤ੍ਤੰ ਨ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ ਨਿਰੁਜ੍ਝਤਿ, ਤੰ ਚਿਤ੍ਤੰ ਨ ਨਿਰੁਜ੍ਝਿਸ੍ਸਤਿ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਿਸ੍ਸਤਿ। ਯੰ ਵਾ ਪਨ ਚਿਤ੍ਤੰ ਨ ਨਿਰੁਜ੍ਝਿਸ੍ਸਤਿ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਿਸ੍ਸਤਿ, ਤੰ ਚਿਤ੍ਤੰ ਨ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ ਨਿਰੁਜ੍ਝਤਿ।

੨. ਉਪ੍ਪਾਦੁਪ੍ਪਨ੍ਨਵਾਰੋ

ਯੰ ਚਿਤ੍ਤੰ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ, ਤੰ ਚਿਤ੍ਤੰ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨੰ। ਯੰ ਵਾ ਪਨ ਚਿਤ੍ਤੰ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨੰ, ਤੰ ਚਿਤ੍ਤੰ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ।

ਯੰ ਚਿਤ੍ਤੰ ਨ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ, ਤੰ ਚਿਤ੍ਤੰ ਨ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨੰ। ਯੰ ਵਾ ਪਨ ਚਿਤ੍ਤੰ ਨ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨੰ, ਤੰ ਚਿਤ੍ਤੰ ਨ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ।

੩. ਨਿਰੋਧੁਪ੍ਪਨ੍ਨਵਾਰੋ

ਯੰ ਚਿਤ੍ਤੰ ਨਿਰੁਜ੍ਝਤਿ, ਤੰ ਚਿਤ੍ਤੰ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨੰ। ਯੰ ਵਾ ਪਨ ਚਿਤ੍ਤੰ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨੰ, ਤੰ ਚਿਤ੍ਤੰ ਨਿਰੁਜ੍ਝਤਿ।

ਯਂ ਚਿਤ੍ਤੁਂ ਨ ਨਿਰੁਜ੍ਝਤਿ, ਤਂ ਚਿਤ੍ਤੁਂ ਨ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਂ। ਯਂ ੧ਾ ਪਨ ਚਿਤ੍ਤੁਂ ਨ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਂ, ਤਂ ਚਿਤ੍ਤੁਂ ਨ ਨਿਰੁਜ੍ਝਤਿ।

੪. ਉਪ੍ਪਾਦ੧ਾਰੋ

ਯਂ ਚਿਤ੍ਤੁਂ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ, ਤਂ ਚਿਤ੍ਤੁਂ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਿਤ੍ਥ। ਯਂ ੧ਾ ਪਨ ਚਿਤ੍ਤੁਂ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਿਤ੍ਥ, ਤਂ ਚਿਤ੍ਤੁਂ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ।

ਯਂ ਚਿਤ੍ਤੁਂ ਨ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ, ਤਂ ਚਿਤ੍ਤੁਂ ਨ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਿਤ੍ਥ। ਯਂ ੧ਾ ਪਨ ਚਿਤ੍ਤੁਂ ਨ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਿਤ੍ਥ, ਤਂ ਚਿਤ੍ਤੁਂ ਨ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ।

ਯਂ ਚਿਤ੍ਤੁਂ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ, ਤਂ ਚਿਤ੍ਤੁਂ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਿਸ੍ਸਤਿ। ਯਂ ੧ਾ ਪਨ ਚਿਤ੍ਤੁਂ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਿਸ੍ਸਤਿ, ਤਂ ਚਿਤ੍ਤੁਂ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ।

ਯਂ ਚਿਤ੍ਤੁਂ ਨ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ, ਤਂ ਚਿਤ੍ਤੁਂ ਨ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਿਸ੍ਸਤਿ। ਯਂ ੧ਾ ਪਨ ਚਿਤ੍ਤੁਂ ਨ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਿਸ੍ਸਤਿ, ਤਂ ਚਿਤ੍ਤੁਂ ਨ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ।

ਯਂ ਚਿਤ੍ਤੁਂ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਿਤ੍ਥ, ਤਂ ਚਿਤ੍ਤੁਂ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਿਸ੍ਸਤਿ। ਯਂ ੧ਾ ਪਨ ਚਿਤ੍ਤੁਂ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਿਸ੍ਸਤਿ, ਤਂ ਚਿਤ੍ਤੁਂ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਿਤ੍ਥ।

ਯਂ ਚਿਤ੍ਤੁਂ ਨ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਿਤ੍ਥ, ਤਂ ਚਿਤ੍ਤੁਂ ਨ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਿਸ੍ਸਤਿ। ਯਂ ੧ਾ ਪਨ ਚਿਤ੍ਤੁਂ ਨ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਿਸ੍ਸਤਿ, ਤਂ ਚਿਤ੍ਤੁਂ ਨ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਿਤ੍ਥ।

੫. ਨਿਰੋਧ੧ਾਰੋ

ਯਂ ਚਿਤ੍ਤੁਂ ਨਿਰੁਜ੍ਝਤਿ, ਤਂ ਚਿਤ੍ਤੁਂ ਨਿਰੁਜ੍ਝਿਤ੍ਥ। ਯਂ ੧ਾ ਪਨ ਚਿਤ੍ਤੁਂ ਨਿਰੁਜ੍ਝਿਤ੍ਥ, ਤਂ ਚਿਤ੍ਤੁਂ ਨਿਰੁਜ੍ਝਤਿ।

ਯਂ ਚਿਤ੍ਤੁਂ ਨ ਨਿਰੁਜ੍ਝਤਿ, ਤਂ ਚਿਤ੍ਤੁਂ ਨ ਨਿਰੁਜ੍ਝਿਤ੍ਥ। ਯਂ ੧ਾ ਪਨ ਚਿਤ੍ਤੁਂ ਨ ਨਿਰੁਜ੍ਝਿਤ੍ਥ, ਤਂ ਚਿਤ੍ਤੁਂ ਨ ਨਿਰੁਜ੍ਝਤਿ।

ਯਂ ਚਿਤ੍ਤੁਂ ਨਿਰੁਜ੍ਝਤਿ, ਤਂ ਚਿਤ੍ਤੁਂ ਨਿਰੁਜ੍ਝਿਸ੍ਸਤਿ। ਯਂ ੧ਾ ਪਨ ਚਿਤ੍ਤੁਂ ਨਿਰੁਜ੍ਝਿਸ੍ਸਤਿ, ਤਂ ਚਿਤ੍ਤੁਂ ਨਿਰੁਜ੍ਝਤਿ।

ਯਂ ਚਿਤ੍ਤੁਂ ਨ ਨਿਰੁਜ੍ਝਤਿ, ਤਂ ਚਿਤ੍ਤੁਂ ਨ ਨਿਰੁਜ੍ਝਿਸ੍ਸਤਿ। ਯਂ ੧ਾ ਪਨ ਚਿਤ੍ਤੁਂ ਨ ਨਿਰੁਜ੍ਝਿਸ੍ਸਤਿ, ਤਂ ਚਿਤ੍ਤੁਂ ਨ ਨਿਰੁਜ੍ਝਤਿ।

ਯਂ ਚਿਤ੍ਤੁਂ ਨਿਰੁਜ੍ਝਿਤ੍ਥ, ਤਂ ਚਿਤ੍ਤੁਂ ਨਿਰੁਜ੍ਝਿਸ੍ਸਤਿ। ਯਂ ੧ਾ ਪਨ ਚਿਤ੍ਤੁਂ ਨਿਰੁਜ੍ਝਿਸ੍ਸਤਿ, ਤਂ ਚਿਤ੍ਤੁਂ ਨਿਰੁਜ੍ਝਿਤ੍ਥ।

ਯਂ ਚਿਤ੍ਤੁਂ ਨ ਨਿਰੁਜ੍ਝਿਤ੍ਥ, ਤਂ ਚਿਤ੍ਤੁਂ ਨ ਨਿਰੁਜ੍ਝਿਸ੍ਸਤਿ। ਯਂ ੧ਾ ਪਨ ਚਿਤ੍ਤੁਂ ਨ ਨਿਰੁਜ੍ਝਿਸ੍ਸਤਿ, ਤਂ ਚਿਤ੍ਤੁਂ ਨ ਨਿਰੁਜ੍ਝਿਤ੍ਥ।

੬. ਉਪ੍ਪਾਦਨਿਰੋਧ੧ਾਰੋ

ਯਂ ਚਿਤ੍ਤੁਂ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ, ਤਂ ਚਿਤ੍ਤੁਂ ਨਿਰੁਜ੍ਝਿਤ੍ਥ। ਯਂ ੧ਾ ਪਨ ਚਿਤ੍ਤੁਂ ਨਿਰੁਜ੍ਝਿਤ੍ਥ, ਤਂ ਚਿਤ੍ਤੁਂ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ।

ਯਂ ਚਿਤ੍ਤੁਂ ਨ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ, ਤਂ ਚਿਤ੍ਤੁਂ ਨ ਨਿਰੁਜ੍ਝਿਤ੍ਥ। ਯਂ ੧ਾ ਪਨ ਚਿਤ੍ਤੁਂ ਨ ਨਿਰੁਜ੍ਝਿਤ੍ਥ, ਤਂ ਚਿਤ੍ਤੁਂ ਨ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ।

ਯਂ ਚਿਤ੍ਤੁਂ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ, ਤਂ ਚਿਤ੍ਤੁਂ ਨਿਰੁਜ੍ਝਿਸ੍ਸਤਿ। ਯਂ ੧ਾ ਪਨ ਚਿਤ੍ਤੁਂ ਨਿਰੁਜ੍ਝਿਸ੍ਸਤਿ, ਤਂ ਚਿਤ੍ਤੁਂ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ।

ਯਂ ਚਿਤ੍ਤੁਂ ਨ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ, ਤਂ ਚਿਤ੍ਤੁਂ ਨ ਨਿਰੁਜ੍ਝਿਸ੍ਸਤਿ। ਯਂ ੧ਾ ਪਨ ਚਿਤ੍ਤੁਂ ਨ ਨਿਰੁਜ੍ਝਿਸ੍ਸਤਿ, ਤਂ ਚਿਤ੍ਤੁਂ ਨ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ।

ਯਂ ਚਿਤ੍ਤੁਂ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਿਤ੍ਥ, ਤਂ ਚਿਤ੍ਤੁਂ ਨਿਰੁਜ੍ਝਿਸ੍ਸਤਿ। ਯਂ ੧ਾ ਪਨ ਚਿਤ੍ਤੁਂ ਨਿਰੁਜ੍ਝਿਸ੍ਸਤਿ, ਤਂ ਚਿਤ੍ਤੁਂ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਿਤ੍ਥ।

ਯਂ ਚਿਤ੍ਤੁਂ ਨ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਿਤ੍ਥ, ਤਂ ਚਿਤ੍ਤੁਂ ਨ ਨਿਰੁਜ੍ਝਿਸ੍ਸਤਿ। ਯਂ ੧ਾ ਪਨ ਚਿਤ੍ਤੁਂ ਨ ਨਿਰੁਜ੍ਝਿਸ੍ਸਤਿ, ਤਂ ਚਿਤ੍ਤੁਂ ਨ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਿਤ੍ਥ।

੭. ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਮਾਨਨਿਰੋਧਵਾਰੋ

ਯਂ ਚਿਤ੍ਤਂ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ, ਤਂ ਚਿਤ੍ਤਂ ਨ ਨਿਰੁਜ੍ਝਤਿ। ਯਂ ਵਾ ਪਨ ਚਿਤ੍ਤਂ ਨ ਨਿਰੁਜ੍ਝਤਿ, ਤਂ ਚਿਤ੍ਤਂ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ।

ਯਂ ਚਿਤ੍ਤਂ ਨ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ, ਤਂ ਚਿਤ੍ਤਂ ਨਿਰੁਜ੍ਝਤਿ। ਯਂ ਵਾ ਪਨ ਚਿਤ੍ਤਂ ਨਿਰੁਜ੍ਝਤਿ, ਤਂ ਚਿਤ੍ਤਂ ਨ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ।

੮. ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਮਾਨੁਪ੍ਪਨ੍ਨਵਾਰੋ

ਯਂ ਚਿਤ੍ਤਂ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਮਾਨਂ, ਤਂ ਚਿਤ੍ਤਂ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਂ। ਯਂ ਵਾ ਪਨ ਚਿਤ੍ਤਂ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਂ, ਤਂ ਚਿਤ੍ਤਂ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਮਾਨਂ।

ਯਂ ਚਿਤ੍ਤਂ ਨ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਮਾਨਂ, ਤਂ ਚਿਤ੍ਤਂ ਨ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਂ। ਯਂ ਵਾ ਪਨ ਚਿਤ੍ਤਂ ਨ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਂ, ਤਂ ਚਿਤ੍ਤਂ ਨ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਮਾਨਂ।

੯. ਨਿਰੁਜ੍ਝਮਾਨੁਪ੍ਪਨ੍ਨਵਾਰੋ

ਯਂ ਚਿਤ੍ਤਂ ਨਿਰੁਜ੍ਝਮਾਨਂ, ਤਂ ਚਿਤ੍ਤਂ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਂ। ਯਂ ਵਾ ਪਨ ਚਿਤ੍ਤਂ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਂ, ਤਂ ਚਿਤ੍ਤਂ ਨਿਰੁਜ੍ਝਮਾਨਂ।

ਯਂ ਚਿਤ੍ਤਂ ਨ ਨਿਰੁਜ੍ਝਮਾਨਂ, ਤਂ ਚਿਤ੍ਤਂ ਨ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਂ। ਯਂ ਵਾ ਪਨ ਚਿਤ੍ਤਂ ਨ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਂ, ਤਂ ਚਿਤ੍ਤਂ ਨ ਨਿਰੁਜ੍ਝਮਾਨਂ।

੧੦. ਉਪ੍ਪਨ੍ਨੁਪ੍ਪਾਦਵਾਰੋ

ਯਂ ਚਿਤ੍ਤਂ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਂ, ਤਂ ਚਿਤ੍ਤਂ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਿਤ੍ਥ। ਯਂ ਵਾ ਪਨ ਚਿਤ੍ਤਂ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਿਤ੍ਥ, ਤਂ ਚਿਤ੍ਤਂ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਂ।

ਯਂ ਚਿਤ੍ਤਂ ਨ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਂ, ਤਂ ਚਿਤ੍ਤਂ ਨ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਿਤ੍ਥ। ਯਂ ਵਾ ਪਨ ਚਿਤ੍ਤਂ ਨ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਿਤ੍ਥ, ਤਂ ਚਿਤ੍ਤਂ ਨ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਂ।

ਯਂ ਚਿਤ੍ਤਂ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਂ, ਤਂ ਚਿਤ੍ਤਂ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਿਸ੍ਸਤਿ। ਯਂ ਵਾ ਪਨ ਚਿਤ੍ਤਂ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਿਸ੍ਸਤਿ, ਤਂ ਚਿਤ੍ਤਂ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਂ।

ਯਂ ਚਿਤ੍ਤਂ ਨ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਂ, ਤਂ ਚਿਤ੍ਤਂ ਨ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਿਸ੍ਸਤਿ। ਯਂ ਵਾ ਪਨ ਚਿਤ੍ਤਂ ਨ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਿਸ੍ਸਤਿ, ਤਂ ਚਿਤ੍ਤਂ ਨ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਂ।

੧੧. ਅਤੀਤਾਨਾਗਤਵਾਰੋ

ਯਂ ਚਿਤ੍ਤਂ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਿਤ੍ਥ, ਨੋ ਚ ਤਂ ਚਿਤ੍ਤਂ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਂ, ਤਂ ਚਿਤ੍ਤਂ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਿਸ੍ਸਤਿ। ਯਂ ਵਾ ਪਨ ਚਿਤ੍ਤਂ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਿਸ੍ਸਤਿ, ਨੋ ਚ ਤਂ ਚਿਤ੍ਤਂ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਂ, ਤਂ ਚਿਤ੍ਤਂ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਿਤ੍ਥ।

ਯਂ ਚਿਤ੍ਤਂ ਨ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਿਤ੍ਥ, ਨੋ ਚ ਤਂ ਚਿਤ੍ਤਂ ਨ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਂ, ਤਂ ਚਿਤ੍ਤਂ ਨ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਿਸ੍ਸਤਿ। ਯਂ ਵਾ ਪਨ ਚਿਤ੍ਤਂ ਨ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਿਸ੍ਸਤਿ, ਨੋ ਚ ਤਂ ਚਿਤ੍ਤਂ ਨ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਂ, ਤਂ ਚਿਤ੍ਤਂ ਨ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਿਤ੍ਥ।

੧੨. ਉਪ੍ਪਨ੍ਨੁਪ੍ਪਜ੍ਜਮਾਨਵਾਰੋ

ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਂ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਮਾਨਂ, ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਮਾਨਂ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਂ।

ਨ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਂ ਨ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਮਾਨਂ, ਨ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਮਾਨਂ ਨ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਂ।

੧੩. ਨਿਰੁਦ੍ਧਨਿਰੁਜ੍ਝਮਾਨਵਾਰੋ

ਨਿਰੁਦ੍ਧਂ ਨਿਰੁਜ੍ਝਮਾਨਂ, ਨਿਰੁਜ੍ਝਮਾਨਂ ਨਿਰੁਦ੍ਧਂ।

ਨ ਨਿਰੁਦ੍ਧਂ ਨ ਨਿਰੁਜ੍ਝਮਾਨਂ, ਨ ਨਿਰੁਜ੍ਝਮਾਨਂ ਨ ਨਿਰੁਦ੍ਧਂ।

੧੪. ਅਤਿਕ੍ਕਨ੍ਤਕਾਲ੧ਾਰੋ

ਯਂ ਚਿਤ੍ਤਂ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਮਾਨਂ ਖਣਂ ਖਣਂ ੧ੀਤਿਕ੍ਕਨ੍ਤਂ ਅਤਿਕ੍ਕਨ੍ਤਕਾਲਂ, ਨਿਰੁਜ੍ਝਮਾਨਂ ਖਣਂ ਖਣਂ ੧ੀਤਿਕ੍ਕਨ੍ਤਂ ਅਤਿਕ੍ਕਨ੍ਤਕਾਲਂ ਤਂ ਚਿਤ੍ਤਂ। ਯਂ ੧ਾ ਪਨ ਚਿਤ੍ਤਂ ਨਿਰੁਜ੍ਝਮਾਨਂ ਖਣਂ ਖਣਂ ੧ੀਤਿਕ੍ਕਨ੍ਤਂ ਅਤਿਕ੍ਕਨ੍ਤਕਾਲਂ, ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਮਾਨਂ ਖਣਂ ਖਣਂ ੧ੀਤਿਕ੍ਕਨ੍ਤਂ ਅਤਿਕ੍ਕਨ੍ਤਕਾਲਂ ਤਂ ਚਿਤ੍ਤਂ।

ਯਂ ਚਿਤ੍ਤਂ ਨ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਮਾਨਂ ਖਣਂ ਖਣਂ ੧ੀਤਿਕ੍ਕਨ੍ਤਂ ਅਤਿਕ੍ਕਨ੍ਤਕਾਲਂ, ਨ ਨਿਰੁਜ੍ਝਮਾਨਂ ਖਣਂ ਖਣਂ ੧ੀਤਿਕ੍ਕਨ੍ਤਂ ਅਤਿਕ੍ਕਨ੍ਤਕਾਲਂ ਤਂ ਚਿਤ੍ਤਂ। ਯਂ ੧ਾ ਪਨ ਚਿਤ੍ਤਂ ਨ ਨਿਰੁਜ੍ਝਮਾਨਂ ਖਣਂ ਖਣਂ ੧ੀਤਿਕ੍ਕਨ੍ਤਂ ਅਤਿਕ੍ਕਨ੍ਤਕਾਲਂ, ਨ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਮਾਨਂ ਖਣਂ ਖਣਂ ੧ੀਤਿਕ੍ਕਨ੍ਤਂ ਅਤਿਕ੍ਕਨ੍ਤਕਾਲਂ ਤਂ ਚਿਤ੍ਤਂ।

ਸੁਦ੍ਧਚਿਤ੍ਤਸਾਮਞ੍ਞਂ

ਪੁਗ੍ਗਲਧਮ੍ਮ੧ਾਰੋ

੧. ਉਪ੍ਪਾਦਨਿਰੋਧਕਾਲਸਮ੍ਭੇਦ੧ਾਰੋ

ਯਸ੍ਸ ਯਂ ਚਿਤ੍ਤਂ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ ਨ ਨਿਰੁਜ੍ਝਤਿ, ਤਸ੍ਸ ਤਂ ਚਿਤ੍ਤਂ ਨਿਰੁਜ੍ਝਿਸ੍ਸਤਿ ਨ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਿਸ੍ਸਤਿ। ਯਸ੍ਸ ੧ਾ ਪਨ ਯਂ ਚਿਤ੍ਤਂ ਨਿਰੁਜ੍ਝਿਸ੍ਸਤਿ ਨ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਿਸ੍ਸਤਿ, ਤਸ੍ਸ ਤਂ ਚਿਤ੍ਤਂ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ ਨ ਨਿਰੁਜ੍ਝਤਿ।

ਯਸ੍ਸ ਯਂ ਚਿਤ੍ਤਂ ਨ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ ਨਿਰੁਜ੍ਝਤਿ, ਤਸ੍ਸ ਤਂ ਚਿਤ੍ਤਂ ਨ ਨਿਰੁਜ੍ਝਿਸ੍ਸਤਿ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਿਸ੍ਸਤਿ। ਯਸ੍ਸ ੧ਾ ਪਨ ਯਂ ਚਿਤ੍ਤਂ ਨ ਨਿਰੁਜ੍ਝਿਸ੍ਸਤਿ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਿਸ੍ਸਤਿ, ਤਸ੍ਸ ਤਂ ਚਿਤ੍ਤਂ ਨ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ ਨਿਰੁਜ੍ਝਤਿ।

੨. ਉਪ੍ਪਾਦੁਪ੍ਪਨ੍ਨ੧ਾਰੋ

ਯਸ੍ਸ ਯਂ ਚਿਤ੍ਤਂ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ, ਤਸ੍ਸ ਤਂ ਚਿਤ੍ਤਂ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਂ। ਯਸ੍ਸ ੧ਾ ਪਨ ਯਂ ਚਿਤ੍ਤਂ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਂ, ਤਸ੍ਸ ਤਂ ਚਿਤ੍ਤਂ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ।

ਯਸ੍ਸ ਯਂ ਚਿਤ੍ਤਂ ਨ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ, ਤਸ੍ਸ ਤਂ ਚਿਤ੍ਤਂ ਨ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਂ। ਯਸ੍ਸ ੧ਾ ਪਨ ਯਂ ਚਿਤ੍ਤਂ ਨ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਂ, ਤਸ੍ਸ ਤਂ ਚਿਤ੍ਤਂ ਨ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ।

੩. ਨਿਰੋਧੁਪ੍ਪਨ੍ਨ੧ਾਰੋ

ਯਸ੍ਸ ਯਂ ਚਿਤ੍ਤਂ ਨਿਰੁਜ੍ਝਤਿ, ਤਸ੍ਸ ਤਂ ਚਿਤ੍ਤਂ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਂ। ਯਸ੍ਸ ੧ਾ ਪਨ ਯਂ ਚਿਤ੍ਤਂ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਂ, ਤਸ੍ਸ ਤਂ ਚਿਤ੍ਤਂ ਨਿਰੁਜ੍ਝਤਿ।

ਯਸ੍ਸ ਯਂ ਚਿਤ੍ਤਂ ਨ ਨਿਰੁਜ੍ਝਤਿ, ਤਸ੍ਸ ਤਂ ਚਿਤ੍ਤਂ ਨ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਂ। ਯਸ੍ਸ ੧ਾ ਪਨ ਯਂ ਚਿਤ੍ਤਂ ਨ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਂ, ਤਸ੍ਸ ਤਂ ਚਿਤ੍ਤਂ ਨ ਨਿਰੁਜ੍ਝਤਿ।

੪. ਉਪ੍ਪਾਦ੧ਾਰੋ

ਯਸ੍ਸ ਯਂ ਚਿਤ੍ਤਂ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ, ਤਸ੍ਸ ਤਂ ਚਿਤ੍ਤਂ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਿਤ੍ਥ। ਯਸ੍ਸ ੧ਾ ਪਨ ਯਂ ਚਿਤ੍ਤਂ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਿਤ੍ਥ, ਤਸ੍ਸ ਤਂ ਚਿਤ੍ਤਂ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ।

ਯਸ੍ਸ ਯਂ ਚਿਤ੍ਤਂ ਨ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ, ਤਸ੍ਸ ਤਂ ਚਿਤ੍ਤਂ ਨ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਿਤ੍ਥ। ਯਸ੍ਸ ੧ਾ ਪਨ ਯਂ ਚਿਤ੍ਤਂ ਨ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਿਤ੍ਥ, ਤਸ੍ਸ ਤਂ ਚਿਤ੍ਤਂ ਨ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ।

ਯਸ੍ਸ ਯਂ ਚਿਤ੍ਤਂ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ, ਤਸ੍ਸ ਤਂ ਚਿਤ੍ਤਂ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਿਸ੍ਸਤਿ। ਯਸ੍ਸ ੧ਾ ਪਨ ਯਂ ਚਿਤ੍ਤਂ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਿਸ੍ਸਤਿ, ਤਸ੍ਸ ਤਂ ਚਿਤ੍ਤਂ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ।

ਯਸ੍ਸ ਯਂ ਚਿਤ੍ਤਂ ਨ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ, ਤਸ੍ਸ ਤਂ ਚਿਤ੍ਤਂ ਨ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਿਸ੍ਸਤਿ। ਯਸ੍ਸ ੧ਾ ਪਨ ਯਂ ਚਿਤ੍ਤਂ ਨ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਿਸ੍ਸਤਿ, ਤਸ੍ਸ ਤਂ ਚਿਤ੍ਤਂ ਨ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ।

ਯਸ੍ਸ ਯਂ ਚਿਤ੍ਤਂ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਿਤ੍ਥ, ਤਸ੍ਸ ਤਂ ਚਿਤ੍ਤਂ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਿਸ੍ਸਤਿ। ਯਸ੍ਸ ੧ਾ ਪਨ ਯਂ ਚਿਤ੍ਤਂ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਿਸ੍ਸਤਿ, ਤਸ੍ਸ ਤਂ ਚਿਤ੍ਤਂ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਿਤ੍ਥ।

ਯਸ੍ਸ ਯਂ ਚਿਤ੍ਤਂ ਨ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਿਤ੍ਥ, ਤਸ੍ਸ ਤਂ ਚਿਤ੍ਤਂ ਨ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਿਸ੍ਸਤਿ। ਯਸ੍ਸ ੧ਾ ਪਨ ਯਂ ਚਿਤ੍ਤਂ ਨ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਿਸ੍ਸਤਿ, ਤਸ੍ਸ ਤਂ ਚਿਤ੍ਤਂ ਨ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਿਤ੍ਥ।

੫. ਨਿਰੋਧ੧ਾਰੋ

ਯਸ੍ਸ ਯਂ ਚਿਤ੍ਤਂ ਨਿਰੁਜ੍ਝਤਿ, ਤਸ੍ਸ ਤਂ ਚਿਤ੍ਤਂ ਨਿਰੁਜ੍ਝਿਤ੍ਥ। ਯਸ੍ਸ ੧ਾ ਪਨ ਯਂ ਚਿਤ੍ਤਂ ਨਿਰੁਜ੍ਝਿਤ੍ਥ, ਤਸ੍ਸ ਤਂ ਚਿਤ੍ਤਂ ਨਿਰੁਜ੍ਝਤਿ।

ਯਸ੍ਸ ਯਂ ਚਿਤ੍ਤਂ ਨ ਨਿਰੁਜ੍ਝਤਿ, ਤਸ੍ਸ ਤਂ ਚਿਤ੍ਤਂ ਨ ਨਿਰੁਜ੍ਝਿਤ੍ਥ। ਯਸ੍ਸ ੧ਾ ਪਨ ਯਂ ਚਿਤ੍ਤਂ ਨ ਨਿਰੁਜ੍ਝਿਤ੍ਥ, ਤਸ੍ਸ ਤਂ ਚਿਤ੍ਤਂ ਨ ਨਿਰੁਜ੍ਝਤਿ।

ਯਸ੍ਸ ਯਂ ਚਿਤ੍ਤਂ ਨਿਰੁਜ੍ਝਤਿ, ਤਸ੍ਸ ਤਂ ਚਿਤ੍ਤਂ ਨਿਰੁਜ੍ਝਿਸ੍ਸਤਿ। ਯਸ੍ਸ ੧ਾ ਪਨ ਯਂ ਚਿਤ੍ਤਂ ਨਿਰੁਜ੍ਝਿਸ੍ਸਤਿ, ਤਸ੍ਸ ਤਂ ਚਿਤ੍ਤਂ ਨਿਰੁਜ੍ਝਤਿ।

ਯਸ੍ਸ ਯਂ ਚਿਤ੍ਤਂ ਨ ਨਿਰੁਜ੍ਝਤਿ, ਤਸ੍ਸ ਤਂ ਚਿਤ੍ਤਂ ਨ ਨਿਰੁਜ੍ਝਿਸ੍ਸਤਿ। ਯਸ੍ਸ ੧ਾ ਪਨ ਯਂ ਚਿਤ੍ਤਂ ਨ ਨਿਰੁਜ੍ਝਿਸ੍ਸਤਿ, ਤਸ੍ਸ ਤਂ ਚਿਤ੍ਤਂ ਨ ਨਿਰੁਜ੍ਝਤਿ।

ਯਸ੍ਸ ਯਂ ਚਿਤ੍ਤਂ ਨਿਰੁਜ੍ਝਿਤ੍ਥ, ਤਸ੍ਸ ਤਂ ਚਿਤ੍ਤਂ ਨਿਰੁਜ੍ਝਿਸ੍ਸਤਿ। ਯਸ੍ਸ ੧ਾ ਪਨ ਯਂ ਚਿਤ੍ਤਂ ਨਿਰੁਜ੍ਝਿਸ੍ਸਤਿ, ਤਸ੍ਸ ਤਂ ਚਿਤ੍ਤਂ ਨਿਰੁਜ੍ਝਿਤ੍ਥ।

ਯਸ੍ਸ ਯਂ ਚਿਤ੍ਤਂ ਨ ਨਿਰੁਜ੍ਝਿਤ੍ਥ, ਤਸ੍ਸ ਤਂ ਚਿਤ੍ਤਂ ਨ ਨਿਰੁਜ੍ਝਿਸ੍ਸਤਿ। ਯਸ੍ਸ ੧ਾ ਪਨ ਯਂ ਚਿਤ੍ਤਂ ਨ ਨਿਰੁਜ੍ਝਿਸ੍ਸਤਿ, ਤਸ੍ਸ ਤਂ ਚਿਤ੍ਤਂ ਨ ਨਿਰੁਜ੍ਝਿਤ੍ਥ।

੬. ਉਪ੍ਪਾਦਨਿਰੋਧ੧ਾਰੋ

ਯਸ੍ਸ ਯਂ ਚਿਤ੍ਤੁਂ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ, ਤਸ੍ਸ ਤਂ ਚਿਤ੍ਤੁਂ ਨਿਰੁਜ੍ਝਿਤ੍ਥ। ਯਸ੍ਸ ੧◌ਾ ਪਨ ਯਂ ਚਿਤ੍ਤੁਂ ਨਿਰੁਜ੍ਝਿਤ੍ਥ, ਤਸ੍ਸ ਤਂ ਚਿਤ੍ਤੁਂ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ।

ਯਸ੍ਸ ਯਂ ਚਿਤ੍ਤੁਂ ਨ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ, ਤਸ੍ਸ ਤਂ ਚਿਤ੍ਤੁਂ ਨ ਨਿਰੁਜ੍ਝਿਤ੍ਥ। ਯਸ੍ਸ ੧◌ਾ ਪਨ ਯਂ ਚਿਤ੍ਤੁਂ ਨ ਨਿਰੁਜ੍ਝਿਤ੍ਥ, ਤਸ੍ਸ ਤਂ ਚਿਤ੍ਤੁਂ ਨ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ।

ਯਸ੍ਸ ਯਂ ਚਿਤ੍ਤੁਂ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ, ਤਸ੍ਸ ਤਂ ਚਿਤ੍ਤੁਂ ਨਿਰੁਜ੍ਝਿਸ੍ਸਤਿ। ਯਸ੍ਸ ੧◌ਾ ਪਨ ਯਂ ਚਿਤ੍ਤੁਂ ਨਿਰੁਜ੍ਝਿਸ੍ਸਤਿ, ਤਸ੍ਸ ਤਂ ਚਿਤ੍ਤੁਂ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ।

ਯਸ੍ਸ ਯਂ ਚਿਤ੍ਤੁਂ ਨ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ, ਤਸ੍ਸ ਤਂ ਚਿਤ੍ਤੁਂ ਨ ਨਿਰੁਜ੍ਝਿਸ੍ਸਤਿ। ਯਸ੍ਸ ੧◌ਾ ਪਨ ਯਂ ਚਿਤ੍ਤੁਂ ਨ ਨਿਰੁਜ੍ਝਿਸ੍ਸਤਿ, ਤਸ੍ਸ ਤਂ ਚਿਤ੍ਤੁਂ ਨ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ।

ਯਸ੍ਸ ਯਂ ਚਿਤ੍ਤੁਂ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਿਤ੍ਥ, ਤਸ੍ਸ ਤਂ ਚਿਤ੍ਤੁਂ ਨਿਰੁਜ੍ਝਿਸ੍ਸਤਿ। ਯਸ੍ਸ ੧◌ਾ ਪਨ ਯਂ ਚਿਤ੍ਤੁਂ ਨਿਰੁਜ੍ਝਿਸ੍ਸਤਿ, ਤਸ੍ਸ ਤਂ ਚਿਤ੍ਤੁਂ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਿਤ੍ਥ।

ਯਸ੍ਸ ਯਂ ਚਿਤ੍ਤੁਂ ਨ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਿਤ੍ਥ, ਤਸ੍ਸ ਤਂ ਚਿਤ੍ਤੁਂ ਨ ਨਿਰੁਜ੍ਝਿਸ੍ਸਤਿ। ਯਸ੍ਸ ੧◌ਾ ਪਨ ਯਂ ਚਿਤ੍ਤੁਂ ਨ ਨਿਰੁਜ੍ਝਿਸ੍ਸਤਿ, ਤਸ੍ਸ ਤਂ ਚਿਤ੍ਤੁਂ ਨ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਿਤ੍ਥ।

੭. ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਮਾਨਨਿਰੋਧ੧◌ਾਰੋ

ਯਸ੍ਸ ਯਂ ਚਿਤ੍ਤੁਂ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ, ਤਸ੍ਸ ਤਂ ਚਿਤ੍ਤੁਂ ਨ ਨਿਰੁਜ੍ਝਤਿ। ਯਸ੍ਸ ੧◌ਾ ਪਨ ਯਂ ਚਿਤ੍ਤੁਂ ਨ ਨਿਰੁਜ੍ਝਤਿ, ਤਸ੍ਸ ਤਂ ਚਿਤ੍ਤੁਂ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ।

ਯਸ੍ਸ ਯਂ ਚਿਤ੍ਤੁਂ ਨ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ, ਤਸ੍ਸ ਤਂ ਚਿਤ੍ਤੁਂ ਨਿਰੁਜ੍ਝਤਿ। ਯਸ੍ਸ ੧◌ਾ ਪਨ ਯਂ ਚਿਤ੍ਤੁਂ ਨਿਰੁਜ੍ਝਤਿ, ਤਸ੍ਸ ਤਂ ਚਿਤ੍ਤੁਂ ਨ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ।

੮. ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਮਾਨੁਪ੍ਪਨ੍ਨ੧◌ਾਰੋ

ਯਸ੍ਸ ਯਂ ਚਿਤ੍ਤੁਂ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਮਾਨਂ, ਤਸ੍ਸ ਤਂ ਚਿਤ੍ਤੁਂ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਂ। ਯਸ੍ਸ ੧◌ਾ ਪਨ ਯਂ ਚਿਤ੍ਤੁਂ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਂ, ਤਸ੍ਸ ਤਂ ਚਿਤ੍ਤੁਂ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਮਾਨਂ।

ਯਸ੍ਸ ਯਂ ਚਿਤ੍ਤੁਂ ਨ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਮਾਨਂ, ਤਸ੍ਸ ਤਂ ਚਿਤ੍ਤੁਂ ਨ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਂ। ਯਸ੍ਸ ੧◌ਾ ਪਨ ਯਂ ਚਿਤ੍ਤੁਂ ਨ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਂ, ਤਸ੍ਸ ਤਂ ਚਿਤ੍ਤੁਂ ਨ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਮਾਨਂ।

੯. ਨਿਰੁਜ੍ਝਮਾਨੁਪ੍ਪਨ੍ਨ੧◌ਾਰੋ

ਯਸ੍ਸ ਯਂ ਚਿਤ੍ਤੁਂ ਨਿਰੁਜ੍ਝਮਾਨਂ, ਤਸ੍ਸ ਤਂ ਚਿਤ੍ਤੁਂ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਂ। ਯਸ੍ਸ ੧◌ਾ ਪਨ ਯਂ ਚਿਤ੍ਤੁਂ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਂ, ਤਸ੍ਸ ਤਂ ਚਿਤ੍ਤੁਂ ਨਿਰੁਜ੍ਝਮਾਨਂ।

ਯਸ੍ਸ ਯਂ ਚਿਤ੍ਤੁਂ ਨ ਨਿਰੁਜ੍ਝਮਾਨਂ, ਤਸ੍ਸ ਤਂ ਚਿਤ੍ਤੁਂ ਨ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਂ। ਯਸ੍ਸ ੧◌ਾ ਪਨ ਯਂ ਚਿਤ੍ਤੁਂ ਨ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਂ, ਤਸ੍ਸ ਤਂ ਚਿਤ੍ਤੁਂ ਨ ਨਿਰੁਜ੍ਝਮਾਨਂ।

੧੦. ਉਪ੍ਪਨ੍ਨੁਪ੍ਪਾਦ੧◌ਾਰੋ

ਯਸ੍ਸ ਯਂ ਚਿਤ੍ਤਂ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਂ, ਤਸ੍ਸ ਤਂ ਚਿਤ੍ਤਂ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਿਤ੍ਥ। ਯਸ੍ਸ ੧ਾ ਪਨ ਯਂ ਚਿਤ੍ਤਂ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਿਤ੍ਥ, ਤਸ੍ਸ ਤਂ ਚਿਤ੍ਤਂ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਂ।

ਯਸ੍ਸ ਯਂ ਚਿਤ੍ਤਂ ਨ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਂ, ਤਸ੍ਸ ਤਂ ਚਿਤ੍ਤਂ ਨ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਿਤ੍ਥ। ਯਸ੍ਸ ੧ਾ ਪਨ ਯਂ ਚਿਤ੍ਤਂ ਨ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਿਤ੍ਥ, ਤਸ੍ਸ ਤਂ ਚਿਤ੍ਤਂ ਨ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਂ।

ਯਸ੍ਸ ਯਂ ਚਿਤ੍ਤਂ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਂ, ਤਸ੍ਸ ਤਂ ਚਿਤ੍ਤਂ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਿਸ੍ਸਤਿ। ਯਸ੍ਸ ੧ਾ ਪਨ ਯਂ ਚਿਤ੍ਤਂ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਿਸ੍ਸਤਿ, ਤਸ੍ਸ ਤਂ ਚਿਤ੍ਤਂ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਂ।

ਯਸ੍ਸ ਯਂ ਚਿਤ੍ਤਂ ਨ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਂ, ਤਸ੍ਸ ਤਂ ਚਿਤ੍ਤਂ ਨ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਿਸ੍ਸਤਿ, ਯਸ੍ਸ ੧ਾ ਪਨ ਯਂ ਚਿਤ੍ਤਂ ਨ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਿਸ੍ਸਤਿ, ਤਸ੍ਸ ਤਂ ਚਿਤ੍ਤਂ ਨ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਂ।

੧੧. ਅਤੀਤਾਨਾਗਤ੧ਾਰੋ

ਯਸ੍ਸ ਯਂ ਚਿਤ੍ਤਂ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਿਤ੍ਥ, ਨੋ ਚ ਤਸ੍ਸ ਤਂ ਚਿਤ੍ਤਂ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਂ, ਤਸ੍ਸ ਤਂ ਚਿਤ੍ਤਂ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਿਸ੍ਸਤਿ। ਯਸ੍ਸ ੧ਾ ਪਨ ਯਂ ਚਿਤ੍ਤਂ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਿਸ੍ਸਤਿ, ਨੋ ਚ ਤਸ੍ਸ ਤਂ ਚਿਤ੍ਤਂ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਂ, ਤਸ੍ਸ ਤਂ ਚਿਤ੍ਤਂ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਿਤ੍ਥ।

ਯਸ੍ਸ ਯਂ ਚਿਤ੍ਤਂ ਨ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਿਤ੍ਥ, ਨੋ ਚ ਤਸ੍ਸ ਤਂ ਚਿਤ੍ਤਂ ਨ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਂ, ਤਸ੍ਸ ਤਂ ਚਿਤ੍ਤਂ ਨ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਿਸ੍ਸਤਿ। ਯਸ੍ਸ ੧ਾ ਪਨ ਯਂ ਚਿਤ੍ਤਂ ਨ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਿਸ੍ਸਤਿ, ਨੋ ਚ ਤਸ੍ਸ ਤਂ ਚਿਤ੍ਤਂ ਨ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਂ, ਤਸ੍ਸ ਤਂ ਚਿਤ੍ਤਂ ਨ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਿਤ੍ਥ।

੧੨. ਉਪ੍ਪਨ੍ਨੁਪ੍ਪਜ੍ਜਮਾਨ੧ਾਰੋ

ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਂ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਮਾਨਂ, ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਮਾਨਂ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਂ।

ਨ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਂ ਨ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਮਾਨਂ, ਨ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਮਾਨਂ ਨ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਂ।

੧੩. ਨਿਰੁਦ੍ਧਨਿਰੁਜ੍ਝਮਾਨ੧ਾਰੋ

ਨਿਰੁਦ੍ਧਂ ਨਿਰੁਜ੍ਝਮਾਨਂ, ਨਿਰੁਜ੍ਝਮਾਨਂ ਨਿਰੁਦ੍ਧਂ।

ਨ ਨਿਰੁਦ੍ਧਂ ਨ ਨਿਰੁਜ੍ਝਮਾਨਂ, ਨ ਨਿਰੁਜ੍ਝਮਾਨਂ ਨ ਨਿਰੁਦ੍ਧਂ।

੧੪. ਅਤਿਕ੍ਕਨ੍ਤਕਾਲ੧ਾਰੋ

ਯਸ੍ਸ ਯਂ ਚਿਤ੍ਤਂ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਮਾਨਂ ਖਣਂ ਖਣਂ ੧ੀਤਿਕ੍ਕਨ੍ਤਂ ਅਤਿਕ੍ਕਨ੍ਤਕਾਲਂ, ਨਿਰੁਜ੍ਝਮਾਨਂ ਖਣਂ ਖਣਂ ੧ੀਤਿਕ੍ਕਨ੍ਤਂ ਅਤਿਕ੍ਕਨ੍ਤਕਾਲਂ ਤਸ੍ਸ ਤਂ ਚਿਤ੍ਤਂ। ਯਸ੍ਸ ੧ਾ ਪਨ ਯਂ ਚਿਤ੍ਤਂ ਨਿਰੁਜ੍ਝਮਾਨਂ ਖਣਂ ਖਣਂ ੧ੀਤਿਕ੍ਕਨ੍ਤਂ ਅਤਿਕ੍ਕਨ੍ਤਕਾਲਂ, ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਮਾਨਂ ਖਣਂ ਖਣਂ ੧ੀਤਿਕ੍ਕਨ੍ਤਂ ਅਤਿਕ੍ਕਨ੍ਤਕਾਲਂ ਤਸ੍ਸ ਤਂ ਚਿਤ੍ਤਂ।

ਯਸ੍ਸ ਯਂ ਚਿਤ੍ਤਂ ਨ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਮਾਨਂ ਖਣਂ ਖਣਂ ੧ੀਤਿਕ੍ਕਨ੍ਤਂ ਅਤਿਕ੍ਕਨ੍ਤਕਾਲਂ, ਨ ਨਿਰੁਜ੍ਝਮਾਨਂ ਖਣਂ ਖਣਂ ੧ੀਤਿਕ੍ਕਨ੍ਤਂ ਅਤਿਕ੍ਕਨ੍ਤਕਾਲਂ ਤਸ੍ਸ ਤਂ ਚਿਤ੍ਤਂ। ਯਸ੍ਸ ੧ਾ ਪਨ ਯਂ ਚਿਤ੍ਤਂ ਨ ਨਿਰੁਜ੍ਝਮਾਨਂ ਖਣਂ ਖਣਂ ੧ੀਤਿਕ੍ਕਨ੍ਤਂ ਅਤਿਕ੍ਕਨ੍ਤਕਾਲਂ, ਨ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਮਾਨਂ ਖਣਂ ਖਣਂ ੧ੀਤਿਕ੍ਕਨ੍ਤਂ ਅਤਿਕ੍ਕਨ੍ਤਕਾਲਂ ਤਸ੍ਸ ਤਂ ਚਿਤ੍ਤਂ।

ਸੁਤ੍ਤਨ੍ਤਚਿਤ੍ਤਮਿਸ੍ਸਕਵਿਸੇਸੋ

ਯਸ੍ਸ ਸਰਾਗਂ ਚਿਤ੍ਤਂ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ...ਪੇ॰... ਯਸ੍ਸ ਵੀਤਰਾਗਂ ਚਿਤ੍ਤਂ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ। ਯਸ੍ਸ ਸਦੋਸਂ ਚਿਤ੍ਤਂ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ। ਯਸ੍ਸ ਵੀਤਦੋਸਂ ਚਿਤ੍ਤਂ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ। ਯਸ੍ਸ ਸਮੋਹਂ ਚਿਤ੍ਤਂ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ। ਯਸ੍ਸ ਵੀਤਮੋਹਂ ਚਿਤ੍ਤਂ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ। ਯਸ੍ਸ ਸਂਖਿਤ੍ਤਂ ਚਿਤ੍ਤਂ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ। ਯਸ੍ਸ ਵਿਕ੍ਖਿਤ੍ਤਂ ਚਿਤ੍ਤਂ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ। ਯਸ੍ਸ ਮਹਗ੍ਗਤਂ ਚਿਤ੍ਤਂ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ। ਯਸ੍ਸ ਅਮਹਗ੍ਗਤਂ ਚਿਤ੍ਤਂ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ। ਯਸ੍ਸ ਸਉਤ੍ਤਰਂ ਚਿਤ੍ਤਂ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ। ਯਸ੍ਸ ਅਨੁਤ੍ਤਰਂ ਚਿਤ੍ਤਂ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ। ਯਸ੍ਸ ਸਮਾਹਿਤਂ ਚਿਤ੍ਤਂ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ। ਯਸ੍ਸ ਅਸਮਾਹਿਤਂ ਚਿਤ੍ਤਂ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ। ਯਸ੍ਸ ਵਿਮੁਤ੍ਤਂ ਚਿਤ੍ਤਂ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ। ਯਸ੍ਸ ਅਵਿਮੁਤ੍ਤਂ ਚਿਤ੍ਤਂ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ।

ਅਭਿਧਮ੍ਮਚਿਤ੍ਤਮਿਸ੍ਸਕਵਿਸੇਸੋ

ਯਸ੍ਸ ਕੁਸਲਂ ਚਿਤ੍ਤਂ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ...ਪੇ॰... ਯਸ੍ਸ ਅਕੁਸਲਂ ਚਿਤ੍ਤਂ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ। ਯਸ੍ਸ ਅਬ੍ਯਾਕਤਂ ਚਿਤ੍ਤਂ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ। ਯਸ੍ਸ ਸੁਖਾਯ ਵੇਦਨਾਯ ਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਂ ਚਿਤ੍ਤਂ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ।

(ਏਤੇਨ ਉਪਾਯੇਨ ਯਾਵ ਸਰਣਅਰਣਾ ਉਦ੍ਧਰਿਤਬ੍ਬਾ।)

ਯਸ੍ਸ ਅਰਣਂ ਚਿਤ੍ਤਂ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ ਨ ਨਿਰੁਜ੍ਝਤਿ, ਤਸ੍ਸ ਅਰਣਂ ਚਿਤ੍ਤਂ ਨਿਰੁਜ੍ਝਿਸ੍ਸਤਿ ਨ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਿਸ੍ਸਤਿ। ਯਸ੍ਸ ਵਾ ਪਨ ਅਰਣਂ ਚਿਤ੍ਤਂ ਨਿਰੁਜ੍ਝਿਸ੍ਸਤਿ ਨ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਿਸ੍ਸਤਿ, ਤਸ੍ਸ ਅਰਣਂ ਚਿਤ੍ਤਂ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ ਨ ਨਿਰੁਜ੍ਝਤਿ।

ਚਿਤ੍ਤਯਮਕਮਾਤਿਕਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

ਧਮ੍ਮਯਮਕਂ

ਪਣ੍ਣਤ੍ਤਿਵਾਰੋ

ਪਦਸੋਧਨਵਾਰੋ

ਅਨੁਲੋਮਂ

ਕੁਸਲਾ ਕੁਸਲਾ ਧਮ੍ਮਾ (ਯਮ॰ ੩.ਧਮ੍ਮਯਮਕ.੧ ਆਦਯੋ)। ਕੁਸਲਾ ਧਮ੍ਮਾ ਕੁਸਲਾ।

ਅਕੁਸਲਾ ਅਕੁਸਲਾ ਧਮ੍ਮਾ। ਅਕੁਸਲਾ ਧਮ੍ਮਾ ਅਕੁਸਲਾ।

ਅਬ੍ਯਾਕਤਾ ਅਬ੍ਯਾਕਤਾ ਧਮ੍ਮਾ। ਅਬ੍ਯਾਕਤਾ ਧਮ੍ਮਾ ਅਬ੍ਯਾਕਤਾ।

ਪਚ੍ਚਨੀਕਂ

ਨ ਕੁਸਲਾ ਨ ਕੁਸਲਾ ਧਮ੍ਮਾ। ਨ ਕੁਸਲਾ ਧਮ੍ਮਾ ਨ ਕੁਸਲਾ।

ਨ ਅਕੁਸਲਾ ਨ ਅਕੁਸਲਾ ਧਮ੍ਮਾ। ਨ ਅਕੁਸਲਾ ਧਮ੍ਮਾ ਨ ਅਕੁਸਲਾ।

ਨ ਅਬ੍ਯਾਕਤਾ ਨ ਅਬ੍ਯਾਕਤਾ ਧਮ੍ਮਾ। ਨ ਅਬ੍ਯਾਕਤਾ ਧਮ੍ਮਾ ਨ ਅਬ੍ਯਾਕਤਾ।

ਪਦਸੋਧਨਮੂਲਚਕ੍ਕ੧ਾਰੋ

ਅਨੁਲੋਮੰ

ਕੁਸਲਾ ਕੁਸਲਾ ਧਮ੍ਮਾ। ਧਮ੍ਮਾ ਅਕੁਸਲਾ ਧਮ੍ਮਾ।

ਕੁਸਲਾ ਕੁਸਲਾ ਧਮ੍ਮਾ। ਧਮ੍ਮਾ ਅਬਜਾਕਤਾ ਧਮ੍ਮਾ।

ਅਕੁਸਲਾ ਅਕੁਸਲਾ ਧਮ੍ਮਾ। ਧਮ੍ਮਾ ਕੁਸਲਾ ਧਮ੍ਮਾ।

ਅਕੁਸਲਾ ਅਕੁਸਲਾ ਧਮ੍ਮਾ। ਧਮ੍ਮਾ ਅਬਜਾਕਤਾ ਧਮ੍ਮਾ।

ਅਬਜਾਕਤਾ ਅਬਜਾਕਤਾ ਧਮ੍ਮਾ। ਧਮ੍ਮਾ ਕੁਸਲਾ ਧਮ੍ਮਾ।

ਅਬਜਾਕਤਾ ਅਬਜਾਕਤਾ ਧਮ੍ਮਾ। ਧਮ੍ਮਾ ਅਕੁਸਲਾ ਧਮ੍ਮਾ।

ਪਚ੍ਚਨੀਕੰ

ਨ ਕੁਸਲਾ ਨ ਕੁਸਲਾ ਧਮ੍ਮਾ। ਨ ਧਮ੍ਮਾ ਨ ਅਕੁਸਲਾ ਧਮ੍ਮਾ।

ਨ ਕੁਸਲਾ ਨ ਕੁਸਲਾ ਧਮ੍ਮਾ। ਨ ਧਮ੍ਮਾ ਨ ਅਬਜਾਕਤਾ ਧਮ੍ਮਾ।

ਨ ਅਕੁਸਲਾ ਨ ਅਕੁਸਲਾ ਧਮ੍ਮਾ। ਨ ਧਮ੍ਮਾ ਨ ਕੁਸਲਾ ਧਮ੍ਮਾ।

ਨ ਅਕੁਸਲਾ ਨ ਅਕੁਸਲਾ ਧਮ੍ਮਾ। ਨ ਧਮ੍ਮਾ ਨ ਅਬਜਾਕਤਾ ਧਮ੍ਮਾ।

ਨ ਅਬਜਾਕਤਾ ਨ ਅਬਜਾਕਤਾ ਧਮ੍ਮਾ। ਨ ਧਮ੍ਮਾ ਨ ਕੁਸਲਾ ਧਮ੍ਮਾ।

ਨ ਅਬਜਾਕਤਾ ਨ ਅਬਜਾਕਤਾ ਧਮ੍ਮਾ। ਨ ਧਮ੍ਮਾ ਨ ਅਕੁਸਲਾ ਧਮ੍ਮਾ।

ਸੁਦ੍ਧਧਮ੍ਮ੧ਾਰੋ

ਅਨੁਲੋਮੰ

ਕੁਸਲਾ ਧਮ੍ਮਾ। ਧਮ੍ਮਾ ਕੁਸਲਾ।

ਅਕੁਸਲਾ ਧਮ੍ਮਾ। ਧਮ੍ਮਾ ਅਕੁਸਲਾ।

ਅਬਜਾਕਤਾ ਧਮ੍ਮਾ। ਧਮ੍ਮਾ ਅਬਜਾਕਤਾ।

ਪਚ੍ਚਨੀਕੰ

ਨ ਕੁਸਲਾ ਨ ਧਮ੍ਮਾ। ਨ ਧਮ੍ਮਾ ਨ ਕੁਸਲਾ।

ਨ ਅਕੁਸਲਾ ਨ ਧਮ੍ਮਾ। ਨ ਧਮ੍ਮਾ ਨ ਅਕੁਸਲਾ।

ਨ ਅਬ੍ਯਾਕਤਾ ਨ ਧਮ੍ਮਾ। ਨ ਧਮ੍ਮਾ ਨ ਅਬ੍ਯਾਕਤਾ।

ਸੁਦ੍ਧਧਮ੍ਮਮੂਲਚਕ੍ਕਵਾਰੋ

ਅਨੁਲੋਮਂ

ਕੁਸਲਾ ਧਮ੍ਮਾ। ਧਮ੍ਮਾ ਅਕੁਸਲਾ।

ਕੁਸਲਾ ਧਮ੍ਮਾ। ਧਮ੍ਮਾ ਅਬ੍ਯਾਕਤਾ।

ਅਕੁਸਲਾ ਧਮ੍ਮਾ। ਧਮ੍ਮਾ ਕੁਸਲਾ।

ਅਕੁਸਲਾ ਧਮ੍ਮਾ। ਧਮ੍ਮਾ ਅਬ੍ਯਾਕਤਾ।

ਅਬ੍ਯਾਕਤਾ ਧਮ੍ਮਾ। ਧਮ੍ਮਾ ਕੁਸਲਾ।

ਅਬ੍ਯਾਕਤਾ ਧਮ੍ਮਾ। ਧਮ੍ਮਾ ਅਕੁਸਲਾ।

ਪਚ੍ਚਨੀਕਂ

ਨ ਕੁਸਲਾ ਨ ਧਮ੍ਮਾ। ਨ ਧਮ੍ਮਾ ਨ ਅਕੁਸਲਾ।

ਨ ਕੁਸਲਾ ਨ ਧਮ੍ਮਾ। ਨ ਧਮ੍ਮਾ ਨ ਅਬ੍ਯਾਕਤਾ।

ਨ ਅਕੁਸਲਾ ਨ ਧਮ੍ਮਾ। ਨ ਧਮ੍ਮਾ ਨ ਕੁਸਲਾ।

ਨ ਅਕੁਸਲਾ ਨ ਧਮ੍ਮਾ। ਨ ਧਮ੍ਮਾ ਨ ਅਬ੍ਯਾਕਤਾ।

ਨ ਅਬ੍ਯਾਕਤਾ ਨ ਧਮ੍ਮਾ। ਨ ਧਮ੍ਮਾ ਨ ਕੁਸਲਾ।

ਨ ਅਬ੍ਯਾਕਤਾ ਨ ਧਮ੍ਮਾ। ਨ ਧਮ੍ਮਾ ਨ ਅਕੁਸਲਾ।

ਧਮ੍ਮਯਮਕਮਾਤਿਕਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਯਮਕਂ

ਪਞ੍ਞਤ੍ਤਿਵਾਰੋ

ਬਾਵੀਸਤਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਨਿ (ਯਮ॰ ੩.ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਯਮਕ.੧ ਆਦਯੋ) – ਚਕ੍ਖੁਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ ਸੋਤਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ ਘਾਨਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ ਜਿਵ੍ਹਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ ਕਾਯਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ ਮਨਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ ਇਤ੍ਥਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ ਪੁਰਿਸਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ ਜੀਵਿਤਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ ਸੁਖਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ ਦੁਕ੍ਖਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ ਸੋਮਨਸ੍ਸਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ ਦੋਮਨਸ੍ਸਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ ਉਪੇਕ੍ਖਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ ਸਦ੍ਧਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ ਵੀਰਿਯਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ ਸਤਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ ਸਮਾਧਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ ਪਞ੍ਞਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ ਅਨਞ੍ਞਾਤਞ੍ਞਸ੍ਸਾਮੀਤਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ ਅਞ੍ਞਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ ਅਞ੍ਞਾਤਾਵਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ।

ਪਦਸੋਧਨਵਾਰੋ

ਅਨੁਲੋਮਂ

ਚਕ੍ਖੁ ਚਕ੍ਖੁਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ, ਚਕ੍ਖੁਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ ਚਕ੍ਖੁ।

ਸੋਤਂ ਸੋਤਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ, ਸੋਤਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ ਸੋਤਂ।

ਘਾਨਂ ਘਾਨਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ, ਘਾਨਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ ਘਾਨਂ।

ਜਿਵ੍ਹਾ ਜਿਵ੍ਹਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ, ਜਿਵ੍ਹਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ ਜਿਵ੍ਹਾ।

ਕਾਯੋ ਕਾਯਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ, ਕਾਯਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ ਕਾਯੋ।

ਮਨੋ ਮਨਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ, ਮਨਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ ਮਨੋ।

ਇਤ੍ਥੀ ਇਤ੍ਥਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ, ਇਤ੍ਥਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ ਇਤ੍ਥੀ।

ਪੁਰਿਸੋ ਪੁਰਿਸਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ, ਪੁਰਿਸਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ ਪੁਰਿਸੋ।

ਜੀਵਿਤਂ ਜੀਵਿਤਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ, ਜੀਵਿਤਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ ਜੀਵਿਤਂ।

ਸੁਖਂ ਸੁਖਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ, ਸੁਖਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ ਸੁਖਂ।

ਦੁਕ੍ਖਂ ਦੁਕ੍ਖਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ, ਦੁਕ੍ਖਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ ਦੁਕ੍ਖਂ।

ਸੋਮਨਸ੍ਸਂ ਸੋਮਨਸ੍ਸਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ, ਸੋਮਨਸ੍ਸਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ ਸੋਮਨਸ੍ਸਂ।

ਦੋਮਨਸ੍ਸਂ ਦੋਮਨਸ੍ਸਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ, ਦੋਮਨਸ੍ਸਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ ਦੋਮਨਸ੍ਸਂ।

ਉਪੇਕ੍ਖਾ ਉਪੇਕ੍ਖਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ, ਉਪੇਕ੍ਖਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ ਉਪੇਕ੍ਖਾ।

ਸਦ੍ਧਾ ਸਦ੍ਧਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ, ਸਦ੍ਧਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ ਸਦ੍ਧਾ।

ਵੀਰਿਯਂ ਵੀਰਿਯਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ, ਵੀਰਿਯਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ ਵੀਰਿਯਂ।

ਸਤਿ ਸਤਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ, ਸਤਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ ਸਤਿ।

ਸਮਾਧਿ ਸਮਾਧਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ, ਸਮਾਧਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ ਸਮਾਧਿ।

ਪਞ੍ਞਾ ਪਞ੍ਞਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ, ਪਞ੍ਞਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ ਪਞ੍ਞਾ।

ਅਨਞ੍ਞਾਤਞ੍ਞਸ੍ਸਾਮੀਤਿ ਅਨਞ੍ਞਾਤਞ੍ਞਸ੍ਸਾਮੀਤਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ, ਅਨਞ੍ਞਾਤਞ੍ਞਸ੍ਸਾਮੀਤਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ ਅਨਞ੍ਞਾਤਞ੍ਞਸ੍ਸਾਮੀਤਿ।

ਅਞ੍ਞਂ ਅਞ੍ਞਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ, ਅਞ੍ਞਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ ਅਞ੍ਞਂ।

ਅਞ੍ਞਾਤਾਵੀ ਅਞ੍ਞਾਤਾਵਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ, ਅਞ੍ਞਾਤਾਵਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ ਅਞ੍ਞਾਤਾਵੀ।

ਪਚ੍ਚਨੀਕਂ

ਨ ਚਕ੍ਖੁ ਨ ਚਕ੍ਖੁਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ, ਨ ਚਕ੍ਖੁਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ ਨ ਚਕ੍ਖੁ।

ਨ ਸੋਤਂ ਨ ਸੋਤਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ, ਨ ਸੋਤਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ ਨ ਸੋਤਂ।

ਨ ਘਾਨਂ ਨ ਘਾਨਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ, ਨ ਘਾਨਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ ਨ ਘਾਨਂ।

ਨ ਜਿਵ੍ਹਾ ਨ ਜਿਵ੍ਹਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ, ਨ ਜਿਵ੍ਹਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ ਨ ਜਿਵ੍ਹਾ।

ਨ ਕਾਯੋ ਨ ਕਾਯਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ, ਨ ਕਾਯਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ ਨ ਕਾਯੋ।

ਨ ਮਨੋ ਨ ਮਨਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ, ਨ ਮਨਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ ਨ ਮਨੋ।

ਨ ਇਤ੍ਥੀ ਨ ਇਤ੍ਥਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ, ਨ ਇਤ੍ਥਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ ਨ ਇਤ੍ਥੀ।

ਨ ਪੁਰਿਸੋ ਨ ਪੁਰਿਸਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ, ਨ ਪੁਰਿਸਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ ਨ ਪੁਰਿਸੋ।

ਨ ਜੀਵਿਤਂ ਨ ਜੀਵਿਤਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ, ਨ ਜੀਵਿਤਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ ਨ ਜੀਵਿਤਂ।

ਨ ਸੁਖਂ ਨ ਸੁਖਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ, ਨ ਸੁਖਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ ਨ ਸੁਖਂ।

ਨ ਦੁਕ੍ਖਂ ਨ ਦੁਕ੍ਖਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ, ਨ ਦੁਕ੍ਖਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ ਨ ਦੁਕ੍ਖਂ।

ਨ ਸੋਮਨਸ੍ਸਂ ਨ ਸੋਮਨਸ੍ਸਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ, ਨ ਸੋਮਨਸ੍ਸਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ ਨ ਸੋਮਨਸ੍ਸਂ।

ਨ ਦੋਮਨਸ੍ਸਂ ਨ ਦੋਮਨਸ੍ਸਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ, ਨ ਦੋਮਨਸ੍ਸਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ ਨ ਦੋਮਨਸ੍ਸਂ।

ਨ ਉਪੇਕ੍ਖਾ ਨ ਉਪੇਕ੍ਖਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ, ਨ ਉਪੇਕ੍ਖਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ ਨ ਉਪੇਕ੍ਖਾ।

ਨ ਸਦ੍ਧਾ ਨ ਸਦ੍ਧਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ, ਨ ਸਦ੍ਧਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ ਨ ਸਦ੍ਧਾ।

ਨ ਵੀਰਿਯਂ ਨ ਵੀਰਿਯਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ, ਨ ਵੀਰਿਯਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ ਨ ਵੀਰਿਯਂ।

ਨ ਸਤਿ ਨ ਸਤਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ, ਨ ਸਤਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ ਨ ਸਤਿ।

ਨ ਸਮਾਧਿ ਨ ਸਮਾਧਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ, ਨ ਸਮਾਧਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ ਨ ਸਮਾਧਿ।

ਨ ਪਞ੍ਞਾ ਨ ਪਞ੍ਞਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ, ਨ ਪਞ੍ਞਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ ਨ ਪਞ੍ਞਾ।

ਨ ਅਨਞ੍ਞਾਤਞ੍ਞਸ੍ਸਾਮੀਤਿ ਨ ਅਨਞ੍ਞਾਤਞ੍ਞਸ੍ਸਾਮੀਤਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ, ਨ ਅਨਞ੍ਞਾਤਞ੍ਞਸ੍ਸਾਮੀਤਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ ਨ ਅਨਞ੍ਞਾਤਞ੍ਞਸ੍ਸਾਮੀਤਿ।

ਨ ਅਞ੍ਞਂ ਨ ਅਞ੍ਞਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ, ਨ ਅਞ੍ਞਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ ਨ ਅਞ੍ਞਂ।

ਨ ਅਞ੍ਞਾਤਾਵੀ ਨ ਅਞ੍ਞਾਤਾਵਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ, ਨ ਅਞ੍ਞਾਤਾਵਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ ਨ ਅਞ੍ਞਾਤਾਵੀ।

ਪਦਸੋਧਨਮੂਲਚਕ੍ਕਵਾਰੋ

ਅਨੁਲੋਮਂ

ਚਕ੍ਖੁ ਚਕ੍ਖੁਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ, ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾ ਸੋਤਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ।

ਚਕ੍ਖੁ ਚਕ੍ਖੁਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ, ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾ ਘਾਨਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ।

ਚਕ੍ਖੁ ਚਕ੍ਖੁਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ, ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾ ਜਿਵ੍ਹਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ।

ਚਕ੍ਖੁ ਚਕ੍ਖੁਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ, ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾ ਕਾਯਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ।

ਚਕ੍ਖੁ ਚਕ੍ਖੁਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ, ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾ ਮਨਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ।

ਚਕ੍ਖੁ ਚਕ੍ਖੁਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ, ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾ ਇਤ੍ਥਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ।

ਚਕ੍ਖੁ ਚਕ੍ਖੁਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ, ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾ ਪੁਰਿਸਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ।

ਚਕ੍ਖੁ ਚਕ੍ਖੁਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ, ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾ ਜੀਵਿਤਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ।

ਚਕ੍ਖੁ ਚਕ੍ਖੁਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ, ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾ ਸੁਖਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ।

ਚਕ੍ਖੁ ਚਕ੍ਖੁਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ, ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾ ਦੁਕ੍ਖਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ।

ਚਕ੍ਖੁ ਚਕ੍ਖੁਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ, ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾ ਸੋਮਨਸ੍ਸਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ।

ਚਕ੍ਖੁ ਚਕ੍ਖੁਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ, ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾ ਦੋਮਨਸ੍ਸਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ।

ਚਕ੍ਖੁ ਚਕ੍ਖੁਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ, ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾ ਉਪੇਕ੍ਖਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ।

ਚਕ੍ਖੁ ਚਕ੍ਖੁਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ, ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾ ਸਦ੍ਧਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ।

ਚਕ੍ਖੁ ਚਕ੍ਖੁਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ, ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾ ਵੀਰਿਯਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ।

ਚਕ੍ਖੁ ਚਕ੍ਖੁਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ, ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾ ਸਤਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ।

ਚਕ੍ਖੁ ਚਕ੍ਖੁਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ, ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾ ਸਮਾਧਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ।

ਚਕ੍ਖੁ ਚਕ੍ਖੁਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ, ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾ ਪਞ੍ਞਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ।

ਚਕ੍ਖੁ ਚਕ੍ਖੁਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ, ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾ ਅਨਞ੍ਞਾਤਞ੍ਞਸ੍ਸਾਮੀਤਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ।

ਚਕ੍ਖੁ ਚਕ੍ਖੁਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ, ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾ ਅਞ੍ਞਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ।

ਚਕ੍ਖੁ ਚਕ੍ਖੁਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ, ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾ ਅਞ੍ਞਾਤਾवਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ।

ਸੋਤਂ ਸੋਤਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ, ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾ ਚਕ੍ਖੁਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ...ਪੇ॰...।

ਸੋਤਂ ਸੋਤਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ, ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾ ਅਞ੍ਞਾਤਾवਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ।

ਘਾਨਂ ਘਾਨਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ, ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾ ਚਕ੍ਖੁਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ...ਪੇ॰...।

ਘਾਨਂ ਘਾਨਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ, ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾ ਅਞ੍ਞਾਤਾवਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ।

ਜਿव੍ਹਾ ਜਿव੍ਹਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ, ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾ ਚਕ੍ਖੁਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ...ਪੇ॰...।

ਜਿव੍ਹਾ ਜਿव੍ਹਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ, ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾ ਅਞ੍ਞਾਤਾवਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ।

ਕਾਯੋ ਕਾਯਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ, ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾ ਚਕ੍ਖੁਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ...ਪੇ॰...।

ਕਾਯੋ ਕਾਯਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ, ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾ ਅਞ੍ਞਾਤਾवਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ।

ਮਨੋ ਮਨਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ, ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾ ਚਕ੍ਖੁਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ...ਪੇ॰...।

ਮਨੋ ਮਨਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ, ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾ ਅਞ੍ਞਾਤਾवਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ।

ਇਤ੍ਥੀ ਇਤ੍ਥਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ, ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾ ਚਕ੍ਖੁਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ...ਪੇ॰...।

ਇਤ੍ਥੀ ਇਤ੍ਥਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ, ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾ ਅਞ੍ਞਾਤਾवਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ।

ਪੁਰਿਸੋ ਪੁਰਿਸਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ, ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾ ਚਕ੍ਖੁਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ...ਪੇ॰...।

ਪੁਰਿਸੋ ਪੁਰਿਸਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ, ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾ ਅਞ੍ਞਾਤਾवਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ।

ਜੀवਿਤਂ ਜੀवਿਤਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ, ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾ ਚਕ੍ਖੁਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ...ਪੇ॰...।

ਜੀवਿਤਂ ਜੀवਿਤਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ, ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾ ਅਞ੍ਞਾਤਾवਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ।

ਸੁਖਂ ਸੁਖਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ, ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾ ਚਕ੍ਖੁਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ...ਪੇ॰...।

ਸੁਖਂ ਸੁਖਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ, ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾ ਅਞ੍ਞਾਤਾਵਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ।

ਦੁਕ੍ਖਂ ਦੁਕ੍ਖਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ, ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾ ਚਕ੍ਖੁਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ...ਪੇ॰...।

ਦੁਕ੍ਖਂ ਦੁਕ੍ਖਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ, ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾ ਅਞ੍ਞਾਤਾਵਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ।

ਸੋਮਨਸ੍ਸਂ ਸੋਮਨਸ੍ਸਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ, ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾ ਚਕ੍ਖੁਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ...ਪੇ॰...।

ਸੋਮਨਸ੍ਸਂ ਸੋਮਨਸ੍ਸਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ, ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾ ਅਞ੍ਞਾਤਾਵਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ।

ਦੋਮਨਸ੍ਸਂ ਦੋਮਨਸ੍ਸਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ, ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾ ਚਕ੍ਖੁਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ...ਪੇ॰...।

ਦੋਮਨਸ੍ਸਂ ਦੋਮਨਸ੍ਸਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ, ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾ ਅਞ੍ਞਾਤਾਵਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ।

ਉਪੇਕ੍ਖਾ ਉਪੇਕ੍ਖਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ, ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾ ਚਕ੍ਖੁਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ...ਪੇ॰...।

ਉਪੇਕ੍ਖਾ ਉਪੇਕ੍ਖਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ, ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾ ਅਞ੍ਞਾਤਾਵਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ।

ਸਦ੍ਧਾ ਸਦ੍ਧਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ, ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾ ਚਕ੍ਖੁਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ...ਪੇ॰...।

ਸਦ੍ਧਾ ਸਦ੍ਧਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ, ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾ ਅਞ੍ਞਾਤਾਵਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ।

ਵੀਰਿਯਂ ਵੀਰਿਯਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ, ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾ ਚਕ੍ਖੁਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ...ਪੇ॰...।

ਵੀਰਿਯਂ ਵੀਰਿਯਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ, ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾ ਅਞ੍ਞਾਤਾਵਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ।

ਸਤਿ ਸਤਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ, ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾ ਚਕ੍ਖੁਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ...ਪੇ॰...।

ਸਤਿ ਸਤਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ, ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾ ਅਞ੍ਞਾਤਾਵਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ।

ਸਮਾਧਿ ਸਮਾਧਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ, ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾ ਚਕ੍ਖੁਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ...ਪੇ॰...।

ਸਮਾਧਿ ਸਮਾਧਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ, ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾ ਅਞ੍ਞਾਤਾਵਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ।

ਪਞ੍ਞਾ ਪਞ੍ਞਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ, ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾ ਚਕ੍ਖੁਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ...ਪੇ॰...।

ਪਞ੍ਞਾ ਪਞ੍ਞਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ, ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾ ਅਞ੍ਞਾਤਾਵਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ।

ਅਨਞ੍ਞਾਤਞ੍ਞਸ੍ਸਾਮੀਤਿ ਅਨਞ੍ਞਾਤਞ੍ਞਸ੍ਸਾਮੀਤਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ, ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾ ਚਕ੍ਖੁਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ...ਪੇ॰...।

ਅਨਞ੍ਞਾਤਞ੍ਞਸ੍ਸਾਮੀਤਿ ਅਨਞ੍ਞਾਤਞ੍ਞਸ੍ਸਾਮੀਤਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ, ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾ ਅਞ੍ਞਾਤਾਵਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ।

ਅਞ੍ਞਂ ਅਞ੍ਞਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ, ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾ ਚਕ੍ਖੁਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ...ਪੇ॰...।

ਅਞ੍ਞਂ ਅਞ੍ਞਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ, ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾ ਅਞ੍ਞਾਤਾਵਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ।

ਅਞ੍ਞਾਤਾਵੀ ਅਞ੍ਞਾਤਾਵਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ, ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾ ਚਕ੍ਖੁਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ…ਪੇ॰…।

ਅਞ੍ਞਾਤਾਵੀ ਅਞ੍ਞਾਤਾਵਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ, ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾ ਅਞ੍ਞਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ।

ਪਚ੍ਚਨੀਕਂ

ਨ ਚਕ੍ਖੁ ਨ ਚਕ੍ਖੁਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ, ਨ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾ ਨ ਸੋਤਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ।

ਨ ਚਕ੍ਖੁ ਨ ਚਕ੍ਖੁਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ, ਨ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾ ਨ ਘਾਨਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ।

ਨ ਚਕ੍ਖੁ ਨ ਚਕ੍ਖੁਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ, ਨ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾ ਨ ਜਿਵ੍ਹਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ।

ਨ ਚਕ੍ਖੁ ਨ ਚਕ੍ਖੁਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ, ਨ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾ ਨ ਕਾਯਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ।

ਨ ਚਕ੍ਖੁ ਨ ਚਕ੍ਖੁਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ, ਨ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾ ਨ ਮਨਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ।

ਨ ਚਕ੍ਖੁ ਨ ਚਕ੍ਖੁਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ, ਨ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾ ਨ ਇਤ੍ਥਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ।

ਨ ਚਕ੍ਖੁ ਨ ਚਕ੍ਖੁਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ, ਨ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾ ਨ ਪੁਰਿਸਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ।

ਨ ਚਕ੍ਖੁ ਨ ਚਕ੍ਖੁਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ, ਨ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾ ਨ ਜੀਵਿਤਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ।

ਨ ਚਕ੍ਖੁ ਨ ਚਕ੍ਖੁਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ, ਨ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾ ਨ ਸੁਖਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ।

ਨ ਚਕ੍ਖੁ ਨ ਚਕ੍ਖੁਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ, ਨ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾ ਨ ਦੁਕ੍ਖਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ।

ਨ ਚਕ੍ਖੁ ਨ ਚਕ੍ਖੁਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ, ਨ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾ ਨ ਸੋਮਨਸ੍ਸਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ।

ਨ ਚਕ੍ਖੁ ਨ ਚਕ੍ਖੁਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ, ਨ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾ ਨ ਦੋਮਨਸ੍ਸਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ।

ਨ ਚਕ੍ਖੁ ਨ ਚਕ੍ਖੁਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ, ਨ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾ ਨ ਉਪੇਕ੍ਖਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ।

ਨ ਚਕ੍ਖੁ ਨ ਚਕ੍ਖੁਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ, ਨ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾ ਨ ਸਦ੍ਧਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ।

ਨ ਚਕ੍ਖੁ ਨ ਚਕ੍ਖੁਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ, ਨ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾ ਨ ਵੀਰਿਯਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ।

ਨ ਚਕ੍ਖੁ ਨ ਚਕ੍ਖੁਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ, ਨ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾ ਨ ਸਤਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ।

ਨ ਚਕ੍ਖੁ ਨ ਚਕ੍ਖੁਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ, ਨ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾ ਨ ਸਮਾਧਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ।

ਨ ਚਕ੍ਖੁ ਨ ਚਕ੍ਖੁਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ, ਨ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾ ਨ ਪਞ੍ਞਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ।

ਨ ਚਕ੍ਖੁ ਨ ਚਕ੍ਖੁਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ, ਨ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾ ਨ ਅਨਞ੍ਞਾਤਞ੍ਞਸ੍ਸਾਮੀਤਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ।

ਨ ਚਕ੍ਖੁ ਨ ਚਕ੍ਖੁਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ, ਨ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾ ਨ ਅਞ੍ਞਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ।

ਨ ਚਕ੍ਖੁ ਨ ਚਕ੍ਖੁਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ, ਨ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾ ਨ ਅਞ੍ਞਾਤਾवਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ।

ਨ ਸੋਤਂ ਨ ਸੋਤਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ, ਨ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾ ਨ ਚਕ੍ਖੁਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ...ਪੇ॰... ਨ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾ ਨ ਅਞ੍ਞਾਤਾवਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ।

ਨ ਘਾਨਂ ਨ ਘਾਨਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ, ਨ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾ ਨ ਚਕ੍ਖੁਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ...ਪੇ॰... ਨ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾ ਨ ਅਞ੍ਞਾਤਾवਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ।

ਨ ਜਿव੍ਹਾ ਨ ਜਿव੍ਹਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ, ਨ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾ ਨ ਚਕ੍ਖੁਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ...ਪੇ॰... ਨ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾ ਨ ਅਞ੍ਞਾਤਾवਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ।

ਨ ਕਾਯੋ ਨ ਕਾਯਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ, ਨ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾ ਨ ਚਕ੍ਖੁਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ...ਪੇ॰... ਨ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾ ਨ ਅਞ੍ਞਾਤਾवਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ।

ਨ ਮਨੋ ਨ ਮਨਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ, ਨ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾ ਨ ਚਕ੍ਖੁਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ...ਪੇ॰... ਨ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾ ਨ ਅਞ੍ਞਾਤਾवਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ।

ਨ ਇਤ੍ਥੀ ਨ ਇਤ੍ਥਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ, ਨ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾ ਨ ਚਕ੍ਖੁਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ...ਪੇ॰... ਨ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾ ਨ ਅਞ੍ਞਾਤਾवਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ।

ਨ ਪੁਰਿਸੋ ਨ ਪੁਰਿਸਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ, ਨ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾ ਨ ਚਕ੍ਖੁਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ...ਪੇ॰... ਨ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾ ਨ ਅਞ੍ਞਾਤਾवਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ।

ਨ ਜੀवਿਤਂ ਨ ਜੀवਿਤਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ, ਨ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾ ਨ ਚਕ੍ਖੁਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ...ਪੇ॰... ਨ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾ ਨ ਅਞ੍ਞਾਤਾवਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ।

ਨ ਸੁਖਂ ਨ ਸੁਖਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ, ਨ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾ ਨ ਚਕ੍ਖੁਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ...ਪੇ॰... ਨ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾ ਨ ਅਞ੍ਞਾਤਾवਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ।

ਨ ਦੁਕ੍ਖਂ ਨ ਦੁਕ੍ਖਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ, ਨ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾ ਨ ਚਕ੍ਖੁਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ...ਪੇ॰... ਨ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾ ਨ ਅਞ੍ਞਾਤਾवਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ।

ਨ ਸੋਮਨਸ੍ਸਂ ਨ ਸੋਮਨਸ੍ਸਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ, ਨ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾ ਨ ਚਕ੍ਖੁਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ...ਪੇ॰... ਨ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾ ਨ ਅਞ੍ਞਾਤਾवਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ।

ਨ ਦੋਮਨਸ੍ਸਂ ਨ ਦੋਮਨਸ੍ਸਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ, ਨ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾ ਨ ਚਕ੍ਖੁਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ...ਪੇ॰... ਨ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾ ਨ ਅਞ੍ਞਾਤਾवਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ।

ਨ ਉਪੇਕ੍ਖਾ ਨ ਉਪੇਕ੍ਖਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ, ਨ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾ ਨ ਚਕ੍ਖੁਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ...ਪੇ॰... ਨ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾ ਨ ਅਞ੍ਞਾਤਾवਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ।

ਨ ਸਦ੍ਧਾ ਨ ਸਦ੍ਧਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ, ਨ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾ ਨ ਚਕ੍ਖੁਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ...ਪੇ॰... ਨ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾ ਨ ਅਞ੍ਞਾਤਾवਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ।

ਨ वੀਰਿਯਂ ਨ वੀਰਿਯਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ, ਨ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾ ਨ ਚਕ੍ਖੁਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ...ਪੇ॰... ਨ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾ ਨ ਅਞ੍ਞਾਤਾवਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ।

ਨ ਸਤਿ ਨ ਸਤਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ, ਨ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾ ਨ ਚਕ੍ਖੁਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ...ਪੇ॰... ਨ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾ ਨ ਅਞ੍ਞਾਤਾवਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ।

ਨ ਸਮਾਧਿ ਨ ਸਮਾਧਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ, ਨ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾ ਨ ਚਕ੍ਖੁਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ...ਪੇ॰... ਨ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾ ਨ ਅਞ੍ਞਾਤਾवਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ।

ਨ ਪਞ੍ਞਾ ਨ ਪਞ੍ਞਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ, ਨ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾ ਨ ਚਕ੍ਖੁਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ...ਪੇ॰... ਨ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾ ਨ ਅਞ੍ਞਾਤਾवਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ।

ਨ ਅਨਞ੍ਞਾਤਞ੍ਞਸ੍ਸਾਮੀਤਿ ਨ ਅਨਞ੍ਞਾਤਞ੍ਞਸ੍ਸਾਮੀਤਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯੰ, ਨ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾ ਨ ਚਕ੍ਖੁਨ੍ਦ੍ਰਿਯੰ...ਪੇ॰... ਨ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾ ਨ ਅਞ੍ਞਾਤਾਵਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯੰ।

ਨ ਅਞ੍ਞੰ ਨ ਅਞ੍ਞਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯੰ, ਨ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾ ਨ ਚਕ੍ਖੁਨ੍ਦ੍ਰਿਯੰ...ਪੇ॰... ਨ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾ ਨ ਅਞ੍ਞਾਤਾਵਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯੰ।

ਨ ਅਞ੍ਞਾਤਾਵੀ ਨ ਅਞ੍ਞਾਤਾਵਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯੰ, ਨ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾ ਨ ਚਕ੍ਖੁਨ੍ਦ੍ਰਿਯੰ...ਪੇ॰... ਨ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾ ਨ ਅਞ੍ਞਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯੰ।

ਸੁਦ੍ਧਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਵਾਰੋ

ਅਨੁਲੋਮੰ

ਚਕ੍ਖੁ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯੰ, ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾ ਚਕ੍ਖੁ।

ਸੋਤੰ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯੰ, ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾ ਸੋਤੰ।

ਘਾਨੰ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯੰ, ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾ ਘਾਨੰ।

ਜਿਵ੍ਹਾ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯੰ, ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾ ਜਿਵ੍ਹਾ।

ਕਾਯੋ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯੰ, ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾ ਕਾਯੋ।

ਮਨੋ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯੰ, ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾ ਮਨੋ।

ਇਤ੍ਥੀ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯੰ, ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾ ਇਤ੍ਥੀ।

ਪੁਰਿਸੋ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯੰ, ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾ ਪੁਰਿਸੋ।

ਜੀਵਿਤੰ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯੰ, ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾ ਜੀਵਿਤੰ।

ਸੁਖੰ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯੰ, ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾ ਸੁਖੰ।

ਦੁਕ੍ਖੰ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯੰ, ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾ ਦੁਕ੍ਖੰ।

ਸੋਮਨਸ੍ਸੰ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯੰ, ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾ ਸੋਮਨਸ੍ਸੰ।

ਦੋਮਨਸ੍ਸੰ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯੰ, ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾ ਦੋਮਨਸ੍ਸੰ।

ਉਪੇਕ੍ਖਾ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯੰ, ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾ ਉਪੇਕ੍ਖਾ।

ਸਦ੍ਧਾ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯੰ, ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾ ਸਦ੍ਧਾ।

ਵੀਰਿਯੰ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯੰ, ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾ ਵੀਰਿਯੰ।

ਸਤਿ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯੰ, ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾ ਸਤਿ।

ਸਮਾਧਿ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯੰ, ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾ ਸਮਾਧਿ।

ਪਞ੍ਞਾ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯੰ, ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾ ਪਞ੍ਞਾ।

ਅਨਞ੍ਞਾਤਞ੍ਞਸ੍ਸਾਮੀਤਿ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯੰ, ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾ ਅਨਞ੍ਞਾਤਞ੍ਞਸ੍ਸਾਮੀਤਿ।

ਅਞ੍ਞੰ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯੰ, ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾ ਅਞ੍ਞੰ।

ਅਞ੍ਞਾਤਾਵੀ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯੰ, ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾ ਅਞ੍ਞਾਤਾਵੀ।

ਪਚ੍ਚਨੀਕੰ

ਨ ਚਕ੍ਖੁ ਨ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯੰ, ਨ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾ ਨ ਚਕ੍ਖੁ।

ਨ ਸੋਤੰ ਨ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯੰ, ਨ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾ ਨ ਸੋਤੰ।

ਨ ਘਾਨੰ ਨ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯੰ, ਨ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾ ਨ ਘਾਨੰ।

ਨ ਜਿਵ੍ਹਾ ਨ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯੰ, ਨ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾ ਨ ਜਿਵ੍ਹਾ।

ਨ ਕਾਯੋ ਨ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯੰ, ਨ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾ ਨ ਕਾਯੋ।

ਨ ਮਨੋ ਨ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯੰ, ਨ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾ ਨ ਮਨੋ।

ਨ ਇਤ੍ਥੀ ਨ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯੰ, ਨ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾ ਨ ਇਤ੍ਥੀ।

ਨ ਪੁਰਿਸੋ ਨ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯੰ, ਨ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾ ਨ ਪੁਰਿਸੋ।

ਨ ਜੀਵਿਤੰ ਨ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯੰ, ਨ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾ ਨ ਜੀਵਿਤੰ।

ਨ ਸੁਖੰ ਨ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯੰ, ਨ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾ ਨ ਸੁਖੰ।

ਨ ਦੁਕ੍ਖੰ ਨ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯੰ, ਨ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾ ਨ ਦੁਕ੍ਖੰ।

ਨ ਸੋਮਨਸ੍ਸੰ ਨ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯੰ, ਨ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾ ਨ ਸੋਮਨਸ੍ਸੰ।

ਨ ਦੋਮਨਸ੍ਸੰ ਨ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯੰ, ਨ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾ ਨ ਦੋਮਨਸ੍ਸੰ।

ਨ ਉਪੇਕ੍ਖਾ ਨ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯੰ, ਨ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾ ਨ ਉਪੇਕ੍ਖਾ।

ਨ ਸਦ੍ਧਾ ਨ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯੰ, ਨ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾ ਨ ਸਦ੍ਧਾ।

ਨ ਵੀਰਿਯਂ ਨ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ, ਨ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾ ਨ ਵੀਰਿਯਂ।

ਨ ਸਤਿ ਨ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ, ਨ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾ ਨ ਸਤਿ।

ਨ ਸਮਾਧਿ ਨ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ, ਨ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾ ਨ ਸਮਾਧਿ।

ਨ ਪਞ੍ਞਾ ਨ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ, ਨ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾ ਨ ਪਞ੍ਞਾ।

ਨ ਅਨਞ੍ਞਾਤਞ੍ਞਸ੍ਸਾਮੀਤਿ ਨ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ, ਨ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾ ਨ ਅਨਞ੍ਞਾਤਞ੍ਞਸ੍ਸਾਮੀਤਿ।

ਨ ਅਞ੍ਞਂ ਨ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ, ਨ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾ ਨ ਅਞ੍ਞਂ।

ਨ ਅਞ੍ਞਾਤਾਵੀ ਨ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ, ਨ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾ ਨ ਅਞ੍ਞਾਤਾਵੀ।

ਸੁਦ੍ਧਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਮੂਲਚਕ੍ਕਵਾਰੋ

ਅਨੁਲੋਮਂ

ਚਕ੍ਖੁ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ, ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾ ਸੋਤਂ।

ਚਕ੍ਖੁ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ, ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾ ਘਾਨਂ।

ਚਕ੍ਖੁ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ, ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾ ਜਿਵ੍ਹਾ।

ਚਕ੍ਖੁ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ, ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾ ਕਾਯੋ।

ਚਕ੍ਖੁ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ, ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾ ਮਨੋ।

ਚਕ੍ਖੁ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ, ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾ ਇਤ੍ਥੀ।

ਚਕ੍ਖੁ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ, ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾ ਪੁਰਿਸੋ।

ਚਕ੍ਖੁ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ, ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾ ਜੀਵਿਤਂ।

ਚਕ੍ਖੁ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ, ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾ ਸੁਖਂ।

ਚਕ੍ਖੁ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ, ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾ ਦੁਕ੍ਖਂ।

ਚਕ੍ਖੁ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ, ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾ ਸੋਮਨਸ੍ਸਂ।

ਚਕ੍ਖੁ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ, ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾ ਦੋਮਨਸ੍ਸਂ।

ਚਕ੍ਖੁ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ, ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾ ਉਪੇਕ੍ਖਾ।

ਚਕ੍ਖੁ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ, ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾ ਸਦ੍ਧਾ।

ਚਕ੍ਖੁ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ, ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾ ੧ੀਰਿਯਂ।

ਚਕ੍ਖੁ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ, ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾ ਸਤਿ।

ਚਕ੍ਖੁ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ, ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾ ਸਮਾਧਿ।

ਚਕ੍ਖੁ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ, ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾ ਪਞ੍ਞਾ।

ਚਕ੍ਖੁ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ, ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾ ਅਨਞ੍ਞਾਤਞ੍ਞਸ੍ਸਾਮੀਤਿ।

ਚਕ੍ਖੁ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ, ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾ ਅਞ੍ਞਂ।

ਚਕ੍ਖੁ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ, ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾ ਅਞ੍ਞਾਤਾ੧ੀ।

ਸੋਤਂ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ, ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾ ਚਕ੍ਖੁ…ਪੇ॰… ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾ ਅਞ੍ਞਾਤਾ੧ੀ।

ਘਾਨਂ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ, ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾ ਚਕ੍ਖੁ…ਪੇ॰… ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾ ਅਞ੍ਞਾਤਾ੧ੀ।

ਜਿ੧੍ਹਾ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ, ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾ ਚਕ੍ਖੁ…ਪੇ॰… ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾ ਅਞ੍ਞਾਤਾ੧ੀ।

ਕਾਯੋ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ, ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾ ਚਕ੍ਖੁ…ਪੇ॰… ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾ ਅਞ੍ਞਾਤਾ੧ੀ।

ਮਨੋ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ, ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾ ਚਕ੍ਖੁ…ਪੇ॰… ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾ ਅਞ੍ਞਾਤਾ੧ੀ।

ਇਤ੍ਥੀ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ, ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾ ਚਕ੍ਖੁ…ਪੇ॰… ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾ ਅਞ੍ਞਾਤਾ੧ੀ।

ਪੁਰਿਸੋ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ, ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾ ਚਕ੍ਖੁ…ਪੇ॰… ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾ ਅਞ੍ਞਾਤਾ੧ੀ।

ਜੀ੧ਿਤਂ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ, ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾ ਚਕ੍ਖੁ…ਪੇ॰… ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾ ਅਞ੍ਞਾਤਾ੧ੀ।

ਸੁਖਂ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ, ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾ ਚਕ੍ਖੁ…ਪੇ॰… ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾ ਅਞ੍ਞਾਤਾ੧ੀ।

ਦੁਕ੍ਖਂ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ, ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾ ਚਕ੍ਖੁ…ਪੇ॰… ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾ ਅਞ੍ਞਾਤਾ੧ੀ।

ਸੋਮਨਸ੍ਸਂ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ, ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾ ਚਕ੍ਖੁ…ਪੇ॰… ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾ ਅਞ੍ਞਾਤਾ੧ੀ।

ਦੋਮਨਸ੍ਸਂ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ, ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾ ਚਕ੍ਖੁ…ਪੇ॰… ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾ ਅਞ੍ਞਾਤਾ੧ੀ।

ਉਪੇਕ੍ਖਾ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ, ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾ ਚਕ੍ਖੁ…ਪੇ॰… ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾ ਅਞ੍ਞਾਤਾ੧ੀ।

ਸਦ੍ਧਾ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ, ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾ ਚਕ੍ਖੁ…ਪੇ॰… ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾ ਅਞ੍ਞਾਤਾ੧ੀ।

੧ੀਰਿਯੰ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯੰ, ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾ ਚਕ੍ਖੁ...ਪੇ॰... ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾ ਅਞ੍ਞਾਤਾ੧ੀ।

ਸਤਿ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯੰ, ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾ ਚਕ੍ਖੁ...ਪੇ॰... ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾ ਅਞ੍ਞਾਤਾ੧ੀ।

ਸਮਾਧਿ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯੰ, ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾ ਚਕ੍ਖੁ...ਪੇ॰... ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾ ਅਞ੍ਞਾਤਾ੧ੀ।

ਪਞ੍ਞਾ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯੰ, ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾ ਚਕ੍ਖੁ...ਪੇ॰... ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾ ਅਞ੍ਞਾਤਾ੧ੀ।

ਅਨਞ੍ਞਾਤਞ੍ਞਸ੍ਸਾਮੀਤਿ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯੰ, ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾ ਚਕ੍ਖੁ...ਪੇ॰... ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾ ਅਞ੍ਞਾਤਾ੧ੀ।

ਅਞ੍ਞੰ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯੰ, ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾ ਚਕ੍ਖੁ...ਪੇ॰... ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾ ਅਞ੍ਞਾਤਾ੧ੀ।

ਅਞ੍ਞਾਤਾ੧ੀ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯੰ, ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾ ਚਕ੍ਖੁ...ਪੇ॰... ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾ ਅਞ੍ਞੰ।

ਪਚ੍ਚਨੀਕੰ

ਨ ਚਕ੍ਖੁ ਨ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯੰ, ਨ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾ ਨ ਸੋਤੰ।

ਨ ਚਕ੍ਖੁ ਨ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯੰ, ਨ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾ ਨ ਘਾਨੰ।

ਨ ਚਕ੍ਖੁ ਨ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯੰ, ਨ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾ ਨ ਜਿ੧੍ਹਾ।

ਨ ਚਕ੍ਖੁ ਨ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯੰ, ਨ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾ ਨ ਕਾਯੋ।

ਨ ਚਕ੍ਖੁ ਨ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯੰ, ਨ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾ ਨ ਮਨੋ।

ਨ ਚਕ੍ਖੁ ਨ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯੰ, ਨ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾ ਨ ਇਤ੍ਥੀ।

ਨ ਚਕ੍ਖੁ ਨ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯੰ, ਨ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾ ਨ ਪੁਰਿਸੋ।

ਨ ਚਕ੍ਖੁ ਨ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯੰ, ਨ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾ ਨ ਜੀ੧ਿਤੰ।

ਨ ਚਕ੍ਖੁ ਨ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯੰ, ਨ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾ ਨ ਸੁਖੰ।

ਨ ਚਕ੍ਖੁ ਨ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯੰ, ਨ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾ ਨ ਦੁਕ੍ਖੰ।

ਨ ਚਕ੍ਖੁ ਨ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯੰ, ਨ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾ ਨ ਸੋਮਨਸ੍ਸੰ।

ਨ ਚਕ੍ਖੁ ਨ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯੰ, ਨ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾ ਨ ਦੋਮਨਸ੍ਸੰ।

ਨ ਚਕ੍ਖੁ ਨ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯੰ, ਨ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾ ਨ ਉਪੇਕ੍ਖਾ।

ਨ ਚਕ੍ਖੁ ਨ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯੰ, ਨ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾ ਨ ਸਦ੍ਧਾ।

ਨ ਚਕ੍ਖੁ ਨ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ, ਨ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾ ਨ ਵੀਰਿਯਂ।

ਨ ਚਕ੍ਖੁ ਨ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ, ਨ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾ ਨ ਸਤਿ।

ਨ ਚਕ੍ਖੁ ਨ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ, ਨ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾ ਨ ਸਮਾਧਿ।

ਨ ਚਕ੍ਖੁ ਨ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ, ਨ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾ ਨ ਪਞ੍ਞਾ।

ਨ ਚਕ੍ਖੁ ਨ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ, ਨ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾ ਨ ਅਨਞ੍ਞਾਤਞ੍ਞਸ੍ਸਾਮੀਤਿ।

ਨ ਚਕ੍ਖੁ ਨ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ, ਨ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾ ਨ ਅਞ੍ਞਂ।

ਨ ਚਕ੍ਖੁ ਨ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ, ਨ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾ ਨ ਅਞ੍ਞਾਤਾਵੀ।

ਨ ਸੋਤਂ ਨ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ, ਨ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾ ਨ ਚਕ੍ਖੁ…ਪੇ॰… ਨ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾ ਨ ਅਞ੍ਞਾਤਾਵੀ।

ਨ ਘਾਨਂ ਨ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ, ਨ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾ ਨ ਚਕ੍ਖੁ…ਪੇ॰… ਨ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾ ਨ ਅਞ੍ਞਾਤਾਵੀ।

ਨ ਜਿਵ੍ਹਾ ਨ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ, ਨ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾ ਨ ਚਕ੍ਖੁ…ਪੇ॰… ਨ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾ ਨ ਅਞ੍ਞਾਤਾਵੀ।

ਨ ਕਾਯੋ ਨ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ, ਨ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾ ਨ ਚਕ੍ਖੁ…ਪੇ॰… ਨ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾ ਨ ਅਞ੍ਞਾਤਾਵੀ।

ਨ ਮਨੋ ਨ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ, ਨ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾ ਨ ਚਕ੍ਖੁ…ਪੇ॰… ਨ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾ ਨ ਅਞ੍ਞਾਤਾਵੀ।

ਨ ਇਤ੍ਥੀ ਨ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ, ਨ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾ ਨ ਚਕ੍ਖੁ…ਪੇ॰… ਨ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾ ਨ ਅਞ੍ਞਾਤਾਵੀ।

ਨ ਪੁਰਿਸੋ ਨ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ, ਨ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾ ਨ ਚਕ੍ਖੁ…ਪੇ॰… ਨ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾ ਨ ਅਞ੍ਞਾਤਾਵੀ।

ਨ ਜੀਵਿਤਂ ਨ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ, ਨ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾ ਨ ਚਕ੍ਖੁ…ਪੇ॰… ਨ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾ ਨ ਅਞ੍ਞਾਤਾਵੀ।

ਨ ਸੁਖਂ ਨ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ, ਨ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾ ਨ ਚਕ੍ਖੁ…ਪੇ॰… ਨ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾ ਨ ਅਞ੍ਞਾਤਾਵੀ।

ਨ ਦੁਕ੍ਖਂ ਨ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ, ਨ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾ ਨ ਚਕ੍ਖੁ…ਪੇ॰… ਨ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾ ਨ ਅਞ੍ਞਾਤਾਵੀ।

ਨ ਸੋਮਨਸ੍ਸਂ ਨ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ, ਨ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾ ਨ ਚਕ੍ਖੁ…ਪੇ॰… ਨ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾ ਨ ਅਞ੍ਞਾਤਾਵੀ।

ਨ ਦੋਮਨਸ੍ਸਂ ਨ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ, ਨ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾ ਨ ਚਕ੍ਖੁ…ਪੇ॰… ਨ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾ ਨ ਅਞ੍ਞਾਤਾਵੀ।

ਨ ਉਪੇਕ੍ਖਾ ਨ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ, ਨ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾ ਨ ਚਕ੍ਖੁ…ਪੇ॰… ਨ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾ ਨ ਅਞ੍ਞਾਤਾਵੀ।

ਨ ਸਦ੍ਧਾ ਨ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ, ਨ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾ ਨ ਚਕ੍ਖੁ…ਪੇ॰… ਨ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾ ਨ ਅਞ੍ਞਾਤਾਵੀ।

ਨ ਵੀਰਿਯਂ ਨ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ, ਨ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾ ਨ ਚਕ੍ਖੁ…ਪੇ॰… ਨ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾ ਨ ਅਞ੍ਞਾਤਾਵੀ।

ਨ ਸਤਿ ਨ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ, ਨ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾ ਨ ਚਕ੍ਖੁ...ਪੇ॰... ਨ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾ ਨ ਅਞ੍ਞਾਤਾवੀ।

ਨ ਸਮਾਧਿ ਨ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ, ਨ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾ ਨ ਚਕ੍ਖੁ...ਪੇ॰... ਨ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾ ਨ ਅਞ੍ਞਾਤਾवੀ।

ਨ ਪਞ੍ਞਾ ਨ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ, ਨ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾ ਨ ਚਕ੍ਖੁ...ਪੇ॰... ਨ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾ ਨ ਅਞ੍ਞਾਤਾवੀ।

ਨ ਅਨਞ੍ਞਾਤਞ੍ਞਸ੍ਸਾਮੀਤਿ ਨ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ, ਨ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾ ਨ ਚਕ੍ਖੁ...ਪੇ॰... ਨ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾ ਨ ਅਞ੍ਞਾਤਾवੀ।

ਨ ਅਞ੍ਞਂ ਨ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ, ਨ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾ ਨ ਚਕ੍ਖੁ...ਪੇ॰... ਨ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾ ਨ ਅਞ੍ਞਾਤਾवੀ।

ਨ ਅਞ੍ਞਾਤਾवੀ ਨ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ, ਨ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾ ਨ ਚਕ੍ਖੁ...ਪੇ॰... ਨ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾ ਨ ਅਞ੍ਞਂ।

ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਯਮਕਮਾਤਿਕਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

ਯਮਕਮਾਤਿਕਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੭. ਪਟ੍ਠਾਨਮਾਤਿਕਾ

ਹੇਤੁਪਚ੍ਚਯੋ ਆਰਮ੍ਮਣਪਚ੍ਚਯੋ ਅਧਿਪਤਿਪਚ੍ਚਯੋ ਅਨਨ੍ਤਰਪਚ੍ਚਯੋ ਸਮਨਨ੍ਤਰਪਚ੍ਚਯੋ ਸਹਜਾਤਪਚ੍ਚਯੋ ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਪਚ੍ਚਯੋ ਨਿਸ੍ਸਯਪਚ੍ਚਯੋ ਉਪਨਿਸ੍ਸਯਪਚ੍ਚਯੋ ਪੁਰੇਜਾਤਪਚ੍ਚਯੋ ਪਚ੍ਛਾਜਾਤਪਚ੍ਚਯੋ ਆਸੇਵਨਪਚ੍ਚਯੋ ਕਮ੍ਮਪਚ੍ਚਯੋ ਵਿਪਾਕਪਚ੍ਚਯੋ ਆਹਾਰਪਚ੍ਚਯੋ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਪਚ੍ਚਯੋ ਝਾਨਪਚ੍ਚਯੋ ਮਗ੍ਗਪਚ੍ਚਯੋ ਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਪਚ੍ਚਯੋ ਵਿਪ੍ਪਯੁਤ੍ਤਪਚ੍ਚਯੋ ਅਤ੍ਥਿਪਚ੍ਚਯੋ ਨਤ੍ਥਿਪਚ੍ਚਯੋ ਵਿਗਤਪਚ੍ਚਯੋ ਅਵਿਗਤਪਚ੍ਚਯੋਤਿ (ਪਟ੍ਠਾ॰ ੧.੧.ਪਚ੍ਚਯੁਦ੍ਦੇਸ)।

ਪਟ੍ਠਾਨਮਾਤਿਕਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

ਨਿਗਮਨਂ

ਸਤ੍ਤਪ੍ਪਕਰਣਨਾਮਤੋ , ਅਭਿਧਮ੍ਮਮਦੇਸਯਿ।
ਦੇਵਾਤਿਦੇਵੋ ਦੇਵਾਨਂ, ਦੇਵਲੋਕਮ੍ਹਿ ਤਂ ਪੁਰੇ॥

ਤਸ੍ਸਾਯਂ **ਮਾਤਿਕਾ** ਸਬ੍ਬਾ, ਸਕਲਸ੍ਸਾਪਿ ਉਦ੍ਧਰਾ।
ਚਿਰਟ੍ਠਿਤਤ੍ਥਂ ਧਮ੍ਮਸ੍ਸ, ਤਂ ਪਗ੍ਗਣ੍ਹਨ੍ਤੁ ਸਾਧਵੋ॥

ਦ੍ਵਾਵੀਸਤਿ ਤਿਕਾ ਚੇਵ, ਤਥੇਵ ਹੇਤੁਗੋਚ੍ਛਕਂ।
ਚੂਲਨ੍ਤਰਦੁਕਾ ਸਤ੍ਤ, ਗੋਚ੍ਛਕਾ ਚ ਤਤੋ ਪਰਂ॥

ਮਹਨ੍ਤਰਦੁਕਾ ਚਾਪਿ, ਤਤੋ ਚੁਦ੍ਦਸ ਨਿਦ੍ਦਿਸੇ।
ਗੋਚ੍ਛਕਾਨਿ ਦੁਵੇ ਪਿਟ੍ਠਿ-ਦੁਕਾਨਿਟ੍ਠਾਰਸੇਦਿਸਾ॥

ਦ੍ਵਾਚਤ੍ਤਾਲੀਸ ਸੁਤ੍ਤਨ੍ਤ-ਦੁਕਾ ਤੇਵਨ੍ਤਿ ਪਞ੍ਚਧਾ।
ਸਤ੍ਤਪ੍ਪਕਰਣਿਕਾ ਭਿਨ੍ਨਾ, ਧਮ੍ਮਸਙ੍ਗਣਿਮਾਤਿਕਾ॥

ਅਭਿਧਮ੍ਮਮਾਤਿਕਾਪਾਲ਼ਿ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

॥ ਨਮੋ ਤਸ੍ਸ ਭਗਵਤੋ ਅਰਹਤੋ ਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧਸ੍ਸ॥

ਮੋਹਵਿਚ੍ਛੇਦਨੀ

ਗਨ੍ਥਾਰਮ੍ਭਕਥਾ

੧. ਕਾਰੁਞ੍ਞਭਾਵਿਤਂ ਯਸ੍ਸ, ਞਾਣਚਕ੍ਖੁ ਮਹੋਦਯਂ।
ਅਨ੍ਧਭੂਤਸ੍ਸ ਲੋਕਸ੍ਸ, ਜਾਤਂ ਸਾਮਞ੍ਞਲੋਚਨਂ॥

੨. ਤਂ ਬੁਦ੍ਧਂ ਸੁਗਤਂ ਧੀਰਂ, ਸਸਦ੍ਧਮ੍ਮਂ ਸਸਾਵਕਂ।
ਵਨ੍ਦਿਤ੍ਵਾਨੁਸ੍ਸਰਿਤ੍ਵਾ ਚ, ਥੋਮੇਤ੍ਵਾ ਚ ਵਿਨਾਯਕਂ॥

੩. ਥੇਰੇ ਚ ਥਿਰਸੀਲਾਦਿ-ਗੁਣਾਲਙ੍ਕਾਰਸੋਭਿਤੇ।
ਸਾਸਨੁਜ੍ਜੋਤਕੇ ਧੀਰੇ, ਪੁਬ੍ਬਕੇ ਵਂਸਪਾਲਕੇ॥

੪. ਵਿਸੁਦ੍ਧਿਦੇਵਦੇਵੋ ਯਂ, ਦੇਵਾਨਂ ਤਿਦਸਾਲਯੇ।
ਪਞ੍ਞਾਯ ਦੇਸਯੀ ਤਸ੍ਸ, ਅਭਿਧਮ੍ਮਸ੍ਸ ਮਾਤਿਕਾ॥

੫. ਯਾ ਤਸ੍ਸਾ ਵਿਪੁਲਤ੍ਥਾਯ, ਧਮ੍ਮਸਙ੍ਗਣਿਆਦਿਹਿ।
ਅਨੇਕੇਹਿ ਪਕਾਰੇਹਿ, ਪਾਲ਼ਿਅਟ੍ਠਕਥਾਹਿ ਚ॥

੬. ਅਤ੍ਥੋ ਵਿਨਿਚ੍ਛਯੋ ਚੇਵ,
ਵਿਭਤ੍ਤੋ ਸਾਗਰੂਪਮੋ।
ਅਨਨ੍ਤਨਯਵੋਕਿਣ੍ਣੋ,
ਦੁਕ੍ਖੋਗਾਹੋ ਯਤੋ ਤਤੋ॥

੭. ਸਮਾਸੇਨਾਭਿਧਮ੍ਮਤ੍ਥਂ, ਮਾਤਿਕਾਮੁਖਤੋਖਿਲਂ।
ਞਾਤੁਕਾਮੇਹਿ ਸੁਦ੍ਧੇਹਿ, ਅਨ੍ਤੇਵਾਸੀਹਿ ਯਾਚਿਤੋ॥

੮. ਸਙ੍ਕਡ੍ਢਿਤ੍ਵਾਨ ਨਯਤੋ, ਪਾਲ਼ਿਅਟ੍ਠਕਥਾਗਤਂ।
ਅਤ੍ਥਂ ਵਿਨਿਚ੍ਛਯਞ੍ਚੇਵ, ਸਮਾਸੇਨ ਨਿਰਾਕੁਲਂ॥

੯. ਸਾਮਤ੍ਥਿਯਗਤਂ ਅਤ੍ਥਂ, ਨਿਕਾਯਨ੍ਤਰਨਿਸ੍ਸਟਂ।
ਮਹਾਵਿਹਾਰਵਾਸੀਨਂ, ਕਮਾਭਤਨਯਾਨੁਗਂ॥

੧੦. ਦੀਪਯਨ੍ਤੋ ਨਯਞ੍ਞੂਨਂ, ਸਦਾ ਸਮ੍ਮੋਦਕਾਰਿਨਿਂ।
ਮੋਹਵਿਚ੍ਛੇਦਨਿਂ ਨਾਮ, ਕਰਿਸ੍ਸਾਮਤ੍ਥਵਣ੍ਣਨਨ੍ਤਿ॥

ਗਨ੍ਥਾਰਮ੍ਭਕਥਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੧. ਧਮ੍ਮਸਙ੍ਗਣੀਮਾਤਿਕਾ

ਤਿਕਪਦਤ੍ਥਵਣ੍ਣਨਾ

ਤਤ੍ਥ **ਅਭਿਧਮ੍ਮਸ੍ਸ ਮਾਤਿਕਾ**ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਕੇਨਟ੍ਠੇਨ **ਅਭਿਧਮ੍ਮੋ**? ਧਮ੍ਮਾਤਿਰੇਕਧਮ੍ਮਵਿਸੇਸਟ੍ਠੇਨ। ਅਤਿਰੇਕਵਿਸੇਸਤ੍ਥਦੀਪਕੋ ਹਿ ਏਤ੍ਥ ਅਭਿ-ਸਦ੍ਦੋ ''ਬਾਲ੍ਹਾ ਮੇ ਦੁਕ੍ਖਾ ਵੇਦਨਾ ਅਭਿਕ੍ਕਮਨ੍ਤਿ, ਨੋ ਪਟਿਕ੍ਕਮਨ੍ਤਿ (ਸੰ॰ ਨਿ॰ ੪.੮੭; ੫.੧੯੫, ੧੦੨੨; ਮ॰ ਨਿ॰ ੩.੩੮੪, ੩੮੯), ਅਭਿਕ੍ਕਨ੍ਤਵਣ੍ਣਾ''ਤਿਆਦੀਸੁ (ਸੰ॰ ਨਿ॰ ੧.੧; ਖੁ॰ ਪਾ॰ ੫.੧; ਸੁ॰ ਨਿ॰ ਮਙ੍ਗਲਸੁਤ੍ਤ; ਵਿ॰ ਵ॰ ੮੫੭) ਵਿਯ, ਤਸ੍ਮਾ ਯਥਾ ਸਮੁਸ੍ਸਿਤੇਸੁ ਬਹੂਸੁ ਛਤ੍ਤੇਸੁ ਚੇਵ ਧਜੇਸੁ ਚ ਯਂ ਅਤਿਰੇਕਪ੍ਪਮਾਣਂ, ਵਿਸੇਸਵਣ੍ਣਸਣ੍ਠਾਨਞ੍ਚ ਛਤ੍ਤਂ, ਤਂ ਅਤਿਚ੍ਛਤ੍ਤਂ, ਯੋ ਅਤਿਰੇਕਪ੍ਪਮਾਣੋ, ਵਿਸੇਸਵਣ੍ਣਸਣ੍ਠਾਨੋ ਚ ਧਜੋ, ਸੋ ਅਤਿਦ੍ਧਜੋਤਿ ਚ ਵੁਚ੍ਚਤਿ, ਏਵਮੇਵ ਅਯਮ੍ਪਿ ਧਮ੍ਮੋ ਧਮ੍ਮਾਤਿਰੇਕਧਮ੍ਮਵਿਸੇਸਟ੍ਠੇਨ ''ਅਭਿਧਮ੍ਮੋ''ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। ਭਗਵਤਾ ਹਿ ਸੁਤ੍ਤਨ੍ਤਂ ਪਤ੍ਵਾ ਖਨ੍ਧਾਯਤਨਧਾਤੁਸਚ੍ਚਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਪਚ੍ਚਯਾਕਾਰਾਦਯੋ ਧਮ੍ਮਾ ਏਕਦੇਸੇਨ ਵਿਭਤ੍ਤਾ, ਨ ਨਿਪ੍ਪਦੇਸੇਨ, ਅਭਿਧਮ੍ਮਂ ਪਤ੍ਵਾ ਪਨ ਅਨੇਕੇਹਿ ਨਯਵਿਸੇਸੇਹਿ ਨਿਪ੍ਪਦੇਸਤੋਵ ਵਿਭਤ੍ਤਾ। ਏਵਂ ਧਮ੍ਮਾਤਿਰੇਕਧਮ੍ਮਵਿਸੇਸਟ੍ਠੇਨ ''ਅਭਿਧਮ੍ਮੋ''ਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ।

ਕੇਨਟ੍ਠੇਨ **ਮਾਤਿਕਾ**? ਮਾਤੁਸਮਟ੍ਠੇਨ। ਮਾਤਾ ਵਿਯਾਤਿ ਹਿ ਮਾਤਿਕਾ ਯਥਾ ਪਦੁਮਿਕਂ ਮੁਖਨ੍ਤਿ। ਯਥਾ ਹਿ ਮਾਤਾ ਨਾਨਾਵਿਧੇ ਪੁਤ੍ਤੇ ਪਸਵਤਿ, ਤੇ ਪਾਲੇਤਿ, ਪੋਸੇਤਿ ਚ, ਏਵਮਯਮ੍ਪਿ ਨਾਨਾਵਿਧੇ ਧਮ੍ਮੇ, ਅਤ੍ਥੇ ਚ ਪਸਵਤਿ, ਤੇ ਚ ਅਵਿਨਸ੍ਸਮਾਨੇ ਪਾਲੇਤਿ, ਪੋਸੇਤਿ ਚ, ਤਸ੍ਮਾ ''ਮਾਤਿਕਾ''ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। ਮਾਤਿਕਂ ਹਿ ਨਿਸ੍ਸਾਯ ਧਮ੍ਮਸਙ੍ਗਣੀਆਦਿਸਤ੍ਤਪ੍ਪਕਰਣਵਸੇਨ ਵਿਤ੍ਥਾਰਿਯਮਾਨਾ ਅਨਨ੍ਤਾਪਰਿਮਾਣਾ ਧਮ੍ਮਾ, ਅਤ੍ਥਾ ਚ ਤਾਯ ਪਸੁਤਾ, ਪਾਲਿਤਾ, ਪੋਸਿਤਾ ਵਿਯ ਚ ਹੋਨ੍ਤਿ। ਤਥਾ ਹਿ **ਧਮ੍ਮਸਙ੍ਗਣਿਪ੍ਪਕਰਣੇ** ਚਤਸ੍ਸੋ ਵਿਭਤ੍ਤਿਯੋ ਚਿਤ੍ਤਵਿਭਤ੍ਤਿ ਰੂਪਵਿਭਤ੍ਤਿ ਨਿਕ੍ਖੇਪਰਾਸਿ ਅਤ੍ਥੁਦ੍ਧਾਰੋਤਿ । ਤਤ੍ਥ ਨਾਨਾਨਯੇਹਿ ਏਕੂਨਨਵੁਤਿਚਿਤ੍ਤਵਿਭਾਵਿਨੀ ਚਿਤ੍ਤਵਿਭਤ੍ਤਿ ਵਿਤ੍ਥਾਰਿਯਮਾਨਾ ਅਨਨ੍ਤਾਪਰਿਮਾਣਭਾਣਵਾਰਾ ਹੋਤਿ, ਤਦਨਨ੍ਤਰਂ ਏਕਵਿਧਾਦਿਨਾ ਰੂਪਵਿਭਾਵਿਨੀ ਰੂਪਵਿਭਤ੍ਤਿ ਵਿਤ੍ਥਾਰਿਯਮਾਨਾ ਅਨਨ੍ਤਾਪਰਿਮਾਣਭਾਣਵਾਰਾ ਹੋਤਿ, ਤਦਨਨ੍ਤਰਂ ਮੂਲਖਨ੍ਧਦ੍ਵਾਰਾਦੀਨਿ ਨਿਕ੍ਖਿਪਿਤ੍ਵਾ ਦੇਸਿਤੋ ਨਿਕ੍ਖੇਪਰਾਸਿ ਵਿਤ੍ਥਾਰਿਯਮਾਨੋ ਅਨਨ੍ਤਾਪਰਿਮਾਣਭਾਣਵਾਰੋ ਹੋਤਿ, ਤਦਨਨ੍ਤਰਂ ਤੇਪਿਟਕਸ੍ਸ ਬੁਦ੍ਧਵਚਨਸ੍ਸ ਅਟ੍ਠਕਥਾਭੂਤੋ ਅਤ੍ਥੁਦ੍ਧਾਰੋ ਵਿਤ੍ਥਾਰਿਯਮਾਨੋ ਅਨਨ੍ਤਾਪਰਿਮਾਣਭਾਣਵਾਰੋ ਹੋਤਿ। ਏਵਮਿਦਂ ਧਮ੍ਮਸਙ੍ਗਣਿਪ੍ਪਕਰਣਂ ਵਾਚਨਾਮਗ੍ਗਤੋ ਅਤਿਰੇਕਤੇਰਸਮਤ੍ਤਭਾਣਵਾਰਮ੍ਪਿ ਸਮਾਨਂ ਵਿਤ੍ਥਾਰਿਯਮਾਨਂ ਅਨਨ੍ਤਾਪਰਿਮਾਣਭਾਣਵਾਰਂ ਹੋਤਿ।

ਤਥਾ **ਵਿਭਙ੍ਗਪ੍ਪਕਰਣੇ** ਖਨ੍ਧਵਿਭਙ੍ਗੋ ਆਯਤਨਧਾਤੁਸਚ੍ਚਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਪਚ੍ਚਯਾਕਾਰਸਤਿਪਟ੍ਠਾਨਸਮ੍ਮਪ੍ਪਧਾਨਇਦ੍ਧਿਪਾਦਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਮਗ੍ਗਝਾਨਅਪ੍ਪਮਞ੍ਞਾਸਿਕ੍ਖਾਪਦਪਟਿਸਮ੍ਭਿਦਾਞਾਣਖੁਦ੍ਦਕਵਤ੍ਥੁਧਮ੍ਮਹਦਯਵਿਭਙ੍ਗਾਤਿ ਅਟ੍ਠਾਰਸ ਵਿਭਙ੍ਗਾ ਵਿਭਤ੍ਤਾ, ਤੇ ਸੁਤ੍ਤਨ੍ਤਭਾਜਨੀਯਅਭਿਧਮ੍ਮਭਾਜਨੀਯਾਦਿਨਾਨਾਨਯੇਹਿ ਵਿਤ੍ਥਾਰਿਯਮਾਨਾ ਪਚ੍ਚੇਕਂ ਅਨਨ੍ਤਾਪਰਿਮਾਣਭਾਣਵਾਰਾ ਹੋਨ੍ਤਿ। ਏਵਮਿਦਂ ਵਿਭਙ੍ਗਪ੍ਪਕਰਣਂ ਵਾਚਨਾਮਗ੍ਗਤੋ ਪਞ੍ਚਤਿਂਸਮਤ੍ਤਭਾਣਵਾਰਮ੍ਪਿ ਸਮਾਨਂ ਵਿਤ੍ਥਾਰਿਯਮਾਨਂ ਅਨਨ੍ਤਾਪਰਿਮਾਣਭਾਣਵਾਰਂ ਹੋਤਿ।

ਤਥਾ **ਧਾਤੁਕਥਾਪਕਰਣਂ** ''ਸਙ੍ਗਹੋ ਅਸਙ੍ਗਹੋ''ਤਿਆਦਿਨਾ ਚੁਦ੍ਦਸਵਿਧੇਨ ਵਿਭਤ੍ਤਂ ਵਾਚਨਾਮਗ੍ਗਤੋ ਅਤਿਰੇਕਛਭਾਣਵਾਰਮਤ੍ਤਮ੍ਪਿ ਸਮਾਨਂ ਵਿਤ੍ਥਾਰਿਯਮਾਨਂ ਅਨਨ੍ਤਾਪਰਿਮਾਣਭਾਣਵਾਰਂ ਹੋਤਿ।

ਤਥਾ **ਪੁਗ੍ਗਲਪਞ੍ਞਤ੍ਤਿਪ੍ਪਕਰਣਂ** ਖਨ੍ਧਪਞ੍ਞਤ੍ਤਿ ਆਯਤਨਧਾਤੁਸਚ੍ਚਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਪੁਗ੍ਗਲਪਞ੍ਞਤ੍ਤੀਤਿ ਛਬ੍ਬਿਧੇਨ ਵਿਭਤ੍ਤਂ ਵਾਚਨਾਮਗ੍ਗਤੋ ਅਤਿਰੇਕਪਞ੍ਚਭਾਣਵਾਰਮਤ੍ਤਮ੍ਪਿ ਵਿਤ੍ਥਾਰਿਯਮਾਨਂ ਅਨਨ੍ਤਾਪਰਿਮਾਣਭਾਣਵਾਰਂ ਹੋਤਿ।

ਤਥਾ **ਕਥਾਵਤ੍ਥੁਪ੍ਪਕਰਣਂ** ਸਕਵਾਦੇ ਪਞ੍ਚ ਸੁਤ੍ਤਸਤਾਨਿ, ਪਰਵਾਦੇ ਪਞ੍ਚ ਸੁਤ੍ਤਸਤਾਨੀਤਿ ਸੁਤ੍ਤਸਹਸ੍ਸਂ ਸਮੋਧਾਨੇਤ੍ਵਾ ਵਿਭਤ੍ਤਂ ਵਾਚਨਾਮਗ੍ਗਤੋ ਸਙ੍ਗੀਤਿਆਰੋਪਿਤਨਯੇਨ ਦੀਘਨਿਕਾਯਪ੍ਪਮਾਣਮ੍ਪਿ ਵਿਤ੍ਥਾਰਿਯਮਾਨਂ ਅਨਨ੍ਤਾਪਰਿਮਾਣਭਾਣਵਾਰਂ ਹੋਤਿ।

ਤਥਾ **ਯਮਕਪ੍ਪਕਰਣਂ** ਮੂਲਯਮਕਂ ਖਨ੍ਧਾਯਤਨਧਾਤੁਸਚ੍ਚਸਙ੍ਖਾਰਅਨੁਸਯਚਿਤ੍ਤਧਮ੍ਮਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਯਮਕਨ੍ਤਿ ਦਸਵਿਧੇਨ ਵਿਭਤ੍ਤਂ ਵਾਚਨਾਮਗ੍ਗਤੋ ਵੀਸਭਾਣਵਾਰਸਤਮ੍ਪਿ ਵਿਤ੍ਥਾਰਿਯਮਾਨਂ ਅਨਨ੍ਤਾਪਰਿਮਾਣਭਾਣਵਾਰਂ ਹੋਤਿ।

ਪਟ੍ਠਾਨਪ੍ਪਕਰਣਂ ਹੇਤੁਪਚ੍ਚਯਆਰਮ੍ਮਣਪਚ੍ਚਯਾਦਿਚਤੁਵੀਸਤਿਪਚ੍ਚਯੇ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਤਿਕਪਟ੍ਠਾਨਾਦਿਚਤੁਵੀਸਤਿਵਿਧੇਨ ਵਿਭਤ੍ਤਂ ਪਚ੍ਚੇਕਂ ਕਤਿਪਯਭਾਣਵਾਰਮ੍ਪਿ ਵਿਤ੍ਥਾਰਿਯਮਾਨਂ ਅਨਨ੍ਤਾਪਰਿਮਾਣਭਾਣਵਾਰਂ ਹੋਤਿ। ਏਵਂ ਅਨਨ੍ਤਾਪਰਿਮਾਣਾਨਂ ਧਮ੍ਮਾਨਂ, ਅਤ੍ਥਾਨਞ੍ਚ ਪਸਵਨਤੋ, ਪਾਲਨਤੋ, ਪੋਸਨਤੋ ਚ ''ਮਾਤਾ ਵਿਯਾਤਿ ਮਾਤਿਕਾ''ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। ਪਾਲਨਪੋਸਨਞ੍ਚੇਤ੍ਥ ਸਮ੍ਮੁਟ੍ਠਾਨਂ, ਵਿਰਦ੍ਧਾਨਞ੍ਚ ਪਾਲ਼ਿਅਤ੍ਥਾਨਂ ਮਾਤਿਕਾਨੁਸਾਰੇਨ ਸਲ੍ਲਕ੍ਖੇਤ੍ਵਾ ਸਮਾਨਯਨਤੋ, ਰਕ੍ਖਣਤੋ ਚ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਂ। ਸਾ ਪਨਾਯਂ ਪਰਿਚ੍ਛੇਦਤੋ ਧਮ੍ਮਸਙ੍ਗਣੀਮਾਤਿਕਾ ਵਿਭਙ੍ਗਮਾਤਿਕਾ ਧਾਤੁਕਥਾਮਾਤਿਕਾ ਪੁਗ੍ਗਲਪਞ੍ਞਤ੍ਤਿਮਾਤਿਕਾ ਕਥਾਵਤ੍ਥੁਮਾਤਿਕਾ ਯਮਕਮਾਤਿਕਾ ਪਟ੍ਠਾਨਮਾਤਿਕਾਤਿ ਸਤ੍ਤਨ੍ਨਂ ਪਕਰਣਾਨਂ ਆਦਿਮ੍ਹਿ ਠਪਿਤਾ ਸਤ੍ਤਵਿਧਾ ਹੋਤਿ।

ਤਤ੍ਥ ਧਮ੍ਮਸਙ੍ਗਣੀਮਾਤਿਕਾ ਆਦਿ, ਸਾਪਿ ਤਿਕਮਾਤਿਕਾ ਦੁਕਮਾਤਿਕਾਤਿ ਦੁਵਿਧਾ। ਤਤ੍ਥ ਦ੍ਵਾਵੀਸਤਿ ਤਿਕਾ **ਤਿਕਮਾਤਿਕਾ** ਨਾਮ। ਦ੍ਵੇਚਤ੍ਤਾਲੀਸਸਤਦੁਕਾ **ਦੁਕਮਾਤਿਕਾ** ਨਾਮ, ਸਾ ਪੁਨ ਆਹਚ੍ਚਭਾਸਿਤਾ ਸਾਵਕਭਾਸਿਤਾਤਿ ਦੁਵਿਧਾ। ਤਤ੍ਥ ਦ੍ਵਾਵੀਸਤਿ ਤਿਕਾ ਚੇਵ, ''ਹੇਤੂ ਧਮ੍ਮਾ ਨ ਹੇਤੂ ਧਮ੍ਮਾ...ਪੇ॰... ਸਰਣਾ ਧਮ੍ਮਾ ਅਰਣਾ ਧਮ੍ਮਾ''ਤਿ ਇਮੇ ਚ ਸਤਂ ਦੁਕਾਤਿ ਅਯਂ **ਆਹਚ੍ਚਭਾਸਿਤਾ** ਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧਦੇਸਿਤਾ ਸਤ੍ਤਨ੍ਨਂ ਪਕਰਣਾਨਂ ਮਾਤਿਕਾ ਨਾਮ, ਤਦਨਨ੍ਤਰਾ ''ਵਿਜ੍ਜਾਭਾਗਿਨੋ ਧਮ੍ਮਾ ਅਵਿਜ੍ਜਾਭਾਗਿਨੋ ਧਮ੍ਮਾ...ਪੇ॰... ਖਯੇਞਾਣਂ ਅਨੁਪ੍ਪਾਦੇਞਾਣ''ਨ੍ਤਿ ਇਮੇ ਦ੍ਵਾਚਤ੍ਤਾਲੀਸ ਸੁਤ੍ਤਨ੍ਤਿਕਦੁਕਾ ਧਮ੍ਮਸੇਨਾਪਤਿਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤਤ੍ਥੇਰੇਨ ਠਪਿਤਤ੍ਤਾ **ਸਾਵਕਭਾਸਿਤਾ** ਨਾਮ।

ਇਮੇ ਠਪੇਨ੍ਤੋ ਪਨ ਥੇਰੋ ਨ ਸਾਮੁਕ੍ਕੰਸਿਕੇਨ ਅਤ੍ਤਨੋ ਞਾਣੇਨ ਠਪੇਸਿ, ਏਕੁਤ੍ਤਰਿਯੰ ਪਨ ਏਕਕਨਿਪਾਤਦੁਕਨਿਪਾਤਸਙ੍ਗੀਤਿਸੁਤ੍ਤਦਸੁਤ੍ਤਰਸੁਤ੍ਤੇਹਿ ਸਮੋਧਾਨੇਤ੍ਵਾ ਆਭਿਧਮ੍ਮਿਕਤ੍ਥੇਰਾਨੰ ਸੁਤ੍ਤਨ੍ਤੰ ਪਤ੍ਵਾ ਅਕਿਲਮਨਤ੍ਥੰ ਠਪੇਸਿ।

ਸਾ ਪੁਨ ਸਪ੍ਪਦੇਸਨਿਪ੍ਪਦੇਸਵਸੇਨ ਦ੍ਵੇ ਕੋਟ੍ਠਾਸਾ ਹੋਨ੍ਤਿ। ਏਤ੍ਥ ਹਿ ਨਵ ਤਿਕਾ, ਏਕਸਤ੍ਤਤਿ ਚ ਦੁਕਾ ਸਪ੍ਪਦੇਸਾਨੰ ਸਾਵਸੇਸਾਨੰ ਨਾਮਰੂਪਾਨੰ ਪਰਿਗ੍ਗਹਿਤਤ੍ਤਾ **ਸਪ੍ਪਦੇਸਾ** ਨਾਮ, ਅਵਸੇਸਾ ਤੇਰਸ ਤਿਕਾ, ਏਕਸਤ੍ਤਤਿ ਚ ਦੁਕਾ ਨਿਪ੍ਪਦੇਸਾਨੰ ਨਿਰਵਸੇਸਾਨੰ ਨਾਮਰੂਪਾਨੰ ਗਹਿਤਤ੍ਤਾ **ਨਿਪ੍ਪਦੇਸਾ** ਨਾਮ। ਤੇਸੰ ਵਿਭਾਗੋ ਤਤ੍ਥ ਤਤ੍ਥੇਵ ਆਵਿਭਵਿਸ੍ਸਤਿ। ਤਥਾ ਨਾਮਲਾਭਵਸੇਨ ਦ੍ਵਿਧਾ। ਸਬ੍ਬੇਵ ਹਿ ਏਤੇ ਤਿਕਦੁਕਾ ਆਦਿਪਦਵਸੇਨ, ਸਬ੍ਬਪਦਵਸੇਨ ਚਾਤਿ ਦ੍ਵਿਧਾ ਨਾਮੰ ਲਭਨ੍ਤਿ। ਤਤ੍ਥ ‘‘ਕੁਸਲਾ ਧਮ੍ਮਾ, ਅਕੁਸਲਾ ਧਮ੍ਮਾ, ਅਬ੍ਯਾਕਤਾ ਧਮ੍ਮਾ’’ਤਿ ਅਯੰ ਤਾਵ **ਆਦਿਪਦਵਸੇਨ** ਲਦ੍ਧਨਾਮੋ ਕੁਸਲਤ੍ਤਿਕੋ ਨਾਮ। ‘‘ਸੁਖਾਯ ਵੇਦਨਾਯ ਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਾ ਧਮ੍ਮਾ...ਪੇ॰... ਧਮ੍ਮਾ’’ਤਿ ਅਯੰ **ਸਬ੍ਬਪਦਵਸੇਨ** ਲਦ੍ਧਨਾਮੋ ਵੇਦਨਾਤ੍ਤਿਕੋ ਨਾਮ। ਏਵੰ ਸਬ੍ਬੇਸਮ੍ਪਿ ਤਿਕਦੁਕਾਨੰ ਨਾਮੰ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੰ।

ਸਾ ਪਨੇਸਾ ਪਞ੍ਚਦਸਹਿ ਪਰਿਚ੍ਛੇਦੇਹਿ ਵਵਤ੍ਥਿਤਾ। ਤਿਕਾਨੰ ਹਿ ਏਕੋ ਪਰਿਚ੍ਛੇਦੋ, ਦੁਕਾਨੰ ਚੁਦ੍ਦਸ । ‘‘ਹੇਤੂ ਧਮ੍ਮਾ ਨਹੇਤੂ ਧਮ੍ਮਾ’’ਤਿਆਦਯੋ ਹਿ ਛ ਦੁਕਾ ਗਨ੍ਥਤੋ ਚ ਅਤ੍ਥਤੋ ਚ ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਸਮ੍ਬਨ੍ਧੇਨ ਕਣ੍ਣਿਕਾ ਵਿਯ, ਘਟਾ ਵਿਯ ਚ ਹੁਤ੍ਵਾ ਠਿਤਤ੍ਤਾ ‘‘ਹੇਤੁਗੋਚ੍ਛਕੋ’’ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। ਤਤੋ ਅਪਰੇ ‘‘ਸਪ੍ਪਚ੍ਚਯਾ ਧਮ੍ਮਾ’’ਤਿਆਦਯੋ ਸਤ੍ਤ ਦੁਕਾ ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞੰ ਅਸਮ੍ਬਨ੍ਧਾ ਕੇਵਲੰ ਦੁਕਸਾਮਞ੍ਞੇਨ ਉਚ੍ਚਿਨਿਤ੍ਵਾ ਗੋਚ੍ਛਕਨ੍ਤਰੇ ਠਪਿਤਤ੍ਤਾ, ਅਞ੍ਞੇਹਿ ਚ ਅਨ੍ਤਰਦੁਕੇਹਿ ਚੂਲਕਤ੍ਤਾ ‘‘ਚੂਲਨ੍ਤਰਦੁਕਾ’’ਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ। ਤਤੋ ਪਰੰ ਆਸਵਦੁਕਾਦੀਨੰ ਛਨ੍ਨੰ ਦੁਕਾਨੰ ਵਸੇਨ ਆਸਵਗੋਚ੍ਛਕੋ ਨਾਮ। ਤਤੋ ਸੰਯੋਜਨਦੁਕਾਦੀਨੰ ਛਨ੍ਨੰ ਵਸੇਨ ਸੰਯੋਜਨਗੋਚ੍ਛਕੋ ਨਾਮ। ਤਥਾ ਗਨ੍ਥਓਘਯੋਗਨੀਵਰਣਦੁਕਾਦੀਨੰ ਛਨ੍ਨੰ ਛਨ੍ਨੰ ਵਸੇਨ ਗਨ੍ਥਓਘਯੋਗਨੀਵਰਣਗੋਚ੍ਛਕਾ ਨਾਮ। ਪਰਾਮਾਸਦੁਕਾਦੀਨੰ ਪਞ੍ਚਨ੍ਨੰ ਵਸੇਨ ਪਰਾਮਾਸਗੋਚ੍ਛਕੋ ਨਾਮ। ਤਤੋ ਪਰੰ ਸਾਰਮ੍ਮਣਦੁਕਾਦਯੋ ਚਤੁਦ੍ਦਸ ਦੁਕਾ ਮਹਨ੍ਤਰਦੁਕਾ ਨਾਮ। ਤਤੋ ਪਰੰ ਉਪਾਦਾਨਦੁਕਾਦਯੋ ਛ ਦੁਕਾ ਉਪਾਦਾਨਗੋਚ੍ਛਕੋ ਨਾਮ। ਤਤੋ ਕਿਲੇਸਦੁਕਾਦਯੋ ਅਟ੍ਠਦੁਕਾ ਕਿਲੇਸਗੋਚ੍ਛਕੋ ਨਾਮ। ਤਤੋ ਪਰੰ ਦਸ੍ਸਨੇਨਪਹਾਤਬ੍ਬਦੁਕਾਦਯੋ ਅਟ੍ਠਾਰਸ ਦੁਕਾ ਅਭਿਧਮ੍ਮਮਾਤਿਕਾਯ ਪਰਿਯੋਸਾਨੇ ਠਪਿਤਤ੍ਤਾ ਪਿਟ੍ਠਿਦੁਕਾ ਨਾਮ। ਵਿਜ੍ਜਾਭਾਗਿਯਦੁਕਾਦਯੋ ਪਨ ਦ੍ਵਾਚਤ੍ਤਾਲੀਸ ਦੁਕਾ ਸੁਤ੍ਤਨ੍ਤਿਕਦੁਕਾ ਨਾਮ। ਏਵਮੇਤਿਸ੍ਸਾ ਪਞ੍ਚਦਸਹਿ ਪਰਿਚ੍ਛੇਦੇਹਿ ਵਵਤ੍ਥਿਤਾਯ ਤਾਵ ਅਯੰ ਅਤ੍ਥਵਣ੍ਣਨਾ ਭਵਿਸ੍ਸਤਿ।

ਕੁਸਲਤ੍ਤਿਕਵਣ੍ਣਨਾ

ਯਸ੍ਮਾ ਪਨੇਤ੍ਥ ਤਿਕਮਾਤਿਕਾ ਆਦਿ, ਤਤ੍ਰਾਪਿ ਕੁਸਲਤ੍ਤਿਕੋ ਆਦਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਕੁਸਲਤ੍ਤਿਕਸ੍ਸ ਤਾਵ –

ਅਤ੍ਥਤੋ ਭੂਮਿਭੇਦਾ ਚ, ਪਚ੍ਚੇਕੰ ਸਮ੍ਪਯੋਗਤੋ।
ਉਦ੍ਦੇਸਤੋ ਚ ਧਮ੍ਮਾਨੰ, ਲਕ੍ਖਣਾਦਿਵਿਭਾਗਤੋ॥

ਸਙ੍ਗਹਾ ਸੁਞ੍ਞਤੋ ਚੇਵ, ਵਿਸਯਾਦਿਪ੍ਪਭੇਦਤੋ।
ਯਥਾਨੁਰੂਪੰ ਸਬ੍ਬਤ੍ਥ, ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ ਵਿਨਿਚ੍ਛਯੋ॥

ਤਤ੍ਥ **ਅਤ੍ਥਤੋ** ਤਾਵ **ਕੁਸਲਾ ਧਮ੍ਮਾ**ਤਿ ਏਤ੍ਥ **ਕੁਸਲ**ਸਦ੍ਦੋ ਆਰੋਗ੍ਯਾਨਵਜ੍ਜਛੇਕਸੁਖਵਿਪਾਕੇਸੁ ਦਿਸ੍ਸਤਿ। ਅਯੰ ਹਿ ‘‘ਕਚ੍ਚਿ ਨੁ ਭੋਤੋ ਕੁਸਲੰ, ਕਚ੍ਚਿ ਭੋਤੋ ਅਨਾਮਯ’’ਨ੍ਤਿਆਦੀਸੁ (ਜਾ॰ ੧.੧੫.੨੪੬; ੨.੨੦.੧੨੯) ਆਰੋਗ੍ਯੇ ਦਿਸ੍ਸਤਿ। ‘‘ਕਤਮੋ ਪਨ, ਭਨ੍ਤੇ, ਕਾਯਸਮਾਚਾਰੋ ਕੁਸਲੋ ? ਯੋ ਖੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਕਾਯਸਮਾਚਾਰੋ ਅਨਵਜ੍ਜੋ’’ਤਿਆਦੀਸੁ (ਮ॰ ਨਿ॰ ੨.੩੬੧) ਅਨਵਜ੍ਜੇ। ‘‘ਕੁਸਲੋ ਤ੍ਵੰ ਰਥਸ੍ਸ ਅਙ੍ਗਪਚ੍ਚਙ੍ਗਾਨ’’ਨ੍ਤਿਆਦੀਸੁ (ਮ॰ ਨਿ॰ ੨.੮੭) ਛੇਕੇ। ‘‘ਕੁਸਲਸ੍ਸ ਕਮ੍ਮਸ੍ਸ ਕਤਤ੍ਤਾ ਉਪਚਿਤਤ੍ਤਾ’’ਤਿਆਦੀਸੁ (ਧ॰ ਸ॰ ੪੩੧) ਸੁਖਵਿਪਾਕੇ। ਸ੍ਵਾਯਮਿਧ ਆਰੋਗ੍ਯੇਪਿ ਅਨਵਜ੍ਜੇਪਿ ਸੁਖਵਿਪਾਕੇਪਿ ਵਤ੍ਤਤਿ। ਯਥੇਵ ਹਿ ਰੂਪਕਾਯੇ ਨਿਬ੍ਬ੍ਯਾਧਿਤਾਯ ਆਰੋਗ੍ਯਟ੍ਠੇਨ ਕੁਸਲੰ ਵੁਤ੍ਤੰ, ਏਵੰ ਅਰੂਪਧਮ੍ਮੇਪਿ ਕਿਲੇਸਬ੍ਯਾਧਿਨੋ ਅਭਾਵੇਨ ਆਰੋਗ੍ਯਟ੍ਠੇਨ ਕੁਸਲੰ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੰ। ਕਿਲੇਸਵਜ੍ਜਸ੍ਸ ਪਨ ਅਭਾਵਾ ਅਨਵਜ੍ਜਟ੍ਠੇਨ ਕੁਸਲੰ।

ਧਮ੍ਮ-ਸਦ੍ਦੋ ਪਨਾਯੰ ਪਰਿਯਤ੍ਤਿਹੇਤੁਗੁਣਨਿਸ੍ਸਤ੍ਤਨਿਜ੍ਜੀਵਤਾਦੀਸੁ ਦਿਸ੍ਸਤਿ। ਅਯੰ ਹਿ ‘‘ਧਮ੍ਮੰ ਪਰਿਯਾਪੁਣਾਤਿ ਸੁਤ੍ਤੰ ਗੇਯ੍ਯ’’ਨ੍ਤਿਆਦੀਸੁ (ਅ॰ ਨਿ॰ ੪.੧੦੨) ਪਰਿਯਤ੍ਤਿਯੰ ਦਿਸ੍ਸਤਿ। ‘‘ਹੇਤੁਮ੍ਹਿ ਞਾਣੰ ਧਮ੍ਮਪਟਿਸਮ੍ਭਿਦਾ’’ਤਿਆਦੀਸੁ (ਵਿਭ॰ ੭੨੦) ਹੇਤੁਮ੍ਹਿ। ‘‘ਨ ਹਿ ਧਮ੍ਮੋ ਅਧਮ੍ਮੋ ਚ, ਉਭੋ ਸਮਵਿਪਾਕਿਨੋ’’ਤਿਆਦੀਸੁ (ਥੇਰਗਾ॰ ੩੦੪) ਗੁਣੇ। ‘‘ਧਮ੍ਮੇਸੁ ਧਮ੍ਮਾਨੁਪਸ੍ਸੀ ਵਿਹਰਤੀ’’ਤਿਆਦੀਸੁ (ਦੀ॰ ਨਿ॰ ੨.੩੭੩) ਨਿਸ੍ਸਤ੍ਤਨਿਜ੍ਜੀਵਤਾਯੰ, ਸ੍ਵਾਯਮਿਧਾਪਿ ਨਿਸ੍ਸਤ੍ਤਨਿਜ੍ਜੀਵਤਾਯਮੇਵ ਵਟ੍ਟਤਿ।

ਵਚਨਤ੍ਥੋ ਪਨੇਤ੍ਥ – ਕੁਚ੍ਛਿਤੇ ਪਾਪਧਮ੍ਮੇ ਸਲਯਨ੍ਤਿ ਚਲਯਨ੍ਤਿ ਕਮ੍ਪੇਨ੍ਤਿ ਵਿਦ੍ਧੰਸੇਨ੍ਤੀਤਿ **ਕੁਸਲਾ**। ਕੁਚ੍ਛਿਤੇਨ ਵਾ ਆਕਾਰੇਨ ਸਯਨ੍ਤੀਤਿ ਕੁਸਾ, ਤੇ ਕੁਸੇ ਲੁਨਨ੍ਤਿ ਛਿਨ੍ਦਨ੍ਤੀਤਿ ਕੁਸਲਾ। ਕੁਚ੍ਛਿਤਾਨੰ ਵਾ ਸਾਨਤੋ ਤਨੁਕਰਣਤੋ ਞਾਣੰ ਕੁਸੰ ਨਾਮ, ਤੇਨ ਕੁਸੇਨ ਲਾਤਬ੍ਬਾ ਪਰਿਵਤ੍ਤੇਤਬ੍ਬਾਤਿ ਕੁਸਲਾ। ਅਥ ਵਾ ਕੋਸਲ੍ਲੰ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਪਞ੍ਞਾ, ਤਤੋ ਕੋਸਲ੍ਲਤੋ ਸਮ੍ਭੂਤਤ੍ਤਾ ਕੁਸਲਾ। ਇਦੰ ਪਨ ਅਨਨ੍ਤਰੇ ਵੁਤ੍ਤਞ੍ਚਾਤਿ ਨਿਬ੍ਬਚਨਦ੍ਵਯੰ ਕਿਞ੍ਚਾਪਿ ਨਿਪ੍ਪਰਿਯਾਯਤੋ ਞਾਣਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਾਨਮੇਵ ਯੁਜ੍ਜਤਿ, ਰੁਲ਼੍ਹੀਵਸੇਨ ਪਨ ਤੰਸਦਿਸਤਾਯ ਞਾਣਵਿਪ੍ਪਯੁਤ੍ਤਾਨਮ੍ਪੀਤਿ ਗਹੇਤਬ੍ਬੰ। ਯਥਾ ਵਾ ਕੁਸਾ ਉਭਯਭਾਗਗਤੰ ਹਤ੍ਥਪ੍ਪਦੇਸੰ ਲੁਨਨ੍ਤਿ, ਏਵਮਿਮੇਪਿ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਾਨੁਪ੍ਪਨ੍ਨਭਾਵੇਨ ਉਭਯਭਾਗਗਤੰ ਸੰਕਿਲੇਸਪਕ੍ਖੰ ਲੁਨਨ੍ਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਕੁਸਾ ਵਿਯ ਲੁਨਨ੍ਤੀਤਿ ਕੁਸਲਾ। ਅਤ੍ਤਨੋ ਪਨ ਸਭਾਵੰ ਧਾਰੇਨ੍ਤੀਤਿ ਧਮ੍ਮਾ, ਧਾਰੀਯਨ੍ਤਿ ਵਾ ਪਚ੍ਚਯੇਹਿ, ਧਾਰੀਯਨ੍ਤਿ ਵਾ ਯਥਾਸਭਾਵਤੋ ਆਧਾਰੀਯਨ੍ਤੀਤਿਪਿ ਧਮ੍ਮਾ। ਨ ਕੁਸਲਾ **ਅਕੁਸਲਾ**, ਮਿਤ੍ਤਪਟਿਪਕ੍ਖਾ ਅਮਿਤ੍ਤਾ ਵਿਯ ਕੁਸਲਪਟਿਪਕ੍ਖਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਨ ਬ੍ਯਾਕਤਾਤਿ **ਅਬ੍ਯਾਕਤਾ**, ਕੁਸਲਾਕੁਸਲਭਾਵੇਨ ਅਕਥਿਤਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਤੇਸੁ ਅਨਵਜ੍ਜਸੁਖਵਿਪਾਕਲਕ੍ਖਣਾ ਕੁਸਲਾ, ਸਾਵਜ੍ਜਦੁਕ੍ਖਵਿਪਾਕਲਕ੍ਖਣਾ ਅਕੁਸਲਾ, ਅਵਿਪਾਕਲਕ੍ਖਣਾ ਅਬ੍ਯਾਕਤਾ।

ਕਿੰ ਪਨੇਤਾਨਿ ਕੁਸਲਾਤਿ ਵਾ ਧਮ੍ਮਾਤਿ ਵਾਤਿਆਦੀਨਿ ਏਕਤ੍ਥਾਨਿ, ਉਦਾਹੁ ਨਾਨਤ੍ਥਾਨੀਤਿ? ਕਿਞ੍ਚੇਤ੍ਥ ਯਦਿ ਤਾਵ ਏਕਤ੍ਥਾਨਿ, ‘‘ਕੁਸਲਾ ਧਮ੍ਮਾ’’ਤਿ ਇਦੰ ‘‘ਕੁਸਲਾ ਕੁਸਲਾ’’ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਸਦਿਸੰ ਹੋਤਿ। ਅਥ ਨਾਨਤ੍ਥਾਨਿ, ਤਿਕਦੁਕਾਨੰ ਛਕ੍ਕਚਤੁਕ੍ਕਭਾਵੋ ਆਪਜ੍ਜਤਿ, ਪਦਾਨਞ੍ਚ ਅਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋ ‘‘ਕੁਸਲਾ ਰੂਪੰ ਚਕ੍ਖੁਮਾ’’ਤਿਆਦੀਨੰ ਵਿਯ।

ਅਥਾਪਿ ਯਦਿ ਏਤਾਨਿ ਏਕਤ੍ਥਾਨਿ, ਕੁਸਲਾਕੁਸਲਾਬ੍ਯਾਕਤਪਦਾਨਂ ਤਿਣ੍ਣਮ੍ਪਿ ਧਮ੍ਮਾਨਂ ਧਮ੍ਮਸਭਾਵੇਨ ਏਕਤ੍ਤਾ ਕੁਸਲਾਦੀਨਮ੍ਪਿ ਏਕਤ੍ਤਂ ਆਪਜ੍ਜਤਿ। ਅਥ ''ਕੁਸਲਪਦਤੋ ਅਕੁਸਲਾਦਿਪਦਸ੍ਸ ਅਞ੍ਞਤ੍ਤਂ ਸਿਯਾ''ਤਿ ਵਦਥ, ਨ ਏਤਾਨਿ ਏਕਤ੍ਥਾਨਿ। ਤਦਾ ਧਮ੍ਮੋ ਨਾਮ ਭਾਵੋ। ਭਾਵਤੋ ਚ ਅਞ੍ਞੋ ਅਭਾਵੋਤਿ। ਏਵਂ ਅਞ੍ਞੋਞ੍ਞਾਪੇਕ੍ਖਾਯ ਅਭਾਵਤ੍ਤਮਾਪਨ੍ਨੇਹਿ ਧਮ੍ਮੇਹਿ ਅਨਞ੍ਞੋ ਕੁਸਲਾਦਯੋਪਿ ਅਭਾਵਾ ਏਵ ਸਿਯੁਨ੍ਤਿ? ਸਬ੍ਬਮੇਤਂ ਅਕਾਰਣਂ, ਕਸ੍ਮਾ? ਯਥਾਨੁਮਤਿਵੋਹਾਰਸਿਦ੍ਧਿਤੋ, ਨ ਹਿ ''ਕੁਸਲਾ ਧਮ੍ਮਾ''ਤਿਆਦੀਨਿ ਪਦਾਨਿ ਯਥਾ ਕੁਸਲਾ ਕੁਸਲਾਤਿ, ਏਵਂ ਅਤ੍ਥਵਿਸੇਸਾਭਾਵੇਨ ਪਣ੍ਡਿਤੇਹਿ ਅਨੁਮਤਾਨਿ, ਨਾਪਿ ਕੁਸਲਾ ਰੂਪਂ ਚਕ੍ਖੁਮਾ-ਸਦ੍ਦਾ ਵਿਯ ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਂ ਅਨੋਲੋਕਿਤਤ੍ਥਭਾਵੇਨ, ਅਥ ਖੋ ਅਨਵਜ੍ਜਇਟ੍ਠਵਿਪਾਕਤ੍ਤਾਦਿਸਙ੍ਖਾਤਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥਵਿਸੇਸਸ੍ਸ, ਸਭਾਵਸਾਧਾਰਣਾਦਿਅਤ੍ਥਸਾਮਞ੍ਞਸ੍ਸ ਚ ਜੋਤਕਤ੍ਤੇਨ ਯਥਾਕ੍ਕਮਂ ਅਨੁਮਤਾਨਿ। ਕੁਸਲ-ਸਦ੍ਦੋ ਹਿ ਧਮ੍ਮ-ਸਦ੍ਦਸ੍ਸ ਪੁਰਤੋ ਵੁਚ੍ਚਮਾਨੋ ਕੁਸਲਾਕੁਸਲਾਦਿਸਬ੍ਬਸਾਧਾਰਣਸਾਮਞ੍ਞਤ੍ਥਦੀਪਕਂ ਧਮ੍ਮ-ਸਦ੍ਦਂ ਅਕੁਸਲਾਦਿਤੋ ਨਿਵਤ੍ਤੇਤ੍ਵਾ ਅਤ੍ਤਨੋ ਅਤ੍ਤਨੋ ਅਤ੍ਥਵਿਸੇਸਵਿਸਿਟ੍ਠਤ੍ਥਦੀਪਕਂ ਕਰੋਤਿ। ਏਵਂ ਪਚ੍ਚੇਕਂ ਭਿਨ੍ਨਵਿਸਯਾਨਮ੍ਪਿ ਨੇਸਂ ਵਿਸੇਸਨਵਿਸੇਸਿਤਬ੍ਬਭਾਵੇਨ ਪਵਤ੍ਤਿਯਂ ਏਕਤ੍ਥਤਾਯ ਪਣ੍ਡਿਤਾਨੁਮਤਤਾਯ ਯਥਾਵੁਤ੍ਤਦੋਸਾਰੋਪਨੇ ਕਾਰਣਂ ਵੁਤ੍ਤਂ, ਸਬ੍ਬਮੇਤਂ ਅਕਾਰਣਂ। ਏਵਂ ਤਤੋ ਪਰੇਸੁਪਿ ਸਬ੍ਬਤ੍ਥ ਯਥਾਨੁਰੂਪਤੋ ਞਾਤਬ੍ਬਂ। ਅਯਂ ਤਾਵ ਪਦਤ੍ਥਤੋ ਵਿਨਿਚ੍ਛਯੋ।

ਕੁਸਲਪਦਤ੍ਥੋ

ਭੂਮਿਭੇਦਾਤਿ ਤੇਸੁ ਕੁਸਲਾਕੁਸਲਾਬ੍ਯਾਕਤੇਸੁ ਧਮ੍ਮੇਸੁ ਕੁਸਲਾ ਤਾਵ ਧਮ੍ਮਾ ਭੂਮਿਭੇਦਤੋ ਚਤੁਬ੍ਬਿਧਾ ਹੋਨ੍ਤਿ – ਕਾਮਾਵਚਰਾ ਰੂਪਾਵਚਰਾ ਅਰੂਪਾਵਚਰਾ ਲੋਕੁਤ੍ਤਰਾਤਿ। ਅਯਂ ਭੂਮਿਭੇਦਤੋ ਵਿਨਿਚ੍ਛਯੋ।

ਸਮ੍ਪਯੋਗਤੋਤਿ ਏਵਂ ਭੂਮਿਭੇਦਤੋ ਚਤੁਬ੍ਬਿਧਾਨਮ੍ਪਿ ਨੇਸਂ ਪਚ੍ਚੇਕਂ ਸਮ੍ਪਯੋਗਤੋ ਵਿਨਿਚ੍ਛਯੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ। ਤਤ੍ਥ ਕਾਮਾਵਚਰਾ ਤਾਵ ਸਮ੍ਪਯੋਗਤੋ ਅਟ੍ਠਵਿਧਾ ਹੋਨ੍ਤਿ। ਸੇਯ੍ਯਥਿਦਂ? ਸੋਮਨਸ੍ਸਸਹਗਤਂ ਞਾਣਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਂ ਅਸਙ੍ਖਾਰਂ, ਤਥਾ ਸਸਙ੍ਖਾਰਂ। ਉਪੇਕ੍ਖਾਸਹਗਤਂ ਞਾਣਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਂ ਅਸਙ੍ਖਾਰਂ, ਤਥਾ ਸਸਙ੍ਖਾਰਂ। ਸੋਮਨਸ੍ਸਸਹਗਤਂ ਞਾਣਵਿਪ੍ਪਯੁਤ੍ਤਂ ਅਸਙ੍ਖਾਰਂ, ਤਥਾ ਸਸਙ੍ਖਾਰਂ। ਉਪੇਕ੍ਖਾਸਹਗਤਂ ਞਾਣਵਿਪ੍ਪਯੁਤ੍ਤਂ ਅਸਙ੍ਖਾਰਂ, ਤਥਾ ਸਸਙ੍ਖਾਰਨ੍ਤਿ। ਤਤ੍ਥ ਇਟ੍ਠਾਰਮ੍ਮਣਤਾ, ਸਦ੍ਧਾਬਾਹੁਲ੍ਲਤਾ, ਵਿਸੁਦ੍ਧਦਿਟ੍ਠਿਤਾ, ਆਨਿਸਂਸਦਸ੍ਸਾਵਿਤਾ ਚ ਏਕਾਦਸ ਪੀਤਿਸਮ੍ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਕਾਰਣਾਨਿ ਚਾਤਿ ਇਮੇਹਿ ਤਾਵ ਕਾਰਣੇਹਿ ਸੋਮਨਸ੍ਸਸਹਗਤਭਾਵੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ। ਞਾਣਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਂ ਪਨ ਪਤ੍ਥੇਤ੍ਵਾ ਕਤਕਮ੍ਮਤੋ, ਬ੍ਰਹ੍ਮਾਦਿਉਪਪਤ੍ਤਿਤੋ, ਪਞ੍ਞਾਦਸਕਵਸੇਨ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਪਰਿਪਾਕਤੋ, ਵਿਕ੍ਖਮ੍ਭਨੇਨ ਕਿਲੇਸਦੂਰਿਭਾਵਤੋ ਚ ਸਤ੍ਤਵਿਧਧਮ੍ਮਵਿਚਯਸਮ੍ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਕਾਰਣਤੋ ਚ ਞਾਣਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਤਾ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ। ਅਤ੍ਤਨੋ ਵਾ ਪਰੇਸਂ ਵਾ ਵਸੇਨ ਪਵਤ੍ਤੋ ਪੁਬ੍ਬਪਯੋਗੋ ਸਙ੍ਖਾਰੋ ਨਾਮ।

ਤੇਨ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਂ ਸਸਙ੍ਖਾਰਂ, ਤਦਭਾਵਾ ਅਸਙ੍ਖਾਰਞ੍ਚ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਂ। ਏਤੇਸੁ ਹਿ ਯਥਾਵੁਤ੍ਤਸੋਮਨਸ੍ਸਞਾਣਹੇਤੁਂ ਆਗਮ੍ਮ ਪਹਟ੍ਠੋ ''ਅਤ੍ਥਿ ਦਿਨ੍ਨ''ਨ੍ਤਿ ਆਦਿਨਯਪ੍ਪਵਤ੍ਤਂ ਸਮ੍ਮਾਦਿਟ੍ਠਿਂ ਪੁਰਕ੍ਖਤ੍ਵਾ ਅਸਂਸੀਦਨ੍ਤੋ, ਪਰੇਹਿ ਚ ਅਨੁਸ੍ਸਾਹਿਤੋ ਦਾਨਾਦੀਨਿ ਪੁਞ੍ਞਾਨਿ ਕਰੋਤਿ, ਤਦਾਸ੍ਸ ਸੋਮਨਸ੍ਸਸਹਗਤਂ ਞਾਣਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਂ ਪਠਮਂ ਕੁਸਲਂ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ। ਯਦਾ ਪਨ ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨ ਹਟ੍ਠਤੁਟ੍ਠੋ ਸਮ੍ਮਾਦਿਟ੍ਠਿਂ ਪੁਰਕ੍ਖਤ੍ਵਾ ਅਮੁਤ੍ਤਚਾਗਿਤਾਦਿਵਸੇਨ ਸਂਸੀਦਮਾਨੋ, ਅਤ੍ਤਨੋ ਪਟਿਸਙ੍ਖਾਰੇਨ ਵਾ ਪਰੇਹਿ ਵਾ ਉਸ੍ਸਾਹਿਤੋ ਕਰੋਤਿ, ਤਦਾਸ੍ਸ ਤਦੇਵ ਸਸਙ੍ਖਾਰਂ ਦੁਤਿਯਂ ਕੁਸਲਂ ਹੋਤਿ। ਯਦਾ ਪਨ ਞਾਤਿਜਨਾਦਿਪਟਿਪਤ੍ਤਿਦਸ੍ਸਨੇਨ ਜਾਤਪਰਿਚਯਾ ਬਾਲਦਾਰਕਾਦਯੋ ਭਿਕ੍ਖੁਆਦਿਦਸ੍ਸਨੇਨ ਸੋਮਨਸ੍ਸਜਾਤਾ ਸਹਸਾ ਦਾਨਵਨ੍ਦਨਾਦੀਨਿ ਕਰੋਨ੍ਤਿ, ਤਦਾ ਞਾਣਵਿਪ੍ਪਯੁਤ੍ਤਂ ਤਤਿਯਂ ਕੁਸਲਂ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ। ਯਦਾ ਪਨ ਞਾਤਿਆਦੀਹਿ ਉਸ੍ਸਾਹਿਤਾ ਏਵਂ ਪਟਿਪਜ੍ਜਨ੍ਤਿ, ਤਦਾ ਤਦੇਵ ਚਤੁਤ੍ਥਂ ਸਸਙ੍ਖਾਰਚਿਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ। ਯਦਾ ਪਨ ਸੋਮਨਸ੍ਸਹੇਤੁਨੋ ਅਭਾਵੇਨ ਇਮੇਸੁ ਚਤੂਸੁਪਿ ਵਿਕਪ੍ਪੇਸੁ ਸੋਮਨਸ੍ਸਰਹਿਤਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਤਦਾ ਸੇਸਾਨਿ ਚਤ੍ਤਾਰਿ ਉਪੇਕ੍ਖਾਸਹਗਤਾਨਿ ਕੁਸਲਾਨਿ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨ੍ਤਿ। ਏਵਂ ਪਚ੍ਚੇਕਂ ਸਮ੍ਪਯੋਗਤੋ ਵਿਨਿਚ੍ਛਯੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ।

ਉਦ੍ਦੇਸਤੋ ਚ ਧਮ੍ਮਾਨਨ੍ਤਿ ਏਵਂ ਸਮ੍ਪਯੋਗਤੋ ਅਟ੍ਠਵਿਧੇਸੁ ਕੁਸਲੇਸੁ ਪਚ੍ਚੇਕਂ ਧਮ੍ਮਾਨਂ ਉਦ੍ਦੇਸਤੋਪਿ ਵਿਨਿਚ੍ਛਯੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ। ਤਤ੍ਥ ਪਠਮਕੁਸਲੇ ਤਾਵ ਪਾਲਿਯਾ ਸਰੂਪੇਨ ਆਗਤਾ ਤਿਂਸ ਧਮ੍ਮਾ, ਯੇਵਾਪਨਕਾ ਨਵਾਤਿ ਏਕੂਨਚਤ੍ਤਾਲੀਸ ਧਮ੍ਮਾ ਹੋਨ੍ਤਿ। ਸੇਯ੍ਯਥਿਦਂ – ਫਸ੍ਸੋ ਵੇਦਨਾ ਸਞ੍ਞਾ ਚੇਤਨਾ ਚਿਤ੍ਤਂ ਵਿਤਕ੍ਕੋ ਵਿਚਾਰੋ ਪੀਤਿ ਵੀਰਿਯਂ ਚਿਤ੍ਤੇਕਗ੍ਗਤਾ ਜੀਵਿਤਂ ਸਦ੍ਧਾ ਸਤਿ ਹਿਰੀ ਓਤ੍ਤਪ੍ਪਂ ਅਲੋਭੋ ਅਦੋਸੋ ਅਮੋਹੋ ਕਾਯਪਸ੍ਸਦ੍ਧਿ ਚਿਤ੍ਤਪਸ੍ਸਦ੍ਧਿ ਕਾਯਲਹੁਤਾ ਚਿਤ੍ਤਲਹੁਤਾ ਕਾਯਮੁਦੁਤਾ ਚਿਤ੍ਤਮੁਦੁਤਾ ਕਾਯਕਮ੍ਮਞ੍ਞਤਾ ਚਿਤ੍ਤਕਮ੍ਮਞ੍ਞਤਾ ਕਾਯਪਾਗੁਞ੍ਞਤਾ ਚਿਤ੍ਤਪਾਗੁਞ੍ਞਤਾ ਕਾਯੁਜੁਕਤਾ ਚਿਤ੍ਤੁਜੁਕਤਾਤਿ ਇਮੇ ਸਰੂਪੇਨ ਆਗਤਾ ਤਿਂਸਧਮ੍ਮਾ। ਛਨ੍ਦੋ ਅਧਿਮੋਕ੍ਖੋ ਮਨਸਿਕਾਰੋ ਤਤ੍ਰਮਜ੍ਝਤ੍ਤਤਾ ਕਰੁਣਾ ਮੁਦਿਤਾ ਕਾਯਦੁਚ੍ਚਰਿਤਵਿਰਤਿ ਵਚੀਦੁਚ੍ਚਰਿਤਵਿਰਤਿ ਮਿਚ੍ਛਾਜੀਵਵਿਰਤੀਤਿ ਇਮੇ ਯੇਵਾਪਨਕਾ ਨਵਾਤਿ।

ਪਦਭਾਜਨੀਯੇ ਪਨ –

> ''ਯਸ੍ਮਿਂ ਸਮਯੇ ਕਾਮਾਵਚਰਂ ਕੁਸਲਂ ਚਿਤ੍ਤਂ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਂ ਹੋਤਿ...ਪੇ॰... ਤਸ੍ਮਿਂ ਸਮਯੇ ਫਸ੍ਸੋ ਹੋਤਿ, ਵੇਦਨਾ...ਪੇ॰... ਸਞ੍ਞਾ ਚੇਤਨਾ ਚਿਤ੍ਤਂ ਵਿਤਕ੍ਕੋ ਵਿਚਾਰੋ ਪੀਤਿ ਸੁਖਂ ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸੇਕਗ੍ਗਤਾ ਸਦ੍ਧਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ ਵੀਰਿਯਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ ਸਤਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ ਸਮਾਧਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ ਪਞ੍ਞਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ ਮਨਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ ਸੋਮਨਸ੍ਸਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ ਜੀਵਿਤਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ ਸਮ੍ਮਾਦਿਟ੍ਠਿ ਸਮ੍ਮਾਸਙ੍ਕਪ੍ਪੋ ਸਮ੍ਮਾਵਾਯਾਮੋ ਸਮ੍ਮਾਸਤਿ ਸਮ੍ਮਾਸਮਾਧਿ ਸਦ੍ਧਾਬਲਂ ਵੀਰਿਯਬਲਂ ਸਤਿਬਲਂ ਸਮਾਧਿਬਲਂ ਪਞ੍ਞਾਬਲਂ ਹਿਰਿਬਲਂ ਓਤ੍ਤਪ੍ਪਬਲਂ ਅਲੋਭੋ ਅਦੋਸੋ ਅਮੋਹੋ ਅਨਭਿਜ੍ਝਾ ਅਬ੍ਯਾਪਾਦੋ ਸਮ੍ਮਾਦਿਟ੍ਠਿ ਹਿਰੀ ਓਤ੍ਤਪ੍ਪਂ ਕਾਯਪਸ੍ਸਦ੍ਧਿ ਚਿਤ੍ਤਪਸ੍ਸਦ੍ਧਿ ਕਾਯਲਹੁਤਾ ਚਿਤ੍ਤਲਹੁਤਾ ਕਾਯਮੁਦੁਤਾ ਚਿਤ੍ਤਮੁਦੁਤਾ ਕਾਯਕਮ੍ਮਞ੍ਞਤਾ ਚਿਤ੍ਤਕਮ੍ਮਞ੍ਞਤਾ ਕਾਯਪਾਗੁਞ੍ਞਤਾ ਚਿਤ੍ਤਪਾਗੁਞ੍ਞਤਾ ਕਾਯੁਜੁਕਤਾ ਚਿਤ੍ਤੁਜੁਕਤਾ ਸਤਿ ਸਮ੍ਪਜਞ੍ਞਂ ਸਮਥੋ ਵਿਪਸ੍ਸਨਾ ਪਗ੍ਗਾਹੋ ਅਵਿਕ੍ਖੇਪੋ ਹੋਤੀ''ਤਿ (ਧ॰ ਸ॰ ੧) –

ਏਵਂ ਸਰੂਪਤੋ ਉਦ੍ਦਿਟ੍ਠਾ ਛਪ੍ਪਞ੍ਞਾਸ ਧਮ੍ਮਾ ''ਯੇ ਵਾ ਪਨ ਤਸ੍ਮਿਂ ਸਮਯੇ ਅਞ੍ਞੇਪਿ ਅਤ੍ਥਿ ਪਟਿਚ੍ਚਸਮੁਪ੍ਪਨ੍ਨਾ ਅਰੂਪਿਨੋ ਧਮ੍ਮਾ''ਤਿ (ਧ॰ ਸ॰ ੧) ਏਵਂ ਯੇਵਾਪਨਕਵਸੇਨ ਸਾਮਞ੍ਞਤੋ ਉਦ੍ਦਿਟ੍ਠਾ, **ਅਟ੍ਠਕਥਾਯਂ** ਚਸ੍ਸਾ ਤੇਸੁ ਤੇਸੁ ਸੁਤ੍ਤਪ੍ਪਦੇਸੇਸੁ ਆਗਤੇ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਸਰੂਪਤੋ ਨਿਦ੍ਦਿਟ੍ਠਾ ਛਨ੍ਦਾਦਯੋ ਨਵਾਤਿ ਪਞ੍ਚਸਟ੍ਠਿ ਧਮ੍ਮਾ ਆਗਤਾ। ਯਸ੍ਮਾ ਪਨ ਤੇਸੁ ਸਰੂਪੇਨ ਆਗਤਾ ਝਾਨਙ੍ਗਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਮਗ੍ਗਙ੍ਗਬਲਮੂਲਾਦੀਨਂ ਵਸੇਨ ਏਕਸ੍ਸੇਵ ਬਹੁਕਿਚ੍ਚਤਾਦਸ੍ਸਨਤ੍ਥਂ ਪੁਨਪ੍ਪੁਨਂ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਪਰਿਯਾਯੇਨ ਛਪ੍ਪਞ੍ਞਾਸਵਿਧੇਨ ਦੇਸਿਤਾਪਿ ਅਗਹਿਤਗ੍ਗਹਣੇਨ ਯਥਾਵੁਤ੍ਤਾ ਸਮਤਿਂਸੇਵ ਧਮ੍ਮਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਤੇ ਪਨ ਸਵਿਭਤ੍ਤਿਕਾ ਅਵਿਭਤ੍ਤਿਕਾਤਿ ਦੁਵਿਧਾ। ਤਤ੍ਥ ਫਸ੍ਸਾਦਯੋ ਅਟ੍ਠਾਰਸ ਏਕਕਤ੍ਤਾ ਅਵਿਭਤ੍ਤਿਕਾ।

ਵੇਦਨਾਦਯੋ ਦ੍ਵਾਦਸ ਧਮ੍ਮਾ ਅਟ੍ਠਤਿਂਸਪ੍ਪਭੇਦੇਨ ਯਥਾਯੋਗਂ ਵਿਭਤ੍ਤਤ੍ਤਾ ਸਵਿਭਤ੍ਤਿਕਾ, ਯੇਵਾਪਨਕਾ ਪਨ ਅਵਿਭਤ੍ਤਿਕਾ ਏਵ। ਤਸ੍ਮਾ ਤੇ ਸਬ੍ਬੇਪਿ ਨਿਪ੍ਪਰਿਯਾਯੇਨ ਏਕੂਨਚਤ੍ਤਾਲੀਸ ਧਮ੍ਮਾਵ ਹੋਨ੍ਤਿ। ਹੋਨ੍ਤਿ ਚੇਤ੍ਥ –

ਫਸ੍ਸਾਦਿਪਞ੍ਚਕਂ ਪਞ੍ਚਝਾਨਙ੍ਗਾਨਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਟ੍ਠਕਂ।
ਮਗ੍ਗਙ੍ਗਪਞ੍ਚਕਂ ਸਤ੍ਤਬਲਂ ਮੂਲਤ੍ਤਿਕਮ੍ਪਿ ਚ॥

ਕਮ੍ਮਪਥਤ੍ਤਿਕਞ੍ਚੇਵ , ਲੋਕਪਾਲਦੁਕਂ ਤਥਾ।
ਪਸ੍ਸਦ੍ਧਿਆਦੀ ਛ ਦੁਕਾ, ਤੀਣਿ ਪਿਟ੍ਠਿਦੁਕਾਨਿਤਿ॥

ਸਤ੍ਤਰਸਹਿ ਰਾਸੀਹਿ, ਛਪਞ੍ਞਾਸੇਵ ਪਾਲਿਯਂ।
ਵੁਤ੍ਤਾ ਸਭਾਵਤੋ ਤਿਂਸ, ਧਮ੍ਮਾ ਅਗਹਿਤਗ੍ਗਹੇ॥

ਫਸ੍ਸੋ ਜੀਵਿਤਸਞ੍ਞਾ ਚ, ਚੇਤਨਾ ਚਾਰਪੀਤਿਯੋ।
ਛ ਦੁਕਾ ਕਾਯਪਸ੍ਸਦ੍ਧਿ-ਪਮੁਖਾਟ੍ਠਾਰਸੇਕਕਾ॥

ਚਿਤ੍ਤਂ ਵਿਤਕ੍ਕੋ ਸਦ੍ਧਾ ਚ, ਹਿਰਿਓਤ੍ਤਪ੍ਪਿਯਮ੍ਪਿ ਚ।
ਅਲੋਭੋ ਚ ਅਦੋਸੋ ਚ, ਸਤ੍ਤ ਦ੍ਵਿਧਾ ਵਿਭਾਵਿਤਾ॥

ਵੇਦਨਾ ਤਿਵਿਧਾ ਵੀਰਿਯਂ, ਸਤਿ ਚ ਚਤੁਧਾ ਮਤਾ।
ਛਦ੍ਧਾ ਏਕਗ੍ਗਤਾ ਪਞ੍ਞਾ, ਸਤ੍ਤਧਾਵ ਵਿਭਾਵਿਤਾ॥

ਵਿਰਤੀ ਅਪ੍ਪਮਞ੍ਞਾਯੋ, ਮਨਕ੍ਕਾਰੋ ਛਨ੍ਦਮਜ੍ਝਤ੍ਤਾ।
ਧਿਮੋਕ੍ਖੋ ਯੇਵਾਪਨਕਾ, ਨਵੇਤੇ ਪਠਮੇ ਮਨੇ॥

ਪਞ੍ਚਸਟ੍ਠਿਵਿਧੇਨੇਵ, ਪਰਿਯਾਯੇਨ ਦੇਸਿਤਾ।
ਨਵਾਧਿਕਾ ਚ ਤੇਤ੍ਤਿਂਸ, ਧਮ੍ਮਾਵ ਪਰਮਤ੍ਥਤੋਤਿ॥

ਏਤ੍ਥ ਚ ਸਰੂਪੇਨ ਆਗਤਾ ਤਿਂਸ ਧਮ੍ਮਾ, ਯੇਵਾਪਨਕੇਸੁ ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਚਾਤਿ ਚਤੁਤ੍ਤਿਂਸ ਧਮ੍ਮਾ ਏਕਕ੍ਖਣੇ ਨਿਯਤਾ ਲਬ੍ਭਨ੍ਤਿ, ਸੇਸਾ ਪਨ ਕਰੁਣਾਦਯੋ ਪਞ੍ਚ ਕਰੁਣਾਪੁਬ੍ਬਭਾਗਮੁਦਿਤਾਪੁਬ੍ਬਭਾਗਵਸੇਨ, ਕਾਯਦੁਚ੍ਚਰਿਤਵਚੀਦੁਚ੍ਚਰਿਤਮਿਚ੍ਛਾਜੀਵੇਹਿ ਵਿਰਮਣਵਸੇਨ ਚ ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਪਵਤ੍ਤਿਕਾਲੇਸੁ ਏਵ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਿਤ੍ਵਾ ਅਞ੍ਞਥਾਨੁਪ੍ਪਜ੍ਜਨਤੋ ਅਨਿਯਤਾ। ਤੇ ਚ ਯਸ੍ਮਾ ਦੁਕ੍ਖਿਤਸੁਖਿਤਸਤ੍ਤਵਸੇਨ, ਕਾਯਦੁਚ੍ਚਰਿਤਾਦਿਤ੍ਤਯਵਸੇਨ ਚ ਪਚ੍ਚੇਕਂ ਭਿਨ੍ਨਵਿਸਯਤ੍ਤਾ ਏਕਤੋ ਨ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨ੍ਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਕਰੁਣਾਪੁਬ੍ਬਭਾਗਾਦਿਵਸੇਨ ਪਵਤ੍ਤੇਸੁ ਪਞ੍ਚਸੁ ਚਿਤ੍ਤਕ੍ਖਣੇਸੁ ਨਿਯਤਾ ਚਤੁਤ੍ਤਿਂਸ, ਕਰੁਣਾਦੀਸੁ ਏਕਨ੍ਤਿ ਪਞ੍ਚਤਿਂਸ ਧਮ੍ਮਾ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨ੍ਤਿ, ਕੇਵਲਂ ਪਨ ਦਾਨਾਦਿਵਸੇਨ ਪਵਤ੍ਤਿਯਂ ਨਿਯਤਾ ਚਤੁਤ੍ਤਿਂਸੇਵ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨ੍ਤੀਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਂ। ਅਯਂ ਧਮ੍ਮੁਦ੍ਦੇਸਤੋ ਵਿਨਿਚ੍ਛਯੋ।

ਲਕ੍ਖਣਾਦਿਵਿਭਾਗਤੋਤਿ ਏਵਂ ਉਦ੍ਦਿਟ੍ਠਾਨਂ ਧਮ੍ਮਾਨਂ ਲਕ੍ਖਣਰਸਾਦਿਤੋ ਵਿਨਿਚ੍ਛਯੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ। ਫੁਸਤੀਤਿ **ਫਸ੍ਸੋ**। ਸ੍ਵਾਯਂ ਫੁਸਨਲਕ੍ਖਣੋ, ਸਙ੍ਘਟ੍ਟਨਰਸੋ, ਸਨ੍ਨਿਪਾਤਪਚ੍ਚੁਪਟ੍ਠਾਨੋ, ਆਪਾਥਗਤਵਿਸਯਪਦਟ੍ਠਾਨੋ। ਅਯਂ ਹਿ ਅਰੂਪਧਮ੍ਮੋਪਿ ਸਮਾਨੋ ਆਰਮ੍ਮਣੇ ਫੁਸਨਾਕਾਰੇਨ ਪਵਤ੍ਤਤੀਤਿ ਫੁਸਨਲਕ੍ਖਣੋ, ਸਾ ਚਸ੍ਸ ਫੁਸਨਾਕਾਰਪ੍ਪਵਤ੍ਤਿ ਅਮ੍ਬਿਲਾਦਿਦਸ੍ਸਨੇ ਖੇਲੁਪ੍ਪਾਦਾਦਿਨਾ ਞਾਤਬ੍ਬਾ। ਏਕਦੇਸੇਨ ਪਨ ਅਨਲ੍ਲੀਯਮਾਨੋਪਿ ਰੂਪਂ ਵਿਯ ਚਕ੍ਖੁਂ, ਸਦ੍ਦੋ ਵਿਯ ਚ ਸੋਤਂ ਚਿਤ੍ਤਮਾਰਮ੍ਮਣਞ੍ਚ ਸਙ੍ਘਟ੍ਟੇਤੀਤਿ ਸਙ੍ਘਟ੍ਟਨਰਸੋ। ਤਿਕਸਨ੍ਨਿਪਾਤਸਙ੍ਖਾਤਸ੍ਸ ਪਨ ਅਤ੍ਤਨੋ ਕਾਰਣਸ੍ਸ ਵਸੇਨ ਪਵੇਦਿਤਤ੍ਤਾ ਸਨ੍ਨਿਪਾਤਪਚ੍ਚੁਪਟ੍ਠਾਨੋ, ਫਲਟ੍ਠੇਨ ਪਚ੍ਚੁਪਟ੍ਠਾਨੇਨ ਪਨੇਸ ਵੇਦਨਾਪਚ੍ਚੁਪਟ੍ਠਾਨੋ ਨਾਮ ਹੋਤਿ। ਤਜ੍ਜਾਸਮਨ੍ਨਾਹਾਰੇਨ ਚੇਵ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯੇਨ ਚ ਪਰਿਕ੍ਖਤੇ ਵਿਸਯੇ ਅਨਨ੍ਤਰਾਯੇਨ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨਤੋ ਆਪਾਥਗਤਵਿਸਯਪਦਟ੍ਠਾਨੋਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। ਵੇਦਨਾਧਿਟ੍ਠਾਨਭਾਵਤੋ ਪਨੇਸ ਨਿਚ੍ਚਮ੍ਮਾ ਗਾਵੀ ਵਿਯ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੋ। ਲਕ੍ਖਣਾਦੀਸੁ ਚ ਤੇਸਂ ਤੇਸਂ ਧਮ੍ਮਾਨਂ ਸਭਾਵੋ ਵਾ ਸਾਮਞ੍ਞਂ ਵਾ ਲਕ੍ਖਣਂ ਨਾਮ, ਕਿਚ੍ਚਂ ਵਾ ਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿ ਵਾ ਰਸੋ ਨਾਮ, ਉਪਟ੍ਠਾਨਾਕਾਰੋ ਵਾ ਫਲਂ ਵਾ ਪਚ੍ਚੁਪਟ੍ਠਾਨਂ ਨਾਮ, ਆਸਨ੍ਨਕਾਰਣਂ ਪਦਟ੍ਠਾਨਂ ਨਾਮ। ਏਵਂ ਉਪਰਿਪਿ ਸਬ੍ਬਤ੍ਥ ਲਕ੍ਖਣਾਦੀਨਂ ਨਾਨਤ੍ਤਂ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਂ।

ਵੇਦਯਤੀਤਿ **ਵੇਦਨਾ,** ਸਾ ਵੇਦਯਿਤਲਕ੍ਖਣਾ, ਸਭਾਵਭੇਦਤੋ ਪਨੇਸਾ ਪਞ੍ਚਵਿਧਾ ਹੋਤਿ – ਸੁਖਂ ਦੁਕ੍ਖਂ ਸੋਮਨਸ੍ਸਂ ਦੋਮਨਸ੍ਸਂ ਉਪੇਕ੍ਖਾਤਿ। ਤਤ੍ਥ ਇਟ੍ਠਫੋਟ੍ਠਬ੍ਬਾਨੁਭਵਨਲਕ੍ਖਣਂ ਸੁਖਂ, ਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਾਨਂ ਉਪਬ੍ਰੂਹਨਰਸਂ, ਕਾਯਿਕਅਸ੍ਸਾਦਪਚ੍ਚੁਪਟ੍ਠਾਨਂ, ਕਾਯਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਪਦਟ੍ਠਾਨਂ। ਅਨਿਟ੍ਠਫੋਟ੍ਠਬ੍ਬਾਨੁਭਵਨਲਕ੍ਖਣਂ ਦੁਕ੍ਖਂ, ਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਾਨਂ ਮਿਲਾਪਨਰਸਂ, ਕਾਯਿਕਾਬਾਧਪਚ੍ਚੁਪਟ੍ਠਾਨਂ, ਕਾਯਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਪਦਟ੍ਠਾਨਂ। ਇਟ੍ਠਾਰਮ੍ਮਣਾਨੁਭਵਨਲਕ੍ਖਣਂ ਸੋਮਨਸ੍ਸਂ, ਯਥਾ ਤਥਾ ਵਾ ਇਟ੍ਠਾਕਾਰਸਮ੍ਭੋਗਰਸਂ, ਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਾਨਂ ਉਪਬ੍ਰੂਹਨਰਸਂ ਵਾ, ਚੇਤਸਿਕਅਸ੍ਸਾਦਪਚ੍ਚੁਪਟ੍ਠਾਨਂ, ਇਟ੍ਠਾਕਾਰਦਸ੍ਸਨਪਦਟ੍ਠਾਨਂ। ਅਨਿਟ੍ਠਾਰਮ੍ਮਣਾਨੁਭਵਨਲਕ੍ਖਣਂ ਦੋਮਨਸ੍ਸਂ, ਯਥਾ ਤਥਾ ਵਾ ਅਨਿਟ੍ਠਾਕਾਰਸਮ੍ਭੋਗਰਸਂ, ਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਾਨਂ ਮਿਲਾਪਨਰਸਂ ਵਾ, ਚੇਤਸਿਕਾਬਾਧਪਚ੍ਚੁਪਟ੍ਠਾਨਂ, ਏਕਨ੍ਤੇਨ ਹਦਯਵਤ੍ਥੁਪਦਟ੍ਠਾਨਂ। ਮਜ੍ਝਤ੍ਤਵੇਦਯਿਤਲਕ੍ਖਣਾ ਉਪੇਕ੍ਖਾ, ਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਾਨਂ ਨਾਤਿਉਪਬ੍ਰੂਹਨਮਿਲਾਪਨਰਸਾ, ਸਨ੍ਤਭਾਵਪਚ੍ਚੁਪਟ੍ਠਾਨਾ, ਨਿਪ੍ਪੀਤਿਕਚਿਤ੍ਤਪਦਟ੍ਠਾਨਾ। ਏਤ੍ਥ ਚ ਸੁਖਂ, ਦੁਕ੍ਖਞ੍ਚ ਏਕਨ੍ਤਮਬ੍ਯਾਕਤਂ, ਦੋਮਨਸ੍ਸਮੇਕਨ੍ਤਮਕੁਸਲਂ, ਸੋਮਨਸ੍ਸੁਪੇਕ੍ਖਾ ਪਨ ਸਿਯਾ ਕੁਸਲਾ, ਸਿਯਾ ਅਕੁਸਲਾ, ਸਿਯਾ ਅਬ੍ਯਾਕਤਾ। ਇਧ ਪਨ ਕੁਸਲਾ ਸੋਮਨਸ੍ਸਵੇਦਨਾ ਅਧਿਪ੍ਪੇਤਾ।

ਨੀਲਾਦਿਭੇਦੰ ਆਰੱਮਣੰ ਸਵ੍ਜਾਨਾਤੀਤਿ **ਸਵ੍ਵਾ**। ਸਾ ਸਵ੍ਜਾਨਨਲੱਖਣਾ, ਪਚ੍ਚਾਭਿਵ੍ਵਾਣਰਸਾ, ਪੁਨਸਵ੍ਜਾਨਨਪਚ੍ਚਯਨਿਮਿੱਤਕਰਣਰਸਾ ਵਾ ਦਾਰੁਆਦੀਸੁ ਤਚ੍ਛਕਾਦਯੋ ਵਿਯ, ਯਥਾਗਹਿਤਨਿਮਿੱਤਵਸੇਨ ਅਭਿਨਿਵੇਸਕਰਣਪਚ੍ਚੁਪੱਟਾਨਾ ਹੱਤਿਦੱਸਕਅਨ੍ਧਾ ਵਿਯ, ਆਰੱਮਣੇ ਅਨੋਗਾਲ੍ਹਵੁੱਤਿਤਾਯ ਅਚਿਰੱਟਾਨਪਚ੍ਚੁਪੱਟਾਨਾ ਵਾ ਵਿਜ੍ਜੁ ਵਿਯ, ਯਥਾਉਪੱਟਿਤਵਿਸਯਪਦੱਟਾਨਾ ਤਿਣਪੁਰਿਸੇਸੁ ਮਿਗਪੋਤਕਾਨੰ ਪੁਰਿਸਾਤਿ ਉੱਪੱਨਸਵ੍ਵਾ ਵਿਯ।

ਚੇਤੇਤੀਤਿ **ਚੇਤਨਾ,** ਸੱਧਿੰ ਅੱਤਨਾ ਸੱਮਪਯੁੱਤਧੱਮੇ ਆਰੱਮਣੇ ਅਭਿਸੰਦਹਤੀਤਿ ਅੱਤੋ। ਸਾ ਚੇਤਨਾਭਾਵਲੱਖਣਾ, ਆਯੂਹਨਰਸਾ, ਸਾ ਚ ਕੁਸਲਾਕੁਸਲੇਸੁ ਏਵ ਹੋਤਿ। ਇਤਰੇਸੁ ਪਨ ਤੰਸਦਿਸਤਾਯ ਸੰਵਿਦਹਨਪਚ੍ਚੁਪੱਟਾਨਾ ਸਕਿਚ੍ਚਪਰਕਿਚ੍ਚਸਾਧਕਾ ਜੇੱਟਸਿੱਸਮਹਾਵੱਡਕਿਆਦਯੋ ਵਿਯ। ਅਚ੍ਚਾਯਿਕਕੱਮਾਨੁੱਸਰਣਾਦੀਸੁ ਪਨਾਯੰ ਸੱਮਪਯੁੱਤੇਸੁ ਉੱਸਾਹਨਭਾਵੇਨ ਪਵੱਤਮਾਨਾ ਪਾਕਟਾ ਹੋਤਿ।

ਆਰੱਮਣੰ ਚਿੰਤੇਤੀਤਿ **ਚਿੱਤੰ,** ਵਿਵ੍ਵਾਣੰ। ਵਿੱਥਾਰਤੋ ਪਨੱਸ ਵਚਨੱਤੋ ਚਿੱਤੁੱਪਕੇ ਆਵਿ ਭਵਿੱਸਤਿ। ਤਦੇਤੰ ਵਿਜਾਨਨਲੱਖਣੰ ਚਿੱਤੰ, ਪੁੱਬੰਙ੍ਗਮਰਸੰ, ਨਿਰੰਤਰੱਪਵੱਤਿਤੋ ਸੰਧਾਨਪਚ੍ਚੁਪੱਟਾਨੰ, ਨਾਮਰੂਪਪਦੱਟਾਨੰ।

ਵਿਤੱਕੇਤਿ ਊਹੇਤਿ, ਵਿਤੱਕਨਮੱਤਮੇਵ ਵਾ ਸੋਤਿ **ਵਿਤੱਕੋ**। ਸ੍ਵਾਯਮਾਰੱਮਣੇ ਚਿੱਤੱਸ ਅਭਿਰੋਪਨਲੱਖਣੋ, ਆਹਨਨਪਰਿਯਾਹਨਨਰਸੋ, ਆਰੱਮਣੇ ਚਿੱਤੱਸ ਆਨਯਨਪਚ੍ਚੁਪੱਟਾਨੋ।

ਆਰੱਮਣੇ ਤੇਨ ਚਿੱਤੰ ਵਿਚਰਤਿ, ਵਿਚਰਣਮੱਤਮੇਵ ਵਾ ਸੋਤਿ **ਵਿਚਾਰੋ**। ਸ੍ਵਾਯਮਾਰੱਮਣਾਨੁਮੱਜਨਲੱਖਣੋ, ਤੱਥ ਸਹਜਾਤਾਨੁਯੋਜਨਰਸੋ, ਚਿੱਤੱਸ ਅਨੁੱਪਬੰਧਨਪਚ੍ਚੁਪੱਟਾਨੋ। ਅਭਿਨਿਰੋਪਨਾਨੁਮੱਜਨਵਸੇਨ ਪਨੇਸੰ ਯਥਾੱਕਮੰ ਓਲਾਰਿਕਸੁਖੁਮਤਾਯ ਘੱਟਾਭਿਘਾਤੋ ਵਿਯ ਚੇਤਸੋ ਪਠਮਾਭਿਨਿਪਾਤੋ ਵਿਤੱਕੋ, ਘੱਟਾਨੁਰਵੋ ਵਿਯ ਅਨੁੱਪਬੰਧੋ ਵਿਚਾਰੋ। ਵਿੱਫਾਰਵਾ ਚੇੱਥ ਵਿਤੱਕੋ ਆਕਾਸੇ ਉੱਪਤਿਤੁਕਾਮਪੱਖਿਨੋ ਪੱਖਵਿੱਖੇਪੋ ਵਿਯ, ਸੰਤਵੁੱਤਿ ਵਿਚਾਰੋ ਆਕਾਸੇ ਉੱਪਤਿਤੱਸ ਪੱਖਿਨੋ ਪੱਖਪੱਸਾਰਣੰ ਵਿਯ। ਸੋ ਪਨ ਨੇਸੰ ਵਿਸੇਸੋ ਪਠਮਦੁਤਿਯਜ੍ਝਾਨੇਸੁ ਪਾਕਟੋ ਹੋਤਿ। ਉਭੋਪਿ ਪਨੇਤੇ ਸੱਮਪਯੁੱਤਧੱਮਪਦੱਟਾਨਾ।

ਪਿਣਯਤੀਤਿ **ਪੀਤਿ**। ਸਾ ਸੱਮਪਿਯਾਯਨਲੱਖਣਾ, ਕਾਯਚਿੱਤਪੀਣਨਰਸਾ, ਫਰਣਰਸਾ ਵਾ, ਓਦੱਗਜਪਚ੍ਚੁਪੱਟਾਨਾ, ਸੋਮਨੱਸਸਹਗਤਚਿੱਤੁੱਪਦੱਟਾਨਾ।

ਵੀਰਾਨੰ ਭਾਵੋ, ਕੱਮੰ ਵਾ **ਵੀਰਿਯੰ,** ਵਿਧਿਨਾ ਵਾ ਉਪਾਯੇਨ ਈਰਯਿਤੱਬੰ ਪਵੱਤਯਿਤੱਬੰਤਿ ਵੀਰਿਯੰ। ਤਯਿਦੰ ਉੱਸਾਹਲੱਖਣੰ, ਸਹਜਾਤਾਨੰ ਉਪੱਥੱਮ੍ਭਨਰਸੰ, ਅਸੰਸੀਦਨਭਾਵਪਚ੍ਚੁਪੱਟਾਨੰ, ''ਸੰਵਿਗ੍ਗੋ ਯੋਨਿਸੋ ਪਦਹਤੀ''ਤਿ (ਅ॰ ਨਿ॰ ੪.੧੧੩) ਵਚਨਤੋ ਸੰਵੇਗਪਦੱਟਾਨੰ, ਵੀਰਿਯਾਰੱਮ੍ਭਵੱਥੁਪਦੱਟਾਨੰ ਵਾ। ਇਦੰ ਪਨ ਕੁਸਲਪੱਖੇ ਪਦੱਟਾਨੰ, ਅਕੁਸਲਾਦਿਪੱਖੇ ਪਨ ਸਾਧਾਰਣਵਸੇਨ ਯਥਾ ਤਥਾ ਵਾ ਦੁੱਖਵਿਨੋਦਨਕਾਮਤਾਪਦੱਟਾਨੰ, ਸੱਮਪਯੁੱਤਧੱਮਪਦੱਟਾਨੰ ਵਾ। ਤੰ ਸਮਾਰੱਧੰ ਸੱਬਾਸੰ ਸੱਮੱਤੀਨੰ ਮੂਲੰ ਹੋਤੀਤਿ ਦੱਟੱਬੰ।

ਏਕੋ ਅੱਗੋ ਵਿਸਯੋ ਅੱਸਾਤਿ ਏਕੱਗੰ, ਚਿੱਤੰ, ਤੱਸ ਭਾਵੋ ਏਕੱਗਤਾ, ਚਿੱਤੱਸ ਏਕੱਗਤਾ **ਚਿੱਤੇਕੱਗਤਾ,** ਸਮਾਧਿੱਸੇਤੰ ਨਾਮੰ। ਸਾ ਅਵਿਸਾਰਣਲੱਖਣਾ, ਸਹਜਾਤਾਨੰ ਸੱਮਪਿੰਡਨਰਸਾ ਨਹਾਨੀਯਚੁੱਣਾਨੰ ਉਦਕੰ ਵਿਯ, ਉਪਸਮਪਚ੍ਚੁਪੱਟਾਨਾ, ਞਾਣਪਚ੍ਚੁਪੱਟਾਨਾ ਵਾ, ਸੁਖਪਦੱਟਾਨਾ, ਅਕੁਸਲਾਦਿਸਾਧਾਰਣਵਸੇਨ ਪਨੇੱਥਾਪਿ ਪਚ੍ਚੁਪੱਟਾਨਪਦੱਟਾਨਾਨਿ ਵੁੱਤਨਯੇਨ ਯੋਜੇਤ੍ਵਾ ਞਾਤੱਬਾਨਿ। ਨਿਵਾਤੇ ਦੀਪੱਚੀਨੰ ਠਿਤਿ ਵਿਯ ਚੇਤਸੋ ਠਿਤੀਤਿ ਦੱਟੱਬਾ।

ਏੱਥ ਚ ਕਿਞ੍ਚਾਪਿ ਆਰੱਮਣੰ ਭਿੰਦਿਤ੍ਵਾ ਅਨੁਪਵਿਸੰਤਾ ਵਿਯ ਕੁਸਲਪੱਖੇ ਚੱਤਾਰੋ ਧੱਮਾ ਆਰੱਮਣੰ ਓਗਾਹੰਤਿ ਸੱਧਾ ਸਤਿ ਏਕੱਗਤਾ ਪਞ੍ਞਾਤਿ, ਤੇਨੇਵ ਸੱਧਾ ''ਓਕੱਪਨਾ''ਤਿ ਵੁੱਤਾ, ਸਤਿ ਚ ''ਅਪਿਲਾਪਨਾ''ਤਿ, ਏਕੱਗਤਾ ''ਅਵੱਟਿਤੀ''ਤਿ, ਪਞ੍ਞਾ ''ਪਰਿਯੋਗਾਹਨਾ''ਤਿ ਚ ਵੁੱਤਾ। ਅਕੁਸਲਪੱਖੇ ਚ ਤਯੋ ਤਣ੍ਹਾ ਦਿੱਟਿ ਅਵਿੱਜਾਤਿ। ਤੇਨ ਤੇ ਏਵ ''ਓਘਾ''ਤਿ ਵੁੱਤਾ। ਤਥਾਪਿ ਨੇਸੰ ਲੱਖਣਾਦਿਤੋ ਨਾਨੱਤਮ੍ਪਿ ਸਿੱਧਮੇਵ। ਅਕੁਸਲਪੱਖੇ ਪਨ ਏਕੱਗਤਾ ਉੱਧੱਚਸਮਾਗਤੱਤਾ ''ਓਗਾਹਨਾ''ਤਿ ਨ ਵੁੱਤਾ। ਅਕੁਸਲਧੱਮਾ ਹਿ ਏਕਵਿਸਯੇ ਸੱਮਪਿੰਡਨਕਿਚ੍ਚੇਨ ਸਮਾਧਿਨਾ ਯੁੱਤਾਪਿ ਉਦਕਸਿੱਤਰਜੱਟਾਨੰ ਵਿਯ ਤਙ੍ਖਣਞ੍ਞੇਵ ਵਿਕਿਰਣਸਭਾਵਾ ਹੋਂਤਿ। ਤੇਨੇਵ ਹੇੱਥ ਉਪਚਾਰੱਪਨਾੱਪੱਤਿ ਨ ਹੋਤਿ, ਕੁਸਲਧੱਮਾ ਪਨ ਯੱਸਮਾ ਉਦਕੰ ਆਸਿਞ੍ਚਿਤ੍ਵਾ ਆਸਿਞ੍ਚਿਤ੍ਵਾ ਆਕੋਟਨਮੱਜਨਾਦੀਨਿ ਕਤ੍ਵਾ ਉਪਲਿੱਤੱਟਾਨੰ ਵਿਯ ਸਕਲਮ੍ਪਿ ਦਿਵਸੰ ਨਿਚ੍ਚਲਪਵੱਤਨਸਮੱਥਾਤਿ ਉਪਚਾਰੱਪਨਾੱਪੱਤਾਪਿ ਹੋਤਿ, ਤੱਸਮਾ ਤੱਥ ਓਗਾਹਨਾਤਿ ਵੁੱਤਾਤਿ ਗਹੇਤੱਬੰ।

ਜੀਵੰਤਿ ਤੇਨ, ਜੀਵਨਮੱਤੰ ਵਾ ਤੰਤਿ **ਜੀਵਿਤੰ,** ਤੰ ਸਹਜਾਤਾਨੁਪਾਲਨਲੱਖਣੰ, ਤੇਸੰ ਪਵੱਤਨਰਸੰ, ਤੇਸਞ੍ਞੇਵ ਠਪਨਪਚ੍ਚੁਪੱਟਾਨੰ, ਯਾਪਯਿਤੱਬਧੱਮਪਦੱਟਾਨੰ। ਅੱਤਨੋ ਠਿਤਿੱਖਣੇ ਏਵ ਚੇਤੰ ਤੇ ਧੱਮੇ ਅਨੁਪਾਲੇਤਿ ਉਦਕੰ ਵਿਯ ਉੱਪਲਾਦੀਨਿ, ਨ ਭਙ੍ਗੱਖਣੇ। ਸਯੰ ਭਿੱਜਮਾਨੱਤਾ ਸਯੰ ਪਵੱਤਿਤਧੱਮਸੱਮਬੰਧੇਨੇਵ ਪਵੱਤਤਿ ਨਿਯਾਮਕੋ ਵਿਯਾਤਿ ਦੱਟੱਬੰ।

ਸੱਦਹੰਤਿ ਏਤਾਯ, ਸਯੰ ਵਾ ਸੱਦਹਤਿ, ਸੱਦਹਨਮੱਤੰ ਵਾ ਏਸਾਤਿ **ਸੱਧਾ**। ਸਾ ਸੱਦਹਨਲੱਖਣਾ, ਓਕੱਪਨਲੱਖਣਾ ਵਾ, ਪਸਾਦਨਰਸਾ ਉਦਕੱਪਸਾਦਕਮਣਿ ਵਿਯ, ਪੱਖੰਦਨਰਸਾ ਵਾ ਓਘੁੱਤਾਰਕਵੀਰਪੁਰਿਸੋ ਵਿਯ, ਅਕਾਲੁਸਿਯਪਚ੍ਚੁਪੱਟਾਨਾ, ਅਧਿਮੁੱਤਿਪਚ੍ਚੁਪੱਟਾਨਾ ਵਾ, ਸੱਧੇਯਜਵੱਥੁਪਦੱਟਾਨਾ, ਸੱਧੱਮਸਵਨਾਦਿਸੋਤਾਪੱਤਿਯਙ੍ਗਪਦੱਟਾਨਾ ਵਾ, ਹੱਥਵਿੱਤਬੀਜਾਨਿ ਵਿਯ ਦੱਟੱਬਾ।

ਸਰੰਤਿ ਤਾਯ, ਸਯੰ ਵਾ ਸਰਤਿ, ਸਰਣਮੱਤਮੇਵ ਵਾ ਏਸਾਤਿ **ਸਤਿ**। ਸਾ ਅਪਿਲਾਪਨਲੱਖਣਾ, ਅਸੱਮੋਸਨਰਸਾ, ਆਰੱਖਪਚ੍ਚੁਪੱਟਾਨਾ, ਵਿਸਯਾਭਿਮੁਖਭਾਵਪਚ੍ਚੁਪੱਟਾਨਾ ਵਾ, ਥਿਰਸਞ੍ਞਾਪਦੱਟਾਨਾ, ਕਾਯਾਦਿਸਤਿਪੱਟਾਨਪਦੱਟਾਨਾ ਵਾ। ਆਰੱਮਣੇ ਦਲ੍ਹਪਤਿੱਟਿਤੱਤਾ ਪਨ ਏਸਿਕਾ ਵਿਯ, ਚੱਖੁਦ੍ਵਾਰਾਦਿਰੱਖਣਤੋ ਦੋਵਾਰਿਕੋ ਵਿਯ ਚ ਦੱਟੱਬਾ।

ਕਾਯਦੁਚ੍ਚਰਿਤਾਦੀਹਿ ਹਿਰੀਯਤੀਤਿ **ਹਿਰੀ,** ਲਜ੍ਜਾਯੇਤਂ ਅਧਿਵਚਨਂ। ਤੇਹਿਯੇਵ ਓਤ੍ਤਪ੍ਪਤੀਤਿ **ਓਤ੍ਤਪ੍ਪਂ,** ਪਾਪਤੋ ਉਬ੍ਬੇਗਸ੍ਸੇਤਂ ਅਧਿਵਚਨਂ। ਤਤ੍ਥ ਪਾਪਤੋ ਜਿਗੁਚ੍ਛਨਲਕ੍ਖਣਾ ਹਿਰੀ, ਉਤ੍ਤਾਸਲਕ੍ਖਣਂ ਓਤ੍ਤਪ੍ਪਂ। ਲਜ੍ਜਨਾਕਾਰੇਨ ਪਾਪਕਾਨਂ ਅਕਰਣਰਸਾ ਹਿਰੀ, ਉਤ੍ਤਾਸਾਕਾਰੇਨ ਓਤ੍ਤਪ੍ਪਂ। ਅਸੁਚਿਮਕ੍ਖਿਤਸ੍ਸ, ਅਗ੍ਗਿਸਨ੍ਤਤ੍ਤਸ੍ਸ ਚ ਅਯੋਗੁਲ਼ਸ੍ਸ ਗਹੇਤੁਂ ਅਵਿਸਹਨਂ ਵਿਯ ਏਤੇਸਂ ਯਥਾਕ੍ਕਮਂ ਜਿਗੁਚ੍ਛਨਸਨ੍ਤਾਸਾਕਾਰੇਹਿ ਪਾਪਾਕਰਣਂ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਂ। ਵੁਤ੍ਤਾਕਾਰੇਨੇਵ ਚ ਪਾਪਤੋ ਸਂਕੋਚਨਪਚ੍ਚੁਪਟ੍ਠਾਨਾਨਿ ਏਤਾਨਿ, ਅਤ੍ਤਪਰਗਾਰਵਪਦਟ੍ਠਾਨਾਨਿ ਕੁਲਵਧੂਵੇਸਿਯਾ ਭਾਵੋ ਵਿਯ, ਲੋਕਪਾਲਕਾਨਿ ਚਾਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਾਨਿ। ਉਭਿਨ੍ਨਮ੍ਪਿ ਪਨੇਸਂ ਸਮੁਟ੍ਠਾਨਂ ਅਧਿਪਤਿ ਸਭਾਵੋ ਲਕ੍ਖਣੇਨ ਚਾਤਿ ਮਾਤਿਕਂ ਠਪੇਤ੍ਵਾ ਯਥਾਕ੍ਕਮਂ ਅਜ੍ਝਤ੍ਤਬਹਿਦ੍ਧਾਸਮੁਟ੍ਠਾਨਤਾ, ਅਤ੍ਤਲੋਕਾਧਿਪਤਿਤਾ, ਲਜ੍ਜਾਭਯਸਭਾਵਸਣ੍ਠਿਤਤਾ, ਸਪ੍ਪਤਿਸ੍ਸਵਜ੍ਜਭਯਦਸ੍ਸਾਵਿਤਾਲਕ੍ਖਣਤਾ ਚ **ਅਟ੍ਠਸਾਲਿਨਿਯਂ** (ਧ॰ ਸ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੧ ਬਲਰਾਸਿਵਣ੍ਣਨਾ) ਵਿਤ੍ਥਾਰਤੋ ਵਿਭਤ੍ਤਾ, ਅਤ੍ਥਿਕੇਹਿ ਤਂ ਤਤ੍ਥੇਵ ਗਹੇਤਬ੍ਬਂ।

ਨ ਲੁਬ੍ਭਤਿ ਏਤੇਨ, ਸਯਂ ਵਾ ਨ ਲੁਬ੍ਭਤਿ, ਅਲੁਬ੍ਭਨਮਤ੍ਤਮੇਵ ਵਾ ਤਨ੍ਤਿ **ਅਲੋਭੋ**। ਅਦੋਸਾਮੋਹੇਸੁਪਿ ਏਸੇਵ ਨਯੋ। ਤੇਸੁ ਅਲੋਭੋ ਆਰਮ੍ਮਣੇ ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਅਗੇਧਲਕ੍ਖਣੋ, ਅਲਗ੍ਗਭਾਵਲਕ੍ਖਣੋ ਵਾ ਕਮਲਦਲੇ ਜਲਬਿਨ੍ਦੁ ਵਿਯ, ਅਪਰਿਗ੍ਗਹਰਸੋ ਮੁਤ੍ਤਭਿਕ੍ਖੁ ਵਿਯ, ਅਨਲ੍ਲੀਨਭਾਵਪਚ੍ਚੁਪਟ੍ਠਾਨੋ ਅਸੁਚਿਮ੍ਹਿ ਪਤਿਤਪੁਰਿਸੋ ਵਿਯ।

ਅਦੋਸੋ ਅਚਣ੍ਡਿਕ੍ਕਲਕ੍ਖਣੋ, ਅਵਿਰੋਧਲਕ੍ਖਣੋ ਵਾ ਅਨੁਕੂਲਮਿਤ੍ਤੋ ਵਿਯ, ਆਘਾਤਵਿਨਯਨਰਸੋ, ਪਰਿਲ਼ਾਹਵਿਨਯਨਰਸੋ ਵਾ ਚਨ੍ਦਨਂ ਵਿਯ, ਸੋਮ੍ਮਭਾਵਪਚ੍ਚੁਪਟ੍ਠਾਨੋ ਪੁਣ੍ਣਚਨ੍ਦੋ ਵਿਯ।

ਅਮੋਹੋ ਯਥਾਸਭਾਵਪ੍ਪਟਿਵੇਧਲਕ੍ਖਣੋ, ਅਕ੍ਖਲਿਤਪ੍ਪਟਿਵੇਧਲਕ੍ਖਣੋ ਵਾ ਕੁਸਲਿਸ੍ਸਾਸਕ੍ਖਿਤ੍ਤਉਸੁਪ੍ਪਟਿਵੇਧੋ ਵਿਯ, ਵਿਸਯੋਭਾਸਨਰਸੋ ਅਨੁਦ੍ਧਟੋ ਪਦੀਪੋ ਵਿਯ, ਅਸਮ੍ਮੋਹਪਚ੍ਚੁਪਟ੍ਠਾਨੋ ਅਰਞ੍ਞਗਤਸੁਦੇਸਕੋ ਵਿਯ। ਤਯੋਪਿ ਚੇਤੇ ਸਬ੍ਬਕੁਸਲਾਨਂ ਮੂਲਭੂਤਾਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਾ।

ਅਪਿਚ ਅਲੋਭੋ ਚੇਤ੍ਥ ਦਾਨਹੇਤੁ, ਅਦੋਸੋ ਸੀਲਹੇਤੁ, ਅਮੋਹੋ ਭਾਵਨਾਹੇਤੁ। ਤੀਹਿਪਿ ਚੇਤੇਹਿ ਯਥਾਪਟਿਪਾਟਿਯਾ ਨੇਕ੍ਖਮ੍ਮਸਞ੍ਞਾ ਅਬ੍ਯਾਪਾਦਸਞ੍ਞਾ ਅਵਿਹਿਂਸਾਸਞ੍ਞਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਤਥਾ ਅਧਿਕਊਨਵਿਪਰੀਤਗ੍ਗਹਣਾਨਂ ਅਭਾਵੋ, ਤਥਾ ਪਿਯਵਿਪ੍ਪਯੋਗਅਪ੍ਪਿਯਸਮ੍ਪਯੋਗਇਚ੍ਛਿਤਾਲਾਭਦੁਕ੍ਖਾਨਂ, ਜਾਤਿਜਰਾਮਰਣਦੁਕ੍ਖਾਨਂ, ਪੇਤਨਿਰਯਤਿਰਚ੍ਛਾਨਗਤਿਦੁਕ੍ਖਾਨਞ੍ਚ ਅਭਾਵੋ, ਤਥਾ ਭੋਗਮਿਤ੍ਤਅਤ੍ਤਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਪਚ੍ਚਯਭਾਵੋ, ਤਥਾ ਕਾਮਸੁਖਪਰਿਚ੍ਚਾਗਅਤ੍ਤਕਿਲਮਥਪਰਿਚ੍ਚਾਗਮਜ੍ਝਿਮਪਟਿਪਤ੍ਤੀਨਂ ਸਮ੍ਭਵੋ, ਤਥਾ ਅਸੁਭਅਪ੍ਪਮਾਣਧਾਤੁਸਞ੍ਞਾਨਂ, ਅਨਿਚ੍ਚਦੁਕ੍ਖਅਨਤ੍ਤਸਞ੍ਞਾਨਂ, ਦਿਬ੍ਬਬ੍ਰਹ੍ਮਅਰਿਯਵਿਹਾਰਾਨਞ੍ਚ ਸਮ੍ਭਵੋ ਹੋਤੀਤਿ ਏਵਮਾਦੀਹਿ ਨਯੇਹਿ ਤੇਸਂ ਵਿਤ੍ਥਾਰੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ।

ਏਤ੍ਥ ਚ ਅਮੋਹੋ ਨਾਮ ਪਞ੍ਞਾ, ਸਾ ਪਜਾਨਨਲਕ੍ਖਣਾ। ਵਿਞ੍ਞਾਣਂ ਵਿਜਾਨਨਲਕ੍ਖਣਂ। ਸਞ੍ਞਾ ਸਞ੍ਜਾਨਨਲਕ੍ਖਣਾ। ਕਿਂ ਪਨੇਤਾਸਂ ਸਞ੍ਞਾਵਿਞ੍ਞਾਣਪਞ੍ਞਾਨਂ ਨਾਨਤ੍ਤਨ੍ਤਿ? ਸਞ੍ਜਾਨਨਵਿਜਾਨਨਪਜਾਨਨਮੇਵ। ਏਤਾਸਂ ਹਿ ਸਮਾਨੇਪਿ ਜਾਨਨਭਾਵੇ ਸਞ੍ਞਾਯ ''ਨੀਲਂ ਪੀਤ''ਨ੍ਤਿਆਦਿਨਾ ਪੁਨ ਸਞ੍ਜਾਨਨਪ੍ਪਾਦਕਮਤ੍ਤੇਨ ਆਕਾਰੇਨ ਸਞ੍ਜਾਨਨਮਤ੍ਤਮੇਵ ਹੋਤਿ, ਅਜਾਤਬੁਦ੍ਧਿਦਾਰਕਸ੍ਸ ਵਿਯ ਚਿਤ੍ਤਵਣ੍ਣਾਦਿਭਾਵਮਤ੍ਤਾਕਾਰੇਨ ਕਹਾਪਣਾਦਿਦਸ੍ਸਨਂ, ਨ ਤਤੋ ਉਦ੍ਧਂ। ਵਿਞ੍ਞਾਣਸ੍ਸ ਪਨ ਯਥਾਵੁਤ੍ਤੇਨ ਚ ਤਤੋ ਵਿਸਿਟ੍ਠੇਨ ਚ ਅਨਿਚ੍ਚਾਦਿਨਾ ਆਕਾਰੇਨ ਜਾਨਨਂ ਹੋਤਿ, ਗਾਮਿਕਪੁਰਿਸਸ੍ਸ ਵਿਯ ਯਥਾਵੁਤ੍ਤੇਨ ਚੇਵ ਉਪਭੋਗਾਰਹਤਾਦਿਨਾ ਚ ਆਕਾਰੇਨ ਕਹਾਪਣਾਦਿਦਸ੍ਸਨਂ, ਨ ਤਤੋ ਉਦ੍ਧਂ। ਪਞ੍ਞਾਯ ਪਨ ਤੇਹਿ ਚ ਯਥਾਵੁਤ੍ਤੇਹਿ ਨਾਨਪ੍ਪਕਾਰੇਹਿ ਚ ਮਗ੍ਗਪਾਤੁਭਾਵਾਦਿਹੇਤੂਹਿ ਸਬ੍ਬੇਹਿ ਆਕਾਰੇਹਿ ਪਜਾਨਨਂ ਹੋਤਿ, ਹੇਰਞ੍ਞਿਕਸ੍ਸ ਵਿਯ ਯਥਾਵੁਤ੍ਤੇਹਿ ਚੇਵ ਛੇਕਕੂਟਅਦ੍ਧਸਾਰਾਦਿਸਬ੍ਬੇਹਿ ਆਕਾਰੇਹਿ ਚ ਕਹਾਪਣਾਦਿਦਸ੍ਸਨਂ। ਪਞ੍ਞਾਯ ਹਿ ਅਜਾਨਿਤਬ੍ਬਂ ਨਾਮ ਨਤ੍ਥਿ। ਏਵਂ ਸਞ੍ਜਾਨਨਵਿਜਾਨਨਪਜਾਨਨਾਕਾਰੇਹਿ ਏਤਾਸਂ ਨਾਨਤ੍ਤਂ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਂ। ਏਤ੍ਥ ਚ ਚਕ੍ਖੁਵਿਞ੍ਞਾਣਾਦੀਨਿ ਵਿਤਕ੍ਕਵੀਰਿਯਾਦਿਸਹਜਾਤਪਚ੍ਚਯਵਿਰਹਤੋ ਰੂਪਾਦੀਸੁ ਸਞ੍ਞਾਕਿਚ੍ਚਤੋ ਅਧਿਕਵਿਜਾਨਨਕਿਚ੍ਚਂ ਕਾਤੁਂ ਨ ਸਕ੍ਕੋਨ੍ਤਿ, ਬਲਪਰਿਣਾਯਕਾਨਿ ਵਿਯ ਸੇਨਙ੍ਗਾਨਿ ਪਞ੍ਞਾਨੁਵਤ੍ਤਕਾਨੇਵ ਹੋਨ੍ਤੀਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾਨਿ। ਤੇਨਾਹ ਭਗਵਾ ''ਪਞ੍ਚਹਿ ਵਿਞ੍ਞਾਣੇਹਿ ਨ ਕਞ੍ਚਿ ਧਮ੍ਮਂ ਪਟਿਵਿਜਾਨਾਤਿ ਅਞ੍ਞਤ੍ਰ ਅਭਿਨਿਪਾਤਮਤ੍ਤਾ''ਤਿਆਦਿ (ਵਿਭ॰ ੭੬੬)।

ਕਾਯਪਸ੍ਸਮ੍ਭਨਂ **ਕਾਯਪਸ੍ਸਦ੍ਧਿ**। ਚਿਤ੍ਤਪਸ੍ਸਮ੍ਭਨਂ **ਚਿਤ੍ਤਪਸ੍ਸਦ੍ਧਿ**। ਕਾਯੋਤਿ ਪਨੇਤ੍ਥ ਵੇਦਨਾਦਯੋ ਤਯੋ ਖਨ੍ਧਾ। ਉਭੋਪਿ ਪਨੇਤਾ ਕਾਯਚਿਤ੍ਤਦਰਥਵੂਪਸਮਲਕ੍ਖਣਾ, ਕਾਯਚਿਤ੍ਤਦਰਥਨਿਮ੍ਮਦ੍ਦਨਰਸਾ, ਕਾਯਚਿਤ੍ਤਾਨਂ ਅਪਰਿਪ੍ਫਨ੍ਦਸੀਤਿਭਾਵਪਚ੍ਚੁਪਟ੍ਠਾਨਾ, ਕਾਯਚਿਤ੍ਤਪਦਟ੍ਠਾਨਾ। ਕਾਯਚਿਤ੍ਤਾਨਞ੍ਚ ਅਵੂਪਸਮਕਰਉਦ੍ਧਚ੍ਚਾਦਿਕਿਲੇਸਪਟਿਪਕ੍ਖਭੂਤਾਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਾ।

ਕਾਯਲਹੁਭਾਵੋ **ਕਾਯਲਹੁਤਾ**। ਚਿਤ੍ਤਲਹੁਭਾਵੋ **ਚਿਤ੍ਤਲਹੁਤਾ**। ਏਵਂ ਉਪਰਿਪਿ ਪਦਦ੍ਵਯੇ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੋ। ਕਾਯਚਿਤ੍ਤਾਨਂ ਗਰੁਭਾਵਵੂਪਸਮਲਕ੍ਖਣਾ ਕਾਯਲਹੁਤਾ, ਚਿਤ੍ਤਲਹੁਤਾ ਚ, ਤੇਸਂ ਗਰੁਭਾਵਨਿਮ੍ਮਦ੍ਦਨਰਸਾ, ਤੇਸਂ ਅਦਨ੍ਧਤਾਪਚ੍ਚੁਪਟ੍ਠਾਨਾ, ਤੇਸਂ ਗਰੁਭਾਵਕਰਥਿਨਮਿਦ੍ਧਾਦਿਕਿਲੇਸਪਟਿਪਕ੍ਖਭੂਤਾਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਾ।

ਕਾਯਚਿਤ੍ਤਾਨਂ ਥਦ੍ਧਭਾਵਵੂਪਸਮਲਕ੍ਖਣਾ **ਕਾਯਮੁਦੁਤਾ, ਚਿਤ੍ਤਮੁਦੁਤਾ** ਚ, ਤੇਸਂ ਥਦ੍ਧਭਾਵਨਿਮ੍ਮਦ੍ਦਨਰਸਾ, ਅਪ੍ਪਟਿਘਾਤਪਚ੍ਚੁਪਟ੍ਠਾਨਾ, ਕਾਯਚਿਤ੍ਤਪਦਟ੍ਠਾਨਾ, ਤੇਸਂ ਥਦ੍ਧਭਾਵਕਰਦਿਟ੍ਠਿਮਾਨਾਦਿਕਿਲੇਸਪਟਿਪਕ੍ਖਭੂਤਾਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਾ।

ਕਾਯਚਿਤ੍ਤਾਨਂ ਅਕਮ੍ਮਞ੍ਞਭਾਵਵੂਪਸਮਲਕ੍ਖਣਾ **ਕਾਯਕਮ੍ਮਞ੍ਞਤਾ, ਚਿਤ੍ਤਕਮ੍ਮਞ੍ਞਤਾ** ਚ, ਤੇਸਂ ਅਕਮ੍ਮਞ੍ਞਭਾਵਨਿਮ੍ਮਦ੍ਦਨਰਸਾ, ਕਾਯਚਿਤ੍ਤਾਨਂ ਆਰਮ੍ਮਣਕਰਣਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਪਚ੍ਚੁਪਟ੍ਠਾਨਾ, ਤੇਸਂ ਅਕਮ੍ਮਞ੍ਞਭਾਵਕਰਾਵਸੇਸਨੀਵਰਣਪਟਿਪਕ੍ਖਭੂਤਾਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਾ। ਪਸਾਦਨੀਯਵਤ੍ਥੂਸੁ ਪਸਾਦਾਵਹਾ, ਹਿਤਕਿਰਿਯਾਸੁ ਵਿਨਿਯੋਗਕ੍ਖਮਭਾਵਾਵਹਾ ਸੁਵਣ੍ਣਵਿਸੁਦ੍ਧਿ ਵਿਯਾਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਾ।

ਕਾਯਚਿਤ੍ਤਾਨਂ ਅਗੇਲਞ੍ਞਭਾਵਲਕ੍ਖਣਾ **ਕਾਯਪਾਗੁਞ੍ਞਤਾ, ਚਿਤ੍ਤਪਾਗੁਞ੍ਞਤਾ** ਚ, ਤੇਸਂ ਗੇਲਞ੍ਞਨਿਮ੍ਮਦ੍ਦਨਰਸਾ, ਨਿਰਾਦੀਨਵਪਚ੍ਚੁਪਟ੍ਠਾਨਾ, ਤੇਸਂ ਗੇਲਞ੍ਞਕਰਅਸ੍ਸਦ੍ਧਿਯਾਦਿਕਿਲੇਸਪਟਿਪਕ੍ਖਭੂਤਾਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਾ। ਕਾਯਚਿਤ੍ਤਾਨਂ ਅਜ੍ਜਵਲਕ੍ਖਣਾ **ਕਾਯੁਜੁਕਤਾ, ਚਿਤ੍ਤੁਜੁਕਤਾ** ਚ, ਤੇਸਂ ਕੁਟਿਲਭਾਵਨਿਮ੍ਮਦ੍ਦਨਰਸਾ, ਅਜਿਮ੍ਹਤਾਪਚ੍ਚੁਪਟ੍ਠਾਨਾ, ਤੇਸਂ ਕੁਟਿਲਭਾਵਕਰਮਾਯਾਸਾਠੇਯ੍ਯਾਦਿਪਟਿਪਕ੍ਖਭੂਤਾਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਾ। ਸਬ੍ਬੇਪੇਤੇ ਪਸ੍ਸਦ੍ਧਿਆਦਯੋ ਧਮ੍ਮਾ ਕਾਯਚਿਤ੍ਤਪਦਟ੍ਠਾਨਾਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ।

ਕਿੰ ਪਨੇਤ੍ਥ ਪਸ੍ਸਦ੍ਧਾਦਯੋ ਧਮ੍ਮਾ ਉਦ੍ਧਚ੍ਚਾਦਿੰ ਵਿਨੋਦੇਤੁੰ ਨ ਸਕ੍ਕੋਨ੍ਤਿ, ਯੇਨ ਇਮੇ ਪਸ੍ਸਦ੍ਧਾਦਯੋ ਧਮ੍ਮਾ ਨ ਵਿਸੁੰ ਵਿਭਤ੍ਤਾਤਿ? ਨੋ ਨ ਸਕ੍ਕੋਨ੍ਤਿ, ਇਮੇ ਪਨ ਸਹਿਤਾ ਏਵ ਸਕ੍ਕੋਨ੍ਤਿ, ਇਤਰਥਾ ਤੇਸੰ ਉਪ੍ਪਤ੍ਤਿਯਾ ਏਵ ਅਸਮ੍ਭਵਤੋ। ਯਥਾ ਵਾ ਪਸ੍ਸਦ੍ਧਾਦੀਸੁ ਵਿਜ੍ਜਮਾਨੇਸੁ ਮੋਹਾਹਿਰਿਕਾਦੀਨੰ ਉਜੁਪਟਿਪਕ੍ਖਭਾਵੇਨ ਅਮੋਹਹਿਰਿਆਦਯੋ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਏਵਮੇਤੇਪਿ ਉਦ੍ਧਚ੍ਚਾਦਿਉਜੁਪਟਿਪਕ੍ਖਭਾਵੇਨ ਇਚ੍ਛਿਤਬ੍ਬਾਤਿ ਗਹੇਤਬ੍ਬਾ। ਯਸ੍ਮਾ ਚੇਤ੍ਥ ਦ੍ਵੀਹਿ ਦ੍ਵੀਹਿ ਏਵ ਯਥਾਸਕੰ ਪਟਿਪਕ੍ਖਾ ਹਰਿਤਬ੍ਬਾ, ਤਸ੍ਮਾ ਤੇ ਏਤੇ ਏਵ ਦ੍ਵਿਧਾ ਵਿਭਤ੍ਤਾ, ਨ ਅਮੋਹਾਦਯੋਤਿ ਞਾਤਬ੍ਬਾ।

ਯੇਵਾਪਨਕੇਸੁ **ਛਨ੍ਦੋ**ਤਿ ਕਤ੍ਤੁਕਾਮਤਾਯੇਤੰ ਅਧਿਵਚਨੰ, ਤਸ੍ਮਾ ਸੋ ਕਤ੍ਤੁਕਾਮਤਾਲਕ੍ਖਣੋ, ਆਰਮ੍ਮਣਪਰਿਯੇਸਨਰਸੋ, ਆਰਮ੍ਮਣੇਨ ਅਤ੍ਥਿਕਤਾਪਚ੍ਚੁਪਟ੍ਠਾਨੋ, ਤਦੇਵਸ੍ਸ ਪਦਟ੍ਠਾਨੰ। ਆਰਮ੍ਮਣਗ੍ਗਹਣੇ ਚਾਯੰ ਚੇਤਸੋ ਹਤ੍ਥਪ੍ਪਸਾਰਣੰ ਵਿਯ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੋ। ਅਯਞ੍ਹਿ ਯਸ੍ਮਾ ਵਿਰਜ੍ਜਿਤਬ੍ਬਾਦੀਸੁਪਿ ਨੇਕ੍ਖਮ੍ਮਾਦਿਨਾ ਸਹ ਲੋਭਵਿਸਦਿਸੇਨ ਕਤ੍ਤੁਕਾਮਤਾਕਾਰੇਨ ਪਵਤ੍ਤਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਅਸੇਖਾਨਮ੍ਪਿ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ। ਲੋਭੋ ਪਨ ਸੁਭਸੁਖਾਦਿਵਿਪਲ੍ਲਾਸਪੁਬ੍ਬਕੇਨ ਅਭਿਸਙ੍ਗਾਕਾਰੇਨੇਵ ਪਵਤ੍ਤਤੀਤਿ ਅਯਮੇਤੇਸੰ ਵਿਸੇਸੋ। ਏਵੰ ਮੇਤ੍ਤਾਕਰੁਣਾਦੀਨਮ੍ਪਿ ਲੋਭਾਦੀਹਿ ਵਿਸੇਸੋ ਯਥਾਨੁਰੂਪੰ ਞਾਤਬ੍ਬੋ।

ਅਧਿਮੁਚ੍ਚਨੰ **ਅਧਿਮੋਕ੍ਖੋ**। ਸੋ ਸਨ੍ਨਿਟ੍ਠਾਨਲਕ੍ਖਣੋ, ਅਸੰਸਪ੍ਪਨਰਸੋ, ਨਿਚ੍ਛਯਪਚ੍ਚੁਪਟ੍ਠਾਨੋ, ਸਨ੍ਨਿਟ੍ਠਾਤਬ੍ਬਧਮ੍ਮਪਦਟ੍ਠਾਨੋ, ਆਰਮ੍ਮਣੇ ਨਿਚ੍ਚਲਭਾਵੇਨ ਇਨ੍ਦਖੀਲੋ ਵਿਯ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੋ। ਨਨੁ ਚ ਸਦ੍ਧਾਪਿ ਅਧਿਮੋਕ੍ਖੋਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। ਤਥਾ ਹਿ ਅਧਿਮੋਕ੍ਖਲਕ੍ਖਣੇ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਟ੍ਠੰ ਕਾਰੇਤੀਤਿ ਸਦ੍ਧਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਨ੍ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤੀਤਿ? ਸਚ੍ਚੰ, ਸਾ ਚ ਖੋ ਸਮ੍ਪਸਾਦਨਭਾਵੇਨ ਅਧਿਮੋਕ੍ਖੋ, ਅਯੰ ਪਨ ਯਥਾ ਤਥਾ ਵਾ ਨਿਚ੍ਛਯਭਾਵੇਨਾਤਿ ਨ ਕੋਚਿ ਵਿਰੋਧੋ।

ਕਿਰਿਯਾ ਕਾਰੋ, ਮਨਸ੍ਮਿੰ ਕਾਰੋ **ਮਨਸਿਕਾਰੋ,** ਪੁਰਿਮਮਨਤੋ ਵਿਸਦਿਸੰ ਮਨੰ ਕਰੋਤੀਤਿਪਿ **ਮਨਸਿਕਾਰੋ,** ਸ੍ਵਾਯੰ ਆਰਮ੍ਮਣਪਟਿਪਾਦਕੋ ਵੀਥਿਪਟਿਪਾਦਕੋ ਜਵਨਪਟਿਪਾਦਕੋਤਿ ਤਿਪ੍ਪਕਾਰੋ, ਤਤ੍ਥ **ਆਰਮ੍ਮਣਪਟਿਪਾਦਕੋ** ਇਧ ਮਨਸਿਕਾਰੋ। ਸੋ ਸਾਰਣਲਕ੍ਖਣੋ, ਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਾਨੰ ਆਰਮ੍ਮਣੇਸੁ ਪਯੋਜਨਰਸੋ, ਆਰਮ੍ਮਣਾਭਿਮੁਖਭਾਵਪਚ੍ਚੁਪਟ੍ਠਾਨੋ, ਆਰਮ੍ਮਣਪਦਟ੍ਠਾਨੋ, ਸਙ੍ਖਾਰਕ੍ਖਨ੍ਧਪਰਿਯਾਪਨ੍ਨੋ। ਆਰਮ੍ਮਣਪਟਿਪਾਦਕਤ੍ਤੇਨ ਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਾਨੰ ਸਾਰਥਿ ਵਿਯ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੋ। ਵੀ**ਥਿਪਟਿਪਾਦਕੋ**ਤਿ ਪਨ ਪਞ੍ਚਦ੍ਵਾਰਾਵਜ੍ਜਨਸ੍ਸੇਤੰ ਅਧਿਵਚਨੰ। **ਜਵਨਪਟਿਪਾਦਕੋ**ਤਿ ਮਨੋਦ੍ਵਾਰਾਵਜ੍ਜਨਸ੍ਸ, ਨ ਤੇ ਇਧ ਅਧਿਪ੍ਪੇਤਾ। ਏਤ੍ਥ ਚਾਯੰ ਮਨਸਿਕਾਰੋ ਸਮਨ੍ਨਾਹਾਰਮਤ੍ਤਾਕਾਰੇਨ ਆਰਮ੍ਮਣੇ ਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਾਨੰ ਪਯੋਜਕੋ, **ਚੇਤਨਾ** ਚੇਤੋਕਿਰਿਯਾਭਾਵੇਨ, **ਵਿਤਕ੍ਕੋ** ਪਨ ਸਙ੍ਕਪ੍ਪਾਕਾਰੇਨ, ਉਪਨਿਜ੍ਝਾਯਨਾਕਾਰੇਨ ਚ ਅਭਿਨਿਰੋਪਕੋ। ਤੇਨੇਵ ਹੇਤ੍ਥ ਪਦਭਾਜਨੀਯੇ ''ਤਕ੍ਕੋ ਸਙ੍ਕਪ੍ਪੋਤਿ ਚ, ਝਾਨਙ੍ਗ''ਨ੍ਤਿ ਚ ਵੁਚ੍ਚਤੀਤਿ ਅਯਮੇਤੇਸੰ ਵਿਸੇਸੋ।

ਤੇਸੁ ਤੇਸੁ ਧਮ੍ਮੇਸੁ ਮਜ੍ਝਤ੍ਤਤਾ **ਤਤ੍ਰਮਜ੍ਝਤ੍ਤਤਾ**। ਸਾ ਚਿਤ੍ਤਚੇਤਸਿਕਾਨੰ ਸਮਵਾਹਿਤਲਕ੍ਖਣਾ, ਊਨਾਧਿਕਤਾਨਿਵਾਰਣਰਸਾ, ਪਕ੍ਖਪਾਤੁਪਚ੍ਛੇਦਨਰਸਾ ਵਾ, ਮਜ੍ਝਤ੍ਤਭਾਵਪਚ੍ਚੁਪਟ੍ਠਾਨਾ, ਸਮਪ੍ਪਵਤ੍ਤਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਧਮ੍ਮਪਦਟ੍ਠਾਨਾ। ਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਧਮ੍ਮਾਨੰ ਅਜ੍ਝੁਪੇਕ੍ਖਣੇਨ ਸਮਪ੍ਪਵਤ੍ਤਾਨੰ ਆਜਾਨੀਯਾਨੰ ਅਜ੍ਝੁਪੇਕ੍ਖਕਸਾਰਥਿ ਵਿਯ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਾ।

ਪਰਦੁਕ੍ਖੇ ਸਤਿ ਸਾਧੂਨੰ ਹਦਯਕਮ੍ਪਨੰ ਕਰੋਤੀਤਿ **ਕਰੁਣਾ**, ਕਿਰਤਿ ਵਾ ਪਰਦੁਕ੍ਖੰ ਹਿੰਸਤਿ ਚ, ਕਿਰੀਯਤਿ ਵਾ ਦੁਕ੍ਖਿਤੇਸੁ ਪਸਾਰੀਯਤੀਤਿ ਕਰੁਣਾ। ਸਾ ਪਰਦੁਕ੍ਖਾਪਨਯਨਾਕਾਰਪ੍ਪਵਤ੍ਤਿਲਕ੍ਖਣਾ, ਪਰਦੁਕ੍ਖਾਸਹਨਰਸਾ, ਅਵਿਹਿੰਸਾਪਚ੍ਚੁਪਟ੍ਠਾਨਾ, ਦੁਕ੍ਖਾਭਿਭੂਤਾਨੰ ਅਨਾਥਭਾਵਦਸ੍ਸਨਪਦਟ੍ਠਾਨਾ। ਮੋਦਨ੍ਤਿ ਤਾਯ ਤੰਸਮਙ੍ਗਿਨੋ, ਸਯੰ ਵਾ ਮੋਦਤਿ, ਮੋਦਨਮਤ੍ਤਮੇਵ ਵਾ ਤਨ੍ਤਿ **ਮੁਦਿਤਾ**। ਸਾ ਪਮੋਦਲਕ੍ਖਣਾ, ਅਨਿਸ੍ਸਾਯਨਰਸਾ, ਅਰਤਿਵਿਘਾਤਪਚ੍ਚੁਪਟ੍ਠਾਨਾ, ਸਤ੍ਤਾਨੰ ਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਦਸ੍ਸਨਪਦਟ੍ਠਾਨਾ।

ਕਸ੍ਮਾ ਪਨੇਤ੍ਥ ਮੇਤ੍ਤੁਪੇਕ੍ਖਾ ਨ ਵੁਤ੍ਤਾਤਿ? ਪੁਬ੍ਬੇ ਗਹਿਤਤ੍ਤਾ। ਅਦੋਸੋ ਏਵ ਹਿ ਸਤ੍ਤੇਸੁ ਹਿਤਫਰਣਵਸੇਨ ਪਵਤ੍ਤਿਯੰ ਮੇਤ੍ਤਾ। ਤਤ੍ਰਮਜ੍ਝਤ੍ਤਤਾ ਏਵ ਚ ਇਟ੍ਠਾਨਿਟ੍ਠਸਤ੍ਤੇਸੁ ਮਜ੍ਝਤ੍ਤਾਕਾਰੇਨ ਪਵਤ੍ਤਿਯੰ ਉਪੇਕ੍ਖਾ। ਤੇ ਚ ਧਮ੍ਮਾ ਨਿਯਤਾ, ਕੇਵਲੰ ਪਨ ਨੇਸੰ ਸਤ੍ਤੇਸੁ ਮੇਤ੍ਤੁਪੇਕ੍ਖਾਭਾਵੇਨ ਪਵਤ੍ਤਿ ਅਨਿਯਤਾਤਿ। ਕਾਯਦੁਚ੍ਚਰਿਤਤੋ ਵਿਰਤਿ **ਕਾਯਦੁਚ੍ਚਰਿਤਵਿਰਤਿ**। ਸੇਸਪਦਦ੍ਵਯੇਪਿ ਏਸੇਵ ਨਯੋ। ਲਕ੍ਖਣਾਦਿਤੋ ਪਨੇਤਾ ਤਿਸ੍ਸੋਪਿ ਕਾਯਦੁਚ੍ਚਰਿਤਾਦਿਵਤ੍ਥੂਨੰ ਅਵੀਤਿਕ੍ਕਮਲਕ੍ਖਣਾ, ਤਤੋ ਸੰਕੋਚਨਰਸਾ, ਤੇਸੰ ਅਕਿਰਿਯਪਚ੍ਚੁਪਟ੍ਠਾਨਾ, ਸਦ੍ਧਾਹਿਰੋਤ੍ਤਪ੍ਪਅਪ੍ਪਿਚ੍ਛਤਾਦਿਗੁਣਪਦਟ੍ਠਾਨਾ, ਪਾਪਕਿਰਿਯਤੋ ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਵਿਮੁਖਭਾਵਭੂਤਾਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਾ। ਏਵੰ ਲਕ੍ਖਣਾਦਿਤੋ ਵਿਨਿਚ੍ਛਯੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ।

ਸਙ੍ਗਹਾਤਿ ਏਵੰ ਯੇ ਇਮੇ ਇਮਸ੍ਮਿੰ ਕਾਮਾਵਚਰਪਠਮਕੁਸਲੇ ਵਿਭਤ੍ਤਾ ਏਕੂਨਚਤ੍ਤਾਲੀਸ ਧਮ੍ਮਾ, ਸਬ੍ਬੇਤੇ ਖਨ੍ਧਤੋ ਚਤੁਬ੍ਬਿਧਾ ਹੋਨ੍ਤਿ – ਵੇਦਨਾਕ੍ਖਨ੍ਧੋ ਸਞ੍ਞਾਕ੍ਖਨ੍ਧੋ ਸਙ੍ਖਾਰਕ੍ਖਨ੍ਧੋ ਵਿਞ੍ਞਾਣਕ੍ਖਨ੍ਧੋਤਿ। ਤਤ੍ਥ ਰਾਸਟ੍ਠੇਨ ਸੋਮਨਸ੍ਸਵੇਦਨਾ ਵੇਦਨਾਕ੍ਖਨ੍ਧੋ, ਤਥਾ ਸਞ੍ਞਾ ਸਞ੍ਞਾਕ੍ਖਨ੍ਧੋ, ਚਿਤ੍ਤੰ ਵਿਞ੍ਞਾਣਕ੍ਖਨ੍ਧੋ, ਅਵਸੇਸਾ ਫਸ੍ਸਾਦਯੋ ਛਤ੍ਤਿੰਸ ਧਮ੍ਮਾ ਸਙ੍ਖਾਰਕ੍ਖਨ੍ਧੋਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ।

ਨਨੁ ਚ ਯਦਿ ਰਾਸਟ੍ਠੇਨ ਖਨ੍ਧੋ, ਫਸ੍ਸਾਦੀਨੰ ਤਾਵ ਅਨੇਕਤ੍ਤਾ ਸਙ੍ਖਾਰਕ੍ਖਨ੍ਧਤਾ ਯੁਤ੍ਤਾ, ਕਥੰ ਪਨ ਵੇਦਨਾਦੀਨੰ ਤਿਣ੍ਣੰ ਖਨ੍ਧਤਾਤਿ? ਉਪਚਾਰਤੋ। ਪਚ੍ਚੇਕੰ ਹਿ ਅਤੀਤਾਦਿਭੇਦਭਿਨ੍ਨੇਸੁ ਵੇਦਨਾਸਞ੍ਞਾਵਿਞ੍ਞਾਣੇਸੁ ਨਿਰੁਲ੍ਹੋਪਿ ਖਨ੍ਧ-ਸਦ੍ਦੋ ਤਦੇਕਦੇਸੇਸੁ ਏਕੇਕਵੇਦਨਾਦੀਸੁਪਿ ਸਮੁਦਾਯੋਪਚਾਰੇਨ ਵੋਹਰੀਯਤੀਤਿ ਤਦੇਕਦੇਸੇਪਿ ਤਬ੍ਬੋਹਾਰੋ, ਯਥਾ ਰੁਕ੍ਖਸ੍ਸ ਸਾਖਾਯ ਛਿਜ੍ਜਮਾਨਾਯ ''ਰੁਕ੍ਖੋ ਛਿਜ੍ਜਤੀ''ਤਿਆਦੀਸੁ ਵਿਯਾਤਿ। ਏਵੰ ਖਨ੍ਧਤੋ ਚਤੁਬ੍ਬਿਧਾ ਹੋਨ੍ਤਿ।

ਤੇ ਪੁਨ ਆਯਤਨਤੋ ਦੁਵਿਧਾ ਹੋਨ੍ਤਿ – ਮਨਾਯਤਨੰ ਧਮ੍ਮਾਯਤਨਨ੍ਤਿ। ਸਞ੍ਜਾਤਿਸਮੋਸਰਣਟ੍ਠਾਨਟ੍ਠੇਨ ਹੇਤ੍ਥ ਚਿਤ੍ਤੰ **ਮਨਾਯਤਨੰ,** ਸੇਸਾ ਪਨ ਅਟ੍ਠਤਿੰਸ ਧਮ੍ਮਾ **ਧਮ੍ਮਾਯਤਨ**ਨ੍ਤਿ। ਏਵੰ ਆਯਤਨਤੋ ਦੁਵਿਧਾ ਹੋਨ੍ਤਿ। ਤੇ ਪੁਨ ਧਾਤੁਵਸੇਨ ਦੁਵਿਧਾ ਮਨੋਵਿਞ੍ਞਾਣਧਾਤੁ ਧਮ੍ਮਧਾਤੂਤਿ। ਨਿਸ੍ਸਤ੍ਤਨਿਜ੍ਜੀਵਟ੍ਠੇਨ ਹੇਤ੍ਥ ਚਿਤ੍ਤੰ **ਮਨੋਵਿਞ੍ਞਾਣਧਾਤੁ,** ਸੇਸਾ **ਧਮ੍ਮਧਾਤੂ**ਤਿ। ਏਵੰ ਧਾਤੁਵਸੇਨ ਦੁਵਿਧਾ।

ਤਥਾ ਆਹਾਰਾਨਾਹਾਰਵਸੇਨ। ਤਤ੍ਥ ਫਸ੍ਸੋ ਚੇਤਨਾ ਚਿਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਇਮੇ ਤਯੋ ਧਮ੍ਮਾ ਵਿਸੇਸਪਚ੍ਚਯਤ੍ਤੇਨ ਯਥਾਕ੍ਕਮੰ ''ਫਸ੍ਸਾਹਾਰੋ ਮਨੋਸਞ੍ਚੇਤਨਾਹਾਰੋ ਵਿਞ੍ਞਾਣਾਹਾਰੋ''ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਨ੍ਤਿ, ਅਵਸੇਸਾ ਨ ਆਹਾਰਾਤਿ। ਕਿੰ ਪਨੇਤੇ ਪਚ੍ਚਯਾ ਨ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਯੇ ਨ ਆਹਾਰਾਤਿ ਵੁਚ੍ਚੇਯ੍ਯੁਨ੍ਤਿ? ਨੋ ਨ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਵਿਸੇਸਪਚ੍ਚਯਾ ਪਨ ਨ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਫਸ੍ਸਾਦਯੋ ਪਨ ਤੇਸੰ

ਧਮ੍ਮਾਨਂ ਵਿਸੇਸਪਚ੍ਚਯਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਵਿਸੇਸਤੋ ਵੇਦਨਾਦਯੋ ਚ ਆਹਰਨ੍ਤਿ। ਫਸ੍ਸਾਹਾਰੋ ਹਿ ਤਿਸ੍ਸੋ ਵੇਦਨਾਯੋ ਆਹਰਤਿ, ਮਨੋਸਞ੍ਚੇਤਨਾਹਾਰੋ ਤਯੋ ਭਵੇ, ਵਿਞ੍ਞਾਣਾਹਾਰੋ ਪਟਿਸਨ੍ਧਿਨਾਮਰੂਪਂ। ਨਨੁ ਚ ਸੋ ਵਿਪਾਕੋ, ਇਦਂ ਪਨ ਕੁਸਲਵਿਞ੍ਞਾਣਨ੍ਤਿ? ਕਿਞ੍ਚਾਪਿ ਏਵਂ, ਤਂਸਰਿਕ੍ਖਤਾਯ ਪਨ ਵਿਞ੍ਞਾਣਾਹਾਰੋਤ੍ਵੇਵ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਯਸ੍ਮਾ ਵਾ ਇਮੇ ''ਅਰੂਪਿਨੋ ਆਹਾਰਾ ਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਕਾਨਂ ਧਮ੍ਮਾਨਂ ਤਂਸਮੁਟ੍ਠਾਨਾਨਞ੍ਚ ਰੂਪਾਨਂ ਆਹਾਰਪਚ੍ਚਯੇਨ ਪਚ੍ਚਯੋ''ਤਿ (ਪਟ੍ਠਾ॰ ੧.੧.੧੫) ਵਚਨਤੋ ਕਬਲ਼ੀਕਾਰਾਹਾਰੋ ਵਿਯ ਰੂਪਕਾਯਸ੍ਸ ਉਪਤ੍ਥਮ੍ਭਕਟ੍ਠੇਨ ਨਾਮਕਾਯਸ੍ਸ ਆਹਾਰਪਚ੍ਚਯਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਇਮੇਵ ''ਆਹਾਰਾ''ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਾਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਂ। ਏਵਂ ਆਹਾਰਾਨਾਹਾਰਵਸੇਨ ਦੁਵਿਧਾ।

ਤਥਾ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਨਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਤੋ। ਤਤ੍ਥ ਸਦ੍ਧਾ ਵੀਰਿਯਂ ਸਤਿ ਏਕਗ੍ਗਤਾ ਅਮੋਹੋ ਚਿਤ੍ਤਂ ਸੋਮਨਸ੍ਸਵੇਦਨਾ ਜੀਵਿਤਨ੍ਤਿ ਇਮੇ ਅਟ੍ਠ ਧਮ੍ਮਾ ਅਧਿਪਤਿਯਟ੍ਠੇਨ ਯਥਾਕ੍ਕਮਂ ''ਸਦ੍ਧਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ ਵੀਰਿਯਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ ਸਤਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ ਸਮਾਧਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ ਪਞ੍ਞਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ ਮਨਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ ਸੋਮਨਸ੍ਸਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ ਜੀਵਿਤਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯ''ਨ੍ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਨ੍ਤਿ, ਅਵਸੇਸਾ ਨ ''ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਨੀ''ਤਿ। ਏਵਂ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਨਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਤੋ ਦੁਵਿਧਾ।

ਤਥਾ ਝਾਨਙ੍ਗਾਝਾਨਙ੍ਗਵਸੇਨ। ਤਤ੍ਥ ਵਿਤਕ੍ਕੋ ਵਿਚਾਰੋ ਪੀਤਿ ਸੋਮਨਸ੍ਸਂ ਏਕਗ੍ਗਤਾਤਿ ਇਮੇ ਪਞ੍ਚ ਧਮ੍ਮਾ ਉਪਨਿਜ੍ਝਾਯਨਟ੍ਠੇਨ ''ਝਾਨਙ੍ਗਾਨੀ''ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਨ੍ਤਿ, ਇਤਰੇ ''ਅਝਾਨਙ੍ਗਾਨੀ''ਤਿ। ਏਵਂ ਝਾਨਙ੍ਗਾਝਾਨਙ੍ਗਵਸੇਨ ਦੁਵਿਧਾ।

ਤਥਾ ਮਗ੍ਗਙ੍ਗਾਮਗ੍ਗਙ੍ਗਵਸੇਨ। ਤਤ੍ਥ ਅਮੋਹੋ ਵਿਤਕ੍ਕੋ ਵਿਰਤਿਤ੍ਤਯਂ ਵੀਰਿਯਂ ਸਤਿ ਏਕਗ੍ਗਤਾਤਿ ਇਮੇ ਅਟ੍ਠ ਧਮ੍ਮਾ ਨਿਯ੍ਯਾਨਟ੍ਠੇਨ, ਵਿਮੋਕ੍ਖਟ੍ਠੇਨ ਚ ਯਥਾਕ੍ਕਮਂ ''ਸਮ੍ਮਾਦਿਟ੍ਠਿ ਸਮ੍ਮਾਸਙ੍ਕਪ੍ਪੋ ਸਮ੍ਮਾਵਾਚਾ ਸਮ੍ਮਾਕਮ੍ਮਨ੍ਤੋ ਸਮ੍ਮਾਆਜੀਵੋ ਸਮ੍ਮਾਵਾਯਾਮੋ ਸਮ੍ਮਾਸਤਿ ਸਮ੍ਮਾਸਮਾਧੀ''ਤਿ ਨਾਮੇਨ ''ਮਗ੍ਗਙ੍ਗਾਨੀ''ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਨ੍ਤਿ, ਇਤਰੇ ''ਅਮਗ੍ਗਙ੍ਗਾਨੀ''ਤਿ। **ਪਾਲ਼ਿਯਂ** ਪਨ ਲੋਕਿਯਚਿਤ੍ਤੇ ਵਿਰਤੀਨਂ ਅਨਿਯਤਤ੍ਤਾ, ਯੇਵਾਪਨਕਤ੍ਤਾ ਚ ਤਾ ਵਜ੍ਜੇਤ੍ਵਾ ''ਪਞ੍ਚਙ੍ਗਿਕੋ ਮਗ੍ਗੋ ਹੋਤੀ''ਤਿ (ਧ॰ ਸ॰ ੫੮, ੧੨੧) ਵੁਚ੍ਚਤਿ। ਏਵਂ ਮਗ੍ਗਙ੍ਗਾਮਗ੍ਗਙ੍ਗਵਸੇਨ ਦੁਵਿਧਾ।

ਤਥਾ ਬਲਾਬਲਵਸੇਨ। ਤਤ੍ਥ ਸਦ੍ਧਾਵੀਰਿਯਂ ਸਤਿ ਸਮਾਧਿ ਪਞ੍ਞਾ ਹਿਰੀ ਓਤ੍ਤਪ੍ਪਨ੍ਤਿ ਇਮੇ ਸਤ੍ਤ ਧਮ੍ਮਾ ਅਕਮ੍ਪਿਯਟ੍ਠੇਨ ਬਲਾਨੀਤਿ ਵੁਚ੍ਚਨ੍ਤਿ, ਇਤਰੇ ਅਬਲਾਨੀਤਿ। ਏਵਂ ਬਲਾਬਲਵਸੇਨ ਦੁਵਿਧਾ।

ਤਥਾ ਹੇਤੁਨਹੇਤੁਵਸੇਨ। ਤਤ੍ਥ ਅਲੋਭੋ ਅਦੋਸੋ ਅਮੋਹੋਤਿ ਇਮੇ ਤਯੋ ਧਮ੍ਮਾ ਮੂਲਟ੍ਠੇਨ ਹੇਤੂਤਿ ਵੁਚ੍ਚਨ੍ਤਿ, ਇਤਰੇ ਨਹੇਤੂਤਿ। ਏਵਂ ਹੇਤੁਨਹੇਤੁਵਸੇਨ ਦੁਵਿਧਾ। ਏਵਂ ਫਸ੍ਸਾਫਸ੍ਸਵੇਦਨਾਵੇਦਨਾ ਸਞ੍ਞਾਸਞ੍ਞਾਚਿਤ੍ਤਾਚਿਤ੍ਤਾਦਿਵਸੇਨਪਿ ਵੁਤ੍ਤਨਯਾਨੁਸਾਰੇਨ ਯਥਾਯੋਗਂ ਸਙ੍ਗਹਵਿਭਾਗੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ। ਅਯਮੇਤ੍ਥ ਸਙ੍ਖੇਪੋ, ਵਿਤ੍ਥਾਰੋ ਪਨ ਪਦਭਾਜਨੀਯਸਙ੍ਗਹਵਾਰੇ (ਧ॰ ਸ॰ ੧੦੩ ਆਦਯੋ), **ਤਦਟ੍ਠਕਥਾਯਞ੍ਚ** (ਧ॰ ਸ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੫੮-੧੨੦) ਗਹੇਤਬ੍ਬੋ। ਏਵਂ ਸਙ੍ਗਹਤੋ ਵਿਨਿਚ੍ਛਯੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ।

ਸੁਞ੍ਞਤੋ ਚੇਵਾਤਿ ਏਵਂ ਖਨ੍ਧਾਦੀਹਿ ਸਙ੍ਗਹਿਤੇਸੁ ਤੇਸੁ ਧਮ੍ਮੇਸੁ ਤਬ੍ਬਿਨਿਮੁਤ੍ਤੋ ਕਾਰਕਵੇਦਕਾਦਿਸਭਾਵੋ ਅਤ੍ਤਾ ਵਾ ਸਸ੍ਸਤੋ ਵਾ ਭਾਵੋ ਨ ਉਪਲਬ੍ਭਤਿ। ਸੁਞ੍ਞਾ ਤੇ ਧਮ੍ਮਾ ਅਤ੍ਤੇਨ ਵਾ ਅਤ੍ਤਨਿਯੇਨ ਵਾ, ਕੇਵਲਂ ਪਟਿਚ੍ਚਸਮੁਪ੍ਪਨ੍ਨਾ, ਸਲਕ੍ਖਣਧਾਰਣਤੋ ਧਮ੍ਮਮਤ੍ਤਾ, ਨਿਚ੍ਚਸੁਖਾਦਿਸਾਰਵਿਰਹਤੋ ਅਸਾਰਾ, ਪਵਤ੍ਤਕਨਿਯਾਮਕਾਭਾਵਤੋ ਅਪਰਿਣਾਯਕਾ ਅਨਿਚ੍ਚਾ, ਦੁਕ੍ਖਾ, ਅਨਤ੍ਤਾ, ਅਨਤ੍ਤਨਿਯਾ ਚ ਹੁਤ੍ਵਾ ਪਵਤ੍ਤਨ੍ਤੀਤਿ ਅਯਮੇਤ੍ਥ ਸਙ੍ਖੇਪੋ, ਵਿਤ੍ਥਾਰੋ ਪਨ ਪਦਭਾਜਨੀਯਸੁਞ੍ਞਤਵਾਰੇ, **ਤਦਟ੍ਠਕਥਾਯਞ੍ਚ** ਗਹੇਤਬ੍ਬੋਤਿ। ਏਵਂ ਸੁਞ੍ਞਤੋ ਵਿਨਿਚ੍ਛਯੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ।

ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ ਪਠਮਕੁਸਲਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥਵਣ੍ਣਨਾ।

ਦੁਤਿਯਾਦੀਸੁਪਿ ਪਠਮਕੁਸਲੇ ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨ ਧਮ੍ਮੁਦ੍ਦੇਸਾਦਿਨਾ ਸਬ੍ਬੋ ਵਿਨਿਚ੍ਛਯੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ। ਨ ਕੇਵਲਞ੍ਚ ਏਤ੍ਥੇਵ, ਇਤੋ ਪਰੇਸੁਪਿ ਸਬ੍ਬਤ੍ਥ ਹੇਟ੍ਠਾ ਵੁਤ੍ਤਸਦਿਸਾਨਂ ਪਦਾਨਂ, ਧਮ੍ਮਾਨਞ੍ਚ ਅਤ੍ਥੋ, ਸਬ੍ਬੋ ਚ ਵਿਨਿਚ੍ਛਯੋ ਏਤ੍ਥ ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨੇਵ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ। ਇਤੋ ਪਰਂ ਪਨ ਅਪੁਬ੍ਬਮੇਵ ਵਣ੍ਣਯਿਸ੍ਸਾਮ। ਦੁਤਿਯਚਿਤ੍ਤੇ ਤਾਵ ਸਸਙ੍ਖਾਰਭਾਵਮਤ੍ਤਮੇਵ ਪਠਮਚਿਤ੍ਤਤੋ ਵਿਸੇਸੋ, ਸੇਸਂ ਤਾਦਿਸਮੇਵ। ਦੁਤਿਯਕੁਸਲਂ।

ਤਤਿਯੇਪਿ ਧਮ੍ਮੁਦ੍ਦੇਸੇ ਅਮੋਹਾਭਾਵਾ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਮਗ੍ਗਙ੍ਗਬਲਮੂਲਸਙ੍ਗਹੇਸੁ ਪਞ੍ਞਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਸਮ੍ਮਾਦਿਟ੍ਠਿਮਗ੍ਗਙ੍ਗਪਞ੍ਞਾਬਲਅਮੋਹਮੂਲਾਨਂ ਪਰਿਹਾਨਿਯਾ ਸਦ੍ਧਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਦੀਨਂ ਭਾਵੋਵ ਵਿਸੇਸੋ, ਸੇਸਂ ਤਾਦਿਸਮੇਵ। ਤਥਾ ਚਤੁਤ੍ਥੇ ਸਸਙ੍ਖਾਰਭਾਵਮਤ੍ਤਮੇਵ ਵਿਸੇਸੋ। ਤਤਿਯਚਤੁਤ੍ਥਾਨਿ।

ਪਞ੍ਚਮਛਟ੍ਠਸਤ੍ਤਮਟ੍ਠਮੇਸੁ ਪਨ ਸੁਖਸੋਮਨਸ੍ਸਟ੍ਠਾਨੇਸੁ ਉਪੇਕ੍ਖਾਭਾਵੋ, ਪੀਤਿਯਾ ਚ ਅਭਾਵੋ। ਤੇਨੇਵ ਝਾਨਙ੍ਗਸਙ੍ਗਹਵਾਰੇ ਚਤੁਰਙ੍ਗਜ੍ਝਾਨਤਾਵ ਵਿਸੇਸੋ, ਸੇਸਂ ਪਠਮਦੁਤਿਯਤਤਿਯਚਤੁਤ੍ਥਚਿਤ੍ਤਸਦਿਸਮੇਵ। ਉਪੇਕ੍ਖਾਸਹਗਤੇਸੁ ਚੇਤ੍ਥ ਚਤੂਸੁ ਕਰੁਣਾਮੁਦਿਤਾ ਨ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨ੍ਤੀਤਿ ਕੇਚਿ ਵਦਨ੍ਤਿ, ਪਰਿਕਮ੍ਮਭੂਤਾਨਂ ਪਨੇਤ੍ਥ ਤਾਸਂ ਉਪ੍ਪਤ੍ਤਿਯਾ ਮਹਾਅਟ੍ਠਕਥਾਯਂ ਅਨੁਞ੍ਞਾਤਤ੍ਤਾ ਉਪਚਾਰਪ੍ਪਤ੍ਤਾ ਪਨ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨ੍ਤਿ, ਨ ਇਤਰਾਤਿ ਗਹੇਤਬ੍ਬਂ। ਪਞ੍ਚਮਛਟ੍ਠਸਤ੍ਤਮਟ੍ਠਮਾਨਿ।

ਵਿਸਯਾਦਿਪ੍ਪਭੇਦਤੋਤਿ ਏਵਂ ਧਮ੍ਮੁਦ੍ਦੇਸਾਦਿਨਾ ਵਿਭਤ੍ਤਾਨਿ ਅਟ੍ਠ ਕਾਮਾਵਚਰਕੁਸਲਾਨਿ ਆਰਮ੍ਮਣਵਿਭਾਗਤੋ ਪਚ੍ਚੇਕਂ ਛਬ੍ਬਿਧਾਨਿ ਹੋਨ੍ਤਿ ਰੂਪਾਰਮ੍ਮਣਂ...ਪੇ॰... ਧਮ੍ਮਾਰਮ੍ਮਣਨ੍ਤਿ। ਤਤ੍ਥ ਨੀਲਾਦਿਭੇਦਭਿਨ੍ਨਂ, ਅਤੀਤਾਨਾਗਤਪਚ੍ਚੁਪ੍ਪਨ੍ਨਅਜ੍ਝਤ੍ਤਿਕਬਾਹਿਰਓਲ਼ਾਰਿਕਸੁਖੁਮਾਦਿਭੇਦਭਿਨ੍ਨਂ ਚ ਵਣ੍ਣਧਾਤੁ **ਰੂਪਾਰਮ੍ਮਣਂ** ਨਾਮ। ਏਵਂ **ਸਦ੍ਦਾਰਮ੍ਮਣਾ**ਦੀਸੁਪਿ ਯਥਾਨੁਰੂਪਂ ਭੇਦੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ।

ਏਤ੍ਥ ਚ **ਫੋਟ੍ਠਬ੍ਬ**ਨ੍ਤਿ ਆਪੋਧਾਤੁਵਜ੍ਜਿਤਭੂਤਤ੍ਤਯਂ, **ਧਮ੍ਮਾਰਮ੍ਮਣ**ਨ੍ਤਿ ਪਞ੍ਚਾਰਮ੍ਮਣਾਨਿ ਵਜ੍ਜੇਤ੍ਵਾ ਅਵਸੇਸਾ ਰੂਪਾਰੂਪਪਞ੍ਞਤ੍ਤਿਯੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ, ਸੇਸਂ ਤਾਦਿਸਮੇਵ। ਕੇਚਿ ਪਨੇਤ੍ਥ ''ਚਕ੍ਖੁਵਿਞ੍ਞਾਣਾਦੀਨਮਾਪਾਥਗਤਾਨਿ ਏਤਾਨਾਰਮ੍ਮਣਾਨਿ ਰੂਪਾਰਮ੍ਮਣਾਦਿਵੋਹਾਰਂ ਲਭਨ੍ਤਿ, ਅਨਾਪਾਥਗਤਾਨਿ ਪਨ ਅਤੀਤਾਨਾਗਤਦੂਰਸੁਖੁਮਾਦਿਭੇਦਭਿਨ੍ਨਾਨਿ ਧਮ੍ਮਾਰਮ੍ਮਣਾਨੇਵਾ''ਤਿ ਵਦਨ੍ਤਿ, ਤਂ ਨ ਯੁਤ੍ਤਂ ਦਿਬ੍ਬਚਕ੍ਖਾਦੀਨਂ ਰੂਪਾਰਮ੍ਮਣਤਾਦਿਵਚਨਤੋ।

ਅਨਾਪਾਥਗਤਾ ਏਵ ਹਿ ਤਾਨਿ ਦਿਬ੍ਬਚਕ੍ਖੁਆਦੀਨੰ ਆਰਮ੍ਮਣੰ, ਨ ਚ ਤਾਨਿ ਧਮ੍ਮਾਰਮ੍ਮਣਾਨਿ। ਰੂਪਾਦਯੋ ਹਿ ਪਞ੍ਚ ਪਚ੍ਚੇਕੰ ਦ੍ਵੀਸੁ ਦ੍ਵੀਸੁ ਦ੍ਵਾਰੇਸੁ ਏਕਸ੍ਮਿੰ ਖਣੇ ਆਪਾਥਮਾਗਨ੍ਤ੍ਵਾ ਤੰਤੰਦ੍ਵਾਰਿਕਜਵਨਾਨੰ, ਤਦਨਨ੍ਤਰੇ ਮਨੋਦ੍ਵਾਰਿਕਾਨਞ੍ਚ ਅਪਰਭਾਗੇ ਚ ਦਿਟ੍ਠਸੁਤਾਦਿਵਸੇਨਾਨੁਸ੍ਸਰਨ੍ਤਸ੍ਸ ਸੁਦ੍ਧਮਨੋਦ੍ਵਾਰਿਕਾਨਞ੍ਚ ਆਰਮ੍ਮਣਾਨਿ ਹੋਨ੍ਤਿ। ਤਥਾ ਹਿ ਨਾਨਾਵਣ੍ਣਵਿਚਿਤ੍ਤਚੇਤਿਯਾਦਿਦਸ੍ਸਨੰ ਕਰੋਨ੍ਤਸ੍ਸ, ਧਮ੍ਮੰ ਸੁਣਨ੍ਤਸ੍ਸ, ਭੇਰਿਸਦ੍ਦਾਦੀਹਿ ਵਾ ਪੂਜਾਦਿੰ ਕਰੋਨ੍ਤਸ੍ਸ ਚ ਗਨ੍ਧਮਾਲਾਦੀਨਿ ਘਾਯਿਤ੍ਵਾ, ਖਾਦਨੀਯਭੋਜਨੀਯਾਦਿਞ੍ਚ ਸਾਯਿਤ੍ਵਾ, ਸੁਖਸਮ੍ਫਸ੍ਸਾਨਿ ਅਤ੍ਥਰਣਪਾਵੁਰਣਾਦੀਨਿ ਚ ਫੁਸਿਤ੍ਵਾ ਮਨਾਪਭਾਵੰ ਞਤ੍ਵਾ ਤੇਹਿ ਚੇਤਿਯਪੂਜੰ ਕਰੋਨ੍ਤਸ੍ਸ, ਤਤ੍ਥ ਤਤ੍ਥ ਅਕੁਸਲੰ ਵਾ ਉਪ੍ਪਾਦੇਨ੍ਤਸ੍ਸ, ਤਸ੍ਮਿੰ ਤਸ੍ਮਿੰ ਖਣੇ ਗਯ੍ਹਮਾਨਾਨਿ ਰੂਪਾਦਿਪਞ੍ਚਾਰਮ੍ਮਣਾਨਿ ਸਾਖਾਯ ਅਕ੍ਕਮਨੰ, ਪਥਵਿਯੰ ਛਾਯਾਫਰਣਞ੍ਚ ਏਕਕ੍ਖਣੇ ਕੁਰੁਮਾਨੰ ਰੁਕ੍ਖਗ੍ਗੇ ਨਿਲੀਯਮਾਨੰ ਪਕ੍ਖਿਨੋ ਸਰੀਰੰ ਵਿਯ ਯਥਾਸਕੰ ਪਸਾਦਞ੍ਚ ਘਟ੍ਟੇਤ੍ਵਾ ਤਸ੍ਮਿੰਯੇਵ ਖਣੇ ਭਵਙ੍ਗਚਲਨਪਚ੍ਚਯਭਾਵੇਨ ਮਨੋਦ੍ਵਾਰੇਪਿ ਆਪਾਥਮਾਗਨ੍ਤ੍ਵਾ ਤਤੋ ਭਵਙ੍ਗੰ ਵਿਚ੍ਛਿਨ੍ਦਿਤ੍ਵਾ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਾਨੰ ਆਵਜ੍ਜਨਾਦਿਵੋਟ੍ਠਬ੍ਬਨਪਰਿਯੋਸਾਨਾਨੰ, ਵੀਥਿਚਿਤ੍ਤਾਨੰ, ਤਦਨਨ੍ਤਰਾਨਞ੍ਚ ਕੁਸਲਾਕੁਸਲਾਦਿਜਵਨਾਨੰ ਆਰਮ੍ਮਣੰ ਹੁਤ੍ਵਾ ਤਦਨਨ੍ਤਰਾਸੁ ਮਨੋਦ੍ਵਾਰਵੀਥੀਸੁ ਚ ਅਪਰਭਾਗੇ ਤਥਾਰੂਪੰ ਪਚ੍ਚਯੰ ਆਗਮ੍ਮ ਅਤ੍ਤਨਾ ਪੂਜਾਦਿਕਰਣਕਾਲੇਸੁ, ਦਿਟ੍ਠਸੁਤਘਾਯਿਤਸਾਯਿਤਫੁਟ੍ਠਵਸੇਨਾਨੁਸ੍ਸਰਨ੍ਤਸ੍ਸ, ਪਚ੍ਚਕ੍ਖਤੋ ਅਨੁਭੁਯ੍ਯਮਾਨਾਨਿ ਵਿਯ ਮਨੋਦ੍ਵਾਰੇ ਚ ਆਰਮ੍ਮਣਾਨਿ ਹੋਨ੍ਤਿ।

ਅਥਾਪਿ ਪਞ੍ਚਹਿ ਦ੍ਵਾਰੇਹਿ ਅਗਹਿਤਪੁਬ੍ਬਾਨਿ ਬੁਦ੍ਧਰੂਪਾਦੀਨਿ, ਦਿਬ੍ਬਰੂਪਾਦੀਨਿ ਚ ਪਞ੍ਚਾਰਮ੍ਮਣਾਨਿ ਸਵਨਵਸੇਨ ਸਲ੍ਲਕ੍ਖੇਤ੍ਵਾ ਜਵਨਕ੍ਖਣੇ ਵਾ ਅਪਰਭਾਗੇ ਸੁਤਵਸੇਨੇਵ ਅਨੁਸ੍ਸਰਿਤ੍ਵਾ ਵਾ ਪਸਾਦੰ, ਕਮ੍ਮਫਲਸਦ੍ਧਾਦਿੰ, ਲੋਭਾਦਿਞ੍ਚ ਉਪ੍ਪਾਦੇਨ੍ਤਸ੍ਸਾਪਿ ਮਨੋਦ੍ਵਾਰੇ ਆਪਾਥਮਾਗਚ੍ਛਨ੍ਤਿ। ਅਭਿਞ੍ਞਾਨੰ ਪਨ ਸੁਦ੍ਧਮਨੋਦ੍ਵਾਰੇ ਏਵ, ਤਸ੍ਮਾ ਏਵੰ ਪਞ੍ਚਦ੍ਵਾਰੇ, ਮਨੋਦ੍ਵਾਰੇ, ਸੁਦ੍ਧਮਨੋਦ੍ਵਾਰੇ ਚ ਆਪਾਥਗਤਾਨਿ ਅਤੀਤਾਦਿਭੇਦਭਿਨ੍ਨਾਨਿ ਸਬ੍ਬਾਨਿਪਿ ਪਞ੍ਚਾਰਮ੍ਮਣਾਨਿ ਕਦਾਚਿਪਿ ਧਮ੍ਮਾਰਮ੍ਮਣੰ ਨ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਤਦਿਤਰਾ ਨਾਮਰੂਪਪਞ੍ਞਤ੍ਤਿਯੋ ਧਮ੍ਮਾਰਮ੍ਮਣਨ੍ਤਿ ਗਹੇਤਬ੍ਬੰ। ਨਨੁ ਚੇਤਾਨਿ ਇਟ੍ਠਕਨ੍ਤਮਨਾਪਾਨਿ ਆਰਮ੍ਮਣਾਨਿ ਲੋਭਸ੍ਸ ਵਤ੍ਥੂ, ਕਥਮੇਤ੍ਥ ਕੁਸਲੰ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤੀਤਿ? ਨਿਯਮਾਦਿਕਾਰਣਤੋ। ਚਿਤ੍ਤੰ ਹਿ ''ਕੁਸਲਮੇਵ ਮਯਾ ਕਤ੍ਤਬ੍ਬ''ਨ੍ਤਿ ਪੁਬ੍ਬੇ ਨਿਯਮਿਤਵਸੇਨ ਸਬ੍ਬਤ੍ਥ ਅਕੁਸਲਪ੍ਪਵਤ੍ਤਿੰ ਨਿਵਤ੍ਤੇਤ੍ਵਾ ਕੁਸਲੇ ਪਰਿਣਾਮਨਵਸੇਨ ਚ ਅਭਿਣ੍ਹੰ ਆਸੇਵਿਤਕੁਸਲਸਮੁਦਾਚਾਰਵਸੇਨ ਚ ਸਪ੍ਪੁਰਿਸੂਪਨਿਸ੍ਸਯਾਦਿਉਪਨਿਸ੍ਸਯਵਸੇਨ ਚ ਯੋਨਿਸੋਆਭੁਜਿਤਵਸੇਨ ਚਾਤਿ ਇਮੇਹਿ ਕਾਰਣੇਹਿ ਕੁਸਲੰ ਹੁਤ੍ਵਾ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤੀਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੰ। ਏਵਮਿਮੇਸੁ ਛਸੁ ਆਰਮ੍ਮਣੇਸੁ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨਤੋ ਪਚ੍ਚੇਕੰ ਛਬ੍ਬਿਧਾਨਿ ਹੋਨ੍ਤਿ। ਆਰਮ੍ਮਣਵਣ੍ਣਨਕਥਾ।

ਏਵੰ ਆਰਮ੍ਮਣਭੇਦਭਿਨ੍ਨੇਸੁ ਰੂਪਾਰਮ੍ਮਣੰ ਤਾਵ ਕੁਸਲੰ ਦਸਪੁਞ੍ਞਕਿਰਿਯਵਤ੍ਥੁਵਸੇਨ ਦਸਵਿਧੰ ਹੋਤਿ। ਤਤ੍ਥ ਏਕੇਕੰ ਪਨ ਕਾਯਕਮ੍ਮੰ ਵਚੀਕਮ੍ਮੰ ਮਨੋਕਮ੍ਮਨ੍ਤਿ ਤਿਵਿਧੰ। ਤਤ੍ਥ ਕਾਯਦ੍ਵਾਰੇ ਪਵਤ੍ਤੰ **ਕਾਯਕਮ੍ਮੰ**, ਵਚੀਦ੍ਵਾਰੇ ਪਵਤ੍ਤੰ **ਵਚੀਕਮ੍ਮੰ**, ਮਨੋਦ੍ਵਾਰੇ ਪਵਤ੍ਤੰ **ਮਨੋਕਮ੍ਮੰ**। ਤਤ੍ਥ ਕਾਯਦ੍ਵਾਰਨ੍ਤਿ ਕਾਯਵਿਞ੍ਞਤ੍ਤਿ। ਵਚੀਦ੍ਵਾਰਨ੍ਤਿ ਵਚੀਵਿਞ੍ਞਤ੍ਤਿ। ਤਾਸੰ ਵਿਭਾਗੋ ਰੂਪਵਿਭਤ੍ਤਿਯੰ ਆਵਿ ਭਵਿਸ੍ਸਤਿ। ਮਨੋਦ੍ਵਾਰਨ੍ਤਿ ਸਬ੍ਬੰ ਚੇਤਨਾਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤੰ ਚਿਤ੍ਤੰ ਵੁਚ੍ਚਤਿ, ਵਿਸੇਸਤੋ ਕੁਸਲਾਕੁਸਲੰ। ਤੰ ਹਿ ਸਹਜਾਤਾਨੰ ਚੇਤਨਾਨੰ, ਕਾਯਙ੍ਗਵਾਚਙ੍ਗਚੋਪਨੰ ਅਸਮ੍ਪਾਪੁਣਿਤ੍ਵਾ ਪਵਤ੍ਤਾਨੰ ਸੁਦ੍ਧਮਨੋਕਮ੍ਮਾਨੰ ਪਵਤ੍ਤਿਓਕਾਸਦਾਨਤੋ ਦ੍ਵਾਰਨ੍ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ, ਇਮੇਸੁ ਪਨ ਤੀਸੁ ਦ੍ਵਾਰੇਸੁ ਪਵਤ੍ਤਾ ਚੇਤਨਾ ਕਾਯਕਮ੍ਮਾਦਯੋ ਨਾਮ। ਅਪਿਚ ਪਾਣਾਤਿਪਾਤਾਦਯੋ, ਪਾਣਾਤਿਪਾਤਾਵੇਰਮਣਿਆਦਯੋ ਚ ਕਾਯਕਮ੍ਮੰ ਨਾਮ, ਮੁਸਾਵਾਦਾਦਯੋ, ਮੁਸਾਵਾਦਾਵੇਰਮਣਿਆਦਯੋ ਚ ਵਚੀਕਮ੍ਮੰ ਨਾਮ, ਅਭਿਜ੍ਝਾਦਯੋ, ਅਨਭਿਜ੍ਝਾਦਯੋ ਚ ਮਨੋਕਮ੍ਮੰ ਨਾਮ।

ਕੁਸਲਪਕ੍ਖੇ ਪਨ ਦਾਨਾਦਿਦਸਪੁਞ੍ਞਕਿਰਿਯਵਤ੍ਥੂਨਿ ਚ ਯਥਾਰਹੰ ਕਾਯਵਚੀਮਨੋਕਮ੍ਮਾਨਿ ਹੋਨ੍ਤਿ। ਏਵੰ ਯੇਭੁਯ੍ਯਵੁਤ੍ਤਿਤੋ ਚੇਸ ਕਾਯਕਮ੍ਮਾਦਿਭਾਵੋ ਵੁਤ੍ਤੋ ਪਾਣਾਤਿਪਾਤਾਦੀਨਮ੍ਪਿ ਵਚੀਦ੍ਵਾਰਾਦੀਸੁ ਪਵਤ੍ਤਿਤੋ ਕੇਸਞ੍ਚਿ ਪੁਰਿਸਾਨੰ ਵਨਚਰਕਾਦਿਭਾਵੋ ਵਿਯ, ਦ੍ਵਾਰਾਨਞ੍ਚ ਕਾਯਕਮ੍ਮਦ੍ਵਾਰਾਦਿਭਾਵੋ ਕੇਸਞ੍ਚਿ ਗਾਮਾਨੰ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਗਾਮਾਦਿਭਾਵੋ ਵਿਯ। ਅਕੁਸਲੇ ਤਾਵ ਏਤ੍ਥ ਪਾਣਾਤਿਪਾਤਾਦਿਕਾਯਕਮ੍ਮੰ ਕਾਯਦ੍ਵਾਰੇ, ਵਚੀਦ੍ਵਾਰੇ ਚ ਯਥਾਰਹੰ ਸਮੁਟ੍ਠਾਤਿ, ਨੋ ਮਨੋਦ੍ਵਾਰੇ। ਤਥਾ ਮੁਸਾਵਾਦਾਦਿਵਚੀਕਮ੍ਮੰ। ਪਾਣਾਤਿਪਾਤਾਦਿਨਿਪ੍ਫਾਦਨਤ੍ਥੰ ਹਿ ਮਨੋਦ੍ਵਾਰੇ ਏਵ ਚਿਨ੍ਤੇਨ੍ਤਸ੍ਸ ਚੇਤਨਾਬ੍ਯਾਪਾਦਾਦੀਸੁ ਕਮ੍ਮਪਥਪ੍ਪਤ੍ਤੇਸੁ ਵਾ ਕਮ੍ਮਪਥੰ ਅਪ੍ਪਤ੍ਤੇਸੁ ਵਾ ਮਨੋਕਮ੍ਮੇਸੁ ਏਵ ਪਵਿਸਨਤੋ ਕਾਯਕਮ੍ਮਾਦਿਭਾਵੰ ਨ ਪਾਪੁਣਾਤਿ। ਨਨੁ ਵਿਜ੍ਜਾਮਯੇਨਾਪਿ ਕੇਵਲੰ ਮਨੋਕਮ੍ਮੇਨ ਪਾਣਾਤਿਪਾਤਾਦਿੰ ਕਰੋਨ੍ਤੀਤਿ? ਨ ਅਲੋਣਭੋਜਨਦਬ੍ਭਸਯਨਮਨ੍ਤਪਰਿਜਪ੍ਪਨਾਦਿਕਾਯਵਚੀਪਯੋਗੰ ਵਿਨਾ ਤਸ੍ਸਾਸਿਜ੍ਝਨਤੋ। ਅਭਿਜ੍ਝਾਦਿਮਨੋਕਮ੍ਮੰ ਪਨ ਤੀਸੁਪਿ ਦ੍ਵਾਰੇਸੁ ਸਮੁਟ੍ਠਾਤਿ। ਅਭਿਜ੍ਝਾਯ ਹਿ ਕਾਯੇਨ ਪਰਭਣ੍ਡਗ੍ਗਾਹਾਦੀਨੰ, ਬ੍ਯਾਪਾਦੇਨ ਦਣ੍ਡਪਰਾਮਸਨਾਦੀਨੰ, ਮਿਚ੍ਛਾਦਿਟ੍ਠਿਯਾ ਤਿਤ੍ਥਿਯਵਨ੍ਦਨਾਦੀਨੰ ਕਰਣਕਾਲੇ, ਵਾਚਾਯ ਪਰਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਪਤ੍ਥਨਾਯ ''ਹਞ੍ਞਨ੍ਤੁ ਬਜ੍ਝਨ੍ਤੂ''ਤਿ ਅਨਤ੍ਥਪਤ੍ਥਨਾਯ ਚ ਤਿਤ੍ਥਿਯਤ੍ਥੁਤਿਤਦਤ੍ਥੁਦੀਪਨਾਦੀਨਞ੍ਚ ਯਥਾਕ੍ਕਮੰ ਪਵਤ੍ਤਿਕਾਲੇ ਚ ਤਸ੍ਸ ਮਨੋਕਮ੍ਮਸ੍ਸ ਕਾਯਵਾਚਾਸੁ ਪਵਤ੍ਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ।

ਕਾਮਾਵਚਰਕੁਸਲੰ ਪਨ ਪਾਣਾਤਿਪਾਤਾਵੇਰਮਣਿਆਦਿਕੰ ਕਾਯਵਚੀਮਨੋਕਮ੍ਮੰ ਪਚ੍ਚੇਕੰ ਦ੍ਵਾਰਤ੍ਤਯੇਪਿ ਪਵਤ੍ਤਤਿ। ਤਤ੍ਥ ਪਾਣਾਤਿਪਾਤਾਦੀਹਿ ਸਮ੍ਫਪ੍ਪਲਾਪਪਰਿਯੋਸਾਨੇਹਿ ਸਤ੍ਤਹਿ ਵਿਰਮਨ੍ਤਸ੍ਸ ਤਾਵ ਹਤ੍ਥਮੁਦ੍ਦਾਯ, ਵਚੀਭੇਦੇਨ ਚ ਸਮਾਦਿਯਨਕਾਲੇ, ਮਨਸਾ ਵਿਰਮਣਕਾਲੇ ਚ ਤੇਸੰ ਕਾਯਵਚੀਕਮ੍ਮਾਨੰ ਤੀਸੁ ਦ੍ਵਾਰੇਸੁ ਪਵਤ੍ਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ। ਅਨਭਿਜ੍ਝਾਦੀਹਿ ਸਹਗਤੇਨ ਚੇਤਸਾ ਤਜ੍ਜਸ੍ਸ ਕਾਯਪਯੋਗਸ੍ਸ, ''ਪਰਵਿਤ੍ਤੂਪਕਰਣੰ ਚਿਰਟ੍ਠਿਤਿਕੰ ਹੋਤੁ, ਸਬ੍ਬੇ ਸਤ੍ਤਾ ਅਵੇਰਾ ਹੋਨ੍ਤੁ, ਸੋ ਭਗਵਾ ਅਰਹੰ ਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧੋ''ਤਿਆਦਿਨਾ ਵਚੀਪਯੋਗਸ੍ਸ, ਕੇਵਲੰ ਮਨੋਪਯੋਗਸ੍ਸ ਚ ਕਰਣਕਾਲੇ ਮਨੋਕਮ੍ਮਸ੍ਸ ਤੀਸੁਪਿ ਦ੍ਵਾਰੇਸੁ ਪਵਤ੍ਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ। ਏਤ੍ਥ ਚ ਪਞ੍ਚਦ੍ਵਾਰੇ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਾਨਿ ਜਵਨਾਨਿ ਕਾਯਵਚੀਕਮ੍ਮਾਨਿ ਨ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਮਨੋਕਮ੍ਮਾਨਿ ਏਵ। ਤਾਨਿ ਚ ਨ ਕਮ੍ਮਪਥਪ੍ਪਤ੍ਤਾਨਿ, ਕੇਵਲੰ ਕੁਸਲਾਦੀਨਿ ਹੋਨ੍ਤਿ। ਮਨੋਦ੍ਵਾਰੇ ਪਟੁਤਰਪ੍ਪਵਤ੍ਤਾਨਿ ਏਵ ਹਿ ਕਮ੍ਮਪਥਪ੍ਪਤ੍ਤਾਨਿ ਮਨੋਕਮ੍ਮਾਨਿ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਰੂਪਾਰੂਪਜਵਨਾਨਿ ਪਨ ਏਕਨ੍ਤੰ ਭਾਵਨਾਮਯੰ ਮਨੋਕਮ੍ਮਮੇਵ ਮਨੋਦ੍ਵਾਰੇ ਏਵ ਚ ਪਵਤ੍ਤਨ੍ਤਿ।

ਕਿਞ੍ਚਾਪਿ ਅਭਿਞ੍ਞਾਞਾਣਾਨਿ ਵਿਞ੍ਞਤ੍ਤਿਦ੍ਵਯਜਨਕਾਨਿ, ਤਥਾਪਿ ਕਾਯਵਚੀਕਮ੍ਮਵੋਹਾਰੰ ਨ ਲਭਨ੍ਤਿ, ਲੋਕੁਤ੍ਤਰਕੁਸਲੰ ਪਨ ਕਾਯਵਚੀਦ੍ਵਾਰੇਸੁ ਅਨੁਪ੍ਪਜ੍ਜਮਾਨਮ੍ਪਿ ਮਿਚ੍ਛਾਵਾਚਾਕਮ੍ਮਨ੍ਤਾਜੀਵਾਨੰ ਸਮੁਚ੍ਛੇਦਪ੍ਪਹਾਨਕਾਰੀਨੰ ਵਿਰਤੀਨੰ ਵਸੇਨ ਕਾਯਵਚੀਕਮ੍ਮਮ੍ਪਿ ਹੋਤਿ, ਤਦਿਤਰਮਗ੍ਗਙ੍ਗਵਸੇਨ ਮਨੋਕਮ੍ਮਮ੍ਪੀਤਿ ਏਕਕ੍ਖਣੇ ਤੀਣਿਪਿ ਕਮ੍ਮਾਨਿ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਤਞ੍ਚ ਭਾਵਨਾਮਯੰ, ਦ੍ਵਾਰੰ ਪਨਸ੍ਸ ਮਨੋਦ੍ਵਾਰਮੇਵ। ਯਥਾ ਚ ਪਾਣਾਤਿਪਾਤਾਵੇਰਮਣਿਆਦੀਨੰ ਵਸੇਨ ਕੁਸਲਸ੍ਸ ਦ੍ਵਾਰਤ੍ਤਯੇ ਪਵਤ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਾ, ਏਵੰ ਦਸਪੁਞ੍ਞਕਿਰਿਯਵਤ੍ਥੂਨਮ੍ਪਿ ਵਸੇਨ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਾ। ਅਟ੍ਠਕਥਾਸੁ ਪਨ ਨ ਵਿਚਾਰਿਤਾ, ਤਥਾਪਿ ਨਯਤੋ ਏਵੰ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ।

ਤੇਸੁ ਦਾਨਂ ਕਾਯਕਮ੍ਮਮੇਵ, ਵਚੀਕਮ੍ਮਮ੍ਪਿ ਵਾ। ਪਤ੍ਤਾਨੁਪ੍ਪਦਾਨਂ, ਅਬ੍ਭਨੁਮੋਦਨਂ, ਦੇਸਨਾ ਵਚੀਕਮ੍ਮਮੇਵ। ਸੀਲਂ ਅਪਚਿਤਿਸਹਗਤਂ, ਵੇਯ੍ਯਾਵਚ੍ਚਸਹਗਤਞ੍ਚ ਕਾਯਕਮ੍ਮਮ੍ਪਿ ਅਤ੍ਥਿ, ਵਚੀਕਮ੍ਮਮ੍ਪਿ ਅਤ੍ਥਿ। ਤਤ੍ਥ ਸੀਲਸ੍ਸ ਕਾਯਵਚੀਕਮ੍ਮਭਾਵੋ ਸਿਦ੍ਧੋ ਏਵ। ਅਪਚਿਤਿਯਾ ਪਨ ਪੁਪ੍ਫਪੂਜਾਦਿਨਾ, ਵਨ੍ਦਨਾਦਿਨਾ ਵਾ ਪਵਤ੍ਤਿਕਾਲੇ ਕਾਯਕਮ੍ਮਭਾਵੋ, ਥੁਤਿਮਯਪੂਜਾਦਿਨਾ ਪਵਤ੍ਤਿਕਾਲੇ ਵਚੀਕਮ੍ਮਭਾਵੋ ਚ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ। ਵੇਯ੍ਯਾਵਚ੍ਚਸ੍ਸਾਪਿ ਸਹਤ੍ਥਾ ਕਰਣਕਾਲੇ ਕਾਯਕਮ੍ਮਭਾਵੋ, ਗਿਲਾਨਾਦੀਨਂ ਚਤੁਪਚ੍ਚਯਸਮਾਦਾਪਨਾਦਿਵਸੇਨ, ਗਰੂਹਿ ਆਣਤ੍ਤਸਦ੍ਦੇਨ ਆਰੋਚਨਪਕ੍ਕੋਸਨਾਦਿਵਸੇਨ ਵਚੀਕਮ੍ਮਭਾਵੋ ਚ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ। ਭਾਵਨਾ, ਸਵਨਂ, ਦਿਟ੍ਠਿਜੁਕਮ੍ਮਞ੍ਚ ਮਨੋਕਮ੍ਮਮੇਵ, ਅਬ੍ਭਨੁਮੋਦਨਮ੍ਪੀਤਿ ਕੇਚਿ। ਸਵਨਮ੍ਪਿ ਹਿ ਸੋਤਦ੍ਵਾਰਾਨੁਸਾਰੇਨ ਮਨੋਦ੍ਵਾਰੇ ਏਵ ਧਮ੍ਮਤ੍ਥਸਲ੍ਲਕ੍ਖਣਵਸੇਨ ਪਵਤ੍ਤਿਕਾਲੇ ਮਨੋਕਮ੍ਮਮੇਵ।

ਤਤ੍ਥ ਦਾਨਂ ਅਪਚਿਤਿ ਵੇਯ੍ਯਾਵਚ੍ਚਂ ਪਤ੍ਤਾਨੁਪ੍ਪਦਾਨਂ ਦੇਸਨਾਤਿ ਇਮਾਨਿ ਪਞ੍ਚ ਕਾਯਵਚੀਦ੍ਵਾਰੇਸੁ ਏਵ ਪਵਤ੍ਤਨ੍ਤਿ, ਨ ਮਨੋਦ੍ਵਾਰੇ। ਏਤ੍ਥ ਚ ਪਤ੍ਤਾਨੁਪ੍ਪਦਾਨਦੇਸਨਾਨਂ ਕਾਯਵਿਕਾਰੇਨ ਪਤ੍ਤਿਂ ਦੇਨ੍ਤਸ੍ਸ, ਧਮ੍ਮਂ ਦੇਸੇਨ੍ਤਸ੍ਸ ਚ ਕਾਯਦ੍ਵਾਰੇਪਿ ਪਵਤ੍ਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ। ਸੀਲਂ ਭਾਵਨਾ ਅਬ੍ਭਨੁਮੋਦਨਂ ਸਵਨਂ ਦਿਟ੍ਠਿਜੁਕਮ੍ਮਨ੍ਤਿ ਇਮਾਨਿ ਪਨ ਪਞ੍ਚ ਤੀਸੁਪਿ ਦ੍ਵਾਰੇਸੁ ਪਵਤ੍ਤਨ੍ਤਿ, ‘‘ਨ ਪੁਨੇਵਂ ਕਰਿਸ੍ਸਾਮੀ’’ਤਿ ਚੇਤ੍ਥ ਮਨਸਾਵ ਦੁਚ੍ਚਰਿਤਤੋ ਵਿਰਮਨ੍ਤਸ੍ਸ, ਅਬ੍ਭਨੁਮੋਦਨ੍ਤਸ੍ਸ ਚ ਵਸੇਨ ਸੀਲਬ੍ਭਨੁਮੋਦਨਾਨਂ ਮਨੋਦ੍ਵਾਰੇਪਿ ਪਵਤ੍ਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ। ਯਂ ਪਨ **ਅਟ੍ਠਸਾਲਿਨਿਯਂ** ‘‘ਦਾਨਮਯਂ ਕਾਯਵਚੀਮਨੋਕਮ੍ਮਵਸੇਨ ਤਿਵਿਧਂ ਹੋਤੀ’’ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤਂ, ਤਂ ਪੁਬ੍ਬਚੇਤਨਾਵਸੇਨ ਮਨੋਦ੍ਵਾਰੇ ਪਵਤ੍ਤਂ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਪਰਿਯਾਯਤੋ ਵੁਤ੍ਤਂ, ਨਿਪ੍ਪਰਿਯਾਯਤੋ ਕਾਯਵਚੀਦ੍ਵਾਰਪ੍ਪਵਤ੍ਤਾ ਸਨ੍ਨਿਟ੍ਠਾਨਚੇਤਨਾਵ। ਤੇਨੇਵ ਹਿ ਤਤ੍ਥੇਵ ਵੁਤ੍ਤਂ ‘‘ਵਿਨਯਪਰਿਯਾਯਂ ਪਤ੍ਵਾ ਹਿ ‘ਦਸ੍ਸਾਮਿ ਕਰਿਸ੍ਸਾਮੀ’ਤਿ ਵਾਚਾ ਭਿਨ੍ਨਾ ਹੋਤੀਤਿ। ਇਮਿਨਾ ਲਕ੍ਖਣੇਨ ਦਾਨਂ ਨਾਮ ਹੋਤਿ, ਅਭਿਧਮ੍ਮਪਰਿਯਾਯਂ ਪਤ੍ਵਾ ਪਨ ਵਿਜ੍ਜਮਾਨਕਵਤ੍ਥੁਂ ਆਰਬ੍ਭ ਮਨਸਾ ਚਿਨ੍ਤਿਤਕਾਲਤੋ ਪਟ੍ਠਾਯ ਕੁਸਲਂ ਹੋਤਿ। ਅਪਰਭਾਗੇ ਕਾਯੇਨ ਵਾ ਵਾਚਾਯ ਵਾ ਕਤ੍ਤਬ੍ਬਂ ਕਰਿਸ੍ਸਤੀ’’ਤਿ (ਧ॰ ਸ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੧)। ਇਤਰਥਾ ‘‘ਦਸ੍ਸਾਮੀ’’ਤਿ ਚਿਨ੍ਤਿਤਮਤ੍ਤੇਨਾਪਿ ਦਾਨਂ ਨਾਮ ਭਵੇਯ੍ਯ, ਤਥਾ ਚ ਤਾਦਿਸਂ ਵਤ੍ਥੁਂ ਯਥਾਚਿਨ੍ਤਿਤਨਿਯਾਮੇਨ ਅਦੇਨ੍ਤਸ੍ਸ ਧੁਰਨਿਕ੍ਖੇਪੇ ਅਦਿਨ੍ਨਾਦਾਨਮ੍ਪਿ ਸਿਯਾ। ਏਵਂ ਮਨਸਾ ਪਾਣਾਤਿਪਾਤਾਦਯੋਪਿ ਸਿਯੁਂ, ਤਞ੍ਚ ਨ ਯੁਤ੍ਤਂ, ਤਸ੍ਮਾ ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨੇਵ ਗਹੇਤਬ੍ਬਂ। ਅਥ ਵਾ ‘‘ਸਬ੍ਬਂ ਸਾਪਤੇਯ੍ਯਂ ਦਿਨ੍ਨਞ੍ਞੇਵ ਹਰਤੂ’’ਤਿ ਪਰਿਚ੍ਚਜਨਸਮ੍ਭਵਤੋ ਦਾਨਸ੍ਸ ਮਨੋਦ੍ਵਾਰੇਪਿ ਪਵਤ੍ਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ।

ਏਤ੍ਥ ਚ ਦਾਨਸੀਲਾਦਿਕਾਯਕਮ੍ਮਾਨਂ ਕਾਯਦ੍ਵਾਰੇ ਪਵਤ੍ਤਿਯਂ ਕਮ੍ਮਂ ਕਾਯਕਮ੍ਮਮੇਵ, ਦ੍ਵਾਰਮ੍ਪਿ ਕਾਯਦ੍ਵਾਰਮੇਵ। ਵਚੀਦ੍ਵਾਰੇ ਪਵਤ੍ਤਿਯਂ ਕਮ੍ਮਂ ਕਾਯਕਮ੍ਮਮੇਵ, ਦ੍ਵਾਰਂ ਪਨ ਵਚੀਦ੍ਵਾਰਂ। ਮਨੋਦ੍ਵਾਰੇ ਪਵਤ੍ਤਿਯਮ੍ਪਿ ਕਮ੍ਮਂ ਕਾਯਕਮ੍ਮਂ, ਦ੍ਵਾਰਂ ਪਨ ਮਨੋਦ੍ਵਾਰਂ। ਦੇਸਨਾਬ੍ਭਨੁਮੋਦਨਾਦੀਨਂ ਵਚੀਕਮ੍ਮਾਨਂ ਵਚੀਦ੍ਵਾਰੇ ਪਵਤ੍ਤਿਯਂ ਕਮ੍ਮਮ੍ਪਿ ਵਚੀਕਮ੍ਮਂ, ਦ੍ਵਾਰਮ੍ਪਿ ਵਚੀਦ੍ਵਾਰਮੇਵ। ਕਾਯਦ੍ਵਾਰੇ ਪਵਤ੍ਤਿਯਮ੍ਪਿ ਕਮ੍ਮਂ ਵਚੀਕਮ੍ਮਮੇਵ, ਦ੍ਵਾਰਂ ਪਨ ਕਾਯਦ੍ਵਾਰਂ। ਮਨੋਦ੍ਵਾਰੇ ਪਵਤ੍ਤਿਯਮ੍ਪਿ ਕਮ੍ਮਂ ਵਚੀਕਮ੍ਮਂ, ਦ੍ਵਾਰਂ ਪਨ ਮਨੋਦ੍ਵਾਰਂ। ਭਾਵਨਾਦਿਮਨੋਕਮ੍ਮਾਨਂ ਮਨੋਦ੍ਵਾਰੇ ਪਵਤ੍ਤਿਯਂ ਕਮ੍ਮਮ੍ਪਿ ਮਨੋਕਮ੍ਮਂ, ਦ੍ਵਾਰਮ੍ਪਿ ਮਨੋਦ੍ਵਾਰਮੇਵ। ਕਾਯਦ੍ਵਾਰੇ ਪਵਤ੍ਤਿਯਮ੍ਪਿ ਕਮ੍ਮਂ ਮਨੋਕਮ੍ਮਮੇਵ, ਦ੍ਵਾਰਂ ਪਨ ਕਾਯਦ੍ਵਾਰਂ। ਵਚੀਦ੍ਵਾਰੇ ਪਵਤ੍ਤਿਯਮ੍ਪਿ ਕਮ੍ਮਂ ਮਨੋਕਮ੍ਮਮੇਵ, ਦ੍ਵਾਰਂ ਪਨ ਵਚੀਦ੍ਵਾਰਂ। ਏਵਂ ਪਾਣਾਤਿਪਾਤਾਦੀਨਂ, ਪਾਣਾਤਿਪਾਤਾਵੇਰਮਣਿਆਦੀਨਞ੍ਚ ਵੁਤ੍ਤਾਨੁਸਾਰੇਨ ਕਮ੍ਮਵਵਤ੍ਥਾਨਂ, ਦ੍ਵਾਰਵਵਤ੍ਥਾਨਞ੍ਚ ਯਥਾਨੁਰੂਪਂ ਯੋਜੇਤ੍ਵਾ ਅਸਙ੍ਕਰਤੋ ਞਾਤਬ੍ਬਂ।

ਦ੍ਵਾਰਕਮ੍ਮਵਵਤ੍ਥਾਨਕਥਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

ਇਦਾਨਿ ਯਸ੍ਮਾ ਦਸਵਿਧਾਨਿ ਚੇਤਾਨਿ ਪੁਞ੍ਞਕਿਰਿਯਵਤ੍ਥੂਨਿ ਤੀਸੁ ਏਵਂ ਸਙ੍ਗਯ੍ਹਨ੍ਤਿ ਦਾਨਮਯੇ ਸੀਲਮਯੇ ਭਾਵਨਾਮਯੇਤਿ। ਪਤ੍ਤਾਨੁਪ੍ਪਦਾਨਂ ਹਿ ਦਾਨਮਯੇ ਸਙ੍ਗਯ੍ਹਤਿ, ‘‘ਅਬ੍ਭਨੁਮੋਦਨਮ੍ਪੀ’’ਤਿ (ਧ॰ ਸ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੧੫੬-੧੫੯ ਪੁਞ੍ਞਕਿਰਿਯਵਤ੍ਥਾਦਿਕਥਾ) **ਅਟ੍ਠਕਥਾਯਂ**। ਅਪਚਿਤਿਵੇਯ੍ਯਾਵਚ੍ਚਾਨਿ ਸੀਲਮਯੇ। ਦੇਸਨਾਸਵਨਦਿਟ੍ਠਿਜੁਕਮ੍ਮਾਨਿ ਭਾਵਨਾਮਯੇ, ਤਸ੍ਮਾ ਰੂਪਾਰਮ੍ਮਣਸ੍ਸ ਕੁਸਲਸ੍ਸ ਦਾਨਸੀਲਭਾਵਨਾਵਸੇਨ ਦ੍ਵਾਰਤ੍ਤਯਪ੍ਪਵਤ੍ਤਿਂ ਯੋਜੇਤ੍ਵਾ ਦਸ੍ਸੇਸ੍ਸਾਮ। ਤਦਨੁਸਾਰੇਨੇਵ ਇਤਰੇਸਂ ਵਸੇਨਾਪਿ ਸਕ੍ਕਾ ਞਾਤੁਨ੍ਤਿ। ਕੁਸਲਂ ਹਿ ਵਣ੍ਣਾਰਮ੍ਮਣਂ ਹੁਤ੍ਵਾ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਮਾਨਂ ਦਾਨਸੀਲਭਾਵਨਾਵਸੇਨੇਵ ਤੀਸੁ ਦ੍ਵਾਰੇਸੁ ਪਵਤ੍ਤਤਿ। ਕਥਂ? ਯਦਾ ਹਿ ਨੀਲਪੀਤਾਦਿਵਣ੍ਣਵਿਚਿਤ੍ਤਂ ਪੁਪ੍ਫਵਤ੍ਥਾਦਿਦੇਯ੍ਯਧਮ੍ਮਂ ਲਭਿਤ੍ਵਾ ‘‘ਵਣ੍ਣਦਾਨਂ ਮੇ ਭਵਿਸ੍ਸਤੀ’’ਤਿ ਵਣ੍ਣਵਸੇਨ ਆਭੁਜਿਤ੍ਵਾ ਚੇਤਿਯਾਦੀਸੁ ਸਹਤ੍ਥੇਨ ਪੂਜੇਤਿ, ਤਦਾ ਰੂਪਾਰਮ੍ਮਣਂ ਦਾਨਮਯਂ ਕਾਯਦ੍ਵਾਰੇ ਪਵਤ੍ਤਤਿ, ਤਞ੍ਚ ਪੁਬ੍ਬਚੇਤਨਾ ਸਨ੍ਨਿਟ੍ਠਾਨਚੇਤਨਾ ਅਪਰਚੇਤਨਾਤਿ ਤਿਵਿਧਂ ਹੋਤਿ। ਏਵਂ ਉਪਰਿਪਿ ਸਬ੍ਬਵਾਰੇਸੁ ਤਿਵਿਧਤਾ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ। ਯਦਾ ਪਨ ਤਦੇਵ ਯਥਾਵੁਤ੍ਤਵਤ੍ਥੁਂ ਵਾਚਾਯ ਆਣਾਪੇਤ੍ਵਾ ਪੁਤ੍ਤਦਾਰਾਦੀਹਿ ਦਾਪੇਤਿ, ਤਦਾਰੂਪਾਰਮ੍ਮਣਂ ਦਾਨਮਯਂ ਵਚੀਦ੍ਵਾਰੇ ਪਵਤ੍ਤਤਿ। ਯਦਾ ਪਨ ਤਦੇਵ ਵਿਜ੍ਜਮਾਨਕਵਤ੍ਥੁਂ ‘‘ਦਸ੍ਸਾਮੀ’’ਤਿ ਚਿਨ੍ਤੇਤਿ, ਪਚ੍ਚਾਸੀਸਤਿ, ਯਥਾਧਿਪ੍ਪਾਯਂ ਨਿਪ੍ਫਾਦੇਸ੍ਸਤਿ, ਤਦਾ ਪੁਬ੍ਬਚੇਤਨਾਵਸੇਨ ਪਰਿਯਾਯਤੋ ਦਾਨਮਯਂ ਮਨੋਦ੍ਵਾਰੇ ਪਵਤ੍ਤਤਿ ਨਾਮ। ਏਵਂ ਰੂਪਾਰਮ੍ਮਣਂ ਦਾਨਮਯਂ ਦ੍ਵਾਰਵਸੇਨ ਤਿਵਿਧਂ ਹੋਤਿ।

ਯਦਾ ਪਨ ਵੁਤ੍ਤਪ੍ਪਕਾਰਵਣ੍ਣਂ ਦੇਯ੍ਯਧਮ੍ਮਂ ਲਭਿਤ੍ਵਾ ‘‘ਏਵਂ ਮਨਾਪਵਣ੍ਣਾਨਂ ਪਰਿਚ੍ਚਜਨਂ ਨਾਮ ਮਯ੍ਹਂ ਕੁਲਵਂਸਾਗਤਵਤ੍ਤਮੇਤ’’ਨ੍ਤਿ ਸਹਤ੍ਥਾ ਪੂਜੇਤਿ, ਤਾਦਿਸਵਣ੍ਣਵਨ੍ਤਂ ਵਾ ਪਰਪਰਿਗ੍ਗਹਿਤਾਦਿਭੋਗਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਂ ਪਰਿਚ੍ਚਜਿਤ੍ਵਾ ਸੀਲਂ ਰਕ੍ਖਤਿ, ਤਦਾ ਰੂਪਾਰਮ੍ਮਣਂ ਸੀਲਂ ਕਾਯਦ੍ਵਾਰੇ ਚ ਪਵਤ੍ਤਤਿ। ਯਦਾ ਪਨ ਵੁਤ੍ਤਪ੍ਪਕਾਰਵਣ੍ਣਂ ਦੇਯ੍ਯਧਮ੍ਮਂ ਕੁਲਵਂਸਾਦਿਵਸੇਨ ਵਾਚਾਯ ਆਣਾਪੇਤ੍ਵਾ ਪਰੇਹਿ ਦਾਪੇਤਿ, ਤਾਦਿਸਂ ਵਾ ਪਰਪਰਿਗ੍ਗਹਿਤਾਦਿਂ ਵਾਚਾਯ ਅਪਨੇਤ੍ਵਾ ਸੀਲਂ ਰਕ੍ਖਤਿ, ਤਦਾ ਰੂਪਾਰਮ੍ਮਣਂ ਸੀਲਂ ਵਚੀਦ੍ਵਾਰੇ ਪਵਤ੍ਤਤਿ। ਯਦਾ ਪਨ ਤਾਦਿਸਂ ਵਿਜ੍ਜਮਾਨਕਵਤ੍ਥੁਂ ਕੁਲਵਂਸਾਦਿਵਸੇਨ ‘‘ਦਸ੍ਸਾਮੀ’’ਤਿ, ਤਾਦਿਸਂ ਪਰਪਰਿਗ੍ਗਹਿਤਾਦਿਕਂ ਅਨਾਮਸਿਤ੍ਵਾ ‘‘ਸੀਲਂ ਰਕ੍ਖਿਸ੍ਸਾਮੀ’’ਤਿ ਵਾ ਚਿਨ੍ਤੇਤਿ, ਤਦਾ ਰੂਪਾਰਮ੍ਮਣਂ ਸੀਲਂ ਮਨੋਦ੍ਵਾਰੇ ਪਵਤ੍ਤਤਿ। ਏਵਂ ਰੂਪਾਰਮ੍ਮਣਂ ਸੀਲਮਯਂ ਦ੍ਵਾਰਵਸੇਨ ਤਿਵਿਧਂ ਹੋਤਿ।

ਯਦਾ ਪਨ ਵੁਤ੍ਤਪ੍ਪਕਾਰਂ ਵਣ੍ਣਵਨ੍ਤਂ ਦਤ੍ਵਾ ਤਦੇਵ ਵਣ੍ਣਂ, ਸਬ੍ਬਂ ਵਾ ਰੂਪਾਯਤਨਂ ਚਕ੍ਖੁਮਨ੍ਤੋ ਅਨਿਚ੍ਚਾਦਿਤੋ ਵਿਪਸ੍ਸਤਿ, ਤਦਾ ਰੂਪਾਰਮ੍ਮਣਂ ਭਾਵਨਾਮਯਂ ਕਾਯਦ੍ਵਾਰੇ ਪਵਤ੍ਤਤਿ। ਤਦੇਵ ਵਚੀਭੇਦਂ ਕਤ੍ਵਾ ਸਮ੍ਮਸਨ੍ਤਸ੍ਸ ਰੂਪਾਰਮ੍ਮਣਂ ਭਾਵਨਾਮਯਂ ਵਚੀਦ੍ਵਾਰੇ ਪਵਤ੍ਤਤਿ। ਤਦੇਵ ਕਾਯਙ੍ਗਵਾਚਙ੍ਗਂ ਅਚੋਪੇਤ੍ਵਾ ਸਮ੍ਮਸਨ੍ਤਸ੍ਸ ਰੂਪਾਰਮ੍ਮਣਂ ਭਾਵਨਾਮਯਂ ਮਨੋਦ੍ਵਾਰੇ ਪਵਤ੍ਤਤਿ। ਏਵਂ ਰੂਪਾਰਮ੍ਮਣਂ ਭਾਵਨਾਮਯਂ ਦ੍ਵਾਰਵਸੇਨ ਤਿਵਿਧਂ ਹੋਤਿ। ਇਤਿ ਰੂਪਾਰਮ੍ਮਣਸ੍ਸ ਕੁਸਲਸ੍ਸ ਤਿਵਿਧਪੁਞ੍ਞਕਿਰਿਯਵਤ੍ਥੁਵਸੇਨ ਨਵਸੁ ਕਮ੍ਮਦ੍ਵਾਰੇਸੁ ਪਵਤ੍ਤਿਵਿਭਾਗੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ। ਇਮਿਨਾਵ ਨਯੇਨ ਰੂਪਾਰਮ੍ਮਣਸ੍ਸ ਕੁਸਲਸ੍ਸ ਦਸਪੁਞ੍ਞਕਿਰਿਯਵਤ੍ਥੁਵਸੇਨਾਪਿ ਤਿਂਸਾਯ ਕਮ੍ਮਦ੍ਵਾਰੇਸੁ ਪਵਤ੍ਤਿਵਿਭਾਗੋ ਯੋਜੇਤ੍ਵਾ ਞਾਤਬ੍ਬੋ। ਯਥਾ ਚ ਰੂਪਾਰਮ੍ਮਣਸ੍ਸ, ਏਵਂ ਸਦ੍ਦਾਰਮ੍ਮਣਾਦੀਨਮ੍ਪਿ ਪਞ੍ਚਨ੍ਨਂ ਕੁਸਲਾਨਂ ਪੁਞ੍ਞਕਿਰਿਯਵਤ੍ਥੁਦ੍ਵਾਰੇਹਿ ਵਿਭਾਗੋ, ਯੋਜਨਾਨਯੋ ਚ ਯਥਾਨੁਰੂਪਂ ਞਾਤਬ੍ਬੋ।

ਅਪਿਚ ਸਦ੍ਦੋ ਨਾਮ ਕਨ੍ਦਮੂਲਂ ਵਿਯ ਹਤ੍ਥੇਨ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਦਾਤੁਂ ਨ ਸਕ੍ਕਾ। ਯਦਾ ਪਨ ‘‘ਸਦ੍ਦਦਾਨਂ ਮੇ’’ਤਿ ਆਭੁਜਿਤ੍ਵਾ ਭੇਰਿਆਦਿਤੂਰਿਯੇਹਿ ਤਿਣ੍ਣਂ ਰਤਨਾਨਂ ਦੇਤਿ, ਤੇਹਿ ਉਪਹਾਰਂ ਵਾ ਕਰੋਤਿ, ਧਮ੍ਮਕਥਿਕਾਦੀਨਂ ਸਰਭੇਸਜ੍ਜਾਦਿਂ ਦੇਤਿ, ਧਮ੍ਮਸ੍ਸਵਨਂ ਘੋਸੇਤਿ, ਸਰਭਞ੍ਞਧਮ੍ਮਕਥਾਦਿਂ ਵਾ ਕਰੋਤਿ, ਤਦਾ ਕੁਸਲਂ ਸਦ੍ਦਾਰਮ੍ਮਣਂ ਹੋਤਿ। ਏਵਂ ਗਨ੍ਧਾਦਿਵਤ੍ਥੁਪਰਿਚ੍ਚਾਗੇਪਿ ਗਨ੍ਧਾਦਿਆਰਮ੍ਮਣਂ। ਧਮ੍ਮਾਰਮ੍ਮਣਂ ਪਨ ਓਜਾਜੀਵਿਤਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਤਦਾਯਤ੍ਤਾਨਂ ਵਸੇਨ ਞਾਤਬ੍ਬਂ। ਯਦਾ ਹਿ ਓਜਵਨ੍ਤਾਨਿ ਅਨ੍ਨਪਾਨਸਪ੍ਪਿਨਵਨੀਤਾਦੀਨਿ ‘‘ਓਜਦਾਨਂ ਮੇ ਭਵਿਸ੍ਸਤੀ’’ਤਿ ਦੇਤਿ, ਗਿਲਾਨਾਨਂ ਭੇਸਜ੍ਜਂ ਵਾ ਵੇਜ੍ਜਂ ਵਾ ਉਪਨੇਤ੍ਵਾ, ਪਾਣੋਪਰੋਧਕਂ ਆਵੁਧਜਾਲਕੁਮਿਨਾਦਿਂ ਵਿਨਾਸੇਤ੍ਵਾ ਵਾ, ਵਜ੍ਝਪ੍ਪਤ੍ਤੇ ਪਾਣਿਨੋ ਮੋਚੇਤ੍ਵਾ ਵਾ ‘‘ਜੀਵਿਤਦਾਨਂ ਮੇ ਭਵਿਸ੍ਸਤਿ ਜੀਵਿਤਾਯਤ੍ਤਵੁਤ੍ਤਿਤਾਯ, ਪਞ੍ਚਪਸਾਦਸੋਲਸਸੁਖੁਮਰੂਪਚਿਤ੍ਤਚੇਤਸਿਕਾਨਂ ਵਸੇਨ ਪਸਾਦਾਦਿਦਾਨਂ ਮੇ ਭਵਿਸ੍ਸਤੀ’’ਤਿ ਚ ਮਨਸਿ ਕਰੋਤਿ, ਤਦਾ ਕੁਸਲਂ ਧਮ੍ਮਾਰਮ੍ਮਣਂ ਹੋਤਿ। ਸੇਸਂ ਤਾਦਿਸਮੇਵ।

ਅਯਂ ਨਾਨਾਵਤ੍ਥੂਸੁ ਠਿਤਾਰਮ੍ਮਣਾਨਂ ਯੋਜਨਾ। ਏਕਵਤ੍ਥੁਸ੍ਮਿਮ੍ਪਿ ਛਾਰਮ੍ਮਣਂ ਲਬ੍ਭਤੇਵ। ਪਿਣ੍ਡਪਾਤਸ੍ਮਿਂ ਹਿ ਮਨਾਪੋ ਵਣ੍ਣੋ, ਖਾਦਨਕਾਲੇ ਮੁਰੁਮੁਰਾਯਨਸਦ੍ਦੋ, ਗਨ੍ਧੋ, ਰਸੋ, ਫੋਟ੍ਠਬ੍ਬਂ, ਓਜਾ, ਤਦਾਯਤ੍ਤਾ ਵਾ ਜੀਵਿਤਪਸਾਦਾਦਯੋ, ਤਬ੍ਬਿਸਯਾਨਿ ਚ ਵਿਞ੍ਞਾਣਾਦੀਨੀਤਿ ਛਾਰਮ੍ਮਣਮ੍ਪਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਂ। ਏਵਂ ਚੀਵਰਾਦੀਸੁ ਚੇਵ ਵਤ੍ਥਾਦੀਸੁ ਚ ਯਥਾਨੁਰੂਪਂ ਞਾਤਬ੍ਬਂ। ਏਤ੍ਥਾਪਿ ਦਾਨਸੀਲਭਾਵਨਾਮਯਤਾ, ਕਾਯਵਚੀਮਨੋਕਮ੍ਮਭਾਵੋ ਚ ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨੇਵ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ। ਯਥਾ ਚ ਕੁਸਲਾਨਂ, ਏਵਂ ਅਕੁਸਲਾਨਮ੍ਪਿ ਆਰਮ੍ਮਣਕਮ੍ਮਦ੍ਵਾਰਵਤ੍ਥੂਨਂ, ਅਪੁਞ੍ਞਕਿਰਿਯਵਤ੍ਥੂਸੁ ਯੋਜਨਾਨਯੋ ਚ ਵੁਤ੍ਤਾਨੁਸਾਰੇਨ ਯਥਾਯੋਗਂ ਞਾਤਬ੍ਬੋ।

ਏਵਂ ਆਰਮ੍ਮਣਤੋ, ਪੁਞ੍ਞਕਿਰਿਯਵਤ੍ਥੁਤੋ, ਕਮ੍ਮਤੋ, ਦ੍ਵਾਰਤੋ ਚ ਅਨੇਕਸਹਸ੍ਸਪ੍ਪਭੇਦੇਸੁ ਚੇਤੇਸੁ ਕੁਸਲੇਸੁ ਉਪਡ੍ਢਾਨਿ ਪਨ ਞਾਣਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਾਨਿ ਚਤੁਨ੍ਨਂ ਅਧਿਪਤੀਨਂ ਵਸੇਨ ਪਚ੍ਚੇਕਂ ਚਤੁਬ੍ਬਿਧਾਨਿ, ਞਾਣਵਿਪ੍ਪਯੁਤ੍ਤਾਨਿ ਪਨ ਉਪਡ੍ਢਾਨਿ ਵੀਮਂਸਾਧਿਪਤਿਵਜ੍ਜਿਤਾਧਿਪਤਿਤ੍ਤਯਵਸੇਨ ਪਚ੍ਚੇਕਂ ਤਿਵਿਧਾਨਿ, ਤਦੁਭਯਾਨਿ ਪੁਨ ਹੀਨਤ੍ਤਿਕਵਸੇਨ ਪਚ੍ਚੇਕਂ ਤਿਵਿਧਾਨਿ, ਤਾਨਿ ਪੁਨ ਅਪਰਿਮਾਣੇਸੁ ਪਨ ਚਕ੍ਕਵਾਲੇਸੁ ਪਚ੍ਚੇਕਂ ਅਪਰਿਮਾਣੇਸੁ ਸਤ੍ਤੇਸੁ ਏਕੇਕਸ੍ਮਿਂ ਅਤੀਤਾਨਾਗਤਪਚ੍ਚੁਪ੍ਪਨ੍ਨਓਲਾਰਿਕਸੁਖੁਮਤਾਦੀਹਿ ਅਨਨ੍ਤੇਹਿ ਪਕਾਰੇਹਿ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨਤੋ ਅਨਨ੍ਤਾਪਰਿਮਾਣਾਨਿ ਹੋਨ੍ਤਿ। ਤਾਨਿ ਸਬ੍ਬਾਨਿ ਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧੋ ਅਨਨ੍ਤੇਨ ਬੁਦ੍ਧਞਾਣੇਨ ਮਹਾਤੁਲਾਯ ਤੁਲਯਮਾਨੋ ਵਿਯ, ਮਹਾਤੁਮ੍ਬੇ ਪਕ੍ਖਿਪਿਤ੍ਵਾ ਮਿਨਯਮਾਨੋ ਵਿਯ ਸਬ੍ਬਾਕਾਰਤੋ ਪਰਿਚ੍ਛਿਨ੍ਦਿਤ੍ਵਾ ਮਹਾਕਰੁਣਾਯ ਕਾਮਾਵਚਰਟ੍ਠੇਨ ਸਰਿਕ੍ਖਤਾਯ ਏਕਤ੍ਤਂ ਉਪਨੇਤ੍ਵਾ, ਪੁਨ ਸੋਮਨਸ੍ਸੁਪੇਕ੍ਖਾਸਹਗਤਟ੍ਠੇਨ, ਞਾਣਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਵਿਪ੍ਪਯੁਤ੍ਤਟ੍ਠੇਨ, ਅਸਙ੍ਖਾਰਿਕਸਸਙ੍ਖਾਰਿਕਟ੍ਠੇਨ ਚ ਕੋਟ੍ਠਾਸੇ ਕਤ੍ਵਾ ਦੇਸੇਸਿ, ਯਥਾ ਤਂ ਲੋਕਵਿਦੂ ਸਤ੍ਥਾ ਦੇਵਮਨੁਸ੍ਸਾਨਨ੍ਤਿ। ਅਯਮੇਤ੍ਥ ਸਙ੍ਖੇਪੋ, ਵਿਤ੍ਥਾਰੋ ਪਨ ਆਦਿਤੋ ਪਟ੍ਠਾਯ **ਧਮ੍ਮਸਙ੍ਗਣਿਯਾ** (ਧ॰ ਸ॰ ੧), ਤਦਟ੍ਠਕਥਾਯ ਚ **ਅਟ੍ਠਸਾਲਿਨਿਯਾ** (ਧ॰ ਸ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੧) ਸਬ੍ਬਾਕਾਰਤੋ ਞਾਤਬ੍ਬੋਤਿ। ਏਵਂ ਵਿਸਯਾਦਿਪ੍ਪਭੇਦਤੋ ਵਿਨਿਚ੍ਛਯੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ।

ਕਾਮਾਵਚਰਕੁਸਲਧਮ੍ਮਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

ਰੂਪਾਵਚਰਧਮ੍ਮਾ ਪਨ ਕੁਸਲਾ ਝਾਨਙ੍ਗਸਮ੍ਪਯੋਗਭੇਦਤੋ ਪਞ੍ਚਵਿਧਾ ਹੋਨ੍ਤਿ। ਸੇਯ੍ਯਥਿਦਂ – ਵਿਤਕ੍ਕਵਿਚਾਰਪੀਤਿਸੁਖੇਕਗ੍ਗਤਾਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਂ ਪਠਮਜ੍ਝਾਨਿਕਂ, ਤਤੋ ਵੂਪਸਨ੍ਤਂ ਅਤਿਕ੍ਕਨ੍ਤਵਿਤਕ੍ਕਂ ਵਿਚਾਰਪੀਤਿਸੁਖੇਕਗ੍ਗਤਾਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਂ ਦੁਤਿਯਜ੍ਝਾਨਿਕਂ, ਤਤੋ ਵੂਪਸਨ੍ਤਂ ਅਤਿਕ੍ਕਨ੍ਤਵਿਚਾਰਂ ਪੀਤਿਸੁਖੇਕਗ੍ਗਤਾਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਂ ਤਤਿਯਜ੍ਝਾਨਿਕਂ, ਤਤੋ ਵੂਪਸਨ੍ਤਂ ਵਿਰਤ੍ਤਪੀਤਿਕਂ ਸੁਖੇਕਗ੍ਗਤਾਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਂ ਚਤੁਤ੍ਥਜ੍ਝਾਨਿਕਂ, ਤਤੋ ਵੂਪਸਨ੍ਤਂ ਅਤ੍ਥਙ੍ਗਤਸੁਖਂ ਉਪੇਕ੍ਖੇਕਗ੍ਗਤਾਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਂ ਪਞ੍ਚਮਜ੍ਝਾਨਿਕਨ੍ਤਿ। ਏਵਂ ਸਮ੍ਪਯੋਗਭੇਦਤੋ ਵਿਨਿਚ੍ਛਯੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ।

ਧਮ੍ਮੁਦ੍ਦੇਸਾਦਿਤੋ ਪਨ ਪਠਮਜ੍ਝਾਨੇ ਤਾਵ ਕਾਮਾਵਚਰਪਠਮਕੁਸਲੇ ਵੁਤ੍ਤੇਸੁ ਠਪੇਤ੍ਵਾ ਵਿਰਤਿਤ੍ਤਯਂ ਸੇਸਾ ਛਤ੍ਤਿਂਸ ਧਮ੍ਮਾ ਹੋਨ੍ਤਿ। ਤਤ੍ਥ ਛਨ੍ਦਾਦਯੋ ਚਤ੍ਤਾਰੋ, ਕਰੁਣਾ, ਮੁਦਿਤਾ ਚਾਤਿ ਛ ਯੇਵਾਪਨਕਾ। ਸੇਸਂ ਸੁਞ੍ਞਤਵਾਰਪਰਿਯੋਸਾਨਂ ਸਬ੍ਬਂ ਕਾਮਾਵਚਰਪਠਮਕੁਸਲੇ ਵੁਤ੍ਤਸਦਿਸਮੇਵ। ਕੇਵਲਂ ਹਿ ਵਿਰਤੀਨਂ ਅਭਾਵੋ, ਸਙ੍ਗਹਵਾਰੇ ਪਞ੍ਚਮਗ੍ਗਙ੍ਗਭਾਵੋ, ਭੂਮਨ੍ਤਰਵਸੇਨ ਰੂਪਾਵਚਰਭਾਵੋ ਚ ਵਿਸੇਸੋ, ਸੇਸਂ ਤਾਦਿਸਮੇਵ। ਪਠਮਜ੍ਝਾਨਂ।

ਤਥਾ ਦੁਤਿਯਜ੍ਝਾਨੇਪਿ ਕੇਵਲਂ ਧਮ੍ਮੁਦ੍ਦੇਸੇ ਵਿਤਕ੍ਕਾਭਾਵੋ, ਸਙ੍ਗਹਵਾਰੇ ਚਤੁਕ੍ਕਜ੍ਝਾਨਙ੍ਗਮਗ੍ਗਙ੍ਗਭਾਵੋ ਚ ਵਿਸੇਸੋ, ਸੇਸਂ ਪਠਮਸਦਿਸਮੇਵ। ਦੁਤਿਯਂ।

ਤਥਾ ਤਤਿਯਜ੍ਝਾਨੇਪਿ ਕੇਵਲਂ ਧਮ੍ਮੁਦ੍ਦੇਸੇ ਵਿਚਾਰਾਭਾਵੋ, ਸਙ੍ਗਹਵਾਰੇ ਤਿਵਙ੍ਗਿਕਜ੍ਝਾਨਤਾ ਚ ਵਿਸੇਸੋ, ਸੇਸਂ ਦੁਤਿਯਸਦਿਸਮੇਵ। ਤਤਿਯਂ।

ਤਥਾ ਚਤੁਤ੍ਥੇ ਕੇਵਲਂ ਧਮ੍ਮੁਦ੍ਦੇਸੇ ਪੀਤਿਯਾ ਅਭਾਵੋ, ਕੋਟ੍ਠਾਸਵਾਰੇ ਦੁਵਙ੍ਗਿਕਜ੍ਝਾਨਭਾਵੋ ਚ ਵਿਸੇਸੋ, ਸੇਸਂ ਤਤਿਯਸਦਿਸਮੇਵ। ਚਤੁਤ੍ਥਂ।

ਤਥਾ ਪਞ੍ਚਮੇ ਕੇਵਲਂ ਧਮ੍ਮੁਦ੍ਦੇਸੇ ਕਰੁਣਾਮੁਦਿਤਾਦੀਨਂ ਅਭਾਵੋ, ਸੋਮਨਸ੍ਸਟ੍ਠਾਨੇ ਉਪੇਕ੍ਖਾਭਾਵੋ, ਕੋਟ੍ਠਾਸਵਾਰੇ ਝਾਨਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯੇਸੁ ਉਪੇਕ੍ਖਾਝਾਨਙ੍ਗਭਾਵੋ, ਉਪੇਕ੍ਖਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਭਾਵੋ ਚ ਵਿਸੇਸੋ, ਸੇਸਂ ਚਤੁਤ੍ਥਸਮਮੇਵ। ਪਞ੍ਚਮਂ।

ਪਦਭਾਜਨੀਯੇ ਪਨ ਵਿਤਕ੍ਕਵਿਚਾਰਾਨਂ ਵੂਪਸਮਾ ਦੁਤਿਯਂ, ਪੀਤਿਯਾ ਚ ਵਿਰਾਗਾ ਤਤਿਯਂ, ਸੋਮਨਸ੍ਸਸ੍ਸ ਚ ਅਤ੍ਥਙ੍ਗਮਾ ਚਤੁਤ੍ਥਨ੍ਤਿ ਚਤੁਕ੍ਕਨਯੋਪਿ ਆਗਤੋ, ਸੋ ਤਿਕ੍ਖਪਞ੍ਞਾਨਂ ਏਕਪ੍ਪਹਾਰੇਨੇਵ ਵਿਤਕ੍ਕਵਿਚਾਰਸਮਤਿਕ੍ਕਮਸਮ੍ਭਵਤੋ ਵੁਤ੍ਤੋ। ਤਤ੍ਥ ਦੁਤਿਯਾਦੀਨਂ ਸਬ੍ਬਸੋ ਪਞ੍ਚਕਨਯੇ ਤਤਿਯਾਦਿਸਮਤ੍ਤਾ ਤਤ੍ਥ ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨੇਵ ਸਬ੍ਬੋ ਵਿਨਿਚ੍ਛਯੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ ਤਤ੍ਥੇਵ ਅਨ੍ਤੋਗਧਭਾਵੋ ਚਾਤਿ। ਚਤੁਕ੍ਕਨਯੋ।

ਵਿਸਯਾਦਿਪ੍ਪਭੇਦਤੋ ਪਨ ਵਿਨਿਚ੍ਛਯਂ ਪਞ੍ਚਕਨਯੇਨੇਵ ਵਕ੍ਖਾਮ, ਤਦਨੁਸਾਰਤੋ ਏਵ ਚਤੁਕ੍ਕਨਯਵਸੇਨਾਪਿ ਸਕ੍ਕਾ ਞਾਤੁਨ੍ਤਿ। ਏਵਂ ਉਪਰਿ ਲੋਕੁਤ੍ਤਰੇਪਿ। ਪਞ੍ਚਵਿਧਾਪਿ ਚੇਤੇ ਰੂਪਾਵਚਰਕੁਸਲਧਮ੍ਮਾ ਕਸਿਣਾਰਮ੍ਮਣਭੇਦਤੋ ਪਚ੍ਚੇਕਂ ਅਟ੍ਠਵਿਧਾ ਹੋਨ੍ਤਿ ਪਥਵੀਕਸਿਣਂ ਆਪੋਤੇਜੋਵਾਯੋਨੀਲਪੀਤਲੋਹਿਤੋਦਾਤਕਸਿਣਞ੍ਚਾਤਿ, ਆਲੋਕਾਕਾਸਕਸਿਣੇਹਿ ਸਦ੍ਧਿਂ ਦਸਵਿਧਾ ਹੋਨ੍ਤਿ। **ਪਦਭਾਜਨੀਯੇ** (ਧ॰ ਸ॰ ੨੦੨) ਪਨ ਆਲੋਕਕਸਿਣਸ੍ਸ ਓਦਾਤਕਸਿਣੇਨ ਸਙ੍ਗਹਿਤਤ੍ਤਾ ਅਗ੍ਗਹਣਂ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਂ, ਆਕਾਸਕਸਿਣਸ੍ਸ ਪਨ ਉਗ੍ਘਾਟਨਾਸਮ੍ਭਵਤੋ ਅਨਾਰੁਪ੍ਪਜ੍ਝਾਨਿਕਤ੍ਤਾ। ਤਂ ਹਿ ਪੁਨਪ੍ਪੁਨਂ ਉਗ੍ਘਾਟਿਯਮਾਨਮ੍ਪਿ ਆਕਾਸਮੇਵ ਹੋਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਤਤ੍ਥੁਪ੍ਪਨ੍ਨਂ

ਰੂਪਾਵਚਰਪਞ੍ਚਮਜ੍ਝਾਨਂ ਭਵਵਿਸੇਸਾਯ, ਦਿਟ੍ਠਧਮ੍ਮਸੁਖਵਿਹਾਰਾਯ ਚ ਸਂਵਤ੍ਤਤਿ, ਅਭਿਞ੍ਞਾਯ, ਵਿਪਸ੍ਸਨਾਯ ਚ ਪਾਦਕਮ੍ਪਿ ਹੋਤਿ, ਅਨਾਰੁਪ੍ਪਤ੍ਤਾ ਪਨ ਨਿਰੋਧਪਾਦਕਂ ਨ ਹੋਤਿ। ਸੇਸਾਨਿ ਪਨ ਨਵ ਕਸਿਣਾਨਿ ਨਿਰੋਧਪਾਦਕਾਨਿਪੀਤਿ ਅਯਮੇਤੇਸਂ ਵਿਸੇਸੋ। ਆਨਾਪਾਨਜ੍ਝਾਨਸ੍ਸਾਪਿ ਪਨੇਤ੍ਥ ਵਾਯੋਕਸਿਣੇ ਸਙ੍ਗਹੋ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੋਤਿ। ਕਸਿਣਕਥਾ।

ਏਵਂ ਕਸਿਣਵਸੇਨ ਅਟ੍ਠਵਿਧਾ ਚੇਤੋ ਅਭਿਭਾਯਤਨਵਸੇਨ ਪਨ ਪਚ੍ਚੇਕਂ ਅਟ੍ਠਵਿਧਾ ਹੋਨ੍ਤਿ। ਭਗਵਤਾ ਹਿ –

> ''ਅਜ੍ਝਤ੍ਤਂ ਅਰੂਪਸਞ੍ਞੀ ਬਹਿਦ੍ਧਾ ਰੂਪਾਨਿ ਪਸ੍ਸਤਿ ਪਰਿਤ੍ਤਾਨਿ, ਤਾਨਿ ਅਭਿਭੁਯ੍ਯ...ਪੇ॰... ਅਪ੍ਪਮਾਣਾਨਿ। ਤਾਨਿ ਅਭਿਭੁਯ੍ਯ ...ਪੇ॰... ਪਰਿਤ੍ਤਾਨਿ ਸੁਵਣ੍ਣਦੁਬ੍ਬਣ੍ਣਾਨਿ...ਪੇ॰... ਅਪ੍ਪਮਾਣਾਨਿ ਸੁਵਣ੍ਣਦੁਬ੍ਬਣ੍ਣਾਨਿ ਸੁਵਿਸੁਦ੍ਧਂ ਨੀਲਂ ਪੀਤਂ ਲੋਹਿਤਂ ਓਦਾਤ''ਨ੍ਤਿ (ਧ॰ ਸ॰ ੨੧੧ ਆਦਯੋ) –

ਅਟ੍ਠ ਅਭਿਭਾਯਤਨਾਨਿ ਦੇਸਿਤਾਨਿ, ਤਾਨਿ ਚ ਕਸਿਣੇਸ੍ਵੇਵ ਅਭਿਭਵਿਤ੍ਵਾ ਸਮਾਪਜ੍ਜਨਵਸੇਨ ਞਾਣੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿਵਿਸੇਸਤੋ, ਅਨਾਰਮ੍ਮਣਵਿਸੇਸਤੋ। ਤਤ੍ਥ ਹਿ **ਅਜ੍ਝਤ੍ਤਂ ਅਰੂਪਸਞ੍ਞੀ**ਤਿ ਅਲਾਭਿਤਾਯ ਵਾ ਅਨਤ੍ਥਿਕਤਾਯ ਵਾ ਅਜ੍ਝਤ੍ਤਰੂਪੇ ਕਸਿਣਵਸੇਨ ਪਰਿਕਮ੍ਮਸਞ੍ਞਾਵਿਰਹਿਤੋਵ। **ਬਹਿਦ੍ਧਾ ਰੂਪਾਨਿ ਪਸ੍ਸਤੀ**ਤਿ ਬਹਿਦ੍ਧਾ ਅਟ੍ਠ ਕਸਿਣਰੂਪਾਨਿ ਪਰਿਕਮ੍ਮਵਸੇਨ ਚੇਵ ਅਪ੍ਪਨਾਵਸੇਨ ਚ ਪਸ੍ਸਤਿ। **ਪਰਿਤ੍ਤਾਨੀ**ਤਿ ਖੁਦ੍ਦਕਪਰਿਮਾਣਾਨਿ, ਤਾਨਿ ਅਭਿਭੁਯ੍ਯ ਪਸ੍ਸਨ੍ਤੋ ਚ ਸਮ੍ਪਨ੍ਨਗਹਣਿਕੋ ਕਟਚ੍ਛੁਮਤ੍ਤਂ ਭਤ੍ਤਂ ਲਭਿਤ੍ਵਾ ''ਕਿਂ ਏਤ੍ਥ ਭੁਞ੍ਜਿਤਬ੍ਬਂ ਅਤ੍ਥੀ''ਤਿ ਸਙ੍ਕਡ੍ਢਿਤ੍ਵਾ ਸਬ੍ਬਂ ਏਕਕਬਲਮੇਵ ਕਰੋਤਿ, ਏਵਮੇਵ ਞਾਣੁਤ੍ਤਰਿਕੋ ''ਕਿਮੇਤ੍ਥ ਪਰਿਤ੍ਤਕੇ ਆਰਮ੍ਮਣੇ ਸਮਾਪਜ੍ਜਿਤਬ੍ਬਂ ਅਤ੍ਥਿ, ਨਾਯਂ ਮਮ ਭਾਰੋ''ਤਿ ਤਾਨਿ ਅਭਿਭਵਿਤ੍ਵਾ ਸਹ ਨਿਮਿਤ੍ਤੁਪ੍ਪਾਦੇਨੇਵ ਅਪ੍ਪਨਂ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤੇਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਤਂ ਞਾਣਂ ''ਅਭਿਭਾਯਤਨ''ਨ੍ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। **ਅਪ੍ਪਮਾਣਾਨੀ**ਤਿ ਮਹਨ੍ਤਾਨਿ। **ਤਾਨਿ ਅਭਿਭੁਯ੍ਯਾ**ਤਿ ਮਹਗ੍ਘਸੋ ਏਕਂ ਭਤ੍ਤਪਾਤਿਂ ਲਭਿਤ੍ਵਾ ਵਿਯ ਞਾਣੁਤ੍ਤਰੋ ਅਪ੍ਪਮਾਣਂ ਲਭਿਤ੍ਵਾ ''ਏਤਂ ਵਾ ਹੋਤੁ ਅਞ੍ਞਂ ਵਾ, ਕਿਮੇਤ੍ਥ ਸਮਾਪਜ੍ਜਿਤਬ੍ਬ''ਨ੍ਤਿ ਅਪ੍ਪਨਂ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤੇਤਿ। **ਸੁਵਣ੍ਣਦੁਬ੍ਬਣ੍ਣਾਨੀ**ਤਿ ਪਰਿਸੁਦ੍ਧਾਪਰਿਸੁਦ੍ਧਵਣ੍ਣਾਨਿ । ਪਰਿਸੁਦ੍ਧਾਨਿ ਹਿ ਨੀਲਾਦੀਨਿ, ਅਪਰਿਸੁਦ੍ਧਾਨਿ ਚ ਸੁਵਣ੍ਣਦੁਬ੍ਬਣ੍ਣਾਨੀਤਿ ਇਧ ਅਧਿਪ੍ਪੇਤਾਨਿ, ਏਤਾਨਿਪਿ ''ਸੁਵਣ੍ਣਾਨਿ ਵਾ ਹੋਨ੍ਤੁ ਦੁਬ੍ਬਣ੍ਣਾਨਿ ਵਾ, ਪਰਿਤ੍ਤਅਪ੍ਪਮਾਣਵਸੇਨੇਵ ਅਭਿਭਾਯਤਨਾਨੀ''ਤਿ **ਆਗਮਟ੍ਠਕਥਾਸੁ** (ਦੀ॰ ਨਿ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੨.੧੭੩; ਮ॰ ਨਿ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੨.੨੪੯; ਅ॰ ਨਿ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੩.੮.੬੫) ਵਣ੍ਣਿਤਾਨਿ। ਵਣ੍ਣਾਭੋਗਸ੍ਸ ਹਿ ਅਤ੍ਥਿਤਾਯ ਪੁਰਿਮਾਨਿ ਅਭਿਭਾਯਤਨਾਨਿ ਵਣ੍ਣਾਭੋਗਰਹਿਤਸਹਿਤਤਾਯ ਏਤ੍ਥ ਕੇਵਲਤੋ ਵਿਸੇਸਸਬ੍ਭਾਵਾ ਚਤੁਧਾ ਵੁਤ੍ਤਾਨਿ, ਨੀਲਾਦੀਨਿ ਪਨ ਚਤ੍ਤਾਰਿ ਸੁਵਿਸੁਦ੍ਧਵਣ੍ਣਵਸੇਨ ਸੁਖਾਰੋਹਤਾਯ ਞਾਣੁਤ੍ਤਰਿਕੋ ਅਭਿਭਵਿਤ੍ਵਾ ਅਪ੍ਪਨਂ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤੇਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਆਰਮ੍ਮਣਵਿਸੇਸਾਭਾਵੇਪਿ ਞਾਣੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿਵਿਸੇਸਤੋ ਇਮੇਸਂ ਅਟ੍ਠਨ੍ਨਂ ਅਭਿਭਾਯਤਨਾਨਂ ਵਸੇਨ ਪਚ੍ਚੇਕਂ ਅਟ੍ਠਵਿਧਾ ਹੋਨ੍ਤੀਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ। ਅਭਿਭਾਯਤਨਕਥਾ।

ਤਾਨਿ ਪੁਨ ਯਥਾ ਚ ਅਭਿਭਾਯਤਨਵਸੇਨ, ਏਵਂ ਵਿਮੋਕ੍ਖਵਸੇਨਾਪਿ ਪਚ੍ਚੇਕਂ ਤਿਵਿਧਾ ਹੋਨ੍ਤਿ। ਭਗਵਤਾ ਹਿ ''ਰੂਪੀ ਰੂਪਾਨਿ ਪਸ੍ਸਤਿ, ਅਜ੍ਝਤ੍ਤਂ ਅਰੂਪਸਞ੍ਞੀ ਬਹਿਦ੍ਧਾ ਰੂਪਾਨਿ ਪਸ੍ਸਤਿ, ਸੁਭਨ੍ਤੇਵ ਅਧਿਮੁਤ੍ਤੋ ਹੋਤੀ''ਤਿ (ਧ॰ ਸ॰ ੨੪੦ ਆਦਯੋ; ਦੀ॰ ਨਿ॰ ੩.੩੩੯, ੩੫੮; ਅ॰ ਨਿ॰ ੮.੬੬) ਤਯੋ ਵਿਮੋਕ੍ਖਾ ਦੇਸਿਤਾ। ਤੇ ਚ ਕਸਿਣੇਸ੍ਵੇਵ ਅਧਿਮੁਚ੍ਚਨਵਸੇਨ ਞਾਣੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿਵਿਸੇਸਤੋ, ਭਾਵਨਾਰਮ੍ਮਣਵਿਸੇਸਤੋ ਕਿਮਿਦਂ ਅਧਿਮੁਚ੍ਚਨਂ ਨਾਮ? ਪਚ੍ਚਨੀਕਧਮ੍ਮੇਹਿ ਸੁਟ੍ਠੁ ਵਿਮੁਚ੍ਚਨਂ, ਆਰਮ੍ਮਣੇਸੁ ਚ ਸੁਟ੍ਠੁ ਅਭਿਰਤਿ, ਪਿਤੁ ਮਾਤੁ ਅਙ੍ਕੇ ਵਿਸ੍ਸਟ੍ਠਙ੍ਗਪਚ੍ਚਙ੍ਗਸ੍ਸ ਦਾਰਕਸ੍ਸ ਸਯਨਂ ਵਿਯ ਅਨਿਗ੍ਗਹਿਤਭਾਵੇਨ ਨਿਰਾਸਙ੍ਕਤਾਯ ਆਰਮ੍ਮਣੇ ਪਵਤ੍ਤੀਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ। ਤਤ੍ਥ **ਰੂਪੀ**ਤਿ ਅਜ੍ਝਤ੍ਤਂ ਕੇਸਾਦੀਸੁ ਉਪ੍ਪਾਦਿਤਂ ਰੂਪਜ੍ਝਾਨਂ ਰੂਪਂ ਨਾਮ, ਤਦਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥੀਤਿ **ਰੂਪੀ**। ਅਜ੍ਝਤ੍ਤਮ੍ਪਿ ਹਿ ਕੇਸਾਦੀਸੁ ਨੀਲਂ, ਮੇਦਾਦੀਸੁ ਪੀਤਂ, ਮਂਸਾਦੀਸੁ ਲੋਹਿਤਂ, ਦਨ੍ਤਾਦੀਸੁ ਓਦਾਤਞ੍ਚ ਵਣ੍ਣਕਸਿਣਵਸੇਨ ਆਭੁਜਿਤ੍ਵਾ ਪਰਿਕਮ੍ਮਂ ਕਰੋਨ੍ਤਸ੍ਸ ਰੂਪਜ੍ਝਾਨਾਨਿ, ਕਸਿਣਂ ਉਗ੍ਘਾਟੇਤ੍ਵਾ ਚ ਅਰੂਪਜ੍ਝਾਨਾਨਿ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨ੍ਤੇਵ । **ਰੂਪਾਨਿ ਪਸ੍ਸਤੀ**ਤਿ ਬਹਿਦ੍ਧਾਪਿ ਨੀਲਕਸਿਣਾਦਿਰੂਪਾਨਿ ਞਾਣਚਕ੍ਖੁਨਾ ਪਸ੍ਸਤਿ, ਇਮਿਨਾ ਅਜ੍ਝਤ੍ਤਬਹਿਦ੍ਧਵਤ੍ਥੁਕੇਸੁ ਕਸਿਣੇਸੁ ਞਾਣਪ੍ਪਟਿਲਾਭੋ ਦਸ੍ਸਿਤੋ। **ਅਜ੍ਝਤ੍ਤਂ ਅਰੂਪਸਞ੍ਞੀ**ਤਿ ਅਤ੍ਤਨੋ ਕੇਸਾਦੀਸੁ ਅਨੁਪ੍ਪਾਦਿਤਰੂਪਾਵਚਰਜ੍ਝਾਨੋ, ਇਮਿਨਾ ਬਹਿਦ੍ਧਾ ਪਟਿਲਦ੍ਧਜ੍ਝਾਨਤਾ ਦਸ੍ਸਿਤਾ। **ਸੁਭਨ੍ਤੇਵ ਅਧਿਮੁਤ੍ਤੋ ਹੋਤੀ**ਤਿ ਇਮਿਨਾ ਸੁਵਿਸੁਦ੍ਧੇਸੁ ਨੀਲਾਦਿਵਣ੍ਣਕਸਿਣੇਸੁ ''ਸੁਭ''ਨ੍ਤਿ ਅਧਿਮੁਤ੍ਤਿਵਸੇਨ ਪਟਿਲਦ੍ਧਜ੍ਝਾਨਤਾ ਦਸ੍ਸਿਤਾ। ਏਵਂ ਆਰਮ੍ਮਣਵਿਸੇਸਾਭਾਵੇਪਿ ਅਧਿਮੁਤ੍ਤਿਵਸੇਨ ਞਾਣੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿਵਿਸੇਸਤੋ ਇਮੇਸਂ ਤਿਣ੍ਣਂ ਵਿਮੋਕ੍ਖਾਨਂ ਵਸੇਨ ਪਚ੍ਚੇਕਂ ਤਿਵਿਧਾ ਹੋਨ੍ਤੀਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ। ਵਿਮੋਕ੍ਖਕਥਾ।

ਯਥਾ ਚ ਵਿਮੋਕ੍ਖਤੋ, ਏਵਂ ਪਟਿਪਦਾਭੇਦਤੋ ਪਚ੍ਚੇਕਂ ਚਤੁਬ੍ਬਿਧਾ ਹੋਨ੍ਤਿ ਦੁਕ੍ਖਪਟਿਪਦਂ ਦਨ੍ਧਾਭਿਞ੍ਞਂ, ਦੁਕ੍ਖਪਟਿਪਦਂ ਖਿਪ੍ਪਾਭਿਞ੍ਞਂ, ਸੁਖਪਟਿਪਦਂ ਦਨ੍ਧਾਭਿਞ੍ਞਂ, ਸੁਖਪਟਿਪਦਂ ਖਿਪ੍ਪਾਭਿਞ੍ਞਨ੍ਤਿ। ਤਤ੍ਥ ਪਠਮਸਮਨ੍ਨਾਹਾਰਤੋ ਪਟ੍ਠਾਯ ਯਾਵ ਉਪਚਾਰਂ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ, ਤਾਵ ਪਵਤ੍ਤਾ ਞਾਣਭਾਵਨਾ ''ਪਟਿਪਦਾ''ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। ਸਾ ਏਕਚ੍ਚਸ੍ਸ ਦੁਕ੍ਖਾ ਨੀਵਰਣਾਦਿਪਚ੍ਚਨੀਕਧਮ੍ਮਸਮੁਦਾਚਾਰਗਹਨਤਾਯ ਅਸੁਖਸੇਵਨਾ ਹੋਤਿ, ਏਕਚ੍ਚਸ੍ਸ ਤਦਭਾਵਤੋ ਸੁਖਾ। ਉਪਚਾਰਤੋ ਪਨ ਪਟ੍ਠਾਯ ਯਾਵ ਅਪ੍ਪਨਾ, ਤਾਵ ਪਵਤ੍ਤਾ ਪਞ੍ਞਾ ''ਅਭਿਞ੍ਞਾ''ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। ਸਾ ਏਕਚ੍ਚਸ੍ਸ ਦਨ੍ਧਾ ਅਸੀਘਪ੍ਪਵਤ੍ਤਿਨੀ, ਏਕਚ੍ਚਸ੍ਸ ਖਿਪ੍ਪਾ। ਅਸਪ੍ਪਾਯਸੇਵਿਨੋ ਦੁਕ੍ਖਾ ਪਟਿਪਦਾ ਹੋਤਿ ਦਨ੍ਧਾ ਚ ਅਭਿਞ੍ਞਾ, ਸਪ੍ਪਾਯਸੇਵਿਨੋ ਸੁਖਾ ਪਟਿਪਦਾ ਹੋਤਿ ਖਿਪ੍ਪਾ ਚ ਅਭਿਞ੍ਞਾ। ਪੁਬ੍ਬਾਪਰਕਾਲੇਸੁ ਸਪ੍ਪਾਯਾਸਪ੍ਪਾਯਸੇਵਨਵਸੇਨ ਵੋਮਿਸ੍ਸਤਾ ਚ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ। ਤਥਾ ਪਲਿਬੋਧੁਪਚ੍ਛੇਦਾਦਿਕਂ ਪੁਬ੍ਬਕਿਚ੍ਚਂ ਅਸਮ੍ਪਾਦੇਨ੍ਤਸ੍ਸ ਪਟਿਪਦਾ ਦੁਕ੍ਖਾ, ਸਮ੍ਪਾਦੇਨ੍ਤਸ੍ਸ ਸੁਖਾ ਪਟਿਪਦਾ। ਅਪ੍ਪਨਾਕੋਸਲ੍ਲਂ ਅਸਮ੍ਪਾਦੇਨ੍ਤਸ੍ਸ ਦਨ੍ਧਾਭਿਞ੍ਞਾ, ਸਮ੍ਪਾਦੇਨ੍ਤਸ੍ਸ ਖਿਪ੍ਪਾ। ਕਿਲੇਸਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਨਂ ਵਾ ਤਿਕ੍ਖਮੁਦੁਤਾਯ ਪਠਮਾ, ਵਿਪਰਿਯਾਯੇਨ ਚਤੁਤ੍ਥਾ, ਵੋਮਿਸ੍ਸਤਾਯ ਮਜ੍ਝਿਮਾ ਦ੍ਵੇਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ। ਤਣ੍ਹਾਵਿਜ੍ਜਾਭਿਭਵਨਾਨਭਿਭਵਨਵਸੇਨ ਵਾ ਸਮਥਵਿਪਸ੍ਸਨਾਸੁ ਕਤਾਧਿਕਾਰਾਕਤਾਧਿਕਾਰਤਾਵਸੇਨ ਵਾਪਿ ਏਤਾਸਂ ਪਭੇਦੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ। ਪਠਮਜ੍ਝਾਨਾਦਿਆਗਮਨਵਸੇਨਾਪਿ ਦੁਤਿਯਾਦੀਨਂ ਪਟਿਪਦਾਭਿਞ੍ਞਾਭੇਦੋ ਹੋਤਿਯੇਵਾਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਂ। ਏਵਂ ਪਟਿਪਦਾਵਸੇਨ ਪਚ੍ਚੇਕਂ ਚਤੁਬ੍ਬਿਧਾ ਹੋਨ੍ਤੀਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ। ਪਟਿਪਦਾਕਥਾ।

ਯਥਾ ਚ ਪਟਿਪਦਾਹਿ, ਏਵਂ ਆਰਮ੍ਮਣਭੇਦਤੋਪਿ ਪਚ੍ਚੇਕਂ ਚਤੁਬ੍ਬਿਧਾ ਹੋਨ੍ਤਿ ਪਰਿਤ੍ਤਂ ਪਰਿਤ੍ਤਾਰਮ੍ਮਣਂ, ਪਰਿਤ੍ਤਂ ਅਪ੍ਪਮਾਣਾਰਮ੍ਮਣਂ, ਅਪ੍ਪਮਾਣਂ ਪਰਿਤ੍ਤਾਰਮ੍ਮਣਂ, ਅਪ੍ਪਮਾਣਂ ਅਪ੍ਪਮਾਣਾਰਮ੍ਮਣਨ੍ਤਿ। ਤਤ੍ਥ ਯਂ ਅਪ੍ਪਗੁਣਂ, ਉਪਰਿਜ੍ਝਾਨਸ੍ਸ ਪਚ੍ਚਯੋ ਭਵਿਤੁਂ ਨ ਸਕ੍ਕੋਤਿ, ਇਦਂ **ਪਰਿਤ੍ਤਂ**। ਯਂ ਪਨ ਅਵਡ੍ਢਿਤੇ ਆਰਮ੍ਮਣੇ ਪਵਤ੍ਤਂ, ਤਂ ਪਰਿਤ੍ਤਂ ਆਰਮ੍ਮਣਂ ਅਸ੍ਸਾਤਿ **ਪਰਿਤ੍ਤਾਰਮ੍ਮਣਂ**। ਵਿਪਰਿਯਾਯਤੋ **ਅਪ੍ਪਮਾਣਂ ਅਪ੍ਪਮਾਣਾਰਮ੍ਮਣਂ**। ਤਦੁਭਯਵੋਮਿਸ੍ਸਤਾਯ ਮਜ੍ਝੇ ਇਤਰਦ੍ਵਯਂ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਂ। ਏਵਂ ਆਰਮ੍ਮਣਭੇਦਤੋ ਚਤੁਬ੍ਬਿਧਾ ਹੋਨ੍ਤੀਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ। ਆਰਮ੍ਮਣਕਥਾ।

ਯਥਾ ਚ ਪਟਿਪਦਾਰਮ੍ਮਣੇਹਿ, ਏਵਂ ਅਧਿਪਤੀਨਂ ਵਸੇਨ ਪਚ੍ਚੇਕਂ ਚਤੁਬ੍ਬਿਧਤਾ, ਹੀਨਤ੍ਤਿਕਵਸੇਨ ਪੁਨ ਤਿਵਿਧਤਾ ਚ ਯੋਜੇਤ੍ਵਾ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ।

ਦਸਕਸਿਣਮੂਲਵਿਭਾਗਕਥਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

ਯਥਾ ਕਸਿਣਮੂਲੇਸੁ, ਏਵਂ ਬ੍ਰਹ੍ਮਵਿਹਾਰਮੂਲੇਸੁਪਿ ਯਥਾਯੋਗਂ ਵਿਭਾਗੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ – ਮੇਤ੍ਤਾਕਰੁਣਾਮੁਦਿਤਾਵਸੇਨ ਹਿ ਆਦਿਤੋ ਚਤ੍ਤਾਰਿ ਝਾਨਾਨਿ ਪਚ੍ਚੇਕਂ ਤਿਵਿਧਾ ਹੋਨ੍ਤਿ ਮੇਤ੍ਤਾਸਹਗਤਂ, ਕਰੁਣਾਸਹਗਤਂ, ਮੁਦਿਤਾਸਹਗਤਨ੍ਤਿ। ਪਞ੍ਚਮਜ੍ਝਾਨਂ ਪਨ ਉਪੇਕ੍ਖਾਬ੍ਰਹ੍ਮਵਿਹਾਰਵਸੇਨ ਏਕਵਿਧਂ ਉਪੇਕ੍ਖਾਸਹਗਤਨ੍ਤਿ। ਪੁਰਿਮੇਸੁ ਹਿ ਤੀਸੁ ਪਞ੍ਚਮਜ੍ਝਾਨਂ ਨੁਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ। ਕਸ੍ਮਾ? ਸੋਮਨਸ੍ਸਾਵਿਪ੍ਪਯੋਗਤੋ, ਸੋਮਨਸ੍ਸਸਮੁਟ੍ਠਿਤਾਨਂ ਬ੍ਯਾਪਾਦਵਿਹਿਂਸਾਰਤੀਨਂ ਯਥਾਕ੍ਕਮਂ ਨਿਸ੍ਸਰਣਤ੍ਤਾ, ਪਚ੍ਛਿਮੇ ਚ ਤਿਕਚਤੁਕ੍ਕਜ੍ਝਾਨਂ ਨੁਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ। ਕਸ੍ਮਾ? ਉਪੇਕ੍ਖਾਵੇਦਨਾਸਮ੍ਪਯੋਗਤੋ, ਤਸ੍ਸਾ ਚ ਪਟਿਘਾਨੁਨਯਨਿਸ੍ਸਰਣਤੋ ਮਜ੍ਝਤ੍ਤਾਕਾਰੇਨ ਪਵਤ੍ਤਿਤੋ, ਤਾਨਿ ਪੁਨ ਪਟਿਪਦਾਰਮ੍ਮਣਾਧਿਪਤਿਹੀਨਤ੍ਤਿਕਭੇਦੇਹਿ ਪੁਬ੍ਬੇ ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨ ਯੋਜੇਤ੍ਵਾ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾਨਿ। ਏਤ੍ਥ ਚ ਅਪ੍ਪਸਤ੍ਤਾਰਮ੍ਮਣਵਸੇਨ ਪਰਿਤ੍ਤਾਰਮ੍ਮਣਤਾ, ਬਹੁਸਤ੍ਤਾਰਮ੍ਮਣਵਸੇਨ ਅਪ੍ਪਮਾਣਾਰਮ੍ਮਣਤਾ ਚ ਏਕਸ੍ਮਿਂ ਸਤ੍ਤੇ ਅਪ੍ਪਨਂ ਪਾਪੇਤ੍ਵਾ ਅਨੁਕ੍ਕਮੇਨ ਏਕਾਵਾਸਏਕਵੀਥਿਗਾਮਾਦਿਗਤਸਤ੍ਤੇਸੁ ਪਾਪਨਵਸੇਨ ਵਡ੍ਢਨਾ ਚ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ। ਧਮ੍ਮੁਦ੍ਦੇਸੇ ਪਨੇਤ੍ਥ ਕਰੁਣਾਸਹਗਤੇ ਮੁਦਿਤਾਵਿਰਹਿਤਾ ਪਞ੍ਚਤਿਂਸ ਧਮ੍ਮਾ, ਤੇਸੁ ਛਨ੍ਦਾਦਯੋ ਚਤ੍ਤਾਰੋ, ਕਰੁਣਾ ਚਾਤਿ ਪਞ੍ਚੇਵ ਯੇਵਾਪਨਕਾ, ਕਰੁਣਾ ਚ ਨਿਯਤਾਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ। ਏਵਂ ਮੁਦਿਤਾਸਹਗਤੇਪਿ। ਕੇਵਲਂ ਕਰੁਣਾਵਿਰਹਿਤਾ ਮੁਦਿਤਾ ਨਿਯਤਾ ਪਵਤ੍ਤਾਤਿ ਅਯਮੇਤ੍ਥ ਵਿਸੇਸੋ। ਅਵਸੇਸਬ੍ਰਹ੍ਮਵਿਹਾਰਦ੍ਵਯੇ, ਪਨ ਕਸਿਣਾਸੁਭਾਦੀਸੁ ਚ ਸਬ੍ਬਤ੍ਥ ਕਰੁਣਾਮੁਦਿਤਾਵਿਰਹਿਤਾ ਚ ਚਤੁਤ੍ਤਿਂਸ ਧਮ੍ਮਾ, ਤਤ੍ਥ ਚ ਛਨ੍ਦਾਦਯੋ ਚਤ੍ਤਾਰੋਵ ਯੇਵਾਪਨਕਾ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾਤਿ। ਬ੍ਰਹ੍ਮਵਿਹਾਰਮੂਲਵਿਭਾਗਕਥਾ।

ਅਸੁਭਭੇਦਤੋ ਪਨ ਪਠਮਜ੍ਝਾਨਮੇਵੇਕਂ ਦਸਵਿਧਂ ਹੋਤਿ ਉਦ੍ਧੁਮਾਤਕਸਞ੍ਞਾਸਹਗਤਂ ਵਿਨੀਲਕਵਿਪੁਬ੍ਬਕਵਿਚ੍ਛਿਦ੍ਦਕਵਿਕ੍ਖਾਯਿਤਕਵਿਕ੍ਖਿਤ੍ਤਕਹਤਵਿਕ੍ਖਿਤ੍ਤਕਲੋਹਿਤਕਪੁਲ਼ਵਕਅਟ੍ਠਿਕਸਞ੍ਞਾਸਹਗਤਨ੍ਤਿ, ਦਸਵਿਧੇਪਿ ਚੇਤਸ੍ਮਿਂ ਅਸੁਭੇ ਪਟਿਕੂਲਤ੍ਤਾ, ਦੁਬ੍ਬਲਤ੍ਤਾ ਚ ਵਿਤਕ੍ਕਬਲੇਨੇਵ ਝਾਨਂ ਤਿਟ੍ਠਤਿ, ਨ ਵਿਨਾ ਵਿਤਕ੍ਕੇਨ ਸੀਘਸੋਤਾਯ ਨਦਿਯਾ ਅਰਿਤ੍ਤਬਲੇਨੇਵ ਨਾਵਾ ਵਿਯ, ਤਸ੍ਮਾ ਪਠਮਜ੍ਝਾਨਮੇਵੇਤ੍ਥ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ, ਸਮਥਵਿਪਸ੍ਸਨਾਦਿਆਨਿਸਂਸਦਸ੍ਸਾਵਿਤਾਯ, ਪਨੇਤ੍ਥ ਨੀਵਰਣਪ੍ਪਹਾਨੇਨ ਚ ਪੀਤਿਸੋਮਨਸ੍ਸਂ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ ਬਹੁਵੇਤਨਲਾਭਦਸ੍ਸਨੇਨ ਪੁਪ੍ਫਛਡ੍ਡਕਸ੍ਸ ਗੂਥਰਾਸਿਮ੍ਹਿ ਵਿਯ, ਉਪਸਨ੍ਤਬ੍ਯਾਧਿਦੁਕ੍ਖਸ੍ਸ ਚ ਰੋਗਿਨੋ ਵਮਨਵਿਰੇਚਨਪ੍ਪਵਤ੍ਤਿਯਂ ਵਿਯਾਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਂ। ਤਂ ਪਨ ਦਸਵਿਧਮ੍ਪਿ ਪਠਮਜ੍ਝਾਨਂ ਪਟਿਪਦਾਰਮ੍ਮਣਾਧਿਪਤਿਹੀਨਤ੍ਤਿਕਵਸੇਨ ਪਚ੍ਚੇਕਂ ਯੋਜੇਤ੍ਵਾ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਂ। ਏਤ੍ਥ ਚ ਅਸੁਭਾਰਮ੍ਮਣਸ੍ਸ ਅਵਡ੍ਢਨੀਯਤਾਯ ਖੁਦ੍ਦਕੇ ਉਦ੍ਧੁਮਾਤਕਾਦਿਟ੍ਠਾਨੇ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਂ ਨਿਮਿਤ੍ਤਂ ਪਰਿਤ੍ਤਾਰਮ੍ਮਣਂ, ਮਹਨ੍ਤੇ ਅਪ੍ਪਮਾਣਾਰਮ੍ਮਣਂ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਂ। ਏਤੇਸੁ ਪਨ ਦਸਸੁ ਅਸੁਭੇਸੁ ਸਾਮਞ੍ਞਤੋ ਦ੍ਵਤ੍ਤਿਂਸਾਕਾਰਵਸੇਨ, ਨਵਸਿਵਥਿਕਪਬ੍ਬਵਸੇਨ ਚ ਪਵਤ੍ਤਾ ਕਾਯਗਤਾਸਤਿ ਸਙ੍ਗਹਿਤਾ, ਵਣ੍ਣਕਸਿਣੇਸੁ ਚ ਕੇਸਾਦੀਨਂ ਕੋਟ੍ਠਾਸਾਨਂ ਨੀਲਾਦਿਵਣ੍ਣਾਰਮ੍ਮਣਾ, ਚਤੁਕ੍ਕਪਞ੍ਚਕਜ੍ਝਾਨਵਸੇਨ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਾ ਕਾਯਗਤਾਸਤਿ ਚ ਸਙ੍ਗਹਿਤਾ। ਪਦਭਾਜਨੀਯੇ ਵਿਸੁਂ ਨ ਵੁਤ੍ਤਾ, ਤਸ੍ਮਾ ਤੇਸਂ ਵਸੇਨਾਪਿ ਵਿਭਾਗੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ। ਅਸੁਭਮੂਲਵਿਭਾਗਕਥਾ।

ਏਵਂ ਆਰਮ੍ਮਣਾਦਿਭੇਦਤੋ ਚ ਭਿਨ੍ਨਾਨਂ ਰੂਪਾਵਚਰਕੁਸਲਧਮ੍ਮਾਨਂ ਕਾਲਦੇਸਾਦਿਭੇਦੇਨ ਅਨਨ੍ਤਤਾ, ਭਗਵਤਾ ਚ ਏਕਤ੍ਤਂ ਉਪਨੇਤ੍ਵਾ ਦੇਸਿਤਭਾਵੋ, ਵਿਤ੍ਥਾਰਨਯਾਤਿਦੇਸੋ ਚ ਕਾਮਾਵਚਰਕੁਸਲੇ ਵੁਤ੍ਤਾਨੁਸਾਰੇਨ ਯਥਾਨੁਰੂਪਂ ਞਾਤਬ੍ਬੋ। ਇਤੋ ਪਰਂ ਅਰੂਪਾਵਚਰਾਦੀਸੁਪਿ ਵਿਸੇਸਮਤ੍ਤਮੇਵ ਵਕ੍ਖਾਮ। ਏਵਂ ਵਿਸਯਾਦਿਪ੍ਪਭੇਦਤੋ ਵਿਨਿਚ੍ਛਯੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ।

ਰੂਪਾਵਚਰਕੁਸਲਧਮ੍ਮਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

ਅਰੂਪਾਵਚਰਾ ਪਨ ਕੁਸਲਧਮ੍ਮਾ ਸਮ੍ਪਯੋਗਤੋ ਨ ਭਿਨ੍ਨਾ, ਸਬ੍ਬੇਪਿ ਉਪੇਕ੍ਖੇਕਗ੍ਗਤਾਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਾਵ, ਧਮ੍ਮੁਦ੍ਦੇਸਾਦਿਤੋਪਿ ਸਬ੍ਬਸੋ ਰੂਪਾਵਚਰਪਞ੍ਚਮਜ੍ਝਾਨਸਦਿਸਾ। ਅਰੂਪਾਵਚਰਭਾਵੋ ਏਵ ਹੇਤ੍ਥ ਵਿਸੇਸੋ। **ਵਿਸਯਾਦਿਪ੍ਪਭੇਦਤੋ**ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਪਨ ਆਰਮ੍ਮਣਤੋ ਤੇ ਚਤੁਬ੍ਬਿਧਾ ਹੋਨ੍ਤਿ। ਸੇਯ੍ਯਥਿਦਂ – ਆਕਾਸਾਨਞ੍ਚਾਯਤਨਂ ਵਿਞ੍ਞਾਣਞ੍ਚਾਯਤਨਂ ਆਕਿਞ੍ਚਞ੍ਞਾਯਤਨਂ ਨੇਵਸਞ੍ਞਾਨਾਸਞ੍ਞਾਯਤਨਨ੍ਤਿ। ਤਤ੍ਥ ਹਿ ਕਸਿਣੁਗ੍ਘਾਟਿਮਾਕਾਸੇ ‘‘ਅਨਨ੍ਤੋ ਆਕਾਸੋ’’ਤਿ ਪਵਤ੍ਤਂ ਪਠਮਂ, ਤਸ੍ਮਿਂ ਪਠਮਾਰੁਪ੍ਪਵਿਞ੍ਞਾਣੇ ‘‘ਅਨਨ੍ਤਂ ਵਿਞ੍ਞਾਣ’’ਨ੍ਤਿ ਪਵਤ੍ਤਂ ਦੁਤਿਯਂ, ਤਸ੍ਸ ਪਠਮਾਰੁਪ੍ਪਵਿਞ੍ਞਾਣਸ੍ਸ ਅਭਾਵੇ ‘‘ਨਤ੍ਥਿ ਕਿਞ੍ਚੀ’’ਤਿ ਪਵਤ੍ਤਂ ਤਤਿਯਂ, ਤਸ੍ਮਿਂ ਤਤਿਯੇ ‘‘ਸਨ੍ਤਮੇਤਂ ਪਣੀਤਮੇਤ’’ਨ੍ਤਿ ਪਵਤ੍ਤਂ ਚਤੁਤ੍ਥਂ। ਪੁਰਿਮਪੁਰਿਮੇਹਿ ਪਚ੍ਛਿਮਪਚ੍ਛਿਮਂ ਸਨ੍ਤਸਨ੍ਤਤਰਸਨ੍ਤਤਮਨ੍ਤਿ ਚ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਂ।

ਨਨੁ ਰੂਪਾਵਚਰੇਸੁ ਵਿਤਕ੍ਕਾਦਿਅਙ੍ਗਸਮਤਿਕ੍ਕਮਤੋ ਉਪਰੂਪਰਿਝਾਨਾਨਂ ਸਨ੍ਤਤਰਾਦਿਭਾਵੋ ਵੁਤ੍ਤੋ, ਅਙ੍ਗਾਤਿਕ੍ਕਮਰਹਿਤੇਸੁ ਪਨ ਆਰੁਪ੍ਪੇਸੁ ਕਥਨ੍ਤਿ? ਆਰਮ੍ਮਣਾਤਿਕ੍ਕਮਤੋ। ਏਤੇਸੁ ਹਿ ਕਸਿਣਰੂਪਸਮਤਿਕ੍ਕਮਤੋ ਪਠਮਂ ਝਾਨਂ ਰੂਪਾਵਚਰਪਞ੍ਚਮਜ੍ਝਾਨਤੋ ਸਨ੍ਤਂ, ਤਤੋਪਿ ਕਸਿਣੁਗ੍ਘਾਟਿਮਾਕਾਸਾਤਿਕ੍ਕਮਤੋ ਦੁਤਿਯਂ, ਤਤੋਪਿ ਆਕਾਸੇ ਪਵਤ੍ਤਵਿਞ੍ਞਾਣਾਤਿਕ੍ਕਮਤੋ ਤਤਿਯਂ, ਤਤੋਪਿ ਆਕਾਸੇ ਪਵਤ੍ਤਵਿਞ੍ਞਾਣਸ੍ਸ ਸਮਤਿਕ੍ਕਮਤੋ ਚਤੁਤ੍ਥਨ੍ਤਿ। ਏਵਂ ਅਙ੍ਗਸਮਤ੍ਤੇਪਿ ਥੂਲਥੂਲਾਤਿਕ੍ਕਮੇਨ ਸੁਖੁਮਸੁਖੁਮਾਰਮ੍ਮਣਤਾਯ ਉਪਰੂਪਰਿਜ੍ਝਾਨਾਨਂ ਸਨ੍ਤਤਰਾਦਿਭਾਵੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ ਸਮਾਯਾਮਵਿਤ੍ਥਾਰਾਨਮ੍ਪਿ ਵਤ੍ਥਾਨਂ ਸੁਤ੍ਤਸੁਖੁਮਤਰਾਦਿਭਾਵੋ ਵਿਯ। ਨਨੁ ਅਭਾਵਾਰਮ੍ਮਣਤਾਯ ਤਤਿਯਾਰੁਪ੍ਪਂ ਸਨ੍ਤਪਣੀਤਤੋ ਮਨਸਿ ਕਰੋਨ੍ਤਸ੍ਸ ਚਤੁਤ੍ਥਾਰੁਪ੍ਪਸ੍ਸ ਕਥਂ ਤਤ੍ਥ ਨਿਕਨ੍ਤਿਪਰਿਯਾਦਾਨਂ, ਕਥਂ ਚ ਸਮਤਿਕ੍ਕਮੋ ਵਾ ਹੋਤੀਤਿ? ਅਸਮਾਪਜ੍ਜਿਤੁਕਾਮਤਾਯ, ਸਾ ਚ ਅਤ੍ਤਨੋ ਸਨ੍ਤਪਣੀਤਤਾਯ। ਯਥਾ ਹਿ ਰਾਜਾ ਦਨ੍ਤਕਾਰਾਦਿਸਿਪ੍ਪਿਕਾਨਂ ਅਤਿਸੁਖੁਮਮਨਾਪਸਿਪ੍ਪਂ ਦਿਸ੍ਵਾ ‘‘ਛੇਕਾ ਵਤਿਮੇ ਆਚਰਿਯਾ’’ਤਿ ਤੇਸਂ ਛੇਕਤਾਯ ਤੁਸ੍ਸਨ੍ਤੋਪਿ ਨ ਤਂ ਸਿਪ੍ਪਿਕਭਾਵਂ ਪਤ੍ਥੇਤਿ, ਤਂ ਸਮਤਿਕ੍ਕਮ੍ਮ ਰਾਜਭਾਵੇ ਏਵ ਤਿਟ੍ਠਤਿ, ਏਵਂਸਮ੍ਪਦਮਿਦਂ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਂ। ਏਵਂ ਆਰਮ੍ਮਣਭੇਦਤੋ ਚਤੁਬ੍ਬਿਧਾਨਮ੍ਪੇਤੇਸਂ ਪੁਨ ਪਟਿਪਦਾਰਮ੍ਮਣਾਧਿਪਤਿਹੀਨਤ੍ਤਿਕਭੇਦੇਹਿ ਪੁਬ੍ਬੇ ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨੇਵ ਪਚ੍ਚੇਕਂ ਭੇਦੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ।

ਏਤ੍ਥ ਚ ਰੂਪਾਵਚਰਚਤੁਤ੍ਥਜ੍ਝਾਨਨਿਕਨ੍ਤਿ ਪਰਿਯਾਦਾਨਦੁਕ੍ਖਤਾਯ ਪਠਮਾਰੁਪ੍ਪਸ੍ਸ, ਪਠਮਾਰੁਪ੍ਪਾਦਿਨਿਕਨ੍ਤਿਪਰਿਯਾਦਾਨਦੁਕ੍ਖਤਾਯ ਦੁਤਿਯਾਰੁਪ੍ਪਾਦੀਨਞ੍ਚ ਦੁਕ੍ਖਪਟਿਪਦਤਾ, ਪਰਿਯਾਦਿਣ੍ਣਨਿਕਨ੍ਤਿਕਸ੍ਸ ਤਦਪ੍ਪਨਾਪਰਿਵਾਸਦਨ੍ਧਤਾਯ ਦਨ੍ਧਾਭਿਞ੍ਞਤਾ, ਵਿਪਰਿਯਾਯੇਨ ਇਤਰਾ ਚ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ। ਪਰਿਤ੍ਤਕਸਿਣੁਗ੍ਘਾਟਿਮਾਕਾਸਮੂਲਕਾਨਂ ਪਨ ਚਤੁਨ੍ਨਂ ਪਰਿਤ੍ਤਾਰਮ੍ਮਣਤਾ, ਵਿਪਰਿਯਾਯਾਨਂ ਅਪ੍ਪਮਾਣਾਰਮ੍ਮਣਤਾ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ। ਰੂਪਾਰੂਪਾਵਚਰਾ ਪਨੇਤ੍ਥ ਅਧਿਪਤਿਸਹਿਤਾਵ

ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨ੍ਤਿ, ਨ ਵਿਨਾ ਅਧਿਪਤੀਹਿ। ਕਾਮਾਵਚਰਾ ਤੁ ਅਧਿਪਤਿਰਹਿਤਾਪਿ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨ੍ਤਿ , ਤੇ ਚ ਆਰਮ੍ਮਣਾਧਿਪਤਿ ਸਹਜਾਤਾਧਿਪਤੀਤਿ ਦ੍ਵੇਪਿ ਲਬ੍ਭਨ੍ਤਿ। ਰੂਪਾਰੂਪਾਵਚਰਾ ਪਨ ਸਹਜਾਤਾਧਿਪਤਿਮੇਵ, ਨੇਤਰਂ। ਤਤ੍ਥ ਚ ਛਨ੍ਦਾਧਿਪਤਿਨਾ ਸਹਜਾਤਾ ਧਮ੍ਮਾ ਛਨ੍ਦਾਧਿਪਤੇਯ੍ਯਾ, ਛਨ੍ਦੋ ਪਨ ਅਧਿਪਤਿ ਏਵ, ਨ ਛਨ੍ਦਾਧਿਪਤੇਯ੍ਯੋ। ਇਤਰੇ ਪਨ ਅਧਿਪਤੇਯ੍ਯਾਵ, ਨਾਧਿਪਤਯੋ ਅਞ੍ਞਸ੍ਸ ਅਤ੍ਤਨਾ ਸਹਜਾਤਸ੍ਸ ਛਨ੍ਦਸ੍ਸ, ਇਤਰੇਸਞ੍ਚ ਅਧਿਪਤਿਯਤ੍ਥਸ੍ਸ ਅਭਾਵਾ। ਏਕਸ੍ਮਿਂ ਹਿ ਚਿਤ੍ਤੁਪ੍ਪਾਦੇ ਛਨ੍ਦਾਦੀਸੁ ਚਤੂਸੁਪਿ ਵਿਜ੍ਜਮਾਨੇਸੁ ਯਥਾਪਚ੍ਚਯਂ ਸਹਜਾਤਾਧਿਪਤਿ ਏਕੋਵ ਲਬ੍ਭਤਿ। ਏਵਂ ਵੀਰਿਯਾਧਿਪਤਿਯਾਦੀਸੁਪਿ ਯਥਾਨੁਰੂਪਂ ਞਾਤਬ੍ਬਂ। ਏਵਂ ਵਿਸਯਾਦਿਪ੍ਪਭੇਦਤੋ ਵਿਨਿਚ੍ਛਯੋ ਞਾਤਬ੍ਬੋ।

ਅਰੂਪਾਵਚਰਕੁਸਲਧਮ੍ਮਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

ਲੋਕੁਤ੍ਤਰਾ ਪਨ ਕੁਸਲਾ ਮਗ੍ਗਸਮ੍ਪਯੋਗਭੇਦਤੋ ਚਤੁਬ੍ਬਿਧਾ। ਸੇਯ੍ਯਥਿਦਂ – ਸੋਤਾਪਤ੍ਤਿਮਗ੍ਗਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਂ ਸਕਦਾਗਾਮਿਮਗ੍ਗਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਂ ਅਨਾਗਾਮਿਮਗ੍ਗਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਂ ਅਰਹਤ੍ਤਮਗ੍ਗਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਨ੍ਤਿ। ਨਨੁ ਚਤੂਸੁਪਿ ਚੇਤੋਸੁ ਮਗ੍ਗਸਮ੍ਪਯੋਗੋ ਸਮਾਨੋ ਅਟ੍ਠਨ੍ਨਮ੍ਪਿ ਮਗ੍ਗਙ੍ਗਾਨਂ ਸਬ੍ਬਤ੍ਥ ਉਪ੍ਪਤ੍ਤਿਤੋ ਕਥਂ ਤਤ੍ਥ ਭੇਦੋਤਿ? ਅਨੁਸਯਪ੍ਪਹਾਨਸਙ੍ਖਾਤਸ੍ਸ ਮਗ੍ਗਕਿਚ੍ਚਸ੍ਸ ਭੇਦਤੋ। ਅਨੁਸਯੇ ਮਾਰੇਨ੍ਤੋ ਗਚ੍ਛਤੀਤਿ ਹਿ **ਮਗ੍ਗੋ**। ਮਗ੍ਗਾ ਹਿ ਯਥਾਸਕਂ ਅਨੁਸਯੇ ਪਜਹਨ੍ਤਿ ਏਵ, ਨਿਮਿਤ੍ਤਾ ਵੁਟ੍ਠਹਨ੍ਤਿ, ਪਵਤ੍ਤਞ੍ਚ ਛਿਨ੍ਦਨ੍ਤਿ ਨਾਮਾਤਿ ਵੁਚ੍ਚਨ੍ਤਿ। ਨਿਮਿਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਚ ਪਞ੍ਚਕ੍ਖਨ੍ਧਾ, ਪਵਤ੍ਤਨ੍ਤਿਪਿ ਤੇ ਏਵ। ਤਂ ਦੁਵਿਧਂ ਉਪਾਦਿਨ੍ਨਕਂ, ਅਨੁਪਾਦਿਨ੍ਨਕਞ੍ਚ।

ਤਤ੍ਥਾਪਿ ਸੋਤਾਪਤ੍ਤਿਮਗ੍ਗੋ ਦਿਟ੍ਠਾਨੁਸਯਂ, ਵਿਚਿਕਿਚ੍ਛਾਨੁਸਯਂ, ਤਦੇਕਟ੍ਠੇ ਚ ਕਿਲੇਸੇ, ਤਂਸਹਜਾਤਾਨਿ ਦਿਟ੍ਠਿਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਾਨਿ, ਵਿਚਿਕਿਚ੍ਛਾਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਞ੍ਚਾਤਿ ਪਞ੍ਚਾਕੁਸਲਚਿਤ੍ਤਾਨਿ ਚ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਮਾਨੇਵ ਸਮੁਗ੍ਘਾਤੇਤਿ, ਸਮੁਗ੍ਘਾਤੇਨ੍ਤੋ ਚ ਅਪਾਯਭਵਤੋ ਚੇਵ ਸੁਗਤਿਭਵਤੋ ਚ ਠਪੇਤ੍ਵਾ ਸਤ੍ਤ ਭਵੇ ਤਦਵਸੇਸਤੋ ਵੁਟ੍ਠਾਤਿ । ਤਤ੍ਥ ਯਦੇਤਂ ਪਠਮਮਗ੍ਗਾਨੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿਯਂ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਮਾਨਾਰਹਂ ਦਿਟ੍ਠਿਵਿਚਿਕਿਚ੍ਛਾਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਪਞ੍ਚਚਿਤ੍ਤਸਮੁਟ੍ਠਾਨਂ ਰੂਪਂ, ਤਂ ਰੂਪਕ੍ਖਨ੍ਧੋ, ਤਾਨਿ ਪਞ੍ਚ ਚਿਤ੍ਤਾਨਿ ਵਿਞ੍ਞਾਣਕ੍ਖਨ੍ਧੋ, ਤਂਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਾ ਵੇਦਨਾਦਯੋ ਇਤਰੇ ਤਯੋ ਖਨ੍ਧਾ। ਇਮੇ ਅਨੁਪਾਦਿਨ੍ਨਪਞ੍ਚਕ੍ਖਨ੍ਧਾ ਅਨੁਪਾਦਿਨ੍ਨਨਿਮਿਤ੍ਤਂ, ਅਨੁਪਾਦਿਨ੍ਨਪ੍ਪਵਤ੍ਤਂ ਨਾਮ। ਤਤੋ ਪਠਮਮਗ੍ਗੋ ਵੁਟ੍ਠਾਤਿ, ਤਂ ਛਿਨ੍ਦਤਿ ਨਾਮ। ਯਦੇਤਂ ਅਪਾਯਭਵੇ, ਸੁਗਤਿਯਞ੍ਚ ਠਪੇਤ੍ਵਾ ਸਤ੍ਤ ਭਵੇ ਤਦਵਸੇਸੇ ਚ ਪਠਮਮਗ੍ਗਾਨੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿਯਂ ਆਯਤਿਂ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਮਾਨਾਰਹਂ ਕਮ੍ਮਜਕ੍ਖਨ੍ਧਪਞ੍ਚਕਂ, ਤਂ ਉਪਾਦਿਨ੍ਨਨਿਮਿਤ੍ਤਂ, ਉਪਾਦਿਨ੍ਨਪ੍ਪਵਤ੍ਤਂ ਨਾਮ। ਤਤੋ ਪਠਮਮਗ੍ਗੋ ਵੁਟ੍ਠਾਤਿ, ਤਞ੍ਚ ਛਿਨ੍ਦਤਿ ਨਾਮ। ਤਤੋਵ ਪਠਮਮਗ੍ਗੋ ਅਨੁਸਯਂ ਪਜਹਨ੍ਤੋਵ ਨਿਮਿਤ੍ਤਾ ਵੁਟ੍ਠਹਤਿ, ਪਵਤ੍ਤਞ੍ਚ ਛਿਨ੍ਦਤਿ ਨਾਮਾਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਂ। ਏਵਂ ਇਤਰਮਗ੍ਗੇਸੁਪਿ ਉਪਾਦਿਨ੍ਨਾਨੁਪਾਦਿਨ੍ਨਨਿਮਿਤ੍ਤਪ੍ਪਵਤ੍ਤਂ ਵੁਟ੍ਠਾਨਂ ਛਿਨ੍ਦਨਂ ਯਥਾਨੁਰੂਪਂ ਞਾਤਬ੍ਬਂ।

ਸਕਦਾਗਾਮਿਮਗ੍ਗੋ ਪਨ ਓਲਾਰਿਕਕਾਮਰਾਗਾਨੁਸਯਂ, ਪਟਿਘਾਨੁਸਯਂ, ਤਦੇਕਟ੍ਠੇ ਚ ਕਿਲੇਸੇ, ਤਂਸਹਜਾਤਾਨਿ ਚ ਤਥਾ ਪਵਤ੍ਤਾਨਿ ਚਤ੍ਤਾਰਿ ਦਿਟ੍ਠਿਵਿਪ੍ਪਯੁਤ੍ਤਾਨਿ, ਦ੍ਵੇ ਚ ਦੋਮਨਸ੍ਸਸਹਗਤਾਨੀਤਿ ਛ ਅਕੁਸਲਚਿਤ੍ਤਾਨਿ ਚ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਮਾਨੇਵ ਸਮੁਗ੍ਘਾਤੇਤਿ, ਸਮੁਗ੍ਘਾਤੇਨ੍ਤੋ ਚ ਕਾਮਸੁਗਤਿਤੋ ਠਪੇਤ੍ਵਾ ਏਕਭਵਂ ਤਦਵਸੇਸਤੋ ਵੁਟ੍ਠਾਤਿ, ਪਤਨੁਭੂਤਾਵ ਤਂਸਮਙ੍ਗਿਨੋ ਕਾਮਰਾਗਬ੍ਯਾਪਾਦਾ ਅਧਿਮਤ੍ਤਾ, ਤੇ ਚ ਕਦਾਚਿ ਵਿਰਲਾਵ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨ੍ਤੀਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ।

ਅਨਾਗਾਮਿਮਗ੍ਗੋਪਿ ਤਾਨੇਵ ਤਨੁਸਹਗਤਕਾਮਰਾਗਪ੍ਪਟਿਘਾਨੁਸਯਵਸੇਨ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਾਨਿ ਛ ਚਿਤ੍ਤਾਨਿ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਮਾਨੇਵ ਸਮੁਗ੍ਘਾਤੇਤਿ, ਸਮੁਗ੍ਘਾਤੇਨ੍ਤੋ ਚ ਕਾਮਭਵਤੋ ਵੁਟ੍ਠਾਤਿ। ਅਰਹਤ੍ਤਮਗ੍ਗੋ ਪਨ ਰੂਪਰਾਗਅਰੂਪਰਾਗਮਾਨਾਵਿਜ੍ਜਾਨੁਸਯੇ, ਉਦ੍ਧਚ੍ਚਂ, ਤਦੇਕਟ੍ਠੇ ਸਬ੍ਬੇ ਕਿਲੇਸੇ ਚ ਤਂਸਹਜਾਤਾਨਿ ਚਤ੍ਤਾਰਿ ਦਿਟ੍ਠਿਵਿਪ੍ਪਯੁਤ੍ਤਾਨਿ, ਉਦ੍ਧਚ੍ਚਸਹਗਤਞ੍ਚਾਤਿ ਪਞ੍ਚਾਕੁਸਲਚਿਤ੍ਤਾਨਿ ਚ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਮਾਨੇਵ ਸਮੁਗ੍ਘਾਤੇਤਿ, ਸਮੁਗ੍ਘਾਤੇਨ੍ਤੋ ਚ ਰੂਪਾਰੂਪਤੋ, ਸਬ੍ਬਭਵਤੋਪਿ ਵੁਟ੍ਠਾਤਿ। ਸੇਸਂ ਪਠਮਮਗ੍ਗੇ ਵੁਤ੍ਤਾਨੁਸਾਰਤੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਂ। ਏਵਂ ਅਨੁਸਯਪ੍ਪਹਾਨਸਙ੍ਖਾਤਕਿਚ੍ਚਭੇਦਤੋ ਚਤੁਨ੍ਨਂ ਮਗ੍ਗਾਨਂ ਭੇਦੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ।

ਤਦੇਵਂ ਮਗ੍ਗਸਮ੍ਪਯੋਗਭੇਦਤੋ ਚਤੁਬ੍ਬਿਧਂ, ਪੁਨ ਝਾਨਙ੍ਗਸਮ੍ਪਯੋਗਭੇਦਤੋ ਪਚ੍ਚੇਕਂ ਪਞ੍ਚਵਿਧਾ ਹੋਨ੍ਤਿ। ਕਥਂ? ਪਠਮਮਗ੍ਗਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਂ ਤਾਵ ਵਿਤਕ੍ਕਵਿਚਾਰਪੀਤਿਸੁਖੇਕਗ੍ਗਤਾਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਂ ਪਠਮਜ੍ਝਾਨਿਕਂ, ਵਿਚਾਰਪੀਤਿਸੁਖੇਕਗ੍ਗਤਾਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਂ ਦੁਤਿਯਜ੍ਝਾਨਿਕਂ, ਪੀਤਿਸੁਖੇਕਗ੍ਗਤਾਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਂ ਤਤਿਯਜ੍ਝਾਨਿਕਂ, ਸੁਖੇਕਗ੍ਗਤਾਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਂ ਚਤੁਤ੍ਥਜ੍ਝਾਨਿਕਂ, ਉਪੇਕ੍ਖੇਕਗ੍ਗਤਾਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਂ ਪਞ੍ਚਮਜ੍ਝਾਨਿਕਞ੍ਚਾਤਿ ਪਞ੍ਚਵਿਧਂ ਹੋਤਿ। ਏਵਂ ਦੁਤਿਯਮਗ੍ਗਾਦਿਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਾ ਚਾਤਿ ਵੀਸਤਿਵਿਧਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਏਤ੍ਥ ਚ ਚਤੁਕ੍ਕਨਯਵਸੇਨ ਸੋਲਸਵਿਧਤਾਪਿ ਯੋਜੇਤਬ੍ਬਾ। ਕਿਂ ਪਨੇਤ੍ਥ ਏਵਂ ਝਾਨਙ੍ਗਯੋਗਭੇਦਸ੍ਸ ਨਿਯਾਮਕਂ ਕਾਰਣਨ੍ਤਿ? ਸਙ੍ਖਾਰੁਪੇਕ੍ਖਾਞਾਣਂ। ਤਸ੍ਮਿਂ ਹਿ ਵੁਟ੍ਠਾਨਗਾਮਿਨਿਵਿਪਸ੍ਸਨਾਭੂਤੇ ਸੋਮਨਸ੍ਸਸਹਗਤੇ ਅਰਿਯਮਗ੍ਗਾ ਪਞ੍ਚਮਜ੍ਝਾਨਿਕਾ ਨ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨ੍ਤਿ, ਸੋਮਨਸ੍ਸਸਹਗਤਾ ਚਤੁਕ੍ਕਜ੍ਝਾਨਿਕਾਵ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨ੍ਤਿ, ਉਪੇਕ੍ਖਾਸਹਗਤੇ ਚ ਚਤੁਕ੍ਕਜ੍ਝਾਨਿਕਾ ਨ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨ੍ਤਿ, ਉਪੇਕ੍ਖਾਸਹਗਤਾ ਪਞ੍ਚਮਜ੍ਝਾਨਿਕਾਵ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨ੍ਤਿ।

ਨਨੁ ਚੇਤ੍ਥ ਸਙ੍ਖਾਰੁਪੇਕ੍ਖਾਞਾਣਂ ਸੋਮਨਸ੍ਸੁਪੇਕ੍ਖਾਸਹਗਤਤ੍ਤਾ ਚਤੁਕ੍ਕਪਞ੍ਚਮਜ੍ਝਾਨਿਕਾਨਂ ਸੋਮਨਸ੍ਸੁਪੇਕ੍ਖਾਸਹਗਤਭਾਵਸ੍ਸ ਨਿਯਾਮਕਹੇਤੁ, ਵਿਤਕ੍ਕਾਦਿਅਙ੍ਗਸਮਤਿਕ੍ਕਮਤੋ ਪਨ ਨੇਸਂ ਦੁਤਿਯਾਦਿਜ੍ਝਾਨਭਾਵਸ੍ਸ ਨਿਯਾਮਕੇਨ ਅਞ੍ਞੇਨ ਭਵਿਤਬ੍ਬਂ। ਨ ਹਿ ਸਙ੍ਖਾਰੁਪੇਕ੍ਖਾਞਾਣਂ ਵਿਤਕ੍ਕਾਦਿਵਿਕਲਂ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ। ਯੇਨ ਤਂ ਨਿਯਾਮਕਂ ਭਵੇਯ੍ਯ, ਕਿਂ ਤਂ ਨਿਯਾਮਕਕਾਰਣਨ੍ਤਿ? ਪਾਦਕਜ੍ਝਾਨਂ, ਸਮ੍ਮਸਿਤਜ੍ਝਾਨਂ ਵਾ। ਰੂਪਾਰੂਪਾਵਚਰੇਸੁ ਹਿ ਯਂ ਯਂ ਝਾਨਂ ਸਮਾਪਜ੍ਜਿਤ੍ਵਾ ਤਤੁਟ੍ਠਾਯ ਯੇ ਕੇਚਿ ਪਕਿਣ੍ਣਕਸਙ੍ਖਾਰੇ ਸਮ੍ਮਸਿਤ੍ਵਾ ਯੇ ਮਗ੍ਗੇ ਉਪ੍ਪਾਦੇਤਿ, ਤੇ ਸਬ੍ਬੇ ਤਂਤਂਝਾਨਸਦਿਸਾਵ ਹੋਨ੍ਤਿ। ਯਂ ਯਂ ਵਾ ਪਨ ਝਾਨਂ, ਤਂਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤੇ ਚ ਅਨਿਚ੍ਚਾਦਿਤੋ ਵਿਪਸ੍ਸਿਤ੍ਵਾ ਯੇ ਯੇ ਮਗ੍ਗੇ ਉਪ੍ਪਾਦੇਤਿ, ਤੇ ਚ ਤਂਤਂਝਾਨਸਦਿਸਾਵ ਹੋਨ੍ਤਿ ਭੂਮਿਵਣ੍ਣਸਦਿਸਵਣ੍ਣਾ ਗੋਧਾ ਵਿਯ। ਤਤ੍ਥ ਚ ਸੁਕ੍ਖਵਿਪਸ੍ਸਕਸ੍ਸ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਮਗ੍ਗਾਪਿ, ਸਮਾਪਤ੍ਤਿਲਾਭਿਨਾ ਝਾਨਂ ਪਾਦਕਂ ਅਕਤ੍ਵਾ ਅਸਮ੍ਮਸਿਤ੍ਵਾਵ ਉਪ੍ਪਾਦਿਤਮਗ੍ਗਾਪਿ ਪਠਮਜ੍ਝਾਨਂ ਪਾਦਕਂ ਕਤ੍ਵਾ ਤਂ ਤਂ ਵਾ ਸਮ੍ਮਸਿਤ੍ਵਾ ਉਪ੍ਪਾਦਿਤਮਗ੍ਗਾਪਿ ਸਬ੍ਬੇ ਏਕਸਦਿਸਾ ਪਠਮਜ੍ਝਾਨਿਕਾਵ ਹੋਨ੍ਤਿ। ਨ ਹਿ ਲੋਕੁਤ੍ਤਰਮਗ੍ਗੋ ਅਪ੍ਪਨਂ ਅਪ੍ਪਤ੍ਤੋ ਨਾਮ ਅਤ੍ਥਿ। ਦੁਤਿਯਤਤਿਯਚਤੁਤ੍ਥਜ੍ਝਾਨਾਨਿ ਪਾਦਕਾਨਿ ਕਤ੍ਵਾ ਵਾ ਤਤ੍ਥ ਗਤੇ ਧਮ੍ਮੇ ਸਮ੍ਮਸਿਤ੍ਵਾ ਵਾ ਉਪ੍ਪਾਦਿਤਮਗ੍ਗਾ ਯਥਾਕ੍ਕਮਂ ਚਤੁਰਙ੍ਗਿਕਾ, ਤਿਵਙ੍ਗਿਕਾ, ਦੁਵਙ੍ਗਿਕਾ ਚ ਹੋਨ੍ਤਿ। ਪਞ੍ਚਮਜ੍ਝਾਨਂ, ਪਨ ਆਰੁਪ੍ਪਜ੍ਝਾਨਾਨਿ ਚ ਪਾਦਕਂ ਕਤ੍ਵਾ ਵਾ ਤਤ੍ਥ ਗਤੇ ਧਮ੍ਮੇ ਸਮ੍ਮਸਿਤ੍ਵਾ ਵਾ ਉਪ੍ਪਾਦਿਤਮਗ੍ਗਾ ਉਪੇਕ੍ਖੇਕਗ੍ਗਤਾਵਸੇਨ ਦੁਵਙ੍ਗਿਕਾਵ ਹੋਨ੍ਤਿ। ਏਤੇਸਞ੍ਚ ਪਞ੍ਚਨ੍ਨਂ ਝਾਨਿਕਾਨਮ੍ਪਿ ਪੁਬ੍ਬਭਾਗੇ ਵਿਪਸ੍ਸਨਾ ਸੋਮਨਸ੍ਸਸਹਗਤਾਪਿ ਹੋਤਿ ਉਪੇਕ੍ਖਾਸਹਗਤਾਪਿ, ਵੁਟ੍ਠਾਨਗਾਮਿਨੀ ਪਨ ਵਿਪਸ੍ਸਨਾ ਚਤੁਕ੍ਕਜ੍ਝਾਨਿਕਾਨਂ ਸੋਮਨਸ੍ਸਸਹਗਤਾ ਹੋਤਿ। ਪਞ੍ਚਮਜ੍ਝਾਨਿਕਾਨਂ ਪਨ ਉਪੇਕ੍ਖਾਸਹਗਤਾਵਾਤਿ ਤਦੇਵ ਪਾਦਕਜ੍ਝਾਨਂ, ਸਮ੍ਮਸਿਤਜ੍ਝਾਨਂ ਵਾ ਨਿਯਾਮਕਕਾਰਣਨ੍ਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਂ। ਏਵਂ ਸਮ੍ਪਯੋਗਤੋ ਵਿਨਿਚ੍ਛਯੋ।

ਧਮ੍ਮੁਦ੍ਦੇਸਾਦਿਤੋ ਪਨ ਪਠਮਜ੍ਝਾਨਿਕੇਸੁ ਤਾਵ ਚਤੂਸੁ ਕਾਮਾਵਚਰਪਠਮਕੁਸਲੇ ਵੁਤ੍ਤਧਮ੍ਮੇਸੁ ਠਪੇਤ੍ਵਾ ਕਰੁਣਾਮੁਦਿਤਾ ਸਤ੍ਤਤਿੰਸ ਧਮ੍ਮਾ ਹੋਨ੍ਤਿ। ਵਿਰਤਿਯੋ ਪਨੇਤ੍ਥ ਨਿਯਤਾ, **ਪਾਲ਼ਿਯਞ੍ਚ** (ਧ॰ ਸ॰ ੨੭੭) ਰੂਪੇਨ ਨਿਦ੍ਦਿਟ੍ਠਾ, ਛਨ੍ਦਾਦਯੋ ਚ ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਯੇਵਾਪਨਕਾਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ।

ਸਙ੍ਗਹਵਾਰੇ ਪਨ ਬੋਧਿਪਕ੍ਖਿਯਧਮ੍ਮੇਸੁ ਪੁਬ੍ਬੇ ਸਙ੍ਗਹਿਤਾਵਸੇਸਾਨਂ ਸਤਿਪਟ੍ਠਾਨਸਮ੍ਮਪ੍ਪਧਾਨਇਦ੍ਧਿਪਾਦਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਾਨਂ ਵਸੇਨ ਅਤਿਰੇਕਾ ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਸਙ੍ਗਹਾ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ। ਪਠਮਜ੍ਝਾਨਿਕਮਗ੍ਗਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤੇਸੁ ਹਿ ਧਮ੍ਮੇਸੁ ਸਤਿ ਉਪਟ੍ਠਾਨਟ੍ਠੇਨ **ਸਤਿਪਟ੍ਠਾਨਂ,** ਸਾ ਵਿਸਯਭੇਦੇਨ ਚਤੁਬ੍ਬਿਧਾ, ਇਤਰੇ ਅਸ੍ਸਤਿਪਟ੍ਠਾਨਾਤਿ ਸਬ੍ਬੇਵ ਤੇ ਦ੍ਵਿਧਾ ਹੋਨ੍ਤਿ। ਤਥਾ ਵੀਰਿਯਂ ਪਦਹਨਟ੍ਠੇਨ **ਸਮ੍ਮਪ੍ਪਧਾਨਂ,** ਤਂ ਕਿਚ੍ਚਭੇਦੇਨ ਚਤੁਬ੍ਬਿਧਂ, ਇਤਰੇ ਅਸਮ੍ਮਪ੍ਪਧਾਨਾਤਿ। ਤਥਾ ਛਨ੍ਦੋ ਵੀਰਿਯਂ ਚਿਤ੍ਤਂ ਅਮੋਹੋਤਿ ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਧਮ੍ਮਾ ਇਜ੍ਝਨਕਟ੍ਠੇਨ ਯਥਾਕ੍ਕਮਂ ''ਛਨ੍ਦਿਦ੍ਧਿਪਾਦੋ ਵੀਰਿਯਚਿਤ੍ਤਵੀਮਂਸਿਦ੍ਧਿਪਾਦੋ''ਤਿ ਨਾਮੇਨ **"ਇਦ੍ਧਿਪਾਦਾ"**ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਨ੍ਤਿ, ਇਤਰੇ ''ਅਨਿਦ੍ਧਿਪਾਦਾ''ਤਿ। ਤਥਾ ਸਤਿ ਅਮੋਹੋ ਵੀਰਿਯਂ ਪੀਤਿ ਪਸ੍ਸਦ੍ਧਿ ਸਮਾਧਿ ਤਤ੍ਰਮਜ੍ਝਤ੍ਤਤਾਤਿ ਇਮੇ ਸਤ੍ਤ ਧਮ੍ਮਾ ਬੁਜ੍ਝਨਟ੍ਠੇਨ ਯਥਾਕ੍ਕਮਂ ''ਸਤਿਸਮ੍ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗੋ ਧਮ੍ਮਵਿਚਯਸਮ੍ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗੋ ਵੀਰਿਯਪੀਤਿਪਸ੍ਸਦ੍ਧਿਸਮਾਧਿਉਪੇਕ੍ਖਾਸਮ੍ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗੋ''ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਨ੍ਤਿ, ਇਤਰੇ ਅਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਾਤਿ ਏਵਂ ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਸਙ੍ਗਹਾ।

ਸੇਸਂ ਸਬ੍ਬਂ ਲਕ੍ਖਣਾਦਿਤੋ ਪਟ੍ਠਾਯ ਸੁਞ੍ਞਤਵਾਰਪਰਿਯੋਸਾਨਂ ਕਾਮਾਵਚਰਪਠਮਕੁਸਲੇ ਵੁਤ੍ਤਸਦਿਸਮੇਵ , ਕੇਵਲਂ ਪਨ ਮਗ੍ਗਙ੍ਗਸਙ੍ਗਹੇ ''ਅਟ੍ਠਙ੍ਗਿਕੋ ਮਗ੍ਗੋ ਹੋਤੀ''ਤਿ (ਧ॰ ਸ॰ ੩੩੭) **ਪਦਭਾਜਨੀਯੇ** ਸਰੂਪੇਨੇਵ ਨਿਦ੍ਦਿਟ੍ਠਂ, ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਸਙ੍ਗਹੇ ਪਞ੍ਞਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਟ੍ਠਾਨੇ ਪਠਮਮਗ੍ਗਸ੍ਸ ਅਨਞ੍ਞਾਤਞ੍ਞਸ੍ਸਾਮੀਤਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਇਤਰਮਗ੍ਗਾਨਂ ਅਞ੍ਞਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ ਗਹੇਤ੍ਵਾਵ ਅਟ੍ਠਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਨ੍ਤਿ ਅਟ੍ਠਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਤਾ, ਸਬ੍ਬਤ੍ਥ ਲੋਕੁਤ੍ਤਰਤਾ ਚ ਵਿਸੇਸੋ, ਸੇਸਂ ਤਾਦਿਸਮੇਵ। ਪਠਮਜ੍ਝਾਨਿਕਾ ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਮਗ੍ਗਾ।

ਤਥਾ ਦੁਤਿਯਜ੍ਝਾਨਿਕੇਸੁਪਿ ਕੇਵਲਂ ਧਮ੍ਮੁਦ੍ਦੇਸੇ ਵਿਤਕ੍ਕਾਭਾਵੋ, ਸਙ੍ਗਹਵਾਰੇ ਚਤੁਰਙ੍ਗਜ੍ਝਾਨਤਾ, ਸਤ੍ਤਙ੍ਗਮਗ੍ਗਤਾ ਚ ਵਿਸੇਸੋ, ਸੇਸਂ ਪਠਮਜ੍ਝਾਨਿਕਸਦਿਸਮੇਵ। ਦੁਤਿਯਜ੍ਝਾਨਿਕਮਗ੍ਗਾ।

ਤਥਾ ਤਤਿਯਜ੍ਝਾਨਿਕੇਸੁਪਿ ਕੇਵਲਂ ਧਮ੍ਮੁਦ੍ਦੇਸੇ ਵਿਚਾਰਾਭਾਵੋ, ਸਙ੍ਗਹਵਾਰੇ ਤਿਵਙ੍ਗਿਕਜ੍ਝਾਨਤਾ ਚ ਵਿਸੇਸੋ, ਸੇਸਂ ਦੁਤਿਯਜ੍ਝਾਨਿਕਸਦਿਸਮੇਵ। ਤਤਿਯਜ੍ਝਾਨਿਕਮਗ੍ਗਾ।

ਤਥਾ ਚਤੁਤ੍ਥਜ੍ਝਾਨਿਕੇਸੁਪਿ ਕੇਵਲਂ ਧਮ੍ਮੁਦ੍ਦੇਸੇ ਪੀਤਿਯਾ ਅਭਾਵੋ, ਕੋਟ੍ਠਾਸਵਾਰੇ ਦੁਵਙ੍ਗਿਕਜ੍ਝਾਨਤਾ, ਛਲਙ੍ਗਿਕਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਤਾ ਚ ਵਿਸੇਸੋ, ਸੇਸਂ ਤਤਿਯਜ੍ਝਾਨਿਕਸਦਿਸਮੇਵ। ਚਤੁਤ੍ਥਜ੍ਝਾਨਿਕਮਗ੍ਗਾ।

ਤਥਾ ਪਞ੍ਚਮਜ੍ਝਾਨਿਕੇਸੁਪਿ ਕੇਵਲਂ ਸਬ੍ਬਤ੍ਥ ਵੇਦਨਾਪਰਿਵਤ੍ਤਨਮੇਵ ਵਿਸੇਸੋ, ਸੇਸਂ ਚਤੁਤ੍ਥਜ੍ਝਾਨਿਕਸਦਿਸਮੇਵ। ਪਞ੍ਚਮਜ੍ਝਾਨਿਕਮਗ੍ਗਾ। ਏਵਂ ਧਮ੍ਮੁਦ੍ਦੇਸਾਦਿਤੋ ਵਿਨਿਚ੍ਛਯੋ।

ਵਿਸਯਾਦਿਪ੍ਪਭੇਦਤੋ ਪਨ ਸਬ੍ਬੇਪਿ ਲੋਕੁਤ੍ਤਰਕੁਸਲਾ ਆਰਮ੍ਮਣਤੋ ਨਿਬ੍ਬਾਨਾਰਮ੍ਮਣਾਵ, ਤਸ੍ਮਾ ਨ ਤਤੋ ਨੇਸਂ ਭੇਦੋ, ਪਟਿਪਦਾਦਿਭੇਦਤੋ ਪਨ ਪੁਬ੍ਬੇ ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨ ਪਚ੍ਚੇਕਂ ਭੇਦੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ। ਏਤ੍ਥ ਚ ਯੋ ਨਾਮਰੂਪਪਰਿਗ੍ਗਹਤੋ ਪਟ੍ਠਾਯ ਕਿਲਮਨ੍ਤੋ ਵਿਪਸ੍ਸਨਂ ਆਰਭਿਤ੍ਵਾ ਦੁਕ੍ਖੇਨ ਕਸਿਰੇਨ ਕਿਲੇਸੇ ਵਿਕ੍ਖਮ੍ਭੇਤਿ, ਤਸ੍ਸ ਦੁਕ੍ਖਾ ਪਟਿਪਦਾ ਹੋਤਿ। ਯੋ ਪਨ ਵਿਕ੍ਖਮ੍ਭਿਤਕਿਲੇਸੋ, ਸੋ ਵਿਪਸ੍ਸਨਾਪਰਿਵਾਸਂ ਵਾਸੇਨ੍ਤੋ ਚਿਰੇਨ ਮਗ੍ਗਪਾਤੁਭਾਵਂ ਪਾਪੁਣਾਤਿ, ਤਸ੍ਸ ਦਨ੍ਧਾਭਿਞ੍ਞਾ ਹੋਤਿ। ਇਮਿਨਾ ਨਯੇਨ ਇਤਰਾ ਤਿਸ੍ਸੋਪਿ ਪਟਿਪਦਾਭਿਞ੍ਞਾਯੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ। ਯਥਾ ਚ ਪਟਿਪਦਾਦਿਭੇਦਤੋ, ਏਵਂ ਵਿਮੋਕ੍ਖਭੇਦਤੋਪਿ ਪਚ੍ਚੇਕਂ ਦ੍ਵਿਧਾ ਹੋਨ੍ਤਿ – ਸੁਞ੍ਞਤਵਿਮੋਕ੍ਖੋ ਅਪ੍ਪਣਿਹਿਤਵਿਮੋਕ੍ਖੋਤਿ।

ਤਤ੍ਥ **ਸੁਞ੍ਞਤ**ਨ੍ਤਿ, **ਅਪ੍ਪਣਿਹਿਤ**ਨ੍ਤਿ ਚ ਲੋਕੁਤ੍ਤਰਮਗ੍ਗਸ੍ਸ ਨਾਮਂ। ਸੋ ਹਿ ਆਗਮਨਤੋ ਸਗੁਣਤੋ ਆਰਮ੍ਮਣਤੋਤਿ ਤੀਹਿ ਕਾਰਣੇਹਿ ਨਾਮਂ ਲਭਤਿ। ਕਥਂ? ਇਧ ਭਿਕ੍ਖੁ ਵਿਪਸ੍ਸਨਾਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨਿਕੋ ਆਦਿਤੋ ਪਟ੍ਠਾਯ ''ਅਨਿਚ੍ਚਂ ਦੁਕ੍ਖਮਨਤ੍ਤਾ''ਤਿ ਤਿਵਿਧਂ ਅਨੁਪਸ੍ਸਨਂ ਆਰੋਪੇਤ੍ਵਾ ਸਮ੍ਮਸਨ੍ਤੋ ਵਿਚਰਤਿ, ਸਚਸ੍ਸ ਵੁਟ੍ਠਾਨਗਾਮਿਨਿਵਿਪਸ੍ਸਨਾ ਤੇਭੂਮਕੇ ਸਙ੍ਖਾਰੇ ਅਨਤ੍ਤਤੋ ਵਿਪਸ੍ਸਤਿ, ਅਯਂ ਅਤ੍ਤਸੁਞ੍ਞਤਾਦਸ੍ਸਨਟ੍ਠੇਨ ਸੁਞ੍ਞਤਾ ਨਾਮ ਹੋਤਿ। ਸਚੇ ਦੁਕ੍ਖਤੋ ਵਿਪਸ੍ਸਤਿ, ਅਯਂ ਤਣ੍ਹਾਪਣਿਧਿਰਹਿਤਟ੍ਠੇਨ ਅਪ੍ਪਣਿਹਿਤਾ ਨਾਮ ਹੋਤਿ, ਤਾ ਉਭੋਪਿ ਆਗਮਨੀਯਟ੍ਠਾਨੇ ਠਤ੍ਵਾ ਅਤ੍ਤਨੋ ਅਤ੍ਤਨੋ ਮਗ੍ਗਸ੍ਸ ਯਥਾਕ੍ਕਮਂ ਸੁਞ੍ਞਤਮਗ੍ਗੋ ਅਪ੍ਪਣਿਹਿਤਮਗ੍ਗੋਤਿ ਨਾਮਂ ਦੇਨ੍ਤਿ। ਏਵਂ ਆਗਮਨਤੋ ਨਾਮਲਾਭੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ। ਨਨੁ ਸੁਤ੍ਤਨ੍ਤੇਸੁ ਸਚੇ ਵੁਟ੍ਠਾਨਗਾਮਿਨਿਵਿਪਸ੍ਸਨਾ ਅਨਿਚ੍ਚਤੋ ਪਸ੍ਸਤਿ, ਤਸ੍ਸਾ ਵਸੇਨ ਮਗ੍ਗੋ ਅਨਿਮਿਤ੍ਤਵਿਮੋਕ੍ਖੋ ਹੋਤੀਤਿ ਕਤ੍ਵਾ ਤਯੋ ਵਿਮੋਕ੍ਖਾ ਕਥਿਤਾਤਿ? ਸਚ੍ਚਂ, ਅਪਿ ਚ ਖੋ ਪਰਿਯਾਯਤੋ ਕਥਿਤਾ, ਨਿਪ੍ਪਰਿਯਾਯਤੋ ਪਨ ਸਯਮ੍ਪਿ ਸਨਿਮਿਤ੍ਤਾ ਅਤ੍ਤਨੋ ਮਗ੍ਗਸ੍ਸ ਅਨਿਮਿਤ੍ਤਨਾਮਂ ਦਾਤੁਂ ਅਸਕ੍ਕੁਣੇਯ੍ਯਤਾਯ ਦ੍ਵੇ ਏਵ ਵਿਮੋਕ੍ਖਾ ਹੋਨ੍ਤੀਤਿ। ਤਿਸ੍ਸੋਪਿ ਹਿ ਵਿਪਸ੍ਸਨਾ ਨਿਚ੍ਚਨਿਮਿਤ੍ਤਂ, ਸੁਖਨਿਮਿਤ੍ਤਞ੍ਚ ਉਗ੍ਘਾਟਨੇਨ ਅਨਿਮਿਤ੍ਤਵੋਹਾਰਂ ਲਭਨ੍ਤਿ, ਤਿਸ੍ਸੋਪਿ ਨਿਮਿਤ੍ਤਭੂਤੇਸੁ ਖਨ੍ਧੇਸੁ ਚਰਣਤੋ ਸਨਿਮਿਤ੍ਤਾਵ, ਤਸ੍ਮਾ ਸਯਂ ਆਗਮਨੀਯਟ੍ਠਾਨੇ ਠਤ੍ਵਾ ਅਤ੍ਤਨੋ ਮਗ੍ਗਸ੍ਸ ਨਿਪ੍ਪਰਿਯਾਯਤੋ ਅਨਿਮਿਤ੍ਤਨਾਮਂ ਦਾਤੁਂ ਨ ਸਕ੍ਕੋਨ੍ਤਿ। ਯਸ੍ਮਾ ਪਨ ਮਗ੍ਗੋ ਸਯਂ ਰਾਗਾਦੀਹਿ ਸੁਞ੍ਞੋ, ਰਾਗਾਦਿਨਿਮਿਤ੍ਤਪਣਿਧਿਰਹਿਤੋ ਚ, ਤਸ੍ਮਾ ਸਗੁਣੇਨੇਵ ਸੁਞ੍ਞਤਨਾਮਂ, ਅਪ੍ਪਣਿਹਿਤਨਾਮਞ੍ਚ ਲਭਤਿ। ਏਵਮਸ੍ਸ ਸਗੁਣਤੋ ਨਾਮਲਾਭੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ। ਯਸ੍ਮਾ ਪਨ ਨਿਬ੍ਬਾਨਂ ਰਾਗਾਦੀਹਿ, ਸਙ੍ਖਾਰੇਹਿ ਚ ਸੁਞ੍ਞਤ੍ਤਾ, ਰਾਗਾਦਿਨਿਮਿਤ੍ਤਪਣਿਧਿਰਹਿਤਤ੍ਤਾ ਚ ''ਸੁਞ੍ਞਤਂ, ਅਨਿਮਿਤ੍ਤਂ, ਅਪ੍ਪਣਿਹਿਤ''ਨ੍ਤਿ ਚ ਵੁਚ੍ਚਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਤਂ ਆਰਮ੍ਮਣਂ ਕਤ੍ਵਾ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਮਗ੍ਗੋਪਿ ''ਸੁਞ੍ਞਤੋ, ਅਨਿਮਿਤ੍ਤੋ, ਅਪ੍ਪਣਿਹਿਤੋ''ਤਿ ਚ ਨਾਮਂ ਲਭਤਿ। ਏਵਂ ਆਰਮ੍ਮਣਤੋ ਨਾਮਲਾਭੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ।

ਤੇਸੁ ਇਧ ਆਗਮਨਤੋਵ ਮਗ੍ਗੋ ਨਾਮਂ ਲਭਤਿ, ਨ ਸਗੁਣਤੋ, ਨਾਪਿ ਆਰਮ੍ਮਣਤੋ, ਸਗੁਣਾਰਮ੍ਮਣਤੋ ਨਾਮਲਾਭਸ੍ਸ ਸੁਤ੍ਤਨ੍ਤੇਸੁ ਪਰਿਯਾਯਦੇਸਿਤਤ੍ਤਾ। ਤੇਨੇਵ ਹੇਤ੍ਥ ਮਗ੍ਗਾਨਂ ਸਗੁਣਾਰਮ੍ਮਣਤੋਪਿ ਅਨਿਮਿਤ੍ਤਵਿਮੋਕ੍ਖਤਂ ਅਗ੍ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਸੁਞ੍ਞਤਅਪ੍ਪਣਿਹਿਤਵਿਮੋਕ੍ਖਤਾਵ ਆਗਮਨਤੋ ਵੁਤ੍ਤਾ, ਤਞ੍ਚਾਗਮਨਂ ਦੁਵਿਧਂ ਵਿਪਸ੍ਸਨਾਗਮਨਂ, ਮਗ੍ਗਾਗਮਨਞ੍ਚ। ਤਤ੍ਥ ਵਿਪਸ੍ਸਨਾਗਮਨਤੋ ਮਗ੍ਗੋ ਚ ਸੁਞ੍ਞਤਾਦਿਨਾਮਂ ਲਭਤਿ, ਮਗ੍ਗਾਗਮਨਤੋ ਚ ਲਭਤੇਵ, ਇਧ ਪਨ ਮਗ੍ਗਸ੍ਸ ਅਧਿਪ੍ਪੇਤਤ੍ਤਾ ਵਿਪਸ੍ਸਨਾਗਮਨਤੋਵ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਂ। ਏਵਂ ਵਿਮੋਕ੍ਖਭੇਦਤੋ ਪਚ੍ਚੇਕਂ ਦ੍ਵਿਧਾ ਹੋਨ੍ਤਿ। ਏਵਂ ਵਿਸਯਾਦਿਪ੍ਪਭੇਦਤੋ ਵਿਨਿਚ੍ਛਯੋ।

ਲੋਕੁੱਤਰਕੁਸਲਧਮ੍ਮਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ ਚ ਮੋਹਵਿੱਚ੍ਛੇਦਨਿਯਾ ਨਾਮ

ਅਭਿਧਮ੍ਮਮਾਤਿਕਤ੍ਥਸੰਵਣ੍ਣਨਾਯ

''ਕੁਸਲਾ ਧਮ੍ਮਾ''ਤਿ ਪਦਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥਵਣ੍ਣਨਾ।

ਅਕੁਸਲਪਦਤ੍ਥੋ

ਲੋਭਮੂਲਵਣ੍ਣਨਾ

ਅਕੁਸਲਾ ਪਨ ਧਮ੍ਮਾ ਭੂਮਿਤੋ ਏਕਵਿਧਾ ਕਾਮਾਵਚਰਾਵ, ਸਮ੍ਪਯੋਗਤੋ ਪਨ ਮੂਲਵਸੇਨ ਤਿਵਿਧਾ ਹੋਨ੍ਤਿ ਲੋਭਮੂਲਾ ਦੋਸਮੂਲਾ ਮੋਹਮੂਲਾਤਿ। ਤਤ੍ਥ ਲੋਭਮੂਲਾ ਅਟ੍ਠਵਿਧਾ ਸੋਮਨਸ੍ਸਸਹਗਤੰ ਦਿਟ੍ਠਿਗਤਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤੰ ਅਸਙ੍ਖਾਰੰ, ਤਥਾ ਸਸਙ੍ਖਾਰੰ, ਸੋਮਨਸ੍ਸਸਹਗਤੰ ਦਿਟ੍ਠਿਗਤਵਿੱਪ੍ਪਯੁਤ੍ਤੰ ਅਸਙ੍ਖਾਰੰ, ਤਥਾ ਸਸਙ੍ਖਾਰੰ, ਉਪੇਕ੍ਖਾਸਹਗਤੰ ਦਿਟ੍ਠਿਗਤਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤੰ ਅਸਙ੍ਖਾਰੰ, ਤਥਾ ਸਸਙ੍ਖਾਰੰ, ਉਪੇਕ੍ਖਾਸਹਗਤੰ ਦਿਟ੍ਠਿਗਤਵਿੱਪ੍ਪਯੁਤ੍ਤੰ ਅਸਙ੍ਖਾਰੰ, ਤਥਾ ਸਸਙ੍ਖਾਰਨ੍ਤਿ।

ਤਤ੍ਥ ਇਟ੍ਠਾਰਮ੍ਮਣੇ ਲੋਭਬਹੁਲਤਾਦੀਹਿ ਕਾਰਣੇਹਿ ਸੋਮਨਸ੍ਸਸਹਗਤਤਾ, ਅਸਦ੍ਧਮ੍ਮਸਵਨਅਕਲ੍ਯਾਣਮਿਤ੍ਤਤਾਦੀਹਿ ਦਿਟ੍ਠਿਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਤਾ ਚ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ। ਯਦਾ ਹਿ ''ਨਤ੍ਥਿ ਕਾਮੇਸੁ ਆਦੀਨਵੋ''ਤਿਆਦਿਨਾ ਨਯੇਨ ਮਿਚ੍ਛਾਦਿਟ੍ਠਿੰ ਪੁਰਕ੍ਖਤ੍ਵਾ ਹਟ੍ਠਤੁਟ੍ਠੋ ਕਾਮੇ ਵਾ ਪਰਿਭੁਞ੍ਜਤਿ, ਦਿਟ੍ਠਮਙ੍ਗਲਾਦੀਨਿ ਵਾ ਸਾਰਤੋ ਪਚ੍ਚੇਤਿ ਸਭਾਵਤਿਕ੍ਖੇਨੇਵ ਅਨੁਸ੍ਸਾਹਿਤੇਨ ਚਿਤ੍ਤੇਨ, ਤਦਾ ਪਠਮੰ ਅਕੁਸਲਚਿਤ੍ਤੰ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ। ਯਦਾ ਮਨ੍ਦੇਨ ਸਮੁਸ੍ਸਾਹਿਤੇਨ, ਤਦਾ ਦੁਤਿਯੰ। ਯਦਾ ਮਿਚ੍ਛਾਦਿਟ੍ਠਿੰ ਅਪੁਰਕ੍ਖਤ੍ਵਾ ਕੇਵਲੰ ਹਟ੍ਠਤੁਟ੍ਠੋ ਮੇਥੁਨੰ ਵਾ ਸੇਵਤਿ, ਪਰਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿੰ ਵਾ ਅਭਿਜ੍ਝਾਯਤਿ, ਪਰਭਣ੍ਡੰ ਵਾ ਹਰਤਿ ਸਭਾਵਤਿਕ੍ਖੇਨਾਨੁਸ੍ਸਾਹਿਤੇਨ, ਤਦਾ ਤਤਿਯੰ। ਯਦਾ ਸਮੁਸ੍ਸਾਹਿਤੇਨ, ਤਦਾ ਚਤੁਤ੍ਥੰ। ਯਦਾ ਪਨ ਕਾਮਾਨੰ ਵਾ ਅਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿੰ ਆਗਮ੍ਮ, ਅਞ੍ਞੇਸੰ ਵਾ ਸੋਮਨਸ੍ਸਹੇਤੂਨੰ ਅਭਾਵੇਨ ਚਤੂਸੁਪਿ ਵਿਕਪ੍ਪੇਸੁ ਸੋਮਨਸ੍ਸਰਹਿਤਤਾ ਹੋਤਿ, ਤਦਾ ਸੇਸਾਨਿ ਚਤ੍ਤਾਰਿ ਉਪੇਕ੍ਖਾਸਹਗਤਾਨਿ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨ੍ਤੀਤਿ ਅਯੰ ਸਮ੍ਪਯੋਗਤੋ ਵਿਨਿਚ੍ਛਯੋ।

ਧਮ੍ਮੁਦ੍ਦੇਸਤੋ ਪਨ ਪਠਮਾਕੁਸਲੇ ਤਾਵ ਨਿਯਤਾ **ਪਾਲ਼ਿਯੰ** ਸਰੂਪੇਨਾਗਤਾ ਸੋਲਸ, ਯੇਵਾਪਨਕਵਸੇਨ ਚਤ੍ਤਾਰੋਤਿ ਵੀਸਤਿ ਧਮ੍ਮਾ ਹੋਨ੍ਤਿ। ਕਥੰ? ਫਸ੍ਸੋ ਵੇਦਨਾ ਸਞ੍ਞਾ ਚੇਤਨਾ ਚਿਤ੍ਤੰ ਵਿਤਕ੍ਕੋ ਵਿਚਾਰੋ ਪੀਤਿ ਵੀਰਿਯੰ ਏਕਗ੍ਗਤਾ ਜੀਵਿਤਿੰ ਅਹਿਰਿਕੰ ਅਨੋਤ੍ਤਪ੍ਪੰ ਲੋਭੋ ਮੋਹੋ ਮਿਚ੍ਛਾਦਿਟ੍ਠੀਤਿ ਇਮੇ ਸਰੂਪੇਨਾਗਤਾ ਸੋਲਸ ਧਮ੍ਮਾ, ਛਨ੍ਦੋ ਅਧਿਮੋਕ੍ਖੋ ਮਨਸਿਕਾਰੋ ਉਦ੍ਧਚ੍ਚਨ੍ਤਿ ਇਮੇ ਯੇਵਾਪਨਕਾ ਚਤ੍ਤਾਰੋਤਿ। ਪਦਭਾਜਨੀਯੇ ਪਨ ਪੁਬ੍ਬੇ ਵੁੱਤਨਯੇਨੇਵ ''ਫਸ੍ਸਪਞ੍ਚਕੰ ਝਾਨਙ੍ਗਪਞ੍ਚਕੰ ਵੀਰਿਯਸਮਾਧਿਮਨੋਸੋਮਨਸ੍ਸਜੀਵਿਤਵਸੇਨ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਨਿ ਪਞ੍ਚ, ਮਿਚ੍ਛਾਦਿਟ੍ਠਿਸਙ੍ਕਪ੍ਪਵਾਯਾਮਸਮਾਧਿਵਸੇਨ ਮਗ੍ਗਙ੍ਗਾਨਿ ਚਤ੍ਤਾਰਿ, ਵੀਰਿਯਸਮਾਧਿਅਹਿਰਿਕਾਨੋਤ੍ਤਪ੍ਪਵਸੇਨ ਬਲਾਨਿ ਚਤ੍ਤਾਰਿ, ਲੋਭੋ ਮੋਹੋਤਿ ਦ੍ਵੇ ਮੂਲਾਨਿ, ਅਭਿਜ੍ਝਾ ਮਿਚ੍ਛਾਦਿਟ੍ਠੀਤਿ ਦ੍ਵੇ ਕਮ੍ਮਪਥਾਨਿ, ਅਹਿਰਿਕੰ ਅਨੋਤ੍ਤਪ੍ਪਨ੍ਤਿ ਲੋਕਨਾਸਦੁਕੰ, ਸਮਥੋ ਪਗ੍ਗਾਹੋ ਅਵਿੱਕ੍ਖੇਪੋ ਚਾਤਿ ਏਵੰ ਸਰੂਪੇਨਾਗਤਾਨੰ ਦ੍ਵਤ੍ਤਿੰਸਧਮ੍ਮਾਨੰ ਸੋਲਸਸੁ ਏਵ ਸਮਵਰੋਧੋ, ਸਵਿਭਤ੍ਤਿਕਾਵਿਭਤ੍ਤਿਕਭੇਦੋ ਚ ਕਾਮਾਵਚਰਪਠਮਕੁਸਲੇ ਵੁੱਤਾਨੁਸਾਰਤੋ ਞਾਤਬ੍ਬੋ। ਅਯੰ ਧਮ੍ਮੁਦ੍ਦੇਸਤੋ ਵਿਨਿਚ੍ਛਯੋ।

ਲਕ੍ਖਣਾਦਿਵਿਭਾਗਤੋ ਪਨ ਨ ਹਿਰੀਯਤੀਤਿ ਅਹਿਰਿਕੋ, ਅਹਿਰਿਕਸ੍ਸ ਭਾਵੋ **ਅਹਿਰਿਕ੍ਕੰ**, ਨ ਓਤ੍ਤਪ੍ਪੰ **ਅਨੋਤ੍ਤਪ੍ਪੰ**। ਤੇਸੁ ਅਹਿਰਿਕ੍ਕੰ ਕਾਯਦੁਚ੍ਚਰਿਤਾਦੀਹਿ ਅਜਿਗੁਚ੍ਛਨਲਕ੍ਖਣੰ, ਅਲਜ੍ਜਾਲਕ੍ਖਣੰ ਵਾ, ਅਨੋਤ੍ਤਪ੍ਪੰ ਤੇਹੇਵ ਅਸਾਰਜ੍ਜਨਲਕ੍ਖਣੰ, ਅਨੁਤ੍ਤਾਸਲਕ੍ਖਣੰ ਵਾ, ਸੇਸੰ ਹਿਰਿਓਤ੍ਤਪ੍ਪਾਨੰ ਵੁੱਤਪ੍ਪਟਿਪਕ੍ਖਵਸੇਨ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੰ।

ਲੁਬ੍ਭਤਿ ਤੇਨ, ਸਯੰ ਵਾ ਲੁਬ੍ਭਤਿ, ਲੁਬ੍ਭਨਮਤ੍ਤਮੇਵ ਵਾ ਤਨ੍ਤਿ **ਲੋਭੋ**। ਸੋ ਆਰਮ੍ਮਣਗਹਣਲਕ੍ਖਣੋ ਮਕ੍ਕਟਾਲੇਪੋ ਵਿਯ, ਅਭਿਸਙ੍ਗਰਸੋ ਤੱਤਕਪਾਲੇ ਖਿਤ੍ਤਮੰਸਪੇਸਿ ਵਿਯ, ਅਪਰਿਚ੍ਚਾਗਪਚ੍ਚੁਪਟ੍ਠਾਨੋ ਤੇਲਞ੍ਜਨਰਾਗੋ ਵਿਯ, ਸਞ੍ਞੋਜਨੀਯਧਮ੍ਮੇਸੁ ਅਸ੍ਸਾਦਦਸ੍ਸਨਪਦਟ੍ਠਾਨੋ। ਤਣ੍ਹਾਨਦਿਭਾਵੇਨ ਵਡ੍ਢਮਾਨੋ ਸੀਘਸੋਤਾ ਨਦੀ ਵਿਯ ਮਹਾਸਮੁਦ੍ਦੰ ਅਪਾਯਮੇਵ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਗਚ੍ਛਤੀਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੋ।

ਮੁਯ੍ਹਨ੍ਤਿ ਤੇਨ, ਸਯੰ ਵਾ ਮੁਯ੍ਹਤਿ, ਮੁਯ੍ਹਨਮਤ੍ਤਮੇਵ ਵਾ ਤਨ੍ਤਿ **ਮੋਹੋ**। ਸੋ ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਅਨ੍ਧਕਾਰਲਕ੍ਖਣੋ, ਅਞ੍ਞਾਣਲਕ੍ਖਣੋ ਵਾ, ਅਸਮ੍ਪਟਿਵੇਧਰਸੋ, ਆਰਮ੍ਮਣਸਭਾਵਚ੍ਛਾਦਨਰਸੋ ਵਾ, ਅਸਮ੍ਮਾਪਟਿਪਤ੍ਤਿਪਚ੍ਚੁਪਟ੍ਠਾਨੋ, ਅਨ੍ਧਕਾਰਪਚ੍ਚੁਪਟ੍ਠਾਨੋ ਵਾ, ਅਯੋਨਿਸੋਮਨਸਿਕਾਰਪਦਟ੍ਠਾਨੋ, ਸਬ੍ਬਾਕੁਸਲਾਨੰ ਮੂਲਨ੍ਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੋ।

ਮਿਚ੍ਛਾ ਪਸ੍ਸਨ੍ਤਿ ਤਾਯ, ਸਯੰ ਵਾ ਮਿਚ੍ਛਾ ਪਸ੍ਸਤਿ, ਮਿਚ੍ਛਾਦਸ੍ਸਨਮਤ੍ਤਮੇਵ ਵਾ ਏਸਾਤਿ **ਮਿਚ੍ਛਾਦਿਟ੍ਠਿ**। ਸਾ ਅਯੋਨਿਸੋ ਅਭਿਨਿਵੇਸਲਕ੍ਖਣਾ, ਪਰਾਮਾਸਰਸਾ, ਮਿਚ੍ਛਾਭਿਨਿਵੇਸਪਚ੍ਚੁਪਟ੍ਠਾਨਾ, ਅਰਿਯਾਨੰ ਅਦਸ੍ਸਨਕਾਮਤਾਦਿਪਦਟ੍ਠਾਨਾ, ਪਰਮੰ ਵਜ੍ਜਨ੍ਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਾ।

ਉਦ੍ਧਤਭਾਵੋ **ਉਦ੍ਧਚ੍ਚੰ**। ਤੰ ਅਵੂਪਸਮਲਕ੍ਖਣੰ, ਅਨਵਟ੍ਠਾਨਰਸੰ, ਭਨ੍ਤਤਾਪਚ੍ਚੁਪਟ੍ਠਾਨੰ, ਅਯੋਨਿਸੋਮਨਸਿਕਾਰਪਦਟ੍ਠਾਨੰ, ਚਿਤ੍ਤਵਿੱਕ੍ਖੇਪੋਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੋ। ਸੇਸੋ ਪਨੇਤ੍ਥ ਸੁਞ੍ਞਤਵਾਰਪਰਿਯੋਸਾਨੋ ਸਬ੍ਬੋਪਿ ਵਿਨਿਚ੍ਛਯੋ ਕੁਸਲਾਧਿਕਾਰੇ ਵੁੱਤਾਨੁਸਾਰਤੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ। ਕੇਵਲੰ ਸਙ੍ਗਹਵਾਰੇ **ਪਾਲ਼ਿਯੰ** ਆਗਤਵਸੇਨ ਪਞ੍ਚਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਤਾ, ਚਤੁਰਙ੍ਗਮਗ੍ਗਤਾ, ਚਤੁਬ੍ਬਿਧਬਲਤਾ, ਦ੍ਵੇਹੇਤੁਤਾ, ਸਬ੍ਬਤ੍ਥ ਅਕੁਸਲਭਾਵੋ ਚ ਵਿਸੇਸੋ, ਸੇਸੰ ਤਾਦਿਸਮੇਵ। ਪਠਮਾਕੁਸਲੰ ਨਿਟ੍ਠਿਤੰ।

ਯਥਾ ਚ ਪਠਮੇ, ਏਵਂ ਦੁਤਿਯੇਪਿ ਸਸਙ੍ਖਾਰਤਾ, ਯੇਵਾਪਨਕੇਸੁ ਥਿਨਮਿਦ੍ਧਾਨਂ ਸਮ੍ਭਵੋ, ਨਿਯਤਤਾ ਚ ਵਿਸੇਸੋ। ਤਤ੍ਥ ਥਿਨਨਤਾ **ਥਿਨਂ**, ਮਿਦ੍ਧਨਤਾ **ਮਿਦ੍ਧਂ**, ਅਨੁਸ੍ਸਾਹਨਸਂਸੀਦਨਤਾ, ਸਤ੍ਤਿਵਿਘਾਤੋ ਚਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਤਤ੍ਥ ਥਿਨਂ ਅਨੁਸ੍ਸਾਹਲਕ੍ਖਣਂ, ਵੀਰਿਯਵਿਨੋਦਨਰਸਂ, ਸਂਸੀਦਨਪਚ੍ਚੁਪਟ੍ਠਾਨਂ। ਮਿਦ੍ਧਂ ਅਕਮ੍ਮਞ੍ਞਤਾਲਕ੍ਖਣਂ, ਓਨਹਨਰਸਂ, ਲੀਨਤਾਪਚ੍ਚੁਪਟ੍ਠਾਨਂ, ਪਚਲਾਯਿਕਾਨਿਦ੍ਦਾਪਚ੍ਚੁਪਟ੍ਠਾਨਂ ਵਾ, ਉਭਯਮ੍ਪਿ ਅਰਤਿਤਨ੍ਦਿਵਿਜਮ੍ਭਿਕਾਦੀਸੁ ਅਯੋਨਿਸੋਮਨਸਿਕਾਰਪਦਟ੍ਠਾਨਂ। ਦੁਤਿਯਂ।

ਤਤਿਯੇ ਸਬ੍ਬੋਪਿ ਵਿਨਿਚ੍ਛਯੋ ਪਠਮਾਕੁਸਲੇ ਵੁਤ੍ਤਨਯੋਵ। ਕੇਵਲਂ ਦਿਟ੍ਠਿਯਾ ਅਭਾਵੋ, ਯੇਵਾਪਨਕੇਸੁ ਮਾਨਸ੍ਸ ਸਮ੍ਭਵੋ, ਅਨਿਯਤਤਾ ਚ, ਸਙ੍ਗਹਵਾਰੇ ਤਿਵਙ੍ਗਿਕਮਗ੍ਗਤਾ ਚ ਵਿਸੇਸੋ, ਸੇਸਂ ਤਾਦਿਸਮੇਵ। ਤਤ੍ਥ ਮਞ੍ਞਤੀਤਿ **ਮਾਨੋ**। ਸੋ ਉਣ੍ਣਤਿਲਕ੍ਖਣੋ, ਸਮ੍ਪਗ੍ਗਹਰਸੋ, ਕੇਤੁਕਮ੍ਯਤਾਪਚ੍ਚੁਪਟ੍ਠਾਨੋ, ਦਿਟ੍ਠਿਵਿਪ੍ਪਯੁਤ੍ਤਲੋਭਪਦਟ੍ਠਾਨੋ, ਉਮ੍ਮਾਦੋ ਵਿਯ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੋ। ਤਤਿਯਂ।

ਯਥਾ ਚ ਤਤਿਯੇ, ਏਵਂ ਚਤੁਤ੍ਥੇਪਿ। ਥਿਨਮਿਦ੍ਧਞ੍ਚੇਤ੍ਥ ਸਸਙ੍ਖਾਰਤਾ ਚ ਅਧਿਕਾ, ਸੇਸਂ ਤਾਦਿਸਮੇਵ। ਚਤੁਤ੍ਥਂ।

ਪਞ੍ਚਮਛਟ੍ਠਸਤ੍ਤਮਟ੍ਠਮੇਸੁ ਸੋਮਨਸ੍ਸਟ੍ਠਾਨੇ ਉਪੇਕ੍ਖਾਸਮ੍ਭਵੋ, ਪੀਤਿਯਾ ਚ ਅਭਾਵੋ, ਤਤੋ ਏਵ ਸਙ੍ਗਹਵਾਰੇ ਚਤੁਰਙ੍ਗਜ੍ਝਾਨਤਾ ਚ ਵਿਸੇਸੋ, ਸੇਸਂ ਸਬ੍ਬਂ ਪਠਮਦੁਤਿਯਤਤਿਯਚਤੁਤ੍ਥਚਿਤ੍ਤਸਦਿਸਮੇਵ।

ਲੋਭਮੂਲਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

ਦੋਸਮੂਲਵਣ੍ਣਨਾ

ਦੋਸਮੂਲਾ ਪਨ ਦ੍ਵਿਧਾ ਦੋਮਨਸ੍ਸਸਹਗਤਂ ਪਟਿਘਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਂ ਅਸਙ੍ਖਾਰਂ, ਤਥਾ ਸਸਙ੍ਖਾਰਂ। ਏਵਂ ਸਮ੍ਪਯੋਗਤੋ। ਧਮ੍ਮੁਦ੍ਦੇਸਾਦਿਤੋ ਪਨ ਪਠਮੇ ਤਾਵ ਪਠਮਾਕੁਸਲੇ ਵੁਤ੍ਤੇਸੁ ਪੀਤਿਲੋਭਦਿਟ੍ਠਿਯੋ ਵਜ੍ਜੇਤ੍ਵਾ ਦੋਸਂ , ਯੇਵਾਪਨਕੇਸੁ ਅਨਿਯਤਾਨਿ ਇਸ੍ਸਾਮਚ੍ਛਰਿਯਕੁਕ੍ਕੁਚ੍ਚਾਨਿ, ਸੋਮਨਸ੍ਸਟ੍ਠਾਨੇ ਦੋਮਨਸ੍ਸਞ੍ਚ ਪਕ੍ਖਿਪਿਤ੍ਵਾ ਏਕਵੀਸਤਿ ਧਮ੍ਮਾ ਹੋਨ੍ਤਿ। ਯੇਵਾਪਨਕਾ ਚੇਤ੍ਥ ਸਤ੍ਤ। ਤਤ੍ਥ ਦੁਸ੍ਸਨ੍ਤਿ ਤੇਨ, ਸਯਂ ਵਾ ਦੁਸ੍ਸਤਿ, ਦੁਸ੍ਸਨਮਤ੍ਤਮੇਵ ਵਾ ਤਨ੍ਤਿ **ਦੋਸੋ**। ਸੋ ਚਣ੍ਡਿਕ੍ਕਲਕ੍ਖਣੋ ਪਹਟਾਸੀਵਿਸੋ ਵਿਯ, ਵਿਸਪ੍ਪਨਰਸੋ ਵਿਸਨਿਪਾਤੋ ਵਿਯ, ਅਤ੍ਤਨੋ ਨਿਸ੍ਸਯਦਹਨਰਸੋ ਵਾ ਦਾਵਗ੍ਗਿ ਵਿਯ, ਦੁਸ੍ਸਨਪਚ੍ਚੁਪਟ੍ਠਾਨੋ ਲਦ੍ਧੋਕਾਸੋ ਵਿਯ ਸਪਤ੍ਤੋ, ਆਘਾਤਵਤ੍ਥੁਪਦਟ੍ਠਾਨੋ, ਵਿਸਸਂਸਟ੍ਠਪੂਤਿਮੁਤ੍ਤਂ ਵਿਯ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੋ। ਇਸ੍ਸਾਯਨਾ **ਇਸ੍ਸਾ**। ਸਾ ਪਰਸਮ੍ਪਤ੍ਤੀਨਂ ਉਸੂਯਨਲਕ੍ਖਣਾ, ਤਤ੍ਥੇਵ ਅਨਭਿਰਤਿਰਸਾ, ਤਤੋ ਵਿਮੁਖਭਾਵਪਚ੍ਚੁਪਟ੍ਠਾਨਾ, ਪਰਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਪਦਟ੍ਠਾਨਾ, ਸਞ੍ਞੋਜਨਨ੍ਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਾ। ਮਚ੍ਛੇਰਭਾਵੋ **ਮਚ੍ਛਰਿਯਂ**। ਤਂ ਲਦ੍ਧਾਨਂ ਵਾ ਲਭਿਤਬ੍ਬਾਨਂ ਵਾ ਅਤ੍ਤਨੋ ਸਮ੍ਪਤ੍ਤੀਨਂ ਨਿਗੂਹਨਲਕ੍ਖਣਂ, ਤਾਸਞ੍ਞੇਵ ਪਰੇਹਿ ਸਾਧਾਰਣਭਾਵਅਕ੍ਖਮਨਰਸਂ, ਸਙ੍ਕੋਚਨਪਚ੍ਚੁਪਟ੍ਠਾਨਂ, ਕਟੁਕਞ੍ਚੁਕਤਾਪਚ੍ਚੁਪਟ੍ਠਾਨਂ ਵਾ, ਅਤ੍ਤਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਪਦਟ੍ਠਾਨਂ, ਚੇਤਸੋ ਵਿਰੂਪਭਾਵੋਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਂ। ਕੁਚ੍ਛਿਤਂ ਕਤਂ ਕੁਕਤਂ, ਤਸ੍ਸ ਭਾਵੋ **ਕੁਕ੍ਕੁਚ੍ਚਂ**। ਤਂ ਪਚ੍ਛਾਨੁਤਾਪਲਕ੍ਖਣਂ, ਕਤਾਕਤਾਨੁਸੋਚਨਰਸਂ, ਵਿਪ੍ਪਟਿਸਾਰਪਚ੍ਚੁਪਟ੍ਠਾਨਂ, ਕਤਾਕਤਪਦਟ੍ਠਾਨਂ, ਦਾਸਬ੍ਯਮਿਵ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਂ। ਸਙ੍ਗਹਵਾਰੇ ਦੁਕ੍ਖੇਨ ਸਦ੍ਧਿਂ ਚਤੁਰਙ੍ਗਜ੍ਝਾਨਤਾ, ਦੋਮਨਸ੍ਸੇਨ ਪਞ੍ਚਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਤਾ, ਤਿਵਙ੍ਗਿਕਮਗ੍ਗਤਾ, ਦੋਸਮੋਹਵਸੇਨ ਦ੍ਵਿਹੇਤੁਕਤਾ ਚ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ। ਸੇਸੋ ਪਨ ਸਬ੍ਬੋ ਵਿਨਿਚ੍ਛਯੋ ਪਠਮਾਕੁਸਲੇ ਵੁਤ੍ਤਸਦਿਸੋ ਏਵ। ਯਥਾ ਚ ਪਠਮੇ, ਏਵਂ ਦੁਤਿਯੇਪਿ, ਸਸਙ੍ਖਾਰਤਾ ਪਨ ਥਿਨਮਿਦ੍ਧੇਹਿ ਸਦ੍ਧਿਂ ਨਵਯੇਵਾਪਨਕਤਾ ਚ ਵਿਸੇਸੋ, ਸੇਸਂ ਤਾਦਿਸਮੇਵ।

ਦੋਸਮੂਲਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

ਮੋਹਮੂਲਵਣ੍ਣਨਾ

ਮੋਹਮੂਲਾਪਿ ਦ੍ਵਿਧਾ ਉਪੇਕ੍ਖਾਸਹਗਤਂ ਵਿਚਿਕਿਚ੍ਛਾਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਂ, ਤਥਾ ਉਦ੍ਧਚ੍ਚਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਨ੍ਤਿ। ਤਤ੍ਥ ਪਠਮੇ ਧਮ੍ਮੁਦ੍ਦੇਸਤੋ ਤਾਵ ਫਸ੍ਸਪਞ੍ਚਕਂ ਵਿਤਕ੍ਕੋ ਵਿਚਾਰੋ ਵੀਰਿਯਂ ਏਕਗ੍ਗਤਾ ਜੀਵਿਤਂ ਅਹਿਰਿਕਂ ਅਨੋਤ੍ਤਪ੍ਪਂ ਮੋਹੋ ਵਿਚਿਕਿਚ੍ਛਾਤਿ ਸਰੂਪੇਨਾਗਤਾ ਚੁਦ੍ਦਸ , ਉਦ੍ਧਚ੍ਚਂ ਮਨਸਿਕਾਰੋਤਿ ਯੇਵਾਪਨਕਾ ਦ੍ਵੇ ਚਾਤਿ ਸੋਲਸ ਧਮ੍ਮਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਏਕਗ੍ਗਤਾ ਚੇਤ੍ਥ ਚਿਤ੍ਤਟ੍ਠਿਤਿਮਤ੍ਤਾ, ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਮਗ੍ਗਬਲਭਾਵਂ ਨ ਸਮ੍ਪਾਪੁਣਾਤਿ। ਤਤੋ ਏਵ ਸਙ੍ਗਹਵਾਰੇ ਸਮਾਧਿਂ ਵਜ੍ਜੇਤ੍ਵਾ ਉਪੇਕ੍ਖਾਯ ਸਦ੍ਧਿਂ ਚਤ੍ਤਾਰਿ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਨਿ, ਦ੍ਵੇ ਮਗ੍ਗਙ੍ਗਾਨਿ, ਤੀਣਿ ਬਲਾਨਿ ਹੋਨ੍ਤਿ। ਮੋਹੋ ਪਨੇਤ੍ਥ ਏਕੋਵ ਹੇਤੁ। ਸੇਸੋ ਪਨੇਤ੍ਥ ਸਬ੍ਬੋ ਵਿਨਿਚ੍ਛਯੋ ਵੁਤ੍ਤਨਯੋ ਏਵ।

ਤਤ੍ਥ ਵਿਗਤਾ ਚਿਕਿਚ੍ਛਾ ਏਤਿਸ੍ਸਾਤਿ **ਵਿਚਿਕਿਚ੍ਛਾ**। ਸਾ ਸਂਸਯਲਕ੍ਖਣਾ, ਕਮ੍ਪਨਰਸਾ, ਅਨਿਚ੍ਛਯਪਚ੍ਚੁਪਟ੍ਠਾਨਾ, ਅਨੇਕਂਸਭਾਵਪਚ੍ਚੁਪਟ੍ਠਾਨਾ ਵਾ, ਅਯੋਨਿਸੋਮਨਸਿਕਾਰਪਦਟ੍ਠਾਨਾ, ਪਟਿਪਤ੍ਤਿਅਨ੍ਤਰਾਯਕਰਾਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਾ। ਯਥਾ ਚ ਵਿਚਿਕਿਚ੍ਛਾਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤੇ, ਏਵਂ ਉਦ੍ਧਚ੍ਚਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤੇਪਿ। ਕੇਵਲਂ ਵਿਚਿਕਿਚ੍ਛਾਯ ਅਭਾਵੋ, ਅਧਿਮੋਕ੍ਖਸ੍ਸ ਚ ਭਾਵੋ, ਤਤੋ ਏਵ ਬਲਵਤਰਸਮਾਧਿਤਾ, ਤੇਨੇਵ ਸਙ੍ਗਹਵਾਰੇ ਸਮਾਧਿਨਾ ਸਦ੍ਧਿਂ ਪਞ੍ਚਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਤਾ, ਤਿਵਙ੍ਗਿਕਮਗ੍ਗਤਾ, ਚਤੁਬ੍ਬਲਤਾ ਚ ਹੋਤਿ। ਉਦ੍ਧਚ੍ਚਞ੍ਚੇਤ੍ਥ ਸਰੂਪੇਨੇਵ ਨਿਦ੍ਦਿਟ੍ਠਂ, ਅਧਿਮੋਕ੍ਖਮਨਸਿਕਾਰਾ ਦ੍ਵੇ ਯੇਵਾਪਨਕਵਸੇਨਾਤਿ ਅਯਂ ਵਿਸੇਸੋ, ਸੇਸਂ ਤਾਦਿਸਮੇਵ। ਇਮਾਨਿ ਪਨ ਦ੍ਵੇ ਚਿਤ੍ਤਾਨਿ ਨਾਨਾਵਿਸਯੇ, ਏਕਵਿਸਯੇ ਚ ਅਸਣ੍ਠਹਨਤੋ ਪਵਟ੍ਟਨਕਾਨਿ। ਉਦ੍ਧਚ੍ਚਸਹਗਤਂ ਹਿ ਲਦ੍ਧਾਧਿਮੋਕ੍ਖਤਾਯ ਲਦ੍ਧਪਤਿਟ੍ਠਂ ਏਕਾਰਮ੍ਮਣੇਯੇਵ ਪਤਿਟ੍ਠਾਯ ਪਤਿਟ੍ਠਾਯ ਪਵਤ੍ਤਤਿ ਚਤੁਰਸ੍ਸਮਣਿ ਵਿਯ, ਇਤਰਂ ਨਾਨਾਰਮ੍ਮਣੇਸੁ ਵਟ੍ਟਮਣਿ ਵਿਯਾਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਂ। ਉਦ੍ਧਚ੍ਚਸਹਗਤਞ੍ਚ ਠਪੇਤ੍ਵਾ ਸੇਸਾ ਏਕਾਦਸ ਪਟਿਸਨ੍ਧਿਂ ਜਨੇਨ੍ਤੀਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਂ।

ਵਿਸਯਾਦਿਪ੍ਪਭੇਦਤੋ ਪਨੇਤੇ ਦ੍ਵਾਦਸਪਿ ਛਤ੍ਤਾਰਮ੍ਮਣਵਸੇਨ ਤਾਵ ਛਬ੍ਬਿਧਾ ਹੋਨ੍ਤਿ। ਤੇਸੁ ਲੋਭਮੋਹਮੂਲਾ ਪਨ ਦਸ ਪਞ੍ਚਦ੍ਵਾਰੇ ਹਦਯਵਤ੍ਥੁਂ ਨਿਸ੍ਸਾਯੇਵ, ਮਨੋਦ੍ਵਾਰੇ ਨਿਸ੍ਸਾਯ ਵਾ ਅਨਿਸ੍ਸਾਯ ਵਾ ਜਵਨਕਿਚ੍ਚਂ ਸਾਧਯਮਾਨਾ ਛਬ੍ਬਿਧਾ। ਤਥਾ ਦੋਸਮੂਲਾ ਨਿਸ੍ਸਾਯੇਵ ਪਨ ਪਵਤ੍ਤਨ੍ਤਿ। ਲੋਭਮੂਲਾ ਪਨ ਅਦਿਨ੍ਨਾਦਾਨਕਾਮਮਿਚ੍ਛਾਚਾਰਮੁਸਾਵਾਦਪੇਸੁਞ੍ਞਸਮ੍ਫਪ੍ਪਲਾਪਾਭਿਜ੍ਝਾਸਙ੍ਖਾਤਾਨਂ ਛਨ੍ਨਂ ਕਮ੍ਮਪਥਾਨਂ ਵਸੇਨ ਛਬ੍ਬਿਧਾ। ਦਿਟ੍ਠਿਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਾ ਪਨੇਤ੍ਥ ਮਿਚ੍ਛਾਦਿਟ੍ਠਿਵਸੇਨਾਪੀਤਿ ਸਤ੍ਤਵਿਧਾ ਹੋਨ੍ਤਿ। ਦੋਸਮੂਲਾ ਪਨ ਪਾਣਾਤਿਪਾਤਾਦਿਨ੍ਨਾਦਾਨਮੁਸਾਵਾਦਪੇਸੁਞ੍ਞਫਰੁਸਸਮ੍ਫਪ੍ਪਲਾਪਬ੍ਯਾਪਾਦਵਸੇਨ ਸਤ੍ਤਵਿਧਾ ਹੋਨ੍ਤਿ। ਦਸਨ੍ਨਮ੍ਪਿ ਪਨੇਸਂ ਦ੍ਵਾਰਕਮ੍ਮਵਸੇਨ ਚੇਵ ਵੀਮਂਸਾਵਜ੍ਜਿਤਾਧਿਪਤਿਤ੍ਤਯਵਸੇਨ ਚ ਕੁਸਲੇ ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨ ਵਿਭਾਗੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ। ਏਕਨ੍ਤਹੀਨਤ੍ਤਾ ਹੀਨਤ੍ਤਿਕਭੇਦੋ ਨਤ੍ਥਿ।

ਆਰਮ੍ਮਣਾਧਿਪਤਿ ਪਨੇਤ੍ਥ ਲੋਭਮੂਲੇਸੁ ਏਵ, ਨ ਇਤਰੇਸੁ, ਮੋਹਮੂਲੇਸੁ ਪਨ ਸਹਜਾਤਾਧਿਪਤਿਪਿ ਨਤ੍ਥਿ, ਤਥਾ ਕਮ੍ਮਪਥਭੇਦੋਪਿ। ਨ ਹਿ ਪਵਤ੍ਤਮਾਨਂ ਕਞ੍ਚਿ ਅਧਿਪਤਿਂ ਕਰੋਤਿ। ਦੋਸੋ ਵਾ ਸਵਿਸਯਂ, ਵਿਚਿਕਿਚ੍ਛਾਚਿਤ੍ਤਞ੍ਚ ਪਟਿਪਤ੍ਤਿਮਨੁਰਾਯਕਰਤ੍ਤੇਨ ਦੁਚ੍ਚਰਿਤਹੇਤੁਭੂਤਮ੍ਪਿ ਪਾਣਾਤਿਪਾਤਾਦੀਨਂ ਦੋਸਲੋਭਮੂਲਚਿਤ੍ਤੇਹੇਵ ਸਨ੍ਨਿਟ੍ਠਾਪਨਿਯਤੋ ਕਮ੍ਮਪਥਭੇਦਂ ਨ ਗਚ੍ਛਤਿ, ਪੁਬ੍ਬਭਾਗੇ ਏਵ ਪਨ ਹੇਤੁ ਹੋਤਿ। ਤੇਨੇਵਸ੍ਸ ਅਪਾਯਹੇਤੁਤਾ ਪਠਮਮਗ੍ਗਵਜ੍ਝਤਾਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਂ। ਅਤੀਤਾਦਿਭੇਦਤੋ ਪਨ ਦ੍ਵਾਦਸਨ੍ਨਂ ਪਚ੍ਚੇਕਮਨਨ੍ਤਤਾ, ਸੇਸੋ ਚ ਵਿਨਿਚ੍ਛਯੋ ਕੁਸਲਾਧਿਕਾਰੇ ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨੇਵ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋਤਿ।

ਅਕੁਸਲਾ ਧਮ੍ਮਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

ਅਬ੍ਯਾਕਤਪਦਤ੍ਥੋ

ਅਹੇਤੁਕਕੁਸਲਵਿਪਾਕਵਣ੍ਣਨਾ

ਅਬ੍ਯਾਕਤਾ ਪਨ ਧਮ੍ਮਾ ਜਾਤਿਤੋ ਚਤੁਬ੍ਬਿਧਾ ਵਿਪਾਕਕਿਰਿਯਰੂਪਨਿਬ੍ਬਾਨਵਸੇਨ। ਤਤ੍ਥ ਵਿਪਾਕਾਬ੍ਯਾਕਤਾ ਧਮ੍ਮਾ ਜਾਤਿਤੋ ਚ ਦ੍ਵਿਧਾ ਹੋਨ੍ਤਿ ਕੁਸਲਾਕੁਸਲਵਿਪਾਕਵਸੇਨ। ਤਤ੍ਥ ਕੁਸਲਵਿਪਾਕਾ ਭੂਮਿਤੋ ਚਤੁਬ੍ਬਿਧਾ ਕਾਮਰੂਪਾਰੂਪਾਵਚਰਲੋਕੁਤ੍ਤਰਵਿਪਾਕਵਸੇਨ। ਤਤ੍ਥ **ਕਾਮਾਵਚਰਵਿਪਾਕਾ** ਅਹੇਤੁਕਾ ਸਹੇਤੁਕਾਤਿ ਦ੍ਵਿਧਾ। ਤਤ੍ਥ ਅਲੋਭਾਦਿਸਹਜਾਤਹੇਤੁਵਿਰਹਿਤਾ ਅਹੇਤੁਕਾ। ਤੇ ਸਮ੍ਪਯੋਗਵਤ੍ਥਾਰਮ੍ਮਣਾਦਿਭੇਦਤੋ ਅਟ੍ਠਵਿਧਾ। ਸੇਯ੍ਯਥਿਦਂ – ਉਪੇਕ੍ਖਾਸਹਗਤਂ ਚਕ੍ਖੁਵਿਞ੍ਞਾਣਂ, ਤਥਾ ਸੋਤਘਾਨਜਿਵ੍ਹਾਵਿਞ੍ਞਾਣਂ, ਸੁਖਸਹਗਤਂ ਕਾਯਵਿਞ੍ਞਾਣਂ, ਉਪੇਕ੍ਖਾਸਹਗਤਾ ਮਨੋਧਾਤੁ, ਸੋਮਨਸ੍ਸਸਹਗਤਾ ਮਨੋਵਿਞ੍ਞਾਣਧਾਤੁ, ਤਥਾ ਉਪੇਕ੍ਖਾਸਹਗਤਾ ਚਾਤਿ। ਚਕ੍ਖੁਵਿਞ੍ਞਾਣਾਦੀਨਿ ਹਿ ਚਤ੍ਤਾਰਿ ਚਕ੍ਖੁਪਸਾਦਾਦੀਸੁ ਚਤੂਸੁ ਉਪਾਦਾਯਰੂਪੇਸੁ ਉਪਾਦਾਯਰੂਪਾਨਂ ਘਟ੍ਟਨਾਨਿਘਂਸਸ੍ਸ ਪਿਚੁਪਿਣ੍ਡੇ ਪਿਚੁਪਿਣ੍ਡਸ੍ਸੇਵਾਤਿਦੁਬ੍ਬਲਤਾਯ ਉਪੇਕ੍ਖਾਵੇਦਨਾਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਾਨੇਵ ਹੋਨ੍ਤਿ। ਕਾਯਵਿਞ੍ਞਾਣਂ ਪਨ ਕਾਯਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯੇ ਫੋਟ੍ਠਬ੍ਬਭੂਤਤ੍ਤਯਘਟ੍ਟਨਾਨਿਘਂਸਸ੍ਸ ਅਧਿਕਰਣਿਮਤ੍ਥਕੇ ਠਪਿਤਪਿਚੁਪਿਣ੍ਡੇ ਕੂਟਪਹਾਰਸ੍ਸੇਵ ਬਲਵਤਾਯ ਪਸਾਦਨਿਸ੍ਸਯੇਸੁਪਿ ਭੂਤੇਸੁ ਪਟਿਘਾਤਸਮ੍ਭਵਤੋ ਸੁਖਸਹਗਤਂ ਹੋਤਿ, ਮਨੋਧਾਤੁ ਅਤ੍ਤਨੋ ਗਹਣਦੁਬ੍ਬਲਤਾਯ ਅਤਿਇਟ੍ਠੇਪਿ ਉਪੇਕ੍ਖਾਸਹਗਤਾਵ, ਮਨੋਵਿਞ੍ਞਾਣਧਾਤੁ ਪਨ ਅਤਿਇਟ੍ਠੇ ਸੋਮਨਸ੍ਸਸਹਗਤਾ, ਇਟ੍ਠਮਜ੍ਝਤ੍ਤੇ ਉਪੇਕ੍ਖਾਸਹਗਤਾਤਿ ਅਯਂ ਸਮ੍ਪਯੋਗਤੋ ਵਿਨਿਚ੍ਛਯੋ।

ਧਮ੍ਮੁਦ੍ਦੇਸਾਦਿਤੋ ਪਨ ਚਕ੍ਖੁਵਿਞ੍ਞਾਣੇ ਤਾਵ ਫਸ੍ਸਪਞ੍ਚਕਂ, ਏਕਗ੍ਗਤਾ, ਜੀਵਿਤਨ੍ਤਿ ਸਰੂਪੇਨਾਗਤਾ ਸਤ੍ਤ, ਯੇਵਾਪਨਕਵਸੇਨ ਮਨਸਿਕਾਰੋ ਏਕੋ ਚਾਤਿ ਅਟ੍ਠ ਧਮ੍ਮਾ ਹੋਨ੍ਤਿ। ਸਙ੍ਗਹਤੋ ਪਨੇਤ੍ਥ ਖਨ੍ਧਾਯਤਨਧਾਤੁਆਹਾਰਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਵਸੇਨ ਪਞ੍ਚੇਵਸਙ੍ਗਹਾ। ਤਤ੍ਥ ਚਕ੍ਖੁਵਿਞ੍ਞਾਣਧਾਤੁਧਮ੍ਮਧਾਤੁਵਸੇਨ ਧਾਤੁਸਙ੍ਗਹੋ, ਮਨੋ ਉਪੇਕ੍ਖਾਜੀਵਿਤਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਵਸੇਨ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਸਙ੍ਗਹੋ ਚ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ। ਸੇਸਂ ਵੁਤ੍ਤਨਯਮੇਵ। ਏਤ੍ਥ ਚ ਵਿਜ੍ਜਮਾਨਾਪਿ ਵੇਦਨਾ ਝਾਨਙ੍ਗਤਂ ਨ ਗਚ੍ਛਤਿ, ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ ਪਨ ਹੋਤਿ। ਏਕਗ੍ਗਤਾ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਮਗ੍ਗਙ੍ਗਬਲਭਾਵਮ੍ਪਿ ਨ ਗਚ੍ਛਤਿ ਅਤਿਦੁਬ੍ਬਲਤ੍ਤਾ। ਵਿਤਕ੍ਕਪਚ੍ਛਿਮਕਂ ਹਿ ਝਾਨਂ, ਹੇਤੁਪਚ੍ਛਿਮਕੋ ਮਗ੍ਗੋ, ਬਲਞ੍ਚ। ਯਥਾ ਚੇਤ੍ਥ, ਏਵਂ ਸੋਤਘਾਨਜਿਵ੍ਹਾਕਾਯਵਿਞ੍ਞਾਣੇਸੁਪਿ। ਕੇਵਲਂ ਪਨ ਸਙ੍ਗਹਵਾਰੇ ਸੋਤਵਿਞ੍ਞਾਣਧਾਤੁਆਦਿਵਸੇਨ ਧਾਤੁਸਙ੍ਗਹੋ, ਕਾਯਵਿਞ੍ਞਾਣੇ ਵੇਦਨਾਪਰਿਵਤ੍ਤਨਞ੍ਚ ਵਿਸੇਸੋ। ਯਥਾ ਚੇਤ੍ਥ, ਏਵਂ ਮਨੋਧਾਤੁਯਾਪਿ। ਕੇਵਲਂ ਪਨ ਵਿਤਕ੍ਕਵਿਚਾਰਾ ਦ੍ਵੇ ਯੇਵਾਪਨਕਾ ਚ ਅਧਿਮੋਕ੍ਖੋਤਿ ਤਯੋ ਧਮ੍ਮਾ ਅਧਿਕਾ। ਸਙ੍ਗਹਵਾਰੇ ਮਨੋਧਾਤੁਧਮ੍ਮਧਾਤੁਵਸੇਨ ਧਾਤੁਸਙ੍ਗਹੋ, ਵਿਤਕ੍ਕਵਿਚਾਰੁਪੇਕ੍ਖੇਕਗ੍ਗਤਾਹਿ ਚਤੂਹਿ ਝਾਨਙ੍ਗਸਙ੍ਗਹੋ ਚ ਵਿਸੇਸੋ। ਪਾਲਿਯਂ ਪਨੇਤ੍ਥ ਕਿਞ੍ਚਾਪਿ ਝਾਨਙ੍ਗਸਙ੍ਗਹੋ ਨ ਉਦ੍ਧਟੋ, ਤਥਾਪਿ ਸਵਿਤਕ੍ਕੇਸੁ ਨਿਯਮੇਨ ਝਾਨਙ੍ਗਤਾਸਮ੍ਭਵਤੋ ਗਹੇਤਬ੍ਬੋਵ। ਯਥਾ ਚੇਤ੍ਥ, ਏਵਂ ਮਨੋਵਿਞ੍ਞਾਣਧਾਤੁਦ੍ਵਯੇਪਿ। ਸੋਮਨਸ੍ਸਸਹਗਤਤਾਯ ਪਨੇਤ੍ਥ ਪੀਤਿ ਅਧਿਕਾ, ਸਙ੍ਗਹਵਾਰੇ ਚ ਪਞ੍ਚਙ੍ਗਜ੍ਝਾਨਤਾ, ਵੇਦਨਾਪਰਿਵਤ੍ਤਨਂ, ਉਭਯਤ੍ਥਾਪਿ ਮਨੋਵਿਞ੍ਞਾਣਧਾਤੁਧਮ੍ਮਧਾਤੁਵਸੇਨ ਧਾਤੁਸਙ੍ਗਹੋ ਚ ਵਿਸੇਸੋ, ਸੇਸਂ ਤਾਦਿਸਮੇਵ।

ਵਿਸਯਾਦਿਪ੍ਪਭੇਦਤੋ ਪਨ ਚਕ੍ਖੁਵਿਞ੍ਞਾਣਾਦੀਨਿ ਪਞ੍ਚ ਯਥਾਕ੍ਕਮਂ ਚਕ੍ਖਾਦਿਏਕੇਕਮੇਵ ਵਤ੍ਥੁਂ ਨਿਸ੍ਸਾਯ ਪਚ੍ਚੁਪ੍ਪਨ੍ਨੇ, ਇਟ੍ਠੇ ਚ ਰੂਪਾਦਿਏਕੇਕਾਰਮ੍ਮਣੇ ਏਵ ਕਿਰਿਯਮਨੋਧਾਤੁਅਨਨ੍ਤਰਂ ਆਲੋਕਾਕਾਸਵਾਯੁਜਲਪਥਵੀਸਹਕਾਰੀਨਿ ਪਸਾਦਕਾਦੀਨਿ ਦਸ੍ਸਨਸਵਨਘਾਯਨਸਾਯਨਫੁਸਨਕਿਚ੍ਚਾਨਿ ਸਾਧਯਮਾਨਾਨਿ ਚਕ੍ਖੁਦ੍ਵਾਰਾਦੀਸੁ ਏਕੇਕਸ੍ਮਿਂ ਏਵ ਵਿਪਚ੍ਚਨ੍ਤਿ। ਏਵਮੇਤੇਸਂ ਵਤ੍ਥੁਦ੍ਵਾਰਾਰਮ੍ਮਣਕਿਚ੍ਚਾਨਿ ਵਿਸੁਂ ਨਿਯਤਾਨਿ। ਠਾਨਂ ਪਨ ਤੇਸਂ ਪਞ੍ਚਨ੍ਨਮ੍ਪਿ ਏਕਮੇਵ, ਤੇਨ ਨੇਸਂ ਨ ਭੇਦੋ। ਮਨੋਧਾਤੁ ਪਨ ਹਦਯਵਤ੍ਥੁਂ ਨਿਸ੍ਸਾਯੇਵ ਪਚ੍ਚੁਪ੍ਪਨ੍ਨੇਸੁ ਰੂਪਾਦੀਸੁ ਪਞ੍ਚਸੁਪਿ ਆਰਮ੍ਮਣੇਸੁ ਪਞ੍ਚਵਿਞ੍ਞਾਣਾਨਨ੍ਤਰਂ ਸਮ੍ਪਟਿਚ੍ਛਨਕਿਚ੍ਚਂ ਸਾਧਯਮਾਨਾ ਪਞ੍ਚਸੁਪਿ ਦ੍ਵਾਰੇਸੁ ਪਵਤ੍ਤਤਿ, ਸੋਮਨਸ੍ਸਸਹਗਤਾ ਮਨੋਵਿਞ੍ਞਾਣਧਾਤੁ ਪਨ ਹਦਯਵਤ੍ਥੁਂ ਨਿਸ੍ਸਾਯੇਵ ਅਤਿਇਟ੍ਠੇ ਪਚ੍ਚੁਪ੍ਪਨ੍ਨੇ ਪਞ੍ਚਾਰਮ੍ਮਣੇ ਵਿਪਾਕਮਨੋਧਾਤੁਅਨਨ੍ਤਰਂ ਸਨ੍ਤੀਰਣਕਿਚ੍ਚਂ, ਛਸੁਪਿ ਦ੍ਵਾਰੇਸੁ ਛਸੁ ਬਲਵਕਾਮਾਵਚਰਾਰਮ੍ਮਣੇਸੁ ਅਤੀਤਾਦੀਸੁ ਜਵਨਾਨਨ੍ਤਰਂ ਤਦਾਰਮ੍ਮਣਕਿਚ੍ਚਞ੍ਚ ਸਾਧਯਮਾਨਾ ਵਿਪਚ੍ਚਤਿ। ਏਵਮੇਤਿਸ੍ਸਾ ਦ੍ਵਾਰਾਰਮ੍ਮਣਕਿਚ੍ਚਟ੍ਠਾਨਾਨਿ ਅਨਿਬਦ੍ਧਾਨਿ, ਤਤੋ ਤੇਹਿ ਭੇਦੋ ਹੋਤਿ, ਵਤ੍ਥੁ ਪਨ ਤਤ੍ਥੇਵ ਨਿਬਦ੍ਧਂ, ਤਤੋ ਨ ਭੇਦੋ, ਏਵਮੁਪੇਕ੍ਖਾਸਹਗਤਾਯਪਿ। ਕੇਵਲਂ ਪਨੇਸਾ ਦ੍ਵਾਰਵਿਨਿਮੁਤ੍ਤਾਪਿ ਹੁਤ੍ਵਾ ਸੁਗਤਿਯਂ ਜਚ੍ਚਨ੍ਧਬਧਿਰਜਚ੍ਚੁਮ੍ਮਤ੍ਤਕਾਦੀਨਂ ਪਟਿਸਨ੍ਧਿਕਾਲੇ ਪੁਰਿਮਚੁਤਿਚਿਤ੍ਤਾਨਨ੍ਤਰਂ ਕਮ੍ਮਬਲੇਨੋਪਟ੍ਠਿਤਂ ਕਮ੍ਮਕਮ੍ਮਨਿਮਿਤ੍ਤਗਤਿਨਿਮਿਤ੍ਤੇਸੁ ਅਞ੍ਞਤਰਂ ਅਤੀਤਾਦਿਭੇਦਂ ਛਬ੍ਬਿਧਮ੍ਪਿ ਕਾਮਾਵਚਰਾਰਮ੍ਮਣਮਾਰਬ੍ਭ ਪਟਿਸਨ੍ਧਿਕਿਚ੍ਚਂ, ਤਦਨਨ੍ਤਰਤੋ ਪਟ੍ਠਾਯ ਯਾਵਤਾਯੁਕਂ ਭਵਙ੍ਗਕਿਚ੍ਚਂ, ਅਨ੍ਤੇ ਚੁਤਿਕਿਚ੍ਚਞ੍ਚ, ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨ ਸਨ੍ਤੀਰਣਤਦਾਰਮ੍ਮਣਕਿਚ੍ਚਾਨਿ ਚ ਸਾਧਯਮਾਨਾ ਇਮੇਸੁ ਪਞ੍ਚਸੁ ਠਾਨੇਸੁ ਵਿਪਚ੍ਚਤੀਤਿ ਅਯਂ ਵਿਸੇਸੋ, ਸੇਸਂ ਤਾਦਿਸਮੇਵ।

ਏਤ੍ਥ ਚ ਵਧਬਨ੍ਧਾਦਿਵਸਪ੍ਪਵਤ੍ਤੇ ਅਨਿਟ੍ਠਾਰਮ੍ਮਣੇ ਖਨ੍ਤਿਪਟਿਸਙ੍ਖਾਨਾਦਿਵਸੇਨ ਕੁਸਲੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿਤੋ ਤਨ੍ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਾਨਂ ਪਟਿਸਨ੍ਧਿਆਦਿਵਿਞ੍ਞਾਣਾਨਂ ਕਮ੍ਮਨਿਮਿਤ੍ਤਞ੍ਚੇ ਆਰਮ੍ਮਣਂ ਹੋਤਿ, ਅਨਿਟ੍ਠੇਨੇਵ ਤੇਨ ਭਵਿਤਬ੍ਬਂ। ਏਵਂ ਇਟ੍ਠਵਿਸਯੇ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਾਨਂ ਕੁਸਲਵਿਪਾਕਾਨਂ ਅਨਿਟ੍ਠਾਰਮ੍ਮਣੇਸੁ ਅਨੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿਤੋ ਕਮ੍ਮਗਤਿਨਿਮਿਤ੍ਤਮੇਵ ਤੇਸਂ ਆਰਮ੍ਮਣਂ ਹੋਤੀਤਿ ਵਿਞ੍ਞਾਯਤਿ। ਵਿਚਾਰੇਤ੍ਵਾ ਯਥਾ ਅਵਿਰੋਧੋ ਹੋਤਿ, ਤਥਾ ਗਹੇਤਬ੍ਬਂ। ਏਵਂ ਇਟ੍ਠਵਿਸਯੇ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਕੁਸਲਤੋ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਾਨਮ੍ਪਿ ਪਟਿਸਨ੍ਧਿਆਦਿਵਿਞ੍ਞਾਣਾਨਂ ਕਮ੍ਮਨਿਮਿਤ੍ਤਾਰਮ੍ਮਣਤਾਯ ਅਵਿਰੋਧੋ ਞਾਤਬ੍ਬੋ। ਅਤੀਤਾਦਿਭੇਦਤੋ ਪਨ ਅਟ੍ਠਨ੍ਨਮ੍ਪਿ ਪਚ੍ਚੇਕਮਨਨ੍ਤਰਤਾ ਹੇਟ੍ਠਾ ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨ ਗਹੇਤਬ੍ਬਾ।

ਅਹੇਤੁਕਕੁਸਲਵਿਪਾਕਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

ਸਹੇਤੁਕਕੁਸਲਵਿਪਾਕਵਣ੍ਣਨਾ

ਅਲੋਭਾਦਿਵਿਪਾਕਹੇਤੁਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਾ ਪਨ ਸਹੇਤੁਕਾ, ਤੇ ਸਮ੍ਪਯੋਗਤੋ ਕਾਮਾਵਚਰਕੁਸਲਾ ਵਿਯ ਅਟ੍ਠਵਿਧਾ। ਸੋਮਨਸ੍ਸਞਾਣਾਦਿਸਮ੍ਪਯੋਗੋ ਪਨੇਤ੍ਥ ਆਗਮਨਾਦਿਤੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ। ਤਿਹੇਤੁਕਂ ਹਿ ਕਾਮਾਵਚਰਕੁਸਲਂ ਤਿਹੇਤੁਕਦ੍ਵਿਹੇਤੁਕਪਟਿਸਨ੍ਧਿਯੋ ਦਤ੍ਵਾ ਪਵਤ੍ਤੇ ਛਸੁ ਦ੍ਵਾਰੇਸੁ ਸੋਲਸ ਵਿਪਾਕਾਨਿ ਦੇਤਿ, ਦੁਹੇਤੁਕਂ ਪਨ ਕੁਸਲਂ ਦੁਹੇਤੁਕਾਹੇਤੁਕਪਟਿਸਨ੍ਧਿਯੋ ਦਤ੍ਵਾ ਪਵਤ੍ਤੇ ਛਸੁ ਦ੍ਵਾਰੇਸੁ ਤਿਹੇਤੁਕਰਹਿਤਾਨਿ ਦ੍ਵਾਦਸ ਵਿਪਾਕਾਨਿ ਦੇਤਿ। ਅਸਙ੍ਖਾਰਿਕਸਸਙ੍ਖਾਰਿਕਭਾਵੋ ਪਨੇਤ੍ਥ ਪਚ੍ਚਯਵਿਸੇਸਤੋਪਿ ਹੋਤਿ। ਬਲਵਪਚ੍ਚਯੇਨਾਪਿ ਹਿ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਂ ਅਸਙ੍ਖਾਰਿਕਂ ਹੋਤਿ, ਦੁਬ੍ਬਲੇਨਾਪਿ ਇਤਰਂ। ਕੇਚਿ ਪਨ ਅਸਙ੍ਖਾਰਿਕੇਨ ਸਸਙ੍ਖਾਰਵਿਪਾਕਾਨਂ, ਸਸਙ੍ਖਾਰਿਕੇਨ ਚ ਅਸਙ੍ਖਾਰਿਕਾਨਂ ਉਪ੍ਪਤ੍ਤਿਂ ਨ ਇਚ੍ਛਨ੍ਤਿ। ਯਸ੍ਮਾ ਪਨੇਤਾਨਿ ਪਟਿਸਨ੍ਧਿਦਾਯਕਤੋ ਅਞ੍ਞੇਨਾਪਿ ਕਮ੍ਮੇਨ ਪਵਤ੍ਤੇ ਅਕੁਸਲਵਿਪਾਕਾਨਿ ਪਵਤ੍ਤਨ੍ਤਿ, **ਪਟ੍ਠਾਨੇ** ਚ ''ਸਹੇਤੁਕਂ ਭਵਙ੍ਗਂ ਅਹੇਤੁਕਸ੍ਸ ਭਵਙ੍ਗਸ੍ਸ ਅਨਨ੍ਤਰਪਚ੍ਚਯੇਨ ਪਚ੍ਚਯੋ''ਤਿ (ਪਟ੍ਠਾ॰ ੩.੧.੧੦੨) ਵੁਤ੍ਤਂ, ਤਸ੍ਮਾ ਅਹੇਤੁਕਪਟਿਸਨ੍ਧਿਕਸ੍ਸ ਪੁਗ੍ਗਲਸ੍ਸ ਸੁਗਤਿਯਂ ਪਵਤ੍ਤੇ ਸਹੇਤੁਕਾਨਿਪਿ ਵਿਪਾਕਾਨਿ ਪਵਤ੍ਤਨ੍ਤਿ। ਦੁਗ੍ਗਤਿਯਂ, ਪਨ ਰੂਪਾਵਚਰਭੂਮਿਯਞ੍ਚ ਅਹੇਤੁਕਾਨੇਵ ਪਵਤ੍ਤਨ੍ਤਿ। ਤੇਸੁਪਿ ਅਤਿਇਟ੍ਠੇ ਆਰਮ੍ਮਣੇ ਸੋਮਨਸ੍ਸਸਹਗਤਾਨਿ, ਇਟ੍ਠਮਜ੍ਝਤ੍ਤੇ ਉਪੇਕ੍ਖਾਸਹਗਤਾਨੀਤਿ ਏਵਂ ਆਗਮਨਾਦਿਤੋ ਸਮ੍ਪਯੋਗਭੇਦੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ।

ਧਮ੍ਮੁਦ੍ਦੇਸਾਦਿਤੋ ਪਨ ਯਾਵ ਸੁਞ੍ਞਤਵਾਰਪਰਿਯੋਸਾਨਾ ਕਾਮਾਵਚਰਕੁਸਲਸਦਿਸੋਵ ਸਬ੍ਬੋ ਵਿਨਿਚ੍ਛਯੋ, ਕੇਵਲਞ੍ਹੇਤ੍ਥ ਯੇਵਾਪਨਕੇਸੁ ਕਰੁਣਾਮੁਦਿਤਾ ਨ ਸਨ੍ਤਿ ਸਤ੍ਤਾਰਮ੍ਮਣਤ੍ਤਾ। ਏਕਨ੍ਤਪਰਿਤ੍ਤਾਰਮ੍ਮਣਾ ਹਿ ਕਾਮਾਵਚਰਵਿਪਾਕਾ। ਵਿਰਤਿਯੋਪੇਤ੍ਥ ਲੋਕਿਯੇਸੁ ਏਕਨ੍ਤਕੁਸਲਸਭਾਵਤ੍ਤਾ ਨ ਸਨ੍ਤਿ। ''ਪਞ੍ਚਸਿਕ੍ਖਾਪਦਾ ਕੁਸਲਾ ਏਵਾ''ਤਿ (ਵਿਭ॰ ੭੧੫ ਆਦਯੋ) ਹਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਫਸ੍ਸਾਦਯੋ ਚੇਤ੍ਥ ਵਿਪਾਕਤ੍ਤਾ ਆਦਾਸੇ ਮੁਖਨਿਮਿਤ੍ਤਂ ਵਿਯ ਨਿਰੁਸ੍ਸਾਹਸਨ੍ਤਾ, ਕੁਸਲਾ ਪਨ ਮੁਖਂ ਵਿਯ ਸਉਸ੍ਸਾਹਾ। ਸਙ੍ਗਹਵਾਰੇ ਚ ਪਞ੍ਚਙ੍ਗਿਕੋ ਮਗ੍ਗੋ ਹੋਤਿ, ਅਯਂ ਵਿਸੇਸੋ। ਸੇਸਂ ਤਾਦਿਸਮੇਵ।

ਵਿਸਯਾਦਿਪ੍ਪਭੇਦਤੋ ਪਨ ਯ੍ਵਾਯਂ ਕੁਸਲੇਸੁ ਕਮ੍ਮਦ੍ਵਾਰਪੁਞ੍ਞਕਿਰਿਯਾਧਿਪਤੀਹਿ ਭੇਦੋ ਵੁਤ੍ਤੋ, ਸੋ ਇਧ ਨਤ੍ਥਿ ਅਵਿਞ੍ਞਤ੍ਤਿਜਨਕਤੋ, ਅਵਿਪਾਕਧਮ੍ਮਤੋ, ਤਥਾ ਅਪ੍ਪਵਤ੍ਤਿਤੋ ਚ। ਹੀਨਤ੍ਤਿਕਭੇਦੋ ਪਨ ਅਤ੍ਥਿ ਹੀਨਮਜ੍ਝਿਮਪ੍ਪਣੀਤਾਨਂ ਕੁਸਲਾਨਂ ਵਿਪਾਕਤ੍ਤਾ , ਤਥਾ ਦ੍ਵਾਰਾਰਮ੍ਮਣਾਦਿਭੇਦੋ। ਏਤੇ ਹਿ ਹਦਯਵਤ੍ਥੁਂ ਨਿਸ੍ਸਾਯ ਦ੍ਵਾਰਵਿਨਿਮੁਤ੍ਤਾ ਹੁਤ੍ਵਾ ਦੇਵਮਨੁਸ੍ਸੇਸੁ ਦ੍ਵਿਹੇਤੁਕਤਿਹੇਤੁਕਾਨਂ ਹੇਟ੍ਠਾ ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨ ਪਟਿਸਨ੍ਧਿਭਵਙ੍ਗਚੁਤਿਕਿਚ੍ਚਾਨਿ, ਛਦ੍ਵਾਰੇ ਛਸੁ ਆਰਮ੍ਮਣੇਸੁ ਤਦਾਰਮ੍ਮਣਕਿਚ੍ਚਞ੍ਚ ਸਾਧਯਮਾਨਾ ਏਵਂ ਚਤੂਸੁ ਠਾਨੇਸੁ ਵਿਪਚ੍ਚਨ੍ਤਿ। ਏਵਮੇਤੇਸਂ ਦ੍ਵਾਰਾਰਮ੍ਮਣਕਿਚ੍ਚਟ੍ਠਾਨਾਨਿ ਅਨਿਬਦ੍ਧਾਨਿ, ਤਤੋ ਤੇਹਿ ਭੇਦੋ ਹੋਤਿ। ਵਤ੍ਥੁ ਪਨ ਤਤ੍ਥੇਵ ਨਿਬਦ੍ਧਂ, ਤਤੋ ਨ ਭੇਦੋ। ਅਤੀਤਾਦਿਭੇਦਤੋ ਪਨੇਤ੍ਥਾਪਿ ਅਨਨ੍ਤਤਾ ਵੁਤ੍ਤਨਯਾ ਏਵਾਤਿ।

ਕਾਮਾਵਚਰਸਹੇਤੁਕਕੁਸਲਵਿਪਾਕਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

ਰੂਪਾਵਚਰਵਿਪਾਕਵਣ੍ਣਨਾ

ਰੂਪਾਵਚਰਵਿਪਾਕਾਪਿ ਸਮ੍ਪਯੋਗਭੇਦਤੋ ਅਤ੍ਤਨੋ ਕੁਸਲਾ ਵਿਯ ਪਞ੍ਚਵਿਧਾ ਹੋਨ੍ਤਿ। ਸਬ੍ਬੋ ਚੇਤ੍ਥ ਵਿਨਿਚ੍ਛਯਭੇਦੋ ਕੁਸਲੇ ਵੁਤ੍ਤਨਯੋ ਏਵ। ਵਿਪਾਕਭਾਵਤੋ ਪਨੇਤ੍ਥ ਯਥਾ ਹਤ੍ਥਿਆਦੀਨਂ ਛਾਯਾ ਤਂਸਦਿਸਾ, ਏਵਂ ਕੁਸਲਾਗਮਨਤੋ ਚ ਝਾਨਙ੍ਗਾਦਿਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਧਮ੍ਮਸਮਾਯੋਗੋ, ਪਟਿਪਦਾਦਿਭੇਦੋ ਚ ਹੋਤਿ। ਅਪਿਚੇਤ੍ਥ ਤਿਵਿਧਾਯ ਪਠਮਜ੍ਝਾਨਭੂਮਿਯਾ ਪਠਮਜ੍ਝਾਨਵਿਪਾਕਾ, ਤਥਾ ਦੁਤਿਯਜ੍ਝਾਨਭੂਮਿਯਾ ਦੁਤਿਯਜ੍ਝਾਨਵਿਪਾਕਾ ਤਤਿਯਜ੍ਝਾਨਵਿਪਾਕਾ ਚ, ਤਤਿਯਜ੍ਝਾਨਭੂਮਿਯਾ ਚਤੁਤ੍ਥਜ੍ਝਾਨਵਿਪਾਕਾ, ਵੇਹਪ੍ਫਲਪਞ੍ਚਸੁਦ੍ਧਾਵਾਸਵਸੇਨ ਛਬ੍ਬਿਧਾਯ ਚਤੁਤ੍ਥਜ੍ਝਾਨਭੂਮਿਯਾ ਪਞ੍ਚਮਜ੍ਝਾਨਵਿਪਾਕਾ ਚ ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨ ਪਟਿਸਨ੍ਧਿਭਵਙ੍ਗਚੁਤਿਕਿਚ੍ਚਾਨਿ ਸਾਧਯਮਾਨਾ ਹਦਯਵਤ੍ਥੁਂ ਨਿਸ੍ਸਾਯ ਦ੍ਵਾਰਵਿਨਿਮੁਤ੍ਤਾਵ ਕਮ੍ਮਨਿਮਿਤ੍ਤਸਙ੍ਖਾਤਪਞ੍ਞਤ੍ਤਾਰਮ੍ਮਣਾ ਹੁਤ੍ਵਾ ਵਿਪਚ੍ਚਨ੍ਤੀਤਿ ਅਯਂ ਵਿਸੇਸੋ, ਸੇਸਂ ਤਾਦਿਸਮੇਵ।

ਰੂਪਾਵਚਰਵਿਪਾਕਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

ਅਰੂਪਾਵਚਰਵਿਪਾਕਵਣ੍ਣਨਾ

ਏਵਂ ਅਰੂਪਾਵਚਰਵਿਪਾਕਾਪਿ ਆਰਮ੍ਮਣਭੇਦਤੋ ਅਤ੍ਤਨੋ ਕੁਸਲਾ ਵਿਯ ਚਤੁਬ੍ਬਿਧਾ ਹੋਨ੍ਤਿ। ਵਿਨਿਚ੍ਛਯੋ ਚ ਸਬ੍ਬੋ ਕੁਸਲੇ ਵੁਤ੍ਤਨਯੋਵ। ਕੁਸਲਤੋ ਚੇਤ੍ਥ ਵਿਸੇਸੋ ਰੂਪਾਵਚਰਵਿਪਾਕੇ ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ। ਕੇਵਲਂ ਪਨੇਤ੍ਥ ਕਮ੍ਮਨਿਮਿਤ੍ਤਭੂਤਪਞ੍ਞਤ੍ਤਾਰਮ੍ਮਣੋ ਆਕਾਸਾਨਞ੍ਚਾਯਤਨਵਿਪਾਕੋ ਪਠਮਾਰੁਪ੍ਪਭੂਮਿਯਂ, ਤਥਾ ਮਹਗ੍ਗਤਾਰਮ੍ਮਣੋ ਵਿਞ੍ਞਾਣਞ੍ਚਾਯਤਨਵਿਪਾਕੋ ਦੁਤਿਯਾਰੁਪ੍ਪਭੂਮਿਯਂ, ਕਮ੍ਮਨਿਮਿਤ੍ਤਭੂਤਪਞ੍ਞਤ੍ਤਾਰਮ੍ਮਣੋ ਆਕਿਞ੍ਚਞ੍ਞਾਯਤਨਵਿਪਾਕੋ ਤਤਿਯਾਰੁਪ੍ਪਭੂਖਿਯਂ, ਮਹਗ੍ਗਤਾਰਮ੍ਮਣੋ ਨੇਵਸਞ੍ਞਾਨਾਸਞ੍ਞਾਯਤਨਵਿਪਾਕੋ ਚਤੁਤ੍ਥਾਰੁਪ੍ਪਭੂਮਿਯਞ੍ਚ ਅਵਤ੍ਥੁਕਾ ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨ ਪਟਿਸਨ੍ਧਿਭਵਙ੍ਗਚੁਤਿਕਿਚ੍ਚਾਨਿ ਸਾਧਯਮਾਨਾਵ ਪਵਤ੍ਤਨ੍ਤੀਤਿ ਅਯਮੇਵ ਵਿਸੇਸੋ।

ਅਰੂਪਾਵਚਰਵਿਪਾਕਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

ਲੋਕੁਤ੍ਤਰਵਿਪਾਕਵਣ੍ਣਨਾ

ਤਥਾ ਲੋਕੁਤ੍ਤਰਵਿਪਾਕਾਪਿ ਅਤ੍ਤਨੋ ਕੁਸਲਾ ਵਿਯ ਤਂਤਂਮਗ੍ਗਫਲਤ੍ਤਾ ਚਤੁਬ੍ਬਿਧਾ, ਝਾਨਙ੍ਗਯੋਗਭੇਦਤੋ ਪਚ੍ਚੇਕਂ ਪਞ੍ਚ ਪਞ੍ਚ ਕਤ੍ਵਾ ਵੀਸਤਿਵਿਧਾਵ ਹੋਨ੍ਤਿ। ਵਿਨਿਚ੍ਛਯੋ ਚੇਤ੍ਥ ਕੁਸਲੇ ਵੁਤ੍ਤਨਯੋਵ। ਕੇਵਲਂ ਸਙ੍ਗਹਵਾਰੇ ਸੋਤਾਪਤ੍ਤਿਮਗ੍ਗਫਲਂ ਸਕਦਾਗਾਮਿਮਗ੍ਗਫਲਂ ਅਨਾਗਾਮਿਮਗ੍ਗਫਲਨ੍ਤਿ ਇਮੇਸਂ ਤਿਣ੍ਣਂ ਅਞ੍ਞਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ, ਅਰਹਤ੍ਤਫਲਸ੍ਸ ਚ ਅਞ੍ਞਾਤਾਵਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ ਪਞ੍ਞਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਟ੍ਠਾਨੇ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਅਟ੍ਠਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਤਾ, ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਮਗ੍ਗਙ੍ਗਾਦਿਬੋਧਿਪਕ੍ਖਿਯਧਮ੍ਮਾ, ਪਟਿਪਦਾਦਿਭੇਦੋ ਚ ਮਗ੍ਗਾਗਮਨਵਸੇਨੇਵ ਹੋਤੀਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ।

ਅਧਿਪਤਿਭੇਦੋਪੇਤ੍ਥ ਲਬ੍ਭਤਿ। ਲੋਕੁਤ੍ਤਰਕੁਸਲਾ ਹਿ ਅਤ੍ਤਨੋ ਫਲਾਨਂ ਅਨਨ੍ਤਰੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿਤੋ, ਜਵਨਵੁਤ੍ਤਿਤੋ ਚ ਅਧਿਪਤਿਂ ਵਿਧਾਤੁਂ ਸਕ੍ਕੋਨ੍ਤਿ, ਲੋਕਿਯਾ ਪਨ ਵਿਪਰੀਤਤੋ ਨ ਸਕ੍ਕੋਨ੍ਤਿ। ਤੇਨਾਹੁ ਪੋਰਾਣਾ ''ਵਿਪਾਕੇ ਅਧਿਪਤੀ ਨਤ੍ਥਿ ਠਪੇਤ੍ਵਾ ਲੋਕੁਤ੍ਤਰ''ਨ੍ਤਿ (ਧ॰ ਸ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੫੦੫)। ਵਿਮੋਕ੍ਖਭੇਦਤੋ ਪਨੇਤੇ ਮਗ੍ਗਾਗਮਨਤੋ ਤਿਵਿਧਾ ਹੋਨ੍ਤਿ ਸੁਞ੍ਞਤਅਨਿਮਿਤ੍ਤਅਪ੍ਪਣਿਹਿਤਵਿਮੋਕ੍ਖਵਸੇਨ। ਮਗ੍ਗਾ ਹਿ ਵਿਪਸ੍ਸਨਾਗਮਨਤੋ ''ਸੁਞ੍ਞਤੋ ਅਪ੍ਪਣਿਹਿਤੋ''ਤਿ ਦ੍ਵੇ ਨਾਮਾਨਿ ਲਭਿਤ੍ਵਾ ਸਗੁਣਾਰਮ੍ਮਣਤੋ ਪਰਿਯਾਯੇਨ ਅਨਿਮਿਤ੍ਤਾਤਿਪਿ ਵੁਚ੍ਚਨ੍ਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਸਯਂ ਆਗਮਨੀਯਟ੍ਠਾਨੇ ਠਤ੍ਵਾ ਅਤ੍ਤਨੋ ਅਤ੍ਤਨੋ ਅਨਨ੍ਤਰਫਲਾਨਂ ਨਿਪ੍ਪਰਿਯਾਯਤੋ ਤੀਣਿਪਿ ਨਾਮਾਨਿ ਦੇਨ੍ਤਿ। ਅਪਰਭਾਗੇ ਪਨ ਫਲਸਮਾਪਤ੍ਤਿਭੂਤਾਨਂ ਨ ਦੇਨ੍ਤਿ। ਤਤ੍ਥ ਵਿਪਸ੍ਸਨਾਗਮਨਤੋਵ ਮਗ੍ਗੋ ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨ ਦੁਵਿਧੋ ਨਾਮਲਾਭੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ। ਤੇ ਚ ਨ ਮਗ੍ਗਾ ਵਿਯ ਏਕਚਿਤ੍ਤਕ੍ਖਣਿਕਾ, ਮਗ੍ਗਵੀਥਿਯਂ ਪਨ ਦ੍ਵਤ੍ਤਿਕ੍ਖਤ੍ਤੁਂ, ਫਲਸਮਾਪਤ੍ਤਿਵੀਥਿਯਂ ਸਕਲਮ੍ਪਿ ਦਿਵਸਂ ਅਪ੍ਪਨਾਜਵਨਵਸੇਨੇਵ ਨਿਰਨ੍ਤਰਂ ਮਹਗ੍ਗਤਜਵਨਾਨਿ ਵਿਯ ਪਵਤ੍ਤਨ੍ਤੀਤਿ ਅਯਂ ਵਿਸੇਸੋ।

ਲੋਕੁਤ੍ਤਰਵਿਪਾਕਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

ਅਕੁਸਲਵਿਪਾਕਾ ਪਨ ਕਾਮਾਵਚਰਾਵ, ਲੋਭਾਦਿਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਹੇਤੁ ਅਭਾਵਤੋ ਅਹੇਤੁਕਾ ਏਵ ਚ ਹੋਨ੍ਤਿ। ਤੇ ਸਮ੍ਪਯੋਗਤੋ ਉਪੇਕ੍ਖਾਸਹਗਤਂ ਚਕ੍ਖੁਵਿਞ੍ਞਾਣਂ, ਤਥਾ ਸੋਤਘਾਨਜਿਵ੍ਹਾਵਿਞ੍ਞਾਣਾਨਿ, ਤਥਾ ਦੁਕ੍ਖਸਹਗਤਂ ਕਾਯਵਿਞ੍ਞਾਣਂ, ਉਪੇਕ੍ਖਾਸਹਗਤਾ ਮਨੋਧਾਤੁ, ਤਥਾ ਮਨੋਵਿਞ੍ਞਾਣਧਾਤੂਤਿ ਸਤ੍ਤਵਿਧਾ। ਵਿਨਿਚ੍ਛਯੋ ਪਨੇਸ ਸਬ੍ਬਤ੍ਥ ਤਾਦਿਸਾਹੇਤੁਕਕੁਸਲਵਿਪਾਕੇਸੁ ਵੁਤ੍ਤਨਯੋ ਏਵ। ਕੇਵਲਂ ਪਨਾਨਿਟ੍ਠਾਰਮ੍ਮਣਤਾ, ਕਾਯਵਿਞ੍ਞਾਣਸ੍ਸ ਦੁਕ੍ਖਸਹਗਤਤਾ, ਉਪੇਕ੍ਖਾਸਹਗਤਮਨੋਵਿਞ੍ਞਾਣਧਾਤੁਯਾ ਉਦ੍ਧਚ੍ਚਵਜ੍ਜਿਤਾਕੁਸਲਪਚ੍ਚਯਾ ਚਤੂਸੁ ਅਪਾਯੇਸੁ ਪਟਿਸਨ੍ਧਿਭਵਙ੍ਗਚੁਤਿਕਿਚ੍ਚਾਨਿ, ਸੁਗਤਿਯਞ੍ਚ ਸਨ੍ਤੀਰਣਤਦਾਰਮ੍ਮਣਕਿਚ੍ਚਾਨਿ ਚ ਸਾਧਨਵਸੇਨ ਪਵਤ੍ਤਿ ਚ ਵਿਸੇਸੋ, ਸੇਸਂ ਤਾਦਿਸਮੇਵ।

ਅਕੁਸਲਵਿਪਾਕਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ ਚ ਵਿਪਾਕਾਬ੍ਯਾਕਤਾ।

ਅਹੇਤੁਕਕਿਰਿਯਾਵਣ੍ਣਨਾ

ਕਿਰਿਯਾਬ੍ਯਾਕਤਾ ਪਨ ਕਾਮਰੂਪਾਰੂਪਾਵਚਰਵਸੇਨ ਤਿਵਿਧਾ। ਤਤ੍ਥ ਕਾਮਾਵਚਰਕਿਰਿਯਾ ਅਹੇਤੁਕਾ ਸਹੇਤੁਕਾਤਿ ਦੁਵਿਧਾ। ਤਤ੍ਥ ਸਹਜਾਤਹੇਤੁਵਿਰਹਿਤਾ ਅਹੇਤੁਕਾ। ਤਾ ਸਮ੍ਪਯੋਗਾਦਿਤੋ ਤਿਵਿਧਾ ਉਪੇਕ੍ਖਾਸਹਗਤਾ ਮਨੋਧਾਤੁ, ਸੋਮਨਸ੍ਸਸਹਗਤਾ ਮਨੋਵਿਞ੍ਞਾਣਧਾਤੁ, ਤਥਾ ਉਪੇਕ੍ਖਾਸਹਗਤਾਤਿ। **ਕਿਰਿਯਾ**ਤਿ ਕਰਣਮਤ੍ਤਂ, ਕਿਚ੍ਚਮਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਸਬ੍ਬੇਸੁਯੇਵ ਹਿ ਕਿਰਿਯਚਿਤ੍ਤੇਸੁ ਯਂ ਆਵਜ੍ਜਨਕਿਚ੍ਚਦ੍ਵਯਂ, ਤਂ ਅਜਵਨਵੁਤ੍ਤਿਤੋ ਮੋਘਪੁਪ੍ਫਂ ਵਿਯ। ਯਂ ਜਵਨਵੁਤ੍ਤਿਕਂ, ਤਂ ਨਿਰਾਨੁਸਯਸਨ੍ਤਾਨਪ੍ਪਵਤ੍ਤਿਤੋ ਛਿਨ੍ਨਮੂਲਰੁਕ੍ਖਪੁਪ੍ਫਂ ਵਿਯ ਅਫਲਂ ਹੋਤਿ। ਤਂਤਂਆਵਜ੍ਜਨਜਵਨਕਿਚ੍ਚਸਾਧਨਵਸੇਨ ਪਵਤ੍ਤਤ੍ਤਾ ਪਨ ਕਿਚ੍ਚਮਤ੍ਤਤਂ ਉਪਾਦਾਯ ''ਕਿਰਿਯਾ''ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਤਤ੍ਥ ਮਨੋਧਾਤੁਯਾ ਵਿਪਾਕਮਨੋਧਾਤੁਯਂ ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨ ਸਬ੍ਬੋ ਵਿਨਿਚ੍ਛਯੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ। ਕੇਵਲਂ ਪਨ ਪਞ੍ਚਦ੍ਵਾਰੇ ਇਟ੍ਠੇਸੁ ਵਾ ਅਨਿਟ੍ਠੇਸੁ ਵਾ ਪਞ੍ਚਾਰਮ੍ਮਣੇਸੁ ਪਞ੍ਚਪਸਾਦੇ ਘਟ੍ਟਿਤੇਸੁ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਭਵਙ੍ਗਪਚ੍ਛੇਦਾਨਨ੍ਤਰਂ ਤਮੇਵ ਪਞ੍ਚਾਰਮ੍ਮਣਮਾਰਬ੍ਭ ਹਦਯਵਤ੍ਥੁਂ ਨਿਸ੍ਸਾਯੇਵਾਵਜ੍ਜਨਕਿਚ੍ਚਂ ਸਾਧਯਮਾਨਾ ਪਞ੍ਚਸੁਪਿ ਦ੍ਵਾਰੇਸੁ ਪਵਤ੍ਤਤੀਤਿ ਅਯਂ ਵਿਸੇਸੋ।

ਮਨੋਵਿਞ੍ਞਾਣਧਾਤੁਦ੍ਵਯਮ੍ਪਿ ਯਥਾਕ੍ਕਮਂ ਕੁਸਲਵਿਪਾਕਾਹੇਤੁਕਮਨੋਵਿਞ੍ਞਾਣਧਾਤੁਦ੍ਵਯਸਦਿਸਂ, ਵੀਰਿਯਂ ਪਨੇਤ੍ਥ ਅਧਿਕਂ, ਵੀਰਿਯੂਪਤ੍ਥਮ੍ਭੋਵ ਸਮਾਧਿ ਬਲਵਾ ਹੋਤਿ। ਤਤੋ ਏਵੇਤ੍ਥ ਸਙ੍ਗਹਵਾਰੇ ਵੀਰਿਯਸਮਾਧਿਮਨੋਸੋਮਨਸ੍ਸਜੀਵਿਤਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਨਂ ਪਞ੍ਚਨ੍ਨਂ ਵਸੇਨ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਸਙ੍ਗਹੋ ਹੋਤਿ, ਇਧਾਪਿ ਬਲਸਙ੍ਗਹੋ ਨਤ੍ਥੇਵ। ਯਂ ਪਨੇਤ੍ਥ **ਪਦਭਾਜਨੀਯੇ** ਸਮਾਧਿਵੀਰਿਯਾਨਂ ਨਿਦ੍ਦੇਸੇ ''ਸਮਾਧਿਬਲਂ ਵੀਰਿਯਬਲ''ਨ੍ਤਿ (ਧ॰ ਸ॰ ੫੭੦-੫੭੨) ਬਲਵੇਵਚਨਂ ਵੁਤ੍ਤਂ, ਤਂ ਇਤਰਾਹੇਤੁਕਚਿਤ੍ਤਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤੇਹਿ ਇਮੇਸਂ ਬਲਵਤਰਤਾਦਸ੍ਸਨਤ੍ਥਂ ਪਰਿਯਾਯਤੋ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਤਤੋ ਏਵ ਹਿ ਸਙ੍ਗਹਵਾਰੇ ''ਦ੍ਵੇ ਬਲਾਨਿ ਹੋਨ੍ਤੀ''ਤਿ ਨ ਵੁਤ੍ਤਂ, ਤਸ੍ਮਾ ਅਹੇਤੁਕੇਸੁ ਨਿਪ੍ਪਰਿਯਾਯਤੋ ਬਲਂ ਨਤ੍ਥਿ ਏਵਾਤਿ ਗਹੇਤਬ੍ਬਂ।

ਵਿਸਯਾਦਿਪ੍ਪਭੇਦਤੋ ਪਨੇਤ੍ਥ ਸੋਮਨਸ੍ਸਸਹਗਤਾ ਤਾਵ ਹਦਯਵਤ੍ਥੁਞ੍ਞੇਵ ਨਿਸ੍ਸਾਯ ਪਞ੍ਚਦ੍ਵਾਰੇ ਵੋਟ੍ਠਬ੍ਬਨਕਿਚ੍ਚਾਯ ਚ, ਮਨੋਦ੍ਵਾਰੇ ਅਨੁਲਾਰੇਸੁ ਛਸੁ ਕਾਮਾਵਚਰਾਰਮ੍ਮਣੇਸੁ ਆਵਜ੍ਜਨਕਿਚ੍ਚਾਯ ਚ ਮਨੋਵਿਞ੍ਞਾਣਧਾਤੁਯਾ ਅਨਨ੍ਤਰਂ ਜਵਨਕਿਚ੍ਚਂ ਸਾਧਯਮਾਨਾ ਖੀਣਾਸਵਾਨਞ੍ਞੇਵ ਹਸਿਤਂ ਉਪ੍ਪਾਦੇਨ੍ਤੀ ਪਵਤ੍ਤਤਿ। ਹਸਿਤਂ ਹਿ ਸੋਮਨਸ੍ਸਸਹਗਤਕਾਮਾਵਚਰੇਹੇਵ ਜਵਨੇਹਿ, ਤੇਸੁ ਅਸੇਖਾਨਂ ਪਞ੍ਚਹਿ ਕਿਰਿਯਾਜਵਨੇਹਿ, ਸੇਖਾਨਂ ਪਨ ਕੁਸਲੇਹਿ ਚੇਵ ਦਿਟ੍ਠਿਵਿਪ੍ਪਯੁਤ੍ਤਲੋਭਮੂਲੇਹਿ ਚਾਤਿ ਛਹਿ, ਪੁਥੁਜ੍ਜਨਾਨਂ ਦਿਟ੍ਠਿਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤੇਹਿ ਚਾਤਿ ਅਟ੍ਠਹੀਤਿ ਤੇਰਸਹਿ ਚਿਤ੍ਤੇਹਿ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ। ਉਪੇਕ੍ਖਾਸਹਗਤਾ ਪਨ ਪਞ੍ਚਦ੍ਵਾਰੇ ਹਦਯਵਤ੍ਥੁਞ੍ਞੇਵ ਨਿਸ੍ਸਾਯ ਸਨ੍ਤੀਰਣਕਿਚ੍ਚਾਯ ਵਿਪਾਕਮਨੋਵਿਞ੍ਞਾਣਧਾਤੁਯਾ ਅਨਨ੍ਤਰਂ ਵੋਟ੍ਠਬ੍ਬਨਕਿਚ੍ਚਂ, ਮਨੋਦ੍ਵਾਰੇ ਸਬ੍ਬੇਸੁ ਛਸੁਪਿ ਆਰਮ੍ਮਣੇਸੁ ਸਵਤ੍ਥੁਕਾ, ਅਵਤ੍ਥੁਕਾ ਵਾ ਭਵਙ੍ਗਚਲਨਾਨਨ੍ਤਰਂ ਆਵਜ੍ਜਨਕਿਚ੍ਚਂ ਸਾਧਯਮਾਨਾ ਪਵਤ੍ਤਤਿ। ਅਯਂ ਹਿ ਤੀਸੁ ਭਵੇਸੁ ਕਸ੍ਸਚਿ ਸਚਿਤ੍ਤਕਪੁਗ੍ਗਲਸ੍ਸ ਨ ਕਿਸ੍ਮਿਞ੍ਚਿ ਵਿਸਯੇ ਨ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ, ਸਬ੍ਬਞ੍ਞੁਤਞ੍ਞਾਣਸਦਿਸਂ ਮਹਾਗਮਨਂ ਨਾਮੇਤਂ ਚਿਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਅਯਂ ਵਿਸੇਸੋ, ਸੇਸਂ ਤਾਦਿਸਮੇਵ।

ਅਹੇਤੁਕਕਿਰਿਯਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

ਸਹੇਤੁਕਕਾਮਾਵਚਰਕਿਰਿਯਾਵਣ੍ਣਨਾ

ਅਲੋਭਾਦਿਕਿਰਿਯਾਹੇਤੁਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਾ ਪਨ ਸਹੇਤੁਕਾ, ਤੇ ਸਮ੍ਪਯੋਗਤੋ ਕੁਸਲਾ ਵਿਯ ਅਟ੍ਠਵਿਧਾ। ਸਬ੍ਬੋਪੇਤ੍ਥ ਵਿਨਿਚ੍ਛਯੋ ਕੁਸਲੇਸੁ ਵੁਤ੍ਤਨਯੋ ਏਵ। ਕੇਵਲਂ ਪਨੇਤ੍ਥ ਵਿਰਤਿਯੋ ਨ ਸਨ੍ਤਿ, ਕੁਸਲਾ ਚ ਸੇਖਪੁਥੁਜ੍ਜਨਾਨਂ ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨ ਛਸੁ ਦ੍ਵਾਰੇਸੁ ਵਤ੍ਥੁਂ ਨਿਸ੍ਸਾਯ ਵਾ ਅਨਿਸ੍ਸਾਯ ਵਾ ਜਵਨਕਿਚ੍ਚਂ ਸਾਧਯਮਾਨਾ ਪਵਤ੍ਤਨ੍ਤਿ, ਇਮੇ ਪਨ ਅਸੇਖਾਨਨ੍ਤਿ ਅਯਂ ਵਿਸੇਸੋ। ਕਾਮਾਵਚਰਕਿਰਿਯਾ।

ਰੂਪਾਵਚਰਕਿਰਿਯਾਵਣ੍ਣਨਾ

ਰੂਪਾਵਚਰਕਿਰਿਯਾ ਚ ਕੁਸਲਾ ਵਿਯ ਪਞ੍ਚਵਿਧਾ। ਵਿਨਿਚ੍ਛਯੋ ਚ ਤਤ੍ਥ ਵੁਤ੍ਤਨਯੋ ਏਵ। ਕੇਵਲਂ ਹਿ ਕੁਸਲਾ ਸੇਖਪੁਥੁਜ੍ਜਨਾਨਂ ਪਞ੍ਞਤ੍ਤਾਰਮ੍ਮਣਾ , ਅਭਿਞ੍ਞਾਵਸੇਨ ਪਵਤ੍ਤਂ ਪਞ੍ਚਮਜ੍ਝਾਨਂ ਸਬ੍ਬਾਰਮ੍ਮਣਞ੍ਚ ਹੁਤ੍ਵਾ ਮਨੋਦ੍ਵਾਰੇ ਹਦਯਵਤ੍ਥੁਞ੍ਞੇਵ ਨਿਸ੍ਸਾਯ ਜਵਨਕਿਚ੍ਚਂ ਸਾਧਯਮਾਨਾ ਪਵਤ੍ਤਨ੍ਤਿ, ਇਮੇ ਪਨ ਅਸੇਖਾਨਨ੍ਤਿ ਅਯਮੇਵ ਵਿਸੇਸੋ। ਰੂਪਾਵਚਰਕਿਰਿਯਾ।

ਅਰੂਪਾਵਚਰਕਿਰਿਯਾਵਣ੍ਣਨਾ

ਅਰੂਪਾਵਚਰਕਿਰਿਯਾ ਚ ਕੁਸਲਾ ਵਿਯ ਚਤੁਬ੍ਬਿਧਾ। ਵਿਨਿਚ੍ਛਯੋ ਚ ਤਤ੍ਥ ਵੁਤ੍ਤਨਯੋ ਏਵ। ਕੇਵਲਂ ਹਿ ਕੁਸਲਾ ਸੇਖਪੁਥੁਜ੍ਜਨਾਨਂ ਸਵਤ੍ਥੁਕਾ, ਅਵਤ੍ਥੁਕਾ ਵਾ ਹੇਟ੍ਠਾ ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨ ਯਥਾਯੋਗਂ ਪਞ੍ਞਤ੍ਤਿਮਹਗ੍ਗਤਾਰਮ੍ਮਣਾ ਮਨੋਦ੍ਵਾਰੇ ਜਵਨਕਿਚ੍ਚਂ ਸਾਧੇਮਾਨਾ ਪਵਤ੍ਤਨ੍ਤਿ, ਇਮੇ ਪਨ ਅਸੇਖਾਨਨ੍ਤਿ ਅਯਂ ਵਿਸੇਸੋ। ਅਰੂਪਾਵਚਰਕਿਰਿਯਾ।

ਕਿਰਿਯਾਬ੍ਯਾਕਤਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

ਪਕਿਣ੍ਣਕਕਥਾਵਣ੍ਣਨਾ

ਏਤ੍ਥ ਠਤ੍ਵਾ ਸਬ੍ਬੇ ਚਿਤ੍ਤਚੇਤਸਿਕਧਮ੍ਮੇ ਜਾਤਿਸਙ੍ਗਹਾਦਿਤੋ ਸਮੋਧਾਨੇਤ੍ਵਾ ਪਕਿਣ੍ਣਕਕਥਾ ਵੱਤਬ੍ਬਾ। ਯਥਾਵੁਤ੍ਤਾਨਿ ਹਿ ਚਿਤ੍ਤਾਨਿ ਕੁਸਲਾਨਿ ਏਕਵੀਸਤਿ, ਅਕੁਸਲਾਨਿ ਦ੍ਵਾਦਸ, ਵਿਪਾਕਾਨਿ ਛਤ੍ਤਿਂਸ, ਕਿਰਿਯਾਨਿ ਵੀਸਤਿ ਚਾਤਿ ਸਬ੍ਬਾਨਿਪਿ ਏਕੂਨਨਵੁਤਿਵਿਧਾਨਿ, ਲੋਕੁਤ੍ਤਰਾਨਂ ਝਾਨਙ੍ਗਯੋਗਭੇਦਤੋ ਚਤ੍ਤਾਲੀਸਵਿਧਤ੍ਤਾ ਏਕਵੀਸਸਤਂ ਵਾ ਹੋਨ੍ਤਿ। ਤੇਸੁ ਕਾਮਾਵਚਰਾਨਿ ਚਤੁਪਞ੍ਞਾਸ, ਰੂਪਾਵਚਰਾਨਿ ਪਨ੍ਨਰਸ, ਅਰੂਪਾਵਚਰਾਨਿ ਦ੍ਵਾਦਸ, ਲੋਕੁਤ੍ਤਰਾਨਿ ਅਟ੍ਠ, ਚਤ੍ਤਾਲੀਸਂ ਵਾ। ਕਾਮਾਵਚਰੇਸੁ ਚ ਕੁਸਲਾਨਿ ਅਟ੍ਠ, ਵਿਪਾਕਾਨਿ ਤੇਵੀਸਤਿ, ਕਿਰਿਯਾਨਿ ਏਕਾਦਸ, ਅਹੇਤੁਕਾਨਿ ਅਟ੍ਠਾਰਸ। ਸੇਸਾਨਿ ਪਨ ਚਤੁਭੂਮਕਾਨਿਪਿ ਸਹੇਤੁਕਾਨਿ। ਤੇਸੁ ਚ ਜਾਤਿਤੋ ਚਿਤ੍ਤਗਣਨਾ ਪੁਬ੍ਬੇ ਵੁਤ੍ਤਾਵ । ਚੇਤਸਿਕਾ ਪਨ ਸਦ੍ਧਾ ਸਤਿ ਹਿਰੀਓਤ੍ਤਪ੍ਪਂ ਅਲੋਭੋ ਅਦੋਸੋ ਕਾਯਪਸ੍ਸਦ੍ਧਾਦਯੋ ਦ੍ਵਾਦਸ, ਤਤ੍ਰਮਜ੍ਝਤ੍ਤਤਾ ਅਮੋਹੋ ਅਪ੍ਪਮਞ੍ਞਾਦ੍ਵਯਂ, ਵਿਰਤਿਤ੍ਤਯਞ੍ਚ ਮੋਹੋ ਅਹਿਰਿਕਂ ਅਨੋਤ੍ਤਪ੍ਪਂ ਉਦ੍ਧਚ੍ਚਞ੍ਚ ਲੋਭੋ ਦਿਟ੍ਠਿ ਦੋਸੋ ਵਿਚਿਕਿਚ੍ਛਾ ਚ ਮਾਨੋ ਇਸ੍ਸਾ ਮਚ੍ਛਰਿਯਂ ਕੁਕ੍ਕੁਚ੍ਚਂ ਥਿਨਂ ਮਿਦ੍ਧਞ੍ਚ ਫਸ੍ਸੋ ਵੇਦਨਾ ਸਞ੍ਞਾ ਚੇਤਨਾ ਏਕਗ੍ਗਤਾ ਜੀਵਿਤਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਞ੍ਚ ਮਨਸਿਕਾਰੋ ਚ ਵਿਤਕ੍ਕੋ ਵਿਚਾਰੋ ਪੀਤਿ ਵੀਰਿਯਂ ਛਨ੍ਦੋ ਅਧਿਮੋਕ੍ਖੋ ਚਾਤਿ ਦ੍ਵੇਪਞ੍ਞਾਸ ਹੋਨ੍ਤਿ।

ਤਤ੍ਥ ਤਤ੍ਰਮਜ੍ਝਤ੍ਤਤਾ, ਅਪ੍ਪਮਞ੍ਞਾਦ੍ਵਯਂ, ਮਾਨਾਦੀਨਿ ਛ, ਮਨਸਿਕਾਰੋ ਛਨ੍ਦੋ ਅਧਿਮੋਕ੍ਖੋ ਚਾਤਿ ਦ੍ਵਾਦਸ ਧਮ੍ਮਾ ਯਥਾਠਾਨੇ ਯੇਵਾਪਨਕਾ ਏਵ, ਵਿਰਤਿਤ੍ਤਯਂ, ਉਦ੍ਧਚ੍ਚਞ੍ਚ ਕਤ੍ਥਚਿ ਯੇਵਾਪਨਕਾ। ਤੇਸੁ ਚ ਤਤ੍ਰਮਜ੍ਝਤ੍ਤਤਾ ਮਨਸਿਕਾਰੋ ਛਨ੍ਦੋ ਅਧਿਮੋਕ੍ਖੋ ਉਦ੍ਧਚ੍ਚਂ ਵਿਰਤਿਯੋਤਿ ਇਮੇ ਠਪੇਤ੍ਵਾ ਸੇਸਾ ਅਟ੍ਠ ਯਥਾਠਾਨੇ ਅਨਿਯਤਾ ਏਵ, ਵਿਰਤਿਯੋ ਪਨ ਕਤ੍ਥਚਿ ਅਨਿਯਤਾ, ਇਮੇ ਪਨ ਏਕਾਦਸ ਠਪੇਤ੍ਵਾ ਸੇਸਾ ਏਕਚਤ੍ਤਾਲੀਸ ਧਮ੍ਮਾ ਨਿਯਤਾ ਏਵ। ਤਤ੍ਥ ਸਦ੍ਧਾਦਯੋ ਪਞ੍ਚਵੀਸਤਿ ਧਮ੍ਮਾ ਕੁਸਲਾਬ੍ਯਾਕਤਾਯੇਵ, ਮੋਹਾਦਯੋ ਚੁਦ੍ਦਸ ਅਕੁਸਲਾ ਏਵ, ਫਸ੍ਸਾਦਯੋ ਤੇਰਸ ਕੁਸਲਾਕੁਸਲਾਬ੍ਯਾਕਤਾ ਤਿਜਾਤਿਕਾ। ਏਕਨ੍ਤੋ ਹਿ ਕੁਸਲਾ ਵਾ ਅਬ੍ਯਾਕਤਾ ਵਾ ਧਮ੍ਮਾ ਨਤ੍ਥਿ, ਕੁਸਲਚਿਤ੍ਤਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਸਮਯੇ ਪਨ ਕੁਸਲਾ, ਅਬ੍ਯਾਕਤਚਿਤ੍ਤਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਸਮਯੇ ਅਬ੍ਯਾਕਤਾ ਚ ਹੋਨ੍ਤਿ। ਮੋਹਾਦਯੋ ਪਨ ਸਰੂਪੇਨੇਵ ਅਕੁਸਲਾ, ਇਤਰੇ ਚ ਤਂਸਮ੍ਪਯੋਗੇਨ ਸਬ੍ਬੇਪਿ ਚੇਤੇ ਅਤ੍ਤਨਾ ਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਚਿਤ੍ਤਭੇਦੇਨ ਭੇਦਵਨ੍ਤੋਵ ਹੋਨ੍ਤੀਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ।

ਤੇਸੁ ਹਿ ਸਦ੍ਧਾਦਯੋ ਏਕੂਨਵੀਸਤਿ ਸਬ੍ਬੇਸੁ ਕੁਸਲੇਸੁ ਚੇਵ ਸਹੇਤੁਕਾਬ੍ਯਾਕਤੇਸੁ ਚਾਤਿ ਏਕੂਨਸਟ੍ਠਿਚਿਤ੍ਤੇਸੁ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨ੍ਤਿ, ਤਤੋ ਪਚ੍ਚੇਕਂ ਏਕੂਨਸਟ੍ਠਿਪ੍ਪਭੇਦਾ ਚ ਹੋਨ੍ਤਿ। ਏਵਮਞ੍ਞੇਪਿ ਞਾਤਬ੍ਬਾ । ਅਮੋਹੋ ਤੇਸੁ ਞਾਣਵਿਪ੍ਪਯੁਤ੍ਤਾਨਿ ਦ੍ਵਾਦਸ ਠਪੇਤ੍ਵਾ ਸੇਸੇਸੁ, ਅਪ੍ਪਮਞ੍ਞਾ ਪਨ ਕਾਮਾਵਚਰੇਸੁ ਸਹੇਤੁਕਕਿਰਿਯਕੁਸਲੇਸੁ ਚੇਵ ਪਞ੍ਚਮਜ੍ਝਾਨਵਜ੍ਜਿਤਰੂਪਾਵਚਰੇਸੁ ਚਾਤਿ ਅਟ੍ਠਵੀਸਤਿਚਿਤ੍ਤੇਸੁ, ਵਿਰਤਿਯੋ ਪਨ ਕਾਮਾਵਚਰਕੁਸਲੇਸੁ, ਲੋਕੁਤ੍ਤਰੇਸੁ ਚਾਤਿ ਸੋਲਸਸੁ। ਏਵਮੇਤੇ ਪਞ੍ਚਵੀਸਤਿ ਧਮ੍ਮਾ ਕੁਸਲਾਬ੍ਯਾਕਤੇਸੁ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨਤੋ ਕੁਸਲਾਬ੍ਯਾਕਤਾ ਨਾਮ ਜਾਤਾ। ਅਕੁਸਲੇਸੁ ਪਨ ਮੋਹਾਦਯੋ ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਦ੍ਵਾਦਸਸੁਪਿ ਅਕੁਸਲਚਿਤ੍ਤੇਸੁ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨ੍ਤਿ, ਲੋਭੋ ਅਟ੍ਠਸੁ ਲੋਭਮੂਲੇਸੁ, ਦਿਟ੍ਠਿ ਤਤ੍ਥ ਦਿਟ੍ਠਿਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤੇਸੁ, ਮਾਨੋ ਦਿਟ੍ਠਿਵਿਪ੍ਪਯੁਤ੍ਤੇਸੁ, ਦੋਸੋ ਇਸ੍ਸਾ ਮਚ੍ਛਰਿਯਂ ਕੁਕ੍ਕੁਚ੍ਚਂ ਪਟਿਘਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤੇਸੁ, ਥਿਨਮਿਦ੍ਧਂ ਪਞ੍ਚਸੁ ਸਸਙ੍ਖਾਰਿਕੇਸੁ, ਵਿਚਿਕਿਚ੍ਛਾ ਵਿਚਿਕਿਚ੍ਛਾਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤੇ ਏਵਾਤਿ। ਏਵਮੇਤੇ ਚੁਦ੍ਦਸਪਿ ਸਯਂ ਅਕੁਸਲਤ੍ਤਾ, ਅਕੁਸਲੇਸ੍ਵੇਵ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨਤੋ ਚ ਅਕੁਸਲਾ ਨਾਮ।

ਇਤਰੇਸੁ ਚ ਫਸ੍ਸਾਦਯੋ ਸਤ੍ਤ ਧਮ੍ਮਾ ਸਬ੍ਬਚਿਤ੍ਤੇਸੁ, ਨ ਹਿ ਤਂ ਚਿਤ੍ਤਮਤ੍ਥਿ, ਯਂ ਇਮੇਸੁ ਏਕੇਨਾਪਿ ਵਿਨਾ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ। ਸਬ੍ਬਤ੍ਥਕਾ ਹਿ ਏਤੇ। ਵਿਤਕ੍ਕਾਦਯੋ ਪਨ ਯਥਾਯੋਗਿਕਾ। ਤੇਸੁ ਹਿ ਵਿਤਕ੍ਕੋ ਤਾਵ ਦ੍ਵਿਪਞ੍ਚਵਿਞ੍ਞਾਣਵਜ੍ਜਿਤਕਾਮਾਵਚਰੇਸੁ ਚੇਵ ਏਕਾਦਸਸੁ ਪਠਮਜ੍ਝਾਨਿਕਰੂਪਾਵਚਰਲੋਕੁਤ੍ਤਰੇਸੁ ਚਾਤਿ ਪਞ੍ਚਪਞ੍ਞਾਸਚਿਤ੍ਤੇਸੁ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ। ਵਿਚਾਰੋ ਪਨ ਤੇਸੁ ਚੇਵ ਤਥਾ ਦੁਤਿਯਜ੍ਝਾਨਿਕਚਿਤ੍ਤੇਸੁ ਚਾਤਿ ਛਸਟ੍ਠਿਚਿਤ੍ਤੇਸੁ। ਪੀਤਿ ਚਤੁਤ੍ਥਜ੍ਝਾਨਿਕਵਜ੍ਜਿਤਸੋਮਨਸ੍ਸਸਹਗਤੇਸੁ। ਵੀਰਿਯਂ ਦ੍ਵਿਪਞ੍ਚਵਿਞ੍ਞਾਣਮਨੋਧਾਤੁਸਨ੍ਤੀਰਣਤ੍ਤਿਕਵਜ੍ਜਿਤੇਸੁ। ਛਨ੍ਦੋ ਅਹੇਤੁਕਮੋਮੂਹਵਜ੍ਜਿਤੇਸੁ। ਅਧਿਮੋਕ੍ਖੋ ਦ੍ਵਿਪਞ੍ਚਵਿਞ੍ਞਾਣਵਿਚਿਕਿਚ੍ਛਾਯੁਤ੍ਤਵਜ੍ਜਿਤੇਸੁ। ਏਵਮੇਤੇ ਤੇਰਸ ਕੁਸਲਾਕੁਸਲਾਬ੍ਯਾਕਤੇਸੁ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨਤੋ ਤਿਜਾਤਿਕਾ ਨਾਮ ਜਾਤਾ। ਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਚਿਤ੍ਤਭੇਦੇਨ ਚੇਸਂ ਪਚ੍ਚੇਕਂ ਗਣਨਾਭੇਦੋਪਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ। ਯਥਾ ਹਿ ਚਿਤ੍ਤਂ ਸਲਕ੍ਖਣਤੋ ਏਕਵਿਧਮ੍ਪਿ ਸਮ੍ਪਯੋਗਾਵਤ੍ਥਾਦਿਭੇਦੇਨੇਵ ਭਿਨ੍ਨਂ, ਤਥਾ ਚੇਤਸਿਕਾਪਿ ਪਚ੍ਚੇਕਨ੍ਤਿ ਞਾਤਬ੍ਬਾ, ਵਿਸੇਸਂ ਪਨ ਨੇਸਂ ਵਕ੍ਖਾਮ।

ਵਤ੍ਥੁਸਙ੍ਗਹੇ ਪਨ ਨੇਸਂ ਚਿਤ੍ਤੇਸੁ ਤਾਵ ਕਾਮਾਵਚਰਵਿਪਾਕਮਨੋਧਾਤੁਹਸਿਤਾਨਿ, ਦੋਸਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਪਟਿਘਰੂਪਾਵਚਰਪਠਮਮਗ੍ਗਾਨਿ ਚਾਤਿ ਤੇਚਤ੍ਤਾਲੀਸ ਚਿਤ੍ਤਾਨਿ ਹੇਟ੍ਠਾ ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨ ਯਥਾਸਕਂ ਵਤ੍ਥੂਨਿ ਨਿਸ੍ਸਾਯੇਵ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨ੍ਤਿ, ਅਰੂਪਾਵਚਰਵਿਪਾਕਾਨਿ ਪਨ ਅਨਿਸ੍ਸਾਯੇਵ, ਸੇਸਾਨਿ ਦ੍ਵੇਚਤ੍ਤਾਲੀਸ ਨਿਸ੍ਸਾਯਪਿ, ਆਰੁਪ੍ਪੇਸੁਪਿ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨਤੋ ਅਨਿਸ੍ਸਾਯਪਿ। ਅਰੂਪੀਨਂ ਹਿ ਛਪਿ ਵਤ੍ਥੂਨਿ ਨ ਸਨ੍ਤਿ, ਰੂਪੀਨਂ ਪਨ ਘਾਨਾਦੀਨਿ ਤੀਣਿ, ਸਬ੍ਬਤ੍ਥ ਚ ਤਂਤਂਵਤ੍ਥੁਰਹਿਤਾਨਂ ਸਬ੍ਬਤ੍ਥ ਨਿਯਤਵਿਞ੍ਞਾਣਾਨਿਪਿ, ਅਸਞ੍ਞੀਨਂ ਪਨ ਸਬ੍ਬਾਨਿਪਿ ਵਤ੍ਥੁਵਿਞ੍ਞਾਣਾਨਿ ਨ ਸਨ੍ਤਿ। ਤੇਸਂ ਹਿ ਜੀਵਿਤਨਵਕਮੇਵ ਰੂਪਂ ਪਟਿਸਨ੍ਧਿ, ਪਵਤ੍ਤਿਯਂ ਭਵਙ੍ਗਂ, ਮਰਣਕਾਲੇ ਚੁਤਿ ਚ ਹੁਤ੍ਵਾ ਪਵਤ੍ਤਤਿ। ਯਥਾ ਚੇਤ੍ਥ ਚਿਤ੍ਤਾਨਂ, ਏਵਂ ਤਂਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਚੇਤਸਿਕਾਨਮ੍ਪਿ ਵਤ੍ਥੁਤੋ ਸਙ੍ਗਹਭੇਦੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ। ਅਯਂ ਪਨ ਵਿਸੇਸੋ – ਤੇਸੁ ਹਿ ਦੋਸੋ ਇਸ੍ਸਾ ਮਚ੍ਛਰਿਯਂ ਕੁਕ੍ਕੁਚ੍ਚਞ੍ਚ ਹਦਯਵਤ੍ਥੁਂ

ਨਿਸ੍ਸਾਯ ਕਾਮਲੋਕੇ ਏਵ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ। ਕਰੁਣਾਮੁਦਿਤਾ ਪਨ ਰੂਪਲੋਕੇਪਿ, ਨ ਅਰੂਪੇ। ਤਤ੍ਥ ਹਿ ਰੂਪਾਵਚਰਪੁਬ੍ਬਭਾਗਾਨਿਪਿ ਨ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨ੍ਤਿ, ਸੇਸਾ ਪਨ ਸਬ੍ਬੇ ਨਿਸ੍ਸਾਯਪਿ ਅਨਿਸ੍ਸਾਯਪਿ ਤੀਸੁਪਿ ਭਵੇਸੁ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨ੍ਤਿ। ਤਤ੍ਥ ਹਿ ਫਸ੍ਸਾਦਯੋ ਸਤ੍ਤ ਛਪਿ ਵਤ੍ਥੂਨਿ, ਇਤਰੇ ਪਨ ਹਦਯਮੇਵਾਤਿ, ਸੇਸੰ ਚਿਤ੍ਤਸਮੰ।

ਕਿਚ੍ਚਦ੍ਵਾਰਸਙ੍ਗਹੇ ਪਨ ਨੇਸੰ ਚਿਤ੍ਤੰ ਯਥਾ ਚ ਚੁਦ੍ਦਸਹਿ ਕਿਚ੍ਚੇਹਿ ਛਦ੍ਵਾਰਿਕਦ੍ਵਾਰਵਿਨਿਮੁਤ੍ਤਭਾਵੇਨ, ਏਵੰ ਪਵਤ੍ਤਿਕ੍ਕਮੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ। ਯਦਾ ਹਿ ਕੁਸਲਾਕੁਸਲਬਲੇਨ ਤੀਸੁ ਭੂਮੀਸੁ ਸਤ੍ਤਾ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਨ੍ਤਿ, ਤਦਾ ਤੇਸੰ ਮਰਣਕਾਲੇ ਯੇਭੁਯ੍ਯੇਨ ਛਨ੍ਨੰ ਦ੍ਵਾਰਾਨਮਞ੍ਞਤਰਸ੍ਮਿੰ ਪਚ੍ਚੁਪਟ੍ਠਿਤੰ ਕਮ੍ਮਕਮ੍ਮਨਿਮਿਤ੍ਤਗਤਿਨਿਮਿਤ੍ਤਾਨਮਞ੍ਞਤਰੰ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਉਪੇਕ੍ਖਾਸਹਗਤਵਿਪਾਕਾਹੇਤੁਕਮਨੋਵਿਞ੍ਞਾਣਧਾਤੁਦ੍ਵਯਞ੍ਚੇਵ ਅਟ੍ਠ ਮਹਾਵਿਪਾਕਾਨਿ, ਨਵ ਰੂਪਾਰੂਪਵਿਪਾਕਾਨਿ ਚੇਤਿ ਏਕੂਨਵੀਸਤਿ ਚਿਤ੍ਤਾਨਿ ਹੇਟ੍ਠਾ ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨ ਯਥਾਸਕਭੂਮੀਸੁ ਪਟਿਸਨ੍ਧਿ ਹੁਤ੍ਵਾ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨ੍ਤਿ, ਤਾਨੇਵ ਭਵਙ੍ਗਚੁਤਿਵਸੇਨ ਦ੍ਵਾਰਵਿਨਿਮੁਤ੍ਤਾਨਿ ਨਾਮ ਹੋਨ੍ਤਿ। ਮਰਣਕਾਲੇ ਹਿ ਸਤ੍ਤਾਨੰ ਅਸਞ੍ਞਿਸਤ੍ਤਵਿਰਹਿਤਾਨੰ ਭਵਨ੍ਤਰੇ ਪਟਿਸਨ੍ਧਿਜਨਕੰ ਅਤੀਤੰ ਕਮ੍ਮੰ ਵਾ ਤੰਕਮ੍ਮਕਰਣਕਾਲੇ ਵਿਸਯੋਪਕਰਣਾਦਿਭੂਤੰ ਰੂਪਾਦਿਛਬ੍ਬਿਧਮ੍ਪਿ ਅਤੀਤਾਦਿਭੇਦੰ ਕਾਲਵਿਨਿਮੁਤ੍ਤਞ੍ਚ ਕਮ੍ਮਨਿਮਿਤ੍ਤੰ ਵਾ ਉਪਪਜ੍ਜਮਾਨਭਵਾਨੁਰੂਪੰ ਕਪ੍ਪਰੁਕ੍ਖਮਾਤੁਕੁਚ੍ਛਿਨਿਰਯਗ੍ਗਿਜਾਲਾਦਿਗਤਿਨਿਮਿਤ੍ਤੰ ਵਾ ਕਮ੍ਮਬਲੇਨ ਯਥਾਰਹੰ ਛਨ੍ਨੰ ਦ੍ਵਾਰਾਨਮਞ੍ਞਤਰਸ੍ਮਿੰ ਸਾਯਨ੍ਹੇ ਪਬ੍ਬਤਚ੍ਛਾਯਾ ਪਥਵਿਯੰ ਵਿਯ ਚਿਤ੍ਤਸਨ੍ਤਾਨੇ ਅਲ੍ਲੀਯਮਾਨੰ ਉਪਟ੍ਠਾਤਿ। ਏਵੰ ਉਪਟ੍ਠਿਤੇ ਚ ਤਸ੍ਮਿੰ ਆਰਮ੍ਮਣੇ ਕਮ੍ਮਬਲੇਨ ਨਿਰਨ੍ਤਰੰ ਪਵਤ੍ਤਮਾਨਚਿਤ੍ਤਸਨ੍ਤਾਨਸ੍ਸ ਆਯੁਕ੍ਖਯਕਮ੍ਮਕ੍ਖਯਉਭਯਕ੍ਖਯਉਪਚ੍ਛੇਦਕਕਮ੍ਮਾਨਮਞ੍ਞਤਰੇਨ ਪਚ੍ਚਾਸਨ੍ਨਮਰਣਸ੍ਸ ਤਸ੍ਸ ਤਸ੍ਸ ਵੀਥਿਚਿਤ੍ਤਭਵਙ੍ਗਾਨਨ੍ਤਰੰ ਚੁਤਿਚਿਤ੍ਤੰ ਹੋਤਿ, ਤਦਨਨ੍ਤਰੰ ਕਮ੍ਮਕਮ੍ਮਨਿਮਿਤ੍ਤਾਦੀਸੁ ਯਥਾਗਹਿਤੰ ਆਰਬ੍ਭ ਯਥਾਰਹੰ ਤੀਸੁ ਭਵੇਸੁ ਯੰ ਕਿਞ੍ਚਿ ਪਟਿਸਨ੍ਧਿਚਿਤ੍ਤੰ ਭਵਨ੍ਤਰੇ ਪਠਮਚਿਤ੍ਤੰ ਹੁਤ੍ਵਾ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ।

ਤਤ੍ਥ ਚ ਦੁਹੇਤੁਕਾਹੇਤੁਕਚੁਤਿਯਾਨਨ੍ਤਰੰ ਦਸ ਕਾਮਾਵਚਰਪਟਿਸਨ੍ਧਿਯੋਵ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਨ ਇਤਰਾ, ਕਾਮਾਵਚਰਤਿਹੇਤੁਕਾਯ ਚੁਤਿਯਾ ਸਬ੍ਬਾਪਿ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਰੂਪਾਵਚਰਾਯ ਪਨ ਚੁਤਿਯਾਪਿ ਅਹੇਤੁਕਪਟਿਸਨ੍ਧਿਰਹਿਤਾ, ਅਰੂਪਾਵਚਰਾਯ ਚੁਤਿਯਾ ਹੇਟ੍ਠਿਮਵਜ੍ਜਿਤਾਰੁਪ੍ਪਪਟਿਸਨ੍ਧਿਯੋ ਚੇਵ ਕਾਮਾਵਚਰਤਿਹੇਤੁਕਪਟਿਸਨ੍ਧਿਯੋ ਚ, ਅਸਞ੍ਞੀਨੰ ਪਨ ਰੂਪਚੁਤਿਤੋ ਭਵਨ੍ਤਰੇ ਗਹਿਤਪੁਬ੍ਬੰ ਕਮ੍ਮਾਦਿਮੇਵਾਰਬ੍ਭ ਅਹੇਤੁਕਰਹਿਤਾ ਕਾਮਾਵਚਰਪਟਿਸਨ੍ਧਿਯੋਵ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਨ ਇਤਰਾ। ਪੁਥੁਜ੍ਜਨਾਨੰ, ਪਨ ਸੋਤਾਪਨ੍ਨਸਕਦਾਗਾਮੀਨਞ੍ਚ ਚੁਤਿਯਾ ਸੁਦ੍ਧਾਵਾਸੇਸੁ ਪਟਿਸਨ੍ਧਿ ਨ ਹੋਤਿ, ਸੇਖਾਨੰ ਦ੍ਵਿਹੇਤੁਕਾਹੇਤੁਕਾਸਞ੍ਞਿਪਟਿਸਨ੍ਧਿਯੋ, ਅਸੇਖਾਨੰ ਪਨ ਸਬ੍ਬਾਪਿ ਪਟਿਸਨ੍ਧਿਯੋ ਨ ਹੋਨ੍ਤਿ। ਤੇ ਹਿ ਚੁਤਿਤੋ ਨਿਰੁਪਧਿਸੇਸਨਿਬ੍ਬਾਨੇਨ ਅਨੁਪਾਦਾਪਰਿਨਿਬ੍ਬਾਨਪ੍ਪਤ੍ਤਾ ਨਾਮ ਹੋਨ੍ਤਿ। ਏਵੰ ਗਹਿਤਪਟਿਸਨ੍ਧਿਨਿਰੋਧਤੋ ਪਰੰ ਤਦੇਵ ਚਿਤ੍ਤੰ ਤਸ੍ਮਿਞ੍ਞੇਵਾਰਮ੍ਮਣੇ ਭਵਙ੍ਗੰ ਹੁਤ੍ਵਾ ਚੁਤਿਪਰਿਯੋਸਾਨੰ ਅਸਤਿ ਵੀਥਿਚਿਤ੍ਤੁਪ੍ਪਾਦੇ ਸੁਪਿਨਮ੍ਪਿ ਅਦਿਸ੍ਵਾ ਨਿਦ੍ਦੋਕ੍ਕਮਨਕਾਲਾਦੀਸੁ ਅਪਰਿਮਾਣਸਙ੍ਖਮ੍ਪਿ ਨਦੀਸੋਤੰ ਵਿਯ ਨਿਰਨ੍ਤਰੰ ਪਵਤ੍ਤਤਿ। ਏਵੰ ਏਕੂਨਵੀਸਤਿਵਿਞ੍ਞਾਣਾਨੰ ਪਟਿਸਨ੍ਧਿਭਵਙ੍ਗਚੁਤਿਵਸੇਨ ਪਵਤ੍ਤਿਕ੍ਕਮੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ।

ਏਵੰ ਪਨ ਵਤ੍ਤਮਾਨੇ ਭਵਙ੍ਗਸਨ੍ਤਾਨੇ ਯਦਾ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਪਰਿਪਾਕਮਾਗਮ੍ਮ ਸਭਾਗਪਚ੍ਚਯਨ੍ਤਰਸਹਿਤੰ ਅਤਿਮਹਨ੍ਤੰ ਰੂਪਾਰਮ੍ਮਣੰ ਚਕ੍ਖੁਦ੍ਵਾਰੇ ਘਟ੍ਟੇਤਿ, ਤਦਾ ਘਟ੍ਟਨਾਨੁਭਾਵੇਨ ਦ੍ਵਿਕ੍ਖਤ੍ਤੁੰ ਤਤ੍ਥ ਭਵਙ੍ਗਚਲਨੰ ਹੋਤਿ, ਤਦਨਨ੍ਤਰੰ ਭਵਙ੍ਗੰ ਵੋਚ੍ਛਿਨ੍ਦਿਤ੍ਵਾ ਤਸ੍ਮਿੰ ਰੂਪਾਰਮ੍ਮਣੇ ਕਿਰਿਯਮਨੋਧਾਤੁ ਆਵਜ੍ਜਨਕਿਚ੍ਚੰ ਸਾਧਯਮਾਨਾ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਿਤ੍ਵਾ ਨਿਰੁਜ੍ਝਤਿ, ਤਥਾ ਤਦਨਨ੍ਤਰੰ ਚਕ੍ਖੁਵਿਞ੍ਞਾਣਦ੍ਵਯੇ ਯਥਾਰਹਮੇਕੰ ਦਸ੍ਸਨਕਿਚ੍ਚੰ, ਤਦਨਨ੍ਤਰੰ ਵਿਪਾਕਮਨੋਧਾਤੁਦ੍ਵਯਾ ਅਞ੍ਞਤਰੰ ਸਮ੍ਪਟਿਚ੍ਛਨਕਿਚ੍ਚੰ, ਤਦਨਨ੍ਤਰੰ ਵਿਪਾਕਮਨੋਵਿਞ੍ਞਾਣਧਾਤੁਤ੍ਤਯਾ ਅਞ੍ਞਤਰੰ ਸਨ੍ਤੀਰਣਕਿਚ੍ਚੰ, ਤਦਨਨ੍ਤਰੰ ਉਪੇਕ੍ਖਾਸਹਗਤਕਿਰਿਯਾਹੇਤੁਕਮਨੋਵਿਞ੍ਞਾਣਧਾਤੁ ਵੋਟ੍ਠਬ੍ਬਨਕਿਚ੍ਚੰ, ਤਦਨਨ੍ਤਰੰ ਏਕੂਨਤਿੰਸਕਾਮਾਵਚਰਜਵਨੇਸੁ ਯੰ ਕਿਞ੍ਚਿ ਯਥਾਰਹੰ ਸਤ੍ਤਕ੍ਖਤ੍ਤੁੰ, ਛਕ੍ਖਤ੍ਤੁੰ, ਮਰਣਕਾਲਾਦੀਸੁ ਪਞ੍ਚਕ੍ਖਤ੍ਤੁਮੇਵ ਵਾ ਜਵਨਕਿਚ੍ਚੰ ਸਾਧਯਮਾਨੰ, ਤਦਨਨ੍ਤਰੰ ਏਕਾਦਸਸੁ ਤਦਾਰਮ੍ਮਣਕਿਚ੍ਚੇਸੁ ਮਹਾਵਿਪਾਕਸਨ੍ਤੀਰਣੇਸੁ ਯਥਾਰਹਮੇਕੰ ਸਕਿੰ, ਦ੍ਵਿਕ੍ਖਤ੍ਤੁੰ ਵਾ ਤਦਾਰਮ੍ਮਣਕਿਚ੍ਚੰ ਸਾਧਯਮਾਨੰ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਿਤ੍ਵਾ ਨਿਰੁਜ੍ਝਤਿ, ਤਦਨਨ੍ਤਰੰ ਭਵਙ੍ਗਸਨ੍ਤਤਿ ਏਵ ਪਵਤ੍ਤਤਿ। ਏਵੰ ਚਕ੍ਖੁਦ੍ਵਾਰੇ ਸਤ੍ਤਕਿਚ੍ਚਾਨਿ ਛਚਤ੍ਤਾਲੀਸ ਚਿਤ੍ਤਾਨਿ ਸਮ੍ਭਵਨ੍ਤਿ।

ਯਦਾ ਪਨ ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨ ਸਦ੍ਦਾਰਮ੍ਮਣਾਦੀਨਿ ਸੋਤਦ੍ਵਾਰਾਦੀਸੁ ਘਟ੍ਟੇਨ੍ਤਿ, ਤਦਾਪਿ ਚਕ੍ਖੁਦ੍ਵਾਰੇ ਵਿਯ ਪਚ੍ਚੇਕਞ੍ਚ ਛਚਤ੍ਤਾਲੀਸੇਵ ਭਵਨ੍ਤਿ। ਕੇਵਲੰ ਹੇਤ੍ਥ ਆਵਜ੍ਜਨਾਨਨ੍ਤਰੰ ਚਕ੍ਖੁਵਿਞ੍ਞਾਣਟ੍ਠਾਨੇ ਸੋਤਵਿਞ੍ਞਾਣਾਦਿਦ੍ਵਯਾਨਿ ਯਥਾਕ੍ਕਮੰ ਸਵਨਾਦਿਕਿਚ੍ਚਾਨਿ ਸਾਧਯਮਾਨਾਨਿ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨ੍ਤੀਤਿ। ਏਵੰ ਪਞ੍ਚਦ੍ਵਾਰੇ ਅਤਿਮਹਨ੍ਤੇ ਪਞ੍ਚਾਰਮ੍ਮਣੇ ਚਤੁਪਞ੍ਞਾਸ ਕਾਮਾਵਚਰਚਿਤ੍ਤਾਨੇਵ ਸਮ੍ਭਵਨ੍ਤਿ। ਕੇਚਿ ਪਨੇਤ੍ਥ ''ਸਸਙ੍ਖਾਰਿਕਜਵਨਾਨਿ ਪਞ੍ਚਦ੍ਵਾਰੇ ਨ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨ੍ਤਿ ਪੁਬ੍ਬਪ੍ਪਯੋਗਾਸਮ੍ਭਵਾ, ਮਨੋਦ੍ਵਾਰੇਯੇਵੇਤਾਨਿ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨ੍ਤੀ''ਤਿ ਵਦਨ੍ਤਿ।

ਮਹਨ੍ਤੇ ਪਨ ਤਦਾਰਮ੍ਮਣਵਜ੍ਜਿਤਾਨਿ। ਵਿਸਯਸ੍ਸ ਜਵਨਸਮਕਾਲਮੇਵ ਅਤੀਤਤ੍ਤਾ ਜਵਨਾਵਸਾਨੇ ਭਵਙ੍ਗੰ ਹੋਤਿ। ਪਰਿਤ੍ਤੇ ਪਨ ਜਵਨਮ੍ਪਿ ਨਤ੍ਥਿ। ਵੋਟ੍ਠਬ੍ਬਨੰ ਹੇਤ੍ਥ ਜਵਨਟ੍ਠਾਨੇ ਠਤ੍ਵਾ ਦ੍ਵਤ੍ਤਿਕ੍ਖਤ੍ਤੁੰ ਪਵਤ੍ਤਿਤ੍ਵਾ ਨਿਰੁਜ੍ਝਤਿ, ਤਤੋ ਪਰੰ ਭਵਙ੍ਗੰ ਹੋਤਿ। ਅਯੰ ਪਨ ਵਾਰੋ ''ਦਿਟ੍ਠੰ ਵਿਯ ਮੇ , ਸੁਤੰ ਵਿਯ ਮੇ''ਤਿਆਦਿਕਥਨਕਾਲੇ ਲਬ੍ਭਤਿ। ਅਤਿਪਰਿਤ੍ਤੇ ਪਨ ਵੋਟ੍ਠਬ੍ਬਨਪ੍ਪਾਦਾ ਅਸਨ੍ਨਹਨਤੋ ਭਵਙ੍ਗਚਲਨਮਤ੍ਤਮੇਵ, ਨ ਆਵਜ੍ਜਨਾਦੀਨਿ। ਆਵਜ੍ਜਨੇਨ ਹਿ ਭਵਙ੍ਗੇ ਆਵਟ੍ਟਿਤੇ ਵੋਟ੍ਠਬ੍ਬਨੰ ਅਪ੍ਪਤ੍ਵਾ ਅਨ੍ਤਰਾ ਚਕ੍ਖੁਵਿਞ੍ਞਾਣਾਨਨ੍ਤਰੰ ਚਿਤ੍ਤੰ ਭਵਙ੍ਗੰ ਓਤਰਿਸ੍ਸਤੀਤਿ ਨੇਤੰ ਠਾਨੰ ਵਿਜ੍ਜਤਿ, ਨਾਪਿ ਅਪ੍ਪਵਤ੍ਤਮਾਨੇ ਵਿਸਯੇ ਪਞ੍ਚਦ੍ਵਾਰਿਕਵੀਥਿਚਿਤ੍ਤਾਨਿ ਪਵਤ੍ਤਨ੍ਤੀਤਿ। ਅਯੰ ਪਞ੍ਚਦ੍ਵਾਰੇ ਵਿਸਯਪ੍ਪਵਤ੍ਤਿਭੇਦੇਨ ਚਿਤ੍ਤੁਪ੍ਪਵਤ੍ਤਿਨਿਯਮੋ।

ਮਨੋਦ੍ਵਾਰੇ ਪਨ ਛਸੁ ਆਰਮ੍ਮਣੇਸੁ ਆਪਾਥਗਤੇਸੁ ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨ ਭਵਙ੍ਗਚਲਨਮਨੋਦ੍ਵਾਰਾਵਜ੍ਜਨਾਨਨ੍ਤਰੰ ਕੁਸਲਾਕੁਸਲਫਲਨਾਵਜ੍ਜਨਕਿਰਿਯਚਿਤ੍ਤੇਸੁ ਪਞ੍ਚਪਞ੍ਞਾਸਜਵਨਕਿਚ੍ਚੇਸੁ ਯੰ ਕਿਞ੍ਚਿ ਕਾਮਾਵਚਰਾਰਮ੍ਮਣਮਾਰਬ੍ਭ ਪਵਤ੍ਤਤਿ, ਤਤੋ ਪਭੁਤਿ ਕਾਮਾਵਚਰਾਰਮ੍ਮਣੇ ਤਦਾਰਮ੍ਮਣੰ ਹੋਤਿ। ਅਪ੍ਪਨਾਜਵਨੇ ਅਯੰ ਪਵਤ੍ਤਿਕ੍ਕਮੋ – ਸਮਥਵਿਪਸ੍ਸਨਾਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨਿਕਾਨੰ ਹਿ ਯਥਾਸਕਵਿਸਯੇ ਉਪ੍ਪਾਦਿਤਪੁਬ੍ਬਭਾਗਭਾਵਨਾਨੰ ''ਇਦਾਨਿ ਅਪ੍ਪਨਾ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਿਸ੍ਸਤੀ''ਤਿ ਭਵਙ੍ਗਚਲਨਾਵਜ੍ਜਨਾਵਸਾਨੇ ਞਾਣਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਕਾਮਾਵਚਰਜਵਨੇਸੁ ਅਞ੍ਞਤਰਸ੍ਮਿੰ ਯਥਾਰਹੰ ਪਰਿਕਮ੍ਮੋਪਚਾਰਾਨੁਲੋਮਗੋਤ੍ਰਭੁਨਾਮੇਨ ਚਤੁਕ੍ਖਤ੍ਤੁੰ, ਤਿਕ੍ਖਤ੍ਤੁਮੇਵ ਵਾ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਿਤ੍ਵਾ ਨਿਰੁਦ੍ਧੇ ਚਤੁਤ੍ਥੰ, ਪਞ੍ਚਮੰ ਵਾ ਮਹਗ੍ਗਤਜਵਨੇਸੁ ਯੰ ਕਿਞ੍ਚਿ ਪਠਮਕਪ੍ਪਨਾਭਿਞ੍ਞਾਭੂਤੰ ਏਕਵਾਰਮੇਵ, ਝਾਨਸਮਾਪਤ੍ਤਿਭੂਤੰ ਅਨਨ੍ਤਵਾਰਮ੍ਪਿ ਜਵਤਿ। ਲੋਕੁਤ੍ਤਰਜਵਨੇਸੁ ਪਨ ਕੁਸਲਾਨਿ ਏਕਸਨ੍ਤਾਨੇ ਏਕਵਾਰਮੇਵ ਜਵਨ੍ਤਿ, ਤਦਨਨ੍ਤਰੰ ਯਥਾਸਕੰ ਫਲਚਿਤ੍ਤਞ੍ਚ ਦ੍ਵਤ੍ਤਿਵਾਰੰ, ਫਲਸਮਾਪਤ੍ਤਿਵੀਥਿਯੰ ਫਲਮੇਵ ਅਨਨ੍ਤਵਾਰਮ੍ਪਿ ਜਵਤਿ, ਨਿਰੋਧਸਮਾਪਤ੍ਤਿਯੰ ਪਨ

ਅਨੁਪੁਬ੍ਬਨਿਰੋਧਵਸੇਨ ਪਠਮਜ੍ਝਾਨਤੋ ਯਾਵਾਕਿਞ੍ਚਞ੍ਞਾਯਤਨਾ ਯਥਾਕ੍ਕਮਂ ਆਵਜ੍ਜਨਪਰਿਕਮ੍ਮਾਦਿਵਸੇਨੇਵ ਸਮਾਪਜ੍ਜਿਤ੍ਵਾ ਵੁਟ੍ਠਿਤਸ੍ਸ ਗੋਤ੍ਰਭੁਤੋ ਅਨਨ੍ਤਰਂ ਚਤੁਤ੍ਥਾਰੁਪ੍ਪਜਵਨੇ ਦ੍ਵਿਕ੍ਖਤ੍ਤੁਂ ਜਵਿਤ੍ਵਾ ਨਿਰੁਦ੍ਧੇ ਯਥਾਪਰਿਚ੍ਛਿਨ੍ਨਕਾਲਞ੍ਚ ਚਿਤ੍ਤਂ ਨ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ, ਵੁਟ੍ਠਾਨਕਾਲੇ ਚ ਆਵਜ੍ਜਨਪਰਿਕਮ੍ਮਚਿਤ੍ਤਨਿਯਾਮੇਨ ਅਨਾਗਾਮਿਫਲਂ, ਅਰਹਤ੍ਤਫਲਂ ਵਾ ਯਥਾਰਹਮੇਕਵਾਰਮੇਵ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ। ਤਤ੍ਥ ਚ ਕੁਸਲਗੋਤ੍ਰਭੁਤੋ ਅਨਨ੍ਤਰਂ ਕੁਸਲਞ੍ਚੇਵ ਆਦਿਤੋ ਫਲਤ੍ਤਯਞ੍ਚ ਅਪ੍ਪੇਤਿ, ਕਿਰਿਯਾਗੋਤ੍ਰਭੁਤੋ ਕਿਰਿਯਂ, ਅਰਹਤ੍ਤਫਲਞ੍ਚ। ਤਤ੍ਥਾਪਿ ਸੋਮਨਸ੍ਸਸਹਗਤਤੋ ਸੋਮਨਸ੍ਸਸਹਗਤਮੇਵ, ਉਪੇਕ੍ਖਾਸਹਗਤਤੋ ਚ ਉਪੇਕ੍ਖਾਸਹਗਤਮੇਵ ਅਪ੍ਪੇਤਿ। ਅਸੇਖਾਨਮੇਵ ਚੇਤ੍ਥ ਅਰਹਤ੍ਤਫਲਕਿਰਿਯਾਜਵਨਾਨਿ, ਯਥਾਸਕਂ ਸੇਖਾਨਮੇਵ ਸੇਸਲੋਕੁਤ੍ਤਰਾਨਿ, ਸੇਖਪੁਥੁਜ੍ਜਨਾਨਮੇਵ ਕੁਸਲਾਕੁਸਲਾਨਿ, ਤਿਹੇਤੁਕਾਨਮੇਵ ਅਪ੍ਪਨਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਅਯਂ ਜਵਨਨਿਯਮੋ।

ਅਪ੍ਪਨਾਜਵਨਤੋ ਪਰਂ ਪਨ ਤਦਾਰਮ੍ਮਣਂ ਨਤ੍ਥਿ। ਜਵਨਾਰਮ੍ਮਣੇਸੁ ਹਿ ਕਾਮਾਵਚਰਭੂਤੇਸ੍ਵੇਵ ਕਾਮਾਵਚਰਪਟਿਸਨ੍ਧਿਕਾਨਮੇਵ ਅਤਿਮਹਨ੍ਤੇ, ਵਿਭੂਤੇ ਚ ਵਿਸਯੇ ਤਦਾਰਮ੍ਮਣਮੁਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ। ਅਤਿਇਟ੍ਠੇ ਪਨਾਰਮ੍ਮਣੇ ਸਨ੍ਤੀਰਣਕਿਰਿਯਾਜਵਨਤਦਾਰਮ੍ਮਣਾਨਿ ਸੋਮਨਸ੍ਸਸਹਗਤਾਨਿ, ਇਟ੍ਠਮਜ੍ਝਤ੍ਤੇ, ਅਨਿਟ੍ਠੇ ਚ ਉਪੇਕ੍ਖਾਸਹਗਤਾਨਿ ਹੋਨ੍ਤਿ। ਯਦਾ ਪਨ ਦੋਮਨਸ੍ਸਾਨਨ੍ਤਰਂ ਸੋਮਨਸ੍ਸਸ੍ਸ **ਪਟ੍ਠਾਨੇ** ਪਟਿਕ੍ਖਿਤ੍ਤਤ੍ਤਾ ਸੋਮਨਸ੍ਸਪਟਿਸਨ੍ਧਿਕਸ੍ਸ ਅਤਿਇਟ੍ਠਾਦੀਸੁ ਪਟਿਘੇ ਜਵਿਤੇ ਤਦਾਰਮ੍ਮਣਭਵਙ੍ਗਾਨਿ ਨ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨ੍ਤਿ, ਤਦਾ ਅਞ੍ਞਂ ਪਰਿਚਿਤਪੁਬ੍ਬਂ ਪਰਿਤ੍ਤਾਰਮ੍ਮਣਮਾਰਬ੍ਭ ਅਨਾਵਜ੍ਜਨਮ੍ਪਿ ਨਿਰੋਧਤੋ ਵੁਟ੍ਠਹਨ੍ਤਸ੍ਸ ਸਾਮਞ੍ਞਫਲਂ ਵਿਯ ਅਨ੍ਤਰਾ ਉਪੇਕ੍ਖਾਸਹਗਤਸਨ੍ਤੀਰਣਂ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ, ਤਮਨਨ੍ਤਰਿਤ੍ਵਾ ਭਵਙ੍ਗਂ ਹੋਤੀਤਿ ਅਯਂ ਤਦਾਰਮ੍ਮਣਨਿਯਮੋ।

ਏਵਂ ਪਨ ਭਵਙ੍ਗਾਨਨ੍ਤਰਂ ਛਦ੍ਵਾਰੇ ਆਵਜ੍ਜਨਾਦੀਨਿ ਵੀਥਿਚਿਤ੍ਤਾਨਿ। ਇਤਿ ਯਾਵਤਾਯੁਕਂ ਇਮਿਨਾਵ ਕਮੇਨ ਚਿਤ੍ਤਨਿਯਾਮਤੋ ਵਿਞ੍ਞਾਣਾਨਿ ਪਵਤ੍ਤਨ੍ਤਿ। ਵੀਥਿਚਿਤ੍ਤਾਨਨ੍ਤਰਂ, ਪਨ ਭਵਙ੍ਗਾਨਨ੍ਤਰਂ ਵਾ ਸਬ੍ਬਪਚ੍ਛਿਮਂ ਤਂ ਏਕੂਨਵੀਸਤਿਵਿਧਂ ਭਵਙ੍ਗਮੇਵ ਤਸ੍ਮਿਞ੍ਞੇਵਾਰਮ੍ਮਣੇ ਚੁਤਿਕਿਚ੍ਚਞ੍ਚ ਸਾਧਯਮਾਨਂ ਪਵਤ੍ਤਤਿ, ਤਸ੍ਮਿਂ ਨਿਰੁਦ੍ਧੇ ਸਤ੍ਤੋ ਚੁਤੋ ਨਾਮ ਹੋਤਿ। ਤਤੋਪਿ ਚੁਤਿਤੋ ਪੁਨ ਪਟਿਸਨ੍ਧਿਭਵਙ੍ਗਵੀਥਿਚੁਤਿਯੋਤਿ ਏਵਂ ਪੁਨਪ੍ਪੁਨਂ ਚਿਤ੍ਤਸਨ੍ਤਾਨਂ ਯਨ੍ਤਯੁਤ੍ਤਗੋਣੋ ਵਿਯ ਭਵਾਦੀਸੁ ਯਾਵਾਨੁਪਾਦਾਯ ਆਸਵੇਹਿ ਨ ਵਿਮੁਚ੍ਚਤਿ, ਤਾਵਾਵਿਚ੍ਛਿਨ੍ਨਂ ਪਵਤ੍ਤਤਿ ਏਵ। ਏਵਂ ਪਵਤ੍ਤਮਾਨੇ ਚ ਚਿਤ੍ਤਸਨ੍ਤਾਨੇ ‘‘ਤ੍ਵਂ ਭਵਙ੍ਗਂ ਨਾਮ ਹੋਤਿ, ਤ੍ਵਂ ਤਦਨਨ੍ਤਰਂ ਆਵਜ੍ਜਨਂ…ਪੇ॰… ਤ੍ਵਂ ਤਦਨਨ੍ਤਰਂ ਤਦਾਰਮ੍ਮਣਂ ਨਾਮ ਹੋਤਿ, ਤ੍ਵਂ ਪਨ ਭਵਙ੍ਗ’’ਨ੍ਤਿਆਦਿਨਾ ਨਿਯਾਮਕੋ ਕਤ੍ਤਾ ਨਾਮ ਨਤ੍ਥਿ, ਚਿਤ੍ਤਨਿਯਾਮੇਨੇਵੇਤਂ ਪਵਤ੍ਤਤਿ।

ਪਞ੍ਚਵਿਧੋ ਹਿ ਨਿਯਾਮੋ – ਬੀਜਨਿਯਾਮੋ ਉਤੁਨਿਯਾਮੋ ਕਮ੍ਮਨਿਯਾਮੋ ਧਮ੍ਮਨਿਯਾਮੋ ਚਿਤ੍ਤਨਿਯਾਮੋਤਿ, ਤਤ੍ਥ ਅਙ੍ਕੁਰਪਣ੍ਣਦਣ੍ਡਪੁਪ੍ਫਫਲਾਦਿਕ੍ਕਮੇਨ ਤੇਸਂ ਤੇਸਂ ਬੀਜਾਨਂ ਅਞ੍ਞੋਞ੍ਞਵਿਸਦਿਸਰੁਕ੍ਖਤਿਣਗਚ੍ਛਲਤਾਦਿਸਨ੍ਤਾਨੇ ਅਤ੍ਤਨਾ ਸਦਿਸਫਲਦਾਨਂ **ਬੀਜਨਿਯਾਮੋ** ਨਾਮ। ਤਸ੍ਮਿਂ ਤਸ੍ਮਿਂ ਸਮਯੇ ਤੇਸਂ ਤੇਸਂ ਰੁਕ੍ਖਾਨਂ ਏਕਪ੍ਪਹਾਰੇਨ ਪੁਪ੍ਫਫਲਪਲ੍ਲਵਾਨਂ ਗਹਣਂ **ਉਤੁਨਿਯਾਮੋ** ਨਾਮ। ਤਸ੍ਸ ਤਸ੍ਸ ਵਾ ਕੁਸਲਾਕੁਸਲਕਮ੍ਮਸ੍ਸ ਤਂਤਂਸਦਿਸਾਸਦਿਸਰੂਪਾਰੂਪਵਿਪਾਕਦਾਨਂ, ਕਮ੍ਮਸਰਿਕ੍ਖਕਵਿਪਾਕਦਾਨਞ੍ਚ **ਕਮ੍ਮਨਿਯਾਮੋ** ਨਾਮ। ਬੋਧਿਸਤ੍ਤਾਨਂ ਪਟਿਸਨ੍ਧਿਗ੍ਗਹਣੇ, ਮਾਤੁਕੁਚ੍ਛਿਤੋ ਅਭਿਨਿਕ੍ਖਮਨੇ, ਅਭਿਸਮ੍ਬੋਧਿਧਮ੍ਮਚਕ੍ਕਪ੍ਪਵਤ੍ਤਨਾਦੀਸੁ ਚ ਦ੍ਵਤ੍ਤਿਂਸ ਪੁਬ੍ਬਨਿਮਿਤ੍ਤਾਨਿ **ਧਮ੍ਮਨਿਯਾਮੋ** ਨਾਮ। ਯਥਾਵੁਤ੍ਤੇਨ ਭਵਙ੍ਗਾਵਜ੍ਜਨਾਦਿਕਿਚ੍ਚਕ੍ਕਮੇਨੇਵ ਚਿਤ੍ਤੁਪ੍ਪਵਤ੍ਤਿ **ਚਿਤ੍ਤਨਿਯਾਮੋ** ਨਾਮ। ਇਮਿਨਾ ਪਨ ਚਿਤ੍ਤਨਿਯਾਮੇਨ ਯਥਾਕ੍ਕਮਂ ਕਿਚ੍ਚਵਨ੍ਤੇਸੁ ਚੇਤੇਸੁ ਚਿਤ੍ਤੇਸੁ ਦ੍ਵਿਪਞ੍ਚਵਿਞ੍ਞਾਣਮਨੋਧਾਤੁਜਵਨਾਨਿ ਯਥਾਸਮ੍ਭਵਂ ਏਕਕਿਚ੍ਚਟ੍ਠਾਨਾਨਿ, ਸੇਸਾਨਿ ਪਨ ਦ੍ਵਿਤਿਚਤੁਪਞ੍ਚਕਿਚ੍ਚਟ੍ਠਾਨਾਨਿ, ਤਾਨਿ ਚ ਪੁਬ੍ਬੇ ਵੁਤ੍ਤਾਨਿ, ਸੁਵਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਾਨਿ ਚ। ਏਵਂ ਏਕਦ੍ਵਾਰਿਕਾਦੀਨਿ ਚ। ਯਥਾ ਚ ਚਿਤ੍ਤਾਨਂ, ਏਵਂ ਤਂਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਚੇਤਸਿਕਾਨਮ੍ਪਿ ਕਿਚ੍ਚਦ੍ਵਾਰਵਸੇਨ ਸਙ੍ਗਹੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ। ਅਯਂ ਪਨ ਵਿਸੇਸੋ – ਕਿਚ੍ਚਤੋ ਹਿ ਸਬ੍ਬਤ੍ਥਕਾ ਤਾਵ ਸਤ੍ਤ ਚਿਤ੍ਤਂ ਵਿਯ ਚੁਦ੍ਦਸ ਕਿਚ੍ਚਾਨਿ ਕਰੋਨ੍ਤਿ। ਵਿਤਕ੍ਕਵਿਚਾਰਾਧਿਮੋਕ੍ਖਾ ਪਨ ਤਯੋ ਦਸ੍ਸਨਾਦਿਪਞ੍ਚਕਿਚ੍ਚਾਨਿ ਵਜ੍ਜੇਤ੍ਵਾ ਨਵ, ਵੀਰਿਯਂ ਤਤੋ ਸਮ੍ਪਟਿਚ੍ਛਨਸਨ੍ਤੀਰਣਾਨਿ ਵਜ੍ਜੇਤ੍ਵਾ ਸਤ੍ਤ, ਪੀਤਿ ਵੋਟ੍ਠਬ੍ਬਨਾਵਜ੍ਜਨਾਨਿਪਿ ਵਜ੍ਜੇਤ੍ਵਾ ਸਨ੍ਤੀਰਣੇਨ ਸਦ੍ਧਿਂ ਛ, ਵਿਰਤਿਅਪ੍ਪਮਞ੍ਞਾਵਜ੍ਜਿਤਾ ਪਨ ਵੀਸਤਿ ਕੁਸਲਾਬ੍ਯਾਕਤਾ ਚੇਵ ਛਨ੍ਦੋ ਚ ਸਨ੍ਤੀਰਣਮ੍ਪਿ ਵਜ੍ਜੇਤ੍ਵਾ ਪਞ੍ਚ, ਤਤੋ ਅਪ੍ਪਮਞ੍ਞਾ ਤਦਾਰਮ੍ਮਣਮ੍ਪਿ ਵਜ੍ਜੇਤ੍ਵਾ ਚਤ੍ਤਾਰਿ, ਵਿਰਤਿਯੋ ਪਨ ਕੁਸਲਾ ਜਵਨਕਿਚ੍ਚਮੇਵ ਕਰੋਨ੍ਤਿ। ਦ੍ਵਾਰਤੋ ਚ ਵਿਰਤਿਯੋ ਮਨੋਦ੍ਵਾਰਿਕਾ ਏਵ, ਤਥਾ ਕਰੁਣਾਮੁਦਿਤਾ, ਦ੍ਵਾਰਵਿਨਿਮੁਤ੍ਤਾ ਚ ਪਨ ਹੋਨ੍ਤਿ। ਮਨੋਦ੍ਵਾਰੇ ਏਵ ਹਿ ਦੁਚ੍ਚਰਿਤਵਿਰਮਣਂ ਸਤ੍ਤਪਞ੍ਞਤ੍ਤਿਗ੍ਗਹਣਞ੍ਚ ਹੋਤਿ। ਅਕੁਸਲਾ ਪਨ ਛਦ੍ਵਾਰਿਕਾ, ਤਤ੍ਥਾਪਿ ਮਾਨਇਸ੍ਸਾਮਚ੍ਛਰਿਯਕੁਕ੍ਕੁਚ੍ਚਾਨਿ ਮਨੋਦ੍ਵਾਰਿਕਾਨੇਵਾਤਿ ਕੇਚਿ। ਅਵਸੇਸਾ ਛਦ੍ਵਾਰਿਕਾ ਚੇਵ ਦ੍ਵਾਰਵਿਨਿਮੁਤ੍ਤਾ ਚ। ਸੇਸਂ ਚਿਤ੍ਤਸਦਿਸਮੇਵ। ਆਰਮ੍ਮਣਸਙ੍ਗਹੋ ਪਨ ਨੇਸਂ ਪਰਿਤ੍ਤਾਰਮ੍ਮਣਤ੍ਤਿਕੇ ਆਵਿ ਭਵਿਸ੍ਸਤੀਤਿ। ਅਯਂ ਪਕਿਣ੍ਣਕਕਥਾ।

ਚਿਤ੍ਤੁਪ੍ਪਾਦਕਣ੍ਡਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

ਅਬ੍ਯਾਕਤਪਦਂ ਪਨ ਨੇਵ ਤਾਵ ਨਿਟ੍ਠਿਤਂ। ਅਬ੍ਯਾਕਤੇਸੁ ਹਿ ਵਿਪਾਕਾਬ੍ਯਾਕਤਂ, ਕਿਰਿਯਾਬ੍ਯਾਕਤਞ੍ਚ ਵਿਭਤ੍ਤਂ, ਰੂਪਾਬ੍ਯਾਕਤਂ, ਪਨ ਨਿਬ੍ਬਾਨਾਬ੍ਯਾਕਤਞ੍ਚ ਅਵਸਿਟ੍ਠਂ। ਤਤ੍ਥ ਰੂਪਾਬ੍ਯਾਕਤਂ ਤਾਵ ਭੂਮਿਤੋ ਕਾਮਾਵਚਰਮੇਵ, ਨ ਭਿਨ੍ਨਂ, ਤਥਾ ਸਮ੍ਪਯੋਗਤੋਪਿ ਅਸਮ੍ਭਵੋ ਏਵ। ਸਾਰਮ੍ਮਣਧਮ੍ਮਾਨਮੇਵ, ਹਿ ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਸਮ੍ਪਯੋਗੋ, ਨ ਇਤਰੇਸਨ੍ਤਿ। ਧਮ੍ਮੁਦ੍ਦੇਸਤੋ ਪਨੇਤਂ ਅਟ੍ਠਵੀਸਤਿਵਿਧਂ ਹੋਤਿ। ਸੇਯ੍ਯਥਿਦਂ – ਪਥਵੀਧਾਤੁ ਆਪੋਧਾਤੁ ਤੇਜੋਧਾਤੁ ਵਾਯੋਧਾਤੁ ਚਕ੍ਖੁ ਸੋਤਂ ਘਾਨਂ ਜਿਵ੍ਹਾ ਕਾਯੋ ਰੂਪਂ ਸਦ੍ਦੋ ਗਨ੍ਧੋ ਰਸੋ ਇਤ੍ਥਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ ਪੁਰਿਸਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ ਜੀਵਿਤਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ ਹਦਯਵਤ੍ਥੁ ਕਾਯਵਿਞ੍ਞਤ੍ਤਿ ਵਚੀਵਿਞ੍ਞਤ੍ਤਿ ਆਕਾਸੋ ਰੂਪਸ੍ਸ ਲਹੁਤਾ ਮੁਦੁਤਾ ਕਮ੍ਮਞ੍ਞਤਾ ਰੂਪਸ੍ਸ ਉਪਚਯੋ ਸਨ੍ਤਤਿ ਜਰਤਾ ਅਨਿਚ੍ਚਤਾ ਕਬਲ਼ੀਕਾਰੋ ਆਹਾਰੋਤਿ। ਪਦਭਾਜਨੀਯੇ ਪਨੇਤ੍ਥ ਕਿਞ੍ਚਾਪਿ ਹਦਯਵਤ੍ਥੁ ਨ ਆਗਤਂ, ਉਪਰਿ ਪਨ ਪਟ੍ਠਾਨਪਾਲ਼ਿਯਂ ‘‘ਯਂ ਰੂਪਂ ਨਿਸ੍ਸਾਯ ਮਨੋਧਾਤੁ ਚ ਮਨੋਵਿਞ੍ਞਾਣਧਾਤੁ ਚ ਵਤ੍ਤਨ੍ਤੀ’’ਤਿਆਦਿਨਾ (ਪਟ੍ਠਾ॰ ੧.੧.੮) ਸਰੂਪੇਨੇਵ ਆਗਮਿਸ੍ਸਤੀਤਿ ਤਂ ਇਧ ਗਹਿਤਂ। ਕੇਚਿ ਪਨ ਮਿਦ੍ਧਰੂਪਂ ਬਲਰੂਪਂ ਸਮ੍ਭਵਰੂਪਂ ਜਾਤਿਰੂਪਂ ਰੋਗਰੂਪਨ੍ਤਿ ਇਮਾਨਿਪਿ ਪਞ੍ਚ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ‘‘ਤੇਤ੍ਤਿਂਸ ਰੂਪਾਨਿ ਹੋਨ੍ਤੀ’’ਤਿ ਵਦਨ੍ਤਿ, ਤੇ ਤੇਸਂ ਅਭਾਵਂ, ਅਨ੍ਤੋਗਧਭਾਵਞ੍ਚ ਵਤ੍ਵਾ ਪਟਿਕ੍ਖਿਪਿਤਬ੍ਬਾ। ਇਮੇਸੁ ਹਿ ਮਿਦ੍ਧਂ ਰੂਪਮੇਵ ਨ ਹੋਤਿ ਅਰੂਪਧਮ੍ਮਤ੍ਤਾ ਨੀਵਰਣਾਨਂ। ਮਿਦ੍ਧੇਨੇਵ ਹਿ ਪਚਲਾਯਿਕਾਕਾਰੇਨ ਰੂਪਪ੍ਪਵਤ੍ਤਿ ਹੋਤਿ, ਬਲਰੂਪਂ ਪਨ ਵਾਯੋਧਾਤੁਯਾ ਅਨ੍ਤੋਗਧਂ ਤਂਸਭਾਵਤ੍ਤਾ, ਸਮ੍ਭਵਰੂਪਂ ਆਪੋਧਾਤੁਯਾ, ਜਾਤਿਰੂਪਂ ਉਪਚਯਸਨ੍ਤਤੀਸੁ, ਰੋਗਰੂਪਞ੍ਚ ਜਰਤਾਅਨਿਚ੍ਚਤਾਸੁ ਪਵਿਸਤਿ ਸਪ੍ਪਚ੍ਚਯਸਮੁਟ੍ਠਿਤਰੂਪਵਿਕਾਰਭੇਦੇਸੁ ਰੋਗਬ੍ਯਪਦੇਸਤੋਤਿ ਸਬ੍ਬਂ ਰੂਪਂ ਅਟ੍ਠਵੀਸਤਿਵਿਧਮੇਵ ਹੋਤਿ। ਅਯਂ ਧਮ੍ਮੁਦ੍ਦੇਸਤੋ ਵਿਨਿਚ੍ਛਯੋ।

ਲਕ੍ਖਣਾਦਿਤੋ ਪਨੇਤ੍ਥ ਕਕ੍ਖਲ਼ਤ੍ਤਲਕ੍ਖਣਾ **ਪਥਵੀਧਾਤੁ,** ਪਤਿਟ੍ਠਾਨਰਸਾ, ਸਮ੍ਪਟਿਚ੍ਛਨਪਚ੍ਚੁਪਟ੍ਠਾਨਾ। ਪਗ੍ਘਰਣਲਕ੍ਖਣਾ **ਆਪੋਧਾਤੁ,** ਬ੍ਰੂਹਨਰਸਾ, ਸਙ੍ਗਹਪਚ੍ਚੁਪਟ੍ਠਾਨਾ। ਉਣ੍ਹਤ੍ਤਲਕ੍ਖਣਾ **ਤੇਜੋਧਾਤੁ,** ਪਰਿਪਾਚਨਰਸਾ, ਮਦ੍ਦਵਾਨੁਪ੍ਪਦਾਨਪਚ੍ਚੁਪਟ੍ਠਾਨਾ। ਵਿਤ੍ਥਮ੍ਭਨਲਕ੍ਖਣਾ **ਵਾਯੋਧਾਤੁ,** ਸਮੁਦੀਰਣਰਸਾ,

ਅਭਿਨੀਹਾਰਪਚ੍ਚੁਪਟ੍ਠਾਨਾ। ਚਤਸ੍ਸੋਪਿ ਚੇਤਾ ਸੇਸਭੂਤਤ੍ਤਯਪਦਟ੍ਠਾਨਾ। ਰੂਪਾਭਿਘਾਤਾਰਹਭੂਤਪ੍ਪਸਾਦਲਕ੍ਖਣੰ, ਦਟ੍ਠੁਕਾਮਤਾਨਿਦਾਨਕਮ੍ਮਸਮੁਟ੍ਠਾਨਭੂਤਪ੍ਪਸਾਦਲਕ੍ਖਣੰ ਵਾ **ਚਕ੍ਖੁ,** ਰੂਪੇਸੁ ਆਵਿਞ੍ਛਨਰਸੰ, ਚਕ੍ਖੁਵਿਞ੍ਞਾਣਸ੍ਸ ਆਧਾਰਭਾਵਪਚ੍ਚੁਪਟ੍ਠਾਨੰ, ਦਟ੍ਠੁਕਾਮਤਾਨਿਦਾਨਕਮ੍ਮਜਭੂਤਪਦਟ੍ਠਾਨੰ। ਇਦੰ ਪਨ ਯਦੇਤੰ ਅਕ੍ਖਿਕੂਪਕੇ ਪਤਿਟ੍ਠਿਤੰ ਨਹਾਰੁਸੁਤ੍ਤਕੇਨ ਮਤ੍ਥਲੁਙ੍ਗੇਨ ਆਬਦ੍ਧਮੰਸਪਿਣ੍ਡੰ, ਯਤ੍ਥ ਸੇਤਮ੍ਪਿ ਅਤ੍ਥਿ ਕਣ੍ਹਮ੍ਪਿ ਲੋਹਿਤਮ੍ਪਿ ਚਤ੍ਤਾਰਿਪਿ ਮਹਾਭੂਤਾਨਿ, ਯਞ੍ਞ ਸੇਮ੍ਹੁਸ੍ਸਦਤ੍ਤਾ ਸੇਤੰ, ਪਿਤ੍ਤੁਸ੍ਸਦਤ੍ਤਾ ਕਣ੍ਹੰ, ਰੁਹਿਰੁਸ੍ਸਦਤ੍ਤਾ ਲੋਹਿਤਕੰ, ਪਥਵੁਸ੍ਸਦਤ੍ਤਾ ਪਤ੍ਥਿਣ੍ਣੰ ਹੋਤਿ, ਆਪੁਸ੍ਸਦਤ੍ਤਾ ਪਗ੍ਘਰਤਿ, ਤੇਜੁਸ੍ਸਦਤ੍ਤਾ ਪਰਿਦਯ੍ਹਤਿ, ਵਾਯੁਸ੍ਸਦਤ੍ਤਾ ਪਰਿਬ੍ਭਮਤਿ, ਯਞ੍ਞ ਲੋਕੇ ਨੀਲਪਖੁਮਸਮਾਕਿਣ੍ਣੰ ਕਣ੍ਹਸੁਕ੍ਕਮਣ੍ਡਲਵਿਚਿਤ੍ਤੰ ਨੀਲੁਪ੍ਪਲਦਲਸਨ੍ਨਿਭੰ ਦੀਘੰ ਪੁਥੁਲੰ ਚਕ੍ਖੂਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ, ਤਸ੍ਸ ਸਸਮ੍ਭਾਰਚਕ੍ਖੁਨੋ ਸੇਤਮਣ੍ਡਲਪਰਿਕ੍ਖਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਕਣ੍ਹਮਣ੍ਡਲਸ੍ਸ ਮਜ੍ਝੇ ਅਭਿਮੁਖੇ ਠਿਤਾਨੰ ਸਰੀਰਸਣ੍ਠਾਨੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿਦੇਸੇ ਸਤ੍ਤਸੁ ਪਿਚੁਪਟਲੇਸੁ ਆਸਿਤ੍ਤਤੇਲੰ ਪਿਚੁਪਟਲਾਨਿ ਵਿਯ ਸਤ੍ਤ ਅਕ੍ਖਿਪਟਲਾਨਿ ਬ੍ਯਾਪੇਤ੍ਵਾ ਧਾਰਣਨਹਾਪਨਮਣ੍ਡਨਬੀਜਨਕਿਚ੍ਚਾਹਿ ਚਤੂਹਿ ਧਾਤੀਹਿ ਖਤ੍ਤਿਯਕੁਮਾਰੋ ਵਿਯ ਸਨ੍ਧਾਰਣਾਬਨ੍ਧਨਪਰਿਪਾਚਨਸਮੁਦੀਰਣਕਿਚ੍ਚਾਹਿ ਚਤੂਹਿ ਧਾਤੂਹਿ ਕਤੂਪਕਾਰੰ ਆਯੁਨਾ ਅਨੁਪਾਲਿਯਮਾਨੰ ਵਣ੍ਣਗਨ੍ਧਰਸਾਦੀਹਿ ਪਰਿਵੁਤੰ ਉਤੁਚਿਤ੍ਤਾਹਾਰੇਹਿ ਉਪਤ੍ਥਮ੍ਭਿਯਮਾਨੰ ਪਮਾਣਤੋ ਊਕਾਸਿਰਮਤ੍ਤੰ ਚਕ੍ਖੁਵਿਞ੍ਞਾਣਾਦੀਨੰ ਯਥਾਰਹੰ ਵਤ੍ਥੁਦ੍ਵਾਰਭਾਵੰ ਸਾਧਯਮਾਨੰ ਤਿਟ੍ਠਤਿ। ਵੁਤ੍ਤਮ੍ਪਿ ਚੇਤੰ ਧਮ੍ਮਸੇਨਾਪਤਿਨਾ –

> ''ਯੇਨ ਚਕ੍ਖੁਪਸਾਦੇਨ, ਰੂਪਾਨਿ ਮਨੁਪਸ੍ਸਤਿ।
> ਪਰਿਤ੍ਤੰ ਸੁਖੁਮੰ ਏਤੰ, ਊਕਾਸਿਰਸਮੂਪਮ''ਨ੍ਤਿ॥

ਸਦ੍ਦਾਭਿਘਾਤਾਰਹਭੂਤਪ੍ਪਸਾਦਲਕ੍ਖਣੰ, ਸੋਤੁਕਾਮਤਾਨਿਦਾਨਕਮ੍ਮਸਮੁਟ੍ਠਾਨਭੂਤਪ੍ਪਸਾਦਲਕ੍ਖਣੰ ਵਾ **ਸੋਤੰ,** ਸਦ੍ਦੇਸੁ ਆਵਿਞ੍ਛਨਰਸੰ, ਸੋਤਵਿਞ੍ਞਾਣਸ੍ਸ ਆਧਾਰਭਾਵਪਚ੍ਚੁਪਟ੍ਠਾਨੰ, ਸੋਤੁਕਾਮਤਾਨਿਦਾਨਕਮ੍ਮਜਭੂਤਪਦਟ੍ਠਾਨੰ । ਇਦੰ ਪਨ ਸਸਮ੍ਭਾਰਸੋਤਬਿਲਸ੍ਸ ਅਨ੍ਤੋ ਤਨੁਤਮ੍ਬਲੋਮਾਚਿਤੇ ਅਙ੍ਗੁਲਿਵੇਧਕਸਣ੍ਠਾਨੇ ਪਦੇਸੇ ਵੁਤ੍ਤਪ੍ਪਕਾਰਾਹਿ ਧਾਤੁਆਦੀਹਿ ਕਤੂਪਕਾਰਾਨੁਪਾਲਨਪਰਿਵਾਰੋਪਤ੍ਥਮ੍ਭੰ ਸੋਤਵਿਞ੍ਞਾਣਾਦੀਨੰ ਯਥਾਰਹੰ ਵਤ੍ਥੁਦ੍ਵਾਰਭਾਵੰ ਸਾਧਯਮਾਨੰ ਤਿਟ੍ਠਤਿ।

ਗਨ੍ਧਾਭਿਘਾਤਾਰਹਭੂਤਪ੍ਪਸਾਦਲਕ੍ਖਣੰ, ਘਾਯਿਤੁਕਾਮਤਾਨਿਦਾਨਕਮ੍ਮਸਮੁਟ੍ਠਾਨਭੂਤਪ੍ਪਸਾਦਲਕ੍ਖਣੰ ਵਾ **ਘਾਨੰ,** ਗਨ੍ਧੇਸੁ ਆਵਿਞ੍ਛਨਰਸੰ, ਘਾਨਵਿਞ੍ਞਾਣਸ੍ਸ ਆਧਾਰਭਾਵਪਚ੍ਚੁਪਟ੍ਠਾਨੰ, ਘਾਯਿਤੁਕਾਮਤਾਨਿਦਾਨਕਮ੍ਮਜਭੂਤਪਦਟ੍ਠਾਨੰ । ਇਦਞ੍ਚ ਸਸਮ੍ਭਾਰਘਾਨਬਿਲਸ੍ਸ ਅਨ੍ਤੋ ਅਜਪਦਸਣ੍ਠਾਨੇ ਪਦੇਸੇ ਵੁਤ੍ਤਪ੍ਪਕਾਰੋਪਕਾਰਾਨੁਪਾਲਨਪਰਿਵਾਰੋਪਤ੍ਥਮ੍ਭੰ ਘਾਨਵਿਞ੍ਞਾਣਾਦੀਨੰ ਯਥਾਰਹੰ ਵਤ੍ਥੁਦ੍ਵਾਰਭਾਵੰ ਸਾਧਯਮਾਨੰ ਤਿਟ੍ਠਤਿ।

ਰਸਾਭਿਘਾਤਾਰਹਭੂਤਪ੍ਪਸਾਦਲਕ੍ਖਣਾ, ਸਾਯਿਤੁਕਾਮਤਾਨਿਦਾਨਕਮ੍ਮਸਮੁਟ੍ਠਾਨਭੂਤਪ੍ਪਸਾਦਲਕ੍ਖਣਾ ਵਾ **ਜਿਵ੍ਹਾ,** ਰਸੇਸੁ ਆਵਿਞ੍ਛਨਰਸਾ, ਜਿਵ੍ਹਾਵਿਞ੍ਞਾਣਸ੍ਸ ਆਧਾਰਭਾਵਪਚ੍ਚੁਪਟ੍ਠਾਨਾ, ਸਾਯਿਤੁਕਾਮਤਾਨਿਦਾਨਕਮ੍ਮਜਭੂਤਪਦਟ੍ਠਾਨਾ। ਏਸਾ ਚ ਸਸਮ੍ਭਾਰਜਿਵ੍ਹਾਮਜ੍ਝਸ੍ਸ ਉਪਰਿ ਉਪ੍ਪਲਦਲਗ੍ਗਸਣ੍ਠਾਨੇ ਪਦੇਸੇ ਵੁਤ੍ਤਪ੍ਪਕਾਰੋਪਕਾਰਾਨੁਪਾਲਨਪਰਿਵਾਰੋਪਤ੍ਥਮ੍ਭਾ ਜਿਵ੍ਹਾਵਿਞ੍ਞਾਣਾਦੀਨੰ ਯਥਾਰਹੰ ਵਤ੍ਥੁਦ੍ਵਾਰਭਾਵੰ ਸਾਧਯਮਾਨਾ ਤਿਟ੍ਠਤਿ।

ਫੋਟ੍ਠਬ੍ਬਾਭਿਘਾਤਾਰਹਭੂਤਪ੍ਪਸਾਦਲਕ੍ਖਣੋ, ਫੁਸਿਤੁਕਾਮਤਾਨਿਦਾਨਕਮ੍ਮਸਮੁਟ੍ਠਾਨਭੂਤਪ੍ਪਸਾਦਲਕ੍ਖਣੋ ਵਾ **ਕਾਯੋ,** ਫੋਟ੍ਠਬ੍ਬੇਸੁ ਆਵਿਞ੍ਛਨਰਸੋ, ਕਾਯਵਿਞ੍ਞਾਣਸ੍ਸ ਆਧਾਰਭਾਵਪਚ੍ਚੁਪਟ੍ਠਾਨੋ, ਫੁਸਿਤੁਕਾਮਤਾਨਿਦਾਨਕਮ੍ਮਜਭੂਤਪਦਟ੍ਠਾਨੋ। ਅਯੰ ਪਨ ਇਮਸ੍ਮਿੰ ਕਾਯੇ ਯਾਵਤਾ ਉਪਾਦਿਨ੍ਨਾ ਪਥਵੀਆਪੋਕੋਟ੍ਠਾਸਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਤਤ੍ਥ ਸਬ੍ਬਤ੍ਥ ਕਪ੍ਪਾਸਪਟਲੇ ਸ੍ਨੇਹੋ ਵਿਯ ਅਨੁਗਤੋ ਵੁਤ੍ਤਪ੍ਪਕਾਰੋਪਕਾਰਾਨੁਪਾਲਨਪਰਿਵਾਰੋਪਤ੍ਥਮ੍ਭੋ ਕਾਯਵਿਞ੍ਞਾਣਾਦੀਨੰ ਯਥਾਰਹੰ ਵਤ੍ਥੁਦ੍ਵਾਰਭਾਵੰ ਸਾਧਯਮਾਨੋ ਤਿਟ੍ਠਤਿ। ਕੇਚਿ (ਧ॰ ਸ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੬੦੦) ਪਨ ''ਤੇਜਾਧਿਕਾਨੰ ਭੂਤਾਨੰ ਪਸਾਦੋ ਚਕ੍ਖੁ, ਵਿਵਰਵਾਯੁਆਪਪਥਵਿਅਧਿਕਾਨੰ ਸੋਤਘਾਨਜਿਵ੍ਹਾਕਾਯਾ''ਤਿ ਵਦਨ੍ਤਿ। ਅਪਰੇ (ਧ॰ ਸ॰ ਅ॰ ੬੦੦) ''ਤੇਜੋਸਭਾਵੰ ਚਕ੍ਖੁ, ਆਕਾਸਪਥਵਿਆਪਵਾਯੁਸਭਾਵਾ ਸੋਤਘਾਨਜਿਵ੍ਹਾਕਾਯਾ''ਤਿ ਵਦਨ੍ਤਿ। ''ਤੇਜਾਦਿਸਹਕਾਰਿਤ੍ਤਾ, ਤੇਜਾਦਿਗੁਣਰੂਪਾਦਿਵਿਸਯਤ੍ਤਾ ਚਾ''ਤਿ ਕਾਰਣਞ੍ਚ ਯਥਾਕ੍ਕਮੰ ਵਦਨ੍ਤਿ। ਤੇ ਚ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਾ – ਕੋ ਪਨੇਵਮਾਹ ''ਸਹਕਾਰਿਸਭਾਵੇਹੇਵ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯੇਹਿ ਭਵਿਤਬ੍ਬ''ਨ੍ਤਿ, ''ਰੂਪਾਦਯੋ ਵਾ ਤੇਜਾਦੀਨੰ ਗੁਣਾ''ਤਿ। ਅਵਿਨਿਬ੍ਭੋਗੇਸੁ ਹਿ ਭੂਤੇਸੁ ''ਅਯੰ ਇਮਸ੍ਸ ਗੁਣੋ, ਅਯੰ ਇਮਸ੍ਸ ਗੁਣੋ''ਤਿ ਨ ਲਬ੍ਭਾ ਵਤ੍ਤੁਨ੍ਤਿ। ਅਥਾਪਿ ਵਦੇਯ੍ਯੁੰ ''ਤੇਜਾਦਿਅਧਿਕੇਸੁ ਸਮ੍ਭਾਰੇਸੁ ਰੂਪਾਦੀਨੰ ਅਧਿਕਭਾਵਦਸ੍ਸਨਤੋ ਇਚ੍ਛਿਤਬ੍ਬਮੇਤੰ 'ਰੂਪਾਦਯੋ ਤੇਜਾਦੀਨੰ ਗੁਣਾ'''ਤਿ, ਤੇ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਾ ਇਚ੍ਛੇਯ੍ਯਾਮ, ਯਦਿ ਆਪਾਧਿਕਸ੍ਸ ਆਸਵਸ੍ਸ ਗਨ੍ਧਤੋ ਪਥਵਿਅਧਿਕੇ ਕਪ੍ਪਾਸੇ ਗਨ੍ਧੋ ਅਧਿਕਤਰੋ ਸਿਯਾ, ਤੇਜਾਧਿਕਸ੍ਸ ਚ ਉਣ੍ਹੋਦਕਸ੍ਸ ਵਣ੍ਣਤੋਪਿ ਸੀਤੂਦਕਸ੍ਸ ਵਣ੍ਣੋ ਪਰਿਹਾਯੇਥ। ਯਸ੍ਮਾ ਪਨੇਤੰ ਉਭਯਮ੍ਪਿ ਨਤ੍ਥਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਪਹਾਯੇਥ ਤਮੇਤੇਸੰ ਨਿਸ੍ਸਯਭੂਤਾਨੰ ਵਿਸੇਸਕਪ੍ਪਨੰ। ਯਥਾ ਅਵਿਸੇਸੇਪਿ ਏਕਕਲਾਪੇ ਭੂਤਾਨੰ ਰੂਪਰਸਾਦਯੋ ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞੰ ਵਿਸਦਿਸਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਏਵੰ ਚਕ੍ਖੁਪਸਾਦਾਦਯੋਪੀਤਿ ਗਹੇਤਬ੍ਬਮੇਤੰ। ਕਿੰ ਪਨੇਸੰ ਵਿਸੇਸਕਾਰਣੰ ਨਤ੍ਥੀਤਿ? ਨੋ ਨਤ੍ਥਿ। ਕਿੰ ਪਨ ਤਨ੍ਤਿ? ਕਮ੍ਮਮੇਵ ਨੇਸੰ ਅਸਾਧਾਰਣੰ ਕਾਰਣੰ ਜਨਕਤਣ੍ਹਾਜਨਿਤਾਨੰ ਭੂਤਾਨੰ ਵਿਸੇਸਤੋ। ਭੂਤਵਿਸੇਸੇ ਹਿ ਸਤਿ ਪਸਾਦੋਵ ਨੁਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ। ਸਮਾਨਾਨੰ ਹਿ ਭੂਤਾਨੰ ਪਸਾਦੋ, ਨ ਵਿਸਮਾਨਾਨਨ੍ਤਿ ਪੋਰਾਣਾ। ਏਵੰ ਕਮ੍ਮਵਿਸੇਸਤੋ ਵਿਸੇਸਵਨ੍ਤੇਸੁ ਚੇਤੇਸੁ ਚਕ੍ਖੁਸੋਤਾਨਿ ਅਸਮ੍ਪਤ੍ਤਵਿਸਯਗ੍ਗਾਹਕਾਨਿ ਅਤ੍ਤਨੋ ਨਿਸ੍ਸਯੰ ਅਨਲ੍ਲੀਨਨਿਸ੍ਸਯੇਵ ਵਿਸਯੇ ਵਿਞ੍ਞਾਣਹੇਤੁਤ੍ਤਾ। ਘਾਨਜਿਵ੍ਹਾਕਾਯਾ ਪਨ ਸਮ੍ਪਤ੍ਤਵਿਸਯਗ੍ਗਾਹਕਾ ਨਿਸ੍ਸਯਵਸੇਨ ਚੇਵ ਸਯਞ੍ਚ ਅਤ੍ਤਨੋ ਨਿਸ੍ਸਯੰ ਅਲ੍ਲੀਨੇ ਏਵ ਵਿਸਯੇ ਵਿਞ੍ਞਾਣਹੇਤੁਤ੍ਤਾ।

ਕੇਚਿ ਪਨ ''ਚਕ੍ਖੁਸੋਤਾਨਿਪਿ ਸਮ੍ਪਤ੍ਤਵਿਸਯਗ੍ਗਾਹਕਾਨੇਵ, ਦੂਰੇ ਠਿਤੇਸੁਪਿ ਚਨ੍ਦਰੂਪਾਦੀਸੁ ਸੀਘਯਾਯਿਨਯਨਰਂਸਿਸਞ੍ਞੋਗੇਨ, ਸਦ੍ਦਾਨਞ੍ਚ ਪਰਮ੍ਪਰਾਯਾਗਨ੍ਤ੍ਵਾ ਸੋਤਬਿਲੇ ਘਟ੍ਟਨੇਨ ਵਿਞ੍ਞਾਣੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿਤੋ। ਤੇਨੇਵ ਹਿ ਕੁਟ੍ਟਾਦਿਅਨ੍ਤਰਿਤੇਸੁ, ਵਿਚ੍ਛਿਦ੍ਦਪਬ੍ਬਤਲੇਣਾਦਿਗਤੇਸੁ ਚ ਰੂਪਸਦ੍ਦੇਸੁ ਵਿਞ੍ਞਾਣੰ ਨ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤੀ''ਤਿ ਵਦਨ੍ਤਿ। ਤੇਸਮ੍ਪਿ ਹਿ ਚਕ੍ਖੁਨੋ ਦੂਰਾਸਨ੍ਨੇਸੁ ਚਨ੍ਦਰੁਕ੍ਖਾਦੀਸੁ ਅਨੁਪਲਕ੍ਖਿਤਕਾਲਭੇਦੇਨ ਰਂਸਿਸਮਾਯੋਜਨਸਾਮਤ੍ਥਿਯੰ, ਸਦ੍ਦਾਨਮ੍ਪਿ ਦੂਰਾਸਨ੍ਨਾਨੰ ਅਵਿਦਿਤਤਾਭੇਦੰ ਆਗਨ੍ਤ੍ਵਾ ਸੋਤਬਿਲਘਟ੍ਟਨਸਾਮਤ੍ਥਿਯੰ ਵਿਞ੍ਞਾਣੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿਹੇਤੁਭੂਤੰ ਉਪਗਨ੍ਤਬ੍ਬੰ। ਤਤੋ ਪਰੰ ਤਤ੍ਥੇਵ ਠਿਤਾਨਞ੍ਞੇਵ ਵਿਞ੍ਞਾਣੁਪ੍ਪਾਦਨਸਾਮਤ੍ਥਿਯੋਪਗਮਨੰ। ਕੁਟ੍ਟਲੇਣਾਦਿਅਨ੍ਤਰਿਤਾਨਞ੍ਚ ਰੂਪਸਦ੍ਦਾਨੰ ਸਹਕਾਰਿਪਚ੍ਚਯਵਿਰਹਤੋ ਅਨਾਪਾਥਗਮਨੰ। ਇਤਰਥਾ ਤੇਸਮ੍ਪਿ ਤਾਦਿਸੇਸੁ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਸਞ੍ਞੋਗੰ ਨ ਧਾਵਿਤਬ੍ਬੰ। ਗਮਨਨਿਵਾਰਣਮ੍ਪਿ ਉਪ੍ਪਤ੍ਤਿਨਿਵਾਰਣਮੇਵ, ਤਥੇਵ ਸਹਕਾਰਿਪਚ੍ਚਯਵਿਰਹਤੋ ਯਾਦਿਸੇਵ ਤੇਸੰ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਸਞ੍ਞੋਗੋ ਹੋਤਿ, ਤਾਦਿਸੇ ਵਿਞ੍ਞਾਣੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿ ਹੋਤੀਤਿ ਗਹੇਤਬ੍ਬੰ।

ਚਕ੍ਖੁ ਤਾਵ ਦੂਰੇ ਠਿਤਾਨਂ ਚਨ੍ਦਾਦੀਨਮ੍ਪਿ ਗਹਣਤੋ ਅਸਮ੍ਪਤ੍ਤਗ੍ਗਾਹਕਂ ਹੋਤੁ, ਸੋਤਂ ਪਨ ਦੂਰੇ ਰੁਕ੍ਖਂ ਛਿਨ੍ਦਨ੍ਤਾਨਂ, ਵਤ੍ਥਂ ਧੋਵਨ੍ਤਾਨਞ੍ਚ ਦੂਰਤੋਵ ਪਞ੍ਞਾਯਮਾਨਕਾਯਵਿਕਾਰਾਦਿਨਾ ਸਦ੍ਧਿਂ ਸਦ੍ਦਂ ਗਹੇਤੁਂ ਅਸਮਤ੍ਥਤਾਯ ਕਥਂ ਸਣਿਕਂ ਵਵਤ੍ਥਾਪਯਮਾਨਂ ਤਂ ਅਸਮ੍ਪਤ੍ਤਗ੍ਗਾਹਕਂ ਹੋਤੀਤਿ? ਤਤ੍ਥਾਪਿ ਚ ਕੁਠਾਰਿਵਤ੍ਥਾਦੀਨਂ ਪਠਮਨਿਪਾਤਸਦ੍ਦਾਨਂ ਮਨ੍ਦਤਾਯ ਯਥਾ ਹਤ੍ਥਛਿਜ੍ਜਮਾਨਸਾਖਾਪਲਾਸਚਲਨਾਦਿਸਮੁਟ੍ਠਿਤਮਨ੍ਦਸਦ੍ਦਾਨਂ ਪਰਮ੍ਪਰਾਯਾਗਮਨਂ ਨਤ੍ਥਿ, ਤਥਾ ਅਨਾਪਾਥਗਮਨਮ੍ਪਿ, ਪਚ੍ਛਾ ਪਨ ਘਟ੍ਟਨਾਨਿਘਂਸਸ੍ਸ ਬਲਵਤਾਯ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਮਹਾਸਦ੍ਦਾਨਂ ਆਗਮਨਂ ਵਿਯ ਤਤ੍ਥੇਵ ਠਿਤਾਨਞ੍ਞੇਵ ਆਪਾਥਗਮਨਂ ਹੋਤਿ, ਇਤਰਥਾ ਦੂਰਾਸਨ੍ਨਾਦਿਵਵਤ੍ਥਾਨਾਨਿ ਨ ਸਿਯੁਂ ਗਨ੍ਧਾਦੀਨਂ ਵਿਯ, ਤਸ੍ਮਾ ਅਸਮ੍ਪਤ੍ਤਗੋਚਰਾਨੇਵੇਤਾਨਿ, ਘਾਨਾਦੀਨਿ ਚ ਸਮ੍ਪਤ੍ਤਗੋਚਰਾਨੀਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾਨਿ।

ਅਹਿਸੁਂਸੁਮਾਰਪਕ੍ਖਿਕੁਕ੍ਕੁਰਸਿਙ੍ਗਾਲਸਦਿਸਾਨਿ ਚੇਤਾਨਿ। ਯਥਾ ਹਿ ਅਹਿ ਨਾਮ ਬਹਿਸਿਤ੍ਤਸਮ੍ਮਟ੍ਠਟ੍ਠਾਨੇ ਨਾਭਿਰਮਤਿ, ਤਂ ਵਿਹਾਯ ਤਿਣਪਣ੍ਣਗਹਨਵਮ੍ਮਿਕਾਦਿਵਿਸਮਜ੍ਝਾਸਯੋਵ ਹੋਤਿ, ਏਵਂ ਚਕ੍ਖੁਪਿ ਸਮ੍ਮਟ੍ਠਭਿਤ੍ਤਿਆਦਿਂ ਵਿਹਾਯ ਇਤ੍ਥਿਪੁਰਿਸਪੁਪ੍ਫਲਤਾਚਿਤ੍ਤਾਦਿਵਿਸਮਜ੍ਝਾਸਯਂ ਹੋਤਿ। ਯਥਾ ਚ ਸੁਂਸੁਮਾਰੋਪਿ ਬਹਿ ਚਰਣਂ ਵਿਹਾਯ ਉਦਕੇ ਬਿਲਜ੍ਝਾਸਯੋ ਹੋਤਿ, ਏਵਂ ਸੋਤਮ੍ਪਿ ਵਾਤਪਾਨਚ੍ਛਿਦ੍ਦਾਦਿਬਿਲਜ੍ਝਾਸਯਂ ਹੋਤਿ। ਯਥਾ ਹਿ ਗਿਜ੍ਝਾਦਿਪਕ੍ਖੀਪਿ ਭੂਮਿਰੁਕ੍ਖਾਦਿਂ ਵਿਹਾਯ ਆਕਾਸੇ ਪਕ੍ਖਨ੍ਦਨਜ੍ਝਾਸਯੋ ਹੋਤਿ, ਏਵਂ ਘਾਨਮ੍ਪਿ ਉਦ੍ਧਗ੍ਗਂ ਹੁਤ੍ਵਾ ਗਨ੍ਧਪਵੇਸਕਵਾਤਾਕਡ੍ਢਨਤ੍ਥਂ ਆਕਾਸਜ੍ਝਾਸਯਂ ਹੋਤਿ। ਯਥਾ ਕੁਕ੍ਕੁਰੋ ਬਹਿਗਾਮਚਾਰਂ ਵਿਹਾਯ ਆਮਿਸਗਵੇਸੀ ਗਾਮਜ੍ਝਾਸਯੋ ਮਹਾਨਸਾਦਿਨਿਨ੍ਨਚਿਤ੍ਤੋ ਹੋਤਿ, ਏਵਂ ਜਿਵ੍ਹਾਪਿ ਆਪਜ੍ਝਾਸਯਾ ਹੋਤਿ। ਯਥਾ ਚ ਸਿਙ੍ਗਾਲੋ ਬਹਿਸੁਸਾਨਚਾਰਂ ਵਿਹਾਯ ਮਂਸਗਵੇਸੀ ਸੁਸਾਨਜ੍ਝਾਸਯੋ ਹੋਤਿ, ਏਵਂ ਕਾਯੋਪਿ ਅਨੁਪਾਦਿਨ੍ਨਂ ਸੁਖਸਮ੍ਫਸ੍ਸਸਯਨਾਦਿਂ ਲਭਿਤ੍ਵਾਪਿ ਉਪਾਦਿਨ੍ਨਜ੍ਝਾਸਯੋ ਹੋਤਿ। ਅਞ੍ਞਂ ਹਿ ਉਪਾਦਿਨ੍ਨਕਂ ਅਲਭਮਾਨਾ ਸਤ੍ਤਾ ਅਤ੍ਤਨੋ ਜਣ੍ਣੁਕਾਨਿ ਉਰਨ੍ਤਰਂ ਪਵੇਸੇਤ੍ਵਾ ਹਤ੍ਥਤਲੇ ਸੀਸਂ ਕਤ੍ਵਾਪਿ ਨਿਪਜ੍ਜਨ੍ਤਿ। ਆਲੋਕਵਿਵਰਵਾਯੁਜਲਪਥਵਿਪਚ੍ਚਯਾਨਿ ਚੇਤਾਨਿ ਵਿਞ੍ਞਾਣੁਪ੍ਪਾਦਕਾਨਿ। ਏਵਮੇਤੇਸਂ ਪਞ੍ਚਨ੍ਨਂ ਪਸਾਦਾਨਂ ਲਕ੍ਖਣਰਸਪਚ੍ਚੁਪਟ੍ਠਾਨਪਦੇਸਨਿਸ੍ਸਯਗੋਚਰਜ੍ਝਾਸਯਪ੍ਪਚ੍ਚਯਭੇਦੇਨ ਵਵਤ੍ਥਾਨਂ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਂ।

ਚਕ੍ਖੁਪਟਿਹਨਨਲਕ੍ਖਣਂ **ਰੂਪਂ,** ਚਕ੍ਖੁਵਿਞ੍ਞਾਣਸ੍ਸ ਵਿਸਯਭਾਵਰਸਂ, ਤਸ੍ਸੇਵ ਗੋਚਰਭਾਵਪਚ੍ਚੁਪਟ੍ਠਾਨਂ, ਚਤੁਮਹਾਭੂਤਪਦਟ੍ਠਾਨਂ, ਯਥਾ ਚੇਤਸ੍ਸ, ਏਵਂ ਸਬ੍ਬੇਸਮ੍ਪਿ ਉਪਾਦਾਰੂਪਾਨਂ ਪਦਟ੍ਠਾਨਂ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਂ, ਵਿਸੇਸਂ ਪਨ ਵਕ੍ਖਾਮ। ਤਯਿਦਂ ਰੂਪਂ ਨੀਲਪੀਤਲੋਹਿਤੋਦਾਤਕਾਲਮਞ੍ਜਿਟ੍ਠਸਾਮਛਾਯਾਤਪਆਲੋਕਨ੍ਧਕਾਰਾਦਿਵਸੇਨ ਅਨੇਕਵਿਧਂ। ਕੇਚਿ ਪਨ ''ਅਨ੍ਧਕਾਰੋ ਨਾਮ ਆਲੋਕਾਭਾਵਮਤ੍ਤੋ ਏਵ, ਤਤੋ ਏਵ ਤਤ੍ਥ ਗਤਰੂਪਾਨਿ ਨ ਦਿਸ੍ਸਨ੍ਤੀ''ਤਿ ਵਦਨ੍ਤਿ, ਤਂ ਨ ਯੁਤ੍ਤਂ। ਯਥਾ ਹਿ ਨੀਲਮੇਘਮਣਿਆਦੀਨਂ ਛਾਯਾ ਆਲੋਕਵਿਸਦਿਸਾ ਵਣ੍ਣਾਯਤਨਭੂਤਾ ਹੋਤਿ, ਏਵਂ ਭਿਤ੍ਤਿਚ੍ਛਦਨਭੂਮਿਪਬ੍ਬਤਾਦਿਚ੍ਛਾਯਾ ਚ ਘਨੀਭੂਤਾ ਘਟਰੂਪਾਦਿਚ੍ਛਾਦਨਤੋ ਆਲੋਕਵਿਸਦਿਸੋ ਅਨ੍ਧਕਾਰੋਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੋ, ਸੋਤਪਟਿਹਨਨਲਕ੍ਖਣੋ **ਸਦ੍ਦੋ,** ਸੋਤਵਿਞ੍ਞਾਣਸ੍ਸ ਵਿਸਯਭਾਵਰਸੋ, ਤਸ੍ਸੇਵ ਗੋਚਰਭਾਵਪਚ੍ਚੁਪਟ੍ਠਾਨੋ। ਸੋ ਗੀਤਭੇਰਿਸਦ੍ਦਾਦਿਵਸੇਨ ਅਨੇਕਵਿਧੋ। ਘਾਨਪਟਿਹਨਨਲਕ੍ਖਣੋ **ਗਨ੍ਧੋ,** ਘਾਨਵਿਞ੍ਞਾਣਸ੍ਸ ਵਿਸਯਭਾਵਰਸੋ, ਤਸ੍ਸੇਵ ਗੋਚਰਭਾਵਪਚ੍ਚੁਪਟ੍ਠਾਨੋ। ਸੋ ਮੂਲਗਨ੍ਧਸਾਰਗਨ੍ਧਾਦਿਵਸੇਨ ਅਨੇਕਵਿਧੋ । ਜਿਵ੍ਹਾਪਟਿਹਨਨਲਕ੍ਖਣੋ **ਰਸੋ,** ਜਿਵ੍ਹਾਵਿਞ੍ਞਾਣਸ੍ਸ ਵਿਸਯਭਾਵਰਸੋ, ਤਸ੍ਸੇਵ ਗੋਚਰਭਾਵਪਚ੍ਚੁਪਟ੍ਠਾਨੋ। ਸੋ ਮੂਲਰਸਤਚਰਸਾਦੀਨਂ ਵਸੇਨ ਅਨੇਕਵਿਧੋ।

ਇਤ੍ਥਿਭਾਵਲਕ੍ਖਣਂ **ਇਤ੍ਥਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ,** ਇਤ੍ਥੀਤਿ ਪਕਾਸਨਰਸਂ, ਇਤ੍ਥਿਲਿਙ੍ਗਨਿਮਿਤ੍ਤਕੁਤ੍ਤਾਕਪ੍ਪਾਨਂ ਕਾਰਣਭਾਵਪਚ੍ਚੁਪਟ੍ਠਾਨਂ। ਪੁਰਿਸਭਾਵਲਕ੍ਖਣਂ **ਪੁਰਿਸਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ,** ਪੁਰਿਸੋਤਿ ਪਕਾਸਨਰਸਂ, ਪੁਰਿਸਲਿਙ੍ਗਨਿਮਿਤ੍ਤਕੁਤ੍ਤਾਕਪ੍ਪਾਨਂ ਕਾਰਣਭਾਵਪਚ੍ਚੁਪਟ੍ਠਾਨਂ। ਉਭਿਨ੍ਨਮ੍ਪੇਸਂ ਇਤ੍ਥਿਪੁਰਿਸਲਿਙ੍ਗਾਦੀਨਂ ਕਾਰਣਭਾਵੋ ਨ ਸਰਸਤੋ ਅਤ੍ਥਿ ਕੇਨਚਿ ਪਚ੍ਚਯੇਨ ਨੇਸਂ ਪਚ੍ਚਯਭਾਵਸ੍ਸ ਪਟ੍ਠਾਨੇ ਅਨਾਗਤਤ੍ਤਾ, ਅਤ੍ਤਨੋ ਪਨ ਜਨਕਪਚ੍ਚਯਭੂਤਆਗਮਨਤੋਵ। ਇਤ੍ਥਿਪੁਰਿਸਾਨਂ ਪਟਿਨਿਯਤਲਿਙ੍ਗਨਿਮਿਤ੍ਤਕੁਤ੍ਤਾਕਪ੍ਪਭਾਵਾਨੁਗੁਣਰੂਪਾਨਮ੍ਪਿ ਨਿਯਮੇਨ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨਤੋ, ਲਿਙ੍ਗਨਿਮਿਤ੍ਤਾਦਿਵੋਹਾਰਾਨਞ੍ਚ ਤਪ੍ਪਧਾਨਤੋ ਪਚ੍ਚਯਭਾਵੋ, ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਭਾਵੋ ਚ ਪਰਿਯਾਯਤੋ ਵੁਤ੍ਤੋ। ਤੇਨੇਵ ਹਿ ਇਤ੍ਥਿਉਭਤੋਬ੍ਯਞ੍ਜਨਕਸ੍ਸ ਪੁਰਿਸਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਭਾਵੇਪਿ ਪੁਰਿਸਲਿਙ੍ਗਨਿਮਿਤ੍ਤਾਦਿਬ੍ਯਞ੍ਜਨਂ, ਪੁਰਿਸਉਭਤੋਬ੍ਯਞ੍ਜਨਕਸ੍ਸ ਇਤ੍ਥਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਭਾਵੇਪਿ ਇਤ੍ਥਿਲਿਙ੍ਗਨਿਮਿਤ੍ਤਾਦਿਬ੍ਯਞ੍ਜਨਞ੍ਚ ਪੁਰਿਮਕਮ੍ਮਤੋ ਏਵ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ। ਯਦਿ ਹਿ ਨੇਸਂ ਤਂਤਂਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯੇਨੇਵ ਪਟਿਨਿਯਤਬ੍ਯਞ੍ਜਨਾਨਿ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜੇਯ੍ਯੁਂ, ਦੁਤਿਯਬ੍ਯਞ੍ਜਨਸ੍ਸ ਅਭਾਵੋ ਆਪਜ੍ਜਤਿ। ਨ ਹਿ ਤੇਸਂ ਭਾਵਦ੍ਵਯਂ ਅਤ੍ਥਿ। ਯਦਿ ਸਿਯਾ, ਸਬ੍ਬਦਾਪਿ ਬ੍ਯਞ੍ਜਨਦ੍ਵਯਸ੍ਸ ਭਾਵਪ੍ਪਸਙ੍ਗੋ ਸਿਯਾ। ਇਤ੍ਥਿਉਭਤੋਬ੍ਯਞ੍ਜਨਕਸ੍ਸ ਹਿ ਇਤ੍ਥਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਮੇਵ ਵਿਜ੍ਜਤਿ, ਨ ਇਤਰਂ। ਤਸ੍ਸ ਪਨ ਯਦਾ ਇਤ੍ਥਿਯਂ ਰਾਗਚਿਤ੍ਤਂ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ, ਤਦਾ ਪੁਰਿਸਬ੍ਯਞ੍ਜਨਂ ਪਾਤੁਭਵਤਿ, ਇਤ੍ਥਿਬ੍ਯਞ੍ਜਨਂ ਪਟਿਚ੍ਛਨ੍ਨਂ ਹੋਤਿ। ਤਥਾ ਇਤਰਸ੍ਸ ਇਤਰਂ। ਯਸ੍ਮਾ ਪਨੇਸਂ ਏਕਮੇਵ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ ਨਿਯਤਂ , ਤਸ੍ਮਾ ਇਤ੍ਥਿਉਭਤੋਬ੍ਯਞ੍ਜਨਕੋ ਸਯਮ੍ਪਿ ਗਬ੍ਭਂ ਗਣ੍ਹਾਤਿ, ਪਰਮ੍ਪਿ ਗਣ੍ਹਾਪੇਤਿ। ਪੁਰਿਸਉਭਤੋਬ੍ਯਞ੍ਜਨਕੋ ਪਰਂ ਗਣ੍ਹਾਪੇਤਿ, ਸਯਂ ਪਨ ਨ ਗਣ੍ਹਾਤਿ। ਯਥਾ ਤੇਸਂ ਉਭਤੋਬ੍ਯਞ੍ਜਨਕਾਨਂ ਕਮ੍ਮਸਹਾਯਂ ਰਾਗਚਿਤ੍ਤਮੇਵ ਬ੍ਯਞ੍ਜਨਕਾਰਣਂ, ਨ ਭਾਵੋ, ਏਵਂ ਪਕਤਿਇਤ੍ਥਿਪੁਰਿਸਾਨਮ੍ਪਿ ਭਾਵਦ੍ਵਯਜਨਕਕਮ੍ਮਾਦਿਪਚ੍ਚਯੋ ਏਵ ਤਂਤਂਲਿਙ੍ਗਨਿਮਿਤ੍ਤਾਦਿਕਾਰਣਨ੍ਤਿ ਗਹੇਤਬ੍ਬਂ। ਉਭਯਮ੍ਪਿ ਚੇਤਂ ਪਠਮਕਪ੍ਪਿਕਾਨਂ ਪਵਤ੍ਤੇ ਸਮੁਟ੍ਠਾਤਿ, ਤਤੋ ਅਪਰਭਾਗੇ ਪਟਿਸਨ੍ਧਿਯਮੇਵ, ਸਬ੍ਬੇਸਂ ਪਨ ਪਵਤ੍ਤੇ ਏਵ ਪਰਿਵਤ੍ਤਤਿ। ਇਮੇਸੁ ਚ ਪੁਰਿਸਲਿਙ੍ਗਂ ਉਤ੍ਤਮਂ, ਇਤ੍ਥਿਲਿਙ੍ਗਂ ਹੀਨਂ, ਤਸ੍ਮਾ ਪੁਰਿਸਲਿਙ੍ਗਂ ਬਲਵਅਕੁਸਲੇਨ ਅਨ੍ਤਰਧਾਯਤਿ, ਇਤ੍ਥਿਲਿਙ੍ਗਂ ਦੁਬ੍ਬਲਕੁਸਲੇਨ ਪਤਿਟ੍ਠਾਤਿ। ਇਤ੍ਥਿਲਿਙ੍ਗਂ ਪਨ ਅਨ੍ਤਰਧਾਯਨ੍ਤਂ ਦੁਬ੍ਬਲਾਕੁਸਲੇਨ ਅਨ੍ਤਰਧਾਯਤਿ, ਇਤਰਂ ਬਲਵਕੁਸਲੇਨ ਪਤਿਟ੍ਠਾਤਿ। ਏਵਂ ਉਭਯਮ੍ਪਿ ਸੁਗਤਿਯਂ ਅਕੁਸਲੇਨੇਵ ਅਨ੍ਤਰਧਾਯਤਿ, ਕੁਸਲੇਨੇਵ ਪਤਿਟ੍ਠਾਤਿ। ਕਾਯਪ੍ਪਸਾਦੋ ਵਿਯ ਚ ਸਕਲਸਰੀਰਬ੍ਯਾਪਕਮੇਵ, ਨ ਚ ਕਾਯਪ੍ਪਸਾਦਾਦੀਨਂ ਠਿਤੋਕਾਸੇ ਤਿਟ੍ਠਤਿ।

ਯਦਿ ਏਵਂ ਨ ਸਬ੍ਬਤ੍ਥ ਕਾਯਭਾਵਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਨੀਤਿ? ਨੇਵਂ ਪਰਮਤ੍ਥਤੋ ਸਬ੍ਬਤ੍ਥ, ਵਿਨਿਬ੍ਭੁਜਿਤ੍ਵਾ ਪਨੇਸਂ ਓਕਾਸਭੇਦਂ ਪਞ੍ਞਾਪੇਤੁਂ ਨ ਸਕ੍ਕਾ ਰੂਪਰਸਾਦੀਨਂ ਵਿਯ। ਨ ਹਿ ਪਰਮਤ੍ਥਤੋ ਰੂਪੇ ਰਸੋ ਅਤ੍ਥਿ। ਯਦਿ ਸਿਯਾ, ਰੂਪਗ੍ਗਹਣੇਨੇਵ ਗਹਣਂ ਗਚ੍ਛੇਯ੍ਯ। ਏਵਂ ਕਾਯਭਾਵਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਨਿ ਪਰਮਤ੍ਥਤੋ ਨ ਸਬ੍ਬਤ੍ਥ, ਨ ਚ ਸਬ੍ਬਤ੍ਥ ਨਤ੍ਥਿ ਵਿਵੇਚੇਤੁਂ ਅਸਕ੍ਕੁਣੇਯ੍ਯਤਾਯ ਹੇਟ੍ਠਾ ਵੁਤ੍ਤਲਕ੍ਖਣਾਦਿਵਵਤ੍ਥਾਨਤੋਪਿ ਚੇਸਂ ਅਸਮ੍ਮਿਸ੍ਸਤਾ ਦੇਸਤੋ ਨ ਵਿਵੇਕਾਭਾਵੇਪਿ। ਨ ਕੇਵਲਞ੍ਚ ਇਮਾਨੇਵ, ਸਬ੍ਬਾਨਿਪਿ ਰੂਪਾਨਿ ਅਸਮ੍ਮਿਸ੍ਸਾਨੇਵ ਹੋਨ੍ਤਿ। ਯਥਾ ਹਿ ਪਞ੍ਚਵਣ੍ਣੇਨ ਕਪ੍ਪਾਸੇਨ ਵਟ੍ਟਿਂ ਕਤ੍ਵਾ ਦੀਪੇ ਜਲਿਤੇ ਕਿਞ੍ਚਾਪਿ ਜਾਲਾ ਏਕਾਬਦ੍ਧਾ ਵਿਯ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਤਸ੍ਸ ਤਸ੍ਸ ਪਨ ਅਂਸੁਨੋ ਪਾਟਿਯੇਕ੍ਕਂ ਜਾਲਾ ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਂ ਅਸਮ੍ਮਿਸ੍ਸਾਵ। ਏਵਂ ਕਾਯਭਾਵਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਦੀਨਿ ਏਕਸ੍ਮਿਂ ਠਾਨੇ ਸਮੋਸਟਾਨਿਪਿ ਭਿਨ੍ਨਟ੍ਠਾਨੇਸੁ ਹੇਟ੍ਠੁਪਰਿਯਾਦਿਵਸੇਨ ਨਤ੍ਥਿ, ਤਾਨਿਪਿ ਅਸਮ੍ਮਿਸ੍ਸਾਨੇਵ ਹੋਨ੍ਤਿ।

ਸਹਜਰੂਪਾਨਂ ਅਨੁਪਾਲਨਲਕ੍ਖਣਂ **ਜੀਵਿਤਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ,** ਤੇਸਂ ਪਵਤ੍ਤਨਰਸਂ, ਤੇਸਂਯੇਵ ਠਪਨਪਚ੍ਚੁਪਟ੍ਠਾਨਂ, ਯਾਪਯਿਤਬ੍ਬਧਮ੍ਮਪਦਟ੍ਠਾਨਂ। ਅਤ੍ਥਿਕ੍ਖਣੇ ਏਵ ਚੇਤਂ ਸਹਜਰੂਪਾਨਿ ਅਨੁਪਾਲੇਤਿ ਉਦਕਂ ਵਿਯ ਉਪ੍ਪਲਾਦੀਨਿ, ਨ ਭਙ੍ਗਕ੍ਖਣੇ ਸਯਂ ਭਿਜ੍ਜਮਾਨਤ੍ਤਾ, ਯਥਾਸਕਂ ਪਚ੍ਚਯੁਪ੍ਪਨ੍ਨੇਪਿ ਚ ਧਮ੍ਮੇ ਪਾਲੇਤਿ ਧਾਤੀ ਵਿਯ ਕੁਮਾਰਂ,

ਸਯਂਪਵਤ੍ਤਿਤਧਮ੍ਮਸਮ੍ਬਨ੍ਧੇਨੇਵ ਚ ਪਵਤ੍ਤਤਿ ਨਿਯਾਮਕੋ ਵਿਯਾਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਂ।

ਮਨੋਧਾਤੁਮਨੋਵਿਞ੍ਞਾਣਧਾਤੂਨਂ ਨਿਸ੍ਸਯਲਕ੍ਖਣਂ **ਹਦਯਵਤ੍ਥੁ,** ਤਾਸਞ੍ਞੇਵ ਧਾਤੂਨਂ ਧਾਰਣਰਸਂ, ਉਬ੍ਬਹਨਪਚ੍ਚੁਪਟ੍ਠਾਨਂ। ਇਦਂ ਪਨ ਹਦਯਵਤ੍ਥੁ ਯਦੇਤਂ ਅਨ੍ਤੋਸਰੀਰੇ ਦ੍ਵਿਨ੍ਨਂ ਥਨਾਨਂ ਮਜ੍ਝੇ ਬਾਹਿਰਪਤ੍ਤਾਨਿ ਅਪਨੇਤ੍ਵਾ ਅਧੋਮੁਖਟ੍ਠਪਿਤਰਤ੍ਤਪਦੁਮਮਕੁਲਸਣ੍ਠਾਨਂ ਬਹਿ ਮਟ੍ਠਂ, ਅਨ੍ਤੋ ਕੋਸਾਤਕੀਫਲਸ੍ਸ ਅਬ੍ਭਨ੍ਤਰਸਦਿਸਂ, ਪਞ੍ਞਵਨ੍ਤਾਨਂ ਥੋਕਂ ਵਿਕਸਿਤਂ, ਮਨ੍ਦਪਞ੍ਞਾਨਂ ਮਕੁਲਿਤਂ, ਹਦਯਮਂਸਯਮਕਂ ਪਰਿਕ੍ਖਿਪਿਤ੍ਵਾ ਵਕ੍ਕਯਕਨਕਿਲੋਮਕਪਿਹਕਾਦਯੋ ਤਿਟ੍ਠਨ੍ਤਿ। ਤਸ੍ਸ ਸਸਮ੍ਭਾਰਹਦਯਮਂਸਸ੍ਸ ਅਨ੍ਤੋ ਪੁਨ੍ਨਾਗਟ੍ਠਿਪਤਿਟ੍ਠਾਨਮਤ੍ਤੇ ਆਵਾਟਕੇ ਸਣ੍ਠਿਤਂ ਅਦ੍ਧਪਸਤਮਤ੍ਤਲੋਹਿਤਂ ਸਣ੍ਠਾਤਿ। ਤਞ੍ਚ ਰਾਗਚਰਿਤਸ੍ਸ ਰਤ੍ਤਂ, ਦੋਸਚਰਿਤਸ੍ਸ ਕਾਲਕਂ, ਮੋਹਚਰਿਤਸ੍ਸ ਮਂਸਧੋਵਨਉਦਕਸਦਿਸਂ, ਵਿਤਕ੍ਕਚਰਿਤਸ੍ਸ ਕੁਲਤ੍ਥਯੂਸਵਣ੍ਣਂ, ਸਦ੍ਧਾਚਰਿਤਸ੍ਸ ਕਣਿਕਾਰਪੁਪ੍ਫਵਣ੍ਣਂ, ਬੁਦ੍ਧਿਚਰਿਤਸ੍ਸ ਅਚ੍ਛਂ ਵਿਪ੍ਪਸਨ੍ਨਂ ਅਨਾਵਿਲਂ ਪਣ੍ਡਰਂ ਪਰਿਸੁਦ੍ਧਂ ਨਿਦ੍ਧੋਤਜਾਤਿਮਣਿ ਵਿਯ ਜੁਤਿਮਨ੍ਤਂ ਹੋਤਿ, ਬਜਾਪੇਤ੍ਵਾ ਸਨ੍ਧਾਰਣਾਦਿਕਿਚ੍ਚੇਹਿ ਭੂਤੇਹਿ ਕਤੂਪਕਾਰਂ ਆਯੁਨਾ ਅਨੁਪਾਲਿਯਮਾਨਂ ਵਣ੍ਣਾਦਿਪਰਿਵੁਤਂ ਉਤੁਚਿਤ੍ਤਾਹਾਰੇਹਿ ਉਪਤ੍ਥਮ੍ਭਿਯਮਾਨਂ ਮਨੋਧਾਤੁਮਨੋਵਿਞ੍ਞਾਣਧਾਤੂਨਞ੍ਚੇਵ ਤਂਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਾਨਞ੍ਚ ਵਤ੍ਥੁਭਾਵਂ ਸਾਧਯਮਾਨਂ ਤਿਟ੍ਠਤਿ।

ਅਭਿਕ੍ਕਮਾਦਿਪ੍ਪਵਤ੍ਤਕਚਿਤ੍ਤਸਮੁਟ੍ਠਾਨਵਾਯੋਧਾਤੁਯਾ ਸਹਜਰੂਪਕਾਯਸਨ੍ਥਮ੍ਭਨਸਨ੍ਧਾਰਣਚਲਨਸ੍ਸ ਪਚ੍ਚਯਾਕਾਰਵਿਕਾਰਲਕ੍ਖਣਾ **ਕਾਯਵਿਞ੍ਞਤ੍ਤਿ,** ਅਧਿਪ੍ਪਾਯਪ੍ਪਕਾਸਨਰਸਾ, ਕਾਯਵਿਪ੍ਫਨ੍ਦਨਹੇਤੁਭਾਵਪਚ੍ਚੁਪਟ੍ਠਾਨਾ , ਚਿਤ੍ਤਸਮੁਟ੍ਠਾਨਵਾਯੋਧਾਤੁਪਦਟ੍ਠਾਨਾ। ਵਚੀਭੇਦਪ੍ਪਵਤ੍ਤਕਚਿਤ੍ਤਸਮੁਟ੍ਠਾਨਪਥਵੀਧਾਤੁਯਾ ਉਪਾਦਿਨ੍ਨਘਟ੍ਟਨਸ੍ਸ ਪਚ੍ਚਯਾਕਾਰਵਿਕਾਰਲਕ੍ਖਣਾ **ਵਚੀਵਿਞ੍ਞਤ੍ਤਿ,** ਅਧਿਪ੍ਪਾਯਪ੍ਪਕਾਸਨਰਸਾ, ਵਚੀਘੋਸਸ੍ਸ ਹੇਤੁਭਾਵਪਚ੍ਚੁਪਟ੍ਠਾਨਾ, ਚਿਤ੍ਤਸਮੁਟ੍ਠਾਨਪਥਵੀਧਾਤੁਪਦਟ੍ਠਾਨਾ। ਉਭੋਪੇਤਾ ਕਾਯਵਿਪ੍ਫਨ੍ਦਨਵਚੀਘੋਸੇਹਿ ਸਯਂ ਵਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਤ੍ਤਾ, ਅਧਿਪ੍ਪਾਯਵਿਞ੍ਞਾਪਨਤੋ ਚ ''ਕਾਯਵਚੀਵਿਞ੍ਞਤ੍ਤਿਯੋ''ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਨ੍ਤਿ। ਚਕ੍ਖੁਸੋਤਪਥਸ੍ਮਿਂ ਹਿ ਠਤ੍ਵਾ ਕੇਨਚਿ ਹਤ੍ਥਵਿਕਾਰਸੀਸੁਕ੍ਖਿਪਨਾਦਿਕਾਯਵਿਕਾਰੇ, ਸਦ੍ਦੇ ਵਾ ਕਤੇ ਤਥਾਪਵਤ੍ਤਰੂਪਸਦ੍ਦਾਯਤਨਾਨਿ ਚਕ੍ਖੁਸੋਤਵਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਾਨਿ, ਨ ਤਾਨਿ ਵਿਞ੍ਞਤ੍ਤਿਯੋ, ਚਿਤ੍ਤਸਮੁਟ੍ਠਿਤਕਲਾਪਗਤਾਯ ਪਨ ਵਾਯੋਧਾਤੁਯਾ ਸਹਜਾਤਰੂਪਕਾਯਸਨ੍ਧਾਰਣਚਲਨਾਦੀਨਂ ਪਚ੍ਚਯਭੂਤੋ ਵਿਕਾਰੋ ਕਾਯਵਿਞ੍ਞਤ੍ਤਿ, ਤਥਾ ਚਿਤ੍ਤਸਮੁਟ੍ਠਿਤਪਥਵੀਧਾਤੁਯਾ ਉਪਾਦਿਨ੍ਨਘਟ੍ਟਨਸ੍ਸ ਪਚ੍ਚਯਭੂਤੋ ਆਕਾਰਵਿਕਾਰੋ ਵਚੀਵਿਞ੍ਞਤ੍ਤਿ। ਨ ਚ ਤਾ ਚਕ੍ਖੁਸੋਤਵਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਾ, ਤਾ ਪਨ ਮਨੋਦ੍ਵਾਰਿਕਜਵਨੇਹਿ ਤਾਲਪਣ੍ਣਾਦਿਸਞ੍ਞਾਯ ਉਦਪਾਨਾਦੀਨਿ ਵਿਯ ਯਥਾਗਹਿਤਕਾਯਵਿਕਾਰਵਚੀਘੋਸਾਨੁਸਾਰੇਨ ਤਿਰਚ੍ਛਾਨਾਨਮ੍ਪਿ ਵਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਾ, ਤਦਨੁਸਾਰੇਨੇਵ ''ਇਦਞ੍ਚਿਦਞ੍ਚ ਏਸ ਕਾਰੇਤਿ, ਵਦਤਿ ਚਾ''ਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ ਚ ਵਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯੋ ਹੋਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਸਯਂ ਵਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਤੋ, ਅਧਿਪ੍ਪਾਯਵਿਞ੍ਞਾਪਨਤੋ ਚ ''ਵਿਞ੍ਞਤ੍ਤਿਯੋ''ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਨ੍ਤਿ।

ਤਤ੍ਥ ਚ ਮਨੋਦ੍ਵਾਰਿਕਜਵਨਵੀਥਿਯਂ ਸਤ੍ਤਸੁ ਕਾਮਾਵਚਰਜਵਨੇਸੁ ਕਾਯਵਿਞ੍ਞਤ੍ਤਿਜਨਕੇਸੁ ਪੁਰਿਮੇਹਿ ਛਹਿ ਜਵਨੇਹਿ ਸਮੁਟ੍ਠਿਤਵਾਯੋਧਾਤੁਯੋ ਉਪਤ੍ਥਮ੍ਭਨਸਨ੍ਧਾਰਣਕਿਚ੍ਚਮੇਵ ਕਾਤੁਂ ਸਕ੍ਕੋਨ੍ਤਿ, ਅਭਿਕ੍ਕਮਾਦਿਂ ਪਨ ਨਿਪ੍ਫਾਦੇਤੁਂ ਨ ਸਕ੍ਕੋਨ੍ਤਿ। ਸਤ੍ਤਮਜਵਨਸਮੁਟ੍ਠਿਤਾ ਪਨ ਹੇਟ੍ਠਾ ਛਹਿ ਜਵਨੇਹਿ ਸਮੁਟ੍ਠਿਤਵਾਯੋਧਾਤੁਯੋਪਤ੍ਥਮ੍ਭਂ ਲਭਿਤ੍ਵਾ ਸਤ੍ਤਹਿ ਯੁਗੇਹਿ ਆਕਡ੍ਢਿਤਬ੍ਬਭਾਰਂ ਸਕਟਂ ਸਤ੍ਤਮਯੁਗਯੁਤ੍ਤਗੋਣੋ ਵਿਯ ਇਤਰਛਯੁਗਯੁਤ੍ਤਗੋਣੋਪਤ੍ਥਮ੍ਭਂ ਲਭਿਤ੍ਵਾ ਰੂਪਕਾਯਸ੍ਸ ਅਭਿਕ੍ਕਮਪਟਿਕ੍ਕਮਾਦਿਂ ਕਾਰੇਤੁਂ ਸਕ੍ਕੋਤਿ, ਏਵਂ ਵਚੀਵਿਞ੍ਞਤ੍ਤਿਜਨਕੇਪਿ ਸਤ੍ਤਮਜਵਨੇਹਿ ਸਮੁਟ੍ਠਿਤਾਯ ਪਥਵੀਧਾਤੁਯਾਪਿ ਉਪਾਦਿਨ੍ਨਘਟ੍ਟਨਸ੍ਸ ਪਚ੍ਚਯਭਾਵੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ। ਇਧ ਪਨ ਪੁਰਿਮਜਵਨਸਮੁਟ੍ਠਿਤਾਯ ਉਪਤ੍ਥਮ੍ਭਕਤ੍ਤਂ, ਸਤ੍ਤਮਜਵਨਸਮੁਟ੍ਠਿਤਾਯ ਚਲਨਪਚ੍ਚਯਤ੍ਤਞ੍ਚ ਨਤ੍ਥਿ ਤੇਸਂ ਵਾਯੋਧਾਤੁਕਿਚ੍ਚਤ੍ਤਾ, ਪੁਰਿਮਸਹਗਤਾ ਪਨ ਪਚ੍ਛਿਮਾ ਪਥਵੀਧਾਤੁ ਉਪਾਦਿਨ੍ਨਘਟ੍ਟਨਸਮਤ੍ਥਾ ਹੋਤਿ, ਸੇਸਂ ਤਾਦਿਸਮੇਵ। ਚਿਤ੍ਤਸਮੁਟ੍ਠਿਤਕਾਯੇ ਪਨ ਵਾਯੋਧਾਤੁਯਾ ਚਲਨ੍ਤੇ ਤਦੁਪਤ੍ਥਮ੍ਭਿਤਤੇਸਮੁਟ੍ਠਾਨਿਕਾਨਮ੍ਪਿ ਚਲਨਤੋ ਸਕਲਕਾਯਸ੍ਸ ਅਭਿਕ੍ਕਮਾਦਯੋ ਹੋਨ੍ਤਿ ਉਦਕੇ ਗਚ੍ਛਨ੍ਤੇ ਤਤ੍ਥ ਪਤਿਤਤਿਣਪਣ੍ਣਾਨਿ ਵਿਯਾਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਂ।

ਰੂਪਪਰਿਚ੍ਛੇਦਲਕ੍ਖਣਾ **ਆਕਾਸਧਾਤੁ,** ਰੂਪਪਰਿਯਨ੍ਤਪ੍ਪਕਾਸਨਰਸਾ, ਰੂਪਮਰਿਯਾਦਪਚ੍ਚੁਪਟ੍ਠਾਨਾ, ਅਸਮ੍ਫੁਟ੍ਠਭਾਵਪਚ੍ਚੁਪਟ੍ਠਾਨਾ, ਛਿਦ੍ਦਵਿਵਰਭਾਵਪਚ੍ਚੁਪਟ੍ਠਾਨਾ ਵਾ, ਪਰਿਚ੍ਛਿਨ੍ਨਰੂਪਪਦਟ੍ਠਾਨਾ, ਯਾਯ ਪਰਿਚ੍ਛਿਨ੍ਨੇਸੁ ਰੂਪੇਸੁ ''ਇਦਮਿਤੋ ਉਦ੍ਧਂ, ਅਧੋ, ਤਿਰਿਯ''ਨ੍ਤਿ ਚ ਹੋਤਿ।

ਅਦਨ੍ਧਤਾਲਕ੍ਖਣਾ **ਰੂਪਸ੍ਸਲਹੁਤਾ,** ਰੂਪਾਨਂ ਗਰੁਭਾਵਵਿਨੋਦਨਰਸਾ, ਲਹੁਪਰਿਵਤ੍ਤਿਤਾਪਚ੍ਚੁਪਟ੍ਠਾਨਾ, ਲਹੁਰੂਪਪਦਟ੍ਠਾਨਾ। ਅਥਦ੍ਧਤਾਲਕ੍ਖਣਾ **ਰੂਪਸ੍ਸਮੁਦੁਤਾ,** ਰੂਪਾਨਂ ਥਦ੍ਧਭਾਵਵਿਨੋਦਨਰਸਾ, ਸਬ੍ਬਕਿਰਿਯਾਸੁ ਅਵਿਰੋਧਿਤਾਪਚ੍ਚੁਪਟ੍ਠਾਨਾ, ਮੁਦੁਰੂਪਪਦਟ੍ਠਾਨਾ। ਸਰੀਰਕਿਰਿਯਾਨੁਕੂਲਕਮ੍ਮਞ੍ਞਭਾਵਲਕ੍ਖਣਾ **ਰੂਪਸ੍ਸਕਮ੍ਮਞ੍ਞਤਾ,** ਅਕਮ੍ਮਞ੍ਞਤਾਵਿਨੋਦਨਰਸਾ, ਅਦੁਬ੍ਬਲਭਾਵਪਚ੍ਚੁਪਟ੍ਠਾਨਾ, ਕਮ੍ਮਞ੍ਞਤਾਰੂਪਪਦਟ੍ਠਾਨਾ। ਏਤਾ ਪਨ ਤਿਸ੍ਸੋਪਿ ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਂ ਨ ਵਿਜਹਨ੍ਤਿ, ਗਰੁਥਦ੍ਧਅਕਮ੍ਮਞ੍ਞਰੂਪਪਟਿਪਕ੍ਖਭਾਵੇਨ ਚ ਸਮੁਟ੍ਠਿਤਾਨਂ ਉਤੁਚਿਤ੍ਤਾਹਾਰਜਾਨਂ ਲਹੁਮੁਦੁਕਮ੍ਮਞ੍ਞਭੂਤਾਨਂ ਰੂਪਾਨਂ ਵਿਕਾਰਤਾਯ ਚ ਪਰਿਯਾਯਤੋ ਗਰੁਥਦ੍ਧਾਕਮ੍ਮਞ੍ਞਭਾਵਵਿਨੋਦਨਕਿਚ੍ਚਾ ਵੁਤ੍ਤਾ, ਨ ਪਨ ਸਭਾਵਤੋ ਸਯਂ ਅਵਿਜ੍ਜਮਾਨਤ੍ਤਾ।

ਆਚਯਲਕ੍ਖਣੋ **ਰੂਪਸ੍ਸਉਪਚਯੋ,** ਪੁਬ੍ਬਨ੍ਤਤੋ ਰੂਪਾਨਂ ਉਮ੍ਮੁਜ੍ਜਾਪਨਰਸੋ, ਨਿਯ੍ਯਾਤਨਪਚ੍ਚੁਪਟ੍ਠਾਨੋ, ਪਰਿਪੁਣ੍ਣਭਾਵਪਚ੍ਚੁਪਟ੍ਠਾਨੋ ਵਾ, ਉਪਚਿਤਰੂਪਪਦਟ੍ਠਾਨੋ। ਪਵਤ੍ਤਿਲਕ੍ਖਣਾ **ਰੂਪਸ੍ਸਸਨ੍ਤਤਿ,** ਅਨੁਪ੍ਪਬਨ੍ਧਨਰਸਾ, ਅਨੁਪਚ੍ਛੇਦਪਚ੍ਚੁਪਟ੍ਠਾਨਾ, ਅਨੁਪ੍ਪਬਨ੍ਧਕਰੂਪਪਦਟ੍ਠਾਨਾ । ਉਭਯਮ੍ਪੇਤਂ ਜਾਤਿਰੂਪਸ੍ਸੇਵਾਧਿਵਚਨਂ। ਸਮ੍ਪਿਣ੍ਡਿਤਾਨਂ ਹਿ ਚਤੁਸਮੁਟ੍ਠਾਨਿਕਰੂਪਾਨਂ ਪਠਮੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿ ਉਪਚਯੋ ਨਾਮ, ਉਪਰੂਪਰੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿ ਸਨ੍ਤਤਿ ਨਾਮ। ਤੇਨੇਵ ਤਾਸਂ **ਪਦਭਾਜਨੀਯੇ** ''ਯੋ ਰੂਪਸ੍ਸ ਉਪਚਯੋ, ਸਾ ਰੂਪਸ੍ਸ ਸਨ੍ਤਤੀ''ਤਿ (ਧ॰ ਸ॰ ੬੪੨) ਵੁਤ੍ਤਂ, ਆਕਾਰਨਾਨਤ੍ਤਤੋ ਪਨ ਵਿਸੁਂ ਉਦ੍ਦਿਟ੍ਠਾ।

ਰੂਪਪਰਿਪਾਕਲਕ੍ਖਣਾ **ਰੂਪਸ੍ਸਜਰਤਾ,** ਉਪਨਯਨਰਸਾ, ਸਭਾਵਾਨਪਗਮੇਪਿ ਨਵਭਾਵਾਪਗਮਪਚ੍ਚੁਪਟ੍ਠਾਨਾ ਵੀਹਿਪੁਰਾਣਭਾਵੋ ਵਿਯ, ਪਰਿਪਚ੍ਚਮਾਨਰੂਪਪਦਟ੍ਠਾਨਾ। ਖਣੇ ਖਣੇ ਭਿਜ੍ਜਮਾਨਾਪਿ ਚੇਸਾ ਉਪਾਦਿਨ੍ਨੇਸੁ ਖਣ੍ਡਦਨ੍ਤਾਦਿਤੋ, ਅਨੁਪਾਦਿਨ੍ਨੇਸੁ ਰੁਕ੍ਖਲਤਾਦੀਸੁ ਵਣ੍ਣਵਿਕਾਰਾਦਿਤੋ ਚ ਅਨ੍ਤਰਨ੍ਤਰਾ ਚ ਸੁਵਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਵਿਕਾਰਤ੍ਤਾ ''ਪਾਕਟਜਰਾ, ਸਵੀਚਿਜਰਾ''ਤਿ ਚ ਵੁਚ੍ਚਤਿ, ਮਣਿਕਨਕਚਨ੍ਦਸੂਰਿਯਾਦੀਸੁ ਦੁਵਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਤ੍ਤਾ, ਨਿਰਨ੍ਤਰਤ੍ਤਾ ਚ ''ਅਪਾਕਟਜਰਾ, ਅਵੀਚਿਜਰਾ''ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। ਈਦਿਸੇਸੁ ਹਿ ਕਪ੍ਪਵਿਨਾਸਾਦਿਕਾਲੇ ਵਿਕਾਰਤੋ ਜਰਾ ਪਞ੍ਞਾਯੇਯ੍ਯ। ਸਬ੍ਬਦਾਪਿ ਪਨ ਅਪਞ੍ਞਾਯਮਾਨਵਿਕਾਰਤ੍ਤਾ ਅਰੂਪਧਮ੍ਮੇਸੁ ਜਰਾ ਪਟਿਚ੍ਛਨ੍ਨਜਰਾ ਨਾਮ। ਨ ਚ ਤਤ੍ਥ ਵਣ੍ਣਵਿਕਾਰਾਦਯੋ ਜਰਾ ਤੇਸਂ ਚਕ੍ਖੁਵਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਤੋ। ਨ ਹਿ ਜਰਾ ਚਕ੍ਖੁਵਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਾ, ਮਨੋਵਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਾ ਪਨ ਹੋਤਿ। ਯਥਾ ਓਘੇਨ ਪਰਿਭਿਨ੍ਨਭੂਮਿਆਦਿਦਸ੍ਸਨੇਨ ਅਦਿਟ੍ਠੋਪਿ ਓਘੋ ਸੁਵਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯੋ ਹੋਤਿ, ਏਵਂ ਵਿਕਾਰਦਸ੍ਸਨੇਨ ਜਰਾਤਿ ਗਹੇਤਬ੍ਬਂ।

ਪਰਿਭੇਦਲਕ੍ਖਣਾ **ਰੂਪਸ੍ਸਅਨਿਚ੍ਚਤਾ,** ਸਂਸੀਦਨਰਸਾ, ਖਯਵਯਪਚ੍ਚੁਪਟ੍ਠਾਨਾ, ਪਰਿਭਿਜ੍ਜਮਾਨਰੂਪਪਦਟ੍ਠਾਨਾ। ਨ ਕੇਵਲਞ੍ਚੇਤਾਨਿ ਉਪਚਯਾਦਿਚਤੂਹਿ ਗਹਿਤਾਨਿ ਜਾਤਿਜਰਾਮਰਣਾਨਿ ਰੂਪਧਮ੍ਮਾਨਮੇਵ , ਅਰੂਪਧਮ੍ਮਾਨਮ੍ਪਿ ਹੋਨ੍ਤਿਯੇਵ। ਏਤਾਨਿ ਚ ਇਮੇਸਂ ਸਤ੍ਤਾਨਂ ਅਰਞ੍ਞਪ੍ਪਵੇਸਕਪਵਿਟ੍ਠਪਰਿਪਾਤਕਪਤਿਤਘਾਤਕਚੋਰੇਹਿ ਯਥਾਕ੍ਕਮਂ ਸਦਿਸਾਨੀਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਾਨਿ।

ਓਜਾਲਕ੍ਖਣੋ **ਕਬਲ਼ੀਕਾਰੋ ਆਹਾਰੋ,** ਰੂਪਾਹਰਣਰਸੋ, ਉਪਤ੍ਥਮ੍ਭਨਪਚ੍ਚੁਪਟ੍ਠਾਨੋ, ਕਬਲ਼ਂ ਕਤ੍ਵਾ ਆਹਰਿਤਬ੍ਬਵਤ੍ਥੁਪਦਟ੍ਠਾਨੋ। ਅਯਂ ਲਕ੍ਖਣਾਦਿਤੋ ਵਿਨਿਚ੍ਛਯੋ।

ਸਙ੍ਗਹਤੋ ਪਨ ਸਬ੍ਬਮ੍ਪੇਤਂ ਰੂਪਂ ਖਨ੍ਧਤੋ ਏਕਵਿਧਂ ਰੂਪਕ੍ਖਨ੍ਧੋਵ ਹੋਤਿ, ਤਥਾ ਅਹੇਤੁਕਂ ਸਪ੍ਪਚ੍ਚਯਂ ਸਙ੍ਖਤਂ ਲੋਕਿਯਂ ਸਾਸਵੰ ਸਞ੍ਞੋਜਨੀਯਂ ਓਘਨੀਯਂ ਯੋਗਨੀਯਂ ਨੀਵਰਣੀਯਂ ਪਰਾਮਟ੍ਠਂ ਸਂਕਿਲੇਸਿਕਂ ਅਨਾਰਮ੍ਮਣਂ ਅਪ੍ਪਹਾਤਬ੍ਬਨ੍ਤਿਆਦਿਨਾ ਚ ਏਕਵਿਧਂ, ਤਂ ਪੁਨ ਭੂਤੋਪਾਦਾਯਵਸੇਨ ਦੁਵਿਧਂ, ਤਥਾ ਨਿਪ੍ਫਨ੍ਨਾਨਿਪ੍ਫਨ੍ਨਾਦਿਵਸੇਨ ਚ। ਤਤ੍ਥ ਪਥਵੀਆਦੀਨਿ ਚਤ੍ਤਾਰਿ ਮਹਾਭੂਤਾਨਿ **ਭੂਤਰੂਪਂ** ਨਾਮ, ਸੇਸਂ **ਉਪਾਦਾਰੂਪਂ** ਨਾਮ। ਪਥਵੀਆਦਯੋ ਸਤ੍ਤਰਸ, ਕਬਲ਼ੀਕਾਰੋ ਆਹਾਰੋ ਚੇਤਿ ਅਟ੍ਠਾਰਸਵਿਧਮ੍ਪਿ ਪਰਮਤ੍ਥਤੋ ਵਿਜ੍ਜਮਾਨਤ੍ਤਾ **ਨਿਪ੍ਫਨ੍ਨਰੂਪਂ** ਨਾਮ, ਇਤਰਂ **ਅਨਿਪ੍ਫਨ੍ਨਰੂਪਂ** ਨਾਮ। ਚਕ੍ਖਾਦਯੋ ਪਞ੍ਚ ਪਸਾਦਾ, ਭਾਵਦ੍ਵਯਂ, ਜੀਵਿਤਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਨ੍ਤਿ ਅਟ੍ਠਵਿਧਮ੍ਪਿ **ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਰੂਪਂ** ਨਾਮ, ਇਤਰਂ **ਅਨਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ**। ਤਾਨਿ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਨਿ ਚੇਵ ਹਦਯਞ੍ਚਾਤਿ ਨਵਵਿਧਮ੍ਪਿ **ਉਪਾਦਿਨ੍ਨਂ,** ਇਤਰਂ **ਅਨੁਪਾਦਿਨ੍ਨਂ,** ਪਞ੍ਚ ਪਸਾਦਾ, ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਰੂਪਸਦ੍ਦਗਨ੍ਧਰਸਾ, ਆਪੋਧਾਤੁਵਿਵਜ੍ਜਿਤਭੂਤਤ੍ਤਯਞ੍ਚਾਤਿ ਦ੍ਵਾਦਸਵਿਧਮ੍ਪਿ **ਓਲ਼ਾਰਿਕਰੂਪਂ, ਸਨ੍ਤਿਕੇਰੂਪਂ, ਸਪ੍ਪਟਿਘਰੂਪਞ੍ਚ,** ਸੇਸਂ **ਸੁਖੁਮਰੂਪਂ, ਦੂਰੇਰੂਪਂ, ਅਪ੍ਪਟਿਘਰੂਪਞ੍ਚ**। ਪਸਾਦਾ, ਹਦਯਞ੍ਚ **ਵਤ੍ਥੁਰੂਪਂ,** ਇਤਰਂ **ਅਵਤ੍ਥੁਰੂਪਂ**। ਪਸਾਦਾ, ਵਿਞ੍ਞਤ੍ਤਿਦ੍ਵਯਞ੍ਚ **ਦ੍ਵਾਰਰੂਪਂ,** ਇਤਰਂ **ਅਦ੍ਵਾਰਂ**। ਪਸਾਦਾ **ਅਜ੍ਝਤ੍ਤਿਕਰੂਪਂ, ਗੋਚਰਗ੍ਗਾਹਿਕਰੂਪਞ੍ਚ,** ਇਤਰਂ **ਬਾਹਿਰਂ, ਅਗੋਚਰਗ੍ਗਾਹਿਕਰੂਪਞ੍ਚ**। ਚਤ੍ਤਾਰਿ ਭੂਤਰੂਪਾਨਿ, ਰੂਪਗਨ੍ਧਰਸਓਜਾ ਚਾਤਿ ਇਦਂ ਸੁਦ੍ਧਟ੍ਠਕਂ **ਅਵਿਨਿਬ੍ਭੋਗਰੂਪਂ** ਨਾਮ, ਇਤਰਂ **ਵਿਨਿਬ੍ਭੋਗਰੂਪਂ**।

ਚਕ੍ਖੁ ਨਚਕ੍ਖੂਤਿ ਏਵਮਾਦਿਵਸੇਨ ਚ ਦੁਵਿਧਂ ਹੋਤਿ। ਪੁਨ ਤਂ ਸਨਿਦਸ੍ਸਨਤ੍ਤਿਕਵਸੇਨ ਤਿਵਿਧਂ ਹੋਤਿ। ਤਤ੍ਥ ਰੂਪਾਯਤਨਂ **ਸਨਿਦਸ੍ਸਨਸਪ੍ਪਟਿਘਂ,** ਸੇਸਮੋਲ਼ਾਰਿਕਰੂਪਂ **ਅਨਿਦਸ੍ਸਨਸਪ੍ਪਟਿਘਂ,** ਸਬ੍ਬਮ੍ਪਿ ਸੁਖੁਮਰੂਪਂ **ਅਨਿਦਸ੍ਸਨਅਪ੍ਪਟਿਘਂ**। ਤਥਾ ਕਮ੍ਮਜਾਦਿਤ੍ਤਿਕਵਸੇਨ। ਤਤ੍ਥ ਨਵਵਿਧਂ ਉਪਾਦਿਨ੍ਨਰੂਪਂ, ਸੁਦ੍ਧਟ੍ਠਕਂ, ਆਕਾਸੋ ਚ **ਕਮ੍ਮਜਂ** ਨਾਮ, ਵਿਞ੍ਞਤ੍ਤਿਦ੍ਵਯਂ, ਲਹੁਤਾਦਿਤ੍ਤਯਞ੍ਚ ਸਦ੍ਦੋ ਚ **ਅਕਮ੍ਮਜਂ** ਨਾਮ, ਉਪਚਯਾਦਿਚਤੁਬ੍ਬਿਧਂ ਲਕ੍ਖਣਰੂਪਂ **ਅਜਂ** ਨਾਮ। ਸੁਦ੍ਧਟ੍ਠਕਂ, ਆਕਾਸੋ, ਵਿਞ੍ਞਤ੍ਤਿਦ੍ਵਯਂ, ਲਹੁਤਾਦਿਤ੍ਤਯਂ, ਸਦ੍ਦੋ ਚ **ਚਿਤ੍ਤਜਂ** ਨਾਮ, ਤਦਵਸੇਸਂ ਲਕ੍ਖਣਰੂਪਵਿਰਹਿਤਂ **ਅਚਿਤ੍ਤਜਂ** ਨਾਮ, ਲਕ੍ਖਣਰੂਪਂ **ਅਜਂ** ਨਾਮ। ਸੁਦ੍ਧਟ੍ਠਕਂ, ਆਕਾਸੋ, ਲਹੁਤਾਦਿਤ੍ਤਯਞ੍ਚ **ਆਹਾਰਜਂ** ਨਾਮ, ਸੇਸਂ ਲਕ੍ਖਣਵਜ੍ਜਿਤਂ **ਅਨਾਹਾਰਜਂ** ਨਾਮ, ਲਕ੍ਖਣਂ **ਅਜਂ** ਨਾਮ। ਸੁਦ੍ਧਟ੍ਠਕਂ, ਆਕਾਸੋ, ਲਹੁਤਾਦਿਤ੍ਤਯਂ, ਸਦ੍ਦੋ ਚ **ਉਤੁਜਂ** ਨਾਮ, ਸੇਸਂ ਲਕ੍ਖਣਵਿਰਹਿਤਂ **ਅਨੁਤੁਜਂ** ਨਾਮ, ਲਕ੍ਖਣਂ **ਅਜਂ** ਨਾਮ। ਲਕ੍ਖਣਾਨਿ ਹਿ ਜਾਯਮਾਨਜੀਯਮਾਨਪਰਿਭਿਜ੍ਜਮਾਨਧਮ੍ਮਾਨਂ ਸਭਾਵਤਾਯ ਕੁਤੋਚਿ ਜਾਤਿਵੋਹਾਰਂ ਨ ਲਭਨ੍ਤਿ ਭੇਸਮ੍ਪਿ ਜਾਤਿਆਦਿਪ੍ਪਸਙ੍ਗਤੋ। ਨ ਹਿ ''ਜਾਤਿ ਜਾਯਤਿ, ਜਰਾ ਜੀਰਤਿ, ਮਰਣਂ ਮੀਯਤੀ''ਤਿ ਵੋਹਰਿਤੁਂ ਯੁਤ੍ਤਂ ਅਨਵਟ੍ਠਾਨਤੋ। ਤਦਵਸੇਸਾਨਂ ਪਨ ਆਕਾਸਵਿਞ੍ਞਤ੍ਤਾਦਿਅਨਿਪ੍ਫਨ੍ਨਾਨਂ ਯਦਿਪਿ ਪਰਮਤ੍ਥਤੋ ਅਵਿਜ੍ਜਮਾਨਤਾਯ ਨ ਕੁਤੋਚਿ ਉਪ੍ਪਤ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥਿ, ਤਥਾਪਿ ਤਥਾ ਤਥਾ ਪਵਤ੍ਤਰੂਪਂ ਉਪਾਦਾਯ ਨੇਸਂ ਵਿਜ੍ਜਮਾਨਵੋਹਾਰਸ੍ਸੇਵ ਹੇਤੁਸਮੁਪ੍ਪਨ੍ਨਵੋਹਾਰਸ੍ਸਾਪਿ ਵਿਰੋਧਾਭਾਵਤੋ ਸਹੇਤੁਕਤਾ ਵੁਤ੍ਤਾ। ਯਂ ਪਨ **ਪਾਲ਼ਿਯਂ** ''ਰੂਪਾਯਤਨਂ...ਪੇ॰... ਰੂਪਸ੍ਸ ਉਪਚਯੋ ਰੂਪਸ੍ਸ ਸਨ੍ਤਤਿ ਕਬਲ਼ੀਕਾਰੋ ਆਹਾਰੋ। ਇਮੇ ਧਮ੍ਮਾ ਚਿਤ੍ਤਸਮੁਟ੍ਠਾਨਾ''ਤਿਆਦੀਸੁ (ਧ॰ ਸ॰ ੧੨੦੨) ਜਾਤਿਯਾਪਿ ਕੁਤੋਚਿ ਜਾਤਤ੍ਤਂ ਵੁਤ੍ਤਂ, ਤਂ ਰੂਪਜਨਕਪਚ੍ਚਯਾਨਂ ਕਿਚ੍ਚਾਨੁਭਾਵਲਕ੍ਖਣੇ ਦਿਟ੍ਠਤ੍ਤਾ ਰੂਪੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿਕ੍ਖਣੇ ਵਿਜ੍ਜਮਾਨਤਂ ਸਨ੍ਧਾਯ ਵੁਤ੍ਤਂ, ਜਰਾਮਰਣਾਨਂ ਪਨ ਰੂਪੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿਕ੍ਖਣੇ ਅਭਾਵਤੋ ਨ ਵੁਤ੍ਤਂ। ''ਜਰਾਮਰਣਂ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਅਨਿਚ੍ਚਂ ਸਙ੍ਖਤਂ ਪਟਿਚ੍ਚਸਮੁਪ੍ਪਨ੍ਨ''ਨ੍ਤਿ (ਸਂ॰ ਨਿ॰ ੨.੨੦) ਇਦਂ ਪਨ ਜਰਾਮਰਣਸੀਸੇਨ ਤਥਾਪਵਤ੍ਤਵਿਞ੍ਞਾਣਨਾਮਰੂਪਾਦੀਨਮੇਵ ਗਹਿਤਤ੍ਤਾ ਵੁਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਂ। ਯਂ ਤਂ ਰੂਪਂ ਅਜ੍ਝਤ੍ਤਿਕਂ, ਤਂ ਉਪਾਦਾ, ਯਂ ਤਂ ਰੂਪਂ ਬਾਹਿਰਂ, ਤਂ ਅਤ੍ਥਿ ਉਪਾਦਾ, ਅਤ੍ਥਿ ਨੋ ਉਪਾਦਾਤਿ ਏਵਮਾਦਿਨਾ ਨਯੇਨਾਪਿ ਤਿਵਿਧਂ ਹੋਤਿ।

ਪੁਨ ਤਂ ਸਬ੍ਬਂ ਦਿਟ੍ਠਸੁਤਮੁਤਵਿਞ੍ਞਾਤਵਸੇਨ ਚਤੁਬ੍ਬਿਧਂ ਹੋਤਿ। ਤਤ੍ਥ ਰੂਪਾਯਤਨਂ **ਦਿਟ੍ਠਂ** ਨਾਮ, ਸਦ੍ਦੋ **ਸੁਤਂ** ਨਾਮ, ਗਨ੍ਧਰਸਫੋਟ੍ਠਬ੍ਬਾਨਿ ਪਤ੍ਵਾਵ ਗਹੇਤਬ੍ਬਤੋ **ਮੁਤਂ** ਨਾਮ, ਸੇਸਂ ਮਨਸਾ ਵਿਞ੍ਞਾਤਬ੍ਬਤੋ **ਵਿਞ੍ਞਾਤਂ** ਨਾਮ। ਤਥਾ ਰੂਪਰੂਪਚਤੁਕ੍ਕਾਦਿਵਸੇਨ ਚਤੁਬ੍ਬਿਧਂ, ਤਤ੍ਥ ਅਟ੍ਠਾਰਸਵਿਧਂ ਨਿਪ੍ਫਨ੍ਨਂ **ਰੂਪਰੂਪਂ** ਨਾਮ, ਆਕਾਸੋ **ਪਰਿਚ੍ਛੇਦਰੂਪਂ** ਨਾਮ, ਵਿਞ੍ਞਤ੍ਤਿਦ੍ਵਯਂ, ਲਹੁਤਾਦਿਤ੍ਤਯਞ੍ਚ **ਵਿਕਾਰਰੂਪਂ** ਨਾਮ, ਉਪਚਯਾਦਿਚਤੁਬ੍ਬਿਧਂ **ਲਕ੍ਖਣਰੂਪਂ** ਨਾਮ। ਤਥਾ ਹਦਯਵਤ੍ਥੁ ਵਤ੍ਥੁ, ਨ ਦ੍ਵਾਰਂ ਨਾਮ, ਵਿਞ੍ਞਤ੍ਤਿਦ੍ਵਯਂ ਦ੍ਵਾਰਂ, ਨ ਵਤ੍ਥੁ ਨਾਮ, ਚਕ੍ਖਾਦਯੋ ਪਞ੍ਚ ਪਸਾਦਾ ਵਤ੍ਥੁ ਚੇਵ ਦ੍ਵਾਰਞ੍ਚ ਨਾਮ, ਸੇਸਂ ਨੇਵ ਵਤ੍ਥੁ ਨ ਦ੍ਵਾਰਂ ਨਾਮਾਤਿ ਏਵਮਾਦਿਨਾ ਨਯੇਨ ਚਤੁਬ੍ਬਿਧਂ।

ਤਂ ਪੁਨ ਏਕਜਾਦਿਵਸੇਨ ਪਞ੍ਚਵਿਧਂ। ਨਵਵਿਧਂ ਹਿ ਉਪਾਦਿਨ੍ਨਰੂਪਂ ਕਮ੍ਮੇਨੇਵ, ਵਿਞ੍ਞਤ੍ਤਿਦ੍ਵਯਞ੍ਚ ਚਿਤ੍ਤੇਨੇਵ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨਤੋ **ਏਕਜਂ** ਨਾਮ, ਸਦ੍ਦੋ ਉਤੁਚਿਤ੍ਤੇਹਿ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨਤੋ **ਦ੍ਵਿਜਂ** ਨਾਮ, ਲਹੁਤਾਦਿਤ੍ਤਯਂ ਉਤੁਚਿਤ੍ਤਾਹਾਰੇਹਿ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨਤੋ **ਤਿਜਂ** ਨਾਮ, ਸੁਦ੍ਧਟ੍ਠਕਂ, ਆਕਾਸੋ ਚ ਚਤੂਹਿਪਿ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨਤੋ **ਚਤੁਜ੍ਜਂ** ਨਾਮ, ਲਕ੍ਖਣਾਨਿ **ਅਜਂ** ਨਾਮ। ਏਵਮਾਦਿਨਾ ਪਞ੍ਚਵਿਧਂ ਹੋਤਿ।

ਤਂ ਪੁਨ ਚਕ੍ਖੁਸੋਤਘਾਨਜਿਵ੍ਹਾਕਾਯਮਨਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਵਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਵਸੇਨ ਛਬ੍ਬਿਧਂ। ਸਤ੍ਤਵਿਞ੍ਞਾਣਧਾਤੁਵਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਵਸੇਨ ਸਤ੍ਤਵਿਧਂ। ਤਦੇਵ ਮਨੋਵਿਞ੍ਞਾਣਧਾਤੁਵਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਂ ਭੂਤੋਪਾਦਾਯਵਸੇਨ ਦ੍ਵਿਧਾ ਕਤ੍ਵਾ ਅਟ੍ਠਵਿਧਂ ਹੋਤਿ। ਤਤ੍ਥ ਹਿ ਆਪੋਧਾਤੁ ਮਨੋਵਿਞ੍ਞਾਣੇਨੇਵ ਵਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਂ ਭੂਤਰੂਪਂ ਨਾਮ, ਇਤਰਂ ਪਸਾਦਸਹਿਤਸੁਖੁਮਰੂਪਂ ਮਨੋਵਿਞ੍ਞਾਣਵਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯੋਪਾਦਾਯਰੂਪਂ ਨਾਮ। ਤਦੇਵ ਪੁਨ ਮਨੋਵਿਞ੍ਞਾਣਵਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯੋਪਾਦਾਯਰੂਪਂ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਨਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਵਸੇਨ ਦ੍ਵਿਧਾ ਕਤ੍ਵਾ ਨਵਵਿਧਂ ਹੋਤਿ। ਤਂ ਪੁਨ ਪਸਾਦਵਿਸਯਆਪੋਧਾਤੁਭਾਵਹਦਯਜੀਵਿਤਪਰਿਚ੍ਛੇਦਵਿਕਾਰਲਕ੍ਖਣਆਹਾਰਵਸੇਨ ਦਸਵਿਧਂ ਹੋਤਿ।

ਤਦੇਵ ਪੁਨ ਚਕ੍ਖਾਯਤਨਂ ਸੋਤਾਯਤਨਂ ਘਾਨਾਯਤਨਂ ਜਿਵ੍ਹਾਯਤਨਂ ਕਾਯਾਯਤਨਂ ਰੂਪਾਯਤਨਂ ਸਦ੍ਦਾਯਤਨਂ ਗਨ੍ਧਾਯਤਨਂ ਰਸਾਯਤਨਂ ਫੋਟ੍ਠਬ੍ਬਾਯਤਨਂ ਧਮ੍ਮਾਯਤਨਨ੍ਤਿ ਏਵੰ ਆਯਤਨਤੋ ਏਕਾਦਸਵਿਧਂ ਹੋਤਿ, ਤਥਾ ਧਾਤੁਵਸੇਨ। ਤਤ੍ਥ ਆਪੋਧਾਤੁਵਿਵਜ੍ਜਿਤਭੂਤਤ੍ਤਯਂ ਫੋਟ੍ਠਬ੍ਬਾਯਤਨਂ ਫੋਟ੍ਠਬ੍ਬਧਾਤੁ ''ਕਾਯਵਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਂ, ਕਾਯਵਿਞ੍ਞਾਣਵਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯ''ਨ੍ਤਿ ਚ ਵੁਚ੍ਚਤਿ, ਸੁਖੁਮਰੂਪਂ ਧਮ੍ਮਾਯਤਨਂ ਧਮ੍ਮਧਾਤੂਤਿ, ਤਦੇਵ ਪਸਾਦਸਹਿਤਂ ''ਮਨੋਵਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਂ, ਮਨੋਵਿਞ੍ਞਾਣਵਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯ''ਨ੍ਤਿ ਚ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਸੇਸਂ ਸੁਵਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਮੇਵ।

ਕਸ੍ਮਾ ਪਨੇਤ੍ਥ ਆਪੋਧਾਤੁਵਿਵਜ੍ਜਿਤਾਨਞ੍ਞੇਵ ਭੂਤਾਨਂ ਫੋਟ੍ਠਬ੍ਬਤਾ ਵੁਤ੍ਤਾ, ਨਨੁ ਆਪੋਧਾਤੁਪਿ ਸੀਤਵਸੇਨ ਫੁਸਿਤ੍ਵਾ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾਤਿ? ਨ ਸੀਤਸ੍ਸਾਪਿ ਤੇਜੋਧਾਤੁਤ੍ਤਾ। ਉਣ੍ਹਮੇਵ ਹਿ ਸੀਤਨ੍ਤਿ ਬਜਪਦਿਸ੍ਸਤਿ। ਕਠਿਨਾਕਠਿਨਤਂ ਉਪਾਦਾਯ ਰੁਕ੍ਖਾਦਿਵਿਰਲ਼ਚ੍ਛਾਯਾ ਵਿਯ, ਤਂ ਵਾ ਉਪਾਦਾਯ ਸਣ੍ਹਚ੍ਛਾਯਾਦਿ, ਅਞ੍ਞਥਾ ਕਸ੍ਸੇਤਂ ਸੀਤਤ੍ਤਂ ਸਭਾਵਂ ਸਿਯਾ। “ਆਪੋਧਾਤੁਯਾ” ਇਤਿ ਚੇ। ਯਦਿ ਏਵਂ ਉਣ੍ਹੋਦਕਾਦੀਸੁ ਆਪਤ੍ਤਂ ਨ ਸਿਯਾ ਆਪੋਤੇਜਾਨਞ੍ਚ ਸਹਪਵਤ੍ਤਾਨਂ ਵਿਰੁਦ੍ਧਲਕ੍ਖਣਤ੍ਤਾ, ਨ ਚ ਸਾ ਤੇਜੋਸਨ੍ਨਿਧਾਨੇ ਸੀਤਤ੍ਤਂ ਵਿਹਾਯ ਤਿਟ੍ਠਤਿ। ਨ ਹਿ ਸਭਾਵਾ ਕੇਨਚਿ ਸਹਭਾਵੇਨ ਤਂਸਭਾਵਂ ਜਹਨ੍ਤਿ ਅਭਾਵਾਪਤ੍ਤਿਤੋ, ਨਾਪਿਸ੍ਸਾ ਸੀਤਭਾਵਂ ਮੁਞ੍ਚਿਤ੍ਵਾ ਅਪਰਸਭਾਵੋ ਅਤ੍ਥਿ, ਯੇਨ ਸਹਭਾਵੋ ਯੁਜ੍ਜੇਯ੍ਯ। ਯਦਿ ਸਿਯਾ “ਆਪੋ ਸੀਤਤ੍ਤ”ਨ੍ਤਿ, ਭਾਵਦ੍ਵਯਂ ਸਿਯਾ ਅਞ੍ਞੋਞ੍ਞਵਿਲਕ੍ਖਣਸਭਾਵਤ੍ਤਾ ਭਾਵਸ੍ਸ, ਅਥਾਪਿ ਨ ਸੀਤਤ੍ਤਂ, ਆਪੋਧਾਤੁਯਾ ਸਰੂਪਂ ਸੀਤਗੁਣੇ, ਸੋ ਚ ਉਣ੍ਹਸਨ੍ਨਿਧਾਨੇ ਵਿਗਚ੍ਛਤਿ, ਗੁਣੀਰੂਪਮੇਵ ਤਿਟ੍ਠਤੀਤਿ ਚੇ? ਤਦਾ ਤਹਿਂ ਸਯਂ ਅਫੋਟ੍ਠਬ੍ਬਾਵ ਆਪੋਧਾਤੁ, ਨ ਨਿਯਤਫਸ੍ਸਵਤੀਤਿ ਚ ਸਿਯਾ, ਯੋ ਚ ਸੀਤਫਸ੍ਸੋ ਗੁਣੋਤਿ ਸੁਵੁਤ੍ਤੋ, ਸੋ ਅਮ੍ਹੇਹਿ ਤੇਜੋਧਾਤੁਵਿਸੇਸੋਤਿ।

ਅਯਮੇਵ ਵਿਸੇਸੋਤਿ ਚੇ, ਨਨੁ ਸੀਤਤ੍ਤਂ, ਉਣ੍ਹਤ੍ਤਞ੍ਚ ਅਞ੍ਞੋਞ੍ਞਵਿਰੁਦ੍ਧਂ, ਕਥਂ ਤੇਜੋਧਾਤੁਯਾ ਸਭਾਵਂ ਸਿਯਾਤਿ? ਨਾਯਂ ਦੋਸੋ ਏਕਕਲਾਪੇ ਤੇਸਂ ਸਮ੍ਭਵਾਭਾਵਤੋ, ਭਿਨ੍ਨਕਲਾਪੇਸੁ ਪਨ ਪਵਤ੍ਤਿਯਂ ਆਲੋਕਨ੍ਧਕਾਰਨੀਲਪੀਤਾਦੀਨਂ ਵਣ੍ਣਾਯਤਨਤਾ ਵਿਯ ਤੇਜੋਧਾਤੁਤ੍ਤਂ ਨ ਵਿਰੁਜ੍ਝਤੀਤਿ। ਯਦਿ ਆਪੋਧਾਤੁਯਾ ਨ ਸੀਤਤ੍ਤਂ ਸਰੂਪਂ, ਕਿਂ ਪਨਸ੍ਸਾ ਸਰੂਪਨ੍ਤਿ? ਦ੍ਰਵਤਾ। ਯਦਿ ਏਵਂ ਦ੍ਰਵਤਾਪਿ ਫੁਸਿਤ੍ਵਾ ਞਾਤਬ੍ਬਤੋ ਫੋਟ੍ਠਬ੍ਬਂ ਸਿਯਾਤਿ? ਨ ਸੀਤਾਦਿਂ ਫੁਸਿਤ੍ਵਾ ਮਨਸਾਵ ਵਣ੍ਣਂ ਦਿਸ੍ਵਾ ਞਾਤਬ੍ਬਤੋ। ਅਨ੍ਧਕਾਰੇ ਸਯਨ੍ਤਾ ਹਿ ਅਤਿਸੀਤਲਤਾਯ ਪਤ੍ਤਾਦਿਂ ਫੁਸਿਤ੍ਵਾ “ਉਦਕਂ ਏਤ੍ਥ”ਤਿ ਆਸਙ੍ਕਿਤਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਉਦਕਂ ਵਾ ਫੁਸਿਤ੍ਵਾ ਸਪ੍ਪਾਦਿਸਞ੍ਞਿਨੋ, ਤਸ੍ਮਾ ਅਫੋਟ੍ਠਬ੍ਬਮੇਵ ਆਪੋਧਾਤੁ, ਇਤਰਭੂਤਤ੍ਤਯਮੇਵ ਫੋਟ੍ਠਬ੍ਬਨ੍ਤਿ ਗਹੇਤਬ੍ਬਂ।

ਕਿਂ ਪਨੇਤਂ ਭੂਤਤ੍ਤਯਂ ਏਕਤੋ ਆਰਮ੍ਮਣਂ ਕਤ੍ਵਾ ਕਾਯਵਿਞ੍ਞਾਣਂ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਿਤੁਂ ਸਕ੍ਕੋਤਿ, ਨ ਸਕ੍ਕੋਤੀਤਿ? ਨ ਸਕ੍ਕੋਤਿ। ਕਸ੍ਮਾ? ਆਭੁਜਿਤਵਸੇਨ ਵਾ ਉਸ੍ਸਦਵਸੇਨ ਵਾ ਤੇਸੁ ਏਕਮੇਵਾਰਮ੍ਮਣਂ ਕਤ੍ਵਾ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨਤੋ। ਆਭੁਜਿਤਵਸੇਨ ਹਿ ਓਦਨਥਾਲਿਯਂ ਸਿਤ੍ਥਂ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਥਦ੍ਧਮੁਦੁਭਾਵਂ ਵੀਮਂਸਨ੍ਤਸ੍ਸ, ਉਣ੍ਹੋਦਕਭਾਜਨੇ ਵਾ ਹਤ੍ਥਂ ਓਤਾਰੇਤ੍ਵਾ ਉਣ੍ਹਭਾਵਂ ਵੀਮਂਸਨ੍ਤਸ੍ਸ, ਉਣ੍ਹਸਮਯੇ ਵਾ ਵਾਤਪਾਨਂ ਵਿਵਰਿਤ੍ਵਾ ਵਾਤੇਨ ਸਰੀਰਂ ਪਹਰਾਪੇਨ੍ਤਸ੍ਸ ਚ ਤਤ੍ਥ ਤਤ੍ਥ ਕਿਞ੍ਚਾਪਿ ਇਤਰਂ ਭੂਤਤ੍ਤਯਮ੍ਪਿ ਅਤ੍ਥਿ, ਯਥਾਭੁਜਿਤਂ ਪਨ ਤਂਤਂਪਥਵੀਤੇਜੋਵਾਯੋਧਾਤੁਮੇਵ ਯਥਾਕ੍ਕਮਂ ਆਰਬ੍ਭ ਕਾਯਵਿਞ੍ਞਾਣਂ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ। ਏਵਂ **ਆਭੁਜਿਤਵਸੇਨ** ਆਰਮ੍ਮਣਂ ਕਰੋਤਿ ਨਾਮ। ਉਸ੍ਸਦਵਸੇਨ ਪਨ ਭੁਞ੍ਜਨਸਮਯੇ ਸਕ੍ਖਰਂ ਡਂਸਨ੍ਤਸ੍ਸ, ਮਗ੍ਗੇ ਵਾ ਅਗ੍ਗਿਂ ਅਕ੍ਕਮਨ੍ਤਸ੍ਸ, ਬਲਵਵਾਤੇਨ ਵਾ ਕਣ੍ਣਸਕ੍ਖਲਿਯਮ੍ਪਿ ਪਹਰਨ੍ਤਸ੍ਸ ਚ ਤਤ੍ਥ ਤਤ੍ਥ ਕਿਞ੍ਚਾਪਿ ਇਤਰਭੂਤਤ੍ਤਯਮ੍ਪਿ ਅਤ੍ਥਿ, ਯਥਾਉਸ੍ਸਦਂ ਪਨ ਤਂਤਂਪਥਵੀਤੇਜੋਵਾਯੋਧਾਤੁਮੇਵਾਰਬ੍ਭ ਯਥਾਕ੍ਕਮਂ ਕਾਯਵਿਞ੍ਞਾਣਂ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ। ਅਗ੍ਗਿਮ੍ਹਿ ਵਾ ਨਿਮੁਗ੍ਗਸਕਲਸਰੀਰਸ੍ਸ ਯਦਿਪਿ ਏਕਪ੍ਪਹਾਰੇਨ ਅਗ੍ਗਿਨਾ ਕਾਯੋ ਘਟ੍ਟੀਯਤਿ, ਯਸ੍ਮਿਂ ਯਸ੍ਮਿਂ ਪਨ ਠਾਨੇ ਕਾਯਪ੍ਪਸਾਦੋ ਉਸ੍ਸਨ੍ਨੋ ਹੋਤਿ, ਯਤ੍ਥ ਯਤ੍ਥ ਵਾ ਪਨ ਵਿਸਯਘਟ੍ਟਨਾਨਿਘਂਸੋ ਬਲਵਾ ਹੋਤਿ, ਤਤ੍ਥ ਤਤ੍ਥੇਵ ਪਠਮਂ ਕਾਯਵਿਞ੍ਞਾਣਂ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ, ਪਚ੍ਛਾ ਇਤਰਟ੍ਠਾਨੇਸੁ। ਖਣਪਰਿਤ੍ਤਤਾਯ ਪਨ ਸਹਸਾ ਪਰਿਵਤ੍ਤਿਤ੍ਵਾ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨਵਸੇਨ ਏਕਪ੍ਪਹਾਰੇਨ ਸਕਲਸਰੀਰਂ ਡਯ੍ਹਮਾਨਂ ਵਿਯ ਖਾਯਤਿ। ਨ ਹਿ ਏਕਸ੍ਮਿਂ ਖਣੇ ਬਹੂਨਿ ਵਿਞ੍ਞਾਣਾਨਿ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨ੍ਤਿ, ਬਜਾਪੇਤ੍ਵਾ ਵਾ ਏਕਂ। ਏਕੇਕਸ੍ਮਿਂ ਪਨ ਅਵਿਨਿਬ੍ਭੋਗੇ ਕਾਯਦਸਕੇ ਏਕਮੇਵ ਕਾਯਵਿਞ੍ਞਾਣਂ ਉਸ੍ਸਦਵਸੇਨ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ, ਏਵਂ ਇਤਰਵਤ੍ਥੂਸੁਪਿ ਵਿਞ੍ਞਾਣਾਨਂ ਅਵਿਨਿਬ੍ਭੋਗੇ ਪਦੇਸੇ ਏਕੇਕਾਨਮੇਵ ਉਪ੍ਪਤ੍ਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ। ਏਵਂ **ਉਸ੍ਸਦਵਸੇਨ** ਆਰਮ੍ਮਣਂ ਕਰੋਤਿ ਨਾਮ।

ਕੇਨ ਪਨ ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਆਰਮ੍ਮਣਸਙ੍ਕਨ੍ਤਿ ਹੋਤੀਤਿ? ਅਜ੍ਝਾਸਯਤੋ, ਵਿਸਯਾਧਿਮਤ੍ਤਤੋ ਵਾ। ਨਾਨਾਠਾਨੇਸੁ ਹਿ ਚਿਤ੍ਤਪਟਿਮਾਦੀਨਿ ਪਸ੍ਸਿਤੁਕਾਮਸ੍ਸ ਪਠਮਂ ਏਕਟ੍ਠਾਨੇ ਦਿਸ੍ਵਾ ਤਤੋ ਇਤਰਟ੍ਠਾਨੇਸੁ ਚ ਰੂਪਾਨਿ ਪਸ੍ਸਿਤੁਂ ਸਰਸੇਨਾਵਜ੍ਜਨਂ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ। ਏਵਂ ਅਜ੍ਝਾਸਯਤੋ ਸਙ੍ਕਨ੍ਤਿ ਹੋਤਿ। ਰੂਪਾਰਮ੍ਮਣਂ ਪਨ ਮਹਨ੍ਤਮ੍ਪਿ ਪਸ੍ਸਨ੍ਤਸ੍ਸ ਸਬ੍ਬਤੂਰਿਯਨਿਗ੍ਘੋਸੇ ਉਟ੍ਠਿਤੇ ਤਂ ਵਾ ਸੁਣਨ੍ਤਸ੍ਸ ਮਨੁਞ੍ਞਾਮਨੁਞ੍ਞੇ ਅਧਿਮਤ੍ਤਗਨ੍ਧਰਸਫੋਟ੍ਠਬ੍ਬੇ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯੇਸੁ ਘਟ੍ਟਿਤੇ ਇਤਰਿਤਰੇ ਚਿਤ੍ਤਂ ਸਙ੍ਕਮਤਿ, ਏਵਂ ਵਿਸਯਾਧਿਮਤ੍ਤਤੋ ਸਙ੍ਕਨ੍ਤਿ ਹੋਤੀਤਿ ਅਯਮੇਤ੍ਥ ਸਙ੍ਗਹਤੋ ਵਿਨਿਚ੍ਛਯੋ। ਸੁਞ੍ਞਤੋ, ਪਨ ਅਤੀਤਾਦਿਵਸੇਨ ਪਚ੍ਚੇਕਂ ਅਨਨ੍ਤਪ੍ਪਭੇਦਤੋ ਚ ਵਿਨਿਚ੍ਛਯੋ ਚਿਤ੍ਤਵਿਭਤ੍ਤਿਯਂ ਵੁਤ੍ਤਨਯਾਨੁਸਾਰੇਨ ਯਥਾਨੁਰੂਪਂ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ।

ਸਮੁਟ੍ਠਾਨਤੋ, ਪਨੇਤ੍ਥ ਭਵਯੋਨੀਸੁ ਪਵਤ੍ਤਿਕ੍ਕਮਤੋ ਚ ਪਕਿਣ੍ਣਕਕਥਾ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ – ਚਤੁਸਮੁਟ੍ਠਾਨਿਕਾਨਿ ਹਿ ਰੂਪਾਨਿ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਮਾਨਾਨਿ ਦ੍ਵੀਸੁ ਭਵੇਸੁ ਚਤੂਸੁ ਯੋਨੀਸੁ ਦਸਕਾਦਿਕਲਾਪਵਸੇਨੇਵ ਪਟਿਸਨ੍ਧਿਪ੍ਪਵਤ੍ਤੀਸੁ ਯਥਾਸਮ੍ਭਵਂ ਸਮੁਪ੍ਪਜ੍ਜਨ੍ਤਿ। ਤਤ੍ਥ ਕਮ੍ਮਜੇਸੁ ਤਾਵ ਵੀਸਤਿਯਾ ਕਾਮਾਵਚਰਕੁਸਲਾਕੁਸਲੇਹਿ ਕਾਮਲੋਕੇਯੇਵ ਸਂਸੇਦਜਾਨਂ, ਓਪਪਾਤਿਕਾਨਞ੍ਚ ਛ ਵਤ੍ਥੂਨਿ, ਭਾਵਦ੍ਵਯੇ ਅਞ੍ਞਤਰਂ, ਜੀਵਿਤਞ੍ਚਾਤਿ ਅਟ੍ਠ ਰੂਪਾਨਿ ਯਥਾਸਮ੍ਭਵਂ ਪਟਿਸਨ੍ਧਿਤੋ ਪਟ੍ਠਾਯ ਪਾਤੁਭਵਨ੍ਤਿ। ਤਾਨਿ ਚ ਸੁਦ੍ਧਟ੍ਠਕਂ, ਜੀਵਿਤਞ੍ਚ ਜੀਵਿਤਨਵਕਂ, ਤਦੇਵ ਨਵਕਂ ਚਕ੍ਖੁਨਾ ਸਹ ਚਕ੍ਖੁਦਸਕਂ, ਸੋਤੇਨ ਸੋਤਦਸਕਂ, ਘਾਨੇਨ ਘਾਨਦਸਕਂ, ਜਿਵ੍ਹਾਯ ਜਿਵ੍ਹਾਦਸਕਂ, ਕਾਯੇਨ ਕਾਯਦਸਕਂ, ਹਦਯਵਤ੍ਥੁਨਾ ਵਤ੍ਥੁਦਸਕਂ, ਭਾਵਞ੍ਞਤਰੇਨ ਭਾਵਦਸਕਞ੍ਚਾਤਿ ਨਵ ਕਲਾਪਾ ਹੁਤ੍ਵਾ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨ੍ਤਿ। ਨਪੁਂਸਕਾਨਂ ਪਨੇਤ੍ਥ ਭਾਵਦਸਕਂ ਨਤ੍ਥਿ, ਤਥਾ ਜਚ੍ਚਨ੍ਧਾਦੀਨਂ ਚਕ੍ਖੁਸੋਤਘਾਨਦਸਕਾਨਿ। ਏਵਂ ਅਣ੍ਡਜਜਲਾਬੁਜਾਨਮ੍ਪਿ, ਤੇਸਂ ਪਨ ਪਟਿਸਨ੍ਧਿਚਿਤ੍ਤੇਨ ਸਹ ਕਾਯਵਤ੍ਥੁਭਾਵਦਸਕਾਨੇਵ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨ੍ਤਿ, ਤਤੋ ਪਵਤ੍ਤਿਕਾਲੇ ਜੀਵਿਤਨਵਕਚਕ੍ਖੁਦਸਕਾਦੀਨਿ ਯਥਾਨੁਰੂਪਂ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨ੍ਤਿ। ਰੂਪਭਵੇ ਪਨ ਘਾਨਦਸਕਾਦਿਤ੍ਤਯਂ, ਭਾਵਦਸਕਦ੍ਵਯਂ, ਉਦਰਗ੍ਗਿਨਵਕਞ੍ਚ ਨਤ੍ਥਿ, ਸੇਸਾਨਿ ਪਞ੍ਚਹਿ ਰੂਪਾਵਚਰਕੁਸਲਕਮ੍ਮੇਹਿ ਪਟਿਸਨ੍ਧਿਤੋ ਪਭੁਤਿ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨ੍ਤਿ। ਅਞ੍ਞਞ੍ਞੀਨਂ ਪਨ ਪਞ੍ਚਮਜ੍ਝਾਨਕੁਸਲੇਨ ਜੀਵਿਤਨਵਕਮੇਵ। ਏਵਂ ਕਾਮਰੂਪਾਵਚਰਕਮ੍ਮਸਮੁਟ੍ਠਿਤਾ ਨਵ ਰੂਪਕਲਾਪਾ ਦ੍ਵੀਸੁ ਭਵੇਸੁ ਚਤੂਸੁ ਯੋਨੀਸੁ ਯਥਾਸਮ੍ਭਵਂ ਪਟਿਸਨ੍ਧਿਤੋ ਪਟ੍ਠਾਯ ਯਾਵ ਚੁਤਿਚਿਤ੍ਤੋਪਰਿਸਤ੍ਤਰਸਮਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਠਿਤਿ, ਤਾਵ ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਉਪ੍ਪਾਦਠਿਤਿਭਙ੍ਗਸਙ੍ਖਾਤੇਸੁ ਤੀਸੁ ਖਣੇਸੁ ਨਿਰਨ੍ਤਰਂ ਅਜ੍ਝਤ੍ਤਸਨ੍ਤਾਨੇ ਏਵ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨ੍ਤਿ, ਤਤੋ ਪਭੁਤਿ ਅਨੁਪ੍ਪਜ੍ਜਿਤ੍ਵਾ ਚੁਤਿਚਿਤ੍ਤੇਨ ਸਹ ਨਿਰੁਜ੍ਝਨ੍ਤਿ।

ਚਿਤ੍ਤਜਾਨਿ ਪਨ ਪਞ੍ਚਵੋਕਾਰਭਵੇ ਦ੍ਵਿਪਞ੍ਚਵਿਞ੍ਞਾਣਆਰੁਪ੍ਪਵਿਪਾਕਵਜ੍ਜਿਤਪਞ੍ਚਸਤ੍ਤਤਿਚਿਤ੍ਤੇਹਿ ਅਤ੍ਤਨੋ ਅਤ੍ਤਨੋ ਉਪ੍ਪਤ੍ਤਿਕ੍ਖਣੇ ਏਵ ਸਮੁਟ੍ਠਾਪਿਤਾਨਿ ਪਠਮਭਵਙ੍ਗਮੁਪਾਦਾਯ ਚੁਤਿਚਿਤ੍ਤਪਰਿਯੋਸਾਨਂ ਅਜ੍ਝਤ੍ਤਸਨ੍ਤਾਨੇ ਏਵ ਸੁਦ੍ਧਟ੍ਠਕਂ, ਤਦੇਵ ਕਾਯਵਿਞ੍ਞਤ੍ਤਿਯਾ ਸਹ ਕਾਯਵਿਞ੍ਞਤ੍ਤਿਨਵਕਂ, ਵਚੀਵਿਞ੍ਞਤ੍ਤਿਸਦ੍ਦੇਹਿ ਵਚੀਵਿਞ੍ਞਤ੍ਤਿਦਸਕਂ, ਲਹੁਤਾਦਿਤ੍ਤਯੇਨ ਲਹੁਤਾਦੇਕਾਦਸਕਂ, ਕਾਯਵਿਞ੍ਞਤ੍ਤਿਲਹੁਤਾਦੀਹਿ ਦ੍ਵਾਦਸਕਂ, ਵਚੀਵਿਞ੍ਞਤ੍ਤਿਸਦ੍ਦਲਹੁਤਾਦੀਹਿ ਤੇਰਸਕਞ੍ਚਾਤਿ ਛ ਕਲਾਪਾ ਹੁਤ੍ਵਾ ਯਥਾਯੋਗਂ ਪਵਤ੍ਤਨ੍ਤਿ। ਰੂਪਜਨਕਚਿਤ੍ਤੇਸੁ ਚੇਤ੍ਥ ਸੋਮਨਸ੍ਸਸਹਗਤਕਾਮਾਵਚਰਜਵਨਾਨਿ ਇਰਿਯਾਪਥਵਿਞ੍ਞਤ੍ਤਿਹਸਨਸਹਿਤਂ ਸਬ੍ਬਂ ਚਿਤ੍ਤਜਰੂਪਂ ਸਮੁਟ੍ਠਾਪੇਨ੍ਤਿ,

ਸੇਸਕਾਮਾਵਚਰਜਵਨਾਭਿਞ੍ਞਾਵੋਟ੍ਠਬ੍ਬਨਾਨਿ ਹਸਨਵਜ੍ਜਂ, ਅਪ੍ਪਨਾਜਵਨਾਨਿ ਚ ਇਰਿਯਾਪਥਾਦਿਵਿਰਹਿਤਮੇਵ, ਯਥਾਪਵਤ੍ਤਂ ਪਨ ਇਰਿਯਾਪਥਂ ਅਵਿਨਸ੍ਸਮਾਨਂ ਉਪਤ੍ਥਮ੍ਭੇਨ੍ਤਿ। ਸੇਸਾਨਿ ਪਨ ਰੂਪਾਵਚਰਵਿਪਾਕਮਨੋਧਾਤੁਤਦਾਰਮ੍ਮਣਾਨਿ ਏਕੂਨਵੀਸਤਿ ਤਮ੍ਪਿ ਨ ਕਰੋਨ੍ਤਿ, ਸੁਦ੍ਧਟ੍ਠਕਂ, ਸਦ੍ਦਨਵਕਂ, ਲਹੁਤਾਦੇਕਾਦਸਕਂ, ਸਦ੍ਦਲਹੁਤਾਦਿਦ੍ਵਾਦਸਕਞ੍ਚਾਤਿ ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਕਲਾਪੇ ਉਪ੍ਪਾਦੇਨ੍ਤਿ, ਤਤ੍ਥਾਪਿ ਸਬ੍ਬੇਸਮ੍ਪਿ ਪਟਿਸਨ੍ਧਿਚਿਤ੍ਤਾਨਿ, ਅਰਹਨ੍ਤਾਨਂ ਚੁਤਿਚਿਤ੍ਤਾਨਿ, ਅਰੂਪਭਵੂਪਪਨ੍ਨਾਨਿ ਚ ਨ ਕਿਞ੍ਚਿ ਰੂਪਂ ਸਮੁਟ੍ਠਾਪੇਨ੍ਤਿ, ਆਰੁਪ੍ਪਵਿਪਾਕਦ੍ਵਿਪਞ੍ਚਵਿਞ੍ਞਾਣਾਨਿ ਸਬ੍ਬਥਾ ਨ ਉਪ੍ਪਾਦੇਨ੍ਤੀਤਿ।

ਆਹਾਰਜਾਨਿ ਪਨ ਕਾਮਭਵੇ ਏਵ ਅਜ੍ਝੋਹਟਾਹਾਰੇ ਠਿਤੇਨ ਠਿਤਿਪ੍ਪਤ੍ਤੇਨ ਓਜਾਸਙ੍ਖਾਤੇਨ ਆਹਾਰੇਨ ਸਮੁਟ੍ਠਿਤਾਨਿ ਅਜ੍ਝਤ੍ਤਸਨ੍ਤਾਨੇ ਏਵ ਸੁਦ੍ਧਟ੍ਠਕਂ, ਲਹੁਤਾਦੇਕਾਦਸਕਞ੍ਚਾਤਿ ਦ੍ਵੇ ਕਲਾਪਾ ਹੁਤ੍ਵਾ ਯਾਵਤਾਯੁਕਂ ਪਵਤ੍ਤਨ੍ਤਿ, ਨ ਰੂਪਭੂਮਿਯਂ। ਉਤੁਜਾਨਿ ਅਜ੍ਝਤ੍ਤਿਕਬਾਹਿਰੇਨ ਤੇਜੋਧਾਤੁਸਙ੍ਖਾਤੇਨ ਠਿਤਿਪ੍ਪਤ੍ਤੇਨ ਉਤੁਨਾ ਅਜ੍ਝਤ੍ਤਸਨ੍ਤਾਨੇ ਸਮੁਟ੍ਠਿਤਾਨਿ ਸੁਦ੍ਧਟ੍ਠਕਂ, ਸਦ੍ਦਨਵਕਂ, ਲਹੁਤਾਦੇਕਾਦਸਕਂ, ਸਦ੍ਦਲਹੁਤਾਦੇਕਾਦਸਕਂ, ਸਦ੍ਦਲਹੁਤਾਦਿਦ੍ਵਾਦਸਕਞ੍ਚਾਤਿ ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਕਲਾਪਾ ਹੁਤ੍ਵਾ ਯਾਵਤਾਯੁਕਂ, ਬਹਿਦ੍ਧਾ ਪਨ ਪਥਵੀਪਬ੍ਬਤਦੇਵਬ੍ਰਹ੍ਮਵਿਮਾਨਾਦੀਸੁ ਸੁਦ੍ਧਟ੍ਠਕਂ, ਸਮੁਦ੍ਦਘੋਸਾਦਿਸਦ੍ਦਨਵਕਞ੍ਚਾਤਿ ਦ੍ਵੇ ਕਲਾਪਾਵ ਹੁਤ੍ਵਾ ਪਵਤ੍ਤਨ੍ਤਿ। ਆਕਾਸਲਕ੍ਖਣਾਨਿ ਚੇਤ੍ਥ ਸਬ੍ਬਕਲਾਪੇਸੁ ਵਿਜ੍ਜਮਾਨਾਨਿਪਿ ਕਲਾਪਸਙ੍ਗਹੇ ਵੋਹਾਰਾਭਾਵਾ ਨ ਗਣੀਯਨ੍ਤਿ। ਪਟਿਸਨ੍ਧਿਕ੍ਖਣੇ ਚੇਤ੍ਥ ਉਤੁਚਿਤ੍ਤਾਹਾਰਜਾਨਿ ਨ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਨ ਸਬ੍ਬਤ੍ਥਾਪਿ ਉਪ੍ਪਤ੍ਤਿਕ੍ਖਣੇ ਜਰਾਮਰਣਾਨੀਤਿ ਏਵਂ ਚਤੁਸਮੁਟ੍ਠਾਨਿਕਰੂਪਸ੍ਸ ਭਵਯੋਨੀਸੁ, ਪਟਿਸਨ੍ਧਿਪ੍ਪਵਤ੍ਤੀਸੁ ਚ ਪਵਤ੍ਤਿਕ੍ਕਮੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ।

ਅਪਿਚ ਦ੍ਵਾਚਤ੍ਤਾਲੀਸਾਯ ਕੋਟ੍ਠਾਸਾਨਂ ਵਸੇਨਾਪਿ ਚੇਤ੍ਥ ਤਸ੍ਸ ਅਜ੍ਝਤ੍ਤਂ, ਮਹਾਭੂਤਾਦਿਵਸੇਨ ਬਹਿਦ੍ਧਾ ਚ ਪਵਤ੍ਤਿ ਏਵਂ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ – ਅਜ੍ਝਤ੍ਤਿਕਾ ਹਿ ਕੇਸਾ ਲੋਮਾ...ਪੇ॰... ਕਰੀਸਂ ਮਤ੍ਥਲੁਙ੍ਗਨ੍ਤਿ ਇਮੇ ਵੀਸਤਿ ਪਥਵਾਧਿਕਕੋਟ੍ਠਾਸਾ, ਪਿਤ੍ਤਂ...ਪੇ॰... ਮੁਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਇਮੇ ਦ੍ਵਾਦਸ ਆਪਾਧਿਕਕੋਟ੍ਠਾਸਾ, ਯੇਨ ਚ ਸਨ੍ਤਪ੍ਪਤਿ, ਯੇਨ ਚ ਜੀਰਤਿ, ਯੇਨ ਚ ਪਰਿਡਯ੍ਹਤਿ, ਯੇਨ ਚ ਅਸਿਤਪੀਤਖਾਯਿਤਸਾਯਿਤਂ ਸਮ੍ਮਾਪਰਿਣਾਮਂ ਗਚ੍ਛਤੀਤਿ ਇਮੇ ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਤੇਜਾਧਿਕਕੋਟ੍ਠਾਸਾ, ਉਦ੍ਧਂਗਮੋ ਅਧੋਗਮੋ ਕੁਚ੍ਛਿਸਯੋ ਕੋਟ੍ਠਾਸਯੋ ਅਙ੍ਗਮਙ੍ਗਾਨੁਸਾਰੀ ਅਸ੍ਸਾਸਪਸ੍ਸਾਸੋ ਚਾਤਿ ਇਮੇ ਛ ਵਾਯੁਅਧਿਕਕੋਟ੍ਠਾਸਾਤਿ ਦ੍ਵੇਚਤ੍ਤਾਲੀਸ ਕੋਟ੍ਠਾਸਾ ਹੋਨ੍ਤਿ। ਤੇਸੁ ਉਦਰਿਯਂ ਕਰੀਸਂ ਪੁਬ੍ਬੋ ਮੁਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਇਮੇ ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਕੋਟ੍ਠਾਸਾ ਉਤੁਜਾ। ਏਵਮੇਤੇਸੁ ਏਕੇਕਂ ਉਤੁਜਟ੍ਠਕਮੇਵ ਹੋਤਿ, ਸੇਦੋ ਅਸ੍ਸੁ ਖੇਲੋ ਸਿਙ੍ਘਾਣਿਕਾਤਿ ਇਮੇ ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਉਤੁਚਿਤ੍ਤਜਾ, ਤੇਸੁ ਏਕੇਕਸ੍ਮਿਂ ਦ੍ਵੇ ਦ੍ਵੇ ਅਟ੍ਠਕਾ ਹੋਨ੍ਤਿ। ਅਸਿਤਾਦਿਪਰਿਪਾਚਕੋ ਤੇਜੋ ਕਮ੍ਮਜੋਵ, ਤਤ੍ਥ ਜੀਵਿਤਨਵਕਮੇਵ। ਅਸ੍ਸਾਸਪਸ੍ਸਾਸੋ ਪਨ ਚਿਤ੍ਤਜੋਵ, ਤਤ੍ਥ ਚਿਤ੍ਤਜਸਦ੍ਦਨਵਕਮੇਵ। ਇਮੇ ਦਸ ਕੋਟ੍ਠਾਸੇ ਠਪੇਤ੍ਵਾ ਸੇਸਾ ਦ੍ਵਤ੍ਤਿਂਸ ਚਤੁਜਾ।

ਤਤ੍ਥ ਅਟ੍ਠਸੁ ਤੇਜੋਵਾਯੋਕੋਟ੍ਠਾਸੇਸੁ ਏਕੇਕਸ੍ਮਿਂ ਜੀਵਿਤਨਵਕਞ੍ਚੇਵ ਤੀਣਿ ਚ ਉਤੁਚਿਤ੍ਤਾਹਾਰਜਟ੍ਠਕਾਨਿ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਵਾਯੋਕੋਟ੍ਠਾਸੇਸੁ ਚੇਤ੍ਥ ਉਤੁਚਿਤ੍ਤਜਸਦ੍ਦਨਵਕਮ੍ਪਿ ਹੋਤਿ, ਸੇਸੇਸੁ ਚਤੁਵੀਸਤਿਯਾ ਕੋਟ੍ਠਾਸੇਸੁ ਕੇਸਲੋਮਨਖਦਨ੍ਤਾਨਂ ਮਂਸਵਿਨਿਮੁਤ੍ਤਟ੍ਠਾਨਂ ਠਪੇਤ੍ਵਾ ਸਬ੍ਬਤ੍ਥ ਦ੍ਵੇ ਕਾਯਭਾਵਦਸਕਾਨਿ, ਤੀਣਿ ਚ ਅਟ੍ਠਕਾਨਿ, ਮਂਸਮੁਤ੍ਤੇਸੁ ਪਨ ਕੇਸਾਦੀਸੁ ਉਤੁਜਟ੍ਠਕਮੇਵ ਹੋਤਿ। ਤਾਨਿ ਚ ਯਥਾਵੁਤ੍ਤਦਸਕਨਵਕਟ੍ਠਕਾਨਿ ਸਕਲਸਰੀਰਬ੍ਯਾਪੀਸੁ ਤਚਮਂਸਰੁਹਿਰਾਦੀਸੁ, ਅਬ੍ਯਾਪੀਸੁ ਚ ਕੇਸਾਦੀਸੁ ਕੋਟ੍ਠਾਸੇਸੁ ਅਵਿਨਿਬ੍ਭੋਗੇ ਏਕਸ੍ਮਿਂ ਅਣੁਪਦੇਸੇ ਹੋਨ੍ਤੀਤਿ ਪਚ੍ਚੇਕਂ ਅਨਨ੍ਤਾਪਰਿਮਾਣਾ, ਅਨਨ੍ਤਧਾਤੁਪਚ੍ਚਯਤ੍ਤਾ ਤੇਸਂ ਸਰੀਰਸ੍ਮਿਂ ਹਿ ਪਰਮਾਣੁਭੇਦਸਞ੍ਚੁਣ੍ਣਾਨਿ ਅਨਨ੍ਤਾਨਿ ਚਤ੍ਤਾਰਿ ਮਹਾਭੂਤਾਨਿ ਚੇਵ ਸਉਪਾਦਾਰੂਪਾਨਿ ਚ ਅਞ੍ਞੋਞ੍ਞਪਚ੍ਚਯਭੂਤਾਨਿ ਅਜ੍ਝਤ੍ਤਂ ਦ੍ਵਾਚਤ੍ਤਾਲੀਸਕੋਟ੍ਠਾਸਸਰੀਰਾਰੋਹਪਰਿਣਾਹਸਣ੍ਠਾਨਾਦਿਨਾ, ਬਹਿਦ੍ਧਾ ਚ ਪਥਵੀਪਬ੍ਬਤਾਦਿਨਾ ਚ ਆਕਾਰੇਨ ਯਥਾਪਚ੍ਚਯਂ ਸਮੁਪ੍ਪਨ੍ਨਾਨਿ। ਮਾਯਾਕਾਰਾਦਯੋ ਵਿਯ ਨ ਬਾਲਜਨਪ੍ਪਬੋਧਕਾਨਿ ਹੋਨ੍ਤਿ।

ਪਥਵੀਧਾਤੁ ਚੇਤ੍ਥ ਸੁਖੁਮਸਞ੍ਚੁਣ੍ਣਾ ਰਜਭੂਤਾ ਏਵ ਆਪੋਧਾਤੁਯਾ ਸਙ੍ਗਹਿਤਾ, ਤੇਜੋਧਾਤੁਯਾ ਅਨੁਪਾਲਿਤਾ, ਵਾਯੋਧਾਤੁਯਾ ਵਿਤ੍ਥਮ੍ਭਿਤਾ, ਵਣ੍ਣਾਦੀਹਿ ਪਰਿਵਾਰਿਤਾ ਨ ਵਿਕਿਰਿਯਮਾਨਾ ਅਜ੍ਝਤ੍ਤਂ ਇਤ੍ਥਿਪੁਰਿਸਮਿਗਪਕ੍ਖਿਦੇਵਬ੍ਰਹ੍ਮਾਦਿਸਰੀਰਭਾਵਂ, ਬਹਿਦ੍ਧਾ ਚ ਪਥਵੀਪਬ੍ਬਤਰੁਕ੍ਖਦੇਵਬ੍ਰਹ੍ਮਲੋਕਚਨ੍ਦਸੂਰਿਯਨਕ੍ਖਤ੍ਤਮਣਿਕਨਕਾਦਿਭਾਵਞ੍ਚ ਉਪਗਚ੍ਛਤਿ, ਯੂਸਗਤਾ ਬਨ੍ਧਨਭੂਤਾ ਪਨੇਤ੍ਥ ਆਪੋਧਾਤੁ ਪਥਵੀਪਤਿਟ੍ਠਿਤਾ। ਅਵਸੇਸਾਨੁਪਾਲਨਵਿਤ੍ਥਮ੍ਭਨਪਰਿਪਾਚਨਪਰਿਵਾਰਿਤਾ ਨ ਪਗ੍ਘਰਤਿ, ਅਪਗ੍ਘਰਮਾਨਾ ਪੀਣਿਤਭਾਵਂ ਦਸ੍ਸੇਤਿ, ਉਸੁਮਤ੍ਤਗਤਾ ਤੇਜੋਧਾਤੁ ਸੇਸਧਾਤੁਪਤਿਟ੍ਠਾਨਸਙ੍ਗਹਵਿਤ੍ਥਮ੍ਭਨਪਰਿਵਾਰਿਤਾ ਇਮਂ ਕਾਯਂ ਪਰਿਪਾਚੇਤਿ, ਵਣ੍ਣਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਞ੍ਚਸ੍ਸ ਅਪੂਤਿਭਾਵਞ੍ਚ ਸਾਧੇਤਿ, ਵਾਯੋਧਾਤੁ ਵਿਤ੍ਥਮ੍ਭਨਸਮੁਦੀਰਣਸਭਾਵਾ ਸੇਸਧਾਤੁਪਤਿਟ੍ਠਾਨਸਙ੍ਗਹਾਨੁਪਾਲਨਪਰਿਵਾਰਿਤਾ ਵਿਤ੍ਥਮ੍ਭੇਤਿ ਚਾਲੇਤਿ, ਸਰੀਰਵਿਮਾਨਾਦੀਨਂ ਗਮਨਾਦਿਪਦਵੀਤਿਹਰਣਾਦੀਨਂ ਠਿਤਿਞ੍ਚ ਸਮ੍ਪਾਦੇਤਿ। ਚਤਸ੍ਸੋਪਿ ਚੇਤਾ ਸਮ੍ਭੂਯ ਪਥਵੀਅਧਿਕਤਾਯ ਕੇਸਾਦਿਭਾਵਂ, ਪਥਵੀਪਬ੍ਬਤਾਦਿਭਾਵਞ੍ਚ, ਆਪਾਧਿਕਤਾਯ ਪਿਤ੍ਤਾਦਿਭਾਵਂ, ਸਮੁਦ੍ਦਜਲਾਦਿਭਾਵਞ੍ਚ, ਵਾਯੁਅਧਿਕਤਾਯ ਉਦ੍ਧਙ੍ਗਮਵਾਤਾਦਿਭਾਵਂ, ਪਥਵੀਸਨ੍ਧਾਰਕਵਾਤਾਦਿਭਾਵਞ੍ਚ, ਤੇਜਾਧਿਕਤਾਯ ਪਰਿਪਾਚਕਗ੍ਗਿਆਦਿਭਾਵਂ, ਨਰਕਗ੍ਗਿਆਦਿਭਾਵਞ੍ਚ ਸਾਧੇਨ੍ਤਿ, ਯਾਸਂ ਪਕੋਪੇਨ ਰੋਗਜਰਾਮਰਣਞ੍ਚੇਵ ਕਪ੍ਪਵਿਨਾਸਾਦਯੋ ਚ ਹੋਨ੍ਤਿ। ਏਵਮੇਤਾਸਂ ਚੁਣ੍ਣਵਿਚੁਣ੍ਣਾਨਂ ਧਾਤੂਨਂ ਸਞ੍ਚਯਤ੍ਤਾ ਪਚ੍ਚੇਕਂ ਅਨਨ੍ਤਾਪਰਿਮਾਣਾ ਕਲਾਪਾ ਏਵ ਅਜ੍ਝਤ੍ਤਿਕਕੋਟ੍ਠਾਸਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਤਥਾ ਬਾਹਿਰਾਨਿ ਰੂਪਾਨਿ। ਤਾਨਿ ਚ ਤੇਨ ਤੇਨ ਪਚ੍ਚਯੇਨ ਤਥਾਤਥਾਕਾਰੇਨ ਸਮੁਦਿਤਾਵ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨ੍ਤਿ ਚੇਵ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਿਸ੍ਸਨ੍ਤਿ ਚ।

ਯਦਿ ਪਠਮਂ ਧਾਤੁਯੋ ਅਣੁਰੂਪੇਨ ਠਤ੍ਵਾ ਪਚ੍ਛਾ ਸਂਯੁਜ੍ਜਨ੍ਤਿ, ਤਥਾ ਠਾਨੇ ਵਿਨਿਯੋਗਾਭਾਵਤੋ ਅਪਰੇਨਾਪਿ ਪਰਿਯਾਯੇਨ ਚੇਤ੍ਥ ਕਮ੍ਮਜਂ ਕਮ੍ਮਪਚ੍ਚਯਂ ਕਮ੍ਮਪਚ੍ਚਯਉਤੁਸਮੁਟ੍ਠਾਨਂ, ਆਹਾਰਜਂ ਆਹਾਰਪਚ੍ਚਯਂ ਆਹਾਰਪਚ੍ਚਯਉਤੁਸਮੁਟ੍ਠਾਨਂ, ਉਤੁਜਂ ਉਤੁਪਚ੍ਚਯਂ ਉਤੁਪਚ੍ਚਯਉਤੁਸਮੁਟ੍ਠਾਨਂ, ਚਿਤ੍ਤਜਂ ਚਿਤ੍ਤਪਚ੍ਚਯਂ ਚਿਤ੍ਤਪਚ੍ਚਯਉਤੁਸਮੁਟ੍ਠਾਨਨ੍ਤਿ ਏਵਂ ਸਮੁਟ੍ਠਾਨਭੇਦੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ। ਤਤ੍ਥ ਉਪਾਦਿਨ੍ਨਰੂਪਂ **ਕਮ੍ਮਜਂ** ਨਾਮ, ਮਂਸਮੁਤ੍ਤਕੇਸਲੋਮਦਨ੍ਤਸਿਙ੍ਘਾਣਿਕਾਦਿ **ਕਮ੍ਮਪਚ੍ਚਯਂ** ਨਾਮ, ਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਕਰਮਹਾਮੇਘਪਥਵੀਪਬ੍ਬਤਾਦਿ, ਚਕ੍ਕਰਤਨਦੇਵਵਿਮਾਨਾਦਿ ਚ **ਕਮ੍ਮਪਚ੍ਚਯਉਤੁਸਮੁਟ੍ਠਾਨਂ** ਨਾਮ। ਆਹਾਰਤੋ ਸਮੁਟ੍ਠਿਤਂ ਸੁਦ੍ਧਟ੍ਠਕਂ **ਆਹਾਰਜਂ** ਨਾਮ, ਕਬਲੀਕਾਰੋ ਆਹਾਰੋ ਆਹਾਰਜਸ੍ਸ ਜਨਕੋ ਹੁਤ੍ਵਾ ਕਮ੍ਮਜਸ੍ਸ ਅਨੁਪਾਲਕੋ ਹੋਤੀਤਿ ਤਦਨੁਪਾਲਿਤਂ ਕਮ੍ਮਜਰੂਪਂ **ਆਹਾਰਪਚ੍ਚਯਂ** ਨਾਮ, ਵਿਸਭਾਗਾਹਾਰਂ ਸੇਵਿਤ੍ਵਾ ਆਤਪੇ ਗਚ੍ਛਨ੍ਤਸ੍ਸ ਕਾਲਕੁਟ੍ਠਾਦੀਨਿ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨ੍ਤਿ, ਇਦਂ **ਆਹਾਰਪਚ੍ਚਯਉਤੁਸਮੁਟ੍ਠਾਨਂ** ਨਾਮ। ਕਮ੍ਮਜਉਤੁਤੋ ਸਮੁਟ੍ਠਿਤਂ ਸੁਦ੍ਧਟ੍ਠਕਂ **ਉਤੁਜਂ** ਨਾਮ, ਤਸ੍ਮਿਂ ਉਤੁ ਅਞ੍ਞਂ ਅਟ੍ਠਕਂ ਸਮੁਟ੍ਠਾਪੇਤਿ, ਇਦਂ **ਉਤੁਪਚ੍ਚਯਂ** ਨਾਮ, ਤਸ੍ਮਿਮ੍ਪਿ ਉਤੁ ਅਞ੍ਞਂ ਅਟ੍ਠਕਂ ਸਮੁਟ੍ਠਾਪੇਤਿ, ਇਦਂ **ਉਤੁਪਚ੍ਚਯਉਤੁਸਮੁਟ੍ਠਾਨਂ** ਨਾਮ। ਏਵਂ ਉਪਾਦਿਨ੍ਨਕੇ ਤਿਸ੍ਸੋ ਏਵ ਸਨ੍ਤਤਿਯੋ ਘਟ੍ਟੇਤੁਂ ਸਕ੍ਕੋਨ੍ਤਿ, ਅਨੁਪਾਦਿਨ੍ਨਕੇ ਪਨ ਵਲਾਹਕੋ **ਉਤੁਜਂ** ਨਾਮ, ਵੁਟ੍ਠਿਧਾਰਾ **ਉਤੁਪਚ੍ਚਯਂ** ਨਾਮ, ਦੇਵੇ ਪਨ ਵੁਟ੍ਠੇ ਪਥਵੀ ਗਨ੍ਧਂ ਮੁਞ੍ਚਤਿ, ਬੀਜਾਨਿ ਵਿਰੁਹਨ੍ਤੀਤਿ ਏਵਂ ਯਂ ਅਨਨ੍ਤਂ ਸਨ੍ਤਤਿਵਸੇਨ ਪਵਤ੍ਤਂ, ਏਤਂ **ਉਤੁਪਚ੍ਚਯਉਤੁਸਮੁਟ੍ਠਾਨਂ** ਨਾਮ। ਚਿਤ੍ਤਤੋ ਸਮੁਟ੍ਠਿਤਂ ਸੁਦ੍ਧਟ੍ਠਕਾਦਿ **ਚਿਤ੍ਤਜਂ** ਨਾਮ, ਚਿਤ੍ਤੇਨ ਪਚ੍ਛਾਜਾਤਪਚ੍ਚਯਭਾਵੇਨ ਉਪਤ੍ਥਮ੍ਭਿਤੋ ਕਾਯੋ **ਚਿਤ੍ਤਪਚ੍ਚਯਂ** ਨਾਮ, ਅਭਿਞ੍ਞਾਚਿਤ੍ਤੇਨ ਬਹਿਦ੍ਧਾ ਸਮੁਟ੍ਠਾਪਿਤਹਤ੍ਥਿਅਸ੍ਸਾਦਿਕਂ **ਚਿਤ੍ਤਪਚ੍ਚਯਉਤੁਸਮੁਟ੍ਠਾਨਂ** ਨਾਮ। ਪਕਿਣ੍ਣਕਕਥਾ।

ਰੂਪਾਬ੍ਯਾਕਤਂ ਨਿਟ੍ਠਿਤਂ।

ਨਿਬ੍ਬਾਨਾਬ੍ਯਾਕਤਵਣ੍ਣਨਾ

ਨਿਬ੍ਬਾਨਾਬ੍ਯਾਕਤਂ ਪਨ ਭੂਮਿਤੋ ਲੋਕੁਤ੍ਤਰਮੇਵ, ਧਮ੍ਮਤੋਪਿ ਚ ਏਕਮੇਵ, ਭੇਦੋ ਨਤ੍ਥਿ, ਲਕ੍ਖਣਾਦਿਤੋ ਪਨ ਸਨ੍ਤਿਲਕ੍ਖਣਂ ਨਿਬ੍ਬਾਨਂ, ਨਿਵਤ੍ਤਿਲਕ੍ਖਣਂ, ਅਸਙ੍ਖਤਲਕ੍ਖਣਂ ਵਾ, ਅਚ੍ਚੁਤਿਰਸਂ , ਅਨਿਮਿਤ੍ਤਪਚ੍ਚੁਪਟ੍ਠਾਨਂ, ਅਸਙ੍ਖਤਤਾਯ ਪਨਸ੍ਸ ਕਾਰਕਹੇਤੁਵਿਰਹਤੋ ਪਦਟ੍ਠਾਨਂ ਨਤ੍ਥਿ, ਪਾਪਕਹੇਤੁਵਸੇਨ ਪਨੇਤਂ ''ਦੁਕ੍ਖਨਿਰੋਧਗਾਮਿਨਿਪਟਿਪਦਾ''ਤਿਆਦਿਵਚਨਤੋ (ਵਿਭ॰ ੨੦੬) ''ਅਰਿਯਮਗ੍ਗਪਦਟ੍ਠਾਨ''ਨ੍ਤਿ ਵਤ੍ਤੁਂ ਵਟ੍ਟਤਿ। ਸਙ੍ਗਹਤੋ ਪਨ ਭੇਦਾਭਾਵਾ ਖਨ੍ਧੇਸੁ ਸਙ੍ਗਹਂ ਨ ਗਚ੍ਛਤਿ, ਆਯਤਨਾਦੀਸੁ ਧਮ੍ਮਾਯਤਨਧਮ੍ਮਧਾਤੂਸੁ ਸਙ੍ਗਹਂ ਗਚ੍ਛਤਿ। ਸੁਞ੍ਞਤੋ ਪਨ ਅਤ੍ਤਸੁਞ੍ਞਂ, ਸਲਕ੍ਖਣਧਾਰਣਤੋ ਅਨਤ੍ਤਕਂ ਧਮ੍ਮਮਤ੍ਤਂ, ਅਸਙ੍ਖਤਤਾਯ ਵਾ ਅਚ੍ਚਨ੍ਤਤਾ ਚ ਅਨਿਚ੍ਚਤਾਸੁਞ੍ਞਂ, ਦੁਕ੍ਖਤਾਸੁਞ੍ਞਂ, ਰਾਗਾਦਿਸੁਞ੍ਞਂ, ਨਿਮਿਤ੍ਤਸੁਞ੍ਞਨ੍ਤਿ ਪਵਤ੍ਤਂ ਸੁਞ੍ਞਨ੍ਤਿ ਗਹੇਤਬ੍ਬਂ।

ਭੇਦਤੋ ਪਨ ਸਨ੍ਤਿਲਕ੍ਖਣਾਦਿਸਭਾਵਤੋ ਏਕਵਿਧਮ੍ਪਿ ਕਾਰਣਪਰਿਯਾਯਤੋ ਸਉਪਾਦਿਸੇਸਨਿਬ੍ਬਾਨਧਾਤੁ, ਅਨੁਪਾਦਿਸੇਸਨਿਬ੍ਬਾਨਧਾਤੁ ਚੇਤਿ ਦੁਵਿਧਂ ਹੋਤਿ। ਸਰਸਵਸੇਨ ਪਨ ਪਰਿਕਪ੍ਪਿਤਾਕਾਰਭੇਦਤੋ ਸੁਞ੍ਞਤਂ ਅਨਿਮਿਤ੍ਤਂ ਅਪ੍ਪਣਿਹਿਤਨ੍ਤਿ ਤਿਵਿਧਂ ਹੋਤਿ। ਸਙ੍ਖਤਧਮ੍ਮਭੇਦਮੁਪਾਦਾਯ ਪਟਿਕ੍ਖਿਪਿਤਬ੍ਬਾਕਾਰਤੋ ਨ ਚਿਤ੍ਤਂ, ਨ ਚੇਤਸਿਕਂ, ਨ ਰੂਪਂ, ਨ ਅਤੀਤਂ, ਨ ਅਨਾਗਤਂ, ਨ ਪਚ੍ਚੁਪ੍ਪਨ੍ਨਂ, ਨ ਮਗ੍ਗੋ, ਨ ਫਲਨ੍ਤਿਆਦਿਨਾ ਅਨਨ੍ਤਪ੍ਪਕਾਰਂ ਹੋਤਿ।

ਨਿਬ੍ਬਾਨਾਬ੍ਯਾਕਤਂ ਨਿਟ੍ਠਿਤਂ।

ਏਵਂ ਇਮਸ੍ਮਿਂ ਕੁਸਲਤ੍ਤਿਕੇ ਅਵੁਤ੍ਤੋ ਸਭਾਵਧਮ੍ਮੋ ਨਾਮ ਨਤ੍ਥਿ। ਅਸਭਾਵਧਮ੍ਮੇਸੁ ਪਨੇਤ੍ਥ ਕਿਞ੍ਚਾਪਿ ਰੂਪਧਮ੍ਮਾਨਂ ਪਰਿਚ੍ਛੇਦਾਕਾਸਲਕ੍ਖਣਾਨਿ ਏਵ ਵੁਤ੍ਤਾਨਿ, ਕਸਿਣਾਦਿਪਟਿਭਾਗਨਿਮਿਤ੍ਤਾਨਿ ਪਨ ਕਸਿਣੁਗ੍ਘਾਟਿਮਾਕਾਸੋ, ਵਿਞ੍ਞਾਣਾਭਾਵੋ, ਨਿਰੋਧਸਮਾਪਤ੍ਤਿ, ਤਿਸ੍ਸੋ ਨਾਮਪੁਗ੍ਗਲਉਪਾਦਾਪਞ੍ਞਤ੍ਤਿਯੋ, ਅਰੂਪਧਮ੍ਮਾਨਂ ਅਨਿਚ੍ਚਤਾਦਿਲਕ੍ਖਣਾਦਯੋ ਚ ਨ ਵੁਤ੍ਤਾ, ਤਥਾਪਿ ਤੇਸਮ੍ਪਿ ਸਭਾਵਧਮ੍ਮਬ੍ਯਤਿਰੇਕਾਭਾਵਤੋ ਗਹਣਂ ਹੋਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਅਯਂ ਤਿਕੋ ਨਿਪ੍ਪਦੇਸਤ੍ਤਿਕੋਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ । ਯਥਾ ਚੇਤ੍ਥ, ਏਵਂ ਇਤੋ ਪਰੇਸੁਪਿ ਤਿਕਦੁਕੇਸੁ ਪਞ੍ਞਤ੍ਤਿਗ੍ਗਹਣਾਭਾਵੇਪਿ ਨਿਰਵਸੇਸਪਰਮਤ੍ਥਗ੍ਗਹਣੇਨੇਵ ਨਿਪ੍ਪਦੇਸਤਾ, ਵਿਪਰਿਯਾਯਤੋ ਸਪ੍ਪਦੇਸਤਾ ਚ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ। ਯਤ੍ਥ ਪਨ ਸਮ੍ਮੁਤਿਗ੍ਗਹਣਂ ਅਤ੍ਥਿ, ਤਤ੍ਥ ਵਕ੍ਖਾਮ।

ਰੂਪਨਿਬ੍ਬਾਨਕਣ੍ਡੋ ਨਿਟ੍ਠਿਤੋ।

ਇਤਿ ਮੋਹਵਿਚ੍ਛੇਦਨਿਯਾ

ਅਭਿਧਮ੍ਮਮਾਤਿਕਤ੍ਥਸਂਵਣ੍ਣਨਾਯ

ਕੁਸਲਤ੍ਤਿਕਸਂਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

ਵੇਦਨਾਤ੍ਤਿਕਾਦਿਵਣ੍ਣਨਾ

ਇਦਾਨਿ ਕੁਸਲਤ੍ਤਿਕਾਨਨ੍ਤਰਂ ਵੇਦਨਾਤ੍ਤਿਕਾਦੀਨਂ ਅਤ੍ਥਵਣ੍ਣਨਾ ਅਨੁਪ੍ਪਤ੍ਤਾ, ਯਸ੍ਮਾ ਪਨ ਯ੍ਵਾਯਂ ਕੁਸਲਤ੍ਤਿਕਸ੍ਸ –

''ਅਤ੍ਥਤੋ ਭੂਮਿਭੇਦਾ ਚ, ਪਚ੍ਚੇਕਂ ਸਮ੍ਪਯੋਗਤੋ।
ਉਦ੍ਦੇਸਤੋ ਚ ਧਮ੍ਮਾਨਂ, ਲਕ੍ਖਣਾਦਿਵਿਭਾਗਤੋ''ਤਿ॥ –

ਆਦਿਨਾ ਮਾਤਿਕਂ ਨਿਕ੍ਖਿਪਿਤ੍ਵਾ ''ਕੁਸਲਾ ਤਾਵ ਧਮ੍ਮਾ ਭੂਮਿਤੋ ਚਤੁਬ੍ਬਿਧਾ ਹੋਨ੍ਤਿ ਕਾਮਾਵਚਰਾ...ਪੇ॰... ਲੋਕੁਤ੍ਤਰਾ''ਤਿਏਵਮਾਦਿਨਾ ਵਿਨਿਚ੍ਛਯਨਯੋ ਵੁਤ੍ਤੋ, ਸੋ ਏਵ ਸੇਸਤ੍ਤਿਕਦੁਕਾਨਮ੍ਪਿ ਯਥਾਯੋਗਂ ਹੋਤਿ। ਯਥਾ ਹਿ ਏਤ੍ਥ, ਏਵਂ ''ਸੁਖਾਯ ਵੇਦਨਾਯ ਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਾ ਤਾਵ ਧਮ੍ਮਾ ਭੂਮਿਤੋ ਤਿਵਿਧਾ ਹੋਨ੍ਤਿ ਕਾਮਾਵਚਰਾ ਰੂਪਾਵਚਰਾ ਲੋਕੁਤ੍ਤਰਾ''ਤਿਆਦਿਨਾ ਅਨੁਕ੍ਕਮੇਨ ਸਬ੍ਬਤ੍ਤਿਕਦੁਕਾਨਮ੍ਪਿ ਪਣ੍ਡਿਤੇਹਿ ਸਕ੍ਕਾ ਵਿਨਿਚ੍ਛਯਨਯਂ ਸਲ੍ਲਕ੍ਖੇਤੁਂ, ਤਸ੍ਮਾ ਤਂ ਵਿਤ੍ਥਾਰਨਯਂ ਵਜ੍ਜੇਤ੍ਵਾ ਨਿਕ੍ਖੇਪਕਣ੍ਡੇ, ਅਤ੍ਥੁਦ੍ਧਾਰਕਣ੍ਡੇ ਚ ਵੁਤ੍ਤਾਨੁਸਾਰਤੋ ਨਾਤਿਸਙ੍ਖੇਪਵਿਤ੍ਥਾਰਨਯੇਨ ਵੇਦਨਾਤ੍ਤਿਕਾਦੀਨਂ ਤਿਕਦੁਕਾਨਂ –

ਪਦਤ੍ਥਾ ਤਂਸਰੂਪਾ ਚ, ਨਵਤ੍ਤਬ੍ਬਵਿਭਾਗਤੋ।
ਵਿਨਿਚ੍ਛਯੋ ਵਿਜਾਨੀਯੋ, ਤਤ੍ਥ ਤਤ੍ਥ ਯਥਾਰਹਂ॥

ਤਤ੍ਥ ਵੇਦਨਾਤ੍ਤਿਕੇ ਪਦਤ੍ਥਤੋ ਤਾਵ ''ਸੁਖਾਯ ਵੇਦਨਾਯਾ''ਤਿਆਦੀਸੁ ਸੁਖ-ਸਦ੍ਦੋ ਸੁਖਵੇਦਨਾਸੁਖਮੂਲਸੁਖਾਰਮ੍ਮਣਸੁਖਹੇਤੁਸੁਖਪਚ੍ਚਯਟ੍ਠਾਨਅਬ੍ਯਾਬਜ੍ਝਨਿਬ੍ਬਾਨਾਦੀਸੁ ਦਿਸ੍ਸਤਿ। ਅਯਂ ਹਿ ''ਸੁਖਸ੍ਸ ਚ ਪਹਾਨਾ''ਤਿਆਦੀਸੁ (ਦੀ॰ ਨਿ॰ ੧.੨੩੨; ਧ॰ ਸ॰ ੧੬੫; ਵਿਭ॰ ੫੯੪) ਸੁਖਵੇਦਨਾਯ ਦਿਸ੍ਸਤਿ। ''ਸੁਖੋ ਬੁਦ੍ਧਾਨਮੁਪ੍ਪਾਦੋ''ਤਿਆਦੀਸੁ (ਧ॰ ਪ॰ ੧੯੪) ਸੁਖਮੂਲੇ। ''ਯਸ੍ਮਾ ਚ ਖੋ, ਮਹਾਲਿ, ਰੂਪਂ ਸੁਖਂ ਸੁਖਾਨੁਪਤਿਤਂ ਸੁਖਾਵਕ੍ਕਨ੍ਤ''ਨ੍ਤਿਆਦੀਸੁ (ਸਂ॰ ਨਿ॰ ੩.੬੦) ਸੁਖਾਰਮ੍ਮਣੇ। ''ਸੁਖਸ੍ਸੇਤਂ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਅਧਿਵਚਨਂ, ਯਦਿਦਂ ਪੁਞ੍ਞਾਨੀ''ਤਿਆਦੀਸੁ (ਅ॰ ਨਿ॰ ੭.੬੨; ਇਤਿਵੁ॰ ੨੨) ਸੁਖਹੇਤੁਮ੍ਹਿ। ''ਯਾਵਞ੍ਚਿਦਂ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਨ ਸੁਕਰਂ ਅਕ੍ਖਾਨੇਨ ਪਾਪੁਣਿਤੁਂ, ਯਾਵ ਸੁਖਾ ਸਗ੍ਗਾ (ਮ॰ ਨਿ॰ ੩.੨੫੫)। ਨ ਤੇ ਸੁਖਂ ਪਜਾਨਨ੍ਤਿ, ਯੇ ਨ ਪਸ੍ਸਨ੍ਤਿ ਨਨ੍ਦਨ''ਨ੍ਤਿ (ਸਂ॰ ਨਿ॰ ੧.੧੧) ਆਦੀਸੁ ਸੁਖਪਚ੍ਚਯਟ੍ਠਾਨੇ। ''ਦਿਟ੍ਠਧਮ੍ਮਸੁਖਵਿਹਾਰਾ

ਏਤੇ ਧਮ੍ਮਾ''ਤਿਆਦੀਸੁ (ਮ॰ ਨਿ॰ ੧.੮੨) ਅਬਜਾਬਜ੍ਝੇ। ''ਨਿਬ੍ਬਾਨਂ ਪਰਮਂ ਸੁਖ''ਨ੍ਤਿਆਦੀਸੁ (ਧ॰ ਪ॰ ੨੦੩-੨੦੪; ਮ॰ ਨਿ॰ ੨੧੫, ੨੧੭) ਨਿਬ੍ਬਾਨੇ। ਇਧ ਪਨਾਯਂ ਸੁਖਵੇਦਨਾਯਮੇਵ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੋ।

ਵੇਦਨਾ-ਸਦ੍ਦੋ ''ਵਿਦਿਤਾ ਵੇਦਨਾ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨ੍ਤੀ''ਤਿਆਦੀਸੁ (ਮ॰ ਨਿ॰ ੩.੨੦੮) ਵੇਦਯਿਤਸ੍ਮਿਂ ਯੇਵ ਵਤ੍ਤਤਿ। ਦੁਕ੍ਖ-ਸਦ੍ਦੋ ਦੁਕ੍ਖਵੇਦਨਾਦੁਕ੍ਖਵਤ੍ਥੁਦੁਕ੍ਖਾਰਮ੍ਮਣਦੁਕ੍ਖਪਚ੍ਚਯਦੁਕ੍ਖਪਚ੍ਚਯਟ੍ਠਾਨਾਦੀਸੁ ਦਿਸ੍ਸਤਿ। ਅਯਂ ਹਿ ''ਦੁਕ੍ਖਸ੍ਸ ਚ ਪਹਾਨਾ''ਤਿਆਦੀਸੁ (ਦੀ॰ ਨਿ॰ ੧.੨੩੨; ਧ॰ ਸ॰ ੧੬੫; ਵਿਭ॰ ੫੯੪) ਦੁਕ੍ਖਵੇਦਨਾਯਂ ਦਿਸ੍ਸਤਿ। ''ਜਾਤਿਪਿ ਦੁਕ੍ਖਾ''ਤਿਆਦੀਸੁ (ਦੀ॰ ਨਿ॰ ੨.੩੮੭; ਵਿਭ॰ ੧੯੦) ਦੁਕ੍ਖਵਤ੍ਥੁਸ੍ਮਿਂ। ''ਯਸ੍ਮਾ ਚ ਖੋ, ਮਹਾਲਿ, ਰੂਪਂ ਦੁਕ੍ਖਂ ਦੁਕ੍ਖਾਨੁਪਤਿਤਂ ਦੁਕ੍ਖਾਵਕ੍ਕਨ੍ਤ''ਨ੍ਤਿਆਦੀਸੁ (ਸਂ॰ ਨਿ॰ ੩.੬੦) ਦੁਕ੍ਖਾਰਮ੍ਮਣੇ। ''ਦੁਕ੍ਖੋ ਪਾਪਸ੍ਸ ਉਚ੍ਚਯੋ''ਤਿਆਦੀਸੁ (ਧ॰ ਪ॰ ੧੧੭) ਦੁਕ੍ਖਪਚ੍ਚਯੇ। ''ਯਾਵਞ੍ਚਿਦਂ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਨ ਸੁਕਰਂ ਅਕ੍ਖਾਨੇਨ ਪਾਪੁਣਿਤੁਂ, ਯਾਵ ਦੁਕ੍ਖਾ ਨਿਰਯਾ''ਤਿਆਦੀਸੁ (ਮ॰ ਨਿ॰ ੩.੨੫੦) ਦੁਕ੍ਖਪਚ੍ਚਯਟ੍ਠਾਨੇ। ਇਧ ਪਨਾਯਂ ਦੁਕ੍ਖਵੇਦਨਾਯਮੇਵ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੋ।

ਵਚਨਤ੍ਥੋ ਪਨੇਤ੍ਥ – ਸੁਖਯਤਿ ਸਤ੍ਤਂ, ਸੁਟ੍ਠੁ ਵਾ ਖਾਦਤਿ, ਖਨਤਿ ਚ ਕਾਯਚਿਤ੍ਤਾਬਾਧਨ੍ਤਿ **ਸੁਖਾ,** ਕਾਯਿਕਚੇਤਸਿਕਾਨਂ ਸੁਖਸੋਮਨਸ੍ਸਾਨਮੇਤਂ ਅਧਿਵਚਨਂ। ਦੁਕ੍ਖਯਤੀਤਿ **ਦੁਕ੍ਖਾ,** ਕਾਯਿਕਚੇਤਸਿਕਾਨਂ ਦੁਕ੍ਖਦੋਮਨਸ੍ਸਾਨਮੇਤਂ ਅਧਿਵਚਨਂ। ਨ ਦੁਕ੍ਖਾ ਨ ਸੁਖਾਤਿ **ਅਦੁਕ੍ਖਮਸੁਖਾ,** ਉਪੇਕ੍ਖਾਯੇਤਂ ਅਧਿਵਚਨਂ। ਮ-ਕਾਰੋ ਪਦਸਨ੍ਧਿਕਰੋ। ਏਵਂ ਤੀਹਿ ਪਦੇਹਿ ਪਞ੍ਚਵਿਧਾਪਿ ਵੇਦਨਾ ਗਹਿਤਾ। ਸਬ੍ਬਾਪਿ ਆਰਮ੍ਮਣਰਸਂ ਵੇਦਿਯਨ੍ਤਿ ਅਨੁਭਵਨ੍ਤੀਤਿ **ਵੇਦਨਾ**। ਯੋ ਪਨਾਯਂ ਤੀਸੁਪਿ ਪਦੇਸੁ ਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤ-ਸਦ੍ਦੋ, ਤਸ੍ਸਤ੍ਥੋ – ਸਮਂ ਪਕਾਰੇਹਿ ਯੁਤ੍ਤਾਤਿ **ਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਾ,** ਕਤਰੇਹਿ ਪਕਾਰੇਹੀਤਿ? ''ਅਤ੍ਥਿ ਕੇਚਿ ਧਮ੍ਮਾ ਕੇਹਿਚਿ ਧਮ੍ਮੇਹਿ ਸਹਗਤਾ ਸਹਜਾਤਾ ਸਂਸਟ੍ਠਾ ਏਕੁਪ੍ਪਾਦਾ ਏਕਨਿਰੋਧਾ ਏਕਵਤ੍ਥੁਕਾ ਏਕਾਰਮ੍ਮਣਾ''ਤਿ (ਕਥਾ॰ ੪੭੩) ਏਵਂ ਵੁਤ੍ਤੇਹਿ ਇਮੇਹਿ ਏਕੁਪ੍ਪਾਦਤਾਦੀਹਿ ਚਤੂਹਿ ਪਕਾਰੇਹਿ। ਉਕ੍ਕਟ੍ਠਨਿਦ੍ਦੇਸੋ ਚੇਸ। ਆਰੁਪ੍ਪੇ ਹਿ ਵਿਨਾਪਿ ਏਕਵਤ੍ਥੁਕਭਾਵਂ ਸਮ੍ਪਯੋਗੋ ਲਬ੍ਭਤੀਤਿ। ਸੇਸਂ ਵੁਤ੍ਤਤ੍ਥਮੇਵ। ਅਯਂ ਤਾਵੇਤ੍ਥ **ਪਦਤ੍ਥਤੋ** ਵਿਨਿਚ੍ਛਯੋ।

ਤਂਸਰੂਪਾਤਿ ਤਸ੍ਸ ਪਦਤ੍ਥਸ੍ਸ ਸਰੂਪਮਤ੍ਤਦਸ੍ਸਨਤੋ। ਤਤ੍ਥ ਸੁਖਸਹਗਤਂ ਕਾਯਵਿਞ੍ਞਾਣਂ, ਸੋਮਨਸ੍ਸਸਹਗਤਾਨਿ ਅਟ੍ਠਾਰਸ ਕਾਮਾਵਚਰਚਿਤ੍ਤਾਨਿ, ਪਠਮਦੁਤਿਯਤਤਿਯਚਤੁਤ੍ਥਜ੍ਝਾਨਿਕਾਨਿ ਚਤੁਚਤ੍ਤਾਲੀਸ ਰੂਪਾਵਚਰਲੋਕੁਤ੍ਤਰਚਿਤ੍ਤਾਨਿ ਚਾਤਿ ਤੇਸਟ੍ਠਿ ਚਿਤ੍ਤਾਨਿ ਸੁਖਾਯ ਵੇਦਨਾਯ ਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਾ ਨਾਮ । ਤਥਾ ਦੁਕ੍ਖਸਹਗਤਂ ਕਾਯਵਿਞ੍ਞਾਣਂ, ਦ੍ਵੇ ਦੋਮਨਸ੍ਸਸਹਗਤਾਨਿ ਚਾਤਿ ਤੀਣਿ ਚਿਤ੍ਤਾਨਿ ਦੁਕ੍ਖਾਯ ਵੇਦਨਾਯ ਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਾ ਨਾਮ। ਸੇਸਾਨਿ ਉਪੇਕ੍ਖਾਸਹਗਤਾਨਿ ਪਞ੍ਚਪਞ੍ਞਾਸ ਚਿਤ੍ਤਾਨਿ ਅਦੁਕ੍ਖਮਸੁਖਾਯ ਵੇਦਨਾਯ ਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਾ ਨਾਮ। ਯਥਾ ਚ ਚਿਤ੍ਤਾਨਂ ਸੁਖਾਦਿਸਮ੍ਪਯੋਗੋ, ਏਵਂ ਤਂਚਿਤ੍ਤਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਾਨਂ ਚੇਤਸਿਕਾਨਮ੍ਪਿ। ਨ ਕੇਵਲਞ੍ਚ ਏਤ੍ਥੇਵ, ਇਤੋ ਪਰੇਸੁਪਿ ਤਿਕਦੁਕੇਸੁ ਚਿਤ੍ਤਵਸੇਨੇਵ ਤਂਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਚੇਤਸਿਕਾਨਮ੍ਪਿ ਸਙ੍ਗਹੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ । ਯਤ੍ਥ ਪਨ ਵਿਸੇਸੋ ਹੋਤਿ, ਤਤ੍ਥ ਵਕ੍ਖਾਮ। ਇਧ ਪਨ ਚੇਤਸਿਕੇਸੁ ਸਪ੍ਪੀਤਿਕਾਨਿ ਵੇਦਨਾਵਜ੍ਜਿਤਾਨਿ ਛ ਚੇਤਸਿਕਾਨਿ ਏਵ ਪਞ੍ਚਹਿਪਿ ਵੇਦਨਾਹਿ ਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਾਨਿ, ਇਤਰਾਨਿ ਪਨ ਕਾਯਿਕਸੁਖਦੁਕ੍ਖਵਜ੍ਜਿਤਾਹਿ ਤੀਹੇਵ। ਤੇਸੁ ਚ ਪੀਤਿਵਜ੍ਜਿਤਾ ਪਞ੍ਚ ਯਥਾਯੋਗਿਕਾ ਚੇਵ ਮੋਹੋ ਅਹਿਰਿਕਂ ਅਨੋਤ੍ਤਪ੍ਪਂ ਉਦ੍ਧਚ੍ਚਂ ਥਿਨਂ ਮਿਦ੍ਧਞ੍ਚਾਤਿ ਇਮੇ ਏਕਾਦਸ ਯਥਾਯੋਗਂ ਤੀਹਿਪਿ। ਤਤ੍ਥਾਪਿ ਵਿਤਕ੍ਕਵਿਚਾਰਾ ਮਹਗ੍ਗਤਲੋਕੁਤ੍ਤਰਭੂਤਾਯ ਸੁਖਾਯ ਏਵ, ਪੀਤਿ ਪਨ ਸਬ੍ਬਤ੍ਥ ਸੁਖਾਯ ਏਵ, ਦੋਸਇਸ੍ਸਾਮਚ੍ਛੇਰਕੁਕ੍ਕੁਚ੍ਚਾਨਿ ਦੁਕ੍ਖਾਯ ਏਵ, ਵਿਚਿਕਿਚ੍ਛਾ ਉਪੇਕ੍ਖਾਯ ਏਵ, ਸੇਸਾਨਿ ਅਟ੍ਠਵੀਸਤਿਸੋਮਨਸ੍ਸੁਪੇਕ੍ਖਾਹਿ ਏਵ ਵੇਦਨਾਹਿ ਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਾਨਿ, ਤਤ੍ਥਾਪਿ ਕਰੁਣਾਮੁਦਿਤਾ ਮਹਗ੍ਗਤਭੂਤਾਯ ਸੁਖਾਯ ਏਵਾਤਿ ਅਯਂ ਵਿਸੇਸੋ। ਸੇਸਂ ਚਿਤ੍ਤਸਮ੍ਪਯੋਗਸਦਿਸਂ। ਅਯਂ ਸਰੂਪਤੋ ਵਿਨਿਚ੍ਛਯੋ।

ਨਵਤ੍ਤਬ੍ਬਵਿਭਾਗਤੋਤਿ ਇਮਸ੍ਮਿਂ ਤਿਕੇ ਸਬ੍ਬਾ ਵੇਦਨਾ ਸਬ੍ਬਂ ਰੂਪਂ ਨਿਬ੍ਬਾਨਂ ਸਮ੍ਮੁਤਿਯੋਤਿ ਇਮੇ ਧਮ੍ਮਾ ''ਸੁਖਾਯ ਵੇਦਨਾਯ ਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਾ''ਤਿ ਵਾ ''ਦੁਕ੍ਖਾਯ ਵੇਦਨਾਯ ਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਾ''ਤਿ ਵਾ ''ਅਦੁਕ੍ਖਮਸੁਖਾਯ ਵੇਦਨਾਯ ਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਾ''ਤਿ ਵਾ ਨ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਾ। ਨ ਹਿ ਵੇਦਨਾ ਵੇਦਨਾਯ ਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਾ ਹੋਤਿ ਰੂਪਾਦਯੋ ਵਾ, ਤਸ੍ਮਾ ਇਮੇ ਇਮਸ੍ਮਿਂ ਤਿਕੇ ਨ ਲਬ੍ਭਨ੍ਤਿ। ਅਯਞ੍ਚ ਸਪ੍ਪਦੇਸਤ੍ਤਿਕੋ ਹੋਤਿ। ਯਥਾ ਚੇਤ੍ਥ, ਏਵਂ ਇਤੋ ਪਰੇਸੁਪਿ ਤਿਕਦੁਕੇਸੁ ਨਵਤ੍ਤਬ੍ਬਯੋਜਨਾ। ਯਂ ਯਸ੍ਮਿਞ੍ਚ ਨ ਵੁਤ੍ਤਂ ਅਤ੍ਥਿ, ਤਸ੍ਸ ਸਪ੍ਪਦੇਸਤਾ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ। ਇਤੋ ਪਰਂ ਪਨ ਯਤ੍ਥ ਅਸਙ੍ਗਹਿਤਾ ਧਮ੍ਮਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਤਤ੍ਥ ਤੇਸਂ ਵਿਭਾਗਂ ਦਸ੍ਸੇਤ੍ਵਾ ''ਇਮੇ ਨਵਤ੍ਤਬ੍ਬਾ''ਤਿ ਏਤ੍ਤਕਮੇਵ ਵਕ੍ਖਾਮ, ਤੇਨਸ੍ਸ ਸਪ੍ਪਦੇਸਤਾਪਿ ਞਾਤਬ੍ਬਾ। ਯਤ੍ਥ ਪਨ ਅਸਙ੍ਗਹਿਤਾ ਨਤ੍ਥਿ, ਤਂ ਨਿਪ੍ਪਦੇਸਨ੍ਤਿ ਵਕ੍ਖਾਮ। ਤੇਨ ਤਤ੍ਥ ਨਵਤ੍ਤਬ੍ਬਾਭਾਵੋਪਿ ਵਿਞ੍ਞਾਤਬ੍ਬੋ। ਸਬ੍ਬਤ੍ਥ ਪਨ ਮਾਤਿਕਂ ਅਨੁਦ੍ਧਰਿਤ੍ਵਾਵ ਪਦਤ੍ਥਂ, ਤਂਸਰੂਪਵਿਭਾਗਞ੍ਚ ਵਕ੍ਖਾਮ। ਅਯਂ ਨਵਤ੍ਤਬ੍ਬਵਿਭਾਗਤੋ ਵਿਨਿਚ੍ਛਯੋ।

ਵੇਦਨਾਤ੍ତਿਕਂ ਨਿਟ੍ਠਿਤਂ।

ਵਿਪਾਕਤ੍ਤਿਕੇ ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਵਿਸਿਟ੍ਠਾਨਂ ਕੁਸਲਾਕੁਸਲਾਨਂ ਪਾਕਾਤਿ **ਵਿਪਾਕਾ,** ਵਿਪਕ੍ਕਭਾਵਮਾਪਨ੍ਨਾਨਂ ਅਰੂਪਧਮ੍ਮਾਨਮੇਤਂ ਅਧਿਵਚਨਂ। ਕਿਞ੍ਚਾਪਿ ਅਰੂਪਧਮ੍ਮਾ ਵਿਯ ਰੂਪਧਮ੍ਮਾਪਿ ਕਮ੍ਮਸਮੁਟ੍ਠਾਨਾ ਅਤ੍ਥਿ, ਅਨਾਰਮ੍ਮਣਤ੍ਤਾ ਪਨ ਤੇ ਕਮ੍ਮਸਰਿਕ੍ਖਕਾ ਨ ਹੋਨ੍ਤੀਤਿ ਸਾਰਮ੍ਮਣਾ ਅਰੂਪਧਮ੍ਮਾਵ ਕਮ੍ਮਸਰਿਕ੍ਖਤ੍ਤਾ ਵਿਪਾਕਾਤਿ ਵੁਤ੍ਤਾ ਬੀਜਸਰਿਕ੍ਖਕਂ ਫਲਂ ਵਿਯ। ਯਥਾ ਹਿ ਸਾਲਿਬੀਜਤੋ ਨਿਕ੍ਖਨ੍ਤਸੀਸਮੇਵ ਸਾਲਿਫਲਨ੍ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ, ਨ ਅਙ੍ਕੁਰਾਦੀਨਿ, ਤਾਨਿ ਪਨ ''ਸਾਲਿਜਾਤਾਨਿ, ਸਾਲਿਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਾਨਿ ਚਾ''ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਨ੍ਤਿ, ਏਵਂ ਕਮ੍ਮਸਦਿਸਾ ਅਰੂਪਧਮ੍ਮਾਵ ''ਵਿਪਾਕਾ''ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਨ੍ਤਿ, ਰੂਪਧਮ੍ਮਾ ਪਨ ਕਮ੍ਮਜਾ ''ਉਪਾਦਿਨ੍ਨਾ''ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਨ੍ਤਿ। **ਵਿਪਾਕਧਮ੍ਮਧਮ੍ਮਾ**ਤਿ ਵਿਪਾਕਸਭਾਵਾ ਧਮ੍ਮਾ। ਯਥਾ ਹਿ ਜਾਤਿਜਰਾਸਭਾਵਾ ਸਤ੍ਤਾ ''ਜਾਤਿਧਮ੍ਮਾ ਜਰਾਧਮ੍ਮਾ''ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਨ੍ਤਿ, ਏਵਂ ਵਿਪਾਕਜਨਕਟ੍ਠੇਨ ਵਿਪਾਕਸਭਾਵਾ ਵਿਪਾਕਪਕਤਿਕਾ ਧਮ੍ਮਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਤਤਿਯਪਦਂ ਉਭਯਸਭਾਵਪਟਿਕ੍ਖੇਪਵਸੇਨ ਵੁਤ੍ਤਂ, ਅਯਂ ਪਦਤ੍ਥੋ।

ਤਤ੍ਥ ਚਤੂਸੁ ਭੂਮੀਸੁ ਛਤ੍ਤਿਂਸ ਵਿਪਾਕਚਿਤ੍ਤਾਨਿ ਵਿਪਾਕਾ ਨਾਮ, ਤਥਾ ਏਕਵੀਸਤਿ ਕੁਸਲਾਨਿ, ਦ੍ਵਾਦਸ ਅਕੁਸਲਾਨਿ ਚਾਤਿ ਤੇਤ੍ਤਿਂਸ ਵਿਪਾਕਧਮ੍ਮਧਮ੍ਮਾ ਨਾਮ, ਤੀਸੁ ਭੂਮੀਸੁ ਵੀਸਤਿ ਕਿਰਿਯਚਿਤ੍ਤਾਨਿ, ਸਬ੍ਬਞ੍ਚ ਰੂਪਂ, ਨਿਬ੍ਬਾਨਞ੍ਚਾਤਿ ਇਮੇ ਨੇਵਵਿਪਾਕਨਵਿਪਾਕਧਮ੍ਮਧਮ੍ਮਾ ਨਾਮ। ਚੇਤਸਿਕੇਸੁ ਪਨ ਚੁਦ੍ਦਸ ਅਕੁਸਲਾ ਵਿਪਾਕਧਮ੍ਮਧਮ੍ਮਾ ਏਵ, ਵਿਰਤਿਯੋ ਸਿਯਾ ਵਿਪਾਕਾ, ਸਿਯਾ ਵਿਪਾਕਧਮ੍ਮਧਮ੍ਮਾ, ਤਦਵਸੇਸਾ ਪਨ ਸਿਯਾ ਵਿਪਾਕਾ, ਸਿਯਾ ਵਿਪਾਕਧਮ੍ਮਧਮ੍ਮਾ, ਸਿਯਾ ਨੇਵਵਿਪਾਕਨਵਿਪਾਕਧਮ੍ਮਧਮ੍ਮਾਤਿ ਚਿਤ੍ਤਂ ਵਿਯ ਤਿਵਿਧਾ ਹੋਨ੍ਤੀਤਿ ਅਯਂ ਵਿਸੇਸੋ, ਸੇਸਂ ਚਿਤ੍ਤਸਮਂ, ਇਦਞ੍ਚ ਨਿਪ੍ਪਦੇਸਤ੍ਤਿਕਨ੍ਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਂ।

ਵਿਪਾਕਤ੍ਤਿਕਂ ਨਿਟ੍ਠਿਤਂ।

ਆਰਮ੍ਮਣਕਰਣਵਸੇਨ ਤਣ੍ਹਾਦਿਟ੍ਠੀਹਿ ਉਪੇਤੇਨ ਕਮ੍ਮੁਨਾ ਆਦਿਨ੍ਨਾ ਫਲਭਾਵੇਨ ਗਹਿਤਾਤਿ ਉਪਾਦਿਨ੍ਨਾ, ਆਰਮ੍ਮਣਭਾਵੰ ਉਪਗਨ੍ਤ੍ਵਾ ਉਪਾਦਾਨਸਮ੍ਬਨ੍ਧੇਨ ਉਪਾਦਾਨਾਨੰ ਹਿਤਾਤਿ ਉਪਾਦਾਨਿਯਾ, ਉਪਾਦਾਨਸ੍ਸ ਆਰਮ੍ਮਣਪਚ੍ਚਯਭੂਤਾਨਮੇਤੰ ਅਧਿਵਚਨੰ। ਉਪਾਦਿਨ੍ਨਾ ਚ ਤੇ ਉਪਾਦਾਨਿਯਾ ਚਾਤਿ **ਉਪਾਦਿਨ੍ਨੁਪਾਦਾਨਿਯਾ,** ਸਾਸਵਕਮ੍ਮਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਾਨੰ ਰੂਪਾਰੂਪਧਮ੍ਮਾਨਮੇਤੰ ਅਧਿਵਚਨੰ। ਇਮਿਨਾ ਨਯੇਨ ਸੇਸਪਦਦ੍ਵਯੇਪਿ ਪਟਿਸੇਧਸਹਿਤੋ ਅਤ੍ਥੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ।

ਤਤ੍ਥ ਦ੍ਵਤ੍ਤਿੰਸ ਲੋਕਿਯਵਿਪਾਕਚਿਤ੍ਤਾਨਿ, ਨਵ ਕਮ੍ਮਜਕਲਾਪਾ ਚ ਉਪਾਦਿਨ੍ਨੁਪਾਦਾਨਿਯਾ ਨਾਮ। ਅਵਸੇਸਲੋਕਿਯਚਿਤ੍ਤਾਨਿ ਚੇਵ ਅਕਮ੍ਮਜਰੂਪਕਲਾਪਾ ਚ ਅਨੁਪਾਦਿਨ੍ਨੁਪਾਦਾਨਿਯਾ ਨਾਮ। ਲੋਕੁਤ੍ਤਰਚਿਤ੍ਤਨਿਬ੍ਬਾਨਾਨਿ ਅਨੁਪਾਦਿਨ੍ਨਅਨੁਪਾਦਾਨਿਯਾ ਨਾਮ। ਕਿਞ੍ਚਾਪਿ ਖੀਣਾਸਵਾਨੰ ਉਪਾਦਾਨਕ੍ਖਨ੍ਧਾ ''ਅਮ੍ਹਾਕੰ ਮਾਤੁਲਤ੍ਥੇਰੋ''ਤਿਆਦਿਨਾ ਵਦਨ੍ਤਾਨੰ ਪਰੇਸੰ ਉਪਾਦਾਨਸ੍ਸ ਆਰਮ੍ਮਣਪਚ੍ਚਯਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਮਗ੍ਗਫਲਨਿਬ੍ਬਾਨਾਨਿ ਪਨ ਦਿਵਸੰ ਸਨ੍ਤਤ੍ਤਅਯੋਗੁਲ਼ੋ ਵਿਯ ਮਕ੍ਖਿਕਾਹਿ ਤੇਜੁਸ੍ਸਦਤ੍ਤਾ ਉਪਾਦਾਨੇਹਿ ਅਨੁਪਾਦਿਨ੍ਨਾਨੇਵ। ਅਸੰਕਿਲਿਟ੍ਠਅਸੰਕਿਲੇਸਿਕੇਸੁਪਿ ਏਸੇਵ ਨਯੋ। ਚੇਤਸਿਕੇਸੁ ਪਨ ਕੁਸਲਾ ਅਨੁਪਾਦਿਨ੍ਨੁਪਾਦਾਨਿਯਾ ਏਵ, ਕਰੁਣਾਮੁਦਿਤਾ ਸਿਯਾ ਉਪਾਦਿਨ੍ਨੁਪਾਦਾਨਿਯਾ, ਸਿਯਾ ਅਨੁਪਾਦਿਨ੍ਨੁਪਾਦਾਨਿਯਾ ਵਿਰਤਿਯੋ ਪਨ ਸਿਯਾ ਅਨੁਪਾਦਿਨ੍ਨੁਪਾਦਾਨਿਯਾ, ਸਿਯਾ ਅਨੁਪਾਦਿਨ੍ਨਅਨੁਪਾਦਾਨਿਯਾ, ਸੇਸਾ ਚਿਤ੍ਤੰ ਵਿਯ ਤਿਵਿਧਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਇਦਞ੍ਚ ਨਿਪ੍ਪਦੇਸਤ੍ਤਿਕਨ੍ਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੰ। ਉਪਾਦਿਨ੍ਨੁਪਾਦਾਨਿਯਤ੍ਤਿਕੰ।

ਸੰਕਿਲੇਸੇਤੀਤਿ ਸੰਕਿਲੇਸੋ, ਵਿਬਾਧਤਿ ਉਪਤਾਪੇਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਸੰਕਿਲੇਸੇਨ ਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਾ ਸੰਕਿਲਿਟ੍ਠਾ, ਸੰਕਿਲੇਸਸਹਗਤਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਅਤ੍ਤਾਨੰ ਆਰਮ੍ਮਣੰ ਕਤ੍ਵਾ ਪਵਤ੍ਤਨੇਨ ਸੰਕਿਲੇਸੰ ਅਰਹਨ੍ਤਿ, ਸੰਕਿਲੇਸੇ ਵਾ ਨਿਯੁਤ੍ਤਾ ਤਸ੍ਸ ਆਰਮ੍ਮਣਭਾਵੰ ਅਨਤਿਕ੍ਕਮਨਤੋਤਿ ਸੰਕਿਲੇਸਿਕਾ, ਸੰਕਿਲੇਸਸ੍ਸ ਆਰਮ੍ਮਣਪਚ੍ਚਯਭੂਤਾਨਮੇਤੰ ਅਧਿਵਚਨੰ। ਸੰਕਿਲਿਟ੍ਠਾ ਚ ਤੇ ਸੰਕਿਲੇਸਿਕਾ ਚਾਤਿ **ਸੰਕਿਲਿਟ੍ਠਸੰਕਿਲੇਸਿਕਾ**। ਸੇਸਪਦਦ੍ਵਯੰ ਪੁਰਿਮਤ੍ਤਿਕੇ ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨੇਵ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੰ।

ਤਤ੍ਥ ਦ੍ਵਾਦਸ ਅਕੁਸਲਚਿਤ੍ਤੁਪ੍ਪਾਦਾ ਸੰਕਿਲਿਟ੍ਠਸੰਕਿਲੇਸਿਕਾ ਨਾਮ। ਸੇਸਲੋਕਿਯਚਿਤ੍ਤਾਨਿ ਚੇਵ ਸਬ੍ਬੰ ਰੂਪਞ੍ਚ ਅਸੰਕਿਲਿਟ੍ਠਸੰਕਿਲੇਸਿਕਾ ਨਾਮ। ਲੋਕੁਤ੍ਤਰਚਿਤ੍ਤਾਨਿ, ਨਿਬ੍ਬਾਨਞ੍ਚ ਅਸੰਕਿਲਿਟ੍ਠਅਸੰਕਿਲੇਸਿਕਾ ਨਾਮ। ਚੇਤਸਿਕੇਸੁ ਪਨ ਅਕੁਸਲਾ ਸੰਕਿਲਿਟ੍ਠਸੰਕਿਲੇਸਿਕਾਵ, ਕਰੁਣਾਮੁਦਿਤਾ ਅਸੰਕਿਲਿਟ੍ਠਅਸੰਕਿਲੇਸਿਕਾਵ, ਸੇਸਕੁਸਲਾਬ੍ਯਾਕਤਾ ਸਿਯਾ ਸੰਕਿਲਿਟ੍ਠਸੰਕਿਲੇਸਿਕਾ, ਸਿਯਾ ਅਸੰਕਿਲਿਟ੍ਠਸੰਕਿਲੇਸਿਕਾ, ਸਿਯਾ ਅਸੰਕਿਲਿਟ੍ਠਅਸੰਕਿਲੇਸਿਕਾਤਿ ਤਿਧਾਪਿ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਇਦਞ੍ਚ ਨਿਪ੍ਪਦੇਸਤ੍ਤਿਕੰ। ਸੰਕਿਲਿਟ੍ਠਸੰਕਿਲੇਸਿਕਤ੍ਤਿਕੰ।

ਸਮ੍ਪਯੋਗਵਸੇਨ ਵਤ੍ਤਮਾਨੇਨ ਸਹ ਵਿਤਕ੍ਕੇਨ ਸਵਿਤਕ੍ਕਾ, ਤਥਾ ਸਹ ਵਿਚਾਰੇਨ ਸਵਿਚਾਰਾ, ਸਵਿਤਕ੍ਕਾ ਚ ਤੇ ਸਵਿਚਾਰਾ ਚਾਤਿ **ਸਵਿਤਕ੍ਕਸਵਿਚਾਰਾ**। ਉਭਯਰਹਿਤਾ **ਅਵਿਤਕ੍ਕਅਵਿਚਾਰਾ**। ਵਿਤਕ੍ਕਵਿਚਾਰੇਸੁ ਵਿਚਾਰੋਵ ਮਤ੍ਤਾ ਪਮਾਣਮੇਤੇਸਨ੍ਤਿ ਵਿਚਾਰਮਤ੍ਤਾ, ਵਿਚਾਰਤੋ ਉਤ੍ਤਰਿੰ ਵਿਤਕ੍ਕੇਨ ਸਦ੍ਧਿੰ ਸਮ੍ਪਯੋਗੰ ਨ ਗਚ੍ਛਨ੍ਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਅਵਿਤਕ੍ਕਾ ਚ ਤੇ ਵਿਚਾਰਮਤ੍ਤਾ ਚਾਤਿ **ਅਵਿਤਕ੍ਕਵਿਚਾਰਮਤ੍ਤਾ**।

ਤਤ੍ਥ ਦ੍ਵਿਪਞ੍ਚਵਿਞ੍ਞਾਣਵਜ੍ਜਿਤਕਾਮਾਵਚਰਚਿਤ੍ਤਾਨਿ ਚੇਵ ਏਕਾਦਸ ਮਹਗ੍ਗਤਲੋਕੁਤ੍ਤਰਪਠਮਜ੍ਝਾਨਿਕਚਿਤ੍ਤਾਨਿ ਚ ਤੰਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤੇਸੁ ਵਿਤਕ੍ਕਵਿਚਾਰੇ ਠਪੇਤ੍ਵਾ ਸੇਸਾ ਚ ਸਵਿਤਕ੍ਕਸਵਿਚਾਰਾ ਨਾਮ। ਤੇਸੁ ਵਿਤਕ੍ਕੋ ਏਕਾਦਸ ਦੁਤਿਯਜ੍ਝਾਨਿਕਮਹਗ੍ਗਤਲੋਕੁਤ੍ਤਰਾਨਿ ਚ ਤੰਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤੇਸੁ ਵਿਚਾਰੰ ਠਪੇਤ੍ਵਾ ਸੇਸਾ ਚ ਅਵਿਤਕ੍ਕਵਿਚਾਰਮਤ੍ਤਾ ਨਾਮ। ਦੁਤਿਯਜ੍ਝਾਨਿਕੇਸੁ ਵਿਚਾਰੋ, ਸੇਸਾ ਪਞ੍ਚਤ੍ਤਾਲੀਸ ਮਹਗ੍ਗਤਲੋਕੁਤ੍ਤਰਚਿਤ੍ਤਾਨਿ, ਦ੍ਵਿਪਞ੍ਚਵਿਞ੍ਞਾਣਾਨਿ, ਤੰਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਾ ਚ ਸਬ੍ਬਞ੍ਚ ਰੂਪੰ, ਨਿਬ੍ਬਾਨਞ੍ਚ ਅਵਿਤਕ੍ਕਅਵਿਚਾਰਾ ਨਾਮ। ਅਪਿਚ ਕੁਸਲਚੇਤਸਿਕਾ ਸਵਿਤਕ੍ਕਸਵਿਚਾਰਾਵ, ਵਿਤਕ੍ਕੋ ਅਵਿਤਕ੍ਕਵਿਚਾਰਮਤ੍ਤੋਵ, ਵਿਚਾਰੋ ਪਨ ਦੁਤਿਯਜ੍ਝਾਨਿਕੇਸੁ ਸਿਯਾ ਅਵਿਤਕ੍ਕਅਵਿਚਾਰੋ, ਸਵਿਤਕ੍ਕਚਿਤ੍ਤੇਸੁ ਸਿਯਾ ਨ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬੋ, ਅਵਸੇਸਾ ਪਨ ਸਬ੍ਬੇ ਚੇਤਸਿਕਾ ਧਮ੍ਮਾ ਤਿਧਾਪਿ ਹੋਨ੍ਤਿ। ਇਮਸ੍ਮਿੰ ਪਨ ਤਿਕੇ ਵਿਤਕ੍ਕਸਹਜਾਤੋ ਵਿਚਾਰੋਵ ਨ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬੋ। ਵਿਤਕ੍ਕਤ੍ਤਿਕੰ।

ਪੀਤਿਯਾ ਸਹ ਏਕੁਪ੍ਪਾਦਾਦਿਭਾਵੰ ਗਤਾਤਿ **ਪੀਤਿਸਹਗਤਾ,** ਪੀਤਿਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਸੇਸਪਦਦ੍ਵਯੇਪਿ ਏਸੇਵ ਨਯੋ। **ਉਪੇਕ੍ਖਾ**ਤਿ ਚੇਤ੍ਥ ਅਦੁਕ੍ਖਮਸੁਖਾ ਵੇਦਨਾ ਵੁਤ੍ਤਾ। ਸਾ ਹਿ ਸੁਖਦੁਕ੍ਖਾਕਾਰਪ੍ਪਵਤ੍ਤਿੰ ਉਪੇਕ੍ਖਤਿ ਮਜ੍ਝਤ੍ਤਾਕਾਰਸਣ੍ਠਿਤਤ੍ਤਾ ਤੇਨਾਕਾਰੇਨ ਪਵਤ੍ਤਤੀਤਿ ਉਪੇਕ੍ਖਾ। ਇਤਿ ਵੇਦਨਾਤ੍ਤਿਕਤੋ ਪਦਦ੍ਵਯਮੇਵ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਨਿਪ੍ਪੀਤਿਕਸੁਖਸ੍ਸ ਸਪ੍ਪੀਤਿਕਸੁਖਤੋ ਵਿਸੇਸਦਸ੍ਸਨਵਸੇਨ ਅਯੰ ਤਿਕੋ ਵੁਤ੍ਤੋ।

ਤਤ੍ਥ ਪੀਤਿ ਪਞ੍ਚਵਿਧਾ ਖੁਦ੍ਦਿਕਾ ਖਣਿਕਾ ਓਕ੍ਕਨ੍ਤਿਕਾ ਉਬ੍ਬੇਗਾ ਫਰਣਾਤਿ। ਤਤ੍ਥ **ਖੁਦ੍ਦਿਕਾ** ਪੀਤਿ ਸਰੀਰੇ ਲੋਮਹੰਸਨਮਤ੍ਤਮੇਵ ਕਾਤੁੰ ਸਕ੍ਕੋਤਿ। **ਖਣਿਕਾ** ਪੀਤਿ ਖਣੇ ਖਣੇ ਵਿਜ੍ਜੁਪ੍ਪਾਦਸਦਿਸਾ ਹੋਤਿ। **ਓਕ੍ਕਨ੍ਤਿਕਾ** ਪੀਤਿ ਸਮੁਦ੍ਦਤੀਰੰ ਵੀਚਿ ਵਿਯ ਕਾਯੰ ਓਕ੍ਕਮਿਤ੍ਵਾ ਓਕ੍ਕਮਿਤ੍ਵਾ ਭਿਜ੍ਜਤਿ। **ਉਬ੍ਬੇਗਾ** ਪੀਤਿ ਬਲਵਤੀ ਹੋਤਿ ਕਾਯੰ ਉਦ੍ਧਗ੍ਗੰ ਕਤ੍ਵਾ ਆਕਾਸੇ ਲਙ੍ਘਾਪਨਪ੍ਪਮਾਣਪ੍ਪਤ੍ਤਾ। **ਫਰਣਾਯ** ਪੀਤਿਯਾ ਪਨ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਾਯ ਸਕਲਸਰੀਰੰ ਧਮਿਤ੍ਵਾ ਪੂਰਿਤਵਤ੍ਥਿ ਵਿਯ, ਮਹਤਾ ਉਦਕੋਘੇਨ ਪਕ੍ਖਨ੍ਦਪਬ੍ਬਤਕੁਚ੍ਛਿ ਵਿਯ ਚ ਅਨੁਪਰਿਪ੍ਫੁਟੰ ਹੋਤਿ। ਤਤ੍ਥ ਫਰਣਾ ਰੂਪਾਵਚਰਲੋਕੁਤ੍ਤਰਾਵ, ਸੇਸਾ ਕਾਮਾਵਚਰਾਵ।

ਸੁਖੰ ਪਨ ਕਾਯਿਕੰ, ਚੇਤਸਿਕਞ੍ਚੇਤਿ ਦੁਵਿਧੰ ਹੋਤਿ। ਸਤਿਪਿ ਚ ਨੇਸੰ ਕਤ੍ਥਚਿ ਅਵਿਪ੍ਪਯੋਗੇ ਇਟ੍ਠਾਰਮ੍ਮਣਪਟਿਲਾਭਤੁਟ੍ਠਿ ਪੀਤਿ, ਪਟਿਲਦ੍ਧਰਸਾਨੁਭਵਨੰ ਸੁਖੰ। ਯਤ੍ਥ ਪੀਤਿ, ਤਤ੍ਥ ਸੁਖੰ। ਯਤ੍ਥ ਸੁਖੰ, ਤਤ੍ਥ ਨ ਨਿਯਮਤੋ ਪੀਤਿ। ਸਙ੍ਖਾਰਕ੍ਖਨ੍ਧਸਙ੍ਗਹਿਤਾ ਪੀਤਿ, ਵੇਦਨਾਕ੍ਖਨ੍ਧਸਙ੍ਗਹਿਤੰ ਸੁਖੰ। ਕਨ੍ਤਾਰਖਿਨ੍ਨਸ੍ਸ ਵਨਨ੍ਤੋਦਕਦਸ੍ਸਨਸਵਨੇਸੁ ਵਿਯ ਪੀਤਿ, ਵਨਚ੍ਛਾਯਾਪਵੇਸਨਉਦਕਪਰਿਭੋਗੇਸੁ ਵਿਯ ਸੁਖੰ। ਤਸ੍ਮਿੰ ਤਸ੍ਮਿੰ ਸਮਯੇ ਪਾਕਟਭਾਵਤੋ ਚੇਤੰ ਵੁਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੰ।

ਤਤ੍ਥ ਸੁਖਸਹਗਤਾ, ਉਪੇਕ੍ਖਾਸਹਗਤਾ ਚ ਵੇਦਨਾਤ੍ਤਿਕੇ ਵੁਤ੍ਤਾਵ, ਸੁਖਸਹਗਤੰ ਪਨ ਕਾਯਵਿਞ੍ਞਾਣੰ, ਮਹਗ੍ਗਤਲੋਕੁਤ੍ਤਰਚਤੁਤ੍ਥਜ੍ਝਾਨਿਕਚਿਤ੍ਤੇ ਚ ਵਜ੍ਜੇਤ੍ਵਾ ਸੇਸਾ ਪੀਤਿਸਹਗਤਾ ਨਾਮ, ਤਤ੍ਥ ਪੀਤਿ ਨ ਪੀਤਿਸਹਗਤਾ, ਸੁਖਸਹਗਤਾਵ ਹੋਤਿ , ਸੁਖੰ ਪਨ ਪੀਤਿਸਹਗਤੰ ਨਾਮ ਸਿਯਾ ਨ ਪੀਤਿਸੁਖਸਹਗਤਾ। ਇਮਸ੍ਮਿੰ ਤਿਕੇ ਦ੍ਵੇ ਦੋਮਨਸ੍ਸਸਹਗਤਚਿਤ੍ਤੁਪ੍ਪਾਦਾ, ਦੁਕ੍ਖਸਹਗਤੰ ਕਾਯਵਿਞ੍ਞਾਣੰ, ਰੂਪੰ, ਨਿਬ੍ਬਾਨਞ੍ਚ ਨਵਤ੍ਤਬ੍ਬਾ। ਚੇਤਸਿਕੇਸੁ ਪਨ ਪੀਤਿ ਸੁਖਸਹਗਤਾਵ, ਵਿਚਿਕਿਚ੍ਛਾ ਉਪੇਕ੍ਖਾਸਹਗਤਾਵ, ਲੋਭਦਿਟ੍ਠਿਮਾਨਾ, ਪਞ੍ਚਵੀਸਤਿ ਕੁਸਲਾਬ੍ਯਾਕਤਾ ਚ ਤਿਧਾਪਿ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਚੇਤਸਿਕਸੁਖੰ ਸਿਯਾ ਪੀਤਿਸਹਗਤੰ, ਪਠਮਦੁਤਿਯਤਤਿਯਜ੍ਝਾਨਿਕੇਸੁ

ਚਤੁਤ੍ਥਜ੍ਝਾਨਿਕੇਸੁ ਸਿਯਾ ਨਵਤ੍ਤਬ੍ਬੰ, ਕਾਯਿਕੰ ਪਨ ਸੁਖੰ ਦੁਕ੍ਖੰ ਦੋਮਨਸ੍ਸੰ ਸਬ੍ਬਾ ਚ ਉਪੇਕ੍ਖਾ ਦੋਸੋ ਇਸ੍ਸਾ ਮਚ੍ਛਰਿਯੰ ਕੁਕ੍ਕੁਚ੍ਚਞ੍ਚ ਨਵਤ੍ਤਬ੍ਬਾਵ, ਸੇਸਾ ਸਤ੍ਤਰਸ ਧਮ੍ਮਾ ਸਿਯਾ ਤਿਧਾਪਿ ਹੋਨ੍ਤਿ ਨਵਤ੍ਤਬ੍ਬਾਪਿ। ਸੇਸੰ ਸੁਵਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਮੇਵ। ਪੀਤਿਤ੍ਤਿਕੰ।

ਦਸ੍ਸਨੇਨਾਤਿ ਸੋਤਾਪਤ੍ਤਿਮਗ੍ਗੇਨ। ਸੋ ਹਿ ਪਠਮੰ ਨਿਬ੍ਬਾਨਦਸ੍ਸਨਤੋ ‘‘ਦਸ੍ਸਨ’’ਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੋ। ਗੋਤ੍ਰਭੁ ਪਨ ਕਿਞ੍ਚਾਪਿ ਪਠਮਤਰੰ ਪਸ੍ਸਤਿ, ਯਥਾ ਪਨ ਰਞ੍ਞੋ ਸਨ੍ਤਿਕੰ ਕੇਨਚਿਦੇਵ ਕਰਣੀਯੇਨ ਆਗਤੋ ਪੁਰਿਸੋ ਦੂਰਤੋਵ ਰਥਿਕਾਯ ਚਰਨ੍ਤੰ ਹਤ੍ਥਿਕ੍ਖਨ੍ਧਗਤੰ ਰਾਜਾਨੰ ਦਿਸ੍ਵਾਪਿ ‘‘ਦਿਟ੍ਠੋ ਤੇ ਰਾਜਾ’’ਤਿ ਪੁਟ੍ਠੋ ਦਿਸ੍ਵਾਪਿ ਕਾਤਬ੍ਬਕਿਚ੍ਚਸ੍ਸ ਅਕਤਤ੍ਤਾ ‘‘ਨ ਪਸ੍ਸਾਮੀ’’ਤਿ ਵਦਤਿ, ਏਵਮੇਵ ਨਿਬ੍ਬਾਨੰ ਦਿਸ੍ਵਾ ਕਤ੍ਤਬ੍ਬਸ੍ਸ ਕਿਲੇਸਪ੍ਪਹਾਨਸ੍ਸ ਅਭਾਵਾ ‘‘ਦਸ੍ਸਨ’’ਨ੍ਤਿ ਨ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। ਤੰ ਹਿ ਞਾਣੰ ਮਗ੍ਗਸ੍ਸ ਆਵਜ੍ਜਨਟ੍ਠਾਨੇ ਤਿਟ੍ਠਤਿ। **ਭਾਵਨਾਯਾ**ਤਿ ਸੇਸਮਗ੍ਗਤ੍ਤਯੇਨ। ਸੇਸਮਗ੍ਗਤ੍ਤਯੰ ਹਿ ਪਠਮਮਗ੍ਗੇਨ ਦਿਟ੍ਠਸ੍ਮਿੰਯੇਵ ਧਮ੍ਮੇ ਭਾਵਨਾਵਸੇਨ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ, ਅਦਿਟ੍ਠਪੁਬ੍ਬੰ ਕਿਞ੍ਚਿ ਨ ਪਸ੍ਸਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ‘‘ਭਾਵਨਾ’’ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। ਤਤਿਯਪਦੰ ਉਭਯਪਟਿਕ੍ਖੇਪਵਸੇਨ ਵੁਤ੍ਤੰ।

ਤਤ੍ਥ ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਦਿਟ੍ਠਿਗਤਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਚਿਤ੍ਤੁਪ੍ਪਾਦਾ, ਵਿਚਿਕਿਚ੍ਛਾਸਹਗਤੋ ਚਾਤਿ ਪਞ੍ਚ ਦਸ੍ਸਨੇਨ ਪਹਾਤਬ੍ਬਾਵ, ਉਦ੍ਧਚ੍ਚਸਹਗਤੋ ਭਾਵਨਾਯ ਏਵ ਪਹਾਤਬ੍ਬੋ, ਅਵਸੇਸਾ ਛ ਅਕੁਸਲਚਿਤ੍ਤੁਪ੍ਪਾਦਾ ਅਪਾਯਹੇਤੁਭਾਵੇਨ ਪਵਤ੍ਤਿਤੋ, ਅਪ੍ਪਵਤ੍ਤਿਤੋ ਚ ਸਿਯਾ ਦਸ੍ਸਨੇਨਪਹਾਤਬ੍ਬਾ, ਸਿਯਾ ਭਾਵਨਾਯਪਹਾਤਬ੍ਬਾ, ਅਕੁਸਲਵਜ੍ਜਿਤਾ ਪਨ ਸਬ੍ਬੇ ਚਿਤ੍ਤੁਪ੍ਪਾਦਾ, ਰੂਪੰ, ਨਿਬ੍ਬਾਨਞ੍ਚ ਨੇਵਦਸ੍ਸਨੇਨਨਭਾਵਨਾਯਪਹਾਤਬ੍ਬਾ। ਚੇਤਸਿਕੇਸੁ ਪਨ ਦਿਟ੍ਠਿ ਵਿਚਿਕਿਚ੍ਛਾ ਇਸ੍ਸਾ ਮਚ੍ਛਰਿਯੰ ਕੁਕ੍ਕੁਚ੍ਚੰ ਦਸ੍ਸਨੇਨਪਹਾਤਬ੍ਬਾਵ, ਸੇਸਾ ਅਕੁਸਲਾ ਸਿਯਾ ਦਸ੍ਸਨੇਨਪਹਾਤਬ੍ਬਾ, ਸਿਯਾ ਭਾਵਨਾਯਪਹਾਤਬ੍ਬਾਤਿ ਤਿਜਾਤਿਕਾ ਤੇਰਸਵਿਧਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਵੁਤ੍ਤਾਵਸੇਸਾ ਨੇਵਦਸ੍ਸਨੇਨਨਭਾਵਨਾਯਪਹਾਤਬ੍ਬਾਵ। ਯੰ ਪਨ ‘‘ਸੋਤਾਪਤ੍ਤਿਮਗ੍ਗਞਾਣੇਨ ਅਭਿਸਙ੍ਖਾਰਵਿਞ੍ਞਾਣਸ੍ਸ ਨਿਰੋਧੇਨ ਸਤ੍ਤ ਭਵੇ ਠਪੇਤ੍ਵਾ ਅਨਮਤਗ੍ਗੇ ਸੰਸਾਰੇ ਯੇ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜੇਯ੍ਯੁੰ ਨਾਮਞ੍ਚ ਰੂਪਞ੍ਚ, ਏਤ੍ਥੇਤੇ ਨਿਰੁਜ੍ਝਨ੍ਤੀ’’ਤਿਆਦਿਨਾ (ਚੂਲਨਿ॰ ਅਜਿਤਮਾਣਵਪੁਚ੍ਛਾਨਿਦ੍ਦੇਸ ੬) ਨਯੇਨ ਕੁਸਲਾਬ੍ਯਾਕਤਾਨਮ੍ਪਿ ਪਹਾਨੰ ਅਨੁਞ੍ਞਾਤੰ, ਤੰ ਤੇਸੰ ਮਗ੍ਗਾਨੰ ਅਭਾਵਿਤਤ੍ਤਾ ਯੇ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜੇਯ੍ਯੁੰ, ਤੇ ਉਪਨਿਸ੍ਸਯਪਚ੍ਚਯਾਨੰ ਕਿਲੇਸਾਨੰ ਪਹੀਨਤ੍ਤਾ ਪਹੀਨਾਤਿ ਇਮੰ ਪਰਿਯਾਯੰ ਸਨ੍ਧਾਯ ਵੁਤ੍ਤੰ, ਇਦਞ੍ਚ ਨਿਪ੍ਪਦੇਸਤ੍ਤਿਕੰ। ਦਸ੍ਸਨੇਨਪਹਾਤਬ੍ਬਤ੍ਤਿਕੰ।

ਦਸ੍ਸਨੇਨ ਪਹਾਤਬ੍ਬੋ ਹੇਤੁ ਏਤੇਸਨ੍ਤਿ **ਦਸ੍ਸਨੇਨਪਹਾਤਬ੍ਬਹੇਤੁਕਾ**। ਦੁਤਿਯਪਦੇਪਿ ਏਸੇਵ ਨਯੋ। ਤਤਿਯਪਦੇ ਪਨ ਨੇਵਦਸ੍ਸਨੇਨਨਭਾਵਨਾਯਪਹਾਤਬ੍ਬੋ ਹੇਤੁ ਏਤੇਸਨ੍ਤਿ ਏਵਮਤ੍ਥੰ ਅਗ੍ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਨੇਵਦਸ੍ਸਨੇਨਨਭਾਵਨਾਯ ਪਹਾਤਬ੍ਬੋ ਹੇਤੁ ਏਤੇਸੰ ਅਤ੍ਥੀਤਿ ਏਵਮਤ੍ਥੋ ਗਹੇਤਬ੍ਬੋ। ਇਤਰਥਾ ਹਿ ਅਹੇਤੁਕਾਨੰ ਅਗ੍ਗਹਣੰ ਭਵੇਯ੍ਯ। ਹੇਤੁ ਏਵ ਹਿ ਤੇਸੰ ਨਤ੍ਥਿ, ਯੋ ਦਸ੍ਸਨਭਾਵਨਾਹਿ ਪਹਾਤਬ੍ਬੋ ਸਿਯਾ। ਸਹੇਤੁਕੇਸੁਪਿ ਹੇਤੁਵਜ੍ਜਾਨੰ ਪਹਾਨੰ ਆਪਜ੍ਜਤਿ, ਨ ਹੇਤੂਨੰ। ਹੇਤੁਯੇਵ ਹਿ ਏਤੇਸੰ ਨੇਵਦਸ੍ਸਨੇਨਨਭਾਵਨਾਯਪਹਾਤਬ੍ਬੋਤਿ ਵੁਤ੍ਤੋ, ਨ ਤੇ ਧਮ੍ਮਾ। ਉਭਯਮ੍ਪਿ ਚੇਤੰ ਅਨਧਿਪ੍ਪੇਤੰ, ਤਸ੍ਮਾ ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨ ਅਤ੍ਥੋ ਗਹੇਤਬ੍ਬੋ। ਇਤੋ ਪਰੰ ਸਬ੍ਬੋ ਵਿਨਿਚ੍ਛਯੋ ਅਨਨ੍ਤਰਤ੍ਤਿਕਸਦਿਸੋਵ। ਕੇਵਲੰ ਚੇਤਸਿਕੇਸੁ ਵਿਚਿਕਿਚ੍ਛੁਦ੍ਧਚ੍ਚਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤੋ ਮੋਹੋ ਦਸ੍ਸਨਭਾਵਨਾਹਿ ਪਹਾਤਬ੍ਬਹੇਤੁਕੇਸੁ ਨ ਪਵਿਸਤਿ ਸਹਜਾਤਸ੍ਸ ਅਞ੍ਞਸ੍ਸ ਹੇਤੁਨੋ ਅਭਾਵਾ, ਨੇਵਦਸ੍ਸਨੇਨਨਭਾਵਨਾਯਪਹਾਤਬ੍ਬਹੇਤੁਕੇਸੁ ਪਨ ਪਵਿਸਤਿ। ਲੋਭਦੋਸਮੂਲਚਿਤ੍ਤੇਸੁ ਪਨ ਹੇਤੂਸੁ ਮੋਹੋ ਲੋਭੇਨ ਚੇਵ ਦੋਸੇਨ ਚ ਸਹੇਤੁਕੋ, ਲੋਭਦੋਸਾ ਚ ਮੋਹੇਨੇਵਾਤਿ ਇਮੇ ਪਹਾਤਬ੍ਬਹੇਤੁਕਪਦੇ ਪਵਿਟ੍ਠਾਤਿ ਅਯੰ ਵਿਸੇਸੋ, ਸੇਸੰ ਤਾਦਿਸਮੇਵਾਤਿ। ਦਸ੍ਸਨੇਨਪਹਾਤਬ੍ਬਹੇਤੁਕਤ੍ਤਿਕੰ।

ਕਮ੍ਮਕਿਲੇਸੇਹਿ ਆਚੀਯਤੀਤਿ ਆਚਯੋ, ਪਟਿਸਨ੍ਧਿਚੁਤਿਗਤਿਪਵਤ੍ਤਿਸਙ੍ਖਾਤਾਨੰ ਉਪਾਦਿਨ੍ਨਕ੍ਖਨ੍ਧਾਨਮੇਤੰ ਅਧਿਵਚਨੰ। ਤਸ੍ਸ ਕਾਰਣੰ ਹੁਤ੍ਵਾ ਨਿਪ੍ਫਾਦਨਭਾਵੇਨ ਤੰ ਆਚਯੰ ਗਚ੍ਛਨ੍ਤਿ, ਯਸ੍ਸ ਵਾ ਪਵਤ੍ਤਨ੍ਤਿ, ਤੰ ਪੁਗ੍ਗਲੰ ਯਥਾਵੁਤ੍ਤਮੇਵ ਆਚਯੰ ਗਮੇਨ੍ਤੀਤਿ **ਆਚਯਗਾਮਿਨੋ**। ਤਤੋ ਏਵ ਆਚਯਸਙ੍ਖਾਤਾ ਚਯਾ ਅਪੇਤਤ੍ਤਾ ਨਿਬ੍ਬਾਨੰ ਅਪੇਤੰ ਚਯਾਤਿ ਅਪਚਯੋ, ਤੰ ਆਰਮ੍ਮਣੰ ਕਤ੍ਵਾ ਪਵਤ੍ਤਨਤੋ ਅਪਚਯੰ ਗਚ੍ਛਨ੍ਤੀਤਿ **ਅਪਚਯਗਾਮਿਨੋ**। ਅਪਿਚ ਪਾਕਾਰੰ ਇਟ੍ਠਕਵਡ੍ਢਕੀ ਵਿਯ ਪਵਤ੍ਤੰ ਆਚਿਨਨ੍ਤਾ ਗਚ੍ਛਨ੍ਤੀਤਿ **ਆਚਯਗਾਮਿਨੋ**। ਤੇਨੇਵ ਵਡ੍ਢਕਿਨਾ ਚਿਤੰ ਚਿਤੰ ਵਿਦ੍ਧੰਸਯਮਾਨੋ ਪੁਰਿਸੋ ਵਿਯ ਤਦੇਵ ਪਵਤ੍ਤੰ ਅਪਚਿਨਨ੍ਤਾ ਗਚ੍ਛਨ੍ਤੀਤਿ **ਅਪਚਯਗਾਮਿਨੋ**। ਤਤਿਯਪਦੰ ਉਭਯਪਟਿਕ੍ਖੇਪੇਨ ਵੁਤ੍ਤੰ।

ਤਤ੍ਥ ਲੋਕਿਯਕੁਸਲਾਕੁਸਲਾਨਿ ਆਚਯਗਾਮਿਨੋ ਨਾਮ, ਚਤ੍ਤਾਰਿ ਮਗ੍ਗਾਨਿ ਅਪਚਯਗਾਮਿਨੋ ਨਾਮ , ਸਬ੍ਬਾਨਿ ਵਿਪਾਕਫਲਕਿਰਿਯਾਨਿ, ਰੂਪੰ, ਨਿਬ੍ਬਾਨਞ੍ਚ ਨੇਵਆਚਯਗਾਮਿਨੋ ਨ ਅਪਚਯਗਾਮਿਨੋ ਨਾਮ। ਚੇਤਸਿਕੇਸੁ ਪਨ ਅਕੁਸਲਾ ਆਚਯਗਾਮਿਨੋ ਏਵ, ਕਰੁਣਾ ਮੁਦਿਤਾ ਸਿਯਾ ਆਚਯਗਾਮਿਨੋ, ਸਿਯਾ ਨੇਵਾਚਯਗਾਮਿਨੋ ਨ ਅਪਚਯਗਾਮਿਨੋ ਨਾਮ, ਸੇਸਾ ਤਿਧਾਪਿ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਇਦਞ੍ਚ ਨਿਪ੍ਪਦੇਸਤ੍ਤਿਕੰ। ਆਚਯਗਾਮਿਤ੍ਤਿਕੰ।

ਤੀਸੁ ਸਿਕ੍ਖਾਸੁ ਜਾਤਾ, ਸਤ੍ਤਨ੍ਨੰ ਵਾ ਸੇਖਾਨੰ ਏਤੇਤਿਪਿ **ਸੇਖਾ,** ਅਪਰਿਯੋਸਿਤਸਿਕ੍ਖਤ੍ਤਾ ਸਯਮੇਵ ਸਿਕ੍ਖਨ੍ਤੀਤਿਪਿ **ਸੇਖਾ**। ਉਪਰਿ ਸਿਕ੍ਖਿਤਬ੍ਬਾਭਾਵਤੋ ਨ ਸੇਖਾਤਿ ਅਸੇਖਾ, ਵੁਦ੍ਧਿਪ੍ਪਤ੍ਤਾ ਵਾ ਸੇਖਾਤਿਪਿ **ਅਸੇਖਾ**। ਤਤਿਯਪਦੰ ਉਭਯਪਟਿਕ੍ਖੇਪੇਨ ਵੁਤ੍ਤੰ।

ਤਤ੍ਥ ਚਤ੍ਤਾਰਿ ਲੋਕੁਤ੍ਤਰਕੁਸਲਾਨਿ, ਹੇਟ੍ਠਿਮਾਨਿ ਚ ਤੀਣਿ ਸਾਮਞ੍ਞਫਲਾਨੀਤਿ ਸਤ੍ਤ ਸੇਖਾ ਨਾਮ, ਅਰਹਤ੍ਤਫਲੰ ਅਸੇਖਾ ਨਾਮ, ਲੋਕਿਯਚਿਤ੍ਤਾਨਿ, ਰੂਪੰ, ਨਿਬ੍ਬਾਨਞ੍ਚ ਨੇਵਸੇਖਾ ਨਾਸੇਖਾ ਨਾਮ। ਚੇਤਸਿਕੇਸੁ ਪਨ ਅਕੁਸਲਾ ਚ ਅਪ੍ਪਮਞ੍ਞਾ ਚ ਨੇਵਸੇਖਾ ਨਾਸੇਖਾ ਏਵ, ਸੇਸਾ ਤਿਧਾਪਿ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਇਦਞ੍ਚ ਨਿਪ੍ਪਦੇਸਤ੍ਤਿਕੰ। ਸੇਖਤ੍ਤਿਕੰ।

ਸਮਨ੍ਤਤੋ ਖਣ੍ਡਿਤਤ੍ਤਾ ਅਪ੍ਪਮਤ੍ਤਕੰ ਪਰਿਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ‘‘ਪਰਿਤ੍ਤੰ ਗੋਮਯਪਿਣ੍ਡ’’ਨ੍ਤਿ (ਸੰ॰ ਨਿ॰ ੩.੯੬) ਆਦੀਸੁ ਵਿਯ। ਕਾਮਾਵਚਰਧਮ੍ਮਾ ਹਿ ਅਪ੍ਪਾਨੁਭਾਵਤਾਯ ਪਰਿਤ੍ਤਾ ਵਿਯਾਤਿ **ਪਰਿਤ੍ਤਾ**। ਕਿਲੇਸਵਿਕ੍ਖਮ੍ਭਨਸਮਤ੍ਥਤਾਯ, ਮਹਨ੍ਤਵਿਪੁਲਫਲਤਾਯ, ਦੀਘਸਨ੍ਤਾਨਤਾਯ ਚ ਮਹਨ੍ਤਭਾਵੰ ਗਤਾ, ਮਹਨ੍ਤੇਹਿ ਵਾ ਉਲ਼ਾਰਚ੍ਛਨ੍ਦਵੀਰਿਯਚਿਤ੍ਤਪਞ੍ਞੇਹਿ ਗਤਾ ਪਟਿਪਨ੍ਨਾਤਿਪਿ **ਮਹਗ੍ਗਤਾ**। ਪਮਾਣਕਰਾ ਧਮ੍ਮਾ ਰਾਗਾਦਯੋ ਪਮਾਣੰ ਨਾਮ, ਆਰਮ੍ਮਣਤੋ ਵਾ ਸਮ੍ਪਯੋਗਤੋ ਵਾ ਨਤ੍ਥਿ ਏਤੇਸੰ ਪਮਾਣੰ, ਪਮਾਣਸ੍ਸ ਚ ਪਟਿਪਕ੍ਖਾਤਿ **ਅਪ੍ਪਮਾਣਾ**।

ਤਤ੍ਥ ਚਤੁਪਞ੍ਞਾਸ ਕਾਮਾਵਚਰਚਿਤ੍ਤਾਨਿ, ਰੂਪਞ੍ਚ ਪਰਿਤ੍ਤਾ ਨਾਮ, ਸਤ੍ਤਵੀਸਤਿ ਰੂਪਾਰੂਪਾਵਚਰਚਿਤ੍ਤਾਨਿ ਮਹਗ੍ਗਤਾ ਨਾਮ, ਲੋਕੁਤ੍ਤਰਚਿਤ੍ਤਾਨਿ, ਨਿਬ੍ਬਾਨਞ੍ਚ ਅਪ੍ਪਮਾਣਾ ਨਾਮ। ਚੇਤਸਿਕੇਸੁ ਪਨ ਅਕੁਸਲਾ ਪਰਿਤ੍ਤਾ ਏਵ, ਅਪ੍ਪਮਞ੍ਞਾ ਪਰਿਤ੍ਤਮਹਗ੍ਗਤਾ ਏਵ, ਵਿਰਤਿਯੋ ਪਰਿਤ੍ਤਅਪ੍ਪਮਾਣਾ ਏਵ, ਸੇਸਾ ਤਿਧਾਪਿ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਇਦਞ੍ਚ ਨਿਪ੍ਪਦੇਸਤ੍ਤਿਕੰ।

ਪਰਿਤ੍ਤਤ੍ਤਿਕੰ।

ਪਰਿਤ੍ਤੰ ਆਰਮ੍ਮਣੰ ਏਤੇਸਨ੍ਤਿ **ਪਰਿਤ੍ਤਾਰਮ੍ਮਣਾ**। ਸੇਸਪਦਦ੍੧ਯੇਪਿ ਏਸੇ੧ ਨਯੋ। ਸਯੰ ਪਰਿਤ੍ਤਾ ੧ਾ ਹੋਨ੍ਤੁ ਮਹਗ੍ਗਤਾ ੧ਾ, ਪਰਿਤ੍ਤਾਦਿਧਮ੍ਮੇ ਆਰਬ੍ਭ ਪ੧ਤ੍ਤਾ ਤਦਾਰਮ੍ਮਣਾਤਿ ੧ੁਚ੍ਚਨ੍ਤਿ।

ਤਤ੍ਥ ਤੇ੧ੀਸਤਿ ਕਾਮਾ੧ਚਰ੧ਿਪਾਕਾ, ਕਿਰਿਯਾਮਨੋਧਾਤੁਅਹੇਤੁਕਜ੧ਨਞ੍ਚ ਪਰਿਤ੍ਤਾਰਮ੍ਮਣਾ੧, ੧ਿਞ੍ਞਾਣਞ੍ਚਾਯਤਨਨੇ੧ਸਞ੍ਞਾਨਾਸਞ੍ਞਾਯਤਨਕੁਸਲ੧ਿਪਾਕਕਿਰਿਯਾਨਿ ਮਹਗ੍ਗਤਾਰਮ੍ਮਣਾ੧, ਅਟ੍ਠ ਲੋਕੁਤ੍ਤਰਚਿਤ੍ਤਾਨਿ ਅਪ੍ਪਮਾਣਾਰਮ੍ਮਣਾ੧, ਅਕੁਸਲਚਿਤ੍ਤਾਨਿ ਚ ਅਟ੍ਠ ਞਾਣ੧ਿਪ੍ਪਯੁਤ੍ਤਜ੧ਨਾਨਿ ਚ ਸਿਯਾ ਪਰਿਤ੍ਤਾਰਮ੍ਮਣਾ, ਸਿਯਾ ਮਹਗ੍ਗਤਾਰਮ੍ਮਣਾ, ਸਿਯਾ ਨ੧ਤ੍ਤਬ੍ਬਾਰਮ੍ਮਣਤਾਯ ਨ ੧ਤ੍ਤਬ੍ਬਾ, ਨ ਕਦਾਚਿ ਅਪ੍ਪਮਾਣਾਰਮ੍ਮਣਾ, ਅਟ੍ਠ ਞਾਣਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਕਾਮਾ੧ਚਰਜ੧ਨਾਨਿ, ਅਭਿਞ੍ਞਾ, ਮਨੋਦ੍੧ਾਰਾ੧ਜ੍ਜਨਞ੍ਚਾਤਿ ਏਕਾਦਸ ਤਿਧਾਪਿ ਹੋਨ੍ਤਿ ਨ੧ਤ੍ਤਬ੍ਬਾਪਿ। ਤੇਸੁ ਚ ਕੁਸਲਾਨਿ ਪਞ੍ਚ ਅਰਹਤ੍ਤਮਗ੍ਗਫਲ੧ਜ੍ਜਿਤਸਬ੍ਬਾਰਮ੍ਮਣਾਨਿ। ਤਤ੍ਥਾਪਿ ਤੰਤੰਸੇਖਾਨਮੇ੧ ਯਥਾਸਕੰ ਮਗ੍ਗਫਲਾਨਿ ਆਰਮ੍ਮਣਾਨਿ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਕਿਰਿਯਾਨਿ ਛ ਸਬ੍ਬਥਾਪਿ ਸਬ੍ਬਾਰਮ੍ਮਣਾਨਿ, ਅਭਿਞ੍ਞਾ੧ਜ੍ਜਿਤਰੂਪਾ੧ਚਰਾਨਿ ਚੇ੧ ਛ ਆਕਾਸਾਨਞ੍ਚਾਯਤਨਆਕਿਞ੍ਚਞ੍ਞਾਯਤਨਚਿਤ੍ਤਾਨਿ ਚ ਨਿਯਮੇਨ ਪਞ੍ਞਤ੍ਤਾਰਮ੍ਮਣਤਾਯ, ਰੂਪਨਿਬ੍ਬਾਨਾਨਞ੍ਚ ਅਨਾਰਮ੍ਮਣਤਾਯ ਸਬ੍ਬਥਾ ਨ੧ਤ੍ਤਬ੍ਬਾਤਿ। ਚੇਤਸਿਕੇਸੁ ਪਨ ਅਕੁਸਲਾ ਅਕੁਸਲਚਿਤ੍ਤਸਦਿਸਾ੧, ੧ਿਰਤਿਯੋ ਸਿਯਾ ਪਰਿਤ੍ਤਾਰਮ੍ਮਣਾ, ਸਿਯਾ ਅਪ੍ਪਮਾਣਾਰਮ੍ਮਣਾ, ਕਰੁਣਾਮੁਦਿਤਾ ਨ੧ਤ੍ਤਬ੍ਬਾ੧, ਸੇਸਾ ਤਿਧਾਪਿ ਹੋਨ੍ਤਿ ਸਿਯਾ ਨ੧ਤ੍ਤਬ੍ਬਾਤਿ। ਸੇਸੰ ਸੁ੧ਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਮੇ੧। ਪਰਿਤ੍ਤਾਰਮ੍ਮਣਤ੍ਤਿਕੰ।

ਹੀਨਾਤਿ ਲਾਮਕਾ, ਅਕੁਸਲਾ ਧਮ੍ਮਾ। ਹੀਨਪਣੀਤਾਨੰ ਮਜ੍ਝੇ ਭ੧ਾਤਿ **ਮਜ੍ਝਿਮਾ,** ਅ੧ਸੇਸਾ ਤੇਭੂਮਕਾ ਰੂਪਾਰੂਪਧਮ੍ਮਾ੧। ਉਤ੍ਤਮਟ੍ਠੇਨ, ਅਤਪ੍ਪਕਟ੍ਠੇਨ ਚ **ਪਣੀਤਾ,** ਲੋਕੁਤ੍ਤਰਚਿਤ੍ਤਨਿਬ੍ਬਾਨਾਨਿ। ਚੇਤਸਿਕੇਸੁ ਪਨ ਅਕੁਸਲਾ ਹੀਨਾ੧, ਕਰੁਣਾਮੁਦਿਤਾ ਮਜ੍ਝਿਮਾ੧, ਸੇਸਕੁਸਲਾਬ੍ਯਾਕਤਾ ਮਜ੍ਝਿਮਪਣੀਤਾ੧, ਸੇਸਾ ਤਿਧਾਪਿ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਇਦਞ੍ਚ ਨਿਪ੍ਪਦੇਸਤ੍ਤਿਕੰ। ਸੇਸੰ ਸੁ੧ਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਮੇ੧। ਹੀਨਤ੍ਤਿਕੰ।

''ਹਿਤਸੁਖਾ੧ਹਾ ਮੇ ਭ੧ਿਸ੍ਸਨ੍ਤੀ''ਤਿ ਏ੧ੰ ਆਸੀਸਿਤਾਪਿ ਤਥਾ ਅਭਾ੧ਤੋ, ਅਸੁਭਾਦੀਸੁਯੇ੧ ਸੁਭਨ੍ਤਿਆਦਿ੧ਿਪਰੀਤਪ੍ਪ੧ਤ੍ਤਿਤੋ ਚ ਮਿਚ੍ਛਾ ਸਭਾ੧ਾਤਿ ਮਿਚ੍ਛਤ੍ਤਾ, ੧ਿਪਾਕਦਾਨੇ ਸਤਿ ਖਨ੍ਧਭੇਦਾਨਨ੍ਤਰਮੇ੧ ੧ਿਪਾਕਦਾਨਤੋ ਨਿਯਤਾ, ਮਿਚ੍ਛਤ੍ਤਾ ਚ ਤੇ ਨਿਯਤਾ ਚਾਤਿ **ਮਿਚ੍ਛਤ੍ਤਨਿਯਤਾ**। ੧ੁਤ੍ਤ੧ਿਪਰੀਤੇਨ ਅਤ੍ਥੇਨ ਸਮ੍ਮਾ ਸਭਾ੧ਾਤਿ ਸਮ੍ਮਤ੍ਤਾ, ਸਮ੍ਮਤ੍ਤਾ ਚ ਤੇ ਨਿਯਤਾ ਚਾਤਿ **ਸਮ੍ਮਤ੍ਤਨਿਯਤਾ**। ਉਭਯਥਾਪਿ ਨ ਨਿਯਤਾਤਿ **ਅਨਿਯਤਾ**।

ਆਨਨ੍ਤਰਿਕਭਾ੧ੇਨ ਪ੧ਤ੍ਤਿਯੰ ਸਿਯਾ ਮਿਚ੍ਛਤ੍ਤਨਿਯਤਾ, ਅਞ੍ਞਥਾ ਪ੧ਤ੍ਤਿਯੰ ਸਿਯਾ ਅਨਿਯਤਾ। ਅਹੇਤੁਕਅਕਿਰਿਯਨਤ੍ਥਿਕਦਿਟ੍ਠੀਸੁ ਹਿ ਅਞ੍ਞਤਰਾ ਦਿਟ੍ਠਿ ਯਸ੍ਸ ਨਿਯਤਾ, ਤੰ ਬੁਦ੍ਧਸਤਮ੍ਪਿ ੧ਿਬੋਧੇਤੁੰ ਨ ਸਕ੍ਕੋਤਿ। ਯੇਨ ਚ ਅਨਨ੍ਤਰੇ ਏ੧ ਅਤ੍ਤਭਾ੧ੇ ਫਲਦਾਨਤੋ ਆਨਨ੍ਤਰਿਕੇਸੁ ਮਾਤੁਘਾਤਕਪਿਤੁਘਾਤਕਅਰਹਨ੍ਤਘਾਤਕਸਙ੍ਘਭੇਦਕਲੋਹਿਤੁਪ੍ਪਾਦਕਸਙ੍ਖਾਤੇਸੁ ਪਞ੍ਚਸੁ ਕਮ੍ਮੇਸੁ ਏਕਮ੍ਪਿ ਕਮ੍ਮੰ ਪਟਿਘਚਿਤ੍ਤੇਨ ਕਤੰ ਹੋਤਿ, ਸੋ ਸਿਨੇਰੁਪ੍ਪਮਾਣੇਪਿ ਸੁ੧ਣ੍ਣਥੂਪੇ ਕਤ੍੧ਾ ਸਕਲਚਕ੍ਕ੧ਾਲ਼ੰ ਪੂਰੇਤ੍੧ਾ ਨਿਸਿਨ੍ਨਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧਪ੍ਪਮੁਖੰ ਸਙ੍ਘੰ ਯਾ੧ਜੀ੧ੰ ਚਤੂਹਿ ਪਚ੍ਚਯੇਹਿ ਉਪਟ੍ਠਹਿਤ੍੧ਾਪਿ ਤੇਨ ਕੁਸਲੇਨ ਆਨਨ੍ਤਰਿਕਸ੍ਸ ੧ਿਪਾਕੰ ਪਟਿਬਾਹਿਤੁੰ ਨ ਸਕ੍ਕੋਤਿ, ਆਨਨ੍ਤਰਿਕੇਨ ਪਨ ਅਧਿਕੇਨ ਆਨਨ੍ਤਰਿਕੰ ਪਟਿਬਾਹਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਨਿਯਤਮਿਚ੍ਛਾਦਿਟ੍ਠਿ ਆਨਨ੍ਤਰਿਕਾ ਚ ਮਗ੍ਗਫਲਾਨੰ, ਮਹਗ੍ਗਤਾਨਞ੍ਚ ਪਟਿਬਾਹਕਤਾਯ ਅਨਨ੍ਤਰਮੇ੧ ਨਿਰਯੇ ੧ਿਪਾਕਦਾਨਤੋ ਮਿਚ੍ਛਤ੍ਤਨਿਯਤਾ ਚ ਜਾਤਾ, ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਪਨ ਮਗ੍ਗਾ ਸਮ੍ਮਤ੍ਤਨਿਯਤਾ ਨਾਮ, ਸੇਸਚਿਤ੍ਤਰੂਪਨਿਬ੍ਬਾਨਾਨਿ ਅਨਿਯਤਾ ਨਾਮ। ਚੇਤਸਿਕੇਸੁ ਪਨ ਮੋਹੋ ਅਹਿਰਿਕੰ ਅਨੋਤ੍ਤਪ੍ਪੰ ਉਦ੍ਧਚ੍ਚੰ ਲੋਭੋ ਦਿਟ੍ਠਿ ਦੋਸੋ ਥਿਨੰ ਮਿਦ੍ਧਨ੍ਤਿ ਇਮੇ ਨ੧ ਸਿਯਾ ਮਿਚ੍ਛਤ੍ਤਨਿਯਤਾ, ਸਿਯਾ ਅਨਿਯਤਾ, ਸੇਸਅਕੁਸਲਾ, ਕਰੁਣਾ, ਮੁਦਿਤਾ ਚ ਅਨਿਯਤਾ ਏ੧, ਸੇਸਕੁਸਲਾਬ੍ਯਾਕਤਾ ਸਿਯਾ ਸਮ੍ਮਤ੍ਤਨਿਯਤਾ, ਸਿਯਾ ਅਨਿਯਤਾ, ਤਿਜਾਤਿਕਾ ਪਨ ਤਿਧਾਪਿ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਇਦਞ੍ਚ ਨਿਪ੍ਪਦੇਸਤ੍ਤਿਕਨ੍ਤਿ। ਮਿਚ੍ਛਤ੍ਤਤ੍ਤਿਕੰ।

ਨਿਬ੍ਬਾਨੰ ਮਗ੍ਗਤਿ, ਕਿਲੇਸੇ ੧ਾ ਮਾਰੇਨ੍ਤੋ ਗਚ੍ਛਤੀਤਿ ਮਗ੍ਗੋ, ਅਰਿਯਮਗ੍ਗੋ, ਸੋ ਆਰਮ੍ਮਣਮੇਤੇਸਨ੍ਤਿ **ਮਗ੍ਗਾਰਮ੍ਮਣਾ**। ਲੋਕਿਯੋ ਅਟ੍ਠਙ੍ਗਿਕੋਪਿ ਮਗ੍ਗੋ ਪਚ੍ਚਯਟ੍ਠੇਨ ਏਤੇਸੰ ਹੇਤੂਤਿ **ਮਗ੍ਗਹੇਤੁਕਾ,** ਮਗ੍ਗਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਾ ਧਮ੍ਮਾ। ਮਗ੍ਗੇ ੧ਾ ਹੇਤੂਤਿ ਮਗ੍ਗਹੇਤੂ, ਅਲੋਭਾਦਯੋ। ਤੇ ਏਤੇਸੰ ਹੇਤੂਤਿ **ਮਗ੍ਗਹੇਤੁਕਾ**। ਸਮ੍ਮਾਦਿਟ੍ਠਿ ਸਯੰ ਮਗ੍ਗੋ ਚੇ੧ ਹੇਤੁ ਚ, ਇਤਿ ਮਗ੍ਗਭੂਤੋ ਹੇਤੁ ਏਤੇਸਨ੍ਤਿ **ਮਗ੍ਗਹੇਤੁਕਾ,** ਲੋਕੁਤ੍ਤਰਾ੧ । ਅਭਿਭ੧ਿਤ੍੧ਾ ਪ੧ਤ੍ਤਨਟ੍ਠੇਨ ਮਗ੍ਗੋ ਅਧਿਪਤਿ ਆਰਮ੍ਮਣਭੂਤੋ, ਸਹਜਾਤੋ ੧ਾ ਏਤੇਸਨ੍ਤਿ **ਮਗ੍ਗਾਧਿਪਤਿਨੋ,** ਤਦੁਭਯੰ।

ਤਤ੍ਥ ਰੂਪਾ੧ਚਰਚਤੁਤ੍ਥਜ੍ਝਾਨਕੁਸਲਕਿਰਿਯਾ ਚ ਅਭਿਞ੍ਞਾਭੂਤਾ, ਮਨੋਦ੍੧ਾਰਾ੧ਜ੍ਜਨਞ੍ਚ ਸਿਯਾ ਮਗ੍ਗਾਰਮ੍ਮਣਾ, ਸਿਯਾ ਨ੧ਤ੍ਤਬ੍ਬਾ, ਅਰਿਯਾਨੰ ਹਿ ਚੇਤੋਪਰਿਯਅਨਾਗਤੰਸਞਾਣਾਨਿ ਪਰੇਸਞ੍ਞੇ੧ ਮਗ੍ਗਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਜਾਨਨਕਾਲੇ ਮਗ੍ਗਾਰਮ੍ਮਣਾਨਿ, ਪੁਬ੍ਬੇਨਿ੧ਾਸਞਾਣਮਨੋਦ੍੧ਾਰਾ੧ਜ੍ਜਨਾਨਿ ਪਨ ਅਤ੍ਤਨੋ, ਪਰੇਸਞ੍ਚਾਪਿ ਤਦਞ੍ਞਾਰਮ੍ਮਣਕਾਲੇ ਪਨ ਨ੧ਤ੍ਤਬ੍ਬਾਨਿ, ਚੇਤੋਪਰਿਯਞਾਣਸ੍ਸ ਪਨ ਨਿਯਮੇਨ ਪਰਚਿਤ੍ਤ੧ਿਸਯਤ੍ਤਾ ਤੇਨ ਅਤ੍ਤਨਾ ਅਧਿਗਤਮਗ੍ਗੰ ਅਰਿਯਾ ਆਲਮ੍ਬਿਤੁੰ ਨ ਸਕ੍ਕੋਨ੍ਤਿ, ਅਨਾਗਤੰਸਞਾਣੇਨ ਪਨ ਅਤ੍ਤਨੋ ਅਨਾਗਤੇ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨਕਸ੍ਸ ਉਪਰਿਮਗ੍ਗਸ੍ਸ ਅ੧ਿਸਯਤ੍ਤਾ ਨ ਸਕ੍ਕੋਨ੍ਤਿ। ਅਰਿਯਾ ਹਿ ਯਥਾਸਕੰ, ਹੇਟ੍ਠਿਮਞ੍ਚ ਮਗ੍ਗਫਲੰ ਜਾਨਿਤੁੰ ਸਕ੍ਕੋਨ੍ਤਿ, ਨ ਉਪਰਿਮੰ। ਤਾਨਿ ਪਨ ਅਭਿਞ੍ਞਾਜ੧ਨਾਨਿ ਮਗ੍ਗੇਨ ਅਸਹਜਾਤਤ੍ਤਾ ਨ ਮਗ੍ਗਹੇਤੁਕਾਨਿ। ਮਗ੍ਗੰ ਗਰੁੰਕਤ੍੧ਾ ਅਪ੍ਪ੧ਤ੍ਤਨਤੋ ਨ ਮਗ੍ਗਾਧਿਪਤੀਨਿ। ਨ ਹਿ ਤਾਨਿ ਕਿਞ੍ਚਿ ਆਰਮ੍ਮਣੰ ਅਧਿਪਤਿੰ ਕਰੋਨ੍ਤਿ, ਅਨ੍ਤਮਸੋ ਲੋਕੁਤ੍ਤਰਮਪਿ। ਕਸ੍ਮਾ? ਅਤ੍ਤਨੋ ਮਹਗ੍ਗਤਤਾਯ ਰਾਜਾਨੰ ਦਿਸ੍੧ਾ ਤਸ੍ਸ ਮਾਤਾਪਿਤਰੋ ੧ਿਯ, ਮਨੋਦ੍੧ਾਰਾ੧ਜ੍ਜਨੰ ਪਨ ਅਤ੍ਤਨੋ ਅਹੇਤੁਕਤਾਯ ਰਾਜਾਨੰ ਦਿਸ੍੧ਾ ਖੁਜ੍ਜਚੇਟਕਾਦਯੋ ੧ਿਯ। ਚਤ੍ਤਾਰਿ ਮਗ੍ਗਟ੍ਠਚਿਤ੍ਤਾਨਿ ਸਬ੍ਬਦਾ ਮਗ੍ਗਹੇਤੁਕਾ ਏ੧, ਤਾਨੇ੧ ਚ ੧ੀਮੰਸਾ੧ੀਰਿਯਾਨੰ ਅਧਿਪਤਿਭਾ੧ੇਨ ਪ੧ਤ੍ਤਿਯੰ ਸਿਯਾ ਮਗ੍ਗਾਧਿਪਤਿਨੋ, ਇਤਰੇਸੰ ਛਨ੍ਦਚਿਤ੍ਤਾਨੰ ਅਧਿਪਤਿਭਾ੧ੇਨ ਪ੧ਤ੍ਤਿਯੰ ਸਿਯਾ ਨ੧ਤ੍ਤਬ੍ਬਾ, ਅਟ੍ਠ ਞਾਣਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਕਾਮਾ੧ਚਰਜ੧ਨਾਨਿ ਸਿਯਾ ਮਗ੍ਗਾਰਮ੍ਮਣਾ, ਸਿਯਾ ਮਗ੍ਗਾਧਿਪਤਿਨੋ, ਸਿਯਾ ਨ੧ਤ੍ਤਬ੍ਬਾ। ਤਾਨਿ ਹਿ ਅਤ੍ਤਨਾ, ਪਰੇਹਿ ਚ ਪਟਿ੧ਿਦ੍ਧਮਗ੍ਗਪਚ੍ਚ੧ੇਕ੍ਖਣਕਾਲੇ ਮਗ੍ਗਾਰਮ੍ਮਣਾ, ਅਤ੍ਤਨੋ ਮਗ੍ਗੰ ਗਰੁੰਕਤ੍੧ਾ ਪਚ੍ਚ੧ੇਕ੍ਖਣਕਾਲੇ ਮਗ੍ਗਾਧਿਪਤਿਨੋ ਚ ਤਥਾਅਪ੍ਪ੧ਤ੍ਤਿਯੰ ਨ੧ਤ੍ਤਬ੍ਬਾ ਚ ਹੋਨ੍ਤਿ। ਅਰਿਯਾ ਹਿ ਪਰੇਸੰ ਮਗ੍ਗਫਲਾਨਿ ਪਚ੍ਚ੧ੇਕ੍ਖਨ੍ਤਾ ਗਰੁੰ ਕਰੋਨ੍ਤਾਪਿ ਅਤ੍ਤਨੋ ਮਗ੍ਗਫਲਾਨਿ ੧ਿਯ ਗਰੁੰ ਨ ਕਰੋਨ੍ਤਿ, ਅਪਿ ਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧਾਨੰ। ਤੇਸੁ ਸੋਤਾਪਨ੍ਨੋ ਸੋਤਾਪਨ੍ਨਾਨਮੇ੧ ਮਗ੍ਗਫਲਾਨਿ ਜਾਨਿਤੁੰ ਸਕ੍ਕੋਤਿ, ਨਾਞ੍ਞੇਸੰ, ਸਕਦਾਗਾਮੀ ਪਨ ਸਕਦਾਗਾਮੀਨਮ੍ਪਿ, ਨ ਅਨਾਗਾਮਿਅਰਹਨ੍ਤਾਨੰ, ਅਨਾਗਾਮੀ ਪਨ ਅਨਾਗਾਮੀਨਮ੍ਪਿ, ਨ ਅਰਹਨ੍ਤਾਨੰ, ਅਰਹਾ ਪਨ ਸਬ੍ਬੇਸਮ੍ਪਿ ਮਗ੍ਗਫਲਾਨਿ ਜਾਨਾਤਿ, ਸੋਭਨਲੋਕਿਯਚਿਤ੍ਤਰੂਪਨਿਬ੍ਬਾਨਾਨਿ ਨ੧ਤ੍ਤਬ੍ਬਾਨੇ੧। ਚੇਤਸਿਕੇਸੁ ਪਨ

ਵਿਰਤਿਯੋ ਲੋਕੁੱਤਰਕੁਸਲੇ ਮੱਗਸਦਿਸਾਵ, ਅੱਵੱਤ੍ਥ ਨਵੱਤੁਬ੍ਬਾ, ਕਰੁਣਾ, ਮੁਦਿਤਾ, ਅਕੁਸਲਾ ਚ ਨਵੱਤੁਬ੍ਬਾ, ਸੇਸਾ ਤਿਧਾਪਿ ਹੋਨ੍ਤਿ ਨਵੱਤੁਬ੍ਬਾ ਚ। ਸੇਸੰ ਸੁਵਿੱਞ੍ਞੇਯਜਮੇਵਾਤਿ। ਮੱਗਾਰੱਮਣੱਤਿਕੰ।

ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਾਤਿ ਏੱਤ੍ਥ ਵੱਤੁਮਾਨਭੂਤਾਪਗਤਓਕਾਸਕਤਭੂਮਿਲਦ੍ਧਵਸੇਨ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਾ ਅਨੇਕਪ੍ਪਭੇਦਾ ਹੋਨ੍ਤਿ। ਤੱਤ੍ਥ ਸਬ੍ਬਮ੍ਪਿ ਉਪ੍ਪਾਦਜਰਾਭੰਙ੍ਗਸਮੰਙ੍ਗੀਸਙ੍ਖਾਤੰ ਸਙ੍ਖਤੰ ਵ**ੱਤੁਮਾਨੁਪ੍ਪਨ੍ਨੰ** ਨਾਮ, ਆਰੱਮਣਰਸੰ ਅਨੁਭਵਿਤ੍ਵਾ ਨਿਰੁਦ੍ਧੰ ਅਨੁਭੂਤਾਪਗਤਸਙ੍ਖਾਤੰ ਕੁਸਲਾਕੁਸਲਞ੍ਚ ਉਪ੍ਪਾਦਾਦਿੱਤੁਯੰ ਅਨੁਪ੍ਪੱਤ੍ਵਾ ਨਿਰੁਦ੍ਧੰ ਭੂਤਾਪਗਤਸਙ੍ਖਾਤੰ, ਸੇਸਸਙ੍ਖਤਞ੍ਚ **ਭੂਤਾਪਗਤੁੱਪ੍ਪਨ੍ਨੰ** ਨਾਮ, ''ਯਾਨਿੱਸ ਤਾਨਿ ਪੁਬ੍ਬੇਕਤਾਨਿ ਕੱਮਾਨੀ''ਤਿ ਏਵਮਾਦਿਨਾ ਨਯੇਨ ਵੁੱਤੰ ਕੱਮੰ ਅਤੀਤਮ੍ਪਿ ਸਮਾਨੰ ਅੱਞ੍ਞੰ ਵਿਪਾਕੰ ਪਟਿਬਾਹਿਤ੍ਵਾ ਅੱਤਨੋ ਵਿਪਾਕੱਸੋਕਾਸੰ ਕਤ੍ਵਾ ਠਿਤੱਤਾ, ਤਥਾਕਤੋਕਾਸਞ੍ਚ ਵਿਪਾਕੰ ਅਨੁਪ੍ਪਨ੍ਨਮ੍ਪਿ ਏਕੰਸੇਨ ਉਪ੍ਪੱਜਨਕਤੋ **ਓਕਾਸਕਤੁੱਪ੍ਪਨ੍ਨੰ** ਨਾਮ, ਤਾਸੁ ਤਾਸੁ ਭੂਮੀਸੁ ਅਸਮੂਹਤੰ ਅਕੁਸਲੰ **ਭੂਮਿਲਦ੍ਧੁੱਪ੍ਪਨ੍ਨੰ** ਨਾਮ। ਏੱਤ੍ਥ ਚ ਵਿਪੱਸਨਾਯ ਆਰੱਮਣਭੂਤਾ ਤੇਭੂਮਕਾ ਪਞ੍ਚੱਕ੍ਖਨ੍ਧਾ **ਭੂਮਿ** ਨਾਮ, ਤੇਸੁ ਖਨ੍ਧੇਸੁ ਉਪ੍ਪੱਤ੍ਤਾਰਹਕਿਲੇਸਜਾਤਾ **ਭੂਮਿਲਦ੍ਧੰ** ਨਾਮ, ਤੇਹਿ ਕਿਲੇਸੇਹਿ ਸਾ ਭੂਮਿ ਲਦ੍ਧਾ ਹੋਤੀਤਿ ਏਵਮੇਤੇਸੁ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨੇਸੁ ਇਧ ਵੱਤੁਮਾਨੁਪ੍ਪਨ੍ਨਾ ਅਧਿਪ੍ਪੇਤਾ।

ਤੱਤ੍ਰਾਯੰ ਵਚਨੱਤ੍ਥੋ – ਪੁਬ੍ਬਨ੍ਤਤੋ ਉਪ੍ਪਾਦਤੋ ਪੱਟ੍ਠਾਯ ਯਾਵ ਭੰਙ੍ਗਾ ਪਨ੍ਨਾ ਗਤਾ ਪਵੱਤ੍ਤਾਤਿ **ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਾ,** ਪੱਚੁਪ੍ਪਨ੍ਨਾਤਿ ਅੱਤ੍ਥੋ । ਨ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਾਤਿ **ਅਨੁਪ੍ਪਨ੍ਨਾ**। ਪਰਿਨਿੱਟ੍ਠਿਤਕਾਰਣੇਕਦੇਸੱਤਾ ਅਵੱਸੰ ਉਪ੍ਪੱਜਿੱਸਨ੍ਤੀਤਿ **ਉਪ੍ਪਾਦਿਨੋ,** ਉਭਯੇਨਾਪਿ ਅਨਾਗਤਾਵ ਦੱਸਿਤਾ। ਅਯੰ ਹਿ ਤਿਕੋ ਦ੍ਵਿਨ੍ਨੰ ਅੱਦ੍ਧਾਨੰ ਵਸੇਨ ਪੂਰੇਤ੍ਵਾ ਦੱਸਿਤੋ। ਲਦ੍ਧੋਕਾਸੱਸ ਹਿ ਕੱਮੱਸ ਵਿਪਾਕੋ ਉਪ੍ਪਾਦੀ ਨਾਮ। ਯਦਿ ਪਨ ਆਯੂਹਿਤਕੁਸਲਾਕੁਸਲੰ ਕੱਮੰ ਸਬ੍ਬੰ ਵਿਪਾਕੰ ਦਦੇੱਯ, ਅੱਸ ਓਕਾਸੋ ਨ ਭਵੇੱਯ। ਤੰ ਪਨ ਦੁਵਿਧੰ ਹੋਤਿ ਧੁਵਵਿਪਾਕੰ, ਅੱਧੁਵਵਿਪਾਕਞ੍ਚ। ਤੱਤ੍ਥ ਪਞ੍ਚਾਨਨ੍ਤਰਿਕਅੱਟ੍ਠਸਮਾਪੱਤ੍ਤਿਚਤੁੱਤ੍ਥਮੱਗਾਦਿ **ਧੁਵਵਿਪਾਕੰ** ਨਾਮ। ਤੰ ਪਨ ਕੱਮੰ ਖਣਪ੍ਪੱਤੁਮ੍ਪਿ ਅੱਤ੍ਥਿ ਅਪ੍ਪੱਤੁਮ੍ਪਿ। ਤੱਤ੍ਥ ਖਣਪ੍ਪੱਤੁੰ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨੰ ਨਾਮ, ਅਪ੍ਪੱਤੁੰ ਅਨੁਪ੍ਪਨ੍ਨੰ ਨਾਮ। ਤੱਸ ਦੁਵਿਧੱਸ ਚ ਵਿਪਾਕੋ ਦੁਵਿਧੋ ਹੋਤਿ ਖਣਪ੍ਪੱਤੋ ਚ ਅਪ੍ਪੱਤੋ ਚ। ਤੱਤ੍ਥ ਖਣਪ੍ਪੱਤੋ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨੋ ਨਾਮ, ਅਪ੍ਪੱਤੋ ਚਿੱਤ੍ਤਾਨਨ੍ਤਰੇ ਵਾ ਉਪ੍ਪੱਜੱਤੁ, ਕਪ੍ਪਸਤਸਹੱਸਾਤਿੱਕਮੇ ਵਾ ਧੁਵਪੱਚਯੱਟ੍ਠੇਨ ਉਪ੍ਪਾਦੀ ਨਾਮ ਹੋਤਿ। ਮੇੱਤੇੱਯੱਸ ਬੋਧਿਸੱਤੱਸ ਮੱਗੋ ਅਨੁਪ੍ਪਨ੍ਨੋ ਨਾਮ ਹੋਤਿ, ਫਲੰ ਉਪ੍ਪਾਦੀ ਨਾਮ। ਤੱਤ੍ਥ ਚਤੂਸੁ ਭੂਮੀਸੁ ਵਿਪਾਕੋ, ਕੱਮਜਰੂਪਞ੍ਚ ਵੱਤੁਮਾਨੁਪ੍ਪਨ੍ਨਾ ਨਾਮ, ਉਪ੍ਪੱਜਨਾਰਹਾ ਉਪ੍ਪਾਦਿਨੋ ਨਾਮ, ਨ ਪਨ ਵੱਤੁਬ੍ਬਾ ''ਅਨੁਪ੍ਪਨ੍ਨਾ''ਤਿ। ਕੁਸਲਾਕੁਸਲਕਿਰਿਯਾ, ਕੱਮਜਰੂਪਞ੍ਚ ਸਿਯਾ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਾ, ਸਿਯਾ ਅਨੁਪ੍ਪਨ੍ਨਾ, ਨ ਪਨ ਵੱਤੁਬ੍ਬਾ ''ਉਪ੍ਪਾਦਿਨੋ''ਤਿ। ਚੇਤਸਿਕੇਸੁ ਪਨ ਅਕੁਸਲਾ ਅਕੁਸਲਚਿੱਤੁਸਦਿਸਾਵ, ਸੇਸਾ ਦੁਵਿਧਾਪਿ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਅਤੀਤਾ, ਪਨੇੱਤ੍ਥ ਨਿਬ੍ਬਾਨਞ੍ਚ ਨਵੱਤੁਬ੍ਬਾ। ਸੇਸੰ ਸੁਵਿੱਞ੍ਞੇਯਜਮੇਵਾਤਿ। ਉਪ੍ਪਨ੍ਨੱਤਿਕੰ।

ਅੱਤਨੋ ਸਭਾਵੰ, ਉਪ੍ਪਾਦਾਦਿੱਕ੍ਖਣੰ ਵਾ ਪੱਤ੍ਵਾ ਤੰ ਅਤਿੱਕਮਿਤ੍ਵਾ ਇਤਾ ਗਤਾ ਪੱਤ੍ਤਾਤਿ **ਅਤੀਤਾ**। ਤਦੁਭਯਮ੍ਪਿ ਨ ਆਗਤਾਤਿ **ਅਨਾਗਤਾ**। ਤੰ ਤੰ ਕਾਰਣੰ ਪਟਿੱਚ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਾਤਿ **ਪੱਚੁਪ੍ਪਨ੍ਨਾ,** ਸਬ੍ਬੇ ਸਙ੍ਖਤਾ ਨਾਮਰੂਪਧੱਮਾ। ਨ ਸਙ੍ਖਤਧੱਮੇਸੁ ਤੇਕਾਲਿਕਭਾਵੰ ਅਪ੍ਪੱਤੋ ਨਾਮ ਅੱਤ੍ਥਿ, ਸਬ੍ਬੇਪਿ ਤੇ ਤਿਧਾ ਹੋਨ੍ਤਿ। ਨਿਬ੍ਬਾਨੰ ਪਨੇੱਤ੍ਥ ਨਵੱਤੁਬ੍ਬਨ੍ਤਿ। ਅਤੀਤੱਤਿਕੰ।

ਅਤੀਤੰ ਆਰੱਮਣੰ ਏਤੇਸਨ੍ਤਿ **ਅਤੀਤਾਰੱਮਣਾ**। ਸੇਸਪਦਦ੍ਵਯੇਪਿ ਏਸੇਵ ਨਯੋ।

ਤੱਤ੍ਥ ਕੁਸਲਵਿਪਾਕਕਿਰਿਯਾਵਸੇਨ ਛਬ੍ਬਿਧਾਨਿ ਵਿੱਞ੍ਞਾਣੱਞ੍ਚਾਯਤਨਨੇਵਸੱਞ੍ਞਾਨਾਸੱਞ੍ਞਾਯਤਨਾਨਿ ਹੇੱਟ੍ਠਾ ਅਤੀਤਸਮਾਪੱਤਿੰ ਆਰਬ੍ਭ ਪਵੱਤ੍ਤਿਤੋ ਅਤੀਤਾਰੱਮਣਾਨਿ, ਦ੍ਵਿਪਞ੍ਚਵਿੱਞ੍ਞਾਣਮਨੋਧਾਤੁਯੋ ਪੱਚੁਪ੍ਪਨ੍ਨਾਰੱਮਣਾਵ, ਸੇਸਾ ਏਕਾਦਸ ਕਾਮਾਵਚਰਵਿਪਾਕਾ, ਅਹੇਤੁਕਹਸਨਚਿੱਤੁਞ੍ਚ ਤਿਧਾਪਿ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਸੇਸਕਾਮਾਵਚਰਕਿਰਿਯਕੁਸਲਾਕੁਸਲਾ ਚ ਅਭਿੱਞ੍ਞਾਭੂਤਰੂਪਾਵਚਰਚਤੁੱਤ੍ਥੱਜ੍ਝਾਨਕੁਸਲਕਿਰਿਯਾ ਚ ਤਿਧਾਪਿ ਹੋਨ੍ਤਿ ਨਵੱਤੁਬ੍ਬਾ ਚ। ਤੇਸੁ ਕਾਮਾਵਚਰਾਨੰ ਅਤੀਤਾਦੀਸੁ ਛਸੁ ਆਰੱਮਣੇਸੁ ਪਵੱਤ੍ਤਿਵਿਭਾਗੋ ਹੇੱਟ੍ਠਾ ਵੁੱਤੋਵ। ਨਵੱਤੁਬ੍ਬਤਾ ਪਨ ਤੇਸੁ ਞਾਣਵਿਪ੍ਪਯੁੱਤੁਜਵਨਕੁਸਲਾਨੰ ਪੱਞ੍ਞੱਤ੍ਤਾਰੱਮਣਵਸੇਨੇਵ, ਨ ਨਿਬ੍ਬਾਨਾਰੱਮਣਵਸੇਨ, ਤੇਸੁਪਿ ਤਿਹੇਤੁਕਜਵਨਾਵੱਜਨਾਨੰ ਮੱਗਫਲਰੂਪਾਰੂਪੱਜ੍ਝਾਨਾਨੰ, ਪੁਰੇਚਾਰਿਕਭਾਵੇਨਾਪਿ ਨਿਬ੍ਬਾਨਚਤੁੱਕੱਜ੍ਝਾਨਵਿਸਯਾਨਞ੍ਚ ਪੱਚਵੇੱਕ੍ਖਣਭਾਵੇਨਾਪਿ ਨਵੱਤੁਬ੍ਬਤਾ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ, ਅਭਿੱਞ੍ਞਾਨੰ ਪਨ ਇੱਦ੍ਧਿਵਿਧਞਾਣੱਸ ਤਾਵ ਕਾਯਵਸੇਨ ਚਿੱਤੁੰ ਪਰਿਣਾਮੇਤ੍ਵਾ ਕਾਯਸੰਨਿੱਸਿਤੰ ਕਤ੍ਵਾ ਦਿੱਸਮਾਨੇਨ ਕਾਯੇਨ ਗੱਚ੍ਛਨ੍ਤੱਸ ਅਤੀਤੰ ਪਾਦਕੱਜ੍ਝਾਨਚਿੱਤੁੰ ਆਰਬ੍ਭ ਪਵੱਤ੍ਤਨਤੋ ਅਤੀਤਾਰੱਮਣੰ, ''ਅਨਾਗਤੇਸੁ ਰੂਪਾਨਿ ਏਵੰ ਹੋਨ੍ਤੂ''ਤਿ ਅਧਿੱਟ੍ਠਹਨ੍ਤੱਸ ਅਨਾਗਤਾਰੱਮਣੰ, ਕਾਯੰ ਪਨ ਚਿੱਤੁਸੰਨਿੱਸਿਤੰ ਕਤ੍ਵਾ ਅਦਿੱਸਮਾਨੇਨ ਕਾਯੇਨ ਗਮਨਕਾਲੇ, ਅੱਜ੍ਝੱਤੁੰ ਕੁਮਾਰਵੱਣ੍ਣਾਦੀਨੰ, ਬਹਿੱਦ੍ਧਾਪਾਸਾਦਕੂਟਾਗਾਰਾਦੀਨਞ੍ਚ ਪੱਚੁਪ੍ਪਨ੍ਨਾਨੰ ਨਿੱਮਾਨਕਾਲੇ ਚ ਪੱਚੁਪ੍ਪਨ੍ਨਾਰੱਮਣਞ੍ਚ ਤਾਵ ਹੋਤੀਤਿ ਏਵੰ ਇੱਦ੍ਧਿਵਿਧੱਸ ਛਬ੍ਬਿਧਮ੍ਪਿ ਅੱਜ੍ਝੱਤਿਕੰ, ਬਾਹਿਰਞ੍ਚ ਤੇਕਾਲਿਕੰ ਆਰੱਮਣੰ ਹੋਤੀਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੰ।

ਦਿਬ੍ਬਸੋਤੱਸ ਕੁੱਚ੍ਛਿਗਤੰ ਅੱਜ੍ਝੱਤਿਕੰ, ਬਾਹਿਰਞ੍ਚ ਪੱਚੁਪ੍ਪਨ੍ਨੰ ਸੱਦਾਯਤਨਮੇਵਾਰੱਮਣੰ। ਚੇਤੋਪਰਿਯਞਾਣੱਸ ਅਤੀਤੇ ਸੱਤੁਦਿਵਸਬ੍ਭਨ੍ਤਰੇ, ਅਨਾਗਤੇ ਸੱਤੁਦਿਵਸਬ੍ਭਨ੍ਤਰੇ ਚ ਪਰੇਸੱਞ੍ਞੇਵ ਚਿੱਤੁੰ ਅਤੀਤਞ੍ਚ ਅਨਾਗਤਞ੍ਚਾਰੱਮਣੰ ਹੋਤਿ। ਸੱਤੁਦਿਵਸਾਤਿੱਕਮੇ ਪਨੇਤੰ ਪਰਚਿੱਤੁੰ ਜਾਨਿਤੁੰ ਨ ਸੱਕੋਤਿ। ਅਤੀਤੰਸਅਨਾਗਤੰਸਞਾਣਾਨੰ ਹਿ ਏਸ ਵਿਸਯੋ, ਨ ਏਤੱਸ। ਪੱਚੁਪ੍ਪਨ੍ਨਚਿੱਤੁਜਾਨਨਕਾਲੇ ਪਨੱਸ ਪੱਚੁਪ੍ਪਨ੍ਨਮਾਰੱਮਣੰ ਹੋਤਿ।

ਪੱਚੁਪ੍ਪਨ੍ਨਞ੍ਚ ਨਾਮੇਤੰ ਤਿਵਿਧੰ ਖਣਪੱਚੁਪ੍ਪਨ੍ਨੰ ਸਨ੍ਤਤਿਪੱਚੁਪ੍ਪਨ੍ਨੰ ਅੱਦ੍ਧਾਪੱਚੁਪ੍ਪਨ੍ਨਞ੍ਚਾਤਿ। ਤੱਤ੍ਥ ਉਪ੍ਪਾਦੱਟ੍ਠਿਤਿਭੰਙ੍ਗੱਪ੍ਪੱਤੁੰ **ਖਣਪੱਚੁਪ੍ਪਨ੍ਨੰ** ਨਾਮ। ਸਨ੍ਤਤਿਪੱਚੁਪ੍ਪਨ੍ਨੰ ਪਨ ਦੁਵਿਧੰ ਰੂਪਾਰੂਪਵਸੇਨ। ਤੱਤ੍ਥ ਆਤਪੱਟ੍ਠਾਨਾ ਆਗਨ੍ਤ੍ਵਾ ਗਬ੍ਭੰ ਪਵਿੱਟ੍ਠੱਸ ਯਾਵ ਅਨ੍ਧਕਾਰਭਾਵੋ ਨ ਵਿਗੱਚ੍ਛਤਿ, ਅਨ੍ਤੋਗਬ੍ਭੇ ਵਾ ਵਸਿਤ੍ਵਾ ਦਿਵਾ ਆਤਪੱਟ੍ਠਾਨੰ ਓਲੋਕੇਨ੍ਤੱਸ ਯਾਵ ਅੱਕ੍ਖੀਨੰ ਫਨ੍ਦਨਭਾਵੋ ਨ ਵੂਪਸੱਮਤਿ, ਅਯੰ **ਰੂਪਸਨ੍ਤਤਿ** ਨਾਮ। ਦ੍ਵੇ ਤਯੋ ਜਵਨਵਾਰਾ **ਅਰੂਪਸਨ੍ਤਤਿ** ਨਾਮ, ਤਦੁਭਯੰ **ਸਨ੍ਤਤਿਪੱਚੁਪ੍ਪਨ੍ਨਨ੍ਤਿ** ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੰ। ਏਕਭਵਪਰਿੱਚ੍ਛਿਨ੍ਨੰ **ਅੱਦ੍ਧਾਪੱਚੁਪ੍ਪਨ੍ਨੰ** ਨਾਮ। ਇਮੱਸ੍ਮਿੰ ਪਨ ਚੇਤੋਪਰਿਯਞਾਣਵਿਸਯੇ ਕਤਿਪਯਜਵਨਵਾਰਾ ਅੱਦ੍ਧਾਪੱਚੁਪ੍ਪਨ੍ਨੰ ਨਾਮ। ਤੱਤ੍ਥ ਖਣਪੱਚੁਪ੍ਪਨ੍ਨੰ ਚਿੱਤੁੰ ਚੇਤੋਪਰਿਯਞਾਣੱਸ ਆਰੱਮਣੰ ਨ ਹੋਤਿ ਆਵੱਜਨੇਨ ਸੱਦ੍ਧਿੰ ਨਿਰੁੱਜ੍ਝਨਤੋ। ਨ ਹਿ ਆਵੱਜਨਜਵਨਾਨੰ ਏੱਤ੍ਥ ਭਿਨ੍ਨਾਰੱਮਣਤਾ ਯੁੱਤਾ। ਰੂਪਸਨ੍ਤਤਿਪੱਚੁਪ੍ਪਨ੍ਨੰ ਪਨ ਕਤਿਪਯਜਵਨਵਾਰਪਰਿੱਚ੍ਛਿਨ੍ਨੰ ਅੱਦ੍ਧਾਪੱਚੁਪ੍ਪਨ੍ਨੰ ਅੱਸ ਆਰੱਮਣੰ ਹੋਤਿ। ਇੱਦ੍ਧਿਮਾ ਹਿ ਪਰੱਸ ਚਿੱਤੁੰ ਜਾਨਿਤੁਕਾਮੋ ਆਵੱਜੇਤਿ, ਤੰ ਆਵੱਜਿਤੱਕ੍ਖਣੇ ਪੱਚੁਪ੍ਪਨ੍ਨਚਿੱਤੁਮਾਰੱਮਣੰ ਕਤ੍ਵਾ ਤੇਨੇਵ ਸਹ ਨਿਰੁੱਜ੍ਝਤਿ। ਤਤੋ ਤਦੇਵ ਨਿਰੁਦ੍ਧੰ ਚਿੱਤੁਮਾਲੱਮ੍ਬਿਤ੍ਵਾ ਚੱਤ੍ਤਾਰਿ, ਪਞ੍ਚ ਵਾ ਜਵਨਾਨਿ ਉਪ੍ਪੱਜਨ੍ਤਿ, ਤੇਸੰ ਪੱਚ੍ਛਿਮੰ ਇੱਦ੍ਧਿਚਿੱਤੁੰ, ਸੇਸਾਨਿ ਕਾਮਾਵਚਰਜਵਨਾਨਿ । ਤੇਸਞ੍ਚ ਏਕਾਰੱਮਣੱਤੇਪਿ ਇੱਦ੍ਧਿਚਿੱਤੁਮੇਵ ਪਰੱਸ ਚਿੱਤੁੰ ਜਾਨਾਤਿ, ਨ ਇਤਰਾਨਿ। ਯਥਾ ਚੱਕ੍ਖੁਦ੍ਵਾਰਵੀਥਿਯੰ

ਚਕ੍ਖੁਵਿਞ੍ਞਾਣਮੇਵ ਰੂਪਂ ਪਸ੍ਸਤਿ, ਨ ਇਤਰਾਨਿ, ਤੇਸੁ ਚ ਆਵਜ੍ਜਨਮੇਵ ਨਿਪ੍ਪਰਿਯਾਯਤੋ ਪਚ੍ਚੁਪ੍ਪਨ੍ਨਾਰਮ੍ਮਣਂ, ਇਤਰਾਨਿ ਪਨ ਅਦ੍ਧਾਸਨ੍ਤਤਿਵਸੇਨ ਪਰਿਯਾਯਤੋਤਿ ਗਹੇਤਬ੍ਬਂ, ਏਵਮੇਤਸ੍ਸ ਅਤੀਤਾਨਾਗਤਪਚ੍ਚੁਪ੍ਪਨ੍ਨਂ ਚਿਤ੍ਤਮੇਵਾਰਮ੍ਮਣਂ ਹੋਤਿ, ਤਞ੍ਚ ਖੋ ਪਰਸ੍ਸੇਵ, ਨ ਅਤ੍ਤਨੋ।

ਪੁਬ੍ਬੇਨਿਵਾਸਞਾਣਂ ਪਨ ਨਾਮਗੋਤ੍ਤਕਸਿਣਪਞ੍ਞਤ੍ਤਾਦਿਅਨੁਸ੍ਸਰਣੇ, ਨਿਬ੍ਬਾਨਾਨੁਸ੍ਸਰਣੇ ਚ ਨਵਤ੍ਤਬ੍ਬਾਰਮ੍ਮਣਂ, ਸਙ੍ਖਤਧਮ੍ਮਾਨੁਸ੍ਸਰਣੇ ਅਤੀਤਾਰਮ੍ਮਣਮੇਵ। ਤਸ੍ਸ ਹਿ ਅਤੀਤੇਸੁ ਸਾਸਵਾਨਾਸਵੇਸੁ, ਅਜ੍ਝਤ੍ਤਿਕਬਾਹਿਰੇਸੁ ਚ ਧਮ੍ਮੇਸੁ ਅਨਾਰਮ੍ਮਣਂ ਨਾਮ ਨਤ੍ਥਿ, ਬੁਦ੍ਧਾਨਂ ਸਬ੍ਬਞ੍ਞੁਤਞ੍ਞਾਣਸਮਗਤਿਕਂ ਹੋਤਿ। ਯਥਾਕਮ੍ਮੂਪਗਞਾਣਸ੍ਸ ਅਜ੍ਝਤ੍ਤਿਕਂ, ਬਾਹਿਰਞ੍ਚ ਅਤੀਤਂ ਕੁਸਲਾਕੁਸਲਚੇਤਨਾਮਤ੍ਤਮੇਵ। ‘‘ਚੇਤੋਪਰਿਯਞਾਣਸ੍ਸ ਚਿਤ੍ਤਮੇਵਾਰਮ੍ਮਣਂ ਹੋਤਿ, ਨ ਤਂਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਧਮ੍ਮਾ’’ਤਿ **ਅਟ੍ਠਕਥਾਸੁ** ਵੁਤ੍ਤਂ, **ਪਟ੍ਠਾਨੇ** ਪਨ ‘‘ਕੁਸਲਾ ਖਨ੍ਧਾ ਇਦ੍ਧਿਵਿਧਞਾਣਸ੍ਸ ਚੇਤੋਪਰਿਯਞਾਣਸ੍ਸ ਪੁਬ੍ਬੇਨਿਵਾਸਾਨੁਸ੍ਸਤਿਞਾਣਸ੍ਸ ਯਥਾਕਮ੍ਮੂਪਗਞਾਣਸ੍ਸ ਅਨਾਗਤਂਸਞਾਣਸ੍ਸ ਆਰਮ੍ਮਣਪਚ੍ਚਯੇਨ ਪਚ੍ਚਯੋ’’ਤਿ (ਪਟ੍ਠਾ॰ ੧.੧.੪੦੪) ਵੁਤ੍ਤਤ੍ਤਾ ਚੇਤੋਪਰਿਯਞਾਣਯਥਾਕਮ੍ਮੂਪਗਞਾਣਾਨਂ ਚਿਤ੍ਤਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਾਪਿ ਚੇਤਨਾਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਾਪਿ ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਖਨ੍ਧਾ ਆਰਮ੍ਮਣਂ ਹੋਨ੍ਤਿ ਏਵਾਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਂ।

ਦਿਬ੍ਬਚਕ੍ਖੁਞਾਣਸ੍ਸ ਪਨ ਅਜ੍ਝਤ੍ਤਿਕਂ, ਬਾਹਿਰਞ੍ਚ ਪਚ੍ਚੁਪ੍ਪਨ੍ਨਂ ਵਣ੍ਣਾਯਤਨਮੇਵਾਰਮ੍ਮਣਂ। ਅਨਾਗਤਂਸਞਾਣਸ੍ਸ ਛਬ੍ਬਿਧਮ੍ਪਿ ਅਨਾਗਤਮੇਵ ਅਜ੍ਝਤ੍ਤਞ੍ਚ ਬਾਹਿਰਞ੍ਚਾਰਮ੍ਮਣਂ, ਇਦਮ੍ਪਿ ਪੁਬ੍ਬੇਨਿਵਾਸਞਾਣਂ ਵਿਯ ਅਨਾਗਤੇ ਸਬ੍ਬਞ੍ਞੁਤਞ੍ਞਾਣਸਦਿਸਨ੍ਤਿ। ਏਵਂ ਅਭਿਞ੍ਞਾਨਂ ਅਤੀਤਾਨਾਗਤਪਚ੍ਚੁਪ੍ਪਨ੍ਨੇਸੁ, ਨਵਤ੍ਤਬ੍ਬੇਸੁ ਚ ਅਜ੍ਝਤ੍ਤਿਕਬਾਹਿਰੇਸੁ ਛਸੁ ਆਰਮ੍ਮਣੇਸੁ ਯਥਾਯੋਗਂ ਪਵਤ੍ਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ। ਸੇਸਾਨਿ ਪਨ੍ਨਰਸ ਰੂਪਾਵਚਰਚਿਤ੍ਤਾਨਿ, ਆਕਾਸਾਨਞ੍ਚਾਯਤਨਆਕਿਞ੍ਚਞ੍ਞਾਯਤਨਕੁਸਲਵਿਪਾਕਕਿਰਿਯਾਨਿ, ਅਟ੍ਠ ਲੋਕੁਤ੍ਤਰਚਿਤ੍ਤਾਨਿ, ਰੂਪਨਿਬ੍ਬਾਨਾਨਿ ਚ ਨਵਤ੍ਤਬ੍ਬਾਨਿ। ਚੇਤਸਿਕੇਸੁ ਪਨ ਅਪ੍ਪਮਞ੍ਞਾ ਨਵਤ੍ਤਬ੍ਬਾਵ। ਸੇਸਂ ਸੁਵਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਮੇਵ। ਅਤੀਤਾਰਮ੍ਮਣਤ੍ਤਿਕਂ।

‘‘ਏਵਂ ਪਵਤ੍ਤਮਾਨਾ ਮਯਂ ਅਤ੍ਤਾਤਿ ਗਹਣਂ ਗਮਿਸ੍ਸਾਮਾ’’ਤਿ ਇਮਿਨਾ ਵਿਯ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੇਨ ਅਤ੍ਤਾਨਂ ਅਧਿਕਾਰਂ ਕਤ੍ਵਾ ਪਵਤ੍ਤਾਤਿ **ਅਜ੍ਝਤ੍ਤਾ**। ਅਜ੍ਝਤ੍ਤ-ਸਦ੍ਦੋ ਪਨਾਯਂ ਗੋਚਰਜ੍ਝਤ੍ਤੇ ਨਿਯਕਜ੍ਝਤ੍ਤੇ ਅਜ੍ਝਤ੍ਤਜ੍ਝਤ੍ਤੇ ਵਿਸਯਜ੍ਝਤ੍ਤੇਤਿ ਚਤੂਸੁ ਅਤ੍ਥੇਸੁ ਦਿਸ੍ਸਤਿ। ‘‘ਅਜ੍ਝਤ੍ਤਰਤੋ ਸਮਾਹਿਤੋ’’ਤਿਆਦੀਸੁ (ਧ॰ ਪ॰ ੩੬੨) ਹਿ ਅਯਂ ਗੋਚਰਜ੍ਝਤ੍ਤੇ ਦਿਸ੍ਸਤਿ। ‘‘ਅਜ੍ਝਤ੍ਤਂ ਵਾ ਧਮ੍ਮੇਸੁ ਧਮ੍ਮਾਨੁਪਸ੍ਸੀ ਵਿਹਰਤੀ’’ਤਿਆਦੀਸੁ (ਦੀ॰ ਨਿ॰ ੨.੩੭੩) ਨਿਯਕਜ੍ਝਤ੍ਤੇ। ‘‘ਛ ਅਜ੍ਝਤ੍ਤਿਕਾਨਿ ਆਯਤਨਾਨੀ’’ਤਿਆਦੀਸੁ (ਮ॰ ਨਿ॰ ੩.੩੦੪) ਅਜ੍ਝਤ੍ਤਜ੍ਝਤ੍ਤੇ। ‘‘ਅਜ੍ਝਤ੍ਤਂ ਸੁਞ੍ਞਤਂ ਉਪਸਮ੍ਪਜ੍ਜ ਵਿਹਰਤੀ’’ਤਿਆਦੀਸੁ (ਮ॰ ਨਿ॰ ੩.੧੮੭) ਵਿਸਯਜ੍ਝਤ੍ਤੇ, ਇਸ੍ਸਰਿਯਟ੍ਠਾਨੇਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਫਲਸਮਾਪਤ੍ਤਿ ਹਿ ਬੁਦ੍ਧਾਨਂ ਇਸ੍ਸਰਿਯਟ੍ਠਾਨਂ ਨਾਮ। ਇਧ ਪਨਾਯਂ ਨਿਯਕਜ੍ਝਤ੍ਤੇ ਵਤ੍ਤਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਅਤ੍ਤਨੋ ਸਨ੍ਤਾਨੇ ਪਵਤ੍ਤਾ ਪਾਟਿਪੁਗ੍ਗਲਿਕਾ ਰੂਪਾਰੂਪਧਮ੍ਮਾ ਇਧ ਅਜ੍ਝਤ੍ਤਾਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ। ਤਤੋ ਬਹਿਭੂਤਾ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਬਦ੍ਧਾ ਵਾ ਅਨਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਬਦ੍ਧਾ ਵਾ ਰੂਪਾਰੂਪਪਵਤ੍ਤਿਯੋ ਬਹਿਦ੍ਧਾ ਨਾਮ, ਤਤਿਯਪਦਂ ਤਦੁਭਯਵਸੇਨ ਵੁਤ੍ਤਂ।

ਤਤ੍ਥ ਸਬ੍ਬਾਨਿ ਚਿਤ੍ਤਚੇਤਸਿਕਾਨਿ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਬਦ੍ਧਰੂਪਂ ਤਿਧਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਅਨਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਬਦ੍ਧਰੂਪਂ, ਨਿਬ੍ਬਾਨਪਞ੍ਞਤ੍ਤਿਯੋ ਚ ਬਹਿਦ੍ਧਾਵ। ਇਮਸ੍ਮਿਂ ਹਿ ਤਿਕੇ ਕੁਸਲਤ੍ਤਿਕੇ ਅਲਬ੍ਭਮਾਨਾ ਪਞ੍ਞਤ੍ਤਿਯੋਪਿ ਲਬ੍ਭਨ੍ਤਿ ਠਪੇਤ੍ਵਾ ਆਕਿਞ੍ਚਞ੍ਞਾਯਤਨਾਰਮ੍ਮਣਂ, ਤਦੇਵ ਇਧ ਨਵਤ੍ਤਬ੍ਬਂ। ਤੇਨੇਵ ਹਿ ਭਗਵਤਾ ਅਨਨ੍ਤਰਤ੍ਤਿਕੇ ‘‘ਕਸਿਣਾਦਿਪਞ੍ਞਤ੍ਤਾਰਮ੍ਮਣਾਨਿ ਕਾਮਰੂਪਾਵਚਰਾਦਿਚਿਤ੍ਤਾਨਿ ਬਹਿਦ੍ਧਾਰਮ੍ਮਣਾਨਿ, ਆਕਿਞ੍ਚਞ੍ਞਾਯਤਨਞ੍ਚ ਨਵਤ੍ਤਬ੍ਬ’’ਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ, ਇਦਞ੍ਚ ਨਿਪ੍ਪਦੇਸਤ੍ਤਿਕਂ। ਅਜ੍ਝਤ੍ਤਤ੍ਤਿਕਂ।

ਯਥਾਵੁਤ੍ਤੇ ਅਜ੍ਝਤ੍ਤਾਦਿਕੇ ਆਰਮ੍ਮਣਂ ਕਤ੍ਵਾ ਪਵਤ੍ਤਾਨਂ ਵਸੇਨ ਅਯਂ ਤਿਕੋ ਵੁਤ੍ਤੋ। ਤਤ੍ਥ ਛਬ੍ਬਿਧਾਨਿ ਵਿਞ੍ਞਾਣਞ੍ਚਾਯਤਨਨੇਵਸਞ੍ਞਾਨਾਸਞ੍ਞਾਯਤਨਚਿਤ੍ਤਾਨਿ ਅਜ੍ਝਤ੍ਤਾਰਮ੍ਮਣਾਨੇਵ, ਆਕਾਸਾਨਞ੍ਚਾਯਤਨਤ੍ਤਯਂ, ਰੂਪਾਵਚਰਲੋਕੁਤ੍ਤਰਚਿਤ੍ਤਾਨਿ ਚ ਬਹਿਦ੍ਧਾਰਮ੍ਮਣਾਨੇਵ, ਵੋਟ੍ਠਬ੍ਬਨਵਜ੍ਜਿਤਾ ਅਹੇਤੁਕਮਹਾਵਿਪਾਕਾ ਤਿਧਾਪਿ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਅਵਸੇਸਾ ਪਨ ਆਕਿਞ੍ਚਞ੍ਞਾਯਤਨਵਜ੍ਜਿਤਾਨਿ ਆਵਜ੍ਜਨਜਵਨਾਨਿ, ਅਭਿਞ੍ਞਾ ਚ ਸਿਯਾ ਤਿਧਾਪਿ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਆਕਿਞ੍ਚਞ੍ਞਾਯਤਨਾਰਮ੍ਮਣਸ੍ਸ ਆਵਜ੍ਜਨਪਰਿਕਮ੍ਮਪਚ੍ਚਵੇਕ੍ਖਣਾਦਿਭਾਵਪ੍ਪਵਤ੍ਤਿਯਂ ਸਿਯਾ ਨਵਤ੍ਤਬ੍ਬਾਤਿ। ਤੇਸਂ ਅਜ੍ਝਤ੍ਤਾਦਿਆਰਮ੍ਮਣਤਾ ਅਨਨ੍ਤਰਤ੍ਤਿਕੇ, ਹੇਟ੍ਠਾ ਚ ਵੁਤ੍ਤਨਯਾਨੁਸਾਰੇਨ ਞਾਤਬ੍ਬਾ, ਆਕਿਞ੍ਚਞ੍ਞਾਯਤਨਤ੍ਤਯਂ, ਪਨ ਰੂਪਨਿਬ੍ਬਾਨਾਨਿ ਚ ਨਵਤ੍ਤਬ੍ਬਾਵ। ਚੇਤਸਿਕੇਸੁ ਪਨ ਅਪ੍ਪਮਞ੍ਞਾਵਿਰਤੀ ਬਹਿਦ੍ਧਾਰਮ੍ਮਣਾਵ, ਸੇਸਾ ਤਿਧਾਪਿ ਹੋਨ੍ਤਿ ਨਵਤ੍ਤਬ੍ਬਾ ਚ। ਸੇਸਂ ਸੁਵਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਮੇਵ। ਅਜ੍ਝਤ੍ਤਾਰਮ੍ਮਣਤ੍ਤਿਕਂ।

ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਭਾਵਸਙ੍ਖਾਤੇਨ ਸਹ ਨਿਦਸ੍ਸਨੇਨਾਤਿ ਸਨਿਦਸ੍ਸਨਾ, ਪਟਿਹਨਨਭਾਵਸਙ੍ਖਾਤੇਨ ਸਹ ਪਟਿਘੇਨਾਤਿ ਸਪ੍ਪਟਿਘਾ, ਸਨਿਦਸ੍ਸਨਾ ਚ ਤੇ ਸਪ੍ਪਟਿਘਾ ਚਾਤਿ **ਸਨਿਦਸ੍ਸਨਸਪ੍ਪਟਿਘਾ**, ਰੂਪਾਯਤਨਮੇਵ। ਨੀਲਾਦਿਭੇਦਮੁਪਾਦਾਯ ਪਨ ਬਹੁਵਚਨਨਿਦ੍ਦੇਸੋ। ਨਤ੍ਥਿ ਏਤੇਸਂ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਭਾਵਸਙ੍ਖਾਤਂ ਨਿਦਸ੍ਸਨਨ੍ਤਿ ਅਨਿਦਸ੍ਸਨਾ, ਅਨਿਦਸ੍ਸਨਾ ਚ ਤੇ ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨ ਸਪ੍ਪਟਿਘਾ ਚਾਤਿ **ਅਨਿਦਸ੍ਸਨਸਪ੍ਪਟਿਘਾ**, ਸੇਸਾਨਿ ਓਲ਼ਾਰਿਕਰੂਪਾਨਿ। ਤਤਿਯਪਦਂ ਉਭਯਪਟਿਕ੍ਖੇਪੇਨ ਵੁਤ੍ਤਂ, ਸੁਖੁਮਰੂਪਚਿਤ੍ਤਚੇਤਸਿਕਨਿਬ੍ਬਾਨਾਨਿ **ਅਨਿਦਸ੍ਸਨਅਪ੍ਪਟਿਘਾ** ਨਾਮ, ਇਦਞ੍ਚ ਨਿਪ੍ਪਦੇਸਤ੍ਤਿਕਨ੍ਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਂ। ਸਨਿਦਸ੍ਸਨਤ੍ਤਿਕਂ।

ਤਿਕਮਾਤਿਕਤ੍ਥਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

ਅਭਿਧਮ੍ਮਦੁਕਮਾਤਿਕਤ੍ਥਵਣ੍ਣਨਾ

ਦੁਕਮਾਤਿਕਾਯ ਪਨ ਹੇਟ੍ਠਾ ਅਨਾਗਤਪਦਤ੍ਥਵਣ੍ਣਨਂਯੇਵ ਕਰਿਸ੍ਸਾਮ। ਹੇਤੁਗੋਚ੍ਛਕੇ ਤਾਵ ਹੇਤੂ ਧਮ੍ਮਾਤਿ ਏਤ੍ਥ ਹੇਤੁਹੇਤੁ ਪਚ੍ਚਯਹੇਤੁ ਉਤ੍ਤਮਹੇਤੁ ਸਾਧਾਰਣਹੇਤੂਤਿ ਚਤੁਬ੍ਬਿਧਾ ਹੇਤੂ। ਤਤ੍ਥ ਅਲੋਭਾਦਯੋ ਛ ਧਮ੍ਮਾ **ਹੇਤੁਹੇਤੂ** ਨਾਮ, ਉਪਾਦਾਰੂਪਾਦੀਨਂ ਮਹਾਭੂਤਾਦਯੋ **ਪਚ੍ਚਯਹੇਤੂ** ਨਾਮ, ਵਿਪਾਕੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿਯਂ ਕੁਸਲਾਕੁਸਲਂ, ਇਟ੍ਠਾਨਿਟ੍ਠਾਰਮ੍ਮਣਞ੍ਚ **ਉਤ੍ਤਮਹੇਤੂ** ਨਾਮ, ਸਙ੍ਖਾਰਾਦੀਨਂ ਅਵਿਜ੍ਜਾਦਯੋ **ਸਾਧਾਰਣਹੇਤੂ** ਨਾਮ। ਇਧ ਪਨ ਹੇਤੁਹੇਤੁ ਅਧਿਪ੍ਪੇਤੋ। **ਹੇਤੂ ਧਮ੍ਮਾ**ਤਿ ਮੂਲਟ੍ਠੇਨ ਹੇਤੁਸਙ੍ਖਾਤਾ ਧਮ੍ਮਾ, ‘‘ਹੇਤੁਧਮ੍ਮਾ’’ਤਿਪਿ ਪਾਠੋ, ਸੋਯੇਵਤ੍ਥੋ। **ਨ ਹੇਤੂ**ਤਿ ਤੇਸਞ੍ਞੇਵ ਪਟਿਕ੍ਖੇਪਵਚਨਂ।

ਤਤ੍ਥ ਅਲੋਭੋ ਅਦੋਸੋ ਅਮੋਹੋਤਿ ਕੁਸਲਾਬਜਾਕਤਾ ਤਯੋ, ਲੋਭੋ ਦੋਸੋ ਮੋਹੋਤਿ ਅਕੁਸਲਾ ਤਯੋ ਚਾਤਿ ਇਮੇ ਛ ਧਮ੍ਮਾ ਹੇਤੂ ਨਾਮ। ਇਮੇ ਠਪੇਤ੍ਵਾ ਅਵਸੇਸਾ ਚੇਤਸਿਕਾ, ਸਬ੍ਬਾਨਿ ਚ ਚਿਤ੍ਤਾਨਿ, ਰੂਪਨਿਬ੍ਬਾਨਾਨਿ ਚਾਤਿ ਇਮੇ ਧਮ੍ਮਾ ਨ ਹੇਤੂ ਨਾਮ, ਇਦਞ੍ਚ ਨਿਪ੍ਪਦੇਸਦੁਕਨ੍ਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਂ। ਹੇਤੁਦੁਕਂ ਪਠਮਂ।

ਸਮ੍ਪਯੋਗਤੋ ਪਵਤ੍ਤੇਨ ਸਹ ਹੇਤੁਨਾਤਿ **ਸਹੇਤੁਕਾ**। ਤਥੇਵ ਪਵਤ੍ਤੋ ਨਤ੍ਥਿ ਏਤੇਸਂ ਹੇਤੂਤਿ **ਅਹੇਤੁਕਾ**।

ਤਤ੍ਥ ਅਹੇਤੁਕਚਿਤ੍ਤਵਜ੍ਜਿਤਾਨਿ ਏਕਸਤ੍ਤਤਿ ਚਿਤ੍ਤਾਨਿ ਸਹੇਤੁਕਾ ਨਾਮ। ਤੇਸੁ ਦ੍ਵੇ ਮੋਹਮੂਲਾਨਿ ਮੋਹੇਨੇਵ ਸਹੇਤੁਕਾਨਿ, ਅਟ੍ਠ ਲੋਭਮੂਲਾਨਿ ਲੋਭਮੋਹੇਹਿ ਦ੍ਵੀਹਿ, ਦ੍ਵੇ ਦੋਸਮੂਲਾਨਿ ਦੋਸਮੋਹੇਹਿ, ਦ੍ਵਾਦਸ ਞਾਣਵਿਪ੍ਪਯੁਤ੍ਤਕੁਸਲਾਬਜਾਕਤਾਨਿ ਅਲੋਭਾਦੋਸੇਹਿ, ਸੇਸਾਨਿ ਸਤ੍ਤਚਤ੍ਤਾਲੀਸ ਅਲੋਭਾਦੀਹਿ ਤੀਹਿਪਿ ਸਹੇਤੁਕਾਨੀਤਿ, ਮੋਹਮੂਲੇਸੁ ਪਨ ਮੋਹੋ, ਦ੍ਵਿਪਞ੍ਚਵਿਞ੍ਞਾਣਂ, ਮਨੋਧਾਤੁ, ਸਨ੍ਤੀਰਣਤ੍ਤਯਂ, ਵੋਟ੍ਠਬ੍ਬਨਂ, ਹਸਿਤੁਪ੍ਪਾਦਕਾਨਿ ਅਟ੍ਠਾਰਸ ਚਿਤ੍ਤਾਨਿ, ਰੂਪਨਿਬ੍ਬਾਨਾਨਿ ਚਾਤਿ ਇਮੇ ਧਮ੍ਮਾ ਅਹੇਤੁਕਾ ਨਾਮ। ਚੇਤਸਿਕੇਸੁ ਪਨ ਲੋਭਦੋਸਾ, ਵਿਚਿਕਿਚ੍ਛਾ ਚ ਮੋਹੇਨੇਵ ਸਹੇਤੁਕਾ, ਦਿਟ੍ਠਿਮਾਨੋ ਲੋਭਮੋਹੇਹਿ ਦ੍ਵੀਹਿ, ਇਸ੍ਸਾਮਚ੍ਛਰਿਯਕੁਕ੍ਕੁਚ੍ਚਾਨਿ ਦੋਸਮੋਹੇਹਿ, ਮੋਹੋ ਪਨ ਸਿਯਾ ਲੋਭੇਨ, ਸਿਯਾ ਦੋਸੇਨਾਤਿ ਦ੍ਵੀਹਿ ਸਹੇਤੁਕੋਪਿ ਮੋਹਮੂਲੇਸੁ ਅਹੇਤੁਕੋਪਿ, ਥਿਨਮਿਦ੍ਧਾਨਿ ਸਿਯਾ ਲੋਭਮੋਹੇਹਿ, ਸਿਯਾ ਦੋਸਮੋਹੇਹੀਤਿ ਤੀਹਿਪਿ ਸਹੇਤੁਕਾਨਿ, ਅਹਿਰਿਕਾਨੋਤ੍ਤਪ੍ਪਉਦ੍ਧਚ੍ਚਾਨਿ ਤਥਾ ਚ ਕੇਵਲਮੋਹੇਨ ਚ, ਅਮੋਹੋ ਪਨ ਅਲੋਭਾਦੋਸੇਹੇਵ ਦ੍ਵੀਹਿ, ਅਲੋਭੋ ਸਿਯਾ ਅਦੋਸਾਮੋਹੇਹਿ, ਸਿਯਾ ਅਦੋਸੇਨਾਤਿ ਦ੍ਵੀਹਿ, ਅਦੋਸੋ ਸਿਯਾ ਅਲੋਭਾਮੋਹੇਹਿ, ਸਿਯਾ ਅਲੋਭੇਨਾਤਿ ਦ੍ਵੀਹਿ, ਸੇਸਾ ਪਨ ਦ੍ਵਾਵੀਸਤਿ ਕੁਸਲਾਬਜਾਕਤਾ ਸਿਯਾ ਤੀਹਿ, ਸਿਯਾ ਦ੍ਵੀਹਿਪਿ ਹੇਤੂਹਿ ਸਹੇਤੁਕਾ, ਛਨ੍ਦੋ ਪਨ ਯਥਾਯੋਗਂ ਤੀਹਿ, ਪੀਤਿਦੋਸਵਜ੍ਜਿਤੇਹਿ ਪਞ੍ਚਹਿ ਸਿਯਾ ਸਹੇਤੁਕਾਪਿ ਅਹੇਤੁਕਾਪਿ, ਸੇਸਾ ਏਕਾਦਸ ਤਿਜਾਤਿਕਾ ਛਹਿ ਹੇਤੂਹਿ ਸਹੇਤੁਕਾਪਿ ਅਹੇਤੁਕਾਪਿ, ਵੇਦਨਾ ਚੇਤ੍ਥ ਦੋਮਨਸ੍ਸਭੂਤਾ ਦ੍ਵਿਹੇਤੁਕਾਵ, ਸੋਮਨਸ੍ਸਉਪੇਕ੍ਖਾ ਯਥਾਯੋਗਂ ਦੋਸਵਜ੍ਜਿਤੇਹਿ ਪਞ੍ਚਹਿ ਸਹੇਤੁਕਾਪਿ ਅਹੇਤੁਕਾਪਿ, ਸੁਖਦੁਕ੍ਖਭੂਤਾ ਅਹੇਤੁਕਾਵ, ਇਦਞ੍ਚ ਨਿਪ੍ਪਦੇਸਦੁਕਨ੍ਤਿ। ਦੁਤਿਯਂ।

ਏਕੁਪ੍ਪਾਦਾਦਿਤਾਯ ਹੇਤੁਨਾ ਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਾਤਿ **ਹੇਤੁਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਾ**। ਹੇਤੁਨਾ ਵਿਪ੍ਪਯੁਤ੍ਤਾਤਿ **ਹੇਤੁਵਿਪ੍ਪਯੁਤ੍ਤਾ**। ਅਯਂ ਹੇਤੁਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਦੁਕੋ ਅਨਨ੍ਤਰੇ ਵੁਤ੍ਤਸਹੇਤੁਕਦੁਕੇਨ ਅਤ੍ਥਤੋ ਨਿਨ੍ਨਾਨਾਕਰਣੋ। ਸਹੇਤੁਕਦੁਕੋ ਏਵ ਹਿ ਭਗਵਤਾ ਦੇਸਨਾਵਿਲਾਸੇਨ, ਤਥਾ ਬੁਜ੍ਝਨਕਪੁਗ੍ਗਲਾਨਂ ਵਾ ਅਜ੍ਝਾਸਯਵਸੇਨ ਹੇਤੁਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਦੁਕਭਾਵੇਨਾਪਿ ਵੁਤ੍ਤੋ। ਏਵਂ ਉਪਰਿਪਿ ਸਮਾਨਤ੍ਥਦੁਕਾਨਂ ਵਚਨੇ ਕਾਰਣਂ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਂ। ਤਤਿਯਂ।

ਚਤੁਤ੍ਥਾਦਯੋ ਪਨ ਯਸ੍ਮਾ ਪਠਮਦੁਕਦੁਤਿਯਤਤਿਯਦੁਕੇਸੁ ਪਠਮਪਦੇਨ ਯੋਜੇਤ੍ਵਾ ਦ੍ਵੇ ਦੁਕਾ, ਪਠਮਦੁਕੇ ਚ ਪਚ੍ਛਿਮਪਦਂ ਦੁਤਿਯਦੁਕੇਨ ਯੋਜੇਤ੍ਵਾ ਏਕਂ ਦੁਕਨ੍ਤਿ ਤਯੋ ਦੁਕਾ ਦੇਸਿਤਾ, ਤਸ੍ਮਾ ਤੇਸਂ ਪਦਤ੍ਥੋ ਵੁਤ੍ਤਨਯੋਵ।

ਤਤ੍ਥ ਚ ਯਥੇਵ ''ਹੇਤੂ ਚੇਵ ਧਮ੍ਮਾ ਸਹੇਤੁਕਾ ਚ, ਸਹੇਤੁਕਾ ਚੇਵ ਧਮ੍ਮਾ ਨ ਚ ਹੇਤੂ''ਤਿ ਅਯਂ ਦੁਕੋ ਸਮ੍ਭਵਤਿ, ਤਥਾ ''ਹੇਤੂ ਚੇਵ ਧਮ੍ਮਾ ਅਹੇਤੁਕਾ ਚ, ਅਹੇਤੁਕਾ ਚੇਵ ਧਮ੍ਮਾ ਨ ਚ ਹੇਤੂ''ਤਿ ਅਯਮ੍ਪਿ ਸਮ੍ਭਵਤਿ। ਇਮਿਨਾ ਨਯੇਨ ਹੇਤੁਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਦੁਕੇਨ ਯੋਜਨਾਯਪਿ ਏਕੋ ਲਬ੍ਭਤਿ। ਯਥਾ ਚ ''ਨ ਹੇਤੂ ਖੋ ਪਨ ਧਮ੍ਮਾ ਸਹੇਤੁਕਾਪਿ, ਅਹੇਤੁਕਾਪੀ''ਤਿ ਅਯਂ ਲਬ੍ਭਤਿ, ਤਥਾ ''ਹੇਤੂ ਖੋ ਪਨ ਧਮ੍ਮਾ ਸਹੇਤੁਕਾਪਿ, ਅਹੇਤੁਕਾਪੀ''ਤਿ ਅਯਮ੍ਪਿ। ਯਥਾ ਚੇਤ੍ਥ ਸਹੇਤੁਕਦੁਕੇ ਦ੍ਵੇ ਦੁਕਾ, ਏਵਂ ਹੇਤੁਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਦੁਕੇਪਿ ''ਨ ਹੇਤੂ ਖੋ ਪਨ ਧਮ੍ਮਾ ਹੇਤੁਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਾਪਿ, ਹੇਤੁਵਿਪ੍ਪਯੁਤ੍ਤਾਪੀ''ਤਿ ਚ ''ਹੇਤੂ ਖੋ ਪਨ ਧਮ੍ਮਾ ਹੇਤੁਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਾਪਿ, ਹੇਤੁਵਿਪ੍ਪਯੁਤ੍ਤਾਪੀ''ਤਿ ਚ ਦ੍ਵੇ ਦੁਕਾ ਲਬ੍ਭਨ੍ਤੀਤਿ ਅਪਰੇਪਿ ਪਞ੍ਚ ਦੁਕਾ ਹੇਤੁਗੋਚ੍ਛਕੇ ਯੋਜੇਤੁਂ ਸਕ੍ਕਾ। ਤੇ ਪਨ ਭਗਵਤਾ ਵੁਤ੍ਤਾਨੁਸਾਰੇਨੇਵ ਸਕ੍ਕਾ ਞਾਤੁਨ੍ਤਿ ਛਸੁ ਏਵ ਸਙ੍ਗਹਿਤਾਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ। ਤਤ੍ਥ ਯੇ ਤਾਵ ਏਕਸ੍ਮਿਂ ਚਿਤ੍ਤੇ ਦ੍ਵੇ ਤਯੋ ਹੇਤੂ ਏਕਤੋ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨ੍ਤਿ, ਤੇ ਹੇਤੂ ਚੇਵ ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਾਪੇਕ੍ਖਾਯ ਸਹੇਤੁਕਾ ਚ ਨਾਮ। ਸਹੇਤੁਕਚਿਤ੍ਤੇਸੁ ਪਨ ਹੇਤੁਂ ਠਪੇਤ੍ਵਾ ਸੇਸਾ ਚਿਤ੍ਤਚੇਤਸਿਕਾ ਧਮ੍ਮਾ ਸਹੇਤੁਕਾ ਚੇਵ ਨ ਚ ਹੇਤੂ ਨਾਮ। ਇਮਸ੍ਮਿਂ ਦੁਕੇ ਸਬ੍ਬੇ ਅਹੇਤੁਕਧਮ੍ਮਾ ਨ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਾ। ਚੇਤਸਿਕੇਸੁ ਪਨ ਹੇਤੁਵਜ੍ਜਿਤਾ ਅਕੁਸਲਾ ਚੇਵ ਕੁਸਲਾਬਜਾਕਤਾ ਚ, ਛਨ੍ਦੋ ਚ ਸਹੇਤੁਕੋ ਚੇਵ ਨ ਹੇਤੁ ਏਵ, ਸੇਸਾ ਤਿਜਾਤਿਕਾ, ਤਥਾ ਨਵਤ੍ਤਬ੍ਬਾ ਚ, ਮੋਹੋ ਪਨ ਹੇਤੁ ਚੇਵ ਸਹੇਤੁਕੋ ਚ ਨਵਤ੍ਤਬ੍ਬੋ ਚ। ਚਤੁਤ੍ਥਂ।

ਅਨਨ੍ਤਰਦੁਕੋਪਿ ਇਮਿਨਾ ਦੁਕੇਨ ਸਬ੍ਬਥਾਪਿ ਸਦਿਸੋਵਾਤਿ। ਪਞ੍ਚਮਂ।

ਸਹੇਤੁਕਚਿਤ੍ਤੇਸੁ ਹੇਤੁਵਜ੍ਜਿਤਾ ਚਿਤ੍ਤਚੇਤਸਿਕਾ ਧਮ੍ਮਾ **ਨਹੇਤੂ ਸਹੇਤੂ** ਨਾਮ, ਅਹੇਤੁਕਚਿਤ੍ਤਰੂਪਨਿਬ੍ਬਾਨਾਨਿ **ਨਹੇਤੂ ਅਹੇਤੁਕਾ** ਨਾਮ। ਇਮਸ੍ਮਿਂ ਪਨ ਦੁਕੇ ਛ ਹੇਤੂ ਨ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਾ। ਸੇਸਂ ਸੁਵਿਞ੍ਞੇਯਜਮੇਵਾਤਿ। ਛਟ੍ਠਂ।

ਹੇਤੁਗੋਚ੍ਛਕਂ ਨਿਟ੍ਠਿਤਂ।

ਸਤ੍ਤਸੁ ਚੂਲ਼ਨ੍ਤਰਦੁਕੇਸੁ ਅਤ੍ਤਨੋ ਨਿਪ੍ਫਾਦਕੇਨ ਸਹ ਪਚ੍ਚਯੇਨਾਤਿ **ਸਪ੍ਪਚ੍ਚਯਾ,** ਚਿਤ੍ਤਚੇਤਸਿਕਰੂਪਾਨਿ। ਨਤ੍ਥਿ ਏਤੇਸਂ ਉਪ੍ਪਾਦੇ ਵਾ ਠਿਤਿਯਂ ਵਾ ਪਚ੍ਚਯੋ ਅਹੁਤ੍ਵਾ ਭਵਨਸ੍ਸੇਵਾਭਾਵਾਤਿ **ਅਪ੍ਪਚ੍ਚਯਾ,** ਨਿਬ੍ਬਾਨਮੇਵ। ਦੇਸਨਾਯ ਪਨੇਤ੍ਥ ਪਰਮਤਾਯ ਸੋਤਪਤਿਤਵਸੇਨ ਬਹੁਵਚਨਨਿਦ੍ਦੇਸੋ ਕਤੋ। ਏਵਂ ਸਨਿਦਸ੍ਸਨਾਦੀਸੁਪਿ। ਇਦਞ੍ਚ ਇਤੋ ਪਰਾਨਿ ਛ ਚ ਨਿਪ੍ਪਦੇਸਦੁਕਾਨੀਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾਨਿ। ਤਤੋ ਪਰਞ੍ਚ ਯਤ੍ਥ ''ਇਮੇ ਨ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਾ''ਤਿ ਨ ਵਕ੍ਖਾਮ, ਤਂ ਨਿਪ੍ਪਦੇਸਨ੍ਤਿ ਗਹੇਤਬ੍ਬਂ। ਸਪ੍ਪਚ੍ਚਯਦੁਕਂ।

ਪਚ੍ਚਯੇਹਿ ਸਮਾਗਨ੍ਤ੍ਵਾ ਕਤਾਤਿ **ਸਙ੍ਖਤਾ**। ਨ ਸਙ੍ਖਤਾਤਿ **ਅਸਙ੍ਖਤਾ**। ਇਦਞ੍ਚ ਸਬ੍ਬਥਾ ਸਪ੍ਪਚ੍ਚਯਦੁਕਸਦਿਸਮੇਵ। ਸਪ੍ਪਚ੍ਚਯਸਙ੍ਖਤਉਭਯਦੁਕਂ ਸਬ੍ਬਥਾ ਸਦਿਸਮੇਵ। ਸਙ੍ਖਤਦੁਕਂ।

ਰੂਪਾਯਤਨਂ **ਸਨਿਦਸ੍ਸਨਂ** ਨਾਮ। ਸੇਸਰੂਪਚਿਤ੍ਤਚੇਤਸਿਕਨਿਬ੍ਬਾਨਾਨਿ **ਅਨਿਦਸ੍ਸਨਾ** ਨਾਮ। ਸਨਿਦਸ੍ਸਨਦੁਕਂ।

ਪਸਾਦਵਿਸਯਰੂਪਾਨਿ ਦ੍ਵਾਦਸ **ਸਪ੍ਪਟਿਘਾ** ਨਾਮ। ਸੇਸਰੂਪਚਿਤ੍ਤਚੇਤਸਿਕਨਿਬ੍ਬਾਨਾਨਿ **ਅਪ੍ਪਟਿਘਾ** ਨਾਮ। ਸਪ੍ਪਟਿਘਦੁਕਂ।

ਅਵਿਨਿਬ੍ਭੋਗਵਸੇਨ ਰੂਪੰ ਏਤੇਸੰ ਅਤ੍ਥੀਤਿ **ਰੂਪਿਨੋ,** ਰੁਪ੍ਪਨਲਕ੍ਖਣੰ ਵਾ ਰੂਪੰ, ਤੰ ਏਤੇਸੰ ਅਤ੍ਥੀਤਿ **ਰੂਪਿਨੋ,** ਭੂਤੋਪਾਦਾਯਰੂਪਮੇਵ। ਨ ਰੂਪਿਨੋ **ਅਰੂਪਿਨੋ,** ਚਿਤ੍ਤਚੇਤਸਿਕਨਿਬ੍ਬਾਨਾਨਿ। ਰੂਪਿਦੁਕੰ।

ਲੋਕੋ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਲੁਜ੍ਜਨਪਲੁਜ੍ਜਨਟ੍ਠੇਨ ਵਟ੍ਟੰ, ਤਸ੍ਮਿੰ ਪਰਿਯਾਪਨ੍ਨਭਾਵੇਨ ਲੋਕੇ ਨਿਯੁਤ੍ਤਾਤਿ **ਲੋਕਿਯਾ,** ਪਞ੍ਚੁਪਾਦਾਨਕ੍ਖਨ੍ਧਾ। ਤਤੋ ਲੋਕਤੋ ਤਤ੍ਥ ਅਪਰਿਯਾਪਨ੍ਨਭਾਵੇਨ ਉਤ੍ତਿਣ੍ਣਾਤਿ **ਲੋਕੁਤ੍ਤਰਾ,** ਅਰਿਯਮਗ੍ਗਫਲਨਿਬ੍ਬਾਨਾਨਿ। ਚੇਤਸਿਕੇਸੁ ਪਨੇਤ੍ਥ ਯੰ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬੰ, ਤੰ ਅਸੇਖਤ੍ਤਿਕੇ ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੰ। ਲੋਕਿਯਦੁਕੰ।

ਕੇਨਚਿ ਵਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਾਤਿ ਚਕ੍ਖੁਵਿਞ੍ਞਾਣਾਦੀਸੁ ਕੇਨਚਿ ਏਕੇਨ ਚਕ੍ਖੁਵਿਞ੍ਞਾਣੇਨ ਵਾ ਸੋਤਵਿਞ੍ਞਾਣਾਦਿਨਾ ਵਾ ਵਿਜਾਨਿਤਬ੍ਬਾ। **ਕੇਨਚਿ ਨ ਵਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਾ**ਤਿ ਤੇਨੇਵ ਚਕ੍ਖੁਵਿਞ੍ਞਾਣੇਨ ਵਾ ਸੋਤਵਿਞ੍ਞਾਣਾਦਿਨਾ ਵਾ ਨ ਕੇਨਚਿ ਵਿਜਾਨਿਤਬ੍ਬਾਨਿ। ਏਵੰ ਹਿ ਸਤਿ ਦ੍ਵਿਨ੍ਨਮ੍ਪਿ ਪਦਾਨੰ ਅਤ੍ਥਨਾਨਤ੍ਤਤੋ ਦੁਕੋ ਹੋਤਿ। **ਪਦਭਾਜਨੀਯਸ੍ਮਿਮ੍ਪਿ** ''ਯੇ ਤੇ ਧਮ੍ਮਾ ਚਕ੍ਖੁਵਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਾ, ਨ ਤੇ ਧਮ੍ਮਾ ਸੋਤਵਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਾ''ਤਿ (ਧ॰ ਸ॰ ੧੧੦੧) ਏਤ੍ਤਕੰ ਏਕਦੁਕਨ੍ਤਿ ਅਗ੍ਗਹੇਤ੍ਵਾ ''ਯੇ ਤੇ ਧਮ੍ਮਾ ਚਕ੍ਖੁਵਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਾ, ਨ ਤੇ ਧਮ੍ਮਾ ਸੋਤਵਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਾ, ਯੇ ਵਾ ਪਨ ਤੇ ਧਮ੍ਮਾ ਸੋਤਵਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਾ, ਨ ਤੇ ਧਮ੍ਮਾ ਚਕ੍ਖੁਵਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਾ''ਤਿ (ਧ॰ ਸ॰ ੧੧੦੧) ਅਯਮੇਕੋ ਦੁਕੋਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ। ਤਸ੍ਸ ਪਨ ਰੂਪੰ ਚਕ੍ਖੁਵਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯੰ, ਸਦ੍ਦੋ ਨ ਚਕ੍ਖੁਵਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯੋਤਿ ਅਯਮਤ੍ਥੋ। ਏਵੰ ਸੇਸੇਸੁਪਿ ਦੁਕਪਰਿਚ੍ਛੇਦੋ ਞਾਤਬ੍ਬੋ। ਤਤ੍ਥ ਰੂਪਾਯਤਨੰ ਚਕ੍ਖੁਨਾ ਵਾ ਚਕ੍ਖੁਵਿਞ੍ਞਾਣੇਨ ਵਾ ਵਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯੰ ਨਾਮ। ਸੇਸਰੂਪਾਰੂਪਧਮ੍ਮਾ ਤੇਨੇਵ ਚਕ੍ਖੁਨਾ ਵਾ ਚਕ੍ਖੁਵਿਞ੍ਞਾਣੇਨ ਵਾ ਕੇਨਚਿ ਨਵਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਾ। ਏਵੰ ਸੋਤਘਾਨਜਿਵ੍ਹਾਕਾਯਤਬ੍ਬਿਞ੍ਞਾਣਮੂਲਿਕਾਸੁਪਿ ਚਤੂਸੁ ਯੋਜਨਾਸੁ ਵਿਭਾਗੋ ਯਥਾਨੁਰੂਪੰ ਞਾਤਬ੍ਬੋ। ਰੂਪਾਦਯੋ ਪਨ ਪਞ੍ਚਵਿਸਯਾ ਮਨੋਧਾਤੁਤ੍ਤਯੇਨ ਕੇਨਚਿ ਵਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਾ। ਸੇਸਰੂਪਾਰੂਪਧਮ੍ਮਾ ਤੇਨੇਵ ਮਨੋਧਾਤੁਤ੍ਤਯੇਨ ਕੇਨਚਿ ਨਵਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਾ। ਕਿਞ੍ਚਾਪਿ ਸਾਮਞ੍ਞਤੋ ਮਨੋਵਿਞ੍ਞਾਣੇਨ ਅਵਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਸ੍ਸ ਅਭਾਵਤੋ ਪਾਲਿਯੰ ਮਨੋਵਿਞ੍ਞਾਣਵਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਵਸੇਨ ਦੁਕੋ ਨ ਵੁਤ੍ਤੋ, ਤਥਾਪਿ ਵਿਸੇਸਤੋ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬੋਵ। ਤਥਾ ਹਿ ਛਬ੍ਬਿਧਾਪਿ ਕਾਮਾਵਚਰਧਮ੍ਮਾ ਕਾਮਾਵਚਰਵਿਪਾਕਾਦਿਨਾ ਮਨੋਵਿਞ੍ਞਾਣੇਨ ਕੇਨਚਿ ਵਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਾ, ਰੂਪਾਰੂਪਾਵਚਰਲੋਕੁਤ੍ਤਰਪਞ੍ਞਤ੍ਤਿਯੋ ਤੇਨੇਵ ਕੇਨਚਿ ਨਵਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਾ। ਤਥਾ ਕਾਮਰੂਪਾਰੂਪਾਵਚਰਪਞ੍ਞਤ੍ਤਿਯੋ ਅਕੁਸਲਾਦਿਨਾ ਕੇਨਚਿ ਵਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਾ, ਲੋਕੁਤ੍ਤਰਾ ਤੇਨੇਵ ਕੇਨਚਿ ਨਵਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਾ। ਤਥਾ ਨਿਬ੍ਬਾਨੰ ਲੋਕੁਤ੍ਤਰੇਨ ਕੇਨਚਿ ਵਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯੰ , ਸੇਸਲੋਕਿਯਲੋਕੁਤ੍ਤਰਾ ਤੇਨੇਵ ਕੇਨਚਿ ਨਵਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਾਤਿ ਇਮਿਨਾ ਨਯੇਨ ਰੂਪਾਰੂਪਾਵਚਰਾਦਿਭੇਦੇਨ ਮਨੋਵਿਞ੍ਞਾਣੇਨ ਕੇਨਚਿ ਵਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਾਵਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਧਮ੍ਮਾ ਯਥਾਯੋਗੰ ਯੋਜੇਤਬ੍ਬਾ। ਏਵੰ ਸਬ੍ਬੇ ਧਮ੍ਮਾ ਕੇਨਚਿ ਵਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਾ, ਕੇਨਚਿ ਨ ਵਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਾ ਨਾਮ। ਇਮਸ੍ਮਿਞ੍ਚ ਦੁਕੇ ਪਞ੍ਞਤ੍ਤਿਯੋਪਿ ਲਬ੍ਭਨ੍ਤੀਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾਤਿ। ਕੇਨਚਿਵਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਦੁਕੰ।

ਚੂਲਨ੍ਤਰਦੁਕਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

ਆਸਵਗੋਚ੍ਛਕੇ ਆਸਮਨ੍ਤਤੋ ਸਵਨ੍ਤੀਤਿ **ਆਸਵਾ,** ਚਕ੍ਖੁਤੋਪਿ...ਪੇ॰... ਮਨਤੋਪਿ ਸਵਨ੍ਤਿ, ਪਵਤ੍ਤਨ੍ਤੀਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ ਹੋਤਿ। ਧਮ੍ਮਤੋ ਯਾਵਗੋਤ੍ਰਭੁੰ, ਓਕਾਸਤੋ ਯਾਵਭਵਗ੍ਗਾ ਸਵਨ੍ਤੀਤਿ ਵਾ **ਆਸਵਾ,** ਏਤੇ ਧਮ੍ਮੇ, ਏਤਞ੍ਚ ਓਕਾਸੰ ਅਨ੍ਤੋਕਰਿਤ੍ਵਾ ਪਵਤ੍ਤਨ੍ਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਅਨ੍ਤੋਕਰਣਤ੍ਥੋ ਹਿ ਅਯੰ **ਆ**-ਕਾਰੋ। ਚਿਰਪਾਰਿਵਾਸਿਯਟ੍ਠੇਨ ਮਦਿਰਾਦਿਆਸਵਾ ਵਿਯਾਤਿਪਿ **ਆਸਵਾ**। ਯਦਿ ਚ ਚਿਰਪਾਰਿਵਾਸਿਯਟ੍ਠੇਨ ਆਸਵਾ, ਏਤੇ ਏਵ ਭਵਿਤੁੰ ਅਰਹਨ੍ਤਿ। ਅਨਾਦਿਤ੍ਤਾ ਆਯਤੰ ਵਾ ਸੰਸਾਰਦੁਕ੍ਖੰ ਸਵਨ੍ਤਿ ਪਸਵਨ੍ਤੀਤਿਪਿ **ਆਸਵਾ**। ਤਤੋ ਅਞ੍ਞੇ **ਨੋ ਆਸਵਾ** ਨਾਮ।

ਤਤ੍ਥ ਕਾਮਾਸਵੋ ਭਵਾਸਵੋ ਦਿਟ੍ਠਾਸਵੋ ਅਵਿਜ੍ਜਾਸਵੋਤਿ ਇਮੇ ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਆਸਵਾ ਨਾਮ। ਤਤ੍ਥ ਅਟ੍ਠਸੁ ਲੋਭਸਹਗਤਚਿਤ੍ਤੇਸੁ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨੋ ਸਬ੍ਬੋਪਿ ਲੋਭੋ **ਕਾਮਾਸਵੋ** ਨਾਮ। **ਅਟ੍ਠਸਾਲਿਨਿਯੰ** ਪਨ ''ਪਞ੍ਚਕਾਮਗੁਣਿਕੋ ਰਾਗੋ ਕਾਮਾਸਵੋ''ਤਿ (ਧ॰ ਸ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੧੧੦੨) ਚ, ''ਦਿਟ੍ਠਿਸਹਜਾਤੋ ਰਾਗੋ ਕਾਮਾਸਵੋ ਨ ਹੋਤਿ, ਦਿਟ੍ਠਿਰਾਗੋ ਨਾਮ ਹੋਤੀ''ਤਿ (ਧ॰ ਸ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੧੧੦੫) ਚ, ''ਯੋ ਬ੍ਰਹ੍ਮਾਨੰ ਵਿਮਾਨਕਪ੍ਪਰੁਕ੍ਖਾਭਰਣੇਸੁ ਛਨ੍ਦਰਾਗੋ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ, ਸੋ ਕਾਮਾਸਵੋ ਨ ਹੋਤਿ ਪਞ੍ਚਕਾਮਗੁਣਿਕਸ੍ਸ ਰਾਗਸ੍ਸ ਇਧੇਵ ਪਹੀਨਤ੍ਤਾ''ਤਿ ਚ ਵੁਤ੍ਤੰ। **ਪਾਲਿਯੰ** ਪਨ ''ਕਾਮਾਸਵੋ ਅਟ੍ਠਸੁ ਲੋਭਸਹਗਤੇਸੁ ਚਿਤ੍ਤੁਪ੍ਪਾਦੇਸੁ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤੀ''ਤਿ (ਧ॰ ਸ॰ ੧੪੬੫) ਚ, ''ਕਾਮਾਸਵੰ ਪਟਿਚ੍ਚ ਦਿਟ੍ਠਾਸਵੋ ਅਵਿਜ੍ਜਾਸਵੋ''ਤਿ (ਪਟ੍ਠਾ॰ ੩.੩.੧) ਚ ਵੁਤ੍ਤਤ੍ਤਾ ਭਵਾਸਵੰ ਠਪੇਤ੍ਵਾ ਅਵਸੇਸੋ ਸਬ੍ਬੋਪਿ ਲੋਭੋ ਕਾਮਾਸਵੋਤਿ ਪਞ੍ਞਾਯਤਿ ਦਿਟ੍ਠਿਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਰਾਗਸ੍ਸ, ਬ੍ਰਹ੍ਮਾਨੰ ਵਤ੍ਥਾਭਰਣਾਦੀਸੁ ਰਾਗਸ੍ਸ ਚ ਭਵਾਸਵਤ੍ਤਾਭਾਵਾ। ਦਿਟ੍ਠਿਵਿਪ੍ਪਯੁਤ੍ਤਰਾਗੋ ਏਵ ਹਿ ਰੂਪਾਰੂਪਭਵਪਤ੍ਥਨਾਵਸੇਨ ਪਵਤ੍ਤਿਯੰ ਭਵਾਸਵੋ ਹੋਤਿ ''ਰੂਪਧਾਤੁਯਾ ਅਰੂਪਧਾਤੁਯਾ ਏਤ੍ਥ ਭਵਰਾਗਾਨੁਸਯੋ ਅਨੁਸੇਤੀ''ਤਿਆਦਿਵਚਨਤੋ (ਯਮ॰ ੨.ਅਨੁਸਯਯਮਕ.੨), ਨ ਚ ਕਾਮਾਸਵਭਵਾਸਵਵਿਨਿਮੁਤ੍ਤੋ ਲੋਭੋ ਅਤ੍ਥਿ। ਯਦਿ ਸਿਯਾ, ''ਲੋਭੋ ਸਿਯਾ ਆਸਵੋ, ਸਿਯਾ ਨੋ ਆਸਵੋ''ਤਿ ਪਾਲਿਯੰ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬੋ ਭਵੇਯ੍ਯ, ''ਦਿਟ੍ਠਿਵਿਪ੍ਪਯੁਤ੍ਤਲੋਭੇਨ ਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤੋ ਅਵਿਜ੍ਜਾਸਵੋ ਸਿਯਾ ਆਸਵਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤੋ, ਸਿਯਾ ਆਸਵਵਿਪ੍ਪਯੁਤ੍ਤੋ''ਤਿ ਚ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬੋ ਸਿਯਾ। **ਪਦਭਾਜਨੀਯੇ** ਚ ਕਾਮਾਸਵਨਿਦ੍ਦੇਸੇ ਆਗਤਸ੍ਸ ''ਕਾਮੇਸੁ ਕਾਮਚ੍ਛਨ੍ਦੋ''ਤਿ (ਧ॰ ਸ॰ ੧੧੦੩) ਇਮਸ੍ਸ ਪਦਸ੍ਸ **ਅਟ੍ਠਸਾਲਿਨਿਯੰ** ''ਪਞ੍ਚਕਾਮਗੁਣੇਸੁ ਕਾਮਚ੍ਛਨ੍ਦੋ''ਤਿ (ਧ॰ ਸ॰ ਅ॰ ੧੧੦੩) ਅਤ੍ਥੋ ਵੁਤ੍ਤੋ, ਤਸ੍ਸ ਪਨ ਪਦਸ੍ਸ ਵਤ੍ਥੁਕਾਮੇਸੁ ਕਿਲੇਸਕਾਮੋਤਿਪਿ ਅਤ੍ਥਯੋਜਨਾ ਸਕ੍ਕਾ ਕਾਤੁੰ ਤੇਭੂਮਕਸ੍ਸ ਧਮ੍ਮਸ੍ਸ ਵਤ੍ਥੁਕਾਮਤ੍ਤਾ, ਤਤ੍ਥ ਸਬ੍ਬਤ੍ਥ ਰਾਗਸ੍ਸ ਚ ਕਿਲੇਸਕਾਮਤ੍ਤਾ। ਵੁਤ੍ਤੰ ਹੇਤੰ ਧਮ੍ਮਸੇਨਾਪਤਿਨਾ **ਮਹਾਨਿਦ੍ਦੇਸੇ** –

> ''ਕਤਮੇ ਵਤ੍ਥੁਕਾਮਾ? ਮਨਾਪਿਕਾ ਰੂਪਾ...ਪੇ॰... ਸਬ੍ਬੇਪਿ ਕਾਮਾਵਚਰਾ ਧਮ੍ਮਾ, ਸਬ੍ਬੇਪਿ ਰੂਪਾਵਚਰਾ ਧਮ੍ਮਾ, ਸਬ੍ਬੇਪਿ ਅਰੂਪਾਵਚਰਾ ਧਮ੍ਮਾ...ਪੇ॰... ਇਮੇ ਵੁਚ੍ਚਨ੍ਤਿ ਵਤ੍ਥੁਕਾਮਾ।

> ''ਕਤਮੇ ਕਿਲੇਸਕਾਮਾ? ਛਨ੍ਦੋ ਕਾਮੋ ਰਾਗੋ ਕਾਮੋ...ਪੇ॰... ਯੋ ਕਾਮੇਸੁ ਕਾਮਚ੍ਛਨ੍ਦੋ ਕਾਮਰਾਗੋ ਕਾਮਨਨ੍ਦੀ ਕਾਮਤਣ੍ਹਾ ਕਾਮਸ੍ਨੇਹੋ ਕਾਮਪਰਿਲਾਹੋ ਕਾਮਮੁਚ੍ਛਾ ਕਾਮਜ੍ਝੋਸਾਨੰ ਕਾਮੋਘੋ ਕਾਮਯੋਗੋ ਕਾਮੁਪਾਦਾਨੰ ਕਾਮਚ੍ਛਨ੍ਦਨੀਵਰਣੰ...ਪੇ॰... ਇਮੇ ਵੁਚ੍ਚਨ੍ਤਿ ਕਿਲੇਸਕਾਮਾ''ਤਿ (ਮਹਾਨਿ॰ ੧)।

ਅਪਿਚੇਤ੍ਥ ''ਕਾਮੋਘੋ ਕਾਮਯੋਗੋ''ਤਿਆਦਿਨਾ ਕਿਲੇਸਕਾਮਸ੍ਸ ਕਾਮੋਘਾਦਿਭਾਵੰ ਵਦਤਾ ਧਮ੍ਮਸੇਨਾਪਤਿਨਾ ਵਤ੍ਥੁਕਾਮਤ੍ਤਵਿਸਯਸ੍ਸ ਰਾਗਸ੍ਸ ਆਸਵਾਦਿਭਾਵੋ ਅਨੁਞ੍ਞਾਤੋ, ਨ ਪਞ੍ਚਕਆਮਗੁਣਿਕਸ੍ਸੇਵ ਰਾਗਸ੍ਸ। ਨ ਚ ਓਘਾਸਵੇਸੁ ਕੋਚਿ ਵਿਸੇਸੋ ਅਤ੍ਥਿ। **ਅਟ੍ਠਸਾਲਿਨਿਯਮ੍ਪਿ** ਹਿ ਉਪਾਦਾਨਗੋਚ੍ਛਕਸ੍ਸ **ਪਦਭਾਜਨੀਯੇ** ''ਕਾਮੇਸੁ ਕਾਮਚ੍ਛਨ੍ਦੋ''ਤਿ (ਧ॰ ਸ॰ ੧੨੨੦) ਇਮਸ੍ਸ ''ਵਤ੍ਥੁਕਾਮੇਸੁ ਕਾਮਚ੍ਛਨ੍ਦੋ''ਤਿ (ਧ॰ ਸ॰ ਅ॰ ੧੨੨੦) ਅਯਮੇਵਤ੍ਥੋ ਵੁਤ੍ਤੋ। ਤਤੋ ਅਞ੍ਞੇਸੁ ਹੇਤੁਗਨ੍ਥਕਿਲੇਸਗੋਚ੍ਛਕੇਸੁ ਲੋਭਸ੍ਸੇਵ

ਅਨਵਸੇਸਪਰਿਯਾਦਾਨੰ ਵੁੱਤੁੰ, ਨ ਇਤਰਗੋਚ੍ਛਕੇਸੁ। ਤੇਸੁ ਚ ਲੋਭਸ੍ਸ ਪਾਲ਼ਿਅਨੁਸਾਰਤੋ ਓਲੋਕਿਯਮਾਨੇ ਕਿਲੇਸਕਾਮਮਤ੍ਤੁਕੋ। ਅਨਵਸੇਸਲੋਭਪਰਿਯਾਦਾਨੰ ਪਞ੍ਞਾਯਤਿ। ਵਿਮੰਸਿਤ੍ਵਾ ਗਹੇਤਬ੍ਬੰ।

ਚਤੂਸੁ ਪਨ ਦਿਟ੍ਠਿਗਤਵਿਪ੍ਪਯੁਤ੍ਤਚਿਤ੍ਤੇਸੁ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨੋ ਰੂਪਾਰੂਪਭਵੇਸੁ ਛਨ੍ਦਰਾਗਭਾਵੇਨ, ਕਾਮਜ੍ਝੋਸਾਨਨਿਕਨ੍ਤਿਭਾਵੇਨ ਚ ਪਵਤ੍ਤੋ ਲੋਭੋ **ਭਵਾਸਵੋ** ਨਾਮ। **ਅਟ੍ਠਸਾਲਿਨਿਯੰ** ਪਨ ''ਸਸ੍ਸਤਦਿਟ੍ਠਿਸਹਜਾਤੋ ਰਾਗੋ ਭਵਾਸਵੋ''ਤਿ (ਧ॰ ਸ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੧੧੦੨) ਵੁੱਤੁੰ। **ਪਾਲ਼ਿਯੰ** ਪਨ ''ਭਵਾਸਵੋ ਚਤੂਸੁ ਦਿਟ੍ਠਿਗਤਵਿਪ੍ਪਯੁਤ੍ਤਲੋਭਸਹਗਤੇਸੂ''ਤਿ (ਧ॰ ਸ॰ ੧੪੬੫) ਨਿਯਮਿਤਤ੍ਤਾ ਨ ਸਕ੍ਕਾ ਗਹੇਤੁੰ, ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ ਪਨ ਗਵੇਸਿਤਬ੍ਬੋ। ਦ੍ਵਾਸਟ੍ਠਿਪਭੇਦਾ ਸਬ੍ਬਾਪਿ ਦਿਟ੍ਠਿ **ਦਿਟ੍ਠਾਸਵੋ** ਨਾਮ। ਅਟ੍ਠਵਤ੍ਥੁਕੋ ਸਬ੍ਬੋਪਿ ਮੋਹੋ **ਅਵਿਜ੍ਜਾਸਵੋ** ਨਾਮ। ਤੇਸੁ ਦਿਟ੍ਠਾਸਵੋ ਪਠਮੇਨ ਮਗ੍ਗੇਨ ਪਹੀਯਤਿ, ਕਾਮਾਸਵੋ ਚਤੂਹਿਪੀਤਿ ਵਤ੍ਤੁੰ ਯੁਤ੍ਤੰ, ''ਤਤਿਯੇਨਾ''ਤਿ ਪਨ ਵੁੱਤੁੰ। ਭਵਾਸਵੋ, ਅਵਿਜ੍ਜਾਸਵੋ ਚ ਚਤੁਤ੍ਥੇਨ ਪਹੀਯਤਿ। ਇਮੇਸਞ੍ਚ ਕਾਮਾਸਵਭਵਾਸਵਾਨੰ ਲੋਭਸਭਾਵਤ੍ਤਾ ਸਭਾਵਤੋ ਤਯੋ ਧਮ੍ਮਾ ਵਿਭਾਗਤੋ ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਆਸਵਾ ਨਾਮ ਜਾਤਾ। ਇਮੇ ਠਪੇਤ੍ਵਾ ਸੇਸਾ ਲੋਕਿਯਲੋਕੁਤ੍ਤਰਾ ਸਬ੍ਬੇ ਧਮ੍ਮਾ ਨੋ ਆਸਵਾ ਨਾਮ। ਆਸਵਦੁਕੰ ਪਠਮੰ।

ਅਤ੍ਤਾਨੰ ਆਰਮ੍ਮਣੰ ਕਤ੍ਵਾ ਪਵਤ੍ਤੇਹਿ ਸਹ ਆਸਵੇਹੀਤਿ **ਸਾਸਵਾ,** ਸਬ੍ਬੇ ਲੋਕਿਯਧਮ੍ਮਾ। ਏਵੰ ਪਵਤ੍ਤਮਾਨਾ ਨਤ੍ਥਿ ਏਤੇਸੰ ਆਸਵਾਤਿ **ਅਨਾਸਵਾ,** ਨਵ ਲੋਕੁਤ੍ਤਰਧਮ੍ਮਾਵ। ਚੇਤਸਿਕਾ ਪਨੇਤ੍ਥ ਲੋਕਿਯਦੁਕੇ ਵੁੱਤਸਦਿਸਾਵ। ਸਾਸਵਦੁਕੰ ਦੁਤਿਯੰ।

ਤਤਿਯਾਦੀਨੰ ਚਤੁਨ੍ਨੰ ਦੁਕਾਨੰ ਪਦਤ੍ਥੋ ਵੁੱਤਨਯੋਵ। ਸੇਸਮੇਤ੍ਥ ਹੇਤੁਗੋਚ੍ਛਕੇ ਵੁੱਤਨਯੇਨ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੰ। ਅਯੰ ਪਨ ਵਿਸੇਸੋ – ਯਥਾ ਤਤ੍ਥ ''ਨ ਹੇਤੂ ਖੋ ਪਨ ਧਮ੍ਮਾ ਸਹੇਤੁਕਾਪਿ, ਅਹੇਤੁਕਾਪੀ''ਤਿ ਅਯੰ ਓਸਾਨਦੁਕੋ ਪਠਮਦੁਕੇ ਦੁਤਿਯਪਦੰ ਦੁਤਿਯਦੁਕੇਨ ਯੋਜੇਤ੍ਵਾ ਵੁੱਤੋ, ਏਵਮਿਧ ''ਨੋ ਆਸਵਾ ਖੋ ਪਨ ਧਮ੍ਮਾ ਸਾਸਵਾਪਿ, ਅਨਾਸਵਾਪੀ''ਤਿ ਨ ਵੁੱਤੋ। ਅਯਞ੍ਚ ਤਤ੍ਥ ਤਤ੍ਥ ਵੁੱਤਨਯੇਨ ਇਹ ਸਙ੍ਗਹਿਤੋਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ। ਯਥਾ ਚੇਤ੍ਥ, ਏਵੰ ਸਞ੍ਞੋਜਨਗੋਚ੍ਛਕਾਦੀਸੁਪਿ ਯਥਾਨੁਰੂਪੰ ਞਾਤਬ੍ਬੰ।

ਤਤ੍ਥ ਦ੍ਵਾਦਸ ਅਕੁਸਲਚਿਤ੍ਤੁਪ੍ਪਾਦਾ **ਆਸਵਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਾ** ਨਾਮ। ਦੋਸਮੋਹਮੂਲਚਿਤ੍ਤੇਸੁ ਮੋਹੋ, ਕੁਸਲਾਬਜਾਕਤਚਿਤ੍ਤਰੂਪਨਿਬ੍ਬਾਨਾਨਿ ਚ **ਆਸਵਵਿਪ੍ਪਯੁਤ੍ਤਾ** ਨਾਮ। ਚੇਤਸਿਕੇਸੁ ਪਨ ਮੋਹੰ ਠਪੇਤ੍ਵਾ ਸੇਸਾ ਅਕੁਸਲਾ ਆਸਵਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਾਵ, ਮੋਹੋ ਪਨ ਤਿਜਾਤਿਕੋ ਚ ਦ੍ਵਿਧਾਪਿ ਹੋਤਿ, ਸੇਸਾ ਆਸਵਵਿਪ੍ਪਯੁਤ੍ਤਾ ਏਵਾਤਿ। ਤਤਿਯੰ।

ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਆਸਵਾ **ਆਸਵਾ ਚੇਵ ਸਾਸਵਾ ਚ** ਨਾਮ। ਤਦਵਸੇਸਾ ਲੋਕਿਯਧਮ੍ਮਾ **ਸਾਸਵਾ ਚੇਵ ਨੋ ਚ ਆਸਵਾ** ਨਾਮ। ਇਧ ਪਨ ਲੋਕੁਤ੍ਤਰਾ ਨ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਾ। ਚੇਤਸਿਕੇਸੁ ਪਨ ਆਸਵਾਤਿ ਵੁੱਤੇਹਿ ਸੇਸਾ ਅਕੁਸਲਾ, ਕਰੁਣਾਮੁਦਿਤਾ ਚ ਸਾਸਵਾ ਚੇਵ ਨੋ ਚ ਆਸਵਾ ਏਵ, ਸੇਸਾ ਤਥਾ ਚ ਨ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਾ ਚ। ਚਤੁਤ੍ਥੰ।

ਯੇ ਪਨ ਲੋਭਮੂਲੇਸੁ ਲੋਭਮੋਹਾ, ਲੋਭਦਿਟ੍ਠਿਮੋਹੋ ਚਾਤਿ ਦ੍ਵੇ ਤਯੋ ਏਕਤੋ ਕਤ੍ਵਾ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨ੍ਤਿ, ਤੇ **ਆਸਵਾ ਚੇਵ ਆਸਵਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਾ ਚ** ਨਾਮ। ਦ੍ਵਾਦਸ ਅਕੁਸਲਚਿਤ੍ਤਾਨਿ ਚੇਵ ਆਸਵਵਜ੍ਜਿਤਾ ਤੰਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਾ ਚ **ਆਸਵਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਾ ਚੇਵ ਨੋ ਚ ਆਸਵਾ** ਨਾਮ। ਇਧ ਪਨ ਆਸਵਵਿਪ੍ਪਯੁਤ੍ਤਾ ਨ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਾ। ਚੇਤਸਿਕੇਸੁ ਪਨ ਆਸਵਵਜ੍ਜਿਤਾ ਅਕੁਸਲਾ ਆਸਵਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਾ ਚੇਵ ਨੋ ਚ ਆਸਵਾ ਏਵ, ਮੋਹੋ ਸਿਯਾ ਆਸਵੋ ਚੇਵ ਆਸਵਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤੋ ਚ, ਸਿਯਾ ਨ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬੋ, ਤਿਜਾਤਿਕਾ ਸਿਯਾ ਆਸਵਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਾ ਚੇਵ ਨੋ ਚ ਆਸਵਾ, ਸਿਯਾ ਨ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਾ, ਕੁਸਲਾਬਜਾਕਤਾ ਨ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਾਵ। ਸੇਸੰ ਸੁਵਿਞ੍ਞੇਯਜਮੇਵ। ਪਞ੍ਚਮੰ।

ਲੋਕੁਤ੍ਤਰਵਜ੍ਜਿਤਾ **ਆਸਵਵਿਪ੍ਪਯੁਤ੍ਤਾ ਸਾਸਵਾ** ਨਾਮ। ਲੋਕੁਤ੍ਤਰਾ **ਆਸਵਵਿਪ੍ਪਯੁਤ੍ਤਾ ਅਨਾਸਵਾ** ਨਾਮ। ਇਧ ਪਨ ਆਸਵਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਾ ਨ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਾਵ। ਚੇਤਸਿਕੇਸੁ ਪਨ ਕਰੁਣਾਮੁਦਿਤਾ ਆਸਵਵਿਪ੍ਪਯੁਤ੍ਤਾ ਸਾਸਵਾ ਏਵ, ਮੋਹੋ ਤਥਾ ਚ ਨ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬੋ ਚ, ਸੇਸਕੁਸਲਾਬਜਾਕਤਾ ਦ੍ਵਿਧਾਪਿ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਤਿਜਾਤਿਕਾ ਦ੍ਵਿਧਾਪਿ ਨ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਾਵ, ਮੋਹਵਜ੍ਜਿਤਾ ਪਨ ਅਕੁਸਲਾ ਨ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਾਵ। ਛਟ੍ਠੰ।

ਆਸਵਗੋਚ੍ਛਕੰ ਨਿਟ੍ਠਿਤੰ।

ਸੰਯੋਜਨਗੋਚ੍ਛਕੇ ਯਸ੍ਸ ਸੰਵਿਜ੍ਜਨ੍ਤਿ, ਤੰ ਪੁਗ੍ਗਲੰ ਵਟ੍ਟਸ੍ਮਿੰ ਸੰਯੋਜੇਨ੍ਤਿ ਬਨ੍ਧਨ੍ਤੀਤਿ **ਸੰਯੋਜਨਾ**। ਤਤੋ ਅਞ੍ਞੇ **ਨੋ ਸੰਯੋਜਨਾ**।

ਤਤ੍ਥ ਕਾਮਰਾਗਸੰਯੋਜਨੰ ਭਵਰਾਗਪਟਿਘਮਾਨਦਿਟ੍ਠਿਵਿਚਿਕਿਚ੍ਛਾਸੀਲਬ੍ਬਤਪਰਾਮਾਸਇਸ੍ਸਾਮਚ੍ਛਰਿਯਅਵਿਜ੍ਜਾਸੰਯੋਜਨਨ੍ਤਿ ਇਮੇ ਦਸ ਧਮ੍ਮਾ ਸੰਯੋਜਨਾ ਨਾਮ। ਤੇਸੁ ਕਾਮਭਵਦਿਟ੍ਠਿਅਵਿਜ੍ਜਾਸੰਯੋਜਨਾਨਿ ਆਸਵਗੋਚ੍ਛਕੇ ਵੁੱਤਨਯਾਨੇਵ। ''ਅਨਤ੍ਥੰ ਮੇ ਅਚਰਿ, ਚਰਤਿ, ਚਰਿਸ੍ਸਤਿ, ਪਿਯਸ੍ਸ ਮੇ ਅਨਤ੍ਥੰ ਅਚਰਿ, ਚਰਤਿ, ਚਰਿਸ੍ਸਤਿ, ਅਪ੍ਪਿਯਸ੍ਸ ਮੇ ਅਤ੍ਥੰ ਅਚਰਿ, ਚਰਤਿ, ਚਰਿਸ੍ਸਤੀ''ਤਿ (ਧ॰ ਸ॰ ੧੦੬੬) ਏਵੰ ਵੁੱਤੇਹਿ ਨਵਹਿ ਆਕਾਰੇਹਿ ਸਤ੍ਤੇਸੁ, ਅਟ੍ਠਾਨਕੋਪਵਸੇਨ ਸਙ੍ਖਾਰੇਸੁ ਚ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਮਾਨੋ ਸਬ੍ਬੋਪਿ ਦੋਸੋ ਪਟਿਘਸੰਯੋਜਨੰ ਨਾਮ।

''ਸੇਯਜੋਹਮਸ੍ਮਿ , ਸਦਿਸੋਹਮਸ੍ਮਿ, ਹੀਨੋਹਮਸ੍ਮੀ''ਤਿ ਏਵੰ ਤੀਹਿ ਆਕਾਰੇਹਿ ਪਵਤ੍ਤੋ ਸਬ੍ਬੋ ਮਾਨੋ ਮਾਨਸੰਯੋਜਨੰ ਨਾਮ। ਤਤ੍ਥ ਸੇਯਜਸ੍ਸੇਵ ਸਤੋ ਪੁਗ੍ਗਲਸ੍ਸ ''ਸੇਯਜੋਹਮਸ੍ਮਿ, ਸਦਿਸੋ, ਹੀਨੋ''ਤਿ ਚ ਤਿਧਾ ਮਾਨੋ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ, ਤਥਾ ਸਦਿਸਹੀਨਾਨਮ੍ਪਿ। ਤਤ੍ਥ ਸੇਯਜਸ੍ਸ ਸੇਯਜਮਾਨੋਵ ਯਾਥਾਵਮਾਨੋ। ਤਥਾ ਸਦਿਸਸ੍ਸ ਸਦਿਸਮਾਨੋ, ਹੀਨਸ੍ਸ ਹੀਨਮਾਨੋ ਚ। ਤਿਣ੍ਣਮ੍ਪਿ ਇਤਰੇ ਦ੍ਵੇ ਦ੍ਵੇ ਮਾਨਾ ਅਯਾਥਾਵਮਾਨਾਤਿ ਞਾਤਬ੍ਬਾ।

ਸਤ੍ਥੁਧਮ੍ਮਸਙ੍ਘਸਿਕ੍ਖਾਸੁ, ਪੁਬ੍ਬਨ੍ਤਾਪਰਨ੍ਤਤਦੁਭਯਪਟਿਚ੍ਚਸਮੁਪ੍ਪਨ੍ਨੇਸੁ ਚ ਕਙ੍ਖਤਾਵਸੇਨ ਪਵਤ੍ਤਾ ਸਬ੍ਬਾਪਿ ਵਿਚਿਕਿਚ੍ਛਾ ਵਿਚਿਕਿਚ੍ਛਾਸੰਯੋਜਨੰ ਨਾਮ।

ਗੋਸੀਲਗੋਵਤਾਦੀਹਿ ਸੁਦ੍ਧੀਤਿ ਗਹਣਾਕਾਰਪ੍ਪਵਤ੍ਤਾ ਦਿਟ੍ਠਿ ਏਵ ਸੀਲਬ੍ਬਤਪਰਾਮਾਸਸੰਯੋਜਨੰ ਨਾਮ।

ਤਦਵਸੇਸਾ ਦਿਟ੍ਠਿ ਦਿਟ੍ਠਿਸੰਯੋਜਨਨ੍ਤਿ ਗਹੇਤਬ੍ਬੰ।

ਪਰਲਾਭਸਕ੍ਕਾਰਗਰੁਕਾਰਮਾਨਨਵਨ੍ਦਨਪੂਜਨਾਦੀਸੁ ਅਸਹਨਾਕਾਰੇਨ ਪਵਤ੍ਤਾ ਇਸ੍ਸਾ ਇਸ੍ਸਾਸਂਯੋਜਨਂ ਨਾਮ। ਆਵਾਸਮਚ੍ਛਰਿਯਂ ਕੁਲਲਾਭਵਣ੍ਣਧਮ੍ਮਮਚ੍ਛਰਿਯਾਨਿ ਪਞ੍ਚਵਿਧਂ ਮਚ੍ਛਰਿਯਂ ਮਚ੍ਛਰਿਯਸਂਯੋਜਨਂ ਨਾਮ। ਸਕਲਾਰਾਮੇਪਿ ਹਿ ਪਰਿਵੇਣੋਵਰਕਾਦੀਸੁ ਵਾ ਵਸਨ੍ਤੋ ਤਤ੍ਥ ਅਞ੍ਞਸ੍ਸ ਵਤ੍ਤਸਮ੍ਪਨ੍ਨਸ੍ਸ ਪੇਸਲਸ੍ਸ ਭਿਕ੍ਖੁਨੋ ਆਗਮਨਂ ਨ ਇਚ੍ਛਤਿ, ਆਗਤਸ੍ਸਾਪਿ ਖਿਪ੍ਪਂ ਗਮਨਞ੍ਞੇਵ ਇਚ੍ਛਤਿ, ਇਦਂ **ਆਵਾਸਮਚ੍ਛਰਿਯਂ** ਨਾਮ। ਭਣ੍ਡਨਕਾਰਕਾਦੀਨਂ ਪਨ ਤਤ੍ਥ ਵਾਸਂ ਅਨਿਚ੍ਛਤੋ ਆਵਾਸਮਚ੍ਛਰਿਯਂ ਨਾਮ ਨ ਹੋਤਿ।

ਅਤ੍ਤਨੋ ਪਨ ਉਪਟ੍ਠਾਕਕੁਲੇ ਵਾ ਞਾਤਿਕੁਲੇ ਵਾ ਅਞ੍ਞਸ੍ਸ ਪੇਸਲਸ੍ਸ ਉਪਸਙ੍ਕਮਨਂ ਅਨਿਚ੍ਛਤੋ **ਕੁਲਮਚ੍ਛਰਿਯਂ** ਹੋਤਿ, ਪਾਪਪੁਗ੍ਗਲਸ੍ਸ ਅਨਿਚ੍ਛਤੋ ਪਨ ਨ ਹੋਤਿ। ਸੋ ਹਿ ਤੇਸਂ ਪਸਾਦਭੇਦਾਯ ਪਟਿਪਜ੍ਜਤੀਤਿ।

ਅਤ੍ਤਨਾ ਲਭਨਟ੍ਠਾਨੇ ਚਤੁਪਚ੍ਚਯਂ ਲਭਨ੍ਤੇ ਸੀਲਵਨ੍ਤੇ ਦਿਸ੍ਵਾ ''ਮਾ ਲਭਨ੍ਤੂ''ਤਿ ਚਿਨ੍ਤੇਨ੍ਤਸ੍ਸ **ਲਾਭਮਚ੍ਛਰਿਯਂ** ਹੋਤਿ। ਯੋ ਪਨ ਸਦ੍ਧਾਦੇਯ੍ਯਂ ਵਿਨਿਪਾਤੇਤਿ, ਪੂਤਿਭਾਵਮ੍ਪਿ ਗਚ੍ਛਨ੍ਤਂ ਅਞ੍ਞਸ੍ਸ ਨ ਦੇਤਿ , ਤਂ ਲਭਨ੍ਤਂ ਦਿਸ੍ਵਾ ''ਸਚੇ ਇਮਂ ਅਞ੍ਞੋ ਸੀਲਵਾ ਲਭੇਯ੍ਯ, ਪਰਿਭੋਗਂ ਗਚ੍ਛੇਯ੍ਯਾ''ਤਿ ਚਿਨ੍ਤੇਨ੍ਤਸ੍ਸ ਮਚ੍ਛਰਿਯਂ ਨਾਮ ਨਤ੍ਥਿ।

ਵਣ੍ਣੋ ਨਾਮ ਅਤ੍ਤਨਾ ਸਦਿਸੋ ਸਰੀਰਵਣ੍ਣੋਪਿ ਗੁਣਵਣ੍ਣੋਪਿ। ਤਤ੍ਥ ''ਰੂਪਵਾ ਪਾਸਾਦਿਕੋ''ਤਿ ਪਰਸ੍ਸ ਸਰੀਰਵਣ੍ਣਂ, ''ਸੀਲਵਾ, ਧੁਤਵਾ''ਤਿਆਦਿਨਾ ਗੁਣਵਣ੍ਣਞ੍ਚ ਅਤ੍ਤਨੋ ਵਣ੍ਣਭਣਨਟ੍ਠਾਨੇ ਵੁਚ੍ਚਮਾਨਂ ਅਸਹਨ੍ਤਸ੍ਸ ਦੁਵਿਧਂ **ਵਣ੍ਣਮਚ੍ਛਰਿਯਂ** ਨਾਮ ਹੋਤਿ, ਅਪੇਸਲਂ ਪਨ ਵਿਪਨ੍ਨਂ ਪਸਂਸਿਤ੍ਵਾ ਪਰਿਸਾਸੁ ਉਪਤ੍ਥਮ੍ਭੇਨ੍ਤਂ ਦਿਸ੍ਵਾ ਪਾਪਗਰਹਿਤਾਯ ਅਸਹਨ੍ਤਸ੍ਸ ਨ ਹੋਤਿ।

ਧਮ੍ਮੋਤਿ ਪਰਿਯਤ੍ਤਿਯੇਵ, ਨ ਪਟਿਵੇਧੋ ਅਰਿਯਾਨਂ ਤਤ੍ਥ ਮਚ੍ਛਰਿਯਾਭਾਵਾ। ਪਰਿਯਤ੍ਤਿਂ ਪਨ ਗੁਲ੍ਹਗਨ੍ਥਂ ਅਞ੍ਞੇਸਂ ਅਕਥੇਤੁਕਾਮਸ੍ਸ **ਧਮ੍ਮਮਚ੍ਛਰਿਯਂ** ਨਾਮ ਹੋਤਿ, ਧਮ੍ਮਾਨੁਗ੍ਗਹੇਨ ਪਨ ਲੋਲਸ੍ਸ , ਕਾਲੇਨ ਸਮਣੋ, ਕਾਲੇਨ ਨਿਗਣ੍ਠਾਦਿ ਚ ਹੁਤ੍ਵਾ ਵਿਚਰਨ੍ਤਸ੍ਸ ਪਵੇਣਿਆਗਤਂ ਤਨ੍ਤਿਂ ''ਸਣ੍ਹਸੁਖੁਮਂ ਧਮ੍ਮਨ੍ਤਰਂ ਭਿਨ੍ਦਿਤ੍ਵਾ ਆਲੁਲਿਸ੍ਸਤਿ, ਅਮ੍ਹਾਕਂ ਸਮਯਂ ਭਿਨ੍ਦਿਸ੍ਸਤੀ''ਤਿ ਚ ਨ ਦੇਨ੍ਤਸ੍ਸ, ਪੁਗ੍ਗਲਾਨੁਗ੍ਗਹੇਨ ਵਾ ਪਕਤਿਯਾ ਸਠਸ੍ਸ ਮਾਯਾਵਿਨੋ ''ਸਣ੍ਹਸੁਖੁਮਧਮ੍ਮਂ ਉਗ੍ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਅਞ੍ਞਂ ਬ੍ਯਾਕਰਿਤ੍ਵਾ ਨਸ੍ਸਿਸ੍ਸਤੀ''ਤਿ ਨ ਦੇਨ੍ਤਸ੍ਸ ਚ ਧਮ੍ਮਮਚ੍ਛਰਿਯਂ ਨ ਹੋਤਿ। ਯਥਾ ਚ ਭਿਕ੍ਖੂਨਂ, ਏਵਂ ਗਹਟ੍ਠਾਨਮ੍ਪਿ ਪਞ੍ਚਵਿਧਂ ਮਚ੍ਛਰਿਯਂ ਯਥਾਨੁਰੂਪਂ ਞਾਤਬ੍ਬਂ। ਸਙ੍ਖੇਪਤੋ ਪਨ ਗਹਟ੍ਠਪਬ੍ਬਜਿਤਾਨਂ ਅਤ੍ਤਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਨਿਗੂਹਨਲਕ੍ਖਣਂ ਮਚ੍ਛਰਿਯਂ ਨਾਮਾਤਿ ਗਹੇਤਬ੍ਬਂ।

ਇਮੇਸੁ ਚ ਸਂਯੋਜਨੇਸੁ ਦਿਟ੍ਠਿਵਿਚਿਕਿਚ੍ਛਾਸੀਲਬ੍ਬਤਪਰਾਮਾਸਇਸ੍ਸਾਮਚ੍ਛਰਿਯਾਨਿ ਸੋਤਾਪਤ੍ਤਿਮਗ੍ਗੇਨ ਪਹੀਯਨ੍ਤਿ, ਪਟਿਘੋ ਅਨਾਗਾਮਿਮਗ੍ਗੇਨ, ਕਾਮਰਾਗੋ ਚਤੂਹਿਪੀਤਿ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਂ, ''ਤਤਿਯੇਨਾ''ਤਿ ਪਨ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਮਾਨਭਵਰਾਗਅਵਿਜ੍ਜਾ ਅਰਹਤ੍ਤਮਗ੍ਗੇਨ। ਤਤ੍ਥ ਚ ਅਯਾਥਾਵਮਾਨੋ ਪਠਮਮਗ੍ਗੇਨ ਪਹੀਯਤੀਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੋ, ਇਮੇਸਂ ਕਾਮਰਾਗਭਵਰਾਗਾਨਂ ਲੋਭਸਭਾਵਤ੍ਤਾ ਦਿਟ੍ਠਿਸੀਲਬ੍ਬਤਪਰਾਮਾਸਾਨਂ ਮਿਚ੍ਛਾਦਿਟ੍ਠਿਸਭਾਵਤ੍ਤਾ ਸਭਾਵਤੋ ਅਟ੍ਠੇਵ ਧਮ੍ਮਾ ਦਸ ਸਂਯੋਜਨਾ ਨਾਮ ਜਾਤਾ। ਇਮੇ ਦਸ ਠਪੇਤ੍ਵਾ ਸੇਸਾ ਲੋਕਿਯਲੋਕੁਤ੍ਤਰਧਮ੍ਮਾ ਨੋ ਸਂਯੋਜਨਾ ਨਾਮ। ਸੇਸਂ ਆਸਵਦੁਕਸਦਿਸਂ। ਸਂਯੋਜਨਦੁਕਂ ਪਠਮਂ।

ਆਰਮ੍ਮਣਭਾਵੇਨ ਉਪਗਨ੍ਤ੍ਵਾ ਸਂਯੋਜਨਸਂਵਡ੍ਢਨੇਨ ਸਂਯੋਜਨਾਨਂ ਹਿਤਾਤਿ **ਸਂਯੋਜਨਿਯਾ,** ਸਾਸਵਧਮ੍ਮਾ ਏਵ। ਤਥਾ ਨੀਵਰਣਿਯਾਤਿ ਏਤ੍ਥਾਪਿ। ਨ ਸਂਯੋਜਨਿਯਾ **ਅਸਂਯੋਜਨਿਯਾ,** ਅਨਾਸਵਾ। ਸੇਸਂ ਸਾਸਵਦੁਕਸਦਿਸਮੇਵ। ਦੁਤਿਯਂ।

ਤਤਿਯਾਦਯੋਪਿ ਆਸਵਗੋਚ੍ਛਕੇ ਤਤਿਯਾਦਿਸਦਿਸਾ ਏਵ, ਵਿਸੇਸਮਤ੍ਤਮੇਵੇਤ੍ਥ ਵਕ੍ਖਾਮ। ਤਤ੍ਥ ਹਿ ਦ੍ਵਾਦਸਾਕੁਸਲਚਿਤ੍ਤਾਨਿ **ਸਂਯੋਜਨਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਾ** ਨਾਮ, ਉਦ੍ਧਚ੍ਚਸਹਗਤੋ ਮੋਹੋ, ਸੇਸਚਿਤ੍ਤਰੂਪਨਿਬ੍ਬਾਨਾਨਿ **ਸਂਯੋਜਨਵਿਪ੍ਪਯੁਤ੍ਤਾ** ਨਾਮ। ਸੇਸਂ ਸਮਮੇਵ। ਤਤਿਯਂ।

ਦਸ ਸਂਯੋਜਨਾਨਿ **ਸਂਯੋਜਨਾ ਚੇਵ ਸਂਯੋਜਨਿਯਾ ਚ** ਨਾਮ। ਤਦਵਸੇਸਲੋਕਿਯਧਮ੍ਮਾ **ਸਂਯੋਜਨਿਯਾ ਚੇਵ ਨੋ ਚ ਸਂਯੋਜਨਾ** ਨਾਮ। ਸੇਸਂ ਸੁਵਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਮੇਵ। ਚਤੁਤ੍ਥਂ।

ਯੇ ਪਨ ਉਦ੍ਧਚ੍ਚਵਿਰਹਿਤੇਸੁ ਏਕਾਦਸਸੁ ਅਕੁਸਲਚਿਤ੍ਤੇਸੁ ਵਿਚਿਕਿਚ੍ਛਾਮੋਹਾ ਦੋਸਮੋਹਾ ਦੋਸਇਸ੍ਸਾਮੋਹਾ ਦੋਸਮਚ੍ਛਰਿਯਮੋਹਾ ਲੋਭਮਾਨਮੋਹਾ ਲੋਭਦਿਟ੍ਠਿਮੋਹਾ ਚਾਤਿ ਦ੍ਵੇ ਤਯੋ ਏਕਤੋ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨ੍ਤਿ, ਤੇ **ਸਂਯੋਜਨਾ ਚੇਵ ਸਂਯੋਜਨਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਾ ਚ** ਨਾਮ। ਦ੍ਵਾਦਸਾਕੁਸਲਚਿਤ੍ਤਾਨਿ ਚੇਵ ਸਂਯੋਜਨਵਜ੍ਜਿਤਤਂਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਾ ਚ **ਸਂਯੋਜਨਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਾ ਚੇਵ ਨੋ ਚ ਸਂਯੋਜਨਾ** ਨਾਮ। ਸੇਸਮਿਧ ਅਨਨ੍ਤਰਦੁਕਞ੍ਚ ਆਸਵਗੋਚ੍ਛਕੇ ਪਞ੍ਚਮਛਟ੍ਠਦੁਕਸਦਿਸਮੇਵ। ਕੇਵਲਂ ਆਸਵਪਦਟ੍ਠਾਨੇ ਸਂਯੋਜਨਪਦਮੇਵ ਵਿਸੇਸੋ। ਪਞ੍ਚਮਛਟ੍ਠਦੁਕਾਨਿ।

ਸਂਯੋਜਨਗੋਚ੍ਛਕਂ ਨਿਟ੍ਠਿਤਂ।

ਗਨ੍ਥਗੋਚ੍ਛਕੇ ਯਸ੍ਸ ਸਂਵਿਜ੍ਜਨ੍ਤਿ, ਤਂ ਚੁਤਿਪਟਿਸਨ੍ਧਿਵਸੇਨ ਵਟ੍ਟਸ੍ਮਿਂ ਗਨ੍ਥੇਨ੍ਤਿ ਘਟੇਨ੍ਤੀਤਿ **ਗਨ੍ਥਾ**। ਤਤੋ ਅਞ੍ਞੇ **ਨੋ ਗਨ੍ਥਾ**।

ਤਤ੍ਥ ਅਭਿਜ੍ਝਾਕਾਯਗਨ੍ਥੋ, ਬ੍ਯਾਪਾਦੋ, ਸੀਲਬ੍ਬਤਪਰਾਮਾਸੋ, ਇਦਂਸਚ੍ਚਾਭਿਨਿਵੇਸੋ ਕਾਯਗਨ੍ਥੋਤਿ ਇਮੇ ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਧਮ੍ਮਾ ਗਨ੍ਥਾ ਨਾਮ। ਤਤ੍ਥ ਅਭਿਜ੍ਝਾ ਏਵ ਨਾਮਕਾਯਂ ਵਟ੍ਟਨਯੇਨ ਗਨ੍ਥੇਤੀਤਿ **ਅਭਿਜ੍ਝਾਕਾਯਗਨ੍ਥੋ**। ਏਵਂ ਸੇਸੇਸੁਪਿ। ਸਬ੍ਬਞ੍ਞੁਭਾਸਿਤਮ੍ਪਿ ਪਟਿਕ੍ਖਿਪਿਤ੍ਵਾ ''ਸਸ੍ਸਤੋ ਲੋਕੋ, ਇਦਮੇਵ ਸਚ੍ਚਂ, ਮੋਘਮਞ੍ਞ''ਨ੍ਤਿ ਇਮਿਨਾ ਆਕਾਰੇਨ ਅਭਿਨਿਵਿਸਨਤੋ ਸੀਲਬ੍ਬਤਪਰਾਮਾਸਵਿਰਹਿਤਾ ਸਬ੍ਬਾਪਿ ਦਿਟ੍ਠਿ **ਇਦਂਸਚ੍ਚਾਭਿਨਿਵੇਸੋ** ਨਾਮ। ਸੇਸਾ ਵੁਤ੍ਤਤ੍ਥਾਵ। ਇਮੇਸੁ ਚ ਪਚ੍ਛਿਮਾ ਦ੍ਵੇ ਗਨ੍ਥਾ ਪਠਮੇਨ ਮਗ੍ਗੇਨ ਪਹੀਯਨ੍ਤਿ, ਬ੍ਯਾਪਾਦੋ ਤਤਿਯੇਨ, ਅਭਿਜ੍ਝਾ ਚਤੂਹਿਪਿ। ਇਮੇ ਚ ਸਭਾਵਤੋ ਤਯੋ ਧਮ੍ਮਾ ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਗਨ੍ਥਾ ਨਾਮ ਜਾਤਾ। ਇਮੇ ਪਨ ਠਪੇਤ੍ਵਾ ਸੇਸਾ ਸਬ੍ਬੇ ਧਮ੍ਮਾ ਨੋ ਗਨ੍ਥਾ ਨਾਮ। ਗਨ੍ਥਦੁਕਂ ਪਠਮਂ।

ਆਰਮ੍ਮਣਕਰਣਵਸੇਨ ਗਨ੍ਥੇਹਿ ਗਨ੍ਥਿਤਬ੍ਬਾਤਿ **ਗਨ੍ਥਨਿਯਾ**। ਨ ਗਨ੍ਥਨਿਯਾ **ਅਗਨ੍ਥਨਿਯਾ**। ਸੇਸਂ ਸਾਸਵਦੁਕਸਦਿਸਮੇਵ। ਦੁਤਿਯਂ।

ਮੋਹਮੂਲਵਜ੍ਜਿਤਾਨਿ ਦਸ ਅਕੁਸਲਚਿਤ੍ਤਾਨਿ, ਦਿਟ੍ਠਿਵਿਪ੍ਪਯੁਤ੍ਤਚਿਤ੍ਤੇਸੁ ਲੋਭਂ, ਦੋਸਮੂਲੇਸੁ ਚ ਦੋਸਂ ਠਪੇਤ੍ਵਾ ਤਂਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਾ ਚ **ਗਨ੍ਥਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਾ** ਨਾਮ। ਯਥਾਵੁਤ੍ਤੋ ਲੋਭੋ, ਦੋਸੋ, ਮੋਹਮੂਲਾਨਿ, ਕੁਸਲਾਬਜਾਕਤਾਨਿ ਚਿਤ੍ਤਾਨਿ, ਰੂਪਨਿਬ੍ਬਾਨਾਨਿ ਚ **ਗਨ੍ਥਵਿਪ੍ਪਯੁਤ੍ਤਾ** ਨਾਮ। ਚੇਤਸਿਕੇਸੁ ਪਨ ਦਿਟ੍ਠਿਮਾਨਇਸ੍ਸਾਮਚ੍ਛਰਿਯਕੁਕ੍ਕੁਚ੍ਚਥਿਨਮਿਦ੍ਧਾਨਿ ਗਨ੍ਥਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਾ ਏਵ। ਦੋਸਵਿਚਿਕਿਚ੍ਛਾ, ਕੁਸਲਾਬਜਾਕਤਾ ਚ ਗਨ੍ਥਵਿਪ੍ਪਯੁਤ੍ਤਾ ਏਵ, ਸੇਸਾ ਦ੍ਵਿਧਾਪਿ ਹੋਨ੍ਤਿ। ਤਤਿਯਂ।

ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਗਨ੍ਥਾ **ਗਨ੍ਥਾ ਚੇਵ ਗਨ੍ਥਨਿਯਾ ਚ** ਨਾਮ। ਤਦਵਸੇਸਾ ਲੋਕਿਯਾ **ਗਨ੍ਥਨਿਯਾ ਚੇਵ ਨੋ ਚ ਗਨ੍ਥਾ** ਨਾਮ। ਤਥਾ ਚੇਤਸਿਕੇਸੁ ਗਨ੍ਥਵਜ੍ਜਿਤਾ ਅਕੁਸਲਾ, ਅਪ੍ਪਮਞ੍ਞਾ ਚ, ਸੇਸਾ ਚੇਤਸਿਕਾ ਪਨ ਤਥਾ ਚ ਨ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਾ ਚ, ਇਧ ਪਨ ਲੋਕੁਤ੍ਤਰਾ ਨ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਾ। ਚਤੁਤ੍ਥਂ।

ਦਿਟ੍ਠਿ **ਗਨ੍ਥਾਚੇਵ ਗਨ੍ਥਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਾ ਚ** ਨਾਮ। ਲੋਭੋ ਤਥਾ ਚ ਨ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬੋ ਚ, ਗਨ੍ਥਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤੇਸੁ ਗਨ੍ਥੇ ਠਪੇਤ੍ਵਾ ਸੇਸਾ **ਗਨ੍ਥਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਾ ਚੇਵ ਨੋ ਚ ਗਨ੍ਥਾ** ਨਾਮ। ਇਧ ਪਨ ਗਨ੍ਥਵਿਪ੍ਪਯੁਤ੍ਤਾ ਨ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਾ। ਚੇਤਸਿਕੇਸੁ ਪਨ ਮਾਨਇਸ੍ਸਾਮਚ੍ਛਰਿਯਕੁਕ੍ਕੁਚ੍ਚਥਿਨਮਿਦ੍ਧਾਨਿ ਗਨ੍ਥਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਾ ਚੇਵ ਨੋ ਚ ਗਨ੍ਥਾ ਏਵ, ਮੋਹਾਹਿਰਿਕਾਨੋਤ੍ਤਪ੍ਪਉਦ੍ਧਚ੍ਚਾਨਿ ਤਿਜਾਤਿਕਾ ਚ ਸਿਯਾ, ਤਥਾ ਨਵਤ੍ਤਬ੍ਬਾ ਚ, ਸੇਸਾ ਨ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਾ। ਸੇਸਂ ਸੁਵਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਮੇਵ। ਪਞ੍ਚਮਂ।

ਲੋਕੁਤ੍ਤਰਵਜ੍ਜਿਤਾ **ਗਨ੍ਥਵਿਪ੍ਪਯੁਤ੍ਤਾ ਗਨ੍ਥਨਿਯਾ** ਨਾਮ। ਲੋਕੁਤ੍ਤਰਾ ਪਨ **ਗਨ੍ਥਵਿਪ੍ਪਯੁਤ੍ਤਾ ਅਗਨ੍ਥਨਿਯਾ** ਨਾਮ। ਇਧ ਪਨ ਗਨ੍ਥਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਾ ਨ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਾ। ਚੇਤਸਿਕੇਸੁ ਪਨ ਦੋਸੋ ਵਿਚਿਕਿਚ੍ਛਾ ਕਰੁਣਾ ਮੁਦਿਤਾ ਗਨ੍ਥਵਿਪ੍ਪਯੁਤ੍ਤਾ ਗਨ੍ਥਨਿਯਾ ਏਵ, ਮੋਹਾਹਿਰਿਕਾਨੋਤ੍ਤਪ੍ਪਉਦ੍ਧਚ੍ਚਲੋਭਾ ਤਥਾ ਨ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਾ ਚ, ਸੇਸਾ ਕੁਸਲਾਬਜਾਕਤਾ ਦ੍ਵਿਧਾਪਿ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਤਿਜਾਤਿਕਾ ਪਨ ਦ੍ਵਿਧਾਪਿ ਨ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਾ ਚ, ਸੇਸਾ ਅਕੁਸਲਾਪਿ ਨ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਾ ਚ। ਛਟ੍ਠਂ।

ਗਨ੍ਥਗੋਚ੍ਛਕਂ ਨਿਟ੍ਠਿਤਂ।

ਓਘਯੋਗਗੋਚ੍ਛਕਾਨਿ ਸਬ੍ਬਥਾ ਆਸਵਗੋਚ੍ਛਕਸਦਿਸਾਨਿ। ਪਦਤ੍ਥਮਤ੍ਤਮੇਵ, ਹੇਟ੍ਠ ਨਾਮਮਤ੍ਤਞ੍ਚ ਵਿਸੇਸੋ । ਤਤ੍ਥ ਯਸ੍ਸ ਸਂਵਿਜ੍ਜਨ੍ਤਿ, ਤਂ ਵਟ੍ਟਸ੍ਮਿਂ ਓਹਨਨ੍ਤਿ ਓਸੀਦਾਪੇਨ੍ਤੀਤਿ **ਓਘਾ**। ਆਰਮ੍ਮਣਂ ਕਤ੍ਵਾ ਅਤਿਕ੍ਕਮਨੀਯਤੋ ਓਘੇਹਿ ਅਤਿਕ੍ਕਮਿਤਬ੍ਬਾਤਿ **ਓਘਨਿਯਾ**। ਤਥਾ **ਯੋਗਨਿਯਾ**ਤਿ ਏਤ੍ਥਾਪਿ। ਵਟ੍ਟਸ੍ਮਿਂ ਯੋਜੇਨ੍ਤੀਤਿ **ਯੋਗਾ**। ਸੇਸਂ ਤਾਦਿਸਮੇਵ।

ਓਘਯੋਗਗੋਚ੍ਛਕਾਨਿ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾਨਿ।

ਨੀਵਰਣਗੋਚ੍ਛਕੇ ਚਿਤ੍ਤਂ ਨੀਵਰਨ੍ਤਿ ਪਰਿਯੋਨਨ੍ਧਨ੍ਤੀਤਿ **ਨੀਵਰਣਾ**। ਤਤ੍ਥ ਕਾਮਚ੍ਛਨ੍ਦਨੀਵਰਣਂ ਬਜਾਪਾਦਨੀਵਰਣਂ ਥਿਨਮਿਦ੍ਧਨੀਵਰਣਂ ਉਦ੍ਧਚ੍ਚਕੁਕ੍ਕੁਚ੍ਚਨੀਵਰਣਂ ਵਿਚਿਕਿਚ੍ਛਾਨੀਵਰਣਂ ਅਵਿਜ੍ਜਾਨੀਵਰਣਨ੍ਤਿ ਇਮੇ ਛ ਨੀਵਰਣਾ ਨਾਮ। ਤਤ੍ਥ ਥਿਨਨ੍ਤਿ ਸਪ੍ਪਿਪਿਣ੍ਡੋ ਵਿਯ ਅਵਿਪ੍ਫਾਰਿਕਤਾਯ ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਘਨਭਾਵੋ, ਥਦ੍ਧਤਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਮੇਧਤੀਤਿ ਮਿਦ੍ਧਂ, ਅਕਮ੍ਮਞ੍ਞਭਾਵੋ, ਪਚਲਾਯਿਕਭਾਵਕਰੋਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਇਦਞ੍ਚ ਸੇਖਪੁਥੁਜ੍ਜਨਾਨਂ ਨਿਦ੍ਦਾਯ ਪੁਬ੍ਬਭਾਗੇ, ਅਪਰਭਾਗੇ ਚ ਪਚਲਾਯਨਹੇਤੁਕਂ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ, ਨ ਨਿਦ੍ਦੋਕ੍ਕਮਨਕਾਲੇ। ਖੀਣਾਸਵਾਨਮ੍ਪਿ ਹਿ ਕਰਜਕਾਯਸ੍ਸ ਦੁਬ੍ਬਲਭਾਵੇਨ ਅਸਮ੍ਮਿਸ੍ਸਭਵਙ੍ਗਸਨ੍ਤਤਿਵਸੇਨ ਨਿਦ੍ਦੋਕ੍ਕਮਨਂ ਹੋਤਿ, ਤਂ ਪਨ ਤੇਸਂ ਥਿਨਮਿਦ੍ਧਹੇਤੁਕਂ ਨ ਹੋਤਿ, ਇਤਰੇਸਮੇਵ ਹੋਤਿ।

ਕੇਚਿ ਪਨ ਰੂਪਮੇਵ ''ਮਿਦ੍ਧ''ਨ੍ਤਿ ਵਦਨ੍ਤਿ, ਤਂ ਨ ਯੁਤ੍ਤਂ, ''ਥਿਨਮਿਦ੍ਧਨੀਵਰਣਂ ਅਵਿਜ੍ਜਾਨੀਵਰਣੇਨ ਨੀਵਰਣਞ੍ਚੇਵ ਨੀਵਰਣਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਞ੍ਚਾ''ਤਿ ਅਰੂਪਧਮ੍ਮੇਹਿ ਸਮ੍ਪਯੋਗਵਚਨਤੋ ਅਰੂਪਮੇਵ। ਅਕੁਸਲਞ੍ਚ ''ਥਿਨਮਿਦ੍ਧਨੀਵਰਣਸ੍ਸ ਪਹੀਨਤ੍ਤਾ''ਤਿਆਦਿਪਹਾਨਵਚਨਤੋ। ਅਕੁਸਲਾ ਏਵ ਹਿ ਪਹਾਤਬ੍ਬਾ, ਤਸ੍ਮਾ ਆਰੁਪ੍ਪੇਪਿ ਚੇਤਂ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ। ''ਨੀਵਰਣਂ ਧਮ੍ਮਂ ਪਟਿਚ੍ਚ ਨੀਵਰਣੋ ਧਮ੍ਮੋ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ ਨ ਪੁਰੇਜਾਤਪਚ੍ਚਯਾ''ਤਿ (ਪਟ੍ਠਾ॰ ੩.੮.੮) ਏਤਸ੍ਸ **ਵਿਭਙ੍ਗੇ** ''ਆਰੁਪ੍ਪੇ ਕਾਮਚ੍ਛਨ੍ਦਨੀਵਰਣਂ ਪਟਿਚ੍ਚ ਥਿਨਮਿਦ੍ਧਉਦ੍ਧਚ੍ਚਅਵਿਜ੍ਜਾਨੀਵਰਣ''ਨ੍ਤਿ (ਪਟ੍ਠਾ॰ ੩.੮.੮) ਸਬ੍ਬਂ ਵਿਤ੍ਥਾਰੇਤਬ੍ਬਂ। ''ਸੋਪ੍ਪਂ ਪਚਲਾਯਿਕਾ''ਤਿ (ਧ॰ ਸ॰ ੧੧੬੩) **ਪਦਭਾਜਨੀਯੇ** ਪਨਸ੍ਸ ਫਲੂਪਚਾਰੇਨ ਵੁਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਂ। ਥਿਨਂ ਮਿਦ੍ਧਞ੍ਚਾਤਿ ਇਦਂ ਦ੍ਵਯਂ ਨੀਵਰਣਟ੍ਠਾਨੇ ਏਕਨੀਵਰਣਂ ਵੁਤ੍ਤਂ, ਤਥਾ ਉਦ੍ਧਚ੍ਚਕੁਕ੍ਕੁਚ੍ਚਞ੍ਚਾਤਿ ਇਦਂ ਦ੍ਵਯਂ। ਤਤ੍ਥ ਕੁਕ੍ਕੁਚ੍ਚਨ੍ਤਿ ''ਅਕਤਂ ਵਤ ਮੇ ਕਲ੍ਯਾਣਂ, ਕਤਂ ਪਾਪ''ਨ੍ਤਿਆਦਿਨਾ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਮਾਨੋ ਵਿਪ੍ਪਟਿਸਾਰੋ। ਤੇਨੇਵਸ੍ਸ **ਪਦਭਾਜਨੀਯੇ** ''ਚੇਤਸੋ ਵਿਪ੍ਪਟਿਸਾਰੋ ਮਨੋਵਿਲੇਖੋ''ਤਿ ਚ ਵੁਤ੍ਤਂ। ''ਅਕਪ੍ਪਿਯੇ ਕਪ੍ਪਿਯਸਞ੍ਞਿਤਾ''ਤਿਆਦਿ ਪਨ ਕੁਕ੍ਕੁਚ੍ਚਮੂਲਦਸ੍ਸਨਤ੍ਥਂ। ਏਵਂਸਞ੍ਞਿਤਾਯ ਹਿ ਕਤੇ ਵੀਤਿਕ੍ਕਮੇ ਪਚ੍ਛਾ ''ਦੁਟ੍ਠੁ ਮਯਾ ਕਤ''ਨ੍ਤਿ ਸੁਦਿਨ੍ਨਾਦੀਨਂ ਵਿਯ ਵਿਪ੍ਪਟਿਸਾਰੋ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ। ਯਂ ਪਨ **ਵਿਨਯੇ** ''ਅਥ ਖੋ ਆਯਸ੍ਮਾ ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤੋ...ਪੇ॰... ਕੁਕ੍ਕੁਚ੍ਚਾਯਨ੍ਤੋ ਨ ਪਟਿਗ੍ਗਹੇਸੀ''ਤਿ (ਪਾਚਿ॰ ੨੦੪) ਕੁਕ੍ਕੁਚ੍ਚਂ ਆਗਤਂ, ਤਂ ਨੀਵਰਣਕੁਕ੍ਕੁਚ੍ਚਂ । ਨ ਹਿ ਅਰਹਤੋ ਨੀਵਰਣਂ ਅਤ੍ਥਿ, ਨੀਵਰਣਪਤਿਰੂਪਕਂ ਪਨ ''ਕਪ੍ਪਤਿ, ਨ ਕਪ੍ਪਤੀ''ਤਿ ਵੀਮਂਸਨਸਙ੍ਖਾਤਂ ਵਿਨਯਕੁਕ੍ਕੁਚ੍ਚਂ ਨਾਮੇਤਨ੍ਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਂ। ਸੇਸਨੀਵਰਣਾਨਿ ਵੁਤ੍ਤਤ੍ਥਾਨਿ ਏਵ। ਇਮੇਸੁ ਚ ਕੁਕ੍ਕੁਚ੍ਚਵਿਚਿਕਿਚ੍ਛਾ ਪਠਮੇਨ ਮਗ੍ਗੇਨ ਪਹੀਯਨ੍ਤਿ, ਬਜਾਪਾਦੋ ਤਤਿਯੇਨ, ਥਿਨਮਿਦ੍ਧੁਦ੍ਧਚ੍ਚਾਵਿਜ੍ਜਾ ਚਤੁਤ੍ਥੇਨ, ਕਾਮਚ੍ਛਨ੍ਦੋ ਚਤੂਹਿਪੀਤਿ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਂ, ''ਤਤਿਯੇਨਾ''ਤਿ ਪਨ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਇਮੇ ਚ ਸਭਾਵਤੋ ਅਟ੍ਠ ਧਮ੍ਮਾ ਛ ਨੀਵਰਣਾ ਨਾਮ ਜਾਤਾ, ਇਮੇ ਪਨ ਠਪੇਤ੍ਵਾ ਸੇਸਾ ਨੋ ਨੀਵਰਣਾ ਨਾਮ। ਨੀਵਰਣਦੁਕਂ ਪਠਮਂ।

ਦੁਤਿਯਂ ਸਾਸਵਦੁਕਸਦਿਸਮੇਵ। ਦ੍ਵਾਦਸ ਅਕੁਸਲਚਿਤ੍ਤਾਨਿ **ਨੀਵਰਣਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਾ** ਨਾਮ। ਸੇਸਚਿਤ੍ਤਰੂਪਨਿਬ੍ਬਾਨਾਨਿ **ਨੀਵਰਣਵਿਪ੍ਪਯੁਤ੍ਤਾ** ਨਾਮ। ਚੇਤਸਿਕੇਸੁ ਅਕੁਸਲਾ ਨੀਵਰਣਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਾਵ, ਕੁਸਲਾਬਜਾਕਤਾ ਨੀਵਰਣਵਿਪ੍ਪਯੁਤ੍ਤਾਵ, ਸੇਸਾ ਦ੍ਵਿਧਾਪਿ ਹੋਨ੍ਤਿ। ਤਤਿਯਂ।

ਛ ਨੀਵਰਣਾ **ਨੀਵਰਣਾ ਚੇਵ ਨੀਵਰਣਿਯਾ ਚ** ਨਾਮ। ਸੇਸਾ ਲੋਕਿਯਾ **ਨੀਵਰਣਿਯਾ ਚੇਵ ਨੋ ਚ ਨੀਵਰਣਾ** ਨਾਮ। ਲੋਕੁਤ੍ਤਰਾ ਨ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਾ। ਸੇਸਂ ਆਸਵਗੋਚ੍ਛਕੇ ਚਤੁਤ੍ਥਸਦਿਸਮੇਵ। ਚਤੁਤ੍ਥਂ।

ਛ ਨੀਵਰਣਾ **ਨੀਵਰਣਾ ਚੇਵ ਨੀਵਰਣਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਾ ਚ** ਨਾਮ। ਤਦਵ੍ਵੇ ਨੀਵਰਣਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਾ ਪਨ **ਨੀਵਰਣਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਾ ਚੇਵ ਨੋ ਚ ਨੀਵਰਣਾ** ਨਾਮ। ਤਥਾ ਚੇਤਸਿਕੇਸੁ ਨੀਵਰਣਵਿਰਹਿਤਾ ਅਕੁਸਲਾ, ਤਿਜਾਤਿਕਾ ਪਨ ਤਥਾ ਚ ਨ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਾ ਚ, ਕੁਸਲਾਬਜਾਕਤਾ ਨ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਾਵ। ਇਧ ਪਨ ਨੀਵਰਣਵਿਪ੍ਪਯੁਤ੍ਤਾ ਸਬ੍ਬੇ ਨ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਾ। ਪਞ੍ਚਮਂ।

ਲੋਕੁਤ੍ਤਰਵਜ੍ਜਿਤਾ **ਨੀਵਰਣਵਿਪ੍ਪਯੁਤ੍ਤਾ ਨੀਵਰਣਿਯਾ** ਨਾਮ। ਲੋਕੁਤ੍ਤਰਾ **ਨੀਵਰਣਵਿਪ੍ਪਯੁਤ੍ਤਾ ਅਨੀਵਰਣਿਯਾ** ਨਾਮ। ਇਧ ਪਨ ਨੀਵਰਣਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਾ ਨ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਾ। ਚੇਤਸਿਕੇਸੁ ਪਨ ਕਰੁਣਾਮੁਦਿਤਾ ਨੀਵਰਣਵਿਪ੍ਪਯੁਤ੍ਤਾ ਨੀਵਰਣਿਯਾਵ, ਕੁਸਲਾਬਜਾਕਤਾ ਦ੍ਵਿਧਾਪਿ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਤਿਜਾਤਿਕਾ ਤਥਾ ਚ ਨ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਾ ਚ, ਅਕੁਸਲਾ ਪਨ ਨ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਾਵ। ਛਟ੍ਠਂ।

ਨੀਵਰਣਗੋਚ੍ਛਕਂ ਨਿਟ੍ਠਿਤਂ।

ਪਰਾਮਾਸਗੋਚ੍ਛਕੇ ਧਮ੍ਮਾਨਂ ਯਥਾਭੂਤਂ ਅਨਿਚ੍ਚਾਦਿਆਕਾਰਂ ਅਤਿਕ੍ਕਮਿਤ੍ਵਾ ''ਨਿਚ੍ਚ''ਨ੍ਤਿਆਦਿਵਸੇਨ ਪਵਤ੍ਤਮਾਨਾ ਪਰਤੋ ਆਮਸਨ੍ਤੀਤਿ **ਪਰਾਮਾਸਾ**। ਮਿਚ੍ਛਾਦਿਟ੍ਠਿ। ਬਹੁਵਚਨਨਿਦ੍ਦੇਸੋ ਕਾਰਣਂ ਵੁਤ੍ਤਮੇਵ। ਤਦਵ੍ਵੇ ਸਬ੍ਬੇ ਧਮ੍ਮਾ **ਨੋ ਪਰਾਮਾਸਾ** ਨਾਮ। ਪਰਾਮਾਸਦੁਕਂ ਪਠਮਂ।

ਪਰਾਮਾਸੇਹਿ ਆਰਮ੍ਮਣਕਰਣਵਸੇਨ ਪਰਾਮਟ੍ਠਤ੍ਤਾ **ਪਰਾਮਟ੍ਠਾ**। ਸੇਸਂ ਆਸਵਦੁਕਸਦਿਸਮੇਵ। ਦੁਤਿਯਂ।

ਦਿਟ੍ਠਿਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਚਿਤ੍ਤੇਸੁ ਦਿਟ੍ਠਿਵਿਰਹਿਤਾ ਧਮ੍ਮਾ **ਪਰਾਮਾਸਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਾ** ਨਾਮ। ਸੇਸਚਿਤ੍ਤਰੂਪਨਿਬ੍ਬਾਨਾਨਿ **ਪਰਾਮਾਸਵਿਪ੍ਪਯੁਤ੍ਤਾ** ਨਾਮ। ਇਧ ਪਨ ਦਿਟ੍ਠਿ ਨ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਾ, ਸੇਸਚੇਤਸਿਕੇਸੁ ਪਨ ਮਾਨਦੋਸਇਸ੍ਸਾਮਚ੍ਛਰਿਯਕੁਕ੍ਕੁਚ੍ਚਵਿਚਿਕਿਚ੍ਛਾ, ਕੁਸਲਾਬਜਾਕਤਾ ਚ ਪਰਾਮਾਸਵਿਪ੍ਪਯੁਤ੍ਤਾ ਏਵ, ਸੇਸਾ ਦ੍ਵਿਧਾਪਿ ਹੋਨ੍ਤਿ। ਤਤਿਯਂ।

ਦਿਟ੍ਠਿ ਏਵ **ਪਰਾਮਾਸਾ ਚੇਵ ਪਰਾਮਟ੍ਠਾ ਚ** ਨਾਮ। ਸੇਸਲੋਕਿਯਾ **ਪਰਾਮਟ੍ਠਾ ਚੇਵ ਨੋ ਚ ਪਰਾਮਾਸਾ** ਨਾਮ। ਇਧ ਪਨ ਲੋਕੁਤ੍ਤਰਾ ਨ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਾ। ਸੇਸਂ ਸੁਵਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਮੇਵ। ਚਤੁਤ੍ਥਂ।

ਇਮਸ੍ਮਿਂ ਪਨ ਗੋਚ੍ਛਕੇ ''ਪਰਾਮਾਸਾ ਚੇਵ ਧਮ੍ਮਾ ਪਰਾਮਾਸਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਾ ਚਾ''ਤਿ ਅਯਂ ਦੁਕੋ ਨ ਲਬ੍ਭਤਿ। ਨ ਹਿ ਦਿਟ੍ਠਿ ਦਿਟ੍ਠਿਯਾ ਸਮ੍ਪਯੁਜ੍ਜਤਿ। ਪਚ੍ਛਿਮਦੁਕੇ ਲੋਕੁਤ੍ਤਰਵਜ੍ਜਿਤਾ **ਪਰਾਮਾਸਵਿਪ੍ਪਯੁਤ੍ਤਾ ਪਰਾਮਟ੍ਠਾ** ਨਾਮ। ਲੋਕੁਤ੍ਤਰਾ **ਪਰਾਮਾਸਵਿਪ੍ਪਯੁਤ੍ਤਾ ਅਪਰਾਮਟ੍ਠਾ** ਨਾਮ। ਇਧ ਪਨ ਪਰਾਮਾਸੋ, ਤਂਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਾ ਚ ਨ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਾ। ਸੇਸਂ ਵੁਤ੍ਤਨਯਮੇਵ।

ਪਰਾਮਾਸਗੋਚ੍ਛਕਂ ਨਿਟ੍ਠਿਤਂ।

ਮਹਨ੍ਤਰਦੁਕੇਸੁ ਆਰਮ੍ਮਣਂ ਅਗ੍ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਅਪ੍ਪਵਤ੍ਤਿਤੋ ਸਹ ਆਰਮ੍ਮਣੇਨਾਤਿ **ਸਾਰਮ੍ਮਣਾ**, ਚਿਤ੍ਤਚੇਤਸਿਕਾ। ਨਤ੍ਥਿ ਆਰਮ੍ਮਣਮੇਤੇਸਨ੍ਤਿ **ਅਨਾਰਮ੍ਮਣਾ**, ਰੂਪਨਿਬ੍ਬਾਨਾਨਿ। ਸਾਰਮ੍ਮਣਦੁਕਂ।

ਚਿਨ੍ਤਨਟ੍ਠੇਨ ਚਿਤ੍ਤਂ, ਚਿਤ੍ਤਤਾਯ ਵਾ ਚਿਤ੍ਤਂ। ਤਂ ਹਿ ਵਤ੍ਥੁਦ੍ਵਾਰਾਰਮ੍ਮਣਕਿਚ੍ਚਾਦਿਭੇਦਤੋ, ਅਤੀਤਾਦਿਭੇਦਤੋ ਚ ਅਤ੍ਤਨੋ ਵਿਚਿਤ੍ਤਤਾਯ ਚਿਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਚਿਤ੍ਤਕਰਣਤਾਯ ਵਾ। ਲੋਕਸ੍ਮਿਂ ਹਿ ਚਿਤ੍ਤਕਮ੍ਮਤੋ ਉਤ੍ਤਰਿਤਰਂ ਚਿਤ੍ਤਂ ਨਾਮ ਨਤ੍ਥਿ, ਤਸ੍ਮਿਮ੍ਪਿ ਚਰਣਂ ਨਾਮ ਚਿਤ੍ਤਂ ਅਤਿਚਿਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ। ਯਂ ਵਾ ਪਨਞ੍ਞਮ੍ਪਿ ਲੋਕੇ ਸਿਪ੍ਪਜਾਤਂ, ਸਬ੍ਬਂ ਤਂ ਚਿਤ੍ਤੇਨੇਵ ਕਰੀਯਤਿ। ਏਵਂ ਤਸ੍ਸ ਤਸ੍ਸ ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਨਿਪ੍ਫਾਦਕਂ ਚਿਤ੍ਤਮ੍ਪਿ ਤਥੇਵ ਚਿਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ। ਯਥਾ ਚਿਨ੍ਤਿਤਸ੍ਸ ਵਾ ਅਨਵਸੇਸਸ੍ਸ ਅਨਿਪ੍ਫਜ੍ਜਨਤੋ ਤਤੋਪਿ ਚਿਤ੍ਤਮੇਵ ਚਿਤ੍ਤਤਰਂ, ਤਥਾ ਯਦੇਤਂ ਦੇਵਮਨੁਸ੍ਸਨਿਰਯਤਿਰਚ੍ਛਾਨਭੇਦਾਸੁ ਗਤੀਸੁ ਕੁਸਲਾਕੁਸਲਕਮ੍ਮਨਾਨਤ੍ਤਂ, ਤੇਨ ਤਾਸੁ ਗਤੀਸੁ ਅਪਦਦ੍ਵਿਪਦਾਦਿਉਚ੍ਚਤ੍ਤਨੀਚਤ੍ਤਾਦਿਨਾਨਤ੍ਤਂ, ਤਸ੍ਮਿਂ ਤਸ੍ਮਿਂ ਅਤ੍ਤਭਾਵੇ ਦੀਘਰਸ੍ਸਥੂਲਾਥੂਲਸੁਵਣ੍ਣਦੁਬ੍ਬਣ੍ਣਾਦਿਲਾਭਾਲਾਭਾਦਿ ਚਾਤਿ ਏਵਮਾਦਿ ਅਜ੍ਝਤ੍ਤਂ ਚਿਤ੍ਤਂ, ਬਹਿਦ੍ਧਾ ਚ ਪਥਵੀਪਬ੍ਬਤਤਿਣਰੁਕ੍ਖਲਤਾਦਿਦੇਵਬ੍ਰਹ੍ਮਵਿਮਾਨਕਪ੍ਪਰੁਕ੍ਖਾਦਿਭੂਤਂ ਕਮ੍ਮਪਚ੍ਚਯਂ ਚਿਤ੍ਤਂ, ਤਮ੍ਪਿ ਚਿਤ੍ਤੇਨੇਵ ਕਤਂ, ਤਤੋ ਚਿਤ੍ਤਮੇਵ ਚਿਤ੍ਤਤਰਂ ਚਿਨ੍ਤਿਤਨਿਯਾਮੇਨ ਸਬ੍ਬਾਕਾਰਸ੍ਸ ਅਸਮ੍ਭਵਤੋ। ਏਵਂ ਚਿਨ੍ਤਨਟ੍ਠੇਨ, ਚਿਤ੍ਤਵਿਚਿਤ੍ਤਟ੍ਠੇਨ, ਚਿਤ੍ਤਕਰਣਟ੍ਠੇਨ ਚ ''ਚਿਤ੍ਤ''ਨ੍ਤਿ ਵਿਞ੍ਞਾਣਂ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਂ, ਤਦੇਵ ਵਿਞ੍ਞਾਣਂ **ਚਿਤ੍ਤਂ** ਨਾਮ। ਚੇਤਸਿਕਰੂਪਨਿਬ੍ਬਾਨਾਨਿ **ਨੋ ਚਿਤ੍ਤਾ** ਨਾਮ। ਚਿਤ੍ਤਦੁਕਂ।

ਅਵਿਪ੍ਪਯੋਗਵਸੇਨ ਚੇਤਸਿ ਨਿਯੁਤ੍ਤਾ **ਚੇਤਸਿਕਾ**, ਫਸ੍ਸਾਦਯੋ ਦ੍ਵਿਪਞ੍ਞਾਸ ਧਮ੍ਮਾ। ਚਿਤ੍ਤਰੂਪਨਿਬ੍ਬਾਨਾਨਿ **ਅਚੇਤਸਿਕਾ** ਨਾਮ। ਚੇਤਸਿਕਦੁਕਂ।

ਚੇਤਸਿਕਾ ਏਵ **ਚਿਤ੍ਤਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਾ** ਨਾਮ। ਰੂਪਨਿਬ੍ਬਾਨਾਨਿ **ਚਿਤ੍ਤਵਿਪ੍ਪਯੁਤ੍ਤਾ** ਨਾਮ, ਇਧ ਪਨ ਚਿਤ੍ਤਂ ਨ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਂ। ਚਿਤ੍ਤਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਦੁਕਂ।

ਨਿਰਨ੍ਤਰਭਾਵੂਪਗਮਨਤਾਯ ਉਪ੍ਪਾਦਤੋ ਯਾਵ ਭਙ੍ਗਾ ਚਿਤ੍ਤੇਨ ਸਂਸਟ੍ਠਾਤਿ **ਚਿਤ੍ਤਸਂਸਟ੍ਠਾ**। ਏਕਤੋ ਵਤ੍ਤਮਾਨਾਪਿ ਨਿਰਨ੍ਤਰਭਾਵਂ ਅਨੁਪਗਮਨਤਾਯ ਚਿਤ੍ਤੇਨ ਵਿਸਂਸਟ੍ਠਾਤਿ **ਚਿਤ੍ਤਵਿਸਂਸਟ੍ਠਾ**। ਸੇਸਂ ਅਨਨ੍ਤਰਦੁਕਸਦਿਸਮੇਵ। ਚਿਤ੍ਤਸਂਸਟ੍ਠਦੁਕਂ।

ਸਮੁਟ੍ਠਹਨ੍ਤਿ ਏਤੇਨਾਤਿ ਸਮੁਟ੍ਠਾਨਂ, ਚਿਤ੍ਤਂ ਸਮੁਟ੍ਠਾਨਂ ਏਤੇਸਨ੍ਤਿ **ਚਿਤ੍ਤਸਮੁਟ੍ਠਾਨਾ**, ਚੇਤਸਿਕਾਨਿ ਚੇਵ ਚਿਤ੍ਤਜਰੂਪਕਲਾਪਾ ਚ । ਚਿਤ੍ਤਂ, ਪਨ ਅਚਿਤ੍ਤਜਰੂਪਕਲਾਪਾ, ਨਿਬ੍ਬਾਨਞ੍ਚ **ਨੋ ਚਿਤ੍ਤਸਮੁਟ੍ਠਾਨਾ** ਨਾਮ। ਚਿਤ੍ਤਸਮੁਟ੍ਠਾਨਦੁਕਂ।

ਸਹ ਭਵਨ੍ਤੀਤਿ ਸਹਭੁਨੋ, ਚਿਤ੍ਤੇਨ ਸਹਭੁਨੋ **ਚਿਤ੍ਤਸਹਭੁਨੋ**, ਚੇਤਸਿਕਾਨਿ ਚੇਵ ਕਾਯਵਚੀਵਿਞ੍ਞਤ੍ਤਿਯੋ ਚ। ਚਿਤ੍ਤਂ, ਪਨ ਵਿਞ੍ਞਤ੍ਤਿਵਜ੍ਜਿਤਰੂਪਨਿਬ੍ਬਾਨਾਨਿ ਚ **ਨੋ ਚਿਤ੍ਤਸਹਭੁਨੋ** ਨਾਮ। ਚਿਤ੍ਤਸਹਭੁਦੁਕਂ।

ਅਨੁਪਰਿਵੱਤੁਨ੍ਤੀਤਿ ਅਨੁਪਰਿਵੱਤਿਨੋ, ਕਿਂ ਅਨੁਪਰਿਵੱਤਨ੍ਤਿ? ਚਿੱਤਂ, ਚਿੱਤਸ੍ਸ ਅਨੁਪਰਿਵੱਤਿਨੋ **ਚਿੱਤਾਨੁਪਰਿਵੱਤਿਨੋ**। ਸੇਸਂ ਅਨਨ੍ਤਰਦੁਕਸਦਿਸਮੇਵ। ਚਿੱਤਾਨੁਪਰਿਵੱਤਿਦੁਕਂ।

ਇਤੋ ਪਰੇ ਪਨ ਤਯੋ ਦੁਕਾ ਚੇਤਸਿਕਦੁਕਸਦਿਸਾਵ, ਕੇਵਲਂ ਪਦਤ੍ਥਮਤ੍ਤਮੇਵ ਵਿਸੇਸੋ। ਤੱਥ ਚਿੱਤਸਂਸੱਟ੍ਠਾ ਚ ਤੇ ਚਿੱਤਸਮੁੱਟ੍ਠਾਨਾ ਏਵ ਚਾਤਿ **ਚਿੱਤਸਂਸੱਟ੍ਠਸਮੁੱਟ੍ਠਾਨਾ**। ਚਿੱਤਸਂਸੱਟ੍ਠਾ ਚ ਤੇ ਚਿੱਤਸਮੁੱਟ੍ਠਾਨਾ ਚ ਚਿੱਤਸਹਭੁਨੋ ਏਵ ਚਾਤਿ **ਚਿੱਤਸਂਸੱਟ੍ਠਸਮੁੱਟ੍ਠਾਨਸਹਭੁਨੋ,** ਚਿੱਤਸਂਸੱਟ੍ਠਾ ਚ ਤੇ ਚਿੱਤਸਮੁੱਟ੍ਠਾਨਾ ਚ ਚਿੱਤਾਨੁਪਰਿਵੱਤਿਨੋ ਏਵ ਚਾਤਿ **ਚਿੱਤਸਂਸੱਟ੍ਠਸਮੁੱਟ੍ਠਾਨਾਨੁਪਰਿਵੱਤਿਨੋ**। ਸੇਸਂ ਸੁਵਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਮੇਵ।

ਤਦਨਨ੍ਤਰੇ ਪਨ ਅਜ੍ਝੱਤਿਕਦੁਕੇ ਅਜ੍ਝੱਤਜ੍ਝੱਤਂ ਅਜ੍ਝੱਤੱਤਿਕੇ ਵੁੱਤਵਸੇਨ ਅਜ੍ਝੱਤਾਵ **ਅਜ੍ਝੱਤਿਕਾ**। ਪਸਾਦਰੂਪਚਿੱਤਸਙ੍ਖਾਤਾਨਿ ਛ ਅਜ੍ਝੱਤਿਕਾਨਿ ਆਯਤਨਾਨਿ। ਤਤੋ ਬਹਿਭੂਤਾ **ਬਾਹਿਰਾ**। ਸੇਸਰੂਪਚੇਤਸਿਕਨਿੱਬਾਨਪਞ੍ਞੱਤਿਸਙ੍ਖਾਤਾਨਿ ਛ ਬਾਹਿਰਾਯਤਨਾਨਿ, ਇਧ ਪਨ ਪਞ੍ਞੱਤਿਯੋਪਿ ਲੱਭਨ੍ਤਿ। ਅਜ੍ਝੱਤਿਕਦੁਕਂ।

ਉਪਾਦਿਯਨ੍ਤੇਵ ਭੂਤਾਨਿ, ਨ ਭੂਤਾ ਵਿਯ ਉਪਾਦਿਯਨ੍ਤੀਤਿ **ਉਪਾਦਾ,** ਚਤੁਵੀਸਤਿ ਉਪਾਦਾਰੂਪਾਨਿ ਏਵ। ਨ ਉਪਾਦਿਯਨ੍ਤੀਤਿ **ਨੋ ਉਪਾਦਾ,** ਚਤੁਮਹਾਭੂਤਚਿੱਤਚੇਤਸਿਕਨਿੱਬਾਨਾਨਿ। ਉਪਾਦਾਦੁਕਂ।

ਦ੍ਵੱਤਿਂਸ ਲੋਕਿਯਵਿਪਾਕਚਿੱਤਾਨਿ, ਕੱਮਜਰੂਪਞ੍ਚ **ਉਪਾਦਿਨ੍ਨਾ** ਨਾਮ। ਸੇਸਲੋਕਿਯਲੋਕੁੱਤਰਾਨਿ, ਨਿੱਬਾਨਞ੍ਚ **ਅਨੁਪਾਦਿਨ੍ਨਾ** ਨਾਮ । ਸੇਸਂ ਉਪਾਦਿਨ੍ਨੁਪਾਦਾਨਿਯੱਤਿਕੇ ਵੁੱਤਾਨੁਸਾਰੇਨ ਞਾਤੱਬਂ। ਉਪਾਦਿਨ੍ਨਦੁਕਂ।

ਮਹਨ੍ਤਰਦੁਕਾ ਨਿੱਟ੍ਠਿਤਾ।

ਉਪਾਦਾਨਗੋਚ੍ਛਕੇਭੁਸਂ ਆਦਿਯਨ੍ਤੀਤਿ **ਉਪਾਦਾਨਾ,** ਦਲ੍ਹੱਗ੍ਗਾਹਂ ਗਣ੍ਹਨ੍ਤੀਤਿ ਅੱਥੋ। ਦਲ੍ਹੱਥੋ ਹਿ ਏਤ੍ਥ ਉਪ-ਸੱਦੋ ''ਉਪਾਯਾਸੋ''ਤਿਆਦੀਸੁ ਵਿਯ। ਤਤੋ ਅਞ੍ਞੇ **ਨੋ ਉਪਾਦਾਨਾ**। ਤੱਥ ਕਾਮੁਪਾਦਾਨਂ ਦਿੱਟ੍ਠੁਪਾਦਾਨਂ ਸੀਲੱਬਤੁਪਾਦਾਨਂ ਅੱਤਵਾਦੁਪਾਦਾਨਨ੍ਤਿ ਇਮੇ ਉਪਾਦਾਨਾ ਨਾਮ। ਤੱਥ ਵੱਥੁਕਾਮੇਸੁ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨੋ ਕਿਲੇਸਕਾਮੋਵ ਵੁੱਤਨਯੇਨ ਉਪਾਦਾਨਨ੍ਤਿ **ਕਾਮੁਪਾਦਾਨਂ**। ਏਵਂ ਸੇਸੇਸੁਪਿ। ਤੱਥ ਵੀਸਤਿਵੱਥੁਕਾ ਸੱਕਾਯਦਿੱਟ੍ਠਿ **ਅੱਤਵਾਦੁਪਾਦਾਨਂ** ਨਾਮ। ਸੇਸਾਨਿ ਪੁੱਬੇ ਵੁੱਤਾਨੇਵ। ਪਚ੍ਛਿਮਾਨਿ ਪਨੇਤ੍ਥ ਤੀਣਿ ਉਪਾਦਾਨਾਨਿ ਤਥਾਪਵੱਤਦਿੱਟ੍ਠਿ ਏਵ। ਤਾਨਿ ਚ ਪਠਮੇਨ ਮੱਗ੍ਗੇਨ ਪਹੀਯਨ੍ਤਿ, ਕਾਮੁਪਾਦਾਨਂ ਚਤੂਹਿਪਿ । ਇਮੇ ਚ ਸਭਾਵਤੋ ਦ੍ਵੇ ਧੱਮਾ ਵਿਭਾਗਤੋ ਚਤੁਰੁਪਾਦਾਨਾ ਨਾਮ ਜਾਤਾ। ਇਮੇ ਪਨ ਠਪੇਤ੍ਵਾ ਸੇਸਾ ਸੱਬੇ ਧੱਮਾ **ਨੋ ਉਪਾਦਾਨਾ** ਨਾਮ। ਉਪਾਦਾਨਦੁਕਂ ਪਠਮਂ।

ਉਪਾਦਾਨਿਯਦੁਕੋ ਸਂਯੋਜਨਿਯਦੁਕਸਦਿਸੋਵ। ਦੁਤਿਯਂ।

ਅੱਟ੍ਠਲੋਭਸਹਗਤਚਿੱਤਾਨਿ, ਤਂਸੱਮ੍ਪਯੁੱਤੇਸੁ ਦਿੱਟ੍ਠਿਵਿੱਪਯੁੱਤਲੋਭਂ ਠਪੇਤ੍ਵਾ ਸੇਸਾ ਚ **ਉਪਾਦਾਨਸੱਮ੍ਪਯੁੱਤਾ** ਨਾਮ। ਦਿੱਟ੍ਠਿਵਿੱਪਯੁੱਤਲੋਭਦੋਸਮੋਹਮੂਲਾਨਿ, ਕੁਸਲਾਬ੍ਯਾਕਤਾਨਿ ਚ ਚਿੱਤਾਨਿ, ਰੂਪਨਿੱਬਾਨਾਨਿ ਚ **ਉਪਾਦਾਨਵਿੱਪਯੁੱਤਾ** ਨਾਮ। ਚੇਤਸਿਕੇਸੁ ਪਨ ਦਿੱਟ੍ਠਿਮਾਨਾ ਉਪਾਦਾਨਸੱਮ੍ਪਯੁੱਤਾਵ, ਦੋਸਇੱਸਾਮਚ੍ਛਰਿਯਕੁੱਕੁੱਚਵਿਚਿਕਿਚ੍ਛਾ, ਕੁਸਲਾਬ੍ਯਾਕਤਾ ਚ ਉਪਾਦਾਨਵਿੱਪਯੁੱਤਾ ਏਵ। ਸੇਸਾ ਦੁਵਿਧਾਪਿ ਹੋਨ੍ਤਿ। ਤਤਿਯਂ।

ਚੱਤਾਰਿ ਉਪਾਦਾਨਾਨਿ **ਉਪਾਦਾਨਾ ਚੇਵ ਉਪਾਦਾਨਿਯਾ ਚ** ਨਾਮ। ਤਦਵਸੇਸਾ ਲੋਕਿਯਾ **ਉਪਾਦਾਨਿਯਾ ਚੇਵ ਨੋ ਚ ਉਪਾਦਾਨਾ** ਨਾਮ। ਇਧ ਪਨ ਲੋਕੁੱਤਰਾ ਨ ਵੱਤੱਬਾ। ਸੇਸਂ ਵੁੱਤਨਯਮੇਵ। ਚਤੁੱਥਂ।

ਪਞ੍ਚਮਛੱਟ੍ਠਦੁਕਾ ਪਾਠਤੋ ਗਨ੍ਥਗੋਚ੍ਛਕੇ ਪਞ੍ਚਮਛੱਟ੍ਠਦੁਕਸਦਿਸਾਵ, ਕੇਵਲਂ ਪਞ੍ਚਮਦੁਕੇ ''ਚੇਤਸਿਕੇਸੁ ਮਾਨੋ ਉਪਾਦਾਨਸੱਮ੍ਪਯੁੱਤੋ ਚੇਵ ਨੋ ਚ ਉਪਾਦਾਨੋ ਏਵ, ਮੋਹਾਹਿਰਿਕਾਨੋੱਤੱਪੱਪਉੱਦ੍ਧੱਚਥਿਨਮਿੱਧਾਨਿ ਤਿਜਾਤਿਕਾਨਿ ਤਥਾ ਚ ਨ ਵੱਤੱਬਾ ਚਾ''ਤਿ ਇਦਞ੍ਚ, ਛੱਟ੍ਠਦੁਕੇ ''ਚੇਤਸਿਕੇਸੁ ਦੋਸਇੱਸਾਮਚ੍ਛਰਿਯਕੁੱਕੁੱਚਵਿਚਿਕਿਚ੍ਛਾ ਅੱਪਮਞ੍ਞਾ ਉਪਾਦਾਨਵਿੱਪਯੁੱਤਾ ਉਪਾਦਾਨਿਯਾ ਏਵ, ਮੋਹਾਹਿਰਿਕਾਨੋੱਤੱਪੱਪਉੱਦ੍ਧੱਚਲੋਭਥਿਨਮਿੱਧਾਨਿ ਤਥਾ ਚ ਨ ਵੱਤੱਬਾਨਿ ਚਾ''ਤਿ ਏਤ੍ਤਕਮੇਵ ਪਾਠਤੋ ਵਿਸੇਸੋ, ਅੱਥਤੋ ਪਨ ਨਾਮਮੱਤਕੋਵ ਵਿਸੇਸੋ। ਸੇਸੋ ਸੁਵਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯੋਵ। ਪਞ੍ਚਮਛੱਟ੍ਠਾਨਿ।

ਉਪਾਦਾਨਗੋਚ੍ਛਕਂ ਨਿੱਟ੍ਠਿਤਂ।

ਕਿਲੇਸਗੋਚ੍ਛਕੇ ਸਂਕਿਲਿੱਟ੍ਠੱਤਿਕੇ ਵੁੱਤਨਯੇਨ ਪਦੱਥੋ ਵੇਦਿਤੱਬੋ। ਲੋਭੋ ਦੋਸੋ ਮੋਹੋ ਮਾਨੋ ਦਿੱਟ੍ਠਿ ਵਿਚਿਕਿਚ੍ਛਾ ਥਿਨਂ ਉੱਦ੍ਧੱਚਂ ਅਹਿਰਿਕਂ ਅਨੋੱਤੱਪਨ੍ਤਿ ਇਮੇ ਦਸ ਧੱਮਾ **ਕਿਲੇਸਾ** ਨਾਮ। ਇਮੇ ਚ ਵੁੱਤੱਥਾ ਏਵ, ਇਧ ਪਨ ਲੋਭੋ, ਹੇਤੁਗਨ੍ਥਨੀਵਰਣਉਪਾਦਾਨਗੋਚ੍ਛਕੇਸੁ ਲੋਭੋ ਚ ਨਿੱਪਦੇਸਤੋ ਚਤੁਮੱਗ੍ਗਵੱਜ੍ਝੋਪਿ ਏਕੇਨੇਵ ਕੋੱਟ੍ਠਾਸੇਨ ਠਿਤੋ, ਸੇਸਗੋਚ੍ਛਕੇਸੁ ਸੋ ਸੱਬੋਪਿ ਲੋਭੋ ''ਕਾਮਾਸਵੋ ਭਵਾਸਵੋ''ਤਿਆਦਿਨਾ ਦ੍ਵੇ ਦ੍ਵੇ ਕੋੱਟ੍ਠਾਸਾ ਹੁਤ੍ਵਾ ਠਿਤੋ, ਇਮਿਨਾ ਪਨ ਅੱਟ੍ਠਕਥਾਵਚਨੇਨਾਪਿ ਭਵਾਸਵਾਦਿਬਜਤਿਰਿੱਤੋ ਸੱਬੋ ਚਤੁਮੱਗ੍ਗਵੱਜ੍ਝੋਪਿ ਰਾਗੋ ਕਾਮਾਸਵਾਦੀਸੁ ਸਙ੍ਗਹਿਤੋ। ਕਾਮਚ੍ਛਨ੍ਦਨੀਵਰਣਂ ਪਨ ਭਵਰਾਗੋਪਿ ਨ ਪਞ੍ਚਕਾਮਗੁਣਿਕਰਾਗਮੱਤੋਵਾਤਿ ਪਞ੍ਞਾਯਤਿ, ''ਆਰੁੱਪੇ ਕਾਮਚ੍ਛਨ੍ਦਨੀਵਰਣਂ ਪਟਿੱਚ ਥਿਨਮਿੱਧਨੀਵਰਣ''ਨ੍ਤਿਆਦਿਪਾਲਿਤੋ (ਪੱਟ੍ਠਾ॰ ੩.੮.੮) ਚੇਤਂ ਦੱਟ੍ਠੱਬਂ ਪਞ੍ਚਕਾਮਗੁਣਿਕਰਾਗਸ੍ਸ ਰੂਪਾਰੂਪਭੂਮੀਸੁ ਅਨੁੱਪੱਜਨਤੋ। ਇਮੇਸੁ ਚ ਕਿਲੇਸੇਸੁ ਦਿੱਟ੍ਠਿਵਿਚਿਕਿਚ੍ਛਾ ਪਠਮੇਨ ਮੱਗ੍ਗੇਨ ਪਹੀਯਨ੍ਤਿ, ਦੋਸੋ ਤਤਿਯੇਨ, ਲੋਭਾਦਯੋ ਚਤੂਹਿਪਿ। ਇਮੇ ਪਨ ਦਸ ਧੱਮੇ ਠਪੇਤ੍ਵਾ ਸੇਸਾ **ਨੋ ਕਿਲੇਸਾ** ਨਾਮ। ਕਿਲੇਸਦੁਕਂ ਪਠਮਂ।

ਸਂਕਿਲੇਸਿਕਦੁਕੋ ਸਾਸਵਦੁਕਸਦਿਸੋਵ। ਦੁਤਿਯਂ।

ਸੰਕਿਲਿਟ੍ਠਦੁਕੋ, ਕਿਲੇਸਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਦੁਕੋ ਚਾਤਿ ਦ੍ਵੇਪਿ ਸਮਾਨਤ੍ਥਾਵ। ਤੇ ਚ ਨੀਵਰਣਗੋਚ੍ਛਕੇ ਤਤਿਯਦੁਕਸਦਿਸਾਵ। ਤਤਿਯਚਤੁਤ੍ਥਾਨਿ।

ਦਸ ਕਿਲੇਸਾ **ਕਿਲੇਸਾ ਚੇਵ ਸੰਕਿਲੇਸਿਕਾ ਚ** ਨਾਮ। ਸੇਸਾ ਲੋਕਿਯਧਮ੍ਮਾ **ਸੰਕਿਲੇਸਿਕਾ ਚੇਵ ਨੋ ਚ ਕਿਲੇਸਾ** ਨਾਮ। ਇਧ ਪਨ ਲੋਕੁਤ੍ਤਰਾ ਨ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਾ। ਸੇਸੰ ਨੀਵਰਣਗੋਚ੍ਛਕੇ ਚਤੁਤ੍ਥਦੁਕਸਦਿਸਮੇਵ। ਪਞ੍ਚਮੰ।

ਛਟ੍ਠਸਤ੍ਤਮਦੁਕਾਨਿਪਿ ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞੰ ਸਮਾਨਤ੍ਥਾਨੇਵ। ਤਾਨਿ ਛਟ੍ਠਸਤ੍ਤਮਾਨਿ ਨੀਵਰਣਗੋਚ੍ਛਕੇ ਯਥਾਕ੍ਕਮੰ ਪਾਠਤੋ ਪਞ੍ਚਮਛਟ੍ਠਦੁਕਸਦਿਸਾਨਿ, ਅਤ੍ਥਤੋ ਪਨ ਨਾਮਮਤ੍ਤਕੋਵ ਵਿਸੇਸੋ। ਸੇਸੋ ਸੁਵਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯੋ। ਛਟ੍ਠਸਤ੍ਤਮਅਟ੍ਠਮਾਨਿ।

ਕਿਲੇਸਗੋਚ੍ਛਕੰ ਨਿਟ੍ਠਿਤੰ।

ਪਿਟ੍ਠਿਦੁਕੇਸੁ ਆਦਿਤੋ ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਦੁਕਾ ਦਸ੍ਸਨੇਨਪਹਾਤਬ੍ਬਤ੍ତਿਕੇ, ਦਸ੍ਸਨੇਨਪਹਾਤਬ੍ਬਹੇਤੁਕੇ ਚ ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ। ਕੇਵਲੰ ਪਨ ਤਤ੍ਥ ਪਠਮਤ੍ਤਿਕੇ ਵੁਤ੍ਤੇਸੁ ਦਸ੍ਸਨੇਨਪਹਾਤਬ੍ਬੇ ਧਮ੍ਮੇ ਠਪੇਤ੍ਵਾ ਸੇਸਾ ਇਧ ਪਠਮਦੁਕਸ੍ਸ ਦੁਤਿਯਪਦੇ ਦਸ੍ਸਨੇਨਪਹਾਤਬ੍ਬੇਸੁ ਪਵਿਸਨ੍ਤਿ, ਭਾਵਨਾਯਪਹਾਤਬ੍ਬੇ ਠਪੇਤ੍ਵਾ ਸੇਸਾ ਇਧ ਦੁਤਿਯਦੁਕੇ ਨਭਾਵਨਾਯਪਹਾਤਬ੍ਬੇਸੁ ਪਵਿਸਨ੍ਤਿ। ਤਤ੍ਥ ਚ ਦੁਤਿਯਤ੍ਤਿਕੇ ਵੁਤ੍ਤੇਸੁ ਦਸ੍ਸਨੇਨਪਹਾਤਬ੍ਬਹੇਤੁਕੇ ਠਪੇਤ੍ਵਾ ਸੇਸਾ ਇਧ ਤਤਿਯਦੁਕੇ ਨਦਸ੍ਸਨੇਨਪਹਾਤਬ੍ਬਹੇਤੁਕੇ, ਭਾਵਨਾਯਪਹਾਤਬ੍ਬਹੇਤੁਕੇ ਚ ਠਪੇਤ੍ਵਾ ਸੇਸਾ ਇਧ ਚਤੁਤ੍ਥਦੁਕੇ ਨਭਾਵਨਾਯਪਹਾਤਬ੍ਬਹੇਤੁਕੇਸੁ ਪਵਿਸਨ੍ਤਿ।

ਪਦਤ੍ਥੋ ਚ ਦਸ੍ਸਨੇਨ ਪਹਾਤਬ੍ਬੋ ਹੇਤੁ ਏਤੇਸੰ ਅਤ੍ਥੀਤਿ **ਦਸ੍ਸਨੇਨਪਹਾਤਬ੍ਬਹੇਤੁਕਾ**। ਏਵੰ ਭਾਵਨਾਯਪਹਾਤਬ੍ਬਹੇਤੁਕਾਤਿ ਏਤ੍ਥਾਪਿ ਅਤ੍ਥੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ। ਏਵੰ ਹਿ ਸਤਿ ਅਹੇਤੁਕਾਨੰ ਅਗ੍ਗਹਣੰ ਸਿਯਾਤਿ ਏਤ੍ਤਕਮੇਵ ਵਿਸੇਸੋ। ਤਿਕਦ੍ਵਯਮੇਵ ਹਿ ਭਗਵਾ ਦੇਸਨਾਵਿਲਾਸੇਨ ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਦੁਕੇ ਕਤ੍ਵਾ ਦੇਸੇਸਿ। ਸੇਸੰ ਤਾਦਿਸਮੇਵ। ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਦੁਕਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

ਪਞ੍ਚਪਞ੍ਞਾਸਸਵਿਤਕ੍ਕਚਿਤ੍ਤੇਸੁ ਵਿਤਕ੍ਕਵਿਰਹਿਤਾ ਚਿਤ੍ਤਚੇਤਸਿਕਾ ਧਮ੍ਮਾ **ਸਵਿਤਕ੍ਕਾ** ਨਾਮ। ਵਿਤਕ੍ਕੋ, ਪਨ ਸੇਸਚਿਤ੍ਤਰੂਪਨਿਬ੍ਬਾਨਾਨਿ ਚ **ਅਵਿਤਕ੍ਕਾ** ਨਾਮ। ਪਞ੍ਚਮੰ।

ਛਸਟ੍ਠਿਯਾ ਸਵਿਚਾਰਚਿਤ੍ਤੇਸੁ ਵਿਚਾਰਵਿਰਹਿਤਾ ਧਮ੍ਮਾ **ਸਵਿਚਾਰਾ** ਨਾਮ। ਵਿਚਾਰੋ, ਪਨ ਸੇਸਚਿਤ੍ਤਰੂਪਨਿਬ੍ਬਾਨਾਨਿ ਚ **ਅਵਿਚਾਰਾ** ਨਾਮ। ਸੇਸੰ ਇਧ, ਅਨਨ੍ਤਰੇ ਵੁਤ੍ਤਦੁਕੇ ਚ ਵਿਤਕ੍ਕਤ੍ਤਿਕੇ ਵੁਤ੍ਤਾਨੁਸਾਰੇਨ ਞਾਤਬ੍ਬੰ। ਛਟ੍ਠੰ।

ਇਤੋ ਪਰੇਸੁ ਸਪ੍ਪੀਤਿਕਦੁਕੋ, ਪੀਤਿਸਹਗਤਦੁਕੋ ਚ ਸਮਾਨਤ੍ਥਾਵ, ਤੇ ਚ ਸੁਖਸਹਗਤਉਪੇਕ੍ਖਾਸਹਗਤਦੁਕਾ ਚਾਤਿ ਚਤ੍ਤਾਰੋਪਿ ਦੁਕਾ ਪੀਤਿਤ੍ਤਿਕੇ ਵੁਤ੍ਤਨਯਾਵ। ਕੇਵਲੰ ਪਨੇਤੇਸੰ ਦੁਕਾਨੰ ਪਠਮੰ ਪਦੰ ਤਤ੍ਥ ਪਵਿਸਤਿ, ਪੀਤਿਤ੍ਤਿਕੇ ਇਤਰੀਤਰਪਦਦ੍ਵਯਸਙ੍ਗਹਿਤਾ, ਅਸਙ੍ਗਹਿਤਾ ਚ ਸਬ੍ਬੇ ਅਤ੍ਥਾ ਹੇਟ੍ਠਾ ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨੇਤ੍ਥ ਦੁਕਾਨੰ ਦੁਤਿਯਪਦੇਸੁ ਅਤ੍ਥਤੋ ਸਙ੍ਗਹਿਤਾ, ਇਮੇ ਚ ਨਿਪ੍ਪਦੇਸਦੁਕਾਤਿ ਅਯਮੇਵ ਵਿਸੇਸੋ। ਸਤ੍ਤਮਅਟ੍ਠਮਨਵਮਦਸਮਾ।

ਤਦਨਨ੍ਤਰੇਸੁ **ਕਾਮਾਵਚਰਾ**ਤਿ ਏਤ੍ਥ ''ਹੇਟ੍ਠਤੋ ਅਵੀਚਿਨਿਰਯੰ ਪਰਿਯਨ੍ਤੰ ਕਰਿਤ੍ਵਾ ਉਪਰਿਤੋ ਪਰਨਿਮ੍ਮਿਤਵਸਵਤ੍ਤੀ ਦੇਵੇ ਅਨ੍ਤੋ ਕਰਿਤ੍ਵਾ ਯੰ ਤਸ੍ਮਿੰ ਅਨ੍ਤਰੇ ਏਤ੍ਥਾਵਚਰਾ ਏਤ੍ਥ ਪਰਿਯਾਪਨ੍ਨਾ''ਤਿ ਏਵੰ (ਧ॰ ਸ॰ ੧੨੮੭) **ਪਾਲਿਯੰ** ਪਰਿਚ੍ਛਿਨ੍ਨਾਨੰ ਚਤੁਨ੍ਨੰ ਅਪਾਯਾਨੰ, ਮਨੁਸ੍ਸਾਨੰ, ਛਨ੍ਨੰ ਦੇਵਲੋਕਾਨਞ੍ਚ ਵਸੇਨ ਓਕਾਸਤੋ ਏਕਾਦਸਵਿਧੋ ਕਾਮਭਵੋ ''ਕਾਮੋ''ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਉਤ੍ਤਰਪਦਲੋਪੇਨ ਯਥਾ ''ਰੂਪੂਪਪਤ੍ਤਿਯਾ''ਤਿਆਦੀਸੁ ਰੂਪਭਵੋ ''ਰੂਪ''ਨ੍ਤਿ। ਤਸ੍ਮਿੰ ਕਾਮੇ ਅਵਚਰਨ੍ਤਿ ਪਵਤ੍ਤਨ੍ਤੀਤਿ **ਕਾਮਾਵਚਰਾ**। ਯੇਭੁਯ੍ਯਤੋ ਚੇਤੰ ਵੁਤ੍ਤੰ ਰੂਪਾਰੂਪੇਸੁ ਚੇਤੇਸਞ੍ਚ ਇਧ ਪਵਤ੍ਤਿਤੋ ''ਥਲਚਰਾ''ਤਿਆਦੀਸੁ ਵਿਯ। ਕਾਮਭਵਸਙ੍ਖਾਤੇ ਵਾ ਕਾਮੇ ਪਟਿਸਨ੍ਧਿੰ ਅਵਚਾਰੇਨ੍ਤੀਤਿਪਿ **ਕਾਮਾਵਚਰਾ,** ਕੁਸਲਾਕੁਸਲਾਨਿ । ਉਦ੍ਧਚ੍ਚਸਹਗਤਚਿਤ੍ਤੰ ਪਨ ਅਬ੍ਯਾਕਤਚਿਤ੍ਤਸਦਿਸੰ। ਤਦਾਯਤ੍ਤਤਾਯ, ਆਰਮ੍ਮਣਕਰਣਵਸੇਨ ਵਾ ਕਿਲੇਸਕਾਮੋ ਏਤ੍ਥ ਅਵਚਰਤੀਤਿਪਿ ਕਾਮਾਵਚਰੰ। ਕਾਮਞ੍ਚੇਸ ਰੂਪਾਰੂਪਾਵਚਰਧਮ੍ਮੇਸੁਪਿ ਅਵਚਰਤਿ, ਰੁਲ੍ਹਿਤੋ ਪਨ ''ਵਦਤੀਤਿ ਵਚ੍ਛੋ''ਤਿਆਦੀਸੁ ਵਿਯ ਇਮੇ ਏਵ ''ਕਾਮਾਵਚਰਾ''ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਨ੍ਤਿ। ਅਪਿਚ ਕਾਮਤਣ੍ਹਾ ਰੂਪਤਣ੍ਹਾ ਅਰੂਪਤਣ੍ਹਾਤਿ ਏਤ੍ਥ ਵੁਤ੍ਤਕਾਮਤਣ੍ਹਾਸਙ੍ਖਾਤੋ ਕਾਮੋ ਏਤ੍ਥ ਅਵਚਰਤੀਤਿਪਿ **ਕਾਮਾਵਚਰਾ**। ਏਵੰ ਬ੍ਰਹ੍ਮਾਨੰ ਵਿਮਾਨਾਭਰਣਾਦੀਸੁ ਛਨ੍ਦਰਾਗਸ੍ਸਾਪਿ ਕਾਮਤਣ੍ਹਾਭਾਵੋ ਸਿਦ੍ਧੋ, ਰੂਪਤਣ੍ਹਾਵਿਸਯਾਨਮ੍ਪਿ ਚ ਬ੍ਰਹ੍ਮਾਨੰ ਕਮ੍ਮਜਰੂਪਾਦੀਨੰ ਕਾਮਤਣ੍ਹਾਯਪਿ ਵਿਸਯਤਾਯ ਕਾਮਾਵਚਰਤਾ ਸਿਦ੍ਧਾ ਹੋਤਿ। ਨ ਰੂਪਾਰੂਪਾਵਚਰਾਨੰ ਤਦਭਾਵਤੋ ਤਦਞ੍ਞੇ **ਨ ਕਾਮਾਵਚਰਾ**। ਇਮਿਨਾ ਨਯੇਨ ਰੂਪਾਵਚਰਾਦਿਦੁਕਾਨਮ੍ਪਿ ਪਦਤ੍ਥੋ ਯਥਾਰਹੰ ਞਾਤਬ੍ਬੋ। ਤਤ੍ਥ ਚਤੁਪਞ੍ਞਾਸ ਕਾਮਾਵਚਰਚਿਤ੍ਤਾਨਿ, ਸਬ੍ਬਞ੍ਚ ਰੂਪੰ ਕਾਮਾਵਚਰਾ ਨਾਮ। ਸੇਸਚਿਤ੍ਤਨਿਬ੍ਬਾਨਾਨਿ ਨ ਕਾਮਾਵਚਰਾ ਨਾਮ। ਚੇਤਸਿਕੇਸੁ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬੰ ਪਰਿਯਾਪਨ੍ਨਦੁਕੇ ਏਵ ਆਵਿ ਭਵਿਸ੍ਸਤਿ। ਏਕਾਦਸਮੰ।

ਪਨ੍ਨਰਸ ਰੂਪਾਵਚਰਚਿਤ੍ਤਾਨਿ **ਰੂਪਾਵਚਰਾ** ਨਾਮ। ਸੇਸਚਿਤ੍ਤਰੂਪਨਿਬ੍ਬਾਨਾਨਿ **ਨ ਰੂਪਾਵਚਰਾ** ਨਾਮ। ਦ੍ਵਾਦਸਮੰ।

ਦ੍ਵਾਦਸ ਅਰੂਪਾਵਚਰਚਿਤ੍ਤਾਨਿ **ਅਰੂਪਾਵਚਰਾ** ਨਾਮ। ਸੇਸਚਿਤ੍ਤਰੂਪਨਿਬ੍ਬਾਨਾਨਿ **ਨ ਅਰੂਪਾਵਚਰਾ** ਨਾਮ। ਤੇਰਸਮੰ।

ਤੇਭੂਮਕਵਟ੍ਟੇ ਪਰਿਯਾਪਨ੍ਨਾ ਅਨ੍ਤੋਗਧਾਤਿ **ਪਰਿਯਾਪਨ੍ਨਾ,** ਲੋਕਿਯਧਮ੍ਮਾਵ। ਤਤ੍ਥ ਨ ਪਰਿਯਾਪਨ੍ਨਾਤਿ **ਅਪਰਿਯਾਪਨ੍ਨਾ**, ਲੋਕੁਤ੍ਤਰਾ। ਚੇਤਸਿਕੇਸੁ ਪਨ ਕਾਮਾਵਚਰਾਦਿਦੁਕਾਨੰ ਚਤੁਨ੍ਨਮ੍ਪਿ ਸਾਧਾਰਣੋ ਵਿਨਿਚ੍ਛਯੋ ਏਵੰ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ – ਅਕੁਸਲਚੇਤਸਿਕਾ ਕਾਮਾਵਚਰਾਵ, ਅਪ੍ਪਮਞ੍ਞਾ ਕਾਮਰੂਪਾਵਚਰਾ, ਵਿਰਤਿਯੋ ਪਨ ਕਾਮਾਵਚਰਪਰਿਯਾਪਨ੍ਨਾ, ਵਿਤਕ੍ਕਵਿਚਾਰਪੀਤਿਯੋ ਪਨ ਕਾਮਰੂਪਾਵਚਰਪਰਿਯਾਪਨ੍ਨਾ, ਸੇਸਾ ਚਤੁਭੂਮਕਾਤਿ। ਚੁਦ੍ਦਸਮੰ।

ਵਟ੍ਟਮੂਲੰ ਛਿਨ੍ਦਨ੍ਤਾ ਨਿਬ੍ਬਾਨੰ ਆਰਮ੍ਮਣੰ ਕਤ੍ਵਾ ਵਟ੍ਟਤੋ ਨੀਯਨ੍ਤੀਤਿ **ਨਿਯ੍ਯਾਨਿਕਾ,** ਚਤ੍ਤਾਰਿ ਲੋਕੁਤ੍ਤਰਮਗ੍ਗਚਿਤ੍ਤਾਨਿ। ਇਮਿਨਾ ਲਕ੍ਖਣੇਨ ਨ ਨਿਯ੍ਯਨ੍ਤੀਤਿ **ਅਨਿਯ੍ਯਾਨਿਕਾ,** ਸੇਸਚਿਤ੍ਤਰੂਪਨਿਬ੍ਬਾਨਾਨਿ। ਸੇਸੰ ਸੁਵਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਮੇਵ। ਪਞ੍ਚਦਸਮੰ।

ਚੁਤਿਯਾ ਵਾ ਅਤ੍ਤਨੋ ਵਾ ਪਵਤ੍ਤਿਯਾ ਅਨਨ੍ਤਰੰ ਫਲਦਾਨੇ ਨਿਯਤਤ੍ਤਾ **ਨਿਯਤਾ**, ਮਿਚ੍ਛਤ੍ਤਨਿਯਤਾ, ਸਮ੍ਮਤ੍ਤਨਿਯਤਾ ਚ। ਤਥਾ ਅਨਿਯਤਤ੍ਤਾ **ਅਨਿਯਤਾ**, ਸੇਸਧਮ੍ਮਾ। ਸੇਸੰ ਵੁਤ੍ਤਨਯਮੇਵ। ਸੋਲਸਮੰ।

ਅਞ੍ਞੇ ਧਮ੍ਮੇ ਉਤ੍ਤਰਨ੍ਤਿ ਅਤਿਕ੍ਕਮਨ੍ਤੀਤਿ ਉਤ੍ਤਰਾ, ਅਤ੍ਤਾਨੰ ਉਤ੍ਤਰਿਤੁੰ ਸਮਤ੍ਥੇਹਿ ਸਹ ਉਤ੍ਤਰੇਹੀਤਿ **ਸਉਤ੍ਤਰਾ**, ਲੋਕਿਯਾਵ। ਨਤ੍ਥਿ ਏਤੇਸੰ ਉਤ੍ਤਰਾਤਿ **ਅਨੁਤ੍ਤਰਾ**, ਲੋਕੁਤ੍ਤਰਾ। ਸਤ੍ਤਰਸਮੰ।

ਰਣਨ੍ਤਿ ਕਨ੍ਦਨ੍ਤਿ ਏਤੇਹੀਤਿ ਰਣਾ, ਯੇਹਿ ਅਭਿਭੂਤਾ ਸਤ੍ਤਾ ਨਾਨਪ੍ਪਕਾਰਤੋ ਪਰਿਦੇਵਨ੍ਤਿ, ਤੇਸੰ ਅਕੁਸਲਮੂਲਾਨੰ ਏਤੰ ਅਧਿਵਚਨੰ, ਤੇਹਿ ਸਮ੍ਪਯੋਗਵਸੇਨ, ਪਹਾਨੇਕਟ੍ਠਤਾਵਸੇਨ ਚ ਸਹ ਰਣੇਹੀਤਿ **ਸਰਣਾ**। ਏਤੇਨਾਕਾਰੇਨ ਨਤ੍ਥਿ ਏਤੇਸੰ ਰਣਾਤਿ **ਅਰਣਾ**।

ਤਤ੍ਥ ਦ੍ਵਾਦਸ ਅਕੁਸਲਚਿਤ੍ਤਾਨਿ ਸਰਣਾ ਨਾਮ। ਸਰਣਧਮ੍ਮੇਸੁ ਚੇਤ੍ਥ ਲੋਭਦੋਸਮੋਹਾ ਰਣਾ ਚੇਵ ਸਰਣਾ ਚ, ਤੇਸੁ ਲੋਭਦੋਸਾ ਮੋਹੇਨੇਵ ਸਮ੍ਪਯੋਗਤੋ ਸਰਣਾ, ਤਥਾ ਵਿਚਿਕਿਚ੍ਛੁਦ੍ਧਚ੍ਚਸਹਗਤਚਿਤ੍ਤੰ, ਤੰਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਾ ਚ। ਮੋਹੋ ਪਨ ਤੇਸੁ ਸਮ੍ਪਯੋਗਤੋ ਸਰਣੋ, ਦਿਟ੍ਠਿਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਰਾਗੇਨ, ਪਨ ਭਵਰਾਗੇਨ ਚ ਰਣਭੂਤੇਨ ਪਹਾਨੇਕਟ੍ਠਤਾਵਸੇਨੇਵ ਸਰਣੋ । ਲੋਭਦੋਸਮੋਹਮੂਲਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤੇਸੁ ਪਨ ਮੋਹੋ ਲੋਭੇਨ ਚੇਵ ਦੋਸੇਨ ਚ, ਸੇਸਾ ਲੋਭਮੋਹੇਨ ਚੇਵ ਦੋਸਮੋਹੇਨ ਚ ਸਮ੍ਪਯੋਗਤੋ ਸਰਣਾਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ। ਸਬ੍ਬਾਨਿ ਕੁਸਲਾਬਜਾਕਤਚਿਤ੍ਤਾਨਿ, ਰੂਪਨਿਬ੍ਬਾਨਾਨਿ ਚ ਅਰਣਾ ਨਾਮ। ਚੇਤਸਿਕੇਸੁ ਪਨ ਅਕੁਸਲਾ ਸਰਣਾਵ, ਕੁਸਲਾਬਜਾਕਤਾ ਅਰਣਾਵ, ਤਿਜਾਤਿਕਾ ਪਨ ਦ੍ਵਿਧਾਪਿ ਹੋਨ੍ਤੀਤਿ। ਅਟ੍ਠਾਰਸਮੰ।

ਪਿਟ੍ਠਿਦੁਕਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

ਅਭਿਧਮ੍ਮਦੁਕਮਾਤਿਕਤ੍ਥਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

ਸੁਤ੍ਤਨ੍ਤਿਕਦੁਕਮਾਤਿਕਤ੍ਥਵਣ੍ਣਨਾ

ਸੁਤ੍ਤਨ੍ਤਿਕਦੁਕੇਸੁ ਵੇਦੇਤਿ, ਵਿਵਿਧੇਨ ਵਾ ਆਕਾਰੇਨ ਜਾਨਾਤੀਤਿ ਵਿਜ੍ਜਾ, ਵਿਪਸ੍ਸਨਾਞਾਣਮਨੋਮਯਿਦ੍ਧਿਅਭਿਞ੍ਞਾਵਸਪ੍ਪਵਤ੍ਤਾ ਪਞ੍ਞਾ, ਤਸ੍ਮਿੰ ਵਿਜ੍ਜਾਭਾਗੇ ਵਿਜ੍ਜਾਕੋਟ੍ਠਾਸੇ ਵਿਜ੍ਜਾਸਭਾਵੇ ਵਤ੍ਤਨ੍ਤੀਤਿ **ਵਿਜ੍ਜਾਭਾਗਿਨੋ**। ਤਾ ਏਵ ਵਿਜ੍ਜਾ, ਤੰ ਵਾ ਵਿਜ੍ਜੰ ਸਮ੍ਪਯੋਗਵਸੇਨ ਭਜਨ੍ਤੀਤਿਪਿ **ਵਿਜ੍ਜਾਭਾਗਿਨੋ,** ਅਟ੍ਠਵਿਧਵਿਜ੍ਜਾਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਧਮ੍ਮਾ। ਤਾਸੁ ਯਾ ਕਾਚਿ ਏਕਾ ਵਿਜ੍ਜਾ ਵਿਜ੍ਜਾ, ਸੇਸਾ ਵਿਜ੍ਜਾਭਾਗਿਨੋਤਿ ਏਵੰ ਵਿਜ੍ਜਾਪਿ ਵਿਜ੍ਜਾਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਧਮ੍ਮਾਪਿ ਵਿਜ੍ਜਾਭਾਗਿਨੋਤ੍ਵੇਵ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ, ਇਧ ਪਨ ਵਿਜ੍ਜਾਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਾ ਧਮ੍ਮਾਵ ਅਧਿਪ੍ਪੇਤਾ। ਨ ਵਿਜਾਨਾਤੀਤਿ ਅਵਿਜ੍ਜਾ, ਚਤੁਸਚ੍ਚਚ੍ਛਾਦਕਵਸੇਨ ਚਤੁਬ੍ਬਿਧੋ ਮੋਹੋ, ਤਸ੍ਮਿੰ ਅਵਿਜ੍ਜਾਭਾਗੇ ਅਵਿਜ੍ਜਾਕੋਟ੍ਠਾਸੇ ਅਵਿਜ੍ਜਾਸਭਾਵੇ ਵਤ੍ਤਨ੍ਤੀਤਿ **ਅਵਿਜ੍ਜਾਭਾਗਿਨੋ**। ਤਾ ਏਵ ਅਵਿਜ੍ਜਾ, ਤੰ ਵਾ ਅਵਿਜ੍ਜੰ ਸਮ੍ਪਯੋਗਵਸੇਨ ਭਜਨ੍ਤੀਤਿਪਿ **ਅਵਿਜ੍ਜਾਭਾਗਿਨੋ,** ਅਵਿਜ੍ਜਾਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਧਮ੍ਮਾ। ਏਵੰ ਅਵਿਜ੍ਜਾਪਿ ਅਵਿਜ੍ਜਾਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਧਮ੍ਮਾਪਿ ਅਵਿਜ੍ਜਾਭਾਗਿਨੋਤ੍ਵੇਵ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ, ਇਧ ਪਨ ਅਵਿਜ੍ਜਾਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਧਮ੍ਮਾਵ ਅਧਿਪ੍ਪੇਤਾ।

ਤਤ੍ਥ ਅਰਹਤ੍ਤਮਗ੍ਗਚਿਤ੍ਤੰ, ਪਞ੍ਞਾਵਿਰਹਿਤਤੰਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਾ ਚ ਵਿਜ੍ਜਾਭਾਗਿਨੋ ਚ ਞਾਣਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਕਾਮਾਵਚਰਜਵਨਾਨਿ, ਞਾਣਵਿਰਹਿਤਤੰਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਾ ਚ ਵਿਪਸ੍ਸਨਾਭਾਵੇਨ ਪਵਤ੍ਤਿਯੰ ਵਿਜ੍ਜਾਭਾਗਿਨੋ, ਅਞ੍ਞਦਾ ਨ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਾ। ਰੂਪਾਵਚਰਚਤੁਤ੍ਥਜ੍ਝਾਨਿਕਜਵਨਚਿਤ੍ਤਾਨਿ, ਪਞ੍ਞਾਵਿਰਹਿਤਤੰਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਾ ਚ ਮਨੋਮਯਿਦ੍ਧਿਭਾਵੇਨ ਚ ਪਞ੍ਚਾਭਿਞ੍ਞਾਭਾਵੇਨ ਚ ਪਵਤ੍ਤਿਯੰ ਵਿਜ੍ਜਾਭਾਗਿਨੋ, ਅਞ੍ਞਦਾ ਨ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਾ। ਤਤ੍ਥ ਦ੍ਵਾਦਸਾਕੁਸਲਚਿਤ੍ਤਾਨਿ, ਅਵਿਜ੍ਜਾਵਿਰਹਿਤਤੰਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਾ ਚ ਅਵਿਜ੍ਜਾਭਾਗਿਨੋਵ, ਇਧ ਪਨ ਅਵਿਜ੍ਜਾ, ਸੇਸਚਿਤ੍ਤਰੂਪਨਿਬ੍ਬਾਨਾਨਿ ਚ ਨ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਾਵ। ਚੇਤਸਿਕੇਸੁ ਪਨ ਮੋਹਅਪ੍ਪਮਞ੍ਞਾ ਨ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਾਵ, ਸੇਸਾ ਕੁਸਲਾਬਜਾਕਤਾ ਸਿਯਾ ਵਿਜ੍ਜਾਭਾਗਿਨੋ, ਸਿਯਾ ਨ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਾ, ਤਿਜਾਤਿਕਾ ਦ੍ਵਿਧਾਪਿ ਨ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਾ ਚ। ਸੇਸੰ ਸੁਵਿਞ੍ਞੇਯਜਮੇਵ। ਪਠਮੰ।

ਪੁਨ ਅਨਜ੍ਝੋਤ੍ਥਰਣਵਸੇਨ ਕਿਲੇਸਨ੍ਧਕਾਰੰ ਵਿਦ੍ਧੰਸੇਤੁੰ ਅਸਮਤ੍ਥਤਾਯ ਵਿਜ੍ਜੁ ਉਪਮਾ ਏਤੇਸਨ੍ਤਿ **ਵਿਜ੍ਜੂਪਮਾ,** ਆਦਿਤੋ ਤੀਸੁ ਮਗ੍ਗੇਸੁ ਞਾਣੰਵ। ਨਿਸ੍ਸੇਸੰ ਵਿਦ੍ਧੰਸਨਸਮਤ੍ਥਤਾਯ ਵਜਿਰੰ ਉਪਮਾ ਏਤੇਸਨ੍ਤਿ **ਵਜਿਰੂਪਮਾ,** ਅਰਹਤ੍ਤਮਗ੍ਗੇ ਞਾਣੰ। ਯਥਾ ਹਿ ਮੇਘਨ੍ਧਕਾਰੇ ਮਗ੍ਗਪਟਿਪਨ੍ਨਸ੍ਸ ਪਟਿਚ੍ਛਾਦਨਅਨ੍ਧਕਾਰੰ ਵਿਧਮਿਤ੍ਵਾ ਵਿਜ੍ਜੁਯਾ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਕ੍ਖਣੇ ਚਾਤੁਦਿਸਾ ਮਗ੍ਗਾ ਪਾਕਟਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਵਿਜ੍ਜੁਯਾ ਨਿਰੁਦ੍ਧਾਯ ਪੁਨ ਅਨ੍ਧਕਾਰੋ ਓਤ੍ਥਰਿਤ੍ਵਾ ਮਗ੍ਗੰ ਪਟਿਚ੍ਛਾਦੇਤਿ, ਏਵੰ ਵਿਪਸ੍ਸਨਾਯਾਨਿਕਸ੍ਸ ਯਥਾਸਕੰ ਸਚ੍ਚਚ੍ਛਾਦਕਕਿਲੇਸਨ੍ਧਕਾਰੰ ਵਿਧਮਿਤ੍ਵਾ ਤੀਸੁ ਮਗ੍ਗੇਸੁ ਯਥਾਕ੍ਕਮੰ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨੇਸੁ ਚਤ੍ਤਾਰਿ ਸਚ੍ਚਾਨਿ ਪਾਕਟਾਨਿ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਤੇਸੁ ਨਿਰੁਦ੍ਧੇਸੁ ਪੁਨ ਅਵਸਿਟ੍ਠਕਿਲੇਸਨ੍ਧਕਾਰੋ ਚਤੁਸਚ੍ਚੰ ਪਟਿਚ੍ਛਾਦੇਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਤੀਸੁ ਮਗ੍ਗੇਸੁ ਪਞ੍ਞਾ ਵਿਜ੍ਜੂਪਮਾ ਵੁਤ੍ਤਾ। ਯਥਾ ਪਨ ਵਜਿਰਸ੍ਸ ਅਭੇਜ੍ਜੋ ਪਾਸਾਣੋ ਨਾਮ ਨਤ੍ਥਿ, ਤਞ੍ਚ ਨਿਸ੍ਸੇਸਤੋ ਵਜਿਰੰ ਖੇਪੇਤਿ, ਵਜਿਰੇਨ ਚ ਗਤਮਗ੍ਗੇ ਪਾਸਾਣਸ੍ਸ ਪੁਨ ਪਾਕਤਿਕਭਾਵੋ ਨਤ੍ਥਿ, ਏਵੰ ਅਰਹਤ੍ਤਮਗ੍ਗਞਾਣਸ੍ਸ ਅਵਜ੍ਝਕਿਲੇਸੋ ਨਾਮ ਨਤ੍ਥਿ, ਤਞ੍ਚ ਨਿਸ੍ਸੇਸਤੋ ਅਰਹਤ੍ਤਮਗ੍ਗਞਾਣੰ ਖੇਪੇਤਿ, ਤੇਨ ਚ ਖੇਪਿਤੇ ਕਿਲੇਸੇ ਅਵਸਿਟ੍ਠਕਿਲੇਸਾਭਾਵਤੋ ਤਸ੍ਸ ਪੁਨ ਪਚ੍ਚੁਦਾਵਤ੍ਤਨੰ ਨਾਮ ਨਤ੍ਥਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਚਤੁਤ੍ਥਮਗ੍ਗੇ ਪਞ੍ਞਾ ਵਜਿਰੂਪਮਾ ਵੁਤ੍ਤਾ। ਪਞ੍ਞਾ ਏਵ ਹੇਤ੍ਥ ਸਿਯਾ ਵਿਜ੍ਜੂਪਮਾ, ਸਿਯਾ ਨ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਾ ਚ ਹੋਤਿ। ਸੇਸਚੇਤਸਿਕਚਿਤ੍ਤਰੂਪਨਿਬ੍ਬਾਨਾਨਿ ਪਨ ਸਬ੍ਬਾਨਿ ਨ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਾਨੇਵ। ਦੁਤਿਯੰ।

ਬਾਲੇਸੁ ਠਿਤਤ੍ਤਾ, ਯਤ੍ਥ ਠਿਤਾ ਤਦੁਪਚਾਰੇਨ **ਬਾਲਾ,** ਬਾਲਕਰਤ੍ਤਾ ਵਾ **ਬਾਲਾ,** ਦ੍ਵਾਦਸਾਕੁਸਲਚਿਤ੍ਤਾਨਿ। ਇਧ ਪਨ ਅਹਿਰਿਕਞ੍ਚ ਅਨੋਤ੍ਤਪ੍ਪਞ੍ਚ ਬਾਲਾ ਨਾਮ। ਪਣ੍ਡਿਤੇਸੁ ਠਿਤਤ੍ਤਾ **ਪਣ੍ਡਿਤਾ,** ਪਣ੍ਡਿਤਕਰਤ੍ਤਾ ਵਾ **ਪਣ੍ਡਿਤਾ,** ਏਕਵੀਸਤਿ ਕੁਸਲਚਿਤ੍ਤਾਨਿ। ਇਧ ਪਨ ਹਿਰੀ ਚ ਓਤ੍ਤਪ੍ਪਞ੍ਚ ਪਣ੍ਡਿਤਾ ਨਾਮ। ਸੇਸਚਿਤ੍ਤਰੂਪਨਿਬ੍ਬਾਨਾਨਿ ਨ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਾਨਿ। ਸੇਸੰ ਸੁਵਿਞ੍ਞੇਯਜਮੇਵ। ਤਤਿਯੰ।

ਕਣ੍ਹਾਤਿ ਕਾਲਕਾ, ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਅਪਭਸ੍ਸਰਭਾਵਕਰਣਾ। **ਸੁਕ੍ਕਾ**ਤਿ ਓਦਾਤਾ, ਪਭਸ੍ਸਰਭਾਵਕਰਣਾ। ਸੇਸੰ ਸਬ੍ਬੰ ਬਾਲਦੁਕਸਦਿਸਮੇਵ। ਚਤੁਤ੍ਥੰ।

ਇਧ ਚੇਵ ਸਮ੍ਪਰਾਯੇ ਚ ਤਪੇਨ੍ਤੀਤਿ **ਤਪਨੀਯਾ**। ਨ ਤਪਨੀਯਾ **ਅਤਪਨੀਯਾ**। ਸੇਸਂ ਬਾਲਦੁਕਸਦਿਸਮੇਵ। ਪਞ੍ਚਮਂ।

''ਸਿਰਿਵਡ੍ਢਕੋ ਧਨਵਡ੍ਢਕੋ''ਤਿਆਦਯੋ ਵਿਯ ਵਚਨਮਤ੍ਤਮੇਵ ਅਧਿਕਾਰਂ ਕਤ੍ਵਾ ਪਵਤ੍ਤਾ **ਅਧਿਵਚਨਾ** ਨਾਮ। ਨਾਮਧੇਯਜਨ੍ਤਿ ਤੇਸਂ ਤੇਸਂ ਧਮ੍ਮਾਨਂ ਨਾਮਾਨਿ। ਤਾਨਿ ਚਤੁਬ੍ਬਿਧਾਨਿ ਸਾਮਞ੍ਞਨਾਮਂ ਗੁਣਨਾਮਂ ਕਿਤ੍ਤਿਮਨਾਮਂ ਓਪਪਾਤਿਕਨਾਮਨ੍ਤਿ। ਤਤ੍ਥ ਪਠਮਕਪ੍ਪਿਕੇਸੁ ਮਹਾਜਨੇਨ ਸਮ੍ਮਨ੍ਨਿਤ੍ਵਾ ਠਪਿਤਤ੍ਤਾ ''ਮਹਾਸਮ੍ਮਤੋ''ਤਿ ਰਞ੍ਞੋ ਨਾਮਨ੍ਤਿ ਏਵਰੂਪਂ **ਸਾਮਞ੍ਞਨਾਮਂ** ਨਾਮ। ''ਧਮ੍ਮਕਥਿਕੋ ਪਂਸੁਕੂਲਿਕੋ ਕਾਲ਼ੋ ਰਸ੍ਸੋ''ਤਿ ਏਵਰੂਪਂ ਗੁਣਤੋ ਆਗਤਂ, ''ਭਗਵਾ ਅਰਹਂ ਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧੋ''ਤਿਆਦੀਨਿਪਿ ਤਥਾਗਤਸ੍ਸ ਅਨੇਕਾਨਿ ਨਾਮਸਤਾਨਿ **ਗੁਣਨਾਮਂ** ਨਾਮ। ਯਂ ਪਨ ਜਾਤਸ੍ਸ ਕੁਮਾਰਸ੍ਸ ਞਾਤਕਾ ਕਪ੍ਪੇਤ੍ਵਾ ਪਕਪ੍ਪੇਤ੍ਵਾ ''ਅਯਂ ਅਸੁਕੋ ਨਾਮਾ''ਤਿ ਨਾਮਂ ਕਰੋਨ੍ਤਿ, ਇਦਂ **ਕਿਤ੍ਤਿਮਨਾਮਂ** ਨਾਮ। ਯਾ ਪਨ ਪੁਰਿਮਪਞ੍ਞਤ੍ਤਿ ਅਪਰਪਞ੍ਞਤ੍ਤਿਯਂ ਨਿਪਤਤਿ, ਸੇਯ੍ਯਥਿਦਂ – ਪੁਰਿਮਕਪ੍ਪੇਪਿ ਚਨ੍ਦੋ ਚਨ੍ਦੋ ਏਵ, ਏਤਰਹਿਪਿ ਅਨਾਗਤੇਪਿ ਚਨ੍ਦੋ ਏਵ। ਤਥਾ ''ਸੂਰਿਯੋ ਸਮੁਦ੍ਦੋ ਪਥਵੀ ਰੂਪਂ ਵੇਦਨਾ ਸਞ੍ਞਾ ਸਙ੍ਖਾਰਾ ਵਿਞ੍ਞਾਣਂ ਨਿਬ੍ਬਾਨ''ਨ੍ਤਿਏਵਮਾਦਿ **ਓਪਪਾਤਿਕਨਾਮਂ** ਨਾਮ। ਤਾਨਿ ਪੁਨ ਵਿਜ੍ਜਮਾਨਪਞ੍ਞਤ੍ਤਿ ਅਵਿਜ੍ਜਮਾਨਪਞ੍ਞਤ੍ਤਿ ਵਿਜ੍ਜਮਾਨੇਨਅਵਿਜ੍ਜਮਾਨਪਞ੍ਞਤ੍ਤਿ ਅਵਿਜ੍ਜਮਾਨੇਨਵਿਜ੍ਜਮਾਨਪਞ੍ਞਤ੍ਤਿ ਵਿਜ੍ਜਮਾਨੇਨਵਿਜ੍ਜਮਾਨਪਞ੍ਞਤ੍ਤਿ ਅਵਿਜ੍ਜਮਾਨੇਨਅਵਿਜ੍ਜਮਾਨਪਞ੍ਞਤ੍ਤੀਤਿ ਏਵਂ ਨਾਮਪਞ੍ਞਤ੍ਤਿਵਸੇਨ ਛਬ੍ਬਿਧਾਨਿ ਹੋਨ੍ਤਿ।

ਤਤ੍ਥ ਪਰਮਤ੍ਥਤੋ ਉਪਲਬ੍ਭਮਾਨਾ ਯਥਾਵੁਤ੍ਤਦ੍ਵਾਸਤ੍ਤਤਿਵਿਧਾ ਨਾਮਰੂਪਧਮ੍ਮਾ ਵਿਜ੍ਜਮਾਨਾ ਨਾਮ, ਤੇਸਂ ਪਕਾਰੇਹਿ ਞਾਪਨਤੋ ਪਞ੍ਞਤ੍ਤਿ **ਵਿਜ੍ਜਮਾਨਪਞ੍ਞਤ੍ਤਿ** ਨਾਮ, ''ਚਿਤ੍ਤਂ ਫਸ੍ਸੋ ਪਥਵੀ ਰੂਪਂ ਨਿਬ੍ਬਾਨ''ਨ੍ਤਿਆਦਯੋ ਪਰਮਤ੍ਥਵਾਚਕਾ ਸਦ੍ਦਾ। ਉਪਾਦਿਨ੍ਨਨਾਮਰੂਪਧਮ੍ਮੇ ਪਨ ਉਪਾਦਾਯ ਪਞ੍ਞਤ੍ਤਾ ਸਤ੍ਤਪੁਗ੍ਗਲਇਤ੍ਥਿਪੁਰਿਸਦੇਵਮਨੁਸ੍ਸਤਿਰਚ੍ਛਾਨਾਦਿਭੇਦਾ, ਅਨੁਪਾਦਿਨ੍ਨਰੂਪਧਮ੍ਮੇ ਉਪਾਦਾਯ ਪਞ੍ਞਤ੍ਤਾ ਭੂਮਿਪਬ੍ਬਤਰੁਕ੍ਖਸਕਟਚਨ੍ਦਸੂਰਿਯਨਕ੍ਖਤ੍ਤਦਿਸਾਕਾਲਕਸਿਣਾਦਿਭੇਦਾ ਚ ਪਰਮਤ੍ਥਤੋ ਅਨੁਪਲਬ੍ਭਮਾਨਾ ਅਵਿਜ੍ਜਮਾਨਾ ਨਾਮ, ਤੇਸਂ ਪਞ੍ਞਤ੍ਤਿ **ਅਵਿਜ੍ਜਮਾਨਪਞ੍ਞਤ੍ਤਿ** ਨਾਮ। ਤਥਾ ''ਅਤ੍ਤਾ ਭੂਮੀ''ਤਿਆਦਯੋ ਅਤ੍ਥਪਞ੍ਞਤ੍ਤਿਵਾਚਕਾ ਸਦ੍ਦਾ ਚ ਚਿਤ੍ਤਸਨ੍ਤਤਿਵਣ੍ਣੁਪਗਨ੍ਤਿਆਦਿ ਵਿਜ੍ਜਮਾਨਤ੍ਥਵਾਚਕਾ ਸਦ੍ਦਾ **ਵਿਜ੍ਜਮਾਨੇਨਅਵਿਜ੍ਜਮਾਨਪਞ੍ਞਤ੍ਤਿ** ਨਾਮ। ''ਪੁਰਿਸਸ੍ਸ ਚਿਤ੍ਤਂ, ਮੇਘਵਣ੍ਣੋ''ਤਿਆਦੀਸੁ **ਅਵਿਜ੍ਜਮਾਨੇਨਵਿਜ੍ਜਮਾਨਪਞ੍ਞਤ੍ਤਿ** ਨਾਮ। ''ਚਿਤ੍ਤਲਹੁਤਾ ਪਥਵੀਗਨ੍ਧੋ''ਤਿਆਦਿ **ਵਿਜ੍ਜਮਾਨੇਨਵਿਜ੍ਜਮਾਨਪਞ੍ਞਤ੍ਤਿ** ਨਾਮ। ''ਮਨੁਸ੍ਸਸਰੀਰਂ ਰੁਕ੍ਖਸਾਖਾ''ਤਿਆਦਿ **ਅਵਿਜ੍ਜਮਾਨੇਨਅਵਿਜ੍ਜਮਾਨਪਞ੍ਞਤ੍ਤਿ** ਨਾਮ। ਏਵਂ ਛਬ੍ਬਿਧਾਪਿ ਚੇਤਾ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯਂ ਵਿਞ੍ਞਾਪੇਤੁਕਾਮਤਾਚਿਤ੍ਤਸਮੁਟ੍ਠਾਪਿਤਸਵਿਞ੍ਞਤ੍ਤਿਸਦ੍ਦਾਨੁਸਾਰੇਨ ਞਾਤਸਙ੍ਕੇਤਸ੍ਸ ਸੋਤਵਿਞ੍ਞਾਣਵੀਥਿਅਨਨ੍ਤਰਂ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨੇਹਿ ਮਨੋਦ੍ਵਾਰਿਕਵਿਞ੍ਞਾਣੇਹਿ ''ਇਮਸ੍ਸੇਦਂ ਨਾਮ''ਨ੍ਤਿ ਅਨੇਕਸਦ੍ਦੇਸੁ ਏਕਤ੍ਤਮਾਰੋਪੇਤ੍ਵਾ ਵਵਤ੍ਥਾਪਿਤਾ ਅਤ੍ਥਾਭਿਮੁਖਂ ਨਮਨਤੋ ਪਕਾਰੇਹਿ ਅਤ੍ਥਸ੍ਸ ਞਾਪਨਤੋ ''ਨਾਮਪਞ੍ਞਤ੍ਤੀ''ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਨ੍ਤਿ, ਤੇਸਂ ਅਧਿਵਚਨਾਨਂ ਪਥਾ ਅਤ੍ਥਾ **ਅਧਿਵਚਨਪਥਾ,** ਸਮ੍ਮੁਤਿਪਰਮਤ੍ਥਭੇਦਾ ਸਬ੍ਬੇ ਧਮ੍ਮਾ ਸਦ੍ਦਵਚਨੀਯਸਭਾਵਾ। ਛਟ੍ਠਂ।

ਇਤੋ ਪਰਂ ਦ੍ਵੇ ਦੁਕਾ ਅਧਿਵਚਨਦੁਕਸਦਿਸਾਵ, ਕੇਵਲਂ ਪਦਤ੍ਥਮਤ੍ਤਮੇਵ ਵਿਸੇਸੋ। ਤਤ੍ਥ ਅਭਿਸਙ੍ਖਰੋਨ੍ਤੀਤਿ ਸਙ੍ਖਾਰਾਤਿ ਏਵਂ ਨਿਦ੍ਧਾਰੇਤ੍ਵਾ ਸਹੇਤੁਕਂ ਕਤ੍ਵਾ ਵੁਚ੍ਚਮਾਨਾ **ਨਿਰੁਤ੍ਤਿ** ਨਾਮ, ''ਤਕ੍ਕੋ ਵਿਤਕ੍ਕੋ ਸਙ੍ਕਪ੍ਪੋ''ਤਿ ਏਵਂ ਤੇਨ ਤੇਨ ਪਕਾਰੇਨ ਞਾਪਨਤੋ ਪਞ੍ਞਤ੍ਤਿ ਨਾਮ, ਯਥਾਵੁਤ੍ਤਨਾਮਪਞ੍ਞਤ੍ਤਿਯੇਵ। ਨ ਹਿ ਅਧਿਵਚਨਨਿਰੁਤ੍ਤਿਪਞ੍ਞਤ੍ਤੀਸੁ ਅਤ੍ਥਤੋ ਕੋਚਿਪਿ ਭੇਦੋ ਅਤ੍ਥਿ, ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਿਨਿਮਿਤ੍ਤਭੇਦਦਸ੍ਸਨਤ੍ਥਂ ਪਨ ਨੇਸਂ ਵਿਭਾਗੇਨ ਪਦਤ੍ਥੋ ਦਸ੍ਸਿਤੋ। ਇਮੇਸੁ ਚ ਤੀਸੁ ਦੁਕੇਸੁ ਪਞ੍ਞਤ੍ਤਿਸਹਿਤਾ ਸਬ੍ਬੇ ਧਮ੍ਮਾ ਲਬ੍ਭਨ੍ਤਿ, ਅਨਨ੍ਤਰੇ ਨਾਮਰੂਪਦੁਕੇ ਪਞ੍ਞਤ੍ਤਿਰਹਿਤਾਤਿ ਇਮੇ ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਦੁਕਾ ਇਮੇਸੁ ਸੁਤ੍ਤਨ੍ਤਿਕਦੁਕੇਸੁ ਨਿਪ੍ਪਦੇਸਾ, ਸੇਸਾ ਪਨ ਅਟ੍ਠਤਿਂਸਾਪਿ ਸਪ੍ਪਦੇਸਾਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ। ਸਤ੍ਤਮਟ੍ਠਮਾਨਿ।

ਨਾਮਕਰਣਟ੍ਠੇਨ, ਨਮਨਟ੍ਠੇਨ, ਨਾਮਨਟ੍ਠੇਨ ਚ **ਨਾਮਂ,** ਅਰੂਪਕ੍ਖਨ੍ਧਨਿਬ੍ਬਾਨਾਨਿ। ਤਾਨਿ ਹਿ ਸਬ੍ਬਦਾਪਿ ਵੇਦਨਾ ਸਞ੍ਞਾ ਸਙ੍ਖਾਰਾ ਵਿਞ੍ਞਾਣਂ ਨਿਬ੍ਬਾਨਨ੍ਤਿ ਓਪਪਾਤਿਕਨਾਮਵਸੇਨ ਅਤ੍ਤਨੋ ਨਾਮਂ ਕਰੋਨ੍ਤਾਵ ਪਵਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਚਨ੍ਦਸੂਰਿਯਾਦਯੋ ਵਿਯ। ਨ ਹਿ ਤੇਸਂ ਸਾਮਞ੍ਞਗੁਣਕਿਤ੍ਤਿਮਵਸੇਨ ਨਾਮਕਰਣਕਿਚ੍ਚਂ ਅਤ੍ਥੀਤਿ। ਏਵਂ ਨਾਮਕਰਣਟ੍ਠੇਨ ਨਾਮਂ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਂ। ਆਰਮ੍ਮਣਾਭਿਮੁਖਂ ਪਨ ਨਮਨਟ੍ਠੇਨ, ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਂ ਤਤ੍ਥ ਨਾਮਨਟ੍ਠੇਨ ਚ ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਅਰੂਪਕ੍ਖਨ੍ਧਾਵ **ਨਾਮਂ**। ਨਿਬ੍ਬਾਨਂ ਪਨ ਆਰਮ੍ਮਣਾਧਿਪਤਿਪਚ੍ਚਯਤਾਯ ਅਤ੍ਤਨਿ ਅਨਵਜ੍ਜਧਮ੍ਮਾਨਂ ਨਾਮਨਟ੍ਠੇਨੇਵ ਨਾਮਂ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਂ। ਰੁਪ੍ਪਨਟ੍ਠੇਨ **ਰੂਪਂ,** ਰੂਪਕ੍ਖਨ੍ਧੋ। ਨਵਮਂ।

ਅਵਿਜ੍ਜਾਤਿ ਦੁਕ੍ਖਾਦਿਪਟਿਚ੍ਛਾਦਕੋ ਸਬ੍ਬੋ ਮੋਹੋ। **ਭਵਤਣ੍ਹਾ**ਤਿ ਭਵਪਤ੍ਥਨਾਵਸੇਨ ਪਵਤ੍ਤੋ ਲੋਭੋ। ਤਥਾ ਅਪ੍ਪਵਤ੍ਤੋ ਪਨੇਤ੍ਥ ਲੋਭੋ, ਸੇਸਚੇਤਸਿਕਚਿਤ੍ਤਰੂਪਨਿਬ੍ਬਾਨਾਨਿ ਚ ਨ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਾਨਿ। ਇਤੋ ਪਰਂ ਪਨ ਏਵਂ ਨਵਤ੍ਤਬ੍ਬਵਿਭਾਗਂ ਅਦਸ੍ਸੇਤ੍ਵਾ ਪਦਤ੍ਥਸਰੂਪਮਤ੍ਤਮੇਵ ਦਸ੍ਸਯਿਸ੍ਸਾਮ, ਦਸ੍ਸਿਤਾਵਸੇਸਾ ਨ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਾਤਿ ਗਹੇਤਬ੍ਬਾ। ਦਸਮਂ।

ਭਵੋ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਸਸ੍ਸਤਂ। ''ਭਵਿਸ੍ਸਤਿ ਅਤ੍ਤਾ ਚ ਲੋਕੋ ਚਾ''ਤਿ ਸਸ੍ਸਤਵਸੇਨ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨਕਦਿਟ੍ਠਿ **ਭਵਦਿਟ੍ਠਿ** ਨਾਮ। ਵਿਭਵੋ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਉਚ੍ਛੇਦੋ। ''ਨ ਭਵਿਸ੍ਸਤਿ ਅਤ੍ਤਾ ਚ ਲੋਕੋ ਚਾ''ਤਿ ਉਚ੍ਛੇਦਵਸੇਨ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨਕਦਿਟ੍ਠਿ **ਵਿਭਵਦਿਟ੍ਠਿ** ਨਾਮ। ਉਭਯੇਨਾਪਿ ਮਿਚ੍ਛਾਦਿਟ੍ਠਿ ਗਹਿਤਾ। ਤਥਾ ਅਨਨ੍ਤਰੇਸੁਪਿ ਤੀਸੁ ਦੁਕੇਸੁ। ਏਕਾਦਸਮਂ।

ਖਨ੍ਧਪਞ੍ਚਕਂ ''ਅਤ੍ਤਾ ਚ ਲੋਕੋ ਚਾ''ਤਿ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ''ਸਸ੍ਸਤੋ ਅਤ੍ਤਾ ਚ ਲੋਕੋ ਚਾ''ਤਿ ਪਵਤ੍ਤਾ ਦਿਟ੍ਠਿ **ਸਸ੍ਸਤਦਿਟ੍ਠਿ** ਨਾਮ। ਤਥਾ ''ਉਚ੍ਛਿਜ੍ਜਿਸ੍ਸਤੀ''ਤਿ ਪਵਤ੍ਤਾ ਦਿਟ੍ਠਿ **ਉਚ੍ਛੇਦਦਿਟ੍ਠਿ** ਨਾਮ। ''ਅਨ੍ਤਵਾ''ਤਿ ਪਵਤ੍ਤਾ **ਅਨ੍ਤਵਾਦਿਟ੍ਠਿ** ਨਾਮ। ''ਅਨਨ੍ਤਵਾ''ਤਿ ਪਵਤ੍ਤਾ **ਅਨਨ੍ਤਵਾਦਿਟ੍ਠਿ** ਨਾਮ। ਪੁਬ੍ਬਨ੍ਤਂ ਅਨੁਗਤਾ **ਬ੍ਰਹ੍ਮਜਾਲੇ** ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨ ਅਤੀਤਕੋਟ੍ਠਾਸਂ ਆਰਮ੍ਮਣਂ ਕਤ੍ਵਾ ਪਵਤ੍ਤਾ ਅਟ੍ਠਾਰਸਵਿਧਾ **ਪੁਬ੍ਬਨ੍ਤਾਨੁਦਿਟ੍ਠਿ** ਨਾਮ। ਅਪਰਨ੍ਤਂ ਅਨੁਗਤਾ ਤਤ੍ਥੇਵ ਆਗਤਨਯੇਨ ਅਨਾਗਤਕੋਟ੍ਠਾਸਂ ਆਰਮ੍ਮਣਂ ਕਤ੍ਵਾ ਪਵਤ੍ਤਾ ਚਤੁਚਤ੍ਤਾਲੀਸਵਿਧਾ **ਅਪਰਨ੍ਤਾਨੁਦਿਟ੍ਠਿ** ਨਾਮ। ਅਯਮੇਤ੍ਥ ਸਙ੍ਖੇਪੋ, ਵਿਤ੍ਥਾਰੋ ਪਨ **ਬ੍ਰਹ੍ਮਜਾਲੇ** (ਦੀ॰ ਨਿ॰ ੧.੨੮), **ਤਦਟ੍ਠਕਥਾਯ** (ਦੀ॰ ਨਿ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੧.੨੮) ਚ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ। ਦ੍ਵਾਦਸਮਤੇਰਸਮਚੁਦ੍ਦਸਮਾਨਿ।

ਅਹਿਰਿਕਦੁਕਂ, ਹਿਰਿਦੁਕਞ੍ਚ ਸੁਵਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਮੇਵ। ਪਞ੍ਚਦਸਮਸੋਲ਼ਸਮਾਨਿ।

ਦੁਕ੍ਖਂ ਵਚੋ ਏਤਸ੍ਮਿਂ ਵਿਪ੍ਪਟਿਕੂਲਗਾਹਿਮ੍ਹਿ ਵਿਪਚ੍ਚਨੀਕਸਾਤੇ ਅਨਾਦਰੇ ਪੁਗ੍ਗਲੇਤਿ ਦੁਬ੍ਬਚੋ, ਸਹਧਮ੍ਮਿਕਂ ਦਸ੍ਸੇਤ੍ਵਾ ਓਵਦਿਯਮਾਨੇ ਅਨਾਦਰਕਾਰਕੋ ਪੁਗ੍ਗਲੋ, ਤਸ੍ਸ ਕਮ੍ਮਂ ਦੋਵਚਸ੍ਸਂ, ਤਸ੍ਸ ਭਾਵੋ **ਦੋਵਚਸ੍ਸਤਾ,** ਅਨਾਦਰਵਸੇਨ ਪਵਤ੍ਤਾ ਦ੍ਵੇ ਪਟਿਘਚਿਤ੍ਤਾ, ਤਂਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਾ ਚ। ਪਾਪਾ ਅਸ੍ਸਦ੍ਧਾਦਯੋ ਪੁਗ੍ਗਲਾ ਏਤਸ੍ਸ ਮਿਤ੍ਤਾਤਿ ਪਾਪਮਿਤ੍ਤੋ, ਤਸ੍ਸ ਭਾਵੋ **ਪਾਪਮਿਤ੍ਤਤਾ,** ਪਾਪਪੁਗ੍ਗਲੇਸੁ ਦਲ੍ਹਭਤ੍ਤਿਵਸੇਨ, ਕਾਯਚਿਤ੍ਤੇਹਿ ਤਂਸੇਵਨਾਤਨ੍ਨਿਨ੍ਨਤਾਵਸੇਨ ਚ ਪਵਤ੍ਤਾਨਿ ਅਟ੍ਠ ਲੋਭਚਿਤ੍ਤਾਨਿ। ਸਤ੍ਤਰਸਮਂ।

ਸੋਵਚਸ੍ਸਤਾ , **ਕਲ੍ਯਾਣਮਿਤ੍ਤਤਾ** ਚ ਵੁਤ੍ਤਪਟਿਪਕ੍ਖਵਸੇਨ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ। ਅਤ੍ਥਤੋ ਪਨ ਤਥਾਪਵਤ੍ਤਾਨਿ ਸਹੇਤੁਕਕਾਮਾਵਚਰਕੁਸਲਕਿਰਿਯਚਿਤ੍ਤਾਨਿ। ਅਟ੍ਠਾਰਸਮਂ।

ਪਞ੍ਚਸੁ, ਸਤ੍ਤਸੁ ਵਾ ਆਪਤ੍ਤੀਸੁ ਕੁਸਲਭਾਵੋ **ਆਪਤ੍ਤਿਕੁਸਲਤਾ,** ਸਹ ਵਤ੍ਥੁਨਾ ਤਾਸਂ ਆਪਤ੍ਤੀਨਂ ਆਪਜ੍ਜਨਪਰਿਚ੍ਛੇਦਜਾਨਨਵਸੇਨ ਪਵਤ੍ਤਾ ਕਾਮਾਵਚਰਜਵਨਪਞ੍ਞਾ। ਆਪਤ੍ਤੀਹਿ ਵੁਟ੍ਠਾਨੇ ਕੁਸਲਭਾਵੋ **ਆਪਤ੍ਤਿਵੁਟ੍ਠਾਨਕੁਸਲਤਾ,** ਵੁਟ੍ਠਾਨਵਿਧਾਨੇਨ ਸਦ੍ਧਿਂ ਆਪਤ੍ਤਿਵੁਟ੍ਠਾਨਪਰਿਚ੍ਛੇਦਜਾਨਨਵਸੇਨ ਪਵਤ੍ਤਾ ਯਥਾਵੁਤ੍ਤਚਿਤ੍ਤਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਪਞ੍ਞਾਵ। ਏਕੂਨਵੀਸਤਿਮਂ।

ਸਮਾਪਜ੍ਜਿਤਬ੍ਬਤੋ ਸਮਾਪਤ੍ਤਿ, ਤਾਸੁ ਲੋਕਿਯਲੋਕੁਤ੍ਤਰਾਸੁ ਸਵਿਤਕ੍ਕਸਵਿਚਾਰਾਦੀਸੁ ਸਮਾਪਤ੍ਤੀਸੁ ਕੁਸਲਤਾ **ਸਮਾਪਤ੍ਤਿਕੁਸਲਤਾ,** ਸਹ ਪਰਿਕਮ੍ਮੇਨ ਅਪ੍ਪਨਾਪਰਿਚ੍ਛੇਦਜਾਨਨਵਸੇਨ ਪਵਤ੍ਤਾ ਪਞ੍ਞਾ। ਸਮਾਪਤ੍ਤੀਹਿ ਵੁਟ੍ਠਾਨੇ ਕੁਸਲਭਾਵੋ **ਸਮਾਪਤ੍ਤਿਵੁਟ੍ਠਾਨਕੁਸਲਤਾ,** ਯਥਾਪਰਿਚ੍ਛਿਨ੍ਨਕਾਲੇਯੇਵ ਤਾਹਿ ਵੁਟ੍ਠਾਨਕਪਞ੍ਞਾ ਕਾਮਾਵਚਰਜਵਨਪਞ੍ਞਾਵ। ਵੀਸਤਿਮਂ।

ਅਟ੍ਠਾਰਸਸੁ ਧਾਤੂਸੁ ਕੁਸਲਭਾਵੋ **ਧਾਤੁਕੁਸਲਤਾ,** ਸਵਨਧਾਰਣਪਟਿਵੇਧਪਚ੍ਚਵੇਕ੍ਖਣਪਞ੍ਞਾ। ਤਾਸਞ੍ਞੇਵ ਧਾਤੂਨਂ ਮਨਸਿਕਾਰੇ ਕੁਸਲਭਾਵੋ **ਮਨਸਿਕਾਰਕੁਸਲਤਾ,** ਤਾਸਂ ਸਮ੍ਮਸਨਪਟਿਵੇਧਪਚ੍ਚਵੇਕ੍ਖਣਪਞ੍ਞਾ। ਏਸ ਨਯੋ **ਆਯਤਨਕੁਸਲਤਾਯਪਿ।** ਤਤ੍ਥ ਹਿ ਸਵਨਧਾਰਣਪਚ੍ਚਵੇਕ੍ਖਣਾ ਕਾਮਾਵਚਰਾਵ, ਪਟਿਵੇਧੋ ਲੋਕੁਤ੍ਤਰੋਵ, ਸਮ੍ਮਸਨਂ ਕਾਮਾਵਚਰਲੋਕੁਤ੍ਤਰਂ। ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਂ ਪਟਿਚ੍ਚ ਸਹਿਤਂ ਫਲਂ ਉਪ੍ਪਾਦੇਤੀਤਿ ਪਟਿਚ੍ਚਸਮੁਪ੍ਪਾਦੋ, ਅਵਿਜ੍ਜਾਦੀਹਿ ਨਿਦ੍ਦਿਟ੍ਠੋ ਪਚ੍ਚਯਸਮੂਹੋ, ਤਸ੍ਮਿਂ ਦ੍ਵਾਦਸਙ੍ਗੇ ਅਨੁਲੋਮਪਟਿਚ੍ਚਸਮੁਪ੍ਪਾਦੇ ਕੁਸਲਭਾਵੋ **ਪਟਿਚ੍ਚਸਮੁਪ੍ਪਾਦਕੁਸਲਤਾ,** ''ਇਮਿਨਾ ਪਚ੍ਚਯੇਨ ਇਦਂ ਹੋਤੀ''ਤਿ ਜਾਨਨਵਸੇਨ ਪਵਤ੍ਤਾ ਲੋਕਿਯਜਵਨਪਞ੍ਞਾਵ। ਏਕਵੀਸਤਿਮਦ੍ਵਾਵੀਸਤਿਮਾਨਿ।

ਤਿਟ੍ਠਤਿ ਏਤ੍ਥ ਫਲਂ ਤਦਾਯਤ੍ਤਵੁਤ੍ਤਿਤਾਯਾਤਿ ਠਾਨਂ, ਕਾਰਣਂ, ਤਸ੍ਮਿਂ ਠਾਨੇ ਕੁਸਲਤਾ **ਠਾਨਕੁਸਲਤਾ**। ਨ ਠਾਨੇ ਕੁਸਲਤਾ **ਅਟ੍ਠਾਨਕੁਸਲਤਾ**। ਤੇਵੀਸਤਿਮਂ।

ਉਜੁਭਾਵੋ **ਅਜ੍ਜਵੋ**। ਮੁਦੁਭਾਵੋ **ਮਦ੍ਦਵੋ**। ਕਾਯਚਿਤ੍ਤੁਜੁਕਤਾਮੁਦੁਕਤਾਦ੍ਵਯਂ। ਚਤੁਵੀਸਤਿਮਂ।

ਅਧਿਵਾਸਨਸਙ੍ਖਾਤਾ ਖਮਨਂ **ਖਨ੍ਤਿ,** ਤਥਾਪਵਤ੍ਤਕਾਮਾਵਚਰਜਵਨਾਨਿ। ਪਾਪਤੋ ਸੁਟ੍ਠੁ ਓਰਤੋ ਵਿਰਤੋਤਿ ਸੋਰਤੋ, ਤਸ੍ਸ ਭਾਵੋ **ਸੋਰਚ੍ਚਂ**। ਕਾਯਵਚੀਮਨੋਸਂਵਰਸੀਲਸਙ੍ਖਾਤਾਨਿ ਲੋਕਿਯਲੋਕੁਤ੍ਤਰਜਵਨਾਨਿ। ਪਞ੍ਚਵੀਸਤਿਮਂ।

ਸਮ੍ਮੋਦਕਪਿਯਵਾਦਿਤਾਸਙ੍ਖਾਤੋ ਸਖਿਲਭਾਵੋ **ਸਾਖਲ੍ਯਂ,** ਯਥਾ ਪਰੇਹਿ ਸਦ੍ਧਿਂ ਅਤ੍ਤਨੋ ਛਿਦ੍ਦਂ ਵਿਵਰਂ ਨ ਹੋਤਿ, ਏਵਂ ਧਮ੍ਮਾਮਿਸੇਹਿ ਪਟਿਸਨ੍ਥਰਣਂ ਪਟਿਚ੍ਛਾਦਨਂ **ਪਟਿਸਨ੍ਥਾਰੋ**। ਆਗਨ੍ਤੁਕਸ੍ਸ ਹਿ ਪਚ੍ਚੁਗ੍ਗਮਨਪਤ੍ਤਚੀਵਰਪਟਿਗ੍ਗਹਣਆਸਨਦਾਨਬੀਜਨਪਾਦਧੋਵਨਮਕ੍ਖਨਾਦਿਨਾ, ਪਾਨੀਯੇਨ ਆਪੁਚ੍ਛਨੇਨ, ਕਾਲੇ ਆਗਤਸ੍ਸ ਯਾਗੁਆਦੀਨਂ, ਵਿਕਾਲੇ ਪਾਨਕਾਦੀਨਞ੍ਚ ਦਾਨੇਨ, ਪੁਨਦਿਵਸੇ ਪਿਣ੍ਡਾਯ ਚਰਣਟ੍ਠਾਨਦਸ੍ਸਨਪਵੇਸਨਨਿਕ੍ਖਮਨਕਾਲਾਰੋਚਨਾਦਿਨਾ ਚ ਪਬ੍ਬਜਿਤਾ, ਗਹਟ੍ਠਾਨਞ੍ਚ **ਵਿਨਯੇ** ਆਗਤਨਯੇਨ ਯਥਾਨੁਰੂਪਂ ਆਮਿਸਪਟਿਸਨ੍ਥਾਰੋ ਕਾਤਬ੍ਬੋ। ਆਗਨ੍ਤੁਕਂ ਪਨ ਉਪਸਙ੍ਕਮਿਤ੍ਵਾ ''ਤੁਮ੍ਹੇ ਕਤਰਭਾਣਕਾ''ਤਿ ਅਪੁਚ੍ਛਿਤ੍ਵਾ ''ਆਚਰਿਯੁਪਜ੍ਝਾਯਾ ਵੋ ਕਤਰਂ ਗਨ੍ਥਂ ਵਲਞ੍ਜੇਨ੍ਤੀ''ਤਿ ਪੁਚ੍ਛਿਤ੍ਵਾ ਤਸ੍ਸ ਵਿਸਯੇ ਪਞ੍ਹਪੁਚ੍ਛਨੇਨ ਸਚੇ ਨ ਸਕ੍ਕੋਤਿ, ਸਯਂ ਕਥੇਤ੍ਵਾ ਦਾਨੇਨ, ਧਮ੍ਮਕਥਨਪਞ੍ਚਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜਨਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨਕਥਨਕੁਕ੍ਕੁਚ੍ਚਦਿਟ੍ਠਿਵਿਨੋਦਨਾਦਿਨਾ, ਪਰਿਵਾਸਾਦਿਵਿਨਯਕਮ੍ਮਕਰਣੇਨ, ਪਬ੍ਬਾਜਨਉਪਸਮ੍ਪਦਾਦਿਨਾ ਚ ਧਮ੍ਮਪਟਿਸਨ੍ਥਾਰੋ ਕਾਤਬ੍ਬੋ। ਅਯਮੇਤ੍ਥ ਸਙ੍ਖੇਪੋ, ਵਿਤ੍ਥਾਰਤੋ ਪਨਾਯਂ ਸਦ੍ਧਿਂ ਆਨਿਸਂਸਦੀਪਕਵਤ੍ਥੂਹਿ **ਅਟ੍ਠਸਾਲਿਨਿਯਂ** (ਧ॰ ਸ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੧੩੫੧) ਵੁਤ੍ਤਬ੍ਬੋ। ਏਤਸ੍ਮਿਂ ਦੁਵਿਧੇ ਪਟਿਸਨ੍ਥਾਰੇ ਕੁਸਲਭਾਵੋ ਪਟਿਸਨ੍ਥਾਰਕੁਸਲਤਾ, ਤਥਾਪਵਤ੍ਤਕਾਮਾਵਚਰਜਵਨਾਨਿ ਏਵ। ਛਬ੍ਬੀਸਤਿਮਂ।

ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯੇਸੁ ਮਨਚ੍ਛਟ੍ਠੇਸੁ ਆਪਾਥਗਤਰੂਪਾਦੀਸੁ ਆਰਮ੍ਮਣੇਸੁ ਨਿਮਿਤ੍ਤਗਹਣਾਦਿਨਾ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਸਂਵਰਭੇਦਸਙ੍ਖਾਤੋ ਅਗੁਤ੍ਤਦ੍ਵਾਰਭਾਵੋ **ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯੇਸੁ ਅਗੁਤ੍ਤਦ੍ਵਾਰਤਾ**। ਪਟਿਗ੍ਗਹਣਪਰਿਭੋਗਵਸੇਨ ਭੋਜਨੇ ਮਤ੍ਤਂ ਅਜਾਨਨਭਾਵੋ **ਭੋਜਨੇ ਅਮਤ੍ਤਞ੍ਞੁਤਾ,** ਤਥਾਪਵਤ੍ਤਅਕੁਸਲਚਿਤ੍ਤਾਨਿ। ਸਤ੍ਤਵੀਸਤਿਮਂ।

ਅਨਨ੍ਤਰਦੁਕੇਪਿ ਵੁਤ੍ਤਪਟਿਪਕ੍ਖਵਸੇਨ ਕਾਮਾਵਚਰਸਹੇਤੁਕਕੁਸਲਕਿਰਿਯਚਿਤ੍ਤਾਨਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾਨਿ। ਅਟ੍ਠਵੀਸਤਿਮਂ।

ਸਤਿਵਿਪ੍ਪਵਾਸਸਙ੍ਖਾਤੋ ਮੁਟ੍ਠਸਤਿਭਾਵੋ **ਮੁਟ੍ਠਸ੍ਸਚ੍ਚਂ,** ਸਬ੍ਬੇ ਅਕੁਸਲਾ ਧਮ੍ਮਾ, ਅਸਮ੍ਪਜਾਨਨਭਾਵੋ **ਅਸਮ੍ਪਜਞ੍ਞਂ,** ਮੋਹੋ। ਏਕੂਨਤਿਂਸਤਿਮਂ।

ਅਨਨ੍ਤਰਦੁਕੇ ਚਤੁਭੂਮਿਕਾ ਸਤਿਪਞ੍ਞਾਵ ਵੁਤ੍ਤਾ। ਤਿਂਸਤਿਮਂ।

ਅਪ੍ਪਟਿਸਙ੍ਖਾਨੇ ਅਪ੍ਪਟਿਵਾਨਸਙ੍ਖਾਤੇ ਅਕਮ੍ਪਿਯਟ੍ਠੇਨ ਯੋਨਿਸੋਦਸ੍ਸਨਸਙ੍ਖਾਤਂ ਪਟਿਸਙ੍ਖਾਨਮੇਵ ਬਲਨ੍ਤਿ **ਪਟਿਸਙ੍ਖਾਨਬਲਂ,** ਕਾਮਾਵਚਰਪਞ੍ਞਾਵ। ਸਤ੍ਤਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਾਦਿਭਾਵਨਾਵਸੇਨ ਪਵਤ੍ਤਾ ਚਤੁਭੂਮਕਧਮ੍ਮਾ **ਭਾਵਨਾਬਲਂ**। ਏਕਤਿਂਸਤਿਮਂ।

ਪਚ੍ਚਨੀਕਧਮ੍ਮੇ ਸਮੇਤੀਤਿ **ਸਮਥੋ,** ਸੋ ਤਿਵਿਧੋ ਚਿਤ੍ਤਸਮਥੋ ਅਧਿਕਰਣਸਮਥੋ ਸਬ੍ਬਸਙ੍ਖਾਰਸਮਥੋਤਿ। ਤਤ੍ਥ ਚ ਪੁਬ੍ਬਭਾਗਾਸੁ ਅਟ੍ਠਸਮਾਪਤ੍ਤੀਸੁ ਏਕਗ੍ਗਤਾ **ਚਿਤ੍ਤਸਮਥੋ** ਨਾਮ, ਸਮ੍ਮੁਖਾਵਿਨਯਾਦਿ ਸਤ੍ਤਵਿਧੋ **ਅਧਿਕਰਣਸਮਥੋ** ਨਾਮ, ਨਿਬ੍ਬਾਨਂ **ਸਬ੍ਬਸਙ੍ਖਾਰਸਮਥੋ** ਨਾਮ। ਇਧ ਪਨ ਚਤੁਭੂਮਕੋ ਸਮਾਧਿ ਅਧਿਪ੍ਪੇਤੋ। ਅਨਿਚ੍ਚਾਦਿਵਸੇਨ

ਵਿਵਿਧੇਨਾਕਾਰੇਨ ਪਸ੍ਸਤੀਤਿ **ਵਿਪਸ੍ਸਨਾ,** ਲੋਕਿਯਲੋਕੁਤ੍ਤਰਾ ਵਿਪਸ੍ਸਨਾਪਞ੍ਞਾਵ। ਬਾਤ੍ਤਿੰਸਤਿਮਂ।

ਸਮਥੋਵ ਤਂ ਆਕਾਰਂ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਪੁਨ ਪਵਤ੍ਤੇਤਬ੍ਬਸ੍ਸ ਸਮਥਸ੍ਸ ਨਿਮਿਤ੍ਤਨ੍ਤਿ **ਸਮਥਨਿਮਿਤ੍ਤਂ। ਪਗ੍ਗਾਹਨਿਮਿਤ੍ਤੇਪਿ** ਏਸੇਵ ਨਯੋ। ਚਤੁਭੂਮਕਸਮਾਧਿਵੀਰਿਯਾਨਿ ਏਵ। ਤੇਤ੍ਤਿੰਸਤਿਮਂ।

ਅਨਨ੍ਤਰਦੁਕੇਪਿ ਵੀਰਿਯਸਮਾਧੀ ਏਵ ਵੁਤ੍ਤਾ। ਚਤੁਤ੍ਤਿੰਸਤਿਮਂ।

ਸੀਲਵਿਨਾਸਿਕਾ ਅਸਂਵਰਸਙ੍ਖਾਤਾ ਸੀਲਸ੍ਸ ਵਿਪਤ੍ਤੀਤਿ **ਸੀਲਵਿਪਤ੍ਤਿ,** ਤਥਾਪਵਤ੍ਤਾ ਅਕੁਸਲਧਮ੍ਮਾ। ਸਮ੍ਮਾਦਿਟ੍ਠਿਯਾ ਵਿਪਤ੍ਤਿ **ਦਿਟ੍ਠਿਵਿਪਤ੍ਤਿ,** ਮਿਚ੍ਛਾਦਿਟ੍ਠਿ ਏਵ। ਪਞ੍ਚਤਿਂਸਤਿਮਂ।

ਸੋਰਚ੍ਚਮੇਵ ਸੀਲਸ੍ਸ ਸਮ੍ਪਾਦਨਤੋ ਸੀਲਪਰਿਪੂਰਣਤੋ ਸੀਲਸ੍ਸ ਸਮ੍ਪਦਾਤਿ **ਸੀਲਸਮ੍ਪਦਾ**। ਦਿਟ੍ਠਿਪਾਰਿਪੂਰਿਭੂਤਂ ਞਾਣਮੇਵ ਦਿਟ੍ਠਿਯਾ ਸਮ੍ਪਦਾਤਿ **ਦਿਟ੍ਠਿਸਮ੍ਪਦਾ**। ਚਤੁਭੂਮਕਾ ਸੀਲਪਞ੍ਞਾਵ। ਤਥਾ ਅਨਨ੍ਤਰਦੁਕੇਪਿ। ਛਤ੍ਤਿੰਸਤਿਮਂ।

ਵਿਸੁਦ੍ਧਿਭਾਵਂ ਸਮ੍ਪਤ੍ਤਾ ਸੀਲਸਙ੍ਖਾਤਾ ਸੀਲਸ੍ਸ ਵਿਸੁਦ੍ਧਿ **ਸੀਲਵਿਸੁਦ੍ਧਿ**। ਨਿਬ੍ਬਾਨਸਙ੍ਖਾਤਂ ਵਿਸੁਦ੍ਧਿਂ ਪਾਪੇਤੁਂ ਸਮਤ੍ਥਾ ਦਸ੍ਸਨਸਙ੍ਖਾਤਾ ਦਿਟ੍ਠਿਯਾ ਵਿਸੁਦ੍ਧਿ **ਦਿਟ੍ਠਿਵਿਸੁਦ੍ਧਿ**। ਸਤ੍ਤਤ੍ਤਿੰਸਤਿਮਂ।

ਕਮ੍ਮਸ੍ਸਕਤਾਸਚ੍ਚਾਨੁਲੋਮਿਕਮਗ੍ਗਫਲਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਪਞ੍ਞਾ **ਦਿਟ੍ਠਿ ਵਿਸੁਦ੍ਧਿ** ਨਾਮ। ਯਥਾਦਿਟ੍ਠਿਸ੍ਸ ਤਦਨੁਰੂਪਂ ਪਧਾਨਂ **ਯਥਾਦਿਟ੍ਠਿਸ੍ਸ ਚ ਪਧਾਨਂ** ਨਾਮ। ਅਟ੍ਠਤਿਂਸਤਿਮਂ।

ਸਂਵੇਗਜਨਕਾਨਿ ਜਾਤਿਜਰਾਬ੍ਯਾਧਿਮਰਣਸਙ੍ਖਾਤਾਨਿ ਕਾਰਣਾਨਿ **ਸਂਵੇਜਨੀਯਟ੍ਠਾਨਾਨਿ** ਨਾਮ, ਤੇਸੁ ਜਾਤਿਆਦਿਪਟਿਚ੍ਚਸਮੁਪ੍ਪਨ੍ਨਭਯਸਙ੍ਖਾਤਂ ਸਂਵਿਜਨਂ **ਸਂਵੇਗੋ** ਨਾਮ, ਤਥਾਪਵਤ੍ਤਕੁਸਲਾਦਿ ਏਵ। ਏਵਂ ਸਂਵੇਗਜਾਤਸ੍ਸ ਯੋਨਿਸੋ ਉਪਾਯੇਨ ਪਧਾਨਂ **ਸਂਵਿਗ੍ਗਸ੍ਸ ਯੋਨਿਸੋ ਪਧਾਨਂ,** ਲੋਕਿਯਲੋਕੁਤ੍ਤਰਵੀਰਿਯਮੇਵ। ਏਕੂਨਚਤ੍ਤਾਲੀਸਤਿਮਂ।

ਕੁਸਲਧਮ੍ਮਪੂਰਣੇ ਅਸਨ੍ਤੁਟ੍ਠਿਭਾਵੋ ਅਸਨ੍ਤੁਟ੍ਠਿਤਾ। ਯੋ ਪਨ ਦਾਨਂ ਦਤ੍ਵਾ ਤਤੋ ਤੇਨ ਅਸਨ੍ਤੁਟ੍ਠੋ ਹੁਤ੍ਵਾ ਸਰਣਗਮਨਂ ਆਕਙ੍ਖਤਿ, ਤਤੋ ਪਞ੍ਚਸੀਲਾਦਿਂ, ਪਬ੍ਬਜ੍ਜਂ, ਬੁਦ੍ਧਵਚਨਾਨਂ ਉਗ੍ਗਣ੍ਹਨਂ, ਸਮਥਵਿਪਸ੍ਸਨਂ, ਤਤੋ ਤੇਨਾਪਿ ਅਸਨ੍ਤੁਟ੍ਠੋ ਅਨੁਕ੍ਕਮੇਨ ਅਰਹਤ੍ਤਂ ਗਣ੍ਹਾਤਿ, ਅਯਂ **ਅਸਨ੍ਤੁਟ੍ਠਿਤਾ ਕੁਸਲੇਸੁ ਧਮ੍ਮੇਸੁ**। ਅਧਿਕੁਸਲਧਮ੍ਮਾਨਂ ਭਾਵਨਾਯ ਉਕ੍ਕਣ੍ਠਮਾਨੇ ਪਧਾਨਂ ਪਟਿਵਾਪੇਤਿ ਨਿਵਤ੍ਤਾਪੇਤੀਤਿ ਪਟਿਵਾਨਿ, ਨ ਪਟਿਵਾਨਿ ਅਪ੍ਪਟਿਵਾਨਿ, ਤਸ੍ਸ ਭਾਵੋ **ਅਪ੍ਪਟਿਵਾਨਿਤਾ**। ਅਰਹਤ੍ਤਂ ਅਪ੍ਪਤ੍ਵਾ ਪਧਾਨਸ੍ਮਿਂ ਅਨਿਵਤ੍ਤਨਤਾ ਅਨੋਸਕ੍ਕਨਤਾ, ਤਥਾਪਵਤ੍ਤਲੋਕਿਯਲੋਕੁਤ੍ਤਰਕੁਸਲਾ ਧਮ੍ਮਾ। ਚਤ੍ਤਾਲੀਸਤਿਮਂ।

ਵਿਜਾਨਨਤੋ **ਵਿਜ੍ਜਾ,** ਪੁਬ੍ਬੇਨਿਵਾਸਚੁਤੂਪਪਾਤਆਸਵਕ੍ਖਯਞਾਣਾਨਿ। ਵਿਮੁਚ੍ਚਨਤੋ **ਵਿਮੁਤ੍ਤਿ,** ਅਟ੍ਠ ਸਮਾਪਤ੍ਤਿਯੋ, ਨਿਬ੍ਬਾਨਞ੍ਚ। ਅਟ੍ਠ ਸਮਾਪਤ੍ਤਿਯੋ ਹਿ ਆਰਮ੍ਮਣੇ ਅਧਿਮੁਚ੍ਚਨਤੋ, ਸਯਂ ਵਿਕ੍ਖਮ੍ਭਿਤਕਿਲੇਸੇਹਿ ਵਿਮੁਚ੍ਚਨਟ੍ਠੇਨ ਚ ਵਿਮੁਤ੍ਤੀਤਿ ਵੁਤ੍ਤਾ, ਨਿਬ੍ਬਾਨਂ ਪਨ ਸਬ੍ਬਕਿਲੇਸੇਹਿ ਅਚ੍ਚਨ੍ਤਵਿਮੁਚ੍ਚਨਟ੍ਠੇਨ। ਏਕਚਤ੍ਤਾਲੀਸਤਿਮਂ।

ਕਿਲੇਸਕ੍ਖਯਕਰੇਸੁ ਚਤੂਸੁ ਅਰਿਯਮਗ੍ਗੇਸੁ ਞਾਣਂ **ਖਯੇ ਞਾਣਂ** ਨਾਮ। ਪਟਿਸਨ੍ਧਿਵਸੇਨ ਅਨੁਪ੍ਪਾਦਭੂਤੇ ਤਂਤਂਮਗ੍ਗਵਜ੍ਝਕਿਲੇਸਾਨਂ ਅਨੁਪ੍ਪਾਦਪਰਿਯੋਸਾਨੇ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਅਰਿਯਫਲੇ ਞਾਣਂ **ਅਨੁਪ੍ਪਾਦੇ ਞਾਣਂ** ਨਾਮ। ਸੇਸਂ ਸਬ੍ਬਤ੍ਥ ਸੁਵਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਮੇਵ। ਦ੍ਵਾਚਤ੍ਤਾਲੀਸਤਿਮਂ।

ਸੁਤ੍ਤਨ੍ਤਿਕਦੁਕਮਾਤਿਕਤ੍ਥਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

ਮੋਹਵਿਚ੍ਛੇਦਨਿਯਾ ਅਭਿਧਮ੍ਮਮਾਤਿਕਤ੍ਥਵਣ੍ਣਨਾਯ

ਧਮ੍ਮਸਙ੍ਗਣੀਮਾਤਿਕਤ੍ਥਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੨. ਵਿਭਙ੍ਗਮਾਤਿਕਾ

ਇਦਾਨਿ ਧਮ੍ਮਸਙ੍ਗਣੀਮਾਤਿਕਾਨਨ੍ਤਰੰ ਵਿਭਙ੍ਗਮਾਤਿਕਾਯ ਅਤ੍ਥਵਣ੍ਣਨਾ ਅਨੁਪ੍ਪਤ੍ਤਾ। ਤਸ੍ਸਾ ਪਨ –

ਅਤ੍ਥਤੋ ਧਮ੍ਮਭੇਦੇਨ, ਵਿਭਙ੍ਗਨਯਦਸ੍ਸਨਾ।
ਪਾਲ਼ਿਮੁਤ੍ਤਨਯਾ ਚਾਪਿ, ਹੋਤਿ ਸံਵਣ੍ਣਨਾਨਯੋ॥

ਸਾ ਪਨੇਸਾ ਅਟ੍ਠਾਰਸਨ੍ਨੰ ਵਿਭਙ੍ਗਾਨੰ ਆਦਿਮ੍ਹਿ ਠਪਿਤਾ ਅਟ੍ਠਾਰਸਵਿਧਾ ਹੋਤਿ – ਖਨ੍ਧਵਿਭਙ੍ਗਮਾਤਿਕਾ-ਆਯਤਨ-ਧਾਤੁ-ਸਚ੍ਚ-ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯ-ਪਚ੍ਚਯਾਕਾਰ-ਸਤਿਪਟ੍ਠਾਨ-ਸਮ੍ਮਪ੍ਪਧਾਨ-ਇਦ੍ਧਿਪਾਦਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗ-ਮਗ੍ਗਙ੍ਗਝਾਨ-ਅਪ੍ਪਮਞ੍ਞਾ-ਸਿਕ੍ਖਾਪਦ-ਪਟਿਸਮ੍ਭਿਦਾ-ਞਾਣ-ਖੁਦ੍ਦਕਵਤ੍ਥੁ-ਧਮ੍ਮਹਦਯਵਿਭਙ੍ਗਮਾਤਿ

ਖਨ੍ਧਵਿਭਙ੍ਗਮਾਤਿਕਤ੍ਥਵਣ੍ਣਨਾ

ਤਤ੍ਥ ਆਦਿਭੂਤਾਯ ਖਨ੍ਧਵਿਭਙ੍ਗਮਾਤਿਕਾਯ **ਅਤ੍ਥਤੋ** ਤਾਵ – **ਪਞ੍ਚਕ੍ਖਨ੍ਧਾ**ਤਿ ਏਤ੍ਥ **ਪਞ੍ਚਾ**ਤਿ ਗਣਨਪਰਿਚ੍ਛੇਦੋ, ਤੇਨ ਨ ਤਤੋ ਹੇਟ੍ਠਾ, ਨ ਉਦ੍ਧਨ੍ਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤਿ। **ਖਨ੍ਧਾ**ਤਿ ਪਰਿਚ੍ਛਿਨ੍ਨਧਮ੍ਮਨਿਦਸ੍ਸਨੰ। ਤਤ੍ਰਾਯੰ **ਖਨ੍ਧ**-ਸਦ੍ਦੋ ਸਮ੍ਬਹੁਲੇਸੁ ਠਾਨੇਸੁ ਨਿਪਤਤਿ ਰਾਸਿਮ੍ਹਿ ਗੁਣੇ ਪਣ੍ਣਤ੍ತਿਯੰ ਰੁਲ਼੍ਹਿਯਨ੍ਤਿ। ਤਤ੍ਥ ''ਮਹਾਉਦਕਕ੍ਖਨ੍ਧੋ''ਤਿਆਦੀਸੁ (ਸੰ॰ ਨਿ॰ ੫.੧੦੩੭; ਅ॰ ਨਿ॰ ੪.੫੧; ੫.੪੫; ੬.੩੭) ਹਿ ਰਾਸਿਤੋ ਖਨ੍ਧੋ ਨਾਮ। ''ਸੀਲਕ੍ਖਨ੍ਧੋ ਸਮਾਧਿਕ੍ਖਨ੍ਧੋ''ਤਿਆਦੀਸੁ (ਦੀ॰ ਨਿ॰ ੩.੩੫੫) ਗੁਣਤੋ। ''ਅਦ੍ਦਸਾ ਖੋ ਭਗਵਾ ਮਹਨ੍ਤੰ ਦਾਰੁਕ੍ਖਨ੍ਧ''ਨ੍ਤਿਆਦੀਸੁ (ਸੰ॰ ਨਿ॰ ੪.੨੪੧) ਪਣ੍ਣਤ੍ਤਿਤੋ। ''ਵਿਞ੍ਞਾਣੰ ਵਿਞ੍ਞਾਣਕ੍ਖਨ੍ਧੋ''ਤਿਆਦੀਸੁ (ਧ॰ ਸ॰ ੬੩) ਏਕਮ੍ਪਿ ਚਿਤ੍ਤੰ ਰੁਲ਼੍ਹਿਤੋ ਖਨ੍ਧੋ ਨਾਮ, ਸ੍ਵਾਯਮਿਧ ਰਾਸਿਤੋ ਅਧਿਪ੍ਪੇਤੋ। ਰਾਸਟ੍ਠੋ ਹਿ ਖਨ੍ਧ-ਸਦ੍ਦੋ, ਕੋਟ੍ਠਾਸਟ੍ਠੋਤਿਪਿ ਵਤ੍ਤੁੰ ਵਟ੍ਟਤਿ। ਲੋਕਸ੍ਮਿੰ ਹਿ ਇਣੰ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਚੋਦਿਯਮਾਨਾ ''ਦ੍ਵੀਹਿ ਖਨ੍ਧੇਹਿ ਦਸ੍ਸਾਮ , ਤੀਹਿ ਖਨ੍ਧੇਹਿ ਦਸ੍ਸਾਮਾ''ਤਿ ਵਦਨ੍ਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਖਨ੍ਧੋਤਿ ਕੋਟ੍ਠਾਸੋਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ ਹੋਤਿ। **ਰੂਪਕ੍ਖਨ੍ਧੋ**ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਰੁਪ੍ਪਤੀਤਿ ਰੂਪੰ, ਸੀਤੁਣ੍ਹਾਦੀਹਿ ਪਸਿਦ੍ਧਾਕਾਰੇਨ ਰੁਪ੍ਪਤਿ ਘਟ੍ਟੀਯਤਿ, ਪੀਲ਼ਿਯਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਵੁਤ੍ਤੰ ਹੇਤੰ ਭਗਵਤਾ –

''ਰੁਪ੍ਪਤੀਤਿ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਤਸ੍ਮਾ ਰੂਪਨ੍ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। ਕੇਨ ਰੁਪ੍ਪਤਿ? ਸੀਤੇਨਪਿ ਰੁਪ੍ਪਤਿ, ਉਣ੍ਹੇਨਪਿ ਰੁਪ੍ਪਤਿ, ਜਿਘਚ੍ਛਾਯਪਿ ਰੁਪ੍ਪਤਿ, ਪਿਪਾਸਾਯਪਿ ਰੁਪ੍ਪਤੀ''ਤਿਆਦਿ (ਸੰ॰ ਨਿ॰ ੩.੭੯)।

ਰੂਪਞ੍ਚ ਤੰ ਖਨ੍ਧੋ ਚਾਤਿ **ਰੂਪਕ੍ਖਨ੍ਧੋ,** ਰੂਪਰਾਸਿ ਰੂਪਕੋਟ੍ਠਾਸੋਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਵੇਦਨਾਕ੍ਖਨ੍ਧਾ**ਦੀਸੁਪਿ ਏਸੇਵ ਨਯੋਤਿ ਅਯੰ ਤਾਵੇਤ੍ਥ ਅਤ੍ਥਤੋ ਸံਵਣ੍ਣਨਾਨਯੋ।

ਧਮ੍ਮਭੇਦਤੋ ਪਨੇਤ੍ਥ ਹੇਟ੍ਠਾ ਕੁਸਲਤ੍ਤਿਕੇ ਵਿਭਤ੍ਤਾ ਅਤੀਤਾਦਿਭੇਦਭਿਨ੍ਨਾ ਸਬ੍ਬੇ ਰੂਪਧਮ੍ਮਾ **ਰੂਪਕ੍ਖਨ੍ਧੋ** ਨਾਮ। ਤਥਾ ਚਤੁਭੂਮਕਾ ਵੇਦਨਾਸਞ੍ਞਾਯੋ **ਵੇਦਨਾਕ੍ਖਨ੍ਧੋ** ਨਾਮ, **ਸਞ੍ਞਾਕ੍ਖਨ੍ਧੋ** ਨਾਮ। ਵੇਦਨਾਸਞ੍ਞਾ ਪਨ ਠਪੇਤ੍ਵਾ ਸੇਸਾ ਫਸ੍ਸਾਦਯੋ ਪਞ੍ਞਾਸ ਚੇਤਸਿਕਾ **ਸਙ੍ਖਾਰਕ੍ਖਨ੍ਧੋ** ਨਾਮ। ਪਞ੍ਚਸੁ ਖਨ੍ਧੇਸੁ ਨਿਬ੍ਬਾਨਮੇਵ ਅਸਙ੍ਗਹਿਤੰ, ਉਪਾਦਾਨਕ੍ਖਨ੍ਧੇਸੁ ਪਨ ਸਬ੍ਬੇ ਲੋਕੁਤ੍ਤਰਧਮ੍ਮਾ। ਅਯਮੇਵ ਹਿ ਖਨ੍ਧੇਹਿ ਉਪਾਦਾਨਕ੍ਖਨ੍ਧਾਨੰ ਵਿਸੇਸੋ। ਖਨ੍ਧਾ ਅਵਿਸੇਸਤੋ ਵੁਤ੍ਤਾ, ਉਪਾਦਾਨਕ੍ਖਨ੍ਧਾ ਸਾਸਵੋਪਾਦਾਨਿਯਭਾਵੇਨ ਵਿਸੇਸੇਤ੍ਵਾ। ਇਧ ਪਨ ਅਵਿਸੇਸੇਨ ਵੁਤ੍ਤਤ੍ਤਾ ਨਿਬ੍ਬਾਨੰ ਠਪੇਤ੍ਵਾ ਅਵਸੇਸਾ ਸਬ੍ਬੇ ਧਮ੍ਮਾ ਸਙ੍ਗਹੰ ਗਚ੍ਛਨ੍ਤੀਤਿ ਅਯੰ ਧਮ੍ਮਭੇਦਤੋ ਸံਵਣ੍ਣਨਾਨਯੋ।

ਵਿਭਙ੍ਗਨਯਦਸ੍ਸਨਾਤਿ ਵਿਭਙ੍ਗਪਾਲ਼ਿਯਾ ਆਗਤਅਤ੍ਥਨਯਦਸ੍ਸਨਤੋ। **ਵਿਭਙ੍ਗਪਾਲ਼ਿਯੰ** ਹਿ ਸੁਤ੍ਤਨ੍ਤਭਾਜਨੀਯੰ ਅਭਿਧਮ੍ਮਭਾਜਨੀਯੰ ਪਞ੍ਹਾਪੁਚ੍ਛਕਨ੍ਤਿ ਤੀਹਿ ਨਯੇਹਿ ਖਨ੍ਧਵਿਭਙ੍ਗੋ ਵਿਭਤ੍ਤੋ। ਤਥਾ ਆਯਤਨਵਿਭਙ੍ਗਾਦਯੋ। ਕੇਵਲੰ ਹਿ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਵਿਭਙ੍ਗੇ, ਸਿਕ੍ਖਾਪਦਵਿਭਙ੍ਗੇ ਚ ਸੁਤ੍ਤਨ੍ਤਭਾਜਨੀਯੰ ਨਤ੍ਥਿ। ਪਚ੍ਚਯਾਕਾਰਵਿਭਙ੍ਗੇ ਪਞ੍ਹਾਪੁਚ੍ਛਕੰ ਨਤ੍ਥਿ। ਞਾਣਵਿਭਙ੍ਗਾਦੀਸੁ ਪਨ ਤੀਸੁ ਤਯੋਪਿ ਨਯਾ ਨ ਸਨ੍ਤਿ। ਤੇਸੁ ਹਿ ਞਾਣਵਿਭਙ੍ਗੋ ਏਕਵਿਧਤੋ ਪਟ੍ਠਾਯ ਯਾਵ ਦਸਵਿਧਾ ਵਿਭਤ੍ਤੋ, ਖੁਦ੍ਦਕਵਤ੍ਥੁਵਿਭਙ੍ਗੋ ਏਕਵਿਧਤੋ ਪਟ੍ਠਾਯ ਯਾਵ ਦ੍ਵਾਸਟ੍ਠਿਪਭੇਦਾ ਵਿਭਤ੍ਤੋ, ਧਮ੍ਮਹਦਯਵਿਭਙ੍ਗੋ ਪਨ ਸਬ੍ਬਸਙ੍ਗਹਾਦੀਹਿ ਦਸਹਿ ਵਾਰੇਹਿ ਵਿਭਤ੍ਤੋ, ਤਸ੍ਮਾ ਤੇਸੰ ਤੇਸੰ ਨਯਾਨੰ ਮੁਖਮਤ੍ਤਦਸ੍ਸਨਵਸੇਨ ਤਤ੍ਥ ਤਤ੍ਥ ਸံਵਣ੍ਣਨਾ ਭਵਿਸ੍ਸਨ੍ਤਿ। ਤਤ੍ਰਿਦੰ ਖਨ੍ਧਵਿਭਙ੍ਗੇ ਤਿਣ੍ਣੰ ਨਯਾਨੰ ਮੁਖਮਤ੍ਤਦਸ੍ਸਨੰ। ਸੇਯ੍ਯਥਿਦੰ – **ਸੁਤ੍ਤਨ੍ਤਭਾਜਨੀਯੇ** ਤਾਵ ਰੂਪਕ੍ਖਨ੍ਧੋ –

> ''ਤਤ੍ਥ ਕਤਮੋ ਰੂਪਕ੍ਖਨ੍ਧੋ? ਯਂ ਕਿਞ੍ਚਿ ਰੂਪਂ ਅਤੀਤਾਨਾਗਤਪਚ੍ਚੁਪ੍ਪਨ੍ਨਂ ਅਜ੍ਝਤ੍ਤਂ ਵਾ ਬਹਿਦ੍ਧਾ ਵਾ ਓਲ਼ਾਰਿਕਂ ਵਾ ਸੁਖੁਮਂ ਵਾ ਹੀਨਂ ਵਾ ਪਣੀਤਂ ਵਾ ਯਂ ਦੂਰੇ ਸਨ੍ਤਿਕੇ ਵਾ, ਤਦੇਕਜ੍ਝਂ ਅਭਿਸਞ੍ਞੂਹਿਤ੍ਵਾ ਅਭਿਸਙ੍ਖਿਪਿਤ੍ਵਾ ਅਯਂ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਰੂਪਕ੍ਖਨ੍ਧੋ''ਤਿ (ਵਿਭ॰ ੨) –

ਏਵਂ ਉਦ੍ਦਿਸਿਤ੍ਵਾ ਵਿਤ੍ਥਾਰਤੋ ਵਿਭਤ੍ਤੋ, ਤਥਾ ਵੇਦਨਾਕ੍ਖਨ੍ਧਾਦਯੋਪਿ। ਤਤ੍ਥ ਨਿਯਕਜ੍ਝਤ੍ਤਂ ਨਾਮ ਅਜ੍ਝਤ੍ਤਰੂਪਂ **ਅਜ੍ਝਤ੍ਤਂ** ਨਾਮ, ਤਤੋ ਅਞ੍ਞਂ ਪਰਪੁਗ੍ਗਲਗਤਂ, ਅਵਿਞ੍ਞਾਣਞ੍ਚ **ਬਹਿਦ੍ਧਾ** ਨਾਮ, ਤਥਾ ਵੇਦਨਾਦਯੋਪਿ। ਪਸਾਦਵਿਸਯਰੂਪਂ ਪਨ **ਓਲ਼ਾਰਿਕਂ** ਨਾਮ, ਸੇਸਂ **ਸੁਖੁਮਂ** ਨਾਮ। ਅਨਿਟ੍ਠਰੂਪਂ **ਹੀਨਂ** ਨਾਮ, ਇਟ੍ਠਰੂਪਂ **ਪਣੀਤਂ** ਨਾਮ।

ਨਨੁ ਇਟ੍ਠਾਨਿਟ੍ਠਂ ਨਾਮ ਪਾਟੇਕ੍ਕਂ ਪਟਿਵਿਭਤ੍ਤਂ ਨਾਮ ਨਤ੍ਥਿ, ਏਕਂ ਏਕਚ੍ਚਸ੍ਸ ਇਟ੍ਠਂ ਹੋਤਿ ਮਨਾਪਂ, ਤਦੇਵ ਅਞ੍ਞਸ੍ਸ ਚ ਅਨਿਟ੍ਠਂ ਹੋਤਿ। ਵਤ੍ਥਾਦੀਨਿ ਹਿ ਸੂਕਰਾਦੀਨਂ ਨਪ੍ਪਿਯਾਨਿ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਨ ਮਨੁਸ੍ਸਾਦੀਨਂ, ਤੇਸਞ੍ਚ ਵਤ੍ਥਾਭਰਣਾਦੀਨਿ ਪਿਯਾਨਿ, ਨ ਸੂਕਰਾਦੀਨਨ੍ਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਰੁਚਿਵਸੇਨੇਵ ਇਟ੍ਠਾਨਿਟ੍ਠਤਾ ਗਹੇਤਬ੍ਬਾ? ਨ, ਇਟ੍ਠਾਨਿਟ੍ਠਾਨਂ ਪਾਟੇਕ੍ਕਂ ਵਿਭਤ੍ਤਤ੍ਤਾ। ਕੁਸਲਕਮ੍ਮਜਂ ਹਿ ਕੁਸਲਵਿਪਾਕਵਿਸਯੋਵ ਇਟ੍ਠਂ ਨਾਮ, ਅਕੁਸਲਕਮ੍ਮਜਂ ਅਕੁਸਲਵਿਪਾਕਵਿਸਯੋਵ ਅਨਿਟ੍ਠਂ ਨਾਮ, ਸਞ੍ਞਾਵਿਪਲ੍ਲਾਸੇਨ ਪਨ ਕੋਚਿ ਇਟ੍ਠਮੇਵ ਬੁਦ੍ਧਰੂਪਾਦਿਂ ਜਵਨਕ੍ਖਣੇ ਅਨਿਟ੍ਠਤੋ ਮਨਸਿ ਕਰੋਤਿ, ਅਨਿਟ੍ਠਞ੍ਚ ਨਿਰਯਗ੍ਗਿਸਤ੍ਥਵਿਸਾਦਿਂ ਇਟ੍ਠਤੋ ਮਨਸਿ ਕਰੋਤਿ। ਜਵਨੇਹਿ ਏਵ ਵਿਪਲ੍ਲਾਸਭਾਵੋ, ਨ ਵਿਪਾਕੇਹੀਤਿ ਵਿਪਾਕਵਸੇਨ ਇਟ੍ਠਾਨਿਟ੍ਠਂ ਨਿਯਤਂ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਂ।

ਸਮ੍ਮੋਹਵਿਨੋਦਨਿਯਾ ਪਨ ਵਿਭਙ੍ਗਟ੍ਠਕਥਾਯ –

> ''ਸੁਖਸਮ੍ਫਸ੍ਸਂ ਹਿ ਗੂਥਕਲਲਂ ਚਕ੍ਖੁਦ੍ਵਾਰਘਾਨਦ੍ਵਾਰੇਸੁ ਅਨਿਟ੍ਠਂ, ਕਾਯਦ੍ਵਾਰੇ ਇਟ੍ਠਂ ਹੋਤਿ। ਚਕ੍ਕਵਤ੍ਤਿਨੋ ਮਣਿਰਤਨੇਨ ਪੋਥਿਯਮਾਨਸ੍ਸ, ਸੁਵਣ੍ਣਸੂਲੇ ਉਤ੍ਤਾਸਿਯਮਾਨਸ੍ਸ ਚ ਮਣਿਰਤਨਸੁਵਣ੍ਣਸੂਲਾਨਿ ਚਕ੍ਖੁਦ੍ਵਾਰੇ ਇਟ੍ਠਾਨਿ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਕਾਯਦ੍ਵਾਰੇ ਅਨਿਟ੍ਠਾਨੀ''ਤਿ (ਵਿਭ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੬) –

ਏਵਂ ਦ੍ਵਾਰਵਸੇਨ ਏਕਸ੍ਸੇਵ ਵਤ੍ਥੁਨੋ ਇਟ੍ਠਤਾ, ਅਨਿਟ੍ਠਤਾ ਚ ਵੁਤ੍ਤਾ। ਸਾ ਚ ਏਕਕ੍ਖਣੇ ਨ ਯੁਤ੍ਤਾ ਏਕਕਲਾਪਗਤਭੂਤੋਪਾਦਾਯਰੂਪਾਨਂ ਏਕਸਾਮਗ੍ਗਿਯਮੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿਤੋ। ਨ ਹਿ ਭੂਤੇਸੁ ਅਕੁਸਲਵਸੇਨ ਅਨਿਟ੍ਠੇਸੁ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨ੍ਤੇਸੁ ਤਦੁਪਾਦਾਯਰੂਪਾਦਿਕੁਸਲੇਨ ਇਟ੍ਠਾਨਿ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨ੍ਤਿ, ਭਿਨ੍ਨਕ੍ਖਣੇ ਪਨ ਇਟ੍ਠਾਨਿ ਮਣਿਰਤਨਾਦੀਨਿ ਤੇਹਿ ਪੋਥਿਯਮਾਨਸ੍ਸ ਅਕੁਸਲਪਚ੍ਚਯੇਨ ਉਤੁਨਾ ਅਨਿਟ੍ਠਾਨਿ ਵਿਪਰਿਣਮਨ੍ਤਿ, ਕੁਸਲਪਚ੍ਚਯੇਨ ਅਨਿਟ੍ਠਾਨਿ ਗੂਥਕਲਲਾਦੀਨਿ ਇਟ੍ਠਾਨੀਤਿ, ਅਯਂ ਨੋ ਅਤ੍ਤਨੋਮਤਿ। ਏਵਂ ਵਿਭਤ੍ਤੇਸੁ ਚ ਇਟ੍ਠਾਨਿਟ੍ਠੇਸੁ ਤਂ ਤਂ ਰੂਪਂ ਉਪਾਦਾਯੁਪਾਦਾਯ ਹੀਨਂ, ਪਣੀਤਞ੍ਚ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਂ। ਸੁਖੁਮਂ ਪਨ ਰੂਪਂ **ਦੂਰੇਰੂਪਂ** ਨਾਮ, ਓਲ਼ਾਰਿਕਂ **ਸਨ੍ਤਿਕੇਰੂਪਂ** ਨਾਮ। ਤਂ ਤਂ ਵਾ ਪਨ ਰੂਪਂ ਉਪਾਦਾਯੁਪਾਦਾਯ ਰੂਪਂ ਦੂਰੇ ਸਨ੍ਤਿਕੇ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਂ। ਸੇਸਂ ਵੁਤ੍ਤਨਯਮੇਵ।

ਵੇਦਨਾਦੀਸੁ ਪਨ ਅਕੁਸਲਾ ਵੇਦਨਾ **ਓਲ਼ਾਰਿਕਾ**, ਇਤਰਾ **ਸੁਖੁਮਾ**। ਕੁਸਲਾਕੁਸਲਾ ਓਲ਼ਾਰਿਕਾ, ਅਬ੍ਯਾਕਤਾ ਸੁਖੁਮਾ। ਦੁਕ੍ਖਾ ਵੇਦਨਾ ਓਲ਼ਾਰਿਕਾ, ਇਤਰਾ ਸੁਖੁਮਾ। ਸੁਖਦੁਕ੍ਖਾ ਵਾ ਓਲ਼ਾਰਿਕਾ, ਇਤਰਾ ਸੁਖੁਮਾ। ਅਸਮਾਪਨ੍ਨਸ੍ਸ ਵਾ ਵੇਦਨਾ ਓਲ਼ਾਰਿਕਾ, ਸਮਾਪਨ੍ਨਸ੍ਸ ਸੁਖੁਮਾ। ਸਾਸਵਾ ਓਲ਼ਾਰਿਕਾ , ਅਨਾਸਵਾ ਸੁਖੁਮਾ। ਤਂ ਤਂ ਵਾ ਪਨ ਵੇਦਨਂ ਉਪਾਦਾਯੁਪਾਦਾਯ ਓਲ਼ਾਰਿਕਸੁਖੁਮਤਾ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਾ। ਅਕੁਸਲਾ ਵੇਦਨਾ ਕੁਸਲਾਬ੍ਯਾਕਤਾਹਿ ਦੂਰੇ, ਤਾ ਚ ਤਾਯ ਦੂਰੇਤਿ ਏਵਂ ਜਾਤਿਸਭਾਵਪੁਗ੍ਗਲਭੂਮਿਭੇਦਤੋ ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨ **ਦੂਰੇਵੇਦਨਾ** ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਾ, ਕੁਸਲਾ ਵੇਦਨਾ ਕੁਸਲਾਯ ਸਨ੍ਤਿਕੇਤਿ ਏਵਂ ਜਾਤਿਆਦਿਸਾਮਞ੍ਞਤੋ **ਸਨ੍ਤਿਕੇਵੇਦਨਾ** ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਾ। ਤਂ ਤਂ ਵਾ ਪਨ ਵੇਦਨਂ ਉਪਾਦਾਯੁਪਾਦਾਯ ਵੇਦਨਾ ਦੂਰੇਸਨ੍ਤਿਕੇ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਾ। ਏਵਂ ਸਞ੍ਞਾਕ੍ਖਨ੍ਧਾਦੀਸੁਪਿ ਯਥਾਨੁਰੂਪਂ ਓਲ਼ਾਰਿਕਸੁਖੁਮਤਾਦਯੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾਤਿ। ਅਯਮੇਤ੍ਥ ਸਙ੍ਖੇਪੋ, ਵਿਤ੍ਥਾਰੋ ਪਨ **ਵਿਭਙ੍ਗਪਾਲ਼ਿਅਟ੍ਠਕਥਾਸੁ** (ਵਿਭ॰ ੮ ਆਦਯੋ; ਵਿਭ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੮ ਆਦਯੋ) ਗਹੇਤਬ੍ਬੋਤਿ ਅਯਂ ਸੁਤ੍ਤਨ੍ਤਭਾਜਨੀਯਨਯੋ।

ਅਭਿਧਮ੍ਮਭਾਜਨੀਯਨਯੇ ਰੂਪਕ੍ਖਨ੍ਧਸ੍ਸ ਤਾਵ ਏਕਵਿਧਾਦਿਤੋ ਯਾਵ ਏਕਾਦਸਵਿਧਾ ਰੂਪਕਣ੍ਡੇ ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ। ਵੇਦਨਾਕ੍ਖਨ੍ਧੋ ਪਨ ਏਕਵਿਧੋ ਫਸ੍ਸਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤੋ, ਦੁਵਿਧੋ ਸਹੇਤੁਕਦੁਕਵਸੇਨ, ਤਿਵਿਧੋ ਕੁਸਲਤ੍ਤਿਕਵਸੇਨ, ਚਤੁਬ੍ਬਿਧੋ ਚਤੁਭੂਮਕਵਸੇਨ, ਪਞ੍ਚਵਿਧੋ ਸਭਾਵਭੇਦੇਨ, ਛਬ੍ਬਿਧੋ ਛਦ੍ਵਾਰਿਕਵਸੇਨ, ਸਤ੍ਤਵਿਧੋ ਸਤ੍ਤਵਿਞ੍ਞਾਣਸਮ੍ਪਯੋਗਵਸੇਨ, ਅਟ੍ਠਵਿਧੋ ਤੇਸੁ ਕਾਯਵਿਞ੍ਞਾਣਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਂ ਸੁਖਦੁਕ੍ਖਵਸੇਨ ਦ੍ਵਿਧਾ ਭਿਨ੍ਦਿਤ੍ਵਾ, ਨਵਵਿਧੋ ਤੇਸੁ ਮਨੋਵਿਞ੍ਞਾਣਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਂ ਕੁਸਲਤ੍ਤਿਕਵਸੇਨ ਤਿਧਾ ਭਿਨ੍ਦਿਤ੍ਵਾ, ਦਸਵਿਧੋ ਤੇਸੁ ਕਾਯਵਿਞ੍ਞਾਣਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਂ ਦੁਵਿਧਾ, ਮਨੋਵਿਞ੍ਞਾਣਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਞ੍ਚ ਤਿਧਾ ਭਿਨ੍ਦਿਤ੍ਵਾਤਿ ਏਵਂ ਸਹੇਤੁਕਦੁਕਮੂਲਂ ਪਠਮਵਾਰਂ ਵਤ੍ਵਾ ਪੁਨ

ਕੁਸਲਤ੍ਤਿਕਟ੍ਠਾਨੇ ਵੇਦਨਾਤ੍ਤਿਕਪੀਤਿਤ੍ਤਿਕਸਨਿਦਸ੍ਸਨਤ੍ਤਿਕਵਜ੍ਜਿਤੇ ਸਬ੍ਬਤ੍ਤਿਕੇ ਯੋਜੇਤ੍ਵਾ ਯਾਵ ਦਸਵਿਧਾ, ਅਪਰੇਪਿ ਅਟ੍ਠਾਰਸ ਵਾਰਾ ਵੁਤ੍ਤਾ। ਯਥਾ ਚੇਤ੍ਥ ਸਹੇਤੁਕਦੁਕਮੂਲਿਕਾ ਸਬ੍ਬਤ੍ਤਿਕਯੋਜਨਾ, ਏਵਂ ਹੇਤੁਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਦੁਕਾਦੀਸੁ ਅਨੁਰੂਪਦੁਕਮੂਲਿਕਾਪਿ ਸਰਣਦੁਕਪਰਿਯੋਸਾਨਾ ਪਚ੍ਚੇਕਂ ਸਬ੍ਬਤ੍ਤਿਕਯੋਜਨਾਪਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾਤਿ ਅਯਂ ਦੁਕਮੂਲਕੋ ਯੋਜਨਾਨਯੋ। ਯਥਾ ਚ ਏਕੇਕਦੁਕੇਨ ਸਬ੍ਬਤ੍ਤਿਕਯੋਜਨਾਵਸੇਨ ਦੁਕਮੂਲਕੋ ਨਯੋ ਵੁਤ੍ਤੋ, ਏਵਂ ਏਕੇਕਤ੍ਤਿਕੇਨ ਯਥਾਨੁਰੂਪਂ ਸਬ੍ਬਦੁਕਯੋਜਨਾਵਸੇਨ ਤਿਕਮੂਲਕੋ, ਤਦੁਭਯਮਿਸ੍ਸਕਵਸੇਨ ਉਭਤੋਵਡ੍ਢਨਕੋ ਚ ਨਯੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ। ਯਥਾ ਚੇਤ੍ਥ ਵੇਦਨਾਕ੍ਖਨ੍ਧੇ, ਏਵਂ ਸਞ੍ਞਾਕ੍ਖਨ੍ਧਾਦੀਸੁਪਿ ਯਥਾਰਹਂ ਦੁਕਮੂਲਕਾਦਿਨਯਾ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾਤਿ ਅਯਂ ਅਭਿਧਮ੍ਮਭਾਜਨੀਯਨਯੋ।

ਪਞ੍ਹਾਪੁਚ੍ਛਕਨਯੇ ਪਨ ਪਞ੍ਚਨ੍ਨਂ ਖਨ੍ਧਾਨਂ ਕਤਿ ਕੁਸਲਾ, ਕਤਿ ਅਕੁਸਲਾ, ਕਤਿ ਅਬ੍ਯਾਕਤਾ, ਕਤਿ ਸੁਖਾਯ ਵੇਦਨਾਯ ਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਾ...ਪੇ॰... ਕਤਿ ਸਰਣਾ, ਕਤਿ ਅਰਣਾਤਿ? ਰੂਪਕ੍ਖਨ੍ਧੋ ਅਬ੍ਯਾਕਤੋ, ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਖਨ੍ਧਾ ਸਿਯਾ ਕੁਸਲਾ, ਸਿਯਾ ਅਕੁਸਲਾ, ਸਿਯਾ ਅਬ੍ਯਾਕਤਾ, ਰੂਪਂ, ਵੇਦਨਾ ਚ ਵੇਦਨਾਤ੍ਤਿਕੇ ਨ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਾ, ਸੇਸਾ ਤਿਧਾਪਿ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਰੂਪਂ ਨੇਵਵਿਪਾਕਨਵਿਪਾਕਧਮ੍ਮਧਮ੍ਮਂ, ਸਿਯਾ ਉਪਾਦਿਨ੍ਨੁਪਾਦਾਨਿਯਂ, ਸਿਯਾ ਅਨੁਪਾਦਿਨ੍ਨੁਪਾਦਾਨਿਯਂ, ਅਸਂਕਿਲਿਟ੍ਠਸਂਕਿਲੇਸਿਕਂ, ਸੇਸਾ ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਖਨ੍ਧਾ ਤੀਹਿ ਤਿਕੇਹਿ ਤਿਧਾਪਿ ਹੋਨ੍ਤਿ। ਰੂਪਂ ਅਵਿਤਕ੍ਕਅਵਿਚਾਰਂ, ਤਯੋ ਖਨ੍ਧਾ ਤਿਧਾਪਿ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਸਙ੍ਖਾਰਕ੍ਖਨ੍ਧੋ ਤਿਧਾ ਚ ਨ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬੋ ਚ। ਰੂਪਂ ਨ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਂ, ਵੇਦਨਾ ਸਿਯਾ ਪੀਤਿਸਹਗਤਾ, ਨ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਾ, ਤਯੋ ਤਿਧਾ ਚ ਨ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਾ ਚ। ਰੂਪਂ ਨੇਵਦਸ੍ਸਨੇਨਨਭਾਵਨਾਯਪਹਾਤਬ੍ਬਂ, ਨਦਸ੍ਸਨੇਨਨਭਾਵਨਾਯਪਹਾਤਬ੍ਬਹੇਤੁਕਂ, ਨੇਵਾਚਯਗਾਮਿਨਅਪਚਯਗਾਮਿ, ਨੇਵਸੇਖਨਾਸੇਖਂ, ਪਰਿਤ੍ਤਂ, ਸੇਸਾ ਤਿਧਾਪਿ ਹੋਨ੍ਤਿ। ਪਰਿਤ੍ਤਾਰਮ੍ਮਣਤ੍ਤਿਕੇ ਰੂਪਂ ਅਨਾਰਮ੍ਮਣਂ, ਸੇਸਾ ਤਿਧਾ ਚ ਨ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਾ ਚ। ਰੂਪਂ ਮਜ੍ਝਿਮਂ, ਅਨਿਯਤਂ, ਸੇਸਾ ਤਿਧਾਪਿ। ਮਗ੍ਗਾਰਮ੍ਮਣਤ੍ਤਿਕੇ ਚ ਰੂਪਂ ਅਨਾਰਮ੍ਮਣਂ, ਸੇਸਾ ਤਿਧਾਪਿ ਵਾ ਨ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਾ। ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਾਤੀਤਤ੍ਤਿਕੇਸੁ ਪਞ੍ਚਪਿ ਤਿਧਾ ਹੋਨ੍ਤਿ। ਅਤੀਤਾਰਮ੍ਮਣਤ੍ਤਿਕੇ ਰੂਪਂ ਅਨਾਰਮ੍ਮਣਂ, ਸੇਸਾ ਤਿਧਾ ਚ ਨ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਾ ਚ। ਅਜ੍ਝਤ੍ਤਤ੍ਤਿਕੇ ਪਞ੍ਚਪਿ ਤਿਧਾ ਹੋਨ੍ਤਿ। ਅਜ੍ਝਤ੍ਤਾਰਮ੍ਮਣਤ੍ਤਿਕੇ ਰੂਪਂ ਅਨਾਰਮ੍ਮਣਂ, ਸੇਸਾ ਤਿਧਾਪਿ ਨ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਾ ਚ। ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਖਨ੍ਧਾ ਅਨਿਦਸ੍ਸਨਅਪ੍ਪਟਿਘਾ, ਰੂਪਕ੍ਖਨ੍ਧੋ ਤਿਧਾਪਿ ਹੋਤਿ।

ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਖਨ੍ਧਾ ਨਹੇਤੂ, ਸਙ੍ਖਾਰਕ੍ਖਨ੍ਧੋ ਸਿਯਾ ਹੇਤੁ, ਸਿਯਾ ਨ ਹੇਤੁ। ਰੂਪਂ ਅਹੇਤੁਕਂ, ਹੇਤੁਵਿਪ੍ਪਯੁਤ੍ਤਂ, ਸੇਸਾ ਦ੍ਵਿਧਾਪਿ। ਤਯੋ ਖਨ੍ਧਾ ਸਿਯਾ ਸਹੇਤੁਕਾ ਚੇਵ ਨ ਚ ਹੇਤੂ, ਸਿਯਾ ਨ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਾ ਚ, ਸਙ੍ਖਾਰਕ੍ਖਨ੍ਧੋ ਦ੍ਵਿਧਾ ਚ ਨ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬੋ ਚ, ਰੂਪਂ ਨ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਮੇਵ। ਤਥਾ ਅਨਨ੍ਤਰਦੁਕੇਪਿ। ਰੂਪਂ ਨਹੇਤੁਅਹੇਤੁਕਂ, ਤਯੋ ਦ੍ਵਿਧਾਪਿ, ਸਙ੍ਖਾਰਕ੍ਖਨ੍ਧੋ ਦ੍ਵਿਧਾ ਚ ਨ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬੋ ਚ। ਪਞ੍ਚਪਿ ਸਪ੍ਪਚ੍ਚਯਾ, ਸਙ੍ਖਤਾ, ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਅਨਿਦਸ੍ਸਨਾ, ਅਪ੍ਪਟਿਘਾ, ਰੂਪਂ ਦ੍ਵਿਧਾਪਿ। ਰੂਪਂ ਰੂਪੀ, ਸੇਸਾ ਅਰੂਪਿਨੋ। ਰੂਪਂ ਲੋਕਿਯਂ, ਸੇਸਾ ਦ੍ਵਿਧਾਪਿ। ਪਞ੍ਚਪਿ ਕੇਨਚਿ ਵਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਾ, ਨ ਚ ਕੇਨਚਿ ਵਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਾ ਚ। ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਨੋ ਆਸਵਾ, ਸਙ੍ਖਾਰਾ ਦ੍ਵਿਧਾਪਿ, ਨ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਾ ਚ। ਰੂਪਂ ਸਾਸਵਂ, ਆਸਵਵਿਪ੍ਪਯੁਤ੍ਤੋ , ਸੇਸਾ ਦ੍ਵਿਧਾਪਿ। ਰੂਪਂ ਸਾਸਵਾ ਚੇਵ ਨੋ ਚ ਆਸਵਾ, ਤਯੋ ਤਥਾ ਚ ਨ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਾ ਚ। ਸਙ੍ਖਾਰੋ ਦ੍ਵਿਧਾ ਚ ਨ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬੋ ਚ। ਰੂਪਂ ਨ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਮੇਵ, ਤਯੋ ਸਿਯਾ ਆਸਵਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਾ ਚੇਵ ਨੋ ਚ ਆਸਵਾ, ਸਿਯਾ ਨ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਾ, ਸਙ੍ਖਾਰੋ ਦ੍ਵਿਧਾ ਚ ਨ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬੋ ਚ। ਰੂਪਂ ਆਸਵਵਿਪ੍ਪਯੁਤ੍ਤਂ ਸਾਸਵਞ੍ਚ, ਸੇਸਾ ਦ੍ਵਿਧਾ ਚ ਨ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਾ ਚ। ਇਮਿਨਾ ਨਯੇਨ ਸਂਯੋਜਨਗੋਚ੍ਛਕਾਦੀਸੁਪਿ ਯੋਜਨਾ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ। ਕੇਵਲਂ ਹਿ ਪਰਾਮਾਸਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਦੁਕੇ ਰੂਪਂ ਪਰਾਮਾਸਵਿਪ੍ਪਯੁਤ੍ਤਂ, ਤਯੋ ਦ੍ਵਿਧਾਪਿ, ਸਙ੍ਖਾਰੋ ਦ੍ਵਿਧਾਪਿ, ਦਿਟ੍ਠਿਵਸੇਨ ਨ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬੋ ਚ। ਤਤਿਯੇ ਏਤ੍ਤਕਮੇਵ ਵਿਸੇਸੋ। ਰੂਪਂ ਅਨਾਰਮ੍ਮਣਂ, ਸੇਸਾ ਸਾਰਮ੍ਮਣਾ। ਵਿਞ੍ਞਾਣਂ ਚਿਤ੍ਤਂ, ਸੇਸਾ ਨੋ ਚਿਤ੍ਤਾ। ਤਯੋ ਚੇਤਸਿਕਾ, ਦ੍ਵੇ ਅਚੇਤਸਿਕਾ। ਤਯੋ ਚਿਤ੍ਤਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਾ, ਰੂਪਂ ਚਿਤ੍ਤਵਿਪ੍ਪਯੁਤ੍ਤਂ। ਵਿਞ੍ਞਾਣਂ ਨ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਂ। ਤਥਾ ਚਿਤ੍ਤਸਂਸਟ੍ਠਦੁਕੇਪਿ। ਤਯੋ ਚਿਤ੍ਤਸਮੁਟ੍ਠਾਨਾ, ਵਿਞ੍ਞਾਣਂ ਨੋ ਚਿਤ੍ਤਸਮੁਟ੍ਠਾਨਂ। ਰੂਪਂ ਦ੍ਵਿਧਾਪਿ। ਤਥਾ ਅਨਨ੍ਤਰਦੁਕਦ੍ਵਯੇਪਿ। ਤਯੋ ਚਿਤ੍ਤਸਂਸਟ੍ਠਸਮੁਟ੍ਠਾਨਾ, ਦ੍ਵੇ ਨੋ ਚਿਤ੍ਤਸਂਸਟ੍ਠਸਮੁਟ੍ਠਾਨਾ। ਤਥਾ ਅਨਨ੍ਤਰਦੁਕਦ੍ਵਯੇਪਿ। ਵਿਞ੍ਞਾਣਂ ਅਜ੍ਝਤ੍ਤਿਕਂ, ਤਯੋ ਬਾਹਿਰਾ, ਰੂਪਂ ਦ੍ਵਿਧਾਪਿ। ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਨੋ ਉਪਾਦਾ। ਰੂਪਂ ਦ੍ਵਿਧਾਪਿ। ਪਞ੍ਚਪਿ ਸਿਯਾ ਉਪਾਦਿਨ੍ਨਾ, ਸਿਯਾ ਅਨੁਪਾਦਿਨ੍ਨਾ, ਨੋ ਉਪਾਦਾਨਾ।

ਕਿਲੇਸਗੋਚ੍ਛਕੋ ਵੁਤ੍ਤਨਯੋਵ। ਰੂਪਂ ਨੇਵਦਸ੍ਸਨੇਨਨਭਾਵਨਾਯ ਪਹਾਤਬ੍ਬਂ, ਸੇਸਾ ਦ੍ਵਿਧਾਪਿ। ਏਵਂ ਯਾਵਪੀਤਿਦੁਕਾ ਯੋਜਨਾ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ।

ਰੂਪਂ ਨ ਵੇਦਨਾ, ਨ ਸੁਖਾ, ਨ ਸੁਖਸਹਗਤਾ, ਸੇਸਾ ਦ੍ਵਿਧਾਪਿ। ਤਥਾ ਅਨਨ੍ਤਰਦੁਕੇਪਿ। ਰੂਪਂ ਕਾਮਾਵਚਰਂ, ਸੇਸਾ ਦ੍ਵਿਧਾਪਿ। ਏਵਂ ਯਾਵ ਸਰਣਦੁਕਾ ਯੋਜਨਾ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ। ਅਯਂ ਪਞ੍ਹਾਪੁਚ੍ਛਕਨਯੋ।

ਇਮੇ ਪਨ ਨਯਾ ਵਿਤ੍ਥਾਰਤੋ ਪਾਲ਼ਿਅਟ੍ਠਕਥਾਹਿ ਞਾਤਬ੍ਬਾ। ਅਤ੍ਥਵਿਨਿਚ੍ਛਯੋ ਚ ਨੇਸਂ ਧਮ੍ਮਸਙ੍ਗਣੀਮਾਤਿਕਤ੍ਥਸਂਵਣ੍ਣਨਾਯ ਵੁਤ੍ਤਾਨੁਸਾਰੇਨ ਞਾਤਬ੍ਬੋ। ਇਤੋ ਪਰਂ ਅਤਿਰੇਕਂ ਅਵਤ੍ਵਾ ਅਪੁਬ੍ਬਮੇਵ ਵਣ੍ਣਯਿਸ੍ਸਾਮਾਤਿ ਅਯਂ ਵਿਭਙ੍ਗਨਯਦਸ੍ਸਨਤੋ ਸਂਵਣ੍ਣਨਾਨਯੋ।

ਇਦਾਨਿ ਪਨੇਤ੍ਥ –

ਕਮਤੋਨੂਨਾਧਿਕਤੋ, ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਸਮਭੇਦਤੋ।
ਪਾਲ਼ਿਮੁਤ੍ਤਨਯੋ ਞੇਯ੍ਯੋ, ਖਨ੍ਧਕੋਸਲ੍ਲਮਿਚ੍ਛਤਾ॥

ਤਤ੍ਥ **ਕਮਤੋ**ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਉਪ੍ਪਤ੍ਤਿਕ੍ਕਮੋ ਪਹਾਨਕ੍ਕਮੋ ਪਟਿਪਤ੍ਤਿਕ੍ਕਮੋ ਭੂਮਿਕ੍ਕਮੋ ਦੇਸਨਾਕ੍ਕਮੋਤਿ ਬਹੁਵਿਧੇਸੁ ਕਮੇਸੁ ਖਨ੍ਧਾਨਂ ਦੇਸਨਾਕ੍ਕਮੋਵ ਯੁਜ੍ਜਤਿ, ਨ ਇਤਰੇ, ਅਸਮ੍ਭਵਾ। ਅਭੇਦੇਨ ਹਿ ਪਞ੍ਚਸੁ ਖਨ੍ਧੇਸੁ ਅਤ੍ਤਗ੍ਗਾਹਪਤਿਤਂ ਵੇਨੇਯ੍ਯਜਨਂ ਸਮੂਹਘਨਵਿਨਿਬ੍ਭੋਗਦਸ੍ਸਨੇਨ ਅਤ੍ਤਗ੍ਗਾਹਤੋ ਮੋਚੇਤੁਕਾਮੋ ਭਗਵਾ ਹਿਤਕਾਮੋ ਤਸ੍ਸ ਤਸ੍ਸ ਜਨਸ੍ਸ ਸੁਖਗ੍ਗਹਣਤ੍ਥਂ ਚਕ੍ਖੁਆਦੀਨਂ ਵਿਸਯਭੂਤਂ ਓਲ਼ਾਰਿਕਂ ਪਠਮਂ ਰੂਪਕ੍ਖਨ੍ਧਂ ਦੇਸੇਸਿ, ਤਤੋ ਇਟ੍ਠਾਨਿਟ੍ਠਵਿਸਯਸਂਵੇਦਕਂ ਓਲ਼ਾਰਿਕਂ ਵੇਦਨਂ, ਯਂ ਵੇਦੇਤਿ, ਤਂ ਸਞ੍ਜਾਨਾਤੀਤਿ ਏਵਂ ਵੇਦਨਾਵਿਸਯਸ੍ਸ ਆਕਾਰਗ੍ਗਾਹਿਕਂ ਸਞ੍ਞਂ, ਸਞ੍ਞਾਵਸੇਨਾਭਿਸਙ੍ਖਾਰਕੇ ਸਙ੍ਖਾਰੇ, ਤੇਸਂ ਵੇਦਨਾਦੀਨਂ ਨਿਸ੍ਸਯਾਧਿਪਤਿਭੂਤਂ ਵਿਞ੍ਞਾਣਨ੍ਤਿ ਅਯਂ ਤਾਵੇਤ੍ਥ ਕਮੋ।

ਅਨੂਨਾਧਿਕਤੋਤਿ ਕਸ੍ਮਾ ਪਨ ਭਗਵਤਾ ਪਞ੍ਚੇਵ ਖਨ੍ਧਾ ਵੁਤ੍ਤਾ ਅਨੂਨਾ ਅਨਧਿਕਾਤਿ? ਸਬ੍ਬਸਙ੍ਖਤਸਭਾਗੇਕਸਙ੍ਗਹਤੋ, ਅਤ੍ਤਤ੍ਤਨਿਯਗ੍ਗਾਹਵਤ੍ਥੁਸ੍ਸ ਏਤਪ੍ਪਰਮਤੋ, ਅਞ੍ਞੇਸਞ੍ਚ ਤਦਵਰੋਧਤੋ। ਅਨੇਕਪ੍ਪਭੇਦੇਸੁ ਹਿ ਸਙ੍ਖਤਧਮ੍ਮੇਸੁ ਸਭਾਗਵਸੇਨ ਸਙ੍ਗਯ੍ਹਮਾਨੇਸੁ ਰੂਪਂ ਰੂਪਸਭਾਗੇਕਸਙ੍ਗਹਵਸੇਨ ਏਕੋ ਖਨ੍ਧੋ ਹੋਤਿ, ਵੇਦਨਾ ਵੇਦਨਾਸਭਾਗੇਕਸਙ੍ਗਹਵਸੇਨ ਏਕੋ ਖਨ੍ਧੋ ਹੋਤਿ। ਏਸ ਨਯੋ ਸਞ੍ਞਾਦੀਸੁਪਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਸਬ੍ਬਸਙ੍ਖਤਸਭਾਗੇਕਸਙ੍ਗਹਤੋ ਪਞ੍ਚੇਵ ਵੁਤ੍ਤਾ। ਏਤਪਰਮਞ੍ਚੇਤਂ ਅਤ੍ਤਤ੍ਤਨਿਯਗ੍ਗਾਹਵਤ੍ਥੁ, ਯਦਿਦਂ ਰੂਪਾਦਯੋ ਪਞ੍ਚ, ਤਸ੍ਮਾ ਅਤ੍ਤਤ੍ਤਨਿਯਗ੍ਗਾਹਵਤ੍ਥੁਸ੍ਸ ਏਤਪਰਮਤੋਪਿ ਪਞ੍ਚੇਵ ਵੁਤ੍ਤਾ। ਯੇਪਿ ਚਞ੍ਞੇ ਸੀਲਾਦਯੋ ਪਞ੍ਚ ਧਮ੍ਮਕ੍ਖਨ੍ਧਾ ਵੁਤ੍ਤਾ, ਤੇਪਿ ਸਙ੍ਖਾਰਕ੍ਖਨ੍ਧਪਰਿਯਾਪਨ੍ਨਤ੍ਤਾ ਏਤ੍ਥੇਵ ਅਵਰੋਧਂ ਗਚ੍ਛਨ੍ਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਅਞ੍ਞੇਸਂ ਤਦਵਰੋਧਤੋਪਿ ਪਞ੍ਚੇਵ ਵੁਤ੍ਤਾਤਿ ਅਯਂ ਅਨੂਨਾਧਿਕਤੋ।

ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਸਮਭੇਦਤੋਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਭੇਦਤੋ, ਉਪਮਾਭੇਦਤੋ ਚ। ਤਤ੍ਥ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਭੇਦਤੋ ਤਾਵ ਪਞ੍ਚੁਪਾਦਾਨਕ੍ਖਨ੍ਧਾ ਸਾਮਞ੍ਞਤੋ ਉਕ੍ਖਿਤ੍ਤਾਸਿਕਪਚ੍ਚਤ੍ਥਿਕਤੋ, ਭਾਰਤੋ, ਖਾਦਕਤੋ, ਅਨਿਚ੍ਚਦੁਕ੍ਖਅਨਤ੍ਤਸਙ੍ਖਾਤਵਧਕਤੋ ਚ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਾ। ਵਿਸੇਸਤੋ ਪਨ ਫੇਣਪਿਣ੍ਡਂ ਵਿਯ ਰੂਪਂ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਂ, ਉਦਕਬੁਬ੍ਬੁਲ਼ਮਰੀਚਿਕਕਦਲਿਕ੍ਖਨ੍ਧਮਾਯਾ ਵਿਯ ਯਥਾਕ੍ਕਮਂ ਵੇਦਨਾਦਯੋ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਾ। ਯਥਾ ਹਿ ਫੇਣਪਿਣ੍ਡੋ ਵਿਮਦ੍ਦਾਸਹੋ, ਸੋ ਚ ਪਤ੍ਤਥਾਲਕਾਦਿਅਤ੍ਥਂ ਗਹਿਤੋਪਿ ਤਮਤ੍ਥਂ ਨ ਸਾਧੇਤਿ, ਭਿਜ੍ਜਤਿ, ਏਵਂ ਰੂਪਮ੍ਪਿ ਵਿਮਦ੍ਦਾਸਹਂ, ਤਞ੍ਚ ਸੁਭਾਦਿਵਸੇਨ ਗਹਿਤਮ੍ਪਿ ਨ ਤਥਾ ਤਿਟ੍ਠਤਿ, ਅਸੁਭਾਦਿਯੇਵ ਹੋਤਿ।

ਯਥਾ ਵਾ ਫੇਣਪਿਣ੍ਡੋ ਅਨੇਕਸਨ੍ਧਿਘਟਿਤੋ ਬਹੂਨਂ ਉਦਕਸਪ੍ਪਾਦਿਪਾਣਕਾਨਂ ਆਵਾਸੋ, ਆਦਿਤੋ ਚੇਸ ਬਦਰਪਕ੍ਕਮਤ੍ਤੋ ਹੁਤ੍ਵਾ ਅਨੁਪੁਬ੍ਬਵਡ੍ਢਨਕੋ ਉਟ੍ਠਿਤਮਤ੍ਤੋਪਿ ਚੇਸ ਭਿਜ੍ਜਤਿ, ਥੋਕਂ ਗਨ੍ਤ੍ਵਾਪਿ, ਸਮੁਦ੍ਦਂ ਪਤ੍ਵਾ ਪਨ ਅਵਸ੍ਸਮੇਵ ਭਿਜ੍ਜਤਿ , ਏਵਂ ਰੂਪਮ੍ਪਿ ਛਿਦ੍ਦਾਵਛਿਦ੍ਦਂ ਅਨੇਕਸਨ੍ਧਿਘਟਿਤਂ ਅਸੀਤਿਕਿਮਿਕੁਲਵੋਕਿਣ੍ਣਂ, ਆਦਿਤੋ ਚੇਤਂ ਕਲਲਮਤ੍ਤਂ ਹੁਤ੍ਵਾ ਅਨੁਪੁਬ੍ਬਵਡ੍ਢਨਕਂ, ਕਲਲਮਤ੍ਤੇਪਿ ਚੇਤਂ ਭਿਜ੍ਜਤਿ, ਅਬ੍ਬੁਦਾਦਿਭਾਵੇਪਿ ਆਯੁਕ੍ਖਯਂ ਪਤ੍ਵਾ ਅਵਸ੍ਸਮੇਵ ਭਿਜ੍ਜਤਿ। ਏਵਂ ਫੇਣਪਿਣ੍ਡਸਦਿਸਂ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਂ।

ਯਥਾ ਪਨ ਬੁਬ੍ਬੁਲ਼ੋ ਮੁਹੁਤ੍ਤਰਮਣੀਯੋ ਅਗਯ੍ਹੁਪਗੋ ਨ ਚਿਰਟ੍ਠਿਤਿਕੋਵ, ਏਵਂ ਵੇਦਨਾਪਿ। ਯਥਾ ਚ ਬੁਬ੍ਬੁਲ਼ੋ ਉਦਕਤਲਂ, ਉਦਕਬਿਨ੍ਦੁਂ, ਉਦਕਜਲ੍ਲਕਂ ਸਙ੍ਕਡ੍ਢਿਤ੍ਵਾ ਪੁਟਂ ਕਤ੍ਵਾ ਗਹਣਵਾਤਞ੍ਚਾਤਿ ਚਤ੍ਤਾਰਿ ਕਾਰਣਾਨਿ ਪਟਿਚ੍ਚ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ, ਏਵਂ ਵੇਦਨਾਪਿ ਵਤ੍ਥੁਂ, ਆਰਮ੍ਮਣਂ, ਕਿਲੇਸਜਲ੍ਲਂ, ਫਸ੍ਸਸਙ੍ਘਟ੍ਟਨਞ੍ਚਾਤਿ ਚਤ੍ਤਾਰਿ ਕਾਰਣਾਨਿ ਪਟਿਚ੍ਚ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤੀਤਿ ਸਾ ਬੁਬ੍ਬੁਲ਼ਸਦਿਸਾ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਾ।

ਯਥਾ ਪਨ ਮਰੀਚਿਕਾ ਜਲਾਸਯਾਦਿਭਾਵੇਨ ਵਿਪ੍ਪਲਮ੍ਭਿਕਾ, ਏਵਂ ਸਞ੍ਞਾਪਿ ਨਿਚ੍ਚਾਦਿਭਾਵੇਨਾਤਿ ਮਰੀਚਿਸਦਿਸਾ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਾ। ਯਥਾ ਪਨ ਕਦਲਿਕ੍ਖਨ੍ਧੋ ਅਗਯ੍ਹੁਪਗੋ ਬਹੁਵਟ੍ਟਿਸਮੋਧਾਨੋ, ਏਵਂ ਸਙ੍ਖਾਰਕ੍ਖਨ੍ਧੋਪਿ ਅਗਯ੍ਹੁਪਗੋਨਿਚ੍ਚਾਦਿਸਾਰਵਿਰਹਿਤੋ, ਫਸ੍ਸਾਦਿਬਹੁਧਮ੍ਮਸਮੋਧਾਨੋ ਚ ਹੋਤੀਤਿ ਸੋ ਕਦਲਿਕ੍ਖਨ੍ਧਸਦਿਸੋ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੋ। ਯਥਾ ਪਨ ਮਾਯਾ ਅਸੁਵਣ੍ਣਰਜਤਾਦਿਰੂਪਾਨਿਪਿ ਤਥਾ ਗਾਹਾਪੇਤ੍ਵਾ ਮਹਾਜਨਂ ਵਞ੍ਚੇਤਿ, ਏਵਂ ਵਿਞ੍ਞਾਣਮ੍ਪਿ ਅਨਿਚ੍ਚਾਦਿਰੂਪਂ ਤੇਨੇਵ ਚਿਤ੍ਤੇਨ ਆਗਚ੍ਛਨ੍ਤਂ ਵਿਯ ਨਿਚ੍ਚਾਦਿਤੋ ਚ ਗਾਹਾਪੇਤ੍ਵਾ ਵਞ੍ਚੇਤੀਤਿ ਤਂ ਮਾਯਾਸਦਿਸਂ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਂ। ਵੁਤ੍ਤਞ੍ਚ –

‘‘ਫੇਣਪਿਣ੍ਡੂਪਮਂ ਰੂਪਂ, ਵੇਦਨਾ ਬੁਬ੍ਬੁਲ਼ੂਪਮਾ।
ਮਰੀਚਿਕੂਪਮਾ ਸਞ੍ਞਾ, ਸਙ੍ਖਾਰਾ ਕਦਲੂਪਮਾ।
ਮਾਯੂਪਮਞ੍ਚ ਵਿਞ੍ਞਾਣਂ, ਦੇਸਿਤਾਦਿਚ੍ਚਬਨ੍ਧੁਨਾ’’ਤਿ॥ (ਸਂ॰ ਨਿ॰ ੩.੯੫)।

ਅਯਮੇਤ੍ਥ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਭੇਦੋ।

ਉਪਮਾਭੇਦਤੋ ਚ ਪਨ ਗਿਲਾਨਸਾਲੂਪਮੋ ਰੂਪੁਪਾਦਾਨਕ੍ਖਨ੍ਧੋ, ਗੇਲਞ੍ਞੂਪਮੋ ਵੇਦਨੁਪਾਦਾਨਕ੍ਖਨ੍ਧੋ, ਗੇਲਞ੍ਞਸਮੁਟ੍ਠਾਨੂਪਮੋ ਸਞ੍ਞੁਪਾਦਾਨਕ੍ਖਨ੍ਧੋ, ਅਸਪ੍ਪਾਯਸੇਵਨੂਪਮੋ ਸਙ੍ਖਾਰੁਪਾਦਾਨਕ੍ਖਨ੍ਧੋ , ਗਿਲਾਨੂਪਮੋ ਵਿਞ੍ਞਾਣੁਪਾਦਾਨਕ੍ਖਨ੍ਧੋ। ਅਪਿਚ ਚਾਰਕਕਾਰਣਅਪਰਾਧਕਾਰਣਕਾਰਕਅਪਰਾਧਿਕੂਪਮਾ ਏਤੇ ਭਾਜਨਭੋਜਨਬ੍ਯਞ੍ਜਨਪਰਿਵੇਸਕਭੁਞ੍ਜਕੂਪਮਾ ਚਾਤਿ ਅਯਮੇਤ੍ਥ ਉਪਮਾਭੇਦੋ। ਏਵਂ **ਪਾਲ਼ਿਮੁਤ੍ਤਕਵਿਨਿਚ੍ਛਯਨਯੋ** ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ।

ਖਨ੍ਧਵਿਭਙ੍ਗਮਾਤਿਕਤ੍ਥਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

ਆਯਤਨਵਿਭਙ੍ਗਮਾਤਿਕਤ੍ਥਵਣ੍ਣਨਾ

ਆਯਤਨਵਿਭਙ੍ਗਮਾਤਿਕਾਯ ਪਨ **ਅਤ੍ਥਤੋ** ਤਾਵ – **ਦ੍ਵਾਦਸਾਯਤਨਾਨੀ**ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਆਯਤਨਤੋ, ਆਯਾਨਂ ਤਨਨਤੋ, ਆਯਤਸ੍ਸ ਚ ਨਯਨਤੋ **ਆਯਤਨਾਨਿ**। ਚਕ੍ਖੁਰੂਪਾਦੀਸੁ ਹਿ ਤਂਤਂਦ੍ਵਾਰਾਰਮ੍ਮਣਾ ਚਿਤ੍ਤਚੇਤਸਿਕਾ ਧਮ੍ਮਾ ਸੇਨ ਸੇਨ ਅਨੁਭਵਨਾਦਿਨਾ ਕਿਚ੍ਚੇਨ ਆਯਤਨ੍ਤਿ ਉਟ੍ਠਹਨ੍ਤਿ ਘਟੇਨ੍ਤਿ ਵਾਯਮਨ੍ਤਿ, ਤੇ ਚ ਪਨ ਆਯਭੂਤੇ ਧਮ੍ਮੇ ਏਤਾਨਿ ਤਨੋਨ੍ਤਿ ਵਿਤ੍ਥਾਰੇਨ੍ਤਿ, ਇਦਞ੍ਚ ਅਤੀਵ ਆਯਤਂ ਸਂਸਾਰਦੁਕ੍ਖਂ ਨਯਨ੍ਤੇਵ, ਪਵਤ੍ਤਯਨ੍ਤੀਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ''ਆਯਤਨਾਨੀ''ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਨ੍ਤਿ।

ਅਪਿਚ ਨਿਵਾਸਟ੍ਠਾਨਟ੍ਠੇਨ, ਆਕਰਟ੍ਠੇਨ, ਸਮੋਸਰਣਟ੍ਠਾਨਟ੍ਠੇਨ, ਸਞ੍ਜਾਤਿਦੇਸਟ੍ਠੇਨ, ਕਾਰਣਟ੍ਠੇਨ ਚ ਸਾਸਨੇ, ਲੋਕੇ ਚ ''ਆਯਤਨ''ਨ੍ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਨ੍ਤਿ। ਚਕ੍ਖੁਆਦੀਸੁ ਹਿ ਤੇ ਤੇ ਚਿਤ੍ਤਚੇਤਸਿਕਾ ਧਮ੍ਮਾ ਤਦਾਯਤ੍ਤਵੁਤ੍ਤਿਤਾਯ ਨਿਵਸਨ੍ਤਿ, ਤੇਸੁ ਚ ਆਕਰਭੂਤੇਸੁ ਆਕਿਣ੍ਣਾ ਵਤ੍ਥਾਰਮ੍ਮਣਵਸੇਨ ਚ ਸਮੋਸਰਨ੍ਤਿ, ਚਕ੍ਖਾਦਯੋਵ ਨੇਸਂ ਸਞ੍ਜਾਤਿਦੇਸੋ, ਕਾਰਣਞ੍ਚ, ਤਸ੍ਮਾ ਨਿਵਾਸਟ੍ਠਾਨਾਦਿਨਾ ਅਤ੍ਥੇਨ ਚਕ੍ਖਾਦੀਨਿ ਆਯਤਨਾਨੀਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾਨਿ।

ਚਕ੍ਖਾਯਤਨਨ੍ਤਿਆਦੀਸੁ ਚਕ੍ਖਤੀਤਿ **ਚਕ੍ਖੁ,** ਰੂਪਂ ਅਸ੍ਸਾਦੇਤਿ, ਵਿਭਾਵੇਤਿ ਚਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਰੂਪਯਤੀਤਿ **ਰੂਪਂ**। ਵਣ੍ਣਵਿਕਾਰਂ ਆਪਜ੍ਜਮਾਨਂ ਹਦਯਙ੍ਗਤਭਾਵਂ ਪਕਾਸੇਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਸੁਣਾਤੀਤਿ **ਸੋਤਂ**। ਸਪ੍ਪਤੀਤਿ **ਸਦ੍ਦੋ,** ਉਦਾਹਰੀਯਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਘਾਯਤੀਤਿ **ਘਾਨਂ**। ਗਨ੍ਧਯਤੀਤਿ **ਗਨ੍ਧੋ,** ਅਤ੍ਤਨੋ ਵਤ੍ਥੁਂ ਸੂਚਯਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਜੀਵਿਤਂ ਅਵ੍ਹਾਯਤੀਤਿ **ਜਿਵ੍ਹਾ**। ਰਸਨ੍ਤਿ ਤਂ ਸਤ੍ਤਾਤਿ **ਰਸੋ,** ਅਸ੍ਸਾਦੇਨ੍ਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਕੁਚ੍ਛਿਤਾਨਂ ਸਾਸਵਧਮ੍ਮਾਨਂ ਆਯੋਤਿ **ਕਾਯੋ,** ਉਪ੍ਪਤ੍ਤਿਦੇਸੋ। ਫੁਸੀਯਤੀਤਿ **ਫੋਟ੍ਠਬ੍ਬਂ**। ਮਨਤੀਤਿ **ਮਨੋ**। ਅਤ੍ਤਨੋ ਲਕ੍ਖਣਂ ਧਾਰੇਨ੍ਤੀਤਿ **ਧਮ੍ਮਾ**। ਚਕ੍ਖੁ ਚ ਤਂ ਯਥਾਵੁਤ੍ਤੇਨਤ੍ਥੇਨ ਆਯਤਨਞ੍ਚਾਤਿ **ਚਕ੍ਖਾਯਤਨਂ**...ਪੇ॰... ਧਮ੍ਮਾ ਚ ਤੇ ਆਯਤਨਞ੍ਚਾਤਿ **ਧਮ੍ਮਾਯਤਨ**ਨ੍ਤਿ ਅਯਂ ਤਾਵੇਤ੍ਥ ਪਦਤ੍ਥੋ।

ਧਮ੍ਮਭੇਦਤੋ ਪਨੇਤ੍ਥ ਸਬ੍ਬਮ੍ਪਿ ਵਿਞ੍ਞਾਣਂ ਮਨਾਯਤਨਂ ਨਾਮ। ਚੇਤਸਿਕਸੁਖੁਮਰੂਪਨਿਬ੍ਬਾਨਾਨਿ ਧਮ੍ਮਾਯਤਨਂ ਨਾਮ। ਸੇਸਾਨਿ ਸੁਵਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਾਨਿ। ਇਮੇਸੁ ਚ ਆਯਤਨੇਸੁ ਅਤੀਤਾਦਿਭੇਦਭਿਨ੍ਨਾ, ਕਾਲਵਿਨਿਮੁਤ੍ਤਾ ਚ ਲੋਕਿਯਲੋਕੁਤ੍ਤਰਾ ਸਬ੍ਬੇ ਨਾਮਰੂਪਧਮ੍ਮਾ, ਪਞ੍ਞਤ੍ਤਿਯੋ ਚ ਸਙ੍ਗਹਿਤਾਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ। ''ਜਾਤਿ ਦ੍ਵੀਹਿ ਖਨ੍ਧੇਹਿ ਏਕੇਨਾਯਤਨੇਨ ਏਕਾਯ ਧਾਤੁਯਾ ਸਙ੍ਗਹਿਤਾ''ਤਿਆਦਿਵਚਨਤੋ (ਧਾਤੁ॰ ੭੧) ਹਿ ਰੂਪਾਰੂਪਲਕ੍ਖਣਾਨਂ ਜਾਤਿਜਰਾਭਙ੍ਗਾਨਂ ਸਙ੍ਖਾਰਕ੍ਖਨ੍ਧਧਮ੍ਮਾਯਤਨਧਮ੍ਮਧਾਤੂਸੁ ਸਙ੍ਗਹਿਤਤ੍ਤਾ ਇਤਰਾਸਮ੍ਪਿ ਪਞ੍ਞਤ੍ਤੀਨਂ ਯਥਾਰਹਂ ਤਤ੍ਥ ਸਙ੍ਗਹਿਤਭਾਵੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋਤਿ ਅਯਮੇਤ੍ਥ ਧਮ੍ਮਭੇਦੋ।

ਵਿਭਙ੍ਗਨਯਤੋ ਪਨੇਤ੍ਥ **ਸੁਤ੍ਤਨ੍ਤਭਾਜਨੀਯੇ** ਤਾਵ ''ਚਕ੍ਖੁਂ ਅਨਿਚ੍ਚਂ ਦੁਕ੍ਖਂ ਅਨਤ੍ਤਾ ਵਿਪਰਿਣਾਮਧਮ੍ਮਂ। ਰੂਪਾ ਅਨਿਚ੍ਚਾ ਦੁਕ੍ਖਾ ਅਨਤ੍ਤਾ ਵਿਪਰਿਣਾਮਧਮ੍ਮਾ...ਪੇ॰... ਧਮ੍ਮਾ ਅਨਿਚ੍ਚਾ ਦੁਕ੍ਖਾ ਅਨਤ੍ਤਾ ਵਿਪਰਿਣਾਮਧਮ੍ਮਾ''ਤਿ (ਵਿਭ॰ ੧੫੪) ਏਵਂ ਵਿਸਯਿਵਿਸਯਾਯਤਨਵਸੇਨ ਆਯਤਨਾਨਿ ਵੁਤ੍ਤਾਨੀਤਿ ਅਯਂ ਸੁਤ੍ਤਨ੍ਤਭਾਜਨੀਯਨਯੋ।

ਅਭਿਧਮ੍ਮਭਾਜਨੀਯੇ ਪਨ ਪਸਾਦਵਿਸਯਾਯਤਨਾਨਿ ਤਾਵ ''ਤਤ੍ਥ ਕਤਮਂ ਚਕ੍ਖਾਯਤਨਂ? ਯਂ ਚਕ੍ਖੁ ਚਤੁਨ੍ਨਂ ਮਹਾਭੂਤਾਨਂ ਉਪਾਦਾਯ ਪਸਾਦੋ''ਤਿਆਦਿਨਾ (ਵਿਭ॰ ੧੫੬) **ਰੂਪਕਣ੍ਡੇ** (ਧ॰ ਸ॰ ੫੯੭) ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨ ਵਿਭਤ੍ਤਾਨਿ। ਮਨਾਯਤਨਂ ਪਨ ਏਕਵਿਧਤੋ ਪਟ੍ਠਾਯ ਯਾਵਦਸਵਿਧਾ ਵੇਦਨਾਕ੍ਖਨ੍ਧੇ ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨ ਵਿਭਤ੍ਤਂ। ਧਮ੍ਮਾਯਤਨਂ ਪਨ ''ਤਤ੍ਥ ਕਤਮਂ ਧਮ੍ਮਾਯਤਨਂ? ਵੇਦਨਾਕ੍ਖਨ੍ਧੋ ਸਞ੍ਞਾਕ੍ਖਨ੍ਧੋ ਸਙ੍ਖਾਰਕ੍ਖਨ੍ਧੋ, ਯਞ੍ਚ ਰੂਪਂ ਅਨਿਦਸ੍ਸਨਅਪ੍ਪਟਿਘਂ ਧਮ੍ਮਾਯਤਨਪਰਿਯਾਪਨ੍ਨਂ ਅਸਙ੍ਖਤਾ ਚ ਧਾਤੂ''ਤਿ (ਵਿਭ॰ ੧੬੭) ਉਦ੍ਦਿਸਿਤ੍ਵਾ ''ਤਤ੍ਥ

ਕਤਮੋ ਵੇਦਨਾਕ੍ਖਨ੍ਧੋ''ਤਿਆਦਿਨਾ (ਵਿਭ॰ ੧੬੭) ਵੇਦਨਾਕ੍ਖਨ੍ਧਾਦੀਸੁ ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨ ਵਿਭਤ੍ਤਂ। ਸੁਖੁਮਰੂਪਨਿਬ੍ਬਾਨਾਨਿ ਰੂਪਕਣ੍ਡੇ ਵੁਤ੍ਤਨਯਾਨੇਵਾਤਿ ਅਯਂ ਅਭਿਧਮ੍ਮਭਾਜਨੀਯਨਯੋ।

ਪਞ੍ਹਾਪੁਚ੍ਛਕਨਯਂ ਪਨ ਇਤੋ ਪਰਂ ਵਿਤ੍ਥਾਰਤੋ ਅਦਸ੍ਸੇਤ੍ਵਾ ਤਿਕਦੁਕਾਨਂ ਆਦਿਅਨ੍ਤੇਹਿ ਚੇਵ ਵਿਸੇਸਤ੍ਥਦੀਪਕੇਹਿ ਚ ਤਿਕਦੁਕੇਹਿ ਯੋਜੇਤ੍ਵਾ ਦਸ੍ਸਯਿਸ੍ਸਾਮ, ਸੇਸੇਹਿਪਿ ਤਿਕਦੁਕੇਹਿ ਯੋਜਨਾਨਯੋ ਖਨ੍ਧੇ ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨ ਸਕ੍ਕਾ ਞਾਤੁਨ੍ਤਿ। ਕਥਂ ਦ੍ਵਾਦਸਨ੍ਨਂ ਆਯਤਨਾਨਂ ਕਤਿ ਕੁਸਲਾ...ਪੇ॰... ਕਤਿ ਅਰਣਾਤਿ? ਦਸਾਯਤਨਾ ਅਬ੍ਯਾਕਤਾ, ਦ੍ਵਾਯਤਨਾ ਸਿਯਾ ਕੁਸਲਾ, ਸਿਯਾ ਅਕੁਸਲਾ, ਸਿਯਾ ਅਬ੍ਯਾਕਤਾ। ਵੇਦਨਾਤ੍ਤਿਕੇ ਦਸਾਯਤਨਾਨਿ ਨ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਾਨਿ, ਮਨਾਯਤਨਂ ਤਿਧਾਪਿ, ਧਮ੍ਮਾਯਤਨਂ ਤਿਧਾ ਨ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਞ੍ਚ...ਪੇ॰... ਰੂਪਾਯਤਨਂ ਸਨਿਦਸ੍ਸਨਸਪ੍ਪਟਿਘਂ, ਨਵਾਯਤਨਾਨਿ ਅਨਿਦਸ੍ਸਨਸਪ੍ਪਟਿਘਾਨਿ, ਮਨਾਯਤਨਧਮ੍ਮਾਯਤਨਾਨਿ ਅਨਿਦਸ੍ਸਨਅਪ੍ਪਟਿਘਾਨਿ, ਏਕਾਦਸਾਯਤਨਾਨਿ ਨ ਹੇਤੂ, ਧਮ੍ਮਾਯਤਨਂ ਸਿਯਾ ਹੇਤੁ, ਸਿਯਾ ਨ ਹੇਤੁ...ਪੇ॰... ਏਕਾਦਸਾਯਤਨਾਨਿ ਸਪ੍ਪਚ੍ਚਯਾਨਿ, ਧਮ੍ਮਾਯਤਨਂ ਸਿਯਾ ਸਪ੍ਪਚ੍ਚਯਂ, ਸਿਯਾ ਅਪ੍ਪਚ੍ਚਯਂ...ਪੇ॰... ਦਸਾਯਤਨਾਨਿ ਰੂਪਂ, ਮਨਾਯਤਨਂ ਅਰੂਪਂ, ਧਮ੍ਮਾਯਤਨਂ ਦ੍ਵਿਧਾਪਿ...ਪੇ॰... ਦਸਾਯਤਨਾਨਿ ਅਰਣਾਨਿ, ਦ੍ਵਾਯਤਨਾਨਿ ਸਿਯਾ ਸਰਣਾਨਿ, ਸਿਯਾ ਅਰਣਾਨੀਤਿ ਅਯਂ ਪਞ੍ਹਾਪੁਚ੍ਛਕਨਯੋ।

ਇਦਾਨਿ ਪਨ –

ਕਮਤੋ ਤਾਵਤ੍ਤਤੋ ਚ, ਤੇਸਂ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਭੇਦਤੋ।
ਪਾਲ਼ਿਮੁਤ੍ਤਨਯੇਨੇਤ੍ਥ, ਵਿਞ੍ਞਾਤਬ੍ਬੋ ਵਿਨਿਚ੍ਛਯੋ॥

ਤਤ੍ਥ **ਕਮਤੋ**ਤਿ ਇਧਾਪਿ ਦੇਸਨਾਕ੍ਕਮੋਵ ਯੁਜ੍ਜਤਿ। ਅਜ੍ਝਤ੍ਤਿਕੇਸੁ ਹਿ ਆਯਤਨੇਸੁ ਸਨਿਦਸ੍ਸਨਸਪ੍ਪਟਿਘਵਿਸਯਤ੍ਤਾ ਚਕ੍ਖਾਯਤਨਂ ਪਾਕਟਨ੍ਤਿ ਪਠਮਂ ਦੇਸਿਤਂ, ਤਤੋ ਅਨਿਦਸ੍ਸਨਸਪ੍ਪਟਿਘਵਿਸਯਾਨਿ ਸੋਤਾਯਤਨਾਦੀਨਿ। ਅਥ ਵਾ ਦਸ੍ਸਨਾਨੁਤ੍ਤਰਿਯਸਵਨਾਨੁਤ੍ਤਰਿਯਹੇਤੁਭਾਵਤੋ ਬਹੂਪਕਾਰਤ੍ਤਾ ਚਕ੍ਖੁਸੋਤਾਯਤਨਾਨਿ ਪਠਮਂ ਦੇਸਿਤਾਨਿ, ਤਤੋ ਘਾਨਾਯਤਨਾਦੀਨਿ ਤੀਣਿ, ਪਞ੍ਚਨ੍ਨਮ੍ਪਿ ਪਨ ਗੋਚਰਵਿਸਯਤ੍ਤਾ ਅਨ੍ਤੇ ਮਨਾਯਤਨਂ, ਚਕ੍ਖਾਯਤਨਾਦੀਨਂ ਗੋਚਰਤ੍ਤਾ ਤੇਸਂ ਅਨਨ੍ਤਰਂ ਰੂਪਾਯਤਨਾਦੀਨਿ। ਅਪਿਚ ਵਿਞ੍ਞਾਣੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿਕਾਰਣਵਵਤ੍ਥਾਨਤੋਪਿ ਅਯਮੇਤੇਸਂ ਕਮੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ। ਵੁਤ੍ਤਂ ਹੇਤਂ ''ਚਕ੍ਖੁਞ੍ਚ ਪਟਿਚ੍ਚ ਰੂਪੇ ਚ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ ਚਕ੍ਖੁਵਿਞ੍ਞਾਣਂ...ਪੇ॰... ਮਨਞ੍ਚ ਪਟਿਚ੍ਚ ਧਮ੍ਮੇ ਚ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ ਮਨੋਵਿਞ੍ਞਾਣ''ਨ੍ਤਿ (ਮ॰ ਨਿ॰ ੩.੪੨੧; ਸਂ॰ ਨਿ॰ ੪.੬੦, ੧੧੩; ਮਹਾਨਿ॰ ੧੦੭) ਅਯਂ ਤਾਵੇਤ੍ਥ ਕਮੋ।

ਤਾਵਤ੍ਤਤੋਤਿ ਤਾਵਭਾਵਤੋ। ਇਦਂ ਵੁਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ – ਚਕ੍ਖਾਦਯੋਪਿ ਹਿ ਧਮ੍ਮਾ ਏਵ, ਏਵਂ ਸਤਿ ਧਮ੍ਮਾਯਤਨਮਿਚ੍ਚੇਵ ਅਵਤ੍ਵਾ ਕਸ੍ਮਾ ਦ੍ਵਾਦਸਾਯਤਨਾਨਿ ਵੁਤ੍ਤਾਨੀਤਿ ਚੇ? ਛਵਿਞ੍ਞਾਣਕਾਯੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿਯਾ ਦ੍ਵਾਰਾਰਮ੍ਮਣਵਵਤ੍ਥਾਨਤੋ ਅਯਮੇਤੇਸਂ ਭੇਦੋ ਹੋਤੀਤਿ ਦ੍ਵਾਦਸ ਵੁਤ੍ਤਾਨਿ। ਚਕ੍ਖੁਵਿਞ੍ਞਾਣਵੀਥਿਪਰਿਯਾਪਨ੍ਨਸ੍ਸ ਹਿ ਵਿਞ੍ਞਾਣਕਾਯਸ੍ਸ ਚਕ੍ਖਾਯਤਨਮੇਵ ਉਪ੍ਪਤ੍ਤਿਦ੍ਵਾਰਂ, ਰੂਪਾਯਤਨਮੇਵਾਰਮ੍ਮਣਂ। ਤਥਾ ਇਤਰਾਨਿ ਇਤਰੇਸਂ। ਛਟ੍ਠਸ੍ਸ ਪਨ ਭਵਙ੍ਗਮਨਸਙ੍ਖਾਤੋ ਮਨਾਯਤਨੇਕਦੇਸੋਵ ਉਪ੍ਪਤ੍ਤਿਦ੍ਵਾਰਂ, ਅਸਾਧਾਰਣਞ੍ਚ ਧਮ੍ਮਾਯਤਨਂ ਆਰਮ੍ਮਣਨ੍ਤਿ। ਇਤਿ ਛਨ੍ਨਂ ਵਿਞ੍ਞਾਣਕਾਯਾਨਂ ਉਪ੍ਪਤ੍ਤਿਦ੍ਵਾਰਾਰਮ੍ਮਣਵਵਤ੍ਥਾਨਤੋ ਦ੍ਵਾਦਸ ਵੁਤ੍ਤਾਨੀਤਿ ਅਯਮੇਤ੍ਥ ਤਾਵਤ੍ਤਤਾ।

ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਭੇਦਤੋਤਿ ਏਤ੍ਥ ਪਨ ਸਬ੍ਬਾਨਿ ਚੇਤਾਨਿ ਆਯਤਨਾਨਿ ਅਨਾਗਮਨਤੋ, ਅਨਿਗ੍ਗਮਨਤੋ ਚ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਾਨਿ। ਨ ਹਿ ਤਾਨਿ ਪੁਬ੍ਬੇ ਉਦਯਾ ਕੁਤੋਚਿ ਆਗਚ੍ਛਨ੍ਤਿ, ਨਪਿ ਉਦ੍ਧਂ ਵਯਾ ਕੁਹਿਞ੍ਚਿ ਗਚ੍ਛਨ੍ਤਿ , ਅਥ ਖੋ ਪੁਬ੍ਬੇ ਉਦਯਾ ਅਪ੍ਪਟਿਲਦ੍ਧਸਭਾਵਾਨਿ ਉਦ੍ਧਂ ਵਯਾ ਪਰਿਭਿਨ੍ਨਸਭਾਵਾਨਿ, ਪੁਬ੍ਬਨ੍ਤਾਪਰਨ੍ਤਵੇਮਜ੍ਝੇ ਪਚ੍ਚਯਾਯਤ੍ਤਵੁਤ੍ਤਿਤਾਯ ਅਵਸਾਨਿ ਪਵਤ੍ਤਨ੍ਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਅਨਾਗਮਨਤੋ, ਅਨਿਗ੍ਗਮਨਤੋ ਚ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਾਨਿ। ਤਥਾ ਨਿਰੀਹਤੋ, ਅਬ੍ਯਾਪਾਰਤੋ ਚ। ਨ ਹਿ ਚਕ੍ਖੁਰੂਪਾਦੀਨਂ ਏਵਂ ਹੋਤਿ ''ਅਹੋ ਵਤ ਅਮ੍ਹਾਕਂ ਸਾਮਗ੍ਗਿਯਂ ਵਿਞ੍ਞਾਣਂ ਨਾਮ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜੇਯ੍ਯਾ''ਤਿ, ਨ ਚ ਤਾਨਿ ਵਿਞ੍ਞਾਣੁਪ੍ਪਾਦਨਤ੍ਥਂ ਦ੍ਵਾਰਭਾਵੇਨ, ਵਤ੍ਥੁਭਾਵੇਨ, ਆਰਮ੍ਮਣਭਾਵੇਨ ਵਾ ਬ੍ਯਾਪਾਰਮਾਪਜ੍ਜਨ੍ਤਿ, ਅਥ ਖੋ ਧਮ੍ਮਤਾਵੇਸਾ ਯਂ ਚਕ੍ਖੁਰੂਪਾਦਿਸਾਮਗ੍ਗਿਯਂ ਚਕ੍ਖੁਵਿਞ੍ਞਾਣਾਦੀਨਿ ਸਮ੍ਭਵਨ੍ਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਨਿਰੀਹਤੋ, ਅਬ੍ਯਾਪਾਰਤੋ ਚ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਾਨਿ। ਅਪਿਚ ਅਜ੍ਝਤ੍ਤਿਕਾਨਿ ਸੁਞ੍ਞੋ ਗਾਮੋ ਵਿਯ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਾਨਿ ਧੁਵਸੁਭਸੁਖਤ੍ਤਭਾਵਵਿਰਹਿਤਤ੍ਤਾ, ਬਾਹਿਰਾਨਿ ਗਾਮਘਾਤਕਚੋਰਾ ਵਿਯ। ਤਥਾ ਅਜ੍ਝਤ੍ਤਿਕਾਨਿ ਛਪਾਣਕਾ ਵਿਯ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਾਨਿ, ਬਾਹਿਰਾਨਿ ਤੇਸਂ ਗੋਚਰਾ ਵਿਯਾਤਿ ਅਯਮੇਤ੍ਥ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਭੇਦੋ। ਏਵਂ ਪਾਲ਼ਿਮੁਤ੍ਤਨਯੇਨੇਤ੍ਥ ਵਿਞ੍ਞਾਤਬ੍ਬੋ ਵਿਨਿਚ੍ਛਯੋ।

ਆਯਤਨਵਿਭਙ੍ਗਮਾਤਿਕਤ੍ਥਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

ਧਾਤੁਵਿਭਙ੍ਗਮਾਤਿਕਤ੍ਥਵਣ੍ਣਨਾ

ਧਾਤੁਵਿਭਙ੍ਗਮਾਤਿਕਾਯ ਪਨ **ਅਤ੍ਥਤੋ** ਤਾਵ – **ਅਟ੍ਠਾਰਸ ਧਾਤੁਯੋ**ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਵਿਦਹਤਿ, ਧੀਯਤੇ, ਵਿਧਾਨਂ, ਵਿਧੀਯਤੇ ਏਤਾਯ, ਏਤ੍ਥ ਵਾ ਧੀਯਤੀਤਿ **ਧਾਤੁ**। ਲੋਕਿਯਾ ਹਿ ਧਾਤੁਯੋ ਕਾਰਣਭਾਵੇਨ ਵਵਤ੍ਥਿਤਾ। ਅਨੇਕਪ੍ਪਕਾਰਂ ਸਂਸਾਰਦੁਕ੍ਖਂ ਵਿਦਹਨ੍ਤਿ ਨਿਪ੍ਫਾਦੇਨ੍ਤਿ, ਸਤ੍ਤੇਹਿ ਚ ਧੀਯਨ੍ਤੇ ਧਾਰੀਯਨ੍ਤਿ, ਦੁਕ੍ਖਵਿਧਾਨਮਤ੍ਤਮੇਵ ਚੇਤਾ, ਏਤਾਹਿ ਚ ਕਾਰਣਭੂਤਾਹਿ ਸਂਸਾਰਦੁਕ੍ਖਂ ਸਤ੍ਤੇਹਿ ਅਨੁਵਿਧੀਯਤਿ, ਯਥਾਵਿਹਿਤਞ੍ਚ ਦੁਕ੍ਖਂ ਏਤਾਸ੍ਵੇਵ ਧੀਯਤਿ ਠਪੀਯਤੀਤਿ ਏਤੇਹਿ ਅਤ੍ਥੇਹਿ ਯਥਾਸਮ੍ਭਵਂ ‘‘ਧਾਤੁਯੋ’’ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਨ੍ਤਿ।

ਯਥਾ ਵਾ ਸਰੀਰਸਙ੍ਖਾਤਸ੍ਸ ਸਮੁਦਾਯਸ੍ਸ ਅਵਯਵਭੂਤੇਸੁ ਰਸਸੋਣਿਤਾਦੀਸੁ ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਂ ਵਿਸਭਾਗਲਕ੍ਖਣਪਰਿਚ੍ਛਿਨ੍ਨੇਸੁ ਧਾਤੁਸਮਞ੍ਞਾ, ਏਵਮੇਤੇਸੁਪਿ ਪਞ੍ਚਕ੍ਖਨ੍ਧਸਙ੍ਖਾਤਸ੍ਸ ਅਤ੍ਤਭਾਵਸ੍ਸ ਚਕ੍ਖਾਦੀਸੁ ਧਾਤੁਸਮਞ੍ਞਾ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ। ਲੋਕਿਯਲੋਕੁਤ੍ਤਰਸਾਧਾਰਣਤ੍ਤਵਸੇਨ ਪਨ ਅਤ੍ਤਨੋ ਸਭਾਵਂ ਧਾਰੇਨ੍ਤੀਤਿ ਧਾਤੁਯੋ। ਨਿਜ੍ਜੀਵਮਤ੍ਤਾਨਮੇਤਂ ਅਧਿਵਚਨਂ, ਤਸ੍ਮਾ ਯਥਾਵੁਤ੍ਤੇਨਤ੍ਥੇਨ ਚਕ੍ਖੁ ਚ ਤਂ ਧਾਤੁ ਚਾਤਿ **ਚਕ੍ਖੁਧਾਤੁ**। ਏਵਂ ਸੇਸੇਸੁਪੀਤਿ ਅਯਂ ਤਾਵੇਤ੍ਥ ਪਦਤ੍ਥੋ।

ਧਮ੍ਮਭੇਦਤੋ ਪਨੇਤ੍ਥ ਆਯਤਨੇਸੁ ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ। ਅਪਿਚ ਪਞ੍ਚਦ੍ਵਾਰਾਵਜ੍ਜਨਸਮ੍ਪਟਿਚ੍ਛਨਦ੍ਵਯਵਿਞ੍ਞਾਣਂ ਮਨੋਧਾਤੁ ਨਾਮ। ਪਞ੍ਚਵਿਞ੍ਞਾਣਮਨੋਧਾਤੁਵਜ੍ਜਿਤਂ ਪਨ ਸਬ੍ਬਮ੍ਪਿ ਵਿਞ੍ਞਾਣਂ ਮਨੋਵਿਞ੍ਞਾਣਧਾਤੁ ਨਾਮ। ਸੇਸਂ ਸੁਵਿਞ੍ਞੇਯਮੇਵ।

ਵਿਭਙ੍ਗਨਯਤੋ ਪਨੇਤ੍ਥ **ਸੁਤ੍ਤਨ੍ਤਭਾਜਨੀਯੇ** ਤਾਵ – ‘‘ਪਥਵੀਧਾਤੁ ਆਪੋ ਤੇਜੋ ਵਾਯੋ ਆਕਾਸਵਿਞ੍ਞਾਣਧਾਤੂ’’ਤਿ ਛ ਧਾਤੁਯੋ ਉਦ੍ਦਿਸਿਤ੍ਵਾ ਆਦਿਤੋ ਪਞ੍ਚ ਅਜ੍ਝਤ੍ਤਿਕਬਾਹਿਰਵਸੇਨ, ਪਚ੍ਛਿਮਾ ਚ ਛ ਵਿਞ੍ਞਾਣਵਸੇਨ ਵਿਭਤ੍ਤਾ, ਅਪਰਾਪਿ ‘‘ਸੁਖਧਾਤੁ ਦੁਕ੍ਖਸੋਮਨਸ੍ਸਦੋਮਨਸ੍ਸੁਪੇਕ੍ਖਾਅਵਿਜ੍ਜਾਧਾਤੂ’’ਤਿ ਛ ਧਾਤੁਯੋ ਉਦ੍ਦਿਸਿਤ੍ਵਾ ਤਥਾ ਤਥਾ ਵਿਭਤ੍ਤਾ, ਪੁਨ ਅਪਰਾਪਿ ‘‘ਕਾਮਧਾਤੁ ਬ੍ਯਾਪਾਦਵਿਹਿਂਸਾਨੇਕ੍ਖਮ੍ਮਅਬ੍ਯਾਪਾਦਅਵਿਹਿਂਸਾਧਾਤੂ’’ਤਿ ਛ ਧਾਤੁਯੋ ਉਦ੍ਦਿਸਿਤ੍ਵਾ, ਏਵਂ ਤੀਹਿ ਛਕ੍ਕੇਹਿ ਪਚ੍ਚੇਕਂ ਤੇਭੂਮਕਾ ਅਟ੍ਠਾਰਸ ਧਾਤੁਯੋ ਸਰੂਪਤੋ, ਲਕ੍ਖਣਾਹਾਰਤੋ, ਨਿਸ੍ਸਯਵਿਸਯਪਯੋਗਵਿਨਾਭਾਵਾਦਿਤੋ ਚ ਵੁਤ੍ਤਾਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾਤਿ ਅਯਂ ਸੁਤ੍ਤਨ੍ਤਭਾਜਨੀਯਨਯੋ।

ਅਭਿਧਮ੍ਮਭਾਜਨੀਯੇ ਪਨ ਸਰੂਪੇਨੇਵ ਅਟ੍ਠਾਰਸ ਧਾਤੁਯੋ ਉਦ੍ਦਿਸਿਤ੍ਵਾ ਪਸਾਦਵਿਸਯਧਾਤੁਯੋ ਆਯਤਨੇ ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨ ਵਿਭਤ੍ਤਾ, ਸਤ੍ਤ ਵਿਞ੍ਞਾਣਧਾਤੁਯੋ ਪਨ –

> ‘‘ਤਤ੍ਥ ਕਤਮਾ ਚਕ੍ਖੁਵਿਞ੍ਞਾਣਧਾਤੁ? ਚਕ੍ਖੁਞ੍ਚ ਪਟਿਚ੍ਚ ਰੂਪੇ ਚ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ ਚਿਤ੍ਤਂ...ਪੇ॰... ਚਕ੍ਖੁਵਿਞ੍ਞਾਣਧਾਤੁ। ਅਯਂ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਚਕ੍ਖੁਵਿਞ੍ਞਾਣਧਾਤੁ...ਪੇ॰... ਕਾਯਵਿਞ੍ਞਾਣਧਾਤੁ।
>
> ‘‘ਤਤ੍ਥ ਕਤਮਾ ਮਨੋਧਾਤੁ? ਚਕ੍ਖੁਵਿਞ੍ਞਾਣਧਾਤੁਯਾ...ਪੇ॰... ਕਾਯਵਿਞ੍ਞਾਣਧਾਤੁਯਾ...ਪੇ॰... ਨਿਰੁਦ੍ਧਸਮਨਨ੍ਤਰਾ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ ਚਿਤ੍ਤਂ...ਪੇ॰... ਸਬ੍ਬਧਮ੍ਮੇਸੁ ਵਾ ਪਨ ਪਠਮਸਮਨ੍ਨਾਹਾਰੋ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ ਚਿਤ੍ਤਂ...ਪੇ॰... ਅਯਂ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਮਨੋਧਾਤੁ।
>
> ‘‘ਤਤ੍ਥ ਕਤਮਾ ਧਮ੍ਮਧਾਤੁ? ਵੇਦਨਾਕ੍ਖਨ੍ਧੋ ਸਞ੍ਞਾਕ੍ਖਨ੍ਧੋ ਸਙ੍ਖਾਰਕ੍ਖਨ੍ਧੋ, ਯਞ੍ਚ ਰੂਪਂ ਅਨਿਦਸ੍ਸਨਂ ਅਪ੍ਪਟਿਘਂ ਧਮ੍ਮਾਯਤਨਪਰਿਯਾਪਨ੍ਨਂ, ਅਸਙ੍ਖਤਾ ਚ ਧਾਤੁ...ਪੇ॰... ਅਯਂ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਧਮ੍ਮਧਾਤੁ।
>
> ‘‘ਤਤ੍ਥ ਕਤਮਾ ਮਨੋਵਿਞ੍ਞਾਣਧਾਤੁ...ਪੇ॰... ਮਨੋਧਾਤੁਯਾਪਿ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਿਤ੍ਵਾ ਨਿਰੁਦ੍ਧਸਮਨਨ੍ਤਰਾ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ ਚਿਤ੍ਤਂ...ਪੇ॰... ਮਨਞ੍ਚ ਪਟਿਚ੍ਚ ਧਮ੍ਮੇ ਚ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ ਚਿਤ੍ਤਂ...ਪੇ॰... ਅਯਂ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਮਨੋਵਿਞ੍ਞਾਣਧਾਤੂ’’ਤਿ (ਵਿਭ॰ ੧੮੪) –

ਏਵਂ ਵਿਭਤ੍ਤਾ। ਤਤ੍ਥ **ਸਬ੍ਬਧਮ੍ਮੇਸੁ ਵਾ ਪਨ ਪਠਮਸਮਨ੍ਨਾਹਾਰੋ**ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਪਞ੍ਚਵਿਞ੍ਞਾਣਵਿਸਯੇਸੁ ਸਬ੍ਬਧਮ੍ਮੇਸੂਤਿ ਏਵਂ ਅਤ੍ਥੋ ਗਹੇਤਬ੍ਬੋ। **ਮਨੋਧਾਤੁਯਾਪਿ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਿਤ੍ਵਾ ਨਿਰੁਦ੍ਧਸਮਨਨ੍ਤਰਾ**ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਪਨ **ਪਿ**-ਕਾਰੋ ਸਮ੍ਪਿਣ੍ਡਨਤ੍ਥੋ, ਤਸ੍ਮਾ ਮਨੋਧਾਤੁਯਾਪਿ ਸਨ੍ਤੀਰਣਵੋਟ੍ਠਬ੍ਬਨਾਦਿਮਨੋਵਿਞ੍ਞਾਣਧਾਤੁਯਾਪੀਤਿ ਏਵਮਤ੍ਥੋ ਗਹੇਤਬ੍ਬੋ। **ਮਨਞ੍ਚ ਪਟਿਚ੍ਚਾ**ਤਿਆਦੀਸੁ ਮਨੋਦ੍ਵਾਰੇ ਭਵਙ੍ਗਮਨਞ੍ਚੇਵ ਚਤੁਭੂਮਕਧਮ੍ਮਾਰਮ੍ਮਣਞ੍ਚ ਪਟਿਚ੍ਚ ਸਹਾਵਜ੍ਜਨਕਜਵਨਂ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਅਯਂ ਅਭਿਧਮ੍ਮਭਾਜਨੀਯਨਯੋ।

ਪਞ੍ਹਾਪੁਚ੍ਛਕਨਯੇ ਪਨ ਅਟ੍ਠਾਰਸਨ੍ਨੰ ਧਾਤੂਨੰ ਕਤਿ ਕੁਸਲਾ...ਪੇ॰... ਕਤਿ ਅਰਣਾਤਿ? ਸੋਲ਼ਸ ਧਾਤੁਯੋ ਅਬ੍ਯਾਕਤਾ, ਦ੍ਵੇ ਧਾਤੁਯੋ ਤਿਧਾਪਿ ਹੋਨ੍ਤਿ...ਪੇ॰... ਦਸ ਧਾਤੁਯੋ ਨੇਵਵਿਪਾਕਨਵਿਪਾਕਧਮ੍ਮਧਮ੍ਮਾ, ਪਞ੍ਚ ਧਾਤੁਯੋ ਵਿਪਾਕਾ, ਮਨੋਧਾਤੁ ਸਿਯਾ ਵਿਪਾਕਾ, ਸਿਯਾ ਨੇਵਵਿਪਾਕਨਵਿਪਾਕਧਮ੍ਮਧਮ੍ਮਾ, ਦ੍ਵੇ ਧਾਤੁਯੋ ਤਿਧਾਪਿ ਹੋਨ੍ਤਿ। ਦਸ ਧਾਤੁਯੋ ਉਪਾਦਿਨ੍ਨੁਪਾਦਾਨਿਯਾ, ਸਦ੍ਦਧਾਤੁਯੋ ਅਨੁਪਾਦਿਨ੍ਨੁਪਾਦਾਨਿਯਾ, ਪਞ੍ਚ ਧਾਤੁਯੋ ਸਿਯਾ ਉਪਾਦਿਨ੍ਨੁਪਾਦਾਨਿਯਾ, ਸਿਯਾ ਅਨੁਪਾਦਿਨ੍ਨੁਪਾਦਾਨਿਯਾ, ਦ੍ਵੇ ਧਾਤੁਯੋ ਤਿਧਾਪਿ...ਪੇ॰... ਦਸ ਧਾਤੁਯੋ ਸਿਯਾ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਾ, ਸਿਯਾ ਉਪ੍ਪਾਦਿਨੋ, ਸਦ੍ਦਧਾਤੁ ਸਿਯਾ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਾ, ਸਿਯਾ ਅਨੁਪ੍ਪਨ੍ਨਾ, ਸਿਯਾ ਨ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਾ ਉਪ੍ਪਾਦਿਨੋਤਿ, ਛ ਧਾਤੁਯੋ ਤਿਧਾਪਿ। ਧਮ੍ਮਧਾਤੁ ਤਿਧਾਵ...ਪੇ॰... ਰੂਪਧਾਤੁ ਸਨਿਦਸ੍ਸਨਸਪ੍ਪਟਿਘਾ, ਨਵ ਧਾਤੁਯੋ ਅਨਿਦਸ੍ਸਨਸਪ੍ਪਟਿਘਾ, ਅਟ੍ਠ ਧਾਤੁਯੋ ਅਨਿਦਸ੍ਸਨਅਪ੍ਪਟਿਘਾ। ਸਤ੍ਤਰਸ ਧਾਤੁਯੋ ਨ ਹੇਤੂ, ਧਮ੍ਮਧਾਤੁ ਦ੍ਵਿਧਾਵ...ਪੇ॰... ਸੋਲ਼ਸ ਧਾਤੁਯੋ ਅਰਣਾ, ਦ੍ਵੇ ਧਾਤੁਯੋ ਦ੍ਵਿਧਾਪੀਤਿ ਅਯੰ ਪਞ੍ਹਾਪੁਚ੍ਛਕਨਯੋ।

ਇਦਾਨਿ ਪਨੇਤਾਸੰ –

ਕਮਤਾਵਤ੍ਤੁਤੋ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਾ, ਪਚ੍ਚਯਾਨੰ ਵਿਭਾਗਤੋ।
ਧਾਤੂਨਮਿਧ ਵਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯੋ, ਪਾਲ਼ਿਮੁਤ੍ਤਵਿਨਿਚ੍ਛਯੋ॥

ਤਤ੍ਥ **ਕਮਤੋ** ਤਾਵ ਇਧਾਪਿ ਦੇਸਨਾਕ੍ਕਮੋਵ ਯੁਜ੍ਜਤਿ। ਸੋ ਚ ਪਨਾਯੰ ਹੇਤੁਫਲਾਨੁਪੁਬ੍ਬਵਵਤ੍ਥਾਨਵਸੇਨ ਵੁਤ੍ਤੋ। ਚਕ੍ਖੁਧਾਤੁ ਰੂਪਧਾਤੂਤਿ ਇਦੰ ਹਿ ਦ੍ਵਯੰ ਹੇਤੁ, ਚਕ੍ਖੁਵਿਞ੍ਞਾਣਧਾਤੂਤਿ ਇਦੰ ਫਲੰ। ਏਵੰ ਸਬ੍ਬਤ੍ਥ। ਅਯੰ ਤਾਵੇਤ੍ਥ ਕਮੋ।

ਤਾਵਤ੍ਤੁਤੋ ਪਨ ਯਾ ਇਧ **ਸੁਤ੍ਤਨ੍ਤਭਾਜਨੀਯੇ** ਤੀਹਿ ਛਕ੍ਕੇਹਿ ਵੁਤ੍ਤਾ ਧਾਤੁਯੋ ਚੇਵ, ਤੇਸੁ ਤੇਸੁ ਸੁਤ੍ਤਾਭਿਧਮ੍ਮਪਦੇਸੇਸੁ ''ਆਭਾਧਾਤੁ...ਪੇ॰... ਅਨੇਕਧਾਤੁਨਾਨਾਧਾਤੁਲੋਕੋ''ਤਿਆਦਿਨਾ ਆਗਤਾ ਚਾਤਿ ਅਞ੍ਞਾਪਿ ਬਹੁਧਾਤੁਯੋ ਦਿਸ੍ਸਨ੍ਤਿ, ਤਾਸਮ੍ਪਿ ਵਸੇਨ ਪਰਿਚ੍ਛੇਦੰ ਅਕਤ੍ਵਾ ਕਸ੍ਮਾ ਅਟ੍ਠਾਰਸੇਵ ਵੁਤ੍ਤਾਤਿ? ਤਾਸਮ੍ਪਿ ਤਦਨ੍ਤੋਗਧਤ੍ਤਾ।

ਅਪਿਚ ਵਿਜਾਨਨਸਭਾਵੇ ਵਿਞ੍ਞਾਣੇ ਜੀਵਸਞ੍ਞੀਨੰ ਤਸ੍ਸਾ ਚਕ੍ਖੁਵਿਞ੍ਞਾਣਾਦਿਭੇਦੇਨ ਅਨੇਕਤੰ, ਚਕ੍ਖੁਰੂਪਾਦਿਪਚ੍ਚਯਾਯਤ੍ਤਵੁਤ੍ਤਿਤਾਯ ਅਨਿਚ੍ਚਤਞ੍ਚ ਪਕਾਸੇਤ੍ਵਾ ਤਸ੍ਮਿੰ ਦੀਘਰਤ੍ਤਾਨੁਸਯਿਤਜੀਵਸਞ੍ਞਾਸਮੂਹਨਨਤ੍ਥਞ੍ਚ ਅਟ੍ਠਾਰਸੇਵ ਵੁਤ੍ਤਾ। ਕਿਞ੍ਚ ਭਿਯ੍ਯੋ – ਵੇਨੇਯ੍ਯਜ੍ਝਾਸਯਵਸੇਨ ਚ। ਵੇਨੇਯ੍ਯਾ ਹਿ ਅਰੂਪਮੂਲ਼੍ਹੋ ਰੂਪਮੂਲ਼੍ਹੋ ਉਭਯਮੂਲ਼੍ਹੋਤਿ ਤਿਵਿਧਾ ਹੋਨ੍ਤਿ। ਤੇਸੰ ਤਿਣ੍ਣਮ੍ਪਿ ਯਥਾਕ੍ਕਮੰ ਨਾਤਿਸਙ੍ਖੇਪਵਿਤ੍ਥਾਰਤੋ ਅਰੂਪਭੇਦਵਿਭਾਵਿਨੀ ਖਨ੍ਧਦੇਸਨਾ, ਰੂਪਭੇਦਵਿਭਾਵਿਨੀ ਆਯਤਨਦੇਸਨਾ, ਤਦੁਭਯਭੇਦਵਿਭਾਵਿਨੀ ਧਾਤੁਦੇਸਨਾ ਸਪ੍ਪਾਯਾਤਿ ਵੇਨੇਯ੍ਯਜ੍ਝਾਸਯਵਸੇਨ ਅਟ੍ਠਾਰਸੇਵ ਵੁਤ੍ਤਾਤਿ। ਵੁਤ੍ਤਞ੍ਚ –

''ਸਙ੍ਖੇਪਵਿਤ੍ਥਾਰਨਯੇਨ ਤਥਾ ਤਥਾ ਹਿ,
ਧਮ੍ਮੰ ਪਕਾਸਯਤਿ ਏਸ ਯਥਾ ਯਥਾਸ੍ਸ।
ਸਦ੍ਧਮ੍ਮਤੇਜਵਿਹਤੰ ਵਿਲਯੰ ਖਣੇਨ,
ਵੇਨੇਯ੍ਯਸਤ੍ਤਹਦਯੇਸੁ ਤਮੋ ਪਯਾਤੀ''ਤਿ॥ (ਵਿਭ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੧੮੩)।

ਅਯਮੇਤ੍ਥ ਤਾਵਤ੍ਤੁਤਾ।

ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਤੋ ਪਨੇਤਾ ਸਬ੍ਬਾਪਿ ਸਙ੍ਖਤਾ ਧਾਤੁਯੋ ਪੁਬ੍ਬਨ੍ਤਾਪਰਨ੍ਤਵਿਵਿਤ੍ਤਤੋ, ਧੁਵਸੁਭਸੁਖਤ੍ਤਭਾਵਸੁਞ੍ਞਤੋ, ਪਚ੍ਚਯਾਯਤ੍ਤਵੁਤ੍ਤਿਤੋ ਚ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਾ। ਵਿਸੇਸਤੋ ਪਨੇਤ੍ਥ ਭੇਰਿਤਲੰ ਵਿਯ ਚਕ੍ਖੁਧਾਤੁ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਾ, ਦਣ੍ਡੋ ਵਿਯ ਰੂਪਧਾਤੁ, ਸਦ੍ਦੋ ਵਿਯ ਚਕ੍ਖੁਵਿਞ੍ਞਾਣਧਾਤੁ। ਤਥਾ ਤਿਸ੍ਸੋਪਿ ਚੇਤਾ ਯਥਾਕ੍ਕਮੰ ਆਦਾਸਤਲਮੁਖਮੁਖਨਿਮਿਤ੍ਤਾਨਿ ਵਿਯ। ਤਥਾ ਤਿਲਯਨ੍ਤਚਕ੍ਕਤੇਲਾਨਿ ਵਿਯ, ਅਧਰਾਰਣੀਉਤ੍ਤਰਾਰਣੀਅਗ੍ਗੀ ਵਿਯ ਚ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਾ। ਏਸ ਨਯੋ ਸੋਤਧਾਤੁਆਦੀਸੁਪਿ। ਮਨੋਧਾਤੁ ਪਨ ਯਥਾਸਮ੍ਭਵਤੋ ਚਕ੍ਖੁਵਿਞ੍ਞਾਣਧਾਤੁਆਦੀਨੰ ਪੁਰੇਚਰਾਨੁਚਰਾ ਵਿਯ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਾ। ਧਮ੍ਮਧਾਤੁਯੰ ਪਨ ਵੇਦਨਾ ਸਲ੍ਲਸੂਲਮਿਵ , ਸਞ੍ਞਾ ਰਿਤ੍ਤਮੁਟ੍ਠਿ ਵਿਯ, ਸਙ੍ਖਾਰਾ ਵਿਸਰੁਕ੍ਖਮਿਵ, ਸੁਖੁਮਰੂਪੰ ਖੁਰਚਕ੍ਕੰ ਵਿਯ, ਅਸਙ੍ਖਤਾ ਧਾਤੁ ਖੇਮਨ੍ਤਭੂਮਿ ਵਿਯ ਚ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਾ, ਮਨੋਵਿਞ੍ਞਾਣਧਾਤੁ ਪਨ ਮਕ੍ਕਟੋ ਵਿਯ, ਅਸ੍ਸਖਲ਼ੁਙ੍ਕੋ ਵਿਯ, ਯਤ੍ਥਕਾਮਨਿਪਾਤਿਤੋ ਵੇਹਾਸਕ੍ਖਿਤ੍ਤਦਣ੍ਡੋ ਵਿਯ, ਰਙ੍ਗਨਟੋ ਵਿਯ ਚ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਾ। ਅਯਮੇਤ੍ਥ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਤਾ।

ਪਚ੍ਚਯਾਨਂ ਵਿਭਾਗਤੋ ਪਨੇਤ੍ਥ ਚਕ੍ਖੁਵਿਞ੍ਞਾਣਧਾਤੁਯਾ ਚਕ੍ਖੁ ਨਿਸ੍ਸਯਪਚ੍ਚਯੋ, ਰੂਪਂ ਆਰਮ੍ਮਣਪਚ੍ਚਯੋ, ਕਿਰਿਯਾਮਨੋਧਾਤੁ ਅਨਨ੍ਤਰਪਚ੍ਚਯੋ, ਤਯੋ ਅਰੂਪਿਨੋ ਖਨ੍ਧਾ ਸਹਜਾਤਪਚ੍ਚਯੋ। ਏਵਂ ਸੋਤਵਿਞ੍ਞਾਣਾਦੀਸੁਪਿ। ਮਨੋਵਿਞ੍ਞਾਣਧਾਤੁਯਾ ਪਨ ਮਨੋਧਾਤੁ ਅਨਨ੍ਤਰਪਚ੍ਚਯੋ, ਧਮ੍ਮਧਾਤੁ ਆਰਮ੍ਮਣਪਚ੍ਚਯੋ, ਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਨਿਸ੍ਸਯਸਹਜਾਤਾਦਿਪਚ੍ਚਯੋਤਿ ਅਯਂ ਪਚ੍ਚਯਵਿਭਾਗੋ। ਏਵਂ ਵਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯੋ ਪਾਲਿਮੁਤ੍ਤਵਿਨਿਚ੍ਛਯੋ।

ਧਾਤੁਵਿਭਙ੍ਗਮਾਤਿਕਤ੍ਥਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

ਸਚ੍ਚਵਿਭਙ੍ਗਮਾਤਿਕਤ੍ਥਵਣ੍ਣਨਾ

ਸਚ੍ਚਵਿਭਙ੍ਗਮਾਤਿਕਾਯ ਪਨ **ਅਤ੍ਥਤੋ** ਤਾਵ – **ਚਤ੍ਤਾਰਿ ਅਰਿਯਸਚ੍ਚਾਨੀ**ਤਿ ਏਤ੍ਥਾਯਂ **ਸਚ੍ਚ**-ਸਦ੍ਦੋ ਅਨੇਕੇਸੁ ਅਤ੍ਥੇਸੁ ਦਿਸ੍ਸਤਿ। ਸੇਯ੍ਯਥਿਦਂ – ''ਸਚ੍ਚਂ ਭਣੇ ਨ ਕੁਜ੍ਝੇਯ੍ਯਾ''ਤਿਆਦੀਸੁ (ਧ॰ ਪ॰ ੨੨੪) ਵਾਚਾਸਚ੍ਚੇ। ''ਸਚ੍ਚੇ ਠਿਤਾ ਸਮਣਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਾ''ਤਿਆਦੀਸੁ (ਜਾ॰ ੨.੨੧.੪੩੩) ਵਿਰਤਿਸਚ੍ਚੇ। ''ਕਸ੍ਮਾ ਨੁ ਸਚ੍ਚਾਨਿ ਵਦਨ੍ਤਿ ਨਾਨਾ, ਪਵਾਦਿਯਾਸੇ ਕੁਸਲਾਵਦਾਨਾ''ਤਿਆਦੀਸੁ (ਸੁ॰ ਨਿ॰ ੮੯੧) ਦਿਟ੍ਠਿਸਚ੍ਚੇ। ''ਏਕਂ ਹਿ ਸਚ੍ਚਂ, ਨ ਦੁਤਿਯਮਤ੍ਥੀ''ਤਿਆਦੀਸੁ (ਸੁ॰ ਨਿ॰ ੮੯੦) ਪਰਮਤ੍ਥਸਚ੍ਚੇ, ਨਿਬ੍ਬਾਨੇ ਚੇਵ ਮਗ੍ਗੇ ਚ। ''ਚਤੁਨ੍ਨਂ ਅਰਿਯਸਚ੍ਚਾਨਂ ਕਤਿ ਕੁਸਲਾ''ਤਿਆਦੀਸੁ (ਵਿਭ॰ ੨੧੬) ਅਰਿਯਸਚ੍ਚੇ। ਸ੍ਵਾਯਮਿਧਾਪਿ ਅਰਿਯਸਚ੍ਚੇ ਵਤ੍ਤਤਿ। ਕੇਨਟ੍ਠੇਨ ਸਚ੍ਚਾਨਿ? ਤਥਟ੍ਠੇਨ। ਕੋਯਂ ਤਥਟ੍ਠੋ ਨਾਮ? ਯੋ ਪਞ੍ਞਾਚਕ੍ਖੁਨਾ ਉਪਪਰਿਕ੍ਖਮਾਨਾਨਂ ਮਾਯਾਵ ਵਿਪਰੀਤੋ, ਮਰੀਚੀਵ ਵਿਸਂਵਾਦਕੋ, ਤਿਤ੍ਥਿਯਾਨਂ ਅਤ੍ਤਾ ਵਿਯ ਅਨੁਪਲਬ੍ਭਮਾਨਸਭਾਵੋ ਚ ਨ ਹੋਤਿ, ਅਥ ਖੋ ਬਾਧਨਪ੍ਪਭਵਸਨ੍ਤਿਨਿਯ੍ਯਾਨਭੂਤੇਨ ਤਚ੍ਛਾਵਿਪਰੀਤਭੂਤਭਾਵੇਨ ਅਰਿਯਞਾਣਸ੍ਸ ਗੋਚਰੋ ਹੋਤਿ। ਅਯਂ ਤਥਟ੍ਠੋ ਸਚ੍ਚਟ੍ਠੋਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ। ਵੁਤ੍ਤਞ੍ਚ –

> ''ਇਤਿ ਤਚ੍ਛਾਵਿਪਲ੍ਲਾਸਭੂਤਭਾਵਂ ਚਤੂਸੁਪਿ।
> ਦੁਕ੍ਖਾਦੀਸ੍ਵਵਿਸੇਸੇਨ, ਸਚ੍ਚਟ੍ਠਂ ਆਹੁ ਪਣ੍ਡਿਤਾ''ਤਿ (ਵਿਭ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੧੮੯; ਸਾਰਤ੍ਥ॰ ਟੀ॰ ਮਹਾਵਗ੍ਗ ੩.੧੪)॥

ਅਰਿਯਾਨਿ ਚ ਤਾਨਿ ਸਚ੍ਚਾਨਿ ਚਾਤਿ **ਅਰਿਯਸਚ੍ਚਾਨਿ**। ਅਰਿਯਾਨੀਤਿ ਉਤ੍ਤਮਾਨਿ, ਅਵਿਸਂਵਾਦਕਾਨੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਅਰਿਯੇਹਿ ਬੁਦ੍ਧਾਦੀਹਿ ਪਟਿਵਿਜ੍ਝਿਤਬ੍ਬਾਨਿ ਸਚ੍ਚਾਨਿ, ਅਰਿਯਸ੍ਸ ਵਾ ਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧਸ੍ਸ ਸਨ੍ਤਕਾਨਿ ਸਚ੍ਚਾਨਿ ਤੇਨ ਉਪ੍ਪਾਦਿਤਤ੍ਤਾ, ਪਕਾਸਿਤਤ੍ਤਾ ਚ, ਅਰਿਯਭਾਵਕਰਾਨਿ ਵਾ ਸਚ੍ਚਾਨਿ ਤੇਸਂ ਅਭਿਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧਤ੍ਤਾ ਅਰਿਯਭਾਵਸਿਦ੍ਧਿਤੋਤਿ **ਅਰਿਯਸਚ੍ਚਾਨਿ**। ''ਦੁਕ੍ਖਂ ਅਰਿਯਸਚ੍ਚ''ਨ੍ਤਿਆਦੀਸੁ ਪਨ **ਦੁ**-ਇਤਿ ਅਯਂ ਸਦ੍ਦੋ ਕੁਚ੍ਛਿਤੇ ਦਿਸ੍ਸਤਿ। ਕੁਚ੍ਛਿਤਂ ਹਿ ਪੁਤ੍ਤਂ ''ਦੁਪੁਤ੍ਤੋ''ਤਿ ਵਦਨ੍ਤਿ। **ਖਂ**-ਸਦ੍ਦੋ ਪਨ ਤੁਚ੍ਛੇ। ਤੁਚ੍ਛਂ ਹਿ ਆਕਾਸਂ ''ਖ''ਨ੍ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। ਇਦਞ੍ਚ ਪਠਮਸਚ੍ਚਂ ਕੁਚ੍ਛਿਤਂ ਅਨੇਕੋਪਦ੍ਦਵਾਧਿਟ੍ਠਾਨਤੋ, ਤੁਚ੍ਛਂ ਬਾਲਜਨਪਰਿਕਪ੍ਪਿਤਧੁਵਸੁਭਸੁਖਤ੍ਤਭਾਵਵਿਰਹਿਤਤੋ, ਤਸ੍ਮਾ ਕੁਚ੍ਛਿਤਤ੍ਤਾ, ਤੁਚ੍ਛਤ੍ਤਾ ਚ ''ਦੁਕ੍ਖ''ਨ੍ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। **ਸਂ**-ਇਤਿ ਚ ਅਯਂ ਸਦ੍ਦੋ ''ਸਮਾਗਮੋ, ਸਮੇਤ''ਨ੍ਤਿਆਦੀਸੁ ਸਂਯੋਗਂ ਦੀਪੇਤਿ। **ਉ**-ਇਤਿ ਅਯਂ ਸਦ੍ਦੋ ''ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਂ ਉਦਿਤ''ਨ੍ਤਿਆਦੀਸੁ ਉਪ੍ਪਤ੍ਤਿਂ। **ਅਯ**-ਸਦ੍ਦੋ ਪਨ ਕਾਰਣਂ ਦੀਪੇਤਿ। ਇਦਞ੍ਚ ਦੁਤਿਯਸਚ੍ਚਂ ਅਵਸੇਸਪਚ੍ਚਯਸਮਾਯੋਗੇ ਸਤਿ ਦੁਕ੍ਖਸ੍ਸੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿਕਾਰਣਨ੍ਤਿ ''ਦੁਕ੍ਖਸਮੁਦਯੋ''ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ।

ਤਤਿਯਸਚ੍ਚਂ ਪਨ ਯਸ੍ਮਾ **ਨਿ**-ਸਦ੍ਦੋ ਅਭਾਵਂ, **ਰੋਧ**-ਸਦ੍ਦੋ ਚਾਰਕਂ ਦੀਪੇਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਅਭਾਵੋ ਏਤ੍ਥ, ਏਤਸ੍ਮਿਂ ਵਾ ਅਧਿਗਤੇ ਸਂਸਾਰਚਾਰਕਸਙ੍ਖਾਤਸ੍ਸ ਦੁਕ੍ਖਨਿਰੋਧਸ੍ਸ ਸਬ੍ਬਗਤਿਸੁਞ੍ਞਤ੍ਤਾ, ਤਪ੍ਪਟਿਪਕ੍ਖਤ੍ਤਾ ਚਾਤਿ ''ਦੁਕ੍ਖਨਿਰੋਧ''ਨ੍ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ, ਦੁਕ੍ਖਸ੍ਸ ਵਾ ਅਨੁਪ੍ਪਾਦਨਿਰੋਧਪਚ੍ਚਯਤ੍ਤਾ। ਚਤੁਤ੍ਥਂ ਪਨ ਯਸ੍ਮਾ ਏਤਂ ਦੁਕ੍ਖਨਿਰੋਧਂ ਗਚ੍ਛਤਿ, ਸਤ੍ਤੇ ਵਾ ਤਂ ਗਮਯਤਿ ਆਰਮ੍ਮਣਵਸੇਨ ਤਦਭਿਮੁਖਤ੍ਤਾ, ਪਟਿਪਦਾ ਚ ਹੋਤਿ ਦੁਕ੍ਖਨਿਰੋਧਪ੍ਪਤ੍ਤਿਯਾ, ਤਸ੍ਮਾ ''ਦੁਕ੍ਖਨਿਰੋਧਗਾਮਿਨੀ ਪਟਿਪਦਾ''ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ।

ਅਪਿਚ ਦੁਕ੍ਖਾਦੀਨਂ ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਅਤ੍ਥਾ ਵਿਭਤ੍ਤਾ ਤਥਾ ਅਵਿਤਥਾ ਅਨਞ੍ਞਥਾ, ਯੇ ਦੁਕ੍ਖਾਦੀਨਿ ਅਭਿਸਮੇਨ੍ਤੇਹਿ ਅਭਿਸਮੇਤਬ੍ਬਾ। ਯਥਾਹ –

> ''ਦੁਕ੍ਖਸ੍ਸ ਪੀਲ਼ਨਟ੍ਠੋ ਸਙ੍ਖਤਟ੍ਠੋ ਸਨ੍ਤਾਪਟ੍ਠੋ ਵਿਪਰਿਣਾਮਟ੍ਠੋ, ਇਮੇ ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਦੁਕ੍ਖਸ੍ਸ ਦੁਕ੍ਖਟ੍ਠਾ ਤਥਾ ਅਵਿਤਥਾ ਅਨਞ੍ਞਥਾ। ਸਮੁਦਯਸ੍ਸ ਆਯੂਹਨਟ੍ਠੋ ਨਿਦਾਨਟ੍ਠੋ ਸਂਯੋਗਟ੍ਠੋ ਪਲਿਬੋਧਟ੍ਠੋ ...ਪੇ॰... ਨਿਰੋਧਸ੍ਸ ਨਿਸ੍ਸਰਣਟ੍ਠੋ ਵਿਵੇਕਟ੍ਠੋ ਅਸਙ੍ਖਤਟ੍ਠੋ ਅਮਤਟ੍ਠੋ...ਪੇ॰... ਮਗ੍ਗਸ੍ਸ ਨਿਯ੍ਯਾਨਟ੍ਠੋ ਹੇਤ੍ਵਟ੍ਠੋ ਦਸ੍ਸਨਟ੍ਠੋ ਆਧਿਪਤੇਯ੍ਯਟ੍ਠੋ...ਪੇ॰... ਅਨਞ੍ਞਥਾ''ਤਿ (ਪਟਿ॰ ਮ॰ ੨.੮)।

ਏਵਂ ਵਿਭਤ੍ਤਾਨਂ ਚਤੁਨ੍ਨਂ ਚਤੁਨ੍ਨਂ ਅਤ੍ਥਾਨਂ ਵਸੇਨ ਦੁਕ੍ਖਾਦੀਨਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾਨਿ। ਅਯਂ ਤਾਵੇਤ੍ਥ ਪਦਤ੍ਥੋ।

ਧਮ੍ਮਭੇਦਤੋ ਪਨ ਤਣ੍ਹਾਵਜ੍ਜਿਤਾ ਸਬ੍ਬਲੋਕਿਯਧਮ੍ਮਾ, ਸਂਕਿਲੇਸਿਕਵਜ੍ਜਿਤਾ ਵਾ **ਦੁਕ੍ਖਸਚ੍ਚਂ** ਨਾਮ, ਤਣ੍ਹਾ ਪਨ ਸਬ੍ਬਾ ਅਕੁਸਲਾ ਵਾ ਲੋਕਿਯਕੁਸਲਾ ਵਾ ਧਮ੍ਮਾ **ਸਮੁਦਯਸਚ੍ਚਂ** ਨਾਮ, ਨਿਬ੍ਬਾਨਂ **ਨਿਰੋਧਸਚ੍ਚਂ** ਨਾਮ, ਲੋਕੁਤ੍ਤਰਕੁਸਲਚਿਤ੍ਤਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਾਨਿ ਅਟ੍ਠਮਗ੍ਗਙ੍ਗਾਨਿ **ਦੁਕ੍ਖਨਿਰੋਧਗਾਮਿਨੀ ਪਟਿਪਦਾ ਅਰਿਯਸਚ੍ਚਂ** ਨਾਮ। ਇਮੇਹਿ ਪਨ ਮਗ੍ਗਙ੍ਗੇਹਿ ਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਾ ਚਿਤ੍ਤਚੇਤਸਿਕਾ ਧਮ੍ਮਾ ਚੇਵ ਸਾਮਞ੍ਞਫਲਾਨਿ ਚੇਤ੍ਥ ਅਸਙ੍ਗਹਿਤਾਨੀਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾਨਿ। ਤਾਨਿ ਹਿ ''ਯਦਨਿਚ੍ਚਂ ਤਂ ਦੁਕ੍ਖ''ਨ੍ਤਿ (ਸਂ॰ ਨਿ॰ ੩.੧੫) ਵਚਨਤੋ ਸਙ੍ਖਾਰਦੁਕ੍ਖਸਙ੍ਗਹਿਤਾਨਿਪਿ। ਯਾਯ ਪਰਿਞ੍ਞਾਯ ਭਗਵਤਿ ਬ੍ਰਹ੍ਮਚਰਿਯਂ ਵੁਸ੍ਸਤਿ ਤਥਤ੍ਤੇਨ ਨ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਦੁਕ੍ਖਂ ਅਰਿਯਸਚ੍ਚਨ੍ਤਿ ਨ ਵੁਚ੍ਚਨ੍ਤਿ, ਤਾਨਿ ਠਪੇਤ੍ਵਾ ਸਬ੍ਬੇ ਲੋਕਿਯਲੋਕੁਤ੍ਤਰਧਮ੍ਮਾ ਸਙ੍ਗਹਿਤਾਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਾ। ਅਯਂ ਧਮ੍ਮਭੇਦੋ।

ਵਿਭਙ੍ਗਨਯਤੋ ਪਨੇਤ੍ਥ **ਸੁਤ੍ਤਨ੍ਤਭਾਜਨੀਯੇ** ਦੁਕ੍ਖਸਚ੍ਚਂ ਤਾਵ –

> ''ਤਤ੍ਥ ਕਤਮਂ ਦੁਕ੍ਖਂ ਅਰਿਯਸਚ੍ਚਂ? ਜਾਤਿਪਿ ਦੁਕ੍ਖਾ, ਜਰਾਪਿ ਦੁਕ੍ਖਾ, ਮਰਣਮ੍ਪਿ ਦੁਕ੍ਖਂ, ਸੋਕਪਰਿਦੇਵਦੁਕ੍ਖਦੋਮਨਸ੍ਸੁਪਾਯਾਸਾਪਿ ਦੁਕ੍ਖਾ, ਅਪ੍ਪਿਯੇਹਿ ਸਮ੍ਪਯੋਗੋ ਦੁਕ੍ਖੋ, ਪਿਯੇਹਿ ਵਿਪ੍ਪਯੋਗੋ ਦੁਕ੍ਖੋ, ਯਮ੍ਪਿਚ੍ਛਂ ਨ ਲਭਤਿ, ਤਮ੍ਪਿ ਦੁਕ੍ਖਂ, ਸਂਖਿਤ੍ਤੇਨ ਪਞ੍ਚੁਪਾਦਾਨਕ੍ਖਨ੍ਧਾ ਦੁਕ੍ਖਾ''ਤਿ (ਵਿਭ॰ ੧੯੦) –

ਉਦ੍ਦਿਸਿਤ੍ਵਾ ਵਿਭਤ੍ਤਂ। ਤਤ੍ਥ ਦੁਕ੍ਖਂ ਤਿਵਿਧਂ ਹੋਤਿ ਦੁਕ੍ਖਦੁਕ੍ਖਂ ਵਿਪਰਿਣਾਮਦੁਕ੍ਖਂ ਸਙ੍ਖਾਰਦੁਕ੍ਖਨ੍ਤਿ। ਤਤ੍ਥ ਦੁਕ੍ਖਦੁਕ੍ਖਂ ਦੁਵਿਧਂ ਪਰਿਯਾਯਦੁਕ੍ਖਂ ਨਿਪ੍ਪਰਿਯਾਯਦੁਕ੍ਖਨ੍ਤਿ। ਤਤ੍ਥ ਕਾਯਿਕਚੇਤਸਿਕਦੁਕ੍ਖਦੋਮਨਸ੍ਸਵੇਦਨਾ **ਨਿਪ੍ਪਰਿਯਾਯਦੁਕ੍ਖਂ** ਨਾਮ, ਤਦਵਸੇਸਾ ਪਨ ਦੁਕ੍ਖਦੁਕ੍ਖਸ੍ਸ ਵਤ੍ਥੁਭੂਤਾ ਪਞ੍ਚੁਪਾਦਾਨਕ੍ਖਨ੍ਧਾ **ਪਰਿਯਾਯਦੁਕ੍ਖਂ** ਨਾਮ। ਸੁਖਸੋਮਨਸ੍ਸਵੇਦਨਾ **ਵਿਪਰਿਣਾਮਦੁਕ੍ਖਂ** ਨਾਮ। ਸਬ੍ਬੇ ਪਨ ਪਞ੍ਚੁਪਾਦਾਨਕ੍ਖਨ੍ਧਾ, ਸਬ੍ਬਸਙ੍ਖਤਾ ਵਾ **ਸਙ੍ਖਾਰਦੁਕ੍ਖਂ** ਨਾਮ। ਇਮੇਸਂ ਤਿਣ੍ਣਂ ਦੁਕ੍ਖਾਨਂ ਵਸੇਨ ਯਥਾਯੋਗਂ ਤੀਸੁ ਭਵੇਸੁ ਜਾਤਿਆਦੀਨਂ ਦੁਕ੍ਖਦੁਕ੍ਖਤਾ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ। ਕਾਮਭਵਸ੍ਮਿਂ ਹਿ ਜਾਤਿ ਤਾਵ ਸਯਂ ਨ ਦੁਕ੍ਖਾ, ਅਪਾਯਗਤਿਮਨੁਸ੍ਸਗਤਿਆਦੀਸੁ ਪਨ ਨਿਰਯਗ੍ਗਿਸਨ੍ਤਾਪਾਦਿਮੂਲਕਂ, ਗਬ੍ਭੋਕ੍ਕਨ੍ਤਿਕਾਦਿਮੂਲਕਂ, ਜਿਘਚ੍ਛਾਪਿਪਾਸਾਦਿਮੂਲਕਞ੍ਚ ਦੁਕ੍ਖਂ ਤਸ੍ਸ ਸਬ੍ਬਸ੍ਸ ਕਾਯਿਕਚੇਤਸਿਕਦੁਕ੍ਖਸ੍ਸ ਵਤ੍ਥੁਭਾਵੇਨ ਪਰਿਯਾਯਤੋ ਦੁਕ੍ਖਨ੍ਤਿ। ਤਥਾ ਜਰਾਮਰਣਾਦਯੋਪਿ। ਕੇਵਲਂ ਜਰਾ ਕਾਯਦੁਬ੍ਬਲਤਾਮੂਲਸ੍ਸ, ਪੁਤ੍ਤਦਾਰਾਦਿਪਰਿਭਵਮੂਲਸ੍ਸ ਚ, ਮਰਣਂ ਪਨ ਮਾਰਣਨ੍ਤਿਕਵੇਦਨਾਭੂਤਸ੍ਸ, ਨਿਰਯਾਦਿਗਤਿਨਿਮਿਤ੍ਤੁਦ੍ਦਸ੍ਸਨਮੂਲਸ੍ਸ ਚ ਦੁਕ੍ਖਸ੍ਸ ਵਤ੍ਥੁਭਾਵਤੋ, ਸੋਕਾਦਯੋ ਸੋਕਾਦਿਮੂਲਸ੍ਸ ਕਾਯਿਕਚੇਤਸਿਕਦੁਕ੍ਖਸ੍ਸ ਵਤ੍ਥੁਭਾਵਤ੍ਤਾ ਚੇਵ ਸਯਂ ਦੁਕ੍ਖਤ੍ਤਾ ਚ ਦੁਕ੍ਖਾਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ। ਵਿਪਰਿਣਾਮਦੁਕ੍ਖਸਙ੍ਖਾਰਦੁਕ੍ਖਤਾ ਚੇਸਂ ਪਸਿਦ੍ਧਾਯੇਵ। ਏਵਂ ਕਾਮਭਵੇ ਜਾਤਿਆਦੀਨਂ ਤੀਹਿਪਿ ਦੁਕ੍ਖੇਹਿ ਦੁਕ੍ਖਤਾ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ। ਰੂਪਾਰੂਪਭਵੇਸੁ ਪਨ ਯਸ੍ਮਾ ਸੋਕਪਰਿਦੇਵਦੁਕ੍ਖਦੋਮਨਸ੍ਸੁਪਾਯਾਸਾ ਨ ਸਨ੍ਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਤਤ੍ਥ ਜਾਤਿਆਦੀਨਂ ਵਿਪਰਿਣਾਮਦੁਕ੍ਖਸਙ੍ਖਾਰਦੁਕ੍ਖਵਸੇਨ ਚ ਦੁਕ੍ਖਤਾ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ, ਨ ਦੁਕ੍ਖਦੁਕ੍ਖਵਸੇਨਾਤਿ ਅਯਂ ਦੁਕ੍ਖਸਚ੍ਚੇ ਨਯੋ।

ਸਮੁਦਯਸਚ੍ਚਂ ਪਨ ''ਕਾਮਤਣ੍ਹਾ ਭਵਤਣ੍ਹਾ ਵਿਭਵਤਣ੍ਹਾ''ਤਿ (ਵਿਭ॰ ੨੦੩) ਤਤ੍ਤਕਮੇਵ ਉਦ੍ਦਿਸਿਤ੍ਵਾ ''ਸਾ ਖੋ ਪਨੇਸਾ ਤਣ੍ਹਾ ਕਤ੍ਥ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਮਾਨਾ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤੀ''ਤਿ (ਵਿਭ॰ ੨੦੩) ਪੁਚ੍ਛਿਤ੍ਵਾ ਛਨ੍ਨਂ ਛਨ੍ਨਂ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਵਿਸਯਵਿਞ੍ਞਾਣਫਸ੍ਸਵੇਦਨਾਸਞ੍ਞਾਚੇਤਨਾਤਣ੍ਹਾਵਿਤਕ੍ਕਵਿਚਾਰਾਨਂ ਵਿਸਯਭੂਤਾਨਂ ਵਸੇਨ ਤਣ੍ਹਾਯ ''ਏਤ੍ਥੇਸਾ ਤਣ੍ਹਾ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਮਾਨਾ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤੀ''ਤਿ ਏਵਂ ਉਪ੍ਪਤ੍ਤਿਂ ਪਕਾਸੇਤ੍ਵਾ ਵਿਤ੍ਥਾਰਤੋ ਵਿਭਤ੍ਤਂ।

ਨਿਰੋਧਸਚ੍ਚਂ ਪਨ ''ਤਸ੍ਸਾ ਏਵ ਤਣ੍ਹਾਯ ਅਸੇਸਵਿਰਾਗਨਿਰੋਧੋ ਚਾਗੋ ਪਟਿਨਿਸ੍ਸਗ੍ਗੋ ਮੁਤ੍ਤਿ ਅਨਾਲਯੋ''ਤਿ (ਵਿਭ॰ ੨੦੪) ਵਤ੍ਵਾ ਪੁਨ ''ਸਾ ਖੋ ਪਨੇਸਾ ਤਣ੍ਹਾ ਕਤ੍ਥ ਨਿਰੁਜ੍ਝਮਾਨਾ ਨਿਰੁਜ੍ਝਤੀ''ਤਿ (ਵਿਭ॰ ੨੦੪) ਪੁਚ੍ਛਿਤ੍ਵਾ ਸਮੁਦਯਸਚ੍ਚੇ ਵੁਤ੍ਤਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਦੀਨਂ ਵਸੇਨ ਪਟਿਲੋਮਤੋ ਤਣ੍ਹਾਯ ਨਿਰੋਧਂ ਪਕਾਸੇਤ੍ਵਾ ਵਿਤ੍ਥਾਰਤੋ ਵਿਭਤ੍ਤਂ। ਤਤ੍ਥ **ਅਸੇਸਵਿਰਾਗਨਿਰੋਧੋ**ਤਿਆਦੀਨਿ ਪਦਾਨਿ ਨਿਬ੍ਬਾਨਵੇਵਚਨਾਨਿ। ਨਿਬ੍ਬਾਨਂ ਹਿ ਆਗਮ੍ਮ ਤਣ੍ਹਾ ਅਸੇਸਾ ਵਿਰਜ੍ਜਤਿ, ਨਿਰੁਜ੍ਝਤਿ, ਚਜੀਯਤਿ, ਪਟਿਨਿਸ੍ਸਜ੍ਜੀਯਤਿ, ਮੁਚ੍ਚਤਿ, ਨ ਅਲ੍ਲੀਯਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ''ਅਸੇਸਵਿਰਾਗਨਿਰੋਧੋ ਚਾਗੋ ਪਟਿਨਿਸ੍ਸਗ੍ਗੋ ਮੁਤ੍ਤਿ ਅਨਾਲਯੋ''ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। ਏਕਮੇਵ ਹਿ ਨਿਬ੍ਬਾਨਂ, ਨਾਮਾਨਿ ਪਨਸ੍ਸ ਸਬ੍ਬਸਙ੍ਖਤਾਨਂ ਨਾਮਪਟਿਪਕ੍ਖਵਸੇਨ ਅਨੇਕਾਨਿ ਹੋਨ੍ਤਿ।

ਨਨੁ ਪਾਟੇਕ੍ਕਂ ਨਿਬ੍ਬਾਨਂ ਨਾਮ ਨਤ੍ਥਿ, ਕਿਲੇਸਕ੍ਖਯਮਤ੍ਤਮੇਵ ਨਿਬ੍ਬਾਨਂ, ਤੇਨੇਵ ਚ ਤਾਸੁ ਤਾਸੁ ਸੁਤ੍ਤਾਭਿਧਮ੍ਮਦੇਸਨਾਸੁ ''ਰਾਗਕ੍ਖਯੋ ਦੋਸਕ੍ਖਯੋ''ਤਿਆਦਿਨਾ (ਸਂ॰ ਨਿ॰ ੪.੩੧੪) ਵੁਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਚੇ? ਨ, ਅਰਹਤ੍ਤਨਿਬ੍ਬਾਨਾਨਂ ਏਕਤਾਪਜ੍ਜਨਤੋ। ਅਰਹਤ੍ਤਮ੍ਪਿ ਹਿ ''ਯੋ ਖੋ, ਆਵੁਸੋ, ਰਾਗਕ੍ਖਯੋ ਦੋਸਕ੍ਖਯੋ ਮੋਹਕ੍ਖਯੋ, ਇਦਂ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਅਰਹਤ੍ਤ''ਨ੍ਤਿ (ਸਂ॰ ਨਿ॰ ੪.੩੧੪) ਰਾਗਾਦੀਨਂ ਪਰਿਕ੍ਖਯਨ੍ਤੇ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਤ੍ਤਾ ਉਪਚਾਰੇਨ ਅਰਹਤ੍ਤਂ ਰਾਗਕ੍ਖਯਾਦਿਭਾਵੇਨ ਵੁਚ੍ਚਤਿ, ਤਥਾ ਰਾਗਾਦੀਨਂ ਖਯਹੇਤੁਤ੍ਤਾ ਨਿਬ੍ਬਾਨਮ੍ਪਿ ਰਾਗਕ੍ਖਯਾਦਿਭਾਵੇਨ ਵੁਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਗਹੇਤਬ੍ਬਂ। ਇਤਰਥਾ ਨਿਬ੍ਬਾਨਸ੍ਸ ਬਹੁਤ੍ਤਂ ਆਪਜ੍ਜਤਿ ਰਾਗਾਦੀਨਂ ਬਹੁਨ੍ਨਂ ਖਯਸ੍ਸਾਪਿ ਬਹੁਤ੍ਤਾ। ਸਬ੍ਬਕਿਲੇਸਾਨਮ੍ਪਿ ਖਯਸ੍ਸ ਏਕਤ੍ਤੇਨ ਪਠਮਮਗ੍ਗੇਨ ਦਿਟ੍ਠਿਆਦੀਨਂ ਖਯੇ ਸਬ੍ਬਕਿਲੇਸਕ੍ਖਯੋ ਆਪਜ੍ਜਤਿ, ਓਲ਼ਾਰਿਕਤ੍ਤਵਜ੍ਜਸ੍ਸ ਸਿਯਾ ਤਿਰਚ੍ਛਾਨਾਨਮ੍ਪਿ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਰਾਗਕ੍ਖਯਸ੍ਸ ਪਾਕਟਤ੍ਤੇਨ ਨਿਬ੍ਬਾਨਪ੍ਪਤ੍ਤਿਤੋ, ਗੋਤ੍ਰਭੁਕ੍ਖਣੇਪਿ ਚ ਰਾਗਾਦਿਕ੍ਖਯੋ ਹੋਤਿ ਗੋਤ੍ਰਭੁਨੋ ਨਿਬ੍ਬਾਨਵਿਸਯਤ੍ਤਾ, ਮਗ੍ਗਸ੍ਸ ਪਨ ਨਿਬ੍ਬਾਨਾਰਮ੍ਮਣਤਾਅਪ੍ਪਸਙ੍ਗੋ। ਨ ਹਿ ਅਤ੍ਤਨਾ ਖੇਪਿਯਮਾਨਕਿਲੇਸਕ੍ਖਯਮਾਰਬ੍ਭ ਮਗ੍ਗੋ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ, ਅਭਾਵੋ ਚਸ੍ਸ ਆਪਜ੍ਜਤਿ ਰਾਗਾਦਿਕ੍ਖਯਭੂਤਸ੍ਸ ਪਨ ਅਭਾਵਸ੍ਸ ਪਕ੍ਖਵਸੇਨ ਤੁਚ੍ਛਰੂਪਤ੍ਤਾ, ਤਸ੍ਸਾਪਿ ਭਾਵਤ੍ਤਾਭਾਵਾ ਵਿਵੇਕਲਕ੍ਖਣਂ ਨ ਸਿਯਾ, ਸਙ੍ਖਤਤਾ ਚਸ੍ਸ ਸਿਯਾ। ਨ ਹਿ ਕਦਾਚਿ ਉਪਲਬ੍ਭਮਾਨਂ ਅਸਙ੍ਖਤਂ ਭਵਿਤੁਮਰਹਤਿ ਸਬ੍ਬੇਸਮ੍ਪਿ ਅਹੇਤੁਕਤ੍ਤਾਪਤ੍ਤਿਤੋ, ਸਙ੍ਖਤਤ੍ਤੇਪਿ ਚਸ੍ਸ ਨ ਨਿਬ੍ਬਾਨਤ੍ਤਂ ਉਪ੍ਪਤ੍ਤਿਜਰਾਭਙ੍ਗਸਮਙ੍ਗਿਤਾਯ ਦੁਕ੍ਖਤ੍ਤਾ, ਤਥਾ ਚ ਅਭਾਵਸ੍ਸਾਪਿ ਅਭਾਵੋ, ਅਨਵਟ੍ਠਾਨਞ੍ਚ ਖੀਣਾਨਮ੍ਪਿ ਰਾਗਾਦੀਨਂ ਪੁਨ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨਂ ਯੇਸਂ ਤੇਸਮੇਵ ਅਭਾਵੋ ਅਭਾਵਸ੍ਸ ਵਿਨਟ੍ਠਤ੍ਤਾ।

ਅਪਿਚ ਕਾਰਣਨ੍ਤਰੇਨ ਵਾ ਭਾਵੇ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨੇ ਰਾਗਾਦੀਨਂ ਨ ਕਾਚਿ ਹਾਨਿ ਹੋਤਿ। ਨ ਹਿ ਅਞ੍ਞਸ੍ਸੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿਯਂ ਅਞ੍ਞਂ ਵਿਗਚ੍ਛਤਿ। ਅਭਾਵੋ ਭਾਵਸ੍ਸ ਵਿਰੋਧਿ, ਵਿਰੋਧਿਸਨ੍ਨਿਧਾਨੇ ਚ ਇਤਰਂ ਵਿਗਚ੍ਛਤੀਤਿ ਚੇ? ਕਿਮਿਦਂ ਵਿਗਮਨਂ ਨਾਮ। ਯਦਿ ਤਮ੍ਪਿ ਭਾਵਰੂਪਂ, ਸਮਾਨਦੋਸਤਾ ਚਸ੍ਸ ਸਿਯਾ ਅਨਵਟ੍ਠਾਨਞ੍ਚ, ਨ ਚ ਅਤ੍ਥਸਿਦ੍ਧਿ। ਯਦਿ ਤੁਚ੍ਛਰੂਪਂ, ਕਿਂ ਪਠਮਮੇਵਸ੍ਸ ਤੁਚ੍ਛਰੂਪਤਾਯ ਉਪਗਤਾਯ ਦੂਰਮ੍ਪਿ ਗਨ੍ਤ੍ਵਾ ਉਪਗਨ੍ਤਬ੍ਬਾਤਿ ਸਿਦ੍ਧਾ, ਰਾਗਾਦਿਕ੍ਖਯਭੂਤਸ੍ਸ ਨਿਬ੍ਬਾਨਸ੍ਸ ਤੁਚ੍ਛਰੂਪਤਾਯ ਅਭਾਵੋ, ਨ ਚ ਅਭਾਵੋ ਏਵ ਨਿਬ੍ਬਾਨਂ। ਅਤੀਤਾਨਾਗਤਦੋਸਾਨਮਭਾਵੇ ਨਿਬ੍ਬਾਨਪ੍ਪਤ੍ਤਿਯਾ ਅਭਾਵਤੋ ਵਤ੍ਤਮਾਨਾਨਞ੍ਚ ਅਭਾਵੋ ਨਾਮ। ਅਭਾਵੋ ਨਾਮ ਨ ਕਿਲੇਸਵਿਗਮਮਤ੍ਤਂ, ਅਪਿ ਤੁ ਅਨੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿਭਾਵੇਨ। ਅਚ੍ਚਨ੍ਤਵਿਗਮੋ ਨਿਬ੍ਬਾਨੇਨਾਪਿ ਸਮ੍ਪਾਦੀਯਤੀਤਿ ਚੇ? ਨ, ਤਸ੍ਸ ਕਾਰਣਭਾਵਾ। ਵਿਪਸ੍ਸਨਾ ਕਾਰਣਮਿਤਿ ਚੇ? ਨ, ਅਤ੍ਤਾਦਿਵਿਕਪ੍ਪਜਨਕਸਙ੍ਖਤਧਮ੍ਮਦਸ੍ਸਨੇਨ ਵਿਨਾ ਅਨਤ੍ਤਾਦਿਵਿਕਪ੍ਪਭੂਤਾਯ ਵਿਪਸ੍ਸਨਾਯ ਅਨੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿਤੋ। ਯਦਿ ਹਿ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜੇਯ੍ਯ, ਤਾਯ ਸਬ੍ਬੇਪਿ ਸਤ੍ਤਾ ਵਿਮੁਤ੍ਤਾ ਏਵ ਸਿਯੁਂ, ਨੋ ਚ ਕਦਾਚਿ ਨ ਪੁਚ੍ਛੇਯ੍ਯ ਵਿਰੁਦ੍ਧਧਮ੍ਮਦਸ੍ਸਨਾਭਾਵਾ। ਨ ਹਿ ਦਸ੍ਸਨਂ ਵਿਨਾ ਵਿਕਪ੍ਪੋ ਸਮ੍ਭਵਤਿ, ਨ ਚ ਅਤ੍ਤਾਤਿ ਵਿਕਪ੍ਪਜਨਕਰੂਪਾਦਿਦਸ੍ਸਨਮੇਵ ਤਬ੍ਬਿਰੁਦ੍ਧਵਿਕਪ੍ਪਜਨਕਂ ਹੋਤਿ। ਬੁਦ੍ਧਾਨਞ੍ਚ ਪਰਮ੍ਪਰੋਪਦੇਸੇਨ ਰੂਪਾਦੀਸੁ ਵਿਪਸ੍ਸਨਾਵਿਕਪ੍ਪੋ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤੀਤਿ ਚੇ? ਨ, ਤੇਸਮ੍ਪਿ ਵਿਰੁਦ੍ਧਦਸ੍ਸਨਾਭਾਵੇਨ ਵਿਪਸ੍ਸਨਾਵਿਕਪ੍ਪਾਨੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿਤੋ। ਨ ਹਿ ਯਾਦਿਸਾਯ ਕਾਰਣਸਾਮਗ੍ਗਿਯਾ ਯਾਦਿਸਂ ਕਾਰਿਯਂ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ, ਤਾਦਿਸਾਯ ਏਵ ਤਬ੍ਬਿਰੁਦ੍ਧਂ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ ਅਹੇਤੁਕਤ੍ਤਪ੍ਪਸਙ੍ਗਤੋ। ਨ ਚ ਵਿਰੁਦ੍ਧਦਸ੍ਸਨਾਭਾਵੇਨ ਏਕਸ੍ਸ ਵਿਪਸ੍ਸਨਾਵਿਕਪ੍ਪਜਨਕਸਾਮਤ੍ਥਿਯਾਭਾਵਤੋ ਤਾਦਿਸਾਨਂ ਪਰਮ੍ਪਰਾਯਪਿ ਤਬ੍ਭਾਵੋ, ਤਦੁਪਦੇਸੋ ਚ ਸਮ੍ਭਵਤਿ। ਤਿਲਕ੍ਖਣੂਪਦੇਸਨਾਨਨ੍ਤਰਿਕਤਾਯ ਪਨ ਬੁਦ੍ਧਾਨਂ ਨਿਬ੍ਬਾਨਸਚ੍ਛਿਕਿਰਿਯਾ ਸਿਦ੍ਧਿ, ਤੇਨੇਵਸ੍ਸ ਕਿਲੇਸਾਨਮਚ੍ਚਨ੍ਤਪ੍ਪਹਾਨਸ੍ਸ, ਵਿਪਸ੍ਸਨੋਪਦੇਸਸਾਮਤ੍ਥਿਯਸ੍ਸ ਚ ਸਿਦ੍ਧੀਤਿ ਨਿਬ੍ਬਾਨਮੇਵ ਤਦੁਭਯਕਾਰਣਂ, ਨਾਞ੍ਞਨ੍ਤਿ ਗਹੇਤਬ੍ਬਂ।

ਕਸ੍ਮਾ ਪਨ ਨਿਬ੍ਬਾਨਦਸ੍ਸਨੇਨ ਰਾਗਾਦੀਨਂ ਅਚ੍ਚਨ੍ਤਪ੍ਪਹਾਨਂ, ਤਿਲਕ੍ਖਣਞ੍ਚ ਹੋਤਿ। ਨ ਹਿ ਅਞ੍ਞਸ੍ਸ ਦਸ੍ਸਨੇਨ ਇਤਰਰਾਗਪ੍ਪਹਾਨਂ, ਤਿਲਕ੍ਖਣਞ੍ਞਾਣਞ੍ਚ ਯੁਤ੍ਤਨ੍ਤਿ? ਨ, ਅਸਙ੍ਖਤਦਸ੍ਸਨੇਨ ਸਙ੍ਖਤਸ੍ਸ ਵਾ ਦੋਸਸ੍ਸ ਵਾ ਪਾਕਟਤ੍ਤਾ। ਦਿਟ੍ਠਅਚ੍ਚਨ੍ਤਸੁਖਾਨਂ ਹਿ ਵਟ੍ਟਸੁਖੇ, ਤਨ੍ਨਿਸ੍ਸਯਾਰਮ੍ਮਣਾਦੀਸੁ ਚ ਸੁਖਾਭਿਮਾਨੇ, ਵਟ੍ਟਾਭਿਰਤਿ ਚ ਪਹੀਯਤਿ ਦਿਟ੍ਠਪਰਤੀਰਸ੍ਸ ਨਾਵਿਕਸ੍ਸ ਨਾਵਾਯੇਕਦੇਸੇ ਸੁਖਾਭਿਮਾਨਾਭਿਰਤਿਯੋ ਵਿਯ। ਅਪਿਚ ਸਙ੍ਖਤਧਮ੍ਮੇਸੁ ਅਲ੍ਲਿਨਾ ਰਾਗਾਦਯੋ ਅਸਙ੍ਖਤਧਮ੍ਮੇ ਸਣ੍ਠਾਤੁਂ ਨ ਸਕ੍ਕੋਨ੍ਤਿ ਅਗ੍ਗਿਕ੍ਖਨ੍ਧੇ ਵਿਯ ਮਕ੍ਖਿਕਾ, ਥਲੇ ਵਿਯ ਚ ਜਲਚਰਾ, ਨਿਬ੍ਬਾਨਦਸ੍ਸਨੇਨ ਪਹੀਨਦੋਸਸ੍ਸ ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਯਾਥਾਵਤੋ ਤੇਸੁ ਸਙ੍ਖਤੇਸੁ ਤਿਲਕ੍ਖਣਦਸ੍ਸਨਂ ਸਮ੍ਭਵਤਿ ਭੇਸਜ੍ਜਾਲੇਪੇਨ ਵਿਹਤਕਾਚਤਿਮਿਰਾਦਿਦੋਸਸ੍ਸ ਚਕ੍ਖੁਨੋ ਘਟਾਦਿਰੂਪਦਸ੍ਸਨਂ ਵਿਯ, ਦਿਟ੍ਠਦੋਸੇਸੁ ਚਸ੍ਸ ਸਙ੍ਖਾਰੇਸੁ ਨ ਪੁਨ ਰਾਗਾਦੀਨਮੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿ ਞਾਤਾ ਸੁਚਿਭਾਵੇ ਵਿਯ ਵਚ੍ਚਕੂਪੇਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਂ।

ਕਸ੍ਮਾ ਪਨ ਕੇਸਞ੍ਚਿ ਸਤ੍ਤਾਨਂ ਏਵ ਨਿਬ੍ਬਾਨਸਚ੍ਛਿਕਿਰਿਯਾਸਮ੍ਭਵੋ, ਨ ਸਬ੍ਬੇਸਨ੍ਤਿ? ਅਨਾਦਿਬੁਦ੍ਧਪਰਮ੍ਪਰੋਪਦੇਸਸਾਪੇਕ੍ਖਤ੍ਤਾ, ਤੇਸਞ੍ਚ ਉਪਦੇਸਕਾਨਂ ਸਬ੍ਬਤ੍ਥ ਸਬ੍ਬਦਾ ਅਭਾਵਤੋ, ਸੋਤੂਨਞ੍ਚ ਖਣਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਯਾ ਅਚ੍ਚਨ੍ਤਦੁਲ੍ਲਭਤ੍ਤਾ, ਚਕ੍ਕਵਾਲਾਨਞ੍ਚ ਅਨਨ੍ਤਤ੍ਤਾ, ਤਸ੍ਮਾ ਕੇਚਿ ਏਵ ਬੁਦ੍ਧੁਪ੍ਪਾਦਕਾਲੇ ਤਿਲਕ੍ਖਣੋਪਦੇਸਲਾਭੇਨ ਨਿਬ੍ਬਾਨਂ ਸਚ੍ਛਿਕਰੋਨ੍ਤਿ, ਨ ਸਬ੍ਬੇਤਿ ਗਹੇਤਬ੍ਬਂ।

ਕਥੰ ਪਨੇਤ੍ਥ ਰਾਗਾਦੀਨੰ ਅਚ੍ਚਨ੍ਤਵਿਗਮੋ ਨਿਬ੍ਬਾਨੇਨ ਸਾਧੀਯਤੀਤਿ? ਨ ਤਾਵ ਸੋ, ਅਤੀਤਾਨਾਗਤਾਨੰ ਤੇਸਮਿਦਾਨਿ ਅਭਾਵਾ, ਪੁਬ੍ਬੇ ਚ ਤਸ੍ਸ ਵਿਜ੍ਜਮਾਨਤ੍ਤਾ, ਵਤ੍ਤਮਾਨਾਨੰ ਸਰਸਨਿਰੋਧਤੋ। ਕਥਞ੍ਚਸ੍ਸ ਤੁਚ੍ਛਰੂਪਸ੍ਸ ਨਿਬ੍ਬਾਨਸ੍ਸ ਹੇਤੁਤ੍ਤੇ ਯਥਾਵੁਤ੍ਤਦੋਸਾਨਮਵਸਰੋਤਿ ਚੇ? ਨ, ਤਸ੍ਸ ਭਾਵਰੂਪਤ੍ਤਾ। ਪੁਬ੍ਬਭਾਗਪਟਿਪਤ੍ਤਿਯਾ ਹਿ ਨਿਬ੍ਬਾਨਮਾਰਬ੍ਭ ਅਨੁਸਯਾਜਨਨਭਾਵੇਨ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਮਗ੍ਗਾ ਏਵ ਕਿਲੇਸਾਨਮਨੁਪ੍ਪਾਦਨਿਰੋਧੋ ਤਦੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿਯਾ ਆਯਤਿੰ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨਾਰਹਾਨੰ ਅਨੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿਤੋ ਅਗ੍ਗਿਸਨ੍ਨਿਧਾਨੇ ਅਙ੍ਕੁਰਾਜਨਕਭਾਵੇਨ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਸਾਲਿਕ੍ਖਨ੍ਧਸ੍ਸ ਬੀਜਤਾਭਾਵਰੂਪਤਾ ਵਿਯ। ਨ ਹਿ ਅਭਾਵੋ ਨਾਮ ਕੋਚਿ ਪਰਮਤ੍ਥਤੋ ਅਤ੍ਥਿ, ਯੋ ਕਾਰਣੇਨ ਜਨੀਯਤਿ ਤਬ੍ਬਿਰੁਦ੍ਧਕ੍ਖਣੁਪ੍ਪਾਦਨਭਾਵੋਵੁਪ੍ਪਾਦਨੰ ਅਨੇਕਕ੍ਖਣੁਪ੍ਪਾਦਨੇਨ ਖਨ੍ਧਕਾਰਾਭਾਵੁਪ੍ਪਾਦਨੰ ਵਿਯ, ਤਸ੍ਮਾ ਕਿਲੇਸਾਨੰ ਅਨੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿਨਿਰੋਧਸਙ੍ਖਾਤਸ੍ਸ ਅਰਿਯਮਗ੍ਗਸ੍ਸ ਉਪਨਿਸ੍ਸਯਤ੍ਤਾ ਉਪਨਿਸ੍ਸਯੋਪਚਾਰੇਨ ਨਿਬ੍ਬਾਨੰ ''ਅਸੇਸਵਿਰਾਗਨਿਰੋਧੋ''ਤਿਆਦਿਨਾ ਵੁਤ੍ਤੰ। ਸਰੂਪੇਨੇਵ ਕਸ੍ਮਾ ਨ ਵੁਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਚੇ? ਅਭਿਸੁਖੁਮਤ੍ਤਾ, ਅਨੁਪਲਦ੍ਧਪੁਬ੍ਬਤ੍ਤਾ ਚ, ਸੁਖੁਮਤਾ ਚਸ੍ਸ ਭਗਵਤੋ ਅਪ੍ਪੋਸ੍ਸੁਕ੍ਕਤਾਵਚਨਤੋ, ਅਰਿਯੇਨ ਚਕ੍ਖੁਨਾ ਪਸ੍ਸਿਤਬ੍ਬਤੋ ਚ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ।

ਏਤ੍ਥ ਪਨ ਪਰਵਾਦੀ ਆਹ – ''ਨਤ੍ਥੇਵ ਨਿਬ੍ਬਾਨੰ ਅਨੁਪਲਬ੍ਭਨੀਯਤੋ''ਤਿ। ਨ ਅਨੁਪਲਬ੍ਭਨੀਯੰ ਤਸ੍ਸ ਸਿਦ੍ਧਤ੍ਤਾ। ਉਪਲਬ੍ਭਤਿ ਹਿ ਤੰ ਤਦਨੁਰੂਪਪਟਿਪਤ੍ਤਿਯਾ ਅਰਿਯੇਹਿ। ਅਪਿਚ ਨਿਬ੍ਬਾਨੰ ਨਤ੍ਥੀਤਿ ਨ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬੰ ਸਬ੍ਬਸਤ੍ਤਾਨੰ ਵਿਰੁਦ੍ਧਧਮ੍ਮਾਨੰ ਭਾਵੇਨ ਅਪਵਗ੍ਗਾਭਾਵਪ੍ਪਸਙ੍ਗਤੋ। ਨ ਚ ਤੰ ਯੁਤ੍ਤੰ ਉਣ੍ਹਾਦਿਪਟਿਪਕ੍ਖਸ੍ਸ ਸੀਤਾਦਿਨੋ ਵਿਯ ਭਵਪਟਿਪਕ੍ਖਸ੍ਸ ਨਿਬ੍ਬਾਨਸ੍ਸਪਿ ਅਵਸ੍ਸੰਭਾਵਾ। ਵੁਤ੍ਤਞ੍ਚ –

''ਯਥਾਪਿ ਉਣ੍ਹੇ ਵਿਜ੍ਜਨ੍ਤੇ, ਅਪਰੰ ਵਿਜ੍ਜਤਿ ਸੀਤਲੰ।
ਏਵੰ ਤਿਵਿਧਗ੍ਗਿ ਵਿਜ੍ਜਨ੍ਤੇ, ਨਿਬ੍ਬਾਨੰ ਇਚ੍ਛਿਤਬ੍ਬਕ''ਨ੍ਤਿ॥ (ਬੁ॰ ਵੰ॰ ੨.੧੧) –

ਆਦਿ। ਅਚ੍ਚਨ੍ਤਨਿਰੋਧਹੇਤੁਨੋ ਵਿਪਸ੍ਸਨੋਪਦੇਸਸ੍ਸ ਦਸ੍ਸਨਤੋ ਚ ਅਤ੍ਥੇਵ ਨਿਬ੍ਬਾਨੰ ਤੰ ਵਿਨਾ ਤਸ੍ਸਾਸਮ੍ਭਵਤੋਤਿ ਵੁਤ੍ਤੋਵਾਯਮਤ੍ਥੋ। ਤਦੇਤੰ ਪੁਰਿਮਾਯ ਕੋਟਿਯਾ ਅਭਾਵਤੋ ਅਪ੍ਪਭਵੰ, ਤਤੋਵ ਅਜਰਾਮਰਣੰ, ਨਿਚ੍ਚਞ੍ਚ ਹੋਤੀਤਿ ਅਣੁਆਦੀਨਮ੍ਪਿ ਨਿਚ੍ਚਭਾਵਪਤ੍ਤਿ ਨਿਬ੍ਬਾਨਸ੍ਸੇਵ ਨਿਚ੍ਚਤ੍ਤਾਤਿ ਚੇ? ਨ, ਭਿਨ੍ਨਾਧਿਕਰਣਤ੍ਤੇਨ ਹੇਤੁਲਕ੍ਖਣਸ੍ਸਾਨੁਪਪਤ੍ਤਿਤੋ। ਅਣੁਆਦੀਨਮ੍ਪਿ ਅਸਙ੍ਖਤਤਾ ਇਤਿ ਚੇ? ਨ, ਅਸਙ੍ਖਤਤਾਸਿਦ੍ਧਿਤੋ ਅਸਙ੍ਖਤਾਨਞ੍ਚਾਨੇਕਤ੍ਤਾਨੁਪਪਤ੍ਤਿਤੋ। ਯਦਿ ਹਿ ਅਸਙ੍ਖਤੰ ਨਾਮ ਭਵੇਯ੍ਯ, ਏਕੇਨੇਵ ਭਵਿਤਬ੍ਬੰ ਦੇਸਕਾਲਸਭਾਵਭੇਦਸ੍ਸ ਕਾਰਣਭੇਦਕਤ੍ਤਾ, ਭਿਨ੍ਨਸਭਾਵਾਨਮ੍ਪਿ ਅਹੇਤੁਕਤ੍ਤੇ ਅਤਿਪ੍ਪਸਙ੍ਗਤੋ।

ਸਙ੍ਖਤੇਹਿ ਸਭਾਵਭਿਨ੍ਨਸ੍ਸ ਨਿਬ੍ਬਾਨਸ੍ਸ ਕਥੰ ਅਹੇਤੁਕਤਾਤਿ ਚੇ? ਅਸਙ੍ਖਤਸਭਾਵੇਨ ਸਙ੍ਖਤਸਭਾਵੇਹਿ ਭਿਨ੍ਨਸ੍ਸ ਕਾਰਣਾਨਪੇਕ੍ਖਤ੍ਤਾ। ਅਸਙ੍ਖਤਤ੍ਤੇ ਹਿ ਸਮਾਨੇ ਭਵਸਭਾਵਭੇਦੋ ਕਾਰਣਭੇਦੰ ਸੂਚਯਤਿ , ਤਸ੍ਮਾ ਏਕਮੇਵ ਨਿਚ੍ਚੰ ਭਵਿਤੁਮਰਹਤਿ, ਤਞ੍ਚ ਯਥਾਵੁਤ੍ਤਯੁਤ੍ਤਿਤੋ, ਸਬ੍ਬਞ੍ਞੁਵਚਨਤੋ ਚ ਪਰਮਤ੍ਥਤੋ ਵਿਜ੍ਜਮਾਨੰ ਨਿਬ੍ਬਾਨਮੇਵ। ਵੁਤ੍ਤੰ ਹੇਤੰ ਭਗਵਤਾ ''ਅਤ੍ਥਿ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਅਜਾਤੰ ਅਭੂਤੰ ਅਕਤੰ ਅਸਙ੍ਖਤ''ਨ੍ਤਿ (ਇਤਿਵੁ॰ ੪੩)। ਅਯੰ ਦੁਕ੍ਖਨਿਰੋਧਸਚ੍ਚੇ ਨਯੋ।

ਇਤਰੰ ਪਨ ''ਸਮ੍ਮਾਦਿਟ੍ਠਿ...ਪੇ॰... ਸਮ੍ਮਾਸਮਾਧੀ''ਤਿ ਉਦ੍ਦਿਸਿਤ੍ਵਾ ਵਿਤ੍ਥਾਰਤੋ ਵਿਭਤ੍ਤੰ। ਵਿਨਿਚ੍ਛਯੋ ਪਨੇਤ੍ਥ ਮਗ੍ਗਙ੍ਗਵਿਭਙ੍ਗੇ ਆਵਿ ਭਵਿਸ੍ਸਤੀਤਿ ਅਯੰ ਸੁਤ੍ਤਨ੍ਤਭਾਜਨੀਯਨਯੋ।

ਅਭਿਧਮ੍ਮਭਾਜਨੀਯੇ ਪਨ –

''ਚਤ੍ਤਾਰਿ ਸਚ੍ਚਾਨਿ ਦੁਕ੍ਖੰ ਦੁਕ੍ਖਸਮੁਦਯੋ ਦੁਕ੍ਖਨਿਰੋਧੋ ਦੁਕ੍ਖਨਿਰੋਧਗਾਮਿਨੀ ਪਟਿਪਦਾ। ਤਤ੍ਥ ਤਣ੍ਹਾ ਦੁਕ੍ਖਸਮੁਦਯੋ। ਅਵਸੇਸਾ ਸਾਸਵਧਮ੍ਮਾ...ਪੇ॰... ਦੁਕ੍ਖੰ। ਤਣ੍ਹਾਯ ਪਹਾਨੰ ਦੁਕ੍ਖਨਿਰੋਧੋ। ਅਟ੍ਠਙ੍ਗਿਕੋ ਮਗ੍ਗੋ ਦੁਕ੍ਖਨਿਰੋਧਗਾਮਿਨੀ ਪਟਿਪਦਾ''ਤਿ (ਵਿਭ॰ ੨੦੬) –

ਵਤ੍ਵਾ ਅਟ੍ਠ ਮਗ੍ਗਙ੍ਗਾਨਿ ਵਿਤ੍ਥਾਰਤੋ ਨਿਦ੍ਦਿਸਿਤ੍ਵਾ ''ਅਵਸੇਸਾ ਧਮ੍ਮਾ ਦੁਕ੍ਖਨਿਰੋਧਗਾਮਿਨਿਯਾ ਪਟਿਪਦਾਯ ਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਾ''ਤਿ (ਵਿਭ॰ ੨੦੬ ਆਦਯੋ) ਏਵੰ ਪਠਮਵਾਰੇ ਚਤ੍ਤਾਰਿ ਸਚ੍ਚਾਨਿ ਵਿਭਤ੍ਤਾਨਿ। ਤਾਨਿ ਪੁਨ ਅਪਰੇਹਿਪਿ ''ਤਣ੍ਹਾ, ਅਵਸੇਸਾ ਚ ਕਿਲੇਸਾ ਸਮੁਦਯੋ, ਤਥਾ ਤਣ੍ਹਾ, ਅਵਸੇਸਾ ਚ ਕਿਲੇਸਾ, ਅਵਸੇਸਾ ਚ ਅਕੁਸਲਾ ਸਮੁਦਯੋ, ਤਥਾ ਤਣ੍ਹਾ, ਅਵਸੇਸਾ ਚ ਕਿਲੇਸਾ, ਅਵਸੇਸਾ ਚ ਅਕੁਸਲਾ, ਤੀਣਿ ਚ ਕੁਸਲਮੂਲਾਨਿ, ਸਾਸਵਾਨਿ ਸਮੁਦਯੋ, ਤਥਾ ਤਣ੍ਹਾ, ਅਵਸੇਸਾ ਚ ਕਿਲੇਸਾ, ਅਵਸੇਸਾ ਚ ਅਕੁਸਲਾ, ਤੀਣਿ ਚ ਕੁਸਲਮੂਲਾਨਿ, ਸਾਸਵਾਨਿ, ਅਵਸੇਸਾ ਚ ਸਾਸਵਕੁਸਲਧਮ੍ਮਾ ਸਮੁਦਯੋ। ਅਵਸੇਸਾ ਸਾਸਵਧਮ੍ਮਾ ਦੁਕ੍ਖੰ, ਤਸ੍ਸ ਤਸ੍ਸ ਸਮੁਦਯਸ੍ਸ ਪਹਾਨੰ ਨਿਰੋਧੋ, ਅਟ੍ਠਙ੍ਗਿਕੋ ਮਗ੍ਗੋ ਪਟਿਪਦਾ''ਤਿ ਇਮੇਹਿ ਵਾਰੇਹਿ ਵਿਭਤ੍ਤਾਨਿ। ਤਤ੍ਥ ''ਅਰਿਯਸਚ੍ਚਾਨੀ''ਤਿ ਅਵਤ੍ਵਾ ਨਿਪ੍ਪਦੇਸਤੋ ਪਚ੍ਚਯਸਙ੍ਖਾਤੰ ਸਮੁਦਯੰ ਦਸ੍ਸੇਤੁੰ ''ਸਚ੍ਚਾਨੀ''ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ।

ਅਰਿਯਸਚ੍ਚੇਸੁ ਹਿ ਤਣ੍ਹਾਵ ਸਮੁਦਯੋ, ਨ ਇਤਰੇ। ਨ ਚ ਕੇਵਲਂ ਤਣ੍ਹਾਵ ਦੁਕ੍ਖਂ ਸਮੁਦਾਨੇਤਿ, ਅਵਸੇਸਾ ਕੁਸਲਾਕੁਸਲਾਪਿ ਪਚ੍ਚਯਂ ਸਮੁਦਾਨੇਨ੍ਤਿਯੇਵਾਤਿ ਤੇਪਿ ਸਮੁਦਯਤੋ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ ''ਸਚ੍ਚਾਨਿ''ਤ੍ਵੇਵ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਤਤੋ ਪਰਂ ਯਸ੍ਮਾ ਅਟ੍ਠਙ੍ਗਿਕੋ ਮਗ੍ਗੋਵ ਪਟਿਪਦਾਤਿ। ਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਾ ਪਨ ਫਸ੍ਸਾਦਯੋ ਸਬ੍ਬੇਪਿ ਧਮ੍ਮਾ ਪਟਿਪਦਾ ਏਵ, ਤਸ੍ਮਾ ਤਂ ਨਯਂ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ ਸਬ੍ਬਸਙ੍ਗਾਹਿਕਵਾਰੇਪਿ ਸਬ੍ਬਾਨਿ ਵਿਭਤ੍ਤਾਨਿ । ਏਤ੍ਥ ਹਿ ਅਰਿਯਧਨਾਨੇਵ ਸਙ੍ਗਹਿਤਾਨਿ। ਸੇਸਂ ਸਦਿਸਮੇਵਾਤਿ ਅਯਂ ਅਭਿਧਮ੍ਮਭਾਜਨੀਯਨਯੋ।

ਪਞ੍ਹਾਪੁਚ੍ਛਕਨਯੇ ਪਨ ਚਤੁਨ੍ਨਂ ਅਰਿਯਸਚ੍ਚਾਨਂ ਕਤਿ ਕੁਸਲਾ…ਪੇ॰… ਕਤਿ ਅਰਣਾ? ਸਮੁਦਯਸਚ੍ਚਂ ਅਕੁਸਲਂ, ਨਿਰੋਧਸਚ੍ਚਂ ਅਬ੍ਯਾਕਤਂ, ਦੁਕ੍ਖਸਚ੍ਚਂ ਤਿਧਾਪਿ। ਸਮੁਦਯੋ ਸਵਿਤਕ੍ਕਸਵਿਚਾਰੋ, ਨਿਰੋਧੋ ਅਵਿਤਕ੍ਕਅਵਿਚਾਰੋ, ਮਗ੍ਗੋ ਤਿਧਾਪਿ, ਦੁਕ੍ਖਂ ਤਿਧਾਪਿ, ਨ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਂ ਚ। ਤੀਣਿ ਸਚ੍ਚਾਨਿ ਅਨਿਦਸ੍ਸਨਅਪ੍ਪਟਿਘਾਨਿ, ਦੁਕ੍ਖਂ ਤਿਧਾਪਿ। ਸਮੁਦਯੋ ਹੇਤੁ, ਨਿਰੋਧੋ ਨ ਹੇਤੁ, ਸੇਸਾ ਦ੍ਵਿਧਾਪਿ। ਦ੍ਵੇ ਸਚ੍ਚਾਨਿ ਲੋਕਿਯਾਨਿ, ਮਗ੍ਗਨਿਰੋਧਾ ਲੋਕੁਤ੍ਤਰਾ। ਸਮੁਦਯਸਚ੍ਚਂ ਸਰਣਂ, ਦ੍ਵੇ ਸਚ੍ਚਾਨਿ ਅਰਣਾਨਿ, ਦੁਕ੍ਖਂ ਦ੍ਵਿਧਾਪਿ। ਅਯਂ ਪਞ੍ਹਾਪੁਚ੍ਛਕਨਯੋ। ਇਦਾਨਿ ਪਨੇਤ੍ਥ –

ਕਮਤੋਨੂਨਾਧਿਕਤੋ, ਲਕ੍ਖਣਾਦੀਹਿ ਸੁਞ੍ਞਤੋ।
ਞਾਣਕਿਚ੍ਚੋਪਮਾ ਞੇਯ੍ਯੋ, ਪਾਲ਼ਿਮੁਤ੍ਤਵਿਨਿਚ੍ਛਯੋ॥

ਤਤ੍ਥ **ਕਮਤੋ** ਤਾਵ ਇਧਾਪਿ ਦੇਸਨਾਕ੍ਕਮੋਵ ਯੁਜ੍ਜਤਿ। ਏਤ੍ਥ ਓਲ਼ਾਰਿਕਤ੍ਤਾ, ਸਬ੍ਬਸਤ੍ਤਸਾਧਾਰਣਤ੍ਤਾ ਚ ਸੁਵਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਨ੍ਤਿ ਦੁਕ੍ਖਸਚ੍ਚਂ ਪਠਮਂ ਵੁਤ੍ਤਂ, ਤਤੋ ਤਸ੍ਸੇਵ ਹੇਤੁਦਸ੍ਸਨਤ੍ਥਂ ਸਮੁਦਯਸਚ੍ਚਂ, ਤਤੋ ''ਹੇਤੁਨਿਰੋਧਾ ਭਵਨਿਰੋਧੋ''ਤਿ ਞਾਪਨਤ੍ਥਂ ਨਿਰੋਧਸਚ੍ਚਂ, ਤਦਧਿਗਮੁਪਾਯਦਸ੍ਸਨਤ੍ਥਂ ਅਨ੍ਤੇ ਮਗ੍ਗਸਚ੍ਚਂ। ਭਵਸੁਖਸ੍ਸਾਦਗਧਿਤਾਨਂ ਸਂਵੇਗਜਨਨਤ੍ਥਂ ਪਠਮਂ ਦੁਕ੍ਖਮਾਹ, ਤਤੋ ''ਭਵਂ ਨੇਵ ਅਹੇਤੁਕਂ ਆਗਚ੍ਛਤਿ, ਨ ਇਸ੍ਸਰਨਿਮ੍ਮਾਨਾਦਿਨਾ ਹੋਤਿ, ਇਤੋ ਪਨ ਹੋਤੀ''ਤਿ ਞਾਪਨਤ੍ਥਂ ਸਮੁਦਯਸਚ੍ਚਂ, ਤਤੋ ਸਹੇਤੁਕੇਨ ਦੁਕ੍ਖੇਨ ਅਭਿਭੂਤਤ੍ਤਾ ਸਂਵਿਗ੍ਗਮਾਨਸਾਨਂ ਤਨ੍ਨਿਸ੍ਸਰਣਦਸ੍ਸਨੇਨ ਅਸ੍ਸਾਸਜਨਨਤ੍ਥਂ ਨਿਰੋਧਂ, ਤਤੋ ਨਿਰੋਧਸਮ੍ਪਾਪਕਂ ਮਗ੍ਗਨ੍ਤਿ ਅਯਮੇਤ੍ਥ ਕਮੋ।

ਅਨੂਨਾਧਿਕਤੋ ਪਨ ਕਸ੍ਮਾ ਚਤ੍ਤਾਰਿ ਏਵ ਸਚ੍ਚਾਨੀਤਿ ਚੇ? ਤਤੋ ਅਞ੍ਞਸ੍ਸ ਅਸਮ੍ਭਵਤੋ, ਅਞ੍ਞਤਰਸ੍ਸ ਚ ਅਨਪਨੇਯ੍ਯਤੋ। ਅਪਿਚ ਪਵਤ੍ਤਿਮਾਚਿਕ੍ਖਨ੍ਤੋ ਭਗਵਾ ਸਹੇਤੁਕਂ ਆਚਿਕ੍ਖਤਿ, ਨਿਵਤ੍ਤਿਞ੍ਚ ਸਉਪਾਯਂ। ਇਤਿ ਪਵਤ੍ਤਿਨਿਵਤ੍ਤਿਤਦੁਭਯਹੇਤੂਨਂ ਏਤਪਰਮਤੋ ਚਤ੍ਤਾਰਿ ਏਵ ਵੁਤ੍ਤਾਨੀਤਿ ਅਯਮੇਤ੍ਥਾਨੂਨਾਧਿਕਤੋ।

ਲਕ੍ਖਣਾਦੀਹਿ ਪਨੇਤ੍ਥ ਲਕ੍ਖਣਤੋ ਬਾਧਨਲਕ੍ਖਣਂ ਦੁਕ੍ਖਸਚ੍ਚਂ, ਸਨ੍ਤਾਪਨਰਸਂ, ਪਵਤ੍ਤਿਪਚ੍ਚੁਪਟ੍ਠਾਨਂ। ਪਭਵਲਕ੍ਖਣਂ ਸਮੁਦਯਸਚ੍ਚਂ, ਅਨੁਪਚ੍ਛੇਦਕਰਣਰਸਂ, ਪਲਿਬੋਧਪਚ੍ਚੁਪਟ੍ਠਾਨਂ। ਸਨ੍ਤਿਲਕ੍ਖਣਂ ਨਿਰੋਧਸਚ੍ਚਂ, ਅਚ੍ਚੁਤਿਰਸਂ, ਅਨਿਮਿਤ੍ਤਪਚ੍ਚੁਪਟ੍ਠਾਨਂ। ਨਿਯ੍ਯਾਨਲਕ੍ਖਣਂ ਮਗ੍ਗਸਚ੍ਚਂ, ਕਿਲੇਸਪਹਾਨਕਰਣਰਸਂ, ਵੁਟ੍ਠਾਨਪਚ੍ਚੁਪਟ੍ਠਾਨਂ। ਅਪਿਚ ਪਵਤ੍ਤਿਪਵਤ੍ਤਕਨਿਵਤ੍ਤਿਨਿਵਤ੍ਤਕਲਕ੍ਖਣਾਨਿ ਪਟਿਪਾਟਿਯਾ, ਤਥਾ ਸਙ੍ਖਤਤਣ੍ਹਾਅਸਙ੍ਖਤਦਸ੍ਸਨਲਕ੍ਖਣਾਨਿ ਚਾਤਿ ਇਮਾਨੇਤ੍ਥ ਲਕ੍ਖਣਾਨਿ।

ਸੁਞ੍ਞਤੋ ਪਨੇਤਾਨਿ ਯਥਾਕ੍ਕਮਂ ਵੇਦਕਕਾਰਕਨਿਬ੍ਬੁਤਗਮਕਾਭਾਵਤੋ ਸੁਞ੍ਞਾਨਿ। ਵੁਤ੍ਤਞ੍ਚ –

''ਦੁਕ੍ਖਮੇਵ ਹਿ, ਨ ਕੋਚਿ ਦੁਕ੍ਖਿਤੋ,
ਕਾਰਕੋ ਨ, ਕਿਰਿਯਾਵ ਵਿਜ੍ਜਤਿ।
ਅਤ੍ਥਿ ਨਿਬ੍ਬੁਤਿ, ਨ ਨਿਬ੍ਬੁਤੋ ਪੁਮਾ,
ਮਗ੍ਗਮਤ੍ਥਿ, ਗਮਕੋ ਨ ਵਿਜ੍ਜਤੀ''ਤਿ॥ (ਵਿਭ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੧੮੯)।

ਅਥ ਵਾ –

ਧੁਵਸੁਭਸੁਖਤ੍ਤਸੁਞ੍ਞਂ,
ਪੁਰਿਮਦ੍ਵਯਮਤ੍ਤਸੁਞ੍ਞਮਮਤਪਦਂ।
ਧੁਵਸੁਭਸੁਖਅਤ੍ਤਵਿਰਹਿਤੋ,
ਮਗ੍ਗੋ ਇਤਿ ਸੁਞ੍ਞਤੋ ਤੇਸੁ॥ (ਵਿਭ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੧੮੯)।

ਨਿਰੋਧਸੁਞ੍ਞਾਨਿ ਵਾ ਤੀਣਿ। ਨਿਰੋਧੋ ਚ ਸੇਸਤ੍ਤਯਸੁਞ੍ਞੋ। ਫਲਸੁਞ੍ਞੋ ਵਾ ਹੇਤ੍ਥ ਹੇਤੁ ਸਮੁਦਯਮਗ੍ਗੇਸੁ ਦੁਕ੍ਖਨਿਰੋਧਾਨਂ ਅਭਾਵਾ ਪਕਤਿਵਾਦੀਨਂ ਪਕਤਿ ਵਿਯ। ਹੇਤੁਸੁਞ੍ਞਞ੍ਚ ਫਲਂ ਦੁਕ੍ਖਸਮੁਦਯਾਨਂ, ਨਿਰੋਧਮਗ੍ਗਾਨਞ੍ਚ ਅਸਮਵਾਯਾ, ਨ ਹੇਤੁਸਮਵੇਤਂ ਹੇਤੁਫਲਂ। ਹੇਤੁਫਲਸਮਵਾਯਵਾਦੀਨਂ ਦ੍ਵਿਅਣੁਕਾਦੀਨਿ ਵਿਯਾਤਿ ਅਯਮੇਤ੍ਥ ਸੁਞ੍ਞਤਾ।

ਞਾਣਕਿਚ੍ਚਤੋਤਿ ਏਤ੍ਥ ਦ੍ਵਿਧਂ ਸਚ੍ਚਞਾਣਂ ਅਨੁਬੋਧਞਾਣਂ, ਪਟਿਵੇਧਞਾਣਞ੍ਚ। ਤਤ੍ਥ **ਅਨੁਬੋਧਞਾਣਂ** ਲੋਕਿਯਂ, ਤਂ ਅਨੁਸ੍ਸਵਾਦਿਵਸੇਨ ਨਿਰੋਧੇ, ਮਗ੍ਗੇ ਚ ਪਵਤ੍ਤਤਿ। **ਪਟਿਵੇਧਞਾਣਂ** ਲੋਕੁਤ੍ਤਰਂ, ਤਂ ਸਚ੍ਚਾਵਬੋਧਪਟਿਪਕ੍ਖਕਿਲੇਸੇ ਖੇਪੇਨ੍ਤਂ ਨਿਰੋਧਮਾਰਮ੍ਮਣਂ ਕਤ੍ਵਾ ਕਿਚ੍ਚਤੋ ਚਤ੍ਤਾਰਿਪਿ ਸਚ੍ਚਾਨਿ ਪਟਿਵਿਜ੍ਝਤਿ। ਯਂ ਪਨੇਤਂ ਲੋਕਿਯਂ, ਤਤ੍ਥ ਦੁਕ੍ਖਞਾਣਂ ਪਰਿਯੁਟ੍ਠਾਨਾਭਿਭਵਨਵਸੇਨ ਪਵਤ੍ਤਮਾਨਂ ਸਕ੍ਕਾਯਦਿਟ੍ਠਿਂ ਨਿਵਤ੍ਤੇਤਿ, ਸਮੁਦਯਞਾਣਂ ਉਚ੍ਛੇਦਦਿਟ੍ਠਿਂ, ਨਿਰੋਧਞਾਣਂ ਸਸ੍ਸਤਦਿਟ੍ਠਿਂ, ਮਗ੍ਗਞਾਣਂ ਅਕਿਰਿਯਦਿਟ੍ਠਿਂ। ਦੁਕ੍ਖਞਾਣਂ ਵਾ ਤੇਸੁ ਧੁਵਸੁਭਸੁਖਤ੍ਤਭਾਵਰਹਿਤੇਸੁ ਖਨ੍ਧੇਸੁ ਧੁਵਸੁਭਸੁਖਤ੍ਤਭਾਵਸਞ੍ਞਾਸਙ੍ਖਾਤਂ ਫਲੇ ਵਿਪ੍ਪਟਿਪਤ੍ਤਿਂ, ਸਮੁਦਯਞਾਣਂ ‘‘ਇਸ੍ਸਰਪਧਾਨਕਾਲਸਭਾਵਾਦੀਹਿ ਲੋਕੋ ਪਵਤ੍ਤਤੀ’’ਤਿ ਅਕਾਰਣੇ ਕਾਰਣਾਭਿਮਾਨਪ੍ਪਵਤ੍ਤਂ ਹੇਤੁਮ੍ਹਿ ਵਿਪ੍ਪਟਿਪਤ੍ਤਿਂ, ਨਿਰੋਧਞਾਣਂ ਅਰੂਪਲੋਕਾਦੀਸੁ ਅਪਵਗ੍ਗਗ੍ਗਾਹਭੂਤਂ ਨਿਰੋਧੇ ਵਿਪ੍ਪਟਿਪਤ੍ਤਿਂ, ਮਗ੍ਗਞਾਣਂ ਕਾਮਸੁਖਲ੍ਲਿਕਅਤ੍ਤਕਿਲਮਥਾਨੁਯੋਗਪ੍ਪਭੇਦੇ ਅਵਿਸੁਦ੍ਧਿਮਗ੍ਗੇ ਵਿਸੁਦ੍ਧਿਮਗ੍ਗਗ੍ਗਾਹਵਸੇਨ ਪਵਤ੍ਤਂ ਉਪਾਯੇ ਵਿਪ੍ਪਟਿਪਤ੍ਤਿਂ ਨਿਵਤ੍ਤੇਤਿ। ਇਦਮੇਤ੍ਥ ਞਾਣਕਿਚ੍ਚਂ।

ਉਪਮਾਤੋ ਪਨੇਤ੍ਥ ਭਾਰੋ ਵਿਯ ਹਿ ਦੁਕ੍ਖਸਚ੍ਚਂ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਂ, ਭਾਰਾਦਾਨਮਿਵ ਸਮੁਦਯਸਚ੍ਚਂ, ਭਾਰਨਿਕ੍ਖੇਪਨਮਿਵ ਨਿਰੋਧਸਚ੍ਚਂ, ਭਾਰਨਿਕ੍ਖੇਪਨੁਪਾਯੋ ਵਿਯ ਮਗ੍ਗਸਚ੍ਚਂ। ਅਪਿਚ ਰੋਗਤਨ੍ਨਿਦਾਨਤਦੁਪਸਮਭੇਸਜ੍ਜੇਹਿ, ਓਰਿਮਤੀਰਮਹੋਘਪਾਰਿਮਤੀਰਤਂਸਮ੍ਪਾਪਕੋਪਾਯੇਹਿ ਚਾਤਿ ਏਵਮਾਦੀਹਿ ਯਥਾਕ੍ਕਮਂ ਯੋਜੇਤ੍ਵਾਪਿ ਏਤਾਨਿ ਉਪਮਾਤੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾਨਿ। ਅਯਮੇਤ੍ਥ ਉਪਮਾ। ਏਵਂ ਞੇਯ੍ਯੋ ਪਾਲ਼ਿਮੁਤ੍ਤਵਿਨਿਚ੍ਛਯੋ।

ਸਚ੍ਚਵਿਭਙ੍ਗਮਾਤਿਕਤ੍ਥਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਵਿਭਙ੍ਗਮਾਤਿਕਤ੍ਥਵਣ੍ਣਨਾ

ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਵਿਭਙ੍ਗਮਾਤਿਕਾਯ ਪਨ **ਅਤ੍ਥਤੋ** ਤਾਵ – **ਦ੍ਵਾਵੀਸਤਿ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਨੀ**ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਟ੍ਠਸਮ੍ਭਵਤੋ **ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਨਿ**। ਕੋ ਪਨੇਸ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਟ੍ਠੋ ਨਾਮਾਤਿ? ਇਨ੍ਦਲਿਙ੍ਗਟ੍ਠੋ, ਇਨ੍ਦਦੇਸਿਤਟ੍ਠੋ, ਇਨ੍ਦਦਿਟ੍ਠਟ੍ਠੋ, ਇਨ੍ਦਸਿਟ੍ਠਟ੍ਠੋ, ਇਨ੍ਦਜੁਟ੍ਠਟ੍ਠੋ ਚ, ਸੋ ਸਬ੍ਬੋਪਿ ਇਧ ਯਥਾਯੋਗਂ ਯੁਜ੍ਜਤਿ। ਕੁਸਲਾਕੁਸਲਂ ਕਮ੍ਮਂ ਇਨ੍ਦੋ ਨਾਮ ਕਮ੍ਮੇਸੁ ਕਸ੍ਸਚਿ ਇਸ੍ਸਰਿਯਾਭਾਵਤੋ, ਤੇਨੇਵੇਤ੍ਥ ਕਮ੍ਮਸਞ੍ਜਨਿਤਾਨਿ ਤਾਵ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਨਿ ਅਤ੍ਤਨੋ ਜਨਕਕਮ੍ਮਂ ਉਲ੍ਲਿਙ੍ਗੇਨ੍ਤਿ, ਤੇਨ ਚ ਸਿਟ੍ਠਾਨੀਤਿ ਇਨ੍ਦਲਿਙ੍ਗਟ੍ਠੇਨ, ਇਨ੍ਦਸਿਟ੍ਠਟ੍ਠੇਨ ਚ **ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਨਿ**। ਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧੋ ਪਨ ਪਰਮਿਸ੍ਸਰਿਯਭਾਵਤੋ ਇਨ੍ਦੋ, ਤਤੋ ਸਬ੍ਬਾਨਿਪੇਤਾਨਿ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਨਿ ਭਗਵਤਾ ਯਥਾਭੂਤਤੋ ਪਕਾਸਿਤਾਨਿ, ਅਭਿਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧਾਨਿ ਚਾਤਿ ਇਨ੍ਦਦੇਸਿਤਟ੍ਠੇਨ, ਇਨ੍ਦਦਿਟ੍ਠਟ੍ਠੇਨ ਚ **ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਨਿ**। ਤੇਨੇਵ ਭਗਵਤਾ ਕਾਨਿਚਿ ਗੋਚਰਾਸੇਵਨਾਯ, ਕਾਨਿਚਿ ਭਾਵਨਾਸੇਵਨਾਯ ਸੇਵਿਤਾਨੀਤਿ ਇਨ੍ਦਜੁਟ੍ਠਟ੍ਠੇਨਪਿ **ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਨਿ**। ਅਪਿਚ ਆਧਿਪਚ੍ਚਸਙ੍ਖਾਤੇਨ ਇਸ੍ਸਰਿਯਟ੍ਠੇਨਾਪਿ ਏਤਾਨਿ **ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਨਿ**।

ਚਕ੍ਖੁਨ੍ਦ੍ਰਿਯਨ੍ਤਿਆਦੀਸੁ ਚਕ੍ਖਾਦੀਨਂ ਪਦਤ੍ਥੋ ਹੇਟ੍ਠਾ ਪਕਾਸਿਤੋ। ਪਚ੍ਛਿਮੇਸੁ ਪਨ ਤੀਸੁ ਪੁਬ੍ਬਭਾਗੇ ਅਨਞ੍ਞਾਤਂ ਅਮਤਂ ਪਦਂ, ਚਤੁਸਚ੍ਚਧਮ੍ਮਂ ਵਾ ਜਾਨਿਸ੍ਸਾਮੀਤਿ ਏਵਂ ਪਟਿਪਨ੍ਨਸ੍ਸ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨਤੋ , ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਟ੍ਠਸਮ੍ਭਵਤੋ ਚ **ਅਨਞ੍ਞਾਤਞ੍ਞਸ੍ਸਾਮੀਤਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ**। ਆਜਾਨਨਤੋ ਅਞ੍ਞਾ ਏਵ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਨ੍ਤਿ **ਅਞ੍ਞਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ**। ਅਞ੍ਞਾਤਾਵਿਨੋ ਚਤੂਸੁ ਸਚ੍ਚੇਸੁ ਨਿਟ੍ਠਿਤਞਾਣਕਿਚ੍ਚਸ੍ਸ ਖੀਣਾਸਵਸ੍ਸ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਨ੍ਤਿ **ਅਞ੍ਞਾਤਾਵਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ**। ਤਤ੍ਥ ਚ ਪਸਾਦਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਨਨ੍ਤਰਂ ਚਕ੍ਖੁਵਿਞ੍ਞਾਣਾਦਿਵੀਥਿਚਿਤ੍ਤਪ੍ਪਵਤ੍ਤਿਯਂ ਰੂਪਾਦੀਨਂ ਨਿਯਤਭਾਵਸ੍ਸ, ਅਤ੍ਤਨੋ ਤਿਕ੍ਖਮਨ੍ਦਤਾਨੁਵਿਧਾਨਸ੍ਸ ਚ ਆਪਾਦਨਤੋ ਆਧਿਪਚ੍ਚਂ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਂ। ਮਨਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਦੀਨਂ ਪਨ ਅਤ੍ਤਨੋ ਅਤ੍ਤਨੋ ਵਿਜਾਨਨਾਦਿਲਕ੍ਖਣੇ ਆਧਿਪਚ੍ਚਂ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਂ। ਸੇਸਂ ਸੁਵਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਮੇਵ। ਅਯਂ ਤਾਵੇਤ੍ਥ ਪਦਤ੍ਥੋ।

ਧਮ੍ਮਭੇਦਤੋ ਪਨੇਤ੍ਥ ਜੀਵਿਤਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ ਰੂਪਾਰੂਪਵਸੇਨ ਦ੍ਵਿਧਾ। ਸੁਖਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਦੀਨਿ ਪਞ੍ਚ ਵੇਦਨਾਭਾਵਤੋ ਏਕਧਮ੍ਮੋ, ਤਥਾ ਪਞ੍ਞਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਦੀਨਿ ਚਤ੍ਤਾਰਿ ਅਮੋਹਭਾਵਤੋ। ਸੇਸਾਨਿ ਪਨ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਨਿ ਏਕੇਕਧਮ੍ਮਾ ਏਵਾਤਿ ਏਵਂ ਪਰਮਤ੍ਥਤੋ ਸੋਲ਼ਸ ਧਮ੍ਮਾਵ ਦ੍ਵਾਵੀਸਤਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਭਾਵੇਨ ਦੇਸਿਤਾਨਿ। ਸੇਸਾਨਿ ਪਨੇਤ੍ਥ ਚੇਤਸਿਕਰੂਪਨਿਬ੍ਬਾਨਾਨਿ ਅਸਙ੍ਗਹਿਤਾਨੀਤਿ ਅਯਂ ਧਮ੍ਮਭੇਦੋ।

ਵਿ**ਭਙ੍ਗਨਯਤੋ** ਪਨੇਤ੍ਥ ਸੁਤ੍ਤਨ੍ਤਭਾਜਨੀਯਂ ਨਾਮ ਨ ਗਹਿਤਂ। ਕਸ੍ਮਾ? ਸੁਤ੍ਤਨ੍ਤੇ ਇਮਾਯ ਪਟਿਪਾਟਿਯਾ ਦ੍ਵਾਵੀਸਤਿਯਾ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਨਂ ਅਨਾਗਤਤ੍ਤਾ। ਸੁਤ੍ਤਨ੍ਤਸ੍ਮਿਂ ਹਿ ਕਤ੍ਥਚਿ ਦ੍ਵੇ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਨਿ ਕਥਿਤਾਨਿ, ਕਤ੍ਥਚਿ ਤੀਣਿ, ਕਤ੍ਥਚਿ ਪਞ੍ਚ, ਏਵਂ ਪਨ ਨਿਰਨ੍ਤਰਂ ਦ੍ਵਾਵੀਸਤਿ ਆਗਤਾਨਿ ਨਾਮ ਨਤ੍ਥਿ। **ਅਭਿਧਮ੍ਮਭਾਜਨੀਯੇਪਿ** ਵਿਸੇਸੋ ਨਤ੍ਥਿ।

ਪਞ੍ਹਾਪੁਚ੍ਛਕਨਯੇ ਪਨ ਦ੍ਵਾਵੀਸਤਿਯਾ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਨਂ ਕਤਿ ਕੁਸਲਾ...ਪੇ॰... ਕਤਿ ਅਰਣਾਤਿ? ਅਨਞ੍ਞਾਤਞ੍ਞਸ੍ਸਾਮੀਤਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ ਕੁਸਲਂ, ਦੋਮਨਸ੍ਸਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ ਅਕੁਸਲਂ, ਸਦ੍ਧਾਸਤਿਪਞ੍ਞਾਅਞ੍ਞਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਨਿ ਚਤ੍ਤਾਰਿ ਕੁਸਲਾਬ੍ਯਾਕਤਾਨਿ, ਮਨਜੀਵਿਤਸੋਮਨਸ੍ਸਉਪੇਕ੍ਖਾਵੀਰਿਯਸਮਾਧਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਨਿ ਛ ਤਿਧਾਪਿ, ਸੇਸਾਨਿ ਦਸ ਅਬ੍ਯਾਕਤਾਨਿ। ਛ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਨਿ ਸਿਯਾ ਸੁਖਾਯ ਵੇਦਨਾਯ ਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਾ, ਸਿਯਾ ਅਦੁਕ੍ਖਮਸੁਖਾਯ ਵੇਦਨਾਯ ਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਾਤਿ, ਤੀਣਿ ਤਿਧਾਪਿ, ਜੀਵਿਤਂ ਤਿਧਾ ਚ ਨ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਞ੍ਚ, ਦ੍ਵਾਦਸਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਨਿ ਨ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਾਨਿ ਏਵ। ਤੀਣਿ ਵਿਪਾਕਾਨਿ, ਦ੍ਵੇ ਵਿਪਾਕਧਮ੍ਮਧਮ੍ਮਾਨਿ, ਰੂਪਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਨਿ ਸਤ੍ਤ ਨੇਵਵਿਪਾਕਨਵਿਪਾਕਧਮ੍ਮਧਮ੍ਮਾਨਿ, ਅਞ੍ਞਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ ਸਿਯਾ ਵਿਪਾਕਂ, ਸਿਯਾ ਵਿਪਾਕਧਮ੍ਮਧਮ੍ਮਂ, ਨਵਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਨਿ ਤਿਧਾਪਿ। ਨਵਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਨਿ ਉਪਾਦਿਨ੍ਨੁਪਾਦਾਨਿਯਾਨਿ, ਦੋਮਨਸ੍ਸਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ ਅਨੁਪਾਦਿਨ੍ਨੁਪਾਦਾਨਿਯਂ, ਤੀਣਿ ਅਨੁਪਾਦਿਨ੍ਨਅਨੁਪਾਦਾਨਿਯਾਨਿ, ਨਵ ਤਿਧਾਪਿ। ਦੋਮਨਸ੍ਸਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ ਸਵਿਤਕ੍ਕਸਵਿਚਾਰਂ, ਉਪੇਕ੍ਖਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ ਤਥਾ ਚ ਅਵਿਤਕ੍ਕਅਵਿਚਾਰਞ੍ਚ, ਨਵ ਅਵਿਤਕ੍ਕਅਵਿਚਾਰਾਨਿ, ਏਕਾਦਸ ਤਿਧਾਪਿ। ਸਤ੍ਤ ਰੂਪਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਨਿ ਚੇਵ ਸੁਖਦੁਕ੍ਖਦੋਮਨਸ੍ਸਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਨਿ ਚਾਤਿ ਦਸ ਪਰਿਤ੍ਤਾਨਿ, ਪਚ੍ਛਿਮਾਨਿ ਤੀਣਿ ਅਪ੍ਪਮਾਣਾਨਿ, ਸੇਸਾਨਿ ਨਵ ਤਿਧਾਵ। ਤਤ੍ਥ ਚ ਸੋਮਨਸ੍ਸਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ ਰੂਪਾਵਚਰਵਸੇਨੇਵ ਮਹਗ੍ਗਤਂ, ਤਦਵਸੇਸਾਨਿ ਅਰੂਪਾਵਚਰਵਸੇਨਾਪੀਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਂ। ਪਞ੍ਚਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਨਿ ਅਨਿਦਸ੍ਸਨਸਪ੍ਪਟਿਘਾਨਿ, ਸਤ੍ਤਰਸ ਅਨਿਦਸ੍ਸਨਅਪ੍ਪਟਿਘਾਨੇਵ।

ਪਞ੍ਞਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਦੀਨਿ ਚਤ੍ਤਾਰਿ ਹੇਤੂ, ਸੇਸਾ ਨ ਹੇਤੂ...ਪੇ॰... ਦੋਮਨਸ੍ਸਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ ਸਰਣਂ, ਮਨਜੀਵਿਤਸੋਮਨਸ੍ਸਉਪੇਕ੍ਖਾਵੀਰਿਯਸਮਾਧਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਨਿ ਦ੍ਵਿਧਾਪਿ, ਸੇਸਾਨਿ ਪਨ੍ਨਰਸ ਅਰਣਾਨੇਵਾਤਿ ਅਯਂ ਪਞ੍ਹਾਪੁਚ੍ਛਕਨਯੋ।

> ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯੇਸੁ ਪਨੇਤੇਸੁ, ਪਾਲ਼ਿਮੁਤ੍ਤਵਿਨਿਚ੍ਛਯੋ।
> ਕਮਤੋ ਦਾਨਿ ਵਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯੋ, ਤਤ੍ਥ ਕੋਸਲ੍ਲਮਿਚ੍ਛਤਾ॥

ਕਮਤੋਤਿ ਅਯਮ੍ਪਿ ਦੇਸਨਾਕ੍ਕਮੋਵ। ਤਤ੍ਥ ਅਜ੍ਝਤ੍ਤਧਮ੍ਮੇ ਪਰਿਞ੍ਞਾਯ ਅਰਿਯਭੂਮਿਪਟਿਲਾਭੋ ਹੋਤੀਤਿ ਅਤ੍ਤਭਾਵਪਰਿਯਾਪਨ੍ਨਾਨਿ ਚਕ੍ਖੁਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਦੀਨਿ ਪਠਮਂ ਦੇਸਿਤਾਨਿ। ਸੋ ਮਨੁਸ੍ਸਤ੍ਤਭਾਵੋ ਯਂ ਧਮ੍ਮਂ ਉਪਾਦਾਯ ''ਇਤ੍ਥੀ''ਤਿ ਵਾ ''ਪੁਰਿਸੋ''ਤਿ ਵਾ ਸਙ੍ਖਂ ਗਚ੍ਛਤਿ, ''ਅਯਂ ਸੋ''ਤਿ ਨਿਦਸ੍ਸਨਤ੍ਥਂ ਤਤੋ ਇਤ੍ਥਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ, ਪੁਰਿਸਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਞ੍ਚ। ਸੋ ਦੁਵਿਧੋਪਿ ਜੀਵਿਤਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਪਟਿਬਦ੍ਧਵੁਤ੍ਤੀਤਿ ਞਾਪਨਤ੍ਥਂ ਤਤੋ ਜੀਵਿਤਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ। ਯਾਵ ਤਸ੍ਸ ਪਵਤ੍ਤਿ, ਤਾਵ ਏਤੇਸਂ ਵੇਦਯਿਤਾਨਂ ਅਨਿਵਤ੍ਤਿ। ਯਞ੍ਚ ਕਿਞ੍ਚਿ ਵੇਦਯਿਤਂ, ਸਬ੍ਬਂ ਤਂ ਸੁਖਂ ਦੁਕ੍ਖਨ੍ਤਿ ਞਾਪਨਤ੍ਥਂ ਤਤੋ ਸੁਖਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਦੀਨਿ। ਤਨ੍ਨਿਰੋਧਤ੍ਥਂ ਪਨ ਏਤੇ ਧਮ੍ਮਾ ਭਾਵੇਤਬ੍ਬਾਤਿ ਪਟਿਪਤ੍ਤਿਦਸ੍ਸਨਤ੍ਥਂ ਤਤੋ ਸਦ੍ਧਾਦੀਨਿ। ''ਇਮਾਯ ਪਟਿਪਤ੍ਤਿਯਾ ਏਸ ਧਮ੍ਮੋ ਪਠਮਂ ਅਤ੍ਤਨਿ ਪਾਤੁਭਵਤੀ''ਤਿ ਪਟਿਪਤ੍ਤਿਯਾ ਅਮੋਘਭਾਵਦਸ੍ਸਨਤ੍ਥਂ ਤਤੋ ਅਨਞ੍ਞਾਤਞ੍ਞਸ੍ਸਾਮੀਤਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ। ਤਸ੍ਸੇਵ ਫਲਤ੍ਤਾ, ਤਤੋ ਅਨਨ੍ਤਰਂ ਭਾਵੇਤਬ੍ਬਤ੍ਤਾ ਚ ਤਤੋ ਅਞ੍ਞਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ। ਇਤੋ ਪਰਂ ਭਾਵਨਾਯ ਇਮਸ੍ਸ ਅਧਿਗਮੋ, ਅਧਿਗਤੇ ਚ ਪਨ ਇਮਸ੍ਮਿਂ ਨਤ੍ਥਿ ਕਿਞ੍ਚਿ ਉਤ੍ਤਰਿ ਕਰਣੀਯਨ੍ਤਿ ਞਾਪਨਤ੍ਥਂ ਅਨ੍ਤੇ ਪਰਮਸ੍ਸਾਸਭੂਤਂ ਅਞ੍ਞਾਤਾਵਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ ਦੇਸਿਤਨ੍ਤਿ ਏਵਂ ਕਮਤੋ ਪਾਲ਼ਿਮੁਤ੍ਤਵਿਨਿਚ੍ਛਯਨਯੋ ਵਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯੋ।

ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਵਿਭਙ੍ਗਮਾਤਿਕਤ੍ਥਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

ਪਚ੍ਚਯਾਕਾਰਵਿਭਙ੍ਗਮਾਤਿਕਤ੍ਥਵਣ੍ਣਨਾ

ਪਚ੍ਚਯਾਕਾਰਵਿਭਙ੍ਗਮਾਤਿਕਾਯ ਪਨ **ਅਤ੍ਥਤੋ** ਤਾਵ – **ਅਵਿਜ੍ਜਾਪਚ੍ਚਯਾ**ਤਿਆਦੀਸੁ ਅਵਿਨ੍ਦਿਯਂ ਕਾਯਦੁਚ੍ਚਰਿਤਾਦਿਂ ਵਿਨ੍ਦਤਿ ਪਟਿਲਭਤਿ, ਵਿਨ੍ਦਿਯਂ ਵਾ ਕਾਯਸੁਚਰਿਤਾਦਿਂ ਨ ਵਿਨ੍ਦਤਿ, ਧਮ੍ਮਾਨਂ ਵਾ ਯਥਾਸਭਾਵਂ ਅਵਿਦਿਤਂ ਕਰੋਤਿ, ਅਨ੍ਤਵਿਰਹਿਤੇ ਵਾ ਸਂਸਾਰੇ ਸਤ੍ਤੇ ਜਵਾਪੇਤਿ, ਅਵਿਜ੍ਜਮਾਨੇਸੁ ਵਾ ਜਵਤਿ, ਵਿਜ੍ਜਮਾਨੇਸੁ ਵਾ ਨ ਜਵਤੀਤਿ ਅਵਿਜ੍ਜਾ। ਪਟਿਚ੍ਚ ਫਲਮੇਤਿ ਏਤਸ੍ਮਾਤਿ ਪਚ੍ਚਯੋ, ਧਮ੍ਮਾਨਂ ਉਪ੍ਪਤ੍ਤਿਯਾ, ਠਿਤਿਯਾ ਚ ਉਪਕਾਰਕੋ ਧਮ੍ਮੋ। ਅਵਿਜ੍ਜਾ ਚ ਸਾ ਪਚ੍ਚਯੋ ਚਾਤਿ ਅਵਿਜ੍ਜਾਪਚ੍ਚਯੋ, ਤਸ੍ਮਾ **ਅਵਿਜ੍ਜਾਪਚ੍ਚਯਾ**। ਸਙ੍ਖਤਮਭਿਸਙ੍ਖਰੋਨ੍ਤੀਤਿ ਸਙ੍ਖਾਰਾ।

ਇਤੋ ਪਰਂ **ਸਙ੍ਖਾਰਪਚ੍ਚਯਾ ਵਿਞ੍ਞਾਣ**ਨ੍ਤਿਆਦੀਸੁ ਵੁਤ੍ਤਂ ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨੇਵ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਂ। ਅਵੁਤ੍ਤੇਸੁ ਪਨ ਵਿਜਾਨਾਤੀਤਿ **ਵਿਞ੍ਞਾਣਂ**। ਨਮਤੀਤਿ ਨਾਮਂ, ਰੁਪ੍ਪਤੀਤਿ ਰੂਪਂ, ਨਾਮਞ੍ਚ ਰੂਪਞ੍ਚ ਨਾਮਰੂਪਞ੍ਚ **ਨਾਮਰੂਪ**ਨ੍ਤਿ ਏਕਦੇਸਸਰੂਪੇਕਸੇਸਨਯੇਨ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਂ। ਆਯੇ ਤਨੋਤਿ, ਆਯਤਞ੍ਚ ਨਯਤੀਤਿ ਆਯਤਨਂ, ਛਟ੍ਠਾਯਤਨਞ੍ਚ ਸਲ਼ਾਯਤਨਞ੍ਚ **ਸਲ਼ਾਯਤਨ**ਨ੍ਤਿ ਏਕਸੇਸਨਯੇਨ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਂ। ਫੁਸਤੀਤਿ **ਫਸ੍ਸੋ**। ਵੇਦਯਤੀਤਿ **ਵੇਦਨਾ**। ਪਰਿਤਸ੍ਸਤੀਤਿ **ਤਣ੍ਹਾ**। ਉਪਾਦਿਯਤੀਤਿ **ਉਪਾਦਾਨਂ**। ਭਵਤਿ, ਭਾਵਯਤਿ ਚਾਤਿ **ਭਵੋ**। ਜਨਨਂ **ਜਾਤਿ**। ਜੀਰਣਂ **ਜਰਾ**। ਮਰਨ੍ਤਿ ਏਤੇਨਾਤਿ **ਮਰਣਂ**। ਸੋਚਨਂ **ਸੋਕੋ**। ਪਰਿਦੇਵਨਂ **ਪਰਿਦੇਵੋ**। ਦੁਕ੍ਖਯਤਿ, ਉਪ੍ਪਾਦਟ੍ਠਿਤਿਵਸੇਨ ਦ੍ਵਿਧਾ ਖਣਤੀਤਿਪਿ **ਦੁਕ੍ਖਂ**। ਦੁਮ੍ਮਨਸ੍ਸ ਭਾਵੋ **ਦੋਮਨਸ੍ਸਂ**। ਭੁਸੋ ਆਯਾਸੋ **ਉਪਾਯਾਸੋ। ਸਮ੍ਭਵਨ੍ਤੀ**ਤਿ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਨ੍ਤਿ। ਨ ਕੇਵਲਞ੍ਚ ਸੋਕਾਦੀਹੇਵ, ਅਥ ਖੋ ਅਵਿਜ੍ਜਾਪਚ੍ਚਯਾ ਸਙ੍ਖਾਰਾ ਸਮ੍ਭਵਨ੍ਤੀਤਿਆਦਿਨਾ ਸਬ੍ਬਪਦੇਹਿਪਿ ਸਮ੍ਭਵਨ੍ਤਿ-ਸਦ੍ਦਸ੍ਸ ਯੋਜਨਾ ਕਾਤਬ੍ਬਾ। ਏਵਞ੍ਹਿ ਪਚ੍ਚਯਪਚ੍ਚਯੁਪ੍ਪਨ੍ਨਵਵਤ੍ਥਾਨਂ ਕਤਂ ਹੋਤਿ।

ਏਵਨ੍ਤਿ ਨਿਦ੍ਦਿਟ੍ਠਨਯਨਿਦਸ੍ਸਨਂ, ਤੇਨ ਅਵਿਜ੍ਜਾਦੀਹੇਵ ਕਾਰਣੇਹਿ, ਨ ਇਸ੍ਸਰਨਿਮ੍ਮਾਨਾਦੀਹੀਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤਿ। **ਏਤਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਯਥਾਵੁਤ੍ਤਸ੍ਸ। **ਕੇਵਲਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਅਸਮ੍ਮਿਸ੍ਸਸ੍ਸ, ਸਕਲਸ੍ਸ ਵਾ, **ਦੁਕ੍ਖਕ੍ਖਨ੍ਧਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਦੁਕ੍ਖਸਮੂਹਸ੍ਸ, ਨ ਸਤ੍ਤਸ੍ਸ, ਨ ਸੁਖਸੁਭਾਦੀਨਂ। **ਸਮੁਦਯੋ**ਤਿ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਿ, **ਹੋਤੀ**ਤਿ ਸਮ੍ਭਵਤਿ। ਅਯਂ ਤਾਵੇਤ੍ਥ ਪਦਤ੍ਥੋ।

ਧਮ੍ਮਭੇਦਤੋ ਪਨੇਤ੍ਥ **ਅਵਿਜ੍ਜਾ**ਤਿ ਸੁਤ੍ਤਨ੍ਤਪਰਿਯਾਯੇਨ ਦੁਕ੍ਖਾਦੀਸੁ ਚਤੂਸੁ, ਅਭਿਧਮ੍ਮਪਰਿਯਾਯੇਨ ਪੁਬ੍ਬਨ੍ਤਾਦੀਹਿ ਸਦ੍ਧਿਂ ਅਟ੍ਠਸੁ ਵਾ ਠਾਨੇਸੁ ਅਞ੍ਞਾਣਂ। **ਸਙ੍ਖਾਰਾ** ਪਨ ਪੁਞ੍ਞਾਪੁਞ੍ਞਾਨੇਞ੍ਜਾਭਿਸਙ੍ਖਾਰਾ ਤਯੋ, ਕਾਯਵਚੀਚਿਤ੍ਤਸਙ੍ਖਾਰਾ ਤਯੋ ਚਾਤਿ ਛਬ੍ਬਿਧਾ। ਤਤ੍ਥ ਅਟ੍ਠ ਕਾਮਾਵਚਰਕੁਸਲਚੇਤਨਾ, ਪਞ੍ਚ ਰੂਪਾਵਚਰਕੁਸਲਚੇਤਨਾ ਚੇਤਿ ਤੇਰਸ ਚੇਤਨਾ **ਪੁਞ੍ਞਾਭਿਸਙ੍ਖਾਰੋ** ਨਾਮ। ਦ੍ਵਾਦਸ ਅਕੁਸਲਚੇਤਨਾ **ਅਪੁਞ੍ਞਾਭਿਸਙ੍ਖਾਰੋ** ਨਾਮ। ਚਤਸ੍ਸੋ ਅਰੂਪਾਵਚਰਕੁਸਲਚੇਤਨਾ **ਆਨੇਞ੍ਜਾਭਿਸਙ੍ਖਾਰੋ** ਨਾਮ। ਇਮੇਸਂ ਪਨ ਤਿਣ੍ਣਂ ਸਙ੍ਖਾਰਾਨਂ ਏਵ ਦ੍ਵਾਰਤੋ ਪਵਤ੍ਤਿਦਸ੍ਸਨਤ੍ਥਂ ਅਯਂ ਸਙ੍ਖਾਰਾਦਿਤ੍ਤਿਕੋ ਵੁਤ੍ਤੋ।

ਅਟ੍ਠ ਕਾਮਾਵਚਰਕੁਸਲਚੇਤਨਾ ਚੇਵ ਦ੍ਵਾਦਸਾਕੁਸਲਚੇਤਨਾ ਚ ਕਾਯਦ੍ਵਾਰੇ ਪਵਤ੍ਤਿਯਂ **ਕਾਯਸਙ੍ਖਾਰੋ,** ਵਚੀਦ੍ਵਾਰੇ ਪਵਤ੍ਤਿਯਂ **ਵਚੀਸਙ੍ਖਾਰੋ,** ਏਤਾ ਚੇਵ ਮਨੋਦ੍ਵਾਰੇ ਪਵਤ੍ਤਿਯਂ, ਮਨੋਦ੍ਵਾਰੇ ਏਵ ਪਵਤ੍ਤਨਕਾ ਰੂਪਾਰੂਪਕੁਸਲਚੇਤਨਾ ਚ **ਚਿਤ੍ਤਸਙ੍ਖਾਰੋ**ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਨ੍ਤਿ। ਅਭਿਞ੍ਞਾਚੇਤਨਾ, ਪਨੇਤ੍ਥ ਉਦ੍ਧਚ੍ਚਚੇਤਨਾ ਚ ਪਰਤੋ ਪਟਿਸਨ੍ਧਿਵਿਞ੍ਞਾਣਪਚ੍ਚਯਭਾਵੇ ਅਪਨੇਤਬ੍ਬਾਪਿ ਅਵਿਜ੍ਜਾਪਚ੍ਚਯਾ ਸਮ੍ਭਵਤੋ ਇਧ ਗਹੇਤਬ੍ਬਾਵਾਤਿ ਅਯਂ ਤਿਕੋ ਪੁਰਿਮਤ੍ਤਿਕਮੇਵ ਪਵਿਸਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥਤੋ ਲੋਕਿਯਕੁਸਲਾਕੁਸਲਚੇਤਨਾਵ ਅਵਿਜ੍ਜਾਪਚ੍ਚਯਾ ਸਙ੍ਖਾਰਾਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਂ। ਇਦਞ੍ਚ ਸੁਤ੍ਤਨ੍ਤਭਾਜਨੀਯਨਯੇਨ, ਅਭਿਧਮ੍ਮਭਾਜਨੀਯਨਯੇਨ ਪਨ ਲੋਕਿਯਲੋਕੁਤ੍ਤਰੇ ਏਕੇਕਚਿਤ੍ਤਕ੍ਖਣੇ ਦ੍ਵਾਦਸਙ੍ਗਸ੍ਸ ਪਟਿਚ੍ਚਸਮੁਪ੍ਪਾਦਸ੍ਸ ਗਹਣਤੋ ਸਬ੍ਬਾਪਿ ਚੇਤਨਾ **ਸਙ੍ਖਾਰਾ**ਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਂ। ਏਵਂ ਵਿਞ੍ਞਾਣਨਾਮਰੂਪਾਦੀਸੁਪਿ ਸਬ੍ਬਚਿਤ੍ਤਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਵਸੇਨ ਚ ਧਮ੍ਮਭੇਦੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ। ਸੁਤ੍ਤਨ੍ਤਭਾਜਨੀਯਨਯੇਨੇਵ ਪਨ ਦਸ੍ਸਯਿਸ੍ਸਾਮ।

ਸਙ੍ਖਾਰਪਚ੍ਚਯਾ ਵਿਞ੍ਞਾਣਞ੍ਚ ਚਕ੍ਖੁਵਿਞ੍ਞਾਣਾਦਿਛਬ੍ਬਿਧਂ ਬਾਤ੍ਤਿਂਸਲੋਕਿਯਵਿਪਾਕਵਿਞ੍ਞਾਣਮੇਵ ਹੋਤਿ, ਲੋਕੁਤ੍ਤਰਾਨਿ ਪਨ ਵਟ੍ਟਕਥਾਯ ਨ ਯੁਜ੍ਜਨ੍ਤੀਤਿ ਨ ਗਹਿਤਾਨਿ। ਵਿਞ੍ਞਾਣਪਚ੍ਚਯਾ ਨਾਮਰੂਪਂ ਪਨ ਸਬ੍ਬਲੋਕਿਯਵਿਞ੍ਞਾਣਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਾ ਤਯੋ ਅਰੂਪਿਨੋ ਖਨ੍ਧਾ। ਰੂਪਂ ਸਬ੍ਬਾਨਿ ਭੂਤੁਪਾਦਾਯਰੂਪਾਨਿ। ਸਲ਼ਾਯਤਨਂ ਮਨਚ੍ਛਟ੍ਠਾਨਿ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਨਿ। ਫਸ੍ਸੋ ਚਕ੍ਖੁਸਮ੍ਫਸ੍ਸਾਦਿਕੋ ਛਵਿਪਾਕਫਸ੍ਸੋ, ਤਥਾ ਵੇਦਨਾਪਿ। ਤਣ੍ਹਾ ਰੂਪਤਣ੍ਹਾਦਿਭੇਦਤੋ ਛਬ੍ਬਿਧੋ ਲੋਭੋ। ਉਪਾਦਾਨਂ ਕਾਮੁਪਾਦਾਨਾਦਿਤੋ ਚਤੁਬ੍ਬਿਧਾ ਲੋਭਦਿਟ੍ਠਿਯੋਵ। ਭਵੋ ਪਨ ਦੁਵਿਧੋ ਕਮ੍ਮਭਵੋ, ਉਪਪਤ੍ਤਿਭਵੋਤਿ। ਤਤ੍ਥ **ਕਮ੍ਮਭ**ਵੋ ਤੇਭੂਮਕਕੁਸਲਾਕੁਸਲਚੇਤਨਾ ਚ ਤਂਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਾ ਅਭਿਜ੍ਝਾਦਯੋ ਚ। **ਉਪਪਤ੍ਤਿਭ**ਵੋ ਪਨ ਕਮ੍ਮਾਭਿਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਾ ਪਞ੍ਚੁਪਿ ਖਨ੍ਧਾ। ਸੋ ਪਭੇਦਤੋ ਕਾਮਰੂਪਾਰੂਪਭਵਾ ਤਯੋ, ਸਞ੍ਞਾ ਅਸਞ੍ਞਾ ਨੇਵਸਞ੍ਞਾਨਾਸਞ੍ਞਾ ਭਵਾ ਤਯੋ, ਏਕਚਤੁਪਞ੍ਚਵੋਕਾਰਭਵਾ ਤਯੋਤਿ ਨਵਵਿਧੋ ਨਿਦ੍ਦਿਟ੍ਠੋ। ਜਾਤਿਆਦੀਨਿ ਪੁਬ੍ਬੇ ਵੁਤ੍ਤਾਨਿ। ਤੇਸੁ ਜਾਤਿਗ੍ਗਹਣੇਨ ਵਿਞ੍ਞਾਣਨਾਮਰੂਪਸਲ਼ਾਯਤਨਫਸ੍ਸਵੇਦਨਾਵ ਗਹਿਤਾ ਤਦਵਿਨਾਭਾਵਤੋ। ਤਥਾ ਜਰਾਮਰਣਗ੍ਗਹਣੇਨਾਪਿ ਤੇਸਞ੍ਞੇਵ ਪਾਕਭੇਦਤ੍ਤਾ। ਸੋਕਾਦਯੋ ਪਨ ਜਰਾਮਰਣੇਨ ਦ੍ਵਾਦਸਮੇਨ ਅਙ੍ਗੇਨ ਏਕਸਙ੍ਖੇਪਂ ਕਤ੍ਵਾ ਵੁਤ੍ਤਾ, ਨ ਵਿਸੁਂ ਅਙ੍ਗਭਾਵੇਨ। ਕਿਮਤ੍ਥਨ੍ਤਿ ਚੇ? ਭਵਚਕ੍ਕਸ੍ਸ ਅਵਿਚ੍ਛੇਦਦਸ੍ਸਨਤ੍ਥਂ। ਸੋਕਾਦਿਤੋ ਹਿ ਅਵਿਜ੍ਜਾ ਸਿਦ੍ਧਾ ਹੋਤਿ ਅਵਿਜ੍ਜਾਵਿਪ੍ਪਯੋਗਤੋ , ਅਵਿਜ੍ਜਾਸਮੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿਤੋ ਚ। ਜਰਾਮਰਣਬ੍ਭਾਹਤਸ੍ਸ ਹਿ ਬਾਲਸ੍ਸੇਵ ਤੇ ਸਮ੍ਭਵਨ੍ਤਿ, ਤੇਹਿ ਚ ਅਵਿਜ੍ਜਾਯ ਸਿਦ੍ਧਾਯ ਪੁਨ ਅਵਿਜ੍ਜਾਪਚ੍ਚਯਾ ਸਙ੍ਖਾਰਾਤਿ ਏਵਂ ਹੇਤੁਫਲਪਰਮ੍ਪਰਾਯ ਭਵਚਕ੍ਕਂ ਅਵਿਚ੍ਛਿਨ੍ਨਂ, ਅਨਾਦਿਕਂ, ਅਪਰਿਯਨ੍ਤਂ, ਅਪਰਿਯੋਸਾਨਞ੍ਚ ਹੋਤਿ।

ਯਦਿ ਏਵਂ, ਕਸ੍ਮਾ ਅਵਿਜ੍ਜਾ ਆਦਿਤੋ ਵੁਤ੍ਤਾਤਿ? ਪਧਾਨਦਸ੍ਸਨਤ੍ਥਂ ਪਨ ਆਦਿਤੋ ਵੁਤ੍ਤਾ। ਤਿਣ੍ਣਂ ਹਿ ਵਟ੍ਟਾਨਂ ਅਵਿਜ੍ਜਾ ਪਧਾਨੋ ਹੇਤੁ ਤਸ੍ਸਾ ਭਾਵੇ ਭਾਵਤੋ, ਨਿਰੋਧੇਨ ਚ ਨਿਰੁਜ੍ਝਨਤੋ। ਏਵਂ ਅਵਿਜ੍ਜਾਦੀਹਿ ਦ੍ਵਾਦਸਹਿ ਅਙ੍ਗੇਹਿ ਸੁਤ੍ਤਨ੍ਤਭਾਜਨੀਯਨਯੇਨ ਸਬ੍ਬੇ ਲੋਕਿਯਧਮ੍ਮਾਵ

ਪਚ੍ਚਯਪਚ੍ਚਯੁਪ੍ਪਨ੍ਨਭਾਵੇਨ ਵੁਤ੍ਤਾਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ। ਅਭਿਧਮ੍ਮਪਰਿਯਾਯੇਨ ਪਨ ਲੋਕੁਤ੍ਤਰਾਪੀਤਿ ਅਯਮੇਤ੍ਥ ਧਮ੍ਮਭੇਦੋ।

ਵਿ**ਭਙ੍ਗਨਯਤੋ** ਪਨੇਤ੍ਥ ਪਞ੍ਹਾਪੁਚ੍ਛਕਨਯੋ ਨਤ੍ਥਿ, ਸੁਤ੍ਤਨ੍ਤਭਾਜਨੀਯਨਯਾਪਿ ਧਮ੍ਮਭੇਦੇ ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨੇਵ ਵਿਤ੍ਥਾਰਤੋ ਵਿਭਤ੍ਤਾਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ। **ਅਭਿਧਮ੍ਮਭਾਜਨੀਯੇ** ਪਨ –

''ਅਵਿਜ੍ਜਾਪਚ੍ਚਯਾ ਸਙ੍ਖਾਰੋ, ਸਙ੍ਖਾਰਪਚ੍ਚਯਾ ਵਿਞ੍ਞਾਣੰ, ਵਿਞ੍ਞਾਣਪਚ੍ਚਯਾ ਨਾਮੰ, ਨਾਮਪਚ੍ਚਯਾ ਛਟ੍ਠਾਯਤਨੰ, ਛਟ੍ਠਾਯਤਨਪਚ੍ਚਯਾ ਫਸ੍ਸੋ, ਫਸ੍ਸਪਚ੍ਚਯਾ ਵੇਦਨਾ, ਵੇਦਨਾਪਚ੍ਚਯਾ ਤਣ੍ਹਾ, ਤਣ੍ਹਾਪਚ੍ਚਯਾ ਉਪਾਦਾਨੰ, ਉਪਾਦਾਨਪਚ੍ਚਯਾ ਭਵੋ, ਭਵਪਚ੍ਚਯਾ ਜਾਤਿ, ਜਾਤਿਪਚ੍ਚਯਾ ਜਰਾਮਰਣੰ, ਏਵਮੇਤਸ੍ਸ ਕੇਵਲਸ੍ਸ ਦੁਕ੍ਖਕ੍ਖਨ੍ਧਸ੍ਸ ਸਮੁਦਯੋ ਹੋਤਿ।

''ਅਵਿਜ੍ਜਾਪਚ੍ਚਯਾ ਸਙ੍ਖਾਰੋ...ਪੇ॰... ਵਿਞ੍ਞਾਣਪਚ੍ਚਯਾ ਨਾਮੰ, ਨਾਮਪਚ੍ਚਯਾ ਫਸ੍ਸੋ...ਪੇ॰... ਸਮੁਦਯੋ ਹੋਤਿ।

''ਅਵਿਜ੍ਜਾਪਚ੍ਚਯਾ...ਪੇ॰... ਵਿਞ੍ਞਾਣਪਚ੍ਚਯਾ ਨਾਮਰੂਪੰ, ਨਾਮਰੂਪਪਚ੍ਚਯਾ ਛਟ੍ਠਾਯਤਨੰ, ਛਟ੍ਠਾਯਤਨਪਚ੍ਚਯਾ ਫਸ੍ਸੋ...ਪੇ॰... ਸਮੁਦਯੋ ਹੋਤਿ।

''ਅਵਿਜ੍ਜਾਪਚ੍ਚਯਾ ...ਪੇ॰... ਵਿਞ੍ਞਾਣਪਚ੍ਚਯਾ ਨਾਮਰੂਪੰ, ਨਾਮਰੂਪਪਚ੍ਚਯਾ ਸਲ਼ਾਯਤਨੰ, ਛਟ੍ਠਾਯਤਨਪਚ੍ਚਯਾ ਫਸ੍ਸੋ...ਪੇ॰... ਸਮੁਦਯੋ ਹੋਤੀ''ਤਿ (ਵਿਭ॰ ੨੪੩) –

ਏਵੰ ਪਚ੍ਚਯਚਤੁਕ੍ਕੰ, ਪੁਨ ''ਅਵਿਜ੍ਜਾਪਚ੍ਚਯਾ ਸਙ੍ਖਾਰੋ ਅਵਿਜ੍ਜਾਹੇਤੁਕੋ''ਤਿਆਦਿਨਾ (ਵਿਭ॰ ੨੪੪) ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨੇਵ ਹੇਤੁਚਤੁਕ੍ਕੰ, ਪੁਨ ''ਅਵਿਜ੍ਜਾਪਚ੍ਚਯਾ ਸਙ੍ਖਾਰੋ ਅਵਿਜ੍ਜਾਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤੋ''ਤਿਆਦਿਨਾ (ਵਿਭ॰ ੨੪੫) ਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਚਤੁਕ੍ਕੰ, ਪੁਨ ''ਅਵਿਜ੍ਜਾਪਚ੍ਚਯਾ ਸਙ੍ਖਾਰੋ, ਸਙ੍ਖਾਰਪਚ੍ਚਯਾਪਿ ਅਵਿਜ੍ਜਾ''ਤਿਆਦਿਨਾ (ਵਿਭ॰ ੨੪੬) ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਪਚ੍ਚਯਚਤੁਕ੍ਕਨ੍ਤਿ ਏਵੰ ਅਵਿਜ੍ਜਾਮੂਲਕਾਨਿ ਚਤ੍ਤਾਰਿ ਚਤੁਕ੍ਕਾਨਿ ਵੁਤ੍ਤਾਨਿ। ਏਵੰ ''ਸਙ੍ਖਾਰਪਚ੍ਚਯਾ ਅਵਿਜ੍ਜਾ''ਤਿਆਦਿਨਾ ਸਙ੍ਖਾਰਾਦਿਮੂਲਕਾਦਿਉਪਾਦਾਨਮੂਲਕਪਰਿਯੋਸਾਨਾਨਿ ਅਟ੍ਠਸੁ ਪਦੇਸੁ ਚਤ੍ਤਾਰਿ ਚਤ੍ਤਾਰਿ ਚਤੁਕ੍ਕਾਨੀਤਿ ਬਾਤ੍ਤਿੰਸ ਚਤੁਕ੍ਕਾਨਿ ਮਾਤਿਕੰ ਕਤ੍ਵਾ ਨਿਕ੍ਖਿਪਿਤ੍ਵਾ ਪੁਨ ਅਕੁਸਲਕੁਸਲਵਿਪਾਕਕਿਰਿਯਚਿਤ੍ਤੇਸੁ ਲੋਕਿਯਲੋਕੁਤ੍ਤਰੇਸੁ ਏਕੇਕਸ੍ਮਿੰ ਚਿਤ੍ਤੇ ਯਥਾਨਿਕ੍ਖਿਤ੍ਤੇਹਿ ਛਤ੍ਤਿੰਸਬਾਤ੍ਤਿੰਸਮਾਤਿਕਾਚਤੁਕ੍ਕੇਹਿ ਵਿਤ੍ਥਾਰਤੋ ਯਥਾਨੁਰੂਪੰ ਪਚ੍ਚਯਾਕਾਰੋ ਵਿਭਤ੍ਤੋ। ਇਦਞ੍ਹਿ ਯਸ੍ਮਾ ਨ ਕੇਵਲੰ ਅਯੰ ਪਚ੍ਚਯਾਕਾਰੋ ਨਾਨਾਚਿਤ੍ਤੇਸੁ ਏਵ ਹੋਤਿ, ਏਕਚਿਤ੍ਤੇਪਿ ਹੋਤਿਯੇਵ। ਨਾਪਿ ਵਟ੍ਟਚਿਤ੍ਤੇ ਏਵ ਹੋਤਿ, ਤਣ੍ਹਾਭਾਵਤੋ ਵਿਵਟ੍ਟਚਿਤ੍ਤੇਪਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਤੰ ਨਿਪ੍ਪਦੇਸਤੋ ਏਕਚਿਤ੍ਤਕ੍ਖਣਿਕੰ ਪਚ੍ਚਯਾਕਾਰੰ ਦਸ੍ਸੇਤੁੰ ਵੁਤ੍ਤੰ। ਤੇਨੇਵ ਹੇਤ੍ਥ ''ਅਵਿਜ੍ਜਾਪਚ੍ਚਯਾ ਸਙ੍ਖਾਰਾ''ਤਿ ਅਵਤ੍ਵਾ ''ਅਵਿਜ੍ਜਾਪਚ੍ਚਯਾ ਸਙ੍ਖਾਰੋ''ਤਿ ਏਕਵਚਨੇਨ ਵੁਤ੍ਤੰ ਏਕਚਿਤ੍ਤਕ੍ਖਣੇ ਬਹੁਚੇਤਨਾਭਾਵਾ। ਤਤ੍ਥ ਯਦੇਤੰ ਪਠਮਚਤੁਕ੍ਕੰ, ਤਤ੍ਥ ਪਠਮਵਾਰੋ ਨਾਮਰੂਪਟ੍ਠਾਨੇ ਨਾਮੰ, ਸਲ਼ਾਯਤਨਟ੍ਠਾਨੇ ਛਟ੍ਠਾਯਤਨਞ੍ਚ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਰੂਪਾਰੂਪਾਦਿਸਬ੍ਬਭਵਸਾਧਾਰਣਵਸੇਨ, ਏਕਚਿਤ੍ਤਕ੍ਖਣਪਰਿਯਾਪਨ੍ਨਧਮ੍ਮਗ੍ਗਹਣਵਸੇਨ ਚ ਰੂਪੰ ਛਡ੍ਡੇਤ੍ਵਾ ਵੁਤ੍ਤੋ ਰੂਪਸ੍ਸ ਸਬ੍ਬਭਵਾਸਾਧਾਰਣਤ੍ਤਾ, ਬਹੁਚਿਤ੍ਤਕ੍ਖਣਿਕਤ੍ਤਾ ਚ। ਦੁਤਿਯੋ ਨਾਮਰੂਪਟ੍ਠਾਨੇ ਨਾਮੰ, ''ਨਾਮਪਚ੍ਚਯਾ ਫਸ੍ਸੋ''ਤਿ ਸਲ਼ਾਯਤਨਟ੍ਠਾਨੇ ਫਸ੍ਸਮੇਵ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਫਸ੍ਸਸ੍ਸ ਸਲ਼ਾਯਤਨੰ ਵਿਨਾਪਿ ਪਚ੍ਚਯਵਿਸੇਸਸਮ੍ਭਵਦਸ੍ਸਨਵਸੇਨ ਚੇਵ **ਮਹਾਨਿਦਾਨਸੁਤ੍ਤ**ਨਯਦਸ੍ਸਨਵਸੇਨ (ਦੀ॰ ਨਿ॰ ੨.੯੫ ਆਦਯੋ) ਚ ਵੁਤ੍ਤੋ। ਤਤਿਯੋ ਸਲ਼ਾਯਤਨਟ੍ਠਾਨੇ ਛਟ੍ਠਾਯਤਨਮੇਵ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਗਬ੍ਭਸੇਯ੍ਯਕਾਨੰ ਅਪਰਿਪੁਣ੍ਣਾਯਤਨਾਨੰ, ਰੂਪਭਵਿਕਾਦੀਨਞ੍ਚ ਵਸੇਨ ਵੁਤ੍ਤੋ। ਚਤੁਤ੍ਥੋ ''ਨਾਮਪਚ੍ਚਯਾ ਸਲ਼ਾਯਤਨੰ, ਸਲ਼ਾਯਤਨਪਚ੍ਚਯਾ ਫਸ੍ਸੋ''ਤਿ ਏਵੰ ਇਤਰਾਯਤਨੇਹਿਪਿ ਸਲ਼ਾਯਤਨਸ੍ਸ ਵਿਸੇਸਤੋ ਫਸ੍ਸਪਚ੍ਚਯਤੰ ਦਸ੍ਸੇਤ੍ਵਾ ਓਪਪਾਤਿਕਾਨੰ, ਪਰਿਪੁਣ੍ਣਾਯਤਨਾਨੰ ਕਾਮਭਵਿਕਾਨਞ੍ਚ ਵਸੇਨ ਵੁਤ੍ਤੋ। ਏਵੰ ਦੁਤਿਯਚਤੁਕ੍ਕਾਦੀਸੁਪਿ।

ਸਬ੍ਬਤ੍ਥਾਪਿ ਚੇਤ੍ਥ ਯਸ੍ਮਾ ਸੋਕਾਦਯੋ ਸਬ੍ਬੇ ਏਕਚਿਤ੍ਤਕ੍ਖਣੇ ਨ ਸਮ੍ਭਵਨ੍ਤਿ, ਸਬ੍ਬਸ੍ਮਿਞ੍ਚ ਚਿਤ੍ਤੇ, ਭਵੇ ਚ ਨਪ੍ਪਵਤ੍ਤਨ੍ਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਨ ਗਹਿਤਾ। ਜਾਤਿਜਰਾਮਰਣਾਨਿ ਪਨੇਤ੍ਥ ਅਰੂਪਧਮ੍ਮਾਨੰ ਲਕ੍ਖਣਮਤ੍ਤਾਨਿ, ਤਾਨਿ ਚ ਅਚਿਤ੍ਤਕ੍ਖਣਮਤ੍ਤਾਨਿਪਿ ਸਮਾਨਾਨਿ ਚਿਤ੍ਤਕ੍ਖਣੇ ਅਨ੍ਤੋਗਧਤ੍ਤਾ ਪਰਿਯਾਯਤੋ ਪਚ੍ਚੁਪ੍ਪਨ੍ਨੇ ਕਤ੍ਵਾ ਅਙ੍ਗਪਰਿਪੂਰਣਤ੍ਥੰ ਗਹਿਤਾਨਿ। ਭਵੋਤਿ ਚੇਤ੍ਥ ਉਪਾਦਾਨਾਦਿਪਚ੍ਚਯਵਿਰਹਿਤਾ ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਅਰੂਪਿਨੋ ਖਨ੍ਧਾ, ਤਣ੍ਹਾਪਚ੍ਚਯਾ ਉਪਾਦਾਨਨ੍ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਕਾਮੁਪਾਦਾਨੰ ਵਜ੍ਜੇਤ੍ਵਾ ਤੀਣਿ ਉਪਾਦਾਨਾਨਿ ਏਵ ਗਹੇਤਬ੍ਬਾਨਿ । ਦ੍ਵਿਨ੍ਨਮ੍ਪਿ ਏਕਲਕ੍ਖਣਾਨੰ ਧਮ੍ਮਾਨੰ ਏਕਕ੍ਖਣੇ ਅਸਮ੍ਭਵਾ ਲੋਭਮੂਲਵਿਰਹਿਤੇਸੁ ਦੋਸਮੋਹਮੂਲੇਸੁ ਚੇਵ ਕੁਸਲਾਬ੍ਯਾਕਤੇਸੁ ਚ ਚਿਤ੍ਤੇਸੁ ਵੇਦਨਾਪਚ੍ਚਯਾ ਪਟਿਘੰ ਵਿਚਿਕਿਚ੍ਛਾ ਉਦ੍ਧਚ੍ਚਨ੍ਤਿ ਏਵੰ ਤਣ੍ਹਾਠਾਨੇ ਯਥਾਯੋਗੰ ਪਟਿਘਾਦਯੋ ਤਯੋ। ਤੇਸੁ ਵਿਚਿਕਿਚ੍ਛਾਵਜ੍ਜਿਤੇਸੁ ਚੇਵ ਦਿਟ੍ਠਿਵਿਪ੍ਪਯੁਤ੍ਤੇਸੁ ਚ ਉਪਾਦਾਨਟ੍ਠਾਨੇ ਅਧਿਮੋਕ੍ਖੋ ਗਹਿਤੋ। ਵਿਚਿਕਿਚ੍ਛਾਯ ਪਨ ਸਦ੍ਧਿੰ ਅਧਿਮੋਕ੍ਖਸ੍ਸਾਪਿ ਅਸਮ੍ਭਵਾ ਵਿਚਿਕਿਚ੍ਛਾਪਚ੍ਚਯਾ ਭਵੋਤਿ ਚ ਗਹਿਤੋ। ਉਪਾਦਾਨਟ੍ਠਾਨੇ ਚ ਅਧਿਮੋਕ੍ਖੋ ਚ

ਗਹਿਤੋ। ਲੋਕਿਯਾਨਞ੍ਹੇਤ੍ਥ ਕੁਸਲਾਬ੍ਯਾਕਤਾਨਂ ਉਪਨਿਸ੍ਸਯਵਸੇਨ ਅਵਿਜ੍ਜਾਪਚ੍ਚਯਤਾ ਵੁਤ੍ਤਾ। ਲੋਕੁਤ੍ਤਰਾਨਂ ਪਨ ਯਸ੍ਮਾ ਅਪ੍ਪਹੀਨਾਵਿਜ੍ਜੋ ਅਵਿਜ੍ਜਾਯ ਪਹਾਨਤ੍ਥਂ, ਪਟਿਪ੍ਪਸ੍ਸਮ੍ਭਨਤ੍ਥਞ੍ਚ ਲੋਕੁਤ੍ਤਰਂ ਭਾਵੇਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਸਮਤਿਕ੍ਕਮਨਵਸੇਨ ਅਵਿਜ੍ਜਾਪਚ੍ਚਯਤਾ ਵੁਤ੍ਤਾ, ਨ ਸਹਜਾਤਵਸੇਨ। ਤੇਨੇਵ ਤੇਸਂ **ਨਿਦ੍ਦੇਸਵਾਰੇਸੁ** ''ਤਤ੍ਥ ਕਤਮਾ ਅਵਿਜ੍ਜਾ''ਤਿ ਅਵਿਭਜਿਤ੍ਵਾ ''ਤਤ੍ਥ ਕਤਮੋ ਅਵਿਜ੍ਜਾਪਚ੍ਚਯਾ ਸਙ੍ਖਾਰੋ''ਤਿ (ਵਿਭ॰ ੨੪੦) ਵਿਭਤ੍ਤਂ। ਕਿਰਿਯਧਮ੍ਮਾਨਂ ਪਨ ਕੇਨਚਿ ਪਰਿਯਾਯੇਨ ਅਵਿਜ੍ਜਾਮੂਲਕਤ੍ਤਂ ਨਤ੍ਥੀਤਿ ''ਸਙ੍ਖਾਰਪਚ੍ਚਯਾ ਵਿਞ੍ਞਾਣ''ਨ੍ਤਿਆਦਿਨਾ ਸਙ੍ਖਾਰਮੂਲਕਾਦਿਕੋ ਨਯੋ ਵੁਤ੍ਤੋ, ਨ ਅਵਿਜ੍ਜਾਮੂਲਕੋ। ਅਪਿਚ ਲੋਕਿਯਕੁਸਲਾਦੀਸੁ ਤੇਸਂ ਧਮ੍ਮਾਨਂ ਦੁਕ੍ਖਸਚ੍ਚਪਰਿਯਾਪਨ੍ਨਤ੍ਤਾ ''ਏਵਮੇਤਸ੍ਸ ਕੇਵਲਸ੍ਸ ਦੁਕ੍ਖਕ੍ਖਨ੍ਧਸ੍ਸ ਸਮੁਦਯੋ ਹੋਤੀ''ਤਿ (ਵਿਭ॰ ੨੨੫) ਏਵਂ ਅਪ੍ਪਨਾ ਕਤਾ, ਲੋਕੁਤ੍ਤਰਕੁਸਲਾਦੀਸੁ ''ਏਵਮੇਤੇਸਂ ਧਮ੍ਮਾਨ''ਨ੍ਤਿ। ਅਯਂ ਲੋਕਿਯਤੋ ਲੋਕੁਤ੍ਤਰਾਨਂ ਦੇਸਨਾਯ ਵਿਸੇਸੋਤਿ ਅਯਂ ਅਭਿਧਮ੍ਮਭਾਜਨੀਯੇ ਨਯੋ।

ਇਦਾਨਿ ਪਚ੍ਚਯਨਯਾ, ਕਾਰਕਾਦੀਹਿ ਸੁਞ੍ਞਤੋ।
ਮੂਲਦ੍ਧਸਨ੍ਧਿਸਙ੍ਖੇਪਾਕਾਰਵਟ੍ਟਵਿਭਾਗਤੋ॥

ਵਾਰਣੋਪਮਤੋਪੇਤ੍ਥ, ਗਮ੍ਭੀਰਨਯਭੇਦਤੋ।
ਯਥਾਰਹਂ ਵਿਜਾਨੀਯੋ, ਪਾਲ਼ਿਮੁਤ੍ਤਵਿਨਿਚ੍ਛਯੋ॥

ਤਤ੍ਥ **ਪਚ੍ਚਯਨਯੋ** ਸਾਮਞ੍ਞਤੋ, ਵਿਸੇਸਤੋ ਚਾਤਿ ਦੁਵਿਧੋ ਹੋਤਿ। ਤਤ੍ਥ ਤਬ੍ਭਾਵਭਾਵਿਮਤ੍ਤਤਾਪਕਾਸਕੋ **ਸਾਮਞ੍ਞਤੋ** ਪਚ੍ਚਯਨਯੋ। **ਵਿਸੇਸਤੋ** ਪਨ ਪਟ੍ਠਾਨੇ ਆਗਤੇਸੁ ਹੇਤੁਪਚ੍ਚਯਾਦਿਚਤੁਵੀਸਤਿਯਾ ਪਚ੍ਚਯੇਸੁ ਯਥਾਨੁਰੂਪਂ ਪਚ੍ਚਯਵਿਸੇਸੁਪ੍ਪਨ੍ਨਮਤ੍ਤਤਾਪਕਾਸਕੋ। ਸਾ ਚ ਨੇਸਂ ਚਤੁਵੀਸਤਿਯਾ ਪਚ੍ਚਯਾਨਂ ਵਿਭਾਗਤਾ ਪਟ੍ਠਾਨਮਾਤਿਕਤ੍ਥਸਂਵਣ੍ਣਨਾਯ ਆਵਿ ਭਵਿਸ੍ਸਤਿ। ਤਤ੍ਥ ਸਾਮਞ੍ਞਤੋ ਸਙ੍ਖਾਰਾਦਯੋ ਅਵਿਜ੍ਜਾਦਿਪਚ੍ਚਯਭਾਵੇ ਏਵ ਭਾਵਿਨੋਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ। ਯਸ੍ਸ ਹਿ ਚਤੂਸੁ ਸਚ੍ਚੇਸੁ, ਪੁਬ੍ਬਨ੍ਤਾਦੀਸੁ ਚ ਅਵਿਜ੍ਜਾ ਅਪ੍ਪਹੀਨਾ ਹੋਤਿ, ਸੋ ਦੁਕ੍ਖੇ ਤਾਵ ਪੁਬ੍ਬਨ੍ਤਾਦੀਸੁ ਚ ਅਞ੍ਞਾਣੇਨ ਤੀਸੁ ਭਵੇਸੁ ਜਾਤਿਜਰਾਰੋਗਮਰਣਾਦਿਅਨੇਕਾਦੀਨਵਵੋਕਿਣ੍ਣਂ ਪੁਞ੍ਞਫਲਸਙ੍ਖਾਤਂ ਸਙ੍ਖਾਰਵਿਪਰਿਣਾਮਦੁਕ੍ਖਂ ਦੁਕ੍ਖਤੋ ਅਜਾਨਨ੍ਤੋ ਸੁਖਸਞ੍ਞਾਯ ਪਤ੍ਥੇਤ੍ਵਾ ਤੀਹਿ ਦ੍ਵਾਰੇਹਿ ਪੁਞ੍ਞਾਨੇਞ੍ਜਾਭਿਸਙ੍ਖਾਰੇ ਆਰਭਤਿ। ਸਮੁਦਯੇ ਅਞ੍ਞਾਣੇਨ ਦੁਕ੍ਖਹੇਤੁਭੂਤੇਸੁਪਿ ਤਣ੍ਹਾਪਰਿਕ੍ਖਾਰੇਸੁ ਦੁਕ੍ਖਹੇਤੁਕਂ ਆਪਾਯਿਕਾਦਿਦੁਕ੍ਖਂ, ਦੁਕ੍ਖਹੇਤੁਭੂਤੇਸੁ ਕਾਮੂਪਸੇਵਨਾਦੀਸੁ ਚ ਆਦੀਨਵਂ ਅਪਸ੍ਸਨ੍ਤੋ ਸੁਖਹੇਤੁਸਞ੍ਞਾਯ ਚੇਵ ਕਿਲੇਸਾਭਿਭੂਤਤਾਯ ਚ ਤਿਵਿਧੇਪਿ ਸਙ੍ਖਾਰੇ ਆਰਭਤਿ। ਨਿਰੋਧੇ, ਪਨ ਮਗ੍ਗੇ ਚ ਅਞ੍ਞਾਣੇਨ ਅਨਿਰੋਧਭੂਤੇ ਗਤਿਵਿਸੇਸੇ ਨਿਰੋਧਸਞ੍ਞੀ, ਨਿਰੋਧਸ੍ਸ ਚ ਵਾ ਅਮਗ੍ਗਭੂਤੇਸੁਪਿ ਯਞ੍ਞਾਮਰਤਪਾਦੀਸੁਪਿ ਨਿਰੋਧਮਗ੍ਗਸਞ੍ਞੀ ਹੁਤ੍ਵਾ ਤਿਵਿਧੇਪਿ ਸਙ੍ਖਾਰੇ ਆਰਭਤਿ। ਇਦਪ੍ਪਚ੍ਚਯਤਾਪਟਿਚ੍ਚਸਮੁਪ੍ਪਨ੍ਨੇਸੁ ਧਮ੍ਮੇਸੁ ਅਞ੍ਞਾਣੇਨ ''ਅਹੇਤੂ ਅਪ੍ਪਚ੍ਚਯਾ ਸਤ੍ਤਾ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨ੍ਤਿ, ਨ ਹੋਨ੍ਤਿ ਪਰਂ ਮਰਣਾ''ਤਿ ਵਾ ''ਅਤ੍ਤਾਵ ਜਾਨਾਤਿ ਵਾ ਨ ਜਾਨਾਤਿ ਵਾ, ਸੋਵ ਸਙ੍ਖਾਰੇ ਸਙ੍ਖਰੋਤਿ, ਸੋਵ ਪਟਿਸਨ੍ਧਿਯਂ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ, ਤਸ੍ਸ ਅਣੁਇਸ੍ਸਰਾਦਯੋ ਕਲਲਾਦਿਭਾਵੇਨ ਸਰੀਰਂ ਸਣ੍ਠਾਪੇਨ੍ਤਾ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਨਿ ਸਮ੍ਪਾਦੇਨ੍ਤਿ, ਸੋਵ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਸਮ੍ਪਨ੍ਨੋ ਫੁਸਤਿ, ਵੇਦਯਤਿ, ਤਣ੍ਹਿਯਤਿ, ਉਪਾਦਾਨਾਦੀਨਿ ਚ ਕਰੋਤੀ''ਤਿ ਵਾ ''ਸਬ੍ਬੇ ਸਤ੍ਤਾ ਨਿਯਤਿਸਙ੍ਗਤਿਭਵਪਰਿਣਤਾ''ਤਿ ਵਾ ਵਿਕਪ੍ਪੇਤਿ। ਸੋ ਏਵਂ ਅਵਿਜ੍ਜਾਯ ਅਨ੍ਧੀਕਤੋ –

''ਯਥਾਪਿ ਨਾਮ ਜਚ੍ਚਨ੍ਧੋ, ਨਰੋ ਅਪਰਿਣਾਯਕੋ।
ਏਕਦਾ ਯਾਤਿ ਮਗ੍ਗੇਨ, ਉਮ੍ਮਗ੍ਗੇਨਾਪਿ ਏਕਦਾ॥

''ਸਂਸਾਰੇ ਸਂਸਰਂ ਬਾਲੋ, ਤਥਾ ਅਪਰਿਣਾਯਕੋ।
ਕਰੋਤਿ ਏਕਦਾ ਪੁਞ੍ਞਂ, ਅਪੁਞ੍ਞਮਪਿ ਏਕਦਾ''ਤਿ॥ (ਵਿਭ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੨੨੬ ਸਙ੍ਖਾਰਪਦਨਿਦ੍ਦੇਸ) –

ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨ ਤਿਵਿਧੇ ਸਙ੍ਖਾਰੇ ਅਭਿਸਙ੍ਖਰੋਤੀਤਿ। ਕਿਂ ਪਨੇਤ੍ਥ ਏਕਾਵ ਅਵਿਜ੍ਜਾ ਸਙ੍ਖਾਰਾਨਂ ਪਚ੍ਚਯੋ ਹੋਤਿ, ਨਨੁ ਏਕਸ੍ਮਾ ਕਾਰਣਾ ਏਕਂਵ ਕਾਰਿਯਂ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ, ਅਨੇਕਂ ਕਾਰਿਯਂ ਨ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ, ਅਨੇਕਸ੍ਮਾ ਵਾ ਏਕਨ੍ਤਿ, ਅਨੇਕਸ੍ਮਾ ਕਾਰਣਾ ਅਨੇਕਂ ਕਾਰਿਯਂ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤੀਤਿ? ਸਚ੍ਚਂ, ਪਧਾਨਤ੍ਤਪਾਕਟਤ੍ਤਅਸਾਧਾਰਣਤ੍ਤਦੀਪਨਤ੍ਥਂ ਪਨੇਤ੍ਥ ਅਨੇਕੇਸੁ ਕਾਰਣੇਸੁਪਿ ਏਕਾ ਅਵਿਜ੍ਜਾ ਏਵ ਪਚ੍ਚਯਭਾਵੇਨ ਨਿਦ੍ਦਿਟ੍ਠਾ ''ਫਸ੍ਸਪਚ੍ਚਯਾ ਵੇਦਨਾ (ਉਦਾ॰ ੩), ਸੇਮ੍ਹਸਮੁਟ੍ਠਾਨਾ ਆਬਾਧਾ''ਤਿਆਦੀਸੁ (ਅ॰ ਨਿ॰ ੧੦.੬੦; ਮਹਾਨਿ॰ ੫; ਚੂਲ਼ਨਿ॰ ਖਗ੍ਗਵਿਸਾਣਸੁਤ੍ਤਨਿਦ੍ਦੇਸ ੧੨੮) ਵਿਯ। ਅਵਿਜ੍ਜਾ ਹਿ ਪਧਾਨੋ ਹੇਤੁ, ਸਙ੍ਖਾਰਾਨਂ ਪਾਕਟੋ, ਅਸਾਧਾਰਣੋ ਚ ਤਣ੍ਹਾਦਿਹੇਤੂਨਮ੍ਪਿ ਹੇਤੁਤ੍ਤਾ, ਨ ਵਤ੍ਥਾਰਮ੍ਮਣਾਦੀਨਿ ਖੀਣਾਸਵਸ੍ਸ ਤੇਸਂ ਸਮ੍ਭਵੇਪਿ ਸਙ੍ਖਾਰਾਨਂ ਅਭਾਵਾਤਿ। ਏਵਂ ਤਾਵੇਤ੍ਥ ਵਟ੍ਟਸਙ੍ਖਾਰਾਨਂ ਅਵਿਜ੍ਜਾਯ ਏਵ ਭਾਵੇ ਭਾਵੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ। ਤਥਾ ਵਿਞ੍ਞਾਣਸ੍ਸਾਪਿ

ਉਪਚਿਤਕਮ੍ਮਾਭਾਵੇ ਅਭਾਵਤੋ, ਸਬ੍ਬਤ੍ਥ ਸਬ੍ਬੇਸਞ੍ਚ ਸਬ੍ਬਵਿਪਾਕਵਿਞ੍ਞਾਣੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿਪ੍ਪਸਙ੍ਗਤੋ ਚ ਸਙ੍ਖਾਰਾਨਂ ਏਵ ਭਾਵੇ ਭਾਵੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ। ਯਥਾ ਚੇਤ੍ਥ, ਏਵਂ ਉਪਰਿਪਿ ਨਾਮਰੂਪਾਦੀਨਂ ਵਿਞ੍ਞਾਣਾਦਿਭਾਵੇ ਭਾਵੋ ਯਥਾਨੁਰੂਪਂ ਅਨੁਭਵਯੁਤ੍ਤੀਹਿ ਞਾਤਬ੍ਬੋਤਿ ਅਯਂ ਸਾਮਞ੍ਞਤੋ ਪਚ੍ਚਯਨਯੋ।

ਵਿਸੇਸਤੋ ਪਨ ਅਵਿਜ੍ਜਾ ਪੁਞ੍ਞਾਭਿਸਙ੍ਖਾਰਾਨਂ ਤਾਵ ਆਰਮ੍ਮਣਪਚ੍ਚਯੇਨ, ਉਪਨਿਸ੍ਸਯਪਚ੍ਚਯੇਨ ਚਾਤਿ ਦ੍ਵਿਧਾ ਪਚ੍ਚਯੋ ਹੋਤਿ। ਸਾ ਹਿ ਅਵਿਜ੍ਜਂ ਆਰਬ੍ਭ ਸਮ੍ਮਸਨਾਦਿਵਸੇਨ ਉਪ੍ਪਤ੍ਤਿਯਂ ਕਾਮਾਵਚਰਾਨਂ, ਅਭਿਞ੍ਞਾਚਿਤ੍ਤੇਨ ਸਮੋਹਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਜਾਨਨਕਾਲੇ ਰੂਪਾਵਚਰਾਨਞ੍ਚ ਪੁਞ੍ਞਾਭਿਸਙ੍ਖਾਰਾਨਂ ਤਾਵ ਆਰਮ੍ਮਣਪਚ੍ਚਯੇਨ ਪਚ੍ਚਯੋ ਹੋਤਿ, ਅਵਿਜ੍ਜਾਸਮਤਿਕ੍ਕਮਨਤ੍ਥਾਯ ਪਨ ਅਵਿਜ੍ਜਾਸਮ੍ਮੂਲ੍ਹਤਾਯ ਕਾਮਰੂਪਭਵਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਯੋ ਪਤ੍ਥੇਤ੍ਵਾਵ ਕਾਮਰੂਪਾਵਚਰਪੁਞ੍ਞਾਨਿ ਕਰੋਨ੍ਤਸ੍ਸ ਉਪਨਿਸ੍ਸਯਪਚ੍ਚਯੇਨ ਪਚ੍ਚਯੋ ਹੋਤਿ। ਅਪੁਞ੍ਞਾਭਿਸਙ੍ਖਾਰਾਨਂ ਪਨੇਸਾ ਅਵਿਜ੍ਜਂ ਆਰਬ੍ਭ ਰਾਗਾਦੀਨਂ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨਕਾਲੇ ਆਰਮ੍ਮਣਾਦਿਪਚ੍ਚਯੇਨ ਅਵਿਜ੍ਜਾਸਮ੍ਮੂਲ੍ਹਤਾਯ ਪਾਣਾਤਿਪਾਤਾਦੀਨਿ ਕਰੋਨ੍ਤਸ੍ਸ ਨਿਸ੍ਸਯਪਚ੍ਚਯੇਨ, ਦੁਤਿਯਜਵਨਾਦੀਨਂ ਅਨਨ੍ਤਰੂਪਨਿਸ੍ਸਯਾਸੇਵਨਨਤ੍ਥਿਵਿਗਤਪਚ੍ਚਯੇਹਿ ਯਂ ਕਿਞ੍ਚਿ ਅਕੁਸਲਂ ਕਰੋਨ੍ਤਸ੍ਸ ਹੇਤੁਸਹਜਾਤਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਨਿਸ੍ਸਯਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਅਤ੍ਥਿਅਵਿਗਤਪਚ੍ਚਯੇਹੀਤਿ ਏਵਂ ਅਨੇਕਧਾ ਪਚ੍ਚਯੋ ਹੋਤਿ, ਆਨੇਞ੍ਜਾਭਿਸਙ੍ਖਾਰਾਨਂ ਪਨ ਏਕੇਨ ਉਪਨਿਸ੍ਸਯਪਚ੍ਚਯੇਨੇਵ ਪਚ੍ਚਯੋ ਹੋਤਿ।

ਸਙ੍ਖਾਰਪਚ੍ਚਯਾ ਵਿਞ੍ਞਾਣਪਦੇ ਪਨ ਤਯੋਪਿ ਸਙ੍ਖਾਰਾ ਵਿਞ੍ਞਾਣਸ੍ਸ ਯਥਾਰਹਂ ਤੀਸੁ ਭਵੇਸੁ ਪਟਿਸਨ੍ਧਿਪਵਤ੍ਤੀਸੁ ਕਮ੍ਮਪਚ੍ਚਯੇਨ ਚੇਵ ਉਪਨਿਸ੍ਸਯਪਚ੍ਚਯੇਨ ਚਾਤਿ ਦ੍ਵਿਧਾ ਪਚ੍ਚਯਾ ਹੋਨ੍ਤਿ। ਅਭਿਧਮ੍ਮਭਾਜਨੀਯਨਯੇਨ ਸਹਜਾਤਸ੍ਸ ਵਿਞ੍ਞਾਣਸ੍ਸ ਸਹਜਾਤਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਨਿਸ੍ਸਯਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਕਮ੍ਮਤ੍ਥਿਅਵਿਗਤਾਦਿਪਚ੍ਚਯੇਹਿ ਪਚ੍ਚਯਾ ਹੋਨ੍ਤਿ।

ਵਿਞ੍ਞਾਣਪਚ੍ਚਯਾ ਨਾਮਰੂਪਪਦੇ ਪਨ ਵਿਞ੍ਞਾਣਂ ਵਿਪਾਕਭੂਤਂ, ਅਵਿਪਾਕਭੂਤਞ੍ਚ ਨਾਮਸ੍ਸ ਕੇਵਲਸ੍ਸ ਵਾ ਰੂਪਮਿਸ੍ਸਕਸ੍ਸ ਵਾ ਪਟਿਸਨ੍ਧਿਪਵਤ੍ਤੀਸੁ ਸਹਜਾਤਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਨਿਸ੍ਸਯਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਵਿਪਾਕਆਹਾਰਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਅਤ੍ਥਿਅਵਿਗਤਪਚ੍ਚਯੇਹਿ ਯਥਾਰਹਂ ਨਵਧਾ, ਅਟ੍ਠਧਾ ਵਾ ਪਚ੍ਚਯੋ ਹੋਤਿ। ਪਟਿਸਨ੍ਧਿਯਂ ਵਿਪਾਕਵਿਞ੍ਞਾਣਂ ਵਤ੍ਥੁਰੂਪਸ੍ਸ ਸਹਜਾਤਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਨਿਸ੍ਸਯਵਿਪਾਕਆਹਾਰਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਵਿਪ੍ਪਯੁਤ੍ਤਅਤ੍ਥਿ ਅਵਿਗਤਪਚ੍ਚਯੇਹਿ ਨਵਧਾ ਪਚ੍ਚਯੋ ਹੋਤਿ। ਠਪੇਤ੍ਵਾ ਪਨ ਵਤ੍ਥੁਰੂਪਂ ਸੇਸਰੂਪਸ੍ਸ ਤੇਹੇਵ ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਪਚ੍ਚਯਰਹਿਤੇਹਿ ਅਟ੍ਠਹਿ ਪਚ੍ਚਯੋ ਹੋਤਿ। ਅਭਿਸਙ੍ਖਾਰਵਿਞ੍ਞਾਣਂ ਪਨ ਏਕਵੋਕਾਰਪਞ੍ਚਵੋਕਾਰਭਵੇਸੁ ਕਮ੍ਮਜਰੂਪਸ੍ਸ ਸੁਤ੍ਤਨ੍ਤਿਕਪਰਿਯਾਯੇਨ ਉਪਨਿਸ੍ਸਯਵਸੇਨ ਪਚ੍ਚਯੋ ਹੋਤਿ। ਪਵਤ੍ਤਿਯਂ ਪਨ ਸਬ੍ਬਮ੍ਪਿ ਵਿਞ੍ਞਾਣਂ ਤਸ੍ਸ ਤਸ੍ਸ ਨਾਮਰੂਪਸ੍ਸ ਯਥਾਰਹਂ ਪਚ੍ਚਯੋ ਹੋਤਿ। ਤਤ੍ਥ ਅਰੂਪਭਵੇ ਵਿਞ੍ਞਾਣਂ ਨਾਮਸ੍ਸੇਵ, ਅਸਞ੍ਞਿਭਵੇ ਰੂਪਸ੍ਸੇਵ, ਪਞ੍ਚਵੋਕਾਰਭਵੇ ਨਾਮਰੂਪਸ੍ਸ ਪਚ੍ਚਯੋ ਹੋਤੀਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਂ। ਤੇਨੇਵ ਨਾਮਞ੍ਚ ਰੂਪਞ੍ਚ ਨਾਮਰੂਪਞ੍ਚ ਨਾਮਰੂਪਨ੍ਤਿ ਨਿਬ੍ਬਚਨਂ ਕਤਨ੍ਤਿ।

ਨਾਮਰੂਪਪਚ੍ਚਯਾ ਸਲ਼ਾਯਤਨਪਦੇ ਪਨ ਨਾਮਂ ਵਿਪਾਕਭੂਤਂ, ਅਵਿਪਾਕਭੂਤਞ੍ਚ ਅਰੂਪਭਵੇ ਛਟ੍ਠਾਯਤਨਸ੍ਸ ਅਵਕਂਸਤੋ ਸਹਜਾਤਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਨਿਸ੍ਸਯਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਵਿਪਾਕਅਤ੍ਥਿਅਵਿਗਤਵਸੇਨ ਯਥਾਰਹਂ ਸਤ੍ਤਧਾ ਪਚ੍ਚਯੋ ਹੋਤਿ। ਇਤਰੇਸਂ ਪਨੇਤਂ ਪਞ੍ਚਨ੍ਨਂ ਚਕ੍ਖਾਯਤਨਾਦੀਨਂ ਪਞ੍ਚਵੋਕਾਰਭਵੇ ਪਟਿਸਨ੍ਧਿਯਂ ਚਤੁਮਹਾਭੂਤਸਹਾਯਂ ਹੁਤ੍ਵਾ ਸਹਜਾਤਨਿਸ੍ਸਯਵਿਪਾਕਵਿਪ੍ਪਯੁਤ੍ਤਅਤ੍ਥਿਅਵਿਗਤਵਸੇਨ ਛਧਾ ਪਚ੍ਚਯੋ ਹੋਤਿ। ਕਿਞ੍ਚਿ ਪਨੇਤ੍ਥ ਹੇਤੁਪਚ੍ਚਯੇਨ, ਕਿਞ੍ਚਿ ਆਹਾਰਪਚ੍ਚਯੇਨ ਚਾਤਿ ਤੇਸਂ ਵਸੇਨ ਸਬ੍ਬਵਾਰੇਸੁ ਉਕ੍ਕਂਸਾਵਕਂਸੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ। ਪਵਤ੍ਤੇ ਪਨ ਚਕ੍ਖਾਦੀਨਂ ਪਞ੍ਚਨ੍ਨਂ ਵਿਪਾਕਮਵਿਪਾਕਮ੍ਪਿ ਨਾਮਂ ਪਚ੍ਛਾਜਾਤਵਿਪ੍ਪਯੁਤ੍ਤਅਤ੍ਥਿਅਵਿਗਤਵਸੇਨ ਚਤੁਧਾ ਪਚ੍ਚਯੋ ਹੋਤੀਤਿ। ਏਵਂ ਤਾਵ ਨਾਮਮੇਵ ਸਲ਼ਾਯਤਨਸ੍ਸ ਪਚ੍ਚਯੋ ਹੋਤੀਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਂ।

ਰੂਪਂ ਪਨ ਵਤ੍ਥੁਭੂਤਂ ਪਟਿਸਨ੍ਧਿਯਂ ਛਟ੍ਠਾਯਤਨਸ੍ਸ ਸਹਜਾਤਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਨਿਸ੍ਸਯਵਿਪ੍ਪਯੁਤ੍ਤਅਤ੍ਥਿਅਵਿਗਤਵਸੇਨ ਛਧਾ ਪਚ੍ਚਯੋ ਹੋਤਿ। ਚਤੁਮਹਾਭੂਤਰੂਪਂ ਚਕ੍ਖਾਦੀਨਂ ਪਞ੍ਚਨ੍ਨਂ ਪਟਿਸਨ੍ਧਿਯਂ, ਪਵਤ੍ਤੇ ਚ ਸਹਜਾਤਨਿਸ੍ਸਯਅਤ੍ਥਿਅਵਿਗਤਪਚ੍ਚਯੇਹਿ ਚਤੁਧਾ ਪਚ੍ਚਯੋ ਹੋਤਿ। ਰੂਪਜੀਵਿਤਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ ਪਨ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਅਤ੍ਥਿਅਵਿਗਤਵਸੇਨ ਤਿਵਿਧਾ। ਤਥਾ ਆਹਾਰੋ ਆਹਾਰਤ੍ਥਿਅਵਿਗਤਵਸੇਨ। ਸੋ ਚ ਆਹਾਰੂਪਜੀਵੀਨਂ ਪਵਤ੍ਤੇਯੇਵ, ਨੋ ਪਟਿਸਨ੍ਧਿਯਂ। ਤਾਨਿ ਪਨ ਪਞ੍ਚ ਚਕ੍ਖਾਯਤਨਾਦੀਨਿ ਪਞ੍ਚਵਿਞ੍ਞਾਣਸਙ੍ਖਾਤਸ੍ਸ ਛਟ੍ਠਸ੍ਸ ਮਨਾਯਤਨਸ੍ਸ ਨਿਸ੍ਸਯਪੁਰੇਜਾਤਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਵਿਪ੍ਪਯੁਤ੍ਤਅਤ੍ਥਿਅਵਿਗਤਵਸੇਨ ਛਧਾ ਪਚ੍ਚਯਾ ਹੋਨ੍ਤਿ ਪਵਤ੍ਤੇਯੇਵ, ਨੋ ਪਟਿਸਨ੍ਧਿਯਂ। ਤਥਾ ਪਞ੍ਚਵਿਞ੍ਞਾਣਵਿਰਹਿਤਮਨਾਯਤਨਸ੍ਸ ਵਤ੍ਥੁਰੂਪਂ ਨਿਸ੍ਸਯਪੁਰੇਜਾਤਵਿਪ੍ਪਯੁਤ੍ਤਅਤ੍ਥਿਅਵਿਗਤਵਸੇਨ ਪਞ੍ਚਧਾ ਪਚ੍ਚਯੋ ਹੋਤੀਤਿ। ਏਵਂ ਰੂਪਮੇਵ ਛਟ੍ਠਾਯਤਨਸ੍ਸ, ਸਲ਼ਾਯਤਨਸ੍ਸ ਚ ਪਚ੍ਚਯੋ ਹੋਤੀਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਂ। ਖਨ੍ਧਤ੍ਤਯਵਤ੍ਥੁਰੂਪਸਙ੍ਖਾਤਂ ਪਨ ਨਾਮਰੂਪਂ ਛਟ੍ਠਾਯਤਨਸ੍ਸ ਪਟਿਸਨ੍ਧਿਯਂ

ਸਹਜਾਤਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਨਿਸ੍ਸਯਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਵਿਪ੍ਪਯੁਤ੍ਤਵਿਪਾਕਅਤ੍ਥਿਅਵਿਗਤਾਦਿਵਸੇਨ ਯਥਾਰਹਂ ਪਚ੍ਚਯੋ ਹੋਤੀਤਿ। ਏਵਂ ਨਾਮਞ੍ਚ ਰੂਪਞ੍ਚ ਨਾਮਰੂਪਞ੍ਚ ਯਥਾਰਹਂ ਛਟ੍ਠਾਯਤਨਸ੍ਸ, ਸਲ਼ਾਯਤਨਸ੍ਸ ਚ ਪਚ੍ਚਯੋ ਹੋਤੀਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਂ।

ਸਲ਼ਾਯਤਨਪਚ੍ਚਯਾ ਫਸ੍ਸਪਦੇ ਪਨ ਛਟ੍ਠਾਯਤਨਂ ਵਿਪਾਕਂ, ਅਵਿਪਾਕਞ੍ਚ ਸਬ੍ਬਤ੍ਥ ਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਫਸ੍ਸਸ੍ਸ ਸਹਜਾਤਾਦਿਵਸੇਨ ਨਵਧਾ, ਅਟ੍ਠਧਾ ਵਾ ਪਚ੍ਚਯੋ ਹੋਤਿ। ਚਕ੍ਖਾਯਤਨਾਦੀਨਿ ਪਞ੍ਚ ਯਥਾਕ੍ਕਮਂ ਪਵਤ੍ਤੇ ਚਕ੍ਖੁਸਮ੍ਫਸ੍ਸਾਦੀਨਂ ਪਞ੍ਚਨ੍ਨਂ ਨਿਸ੍ਸਯਪੁਰੇਜਾਤਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਵਿਪ੍ਪਯੁਤ੍ਤਅਤ੍ਥਿਅਵਿਗਤਵਸੇਨ ਛਧਾ, ਰੂਪਾਯਤਨਾਦੀਨਿ ਪਞ੍ਚ ਤੇਸਂ ਆਰਮ੍ਮਣਪੁਰੇਜਾਤਅਤ੍ਥਿਅਵਿਗਤਵਸੇਨ ਤਿਧਾ। ਮਨੋਸਮ੍ਫਸ੍ਸਸ੍ਸ ਪਨ ਤਾਨਿ, ਧਮ੍ਮਾਰਮ੍ਮਣਞ੍ਚ ਤਥਾ ਚ ਆਰਮ੍ਮਣਾਧਿਪਤਿਮਤ੍ਤੇਨ ਚਾਤਿ ਬਹੁਧਾ ਪਚ੍ਚਯਾ ਹੋਨ੍ਤਿ। ਏਵਂ ਛਟ੍ਠਾਯਤਨਞ੍ਚ ਸਲ਼ਾਯਤਨਞ੍ਚ ਛਬ੍ਬਿਧਸ੍ਸਾਪਿ ਫਸ੍ਸਸ੍ਸ ਪਚ੍ਚਯੋ ਹੋਤੀਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਂ।

ਫਸ੍ਸਪਚ੍ਚਯਾ ਵੇਦਨਾਪਦੇ ਸਬ੍ਬੋਪਿ ਫਸ੍ਸੋ ਸਹਜਾਤਾਨਂ ਵੇਦਨਾਨਂ ਸਹਜਾਤਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਨਿਸ੍ਸਯਵਿਪਾਕਆਹਾਰਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਅਤ੍ਥਿਅਵਿਗਤਵਸੇਨ ਅਟ੍ਠਧਾ, ਸਤ੍ਤਧਾ ਵਾ ਪਚ੍ਚਯੋ ਹੋਤਿ, ਅਸਹਜਾਤਾਨਂ ਉਪਨਿਸ੍ਸਯਵਸੇਨੇਵਾਤਿ।

ਵੇਦਨਾਪਚ੍ਚਯਾ ਤਣ੍ਹਾਪਦੇ ਵਿਪਾਕਵੇਦਨਾ ਅਨੁਸਯਪਤਿਤਾਯ ਤਣ੍ਹਾਯ ਉਪਨਿਸ੍ਸਯਵਸੇਨ, ਸਹਜਾਤਾਦਿਵਸੇਨ ਚ ਪਚ੍ਚਯੋ ਹੋਤਿ। ਯਸ੍ਮਾ ਪਨ –

ਦੁਕ੍ਖੀ ਸੁਖਂ ਪਤ੍ਥਯਤਿ, ਸੁਖੀ ਭਿਯ੍ਯੋਪਿ ਇਚ੍ਛਤਿ।
ਉਪੇਕ੍ਖਾ ਪਨ ਸਨ੍ਤਤ੍ਤਾ, ਸੁਖਮਿਚ੍ਚੇਵ ਭਾਸਿਤਾ।
ਤਣ੍ਹਾਯ ਪਚ੍ਚਯਾ ਤਸ੍ਮਾ, ਹੋਨ੍ਤਿ ਤਿਸ੍ਸੋਪਿ ਵੇਦਨਾਤਿ॥ (ਵਿਸੁਦ੍ਧਿ॰ ੨.੬੪੪)।

ਤਣ੍ਹਾਪਚ੍ਚਯਾ ਉਪਾਦਾਨਪਦੇ ਤਣ੍ਹਾ ਅਸਹਜਾਤਾ ਚਤੁਨ੍ਨਮ੍ਪਿ ਉਪਾਦਾਨਾਨਂ ਉਪਨਿਸ੍ਸਯਵਸੇਨ ਚੇਵ ਅਨਨ੍ਤਰਾਦਿਵਸੇਨ ਚ, ਸਹਜਾਤਾ ਪਨ ਕਾਮੁਪਾਦਾਨਵਜ੍ਜਿਤਾਨਂ ਤਿਣ੍ਣਂ ਹੇਤੁਸਹਜਾਤ ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਨਿਸ੍ਸਯਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਅਤ੍ਥਿਅਵਿਗਤਵਸੇਨ ਸਤ੍ਤਧਾ ਪਚ੍ਚਯੋ ਹੋਤਿ।

ਉਪਾਦਾਨਪਚ੍ਚਯਾ ਭਵਪਦੇ ਚਤੁਬ੍ਬਿਧਮ੍ਪਿ ਉਪਾਦਾਨਂ ਅਸਹਜਾਤਸ੍ਸ ਸਬ੍ਬਕਮ੍ਮਭਵਸ੍ਸ ਚੇਵ ਉਪਪਤ੍ਤਿਭਵਸ੍ਸ ਚ ਉਪਨਿਸ੍ਸਯਵਸੇਨੇਵ ਪਚ੍ਚਯੋ ਹੋਤਿ, ਸਹਜਾਤਸ੍ਸ ਪਨ ਕਮ੍ਮਭਵਸ੍ਸ ਹੇਤੁਸਹਜਾਤਾਦਿਵਸੇਨ ਪਚ੍ਚਯੋ ਹੋਤਿ।

ਭਵਪਚ੍ਚਯਾ ਜਾਤਿਪਦੇ ਭਵੋਤਿ ਕਮ੍ਮਭਵੋਵ ਅਧਿਪ੍ਪੇਤੋ, ਸੋ ਚ ਜਾਤਿਯਾ ਕਮ੍ਮਪਚ੍ਚਯਉਪਨਿਸ੍ਸਯਪਚ੍ਚਯਵਸੇਨ ਦ੍ਵਿਧਾ ਪਚ੍ਚਯੋ ਹੋਤਿ।

ਜਾਤਿਪਚ੍ਚਯਾ ਜਰਾਮਰਣਾਦਿਪਦੇ ਜਾਤਿ ਪਨ ਜਰਾਮਰਣਾਨਂ, ਸੋਕਾਦੀਨਞ੍ਚ ਤਬ੍ਭਾਵਭਾਵੀਭਾਵਮਤ੍ਤਤੋ ਸੁਤ੍ਤਨ੍ਤਿਕਨਯੇਨ ਉਪਨਿਸ੍ਸਯਕੋਟਿਯਾਵ ਪਚ੍ਚਯੋ ਹੋਤੀਤਿ ਅਯਂ ਤਾਵੇਤ੍ਥ ਪਚ੍ਚਯਨਯੋ।

ਕਾਰਕਾਦੀਹਿ ਸੁਞ੍ਞਤੋ ਪਨੇਤੇ ਅਵਿਜ੍ਜਾਦਯੋ ਦ੍ਵਾਦਸ ਧਮ੍ਮਾ ਯਸ੍ਮਾ ਏਵਂ ਪਚ੍ਚਯਪਚ੍ਚਯੁਪ੍ਪਨ੍ਨਭਾਵੇਨ ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਂ ਪਟਿਬਦ੍ਧਾ ਅਞ੍ਞਨਿਰਪੇਕ੍ਖਾ ਹੁਤ੍ਵਾ ਅਵਿਚ੍ਛਿਨ੍ਨਾ ਅਨਾਦਿਕਾ ਪਵਤ੍ਤਨ੍ਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਤਤੋ ਅਞ੍ਞੇਨ ਬ੍ਰਹ੍ਮਾਦਿਨਾ ਕਾਰਕੇਨ, ਪਕਤਿਅਣੁਕਾਲਾਦਿਹੇਤੁਨਾ ਵਾ ਕਾਰਕਵੇਦਕਰੂਪੇਨ ਪਰਪਰਿਕਪ੍ਪਿਤੇਨ ਅਤ੍ਤਨਾ ਵਾ ਰਹਿਤਾ। ਨ ਚੇਤੇ ਅਤ੍ਤਾ, ਨ ਅਤ੍ਤਨਿ, ਨ ਅਤ੍ਤਵਨ੍ਤੋ, ਸੁਞ੍ਞਾ ਏਤੇ ਅਤ੍ਤੇਨ ਵਾ ਅਤ੍ਤਨਿਯੇਨ ਵਾ ਧੁਵਭਾਵੇਨ ਵਾ ਸੁਭਭਾਵੇਨ ਵਾ ਸੁਖਭਾਵੇਨ ਵਾਤਿ ਅਯਂ ਕਾਰਕਾਦੀਹਿ ਸੁਞ੍ਞਤਾ।

ਮੂਲਦ੍ਧਸਨ੍ਧਿਸਙ੍ਖੇਪਾਕਾਰਵਟ੍ਟਵਿਭਾਗਤੋਤਿ ਏਤ੍ਥ ਮੂਲਤੋ ਤਾਵ ਅਵਿਜ੍ਜਾ, ਤਣ੍ਹਾ ਚਾਤਿ ਦ੍ਵੇ ਧਮ੍ਮਾ **ਮੂਲ**ਨ੍ਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ। ਅਦ੍ਧਤੋ ਪਨੇਤ੍ਥ ਅਵਿਜ੍ਜਾ, ਸਙ੍ਖਾਰਾਤਿ ਦ੍ਵੇ ਅਙ੍ਗਾਨਿ ਅਤੀਤੋ **ਅਦ੍ਧਾ,** ਵਿਞ੍ਞਾਣਾਦੀਨਿ ਭਵਾਵਸਾਨਾਨਿ ਅਟ੍ਠ ਪਚ੍ਚੁਪ੍ਪਨ੍ਨੋ ਅਦ੍ਧਾ, ਜਾਤਿ ਚੇਵ ਜਰਾਮਰਣਞ੍ਚਾਤਿ ਦ੍ਵੇ ਅਨਾਗਤੋ ਅਦ੍ਧਾਤਿ ਤਯੋ ਅਦ੍ਧਾ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ। ਸਨ੍ਧਿਤੋ ਪਨ ਸਙ੍ਖਾਰਾਨਂ, ਪਟਿਸਨ੍ਧਿਵਿਞ੍ਞਾਣਸ੍ਸ ਚ ਅਨ੍ਤਰਾ ਏਕੋ ਹੇਤੁਫਲਸਨ੍ਧਿ, ਵੇਦਨਾਯ ਚ ਤਣ੍ਹਾਯ ਚ ਅਨ੍ਤਰਾ ਏਕੋ ਫਲਹੇਤੁਸਨ੍ਧਿ, ਭਵਸ੍ਸ ਚ ਜਾਤਿਯਾ ਚ ਅਨ੍ਤਰਾ ਏਕੋ ਹੇਤੁਫਲਸਨ੍ਧਿ ਚਾਤਿ ਤਯੋ **ਸਨ੍ਧੀ** ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ। ਸਙ੍ਖੇਪਤੋ ਪਨ ਸਨ੍ਧੀਨਂ ਆਦਿਪਰਿਯੋਸਾਨਵਵਤ੍ਥਿਤਾ ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਸਙ੍ਖੇਪਾ ਹੋਨ੍ਤਿ। ਸੇਯ੍ਯਥਿਦਂ – ਅਵਿਜ੍ਜਾਸਙ੍ਖਾਰਾ ਏਕੋ

ਸਙ੍ਖੇਪੋ, ਵਿਞ੍ਞਾਣਨਾਮਰੂਪਸਲਾਯਤਨਫਸ੍ਸਵੇਦਨਾ ਦੁਤਿਯੋ, ਤਣ੍ਹੁਪਾਦਾਨਭਵਾ ਤਤਿਯੋ, ਜਾਤਿਜਰਾਮਰਣਾਨਿ ਚਤੁਤ੍ਥੋਤਿ ਏਵਂ ਚਤ੍ਤਾਰੋ **ਸਙ੍ਖੇਪਾ** ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ।

ਆਕਾਰਤੋ ਪਨੇਤ੍ਥ –

ਅਤੀਤੇ ਹੇਤੁਯੋ ਪਞ੍ਚ, ਇਦਾਨਿ ਫਲਪਞ੍ਚਕਂ।
ਇਦਾਨਿ ਹੇਤੁਯੋ ਪਞ੍ਚ, ਆਯਤਿਂ ਫਲਪਞ੍ਚਕਨ੍ਤਿ॥ –

ਏਵਂ ਵੀਸਤਿ ਆਕਾਰਾ ਹੋਨ੍ਤਿ।

ਏਤ੍ਥ ਹਿ ਸਰੂਪਤੋ ਵੁਤ੍ਤਾ ਅਵਿਜ੍ਜਾਸਙ੍ਖਾਰਾ, ਤੇਸਂ ਗਹਣੇਨ ਤਦਵਿਨਾਭਾਵਤੋ ਗਹਿਤਾ ਤਣ੍ਹੁਪਾਦਾਨਭਵਾਤਿ ਇਮੇ ਪਞ੍ਚ ਧਮ੍ਮਾ **ਅਤੀਤੇ ਹੇਤੁਯੋ** ਨਾਮ, ਸਰੂਪਤੋ ਵੁਤ੍ਤਾ ਵਿਞ੍ਞਾਣਾਦਯੋ ਪਞ੍ਚ ਧਮ੍ਮਾ **ਇਦਾਨਿ ਫਲਪਞ੍ਚਕਂ** ਨਾਮ, ਸਰੂਪਤੋ ਪਨ ਵੁਤ੍ਤਾ ਤਣ੍ਹੁਪਾਦਾਨਭਵਾ, ਤੇਸਂ ਗਹਣੇਨ ਤਦਵਿਨਾਭਾਵਤੋ ਗਹਿਤਾ ਅਵਿਜ੍ਜਾਸਙ੍ਖਾਰਾਤਿ ਇਮੇ ਪਞ੍ਚ **ਇਦਾਨਿ ਹੇਤੁਯੋ** ਨਾਮ। ਜਾਤਿਆਦਿਅਪਦੇਸੇਨ ਵੁਤ੍ਤਾ ਵਿਞ੍ਞਾਣਾਦਯੋ ਪਞ੍ਚ ਧਮ੍ਮਾ **ਆਯਤਿਂ ਫਲਪਞ੍ਚਕਂ** ਨਾਮਾਤਿ ਏਵਂ ਵੀਸਤਿ **ਆਕਾਰਾ** ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ। ਵਟ੍ਟਤੋ ਪਨੇਤ੍ਥ ਸਙ੍ਖਾਰਭਵਾ ਕਮ੍ਮਵਟ੍ਟਂ, ਅਵਿਜ੍ਜਾਤਣ੍ਹੁਪਾਦਾਨਾ ਕਿਲੇਸਵਟ੍ਟਂ, ਸੇਸਾਨਿ ਵਿਪਾਕਵਟ੍ਟਨ੍ਤਿ ਤੀਣਿ **ਵਟ੍ਟਾਨਿ** ਹੋਨ੍ਤਿ। ਯਾਵ ਚ ਤੇਸੁ ਕਿਲੇਸਵਟ੍ਟਂ ਅਰਿਯਮਗ੍ਗੇਨ ਨ ਉਪਚ੍ਛਿਜ੍ਜਤਿ, ਤਾਵ ਇਦਂ ਭਵਚਕ੍ਕਂ ਅਨੁਪਚ੍ਛਿਨ੍ਨਂ ਪਵਤ੍ਤਤੀਤਿ ਅਯਮੇਤ੍ਥ ਮੂਲਦ੍ਧਸਨ੍ਧਿਸਙ੍ਖੇਪਾਕਾਰਵਟ੍ਟਵਿਭਾਗੋ।

ਵਾਰਣੋਪਮਤੋਤਿ ਏਤ੍ਥ ਵਾਰਣਤੋ ਤਾਵ – ''ਅਵਿਜ੍ਜਾਪਚ੍ਚਯਾ ਸਙ੍ਖਾਰਾ''ਤਿ ਇਦਮਹੇਤੁਕਵਿਸਮਹੇਤੁਕਦਸ੍ਸਨਨਿਵਾਰਣਂ, ''ਸਙ੍ਖਾਰਪਚ੍ਚਯਾ ਵਿਞ੍ਞਾਣ''ਨ੍ਤਿ ਉਚ੍ਛੇਦਅਤ੍ਤਸਙ੍ਕਨ੍ਤਿਦਸ੍ਸਨਨਿਵਾਰਣਂ, ''ਵਿਞ੍ਞਾਣਪਚ੍ਚਯਾ ਨਾਮਰੂਪ''ਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਤਾਤਿ ਪਰਿਕਪ੍ਪਿਤਵਤ੍ਥੁਭੇਦਦਸ੍ਸਨਤੋ ਘਨਸਞ੍ਞਾਨਿਵਾਰਣਂ, ''ਨਾਮਰੂਪਪਚ੍ਚਯਾ ਸਲਾਯਤਨ''ਨ੍ਤਿਆਦਿ ਅਤ੍ਤਾ ਪਸ੍ਸਤਿ...ਪੇ॰... ਵਿਜਾਨਾਤਿ ਫੁਸਤਿ, ਵੇਦਯਤਿ, ਤਣ੍ਹਿਯਤਿ, ਉਪਾਦਿਯਤਿ, ਭਵਤਿ, ਜਾਯਤਿ, ਜੀਯਤਿ, ਮੀਯਤੀਤਿ ਏਵਮਾਦਿਦਸ੍ਸਨਨਿਵਾਰਣਨ੍ਤਿ ਇਦਮੇਤ੍ਥ ਮਿਚ੍ਛਾਦਸ੍ਸਨਨਿਵਾਰਣਂ।

ਉਪਮਾਤੋ ਪਨੇਤ੍ਥ ਅਨ੍ਧੋ ਵਿਯ ਅਵਿਜ੍ਜਾ, ਤਸ੍ਸ ਉਪਕ੍ਖਲਨਂ ਵਿਯ ਸਙ੍ਖਾਰਾ, ਪਤਨਂ ਵਿਯ ਵਿਞ੍ਞਾਣਂ, ਤੇਨ ਗਣ੍ਡਪਾਤੁਭਾਵੋ ਵਿਯ ਨਾਮਰੂਪਂ, ਤਸ੍ਸ ਗਣ੍ਡਭੇਦਪੀਲ਼ਕਾ ਵਿਯ ਸਲਾਯਤਨਂ, ਤਸ੍ਸ ਸਙ੍ਘਟ੍ਟਨਂ ਵਿਯ ਫਸ੍ਸੋ, ਤਜ੍ਜਨਿਤਦੁਕ੍ਖਂ ਵਿਯ ਵੇਦਨਾ, ਦੁਕ੍ਖਸ੍ਸ ਪਟਿਕਾਰਾਭਿਲਾਸੋ ਵਿਯ ਤਣ੍ਹਾ, ਅਸਪ੍ਪਾਯਗ੍ਗਹਣਂ ਵਿਯ ਉਪਾਦਾਨਂ, ਅਸਪ੍ਪਾਯਾਲੇਪਨਂ ਵਿਯ ਭਵੋ, ਤੇਨ ਗਣ੍ਡਵਿਕਾਰਪਾਤੁਭਾਵੋ ਵਿਯ ਜਾਤਿ, ਤਬ੍ਬਿਕਾਰਭੇਦੋ ਵਿਯ ਜਰਾਮਰਣਂ। ਯਥਾਸਭਾਵਦਸ੍ਸਨਨਿਵਾਰਣਾਦਿਤੋ ਵਾ ਏਤੇ ਅਵਿਜ੍ਜਾਦਯੋ ਅਕ੍ਖਿਪਟਲਾਦਿ ਉਪਮਾਹਿਪਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾਤਿ ਅਯਮੇਤ੍ਥ ਉਪਮਾ।

ਗਮ੍ਭੀਰਨਯਭੇਦਤੋਤਿ ਏਤ੍ਥ ਗਮ੍ਭੀਰਭੇਦੋ ਤਾਵ ਇਮੇਸਂ ਅਵਿਜ੍ਜਾਦੀਨਂ ਪਚ੍ਚੇਕਂ ਧਮ੍ਮਤ੍ਥਦੇਸਨਾਪਟਿਵੇਧਗਮ੍ਭੀਰਤਾ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ। ਇਮੇ ਹਿ ਅਵਿਜ੍ਜਾਦਯੋ ਧਮ੍ਮਾ ਯੇਨਾਕਾਰੇਨ ਯਦਵਤ੍ਥਾ ਚ ਸਙ੍ਖਾਰਾਦੀਨਂ ਫਲਾਨਂ ਪਚ੍ਚਯਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਸੋ ਨੇਸਂ ਪਚ੍ਚਯਟ੍ਠੋ ਦੁਰਵਬੋਧਤੋ ਗਮ੍ਭੀਰੋਤਿ ਅਯਮੇਤ੍ਥ **ਧਮ੍ਮਗਮ੍ਭੀਰਤਾ**। ਧਮ੍ਮੋਤਿ ਹੇਤੁ ''ਹੇਤੁਮ੍ਹਿ ਞਾਣਂ ਧਮ੍ਮਪਟਿਸਮ੍ਭਿਦਾ''ਤਿ (ਵਿਭ॰ ੭੨੦) ਵਚਨਤੋ। ਜਰਾਮਰਣਾਦੀਨਂ ਫਲਾਨਂ ਜਾਤਿਆਦੀਹਿ ਪਚ੍ਚਯੇਹਿ ਸਮ੍ਭੂਤਸਮੁਦਾਗਤਟ੍ਠੋ ਦੁਰਵਬੋਧਤੋ ਗਮ੍ਭੀਰੋਤਿ ਅਯਂ **ਅਤ੍ਥਗਮ੍ਭੀਰਤਾ**। ਅਤ੍ਥੋਤਿ ਫਲਂ ''ਹੇਤੁਫਲੇ ਞਾਣਂ ਅਤ੍ਥਪਟਿਸਮ੍ਭਿਦਾ''ਤਿ (ਵਿਭ॰ ੭੨੦) ਵਚਨਤੋ। ਤੇਸਂ ਪਨ ਹੇਤੂਨਂ, ਫਲਾਨਞ੍ਚ ਤੇਨ ਤੇਨਾਕਾਰੇਨ ਅਵਿਪਰੀਤਤੋ ਦੇਸਨਾਪਿ ਸਬ੍ਬਞ੍ਞੁਤਞ੍ਞਾਣਸ੍ਸੇਵ ਗੋਚਰਤੋ ਗਮ੍ਭੀਰਾਤਿ ਅਯਂ **ਦੇਸਨਾਗਮ੍ਭੀਰਤਾ**। ਯੋ ਪਨੇਸਂ ਅਵਿਜ੍ਜਾਸਙ੍ਖਾਰਾਦੀਨਂ ਅਦਸ੍ਸਨਾਯੂਹਨਾਦਿਸਭਾਵੋ, ਸੋ ਮਨੁਪਞ੍ਞੇਹਿ ਦੁਪ੍ਪਰਿਯੋਗਾਹਤ੍ਤਾ ਗਮ੍ਭੀਰੋਤਿ ਅਯਂ **ਪਟਿਵੇਧਗਮ੍ਭੀਰਤਾ**ਤਿ ਅਯਮੇਤ੍ਥ ਗਮ੍ਭੀਰਭੇਦੋ।

ਨਯਭੇਦੋ ਪਨੇਤ੍ਥ ਏਕਤ੍ਤਨਯੋ ਨਾਨਤ੍ਤਨਯੋ ਅਬ੍ਯਾਪਾਰਨਯੋ ਏਵਂਧਮ੍ਮਤਾਨਯੋਤਿ ਇਮੇਸਂ ਚਤੁਨ੍ਨਂ ਅਤ੍ਥਨਯਾਨਂ ਵਸੇਨ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ। ਤਤ੍ਥ ਹਿ ''ਅਵਿਜ੍ਜਾਪਚ੍ਚਯਾ ਸਙ੍ਖਾਰਾ, ਸਙ੍ਖਾਰਪਚ੍ਚਯਾ ਵਿਞ੍ਞਾਣ''ਨ੍ਤਿ ਏਵਂ ਬੀਜਸ੍ਸ ਅਙ੍ਕੁਰਾਦਿਭਾਵੇਨ ਰੁਕ੍ਖਭਾਵਪ੍ਪਤ੍ਤਿ ਵਿਯ ਸਨ੍ਤਾਨਾਨੁਪਚ੍ਛੇਦੋ **ਏਕਤ੍ਤਨਯੋ** ਨਾਮ। ਯਂ ਸਮ੍ਮਾ ਪਸ੍ਸਨ੍ਤੋ ਹੇਤੁਫਲਸਮ੍ਬਨ੍ਧੇਨ ਸਨ੍ਤਾਨਾਨੁਪਚ੍ਛੇਦਾਵਬੋਧਤੋ ਉਚ੍ਛੇਦਦਿਟ੍ਠਿਂ ਪਜਹਤਿ, ਮਿਚ੍ਛਾ ਪਸ੍ਸਨ੍ਤੋ ਹੇਤੁਫਲਸਮ੍ਬਨ੍ਧੇਨ ਪਵਤ੍ਤਮਾਨਸ੍ਸ ਸਨ੍ਤਾਨਾਨੁਪਚ੍ਛੇਦਸ੍ਸ ਏਕਤ੍ਤਗ੍ਗਹਣਤੋ ਸਸ੍ਸਤਦਿਟ੍ਠਿਂ ਉਪਾਦਿਯਤਿ।

ਅਵਿਜ੍ਜਾਦੀਨੰ ਪਨ ਯਥਾਸਕੰ ਲਕ੍ਖਣਵਵਤ੍ਥਾਨੰ **ਨਾਨਤ੍ਤਨਯੋ** ਨਾਮ। ਯੰ ਸਮ੍ਮਾ ਪਸ੍ਸਨ੍ਤੋ ਨਵਨਵਾਨੰ ਉਪ੍ਪਾਦਦਸ੍ਸਨਤੋ ਸਸ੍ਸਤਦਿਟ੍ਠਿੰ ਪਜਹਤਿ, ਮਿਚ੍ਛਾ ਪਸ੍ਸਨ੍ਤੋ ਏਕਸਨ੍ਤਾਨਪਤਿਤਸ੍ਸ ਭਿਨ੍ਨਸਨ੍ਤਾਨਸ੍ਸੇਵ ਨਾਨਤ੍ਤਗ੍ਗਹਣਤੋ ਉਚ੍ਛੇਦਦਿਟ੍ਠਿੰ ਉਪਾਦਿਯਤਿ।

ਅਵਿਜ੍ਜਾਯ ਪਨ ''ਸਙ੍ਖਾਰਾ ਮਯਾ ਉਪ੍ਪਾਦੇਤਬ੍ਬਾ, ਸਙ੍ਖਾਰਾਨੰ ਵਾ ਵਿਞ੍ਞਾਣੰ ਅਮ੍ਹੇਹੀ''ਤਿ ਏਵਮਾਦਿਬਜਾਪਾਰਾਭਾਵੋ **ਅਬਜਾਪਾਰਨਯੋ** ਨਾਮ। ਯੰ ਸਮ੍ਮਾ ਪਸ੍ਸਨ੍ਤੋਕਾਰਕਸ੍ਸ ਅਭਾਵਾਵਬੋਧਤੋ ਅਤ੍ਤਦਿਟ੍ਠਿੰ ਪਜਹਤਿ, ਮਿਚ੍ਛਾ ਪਸ੍ਸਨ੍ਤੋ ਯੋ ਅਸਤਿਪਿ ਬਜਾਪਾਰੇ ਅਵਿਜ੍ਜਾਦੀਨੰ ਸਭਾਵਨਿਯਮਸਿਦ੍ਧੋ ਹੇਤੁਭਾਵੋ, ਤਸ੍ਸ ਅਗ੍ਗਹਣਤੋ ਅਕਿਰਿਯਦਿਟ੍ਠਿੰ ਉਪਾਦਿਯਤਿ।

ਅਵਿਜ੍ਜਾਦੀਹਿ ਪਨ ਕਾਰਣੇਹਿ ਸਙ੍ਖਾਰਾਦੀਨੰਯੇਵ ਸਮ੍ਭਵੋ ਖੀਰਾਦੀਹਿ ਦਧਿਆਦੀਨੰ ਵਿਯ, ਨ ਅਞ੍ਞੇਸਨ੍ਤਿ ਅਯੰ **ਏਵੰਧਮ੍ਮਤਾਨਯੋ** ਨਾਮ। ਯੰ ਸਮ੍ਮਾ ਪਸ੍ਸਨ੍ਤੋ ਪਚ੍ਚਯਾਨੁਰੂਪਤੋ ਫਲਾਵਬੋਧਤੋ ਅਹੇਤੁਕਦਿਟ੍ਠਿੰ, ਅਕਿਰਿਯਦਿਟ੍ਠਿਞ੍ਚ ਪਜਹਤਿ, ਮਿਚ੍ਛਾ ਪਸ੍ਸਨ੍ਤੋ ਪਚ੍ਚਯਾਨੁਰੂਪੰ ਫਲਪ੍ਪਵਤ੍ਤਿੰ ਅਗ੍ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਯਤੋ ਕੁਤੋਚਿ ਯਸ੍ਸ ਕਸ੍ਸਚਿ ਅਸਮ੍ਭਵਗ੍ਗਹਣਤੋ ਅਹੇਤੁਕਦਿਟ੍ਠਿੰ ਚੇਵ ਨਿਯਤਵਾਦਞ੍ਚ ਉਪਾਦਿਯਤੀਤਿ ਅਯਮੇਤ੍ਥ ਨਯਭੇਦੋਤਿ ਏਵੰ ਵਿਜਾਨੀਯੋ ਪਾਲ਼ਿਮੁਤ੍ਤਵਿਨਿਚ੍ਛਯੋ।

ਪਚ੍ਚਯਾਕਾਰਵਿਭਙ੍ਗਮਾਤਿਕਤ੍ਥਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

ਸਤਿਪਟ੍ਠਾਨਵਿਭਙ੍ਗਮਾਤਿਕਤ੍ਥਵਣ੍ਣਨਾ

ਸਤਿਪਟ੍ਠਾਨਵਿਭਙ੍ਗਮਾਤਿਕਾਯ ਪਨ **ਅਤ੍ਥਤੋ** ਤਾਵ – **ਚਤ੍ਤਾਰੋ**ਤਿ ਗਣਨਪਰਿਚ੍ਛੇਦੋ, ਤੇਨ ਨ ਤਤੋ ਹੇਟ੍ਠਾ, ਨ ਉਦ੍ਧਨ੍ਤਿ ਦੀਪੇਤਿ। **ਸਤਿਪਟ੍ਠਾਨਾ**ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਦ੍ਵੇ ਸਤਿਪਟ੍ਠਾਨਾ ਸਤਿਗੋਚਰੋਪਿ ਸਤਿਪਿ। ''ਚਤੁਨ੍ਨੰ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਸਤਿਪਟ੍ਠਾਨਾਨੰ ਸਮੁਦਯਞ੍ਚ ਅਤ੍ਥਙ੍ਗਮਞ੍ਚ ਦੇਸੇਸ੍ਸਾਮੀ''ਤਿਆਦੀਸੁ (ਸੰ॰ ਨਿ॰ ੫.੪੦੮) ਹਿ ਸਤਿਗੋਚਰੋ ''ਸਤਿਪਟ੍ਠਾਨ''ਨ੍ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ, ਤਸ੍ਸਤ੍ਥੋ ਪਤਿਟ੍ਠਾਤਿ ਤਸ੍ਮਿਨ੍ਤਿ ਪਟ੍ਠਾਨੰ, ਕਾ ਪਤਿਟ੍ਠਾਤਿ? ਸਤਿ। ਸਤਿਯਾ ਪਟ੍ਠਾਨੰ **ਸਤਿਪਟ੍ਠਾਨੰ**। ਪਧਾਨੰ ਠਾਨਨ੍ਤਿ ਵਾ ਪਟ੍ਠਾਨੰ, ਸਤਿਯਾ ਪਟ੍ਠਾਨੰ **ਸਤਿਪਟ੍ਠਾਨੰ**। ''ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਸਤਿਪਟ੍ਠਾਨਾ ਭਾਵਿਤਾ ਬਹੁਲੀਕਤਾ ਸਤ੍ਤ ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗੇ ਪਰਿਪੂਰੇਨ੍ਤੀ''ਤਿਆਦੀਸੁ (ਮ॰ ਨਿ॰ ੩.੧੪੭) ਪਨ ਸਤਿ। ਤਸ੍ਸਤ੍ਥੋ ਪਤਿਟ੍ਠਾਤੀਤਿ ਪਟ੍ਠਾਨੰ, ਉਪਟ੍ਠਾਤਿ ਓਕ੍ਕਨ੍ਤਿਤ੍ਵਾ ਪਕ੍ਖਨ੍ਦਿਤ੍ਵਾ ਪਵਤ੍ਤਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਸਤਿਯੇਵ ਪਟ੍ਠਾਨਤ੍ਥੇਨ **ਸਤਿਪਟ੍ਠਾਨੰ**। ਅਥ ਵਾ ਸਰਣਟ੍ਠੇਨ ਸਤਿ, ਸਾ ਚ ਉਪਟ੍ਠਾਨਟ੍ਠੇਨ ਪਟ੍ਠਾਨਨ੍ਤਿ **ਸਤਿਪਟ੍ਠਾਨੰ,** ਇਦਮਿਧ ਅਧਿਪ੍ਪੇਤੰ। ਯਦਿ ਏਵੰ, ਕਸ੍ਮਾ ਸਤਿਪਟ੍ਠਾਨਾਤਿ ਬਹੁਵਚਨੰ ਕਤੰ? ਸਤਿਯਾ ਬਹੁਤ੍ਤਾ। ਆਰਮ੍ਮਣਭੇਦੇਨ ਹਿ ਬਹੁਕਾ ਤਾ ਸਤਿਯੋ।

ਇਧਾਤਿ ਇਮਸ੍ਮਿੰ ਸਾਸਨੇ, ਤੇਨ ਅਜ੍ਝਤ੍ਤਾਦਿਵਸੇਨ ਸਬ੍ਬਪ੍ਪਕਾਰਚਤੁਚਤ੍ਤਾਲੀਸਵਿਧਸਤਿਪਟ੍ਠਾਨਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਕਸ੍ਸ ਪੁਗ੍ਗਲਸ੍ਸ ਨਿਸ੍ਸਯਭੂਤੰ ਸਾਸਨਮੇਵ, ਨਾਞ੍ਞੰ ਸਾਸਨਨ੍ਤਿ ਦੀਪੇਤਿ। ਵੁਤ੍ਤੰ ਹੇਤੰ ''ਇਧੇਵ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਸਮਣੋ...ਪੇ॰... ਸੁਞ੍ਞਾ ਪਰਪ੍ਪਵਾਦਾ ਸਮਣੇਹਿ ਅਞ੍ਞੇਹੀ''ਤਿ (ਦੀ॰ ਨਿ॰ ੨.੨੧੪; ਮ॰ ਨਿ॰ ੧.੧੩੯; ਅ॰ ਨਿ॰ ੪.੨੪੧)।

ਭਿਕ੍ਖੂਤਿ ਸੰਸਾਰੇ ਭਯੰ ਇਕ੍ਖਨਕੋ। ਤੇਨ ਕਿਞ੍ਚਾਪਿ ਭਗਵਤੋ ਦੇਵਲੋਕੇ ਨਿਸੀਦਿਤ੍ਵਾ ਸਤਿਪਟ੍ਠਾਨੰ ਦੇਸੇਨ੍ਤਸ੍ਸ ਸਨ੍ਤਿਕੇ ਦੇਵਗਣੇ ਮੁਞ੍ਚਿਤ੍ਵਾ ਏਕਭਿਕ੍ਖੁਪਿ ਨਿਸਿਨ੍ਨੋ ਨਾਮ ਨਤ੍ਥਿ, ਤਥਾਪਿ ਦੇਵੋ ਵਾ ਹੋਤੁ ਮਨੁਸ੍ਸੋ ਵਾ ਗਹਟ੍ਠੋ ਵਾ ਪਬ੍ਬਜਿਤੋ ਵਾ, ਸੰਸਾਰੇ ਭਯਨ੍ਤਿ ਸਮ੍ਮਾ ਇਕ੍ਖਮਾਨੋ ਯਥਾਨੁਸਿਟ੍ਠੰ ਪਟਿਪਜ੍ਜਮਾਨੋਵ ਭਿਕ੍ਖੁ ਨਾਮ ਹੋਤਿ, ਨਾਞ੍ਞੋਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤਿ। ਯਥਾਹ ''ਅਲਙ੍ਕਤੋ ਚੇਪੀ''ਤਿ (ਧ॰ ਪ॰ ੧੪੨)।

ਅਜ੍ਝਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਨਿਯਕਜ੍ਝਤ੍ਤੰ। **ਕਾਯੇ**ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਆਯਨ੍ਤਿ ਤਤੋਤਿ ਆਯੋ। ਕੇ ਆਯਨ੍ਤਿ? ਕੁਚ੍ਛਿਤਾ ਕੇਸਾਦਯੋ, ਇਤਿ ਕੁਚ੍ਛਿਤਾਨੰ ਆਯੋਤਿ ਕਾਯੋ। ਅਥ ਵਾ ਅਙ੍ਗਪਚ੍ਚਙ੍ਗਾਨੰ, ਕੇਸਾਦੀਨਞ੍ਚ ਸਮੂਹਟ੍ਠੇਨਪਿ ਕਾਯੋ, ਰੂਪਕਾਯੋ, ਤਸ੍ਮਿੰ ਅਤ੍ਤਨੋ ਕਾਯੇਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਕਾਯਾਨੁਪਸ੍ਸੀ**ਤਿ ਕਾਯੰ ਅਨੁਪਸ੍ਸਨਸੀਲੋ। ''ਕਾਯੇ''ਤਿ ਚ ਵਤ੍ਵਾ ਪੁਨ ''ਕਾਯਾਨੁਪਸ੍ਸੀ''ਤਿ ਦੁਤਿਯਕਾਯ-ਗ੍ਗਹਣੰ ''ਏਵੰ ਨ ਕਾਯੇ ਅਙ੍ਗਪਚ੍ਚਙ੍ਗਵਿਨਿਮੁਤ੍ਤਏਕਧਮ੍ਮਾਨੁਪਸ੍ਸੀ, ਨਾਪਿ ਕੇਸਲੋਮਾਦਿਵਿਨਿਮੁਤ੍ਤਇਤ੍ਥਿਪੁਰਿਸਾਨੁਪਸ੍ਸੀ, ਨ ਚ ਭੂਤੁਪਾਦਾਯਵਿਨਿਮੁਤ੍ਤਏਕਧਮ੍ਮਾਨੁਪਸ੍ਸੀ, ਅਥ ਖੋ ਰਥਸਮ੍ਭਾਰਨਗਰਾਵਯਵਕਦਲਿਕ੍ਖਨ੍ਧਵਿਭਾਗਾਨੁਪਸ੍ਸਕੋ ਵਿਯ ਯਥਾਕ੍ਕਮੰ ਅਙ੍ਗਪਚ੍ਚਙ੍ਗਕੇਸਾਦਿਭੂਤੁਪਾਦਾਯਸਮੂਹਾਨੁਪਸ੍ਸੀ ਏਵਾ''ਤਿ ਦਸ੍ਸਨਤ੍ਥੰ ਕਤੰ। ਤਥਾ ਹੇਤ੍ਥ ਯਥਾਵੁਤ੍ਤਧਮ੍ਮਸਮੂਹਵਿਨਿਮੁਤ੍ਤੋ ਇਤ੍ਥਿਪੁਰਿਸਾਦਿਕੋ, ਅਞ੍ਞੋ ਵਾ ਕੋਚਿ ਧਮ੍ਮੋ ਨ ਦਿਸ੍ਸਤਿ, ਯਥਾਵੁਤ੍ਤਧਮ੍ਮਸਮੂਹਮਤ੍ਤੇਯੇਵ ਪਨ ਬਾਲਾ ਤਥਾ ਤਥਾ ਸੁਭਾਦਿਤੋ ਚ ਮਿਚ੍ਛਾਭਿਨਿਵੇਸੰ ਕਰੋਨ੍ਤਿ, ਅਯੰ ਪਨ ਯੋਗੀ ਤਤ੍ਥ ਕਾਯਾਨੁਪਸ੍ਸੀ ਏਵ ਅਨਿਚ੍ਚਦੁਕ੍ਖਅਨਤ੍ਤਾਸੁਭਾਨੁਪਸ੍ਸੀ ਏਵਾਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ ਹੋਤਿ। ਅਥ ਵਾ ਯ੍ਵਾਯੰ ਮਹਾਸਤਿਪਟ੍ਠਾਨੇ ਅਸ੍ਸਾਸਪਸ੍ਸਾਸਾਦਿਕੋ ਚੁਦ੍ਦਸਵਿਧੋ ਕਾਯੋ ਵੁਤ੍ਤੋ, ਤਸ੍ਸ ਸਬ੍ਬਸ੍ਸ ਇਮਸ੍ਮਿੰਯੇਵ ਕਾਯੇ ਅਨੁਪਸ੍ਸਨਤੋ ''ਕਾਯੇ ਕਾਯਾਨੁਪਸ੍ਸੀ''ਤਿ ਏਵਮਾਦਿਨਾਪਿ ਅਤ੍ਥੋ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੋ।

ਵਿਹਰਤੀਤਿ ਇਰਿਯਤਿ, ਚਤੂਸੁ ਇਰਿਯਾਪਥੇਸੁ ਏਕੇਨਾਗਤੰ ਸਰੀਰਬਾਧਨੰ ਅਞ੍ਞੇਨ ਇਰਿਯਾਪਥੇਨ ਵਿਚ੍ਛਿਨ੍ਦਿਤ੍ਵਾ ਅਪਤਮਾਨੰ ਅਤ੍ਤਭਾਵੰ ਹਰਤਿ, ਪਵਤ੍ਤੇਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਬਹਿਦ੍ਧਾ ਕਾਯੇ**ਤਿ ਪਰਸ੍ਸ ਕਾਯੇ। **ਅਜ੍ਝਤ੍ਤਬਹਿਦ੍ਧਾ ਕਾਯੇ**ਤਿ ਕਾਲੇਨ ਅਤ੍ਤਨੋ, ਕਾਲੇਨ ਪਰਸ੍ਸ ਕਾਯੇ। ਕਾਲੇਨ ਹਿ ਅਜ੍ਝਤ੍ਤਬਹਿਦ੍ਧਾਕਾਯੇਸੁਪਿ ਏਕਸ੍ਮਿੰ ਖਣੇ ਕਾਯਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ, ਪਗੁਣਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨਸ੍ਸ ਪਨ ਅਪਰਾਪਰੰ ਸਞ੍ਚਰਣਕਾਲੋ ਏਤ੍ਥ ਕਥਿਤੋ। **ਆਤਾਪੀ**ਤਿ ਕਾਯਪਰਿਗ੍ਗਾਹਕਵੀਰਿਯੇਨ ਵੀਰਿਯਵਾ। ਸੋ ਹਿ ਯਸ੍ਮਾ ਕਿਲੇਸਾਨੰ ਆਤਾਪਨਤੋ ਆਤਾਪੋ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਵੀਰਿਯੰ, ਸੋ ਚਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਆਤਾਪੀਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। **ਸਮ੍ਪਜਾਨੋ**ਤਿ ਕਾਯਪਰਿਗ੍ਗਾਹਕੇਨ ਸਮ੍ਪਜਞ੍ਞੇਨ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ। **ਸਤਿਮਾ**ਤਿ ਕਾਯਪਰਿਗ੍ਗਾਹਿਕਾਯ ਸਤਿਯਾ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ। ਅਯੰ ਪਨ ਯਸ੍ਮਾ ਸਤਿਯਾ ਆਰਮ੍ਮਣੰ ਪਰਿਗ੍ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਪਞ੍ਞਾਯ ਅਨੁਪਸ੍ਸਤਿ, ਵੀਰਿਯੇਨ ਚ ਅਨ੍ਤਰਾ ਵੋਸਾਨੰ ਨਾਪਜ੍ਜਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਯੇਸੰ ਧਮ੍ਮਾਨੰ ਆਨੁਭਾਵੇਨ ਤੰ ਸਤਿਪਟ੍ਠਾਨੰ ਸਮ੍ਪਜ੍ਜਤਿ, ਤੇਸੰ ਦਸ੍ਸਨਤ੍ਥੰ ''ਆਤਾਪੀ ਸਮ੍ਪਜਾਨੋ ਸਤਿਮਾ''ਤਿ ਇਦੰ ਵੁਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੰ।

ਇਤਿ ਕਾਯਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾਸਤਿਪਟ੍ਠਾਨੰ, ਸਮ੍ਪਯੋਗਙ੍ਗਞ੍ਚ ਦਸ੍ਸੇਤ੍ਵਾ ਇਦਾਨਿ ਪਹਾਨਙ੍ਗੰ ਦਸ੍ਸੇਤੁੰ "**ਵਿਨੇਯ੍ਯ ਲੋਕੇ ਅਭਿਜ੍ਝਾਦੋਮਨਸ੍ਸ**"ਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ। ਤਤ੍ਥ **ਵਿਨੇਯ੍ਯਾ**ਤਿ ਤਦਙ੍ਗਵਿਨਯੇਨ ਵਾ ਵਿਕ੍ਖਮ੍ਭਨਵਿਨਯੇਨ ਵਾ ਵਿਨਯਿਤ੍ਵਾ। **ਲੋਕੇ**ਤਿ ਯ੍ਵਾਯੰ ਅਜ੍ਝਤ੍ਤਾਦਿਭੇਦੋ ਕਾਯੋ ਵੁਤ੍ਤੋ, ਸ੍ਵੇਵ ਇਧ ਲੁਜ੍ਜਨਪਲੁਜ੍ਜਨਟ੍ਠੇਨ ਲੋਕੋ ਨਾਮ। **ਵਿਭਙ੍ਗੇ** ਪਨ ਯਸ੍ਮਾ ਰੂਪਕਾਯੇ ਪਹੀਨਅਭਿਜ੍ਝਾਦਯੋ ਵੇਦਨਾਦੀਸੁਪਿ ਪਹੀਯਨ੍ਤਿ ਏਵ, ਤਸ੍ਮਾ ਪਞ੍ਚਪਿ ਉਪਾਦਾਨਕ੍ਖਨ੍ਧਾ ''ਲੋਕੋ''ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ। ਤਸ੍ਮਿੰ ਲੋਕੇ ਅਭਿਜ੍ਝਾਦੋਮਨਸ੍ਸਸਙ੍ਖਾਤੰ ਕਾਮਚ੍ਛਨ੍ਦਬ੍ਯਾਪਾਦੰ ਵਿਨੇਯ੍ਯਾਤਿ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋ। ਇਮਸ੍ਸ ਚ ਨੀਵਰਣੇਸੁ ਬਲਵਧਮ੍ਮਦ੍ਵਯਸ੍ਸ ਪਹਾਨਦਸ੍ਸਨੇਨ ਸੇਸਨੀਵਰਣਾਨਮ੍ਪਿ ਪਹਾਨੰ ਵੁਤ੍ਤੰਯੇਵਾਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੰ। ਵਿਸੇਸੇਨ ਚੇਤ੍ਥ ਅਭਿਜ੍ਝਾਦੋਮਨਸ੍ਸਵਿਨਯੇਨ ਯਥਾਕ੍ਕਮੰ ਕਾਯਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਵਿਪਤ੍ਤਿਮੂਲਾਨੰ ਅਨੁਰੋਧਵਿਰੋਧਾਨੰ, ਅਤ੍ਤਅਭਿਰਤਿਤਦਸੁਭਾਕਾਰਾਦਿਭਾਵਨਾਨਭਿਰਤੀਨੰ, ਅਭੂਤਗੁਣਪਕ੍ਖੇਪਭੂਤਦੋਸਾਪਨਯਨਾਨਞ੍ਚ ਪਹਾਨੰ ਵੁਤ੍ਤੰ, ਤੇਨ ਯੋਗਾਵਚਰਸ੍ਸ ਯੋਗਾਨੁਭਾਵਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਫਲੰ, ਯੋਗਸਮਤ੍ਥਤਾ ਚ ਦੀਪਿਤਾ ਹੋਤਿ।

ਅਜ੍ਝਤ੍ਤੰ ਵੇਦਨਾਸੂਤਿਆਦੀਸੁਪਿ ਅਜ੍ਝਤ੍ਤਾਦੀਨਿ ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾਨਿ। ਏਤ੍ਥ ਪਨ **ਵੇਦਨਾ**ਤਿ ਤਿਸ੍ਸੋ ਵੇਦਨਾ ਲੋਕਿਯਾ, ਤਥਾ **ਚਿਤ੍ਤੰ, ਧਮ੍ਮਾ** ਚ, ਤੇਸੰ ਵਿਭਾਗੋ ਵਿਭਙ੍ਗਨਯੇ ਆਵਿ ਭਵਿਸ੍ਸਤਿ। ਕੇਵਲੰ ਪਨੇਤ੍ਥ ਯਥਾ ਵੇਦਨਾਦਯੋ ਅਨੁਪਸ੍ਸਨ੍ਤੋ ਵੇਦਨਾਦਿਅਨੁਪਸ੍ਸੀ ਨਾਮ ਹੋਤਿ, ਸੋ ਨਯੋ ਦਸ੍ਸੇਤਬ੍ਬੋ। ਸੇਯ੍ਯਥਿਦੰ – ਵੇਦਨਾਸੁ ਤਾਵ ਸੁਖਾ ਵੇਦਨਾ ਦੁਕ੍ਖਤੋ, ਦੁਕ੍ਖਾ ਸਲ੍ਲਤੋ, ਇਤਰਾ ਚ ਅਨਿਚ੍ਚਤੋ ਅਨੁਪਸ੍ਸਿਤਬ੍ਬਾ। ਯਥਾਹ –

''ਯੋ ਸੁਖੰ ਦੁਕ੍ਖਤੋ ਅਦ੍ਦ, ਦੁਕ੍ਖਮਦ੍ਦਕ੍ਖਿ ਸਲ੍ਲਤੋ।
ਅਦੁਕ੍ਖਮਸੁਖੰ ਸਨ੍ਤੰ, ਅਦ੍ਦਕ੍ਖਿ ਨੰ ਅਨਿਚ੍ਚਤੋ''ਤਿ (ਸੰ॰ ਨਿ॰ ੪.੨੫੩; ਇਤਿਵੁ॰ ੫੩)॥

ਸਬ੍ਬਾ ਏਵ ਏਤਾ ਦੁਕ੍ਖਤੋ ਅਨੁਪਸ੍ਸਿਤਬ੍ਬਾ ''ਯੰ ਕਿਞ੍ਚਿ ਵੇਦਯਿਤੰ, ਤੰ ਦੁਕ੍ਖਸ੍ਮਿਨ੍ਤਿ ਵਦਾਮੀ''ਤਿ (ਸੰ॰ ਨਿ॰ ੪.੨੫੯) ਵਚਨਤੋ। ਏਵੰ ਅਨੁਪਸ੍ਸਨ੍ਤੋ ਪਨ ਅਨਿਚ੍ਚਾਦਿਸਤ੍ਤਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾਵਸੇਨ ਵਾ ਅਨੁਪਸ੍ਸਨ੍ਤੋਪਿ ''ਇਮੰ ਵੇਦਨੰ ਕੋ ਵੇਦਯਤਿ, ਕਸ੍ਸਾਯੰ ਵੇਦਨਾ, ਕਿੰ ਕਾਰਣਾਯੰ ਵੇਦਨਾ''ਤਿ ਉਪਪਰਿਕ੍ਖਿਤ੍ਵਾ ''ਨ ਕੋਚਿ ਸਤ੍ਤਾਦਿਕੋ ਵੇਦਯਤਿ, ਨ ਕੇਸਞ੍ਚਿ ਸਤ੍ਤਾਦੀਨੰ ਵੇਦਨਾ, ਵਤ੍ਥਾਰਮ੍ਮਣਾਦਿਕਾਰਣਾ ਪਨਾਯੰ ਵੇਦਨਾ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤੀ''ਤਿ ਅਨੁਪਸ੍ਸਨ੍ਤੋਪਿ **ਵੇਦਨਾਨੁਪਸ੍ਸੀ** ਨਾਮ ਹੋਤਿ। ਅਥ ਵਾ ਸੁਖਾਦੀਨੰ ਉਪ੍ਪਤ੍ਤਿਕ੍ਖਣੇ ਦੁਕ੍ਖਾਦੀਨੰ ਅਸਮ੍ਭਵਾ ਅਨਿਚ੍ਚਾ ਅਦ੍ਧੁਵਾ ਵਿਪਰਿਣਾਮਧਮ੍ਮਾਤਿ ਏਵੰ ਵਾ ਅਨੁਪਸ੍ਸਨ੍ਤੋ **ਵੇਦਨਾਨੁਪਸ੍ਸੀ** ਨਾਮ ਹੋਤਿ। ਇਮਿਨਾਵ ਨਯੇਨ ਪਾਲਿਨਯਾਨੁਸਾਰੇਨ ਸੇਸਚਿਤ੍ਤਧਮ੍ਮਾਨਮ੍ਪਿ ਅਨੁਪਸ੍ਸਨਾਕਾਰੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ। ਵਿਸੇਸਤੋ ਪਨੇਤ੍ਥ ਚਿਤ੍ਤੇਸੁ ਅਨਿਚ੍ਚਤਾਵਸੇਨ, ਧਮ੍ਮੇਸੁ ਅਨਤ੍ਤਤਾਵਸੇਨ ਚ ਅਨੁਪਸ੍ਸਨ੍ਤੋ **ਚਿਤ੍ਤਾਨੁਪਸ੍ਸੀ, ਧਮ੍ਮਾਨੁਪਸ੍ਸੀ** ਚ ਨਾਮ ਹੋਤੀਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੰ। ਸੇਸੰ ਸੁਵਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਮੇਵ। ਅਯੰ ਤਾਵੇਤ੍ਥ ਪਦਤ੍ਥੋ।

ਧਮ੍ਮਭੇਦੋ ਪਨੇਤ੍ਥ ਨਤ੍ਥਿ, ਸਰਣਵਸੇਨ ਚ ਏਕਾਵ ਸਤਿ ਆਰਮ੍ਮਣਵਸੇਨ ''ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਸਤਿਪਟ੍ਠਾਨਾ''ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਾਤਿ।

ਵਿਭਙ੍ਗਨਯਤੋ ਪਨੇਤ੍ਥ **ਸੁਤ੍ਤਨ੍ਤਭਾਜਨੀਯੇ** ਤਾਵ ਅਜ੍ਝਤ੍ਤਬਹਿਦ੍ਧਾਤਦੁਭਯਕਾਯੇ ਕੇਸਾਦਿਕੋਟ੍ਠਾਸਭਾਵਨਾਵਸੇਨ ਪਠਮੰ ਸਤਿਪਟ੍ਠਾਨੰ ਵਿਤ੍ਥਾਰਿਤੰ। ਤਥਾ ਅਜ੍ਝਤ੍ਤਾਦੀਸੁ ਪਚ੍ਚੇਕੰ ਸਾਮਿਸਨਿਰਾਮਿਸਵਸੇਨ ਦੁਵਿਧਾਨੰ ਸੁਖਦੁਕ੍ਖਅਦੁਕ੍ਖਮਸੁਖਵੇਦਨਾਨੰ ਵਸੇਨ ਦੁਤਿਯੰ, ਸਰਾਗਵੀਤਰਾਗਸਦੋਸਵੀਤਦੋਸਸਮੋਹਵੀਤਮੋਹਸੰਖਿਤ੍ਤਵਿਕ੍ਖਿਤ੍ਤਮਹਗ੍ਗਤਅਮਹਗ੍ਗਤਸਉਤ੍ਤਰਾਨੁਤ੍ਤਰਸਮਾਹਿਤਾਸਮਾਹਿਤਵਿਮੁਤ੍ਤਾਵਿਮੁਤ੍ਤਭੇਦਤੋ

ਸੋਲ਼ਸਵਿਧੇਹਿ ਚਿਤ੍ਤਪਜਾਨਨਵਸੇਨ ਤਤਿਯਂ, ਪਞ੍ਚਨੀਵਰਣਾਨਂ, ਸਤ੍ਤਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਾਨਞ੍ਚ ਸਮ੍ਭਵਾਸਮ੍ਭਵਉਪ੍ਪਾਦਪਹਾਨਪਹੀਨਾਨੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿਭਾਵਨਾਪਾਰਿਪੂਰਿਹੇਤੁਜ੍ਝਾਨਵਸੇਨ ਚਤੁਤ੍ਥਂ ਸਤਿਪਟ੍ਠਾਨਂ ਵਿਤ੍ਥਾਰਿਤਂ। ਅਯਂ ਸੁਤ੍ਤਨ੍ਤਭਾਜਨੀਯਨਯੋ।

ਅਭਿਧਮ੍ਮਭਾਜਨੀਯੇ ਪਨ ਤਾਵ ''ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਸਤਿਪਟ੍ਠਾਨਾ। ਇਧ ਭਿਕ੍ਖੁ ਕਾਯੇ ਕਾਯਾਨੁਪਸ੍ਸੀ ਵਿਹਰਤਿ ਵੇਦਨਾਸੁ…ਪੇ॰… ਧਮ੍ਮੇਸੁ ਧਮ੍ਮਾਨੁਪਸ੍ਸੀ ਵਿਹਰਤੀ''ਤਿ (ਵਿਭ॰ ੩੮੦) ਏਵਂ ਮਾਤਿਕਂ ਠਪੇਤ੍ਵਾ ਧਮ੍ਮਸਙ੍ਗਣਿਯਂ ਵੁਤ੍ਤਨਯਸ੍ਸ ਵਿਤ੍ਥਾਰੇਸੁ ਅਟ੍ਠਸੁ ਲੋਕੁਤ੍ਤਰਚਿਤ੍ਤੇਸੁ ਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਸਤਿਵਸੇਨੇਵ ਵਿਤ੍ਥਾਰਤੋ ਵਿਭਤ੍ਤਾ।

ਪਞ੍ਹਾਪੁਚ੍ਛਕਨਯੇਪਿ ਚਤੁਨ੍ਨਂ ਸਤਿਪਟ੍ਠਾਨਾਨਂ ਕਤਿ ਕੁਸਲਾ…ਪੇ॰… ਕਤਿ ਅਰਣਾ? ਸਿਯਾ ਕੁਸਲਾ, ਸਿਯਾ ਅਬ੍ਯਾਕਤਾ…ਪੇ॰… ਅਨੁਪਾਦਿਨ੍ਨਅਨੁਪਾਦਾਨਿਯਾਵ, ਅਸਂਕਿਲਿਟ੍ਠਅਸਂਕਿਲੇਸਿਕਾਵ…ਪੇ॰… ਅਨਿਦਸ੍ਸਨਅਪ੍ਪਟਿਘਾਵ। ਨ ਹੇਤੂ ਅਹੇਤੁਕਾਵ…ਪੇ॰… ਅਨੁਤ੍ਤਰਾ ਅਰਣਾਵਾਤਿ ਲੋਕੁਤ੍ਤਰਵਸੇਨੇਵ ਵਿਭਤ੍ਤਾ। ਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧੇਨ ਹਿ ਸੁਤ੍ਤਨ੍ਤਭਾਜਨੀਯਸ੍ਮਿਞ੍ਞੇਵ ਲੋਕਿਯਲੋਕੁਤ੍ਤਰਮਿਸ੍ਸਕਾ ਸਤਿਪਟ੍ਠਾਨਾ ਕਥਿਤਾ, ਅਭਿਧਮ੍ਮਭਾਜਨੀਯਪਞ੍ਹਾਪੁਚ੍ਛਕੇਸੁ ਪਨ ਲੋਕੁਤ੍ਤਰਾਯੇਵ। ਤੇਸੁ ਚ ਲੋਕਿਯਾ ਨਾਨਾਚਿਤ੍ਤੇਸੁ ਏਵ ਲਬ੍ਭਨ੍ਤਿ। ਅਞ੍ਞੇਨੇਵ ਹਿ ਚਿਤ੍ਤੇਨ ਕਾਯਂ ਪਗ੍ਗਣ੍ਹਨ੍ਤਿ, ਅਞ੍ਞੇਨ ਵੇਦਨਾਦਯੋਤਿ। ਲੋਕੁਤ੍ਤਰਾ ਪਨ ਚਤ੍ਤਾਰੋਪਿ ਮਗ੍ਗਕ੍ਖਣੇ ਏਕਚਿਤ੍ਤੇਯੇਵ ਲਬ੍ਭਨ੍ਤਿ। ਏਕਸ੍ਮਿਞ੍ਹਿ ਮਗ੍ਗਚਿਤ੍ਤਕ੍ਖਣੇ ਆਰਮ੍ਮਣਤੋ ਨਿਬ੍ਬਾਨਾਰਮ੍ਮਣਾ ਏਕਾਵ ਸਤਿ ਕਾਯਾਦੀਸੁ ਸੁਭਸੁਖਨਿਚ੍ਚਅਤ੍ਤਵਿਪਲ੍ਲਾਸਸਮੁਚ੍ਛੇਦਕਤਾਯ ਚਤੁਕਿਚ੍ਚਸਾਧਨਟ੍ਠੇਨ ਚਤ੍ਤਾਰਿਪਿ ਨਾਮਾਨਿ ਲਭਤੀਤਿ ਅਯਮੇਤ੍ਥ ਵਿਭਙ੍ਗਨਯੋ।

ਕਮਤੋ ਸਤਿਪਟ੍ਠਾਨੇ, ਅਨੂਨਾਧਿਕਤੋਪਿ ਚ।
ਪਾਲ਼ਿਮੁਤ੍ਤਨਯੋ ਞੇਯ੍ਯੋ, ਤਤ੍ਥ ਕੋਸਲ੍ਲਮਿਚ੍ਛਤਾ॥

ਤਤ੍ਥ **ਕਮਤੋ** ਤਾਵ ਅਯਮ੍ਪਿ ਦੇਸਨਾਕ੍ਕਮੋਵ, ਸੋਪਿ ਪਾਕਟਾਪਾਕਟਵਸੇਨ ਵੁਤ੍ਤੋ। ਇਮਾਸੁ ਹਿ ਰੂਪਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨਂ ਪਾਕਟਨ੍ਤਿ ਪਠਮਂ ਕਾਯਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾ ਵੁਤ੍ਤਾ। ਤਤੋ ਅਰੂਪਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨਂ। ਤਤ੍ਰਾਪਿ ਆਰਮ੍ਮਣਂ ਅਨੁਭਵਨ੍ਤੀ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਮਾਨਾ ਵੇਦਨਾ ਪਾਕਟਾਤਿ ਅਨਨ੍ਤਰਾ ਵੇਦਨਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾ, ਤਤੋ ਆਰਮ੍ਮਣਂ ਵਿਜਾਨਨ੍ਤਂ ਵਿਞ੍ਞਾਣਂ ਪਾਕਟਨ੍ਤਿ ਚਿਤ੍ਤਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾ, ਚਿਤ੍ਤੇ ਪਾਕਟੇ ਤਨ੍ਨਿਸ੍ਸਿਤਾ ਸੁਖੁਮਾਪਿ ਧਮ੍ਮਾ ਪਾਕਟਾ ਹੋਨ੍ਤੀਤਿ ਅਨ੍ਤੇ ਧਮ੍ਮਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾ ਵੁਤ੍ਤਾ। ਅਯਂ ਤਾਵੇਤ੍ਥ ਕਮੋ।

ਅਨੂਨਾਧਿਕਤੋਤਿ ਏਤ੍ਥ ਪਨ ਕਸ੍ਮਾ ਭਗਵਤਾ ਚਤ੍ਤਾਰੋਵ ਸਤਿਪਟ੍ਠਾਨਾ ਵੁਤ੍ਤਾ, ਅਨੂਨਾ ਅਨਧਿਕਾਤਿ? ਤਣ੍ਹਾਚਰਿਤਦਿਟ੍ਠਿਚਰਿਤਸਮਥਯਾਨਿਕਵਿਪਸ੍ਸਨਾਯਾਨਿਕਾਨਂ ਮਨ੍ਦਤਿਕ੍ਖਵਸੇਨ ਦ੍ਵਿਧਾ ਪਵਤ੍ਤਾਨਂ ਵਿਸੁਦ੍ਧਿਮਗ੍ਗਵਸੇਨ। ਮਨ੍ਦਸ੍ਸ ਹਿ ਤਣ੍ਹਾਚਰਿਤਸ੍ਸ ਓਲ਼ਾਰਿਕਂ ਕਾਯਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾਸਤਿਪਟ੍ਠਾਨਂ ਵਿਸੁਦ੍ਧਿਮਗ੍ਗੋ, ਤਿਕ੍ਖਸ੍ਸ ਸੁਖੁਮਂ ਵੇਦਨਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾਸਤਿਪਟ੍ਠਾਨਂ, ਦਿਟ੍ਠਿਚਰਿਤਸ੍ਸਾਪਿ ਮਨ੍ਦਸ੍ਸ ਨਾਤਿਪ੍ਪਭੇਦਗਤਂ ਚਿਤ੍ਤਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾਸਤਿਪਟ੍ਠਾਨਂ, ਤਿਕ੍ਖਸ੍ਸ ਅਤਿਪ੍ਪਭੇਦਗਤਂ ਧਮ੍ਮਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾਸਤਿਪਟ੍ਠਾਨਂ ਵਿਸੁਦ੍ਧਿਮਗ੍ਗੋ। ਸਮਥਯਾਨਿਕਸ੍ਸ ਚ ਮਨ੍ਦਸ੍ਸ ਅਕਿਚ੍ਛੇਨ ਅਧਿਗਨ੍ਤਬ੍ਬਨਿਮਿਤ੍ਤਂ ਪਠਮਂ ਸਤਿਪਟ੍ਠਾਨਂ ਵਿਸੁਦ੍ਧਿਮਗ੍ਗੋ, ਤਿਕ੍ਖਸ੍ਸ ਦੁਤਿਯਂ, ਵਿਪਸ੍ਸਨਾਯਾਨਿਕਸ੍ਸਾਪਿ ਮਨ੍ਦਸ੍ਸ ਤਤਿਯਂ, ਤਿਕ੍ਖਸ੍ਸ ਚਤੁਤ੍ਥਂ ਵਿਸੁਦ੍ਧਿਮਗ੍ਗੋਤਿ ਵੇਨੇਯ੍ਯਜ੍ਝਾਸਯਤੋ ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਵੁਤ੍ਤਾ। ਸੁਭਸੁਖਨਿਚ੍ਚਅਤ੍ਤਭਾਵਵਿਪਲ੍ਲਾਸਪ੍ਪਹਾਨਤ੍ਥਂ ਵਾ ਚਤੁਰੋਘਯੋਗਾਸਵਗਨ੍ਥਉਪਾਦਾਨਅਗਤਿਪ੍ਪਹਾਨਤ੍ਥਮ੍ਪਿ ਚਤੁਬ੍ਬਿਧਾਹਾਰਪਰਿਞ੍ਞਤ੍ਥਞ੍ਚ ਚਤ੍ਤਾਰੋਵ ਵੁਤ੍ਤਾ, ਅਨੂਨਾ ਅਨਧਿਕਾਤਿ ਅਯਮੇਤ੍ਥ ਅਨੂਨਾਧਿਕਤਾ। ਏਵਂ ਪਾਲ਼ਿਮੁਤ੍ਤਨਯੋ ਞੇਯ੍ਯੋ।

ਸਤਿਪਟ੍ਠਾਨਵਿਭਙ੍ਗਮਾਤਿਕਤ੍ਥਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

ਸਮ੍ਮਪ੍ਪਧਾਨਵਿਭਙ੍ਗਮਾਤਿਕਤ੍ਥਵਣ੍ਣਨਾ

ਸਮ੍ਮਪ੍ਪਧਾਨਵਿਭਙ੍ਗਮਾਤਿਕਾਯ ਪਨ **ਅਤ੍ਥਤੋ** ਤਾਵ – **ਸਮ੍ਮਪ੍ਪਧਾਨਾ**ਤਿ ਕਾਰਣਪ੍ਪਧਾਨਾ ਉਪਾਯਪ੍ਪਧਾਨਾ। ਯੋਨਿਸੋ ਪਦਹਨਤੋ ਪਰਮਂ ਧਾਨਂ ਪਧਾਨਂ, ਪਧਾਨਵੀਰਿਯਾਨੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਇਧ ਭਿਕ੍ਖੂ**ਤਿ ਇਮਸ੍ਮਿਂ ਸਾਸਨੇ ਪਟਿਪਨ੍ਨਕੋ ਭਿਕ੍ਖੁ। **ਅਨੁਪ੍ਪਨ੍ਨਾਨ**ਨ੍ਤਿ ਅਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਾਨਂ। **ਪਾਪਕਾਨ**ਨ੍ਤਿ ਲਾਮਕਾਨਂ। **ਅਕੁਸਲਾਨਂ ਧਮ੍ਮਾਨ**ਨ੍ਤਿ ਅਕੋਸਲ੍ਲਸਮ੍ਭੂਤਾਨਂ ਧਮ੍ਮਾਨਂ। **ਅਨੁਪ੍ਪਾਦਾਯਾ**ਤਿ ਨ ਉਪ੍ਪਾਦਨਤ੍ਥਾਯ। **ਛਨ੍ਦਂ ਜਨੇਤੀ**ਤਿ ਕਤ੍ਤੁਕਮ੍ਯਤਾਸਙ੍ਖਾਤਂ ਕੁਸਲਚ੍ਛਨ੍ਦਂ ਜਨੇਤਿ ਉਪ੍ਪਾਦੇਤਿ। **ਵਾਯਮਤੀ**ਤਿ ਪਯੋਗਂ ਪਰਕ੍ਕਮਂ ਕਰੋਤਿ। **ਵੀਰਿਯਂ ਆਰਭਤੀ**ਤਿ

ਕਾਯਿਕਚੇਤਸਿਕਵੀਰਿਯੰ ਕਰੋਤਿ। **ਚਿਤ੍ਤੰ ਪਗ੍ਗਣ੍ਹਾਤੀ**ਤਿ ਤੇਨੇਵ ਸਹਜਾਤਵੀਰਿਯੇਨ ਚਿਤ੍ਤੰ ਉਕ੍ਖਿਪਤਿ। **ਪਦਹਤੀ**ਤਿ ਪਧਾਨਵੀਰਿਯੰ ਕਰੋਤਿ। ਪਟਿਪਾਟਿਯਾ ਪਨੇਤਾਨਿ ਚਤ੍ਤਾਰਿਪਿ ਪਦਾਨਿ ਵੀਰਿਯਸ੍ਸੇਵ ਆਸੇਵਨਾਭਾਵਨਾਬਹੁਲੀਕਮ੍ਮਸਾਤਚ੍ਚਕਿਰਿਯਾਹਿ ਯੋਜੇਤਬ੍ਬਾਨਿ।

ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਾਨਨ੍ਤਿ ਅਨੁਪ੍ਪਨ੍ਨਾਤਿ ਅਵਤ੍ਤਬ੍ਬਤੰ ਆਪਨ੍ਨਾਨੰ। **ਪਹਾਨਾਯਾ**ਤਿ ਪਜਹਨਤ੍ਥਾਯ। **ਅਨੁਪ੍ਪਨ੍ਨਾਨੰ ਕੁਸਲਾਨੰ ਧਮ੍ਮਾਨ**ਨ੍ਤਿ ਅਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਾਨੰ ਕੋਸਲ੍ਲਸਮ੍ਭੂਤਾਨੰ ਧਮ੍ਮਾਨੰ। **ਉਪ੍ਪਾਦਾਯਾ**ਤਿ ਉਪ੍ਪਾਦਨਤ੍ਥਾਯ। **ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਾਨ**ਨ੍ਤਿ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਾਨੰ। **ਠਿਤਿਯਾ**ਤਿ ਠਿਤਤ੍ਥਾਯ। **ਅਸਮ੍ਮੋਸਾਯਾ**ਤਿ ਅਨਸ੍ਸਨਤ੍ਥੰ। **ਭਿਯ੍ਯੋਭਾਵਾਯਾ**ਤਿ ਪੁਨਪ੍ਪੁਨੰ ਭਵਨਾਯ। **ਵੇਪੁਲ੍ਲਾਯਾ**ਤਿ ਵਿਪੁਲਭਾਵਾਯ। **ਭਾਵਨਾਯਾ**ਤਿ ਵਡ੍ਢਿਯਾ। **ਪਾਰਿਪੂਰਿਯਾ**ਤਿ ਪਰਿਪੂਰਣਤ੍ਥਾਯ। ਸੇਸੰ ਪਦਤੋ ਉਤ੍ਤਾਨਮੇਵ।

ਅਤ੍ਥਤੋ ਪਨੇਤ੍ਥ ''ਅਨੁਪ੍ਪਨ੍ਨਾਨੰ ਪਾਪਕਾਨ''ਨ੍ਤਿਆਦੀਸੁ ਅਸਮੁਦਾਚਾਰਵਸੇਨ ਵਾ ਅਨਨੁਭੂਤਾਰਮ੍ਮਣਵਸੇਨ ਵਾ ਕਿਲੇਸਾਨੰ ਅਨੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ। ਅਞ੍ਞਥਾ ਹਿ ਅਨਮਤਗ੍ਗੇ ਸੰਸਾਰੇ ਅਨੁਪ੍ਪਨ੍ਨਾ ਅਕੁਸਲਧਮ੍ਮਾ ਨਾਮ ਨਤ੍ਥਿ। ਕੁਸਲਧਮ੍ਮੇਸੁ ਪਨ ਰਤਨਤ੍ਤਯਪ੍ਪਸਾਦਵਿਪਸ੍ਸਨਾਦਿਵਿਵਟ੍ਟੂਪਨਿਸ੍ਸਯਕੁਸਲਾਦਿਵਸੇਨ ਅਨੁਪ੍ਪਨ੍ਨਾਪਿ ਅਤ੍ਥਿ। ਤੇਸਮ੍ਪਿ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਪੁਬ੍ਬਤ੍ਤੇ ਸਤਿ ਸਬ੍ਬਸਤ੍ਤਾਨੰ ਇਤੋ ਪੁਬ੍ਬੇ ਚ ਆਸਵਕ੍ਖਯਪ੍ਪਸਙ੍ਗਤੋ। ਏਕਨ੍ਤਪ੍ਪਵਤ੍ਤਸਾਧਕਾ ਤੇਸੰ। ਤਤ੍ਥ ਏਕਚ੍ਚਸ੍ਸ ਵਤ੍ਤਗਨ੍ਥਧੁਤਙ੍ਗਸਮਾਧਿਵਿਪਸ੍ਸਨਾਨਵਕਮ੍ਮੇਸੁ ਅਞ੍ਞਤਰਸ੍ਮਿੰ ਨਿਚ੍ਚਪ੍ਪਯੁਤ੍ਤਸ੍ਸ, ਘਟਤੋ, ਵਾਯਮਤੋ ਚ ਬ੍ਰਹ੍ਮਲੋਕਾ ਆਗਤਤ੍ਤਾ ਭਵਵਸੇਨ ਕਿਲੇਸੇਸੁ ਅਲਦ੍ਧਾਸੇਵਨਸ੍ਸ ਸਤ੍ਤਸ੍ਸ ਕਿਲੇਸਾ ਨ ਸਮੁਦਾਚਰਨ੍ਤਿ, ਅਪਰਭਾਗੇ ਪਨਸ੍ਸ ਵਤ੍ਤਾਦੀਨਿ ਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜੇਤ੍ਵਾ ਕੁਸੀਤਸ੍ਸ ਚਰਤੋ ਚੇਵ ਅਕਲ੍ਯਾਣਮਿਤ੍ਤਾਦਿਤੋ ਕਿਲੇਸੇਸੁ ਲਦ੍ਧਾਸੇਵਨਸ੍ਸ ਚ ਅਯੋਨਿਸੋਮਨਸਿਕਾਰੰ, ਸਤਿਵੋਸ੍ਸਗ੍ਗਞ੍ਚ ਆਗਮ੍ਮ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨ੍ਤਿ। ਏਵੰ ਤਾਵ ਅਸਮੁਦਾਚਾਰਵਸੇਨ ਕਿਲੇਸਾਨੰ ਅਨੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ।

ਏਕਚ੍ਚਸ੍ਸ ਪਨ ਤਸ੍ਮਿੰ ਅਤ੍ਤਭਾਵੇ ਅਨਨੁਭੂਤਪੁਬ੍ਬੰ ਦਿਬ੍ਬਾਦਿਭੇਦੰ ਮਨਾਪਿਯੰ ਆਰਮ੍ਮਣੰ ਲਭਿਤ੍ਵਾ ਤਤ੍ਥ ਅਯੋਨਿਸੋਮਨਸਿਕਾਰਸਤਿਵੋਸ੍ਸਗ੍ਗੇ ਆਗਮ੍ਮ ਕਿਲੇਸਾ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨ੍ਤਿ, ਅਲਭਿਤ੍ਵਾ ਏਵੰ ਅਨਨੁਭੂਤਾਰਮ੍ਮਣਵਸੇਨ ਕਿਲੇਸਾਨੰ ਅਨੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ।

''ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਾਨੰ ਪਾਪਕਾਨ''ਨ੍ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਪਨ ਚਤੁਬ੍ਬਿਧੰ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨੰ ਵਤ੍ਤਮਾਨਭੂਤਾਪਗਤਓਕਾਸਕਤਭੂਮਿਲਦ੍ਧਵਸੇਨ, ਤੇਸੰ ਵਿਭਾਗੋ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਤ੍ਤਿਕੇ ਵੁਤ੍ਤੋਵ। ਅਪਰਮ੍ਪਿ ਚਤੁਬ੍ਬਿਧੰ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨੰ ਸਮੁਦਾਚਾਰਆਰਮ੍ਮਣਾਧਿਗ੍ਗਹਿਤਅਵਿਕ੍ਖਮ੍ਭਿਤਅਸਮੁਗ੍ਘਾਤਿਤਵਸੇਨ। ਤਤ੍ਥ ਸਮ੍ਪਤਿ ਵਤ੍ਤਮਾਨੰਯੇਵ **ਸਮੁਦਾਚਾਰੁਪ੍ਪਨ੍ਨੰ** ਨਾਮ। ਸੇਸੰ ਪਾਕਟਮੇਵ। ਯਸ੍ਮਾ ਪਨੇਤ੍ਥ ਇਮੇਸੁ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨੇਸੁ ਵਤ੍ਤਮਾਨਭੂਤਾਪਗਤਓਕਾਸਕਤਸਮੁਦਾਚਾਰਸਙ੍ਖਾਤੰ ਚਤੁਬ੍ਬਿਧੰ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨੰ ਨ ਮਗ੍ਗਾਦਿਵਜ੍ਝੰ, ਤਸ੍ਮਾ ਭੂਮਿਲਦ੍ਧਆਰਮ੍ਮਣਾਧਿਗ੍ਗਹਿਤਅਸਮੁਗ੍ਘਾਤਿਤਸਙ੍ਖਾਤੰ ਚਤੁਬ੍ਬਿਧੰ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨੰ ਸਨ੍ਧਾਯੇਤ੍ਥ ''ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਾਨੰ ਪਾਪਕਾਨੰ ਪਹਾਨਾਯਾ''ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ।

ਕਥੰ ਪਨ ਮਗ੍ਗਕ੍ਖਣੇ ਅਨੁਪ੍ਪਨ੍ਨਾਨੰ ਕੁਸਲਾਨੰ ਉਪ੍ਪਾਦਾਯ ਵਾਯਾਮੋ ਹੋਤਿ, ਕਥਞ੍ਚ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਾਨੰ ਠਿਤਿਯਾਤਿ? ਮਗ੍ਗਪ੍ਪਵਤ੍ਤਿਯਾ ਏਵ। ਮਗ੍ਗੋ ਹਿ ਪਵਤ੍ਤਮਾਨੋ ਪੁਬ੍ਬੇ ਅਨੁਪ੍ਪਨ੍ਨਪੁਬ੍ਬਤ੍ਤਾ **ਅਨੁਪ੍ਪਨ੍ਨੋ** ਨਾਮ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। ਯਾ ਚਸ੍ਸ ਪਵਤ੍ਤਿ, ਅਯਮੇਵ **ਠਿਤਿ** ਨਾਮਾਤਿ ਅਯੰ ਤਾਵੇਤ੍ਥ ਪਦਤ੍ਥੋ।

ਧਮ੍ਮਭੇਦੋ ਪਨੇਤ੍ਥਾਪਿ ਏਕਸ੍ਸੇਵ ਵੀਰਿਯਸ੍ਸ ਕਿਚ੍ਚਭੇਦਤੋ ਚਤੁਧਾ ਵੁਤ੍ਤਾਤਿ ਅਯਮੇਤ੍ਥ ਪਾਲ਼ਿਮੁਤ੍ਤਵਿਨਿਚ੍ਛਯੋ।

ਵਿਭਙ੍ਗਨਯਤੋ ਪਨ ਸੁਤ੍ਤਨ੍ਤਭਾਜਨੀਯੇ ਤਾਵ ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਸਮ੍ਮਪ੍ਪਧਾਨਾ ਲੋਕਿਯਲੋਕੁਤ੍ਤਰਕੁਸਲਚਿਤ੍ਤਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਵੀਰਿਯਵਸੇਨ ਅਕੁਸਲਾਦਿਪਦੇਹਿ ਸਦ੍ਧਿੰ ਵਿਤ੍ਥਾਰਤੋ ਵਿਭਤ੍ਤਾ। ਅਭਿਧਮ੍ਮਭਾਜਨੀਯਪਞ੍ਹਾਪੁਚ੍ਛਕੇਸੁ ਪਨੇਤੇ ਲੋਕੁਤ੍ਤਰਕੁਸਲਚਿਤ੍ਤਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਵਸੇਨੇਵ ਵਿਭਤ੍ਤਾ, ਫਲਚਿਤ੍ਤਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਾ ਪਨ ਨ ਗਹਿਤਾ। ਤੇਨੇਵ ਪਞ੍ਹਾਪੁਚ੍ਛਕੇ ''ਕੁਸਲਾ ਏਵ, ਵਿਪਾਕਧਮ੍ਮਧਮ੍ਮਾ ਏਵ, ਅਪਚਯਗਾਮਿਨੇਵ, ਸੇਖਾਵਾ''ਤਿਆਦਿਨਾ ਵੁਤ੍ਤਾ। ਸੇਸੋ ਪਨੇਤ੍ਥ ਵਿਨਿਚ੍ਛਯੋ ਸਤਿਪਟ੍ਠਾਨੇ ਵੁਤ੍ਤਨਯਾਨੁਸਾਰੇਨ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ।

ਸਮ੍ਮਪ੍ਪਧਾਨਵਿਭਙ੍ਗਮਾਤਿਕਤ੍ਥਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

ਇਦ੍ਧਿਪਾਦਵਿਭਙ੍ਗਮਾਤਿਕਤ੍ਥਵਣ੍ਣਨਾ

ਇਦ੍ਧਿਪਾਦਵਿਭਙ੍ਗਮਾਤਿਕਾਯ ਪਨ **ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਇਦ੍ਧਿਪਾਦਾ**ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਇਜ੍ਝਤੀਤਿ ਇਦ੍ਧਿ, ਸਮਿਜ੍ਝਤਿ ਨਿਪ੍ਫਜ੍ਜਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ, ਇਦ੍ਧਿ ਏਵ ਪਾਦੋ **ਇਦ੍ਧਿਪਾਦੋ**, ਇਦ੍ਧਿਕੋਟ੍ਠਾਸੋਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਇਜ੍ਝਨ੍ਤਿ ਵਾ ਏਤਾਯ ਸਤ੍ਤਾ ਇਦ੍ਧਾ ਵੁਦ੍ਧਾ ਉਕ੍ਕੰਸਗਤਾ ਹੋਨ੍ਤੀਤਿਪਿ ਇਦ੍ਧਿ, ਪਜ੍ਜਨ੍ਤਿ

ਏਤੇਨਾਤਿ ਪਾਦੋ, ਪਤਿਟ੍ਠਾ ਅਧਿਗਮੂਪਾਯੋਤਿ ਅਤ੍ਥੋ, ਇਦ੍ਧਿਯਾ ਪਾਦੋ **ਇਦ੍ਧਿਪਾਦੋ। ਛਨ੍ਦਸਮਾਧਿਪਧਾਨਸਙ੍ਖਾਰਸਮਨ੍ਨਾਗਤ**ਨ੍ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਛਨ੍ਦਹੇਤੁਕੋ, ਛਨ੍ਦਾਧਿਕੋ ਵਾ ਸਮਾਧਿ **ਛਨ੍ਦਸਮਾਧਿ,** ਕਤ੍ਤੁਕਮ੍ਯਤਾਛਨ੍ਦੰ ਅਧਿਪਤਿੰ ਕਰਿਤ੍ਵਾ ਪਟਿਲਦ੍ਧਸਮਾਧਿਸ੍ਸੇਤੰ ਅਧਿਵਚਨੰ। ਪਧਾਨਭੂਤਾ ਸਙ੍ਖਾਰਾ **ਪਧਾਨਸਙ੍ਖਾਰਾ,** ਚਤੁਕਿਚ੍ਚਸਾਧਕਸ੍ਸ ਸਮ੍ਮਪ੍ਪਧਾਨਵੀਰਿਯਸ੍ਸੇਤੰ ਅਧਿਵਚਨੰ। **ਸਮਨ੍ਨਾਗਤ**ਨ੍ਤਿ ਤੇਨ ਛਨ੍ਦਸਮਾਧਿਨਾ, ਪਧਾਨਸਙ੍ਖਾਰੇਨ ਚ ਉਪੇਤੰ। **ਇਦ੍ਧਿਪਾਦ**ਨ੍ਤਿ ਯਥਾਵੁਤ੍ਤਟ੍ਠੇਨ ''ਇਦ੍ਧੀ''ਤਿ ਸਙ੍ਖ੍ਯੰ ਗਤਾਨੰ ਉਪਚਾਰਜ੍ਝਾਨਾਦਿਕੁਸਲਚਿਤ੍ਤਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਾਨੰ ਛਨ੍ਦਸਮਾਧਿਪਧਾਨਸਙ੍ਖਾਰਾਨੰ ਅਧਿਟ੍ਠਾਨਟ੍ਠੇਨ ਪਾਦਭੂਤਸੇਸਚਿਤ੍ਤਚੇਤਸਿਕਰਾਸਿੰ। **ਭਾਵੇਤੀ**ਤਿ ਵਡ੍ਢੇਤਿ, ਅਤ੍ਤਨੋ ਸਨ੍ਤਾਨੇ ਪੁਨਪ੍ਪੁਨੰ ਜਨੇਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਇਮਿਨਾ ਨਯੇਨ ਸੇਸੇਸੁਪਿ ਅਤ੍ਥੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ। ਤਤ੍ਥ **ਵੀਮੰਸਾ**ਤਿ ਪਞ੍ਞਾ। ਸੇਸੰ ਪਦਤੋ ਸੁਵਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਮੇਵ।

ਅਤ੍ਥਤੋ ਪਨੇਤ੍ਥ ਤੇਨ ਕਿੰ ਕਥਿਤੰ? ਚਤੁਨ੍ਨੰ ਭਿਕ੍ਖੂਨੰ ਮਤ੍ਥਕਪ੍ਪਤ੍ਤੰ ਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨੰ ਕਥਿਤੰ। ਯਥਾ ਹਿ ਚਤੂਸੁ ਅਮਚ੍ਚਪੁਤ੍ਤੇਸੁ ਠਾਨਨ੍ਤਰੰ ਪਤ੍ਥੇਤ੍ਵਾ ਵਿਚਰਨ੍ਤੇਸੁ ਏਕੋ ਉਪਟ੍ਠਾਨੇਨ, ਏਕੋ ਸੂਰਭਾਵੇਨ, ਏਕੋ ਜਾਤਿਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਯਾ, ਏਕੋ ਮਨ੍ਤਬਲੇਨਾਤਿ ਏਵੰ ਤੇ ਪਚ੍ਚੇਕਕਾਰਣੇਨ ਰਾਜਾਨੰ ਆਰਾਧੇਤ੍ਵਾ ਠਾਨਨ੍ਤਰੰ ਪਾਪੁਣਨ੍ਤਿ, ਏਵੰ ਭਿਕ੍ਖੂਪਿ ਛਨ੍ਦਵੀਰਿਯਚਿਤ੍ਤਵੀਮੰਸਾਸੁ ਏਕੇਕੰ ਜੇਟ੍ਠੰ ਧੁਰੰ ਪੁਬ੍ਬਙ੍ਗਮੰ ਕਤ੍ਵਾ ਲੋਕੁਤ੍ਤਰਧਮ੍ਮਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਕਾ ਹੋਨ੍ਤਿ। ਏਤ੍ਥ ਚ ਛਨ੍ਦੋ ਸਮਾਧਿ ਪਧਾਨਸਙ੍ਖਾਰੋਤਿ ਤਯੋ ਧਮ੍ਮਾ ਇਦ੍ਧੀਪਿ ਹੋਨ੍ਤਿ ਇਦ੍ਧਿਪਾਦਾਪਿ, ਸੇਸਾ ਪਨ ਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਾ ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਖਨ੍ਧਾ ਇਦ੍ਧਿਪਾਦਾ ਏਵ। ਏਵੰ ਸੇਸਾਧਿਪਤਿਯੁਤ੍ਤਚਿਤ੍ਤੇਸੁਪਿ ਇਦ੍ਧਿਪਾਦਾਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ।

ਅਪਿਚ ਝਾਨਵਿਪਸ੍ਸਨਾਸੁ ਪੁਬ੍ਬਭਾਗੋ ਇਦ੍ਧਿਪਾਦੋ। ਯੋ ਪਟਿਲਾਭੋ, ਸਾ ਇਦ੍ਧਿ। ਪਠਮਜ੍ਝਾਨਾਦੀਨੰ ਹਿ ਪੁਬ੍ਬਭਾਗਪਰਿਕਮ੍ਮਾਨਿ ਇਦ੍ਧਿਪਾਦੋ ਨਾਮ, ਪਠਮਜ੍ਝਾਨਾਦਯੋ ਇਦ੍ਧਿ ਨਾਮ। ਪਠਮਮਗ੍ਗਾਦੀਨੰ ਪੁਬ੍ਬਭਾਗਵਿਪਸ੍ਸਨਾ ਇਦ੍ਧਿਪਾਦੋ ਨਾਮ, ਪਠਮਮਗ੍ਗਾਦਯੋ ਇਦ੍ਧਿ ਨਾਮ। ਪਟਿਲਾਭਵਸੇਨਾਪਿ ਦੀਪੇਤੁੰ ਵਟ੍ਟਤਿ। ਪਠਮਜ੍ਝਾਨਾਦਯੋ ਹਿ ਪਠਮਮਗ੍ਗਾਦਯੋ ਚ ਇਦ੍ਧਿਪਾਦੋ ਨਾਮ, ਦੁਤਿਯਜ੍ਝਾਨਾਦਯੋ, ਦੁਤਿਯਮਗ੍ਗਾਦਯੋ ਚ ਇਦ੍ਧਿ ਨਾਮਾਤਿ ਅਯੰ ਤਾਵੇਤ੍ਥ ਪਦਤ੍ਥੋ।

ਧਮ੍ਮਭੇਦੋ ਪਨੇਤ੍ਥ ਵਿਭਙ੍ਗਨਯੇਨੇਵ ਪਾਕਟੋ ਭਵਿਸ੍ਸਤਿ। ਤਤ੍ਥ ਹਿ **ਸੁਤ੍ਤਨ੍ਤਭਾਜਨੀਯੇ** ਤਾਵ ਛਨ੍ਦਾਦੀਨੰ ਪਦਾਨੰ ਵਿਭਙ੍ਗੰ ਵਤ੍ਵਾ ਅਨ੍ਤੇ ''ਇਦ੍ਧਿਪਾਦੋਤਿ ਤਥਾਭੂਤਸ੍ਸ ਵੇਦਨਾਕ੍ਖਨ੍ਧੋ...ਪੇ॰... ਵਿਞ੍ਞਾਣਕ੍ਖਨ੍ਧੋ। ਇਦ੍ਧਿਪਾਦੰ ਭਾਵੇਤੀਤਿ ਤੇ ਧਮ੍ਮੇ ਆਸੇਵਤਿ ਭਾਵੇਤਿ ਬਹੁਲੀਕਰੋਤਿ, ਤੇਨ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਇਦ੍ਧਿਪਾਦੰ ਭਾਵੇਤੀ''ਤਿ (ਵਿਭ॰ ੪੩੪) ਏਵੰ ਸਬ੍ਬੇ ਲੋਕਿਯਲੋਕੁਤ੍ਤਰਧਮ੍ਮਾ ਇਦ੍ਧਿਪਾਦੋਤਿ ਵੁਤ੍ਤਾ।

ਅਭਿਧਮ੍ਮਭਾਜਨੀਯੇ ਪਨ ਛਨ੍ਦਾਦੀਨਿ ਪਦਾਨਿ ਵਿਭਜਿਤ੍ਵਾ ਅਨ੍ਤੇ ''ਇਦ੍ਧਿਪਾਦੋਤਿ ਤਥਾਭੂਤਸ੍ਸ ਫਸ੍ਸੋ...ਪੇ॰... ਪਗ੍ਗਾਹੋ ਅਵਿਕ੍ਖੇਪੋ''ਤਿ (ਵਿਭ॰ ੪੪੭) ਏਵੰ ਸਬ੍ਬੇ ਲੋਕੁਤ੍ਤਰਕੁਸਲਧਮ੍ਮਾ ਇਦ੍ਧਿਪਾਦਾਤਿ ਵਤ੍ਵਾ ਪੁਨ ''ਛਨ੍ਦਿਦ੍ਧਿਪਾਦੋ ਵੀਰਿਯਿਦ੍ਧਿਪਾਦੋ ਚਿਤ੍ਤਿਦ੍ਧਿਪਾਦੋ ਵੀਮੰਸਿਦ੍ਧਿਪਾਦੋ''ਤਿ (ਵਿਭ॰ ੪੫੭) ਮਾਤਿਕੰ ਠਪੇਤ੍ਵਾ ''ਤਤ੍ਥ ਕਤਮੋ ਛਨ੍ਦਿਦ੍ਧਿਪਾਦੋ? ਇਧ ਭਿਕ੍ਖੁ ਯਸ੍ਮਿੰ ਸਮਯੇ ਲੋਕੁਤ੍ਤਰੰ ਝਾਨੰ ਭਾਵੇਤਿ...ਪੇ॰... ਯੋ ਤਸ੍ਮਿੰ ਸਮਯੇ ਛਨ੍ਦੋ ਛਨ੍ਦਿਕਤਾ...ਪੇ॰... ਅਯੰ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਛਨ੍ਦਿਦ੍ਧਿਪਾਦੋ''ਤਿਆਦਿਨਾ ਲੋਕੁਤ੍ਤਰਕੁਸਲਚਿਤ੍ਤਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਛਨ੍ਦਵੀਰਿਯਚਿਤ੍ਤਵੀਮੰਸਾ ਏਵ ਇਦ੍ਧਿਪਾਦਾਤਿ ਵੁਤ੍ਤਾ। ਤਥਾ **ਪਞ੍ਹਾਪੁਚ੍ਛਕੇਪਿ** ਕੁਸਲਾ ਏਵ, ਅਨਿਦਸ੍ਸਨਅਪ੍ਪਟਿਘਾ ਏਵ, ਵੀਮੰਸਿਦ੍ਧਿਪਾਦੋ ਹੇਤੁ, ਸੇਸਾ ਨ ਹੇਤੂ...ਪੇ॰... ਚਿਤ੍ਤਿਦ੍ਧਿਪਾਦੋ ਨ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬੋ, ਸੇਸਾ ਚਿਤ੍ਤਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਾ...ਪੇ॰... ਅਨੁਤ੍ਤਰਾਵ, ਅਰਣਾਵਾਤਿ। ਸੇਸਮੇਤ੍ਥ ਸਤਿਪਟ੍ਠਾਨੇ ਵੁਤ੍ਤਸਦਿਸਮੇਵ। ਪਾਲ਼ਿਮੁਤ੍ਤਕਨਯੋ ਪਨੇਤ੍ਥਾਪਿ ਨ ਉਦ੍ਧਟੋਤਿ।

ਇਦ੍ਧਿਪਾਦਵਿਭਙ੍ਗਮਾਤਿਕਤ੍ਥਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਵਿਭਙ੍ਗਮਾਤਿਕਤ੍ਥਵਣ੍ਣਨਾ

ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਵਿਭਙ੍ਗਮਾਤਿਕਾਯ ਪਨ **ਅਤ੍ਥਤੋ** ਤਾਵ – **ਸਤ੍ਤ ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਾ**ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਬੋਧਿਯਾ, ਬੋਧਿਸ੍ਸ ਵਾ ਅਙ੍ਗਾਤਿ **ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਾ**। ਇਦੰ ਵੁਤ੍ਤੰ ਹੋਤਿ – ਯਾਯ ਏਵ ਧਮ੍ਮਸਾਮਗ੍ਗਿਯਾ ਮਗ੍ਗਕ੍ਖਣੇ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਮਾਨਾਯ ਲੀਨੁਦ੍ਧਚ੍ਚਾਦਿਅਨੇਕੇਸੰ ਉਪਦ੍ਦਵਾਨੰ ਪਟਿਪਕ੍ਖਭੂਤਾਯ ਸਤਿਧਮ੍ਮਵਿਚਯਾਦਿਸਤ੍ਤਵਿਧਾਯ ਧਮ੍ਮਸਾਮਗ੍ਗਿਯਾ ਅਰਿਯਸਾਵਕੋ ਬੁਜ੍ਝਤਿ, ਕਿਲੇਸਨਿਦ੍ਦਾਯ ਉਟ੍ਠਹਤਿ, ਸਚ੍ਚਾਨਿ ਵਾ ਪਟਿਵਿਜ੍ਝਤਿ, ਤਸ੍ਸਾ ਧਮ੍ਮਸਾਮਗ੍ਗਿਸਙ੍ਖਾਤਾਯ ਬੋਧਿਯਾ ਅਙ੍ਗਾਤਿ **ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਾ** ਝਾਨਙ੍ਗਮਗ੍ਗਙ੍ਗਾਨਿ ਵਿਯ। ਯੋ ਪਨੇਸ ਯਥਾਵੁਤ੍ਤਪ੍ਪਕਾਰਾਯ ਏਤਾਯ ਧਮ੍ਮਸਾਮਗ੍ਗਿਯਾ ਬੁਜ੍ਝਤੀਤਿ ਕਤ੍ਵਾ ਅਰਿਯਸਾਵਕੋ ''ਬੋਧੀ''ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ, ਤਸ੍ਸ ਬੋਧਿਸ੍ਸ ਅਙ੍ਗਾਤਿ **ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਾ** ਸੇਨਙ੍ਗਰਥਙ੍ਗਾਦਯੋ ਵਿਯ। ਅਪਿਚ ''ਬੋਧਾਯ ਸੰਵਤ੍ਤਨ੍ਤੀਤਿ ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਾ''ਤਿਆਦਿਨਾ ਪਟਿਸਮ੍ਭਿਦਾਨਯੇਨਾਪਿ ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਤ੍ਥੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ। ਪਸਤ੍ਥੋ, ਸੁਨ੍ਦਰੋ ਵਾ ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗੋ ਸਮ੍ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗੋ, ਸਤਿਯੇਵ ਸਮ੍ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗੋ **ਸਤਿਸਮ੍ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗੋ**। ਏਵੰ ਸੇਸੇਸੁਪਿ। ਤਤ੍ਥ ਧਮ੍ਮੇ ਵਿਚਿਨਾਤਿ ਅਨਿਚ੍ਚਾਦਿਤੋ ਪਰਿਵੀਮੰਸਤਿ ਜਾਨਾਤਿ,

ਧਮ੍ਮੇ ਵਾ ਏਤੇਨ ਸਤ੍ਤਾ ਵਿਚਿਨਨ੍ਤੀਤਿ **ਧਮ੍ਮਵਿਚਯੋ,** ਪਞ੍ਞਾ। ਉਪੇਕ੍ਖਤਿ ਸਮਰਸਾਨਂ ਧਮ੍ਮਾਨਂ ਹਾਪਨਵਡ੍ਢਨੇ ਅਵ੍ਯਾਵਟਤਾਯ ਪਟਿਸਙ੍ਖਾਨਾਕਾਰੇਨ ਮਜ੍ਝਤ੍ਤਾ ਹੋਤੀਤਿ **ਉਪੇਕ੍ਖਾ,** ਤਤ੍ਰਮਜ੍ਝਤ੍ਤਤਾ। ਪਟਿਸਙ੍ਖਾਨਲਕ੍ਖਣੋ ਹਿ ਉਪੇਕ੍ਖਾਸਮ੍ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗੋਤਿ। ਸੇਸਂ ਸੁਵਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਮੇਵ। ਅਯਂ ਤਾਵੇਤ੍ਥ ਪਦਤ੍ਥੋ। **ਧਮ੍ਮਭੇਦੋ**ਪੇਤ੍ਥ ਸੁਵਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯੋਵ।

ਵਿਭਙ੍ਗਨਯਤੋ ਪਨੇਤ੍ਥ **ਸੁਤ੍ਤਨ੍ਤਭਾਜਨੀਯੇ** ਤਾਵ ਲੋਕਿਯਲੋਕੁਤ੍ਤਰਵਸੇਨ ਸੇਸੇਸੁ ਲੋਕੁਤ੍ਤਰਕੁਸਲਵਿਪਾਕਵਸੇਨ ਵਿਭਤ੍ਤਾ। **ਪਞ੍ਹਾਪੁਚ੍ਛਕੇ** ਪਨ ਸਿਯਾ ਕੁਸਲਾ, ਸਿਯਾ ਅਬ੍ਯਾਕਤਾ, ਪੀਤਿਸਮ੍ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗੋ ਸੁਖਾਯ ਵੇਦਨਾਯ ਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤੋਵ, ਸੇਸਾ ਦ੍ਵੀਹਿ...ਪੇ॰... ਪੀਤਿਸਮ੍ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗੋ ਸੁਖਸਹਗਤੋਵ, ਸੇਸਾ ਤਿਧਾਪਿ, ਅਨਿਦਸ੍ਸਨਅਪ੍ਪਟਿਘਾ, ਧਮ੍ਮਵਿਚਯਸਮ੍ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗੋ ਹੇਤੁ, ਸੇਸਾ ਨ ਹੇਤੂ...ਪੇ॰... ਰੂਪਾਵਚਰਾਵ, ਅਰਣਾਵਾਤਿ। ਸੇਸਂ ਸਤਿਪਟ੍ਠਾਨੇ ਵੁਤ੍ਤਨਯਮੇਵ। ਅਯਮੇਤ੍ਥ ਵਿਭਙ੍ਗਨਯੋ।

ਇਦਾਨਿ ਪਨ –

> ਕਮਤੋ ਤਾਵਤ੍ਤਤੋ ਚ, ਹੇਤੁਭੂਮਿਵਿਭਾਗਤੋ।
> ਵਿਵੇਕਤੋ ਚ ਵਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯੋ, ਪਾਲ਼ਿਮੁਤ੍ਤਵਿਨਿਚ੍ਛਯੋ॥

ਤਤ੍ਥ **ਕਮਤੋ** ਤਾਵ ਅਯਮ੍ਪਿ ਦੇਸਨਾਕ੍ਕਮੋਵ। ਸਬ੍ਬੇਸਂ ਹਿ ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਾਨਂ ਉਪਕਾਰਤ੍ਤਾ ਸਤਿਸਮ੍ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗੋ ਪਠਮਂ ਵੁਤ੍ਤੋ, ਤਤੋ ਯਸ੍ਮਾ ਉਪਟ੍ਠਿਤਸਤਿਕੋ ਧਮ੍ਮੇ ਪਞ੍ਞਾਯ ਪਵਿਚਿਨਾਤਿ, ਪਵਿਚਿਤਧਮ੍ਮੋ ਵੀਰਿਯਂ ਆਰਭਤਿ, ਆਰਦ੍ਧਵੀਰਿਯਸ੍ਸ ਪੀਤਿ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ, ਪੀਤਿਮਨਸ੍ਸ ਕਾਯੋਪਿ ਚਿਤ੍ਤਮ੍ਪਿ ਪਸ੍ਸਮ੍ਭਤਿ, ਪਸ੍ਸਦ੍ਧਕਾਯਸ੍ਸ ਸੁਖਿਨੋ ਚਿਤ੍ਤਂ ਸਮਾਧਿਯਤਿ, ਸਮਾਹਿਤਚਿਤ੍ਤੋ ਤਂ ਚਿਤ੍ਤਂ ਸਾਧੁਕਂ ਅਜ੍ਝੁਪੇਕ੍ਖਿਤਾ ਹੋਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਧਮ੍ਮਵਿਚਯਸਮ੍ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਾਦਯੋ ਯਥਾਕ੍ਕਮਂ ਵੁਤ੍ਤਾਤਿ ਅਯਂ ਤਾਵੇਤ੍ਥ ਕਮੋ।

ਤਾਵਤ੍ਤਤੋ ਪਨ ਕਸ੍ਮਾ ਤੇ ਸਤ੍ਤੇਵ ਵੁਤ੍ਤਾ, ਅਨੂਨਾ ਅਨਧਿਕਾਤਿ? ਲੀਨੁਦ੍ਧਚ੍ਚਪਟਿਪਕ੍ਖਤੋ, ਸਬ੍ਬਤ੍ਥਿਕਤੋ ਚ। ਏਤ੍ਥ ਹਿ ਤਯੋ ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਾ ਲੀਨਸ੍ਸ ਪਟਿਪਕ੍ਖਾ। ਯਥਾਹ – ''ਯਸ੍ਮਿਂ ਚ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਸਮਯੇ ਲੀਨਂ ਚਿਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ, ਕਾਲੋ ਤਸ੍ਮਿਂ ਸਮਯੇ ਧਮ੍ਮਵਿਚਯਸਮ੍ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਸ੍ਸ ਭਾਵਨਾਯ, ਕਾਲੋ ਵੀਰਿਯ...ਪੇ॰... ਪੀਤਿਸਮ੍ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਸ੍ਸ ਭਾਵਨਾਯਾ''ਤਿ (ਸਂ॰ ਨਿ॰ ੫.੨੩੪)। ਤਯੋ ਉਦ੍ਧਚ੍ਚਸ੍ਸ ਪਟਿਪਕ੍ਖਾ। ਯਥਾਹ – ''ਯਸ੍ਮਿਂ ਚ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਸਮਯੇ ਉਦ੍ਧਤਂ ਚਿਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ, ਕਾਲੋ ਤਸ੍ਮਿਂ ਸਮਯੇ ਪਸ੍ਸਦ੍ਧਿਸਮ੍ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਸ੍ਸ ਭਾਵਨਾਯ, ਕਾਲੋ ਸਮਾਧਿ...ਪੇ॰... ਉਪੇਕ੍ਖਾਸਮ੍ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਸ੍ਸ ਭਾਵਨਾਯਾ''ਤਿ (ਸਂ॰ ਨਿ॰ ੫.੨੩੪)। ਏਕੋ ਪਨੇਤ੍ਥ ਲੋਣਧੂਪਨਂ ਵਿਯ ਸਬ੍ਬਬ੍ਯਞ੍ਜਨੇਸੁ ਸਬ੍ਬਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗੇਸੁ ਇਚ੍ਛਿਤਬ੍ਬੋ। ਯਥਾਹ – ''ਸਤਿਞ੍ਚ ਖ੍ਵਾਹਂ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਸਬ੍ਬਤ੍ਥਿਕਂ ਵਦਾਮੀ''ਤਿ (ਸਂ॰ ਨਿ॰ ੫.੨੩੪)। ਏਵਂ ਲੀਨੁਦ੍ਧਚ੍ਚਪਟਿਪਕ੍ਖਤੋ ਚ ਸਬ੍ਬਤ੍ਥਿਕਤੋ ਚ ਸਤ੍ਤੇਵ ਵੁਤ੍ਤਾਤਿ ਅਯਂ ਤਾਵਤ੍ਤਤੋ।

ਹੇਤੁਭੂਮਿਵਿਭਾਗਤੋਤਿ ਏਤ੍ਥ ਹੇਤੁਵਿਭਾਗਤੋ ਤਾਵ – ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਸਤਿਸਮ੍ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਸ੍ਸ ਉਪ੍ਪਾਦਾਯ ਸਂਵਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਸਤਿਸਮ੍ਪਜਞ੍ਞਂ ਮੁਟ੍ਠਸ੍ਸਤਿਪੁਗ੍ਗਲਪਰਿਵਜ੍ਜਨਤਾ ਉਪਟ੍ਠਿਤਸ੍ਸਤਿਪੁਗ੍ਗਲਸੇਵਨਤਾ ਤਦਧਿਮੁਤ੍ਤਤਾਤਿ। ਤਥਾ ਸਤ੍ਤ ਧਮ੍ਮਾ ਦੁਤਿਯਸ੍ਸ ਪਰਿਪੁਚ੍ਛਕਤਾ ਵਤ੍ਥੁਵਿਸਦਕਿਰਿਯਾ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਸਮਤ੍ਤਪਟਿਪਾਦਨਾ ਦੁਪ੍ਪਞ੍ਞਪੁਗ੍ਗਲਪਰਿਵਜ੍ਜਨਾ ਪਞ੍ਞਵਨ੍ਤਪੁਗ੍ਗਲਸੇਵਨਾ ਗਮ੍ਭੀਰਞਾਣਚਰਿਯਪਚ੍ਚਵੇਕ੍ਖਣਤਾ ਤਦਧਿਮੁਤ੍ਤਤਾਤਿ। ਤਤ੍ਥ ਅਜ੍ਝਤ੍ਤਿਕਬਾਹਿਰਾਨਂ ਸਰੀਰਪਰਿਕ੍ਖਾਰਭੂਤਾਨਂ ਵਤ੍ਥੂਨਂ ਵਿਸਦਭਾਵਕਰਣਂ **ਵਤ੍ਥੁਵਿਸਦਕਿਰਿਯਾ** ਨਾਮ। ਤਥਾ ਏਕਾਦਸ ਧਮ੍ਮਾ ਤਤਿਯਸ੍ਸ ਅਪਾਯਭਯਗਮਨਵੀਥਿਦਾਯਜ੍ਜਮਹਤ੍ਤਸਤ੍ਥੁਮਹਤ੍ਤਜਾਤਿਮਹਤ੍ਤਸਬ੍ਰਹ੍ਮਚਾਰਿਮਹਤ੍ਤਾਨਂ ਪਚ੍ਚਵੇਕ੍ਖਣਤਾ ਆਨਿਸਂਸਦਸ੍ਸਾਵਿਤਾ ਪਿਣ੍ਡਪਾਤਾਪਚਾਯਨਤਾ ਕੁਸੀਤਪੁਗ੍ਗਲਪਰਿਵਜ੍ਜਨਤਾ ਆਰਦ੍ਧਵੀਰਿਯਪੁਗ੍ਗਲਸੇਵਨਤਾ ਤਦਧਿਮੁਤ੍ਤਤਾਤਿ। ਤਤ੍ਥ ''ਬੁਦ੍ਧਾਦੀਹਿ ਗਤਮਗ੍ਗੋ ਮਯਾ ਗਨ੍ਤਬ੍ਬੋ''ਤਿ ਪਚ੍ਚਵੇਕ੍ਖਣਾ **ਵੀਥਿਪਚ੍ਚਵੇਕ੍ਖਣਾ** ਨਾਮ। ''ਦਾਯਕੇਹਿ ਦਿਨ੍ਨਪਿਣ੍ਡਪਾਤਸ੍ਸ ਮਹਪ੍ਫਲਤਂ ਸਮ੍ਪਾਦੇਸ੍ਸਾਮੀ''ਤਿ ਅਤ੍ਤਾਨਂ ਦਮਨਂ **ਪਿਣ੍ਡਪਾਤਾਪਚਾਯਨਂ** ਨਾਮ। ਤਥਾ ਏਕਾਦਸ ਧਮ੍ਮਾ ਚਤੁਤ੍ਥਸ੍ਸ ਬੁਦ੍ਧਧਮ੍ਮਸਙ੍ਘਸੀਲਚਾਗਦੇਵਤੋਪਸਮਾਨੁਸ੍ਸਤਿਯੋ ਸਤ੍ਤ, ਲੂਖਪੁਗ੍ਗਲਪਰਿਵਜ੍ਜਨਤਾ ਸਿਨਿਦ੍ਧਪੁਗ੍ਗਲਸੇਵਨਤਾ ਪਸਾਦਨੀਯਸੁਤ੍ਤਨ੍ਤਪਚ੍ਚਵੇਕ੍ਖਣਤਾ ਤਦਧਿਮੁਤ੍ਤਤਾਤਿ। ਤਥਾ ਸਤ੍ਤ ਧਮ੍ਮਾ ਪਞ੍ਚਮਸ੍ਸ ਪਣੀਤਭੋਜਨਸੇਵਨਤਾ, ਉਤੁਸੁਖਇਰਿਯਾਪਥਸੁਖਸੇਵਨਤਾ ਦ੍ਵੇ ਮਜ੍ਝਤ੍ਤਪ੍ਪਯੋਗਤਾ ਸਾਰਦ੍ਧਕਾਯਪੁਗ੍ਗਲਪਰਿਵਜ੍ਜਨਤਾ ਸਨ੍ਤਕਾਯਪੁਗ੍ਗਲਸੇਵਨਤਾ ਤਦਧਿਮੁਤ੍ਤਤਾਤਿ। ਏਕਾਦਸ ਧਮ੍ਮਾ ਛਟ੍ਠਸ੍ਸ ਵਤ੍ਥੁਵਿਸਦਕਿਰਿਯਾ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਸਮਤ੍ਤਪਟਿਪਾਦਨਾ ਨਿਮਿਤ੍ਤਕੁਸਲਤਾ ਸਮਯੇ ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਪਗ੍ਗਹਨਿਗ੍ਗਹਸਮ੍ਪਹਂਸਨਜ੍ਝੁਪੇਕ੍ਖਨਾ ਚਤਸ੍ਸੋ , ਅਸਮਾਹਿਤਸਮਾਹਿਤਪੁਗ੍ਗਲਾਨਂ ਪਰਿਵਜ੍ਜਨਸੇਵਨਤਾ ਦ੍ਵੇ, ਝਾਨਵਿਮੋਕ੍ਖਪਚ੍ਚਵੇਕ੍ਖਣਤਾ ਤਦਧਿਮੁਤ੍ਤਤਾਤਿ। ਤਤ੍ਥ ਕਸਿਣਾਦਿਨਿਮਿਤ੍ਤਾਨਂ

ਉਗ੍ਗਹਣਕੁਸਲਤਾ **ਨਿਮਿਤ੍ਤਕੁਸਲਤਾ** ਨਾਮ। ਪਞ੍ਚ ਧਮ੍ਮਾ ਸਤ੍ਤਮਸ੍ਸ ਸਤ੍ਤਸਙ੍ਖਾਰਕੇਲਾਯਨਮਜ੍ਝਤ੍ਤਪੁਗ੍ਗਲਾਨਂ ਪਰਿਵਜ੍ਜਨਸੇਵਨਤਾ ਦ੍ਵੇ ਦ੍ਵੇ, ਤਦਧਿਮੁਤ੍ਤਤਾਤਿ। ਅਯਮੇਤ੍ਥ ਸਙ੍ਖੇਪੋ, ਵਿਤ੍ਥਾਰੋ ਪਨ **ਸਮ੍ਮੋਹਵਿਨੋਦਨਿਯਾ** ਵਿਭਙ੍ਗਟ੍ਠਕਥਾਯ ਗਹੇਤਬ੍ਬੋਤਿ ਅਯਮੇਤ੍ਥ ਹੇਤੁਵਿਭਾਗੋ।

ਭੂਮਿਵਿਭਾਗਤੋ ਪਨੇਤੇ ਕਾਮਾਵਚਰਾ, ਲੋਕੁਤ੍ਤਰਾ ਵਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਕਾਮਾਵਚਰੇਸੁ ਬਲਵਵਿਪਸ੍ਸਨਾਦੀਸੁ ਏਵ ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਾ ਲਬ੍ਭਨ੍ਤਿ, ਨ ਇਤਰੇਸੁ। ਲੋਕੁਤ੍ਤਰੇਸੁ ਪਨ ਸਬ੍ਬਤ੍ਥ ਲਬ੍ਭਨ੍ਤਿ, ਰੂਪਾਵਚਰਾਰੂਪਾਵਚਰਚਿਤ੍ਤੇਸੁ ਸਬ੍ਬਥਾ ਨ ਲਬ੍ਭਨ੍ਤਿ ਅਬੋਧਿਪਕ੍ਖਿਕਤ੍ਤਾ। ਕੇਚਿ ਪਨ ਥੇਰਾ ਵਿਪਸ੍ਸਨਾਪਾਦਕੇਸੁ ਕਸਿਣਾਸੁਭਬ੍ਰਹ੍ਮਵਿਹਾਰਜ੍ਝਾਨੇਸੁਪਿ ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗੇ ਉਦ੍ਧਰਨ੍ਤਿ, ਨ ਚ ਤੇ ਪਟਿਸਿਦ੍ਧਾ ਅਟ੍ਠਕਥਾਚਰਿਯੇਹਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਤੇਸਂ ਮਤੇਨ ਰੂਪਾਵਚਰਾਪਿ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਨ ਕੇਨਚਿ ਪਰਿਯਾਯੇਨ ਅਰੂਪਾਵਚਰਾਤਿ ਅਯਮੇਤ੍ਥ ਭੂਮਿਵਿਭਾਗੋ।

ਵਿਵੇਕਤੋਤਿ ਏਤ੍ਥ ਵਿਵੇਕੋਤਿ ਵਿਵਿਤ੍ਤਤਾ, ਸ੍ਵਾਯਂ ਪਞ੍ਚਵਿਧੋ ਤਦਙ੍ਗਵਿਕ੍ਖਮ੍ਭਨਸਮੁਚ੍ਛੇਦਪਟਿਪਸ੍ਸਦ੍ਧਿਨਿਸ੍ਸਰਣਵਿਵੇਕਵਸੇਨ। **ਤਦਙ੍ਗਵਿਵੇਕੋ**ਤਿ ਵਿਪਸ੍ਸਨਾ, **ਵਿਕ੍ਖਮ੍ਭਨਵਿਵੇਕੋ**ਤਿ ਅਟ੍ਠ ਸਮਾਪਤ੍ਤਿਯੋ, **ਸਮੁਚ੍ਛੇਦਵਿਵੇਕੋ**ਤਿ ਮਗ੍ਗੋ, **ਪਟਿਪਸ੍ਸਦ੍ਧਿਵਿਵੇਕੋ**ਤਿ ਫਲਂ, **ਨਿਸ੍ਸਰਣਵਿਵੇਕੋ**ਤਿ ਸਬ੍ਬਨਿਮਿਤ੍ਤਨਿਸ੍ਸਟਂ ਨਿਬ੍ਬਾਨਂ। ਤਤ੍ਰਿਮੇ ਤਦਙ੍ਗਸਮੁਚ੍ਛੇਦਪਟਿਪਸ੍ਸਦ੍ਧਿਨਿਸ੍ਸਰਣਵਿਵੇਕਨਿਸ੍ਸਿਤਾ ਹੋਨ੍ਤਿ। ਤਥਾ ਹੇਤੇ ਵਿਪਸ੍ਸਨਾਕ੍ਖਣੇ ਕਿਚ੍ਚਤੋ ਤਦਙ੍ਗਵਿਵੇਕਨਿਸ੍ਸਿਤਾ, ਅਜ੍ਝਾਸਯਤੋ ਨਿਸ੍ਸਰਣਵਿਵੇਕਨਿਸ੍ਸਿਤਾ। ਮਗ੍ਗਕਾਲੇ ਪਨ ਕਿਚ੍ਚਤੋ ਸਮੁਚ੍ਛੇਦਵਿਵੇਕਨਿਸ੍ਸਿਤਾ, ਆਰਮ੍ਮਣਤੋ ਨਿਸ੍ਸਰਣਵਿਵੇਕਨਿਸ੍ਸਿਤਾ, ਫਲਕ੍ਖਣੇ ਕਿਚ੍ਚਤੋ ਪਟਿਪਸ੍ਸਦ੍ਧਿਵਿਵੇਕਨਿਸ੍ਸਿਤਾ। ਆਰਮ੍ਮਣਤੋ ਨਿਸ੍ਸਰਣਵਿਵੇਕਨਿਸ੍ਸਿਤਾ ਚ ਹੋਨ੍ਤਿ। ਕੇਸਞ੍ਚਿ ਥੇਰਾਨਂ ਮਤੇ ਵਿਪਸ੍ਸਨਾਪਾਦਕਰੂਪਾਵਚਰਜ੍ਝਾਨਕ੍ਖਣੇ ਵਿਕ੍ਖਮ੍ਭਨਵਿਵੇਕਨਿਸ੍ਸਿਤਾਵਾਤਿ ਪਞ੍ਚਵਿਵੇਕਨਿਸ੍ਸਿਤਾਪਿ ਹੋਨ੍ਤੀਤਿ ਅਯਮੇਤ੍ਥ ਵਿਵੇਕੋ। ਏਵਂ ਵਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯੋ ਪਾਲਿਮੁਤ੍ਤਵਿਨਿਚ੍ਛਯੋ।

ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਵਿਭਙ੍ਗਮਾਤਿਕਤ੍ਥਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

ਮਗ੍ਗਙ੍ਗਵਿਭਙ੍ਗਮਾਤਿਕਤ੍ਥਵਣ੍ਣਨਾ

ਮਗ੍ਗਙ੍ਗਵਿਭਙ੍ਗਮਾਤਿਕਾਯ ਪਨ **ਅਤ੍ਥਤੋ** ਤਾਵ – **ਅਰਿਯੋ**ਤਿ ਤਂਤਂਮਗ੍ਗਵਜ੍ਝਕਿਲੇਸੇਹਿ ਆਰਕਤ੍ਤਾ , ਅਰਿਯਭਾਵਕਰਤ੍ਤਾ ਚ **ਅਰਿਯੋ,** ਅਟ੍ਠ ਅਙ੍ਗਾਨਿ ਅਸ੍ਸਾਤਿ **ਅਟ੍ਠਙ੍ਗਿਕੋ,** ਨਿਬ੍ਬਾਨਤ੍ਥਿਕੇਹਿ ਮਗ੍ਗੀਯਤਿ, ਨਿਬ੍ਬਾਨਂ ਵਾ ਮਗ੍ਗਤਿ, ਕਿਲੇਸੇ ਵਾ ਮਾਰੇਨ੍ਤੋ ਗਚ੍ਛਤੀਤਿ **ਮਗ੍ਗੋ। ਸੇਯ੍ਯਥਿਦ**ਨ੍ਤਿ ਸੋ ਕਤਮੋਤਿ ਚੇ, ਇਦਾਨਿ ਸ੍ਵਾਯਂ ਮਗ੍ਗੋ ਚਤੁਰਙ੍ਗਿਨੀ ਵਿਯ ਸੇਨਾ ਅਙ੍ਗਮਤ੍ਤਮੇਵ ਹੋਤਿ, ਅਙ੍ਗਵਿਨਿਮੁਤ੍ਤੋ ਨਤ੍ਥੀਤਿ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ **"ਸਮ੍ਮਾਦਿਟ੍ਠਿ...ਪੇ॰... ਸਮ੍ਮਾਸਮਾਧੀ"**ਤਿ ਆਹ। ਤਤ੍ਥ ਸਮ੍ਮਾ ਪਸ੍ਸਤੀਤਿ **ਸਮ੍ਮਾਦਿਟ੍ਠਿ,** ਪਞ੍ਞਾ। ਸਮ੍ਮਾ ਸਙ੍ਕਪ੍ਪੇਤਿ ਤਕ੍ਕੇਤੀਤਿ **ਸਮ੍ਮਾਸਙ੍ਕਪ੍ਪੋ,** ਵਿਤਕ੍ਕੋ। ਸੇਸਂ ਸੁਵਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਮੇਵ। ਤਤੋ **ਧਮ੍ਮਭੇਦੇ**ਪਿ **ਵਿਭਙ੍ਗਨਯੇ**ਪਿ ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗੇਸੁ ਵੁਤ੍ਤਸਦਿਸੋ।

ਅਭਿਧਮ੍ਮਭਾਜਨੀਯੇ ਪਨ ਵਿਰਤਿਤ੍ਤਯਵਜ੍ਜਿਤੋ ਪਞ੍ਚਙ੍ਗਿਕੋਪਿ ਮਗ੍ਗੋ ਵਿਭਤ੍ਤੋ, ਤਞ੍ਚ ਪਞ੍ਚਨ੍ਨਂ ਅਙ੍ਗਾਨਂ ਕਿਚ੍ਚਾਧਿਕਤਂ, ਵਿਰਤੀਨਞ੍ਚ ਅਵੁਤ੍ਤਸਿਦ੍ਧਤਂ ਸਨ੍ਧਾਯ, ਵਿਰਤਿਵਜ੍ਜਿਤਸ੍ਸ ਪਨ ਲੋਕੁਤ੍ਤਰਮਗ੍ਗਸ੍ਸ ਅਭਾਵਾ ਸੋਪਿ ਅਟ੍ਠਙ੍ਗਿਕੋਵਾਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ।

ਪਞ੍ਹਾਪੁਚ੍ਛਕੇਪਿ ਸਮ੍ਮਾਸਙ੍ਕਪ੍ਪੋ ਸੁਖਾਯ ਵੇਦਨਾਯ ਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤੋਵ, ਸੇਸਾ ਦ੍ਵੀਹਿ। ਸਮ੍ਮਾਸਙ੍ਕਪ੍ਪੋ ਅਵਿਤਕ੍ਕਵਿਚਾਰਮਤ੍ਤੋ, ਪੀਤਿਸਹਗਤੋ ਸੁਖਸਹਗਤੋਵ, ਨ ਉਪੇਕ੍ਖਾਸਹਗਤੋ, ਸੇਸਾ ਤਿਧਾਪਿ। ਸਮ੍ਮਾਦਿਟ੍ਠਿ ਹੇਤੁ, ਸੇਸਾ ਨਹੇਤੂਤਿ ਅਯਂ ਵਿਸੇਸੋ। ਸੇਸਂ ਸਮਮੇਵ। ਇਦਾਨਿ ਪਨ –

ਕਮਤੋ ਕਿਚ੍ਚਭੇਦਤੋ, ਭੂਮਿਭੇਦਵਿਵੇਕਤੋ।
ਮਗ੍ਗਙ੍ਗੇਸੁ ਵਿਜਾਨੀਯੋ, ਪਾਲਿਮੁਤ੍ਤਵਿਨਿਚ੍ਛਯੋ॥

ਤਤ੍ਥ **ਕਮਤੋ** ਤਾਵ ਅਯਮ੍ਪਿ ਦੇਸਨਾਕ੍ਕਮੋਵ। ਭਗਵਤਾ ਹਿ ਨਿਬ੍ਬਾਨਾਧਿਗਮਾਯ ਪਟਿਪਨ੍ਨਸ੍ਸ ਪਞ੍ਞਾਪਜ੍ਜੋਤਪਞ੍ਞਾਸਤ੍ਥਤਾਯ ਅਵਿਜ੍ਜਨ੍ਧਕਾਰਵਿਧਮਨਤੋ ਬਹੂਪਕਾਰਤ੍ਤਾ ਪਠਮਂ ਸਮ੍ਮਾਦਿਟ੍ਠਿ ਦੇਸਿਤਾ। ਤਤੋ ਹੇਰਞ੍ਞਿਕਸ੍ਸ ਕਹਾਪਣਪਰਿਵਤ੍ਤਕਹਤ੍ਥੋ ਵਿਯ ਯਥਾਸਭਾਵਦਸ੍ਸਨਸ੍ਸ ਸਮ੍ਮਾਦਿਟ੍ਠਿਯਾ ਬਹੂਪਕਾਰਤ੍ਤਾ ਸਮ੍ਮਾਸਙ੍ਕਪ੍ਪੋ। ਸ੍ਵਾਯਂ ਯਥਾ ਸਮ੍ਮਾਦਿਟ੍ਠਿਯਾ, ਏਵਂ ਸਮ੍ਮਾਵਾਚਾਯਪਿ ਉਪਕਾਰਕੋ। ਯਥਾਹ ''ਪੁਬ੍ਬੇ ਖੋ, ਗਹਪਤਿ, ਤਕ੍ਕੇਤ੍ਵਾ ਵਿਚਾਰੇਤ੍ਵਾ ਪਚ੍ਛਾ ਵਾਚਂ ਭਿਨ੍ਦਤੀ''ਤਿ (ਮ॰ ਨਿ॰ ੧.੪੬੩), ਤਸ੍ਮਾ ਤਦਨਨ੍ਤਰਂ

ਸਮ੍ਮਾਵਾਚਾ। ਯਸ੍ਮਾ ਪਨ ਵਾਚਾਯ ਸਂਵਿਦਹਿਤ੍ਵਾ ਲੋਕੇ ਕਮ੍ਮਨ੍ਤੇ ਪਯੋਜੇਨ੍ਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਤਦਨਨ੍ਤਰਂ ਸਮ੍ਮਾਕਮ੍ਮਨ੍ਤੋ। ਕਾਯਵਚੀਦੁਚ੍ਚਰਿਤਂ ਪਹਾਯ ਉਭਯਸੁਚਰਿਤਂ ਪੂਰੇਨ੍ਤਸ੍ਸੇਵ ਯਸ੍ਮਾ ਆਜੀਵਟ੍ਠਮਕਂ ਸੀਲਂ ਪੂਰਤਿ, ਨ ਇਤਰਸ੍ਸ, ਤਸ੍ਮਾ ਤਦੁਭਯਾਨਨ੍ਤਰਂ ਸਮ੍ਮਾਆਜੀਵੋ ਵੁਤ੍ਤੋ। ਏਵਂ ''ਵਿਸੁਦ੍ਧਦਿਟ੍ਠਿਸੀਲੇਨਾਪਿ ਏਤ੍ਤਾਵਤਾ ਪਰਿਤੋਸਂ ਅਕਤ੍ਵਾ ਇਦਂ ਵੀਰਿਯਂ ਆਰਭਿਤਬ੍ਬ''ਨ੍ਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ ਤਦਨਨ੍ਤਰਂ ਸਮ੍ਮਾਵਾਯਾਮੋ। ਆਰਦ੍ਧਵੀਰਿਯੇਨਾਪਿ ਕਾਯਾਦੀਸੁ ਸਤਿ ਸੂਪਟ੍ਠਿਤਾ ਕਾਤਬ੍ਬਾਤਿ ਦਸ੍ਸਨਤ੍ਥਂ ਤਦਨਨ੍ਤਰਂ ਸਮ੍ਮਾਸਤਿ। ਸੂਪਟ੍ਠਿਤਾਯ ਸਤਿਯਾ ਏਕਤ੍ਤਾਰਮ੍ਮਣੇ ਚਿਤ੍ਤਂ ਸਮਾਧਾਤੁਂ ਸਕ੍ਕਾਤਿ ਤਦਨਨ੍ਤਰਂ ਸਮ੍ਮਾਸਮਾਧਿ ਵੁਤ੍ਤੋਤਿ ਅਯਂ ਤਾਵੇਤ੍ਥ ਕਮੋ।

ਕਿਚ੍ਚਤੋ ਪਨੇਸਂ ਏਕੇਕਸ੍ਸ ਤੀਣਿ ਤੀਣਿ ਕਿਚ੍ਚਾਨਿ, ਸੇਯਜਥਿਦਂ – ਸਮ੍ਮਾਦਿਟ੍ਠਿ ਤਾਵ ਅਞ੍ਞੇਹਿਪਿ ਅਤ੍ਤਨੋ ਪਚ੍ਚਨੀਕਕਿਲੇਸੇਹਿ ਸਦ੍ਧਿਂ ਮਿਚ੍ਛਾਦਿਟ੍ਠਿਂ ਪਜਹਤਿ, ਆਰਮ੍ਮਣਤੋ ਨਿਰੋਧਸਚ੍ਚਂ ਸਚ੍ਛਿਕਰੋਤਿ, ਅਸਮ੍ਮੋਹਤੋ ਸੇਸਸਚ੍ਚਾਨਿ ਪਟਿਵਿਜ੍ਝਤਿ। ਏਵਂ ਸਮ੍ਮਾਸਙ੍ਕਪ੍ਪਾਦੀਨਂ ਮਿਚ੍ਛਾਸਙ੍ਕਪ੍ਪਪਜਹਨਾਦਿਵਸੇਨ ਯਥਾਨੁਰੂਪਨ੍ਤਿ ਕਿਚ੍ਚਤਾ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ। ਵਿਸੇਸਤੋ ਪਨੇਤ੍ਥ ਸਮ੍ਮਾਸਙ੍ਕਪ੍ਪੋ ਸਹਜਾਤਧਮ੍ਮੇ ਅਭਿਨਿਰੋਪੇਤਿ, ਸਮ੍ਮਾਵਾਚਾ ਪਰਿਗ੍ਗਣ੍ਹਾਤਿ , ਸਮ੍ਮਾਕਮ੍ਮਨ੍ਤੋ ਸਮੁਟ੍ਠਾਪੇਤਿ, ਸਮ੍ਮਾਆਜੀਵੋ ਵੋਦਾਪੇਤਿ, ਸਮ੍ਮਾਵਾਯਾਮੋ ਪਗ੍ਗਣ੍ਹਾਤਿ, ਸਮ੍ਮਾਸਤਿ ਉਪਟ੍ਠਾਪੇਤਿ, ਸਮ੍ਮਾਸਮਾਧਿ ਸਮਾਦਹਤੀਤਿ ਇਦਮੇਤ੍ਥ ਕਿਚ੍ਚਂ।

ਭੇਦਤੋ ਪਨ ਪੁਬ੍ਬਭਾਗੇ ਸਮ੍ਮਾਦਿਟ੍ਠਿ ''ਦੁਕ੍ਖੇ ਞਾਣ''ਨ੍ਤਿਆਦਿਨਾ ਚਤੂਸੁ ਸਚ੍ਚੇਸੁ ਞਾਣਵਸੇਨ ਨਾਨਕ੍ਖਣਾ ਨਾਨਾਰਮ੍ਮਣਾ ਨਾਨਾਨਾਮਾ ਹੋਤਿ, ਦੁਤਿਯੋ ਪਨ ਨੇਕ੍ਖਮ੍ਮਅਬਜਾਪਾਦਅਵਿਹਿਂਸਾਸਙ੍ਕਪ੍ਪਵਸੇਨ, ਵਿਰਤਿਯੋ ਚਤੁਬ੍ਬਿਧਵਚੀਦੁਚ੍ਚਰਿਤਤਿਵਿਧਕਾਯਦੁਚ੍ਚਰਿਤਮਿਚ੍ਛਾਜੀਵਵਿਰਮਣਸਙ੍ਖਾਤਚੇਤਨਾਵਸੇਨਪਿ ਵਿਰਤਿਵਸੇਨਪਿ, ਛਟ੍ਠਸਤ੍ਤਮਾ ਚਤੁਬ੍ਬਿਧਸਮ੍ਮਪ੍ਪਧਾਨਸਤਿਪਟ੍ਠਾਨਵਸੇਨ ਨਾਨਕ੍ਖਣਾ ਨਾਨਾਰਮ੍ਮਣਾ ਨਾਨਾਨਾਮਾ ਹੋਨ੍ਤਿ। ਮਗ੍ਗਕਾਲੇ ਪਨੇਤੇ ਸਮ੍ਮਾਦਿਟ੍ਠਿਆਦਯੋ ਏਕਕ੍ਖਣਾ ਏਕਾਰਮ੍ਮਣਾ। ਕਿਚ੍ਚਤੋ ਪਨ ਤਾਨਿ ਪੁਬ੍ਬਭਾਗੇ ਨਾਨਾਨਾਮਾਨਿ ਲਭਨ੍ਤਿ, ਸਮ੍ਮਾਸਮਾਧਿ ਪਨ ਪੁਬ੍ਬਭਾਗੇਪਿ ਮਗ੍ਗਕ੍ਖਣੇਪਿ ਚਤੁਕ੍ਕਪਞ੍ਚਕਜ੍ਝਾਨਵਸੇਨ ਨਾਨਕ੍ਖਣੋ ਨਾਨਾਨਾਮੋ, ਮਗ੍ਗਕ੍ਖਣੇ ਪਨ ਏਕਾਰਮ੍ਮਣੋ ਹੋਤਿ। ਏਕਸ੍ਸ ਹਿ ਪਠਮਮਗ੍ਗੋ ਪਾਦਕਜ੍ਝਾਨਾਦਿਨਿਯਮਤੋ ਪਠਮਜ੍ਝਾਨਾਦਿਕੋ ਵਾ ਦੁਤਿਯਜ੍ਝਾਨਾਦੀਸੁ ਅਞ੍ਞਤਰਜ੍ਝਾਨਿਕੋ ਵਾ, ਦੁਤਿਯਮਗ੍ਗਾਦਯੋਪਿਸ੍ਸ ਪਠਮਮਗ੍ਗਸਦਿਸਜ੍ਝਾਨਿਕਾ ਵਾ ਵਿਸਦਿਸਜ੍ਝਾਨਿਕਾ ਵਾਤਿ ਸੋ ਮਗ੍ਗਕਾਲੇਪਿ ਨਾਨਕ੍ਖਣੋ ਨਾਨਾਨਾਮੋ ਵਾਤਿ ਅਯਮੇਤ੍ਥ ਭੇਦੋ।

ਭੂਮਿਤੋ ਚ **ਵਿਵੇਕਤੋ** ਚ ਵਿਨਿਚ੍ਛਯੋ ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗੇਸੁ ਵੁਤ੍ਤਾਨੁਸਾਰੇਨ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋਤਿ ਏਵਂ ਵਿਜਾਨੀਯੋ ਪਾਲ਼ਿਮੁਤ੍ਤਵਿਨਿਚ੍ਛਯੋ।

ਮਗ੍ਗਙ੍ਗਵਿਭਙ੍ਗਮਾਤਿਕਤ੍ਥਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

ਞਾਣਵਿਭਙ੍ਗਮਾਤਿਕਤ੍ਥਵਣ੍ਣਨਾ

ਞਾਣਵਿਭਙ੍ਗਮਾਤਿਕਾਯ ਪਨ **ਅਤ੍ਥਤੋ** ਤਾਵ – **ਪਾਤਿਮੋਕ੍ਖਸਂਵਰਸਂਵੁਤੋ**ਤਿਆਦੀਸੁ ਪਾਤਿਮੋਕ੍ਖਨ੍ਤਿ ਸਿਕ੍ਖਾਪਦਸੀਲਂ। ਤਂ ਹਿ ਯੋ ਨਂ ਪਾਤਿ ਰਕ੍ਖਤਿ, ਤਂ ਮੋਕ੍ਖੇਤਿ ਮੋਚੇਤਿ ਆਪਾਯਿਕਾਦੀਹਿ ਦੁਕ੍ਖੇਹਿ, ਤਸ੍ਮਾ ''ਪਾਤਿਮੋਕ੍ਖ''ਨ੍ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। ਸਂਵਰਣਂ, ਸਂਵਰਨ੍ਤਿ ਵਾ ਤੇਨਾਤਿ ਸਂਵਰੋ, ਪਾਤਿਮੋਕ੍ਖਮੇਵ ਸਂਵਰੋ ਪਾਤਿਮੋਕ੍ਖਸਂਵਰੋ, ਕਮ੍ਮਵਾਚਾਪਰਿਯੋਸਾਨੇ ਇਜ੍ਝਨਕਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥਤੋ ਚੇਤਨਾਦਿਰੂਪਸ੍ਸ ਪਾਤਿਮੋਕ੍ਖਸਂਵਰਸੀਲਸ੍ਸੇਵੇਤਂ ਅਧਿਵਚਨਂ। ਤੇਨ ਸਂਵੁਤੋ ਪਿਹਿਤਕਾਯਵਚੀਪਯੋਗੋਤਿ **ਪਾਤਿਮੋਕ੍ਖਸਂਵਰਸਂਵੁਤੋ। ਵਿਹਰਤੀ**ਤਿ ਇਰਿਯਤਿ ਪਵਤ੍ਤੇਤਿ। **ਆਚਾਰਗੋਚਰਸਮ੍ਪਨ੍ਨੋ**ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਆਚਰਿਤਬ੍ਬਤੋ ਆਚਾਰੋ, ਗਾਵੋ ਚਰਨ੍ਤਿ ਏਤ੍ਥਾਤਿ ਗੋਚਰੋ, ਗੁਨ੍ਨਂ ਚਰਣਟ੍ਠਾਨਂ। ਤਂਸਦਿਸਤਾਯ ਪਨ ਸਬ੍ਬੋਪਿ ਪਵਤ੍ਤਿਵਿਸਯੋ ਗੋਚਰੋਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ। ਤੇਸਂ ਵਿਭਾਗੋ ਨਿਦ੍ਦੇਸੇ ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨੇਵ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ।

ਨਿਦ੍ਦੇਸੇ ਹਿ –

> ''ਆਚਾਰਗੋਚਰਸਮ੍ਪਨ੍ਨੋਤਿ ਅਤ੍ਥਿ ਆਚਾਰੋ, ਅਤ੍ਥਿ ਅਨਾਚਾਰੋ। ਤਤ੍ਥ ਕਤਮੋ ਅਨਾਚਾਰੋ? ਕਾਯਿਕੋ ਵੀਤਿਕ੍ਕਮੋ, ਵਾਚਸਿਕੋ ਵੀਤਿਕ੍ਕਮੋ, ਕਾਯਿਕਵਾਚਸਿਕੋ ਵੀਤਿਕ੍ਕਮੋ, ਅਯਂ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਅਨਾਚਾਰੋ, ਸਬ੍ਬਮ੍ਪਿ ਦੁਸ੍ਸੀਲਜਂ ਅਨਾਚਾਰੋ, ਇਧੇਕਚ੍ਚੋ ਵੇਲ਼ੁਦਾਨੇਨ ਵਾ ਪਤ੍ਤ...ਪੇ॰... ਪੁਪ੍ਫਫਲਸਿਨਾਨਦਨ੍ਤਕਟ੍ਠਦਾਨੇਨ ਵਾ ਚਾਟੁਕਮਜਤਾਯ ਵਾ ਮੁਗ੍ਗਸੁਪਜਤਾਯ ਵਾ ਪਾਰਿਭਟੁਤਾਯ ਵਾ ਜਙ੍ਘਪੇਸਨਿਕੇਨ ਵਾ ਅਞ੍ਞਤਰਞ੍ਞਤਰੇਨ ਵਾ ਬੁਦ੍ਧਪਤਿਕੁਟ੍ਠੇਨ ਮਿਚ੍ਛਾਆਜੀਵੇਨ ਜੀਵਿਕਂ ਕਪ੍ਪੇਤਿ, ਅਯਂ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਅਨਾਚਾਰੋ।

‘‘ਤਤ੍ਥ ਕਤਮੋ ਆਚਾਰੋ? ਕਾਯਿਕੋ ਅਵੀਤਿਕ੍ਕਮੋ’’ਤਿਆਦਿਨਾ (ਵਿਭ॰ ੫੧੩) –

ਵੁਤ੍ਤਵਿਪਰਿਯਾਯੇਨ ਆਚਾਰੋ ਨਿਦ੍ਦਿਟ੍ਠੋ।

‘‘ਗੋਚਰੋਤਿ ਅਤ੍ਥਿ ਗੋਚਰੋ, ਅਤ੍ਥਿ ਅਗੋਚਰੋ। ਤਤ੍ਥ ਕਤਮੋ ਅਗੋਚਰੋ? ਇਧੇਕਚ੍ਚੋ ਵੇਸਿਯਾਗੋਚਰੋ ਵਾ ਹੋਤਿ, ਵਿਧਵਾ...ਪੇ॰... ਥੁਲ੍ਲਕੁਮਾਰੀਪਣ੍ਡਕਭਿਕ੍ਖੁਨੀਪਾਨਾਗਾਰਗੋਚਰੋ ਵਾ, ਸਂਸਟ੍ਠੋ ਵਿਹਰਤਿ ਰਾਜੂਹਿ ਰਾਜਮਹਾਮੱਤੇਹਿ ਤਿਤ੍ਥਿਯੇਹਿ ਤਿਤ੍ਥਿਯਸਾਵਕੇਹਿ ਅਨਨੁਲੋਮਿਕੇਨ ਸਂਸਗ੍ਗੇਨ, ਯਾਨਿ ਵਾ ਪਨ ਤਾਨਿ ਕੁਲਾਨਿ ਅਸ੍ਸਦ੍ਧਾਨਿ ਅਪ੍ਪਸਨ੍ਨਾਨਿ...ਪੇ॰... ਤਥਾਰੂਪਾਨਿ ਕੁਲਾਨਿ ਸੇਵਤਿ ਭਜਤਿ ਪਯਿਰੁਪਾਸਤਿ, ਅਯਂ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਅਗੋਚਰੋ।

‘‘ਤਤ੍ਥ ਕਤਮੋ ਗੋਚਰੋ? ਇਧੇਕਚ੍ਚੋ ਨ ਵੇਸਿਯਾਗੋਚਰੋ ਹੋਤੀ’’ਤਿਆਦਿਨਾ (ਵਿਭ॰ ੫੧੪) –

ਵੁਤ੍ਤਵਿਪਰਿਯਾਯੇਨ ਗੋਚਰੋ ਨਿਦ੍ਦਿਟ੍ਠੋ।

ਅਪਿਚੇਤ੍ਥ ਥੇਰਾਨਂ ਭਿਕ੍ਖੂਨਂ ਪੁਰਤੋ ਗਮਨਨਿਸੀਦਨਚਙ੍ਕਮਨਘਟ੍ਟਨਾਭਿਭਵਨਾਦਿਕਾਯਿਕਾਚਿਤ੍ਤੀਕਾਰਕਿਰਿਯਾਨਞ੍ਚੇਵ ਥੇਰੇ ਭਿਕ੍ਖੂ ਅਨਾਪੁਚ੍ਛਾ ਧਮ੍ਮਕਥਨਖੁਂਸਨਾਦਿਵਾਚਸਿਕਾਚਿਤ੍ਤੀਕਾਰਕਿਰਿਯਾਨਞ੍ਚ ਅਨਾਚਾਰਾਨਂ ਪਟਿਪਕ੍ਖਵਸੇਨ ਕਾਯਿਕਵਾਚਸਿਕੋ ਆਚਾਰੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ। ਅਪਿਚ ਭਿਕ੍ਖੁ ਸਗਾਰਵੋ ਸਪ੍ਪਤਿਸ੍ਸੋ ਹਿਰੋਤ੍ਤਪ੍ਪਸਮ੍ਪਨ੍ਨੋ ਸੁਨਿਵਤ੍ਥੋ ਸੁਪਾਰੁਤੋ ਪਾਸਾਦਿਕੇਨ ਅਭਿਕ੍ਕਨ੍ਤਾਦਿਨਾ ਓਕ੍ਖਿਤ੍ਤਚਕ੍ਖੁ ਇਰਿਯਾਪਥਸਮ੍ਪਨ੍ਨੋ ਆਭਿਸਮਾਚਾਰਿਕੇਸੁ ਸਕ੍ਕਚ੍ਚਕਾਰੀ ਗਰੁਚਿਤ੍ਤੀਕਾਰਬਹੁਲੋ ਵਿਹਰਤਿ, ਅਯਂ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਆਚਾਰੋ। ਗੋਚਰੋ ਪਨ ਤਿਵਿਧੋ ਉਪਨਿਸ੍ਸਯਗੋਚਰੋ ਆਰਕ੍ਖਗੋਚਰੋ ਉਪਨਿਬਨ੍ਧਗੋਚਰੋਤਿ। ਤਤ੍ਥ ਦਸਕਥਾਵਤ੍ਥੁਗੁਣਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ ਕਲ੍ਯਾਣਮਿਤ੍ਤੋ **ਉਪਨਿਸ੍ਸਯਗੋਚਰੋ** ਨਾਮ। ਅਨ੍ਤਰਘਰਾਦੀਸੁ ਓਕ੍ਖਿਤ੍ਤਚਕ੍ਖੁਤਾਦੀਹਿ ਦਿਸਾ ਵਿਦਿਸਾ ਅਨੋਲੋਕੇਤ੍ਵਾ ਗਮਨਂ **ਆਰਕ੍ਖਗੋਚਰੋ** ਨਾਮ। ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਪਨ ਸਤਿਪਟ੍ਠਾਨਾ **ਉਪਨਿਬਨ੍ਧਗੋਚਰੋ** ਨਾਮ। ਯਤ੍ਥ ਚਿਤ੍ਤਂ ਉਪਨਿਬਨ੍ਧਤਿ, ਅਯਂ ਤਿਵਿਧੋਪੇਤ੍ਥ ਗੋਚਰੋਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ। **ਇਮਿਨਾ**ਤਿ ਇਮਿਨਾ ਆਚਾਰੇਨ, ਗੋਚਰੇਨ ਚ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ **ਆਚਾਰਗੋਚਰਸਮ੍ਪਨ੍ਨੋ** ਨਾਮ।

ਅਣੁਮਤ੍ਤੇਸੁ ਵਜ੍ਜੇਸੂਤਿ ਅਣੁਪ੍ਪਮਾਣੇਸੁ ਦੋਸੇਸੁ। **ਭਯਦਸ੍ਸਾਵੀ**ਤਿ ਭਯਦਸ੍ਸਨਸੀਲੋ, ਅਣੁਮਤ੍ਤਂ ਰੇਣੁਂ ਸਿਨੇਰੁਸਦਿਸਂ ਪਸ੍ਸਨ੍ਤੋ ਵਿਯ ਸਬ੍ਬਲਹੁਕਮ੍ਪਿ ਦੁਕ੍ਕਟਦੁਬ੍ਭਾਸਿਤਮਤ੍ਤਂ ਪਾਰਾਜਿਕਸਦਿਸਂ ਕਤ੍ਵਾ ਵਜ੍ਜਤੋ ਭਯਤੋ ਦਸ੍ਸਨਸੀਲੋਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਸਮਾਦਾਯ ਸਿਕ੍ਖਤਿ ਸਿਕ੍ਖਾਪਦੇਸੂ**ਤਿ ਯਂ ਕਿਞ੍ਚਿ ਸਿਕ੍ਖਾਪਦੇਸੁ ਸਿਕ੍ਖਿਤਬ੍ਬਂ, ਤਂ ਸੁਟ੍ਠੁ ਆਦਾਯ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਸਿਕ੍ਖਤਿ।

ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯੇਸੁ ਗੁਤ੍ਤਦ੍ਵਾਰੋਤਿ ਮਨਚ੍ਛਟ੍ਠੇਸੁ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯੇਸੁ ਰੂਪਾਦਿਆਰਮ੍ਮਣਨਿਮਿਤ੍ਤਾਦੀਨਂ ਅਗ੍ਗਹਣਸਙ੍ਖਾਤਸਤਿਸਂਵਰੇਨ ਪਿਹਿਤਦ੍ਵਾਰੋ। **ਭੋਜਨੇ ਮਤ੍ਤਞ੍ਞੂ**ਤਿ ਪਿਣ੍ਡਪਾਤੇ ਪਟਿਗ੍ਗਹਣਪਰਿਭੋਗੇਸੁ ਪਚ੍ਚਵੇਕ੍ਖਣਞਾਣਵਸੇਨ ਚੇਵ ਅਪ੍ਪਿਚ੍ਛਤਾਦੀਹਿ ਚ ਮਤ੍ਤਜਾਨਨਕੋ, ਪਿਣ੍ਡਪਾਤਵਸੇਨ ਚੇਤ੍ਥ ਚਤੁਨ੍ਨਂ ਪਚ੍ਚਯਾਨਂ ਗਹਣਂ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਂ। ਅਥ ਵਾ ਭੁਞ੍ਜਿਤਬ੍ਬਤੋ ਭੋਜਨਨ੍ਤਿ ਚਤੁਨ੍ਨਂ ਪਚ੍ਚਯਾਨਂ ਗਹਣਂ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਂ। **ਪੁਬ੍ਬਰਤ੍ਤਾਪਰਰਤ੍ਤ**ਨ੍ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਅਡ੍ਢਰਤ੍ਤਿਸਙ੍ਖਾਤਾਯ ਰਤ੍ਤਿਯਾ ਪੁਬ੍ਬੇ ਪੁਬ੍ਬਰਤ੍ਤਂ, ਇਮਿਨਾ ਪਠਮਯਾਮਞ੍ਚੇਵ ਪਚ੍ਛਾਭਤ੍ਤਞ੍ਚ ਗਣ੍ਹਾਤਿ। ਰਤ੍ਤਿਯਾ ਪਚ੍ਛਾ ਅਪਰਰਤ੍ਤਂ, ਇਮਿਨਾ ਪਚ੍ਛਿਮਯਾਮਞ੍ਚੇਵ ਪੁਰੇਭਤ੍ਤਞ੍ਚ ਗਣ੍ਹਾਤਿ। ਪਚ੍ਛਿਮਯਾਮੋ ਪਨਸ੍ਸ ਭਿਕ੍ਖੁਨੋ ਨਿਦ੍ਦਾਕਿਲਮਥਵਿਨੋਦਨੋਕਾਸੋਤਿ ਨ ਗਹਿਤੋ।

ਜਾਗਰਿਯਾਨੁਯੋਗਮਨੁਯੁਤ੍ਤੋਤਿ ਅਸੁਭਭਾਵਨਾਸਙ੍ਖਾਤਸ੍ਸ ਭਾਵਨਾਰਾਮਸ੍ਸ ਅਨੁਯੋਗਸਙ੍ਖਾਤਂ ਆਸੇਵਨਭਾਵਨਂ ਅਨੁਯੁਤ੍ਤੋ ਚਙ੍ਕਮਨਨਿਸਜ੍ਜਾਹਿ ਯੋਨਿਸੋਮਨਸਿਕਾਰੇਨ ਆਵਰਣੀਯੇਹਿ ਧਮ੍ਮੇਹਿ ਚਿਤ੍ਤਪਰਿਸੋਧਨੇ ਯੁਤ੍ਤਪ੍ਪਯੁਤ੍ਤੋਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਸਾਤਚ੍ਚਂ ਨੇਪਕ੍ਕ**ਨ੍ਤਿ ਸਤਤਂ ਪਵਤ੍ਤਯਿਤਬ੍ਬਤੋ ਸਾਤਚ੍ਚਸਙ੍ਖਾਤਂ ਵੀਰਿਯਂ, ਪਰਿਪਾਕਗਤਤ੍ਤਾ ਨੇਪਕ੍ਕਸਙ੍ਖਾਤਞ੍ਚ ਪਞ੍ਞਂ ਅਨੁਯੁਤ੍ਤੋਤਿ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋ। ਇਮਿਨਾ ਵੀਰਿਯਪਞ੍ਞਾਹਿ ਯੁਤ੍ਤਸ੍ਸੇਵ ਜਾਗਰਿਯਾਨੁਯੋਗਸਿਦ੍ਧੀਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤਿ।

ਇਦਾਨਿ ਤਂ ਜਾਗਰਿਯਾਨੁਯੋਗਂ ਸਰੂਪਤੋ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ **‘‘ਬੋਧਿਪਕ੍ਖਿਕਾਨਂ ਧਮ੍ਮਾਨ’’**ਨ੍ਤਿਆਦਿਮਾਹ। **ਬੋਧਿਪਕ੍ਖਿਕਾਨਂ ਧਮ੍ਮਾਨ**ਨ੍ਤਿ ਚਤੁਸਚ੍ਚਾਵਬੋਧਸਙ੍ਖਾਤਸ੍ਸ ਮਗ੍ਗਞਾਣਸ੍ਸ ਪਕ੍ਖੇ ਭਵਾਨਂ ਚਤੁਸਚ੍ਚਸਤਿਪਟ੍ਠਾਨਾਦਿਸਤ੍ਤਤਿਂਸਧਮ੍ਮਾਨਂ। ਨਿਦ੍ਦੇਸੇ ਪਨਸ੍ਸ ਲੋਕਿਯਭਾਵਨਾਯ ਵਿਸੇਸਬੋਧਿਪਕ੍ਖਿਯਧਮ੍ਮੇ ਏਕਾਰਮ੍ਮਣੇ ਪਵਤ੍ਤਨਸਮਤ੍ਥਤਾਯ ਸਤ੍ਤ ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਾ ਏਵ ਨਿਦ੍ਦਿਟ੍ਠਾ। ਤੇਸਂ ਗਹਣੇਨ ਪਨ ਸੇਸਾਨਮ੍ਪਿ ਤਤ੍ਥ ਗਹਣਂ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਂ। **ਸੋ ਅਭਿਕ੍ਕਨ੍ਤੇ ਪਟਿਕ੍ਕਨ੍ਤੇ**ਤਿਆਦੀਸੁ **ਅਭਿਕ੍ਕਨ੍ਤਂ** ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਪੁਰਤੋ ਗਮਨਂ, **ਪਟਿਕ੍ਕਨ੍ਤਂ** ਨਿਵਤ੍ਤਨਂ, ਤਦੁਭਯਞ੍ਚ

ਠਾਨਨਿਸਜ੍ਜਾਸਯਨੇਸੁਪਿ ਪੁਰਤੋ, ਪਚ੍ਛਤੋ ਚ ਕਾਯਸ੍ਸ ਅਭਿਗਮਨਅਪਗਮਨਵਸੇਨ ਲਬ੍ਭਤਿ। **ਸਮ੍ਪਜਾਨਕਾਰੀ ਹੋਤੀ**ਤਿ ਸਮ੍ਪਜਞ੍ਞੇਨ ਸਬ੍ਬਕਿਚ੍ਚਕਾਰੀ, ਸਮ੍ਪਜਞ੍ਞਸ੍ਸੇਵ ਵਾ ਕਾਰੀ, ਸਮ੍ਪਜਞ੍ਞ-ਗ੍ਗਹਣੇਨ ਚੇਤ੍ਥ ਅਵਿਪ੍ਪਯੋਗਤੋ ਸਤਿਪਿ ਗਹਿਤਾਵ ਹੋਤਿ। ਤੇਨੇਵਸ੍ਸ ਨਿਦ੍ਦੇਸੇ ''ਸਤੋ ਸਮ੍ਪਜਾਨੋ ਅਭਿਕ੍ਕਮਤੀ''ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤੰ।

ਆਲੋਕਿਤੇਤਿਆਦੀਸੁ **ਆਲੋਕਿਤੰ** ਨਾਮ ਪੁਰਤੋ ਪੇਕ੍ਖਨੰ। **ਵਿਲੋਕਿਤੰ** ਨਾਮ ਅਨੁਦਿਸਾਪੇਕ੍ਖਨੰ। ਇਮੇਸੰ ਪਨ ਦ੍ਵਿੰਨ੍ਨੰ ਗਹਣੇਨ ਹੇਟ੍ਠਾ ਉਪਰਿ ਪਚ੍ਛਤੋ ਪੇਕ੍ਖਨਸਙ੍ਖਾਤਾਨਿ ਓਲੋਕਿਤੁਲ੍ਲੋਕਿਤਾਪਲੋਕਿਤਾਨਿਪਿ ਗਹਿਤਾਨੀਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾਨਿ।

ਸਮਿਞ੍ਜਿਤੇ ਪਸਾਰਿਤੇਤਿ ਪਬ੍ਬਾਨੰ ਸਮਿਞ੍ਜਨੇ, ਪਸਾਰਣੇ ਚ। **ਸਙ੍ਘਾਟਿਪਤ੍ਤਚੀਵਰਧਾਰਣੇ**ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਸਙ੍ਘਾਟਿਚੀਵਰਾਨੰ ਨਿਵਾਸਨਪਾਰੁਪਨਵਸੇਨ, ਪਤ੍ਤਸ੍ਸ ਭਿਕ੍ਖਾਪਟਿਗ੍ਗਹਣਾਦਿਵਸੇਨ ਚ ਪਰਿਭੋਗੋ ਧਾਰਣੰ ਨਾਮ। **ਅਸਿਤੇ**ਤਿ ਪਿਣ੍ਡਪਾਤਾਦਿਭੋਜਨੇ। **ਪੀਤੇ**ਤਿ ਯਾਗੁਆਦਿਪਾਨੇ। **ਖਾਯਿਤੇ**ਤਿ ਪਿਟ੍ਠਖਜ੍ਜਾਦਿਖਾਦਨੇ। **ਸਾਯਿਤੇ**ਤਿ ਮਧੁਫਾਣਿਤਾਦਿਸਾਯਿਤੇ। **ਉਚ੍ਚਾਰਪਸ੍ਸਾਵਕਮ੍ਮੇ**ਤਿ ਉਚ੍ਚਾਰਸ੍ਸ ਚ ਪਸ੍ਸਾਵਸ੍ਸ ਚ ਕਰਣੇ। **ਗਤੇ**ਤਿ ਗਮਨੇ। **ਠਿਤੇ**ਤਿ ਠਾਨੇ। **ਨਿਸਿਨ੍ਨੇ**ਤਿ ਨਿਸਜ੍ਜਾਯ। **ਸੁਤ੍ਤੇ**ਤਿ ਸਯਨੇ। **ਜਾਗਰਿਤੇ**ਤਿ ਜਾਗਰਣੇ। ਏਤ੍ਥ ਚ ਭਿਕ੍ਖਾਚਾਰਗਮਨਾਦਿਵਸੇਨ ''ਅਭਿਕ੍ਕਨ੍ਤੇ''ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ। ਵਿਹਾਰੇ ਪਨ ਚਙ੍ਕਮਨਾਦਿਇਰਿਯਾਪਥਵਸੇਨੇਵ ''ਗਤੇ''ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੰ। **ਭਾਸਿਤੇ**ਤਿ ਕਥਨੇ। **ਤੁਣ੍ਹੀਭਾਵੇ**ਤਿ ਅਕਥਨੇ।

ਸਬ੍ਬੇਸੁ ਪਨ ਤੇਸੁ ਅਭਿਕ੍ਕਨ੍ਤਾਦੀਸੁ ਪਚ੍ਚੇਕੰ ਸਾਤ੍ਥਕਸਮ੍ਪਜਞ੍ਞੰ ਸਪ੍ਪਾਯਸਮ੍ਪਜਞ੍ਞੰ ਗੋਚਰਸਮ੍ਪਜਞ੍ਞੰ ਅਸਮ੍ਮੋਹਸਮ੍ਪਜਞ੍ਞਨ੍ਤਿ ਚਤੁਬ੍ਬਿਧੰ ਸਮ੍ਪਜਞ੍ਞੰ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੰ। ਤਤ੍ਥ ਅਭਿਕ੍ਕਮਿਤੁਕਾਮਤਾਦਿਚਿਤ੍ਤੇ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨੇ ਚਿਤ੍ਤਵਸੇਨੇਵ ਗਮਨਾਦਿੰ ਅਕਤ੍ਵਾ ''ਕਿੰ ਨੁ ਮੇ ਤਤ੍ਥ ਗਤੇਨ ਅਤ੍ਥੋ''ਤਿ ਪਰਿਗ੍ਗਣ੍ਹਿਤ੍ਵਾ ਚੇਤਿਯਦਸ੍ਸਨਾਦਿਨੋ ਤਸ੍ਸ ਤਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥਸ੍ਸ ਪਰਿਗ੍ਗਣ੍ਹਨੰ **ਸਾਤ੍ਥਕਸਮ੍ਪਜਞ੍ਞੰ** ਨਾਮ। ਸਾਤ੍ਥਕੇਸੁ ਪਨੇਤੇਸੁ ਗਮਨਾਦੀਸੁ ਜੀਵਿਤਬ੍ਰਹ੍ਮਚਰਿਯਨ੍ਤਰਾਯਾਨਞ੍ਚੇਵ ਸਲ੍ਲੇਖਪਟਿਪਤ੍ਤਿਵਿਘਾਤਕਰਾਨੰ ਕਾਯਿਕਚੇਤਸਿਕਪਰਿਕ੍ਕਿਲੇਸਾਨਞ੍ਚ ਸਬ੍ਬੇਸਾਨੰ ਸਬ੍ਭਾਵਾਭਾਵੰ ਪਰਿਗ੍ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਸਪ੍ਪਾਯਪਰਿਗ੍ਗਣ੍ਹਨੰ **ਸਪ੍ਪਾਯਸਮ੍ਪਜਞ੍ਞੰ** ਨਾਮ। ਏਵੰ ਪਰਿਗ੍ਗਹਿਤਸਾਤ੍ਥਕਸਪ੍ਪਾਯਸ੍ਸ ਪਨ ਅਟ੍ਠਤਿੰਸਾਯ ਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨੇਸੁ, ਵਿਪਸ੍ਸਨਾਯ ਵਾ ਅਤ੍ਤਨੋ ਅਭਿਰੁਚਿਤੰ ਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨਸਙ੍ਖਾਤੰ ਗੋਚਰੰ ਅਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜੇਤ੍ਵਾਵ ਅਭਿਕ੍ਕਮਾਦੀਨੰ ਕਰਣੰ **ਗੋਚਰਸਮ੍ਪਜਞ੍ਞੰ** ਨਾਮ। ਅਭਿਕ੍ਕਮਾਦੀਸੁ ਪਨ ਅਨ੍ਧਬਾਲਪੁਥੁਜ੍ਜਨਾ ''ਅਤ੍ਤਾ ਅਭਿਕ੍ਕਮਾਦੀਨਿ ਕਰੋਤਿ, ਅਹੰ ਕਰੋਮੀ''ਤਿ ਵਾ ਸਮ੍ਮੁਯ੍ਹਨ੍ਤਿ, ਤਥਾ ਅਸਮ੍ਮੁਯ੍ਹਿਤ੍ਵਾ ''ਅਭਿਕ੍ਕਮਿਤੁਕਾਮਤਾਦਿਚਿਤ੍ਤਕਿਰਿਯਵਾਯੋਧਾਤੁ ਵਿਪ੍ਫਾਰਾਦਿਕਾਰਣਸਾਮਗ੍ਗਿਯਾ ਅਯੰ ਕਾਯਸਙ੍ਖਾਤੋ ਅਟ੍ਠਿਸਙ੍ਘਾਟੋ ਅਭਿਕ੍ਕਮਾਦੀਨਿ ਕਰੋਤਿ, ਤਤੋ ਅਞ੍ਞੋ ਅਬ੍ਭਨ੍ਤਰੇ ਅਤ੍ਤਾ ਵਾ ਸਤ੍ਤੋ ਵਾ ਅਭਿਕ੍ਕਮਨ੍ਤੋ ਵਾ ਪਟਿਕ੍ਕਮਨ੍ਤੋ ਵਾ...ਪੇ॰... ਤੁਣ੍ਹੀ ਭਵਨ੍ਤੋ ਵਾ ਨਤ੍ਥੀ''ਤਿ ਏਵਮਾਦਿਨਾ ਯਾਥਾਵਤੋ ਜਾਨਨਵਸੇਨ ਪਞ੍ਞਾਯ ਪਵਤ੍ਤਨੰ **ਅਸਮ੍ਮੋਹਸਮ੍ਪਜਞ੍ਞੰ** ਨਾਮ। ਅਯਮੇਤ੍ਥ ਸਙ੍ਖੇਪੋ, ਵਿਤ੍ਥਾਰੋ ਪਨ **ਸਮ੍ਮੋਹਵਿਨੋਦਨਿਯੰ** (ਵਿਭ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੫੦੮) ਗਹੇਤਬ੍ਬੋ।

ਇਦਾਨਿ ਯਸ੍ਮਾ ਯਸ੍ਸ ਅਬ੍ਭਨ੍ਤਰੇ ਯਥਾਵੁਤ੍ਤਾ ਏਤ੍ਤਕਾ ਗੁਣਾ ਨਤ੍ਥਿ, ਤਸ੍ਸ ਅਰਞ੍ਞਵਾਸੋ ਪਨ ਮਕ੍ਕਟਾਦੀਨੰ ਵਿਯ ਅਨੁਚ੍ਛਵਿਕੋ ਨ ਹੋਤਿ, ਉਪਚਾਰਮਤ੍ਤਮ੍ਪਿਸ੍ਸ ਞਾਨੰ ਨ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ। ਯਸ੍ਸ ਪਨ ਸਨ੍ਤਿ, ਤਸ੍ਸ ਅਰਞ੍ਞਵਾਸੋ ਅਨੁਚ੍ਛਵਿਕੋ ਹੋਤਿ। ਸੋ ਹਿ ਤਤ੍ਥ ਸਬ੍ਬਪ੍ਪਕਾਰਜ੍ਝਾਨੰ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤੇਤੁੰ ਸਕ੍ਕੋਤਿ, ਅਰਞ੍ਞਵਾਸਞ੍ਚੇਵ ਆਰਞ੍ਞਕੇ ਚ ਉਪਸੋਭੇਤਿ, ਸਕਲਞ੍ਚ ਸਾਸਨੰ ਪਸਾਦੇਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਏਵਰੂਪਸ੍ਸ ਭਿਕ੍ਖੁਨੋ ਉਪਾਸਨਟ੍ਠਾਨਯੋਗਪਥੰ ਸਪ੍ਪਾਯਸੇਨਾਸਨੰ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ **"ਸੋ ਵਿਵਿਤ੍ਤੰ ਸੇਨਾਸਨੰ ਭਜਤੀ"**ਤਿਆਦਿਮਾਹ। ਤਤ੍ਥ **ਵਿਵਿਤ੍ਤ**ਨ੍ਤਿ ਸੁਞ੍ਞੰ। ਸੇਤਿ ਚੇਵ ਆਸਤਿ ਚ ਏਤ੍ਥਾਤਿ **ਸੇਨਾਸਨੰ,** ਮਞ੍ਚਾਦਿ, ਵਿਹਾਰਾਦਿ ਚ। ਤੇਨੇਵਸ੍ਸ ਨਿਦ੍ਦੇਸੇ ''ਮਞ੍ਚੋ ਪੀਠ''ਨ੍ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤੰ।

ਇਦਾਨਿ ਅਞ੍ਞਮ੍ਪਿਸ੍ਸ ਪਭੇਦੰ ਦਸ੍ਸੇਤੁੰ **"ਅਰਞ੍ਞ"**ਨ੍ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤੰ। ਤਤ੍ਥ **ਅਰਞ੍ਞ**ਨ੍ਤਿ ਵਿਨਯਪਰਿਯਾਯੇਨ ਤਾਵ ਠਪੇਤ੍ਵਾ ਗਾਮਞ੍ਚ ਗਾਮੂਪਚਾਰਞ੍ਚ ਅਵਸੇਸੰ, ਸੁਤ੍ਤਨ੍ਤਪਰਿਯਾਯੇਨ ਚ ਆਰਞ੍ਞਕੰ ਭਿਕ੍ਖੁੰ ਸਨ੍ਧਾਯ ਪਞ੍ਚਧਨੁਸਤਿਕੰ ਪਚ੍ਛਿਮੰ ਅਰਞ੍ਞਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ, ਅਭਿਧਮ੍ਮਪਰਿਯਾਯੇਨ ਪਨ ਗਾਮਦ੍ਵਾਰਸ੍ਸ ਇਨ੍ਦਖੀਲਤੋ ਬਹਿ ਸਬ੍ਬੰ ''ਅਰਞ੍ਞ''ਨ੍ਤਿ ਗਹੇਤਬ੍ਬੰ। ''ਨਿਕ੍ਖਮਿਤ੍ਵਾ ਬਹਿ ਇਨ੍ਦਖੀਲਾ''ਤਿ (ਵਿਭ॰ ੫੨੯) ਹਿ ਵੁਤ੍ਤੰ। **ਕਨ੍ਦਰ**ਨ੍ਤਿ ਕੰ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਉਦਕੰ, ਤੇਨ ਦਰਿਤੰ ਉਦਕੇਨ ਭਿਨ੍ਨੰ ਪਬ੍ਬਤਪਦੇਸੰ, ਯੰ ''ਨਿਤੁਮ੍ਬ''ਨ੍ਤਿਪਿ ''ਨਦੀਕੁਞ੍ਜ''ਨ੍ਤਿਪਿ ਵਦਨ੍ਤਿ। ਤਤ੍ਥ ਹਿ ਰਜਤਪਟ੍ਟਸਦਿਸਵਾਲਿਕਾਪੁਲਿਨੇ ਮਣਿਵਿਤਾਨਸਦਿਸੇ ਸਨ੍ਦਚ੍ਛਾਯੇ ਵਨਗਹਨੇ ਨਿਸੀਦਿਤ੍ਵਾ ਮਣਿਕ੍ਖਨ੍ਧਸਦਿਸੇ ਉਦਕੇ ਸਨ੍ਦਮਾਨੇ ਸੀਤੇਨ ਵਾਤੇਨ ਬੀਜਿਯਮਾਨਸ੍ਸ ਸਮਣਧਮ੍ਮੰ ਕਰੋਤੋ ਚਿਤ੍ਤੰ ਏਕਗ੍ਗੰ ਹੋਤਿ। **ਗਿਰਿਗੁਹ**ਨ੍ਤਿ ਦ੍ਵਿੰਨ੍ਨੰ ਪਬ੍ਬਤਾਨਮਨ੍ਤਰੰ, ਏਕਸ੍ਮਿਞ੍ਞੇਵ ਵਾ ਉਮਙ੍ਗਸਦਿਸੰ ਮਹਾਵਿਵਰੰ। **ਵਨਪਤ੍ਥ**ਨ੍ਤਿ ਗਾਮਨ੍ਤੰ ਅਤਿਕ੍ਕਮਿਤ੍ਵਾ ਮਨੁਸ੍ਸਾਨੰ ਅਨੁਪਚਾਰਟ੍ਠਾਨੰ, ਯਤ੍ਥ ਨ ਕਸਨ੍ਤਿ ਨ ਵਪਨ੍ਤਿ। ਤੇਨੇਵਸ੍ਸ ਨਿਦ੍ਦੇਸੇ ''ਵਨਪਤ੍ਥਨ੍ਤਿ ਦੂਰਾਨਮੇਤੰ ਸੇਨਾਸਨਾਨੰ ਅਧਿਵਚਨ''ਨ੍ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤੰ।

ਅਬ੍ਭੋਕਾਸਨ੍ਤਿ ਅਚ੍ਛਨ੍ਨਂ। ਆਕਙ੍ਖਮਾਨੇ ਪਨੇਤ੍ਥ ਚੀਵਰਕੁਟਿਂ ਕਤ੍ਵਾ ਵਸਤਿ। **ਪਲਾਲਪੁਞ੍ਜ**ਨ੍ਤਿ ਪਲਾਲਰਾਸਿਂ। ਮਹਾਪਲਾਲਪੁਞ੍ਜਤੋ ਹਿ ਪਲਾਲਂ ਨਿਕ੍ਕਡ੍ਢਿਤ੍ਵਾ ਪਬ੍ਭਾਰਲੇਣਸਦਿਸੇ ਆਲਯੇ ਕਰੋਨ੍ਤਿ, ਗਚ੍ਛਗੁਮ੍ਬਾਦੀਨਮ੍ਪਿ ਉਪਰਿ ਪਲਾਲਂ ਪਕ੍ਖਿਪਿਤ੍ਵਾ ਹੇਟ੍ਠਾ ਨਿਸੀਦਨ੍ਤਿ, ਤਂ ਸਨ੍ਧਾਯੇਤਂ ਵੁਤ੍ਤਂ। **ਅਪ੍ਪਸਦ੍ਦ**ਨ੍ਤਿਆਦੀਸੁ ਵਚਨਸਦ੍ਦੇਨ ਵਿਰਹਿਤਤ੍ਤਾ ਅਪ੍ਪਸਦ੍ਦਂ। ਨਗਰਨਿਗ੍ਘੋਸਸਦ੍ਦੇਨ ਚੇਵ ਮਿਗਪਕ੍ਖਿਨਿਗ੍ਘੋਸੇਨ ਚ ਰਹਿਤਤ੍ਤਾ **ਅਪ੍ਪਨਿਗ੍ਘੋਸਂ।** **ਵਿਜਨਵਾਤ**ਨ੍ਤਿ ਅਨੁਸਞ੍ਚਰਕਜਨਸ੍ਸ ਸਰੀਰਵਾਤੇਨ ਵਿਰਹਿਤਤ੍ਤਾ ਵਿਜਨਵਾਤਂ, ''ਵਿਜਨਵਾਦ''ਨ੍ਤਿਪਿ ਪਾਠੋ। ਸੇਨਾਸਨਸ੍ਸ ਅਨ੍ਤੋ ਜਨਵਾਦਸਦ੍ਦੇਨ ਰਹਿਤਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਮਨੁਸ੍ਸਾਨਂ ਰਹਸ੍ਸ ਕਿਰਿਯਾਰਹਤ੍ਤਾ **ਮਨੁਸ੍ਸਰਾਹਸ੍ਸੇਯ੍ਯਕਂ**, ਤਤੋ ਤਤੋ ਪਟਿਨਿਵਤ੍ਤਿਤ੍ਵਾ ਸਮ੍ਮਦੇਵ ਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨੇ ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਲੀਯਨਤੋ ਪਟਿਸਲ੍ਲਾਨਸਙ੍ਖਾਤਸ੍ਸ ਵਿਵੇਕਸ੍ਸ ਭਾਵਨਾਰਾਮਸ੍ਸ ਅਨੁਰੂਪਤ੍ਤਾ **ਪਟਿਸਲ੍ਲਾਨਸਾਰੁਪ੍ਪਂ**। ਭਜਤੀਤਿ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋ। **ਅਰਞ੍ਞਗਤੋ**ਤਿਆਦੀਸੁ ਅਰਞ੍ਞਂ, ਰੁਕ੍ਖਮੂਲਞ੍ਚ ਠਪੇਤ੍ਵਾ ਅਵਸੇਸਂ ਸਬ੍ਬਮ੍ਪਿ ਸੇਨਾਸਨਂ ਸੁਞ੍ਞਾਗਾਰੇਨ ਸਙ੍ਗਹਿਤਂ।

ਪਲ੍ਲਙ੍ਕਂ ਆਭੁਜਿਤ੍ਵਾਤਿ ਸਮਨ੍ਤਤੋ ਊਰੁਬਦ੍ਧਾਸਨਂ ਬਨ੍ਧਿਤ੍ਵਾ। **ਉਜੁਂ ਕਾਯਂ ਪਣਿਧਾਯਾ**ਤਿ ਉਪਰਿਮਕਾਯਂ ਉਜੁਂ ਠਪੇਤ੍ਵਾ, ਅਟ੍ਠਾਰਸ ਪਿਟ੍ਠਿਕਣ੍ਟਕੇ ਕੋਟਿਯਾ ਕੋਟਿਂ ਪਟਿਪਾਦੇਤ੍ਵਾ। ਏਵਂ ਨਿਸਿਨ੍ਨਸ੍ਸ ਹਿ ਚਮ੍ਮਮਂਸਨਹਾਰੂਨਿ ਨ ਪਣਮਨ੍ਤਿ, ਅਥਸ੍ਸ ਤੇਸਂ ਪਣਮਨਪਚ੍ਚਯਾ ਖਣੇ ਖਣੇ ਵੇਦਨਾ ਨ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨ੍ਤਿ, ਤਤੋ ਚਿਤ੍ਤਂ ਏਕਗ੍ਗਂ ਹੋਤਿ, ਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨਂ ਵੁਦ੍ਧਿਂ ਉਪਗਚ੍ਛਤਿ। **ਪਰਿਮੁਖਂ ਸਤਿਂ ਉਪਟ੍ਠਪੇਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨਾਭਿਮੁਖਂ ਸਤਿਂ ਪਟ੍ਠਪੇਤ੍ਵਾ, ਮੁਖਸਮੀਪੇ ਵਾ ਕਤ੍ਵਾ। ਤੇਨੇਵਸ੍ਸ **ਨਿਦ੍ਦੇਸੇ** ''ਅਯਂ ਸਤਿ ਉਪਟ੍ਠਿਤਾ ਹੋਤਿ ਸੂਪਟ੍ਠਿਤਾ, ਨਾਸਿਕਗ੍ਗੇ ਵਾ ਮੁਖਨਿਮਿਤ੍ਤੇ ਵਾ''ਤਿ (ਵਿਭ॰ ੫੩੭) ਵੁਤ੍ਤਂ। **ਮੁਖਨਿਮਿਤ੍ਤ**ਨ੍ਤਿ ਚੇਤ੍ਥ ਉਤ੍ਤਰੋਟ੍ਠਸ੍ਸ ਵੇਮਜ੍ਝਪਦੇਸੋ, ਯਤ੍ਥ ਨਾਸਿਕਾਵਾਤੋ ਪਟਿਹਞ੍ਞਤਿ। ਅਥ ਵਾ ''ਪਰੀਤਿ ਪਰਿਗ੍ਗਹਟ੍ਠੋ, ਮੁਖਨ੍ਤਿ ਨਿਯ੍ਯਾਨਟ੍ਠੋ, ਸਤੀਤਿ ਉਪਟ੍ਠਾਨਟ੍ਠੋ, ਤੇਨ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਪਰਿਮੁਖਂ ਸਤਿ''ਨ੍ਤਿ (ਪਟਿ॰ ਮ॰ ੧.੧੬੪) ਵਂ **ਪਟਿਸਮ੍ਭਿਦਾਯਂ** ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨਪੇਤ੍ਥ ਅਤ੍ਥੋ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੋ। ਤਤ੍ਰਾਯਂ ਸਙ੍ਖੇਪਤ੍ਥੋ ''ਪਰਿਗ੍ਗਹਿਤਨਿਯ੍ਯਾਨਂ ਸਤਿਂ ਕਤ੍ਵਾ''ਤਿ।

ਅਭਿਜ੍ਝਂ ਲੋਕੇਤਿਆਦੀਸੁ ਅਭਿਮੁਖਂ ਝਾਯਤਿ ਚਿਨ੍ਤੇਤੀਤਿ **ਅਭਿਜ੍ਝਾ**, ਰਾਗੋ। ਲੁਜ੍ਜਨਪਲੁਜ੍ਜਨਟ੍ਠੇਨ **ਲੋਕੋ**, ਪਞ੍ਚੁਪਾਦਾਨਕ੍ਖਨ੍ਧਾ। ਤੇਸੁ ਕਾਮਚ੍ਛਨ੍ਦਂ ਵਿਕ੍ਖਮ੍ਭੇਤ੍ਵਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਵਿਕ੍ਖਮ੍ਭਨਵਸੇਨੇਵ ਵਿਗਤਾਭਿਜ੍ਝੇਨ, ਨ ਚਕ੍ਖੁਵਿਞ੍ਞਾਣਾਦਿਸਦਿਸੇਨਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਚੇਤਸਾ**ਤਿ ਚਿਤ੍ਤੇਨ, ਇਤ੍ਥਮ੍ਭੂਤੋ ਵਿਹਰਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਅਭਿਜ੍ਝਾਯਾ**ਤਿ ਅਭਿਜ੍ਝਾਤੋ। **ਚਿਤ੍ਤਂ ਪਰਿਸੋਧੇਤੀ**ਤਿ ਯਥਾ ਨਂ ਸਾ ਮੁਞ੍ਚਿਤ੍ਵਾ ਨ ਪੁਨ ਗਣ੍ਹਾਤਿ, ਏਵਂ ਪਰਿਮੋਚੇਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਬਜਾਪਜ੍ਜਤਿ ਇਮਿਨਾ ਚਿਤ੍ਤਂ ਪੂਤਿਕੁਮ੍ਮਾਸਾਦਯੋ ਵਿਯ ਪਕਤਿਂ ਜਹਾਤੀਤਿ **ਬਜਾਪਾਦੋ**। ਵਿਕਾਰਪ੍ਪਤ੍ਤਿਯਾ ਪਦੁਸ੍ਸਤਿ, ਪਰਂ ਵਾ ਪਦੂਸੇਤਿ ਵਿਨਾਸੇਤੀਤਿ **ਪਦੋਸੋ**, ਉਭਯਮ੍ਪੇਤਂ ਕੋਧਸ੍ਸੇਵਾਧਿਵਚਨਂ। ਯਸ੍ਮਾ ਚੇਤਂ ਸਬ੍ਬਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨਸਾਧਾਰਣਵਸੇਨ ਦੇਸੀਯਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ''ਸਬ੍ਬਪਾਣਭੂਤਹਿਤਾਨੁਕਮ੍ਪੀ''ਤਿ ਏਵਂ ਮੇਤ੍ਤਾਵਸੇਨ ਅਵਤ੍ਵਾ ''ਅਬਜਾਪਨ੍ਨਚਿਤ੍ਤੋ''ਤਿ ਏਤ੍ਤਕਮੇਵ ਵੁਤ੍ਤਂ।

ਥਿਨਂ ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਗੇਲਞ੍ਞਂ, **ਮਿਦ੍ਧਂ** ਚੇਤਸਿਕਾਨਂ। **ਆਲੋਕਸਞ੍ਞੀ**ਤਿ ਰਤ੍ਤਿਮ੍ਪਿ ਦਿਵਾਪਿ ਦਿਟ੍ਠਆਲੋਕਸਞ੍ਜਾਨਨਸਞ੍ਞਾਯ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ, ਤਾਯ ਪਨ ਆਲੋਕਸਞ੍ਞਾਯ ਥਿਨਮਿਦ੍ਧਵਿਨੋਦਨਸ੍ਸ ਵਿਸੇਸਤੋ ਸਤਿਸਮ੍ਪਜਞ੍ਞਂ ਇਚ੍ਛਿਤਬ੍ਬਨ੍ਤਿ ਆਹ "**ਸਤੋ ਸਮ੍ਪਜਾਨੋ**"ਤਿ।

ਅਨੁਦ੍ਧਤੋਤਿ ਅਵਿਕ੍ਖਿਤ੍ਤੋ ਤਥਾ ਏਵ ਅਜ੍ਝਤ੍ਤਂ ਵੂਪਸਨ੍ਤਚਿਤ੍ਤੋ। **ਤਿਣ੍ਣਵਿਚਿਕਿਚ੍ਛੋ**ਤਿ ਵਿਚਿਕਿਚ੍ਛਂ ਅਤਿਕ੍ਕਮਿਤ੍ਵਾ ਠਿਤੋ। **ਅਕਥਂਕਥੀ ਕੁਸਲੇਸੁ ਧਮ੍ਮੇਸੂ**ਤਿ ਅਨਵਜ੍ਜਧਮ੍ਮੇਸੁ ''ਕਥਂ ਇਮੇ, ਕਥਂ ਇਮੇ''ਤਿ ਏਵਂ ਪਵਤ੍ਤਨਤੋ ਕਥਂਕਥੀਸਙ੍ਖਾਤਾਯ ਵਿਚਿਕਿਚ੍ਛਾਯ ਵਿਰਹਿਤੋ। ਏਵਂ ਪਞ੍ਚਨੀਵਰਣਪ੍ਪਹਾਨਂ ਦਸ੍ਸੇਤ੍ਵਾ ਇਦਾਨਿ ਯਸ੍ਮਾ ਅਪ੍ਪਹੀਨਨੀਵਰਣਸ੍ਸ ਞਾਣਂ ਨ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ, ਨ ਹਿ ਕਾਮਚ੍ਛਨ੍ਦਾਦੀਹਿ ਨਾਨਾਵਿਸਯਵਿਕ੍ਖਿਤ੍ਤਚਿਤ੍ਤਂ ਏਕਤ੍ਤਾਰਮ੍ਮਣੇ ਸਮਾਧਿਯਤਿ, ਨ ਕਾਮਧਾਤੁਸਮਤਿਕ੍ਕਮਨਾਯ ਵਾ ਪਟਿਪਜ੍ਜਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ **"ਸੋ ਇਮੇ ਪਞ੍ਚ ਨੀਵਰਣੇ ਪਹਾਯਾ"**ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਤਤ੍ਥ **ਸੋ**ਤਿ ਯੋ ਯਥਾਵੁਤ੍ਤਸੀਲਾਦਿਗੁਣੇ ਪਤਿਟ੍ਠਾਯ ਅਰਞ੍ਞਾਦਿਅਨੁਰੂਪਸੇਨਾਸਨਗਤੋ ਅਤ੍ਤਨੋ ਚਰਿਯਾਨੁਕੂਲਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨੇ ਲੀਨੁਦ੍ਧਚ੍ਚਰਹਿਤਾਯ ਸਾਤਚ੍ਚਕਿਰਿਯਾਯ ਉਪ੍ਪਾਦਿਤੁਪਚਾਰਜ੍ਝਾਨੇਨ ਪਹੀਨਪਞ੍ਚਨੀਵਰਣੋ ਪਠਮਜ੍ਝਾਨਾਧਿਗਮਾਯ ਵਾਯਮਤਿ, ਸੋਤਿ ਅਤ੍ਥੋ।

ਚੇਤਸੋ ਉਪਕ੍ਕਿਲੇਸੇਤਿ ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਅਪ੍ਪਭਸ੍ਸਰਭਾਵਕਰਣੇ। **ਪਞ੍ਞਾਯ ਦੁਬ੍ਬਲੀਕਰਣੇ**ਤਿ ਯਸ੍ਮਾ ਇਮੇ ਨੀਵਰਣਾ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਮਾਨਾ ਅਨੁਪ੍ਪਨ੍ਨਾਯ ਲੋਕਿਯਲੋਕੁਤ੍ਤਰਾਯ ਪਞ੍ਞਾਯ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਿਤੁਂ ਨ ਦੇਨ੍ਤਿ, ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਾਯ ਪਨ ਲੋਕਿਯਅਟ੍ਠਸਮਾਪਤ੍ਤਿਯਾ, ਅਭਿਞ੍ਞਾਭੂਤਾਯ ਵਾ ਮੂਲਂ ਉਪਚ੍ਛਿਨ੍ਦਿਤ੍ਵਾ ਪਾਤੇਨ੍ਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ''ਪਞ੍ਞਾਯ ਦੁਬ੍ਬਲੀਕਰਣਾ''ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਨ੍ਤਿ। **ਵਿਵਿਚ੍ਚੇਵ ਕਾਮੇਹੀ**ਤਿਆਦੀਸੁ **ਕਾਮੇਹੀ**ਤਿ ਵਤ੍ਥੁਕਾਮਕਿਲੇਸਕਾਮੇਹਿ। **ਵਿਵਿਚ੍ਚੇਵਾ**ਤਿ ਵਿਵਿਚ੍ਚਿਤ੍ਵਾ ਵਿਨਾ ਹੁਤ੍ਵਾ, ਅਪਕ੍ਕਮਿਤ੍ਵਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਨਿਯਮਤ੍ਥੇਨ ਪਨੇਤ੍ਥ **ਏਵ**-ਕਾਰੇਨ ਞਾਣਪਟਿਪਕ੍ਖਭੂਤਾਨਂ ਕਾਮਾਨਂ ਪਰਿਚ੍ਚਾਗੇਨੇਵ ਪਠਮਜ੍ਝਾਨਾਧਿਗਮੋ, ਅਨ੍ਧਕਾਰਪਰਿਚ੍ਚਾਗੇਨੇਵ ਦੀਪਪ੍ਪਵਤ੍ਤਿ ਵਿਯਾਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤਿ। ਉਤ੍ਤਰਪਦੇਪਿ

ਚੇਸ ਏਵ-ਕਾਰੋ ਆਨੇਤ੍ਵਾ ''ਵਿਵਿਚ੍ਚੇਵ ਅਕੁਸਲੇਹਿ ਧਮ੍ਮੇਹੀ''ਤਿ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧਿਤਬ੍ਬੋ। ਨ ਹਿ ਸਕ੍ਕਾ ਕਾਮਤੋ ਅਞ੍ਞੇਹਿ ਨੀਵਰਣਸਙ੍ਖਾਤੇਹਿ ਅਕੁਸਲਧਮ੍ਮੇਹਿ ਅਵਿਵਿਚ੍ਚਾਪਿ ਝਾਨੰ ਉਪਸਮ੍ਪਜ੍ਜ ਵਿਹਰਿਤੁੰ। ਪਦਦ੍ਵਯੇਪਿ ਪਨ ''ਵਿਵਿਚ੍ਚਾ''ਤਿ ਇਮਿਨਾ ਕਾਯਵਿਵੇਕਾਦੀਸੁ, ਤਦਙ੍ਗਵਿਵੇਕਾਦੀਸੁ ਚ ਤਦਙ੍ਗਨਿਸ੍ਸਰਣਵਿਵੇਕਵਜ੍ਜਿਤਾ ਸਬ੍ਬੇਪਿ ਵਿਵੇਕਾ ਇਧ ਅਧਿਪ੍ਪੇਤਾ। ਵਤ੍ਥੁਕਾਮਵਿਵੇਕਵਚਨਤੋ ਹਿ ਕਾਯਵਿਵੇਕੋ ਵੁਤ੍ਤੋ, ਕਿਲੇਸਕਾਮੇਹਿ ਪਨ ਸੇਸਾਕੁਸਲੇਹਿ ਚ ਵਿਵੇਕਵਚਨਤੋ ਚਿਤ੍ਤਉਪਧਿਵਿਵੇਕਾ, ਵਿਕ੍ਖਮ੍ਭਨਾਦਿਵਿਵੇਕਾ ਚ ਵੁਤ੍ਤਾ। ਲੋਕੁਤ੍ਤਰਜ੍ਝਾਨਮ੍ਪਿ ਸਙ੍ਗਹਿਤਤ੍ਤਾ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੰ। ਏਵਮੇਤੇਨ ਪਦਦ੍ਵਯੇਨ ਯਥਾਕ੍ਕਮੰ ਕਾਮਚ੍ਛਨ੍ਦਨੀਵਰਣਸੇਸਨੀਵਰਣਵਿਕ੍ਖਮ੍ਭਨਾਦਿਕੋ ਵੁਤ੍ਤੋ। ਏਵੰ ਓਘਾਦੀਸੁਪਿ ਯਥਾਰਹੰ ਯੋਜੇਤਬ੍ਬੰ।

ਏਤ੍ਤਾਵਤਾ ਚ ਪਠਮਸ੍ਸ ਝਾਨਸ੍ਸ ਪਹਾਨਙ੍ਗੰ ਦਸ੍ਸੇਤ੍ਵਾ ਇਦਾਨਿ ਸਮ੍ਪਯੋਗਙ੍ਗੰ ਦਸ੍ਸੇਤੁੰ **"ਸਵਿਤਕ੍ਕੰ ਸਵਿਚਾਰ"**ਨ੍ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤੰ । ਤਤ੍ਥ ਵਿਤਕ੍ਕੇਨ ਚ ਵਿਚਾਰੇਨ ਚ ਸਹ ਵਤ੍ਤਤਿ ਰੁਕ੍ਖੋ ਵਿਯ ਪੁਪ੍ਫੇਨ, ਫਲੇਨ ਚਾਤਿ ਇਦੰ ਝਾਨੰ **"ਸਵਿਤਕ੍ਕੰ ਸਵਿਚਾਰ"**ਨ੍ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। **ਵਿਵੇਕਜ**ਨ੍ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਵਿਵਿਤ੍ਤਿ ਵਿਵੇਕੋ, ਨੀਵਰਣਵਿਗਮੋਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਵਿਵਿਤ੍ਤੋਤਿ ਵਾ ਵਿਵੇਕੋ, ਨੀਵਰਣਵਿਵਿਤ੍ਤੋ ਝਾਨਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਧਮ੍ਮਰਾਸੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ, ਤਸ੍ਮਾ ਵਿਵੇਕਤੋ, ਤਸ੍ਮਿੰ ਵਾ ਵਿਵੇਕੇ ਜਾਤਨ੍ਤਿ ਵਿਵੇਕਜੰ। **ਪੀਤਿਸੁਖ**ਨ੍ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਪੀਤੀਤਿ ਅਪ੍ਪਨਾਪ੍ਪਤ੍ਤਾ ਫਰਣਾਪੀਤਿ, ਸੁਖਞ੍ਚ ਤੰਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤੰ, ਇਤਿ ਅਯਞ੍ਚ ਪੀਤਿ ਇਦਞ੍ਚ ਸੁਖੰ ਅਸ੍ਸ ਝਾਨਸ੍ਸ, ਅਸ੍ਮਿੰ ਵਾ ਅਤ੍ਥੀਤਿ ਇਦੰ ਝਾਨੰ **"ਪੀਤਿਸੁਖ"**ਨ੍ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। ਅਥ ਵਾ ਪੀਤਿ ਚ ਸੁਖਞ੍ਚ ਪੀਤਿਸੁਖੰ, ਵਿਵੇਕਜੰ ਪੀਤਿਸੁਖੰ ਅਸ੍ਸ, ਅਸ੍ਮਿੰ ਵਾਤਿ **ਵਿਵੇਕਜੰ ਪੀਤਿਸੁਖੰ,** ਏਵੰ ਏਕਪਦਵਸੇਨ ''ਵਿਵੇਕਜਪੀਤਿਸੁਖ''ਨ੍ਤਿ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬੇ ਨਿਗ੍ਗਹੀਤਾਗਮੰ ਕਤ੍ਵਾ ''ਵਿਵੇਕਜੰ ਪੀਤਿਸੁਖ''ਨ੍ਤਿਪਿ ਵਤ੍ਤੁੰ ਯੁਜ੍ਜਤਿ। ਯਥੇਵ ਹਿ ਝਾਨੰ, ਏਵੰ ਪੀਤਿਸੁਖਮ੍ਪਿ ਵਿਵੇਕਜਮੇਵ ਹੋਤੀਤਿ। **ਪਠਮੰ ਝਾਨ**ਨ੍ਤਿ ਗਣਨਾਨੁਪੁਬ੍ਬਤੋ ਪਠਮੰ, ਪਠਮੰ ਉਪ੍ਪਤ੍ਤਿਤੋਪਿ ਪਠਮੰ। ਆਰਮ੍ਮਣੂਪਨਿਜ੍ਝਾਨਤੋ, ਪਚ੍ਚਨੀਕਝਾਪਨਤੋ ਵਾ ਝਾਨੰ, ਇਮਿਨਾ ਨਯੇਨ ਉਪਰਿ ''ਦੁਤਿਯੰ ਝਾਨ''ਨ੍ਤਿਆਦੀਸੁ ਅਤ੍ਥੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ। **ਉਪਸਮ੍ਪਜ੍ਜ ਵਿਹਰਤੀ**ਤਿ ਏਵੰ ਪਞ੍ਚਙ੍ਗਵਿਪ੍ਪਹੀਨੰ ਪਞ੍ਚਙ੍ਗਸਮਨ੍ਨਾਗਤੰ ਤਿਵਿਧਕਲ੍ਯਾਣੰ ਦਸਲਕ੍ਖਣਸਮ੍ਪਨ੍ਨੰ ਪਠਮੰ ਝਾਨੰ ਅਧਿਗਨ੍ਤ੍ਵਾ ਤਦਨੁਰੂਪੇਨ ਇਰਿਯਾਪਥਵਿਹਾਰੇਨ ਪਵਤ੍ਤਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਏਤ੍ਥ ਚ ਚਿਤ੍ਤੇਕਗ੍ਗਤਾ ਕਿਞ੍ਚਾਪਿ ''ਸਵਿਤਕ੍ਕਸਵਿਚਾਰ''ਨ੍ਤਿ ਇਮਸ੍ਮਿੰ ਪਾਠੇ ਨ ਨਿਦ੍ਦਿਟ੍ਠਾ, ਤਥਾਪਿ **ਵਿਭਙ੍ਗੇ** ''ਝਾਨਨ੍ਤਿ ਵਿਤਕ੍ਕੋ ਵਿਚਾਰੋ ਪੀਤਿ ਸੁਖੰ ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸੇਕਗ੍ਗਤਾ''ਤਿ (ਵਿਭ॰ ੫੬੯) ਵੁਤ੍ਤਤ੍ਤਾ ਅਙ੍ਗਮੇਵ।

ਏਵੰ ਪਠਮਜ੍ਝਾਨਾਧਿਗਮੰ ਦਸ੍ਸੇਤ੍ਵਾ ਇਦਾਨਿ ਤਦਨਨ੍ਤਰੰ ਅਧਿਗਤਪਠਮਜ੍ਝਾਨਸ੍ਸ ਤੰ ਆਵਜ੍ਜਨਸਮਾਪਜ੍ਜਨਵੁਟ੍ਠਾਨਾਧਿਟ੍ਠਾਨਪਚ੍ਚਵੇਕ੍ਖਣਸਙ੍ਖਾਤਾਹਿ ਪਞ੍ਚਹਿ ਵਸੀਹਿ ਵਸੀਭੂਤੰ ਕਤ੍ਵਾ ਤਤੋ ਵੁਟ੍ਠਾਯ ਤਤ੍ਥ ਆਸਨ੍ਨਨੀਵਰਣਪਚ੍ਚਤ੍ਥਿਕਤਾਯ ਚੇਵ ਓਲਾਰਿਕਵਿਤਕ੍ਕਵਿਚਾਰਕ੍ਖੋਭਸਮਙ੍ਗਿਤਾਯ ਚ ਦੋਸੰ ਦਿਸ੍ਵਾ ਨਿਕਨ੍ਤਿੰ ਪਰਿਯਾਦਾਯ ਵਿਤਕ੍ਕਾਦਿਭੇਦੋਲਾਰਿਕਙ੍ਗਪ੍ਪਹਾਨਾਯ, ਪੀਤਿਆਦਿਸਨ੍ਤਙ੍ਗਪਟਿਲਾਭਾਯ ਚ ਤਦੇਵ ਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨੰ ਪੁਨਪ੍ਪੁਨੰ ਮਨਸਿਕਰੋਤੋ ਦੁਤਿਯੰ ਝਾਨੰ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ, ਤਪ੍ਪਾਦਕਞ੍ਚ ਲੋਕੁਤ੍ਤਰਜ੍ਝਾਨੰ ਪੁਗ੍ਗਲਾਧਿਟ੍ਠਾਨੇਨ ਦਸ੍ਸੇਤੁੰ **"ਵਿਤਕ੍ਕਵਿਚਾਰਾਨੰ ਵੂਪਸਮਾ"**ਤਿਆਦਿਮਾਹ। ਤਤ੍ਥ **ਵੂਪਸਮਾ**ਤਿ ਸਮਤਿਕ੍ਕਮਾ, ਦੁਤਿਯਜ੍ਝਾਨਕ੍ਖਣੇ ਅਪਾਤੁਭਾਵਾਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ ਹੋਤਿ। **ਅਜ੍ਝਤ੍ਤ**ਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਤਨਿ ਜਾਤੰ, ਅਤ੍ਤਸਨ੍ਤਾਨੇ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਸਮ੍ਪਸਾਦਨ**ਨ੍ਤਿ ਸਦ੍ਧਾਸਙ੍ਖਾਤਸਮ੍ਪਸਾਦਨਯੋਗਤੋ ਝਾਨਮ੍ਪਿ ਸਮ੍ਪਸਾਦਨੰ ਨੀਲਵਣ੍ਣਯੋਗਤੋ ਨੀਲਵਤ੍ਥੰ ਵਿਯ। **ਏਕੋਦਿਭਾਵ**ਨ੍ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਵਿਤਕ੍ਕਵਿਚਾਰੇਹਿ ਅਨਜ੍ਝਾਰੁਲ੍ਹਤ੍ਤਾ ਏਕੋ ਅਗ੍ਗੋ ਸੇਟ੍ਠੋ ਉਦੇਤੀਤਿ ਏਕੋਦਿ, ਸਮਾਧਿ। ਤੰ ਭਾਵੇਤਿ ਵਡ੍ਢੇਤੀਤਿ ਦੁਤਿਯਜ੍ਝਾਨੰ **ਏਕੋਦਿਭਾਵੰ**। ਸੋ ਪਨਾਯੰ ਏਕੋਦਿ ਯਸ੍ਮਾ ਚੇਤਸੋ, ਨ ਸਤ੍ਤਸ੍ਸ, ਨ ਜੀਵਸ੍ਸ, ਤਸ੍ਮਾ ਏਤੰ ''ਚੇਤਸੋ ਏਕੋਦਿਭਾਵ''ਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ।

ਨਨੁ ਚਾਯੰ ਸਦ੍ਧਾ ਪਠਮਜ੍ਝਾਨੇਪਿ ਅਤ੍ਥਿ, ਅਯਞ੍ਚ ਏਕੋਦਿਨਾਮਕੋ ਸਮਾਧਿ, ਅਥ ਕਸ੍ਮਾ ਇਦਮੇਵ ਏਵੰ ਵੁਤ੍ਤਨ੍ਤਿ? ਵੁਚ੍ਚਤੇ – ਇਮਸ੍ਮਿਞ੍ਹਿ ਝਾਨੇ ਵਿਤਕ੍ਕਵਿਚਾਰਕ੍ਖੋਭਾਭਾਵੇਨ ਬਲਵਤੀ ਸਦ੍ਧਾ, ਸਮਾਧਿ ਚ, ਤਸ੍ਮਾ ਇਦਮੇਵ ਏਵੰ ਵੁਤ੍ਤਨ੍ਤਿ। **ਅਵਿਤਕ੍ਕੰ ਅਵਿਚਾਰ**ਨ੍ਤਿ ਭਾਵਨਾਯ ਪਹੀਨਤ੍ਤਾ ਨਤ੍ਥਿ ਏਤਸ੍ਮਿੰ, ਏਤਸ੍ਸ ਵਾ ਵਿਤਕ੍ਕੋ ਵਿਚਾਰੋ, ਨ ਤਤਿਯਜ੍ਝਾਨਾਦਿ ਵਿਯ, ਚਕ੍ਖੁਵਿਞ੍ਞਾਣਾਦਿ ਵਿਯ ਚ ਅਭਾਵਪ੍ਪਤ੍ਤਿਤੋ, ਤਸ੍ਮਾ ਇਮਸ੍ਸ ''ਵਿਤਕ੍ਕਵਿਚਾਰਾਨੰ ਵੂਪਸਮਾ''ਤਿ ਇਦੰ ਕਾਰਣਵਚਨਨ੍ਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੰ। **ਸਮਾਧਿਜ**ਨ੍ਤਿ ਪਠਮਜ੍ਝਾਨਸਮਾਧਿਤੋ, ਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਸਮਾਧਿਤੋ ਵਾ ਜਾਤੰ, ਵਿਤਕ੍ਕਾਦਿਕ੍ਖੋਭਾਭਾਵੇਨ ਚੇਤਸ੍ਸ ਵਣ੍ਣਭਣਨਤ੍ਥੰ ਇਦਮੇਵ ''ਸਮਾਧਿਜ''ਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ। **ਉਪਸਮ੍ਪਜ੍ਜ ਵਿਹਰਤੀ**ਤਿ ਏਵੰ ਦੁਵਙ੍ਗਵਿਪ੍ਪਹੀਨੰ ਤਿਵਙ੍ਗਸਮਨ੍ਨਾਗਤੰ ਤਿਵਿਧਕਲ੍ਯਾਣਾਦਿਯੁਤ੍ਤੰ ਦੁਤਿਯੰ ਝਾਨੰ ਅਧਿਗਨ੍ਤ੍ਵਾ ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨ ਵਤ੍ਤਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ।

ਏਵੰ ਦੁਤਿਯਜ੍ਝਾਨਾਧਿਗਮੰ ਦਸ੍ਸੇਤ੍ਵਾ ਇਦਾਨਿ ਤਦਨਨ੍ਤਰੰ ਅਧਿਗਤਦੁਤਿਯਜ੍ਝਾਨਸ੍ਸ ਤੰ ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨੇਵ ਵਸੀਭੂਤੰ ਕਤ੍ਵਾ ਤਤ੍ਥ ਆਸਨ੍ਨਵਿਤਕ੍ਕਵਿਚਾਰਪਚ੍ਚਤ੍ਥਿਕਤਾਯ ਚੇਵ ਓਲਾਰਿਕਪੀਤਙ੍ਗਸਮਙ੍ਗਿਤਾਯ ਚ ਦੋਸੰ ਦਿਸ੍ਵਾ ਨਿਕਨ੍ਤਿੰ ਪਰਿਯਾਦਾਯ ਤਦੋਲਾਰਿਕਙ੍ਗਪ੍ਪਹਾਨਾਯ

ਸੇਸਸਨ੍ਨੁਪਟਿਲਾਭਾਯ ਤਦੇਵਾਰਮ੍ਮਣਂ ਪੁਨਪ੍ਪੁਨਂ ਮਨਸਿਕਰੋਤੋ ਤਤਿਯਂ ਝਾਨਂ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ, ਤਪ੍ਪਾਦਕਞ੍ਚ ਲੋਕੁਤ੍ਤਰਂ, ਤਂ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ **''ਪੀਤਿਯਾ ਚ ਵਿਰਾਗਾ''**ਤਿਆਦਿਮਾਹ। ਤਤ੍ਥ ਵਿਰਜ੍ਜਨਂ ਵਿਰਾਗੋ, ਸਮਤਿਕ੍ਕਮੋ, ਤਸ੍ਮਾ **ਵਿਰਾਗਾ। ਚ**-ਕਾਰੇਨ ਵਿਤਕ੍ਕਵਿਚਾਰਾਨਂ ਵੂਪਸਮਂ ਸਮ੍ਪਿਣ੍ਡੇਤਿ ''ਪੀਤਿਯਾ ਚ ਵਿਰਾਗਾ, ਵਿਤਕ੍ਕਵਿਚਾਰਾਨਞ੍ਚ ਵੂਪਸਮਾ''ਤਿ। ਇਦਞ੍ਚੇਤਸ੍ਸ ਆਗਮਨਮਗ੍ਗਪਰਿਦੀਪਨਤ੍ਥਂ, ਵਣ੍ਣਭਣਨਤ੍ਥਞ੍ਚ ਵੁਤ੍ਤਂ। **ਉਪੇਕ੍ਖਕੋ ਵਿਹਰਤੀ**ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਉਪਪਤ੍ਤਿਤੋ ਇਕ੍ਖਤਿ ਅਪਕ੍ਖਪਤਿਤਾ ਹੁਤ੍ਵਾ ਪਸ੍ਸਤੀਤਿ ਉਪੇਕ੍ਖਾ, ਤਤ੍ਰਮਜ੍ਝਤ੍ਤਤਾ। ਤਾਯ ਵਿਸਦਾਯ ਪੀਤਿਵਿਰਾਗਪਦਟ੍ਠਾਨਾਯ ਥਾਮਗਤਾਯ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤਤ੍ਤਾ ਤਤਿਯਜ੍ਝਾਨਸਮਙ੍ਗੀ ''ਉਪੇਕ੍ਖਕੋ''ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ, ਵਿਤਕ੍ਕਾਦਿਕ੍ਖੋਭਾਭਾਵੇਨ ਪਨੇਸਾ ਏਤ੍ਥੇਵ ਪਰਿਬ੍ਯਤ੍ਤਕਿਚ੍ਚਾ ਜਾਤਾ, ਨ ਪਠਮਜ੍ਝਾਨਾਦੀਸੂਤਿ। **ਸਤੋ ਚ ਸਮ੍ਪਜਾਨੋ**ਤਿ ਪੁਗ੍ਗਲਾਧਿਟ੍ਠਾਨੇਨ ਸਤਿ ਚ ਸਮ੍ਪਜਞ੍ਞਞ੍ਚ ਵੁਤ੍ਤਂ, ਇਦਞ੍ਚ ਸਤਿਸਮ੍ਪਜਞ੍ਞਬਲੇਨੇਵ ਠਿਤਂ ਤਂਪੀਤਿਸਹਚਰਿਤਂ ਸੁਖਂ, ਤਤੋ ਅਪਨੀਤਂ ਵਚ੍ਛੋ ਵਿਯ ਬਨ੍ਧਨਬਲੇਨ ਧੇਨੁਂ ਪੀਤਿਂ ਨ ਉਪਗਚ੍ਛਤਿ, ਇਮਸ੍ਮਿਞ੍ਚ ਸਤਿ ਅਤਿਮਧੁਰੇ ਸੁਖੇ ਯੋਗਿਨੋ ਨ ਸਾਰਜ੍ਜਨ੍ਤਿ, ਨੋ ਅਞ੍ਞਥਾਤਿ ਇਮਮ੍ਪਿ ਅਤ੍ਥਵਿਸੇਸਂ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ ਇਧੇਵ ਵੁਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਂ। **ਸੁਖਞ੍ਚ ਕਾਯੇਨ ਪਟਿਸਂਵੇਦੇਤੀ**ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਕਿਞ੍ਚਾਪਿ ਤਤਿਯਜ੍ਝਾਨਸਮਙ੍ਗਿਨੋ ਸੁਖਪਟਿਸਂਵੇਦਨਾਭੋਗੋ ਨਤ੍ਥਿ, ਏਵਂ ਸਨ੍ਤੇਪਿ ਯਸ੍ਮਾ ਤਸ੍ਸ ਨਾਮਕਾਯੇਨ ਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਂ ਅਤਿਪਣੀਤਂ ਸੁਖਂ, ਤਂਸਮੁਟ੍ਠਿਤੇਨ ਤਸ੍ਸ ਅਤਿਪਣੀਤੇਨ ਰੂਪੇਨ ਰੂਪਕਾਯੋ ਫੁਟ੍ਠੋ, ਯਸ੍ਸ ਫੁਟ੍ਠਤ੍ਤਾ ਝਾਨਾ ਵੁਟ੍ਠਿਤੋਪਿ ਕਾਯਿਕਸੁਖਂ ਪਟਿਸਂਵੇਦੇਯ੍ਯ, ਤਸ੍ਮਾ ਏਤਮਤ੍ਥਂ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ ''ਸੁਖਞ੍ਚ ਕਾਯੇਨ ਪਟਿਸਂਵੇਦੇਤੀ''ਤਿ ਆਹ। **ਯਂ ਤ**ਨ੍ਤਿਆਦੀਸੁ **ਯ**ਨ੍ਤਿ ਯਸ੍ਮਾ, ਯਂ ਝਾਨਹੇਤੂਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਤ**ਨ੍ਤਿ ਤਂ ਤਤਿਯਜ੍ਝਾਨਸਮਙ੍ਗਿਪੁਗ੍ਗਲਂ ਬੁਦ੍ਧਾਦਯੋ **ਅਰਿਯਾ ਆਚਿਕ੍ਖਨ੍ਤਿ** ਪਸਂਸਨ੍ਤਿ। ਕਿਨ੍ਤਿ? **''ਉਪੇਕ੍ਖਕੋ ਸਤਿਮਾ ਸੁਖਵਿਹਾਰੀ''**ਤਿ। ਏਵਂ ਏਕਙ੍ਗਵਿਪ੍ਪਹੀਨਂ ਦੁਵਙ੍ਗਸਮਨ੍ਨਾਗਤਂ ਤਿਵਿਧਕਲ੍ਯਾਣਾਦਿਯੁਤ੍ਤਂ ਤਤਿਯਂ ਝਾਨਂ ਅਧਿਗਨ੍ਤ੍ਵਾ ਪਵਤ੍ਤਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਯਂ ਪਨ ਝਾਨਂ **ਵਿਭਙ੍ਗੇ** ''ਝਾਨਨ੍ਤਿ ਉਪੇਕ੍ਖਾ ਸਤਿ ਸਮ੍ਪਜਞ੍ਞਂ ਸੁਖਂ ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸੇਕਗ੍ਗਤਾ''ਤਿ (ਵਿਭਂ ੫੯੧) ਵੁਤ੍ਤਂ, ਤਂ ਸਪਰਿਕ੍ਖਾਰਂ ਝਾਨਂ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ ਪਰਿਯਾਯੇਨ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਉਪਨਿਜ੍ਝਾਨਲਕ੍ਖਣਾਨਂ ਪਨ ਸੁਖਚਿਤ੍ਤੇਕਗ੍ਗਤਾਨਂ ਵਸੇਨ ਦੁਵਙ੍ਗਿਕਮੇਵੇਤਂ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਂ। ਯਥਾਹ – ''ਦੁਵਙ੍ਗਿਕਂ ਝਾਨਂ ਹੋਤੀ''ਤਿਆਦਿ (ਵਿਭਂ ੬੨੪)।

ਏਵਂ ਤਤਿਯਜ੍ਝਾਨਾਧਿਗਮਂ ਦਸ੍ਸੇਤ੍ਵਾ ਇਦਾਨਿ ਤਦਨਨ੍ਤਰਂ ਅਧਿਗਤਤਤਿਯਜ੍ਝਾਨਸ੍ਸ ਤਂ ਵਸੀਭੂਤਂ ਕਤ੍ਵਾ ਤਤੋ ਵੁਟ੍ਠਾਯ ਤਤ੍ਥ ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨ ਦੋਸਂ ਦਿਸ੍ਵਾ ਨਿਕਨ੍ਤਿਂ ਪਰਿਯਾਦਾਯ ਓਲਾਰਿਕਸੁਖਙ੍ਗਪ੍ਪਹਾਨਾਯ, ਉਪੇਕ੍ਖੇਕਗ੍ਗਤਾਸਙ੍ਖਾਤਸੇਸਸਨ੍ਨੁਪਟਿਲਾਭਾਯ ਚ ਤਦੇਵ ਨਿਮਿਤ੍ਤਂ ਮਨਸਿਕਰੋਤੋ ਚਤੁਤ੍ਥਂ ਝਾਨਂ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ, ਤਪ੍ਪਾਦਕਞ੍ਚ ਲੋਕੁਤ੍ਤਰਂ, ਤਂ ਪੁਗ੍ਗਲਾਧਿਟ੍ਠਾਨੇਨ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ **''ਸੁਖਸ੍ਸ ਚ ਪਹਾਨਾ''**ਤਿਆਦਿਮਾਹ। ਤਤ੍ਥ **ਸੁਖਸ੍ਸ ਚ ਪਹਾਨਾ ਦੁਕ੍ਖਸ੍ਸ ਚ ਪਹਾਨਾ**ਤਿ ਕਾਯਿਕਸ੍ਸ ਸੁਖਸ੍ਸ, ਦੁਕ੍ਖਸ੍ਸ ਚ ਪਹਾਨਾ। **ਪੁਬ੍ਬੇਵਾ**ਤਿ ਤਞ੍ਚ ਖੋ ਪੁਬ੍ਬੇਵ, ਨ ਚਤੁਤ੍ਥਜ੍ਝਾਨਕ੍ਖਣੇਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਸੋਮਨਸ੍ਸਦੋਮਨਸ੍ਸਾਨਂ ਅਤ੍ਥਙ੍ਗਮਾ**ਤਿ ਚੇਤਸਿਕਸ੍ਸ ਸੁਖਸ੍ਸ, ਦੁਕ੍ਖਸ੍ਸ ਚ ਪੁਬ੍ਬੇਵ ਪਹਾਨਾ। ਕਦਾ ਪਨ ਤੇਸਂ ਪਹਾਨਂ ਹੋਤੀਤਿ? ਚਤੁਨ੍ਨਂ ਝਾਨਾਨਂ ਉਪਚਾਰਕ੍ਖਣੇ। ਦੁਕ੍ਖਦੋਮਨਸ੍ਸਸੁਖਸੋਮਨਸ੍ਸਾਨਿ ਹਿ ਯਥਾਕ੍ਕਮਂ ਪਠਮਾਦਿਚਤੁਨ੍ਨਂ ਝਾਨਾਨਂ ਉਪਚਾਰਕ੍ਖਣੇ ਏਵ ਪਹੀਯਨ੍ਤਿ। ਯਦਿ ਏਵਂ, ਕਸ੍ਮਾ ਪਨੇਸ ''ਵਿਵਿਚ੍ਚੇਵ...ਪੇ॰... ਪਠਮਂ ਝਾਨਂ ਉਪਸਮ੍ਪਜ੍ਜ ਵਿਹਰਤਿ, ਏਤ੍ਥੁਪ੍ਪਨ੍ਨਂ ਦੁਕ੍ਖਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ ਅਪਰਿਸੇਸਂ ਨਿਰੁਜ੍ਝਤਿ...ਪੇ॰... ਚਤੁਤ੍ਥਂ ਝਾਨਂ ਉਪਸਮ੍ਪਜ੍ਜ ਵਿਹਰਤਿ, ਏਤ੍ਥੁਪ੍ਪਨ੍ਨਂ ਸੋਮਨਸ੍ਸਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ ਅਪਰਿਸੇਸਂ ਨਿਰੁਜ੍ਝਤੀ''ਤਿ (ਸਂ॰ ਨਿ॰ ੫.੫੧੦) ਏਵਂ ਝਾਨੇਸ੍ਵੇਵ ਨਿਰੋਧੋ ਵੁਤ੍ਤੋਤਿ? ਅਤਿਸਯਨਿਰੋਧਸ੍ਸ ਵੁਤ੍ਤਤ੍ਤਾ। ਉਪਚਾਰਕ੍ਖਣੇਸੁ ਹਿ ਯੋ ਨਿਰੋਧੋ, ਸੋ ਨਿਰੋਧੋ ਏਵ, ਨਾਤਿਸਯਨਿਰੋਧੋ, ਸੋ ਪਨ ਝਾਨਕ੍ਖਣੇਸੁ ਏਵ। ਤਤੋ ਏਵ ਹਿ ਤਤ੍ਥ ਤਤ੍ਥ ਅਪਰਿਸੇਸਗ੍ਗਹਣਂ ਕਤਨ੍ਤਿ, ਤਤ੍ਥ ਤਤ੍ਥ ਪਨ ਪਹੀਨਾਪਿ ਏਤਾ ਵੇਦਨਾ ਏਤ੍ਥ ਦੁਵਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਲਕ੍ਖਣਾਯ ਅਦੁਕ੍ਖਮਸੁਖਾਯ ਵੇਦਨਾਯ ਦੁਕ੍ਖਾਦਿਬ੍ਯਤਿਰੇਕੇਨ ਸੁਖਗ੍ਗਹਣਤ੍ਥਂ, ਵਣ੍ਣਭਣਨਤ੍ਥਞ੍ਚਸ੍ਸ ਝਾਨਸ੍ਸ ਸਮਾਹਟਾ, ਪਚ੍ਚਯਦਸ੍ਸਨਤ੍ਥਞ੍ਚਸ੍ਸ। ਯਥਾਹ – ''ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਖੋ, ਆਵੁਸੋ, ਪਚ੍ਚਯਾ ਅਦੁਕ੍ਖਮਸੁਖਾਯ ਚੇਤੋਵਿਮੁਤ੍ਤਿਯਾ ਸਮਾਪਤ੍ਤਿਯਾ, ਇਧਾਵੁਸੋ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਸੁਖਸ੍ਸ ਚ ਪਹਾਨਾ''ਤਿਆਦਿ (ਮ॰ ਨਿ॰ ੧.੪੫੮)।

ਉਪੇਕ੍ਖਾਸਤਿਪਾਰਿਸੁਦ੍ਧਿਨ੍ਤਿ ਤਤ੍ਰਮਜ੍ਝਤ੍ਤਤਾਸਙ੍ਖਾਤਾਯ ਉਪੇਕ੍ਖਾਯ ਜਨਿਤਸਤਿਯਾ ਪਾਰਿਸੁਦ੍ਧਿਂ। ਨਿਰੁਪਕ੍ਕਿਲੇਸਤਾਯ ਹਿ ਤਂ ਪਰਿਸੁਦ੍ਧਤ੍ਤਂ। ਨ ਕੇਵਲਞ੍ਚੇਤ੍ਥ ਉਪੇਕ੍ਖਾਯ ਸਤਿ ਏਵ ਪਰਿਸੁਦ੍ਧਾ, ਅਪਿਚ ਖੋ ਸਬ੍ਬੇਪਿ ਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਧਮ੍ਮਾ, ਸਤਿਸੀਸੇਨ ਪਨਾਯਂ ਦੇਸਨਾ ਕਤਾਤਿ। **ਉਪਸਮ੍ਪਜ੍ਜ ਵਿਹਰਤੀ**ਤਿ ਏਵਂ ਏਕਙ੍ਗਵਿਪ੍ਪਹੀਨਂ ਦੁਵਙ੍ਗਸਮਨ੍ਨਾਗਤਂ ਤਿਵਿਧਕਲ੍ਯਾਣਾਦਿਯੁਤ੍ਤਂ ਚਤੁਤ੍ਥਂ ਝਾਨਂ ਅਧਿਗਨ੍ਤ੍ਵਾ ਤਦਨੁਰੂਪੇਨ ਇਰਿਯਾਪਥਵਿਹਾਰੇਨ ਪਵਤ੍ਤਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ।

ਏਵਂ ਰੂਪਾਵਚਰਲੋਕੁਤ੍ਤਰਚਤੁਕ੍ਕਜ੍ਝਾਨਂ ਦਸ੍ਸੇਤ੍ਵਾ ਇਦਾਨਿ ਅਰੂਪਾਵਚਰਜ੍ਝਾਨਂ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ ਯਂ ਤਤ੍ਥ ਪਠਮਂ, ਏਵਂ ਅਧਿਗਤਰੂਪਾਵਚਰਚਤੁਤ੍ਥਜ੍ਝਾਨਸ੍ਸ ਕਰਜਰੂਪੇ ਦਣ੍ਡਾਦਾਨਾਦੀਨਞ੍ਚੇਵ ਚਕ੍ਖੁਰੋਗਾਦਿਆਬਾਧਾਨਞ੍ਚ ਵਸੇਨ ਦਿਟ੍ਠਾਦੀਨਵਸ੍ਸ ਕਰਜਰੂਪਸ੍ਸ ਸਮਤਿਕ੍ਕਮਾਯ ਆਕਾਸਕਸਿਣਵਿਰਹਿਤੇਸੁ ਨਵਸੁ ਕਸਿਣੇਸੁ ਅਞ੍ਞਤਰਸ੍ਮਿਂ ਚਤੁਤ੍ਥਂ ਝਾਨਂ ਉਪ੍ਪਾਦੇਤ੍ਵਾ ਤਸ੍ਸਾਰਮ੍ਮਣਭੂਤਂ

ਕਸਿਣਪਟਿਭਾਗਰੂਪਮ੍ਪਿ ਕਰਜਰੂਪਪਟਿਭਾਗਤਾਯ, ਅਰਞ੍ਞੇ ਸਪ੍ਪਾਨੁਬਨ੍ਧਸ੍ਸ ਭਯੇਨ ਪਲਾਯਤੋ ਰਜ੍ਜੁਤਾਲਪਣ੍ਣਾਦਿੰ ਸਪ੍ਪਪਟਿਭਾਗਤਾਯ ਵਿਯ ਸਮਤਿਕ੍ਕਮਿਤੁਕਾਮਸ੍ਸ ਪਞ੍ਚਹਾਕਾਰੇਹਿ ਤੰ ਝਾਨੰ ਵਸੀਭੂਤੰ ਕਤ੍ਵਾ ਤਤੋ ਵੁਟ੍ਠਾਯ ਤਤ੍ਥ ਨਿਬ੍ਬੇਜਨੀਯਰੂਪਪਟਿਭਾਗਾਰਮ੍ਮਣਤਾਯ, ਆਸਨ੍ਨਸੋਮਨਸ੍ਸਪਚ੍ਚਤ੍ਥਿਕਤਾਯ ਚ ਦੋਸੰ ਦਿਸ੍ਵਾ ਨਿਕਨ੍ਤਿੰ ਪਰਿਯਾਦਾਯ ਅਙ੍ਗੇਸੁ ਸਮਤਿਕ੍ਕਮਿਤਬ੍ਬਾਭਾਵੇਨ ਆਰਮ੍ਮਣਸਮਤਿਕ੍ਕਮਭੂਤੰ ਆਕਾਸਾਨਞ੍ਚਾਯਤਨੰ ਸਨ੍ਤਤੋ ਮਨਸਿਕਰਿਤ੍ਵਾ ਚਕ੍ਕਵਾਲਪਰਿਯਨ੍ਤੰ ਵਾ ਯਤ੍ਤਕੰ ਵਾ ਇਚ੍ਛਤਿ, ਤਤ੍ਤਕੰ ਕਸਿਣੰ ਪਤ੍ਥਰਿਤ੍ਵਾ ਵਾ ਕਸਿਣੰ ਅਮਨਸਿਕਰਿਤ੍ਵਾ ਤੇਨ ਫੁਟ੍ਠੋਕਾਸੰ ‘‘ਆਕਾਸੋ ਆਕਾਸੋ’’ਤਿ ਵਾ ‘‘ਅਨਨ੍ਤੋ ਆਕਾਸੋ’’ਤਿ ਵਾ ਮਨਸਿਕਾਰੇਨ ਕਸਿਣੰ ਉਗ੍ਘਾਟੇਤ੍ਵਾ ਵਾ ਤੰ ਕਸਿਣੁਗ੍ਘਾਟਿਮਾਕਾਸਨਿਮਿਤ੍ਤੰ ‘‘ਆਕਾਸੋ’’ਤਿ ਪੁਨਪ੍ਪੁਨੰ ਮਨਸਿਕਰੋਤੋ ਆਕਾਸਾਨਞ੍ਚਾਯਤਨੰ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ, ਤੰ ਤਾਵ ਦਸ੍ਸੇਤੁੰ **“ਸਬ੍ਬਸੋ ਰੂਪਸਞ੍ਞਾਨੰ ਸਮਤਿਕ੍ਕਮਾ”**ਤਿਆਦਿਮਾਹ।

ਤਤ੍ਥ **ਸਬ੍ਬਸੋ**ਤਿ ਸਬ੍ਬਾਕਾਰੇਨ, ਸਬ੍ਬਾਸੰ ਵਾ ਅਨਵਸੇਸਾਨਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਰੂਪਸਞ੍ਞਾਨ**ਨ੍ਤਿ ਸਞ੍ਞਾਸੀਸੇਨ ਵੁਤ੍ਤਾਨੰ ਕੁਸਲਵਿਪਾਕਕਿਰਿਯਵਸੇਨ ਪਞ੍ਚਦਸਰੂਪਾਵਚਰਜ੍ਝਾਨਾਨਞ੍ਚੇਵ ਤਦਾਰਮ੍ਮਣਾਨਞ੍ਚ। ਰੂਪਜ੍ਝਾਨਮ੍ਪਿ ਹਿ ‘‘ਰੂਪੇ ਸਞ੍ਞਾ ਰੂਪਸਞ੍ਞਾ’’ਤਿ ਏਵੰ ਸਞ੍ਞਾਸੀਸੇਨ ਵੁਚ੍ਚਤਿ, ਤਦਾਰਮ੍ਮਣਕਸਿਣਮ੍ਪਿ ਰੂਪਨ੍ਤਿ ਸਞ੍ਞਾ ਨਾਮਮਸ੍ਸਾਤਿ ‘‘ਰੂਪਸਞ੍ਞ’’ਨ੍ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। **ਸਮਤਿਕ੍ਕਮਾ**ਤਿ ਵਿਰਾਗਾ, ਨਿਰੋਧਾ ਚ। **ਵਿਭਙ੍ਗੇ** ਪਨ ਸਞ੍ਞਾਸੁ ਸਮਤਿਕ੍ਕਨ੍ਤਾਸੁ ਆਰਮ੍ਮਣੰ ਸਮਤਿਕ੍ਕਨ੍ਤਮੇਵ ਹੋਤੀਤਿ ‘‘ਸਮਾਪਨ੍ਨਸ੍ਸ ਵਾ ਉਪਪਨ੍ਨਸ੍ਸ ਵਾ ਦਿਟ੍ਠਧਮ੍ਮਸੁਖਵਿਹਾਰਿਸ੍ਸ ਵਾ’’ਤਿਆਦਿਨਾ (ਵਿਭ॰ ੬੦੨) ਸਞ੍ਞਾਨਮੇਵ ਸਮਤਿਕ੍ਕਮੋ ਵੁਤ੍ਤੋ, ਆਰਮ੍ਮਣੇ ਅਵਿਰਤ੍ਤਸ੍ਸ ਸਞ੍ਞਾਸਮਤਿਕ੍ਕਮੋ ਨਤ੍ਥੇਵਾਤਿ ਤੰ ਸਮਤਿਕ੍ਕਮਵਸੇਨਾਪਿ ਅਤ੍ਥਵਣ੍ਣਨਾ ਕਾਤਬ੍ਬਾਵ।

ਪਟਿਘਸਞ੍ਞਾਨੰ ਅਤ੍ਥਙ੍ਗਮਾਤਿ ਚਕ੍ਖਾਦੀਨੰ ਵਤ੍ਥੂਨੰ, ਰੂਪਾਦੀਨਞ੍ਚ ਆਰਮ੍ਮਣਾਨੰ ਪਟਿਘਾਤੇਨ ਸਮੁਪ੍ਪਨ੍ਨਾ ਦ੍ਵਿਪਞ੍ਚਵਿਞ੍ਞਾਣਸਞ੍ਞਾ **ਪਟਿਘਸਞ੍ਞਾ,** ਤਾਸੰ ਅਤ੍ਥਙ੍ਗਮਾ। ਕਿਞ੍ਚਾਪਿ ਤਾ ਰੂਪਾਵਚਰਜ੍ਝਾਨਸਮਾਪਨ੍ਨਸ੍ਸਾਪਿ ਨ ਸਨ੍ਤਿ, ਅਥ ਖੋ ਨ ਪਹੀਨਤ੍ਤਾ ਨ ਸਨ੍ਤਿ। ਨ ਹਿ ਰੂਪਵਿਰਾਗਾਯ ਰੂਪਾਵਚਰਭਾਵਨਾ ਸੰਵਤ੍ਤਤਿ, ਰੂਪਾਯਤ੍ਤਾਵ ਏਤਾਸੰ ਪਵਤ੍ਤਿ, ਅਯੰ ਪਨ ਭਾਵਨਾ ਰੂਪਵਿਰਾਗਾਯ ਸੰਵਤ੍ਤਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਤਾ ਏਤ੍ਥ ਪਹੀਨਾਤਿ ਵਤ੍ਤੁੰ ਵਟ੍ਟਤਿ। **ਨਾਨਤ੍ਤਸਞ੍ਞਾਨੰ ਅਮਨਸਿਕਾਰਾ**ਤਿ ਨਾਨਤ੍ਤੇ ਗੋਚਰੇ ਪਵਤ੍ਤਾਨੰ, ਨਾਨਤ੍ਤਾਨੰ ਵਾ ਮਨੋਵਿਞ੍ਞਾਣਧਾਤੁਵਸੇਨ ਪਵਤ੍ਤਾਨਞ੍ਚ ਚਤੁਚਤ੍ਤਾਲੀਸਕਾਮਾਵਚਰਸਞ੍ਞਾਨੰ ਅਮਨਸਿਕਾਰਾ ਅਨਾਵਜ੍ਜਨਾ। ਏਤ੍ਥ ਚ ਰੂਪਪਟਿਘਸਞ੍ਞਾਨੰ ਇਮਿਨਾ ਝਾਨੇਨ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਭਵੇਪਿ ਅਨੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿਤੋ ‘‘ਸਮਤਿਕ੍ਕਮਾ ਅਤ੍ਥਙ੍ਗਮਾ’’ਤਿ ਏਵੰ ਅਭਾਵੋ ਏਵ ਵੁਤ੍ਤੋ। ‘‘ਨਾਨਤ੍ਤਸਞ੍ਞਾਨੰ ਅਮਨਸਿਕਾਰਾ’’ਤਿ ਅਟ੍ਠਕਾਮਾਵਚਰਕੁਸਲਾਨੰ ਨਵਕਿਰਿਯਾਨੰ ਦਸਾਕੁਸਲਾਨੰ ਵਸੇਨ ਸਤ੍ਤਵੀਸਤਿਸਞ੍ਞਾਨੰ ਅਰੂਪਭਵੇਪਿ ਮਨਸਿਕਾਰੇਨ ਉਪ੍ਪਤ੍ਤਿਸਮ੍ਭਵਤੋ ਤਾਸੰ ਅਮਨਸਿਕਾਰਾ ਇਚ੍ਚੇਵ ਵੁਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੰ।

ਅਨਨ੍ਤੋ ਆਕਾਸੋਤਿ ਏਤ੍ਥ ਨਾਸ੍ਸ ਉਪ੍ਪਾਦਨ੍ਤੋ ਵਾ ਵਯਨ੍ਤੋ ਵਾ ਪਞ੍ਞਾਯਤੀਤਿ **ਅਨਨ੍ਤੋ। ਆਕਾਸੋ**ਤਿ ਕਸਿਣੁਗ੍ਘਾਟਿਮਾਕਾਸੋ ਵੁਚ੍ਚਤਿ, ਮਨਸਿਕਾਰਵਸੇਨਪੇਤ੍ਥ ਅਨਨ੍ਤਤਾ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ। ਤੇਨੇਵ **ਵਿਭਙ੍ਗੇ** ਵੁਤ੍ਤੰ ‘‘ਤਸ੍ਮਿੰ ਆਕਾਸੇ ਚਿਤ੍ਤੰ ਠਪੇਤਿ...ਪੇ॰... ਅਨਨ੍ਤੰ ਫਰਤਿ, ਤੇਨ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਅਨਨ੍ਤੋ ਆਕਾਸੋ’’ਤਿ (ਵਿਭ॰ ੬੦੫)। ਇਦੰ ਪਨਸ੍ਸ ਭਾਵਨਾਕਾਰਦਸ੍ਸਨੰ। **ਆਕਾਸਾਨਞ੍ਚਾਯਤਨ**ਨ੍ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਨਾਸ੍ਸ ਅਨ੍ਤੋਤਿ ਅਨਨ੍ਤੰ ਆਕਾਸਮੇਵ ਅਨਨ੍ਤੰ ਆਕਾਸਾਨਨ੍ਤੰ, ਆਕਾਸਾਨਨ੍ਤਮੇਵ ਆਕਾਸਾਨਞ੍ਚੰ, ਤਦੇਵ ਆਕਾਸਾਨਞ੍ਚੰ ਅਧਿਟ੍ਠਾਨਟ੍ਠੇਨ, ਸਞ੍ਜਾਤਿਸਮੋਸਰਣਟ੍ਠੇਨ ਚ ਆਯਤਨੰ, ਤੰ ਆਰਮ੍ਮਣਮਸ੍ਸ ਸਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਧਮ੍ਮਸ੍ਸ ਝਾਨਸ੍ਸਾਤਿ **ਆਕਾਸਾਨਞ੍ਚਾਯਤਨੰ**। ਤੰ ਉਪਸਮ੍ਪਜ੍ਜ ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨ ਵਿਹਰਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ।

ਏਵੰ ਆਕਾਸਾਨਞ੍ਚਾਯਤਨਾਧਿਗਮੰ ਦਸ੍ਸੇਤ੍ਵਾ ਇਦਾਨਿ ਯੰ ਤਦਨਨ੍ਤਰੰ ਅਧਿਗਤਪਠਮਾਰੁਪ੍ਪਸ੍ਸ ਤੰ ਵਸੀਭੂਤੰ ਕਤ੍ਵਾ ਤਤ੍ਥ ਆਸਨ੍ਨਰੂਪਜ੍ਝਾਨਪਚ੍ਚਤ੍ਥਿਕਤਾਯ, ਰੂਪਪਟਿਭਾਗਾਕਾਸਾਰਮ੍ਮਣਤਾਯ ਚ ਦੋਸੰ ਦਿਸ੍ਵਾ ਨਿਕਨ੍ਤਿੰ ਪਰਿਯਾਦਾਯ ਤੰ ਸਮਤਿਕ੍ਕਮਾਯ ਆਕਾਸੰ ਫਰਿਤ੍ਵਾ ਪਵਤ੍ਤੰ ਵਿਞ੍ਞਾਣੰ ‘‘ਅਨਨ੍ਤੰ ਵਿਞ੍ਞਾਣ’’ਨ੍ਤਿ ਪੁਨਪ੍ਪੁਨੰ ਮਨਸਿਕਰੋਤੋ ਵਿਞ੍ਞਾਣਞ੍ਚਾਯਤਨੰ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ, ਤੰ ਦਸ੍ਸੇਤੁੰ **“ਸਬ੍ਬਸੋ ਆਕਾਸਾਨਞ੍ਚਾਯਤਨੰ ਸਮਤਿਕ੍ਕਮ੍ਮਾ”**ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤੰ। ਤਤ੍ਥ ਪੁਬ੍ਬੇ ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨ ਝਾਨਮ੍ਪਿ ਆਕਾਸਾਨਞ੍ਚਾਯਤਨੰ ਆਰਮ੍ਮਣਮ੍ਪਿ। ਆਰਮ੍ਮਣਮ੍ਪਿ ਹਿ ਪੁਰਿਮਨਯੇਨ ਆਕਾਸਾਨਞ੍ਚਞ੍ਚ ਤੰ ਪਠਮਾਰੁਪ੍ਪਸ੍ਸ ਆਰਮ੍ਮਣਤ੍ਤਾ ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨ ਆਯਤਨਞ੍ਚਾਤਿ ‘‘ਆਕਾਸਾਨਞ੍ਚਾਯਤਨ’’ਨ੍ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। ਇਤਿ ਉਭਯਸ੍ਸਾਪਿ ਅਪ੍ਪਵਤ੍ਤਿਕਰਣੇਨ, ਅਮਨਸਿਕਰਣੇਨ ਚ ਏਕਜ੍ਝੰ ਕਤ੍ਵਾ ‘‘ਆਕਾਸਾਨਞ੍ਚਾਯਤਨੰ ਸਮਤਿਕ੍ਕਮ੍ਮਾ’’ਤਿ ਇਦੰ ਵੁਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੰ।

ਅਨਨ੍ਤੰ ਵਿਞ੍ਞਾਣਨ੍ਤਿ ਤਞ੍ਞੇਵ ਪਠਮਾਰੁਪ੍ਪਵਿਞ੍ਞਾਣੰ ਆਕਾਸੰ ਅਨਨ੍ਤਤੋ ਫਰਿਤ੍ਵਾ ਪਵਤ੍ਤੰ ‘‘ਅਨਨ੍ਤੰ ਵਿਞ੍ਞਾਣ’’ਨ੍ਤਿ ਏਵੰ ਮਨਸਿਕਰੋਤੋਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ ਹੋਤਿ, ਮਨਸਿਕਾਰਵਸੇਨ ਵਾ ਅਨਨ੍ਤੰ। **ਵਿਭਙ੍ਗੇ**ਪਿ ਹਿ ‘‘ਅਨਨ੍ਤੰ ਫਰਤੀ’’ਤਿ (ਵਿਭ॰ ੬੧੦) ਵੁਤ੍ਤੰ।

ਵਿਞ੍ਞਾਣਞ੍ਚਾਯਤਨਨ੍ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨ ਅਨਨ੍ਤਮੇਵ ਆਨਞ੍ਚਂ, ਵਿਞ੍ਞਾਣਞ੍ਚ ਤਂ ਆਨਞ੍ਚਞ੍ਚਾਤਿ ਵਿਞ੍ਞਾਣਾਨਞ੍ਚਨ੍ਤਿ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬੇ ਰੁਲ੍ਹਿਤੋ ‘‘ਵਿਞ੍ਞਾਣਞ੍ਚ’’ਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ, ਤਦੇਵ ਆਯਤਨਮਾਰਮ੍ਮਣਮਸ੍ਸਾਤਿ **ਵਿਞ੍ਞਾਣਞ੍ਚਾਯਤਨਂ**। ਸੇਸਂ ਵੁਤ੍ਤਨਯਮੇਵ।

ਏਵਂ ਵਿਞ੍ਞਾਣਞ੍ਚਾਯਤਨਂ ਦਸ੍ਸੇਤ੍ਵਾ ਇਦਾਨਿ ਯਂ ਤਦਨਨ੍ਤਰਂ ਅਧਿਗਤਦੁਤਿਯਾਰੁਪ੍ਪਸ੍ਸ ਤਂ ਵਸੀਭੂਤਂ ਕਤ੍ਵਾ ਤਤ੍ਥ ਆਸਨ੍ਨਾਕਾਸਾਨਞ੍ਚਾਯਤਨਪਚ੍ਚਤ੍ਥਿਕਤਾਯ, ਤਦਾਰਮ੍ਮਣਤਾਯ ਚ ਦੋਸਂ ਦਿਸ੍ਵਾ ਨਿਕਨ੍ਤਿਂ ਪਰਿਯਾਦਾਯ ਤਂ ਸਮਤਿਕ੍ਕਮਾਯ ਪਠਮਾਰੁਪ੍ਪਵਿਞ੍ਞਾਣਾਭਾਵਂ ‘‘ਨਤ੍ਥਿ ਨਤ੍ਥੀ’’ਤਿ ਵਾ ‘‘ਸੁਞ੍ਞਂ ਸੁਞ੍ਞ’’ਨ੍ਤਿ ਵਾ ‘‘ਵਿਵਿਤ੍ਤਂ ਵਿਵਿਤ੍ਤ’’ਨ੍ਤਿ ਵਾ ਪੁਨਪ੍ਪੁਨਂ ਮਨਸਿਕਰੋਤੋ ਆਕਿਞ੍ਚਞ੍ਞਾਯਤਨਂ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ, ਤਂ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ **“ਸਬ੍ਬਸੋ”**ਤਿਆਦਿਮਾਹ। ਇਧਾਪਿ ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨ ਝਾਨਸ੍ਸ, ਤਦਾਰਮ੍ਮਣਸ੍ਸ ਚ ਵਿਞ੍ਞਾਣਞ੍ਚਾਯਤਨਸ੍ਸ ਸਮਤਿਕ੍ਕਮੋਵ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ। **ਨਤ੍ਥਿ ਕਿਞ੍ਚੀ**ਤਿ ‘‘ਨਤ੍ਥਿ ਨਤ੍ਥਿ, ਸੁਞ੍ਞਂ ਸੁਞ੍ਞਂ, ਵਿਵਿਤ੍ਤਂ ਵਿਵਿਤ੍ਤ’’ਨ੍ਤਿ ਏਵਂ ਮਨਸਿਕਰੋਤੋਤਿ ਅਤ੍ਥੋ।

ਆਕਿਞ੍ਚਞ੍ਞਾਯਤਨਨ੍ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਨਾਸ੍ਸ ਕਿਞ੍ਚਨਨ੍ਤਿ ਅਕਿਞ੍ਚਨਂ, ਅਨ੍ਤਮਸੋ ਭਙ੍ਗਮਤ੍ਤਮ੍ਪਿਸ੍ਸ ਅਵਸਿਟ੍ਠਂ ਨਤ੍ਥੀਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ, ਅਕਿਞ੍ਚਨਸ੍ਸ ਭਾਵੋ ਆਕਿਞ੍ਚਞ੍ਞਂ, ਆਕਾਸਾਨਞ੍ਚਾਯਤਨਵਿਞ੍ਞਾਣਾਪਗਮਸ੍ਸੇਤਂ ਅਧਿਵਚਨਂ, ਆਕਿਞ੍ਚਞ੍ਞਂ ਆਯਤਨਮਾਰਮ੍ਮਣਮਸ੍ਸਾਤਿ **ਆਕਿਞ੍ਚਞ੍ਞਾਯਤਨਂ**। ਸੇਸਂ ਸੁਵਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਮੇਵ।

ਏਵਂ ਆਕਿਞ੍ਚਞ੍ਞਾਯਤਨਾਧਿਗਮਂ ਦਸ੍ਸੇਤ੍ਵਾ ਇਦਾਨਿ ਯਂ ਤਦਨਨ੍ਤਰਂ ਅਧਿਗਤਤਤਿਯਾਰੁਪ੍ਪਸ੍ਸ ਤਂ ਵਸੀਭੂਤਂ ਕਤ੍ਵਾ ਤਤ੍ਥ ਆਸਨ੍ਨਵਿਞ੍ਞਾਣਞ੍ਚਾਯਤਨਪਚ੍ਚਤ੍ਥਿਕਤਾਯ ਦੋਸਂ ਦਿਸ੍ਵਾ ਨਿਕਨ੍ਤਿਂ ਪਰਿਯਾਦਾਯ ਤਂ ਸਮਤਿਕ੍ਕਮਾਯ ਤਦੇਵ ਆਕਿਞ੍ਚਞ੍ਞਾਯਤਨਂ ‘‘ਸਨ੍ਤਂ ਸਨ੍ਤ’’ਨ੍ਤਿ ਪੁਨਪ੍ਪੁਨਂ ਮਨਸਿਕਰੋਤੋ ਨੇਵਸਞ੍ਞਾਨਾਸਞ੍ਞਾਯਤਨਂ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ, ਤਂ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ **“ਸਬ੍ਬਸੋ”**ਤਿਆਦਿਮਾਹ। ਤਤ੍ਥ **ਨੇਵਸਞ੍ਞਾਨਾਸਞ੍ਞਾਯਤਨ**ਨ੍ਤਿ ਓਲ਼ਾਰਿਕਾਯ ਸਞ੍ਞਾਯ ਅਭਾਵਤੋ, ਸੁਖੁਮਾਯ ਚ ਭਾਵਤੋ ਨੇਵਸ੍ਸ ਸਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਧਮ੍ਮਸ੍ਸ ਝਾਨਸ੍ਸ ਸਞ੍ਞਾ ਨਾਸਞ੍ਞਾਤਿ ਨੇਵਸਞ੍ਞਾਨਾਸਞ੍ਞਂ, ਤਦੇਵ ਧਮ੍ਮਾਯਤਨਮਨਾਯਤਨਪਰਿਯਾਪਨ੍ਨਤ੍ਤਾ ਆਯਤਨਨ੍ਤਿ **ਨੇਵਸਞ੍ਞਾਨਾਸਞ੍ਞਾਯਤਨਂ**।

ਅਥ ਵਾ ਯਾਯਮੇਤ੍ਥ ਸਞ੍ਞਾ, ਸਾ ਪਟੁਸਞ੍ਞਾਕਿਚ੍ਚਂ ਕਾਤੁਂ ਅਸਮਤ੍ਥਤਾਯ ਨੇਵਸਞ੍ਞਾ, ਸਙ੍ਖਾਰਾਵਸੇਸਸੁਖੁਮਭਾਵੇਨ ਵਿਜ੍ਜਮਾਨਤ੍ਤਾ ਨਾਸਞ੍ਞਾਤਿ ਨੇਵਸਞ੍ਞਾਨਾਸਞ੍ਞਾ, ਨੇਵਸਞ੍ਞਾਨਾਸਞ੍ਞਾ ਚ ਸਾ ਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਧਮ੍ਮਾਨਂ ਅਧਿਟ੍ਠਾਨਟ੍ਠੇਨ ਆਯਤਨਞ੍ਚਾਤਿ **ਨੇਵਸਞ੍ਞਾਨਾਸਞ੍ਞਾਯਤਨਂ**। ਨ ਕੇਵਲਞ੍ਚੇਤ੍ਥ ਸਞ੍ਞਾਵ ਏਦਿਸੀ, ਅਪਿ ਤੁ ਫਸ੍ਸੋਪਿ ਨੇਵਫਸ੍ਸੋ ਨਾਫਸ੍ਸੋ, ਚਿਤ੍ਤਮ੍ਪਿ ਨੇਵਚਿਤ੍ਤਂ ਨਾਚਿਤ੍ਤਂ, ਏਵਂ ਸੇਸਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਧਮ੍ਮਾਪਿ, ਸਞ੍ਞਾਸੀਸੇਨ ਪਨਾਯਂ ਦੇਸਨਾ ਕਤਾਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ। ਤਤ੍ਥ **ਸਙ੍ਖਾਰਾਵਸੇਸਸੁਖੁਮਭਾਵੇਨਾ**ਤਿ ਅਚ੍ਚਨ੍ਤਸੁਖੁਮਭਾਵਪ੍ਪਤ੍ਤਸਙ੍ਖਾਰਭਾਵੇਨ। ਸੇਸਂ ਵੁਤ੍ਤਨਯਮੇਵ।

ਅਯਂ ਪਨੇਤ੍ਥ ਆਦਿਤੋ ਪਟ੍ਠਾਯ ਪਿਣ੍ਡਤ੍ਥਪ੍ਪਕਾਸਨਾ – ‘‘ਇਧ ਭਿਕ੍ਖੁ ਪਾਤਿਮੋਕ੍ਖਸਂਵਰਸਂਵੁਤੋ’’ਤਿਆਦਿਨਾ ਸਾਸਨੇ ਲੋਕਿਯਲੋਕੁਤ੍ਤਰਜ੍ਝਾਨਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਕਪੁਗ੍ਗਲਸ੍ਸ ਪਤਿਟ੍ਠਾਭੂਤਸੀਲੇਸੁ ਪਾਤਿਮੋਕ੍ਖਸਂਵਰਸੀਲਵਿਸੁਦ੍ਧਿਂ ਉਪਦਿਸਤਿ। ‘‘ਵਿਹਰਤੀ’’ਤਿ ਇਮਿਨਾ ਤਦਨੁਰੂਪਵਿਹਾਰਸਮਙ੍ਗਿਭਾਵਂ। ‘‘ਆਚਾਰਗੋਚਰਸਮ੍ਪਨ੍ਨੋ’’ਤਿ ਇਮਿਨਾ ਆਜੀਵਪਾਰਿਸੁਦ੍ਧਿਸੀਲਂ, ਤਦੁਪਕਾਰਕੇ ਚ ਧਮ੍ਮੇ। ‘‘ਅਣੁਮਤ੍ਤੇਸੂ’’ਤਿਆਦਿਨਾ ਯਥਾਵੁਤ੍ਤਸੀਲੇਹਿ ਅਚਵਨਂ, ਤੇਸਞ੍ਚ ਅਨਵਸੇਸਤੋ ਸਮਾਦਾਨਂ। ‘‘ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯੇਸੁ ਗੁਤ੍ਤਦ੍ਵਾਰੋ’’ਤਿ ਇਮਿਨਾ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਸਂਵਰਸੀਲਂ। ‘‘ਭੋਜਨੇ ਮਤ੍ਤਞ੍ਞੂ’’ਤਿ ਇਮਿਨਾ ਪਚ੍ਚਯਸਨ੍ਨਿਸ੍ਸਿਤਸੀਲਂ, ਸਨ੍ਤੋਸਾਦਿਗੁਣਞ੍ਚ। ‘‘ਪੁਬ੍ਬਰਤ੍ਤਾਪਰਰਤ੍ਤ’’ਨ੍ਤਿਆਦਿਨਾ ਸੀਲਧੁਤਙ੍ਗੇਸੁ ਪਤਿਟ੍ਠਿਤਸ੍ਸ ਭਾਵਨਾਰਾਮਸ੍ਸ ਤਦੁਪਕਾਰਕੇ ਧਮ੍ਮੇ। ‘‘ਬੋਧਿਪਕ੍ਖਿਕਾਨ’’ਨ੍ਤਿਆਦਿਨਾ ਪਟਿਪਤ੍ਤਿਯਾ ਨਿਬ੍ਬੇਧਭਾਗਿਯਤਂ। ‘‘ਸੋ ਅਭਿਕ੍ਕਨ੍ਤੇ’’ਤਿਆਦਿਨਾ ਯਥਾਵੁਤ੍ਤਗੁਣਾਨਂ ਅਪਰਿਹਾਨਾਯ, ਵਕ੍ਖਮਾਨਾਨਞ੍ਚ ਪਟਿਲਾਭਾਯ ਸਤਿਸਮ੍ਪਯੋਗਂ। ‘‘ਸੋ ਵਿਵਿਤ੍ਤ’’ਨ੍ਤਿਆਦਿਨਾ ਭਾਵਨਾਨੁਰੂਪਸੇਨਾਸਨਪਰਿਗ੍ਗਹਂ। ‘‘ਸੋ ਅਰਞ੍ਞਗਤੋ’’ਤਿਆਦਿਨਾ ਝਾਨਭਾਵਨਾਰਮ੍ਭਪ੍ਪਕਾਰਂ। ‘‘ਸੋ ਅਭਿਜ੍ਝ’’ਨ੍ਤਿਆਦਿਨਾ ਝਾਨਭਾਵਨਾਭਿਯੋਗੇਨ ਪਹੀਨਪਞ੍ਚਨੀਵਰਣਸ੍ਸ ਉਪਚਾਰਜ੍ਝਾਨੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿਂ। ‘‘ਸੋ ਇਮੇ ਪਞ੍ਚ ਨੀਵਰਣੇ’’ਤਿਆਦਿਨਾ ਤਸ੍ਸ ਉਪਰੂਪਰਿ ਵਾਯਮਤੋ ਰੂਪਾਰੂਪਜ੍ਝਾਨੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿਕ੍ਕਮਂ ਉਪਦਿਸਤਿ। ਅਯਂ ਤਾਵੇਤ੍ਥ ਪਦਤ੍ਥੋ।

ਧਮ੍ਮਭੇਦੋ ਪਨੇਤ੍ਥ ਵਿਭਙ੍ਗਨਯੇ ਪਾਕਟੋ ਭਵਿਸ੍ਸਤਿ। ਤੀਸੁ ਹਿ ਨਯੇਸੁ ਮਹਗ੍ਗਤਲੋਕੁਤ੍ਤਰਾ ਕੁਸਲਵਿਪਾਕਕਿਰਿਯਚਿਤ੍ਤਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਾ ਵਿਤਕ੍ਕਵਿਚਾਰਪੀਤਿਸੁਖਉਪੇਕ੍ਖਾਏਕਗ੍ਗਤਾਸਙ੍ਖਾਤਾ ਝਾਨਧਮ੍ਮਾ ਨਾਨਾਨਯੇਹਿ ਵਿਭਤ੍ਤਾ, ਝਾਨਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਾ ਪਨ ਸੇਸਕਾਮਾਵਚਰਧਮ੍ਮਾਵ

ਇਧ ਸਙ੍ਗਹਿਤਾ। ਕਿਞ੍ਚਾਪਿ ਪਨੇਤ੍ਥ ਪਾਤਿਮੋਕ੍ਖਸੰਵਰਸੀਲਾਦਯੋਪਿ ਵੁਤ੍ਤਾ, ਤਥਾਪਿ ਤੇ ਝਾਨਾਨੰ ਪੁਬ੍ਬਭਾਗਪ੍ਪਟਿਪਤ੍ତਿਦਸ੍ਸਨਵਸੇਨ ਚੇਵ ਝਾਨਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਧਮ੍ਮਵਸੇਨ ਚ ਵੁਤ੍ਤਾ, ਇਧ ਪਨ ਨ ਸਙ੍ਗਹਿਤਾਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ।

ਪਞ੍ਹਾਪੁਚ੍ਛਕੇ ਪਨ ਸਿਯਾ ਕੁਸਲਾ, ਸਿਯਾ ਅਬ੍ਯਾਕਤਾ, ਤੀਣਿ ਝਾਨਾਨਿ ਸੁਖਾਯ ਵੇਦਨਾਯ ਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਾ, ਚਤੁਤ੍ਥੰ ਅਦੁਕ੍ਖਮਸੁਖਾਯ ਵੇਦਨਾਯ ਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤੰ, ਉਪੇਕ੍ਖਾ ਪਨੇਤ੍ਥ ਵੇਦਨਾ ਨ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਾ, ਸਿਯਾ ਵਿਪਾਕਾ, ਸਿਯਾ ਵਿਪਾਕਧਮ੍ਮਧਮ੍ਮਾ, ਪਠਮਜ੍ਝਾਨੰ ਵਿਤਕ੍ਕਵਿਚਾਰਵਜ੍ਜਿਤੰ ਸਵਿਤਕ੍ਕਸਵਿਚਾਰੰ, ਵਿਤਕ੍ਕੋ ਪਨੇਤ੍ਥ ਅਵਿਤਕ੍ਕਵਿਚਾਰਮਤ੍ਤੋ, ਵਿਚਾਰੋ ਨ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬੋ, ਤੀਣਿ ਝਾਨਾਨਿ ਅਵਿਤਕ੍ਕਅਵਿਚਾਰਾ, ਦ੍ਵੇ ਝਾਨਾਨਿ ਪੀਤਿਵਜ੍ਜਿਤਾਨਿ ਪੀਤਿਸਹਗਤਾਨਿ, ਤੀਣਿ ਸੁਖਵਜ੍ਜਿਤਾਨਿ ਸੁਖਸਹਗਤਾਨਿ, ਚਤੁਤ੍ਥੰ ਉਪੇਕ੍ਖਾਵਜ੍ਜਿਤੰ ਉਪੇਕ੍ਖਾਸਹਗਤੰ, ਤਤਿਯਜ੍ਝਾਨੇ ਸੁਖੰ, ਉਪੇਕ੍ਖਾ ਚ ਇਧ ਨ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬੰ...ਪੇ॰... ਸਿਯਾ ਮਹਗ੍ਗਤਾ, ਸਿਯਾ ਅਪ੍ਪਮਾਣਾ, ਤੀਣਿ ਸਿਯਾ ਅਪ੍ਪਮਾਣਾਰਮ੍ਮਣਾ, ਸਿਯਾ ਨ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਾ, ਚਤੁਤ੍ਥੰ ਤਿਧਾਪਿ ਨ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਞ੍ਚ, ਤੀਣਿ ਸਿਯਾ ਮਗ੍ਗਹੇਤੁਕਾ, ਸਿਯਾ ਮਗ੍ਗਾਧਿਪਤਿਨੋ, ਸਿਯਾ ਨ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਾ, ਚਤੁਤ੍ਥੰ ਤਿਧਾਪਿ ਨ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਞ੍ਚ...ਪੇ॰... ਪੀਤਿ ਬਹਿਦ੍ਧਾਰਮ੍ਮਣਾਨਿ, ਚਤੁਤ੍ਥੰ ਤਿਧਾਪਿ ਨ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਞ੍ਚ...ਪੇ॰... ਅਨਿਦਸ੍ਸਨਅਪ੍ਪਟਿਘਾ ਨ ਹੇਤੂ...ਪੇ॰... ਨੋਚਿਤ੍ਤਚੇਤਸਿਕਾ ਅਰਣਾਤਿ। ਸੇਸੰ ਸੁਵਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਮੇਵ। ਪਾਲਿਮੁਤ੍ਤਨਯੋ ਪਨੇਤ੍ਥ ਨਤ੍ਥਿ, ਇਤੋ ਪਰੰ ਪਨ ਏਤ੍ਤਕਮ੍ਪਿ ਅਵਤ੍ਵਾ ਵਿਜ੍ਜਮਾਨਟ੍ਠਾਨੇ ਏਵ ਵਕ੍ਖਾਮ।

ਝਾਨਵਿਭਙ੍ਗਮਾਤਿਕਤ੍ਥਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

ਅਪ੍ਪਮਞ੍ਞਾਵਿਭਙ੍ਗਮਾਤਿਕਤ੍ਥਵਣ੍ਣਨਾ

ਅਪ੍ਪਮਞ੍ਞਾਵਿਭਙ੍ਗਮਾਤਿਕਾਯ ਪਨ **ਅਤ੍ਥਤੋ** ਤਾਵ – **ਚਤਸ੍ਸੋ ਅਪ੍ਪਮਞ੍ਞਾਯੋ**ਤਿਆਦੀਸੁ ਫਰਣਅਪ੍ਪਮਾਣਵਸੇਨ ਅਪ੍ਪਮਞ੍ਞਾਯੋ। ਏਤਾ ਹਿ ਆਰਮ੍ਮਣਵਸੇਨ ਅਪ੍ਪਮਾਣੇ ਵਾ ਸਤ੍ਤੇ ਫਰਨ੍ਤਿ, ਏਕਸਤ੍ਤਮ੍ਪਿ ਵਾ ਅਨਵਸੇਸਫਰਣਵਸੇਨ ਅਪ੍ਪਮਾਣਤੋ ਫਰਨ੍ਤੀਤਿ ਏਵੰ ਫਰਣਅਪ੍ਪਮਾਣਵਸੇਨ "**ਅਪ੍ਪਮਞ੍ਞਾਯੋ**"ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਨ੍ਤਿ, ਸਤ੍ਤ ਅਪ੍ਪਮਾਣਵਸੇਨਾਪਿ ਵਤ੍ਤੁੰ ਵਟ੍ਟਤਿ। **ਮੇਤ੍ਤਾਸਹਗਤੇਨਾ**ਤਿ ਮੇਤ੍ਤਾਯ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੇਨ। **ਏਕੰ ਦਿਸ**ਨ੍ਤਿ ਪੁਰਤ੍ਥਿਮਾਦੀਸੁ ਚਤੂਸੁ ਦਿਸਾਸੁ ਯੰ ਕਿਞ੍ਚਿ ਏਕੰ ਦਿਸੰ, ਤੰਦਿਸਾਪਰਿਯਾਪਨ੍ਨਸਤ੍ਤਫਰਣਵਸੇਨ ਚੇਤੰ ਵੁਤ੍ਤੰ। **ਫਰਿਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਫੁਸਿਤ੍ਵਾ ਆਰਮ੍ਮਣੰ ਕਤ੍ਵਾ। **ਵਿਹਰਤੀ**ਤਿ ਪਵਤ੍ਤੇਤਿ। **ਤਥਾ ਦੁਤਿਯ**ਨ੍ਤਿਆਦੀਸੁ। ਯਥਾ ਏਕੰ ਦਿਸੰ ਫਰਿਤ੍ਵਾ, ਤਥੇਵ ਤਦਨਨ੍ਤਰੰ ਦੁਤਿਯੰ, ਤਤਿਯੰ, ਚਤੁਤ੍ਥਞ੍ਚਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਇਤਿ ਉਦ੍ਧਮਧੋ ਤਿਰਿਯ**ਨ੍ਤਿ ਏਤੇਨੇਵ ਨਯੇਨ ਉਪਰਿਮੰ ਦਿਸੰ, ਹੇਟ੍ਠਿਮੰ ਦਿਸੰ, ਅਨੁਦਿਸਞ੍ਚ ਅਨੁਕ੍ਕਮੇਨ ਮੇਤ੍ਤਾਸਹਗਤੇਨ ਚੇਤਸਾ ਫਰਿਤ੍ਵਾ ਵਿਹਰਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਏਤ੍ਤਾਵਤਾ ਏਕਮੇਕੰ ਦਿਸੰ ਪਰਿਗ੍ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਓਧਿਸੋ ਮੇਤ੍ਤਾਫਰਣਤੰ ਦਸ੍ਸਿਤੰ।

ਸਬ੍ਬਧੀਤਿਆਦਿ ਪਨ ਅਨੋਧਿਸੋ ਦਸ੍ਸਨਤ੍ਥੰ ਵੁਤ੍ਤੰ। ਤਤ੍ਥ **ਸਬ੍ਬਧੀ**ਤਿ ਸਬ੍ਬਤ੍ਥ। **ਸਬ੍ਬਤ੍ਤਤਾਯਾ**ਤਿ ਸਬ੍ਬੇਸੁ ਹੀਨਮਜ੍ਝਿਮੁਕ੍ਕਟ੍ਠਮਿਤ੍ਤਸਪਤ੍ਤਮਜ੍ਝਤ੍ਤਾਦਿਪ੍ਪਭੇਦੇਸੁ ਅਤ੍ਤਤਾਯ, ਤੇਸੁ ਵਿਭਾਗੰ ਅਕਤ੍ਵਾ ਅਤ੍ਤਸਮਤਾਯਾਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ ਹੋਤਿ। ਅਥ ਵਾ **ਸਬ੍ਬਤ੍ਤਤਾਯਾ**ਤਿ ਸਬ੍ਬੇਨ ਚਿਤ੍ਤਭਾਵੇਨ, ਈਸਕਮ੍ਪਿ ਬਹਿ ਅਵਿਕ੍ਖੇਪਮਾਨੋਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਸਬ੍ਬਾਵਨ੍ਤ**ਨ੍ਤਿ ਸਬ੍ਬਸਤ੍ਤਵਨ੍ਤੰ, ਸਬ੍ਬਸਤ੍ਤਯੁਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਲੋਕ**ਨ੍ਤਿ ਸਤ੍ਤਲੋਕੰ। ਪੁਨ ''ਮੇਤ੍ਤਾਸਹਗਤੇਨਾ''ਤਿ ਇਦੰ ''ਵਿਪੁਲੇਨਾ''ਤਿਆਦੀਹਿ ਵਿਸੇਸਨੇਹਿ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧਦਸ੍ਸਨਵਸੇਨ ਵਾ ਵੁਤ੍ਤੰ, ਨਿਗਮਨਵਸੇਨ ਵਾ। ਤਤ੍ਥ ਫਰਣਵਸੇਨ ਵਿਪੁਲਤਾ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ। ਭੂਮਿਵਸੇਨ ਪਨ ਮਹਗ੍ਗਤਤਾ। ਪਗੁਣਵਸੇਨ, ਅਪ੍ਪਮਾਣਸਤ੍ਤਾਰਮ੍ਮਣਵਸੇਨ ਚ ਅਪ੍ਪਮਾਣਤਾ। ਬ੍ਯਾਪਾਦਪਚ੍ਚਤ੍ਥਿਕਪ੍ਪਹਾਨੇਨ ਅਵੇਰਤਾ। ਦੋਮਨਸ੍ਸਪ੍ਪਹਾਨੇਨ ਨਿਦ੍ਦੁਕ੍ਖਤਾ, ਸੁਖਤਤਾ, ਅਬ੍ਯਾਪਜ੍ਜਤਾ ਚ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਾ। ਏਵੰ **ਕਰੁਣਾਸਹਗਤੇਨਾ**ਤਿਆਦੀਸੁਪਿ ਅਤ੍ਥੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋਤਿ ਅਯੰ ਤਾਵੇਤ੍ਥ ਪਦਤ੍ਥੋ।

ਧਮ੍ਮਭੇਦੋ ਪਨੇਤ੍ਥ ਸੁਵਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯੋਵ। **ਵਿਭਙ੍ਗਨਯੇਨ** ਪਨ ਤੀਸੁ ਰੂਪਾਵਚਰਕੁਸਲਵਿਪਾਕਕਿਰਿਯਾਚਿਤ੍ਤੇਸੁ ਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਾ ਸਤ੍ਤੇਸੁ ਮੇਤ੍ਤਾਦਿਬ੍ਰਹ੍ਮਵਿਹਾਰਭੂਤਾ ਅਦੋਸੋ ਕਰੁਣਾ ਮੁਦਿਤਾ ਤਤ੍ਰਮਜ੍ਝਤ੍ਤਤਾਤਿ ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਧਮ੍ਮਾ ਨਾਨਾਨਯੇਹਿ ਵਿਭਤ੍ਤਾ, ਤੰਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਾ ਪਨ ਕਾਮਾਵਚਰਭੂਤਾ ਚ ਏਤਾ ਇਧ ਨ ਗਹਿਤਾ। ਅਰੂਪਾਵਚਰਲੋਕੁਤ੍ਤਰੇਸੁ ਪਨੇਤਾ ਅਪ੍ਪਮਞ੍ਞਾ ਨਤ੍ਥੇਵਾਤਿ। **ਪਞ੍ਹਾਪੁਚ੍ਛਕੇ** ਪਨੇਤਾ ਤਾਵ ਸਿਯਾ ਕੁਸਲਾ, ਸਿਯਾ ਅਬ੍ਯਾਕਤਾ। ਤਿਸ੍ਸੋ ਸੁਖਾਯ, ਚਤੁਤ੍ਥਾ ਅਦੁਕ੍ਖਮਸੁਖਾਯ ਵੇਦਨਾਯ ਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਾ। ਵਿਪਾਕਤ੍ਤਿਕੇ ਤਿਧਾਪਿ, ਉਪੇਕ੍ਖਾ ਅਵਿਤਕ੍ਕਅਵਿਚਾਰਾ, ਸੇਸਾ ਤਿਧਾਪਿ, ਮਹਗ੍ਗਤਾਵ, ਪਰਿਤ੍ਤਾਰਮ੍ਮਣਅਤੀਤਾਰਮ੍ਮਣਤ੍ਤਿਕੇਸੁ ਨ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਾਵ, ਬਹਿਦ੍ਧਾਰਮ੍ਮਣਾਵ, ਅਨਿਦਸ੍ਸਨਅਪ੍ਪਟਿਘਾਵ, ਮੇਤ੍ਤਾ ਹੇਤੁ, ਸੇਸਾ ਨ ਹੇਤੂ, ਨੋ ਚਿਤ੍ਤਾ, ਚੇਤਸਿਕਾ, ਰੂਪਾਵਚਰਾ, ਸਉਤ੍ਤਰਾਵ। ਸੇਸੰ ਸੁਵਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਮੇਵਾਤਿ।

ਅਪ੍ਪਮਞ੍ਞਾਵਿਭਙ੍ਗਮਾਤਿਕਤ੍ਥਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

ਸਿਕ੍ਖਾਪਦਵਿਭਙ੍ਗਮਾਤਿਕਤ੍ਥਵਣ੍ਣਨਾ

ਸਿਕ੍ਖਾਪਦਵਿਭਙ੍ਗਮਾਤਿਕਾਯ ਪਨ **ਅਤ੍ਥਤੋ** ਤਾਵ – **ਸਿਕ੍ਖਾਪਦਾਨੀ**ਤਿ ਸਿਕ੍ਖਿਤਬ੍ਬਪਦਾਨਿ, ਸਿਕ੍ਖਾਕੋਟ੍ਠਾਸਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਅਪਿਚ ਸਬ੍ਬੇਪਿ ਕੁਸਲਾ ਧਮ੍ਮਾ ਸਿਕ੍ਖਿਤਬ੍ਬਤੋ ਸਿਕ੍ਖਾ, ਤਾਸਂ ਪਤਿਟ੍ਠਾਨਟ੍ਠੇਨ ਪਦਂ, ਪਞ੍ਚਸੁ ਪਨ ਸੀਲਙ੍ਗੇਸੁ ਯਂ ਕਿਞ੍ਚਿ ਅਙ੍ਗਂ। ਪਾਣਾਤਿਪਾਤਾਦੀਸੁ ਪਾਣਸ੍ਸ ਅਤੀਵ ਪਾਤੋ ਪਾਣਾਤਿਪਾਤੋ, ਪਾਣਵਧੋਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਪਾਣੋ**ਤਿ ਚੇਤ੍ਥ ਵੋਹਾਰਤੋ ਸਤ੍ਤੋ, ਪਰਮਤ੍ਥਤੋ ਜੀਵਿਤਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ, ਤਸ੍ਮਿਂ ਪਨ ਪਾਣੇ ਪਾਣਸਞ੍ਞਿਨੋ ਜੀਵਿਤਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯੁਪਚ੍ਛੇਦਕਉਪਕ੍ਕਮਸਮੁਟ੍ਠਾਪਿਕਾ ਕਾਯਵਚੀਦ੍ਵਾਰਾਨਂ ਅਞ੍ਞਤਰਦ੍ਵਾਰਪ੍ਪਵਤ੍ਤਾ ਵਧਕਚੇਤਨਾ ਪਾਣਾਤਿਪਾਤੋ, ਤਸ੍ਮਾ **ਪਾਣਾਤਿਪਾਤਾ।** **ਵੇਰਮਣੀ**ਤਿ ਵਿਰਤਿ, ਸਾ ਏਵ ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨ ਸਿਕ੍ਖਾਪਦਨ੍ਤਿ **ਵੇਰਮਣਿਸਿਕ੍ਖਾਪਦਂ।** **ਅਦਿਨ੍ਨ**ਨ੍ਤਿ ਨ ਦਿਨ੍ਨਂ, ਪਰਪਰਿਗ੍ਗਹਿਤਂ, ਪਰਪਰਿਗ੍ਗਹਿਤਸ੍ਸ ਅਦਿਨ੍ਨਸ੍ਸ ਆਦਾਨਂ ਅਦਿਨ੍ਨਾਦਾਨਂ। ਪਰਸ੍ਸ ਹਰਣਂ ਥੇਯ੍ਯਂ ਚੋਰਿਕਾਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ। ਅਤ੍ਥਤੋ ਪਨ ਪਰਪਰਿਗ੍ਗਹਿਤੇ ਤਥਾਸਞ੍ਞਿਨੋ ਤਦਾਦਾਯਕਉਪਕ੍ਕਮਸਮੁਟ੍ਠਾਪਿਕਾ ਥੇਯ੍ਯਚੇਤਨਾ **ਅਦਿਨ੍ਨਾਦਾਨਂ।** **ਕਾਮੇਸੂ**ਤਿ ਵਤ੍ਥੁਕਾਮੇਸੁ। **ਮਿਚ੍ਛਾਚਾਰਾ**ਤਿ ਕਿਲੇਸਕਾਮਵਸੇਨ ਲਾਮਕਾਚਾਰਾ, ਪੁਰਿਸਸ੍ਸ ਮਾਤੁਰਕ੍ਖਿਤਾਦਿਸਙ੍ਖਾਤਾਸੁ, ਇਤ੍ਥਿਯਾ ਅਤ੍ਤਨੋ ਨਿਯਮਿਤਪੁਰਿਸਤੋ ਪਰਪੁਰਿਸਸਙ੍ਖਾਤੇਸੁ ਚ ਅਗਮਨੀਯਟ੍ਠਾਨੇਸੁ ਵੀਤਿਕ੍ਕਮਾਚਾਰਾਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ। ਅਤ੍ਥਤੋ ਪਨ ਅਗਮਨੀਯਵਤ੍ਥੁਸੁ ਮਗ੍ਗੇਨਮਗ੍ਗਪ੍ਪਟਿਪਾਦਨੋਪਕ੍ਕਮਸਮੁਟ੍ਠਾਪਿਕਾ, ਅਧਿਵਾਸਨਾਕਾਰਪ੍ਪਵਤ੍ਤਾ ਵਾ ਮੇਥੁਨਚੇਤਨਾ **ਕਾਮੇਸੁਮਿਚ੍ਛਾਚਾਰੋ।** **ਮੁਸਾ**ਤਿ ਅਭੂਤਂ ਅਤਚ੍ਛਂ ਵਤ੍ਥੁ, **ਵਾਦੋ**ਤਿ ਤਸ੍ਸ ਅਭੂਤਤਂ ਞਤ੍ਵਾਵ ਭੂਤਤੋ ਤਚ੍ਛਤੋ ਵਿਞ੍ਞਾਪਨਂ। ਲਕ੍ਖਣਤੋ ਪਨ ਅਤਥਂ ਵਤ੍ਥੁਂ ਞਤ੍ਵਾ ਤਥਤੋ ਪਰਂ ਵਿਞ੍ਞਾਪੇਤੁਕਾਮਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥਭਞ੍ਜਕਕਾਯਵਚੀਪਯੋਗਸਮੁਟ੍ਠਾਪਿਕਾ ਚੇਤਨਾ **ਮੁਸਾਵਾਦੋ।** **ਸੁਰਾ**ਤਿ ਪਿਟ੍ਠਸੁਰਾ ਪੂਵਸੁਰਾ ਓਦਨਸੁਰਾ ਕਿਣ੍ਣਪਕ੍ਖਿਤ੍ਤਾ ਸਮ੍ਭਾਰਸਂਯੁਤ੍ਤਾਤਿ ਪਞ੍ਚ ਸੁਰਾ। **ਮੇਰਯ**ਨ੍ਤਿ ਪੁਪ੍ਫਾਸਵੋ ਫਲਾਸਵੋ ਗੁਲ਼ਾਸਵੋ ਮਧ੍ਵਾਸਵੋ ਸਮ੍ਭਾਰਸਂਯੁਤ੍ਤੋਤਿ ਪਞ੍ਚ ਆਸਵਾ। ਤਦੁਭਯਮ੍ਪਿ ਮਦਨੀਯਟ੍ਠੇਨ **ਮਜ੍ਜਂ,** ਯਾਯ ਚੇਤਨਾਯ ਤਂ ਮਜ੍ਜਂ ਪਿਵਤਿ, ਸਾ ਪਮਾਦਕਾਰਣਤ੍ਤਾ **ਪਮਾਦਟ੍ਠਾਨਂ,** ਤਸ੍ਮਾ **ਸੁਰਾਮੇਰਯਮਜ੍ਜਪਮਾਦਟ੍ਠਾਨਾ**। ਸੇਸਂ ਸੁਵਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਮੇਵਾਤਿ ਅਯਂ ਤਾਵੇਤ੍ਥ ਪਦਤ੍ਥੋ।

ਧਮ੍ਮਭੇਦੋ ਪਨ ਵਿਭਙ੍ਗਨਯੇ ਪਾਕਟੋ ਭਵਿਸ੍ਸਤਿ। ਏਵਂ ਉਪਰਿਪਿ। ਵਿਭਙ੍ਗਨਯੇਸੁ ਚੇਤ੍ਥ ਸੁਤ੍ਤਨ੍ਤਭਾਜਨੀਯਂ ਨਤ੍ਥਿ, **ਅਭਿਧਮ੍ਮਭਾਜਨੀਯੇ** ਪਨੇਤਾਨਿ ਪਞ੍ਚ ਸਿਕ੍ਖਾਪਦਾਨਿ ਕਾਮਾਵਚਰਕੁਸਲਚਿਤ੍ਤਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਾਨਂ ਵਿਰਤੀਨਂ ਵਸੇਨ ਨਾਨਪ੍ਪਕਾਰਤੋ ਪਠਮਵਾਰੇ ਵਿਭਤ੍ਤਾਨਿ, ਤਥਾ ਦੁਤਿਯਵਾਰੇ ਚੇਤਨਾਵਸੇਨ, ਵਿਰਤਿਚੇਤਨਾਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਾ ਪਨੇਤ੍ਥ ਧਮ੍ਮਾ ਨ ਸਿਕ੍ਖਾਪਦਾਨਿ, ਸਿਕ੍ਖਾਪਦਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਾ ਪਨ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਤਥਾ ਤਤਿਯਨਯੇ ਫਸ੍ਸਾਦੀਨਂ ਸਬ੍ਬੇਸਂ ਧਮ੍ਮਾਨਂ ਵਸੇਨ ਨਾਨਪ੍ਪਕਾਰਤੋ ਵਿਭਤ੍ਤਾਤਿ।

ਪਞ੍ਹਾਪੁਚ੍ਛਕੇ ਪਨ ਚੇਤਨਾਯ, ਫਸ੍ਸਾਦੀਨਞ੍ਚ ਪਰਿਯਾਯਸਿਕ੍ਖਾਪਦਤ੍ਤਾ ਨਿਪ੍ਪਰਿਯਾਯਸਿਕ੍ਖਾਪਦਭੂਤਾਨਂ ਵਿਰਤੀਨਂ ਵਸੇਨੇਵ ਵਿਭਤ੍ਤਾਨਿ। ਤਤ੍ਥ ਹਿ ਪਞ੍ਚ ਸਿਕ੍ਖਾਪਦਾਨਿ ਕੁਸਲਾ ਏਵ, ਸਿਯਾ ਸੁਖਾਯ, ਸਿਯਾ ਅਦੁਕ੍ਖਮਸੁਖਾਯ ਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਾ...ਪੇ॰... ਪਰਿਤ੍ਤਾਰਮ੍ਮਣਾਵ, ਪਚ੍ਚੁਪ੍ਪਨ੍ਨਾਰਮ੍ਮਣਾਵ, ਬਹਿਦ੍ਧਾਰਮ੍ਮਣਾਵ, ਅਨਿਦਸ੍ਸਨਅਪ੍ਪਟਿਘਾਵ, ਨ ਹੇਤੂ, ਸਹੇਤੁਕਾ, ਨੋ ਚਿਤ੍ਤਾ, ਚੇਤਸਿਕਾ, ਕਾਮਾਵਚਰਾ , ਸਉਤ੍ਤਰਾਵ, ਅਰਣਾਵਾਤਿ। ਏਤ੍ਥ ਚ ਯਾਨਿ ਸਿਕ੍ਖਾਪਦਾਨਿ ਸਤ੍ਤਾਰਮ੍ਮਣਾਨਿ ਵੁਤ੍ਤਾਨਿ, ਤਾਨਿ ਚ ਵਿਰਤਿਸਭਾਵਤ੍ਤਾ ਯਸ੍ਮਾ ‘‘ਸਤ੍ਤੋ’’ਤਿ ਸਙ੍ਖਂ ਗਤੇ ਪਰਿਤ੍ਤਧਮ੍ਮੇ ਏਵ ਪਚ੍ਚੁਪ੍ਪਨ੍ਨੇ ਏਵ ਧਮ੍ਮੇ ਆਰਮ੍ਮਣਂ ਕਰੋਨ੍ਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਪਰਿਤ੍ਤਾਰਮ੍ਮਣਾਤਿ ਚ ਵੁਤ੍ਤਾਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ। ਇਦਾਨਿ ਵਿਰਮਿਤਬ੍ਬਪਾਣਾਤਿਪਾਤਾਦੀਨਂ –

ਧਮ੍ਮਕਮ੍ਮਪਥਾਲਮ੍ਬ-ਵੇਦਨਾਮੂਲਕਮ੍ਮਤੋ।
ਸਾਵਜ੍ਜਙ੍ਗਾਦਿਤੋ ਞੇਯ੍ਯੋ, ਪਾਲ਼ਿਮੁਤ੍ਤਵਿਨਿਚ੍ਛਯੋ॥

ਤਤ੍ਥ **ਧਮ੍ਮਤੋ** ਤਾਵ – ਪਞ੍ਚਪੇਤੇ ਪਾਣਾਤਿਪਾਤਾਦਯੋ ਚੇਤਨਾਸਭਾਵਾਵ ਹੋਨ੍ਤਿ। **ਕਮ੍ਮਪਥਤੋ** ਪਞ੍ਚ ਕਮ੍ਮਪਥਾਵ। **ਆਰਮ੍ਮਣਤੋ** ਪਨ ਪਾਣਾਤਿਪਾਤੋ ਜੀਵਿਤਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਰਮ੍ਮਣੋ, ਅਦਿਨ੍ਨਾਦਾਨਂ ਸਤ੍ਤਾਰਮ੍ਮਣਂ, ਸਙ੍ਖਾਰਾਰਮ੍ਮਣਂ ਵਾ, ਤਥਾ ਮੁਸਾਵਾਦੋ, ਮਿਚ੍ਛਾਚਾਰੋ ਇਤ੍ਥਿਪੁਰਿਸਾਰਮ੍ਮਣੋ, ਸੁਰਾਪਾਨਂ ਸਙ੍ਖਾਰਾਰਮ੍ਮਣਂ। **ਵੇਦਨਾਤੋ** ਪਨ ਪਾਣਾਤਿਪਾਤੋ ਦੁਕ੍ਖਵੇਦਨੋ, ਅਦਿਨ੍ਨਾਦਾਨਂ ਤਿਵੇਦਨਂ, ਤਥਾ ਮੁਸਾਵਾਦੋ, ਮਿਚ੍ਛਾਚਾਰੋ ਪਨ ਸੁਖਮਜ੍ਝਤ੍ਤਵਸੇਨ ਦ੍ਵਿਵੇਦਨੋ, ਤਥਾ ਸੁਰਾਪਾਨਂ। **ਮੂਲਤੋ** ਪਨ ਪਠਮੋ ਦੋਸਮੋਹਮੂਲੋ, ਦੁਤਿਯਂ ਸਿਯਾ ਲੋਭਮੋਹਮੂਲਂ, ਸਿਯਾ ਦੋਸਮੋਹਮੂਲਂ, ਤਥਾ ਮੁਸਾਵਾਦੋ, ਮਿਚ੍ਛਾਚਾਰੋ ਪਨ ਲੋਭਮੋਹਮੂਲੋਵ, ਤਥਾ ਸੁਰਾਪਾਨਂ। **ਕਮ੍ਮਤੋ** ਪਨੇਤ੍ਥ ਮੁਸਾਵਾਦੋ ਵਚੀਕਮ੍ਮਂ, ਸੇਸਾ ਕਾਯਕਮ੍ਮਮੇਵ।

ਸਾਵਜ੍ਜਤੋ ਪਨ ਪਾਣਾਤਿਪਾਤੋ ਤਾਵ ਅਮਨੁਸ੍ਸਕੇ ਪਾਣੇ ਅਪ੍ਪਸਾਵਜ੍ਜੋ, ਮਨੁਸ੍ਸਕੇ ਮਹਾਸਾਵਜ੍ਜੋ। ਤੇਸੁ ਚ ਖੁਦ੍ਦਕਸਰੀਰੇ ਅਪ੍ਪਸਾਵਜ੍ਜੋ, ਮਹਾਸਰੀਰੇ ਮਹਾਸਾਵਜ੍ਜੋ। ਕਸ੍ਮਾ? ਪਯੋਗਮਹਨ੍ਤਤਾਯ। ਪਯੋਗਸਮਤ੍ਤੇਪਿ ਅਪ੍ਪਗੁਣੇ ਅਪ੍ਪਸਾਵਜ੍ਜੋ, ਮਹਾਗੁਣੇ ਮਹਾਸਾਵਜ੍ਜੋ। ਸਰੀਰਗੁਣਾਨਂ ਸਮਭਾਵੇ ਸਤਿ ਕਿਲੇਸਾਨਂ, ਉਪਕ੍ਕਮਾਨਞ੍ਚ ਮੁਦੁਤਿਬ੍ਬਤਾਯ ਅਪ੍ਪਮਹਾਸਾਵਜ੍ਜੋ ਹੋਤਿ, ਖੀਣਾਸਵੇ ਪਨ ਮਹਾਸਾਵਜ੍ਜਤਰੋਤਿ। ਅਦਿਨ੍ਨਾਦਾਨਂ ਵਤ੍ਥੁਨੋ ਹੀਨਪ੍ਪਣੀਤਤਾਯ ਚੇਵ ਗੁਣਵਿਰਹਿਤਤਬ੍ਬਨ੍ਤਸਨ੍ਤਕਤਾਯ ਚ। ਤਤ੍ਥਾਪਿ ਤਂ ਤਂ ਉਪਾਦਾਯੁਪਾਦਾਯ ਚ ਅਪ੍ਪਮਹਾਸਾਵਜ੍ਜਂ, ਖੀਣਾਸਵਸਨ੍ਤਕੇ ਮਹਾਸਾਵਜ੍ਜਤਰਨ੍ਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਂ। ਮਿਚ੍ਛਾਚਾਰੋ ਦੁਸ੍ਸੀਲਸੀਲਵਨ੍ਤਵਤ੍ਥੁਵੀਤਿਕ੍ਕਮਨੇਨ। ਤਤ੍ਥਾਪਿ ਤਂ ਤਂ ਉਪਾਦਾਯੁਪਾਦਾਯ ਚ ਅਪ੍ਪਮਹਾਸਾਵਜ੍ਜੋ, ਖੀਣਾਸਵਵਤ੍ਥੁਵੀਤਿਕ੍ਕਮਨੇ ਮਹਾਸਾਵਜ੍ਜਤਰੋਤਿ ਚ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ। ਮੁਸਾਵਾਦੋ ਯਮਤ੍ਥਂ ਭਞ੍ਜਤਿ, ਤਸ੍ਸ ਅਪ੍ਪਮਹਨ੍ਤਤਂ, ਵਤ੍ਥੁਸਾਮਿਨੋ ਗੁਣਵਿਰਹਿਤਤਂ, ਤਬ੍ਬਨ੍ਤਤਞ੍ਚ ਉਪਾਦਾਯੁਪਾਦਾਯ ਅਪ੍ਪਮਹਾਸਾਵਜ੍ਜੋ ਹੋਤਿ। ਅਪਿਚ ਅਤ੍ਤਨੋ ਸਨ੍ਤਕਂ ਅਦਾਤੁਕਾਮਤਾਯ, ਹਸਾਧਿਪ੍ਪਾਯੇਨ ਵਾ ''ਨਤ੍ਥੇਤ''ਨ੍ਤਿਆਦਿਨਯਪ੍ਪਵਤ੍ਤੋ ਅਪ੍ਪਸਾਵਜ੍ਜੋ, ਅਦਿਟ੍ਠਂ ''ਦਿਟ੍ਠ''ਨ੍ਤਿਆਦਿਨਾ ਕੂਟਸਕ੍ਖਿਆਦਿਭਾਵੇਨ ਵਾ ਪਵਤ੍ਤੋ ਮਹਾਸਾਵਜ੍ਜੋ, ਮੁਸਾ ਵਤ੍ਵਾ ਪਨ ਸਙ੍ਘਭੇਦਨੇ ਮਹਾਸਾਵਜ੍ਜਤਰੋ। ਸੁਰਾਪਾਨਂ ਬਿਨ੍ਦੁਮਤ੍ਤਤੋ ਪਟ੍ਠਾਯ ਤਂ ਤਂ ਉਪਾਦਾਯੁਪਾਦਾਯ ਅਪ੍ਪਸਾਵਜ੍ਜਂ, ਬਹੁਕੇ ਮਹਾਸਾਵਜ੍ਜਂ, ਕਾਯਵਿਕਾਰਜਨਨਪਹੋਨਕਪਾਨੇ ਪਨ ਮਹਾਸਾਵਜ੍ਜਤਰਮੇਵ।

ਅਙ੍ਗਾਦਿਤੋ ਪਨ ਪਾਣਾਤਿਪਾਤਸ੍ਸ ਪਾਣੋ ਪਾਣਸਞ੍ਞਿਤਾ ਵਧਕਚਿਤ੍ਤਂ ਉਪਕ੍ਕਮੋ ਤੇਨ ਮਰਣਨ੍ਤਿ ਪਞ੍ਚ ਅਙ੍ਗਾਨਿ। ਸਾਹਤ੍ਥਿਕੋ ਆਣਤ੍ਤਿਕੋ ਨਿਸ੍ਸਗ੍ਗਿਕੋ ਥਾਵਰੋ ਵਿਜ੍ਜਾਮਯੋ ਇਦ੍ਧਿਮਯੋਤਿ ਛ ਪਯੋਗਾ। ਅਦਿਨ੍ਨਾਦਾਨਸ੍ਸ ਪਰਪਰਿਗ੍ਗਹਿਤਤਾ ਤਥਾਸਞ੍ਞਿਤਾ ਥੇਯ੍ਯਚਿਤ੍ਤਂ ਉਪਕ੍ਕਮੋ ਤੇਨ ਹਰਣਨ੍ਤਿ ਪਞ੍ਚ ਅਙ੍ਗਾਨਿ। ਸਾਹਤ੍ਥਿਕਾਦਯੋ ਛ ਏਵ ਪਯੋਗਾ। ਤੇ ਚ ਖੋ ਯਥਾਨੁਰੂਪਂ ਥੇਯ੍ਯਾਵਹਾਰਾਦੀਨਂ ਵਸੇਨ ਪਵਤ੍ਤਾ। ਮਿਚ੍ਛਾਚਾਰਸ੍ਸ ਅਗਮਨੀਯਵਤ੍ਥੁਤਾ ਸੇਵਨਚਿਤ੍ਤਂ ਮਗ੍ਗੇਨ ਮਗ੍ਗਪ੍ਪਟਿਪਤ੍ਤੀਤਿ ਤੀਣਿ ਅਙ੍ਗਾਨਿ। ਸਾਹਤ੍ਥਿਕੋ ਏਕੋਵ ਪਯੋਗੋ। ਏਵਂ ਸੇਸਾਨਮ੍ਪਿ ਪਯੋਗੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ। ਮੁਸਾਵਾਦਸ੍ਸ ਅਤਥਂ ਵਤ੍ਥੁ, ਵਿਸਂਵਾਦਨਚਿਤ੍ਤਂ, ਤਜ੍ਜੋ ਵਾਯਾਮੋ, ਪਰਸ੍ਸ ਤਦਤ੍ਥਵਿਜਾਨਨਨ੍ਤਿ ਚਤ੍ਤਾਰਿ ਅਙ੍ਗਾਨਿ। ਸੁਰਾਪਾਨਸ੍ਸ ਸੁਰਾਦੀਨਂ ਅਞ੍ਞਤਰਤਾ ਅਜ੍ਝੋਹਰਣਨ੍ਤਿ ਦ੍ਵੇ ਅਙ੍ਗਾਨੀਤਿ।

ਏਵਂ ਪਾਣਾਤਿਪਾਤਾਦੀਨਂ ਧਮ੍ਮਾਦਿਤੋ ਵਿਨਿਚ੍ਛਯਂ ਞਤ੍ਵਾ ਇਦਾਨਿ ਪਾਣਾਤਿਪਾਤਾਵੇਰਮਣਿਆਦੀਨਂ ਪਞ੍ਚਨ੍ਨਮ੍ਪਿ –

ਧਮ੍ਮਕਮ੍ਮਪਥਾਲਮ੍ਬ-ਸਮਾਦਾਨਪਯੋਗਤੋ।
ਖਣ੍ਡਤੋ ਚ ਵਿਜਾਨੀਯੋ, ਪਾਲ਼ਿਮੁਤ੍ਤਵਿਨਿਚ੍ਛਯੋ॥

ਤਤ੍ਥ **ਧਮ੍ਮਕਮ੍ਮਪਥਤੋ** ਵਿਨਿਚ੍ਛਯੋ ਵੁਤ੍ਤਨਯੋਵ। **ਆਰਮ੍ਮਣਤੋ** ਪਨੇਤਾਨਿ ਜੀਵਿਤਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਦਿਤਂਤਂਵੀਤਿਕ੍ਕਮਿਤਬ੍ਬਵਤ੍ਥਾਰਮ੍ਮਣਾਨਿ। **ਸਮਾਦਾਨਤੋ** ਏਕਸ੍ਸ ਸਨ੍ਤਿਕੇ ਵਾ ਸਯਮੇਵ ਵਾ ''ਪਞ੍ਚ ਸੀਲਾਨਿ ਅਧਿਟ੍ਠਹਾਮੀ''ਤਿ ਏਕਤੋ ਵਾ ਪਾਟਿਏਕ੍ਕਂ ਵਾ ਸਮਾਦਿਯਨ੍ਤੇਨ ਏਤਾਨਿ ਸਮਾਦਿਨ੍ਨਾਨੇਵ ਹੋਨ੍ਤਿ। **ਪਯੋਗਤੋ** ਪਨ ਸਬ੍ਬਾਨਿਪਿ ਸਾਹਤ੍ਥਿਕਪਯੋਗਾਨੇਵ। **ਖਣ੍ਡਤੋ** ਗਹਟ੍ਠਾ ਯਂ ਯਂ ਵੀਤਿਕ੍ਕਮਨ੍ਤਿ, ਤਂ ਤਦੇਵ ਖਣ੍ਡਂ ਹੋਤਿ, ਨੇਤਰੇ। ਗਹਟ੍ਠਾ ਅਨਿਬਦ੍ਧਸੀਲਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਯਂ ਯਂ ਸਕ੍ਕੋਨ੍ਤਿ, ਤਂ ਤਦੇਵ ਗੋਪੇਨ੍ਤਿ। ਸਾਮਣੇਰਾਨਂ ਪਨ ਏਕਸ੍ਮਿਂ ਵੀਤਿਕ੍ਕਮਿਤੇ ਸਬ੍ਬਾਨਿਪਿ ਭਿਜ੍ਜਨ੍ਤੀਤਿ ਏਵਂ ਵਿਜਾਨੀਯੋ ਪਾਲ਼ਿਮੁਤ੍ਤਵਿਨਿਚ੍ਛਯੋ।

ਸਿਕ੍ਖਾਪਦਵਿਭਙ੍ਗਮਾਤਿਕਤ੍ਥਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

ਪਟਿਸਮ੍ਭਿਦਾਵਿਭਙ੍ਗਮਾਤਿਕਤ੍ਥਵਣ੍ਣਨਾ

ਪਟਿਸਮ੍ਭਿਦਾਵਿਭਙ੍ਗਮਾਤਿਕਾਯ **ਅਤ੍ਥਤੋ** ਤਾਵ – **ਚਤਸ੍ਸੋ ਪਟਿਸਮ੍ਭਿਦਾ**ਤਿ ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਪਭੇਦਾ। **ਨਿਦ੍ਦੇਸੇ** ਪਨ ''ਅਤ੍ਥੇ ਞਾਣਂ ਅਤ੍ਥਪ੍ਪਟਿਸਮ੍ਭਿਦਾ''ਤਿਆਦਿਨਾ (ਵਿਭ॰ ੭੧੮) ਞਾਣਵਸੇਨ ਨਿਦ੍ਦਿਟ੍ਠਤ੍ਤਾ ਞਾਣਸ੍ਸੇਵ, ਨ ਅਞ੍ਞਸ੍ਸ ਕਸ੍ਸਚੀਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਂ। **ਅਤ੍ਥਪਟਿਸਮ੍ਭਿਦਾ**ਤਿ ਅਤ੍ਥਵਿਸਯਞਾਣਪ੍ਪਭੇਦਾ, ਅਤ੍ਥਪ੍ਪਭੇਦਸਲ੍ਲਕ੍ਖਣਵਿਭਾਵਨਵਵਤ੍ਥਾਨਕਰਣਸਮਤ੍ਥਤਾਵਸੇਨ ਅਤ੍ਥੇ ਪਭੇਦਗਤਂ ਞਾਣਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਸੇਸਪਦੇਸੁਪਿ ਏਸੇਵ ਨਯੋ। ਏਤ੍ਥ ਚ **ਅਤ੍ਥੋ**ਤਿ ਹੇਤੁਫਲਂ। ਸੋ ਹਿ ਹੇਤੁਵਸੇਨ ਅਰਣੀਯਤੋ ਗਨ੍ਤਬ੍ਬਤੋ, ਉਪ੍ਪਾਦੇਤਬ੍ਬਤੋ ਚ ''ਅਤ੍ਥੋ''ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। ਪਭੇਦਤੋ ਪਨੇਸੋਪਿ ਪਞ੍ਚਵਿਧੋ ਹੋਤਿ ਯਂ ਕਿਞ੍ਚਿ ਪਚ੍ਚਯੁਪ੍ਪਨ੍ਨਂ, ਨਿਬ੍ਬਾਨਂ, ਭਾਸਿਤਤ੍ਥੋ, ਵਿਪਾਕੋ, ਕਿਰਿਯਾਤਿ।

ਧਮ੍ਮੋਤਿ ਪਚ੍ਚਯੋ, ਸੋ ਹਿ ਫਲਂ ਵਿਦਹਤਿ ਪਵਤ੍ਤੇਤਿ ਉਪ੍ਪਾਦੇਤਿ ਚੇਵ ਪਾਪੇਤਿ ਚਾਤਿ ''ਧਮ੍ਮੋ''ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। ਪਭੇਦਤੋ ਪਨੇਸੋਪਿ ਪਞ੍ਚਵਿਧੋ ਹੋਤਿ ਯੋ ਕੋਚਿ ਫਲਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਕੋ ਹੇਤੁ, ਅਰਿਯਮਗ੍ਗੋ, ਭਾਸਿਤਂ, ਕੁਸਲਂ, ਅਕੁਸਲਨ੍ਤਿ।

ਨਿਰੁਤ੍ਤੀਤਿ ਯਥਾਵੁਤ੍ਤਾਨਂ ਧਮ੍ਮਾਨਂ, ਅਤ੍ਥਾਨਞ੍ਚ ਵਾਚਕੋ ਸਭਾਵਨਿਰੁਤ੍ਤਿਸਙ੍ਖਾਤੋ ਸਦ੍ਦੋ। ਇਮਾ ਧਮ੍ਮਤ੍ਥਨਿਰੁਤ੍ਤਿਯੋ ਆਰਮ੍ਮਣਂ ਕਤ੍ਵਾ ਪਚ੍ਚਵੇਕ੍ਖਨ੍ਤਸ੍ਸ ਤਤ੍ਥ ਤਤ੍ਥ ਪਭੇਦਗਤਂ ਞਾਣਂ **ਨਿਰੁਤ੍ਤਿਪਟਿਸਮ੍ਭਿਦਾ** ਨਾਮ।

ਏਤ੍ਥ ਚ ਨਿਰੁਤ੍ਤਿਪਟਿਸਮ੍ਭਿਦਾ ਸਦ੍ਦਾਰਮ੍ਮਣਾ, ਨ ਪਞ੍ਞਤ੍ਤਾਰਮ੍ਮਣਾ, ਪਟਿਸਮ੍ਭਿਦਾਪਤ੍ਤੋ ਹਿ ''ਫਸ੍ਸੋ ਵੇਦਨਾ''ਤਿਆਦਿਕਂ ਸਦ੍ਦਂ ਸੁਤ੍ਵਾ ''ਅਯਂ ਸਭਾਵਨਿਰੁਤ੍ਤੀ''ਤਿ ਜਾਨਾਤਿ, ''ਫਸ੍ਸਾ ਵੇਦਨੋ''ਤਿਆਦਿਕਂ ਪਨ ''ਨ ਸਭਾਵਨਿਰੁਤ੍ਤੀ''ਤਿ ਜਾਨਾਤਿ। ਸਭਾਵਨਿਰੁਤ੍ਤੀਤਿ (ਵਿਭ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੭੧੮) ਚ ਮਾਗਧਿਕਾ ਭਾਸਾ, ਯਾਯ ਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧਾ ਤੇਪਿਟਕਂ ਬੁਦ੍ਧਵਚਨਂ ਤਨ੍ਤਿਂ ਆਰੋਪੇਨ੍ਤਿ, ਬ੍ਰਹ੍ਮਾਨੋ ਚ ਅਗਾਮਕੇ ਅਰਞ੍ਞੇ ਕਿਞ੍ਚਿ ਵਚਨਂ ਅਸੁਤ੍ਵਾ ਵਡ੍ਢਿਤਦਾਰਕਾ ਚ ਅਤ੍ਤਨੋ ਧਮ੍ਮਤਾਯ ਭਾਸਨ੍ਤਿ, ਯਾ ਚ ਅਪਾਯੇਸੁ ਮਨੁਸ੍ਸੇ ਦੇਵਲੋਕੇ ਚੇਵ ਮਾਗਧਭਾਸਾ ਉਸ੍ਸਨ੍ਨਾ, ਪਚ੍ਛਾ ਚ ਤਤੋ ਅਨ੍ਧਕਯੋਨਕਦਮਿਲਾਦਿਦੇਸਭਾਸਾ ਚੇਵ ਸਕ੍ਕਤਾਦਿਅਟ੍ਠਾਰਸਮਹਾਭਾਸਾ ਚ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਾ, ਸਾ ਹਿ ਯਸ੍ਮਾ ਇਤਰਾਸੁ ਭਾਸਾਸੁ ਪਰਿਵਤ੍ਤਨ੍ਤਾਸੁਪਿ ਨ ਪਰਿਵਤ੍ਤਤਿ, ਸਬ੍ਬਕਾਲਂ ਅਤ੍ਤਨੋ ਸਭਾਵੇ ਏਵ ਤਿਟ੍ਠਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ''ਸਭਾਵਨਿਰੁਤ੍ਤੀ''ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। ਯਾ ਬ੍ਰਹ੍ਮਵੋਹਾਰੋ, ਅਰਿਯਵੋਹਾਰੋਤਿ ਚ ਵੁਚ੍ਚਤਿ, ਤਾਯ ਪਨ ਮਾਗਧਭਾਸਾਯ ਤਨ੍ਤਿਂ ਆਰੁਲ੍ਹਸ੍ਸ ਬੁਦ੍ਧਵਚਨਸ੍ਸ ਪਟਿਸਮ੍ਭਿਦਾਪਤ੍ਤਾਨਂ ਸੋਤਪਥਾਗਮਨਮੇਵ ਪਪਞ੍ਚੋ । ਸੋਤੇ ਪਨ ਸਙ੍ਘਟ੍ਟਿਤਮਤ੍ਤੇ ਏਵ ਨਯਸਤੇਨ ਨਯਸਹਸ੍ਸੇਨ ਅਤ੍ਥੋ ਉਪਟ੍ਠਾਤਿ। ਅਞ੍ਞਾਯ ਪਨ ਭਾਸਾਯ ਤਨ੍ਤਿਂ ਆਰੁਲ੍ਹਂ ਤਂ ਤੇਸਂ ਚਿਰੇਨ ਸਹਸਾ ਨਾਰੋਹਤਿ, ਕਿਚ੍ਛੇਨ ਉਗ੍ਗਹੇਤਬ੍ਬਂ ਹੋਤਿ, ਪੁਥੁਜ੍ਜਨਾਨਞ੍ਚ ਸਕਲਂ ਬੁਦ੍ਧਵਚਨਂ ਉਗ੍ਗਹੇਤ੍ਵਾਪਿ ਪਟਿਸਮ੍ਭਿਦਾਪਤ੍ਤਿ ਨਾਮ ਨਤ੍ਥਿ, ਅਰਿਯਸਾਵਕੋ ਨੋ ਪਟਿਸਮ੍ਭਿਦਾਪਤ੍ਤੋ ਨਾਮ ਨਤ੍ਥਿ, ਪਟਿਸਮ੍ਭਿਦਾਪਤ੍ਤੋ ਅਞ੍ਞਂ ਸਦ੍ਦਂ ਨਾਮਾਖ੍ਯਾਤੋਪਸਗ੍ਗਨਿਪਾਤਭੇਦਤੋ ਜਾਨਾਤਿ, ਨ ਜਾਨਾਤੀਤਿ? ਯਦਗ੍ਗੇਨ ਸਦ੍ਦਂ ਸੁਤ੍ਵਾ ''ਅਯਂ ਸਭਾਵਨਿਰੁਤ੍ਤਿ, ਅਯਂ ਨ ਸਭਾਵਨਿਰੁਤ੍ਤੀ''ਤਿ ਜਾਨਾਤਿ, ਤਦਗ੍ਗੇਨ ਏਤਮ੍ਪਿ ਜਾਨਿਸ੍ਸਤਿ, ਨ ਚੇਤਂ ਪਟਿਸਮ੍ਭਿਦਾਕਿਚ੍ਚਨ੍ਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਂ।

ਪਟਿਭਾਨਨ੍ਤਿ ਧਮ੍ਮਤ੍ਥਾਦਿਵਿਸਯਂ ਸਬ੍ਬਤ੍ਥਕਞਾਣਂ, ਤਂ ਞਾਣਂ ਆਰਮ੍ਮਣਂ ਕਤ੍ਵਾ ਪਚ੍ਚਵੇਕ੍ਖਨ੍ਤਸ੍ਸ ਪਭੇਦਗਤਂ ਞਾਣਂ **ਪਟਿਭਾਨਪਟਿਸਮ੍ਭਿਦਾ** ਨਾਮ, ਇਮਾ ਚਤਸ੍ਸੋਪਿ ਪਟਿਸਮ੍ਭਿਦਾ ਅਧਿਗਮੇਨ ਪਰਿਯਤ੍ਤਿਉਗ੍ਗਹਣੇਨ ਸਕ੍ਕਚ੍ਚਧਮ੍ਮਸ੍ਸਵਨੇਨ ਅਤ੍ਥਪਰਿਪੁਚ੍ਛਾਯ ਪੁਬ੍ਬਯੋਗੇਨਾਤਿ ਪਞ੍ਚਹਿ ਕਾਰਣੇਹਿ ਵਿਸਦਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਸੇਖਭੂਮਿਯਂ, ਅਸੇਖਭੂਮਿਯਞ੍ਚਾਤਿ ਦ੍ਵੀਸੁ ਠਾਨੇਸੁ ਪਭੇਦਂ ਗਚ੍ਛਨ੍ਤੀਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ। ਅਯਂ ਤਾਵੇਤ੍ਥ ਪਦਤ੍ਥੋ।

ਧਮ੍ਮਭੇਦੋ ਪਨੇਤ੍ਥਾਪਿ ਵਿਭਙ੍ਗਨਯੇ ਪਾਕਟੋ ਭਵਿਸ੍ਸਤਿ। ਵਿਭਙ੍ਗਨਯੇਸੁ ਹਿ ਤੀਸੁਪਿ ਧਮ੍ਮਨਿਰੁਤ੍ਤਿਪਟਿਭਾਨਪਟਿਸਮ੍ਭਿਦਾ ਤਿਸ੍ਸੋਪਿ ਕਾਮਾਵਚਰਜਵਨਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਞਾਣਾਨਂ ਵਸੇਨ ਤਬ੍ਬਿਸਯਪ੍ਪਭੇਦੇਨ ਸਦ੍ਧਿਂ ਨਾਨਪ੍ਪਕਾਰਤੋ ਵਿਭਤ੍ਤਾ। ਅਤ੍ਥਪਟਿਸਮ੍ਭਿਦਾ ਪਨ ਤੇਸਂ ਞਾਣਾਨਞ੍ਚੇਵ ਅਟ੍ਠਲੋਕੁਤ੍ਤਰਚਿਤ੍ਤਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਾਨਞ੍ਚ ਵਸੇਨ ਤਬ੍ਬਿਸਯਪ੍ਪਭੇਦੇਨ ਸਦ੍ਧਿਂ। ਲੋਕੁਤ੍ਤਰਞਾਣਾਨਿਪਿ ਹਿ ਮਗ੍ਗਪ੍ਪਤ੍ਤਬ੍ਬਤਾਯ ਅਤ੍ਥਭੂਤਨਿਬ੍ਬਾਨਾਰਮ੍ਮਣਤ੍ਤਾ ''ਅਤ੍ਥਪਟਿਸਮ੍ਭਿਦਾ''ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ।

ਪਞ੍ਹਾਪੁਚ੍ਛਕੇ ਪਨ ਸਿਯਾ ਕੁਸਲਾ, ਸਿਯਾ ਅਬ੍ਯਾਕਤਾ, ਤਿਸ੍ਸੋ ਪਟਿਸਮ੍ਭਿਦਾ ਸਿਯਾ ਵਿਪਾਕਧਮ੍ਮਧਮ੍ਮਾ, ਸਿਯਾ ਨੇਵਵਿਪਾਕਨਵਿਪਾਕਧਮ੍ਮਧਮ੍ਮਾ, ਅਤ੍ਥਪਟਿਸਮ੍ਭਿਦਾ ਤਿਧਾਪਿ, ਤਿਸ੍ਸੋ ਪਟਿਸਮ੍ਭਿਦਾ ਪਰਿਤ੍ਤਾ, ਅਤ੍ਥਪਟਿਸਮ੍ਭਿਦਾ ਸਿਯਾ ਪਰਿਤ੍ਤਾ, ਸਿਯਾ ਅਪ੍ਪਮਾਣਾ , ਨਿਰੁਤ੍ਤਿਪਟਿਸਮ੍ਭਿਦਾ ਪਰਿਤ੍ਤਾਰਮ੍ਮਣਾ, ਬਹਿਦ੍ਧਾਰਮ੍ਮਣਾ ਚ, ਸੇਸਾ ਤਿਧਾਪਿ, ਨਿਰੁਤ੍ਤਿਪਟਿਸਮ੍ਭਿਦਾ ਪਚ੍ਚੁਪ੍ਪਨ੍ਨਾਰਮ੍ਮਣਾਵ, ਅਤ੍ਥਪਟਿਸਮ੍ਭਿਦਾ ਤਿਧਾਪਿ ਨ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਾ ਚ, ਅਨਿਦਸ੍ਸਨਅਪ੍ਪਟਿਘਾ, ਹੇਤੂ, ਸਹੇਤੁਕਾ, ਤਿਸ੍ਸੋ ਪਟਿਸਮ੍ਭਿਦਾ ਸਉਤ੍ਤਰਾ, ਅਤ੍ਥਪਟਿਸਮ੍ਭਿਦਾ ਦ੍ਵਿਧਾਪਿ, ਅਰਣਾ ਚਾਤਿ। ਸੇਸਂ ਸੁਵਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਮੇਵ।

ਪਟਿਸਮ੍ਭਿਦਾਵਿਭਙ੍ਗਮਾਤਿਕਤ੍ਥਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

ਞਾਣਵਿਭਙ੍ਗਮਾਤਿਕਤ੍ਥਵਣ੍ਣਨਾ

ਞਾਣਵਿਭਙ੍ਗਮਾਤਿਕਾਯ ਪਨ **ਅਤ੍ਥਤੋ** ਤਾਵ – **ਏਕਵਿਧੇਨਾ**ਤਿ ਏਕਪ੍ਪਕਾਰੇਨ, ਏਕਕੋਟ੍ਠਾਸੇਨ ਵਾ। **ਞਾਣਵਤ੍ਥੂ**ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਪਨ ਞਾਣਞ੍ਚ ਤਂ ਵਤ੍ਥੁ ਚ ਨਾਨਪ੍ਪਕਾਰਾਨਂ ਸਮ੍ਪਤ੍ਤੀਨਨ੍ਤਿ ਞਾਣਵਤ੍ਥੁ। **ਪਞ੍ਚ ਵਿਞ੍ਞਾਣਾ**ਤਿ ਚਕ੍ਖੁਵਿਞ੍ਞਾਣਾਦੀਨਿ ਪਞ੍ਚ। **ਨ ਹੇਤੂ ਅਹੇਤੁਕਾ**ਤਿਆਦੀਸੁ ਹੇਟ੍ਠਾ ਹੇਤੁਦੁਕਾਦੀਸੁ ਵੁਤ੍ਤਨਯਾਨੁਸਾਰੇਨ ਸਬ੍ਬਤ੍ਥ ਅਤ੍ਥੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ। ਅਪਿਚ ਹੇਤੁਦੁਕਾਦੀਸੁ ਪਞ੍ਚ ਵਿਞ੍ਞਾਣਾ ਹੇਤੂ ਧਮ੍ਮਾਤਿ ਵਾ ਸਹੇਤੁਕਾ ਧਮ੍ਮਾਤਿ ਵਾ ਨ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਾ, ਏਕਨ੍ਤੇਨ ਪਨ ਨ ਹੇਤੂ ਏਵ, ਅਹੇਤੁਕਾ ਏਵਾਤਿ। ਏਵਂ ''ਯਾਥਾਵਕਵਤ੍ਥੁਵਿਭਾਵਨਾ ਪਞ੍ਞਾ''ਤਿ ਇਮਿਨਾ ਉਪਰਿ ਏਕਵਿਧਪਰਿਚ੍ਛੇਦਾਵਸਾਨੇ ਵਕ੍ਖਮਾਨੇਨ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋਤਿ। ਇਮਿਨਾ ਨਯੇਨ ਸਬ੍ਬਤ੍ਥ ਯਥਾਨੁਰੂਪਂ ਅਤ੍ਥੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ। ਤਤ੍ਥ ਚ **ਅਚੇਤਸਿਕਾ**ਤਿ ਚਿਤ੍ਤਾਨਿ ਏਵ ਪਞ੍ਚਵਿਞ੍ਞਾਣਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਾਨਂ ਇਧ ਅਪਰਾਮਟ੍ਠਤ੍ਤਾ।

ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਵਤ੍ਥੁਕਾ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਾਰਮ੍ਮਣਾਤਿ ਖਣਪਚ੍ਚੁਪ੍ਪਨ੍ਨਵਸੇਨ ਅਨਾਗਤਪਟਿਕ੍ਖੇਪੋ। ਨ ਹਿ ਤਾਨਿ ਅਨਾਗਤੇਸੁ ਪਞ੍ਚਸੁ ਵਤ੍ਥਾਰਮ੍ਮਣੇਸੁ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨ੍ਤਿ। **ਪੁਰੇਜਾਤਵਤ੍ਥੁਕਾ ਪੁਰੇਜਾਤਾਰਮ੍ਮਣਾ**ਤਿ ਸਹੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿਪਟਿਕ੍ਖੇਪੋ। ਨ ਹਿ ਤਾਨਿ ਸਹੁਪ੍ਪਨ੍ਨਂ ਵਤ੍ਥਾਰਮ੍ਮਣਂ ਪਟਿਚ੍ਚ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨ੍ਤਿ। **ਅਜ੍ਝਤ੍ਤਿਕਵਤ੍ਥੁਕਾ**ਤਿ ਅਜ੍ਝਤ੍ਤੁਜ੍ਝਤ੍ਤੁਭੂਤੇ ਪਞ੍ਚ ਪਸਾਦੇ ਵਤ੍ਥੁਂ ਕਤ੍ਵਾ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨਕਾ। ਏਤ੍ਥ ਚ ਪਞ੍ਚ ਵਿਞ੍ਞਾਣਾ ਸਯਮ੍ਪਿ ਅਜ੍ਝਤ੍ਤਿਕਾ, ਅਜ੍ਝਤ੍ਤਿਕਵਤ੍ਥੁਕਾ ਚ, ਮਨੋਵਿਞ੍ਞਾਣਂ ਹਦਯਨਿਸ੍ਸਿਤਂ ਅਜ੍ਝਤ੍ਤਿਕਂ, ਬਾਹਿਰਵਤ੍ਥੁਕਂ, ਪਞ੍ਚਵਿਞ੍ਞਾਣਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਾ ਤਯੋ ਖਨ੍ਧਾ ਬਾਹਿਰਾ, ਅਜ੍ਝਤ੍ਤਿਕਵਤ੍ਥੁਕਾ, ਮਨੋਵਿਞ੍ਞਾਣਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਾ ਤਯੋ ਖਨ੍ਧਾ ਬਾਹਿਰਾ, ਬਾਹਿਰਵਤ੍ਥੁਕਾਤਿ ਏਵਂ ਚਤੁਕ੍ਕਂ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਂ।

ਅਸਮ੍ਭਿਨ੍ਨਵਤ੍ਥੁਕਾ ਅਸਮ੍ਭਿਨ੍ਨਾਰਮ੍ਮਣਾਤਿ ਅਨਿਰੁਦ੍ਧਵਤ੍ਥਾਰਮ੍ਮਣਾ। ਨ ਹਿ ਤਾਨਿ ਨਿਰੁਦ੍ਧਵਤ੍ਥਾਰਮ੍ਮਣਂ ਪਟਿਚ੍ਚ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨ੍ਤਿ। **ਨਾਨਾਵਤ੍ਥੁਕਾ ਨਾਨਾਰਮ੍ਮਣਾ**ਤਿ ਤਾਨਿ ਯਥਾਕ੍ਕਮਂ ਚਕ੍ਖੁਰੂਪਾਦਿਨਿਯਤੇਕੇਕਵਤ੍ਥਾਰਮ੍ਮਣਤਾਯ ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਂ ਭਿਨ੍ਨਵਤ੍ਥੁਕਾ, ਭਿਨ੍ਨਾਰਮ੍ਮਣਾ ਚ। ਨ ਹਿ ਚਕ੍ਖੁਵਿਞ੍ਞਾਣਂ ਚਕ੍ਖੁਂ ਮੁਞ੍ਚਿਤ੍ਵਾ ਸੋਤਾਦੀਸੁ ਅਞ੍ਞਤਰਂ ਵਤ੍ਥੁਂ ਕਤ੍ਵਾ ਰੂਪਂ ਮੁਞ੍ਚਿਤ੍ਵਾ ਸਦ੍ਦਾਦੀਸੁ ਅਞ੍ਞਤਰਾਰਮ੍ਮਣਂ ਪਟਿਚ੍ਚ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ, ਨ ਇਤਰਾਨਿ ਚੇਤਰਾਨਿ। **ਨ ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਸ੍ਸ ਗੋਚਰਵਿਸਯਂ ਪਚ੍ਚਨੁਭੋਨ੍ਤੀ**ਤਿ ਇਮਿਨਾ ਚ ਨੇਸਂ ਨਾਨਾਰਮ੍ਮਣਤਂਯੇਵ ਵਿਭਾਵੇਤਿ। **ਨ ਅਸਮਨ੍ਨਾਹਾਰਾ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨ੍ਤੀ**ਤਿ ਅਨਾਵਜ੍ਜਨੇ ਨ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨ੍ਤਿ, ਪਞ੍ਚਦ੍ਵਾਰਾਵਜ੍ਜਨੇਨ ਅਨਾਵਜ੍ਜਿਤੇ ਵਿਸਯੇ ਨ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨ੍ਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਨ ਅਮਨਸਿਕਾਰਾ**ਤਿ ਤਮੇਵਤ੍ਥਂ ਪਰਿਯਾਯਨ੍ਤਰੇਨ ਵਿਭਾਵੇਤਿ। **ਨ ਅਬ੍ਬੋਕਿਣ੍ਣਾ**ਤਿ ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਂ ਨਿਰਨ੍ਤਰਾ ਹੁਤ੍ਵਾ ਨ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨ੍ਤਿ। **ਨ ਅਪੁਬ੍ਬਂ ਅਚਰਿਮ**ਨ੍ਤਿ ਏਕਕ੍ਖਣੇਪਿ ਸਹ ਨ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨ੍ਤਿ। ਨ ਕੇਵਲਞ੍ਚ ਏਤਾਨਿ, ਅਞ੍ਞਾਨਿਪਿ ਵਿਞ੍ਞਾਣਾਨਿ ਦ੍ਵੇ ਵਾ ਤਦੁਤ੍ਤਰਿਂ ਵਾ ਏਕਤੋ ਨ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨ੍ਤਿ, ਏਕੇਕਮੇਵ ਪਨ ਵਿਞ੍ਞਾਣਂ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤੀਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਂ। ਯਥਾਹ – ''ਅਞ੍ਞਂ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤੇ ਚਿਤ੍ਤਂ, ਅਞ੍ਞਂ ਚਿਤ੍ਤਂ ਨਿਰੁਜ੍ਝਤੀ''ਤਿਆਦਿ (ਦੀ॰ ਨਿ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੧.੨੧੪; ਮ॰ ਨਿ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੧.੧੦੯; ਸਂ॰ ਨਿ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੩.੫.੩੬੮; ਵਿਭ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੫੨੩)। **ਨ ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਸ੍ਸ ਸਮਨਨ੍ਤਰਾ**ਤਿ ਇਮਿਨਾ ਅਨਬ੍ਬੋਕਿਣ੍ਣਤਾਯ ਏਵ ਵਿਭਾਵਨਾ।

ਅਨਾਭੋਗਾਤਿ ਅਨਾਵਜ੍ਜਨਭੂਤਾ ਆਵਜ੍ਜਨਟ੍ਠਾਨੇ ਠਤ੍ਵਾ ਆਵਜ੍ਜਨਕਿਚ੍ਚਂ ਕਾਤੁਂ ਨ ਸਮਤ੍ਥਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਨ ਕਞ੍ਚਿ ਧਮ੍ਮਂ ਪਟਿਵਿਜਾਨਾਤੀ**ਤਿ ''ਮਨੋਪੁਬ੍ਬਙ੍ਗਮਾ ਧਮ੍ਮਾ''ਤਿ (ਧ॰ ਪ॰ ੧-੨) ਏਵਂ ਵੁਤ੍ਤਂ ਏਕਮ੍ਪਿ ਕੁਸਲਾਕੁਸਲਂ ਧਮ੍ਮਂ ਕੋਚਿਪਿ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਨ ਪਟਿਵਿਜਾਨਾਤਿ, ਤੇਹਿ ਵਿਞ੍ਞਾਣੇਹਿ ਨ ਸਾਧੇਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਅਞ੍ਞਤ੍ਰ ਅਭਿਨਿਪਾਤਮਤ੍ਤਾ**ਤਿ ਠਪੇਤ੍ਵਾ ਰੂਪਾਦਿਆਰਮ੍ਮਣਾਨਂ ਅਭਿਨਿਪਾਤਮਤ੍ਤਂ ਆਪਾਥਗਮਨਮਤ੍ਤਂ, ਬਜਤ੍ਤਤਰੋਪਿ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਪਞ੍ਚਵਿਞ੍ਞਾਣੇਹਿ ਆਪਾਥਗਤਾਰਮ੍ਮਣਪਟਿਵਿਜਾਨਨਮਤ੍ਤਤੋ ਅਞ੍ਞਂ ਕੁਸਲਾਕੁਸਲਪਟਿਵਿਜਾਨਨਂ ਕਾਤੁਂ ਨ ਸਕ੍ਕੋਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ।

ਪਞ੍ਚਨ੍ਨਂ ਵਿਞ੍ਞਾਣਾਨਂ ਸਮਨਨ੍ਤਰਾਪੀਤਿ ਮਨੋਧਾਤੁਯਾਪਿ। **ਅਪਿ**-ਸਦ੍ਦੋ ਚੇਤ੍ਥ ਸਮ੍ਪਿਣ੍ਡਨਤ੍ਥੋ, ਤੇਨ ਨ ਕੇਵਲਂ ਮਨੋਧਾਤੁਯਾਵ, ਤਤੋ ਪਰੇਹਿਪਿ ਪਞ੍ਚਦ੍ਵਾਰਿਕਵਿਞ੍ਞਾਣੇਹਿ ਤਦਾਰਮ੍ਮਣਪਰਿਯੋਸਾਨੇਹਿ ਨ ਕਿਞ੍ਚਿ ਕੁਸਲਾਕੁਸਲਂ ਧਮ੍ਮਂ ਪਟਿਵਿਜਾਨਾਤੀਤਿ ਅਯਮਤ੍ਥੋ ਦਸ੍ਸਿਤੋਤਿ ਗਹੇਤਬ੍ਬੋ। ਕਿਞ੍ਚਾਪਿ ਪਞ੍ਚਦ੍ਵਾਰੇ ਕੁਸਲਾਕੁਸਲਾਦੀਨਿ ਜਵਨਾਨਿ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨ੍ਤਿ, ਤਥਾਪਿ ਤਾਨਿ ਮੋਘਪੁਪ੍ਫਾਨਿ ਵਿਯ ਅਬ੍ਬੋਹਾਰਿਕਾਨੀਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਾਨਿ। **ਨ ਕਞ੍ਚਿ ਇਰਿਯਾਪਥਂ ਕਪ੍ਪੇਤੀ**ਤਿਆਦੀਸੁਪਿ ਏਸੇਵ ਨਯੋ। ਨ ਹਿ ਪਞ੍ਚਦ੍ਵਾਰਿਕਵਿਞ੍ਞਾਣੇਹਿ ਗਮਨਾਦੀਸੁ ਕਞ੍ਚਿ ਇਰਿਯਾਪਥਂ ਕਪ੍ਪੇਤਿ, ਨ ਕਾਯਵਚੀਕਮ੍ਮਂ ਪਟ੍ਠਪੇਤਿ, ਨ ਵਿਞ੍ਞਤ੍ਤਿਂ ਵਾ ਸਮੁਟ੍ਠਾਪੇਤਿ, ਨ ਕੁਸਲਾਕੁਸਲਂ ਧਮ੍ਮਂ ਸਮਾਦਿਯਤਿ, ਨ ਲੋਕਿਯਲੋਕੁਤ੍ਤਰਂ ਸਮਾਧਿਂ ਸਮਾਪਜ੍ਜਤਿ, ਨ ਤਤੋ ਵੁਟ੍ਠਾਤਿ, ਨ ਭਵਤੋ ਚਵਤਿ, ਨ ਭਵਨ੍ਤਰੇ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ, ਸਬ੍ਬਮ੍ਪੇਤਂ ਕਿਚ੍ਚਂ ਮਨੋਦ੍ਵਾਰਿਕਚਿਤ੍ਤੇਨੇਵ ਹੋਤਿ। ਯਥਾ ਚੇਤੇਸਂ ਏਤਾਨਿ ਕਿਚ੍ਚਾਨਿ ਨਤ੍ਥਿ, ਏਵਂ ਨਿਯਾਮੋਕ੍ਕਮਨਾਦੀਨਿਪਿ। ਨ ਹਿ ਕੋਚਿ ਪਞ੍ਚਦ੍ਵਾਰਿਕਜਵਨੇਹਿ ਮਿਚ੍ਛਤ੍ਤਨਿਯਾਮਂ, ਸਮ੍ਮਤ੍ਤਨਿਯਾਮਂ ਵਾ ਓਕ੍ਕਮਤਿ, ਨ ਚੇਤਾਨਿ ਨਾਮਗੋਤ੍ਤਂ ਵਾ ਕਸਿਣਾਦਿਪਞ੍ਞਤ੍ਤਿਂ ਵਾ ਤਿਲਕ੍ਖਣਾਦਿਂ ਵਾ ਆਰਬ੍ਭ ਭਵਨ੍ਤਿ। **ਨ ਸੁਪਤੀ**ਤਿਆਦੀਸੁ ਸਬ੍ਬੇਹਿ ਪਞ੍ਚਦ੍ਵਾਰਿਕਚਿਤ੍ਤੇਹਿ ਨ ਨਿਦ੍ਦਂ ਓਕ੍ਕਮਤਿ, ਨ ਕਞ੍ਚਿ ਸੁਪਿਨਂ ਪਸ੍ਸਤਿ। ਨਿਦ੍ਦਾਯਨ੍ਤਸ੍ਸ ਹਿ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯੇਸੁ ਮਹਾਪਦੀਪਤੁਰਿਯਸਦ੍ਦਾਦਿਓਲਾਰਿਕੇਹਿਪਿ ਰੂਪਾਦਿਪਞ੍ਚਾਰਮ੍ਮਣੇਹਿ ਘਟ੍ਟਿਤੇਸੁ ਪਠਮਂ ਪਞ੍ਚਦ੍ਵਾਰਿਕਾਨਿ ਆਵਜ੍ਜਨਾਨਿ ਭਵਙ੍ਗਂ ਆਵਟ੍ਟੇਤੁਂ ਨ ਸਕ੍ਕੋਨ੍ਤਿ, ਮਨੋਦ੍ਵਾਰਿਕਮੇਵ ਆਵਜ੍ਜਨਂ ਸਕ੍ਕੋਤਿ, ਤਸ੍ਮਿਞ੍ਚ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨੇ ਮਨੋਦ੍ਵਾਰਿਕਜਵਨਂ ਜਵਿਤ੍ਵਾ ਭਵਙ੍ਗਂ ਓਤਰਤਿ। ਦੁਤਿਯਵਾਰੇ ਪਨ ਪਞ੍ਚਦ੍ਵਾਰਿਕਆਵਜ੍ਜਨੇਸੁ ਯਂ ਕਿਞ੍ਚਿ ਯਥਾਰਹਂ ਭਵਙ੍ਗਂ ਆਵਟ੍ਟੇਤਿ, ਤਤੋ ਤਦਾਰਮ੍ਮਣਪਰਿਯੋਸਾਨਾਨਿ ਤਂਤਂਦ੍ਵਾਰਿਕਵੀਥਿਚਿਤ੍ਤਾਨਿ ਯਥਾਕ੍ਕਮਂ ਪਵਤ੍ਤਿਤ੍ਵਾ ਭਵਙ੍ਗਂ ਓਤਰਨ੍ਤਿ। ਤਤਿਯਵਾਰੇ ਪਨ ਮਨੋਦ੍ਵਾਰਿਕਾਵਜ੍ਜਨਜਵਨਾਨਿ ਪਵਤ੍ਤਨ੍ਤਿ, ਤਸ੍ਮਿਂ ਖਣੇ ਰੂਪਾਦਿਪਞ੍ਚਾਰਮ੍ਮਣਵਵਤ੍ਥਾਨਂ ਹੋਤਿ, ਸਤ੍ਤੋ ਚ ਨਿਦ੍ਦਾਯ ਪਟਿਬੁਦ੍ਧੋਤਿ, ਏਵਂ ਮਨੋਦ੍ਵਾਰਿਕਚਿਤ੍ਤੇਨੇਵ ਪਟਿਬੁਜ੍ਝਤਿ।

ਸੁਪਿਨਮ੍ਪਿ ਹਿ ਤੇਨੇਵ ਪਸ੍ਸਤਿ, ਨ ਪਞ੍ਚਦ੍ਵਾਰਿਕੇਨ, ਤਞ੍ਚ ਪਨੇਤਂ ਸੁਪਿਨਂ ਪਸ੍ਸਨ੍ਤੋ ਚਤੂਹਿ ਕਾਰਣੇਹਿ ਪਸ੍ਸਤਿ ਧਾਤੁਕ੍ਖੋਭਤੋ ਵਾ ਅਨੁਭੂਤਪੁਬ੍ਬਤੋ ਵਾ ਦੇਵਤੋਪਸਂਹਾਰਤੋ ਵਾ ਪੁਬ੍ਬਨਿਮਿਤ੍ਤਤੋ ਵਾ। ਇਮੇਸਂ ਪਨ ਸਂਸਗ੍ਗਸਨ੍ਨਿਪਾਤਤੋਪਿ ਬਹੁਧਾ ਪਪਞ੍ਚੇਨ੍ਤਿ। ਤਤ੍ਥ ਯਂ

ਵਾਤਪਿਤ੍ਤਾਦਿਧਾਤੁਕ੍ਖੋਭਤੋ, ਅਨੁਭੂਤਪੁਬ੍ਬਤੋ ਚ ਸੁਪਿਨੰ ਪਸ੍ਸਤਿ, ਨ ਤੰ ਸਚ੍ਚੰ। ਯੰ ਦੇਵਤੋਪਸੰਹਾਰਤੋ ਪਸ੍ਸਤਿ, ਤੰ ਸਚ੍ਚੰ ਵਾ ਹੋਤਿ ਅਲਿਕੰ ਵਾ। ਕੁਦ੍ਧਾ ਹਿ ਦੇਵਤਾ ਵਿਪਰੀਤਮ੍ਪਿ ਕਤ੍ਵਾ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤਿ। ਯੰ ਪੁਬ੍ਬਨਿਮਿਤ੍ਤਤੋ ਪਸ੍ਸਤਿ, ਤੰ ਏਕਨ੍ਤਸਚ੍ਚਮੇਵ ਬੋਧਿਸਤ੍ਤਕੋਸਲਰਾਜਾਦੀਨੰ ਪਞ੍ਚਸੋਲ਼ਸਮਹਾਸੁਪਿਨਾਨਿ ਵਿਯ। ਤਞ੍ਚ ਪਨੇਤੰ ਚਤੁਬ੍ਬਿਧੰ ਸੁਪਿਨੰ ਸੇਖਪੁਥੁਜ੍ਜਨਾਵ ਪਸ੍ਸਨ੍ਤਿ, ਨ ਅਸੇਖਾ ਪਹੀਨਵਿਪਲ੍ਲਾਸਤ੍ਤਾ। ਕਿੰ ਪਨੇਤੰ ਪਸ੍ਸਨ੍ਤੋ ਸੁਤ੍ਤੋ ਪਸ੍ਸਤਿ ਪਟਿਬੁਦ੍ਧੋ ਵਾ? ਕਿਞ੍ਚੇਤ੍ਥ, ਯਦਿ ਸੁਤ੍ਤੋ ਪਸ੍ਸਤਿ, ਸੁਪਿਨਸ੍ਸ ਕੁਸਲਾਦਿਸਭਾਵਤੋ, ਭਵਙ੍ਗਸ੍ਸ ਚ ਤਦਭਾਵਾ ਅਭਿਧਮ੍ਮਵਿਰੋਧੋ ਆਪਜ੍ਜਤਿ। ਅਥ ਪਟਿਬੁਦ੍ਧੋ, ਸੁਪਿਨੰ ਪਸ੍ਸਨ੍ਤੇਨ ਕਤਸ੍ਸ ਅਬ੍ਬੋਹਾਰਿਕਸ੍ਸਾਪਿ ਵੀਤਿਕ੍ਕਮਸ੍ਸ ਸਬ੍ਬੋਹਾਰਿਕਸ੍ਸੇਵ ਏਕਨ੍ਤਸਾਵਜ੍ਜਤ੍ਤਾ ਅਨਾਪਤ੍ਤਿ ਨ ਸਿਯਾਤਿ ਵਿਨਯਵਿਰੋਧੋ ਆਪਜ੍ਜਤਿ। ਪਕਾਰਨ੍ਤਰੋ ਚ ਨਤ੍ਥਿ, ਯੇਨ ਸੁਪਿਨੰ ਪਸ੍ਸੇਯ੍ਯਾਤਿ ਸੁਪਿਨਸ੍ਸ ਅਭਾਵੋਵ ਆਪਜ੍ਜਤੀਤਿ? ਨਾਪਜ੍ਜਤਿ। ਕਸ੍ਮਾ? ਯਸ੍ਮਾ ਕਪਿਮਿਦ੍ਧਪਰੇਤੋ ਪਸ੍ਸਤਿ ''ਕਪਿਮਿਦ੍ਧਪਰੇਤੋ ਖੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਸੁਪਿਨੰ ਪਸ੍ਸਤੀ''ਤਿ (ਮਿ॰ ਪ॰ ੫.੩.੫) ਵਚਨਤੋ, ਯਾ ਪਨ ਨਿਦ੍ਦਾ ਮਕ੍ਕਟਨਿਦ੍ਦਾ ਵਿਯ ਪੁਨਪ੍ਪੁਨੰ ਕੁਸਲਾਦਿਚਿਤ੍ਤਵੋਕਿਣ੍ਣਤ੍ਤਾ ਲਹੁਪਰਿਵਤ੍ਤਾ, ਤੰ ਕਪਿਮਿਦ੍ਧੰ, ਤੇਨ ਸੁਤ੍ਤੋ ਸੁਪਿਨੰ ਪਸ੍ਸਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਸੁਪਿਨੋ ਕੁਸਲੋਪਿ ਹੋਤਿ ਅਕੁਸਲੋਪਿ, ਆਵਜ੍ਜਨਤਦਾਰਮ੍ਮਣਵਸੇਨ ਅਬ੍ਯਾਕਤੋਪਿ, ਸੁਪਿਨੇ ਚ ਕਤੰ ਕੁਸਲਾਕੁਸਲਦੁਬ੍ਬਲਤਾਯ ਪਟਿਸਨ੍ਧਿੰ ਆਕਡ੍ਢਿਤੁੰ ਨ ਸਕ੍ਕੋਤਿ, ਪਵਤ੍ਤੇ ਵੇਦਨੀਯੰ ਪਨ ਹੋਤਿ। ''ਯਾਥਾਵਕਵਤ੍ਥੁਵਿਭਾਵਨਾ ਪਞ੍ਞਾ''ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਯੋ ਪਞ੍ਚਨ੍ਨੰ ਵਿਞ੍ਞਾਣਾਨੰ ਯਥਾਵੁਤ੍ਤੋ ਨ ਹੇਤੁਕਟ੍ਠੋ, ਅਹੇਤੁਕਟ੍ਠੋ...ਪੇ॰... ਨ ਸੁਪਿਨੰ ਪਸ੍ਸਨਟ੍ਠੋ, ਸੋ ਯਾਥਾਵਟ੍ਠੋ, ਤੰਤੰਯਾਥਾਵਤ੍ਥੁੰ ਵਿਭਾਵੇਤੀਤਿ ਯਾਥਾਵਕਵਤ੍ਥੁਵਿਭਾਵਨਾ ਪਞ੍ਞਾ। **ਏਵੰ ਏਕਵਿਧੇਨ ਞਾਣਵਤ੍ਥੂ**ਤਿ ਏਵੰ ਵੁਤ੍ਤੇਨ ਏਕੇਨ ਪਕਾਰੇਨ ਏਕੇਨ ਆਕਾਰੇਨ, ਏਕਕੋਟ੍ਠਾਸੇਨ ਞਾਣਵਤ੍ਥੁ ਹੋਤੀਤਿ।

ਏਕਕੰ ਨਿਟ੍ਠਿਤੰ।

ਦੁਕੇਸੁ **ਅਤ੍ਥਜਾਪਿਕਾ**ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਅਤ੍ਥਪਟਿਸਮ੍ਭਿਦਾਵਿਭਙ੍ਗੇ ਵੁਤ੍ਤੇਸੁ ਪਞ੍ਚਸੁ ਅਤ੍ਥੇਸੁ ਯਥਾਨੁਰੂਪੰ ਅਤ੍ਥੰ ਜਾਪੇਤਿ ਜਨੇਤਿ ਪਵਤ੍ਤੇਤੀਤਿ **ਅਤ੍ਥਜਾਪਿਕਾ,** ਚਤੁਭੂਮਕਕੁਸਲਚਿਤ੍ਤੇਸੁ ਚੇਵ ਅਸੇਖਾਨੰ ਅਭਿਞ੍ਞਾਸਮਾਪਤ੍ਤੀਨੰ ਪਰਿਕਮ੍ਮਾਦਿਭੂਤਕਾਮਾਵਚਰਕਿਰਿਯਾਚਿਤ੍ਤੇਸੁ ਚ ਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਾ ਪਞ੍ਞਾ। ਤਾਸੁ ਹਿ ਯਸ੍ਮਾ ਕੁਸਲਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਾਵ ਪਞ੍ਞਾ ਅਤ੍ਤਨੋ ਅਤ੍ਤਨੋ ਭੂਮਿਪਰਿਯਾਪਨ੍ਨੰ ਵਿਪਾਕਸਙ੍ਖਾਤੰ ਅਤ੍ਥੰ ਜਾਪੇਤਿ ਜਨੇਤਿ। ਕਾਮਾਵਚਰਕਿਰਿਯਾਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਾ ਪਨ ਪਰਿਕਮ੍ਮਾਦਿਭੂਤਾ ਅਭਿਞ੍ਞਾਸਮਾਪਤ੍ਤਿਕਿਰਿਯਾ ਅਰਹਤ੍ਤਫਲਸਙ੍ਖਾਤੰ ਅਤ੍ਥੰ ਜਾਪੇਤਿ ਜਨੇਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਏਤਾ ਅਤ੍ਥਜਾਪਿਕਾਤਿ ਵੁਤ੍ਤਾ। ਅਟ੍ਠਕਥਾਸੁ ਪਨ ਪਾਲ਼ਿਯੰ ਅਵੁਤ੍ਤਾਪਿ ਤੀਸੁ ਭੂਮੀਸੁ ਕਿਰਿਯਜਵਨਪਞ੍ਞਾ ਅਨਨ੍ਤਰਾਦਿਪਚ੍ਚਯਵਸੇਨ ਅਤ੍ਤਨੋ ਅਨਨ੍ਤਰੰ ਕਿਰਿਯਤ੍ਥੰ ਜਾਪੇਤੀਤਿ ''ਅਤ੍ਥਜਾਪਿਕਾ''ਤ੍ਵੇਵ ਵੁਤ੍ਤਾ। **ਜਾਪਿਤਤ੍ਥਾ ਪਞ੍ਞਾ**ਤਿ ਸਹਜਾਤੰ ਵਿਪਾਕਤ੍ਥੰ ਜਾਪੇਤ੍ਵਾ ਠਿਤਾ, ਅਤ੍ਤਨੋ ਵਾ ਕਾਰਣੇਹਿ ਜਾਪਿਤਾ ਜਨਿਤਾ ਪਵਤ੍ਤਿਤਾ ਸਯਮ੍ਪਿ ਅਤ੍ਥਭੂਤਾਤਿ **ਜਾਪਿਤਤ੍ਥਾ**। ਚਤੁਭੂਮਕਵਿਪਾਕੇਸੁ ਚ ਕਿਰਿਯਾਭਿਞ੍ਞਾਸਮਾਪਤ੍ਤੀਸੁ ਚ ਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਾ ਪਞ੍ਞਾ। ਅਟ੍ਠਕਥਾਸੁ ਪਨ ਪਾਲ਼ਿਯੰ ਅਵੁਤ੍ਤਾ ਸੇਸਕਿਰਿਯਾਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਾਪਿ ਪਞ੍ਞਾ ਯਥਾਸਕੰ ਕਾਰਣੇਹਿ ਜਾਪਿਤਾ, ਸਯਞ੍ਚ ਅਤ੍ਥਭੂਤਾਤਿ ''ਜਾਪਿਤਤ੍ਥਾ''ਤ੍ਵੇਵ ਵੁਤ੍ਤਾ। ਸੇਸੰ ਸੁਵਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਮੇਵ।

ਦੁਕੰ ਨਿਟ੍ਠਿਤੰ।

ਤਿਕੇਸੁ ਪਨ ਚਿਨ੍ਤਾਮਯਤ੍ତਿਕੇ ਪਰਤੋ ਅਦਿਸ੍ਵਾ ਅਸੁਤ੍ਵਾਵ ਅਤ੍ਤਨੋ ਧਮ੍ਮਤਾਯ ''ਏਵੰ ਸਤਿ ਏਵੰ ਭਵਿਸ੍ਸਤੀ''ਤਿ ਏਵੰ ਚਿਨ੍ਤਾਮਯਅਨੁਬੁਦ੍ਧਿਯਾ ਉਪ੍ਪਾਦਿਤਾ ਅਨਵਜ੍ਜਕਮ੍ਮਾਯਤਨਸਿਪ੍ਪਾਯਤਨਵਿਜ੍ਜਾਟ੍ਠਾਨੇਸੁ ਪਞ੍ਞਾ ਚੇਵ ਕਮ੍ਮਸ੍ਸਕਤਞਾਣੰ, ਸਚ੍ਚਾਨੁਲੋਮਿਕਞਾਣਞ੍ਚ **ਚਿਨ੍ਤਾਮਯਾ** ਨਾਮ ਪਞ੍ਞਾ। ਤਤ੍ਥ ਵਡ੍ਢਕਿਕਮ੍ਮਪੁਪ੍ਫਛਡ੍ਡਕਕਮ੍ਮਾਦਿ ਹੀਨਞ੍ਚੇਵ ਕਸਿਵਾਣਿਜ੍ਜਾਦਿ ਉਕ੍ਕਟ੍ਠਞ੍ਚ ਕਮ੍ਮਮੇਵ **ਕਮ੍ਮਾਯਤਨੰ**। ਨਲ਼ਕਾਰਪੇਸਕਾਰਸਿਪ੍ਪਾਦਿ ਹੀਨਞ੍ਚੇਵ ਮੁਦ੍ਦਾਗਣਨਾਲੇਖਾਦਿ ਉਕ੍ਕਟ੍ਠਞ੍ਚ ਸਿਪ੍ਪਮੇਵ **ਸਿਪ੍ਪਾਯਤਨੰ**। ਨਾਗਮਣ੍ਡਲਪਰਿਤ੍ਤਾਦਿ ਧਮ੍ਮਿਕਵਿਜ੍ਜਾਵ **ਵਿਜ੍ਜਾਟ੍ਠਾਨੰ**। ਤੇਸੁ ਚਿਨ੍ਤਾਬਲੇਨੇਵ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਾ ਪਞ੍ਞਾ। ਬੋਧਿਸਤ੍ਤਾਦਯੋ ਹਿ ਸਤ੍ਤਹਿਤਾਯ ਅਦਿਟ੍ਠੰ ਅਸੁਤੰ ਤੰਤੰਅਨਵਜ੍ਜਕਮ੍ਮਸਿਪ੍ਪਤਦੁਪਕਰਣਕਰਣਪ੍ਪਕਾਰਞ੍ਚ ਞਾਣਬਲੇਨ ਚਿਨ੍ਤੇਤ੍ਵਾ ਨਿਪ੍ਫਾਦੇਨ੍ਤਿ। ਨਾਗਮਣ੍ਡਲਪਰਿਤ੍ਤਾਦਿਵਿਜ੍ਜਮ੍ਪਿ ਉਪ੍ਪਾਦੇਨ੍ਤਿ, ਏਵੰ ਕਤਾਨਿਪਿ ਤਾਨਿ ਪੁਬ੍ਬੇ ਉਗ੍ਗਣ੍ਹਿਤ੍ਵਾ ਕਰੋਨ੍ਤੇਹਿ ਕਤਸਿਪ੍ਪਸਦਿਸਾਨੇਵ ਹੋਨ੍ਤਿ। **ਕਮ੍ਮਸ੍ਸਕਤਞਾਣੰ** ਨਾਮ ਕੁਸਲਕਮ੍ਮੰ ਸਤ੍ਤਾਨੰ ਸਕੰ, ਅਕੁਸਲੰ ਨੋ ਸਕਨ੍ਤਿ ਏਵੰ ਜਾਨਨਪਞ੍ਞਾ। ਅਥ ਵਾ ਕੁਸਲਕਮ੍ਮਮੇਵ ਸਤ੍ਤਾਨੰ ਸਕੰ ਤਦਾਯਤ੍ਤਵੁਤ੍ਤਿਤਾਯ, ਨਾਞ੍ਞਨ੍ਤਿ ਏਵੰ ਜਾਨਨਪਞ੍ਞਾਪਿ। **ਸਚ੍ਚਾਨੁਲੋਮਿਕੰ ਞਾਣ**ਨ੍ਤਿ ਵਿਪਸ੍ਸਨਾਞਾਣੰ। ਤੰ ਹਿ ਮਗ੍ਗਸਚ੍ਚਸ੍ਸ ਪਰਮਤ੍ਥਸਚ੍ਚਸ੍ਸ ਅਨੁਲੋਮਨਤੋ ''ਸਚ੍ਚਾਨੁਲੋਮਿਕ''ਨ੍ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। ਇਦਮ੍ਪਿ ਹਿ ਞਾਣਦ੍ਵਯੰ ਪਰਤੋ ਅਸੁਤ੍ਵਾ ਚਿਨ੍ਤਾਬਲੇਨ ਉਪ੍ਪਾਦਿਤੰ ਚਿਨ੍ਤਾਮਯਞਾਣਮੇਵ ਹੋਤਿ। ਇਦਞ੍ਚ ਨ ਯੇਸੰ ਕੇਸਞ੍ਚਿ ਸਤ੍ਤਾਨੰ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ, ਅਭਿਞ੍ਞਾਤਾਨੰ ਪਨ ਪੁਞ੍ਞਵਨ੍ਤਾਨੰ ਮਹਾਸਤ੍ਤਾਨਮੇਵ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ। ਤਤ੍ਰਾਪਿ ਸਚ੍ਚਾਨੁਲੋਮਿਕਞਾਣੰ ਪਚ੍ਛਿਮਭਵਿਕਾਨੰ ਦ੍ਵਿਨ੍ਨਞ੍ਞੇਵ ਬੋਧਿਸਤ੍ਤਾਨੰ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤੀਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੰ। **ਸੁਤਮਯਾ ਪਞ੍ਞਾ**ਤਿ ਪਰਤੋ ਸੁਤ੍ਵਾ ਸੁਤਵਸੇਨ ਉਪ੍ਪਾਦਿਤਾ ਯਥਾਵੁਤ੍ਤਕਮ੍ਮਾਯਤਨਾਦਿਪਞ੍ਞਾਵ। ਪਰਤੋ ਅਸੁਤ੍ਵਾ ਪਨ ਕਮ੍ਮਾਯਤਨਾਦਿ ਪਰੇਨ ਕਯਿਰਮਾਨੰ, ਕਤੰ ਵਾ ਦਿਸ੍ਵਾ ਉਗ੍ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਵਾ ਪਟਿਲਦ੍ਧਾਪਿ ਪਞ੍ਞਾ ''ਸੁਤਮਯਾ''ਤ੍ਵੇਵ

ਵੁਚ੍ਚਤਿ। ਤਦੁਭਯਾਪਿ ਚਿਨ੍ਤਾਮਯਾ, ਸੁਤਮਯਾ ਚ ਕਾਮਾਵਚਰਾਵ। **ਭਾਵਨਾਮਯਾ** ਪਨ ਪਞ੍ਞਾ ਚਿਨ੍ਤਾਮਯਵਸੇਨ, ਸੁਤਮਯਵਸੇਨ ਵਾ ਪਵਤ੍ਤਿਤਕਾਮਾਵਚਰਪੁਬ੍ਬਭਾਗਭਾਵਨਾਨਿਪ੍ਫਤ੍ਤਿਯਾ ਸਮੁਪ੍ਪਨ੍ਨਾ ਮਹਗ੍ਗਤਲੋਕੁਤ੍ਤਰਜਵਨਪਞ੍ਞਾ।

ਦਾਨਮਯਤ੍ਤਿਕੇ ਦੇਯ੍ਯਧਮ੍ਮਪਰਿਚ੍ਚਾਗਵਸੇਨ ਪਵਤ੍ਤਾ **ਦਾਨਮਯਾ**, ਸੀਲਪੂਰਣਵਸੇਨ ਪਵਤ੍ਤਾ **ਸੀਲਮਯਾ**, ਤਦੁਭਯਾਪਿ ਕਾਮਾਵਚਰਾਵ। **ਭਾਵਨਾਮਯਾ** ਪਨੇਤ੍ਥ ਸਮਥਵਿਪਸ੍ਸਨਾਵਸੇਨ ਪਵਤ੍ਤਾ ਚਤੁਭੂਮਕਪਞ੍ਞਾ। ਨਿਦ੍ਦੇਸੇ ਪਨਸ੍ਸ ਕਿਞ੍ਚਾਪਿ ''ਸਮਾਪਨ੍ਨਸ੍ਸ ਪਞ੍ਞਾ''ਤਿ (ਵਿਭੰ॰ ੭੬੮) ਏਵੰ ਮਹਗ੍ਗਤਲੋਕੁਤ੍ਤਰਪਞ੍ਞਾਵ ਵੁਤ੍ਤਾ, ਤਥਾਪਿ ਤੰ ਉਕ੍ਕਟ੍ਠਵਸੇਨ ਵੁਤ੍ਤੰ। ਕਾਮਾਵਚਰਾਨੰ ਪਨ ਪੁਬ੍ਬਭਾਗਭਾਵਨਾਨੰ, ਅਨੁਸ੍ਸਤਿਉਪਚਾਰਭਾਵਨਾਨਞ੍ਚ ਭਾਵਨਾਮਯੇ ਸਙ੍ਗਹੋਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੰ। ਪੁਰਿਮਤ੍ਤਿਕੇ ਪਨੇਤਾਸੰ ਚਿਨ੍ਤਾਮਯੇ ਸਙ੍ਗਹਿਤਤ੍ਤਾ ਭਾਵਨਾਮਯੇ ਅਸਙ੍ਗਹੋ, ਤਤ੍ਥਾਪਿ ਭਾਵਨਾਬਲਨਿਪ੍ਫਨ੍ਨਾਨਮੇਵ ਸਙ੍ਗਹੋ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੋ।

ਅਧਿਸੀਲਤ੍ਤਿਕੇ ਪਾਤਿਮੋਕ੍ਖਸੰਵਰਸੀਲੰ ਵਿਪਸ੍ਸਨਾਹੇਤੁਤ੍ਤਾ ਸੇਸਸੀਲਤੋ ਅਧਿਕੰ ਸੀਲਨ੍ਤਿ ਅਧਿਸੀਲੰ, ਤਸ੍ਮਿੰ ਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਾ ਪਞ੍ਞਾ **ਅਧਿਸੀਲੇ ਪਞ੍ਞਾ**। ਵਿਪਸ੍ਸਨਾਪਾਦਿਕਾ ਪਨ ਅਟ੍ਠ ਸਮਾਪਤ੍ਤਿਯੋ ਸੇਸਚਿਤ੍ਤੇਹਿ ਅਧਿਕਤ੍ਤਾ ਅਧਿਚਿਤ੍ਤੰ, ਤਸ੍ਮਿੰ ਪਞ੍ਞਾ **ਅਧਿਚਿਤ੍ਤੇ ਪਞ੍ਞਾ**, ਚਿਤ੍ਤਸੀਸੇਨ ਚੇਤ੍ਥ ਸਮਾਧਿ ਨਿਦ੍ਦਿਟ੍ਠੋ। ਸਵਿਪਸ੍ਸਨਾ ਪਨ ਮਗ੍ਗਫਲਪਞ੍ਞਾ ਸੇਸਾਹਿ ਅਧਿਕਤ੍ਤਾ ਅਧਿਪਞ੍ਞਾ ਨਾਮ। ਸਾ ਚ ਅਧਿਪਞ੍ਞਾਯ ਪਞ੍ਞਾਤਿ ਦੇਸਨਾਯ ਸਮਰਸਤਾਯ ਵੁਤ੍ਤਾ। ਸੀਲਾਦਯੋ ''ਸੀਲੰ ਚਿਤ੍ਤੰ ਪਞ੍ਞਾ, ਅਧਿਸੀਲੰ ਅਧਿਚਿਤ੍ਤੰ ਅਧਿਪਞ੍ਞਾ''ਤਿ ਪਚ੍ਚੇਕੰ ਦੁਵਿਧਾ ਹੋਨ੍ਤਿ। ਤੇਸੁ ਪੁਰਿਮਾ ਪਞ੍ਚਸੀਲਦਸਸੀਲਾਨਿ, ਵਟ੍ਟਪਾਦਿਕਅਟ੍ਠਸਮਾਪਤ੍ਤਿਯੋ, ਨਿਬ੍ਬੇਧਭਾਗਿਯਕਮ੍ਮਸ੍ਸਕਤਪਞ੍ਞਾ ਚ ਯਥਾਕ੍ਕਮੰ ਹੋਨ੍ਤਿ। ਤੇ ਚ ਧਮ੍ਮਾ ਅਨੁਪ੍ਪਨ੍ਨੇਪਿ ਤਥਾਗਤੇ ਬੋਧਿਸਤ੍ਤਾਨੰ, ਤਾਪਸਪਰਿਬ੍ਬਾਜਕਾਨੰ, ਚਕ੍ਕਵਤ੍ਤਿਰਾਜਾਦੀਨਞ੍ਚ ਕਾਲੇ ਪਵਤ੍ਤਨ੍ਤਿ, ਪਚ੍ਛਿਮਾ ਪਨ ਵੁਤ੍ਤਾਵਸੇਸਾ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨੇ ਏਵ ਤਥਾਗਤੇ ਵਿਤ੍ਥਾਰਿਕਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਨੋ ਅਨੁਪ੍ਪਨ੍ਨੇਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ। ਏਤ੍ਥ ਚ ਰਤਨਤ੍ਤਯੇ ਦਾਨਾਪਚਾਯਨਾਦਿਵਸੇਨ, ਸਰਣਗਮਨਸਦ੍ਧਮ੍ਮਸਵਨਾਦਿਵਸੇਨ ਚ ਪਵਤ੍ਤਾ ਵਿਵਟ੍ਟੂਪਨਿਸ੍ਸਯਭੂਤਾ ਕੁਸਲਧਮ੍ਮਾਪਿ ਅਧਿਸੀਲਅਧਿਪਞ੍ਞਾਸੁ ਗਹਿਤਾ ਏਵਾਤਿ ਗਹੇਤਬ੍ਬਾ।

ਆਯਕੋਸਲ੍ਲਤ੍ਤਿਕੇ **ਆਯੋ**ਤਿ ਵਡ੍ਢਿ, ਸਾ ਅਕੁਸਲਾਦਿਅਨਤ੍ਥਹਾਨਿਤੋ, ਕੁਸਲਾਦਿਅਤ੍ਥੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿਤੋ ਚ ਦੁਵਿਧਾ। **ਅਪਾਯੋ**ਤਿ ਅਵਡ੍ਢਿ, ਸਾਪਿ ਕੁਸਲਾਦਿਅਤ੍ਥਹਾਨਿਤੋ, ਅਕੁਸਲਾਦਿਅਨਤ੍ਥੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿਤੋ ਚ ਦੁਵਿਧਾ। ਤੇਸੁ ਕੋਸਲ੍ਲੰ, ਕੁਸਲਸਭਾਵਾ ਪਞ੍ਞਾ। ਅਪਾਯਕੋਸਲ੍ਲੰ ਪਞ੍ਞਵਤੋ ਏਵ ''ਏਵੰ ਮਨਸਿਕਾਰਾਦਿਪ੍ਪਵਤ੍ਤਿਯੰ ਅਵਡ੍ਢਿ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ, ਵਡ੍ਢਿ ਪਰਿਹਾਯਤੀ''ਤਿ ਞਤ੍ਵਾ ਤਦੁਭਯਪਟਿਪਤ੍ਤਿਸਮ੍ਭਵਤੋ। **ਉਪਾਯਕੋਸਲ੍ਲ**ਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਰ ਉਪਾਯੋ ਅਚ੍ਚਾਯਿਕਕਿਚ੍ਚਾਦੀਸੁ ਠਾਨੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿਕਉਪਾਯਜਾਨਨਪਞ੍ਞਾ, ਤਿਵਿਧਾਪਿ ਚੇਤਾ ਕਾਮਾਵਚਰਪਞ੍ਞਾਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ। ਸੇਸੰ ਸੁਵਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਮੇਵ।

ਤਿਕੰ ਨਿਟ੍ਠਿਤੰ।

ਚਤੁਕ੍ਕੇਸੁ ਪਨ ਪਠਮੇ **ਕਮ੍ਮਸ੍ਸਕਤਞਾਣੰ ਸਚ੍ਚਾਨੁਲੋਮਿਕੰ ਞਾਣਞ੍ਚ** ਵੁਤ੍ਤਮੇਵ, ਇਧ ਪਨ ਠਪੇਤ੍ਵਾ ਸਚ੍ਚਾਨੁਲੋਮਿਕਞਾਣੰ ਸਬ੍ਬਾਪਿ ਸਾਸਵਾ ਕੁਸਲਾ ਪਞ੍ਞਾ ਕਮ੍ਮਸ੍ਸਕਤਞਾਣਨ੍ਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੰ। ਚਤੂਸੁ ਮਗ੍ਗੇਸੁ, ਫਲੇਸੁ ਚ ਪਞ੍ਞਾਵ ਮਗ੍ਗਸਮਙ੍ਗਿਸ੍ਸ ਞਾਣੰ, ਫਲਸਮਙ੍ਗਿਸ੍ਸ ਞਾਣਞ੍ਚਾਤਿ।

ਸਚ੍ਚਚਤੁਕ੍ਕੇ ਅਰਿਯਮਗ੍ਗਫਲਪਞ੍ਞਾਵ ਚਤੂਸੁ ਸਚ੍ਚੇਸੁ ਏਕਪਟਿਵੇਧਵਸੇਨ ''ਦੁਕ੍ਖੇ ਞਾਣ''ਨ੍ਤਿਆਦਿਨਾ ਚਤੂਸੁ ਠਾਨੇਸੁ ਗਹਿਤਾ। ਕਿਞ੍ਚਾਪਿ ਹਿ ਕਾਮਾਵਚਰਞਾਣਮ੍ਪਿ ਚਤੂਸੁ ਸਚ੍ਚੇਸੁ ਆਰਮ੍ਮਣਵਸੇਨ ਪਵਤ੍ਤਤਿ, ਪਟਿਵੇਧਕਿਚ੍ਚਵਸੇਨ ਪਨ ਇਧਾਧਿਪ੍ਪੇਤਤ੍ਤਾ ਪਾਲ਼ਿਯੰ ਤੰ ਨ ਗਹਿਤਨ੍ਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੰ।

ਧਮ੍ਮਚਤੁਕ੍ਕੇ ਮਗ੍ਗਫਲੇਸੁ ਪਞ੍ਞਾ **ਧਮ੍ਮੇ ਞਾਣੰ** ਨਾਮ। ਤੇਸੁ ਹਿ ਮਗ੍ਗਞਾਣੰ ਤਾਵ ਚਤੁਸਚ੍ਚਧਮ੍ਮਾਨੰ ਏਕਪਟਿਵੇਧਵਸੇਨ ਜਾਨਨਤੋ ''ਧਮ੍ਮੇ ਞਾਣ''ਨ੍ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। ਫਲਞਾਣੰ ਪਨ ਨਿਰੋਧਸਚ੍ਚਵਸੇਨ **ਧਮ੍ਮੇ ਞਾਣ**ਨ੍ਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੰ। ਮਗ੍ਗਾਨੁਭਾਵਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤੰ ਪਨ ਅਤੀਤਾਨਾਗਤੇਸੁ ਸਚ੍ਚਪਟਿਵੇਧਨਯਸਙ੍ਗਹਣਵਸੇਨ ਪਵਤ੍ਤੰ ਪਚ੍ਚਵੇਕ੍ਖਣਞਾਣੰ **ਅਨ੍ਵਯੇ ਞਾਣੰ** ਨਾਮ। ਤਸ੍ਸ ਚ ਯੇਹਿ ਨਯੇਹਿ ਅਰਿਯਾ ਅਤੀਤਮਦ੍ਧਾਨੰ ਚਤੁਸਚ੍ਚਧਮ੍ਮੰ ਜਾਨਿੰਸੁ, ਤੇਪਿ ਇਮਞ੍ਞੇਵ ਚਤੁਸਚ੍ਚੰ ਏਵਮੇਵ ਜਾਨਿੰਸੁ, ਅਨਾਗਤਮਦ੍ਧਾਨਮ੍ਪਿ ਜਾਨਿਸ੍ਸਨ੍ਤੀਤਿ ਏਵੰ ਜਾਨਨਵਸੇਨ ਪਵਤ੍ਤਿ ਆਕਾਰੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ। ਸਰਾਗਾਦਿਵਸੇਨ ਪਰਚਿਤ੍ਤਪਰਿਚ੍ਛੇਦਞਾਣੰ **ਪਰਿਯੇ ਞਾਣੰ** ਨਾਮ। ਧਮ੍ਮਨ੍ਵਯਪਰਿਯਞਾਣਾਨਿ ਪਨ ਠਪੇਤ੍ਵਾ ਸਬ੍ਬਲੋਕਿਯਪਞ੍ਞਾਞਾਣਨ੍ਤਿ ਸਮ੍ਮਤਤ੍ਤਾ ਸਮ੍ਮੁਤਿਮ੍ਹਿ ਞਾਣਨ੍ਤਿ **ਸਮ੍ਮੁਤਿਞਾਣੰ** ਨਾਮ।

ਆਚਯਚਤੁਕ੍ਕੇ ਕਾਮਾਵਚਰਕੁਸਲੇ ਪਵ੍ਵਾ **ਆਚਯਾਯ ਨੋ ਅਪਚਯਾਯ**। ਸਾ ਹਿ ਚੁਤਿਪਟਿਸਨ੍ਧਿਂ ਆਚਿਨੋਤਿ ਏਵ, ਨੋ ਅਪਚਿਨੋਤਿ। ਮਗ੍ਗਪਵ੍ਵਾ ਪਨ **ਅਪਚਯਾਯ ਨੋ ਆਚਯਾਯ**। ਰੂਪਾਰੂਪਕੁਸਲਪਵ੍ਵਾ **ਆਚਯਾਯ ਚੇਵ ਅਪਚਯਾਯ ਚ**। ਸਾ ਹਿ ਵਿਕ੍ਖਮ੍ਭਨਵਸੇਨ ਕਿਲੇਸੇ ਚ ਤਮ੍ਮੂਲਕੇ ਚ ਵਿਪਾਕਧਮ੍ਮੇ ਅਪਚਿਨੋਤਿ। ਸੇਸਾ ਅਬ੍ਯਾਕਤਾ ਪਵ੍ਵਾ **ਨੇਵਾਚਯਾਯ ਨੋ ਅਪਚਯਾਯ**।

ਨਿਬ੍ਬਿਦਾਚਤੁਕ੍ਕੇ ਰੂਪਾਵਚਰਪਠਮਜ੍ਝਾਨਪਵ੍ਵਾ **ਨਿਬ੍ਬਿਦਾਯ ਨੋ ਪਟਿਵੇਧਾਯ**। ਸਾ ਹਿ ਕਾਮਵਿਵੇਕੇਨ ਪਤ੍ਤਬ੍ਬਤ੍ਤਾ ਕਿਲੇਸਨਿਬ੍ਬਿਦਾਯ ਪਵਤ੍ਤਤਿ, ਅਭਿਞ੍ਞਾਪਾਦਕਭਾਵੇ ਪਨ ਅਪ੍ਪਤ੍ਤਤ੍ਤਾਯ ਨੇਵਾਭਿਞ੍ਞਾਪਟਿਵੇਧਾਯ ਸਂਵਤ੍ਤਤਿ। ਚਤੁਤ੍ਥਜ੍ਝਾਨਪਵ੍ਵਾ **ਪਟਿਵੇਧਾਯ ਨੋ ਨਿਬ੍ਬਿਦਾਯ**। ਸਾ ਹਿ ਅਭਿਞ੍ਞਾਪਾਦਕਭਾਵੇਨਾਪਿ ਅਭਿਞ੍ਞਾਭਾਵਪ੍ਪਤ੍ਤਿਯਾਪਿ ਪਟਿਵੇਧਾਯ ਸਂਵਤ੍ਤਤਿ। ਪਠਮਜ੍ਝਾਨਕ੍ਖਣੇ ਏਵ ਨੀਵਰਣਨਿਬ੍ਬਿਨ੍ਨਤ੍ਤਾ ਨੋ ਨਿਬ੍ਬਿਦਾਯ। ਦੁਤਿਯਤਤਿਯਜ੍ਝਾਨਪਵ੍ਵਾ ਪਨ ਸੋਮਨਸ੍ਸਸਹਗਤਤਾਯ ਪਠਮਜ੍ਝਾਨਸਨ੍ਨਿਸ੍ਸਿਤਾ ਵਾ ਅਵਿਤਕ੍ਕਤਾਯ ਚਤੁਤ੍ਥਜ੍ਝਾਨਸਨ੍ਨਿਸ੍ਸਿਤਾ ਵਾ ਕਾਤਬ੍ਬਾ। ਮਗ੍ਗਪਵ੍ਵਾ ਪਨ **ਨਿਬ੍ਬਿਦਾਯ ਚੇਵ ਪਟਿਵੇਧਾਯ ਚ**। ਏਤ੍ਥ ਹਿ ਚਤੁਸਚ੍ਚਪਟਿਵੇਧਵਸੇਨ ਨਿਬ੍ਬਿਦਾਯ ਚੇਵ ਤਾਸਂ ਛਲਭਿਞ੍ਞਾਪ੍ਪਤ੍ਤਿਯਾ ਪਟਿਵੇਧਾਯ ਚ ਸਂਵਤ੍ਤਨਂ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਂ। ਸੇਸਾ ਲੋਕਿਯਲੋਕੁਤ੍ਤਰਾ ਪਵ੍ਵਾ ਨੇਵ **ਨਿਬ੍ਬਿਦਾਯ ਨੋ ਪਟਿਵੇਧਾਯ**।

ਹਾਨਭਾਗਿਯਚਤੁਕ੍ਕੇ ਹਾਨਂ ਭਜਤੀਤਿ **ਹਾਨਭਾਗਿਨੀ,** ਏਵਂ ਸੇਸੇਸੁਪਿ। **ਨਿਬ੍ਬੇਧੋ**ਤਿ ਚੇਤ੍ਥ ਅਰਿਯਮਗ੍ਗੋ ਤਨ੍ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਕਵਿਪਸ੍ਸਨਾਪਾਦਕਤ੍ਤਾ। **ਨਿਬ੍ਬੇਧਭਾਗਿਨੀ**ਤਿ ਚਤੂਸੁਪਿ ਠਾਨੇਸੁ ਰੂਪਾਰੂਪਕੁਸਲਪਵ੍ਵਾਵ ਵੁਤ੍ਤਾ। ਤਾਨਿ ਹਿ ਅਤ੍ਤਨੋ ਸਭਾਵਂ ਪਰਿਹਾਯਿਤ੍ਵਾ ਹੇਟ੍ਠਾ ਓਰੋਹਣਪਚ੍ਚਯਭੂਤਾ **ਹਾਨਭਾਗਿਨੀ**। ਉਪਨਿਜ੍ਝਾਨਪਚ੍ਚਯਭੂਤਾ **ਵਿਸੇਸਭਾਗਿਨੀ,** ਤਂ ਪਨ ਝਾਨਨਿਕਨ੍ਤਿਯਾ ਬਲਵਤਾਯ ਵਿਸੇਸਂ, ਹਾਨਿਂ ਵਾ ਅਨੁਸ੍ਸੁਕ੍ਕਿਤ੍ਵਾ ਠਿਤਿਕੋਟ੍ਠਾਸਿਕਾ **ਠਿਤਿਭਾਗਿਨੀ,** ਅਰਿਯਮਗ੍ਗਪਦਟ੍ਠਾਨਵਿਪਸ੍ਸਨਾਪਾਦਕਭੂਤਾਵ **ਨਿਬ੍ਬੇਧਭਾਗਿਨੀ** ਚ ਹੋਨ੍ਤੀਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ।

ਚਤਸ੍ਸੋ ਪਟਿਸਮ੍ਭਿਦਾਤਿ ਅਤ੍ਥਧਮ੍ਮਨਿਰੁਤ੍ਤਿਪਟਿਭਾਨਪਟਿਸਮ੍ਭਿਦਾਵ। **ਚਤਸ੍ਸੋ ਪਟਿਪਦਾ**ਤਿ ਦੁਕ੍ਖਾਪਟਿਪਦਾਦਨ੍ਧਾਭਿਞ੍ਞਾਦਯੋ ਹੇਟ੍ਠਾ ਵੁਤ੍ਤਾਵ। **ਚਤ੍ਤਾਰਿ ਆਰਮ੍ਮਣਾਨੀ**ਤਿ ਪਰਿਤ੍ਤਾ, ਪਰਿਤ੍ਤਾਰਮ੍ਮਣਾਤਿਆਦਿਕਾ ਹੇਟ੍ਠਾ ਵੁਤ੍ਤਨਯਾਵ। ਜਰਾਮਰਣਾਦਿਚਤੁਕ੍ਕੇਸੁਪਿ ਮਗ੍ਗਞਾਣਵਸੇਨੇਵ ਚਤਸ੍ਸੋ ਯੋਜਨਾ ਵੁਤ੍ਤਾ। ਸੇਸਂ ਸੁਵਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਮੇਵ।

ਚਤੁਕ੍ਕਂ ਨਿਟ੍ਠਿਤਂ।

ਪਞ੍ਚਕੇਸੁ ਪਨ **ਪਞ੍ਚਙ੍ਗਿਕੋ ਸਮ੍ਮਾਸਮਾਧੀ**ਤਿ ਪੀਤਿਫਰਣਤਾ ਸੁਖਫਰਣਤਾ ਚੇਤੋਫਰਣਤਾ ਆਲੋਕਫਰਣਤਾ ਪਚ੍ਚਵੇਕ੍ਖਣਨਿਮਿਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਏਵਂ ਪਾਲ਼ਿਯਂ ਵੁਤ੍ਤੇਹਿ ਪਞ੍ਚਹਿ ਞਾਣਙ੍ਗੇਹਿ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ ਸਮਾਧਿ। ਤਤ੍ਥ ਪੀਤਿਂ ਫਰਮਾਨਾ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤੀਤਿ ਦ੍ਵੀਸੁ ਝਾਨੇਸੁ ਪਵ੍ਵਾ **ਪੀਤਿਫਰਣਤਾ** ਨਾਮ, ਸੁਖਂ ਫਰਮਾਨਾ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤੀਤਿ ਤੀਸੁ ਝਾਨੇਸੁ ਪਵ੍ਵਾ **ਸੁਖਫਰਣਤਾ** ਨਾਮ। ਪਰੇਸਂ ਚੇਤੋਫਰਮਾਨਾ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤੀਤਿ ਚੇਤੋਪਰਿਯਞਾਣਂ **ਚੇਤੋਫਰਣਤਾ** ਨਾਮ। ਆਲੋਕਫਰਣੇ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤੀਤਿ ਦਿਬ੍ਬਚਕ੍ਖੁਞਾਣਂ **ਆਲੋਕਫਰਣਤਾ** ਨਾਮ। ਪਚ੍ਚਵੇਕ੍ਖਣਞਾਣਂ **ਪਚ੍ਚਵੇਕ੍ਖਣਨਿਮਿਤ੍ਤਂ** ਨਾਮ। ਏਤ੍ਥ ਚ ਪੀਤਿਫਰਣਤਾ, ਸੁਖਫਰਣਤਾ ਚ ਦ੍ਵੇ ਪਾਦਾ ਵਿਯ, ਚੇਤੋਫਰਣਤਾ, ਆਲੋਕਫਰਣਤਾ ਚ ਦ੍ਵੇ ਹਤ੍ਥਾ ਵਿਯ, ਪਚ੍ਚਵੇਕ੍ਖਣਨਿਮਿਤ੍ਤਂ ਸੀਸਂ ਵਿਯ, ਅਭਿਞ੍ਞਾਪਾਦਕਜ੍ਝਾਨਂ ਮਜ੍ਝਿਮਕਾਯੋ ਵਿਯ। ਇਤਿ ਭਗਵਾ ਪਞ੍ਚਙ੍ਗਿਕਂ ਸਮ੍ਮਾਸਮਾਧਿਂ ਅਙ੍ਗਪਚ੍ਚਙ੍ਗਸਮ੍ਪਨ੍ਨਂ ਪੁਰਿਸਂ ਵਿਯ ਕਤ੍ਵਾ ਦਸ੍ਸੇਤਿ। ਇਮਿਨਾ ਚ ਸਮਾਧਿਨਾ ਅਙ੍ਗਾਨਿ ਪਞ੍ਚ ਞਾਣਙ੍ਗਾਨਿ ਵੁਤ੍ਤਾਨੀਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾਨਿ।

ਪਞ੍ਚਞਾਣਿਕੋ ਸਮ੍ਮਾਸਮਾਧੀਤਿ –

> '''ਅਯਂ ਸਮਾਧਿ ਪਚ੍ਚੁਪ੍ਪਨ੍ਨਸੁਖੋ ਚੇਵ ਆਯਤਿਞ੍ਚ ਸੁਖਵਿਪਾਕੋ'ਤਿ ਪਚ੍ਚਤ੍ਤਞ੍ਞੇਵ ਞਾਣਂ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ, 'ਅਯਂ ਸਮਾਧਿ ਅਰਿਯੋ ਨਿਰਾਮਿਸੋ'ਤਿ...ਪੇ॰... 'ਮਹਾਪੁਰਿਸਸੇਵਿਤੋ'ਤਿ...ਪੇ॰... 'ਸਨ੍ਤੋ ਪਣੀਤੋ ਪਟਿਪਸ੍ਸਦ੍ਧਿਲਦ੍ਧੋ ਏਕੋਦਿਭਾਵਾਧਿਗਤੋ ਨ ਸਸਙ੍ਖਾਰਨਿਗ੍ਗਯ੍ਹਵਾਰਿਤਗਤੋ'ਤਿ...ਪੇ॰... 'ਸੋ ਖੋ ਪਨਾਹਂ ਇਮਂ ਸਮਾਧਿਂ ਸਤੋਵ ਸਮਾਪਜ੍ਜਾਮਿ, ਸਤੋ ਵੁਟ੍ਠਹਾਮੀ'ਤਿ ਪਚ੍ਚਤ੍ਤਞ੍ਞੇਵ ਞਾਣਂ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤੀ''ਤਿ (ਵਿਭ॰ ੮੦੪) –

ਏਵਂ **ਪਾਲ਼ਿਯਂ** ਵੁਤ੍ਤੇਹਿ ਪਞ੍ਚਹਿ ਪਚ੍ਚਵੇਕ੍ਖਣਞਾਣੇਹਿ ਯੁਤ੍ਤੋ ਅਰਹਤ੍ਤਫਲਸਙ੍ਖਾਤੋ ਸਮਾਪਤ੍ਤਿਫਲਸਮਾਧਿ। ਸੋ ਏਵਂ ਹਿ ਅਪ੍ਪਿਤਪ੍ਪਿਤਕ੍ਖਣੇ ਸੁਖਤ੍ਤਾ **ਪਚ੍ਚੁਪ੍ਪਨ੍ਨਸੁਖੋ,** ਪੁਰਿਮੋ ਪੁਰਿਮੋ ਪਚ੍ਛਿਮਸ੍ਸ ਪਚ੍ਛਿਮਸ੍ਸ ਸਮਾਧਿਸੁਖਸ੍ਸ ਚੇਵ ਅਤ੍ਤਨਾ ਸਮੁਟ੍ਠਾਪਿਤਮ੍ਪਿ ਪਣੀਤਰੂਪੇਨ ਫੁਟ੍ਠਸਕਲਕਾਯਤਾਯ ਫਲਸਮਾਪਤ੍ਤਿਤੋ ਵੁਟ੍ਠਿਤਕਾਲੇ ਅਤਿਪਣੀਤਂ ਕਾਯਵਿਞ੍ਞਾਣਸੁਖਸ੍ਸ ਪਚ੍ਚਯਤ੍ਤਾ **ਆਯਤਿਂ ਸੁਖਵਿਪਾਕੋ**

ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ, ਇਮਿਨਾਪਿ ਪਰਿਯਾਯੇਨ ਆਯਤਿਂ ਸੁਖਵਿਪਾਕੋਤਿ ਏਕਂ ਅਙ੍ਗਂ, ਕਿਲੇਸੇਹਿ ਆਰਕਤ੍ਤਾ **ਅਰਿਯੋ** ਕਾਮਾਮਿਸਵਟ੍ਟਾਮਿਸਲੋਕਾਮਿਸਾਨਂ ਅਭਾਵਾ **ਨਿਰਾਮਿਸੋ**ਤਿ ਏਕਂ, ਬੁਦ੍ਧਾਦੀਹਿ ਮਹਾਪੁਰਿਸੇਹਿ ਸੇਵਿਤਤ੍ਤਾ ਅਕਾਪੁਰਿਸਸੇਵਿਤੋਤਿ ਏਕਂ, ਅਙ੍ਗਾਰਮ੍ਮਣੇ ਸਨ੍ਤਾਯ, ਸਬ੍ਬਕਿਲੇਸਦਰਥਸਨ੍ਤਾਯ ਚ **ਸਨ੍ਤੋ** ਅਤਪ੍ਪਨੀਯਟ੍ਠੇਨ **ਪਣੀਤੋ** ਕਿਲੇਸਪਟਿਪਸ੍ਸਦ੍ਧਿਭਾਵਸ੍ਸ ਲਦ੍ਧਤ੍ਤਾ **ਪਟਿਪਸ੍ਸਦ੍ਧਲਦ੍ਧੋ** ਏਕੋਦਿਭਾਵੇਨ ਚ ਅਧਿਗਤੋ ਅਪ੍ਪਗੁਣਸਾਸਵਸਮਾਧਿ ਵਿਯ ਸਸਙ੍ਖਾਰੇਨ ਸਪ੍ਪਯੋਗੇਨ ਪਚ੍ਚਨੀਕਧਮ੍ਮੇ ਨਿਗ੍ਗਯ੍ਹ ਕਿਲੇਸੇ ਵਾਰੇਤ੍ਵਾ ਅਨਧਿਗਤਤ੍ਤਾ **ਨ ਸਸਙ੍ਖਾਰਨਿਗ੍ਗਯ੍ਹਵਾਰਿਤਗਤੋ**। ਪੁਗ੍ਗਲਸ੍ਸਾਯਂ ਸਮਾਧੀਤਿ ਏਵਂ ਖੀਣਾਸਵਸ੍ਸ ਸਤਿਵੇਪੁਲ੍ਲਪ੍ਪਤ੍ਤਿਯਾ ਯਥਾਪਰਿਚ੍ਛਿਨ੍ਨਕਾਲਵਸੇਨ ਇਮਂ ਸਮਾਧਿਂ ਸਤੋਵ ਸਮਾਪਜ੍ਜਤਿ, ਉਟ੍ਠਹਤਿ ਚਾਤਿ ਏਕਮਙ੍ਗਨ੍ਤਿ ਇਮੇਹਿ ਪਞ੍ਚਹਿ ਅਙ੍ਗੇਹਿ ਸਬ੍ਬਾਕਾਰਤੋ ਯੁਤ੍ਤਤ੍ਤਾ ‘‘ਪਞ੍ਚਙ੍ਗਿਕੋ ਸਮ੍ਮਾਸਮਾਧੀ’’ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ।

ਪਞ੍ਚਕਂ ਨਿਟ੍ਠਿਤਂ।

ਛਕ੍ਕੇ **ਛਸੁ ਅਭਿਞ੍ਞਾਸੁ ਪਞ੍ਞਾ**ਤਿ ਇਦ੍ਧਿਵਿਧੇ ਞਾਣਂ, ਦਿਬ੍ਬਸੋਤਧਾਤੁਯਾ ਞਾਣਂ, ਚੇਤੋਪਰਿਯੇ ਞਾਣਂ, ਪੁਬ੍ਬੇਨਿਵਾਸਾਨੁਸ੍ਸਤਿਯਂ ਞਾਣਂ, ਚੁਤੂਪਪਾਤੇ ਞਾਣਂ, ਆਸਵਾਨਂ ਖਯੇ ਞਾਣਨ੍ਤਿ ਏਵਂ ਵੁਤ੍ਤਾਨਿ ਛਲ਼ਭਿਞ੍ਞਾਚਿਤ੍ਤਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਾਨਿ ਞਾਣਾਨਿ। ਤੇਸੁ ਪਚ੍ਛਿਮਂ ਲੋਕੁਤ੍ਤਰਂ, ਸੇਸਾਨਿ ਰੂਪਾਵਚਰਪਞ੍ਚਮਜ੍ਝਾਨਿਕਾਨੀਤਿ।

ਛਕ੍ਕਂ ਨਿਟ੍ਠਿਤਂ।

ਸਤ੍ਤਕੇ **ਸਤ੍ਤਸਤ੍ਤਤਿ ਞਾਣਵਤ੍ਥੂਨੀ**ਤਿ ‘‘ਅਵਿਜ੍ਜਾਪਚ੍ਚਯਾ ਸਙ੍ਖਾਰਾ’’ਤਿ ਪਚ੍ਚਵੇਕ੍ਖਣਞਾਣਂ ਏਕਂ, ‘‘ਅਸਤਿ ਅਵਿਜ੍ਜਾਯ ਨਤ੍ਥਿ ਸਙ੍ਖਾਰਾ’’ਤਿ ਏਕਨ੍ਤਿ ਦ੍ਵੇ ਞਾਣਾਨਿ, ਏਵਂ ਅਤੀਤੇਪਿ ਦ੍ਵੇ, ਅਨਾਗਤੇਪਿ ਦ੍ਵੇਤਿ ਛ, ਤਂ ਛਬ੍ਬਿਧਮ੍ਪਿ ਞਾਣਂ ‘‘ਖਯਧਮ੍ਮ’’ਨ੍ਤਿਆਦਿਨਾ ਪਚ੍ਚਵੇਕ੍ਖਣਞਾਣੇਨ ਸਦ੍ਧਿਂ ਸਤ੍ਤ ਞਾਣਾਨਿ। ਏਵਂ ਸੇਸੇਸੁਪਿ ਜਾਤਿਪਰਿਯੋਸਾਨੇਸੁ ਚਾਤਿ ਏਵਂ ਏਕਾਦਸਸੁ ਪਟਿਚ੍ਚਸਮੁਪ੍ਪਾਦਙ੍ਗੇਸੁ ਪਚ੍ਚੇਕਂ ਕਾਲਤ੍ਤਯੇਪਿ ਅਨ੍ਵਯਬ੍ਯਤਿਰੇਕਞਾਣਂ ਤੇਸਂ ਵਯਦਸ੍ਸਨਞਾਣਸ੍ਸ ਚ ਵਸੇਨ ਸਤ੍ਤ ਸਤ੍ਤ ਕਤ੍ਵਾ ਸਤ੍ਤਸਤ੍ਤਤਿ ਞਾਣਾਨਿ।

ਸਤ੍ਤਕਂ ਨਿਟ੍ਠਿਤਂ।

ਅਟ੍ਠਕਂ ਸੁਵਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਮੇਵ।

ਨਵਕੇ **ਨਵਸੁ ਅਨੁਪੁਬ੍ਬਵਿਹਾਰਸਮਾਪਤ੍ਤੀਸੁ ਪਞ੍ਞਾ**ਤਿ ਨਿਰੋਧਸਮਾਪਤ੍ਤਿਂ ਸਮਾਪਜ੍ਜਨ੍ਤਸ੍ਸ ਅਨੁਪਟਿਪਾਟਿਯਾ ਵਿਹਾਤਬ੍ਬਤੋ ਉਪ੍ਪਾਦੇਤਬ੍ਬਤੋ ਅਨੁਪੁਬ੍ਬਵਿਹਾਰਸਙ੍ਖਾਤਾਸੁ ਰੂਪਾਰੂਪਸਮਾਪਤ੍ਤੀਸੁ ਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਾ ਅਟ੍ਠ ਪਞ੍ਞਾ ਚੇਵ ਤਦਨਨ੍ਤਰਂ ਨਿਰੋਧਂ ਫੁਸਿਤ੍ਵਾ ਵੁਟ੍ਠਿਤਸ੍ਸ ਨਿਰੋਧਂ ਸਨ੍ਤੋ ਪਚ੍ਚਵੇਕ੍ਖਣਞਾਣਞ੍ਚਾਤਿ ਨਵ।

ਨਵਕਂ ਨਿਟ੍ਠਿਤਂ।

ਦਸਕੇ **ਤਥਾਗਤਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਯਥਾ ਵਿਪਸ੍ਸੀਆਦਯੋ ਪੁਬ੍ਬਕਾ ਇਸਯੋ ਆਗਤਾ, ਤਥਾ ਆਗਤਸ੍ਸ ਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧਸ੍ਸ। **ਤਥਾਗਤਬਲਾਨੀ**ਤਿ ਅਞ੍ਞੇਹਿ ਅਸਾਧਾਰਣਾਨਿ ਤਥਾਗਤਸ੍ਸੇਵ ਬਲਾਨਿ, ਯਥਾ ਵਾ ਪੁਬ੍ਬਬੁਦ੍ਧਾਨਂ ਬਲਾਨਿ ਪੁਞ੍ਞੁਸ੍ਸਯਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਯਾ ਆਗਤਾਨਿ, ਤਥਾ ਆਗਤਾਨਿ ਬਲਾਨੀਤਿਪਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਤਤ੍ਥ ਦੁਵਿਧਂ ਤਥਾਗਤਸ੍ਸ ਬਲਂ ਕਾਯਬਲਂ, ਞਾਣਬਲਞ੍ਚ। ਤੇਸੁ **ਕਾਯਬਲਂ** ਹਤ੍ਥਿਕੁਲਾਨੁਸਾਰੇਨ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਂ। ਵੁਤ੍ਤਂ ਹੇਤਂ ਪੋਰਾਣੇਹਿ –

> ‘‘ਕਾਲ਼ਾਵਕਞ੍ਚ ਗਙ੍ਗੇਯ੍ਯਂ, ਪਣ੍ਡਰਂ ਤਮ੍ਬਪਿਙ੍ਗਲਂ।
> ਗਨ੍ਧਮਙ੍ਗਲਹੇਮਞ੍ਚ, ਉਪੋਸਥਛਦ੍ਦਨ੍ਤਿਮੇ ਦਸਾ’’ਤਿ॥ (ਵਿਭਂ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੭੬੦; ਮ॰ ਨਿ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੧.੧੪੮; ਸਂ॰ ਨਿ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੨.੨.੨੨; ਅ॰ ਨਿ॰ ੧੦.੨੧; ਉਦਾ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੭੫; ਬੁ॰ ਵਂ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੧.੩੯; ਪਟਿ॰ ਮ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੨.੨.੪੪; ਚੂਲ਼ਨਿ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੮੧)।

ਇਮਾਨਿ ਹਿ ਦਸ ਹਤ੍ਥਿਕੁਲਾਨਿ। ਤਤ੍ਥ **ਕਾਲ਼ਾਵਕ**ਨ੍ਤਿ ਪਕਤਿਹਤ੍ਥਿਕੁਲਂ, ਯਂ ਦਸਨ੍ਨਂ ਪੁਰਿਸਾਨਂ ਕਾਯਬਲਂ, ਤਂ ਏਕਸ੍ਸ ਕਾਲ਼ਾਵਕਹਤ੍ਥਿਨੋ ਬਲਂ, ਯਂ ਤੇਸਂ ਦਸਨ੍ਨਂ ਬਲਂ, ਤਂ ਏਕਸ੍ਸ ਗਙ੍ਗੇਯ੍ਯਸ੍ਸ, ਤੇਸਂ ਦਸਨ੍ਨਂ ਪਣ੍ਡਰਸ੍ਸ, ਤੇਸਂ ਦਸਨ੍ਨਂ ਤਮ੍ਬਸ੍ਸ, ਤੇਸਂ ਦਸਨ੍ਨਂ ਪਿਙ੍ਗਲਸ੍ਸ, ਤੇਸਂ ਦਸਨ੍ਨਂ ਗਨ੍ਧਹਤ੍ਥਿਨੋ,

ਤੇਸਂ ਦਸਨ੍ਨਂ ਮਙ੍ਗਲਸ੍ਸ, ਤੇਸਂ ਦਸਨ੍ਨਂ ਹੇਮਸ੍ਸ, ਤੇਸਂ ਦਸਨ੍ਨਂ ਉਪੋਸਥਸ੍ਸ, ਤੇਸਂ ਦਸਨ੍ਨਂ ਬਲਂ ਛਦ੍ਦਨ੍ਤਸ੍ਸ, ਯਂ ਦਸਨ੍ਨਂ ਛਦ੍ਦਨ੍ਤਾਨਂ ਬਲਂ, ਤਂ ਤਥਾਗਤਸ੍ਸ ਨਾਰਾਯਣਬਲਨ੍ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। ਤਦੇਤਂ ਪਕਤਿਹਤ੍ਥਿਗਣਨਾਯ ਹਤ੍ਥੀਨਂ ਕੋਟਿਸਹਸ੍ਸਂ, ਪੁਰਿਸਗਣਨਾਯ ਦਸਨ੍ਨਂ ਪੁਰਿਸਕੋਟਿਸਹਸ੍ਸਾਨਂ ਬਲਂ ਹੋਤਿ। ਇਦਂ ਤਾਵ ਤਥਾਗਤਸ੍ਸ ਕਾਯਬਲਂ। ਯਾਨਿ ਪਨ ਦਸਬਲਚਤੁਵੇਸਾਰਜ੍ਜਾਦੀਨਿ ਅਨੇਕਾਨਿ ਞਾਣਸਹਸ੍ਸਾਨਿ, ਏਤਂ **ਞਾਣਬਲਂ** ਨਾਮ। ਇਧਾਪਿ ਞਾਣਬਲਮੇਵ ਅਧਿਪ੍ਪੇਤਂ। ਞਾਣਞ੍ਹਿ ਅਕਮ੍ਪਿਯਟ੍ਠੇਨ, ਉਪਤ੍ਥਮ੍ਭਨਟ੍ਠੇਨ ਚ ਬਲਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ।

ਯੇਹਿ ਬਲੇਹਿ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋਤਿ ਯੇਹਿ ਦਸਹਿ ਞਾਣਬਲੇਹਿ ਉਪੇਤੋ। **ਆਸਭਣ੍ਠਾਨ**ਨ੍ਤਿ ਸੇਟ੍ਠਟ੍ਠਾਨਂ। ਅਪਿਚ ਗਵਸਤਜੇਟ੍ਠਕੋ ਉਸਭੋ, ਗਵਸਹਸ੍ਸਜੇਟ੍ਠਕੋ ਵਸਭੋ। ਵਜਸਤਜੇਟ੍ਠਕੋ ਵਾ ਉਸਭੋ, ਵਜਸਹਸ੍ਸਜੇਟ੍ਠਕੋ ਵਸਭੋ, ਸਬ੍ਬਗਵਸੇਟ੍ਠੋ ਨਿਸਭੋ, ਸੇਤੋ ਪਾਸਾਦਿਕੋ ਮਹਾਭਾਰਵਹੋ ਸਬ੍ਬਪਰਿਸ੍ਸਯਸਹੋ ਅਸਨਿਸਤਸਦ੍ਦੇਹਿਪਿ ਅਕਮ੍ਪਨੀਯੋ ਨਿਸਭੋ, ਸੋ ਇਧ **ਉਸਭੋ**ਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪੇਤੋ। ਇਦਮ੍ਪਿ ਹਿ ਤਸ੍ਸ ਪਰਿਯਾਯਵਚਨਂ। ਉਸਭਸ੍ਸ ਇਦਨ੍ਤਿ ਆਸਭਂ। **ਠਾਨ**ਨ੍ਤਿ ਤਸ੍ਸ ਨਿਸਭਬਲਸਮਨ੍ਨਾਗਤਸ੍ਸ ਚਤੂਹਿ ਪਾਦੇਹਿ ਪਥਵਿਂ ਉਪ੍ਪੀਲੇਤ੍ਵਾ ਅਚਲਟ੍ਠਾਨਂ, ਇਦਂ ਪਨ ਆਸਭਂ ਵਿਯਾਤਿ **ਆਸਭਂ**। ਯਥੇਵ ਹਿ ਨਿਸਭਸਙ੍ਖਾਤੋ ਉਸਭੋ ਉਸਭਬਲੇਨ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ ਚਤੂਹਿ ਪਾਦੇਹਿ ਪਥਵਿਂ ਉਪ੍ਪੀਲੇਤ੍ਵਾ ਅਚਲਟ੍ਠਾਨੇਨ ਤਿਟ੍ਠਤਿ, ਏਵਂ ਤਥਾਗਤੋਪਿ ਹਿ ਦਸਬਲਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ ਚਤੁਵੇਸਾਰਜ੍ਜਪਾਦੇਹਿ ਅਟ੍ਠਪਰਿਸਪਥਵਿਂ ਉਪ੍ਪੀਲੇਤ੍ਵਾ ਸਦੇਵਕੇ ਲੋਕੇ ਕੇਨਚਿ ਅਪ੍ਪਧਂਸਿਯੋ ਅਚਲੇਨ ਠਾਨੇਨ ਤਿਟ੍ਠਤਿ, ਤਞ੍ਚੇਸ ਪਟਿਜਾਨਾਤਿ ਉਪਗਚ੍ਛਤਿ ਨ ਪਚ੍ਚਕ੍ਖਾਤਿ ਅਤ੍ਤਨਿ ਆਰੋਪੇਤਿ, ਤੇਨ ਵੁਤ੍ਤਂ **"ਆਸਭਂ ਠਾਨਂ ਪਟਿਜਾਨਾਤੀ"**ਤਿ (ਵਿਭਂ॰ ੭੬੦)।

ਪਰਿਸਾਸੂਤਿ ਅਟ੍ਠਸੁ ਪਰਿਸਾਸੁ। **ਸੀਹਨਾਦਂ ਨਦਤੀ**ਤਿ ਸੇਟ੍ਠਨਾਦਂ ਅਭੀਤਨਾਦਂ, ਸੀਹਨਾਦਸਦਿਸਂ ਵਾ ਨਾਦਂ ਨਦਤਿ। ਅਯਮਤ੍ਥੋ ਸੀਹਨਾਦਸੁਤ੍ਤੇਨ ਦੀਪੇਤਬ੍ਬੋ। ਯਥਾ ਵਾ ਸੀਹੋ ਸਹਨਤੋ ਚ ਹਨਨਤੋ ਚ ''ਸੀਹੋ''ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ, ਏਵਂ ਤਥਾਗਤੋਪਿ ਲੋਕਧਮ੍ਮਾਨਂ ਸਹਨਤੋ, ਪਰਪ੍ਪਵਾਦਾਨਞ੍ਚ ਹਨਨਤੋ **"ਸੀਹੋ"**ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ, ਤਸ੍ਸ ਨਾਦਂ ਨਦਤਿ।

ਬ੍ਰਹ੍ਮਚਕ੍ਕਨ੍ਤਿਆਦੀਸੁ **ਬ੍ਰਹ੍ਮ**ਨ੍ਤਿ ਉਤ੍ਤਮਂ ਵਿਸੁਦ੍ਧਂ। **ਚਕ੍ਕ**-ਸਦ੍ਦੋ ਪਨਾਯਂ ''ਚਤ੍ਤਾਰਿਮਾਨਿ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਚਕ੍ਕਾਨਿ, ਯੇਹਿ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤਾਨਂ ਦੇਵਮਨੁਸ੍ਸਾਨ''ਨ੍ਤਿਆਦੀਸੁ (ਅ॰ ਨਿ॰ ੪.੩੧) ਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਯਂ ਦਿਸ੍ਸਤਿ। ''ਪਾਦਤਲੇਸੁ ਚਕ੍ਕਾਨਿ ਜਾਤਾਨੀ''ਤਿਆਦੀਸੁ (ਦੀ॰ ਨਿ॰ ੨.੩੫; ੩.੨੦੪; ਮ॰ ਨਿ॰ ੨.੩੮੬) ਲਕ੍ਖਣੇ। ''ਚਕ੍ਕਂਵ ਵਹਤੋ ਪਦ''ਨ੍ਤਿ (ਧ॰ ਪ॰ ੧) ਏਤ੍ਥ ਰਥਙ੍ਗੇ। ''ਚਤੁਚਕ੍ਕਂ ਨਵਦ੍ਵਾਰ''ਨ੍ਤਿ (ਸਂ॰ ਨਿ॰ ੧.੨੯) ਏਤ੍ਥ ਇਰਿਯਾਪਥੇ। ''ਚਕ੍ਕਂ ਪਵਤ੍ਤਯ ਸਬ੍ਬਪਾਣਿਨ''ਨ੍ਤਿ (ਜਾ॰ ੧.੭.੧੪੯) ਏਤ੍ਥ ਦਾਨੇ। ''ਦਿਬ੍ਬਂ ਚਕ੍ਕਰਤਨਂ ਪਾਤੁਰਹੋਸੀ''ਤਿ (ਦੀ॰ ਨਿ॰ ੩.੮੫) ਏਤ੍ਥ ਰਤਨਚਕ੍ਕੇ। ''ਇਚ੍ਛਾਹਤਸ੍ਸ ਪੋਸਸ੍ਸ, ਚਕ੍ਕਂ ਭਮਤਿ ਮਤ੍ਥਕੇ''ਤਿ (ਜਾ॰ ੧.੧.੧੦੪; ੧.੫.੧੦੩) ਏਤ੍ਥ ਉਰਚਕ੍ਕੇ। ''ਖੁਰਪਰਿਯਨ੍ਤੇਨ ਚੇਪਿ ਚਕ੍ਕੇਨਾ''ਤਿ (ਦੀ॰ ਨਿ॰ ੧.੧੬੬) ਏਤ੍ਥ ਪਹਰਣਚਕ੍ਕੇ। ''ਅਸਨਿਚਕ੍ਕ''ਨ੍ਤਿ (ਦੀ॰ ਨਿ॰ ੩.੬੧; ਸਂ॰ ਨਿ॰ ੨.੧੬੨) ਏਤ੍ਥ ਅਸਨਿਮਣ੍ਡਲੇ। ''ਮਯਾ ਪਵਤ੍ਤਿਤਂ ਚਕ੍ਕ''ਨ੍ਤਿ (ਸੁ॰ ਨਿ॰ ੫੬੨) ਏਤ੍ਥ ਧਮ੍ਮਚਕ੍ਕੇ। ਇਧ ਪਨ ਧਮ੍ਮਚਕ੍ਕੇ ਪਵਤ੍ਤਤਿ।

ਧਮ੍ਮਚਕ੍ਕਞ੍ਚ ਦੁਵਿਧਂ ਹੋਤਿ ਪਟਿਵੇਧਞਾਣਞ੍ਚ ਦੇਸਨਾਞਾਣਞ੍ਚ। ਤਤ੍ਥ ਪਞ੍ਞਾਪਭਾਵਿਤਂ ਅਤ੍ਤਨੋ ਅਰਿਯਫਲਾਵਹਂ ਲੋਕੁਤ੍ਤਰਂ **ਪਟਿਵੇਧਞਾਣਂ,** ਕਰੁਣਾਪਭਾਵਿਤਂ ਸਾਵਕਾਨਂ ਅਰਿਯਫਲਾਵਹਂ ਕਾਮਾਵਚਰਂ **ਦੇਸਨਾਞਾਣਂ,** ਉਭਯਮ੍ਪਿ ਪਨੇਤਂ ਅਞ੍ਞੇਹਿ ਅਸਾਧਾਰਣਂ ਬੁਦ੍ਧਾਨਞ੍ਞੇਵ ਓਰਸਞਾਣਂ, ਤਂ ਪਵਤ੍ਤੇਤਿ ਉਪ੍ਪਾਦੇਤਿ ਵਿਭਾਵੇਤਿ ਵਿਤ੍ਥਾਰਿਕਂ ਕਰੋਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ।

ਇਦਾਨਿ ਯਾਨਿ ਦਸ ਞਾਣਾਨਿ ਆਦਿਤੋ ''ਤਥਾਗਤਬਲਾਨੀ''ਤਿ ਨਿਕ੍ਖਿਤ੍ਤਾਨਿ, ਤਾਨਿ ਵਿਤ੍ਥਾਰੇਤੁਂ **"ਕਤਮਾਨਿ ਦਸ? ਇਧ ਤਥਾਗਤੋ"**ਤਿਆਦਿਮਾਹ। ਤਤ੍ਥ **ਠਾਨਞ੍ਚ ਠਾਨਤੋ**ਤਿ ਕਾਰਣਞ੍ਚ ਕਾਰਣਤੋ। ਕਾਰਣਂ ਹਿ ਯਸ੍ਮਾ ਤਤ੍ਥ ਫਲਂ ਤਿਟ੍ਠਤਿ ਤਦਾਯਤ੍ਤਵੁਤ੍ਤਿਤਾਯ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ ਚੇਵ ਪਵਤ੍ਤਤਿ ਚ, ਤਸ੍ਮਾ ਠਾਨਨ੍ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। **ਅਟ੍ਠਾਨਞ੍ਚ ਅਟ੍ਠਾਨਤੋ**ਤਿ ਅਕਾਰਣਞ੍ਚ ਅਕਾਰਣਤੋ। **ਯਮ੍ਪੀ**ਤਿ ਯੇਨ ਞਾਣੇਨ ਯਥਾਭੂਤਂ ਪਜਾਨਾਤਿ, ਇਦਮ੍ਪਿ ਠਾਨਾਠਾਨਞਾਣਂ ਤਥਾਗਤਸ੍ਸ ਤਥਾਗਤਬਲਂ ਨਾਮ ਹੋਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਏਵਂ ਉਪਰਿਪਿ ਸਬ੍ਬਤ੍ਥ ਯੋਜਨਾ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ। ਕਥਂ ਪਨੇਤ੍ਥ ਭਗਵਾ ਠਾਨਞ੍ਚ ਠਾਨਤੋ, ਅਟ੍ਠਾਨਞ੍ਚ ਅਟ੍ਠਾਨਤੋ ਯਥਾਭੂਤਂ ਪਜਾਨਾਤੀਤਿ? ਅਟ੍ਠਾਨਮੇਤਂ ਅਨਵਕਾਸੋ, ਯਂ ਦਿਟ੍ਠਿਸਮ੍ਪਨ੍ਨੋ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਕਞ੍ਚਿ ਸਙ੍ਖਾਰਂ ਨਿਚ੍ਚਤੋ ਉਪਗਚ੍ਛੇਯ੍ਯ...ਪੇ॰... ਕਞ੍ਚਿ ਧਮ੍ਮਂ ਅਤ੍ਤਤੋ ਉਪਗਚ੍ਛੇਯ੍ਯ, ਮਾਤਰਂ ਜੀਵਿਤਾ ਵੋਰੋਪੇਯ੍ਯ, ਪਿਤਰਂ...ਪੇ॰... ਅਰਹਨ੍ਤਂ ਜੀਵਿਤਾ ਵੋਰੋਪੇਯ੍ਯ, ਪਦੁਟ੍ਠਚਿਤ੍ਤੇਨ ਤਥਾਗਤਸ੍ਸ ਲੋਹਿਤਂ ਉਪ੍ਪਾਦੇਯ੍ਯ, ਸਙ੍ਘਂ ਭਿਨ੍ਦੇਯ੍ਯ, ਅਞ੍ਞਂ ਸਤ੍ਥਾਰਂ ਉਦ੍ਦਿਸੇਯ੍ਯ, ਅਟ੍ਠਮਂ ਭਵਂ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤੇਯ੍ਯ, ਨੇਤਂ ਠਾਨਂ ਵਿਜ੍ਜਤਿ, ਪੁਥੁਜ੍ਜਨੋ ਪਨੇਤਂ ਸਬ੍ਬਂ ਕਰੇਯ੍ਯਾਤਿ ਠਾਨਮੇਤਂ ਵਿਜ੍ਜਤੀਤਿ ਪਜਾਨਾਤਿ, ਤਥਾ ਯਂ ਏਕਿਸ੍ਸਾ ਲੋਕਧਾਤੁਯਾ ਦ੍ਵੇ ਅਰਹਨ੍ਤੋ ਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧਾ ਅਪੁਬ੍ਬਂ ਅਚਰਿਮਂ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜੇਯ੍ਯੁਂ, ਤਥਾ ਦ੍ਵੇ ਰਾਜਾਨੋ ਚਕ੍ਕਵਤ੍ਤੀ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜੇਯ੍ਯੁਂ, ਨੇਤਂ ਠਾਨਂ ਵਿਜ੍ਜਤਿ, ਏਕੋ ਪਨ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ, ਠਾਨਮੇਤਂ ਵਿਜ੍ਜਤੀਤਿ ਪਜਾਨਾਤਿ, ਤਥਾ ਯਂ ਕਾਯਦੁਚ੍ਚਰਿਤਾਦੀਨਂ ਤਿਣ੍ਣਂ ਦੁਚ੍ਚਰਿਤਾਨਂ ਇਟ੍ਠੋ ਵਿਪਾਕੋ, ਸੁਚਰਿਤਾਨਞ੍ਚ ਅਨਿਟ੍ਠੋ

ਵਿਪਾਕੋ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤੇਯਜਾਤਿ ਨੇਤੰ ਠਾਨੰ ਵਿਜ੍ਜਤਿ, ਤਬ੍ਬਿਪਰੀਤੋ ਪਨ ਨੇਸੰ ਵਿਪਾਕੋ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤੇਯਜਾਤਿ ਠਾਨਮੇਤੰ ਵਿਜ੍ਜਤੀਤਿ, ਯੇ ਯੇ ਧਮ੍ਮਾ ਯੇਸੰ ਯੇਸੰ ਧਮ੍ਮਾਨੰ ਹੇਤੂ ਪਚ੍ਚਯਾ ਉਪ੍ਪਾਦਾਯ, ਤੰ ਤੰ ਠਾਨੰ, ਇਤਰੇ ਅਟ੍ਠਾਨਨ੍ਤਿ ਯਥਾਭੂਤੰ ਪਜਾਨਾਤਿ, ਏਤ੍ਥ ਪਨਾਯੰ ਸਙ੍ਖੇਪਤੋ ਅਟ੍ਠਕਥਾਵਿਨਿਚ੍ਛਯੋ। ''ਸੁਖਤੋ ਉਪਗਚ੍ਛੇਯ੍ਯਾ''ਤਿ ਇਦੰ ''ਏਕਨ੍ਤਸੁਖੀ ਅਤ੍ਤਾ''ਤਿਆਦਿਨਾ (ਮ॰ ਨਿ॰ ੩.੨੧) ਦਿਟ੍ਠਿਵਿਪਲ੍ਲਾਸਵਸੇਨ ਸੁਖਤੋ ਗਾਹੰ ਸਨ੍ਧਾਯ ਵੁਤ੍ਤੰ, ਸਞ੍ਞਾਚਿਤ੍ਤਵਿਪਲ੍ਲਾਸਵਸੇਨ ਪਨ ਅਰਿਯਸਾਵਕੋਪਿ ਕਿਲੇਸਪਰਿਲਾਹਾਭਿਭੂਤੋ ਮਤ੍ਤਹਤ੍ਥਿਪਰਿਤਾਸਿਤੋ ਵਿਯ, ਸੁਚਿਕਾਮੋ ਗੂਥਕੂਪੰ ਵਿਯ ਕਞ੍ਚਿ ਸਙ੍ਖਾਰੰ ਸੁਖਤੋ ਉਪਗਚ੍ਛਤਿ, ਅਤ੍ਤਤੋ ਉਪਗਮਨਵਾਰੇ ਕਸਿਣਾਦਿਪਣ੍ਣਤ੍ਤਿਯਾ, ਨਿਬ੍ਬਾਨਸ੍ਸ ਚ ਸਙ੍ਗਣ੍ਹਨਤ੍ਥੰ ''ਸਙ੍ਖਾਰ''ਨ੍ਤਿ ਅਵਤ੍ਵਾ **“ਕਞ੍ਚਿ ਧਮ੍ਮ”**ਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ।

ਮਾਤਰਨ੍ਤਿਆਦੀਸੁ ਕਿਞ੍ਚਾਪਿ ਅਰਿਯਸਾਵਕੋ ਸੀਸਚ੍ਛੇਦੰ ਪਾਪੁਣਨ੍ਤੋਪਿ ਕੁਨ੍ਥਕਿਪਿਲ੍ਲਿਕੰ ਉਪਾਦਾਯ ਪਾਣਾਤਿਪਾਤੰ, ਅਦਿਨ੍ਨਾਦਾਨਾਦੀਸੁ ਵਾ ਯੰਕਿਞ੍ਚਿ ਦੁਚ੍ਚਰਿਤੰ ਅਪਾਯਹੇਤੁਭੂਤੰ ਕਾਤੁੰ ਭਵਨ੍ਤਰੇਪਿ ਨ ਸਕ੍ਕੋਤਿ, ਪੁਥੁਜ੍ਜਨਭਾਵਸ੍ਸ ਪਨ ਮਹਾਸਾਵਜ੍ਜਤਾਦਸ੍ਸਨਤ੍ਥਮੇਤ੍ਥ ਪਞ੍ਚਾਨਨ੍ਤਰਿਯਾਨੇਵ ਉਦ੍ਧਟਾਨਿ। ਸਾਵਜ੍ਜੋ ਹਿ ਪੁਥੁਜ੍ਜਨਭਾਵੋ, ਯਤ੍ਥ ਹਿ ਨਾਮ ਆਨਨ੍ਤਰਿਯਾਨਿਪਿ ਕਰਿਸ੍ਸਤੀਤਿ। ਏਤ੍ਥ ਚ ਮਨੁਸ੍ਸਭੂਤਸ੍ਸੇਵ ਮਨੁਸ੍ਸਭੂਤੰ ਜਨਿਕੰ ਮਾਤਰੰ, ਪਿਤਰੰ ਵਾ ਅਪਿ ਪਰਿਵਤ੍ਤਲਿਙ੍ਗੰ ਜੀਵਿਤਾ ਵੋਰੋਪੇਨ੍ਤਸ੍ਸ ਕਮ੍ਮੰ ਆਨਨ੍ਤਰਿਯੰ ਹੋਤਿ। ਤਿਰਚ੍ਛਾਨਭੂਤੰ ਪਨ ਮਾਤਰੰ, ਪਿਤਰੰ ਵਾ ਸਯੰ ਵਾ ਤਿਰਚ੍ਛਾਨਭੂਤੋ ਮਨੁਸ੍ਸਭੂਤੰ, ਤਿਰਚ੍ਛਾਨਭੂਤੰ ਵਾ ਜੀਵਿਤਾ ਵੋਰੋਪੇਨ੍ਤੋ ਆਨਨ੍ਤਰਿਯੰ ਨ ਫੁਸਤਿ, ਕਮ੍ਮੰ ਪਨ ਭਾਰਿਯੰ, ਆਨਨ੍ਤਰਿਯੰ ਆਹਚ੍ਚੇਵ ਤਿਟ੍ਠਤਿ। ਅਰਹਨ੍ਤਮ੍ਪਿ ਮਨੁਸ੍ਸਭੂਤਮੇਵ ਘਾਤੇਨ੍ਤੋ ਆਨਨ੍ਤਰਿਯੰ ਫੁਸਤਿ। ਤਸ੍ਸ ਚ ਪੁਥੁਜ੍ਜਨਕਾਲੇ ਪਹਾਰੰ ਦਤ੍ਵਾ ਅਰਹਤ੍ਤੰ ਪਤ੍ਵਾ ਤਸ੍ਮਿੰ ਤੇਨੇਵ ਰੋਗੇਨ ਮਤੇਪਿ ਅਰਹਨ੍ਤਘਾਤਕੋ ਹੋਤਿ, ਨ ਯਕ੍ਖਭੂਤੰ ਅਰਹਨ੍ਤੰ, ਸੇਸਅਰਿਯਪੁਗ੍ਗਲੇ ਵਾ ਮਨੁਸ੍ਸਭੂਤੇਪਿ ਘਾਤੇਨ੍ਤੋ, ਕਮ੍ਮੰ ਪਨ ਆਨਨ੍ਤਰਿਯਸਦਿਸੰ ਹੋਤਿ। ਯੰ ਪਨ ਪੁਥੁਜ੍ਜਨਕਾਲੇ ਦਿਨ੍ਨੰ ਦਾਨੰ ਅਰਹਤ੍ਤੰ ਪਤ੍ਵਾ ਪਰਿਭੁਞ੍ਜਤਿ, ਪੁਥੁਜ੍ਜਨਸ੍ਸੇਵ ਤੰ ਦਿਨ੍ਨੰ ਹੋਤਿ, ਸੇਸਅਰਿਯਪੁਗ੍ਗਲੇ ਮਾਰੇਨ੍ਤਸ੍ਸ ਆਨਨ੍ਤਰਿਯੰ ਨਤ੍ਥਿ, ਕਮ੍ਮੰ ਪਨ ਗਰੁਕੰ ਹੋਤਿ। ਏਤ੍ਥ ਚ ਏਲਕਾਦਿਚਤੁਕ੍ਕੰ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੰ – ''ਏਲਕੰ ਮਾਰੇਮੀ''ਤਿ ਹਿ ਅਭਿਸਨ੍ਧਿਨਾ ਏਲਕਟ੍ਠਾਨੇ ਨਿਪਨ੍ਨੰ ਮਾਤਰੰ, ਪਿਤਰੰ, ਅਰਹਨ੍ਤੰ ਵਾ ਮਾਰੇਨ੍ਤੋ ਆਨਨ੍ਤਰਿਯੰ ਫੁਸਤਿ, ਏਲਕਾਭਿਸਨ੍ਧਿਨਾ ਵਾ ਮਾਤਾਦਿਅਭਿਸਨ੍ਧਿਨਾ ਵਾ ਏਲਕੰ ਮਾਰੇਨ੍ਤੋ ਆਨਨ੍ਤਰਿਯੰ ਨ ਫੁਸਤਿ, ਮਾਤਾਦਿਅਭਿਸਨ੍ਧਿਨਾ ਤੇ ਏਵ ਮਾਰੇਨ੍ਤੋ ਫੁਸਤੇਵ। ਏਸ ਨਯੋ ਚੋਰਚਤੁਕ੍ਕਾਦੀਸੁਪਿ।

ਲੋਹਿਤੁਪ੍ਪਾਦੇ ਤਥਾਗਤਸ੍ਸ ਅਭੇਜ੍ਜਕਾਯਤਾਯ ਕੁਦ੍ਧਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਪਰਸ੍ਸ ਉਪਕ੍ਕਮੇਨ ਚਮ੍ਮਚ੍ਛੇਦੋ, ਲੋਹਿਤਪਗ੍ਘਰਣੰ ਵਾ ਨਤ੍ਥਿ, ਦੇਵਦਤ੍ਤੇਨ ਪਨ ਪਵਿਦ੍ਧਸਿਲਾਤੋ ਭਿਜ੍ਜਿਤ੍ਵਾ ਗਤਸਕ੍ਖਲਿਕਪ੍ਪਹਾਰੇਨ ਵਿਯ ਸਰੀਰਸ੍ਸ ਅਨ੍ਤੋਯੇਵ ਏਕਸ੍ਮਿੰ ਠਾਨੇ ਯਥਾ ਖੁਦ੍ਦਕਮਕ੍ਖਿਕਾਪਿਵਨਮਤ੍ਤਮ੍ਪਿ ਲੋਹਿਤੰ ਵਿਸਮੰ ਸਮੋਸਰਤਿ, ਤਥਾ ਕਰੋਨ੍ਤਸ੍ਸ ਆਨਨ੍ਤਰਿਯੰ ਹੋਤਿ, ਨ ਪਨ ਜੀਵਕਸ੍ਸੇਵ ਮੁਦੁਚਿਤ੍ਤੇਨ ਦੁਟ੍ਠਲੋਹਿਤੰ ਨੀਹਰਿਤ੍ਵਾ ਫਾਸੁਕੰ ਕਰੋਨ੍ਤਸ੍ਸ , ਪੁਞ੍ਞਮੇਵ ਪਨਸ੍ਸ ਹੋਤਿ, ਪਰਿਨਿਬ੍ਬੁਤੇ ਭਗਵਤਿ ਚੇਤਿਯੰ ਭਿਨ੍ਦਨ੍ਤਸ੍ਸ, ਬੋਧਿੰ ਛਿਨ੍ਦਨ੍ਤਸ੍ਸ, ਧਾਤੂਸੁ ਉਪਕ੍ਕਮਨ੍ਤਸ੍ਸ ਚ ਆਨਨ੍ਤਰਿਯੰ ਨ ਹੋਤਿ, ਕਮ੍ਮੰ ਪਨ ਆਨਨ੍ਤਰਿਯਸਦਿਸੰ ਹੋਤਿ। ਬੋਧਿਰੁਕ੍ਖਸ੍ਸ ਪਨ ਥੂਪੰ ਵਾ ਸਧਾਤੁਕੰ ਪਟਿਮੰ ਵਾ ਬਾਧਯਮਾਨੰ ਸਾਖੰ, ਚੇਤਿਯਵਤ੍ਥੁੰ ਭਿਨ੍ਦਿਤ੍ਵਾ ਗਚ੍ਛਨ੍ਤੰ ਬੋਧਿਮੂਲਞ੍ਚ ਛਿਨ੍ਦਿਤ੍ਵਾ ਹਰਿਤੁੰ ਵਟ੍ਟਤਿ। ਸਚੇਪਿ ਸਾਖਾਯ ਨਿਲੀਨਾ ਸਕੁਣਾ ਚੇਤਿਯੇ ਵਚ੍ਚੰ ਪਾਤੇਨ੍ਤਿ, ਛਿਨ੍ਦਿਤੁੰ ਵਟ੍ਟਤਿ। ਪਰਿਭੋਗਚੇਤਿਯਤੋ ਹਿ ਸਰੀਰਚੇਤਿਯਮੇਵ ਮਹਨ੍ਤਤਰੰ। ਧਾਤੁਨਿਧਾਨਰਹਿਤੰ ਪਟਿਮਾਘਰੰ ਵਾ ਬੋਧਿਘਰੰ ਵਾ ਬਾਧੇਨ੍ਤੰ ਸਾਖੰ ਛਿਨ੍ਦਿਤੁੰ ਨ ਵਟ੍ਟਤਿ, ਓਜੋਹਰਣਸਾਖੰ, ਪਨਸ੍ਸ ਪੂਤਿਟ੍ਠਾਨੰ ਵਾ ਛਿਨ੍ਦਿਤੁੰ ਵਟ੍ਟਤਿ, ਸਰੀਰਪਟਿਜਗ੍ਗਨੇ ਵਿਯ ਪੁਞ੍ਞਮੇਵ ਹੋਤਿ।

ਸਙ੍ਘਭੇਦੇ ਸਮਾਨਸੰਵਾਸਸੀਮਾਯ ਸਮਾਨਸੰਵਾਸਕੇ ਸਙ੍ਘੇ ਏਕਤੋ ਠਿਤੇ ਵਿਸੁੰ ਵਗ੍ਗਸਙ੍ਘੰ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਪਞ੍ਚਹਿ ਕਾਰਣੇਹਿ ਸਙ੍ਘੰ ਭਿਨ੍ਦਨ੍ਤਸ੍ਸ ਸਙ੍ਘਭੇਦੋ ਹੋਤਿ ਆਨਨ੍ਤਰਿਯਕਮ੍ਮਞ੍ਚ। ਵੁਤ੍ਤੰ ਹੇਤੰ ''ਪਞ੍ਚਹਿ, ਉਪਾਲਿ, ਆਕਾਰੇਹਿ ਸਙ੍ਘੋ ਭਿਜ੍ਜਤਿ। ਕਤਮੇਹਿ ਪਞ੍ਚਹਿ? ਕਮ੍ਮੇਨ ਉਦ੍ਦੇਸੇਨ ਵੋਹਰਨ੍ਤੋ ਅਨੁਸ੍ਸਾਵਨੇਨ ਸਲਾਕਗ੍ਗਾਹੇਨਾ''ਤਿ (ਪਰਿ॰ ੪੫੮)। ਤਤ੍ਥ **ਕਮ੍ਮੇਨਾ**ਤਿ ਅਪਲੋਕਨਾਦੀਸੁ ਚਤੂਸੁ ਅਞ੍ਞਤਰੇਨ ਕਮ੍ਮੇਨ। **ਉਦ੍ਦੇਸੇਨਾ**ਤਿ ਪਾਤਿਮੋਕ੍ਖੁਦ੍ਦੇਸੇਨ। **ਵੋਹਰਨ੍ਤੋ** ਕਥਯਨ੍ਤੋ ਤਾਹਿ ਤਾਹਿ ਉਪਪਤ੍ਤੀਹਿ ''ਅਧਮ੍ਮੰ ਧਮ੍ਮੋ''ਤਿਆਦੀਨਿ ਅਟ੍ਠਾਰਸ ਭੇਦਕਰਵਤ੍ਥੂਨਿ ਦੀਪੇਨ੍ਤੋ। **ਅਨੁਸ੍ਸਾਵਨੇਨਾ**ਤਿ ''ਨਨੁ ਤੁਮ੍ਹੇ ਜਾਨਾਥ ਮਯ੍ਹੰ ਬਹੁਸ੍ਸੁਤਾਦਿਭਾਵੰ, ਕਥੰ ਹਿ ਨਾਮ ਮਾਦਿਸੋ ਉਦ੍ਧਮ੍ਮੰ ਉਬ੍ਬਿਨਯੰ ਸਤ੍ਥੁਸਾਸਨੰ ਗਾਹੇਯ੍ਯ, ਕਿਮਹੰ ਅਪਾਯਤੋ ਨ ਭਾਯਾਮੀ''ਤਿਆਦਿਨਾ ਨਯੇਨ ਕਣ੍ਣਮੂਲੇ ਵਚੀਭੇਦੰ ਕਤ੍ਵਾ ਅਨੁਸ੍ਸਾਵਨੇਨ। **ਸਲਾਕਗ੍ਗਾਹੇਨਾ**ਤਿ ਏਵੰ ਵੋਹਾਰਾਨੁਸ੍ਸਾਵਨੇਹਿ ਤੇਸੰ ਚਿਤ੍ਤੰ ਉਪਤ੍ਥਮ੍ਭੇਤ੍ਵਾ ਅਨਿਵਤ੍ਤਿਧਮ੍ਮੰ ਕਤ੍ਵਾ ''ਗਣ੍ਹਥ ਇਮੰ ਸਲਾਕ''ਨ੍ਤਿ ਸਲਾਕਗ੍ਗਾਹੇਨ।

ਏਤ੍ਥ ਚ ਕਮ੍ਮਮੇਵ ਉਦ੍ਦੇਸੋ ਵਾ ਪਮਾਣੰ, ਵੋਹਾਰਾਨੁਸ੍ਸਾਵਨਸਲਾਕਗ੍ਗਾਹਾ ਪਨ ਪੁਬ੍ਬਭਾਗਾ। ਤੇਸੁ ਨਿਪ੍ਫਨ੍ਨੇਸੁਪਿ ਅਭਿਨ੍ਨੋਵ ਹੋਤਿ ਸਙ੍ਘੋ। ਯਦਾ ਪਨ ਵੋਹਾਰਾਨੁਸ੍ਸਾਵਨੇਹਿ ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਵਾ ਅਤਿਰੇਕੇ ਵਾ ਭਿਕ੍ਖੂ ਸਲਾਕੰ ਗਾਹੇਤ੍ਵਾ ਵਗ੍ਗੰ ਸਙ੍ਘੰ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਵਿਸੁੰ ਕਮ੍ਮੰ ਵਾ ਉਦ੍ਦੇਸੰ ਵਾ ਕਰੋਤਿ, ਤਦਾ ਸਙ੍ਘੋ ਭਿਨ੍ਨੋ ਨਾਮ ਹੋਤਿ। ਅਭੇਦਪੁਰੇਕ੍ਖਾਰਸ੍ਸ ਪਨ ਸਮਗ੍ਗਸਞ੍ਞਾਯ ਵਟ੍ਟਤਿ। ਸਮਗ੍ਗਸਞ੍ਞਾਯ ਹਿ ਕਰੋਨ੍ਤਸ੍ਸ ਨੇਵ ਭੇਦੋ ਹੋਤਿ,

ਨ ਆਨਨ੍ਤਰਿਯਂ, ਤਥਾ ਤਤੋ ਊਨਪਰਿਸਾਯ ਕਰੋਨ੍ਤਸ੍ਸ। ਵੁਤ੍ਤਂ ਹੇਤਂ ''ਏਕਤੋ, ਉਪਾਲਿ, ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਹੋਨ੍ਤਿ ਏਕਤੋ ਚਤ੍ਤਾਰੋ, ਨਵਮੋ ਅਨੁਸ੍ਸਾਵੇਤੀ''ਤਿਆਦਿ (ਚੂਲ਼ਵ॰ ੩੫੧)।

ਇਮੇਸੁ ਪਨ ਪਞ੍ਚਸੁ ਆਨਨ੍ਤਰਿਯੇਸੁ ਸਙ੍ਘਭੇਦੋ ਵਚੀਕਮ੍ਮਂ, ਸੇਸਾਨਿ ਕਾਯਕਮ੍ਮਾਨਿ, ਸਬ੍ਬਾਨੇਵ ਖੋ ਤਾਨਿ ਕਾਯਦ੍ਵਾਰਤੋਪਿ ਵਚੀਦ੍ਵਾਰਤੋਪਿ ਸਮੁਟ੍ਠਹਨ੍ਤਿ। ਸਙ੍ਘਭੇਦੋਪਿ ਹਿ ਹਤ੍ਥਮੁਦ੍ਦਾਯ ਭੇਦਂ ਕਰੋਨ੍ਤਸ੍ਸ ਕਾਯਦ੍ਵਾਰਤੋਪਿ ਸਮੁਟ੍ਠਾਤਿ, ਸਙ੍ਘਭੇਦੋ ਚੇਤ੍ਥ ਕਪ੍ਪਟ੍ਠਿਤਿਯੋ। ਕਪ੍ਪਵਿਨਾਸੇ ਏਵ ਹਿ ਸਙ੍ਘਭੇਦਤੋ ਮੁਚ੍ਚਤਿ, ਸੇਸਾਨਂ ਪਨ ਤਥਾ ਨਿਯਮੋ ਨਤ੍ਥਿ। ਯੇਨ ਚ ਪਞ੍ਚਪੇਤਾਨਿ ਕਮ੍ਮਾਨਿ ਕਤਾਨਿ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਤਸ੍ਸ ਸਙ੍ਘਭੇਦੋਵ ਨਿਰਯੇ ਵਿਪਚ੍ਚਤਿ, ਸੇਸਾਨਿ ''ਅਹੋਸਿ ਕਮ੍ਮਂ ਨਾਹੋਸਿ ਕਮ੍ਮਵਿਪਾਕੋ''ਤਿ ਏਵਮਾਦੀਸੁ ਸਙ੍ਖ੍ਯਂ ਗਚ੍ਛਨ੍ਤਿ। ਸਙ੍ਘਭੇਦਾਭਾਵੇ ਲੋਹਿਤੁਪ੍ਪਾਦੋ, ਤਦਭਾਵੇ ਅਰਹਨ੍ਤਘਾਤੋ , ਤਦਭਾਵੇ ਮਾਤੁਘਾਤੋ, ਪਿਤੁਘਾਤੋ ਵਾ, ਤਸ੍ਮਿਮ੍ਪਿ ਸੀਲਸਮ੍ਪਨ੍ਨਤਰੋ। ਪੁਰਿਮਾਨਿ ਚੇਤ੍ਥ ਚਤ੍ਤਾਰਿ ਸਬ੍ਬੇਸਂ ਗਹਟ੍ਠਪਬ੍ਬਜਿਤਾਨਂ ਸਾਧਾਰਣਾਨਿ, ਸਙ੍ਘਭੇਦੋ ਪਨ ਪਕਤਤ੍ਤਸ੍ਸ ਭਿਕ੍ਖੁਨੋਵ, ਅਸਾਧਾਰਣੋ ਅਞ੍ਞੇਸਂ, ਭਿਕ੍ਖੁਨੀਪਿ ਹਿ ਸਙ੍ਘਂ ਨ ਭਿਨ੍ਦਤਿ, ਪਗੇਵ ਇਤਰੇ। ਪਞ੍ਚਪਿ ਚੇਤਾਨਿ ਦੁਕ੍ਖਵੇਦਨਾਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਾਨਿ, ਦੋਸਮੂਲਾਨਿ ਚਾਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾਨਿ।

ਅਟ੍ਠਮਂ ਭਵਂ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤੇਯ੍ਯਾਤਿ ਏਤ੍ਥ ਅਰਿਯਸਾਵਕਸ੍ਸ ਅਟ੍ਠਮਭਵਾਗਹਣਂ ਕੇਨ ਨਿਯਾਮਿਤਨ੍ਤਿ? ਵਿਪਸ੍ਸਨਾਯ। ਯਸ੍ਸ ਹਿ ਸਾ ਤਿਕ੍ਖਾ, ਸੋ ਏਕਂ ਏਵ ਭਵਂ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਿਤ੍ਵਾ ਅਰਹਤ੍ਤਂ ਪਤ੍ਵਾ **ਏਕਬੀਜੀ** ਨਾਮ ਹੋਤਿ। ਯਸ੍ਸ ਮਨ੍ਦਾ, ਸੋ ਦੁਤਿਯੇ...ਪੇ॰... ਛਟ੍ਠੇ ਵਾ ਭਵੇ ਅਰਹਤ੍ਤਂ ਪਤ੍ਵਾ **ਕੋਲਂਕੋਲੋ** ਨਾਮ ਹੋਤਿ। ਯਸ੍ਸ ਪਨ ਅਤਿਮਨ੍ਦਾ, ਸੋ ਸਤ੍ਤਮਂ ਭਵਂ ਨਾਤਿਕ੍ਕਮਤਿ, ਤਤ੍ਥ ਨਿਯਮੇਨ ਅਰਹਤ੍ਤਂ ਪਾਪੁਣਿਤ੍ਵਾ **ਸਤ੍ਤਕ੍ਖਤ੍ਤੁਪਰਮੋ** ਨਾਮ ਹੋਤਿ। ਸਚੇਪਿ ਹਿਸ੍ਸ ਸਤ੍ਤਮੇ ਭਵੇ ਨਿਦ੍ਦਂ ਓਕ੍ਕਨ੍ਤਸ੍ਸ ਮਤ੍ਥਕੇ ਅਸਨਿ ਵਾ ਪਬ੍ਬਤਕੂਟੋ ਵਾ ਪਤੇਯ੍ਯ, ਤਸ੍ਮਿਮ੍ਪਿ ਕਾਲੇ ਅਰਹਤ੍ਤਂ ਪਤ੍ਵਾਵ ਪਰਿਨਿਬ੍ਬਾਤਿ। ਉਤ੍ਤਮਕੋਟਿਯਾ ਹਿ ਸਤ੍ਤਮਭਵਾਨਤਿਕ੍ਕਮਨਞ੍ਞੇਵ ਸਨ੍ਧਾਯੇਵ ''ਨਿਯਤੋ ਸਮ੍ਬੋਧਿਪਰਾਯਣੋ''ਤਿ (ਮ॰ ਨਿ॰ ੧.੬੬; ੨.੧੬੯; ਸਂ॰ ਨਿ॰ ੫.੯੯੮) ਵੁਤ੍ਤੋਤਿ।

ਏਕਿਸ੍ਸਾ ਲੋਕਧਾਤੁਯਾ ਦ੍ਵੇ ਅਰਹਨ੍ਤੋ ਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧਾਤਿਆਦੀਸੁ ਦਸਸਹਸ੍ਸਚਕ੍ਕਵਾਲ਼ਸਙ੍ਖਾਤਂ ਜਾਤਿਖੇਤ੍ਤਂ ਏਕਾ ਲੋਕਧਾਤੁ ਨਾਮ ਆਣਾਵਿਸਯਖੇਤ੍ਤੇਸੁ ਬੁਦ੍ਧੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿਸਙ੍ਕਾਯ ਏਵਾਭਾਵਤੋ। ਤਤ੍ਥ ਦ੍ਵਿਨ੍ਨਂ ਬੁਦ੍ਧਾਨਂ ਉਪ੍ਪਤ੍ਤਿਪਟਿਸੇਧਂ ਅਕਤ੍ਵਾ ਜਾਤਿਖੇਤ੍ਤੇ ਏਵ ਕਤੋ। ਠਪੇਤ੍ਵਾ ਇਮਂ ਚਕ੍ਕਵਾਲ਼ਂ ਅਞ੍ਞਸ੍ਮਿਂ ਚਕ੍ਕਵਾਲ਼ੇ ਬੁਦ੍ਧਾ ਨ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨ੍ਤਿ ਬੁਦ੍ਧਤ੍ਤਹੇਤੂਨਂ ਅਨਾਦਿਬੁਦ੍ਧਪਰਮ੍ਪਰਾਦੀਨਂ ਤਥਾਭਾਵਾ। ਤਤੋ ਏਵ ਹਿ ਸਤ੍ਤਾ ਨਿਰਵਸੇਸਤੋ ਨਿਬ੍ਬੁਤਿਂ ਨ ਪਾਪੁਣਨ੍ਤਿ। ਯਦਿ ਹਿ ਸਬ੍ਬਚਕ੍ਕਵਾਲ਼ੇਸੁ ਬੁਦ੍ਧਾ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜੇਯ੍ਯੁਂ, ਸਬ੍ਬੇ ਸਤ੍ਤਾ ਇਤੋ ਪੁਬ੍ਬੇ ਨਿਰਵਸੇਸਤੋ ਨਿਬ੍ਬੁਤਿਂ ਪਾਪੁਣੇਯ੍ਯੁਂ, ਨ ਚ ਤਂ ਅਤ੍ਥਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਅਨਾਦਿਬੁਦ੍ਧਪਰਮ੍ਪਰਾਯ ਵਿਵਟ੍ਟੂਪਨਿਸ੍ਸਯਸਮ੍ਪਨ੍ਨਾਨਂ ਨਿਵਾਸਭੂਤੇ ਇਮਸ੍ਮਿਂ ਚਕ੍ਕਵਾਲ਼ੇ ਏਵ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨ੍ਤੀਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ। ਤੇ ਚੇਤ੍ਥਾਪਿ ਦੁਲ੍ਲਭਾ, ਤੇਸਂ ਦੁਲ੍ਲਭਤ੍ਤਾ ਏਵੇਤ੍ਥ ਕਪ੍ਪਾਨਂ ਅਸਙ੍ਖ੍ਯੇਯ੍ਯਮ੍ਪਿ ਬੁਦ੍ਧੁਪ੍ਪਾਦਰਹਿਤਂ ਹੋਤਿ। ਯਦਿ ਚ ਤੇ ਸੁਲਭਾ ਭਵੇਯ੍ਯੁਂ, ਏਕਸ੍ਮਿਂ ਵਿਵਟ੍ਟਟ੍ਠਾਯਿਅਸਙ੍ਖ੍ਯੇਯ੍ਯੇ ਚਤੁਸਟ੍ਠਿਬੁਦ੍ਧਾਨਮ੍ਪਿ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਿਤੁਂ ਸਕ੍ਕਾ ਭਵੇਯ੍ਯ ਅਨ੍ਤਰਕਪ੍ਪਸ੍ਸ ਬੁਦ੍ਧਨ੍ਤਰਤ੍ਤਾ। ਭਦ੍ਦਕਪ੍ਪੇਸੁ ਚੇਤ੍ਥ ਪਞ੍ਚ ਬੁਦ੍ਧਾ ਏਵ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨ੍ਤਿ। ਕਥਂ ਪਨੇਤ੍ਥਾਪਿ ਦੁਲ੍ਲਭਤਰਾ ਚਕ੍ਕਵਾਲ਼ਨ੍ਤਰੇਸੁ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜੇਯ੍ਯੁਂ, ਬੁਦ੍ਧਾਨਞ੍ਚ ਦੁਲ੍ਲਭਤਾ ਕਾਰਣਦੁਲ੍ਲਭਤਾਯ, ਤਸ੍ਮਾ ਇਮਸ੍ਮਿਞ੍ਞੇਵ ਚਕ੍ਕਵਾਲ਼ੇ ਬੁਦ੍ਧਾ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨ੍ਤਿ? ਏਤ੍ਥਾਪਿ ਨ ਦੇਵਬ੍ਰਹ੍ਮਲੋਕੇਸੁ, ਮਨੁਸ੍ਸਲੋਕੇ ਏਵ ਪਨ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨ੍ਤਿ ਏਤ੍ਥੇਵ ਸਬ੍ਬਸੋ ਤਿਵਿਧਸਦ੍ਧਮ੍ਮਾਧਾਰਸ੍ਸ ਸਙ੍ਘਰਤਨਸ੍ਸ ਪਾਤੁਭਾਵਤੋ, ਇਤਰਲੋਕੇਸੁ ਨਿਰਵਸੇਸਤੋ ਪਕਾਰਾਸਮ੍ਭਵਤੋ ਚ।

ਯਦਿ ਹਿ ਬੁਦ੍ਧਾ ਦੇਵਲੋਕਾਦੀਸੁ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜੇਯ੍ਯੁਂ, ਮਨੁਸ੍ਸਾ ਭਯੇਨ ਉਪਸਙ੍ਕਮਿਤੁਮੇਵ ਨ ਸਕ੍ਕੋਨ੍ਤਿ, ਪਗੇਵ ਧਮ੍ਮਸਵਨਪਬ੍ਬਜ੍ਜਾਦਿਂ ਕਾਤੁਂ, ਤੇਨੇਵ ਅਮ੍ਹਾਕਂ ਬੋਧਿਸਤ੍ਤੋ ਅਤ੍ਤਨੋ ਰੂਪਕਾਯਾਨੁਭਾਵਾਦਿਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਯਾ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਅਮਨੁਸ੍ਸਸਙ੍ਕਾਕੁਤੂਹਲਂ ਜਨਂ ਨਿਜ੍ਝਾਪੇਤੁਂ ਉਤ੍ਤਾਨਸੇਯ੍ਯਕਾਦਿਨਿਯਾਮੇਨ ਵਡ੍ਢਿਤ੍ਵਾ ਦਾਰਪਰਿਗ੍ਗਹਾਦਿਂ ਅਕਾਸਿ, ਏਵਂ ਕਤ੍ਵਾ ਪਬ੍ਬਜਿਤਮ੍ਪਿ ਨਂ ਰਾਜਗਹੇ ਪਿਣ੍ਡਾਯ ਪਵਿਸਿਤ੍ਵਾ ਪਣ੍ਡਵਪਬ੍ਬਤਪਸ੍ਸੇ ਨਿਸੀਦਿਤ੍ਵਾ ਪਿਣ੍ਡਪਾਤਂ ਪਰਿਭੁਞ੍ਜਨ੍ਤਂ ਬਿਮ੍ਬਿਸਾਰੋ ਨਾਨਪ੍ਪਕਾਰਤੋ ਮਨੁਸ੍ਸਭਾਵਂ ਵਿਚਿਨਿਤ੍ਵਾਵ ਉਪਸਙ੍ਕਮਿਤੁਂ ਵਿਸਹਿ, ਨੋ ਅਞ੍ਞਥਾ। ਲੋਕਨਿਤ੍ਥਾਰਣਤ੍ਥਾਯ ਹਿ ਬੁਦ੍ਧਾ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨ੍ਤਿ, ਨ ਅਤ੍ਤਨੋ ਸਕ੍ਕਾਰਾਦਿਅਤ੍ਥਾਯ, ਤਸ੍ਮਾ ਮਨੁਸ੍ਸੇਸੁ ਏਵ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨ੍ਤੀਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ। ਤਤ੍ਥਾਪਿ ਇਮਸ੍ਮਿਂ ਜਮ੍ਬੁਦੀਪੇ ਏਵ, ਤਤ੍ਥਾਪਿ ਇਮਸ੍ਮਿਂ ਮਜ੍ਝਿਮਪਦੇਸੇ ਏਵ। ਨ ਕੇਵਲਞ੍ਚ ਬੁਦ੍ਧਾਵ, ਪਚ੍ਚੇਕਬੁਦ੍ਧਾ, ਅਗ੍ਗਸਾਵਕਮਹਾਸਾਵਕਾ ਚ ਚਕ੍ਕਵਤ੍ਤਿਆਦਯੋ ਚ ਅਞ੍ਞੇਪਿ ਪੁਞ੍ਞਵਨ੍ਤਸਤ੍ਤਾ ਏਤ੍ਥੇਵ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨ੍ਤਿ।

ਅਪੁਬ੍ਬਂ ਅਚਰਿਮਨ੍ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਮਾਤੁਕੁਚ੍ਛਿਸ੍ਮਿਂ ਪਟਿਸਨ੍ਧਿਗ੍ਗਹਣਤੋ ਪੁਰੇ ਪੁਬ੍ਬਂ ਨਾਮ, ਧਾਤੁਅਨ੍ਤਰਧਾਨਤੋ ਪਚ੍ਛਾ ਚਰਿਮਂ ਨਾਮ, ਉਭਿਨ੍ਨਮਨ੍ਤਰਾ ਅਪੁਬ੍ਬਂ ਅਚਰਿਮਂ ਨਾਮ। ਏਤ੍ਥਨ੍ਤਰੇ ਅਞ੍ਞਸ੍ਸ ਬੁਦ੍ਧਸ੍ਸ ਉਪ੍ਪਤ੍ਤਿ ਨਿਵਾਰਿਤਾ, ਧਾਤੁਅਨ੍ਤਰਧਾਨੇ ਪਨ ਜਾਤੇ ਅਞ੍ਞਸ੍ਸ ਉਪ੍ਪਤ੍ਤਿ ਨ ਨਿਵਾਰਿਤਾ। ਕਿਞ੍ਚਾਪਿ ਨ ਨਿਵਾਰਿਤਾ, ਅਨ੍ਤਰਕਪ੍ਪਂ ਪਨ ਖੇਪੇਤ੍ਵਾਵ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨ੍ਤੀਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਂ।

ਪਞ੍ਚ ਹਿ ਅਨ੍ਤਰਧਾਨਾਨਿ ਨਾਮ ਅਧਿਗਮਅਨ੍ਤਰਧਾਨਂ ਪਟਿਪਤ੍ਤਿਅਨ੍ਤਰਧਾਨਂ ਪਰਿਯਤ੍ਤਿਅਨ੍ਤਰਧਾਨਂ ਲਿਙ੍ਗਅਨ੍ਤਰਧਾਨਂ ਧਾਤੁਅਨ੍ਤਰਧਾਨਨ੍ਤਿ। ਤਤ੍ਥ ਅਧਿਗਮੋਤਿ ਮਗ੍ਗਫਲਾਭਿਞ੍ਞਾਪਟਿਸਮ੍ਭਿਦਾਯੋ, ਸੋ ਪਰਿਹਾਯਮਾਨੋ ਪਟਿਸਮ੍ਭਿਦਾਤੋ ਪਟ੍ਠਾਯ ਪਰਿਹਾਯਤਿ। ਪਰਿਨਿਬ੍ਬਾਨਤੋ ਹਿ ਵਸ੍ਸਸਹਸ੍ਸਮੇਵ ਪਟਿਸਮ੍ਭਿਦਾ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤੇਤੁਂ ਸਕ੍ਕੋਨ੍ਤਿ, ਤਤੋ ਪਰਂ ਅਭਿਞ੍ਞਾ, ਤਾਪਿ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤੇਤੁਂ ਅਸਕ੍ਕੋਨ੍ਤਾ ਸੁਕ੍ਖਵਿਪਸ੍ਸਕਖੀਣਾਸਵਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਤਤੋ ਅਨਾਗਾਮਿਨੋ, ਤਤੋ ਸਕਦਾਗਾਮਿਨੋ, ਸੋਤਾਪਨ੍ਨਾ ਚ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਤੇਸੁ ਧਰਨ੍ਤੇਸੁਪਿ ਅਧਿਗਮੋ ਅਨਨ੍ਤਰਹਿਤੋਵ ਹੋਤਿ, ਪਚ੍ਛਿਮਕਸ੍ਸ ਪਨ ਸੋਤਾਪਨ੍ਨਸ੍ਸ ਜੀਵਿਤਕ੍ਖਯੇਨ ਅਧਿਗਮੋ ਅਨ੍ਤਰਹਿਤੋ ਨਾਮ ਹੋਤਿ। ਇਦਂ **ਅਧਿਗਮਅਨ੍ਤਰਧਾਨਂ**।

ਤਤੋ ਮਗ੍ਗਫਲਾਨਿ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤੇਤੁਂ ਅਸਕ੍ਕੋਨ੍ਤਾ ‘‘ਨਤ੍ਥਿ ਦਾਨਿ ਨੋ ਅਰਿਯਧਮ੍ਮਪਟਿਵੇਧੋ’’ਤਿ ਝਾਨਵਿਪਸ੍ਸਨਾਸੁ ਵੋਸਾਨਂ ਆਪਜ੍ਜਿਤ੍ਵਾ ਕੋਸਜ੍ਜਬਹੁਲਾ ਚਤੁਪਾਰਿਸੁਦ੍ਧਿਸੀਲਮਤ੍ਤਂ ਰਕ੍ਖਨ੍ਤੋ ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਂ ਨ ਚੋਦੇਨ੍ਤਿ, ਨ ਸਾਰੇਨ੍ਤਿ, ਅਕੁਕ੍ਕੁਚ੍ਚਕਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਤਤੋ ਪਟ੍ਠਾਯ ਖੁਦ੍ਦਾਨੁਖੁਦ੍ਦਕਾਨਿ ਮਦ੍ਦਨ੍ਤਿ, ਤਤੋ ਗਰੁਕਾਪਤ੍ਤਿਂ ਆਪਜ੍ਜਨ੍ਤਿ, ਪਾਰਾਜਿਕਮਤ੍ਤਮੇਵ ਰਕ੍ਖਨ੍ਤਿ, ਤੇਸੁ ਧਰਨ੍ਤੇਸੁਪਿ ਪਟਿਪਤ੍ਤਿ ਅਨਨ੍ਤਰਹਿਤਾਵ ਹੋਤਿ, ਪਚ੍ਛਿਮਕਸ੍ਸ ਪਨ ਭਿਕ੍ਖੁਨੋ ਸੀਲਭੇਦੇਨ ਵਾ ਜੀਵਿਤਕ੍ਖਯੇਨ ਵਾ ਪਟਿਪਤ੍ਤਿ ਅਨ੍ਤਰਹਿਤਾ ਨਾਮ ਹੋਤਿ। ਇਦਂ **ਪਟਿਪਤ੍ਤਿਅਨ੍ਤਰਧਾਨਂ** ਨਾਮ।

ਪਰਿਯਤ੍ਤੀਤਿ ਸਾਟ੍ਠਕਥਂ ਤੇਪਿਟਕਂ ਬੁਦ੍ਧਵਚਨਂ, ਗਚ੍ਛਨ੍ਤੇ ਗਚ੍ਛਨ੍ਤੇ ਕਾਲੇ ਅਧਮ੍ਮਿਕੇਹਿ ਕਲਿਯੁਗਰਾਜਾਦੀਹਿ ਵਿਪਨ੍ਨਸਸ੍ਸਾਦਿਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਤਾਯ ਪਚ੍ਚਯਦਾਯਕਾ ਦੁਗ੍ਗਤਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਭਿਕ੍ਖੂ ਚ ਪਚ੍ਚਯੇਹਿ ਕਿਲਮਨ੍ਤਾ ਅਨ੍ਤੇਵਾਸਿਕੇ ਗਹੇਤੁਂ ਨ ਸਕ੍ਕੋਨ੍ਤਿ। ਤਤੋ ਅਟ੍ਠਕਥਾ ਪਰਿਹਾਯਤਿ, ਪਾਲ਼ਿਵਸੇਨੇਵ ਪਰਿਯਤ੍ਤਿਂ ਧਾਰੇਨ੍ਤਿ, ਤਤੋ ਪਾਲ਼ਿਂ ਸਕਲਂ ਧਾਰੇਤੁਂ ਨ ਸਕ੍ਕੋਨ੍ਤਿ, ਪਠਮਂ ਅਭਿਧਮ੍ਮਪਿਟਕਂ ਪਰਿਹਾਯਤਿ, ਤਞ੍ਚਸ੍ਸ ਪਰਿਹਾਯਨਂ ਮਤ੍ਥਕਤੋ ਪਠਾਯ। ਪਠਮਮੇਵ ਹਿ ਮਹਾਪਕਰਣਂ ਪਰਿਹਾਯਤਿ, ਤਤੋ ਯਮਕਂ ਕਥਾਵਤ੍ਥੁ ਪੁਗ੍ਗਲਪਞ੍ਞਤ੍ਤਿ ਧਾਤੁਕਥਾ ਵਿਭਙ੍ਗੋ ਧਮ੍ਮਸਙ੍ਗਹੋ ਚ ਅਨੁਕ੍ਕਮੇਨ ਪਰਿਹਾਯਨ੍ਤਿ, ਤਤੋ ਮਤ੍ਥਕਤੋ ਪਟ੍ਠਾਯ ਸੁਤ੍ਤਨ੍ਤਪਿਟਕਂ ਪਰਿਹਾਯਤਿ, ਪਠਮਂ ਹਿ ਅਙ੍ਗੁਤ੍ਤਰਨਿਕਾਯੋ ਏਕਾਦਸਕਨਿਪਾਤਤੋ ਪਟ੍ਠਾਯ ਯਾਵਏਕਕਨਿਪਾਤਾ ਪਰਿਹਾਯਤਿ, ਤਤੋ ਮਤ੍ਥਕਤੋ ਪਟ੍ਠਾਯ ਸਂਯੁਤ੍ਤਨਿਕਾਯੋ, ਪਠਮਂ ਹਿ ਮਹਾਵਗ੍ਗੋ ਪਰਿਹਾਯਤਿ, ਤਤੋ ਸਲ਼ਾਯਤਨਵਗ੍ਗੋ ਖਨ੍ਧਕਵਗ੍ਗੋ ਨਿਦਾਨਵਗ੍ਗੋ ਸਗਾਥਾਵਗ੍ਗੋਤਿ, ਏਵਂ ਮਜ੍ਝਿਮਨਿਕਾਯਦੀਘਨਿਕਾਯਾਦਯੋ ਚ ਮਤ੍ਥਕਤੋ ਪਟ੍ਠਾਯ ਪਰਿਹਾਯਨ੍ਤਿ, ਤਤੋ ਵਿਨਯਪਿਟਕਮੇਵ ਤਿਟ੍ਠਤਿ, ਤਮ੍ਪਿ ਪਰਿਵਾਰਤੋ ਪਟ੍ਠਾਯ ਯਾਵ ਮਹਾਵਿਭਙ੍ਗਾ ਪਰਿਹਾਯਤਿ, ਤਤੋ ਉਪੋਸਥਕ੍ਖਨ੍ਧਕਤੋ ਮਾਤਿਕਾਮਤ੍ਤਮੇਵ ਧਾਰੇਨ੍ਤਿ, ਤਦਾਪਿ ਯਾਵ ਚਤੁਪ੍ਪਦਿਕਾਪਿ ਗਾਥਾ ਮਨੁਸ੍ਸੇਸੁ ਪਵਤ੍ਤਤਿ, ਤਾਵ ਪਰਿਯਤ੍ਤਿ ਅਨਨ੍ਤਰਹਿਤਾਵ ਹੋਤਿ, ਤਾਯ ਅਨ੍ਤਰਹਿਤਾਯ ਪਰਿਯਤ੍ਤਿ ਅਨ੍ਤਰਹਿਤਾ ਨਾਮ ਹੋਤਿ। ਇਦਂ **ਪਰਿਯਤ੍ਤਿਅਨ੍ਤਰਧਾਨਂ** ਨਾਮ।

ਗਚ੍ਛਨ੍ਤੇ ਗਚ੍ਛਨ੍ਤੇ ਕਾਲੇ ਪਤ੍ਤਚੀਵਰਗ੍ਗਹਣਾਦਿਆਕਪ੍ਪਂ ਨ ਪਾਸਾਦਿਕਂ ਹੋਤਿ, ਨਿਗਣ੍ਠਾਦਯੋ ਵਿਯ ਅਲਾਬੁਪਤ੍ਤਾਦਿਂ ਅਗ੍ਗਬਾਹਾਯ ਪਕ੍ਖਿਪਿਤ੍ਵਾਪਿ ਓਲਮ੍ਬਿਤ੍ਵਾਪਿ ਸਿਕ੍ਕਾਯ ਓਲਗ੍ਗੇਤ੍ਵਾਪਿ ਵਿਚਰਨ੍ਤਿ, ਚੀਵਰਰਜਨਮ੍ਪਿ ਨ ਸਾਰੁਪ੍ਪਂ, ਓਟ੍ਠਟ੍ਠਿਕਵਣ੍ਣਂ ਕਤ੍ਵਾ ਧਾਰੇਨ੍ਤਿ, ਤਤੋ ਰਜਨਮ੍ਪਿ ਓਵਟ੍ਟਿਕਵਿਜ੍ਝਨਮ੍ਪਿ ਨ ਹੋਤਿ, ਦਸਾ ਛੇਤ੍ਵਾ ਪਰਿਬ੍ਬਾਜਕਾ ਵਿਯ ਕਾਸਾਵਮਤ੍ਤਮੇਵ ਧਾਰੇਨ੍ਤਿ, ਤਤੋ ਪਰਿਕ੍ਖੀਣੇ ਕਾਲੇ ਖੁਦ੍ਦਕਕਾਸਾਵਖਣ੍ਡਂ ਹਤ੍ਥੇ ਵਾ ਗੀਵਾਯ ਵਾ ਬਨ੍ਧਿਤ੍ਵਾ ਕਸਿਕਮ੍ਮਾਦੀਨਿ ਕਤ੍ਵਾ ਦਾਰਭਰਣਾਦਿਂ ਕਰੋਨ੍ਤਿ, ਤਦਾ ਦਕ੍ਖਿਣਂ ਦੇਨ੍ਤੋ ਜਨੋ ਸਙ੍ਘਂ ਉਦ੍ਦਿਸ੍ਸ ਏਤੇਸਂ ਦੇਤਿ, ਇਦਂ ਸਨ੍ਧਾਯ ਭਗਵਤਾ ਵੁਤ੍ਤਂ ‘‘ਭਵਿਸ੍ਸਨ੍ਤਿ ਖੋ ਪਨਾਨਨ੍ਦ, ਅਨਾਗਤਮਦ੍ਧਾਨਂ ਗੋਤ੍ਰਭੁਨੋ ਕਾਸਾਵਕਣ੍ਠਾ ਦੁਸ੍ਸੀਲਾ ਪਾਪਧਮ੍ਮਾ, ਤੇਸੁ ਦੁਸ੍ਸੀਲੇਸੁ ਸਙ੍ਘਂ ਉਦ੍ਦਿਸ੍ਸ ਦਾਨਂ ਦਸ੍ਸਨ੍ਤਿ, ਤਦਾਪਹਂ, ਆਨਨ੍ਦ, ਸਙ੍ਘਗਤਂ ਦਕ੍ਖਿਣਂ ਅਸਙ੍ਖੇਯ੍ਯਂ ਅਪ੍ਪਮੇਯ੍ਯਂ ਵਦਾਮੀ’’ਤਿ (ਮ॰ ਨਿ॰ ੩.੩੮੦)। ਤਤੋ ‘‘ਪਪਞ੍ਚੋ ਏਸ, ਕਿਂ ਇਮਿਨਾ ਅਮ੍ਹਾਕ’’ਨ੍ਤਿ ਤਂ ਕਾਸਾਵਖਣ੍ਡਂ ਛਿਨ੍ਦਿਤ੍ਵਾ ਅਰਞ੍ਞੇ ਖਿਪਨ੍ਤਿ, ਏਤਸ੍ਮਿਂ ਕਾਲੇ ਲਿਙ੍ਗਂ ਅਨ੍ਤਰਹਿਤਂ ਨਾਮ ਹੋਤਿ। ਇਦਂ **ਲਿਙ੍ਗਅਨ੍ਤਰਧਾਨਂ** ਨਾਮ।

ਤਤੋ ਤਤ੍ਥ ਤਤ੍ਥ ਸਕ੍ਕਾਰਸਮ੍ਮਾਨਂ ਅਲਭਮਾਨਾ ਧਾਤੁਯੋ ਬੁਦ੍ਧਾਨਂ ਅਧਿਟ੍ਠਾਨਬਲੇਨ ਸਕ੍ਕਾਰਸਮ੍ਮਾਨਲਭ੍ਭਮਾਨਕਟ੍ਠਾਨਂ ਗਮਿਸ੍ਸਨ੍ਤਿ, ਤਤੋ ਸਬ੍ਬਤ੍ਥ ਅਲਭਮਾਨਾ ਸਬ੍ਬਧਾਤੁਯੋ ਮਹਾਬੋਧਿਮਣ੍ਡਮੇਵ ਗਮਿਸ੍ਸਨ੍ਤਿ। ਸਾਸਪਮਤ੍ਤਾਪਿ ਹਿ ਧਾਤੁ ਨ ਅਨ੍ਤਰਾ ਨਸ੍ਸਿਸ੍ਸਤਿ, ਤਾ ਪਨ ਬੋਧਿਮਣ੍ਡੇ ਪਲ੍ਲਙ੍ਕੇਨ ਨਿਸਿਨ੍ਨਬੁਦ੍ਧਸਰੀਰਸਿਰਿਂ, ਯਮਕਪਾਟਿਹਾਰਿਯਞ੍ਚ ਦਸ੍ਸੇਸ੍ਸਨ੍ਤਿ, ਤਤੋ ਧਾਤੁਸਰੀਰਤੋ ਤੇਜੋ ਸਮੁਟ੍ਠਾਯ ਤਂ ਸਰੀਰਂ ਅਪਣ੍ਣਤ੍ਤਿਕਭਾਵਂ ਗਮੇਤਿ, ਤਦਾ ਦਸਸਹਸ੍ਸਚਕ੍ਕਵਾਲ਼ੇ ਦੇਵਤਾ ਪਰਿਨਿਬ੍ਬਾਨਦਿਵਸੇ ਵਿਯ ਪਰਿਦੇਵਿਤ੍ਵਾ ਪੂਜਾਸਕ੍ਕਾਰਂ ਕਤ੍ਵਾ ਪਕ੍ਕਮਨ੍ਤਿ। ਇਦਂ **ਧਾਤੁਅਨ੍ਤਰਧਾਨਂ** ਨਾਮ।

ਇਮਸ੍ਸ ਪਞ੍ਚਵਿਧਸ੍ਸ ਅਨ੍ਤਰਧਾਨਸ੍ਸ ਪਰਿਯਤ੍ਤਿਅਨ੍ਤਰਧਾਨਮੇਵ ਮੂਲਂ। ਪਰਿਯਤ੍ਤਿਯਂ ਹਿ ਸਤਿ ਪਟਿਵੇਧਾਦਯੋਪਿ ਨਟ੍ਠਾ ਨਾਮ ਨ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਅਸਤਿ ਨਟ੍ਠਾਤਿ। ਯਥਾ ਚ ਨਿਧਿਕੁਮ੍ਭਿਯਾ ਜਾਨਨਤ੍ਥਾਯ ਪਾਸਾਣਪਿਟ੍ਠੇ ਉਪਨਿਬਦ੍ਧਅਕ੍ਖਰੇਸੁ ਧਰਨ੍ਤੇਸੁ ਨਿਧਿਕੁਮ੍ਭਿ ਨਟ੍ਠਾ ਨਾਮ ਨ ਹੋਤਿ, ਅਕ੍ਖਰੇਸੁ ਪਨ ਨਟ੍ਠੇਸੁ ਨਟ੍ਠਾ, ਏਵਂਸਮ੍ਪਦਮਿਦਂ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਂ। ਯਥਾਹ –

''ਯਾਵ ਤਿਟ੍ਠਨ੍ਤਿ ਸੁਤ੍ਤਨ੍ਤਾ,
ਵਿਨਯੋ ਯਾਵ ਦਿਪ੍ਪਤਿ।
ਤਾਵ ਦਕ੍ਖਨ੍ਤਿ ਆਲੋਕਂ,
ਸੂਰਿਯੇ ਅਬ੍ਭੁਟ੍ਠਿਤੇ ਯਥਾ॥

''ਸੁਤ੍ਤਨ੍ਤੇਸੁ ਅਸਨ੍ਤੇਸੁ,
ਪਮੁਟ੍ਠੇ ਵਿਨਯਮ੍ਹਿ ਚ।
ਤਮੋ ਭਵਿਸ੍ਸਤਿ ਲੋਕੇ,
ਸੂਰਿਯੇ ਅਤ੍ਥਙ੍ਗਤੇ ਯਥਾ॥

''ਸੁਤ੍ਤਨ੍ਤੇ ਰਕ੍ਖਿਤੇ ਸਨ੍ਤੇ,
ਪਟਿਪਤ੍ਤਿ ਹੋਤਿ ਰਕ੍ਖਿਤਾ।
ਪਟਿਪਤ੍ਤਿਯਂ ਠਿਤੋ ਧੀਰੋ,
ਯੋਗਕ੍ਖੇਮਾ ਨ ਧਂਸਤੀ''ਤਿ। (ਅ॰ ਨਿ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੧.੧.੧੩੦; ਸਾਰਤ੍ਥ॰ ਟੀ॰ ਪਾਚਿਤ੍ਤਿਯ ੩.੪੩੮)।

ਏਵਮਿਮੇਸੁ ਪਞ੍ਚਸੁ ਅਨ੍ਤਰਧਾਨੇਸੁ ਧਾਤੁਅਨ੍ਤਰਧਾਨਤੋ ਪਚ੍ਛਾ ਚਰਿਮਂ ਨਾਮਾਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਂ।

ਕਸ੍ਮਾ ਪਨ ਦ੍ਵੇ ਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧਾ ਅਪੁਬ੍ਬਂ ਅਚਰਿਮਂ ਨ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨ੍ਤੀਤਿ? ਨਿਰਤ੍ਥਕਤੋਵ। ਏਕੋਵ ਹਿ ਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧੋ ਅਨਨ੍ਤੇਸੁ ਚਕ੍ਕਵਾਲ਼ੇਸੁ ਸਬ੍ਬਸਤ੍ਤਾਨਮ੍ਪਿ ਯਦਿ ਉਪਨਿਸ੍ਸਯੋ ਭਵੇਯ੍ਯ, ਏਕਕ੍ਖਣੇ ਸਪਾਟਿਹਾਰਿਯਂ ਸਬ੍ਬਾਨੁਕੂਲਂ ਧਮ੍ਮਂ ਦੇਸੇਤ੍ਵਾ ਤੇ ਵਿਨੇਤੁਂ ਸਕ੍ਕੋਤਿ, ਕਿਮਙ੍ਗਂ ਪਨ ਨਾਨਕ੍ਖਣੇਸੁ, ਤਸ੍ਮਾ ਏਕਸ੍ਮਿਂ ਕਾਲੇ ਅਨੇਕੇਸਂ ਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧਾਨਂ ਉਪ੍ਪਤ੍ਤਿ ਨਿਰਤ੍ਥਿਕਾਵ। ਅਨਤ੍ਥਕਤਾ ਪਨ ਅਨਚ੍ਛਰਿਯਅਗਾਰਵਵਿਵਾਦਾਦਿਦੋਸਤੋ ਚੇਵ ਮਹਾਪਥਵਿਯਾ ਦ੍ਵਿਨ੍ਨਂ ਬੁਦ੍ਧਾਨਂ ਧਾਰਣੇ ਅਸਮਤ੍ਥਤਾਯ ਵਿਕਿਰਣਾਦਿਦੋਸਤੋ ਚ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ। ਚਕ੍ਕਵਤ੍ਤਿਨੋ ਪਨ ਏਕਸ੍ਮਿਂ ਚਕ੍ਕਵਾਲ਼ੇ ਦ੍ਵੇ ਏਕਤੋ ਨ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨ੍ਤਿ, ਏਕੋਵ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ। ਨਾਨਾਚਕ੍ਕਵਾਲ਼ੇਸੁ ਪਨ ਬਹੂਪਿ ਏਕਤੋ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨ੍ਤੀਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ। ਏਤ੍ਥ ਹਿ ''ਏਕਿਸ੍ਸਾ ਲੋਕਧਾਤੁਯਾ''ਤਿ ਏਤਸ੍ਸ ਏਕਸ੍ਮਿਂ ਚਕ੍ਕਵਾਲ਼ੇਤਿ ਅਤ੍ਥੋ ਗਹੇਤਬ੍ਬੋ। ਅਪੁਬ੍ਬਂ ਅਚਰਿਮਞ੍ਚੇਤ੍ਥ ਚਕ੍ਕਰਤਨਪਾਤੁਭਾਵਅਨ੍ਤਰਧਾਨਾਨਂ ਵੇਮਜ੍ਝਂ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਂ। ਅਨ੍ਤਰਧਾਨਞ੍ਚਸ੍ਸ ਚਕ੍ਕਵਤ੍ਤਿਨੋ ਕਾਲਕਿਰਿਯਤੋ, ਪਬ੍ਬਜ੍ਜਾਤੋ ਵਾ ਸਤ੍ਤਮੇ ਦਿਵਸੇ ਹੋਤਿ, ਤਸ੍ਸ ਚ ਆਨੁਭਾਵੇਨ ਦ੍ਵਿਨ੍ਨਂ ਏਕਤ੍ਥ ਸਹਅਨੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿ ਚ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ। ਸੇਸਂ ਸੁਵਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਮੇਵ। ਠਾਨਾਠਾਨਞਾਣਬਲਂ ਪਠਮਂ।

ਦੁਤਿਯੇ **ਕਮ੍ਮਸਮਾਦਾਨਾਨ**ਨ੍ਤਿ ਸਮਾਦਿਯਿਤ੍ਵਾ ਕਤਾਨਂ ਕੁਸਲਾਕੁਸਲਾਨਂ, ਕਮ੍ਮਮੇਵ ਵਾ ਕਮ੍ਮਸਮਾਦਾਨਂ। **ਠਾਨਸੋ ਹੇਤੁਸੋ**ਤਿ ਪਚ੍ਚਯਤੋ ਚੇਵ ਹੇਤੁਸਙ੍ਖਾਤਕਾਰਣਤੋ ਚ । ਤਤ੍ਥ ਗਤਿਉਪਧਿਕਾਲਪਯੋਗਾ ਵਿਪਾਕਸ੍ਸ ਪਚ੍ਚਯਾ, ਕਮ੍ਮਂ ਹੇਤੁ। ਤਦੁਭਯਤੋ ਕਮ੍ਮਵਿਪਾਕਂ ਯਥਾਭੂਤਂ ਪਜਾਨਾਤਿ। ਕਥਂ? ਭਗਵਾ ਹਿ ''ਏਕਚ੍ਚਸ੍ਸ ਬਹੂਨਿ ਪਾਪਕਮ੍ਮਾਨਿ ਗਤਿਉਪਧਿਕਾਲਪਯੋਗਾਨਂ ਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਯਾ ਪਟਿਬਾਹਿਤਾਨਿ ਨ ਵਿਪਚ੍ਚਨ੍ਤਿ, ਤੇਸਂ ਵਿਪਤ੍ਤਿਂ ਆਗਮ੍ਮ ਵਿਪਚ੍ਚਨ੍ਤਿ, ਏਕਚ੍ਚਸ੍ਸ ਬਹੂਨਿ ਕਲ੍ਯਾਣਕਮ੍ਮਾਨਿ ਤੇਸਂ ਵਿਪਤ੍ਤਿਯਾ ਪਟਿਬਾਹਿਤਾਨਿ ਨ ਵਿਪਚ੍ਚਨ੍ਤਿ, ਤੇਸਂ ਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਂ ਆਗਮ੍ਮ ਵਿਪਚ੍ਚਨ੍ਤੀ''ਤਿ ਪਜਾਨਾਤਿ।

ਤਤ੍ਥ **ਗਤਿਵਿਪਤ੍ਤੀ**ਤਿ ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਅਪਾਯਾ। **ਗਤਿਸਮ੍ਪਤ੍ਤੀ**ਤਿ ਮਨੁਸ੍ਸਦੇਵਗਤਿਯੋ। **ਉਪਧੀ**ਤਿ ਅਤ੍ਤਭਾਵੋ । ਤਸ੍ਸ ਸਮਿਦ੍ਧਿ **ਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿ** ਨਾਮ, ਅਸਮਿਦ੍ਧਿ **ਵਿਪਤ੍ਤਿ** ਨਾਮ। **ਕਾਲਸਮ੍ਪਤ੍ਤੀ**ਤਿ ਸੁਰਾਜਸੁਮਨੁਸ੍ਸਕਾਲਸਙ੍ਖਾਤੋ ਸਮ੍ਪਨ੍ਨਕਾਲੋ, ਤਪ੍ਪਟਿਪਕ੍ਖੋ **ਕਾਲਵਿਪਤ੍ਤਿ** ਨਾਮ। ਤਸ੍ਸ ਤਸ੍ਸ ਪਨ ਕਮ੍ਮਸ੍ਸ ਸਮ੍ਮਾਪਯੋਗੋ **ਪਯੋਗਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿ**, ਮਿਚ੍ਛਾਪਯੋਗੋ **ਪਯੋਗਵਿਪਤ੍ਤਿ** ਨਾਮ। ਤਤ੍ਥ ਹਿ ਏਕਚ੍ਚਸ੍ਸ ਕੁਸਲਕਮ੍ਮੇਨ ਦੇਵਗਤਿਆਦੀਸੁ ਗਤਿਯਂ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਸ੍ਸ ਤਂ ਗਤਿਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਂ ਆਗਮ੍ਮ ਕੁਸਲਾਨਿ ਏਵ ਵਿਪਚ੍ਚਨ੍ਤਿ। ਤਾਯ ਪਨ ਗਤਿਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਯਾ ਪਟਿਬਾਹਿਤਾਨਿ ਅਕੁਸਲਾਨਿ ਤਤ੍ਥ ਵਿਪਚ੍ਚਿਤੁਂ ਨ ਸਕ੍ਕੋਨ੍ਤਿ। ਤਾਨਿ ਪੁਨ ਨਿਰਯਾਦੀਸੁ ਅਪਾਯੇਸੁ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਸ੍ਸ ਤਂ ਗਤਿਵਿਪਤ੍ਤਿਂ ਆਗਮ੍ਮ ਯਥਾਸੁਖਂ ਵਿਪਚ੍ਚਨ੍ਤਿ। ਤਾਯ ਪਨ ਗਤਿਵਿਪਤ੍ਤਿਯਾ ਪਟਿਬਾਹਿਤਾਨਿ ਕੁਸਲਾਨਿ ਤਤ੍ਥ ਵਿਪਚ੍ਚਿਤੁਂ ਨ ਸਕ੍ਕੋਨ੍ਤਿ। ਏਕਚ੍ਚਸ੍ਸ ਦਸ੍ਸਨੀਯੇਨਾਭਿਰੂਪੇਨ ਕਾਯੇਨ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤਸ੍ਸ ਯਦਿਪਿ ਸੋ ਦਾਸੋ ਵਾ ਹੋਤਿ ਹੀਨਜਚ੍ਚੋ ਵਾ, ਤਂ ਉਪਧਿਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਂ ਆਗਮ੍ਮ ਕੁਸਲਾਨਿ ਏਵਸ੍ਸ ਵਿਪਚ੍ਚਨ੍ਤਿ। ਤਾਦਿਸਂ ਹਿ ਸੁਰੂਪਂ

‘‘ਅਯਂ ਕਿਲਿਟ੍ਠਕਮ੍ਮਸ੍ਸ ਨਾਨੁਚ੍ਛਵਿਕੋ’’ਤਿ ਉਚ੍ਚੇਸੁ ਅਮਚ੍ਚਾਦਿਟ੍ਠਾਨੇਸੁ ਠਪੇਨ੍ਤਿ, ਚਣ੍ਡਾਲਿਮ੍ਪਿ ਸੁਰੂਪਂ ਅਗ੍ਗਮਹੇਸਿਆਦਿਟ੍ਠਾਨੇਸੁ ਠਪੇਨ੍ਤਿ। ਤਾਯ ਪਨ ਉਪਧਿਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਯਾ ਪਟਿਬਾਹਿਤਾਨਿ ਅਕੁਸਲਾਨਸ੍ਸ ਵਿਪਚ੍ਚਿਤੁਂ ਨ ਸਕ੍ਕੋਨ੍ਤਿ। ਤਾਨਿ ਪਨ ਉਪਧਿਵਿਪਤ੍ਤਿਯਂ ਚ ਠਿਤਸ੍ਸ ਯਥਾਸੁਖਂ ਵਿਪਚ੍ਚਨ੍ਤਿ। ਰਾਜਕੁਲਾਦੀਸੁ ਹਿ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਮ੍ਪਿ ਦੁਰੂਪਂ ਹੀਨੇਸੁ ਠਪੇਨ੍ਤਿ। ਏਕਚ੍ਚਸ੍ਸ ਪਨ ਪਠਮਕਪ੍ਪਿਕਾਨਂ ਵਾ ਚਕ੍ਕਵਤ੍ਤਿਰਞ੍ਞੋ ਵਾ ਬੁਦ੍ਧਾਨਂ ਵਾ ਸੁਰਾਜਸੁਮਨੁਸ੍ਸਾਨਂ ਸਮ੍ਪਨ੍ਨੇ ਕਾਲੇ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਸ੍ਸ ਤਂ ਕਾਲਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਂ ਆਗਮ੍ਮ ਕੁਸਲਾਨਿ ਏਵ ਵਿਪਚ੍ਚਨ੍ਤਿ, ਨ ਅਕੁਸਲਾਨਿ। ਤਾਨਿ ਪੁਨ ਦੁਰਾਜਦੁਮਨੁਸ੍ਸਾਨਂ ਵਿਪਨ੍ਨੇ ਕਾਲੇ ਤਂ ਕਾਲਵਿਪਤ੍ਤਿਂ ਆਗਮ੍ਮ ਵਿਪਚ੍ਚਨ੍ਤਿ, ਨ ਪਨ ਕੁਸਲਾਨਿ ਤਾਯ ਕਾਲਵਿਪਤ੍ਤਿਯਾ ਪਟਿਬਾਹਿਤਤ੍ਤਾ। ਏਕਚ੍ਚਸ੍ਸ ਪਨ ਸੀਲਸਂਯਮਾਦਿਅਨਵਜ੍ਜਪਯੋਗੇਨ ਚੇਵ ਸਾਵਜ੍ਜੇਨ ਵਾ ਅਨਵਜ੍ਜੇਨ ਵਾ ਦੇਸਕਾਲਾਨੁਸਾਰੇਨ ਆਯੁਧਸਿਪ੍ਪਾਦਿਪਯੋਗਸਾਮਤ੍ਥਿਯੇਨ ਚ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤਸ੍ਸ ਤਂ ਪਯੋਗਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਂ ਆਗਮ੍ਮ ਕੁਸਲਾਨਿ ਏਵ ਵਿਪਚ੍ਚਨ੍ਤਿ, ਨ ਅਕੁਸਲਾਨਿ। ਤਾਨਿ ਪੁਨ ਯਥਾਵੁਤ੍ਤਵਿਪਰੀਤਪਯੋਗਵਿਪਤ੍ਤਿਂ ਆਗਮ੍ਮ ਵਿਪਚ੍ਚਨ੍ਤਿ, ਨ ਪਨ ਕੁਸਲਾਨਿ ਤਾਯ ਪਟਿਬਾਹਿਤਤ੍ਤਾ। ਯੁਦ੍ਧਾਦੀਸੁ ਹਿ ਪਾਣਾਤਿਪਾਤਾਦਿਅਕੁਸਲਂ ਕਰੋਨ੍ਤਾਪਿ ਤਂਤਂਆਯੁਧਸਿਪ੍ਪਾਦਿਪਯੋਗਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਂ ਨਿਸ੍ਸਾਯੇਵ ਸੇਨਾਪਤਿਟ੍ਠਾਨਾਦਿਮਹਾਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਂ ਲਭਨ੍ਤਿ, ਨ ਪਨ ਤਂ ਅਕੁਸਲਂ ਨਿਸ੍ਸਾਯ। ਯਥਾ ਦਾਨਵੇਯ੍ਯਾਵਚ੍ਚਾਦੀਸੁ ਕੁਸਲਂ ਕਰੋਨ੍ਤਾਪਿ ਅਧਿਮਤ੍ਤਵਾਯਾਮਾਦਿਪਯੋਗਵਿਪਤ੍ਤਿਂ ਨਿਸ੍ਸਾਯ ਅਨਯਬ੍ਯਸਨਮ੍ਪਿ ਪਾਪੁਣਨ੍ਤਿ, ਨ ਪਨ ਤਂ ਕੁਸਲਂ ਨਿਸ੍ਸਾਯ। ਏਵਮੇਤਾਹਿ ਚਤੂਹਿ ਸਮ੍ਪਤ੍ਤੀਹਿ, ਵਿਪਤ੍ਤੀਹਿ ਚ ਕੁਸਲਾਕੁਸਲਾਨਂ ਵਿਪਚ੍ਚਨਾਵਿਪਚ੍ਚਨਵਿਭਾਗਂ ਭਗਵਾ ਯਥਾਭੂਤਂ ਪਜਾਨਾਤਿ। ਅਯਂ ਤਾਵੇਤ੍ਥ ਵਿਭਙ੍ਗਨਯੇਨ ਦੁਤਿਯਬਲਸ੍ਸ ਵਿਭਾਵਨਾ।

ਅਪਰੇਨ ਚਸ੍ਸ –

> ‘‘ਅਹੋਸਿ ਕਮ੍ਮਂ ਅਹੋਸਿ ਕਮ੍ਮਵਿਪਾਕੋ, ਅਹੋਸਿ ਕਮ੍ਮਂ ਨਾਹੋਸਿ ਕਮ੍ਮਵਿਪਾਕੋ, ਅਹੋਸਿ ਕਮ੍ਮਂ ਅਤ੍ਥਿ ਕਮ੍ਮਵਿਪਾਕੋ, ਅਹੋਸਿ ਕਮ੍ਮਂ ਨਤ੍ਥਿ ਕਮ੍ਮਵਿਪਾਕੋ, ਅਹੋਸਿ ਕਮ੍ਮਂ ਭਵਿਸ੍ਸਤਿ ਕਮ੍ਮਵਿਪਾਕੋ, ਅਹੋਸਿ ਕਮ੍ਮਂ ਨ ਭਵਿਸ੍ਸਤਿ ਕਮ੍ਮਵਿਪਾਕੋ, ਅਤ੍ਥਿ ਕਮ੍ਮਂ ਨਤ੍ਥਿ ਕਮ੍ਮਵਿਪਾਕੋ, ਅਤ੍ਥਿ ਕਮ੍ਮਂ ਨਤ੍ਥਿ ਕਮ੍ਮਵਿਪਾਕੋ, ਅਤ੍ਥਿ ਕਮ੍ਮਂ ਭਵਿਸ੍ਸਤਿ ਕਮ੍ਮਵਿਪਾਕੋ, ਅਤ੍ਥਿ ਕਮ੍ਮਂ ਨ ਭਵਿਸ੍ਸਤਿ ਕਮ੍ਮਵਿਪਾਕੋ, ਭਵਿਸ੍ਸਤਿ ਕਮ੍ਮਂ ਭਵਿਸ੍ਸਤਿ ਕਮ੍ਮਵਿਪਾਕੋ , ਭਵਿਸ੍ਸਤਿ ਕਮ੍ਮਂ ਨ ਭਵਿਸ੍ਸਤਿ ਕਮ੍ਮਵਿਪਾਕੋ’’ਤਿ (ਪਟਿ॰ ਮ॰ ੧.੨੩੪) –

ਇਮਿਨਾ ਪਟਿਸਮ੍ਭਿਦਾਯਂ ਵੁਤ੍ਤੇਨਾਪਿ ਨਯੇਨ ਵਿਭਾਵਨਾ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ। ਤਤ੍ਥ ਯਂ ਅਤੀਤਤ੍ਤਭਾਵੇ ਆਯੂਹਿਤਂ ਕਮ੍ਮਂ ਵੁਤ੍ਤਂ, ਹੇਤੁਪਚ੍ਚਯਂ ਆਗਮ੍ਮ ਤਤ੍ਥੇਵ ਵਿਪਾਕਂ ਅਦਾਸਿ। ਇਦਂ ਸਨ੍ਧਾਯ ‘‘ਅਹੋਸਿ ਕਮ੍ਮਂ ਅਹੋਸਿ ਕਮ੍ਮਵਿਪਾਕੋ’’ਤਿ ਪਠਮਂ ਪਦਂ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਯਂ ਅਤੀਤੇਸੁ ਪਨ ਦਿਟ੍ਠਧਮ੍ਮਵੇਦਨੀਯਾਦੀਸੁ ਬਹੂਸੁ ਏਕਂ ਦਿਟ੍ਠਧਮ੍ਮਵੇਦਨੀਯਂ ਲਦ੍ਧਪਚ੍ਚਯਂ ਵਿਪਾਕਂ ਦੇਤਿ, ਸੇਸਾਨਿ ਅਵਿਪਾਕਾਨਿ। ਏਕਂ ਉਪਪਜ੍ਜਵੇਦਨੀਯਂ ਪਨ ਪਟਿਸਨ੍ਧਿਂ ਆਕਡ੍ਢਤਿ, ਏਕਂ ਆਨਨ੍ਤਰਿਯਂ ਨਿਰਯਪਟਿਸਨ੍ਧਿਂ ਦੇਤਿ, ਸੇਸਾਨਿ ਅਵਿਪਾਕਾਨਿ। ਅਟ੍ਠਸੁ ਸਮਾਪਤ੍ਤੀਸੁ ਏਕਾਯ ਬ੍ਰਹ੍ਮਲੋਕੇ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਤਿ, ਸੇਸਾ ਅਵਿਪਾਕਾ। ਇਦਂ ਸਨ੍ਧਾਯ ‘‘ਅਹੋਸਿ ਕਮ੍ਮਂ ਨਾਹੋਸਿ ਕਮ੍ਮਵਿਪਾਕੋ’’ਤਿ ਦੁਤਿਯਂ ਪਦਂ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਯਂ ਅਤੀਤਂ ਕਮ੍ਮਂ ਏਤਰਹਿ ਵਿਪਾਕਂ ਦੇਤਿ, ਇਦਂ ਸਨ੍ਧਾਯ ਤਤਿਯਂ। ਯਂ ਪੁਰਿਮਨਯੇਨ ਨ ਵਿਪਚ੍ਚਤਿ, ਇਦਂ ਸਨ੍ਧਾਯ ਚਤੁਤ੍ਥਂ। ਯਂ ਅਨਾਗਤੇ ਵਿਪਾਕਂ ਦਸ੍ਸਤਿ, ਇਦਂ ਸਨ੍ਧਾਯ ਪਞ੍ਚਮਂ। ਯਂ ਨ ਵਿਪਚ੍ਚਤਿ, ਇਦਂ ਸਨ੍ਧਾਯ ਛਟ੍ਠਂ। ਯਂ ਏਤਰਹਿ ਆਯੂਹਿਤਂ ਕਮ੍ਮਂ ਏਤਰਹੇਵ ਵਿਪਾਕਂ ਦੇਤਿ, ਇਦਂ ਸਨ੍ਧਾਯ ਸਤ੍ਤਮਂ। ਯਂ ਨ ਵਿਪਚ੍ਚਤਿ, ਇਦਂ ਸਨ੍ਧਾਯ ਅਟ੍ਠਮਂ। ਇਮਿਨਾ ਨਯੇਨ ਸੇਸਪਦਾਨਮ੍ਪਿ ਅਤ੍ਥੋ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੋ। **ਇਦਂ ਤਥਾਗਤਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਇਦਂ ਸਬ੍ਬੇਹਿ ਏਤੇਹਿ ਪਕਾਰੇਹਿ ਅਤੀਤਾਨਾਗਤਪਚ੍ਚੁਪ੍ਪਨ੍ਨਾਨਂ ਕਮ੍ਮਨ੍ਤਰਵਿਪਾਕਨ੍ਤਰਾਨਂ ਯਥਾਭੂਤਤੋ ਜਾਨਨਞਾਣਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਦੁਤਿਯਬਲਂ।

ਤਤਿਯੇ **ਸਬ੍ਬਤ੍ਥਗਾਮਿਨਿ**ਨ੍ਤਿ ਸਬ੍ਬਗਤਿਗਾਮਿਨਿਞ੍ਚ ਅਗਤਿਗਾਮਿਨਿਞ੍ਚ। **ਪਟਿਪਦ**ਨ੍ਤਿ ਮਗ੍ਗਂ। **ਯਥਾਭੂਤਂ ਪਜਾਨਾਤੀ**ਤਿ ਬਹੂਸੁਪਿ ਮਨੁਸ੍ਸੇਸੁ ਪਾਣਾਤਿਪਾਤਾਦੀਸੁ ਏਕਮੇਵ ਅਕੁਸਲਂ ਏਕਤੋ ਕਰੋਨ੍ਤੇਸੁ ਇਮਸ੍ਸ ਚੇਤਨਾ ਨਿਰਯਗਾਮਿਨੀ ਭਵਿਸ੍ਸਤਿ, ਇਮਸ੍ਸ ਤਿਰਚ੍ਛਾਨਯੋਨਿਗਾਮਿਨੀ, ਇਮਸ੍ਸ ਪੇਤ੍ਤਿਵਿਸਯਗਾਮਿਨੀ, ਨਿਰਯਾਦੀਸੁਪਿ ਪਨੇਸਾ ਏਵਰੂਪੇ ਏਵਰੂਪੇ ਠਾਨੇ ਏਵਞ੍ਚੇਵਞ੍ਚ ਵਿਪਾਕਂ ਦਸ੍ਸਤਿ, ਇਮਸ੍ਸ ਪਟਿਸਨ੍ਧਿਂ ਆਕਡ੍ਢਿਤੁਂ ਨ ਸਕ੍ਕੋਤਿ, ਅਞ੍ਞੇਨ ਕਮ੍ਮੇਨ ਦਿਨ੍ਨਪਟਿਸਨ੍ਧਿਕਸ੍ਸ ਦੁਬ੍ਬਲਂ ਉਪਧਿਵੇਪਕ੍ਕਂ ਭਵਿਸ੍ਸਤਿ। ਬਹੂਸੁ ਵਾ ਏਕਤੋ ਦਾਨਾਦਿਕੁਸਲਂ, ਵਿਪਸ੍ਸਨਂ ਵਾ ਪਟ੍ਠਪੇਨ੍ਤੇਸੁ ਇਮਸ੍ਸ ਚੇਤਨਾ ਮਨੁਸ੍ਸਗਤਿਗਾਮਿਨੀ ਭਵਿਸ੍ਸਤਿ, ਇਮਸ੍ਸ ਦੇਵਗਤਿਗਾਮਿਨੀ, ਤਤ੍ਥਾਪਿ ਏਵਞ੍ਚੇਵਞ੍ਚ ਵਿਪਾਕਂ ਦਸ੍ਸਤਿ, ਇਮਸ੍ਸ ਵਾ ਵਿਪਸ੍ਸਨਾ ਏਕਂ ਮਗ੍ਗਂ ਦ੍ਵੇ ਵਾ ਤਯੋ ਵਾ ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਵਾ ਪਟਿਸਮ੍ਭਿਦਾਦਿਸਹਿਤੇ ਵਾ ਰਹਿਤੇ ਵਾ ਨਿਪ੍ਫਾਦੇਸ੍ਸਤਿ, ਇਮਸ੍ਸ ਨ ਕਞ੍ਚਿ ਪਟਿਵੇਧਂ ਸਾਧੇਸ੍ਸਤੀਤਿਆਦਿਨਾ ਅਨਨ੍ਤੇਹਿ ਆਕਾਰੇਹਿ ਏਕਵਤ੍ਥੁਸ੍ਮਿਮ੍ਪਿ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਂ ਕੁਸਲਾਕੁਸਲਸਙ੍ਖਾਤਂ ਸਬ੍ਬਤ੍ਥਗਾਮਿਨਿਪਟਿਪਦਂ ਅਵਿਪਰੀਤਤੋ ਪਜਾਨਾਤੀਤਿ। ਤਤਿਯਬਲਂ।

ਚਤੁਤ੍ਥੇ **ਅਨੇਕਧਾਤੁ**ਨ੍ਤਿ ਚਕ੍ਖੁਧਾਤੁਆਦੀਹਿ, ਕਾਮਧਾਤੁਆਦੀਹਿ ਵਾ ਬਹੁਧਾਤੁਂ। **ਨਾਨਾਧਾਤੁ**ਨ੍ਤਿ ਤਾਸਞ੍ਞੇਵ ਧਾਤੂਨਂ ਵਿਲਕ੍ਖਣਤ੍ਤਾ ਨਾਨਪ੍ਪਕਾਰਂ ਧਾਤੁਂ। **ਲੋਕ**ਨ੍ਤਿ ਖਨ੍ਧਾਯਤਨਧਾਤੁਲੋਕਂ। **ਯਥਾਭੂਤਂ ਪਜਾਨਾਤੀ**ਤਿ ਤਾਸਂ ਤਾਸਂ ਧਾਤੂਨਂ ਖਨ੍ਧਾਯਤਨਧਾਤੁਵਿਭਙ੍ਗਾਦੀਸੁ ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨ ਅਨਨ੍ਤਪ੍ਪਭੇਦਂ ਨਾਨਤ੍ਤਂ ਅਵਿਪਰੀਤਤੋ ਪਜਾਨਾਤਿ। ਨ ਕੇਵਲਞ੍ਚ ਤਥਾਗਤੋ ਉਪਾਦਿਨ੍ਨਕਸਙ੍ਖਾਰਲੋਕਸ੍ਸੇਵ ਨਾਨਤ੍ਤਂ ਪਜਾਨਾਤਿ, ਅਥ ਖੋ ਅਨੁਪਾਦਿਨ੍ਨਕਸਙ੍ਖਾਰਲੋਕਸ੍ਸਾਪਿ ਪਚ੍ਚੇਕਬੁਦ੍ਧਾਦੀਹਿ ਪਟਿਵਿਜ੍ਝਿਤੁਂ ਅਸਕ੍ਕੁਣੇਯ੍ਯਂ ਨਾਨਤ੍ਤਂ ਪਜਾਨਾਤਿਯੇਵ। ਤੇਹਿ ਉਪਾਦਿਨ੍ਨਕਲੋਕਸ੍ਸਾਪਿ ਨਾਨਤ੍ਤਂ ਏਕਦੇਸਤੋਵ ਜਾਨਨ੍ਤਿ, ਅਨੁਪਾਦਿਨ੍ਨਸ੍ਸ ਪਨ ਨੇਵ ਜਾਨਨ੍ਤਿ, ਸਬ੍ਬਞ੍ਞੁਬੁਦ੍ਧਸ੍ਸੇਵੇਤਂ ਵਿਸਯੋ। ਏਵਂ ਹਿ ਇਮਾਯ ਨਾਮ ਧਾਤੁਯਾ ਉਸ੍ਸਨ੍ਨਾਯ ਇਮੇਸਂ ਰੁਕ੍ਖਗਚ੍ਛਲਤਾਦੀਨਂ, ਖਨ੍ਧਦਣ੍ਡਵਲ੍ਲਿਤਚਪਤ੍ਤਪੁਪ੍ਫਫਲਾਦਿਨੋ ਸਣ੍ਠਾਨਵਣ੍ਣਗਨ੍ਧਰਸਓਜਾਹਿ, ਦੇਸਕਾਲੇਹਿ ਚ ਅਨਨ੍ਤਪ੍ਪਭੇਦਂ ਨਾਨਤ੍ਤਂ, ਪਥਵੀਪਬ੍ਬਤਾਦੀਨਞ੍ਚ ਨਾਨਤ੍ਤਂ ਹੋਤੀਤਿ ਅਨਨ੍ਤੇਹਿ ਆਕਾਰੇਹਿ ਜਾਨਿਤੁਂ ਸਕ੍ਕੋਤਿ, ਨਾਞ੍ਞੇਤਿ। ਚਤੁਤ੍ਥਬਲਂ।

ਪਞ੍ਚਮੇ **ਨਾਨਾਧਿਮੁਤ੍ਤਿਕ**ਨ੍ਤਿ ਹੀਨਾਦੀਹਿ ਅਧਿਮੁਤ੍ਤੀਹਿ ਨਾਨਾਧਿਮੁਤ੍ਤਿਕਭਾਵਂ। **ਯਥਾਭੂਤਂ ਪਜਾਨਾਤੀ**ਤਿ ਤੀਸੁਪਿ ਕਾਲੇਸੁ ਹੀਨਾਧਿਮੁਤ੍ਤਿਕਾ ਹੀਨਾਧਿਮੁਤ੍ਤਿਕੇ ਏਵ ਸੇਵਨ੍ਤਿ, ਪਣੀਤਾਧਿਮੁਤ੍ਤਿਕਾ ਚ ਪਣੀਤਾਧਿਮੁਤ੍ਤਿਕੇ। ਤਤ੍ਰਾਪਿ ਅਸ੍ਸਦ੍ਧਾ ਅਸ੍ਸਦ੍ਧੇ, ਦੁਸ੍ਸੀਲਾ ਦੁਸ੍ਸੀਲੇ, ਮਿਚ੍ਛਾਦਿਟ੍ਠਿਕਾ ਮਿਚ੍ਛਾਦਿਟ੍ਠਿਕੇ, ਸਦ੍ਧਾ ਸਦ੍ਧੇ, ਸੀਲਸੁਤਚਾਗਪਞ੍ਞਾਦਿਸਮ੍ਪਨ੍ਨਾ ਚ ਤੇ ਤੇ ਏਵ ਸੇਵਨ੍ਤੀਤਿ ਨਾਨਪ੍ਪਕਾਰਤੋ ਜਾਨਾਤਿ। ਸਦ੍ਧਾਸੀਲਾਦਿਸਮ੍ਪਨ੍ਨਾ ਹਿ ਤਬ੍ਬਿਰਹਿਤੇ ਅਤ੍ਤਨੋ ਆਚਰਿਯੁਪਜ੍ਝਾਯੇਪਿ ਨ ਸੇਵਨ੍ਤਿ, ਤੇਪਿ ਇਤਰੇ, ਅਤ੍ਤਨਾ ਅਤ੍ਤਨਾ ਪਨ ਸਦਿਸੇ ਏਵ ਸੇਵਨ੍ਤੀਤਿ। ਪਞ੍ਚਮਬਲਂ।

ਛਟ੍ਠੇ **ਪਰਸਤ੍ਤਾਨ**ਨ੍ਤਿ ਪਧਾਨਸਤ੍ਤਾਨਂ। **ਪਰਪੁਗ੍ਗਲਾਨ**ਨ੍ਤਿ ਤਤੋ ਪਰੇਸਂ ਹੀਨਸਤ੍ਤਾਨਂ। ਏਕਤ੍ਥਮੇਵ ਵਾ ਏਤਂ ਪਦਦ੍ਵਯਂ ਵੇਨੇਯ੍ਯਵਸੇਨ ਦ੍ਵਿਧਾ ਵੁਤ੍ਤਂ। **ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਪਰੋਪਰਿਯਤ੍ਤੁ**ਨ੍ਤਿ ਸਦ੍ਧਾਦੀਨਂ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਨਂ ਪਰਭਾਵਞ੍ਚ ਅਪਰਭਾਵਞ੍ਚ, ਵੁਦ੍ਧਿਞ੍ਚ ਹਾਨਿਞ੍ਚਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਯਥਾਭੂਤ**ਨ੍ਤਿ ਸਬ੍ਬੇਸਂ ਸਤ੍ਤਾਨਂ ਆਸਯਾਨੁਸਯਚਰਿਤਾਧਿਮੁਤ੍ਤਿਆਦੀਹਿ ਸਦ੍ਧਾਦਿ ਤਿਕ੍ਖਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਮੁਦਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਤਂ ਸਬ੍ਬਾਕਾਰਤੋ ਜਾਨਾਤਿ। ਤਤ੍ਥ **ਆਸਯੋ**ਤਿ ਨਿਵਾਸਟ੍ਠਾਨਂ, ਯਤ੍ਥ ਸਤ੍ਤਾਨਂ ਚਿਤ੍ਤਸਨ੍ਤਾਨਂ ਨਿਚ੍ਚਂ ਨਿਵਸਤਿ। ਸੋ ਦੁਵਿਧੋ ਵਟ੍ਟਾਸਯੋ ਵਿਵਟ੍ਟਾਸਯੋ ਚ। ਤਤ੍ਥ ਸਸ੍ਸਤੁਚ੍ਛੇਦਵਸੇਨ ਪਵਤ੍ਤਂ ਸਬ੍ਬਂ ਦਿਟ੍ਠਿਗਤਂ **ਵਟ੍ਟਾਸਯੋ** ਨਾਮ। ਸਪ੍ਪਚ੍ਚਯਨਾਮਰੂਪਪਰਿਗ੍ਗਹਤੋ ਪਟ੍ਠਾਯ ਸਬ੍ਬਂ ਵਿਪਸ੍ਸਨਾਞਾਣਂ, ਮਗ੍ਗਞਾਣਞ੍ਚ **ਵਿਵਟ੍ਟਾਸਯੋ** ਨਾਮ। ਮਗ੍ਗਞਾਣਮ੍ਪਿ ਹਿ ''ਦਸਯਿਮੇ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਅਰਿਯਾਵਾਸਾ, ਯਦਰਿਯਾ ਆਵਸਿਂਸੁ''ਤਿਆਦਿਵਚਨਤੋ (ਅਂ॰ ਨਿ॰ ੧੦.੧੯) ਆਸਯੋਵ। ਇਮਂ ਪਨ ਭਗਵਾ ਸਤ੍ਤਾਨਂ ਆਸਯਂ ਜਾਨਨ੍ਤੋ ਉਭਿਨ੍ਨਂ ਦਿਟ੍ਠਿਞਾਣਾਨਂ ਅਪ੍ਪਵਤ੍ਤਿਕ੍ਖਣੇਪਿ ਜਾਨਾਤਿ ਏਵ। ਕਾਮਰਾਗਾਦਿਕਿਲੇਸਾਧਿਮੁਤ੍ਤਞ੍ਞੇਵ ਹਿ ਪੁਗ੍ਗਲਂ ਭਗਵਾ ਤਥੇਵ ਜਾਨਾਤਿ। ''ਅਯਂ ਨੇਕ੍ਖਮ੍ਮਾਦਿਅਭਿਰਤੋ ਵਿਵਟ੍ਟਾਸਯੋ''ਤਿ ਨੇਕ੍ਖਮ੍ਮਾਦਿਂ ਸੇਵਨ੍ਤਞ੍ਞੇਵ ਜਾਨਾਤਿ, ''ਅਯਂ ਕਾਮਾਦਿਅਭਿਰਤੋ ਵਟ੍ਟਾਸਯੋ''ਤਿ ਅਨੁਸਯਚਰਿਤਾਦਿਜਾਨਨੇਪਿ ਏਸੇਵ ਨਯੋ। ਤਤ੍ਥ **ਅਨੁਸਯੋ** ਕਾਮਰਾਗਾਨੁਸਯਾਦਿਤੋ ਸਤ੍ਤਵਿਧੋ। **ਚਰਿਤ**ਨ੍ਤਿ ਤੀਹਿ ਦ੍ਵਾਰੇਹਿ ਅਭਿਸਙ੍ਖਤਲੋਕਿਯਕੁਸਲਾਕੁਸਲਂ। **ਅਧਿਮੁਤ੍ਤੀ**ਤਿ ਅਜ੍ਝਾਸਯੋ। ਏਵਮੇਤ੍ਥ ਆਸਯਾਨੁਸਯਞਾਣਂ, ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਪਰੋਪਰਿਯਤ੍ਤਞਾਣਞ੍ਚਾਤਿ ਦ੍ਵੇ ਞਾਣਾਨਿ ਏਕਤੋ ਹੁਤ੍ਵਾ ਏਕਂ ਬਲਞਾਣਂ ਨਾਮ ਜਾਤਨ੍ਤਿ। ਛਟ੍ਠਬਲਂ।

ਸਤ੍ਤਮੇ **ਝਾਨਵਿਮੋਕ੍ਖਸਮਾਧਿਸਮਾਪਤ੍ਤੀਨ**ਨ੍ਤਿ ਪਠਮਾਦੀਨਂ ਚਤੁਨ੍ਨਂ ਝਾਨਾਨਂ, ''ਰੂਪੀ ਰੂਪਾਨਿ ਪਸ੍ਸਤੀ''ਤਿਆਦੀਨਂ ਅਟ੍ਠਨ੍ਨਂ ਵਿਮੋਕ੍ਖਾਨਂ, ਸਵਿਤਕ੍ਕਸਵਿਚਾਰਾਦੀਨਂ ਤਿਣ੍ਣਂ ਸਮਾਧੀਨਂ, ਪਠਮਜ੍ਝਾਨਸਮਾਪਤ੍ਤਿਆਦੀਨਂ ਨਵਨ੍ਨਂ ਅਨੁਪੁਬ੍ਬਸਮਾਪਤ੍ਤੀਨਂ। **ਸਂਕਿਲੇਸ**ਨ੍ਤਿ ਹਾਨਭਾਗਿਯਧਮ੍ਮਂ। **ਵੋਦਾਨ**ਨ੍ਤਿ ਵਿਸੇਸਭਾਗਿਯਂ ਧਮ੍ਮਂ। **ਵੁਟ੍ਠਾਨ**ਨ੍ਤਿ ਯੇਨ ਕਾਰਣੇਨ ਝਾਨਾਦੀਹਿ ਵੁਟ੍ਠਹਨ੍ਤਿ, ਤਂ ਕਾਰਣਂ। ਤਂ ਪਨ ਦੁਵਿਧਂ ਵੋਦਾਨਮ੍ਪਿ ਭਵਙ੍ਗਮ੍ਪਿ। ਹੇਟ੍ਠਿਮਂ ਹਿ ਪਗੁਣਂ ਝਾਨਂ ਅਤ੍ਤਨੋ ਵੋਦਾਨਵਸੇਨ ਉਪਰਿਮਸ੍ਸ ਝਾਨਸ੍ਸ ਪਦਟ੍ਠਾਨਤੋ ''ਵੁਟ੍ਠਾਨ''ਨ੍ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ, ਤਮ੍ਹਾ ਤਮ੍ਹਾ ਪਨ ਸਮਾਧਿਮ੍ਹਾ ਭਵਙ੍ਗਵਸੇਨੇਵ ਵੁਟ੍ਠਾਨਤੋ ਭਵਙ੍ਗਮ੍ਪਿ। ਨਿਰੋਧਤੋ ਪਨ ਫਲਸਮਾਪਤ੍ਤਿਯਾਵ ਵੁਟ੍ਠਹਨ੍ਤਿ। ਇਦਂ ਪਾਲਿਮੁਤ੍ਤਕਵੁਟ੍ਠਾਨਂ ਨਾਮ, ਤਂ ਸਬ੍ਬਂ ਭਗਵਾ ਯਥਾਭੂਤਂ ਸਬ੍ਬਾਕਾਰੇਨ ਪਜਾਨਾਤਿ। ਸਤ੍ਤਮਬਲਂ।

ਅਟ੍ਠਮੇ **ਪੁਬ੍ਬੇਨਿਵਾਸਾਨੁਸ੍ਸਤੀ**ਤਿ ਪੁਬ੍ਬੇਨਿਵੁਤ੍ਥਕ੍ਖਨ੍ਧਾਨੁਸ੍ਸਰਣਂ, ਤਂ ਨਾਮਗੋਤ੍ਤਵਣ੍ਣਾਹਾਰਸੁਖਦੁਕ੍ਖਾਦੀਹਿ ਤਤ੍ਥ ਤਤ੍ਥ ਭਵੇ ਵਿਜ੍ਜਮਾਨੇਹਿ ਅਨਨ੍ਤੇਹਿ ਆਕਾਰੇਹਿ ਯਥਾਭੂਤਂ ਪਜਾਨਾਤੀਤਿ। ਅਟ੍ਠਮਬਲਂ।

ਨਵਮੇ **ਚੁਤੂਪਪਾਤ**ਨ੍ਤਿ ਚੁਤਿਞ੍ਚ ਉਪਪਾਤਞ੍ਚ, ਤਂ ਚਵਮਾਨਉਪਪਜ੍ਜਮਾਨਹੀਨਪਣੀਤਸੁਵਣ੍ਣਦੁਬ੍ਬਣ੍ਣਾਦਿਤੋ ਅਨਨ੍ਤਪਭੇਦੇ ਯਥਾਕਮ੍ਮੂਪਗੇ ਸਤ੍ਤੇ ਦਿਬ੍ਬਚਕ੍ਖੁਞਾਣੇਨ ਵਣ੍ਣਾਯਤਨਗ੍ਗਹਣਮੁਖੇਨ ਦਿਸ੍ਵਾ ਸਬ੍ਬਾਕਾਰਤੋ ਪਜਾਨਾਤੀਤਿ। ਨਵਮਬਲਂ।

ਦਸਮੇ **ਆਸਵਾਨਂ ਖਯ**ਨ੍ਤਿ ਆਸਵਨਿਰੋਧਂ ਨਿਬ੍ਬਾਨਂ, ਤਂ ਅਰਹਤ੍ਤਮਗ੍ਗਞਾਣੇਨ ਚਤੁਸਚ੍ਚਪਟਿਵੇਧਤੋ ਪਜਾਨਾਤੀਤਿ। ਦਸਮਬਲਂ।

ਇਮਾਨੀਤਿ ਯਾਨਿ ਹੇਟ੍ਠਾ ‘‘ਤਥਾਗਤਸ੍ਸ ਦਸ ਤਥਾਗਤਬਲਾਨੀ’’ਤਿ ਅਵੋਚ, ਇਮਾਨਿ ਤਾਨੀਤਿ ਅਪ੍ਪਨੰ ਕਰੋਤਿ। ਯਸ੍ਮਾ ਚੇਤੋਪਰਿਯਞਾਣਾਦੀਨਿ ਸਾਵਕਾਦੀਨਮ੍ਪਿ ਯਥਾਰਹੰ ਵਿਜ੍ਜਮਾਨਾਨਿਪਿ ਸਵਿਸਯੰ ਕਿਞ੍ਚਿਦੇਵ ਜਾਨਨ੍ਤਿ, ਨ ਚ ਸਬ੍ਬਾਕਾਰਤੋ। ਬੁਦ੍ਧਾਨੰ ਪਨ ਸਬ੍ਬਞ੍ਞੁਤਞ੍ਞਾਣੰ ਵਿਯ ਸਬ੍ਬਧਮ੍ਮੇਸੁ ਯਥਾਸਕੰ ਵਿਸਯੇ ਸਬ੍ਬਤ੍ਥ ਸਬ੍ਬਾਕਾਰਤੋ ਏਕਕ੍ਖਣੇ ਅਪ੍ਪਟਿਹਤੰ ਪਵਤ੍ਤਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ‘‘ਤਥਾਗਤਬਲਾਨੀ’’ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਨ੍ਤਿ। ਯਦਿ ਏਵੰ ਸਬ੍ਬਞ੍ਞੁਤਞ੍ਞਾਣਸ੍ਸੇਵਾਯੰ ਪਭੇਦੋ ਹੋਤਿ, ਕਸ੍ਮਾ ਪਨ ‘‘ਦਸਬਲਞਾਣਾਨੀ’’ਤਿ ਵਿਸੁੰ ਵਿਭਤ੍ਤਾਨੀਤਿ? ਵਿਸਯਕਿਚ੍ਚਭੂਮਿਭੇਦਤੋ ਨੇਸੰ ਅਞ੍ਞਤ੍ਤਾ। ਦਸਬਲਞਾਣੇਸੁ ਹਿ ਪਠਮੰ ਕਾਰਣਾਕਾਰਣਮੇਵ ਜਾਨਾਤਿ, ਦੁਤਿਯੰ ਕਮ੍ਮਨ੍ਤਰਵਿਪਾਕਨ੍ਤਰਮੇਵ ਜਾਨਾਤਿ, ਤਤਿਯੰ ਕਮ੍ਮਪਰਿਚ੍ਛੇਦਮੇਵ, ਚਤੁਤ੍ਥੰ ਨਾਨਤ੍ਤਕਾਰਣਮੇਵ, ਪਞ੍ਚਮੰ ਸਤ੍ਤਾਨੰ ਅਜ੍ਝਾਸਯਾਧਿਮੁਤ੍ਤਿਮੇਵ, ਛਟ੍ਠੰ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਨੰ ਤਿਕ੍ਖਮੁਦੁਭਾਵਮੇਵ, ਸਤ੍ਤਮੰ ਝਾਨਾਦੀਹਿ ਸਦ੍ਧਿੰ ਤੇਸੰ ਸੰਕਿਲੇਸਾਦਿਮੇਵ, ਅਟ੍ਠਮੰ ਪੁਬ੍ਬੇਨਿਵੁਤ੍ਥਕ੍ਖਨ੍ਧਸਨ੍ਤਤਿਮੇਵ, ਨਵਮੰ ਸਤ੍ਤਾਨੰ ਚੁਤਿਪਟਿਸਨ੍ਧਿਮੇਵ, ਦਸਮੰ ਸਚ੍ਚਪਰਿਚ੍ਛੇਦਮੇਵ, ਨਾਞ੍ਞੰ।

ਸਬ੍ਬਞ੍ਞੁਤਞ੍ਞਾਣੰ ਪਨ ਏਤੇਹਿ ਜਾਨਿਤਬ੍ਬਞ੍ਚ ਤਤੋ ਉਤ੍ਤਰਿਞ੍ਚ ਸਬ੍ਬੰ ਅਤੀਤਾਦਿਭੇਦੰ ਏਕਕ੍ਖਣੇ ਸਬ੍ਬਾਕਾਰਤੋ ਜਾਨਾਤਿ, ਏਤੇਸੰ ਪਨ ਕਿਚ੍ਚੰ ਨ ਸਬ੍ਬੰ ਕਰੋਤਿ। ਤੰ ਹਿ ਝਾਨੰ ਹੁਤ੍ਵਾ ਅਪ੍ਪੇਤੁੰ, ਇਦ੍ਧਿ ਹੁਤ੍ਵਾ ਵਿਕੁਬ੍ਬਿਤੁੰ, ਮਗ੍ਗੋ ਹੁਤ੍ਵਾ ਕਿਲੇਸੇ ਖੇਪੇਤੁੰ ਨ ਸਕ੍ਕੋਤਿ। ਦਸਬਲਞਾਣਾਨਿ ਪਨ ਤੰ ਸਬ੍ਬੰ ਯਥਾਰਹੰ ਕਾਤੁੰ ਸਕ੍ਕੋਨ੍ਤਿ। ਤੇਸੁ ਚ ਪਟਿਪਾਟਿਯਾ ਸਤ੍ਤ ਞਾਣਾਨਿ ਕਾਮਾਵਚਰਾਨਿ, ਤਤੋ ਦ੍ਵੇ ਰੂਪਾਵਚਰਾਨਿ, ਅਵਸਾਨੇ ਏਕੰ ਲੋਕੁਤ੍ਤਰੰ। ਸਬ੍ਬਞ੍ਞੁਤਞ੍ਞਾਣੰ ਪਨ ਕਾਮਾਵਚਰਮੇਵਾਤਿ ਏਵੰ ਵਿਸਯਕਿਚ੍ਚਭੂਮਿਭੇਦਤੋ ਅਞ੍ਞਮੇਵ ਦਸਬਲਞਾਣੰ। ਅਞ੍ਞੰ ਸਬ੍ਬਞ੍ਞੁਤਞ੍ਞਾਣਨ੍ਤਿ। ਅਯੰ ਤਾਵ ਪਦਤ੍ਥਾਨੁਸਾਰਤੋ ਵਿਨਿਚ੍ਛਯੋ। **ਧਮ੍ਮਭੇਦਾ**ਦਿਤੋ ਪਨ ਸਬ੍ਬੋਪਿ ਵਿਨਿਚ੍ਛਯੋ ਏਕਵਿਧਕੋਟ੍ਠਾਸਤੋ ਪਟ੍ਠਾਯ ਏਤ੍ਥ ਵੁਤ੍ਤਾਨੁਸਾਰਤੋਵ ਞਾਤਬ੍ਬੋ, ਸੁਤ੍ਤਨ੍ਤਭਾਜਨੀਯਾਦਯੋ ਹਿ ਵਿਭਙ੍ਗਨਯਭੇਦਾ ਏਤ੍ਥ, ਇਤੋ ਪਰੇਸੁ ਚ ਵਿਭਙ੍ਗੇਸੁ ਨਤ੍ਥੀਤਿ।

ਞਾਣਵਿਭਙ੍ਗਮਾਤਿਕਤ੍ਥਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

ਖੁਦ੍ਦਕਵਤ੍ਥੁਵਿਭਙ੍ਗਮਾਤਿਕਤ੍ਥਵਣ੍ਣਨਾ

ਖੁਦ੍ਦਕਵਤ੍ਥੁਵਿਭਙ੍ਗਮਾਤਿਕਾਯ ਪਨਾਯੰ ਨਿਕ੍ਖੇਪਪਰਿਚ੍ਛੇਦੇਨ ਸਦ੍ਧਿੰ **ਅਤ੍ਥਤੋ** ਵਿਨਿਚ੍ਛਯੋ। ਮਾਤਿਕਾਯ ਹਿ ਆਦਿਤੋ ਤਾਵ – **ਜਾਤਿਮਦੋ**ਤਿਆਦਯੋ ਤੇਸਤ੍ਤਤਿ ਏਕਕਾ ਨਿਕ੍ਖਿਤ੍ਤਾ, ਤਤੋ **ਕੋਧੋ ਚ ਉਪਨਾਹੋ ਚਾ**ਤਿਆਦਯੋ ਅਟ੍ਠਾਰਸ ਦੁਕਾ, ਅਕੁਸਲਮੂਲਾਦਯੋ ਪਞ੍ਚਤਿੰਸ ਤਿਕਾ, ਆਸਵਚਤੁਕ੍ਕਾਦਯੋ ਚੁਦ੍ਦਸ ਚਤੁਕ੍ਕਾ, ਓਰਮ੍ਭਾਗਿਯਸੰਯੋਜਨਾਦਯੋ ਪਨ੍ਨਰਸ ਪਞ੍ਚਕਾ, ਵਿਵਾਦਮੂਲਾਦਯੋ ਚੁਦ੍ਦਸ ਛਕ੍ਕਾ, ਅਨੁਸਯਾਦਯੋ ਸਤ੍ਤ ਸਤ੍ਤਕਾ, ਕਿਲੇਸਵਤ੍ਥੁਆਦਯੋ ਅਟ੍ਠ ਅਟ੍ਠਕਾ, ਆਘਾਤਵਤ੍ਥੁਆਦਯੋ ਨਵ ਨਵਕਾ, ਕਿਲੇਸਵਤ੍ਥੁਆਦਯੋ ਸਤ੍ਤ ਦਸਕਾ, ਛਨ੍ਨੰ ਅਟ੍ਠਾਰਸਕਾਨੰ ਵਸੇਨ ਅਟ੍ਠਸਤਤਣ੍ਹਾਵਿਚਰਿਤਾਨਿ ਚ ਯਥਾਕ੍ਕਮੰ ਨਿਕ੍ਖਿਪਿਤ੍ਵਾ ਅਨ੍ਤੇ ਦ੍ਵਾਸਟ੍ਠਿ ਦਿਟ੍ਠਿਗਤਾਨਿ ਬ੍ਰਹ੍ਮਜਾਲਸੁਤ੍ਤੇ ਅਤਿਦਸ੍ਸਿਤਾਨੀਤਿ ਸਬ੍ਬਾਨਿਪਿ ਤੇਸਟ੍ਠਿਅਧਿਕਾਨਿ ਅਟ੍ਠਕਿਲੇਸਸਤਾਨਿ ਨਿਕ੍ਖਿਤ੍ਤਾਨੀਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾਨਿ। ਅਯੰ ਤਾਵ ਨਿਕ੍ਖੇਪਪਰਿਚ੍ਛੇਦੋ।

ਅਤ੍ਥਤੋ ਪਨ “**ਜਾਤਿਮਦੋ**”ਤਿਆਦੀਸੁ ਜਾਤਿਉਚ੍ਚਾਕੁਲੀਨਤੰ ਨਿਸ੍ਸਾਯ ‘‘ਖਤ੍ਤਿਯਾਦੀਨੰ ਚਤੁਨ੍ਨਮ੍ਪਿ ਵਣ੍ਣਾਨੰ ਅਹੰ ਉਤ੍ਤਮਜਾਤਿਕੋ, ਇਮੇ ਨ ਉਤ੍ਤਮਜਾਤਿਕਾ’’ਤਿ ਏਵੰ ਅਤ੍ਤੁਕ੍ਕੰਸਨਪਰਵਮ੍ਭਨਵਸੇਨ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨੇ ਮਜ੍ਜਨਾਕਾਰਪ੍ਪਵਤ੍ਤੇ ਮਾਨੇ **ਜਾਤਿਮਦੋ** ਨਾਮ। ਸੇਸਪਦੇਸੁਪਿ ਏਸੇਵ ਨਯੋ। ਤਤ੍ਥ ਆਦਿਚ੍ਚਗੋਤ੍ਤਕਸ੍ਸਪਗੋਤ੍ਤਾਦਿਉਤ੍ਤਮਗੋਤ੍ਤੰ ਨਿਸ੍ਸਾਯ **ਗੋਤ੍ਤਮਦੋ**। ਨਿਰਾਬਾਧਤੰ, ਯੋਬ੍ਬਞ੍ਞੰ, ‘‘ਚਿਰੰ ਸੁਖੰ ਜੀਵਿੰ ਜੀਵਾਮਿ ਜੀਵਿਸ੍ਸਾਮੀ’’ਤਿ ਏਵੰ ਜੀਵਿਤੰ, ਬਹੁਲਾਭਞ੍ਚ ਨਿਸ੍ਸਾਯ ਯਥਾਕ੍ਕਮੰ **ਆਰੋਗਜਮਦਾ**ਦਯੋ ਵੁਤ੍ਤਾ। ਸੁਕਤਪਣੀਤਪਚ੍ਚਯਲਾਭੰ, ਮਾਨਨਵਨ੍ਦਨਾਦਿਗਰੁਕਾਰੰ ਮਞ੍ਞੇਵ ਪਮੁਖੰ ਕਤ੍ਵਾ ਪਞ੍ਹੰ ਪੁਚ੍ਛਨ੍ਤਿ, ਪਰਿਵਾਰੇਤ੍ਵਾ ਗਚ੍ਛਨ੍ਤੀਤਿ ਏਵੰ ਪੁਰੇਕ੍ਖਾਰੰ, ਮਹਾਪਰਿਵਾਰੰ, ਸੁਚਿਪਰਿਵਾਰਞ੍ਚ ਨਿਸ੍ਸਾਯ ਯਥਾਕ੍ਕਮੰ **ਸਕ੍ਕਾਰਮਦਾ**ਦਯੋ ਚ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ। ਭੋਗੋ ਪਨ ਕਿਞ੍ਚਾਪਿ ਲਾਭਗ੍ਗਹਣੇਨੇਵ ਗਹਿਤੋ, ਨਿਹਿਤਧਨਵਸੇਨ ਪਨੇਤ੍ਥ ਲਾਭੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ, ‘‘ਅਨ੍ਨਪਾਨਵਤ੍ਥਾਭਰਣਮਾਲਾਗਨ੍ਧਾਦਿਉਪਭੋਗਸਮਿਦ੍ਧਿਵਸੇਨਾਪਿ ਵਤ੍ਤੁੰ ਵਟ੍ਟਤੀ’’ਤਿਪਿ ਵਦਨ੍ਤਿ। ਸਰੀਰਵਣ੍ਣੰ, ਗੁਣਵਣ੍ਣਞ੍ਚ ਨਿਸ੍ਸਾਯ **ਵਣ੍ਣਮਦੋ**। ਬਾਹੁਸਚ੍ਚੰ, ਪਟਿਭਾਨੰ, ‘‘ਵਣ੍ਣੰ ਬੁਦ੍ਧਵੰਸੰ ਰਾਜਵੰਸੰ ਜਨਪਦਵੰਸੰ ਗਾਮਵੰਸੰ ਰਤ੍ਤਿਨ੍ਦਿਵਪਰਿਚ੍ਛੇਦੰ ਨਕ੍ਖਤ੍ਤਮੁਹੁਤ੍ਤਯੋਗੰ ਜਾਨਾਮੀ’’ਤਿ ਏਵੰ ਰਤ੍ਤਞ੍ਞੁਤੰ ਵਾ ਨਿਸ੍ਸਾਯ ਯਥਾਕ੍ਕਮੰ **ਸੁਤਮਦਾ**ਦਯੋ ਚ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ। ਜਾਤਿਪਿਣ੍ਡਪਾਤਿਕਤੰ, ਅਨਵਞ੍ਞਾਤਤੰ, ਇਰਿਯਾਪਥਪਾਸਾਦਿਕਤੰ, ਮਹਿਦ੍ਧਿਕਤਞ੍ਚ ਨਿਸ੍ਸਾਯ ਯਥਾਕ੍ਕਮੰ **ਪਿਣ੍ਡਪਾਤਿਕਮਦਾ**ਦਯੋ। ਕਿਞ੍ਚਾਪਿ ਪਰਿਵਾਰ-ਗ੍ਗਹਣੇਨ ਯਸੋ ਗਹਿਤੋ। ਪਰਿਵਾਰਸ੍ਸ ਪਨ ਸਵਸਵਤ੍ਤਕਭਾਵੇਨ ਪਤ੍ਥਟਤੰ ਕਿਤ੍ਤਿਯਸਞ੍ਞੇਵ ਵਾ ਨਿਸ੍ਸਾਯ **ਯਸਮਦੋ**। ਪਰਿਸੁਦ੍ਧਸੀਲੰ , ਉਪਚਾਰਪ੍ਪਨਾਝਾਨੰ, ਸਿਪ੍ਪਕੋਸਲ੍ਲੰ, ਸਰੀਰਸ੍ਸ ਆਰੋਹਸਮ੍ਪਦੰ, ਪਰਿਣਾਹਸਮ੍ਪਦੰ, ਅਨੂਨਨਿਦ੍ਦੋਸਅਙ੍ਗਪਚ੍ਚਙ੍ਗਤਾਯ ਸਰੀਰਪਾਰਿਪੂਰਿਞ੍ਚ ਨਿਸ੍ਸਾਯ **ਸੀਲਮਦਾ**ਦਯੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ।

ਇਮਿਨਾ ਏਤ੍ਤਕੇਨ ਠਾਨੇਨ ਸਵਤ੍ਥੁਕਂ ਮਾਨਂ ਦਸ੍ਸੇਤ੍ਵਾ ਇਦਾਨਿ ਅਵਤ੍ਥੁਕਮੇਵ ਸਾਮਞ੍ਞਤੋ ਮਾਨਂ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ "**ਮਦੋ**"ਤਿ ਆਹ। **ਪਮਾਦੋ**ਤਿਆਦੀਸੁ ਪਞ੍ਚਕਾਮਗੁਣੇਸੁ ਚਿਤ੍ਤਵੋਸ੍ਸਗ੍ਗਸਙ੍ਖਾਤੋ ਸੁਚਰਿਤਾਸੇਵਨਾਯ, ਦੁਚ੍ਚਰਿਤਸੇਵਨਾਯ ਚ ਹੇਤੁਭੂਤੋ ਪਮਜ੍ਜਨਾਕਾਰਪ੍ਪਵਤ੍ਤੋ ਅਕੁਸਲਚਿਤ੍ਤੁਪ੍ਪਾਦੋ **ਪਮਾਦੋ** ਨਾਮ, ਸ੍ਵਾਯਂ ਸਤਿਵੋਸ੍ਸਗ੍ਗਲਕ੍ਖਣੋ। ਵਾਤਭਰਿਤਭਤ੍ਤਾ ਵਿਯ ਮਾਤਾਪਿਤੂਸੁਪਿ ਅਨੋਣਤਭਾਵਸਙ੍ਖਾਤੋ ਕਕ੍ਖਲਮਾਨੋ **ਥਮ੍ਭੋ** ਨਾਮ, ਸ੍ਵਾਯਂ ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਉਦ੍ਧੁਮਾਤਭਾਵਲਕ੍ਖਣੋ। ਅਞ੍ਞੇਸਂ ਗੇਹਾਦਿਉਪਕਰਣਸਮ੍ਪਦਂ, ਵਿਜ੍ਜਾਸਮ੍ਪਦਂ ਵਾ ਦਿਸ੍ਵਾ ਤਦ੍ਦਿਗੁਣਸਮਾਰਮ੍ਭਨਵਸਪ੍ਪਵਤ੍ਤੋ ਅਕੁਸਲਚਿਤ੍ਤੁਪ੍ਪਾਦੋ **ਸਾਰਮ੍ਭੋ** ਨਾਮ। ਗਨ੍ਥੋਪਿ ਹਿ ਸਾਰਮ੍ਭਵਸੇਨ ਉਗ੍ਗਹੇਤੁਂ ਨ ਵਟ੍ਟਤਿ, ਅਕੁਸਲਮੇਵ ਹੋਤਿ। ਸ੍ਵਾਯਂ ਕਰਣੁਤ੍ਤਰਿਯਲਕ੍ਖਣੋ।

ਅਤ੍ਰ ਅਤ੍ਰ ਵਿਸਯੇ ਇਚ੍ਛਾ ਅਸ੍ਸਾਤਿ ਅਤ੍ਰਿਚ੍ਛੋ, ਪੁਗ੍ਗਲੋ, ਤਸ੍ਸ ਭਾਵੋ **ਅਤ੍ਰਿਚ੍ਛਤਾ**। ਏਵਂ **ਮਹਿਚ੍ਛਤਾ**ਦੀਸੁਪਿ ਅਤ੍ਥੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ। ਤਤ੍ਥ ਯਂ ਯਂ ਲਦ੍ਧਂ, ਤੇਨ ਤੇਨ ਅਸਨ੍ਤੁਸ੍ਸਿਤ੍ਵਾ ਅਪਰਸ੍ਸ ਅਪਰਸ੍ਸ ਪਤ੍ਥਨਾਵਸੇਨ ਪਵਤ੍ਤੋ ਲੋਭੋ **ਅਤ੍ਰਿਚ੍ਛਤਾ**। ਯਾਯ ਅਤ੍ਤਨਾ ਲਦ੍ਧਂ ਪਣੀਤਮ੍ਪਿ ਲਾਮਕਂ ਵਿਯ ਖਾਯਤਿ, ਪਰੇਨ ਲਦ੍ਧਂ ਲਾਮਕਮ੍ਪਿ ਪਣੀਤਂ ਵਿਯ ਖਾਯਤਿ। ਸਾਯਂ ਅਪਰਾਪਰਲਾਭਪਤ੍ਥਨਾਲਕ੍ਖਣਾ। ਸਨ੍ਤਗੁਣਵਿਭਾਵਨਾਵਸਪ੍ਪਵਤ੍ਤੋ ਚੇਵ ਤਦੁਪ੍ਪਨ੍ਨੇਹਿ ਅਤਿਮਹਨ੍ਤੇਹਿਪਿ ਵਤ੍ਥੂਹਿ ਅਸਨ੍ਤੁਸ੍ਸਨਾਕਾਰਪ੍ਪਵਤ੍ਤੋ ਚ ਲੋਭੋ **ਮਹਿਚ੍ਛਤਾ**। ਯਾਯ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਪਚ੍ਚਯੇਹਿ ਦੁਪ੍ਪੂਰੋ ਅਗ੍ਗਿ ਵਿਯ ਉਪਾਦਾਨੇਨ, ਸਮੁਦ੍ਦੋ ਵਿਯ ਚ ਉਦਕੇਨ। ਯਾ ਚਾਯਂ ਸਨ੍ਤਗੁਣਸਮ੍ਭਾਵਨਤਾ, ਪਟਿਗ੍ਗਹਣੇ ਚ ਪਰਿਭੋਗੇ ਚ ਅਮਤ੍ਤਞ੍ਞੁਤਾ, ਏਤਂ ਮਹਿਚ੍ਛਤਾਲਕ੍ਖਣਂ।

ਅਸਨ੍ਤਾਨਂ ਪਨ ਸਦ੍ਧਾਸੀਲਾਨਂ, ਮਗ੍ਗਫਲਾਦੀਨਞ੍ਚ ਲੋਕਿਯਲੋਕੁਤ੍ਤਰਾਨਂ ਗੁਣਾਨਂ ਵਿਭਾਵਨਾਵਸਪ੍ਪਵਤ੍ਤੋ ਚੇਵ ਤਦੁਪ੍ਪਨ੍ਨੇਹਿ ਅਤਿਮਹਨ੍ਤੇਹਿਪਿ ਪਚ੍ਚਯੇਹਿ ਅਸਨ੍ਤੁਸ੍ਸਨਾਕਾਰਪ੍ਪਵਤ੍ਤੋ ਚ ਲੋਭੋ **ਪਾਪਿਚ੍ਛਤਾ**। ਯਾ ਚਾਯਂ ਅਸਨ੍ਤਗੁਣਸਮ੍ਭਾਵਨਤਾ, ਪਟਿਗ੍ਗਹਣੇ ਚ ਪਰਿਭੋਗੇ ਚ ਅਮਤ੍ਤਞ੍ਞੁਤਾ ਏਤਂ ਪਾਪਿਚ੍ਛਤਾਲਕ੍ਖਣਂ।

ਸਿਙ੍ਗਨ੍ਤਿ ਵਿਜ੍ਝਨਟ੍ਠੇਨ ਸਿਙ੍ਗਂ, ਨਾਗਰਿਕਭਾਵਸਙ੍ਖਾਤਸ੍ਸ ਕਿਲੇਸਸਿਙ੍ਗਸ੍ਸੇਤਂ ਅਧਿਵਚਨਂ, ਤਂ ਅਤ੍ਥਤੋ ਸਿਙ੍ਗਾਰਕਰਣਵਸਪ੍ਪਵਤ੍ਤੋ ਲੋਭੋਵ। **ਤਿਨ੍ਤਿਣ**ਨ੍ਤਿ ਖੀਯਨਂ, ਤਂ ਅਤ੍ਥਤੋ ਨਿਵਾਸਟ੍ਠਾਨੇ ਸੁਨਖਾਨਂ ਵਿਯ ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਂ ਸਤ੍ਤਾਨਂ ''ਤਵ ਸਨ੍ਤਕਂ, ਮਮ ਸਨ੍ਤਕ''ਨ੍ਤਿ ਖਿਯਜਨਾਕਾਰਪ੍ਪਵਤ੍ਤੋ ਦੋਸੋਵ। **ਚਾਪਲਜ**ਨ੍ਤਿ ਚਪਲਤਾ, ਤਂ ਪਤ੍ਤਚੀਵਰਾਦਿਪਰਿਕ੍ਖਾਰਾਨਂ, ਅਤ੍ਤਭਾਵਸ੍ਸ ਚ ਮਣ੍ਡਨਵਿਭੂਸਨਕੇਲਾਯਨਵਸਪ੍ਪਵਤ੍ਤੋ ਰਾਗੋਵ, ਯੇਨ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ ਜਿਣ੍ਣੋਪਿ ਦਹਰੋ ਵਿਯ ਹੋਤਿ। **ਅਸਭਾਗਵੁਤ੍ਤੀ**ਤਿ ਵਿਸਭਾਗਵੁਤ੍ਤਿ ਵਿਸਭਾਗਕਿਰਿਯਾ, ਸਾ ਗਰੁਟ੍ਠਾਨਿਯੇਸੁਪਿ ਅਨਾਦਰਵਸੇਨ ਵਿਪਚ੍ਚਨੀਕਗ੍ਗਾਹਿਤਾਵਸਪ੍ਪਵਤ੍ਤੋ ਦੋਸੋਵ , ਯਾਯ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ ਗਿਲਾਨੇਪਿ ਮਾਤਾਪਿਤੁਆਚਰਿਯੁਪਜ੍ਝਾਯਾਦਿਕੇ ਨ ਓਲੋਕੇਤਿ, ਤੇਹਿ ਸਦ੍ਧਿਂ ਲਾਭਸਕ੍ਕਾਰਕਾਰਣਾ ਕਲਹਂ ਕਰੋਤਿ, ਤੇਸੁ ਹਿਰੋਤ੍ਤਪ੍ਪਂ, ਚੇਤਿਯਾਦੀਸੁ ਚਿਤ੍ਤੀਕਾਰਞ੍ਚ ਨ ਪਚ੍ਚੁਪਟ੍ਠਪੇਤਿ। **ਅਰਤੀ**ਤਿ ਪਨ੍ਤੇਸੁ ਸੇਨਾਸਨੇਸੁ, ਸਮਥਵਿਪਸ੍ਸਨਾਸੁ ਚ ਅਨਭਿਰਮਣਾ ਉਕ੍ਕਣ੍ਠਿਤਤਾ, ਸਾ ਤਥਾਪਵਤ੍ਤੋ ਅਕੁਸਲਚਿਤ੍ਤੁਪ੍ਪਾਦੋ। **ਤਨ੍ਦੀ**ਤਿ ਆਲਸ੍ਯਂ। **ਵਿਜਮ੍ਭਿਤਾ**ਤਿ ਕਾਯਸ੍ਸ ਆਨਮਨਾਦਿਆਕਾਰੇਨ ਫਨ੍ਦਨਾ ਵਿਜਮ੍ਭਨਾ। **ਭਤ੍ਤਸਮ੍ਮਦੋ**ਤਿ ਭਤ੍ਤਮੁਚ੍ਛਾਯ ਕਾਯਸ੍ਸ ਅਕਮ੍ਮਞ੍ਞਤਾ। **ਚੇਤਸੋ ਚ ਲੀਨਤ੍ਤ**ਨ੍ਤਿ ਚਿਤ੍ਤਸਙ੍ਕੋਚੋ। ਅਤ੍ਥਤੋ ਪਨੇਤਾਨਿ ਸਬ੍ਬਾਨਿਪਿ ਥਿਨਮਿਦ੍ਧਵਸੇਨ ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਗਿਲਾਨਾਕਾਰੋਵ।

ਕੁਹਨਾਤਿਆਦੀਸੁ ਲਾਭਸਕ੍ਕਾਰਸਿਲੋਕਸਨ੍ਨਿਸ੍ਸਿਤਸ੍ਸ ਪਾਪਿਚ੍ਛਸ੍ਸ ਤੇਨ ਤੇਨ ਉਪਾਯੇਨ ਵਿਮ੍ਹਾਪਨਾ **ਕੁਹਨਾ** ਨਾਮ। ਸਾ ਤਿਵਿਧਾ ਪਚ੍ਚਯਪਟਿਸੇਵਨਸਾਮਨ੍ਤਜਪ੍ਪਨਇਰਿਯਾਪਥਸਣ੍ਠਪਨਵਸੇਨ। ਤਤ੍ਥ ਚੀਵਰਾਦੀਹਿ ਨਿਮਨ੍ਤਿਤਸ੍ਸ ਤਦਤ੍ਥਿਕਸ੍ਸੇਵ ਸਤੋ ਪਾਪਿਚ੍ਛਤਂ ਨਿਸ੍ਸਾਯ ਪਟਿਕ੍ਖਿਪਨੇਨ, ਤੇ ਚ ਗਹਪਤਿਕੇ ਅਤ੍ਤਨਿ ਸੁਪ੍ਪਤਿਟ੍ਠਿਤਸਦ੍ਧੇ ਞਤ੍ਵਾ ਪੁਨ ਤੇਸਂ ''ਅਹੋ ਅਯ੍ਯੋ ਅਪ੍ਪਿਚ੍ਛੋ ਨ ਕਿਞ੍ਚਿ ਪਟਿਗ੍ਗਣ੍ਹਿਤੁਂ ਇਚ੍ਛਤਿ, ਸੁਲਦ੍ਧਂ ਵਤ ਨੋ ਅਸ੍ਸ, ਸਚੇ ਅਪ੍ਪਮਤ੍ਤਕਂ ਕਿਞ੍ਚਿ ਪਟਿਗ੍ਗਣ੍ਹੇਯ੍ਯਾ''ਤਿ ਨਾਨਾਵਿਧੇਹਿ ਉਪਾਯੇਹਿ ਪਣੀਤਾਨਿ ਚੀਵਰਾਦੀਨਿ ਉਪਨਾਮੇਨ੍ਤਾਨਂ ਤਦਨੁਗ੍ਗਹਕਾਮਤਞ੍ਞੇਵ ਆਵਿਕਤ੍ਵਾ ਪਟਿਗ੍ਗਹਣੇਨ ਚ ਤਤੋ ਪਭੁਤਿ ਅਪਿ ਸਕਟਭਾਰੇਹਿ ਉਪਨਾਮਨਹੇਤੁਭੂਤਂ ਵਿਮ੍ਹਾਪਨਂ **ਪਚ੍ਚਯਪਟਿਸੇਵਨਸਙ੍ਖਾਤਾ ਕੁਹਨਾ** ਨਾਮ। ਪਾਪਿਚ੍ਛਸ੍ਸੇਵ ਪਨ ਸਤੋ ''ਯੋ ਏਵਰੂਪਂ ਚੀਵਰਂ ਧਾਰੇਤਿ, ਸੋ ਸਮਣੋ ਮਹੇਸਕ੍ਖੋ''ਤਿਆਦਿਨਾ ਉਤ੍ਤਰਿਮਨੁਸ੍ਸਧਮ੍ਮਾਧਿਗਮਪਰਿਦੀਪਨਵਾਚਾਯ ਤਥਾ ਤਥਾ ਵਿਮ੍ਹਾਪਨਂ **ਸਾਮਨ੍ਤਜਪ੍ਪਨਸਙ੍ਖਾਤਾ ਕੁਹਨਾ** ਨਾਮ। ਪਾਪਿਚ੍ਛਸ੍ਸੇਵ ਪਨ ਸਤੋ ਸਮਾਹਿਤਸ੍ਸੇਵ ਸਮ੍ਭਾਵਨਾਧਿਪ੍ਪਾਯਕਤੇਨ ਪਣਿਧਾਯ ਸਣ੍ਠਪਿਤੇਨ ਗਮਨਾਦਿਇਰਿਯਾਪਥੇਨ ਵਿਮ੍ਹਾਪਨਂ **ਇਰਿਯਾਪਥਸਣ੍ਠਪਨਸਙ੍ਖਾਤਾ ਕੁਹਨਾ** ਨਾਮ।

ਆਲਪਨਾਤਿਆਦਿਨਾ ਪਨ ਵੁਤ੍ਤਪਚ੍ਚਯਪਟਿਸਂਯੁਤ੍ਤਾ ਵਾਚਾਯੇਵ ਦਸ੍ਸਿਤਾ। ਅਨੁਪ੍ਪਿਯਭਾਣਿਤਾ, ਚਾਟੁਕਮ੍ਯਤਾ, ਮੁਗ੍ਗਸੂਪ੍ਯਤਾ, ਪਾਰਿਭਟ੍ਯਤਾ ਚ **ਆਲਪਨਾ** ਨਾਮ। ਤਤ੍ਥ **ਆਲਪਨਾ**ਤਿਆਦਿਤੋਵ ਲਪਨਾ। **ਅਨੁਪ੍ਪਿਯਭਾਣਿਤਾ**ਤਿ ਸਚ੍ਚਾਨੁਰੂਪਂ, ਧਮ੍ਮਾਨੁਰੂਪਂ ਵਾ ਅਨਪਲੋਕੇਤ੍ਵਾ ਪੁਨਪ੍ਪੁਨਂ ਪਿਯਭਣਨਂ। **ਚਾਟੁਕਮ੍ਯਤਾ**ਤਿ ਨੀਚਵੁਤ੍ਤਿਤਾ, ਅਤ੍ਤਾਨਂ ਹੇਟ੍ਠਤੋ ਠਪੇਤ੍ਵਾ ਪਵਤ੍ਤਨਂ। **ਮੁਗ੍ਗਸੂਪ੍ਯਤਾ**ਤਿ

ਮੁਗ੍ਗਸੂਪਸਦਿਸਤਾ, ਅਪਕ੍ਕਮੁਗ੍ਗਸਦਿਸੇਨ ਅਪ੍ਪਸਚ੍ਚੇਨ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤਵਚਨਤਾ। **ਪਾਰਿਭਟਯਤਾ**ਤਿ ਕੁਲਦਾਰਕਾਨਂ ਅਙ੍ਕੇਨ ਪਰਿਹਰਣਾਦਿਕਂ ਪਰਿਭਟਸ੍ਸ ਕਿਚ੍ਚਂ। ਏਵਮਯਂ ਸਬ੍ਬੋਪਿ ਕਿਰਿਯਾਭੇਦੋ ''ਲਪਨਾ''ਤ੍ਵੇਵ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। ਪਰੇਸਂ ਪਨ ਪਚ੍ਚਯਦਾਨਸਞ੍ਞਾਜਨਕਂ ਕਾਯਵਚੀਕਮ੍ਮਂ **ਨੇਮਿਤ੍ਤਿਕਤਾ** ਨਾਮ, ਯਾ ''ਪਰਿਕਥੋਭਾਸਨਿਮਿਤ੍ਤਕਮ੍ਮ''ਨ੍ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। ਅਕ੍ਕੋਸਨਵਮ੍ਭਨਗਰਹਣਾਦੀਹਿ ਯਥਾ ਦਾਯਕੋ ਅਵਣ੍ਣਂ ਭਾਯਤਿ, ਏਵਂ ਤਂ ਨਿਪ੍ਪੀਲਨਂ **ਨਿਪ੍ਪੇਸਿਕਤਾ** ਨਾਮ। ਅਯਂ ਹਿ ਯਸ੍ਮਾ ਵੇਲੁਪੇਸਿਕਾਯ ਵਿਯ ਅਬ੍ਭਙ੍ਗਂ ਇਮਾਯ ਪਰਸ੍ਸ ਗੁਣਂ ਨਿਪ੍ਪੇਸੇਤਿ ਨਿਪ੍ਪੁਞ੍ਛਤਿ, ਯਸ੍ਮਾ ਵਾ ਗਨ੍ਧਜਾਤਂ ਪਿਸਿਤ੍ਵਾ ਗਨ੍ਧਮਗ੍ਗਨਾ ਵਿਯ ਪਰਗੁਣੇ ਨਿਪ੍ਪਿਸਿਤ੍ਵਾ ਵਿਚੁਣ੍ਣੇਤ੍ਵਾ ਏਸਾ ਲਾਭਮਗ੍ਗਨਾ ਹੋਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ''ਨਿਪ੍ਪੇਸਿਕਤਾ''ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। ਏਕਸ੍ਮਿਂ ਪਨ ਕੁਲੇ ਲਦ੍ਧਾਮਿਸਂ ਅਞ੍ਞਤ੍ਥ ਦਾਨਵਸੇਨ ਲਾਭੇਨ ਲਾਭਸ੍ਸ ਪਤ੍ਥਨਾ **ਲਾਭੇਨ ਲਾਭਂ ਨਿਜਿਗੀਸਨਾ** ਨਾਮ। ਇਮੇ ਚ ਕੁਹਨਾਦਯੋ ਪਞ੍ਚਪਿ ਤਥਾ ਤਥਾ ਪਵਤ੍ਤਾ ਲੋਭਾਦਿਅਕੁਸਲਚਿਤ੍ਤੁਪ੍ਪਾਦਾਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ। ''ਸੇਯ੍ਯੋਹਮਸ੍ਮੀ''ਤਿਆਦਯੋ ਦ੍ਵਾਦਸ ਮਾਨਾ ਹੇਟ੍ਠਾ ਸਂਯੋਜਨਗੋਚ੍ਛਕੇ ਵੁਤ੍ਤਾਨੁਸਾਰੇਨ ਸੁਵਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਾਵ। ਤਤ੍ਥ ਚ ਆਦਿਤੋ ਤਯੋ ਮਾਨਾ ਪੁਗ੍ਗਲਂ ਅਨਿਸ੍ਸਾਯ ਜਾਤਿਗੋਤ੍ਤਰੂਪਭੋਗਸਿਪ੍ਪਸੁਤਾਦਿਮਾਨਵਤ੍ਥੁਵਸੇਨੇਵ ਕਥਿਤਾ, ਤਤੋ ਪਰਂ ਪਨ ਨਵ ਮਾਨਾ ਸੇਯ੍ਯਸਦਿਸਹੀਨਪੁਗ੍ਗਲੇ ਨਿਸ੍ਸਾਯ ਕਥਿਤਾ।

ਏਵਮੇਤੇਹਿ ਦ੍ਵਾਦਸਹਿ ਪਦੇਹਿ ਸਵਤ੍ਥੁਕੇ ਮਾਨੇ ਕਥੇਤ੍ਵਾ ਇਦਾਨਿ ਅਵਤ੍ਥੁਕਂ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ "**ਮਾਨੋ**"ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਤਤੋ ਪਰਂ **ਅਤਿਮਾਨੇ**ਤਿਆਦੀਸੁ ''ਜਾਤਿਆਦੀਹਿ ਮਯਾ ਸਦਿਸੋ ਨਤ੍ਥੀ''ਤਿ ਅਤਿਕ੍ਕਮਿਤ੍ਵਾ ਮਞ੍ਞਨਾਵਸੇਨ ਪਵਤ੍ਤੋ ਮਾਨੋ **ਅਤਿਮਾਨੋ** ਨਾਮ। ''ਇਮੇ ਮਯਾ ਪੁਬ੍ਬੇ ਸਦਿਸਾ, ਇਦਾਨਿ ਅਹਂ ਸੇਟ੍ਠੋ, ਇਮੇ ਹੀਨਤਰਾ''ਤਿ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨੋ ਮਾਨੋ ਭਾਰਾਤਿਭਾਰੋ ਵਿਯ **ਮਾਨਾਤਿਮਾਨੋ** ਨਾਮ। ਅਤ੍ਤਾਨਂ ਪਨ ਅਵਮਞ੍ਞਨਾਵਸੇਨ ਪਵਤ੍ਤੋ ਮਾਨੋ **ਓਮਾਨੋ** ਨਾਮ, ਸੋ ''ਹੀਨੋਹਮਸ੍ਮੀ''ਤਿ ਪਵਤ੍ਤਹੀਨਮਾਨਸਦਿਸੋਵ। ਅਨਧਿਗਤੇਸੁ ਅਰਿਯਧਮ੍ਮੇਸੁ ''ਅਧਿਗਤਾ ਮਯਾ''ਤਿ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨੋ ਮਾਨੋ ਅਧਿਕਮਾਨਤ੍ਤਾ **ਅਧਿਮਾਨੋ** ਨਾਮ, ਅਯਂ ਪਨ ਸੋਤਾਪਨ੍ਨਾਦਿਅਰਿਯਸਾਵਕਾਨਂ ''ਅਹਂ ਸਕਦਾਗਾਮੀ''ਤਿਆਦਿਨਾ ਨ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ ਤੇਸਂ ਮਗ੍ਗਫਲਨਿਬ੍ਬਾਨਪਹੀਨਕਿਲੇਸਾਵਸਿਟ੍ਠਕਿਲੇਸਪਚ੍ਚਵੇਕ੍ਖਣੇਨ ਅਰਿਯਗੁਣਪਟਿਵੇਧੇ ਨਿਕ੍ਕਙ੍ਖਤ੍ਤਾ। ਦੁਸ੍ਸੀਲਸ੍ਸ ਪਨ ਨ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤੇਵ, ਸੀਲਵਤੋਪਿ ਪਰਿਚ੍ਚਤ੍ਤਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨਸ੍ਸ ਨ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ, ਪਰਿਸੁਦ੍ਧਸੀਲਸ੍ਸੇਵ ਪਨ ਸੁਦ੍ਧਸਮਥਲਾਭਿਨੋ, ਸੁਦ੍ਧਵਿਪਸ੍ਸਨਾਲਾਭਿਨੋ, ਤਦੁਭਯਲਾਭਿਨੋ ਵਾ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ। ਤੇਸੁ ਤਦੁਭਯਲਾਭੀ ਅਰਹਤ੍ਤੇ ਏਵ ਅਧਿਮਞ੍ਞਿਤ੍ਵਾ ਪਤਿਟ੍ਠਾਤਿ ਸੁਵਿਕ੍ਖਮ੍ਭਿਤਕਿਲੇਸਤ੍ਤਾ, ਪਰਿਮਦ੍ਦਿਤਸਙ੍ਖਾਰਤ੍ਤਾ ਚ, ਇਤਰੇ ਸੋਤਾਪਨ੍ਨਾਦੀਸੁਪੀਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ। ਪਞ੍ਚਸੁ ਪਨ ਖਨ੍ਧੇਸੁ ''ਅਹਮਸ੍ਮੀ''ਤਿਆਦਿਨਾ ਪਵਤ੍ਤੋ ਮਾਨੋ **ਅਸ੍ਮਿਮਾਨੋ** ਨਾਮ। ਪਾਪਕੇਨ ਪਨ ਪਰੂਪਘਾਤਕੇਨ ਕਮ੍ਮਾਯਤਨਸਿਪ੍ਪਾਯਤਨਵਿਜ੍ਜਾਟ੍ਠਾਨਾਦਿਨਾ ਅਤ੍ਤਾਨਂ ਸੇਯ੍ਯਾਦਿਤੋ ਜਪ੍ਪਨਵਸੇਨ ਪਵਤ੍ਤੋ ਮਾਨੋ **ਮਿਚ੍ਛਾਮਾਨੋ** ਨਾਮ।

ਞਾਤਿਵਿਤਕ੍ਕੋਤਿਆਦੀਸੁ ''ਮਯ੍ਹਂ ਞਾਤਕਾ ਸੁਖਜੀਵਿਨੋ ਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਯੁਤ੍ਤਾ''ਤਿ ਏਵਂ ਗੇਹਸਿਤਪੇਮੇਨ ਞਾਤਕੇ ਉਦ੍ਦਿਸ੍ਸ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨੋ ਵਿਤਕ੍ਕੋ **ਞਾਤਿਵਿਤਕ੍ਕੋ** ਨਾਮ, ''ਞਾਤਕਾ ਖਯਂ ਗਤਾ ਵਯਂ ਗਤਾ ਸਦ੍ਧਾ ਪਸਨ੍ਨਾ''ਤਿਆਦਿਨਾ ਪਨ ਨੇਕ੍ਖਮ੍ਮਸਿਤੋ ਞਾਤਿਵਿਤਕ੍ਕੋ ਨਾਮ ਨ ਹੋਤਿ। ਏਵਂ **ਜਨਪਦਵਿਤਕ੍ਕੇ**ਪਿ, ਤਸ੍ਸ ਪਨ ''ਅਮ੍ਹਾਕਂ ਜਨਪਦੋ ਸੁਭਿਕ੍ਖੋ ਸੁਨ੍ਦਰੋ''ਤਿਆਦਿਨਾ ਪਵਤ੍ਤਿਆਕਾਰੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ। ਅਮਰਤ੍ਥਾਯ ਵਿਤਕ੍ਕੋ, ਅਮਰੋ ਵਾ ਵਿਤਕ੍ਕੋਤਿ **ਅਮਰਵਿਤਕ੍ਕੋ**। ਤਤ੍ਥ ਯੋ ਉਕ੍ਕੁਟਿਕਪ੍ਪਧਾਨਾਦੀਹਿ ਦੁਕ੍ਖੇ ਨਿਜ੍ਜਿਣ੍ਣੇ ਸਮ੍ਪਰਾਯੇ ਅਤ੍ਤਾ ਸੁਖੀ ਅਮਰੋ ਹੋਤੀਤਿ ਏਵਂ ਪਵਤ੍ਤੋ, ਸੋ ਅਮਰਤ੍ਥਾਯ ਵਿਤਕ੍ਕੋ ਨਾਮ। ਯੋ ਪਨ ਦਿਟ੍ਠਿਗਤਿਕਸ੍ਸ ਏਕਸ੍ਮਿਂ ਪਕ੍ਖੇ ਅਸਣ੍ਠਹਿਤ੍ਵਾ ''ਏਵਮ੍ਪਿ ਮੇ ਨੋ, ਤਥਾਪਿ ਮੇ ਨੋ, ਅਞ੍ਞਥਾਪਿ ਮੇ ਨੋ''ਤਿਆਦਿਨਾ ਅਮਰਮਚ੍ਛੋ ਵਿਯ ਗਹੇਤੁਂ ਅਸਕ੍ਕੁਣੇਯ੍ਯਤਾਯ ਪਵਤ੍ਤੋ, ਸੋ ਅਮਰੋ ਵਿਤਕ੍ਕੋ ਨਾਮ। ਤਂ ਦੁਵਿਧਮ੍ਪਿ ਏਕਤੋ ਕਤ੍ਵਾ ਇਧ ''ਅਮਰਵਿਤਕ੍ਕੋ''ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੋ।

ਅਨੁਦ੍ਦਯਤਾ ਪਤਿਰੂਪਕੇਨ ਪਨ ਗਿਹੀਹਿ ਸਹਸੋਕਿਸਹਨਨ੍ਦਿਤਾਦਿਵਸੇਨ ਗੇਹਸਿਤਪੇਮੇਨ ਯੁਤ੍ਤੋ **ਪਰਾਨੁਦ੍ਦਯਤਾਪਟਿਸਂਯੁਤ੍ਤੋ ਵਿਤਕ੍ਕੋ** ਨਾਮ। ਲਾਭੇਨ ਚੇਵ ਸਕ੍ਕਾਰੇਨ ਚ ਕਿਤ੍ਤਿਸਦ੍ਦੇਨ ਚ ਸਦ੍ਧਿਂ ਆਰਮ੍ਮਣਕਰਣਵਸੇਨ ਯੁਤ੍ਤੋ ਗੇਹਸਿਤੋ ਵਿਤਕ੍ਕੋ **ਲਾਭਸਕ੍ਕਾਰਸਿਲੋਕਪਟਿਸਂਯੁਤ੍ਤੋ ਵਿਤਕ੍ਕੋ** ਨਾਮ, ਤਸ੍ਸ ਪਨ ''ਅਹੋ ਵਤ ਮੇ ਲਾਭਾਦਯੋ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜੇਯ੍ਯੁ''ਨ੍ਤਿਆਦਿਨਾ ਪਵਤ੍ਤਿਆਕਾਰੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ। ''ਅਹੋ ਵਤ ਮਂ ਪਰੇ ਨ ਅਵਜਾਨੇਯ੍ਯੁ''ਨ੍ਤਿ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨੋ ਗੇਹਸਿਤੋ ਵਿਤਕ੍ਕੋ **ਅਨਵਞ੍ਞਤ੍ਤਿਪਟਿਸਂਯੁਤ੍ਤੋ ਵਿਤਕ੍ਕੋ** ਨਾਮ। ਏਕਕਂ।

ਦੁਕਾਦੀਸੁ ਕੋਧਾਦਯੋ ਹੇਟ੍ਠਾ ਵੁਤ੍ਤਤ੍ਥੇ ਵਜ੍ਜੇਤ੍ਵਾ ਅਵਸੇਸਾਨਞ੍ਞੇਵ ਵਣ੍ਣਨਾ ਹੋਤਿ। ਤਤ੍ਥ ਦੁਕੇਸੁ ਤਾਵ **ਉਪਨਾਹੋ**ਤਿਆਦੀਸੁ ਪੁਬ੍ਬਭਾਗੇ ਕੋਧੋ ''ਅਕ੍ਕੋਚ੍ਛਿ ਮ''ਨ੍ਤਿਆਦਿਨਾ ਆਸੇਵਨੇਨ ਅਪਰਕਾਲੇ ਵੇਰਚਿਤ੍ਤੇ ਦਲ੍ਹਤਰਂ ਆਬਦ੍ਧੋ **ਉਪਨਾਹੋ** ਨਾਮ, ਯੇਨ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ ਵੇਰਂ ਨਿਸ੍ਸਜ੍ਜਿਤੁਂ ਨ ਸਕ੍ਕੋਤਿ ਵਸਾਤੇਲਮਕ੍ਖਿਤਪਿਲੋਤਿਕਾ ਵਿਯ, ਸੋਧਿਯਮਾਨਮ੍ਪਿਸ੍ਸ ਚਿਤ੍ਤਂ ਨ ਪਰਿਸੁਜ੍ਝਤਿ, ਸ੍ਵਾਯਂ ਵੇਰੁਪਨਿਬਨ੍ਧਨਲਕ੍ਖਣੋ।

ਪਰਗੁਣਂ ਪਨ ਵਿਨਾਸੇਤ੍ਵਾ ਤਤ੍ਥ ਦੋਸਮਕ੍ਖਨਵਸੇਨ ਪਵਤ੍ਤੋ ਕੋਧੋ **ਮਕ੍ਖੋ** ਨਾਮ। ਅਯਂ ਹਿ ਪਠਮਤਰਂ ਅਤ੍ਤਨੋ ਚਿਤ੍ਤਂ ਗੂਥੋ ਵਿਯ ਗੂਥਗ੍ਗਾਹਕਂ ਹਤ੍ਥਂ ਮਕ੍ਖੇਤਿ, ਪਚ੍ਛਾ ਪਰਨ੍ਤਿ ''ਮਕ੍ਖੋ''ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੋ, ਸ੍ਵਾਯਂ ਪਰਗੁਣਮਕ੍ਖਨਲਕ੍ਖਣੋ। ਪਲਾਸੇਤੀਤਿ **ਪਲ਼ਾਸੋ,** ਪਰਸ੍ਸ ਗੁਣੇ ਦਸ੍ਸੇਤ੍ਵਾ ਅਤ੍ਤਨੋ ਗੁਣੇਹਿ ਸਮੇ ਕਰੋਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਤਥਾਪਵਤ੍ਤੋ ਲੋਭੋ, ਸ੍ਵਾਯਂ ਯੁਗਗ੍ਗਾਹਲਕ੍ਖਣੋ।

ਦ੍ਵਾਰਤ੍ਤਯੇਪਿ ਵਿਜ੍ਜਮਾਨਸ੍ਸੇਵ ਦੋਸਸ੍ਸ ਪਟਿਚ੍ਛਾਦਨਤੋ ਚਕ੍ਖੁਮੋਹਨਮਾਯਾ ਵਿਯਾਤਿ **ਮਾਯਾ,** ਸਾ ਕਤਦੋਸਪਟਿਚ੍ਛਾਦਨਲਕ੍ਖਣਾ। ਸਠਸ੍ਸ ਭਾਵੋ, ਕਮ੍ਮਂ ਵਾ **ਸਾਠੇਯ੍ਯਂ,** ਕੇਰਾਟਿਯਂ, ਤਂ ਅਵਿਜ੍ਜਮਾਨਗੁਣਪ੍ਪਕਾਸਨਲਕ੍ਖਣਂ।

ਅਨਜ੍ਜਵਾਦਯੋ ਹੇਟ੍ਠਾ ਵੁਤ੍ਤਅਜ੍ਜਵਾਦਿਪਟਿਪਕ੍ਖਅਕੁਸਲਵਸੇਨ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ। **ਅਜ੍ਝਤ੍ਤਸਂਯੋਜਨ**ਨ੍ਤਿਆਦੀਸੁ ਅਜ੍ਝਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਕਾਮਭਵੋ, ਤਤ੍ਥ ਸਤ੍ਤੇ ਬਨ੍ਧਨਵਸੇਨ ਪਵਤ੍ਤਾਨਿ ਪਞ੍ਚੋਰਮ੍ਭਾਗਿਯਸਂਯੋਜਨਾਨਿ **ਅਜ੍ਝਤ੍ਤਸਂਯੋਜਨਂ** ਨਾਮ। ਬਹਿਦ੍ਧਾਤਿ ਰੂਪਾਰੂਪਭਵੋ। ਤਤ੍ਥ ਬਨ੍ਧਨਵਸੇਨ ਪਵਤ੍ਤਾਨਿ ਪਞ੍ਚ ਉਦ੍ਧਮ੍ਭਾਗਿਯਸਂਯੋਜਨਾਨਿ **ਬਹਿਦ੍ਧਾਸਂਯੋਜਨਂ** ਨਾਮ। ਕਾਮਭਵੇ ਹਿ ਸਤ੍ਤਾਨਂ ਆਲਯੋ ਬਹੁਕੋ, ਨ ਇਤਰੇਸੁ, ਤਸ੍ਮਾ ਸੋ ਅਜ੍ਝਤ੍ਤਂ ਇਤਰੇ ਚ ਬਹਿਦ੍ਧਾਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ। ਦੁਕਂ।

ਤਿਕੇਸੁ ਪਨ ਲੋਭਾਦੀਨਿ **ਤੀਣਿ ਅਕੁਸਲਮੂਲਾਨਿ** ਨਾਮ। ਕਾਮਬ੍ਯਾਪਾਦਵਿਹਿਂਸਾਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਾ ਵਿਤਕ੍ਕਾ **ਤਯੋ ਅਕੁਸਲਵਿਤਕ੍ਕਾ** ਨਾਮ। ਤੇ ਏਵ ਸਞ੍ਞਾਸੀਸੇਨ **ਤਿਸ੍ਸੋ ਅਕੁਸਲਸਞ੍ਞਾ**। ਸਭਾਵਟ੍ਠੇਨ **ਤਿਸ੍ਸੋ ਅਕੁਸਲਧਾਤੁਯੋ**ਤਿ ਚ ਵੁਚ੍ਚਨ੍ਤਿ। ਕਾਯਵਚੀਮਨੋਦੁਚ੍ਚਰਿਤਾਨਿ **ਤੀਣਿ ਦੁਚ੍ਚਰਿਤਾਨਿ** ਨਾਮ, ਤਾਨਿ ਦ੍ਵਾਰਤ੍ਤਯਪ੍ਪਵਤ੍ਤਾਨਂ ਪਾਣਾਤਿਪਾਤਾਦੀਨਂ, ਸਬ੍ਬਾਕੁਸਲਾਨਂ ਵਾ ਵਸੇਨ ਯੋਜੇਤਬ੍ਬਾਨਿ। ਸੁਤ੍ਤਨ੍ਤਪਰਿਯਾਯੇਨ ਪਨ ਦਿਟ੍ਠਾਸਵਵਜ੍ਜਿਤਾ ਕਾਮਾਸਵਾਦਯੋ **ਤਯੋ ਆਸਵਾ** ਨਾਮ। ਸਕ੍ਕਾਯਦਿਟ੍ਠਿਵਿਚਿਕਿਚ੍ਛਾਸੀਲਬ੍ਬਤਪਰਾਮਾਸਾ **ਤੀਣਿ ਸਂਯੋਜਨਾਨਿ** ਨਾਮ।

ਕਾਮਤਣ੍ਹਾ ਭਵਤਣ੍ਹਾ ਵਿਭਵਤਣ੍ਹਾ ਚ **ਤਿਸ੍ਸੋ ਤਣ੍ਹਾ** ਨਾਮ। ਤਤ੍ਥ ਸਸ੍ਸਤਦਿਟ੍ਠਿਸਹਗਤੋ ਰਾਗੋ **ਭਵਤਣ੍ਹਾ,** ਉਚ੍ਛੇਦਦਿਟ੍ਠਿਸਹਗਤੋ ਰਾਗੋ **ਵਿਭਵਤਣ੍ਹਾ,** ਅਵਸੇਸਾ ਪਨ ਸਬ੍ਬਾਪਿ ਤਣ੍ਹਾ **ਕਾਮਤਣ੍ਹਾ**। ਕਾਮਧਾਤੁਪਟਿਸਂਯੁਤ੍ਤੋ ਵਾ ਰਾਗੋ ਕਾਮਤਣ੍ਹਾ, ਰੂਪਾਰੂਪਧਾਤੁਪਟਿਸਂਯੁਤ੍ਤੋ ਭਵਤਣ੍ਹਾ, ਉਚ੍ਛੇਦਦਿਟ੍ਠਿਸਹਗਤੋ ਵਿਭਵਤਣ੍ਹਾਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ। ਕਾਮਤਣ੍ਹਾ ਰੂਪਤਣ੍ਹਾ ਅਰੂਪਤਣ੍ਹਾ ਚ **ਅਪਰਾਪਿ ਤਿਸ੍ਸੋ ਤਣ੍ਹਾ** ਨਾਮ। ਰੂਪਤਣ੍ਹਾ ਅਰੂਪਤਣ੍ਹਾ ਨਿਰੋਧਤਣ੍ਹਾ ਚ ਪੁਨ **ਅਪਰਾਪਿ ਤਿਸ੍ਸੋ ਤਣ੍ਹਾ** ਨਾਮ। ਤਤ੍ਥ **ਨਿਰੋਧਤਣ੍ਹਾ**ਤਿ ਉਚ੍ਛੇਦਦਿਟ੍ਠਿਸਹਗਤੋ। ਕਾਮੇਸਨਾ ਭਵੇਸਨਾ ਬ੍ਰਹ੍ਮਚਰਿਯੇਸਨਾ ਚ **ਤਿਸ੍ਸੋ ਏਸਨਾ** ਨਾਮ। ਤਤ੍ਥ **ਬ੍ਰਹ੍ਮਚਰਿਯੇਸਨਾ**ਤਿ ਸਸ੍ਸਤੁਚ੍ਛੇਦਦਿਟ੍ਠਿਸਙ੍ਖਾਤਬ੍ਰਹ੍ਮਚਰਿਯਸ੍ਸ ਗਵੇਸਨਾ। ''ਸੇਯ੍ਯੋਹਮਸ੍ਮੀਤਿ ਵਿਧਾ, ਸਦਿਸੋਹਮਸ੍ਮੀਤਿ ਵਿਧਾ, ਹੀਨੋਹਮਸ੍ਮੀਤਿ ਵਿਧਾ''ਤਿ ਏਵਂ ਵੁਤ੍ਤਮਾਨਵਿਧਾ **ਤਿਸ੍ਸੋ ਵਿਧਾ** ਨਾਮ। ਮਾਨੋ ਹਿ ਸੇਯ੍ਯਾਦਿਵਸੇਨ ਵਿਦਹਨਤੋ ਮਞ੍ਞਨਤੋ ''ਵਿਧਾ''ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। ਜਾਤਿਜਰਾਮਰਣਾਨਿ ਪਟਿਚ੍ਚ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਾਨਿ ਭਯਾਨਿ **ਤੀਣਿ ਭਯਾਨਿ** ਨਾਮ। ''ਅਤੀਤਂ ਵਾ ਅਦ੍ਧਾਨਂ ਆਰਬ੍ਭਾ''ਤਿਆਦਿਨਾ ਵੁਤ੍ਤਾਨਿ ਤੀਣਿ, ਬੁਦ੍ਧਾਦੀਸੁ ਕਙ੍ਖਨਵਿਚਿਕਿਚ੍ਛਨਵਸੇਨ ਪਵਤ੍ਤਾ ਤਿਸ੍ਸੋ ਅਵਿਜ੍ਜਾ **ਤੀਣਿ ਤਮਾਨਿ** ਨਾਮ। ਵਿਚਿਕਿਚ੍ਛਾਸੀਸੇਨ ਤਸ੍ਸ ਵਿਭਙ੍ਗੇ ਤਂਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਾ ਅਵਿਜ੍ਜਾਵ ਵੁਤ੍ਤਾ, ਤਸ੍ਸਾ ਏਵ ਪਟਿਚ੍ਛਾਦਕਤ੍ਤੇਨਪਿ ਤਮਭਾਵਤੋਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਂ।

ਯਂ ਕਿਞ੍ਚਿ ਪਨ ਸਤ੍ਤਸ੍ਸ ਸੁਖਾਦਿਕਂ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ, ਤਂ ਸਬ੍ਬਂ ਪੁਬ੍ਬੇਕਤਹੇਤੂਤਿ ਏਕਂ ਤਿਤ੍ਥਾਯਤਨਂ, ਇਸ੍ਸਰਨਿਮ੍ਮਾਨਹੇਤੂਤਿ ਦੁਤਿਯਂ, ਅਹੇਤੁਅਪ੍ਪਚ੍ਚਯਾਤਿ ਤਤਿਯਨ੍ਤਿ ਇਮਾਨਿ **ਤੀਣਿ ਤਿਤ੍ਥਾਯਤਨਾਨਿ** ਨਾਮ। ਤਤ੍ਥ ਪਠਮਵਾਦੀ ਕੁਸਲਾਕੁਸਲਕਿਰਿਯਉਤੁਚਿਤ੍ਤਾਹਾਰਾਦਿਕਂ, ਗਤਿਉਪਧਿਆਦਿਕਂ, ਸਪ੍ਪੁਰਿਸੂਪਨਿਸ੍ਸਯਸਦ੍ਧਮ੍ਮਸ੍ਸਵਨਾਦਿਕਞ੍ਚ ਸਬ੍ਬਂ ਪਚ੍ਚਯਪਚ੍ਚੁਪ੍ਪਨ੍ਨਂ ਪਟਿਕ੍ਖਿਪਿਤ੍ਵਾ ਏਕਂ ਕਮ੍ਮਵਿਪਾਕਮੇਵ ਸਮ੍ਪਟਿਚ੍ਛਤਿ, ਇਤਰੇ ਪਨ ਦ੍ਵੇਪਿ ਸਬ੍ਬਂ ਹੇਤੁਂ ਪਟਿਕ੍ਖਿਪਿਤ੍ਵਾ ਇਸ੍ਸਰਹੇਤੁਕਂ, ਅਹੇਤੁਕਞ੍ਚ ਸਮ੍ਪਟਿਚ੍ਛਨ੍ਤਿ, ਤੇਸਂ ਤਿਣ੍ਣਂ ਵਾਦਾਨਂ ਵਸੇਨੇਵ ਪਯੋਜਨਾਭਾਵਾਦਿਤੋ ਯਥਾਨੁਰੂਪਂ ਦੋਸੋ ਞਾਤਬ੍ਬੋ। ਗਨ੍ਥਵਿਤ੍ਥਾਰਭਯੇਨ ਪਨੇਤ੍ਥ ਨ ਵਿਤ੍ਥਾਰਯਿਮ੍ਹ।

ਰਾਗਦੋਸਮੋਹਾ ਪਨ ਤਯੋ ਪਲਿਬੋਧਟ੍ਠੇਨ **ਕਿਞ੍ਚਨਾ** ਨਾਮ। ਤੇ ਏਵ ਹਿ ਕਿਲੇਸਟ੍ਠੇਨ **ਅਙ੍ਗਣਾਨਿ,** ਮਲੀਨਭਾਵਕਰਣਟ੍ਠੇਨ **ਮਲਾਨਿ,** ਪਕ੍ਖਲਨਪਾਤਹੇਤੁਤੋ **ਵਿਸਮਾਨਿ** ਚ ਹੋਨ੍ਤਿ। ਪਾਣਾਤਿਪਾਤਾਦੀਨਿ ਕਾਯਵਚੀਮਨੋਵਿਸਮਾਨਿ **ਅਪਰਾਨਿਪਿ ਤੀਣਿ ਵਿਸਮਾਨਿ** ਨਾਮ। ਰਾਗਦੋਸਮੋਹਾ ਅਨੁਦਹਨਟ੍ਠੇਨ **ਤਯੋ ਅਗ੍ਗੀ,** ਕਸਟਨਿਰੋਜਟ੍ਠੇਨ **ਕਸਾਵਾ** ਚ ਹੋਨ੍ਤਿ। ਪਾਣਾਤਿਪਾਤਾਦੀਨਿ ਕਾਯਕਸਾਵਾਦਯੋ ਪਨ **ਅਪਰੇਪਿ ਤਯੋ ਕਸਾਵਾ** ਨਾਮ। ਅਸ੍ਸਾਦਦਿਟ੍ਠਿਤ੍ਤਿਕੇ ਕਾਮਪਰਿਭੋਗੇ ''ਨਤ੍ਥਿ ਕਾਮੇਸੁ ਦੋਸੋ''ਤਿ ਏਵਂ ਪਵਤ੍ਤਾ ਸਸ੍ਸਤਦਿਟ੍ਠਿ **ਅਸ੍ਸਾਦਦਿਟ੍ਠਿ** ਨਾਮ। ਵੀਸਤਿਵਤ੍ਥੁਕਾ ਪਨ ਅਤ੍ਤਦਿਟ੍ਠਿ ਅਤ੍ਤਾਨਂ ਅਨੁਗਤਤ੍ਤਾ **ਅਤ੍ਤਾਨੁਦਿਟ੍ਠਿ** ਨਾਮ। ਤਸ੍ਸਾ ਪਨ ''ਰੂਪਂ ਅਤ੍ਤਤੋ ਸਮਨੁਪਸ੍ਸਤਿ, ਰੂਪਵਨ੍ਤਂ ਵਾ ਅਤ੍ਤਾਨਂ, ਅਤ੍ਤਨਿ ਵਾ ਰੂਪਂ, ਰੂਪਸ੍ਮਿਂ ਵਾ ਅਤ੍ਤਾਨਂ ਸਮਨੁਪਸ੍ਸਤੀ''ਤਿ ਏਵਂ ਰੂਪਕ੍ਖਨ੍ਧੇ ਚਤਸ੍ਸੋ ਦਿਟ੍ਠਿਯੋ। ਏਵਂ ਸੇਸਕ੍ਖਨ੍ਧੇਸੁਪੀਤਿ ਵੀਸਤਿਵਤ੍ਥੁਕਤਾ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ।

ਤਤ੍ਥ ਚ **ਰੂਪਂ ਅਤ੍ਤਤੋ**ਤਿਆਦਿਨਾ ਪਞ੍ਚਕ੍ਖਨ੍ਧੇ ਅਤ੍ਤਤੋ ਗਹਣਵਸੇਨ ਪਵਤ੍ਤਾ ਪਞ੍ਚ ਉਚ੍ਛੇਦਦਿਟ੍ਠਿਯੋ, ਸੇਸਾ ਪਨ ਸਸ੍ਸਤਦਿਟ੍ਠਿਯੋਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ। "**ਨਤ੍ਥਿ ਦਿਨ੍ਨ**"ਨ੍ਤਿਆਦਿਨਯਪ੍ਪਵਤ੍ਤਾ ਪਨ ਨਤ੍ਥਿਕਦਿਟ੍ਠਿ **ਮਿਚ੍ਛਾਦਿਟ੍ਠਿ** ਨਾਮ, ਲਾਮਕਦਿਟ੍ਠੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਅਰਤਿਤ੍ਤਿਕੇ ਪਾਣਿਲੇਡ੍ਡੁਦਣ੍ਡਾਦੀਹਿ ਸਤ੍ਤਾਨਂ ਵਿਹਿਂਸਨਾ **ਵਿਹੇਸਾ** ਨਾਮ। ਦ੍ਵਾਰਤ੍ਤਯਪ੍ਪਵਤ੍ਤਅਕੁਸਲਧਮ੍ਮਸ੍ਸ ਚਰਿਯਾ **ਅਧਮ੍ਮਚਰਿਯਾ** ਨਾਮ। ਦੋਵਚਸ੍ਸਤਾਤਿਕੇ ਸਾਵ ਕਾਮਬ੍ਯਾਪਾਦਵਿਹਿਂਸਾਸਞ੍ਞਾ ਨਾਨਾਰਮ੍ਮਣੇਸੁ ਪਵਤ੍ਤਿਤੋ, ਨਾਨਾਭੂਤਤ੍ਤਾ ਚ **ਨਾਨਤ੍ਤਸਞ੍ਞਾ** ਨਾਮ। ਉਦ੍ਧਚ੍ਚਤ੍ਤਿਕੇ ਕੁਸੀਤਸ੍ਸ ਭਾਵੋ **ਕੋਸਜ੍ਜਂ,** ਪਮਾਦੋਵ। ਅਨਾਦਰਿਯਤ੍ਤਿਕੇ ਓਵਾਦਸ੍ਸ ਅਨਾਦਿਯਨਵਸਪ੍ਪਵਤ੍ਤੋ ਕੋਧੋ **ਅਨਾਦਰਿਯਂ** ਨਾਮ। ਅਸ੍ਸਦ੍ਧਿਯਤ੍ਤਿਕੇ ਰਤਨਤ੍ਤਯਕਮ੍ਮਫਲਾਨਂ ਅਸਦ੍ਦਹਨਵਸਪ੍ਪਵਤ੍ਤਾ ਅਕੁਸਲਧਮ੍ਮਾ **ਅਸ੍ਸਦ੍ਧਿਯਂ** ਨਾਮ। ਪਞ੍ਚਵਿਧਮਚ੍ਛਰਿਯਵਸੇਨ ''ਦੇਹੀ''ਤਿ ਵਚਨਸ੍ਸ ਅਜਾਨਨਾ **ਅਵਦਞ੍ਞੁਤਾ** ਨਾਮ।

ਉਦ੍ਧਚ੍ਚਤ੍ਤਿਕੇ ਮਨਚ੍ਛਟ੍ਠੇਸੁ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯੇਸੁ ਅਗੁਤ੍ਤਦ੍ਵਾਰਤਾ **ਅਸਂਵਰੋ** ਨਾਮ। ਕਾਯਿਕਵਾਚਸਿਕਵੀਤਿਕ੍ਕਮੋ **ਦੁਸ੍ਸੀਲ੍ਯਂ** ਨਾਮ। ਅਰਿਯਤ੍ਤਿਕੇ ਬੁਦ੍ਧਪਚ੍ਚੇਕਬੁਦ੍ਧਸਾਵਕਾਨਂ ਦਸ੍ਸਨੇਪਾਸਨਾਦੀਸੁ ਅਨਿਚ੍ਛਾ **ਅਰਿਯਾਨਂ ਅਦਸ੍ਸਨਕਮ੍ਯਤਾ** ਨਾਮ। ਬੋਧਿਪਕ੍ਖਿਕਸਦ੍ਧਮ੍ਮਸ੍ਸ ਸਵਨਧਾਰਣਾਦੀਸੁ ਅਨਿਚ੍ਛਾ **ਸਦ੍ਧਮ੍ਮਂ ਅਸੋਤੁਕਮ੍ਯਤਾ** ਨਾਮ। ਪਰਸ੍ਸ ਦੋਸਾਰੋਪਨੇ ਰਨ੍ਧਗਵੇਸਿਤਾਸਙ੍ਖਾਤੋ ਉਪਾਰਮ੍ਭੋਵ **ਉਪਾਰਮ੍ਭਚਿਤ੍ਤਤਾ** ਨਾਮ। ਮੁਟ੍ਠਸ੍ਸਚ੍ਚਤ੍ਤਿਕੇ ਉਦ੍ਧਚ੍ਚਂ **ਚੇਤਸੋ ਵਿਕ੍ਖੇਪੋ** ਨਾਮ। ਅਯੋਨਿਸੋਮਨਸਿਕਾਰਤ੍ਤਿਕੇ ''ਅਨਿਚ੍ਚੇ ਨਿਚ੍ਚ''ਨ੍ਤਿਆਦਿਨਾ, ਸਚ੍ਚਪਟਿਪਕ੍ਖਵਸੇਨ ਵਾ ਅਨੁਪਾਯਮਨਸਿਕਾਰਸਙ੍ਖਾਤਂ ਆਵਜ੍ਜਨਚਿਤ੍ਤਂ **ਅਯੋਨਿਸੋਮਨਸਿਕਾਰੋ** ਨਾਮ। ਮਿਚ੍ਛਾਦਿਟ੍ਠਿਮਿਚ੍ਛਾਸਙ੍ਕਪ੍ਪਾਦਯੋ ਅਟ੍ਠ ਮਿਚ੍ਛਾਮਗ੍ਗਾ ਕੁਮ੍ਮਗ੍ਗੋ ਨਾਮ, ਮਿਚ੍ਛਾਮਗ੍ਗਸ੍ਸ ਆਸੇਵਨਾ **ਕੁਮ੍ਮਗ੍ਗਸੇਵਨਾ** ਨਾਮ। ਥਿਨਮਿਦ੍ਧਂ **ਚੇਤਸੋ ਚ ਲੀਨਤ੍ਤਂ** ਨਾਮ। ਤਿਕਂ।

ਚਤੁਕ੍ਕੇਸੁ ਚੀਵਰਾਦੀਸੁ ਚਤੂਸੁ ਪਚ੍ਚਯੇਸੁ ''ਕਤ੍ਥ ਮਨਾਪਂ ਲਭਿਸ੍ਸਾਮੀ''ਤਿ ਤਣ੍ਹਾਯ ਉਪ੍ਪਾਦੋ **ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਤਣ੍ਹੁਪ੍ਪਾਦਾ** ਨਾਮ। ਨ ਗਚ੍ਛਨ੍ਤਿ ਏਤਾਹਿ ਅਰਿਯਾਤਿ ਅਗਤਿਯੋ, ਛਨ੍ਦਦੋਸਮੋਹਭਯਾ। ਤਾ ਹਿ ਅਗਨ੍ਤਬ੍ਬਮਗ੍ਗਗਮਨਾਨਿ ਅਕਤ੍ਤਬ੍ਬਕਰਣਾਨਿ **ਚਤ੍ਤਾਰਿ ਅਗਤਿਗਮਨਾਨਿ** ਨਾਮ। ਤਤ੍ਥ **ਛਨ੍ਦੋ**ਤਿ ਪਕ੍ਖਪਾਤਰਾਗੋ। **ਭਯ**ਨ੍ਤਿ ਤਥਾਪਵਤ੍ਤੋ ਦੋਸੋ। ਅਨਿਚ੍ਚਾਦੀਸੁ ''ਨਿਚ੍ਚਂ ਸੁਖਂ ਅਤ੍ਤਾ ਸੁਭ''ਨ੍ਤਿ ਏਵਂ ਪਵਤ੍ਤਾ **ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਵਿਪਰਿਯਾਸਾ** ਵਿਪਰੀਤਤੋ ਧਮ੍ਮੇ ਏਸਨਤੋ। ਤੇਸੁ ਵਾ ਆਸਨਤੋ ਪਵਿਸਨਤੋ **ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਵਿਪਰਿਯਾਸਾ** ਨਾਮ। ਤੇ ਸਞ੍ਞਾਚਿਤ੍ਤਦਿਟ੍ਠਿਵਿਪਰਿਯਾਸਵਸੇਨ ਪਚ੍ਚੇਕਂ ਤਯੋ ਤਯੋ ਹੁਤ੍ਵਾ ਦ੍ਵਾਦਸ ਹੋਨ੍ਤਿ। ਤੇਸੁ ਅਨਿਚ੍ਚੇ ਨਿਚ੍ਚਂ, ਅਨਤ੍ਤਨਿ ਅਤ੍ਤਾਤਿ ਸਞ੍ਞਾਚਿਤ੍ਤਦਿਟ੍ਠਿਵਿਪਰਿਯਾਸਾ ਛ, ਦੁਕ੍ਖੇ ਸੁਖਂ, ਅਸੁਭੇ ਸੁਭਨ੍ਤਿ ਦਿਟ੍ਠਿਵਿਪਰਿਯਾਸਾ ਦ੍ਵੇ ਚਾਤਿ ਅਟ੍ਠ ਸੋਤਾਪਤ੍ਤਿਮਗ੍ਗੇਨ ਪਹੀਯਨ੍ਤਿ, ਅਸੁਭੇ ਸੁਭਨ੍ਤਿ ਸਞ੍ਞਾਚਿਤ੍ਤਵਿਪਰਿਯਾਸਾ ਦ੍ਵੇ ਅਨਾਗਾਮਿਮਗ੍ਗੇਨ, ਦੁਕ੍ਖੇ ਸੁਖਨ੍ਤਿ ਸਞ੍ਞਾਚਿਤ੍ਤਵਿਪਰਿਯਾਸਾ ਦ੍ਵੇ ਅਰਹਤ੍ਤਮਗ੍ਗੇਨਾਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ।

ਅਦਿਟ੍ਠੇ ਦਿਟ੍ਠਂ, ਅਸੁਤੇ ਸੁਤਂ, ਅਮੁਤੇ ਮੁਤਂ, ਅਵਿਞ੍ਞਾਤੇ ਵਿਞ੍ਞਾਤਨ੍ਤਿ ਏਵਂ ਪਵਤ੍ਤਾ **ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਅਨਰਿਯਵੋਹਾਰਾ** ਨਾਮ। ਦਿਟ੍ਠਾਦੀਸੁ ਪਨ ਅਦਿਟ੍ਠਂ ਅਸੁਤਂ ਅਮੁਤਂ ਅਵਿਞ੍ਞਾਤਨ੍ਤਿ ਏਵਂ ਪਵਤ੍ਤਾ **ਅਪਰੇਪਿ ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਅਨਰਿਯਵੋਹਾਰਾ** ਨਾਮ। ਇਮੇ ਚ ਪੁਰਿਮੇਹਿ ਸਦ੍ਧਿਂ ਅਟ੍ਠ ਅਨਰਿਯਵੋਹਾਰਾਤਿਪਿ ਵੁਚ੍ਚਨ੍ਤਿ। ਪਾਣਾਤਿਪਾਤਅਦਿਨ੍ਨਾਦਾਨਕਾਮੇਸੁਮਿਚ੍ਛਾਚਾਰਮੁਸਾਵਾਦਾ **ਚਤ੍ਤਾਰਿ ਦੁਚ੍ਚਰਿਤਾਨਿ** ਨਾਮ। ਮੁਸਾਵਾਦਾਦਿਵਚੀਦੁਚ੍ਚਰਿਤਾਨਿ **ਅਪਰਾਨਿਪਿ ਚਤ੍ਤਾਰਿ ਵਚੀਦੁਚ੍ਚਰਿਤਾਨਿ** ਨਾਮ। ਜਾਤਿਜਰਾਬ੍ਯਾਧਿਮਰਣਭਯਾਨਿ **ਚਤ੍ਤਾਰਿ ਭਯਾਨਿ** ਨਾਮ। ਰਾਜਚੋਰਅਗ੍ਗਿਉਦਕਭਯਾਨਿ ਚਤ੍ਤਾਰਿ, ਸਮੁਦ੍ਦਂ ਓਰੋਹਨ੍ਤਸ੍ਸ ਪਨ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨਕਾਨਿ ਊਮਿਕੁਮ੍ਭੀਲਆਵਟ੍ਟਸੁਸੁਕਾਭਯਾਨਿ ਚ ਚਤ੍ਤਾਰਿ, ਅਤ੍ਤਾਨੁਵਾਦਪਰਾਨੁਵਾਦਦਣ੍ਡਦੁਗ੍ਗਤਿਭਯਾਨਿ ਚਤ੍ਤਾਰਿ ਚਾਤਿ ਇਮਾਨਿ ਵਾ **ਅਪਰਾਨਿ** ਤੀਣਿ ਚਤੁਕ੍ਕਾਨਿ **ਚਤ੍ਤਾਰਿ ਭਯਾਨਿ** ਨਾਮ। ਤਤ੍ਥ **ਸੁਸੁਕਾ**ਤਿ ਚਣ੍ਡਮਚ੍ਛਾ। ਸਬ੍ਬਾਨਿਪਿ ਚੇਤਾਨਿ ਭਯਾਨਿ ਪਟਿਘਚਿਤ੍ਤਾਨੀਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾਨਿ। ਸਬ੍ਬਂ ਸੁਖਦੁਕ੍ਖਾਦਿਕਂ ਸਯਂਕਤਂ ਪਰਂਕਤਂ ਉਭਯਕਤਂ ਅਧਿਚ੍ਚਸਮੁਪ੍ਪਨ੍ਨਨ੍ਤਿ ਏਵਂ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਮਾਨਾ ਇਮਾ **ਚਤਸ੍ਸੋ ਦਿਟ੍ਠਿਯੋ** ਨਾਮ। ਚਤੁਕ੍ਕਂ।

ਪਞ੍ਚਕੇਸੁ **ਪਞ੍ਚੋਰਮ੍ਭਾਗਿਯਾ**ਤਿਆਦੀਸੁ ਓਰਂ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਕਾਮਧਾਤੁ ਹੇਟ੍ਠਾਭਾਵਤੋ, ਤਤ੍ਥ ਉਪਪਤ੍ਤਿਨਿਪ੍ਫਾਦਨਤੋ ਤਂ ਓਰਂ ਭਜਨ੍ਤੀਤਿ ਸਕ੍ਕਾਯਦਿਟ੍ਠਿਵਿਚਿਕਿਚ੍ਛਾਸੀਲਬ੍ਬਤਪਰਾਮਾਸਕਾਮਰਾਗਪਟਿਘਾ **ਪਞ੍ਚ ਓਰਮ੍ਭਾਗਿਯਸਂਯੋਜਨਾਨਿ** ਨਾਮ। ਉਦ੍ਧਨ੍ਤਿ ਰੂਪਾਰੂਪਧਾਤੁ ਉਪਰਿਭਾਵਤੋ, ਤਂ ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨ ਭਜਨ੍ਤੀਤਿ ਰੂਪਰਾਗਅਰੂਪਰਾਗਮਾਨਉਦ੍ਧਚ੍ਚਅਵਿਜ੍ਜਾ **ਪਞ੍ਚ ਉਦ੍ਧਮ੍ਭਾਗਿਯਸਂਯੋਜਨਾਨਿ** ਨਾਮ। ਰਾਗਦੋਸਮੋਹਮਾਨਦਿਟ੍ਠਿਯੋ ਪਞ੍ਚ ਲਗ੍ਗਨਟ੍ਠੇਨ **ਸਙ੍ਗਾ** ਨਾਮ। ਤੇ ਏਵ ਪਞ੍ਚ ਅਨੁਪਵਿਸਨਟ੍ਠੇਨ, ਤੁਦਨਟ੍ਠੇਨ ਚ ਪਞ੍ਚ **ਸਲ੍ਲਾ** ਨਾਮ। ਸਤ੍ਥੁਧਮ੍ਮਸਙ੍ਘਸਿਕ੍ਖਾਸੁ ਕਙ੍ਖਨਾਨਿ ਚਤ੍ਤਾਰਿ, ਸਬ੍ਰਹ੍ਮਚਾਰੀਸੁ ਕੁਪਿਤਚਿਤ੍ਤਤਾ ਚਾਤਿ ਇਮੇ ਪਞ੍ਚ ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਥਦ੍ਧਕਚਵਰਖਾਣੁਕਭਾਵਕਰਣਤ੍ਤਾ **ਚੇਤੋਖਿਲਾ** ਨਾਮ। ਕਾਮੇਸੁ ਅਵੀਤਰਾਗੋ। ਕਾਯੇ...ਪੇ॰... ਰੂਪੇ...ਪੇ॰... ਯਾਵਦਤ੍ਥਂ ਭੁਞ੍ਜਿਤ੍ਵਾ ਸੇਯ੍ਯਸੁਖਂ ਪਸ੍ਸਸੁਖਂ ਮਿਦ੍ਧਸੁਖਂ ਅਨੁਯੁਤ੍ਤੋ ਵਿਹਰਤਿ, ਅਞ੍ਞਤਰਂ ਦੇਵਨਿਕਾਯਂ ਪਣਿਧਾਯ ਬ੍ਰਹ੍ਮਚਰਿਯਂ ਚਰਤੀਤਿ ਏਵਂ ਪਵਤ੍ਤਾ ਪਞ੍ਚ ਧਮ੍ਮਾ ਚਿਤ੍ਤਂ ਬਨ੍ਧਿਤ੍ਵਾ ਮੁਟ੍ਠਿਯਂ ਕਤ੍ਵਾ ਵਿਯ ਗਹਣਤੋ **ਚੇਤਸੋਵਿਨਿਬਨ੍ਧਾ** ਨਾਮ। ਤਤ੍ਥ **ਕਾਯੇ**ਤਿ ਅਜ੍ਝਤ੍ਤਿਕੇ ਕਾਯੇ, **ਰੂਪੇ**ਤਿ ਬਹਿਦ੍ਧਾਰੂਪੇ। ਸਞ੍ਞੀ ਅਤ੍ਤਾ, ਅਸਞ੍ਞੀ ਅਤ੍ਤਾ,

ਨੇਵਸਞ੍ਞੀਨਾਸਞ੍ਞੀ ਅਤ੍ਤਾ, ਸੰਵਿਜ੍ਜਮਾਨੇ ਪਨ ਅਤ੍ਤਾ ਉਚ੍ਛਿਜ੍ਜਤਿ, ਦਿਟ੍ਠਧਮ੍ਮਨਿਬ੍ਬਾਨੰ ਵਾ ਪਾਪੁਣਾਤੀਤਿ ਏਵੰ ਪਵਤ੍ਤਾ **ਪਞ੍ਚ ਦਿਟ੍ਠਿਯੋ** ਨਾਮ।

ਪਾਣਾਤਿਪਾਤਾਦਿਮਜ੍ਜਪਾਨਪਰਿਯੋਸਾਨਾ ਪਞ੍ਚ ਵੇਰਕਰਣਟ੍ਠੇਨ **ਵੇਰਾ** ਨਾਮ। ਞਾਤਿਭੋਗਰੋਗਸੀਲਦਿਟ੍ਠਿਬਜਸਨਾਨਿ **ਪਞ੍ਚ ਬਜਸਨਾ** ਨਾਮ। ਤਤ੍ਥ **ਬਜਸਨਾ**ਤਿ ਵਿਨਾਸਸਹਜਾਤਾ, ਤਤੋ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਾ ਅਕੁਸਲਾ । ਬਹੁਜਨਸ੍ਸ ਅਪ੍ਪਿਯਤਾ, ਵੇਰਬਹੁਲਤਾ, ਵਜ੍ਜਬਹੁਲਤਾ, ਸਮ੍ਮੂਲ੍ਹਮਰਣੰ, ਅਪਾਯਗਮਨਨ੍ਤਿ ਇਮੇ ਪਞ੍ਚ **ਅਕ੍ਖਨ੍ਤਿਯਾ ਆਦੀਨਵਾ,** ਅਨਧਿਵਾਸਨਾਯ ਦੋਸਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਆਜੀਵਕਭਯੰ ਅਸਿਲੋਕਭਯੰ ਪਰਿਸਸਾਰਜ੍ਜਭਯੰ ਮਰਣਭਯੰ ਦੁਗ੍ਗਤਿਭਯਨ੍ਤਿ ਇਮਾਨਿ **ਪਞ੍ਚ ਭਯਾਨਿ** ਨਾਮ। ਯਾਵਦਤ੍ਥੰ ਪਞ੍ਚਕਾਮਗੁਣਪਰਿਭੋਗੇਨ ਚੇਵ ਪਠਮਜ੍ਝਾਨਾਦੀਹਿ ਚਤੂਹਿ ਞਾਣੇਹਿ ਚਾਤਿ ਪਞ੍ਚਹਿ ਕਾਰਣੇਹਿ ਅਤ੍ਤਾ ਪਰਮਦਿਟ੍ਠਧਮ੍ਮਨਿਬ੍ਬਾਨਪ੍ਪਤ੍ਤੋ ਹੋਤੀਤਿ ਪਵਤ੍ਤਾ ਵਾਦਾ **ਪਞ੍ਚ ਦਿਟ੍ਠਧਮ੍ਮਨਿਬ੍ਬਾਨਵਾਦਾ** ਨਾਮ। ਪਞ੍ਚਕੰ।

ਛਕ੍ਕੇਸੁ ਪਨ ਕੋਧੋ ਮਕ੍ਖੋ ਇਸ੍ਸਾ ਸਾਠੇਯ੍ਯੰ ਪਾਪਿਚ੍ਛਤਾ ਸਨ੍ਦਿਟ੍ਠਿਪਰਾਮਾਸਿਤਾਤਿ ਇਮਾਨਿ **ਛ ਵਿਵਾਦਮੂਲਾਨਿ**। ਮਨਾਪਿਯੇਸੁ ਰੂਪਾਦੀਸੁ ਛਸੁ ਆਰਮ੍ਮਣੇਸੁ ਛਨ੍ਦਰਾਗੋਤਿ ਇਮੇ **ਛ ਛਨ੍ਦਰਾਗਾ** ਗੇਹਸਿਤਾ ਧਮ੍ਮਾ ਨਾਮ। ਅਮਨਾਪਿਯੇਸੁ ਛਸੁ ਆਰਮ੍ਮਣੇਸੁ ਪਟਿਘੋ **ਛ ਵਿਰੋਧਵਤ੍ਥੂਨਿ** ਨਾਮ। ਵਿਰੋਧੋ ਏਵ ਵਤ੍ਥੁ ਵਿਰੋਧਵਤ੍ਥੁ। ਛਸੁ ਆਰਮ੍ਮਣੇਸੁ ਤਣ੍ਹਾਵ **ਛ ਤਣ੍ਹਾਕਾਯਾ** ਨਾਮ। ਸਤ੍ਥੁਧਮ੍ਮਸਙ੍ਘਸਿਕ੍ਖਾਸੁ, ਅਪ੍ਪਮਾਦੇ, ਪਟਿਸਨ੍ਥਾਰੇ ਚ ਅਗਾਰਵਾ **ਛ ਅਗਾਰਵਾ** ਨਾਮ। ਕਮ੍ਮਾਰਾਮਤਾ, ਭਸ੍ਸਨਿਦ੍ਦਾਸਙ੍ਗਣਿਕਸੰਸਗ੍ਗਪਪਞ੍ਚਾਰਾਮਤਾ ਚ **ਛ ਪਰਿਹਾਨਿਯਾ ਧਮ੍ਮਾ** ਨਾਮ, ਪਰਿਹਾਨਿਕਰਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਤਤ੍ਥ ਸਵਨਦਸ੍ਸਨਸਮੁਲ੍ਲਪਨਪਰਿਭੋਗਕਾਯਸੰਸਗ੍ਗੇਸੁ ਪਞ੍ਚਸੁ ਯੁਤ੍ਤਪਯੁਤ੍ਤਤਾ **ਸੰਸਗ੍ਗਾਰਾਮਤਾ**। ਤਣ੍ਹਾਮਾਨਦਿਟ੍ਠਿਪਪਞ੍ਚੇਸੁ ਯੁਤ੍ਤਪਯੁਤ੍ਤਤਾ **ਪਪਞ੍ਚਾਰਾਮਤਾ**ਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੰ। ਕਮ੍ਮਭਸ੍ਸਨਿਦ੍ਦਾਸਙ੍ਗਣਿਕਾਰਾਮਤਾ ਚਤ੍ਤਾਰੋ, ਦੋਵਚਸ੍ਸਤਾ, ਪਾਪਮਿਤ੍ਤਤਾ ਦ੍ਵੇ ਚਾਤਿ ਇਮੇ **ਅਪਰੇਪਿ ਛ ਪਰਿਹਾਨਿਯਾ ਧਮ੍ਮਾ** ਨਾਮ।

ਸੋਮਨਸ੍ਸਟ੍ਠਾਨਿਯੇਸੁ ਰੂਪਾਦੀਸੁ ਛਸੁ ਆਰਮ੍ਮਣੇਸੁ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਾ ਗੇਹਸਿਤਸੋਮਨਸ੍ਸਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਾ ਵਿਚਾਰਾ **ਸੋਮਨਸ੍ਸੁਪਵਿਚਾਰਾ** ਨਾਮ, ਵਿਤਕ੍ਕਾਦਯੋ ਧਮ੍ਮਾ, ਤੰਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਾ ਚਾਤਿ ਗਹੇਤਬ੍ਬਾ। ਏਸ ਨਯੋ ਇਤਰਦ੍ਵਯੇਪਿ। ਅਞ੍ਞਾਣਸਹਿਤਾ ਪਨੇਤ੍ਥ ਵੇਦਨੁਪੇਕ੍ਖਾ ਉਪੇਕ੍ਖਾਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ, ਯਾ ''ਅਞ੍ਞਾਣੁਪੇਕ੍ਖਾ''ਤਿਪਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। ਇਟ੍ਠਾਨਿਟ੍ਠਮਜ੍ਝਤ੍ਤੇਸੁ ਛਸੁ ਆਰਮ੍ਮਣੇਸੁ ਯਥਾਕ੍ਕਮੰ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਾ ਵੇਦਨਾ **"ਛ ਗੇਹਸਿਤਾਨਿ ਸੋਮਨਸ੍ਸਾਨੀ**"ਤਿਆਦਿਨਾ ਛਕ੍ਕਤ੍ਤਯੇਨ ਵੁਤ੍ਤਾ। ''ਅਤ੍ਥਿ ਮੇ ਅਤ੍ਤਾ''ਤਿ ਵਾ, ''ਨਤ੍ਥਿ ਮੇ ਅਤ੍ਤਾ''ਤਿ ਵਾ, ''ਅਤ੍ਤਨਾ ਵਾ ਅਤ੍ਤਾਨੰ ਸਞ੍ਜਾਨਾਮੀ''ਤਿ ਵਾ, ''ਅਤ੍ਤਨਾ ਵਾ ਅਨਤ੍ਤਾਨੰ ਸਞ੍ਜਾਨਾਮੀ''ਤਿ ਵਾ, ''ਅਤ੍ਤਨਾ ਵਾ ਅਤ੍ਤਾਨੰ ਸਞ੍ਜਾਨਾਮੀ''ਤਿ ਵਾ, ''ਸੋ ਮੇ ਅਯੰ ਅਤ੍ਤਾ ਕਾਰਕੋ ਵੇਦਕੋ ਨਿਚ੍ਚੋ ਧੁਵੋ''ਤਿ ਏਵੰ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਮਾਨਾ ਇਮਾ **ਛ ਦਿਟ੍ਠਿਯੋ** ਨਾਮ। ਤਤ੍ਥ **ਅਤ੍ਥੀ**ਤਿ ਸਸ੍ਸਤਦਿਟ੍ਠਿ। **ਨਤ੍ਥੀ**ਤਿ ਉਚ੍ਛੇਦਦਿਟ੍ਠਿ। ਪਞ੍ਚਪਿ ਖਨ੍ਧੇ ''ਅਤ੍ਤਾ''ਤਿ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਸਞ੍ਞਾਕ੍ਖਨ੍ਧੇਨ ਸੇਸਾਨੰ ਜਾਨਨਵਸੇਨ **ਅਤ੍ਤਨਾ ਵਾ ਅਤ੍ਤਾਨੰ ਸਞ੍ਜਾਨਾਮੀਤਿ ਦਿਟ੍ਠਿ,** ਸਞ੍ਞਾਕ੍ਖਨ੍ਧੰ ਪਨ ''ਅਤ੍ਤਾ''ਤਿ, ਇਤਰੇ ਚ ''ਅਨਤ੍ਤਾ''ਤਿ ਗਹੇਤ੍ਵਾ **ਅਤ੍ਤਨਾ ਵਾ ਅਨਤ੍ਤਾਨੰ ਸਞ੍ਜਾਨਾਮੀਤਿ ਦਿਟ੍ਠਿ,** ਸਞ੍ਞਾਕ੍ਖਨ੍ਧੰ ਪਨ ''ਅਨਤ੍ਤਾ''ਤਿ, ਇਤਰੇ ਚ ''ਅਤ੍ਤਾ''ਤਿ ਗਹੇਤ੍ਵਾ **ਅਨਤ੍ਤਨਾ ਵਾ ਅਤ੍ਤਾਨੰ ਸਞ੍ਜਾਨਾਮੀਤਿ ਦਿਟ੍ਠਿ** ਚ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ। ਛਕ੍ਕੰ।

ਸਤ੍ਤਕੇਸੁ ਪਨ ਕਾਮਰਾਗਪਟਿਘਮਾਨਦਿਟ੍ਠਿਵਿਚਿਕਿਚ੍ਛਾਭਵਰਾਗਅਵਿਜ੍ਜਾ ਸਤ੍ਤ ਥਾਮਗਤਟ੍ਠੇਨ, ਅਪ੍ਪਹੀਨਟ੍ਠੇਨ ਚ ਚਿਤ੍ਤਸਨ੍ਤਾਨੇ ਅਨੁ ਅਨੁ ਸਯਨਤੋ **ਅਨੁਸਯਾ** ਨਾਮ। ਤੇ ਏਵ ਸਤ੍ਤੇ ਵਟ੍ਟਸ੍ਮਿੰ ਸੰਯੋਜਨਤੋ **ਸੰਯੋਜਨਾਨਿ**। ਸਮੁਦਾਚਾਰਵਸੇਨ ਪਰਿਯੁਟ੍ਠਾਨਤੋ **ਪਰਿਯੁਟ੍ਠਾਨਾ**ਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ। ਅਸ੍ਸਦ੍ਧਿਯੰ ਅਹਿਰਿਕੰ ਅਨੋਤ੍ਤਪ੍ਪੰ ਅਪ੍ਪਸ੍ਸੁਤਤਾ ਕੋਸਜ੍ਜੰ ਮੁਟ੍ਠਸ੍ਸਚ੍ਚੰ ਦੁਪ੍ਪਞ੍ਞਤਾਤਿ ਇਮੇ ਸਤ੍ਤ ਅਸਤੰ ਅਸਪ੍ਪੁਰਿਸਾਨੰ, ਅਸਨ੍ਤਾ ਵਾ ਲਾਮਕਾ ਧਮ੍ਮਾਤਿ **ਅਸਦ੍ਧਮ੍ਮਾ** ਨਾਮ। ਪਾਣਾਤਿਪਾਤਾਦਯੋ ਕਾਯਵਚੀਦੁਚ੍ਚਰਿਤਾਨਿ **ਸਤ੍ਤ ਦੁਚ੍ਚਰਿਤਾਨਿ** ਨਾਮ। ਮਾਨੋ ਅਤਿਮਾਨੋ ਮਾਨਾਤਿਮਾਨੋ ਓਮਾਨੋ ਅਧਿਮਾਨੋ ਅਸ੍ਮਿਮਾਨੋ ਮਿਚ੍ਛਾਮਾਨੋਤਿ ਇਮੇ **ਸਤ੍ਤ ਮਾਨਾ** ਨਾਮ। ''ਮਨੁਸ੍ਸਲੋਕੇ ਮਾਤਾਪੇਤ੍ਤਿਕਸਮ੍ਭਵੋ ਅਤ੍ਤਾ ਉਚ੍ਛਿਜ੍ਜਤਿ, ਤਥਾ ਛਸੁ ਦੇਵਲੋਕੇਸੁ ਦਿਬ੍ਬੋ ਕਬਲੀਕਾਰਭਕ੍ਖੋ ਅਤ੍ਤਾ, ਰੂਪਲੋਕੇ ਰੂਪੀ ਮਨੋਮਯੋ ਅਤ੍ਤਾ, ਚਤੂਸੁ ਅਰੂਪਭਵੇਸੁ ਚਤੁਬ੍ਬਿਧੋ ਅਰੂਪੀ ਅਤ੍ਤਾ ਤਤ੍ਥ ਤਤ੍ਥ ਉਚ੍ਛਿਜ੍ਜਤਿ ਵਿਨਸ੍ਸਤਿ ਨ ਹੋਤਿ ਪਰੰ ਮਰਣਾ''ਤਿ ਏਵੰ ਪਵਤ੍ਤਾ ਸਤ੍ਤ ਉਚ੍ਛੇਦਦਿਟ੍ਠਿਯੋ **ਸਤ੍ਤ ਦਿਟ੍ਠਿਯੋ** ਨਾਮ। ਏਤ੍ਥ ਚ ਆਦਿਤੋ ਤਿਸ੍ਸੋ ਦਿਟ੍ਠਿਯੋ ਰੂਪਕ੍ਖਨ੍ਧੰ ਅਤ੍ਤਤੋ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਪਵਤ੍ਤਾ ਉਚ੍ਛੇਦਦਿਟ੍ਠਿਯੋ, ਸੇਸਾ ਚਤਸ੍ਸੋ ਅਰੂਪਕ੍ਖਨ੍ਧੇਤਿ ਞਾਤਬ੍ਬਾ। ਸਤ੍ਤਕੰ।

ਅਟ੍ਠਕੇਸੁ ਪਨ ਲੋਭੋ ਦੋਸੋ ਮੋਹੋ ਮਾਨੋ ਦਿਟ੍ਠਿ ਵਿਚਿਕਿਚ੍ਛਾ ਥਿਨੰ ਉਦ੍ਧਚ੍ਚਞ੍ਚਾਤਿ **ਅਟ੍ਠ ਕਿਲੇਸਵਤ੍ਥੂਨਿ** ਨਾਮ। ''ਯੰ ਕਿਞ੍ਚਿ ਕਮ੍ਮੰ ਕਤ੍ਤਬ੍ਬੰ ਮੇ''ਤਿ ਏਕੰ, ਤਥਾ ''ਕਤੰ ਮੇ''ਤਿ, ''ਮਗ੍ਗੋ ਮੇ ਗਨ੍ਤਬ੍ਬੋ''ਤਿ, ''ਗਤੋ''ਤਿ, ''ਅਪ੍ਪਕੰ ਮੇ ਭੁਤ੍ਤ''ਨ੍ਤਿ, ''ਸੁਭੁਤ੍ਤ''ਨ੍ਤਿ, ''ਆਬਾਧੋ ਮੇ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨੋ''ਤਿ, ''ਅਚਿਰਵੁਟ੍ਠਿਤੋ ਗੇਲਞ੍ਞਾ''ਤਿ ਏਕਨ੍ਤਿ ਇਮਾਨਿ **ਅਟ੍ਠ ਕੁਸੀਤਵਤ੍ਥੂਨਿ** ਨਾਮ, ਕੁਸੀਤਸ੍ਸ ਕੋਸਜ੍ਜਕਾਰਣਾਨੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਲਾਭੇ ਅਲਾਭੇ ਚ ਯਸੇ ਅਯਸੇ ਚ ਪਸੰਸਾਯ ਨਿਨ੍ਦਾਯ ਚ ਸੁਖੇ ਦੁਕ੍ਖੇ ਚ ਯਥਾਕ੍ਕਮੰ ਰਾਗਦੋਸੇਹਿ ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਪਟਿਹਨਨੰ **ਅਟ੍ਠਸੁ ਲੋਕਧਮ੍ਮੇਸੁ ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਪਟਿਘਾਤੋ** ਨਾਮ।

ਹੇਟ੍ਠਾ ਦ੍ਵੀਹਿ ਚਤੁਕ੍ਕੇਹਿ ਵੁਤ੍ਤਾ **ਅਟ੍ਠ ਅਨਰਿਯਵੋਹਾਰਾ** ਨਾਮ। ਮਿਚ੍ਛਾਦਿਟ੍ਠਿਮਿਚ੍ਛਾਸਙ੍ਕਪ੍ਪਾਦਯੋ **ਅਟ੍ਠ ਮਿਚ੍ਛਤ੍ਤਾ** ਨਾਮ। ਭਿਕ੍ਖੂਹਿ ਵਿਜ੍ਜਮਾਨਾਯ ਆਪਤ੍ਤਿਯਾ ਚੋਦਿਯਮਾਨਸ੍ਸ ''ਨ ਸਰਾਮੀ''ਤਿ ਨਿਬ੍ਬੇਠਨੰ ਏਕੰ, ''ਤ੍ਵੰ ਬਾਲੋ''ਤਿਆਦਿਨਾ ਚੋਦਕਪਟਿਪ੍ਫਰਣੰ ਏਕੰ, ਤਥਾ ''ਤ੍ਵੰ ਚੇਤਮਾਪਨ੍ਨੋ''ਤਿ ਚੋਦਕਸ੍ਸ ਪਚ੍ਚਾਰੋਪਨੰ, ਅਞ੍ਞੇਨਞ੍ਞੰ ਪਟਿਚਰਣੰ, ਸਙ੍ਘੇ ਬਾਹਾਵਿਕ੍ਖੇਪਭਣਨੰ, ਤੁਣ੍ਹੀਭਾਵੇਨ ਵਿਹੇਠਨੰ, ਸਙ੍ਘੰ, ਚੋਦਕਞ੍ਚ ਅਨਾਦਿਯਿਤ੍ਵਾ ਪਕ੍ਕਮਨੰ, ਚੋਦਨਾਭਯਾ ਸਿਕ੍ਖਾਪਚ੍ਚਕ੍ਖਾਨਨ੍ਤਿ ਇਮੇ **ਅਟ੍ਠ ਪੁਰਿਸਦੋਸਾ** ਨਾਮ। ਅਸਞ੍ਞੀ ਅਤ੍ਤਾ ਰੂਪੀ, ਅਰੂਪੀ , ਰੂਪੀ ਚ ਅਰੂਪੀ ਚ, ਨੇਵਰੂਪੀਨਾਰੂਪੀ, ਅਨ੍ਤਵਾ, ਅਨਨ੍ਤਵਾ, ਅਨ੍ਤਵਾ ਚ ਅਨਨ੍ਤਵਾ ਚ, ਨੇਵਨ੍ਤਵਾਨਾਨਨ੍ਤਵਾਤਿ ਏਵੰ ਪਵਤ੍ਤਾ **ਅਟ੍ਠ ਅਸਞ੍ਞੀਵਾਦਾ** ਨਾਮ। ਨੇਵਸਞ੍ਞੀਨਾਸਞ੍ਞੀ ਅਤ੍ਤਾ ਰੂਪੀ ਅਰੂਪੀਤਿਆਦਿਨਾ ਪਵਤ੍ਤਾ **ਅਟ੍ਠ ਨੇਵਸਞ੍ਞੀਨਾਸਞ੍ਞੀਵਾਦਾ** ਨਾਮ। ਅਟ੍ਠਕੰ।

ਨਵਕੇਸੁ ਪਨ ''ਅਨਤ੍ਥੰ ਮੇ ਅਚਰਿ, ਚਰਤਿ, ਚਰਿਸ੍ਸਤਿ, ਪਿਯਸ੍ਸ ਮੇ ਅਨਤ੍ਥੰ ਅਚਰਿ, ਚਰਤਿ, ਚਰਿਸ੍ਸਤਿ, ਅਪ੍ਪਿਯਸ੍ਸ ਮੇ ਅਤ੍ਥੰ ਅਚਰਿ, ਚਰਤਿ, ਚਰਿਸ੍ਸਤੀ''ਤਿ ਏਵੰ ਪਵਤ੍ਤਾ ਨਵ ਆਘਾਤਾ ਏਵ **ਆਘਾਤਵਤ੍ਥੂਨਿ** ਨਾਮ। ਕੋਧੋ ਮਕ੍ਖੋ ਇਸ੍ਸਾ ਮਚ੍ਛਰਿਯੰ ਮਾਯਾ ਸਾਠੇਯ੍ਯੰ ਮੁਸਾਵਾਦੋ ਪਾਪਿਚ੍ਛਤਾ ਮਿਚ੍ਛਾਦਿਟ੍ਠੀਤਿ ਇਮਾਨਿ **ਨਵ ਪੁਰਿਸਮਲਾਨਿ** ਨਾਮ। ''ਸੇਯ੍ਯਸ੍ਸ ਸੇਯ੍ਯੋਹਮਸ੍ਮੀ''ਤਿਆਦਯੋ **ਨਵਵਿਧਾ ਮਾਨਾ** ਨਾਮ। ''ਤਣ੍ਹੰ ਪਟਿਚ੍ਚ ਪਰਿਯੇਸਨਾ, ਪਰਿਯੇਸਨੰ ਪਟਿਚ੍ਚ ਲਾਭੋ, ਤੰ ਪਟਿਚ੍ਚ ਵਿਨਿਚ੍ਛਯੋ, ਤੰ ਪਟਿਚ੍ਚ ਛਨ੍ਦਰਾਗੋ, ਤੰ ਪਟਿਚ੍ਚ ਅਜ੍ਝੋਸਾਨੰ, ਤਥਾ ਪਰਿਗ੍ਗਹੋ, ਮਚ੍ਛਰਿਯੰ, ਆਰਕ੍ਖੋ, ਆਰਕ੍ਖਾਧਿਕਰਣੰ ਦਣ੍ਡਾਦਾਨਸਤ੍ਥਾਦਾਨਕਲਹਵਿਗ੍ਗਹਵਿਵਾਦਾਦਿਅਨੇਕੇ ਪਾਪਕਾ ਧਮ੍ਮਾ''ਤਿ ਏਵੰ ਵੁਤ੍ਤਾ ਇਮੇ **ਨਵ ਤਣ੍ਹਾਮੂਲਕਾ ਧਮ੍ਮਾ** ਨਾਮ। ਤਤ੍ਥ **ਵਿਨਿਚ੍ਛਯੋ**ਤਿ ਞਾਣਤਣ੍ਹਾਦਿਟ੍ਠਿਵਿਤਕ੍ਕਵਸੇਨ ਚਤੂਸੁ ਵਿਨਿਚ੍ਛਯੇਸੁ ਵਿਤਕ੍ਕਵਿਨਿਚ੍ਛਯੋ ਇਧ ਅਧਿਪ੍ਪੇਤੋ। ਲਾਭੰ ਹਿ ਲਭਿਤ੍ਵਾ ''ਇਦੰ ਰੂਪਾਰਮ੍ਮਣਤ੍ਥਾਯ, ਇਦੰ ਸਦ੍ਦਾਰਮ੍ਮਣਾਦਿਅਤ੍ਥਾਯਾ''ਤਿ ਏਵੰ ਵਿਤਕ੍ਕੇਨੇਵ ਵਿਨਿਚ੍ਛਯੋ। **ਛਨ੍ਦਰਾਗੋ** ਦੁਬ੍ਬਲਰਾਗੋ, **ਅਜ੍ਝੋਸਾਨ**ਨ੍ਤਿ ਬਲਵਸਨ੍ਨਿਟ੍ਠਾਨੰ। **ਪਰਿਗ੍ਗਹੋ**ਤਿ ਤਣ੍ਹਾਦਿਟ੍ਠਿਵਸੇਨ ਪਰਿਗ੍ਗਹਕਰਣਨ੍ਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੰ। ''ਅਸ੍ਮੀ''ਤਿ, ''ਅਹਮਸ੍ਮੀ''ਤਿ, ''ਅਯਮਹਮਸ੍ਮੀ''ਤਿ, ''ਭਵਿਸ੍ਸ''ਨ੍ਤਿ, ''ਰੂਪੀ ਭਵਿਸ੍ਸ''ਨ੍ਤਿ, ''ਅਰੂਪੀ ਭਵਿਸ੍ਸ''ਨ੍ਤਿ, ''ਸਞ੍ਞੀ ਭਵਿਸ੍ਸ''ਨ੍ਤਿ, ''ਅਸਞ੍ਞੀ ਭਵਿਸ੍ਸ''ਨ੍ਤਿ, ''ਨੇਵਸਞ੍ਞੀਨਾਸਞ੍ਞੀ ਭਵਿਸ੍ਸ''ਨ੍ਤਿ ਏਵੰ ਵੁਤ੍ਤਾਨਿ ਇਮਾਨਿ ਨਵ ਚਲਨਟ੍ਠੇਨ **ਇਞ੍ਜਿਤਾਨਿ** ਨਾਮ। ਇਮਾਨੇਵ ਮਞ੍ਞਨਟ੍ਠੇਨ **ਮਞ੍ਞਿਤਾਨਿ,** ਵਿਪ੍ਫਨ੍ਦਨਤੋ **ਵਿਪ੍ਫਨ੍ਦਿਤਾਨਿ,** ਪਪਞ੍ਚਨਤੋ **ਪਪਞ੍ਚਿਤਾਨਿ,** ਤਾਨੇਵ ਤੇਹਿ ਤੇਹਿ ਕਾਰਣੇਹਿ ਸਙ੍ਖਤਤ੍ਤਾ **ਸਙ੍ਖਤਾਨਿ** ਚ ਨਾਮ ਹੋਨ੍ਤਿ। ਸਬ੍ਬੇਹਿ ਤੇਹਿ ਪਞ੍ਚਹਿ ਨਵਕੇਹਿ ਮਾਨੋ ਏਵ ਕਥਿਤੋ। ਸੋਪਿ ਹਿ ''ਅਸ੍ਮੀ''ਤਿਆਦੀਹਿ ਸਞ੍ਞੀਹਿ ਚ ਆਕਾਰੇਹਿ ਦਿਟ੍ਠਿ ਵਿਯ ਪਵਤ੍ਤਤੀਤਿ। ਨਵਕੰ।

ਦਸਕੇਸੁ ਪਨ ਲੋਭੋ ਦੋਸੋ ਮੋਹੋ ਮਾਨੋ ਦਿਟ੍ਠਿ ਵਿਚਿਕਿਚ੍ਛਾ ਥਿਨੰ ਉਦ੍ਧਚ੍ਚੰ ਅਹਿਰਿਕੰ ਅਨੋਤ੍ਤਪ੍ਪਨ੍ਤਿ ਇਮੇ ਦਸ ਕਿਲੇਸਾ ਏਵ **ਕਿਲੇਸਵਤ੍ਥੂਨਿ** ਨਾਮ। ''ਅਨਤ੍ਥੰ ਮੇ ਅਚਰੀ''ਤਿਆਦਯੋ ਨਵ ਖਾਣੁਕਣ੍ਟਕਾਦੀਸੁ ਅਟ੍ਠਾਨਆਘਾਤੇਨ ਸਦ੍ਧਿੰ **ਦਸ ਆਘਾਤਵਤ੍ਥੂਨਿ** ਨਾਮ। ਪਾਣਾਤਿਪਾਤਾਦਯੋ **ਦਸ ਅਕੁਸਲਕਮ੍ਮਪਥਾ** ਨਾਮ। ਕਾਮਰਾਗਸੰਯੋਜਨੰ ਪਟਿਘਮਾਨਦਿਟ੍ਠਿਵਿਚਿਕਿਚ੍ਛਾਸੀਲਬ੍ਬਤਪਰਾਮਾਸਭਵਰਾਗਇਸ੍ਸਾਮਚ੍ਛਰਿਯਅਵਿਜ੍ਜਾਸੰਯੋਜਨਨ੍ਤਿ ਇਮਾਨਿ **ਦਸ ਸੰਯੋਜਨਾਨਿ** ਨਾਮ। ਮਿਚ੍ਛਾਦਿਟ੍ਠਿਮਿਚ੍ਛਾਸਙ੍ਕਪ੍ਪਾਦਯੋ ਅਟ੍ਠ, ਮਿਚ੍ਛਾਞਾਣਮਿਚ੍ਛਾਵਿਮੁਤ੍ਤੀਹਿ ਸਦ੍ਧਿੰ **ਦਸ ਮਿਚ੍ਛਤ੍ਤਾ** ਨਾਮ। ਤਤ੍ਥ **ਮਿਚ੍ਛਾਞਾਣ**ਨ੍ਤਿ ਪਾਪਕਿਰਿਯਾਸੁ ਉਪਾਯਚਿਨ੍ਤਾਵਸੇਨ ਚੇਵ ਪਾਪਕੰ ਕਤ੍ਵਾ ''ਸੁਕਤੰ ਮਯਾ''ਤਿ ਪਚ੍ਚਵੇਕ੍ਖਣਵਸੇਨ ਚ ਪਵਤ੍ਤੋ ਮੋਹੋ। **ਮਿਚ੍ਛਾਵਿਮੁਤ੍ਤੀ**ਤਿ ਅਵਿਮੁਤ੍ਤਸ੍ਸੇਵ ਸਤੋ ਵਿਮੁਤ੍ਤਸਞ੍ਞਿਤਾ। ''ਨਤ੍ਥਿ ਦਿਨ੍ਨੰ, ਨਤ੍ਥਿ ਯਿਟ੍ਠ''ਨ੍ਤਿਆਦੀਹਿ ਦਸਹਿ ਆਕਾਰੇਹਿ ਪਵਤ੍ਤੰ ਨਤ੍ਥਿਕਦਸ੍ਸਨੰ **ਦਸਵਤ੍ਥੁਕਾ ਮਿਚ੍ਛਾਦਿਟ੍ਠਿ** ਨਾਮ। ''ਸਸ੍ਸਤੋ ਲੋਕੋ, ਤਥਾ ਅਸਸ੍ਸਤੋ, ਅਨ੍ਤਵਾ, ਅਨਨ੍ਤਵਾ, ਤੰ ਜੀਵੰ ਤੰ ਸਰੀਰ''ਨ੍ਤਿ ਵਾ, ''ਅਞ੍ਞੰ ਜੀਵੰ ਅਞ੍ਞੰ ਸਰੀਰ''ਨ੍ਤਿ ਵਾ, ''ਹੋਤਿ ਤਥਾਗਤੋ ਪਰੰ ਮਰਣਾ''ਤਿ ਵਾ, ''ਨ ਹੋਤਿ...ਪੇ॰... ਹੋਤਿ ਚ ਨ ਹੋਤਿ ਚ, ਨੇਵ ਹੋਤਿ ਨ ਨ ਹੋਤਿ ਤਥਾਗਤੋ ਪਰੰ ਮਰਣਾ''ਤਿ ਵਾ ਏਵੰ ਪਵਤ੍ਤਾ **ਦਸਵਤ੍ਥੁਕਾ ਅਨ੍ਤਗ੍ਗਾਹਿਕਾ ਦਿਟ੍ਠਿ** ਨਾਮ। ਤਤ੍ਥ **ਲੋਕੋ**ਤਿ ਖਨ੍ਧਾਦਯੋ, ''ਅਨ੍ਤਵਾ''ਤਿ ਇਦੰ ਪਰਿਤ੍ਤੰ ਕਸਿਣਜ੍ਝਾਨੰ ਸਨ੍ਧਾਯ ਵੁਤ੍ਤੰ। ''ਅਨਨ੍ਤਵਾ''ਤਿ ਇਦੰ ਵਿਪੁਲਨ੍ਤਿ ਗਹੇਤਬ੍ਬੰ। **ਤਥਾਗਤੋ**ਤਿ ਸਤ੍ਤੋ। ਦਸਕੰ।

ਅਟ੍ਠਾਰਸਕੇਸੁ **ਤਣ੍ਹਾਵਿਚਰਿਤਾਨੀ**ਤਿ ਤਣ੍ਹਾਸਮੁਦਾਚਾਰਾ ਤਣ੍ਹਾਪਵਤ੍ਤਿਯੋ। **ਅਜ੍ਝਤ੍ਤਿਕਸ੍ਸੁਪਾਦਾਯਾ**ਤਿ ਅਜ੍ਝਤ੍ਤਿਕੰ ਖਨ੍ਧਪਞ੍ਚਕੰ ਉਪਾਦਾਯ। ਇਦੰ ਹਿ ਉਪਯੋਗਤ੍ਥੇ ਸਾਮਿਵਚਨੰ। ਤਤ੍ਥ ''ਅਸ੍ਮੀਤਿ ਹੋਤਿ, ਇਤ੍ਥਸ੍ਮੀਤਿ ਹੋਤਿ, ਏਵਸ੍ਮੀਤਿ ਹੋਤਿ, ਅਞ੍ਞਥਾਸ੍ਮੀਤਿ ਹੋਤਿ, ਤਥਾ ਭਵਿਸ੍ਸਨ੍ਤਿ, ਇਤ੍ਥੰ ਭਵਿਸ੍ਸਨ੍ਤਿ, ਏਵੰ ਭਵਿਸ੍ਸਨ੍ਤਿ, ਅਞ੍ਞਥਾ ਭਵਿਸ੍ਸਨ੍ਤਿ ਹੋਤਿ, ਤਥਾ ਅਸ੍ਮੀਤਿ, ਸਾਤਸ੍ਮੀਤਿ ਹੋਤਿ, ਤਥਾ ਸਿਯਨ੍ਤਿ, ਇਤ੍ਥੰ ਸਿਯਨ੍ਤਿ, ਏਵੰ ਸਿਯਨ੍ਤਿ, ਅਞ੍ਞਥਾ ਸਿਯਨ੍ਤਿ ਹੋਤਿ, ਤਥਾ ਅਪਾਹੰ ਸਿਯਨ੍ਤਿ, ਅਪਾਹੰ ਇਤ੍ਥੰ ਸਿਯਨ੍ਤਿ, ਅਪਾਹੰ ਏਵੰ ਸਿਯਨ੍ਤਿ, ਅਪਾਹੰ ਅਞ੍ਞਤਾ ਸਿਯਨ੍ਤਿ ਹੋਤੀ''ਤਿ ਏਵੰ ਵੁਤ੍ਤਾਨਿ ਇਮਾਨਿ ਅਜ੍ਝਤ੍ਤਿਕਸ੍ਸੁਪਾਦਾਯ **ਅਟ੍ਠਾਰਸ ਤਣ੍ਹਾਵਿਚਰਿਤਾਨਿ** ਨਾਮ।

ਤਤ੍ਥ **ਅਸ੍ਮੀਤਿ ਹੋਤੀ**ਤਿ ਅਜ੍ਝਤ੍ਤਿਕੇਸੁ ਖਨ੍ਧਪਞ੍ਚਕੇਸੁ ਸਮੂਹਤੋ ''ਅਹਮਸ੍ਮੀ''ਤਿ ਗਹਣੇ ਸਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਏਵੰ ਪਨ ਗਹਣੇ ਸਤਿ ਤਤੋ ਪਰਂ ਅਨੁਪਨਿਧਾਯ, ਉਪਨਿਧਾਯ ਵਾਤਿ ਦ੍ਵਿਧਾ ਗਹਣਂ ਹੋਤਿ। ਤਤ੍ਥ **ਅਨੁਪਨਿਧਾਯਾ**ਤਿ ਅਞ੍ਞਂ ਆਕਾਰਂ ਅਨੁਪਨਿਧਾਯ ਅਨੁਪਗਮ੍ਮ ਸਕਭਾਵਮੇਵਾਰਮ੍ਮਣਂ ਕਤ੍ਵਾ ਇਤ੍ਥਸ੍ਮੀਤਿ ਹੋਤਿ। ਤਸ੍ਸ ''ਖਤ੍ਤਿਯਾਦੀਸੁ ਇਦਂਪਕਾਰੋ ਅਹ''ਨ੍ਤਿ ਤਣ੍ਹਾਮਾਨਦਿਟ੍ਠਿਵਸੇਨ ਗਹਣਂ ਹੋਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਉਪਨਿਧਾਯ ਗਹਣਂ ਪਨ ਦੁਵਿਧਂ ਹੋਤਿ ਸਮਤੋ ਚ ਅਸਮਤੋ ਚ। ਤਤ੍ਥ ਸਮਤੋ ਗਹਣਂ ਏਵਸ੍ਮੀਤਿ ਇਦਂ, ਤਸ੍ਸ ਯਥਾ ਅਯਂ ਖਤ੍ਤਿਯੋ, ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਾਦਯੋ ਵਾ ਦੇਵਮਨੁਸ੍ਸਰੂਪੀਅਰੂਪਿਆਦਯੋ ਵਾ, ਏਵਮਹਮਸ੍ਮੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਅਞ੍ਞਥਾਸ੍ਮੀ**ਤਿ ਇਦਂ ਪਨ ਅਸਮਤੋ ਗਹਣਂ, ਤਸ੍ਸ ਯਥਾ ਇਮੇ ਖਤ੍ਤਿਯਾਦਯੋ, ਤਤੋ ਅਞ੍ਞਥਾ ਅਹਂ ਹੀਨੋ ਵਾ ਅਧਿਕੋ ਵਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਇਮਾਨਿ ਤਾਵ ਪਚ੍ਚੁਪ੍ਪਨ੍ਨਵਸੇਨ ਚਤ੍ਤਾਰਿ ਤਣ੍ਹਾਵਿਚਰਿਤਾਨਿ, **ਭਵਿਸ੍ਸ**ਨ੍ਤਿਆਦੀਨਿ ਪਨ ਚਤ੍ਤਾਰਿ ਅਨਾਗਤਵਸੇਨ ਵੁਤ੍ਤਾਨਿ। ਤੇਸਂ ਪੁਰਿਮਚਤੁਕ੍ਕੇ ਵੁਤ੍ਤਨਯਵਸੇਨ ਅਤ੍ਥੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ। ਤਤ੍ਥ **ਅਸ੍ਮੀ**ਤਿਆਦਿਦ੍ਵਯਂ ਸਸ੍ਸਤੁਚ੍ਛੇਦਗ੍ਗਾਹਵਸੇਨ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਤਤ੍ਥ ਹਿ ਅਸ੍ਮੀਤਿ ਸਸ੍ਸਤਂ, ਸੀਦਤੀਤਿ **ਸਾਤਂ,** ਅਸਸ੍ਸਤਂ, ਇਤੋ ਪਰਾਨਿ **ਸਿਯ**ਨ੍ਤਿਆਦੀਨਿ ਚਤ੍ਤਾਰਿ ਸਂਸਯਪਰਿਵਿਤਕ੍ਕਵਸੇਨ ਵੁਤ੍ਤਾਨਿ। **ਅਪਾਹਂ ਸਿਯ**ਨ੍ਤਿਆਦੀਨਿ ਚਤ੍ਤਾਰਿ ''ਅਪਿ ਨਾਮਾਹਂ ਭਵੇਯ''ਨ੍ਤਿ ਏਵੰ ਪਵਤ੍ਤਪਤ੍ਥਨਾਕਪ੍ਪਨਵਸੇਨ ਵੁਤ੍ਤਾਨੀਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਂ। ਅਟ੍ਠਾਰਸਕਂ ਪਠਮਂ।

ਦੁਤਿਯੇ **ਬਾਹਿਰਸ੍ਸੁਪਾਦਾਯਾ**ਤਿ ਬਾਹਿਰਂ ਖਨ੍ਧਪਞ੍ਚਕਂ ਉਪਾਦਾਯ। ਤਤ੍ਥ ''ਇਮਿਨਾ ਅਸ੍ਮੀਤਿ ਹੋਤਿ, ਇਮਿਨਾ ਇਤ੍ਥਸ੍ਮੀਤਿ ਹੋਤਿ, ਇਮਿਨਾ ਏਵਸ੍ਮੀਤਿ ਹੋਤਿ, ਇਮਿਨਾ ਅਞ੍ਞਥਾਸ੍ਮੀਤਿ ਹੋਤੀ''ਤਿਆਦਿਨਾ ਅਨਨ੍ਤਰੇ ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨ ਬਾਹਿਰਸ੍ਸੁਪਾਦਾਯ **ਅਟ੍ਠਾਰਸ ਤਣ੍ਹਾਵਿਚਰਿਤਾਨੀ**ਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾਨਿ। ''ਇਮਿਨਾ''ਤਿ ਪਦਮਤ੍ਤਮੇਵ ਹੇਤ੍ਥ ਪੁਰਿਮੇਹਿ ਵਿਸੇਸੋ। ਤਤ੍ਥ **ਇਮਿਨਾ**ਤਿ ਇਮਿਨਾ ਬਾਹਿਰੇਨ ਰੂਪੇਨ ਵਾ...ਪੇ॰... ਵਿਞ੍ਞਾਣੇਨ ਵਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਤਤ੍ਥ ਚ ਛਤ੍ਤਖਗ੍ਗਬੀਜਨਿਅਨ੍ਨਪਾਨਧਨਧਞ੍ਞਾਦਿਉਪਕਰਣਵਸੇਨ ਬਾਹਿਰਂ ਰੂਪਂ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਂ। ਦਾਸਦਾਸਿਞਾਤਿਪਰਿਜਨਹਤ੍ਥਿਅਸ੍ਸਾਦਿਉਪਕਰਣਵਸੇਨ ਵੇਦਨਾਦਯੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ। ਇਮੇਹਿ ਬਾਹਿਰੇਹਿ ਰੂਪਾਦੀਹਿ ''ਇਤ੍ਥਸ੍ਮੀਤਿ ਏਵਸ੍ਮੀ''ਤਿਆਦਿਨਾ ਸਬ੍ਬਤ੍ਥ ਯੋਜਨਾ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ। ਅਟ੍ਠਾਰਸਕਂ ਦੁਤਿਯਂ।

ਇਤਰੇਸੁ ਪਨ **ਤਦੇਕਜ੍ਝਂ ਅਭਿਸਂਯੂਹਿਤ੍ਵਾ**ਤਿਆਦੀਸੁ ਤਦੁਭਯਂ ਅਟ੍ਠਾਰਸਕਂ ਏਕਤੋ ਯੋਜੇਤ੍ਵਾ ਛਤ੍ਤਿਂਸਤਣ੍ਹਾਵਿਚਰਿਤਾਨਿ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਏਵੰ ਏਕੇਕਸ੍ਸ ਪੁਗ੍ਗਲਸ੍ਸ ਅਤੀਤਕਾਲੇ ਦ੍ਵਿਨ੍ਨਂ ਅਟ੍ਠਾਰਸਕਾਨਂ ਵਸੇਨ ਛਤ੍ਤਿਂਸ, ਤਥਾ ਅਨਾਗਤੇ ਛਤ੍ਤਿਂਸ ਹੋਨ੍ਤਿ। ਪਚ੍ਚੁਪ੍ਪਨ੍ਨੇ ਪਨ ਏਕਸ੍ਸ ਯਥਾਲਾਭਵਸੇਨ ਤਾਨਿਪਿ ਲਬ੍ਭਨ੍ਤਿ, ਸਬ੍ਬਸਤ੍ਤਾਨਂ ਵਸੇਨ ਪਚ੍ਚੁਪ੍ਪਨ੍ਨੇਪਿ ਛਤ੍ਤਿਂਸ ਲਬ੍ਭਨ੍ਤਿ। ਇਤਿ ਏਵੰ ਵੁਤ੍ਤੇਨ ਪਕਾਰੇਨ ਤਂ ਸਬ੍ਬਂ ਏਕਤੋ ਕਤ੍ਵਾ ਸਬ੍ਬਸਤ੍ਤਾਨਂ ਕਾਲਤ੍ਤਯੇਪਿ ਛਨ੍ਨਂ ਅਟ੍ਠਾਰਸਕਾਨਂ ਵਸੇਨ ਅਟ੍ਠਸਤਂ ਤਣ੍ਹਾਵਿਚਰਿਤਾਨਿ ਹੋਨ੍ਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਅਟ੍ਠਤਣ੍ਹਾਵਿਚਰਿਤਸਤਂ ਹੋਤੀ**ਤਿ ਏਤ੍ਥਾਪਿ ਏਵਮੇਵ ਅਤ੍ਥੋ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੋ।

ਤਣ੍ਹਾਵਿਚਰਿਤਾਨਿ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾਨਿ।

ਯਾਨਿ ਚਾਤਿਆਦੀਸੁ ਯਾਨਿ ਚੇਤ੍ਥ ਦ੍ਵਾਸਟ੍ਠਿ ਦਿਟ੍ਠਿਗਤਾਨਿ ਵੁਤ੍ਤਬ੍ਬਾਨਿ, ਤਾਨਿ ਬ੍ਰਹ੍ਮਜਾਲਨਾਮਕੇ **ਦੀਘਨਿਕਾਯਸ੍ਸ** ਪਠਮਸੁਤ੍ਤਨ੍ਤੇ (ਦੀ॰ ਨਿ॰ ੧.੨੯ ਆਦਯੋ) ਸਤ੍ਥਾਰਾ ਸਯਂ ਆਹਚ੍ਚ ਭਾਸਿਤਾਨੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਬ੍ਰਹ੍ਮਜਾਲੇ ਹਿ ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਸਸ੍ਸਤਵਾਦਾ, ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਏਕਚ੍ਚਸਸ੍ਸਤਿਕਾ, ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਅਨ੍ਤਾਨਨ੍ਤਿਕਾ, ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਅਮਰਾਵਿਕ੍ਖੇਪਿਕਾ, ਦ੍ਵੇ ਅਧਿਚ੍ਚਸਮੁਪ੍ਪਨ੍ਨਿਕਾ, ਸੋਲ਼ਸ ਸਞ੍ਞੀਵਾਦਾ, ਅਟ੍ਠ ਅਸਞ੍ਞੀਵਾਦਾ , ਅਟ੍ਠ ਨੇਵਸਞ੍ਞੀਨਾਸਞ੍ਞੀਵਾਦਾ, ਸਤ੍ਤ ਉਚ੍ਛੇਦਵਾਦਾ, ਪਞ੍ਚ ਦਿਟ੍ਠਧਮ੍ਮਨਿਬ੍ਬਾਨਵਾਦਾਤਿ ਇਮਾਨਿ **ਦ੍ਵਾਸਟ੍ਠਿ ਦਿਟ੍ਠਿਗਤਾਨਿ** ਸਨਿਦਾਨਾਨਿ ਨਾਨਾਨਯਤੋ ਵੁਤ੍ਤਾਨਿ, ਤਤ੍ਥ ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨੇਵ ਨੇਸਂ ਵਿਭਾਗੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ। ਅਯਂ ਤਾਵੇਤ੍ਥ ਪਦਤ੍ਥਾਨੁਸਾਰਤੋ ਵਿਨਿਚ੍ਛਯੋ, ਸੇਸੋਪੇਤ੍ਥ ਵਿਨਿਚ੍ਛਯੋ ਪਦਤ੍ਥੇ ਵੁਤ੍ਤਾਨੁਸਾਰਤੋਵ ਸੁਵਿਞ੍ਞੇਯੋਤਿ।

ਖੁਦ੍ਦਕਵਤ੍ਥੁਵਿਭਙ੍ਗਮਾਤਿਕਤ੍ਥਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

ਧਮ੍ਮਹਦਯਵਿਭਙ੍ਗਮਾਤਿਕਤ੍ਥਵਣ੍ਣਨਾ

ਧਮ੍ਮਹਦਯਵਿਭਙ੍ਗਮਾਤਿਕਾਯ ਪਨ ਪਦਤ੍ਥਾਦਿਤੋ ਵਿਨਿਚ੍ਛਯੋ ਪੁਬ੍ਬੇ ਵੁਤ੍ਤੋਵ। ਯਸ੍ਮਾ ਪਨ ਭਗਵਤਾ ਹੇਟ੍ਠਾ ਨਾਨਾਨਯਤੋ ਵਿਭਤ੍ਤਾਨਞ੍ਞੇਵ ਖਨ੍ਧਾਯਤਨਾਦੀਨਂ ਦ੍ਵਾਦਸਨ੍ਨਂ ਧਮ੍ਮਕੋਟ੍ਠਾਸਾਨਂ ਪੁਨ ਸਬ੍ਬਸਙ੍ਗਾਹਿਕਚਤੁਭੂਮੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿਤਪ੍ਪਰਿਯਾਪਨ੍ਨਤਾਦੀਹਿ ਦਸਹਿ ਵਾਰੇਹਿ ਅਪੁਬ੍ਬਨਯਸਹਸ੍ਸਵਿਭਾਵਕੇਹਿ ਸਬ੍ਬਧਮ੍ਮਾਧਿਪ੍ਪਾਯਸਙ੍ਖਾਤੇਹਿ ਧਮ੍ਮਹਦਯੇਹਿ ਵਿਭਾਗਦਸ੍ਸਨਤ੍ਥਮੇਵਾਯਂ ਵਿਭਙ੍ਗੋ ਵੁਤ੍ਤੋ, ਤਸ੍ਮਾ ਵਿਭਙ੍ਗਨਯਤੋ ਚੇਤ੍ਥ ਵਿਨਿਚ੍ਛਯੋ ਹੋਤਿ। ਵਿਭਙ੍ਗੇ ਹਿ ਪਠਮਂ ''ਕਤਿ ਖਨ੍ਧਾ''ਤਿਆਦਿਨਾ ਸਪੁਚ੍ਛਕਂ ਦ੍ਵਾਦਸਪਦਿਕਂ ਮਾਤਿਕਂ

ਨਿਕ੍ਖਿਪਿਤ੍ਵਾ ਹੇਟ੍ਠਾ ਵੁਤ੍ਤਾਨੁਸਾਰੇਨੇਵ ਚਤੁਭੂਮਕਸਾਮਞ੍ਞਤੋ ਸਬ੍ਬਸਙ੍ਗਾਹਿਕਵਾਰੋ ਨਾਮ ਵਿਭਤ੍ਤੋ, ਤਤ੍ਥ ਸਤ੍ਤ ਫਸ੍ਸਾਦਯੋ ਸਤ੍ਤਨ੍ਨੰ ਵਿਞ੍ਞਾਣਧਾਤੂਨੰ ਵਸੇਨ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ।

ਦੁਤਿਯੋ ਪਨ ਵਾਰੋ ਤੇਸੰ ਚਤੂਸੁ ਭੂਮੀਸੁ ਚਤੂਹਿ ਕੋਟ੍ਠਾਸੇਹਿ ਉਪ੍ਪਤ੍ਤਾਨੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿਦਸ੍ਸਨਵਸੇਨ ਪਵਤ੍ਤੋ। ਤਤ੍ਥ ਪਠਮਕੋਟ੍ਠਾਸੇ ਤਾਵ –

''ਕਾਮਧਾਤੁਯਾ ਕਤਿ ਖਨ੍ਧਾ...ਪੇ॰... ਕਤਿ ਚਿਤ੍ਤਾਨਿ? ਕਾਮਧਾਤੁਯਾ ਪਞ੍ਚਕ੍ਖਨ੍ਧਾ, ਦ੍ਵਾਦਸਾਯਤਨਾਨਿ, ਅਟ੍ਠਾਰਸ ਧਾਤੁਯੋ, ਤੀਣਿ ਸਚ੍ਚਾਨਿ, ਬਾਵੀਸਤਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਨਿ, ਨਵ ਹੇਤੂ, ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਆਹਾਰਾ, ਸਤ੍ਤ ਫਸ੍ਸਾ, ਵੇਦਨਾ, ਸਞ੍ਞਾ, ਚੇਤਨਾ, ਚਿਤ੍ਤਾਨੀ''ਤਿ –

ਮਾਤਿਕੰ ਨਿਕ੍ਖਿਪਿਤ੍ਵਾ ਵਿਭਤ੍ਤਾ। ਤਤ੍ਥ ਯਸ੍ਮਾ ਚਤੁਭੂਮਕਾਪਿ ਧਮ੍ਮਾ ਯੇਭੁਯ੍ਯੇਨ ਕਾਮਾਵਚਰਸਤ੍ਤਾਨੰ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨ੍ਤਿ , ਨ ਕਾਮਾਵਚਰਾਵ। ਤੇਨੇਤ੍ਥ ''ਪਞ੍ਚਕ੍ਖਨ੍ਧਾ''ਤਿਆਦਿਨਾ ਚਤੁਭੂਮਕਾਪਿ ਵੁਤ੍ਤਾ। ਤਤ੍ਥੁਪ੍ਪਜ੍ਜਨਕਧਮ੍ਮਾ ਹੇਤ੍ਥ ਅਧਿਪ੍ਪੇਤਾ, ਨ ਤਂਭੂਮਿਪਰਿਯਾਪਨ੍ਨਾਵ। ਰੂਪਧਾਤੁਆਦੀਸੁਪਿ ਏਸੇਵ ਨਯੋ।

ਏਤ੍ਥ ਚ **ਤੀਣਿ ਸਚ੍ਚਾਨੀ**ਤਿ ਇਦੰ ਨਿਰੋਧਸਚ੍ਚਸ੍ਸ ਦੇਸਵਿਨਿਮੁਤ੍ਤਤਾਯ ਕਤ੍ਥਚਿ ਦੇਸੇ ਅਨਿਦ੍ਦਿਸਿਤਬ੍ਬਤੋ ਤੰ ਵਜ੍ਜੇਤ੍ਵਾ ਵੁਤ੍ਤੰ। ਕਾਰਣਸਾਪੇਕ੍ਖਾ ਹਿ ਧਮ੍ਮਾ ਅਤ੍ਤਨੋ ਨਿਸ੍ਸਯਕਾਰਣਭੂਤੰ ਦੇਸੰ ਸਮਾਵਸਨ੍ਤਿ ਅਕਾਰਣਸ੍ਸ ਅਨਿਸ੍ਸਯਤ੍ਤਾ, ਯਥਾ ਵਾ ਕਦਾਚਿ ਉਪਲਬ੍ਭਮਾਨਾ ਧਮ੍ਮਾ ਕਾਲਨਿਯਤਤਾਯ ਅਤ੍ਤਨੋ ਸਙ੍ਖਤਤ੍ਤੰਵ ਸੂਚੇਨ੍ਤਿ। ਅਞ੍ਞਥਾ ਇਤਰਕਾਲੇਸੁਪਿ ਭਾਵਸ੍ਸ ਚ ਪਸਙ੍ਗਤੋ, ਏਤਰਹਿਪਿ ਵਾ ਅਭਾਵਸ੍ਸ, ਏਵੰ ਕ੍ਵਚਿ ਦੇਸੇ ਉਪਲਬ੍ਭਮਾਨਾਪੀਤਿ ਗਹੇਤਬ੍ਬੰ। ਸਬ੍ਬਦੇਸਅਬ੍ਯਾਪਿਤਾ ਪਨ ਅਸਙ੍ਖਤਸ੍ਸ, ਸਙ੍ਖਤਸ੍ਸ ਵਾ ਅਸਮ੍ਭਵਤੋ ਏਵ ਨੋਪਪਜ੍ਜਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਦੇਸਕਾਲਵਿਨਿਮੁਤ੍ਤਮੇਵ ਅਸਙ੍ਖਤਨ੍ਤਿ ਗਹੇਤਬ੍ਬੰ।

ਦੁਤਿਯਕੋਟ੍ਠਾਸੇ ਪਨ –

''ਰੂਪਧਾਤੁਯਾ ਪਞ੍ਚਕ੍ਖਨ੍ਧਾ, ਛ ਆਯਤਨਾਨਿ, ਨਵ ਧਾਤੁਯੋ, ਤੀਣਿ ਸਚ੍ਚਾਨਿ, ਚੁਦ੍ਦਸਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਨਿ, ਅਟ੍ਠ ਹੇਤੂ, ਤਯੋ ਆਹਾਰਾ, ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਫਸ੍ਸਾ...ਪੇ॰... ਚਤ੍ਤਾਰਿ ਚਿਤ੍ਤਾਨੀ''ਤਿ –

ਮਾਤਿਕੰ ਨਿਕ੍ਖਿਪਿਤ੍ਵਾ ਵਿਭਤ੍ਤਾ। ਯਸ੍ਮਾ ਪਨ ਰੂਪੀਨੰ ਘਾਨਾਦੀਨੰ ਅਭਾਵੇਨ ਵਿਜ੍ਜਮਾਨਾਨਿਪਿ ਗਨ੍ਧਾਯਤਨਾਦੀਨਿ ਆਯਤਨਾਦਿਕਿਚ੍ਚੰ ਨ ਕਰੋਨ੍ਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਤੇ ਵਜ੍ਜੇਤ੍ਵਾ ''ਛ ਆਯਤਨਾਨਿ, ਨਵ ਧਾਤੁਯੋ''ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤੰ ਨ ਤੇਸੰ ਅਭਾਵਾ। ਕੇਚਿ ਪਨ ''ਰੂਪਲੋਕੇ ਗਨ੍ਧਰਸਾ ਕਬਲ਼ੀਕਾਰੋ ਆਹਾਰੋ ਚ ਮਹਾਭੂਤਾਨਞ੍ਚ ਫੋਟ੍ਠਬ੍ਬਕਿਚ੍ਚਤਾ ਨਤ੍ਥਿ, ਤੇਨੇਵ ਪਾਲ਼ਿਯੰ ਨ ਉਦ੍ਧਟਾ''ਤਿ ਵਤ੍ਵਾ ਤੰ ਸਾਧੇਤੁੰ ਬਹੁੰ ਹੇਤੁਪਟਿਰੂਪਕੰ ਵਤ੍ਵਾ ਪਪਞ੍ਚੇਨ੍ਤਿ, ਤੰ ਤੇਸੰ ਮਤਿਮਤ੍ਤਮੇਵਾਤਿ ਨ ਗਹੇਤਬ੍ਬੰ। ਗਨ੍ਧਾਦੀਨੰ ਅਵਿਨਿਬ੍ਭੋਗਤ੍ਤਾ, ਫੋਟ੍ਠਬ੍ਬਤ੍ਤਾ, ਧਾਤੁਸਭਾਵਤ੍ਤਾ ਚ ਘਾਨਾਦਿਤ੍ਤਯਭਾਵਦ੍ਵਯਸੁਖਦੁਕ੍ਖਦੋਮਨਸ੍ਸਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਨਿ, ਪਨ ਦੋਮਨਸ੍ਸਹੇਤੁਕਬਲ਼ੀਕਾਰਾਹਾਰਘਾਨਾਦਿਤ੍ਤਯਸਮ੍ਫਸ੍ਸਾਦੀਨਿ ਚ ਵਜ੍ਜੇਤ੍ਵਾ ਚੁਦ੍ਦਸਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਦਿਭਾਵੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ।

ਤਤਿਯਕੋਟ੍ਠਾਸੇ ਪਨ –

''ਅਰੂਪਧਾਤੁਯਾ ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਖਨ੍ਧਾ, ਦ੍ਵੇ ਆਯਤਨਾਨਿ, ਦ੍ਵੇ ਧਾਤੁਯੋ, ਤੀਣਿ ਸਚ੍ਚਾਨਿ, ਏਕਾਦਸਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਨਿ, ਅਟ੍ਠ ਹੇਤੂ, ਤਯੋ ਆਹਾਰਾ, ਏਕੋ ਫਸ੍ਸੋ...ਪੇ॰... ਏਕੰ ਚਿਤ੍ਤ''ਨ੍ਤਿ –

ਮਾਤਿਕੰ ਨਿਕ੍ਖਿਪਿਤ੍ਵਾ ਵਿਭਤ੍ਤਾ। ਏਤ੍ਥ ਚ ਚਕ੍ਖੁਸੋਤਅਨਞ੍ਞਾਤਞ੍ਞਸ੍ਸਾਮੀਤਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਨਮ੍ਪਿ ਅਭਾਵਾ ਏਕਾਦਸਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਨਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾਨਿ।

ਚਤੁਤ੍ਥਕੋਟ੍ਠਾਸੇ ਪਨ –

''ਅਪਰਿਯਾਪਨ੍ਨੇ ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਖਨ੍ਧਾ, ਦ੍ਵੇ ਆਯਤਨਾਨਿ, ਦ੍ਵੇ ਧਾਤੁਯੋ, ਦ੍ਵੇ ਸਚ੍ਚਾਨਿ, ਦ੍ਵਾਦਸਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਨਿ, ਛ ਹੇਤੂ, ਤਯੋ ਆਹਾਰਾ, ਏਕੋ ਫਸ੍ਸੋ...ਪੇ॰... ਏਕੰ ਚਿਤ੍ਤ''ਨ੍ਤਿ –

ਮਾਤਿਕਂ ਨਿਕ੍ਖਿਪਿਤ੍ਵਾ ਵਿਭਤ੍ਤਾ। ਯਸ੍ਮਾ ਚ ਓਕਾਸਵਸੇਨ ਵਾ ਸਤ੍ਤੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿਵਸੇਨ ਵਾ ਅਪਰਿਯਾਪਨ੍ਨਧਾਤੁ ਨਾਮ ਨਤ੍ਥਿ, ਤਸ੍ਮਾ ''ਅਪਰਿਯਾਪਨ੍ਨਧਾਤੁਯਾ''ਤਿ ਅਵਤ੍ਵਾ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਿਤਲੋਕੁਤ੍ਤਰਮੇਵ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ ''ਅਪਰਿਯਾਪਨ੍ਨੇ ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਖਨ੍ਧਾ''ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਏਵਂ ਚਤੂਹਿ ਕੋਟ੍ਠਾਸੇਹਿ ਦੁਤਿਯੋ ਵਾਰੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ।

ਤਤਿਯੋ ਪਨ ਵਾਰੋ –

> ''ਰੂਪਕ੍ਖਨ੍ਧੋ ਕਾਮਧਾਤੁਪਰਿਯਾਪਨ੍ਨੋ, ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਖਨ੍ਧਾ ਸਿਯਾ ਕਾਮਧਾਤੁਪਰਿਯਾਪਨ੍ਨਾ, ਸਿਯਾ ਨ ਕਾਮਧਾਤੁਪਰਿਯਾਪਨ੍ਨਾ''ਤਿਆਦਿਨਾ –

ਚਤੂਸੁ ਭੂਮੀਸੁ ਚਤੂਹਿ ਕੋਟ੍ਠਾਸੇਹਿ ਤਂਤਂਭੂਮਿਪਰਿਯਾਪਨ੍ਨਧਮ੍ਮਦਸ੍ਸਨਵਸੇਨ ਪਵਤ੍ਤੋ, ਸੋ ਚ ਹੇਟ੍ਠਾ ਵੁਤ੍ਤਾਨੁਸਾਰੇਨ ਸਕ੍ਕਾ ਞਾਤੁਨ੍ਤਿ ਨ ਵਿਤ੍ਥਾਰਿਤੋ। ਤਤ੍ਥ **ਚ ਕਾਮਧਾਤੁਪਰਿਯਾਪਨ੍ਨੋ**ਤਿ ਕਾਮਾਵਚਰਭਾਵੇਨ ਤਤ੍ਥ ਅਨ੍ਤੋਗਧੋ ਕਾਮਾਵਚਰੋਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਸੇਸੇਸੁਪਿ ਏਸੇਵ ਨਯੋ।

ਚਤੁਤ੍ਥੋ ਪਨ ਵਾਰੋ ਤੀਸੁ ਭੂਮੀਸੁ ਚਤੂਹਿ ਕੋਟ੍ਠਾਸੇਹਿ ਪਟਿਸਨ੍ਧਿਕ੍ਖਣੇ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨਕਾਨੁਪ੍ਪਜ੍ਜਨਕਧਮ੍ਮਦਸ੍ਸਨਵਸੇਨ ਪਵਤ੍ਤੋ। ਤਤ੍ਥ ਪਠਮਕੋਟ੍ਠਾਸੇ ਤਾਵ –

> ''ਕਾਮਧਾਤੁਯਾ ਉਪਪਤ੍ਤਿਕ੍ਖਣੇ ਸਬ੍ਬੇਸਂ ਪਞ੍ਚਕ੍ਖਨ੍ਧਾ ਪਾਤੁਭਵਨ੍ਤਿ, ਕਸ੍ਸਚਿ ਏਕਾਦਸਾਯਤਨਾਨਿ ਪਾਤੁਭਵਨ੍ਤਿ, ਕਸ੍ਸਚਿ ਦਸਾਯਤਨਾਨਿ ਪਾਤੁਭਵਨ੍ਤਿ, ਕਸ੍ਸਚਿ ਅਪਰਾਨਿ ਦਸ, ਕਸ੍ਸਚਿ ਨਵ, ਕਸ੍ਸਚਿ ਸਤ੍ਤ, ਕਸ੍ਸਚਿ ਏਕਾਦਸ ਧਾਤੁਯੋ...ਪੇ॰... ਸਤ੍ਤ ਧਾਤੁਯੋ। ਸਬ੍ਬੇਸਂ ਏਕਂ ਸਚ੍ਚਂ ਪਾਤੁਭਵਤਿ। ਕਸ੍ਸਚਿ ਚੁਦ੍ਦਸਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਨਿ, ਕਸ੍ਸਚਿ ਤੇਰਸ, ਕਸ੍ਸਚਿ ਅਪਰਾਨਿ ਤੇਰਸ, ਕਸ੍ਸਚਿ ਦ੍ਵਾਦਸ, ਕਸ੍ਸਚਿ ਦਸ, ਕਸ੍ਸਚਿ ਨਵ, ਕਸ੍ਸਚਿ ਅਪਰਾਨਿ ਨਵ, ਕਸ੍ਸਚਿ ਅਟ੍ਠ, ਕਸ੍ਸਚਿ ਅਪਰਾਨਿ ਅਟ੍ਠ, ਕਸ੍ਸਚਿ ਸਤ੍ਤ , ਕਸ੍ਸਚਿ ਪਞ੍ਚ, ਕਸ੍ਸਚਿ ਚਤ੍ਤਾਰਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਨਿ ਪਾਤੁਭਵਨ੍ਤਿ, ਕਸ੍ਸਚਿ ਤਯੋ ਹੇਤੂ ਪਾਤੁਭਵਨ੍ਤਿ, ਕਸ੍ਸਚਿ ਦ੍ਵੇ, ਕਸ੍ਸਚਿ ਅਹੇਤੁਕਾ ਪਾਤੁਭਵਨ੍ਤਿ। ਸਬ੍ਬੇਸਂ ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਆਹਾਰਾ, ਏਕੋ ਫਸ੍ਸੋ...ਪੇ॰... ਏਕਂ ਚਿਤ੍ਤਂ ਪਾਤੁਭਵਤੀ''ਤਿ –

ਮਾਤਿਕਂ ਨਿਕ੍ਖਿਪਿਤ੍ਵਾ ਵਿਭਤ੍ਤਾ। ਤਤ੍ਥ ਪਟਿਸਨ੍ਧਿਕ੍ਖਣੇ ਕਾਮਾਵਚਰਾਨਂ ਓਪਪਾਤਿਕਾਨਂ, ਆਪਾਯਿਕਾਨਂ, ਦੇਵਮਨੁਸ੍ਸਾਨਂ ਪਰਿਪੁਣ੍ਣਾਯਤਨਾਨਂ ਸਦ੍ਦਾਯਤਨਵਜ੍ਜਿਤਾਨਿ ਏਕਾਦਸਾਯਤਨਾਨਿ ਪਾਤੁਭਵਨ੍ਤਿ, ਤਾਨੇਵ ਏਕਾਦਸ ਧਾਤੁਯੋ ਹੋਨ੍ਤਿ। ਸਦ੍ਦੋ ਹਿ ਏਕਨ੍ਤੇਨ ਪਟਿਸਨ੍ਧਿਯਂ ਨ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ, ਤੇਸਞ੍ਞੇਵ ਪਨ ਜਚ੍ਚਨ੍ਧਾਨਂ ਦਸ, ਜਚ੍ਚਬਧਿਰਾਨਂ ਅਪਰਾਨਿ ਦਸ, ਜਚ੍ਚਨ੍ਧਬਧਿਰਾਨਂ ਨਵ, ਗਬ੍ਭਸੇਯ੍ਯਕਾਨਂ ਰੂਪਗਨ੍ਧਰਸਕਾਯਫੋਟ੍ਠਬ੍ਬਮਨੋਧਮ੍ਮਵਸੇਨ ਸਤ੍ਤ ਆਯਤਨਧਾਤੁਯੋ ਪਾਤੁਭਵਨ੍ਤਿ। ਓਪਪਾਤਿਕਾਨਂ ਤਿਹੇਤੁਕਾਨਂ ਮਨਚ੍ਛਟ੍ਠਾਨਿ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਨਿ, ਭਾਵਦ੍ਵਯੇ ਏਕਂ, ਜੀਵਿਤਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ, ਸੋਮਨਸ੍ਸੁਪੇਕ੍ਖਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯੇਸੁ ਏਕਂ, ਸਦ੍ਧਾਦੀਨਿ ਪਞ੍ਚਾਤਿ ਚੁਦ੍ਦਸਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਨਿ, ਤੇਸਂ ਦ੍ਵਿਹੇਤੁਕਾਨਂ ਪਞ੍ਞਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ ਵਜ੍ਜੇਤ੍ਵਾ ਤੇਰਸ, ਪਠਮਕਪ੍ਪਿਕਾਨਂ ਮਨੁਸ੍ਸਾਨਂ ਤਿਹੇਤੁਕਾਨਂ ਭਾਵਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ ਵਜ੍ਜੇਤ੍ਵਾ ਅਪਰਾਨਿਪਿ ਤੇਰਸ, ਤੇਸਞ੍ਞੇਵ ਦੁਹੇਤੁਕਾਨਂ ਦ੍ਵਾਦਸ, ਗਬ੍ਭਸੇਯ੍ਯਕਾਨਂ ਪਨ ਤਿਹੇਤੁਕਾਨਂ ਪੁਰਿਮੇਸੁ ਚੁਦ੍ਦਸਸੁ ਚਕ੍ਖਾਦੀਨਿ ਚਤ੍ਤਾਰਿ ਵਜ੍ਜੇਤ੍ਵਾ ਦਸ, ਤੇਸਂ ਦੁਹੇਤੁਕਾਨਂ ਨਵ, ਓਪਪਾਤਿਕਾਨਂ ਅਹੇਤੁਕਾਨਂ ਪਰਿਪੁਣ੍ਣਾਯਤਨਾਨਂ ਪੁਰਿਮੇਸੁ ਚੁਦ੍ਦਸਸੁ ਸਦ੍ਧਾਦੀਨਿ ਵਜ੍ਜੇਤ੍ਵਾ ਅਪਰਾਨਿ ਨਵ, ਤੇਸਞ੍ਞੇਵ ਜਚ੍ਚਨ੍ਧਾਨਂ ਅਟ੍ਠ, ਤਥਾ ਬਧਿਰਾਨਂ, ਅਨ੍ਧਬਧਿਰਾਨਂ ਪਨ ਸਤ੍ਤ, ਗਬ੍ਭਸੇਯ੍ਯਕਾਨਂ ਪਨ ਅਹੇਤੁਕਾਨਂ ਕਾਯਮਨੋਭਾਵਜੀਵਿਤਉਪੇਕ੍ਖਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਨਿ ਪਞ੍ਚ, ਤੇਸਞ੍ਞੇਵ ਨਪੁਂਸਕਾਨਂ ਚਤ੍ਤਾਰਿ ਪਾਤੁਭਵਨ੍ਤਿ। ਅਹੇਤੁਕਚਿਤ੍ਤੇਸੁ ਹਿ ਵਿਜ੍ਜਮਾਨਾਪਿ ਏਕਗ੍ਗਤਾ ਸਮਾਧਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਤਂ ਨ ਗਚ੍ਛਤਿ, ਮਨੋਵਿਞ੍ਞਾਣਧਾਤੁਵਸੇਨ ਪਨ ''ਏਕੋ ਫਸ੍ਸੋ''ਤਿਆਦਯੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ।

ਦੁਤਿਯਕੋਟ੍ਠਾਸੇ ਪਨ –

> ''ਰੂਪਧਾਤੁਯਾ ਉਪਪਤ੍ਤਿਕ੍ਖਣੇ ਠਪੇਤ੍ਵਾ ਅਸਞ੍ਞਸਤ੍ਤਾਨਂ ਦੇਵਾਨਂ ਪਞ੍ਚਕ੍ਖਨ੍ਧਾ ਪਾਤੁਭਵਨ੍ਤਿ। ਪਞ੍ਚਾਯਤਨਾਨਿ, ਪਞ੍ਚ ਧਾਤੁਯੋ, ਏਕਂ ਸਚ੍ਚਂ, ਦਸਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਨਿ, ਤਯੋ ਹੇਤੂ, ਤਯੋ ਆਹਾਰਾ, ਏਕੋ ਫਸ੍ਸੋ...ਪੇ॰... ਏਕਂ ਚਿਤ੍ਤ''ਨ੍ਤਿ –

ਮਾਤਿਕਂ ਨਿਕ੍ਖਿਪਿਤ੍ਵਾ ਵਿਭਤ੍ਤਾ। ਤਤ੍ਥ ਚਕ੍ਖੁਰੂਪਸੋਤਮਨੋਧਮ੍ਮਾਨਂ ਵਸੇਨ ਪਞ੍ਚਾਯਤਨਧਾਤੁਯੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ। ਏਤ੍ਥਾਪਿ ਗਨ੍ਧਰਸਫੋਟ੍ਠਬ੍ਬਾਨਂ ਅਗ੍ਗਹਣੇ ਕਾਰਣਂ ਪੁਬ੍ਬੇ ਵੁਤ੍ਤਮੇਵ। ਚਕ੍ਖੁਸੋਤਮਨੋਜੀਵਿਤਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਨਿ, ਸੋਮਨਸ੍ਸੁਪੇਕ੍ਖਾਨਂ ਅਞ੍ਞਤਰਂ, ਸਦ੍ਧਾਦੀਨਿ ਪਞ੍ਚਾਤਿ ਦਸਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਨਿ

ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾਨਿ।

ਤਤਿਯਕੋਟ੍ਠਾਸੇ ਪਨ –

> ‘‘ਅਸਞ੍ਞਸਤ੍ਤਾਨਂ ਦੇਵਾਨਂ ਉਪਪਤ੍ਤਿਕ੍ਖਣੇ ਏਕੋ ਖਨ੍ਧੋ ਪਾਤੁਭਵਤਿ ਰੂਪਕ੍ਖਨ੍ਧੋ, ਦ੍ਵੇ ਆਯਤਨਾਨਿ ਰੂਪਾਯਤਨਂ ਧਮ੍ਮਾਯਤਨਂ, ਦ੍ਵੇ ਧਾਤੁਯੋ ਰੂਪਧਾਤੁ ਧਮ੍ਮਧਾਤੁ, ਏਕਂ ਦੁਕ੍ਖਸਚ੍ਚਂ, ਏਕਂ ਰੂਪਜੀਵਿਤਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ, ਅਸਞ੍ਞਸਤ੍ਤਾ ਦੇਵਾ ਅਹੇਤੁਕਾ, ਅਨਾਹਾਰਾ, ਅਫਸ੍ਸਕਾ...ਪੇ॰... ਅਚਿਤ੍ਤਕਾ’’ਤਿ –

ਸਨਿਦ੍ਦੇਸਮਾਤਿਕਾ ਨਿਕ੍ਖਿਤ੍ਤਾ। ਏਤ੍ਥ ਚ ਰੂਪਮ੍ਪਿ ਕਿਞ੍ਚਾਪਿ ਤੇਸਂ ਆਯਤਨਾਦਿਕਿਚ੍ਚਂ ਨ ਕਰੋਤਿ, ਸਵਿਞ੍ਞਾਣਕਰੂਪੀਸੁ ਪਨ ਗਹਿਤਤ੍ਤਾ ਇਧਾਪਿ ਗਹਿਤਂ। ਗਨ੍ਧਾਦਯੋ ਪਨ ਤਤ੍ਥ ਨ ਗਹਿਤਤ੍ਤਾ ਇਧਾਪਿ ਨ ਗਹਿਤਾ, ਨੋ ਅਵਿਜ੍ਜਮਾਨਤਾਯ। ਏਕਤਲਵਾਸਿਕਾਨਂ ਵਾ ਸੇਸਬ੍ਰਹ੍ਮਾਨਂ ਚਕ੍ਖੁਵਿਸਯਤ੍ਤਾ ਇਧਾਪਿ ਰੂਪਾਯਤਨਂ ਉਦ੍ਧਟਂ, ਅਸਞ੍ਞੀਨਂ ਪਨ ਪਞ੍ਚਾਯਤਨਾਨਿ, ਏਕੋ ਆਹਾਰੋ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤੀਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਂ।

ਚਤੁਤ੍ਥਕੋਟ੍ਠਾਸੇ –

> ‘‘ਅਰੂਪਧਾਤੁਯਾ ਉਪਪਤ੍ਤਿਕ੍ਖਣੇ ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਖਨ੍ਧਾ, ਦ੍ਵੇ ਆਯਤਨਾਨਿ, ਦ੍ਵੇ ਧਾਤੁਯੋ, ਏਕਂ ਸਚ੍ਚਂ, ਅਟ੍ਠਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਨਿ , ਤਯੋ ਹੇਤੂ, ਤਯੋ ਆਹਾਰਾ, ਏਕੋ ਫਸ੍ਸੋ...ਪੇ॰... ਏਕਂ ਚਿਤ੍ਤ’’ਨ੍ਤਿ –

ਮਾਤਿਕਾਪਦਾਨਿ ਨਿਕ੍ਖਿਪਿਤ੍ਵਾ ਵਿਭਤ੍ਤਾ। ਏਤ੍ਥ ਚ ਮਨੋਜੀਵਿਤਉਪੇਕ੍ਖਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਨਿ, ਸਦ੍ਧਾਦੀਨਿ ਪਞ੍ਚਾਤਿ ਅਟ੍ਠਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਨਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾਨਿ। ਸੇਸਂ ਸੁਵਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਮੇਵ। ਏਵਂ ਚਤੂਹਿ ਕੋਟ੍ਠਾਸੇਹਿ ਚਤੁਤ੍ਥੋ ਵਾਰੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ।

ਪਞ੍ਚਮੋ ਪਨ ਵਾਰੋ ਤੇਸਂ ਧਮ੍ਮਾਨਂ ਭੂਮਨ੍ਤਰਵਸੇਨ ‘‘ਕਾਮਾਵਚਰਧਮ੍ਮਾ, ਨ ਕਾਮਾਵਚਰਾ...ਪੇ॰... ਪਰਿਯਾਪਨ੍ਨਾ’’ਤਿ ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਦੁਕੇ ਮਾਤਿਕਾਵਸੇਨ ਨਿਕ੍ਖਿਪਿਤ੍ਵਾ ਵਿਭਜਨਵਸੇਨ ਪਵਤ੍ਤੋ, ਸੋ ਹੇਟ੍ਠਾ ਵੁਤ੍ਤਤ੍ਥੋਵ।

ਛਟ੍ਠੋ ਪਨ ਵਾਰੋ ਸਮ੍ਮੁਤਿਦੇਵਉਪਪਤ੍ਤਿਦੇਵਵਿਸੁਦ੍ਧਿਦੇਵੇ ਨਿਦ੍ਦਿਸਿਤ੍ਵਾ ਮਨੁਸ੍ਸਦੇਵਗਤੀਸੁ ਉਪ੍ਪਾਦਕਕਮ੍ਮਆਯੁਪ੍ਪਮਾਣਦਸ੍ਸਨਵਸੇਨ ਵੁਤ੍ਤੋ। ਤਤ੍ਰਾਯਂ ਸਙ੍ਖੇਪਤ੍ਥੋ – ਸਤ੍ਤਾ ਹਿ ਦਾਨਸੀਲਾਦਿਕਾਮਾਵਚਰਕੁਸਲਂ ਕਤ੍ਵਾ ਮਨੁਸ੍ਸਲੋਕੇ ਖਤ੍ਤਿਯਮਹਾਸਾਲਾਦਿਕੁਲੇਸੁ ਚੇਵ ਚਾਤੁਮਹਾਰਾਜਿਕਤਾਵਤਿਂਸਯਾਮਤੁਸਿਤਨਿਮ੍ਮਾਨਰਤਿਪਰਨਿਮ੍ਮਿਤਵਸਵਤ੍ਤਿਸਙ੍ਖਾਤੇਸੁ ਛਸੁ ਦੇਵਲੋਕੇਸੁ ਚ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨ੍ਤਿ, ਤਤ੍ਥ ਸਿਨੇਰੁਪਬ੍ਬਤਵੇਮਜ੍ਝਪਰਿਭਣ੍ਡਪਬ੍ਬਤਤੋ ਪਟ੍ਠਾਯ ਹੇਟ੍ਠਾ ਯਾਵ ਭੂਮਿ ਤਿਰਿਯਂ ਚਕ੍ਕਵਾਲ਼ਪਬ੍ਬਤਂ ਆਹਚ੍ਚ ਏਤ੍ਥਨ੍ਤਰੇ ਪਬ੍ਬਤਆਕਾਸਰੁਕ੍ਖਪਥਵਿਨਿਸ੍ਸਿਤਾ ਚਾਤੁਮਹਾਰਾਜਚਨ੍ਦਸੂਰਿਯਾ ਸਬ੍ਬੇ ਚਾਤੁਮਹਾਰਾਜਿਕਾ। ਤਤੋ ਉਦ੍ਧਂ ਚਕ੍ਕਵਾਲ਼ਪਰਿਯਨ੍ਤਂ ਤਾਵਤਿਂਸਾਦਯੋ ਯਥਾਕ੍ਕਮਂ ਉਪਰੂਪਰਿ ਠਿਤਾਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ। ਦੇਵਲੋਕੋਪਿ ਪਰਮ੍ਪਰਚਕ੍ਕਵਾਲ਼ਪਬ੍ਬਤਂ ਅਪ੍ਪਤ੍ਤੋ ਨਾਮ ਨਤ੍ਥਿ।

ਪਠਮਜ੍ਝਾਨਂ ਪਨ ਪਰਿਤ੍ਤਂ ਭਾਵੇਤ੍ਵਾ ਬ੍ਰਹ੍ਮਪਾਰਿਸਜ੍ਜੇਸੁ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨ੍ਤਿ, ਮਜ੍ਝਿਮਂ ਭਾਵੇਤ੍ਵਾ ਬ੍ਰਹ੍ਮਪੁਰੋਹਿਤੇਸੁ, ਪਣੀਤਂ ਭਾਵੇਤ੍ਵਾ ਮਹਾਬ੍ਰਹ੍ਮੇਸੁ, ਇਮੇ ਤਯੋਪਿ ਜਨਾ ਪਠਮਜ੍ਝਾਨਭੂਮਿਯਂ ਏਕਤਲੇ ਵਸਨ੍ਤਿ। ਆਯੁਆਭਾਦਿਭੇਦੇਨ ਪਨੇਸਂ ਭੇਦੋ, ਏਵਂ ਉਪਰਿਪਿ।

ਚਤੁਕ੍ਕਨਯੇ ਪਨ ਦੁਤਿਯਜ੍ਝਾਨਂ, ਪਞ੍ਚਕਨਯੇ ਦੁਤਿਯਤਤਿਯਜ੍ਝਾਨਞ੍ਚ ਪਰਿਤ੍ਤਂ, ਮਜ੍ਝਿਮਂ, ਪਣੀਤਞ੍ਚ ਭਾਵੇਤ੍ਵਾ ਪਰਿਤ੍ਤਾਭਅਪ੍ਪਮਾਣਾਭਆਭਸ੍ਸਰੇਸੁ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨ੍ਤਿ। ਤਤਿਯਜ੍ਝਾਨਂ ਪਰਿਤ੍ਤਾਦਿਵਸੇਨ ਭਾਵੇਤ੍ਵਾ ਪਰਿਤ੍ਤਸੁਭਅਪ੍ਪਮਾਣਸੁਭਸੁਭਕਿਣ੍ਹੇਸੁ। ਚਤੁਤ੍ਥਜ੍ਝਾਨਂ ਪਨ ਭਾਵੇਤ੍ਵਾ ਆਰਮ੍ਮਣਮਨਸਿਕਾਰਛਨ੍ਦਾਧਿਮੁਤ੍ਤਿਆਦਿਨਾਨਤ੍ਤਤੋ ਕੇਚਿ ਅਸਞ੍ਞੀਸੁ, ਕੇਚਿ ਵੇਹਪ੍ਫਲੇਸੁ, ਕੇਚਿ ਅਵਿਹੇਸੁ, ਅਤਪ੍ਪੇਸੁ, ਸੁਦਸ੍ਸੇਸੁ, ਸੁਦਸ੍ਸੀਸੁ, ਕੇਚਿ ਅਕਨਿਟ੍ਠੇਸੁ, ਆਕਾਸਾਨਞ੍ਚਾਯਤਨਾਦੀਸੁ ਚਤੂਸੁ ਚ ਯਥਾਕ੍ਕਮਂ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨ੍ਤਿ। ਤਤ੍ਥ ਹਿ ਏਕਚ੍ਚੇ ਤਿਤ੍ਥਿਯਾ ‘‘ਚਿਤ੍ਤਂ ਨਿਸ੍ਸਾਯ ਰਜ੍ਜਨਦੁਸ੍ਸਨਾਦਯੋ, ਤਨ੍ਨਿਦਾਨਾਨਿ ਚ ਦੁਕ੍ਖਾਨਿ ਸਮੁਪ੍ਪਜ੍ਜਨ੍ਤੀ’’ਤਿ ਚਿਤ੍ਤੇ ਦੋਸਂ ਦਿਸ੍ਵਾ ‘‘ਦਿਟ੍ਠਧਮ੍ਮਨਿਬ੍ਬਾਨਮੇਤ’’ਨ੍ਤਿ ਸਞ੍ਞਾਵਿਰਾਗਂ ਜਨੇਤ੍ਵਾ ਤਤ੍ਰੂਪਪਤ੍ਤਿਯਾ ਝਾਨਂ ਭਾਵੇਤ੍ਵਾ ਰੂਪਕਾਯਮਤ੍ਤਾ ਠਿਤਾ ਵਾ ਨਿਸਿਨ੍ਨਾ ਵਾ ਨਿਪਨ੍ਨਾ ਵਾ ਹੁਤ੍ਵਾ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਿਤ੍ਵਾ ਤਤ੍ਥੇਵ ਪਞ੍ਚਕਪ੍ਪਸਤਾਨਿ ਤਿਟ੍ਠਨ੍ਤੀਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ।

ਅਟ੍ਠਸਮਾਪਤ੍ਤਿਲਾਭੀਨਂ ਕਤਰਂ ਞਾਣਂ ਵਿਪਚ੍ਚਤੀਤਿ? ਪਗੁਣਂ, ਸਬ੍ਬੇਸੁ ਪਗੁਣੇਸੁ ਯਸ੍ਸ ਵਿਪਾਕਭੂਮਿਂ ਪਤ੍ਥੇਤਿ, ਤਂਪਤ੍ਥਨਾਯ ਚ ਅਸਤਿ ਯਂ ਮਰਣਸਮਯੇ ਸਮਾਪਜ੍ਜਤਿ, ਤਂ, ਤਸ੍ਮਿਮ੍ਪਿ ਅਸਤਿ ਉਤ੍ਤਮਵਸੇਨ ਨੇਵਸਞ੍ਞਾਨਾਸਞ੍ਞਾਯਤਨਂ ਵਿਪਚ੍ਚਤਿ। ਸੁਦ੍ਧਾਵਾਸੇਸੁ ਚ ਅਵਿਹਾਦੀਸੁ ਅਨਾਗਾਮਿਵਜ੍ਜਿਤਾ ਸਤ੍ਤਾ ਨ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨ੍ਤਿ, ਅਨਾਗਾਮਿਨੋ ਪਨ ਅਸਞ੍ਞੀਵਜ੍ਜਿਤਬ੍ਰਹ੍ਮਲੋਕੇਸੁ ਸਬ੍ਬਤ੍ਥ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਿਤੁਂ ਲਭਨ੍ਤਿ। ਸਬ੍ਬੇਸਮ੍ਪਿ ਚ ਅਰਿਯਾਨਂ ਤਤ੍ਥੂਪਪਤ੍ਤਿਤੋ ਉਪਰੂਪਪਤ੍ਤਿਪਿ, ਨ ਹੇਟ੍ਠੂਪਪਤ੍ਤਿ। ਤੇ ਹਿ ਪਠਮਜ੍ਝਾਨਭੂਮਿਯਂ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਾ ਅਨਾਗਾਮਿਨੋ ਨਵ ਬ੍ਰਹ੍ਮਲੋਕੇ ਸੋਧੇਤ੍ਵਾ ਮਤ੍ਥਕੇ ਵੇਹਪ੍ਫਲੇਸੁ ਠਿਤਾ ਪਰਿਨਿਬ੍ਬਨ੍ਤਿ, ਨ ਨਿਵਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਅਰਿਯਾਨਂ ਹੇਟ੍ਠੂਪਪਤ੍ਤਿਅਭਾਵਾ। ਵੇਹਪ੍ਫਲਅਕਨਿਟ੍ਠਨੇਵਸਞ੍ਞਾਨਾਸਞ੍ਞਾਯਤਨਭਵਾ ਤਯੋਪਿ ਸੇਟ੍ਠਭਵਾ ਨਾਮ। ਇਮੇਸੁ ਤੀਸੁ ਠਾਨੇਸੁ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਾ ਅਨਾਗਾਮਿਨੋ ਨੇਵ ਉਦ੍ਧਂ ਗਚ੍ਛਨ੍ਤਿ, ਨ ਅਧੋ। ਤਤ੍ਥੇਵ ਪਰਿਨਿਬ੍ਬਾਯਨ੍ਤਿ । ਮਨੁਸ੍ਸਲੋਕੇ ਚ ਸੇਖਾ ਗਿਹਿਭਾਵੇ ਯਾਵਜੀਵਂ ਤਿਟ੍ਠਨ੍ਤਿ, ਨ ਅਸੇਖਾ। ਤੇ ਹਿ ਅਰਹਤ੍ਤਂ ਪਤ੍ਤਦਿਵਸੇ ਪਬ੍ਬਜਨ੍ਤਿ ਵਾ, ਪਰਿਨਿਬ੍ਬਨ੍ਤਿ ਵਾ। ਭੁਮ੍ਮਦੇਵੇਸੁ ਪਨ ਖੀਣਾਸਵਾਪਿ ਯਾਵਜੀਵਂ ਤਿਟ੍ਠਨ੍ਤਿ। ਛਸੁ ਕਾਮਾਵਚਰਦੇਵੇਸੁ ਸੋਤਾਪਨ੍ਨਸਕਦਾਗਾਮਿਨੋਵ ਤਿਟ੍ਠਨ੍ਤਿ, ਅਨਾਗਾਮਿਨੋ ਪਨ ਤਦਹੇਵ ਰੂਪਭਵਂ ਗਨ੍ਤੁਂ ਵਟ੍ਟਤਿ ਖੀਣਾਸਵੇਨ ਪਰਿਨਿਬ੍ਬਾਤੁਨ੍ਤਿ ਗਹੇਤਬ੍ਬਂ। ਏਵਂ ਇਮਾਸੁ ਸਤ੍ਤਵੀਸਤਿਯਾ ਭੂਮੀਸੁ ਪਰਿਯਾਪਨ੍ਨਮਨੁਸ੍ਸਦੇਵਬ੍ਰਹ੍ਮਲੋਕੇਸੁ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਸਤ੍ਤੇਸੁ ਮਨੁਸ੍ਸਾਨਂ ਤਾਵ ਇਮਸ੍ਮਿਂ ਬੁਦ੍ਧੁਪ੍ਪਾਦੇਵ ਵਸ੍ਸਸਤਂ ਆਯੁਪ੍ਪਮਾਣਂ, ਅਪ੍ਪਂ ਵਾ ਭਿਯ੍ਯੋ। ਆਪਾਯਿਕਾਨਂ, ਭੁਮ੍ਮਦੇਵਾਨਞ੍ਚ ਕਦਾਚਿ ਆਯੁਪਰਿਚ੍ਛੇਦੋ ਨਤ੍ਥਿ, ਕਮ੍ਮਮੇਵ ਪਮਾਣਂ। ਤੇ ਹਿ ਸਤ੍ਤਾਹੇਨਪਿ ਮਰਨ੍ਤਿ, ਕਪ੍ਪਮ੍ਪਿ ਤਿਟ੍ਠਨ੍ਤੀਤਿ।

ਚਾਤੁਮਹਾਰਾਜਿਕਾਨਂ ਪਨ ਮਾਨੁਸਕਾਨਿ ਪਞ੍ਞਾਸ ਵਸ੍ਸਾਨਿ ਏਕਂ ਰਤ੍ਤਿਨ੍ਦਿਵਂ, ਤਾਯ ਰਤ੍ਤਿਯਾ ਤਿਂਸ ਰਤ੍ਤਿਯੋ ਮਾਸੋ, ਤੇਨ ਮਾਸੇਨ ਦ੍ਵਾਦਸਮਾਸਿਯੋ ਸਂਵਚ੍ਛਰੋ, ਤੇਨ ਸਂਵਚ੍ਛਰੇਨ ਦਿਬ੍ਬਾਨਿ ਪਞ੍ਚਵਸ੍ਸਸਤਾਨਿ ਆਯੁਪ੍ਪਮਾਣਂ। ਤਾਨਿ ਮਨੁਸ੍ਸਗਣਨਾਯ ਨਵੁਤਿਵਸ੍ਸਸਤਸਹਸ੍ਸਾਨਿ ਹੋਨ੍ਤਿ। ਤਾਵਤਿਂਸਾਨਂ ਮਾਨੁਸਕਂ ਵਸ੍ਸਸਤਂ ਏਕਂ ਰਤ੍ਤਿਨ੍ਦਿਵਂ ਕਤ੍ਵਾ ਏਵਮਾਗਤਂ ਦਿਬ੍ਬਂ ਵਸ੍ਸਸਹਸ੍ਸਂ। ਏਵਂ ਯਾਮਾਦੀਨਂ ਵਸ੍ਸਗਣਨਞ੍ਚ ਦਿਗੁਣਂ ਕਤ੍ਵਾ ਹੇਟ੍ਠਿਮਤੋ ਦਿਗੁਣਚਤੁਗ੍ਗੁਣਂ ਆਯੁਪ੍ਪਮਾਣਂ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਂ।

ਬ੍ਰਹ੍ਮੇਸੁ ਪਨ ਬ੍ਰਹ੍ਮਪਾਰਿਸਜ੍ਜਾਨਂ ਕਪ੍ਪਸ੍ਸ ਤਤਿਯੋ ਭਾਗੋ ਆਯੁਪ੍ਪਮਾਣਂ, ਬ੍ਰਹ੍ਮਪੁਰੋਹਿਤਾਨਂ ਉਪਡ੍ਢਕਪ੍ਪੋ , ਮਹਾਬ੍ਰਹ੍ਮਾਨਂ ਏਕੋ ਕਪ੍ਪੋ, ਪਰਿਤ੍ਤਾਭਾਨਂ ਦ੍ਵੇ ਕਪ੍ਪਾਤਿ ਏਵਂ ਉਪਰੂਪਰਿ ਦਿਗੁਣਂ ਕਤ੍ਵਾ ਯਾਵ ਸੁਭਕਿਣ੍ਹਾ ਯੋਜੇਤਬ੍ਬਂ। ਸੁਭਕਿਣ੍ਹਾਨਂ ਹਿ ਚਤੁਸਟ੍ਠਿਕਪ੍ਪਂ ਆਯੁਪ੍ਪਮਾਣਂ, ਅਸਞ੍ਞੀਨਂ, ਵੇਹਪ੍ਫਲਾਨਞ੍ਚ ਪਞ੍ਚਕਪ੍ਪਸਤਾਨਿ, ਅਵਿਹਾਨਂ ਕਪ੍ਪਸਹਸ੍ਸਨ੍ਤਿ ਉਪਰੂਪਰਿ ਦਿਗੁਣਵਸੇਨ ਯਾਵ ਅਕਨਿਟ੍ਠਾ ਯੋਜੇਤਬ੍ਬਂ। ਅਕਨਿਟ੍ਠਾਨਂ ਹਿ ਸੋਲਸਕਪ੍ਪਸਹਸ੍ਸਾਨਿ, ਅਰੂਪਾਨਂ ਚਤੁਨ੍ਨਂ ਯਥਾਕ੍ਕਮਂ ਵੀਸਤਿ, ਚਤ੍ਤਾਰਿ, ਸਟ੍ਠਿ, ਚਤੁਰਾਸੀਤਿ ਕਪ੍ਪਸਹਸ੍ਸਾਨਿ ਆਯੁਪ੍ਪਮਾਣਨ੍ਤਿ।

ਉਕ੍ਖਿਤ੍ਤਾ ਪੁਞ੍ਞਤੇਜੇਨ, ਕਾਮਰੂਪਗਤਿਂ ਗਤਾ।
ਭਵਗ੍ਗਤਮ੍ਪਿ ਸਮ੍ਪਤ੍ਤਾ, ਪੁਨਾਗਚ੍ਛਨ੍ਤਿ ਦੁਗ੍ਗਤਿਂ॥

ਤਾਵ ਦੀਘਾਯੁਕਾ ਸਤ੍ਤਾ, ਚਵਨ੍ਤਿ ਆਯੁਸਙ੍ਖਯਾ।
ਨਤ੍ਥਿ ਕੋਚਿ ਭਵੋ ਨਿਚ੍ਚੋ, ਇਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ ਮਹੇਸਿਨਾ॥

ਤਸ੍ਮਾ ਹਿ ਧੀਰਾ ਨਿਪਕਾ, ਨਿਪੁਣਾ ਅਤ੍ਥਚਿਨ੍ਤਕਾ।
ਜਰਾਮਰਣਮੋਕ੍ਖਾਯ, ਭਾਵੇਨ੍ਤਿ ਮਗ੍ਗਮੁਤ੍ਤਮਂ॥

ਭਾਵਯਿਤ੍ਵਾ ਸੁਚਿਂ ਮਗ੍ਗਂ, ਨਿਬ੍ਬਾਨੋਗਧਗਾਮਿਨਂ।
ਸਬ੍ਬਾਸਵੇ ਪਰਿਞ੍ਞਾਯ, ਪਰਿਨਿਬ੍ਬਨ੍ਤਿ ਅਨਾਸਵਾਤਿ॥ (ਵਿਭ॰ ੧੦੨੯)।

ਅਯਂ ਛਟ੍ਠਵਾਰੇ ਨਯੋ।

ਸਤ੍ਤਮੋ ਪਨ ਵਾਰੋ ਤੇਸਂ ਖਨ੍ਧਾਦੀਨਂ ਅਭਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਾਦਿਭਾਵਵਿਭਾਵਨਵਸੇਨ ਪਵਤ੍ਤੋ। ਤਤ੍ਥ ਹਿ –

‘‘ਰੂਪਕ੍ਖਨ੍ਧੋ ਅਭਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯੋ, ਪਰਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯੋ, ਨ ਪਹਾਤਬ੍ਬੋ, ਨ ਭਾਵੇਤਬ੍ਬੋ, ਨ ਸਚ੍ਛਿਕਾਤਬ੍ਬੋ। ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਖਨ੍ਧਾ ਅਭਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਾ ਪਰਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਾ, ਸਿਯਾ ਪਹਾਤਬ੍ਬਾ, ਸਿਯਾ ਭਾਵੇਤਬ੍ਬਾ, ਸਿਯਾ ਸਚ੍ਛਿਕਾਤਬ੍ਬਾ, ਸਿਯਾ ਨ ਪਹਾਤਬ੍ਬਾ ਨ ਭਾਵੇਤਬ੍ਬਾ ਨ

ਸਚ੍ਛਿਕਾਤਬ੍ਬਾ’’ਤਿਆਦਿਨਾ –

ਦ੍ੲਾਦਸਪਿ ਕੋਟ੍ਠਾਸਾ ੲਿਤ੍ਥਾਰਤੋ ੲਿਭਤ੍ਤਾ। ਤਤ੍ਥ ਲਕ੍ਖਣਪਰਿਗ੍ਗਾਹਿਕਾਯ ਪਞ੍ਞਾਯ ਖਨ੍ਧਾਦਯੋ ਸਬ੍ਬੇ ਧਮ੍ਮਾ ਅਭਿਞ੍ਞੇਯਜਾ। ਞਾਤਤੀਰਣਪਹਾਨਪਰਿਞ੍ਞਾਸੁ ਯਥਾਯੋਗੰ ਯਾਯ ਕਾਯਚਿ ਪਰਿਞ੍ਞਾਯ ੲਸੇਨ ਸਬ੍ਬੇਪਿ ਧਮ੍ਮਾ ਪਰਿਞ੍ਞੇਯਜਾ। ਲੋਕੁਤ੍ਤਰਧਮ੍ਮਾਪਿ ਞਾਤਪਰਿਞ੍ਞੇਯਜਾੲ। ਅਕੁਸਲਾ ਪਨ ਪਹਾਤਬ੍ਬਾ। ਮਗ੍ਗੋ ਭਾੲੇਤਬ੍ਬੋ, ਫਲੰ, ਨਿਬ੍ਬਾਨਞ੍ਚ ਸਚ੍ਛਿਕਾਤਬ੍ਬੰ। ਤਤ੍ਥ ਰੂਪਕ੍ਖਨ੍ਧੋ ਞਾਤਤੀਰਣੲਸੇਨ ਪਰਿਞ੍ਞੇਯਜੋ। ੲਿਪਸ੍ਸਨਾੲਿਸਯੇ ਹਿ ਸਬ੍ਬੰ ਤੀਰਣਪਰਿਞ੍ਞਾਯ ਪਰਿਞ੍ਞੇਯਜਨ੍ਤਿ। ਇਮਿਨਾ ਨਯੇਨ ਸਬ੍ਬਤ੍ਥ ਅਭਿਞ੍ਞੇਯਜਾਦਿਭਾੲੋ ੲੇਦਿਤਬ੍ਬੋ।

ਅਟ੍ਠਮੋ ਪਨ ੲਾਰੋ ਤੇਸੰ ਸਾਰਮ੍ਮਣਤਾੲਿਭਾੲਨੲਸੇਨ ਪੲਤ੍ਤੋ, ਨੲਮੋ ਪਨੇਸੰ ਦਿਟ੍ਠਸੁਤਮੁਤੲਿਞ੍ਞਾਤੇਸੁ ਸਙ੍ਗਹਦਸ੍ਸਨੲਸੇਨ। ਦਸਮੋ ਕੁਸਲਤ੍ਤਿਕਾਦੀਹਿ ਸਰਣਦੁਕਪਰਿਯੋਸਾਨੇਹਿ ਤਿਕਦੁਕੇਹਿ ੲਿਭਾਗਦਸ੍ਸਨੲਸੇਨ ਪੲਤ੍ਤੋ, ਤੇਪਿ ਹੇਟ੍ਠਾ ੲੁਤ੍ਤਨਯਾੲਾਤਿ ਅਯਮੇਤ੍ਥ ਸਙ੍ਖੇਪੋ, ੲਿਤ੍ਥਾਰੋ ਪਨੇਤ੍ਥ ਹੇਟ੍ਠਾ ੲੁਤ੍ਤੋਯੇੲ। ਆਦਿਤੋ ਪਟ੍ਠਾਯ ਸਬ੍ਬਤ੍ਥ **ੲਿਭਙ੍ਗਪਾਲ਼ਿਅਟ੍ਠਕਥਾਸੁ** (ੲਿਭ॰ ੯੭੮ ਆਦਯੋ; ੲਿਭ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੯੭੮ ਆਦਯੋ) ਗਹੇਤਬ੍ਬੋਤਿ।

ਧਮ੍ਮਹਦਯੲਿਭਙ੍ਗਮਾਤਿਕਤ੍ਥੲਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

ਮੋਹੲਿਚ੍ਛੇਦਨਿਯਾ ਅਭਿਧਮ੍ਮਮਾਤਿਕਤ੍ਥੲਣ੍ਣਨਾਯ

ੲਿਭਙ੍ਗਮਾਤਿਕਤ੍ਥੲਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੩. ਧਾਤੁਕਥਾਮਾਤਿਕਾ

ਇਦਾਨਿ ਵਿਭਙ੍ਗਮਾਤਿਕਾਨਨ੍ਤਰੰ –

ਅਯੰ ਧਾਤੁਕਥਾਦੀਨੰ, ਸਮ੍ਪਤ੍ਤਾ ਅਤ੍ਥਵਣ੍ਣਨਾ।
ਮਾਤਿਕਾਨੰ ਯਤੋ ਤਸ੍ਮਾ, ਪਞ੍ਚੰਨਮ੍ਪਿ ਯਥਾਰਹੰ॥

ਅਨੁਤ੍ਤਾਨਤ੍ਥਤੋ ਚੇਵ, ਸਙ੍ਖੇਪੇਨਤ੍ਥਨਿਚ੍ਛਯਾ।
ਵਿਭਙ੍ਗਨਯਤੋ ਚੇਵ, ਹੋਤਿ ਸੰਵਣ੍ਣਨਾਨਯੋ॥

ਤਤ੍ਥ ਧਾਤੁਕਥਾਮਾਤਿਕਾਯ ਤਾਵ ਸੰਵਣ੍ਣਨਾ ਹੋਤਿ। ਸਾ ਪਨੇਸਾ ਨਿਕ੍ਖੇਪਤੋ ਪਞ੍ਚਧਾ ਠਿਤਾ – ਨਯਮਾਤਿਕਾ ਅਬ੍ਭਨ੍ਤਰਮਾਤਿਕਾ ਨਯਮੁਖਮਾਤਿਕਾ ਲਕ੍ਖਣਮਾਤਿਕਾ ਬਾਹਿਰਮਾਤਿਕਾਤਿ। ਤਤ੍ਥ ''ਸਙ੍ਗਹੋ, ਅਸਙ੍ਗਹੋ...ਪੇ॰... ਵਿਪ੍ਪਯੁਤ੍ਤੇਨ ਸਙ੍ਗਹਿਤੰ ਅਸਙ੍ਗਹਿਤ''ਨ੍ਤਿ ਅਯੰ ਚੁਦ੍ਦਸਹਿ ਪਦੇਹਿ ਨਿਕ੍ਖਿਤ੍ਤਾ ਸਙ੍ਗਹਾਦਿਕੇਨ ਨਯੇਨ ਧਾਤੁਕਥਾਯ ਧਮ੍ਮਾ ਵਿਭਤ੍ਤਾਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤੁੰ ਠਪਿਤਤ੍ਤਾ **ਨਯਮਾਤਿਕਾ** ਨਾਮ, ਯਾ ''ਮੂਲਮਾਤਿਕਾ''ਤਿਪਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ।

''ਪਞ੍ਚਕ੍ਖਨ੍ਧਾ...ਪੇ॰... ਮਨਸਿਕਾਰੋ''ਤਿ ਅਯੰ ਪਞ੍ਚਵੀਸਾਧਿਕੇਨ ਪਦਸਤੇਨ ਨਿਕ੍ਖਿਤ੍ਤਾ ਸਙ੍ਗਹਾਦਿਨਯੇਨ ਵਿਭਜਿਤਬ੍ਬਭਾਵੇਨ ਧਾਤੁਕਥਾਯ ਅਬ੍ਭਨ੍ਤਰੇ ਏਵ ਠਪਿਤਤ੍ਤਾ **ਅਬ੍ਭਨ੍ਤਰਮਾਤਿਕਾ** ਨਾਮ, ਯਾ ''ਧਾਤੁਕਥਾਮਾਤਿਕਾ''ਤਿਪਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ।

''ਤੀਹਿ ਸਙ੍ਗਹੋ, ਤੀਹਿ ਅਸਙ੍ਗਹੋ, ਚਤੂਹਿ ਸਮ੍ਪਯੋਗੋ, ਚਤੂਹਿ ਵਿਪ੍ਪਯੋਗੋ''ਤਿ ਅਯੰ ਚਤੂਹਿ ਪਦੇਹਿ ਨਿਕ੍ਖਿਤ੍ਤਾ ਖਨ੍ਧਾਦੀਸੁ ਚ ਕੁਸਲਤ੍ତਿਕਾਦੀਸੁ ਚ ਮਾਤਿਕਾਧਮ੍ਮੇਸੁ ਤੀਹਿ ਖਨ੍ਧਾਯਤਨਧਾਤੁਪਦੇਹੇਵ ਸਙ੍ਗਹੋ ਅਸਙ੍ਗਹੋ ਚ, ਤਥਾ ਚਤੂਹਿ ਅਰੂਪਕ੍ਖਨ੍ਧੇਹਿ ਸਮ੍ਪਯੋਗੋ, ਵਿਪ੍ਪਯੋਗੋ ਚਾਤਿ ਇਮੇਸੰ ਸਙ੍ਗਹਾਸਙ੍ਗਹਾਦੀਨੰ ਨਯਾਨੰ ਮੁਖਾਨੀਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤੁੰ ਠਪਿਤਤ੍ਤਾ **ਨਯਮੁਖਮਾਤਿਕਾ** ਨਾਮ।

''ਸਭਾਗੋ ਵਿਸਭਾਗੋ''ਤਿ ਅਯੰ ਦ੍ਵੀਹਿ ਪਦੇਹਿ ਨਿਕ੍ਖਿਤ੍ਤਾ ਸਭਾਗਵਿਸਭਾਗਲਕ੍ਖਣਵਸੇਨੇਵ ਸਙ੍ਗਹਾਸਙ੍ਗਹਨਯਾ ਚੇਵ ਸਮ੍ਪਯੋਗਵਿਪ੍ਪਯੋਗਨਯਾ ਚ ਹੋਨ੍ਤੀਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤੁੰ ਠਪਿਤਤ੍ਤਾ **ਲਕ੍ਖਣਮਾਤਿਕਾ** ਨਾਮ। ਸਬ੍ਬਾਪਿ ਧਮ੍ਮਸਙ੍ਗਣੀ ਧਾਤੁਕਥਾਯ ਮਾਤਿਕਾਤਿ ਅਯੰ ਛਸਟ੍ਠਿ ਤਿਕਪਦਾਨਿ, ਦ੍ਵੇ ਚ ਦੁਕਪਦਸਤਾਨਿ ਸਙ੍ਖਿਪਿਤ੍ਵਾ ਨਿਕ੍ਖਿਤ੍ਤਾ ਧਾਤੁਕਥਾ ਮਾਤਿਕਾਤੋ ਬਹਿ ਠਪਿਤਤ੍ਤਾ **ਬਾਹਿਰਮਾਤਿਕਾ** ਨਾਮ। ਏਵਮੇਤਿਸ੍ਸਾ ਪਞ੍ਚਵਿਧਾਯ ਮਾਤਿਕਾਯ ਅਯਮਨੁਤ੍ਤਾਨਤ੍ਥਵਣ੍ਣਨਾ।

ਸਙ੍ਗਹੋਤਿਆਦੀਸੁ ਹਿ ਸਙ੍ਗਹੋ ਤਾਵ ਜਾਤਿਸਞ੍ਜਾਤਿਕਿਰਿਯਾਗਣਨਵਸੇਨ ਚਤੁਬ੍ਬਿਧੋ। ਤਤ੍ਥ ''ਸਬ੍ਬੇ ਖਤ੍ਤਿਯਾ ਆਗਚ੍ਛਨ੍ਤੁ, ਯਾ ਚਾਵੁਸੋ ਵਿਸਾਖ, ਸਮ੍ਮਾਵਾਚਾ, ਯੋ ਚ ਸਮ੍ਮਾਕਮ੍ਮਨ੍ਤੋ, ਯੋ ਚ ਸਮ੍ਮਾਆਜੀਵੋ, ਇਮੇ ਧਮ੍ਮਾ ਸੀਲਕ੍ਖਨ੍ਧੇ ਸਙ੍ਗਹਿਤਾ''ਤਿ (ਮ॰ ਨਿ॰ ੧.੪੬੨) ਅਯੰ **ਜਾਤਿਸਙ੍ਗਹੋ** ਨਾਮ। ''ਸਬ੍ਬੇ ਕੋਸਲਕਾ ਆਗਚ੍ਛਨ੍ਤੁ, ਯੋ ਚਾਵੁਸੋ ਵਿਸਾਖ, ਸਮ੍ਮਾਵਾਯਾਮੋ, ਯਾ ਚ ਸਮ੍ਮਾਸਤਿ, ਯੋ ਚ ਸਮ੍ਮਾਸਮਾਧਿ, ਇਮੇ ਧਮ੍ਮਾ ਸਮਾਧਿਕ੍ਖਨ੍ਧੇ ਸਙ੍ਗਹਿਤਾ''ਤਿ (ਮ॰ ਨਿ॰ ੧.੪੬੨) ਅਯੰ **ਸਞ੍ਜਾਤਿਸਙ੍ਗਹੋ** ਨਾਮ, ਏਕਟ੍ਠਾਨੇ ਜਾਤਿਸਮ੍ਬਨ੍ਧਭਾਵੇਨ ਸਙ੍ਗਹੋਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ''ਸਬ੍ਬੇ ਹਤ੍ਥਾਰੋਹਾ ਆਗਚ੍ਛਨ੍ਤੁ, ਯਾ ਚਾਵੁਸੋ ਵਿਸਾਖ, ਸਮ੍ਮਾਦਿਟ੍ਠਿ, ਯੋ ਚ ਸਮ੍ਮਾਸਙ੍ਕਪ੍ਪੋ, ਇਮੇ ਧਮ੍ਮਾ ਪਞ੍ਞਾਕ੍ਖਨ੍ਧੇ ਸਙ੍ਗਹਿਤਾ''ਤਿ (ਮ॰ ਨਿ॰ ੧.੪੬੨) ਅਯੰ **ਕਿਰਿਯਾਸਙ੍ਗਹੋ** ਨਾਮ। ''ਹਞ੍ਚਿ ਚਕ੍ਖਾਯਤਨੰ ਰੂਪਕ੍ਖਨ੍ਧਗਣਨੰ ਗਚ੍ਛਤਿ, ਤੇਨ ਵਤ ਰੇ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬੇ 'ਚਕ੍ਖਾਯਤਨੰ ਰੂਪਕ੍ਖਨ੍ਧੇਨ ਸਙ੍ਗਹਿਤ'''ਨ੍ਤਿ (ਕਥਾ॰ ੪੭੧) ਅਯੰ **ਗਣਨਸਙ੍ਗਹੋ** ਨਾਮ, ਅਯਮਿਧ ਅਧਿਪ੍ਪੇਤੋ। ਤਪ੍ਪਟਿਪਕ੍ਖੇਨ **ਅਸਙ੍ਗਹੋ** ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ। ਤੇਸੰ ਵਿਕਪ੍ਪਤੋ **ਸਙ੍ਗਹਿਤੇਨ ਅਸਙ੍ਗਹਿਤਾਦੀਨਿ,** ਏਕੁਪ੍ਪਾਦੇਕਨਿਰੋਧਏਕਵਤ੍ਥੁਕਏਕਾਰਮ੍ਮਣਤਾਵਸੇਨ **ਸਮ੍ਪਯੋਗੋ,** ਤਪ੍ਪਟਿਪਕ੍ਖਤੋ **ਵਿਪ੍ਪਯੋਗੋ,** ਤੇਸੰ ਵਿਕਪ੍ਪਤੋ ਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤੇਨ **ਵਿਪ੍ਪਯੁਤ੍ਤਾਦੀਨਿ,** ਤਦੁਭਯਸੰਸਗ੍ਗਵਿਕਪ੍ਪਤੋ **ਸਙ੍ਗਹਿਤੇਨ ਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤੰ ਵਿਪ੍ਪਯੁਤ੍ਤ**ਨ੍ਤਿਆਦੀਨਿ ਚ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾਨਿ। ਸੇਸੰ ਵੁਤ੍ਤਤ੍ਥਮੇਵ। ਅਯੰ ਤਾਵੇਤ੍ਥ ਅਨੁਤ੍ਤਾਨਪਦਤ੍ਥੋ।

ਸਙ੍ਗਹਾਸਙ੍ਗਹਪਦਤ੍ਥᩅਣ੍ਣਨਾ

ਅਤ੍ਥᩅਿਨਿਚ੍ਛਯਤੋ ਪਨ ਯਸ੍ਮਾ ਅਬ੍ਭਨ੍ਤਰਮਾਤਿਕਾਯ ਰੂਪਕ੍ਖਨ੍ਧਾਦੀਨਿ, ਬਾਹਿਰਮਾਤਿਕਾਯ ਕੁਸਲਾਦੀਨਿ ਚ ''ਸਙ੍ਗਹੋ ਅਸਙ੍ਗਹੋ''ਤਿਆਦਿਕੇਹਿ ਨਯਮਾਤਿਕਾਪਦੇਹਿ ''ਤੀਹਿ ਸਙ੍ਗਹੋ, ਤੀਹਿ ਅਸਙ੍ਗਹੋ''ਤਿਆਦਿਨਯਮੁਖਮਾਤਿਕਾᩅਸੇਨ ਯਥਾਰਹਂ ਨਿਦ੍ਦੇਸਤ੍ਥਾਯ ਭਗᩅਤਾ ਠਪਿਤਾਨਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਖਨ੍ਧਾਦੀਨਂ ਸਙ੍ਗਹਾਦੀਨਂ ਪਾਲ਼ਿਯਂ ᩅੁਤ੍ਤਾਨੁਸਾਰੇਨੇᩅ ਸਙ੍ਖੇਪਤੋ ਅਤ੍ਥᩅਿਨਿਚ੍ਛਯੋ ਹੋਤਿ। ਇਮਿਨਾ ਨਯੇਨ ᩅਿ**ਭਙ੍ਗਨਯੋ** ਸਕ੍ਕਾ ਞਾਤੁਨ੍ਤਿ ਤਂ ᩅਿਸੁਂ ਨ ᩅਕ੍ਖਾਮ।

ਤਤ੍ਥ ਸਙ੍ਗਹਾਸਙ੍ਗਹᩅਾਰੇ ਖਨ੍ਧਾਨਂ ਤਾᩅ ਅਯਂ ਨਿਦ੍ਦੇਸੇ ਨਯੋ – ਰੂਪਕ੍ਖਨ੍ਧੋ ਏਕੇਨ ਖਨ੍ਧੇਨ ਏਕਾਦਸਹਿ ਆਯਤਨੇਹਿ ਏਕਾਦਸਹਿ ਧਾਤੂਹਿ ਸਙ੍ਗਹਿਤੋ। ਚਤੂਹਿ ਖਨ੍ਧੇਹਿ ਏਕੇਨਾਯਤਨੇਨ ਸਤ੍ਤਹਿ ਧਾਤੂਹਿ ਅਸਙ੍ਗਹਿਤੋ। ਤਤ੍ਥ **ਏਕਾਦਸਹੀ**ਤਿ ਮਨਾਯਤਨᩅਜ੍ਜੇਹਿ। ਧਮ੍ਮਾਯਤਨੇਨਾਪਿ ਹਿ ਕੇਚਿ ਰੂਪਧਮ੍ਮਾ ਸਙ੍ਗਹਿਤਾ। **ਏਕਾਦਸਹੀ**ਤਿ ਸਤ੍ਤᩅਿਞ੍ਞਾਣਧਾਤੁᩅਜ੍ਜਾਹਿ। ਸੇਸਂ ਸੁᩅਿਞ੍ਞੇਯਮੇᩅ।

ᩅੇਦਨਾਦਯੋ ਤਯੋ ਖਨ੍ਧਾ ਯਥਾਸਕਂ ਏਕੇਨ ਖਨ੍ਧੇਨ ਏਕੇਨਾਯਤਨੇਨ ਏਕਾਯ ਧਾਤੁਯਾ ਸਙ੍ਗਹਿਤਾ, ਚਤੂਹਿ ਖਨ੍ਧੇਹਿ ਏਕਾਦਸਹਿ ਆਯਤਨੇਹਿ ਸਤ੍ਤਰਸਹਿ ਧਾਤੂਹਿ ਅਸਙ੍ਗਹਿਤਾ, ਤਥਾ ᩅਿਞ੍ਞਾਣਕ੍ਖਨ੍ਧੋਪਿ। ਕੇᩅਲ਼ਂ ਪਨੇਤ੍ਥ ਸਤ੍ਤਹਿ ᩅਿਞ੍ਞਾਣਧਾਤੂਹਿ ਸਙ੍ਗਹਿਤੋ, ਏਕਾਦਸਹਿ ਧਾਤੂਹਿ ਅਸਙ੍ਗਹਿਤੋਤਿ ਏਤ੍ਤਕਮੇᩅ ᩅਿਸੇਸੋ। ਤਤ੍ਥ ਹਿ ᩅੇਦਨਾਦੀਨਂ ਤਿਣ੍ਣਂ ਖਨ੍ਧਾਨਂ ਏਕੇਨ ਧਮ੍ਮਾਯਤਨੇਨ ਚ ਏਕਾਯ ਧਮ੍ਮਧਾਤੁਯਾ ਚ ਸਙ੍ਗਹਿਤਤਾ ᩅੇਦਿਤਬ੍ਬਾ। ਪਾਲ਼ਿਯਂ ਪਨੇਤ੍ਥ ਖਨ੍ਧਪਦਨਿਦ੍ਦੇਸੇ, ਉਪਰਿ ਆਯਤਨਾਦਿਨਿਦ੍ਦੇਸੇਸੁ ਚ ''ਰੂਪਕ੍ਖਨ੍ਧੋ ਚ ᩅੇਦਨਾਕ੍ਖਨ੍ਧੋ ਚ ਦ੍ᩅੀਹਿ ਖਨ੍ਧੇਹਿ ਏਕਾਦਸਹਾਯਤਨੇਹਿ ਏਕਾਦਸਹਿ ਧਾਤੂਹਿ ਸਙ੍ਗਹਿਤਾ''ਤਿਆਦਿਨਾ (ਧਾਤੁ॰ ੧੫) ਦ੍ᩅਿਮੂਲਕਾਦਿਨਯੇਨਾਪਿ ᩅਿਤ੍ਥਾਰਨਯੋ ᩅਿਭਤ੍ਤੋ, ਸੋਪਿ ਇਮਿਨਾ ਏਕਮੂਲਨਯਾਨੁਸਾਰੇਨ ਸਬ੍ਬਤ੍ਥ ਸੁᩅਿਞ੍ਞੇਯੋਤਿ ਨ ᩅਿਤ੍ਥਾਰਯਿਮ੍ਹਾ। ਅਯਂ ਖਨ੍ਧਪਦਨਿਦ੍ਦੇਸਨਯੋ।

ਆਯਤਨਧਾਤੁਪਦਾਨਮ੍ਪਿ ਖਨ੍ਧਪਦੇ ᩅੁਤ੍ਤਾਨੁਸਾਰੇਨੇᩅ ਤੀਹਿ ਸਙ੍ਗਹੋ, ਤੀਹਿ ਅਸਙ੍ਗਹੋ ਚ ਯਥਾਯੋਗਂ ਯੋਜੇਤ੍ᩅਾ ਞਾਤਬ੍ਬੋ। ਕੇᩅਲ਼ਂ ਪਨੇਤ੍ਥ ਧਮ੍ਮਾਯਤਨਧਮ੍ਮਧਾਤੂਸੁ ਅਸਙ੍ਖਤਸ੍ਸ ਖਨ੍ਧਸਙ੍ਗਹਾਭਾᩅਾ ਤਂ ਠਪੇਤ੍ᩅਾ ਸੇਸਾਨਂ ਖਨ੍ਧੇਸੁ ਸਙ੍ਗਹੋ ᩅੇਦਿਤਬ੍ਬੋ।

ਸਚ੍ਚੇਸੁ ਦੁਕ੍ਖਸਚ੍ਚਂ ਸਬ੍ਬੇਹਿ ਖਨ੍ਧਾਯਤਨਧਾਤੂਹਿ। ਸਮੁਦਯਮਗ੍ਗਸਚ੍ਚਾਨਿ ਸਙ੍ਖਾਰਕ੍ਖਨ੍ਧੇਨ, ਧਮ੍ਮਾਯਤਨਧਮ੍ਮਧਾਤੂਹਿ ਚ ਸਙ੍ਗਹਿਤਾਨਿ। ਨਿਰੋਧਸਚ੍ਚਂ ਖਨ੍ਧੇਨ ਅਸਙ੍ਗਹਿਤਂ, ਧਮ੍ਮਾਯਤਨਧਮ੍ਮਧਾਤੂਹਿ ਏᩅ ਸਙ੍ਗਹਿਤਂ।

ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯੇਸੁ ਜੀᩅਿਤਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ ਦ੍ᩅੀਹਿ ਰੂਪਕ੍ਖਨ੍ਧਸਙ੍ਖਾਰਕ੍ਖਨ੍ਧੇਹਿ। ਸੁਖਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਦੀਨਿ ਪਞ੍ਚ ᩅੇਦਨਾਕ੍ਖਨ੍ਧੇਨ , ਸਦ੍ਧਾਦੀਨਿ ਸਙ੍ਖਾਰਕ੍ਖਨ੍ਧੇਨ, ਸਬ੍ਬਾਨਿ ਚੇਤਾਨਿ ਜੀᩅਿਤਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਦੀਨਿ, ਇਤ੍ਥਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਪੁਰਿਸਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਦੀਨਿਪਿ ਧਮ੍ਮਾਯਤਨਧਮ੍ਮਧਾਤੂਹਿ ਸਙ੍ਗਹਿਤਾਨਿ। ਸੇਸਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਨਿ ਸੁᩅਿਞ੍ਞੇਯਾਨਿ।

ਪਟਿਚ੍ਚਸਮੁਪ੍ਪਾਦੇਸੁ ਨਾਮਰੂਪਂ ᩅਿਞ੍ਞਾਣᩅਜ੍ਜਿਤੇਹਿ ਚਤੂਹਿ ਖਨ੍ਧੇਹਿ, ਏਕਾਦਸਹਿ ਆਯਤਨਧਾਤੂਹਿ ਚ ਸਙ੍ਗਹਿਤਂ। ਏਤ੍ਥ ਹਿ ਪᩅਤ੍ਤਿਯਂ ਨਾਮਰੂਪਸ੍ਸਾਪਿ ਗਹਿਤਤ੍ਤਾ ਸਲ਼਼ਾਯਤਨਮ੍ਪਿ ਗਹਿਤਨ੍ਤਿ ᩅੇਦਿਤਬ੍ਬਂ। ਸਲ਼਼ਾਯਤਨਂ ਦ੍ᩅੀਹਿ ਖਨ੍ਧੇਹਿ, ਪਸਾਦᩅਿਞ੍ਞਾਣਭੂਤੇਹਿ ਛਹਿ ਆਯਤਨੇਹਿ, ਦ੍ᩅਾਦਸਹਿ ਧਾਤੂਹਿ ਸਙ੍ਗਹਿਤਂ। ਉਪਪਤ੍ਤਿਭᩅੋ ਪਨ ਕਾਮਭᩅਭੂਤੋ ਪਞ੍ਚਹਿ ਖਨ੍ਧੇਹਿ, ਸਦ੍ਦਾਯਤਨᩅਜ੍ਜਿਤੇਹਿ ਏਕਾਦਸਹਿ ਆਯਤਨੇਹਿ, ਸਤ੍ਤਰਸਹਿ ਧਾਤੂਹਿ। ਰੂਪਭᩅੋ ਪਞ੍ਚਹਿ ਖਨ੍ਧੇਹਿ, ਸਦ੍ਦਾਦਿਚਤੁਕ੍ਕਘਾਨਾਦਿਤ੍ਤਯਤਬ੍ਬਿਞ੍ਞਾਣᩅਜ੍ਜੇਹਿ ਪਞ੍ਚਹਾਯਤਨੇਹਿ, ਅਟ੍ਠਹਿ ਧਾਤੂਹਿ ਸਙ੍ਗਹਿਤੋ। ਅਸਞ੍ਞੀਭᩅੋ ਏਕੇਨ ਰੂਪਕ੍ਖਨ੍ਧੇਨ, ਰੂਪਧਮ੍ਮᩅਸੇਨ ਦ੍ᩅੀਹਿ ਆਯਤਨਧਾਤੂਹਿ ਸਙ੍ਗਹਿਤੋ। ਘਾਨਾਦਿਤ੍ਤਯਂ ਪਨੇਤ੍ਥ ਆਯਤਨਾਦਿਕਿਚ੍ਚਾਕਰਣਤੋ ਆਯਤਨਧਾਤੂਹਿ ਅਸਙ੍ਗਹਿਤਮ੍ਪਿ ਰੂਪਕ੍ਖਨ੍ਧੇਨ ਸਙ੍ਗਹਿਤਨ੍ਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਂ। ਭᩅਸ੍ਸ ਚ ਏਕਨ੍ਤੁਮੁਪਾਦਿਨ੍ਨਤ੍ਤਾ ਪᩅਤ੍ਤਿᩅਿਪਾਕਾਨਂ ਚਕ੍ਖੁᩅਿਞ੍ਞਾਣਾਦੀਨਂ ਗਹਣੇਪਿ ਅਨੁਪਾਦਿਨ੍ਨਸਦ੍ਦਾਯਤਨਸ੍ਸ ਇਧ ਅਗ੍ਗਹਣਂ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਂ। ਅਰੂਪਭᩅੋ ਚਤੂਹਿ ਖਨ੍ਧੇਹਿ ਦ੍ᩅੀਹਿ ਆਯਤਨਧਾਤੂਹਿ। ਜਾਤਿਜਰਾਮਰਣਾਨਿ ਨਾਮਰੂਪਧਮ੍ਮਾਨਂ ਲਕ੍ਖਣਤ੍ਤਾ ਦ੍ᩅੀਹਿ ਰੂਪਕ੍ਖਨ੍ਧਸਙ੍ਖਾਰਕ੍ਖਨ੍ਧੇਹਿ। ਸੋਕਦੁਕ੍ਖਦੋਮਨਸ੍ਸਾਨਿ

ਵੇਦਨਾਕ੍ਖਨ੍ਧੇਨ। ਉਪਾਯਾਸੋ ਸਙ੍ਖਾਰਕ੍ਖਨ੍ਧੇਨ, ਧਮ੍ਮਾਯਤਨਧਮ੍ਮਧਾਤੂਹਿ ਚ ਸਙ੍ਗਹਿਤੋ। ਪਰਿਦੇਵੋ ਰੂਪਕ੍ਖਨ੍ਧਸਦ੍ਦਾਯਤਨਸਦ੍ਦਧਾਤੂਹਿ। ਸੇਸਾਨਿ ਪਨੇਤ੍ਥ ਪਟਿਚ੍ਚਸਮੁਪ੍ਪਾਦਙ੍ਗਾਨਿ, ਸਤਿਪਟ੍ਠਾਨਸਮ੍ਮਪ੍ਪਧਾਨਾ ਚ ਸੁਵਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਾਵ।

ਇਦ੍ਧਿਪਾਦਾ ਦ੍ਵੀਹਿ ਖਨ੍ਧੇਹਿ, ਆਯਤਨੇਹਿ, ਧਾਤੂਹਿ ਸਙ੍ਗਹਿਤਾ। ਏਤ੍ਥ ਚ ਚਿਤ੍ਤਿਦ੍ਧਿਪਾਦਸ੍ਸ ਧਮ੍ਮਧਾਤੁਮਨੋਵਿਞ੍ਞਾਣਧਾਤੁਨਿਯਮਤੋ ਸੋਲ਼ਸਹਿ ਧਾਤੂਹਿ ਅਸਙ੍ਗਹੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ। ਝਾਨਾਨਿ ਦ੍ਵੀਹਿ ਵੇਦਨਾਸਙ੍ਖਾਰਕ੍ਖਨ੍ਧੇਹਿ, ਏਕੇਨਾਯਤਨੇਨ, ਏਕਾਯ ਧਾਤੁਯਾ ਚ ਸਙ੍ਗਹਿਤਾਨਿ। ਅਪ੍ਪਮਞ੍ਞਾ ਏਕੇਨ ਖਨ੍ਧੇਨ, ਏਕੇਨ ਆਯਤਨੇਨ, ਏਕਾਯ ਧਾਤੁਯਾ ਸਙ੍ਗਹਿਤਾ। ਏਵਂ ਪਞ੍ਚਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਦੀਨਿਪਿ। ਕੇਵਲਂ ਪਨ ਚਿਤ੍ਤਂ ਸਤ੍ਤਹਿ ਵਿਞ੍ਞਾਣਧਾਤੂਹਿ ਸਙ੍ਗਹਿਤਨ੍ਤਿ ਏਤ੍ਤਕਮੇਵ ਵਿਸੇਸੋ। ਸਬ੍ਬੇਸਮ੍ਪਿ ਚੇਸ ਵੁਤ੍ਤਾਵਸੇਸੇਹਿ ਖਨ੍ਧਾਯਤਨਧਾਤੂਹਿ ਅਸਙ੍ਗਹਿਤਭਾਵੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ।

ਇਮਿਨਾ ਨਯੇਨ ਬਾਹਿਰਮਾਤਿਕਾਯਪਿ ‘‘ਕੁਸਲਾ ਧਮ੍ਮਾ, ਅਕੁਸਲਾ ਧਮ੍ਮਾ ਚਤੂਹਿ ਖਨ੍ਧੇਹਿ, ਦ੍ਵੀਹਿ ਆਯਤਨੇਹਿ, ਧਾਤੂਹਿ ਸਙ੍ਗਹਿਤਾ। ਅਬ੍ਯਾਕਤਾ ਪਨ ਅਸਙ੍ਖਤਂ ਖਨ੍ਧਤੋ ਠਪੇਤ੍ਵਾ ਪਞ੍ਚਹਿ ਖਨ੍ਧੇਹਿ ਦ੍ਵਾਦਸਹਿ ਆਯਤਨੇਹਿ ਅਟ੍ਠਾਰਸਹਿ ਧਾਤੂਹਿ ਸਙ੍ਗਹਿਤਾ’’ਤਿਆਦਿਨਾ ਯੋਜੇਤ੍ਵਾ ਸਙ੍ਗਹਾਸਙ੍ਗਹੋ ਞਾਤਬ੍ਬੋਤਿ ਅਯਮੇਤ੍ਥ ਸਙ੍ਖੇਪੋ, ਵਿਤ੍ਥਾਰੋ ਪਨ **ਧਾਤੁਕਥਾਪਾਲ਼ਿਅਟ੍ਠਕਥਾਸੁ** (ਧਾਤੁ॰ ੧੧ ਆਦਯੋ; ਧਾਤੁ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੧੧) ਗਹੇਤਬ੍ਬੋਤਿ।

ਨਿਟ੍ਠਿਤੋ ‘‘ਸਙ੍ਗਹੋ ਅਸਙ੍ਗਹੋ’’ਤਿ ਪਦਸ੍ਸ

ਅਤ੍ਥਵਿਨਿਚ੍ਛਯੋ।

ਸਙ੍ਗਹਿਤੇਨਅਸਙ੍ਗਹਿਤਪਦਤ੍ਥਵਣ੍ਣਨਾ

ਸਙ੍ਗਹਿਤੇਨਅਸਙ੍ਗਹਿਤਪਦੇ ਸਬ੍ਬੇਸਂ ਰੂਪਕ੍ਖਨ੍ਧਾਦਿਪਦਾਨਂ ਨਿਦ੍ਦੇਸੋ ਨ ਸਮ੍ਭਵਤਿ। ਯਾਨਿ ਪਨੇਤ੍ਥ ਪਦਾਨਿ ਰੂਪੇਕਦੇਸਂ, ਅਰੂਪੇਨ ਅਸਮ੍ਮਿਸ੍ਸਂ ਵਿਞ੍ਞਾਣੇਕਦੇਸਞ੍ਚ ਅਞ੍ਞੇਨ ਅਸਮ੍ਮਿਸ੍ਸਂ ਦੀਪੇਨ੍ਤਿ, ਤੇਸਮਿਧ ਨਿਦ੍ਦੇਸੋ। ਤਾਨਿ ਪਨ ਮਨਾਯਤਨਧਮ੍ਮਾਯਤਨਵਜ੍ਜਿਤਾਨਂ ਦਸਾਯਤਨਾਨਂ, ਧਮ੍ਮਧਾਤੁਵਜ੍ਜਿਤਾਨਂ ਸਤ੍ਤਰਸਨ੍ਨਂ ਧਾਤੂਨਂ, ਸਤ੍ਤਰੂਪਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਨਞ੍ਚ ਵਸੇਨ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾਨਿ, ਨ ਰੂਪਕ੍ਖਨ੍ਧਾਦੀਨਂ। ਤੇਨੇਵ **ਪਾਲ਼ਿਯਂ** –

‘‘ਦਸਾਯਤਨਾ ਸਤ੍ਤਰਸ ਧਾਤੁਯੋ,
ਸਤ੍ਤਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾ ਅਸਞ੍ਞਾਭਵੋ ਏਕਵੋਕਾਰਭਵੋ।
ਪਰਿਦੇਵੋ ਸਨਿਦਸ੍ਸਨਸਪ੍ਪਟਿਘਂ,
ਅਨਿਦਸ੍ਸਨਂ ਪੁਨਦੇਵ ਸਪ੍ਪਟਿਘਂ ਉਪਾਦਾ’’ਤਿ॥ (ਧਾਤੁ॰ ੧੭੮) –

ਏਵਂ ਉਦ੍ਦਾਨਗਾਥਾ ਵੁਤ੍ਤਾ। ਰੂਪਕ੍ਖਨ੍ਧੇਨ ਹਿ ਰੂਪਕ੍ਖਨ੍ਧੋਵ ਸਙ੍ਗਹਿਤੋ, ਏਵਂ ਵੇਦਨਾਕ੍ਖਨ੍ਧਾਦੀਹਿ ਚ ਵੇਦਨਾਕ੍ਖਨ੍ਧਾਦਯੋਵ। ਤੇਪਿ ਚ ਯੇਹਿ ਕੇਹਿਚਿ ਆਯਤਨਧਾਤੂਹਿ ਅਸਙ੍ਗਹਿਤਾ ਨਾਮ ਨਤ੍ਥੀਤਿ ਤੇਸਂ ਸਙ੍ਗਹਿਤੇਨ ਅਸਙ੍ਗਹਿਤਤ੍ਤਾਭਾਵਾ ਯਥਾਵੁਤ੍ਤਾਯਤਨਾਨਂ ਵਸੇਨੇਵੇਤ੍ਥ ਅਤ੍ਥਵਿਨਿਚ੍ਛਯੋ ਹੋਤਿ। ਇਦਂ ਹੇਤ੍ਥ ਲਕ੍ਖਣਂ – ਯਂ ਖਨ੍ਧਪਦੇਨ ਸਙ੍ਗਹਿਤਂ ਹੁਤ੍ਵਾ ਆਯਤਨਧਾਤੁਪਦੇਹਿ ਅਸਙ੍ਗਹਿਤਂ, ਖਨ੍ਧਾਯਤਨਪਦੇਹਿ ਵਾ ਸਙ੍ਗਹਿਤਂ ਹੁਤ੍ਵਾ ਧਾਤੁਪਦੇਨ ਅਸਙ੍ਗਹਿਤਂ, ਤਸ੍ਸ ਖਨ੍ਧਾਯਤਨਧਾਤੂਹਿ ਅਸਙ੍ਗਹੋ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। ਕਥਂ? ਚਕ੍ਖਾਯਤਨੇਨ ਯੇ ਧਮ੍ਮਾ ਖਨ੍ਧਸਙ੍ਗਹੇਨ ਸਙ੍ਗਹਿਤਾ, ਆਯਤਨਸਙ੍ਗਹੇਨ, ਧਾਤੁਸਙ੍ਗਹੇਨ ਚ ਅਸਙ੍ਗਹਿਤਾ, ਤੇ ਧਮ੍ਮਾ ਕਤਿਹਿ ਖਨ੍ਧੇਹਿ, ਆਯਤਨੇਹਿ, ਧਾਤੂਹਿ ਅਸਙ੍ਗਹਿਤਾ? ਤੇ ਧਮ੍ਮਾ ਚਤੂਹਿ ਖਨ੍ਧੇਹਿ ਦ੍ਵੀਹਿ ਆਯਤਨੇਹਿ ਅਟ੍ਠਹਿ ਧਾਤੂਹਿ ਅਸਙ੍ਗਹਿਤਾ। ਏਵਂ ਰੂਪਾਯਤਨਾਦੀਸੁਪਿ ਪਸਾਦਵਿਸਯਭੂਤੇਸੁ ਧਾਤੂਸੁ, ਰੂਪਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਦੀਸੁ ਚ ਯੋਜਨਕ੍ਕਮੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ।

ਤਤ੍ਰਾਯਂ ਨਯੋ – ਚਕ੍ਖਾਯਤਨੇਨ ਯੇ ਰੂਪਧਮ੍ਮਾ ਖਨ੍ਧਸਙ੍ਗਹੇਨ ਰੂਪਕ੍ਖਨ੍ਧੋਤਿ ਸਙ੍ਗਹਿਤਾ, ਆਯਤਨਧਾਤੁਸਙ੍ਗਹੇਨ ਚਕ੍ਖਾਯਤਨੇਨ ਅਸਙ੍ਗਹਿਤਾ, ਚਕ੍ਖੁਧਾਤੁਯਾ ਅਸਙ੍ਗਹਿਤਾ, ਚਕ੍ਖਾਯਤਨਚਕ੍ਖੁਧਾਤੂਹਿ ਏਕਸ੍ਸੇਵੇਤਸ੍ਸ ਚਕ੍ਖੁਸ੍ਸ ਵਿਸੁਂ ਆਯਤਨਧਾਤੂਸੁ ਸਙ੍ਗਹਿਤਤ੍ਤਾ ਤੇ ਚਕ੍ਖਾਯਤਨਵਿਰਹਿਤਾ ਸਬ੍ਬੇ ਰੂਪਧਮ੍ਮਾ ਚਤੂਹਿ ਅਰੂਪਕ੍ਖਨ੍ਧੇਹਿ ਚਕ੍ਖਾਯਤਨਂ ਮਨਾਯਤਨਨ੍ਤਿ ਦ੍ਵੀਹਿ ਆਯਤਨੇਹਿ ਚਕ੍ਖੁਧਾਤੁ ਸਤ੍ਤਵਿਞ੍ਞਾਣਧਾਤੂਤਿ ਅਟ੍ਠਹਿ ਧਾਤੂਹਿ ਅਸਙ੍ਗਹਿਤਾ। ਉਪਰਿ ਰੂਪਾਯਤਨਾਦੀਸੁਪਿ ਏਸੇਵ ਨਯੋ। ਇਮਸ੍ਮਿਂ ਹਿ ਵਾਰੇ ਚਕ੍ਖਾਯਤਨਸ੍ਸ ਅਤ੍ਤਨੋ ਤੀਹਿਪਿ ਖਨ੍ਧਾਯਤਨਧਾਤੁਸਙ੍ਗਹੇਹਿ ਸਙ੍ਗਹਿਤਤਾਯ ਅਸਙ੍ਗਹਿਤਤ੍ਤਾਭਾਵਾ ਖਨ੍ਧਸਙ੍ਗਹੇਨ ਸਙ੍ਗਹਿਤਂ, ਆਯਤਨਸਙ੍ਗਹੇਨ ਅਸਙ੍ਗਹਿਤਂ, ਧਾਤੁਸਙ੍ਗਹੇਨ ਅਸਙ੍ਗਹਿਤਨ੍ਤਿ ਏਵਂ ਤੀਹਿਪਿ ਸਙ੍ਗਹਿਤਾਸਙ੍ਗਹਿਤਵਿਸੇਸਨੇਹਿ ਵਿਸਿਟ੍ਠਸ੍ਸੇਵ ''ਕਤਿਹਿ ਖਨ੍ਧੇਹੀ''ਤਿਆਦਿਨਾ ਖਨ੍ਧਾਦੀਹਿ ਅਸਙ੍ਗਹਸ੍ਸ ਵੁਚ੍ਚਮਾਨਤ੍ਤਾ ਚ ਅਰੂਪਕ੍ਖਨ੍ਧੇਹਿ ਸਹ ਬਹਿਭੂਤਤਾ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ। ਯਥਾ ਚੇਤ੍ਥ ਚਕ੍ਖਾਯਤਨੇਨ ਉਪਲਕ੍ਖਿਤਾਨਂ ਰੂਪਧਮ੍ਮਾਨਂਯੇਵ ਸਙ੍ਗਹਿਤੇਨ ਅਸਙ੍ਗਹਿਤਤਾ, ਨ ਚਕ੍ਖਾਯਤਨਸ੍ਸ, ਏਵਂ ਉਪਰਿ ਰੂਪਾਯਤਨਾਦੀਹਿ ਉਪਲਕ੍ਖਿਤਵਾਰੇਪਿ ਯਥਾਰਹਂ ਞਾਤਬ੍ਬਾ।

ਸੇਸੇਸੁ ਪਨ ਚਕ੍ਖੁਵਿਞ੍ਞਾਣਧਾਤੁਯਾ ਯੇ ਧਮ੍ਮਾ ਖਨ੍ਧਸਙ੍ਗਹੇਨ ਸਙ੍ਗਹਿਤਾ, ਆਯਤਨਸਙ੍ਗਹੇਨ ਸਙ੍ਗਹਿਤਾ, ਧਾਤੁਸਙ੍ਗਹੇਨ ਅਸਙ੍ਗਹਿਤਾ, ਤੇ ਧਮ੍ਮਾ ਚਤੂਹਿ ਖਨ੍ਧੇਹਿ ਏਕਾਦਸਹਿ ਆਯਤਨੇਹਿ ਦ੍ਵਾਦਸਹਿ ਧਾਤੂਹਿ ਅਸਙ੍ਗਹਿਤਾ। ਏਵਂ ਸੇਸਵਿਞ੍ਞਾਣਧਾਤੂਸੁਪਿ। ਪਟਿਚ੍ਚਸਮੁਪ੍ਪਾਦਙ੍ਗੇਸੁ ਅਸਞ੍ਞੀਭਵੇਨ ਯੇ ਧਮ੍ਮਾ...ਪੇ॰... ਤੇ ਧਮ੍ਮਾ ਚਤੂਹਿ ਖਨ੍ਧੇਹਿ ਦਸਹਾਯਤਨੇਹਿ ਸੋਲ਼ਸਹਿ ਧਾਤੂਹਿ ਅਸਙ੍ਗਹਿਤਾ। ਉਪਾਦਾਧਮ੍ਮੇਹਿ ਯੇ ਧਮ੍ਮਾ...ਪੇ॰... ਤੇ ਧਮ੍ਮਾ ਚਤੂਹਿ ਖਨ੍ਧੇਹਿ ਏਕਾਦਸਹਾਯਤਨੇਹਿ ਸਤ੍ਤਰਸਹਿ ਧਾਤੂਹਿ ਅਸਙ੍ਗਹਿਤਾਤਿ ਇਮੇ ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਵਾਰਾ ਅਪੁਬ੍ਬਵਿਸੇਸਾ ਸਮਾਯੇਵ। ਤਤ੍ਥ ਚਕ੍ਖੁਵਿਞ੍ਞਾਣਵਾਰੇ **ਦ੍ਵਾਦਸਹੀ**ਤਿ ਛ ਵਿਞ੍ਞਾਣਧਾਤੁਯੋ ਵਜ੍ਜੇਤ੍ਵਾ ਅਵਸੇਸਾਹਿ ਧਾਤੂਹਿ ਸੇਸਾ ਛ ਵਿਞ੍ਞਾਣਧਾਤੁਯੋਵ ਖਨ੍ਧਾਯਤਨਸਙ੍ਗਹੇਹਿ ਸਙ੍ਗਹਿਤਾ, ਧਾਤੁਸਙ੍ਗਹੇਨੇਵ ਅਸਙ੍ਗਹਿਤਾ। ਅਵਸੇਸਾਹਿ ਦ੍ਵਾਦਸਹਿ ਧਾਤੂਹਿ ਅਸਙ੍ਗਹਿਤਾਤਿ। ਏਸ ਨਯੋ ਸੇਸਵਿਞ੍ਞਾਣਧਾਤੂਸੁਪਿ।

ਦੁਤਿਯੇ **ਤੀਹਾਯਤਨੇਹੀ**ਤਿ ਰੂਪਾਯਤਨਧਮ੍ਮਾਯਤਨਮਨਾਯਤਨੇਹਿ। ਅਸਞ੍ਞਿਬ੍ਰਹ੍ਮਲੋਕੇ ਹਿ ਰੂਪਾਯਤਨਧਮ੍ਮਾਯਤਨਵਸੇਨ ਦ੍ਵੇ ਆਯਤਨਾਨਿ ਉਪਪਤ੍ਤਿਭਵਭਾਵੇਨ ਪਾਲ਼ਿਯਂ ਆਗਤਾਨਿ, ਤੇ ਪਨ ਖਨ੍ਧੇਹਿ ਸਙ੍ਗਹਿਤਾਨਿ, ਆਯਤਨਧਾਤੂਸੁ ਅਸਙ੍ਗਹਿਤਾਨਿ। ਤਦਵਸੇਸਾਨਿ ਨਵ ਰੂਪਾਯਤਨਾਨਿ, ਤਾਨਿ ਤੇਹੇਵ ਚ ਦ੍ਵੀਹਿ ਮਨਾਯਤਨਧਮ੍ਮਾਯਤਨੇਹਿ ਚ ਅਸਙ੍ਗਹਿਤਾਨਿ ਨਾਮ ਹੋਨ੍ਤਿ। **ਨਵਹਿ ਧਾਤੂਹੀ**ਤਿ ਰੂਪਧਾਤੁਧਮ੍ਮਧਾਤੂਹਿ ਸਦ੍ਧਿਂ ਸਤ੍ਤਹਿ ਵਿਞ੍ਞਾਣਧਾਤੂਹਿ।

ਤਤਿਯੇ **ਦਸਹੀ**ਤਿ ਰੂਪਾਯਤਨਧਮ੍ਮਾਯਤਨਵਜ੍ਜੇਹਿ। **ਸੋਲ਼ਸਹੀ**ਤਿ ਰੂਪਧਾਤੁਧਮ੍ਮਧਾਤੁਵਜ੍ਜਾਹਿ। ਅਨਿਦਸ੍ਸਨਸਪ੍ਪਟਿਘਾਨਿ ਨਾਮ ਨਵ ਓਲ਼ਾਰਿਕਾਯਤਨਾਨਿ, ਤਾਨਿ ਤੇਹਿ ਖਨ੍ਧਸਙ੍ਗਹੇਨ ਸਙ੍ਗਹਿਤਾਨਿ, ਆਯਤਨਧਾਤੁਸਙ੍ਗਹੇਹਿ ਚ ਅਸਙ੍ਗਹਿਤਾਨਿ, ਰੂਪਾਯਤਨਧਮ੍ਮਾਯਤਨਾਨਿ ਦ੍ਵੇਪਿ ਸੇਸੇਹਿ ਆਯਤਨਧਾਤੂਹਿ ਅਸਙ੍ਗਹਿਤਾਨਿ ਨਾਮ ਹੋਨ੍ਤਿ।

ਚਤੁਤ੍ਥੇ **ਏਕਾਦਸਹੀ**ਤਿ ਫੋਟ੍ਠਬ੍ਬਾਯਤਨਵਜ੍ਜੇਹਿ ਫੋਟ੍ਠਬ੍ਬਾਯਤਨਸ੍ਸ ਉਪਾਦਾਧਮ੍ਮੇਹਿ ਆਯਤਨਾਦੀਸੁ ਅਸਙ੍ਗਹਿਤਤ੍ਤਾ। ਸੇਸਂ ਸੁਵਿਞ੍ਞੇਯਮੇਵ। ਅਯਂ ਸਙ੍ਗਹਿਤੇਨਅਸਙ੍ਗਹਿਤਪਦੇ ਨਯੋ।

ਅਸਙ੍ਗਹਿਤੇਨਸਙ੍ਗਹਿਤਪਦਤ੍ਥਵਣ੍ਣਨਾ

ਅਸਙ੍ਗਹਿਤੇਨਸਙ੍ਗਹਿਤਪਦੇ ਪਨ ਯਾਨਿ ਪਦਾਨਿ ਵਿਞ੍ਞਾਣੇਨ ਵਾ ਓਲ਼ਾਰਿਕਰੂਪੇਨ ਵਾ ਅਸਮ੍ਮਿਸ੍ਸਂ ਧਮ੍ਮਾਯਤਨੇਕਦੇਸਂ ਦੀਪੇਨ੍ਤਿ, ਤਾਨੇਵ ਨਿਦ੍ਦਿਸੀਯਨ੍ਤਿ, ਤਾਨਿ ਪਨ ਵੇਦਨਾਦੀਨਂ ਤਿਣ੍ਣਂ ਖਨ੍ਧਾਨਂ, ਦੁਕ੍ਖਸਚ੍ਚਵਜ੍ਜਿਤਾਨਂ ਤਿਣ੍ਣਂ ਸਚ੍ਚਾਨਂ, ਪਸਾਦਮਨੋਵਜ੍ਜਿਤਾਨਂ ਸੋਲ਼ਸਨ੍ਨਂ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਨਂ, ਅਵਿਜ੍ਜਾਸਙ੍ਖਾਰਫਸ੍ਸਵੇਦਨਾਤਣ੍ਹੁਪਾਦਾਨਕਮ੍ਮਭਵਜਾਤਿਜਰਾਮਰਣਸੋਕਦੁਕ੍ਖਦੋਮਨਸ੍ਸੁਪਾਯਾਸਵਸੇਨ ਚੁਦ੍ਦਸਪਚ੍ਚਯਾਕਾਰਪਦਾਨਞ੍ਚ ਵਸੇਨ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾਨਿ, ਨ ਰੂਪਕ੍ਖਨ੍ਧਾਦੀਨਂ। ਤੇਨੇਵ **ਅਟ੍ਠਕਥਾਯਂ** –

‘‘ਤਯੋ ਖਨ੍ਧਾ ਤਥਾ ਸਚ੍ਚਾ, ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਨਿ ਚ ਸੋਲ਼ਸ।
ਪਦਾਨਿ ਪਚ੍ਚਯਾਕਾਰੇ, ਚੁਦ੍ਦਸੂਪਰਿ ਚੁਦ੍ਦਸ॥

‘‘ਸਮਤਿੰਸ ਪਦਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਗੋਚ੍ਛਕੇਸੁ ਦਸਸ੍ਵਥ।
ਦੁਵੇ ਚੂਲਨ੍ਤਰਦੁਕਾ, ਅਟ੍ਠ ਹੋਨ੍ਤਿ ਮਹਨ੍ਤਰਾ’’ਤਿ॥ (ਧਾਤੁ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੧੭੮) –

ਏਵੰ ਉਦ੍ਦਾਨਗਾਥਾ ਵੁਤ੍ਤਾ। ਇਦਂ ਹੇਤ੍ਥ ਲਕ੍ਖਣਂ – ਯਂ ਖਨ੍ਧਪਦੇਨ ਅਸਙ੍ਗਹਿਤਂ, ਆਯਤਨਧਾਤੁਪਦੇਹਿ ਸਙ੍ਗਹਿਤਂ, ਤਸ੍ਸੇਵ ਤੀਹਿ ਵਿਸੇਸਨੇਹਿ ਵਿਸਿਟ੍ਠਸ੍ਸ ਖਨ੍ਧਾਦੀਹਿ ਸਙ੍ਗਹੋ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। ਕਥਂ? ਵੇਦਨਾਕ੍ਖਨ੍ਧੇਨ ਯੇ ਧਮ੍ਮਾ ਖਨ੍ਧਸਙ੍ਗਹੇਨ ਅਸਙ੍ਗਹਿਤਾ, ਆਯਤਨਧਾਤੁਸਙ੍ਗਹੇਹਿ ਸਙ੍ਗਹਿਤਾ, ਤੇ ਧਮ੍ਮਾ ਕਤਿਹਿ ਖਨ੍ਧੇਹਿ, ਆਯਤਨੇਹਿ, ਧਾਤੂਹਿ ਸਙ੍ਗਹਿਤਾ? ਤੇ ਧਮ੍ਮਾ ਅਸਙ੍ਖਤਂ ਖਨ੍ਧਤੋ ਠਪੇਤ੍ਵਾ ਤੀਹਿ ਖਨ੍ਧੇਹਿ ਏਕੇਨਾਯਤਨੇਨ ਏਕਾਯ ਧਾਤੁਯਾ ਸਙ੍ਗਹਿਤਾਤਿ।

ਤਤ੍ਰਾਯਂ ਨਯੋ – ਵੇਦਨਾਕ੍ਖਨ੍ਧੇਨ ਹਿ ਨਿਬ੍ਬਾਨਂ, ਸੁਖੁਮਰੂਪਂ, ਸਞ੍ਞਾਸਙ੍ਖਾਰਾ ਚ ਖਨ੍ਧਸਙ੍ਗਹੇਨ ਅਸਙ੍ਗਹਿਤਾ ਹੁਤ੍ਵਾ ਧਮ੍ਮਾਯਤਨਧਮ੍ਮਧਾਤੁਸਙ੍ਗਹੇਨ ਸਙ੍ਗਹਿਤਾ। ਤੇਸੁ ਨਿਬ੍ਬਾਨਂ ਖਨ੍ਧਸਙ੍ਗਹਂ ਨ ਗਚ੍ਛਤਿ, ਸੇਸਾ ਤੀਹਿ ਰੂਪਸਞ੍ਞਾਸਙ੍ਖਾਰਕ੍ਖਨ੍ਧੇਹਿ ਸਙ੍ਗਹਂ ਗਚ੍ਛਨ੍ਤਿ, ਆਯਤਨਧਾਤੁਯੋ ਪਨੇਤ੍ਥ ਧਮ੍ਮਾਯਤਨਧਮ੍ਮਧਾਤੂਨਂ ਵਸੇਨੇਵ ਸਬ੍ਬਤ੍ਥ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ ਇਤਰਾਸਂ ਅਸਮ੍ਭਵਾ, ਇਮੇਸੁ ਚ ਨਿਬ੍ਬਾਨਮ੍ਪਿ ਸਙ੍ਗਹਂ ਗਚ੍ਛਤਿ। ਤੇਨੇਵ ਹਿ ‘‘ਅਸਙ੍ਖਤਂ ਖਨ੍ਧਤੋ ਠਪੇਤ੍ਵਾ’’ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਤਸ੍ਸਾਯਮਤ੍ਥੋ – ਖਨ੍ਧਸਙ੍ਗਹੇ ਏਵ ਅਸਙ੍ਖਤਂ ਠਪੇਤ੍ਵਾ, ਨ ਇਤਰਸਙ੍ਗਹੇਸੂਤਿ ਏਵਂ ਸਞ੍ਞਾਕ੍ਖਨ੍ਧਾਦੀਸੁਪਿ ਯੋਜਨਾ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ। ਅਯਂ ਪਨ ਵਿਸੇਸੋ – ਜੀਵਿਤਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯੇਨ ਯੇ ਧਮ੍ਮਾ...ਪੇ॰... ਤੇ ਧਮ੍ਮਾ ਦ੍ਵੀਹਿ ਵੇਦਨਾਸਞ੍ਞਾਕ੍ਖਨ੍ਧੇਹਿ ਸਙ੍ਗਹਿਤਾ, ਰੂਪਾਰੂਪਜੀਵਿਤਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯੇਹਿ ਨਿਬ੍ਬਾਨਵੇਦਨਾਸਞ੍ਞਾਵਿਞ੍ਞਾਣਕ੍ਖਨ੍ਧਾ ਖਨ੍ਧਸਙ੍ਗਹੇਨ ਅਸਙ੍ਗਹਿਤਾ, ਤੇਸੁ ਚ ਨਿਬ੍ਬਾਨਵੇਦਨਾਸਞ੍ਞਾਵ ਆਯਤਨਧਾਤੁਸਙ੍ਗਹੇਨ ਸਙ੍ਗਹਿਤਾਤਿ। ਸੇਸਂ ਸੁਵਿਞ੍ਞੇਯਮੇਵ। ਅਯਂ ਅਸਙ੍ਗਹਿਤੇਨਸਙ੍ਗਹਿਤਪਦੇ ਨਯੋ।

ਸਙ੍ਗਹਿਤੇਨਸਙ੍ਗਹਿਤਪਦਤ੍ਥਵਣ੍ਣਨਾ

ਸਙ੍ਗਹਿਤੇਨਸਙ੍ਗਹਿਤਪਦੇ ਪਨ ਯਾਨਿ ਪਦਾਨਿ ਸਙ੍ਖਾਰੇਕਦੇਸਂ ਅਞ੍ਞੇਨ ਅਸਮ੍ਮਿਸ੍ਸਂ ਦੀਪੇਨ੍ਤਿ ਵੇਦਨੇਕਦੇਸਂ ਵਾ ਸੁਖੁਮਰੂਪਂ ਵਾ ਸਞ੍ਞੇਕਦੇਸਂ ਵਾ, ਤਾਨੇਵ ਨਿਦ੍ਦਿਸੀਯਨ੍ਤਿ। ਖਨ੍ਧਾਯਤਨਧਾਤੂਸੁ ਏਕਮ੍ਪਿ ਕੋਟ੍ਠਾਸਂ ਸਕਲੇਨ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਠਿਤਪਦਾਨਿ ਨ ਯੁਜ੍ਜਨ੍ਤਿ। ਤਾਨਿ ਪਨ ਦ੍ਵਿਨ੍ਨਂ ਸਮੁਦਯਮਗ੍ਗਸਚ੍ਚਾਨਂ, ਪਨ੍ਨਰਸਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਨਂ, ਏਕਾਦਸਪਟਿਚ੍ਚਪਦਾਦੀਨਞ੍ਚ ਵਸੇਨ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾਨਿ। ਇਦਂ ਹੇਤ੍ਥ ਲਕ੍ਖਣਂ – ਯਂ ਅਤ੍ਤਨਾ ਖਨ੍ਧਾਦਿਵਸੇਨ ਸਙ੍ਗਹਿਤੇਹਿ ਖਨ੍ਧਾਦਿਤੋ ਸਙ੍ਗਹਿਤਂ, ਤਸ੍ਸੇਵ ਪਠਮਂ ਉਦ੍ਧਟਪਦਸ੍ਸ ਪੁਨ ਖਨ੍ਧਾਦੀਹਿ ਸਙ੍ਗਹੋ ਵੁਚ੍ਚਤਿ।

ਤਤ੍ਰਾਯਂ ਆਦਿਪਦੇ ਨਯੋ – ਸਮੁਦਯਸਚ੍ਚੇਨ ਯੇ ਧਮ੍ਮਾ ਖਨ੍ਧਾਦੀਹਿ ਤੀਹਿ ਸਙ੍ਗਹੇਹਿਪਿ ਸਙ੍ਗਹਿਤਾ, ਤੇਹਿ ਧਮ੍ਮੇਹਿ ਯੇ ਧਮ੍ਮਾ ਖਨ੍ਧਾਦੀਹਿ ਤੀਹਿਪਿ ਸਙ੍ਗਹਿਤਾ, ਤੇ ਧਮ੍ਮਾ ਏਕੇਨ ਖਨ੍ਧੇਨ ਏਕੇਨਾਯਤਨੇਨ ਏਕਾਯ ਧਾਤੁਯਾ ਸਙ੍ਗਹਿਤਾਤਿ। ਸਮੁਦਯਸਚ੍ਚੇਨ ਹਿ ਤਣ੍ਹਾਵਜ੍ਜਾ ਸੇਸਾ ਸਙ੍ਖਾਰਾ ਖਨ੍ਧਾਦੀਹਿ ਸਙ੍ਗਹੇਹਿ ਸਙ੍ਗਹਿਤਾ, ਪੁਨ ਤੇਹਿ ਚ ਤਣ੍ਹਾਵ ਸਙ੍ਗਹਿਤਾ, ਸਾ ਚ ਪੁਨ ਸਙ੍ਖਾਰਕ੍ਖਨ੍ਧਧਮ੍ਮਾਯਤਨਧਮ੍ਮਧਾਤੂਹਿ ਸਙ੍ਗਹਿਤਾ। ਸੇਸੇਸੁਪਿ ਏਸੇਵ ਨਯੋ। ਅਯਂ ਸਙ੍ਗਹਿਤੇਨਸਙ੍ਗਹਿਤਪਦੇ ਨਯੋ।

ਅਸਙ੍ਗਹਿਤੇਨਅਸਙ੍ਗਹਿਤਪਦਤ੍ਥਵਣ੍ਣਨਾ

ਅਸਙ੍ਗਹਿਤੇਨਅਸਙ੍ਗਹਿਤਪਦੇ ਪਨ ਯਾਨਿ ਪਦਾਨਿ ਪਞ੍ਚਕ੍ਖਨ੍ਧਗਾਹਕੇਹਿ ਦੁਕ੍ਖਸਚ੍ਚਾਦੀਹਿ, ਵਿਞ੍ਞਾਣੇਨ ਸਦ੍ਧਿਂ ਸੁਖੁਮਰੂਪਗਾਹਕੇਹਿ ਅਚੇਤਸਿਕਾਦੀਹਿ ਚ ਪਦੇਹਿ ਵਿਵਜ੍ਜਿਤਾਨਿ ਰੂਪਕ੍ਖਨ੍ਧਾਦੀਨਿ, ਤਾਨੇਵ ਨਿਦ੍ਦਿਸੀਯਨ੍ਤਿ। ਇਦਂ ਹੇਤ੍ਥ ਲਕ੍ਖਣਂ – ਯਂ ਪਠਮਂ ਉਦ੍ਧਟੇਨ ਰੂਪਕ੍ਖਨ੍ਧਾਦਿਪਦੇਨ ਖਨ੍ਧਾਦਿਤੋ ਅਸਙ੍ਗਹਿਤਂ, ਯਂ ਤੇਹਿ ਅਸਙ੍ਗਹਿਤਂ, ਤਸ੍ਸੇਵ ਪੁਨ ਖਨ੍ਧਾਦੀਹਿ ਅਸਙ੍ਗਹੋ ਵੁਚ੍ਚਤਿ।

ਤਤ੍ਰਾਯਂ ਏਕਪਦਯੋਜਨਾ – ਰੂਪਕ੍ਖਨ੍ਧੇਨ ਯੇ ਧਮ੍ਮਾ ਖਨ੍ਧਾਦੀਹਿ ਤੀਹਿਪਿ ਅਸਙ੍ਗਹੇਹਿ ਅਸਙ੍ਗਹਿਤਾ, ਤੇਹਿ ਧਮ੍ਮੇਹਿ ਯੇ ਧਮ੍ਮਾ ਖਨ੍ਧਾਦੀਹਿ ਤੀਹਿ ਅਸਙ੍ਗਹਿਤਾ, ਤੇ ਧਮ੍ਮਾ ਏਕੇਨ ਖਨ੍ਧੇਨ ਏਕੇਨਾਯਤਨੇਨ ਸਤ੍ਤਹਿ ਧਾਤੂਹਿ ਅਸਙ੍ਗਹਿਤਾ। ਰੂਪਕ੍ਖਨ੍ਧੇਨ ਹਿ ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਖਨ੍ਧਾ, ਨਿਬ੍ਬਾਨਞ੍ਚ ਖਨ੍ਧਸਙ੍ਗਹੇਨ ਅਸਙ੍ਗਹਿਤਾ, ਆਯਤਨਾਦੀਹਿ ਪਨ ਵਿਞ੍ਞਾਣਮੇਵ ਠਪੇਤ੍ਵਾ ਵੇਦਨਾਦਯੋ ਧਮ੍ਮਾਯਤਨੇਨ ਰੂਪਕ੍ਖਨ੍ਧੇਕਦੇਸੇਨ ਸਙ੍ਗਹਿਤਾਤਿ ਵਿਞ੍ਞਾਣਮੇਵ ਤੀਹਿਪਿ ਖਨ੍ਧਸਙ੍ਗਹਾਦੀਹਿ ਰੂਪਕ੍ਖਨ੍ਧੇਨ ਅਸਙ੍ਗਹਿਤਂ ਨਾਮ। ਤੇਨ ਪੁਨ ਵਿਞ੍ਞਾਣੇਨ ਸਦ੍ਧਿਂ ਸਨਿਬ੍ਬਾਨਾ ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਖਨ੍ਧਾ ਖਨ੍ਧਾਦੀਹਿ ਅਸਙ੍ਗਹਿਤਾ, ਤੇ ਸਬ੍ਬੇਪਿ ਪੁਨ ਵਿਞ੍ਞਾਣਭੂਤੇਨ ਏਕੇਨ ਖਨ੍ਧੇਨ ਏਕੇਨਾਯਤਨੇਨ ਸਤ੍ਤਹਿ ਧਾਤੂਹਿ ਅਸਙ੍ਗਹਿਤਾਤਿ। ਅਯਂ ਅਸਙ੍ਗਹਿਤੇਨਅਸਙ੍ਗਹਿਤਪਦੇ ਨਯੋ।

ਸਮ੍ਪਯੋਗਵਿਪ੍ਪਯੋਗਪਦਤ੍ਥਵਣ੍ਣਨਾ

ਸਮ੍ਪਯੋਗਵਿਪ੍ਪਯੋਗਪਦੇ ਪਨ ਯਾਨਿ ਪਦਾਨਿ ਨਿਬ੍ਬਾਨੇਨ, ਰੂਪੇਨ ਵਾ ਮਿਸ੍ਸੇਸੁ ਸਤ੍ਤਸੁ ਵਿਞ੍ਞਾਣਧਾਤੂਸੁ ਏਕਾਯਪਿ ਅਵਿਪ੍ਪਯੁਤ੍ਤੇ ਅਰੂਪਧਮ੍ਮੇ ਪਕਾਸੇਨ੍ਤਿ, ਤੇਸਂ ਧਮ੍ਮਾਯਤਨਦੁਕ੍ਖਸਚ੍ਚਾਦੀਨਂ ਨਿਦ੍ਦੇਸੋ ਨ ਸਮ੍ਭਵਤਿ। ਕਾਹਿਚਿ ਪਨ ਵਿਞ੍ਞਾਣਧਾਤੂਹਿ ਵਿਪ੍ਪਯੁਤ੍ਤਾਨਂ ਰੂਪਮਿਸ੍ਸਾਰੂਪਧਮ੍ਮਾਨਂ, ਕੇਵਲਾਨਾਰਮ੍ਮਣਾਨਂ ਵਾ ਸਕਲਰੂਪਕ੍ਖਨ੍ਧਾਨਂ ਵਾ ਪਕਾਸਕਾਨਂ ਰੂਪਭਵਰੂਪਕ੍ਖਨ੍ਧਕੁਸਲਾਦਿਪਦਾਨਂ ਸਮ੍ਪਯੋਗਪਦੇ ਏਵ ਨਿਦ੍ਦੇਸੋ ਨ ਸਮ੍ਭਵਤਿ, ਵਿਪ੍ਪਯੋਗਪਦੇ ਪਨ ਸਮ੍ਭਵਤਿ। ਅਰੂਪਕ੍ਖਨ੍ਧਾਨਂ ਪਨ ਪਚ੍ਚੇਕਂ, ਦ੍ਵਿਨ੍ਨਂ, ਤਿਣ੍ਣਂ, ਤਦੇਕਦੇਸਾਨਂ ਵਾ ਤਦੁਭਯੇਪਿ ਸਮ੍ਭਵਤਿ। ''ਚਤੂਹਿ ਸਮ੍ਪਯੋਗੋ, ਚਤੂਹਿ ਵਿਪ੍ਪਯੋਗੋ, ਸਭਾਗੋ ਵਿਸਭਾਗੋ''ਤਿ ਹਿ ਵਚਨਤੋ ਚਤੂਹਿ ਅਰੂਪਕ੍ਖਨ੍ਧੇਹੇਵ ਸਭਾਗਾਨਂ ਏਕਸਨ੍ਤਾਨੇ ਏਕਕ੍ਖਣੇਵ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਾਨਂ ਅਰੂਪਕ੍ਖਨ੍ਧਾਨਂ ਏਵ ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਂ ਸਮ੍ਪਯੋਗੋ ਲਬ੍ਭਤਿ। ਰੂਪਧਮ੍ਮਾਨਂ ਪਨ ਰੂਪੇਨ, ਨਿਬ੍ਬਾਨੇਨ ਵਾ, ਨਿਬ੍ਬਾਨਸ੍ਸ ਚ ਰੂਪੇਨ ਸਦ੍ਧਿਂ ਸਮ੍ਪਯੋਗੋ ਨਾਮ ਨਤ੍ਥਿ, ਤਥਾ ਰੂਪਨਿਬ੍ਬਾਨਾਨਂ ਅਰੂਪਕ੍ਖਨ੍ਧੇਹਿ। ਵਿਸਭਾਗਾ ਹਿ ਤੇ ਤੇਸਂ ਯਥਾ ਅਰੂਪਕ੍ਖਨ੍ਧਾਨਂ ਰੂਪਨਿਬ੍ਬਾਨੇਹਿ, ਏਵਂ ਭਿਨ੍ਨਸਨ੍ਤਾਨਿਕੇਹਿ ਨਾਨਕ੍ਖਣਿਕੇਹਿ ਅਰੂਪਧਮ੍ਮੇਹਿਪਿ ਸਦ੍ਧਿਂ ਨਤ੍ਥੇਵ। ਤੇਪਿ ਹਿ ਤੇਸਂ ਸਨ੍ਤਾਨਕ੍ਖਣਵਿਸਭਾਗਤਾਯ ਵਿਸਭਾਗਾ ਏਵ। ਅਯਂ ਪਨ ਵਿਸਭਾਗਤਾ ਇਧ ਸਾਮਞ੍ਞਤੋ ਨ ਗਹਿਤਾ ਤੇਸਂ ਅਵਿਸੇਸੇਨ ਸਮ੍ਪਯੋਗਸ੍ਸਾਪਿ ਸਮ੍ਭਵਾ। ਯਤ੍ਥ ਪਨ ਵਿਸੇਸੇਤ੍ਵਾ ਚਕ੍ਖੁਵਿਞ੍ਞਾਣਤਂਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਾਦਯੋ ਨਿਕ੍ਖਿਤ੍ਤਾ, ਤਤ੍ਥਾਯਮ੍ਪਿ ਵਿਸਭਾਗਤਾ ਗਹਿਤਾ। ਯਤ੍ਥ ਪਨ ਯੇ ਅਨਿਦ੍ਧਾਰਿਤਵਿਸੇਸਨਾ, ਤਤ੍ਥਾਪਿ ਸਬ੍ਬਥਾ ਸਮ੍ਪਯੋਗਲਕ੍ਖਣਂ ਨ ਸਮ੍ਭਵਤਿ। ਸੋ ਚ ਤਸ੍ਸ ਏਕਨ੍ਤੇਨ ਵਿਸਭਾਗੋਤਿ ਇਧ ਗਯ੍ਹਤਿ।

ਤਤ੍ਰਾਯਂ ਨਯੋ – ਰੂਪਕ੍ਖਨ੍ਧੋ ਕੇਨਚਿ ਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤੋਤਿ? ਨਤ੍ਥਿ। ਕਤਿਹਿ ਵਿਪ੍ਪਯੁਤ੍ਤੋ? ਚਤੂਹਿ ਖਨ੍ਧੇਹਿ ਏਕੇਨਾਯਤਨੇਨ ਸਤ੍ਤਹਿ ਧਾਤੂਹਿ ਵਿਪ੍ਪਯੁਤ੍ਤੋ, ਏਕੇਨਾਯਤਨੇਨ ਏਕਾਯ ਧਾਤੁਯਾ ਕੇਹਿਚਿ ਵਿਪ੍ਪਯੁਤ੍ਤੋ। ਏਸ ਨਯੋ ਚਕ੍ਖਾਯਤਨਾਦਿਅਨਾਰਮ੍ਮਣੇਸੁਪਿ। ਸਾਰਮ੍ਮਣੇਸੁ ਪਨ ਵੇਦਨਾਕ੍ਖਨ੍ਧੋ ਤੀਹਿ ਖਨ੍ਧੇਹਿ ਏਕੇਨਾਯਤਨੇਨ ਸਤ੍ਤਹਿ ਧਾਤੂਹਿ ਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤੋ, ਏਕੇਨਾਯਤਨੇਨ ਏਕਾਯ ਧਾਤੁਯਾ ਕੇਹਿਚਿ ਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤੋ। ਏਕੇਨ ਖਨ੍ਧੇਨ ਦਸਹਿ ਆਯਤਨੇਹਿ ਦਸਹਿ ਧਾਤੂਹਿ ਵਿਪ੍ਪਯੁਤ੍ਤੋ, ਏਕੇਨਾਯਤਨੇਨ ਏਕਾਯ ਧਾਤੁਯਾ ਕੇਹਿਚਿ ਵਿਪ੍ਪਯੁਤ੍ਤੋ। ਏਸ ਨਯੋ ਸਞ੍ਞਾਕ੍ਖਨ੍ਧਾਦੀਸੁਪਿ।

ਤਤ੍ਥ **ਏਕੇਨਾ**ਤਿ ਮਨਾਯਤਨੇਨ। **ਸਤ੍ਤਹੀ**ਤਿ ਵਿਞ੍ਞਾਣਧਾਤੂਹਿ। **ਕੇਹਿਚੀ**ਤਿ ਧਮ੍ਮਾਯਤਨਧਮ੍ਮਧਾਤੁਪਰਿਯਾਪਨ੍ਨੇਹਿ ਵੇਦਨਾਸਞ੍ਞਾਸਙ੍ਖਾਰੇਹਿ। ਦੁਤਿਯਨਯੇ **ਤੀਹੀ**ਤਿ ਅਤ੍ਤਾਨਂ ਠਪੇਤ੍ਵਾ ਸੇਸੇਹਿ ਅਰੂਪਕ੍ਖਨ੍ਧੇਹਿ। **ਕੇਹਿਚਿ ਵਿਪ੍ਪਯੁਤ੍ਤੋ**ਤਿ ਧਮ੍ਮਾਯਤਨਧਮ੍ਮਧਾਤੂਸੁ ਸਞ੍ਞਾਸਙ੍ਖਾਰੇਹਿ। **ਕੇਹਿਚਿ ਵਿਪ੍ਪਯੁਤ੍ਤੋ**ਤਿ ਰੂਪਨਿਬ੍ਬਾਨੇਹਿ। ਏਵਂ ਉਪਰਿਪਿ ਸਬ੍ਬਤ੍ਥ ਯਥਾਨੁਰੂਪਂ ਞਾਤਬ੍ਬਂ। ਸੇਸਂ ਵੁਤ੍ਤਨਯਮੇਵ। ਅਯਂ ਪਨ ਵਿਸੇਸੋ ''ਸਮੁਦਯਮਗ੍ਗਸਚ੍ਚਾਦਯੋ ਏਕਾਯ ਮਨੋਵਿਞ੍ਞਾਣਧਾਤੁਯਾ ਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਾ, ਅਧਿਮੋਕ੍ਖੋ ਪਨ ਮਨੋਧਾਤੁਮਨੋਵਿਞ੍ਞਾਣਧਾਤੂਹਿ ਦ੍ਵੀਹੇਵਾ''ਤਿ। ਅਯਂ ਸਮ੍ਪਯੋਗਵਿਪ੍ਪਯੋਗਪਦੇ ਨਯੋ।

ਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤੇਨਵਿਪ੍ਪਯੁਤ੍ਤਪਦਤ੍ਥਵਣ੍ਣਨਾ

ਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤੇਨਵਿਪ੍ਪਯੁਤ੍ਤਪਦੇ ਪਨ ਸਮ੍ਪਯੋਗਾਰਹਪਦੇਸੁ ਯਾਨਿ ਪਦਾਨਿ ਧਮ੍ਮਧਾਤੁਯਾ ਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤੇ ਧਮ੍ਮੇ, ਵਿਞ੍ਞਾਣਞ੍ਚ ਅਞ੍ਞੇਨ ਅਸਮ੍ਮਿਸ੍ਸਂ ਦੀਪੇਨ੍ਤਿ, ਤੇਸਮੇਵ ਨਿਦ੍ਦੇਸੋ। ਤਾਨਿ ਪਨ ਚਤੁਨ੍ਨਂ ਅਰੂਪਕ੍ਖਨ੍ਧਪਦਾਨਂ, ਮਨਾਯਤਨਸ੍ਸ, ਸਤ੍ਤਨ੍ਨਂ

ਵਿਞ੍ਞਾਣਧਾਤੂਨਂ, ਮਨੋਪੇਕ੍ਖਾਵਸੇਨ ਦ੍ਵਿਨ੍ਨਂ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਨਂ, ਵਿਞ੍ਞਾਣਫਸ੍ਸਵੇਦਨਾਨਂ ਤਿਣ੍ਣਂ ਪਟਿਚ੍ਚਸਮੁਪ੍ਪਾਦਪਦਾਨਂ, ਫਸ੍ਸਸਤ੍ਤਕਸ੍ਸ, ਅਦੁਕ੍ਖਮਸੁਖਸਵਿਤਕ੍ਕਸਵਿਚਾਰਉਪੇਕ੍ਖਾਸਹਗਤਾਨਂ ਵਸੇਨ ਤਿਣ੍ਣਂ ਤਿਕਪਦਾਨਂ, ਸਤ੍ਤਮਹਨ੍ਤਰਦੁਕਪਦਾਦੀਨਞ੍ਚ ਵਸੇਨ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾਨਿ, ਨ ਇਤਰੇਸਂ ਅਸਮ੍ਭਵਾ। ਤੇਨੇਵ **ਅਟ੍ਠਕਥਾਯਂ** –

“ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਖਨ੍ਧਾਯਤਨਞ੍ਚ ਏਕਂ,
ਦ੍ਵੇ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾ ਧਾਤੁਪਦਾਨਿ ਸਤ੍ਤ।
ਤਯੋ ਪਟਿਚ੍ਚਾ ਅਥ ਫਸ੍ਸਸਤ੍ਤਕਂ,
ਤਿਕੇ ਤਯੋ ਸਤ੍ਤ ਮਹਨ੍ਤਰੇ ਚ।
ਏਕਂ ਸਵਿਤਕ੍ਕਂ ਸਵਿਚਾਰਮੇਕਂ,
ਯੁਤ੍ਤਂ ਉਪੇਕ੍ਖਾਯ ਚ ਏਕਮੇਵਾ”ਤਿ॥ (ਧਾਤੁ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੩੦੬) –

ਉਦ੍ਦਾਨਗਾਥਾ ਵੁਤ੍ਤਾ। ਇਦਂ ਹੇਤ੍ਥ ਲਕ੍ਖਣਂ – ਯੇ ਧਮ੍ਮਾ ਪਠਮਂ ਉਦ੍ਧਟਪਦੇਨ ਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਾ, ਤੇਹਿ ਯੇ ਧਮ੍ਮਾ ਵਿਪ੍ਪਯੁਤ੍ਤਾ, ਤੇਸਂ ਖਨ੍ਧਾਦੀਹਿ ਵਿਪ੍ਪਯੋਗੋ ਵੁਚ੍ਚਤਿ।

ਤਤ੍ਰਾਯਂ ਨਯੋ – ਵੇਦਨਾਕ੍ਖਨ੍ਧੇਨ ਯੇ ਧਮ੍ਮਾ ਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਾ, ਤੇਹਿ ਧਮ੍ਮੇਹਿ ਯੇ ਧਮ੍ਮਾ ਵਿਪ੍ਪਯੁਤ੍ਤਾ, ਤੇ ਧਮ੍ਮਾ ਚਤੂਹਿ ਖਨ੍ਧੇਹਿ ਏਕੇਨਾਯਤਨੇਨ ਸਤ੍ਤਹਿ ਧਾਤੂਹਿ ਵਿਪ੍ਪਯੁਤ੍ਤਾ, ਏਕੇਨਾਯਤਨੇਨ ਏਕਾਯ ਧਾਤੁਯਾ ਕੇਹਿਚਿ ਵਿਪ੍ਪਯੁਤ੍ਤਾ। ਚਕ੍ਖੁਵਿਞ੍ਞਾਣਧਾਤੁਯਾ ਯੇ ਧਮ੍ਮਾ ਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਾ, ਤੇਹਿ ਧਮ੍ਮੇਹਿ ਯੇ ਧਮ੍ਮਾ ਵਿਪ੍ਪਯੁਤ੍ਤਾ, ਤੇ ਧਮ੍ਮਾ ਨ ਕੇਹਿਚਿ ਖਨ੍ਧਾਯਤਨੇਹਿ ਵਿਪ੍ਪਯੁਤ੍ਤਾ, ਏਕਾਯ ਪਨ ਧਾਤੁਯਾ ਵਿਪ੍ਪਯੁਤ੍ਤਾਤਿ ਏਵਂ ਸਬ੍ਬਤ੍ਥ ਯੋਜਨਾ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ।

ਤਤ੍ਥ **ਤੇ ਧਮ੍ਮਾ**ਤਿ ਰੂਪਨਿਬ੍ਬਾਨਧਮ੍ਮਾ, ਤੇ ਵੇਦਨਾਯ ਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤੇਹਿ ਵਿਪ੍ਪਯੁਤ੍ਤਾ। **ਏਕੇਨਾ**ਤਿ ਮਨਾਯਤਨੇਨ। ਦੁਤਿਯਨਯੇ **ਤੇ ਧਮ੍ਮਾ**ਤਿ ਸਪ੍ਪੀਤਿਕਾ ਤੇ ਧਮ੍ਮਾ। **ਨ ਕੇਹਿਚੀ**ਤਿ ਪਠਮਂ ਉਦ੍ਧਟਂ ਚਕ੍ਖੁਵਿਞ੍ਞਾਣਧਾਤੁਂ ਠਪੇਤ੍ਵਾ ਸੇਸਾ ਛਵਿਞ੍ਞਾਣਧਾਤੂ, ਤਂਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਾ, ਰੂਪਂ, ਨਿਬ੍ਬਾਨਞ੍ਚ। ਤੇਹਿ ਸਬ੍ਬੇਸਂ ਖਨ੍ਧਾਯਤਨਾਨਂ ਸਙ੍ਗਹਿਤਤ੍ਤਾ ਨ ਕੇਹਿਚਿ ਖਨ੍ਧੇਹਿ, ਆਯਤਨੇਹਿ ਵਾ ਵਿਪ੍ਪਯੁਤ੍ਤਾ। ਨ ਹਿ ਸਯਂ ਅਤ੍ਤਨਾ ਵਿਪ੍ਪਯੁਜ੍ਜਤਿ, ਸਮ੍ਪਯੁਜ੍ਜਤਿ ਵਾਤਿ। **ਏਕਾਯਾ**ਤਿ ਚਕ੍ਖੁਵਿਞ੍ਞਾਣਧਾਤੁਯਾ। ਸੇਸਂ ਸੁਵਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਮੇਵ। ਅਯਂ ਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤੇਨਵਿਪ੍ਪਯੁਤ੍ਤਪਦੇ ਨਯੋ।

ਵਿਪ੍ਪਯੁਤ੍ਤੇਨਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਪਦਤ੍ਥਵਣ੍ਣਨਾ

ਵਿਪ੍ਪਯੁਤ੍ਤੇਨਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਪਦੇ ਪਨ ਵਿਪ੍ਪਯੁਤ੍ਤੇਨ ਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤੋ ਨਾਮ ਧਮ੍ਮੋ ਨਤ੍ਥਿ, ਦੇਸਨਾਸਮ੍ਪਦਮਤ੍ਤਾਯ ਪਨ ਮੋਘਮ੍ਪੇਤਂ ਪਦਂ ਉਦ੍ਧਟਂ, ਤੇਨੇਵ ਪਾਲ਼ਿਯਂ ਸਬ੍ਬਵਾਰੇਸੁਪਿ “ਨਤ੍ਥਿ ਨਤ੍ਥਿ” ਇਚ੍ਚੇਵ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਰੂਪਕ੍ਖਨ੍ਧਾਦਿਅਨਾਰਮ੍ਮਣਧਮ੍ਮੇਹਿ ਵਿਪ੍ਪਯੁਤ੍ਤਾ ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਖਨ੍ਧਾ, ਤੇਸਞ੍ਚ ਅਞ੍ਞੇਹਿ ਸਮ੍ਪਯੋਗੋ ਨਤ੍ਥਿ। ਵੇਦਨਾਦੀਹਿਪਿ ਰੂਪਨਿਬ੍ਬਾਨਾਦੀਨਿ ਵਿਪ੍ਪਯੁਤ੍ਤਾਨਿ, ਤੇਸਞ੍ਚ ਕੇਨਚਿ ਸਮ੍ਪਯੋਗੋਵ ਨਤ੍ਥੀਤਿ। ਅਯਂ ਵਿਪ੍ਪਯੁਤ੍ਤੇਨਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਪਦੇ ਨਯੋ।

ਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤੇਨਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਪਦਤ੍ਥਵਣ੍ਣਨਾ

ਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤੇਨਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਪਦੇ ਪਨ ਯਾਨਿ ਪਦਾਨਿ ਰੂਪੇਨ ਅਸਮ੍ਮਿਸ੍ਸਂ ਅਰੂਪਕ੍ਖਨ੍ਧੇਕਦੇਸਮੇਵ ਦੀਪੇਨ੍ਤਿ, ਤੇਸਮੇਵ ਨਿਦ੍ਦੇਸੋ, ਨ ਰੂਪਾਰੂਪਸਮ੍ਮਿਸ੍ਸਾਨਂ, ਸਬ੍ਬਰੂਪਕ੍ਖਨ੍ਧਦੀਪਕਾਨਂ ਤੇਸਂ ਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਤਾਯੋਗਾਭਾਵਾ। ਸਬ੍ਬਾਰੂਪਕ੍ਖਨ੍ਧੇਨਾਪਿ ਹਿ ਕੁਸਲਾਦਿਨਾ ਅਞ੍ਞੋ ਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤੋ ਨਾਮ ਨਤ੍ਥਿ। ਇਦਂ ਹੇਤ੍ਥ ਲਕ੍ਖਣਂ – ਯੇ ਧਮ੍ਮਾ ਪਠਮਂ ਉਦ੍ਧਟਾ, ਅਤ੍ਤਨਾ ਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤੇਨ ਪੁਨ ਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਾ, ਤੇਸਞ੍ਞੇਵ ਖਨ੍ਧਾਦੀਹਿ ਸਮ੍ਪਯੋਗੋ ਵੁਚ੍ਚਤਿ।

ਤਤ੍ਰਾਯਂ ਨਯੋ – ਵੇਦਨਾਕ੍ਖਨ੍ਧੇਨ ਯੇ ਧਮ੍ਮਾ ਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਾ, ਤੇਹਿ ਧਮ੍ਮੇਹਿ ਯੇ ਧਮ੍ਮਾ ਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਾ, ਤੇ ਧਮ੍ਮਾ ਤੀਹਿ ਖਨ੍ਧੇਹਿ ਏਕੇਨਾਯਤਨੇਨ ਸਤ੍ਤਹਿ ਧਾਤੂਹਿ ਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਾ, ਏਕੇਨਾਯਤਨੇਨ...ਪੇ॰... ਕੇਹਿਚਿ ਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਾ। ਸਮੁਦਯਸਚ੍ਚੇਨ ਯੇ ਧਮ੍ਮਾ ਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਾ, ਤੇਹਿ ਧਮ੍ਮੇਹਿ ਯੇ ਧਮ੍ਮਾ ਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਾ, ਤੇ ਧਮ੍ਮਾ ਤੀਹਿ ਖਨ੍ਧੇਹਿ ਏਕੇਨਾਯਤਨੇਨ ਏਕਾਯ ਮਨੋਵਿਞ੍ਞਾਣਧਾਤੁਯਾ ਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਾ, ਏਕੇਨ ਖਨ੍ਧੇਨ ਏਕੇਨਾਯਤਨੇਨ ਏਕਾਯ ਧਾਤੁਯਾ ਕੇਹਿਚਿ ਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਾਤਿ। ਸੇਸਂ ਸੁਵਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਮੇਵ। ਅਯਂ ਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤੇਨਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਪਦੇ ਨਯੋ।

ਵਿਪ੍ਪਯੁਤ੍ਤੇਨਵਿਪ੍ਪਯੁਤ੍ਤਪਦਤ੍ਥਵਣ੍ਣਨਾ

ਵਿਪ੍ਪਯੁਤ੍ਤੇਨਵਿਪ੍ਪਯੁਤ੍ਤਪਦੇ ਪਨ ਸਮ੍ਪਯੋਗਪਦੇ ਵੁਤ੍ਤਪਦਾਨੇਵ ਨਿਦ੍ਦਿਸੀਯਨ੍ਤਿ। ਇਦਂ ਹੇਤ੍ਥ ਲਕ੍ਖਣਂ – ਯੇ ਧਮ੍ਮਾ ਪਠਮਂ ਉਦ੍ਧਟਪਦੇਨ ਵਿਪ੍ਪਯੁਤ੍ਤੇਹਿ ਪੁਨ ਵਿਪ੍ਪਯੁਤ੍ਤਾ, ਤੇਸਂ ਖਨ੍ਧਾਦੀਹਿ ਵਿਪ੍ਪਯੋਗੋ ਵੁਚ੍ਚਤਿ।

ਤਤ੍ਰਾਯਂ ਨਯੋ – ਰੂਪਕ੍ਖਨ੍ਧੇਨ ਯੇ ਧਮ੍ਮਾ ਵਿਪ੍ਪਯੁਤ੍ਤਾ, ਤੇਹਿ ਧਮ੍ਮੇਹਿ ਯੇ ਧਮ੍ਮਾ ਵਿਪ੍ਪਯੁਤ੍ਤਾ, ਤੇ ਧਮ੍ਮਾ ਚਤੂਹਿ ਖਨ੍ਧੇਹਿ ਏਕੇਨਾਯਤਨੇਨ ਸਤ੍ਤਹਿ ਧਾਤੂਹਿ ਵਿਪ੍ਪਯੁਤ੍ਤਾ, ਏਕੇਨਾਯਤਨੇਨ...ਪੇ॰... ਕੇਹਿਚਿ ਵਿਪ੍ਪਯੁਤ੍ਤਾ। ਵੇਦਨਾਕ੍ਖਨ੍ਧੇਨ ਯੇ ਧਮ੍ਮਾ ਵਿਪ੍ਪਯੁਤ੍ਤਾ, ਤੇਹਿ ਧਮ੍ਮੇਹਿ ਯੇ ਧਮ੍ਮਾ ਵਿਪ੍ਪਯੁਤ੍ਤਾ, ਤੇ ਧਮ੍ਮਾ ਏਕੇਨ ਖਨ੍ਧੇਨ ਦਸਹਾਯਤਨੇਹਿ ਦਸਹਿ ਧਾਤੂਹਿ ਵਿਪ੍ਪਯੁਤ੍ਤਾ, ਏਕੇਨ...ਪੇ॰... ਕੇਹਿਚਿ ਵਿਪ੍ਪਯੁਤ੍ਤਾਤਿ। ਸੇਸਂ ਸੁਵਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਮੇਵ। ਅਯਂ ਵਿਪ੍ਪਯੁਤ੍ਤੇਨਵਿਪ੍ਪਯੁਤ੍ਤਪਦੇ ਨਯੋ।

ਸਙ੍ਗਹਿਤੇਨਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਵਿਪ੍ਪਯੁਤ੍ਤਪਦਤ੍ਥਵਣ੍ਣਨਾ

ਸਙ੍ਗਹਿਤੇਨਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਵਿਪ੍ਪਯੁਤ੍ਤਪਦੇ ਪਨ ਸਙ੍ਗਹਿਤੇਨਸਙ੍ਗਹਿਤਪਦੇ ਨਿਦ੍ਦਿਟ੍ਠਾਨਿ ਸਮੁਦਯਸਚ੍ਚਾਦਿਪਦਾਨੇਵ ਨਿਦ੍ਦਿਸੀਯਨ੍ਤਿ। ਇਦਂ ਹੇਤ੍ਥ ਲਕ੍ਖਣਂ – ਯੇ ਧਮ੍ਮਾ ਪਠਮਂ ਉਦ੍ਧਟਪਦੇਨ ਖਨ੍ਧਾਦੀਹਿ ਤੀਹਿਪਿ ਸਙ੍ਗਹਿਤਾ, ਤੇਸਂ ਖਨ੍ਧਾਦੀਹਿ ਸਮ੍ਪਯੋਗੋ, ਵਿਪ੍ਪਯੋਗੋ ਚ ਵੁਚ੍ਚਤਿ।

ਤਤ੍ਰਾਯਂ ਨਯੋ – ਸਮੁਦਯਸਚ੍ਚੇਨ ਯੇ ਧਮ੍ਮਾ ਖਨ੍ਧਾਦੀਹਿ ਤੀਹਿਪਿ ਸਙ੍ਗਹੇਹਿ ਸਙ੍ਗਹਿਤਾ, ਤੇ ਧਮ੍ਮਾ ਤੀਹਿ ਖਨ੍ਧੇਹਿ ਏਕੇਨਾਯਤਨੇਨ ਸਤ੍ਤਹਿ ਧਾਤੂਹਿ ਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਾ, ਏਕੇਨ ਖਨ੍ਧੇਨ ਏਕੇਨਾਯਤਨੇਨ ਏਕਾਯ ਧਾਤੁਯਾ ਕੇਹਿਚਿ ਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਾ। ਏਕੇਨ ਖਨ੍ਧੇਨ ਦਸਹਾਯਤਨਧਾਤੂਹਿ ਵਿਪ੍ਪਯੁਤ੍ਤਾ, ਏਕੇਨਾਯਤਨੇਨ ਏਕਾਯ ਧਾਤੁਯਾ ਕੇਹਿਚਿ ਵਿਪ੍ਪਯੁਤ੍ਤਾ। ਇਤ੍ਥਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯੇਨ ਯੇ ਧਮ੍ਮਾ ਖਨ੍ਧਾਦੀਹਿ ਤੀਹਿਪਿ ਸਙ੍ਗਹਿਤਾ, ਤੇ ਧਮ੍ਮਾ ਨ ਕੇਹਿਚਿ ਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਾ, ਚਤੂਹਿ ਖਨ੍ਧੇਹਿ ਏਕੇਨਾਯਤਨੇਨ ਸਤ੍ਤਹਿ ਧਾਤੂਹਿ ਵਿਪ੍ਪਯੁਤ੍ਤਾ, ਏਕੇਨ... ਪੇ॰... ਕੇਹਿਚਿ ਵਿਪ੍ਪਯੁਤ੍ਤਾਤਿ।

ਤਤ੍ਥ **ਏਕੇਨਾ**ਤਿ ਮਨਾਯਤਨੇਨ। **ਏਕੇਨ ਖਨ੍ਧੇਨਾ**ਤਿ ਸਙ੍ਖਾਰਕ੍ਖਨ੍ਧੇਨ। **ਕੇਹਿਚੀ**ਤਿ ਸਙ੍ਖਾਰਕ੍ਖਨ੍ਧੇ ਤਣ੍ਹਾਯ ਧਮ੍ਮਾਯਤਨਧਮ੍ਮਧਾਤੂਸੁ ਤਣ੍ਹਾਵੇਦਨਾਸਞ੍ਞਾਹਿ। ਸੇਸਂ ਸੁਵਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਮੇਵ। ਅਯਂ ਸਙ੍ਗਹਿਤੇਨਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਵਿਪ੍ਪਯੁਤ੍ਤਪਦੇ ਨਯੋ।

ਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤੇਨਸਙ੍ਗਹਿਤਾਸਙ੍ਗਹਿਤਪਦਤ੍ਥਵਣ੍ਣਨਾ

ਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤੇਨਸਙ੍ਗਹਿਤਾਸਙ੍ਗਹਿਤਪਦੇ ਪਨ ਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤੇਨਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਪਦੇ ਨਿਦ੍ਦਿਟ੍ਠਾਨਿ ਵੇਦਨਾਕ੍ਖਨ੍ਧਾਦਿਪਦਾਨੇਵ ਨਿਦ੍ਦਿਸੀਯਨ੍ਤਿ। ਇਦਂ ਹੇਤ੍ਥ ਲਕ੍ਖਣਂ – ਯੇ ਧਮ੍ਮਾ ਪਠਮਂ ਉਦ੍ਧਟਪਦੇਨ ਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਾ, ਤੇਸਂ ਖਨ੍ਧਾਦੀਹਿ ਸਙ੍ਗਹੋ, ਅਸਙ੍ਗਹੋ ਚ ਵੁਚ੍ਚਤਿ।

ਤਤ੍ਰਾਯਂ ਨਯੋ – ਵੇਦਨਾਕ੍ਖਨ੍ਧੇਨ ਯੇ ਧਮ੍ਮਾ ਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਾ, ਤੇ ਧਮ੍ਮਾ ਤੀਹਿ ਖਨ੍ਧੇਹਿ ਦ੍ਵੀਹਿ ਆਯਤਨੇਹਿ ਅਟ੍ਠਹਿ ਧਾਤੂਹਿ ਸਙ੍ਗਹਿਤਾ, ਸੇਸੇਹਿ ਅਸਙ੍ਗਹਿਤਾ। ਵਿਞ੍ਞਾਣਕ੍ਖਨ੍ਧੇਨ ਯੇ ਧਮ੍ਮਾ ਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਾ, ਤੇ ਧਮ੍ਮਾ ਤੀਹਿ ਖਨ੍ਧੇਹਿ ਏਕੇਨਾਯਤਨੇਨ ਏਕਾਯ ਧਾਤੁਯਾ ਸਙ੍ਗਹਿਤਾ, ਸੇਸੇਹਿ ਅਸਙ੍ਗਹਿਤਾਤਿ।

ਤਤ੍ਥ **ਤੀਹੀ**ਤਿ ਸਞ੍ਞਾਕ੍ਖਨ੍ਧਾਦੀਹਿ ਤੀਹਿ। ਤੇਹਿ ਵੇਦਨਾਯ ਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਾ। **ਦ੍ਵੀਹੀ**ਤਿ ਧਮ੍ਮਾਯਤਨਮਨਾਯਤਨੇਹਿ। ਸੇਸੰ ਸੁਵਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਮੇਵ। ਅਯੰ ਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤੇਨਸਙ੍ਗਹਿਤਾਸਙ੍ਗਹਿਤਪਦੇ ਨਯੋ।

ਅਸਙ੍ਗਹਿਤੇਨਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਵਿਪ੍ਪਯੁਤ੍ਤਪਦਤ੍ਥਵਣ੍ਣਨਾ

ਅਸਙ੍ਗਹਿਤੇਨਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਵਿਪ੍ਪਯੁਤ੍ਤਪਦੇ ਪਨ ਯਾਨਿ ਪਦਾਨਿ ਸੁਖੁਮਰੂਪੰ ਅਵਿਞ੍ਞਾਣੰ, ਅਰੂਪੰ ਸਵਿਞ੍ਞਾਣੰ ਵਾ, ਕੇਵਲੰ ਅਰੂਪੰ ਵਾ ਥੂਲਰੂਪਸ੍ਸਪਿ ਕੇਵਲੰ ਵਾ, ਸੁਖੁਮਰੂਪੰ ਦੀਪੇਨ੍ਤਿ, ਤੇਸਮੇਵ ਨਿਦ੍ਦੇਸੋ । ਇਦੰ ਹੇਤ੍ਥ ਲਕ੍ਖਣੰ – ਯੇ ਧਮ੍ਮਾ ਪਠਮੰ ਉਦ੍ਧਟਧਮ੍ਮੇਹਿ ਖਨ੍ਧਾਦੀਹਿ ਤੀਹਿਪਿ ਅਸਙ੍ਗਹਿਤਾ, ਤੇਸੰ ਖਨ੍ਧਾਦੀਹਿ ਸਮ੍ਪਯੋਗੋ, ਵਿਪ੍ਪਯੋਗੋ ਚ ਵੁਚ੍ਚਤਿ।

ਤਤ੍ਰਾਯੰ ਨਯੋ – ਰੂਪਕ੍ਖਨ੍ਧੇਨ ਯੇ ਧਮ੍ਮਾ ਖਨ੍ਧਾਦੀਹਿ ਅਸਙ੍ਗਹਿਤਾ, ਤੇ ਧਮ੍ਮਾ ਤੀਹਿ ਖਨ੍ਧੇਹਿ ਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਾ, ਏਕੇਨਾਯਤਨੇਨ ਏਕਾਯ ਧਾਤੁਯਾ ਕੇਹਿਚਿ ਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਾ, ਏਕੇਨ ਖਨ੍ਧੇਨ ਦਸਹਿ ਆਯਤਨਧਾਤੂਹਿ ਵਿਪ੍ਪਯੁਤ੍ਤਾ, ਏਕੇਨਾਯਤਨੇਨ ਏਕਾਯ ਧਾਤੁਯਾ ਕੇਹਿਚਿ ਵਿਪ੍ਪਯੁਤ੍ਤਾ। ਏਵੰ ਧਮ੍ਮਾਯਤਨਇਤ੍ਥਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਦੀਸੁਪਿ ਯੋਜਨਾ।

ਅਰੂਪਭਵੇਨ ਯੇ ਧਮ੍ਮਾ ਖਨ੍ਧਾਦੀਹਿ ਅਸਙ੍ਗਹਿਤਾ, ਤੇ ਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਾਤਿ ਨਤ੍ਥਿ। ਤੇ ਚਤੂਹਿ ਖਨ੍ਧੇਹਿ ਏਕੇਨਾਯਤਨੇਨ ਸਤ੍ਤਹਿ ਧਾਤੂਹਿ ਵਿਪ੍ਪਯੁਤ੍ਤਾ, ਏਕੇਨਾਯਤਨੇਨ ਏਕਾਯ ਧਾਤੁਯਾ ਕੇਹਿਚਿ ਵਿਪ੍ਪਯੁਤ੍ਤਾ। ਏਵੰ ਇਦ੍ਧਿਪਾਦਕੁਸਲਾਦਿਪਦੇਸੁਪਿ ਯੋਜਨਾ।

ਤਤ੍ਥ ਰੂਪਕ੍ਖਨ੍ਧੇਨ ਵਿਞ੍ਞਾਣਸ੍ਸੇਵ ਤੀਹਿਪਿ ਅਸਙ੍ਗਹਿਤਤ੍ਤਾ ਤਸ੍ਸ ਤੀਹਿ ਵੇਦਨਾਦੀਹਿ ਸਮ੍ਪਯੋਗੋ, ਇਤਰੇਹਿ ਚ ਵਿਪ੍ਪਯੋਗੋ ਞਾਤਬ੍ਬੋ। ਸੇਸੰ ਸੁਵਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਮੇਵ। ਅਯੰ ਅਸਙ੍ਗਹਿਤੇਨਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਵਿਪ੍ਪਯੁਤ੍ਤਪਦੇ ਨਯੋ।

ਵਿਪ੍ਪਯੁਤ੍ਤੇਨਸਙ੍ਗਹਿਤਾਸਙ੍ਗਹਿਤਪਦਤ੍ਥਵਣ੍ਣਨਾ

ਵਿਪ੍ਪਯੁਤ੍ਤੇਨਸਙ੍ਗਹਿਤਾਸਙ੍ਗਹਿਤਪਦੇ ਪਨ ਯਾਨਿ ਪਦਾਨਿ ਕੇਵਲਾਨੰ ਸਾਰਮ੍ਮਣਾਨੰ, ਅਨਾਰਮ੍ਮਣਾਨੰ ਵਾ ਧਮ੍ਮਾਨੰ ਪਕਾਸਕਾਨਿ ਚ ਸਭਾਵਜਾਤਿਭੂਮਿਕਾਲਸਨ੍ਤਾਨਵਸੇਨ ਭਿਨ੍ਨਤਾਯ ਕੇਹਿਚਿ ਅਰੂਪਕ੍ਖਨ੍ਧੇਹਿ ਵਿਪ੍ਪਯੁਤ੍ਤਾਨੰ ਅਨਾਰਮ੍ਮਣਧਮ੍ਮਮਿਸ੍ਸਾਰੂਪਕ੍ਖਨ੍ਧਾਨੰ ਪਕਾਸਕਾਨਿ ਦੁਕ੍ਖਸਚ੍ਚਅਬ੍ਯਾਕਤਪਰਿਤ੍ਤਅਤੀਤਅਜ੍ਝਤ੍ਤਾਦਿਪਦਾਨਿ, ਤੇਸਮੇਵ ਨਿਦ੍ਦੇਸੋ ਇਤਰੇਸੰ ਧਮ੍ਮਾਯਤਨਜੀਵਿਤਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਨਾਮਰੂਪਸਲ਼ਾਯਤਨਜਾਤਿਜਰਾਮਰਣਅਜ੍ਝਤ੍ਤਬਹਿਦ੍ਧਾਅਨਿਦਸ੍ਸਨਅਪ੍ਪਟਿਘਨਹੇਤੁਆਦੀਨੰ ਤੇਸੰ ਕੇਨਚਿ ਵਿਪ੍ਪਯੋਗਾਸਮ੍ਭਵਾ। ਇਦੰ ਹੇਤ੍ਥ ਲਕ੍ਖਣੰ – ਯੇ ਧਮ੍ਮਾ ਪਠਮੰ ਉਦ੍ਧਟਪਦੇਨ ਵਿਪ੍ਪਯੁਤ੍ਤਾ, ਤੇਸੰ ਖਨ੍ਧਾਦੀਹਿ ਸਙ੍ਗਹੋ, ਅਸਙ੍ਗਹੋ ਚ ਵੁਚ੍ਚਤਿ।

ਤਤ੍ਰਾਯੰ ਨਯੋ – ਰੂਪਕ੍ਖਨ੍ਧੇਨ ਯੇ ਧਮ੍ਮਾ ਵਿਪ੍ਪਯੁਤ੍ਤਾ, ਤੇ ਧਮ੍ਮਾ ਚਤੂਹਿ ਖਨ੍ਧੇਹਿ ਦ੍ਵੀਹਾਯਤਨੇਹਿ ਅਟ੍ਠਹਿ ਧਾਤੂਹਿ ਸਙ੍ਗਹਿਤਾ, ਏਕੇਨ ਖਨ੍ਧੇਨ ਦਸਹਿ ਆਯਤਨਧਾਤੂਹਿ ਅਸਙ੍ਗਹਿਤਾ। ਦੁਕ੍ਖਸਚ੍ਚੇਨ ਯੇ ਧਮ੍ਮਾ ਵਿਪ੍ਪਯੁਤ੍ਤਾ, ਤੇ ਧਮ੍ਮਾ ਚਤੂਹਿ ਖਨ੍ਧੇਹਿ ਦ੍ਵੀਹਾਯਤਨੇਹਿ ਦ੍ਵੀਹਿ ਧਾਤੂਹਿ ਸਙ੍ਗਹਿਤਾ। ਤਤ੍ਥ ਦੁਕ੍ਖਸਚ੍ਚੇਨ ਵਿਪ੍ਪਯੁਤ੍ਤਾ ਨਾਮ ਲੋਕੁਤ੍ਤਰਚਿਤ੍ਤਚੇਤਸਿਕਾਨਿ, ਤੇ ਚ ਧਮ੍ਮਾ ਵੇਦਨਾਕ੍ਖਨ੍ਧਾਦਿਚਤੁਕ੍ਖਨ੍ਧੇਹਿ ਮਨੋਵਿਞ੍ਞਾਣਧਮ੍ਮਧਾਤੁਵਸੇਨ ਦ੍ਵੀਹਿ ਧਾਤੂਹਿ ਸਙ੍ਗਹਿਤਾਤਿ। ਸੇਸੰ ਸੁਵਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਮੇਵ। ਅਯੰ ਵਿਪ੍ਪਯੁਤ੍ਤੇਨਸਙ੍ਗਹਿਤਾਸਙ੍ਗਹਿਤਪਦੇ ਨਯੋ। ਅਯਮੇਤ੍ਥ ਸਙ੍ਖੇਪਤੋ ਵਿਭਙ੍ਗਨਯੇਨ ਸਦ੍ਧਿੰ ਅਤ੍ਥਨਿਚ੍ਛਯੋ, ਵਿਤ੍ਥਾਰੋ ਪਨ **ਧਾਤੁਕਥਾਪਾਲ਼ਿਅਟ੍ਠਕਥਾਸੁ** (ਧਾਤੁ॰ ੧੨; ਧਾਤੁ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੧-੨) ਗਹੇਤਬ੍ਬੋਤਿ।

ਮੋਹਵਿਚ੍ਛੇਦਨਿਯਾ ਅਭਿਧਮ੍ਮਮਾਤਿਕਤ੍ਥਵਣ੍ਣਨਾਯ

ਧਾਤੁਕਥਾਮਾਤਿਕਤ੍ਥਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੪. ਪੁਗ੍ਗਲਪਞ੍ਞਤ੍ਤਿਮਾਤਿਕਾ

ਏਕਕਮਾਤਿਕਤ੍ਥਵਣ੍ਣਨਾ

ਇਦਾਨਿ ਪੁਗ੍ਗਲਪਞ੍ਞਤ੍ਤਿਮਾਤਿਕਾਸੰਵਣ੍ਣਨਾਨਯੋ ਹੋਤਿ। ਤਤ੍ਥ ਅਨੁਤ੍ਤਾਨਤ੍ਥਤੋ ਤਾਵ **ਛ ਪਞ੍ਞਤ੍ਤਿਯੋ**ਤਿ ਏਤ੍ਥ ''ਆਚਿਕ੍ਖਤਿ ਦੇਸੇਤਿ ਪਞ੍ਞਪੇਤਿ ਪਟ੍ਠਪੇਤੀ''ਤਿ (ਸੰ॰ ਨਿ॰ ੨.੨੦) ਆਗਤਟ੍ਠਾਨੇ ਸਨ੍ਦਸ੍ਸਨਾ ਪਕਾਸਨਾ ਪਞ੍ਞਤ੍ਤਿ ਨਾਮ। ''ਸੁਪਞ੍ਞਤ੍ਤਂ ਮਞ੍ਚਪੀਠ''ਨ੍ਤਿ (ਪਾਰਾ॰ ੨੬੯) ਆਗਤਟ੍ਠਾਨੇ ਠਪਨਾ ਨਿਕ੍ਖਿਪਨਾ ਪਞ੍ਞਤ੍ਤਿ ਨਾਮ, ਇਧ ਉਭਯਮ੍ਪਿ ਵਟ੍ਟਤਿ। ਛ ਪਞ੍ਞਤ੍ਤਿਯੋਤਿ ਹਿ ਛ ਪਞ੍ਞਾਪਨਾ ਛ ਸਨ੍ਦਸ੍ਸਨਾ ਪਕਾਸਨਾਤਿਪਿ, ਛ ਠਪਨਾ ਨਿਕ੍ਖਿਪਨਾਤਿਪਿ ਵੁਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ। ਨਾਮਪਞ੍ਞਤ੍ਤਿਯੇਵ ਹਿ ਤੇ ਤੇ ਵਿਜ੍ਜਮਾਨਾਵਿਜ੍ਜਮਾਨੇ ਧਮ੍ਮੇ ਸਨ੍ਦਸ੍ਸੇਤੀਤਿਪਿ। ਤੇਨ ਤੇਨ ਕੋਟ੍ਠਾਸੇਨ ਠਪੇਤੀਤਿਪਿ। **ਖਨ੍ਧਪਞ੍ਞਤ੍ਤੀ**ਤਿਆਦਿ ਪਨ ਸਙ੍ਖੇਪਤੋ ਤਾਸਂ ਪਞ੍ਞਤ੍ਤੀਨਂ ਸਰੂਪਦਸ੍ਸਨਂ। ਤਤ੍ਥ ਖਨ੍ਧਾਨਂ ''ਖਨ੍ਧਾ''ਤਿ ਪਞ੍ਞਾਪਨਾ ਸਨ੍ਦਸ੍ਸਨਾ ਪਕਾਸਨਾ ਚ ਠਪਨਾ ਨਿਕ੍ਖਿਪਨਾ ਚ **ਖਨ੍ਧਪਞ੍ਞਤ੍ਤਿ** ਨਾਮ...ਪੇ॰... ਪੁਗ੍ਗਲਾਨਂ ''ਪੁਗ੍ਗਲਾ''ਤਿ ਪਞ੍ਞਾਪਨਾ ਸਨ੍ਦਸ੍ਸਨਾ ਪਕਾਸਨਾ ਚ ਠਪਨਾ ਨਿਕ੍ਖਿਪਨਾ ਚ **ਪੁਗ੍ਗਲਪਞ੍ਞਤ੍ਤਿ** ਨਾਮ। ਇਮਾ ਏਵ ਛ ਪਞ੍ਞਤ੍ਤਿਯੋ ਵਿਜ੍ਜਨ੍ਤਿ। ਅਞ੍ਞਾਸਮ੍ਪਿ ਸਮ੍ਮੁਤਿਪਰਮਤ੍ਥਕਥਾਨਂ ਪਞ੍ਞਤ੍ਤੀਨਂ ਅਨਨੁਤ੍ਤਾ, ਉਪਲਕ੍ਖਣਵਸੇਨ ਪਨ ਪਧਾਨਭਾਵਤੋ ਚ ਏਤਾਵ ਵੁਤ੍ਤਾ। ਪਾਲ਼ਿਮੁਤ੍ਤਕਨਯੇਨ ਪਨ ਸਬ੍ਬਸਙ੍ਗਾਹਿਕਾ ਵਿਜ੍ਜਮਾਨਪਞ੍ਞਤ੍ਤਿਆਦਯੋ ਛ ਨਾਮਪਞ੍ਞਤ੍ਤਿਯੋ **ਅਟ੍ਠਕਥਾਸੁ** (ਪੁ॰ ਪ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ਮਾਤਿਕਾਵਣ੍ਣਨਾ ੧) ਆਗਤਾ, ਤਾ ਚ ਹੇਟ੍ਠਾ ਵੁਤ੍ਤਾਤਿ ਇਧ ਨ ਵੁਤ੍ਤਾ। ਤਾਸੁ ਇਧ ਪੁਗ੍ਗਲਪਞ੍ਞਤ੍ਤਿਪਦੇਨ ਅਵਿਜ੍ਜਮਾਨਪਞ੍ਞਤ੍ਤਿ, ਸੇਸੇਹਿ ਵਿਜ੍ਜਮਾਨਪਞ੍ਞਤ੍ਤਿ ਚਾਤਿ ਦ੍ਵੇ ਏਵ ਲਬ੍ਭਨ੍ਤਿ।

ਅਟ੍ਠਕਥਾਮੁਤ੍ਤਕੇਨ ਪਨ ਆਚਰਿਯਨਯੇਨ **ਅਪਰਾਪਿ ਛ ਪਞ੍ਞਤ੍ਤਿਯੋ** – ਉਪਾਦਾਪਞ੍ਞਤ੍ਤਿ ਉਪਨਿਧਾਪਞ੍ਞਤ੍ਤਿ ਸਮੋਧਾਨਪਞ੍ਞਤ੍ਤਿ ਉਪਨਿਕ੍ਖਿਤ੍ਤਪਞ੍ਞਤ੍ਤਿ ਤਜ੍ਜਾਪਞ੍ਞਤ੍ਤਿ ਸਨ੍ਤਤਿਪਞ੍ਞਤ੍ਤੀਤਿ, ਯਾ ''ਅਤ੍ਥਪਞ੍ਞਤ੍ਤੀ''ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। ਤਤ੍ਥ ਯਾ ਖਨ੍ਧਪਞ੍ਚਕਂ ਉਪਾਦਾਯ ਨਿਸ੍ਸਾਯ ਸਮ੍ਮਤਾ ਸਤ੍ਤਾਦਿਕਾ, ਅਙ੍ਗਾਨਿ ਉਪਾਦਾਯ ਰਥਾਦਿਕਾ, ਚਨ੍ਦਾਦਿਪਰਿਵਤ੍ਤਾਦਯੋ ਉਪਾਦਾਯ ਕਾਲਦਿਸਾਦਿਕਾ, ਤਂਤਂਭੂਤਨਿਮਿਤ੍ਤਂ, ਭਾਵਨਾਵਿਸੇਸਞ੍ਚ ਉਪਾਦਾਯ ਕਸਿਣਾਦਿਉਗ੍ਗਹਪਟਿਭਾਗਨਿਮਿਤ੍ਤਾਦਿਕਾਤਿ ਅਯਂ ਏਵਰੂਪਾ ਸਭਾਵਧਮ੍ਮੇਹਿ ਏਕਤ੍ਤੇਨ ਵਾ ਸਚ੍ਛਿਕਟ੍ਠਪਰਮਤ੍ਥੇਨ ਅਨੁਪਲਬ੍ਭਸਭਾਵਾ **ਉਪਾਦਾਪਞ੍ਞਤ੍ਤਿ** ਨਾਮ। ਪਞ੍ਞਾਪੇਤਬ੍ਬਟ੍ਠੇਨ ਚੇਸਾ ਪਞ੍ਞਤ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਾ, ਨ ਪਨ ਪਞ੍ਞਾਪਨਟ੍ਠੇਨ। ਯਾ ਤਸ੍ਸ ਤਸ੍ਸਤ੍ਥਸ੍ਸ ਪਞ੍ਞਾਪਨਾ, ਸਾ ਅਵਿਜ੍ਜਮਾਨਪਞ੍ਞਤ੍ਤਿਯੇਵ।

ਯਾ ਪਨ ਅਞ੍ਞਂ ਪਠਮਾਦਿਂ ਉਪਨਿਧਾਯ ਅਪੇਕ੍ਖਿਤ੍ਵਾ ਦੁਤਿਯਂ ਰਸ੍ਸਂ ਦੀਘਂ ਦੂਰਂ ਸਨ੍ਤਿਕਨ੍ਤਿਆਦਿਕਾ ਤਦਞ੍ਞਾਪੇਕ੍ਖੂਪਨਿਧਾ, ਛਤ੍ਤਪਾਣੀਤਿਆਦਿਕਾ ਹਤ੍ਥਗਤੂਪਨਿਧਾ, ਕੁਣ੍ਡਲੀਤਿਆਦਿਕਾ ਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤੂਪਨਿਧਾ, ਧਞ੍ਞਸਕਟਨ੍ਤਿ ਆਦਿਕਾ ਸਮਾਰੋਪਿਤੂਪਨਿਧਾ, ਇਨ੍ਦਸਾਲਗੁਹਾਤਿਆਦਿਕਾ ਅਵਿਦੂਰਗਤੂਪਨਿਧਾ, ਸੁਵਣ੍ਣਵਣ੍ਣੋਤਿਆਦਿਕਾ ਪਟਿਭਾਗੂਪਨਿਧਾ, ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਗਾਮੋਤਿਆਦਿਕਾ ਤਬ੍ਬਹੁਲੂਪਨਿਧਾ, ਮਣਿਕਟਕਨ੍ਤਿਆਦਿਕਾ ਤਬ੍ਬਿਸਿਟ੍ਠੂਪਨਿਧਾਤਿ ਏਵਮਾਦਿ ਅਨੇਕਪ੍ਪਕਾਰਾ ਪਞ੍ਞਾਪਨਾ, ਅਯਂ **ਉਪਨਿਧਾਪਞ੍ਞਤ੍ਤਿ** ਨਾਮ।

ਧਞ੍ਞਰਾਸੀਤਿਆਦਿਕਾ ਪਨ **ਸਮੋਧਾਨਪਞ੍ਞਤ੍ਤਿ** ਨਾਮ। ਪੁਰਿਮਸ੍ਸ ਪੁਰਿਮਸ੍ਸ ਉਪਨਿਕ੍ਖਿਪਿਤ੍ਵਾ ਦ੍ਵੇ ਤੀਣੀਤਿਆਦਿਕਾ **ਉਪਨਿਕ੍ਖਿਤ੍ਤਪਞ੍ਞਤ੍ਤਿ** ਨਾਮ। ਤਂਤਂਸਭਾਵਨਿਸ੍ਸਿਤਾ ਪਥਵੀਆਦਿਕਾ **ਤਜ੍ਜਾਪਞ੍ਞਤ੍ਤਿ** ਨਾਮ। ਆਸੀਤਿਕੋਤਿਆਦਿਕਾ ਪਨ **ਸਨ੍ਤਤਿਪਞ੍ਞਤ੍ਤਿ** ਨਾਮ।

ਅਟ੍ਠਕਥਾਮੁਤ੍ਤਕੇਨੇਵ ਆਚਰਿਯਨਯੇਨ ਅਪਰਾਪਿ ਧਮ੍ਮਕਥਿਕਾਦਿਕਾ **ਕਿਚ੍ਚਪਞ੍ਞਤ੍ਤਿ,** ਕਿਸਥੂਲਾਦਿਕਾ **ਸਣ੍ਠਾਨਪਞ੍ਞਤ੍ਤਿ,** ਇਤ੍ਥਿਪੁਰਿਸਾਦਿਕਾ **ਲਿਙ੍ਗਪਞ੍ਞਤ੍ਤਿ,** ਕਾਮਾਵਚਰਾਦਿਕਾ, ਕੋਸਲਕਾਦਿਕਾ ਚ **ਭੂਮਿਪਞ੍ਞਤ੍ਤਿ,** ਤਿਸ੍ਸੋ ਨਾਗੋਤਿਆਦਿਕਾ **ਪਚ੍ਚਤ੍ਤਪਞ੍ਞਤ੍ਤਿ,** ਨਿਰੋਧਾਦਿਕਾ **ਅਸਙ੍ਖਤਪਞ੍ਞਤ੍ਤਿ** ਚਾਤਿ ਛ ਪਞ੍ਞਤ੍ਤਿਯੋ।

ਏਤਾਸੁ ਪਨ ਦ੍ਵਾਦਸਸੁ ਤਜ੍ਜਾਪਵ੍ਵਤ੍ਤਿ, ਏਕਚ੍ਚਾ ਭੂਮਿਪਵ੍ਵਤ੍ਤਿ, ਅਸਙ੍ਖਤਪਵ੍ਵਤ੍ਤਿ ਚ ਵਿਜ੍ਜਮਾਨਪਵ੍ਵਤ੍ਤਿਸਙ੍ਖਾਤਾ ਨਾਮਪਵ੍ਵਤ੍ਤਿ, ਤਦਵ੍ਵਾ ਪਰਮਤ੍ਥਾਵਸੇਸਾ, ਪਨ ਅਤ੍ਥਪਵ੍ਵਤ੍ਤੀਤਿ ਦੀਪਿਤਾ ਅਵਿਜ੍ਜਮਾਨਾਦਿਪਵ੍ਵਤ੍ਤਿਯੋ ਚਾਤਿ। ਅਯਂ ਤਾਵੇਤ੍ਥ ਅਨੁਤ੍ਤਾਨਤ੍ਥਤੋ ਸਂਵਣ੍ਣਨਾ।

ਅਤ੍ਥਨਿਚ੍ਛਯੋ ਪਨੇਤ੍ਥਾਪਿ ਪਾਲਿਨਯੇਨੇਵ ਸਦ੍ਧਿਂ ਹੋਤਿ, ਨ ਵਿਨਾ ਪਾਲਿਂ ਤਸ੍ਸ ਵਤ੍ਤੁਮਸਕ੍ਕੁਣੇਯ੍ਯਤ੍ਤਾ। ਪਾਲਿਯਞ੍ਚ ਯਸ੍ਮਾ ਆਦਿਤੋ ਪਞ੍ਚ ਪਵ੍ਵਤ੍ਤਿਯੋ, ਤਦਤ੍ਥਭੂਤਾ ਖਨ੍ਧਾਦਯੋ ਚ ਹੇਟ੍ਠਾ ਵਿਭਙ੍ਗਪ੍ਪਕਰਣੇ ਨਿਪ੍ਪਦੇਸਤੋ ਕਥਿਤਾਤਿ ਤਾ ਇਧ ''ਕਿਤ੍ਤਾਵਤਾ ਖਨ੍ਧਾਨਂ ਖਨ੍ਧਪਵ੍ਵਤ੍ਤਿ, ਯਾਵਤਾ ਪਞ੍ਚਕ੍ਖਨ੍ਧਾ ਰੂਪਕ੍ਖਨ੍ਧੋ''ਤਿਆਦਿਨਾ ਸਙ੍ਖੇਪੇਨੇਵ ਨਿਦ੍ਦਿਟ੍ਠਾ, ਤਾ ਚੇਤ੍ਥਾਪਿ ਵੁਤ੍ਤਤ੍ਥਾ। ਪੁਗ੍ਗਲਪਵ੍ਵਤ੍ਤਿ ਪਨ ਹੇਟ੍ਠਾ ਨ ਵੁਤ੍ਤਾਤਿ ''ਕਿਤ੍ਤਾਵਤਾ ਪੁਗ੍ਗਲਾਨਂ ਪੁਗ੍ਗਲਪਵ੍ਵਤ੍ਤਿ? ਸਮਯਵਿਮੁਤ੍ਤੋ, ਅਸਮਯਵਿਮੁਤ੍ਤੋ''ਤਿਆਦਿਨਾ ਏਕਕਾਦਿਭੇਦੇਨ ਯਾਵ ਦਸਕਾ ਦਸਧਾ ਮਾਤਿਕਂ ਠਪੇਤ੍ਵਾ ਵਿਤ੍ਥਾਰੇਨੇਵ ਵਿਭਤ੍ਤਾ, ਸਾ ਚ ਞਾਤਬ੍ਬਪਭੇਦਤੋ ਅਵੁਚ੍ਚਮਾਨਾ ਦੁਬ੍ਬਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਾ, ਤਸ੍ਮਾ ਪੁਗ੍ਗਲਪਵ੍ਵਤ੍ਤਿਯਾ ਏਵ ਚੇਤ੍ਥ ਪਾਲਿਨਯਾਨੁਸਾਰੇਨ ਸਙ੍ਖੇਪਤੋ ਅਤ੍ਥਨਿਚ੍ਛਯੋ ਹੋਤਿ, ਸੋ ਚੇਤ੍ਥ ਮਾਤਿਕਾਯਂ ਵੁਤ੍ਤੇ ਸਬ੍ਬਪੁਗ੍ਗਲੇ ਅਨੁਦ੍ਧਰਿਤ੍ਵਾ ਞਾਤਬ੍ਬਾਨਂ ਦੁਬ੍ਬਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਾਨਂ ਪੁਗ੍ਗਲਾਨਂ ਏਕਕਾਦਿਭੇਦਤੋਵ ਮਾਤਿਕਂ ਉਦ੍ਧਰਿਤ੍ਵਾ ਵਿਭਜਨਵਸੇਨ ਸਙ੍ਖੇਪਤੋਵ ਹੋਤਿ। ਕਥਂ? ''ਸਮਯਵਿਮੁਤ੍ਤੋ ਅਸਮਯਵਿਮੁਤ੍ਤੋ, ਕੁਪ੍ਪਧਮ੍ਮੋ ਅਕੁਪ੍ਪਧਮ੍ਮੋ, ਚੇਤਨਾਭਬ੍ਬੋ ਅਨੁਰਕ੍ਖਣਾਭਬ੍ਬੋ, ਭਯੂਪਰਤੋ ਅਭਯੂਪਰਤੋ, ਭਬ੍ਬਾਗਮਨੋ ਅਭਬ੍ਬਾਗਮਨੋ, ਨਿਯਤੋ ਅਨਿਯਤੋ, ਪਟਿਪਨ੍ਨਕੋ ਫਲੇ ਠਿਤੋ, ਸਮਸੀਸੀ ਠਿਤਕਪ੍ਪੀ, ਸੋਤਾਪਨ੍ਨੋ ਸਤ੍ਤਕ੍ਖਤ੍ਤੁਪਰਮੋ ਕੋਲਂਕੋਲੋ ਏਕਬੀਜੀ, ਸਕਦਾਗਾਮੀ, ਅਨਾਗਾਮੀ ਅਨ੍ਤਰਾਪਰਿਨਿਬ੍ਬਾਯੀ ਉਪਹਚ੍ਚਪਰਿਨਿਬ੍ਬਾਯੀ ਅਸਙ੍ਖਾਰਪਰਿਨਿਬ੍ਬਾਯੀ ਸਸਙ੍ਖਾਰਪਰਿਨਿਬ੍ਬਾਯੀ ਉਦ੍ਧਂਸੋਤੋ ਅਕਨਿਟ੍ਠਗਾਮੀ, ਅਰਹਾ''ਤਿ ਏਕਕਮਾਤਿਕਾ।

ਤਤ੍ਥ ਯੋ ਅਪ੍ਪਨਂ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤੇਤੁਂ ਯੁਤ੍ਤਪਤ੍ਤਕਾਲੇ ਰੂਪਾਰੂਪਸਮਾਪਤ੍ਤਿਸਙ੍ਖਾਤੇਹਿ ਅਟ੍ਠਹਿ ਵਿਮੋਕ੍ਖੇਹਿ ਪਚ੍ਚਨੀਕਧਮ੍ਮਤੋ ਵਿਮੁਚ੍ਚਿਤ੍ਵਾ ਤੀਸੁ ਮਗ੍ਗੇਸੁ ਯੇਨ ਕੇਨਚਿ ਯਥਾਸਕਂ ਆਸਵੇ ਖੇਪੇਤ੍ਵਾ ਵੁਟ੍ਠਿਤੋ, ਅਯਂ **ਸਮਯਵਿਮੁਤ੍ਤੋ** ਨਾਮ। ''ਏਕਚ੍ਚੇ ਆਸਵਾ ਪਰਿਕ੍ਖੀਣਾ''ਤਿਆਦਿਵਚਨਤੋ (ਪੁ॰ ਪ॰ ੧) ਹਿ ਅਟ੍ਠਸਮਾਪਤ੍ਤਿਲਾਭੀ ਪੁਥੁਜ੍ਜਨੋ ਵਾ ਖੀਣਾਸਵੋ ਵਾ ਇਧ ਨ ਗਹਿਤੋ, ਸਮਾਪਤ੍ਤਿਲਾਭਿਨੋ ਪਨ ਫਲਟ੍ਠਸੇਖਾਵ ਗਹਿਤਾਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ। ਸੁਕ੍ਖਵਿਪਸ੍ਸਕਖੀਣਾਸਵੋ, ਸਬ੍ਬੇਪਿ ਚ ਅਰਿਯਾ ਮਗ੍ਗਵਿਮੋਕ੍ਖਂ ਸਨ੍ਧਾਯ **ਅਸਮਯਵਿਮੁਤ੍ਤਾ** ਨਾਮ। ਬਾਹਿਰਾਨਞ੍ਹਿ ਅਟ੍ਠਨ੍ਨਂ ਸਮਾਪਤ੍ਤੀਨਂ ਸਮਾਪਜ੍ਜਨੁਸ੍ਸ ਪਵਿਵੇਕਟ੍ਠਾਨਲਾਭਾਦਿਸਮਯੋਪਿ ਅਤ੍ਥਿ, ਵਤ੍ਤੁਕਰਣਕਾਲਾਦਿਅਸਮਯੋਪਿ ਅਤ੍ਥਿ। ਮਗ੍ਗਵਿਮੋਕ੍ਖੇਨ ਵਿਮੁਚ੍ਚਨੁਸ੍ਸ ਪਨ ਤਾਦਿਸੋ ਸਮਯੋ ਵਾ ਅਸਮਯੋ ਵਾ ਨਤ੍ਥਿ, ਯਸ੍ਸ ਸਦ੍ਧਾ ਬਲਵਤੀ, ਵਿਪਸ੍ਸਨਾ ਚ ਆਰਦ੍ਧਾ, ਤਸ੍ਸ ਗਚ੍ਛਨ੍ਤੁਸ੍ਸ ਵਾ ਭੁਞ੍ਜਨ੍ਤੁਸ੍ਸ ਵਾ ਮਗ੍ਗਫਲਪਟਿਵੇਧੋ ਨਾਮ ਨ ਹੋਤੀਤਿ ਨਤ੍ਥਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਸਬ੍ਬੇ ਅਰਿਯਾ ਅਰਿਯਵਿਮੋਕ੍ਖੇ **ਅਸਮਯਵਿਮੁਤ੍ਤਾ**ਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ। ਪੁਰਿਮਪਦੇਪਿ ਲੋਕਿਯਸਮਾਪਤ੍ਤਿਞ੍ਞੇਵ ਸਨ੍ਧਾਯ ਸੇਖਾ ਸਮਯਵਿਮੁਤ੍ਤਾ ਨਾਮ ਜਾਤਾ।

ਅਵਸਿਭਾਵਾ ਅਟ੍ਠਸਮਾਪਤ੍ਤਿਲਾਭੀ ਪਨ ਪੁਥੁਜ੍ਜਨੋ, ਸੋਤਾਪਨ੍ਨਸਕਦਾਗਾਮਿਨੋ ਦ੍ਵੇ ਸੇਖਾ ਅਟ੍ਠਸਮਾਪਤ੍ਤਿਂ ਸਨ੍ਧਾਯ **ਕੁਪ੍ਪਧਮ੍ਮੋ** ਨਾਮ। ਪਰਿਹਾਨਧਮ੍ਮੋਤਿਪਿ ਦੁਵਿਧਾ ਏਵ। ਅਨਾਗਾਮਿਆਦਯੋ ਸੁਪ੍ਪਹੀਨਸਮਾਧਿਪਾਰਿਪਨ੍ਥਿਕਤ੍ਤਾ ਵਸਿਭਾਵਾ ਸਮਾਪਤ੍ਤਿਲਾਭੀ ਪੁਥੁਜ੍ਜਨੋ, ਅਰਿਯਾ ਚ ਲੋਕੁਤ੍ਤਰਧਮ੍ਮੇਪਿ ਸਨ੍ਧਾਯ **ਅਕੁਪ੍ਪਧਮ੍ਮੋ** ਨਾਮ। ਅਪਰਿਹਾਨਧਮ੍ਮੋਤਿ ਤੇ ਏਵ। **ਚੇਤਨਾਭਬ੍ਬੋ**ਤਿ ਚੇਤਨਾਸਙ੍ਖਾਤੇਨ ਝਾਨਸਮਾਪਤ੍ਤਿਵਲ਼ਞ੍ਜਨੇਨ ਅਪਰਿਹਾਨਿਂ ਆਪਜ੍ਜਿਤੁਂ ਭਬ੍ਬੋ। ਯੋ ਹਿ ਰੂਪਾਰੂਪਜ੍ਝਾਨੇਸੁ ਆਚਿਣ੍ਣਵਸਿਤਾਯ ਚੇਤਨਾਸਙ੍ਖਾਤਾਯ ਝਾਨਸਮਾਪਤ੍ਤਿਯਾ ਨਿਰਨ੍ਤਰਂ ਵਲ਼ਞ੍ਜਮਾਨੋ ਤੇਹਿ ਨ ਪਰਿਹਾਯਤਿ, ਅਵਲ਼ਞ੍ਜਮਾਨੋ ਚ ਪਰਿਹਾਯਤਿ, ਅਯਂ ਵਲ਼ਞ੍ਜਮਾਨੋ **ਚੇਤਨਾਭਬ੍ਬੋ** ਨਾਮ। **ਅਨੁਰਕ੍ਖਣਾਭਬ੍ਬੋ**ਤਿ ਝਾਨਸ੍ਸ ਉਪਕਾਰਾਨੁਪਕਾਰਧਮ੍ਮੇ ਜਾਨਿਤ੍ਵਾ ਅਨੁਰਕ੍ਖਣਾਯ ਅਵਲ਼ਞ੍ਜਮਾਨੋਪਿ ਅਪਰਿਹਾਨਿਂ ਆਪਜ੍ਜਿਤੁਂ ਭਬ੍ਬੋ, ਏਸੋ ਚ ਪੁਰਿਮਤੋ ਬਲਵਤਰੋ, ਆਚਿਣ੍ਣਵਸਿਨੋ ਪਞ੍ਞਾਸਮ੍ਪਦਾਯ ਉਪਕਾਰਾਨੁਪਕਾਰਧਮ੍ਮੇ ਜਾਨਿਤ੍ਵਾ ਤਦਨੁਰੂਪਂ ਪਟਿਪਜ੍ਜਨਤੋਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ।

ਭਯੂਪਰਤੋਤਿ ਭਯੇਨ ਪਾਪਤੋ ਉਪਰਤੋ ਵਿਰਤੋ ਸੇਖੋ, ਕਲ੍ਯਾਣਪੁਥੁਜ੍ਜਨੋ ਚ। ਤੇਸੁ ਪਚ੍ਛਿਮੋ ਦੁਗ੍ਗਤਿਵਟ੍ਟਕਿਲੇਸਉਪਵਾਦਸਙ੍ਖਾਤੇਹਿ ਚਤੂਹਿ ਭਯੇਹਿ ਪਾਪਤੋ ਓਰਮਤਿ, ਸੇਖੋ ਦੁਗ੍ਗਤਿਵਜ੍ਜੇਹਿ, ਅਪਾਯੇਹਿ ਮੁਤ੍ਤਤ੍ਤਾ। ਖੀਣਾਸਵੋ ਪਨ

ਅਭਯੂਪਰਤੋ ਨਾਮ ਸਮੁਚ੍ਛਿਨ੍ਨਭਯਤ੍ਤਾ, ਉਪਵਾਦਤੋ ਪਨ ਓਰਮਿਤਬ੍ਬੋ।

ਅਭਬ੍ਬਾਗਮਨੇਤਿ ਸਮ੍ਮਤ੍ਤਨਿਯਾਮਾਗਮਨਸ੍ਸ ਅਭਬ੍ਬੋ, ਯੇ ਆਨਨ੍ਤਰਿਯਸਙ੍ਖਾਤੇਨ ਕਮ੍ਮਾਵਰਣੇਨ, ਨਿਯਤਮਿਚ੍ਛਾਦਿਟ੍ਠਿਸਙ੍ਖਾਤੇਨ ਕਿਲੇਸਾਵਰਣੇਨ, ਅਹੇਤੁਕਦੁਹੇਤੁਕਪਟਿਸਨ੍ਧਿਸਙ੍ਖਾਤੇਨ ਵਿਪਾਕਾਵਰਣੇਨ ਚ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤਾ, ਬੁਦ੍ਧਾਦੀਸੁ ਚ ਸਦ੍ਧਾਰਹਿਤਾ, ਮਗ੍ਗਭਾਵਨਾਯ ਚ ਉਤ੍ਤਰਕੁਰੁਕਾਦਯੋ ਵਿਯ ਅਚ੍ਛਨ੍ਦਿਕਾ, ਪੁਬ੍ਬੂਪਨਿਸ੍ਸਯਰਹਿਤਾ ਚ, ਸਬ੍ਬੇਤੇ **ਅਭਬ੍ਬਾਗਮਨਾ** ਨਾਮ। ਵਿਪਰੀਤਾ **ਭਬ੍ਬਾਗਮਨਾ** ਨਾਮ। ਪਞ੍ਚਾਨਨ੍ਤਰਿਯਨਿਯਤਮਿਚ੍ਛਾਦਿਟ੍ਠਿਕਾ ਨਿਰਯਗਮਨੇ, ਅਟ੍ਠ ਅਰਿਯਪੁਗ੍ਗਲਾ ਅਨੁਪਾਦਾਪਰਿਨਿਬ੍ਬਾਨਾਦੀਸੁ **ਨਿਯਤਾ** ਨਾਮ। ਅਵਸੇਸਪੁਗ੍ਗਲਾ ਅਨਿਬਦ੍ਧਗਤਿਕਤਾਯ **ਅਨਿਯਤਾ** ਨਾਮ, ਉਤ੍ਤਰਕੁਰੁਕਾ ਪਨ ਸੁਗਤਿਨਿਯਤਾਪਿ ਮਿਚ੍ਛਤ੍ਤਸਮ੍ਮਤ੍ਤਨਿਯਾਮਸ੍ਸੇਵ ਇਧਾਧਿਪ੍ਪੇਤਤ੍ਤਾ ''ਨਿਯਤਾ''ਤਿ ਨ ਵੁਤ੍ਤਾ। ਮਗ੍ਗਸਮਙ੍ਗੀ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਮਗ੍ਗਕ੍ਖਣੇ ਫਲਤ੍ਥਾਯ **ਪਟਿਪਨ੍ਨਕੋ** ਨਾਮ, ਫਲਸਮਙ੍ਗੀ ਫਲਾਨੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿਯਮ੍ਪਿ **ਫਲੇ ਠਿਤੋ** ਨਾਮ।

ਯਸ੍ਸ ਪਨ ਅਪੁਬ੍ਬਾਚਰਿਮਂ ਆਸਵਪਰਿਯਾਦਾਨਞ੍ਚ ਹੋਤਿ ਜੀਵਿਤਪਰਿਯਾਦਾਨਞ੍ਚ, ਅਯਂ **ਸਮਸੀਸੀ** ਨਾਮ। ਸੋ ਚ ਤਿਵਿਧੋ ਹੋਤਿ ਇਰਿਯਾਪਥਸਮਸੀਸੀ ਰੋਗਸਮਸੀਸੀ ਜੀਵਿਤਸਮਸੀਸੀਤਿ। ਤਤ੍ਥ ਯੋ ਚਤੂਸੁ ਇਰਿਯਾਪਥੇਸੁ ਏਕਸ੍ਮਿਂ ਵਿਪਸ੍ਸਨਂ ਪਟ੍ਠਪੇਤ੍ਵਾ ਅਰਹਤ੍ਤਂ ਪਤ੍ਵਾ ਤਸ੍ਮਿਞ੍ਞੇਵ ਇਰਿਯਾਪਥੇ ਪਰਿਨਿਬ੍ਬਾਤਿ, ਅਯਂ **ਇਰਿਯਾਪਥਸਮਸੀਸੀ** ਨਾਮ। ਯੋ ਪਨ ਏਕਂ ਰੋਗਂ ਪਤ੍ਵਾ ਅਨ੍ਤੋਰੋਗੇ ਏਵ ਵਿਪਸ੍ਸਨਂ ਪਟ੍ਠਪੇਤ੍ਵਾ ਅਰਹਤ੍ਤਂ ਪਤ੍ਵਾ ਤੇਨੇਵ ਰੋਗੇਨ ਪਰਿਨਿਬ੍ਬਾਤਿ, ਅਯਂ **ਰੋਗਸਮਸੀਸੀ** ਨਾਮ। ਯਸ੍ਸ ਪਨ ਕਿਲੇਸਸੀਸਸਙ੍ਖਾਤਾ ਅਵਿਜ੍ਜਾ, ਅਰਹਤ੍ਤਮਗ੍ਗੇਨ ਪਵਤ੍ਤਸੀਸਸਙ੍ਖਾਤਂ ਜੀਵਿਤਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਞ੍ਚ ਚੁਤਿਚਿਤ੍ਤੇਨ ਸਮਂ ਪਰਿਯਾਦਾਨਂ ਗਚ੍ਛਤਿ, ਅਯਂ **ਜੀਵਿਤਸਮਸੀਸੀ** ਨਾਮ। ਕਥਮਿਦਂ ਸਮਂ ਹੋਤੀਤਿ? ਵਾਰਸਮਤਾਯ। ਯਸ੍ਮਿਂ ਹਿ ਵਾਰੇ ਮਗ੍ਗੇਨ ਕਿਲੇਸੇ ਖੇਪਿਤੇ ਪਚ੍ਚਵੇਕ੍ਖਣਞ੍ਞਾਣਾਨਿ ਪਵਤ੍ਤਨ੍ਤਿ, ਤਸ੍ਸਾਨਨ੍ਤਰਮੇਵ ਪਰਿਨਿਬ੍ਬਾਯਤੋ ਇਮਾਯ ਵਾਰਸਮਤਾਯ ਇਦਂ ਉਭਯਸੀਸਪਰਿਯਾਦਾਨਮ੍ਪਿ ਸਮਂ ਹੋਤਿ ਨਾਮ, ਅਯਮੇਵ ਜੀਵਿਤਸਮਸੀਸੀ ਇਧਾਧਿਪ੍ਪੇਤੋ।

ਠਿਤਕਪ੍ਪੀਤਿ ਠਿਤੋ ਕਪ੍ਪੋ ਠਿਤਕਪ੍ਪੋ, ਸ੍ਵਾਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥੀਤਿ **ਠਿਤਕਪ੍ਪੀ,** ਕਪ੍ਪਮ੍ਪਿ ਵਿਨਸ੍ਸਮਾਨਮ੍ਪਿ ਕਪ੍ਪਂ ਠਪੇਤੁਂ ਸਮਤ੍ਥੋਤਿ ਅਤ੍ਥੋ।

ਸਚੇ ਹਿ ਯੇਸਂ ਮਗ੍ਗਸਮਙ੍ਗਿਕ੍ਖਣੇ ਕਪ੍ਪਵਿਨਾਸੋ ਭਵੇਯ੍ਯ, ਨੇਵ ਤਾਵ ਕਪ੍ਪੋ ਵਿਨਸ੍ਸੇਯ੍ਯ, ਯਾਵਾਯਂ ਯਥਾਸਕਂ ਫਲਂ ਨ ਸਚ੍ਛਿਕਰੋਤੀਤਿ ਤੇ ਵਿਨਸ੍ਸਮਾਨਮ੍ਪਿ ਕਪ੍ਪਂ ਠਪੇਨ੍ਤੀਤਿ **ਠਿਤਕਪ੍ਪਿਨੋ** ਨਾਮ ਜਾਤਾਤਿ। ਕਿਞ੍ਚਾਪਿ ਕਪ੍ਪਵਿਨਾਸਨਕਾਲੇ ਸਾਸਨਂ ਨਤ੍ਥਿ, ਗਤਕੋਟਿਕੇ ਹਿ ਕਾਲੇ ਕਪ੍ਪਵਿਨਾਸੋ ਹੋਤਿ, ਏਵਂ ਸਨ੍ਤੇਪਿ ਮਗ੍ਗਾਨਨ੍ਤਰਫਲਸ੍ਸ ਅਨਨ੍ਤਰਾਯਂ ਦੀਪੇਤੁਂ ਇਦਂ ਅਭੂਤਮ੍ਪਿ ਕਾਰਣਂ ਆਹਟਂ।

ਸੋਤਾਪਨ੍ਨੋਤਿ ਨਿਬ੍ਬਾਨਸਮੁਦ੍ਦਨਿਨ੍ਨਤਾਯ ਸੋਤਸਙ੍ਖਾਤਸ੍ਸ ਮਗ੍ਗਸ੍ਸ ਪਠਮਸਮਙ੍ਗੀ ਵੁਚ੍ਚਤਿ, ਇਧ ਪਨ ਫਲਟ੍ਠੋ ਅਧਿਪ੍ਪੇਤੋ। ਤਸ੍ਸੇਵ ਚ ਪਭੇਦਦਸ੍ਸਨਤ੍ਥਂ ''ਸਤ੍ਤਕ੍ਖਤ੍ਤੁਪਰਮੋ''ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਸਤ੍ਤਵਾਰਾ ਪਰਮਾ ਅਸ੍ਸ ਭਵੂਪਪਤ੍ਤੀਤਿ ਸਤ੍ਤਕ੍ਖਤ੍ਤੁਪਰਮੋ, ਤਤੋ ਪਰਂ ਅਟ੍ਠਮਂ ਭਵਂ ਨਾਦਿਯਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਸੋਤਾਪਨ੍ਨੋ ਹਿ ਯੋ ਸਤ੍ਤਕ੍ਖਤ੍ਤੁਂ ਦੇਵੇਸੁ, ਮਨੁਸ੍ਸੇਸੁ ਚ ਪਟਿਸਨ੍ਧਿਂ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਸਤ੍ਤਮੇ ਭਵੇ ਦੁਕ੍ਖਸ੍ਸਨ੍ਤਂ ਕਰੋਤਿ, ਅਯਂ **ਸਤ੍ਤਕ੍ਖਤ੍ਤੁਪਰਮੋ** ਨਾਮ। ਕੁਲਤੋ ਕੁਲਂ ਭਵਤੋ ਭਵਂ ਗਚ੍ਛਤੀਤਿ ਕੋਲਂਕੋਲੋ। ਸੋ ਹਿ ਦੇਵਮਨੁਸ੍ਸਵਸੇਨ ਦ੍ਵੇ ਗਤਿਯੋ ਭਵੇ ਸਂਸਰਿਤ੍ਵਾ ਦੁਕ੍ਖਸ੍ਸਨ੍ਤਂ ਕਰੋਤਿ, ਅਯਂ **ਕੋਲਂਕੋਲੋ** ਨਾਮ। ਕਮ੍ਮਪਟਿਸਨ੍ਧਿਯਾ ਏਕਂ ਕਮ੍ਮਂ ਕਿਲੇਸਬੀਜਂ ਅਸ੍ਸਾਤਿ **ਏਕਬੀਜੀ**। ਸੋ ਹਿ ਏਕਸ੍ਮਿਞ੍ਞੇਵ ਭਵੇ ਖੀਣਾਸਵੋ ਹੋਤਿ। ਕਿਂ ਪਨਸ੍ਸ ਭੇਦਸ੍ਸ ਨਿਯਾਮਕਨ੍ਤਿ? ਵਿਪਸ੍ਸਨਾਭਿਞ੍ਞਾਭੇਦਾ। ਸੋਤਾਪਨ੍ਨੇਸੁ ਹਿ ਯੋ ਵਿਪਸ੍ਸਨਾਯ ਪਮਤ੍ਤੋ, ਸੋ ਸਤ੍ਤਕ੍ਖਤ੍ਤੁਪਰਮੋ ਹੋਤਿ। ਯੋ ਕਿਞ੍ਚਿ ਅਪ੍ਪਮਤ੍ਤੋ, ਸੋ ਕੋਲਂਕੋਲੋ। ਯੋ ਪਨ ਵਿਪਸ੍ਸਨਾਯ ਅਤਿਵਿਯ ਅਪ੍ਪਮਤ੍ਤੋ, ਸੋ ਏਕਬੀਜੀ ਹੋਤਿ। ਯੇ ਪਨ ਅਭਿਵਿਯ ਪਮਤ੍ਤਾ ਵਟ੍ਟਜ੍ਝਾਸਯਾ ਅਨਾਥਪਿਣ੍ਡਿਕਵਿਸਾਖਾਸਕ੍ਕਾਦਯੋ, ਤੇ ਪੁਨਪ੍ਪੁਨਂ ਵਟ੍ਟਸ੍ਮਿਂਯੇਵ ਵਿਚਰਨ੍ਤਾ ਆਦਿਤੋ ਪਟ੍ਠਾਯ ਛ ਦੇਵਲੋਕੇ ਓਸਾਪੇਤ੍ਵਾ ਬ੍ਰਹ੍ਮਲੋਕੇਸੁਪਿ ਯਥਾਕ੍ਕਮਂ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਿਤ੍ਵਾ ਅਕਨਿਟ੍ਠੇ ਠਤ੍ਵਾ ਪਰਿਨਿਬ੍ਬਨ੍ਤਿ, ਨ ਤੇ ਇਧ ਗਹਿਤਾ। ਤੇ ਹਿ ਮਨੁਸ੍ਸਗਤਿਂ ਪੁਨਪ੍ਪੁਨਂ ਆਦਿਯਨ੍ਤਿ। ਯੇ ਪਨ ਮਨੁਸ੍ਸਗਤਿਯਮ੍ਪਿ ਭਵਂ ਆਦਿਯਨ੍ਤਿ, ਤੇਸਂ

ਵਸੇਨ ਸਤ੍ਤਕ੍ਖਤ੍ਤੁਪਰਮੋ ਕੋਲੰਕੋਲੋ ਮਾਨੁਸਿਕਭਵਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਕੋ ਏਵ ਏਕਬੀਜੀ ਗਹਿਤੋ। ਤੇ ਪਨ ਸਦ੍ਧਾਧੁਰੇਨ ਆਗਤਾ ਤਯੋ, ਪਞ੍ਞਾਧੁਰੇਨ ਆਗਤਾ ਤਯੋਤਿ ਸੋਤਾਪਨ੍ਨੋ ਛਬ੍ਬਿਧੋ ਹੋਤੀਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ।

ਪਟਿਸਨ੍ਧਿਵਸੇਨ ਪਨ ਸਕਿਂ ਇਮਂ ਮਨੁਸ੍ਸਗਤਿਂ ਆਗਚ੍ਛਤੀਤਿ **ਸਕਦਾਗਾਮੀ,** ਦੁਤਿਯਮਗ੍ਗਫਲਸਮਙ੍ਗੀ। ਇਮਿਨਾ ਪਞ੍ਚਸੁ ਸਕਦਾਗਾਮੀਸੁ ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਵਜ੍ਜੇਤ੍ਵਾ ਏਕੋਵ ਗਹਿਤੋ। ਏਕਚ੍ਚੋ ਹਿ ਸਕਦਾਗਾਮਿਫਲੇ ਠਤ੍ਵਾ ਪੁਨ ਦੁਤਿਯਭਵੇ ਇਧੇਵ ਪਰਿਨਿਬ੍ਬਾਤਿ, ਏਕਚ੍ਚੋ ਇਧ ਪਤ੍ਵਾ ਦੇਵਲੋਕੇ ਪਰਿਨਿਬ੍ਬਾਤਿ, ਏਕਚ੍ਚੋ ਦੇਵਲੋਕੇ ਪਤ੍ਵਾ ਦੁਤਿਯਭਵੇ ਤਤ੍ਥੇਵ ਪਰਿਨਿਬ੍ਬਾਤਿ, ਏਕਚ੍ਚੋ ਦੇਵਲੋਕੇ ਪਤ੍ਵਾ ਇਧੂਪਪਜ੍ਜਿਤ੍ਵਾ ਪਰਿਨਿਬ੍ਬਾਤਿ, ਇਮੇ ਚਤ੍ਤਾਰੋਪਿ ਇਧ ਨ ਗਹਿਤਾ। ਯੋ ਪਨ ਇਧ ਪਤ੍ਵਾ ਦੇਵਲੋਕੇ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਿਤ੍ਵਾ ਪੁਨ ਇਧੂਪਪਜ੍ਜਿਤ੍ਵਾ ਪਰਿਨਿਬ੍ਬਾਤਿ, ਅਯਮੇਕੋਵ ਇਧ ਗਹਿਤੋ। ਇਮਸ੍ਸ ਚ ਦ੍ਵੇ ਪਟਿਸਨ੍ਧਿਯੋ, ਏਕਬੀਜਿਸ੍ਸ ਪਨ ਏਕਾਵਾਤਿ ਇਦਂ ਤੇਸਂ ਨਾਨਾਕਰਣਨ੍ਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਂ।

ਪਟਿਸਨ੍ਧਿਵਸੇਨ ਕਾਮਭਵਂ ਨਾਗਚ੍ਛਤੀਤਿ **ਅਨਾਗਾਮੀ,** ਤਤਿਯਮਗ੍ਗਫਲਸਮਙ੍ਗੀ। ਤਸ੍ਸੇਵ ਪਨ ਪਭੇਦਦਸ੍ਸਨਤ੍ਥਂ "**ਅਨ੍ਤਰਾਪਰਿਨਿਬ੍ਬਾਯੀ**"ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਤਤ੍ਥ **ਅਨ੍ਤਰਾਪਰਿਨਿਬ੍ਬਾਯੀ**ਤਿ ਆਯੁਵੇਮਜ੍ਝਸ੍ਸ ਅਨ੍ਤਰਾ ਏਵ ਅਰਹਤ੍ਤਮਗ੍ਗਂ ਉਪ੍ਪਾਦੇਤ੍ਵਾ ਕਿਲੇਸਪਰਿਨਿਬ੍ਬਾਨੇਨ ਪਰਿਨਿਬ੍ਬਾਯਨਸੀਲੋ ਏਕੋ ਅਨਾਗਾਮੀ। ਸੋ ਚ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਸਮਨਨ੍ਤਰਂ ਪਰਿਨਿਬ੍ਬਾਯੀ, ਆਯੁਵੇਮਜ੍ਝਂ ਅਪ੍ਪਤ੍ਵਾ ਪਰਿਨਿਬ੍ਬਾਯੀ, ਆਯੁਵੇਮਜ੍ਝਂ ਪਤ੍ਵਾ ਪਰਿਨਿਬ੍ਬਾਯੀਤਿ ਤਿਵਿਧੋ ਹੋਤਿ। **ਉਪਹਚ੍ਚਪਰਿਨਿਬ੍ਬਾਯੀ**ਤਿ ਆਯੁਵੇਮਜ੍ਝਂ ਉਪਹਚ੍ਚ ਅਤਿਕ੍ਕਮਿਤ੍ਵਾ, ਮਰਣਸਮਯਂ ਵਾ ਉਪਹਚ੍ਚ ਉਪਗਨ੍ਤ੍ਵਾ ਪਰਿਨਿਬ੍ਬਾਯੀ, ਆਯੁਵੇਮਜ੍ਝਂ ਅਤਿਕ੍ਕਮਿਤ੍ਵਾ ਯਾਵ ਮਰਣਸਮਯਾ ਪਰਿਨਿਬ੍ਬਾਯੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਅਸਙ੍ਖਾਰਪਰਿਨਿਬ੍ਬਾਯੀ**ਤਿ ਅਸਙ੍ਖਾਰੇਨ ਅਪ੍ਪਦੁਕ੍ਖੇਨ ਅਧਿਮਤ੍ਤਪ੍ਪਯੋਗਂ ਅਕਤ੍ਵਾ ਪਰਿਨਿਬ੍ਬਾਯਨਸੀਲੋ। **ਸਸਙ੍ਖਾਰਪਰਿਨਿਬ੍ਬਾਯੀ**ਤਿ ਸਸਙ੍ਖਾਰੇਨ ਦੁਕ੍ਖੇਨ ਕਸਿਰੇਨ ਅਧਿਮਤ੍ਤਪ੍ਪਯੋਗੇਨ ਪਰਿਨਿਬ੍ਬਾਯਨਸੀਲੋ। **ਉਦ੍ਧਂਸੋਤੋ**ਤਿ ਉਦ੍ਧਂਵਾਹਿਭਾਵੇਨ ਉਦ੍ਧਮਸ੍ਸ ਤਣ੍ਹਾਸੋਤਂ ਵਟ੍ਟਸੋਤਞ੍ਚ, ਉਦ੍ਧਂ ਵਾ ਗਨ੍ਤ੍ਵਾ ਪਟਿਲਭਿਤਬ੍ਬਤੋ ਉਦ੍ਧਂ ਮਗ੍ਗਸੋਤਮਸ੍ਸਾਤਿਪਿ **ਉਦ੍ਧਂਸੋਤੋ**। ਅਕਨਿਟ੍ਠਂ ਗਚ੍ਛਤੀਤਿ **ਅਕਨਿਟ੍ਠਗਾਮੀ**। ਇਮੇਸਂ ਪਨ ਅਨਾਗਾਮੀਨਂ ਪਭੇਦਦਸ੍ਸਨਤ੍ਥਮ੍ਪੇਤ੍ਥ ਉਦ੍ਧਂਸੋਤੋ ਅਕਨਿਟ੍ਠਗਾਮੀਤਿਆਦਿ ਚਤੁਕ੍ਕਂ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਂ।

ਤਤ੍ਥ ਯੋ ਅਵਿਹਤੋ ਪਟ੍ਠਾਯ ਚਤੂਸੁ ਯਥਾਕ੍ਕਮਂ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਿਤ੍ਵਾ ਯਾਵਤਾਯੁਕਂ ਠਤ੍ਵਾ ਚੁਤੋ ਅਕਨਿਟ੍ਠੇ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਿਤ੍ਵਾ ਪਰਿਨਿਬ੍ਬਾਤਿ, ਅਯਂ **ਉਦ੍ਧਂਸੋਤੋ ਅਕਨਿਟ੍ਠਗਾਮੀ** ਨਾਮ। ਯੋ ਪਨ ਅਕਨਿਟ੍ਠਂ ਅਪ੍ਪਤ੍ਵਾ ਅਨ੍ਤਰਾ ਪਰਿਨਿਬ੍ਬਾਤਿ, ਅਯਂ **ਉਦ੍ਧਂਸੋਤੋ ਨ ਅਕਨਿਟ੍ਠਗਾਮੀ** ਨਾਮ। ਯੋ ਮਨੁਸ੍ਸਲੋਕੋ ਅਕਨਿਟ੍ਠਮੇਵ ਗਨ੍ਤ੍ਵਾ ਪਰਿਨਿਬ੍ਬਾਤਿ, ਅਯਂ **ਨ ਉਦ੍ਧਂਸੋਤੋ ਅਕਨਿਟ੍ਠਗਾਮੀ** ਨਾਮ। ਯੋ ਪਨ ਹੇਟ੍ਠਾ ਚਤੂਸੁ ਸੁਦ੍ਧਾਵਾਸੇਸੁ ਅਞ੍ਞਤਰਸ੍ਮਿਂ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਿਤ੍ਵਾ ਤਤ੍ਥੇਵ ਪਰਿਨਿਬ੍ਬਾਤਿ, ਅਯਂ **ਨ ਉਦ੍ਧਂਸੋਤੋ ਨ ਅਕਨਿਟ੍ਠਗਾਮੀ** ਨਾਮ । ਏਵਮੇਤੇ ਅਨਾਗਾਮਿਨੋ ਅਟ੍ਠਚਤ੍ਤਾਲੀਸਵਿਧਾ ਹੋਨ੍ਤਿ। ਕਥਂ? ਅਵਿਹੇਸੁ ਤਾਵ ਤਯੋ ਅਨ੍ਤਰਾਪਰਿਨਿਬ੍ਬਾਯਿਨੋ, ਏਕੋ ਉਪਹਚ੍ਚਪਰਿਨਿਬ੍ਬਾਯੀ, ਏਕੋ ਉਦ੍ਧਂਸੋਤੋਤਿ ਪਞ੍ਚ, ਤੇ ਅਸਙ੍ਖਾਰਪਰਿਨਿਬ੍ਬਾਯਿਸਸਙ੍ਖਾਰਪਰਿਨਿਬ੍ਬਾਯਿਵਸੇਨ ਦਸ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਏਵਂ ਅਤਪ੍ਪਸੁਦਸ੍ਸਸੁਦਸ੍ਸੀਸੂਤਿ ਚਤ੍ਤਾਲੀਸਂ, ਅਕਨਿਟ੍ਠੇ ਪਨ ਉਦ੍ਧਂਸੋਤੋ ਨਤ੍ਥਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਤਤ੍ਥ ਤਂ ਸਸਙ੍ਖਾਰਾਸਙ੍ਖਾਰਵਸੇਨ ਦੁਵਿਧਂ ਉਦ੍ਧਂਸੋਤਂ ਵਜ੍ਜੇਤ੍ਵਾ ਅਟ੍ਠ ਚਾਤਿ ਅਟ੍ਠਚਤ੍ਤਾਲੀਸ ਹੋਨ੍ਤਿ।

ਅਰਹਾਤਿ ਕਿਲੇਸਾਰੀਨਂ ਹਤਤ੍ਤਾਦਿਨਾ ਖੀਣਾਸਵੋ ਅਰਹਾ ਨਾਮ। ਸੋ ਸੁਞ੍ਞਤਾਦਿਵਿਮੋਕ੍ਖਤ੍ਤਯਵਸੇਨ ਤਿਵਿਧੋ ਹੁਤ੍ਵਾ ਪੁਨ ਪਚ੍ਚੇਕਂ ਪਟਿਪਦਾਚਤੁਕ੍ਕਵਸੇਨ ਦ੍ਵਾਦਸਵਿਧਾ ਹੋਨ੍ਤਿ। ਯਥਾ ਚ ਅਰਹਾ ਦ੍ਵਾਦਸਵਿਧੋ, ਏਵਂ ਦ੍ਵਾਦਸੇਵ ਸਕਦਾਗਾਮਿਨੋ, ਚਤੁਵੀਸਤਿ ਸੋਤਾਪਨ੍ਨਾ ਅਟ੍ਠਚਤ੍ਤਾਲੀਸ ਅਨਾਗਾਮਿਨੋਵ ਪਚ੍ਚੇਕਨ੍ਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਂ। ਇਮੇ ਚ ਸਬ੍ਬੇ ਅਰਿਯਾ ਇਮਸ੍ਮਿਂ ਸਾਸਨੇ ਏਵ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨ੍ਤਿ, ਨੋ ਬਹਿਦ੍ਧਾਤਿ। ਏਕਕਨਯੋ।

ਦੁਕਾਦਿਮਾਤਿਕਤ੍ਥਵਣ੍ਣਨਾ

ਦੁਕਾਦੀਸੁ ''ਦ੍ਵੇ ਪੁਗ੍ਗਲਾ – ਕੋਧਨੋ ਚ ਉਪਨਾਹੀ ਚ ਮਕ੍ਖੀ ਚ ਪਲ਼ਾਸੀ ਚਾ''ਤਿਆਦਿਨਾ ਦੁਕਞ੍ਚ, ''ਤਯੋ ਪੁਗ੍ਗਲਾ – ਨਿਰਾਸੋ ਆਸਂਸੋ ਵਿਗਤਾਸੋ''ਤਿਆਦਿਨਾ ਤਿਕਞ੍ਚ, ''ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਪੁਗ੍ਗਲਾ – ਅਸਪ੍ਪੁਰਿਸੋ, ਅਸਪ੍ਪੁਰਿਸੇਨਅਸਪ੍ਪੁਰਿਸਤਰੋ, ਸਪ੍ਪੁਰਿਸੋ, ਸਪ੍ਪੁਰਿਸੇਨਸਪ੍ਪੁਰਿਸਤਰੋ''ਤਿਆਦਿਨਾ ਚਤੁਕ੍ਕਞ੍ਚ, ''ਪਞ੍ਚ ਪੁਗ੍ਗਲਾ – ਅਤ੍ਥੇਕਚ੍ਚੋ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਆਰਭਤਿ ਚ ਵਿਪ੍ਪਟਿਸਾਰੀ ਚ ਹੋਤਿ, ਤਞ੍ਚ ਚੇਤੋਵਿਮੁਤ੍ਤਿਂ ਪਞ੍ਞਾਵਿਮੁਤ੍ਤਿਂ ਯਥਾਭੂਤਂ ਨਪ੍ਪਜਾਨਾਤਿ। ਯਤ੍ਥਸ੍ਸ ਤੇ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਾ ਪਾਪਕਾ ਅਕੁਸਲਾ ਧਮ੍ਮਾ ਅਪਰਿਸੇਸਾ ਨਿਰੁਜ੍ਝਨ੍ਤਿ, ਅਤ੍ਥੇਕਚ੍ਚੋ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਆਰਭਤਿ ਨ ਵਿਪ੍ਪਟਿਸਾਰੀ ਚ ਹੋਤਿ...ਪੇ॰... ਅਪਰਿਸੇਸਾ ਨਿਰੁਜ੍ਝਨ੍ਤਿ, ਅਤ੍ਥੇਕਚ੍ਚੋ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਨਾਰਭਤਿ ਵਿਪ੍ਪਟਿਸਾਰੀ ਚ ਹੋਤਿ...ਪੇ॰... ਅਪਰਿਸੇਸਾ ਨਿਰੁਜ੍ਝਨ੍ਤਿ। ਅਤ੍ਥੇਕਚ੍ਚੋ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਨਾਰਭਤਿ ਨ ਵਿਪ੍ਪਟਿਸਾਰੀ ਹੋਤਿ...ਪੇ॰... ਅਪਰਿਸੇਸਾ ਨਿਰੁਜ੍ਝਨ੍ਤੀ''ਤਿਆਦਿਨਾ ਪਞ੍ਚਕਞ੍ਚ ਵਿਤ੍ਥਾਰਤੋ ਮਾਤਿਕਂ ਨਿਕ੍ਖਿਪਿਤ੍ਵਾ ਸਬ੍ਬੇਪਿ ਤੇ ਪੁਗ੍ਗਲਾ ਨਿਦ੍ਦਿਟ੍ਠਾ, ਇਧ ਪਨ ਤੇ ਗਨ੍ਥਵਿਤ੍ਥਾਰਭਯੇਨ ਸਬ੍ਬੇ ਨ ਉਦ੍ਦਿਟ੍ਠਾ, ਪਾਲ਼ਿਯਾ ਏਵ ਞਾਤਬ੍ਬਾਤਿ।

ਤਤ੍ਥ ਤਿਕੇ **ਨਿਰਾਸੋ**ਤਿ ਅਰਹਤ੍ਤਾਸਾਯ ਵਿਰਹਿਤੋ ਦੁਸ੍ਸੀਲੋ। ਤਸ੍ਸ ਹਿ ਅਤ੍ਤਨੋ ਅਭਬ੍ਬਤਾਯ ਭਬ੍ਬਸਹਾਯਕਸ੍ਸ ਸੀਲਵਤੋ ਅਰਹਤ੍ਤੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿਂ ਸੁਤ੍ਵਾ, ਚਣ੍ਡਾਲਪੁਤ੍ਤਸ੍ਸ ਵਿਯ ਕਸ੍ਸਚਿ ਰਾਜਪੁਤ੍ਤਸ੍ਸ ਰਜ੍ਜਾਭਿਸੇਕਂ ਸੁਤ੍ਵਾ ਅਭਿਸੇਕਪ੍ਪਤ੍ਥਿਯਂ, ''ਕੁਦਾਸ੍ਸੁ ਨਾਮਾਹਮ੍ਪਿ ਅਰਹਤ੍ਤਂ ਪਾਪੁਣੇਯ੍ਯ''ਨ੍ਤਿ ਅਰਹਤ੍ਤਪ੍ਪਤ੍ਥਿਯਂ ਪਤ੍ਥਨਾਪਿ ਨ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ। **ਆਸਂਸੋ**ਤਿ ਅਰਹਤ੍ਤਂ ਆਸੀਸਮਾਨੋ ਪਤ੍ਥਯਮਾਨੋ ਸੀਲਵਾ। ਤਸ੍ਸ ਹਿ ਅਰਹਤ੍ਤਪਤ੍ਥਨਾਯ ਸੀਲਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਯਾ ਠਿਤਤ੍ਤਾ ਕਸ੍ਸਚਿ ਅਰਹਤ੍ਤੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿਂ ਸੁਤ੍ਵਾ, ਉਭਤੋਸੁਜਾਤਸ੍ਸ ਰਾਜਕੁਮਾਰਸ੍ਸ ਵਿਯ ਤਾਦਿਸਸ੍ਸ ਕਸ੍ਸਚਿ ਰਜ੍ਜਾਭਿਸੇਕਂ ਸੁਤ੍ਵਾ ਅਭਿਸੇਕਪ੍ਪਤ੍ਥਿਯਂ, ਅਰਹਤ੍ਤਪ੍ਪਤ੍ਥਿਯਂ ਪਤ੍ਥਨਾ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ। **ਵਿਗਤਾਸੋ**ਤਿ ਅਰਹਾ। ਸੋ ਹਿ ਪਤ੍ਤਅਰਹਤ੍ਤਤਾਯ ਤਤ੍ਥ ਵਿਗਤਾਸੋ ਹੋਤਿ ਪਤ੍ਤਾਭਿਸੇਕੋ ਵਿਯ ਖਤ੍ਤਿਯੋ ਅਭਿਸੇਕਪ੍ਪਤ੍ਥਿਯਨ੍ਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਂ।

ਚਤੁਕ੍ਕੇ ਪਨ ਪਾਣਾਤਿਪਾਤਾਦਿਅਕੁਸਲਕਮ੍ਮਪਥਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ **ਅਸਪ੍ਪੁਰਿਸੋ** ਨਾਮ। ਯੋ ਪਨ ਸਯਮ੍ਪਿ ਪਾਣਾਤਿਪਾਤਾਦੀਨਿ ਕਤ੍ਵਾ ਪਰਞ੍ਚ ਤਤ੍ਥ ਸਮਾਦਪੇਤਿ, ਅਯਂ **ਅਸਪ੍ਪੁਰਿਸੇਨਅਸਪ੍ਪੁਰਿਸਤਰੋ,** ਅਸਪ੍ਪੁਰਿਸਤੋਪਿ ਅਸਪ੍ਪੁਰਿਸਤਰੋਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਵੁਤ੍ਤਪਟਿਪਕ੍ਖਕੁਸਲਵਸੇਨ **ਸਪ੍ਪੁਰਿਸੋ, ਸਪ੍ਪੁਰਿਸੇਨਸਪ੍ਪੁਰਿਸਤਰੋ** ਚ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ।

ਪਞ੍ਚਕੇ **ਆਰਭਤਿ ਚ ਵਿਪ੍ਪਟਿਸਾਰੀ ਚ ਹੋਤੀ**ਤਿ ਏਤ੍ਥ **ਆਰਮ੍ਭ**-ਸਦ੍ਦੋ ਆਪਤ੍ਤਿਵੀਤਿਕ੍ਕਮੇ ਵਤ੍ਤਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਆਪਤ੍ਤਿਵੀਤਿਕ੍ਕਮਵਸੇਨ ਆਰਭਤਿ ਚੇਵ ਤਪ੍ਪਚ੍ਚਯਾ ਚ ਵਿਪ੍ਪਟਿਸਾਰੀ ਹੋਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਚੇਤੋਵਿਮੁਤ੍ਤਿ**ਨ੍ਤਿ ਫਲਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਸਮਾਧਿਂ। **ਪਞ੍ਞਾਵਿਮੁਤ੍ਤਿ**ਨ੍ਤਿ ਫਲਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਞਾਣਂ। **ਯਥਾਭੂਤਂ ਨਪ੍ਪਜਾਨਾਤੀ**ਤਿ ਅਨਧਿਗਤਤ੍ਤਾ ਯਥਾਸਭਾਵਤੋ ਨਪ੍ਪਜਾਨਾਤਿ। **ਯਤ੍ਥਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਯਸ੍ਮਿਂ ਅਰਹਤ੍ਤਫਲਸਙ੍ਖਾਤੇ ਞਾਣੇ ਅਧਿਗਤੇ ਅਸ੍ਸ ਪੁਗ੍ਗਲਸ੍ਸ ਸਬ੍ਬੇ ਪਾਪਕਾ ਅਕੁਸਲਾ ਧਮ੍ਮਾ ਨਿਰਵਸੇਸਾ ਨਿਰੁਜ੍ਝਨ੍ਤਿ, ਤੇ ਨਪ੍ਪਜਾਨਾਤੀਤਿ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋ। ਕਿਞ੍ਚਾਪਿ ਤੇ ਮਗ੍ਗਕ੍ਖਣੇ ਏਵ ਨਿਰੁਜ੍ਝਨ੍ਤਿ ਨਾਮ, ਫਲਕ੍ਖਣੇ ਪਨ ਨਿਰੁਦ੍ਧਾ ਨਾਮ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਇਧ ਪਨ ਮਗ੍ਗਕਿਚ੍ਚਵਸੇਨ ''ਫਲਕ੍ਖਣੇ ਨਿਰੁਜ੍ਝਨ੍ਤੀ''ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਾਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ।

ਆਰਭਤਿ ਨ ਵਿਪ੍ਪਟਿਸਾਰੀ ਚ ਹੋਤੀਤਿ ਆਪਤ੍ਤਿਂ ਆਪਜ੍ਜਤਿ, ਤਂ ਪਨ ਦੇਸੇਤੁਂ ਸਭਾਗਪੁਗ੍ਗਲਂ ਪਰਿਯੇਸਤਿ, ਵੁਟ੍ਠਾਪੇਤਿ ਵਾ, ਤਸ੍ਮਾ ਨ ਵਿਪ੍ਪਟਿਸਾਰੀ ਹੋਤਿ। **ਨਾਰਭਤਿ ਵਿਪ੍ਪਟਿਸਾਰੀ ਚ ਹੋਤੀ**ਤਿ ਆਪਤ੍ਤਿਂ ਨਾਪਜ੍ਜਤਿ, ਵਿਨਯਪਞ੍ਞਤ੍ਤਿਯਂ ਪਨ ਅਕੋਵਿਦਤ੍ਤਾ ਅਨਾਪਤ੍ਤਿਯਾ ਆਪਤ੍ਤਿਸਞ੍ਞਿਤਾਯ ਵੁਟ੍ਠਿਤਾਯਪਿ ਤਂ ਆਪਤ੍ਤਿਯਾ ਵਿਪ੍ਪਟਿਸਾਰਂ ਵਿਨੋਦੇਤੁਂ ਅਸਕ੍ਕੁਣੇਯ੍ਯਤਾਯ ਵਿਪ੍ਪਟਿਸਾਰੀ ਹੋਤਿ। **ਨਾਰਭਤਿ ਨ ਵਿਪ੍ਪਟਿਸਾਰੀ ਹੋਤੀ**ਤਿ ਨਾਰਭਤਿ ਨੇਵ ਆਪਤ੍ਤਿਂ ਆਪਜ੍ਜਤਿ, ਨ ਵਿਪ੍ਪਟਿਸਾਰੀ ਹੋਤਿ। ਅਰਹਤ੍ਤਞ੍ਚ ਨ ਪਾਪੁਣਾਤਿ। ਕਤਰੋ ਪਨੇਸ ਪੁਗ੍ਗਲੋਤਿ? ਸੀਲਵਾ ਓਸ੍ਸਟ੍ਠਵੀਰਿਯੋ ਪੁਗ੍ਗਲੋ। ਸੋ ਹਿ ''ਕਿਂ ਮੇ ਇਮਸ੍ਮਿਂ ਬੁਦ੍ਧਕਾਲੇ ਪਰਿਨਿਬ੍ਬਾਨੇਨ, ਅਨਾਗਤੇ ਮੇਤ੍ਤੇਯ੍ਯਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧਕਾਲੇ ਪਰਿਨਿਬ੍ਬਾਯਿਸ੍ਸਾਮੀ''ਤਿ ਵਿਸੁਦ੍ਧਸੀਲੋਪਿ ਪਟਿਪਤ੍ਤਿਂ ਨ ਪੂਰੇਤਿ। ਇਮੇ ਚਤ੍ਤਾਰੋਪਿ ਪੁਗ੍ਗਲਾ ਤਥਾ ਤਥਾ ਓਵਦਿਤ੍ਵਾ ਆਸਵਕ੍ਖਯੇ ਪਤਿਟ੍ਠਾਪੇਤਬ੍ਬਾ। ਏਵਂ ਹਿ ਤੇਪਿ ਯ੍ਵਾਯਂ ਪਞ੍ਚਮੋ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਨਾਰਭਤਿ ਨ ਵਿਪ੍ਪਟਿਸਾਰੀ ਆਰਦ੍ਧਵੀਰਿਯੋ ਅਰਹਤ੍ਤਂ ਪਾਪੁਣਾਤਿ, ਤੇਨ ਸਮਸਮਾਵ ਭਵਿਸ੍ਸਨ੍ਤੀਤਿ।

ਛਕ੍ਕਾਦੀਸੁ –

“**ਛ ਪੁਗ੍ਗਲਾ** – ਅਤ੍ਥੇਕਚ੍ਚੋ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਪੁਬ੍ਬੇ ਅਨਨੁਸ੍ਸੁਤੇਸੁ ਧਮ੍ਮੇਸੁ ਸਾਮਂ ਸਚ੍ਚਾਨਿ ਅਭਿਸਮ੍ਬੁਜ੍ਝਤਿ, ਤਤ੍ਥ ਚ ਸਬ੍ਬਞ੍ਞੁਤਂ ਪਾਪੁਣਾਤਿ ਬਲੇਸੁ ਚ ਵਸੀਭਾਵਂ। ਅਤ੍ਥੇਕਚ੍ਚੋ ਪੁਗ੍ਗਲੋ...ਪੇ॰... ਅਭਿਸਮ੍ਬੁਜ੍ਝਤਿ, ਨ ਚ ਤਤ੍ਥ ਸਬ੍ਬਞ੍ਞੁਤਂ ਪਾਪੁਣਾਤਿ, ਨ ਚ ਬਲੇਸੁ ਵਸਿਭਾਵਂ। ਅਤ੍ਥੇਕਚ੍ਚੋ ਪੁਗ੍ਗਲੋ...ਪੇ॰... ਅਨਭਿਸਮ੍ਬੁਜ੍ਝਤਿ, ਦਿਟ੍ਠੇਵ ਧਮ੍ਮੇ ਦੁਕ੍ਖਸ੍ਸਨ੍ਤਕਰੋ ਹੋਤਿ, ਸਾਵਕਪਾਰਮਿਞ੍ਚ ਪਾਪੁਣਾਤਿ। ਅਤ੍ਥੇਕਚ੍ਚੋ ਪੁਗ੍ਗਲੋ...ਪੇ॰... ਦੁਕ੍ਖਸ੍ਸਨ੍ਤਕਰੋ ਹੋਤਿ, ਨ ਚ ਸਾਵਕਪਾਰਮਿਂ ਪਾਪੁਣਾਤਿ। ਅਤ੍ਥੇਕਚ੍ਚੋ ਪੁਗ੍ਗਲੋ...ਪੇ॰... ਅਨਭਿਸਮ੍ਬੁਜ੍ਝਤਿ, ਨ ਚ ਦਿਟ੍ਠੇਵ ਧਮ੍ਮੇ ਦੁਕ੍ਖਸ੍ਸਨ੍ਤਕਰੋ ਹੋਤਿ, ਅਨਾਗਾਮੀ ਹੋਤਿ ਅਨਾਗਨ੍ਤਾ ਇਤ੍ਥਤ੍ਤਂ। ਅਤ੍ਥੇਕਚ੍ਚੋ ਪੁਗ੍ਗਲੋ... ਪੇ॰... ਅਨਭਿਸਮ੍ਬੁਜ੍ਝਤਿ, ਨ ਚ ਦਿਟ੍ਠੇਵ ਧਮ੍ਮੇ ਦੁਕ੍ਖਸ੍ਸਨ੍ਤਕਰੋ ਹੋਤਿ, ਆਗਾਮੀ ਹੋਤਿ ਆਗਨ੍ਤਾ ਇਤ੍ਥਤ੍ਤ''ਨ੍ਤਿ –

ਛਕ੍ਕਂ, “**ਸਤ੍ਤ ਪੁਗ੍ਗਲਾ** – ਸਤ੍ਤ ਉਦਕੂਪਮਾ ਪੁਗ੍ਗਲਾ ਸਕਿਂ ਨਿਮੁਗ੍ਗੋ ਨਿਮੁਗ੍ਗੋਵ ਹੋਤਿ, ਉਮ੍ਮੁਜ੍ਜਿਤ੍ਵਾ ਨਿਮੁਜ੍ਜਤਿ, ਉਮ੍ਮੁਜ੍ਜਿਤ੍ਵਾ ਠਿਤੋ ਹੋਤਿ, ਉਮ੍ਮੁਜ੍ਜਿਤ੍ਵਾ ਵਿਪਸ੍ਸਤਿ ਵਿਲੋਕੇਤਿ, ਉਮ੍ਮੁਜ੍ਜਿਤ੍ਵਾ ਪਤਰਤਿ, ਉਮ੍ਮੁਜ੍ਜਿਤ੍ਵਾ ਪਟਿਗਾਧਪ੍ਪਤ੍ਤੋ ਹੋਤਿ, ਉਮ੍ਮੁਜ੍ਜਿਤ੍ਵਾ ਤਿਣ੍ਣੋ ਹੋਤਿ ਪਾਰਙ੍ਗਤੋ, ਥਲੇ ਤਿਟ੍ਠਤਿ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣੋ''ਤਿਆਦਿਨਾ ਸਤ੍ਤਕਂ, “**ਅਟ੍ਠ ਪੁਗ੍ਗਲਾ** – ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਮਗ੍ਗਸਮਙ੍ਗਿਨੋ, ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਫਲਸਮਙ੍ਗਿਨੋ ਪੁਗ੍ਗਲਾ''ਤਿ ਅਟ੍ਠਕਂ, “**ਨਵ ਪੁਗ੍ਗਲਾ** – ਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧੋ ਪਚ੍ਚੇਕਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧੋ ਉਭਤੋਭਾਗਵਿਮੁਤ੍ਤੋ ਪਞ੍ਞਾਵਿਮੁਤ੍ਤੋ ਕਾਯਸਕ੍ਖੀ ਦਿਟ੍ਠਿਪ੍ਪਤ੍ਤੋ ਸਦ੍ਧਾਵਿਮੁਤ੍ਤੋ ਧਮ੍ਮਾਨੁਸਾਰੀ ਸਦ੍ਧਾਨੁਸਾਰੀ''ਤਿ ਨਵਕਂ, “**ਦਸ ਪੁਗ੍ਗਲਾ** – ਪਞ੍ਚਨ੍ਨਂ ਇਧ ਨਿਟ੍ਠਾ, ਪਞ੍ਚਨ੍ਨਂ ਇਧ ਵਿਹਾਯ ਨਿਟ੍ਠਾ''ਤਿ ਦਸਕਞ੍ਚ ਮਾਤਿਕਂ ਨਿਕ੍ਖਿਪਿਤ੍ਵਾ ਪਾਲਿਯਂ ਨਿਦ੍ਦੇਸੋ ਕਤੋ। ਤਤ੍ਥ ਛਕ੍ਕੇ ਪਠਮੇਨ ਪਦੇਨ ਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧੋ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੋ। ਸੋ ਹਿ ਅਨਾਚਰਿਯਕੋ ਅਤ੍ਤਨਾ ਉਪ੍ਪਾਦਿਤੇਨ ਸਬ੍ਬਞ੍ਞੁਤਞ੍ਞਾਣਪਦਟ੍ਠਾਨੇਨ ਅਰਹਤ੍ਤਮਗ੍ਗਞ੍ਞਾਣੇਨ ਸਬ੍ਬਾਕਾਰਤੋ ਸਚ੍ਚਾਨਿ ਅਭਿਸਮ੍ਬੁਜ੍ਝਿਤ੍ਵਾ ਸਬ੍ਬਞ੍ਞੁਤਂ ਪਾਪੁਣਿ, ਦਸਞਾਣਬਲੇਸੁ ਚ ਵਸਿਭਾਵਨ੍ਤਿ। ਦੁਤਿਯੇਨ ਪਨ ਪਚ੍ਚੇਕਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧੋ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੋ। ਤਤਿਯੇਨ ਅਗ੍ਗਸਾਵਕੋ, ਚਤੁਤ੍ਥੇਨ ਅਵਸੇਸਾ ਅਰਹਨ੍ਤੋ , ਪਞ੍ਚਮੇਨ ਅਨਾਗਾਮੀ, ਛਟ੍ਠੇਨ ਸੋਤਾਪਨ੍ਨਸਕਦਾਗਾਮਿਨੋ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਾ। ਤੇ ਹਿ ''ਆਗਨ੍ਤਾ ਇਤ੍ਥਤ੍ਤ''ਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਾਤਿ।

ਸਤ੍ਤਕੇ ਪਠਮੇਨ ਪਦੇਨ ਸਾਸਨੇ ਅਨਿਵਿਟ੍ਠਸਦ੍ਧੋ ਨਿਯਤਮਿਚ੍ਛਾਦਿਟ੍ਠਿਧਮ੍ਮੇਹਿ ਏਕਨ੍ਤਕਾਲਕੇਹਿ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ ਗਹਿਤੋ। ਸੋ ਹਿ ਸਮੁਦ੍ਦੇ ਉਦਕਭੀਰੁਕਪੁਰਿਸੋ ਵਿਯ ਸਂਸਾਰੇ ਅਪਾਯੇ ਨਿਮੁਗ੍ਗੋ ਨਿਮੁਗ੍ਗੋਵ ਹੋਤਿ, ਨ ਪੁਨ ਭਵਤੋ ਵੁਟ੍ਠਾਤਿ, ਅਨਨ੍ਤਮ੍ਪਿ ਕਾਲਂ ਭਵੇ ਏਵ ਵਿਚਰਤਿ ਸਾਸਨਸਮਾਯੋਗਾਭਾਵਾ। ਦੁਤਿਯੇਨ ਪਦੇਨ ਸਾਸਨੇ ਪਟਿਲਦ੍ਧਸਦ੍ਧੋਪਿ ਦੇਵਦਤ੍ਤਾਦਯੋ ਵਿਯ ਸਦ੍ਧਾਦਿਪਰਿਹਾਨਿਯਂ ਠਿਤੋ ਦੁਸ੍ਸੀਲੋ ਗਹਿਤੋ। ਸੋ ਹਿ ਸਮੁਦ੍ਦੇ ਕੇਨਚਿ ਕਾਰਣੇਨ ਉਮ੍ਮੁਜ੍ਜਿਤ੍ਵਾ ਪੁਨ ਨਿਮੁਗ੍ਗੋ ਵਿਯ ਸਾਸਨਸਦ੍ਧਾਯ ਉਮ੍ਮੁਜ੍ਜਿਤ੍ਵਾਪਿ ਅਪਾਯੇ ਨਿਮੁਜ੍ਜਤਿ ਏਵ, ਅਯਂ ਪਨ ਚਿਰਕਾਲਾਤਿਕ੍ਕਮੇਨ ਬੁਦ੍ਧਾਦੀਹਿ, ਅਤ੍ਤਨਾ ਏਵ ਵਾ ਪਚ੍ਚੇਕਬੋਧਿਞਾਣੇਨ ਭਵਤੋ ਉਦ੍ਧਰਣੀਯੋ ਹੋਤਿ ਸਾਸਨੇ ਸਕਿਂ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਾਯਪਿ ਸਦ੍ਧਾਯ ਮੋਕ੍ਖਭਾਵੇਨ ਨਿਯਮੇਨ ਨਿਬ੍ਬਾਨਾਵਹਤ੍ਤਾ। ਅਯਮੇਵ ਹਿਸ੍ਸ ਪੁਰਿਮਪੁਗ੍ਗਲਤੋ ਵਿਸੇਸੋ, ਇਤਰਥਾ ਤਸ੍ਸ ਵਿਸੁਂ ਗਹਣੇ ਪਯੋਜਨਮੇਵ ਨ ਸਿਯਾਤਿ ਗਹੇਤਬ੍ਬਂ। ਤਤਿਯੇਨ ਸਾਸਨੇ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਸਦ੍ਧੋ ਠਿਤਿਭਾਗਿਯੇਹਿ ਸੀਲਾਦਿਗੁਣੇਹਿ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ ਗਹਿਤੋ। ਸੋ ਹਿ ਉਮ੍ਮੁਜ੍ਜਿਤ੍ਵਾ ਤੀਰਂ ਅਦਿਸ੍ਵਾਵ ਸਮੁਦ੍ਦਮਜ੍ਝੇ ਨਾਵਾਦਿਆਗਮਨਂ ਓਲੋਕੇਨ੍ਤੋ ਪੁਨ ਅਨਿਮੁਜ੍ਜਿਤ੍ਵਾ ਉਣ੍ਣਤਪ੍ਪਦੇਸੇ ਠਿਤੋ ਵਿਯ ਸਾਸਨਸਦ੍ਧਾਯ ਉਮ੍ਮੁਜ੍ਜਿਤ੍ਵਾ ਨਿਬ੍ਬਾਨਂ ਅਦਿਸ੍ਵਾਵ ਬੁਦ੍ਧਾਦਿਂ ਓਲੋਕਯਮਾਨੋ ਸਗ੍ਗੇ, ਸੀਲਾਦਿਮ੍ਹਿ ਠਿਤੋ ਹੋਤਿ। ਚਤੁਤ੍ਥੇਨ ਪਨ ਸੋਤਾਪਨ੍ਨੋ ਗਹਿਤੋ। ਸੋ ਹਿ ਉਮ੍ਮੁਜ੍ਜਿਤ੍ਵਾ ਠਿਤੋ ਤੀਰਂ ਦਿਸ੍ਵਾ ਉਤ੍ਤਰਣੂਪਾਯਂ ਵਿਲੋਕਯਮਾਨੋ ਵਿਯ ਲੋਕੁਤ੍ਤਰਸਦ੍ਧਾਯ ਉਮ੍ਮੁਜ੍ਜਿਤ੍ਵਾ ਨਿਬ੍ਬਾਨਤੀਰਂ ਦਿਸ੍ਵਾ ਉਤ੍ਤਰਣੋਪਾਯਂ ਵਿਲੋਕੇਤਿ। ਪਞ੍ਚਮੇਨ ਸਕਦਾਗਾਮੀ ਗਹਿਤੋ। ਸੋ ਹਿ ਸਮੁਦ੍ਦੇ ਤੀਰਂ ਦਿਸ੍ਵਾ ਤਦਭਿਮੁਖਂ ਪਤਰਮਾਨੋ ਵਿਯ ਪਠਮਮਗ੍ਗੇਨ ਨਿਬ੍ਬਾਨਤੀਰਂ ਦਿਸ੍ਵਾ ਤਦਭਿਮੁਖਂ ਦੁਤਿਯਮਗ੍ਗੇਨ ਪਤਰਤਿ ਨਾਮ। ਛਟ੍ਠੇਨ ਅਨਾਗਾਮੀ ਗਹਿਤੋ। ਸੋ ਹਿ ਪਤਰਿਤ੍ਵਾ ਤੀਰਂ ਉਪਗਮ੍ਮ ਕਟਿਪ੍ਪਮਾਣੇ ਉਦਕੇ ਠਿਤੋ ਵਿਯ ਅਰਹਤ੍ਤਸਮੀਪੇ ਸਤਿਕਵਾਟਪਤਿਤ੍ਥੇ ਅਨਾਵਤ੍ਤਿਧਮ੍ਮਤਾਯ ਤਤਿਯਮਗ੍ਗੇਨ ਤਿਟ੍ਠਤਿ। ਸਤ੍ਤਮੇਨ ਪਨ ਅਰਹਾ ਗਹਿਤੋ, ਸੋ ਹਿ ਤਰਿਤ੍ਵਾ ਪਾਰਂ ਪਤ੍ਵਾ ਠਿਤਪੁਰਿਸੋ ਵਿਯ ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਓਘੇ ਤਰਿਤ੍ਵਾ ਨਿਬ੍ਬਾਨਤ੍ਥਲੇ ਠਿਤੋ ਖੀਣਾਸਵਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣੋ ਨਾਮ ਹੋਤੀਤਿ।

ਨਵਕੇ **ਉਭਤੋਭਾਗਵਿਮੁਤ੍ਤੋ**ਤਿ ਰੂਪਾਰੂਪਸਮਾਪਤ੍ਤਿਯਾ ਵਿਕ੍ਖਮ੍ਭਨਵਿਮੋਕ੍ਖੇਨ, ਅਰਿਯਮਗ੍ਗੇਨ ਸਮੁਚ੍ਛੇਦਵਿਮੋਕ੍ਖੇਨ ਕਿਲੇਸਤੋ ਵਿਮੁਤ੍ਤੋ, ਅਰੂਪਸਮਾਪਤ੍ਤਿਯਾ ਵਾ ਰੂਪਕਾਯਤੋ, ਮਗ੍ਗੇਨ ਚ ਨਾਮਕਾਯਤੋਤਿ ਇਮੇਹਿ ਉਭਤੋਭਾਗੇਹਿ ਵਿਮੁਤ੍ਤੋਤਿਪਿ ਉਭਤੋਭਾਗਵਿਮੁਤ੍ਤੋ, ਸੋ ਚਤੁਨ੍ਨੰ ਅਰੂਪਸਮਾਪਤ੍ਤੀਨੰ ਏਕੇਕਤੋ ਵੁਟ੍ਠਾਯ ਸਙ੍ਖਾਰੇ ਸਮ੍ਮਸਿਤ੍ਵਾ ਅਰਹਤ੍ਤਪ੍ਪਤ੍ਤਾਨੰ ਚਤੁਨ੍ਨੰ, ਨਿਰੋਧਾ ਵੁਟ੍ਠਾਯ ਅਰਹਤ੍ਤਪ੍ਪਤ੍ਤਅਨਾਗਾਮਿਨੋ ਚ ਵਸੇਨ ਪਞ੍ਚਵਿਧੋ, ਤੇਸੁ ਪਚ੍ਛਿਮੋਵ ਨਿਪ੍ਪਰਿਯਾਯਤੋ ਉਭਤੋਭਾਗਵਿਮੁਤ੍ਤੋ ਨਾਮ, ਸੇਸਾ ਪਰਿਯਾਯੇਨ। ਏਤ੍ਥ ਚ ਰੂਪਾਵਚਰਚਤੁਤ੍ਥਜ੍ਝਾਨੰ ਕਿਲੇਸਕਾਯਤੋ ਵਿਮੁਤ੍ਤਮ੍ਪਿ ਰੂਪਕਾਯਤੋ ਅਵਿਮੁਤ੍ਤੰ, ਅਰੂਪਾਵਚਰੰ ਪਨ ਤਦਭਯਤੋਪਿ ਵਿਮੁਤ੍ਤੰ, ਤਸ੍ਮਾ ਤਦੇਵ ਪਾਦਕੰ ਕਤ੍ਵਾ ਅਰਹਤ੍ਤਪ੍ਪਤ੍ਤੋਵ ਉਭਤੋਭਾਗਵਿਮੁਤ੍ਤੋ ਹੋਤਿ, ਨ ਰੂਪਾਵਚਰਨ੍ਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੰ। **ਪਞ੍ਞਾਵਿਮੁਤ੍ਤੋ**ਤਿ ਅਰਹਤ੍ਤਮਗ੍ਗਪਞ੍ਞਾਯ ਆਸਵੇਹਿ ਵਿਮੁਤ੍ਤੋ। ਸੋ ਹਿ ਸੁਕ੍ਖਵਿਪਸ੍ਸਕੋ, ਚਤੂਹਿ ਰੂਪਾਵਚਰਜ੍ਝਾਨੇਹਿ ਵੁਟ੍ਠਾਯ ਅਰਹਤ੍ਤਪ੍ਪਤ੍ਤਾ ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਚਾਤਿ ਪਞ੍ਚਵਿਧੋ। ਅਰੂਪਾਵਚਰਜ੍ਝਾਨੇਸੁ ਹਿ ਏਕਸ੍ਮਿਮ੍ਪਿ ਸਤਿ ਉਭਤੋਭਾਗਵਿਮੁਤ੍ਤੋਵ ਨਾਮ ਹੋਤਿ।

ਕਾਯਸਕ੍ਖੀਤਿ ਰੂਪਾਰੂਪਜ੍ਝਾਨਲਾਭੀ ਅਰਿਯੋ। ਸੋ ਹਿ ਸੋਤਾਪਤ੍ਤਿਮਗ੍ਗਟ੍ਠਵਜ੍ਜਿਤਾਨੰ ਛਨ੍ਨੰ ਸੇਖਾਨੰ ਵਸੇਨ ਛਬ੍ਬਿਧੋ। ਤੇਨੇਵ ਹਿਸ੍ਸ ''ਏਕਚ੍ਚੇ ਆਸਵਾ ਪਰਿਕ੍ਖੀਣਾ''ਤਿ ਨਿਦ੍ਦੇਸੇ ਵੁਤ੍ਤੰ। ਸੋਤਾਪਤ੍ਤਿਮਗ੍ਗਟ੍ਠਸ੍ਸ ਚ ਨ ਕੇਚਿਪਿ ਆਸਵਾ ਪਰਿਕ੍ਖੀਣਾਤਿ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਾ, ਪਰਿਕ੍ਖੀਯਿਸ੍ਸਨ੍ਤੀਤਿ ਪਨ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਾ, ਅਰਹਤੋ ਪਨ ਸਬ੍ਬੇਪਿ ਆਸਵਾ ਪਰਿਕ੍ਖੀਣਾ, ਨ ਏਕਚ੍ਚੇਤਿ। ਸੋ ਹਿ ਫੁਟ੍ਠਨ੍ਤੰ ਸਚ੍ਛਿਕਰੋਤੀਤਿ **ਕਾਯਸਕ੍ਖੀ,** ਫੁਟ੍ਠਾਨੰ ਪਟਿਲਦ੍ਧਾਨੰ ਝਾਨਾਨੰ ਅਨਨ੍ਤਰੰ ਨਾਮਕਾਯੇਨ ਨਿਰੋਧੰ ਸਚ੍ਛਿਕਰੋਤੀਤਿਪਿ ਕਾਯਸਕ੍ਖੀ, ਕਾਯੇਨਾਤਿ ਚੇਤ੍ਥ ''ਨਾਮਕਾਯੇਨ ਚੇਵ ਪਰਮਤ੍ਥਸਚ੍ਚੰ ਸਚ੍ਛਿਕਰੋਤਿ, ਪਞ੍ਞਾਯ ਚ ਅਤਿਵਿਜ੍ਝ ਪਸ੍ਸਤੀ''ਤਿ ਵਚਨਤੋ ਅਰਹਤ੍ਤਫਲੰ ਠਪੇਤ੍ਵਾ ਸੇਸਮਗ੍ਗਫਲਾਨਮੇਤੰ ਅਧਿਵਚਨੰ, ਤੇਨ ਕਾਯੇਨ ਪਠਮਜ੍ਝਾਨਾਨਨ੍ਤਰੰ ਨਿਬ੍ਬਾਨਸ੍ਸ ਸਚ੍ਛਿਕਰਣਤੋਪਿ ਕਾਯਸਕ੍ਖੀਤਿ ਕੇਚਿ। **ਦਿਟ੍ਠਿਪ੍ਪਤ੍ਤੋ**ਤਿ ਸੁਕ੍ਖਵਿਪਸ੍ਸਕੋ, ਰੂਪਜ੍ਝਾਨਲਾਭੀ ਚ ਯਥਾਵੁਤ੍ਤੋ ਛਬ੍ਬਿਧੋ ਸੇਖੋ ਚ, ਅਯੰ ਦਿਟ੍ਠਨ੍ਤਪ੍ਪਤ੍ਤੋਤਿ ਦਿਟ੍ਠਿਪ੍ਪਤ੍ਤੋ। ਦਸ੍ਸਨੰ ਦਿਟ੍ਠਿ, ਪਠਮਮਗ੍ਗੋ, ਤਸ੍ਸ ਅਨਨ੍ਤਰੰ ਨਿਰੋਧਪ੍ਪਤ੍ਤੋਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਦਿਟ੍ਠਪ੍ਪਤ੍ਤੋਤਿਪਿ ਪਾਠੋ, ਤਸ੍ਸ ਪਠਮਮਗ੍ਗੇਨ ਦਿਟ੍ਠੰ ਨਿਬ੍ਬਾਨੰ ਪੁਨ ਪਤ੍ਤੋਤਿ ਅਤ੍ਥੋ।

ਸਦ੍ਧਾਵਿਮੁਤ੍ਤੋਤਿ ਸੁਕ੍ਖਵਿਪਸ੍ਸਕੋ, ਰੂਪਜ੍ਝਾਨਲਾਭੀ ਚ ਯਥਾਵੁਤ੍ਤੋ ਛਬ੍ਬਿਧੋ ਸੇਖੋ ਚ। ਅਯੰ ਹਿ ਸਦ੍ਦਹਨ੍ਤੋ ਵਿਮੁਤ੍ਤੋਤਿ ਸਦ੍ਧਾਵਿਮੁਤ੍ਤੋ। ਕਥੰ ਪਨੇਤਸ੍ਸ ਦਿਟ੍ਠਿਪ੍ਪਤ੍ਤਤੋ ਨਾਨਤ੍ਤਨ੍ਤਿ? ਆਗਮਨੀਯਪਟਿਪਦਾਯ। ਦਿਟ੍ਠਿਪ੍ਪਤ੍ਤੋ ਹਿ ਪਞ੍ਞਾਸਮ੍ਪਦਾਯ ਪੁਬ੍ਬਭਾਗੇ ਵਿਪਸ੍ਸਨਾਯ ਕਿਲੇਸੇ ਅਪ੍ਪਦੁਕ੍ਖੇਨ ਵਿਕ੍ਖਮ੍ਭੇਨ੍ਤੋ ਆਗਤੋ, ਸਦ੍ਧਾਵਿਮੁਤ੍ਤੋ ਪਨ ਸਦ੍ਧਾਬਹੁਲਤਾਯ ਕਿਲੇਸੇ ਦੁਕ੍ਖੇਨ ਵਿਕ੍ਖਮ੍ਭੇਨ੍ਤੋ ਆਗਤੋ। ਏਤਮੇਵ ਹਿ ਭੇਦੰ ਸਨ੍ਧਾਯ ਨਿਦ੍ਦੇਸੇ ''ਏਕਚ੍ਚੇ ਆਸਵਾ ਪਰਿਕ੍ਖੀਣਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਨੋ ਚ ਖੋ ਯਥਾਦਿਟ੍ਠਿਪ੍ਪਤ੍ਤਸ੍ਸਾ''ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ।

ਧਮ੍ਮਾਨੁਸਾਰੀਤਿ ਯਸ੍ਸ ਸੋਤਾਪਤ੍ਤਿਮਗ੍ਗਕ੍ਖਣੇ ਪਞ੍ਞਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯੰ ਅਧਿਮਤ੍ਤੰ ਹੋਤਿ, ਅਯੰ ਪਞ੍ਞਾਸਙ੍ਖਾਤੇਨ ਧਮ੍ਮੇਨ ਸਰਤਿ ਅਨੁਸ੍ਸਰਤੀਤਿ ਧਮ੍ਮਾਨੁਸਾਰੀ, ਸੋਤਾਪਤ੍ਤਿਮਗ੍ਗਟ੍ਠਸ੍ਸੇਤੰ ਨਾਮੰ। ਫਲੇ ਪਨ ਪਤ੍ਤੇ ਦਿਟ੍ਠਿਪ੍ਪਤ੍ਤੋ ਨਾਮ ਹੋਤਿ। **ਸਦ੍ਧਾਨੁਸਾਰੀ**ਤਿ ਯਸ੍ਸ ਸੋਤਾਪਤ੍ਤਿਮਗ੍ਗਕ੍ਖਣੇ ਸਦ੍ਧਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯੰ ਅਧਿਮਤ੍ਤੰ ਹੋਤਿ, ਅਯੰ ਸਦ੍ਧਾਯ ਸਰਤਿ ਅਨੁਸ੍ਸਰਤੀਤਿ ਸਦ੍ਧਾਨੁਸਾਰੀ, ਸੋਤਾਪਤ੍ਤਿਮਗ੍ਗਟ੍ਠਸ੍ਸੇਤੰ ਨਾਮੰ। ਫਲੇ ਪਨ ਪਤ੍ਤੇ ਸਦ੍ਧਾਵਿਮੁਤ੍ਤੋ ਨਾਮ ਹੋਤਿ।

ਲੋਕੁਤ੍ਤਰਧਮ੍ਮੰ ਹਿ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤੇਨ੍ਤਾਨੰ ਦ੍ਵੇ ਧੁਰਾਨਿ ਨਾਮ, ਦ੍ਵੇ ਅਭਿਨਿਵੇਸਾ ਨਾਮ, ਦ੍ਵੇ ਸੀਸਾਨਿ ਨਾਮ। ਤਤ੍ਥ ਸਦ੍ਧਾਧੁਰੰ ਪਞ੍ਞਾਧੁਰਨ੍ਤਿ ਦ੍ਵੇ ਧੁਰਾਨਿ ਨਾਮ। ਏਕੋ ਪਨ ਸਮਥਾਭਿਨਿਵੇਸੋ, ਏਕੋ ਵਿਪਸ੍ਸਨਾਭਿਨਿਵੇਸੋਤਿ ਦ੍ਵੇ ਅਭਿਨਿਵੇਸਾ। ਏਕੋ ਚ ਅਰਹਤ੍ਤੰ ਮਤ੍ਥਕੰ ਪਾਪੁਣਨ੍ਤੋ ਉਭਤੋਭਾਗਵਿਮੁਤ੍ਤੋ ਹੋਤਿ, ਏਕੋ ਪਞ੍ਞਾਵਿਮੁਤ੍ਤੋਤਿ ਇਮਾਨਿ ਦ੍ਵੇ ਸੀਸਾਨਿ ਨਾਮ। ਯੇ ਹਿ ਕੇਚਿ ਲੋਕੁਤ੍ਤਰੰ ਧਮ੍ਮੰ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤੇਨ੍ਤਿ, ਸਬ੍ਬੇ ਤੇ ਦ੍ਵੇ ਇਮੇ ਧਮ੍ਮੇ ਧੁਰੰ ਕਤ੍ਵਾ ਇਮੇਸੁ ਦ੍ਵੀਸੁ ਠਾਨੇਸੁ ਅਭਿਨਿਵਿਸਿਤ੍ਵਾ ਇਮੇਹਿ ਦ੍ਵੀਹਿ ਠਾਨੇਹਿ ਵਿਮੁਚ੍ਚਨ੍ਤਿ। ਤੇਸੁ ਯੋ ਭਿਕ੍ਖੁ ਅਟ੍ਠਸਮਾਪਤ੍ਤਿਲਾਭੀ ਪਞ੍ਞੰ ਧੁਰੰ ਕਤ੍ਵਾ ਸਮਥਵਸੇਨ ਅਭਿਨਿਵਿਟ੍ਠੋ ਅਞ੍ਞਤਰੰ ਅਰੂਪਸਮਾਪਤ੍ਤਿੰ ਪਦਟ੍ਠਾਨੰ ਕਤ੍ਵਾ ਵਿਪਸ੍ਸਨੰ ਪਟ੍ਠਪੇਤ੍ਵਾ ਅਰਹਤ੍ਤੰ ਪਾਪੁਣਾਤਿ, ਅਯੰ ਸੋਤਾਪਤ੍ਤਿਮਗ੍ਗਕ੍ਖਣੇ ਧਮ੍ਮਾਨੁਸਾਰੀ ਨਾਮ। ਪਰਤੋ ਪਨ ਛਸੁ ਠਾਨੇਸੁ ਕਾਯਸਕ੍ਖੀ ਨਾਮ। ਅਰਹਤ੍ਤਫਲੰ ਪਤ੍ਤੇ ਉਭਤੋਭਾਗਵਿਮੁਤ੍ਤੋ ਨਾਮ।

ਅਪਰੋ ਪਞ੍ਞਮੇਵ ਧੁਰੰ ਕਤ੍ਵਾ ਵਿਪਸ੍ਸਨਾਵਸੇਨ ਅਭਿਨਿਵਿਟ੍ਠੋ ਸੁਦ੍ਧਸਙ੍ਖਾਰੇ ਵਾ ਰੂਪਾਵਚਰਜ੍ਝਾਨੇਸੁ ਵਾ ਅਞ੍ਞਤਰੰ ਸਮ੍ਮਸਿਤ੍ਵਾ ਅਰਹਤ੍ਤੰ ਪਾਪੁਣਾਤਿ, ਅਯਮ੍ਪਿ ਸੋਤਾਪਤ੍ਤਿਮਗ੍ਗਕ੍ਖਣੇ ਧਮ੍ਮਾਨੁਸਾਰੀ ਨਾਮ। ਪਰਤੋ ਪਨ ਛਸੁ ਠਾਨੇਸੁ ਦਿਟ੍ਠਿਪ੍ਪਤ੍ਤੋ ਨਾਮ, ਅਰਹਤ੍ਤੰ ਪਤ੍ਤੋ ਪਞ੍ਞਾਵਿਮੁਤ੍ਤੋ ਨਾਮ।

ਅਪਰੋ ਪਨ ਅਟ੍ਠਸਮਾਪਤ੍ਤਿਲਾਭੀ ਸਦ੍ਧੰ ਧੁਰੰ ਕਤ੍ਵਾ ਸਮਾਧਿਵਸੇਨ ਅਭਿਨਿਵਿਟ੍ਠੋ ਅਞ੍ਞਤਰੰ ਅਰੂਪਸਮਾਪਤ੍ਤਿੰ ਪਦਟ੍ਠਾਨੰ ਕਤ੍ਵਾ ਵਿਪਸ੍ਸਨੰ ਪਟ੍ਠਪੇਤ੍ਵਾ ਅਰਹਤ੍ਤੰ ਪਾਪੁਣਾਤਿ, ਅਯੰ ਸੋਤਾਪਤ੍ਤਿਮਗ੍ਗਕ੍ਖਣੇ ਸਦ੍ਧਾਨੁਸਾਰੀ ਨਾਮ, ਪਰਤੋ ਛਸੁ ਠਾਨੇਸੁ ਕਾਯਸਕ੍ਖੀਯੇਵ ਨਾਮ। ਅਰਹਤ੍ਤੰ ਪਤ੍ਤੋ ਉਭਤੋਭਾਗਵਿਮੁਤ੍ਤੋਯੇਵ ਨਾਮ। ਅਪਰੋ ਸਦ੍ਧਮੇਵ ਧੁਰੰ ਕਤ੍ਵਾ ਵਿਪਸ੍ਸਨਾਵਸੇਨ ਅਭਿਨਿਵਿਟ੍ਠੋ ਸੁਦ੍ਧਸਙ੍ਖਾਰੇ ਵਾ ਰੂਪਾਵਚਰਜ੍ਝਾਨੇਸੁ ਵਾ ਅਞ੍ਞਤਰੰ ਸਮ੍ਮਸਿਤ੍ਵਾ ਅਰਹਤ੍ਤੰ ਪਾਪੁਣਾਤਿ, ਅਯਮ੍ਪਿ ਸੋਤਾਪਤ੍ਤਿਮਗ੍ਗਕ੍ਖਣੇ ਸਦ੍ਧਾਨੁਸਾਰੀ ਨਾਮ, ਪਰਤੋ ਛਸੁ ਠਾਨੇਸੁ ਸਦ੍ਧਾਵਿਮੁਤ੍ਤੋ ਨਾਮ। ਅਰਹਤ੍ਤਪ੍ਪਤ੍ਤੋ ਪਞ੍ਞਾਵਿਮੁਤ੍ਤੋ ਨਾਮ। ਇਮੇ ਸਤ੍ਤ ਪੁਗ੍ਗਲਾ ਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧਪਚ੍ਚੇਕਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧੇਹਿ ਸਦ੍ਧਿੰ ਨਵ ਲੋਕੇ ਅਗ੍ਗਦਕ੍ਖਿਣੇਯ੍ਯਾ ਨਾਮਾਤਿ।

ਦਸਕੇ **ਪਞ੍ਚਨ੍ਨੰ ਇਧ ਨਿਟ੍ਠਾ**ਤਿ ਸਤ੍ਤਕ੍ਖਤ੍ਤੁਪਰਮੋ, ਕੋਲੰਕੋਲੋ, ਏਕਬੀਜੀ, ਸਕਦਾਗਾਮੀ ਕਾਮਾਵਚਰਪਟਿਸਨ੍ਧਿਕੋ, ਅਰਹਾ ਚਾਤਿ ਇਮੇਸੰ ਪਞ੍ਚਨ੍ਨੰ ਇਧ ਕਾਮਾਵਚਰਭੂਮਿਯਞ੍ਞੇਵ ਅਨੁਪਾਦਿਸੇਸਨਿਬ੍ਬਾਨਸਙ੍ਖਾਤਾ ਨਿਟ੍ਠਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਕਾਮਾਵਚਰਤ੍ਤਭਾਵੇ ਏਵ ਹਿ ਏਤੇ ਪਰਿਨਿਬ੍ਬਾਯਨ੍ਤਿ, ਨਾਞ੍ਞਸ੍ਮਿੰ। **ਪਞ੍ਚਨ੍ਨੰ ਇਧ ਵਿਹਾਯ ਨਿਟ੍ਠਾ**ਤਿ ਅਨ੍ਤਰਾਪਰਿਨਿਬ੍ਬਾਯੀ ਉਪਹਚ੍ਚਪਰਿਨਿਬ੍ਬਾਯੀ ਅਸਙ੍ਖਾਰਪਰਿਨਿਬ੍ਬਾਯੀ ਸਸਙ੍ਖਾਰਪਰਿਨਿਬ੍ਬਾਯੀ ਉਦ੍ਧੰਸੋਤੋ ਅਕਨਿਟ੍ਠਗਾਮੀ ਚਾਤਿ ਇਮੇਸੰ ਪਞ੍ਚਨ੍ਨੰ ਇਧ ਕਾਮਾਵਚਰੇ ਅਤ੍ਤਭਾਵੰ ਵਿਹਾਯ ਵਿਜਹਿਤ੍ਵਾ ਬ੍ਰਹ੍ਮਤ੍ਤਭਾਵੇ ਠਿਤਾਨਞ੍ਞੇਵ ਨਿਟ੍ਠਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਸੇਸਮੇਤ੍ਥ ਉਤ੍ਤਾਨਤ੍ਥਮੇਵਾਤਿ। ਅਯਮੇਤ੍ਥ ਸਙ੍ਖੇਪਤੋ ਪਾਲ਼ਿਨਯੇਨ ਸਦ੍ਧਿੰ ਅਤ੍ਥਨਿਚ੍ਛਯੋ, ਵਿਤ੍ਥਾਰੋ ਪਨ **ਪੁਗ੍ਗਲਪਞ੍ਞਤ੍ਤਿਪਾਲ਼ਿਅਟ੍ਠਕਥਾਸੁ** (ਪੁ॰ ਪ॰ ਮਾਤਿਕਾ ੧ ਆਦਯੋ; ਪੁ॰ ਪ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ਮਾਤਿਕਾਵਣ੍ਣਨਾ ੧) ਗਹੇਤਬ੍ਬੋਤਿ।

ਮੋਹਵਿਚ੍ਛੇਦਨਿਯਾ ਅਭਿਧਮ੍ਮਮਾਤਿਕਤ੍ਥਵਣ੍ਣਨਾਯ

ਪੁਗ੍ਗਲਪਞ੍ਞਤ੍ਤਿਮਾਤਿਕਤ੍ਥਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੫. ਕਥਾਵਤ੍ਥੁਮਾਤਿਕਾ

ਪੁਗ੍ਗਲਕਥਾਵਣ੍ਣਨਾ

ਇਦਾਨਿ ਕਥਾਵਤ੍ਥੁਮਾਤਿਕਾਯ ਅਤ੍ਥਸੰਵਣ੍ਣਨਾਨਯੋ ਹੋਤਿ। ਤਤ੍ਥ ਅਨੁਤ੍ਤਾਨਤ੍ਥਤੋ ਤਾਵ ‘‘ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਉਪਲਬ੍ਭਤਿ ਸਚ੍ਚਿਕਟ੍ਠਪਰਮਤ੍ਥੇਨਾ’’ਤਿ ਅਯਂ ਪੁਚ੍ਛਾ, ‘‘ਆਮਨ੍ਤਾ’’ਤਿ ਅਯਂ ਪਟਿਜਾਨਨਾ। ਕਸ੍ਸ ਪਨਾਯਂ ਪੁਚ੍ਛਾ, ਕਸ੍ਸ ਪਟਿਜਾਨਨਾਤਿ? ‘‘ਅਸੁਕਸ੍ਸਾ’’ਤਿ ਨ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਾ। ਨ ਹਿ ਭਗਵਾ ਪਰਵਾਦੀਹਿ ਸਦ੍ਧਿਂ ਵਿਗ੍ਗਾਹਿਕਕਥਂ ਕਥੇਨ੍ਤੋ ਇਮਂ ਮਾਤਿਕਂ ਠਪੇਸਿ, ਪੁਗ੍ਗਲਪਞ੍ਞਤ੍ਤਿਦੇਸਨਾਦਿਂ ਪਨ ਨਿਸ੍ਸਾਯ ‘‘ਪਰਮਤ੍ਥਤੋ ਅਤ੍ਤਾ ਨਾਮ ਅਤ੍ਥੀ’’ਤਿਆਦਿਨਾ ਅਨਾਗਤੇ ਵਿਪਲ੍ਲਾਸਗਾਹਿਭਿਕ੍ਖੂਨਂ, ਪਰਵਾਦੀਨਞ੍ਚ ਨਾਨਪ੍ਪਕਾਰਦਿਟ੍ਠਿਟ੍ਠਾਨਵਿਸੋਧਨਤ੍ਥਂ ਮੋਗ੍ਗਲਿਪੁਤ੍ਤਤਿਸ੍ਸਤ੍ਥੇਰਸ੍ਸ ਵਾਦਨਯਦਸ੍ਸਨਵਸੇਨ ਪੁਗ੍ਗਲਵਾਦਮੇਤਂ ਆਰਬ੍ਭ ਤਨ੍ਨਿਵਸੇਨ ਮਾਤਿਕਂ ਠਪੇਨ੍ਤੋ ਸਕਵਾਦਿਪਰਵਾਦੀਨਂ ਪੁਚ੍ਛਾਵਿਸਜ੍ਜਨਦੋਸਾਰੋਪਨਨਿਗ੍ਗਹਪਾਪਨਾਦਿਵਚਨਪਟਿਵਚਨਵਸੇਨੇਵ ਠਪੇਸਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਤਦਤ੍ਥਸ੍ਸ ਸੁਖਾਵਧਾਰਣਤ੍ਥਂ ਸਕਵਾਦੀਪੁਚ੍ਛਾ ਪਰਵਾਦੀਪੁਚ੍ਛਾ ਸਕਵਾਦੀਪਟਿਞ੍ਞਾ ਪਰਵਾਦੀਪਟਿਞ੍ਞਾਤਿ ਏਵਂ ਵਿਭਾਗਂ ਦਸ੍ਸੇਤ੍ਵਾ ਅਤ੍ਥਵਣ੍ਣਨਂ ਕਰਿਸ੍ਸਾਮ।

‘‘ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਉਪਲਬ੍ਭਤਿ ਸਚ੍ਚਿਕਟ੍ਠਪਰਮਤ੍ਥੇਨਾ’’ਤਿ ਅਯਂ ਸਕਵਾਦੀਪੁਚ੍ਛਾ, ਤਾਯ ਚ ‘‘ਯੇ ‘ਅਤ੍ਥਿ ਪੁਗ੍ਗਲੋ’ਤਿ ਏਵਂਲਦ੍ਧਿਕਾ ਪੁਗ੍ਗਲਵਾਦਿਨੋ, ਤੇ ਏਵਂ ਪੁਚ੍ਛਿਤਬ੍ਬਾ’’ਤਿ ਦੀਪੇਤਿ। ਕੇ ਪਨ ਤੇ ਪੁਗ੍ਗਲਵਾਦਿਨੋਤਿ? ਸਾਸਨੇ ਵਜ੍ਜਿਪੁਤ੍ਤਕਾ ਚੇਵ ਸਮ੍ਮਿਤਿਯਾ ਚ ਬਹਿਦ੍ਧਾ ਬਹੂ ਅਞ੍ਞਤਿਤ੍ਥਿਯਾ ਚ। ਕਦਾ ਪਨੇਤੇ ਸਾਸਨੇ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਾਤਿ? ਪਰਿਨਿਬ੍ਬਾਨਤੋ ਦੁਤਿਯੇ ਵਸ੍ਸਸਤੇ। ਭਗਵਤਿ ਕਿਰ ਪਰਿਨਿਬ੍ਬੁਤੇ ਮਹਾਕਸ੍ਸਪਤ੍ਥੇਰੇਨ ਸਮੁਸ੍ਸਾਹਿਤੇਹਿ ਤਪ੍ਪਮੁਖੇਹਿ ਵਸਿਗਣੇਹਿ ਸੁਭਦ੍ਦਵੁਡ੍ਢਪਬ੍ਬਜਿਤਾਦੀਨਂ ਪਾਪਭਿਕ੍ਖੂਨਂ ਪਵੇਸੋਕਾਸਨਿਸੇਧਨਤ੍ਥਂ ਅਜਾਤਸਤ੍ਤੁਰਾਜਾਨਂ ਸਹਾਯਂ ਲਭਿਤ੍ਵਾ ਧਮ੍ਮਵਿਨਯਸਰੀਰਂ ਸਙ੍ਗਹਂ ਆਰੋਪੇਤ੍ਵਾ ਸਾਸਨੇ ਅਚਲੇ ਪਵਤ੍ਤਾਪਿਤੇ ਤਤੋ ਵਸ੍ਸਸਤਸ੍ਸ ਅਚ੍ਚਯੇਨ ਵੇਸਾਲਿਯਂ ਵਜ੍ਜਿਪੁਤ੍ਤਕੇਹਿ ਦੀਪਿਤਾਨਿ ਦਸ ਵਤ੍ਥੂਨਿ ਮਦ੍ਦਿਤ੍ਵਾ ਤੇ ਚ ਭਿਕ੍ਖੂ ਨਿਗ੍ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਯਸਤ੍ਥੇਰਸਮੁਸ੍ਸਾਹਿਤੇਹਿ ਵਸਿਗਣੇਹਿ ਪੁਨ ਧਮ੍ਮਵਿਨਯਸਙ੍ਗਹੇ ਕਤੇ ਤੇਹਿ ਨਿਗ੍ਗਹਿਤਾ ਦਸਸਹਸ੍ਸਾ ਵਜ੍ਜਿਪੁਤ੍ਤਕਾ ਕਞ੍ਚਿ ਦੁਬ੍ਬਲਰਾਜਾਨਂ ਬਲਂ ਲਭਿਤ੍ਵਾ ਮੂਲਸਙ੍ਗਹਂ ਭਿਨ੍ਦਿਤ੍ਵਾ ਅਤ੍ਤਨੋ ਅਨਾਚਾਰਾਨੁਕੂਲਵਚਨਂ ਪਕ੍ਖਿਪਿਤ੍ਵਾ ਬੁਦ੍ਧਵਚਨਞ੍ਚ ਛਡ੍ਡੇਤ੍ਵਾ ਮਹਾਸਙ੍ਗੀਤੀਹਿ ਵਿਸੁਂ ਧਮ੍ਮਵਿਨਯਸਙ੍ਗਹਂ ਕਤ੍ਵਾ ਮਹਾਸਙ੍ਘਿਕਾਚਰਿਯਕੁਲਂ ਨਾਮ ਅਕਂਸੁ। ਪਰਿਸੁਦ੍ਧਸਾਸਨਂ ਪਨ ਥੇਰੇਹਿ ਪਰਿਪਾਲਿਤਤ੍ਤਾ ‘‘ਥੇਰਵਾਦੋ’’ਤਿ ਪਞ੍ਞਾਯਿ, ਇਮੇਸੁ ਪਨ ਦ੍ਵੀਸੁ ਵਾਦੇਸੁ ਮਹਾਸਙ੍ਘਿਕਤੋ ਭਿਜ੍ਜਿਤ੍ਵਾ ਏਕਬਜੋਹਾਰਿਕਾ, ਗੋਕੁਲਿਕਾ ਚ, ਤਤੋ ਪਣ੍ਣਤ੍ਤਿਵਾਦਾ, ਬਹੁਲਿਯਾ, ਚੇਤਿਯਵਾਦਾ ਚਾਤਿ ਪਞ੍ਚ ਵਾਦਾ, ਮਹਾਸਙ੍ਘਿਕੇਹਿ ਪਨ ਸਦ੍ਧਿਂ ਛ ਆਚਰਿਯਕੁਲਾਨਿ ਨਾਮ ਜਾਤਾਨਿ। ਤਥਾ ਥੇਰਵਾਦਤੋ ਭਿਜ੍ਜਿਤ੍ਵਾ ਮਹਿਸਾਸਕਾ, ਵਜ੍ਜਿਪੁਤ੍ਤਕਾ ਚ, ਤਤੋ ਧਮ੍ਮੁਤ੍ਤਰਿਯਾ, ਭਦ੍ਰਯਾਨਿਕਾ, ਛਨ੍ਨਾਗਾਰਿਕਾ, ਸਮ੍ਮਿਤਿਯਾ ਚ, ਮਹਿਸਾਸਕਤੋ ਧਮ੍ਮਗੁਤ੍ਤਿਕਾ, ਸਬ੍ਬਤ੍ਥਿਕਾ ਚ, ਤਤੋ ਕਸ੍ਸਪਿਕਾ, ਤਤੋ ਸਙ੍ਕਨ੍ਤਿਕਾ, ਤਤੋ ਸੁਤ੍ਤਵਾਦਾ ਚਾਤਿ ਇਮੇ ਏਕਾਦਸ ਵਾਦਾ ਜਾਤਾ। ਤੇ ਪੁਰਿਮੇਹਿ ਛਹਿ ਸਦ੍ਧਿਂ ਸਤ੍ਤਰਸ ਭਿਨ੍ਨਵਾਦਾ ਦੁਤਿਯੇ ਵਸ੍ਸਸਤੇ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਾ, ਥੇਰਵਾਦੋ ਪਨ ਏਕੋਵ ਅਸਮ੍ਭਿਨ੍ਨਕੋ, ਤੇਨ ਸਦ੍ਧਿਂ ਸਾਸਨੇ ਅਟ੍ਠਾਰਸ ਨਿਕਾਯਾ ਜਾਤਾਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ, ਯੇ ‘‘ਅਟ੍ਠਾਰਸਾਚਰਿਯਕੁਲਾਨੀ’’ਤਿ ਪਵੁਚ੍ਚਨ੍ਤਿ। ਇਮੇਸਂ ਪਨ ਅਟ੍ਠਾਰਸਨ੍ਨਂ ਆਚਰਿਯਵਾਦਾਨਂ ਵਸੇਨ ਆਯਤਿਂ ਸਾਸਨਸ੍ਸ ਆਲੁਲਨਂ ਞਤ੍ਵਾ ਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧੋ ਦ੍ਵਿਨ੍ਨਂ ਵਸ੍ਸਸਤਾਨਂ ਅਚ੍ਚਯੇਨ ਸਾਸਨੇ ਪਟਿਲਦ੍ਧਸਦ੍ਧੇਨ ਅਸੋਕੇਨ ਧਮ੍ਮਰਞ੍ਞਾ ਬਾਹਿਰਕੇ ਅਨੇਲੋਕੇਤ੍ਵਾ ਸਾਸਨੇ ਏਵ ਲਾਭਸਕ੍ਕਾਰੇ ਪਵਤ੍ਤਨ੍ਤੇ ਲਾਭਸਕ੍ਕਾਰਤ੍ਥਾਯ ਸਾਸਨਵੇਸਂ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਸਕਾਨਿ ਸਕਾਨਿ ਦਿਟ੍ਠਿਗਤਾਨਿ ਤਥਤੋ ਦੀਪੇਨ੍ਤੇਸੁ ਦ੍ਵਾਸਟ੍ਠਿਦਿਟ੍ਠਿਗਤਿਕੇਸੁ ਯਥਾਵੁਤ੍ਤਸਤ੍ਤਰਸਾਚਰਿਯਕੁਲੇਸੁ ਚ ਸਮਯਕੁਸਲਤਾਯ ਵਿਚਿਨਿਤ੍ਵਾ ਸੇਤਕਾਨਿ ਦਤ੍ਵਾ ਉਪ੍ਪਬ੍ਬਾਜਿਤੇਸੁ ਪਰਿਸੁਦ੍ਧੇ ਮਹਾਭਿਕ੍ਖੁਸਙ੍ਘੇ ਨਿਸੀਦਿਤ੍ਵਾ ਮੋਗ੍ਗਲਿਪੁਤ੍ਤਤਿਸ੍ਸਤ੍ਥੇਰਸ੍ਸ ਯਾਨਿ ਤਦਾ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਾਨਿ ਵਤ੍ਥੂਨਿ, ਯਾਨਿ ਚ ਆਯਤਿਂ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਿਸ੍ਸਨ੍ਤਿ, ਸਬ੍ਬਾਨਿਪਿ ਤਾਨਿ ਅਤ੍ਤਨੋ ਸਤ੍ਥਾਰਾ ਦਿਨ੍ਨਮਾਤਿਕਾਮੁਖਮਤ੍ਤੇਨ ਪਟਿਬਾਹਿਤ੍ਵਾ ਸੁਤ੍ਤਸਹਸ੍ਸਪਟਿਮਣ੍ਡਿਤਂ ਪਰਪ੍ਪਵਾਦਮਥਨਂ ਆਯਤਿਲਕ੍ਖਣਂ ਕਥਾਵਤ੍ਥੁਪ੍ਪਕਰਣਂ ਮਾਤਿਕਾਵਿਭਜਨਵਸੇਨ ਭਾਸਿਤ੍ਵਾ ਤਂ ਤਤਿਯਸਙ੍ਗੀਤਿਯਂ ਸਙ੍ਗਹਂ

ਆਰੋਪੇਤ੍ਵਾ ਆਲੁਲਿਤਂ ਸਾਸਨਂ ਪਗ੍ਗਹੇਤੁਂ ਸਮਤ੍ਥਭਾਵਂ ਭਿਕ੍ਖੁਸਙ੍ਘੇ ਪਕਾਸਨਤ੍ਥਂ ਆਯਤਿਵਾਦਪ੍ਪਟਿਬਾਹਨਨਯਦਸ੍ਸਨਵਸੇਨ ਇਮਂ ਕਥਾਵਤ੍ਥੁਮਾਤਿਕਂ ਵਤ੍ਵਾ ਥੇਰਸ੍ਸ ਓਕਾਸਂ ਠਪੇਨ੍ਤੋ ਤਸ੍ਸਾ ਵਿਭਙ੍ਗਂ ਨ ਅਵੋਚਾਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਂ।

ਤਤ੍ਥ **ਪੁਗ੍ਗਲੋ**ਤਿ ਅਤ੍ਤਾ ਜੀਵੋ ਸਤ੍ਤੋ। **ਉਪਲਬ੍ਭਤੀ**ਤਿ ਪਞ੍ਞਾਯ ਉਪਗਨ੍ਤ੍ਵਾ ਲਬ੍ਭਤਿ, ਞਾਯਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਸਚ੍ਛਿਕਟ੍ਠਪਰਮਤ੍ਥੇਨਾ**ਤਿ ਏਤ੍ਥ **ਸਚ੍ਛਿਕਟ੍ਠੋ**ਤਿ ਮਾਯਾਮਰੀਚਿਆਦਯੋ ਵਿਯ ਅਭੂਤਾਕਾਰੇਨ ਅਗ੍ਗਹੇਤਬ੍ਬੋ ਭੂਤਟ੍ਠੋ। **ਪਰਮਤ੍ਥੋ**ਤਿ ਅਨੁਸ੍ਸਵਾਦਿਵਸੇਨ ਅਗ੍ਗਹੇਤਬ੍ਬੋ ਉਤ੍ਤਮਤ੍ਥੋ। ਉਭਯੇਨਾਪਿ ਯਥਾ ਰੂਪਵੇਦਨਾਦਯੋ ਧਮ੍ਮਾ ਭੂਤੇਨ ਸਭਾਵੇਨ ਉਪਲਬ੍ਭਨ੍ਤਿ, ਏਵਂ ਤਾਵ ''ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਉਪਲਬ੍ਭਤੀ''ਤਿ ਪੁਚ੍ਛਤਿ। ਪਰਵਾਦੀ ''ਆਮਨ੍ਤਾ''ਤਿ ਪਟਿਜਾਨਾਤਿ। ਪਟਿਜਾਨਨਞ੍ਚ ਕਤ੍ਥਚਿ ''ਆਮ ਭਨ੍ਤੇ''ਤਿ ਆਗਚ੍ਛਤਿ, ਕਤ੍ਥਚਿ ''ਆਮੋ''ਤਿ ਆਗਚ੍ਛਤਿ, ਇਧ ਪਨ ''ਆਮਨ੍ਤਾ''ਤਿ ਆਗਤਂ। ਤਤ੍ਰਾਯਂ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ – ਪਰਵਾਦੀ ਹਿ ਯਸ੍ਮਾ ਭਗਵਤਾ ''ਅਤ੍ਥਿ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਅਤ੍ਤਹਿਤਾਯ ਪਟਿਪਨ੍ਨੋ''ਤਿਆਦਿਨਾ (ਅ॰ ਨਿ॰ ੪.੯੫-੯੬) ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਪਕਾਸਿਤੋ, ਭਗਵਾ ਚ ਅਵਿਤਥਵਾਦੀ, ਤਸ੍ਮਾ ਸੋ ''ਸਚ੍ਛਿਕਟ੍ਠਪਰਮਤ੍ਥੇਨੇਵ ਅਤ੍ਥੀ''ਤਿ ਲਦ੍ਧਿਂ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ''ਆਮਨ੍ਤਾ''ਤਿ ਪਟਿਜਾਨਾਤਿ।

ਅਥਸ੍ਸ ਤਾਦਿਸਸ੍ਸ ਲੇਸਵਚਨਸ੍ਸ ਛਲਵਾਦਸ੍ਸ ਓਕਾਸਂ ਅਦਦਮਾਨੋ ਸਕਵਾਦੀ **''ਯੋ ਸਚ੍ਛਿਕਟ੍ਠੋ''**ਤਿਆਦਿਮਾਹ। ਤਤ੍ਰਾਯਂ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ – ਯ੍ਵਾਯਂ ਹੇਟ੍ਠਾ ਰੂਪਵੇਦਨਾਦਿਕੋ ਧਮ੍ਮਪ੍ਪਭੇਦੋ ਆਗਤੋ, ਨ ਸਮ੍ਮੁਤਿਸਚ੍ਚਵਸੇਨ, ਨਾਪਿ ਅਨੁਸ੍ਸਵਾਦਿਵਸੇਨ ਗਹੇਤਬ੍ਬੋ, ਅਤ੍ਤਨੋ ਪਨ ਭੂਤਤਾਯ ਏਵ ਸਚ੍ਛਿਕਟ੍ਠੋ, ਅਤ੍ਤਪਚ੍ਚਕ੍ਖਤਾਯ ਚ ਪਰਮਤ੍ਥੋ, ਸੋ ਤਥਾਪਟਿਞ੍ਞਾਤੋ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਤਤੋ ਤੇਨ ਸਚ੍ਛਿਕਟ੍ਠਪਰਮਤ੍ਥੇਨ ਆਕਾਰੇਨ ਉਪਲਬ੍ਭਤਿ, ਯਥਾ ਰੁਪ੍ਪਨਾਨੁਭਵਨਾਦਿਨਾ ਸਕਿਯੇਨਾਕਾਰੇਨ ਪੁਨ ਸਚ੍ਛਿਕਟ੍ਠਪਰਮਤ੍ਥੋ ਉਪਲਬ੍ਭਤਿ, ਕਿਂ ਤਵ ਪੁਗ੍ਗਲੋਪਿ ਏਵਂ ਉਪਲਬ੍ਭਤੀਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ। **ਨ ਹੇਵਂ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬੇ**ਤਿ ਅਵਜਾਨਨਾ ਪਰਵਾਦਿਸ੍ਸ। ਸੋ ਹਿ ਤਥਾਰੂਪਂ ਪੁਗ੍ਗਲਂ ਅਨਿਚ੍ਛਨ੍ਤੋ ਅਵਜਾਨਾਤਿ। ਨ ਹਿ ਅਤ੍ਤਾ ਨਾਮ ਖਨ੍ਧਾਦਿਵਿਮੁਤ੍ਤੋ ਕੋਚਿ ਦਿਸ੍ਸਤਿ ਅਞ੍ਞਤ੍ਰ ਬਜਾਮੋਹਮਤ੍ਤਾ। ਤਤ੍ਰਾਯਂ ਪਦਚ੍ਛੇਦੋ – ਨ ਹਿ ਏਵਂ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬੇਤਿ। ''ਨ ਹ ਏਵ''ਨ੍ਤਿਪਿ ਪਠਨ੍ਤਿ, ਦ੍ਵਿਨ੍ਨਮ੍ਪਿ ਏਵਂ ਨ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬੋਤਿ ਅਤ੍ਥੋ।

ਆਜਾਨਾਹਿ ਨਿਗ੍ਗਹਨ੍ਤਿ ਸਕਵਾਦਿਵਚਨਂ। ਯਸ੍ਮਾ ਤੇ ਪੁਰਿਮਾਯ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਪਟਿਞ੍ਞਾਯ ਪਚ੍ਛਿਮਾ ਨਵਤ੍ਤਬ੍ਬਪਟਿਞ੍ਞਾ, ਪਚ੍ਛਿਮਾਯ ਚ ਪੁਰਿਮਾ ਨ ਸਨ੍ਧੀਯਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਨਿਗ੍ਗਹਂ ਪਤ੍ਤੋ, ਤਂ ਨਿਗ੍ਗਹਂ ਦੋਸਂ ਅਪਰਾਧਂ ਆਜਾਨਾਹਿ, ਸਮ੍ਪਟਿਚ੍ਛਾਹੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਏਵਂ ਨਿਗ੍ਗਹਂ ਆਜਾਨਾਪੇਤ੍ਵਾ ਇਦਾਨਿ ਤਂ ਠਪਨਾਯ ਚੇਵ ਅਨੁਲੋਮਪਟਿਲੋਮਤੋ ਪਾਪਨਾਰੋਪਨਾਨਞ੍ਚ ਵਸੇਨ ਪਾਕਟਂ ਕਰੋਨ੍ਤੋ **''ਹਞ੍ਚਿ ਪੁਗ੍ਗਲੋ''**ਤਿਆਦਿਮਾਹ। ਤਤ੍ਥ **ਹਞ੍ਚੀ**ਤਿ ਯਦਿ, ਸਚੇ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਉਪਲਬ੍ਭਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਅਯਂ ਤਾਵ ਪਰਵਾਦੀਪਕ੍ਖਸ੍ਸ ਅਨੁਵਦਨੇਨ ਠਪਨਤੋ ਨਿਗ੍ਗਹਪਤਿਟ੍ਠਾਪਨਤੋ ਨਿਗ੍ਗਹਪਾਪਨਾਰੋਪਨਾਨਂ ਲਕ੍ਖਣਭੂਤਾ **ਅਨੁਲੋਮਟ੍ਠਪਨਾ** ਨਾਮ। **ਤੇਨ ਵਤ ਰੇ**ਤਿਆਦਿ ਅਨੁਲੋਮਪਕ੍ਖੇ ਨਿਗ੍ਗਹਸ੍ਸ ਪਾਪਿਕਤ੍ਤਾ **ਅਨੁਲੋਮਪਾਪਨਾ** ਨਾਮ। ਤਤ੍ਥ **ਤੇਨਾ**ਤਿ ਕਾਰਣਵਚਨਂ। **ਵਤਾ**ਤਿ ਓਕਪ੍ਪਨਵਚਨਂ ਨਿਯਮਵਚਨਂ। **ਰੇ**ਤਿ ਆਮਨ੍ਤਨਵਚਨਂ। ਇਦਂ ਵੁਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ – ਤੇਨ ਵਤ ਰੇ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬੇ ਵਤ ਰੇ ਹਮ੍ਭੋ ਭਦ੍ਰਮੁਖ ਤੇਨ ਕਾਰਣੇਨ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬੋ ਏਵਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਯਂ ਤਤ੍ਥ ਵਦੇਸੀ**ਤਿਆਦਿ ਅਨੁਲੋਮਪਕ੍ਖੇ ਨਿਗ੍ਗਹਸ੍ਸ ਆਰੋਪਿਤਤ੍ਤਾ **ਅਨੁਲੋਮਰੋਪਨਾ** ਨਾਮ। ਯਞ੍ਚਸ੍ਸ ਪਰਿਯੋਸਾਨੇ ''ਮਿਚ੍ਛਾ''ਤਿ ਪਦਂ, ਤਸ੍ਸ ਪੁਰਤੋ ''ਇਦਂ ਤੇ''ਤਿ ਆਹਰਿਤਬ੍ਬਂ। ਇਦਂ ਤੇ ਮਿਚ੍ਛਾਤਿ ਅਯਞ੍ਹੇਤ੍ਥ ਅਤ੍ਥੋ। ਏਵਂ ਉਪਰਿਪਿ । ਪਰਤੋ ਪਾਲ਼ਿਯਮ੍ਪਿ ਏਤਂ ਆਗਤਮੇਵ। **ਨੋ ਚੇ ਪਨ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬੇ**ਤਿਆਦਿ ''ਨ ਹੇਵਂ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬੇ''ਤਿ ਪਟਿਕ੍ਖਿਤ੍ਤਪਕ੍ਖਸ੍ਸ ਅਨੁਵਦਨੇਨ ਠਪਿਤਤ੍ਤਾ ਪਟਿਲੋਮਤੋ ਨਿਗ੍ਗਹਪਾਪਨਾਰੋਪਨਾਨਂ ਲਕ੍ਖਣਭੂਤਾ **ਪਟਿਲੋਮਟ੍ਠਪਨਾ** ਨਾਮ। **ਨੋ ਚ ਵਤ ਰੇ**ਤਿਆਦਿ ਪਟਿਲੋਮਪਕ੍ਖੇ ਨਿਗ੍ਗਹਸ੍ਸ ਪਾਪਿਤਤ੍ਤਾ **ਪਟਿਲੋਮਪਾਪਨਾ** ਨਾਮ। ਪੁਨ **ਯਂ ਤਤ੍ਥ ਵਦੇਸੀ**ਤਿਆਦਿ ਪਟਿਲੋਮਪਕ੍ਖੇ ਨਿਗ੍ਗਹਸ੍ਸ ਆਰੋਪਿਤਤ੍ਤਾ **ਪਟਿਲੋਮਰੋਪਨਾ** ਨਾਮ।

ਤਤ੍ਰਾਯਂ ਆਦਿਤੋ ਪਟ੍ਠਾਯ ਸਙ੍ਖੇਪਤ੍ਥੋ – ਯਦਿ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਉਪਲਬ੍ਭਤਿ ਸਚ੍ਛਿਕਟ੍ਠਪਰਮਤ੍ਥੇਨ, ਤੇਨ ਵਤ ਭੋ ਸੋ ਉਪਲਬ੍ਭਤੀਤਿ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬੋ। ਯਂ ਪਨ ਤਤ੍ਥ ਵਦੇਸਿ ''ਵਤ੍ਤਬ੍ਬੋ ਖੋ ਪੁਰਿਮਪਞ੍ਹੇ 'ਸਚ੍ਛਿਕਟ੍ਠਪਰਮਤ੍ਥੇਨ ਉਪਲਬ੍ਭਤੀ'ਤਿ ਨੋ ਚ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬੋ ਦੁਤਿਯਪਞ੍ਹੇ 'ਤਤੋ ਸੋ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਉਪਲਬ੍ਭਤੀ'''ਤਿ, **ਇਦਂ ਤੇ ਮਿਚ੍ਛਾ**ਤਿ ਏਵਂ ਤਾਵ ਅਨੁਲੋਮਤੋ ਠਪਨਾਪਾਪਨਾਰੋਪਨਾ ਹੋਨ੍ਤਿ।

ਅਥ ਨ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬੋ ਦੁਤਿਯਪਕ੍ਖੇ ''ਤਤੋ ਸੋ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਉਪਲਬ੍ਭਤੀ''ਤਿ, ਪੁਰਿਮਪਕ੍ਖੇਪਿ ਨ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬੋਵ। ਯਂ ਪਨ ਤਤ੍ਥ ਵਦੇਸਿ ''ਵਤ੍ਤਬ੍ਬੋ ਖੋ ਪੁਰਿਮਪਕ੍ਖੇ 'ਸਚ੍ਚਿਕਟ੍ਠਪਰਮਟ੍ਠੇਨ ਉਪਲਬ੍ਭਤੀ'ਤਿ, ਨੋ ਚ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬੋ ਦੁਤਿਯਪਕ੍ਖੇ 'ਤਤੋ ਸੋ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਉਪਲਬ੍ਭਤੀ'''ਤਿ, ਇਦਂ ਤੇ ਮਿਚ੍ਛਾਤਿ ਏਵ◌ਂ ਪਟਿਲੋਮਤੋ ਠਪਨਾਪਾਪਨਾਰੋਪਨਾ ਹੋਨ੍ਤਿ। ਏਵਮੇਤਂ ਨਿਗ੍ਗਹਸ੍ਸ ਚ ਅਨੁਲੋਮਤੋ ਦ੍ਵ◌ਿਨ੍ਨਂ, ਪਟਿਲੋਮਤੋ ਦ੍ਵ◌ਿਨ੍ਨਨ੍ਤਿ ਚਤੁਨ੍ਨਂ ਪਾਪਨਾਰੋਪਨਾਨਞ੍ਚ ਵ◌ੁਤ੍ਤਤ੍ਤਾ ਉਪਲਬ੍ਭਤੀਤਿਆਦਿਕਂ **ਅਨੁਲੋਮਪਞ੍ਚਕਂ** ਨਾਮ। ਏਤ੍ਥ ਚ ਕਿਞ੍ਚਾਪਿ ਅਨੁਲੋਮਤੋ ਪਾਪਨਾਰੋਪਨਾਹਿ ਏਕੋ, ਪਟਿਲੋਮਤੋ ਪਾਪਨਾਰੋਪਨਾਹਿ ਏਕੋਤਿ ਦ੍ਵ◌ੇ ਨਿਗ੍ਗਹਾ ਕਤਾ, ਆਜਾਨਾਹਿ ਨਿਗ੍ਗਹਨ੍ਤਿ ਏਤਸ੍ਸੇਵ ਪਨ ਪਠਮਸ੍ਸ ਨਿਗ੍ਗਹਸ੍ਸ ਦ੍ਵ◌ੀਹਾਕਾਰੇਹਿ ਆਰੋਪਿਤਤ੍ਤਾ ਏਕੋਵ◌ਾਯਂ ਨਿਗ੍ਗਹੋਤਿ ਗਹੇਤਬ੍ਬੋ। ਪਠਮੋ ਨਿਗ੍ਗਹੋ।

ਇਦਾਨਿ ਪਚ੍ਚਨੀਕਨਯੋ ਹੋਤਿ। ਤਤ੍ਥ **ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਨੁਪਲਬ੍ਭਤੀ**ਤਿ ਪੁਚ੍ਛਾ ਪਰਵ◌ਾਦਿਸ੍ਸ। ਸਕਵ◌ਾਦੀ ਯਥਾ ਰੂਪਵ◌ੇਦਨਾਦਯੋ ਧਮ੍ਮਾ ਉਪਲਬ੍ਭਨ੍ਤਿ, ਏਵ◌ਂ ਅਨੁਪਲਬ੍ਭਨੀਯਤੋ **"ਆਮਨ੍ਤਾ"**ਤਿ ਪਟਿਜਾਨਾਤਿ। ਪੁਨ ਇਤਰੋ ਅਤ੍ਤਨਾ ਅਧਿਪ੍ਪੇਤਂ ਸਚ੍ਚਿਕਟ੍ਠਂਯੇਵ ਸਨ੍ਧਾਯ **"ਯੋ ਸਚ੍ਚਿਕਟ੍ਠੋ"**ਤਿਆਦਿਮਾਹ। ਸਮ੍ਮੁਤਿਸਚ੍ਚਪਰਮਤ੍ਥਸਚ੍ਚਾਨਿ ਵ◌ਾ ਏਕਤੋ ਕਤ੍ਵ◌ਾਪਿ ਪਰਵ◌ਾਦੀ ਏਵਮਾਹ। ਸਕਵ◌ਾਦੀ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਹਿ ਉਪਾਦਾਯਪਞ੍ਞਤ੍ਤਿਸਬ੍ਭਾਵਤੋਪਿ ਦ੍ਵ◌ਿਨ੍ਨਂ ਸਚ੍ਚਾਨਂ ਏਕਤੋ ਕਤ੍ਵ◌ਾ ਪੁਚ੍ਛਿਤਤ੍ਤਾਪਿ **"ਨ ਹੇਵ"**ਨ੍ਤਿ ਪਟਿਕ੍ਖਿਪਤਿ। ਇਦਾਨਿ ਕਿਞ੍ਚਾਪਿ ਤੇਨ ਪਠਮਂ ਪਰਮਤ੍ਥਸਚ੍ਚਵਸੇਨ ਨੁਪਲਬ੍ਭਨੀਯਤਾ ਸਮ੍ਪਟਿਚ੍ਛਿਤਾ, ਪਚ੍ਛਾ ਪਨ ਸਮ੍ਮੁਤਿਸਚ੍ਚਵਸੇਨ ਵ◌ਾ ਵ◌ੋਮਿਸ੍ਸਕਵਸੇਨ ਵ◌ਾ ਪਟਿਕ੍ਖਿਤ੍ਤਾ। ਪਰਵ◌ਾਦੀ ਪਨ ''ਨੁਪਲਬ੍ਭਤੀ''ਤਿ ਵਚਨਸਾਮਞ੍ਞਮਤ੍ਤਂ ਛਲਵ◌ਾਦਂ ਨਿਸ੍ਸਾਯ ''ਯਂ ਤਯਾ ਪਠਮਂ ਪਟਿਞ੍ਞਾਤਂ, ਤਂ ਪਚ੍ਛਾ ਪਟਿਕ੍ਖਿਤ੍ਤ''ਨ੍ਤਿ ਭਣ੍ਡਨਸ੍ਸ ਪਟਿਭਣ੍ਡਨਂ ਵ◌ਿਯ ਅਤ੍ਤਨੋ ਕਤਸ੍ਸ ਨਿਗ੍ਗਹਕਮ੍ਮਸ੍ਸ ਪਟਿਕਮ੍ਮਂ ਕਰੋਨ੍ਤੋ **"ਆਜਾਨਾਹਿ ਪਟਿਕਮ੍ਮ"**ਨ੍ਤਿ ਆਹ। ਇਦਾਨਿ ਯਥਾਸ੍ਸ ਅਨੁਲੋਮਪਞ੍ਚਕੇ ਸਕਵ◌ਾਦਿਨਾ ਵ◌ਾਦਟ੍ਠਪਨਂ ਕਤ੍ਵ◌ਾ ਅਨੁਲੋਮਪਟਿਲੋਮਤੋ ਪਾਪਨਾਰੋਪਨਾਹਿ ਪਰਵ◌ਾਦਿਨਿਗ੍ਗਹੋ ਪਾਕਟੋ ਕਤੋ, ਏਵ◌ਂ ਪਟਿਕਮ੍ਮਂ ਪਾਕਟਂ ਕਰੋਨ੍ਤੋ **"ਹਞ੍ਚਿ ਪੁਗ੍ਗਲੋ"**ਤਿਆਦਿਮਾਹ। ਤਂ ਹੇਟ੍ਠਾ ਵ◌ੁਤ੍ਤਨਯੇਨੇਵ ਅਤ੍ਥਤੋ ਵ◌ੇਦਿਤਬ੍ਬਂ। ਯਸ੍ਮਾ ਪਨੇਤ੍ਥ ਠਪਨਾ ਨਾਮ ਪਰਵ◌ਾਦਿਪਕ੍ਖਸ੍ਸ ਠਪਨਤੋ ''ਅਯਂ ਤਵ ਦੋਸੋ''ਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ ਠਪਨਮਤ੍ਤਮੇਵ ਹੋਤਿ, ਨ ਨਿਗ੍ਗਹਸ੍ਸ ਵ◌ਾ ਪਟਿਕਮ੍ਮਸ੍ਸ ਵ◌ਾ ਪਾਕਟੀਭਾਵਕਰਣਂ, ਪਾਪਨਾਰੋਪਨਾਹਿ ਪਨਸ੍ਸ ਪਾਕਟੀਕਰਣਂ ਹੋਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਇਦਂ ਅਨੁਲੋਮਪਟਿਲੋਮਤੋ ਪਾਪਨਾਰੋਪਨਾਨਂ ਵਸੇਨ ਚਤੂਹਾਕਾਰੇਹਿ ਪਟਿਕਮ੍ਮਸ੍ਸ ਕਤਤ੍ਤਾ **ਪਟਿਕਮ੍ਮਚਤੁਕ੍ਕਂ** ਨਾਮਾਤਿ ਏਕਂ ਚਤੁਕ੍ਕਂ ਵ◌ੇਦਿਤਬ੍ਬਂ।

ਏਵ◌ਂ ਪਟਿਕਮ੍ਮਂ ਕਤ੍ਵ◌ਾ ਇਦਾਨਿ ਯ੍ਵ◌ਾਸ੍ਸ ਅਨੁਲੋਮਪਞ੍ਚਕੇ ਸਕਵ◌ਾਦਿਨਾ ਨਿਗ੍ਗਹੋ ਕਤੋ, ਤਸ੍ਸ ਤਮੇਵ ਛਲਵ◌ਾਦਂ ਨਿਸ੍ਸਾਯ ਦੁਕ੍ਕਟਭਾਵ◌ਂ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ **"ਤ੍ਵ◌ਂ ਚੇ ਪਨ ਮਞ੍ਞਸੀ"**ਤਿਆਦਿਮਾਹ। ਤਤ੍ਥ **ਤ੍ਵ◌ਂ ਚੇ ਪਨ ਮਞ੍ਞਸੀ**ਤਿ ਯਦਿ ਤ੍ਵ◌ਂ ਮਞ੍ਞਸਿ। **"ਵਤ੍ਤਬ੍ਬੇ ਖੋ"**ਤਿ ਇਦਂ ਪਚ੍ਚਨੀਕੇ ''ਆਮਨ੍ਤਾ''ਤਿ ਪਟਿਜਾਨਨਂ ਸਨ੍ਧਾਯ ਵ◌ੁਤ੍ਤਂ, **"ਨੋ ਚ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬੇ"**ਤਿ ਇਦਂ ਪਨ ''ਨ ਹੇਵ◌ਾ''ਤਿ ਅਵਜਾਨਨਂ ਸਨ੍ਧਾਯ ਵ◌ੁਤ੍ਤਂ। **ਤੇਨ ਤਵ ਤਤ੍ਥਾ**ਤਿ ਤੇਨ ਕਾਰਣੇਨ ਤ੍ਵ◌ਂਯੇਵ ਤਸ੍ਮਿਂ ''ਯੋ ਨੁਪਲਬ੍ਭਤੀ''ਤਿ ਪਕ੍ਖੇ **ਹੇਵ◌ਂ ਪਟਿਜਾਨ**ਨ੍ਤਿ ''ਆਮਨ੍ਤਾ''ਤਿ ਏਵ◌ਂ ਪਟਿਜਾਨਨ੍ਤੋ। **ਹੇਵ◌ਂ ਨਿਗ੍ਗਹੇਤਬ੍ਬੇ**ਤਿ ਪੁਨ ''ਨ ਹੇਵ◌ਾ''ਤਿ ਅਵਜਾਨਨ੍ਤੋ ਏਵ◌ਂ ਨਿਗ੍ਗਹੇਤਬ੍ਬੋ। **ਅਥ ਤਂ ਨਿਗ੍ਗਣ੍ਹਾਮਾ**ਤਿ ਅਥੇਵ◌ਂ ਨਿਗ੍ਗਣ੍ਹਨਾਰਹਂ ਤਂ ਨਿਗ੍ਗਣ੍ਹਾਮ, **ਸੁਨਿਗ੍ਗਹਿਤੋ ਚ ਹੋਸੀ**ਤਿ ਸਕੇਨ ਮਤੇਨ ਨਿਗ੍ਗਹਿਤਤ੍ਤਾ ਸੁਨਿਗ੍ਗਹਿਤੋ ਚ ਭਵਸਿ। ਏਵਮਸ੍ਸ ਨਿਗ੍ਗਹੇਤਬ੍ਬਭਾਵ◌ਂ ਦਸ੍ਸੇਤ੍ਵ◌ਾ ਇਦਾਨਿ ਤਂ ਨਿਗ੍ਗਣ੍ਹਨ੍ਤੋ **"ਹਞ੍ਚਿ"**ਤਿਆਦਿਮਾਹ। ਤਤ੍ਥ ਠਪਨਾਪਾਪਨਾਰੋਪਨਾ ਹੇਟ੍ਠਾ ਵ◌ੁਤ੍ਤਨਯੇਨੇਵ ਵ◌ੇਦਿਤਬ੍ਬਾ। ਪਰਿਯੋਸਾਨੇ ਪਨ **ਇਦਂ ਤੇ ਮਿਚ੍ਛਾ**ਤਿ ਇਦਂ ਤਵ ਵਚਨਂ ਮਿਚ੍ਛਾ ਹੋਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਇਦਂ ਛਲਵ◌ਾਦੇਨ ਚਤੂਹਿ ਆਕਾਰੇਹਿ ਨਿਗ੍ਗਹਸ੍ਸ ਕਤਤ੍ਤਾ **ਨਿਗ੍ਗਹਚਤੁਕ੍ਕਂ** ਨਾਮ।

ਏਵ◌ਂ ਨਿਗ੍ਗਹਂ ਕਤ੍ਵ◌ਾਪਿ ਇਦਾਨਿ ''ਯਦਿ ਅਯਂ ਮਯਾ ਤਵ ਮਤੇਨ ਕਤੋ ਨਿਗ੍ਗਹੋ ਦੁਨ੍ਨਿਗ੍ਗਹੋ, ਯੋਪਿ ਮਮ ਤਯਾ ਹੇਟ੍ਠਾ ਅਨੁਲੋਮਪਞ੍ਚਕੇ ਕਤੋ ਨਿਗ੍ਗਹੋ, ਸੋਪਿ ਦੁਨ੍ਨਿਗ੍ਗਹੋ''ਤਿ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ **"ਏਸੇ ਚੇ ਦੁਨ੍ਨਿਗ੍ਗਹਿਤੇ"**ਤਿਆਦਿਮਾਹ। ਤਤ੍ਥ **ਏਸੇ ਚੇ ਦੁਨ੍ਨਿਗ੍ਗਹਿਤੇ**ਤਿ ਏਸੋ ਚੇ ਤਵ ਵ◌ਾਦੋ ਮਯਾ ਦੁਨ੍ਨਿਗ੍ਗਹਿਤੋ, ਅਥ ਵ◌ਾ ਏਸੋ ਚੇ ਤਵ ਮਯਾ ਕਤੋ ਨਿਗ੍ਗਹੋ ਦੁਨ੍ਨਿਗ੍ਗਹੋ। **ਹੇਵਮੇਵ◌ਂ ਤਤ੍ਥ ਦਕ੍ਖਾ**ਤਿ ਤਤ੍ਥਾਪਿ ਤਯਾ ਮਮ ਹੇਟ੍ਠਾ ਕਤੇ ਨਿਗ੍ਗਹੇ ਏਵਮੇਵ◌ਂ ਪਸ੍ਸ। ਇਦਾਨਿ ਯ੍ਵ◌ਾਸ੍ਸ ਹੇਟ੍ਠਾ ਸਕਵ◌ਾਦਿਨਾ ਨਿਗ੍ਗਹੋ ਕਤੋ, ਤਂ **"ਵਤ੍ਤਬ੍ਬੇ ਖੋ"**ਤਿਆਦਿਵਚਨੇਨ ਦਸ੍ਸੇਤ੍ਵ◌ਾ ਪੁਨ ਤਂ ਨਿਗ੍ਗਹਂ ਅਨਿਗ੍ਗਹਭਾਵ◌ਂ ਉਪਨੇਨ੍ਤੋ **"ਨੋ ਚ ਮਯਂ ਤਯਾ"**ਤਿਆਦਿਮਾਹ। ਤਤ੍ਥ **ਨੋ ਚ ਮਯਂ ਤਯਾ ਤਤ੍ਥ ਹੇਤਾਯ ਪਟਿਞ੍ਞਾਯਾ**ਤਿਆਦੀਸੁ ਅਯਮਤ੍ਥੋ – ਯਸ੍ਮਾ ਸੋ ਤਯਾ ਮਮ ਕਤੋ ਨਿਗ੍ਗਹੋ ਦੁਨ੍ਨਿਗ੍ਗਹੋ, ਤਸ੍ਮਾ ਮਯਂ ਤਯਾ ਤਤ੍ਥ ਅਨੁਲੋਮਪਞ੍ਚਕੇ ''ਆਮਨ੍ਤਾ''ਤਿ ਏਤਾਯ ਪਟਿਞ੍ਞਾਯ

ਏਵੰ ਪਟਿਜਾਨਨ੍ਤੋ ਪੁਨ ''ਨ ਹੇਵਾ''ਤਿ ਪਟਿਕ੍ਖੇਪੇ ਕਤੇਪਿ ''ਆਜਾਨਾਹਿ ਨਿਗ੍ਗਹ''ਨ੍ਤਿ ਏਵੰ ਨਿਗ੍ਗਹੇਤਬ੍ਬਾਯੇਵ, ਏਵੰ ਅਨਿਗ੍ਗਹੇਤਬ੍ਬਮ੍ਪਿ ਮਂ ਨਿਗ੍ਗਣ੍ਹਾਸਿ, ਈਦਿਸੇਨ ਪਨ ਨਿਗ੍ਗਹੇਨ ਦੁਨ੍ਨਿਗ੍ਗਹਿਤਾ ਮਯਂ ਹੋਮ। ਇਦਾਨਿ ਯਂ ਨਿਗ੍ਗਹਂ ਸਨ੍ਧਾਯ ਦੁਨ੍ਨਿਗ੍ਗਹਿਤਾ ਚ ਹੋਮਾਤਿ ਅਵੋਚ, ਤਂ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ **"ਹਞ੍ਚਿ ਪੁਗ੍ਗਲੋ...ਪੇ॰... ਇਦਂ ਤੇ ਮਿਚ੍ਛਾ"**ਤਿ ਆਹ। ਏਵਮਿਦਂ ਅਨੁਲੋਮਪਟਿਲੋਮਤੋ ਚਤੂਹਿ ਪਾਪਨਾਰੋਪਨਾਹਿ ਨਿਗ੍ਗਹਸ੍ਸ ਉਪਨੀਤਤ੍ਤਾ **ਉਪਨਯਨਚਤੁਕ੍ਕਂ** ਨਾਮ ਹੋਤਿ।

ਇਦਾਨਿ ਨ ਹੇਵੰ ਨਿਗ੍ਗਹੇਤਬ੍ਬੇਤਿਆਦਿਕਂ **ਨਿਗ੍ਗਮਨਚਤੁਕ੍ਕਂ** ਨਾਮ ਹੋਤਿ। ਤਤ੍ਥ **ਨ ਹੇਵੰ ਨਿਗ੍ਗਹੇਤਬ੍ਬੇ**ਤਿ ਯਥਾਹਂ ਤਯਾ ਨਿਗ੍ਗਹਿਤੋ, ਨ ਹਿ ਏਵੰ ਨਿਗ੍ਗਹੇਤਬ੍ਬੋ, ਏਤਸ੍ਸ ਹਿ ਨਿਗ੍ਗਹਸ੍ਸ ਦੁਨ੍ਨਿਗ੍ਗਹਭਾਵੋ ਮਯਾ ਸਾਧਿਤੋ। **ਤੇਨ ਹੀ**ਤਿ ਤੇਨ ਕਾਰਣੇਨ। ਯਸ੍ਮਾ ਏਸ ਨਿਗ੍ਗਹੋ ਦੁਨ੍ਨਿਗ੍ਗਹੋ, ਤਸ੍ਮਾ ਯਂ ਮਂ ਨਿਗ੍ਗਣ੍ਹਾਸਿ। **ਹਞ੍ਚਿ ਪੁਗ੍ਗਲੋ...ਪੇ॰... ਇਦਂ ਤੇ ਮਿਚ੍ਛਾ**ਤਿ ਇਦਂ ਨਿਗ੍ਗਣ੍ਹਨਂ ਤਵ ਮਿਚ੍ਛਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਤੇਨ ਹਿ ਯੇ ਕਤੇ ਨਿਗ੍ਗਹੇ**ਤਿ ਯੇਨ ਕਾਰਣੇਨ ਇਦਂ ਮਿਚ੍ਛਾ, ਤੇਨ ਕਾਰਣੇਨ ਯੋ ਤਯਾ ਨਿਗ੍ਗਹੋ ਕਤੋ, ਸੋ ਦੁਕ੍ਕਟੋ। ਯਂ ਮਯਾ ਪਟਿਕਮ੍ਮਂ ਕਤਂ, ਤਦੇਵ ਸੁਕਤਂ। ਯਾਪਿ ਚੇਸਾ ਪਟਿਕਮ੍ਮਚਤੁਕ੍ਕਾਦਿਵਸੇਨ ਕਥਾਮਗ੍ਗਸਮ੍ਪਟਿਪਾਦਨਾ ਕਤਾ, ਸਾਪਿ ਸੁਕਤਾਤਿ। ਤਦੇਵ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਉਪਲਬ੍ਭਤੀਤਿਆਦਿਕਸ੍ਸ ਅਨੁਲੋਮਪਞ੍ਚਕਸ੍ਸ ਨੁਪਲਬ੍ਭਤੀਤਿਆਦਿਕਾਨਂ ਪਟਿਕਮ੍ਮਨਿਗ੍ਗਹੋਪਨਯਨਨਿਗ੍ਗਮਨਚਤੁਕ੍ਕਾਨਞ੍ਚ ਵਸੇਨ **ਅਨੁਲੋਮਪਚ੍ਚਨੀਕਂ** ਨਾਮ ਨਿਦ੍ਦਿਟ੍ਠਨ੍ਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਂ। ਏਤ੍ਤਾਵਤਾ ਸਕਵਾਦਿਨੋ ਪੁਬ੍ਬਪਕ੍ਖੇ ਸਤਿ ਪਰਵਾਦਿਨੋ ਵਚਨਸਾਮਞ੍ਞਮਤ੍ਤੇਨ ਛਲਵਾਦੇਨ ਜਯੋ ਹੋਤਿ।

ਇਦਾਨਿ ਯਥਾ ਪਰਵਾਦਿਨੋ ਪੁਬ੍ਬਪਕ੍ਖੇ ਸਤਿ ਸਕਵਾਦਿਨੋ ਧਮ੍ਮੇਨੇਵ ਤਥੇਨ ਜਯੋ ਹੋਤਿ, ਤਥਾ ਵਾਦੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿਂ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ **"ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਨੁਪਲਬ੍ਭਤੀ"**ਤਿ ਪਚ੍ਚਨੀਕਾਨੁਲੋਮਪਞ੍ਚਕਂ ਆਰਦ੍ਧਂ। ਤਤ੍ਥ ਪਚ੍ਚਨੀਕੇ ਪੁਚ੍ਛਾ ਪਰਵਾਦਿਸ੍ਸ, ਰੂਪਾਦਿਭੇਦਂ ਸਚ੍ਚਿਕਟ੍ਠਪਰਮਤ੍ਥਂ ਸਨ੍ਧਾਯ ਪਟਿਞ੍ਞਾ ਸਕਵਾਦਿਸ੍ਸ, ਸੁਦ੍ਧਸਮ੍ਮੁਤਿਸਚ੍ਚਂ ਵਾ ਪਰਮਤ੍ਥਮਿਸ੍ਸਕਂ ਵਾ ਸਮ੍ਮੁਤਿਸਚ੍ਚਂ ਸਨ੍ਧਾਯ ''ਯੋ ਸਚ੍ਚਿਕਟ੍ਠੋ''ਤਿ ਪੁਨ ਅਨੁਯੋਗੋ ਪਰਵਾਦਿਸ੍ਸ, ਸਮ੍ਮੁਤਿਵਸੇਨ **"ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਨੁਪਲਬ੍ਭਤੀ"**ਤਿ ਨਵਤ੍ਤਬ੍ਬਤ੍ਤਾ ਮਿਸ੍ਸਕਵਸੇਨ ਵਾ ਅਨੁਯੋਗਸ੍ਸ ਸਂਕਿਣ੍ਣਤ੍ਤਾ **"ਨ ਹੇਵ"**ਨ੍ਤਿ ਪਟਿਕ੍ਖੇਪੋ ਸਕਵਾਦਿਸ੍ਸ, ਪਟਿਞ੍ਞਾਤਂ ਪਟਿਕ੍ਖਿਪਤੀਤਿ ਵਚਨਸਾਮਞ੍ਞਮਤ੍ਤੇਨ **"ਆਜਾਨਾਹਿ ਨਿਗ੍ਗਹ"**ਨ੍ਤਿਆਦਿਵਚਨਂ ਪਰਵਾਦਿਸ੍ਸ। ਏਵਮਯਂ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਨੁਪਲਬ੍ਭਤੀਤਿ ਦੁਤਿਯਵਾਦਂ ਨਿਸ੍ਸਾਯ ਦੁਤਿਯੋ ਨਿਗ੍ਗਹੋ ਹੋਤੀਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ। ਏਵੰ ਤੇਨ ਛਲੇਨ ਨਿਗ੍ਗਹੋ ਆਰੋਪਿਤੋ।

ਇਦਾਨਿ ਧਮ੍ਮੇਨ ਸਮੇਨ ਪਰਵਾਦਿਪਟਿਞ੍ਞਾਯ ਅਤ੍ਤਨੋ ਵਾਦੇ ਜਯਂ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ ਅਨੁਲੋਮਨਯੇ ਪੁਚ੍ਛਾ ਸਕਵਾਦਿਸ੍ਸ, ਅਤ੍ਤਨੋ ਲਦ੍ਧਿਂ ਨਿਸ੍ਸਾਯ ਪਟਿਞ੍ਞਾ ਪਰਵਾਦਿਸ੍ਸ, ਲਦ੍ਧਿਯਾ ਓਕਾਸਂ ਅਦਤ੍ਵਾ ਪਰਮਤ੍ਥਵਸੇਨ ਪੁਨ ਅਨੁਯੋਗੋ ਸਕਵਾਦਿਸ੍ਸ, ਪਰਮਤ੍ਥਵਸੇਨ ਪੁਗ੍ਗਲਸ੍ਸ ਅਨੁਪਲਬ੍ਭਨਤੋ ਪਟਿਕ੍ਖੇਪੋ ਪਰਵਾਦਿਸ੍ਸ, ਤਤੋ ਪਰਂ ਧਮ੍ਮੇਨ ਸਮੇਨ ਅਤ੍ਤਨੋ ਜਯਦਸ੍ਸਨਤ੍ਥਂ **"ਆਜਾਨਾਹਿ ਪਟਿਕਮ੍ਮ"**ਨ੍ਤਿਆਦਿ ਸਬ੍ਬਂ ਸਕਵਾਦਿਵਚਨਮੇਵ ਹੋਤਿ। ਤਤ੍ਥ ਸਬ੍ਬੇਸਂ ਪਟਿਕਮ੍ਮਨਿਗ੍ਗਹੋਪਨਯਨਨਿਗ੍ਗਮਨਚਤੁਕ੍ਕਾਨਂ ਹੇਟ੍ਠਾ ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨੇਵ ਅਤ੍ਥੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ। ਏਵਮਿਦਂ ''ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਨੁਪਲਬ੍ਭਤੀ''ਤਿਆਦਿਕਸ੍ਸ ਪਚ੍ਚਨੀਕਪਞ੍ਚਕਸ੍ਸ ''ਉਪਲਬ੍ਭਤੀ''ਤਿਆਦੀਨਂ ਪਟਿਕਮ੍ਮਨਿਗ੍ਗਹੋਪਨਯਨਨਿਗ੍ਗਮਨਚਤੁਕ੍ਕਾਨਞ੍ਚ ਵਸੇਨ **ਪਚ੍ਚਨੀਕਾਨੁਲੋਮਪਞ੍ਚਕਂ** ਨਾਮ ਨਿਦ੍ਦਿਟ੍ਠਂ ਹੋਤਿ। ਏਵਮੇਤਾਨਿ ਪਠਮਸਚ੍ਚਿਕਟ੍ਠੇ ਦ੍ਵੇ ਪਞ੍ਚਕਾਨਿ ਨਿਦ੍ਦਿਟ੍ਠਾਨਿ, ਤਤ੍ਰੇਤਂ ਵੁਚ੍ਚਤਿ –

''ਨਿਗ੍ਗਹੋ ਪਰਵਾਦਿਸ੍ਸ, ਸੁਦ੍ਧੋ ਪਠਮਪਞ੍ਚਕੇ।
ਅਸੁਦ੍ਧੋ ਪਨ ਤਸ੍ਸੇਵ, ਪਟਿਕਮ੍ਮਜਯੋ ਤਹਿਂ॥

''ਨਿਗ੍ਗਹੋ ਸਕਵਾਦਿਸ੍ਸ, ਅਸੁਦ੍ਧੋ ਦੁਤਿਯਪਞ੍ਚਕੇ।
ਵਿਸੁਦ੍ਧੋ ਪਨ ਤਸ੍ਸੇਵ, ਪਟਿਕਮ੍ਮਜਯੋ ਤਹਿਂ॥

''ਤਸ੍ਮਾ ਦ੍ਵੀਸੁਪਿ ਠਾਨੇਸੁ, ਜਯੋਵ ਸਕਵਾਦਿਨੋ।
ਧਮ੍ਮੇਨ ਹਿ ਜਯੋ ਨਾਮ, ਅਧਮ੍ਮੇਨ ਕੁਤੋ ਜਯੋ॥

‘‘ਸਚ੍ਚਿਕਟ੍ਠੇ ਯਥਾ ਚੇਤ੍ਥ, ਪਕ੍ਖਕਦ੍ਵਯਮਣ੍ਡਿਤੇ।
ਧਮ੍ਮਾਧਮ੍ਮਵਸੇਨੇਵ, ਵੁਤ੍ਤੋ ਜਯਪਰਾਜਯੋ॥

‘‘ਇਤੋ ਪਰੇਸੁ ਸਬ੍ਬੇਸੁ, ਸਚ੍ਚਿਕਟ੍ਠੇਸੁ ਪਣ੍ਡਿਤੋ।
ਏਵਮੇਵ ਵਿਭਾਵੇਯ੍ਯ, ਉਭੋ ਜਯਪਰਾਜਯੇ’’ਤਿ॥ (ਕਥਾ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੭-੧੦)।

ਪਠਮੋ ਸੁਦ੍ਧਿਕਸਚ੍ਚਿਕਟ੍ਠੋ ਨਿਟ੍ਠਿਤੋ।

ਏਵਂ ਸੁਦ੍ਧਿਕਸਚ੍ਚਿਕਟ੍ਠਂ ਵਿਤ੍ਥਾਰੇਤ੍ਵਾ ਇਦਾਨਿ ਤਮੇਵ ਅਪਰੇਹਿਪਿ ਓਕਾਸਾਦੀਹਿ ਨਯੇਹਿ ਵਿਤ੍ਥਾਰੇਤੁਂ ਪੁਨ **‘‘ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਉਪਲਬ੍ਭਤੀ’’**ਤਿਆਦਿ ਆਰਦ੍ਧਂ। ਤਤ੍ਥ ਪੁਚ੍ਛਾ ਸਕਵਾਦਿਸ੍ਸ, ਪਟਿਞ੍ਞਾ ਪਰਵਾਦਿਸ੍ਸ। ਪੁਨ **ਸਬ੍ਬਤ੍ਥਾ**ਤਿ ਸਰੀਰਂ ਸਨ੍ਧਾਯ ਅਨੁਯੋਗੋ ਸਕਵਾਦਿਸ੍ਸ, ਰੂਪਸ੍ਮਿਂ ਅਤ੍ਤਾਨਂ ਸਮਨੁਪਸ੍ਸਨਾਦੋਸਞ੍ਚ ‘‘ਅਞ੍ਞਂ ਜੀਵਂ ਅਞ੍ਞਂ ਸਰੀਰ’’ਨ੍ਤਿ ਆਪਜ੍ਜਨਦੋਸਞ੍ਚ ਦਿਸ੍ਵਾ ਪਟਿਕ੍ਖੇਪੋ ਪਰਵਾਦਿਸ੍ਸ। ਸੇਸਮੇਤ੍ਥ ਅਨੁਲੋਮਪਚ੍ਚਨੀਕਪਕ੍ਖੇ ਹੇਟ੍ਠਾ ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨੇਵ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਂ। ਪਾਠੋ ਪਨ ਸਂਖਿਤ੍ਤੋ। ਤਤ੍ਥ ਯਸ੍ਮਾ ਸਰੀਰਂ ਸਨ੍ਧਾਯ ‘‘ਸਬ੍ਬਤ੍ਥ ਨੁਪਲਬ੍ਭਤੀ’’ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੇ ਸਰੀਰਤੋ ਬਹਿ ਉਪਲਬ੍ਭਤੀਤਿ ਆਪਜ੍ਜਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਪਚ੍ਚਨੀਕੇ ਪਟਿਕ੍ਖੇਪੋ ਸਕਵਾਦਿਸ੍ਸ, ਪਠਮਂ ਅਨੁਜਾਨਿਤ੍ਵਾ ਪਚ੍ਛਾ ਅਵਜਾਨਾਤੀਤਿ ਛਲਵਾਦਸ੍ਸ ਵਸੇਨ ਪਟਿਕਮ੍ਮਂ ਪਰਵਾਦਿਸ੍ਸ, ਸੇਸਂ ਪਾਕਟਮੇਵ।

ਦੁਤਿਯਨਯੇ **ਸਬ੍ਬਦਾ**ਤਿ ਪੁਰਿਮਪਚ੍ਛਿਮਜਾਤਿਕਾਲਞ੍ਚ ਧਰਮਾਨਪਰਿਨਿਬ੍ਬੁਤਕਾਲਞ੍ਚ ਸਨ੍ਧਾਯ ਅਨੁਯੋਗੋ ਸਕਵਾਦਿਸ੍ਸ, ਸ੍ਵੇਵ ਖਤ੍ਤਿਯੋ ਸੋ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣੋਤਿਆਦੀਨਂ ਆਪਤ੍ਤਿਦੋਸਞ੍ਚ ਧਰਮਾਨਪਰਿਨਿਬ੍ਬੁਤਾਨਂ ਵਿਸੇਸਾਭਾਵਦੋਸਞ੍ਚ ਦਿਸ੍ਵਾ ਪਟਿਕ੍ਖੇਪੋ ਪਰਵਾਦਿਸ੍ਸ। ਸੇਸਂ ਪਠਮਨਯੇ ਵੁਤ੍ਤਸਦਿਸਮੇਵ।

ਤਤਿਯਨਯੇ **ਸਬ੍ਬੇਸੂ**ਤਿ ਖਨ੍ਧਾਯਤਨਾਦੀਨਿ ਸਨ੍ਧਾਯ ਪੁਚ੍ਛਾ ਸਕਵਾਦਿਸ੍ਸ, ਰੂਪਸ੍ਮਿਂ ਅਤ੍ਤਾ, ਚਕ੍ਖੁਸ੍ਮਿਂ ਅਤ੍ਤਾਤਿਆਦਿਦੋਸਭਯੇਨ ਪਟਿਕ੍ਖੇਪੋ ਪਰਵਾਦਿਸ੍ਸ। ਸੇਸਂ ਤਾਦਿਸਮੇਵਾਤਿ।

ਏਵਮਿਮਾਨਿ ਤੀਣਿ ਮੁਖਾਨਿ ਅਨੁਲੋਮਪਚ੍ਚਨੀਕਪਕ੍ਖੇ ਅਨੁਲੋਮਮਤ੍ਤਵਸੇਨੇਵ ਤਾਵ ਪਟਿਪਾਟਿਯਾ ਭਾਜੇਤ੍ਵਾ ਪੁਨ ਪਚ੍ਚਨੀਕਾਨੁਲੋਮਪਕ੍ਖੇ ਪਚ੍ਚਨੀਕਮਤ੍ਤਵਸੇਨੇਵ ਭਾਜੇਤੁਂ **‘‘ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਨੁਪਲਬ੍ਭਤੀ’’**ਤਿਆਦਿ ਆਰਦ੍ਧਂ। ਤਤ੍ਥ ਹੇਟ੍ਠਾ ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨ ਅਤ੍ਥੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ। ਏਤ੍ਤਾਵਤਾ ਸੁਦ੍ਧਿਕਸ੍ਸ ਚੇਵ ਇਮੇਸਞ੍ਚ ਤਿਣ੍ਣਨ੍ਤਿ ਚਤੁਨ੍ਨਂ ਸਚ੍ਚਿਕਟ੍ਠਾਨਂ ਏਕੇਕਸ੍ਮਿਂ ਸਚ੍ਚਿਕਟ੍ਠੇ ਅਨੁਲੋਮਪਚ੍ਚਨੀਕਸ੍ਸ, ਪਚ੍ਚਨੀਕਾਨੁਲੋਮਸ੍ਸ ਚਾਤਿ ਦ੍ਵਿਨ੍ਨਂ ਦ੍ਵਿਨ੍ਨਂ ਪਚ੍ਚਨੀਕਾਨਂ ਵਸੇਨ ਅਯਂ ਅਟ੍ਠਮੁਖਾ ਨਾਮ ਵਾਦਯੁਤ੍ਤਿ ਨਿਦ੍ਦਿਟ੍ਠਾ ਹੋਤੀਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ। ਯਾ ਏਕੇਕਸ੍ਮਿਂ ਮੁਖੇ ਏਕੇਕਸ੍ਸ ਨਿਗ੍ਗਹਸ੍ਸ ਵਸੇਨ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। ਤਤ੍ਰੇਤਂ ਵੁਚ੍ਚਤਿ –

‘‘ਏਵਂ ਚਤੁਬ੍ਬਿਧੇ ਪਕ੍ਖੇ, ਪਕ੍ਖਕਦ੍ਵਯਭੇਦਤੋ।
ਏਸਾ ਅਟ੍ਠਮੁਖਾ ਨਾਮ, ਵਾਦਯੁਤ੍ਤਿ ਪਕਾਸਿਤਾ॥

‘‘ਅਟ੍ਠੇਵ ਨਿਗ੍ਗਹਾ ਤਤ੍ਥ, ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਤੇਸੁ ਧਮ੍ਮਿਕਾ।
ਅਧਮ੍ਮਿਕਾ ਚ ਚਤ੍ਤਾਰੋ, ਸਬ੍ਬਤ੍ਥ ਸਕਵਾਦਿਨੋ।
ਜਯੋ ਪਰਾਜਯੋ ਚੇਵ, ਸਬ੍ਬਤ੍ਥ ਪਰਵਾਦਿਨੋ’’ਤਿ॥ (ਕਥਾ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੧੪)।

ਅਯਂ ਤਾਵੇਤ੍ਥ ਅਨੁਤ੍ਤਾਨਤ੍ਥਤੋ ਸਂਵਣ੍ਣਨਾ।

ਅਤ੍ਥਵਿਨਿਚ੍ਛਯੋ ਪਨੇਤ੍ਥਾਪਿ ਮੋਗ੍ਗਲਿਪੁਤ੍ਤਤਿਸ੍ਸਤ੍ਥੇਰੇਨ ਕਤਨਿਦ੍ਦੇਸਸ੍ਸ ਨਯਮੁਖਮਤ੍ਤਦਸ੍ਸਨਵਸੇਨੇਵ ਹੋਤਿ। ਥੇਰੇਨ ਹਿ ਭਗਵਤਾ ਠਪਿਤਾਯ ਏਤਿਸ੍ਸਾ ਮਾਤਿਕਾਯ ਪਦੁਦ੍ਧਾਰਵਸੇਨ ਨਿਦ੍ਦੇਸਂ ਅਕਤ੍ਵਾ ਭਗਵਤਾ ਦਿਨ੍ਨਅਟ੍ਠਮੁਖਵਾਦਯੁਤ੍ਤਿਨਯੇ ਠਤ੍ਵਾ ਅਪਰੇਹਿ

ਪਰਿਯਾਯੇਹਿ ਪੁਗ੍ਗਲਵਾਦਂ, ਤਦਞ੍ਞਂ ਨਾਨਪ੍ਪਕਾਰਂ ਮਿਚ੍ਛਾਗਾਹਞ੍ਚ ਨਿਰਾਕਰੋਨ੍ਤੇਨੇਵ ਪੁਗ੍ਗਲਕਥਂ ਆਦਿਂ ਕਤ੍ਵਾ ਸਾਧਿਕਦ੍ਵਿਸਤਕਥਾਹਿ ਨਿਦ੍ਦੇਸੋ ਕਤੋ।

ਤਤ੍ਥ ਪੁਗ੍ਗਲਵਾਦਨਿਰਾਕਰਣਤ੍ਥਂ ਤਾਵ ਖਨ੍ਧਾਯਤਨਧਾਤੁਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਵਸੇਨ ਸਤ੍ਤਪਞ੍ਞਾਸਾਯ ਧਮ੍ਮੇਸੁ ਏਕੇਕੇਨ ਸਦ੍ਧਿਂ ‘‘ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਉਪਲਬ੍ਭਤਿ ਸਚ੍ਚਿਕਟ੍ਠਪਰਮਤ੍ਥੇਨ, ਰੂਪਞ੍ਚ ਉਪਲਬ੍ਭਤਿ ਸਚ੍ਚਿਕਟ੍ਠਪਰਮਤ੍ਥੇਨ...ਪੇ॰... ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਉਪਲਬ੍ਭਤਿ ਸਚ੍ਚਿਕਟ੍ਠਪਰਮਤ੍ਥੇਨ, ਵੇਦਨਾਪਿ ਉਪਲਬ੍ਭਤਿ ਸਚ੍ਚਿਕਟ੍ਠਪਰਮਤ੍ਥੇਨਾ’’ਤਿਆਦਿਨਾ ਨਯੇਨ ਪੁਗ੍ਗਲਸਂਸਨ੍ਦਨਵਸਪ੍ਪਵਤ੍ਤਂ **ਸੁਦ੍ਧਿਕਸਂਸਨ੍ਦਨਂ,** ਯਥਾ ਰੂਪਵੇਦਨਾਦਯੋ ਸਤ੍ਤਪਞ੍ਞਾਸ ਧਮ੍ਮਾ ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਂ ਵਿਸਦਿਸਾ ਉਪਲਬ੍ਭਨ੍ਤਿ, ਏਵਂ ਰੂਪਾਦੀਹਿ ਵਿਸਦਿਸੋ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਉਪਲਬ੍ਭਤੀਤਿ ਪੁਚ੍ਛਨਵਸਪ੍ਪਵਤ੍ਤਂ **ਓਪਮ੍ਮਸਂਸਨ੍ਦਨਂ,** ‘‘ਰੂਪਂ ਪੁਗ੍ਗਲੋ, ਰੂਪਸ੍ਮਿਂ ਪੁਗ੍ਗਲੋ, ਅਞ੍ਞਤ੍ਰ ਰੂਪਾ ਪੁਗ੍ਗਲੋ, ਪੁਗ੍ਗਲਸ੍ਮਿਂ ਰੂਪ’’ਨ੍ਤਿ ਏਵਂ ਚਤੁਕ੍ਕਨਯੇਨ ਸਤ੍ਤਪਞ੍ਞਾਸਾਯ ਧਮ੍ਮੇਹਿ ਪੁਚ੍ਛਨਵਸਪ੍ਪਵਤ੍ਤਂ ਚਤੁਕ੍ਕਨਯਸਂਸਨ੍ਦਨਨ੍ਤਿ ਤਿਵਿਧਾ ਸਂਸਨ੍ਦਨਨਯਾ ਵੁਤ੍ਤਾ। ਤਤ੍ਥ ਪੁਗ੍ਗਲਸ੍ਸ ਰੂਪਾਦਿਸਭਾਵਤ੍ਤੇ ਨਿਚ੍ਚਸਸ੍ਸਤੁਚ੍ਛੇਦਾਦਿਪ੍ਪਸਙ੍ਗਤੋ ਯਥਾਨੁਰੂਪਂ ਨਿਰਾਕਰਣਂ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਂ, ਅਤਿਵਿਤ੍ਥਾਰਭਯੇਨੇਤ੍ਥ ਉਪਰਿ ਚੇਤਂ ਨ ਵਿਤ੍ਥਾਰੀਯਤਿ।

ਤਤੋ ‘‘ਯਥਾ ਰੂਪਾਦਯੋ ਸਪ੍ਪਚ੍ਚਯਾ, ਅਪ੍ਪਚ੍ਚਯਾਦਯੋ ਵਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਏਵਂ ਤਵ ਪੁਗ੍ਗਲੋਪਿ ਸਪ੍ਪਚ੍ਚਯਤਾਦਿਲਕ੍ਖਣਯੁਤ੍ਤੋ’’ਤਿ ਪੁਚ੍ਛਨਵਸਪ੍ਪਵਤ੍ਤਾ **ਲਕ੍ਖਣਯੁਤ੍ਤਿਕਥਾ,** ‘‘ਪੁਗ੍ਗਲੋ’’ਤਿ, ‘‘ਉਪਲਬ੍ਭਤੀ’’ਤਿ ਚ ਪਦਦ੍ਵਯਾਦਿਸੋਧਨਤ੍ਥਂ ‘‘ਯੋ ਪੁਗ੍ਗਲੋ, ਸੋ ਉਪਲਬ੍ਭਤਿ। ਯੋ ਵਾ ਉਪਲਬ੍ਭਤਿ, ਸੋ ਪੁਗ੍ਗਲੋ’’ਤਿਆਦਿਪੁਚ੍ਛਨਵਸਪ੍ਪਵਤ੍ਤਂ **ਵਚਨਸੋਧਨਂ,** ‘‘ਰੂਪਧਾਤੁਯਾ ਰੂਪੀ’’ਤਿਆਦਿ ਨਾਮਪਞ੍ਞਤ੍ਤਿਸੋਧਨਵਸਪ੍ਪਵਤ੍ਤੋ **ਪਞ੍ਞਤ੍ਤਾਨੁਯੋਗੋ** ਚ, ‘‘ਸੋਵ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਸਨ੍ਧਾਵਤਿ ਅਸ੍ਮਾ ਲੋਕਾ ਪਰਂ ਲੋਕਂ, ਅਞ੍ਞੋ ਵਾ, ਨ ਅਞ੍ਞੋ ਵਾ, ਨੇਵ ਅਞ੍ਞੋ ਨਾਨਞ੍ਞੋ ਵਾ’’ਤਿਆਦਿਨਾ ਗਤਿਪਰਿਵਤ੍ਤਨਮੁਖੇਨ **ਚੁਤਿਪਟਿਸਨ੍ਧਾਨੁਯੋਗੋ** , ‘‘ਰੁਕ੍ਖਂ ਉਪਾਦਾਯ ਛਾਯਾਦੀਨਂ ਵਿਯ ਖਨ੍ਧਾਦਿਂ ਉਪਾਦਾਯ ਪਰਮਤ੍ਥਤੋ ਪੁਗ੍ਗਲਪਞ੍ਞਤ੍ਤੀ’’ਤਿ ਵਾਦੇ ਤਸ੍ਸ ਅਨਿਚ੍ਚਸਙ੍ਖਤਤਾਦਿਪ੍ਪਸਙ੍ਗਦੀਪਕੋ **ਉਪਾਦਾਪਞ੍ਞਤ੍ਤਾਨੁਯੋਗੋ,** ‘‘ਕਲ੍ਯਾਣਪਾਪਕਾਨਂ ਕਮ੍ਮਾਨਂ ਕਾਰਕੋ ਪੁਗ੍ਗਲੋ’’ਤਿ ਵਾਦੇ ਤਸ੍ਸ ਵਟ੍ਟਦੁਕ੍ਖਾਨੁਪਚ੍ਛੇਦਾਦਿਪ੍ਪਸਙ੍ਗਦੀਪਕੋ **ਪੁਰਿਸਕਾਰਾਨੁਯੋਗੋ** ਚ, ‘‘ਯੋ ਇਦ੍ਧਿਂ ਵਿਕੁਬ੍ਬਤਿ, ਸੋ ਪੁਗ੍ਗਲੋ’’ਤਿਆਦਿਵਾਦਭੇਦਕੋ **ਅਭਿਞ੍ਞਾਨੁਯੋਗੋ,** ‘‘ਮਾਤਾਪਿਤਾਦਯੋ ਨਾਮ ਅਤ੍ਥਿ, ਤੇਨ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਅਤ੍ਥੀ’’ਤਿ ਵਾਦਭੇਦਕੋ **ਞਾਤਕਾਨੁਯੋਗੋ** , ‘‘ਏਵਂ ਖਤ੍ਤਿਯੋ’’ਤਿਆਦਿ **ਜਾਤਜਾਨੁਯੋਗੋ,** ‘‘ਗਹਟ੍ਠੋ ਪਬ੍ਬਜਿਤੋ’’ਤਿਆਦਿ **ਪਟਿਪਤ੍ਤਾਨੁਯੋਗੋ,** ‘‘ਦੇਵੋ ਮਨੁਸ੍ਸੋ’’ਤਿਆਦਿ **ਉਪਪਤ੍ਤਾਨੁਯੋਗੋ,** ‘‘ਸੋਤਾਪਨ੍ਨੋ’’ਤਿਆਦਿ **ਪਟਿਵੇਧਾਨੁਯੋਗੋ,** ‘‘ਅਟ੍ਠ ਪੁਰਿਸਪੁਗ੍ਗਲਾ’’ਤਿਆਦਿ **ਸਙ੍ਘਾਨੁਯੋਗੋ,** ‘‘ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਸਙ੍ਖਤੋ’’ਤਿਆਦਿਵਸਪ੍ਪਵਤ੍ਤੋ **ਸਚ੍ਚਿਕਟ੍ਠਸਭਾਗਾਨੁਯੋਗੋ,** ‘‘ਸੁਖਂ ਵੇਦਨਂ ਵੇਦਿਯਮਾਨੋ’’ਤਿਆਦਿ **ਵੇਦਕਾਨੁਯੋਗੋ,** ‘‘ਕਾਯੇ ਕਾਯਾਨੁਪਸ੍ਸੀ’’ਤਿਆਦਿ **ਕਿਚ੍ਚਾਨੁਯੋਗੋ,** ‘‘ਅਤ੍ਥਿ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਅਤ੍ਤਹਿਤਾਯ ਪਟਿਪਨ੍ਨੋ’’ਤਿਆਦਿਨਾ ਪੁਗ੍ਗਲਸਭਾਵਸਾਧਕਸੁਤ੍ਤੇਸੁ ਸਨ੍ਨਿਸ੍ਸਿਤੇਸੁ –

ਸਬ੍ਬੇ ਧਮ੍ਮਾ ਅਨਤ੍ਤਾ (ਮ॰ ਨਿ॰ ੧.੩੫੩, ੩੫੬; ਧ॰ ਪ॰ ੨੭੯), ਦੁਕ੍ਖਮੇਵ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਮਾਨਂ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ (ਸਂ॰ ਨਿ॰ ੨.੧੫)।

ਕਿਨ੍ਨੁ ਸਤ੍ਤੋਤਿ ਪਚ੍ਚੇਸਿ, ਮਾਰ ਦਿਟ੍ਠਿਗਤਂ ਨੁ ਤੇ।
ਸੁਦ੍ਧਸਙ੍ਖਾਰਪੁਞ੍ਜੋਯਂ, ਨਯਿਧ ਸਤ੍ਤੂਪਲਬ੍ਭਤਿ॥

ਦੁਕ੍ਖਮੇਵ ਹਿ ਸਮ੍ਭੋਤਿ, ਦੁਕ੍ਖਂ ਤਿਟ੍ਠਤਿ ਵੇਤਿ ਚ।
ਨਾਞ੍ਞਤ੍ਰ ਦੁਕ੍ਖਾ ਸਮ੍ਭੋਤਿ, ਨਾਞ੍ਞਂ ਦੁਕ੍ਖਾ ਨਿਰੁਜ੍ਝਤਿ॥ (ਸਂ॰ ਨਿ॰ ੧.੧੭੧)।

ਯਸ੍ਮਾ ਚ ਖੋ, ਆਨਨ੍ਦ, ਸੁਞ੍ਞਂ ਅਤ੍ਤੇਨ ਵਾ ਅਤ੍ਤਨਿਯੇਨ ਵਾ...ਪੇ॰... ਤਸ੍ਮਾ ਸੁਞ੍ਞੋ ਲੋਕੋਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ (ਸਂ॰ ਨਿ॰ ੪.੮੫)।

‘‘ਅਤ੍ਤਨਿ ਵਾ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਸਤਿ ਅਤ੍ਤਨਿਯਂ ਮੇਤਿ ਅਸ੍ਸਾਤਿ...ਪੇ॰... ਅਤ੍ਤਨਿ ਚ ਭਿਕ੍ਖਵੇ ਅਤ੍ਤਨਿਯੇ ਚ ਸਚ੍ਚਤੋ ਥੇਤਤੋ ਅਨੁਪਲਬ੍ਭਨਿਯਮਾਨੇ ਯਮ੍ਪਿ ਤਂ ਦਿਟ੍ਠਿਟ੍ਠਾਨਂ, ਸੋ ਲੋਕੋ, ਸੋ ਅਤ੍ਤਾ, ਸੋ ਪੇਚ੍ਚ ਭਵਿਸ੍ਸਾਮਿ, ਨਿਚ੍ਚੋ ਧੁਵੋ ਸਸ੍ਸਤੋ ਅਵਿਪਰਿਣਾਮਧਮ੍ਮੋ,

ਸਸ੍ਸਤਿਸਮੰ ਤਥੇਵ ਠਸ੍ਸਾਮੀਤਿ , ਨਨਾਯੰ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਕੇਵਲੋ ਪਰਿਪੂਰੋ ਬਾਲਧਮ੍ਮੋ’’ਤਿ (ਮ॰ ਨਿ॰ ੧.੨੪੪), ‘‘ਤਤ੍ਰ, ਸੇਨਿਯ, ਯ੍ਵਾਯੰ ਸਤ੍ਥਾ ਦਿਟ੍ਠੇ ਚੇਵ ਧਮ੍ਮੇ ਅਤ੍ਤਾਨੰ ਸਚ੍ਚਤੋ ਥੇਤਤੋ ਨ ਪਞ੍ਞਾਪੇਤਿ, ਅਭਿਸਮ੍ਪਰਾਯੇ ਚ...ਪੇ॰... ਅਯੰ ਵੁਚ੍ਚਤਿ, ਸੇਨਿਯ, ਸਤ੍ਥਾ ਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧੋ’’ਤਿਆਦਿਨਾ ਪੁਗ੍ਗਲਾਭਾਵਦੀਪਕਸੁਤ੍ਤਸਨ੍ਦਸ੍ਸਨਵਸਪ੍ਪਵਤ੍ਤੋ **ਸੁਤ੍ਤਸਨ੍ਦਸ੍ਸਨਾਨੁਯੋਗੋ** ਚਾਤਿ ਏਤ੍ਤਕੇਨ ਕਥਾਮਗ੍ਗੇਨ ਵਿਤ੍ਥਾਰਤੋ ਪਠਮਾ ਪੁਗ੍ਗਲਕਥਾ ਵਿਭਤ੍ਤਾ। ਤਤ੍ਥ ‘‘ਅਤ੍ਥਿ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਅਤ੍ਤਹਿਤਾਯ ਪਟਿਪਨ੍ਨੋ’’ਤਿਆਦੀਸੁ ਯਥਾ ਰੂਪਾਦਯੋ ਧਮ੍ਮਾ ਪਚ੍ਚਤ੍ਤਲਕ੍ਖਣਸਾਮਞ੍ਞਲਕ੍ਖਣਵਸੇਨ ਲਬ੍ਭਨ੍ਤਿ, ਨ ਏਵੰ ਪੁਗ੍ਗਲੋ, ਰੂਪਾਦੀਸੁ ਪਨ ਸਤਿ ਲੋਕਵੋਹਾਰਮਤ੍ਤੇਨ ‘‘ਅਤ੍ਥਿ ਪੁਗ੍ਗਲੋ’’ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤੀਤਿ। ਵੁਤ੍ਤਮ੍ਪਿ ਚੇਤੰ ਭਗਵਤਾ – ‘‘ਇਮਾ ਖੋ, ਚਿਤ੍ਤ...ਪੇ॰... ਲੋਕਵੋਹਾਰਾ ਲੋਕਪਞ੍ਞਤ੍ਤਿਯੋ’’ਤਿ (ਦੀ॰ ਨਿ॰ ੧.੪੪੦)। ਦ੍ਵਿਧਾਪਿ ਬੁਦ੍ਧਾਨੰ ਕਥਾ ਸਮ੍ਮੁਤਿਕਥਾ, ਪਰਮਤ੍ਥਕਥਾ ਚ। ਤਤ੍ਥ ‘‘ਸਤ੍ਤੋ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਗਾਮੋ ਪਬ੍ਬਤੋ’’ਤਿਆਦਿਕਾ **ਸਮ੍ਮੁਤਿਕਥਾ** ਨਾਮ, ‘‘ਅਨਿਚ੍ਚੰ ਦੁਕ੍ਖੰ ਅਨਤ੍ਤਾ ਖਨ੍ਧਾ ਆਯਤਨਾਨੀ’’ਤਿਆਦਿਕਾ **ਪਰਮਤ੍ਥਕਥਾ** ਨਾਮ। ਬੁਦ੍ਧਾ ਹਿ ਯੇ ਯੇ ਸਤ੍ਤਾ ਯਥਾ ਯਥਾ ਬੁਜ੍ਝਿਤ੍ਵਾ ਚਤੁਸਚ੍ਚਪਟਿਵੇਧੰ ਕਾਤੁੰ ਸਕ੍ਕੋਨ੍ਤਿ, ਤੇਸੰ ਤੇਸੰ ਤਥਾ ਤਥਾ ਸਮ੍ਮੁਤਿਵਸੇਨ ਵਾ ਪਰਮਤ੍ਥਵਸੇਨ ਵਾ ਵੋਮਿਸ੍ਸਕਵਸੇਨ ਵਾ ਦੇਸੇਤ੍ਵਾ ਨਾਮਰੂਪਪਰਿਚ੍ਛੇਦਦਸ੍ਸਨਵਸੇਨੇਵ ਅਮਤੰ ਮਗ੍ਗੰ ਪਕਾਸੇਨ੍ਤਿ। ਅਯਞ੍ਹਿ –

ਦੁਵੇ ਸਚ੍ਚਾਨਿ ਅਕ੍ਖਾਸਿ, ਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧੋ ਵਦਤੰ ਵਰੋ।
ਸਮ੍ਮੁਤਿੰ ਪਰਮਤ੍ਥਞ੍ਚ, ਤਤਿਯੰ ਨੁਪਲਬ੍ਭਤਿ॥

ਤਤ੍ਥ –

ਸਙ੍ਕੇਤਵਚਨੰ ਸਚ੍ਚੰ, ਲੋਕਸਮ੍ਮੁਤਿਕਾਰਣੰ।
ਪਰਮਤ੍ਥਵਚਨੰ ਸਚ੍ਚੰ, ਧਮ੍ਮਾਨੰ ਤਥਲਕ੍ਖਣੰ॥

ਤਸ੍ਮਾ ਵਿਞ੍ਞੂ ਅਕਤ੍ਵਾਨ, ਬਜਞ੍ਜਨੇਭਿਨਿਵੇਸਨੰ।
ਪਰਮਤ੍ਥੇ ਪਤਿਟ੍ਠਾਯ, ਪੁਗ੍ਗਲਾਦਿੰ ਵਿਵਜ੍ਜਯੇ॥

ਪਞ੍ਞਤ੍ਤਿੰ ਅਨਤਿਕ੍ਕਮ੍ਮ, ਪਰਮਤ੍ਥੋ ਪਕਾਸਿਤੋ।
ਵਿਨਾਯਕੇਨ ਸੋ ਯਸ੍ਮਾ, ਤਸ੍ਮਾ ਅਞ੍ਞੋਪਿ ਪਣ੍ਡਿਤੋ।
ਪਰਮਤ੍ਥੰ ਪਕਾਸੇਨ੍ਤੋ, ਸਮਞ੍ਞੰ ਨਾਤਿਧਾਵਯੇਤਿ॥ (ਕਥਾ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੨੩੭)।

ਅਯੰ ਪੁਗ੍ਗਲਕਥਾਨਯੋ।

ਪਰਿਹਾਨਿਕਥਾਦਿਵਣ੍ਣਨਾ

ਪੁਗ੍ਗਲਕਥਾਤੋ ਪਰੰ ‘‘ਪਰਿਹਾਯਤਿ ਅਰਹਾ ਅਰਹਤ੍ਤਾ’’ਤਿਆਦਿਨਾ ਅਸੇਖਾ, ਸੋਤਾਪਨ੍ਨਵਜ੍ਜਿਤਸੇਖਾ ਚ ਅਗ੍ਗਮਗ੍ਗਫਲਤੋ ਪਰਿਹਾਯਨ੍ਤੀਤਿ ਪਵਤ੍ਤਾ **ਪਰਿਹਾਨਿਕਥਾ**। ਪਬ੍ਬਜ੍ਜਾ ਵਿਯ ਪਟਿਵੇਧਸਙ੍ਖਾਤੋ ਬ੍ਰਹ੍ਮਚਰਿਯਵਾਸੋਪਿ ਮਨੁਸ੍ਸੇਸੁ ਏਵ ਭਵਤਿ, ਨਤ੍ਥਿ ਦੇਵੇਸੁ ਬ੍ਰਹ੍ਮਚਰਿਯਵਾਸੋਤਿ ਪਵਤ੍ਤਾ **ਬ੍ਰਹ੍ਮਚਰਿਯਕਥਾ**। ਦੁਕ੍ਖਦਸ੍ਸਨੇਨ ਏਕਦੇਸਤੋ ਕਿਲੇਸਾ ਪਹੀਯਨ੍ਤਿ, ਤਥਾ ਸਮੁਦਯਦਸ੍ਸਨਾਦੀਹੀਤਿ ਏਵੰ ਨਾਨਾਭਿਸਮਯਵਸੇਨ ਓਧਿਸੋ ਕਿਲੇਸਾ ਪਹੀਯਨ੍ਤੀਤਿ ਪਵਤ੍ਤਾ **ਓਧਿਸੋਕਥਾ**। ਝਾਨਲਾਭੀ ਪੁਥੁਜ੍ਜਨੋ ਕਾਮਰਾਗਬਜਾਪਾਦੇ ਸਮੁਚ੍ਛੇਦਵਸੇਨ ਜਹਤਿ, ਸੋ ਚਤੁਸਚ੍ਚਾਭਿਸਮਯਾ ਪਠਮਮੇਵ ਅਨਾਗਾਮੀ ਹੋਤੀਤਿ ਪਵਤ੍ਤਾ **ਜਹਤਿਕਥਾ**। ਅਤੀਤਾਦਿਭੇਦੰ ਸਬ੍ਬੰ ਖਨ੍ਧਾਦਿਕੰ ਕਾਲਤ੍ਤਯੇਪਿ ਖਨ੍ਧਾਦਿਸਭਾਵੇਨ ਅਤ੍ਥੀਤਿ ਪਵਤ੍ਤਾ **ਸਬ੍ਬਮਤ੍ਥੀਤਿਕਥਾ**। ਅਤੀਤੰ, ਅਨਾਗਤਞ੍ਚ ਖਨ੍ਧਾਦਿਕੰ ਅਤ੍ਥੀਤਿ ਪਵਤ੍ਤਾ **ਅਤੀਤਕ੍ਖਨ੍ਧਾਦਿਕਥਾ**। ਅਤੀਤੇਸੁ ਵਿਪਾਕਧਮ੍ਮਧਮ੍ਮੇਸੁ ਏਕਚ੍ਚੰ ਅਵਿਪਕ੍ਕਵਿਪਾਕਮੇਵ ਅਤ੍ਥਿ, ਨ

ਇਤਰਨ੍ਤਿ ਪਵਤ੍ਤਾ **ਏਕਚ੍ਚਮਤ੍ਥੀਤਿਕਥਾ**। ਸਬ੍ਬੇ ਧਮ੍ਮਾ ਸਤਿਪਟ੍ਠਾਨਾਤਿ ਪਵਤ੍ਤਾ **ਸਤਿਪਟ੍ਠਾਨਕਥਾ**। ਅਤੀਤਾਨਾਗਤਾਦਿਵਸੇਨ ਨਤ੍ਥਿ, ਸਕਭਾਵੇਨ ਵਾ ਅਤ੍ਥਿ, ਪਰਭਾਵੇਨ ਨਤ੍ਥੀਤਿ ਪਵਤ੍ਤਾ **ਹੇਵਤ੍ਥਿਕਥਾ**। ਤਤ੍ਥ **ਹੇਵਤ੍ਥੀ**ਤਿ ਏਵਂ ਇਮਿਨਾ ਪਕਾਰੇਨ ਅਤ੍ਥੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ।

ਅਧਿਮਾਨਿਕਾਨਂ, ਕੁਹਕਾਨਂ ਵਾ ਅਰਹਤ੍ਤਪਟਿਞ੍ਞਾਨਂ ਸੁਕ੍ਕਵਿਸ੍ਸਟ੍ਠਿਂ ਦਿਸ੍ਵਾ ਮਾਰਕਾਯਿਕਾ ਦੇਵਤਾ ਉਪਸਂਹਰਨ੍ਤੀਤਿ ਪਵਤ੍ਤਾ **ਪਰੂਪਹਾਰਕਥਾ**। ਅਰਹਤੋ ਪਰੇਸਂ ਨਾਮਗੋਤ੍ਤਾਦੀਸੁ ਅਤ੍ਥਿ ਅਞ੍ਞਾਣਂ, ਅਤ੍ਥਿ ਕਙ੍ਖਾ, ਪਰੇਹਿ ਞਾਪਨੀਯਤੋ ਅਤ੍ਥਿ ਪਰਵਿਤਰਣਾਤਿ **ਤਿਸ੍ਸੋ ਕਥਾ**। ਸੋਤਾਪਤ੍ਤਿਮਗ੍ਗਕ੍ਖਣੇ ਦੁਕ੍ਖਨ੍ਤਿ ਵਾਚਾ ਭਿਜ੍ਜਤੀਤਿ ਪਵਤ੍ਤਾ **ਵਚੀਭੇਦਕਥਾ**। ਦੁਕ੍ਖਨ੍ਤਿ ਵਾਚਂ ਭਾਸਨ੍ਤੋ ਦੁਕ੍ਖੇ ਞਾਣਂ ਆਹਰਤਿ, ਤਞ੍ਚ ਲੋਕੁਤ੍ਤਰਨ੍ਤਿ ਪਵਤ੍ਤਾ **ਦੁਕ੍ਖਾਹਾਰਕਥਾ**। ਸਮਾਪਤ੍ਤਿਯਂ, ਭਵਙ੍ਗੇ ਚ ਚਿਤ੍ਤਂ ਚਿਰਂ ਤਿਟ੍ਠਤੀਤਿ ਪਵਤ੍ਤਾ **ਚਿਤ੍ਤਟ੍ਠਿਤਿਕਥਾ**। ਸਬ੍ਬੇ ਸਙ੍ਖਾਰਾ ਨਿਪ੍ਪਰਿਯਾਯੇਨ ਆਦਿਤ੍ਤਾ ਕੁਕ੍ਕੁਲ਼ਨਿਰਯਸਦਿਸਾਤਿ ਪਵਤ੍ਤਾ **ਕੁਕ੍ਕੁਲ਼ਕਥਾ**। ਪਚ੍ਚੇਕਂ ਚਤੁਸਚ੍ਚਦਸ੍ਸਨਵਸੇਨ ਏਕੇਕਸ੍ਸ ਮਗ੍ਗਸ੍ਸ ਚਤੁਕ੍ਖਤ੍ਤੁਂ ਉਪ੍ਪਤ੍ਤਿਵਸੇਨ ਸੋਲ਼ਸਹਿ ਕੋਟ੍ਠਾਸੇਹਿ ਅਰਹਤ੍ਤਪ੍ਪਤ੍ਤੀਤਿ ਪਵਤ੍ਤਾ **ਅਨੁਪੁਬ੍ਬਾਭਿਸਮਯਕਥਾ**। ਬੁਦ੍ਧਾਨਂ ਵੋਹਾਰਵਚਨਂ ਲੋਕੁਤ੍ਤਰਨ੍ਤਿ ਪਵਤ੍ਤਾ **ਵੋਹਾਰਕਥਾ**। ਸੁਦ੍ਧਸਤ੍ਤਾਨਂ ਅਪ੍ਪਟਿਸਙ੍ਖਾਯ ਮਗ੍ਗੇਨ ਵਿਨਾ ਕਿਲੇਸਨਿਰੋਧਸਙ੍ਖਾਤੋ ਅਪ੍ਪਟਿਸਙ੍ਖਾਨਿਰੋਧੋ, ਪਟਿਸਙ੍ਖਾਯ ਤੇਨ ਮਗ੍ਗੇਨ ਕਿਲੇਸਨਿਰੋਧੋਤਿ ਦ੍ਵੇ ਨਿਰੋਧਾਤਿ ਪਵਤ੍ਤਾ **ਨਿਰੋਧਕਥਾ**।

ਤਥਾਗਤਬਲਂ ਸਾਵਕਸਾਧਾਰਣਨ੍ਤਿ ਪਵਤ੍ਤਾ **ਬਲਕਥਾ**। ਆਸਵਕ੍ਖਯਞਾਣਵਿਰਹਿਤਂ ਨਵਬਲਂ ਲੋਕੁਤ੍ਤਰਨ੍ਤਿ ਪਵਤ੍ਤਾ **ਅਰਿਯਨ੍ਤਿਕਥਾ**। ਸਰਾਗਂ ਚਿਤ੍ਤਂ ਨਿਬ੍ਬਾਨਂ ਆਰਬ੍ਭ ਰਾਗਤੋ ਵਿਮੁਚ੍ਚਤੀਤਿ ਪਵਤ੍ਤਾ **ਵਿਮੁਤ੍ਤਿਕਥਾ**। ਞਾਣੇਨ ਵਿਕ੍ਖਮ੍ਭਨਵਿਮੁਤ੍ਤਿਯਾ ਪਠਮਂ ਵਿਮੁਤ੍ਤਂ ਚਿਤ੍ਤਂ ਮਗ੍ਗਕ੍ਖਣੇ ਸਮੁਚ੍ਛੇਦਵਿਮੁਤ੍ਤਿਯਾ ਵਿਮੁਚ੍ਚਮਾਨਂ ਨਾਮ ਹੋਤੀਤਿ ਪਵਤ੍ਤਾ **ਵਿਮੁਚ੍ਚਮਾਨਕਥਾ**। ਅਟ੍ਠਮਕਸਙ੍ਖਾਤਸ੍ਸ ਸੋਤਾਪਤ੍ਤਿਮਗ੍ਗਟ੍ਠਸ੍ਸ ਅਨੁਲੋਮਗੋਤ੍ਰਭੁਕ੍ਖਣੇ ਦਿਟ੍ਠਿਵਿਚਿਕਿਚ੍ਛਾ ਪਹੀਯਨ੍ਤਿ ਨਾਮ, ਮਗ੍ਗਕ੍ਖਣੇ ਪਹੀਨਾ ਨਾਮਾਤਿ ਪਵਤ੍ਤਾ **ਅਟ੍ਠਮਕਕਥਾ**। ਅਟ੍ਠਮਕਸ੍ਸ ਮਗ੍ਗਕ੍ਖਣੇ ਸਦ੍ਧਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਦੀਨਿ ਪਟਿਲਭਨ੍ਤਿ, ਨ ਪਟਿਲਦ੍ਧਾਨੀਤਿ ਪਵਤ੍ਤਾ **ਅਟ੍ਠਮਕਸ੍ਸ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਕਥਾ**। ਚਤੁਤ੍ਥਜ੍ਝਾਨਧਮ੍ਮੁਪਤ੍ਥਦ੍ਧਂ ਮਂਸਚਕ੍ਖੁਮੇਵ ਦਿਬ੍ਬਚਕ੍ਖੁ ਨਾਮਾਤਿ ਪਵਤ੍ਤਾ **ਦਿਬ੍ਬਚਕ੍ਖੁਕਥਾ**। ਤਥਾ ਮਂਸਸੋਤੇ **ਦਿਬ੍ਬਸੋਤਕਥਾ**। ਯਥਾਕਮ੍ਮੂਪਗਤਞਾਣਮੇਵ ਦਿਬ੍ਬਚਕ੍ਖੂਤਿ ਪਵਤ੍ਤਾ **ਯਥਾਕਮ੍ਮੂਪਗਤਞਾਣਕਥਾ**। ਦੇਵਬ੍ਰਹ੍ਮਾਨਂ ਪਾਣਾਤਿਪਾਤਾਦਿਅਸਂਵਰਾਭਾਵਮਤ੍ਤੇਨ ਸਮ੍ਪਤ੍ਤਵਿਰਤਿਯਾ ਅਭਾਵੇਪਿ ਸਂਵਰੋ ਅਤ੍ਥੀਤਿ ਪਵਤ੍ਤਾ **ਸਂਵਰਕਥਾ**। ਅਸਞ੍ਞੀਨਮ੍ਪਿ ਚੁਤਿਪਟਿਸਨ੍ਧਿਕ੍ਖਣੇ ਸਞ੍ਞਾ ਅਤ੍ਥੀਤਿ ਪਵਤ੍ਤਾ **ਅਸਞ੍ਞਕਥਾ**। ਨੇਵਸਞ੍ਞਾਨਾਸਞ੍ਞਾਯਤਨਭੂਮਿਯਂ ਸਞ੍ਞਾ ਨਪ੍ਪਵਤ੍ਤਤੀਤਿ ਪਵਤ੍ਤਾ **ਨੇਵਸਞ੍ਞਾਨਾਸਞ੍ਞਾਯਤਨਕਥਾ**।

ਅਰਹਾ ਗਿਹੀ ਅਸ੍ਸਾਤਿ ਪਵਤ੍ਤਾ **ਗਿਹਿਸ੍ਸ ਅਰਹਾਤਿਕਥਾ**। ਅਨਾਗਾਮਿਨੋ ਸੁਦ੍ਧਾਵਾਸੇਸੁ ਪਟਿਸਨ੍ਧਿਚਿਤ੍ਤੇਨ ਉਪਪਤ੍ਤਿਕ੍ਖਣੇ ਅਰਹਨ੍ਤੋ ਹੋਨ੍ਤੀਤਿ ਪਵਤ੍ਤਾ **ਉਪਪਤ੍ਤਿਕਥਾ**। ਅਰਹਤੋ ਲੋਕਿਯਧਮ੍ਮਾਪਿ ਅਨਾਸਵਾਤਿ ਪਵਤ੍ਤਾ **ਅਨਾਸਵਕਥਾ**। ਪਚ੍ਚੁਪ੍ਪਨ੍ਨਕ੍ਖਣੇ ਸਮਙ੍ਗਿਭਾਵਸਮਨ੍ਨਾਗਮੋ ਚ ਰੂਪਾਵਚਰਾਦਿਭੂਮਨ੍ਤਰਪਟਿਲਾਭਸਮਨ੍ਨਾਗਮੋ ਚਾਤਿ ਦ੍ਵੇ ਸਮਨ੍ਨਾਗਮਾ, ਯੇਸਂ ਪਨ ਇਮੇ ਦ੍ਵੇ ਸਮਨ੍ਨਾਗਮੇ ਠਪੇਤ੍ਵਾ ਅਞ੍ਞੋਪਿ ਹੇਤ੍ਥ ਉਪਪਤ੍ਤਿਧਮ੍ਮਵਸੇਨ ਏਕੋ ਸਮਨ੍ਨਾਗਮੋ ਨਾਮ ਅਤ੍ਥਿ, ਤੇਨ ਅਰਹਾ ਚਤੂਹਿ ਫਲੇਹਿ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋਤਿ ਪਵਤ੍ਤਾ **ਸਮਨ੍ਨਾਗਤਕਥਾ**। ਇਮਿਨਾਵ ਨਯੇਨ ਅਰਹਾ ਛਹਿ ਉਪੇਕ੍ਖਾਹਿ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋਤਿ ਪਵਤ੍ਤਾ **ਉਪੇਕ੍ਖਾਸਮਨ੍ਨਾਗਤਕਥਾ**। ਮਗ੍ਗਞਾਣਸਬ੍ਬਞ੍ਞੁਤਞ੍ਞਾਣਸਙ੍ਖਾਤਬੋਧਿਯਾ ਸਦਾ ਸਨ੍ਨਿਹਿਤਭਾਵੇਨ ਬੁਦ੍ਧੋਤਿ ਪਵਤ੍ਤਾ **ਬੋਧਿਯਾ ਬੁਦ੍ਧੋਤਿਕਥਾ**। ਮਹਾਪੁਰਿਸਲਕ੍ਖਣਯੁਤ੍ਤਾਵ ਬੋਧਿਸਤ੍ਤਾਤਿ ਪਵਤ੍ਤਾ **ਲਕ੍ਖਣਕਥਾ**। ਬੋਧਿਸਤ੍ਤਾਨਮ੍ਪਿ ਮਗ੍ਗਨਿਯਾਮੋ ਅਤ੍ਥੀਤਿ ਪਵਤ੍ਤਾ **ਨਿਯਾਮੋਕ੍ਕਨ੍ਤਿਕਥਾ**। ਚਤੁਤ੍ਥਮਗ੍ਗਟ੍ਠੋ ਤੀਹਿ ਫਲੇਹਿ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋਤਿਆਦਿਨਾ ਪਵਤ੍ਤਾ **ਅਪਰਾਪਿ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤਕਥਾ**। ਪਠਮਮਗ੍ਗਾਦੀਹਿ ਪਹੀਨੇਹਿ ਸਦ੍ਧਿਂ ਨਿਪ੍ਪਰਿਯਾਯਤੋ ਅਰਹਤ੍ਤਂ ਸਬ੍ਬਸਂਯੋਜਨਪ੍ਪਹਾਨਨ੍ਤਿ ਪਵਤ੍ਤਾ **ਸਬ੍ਬਸਂਯੋਜਨਪਹਾਨਕਥਾ**।

ਨਿਪ੍ਪਰਿਯਾਯਤੋ ਫਲਂ ਵਿਮੁਤ੍ਤਿ ਨਾਮ, ਵਿਪਸ੍ਸਨਾਮਗ੍ਗਪਚ੍ਚਵੇਕ੍ਖਣਞਾਣਾਨਿ ਪਨ ਪਰਿਯਾਯਤੋ। ਏਵਂ ਪਨ ਅਗ੍ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਯਂ ਕਿਞ੍ਚਿ ਕਿਲੇਸਵਿਪ੍ਪਯੁਤ੍ਤਂ ਞਾਣਂ ਵਿਮੁਤ੍ਤੀਤਿ ਪਵਤ੍ਤਾ **ਵਿਮੁਤ੍ਤਿਕਥਾ**। ਬੁਦ੍ਧਾਦਿਅਸੇਖਾਰਮ੍ਮਣਂ ਅਸੇਖਞਾਣਨ੍ਤਿ ਪਵਤ੍ਤਾ **ਅਸੇਖਞਾਣਕਥਾ**। ਪਥਵੀਕਸਿਣਾਦਿਸਮਾਪਤ੍ਤਿਯੋ ਪਰਮਤ੍ਥਤੋ ਅਵਿਜ੍ਜਮਾਨੇ ਪਞ੍ਞਤ੍ਤਾਰਮ੍ਮਣੇ ਪਵਤ੍ਤਤ੍ਤਾ ਵਿਪਰੀਤਞਾਣਨ੍ਤਿ ਪਵਤ੍ਤਾ **ਵਿਪਰੀਤਕਥਾ**। ਤਤ੍ਥ ਅਨਿਚ੍ਚੇ ਨਿਚ੍ਚਨ੍ਤਿਆਦਿਨਾ ਚਤੁਬ੍ਬਿਧੋ ਵਿਪਲ੍ਲਾਸੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ। ਸਬ੍ਬੇਸਂ ਪੁਥੁਜ੍ਜਨਾਨਂ ਨਿਯਾਮਗਮਨਾਯ ਞਾਣਂ ਅਤ੍ਥੀਤਿ ਪਵਤ੍ਤਾ **ਨਿਯਾਮਕਥਾ**। ਸਬ੍ਬਂ ਞਾਣਂ ਪਟਿਸਮ੍ਭਿਦਾਤਿ ਪਵਤ੍ਤਾ **ਪਟਿਸਮ੍ਭਿਦਾਕਥਾ**। ਸਮ੍ਮੁਤਿਵਿਸਯਮ੍ਪਿ ਞਾਣਂ

ਭੂਤਾਰਮ੍ਮਣਮੇᩅਾਤਿ ਪᩅਤ੍ਤਾ **ਸਮ੍ਮੁਤਿਞਾਣਕਥਾ**। ਚੇਤੋਪਰਿਯਞਾਣਂ ਚਿਤ੍ਤਾਰਮ੍ਮਣਮੇᩅ, ਨ ਤਂਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਰਾਗਾਦਿਚੇਤਸਿਕਾਰਮ੍ਮਣਨ੍ਤਿ ਪᩅਤ੍ਤਾ **ਚਿਤ੍ਤਾਰਮ੍ਮਣਕਥਾ**। ਸਬ੍ਬਸ੍ਮਿਂ ਅਨਾਗਤਧਮ੍ਮੇ ਸਬ੍ਬੇਸਂ ਞਾਣਂ ਅਤ੍ਥੀਤਿ ਪᩅਤ੍ਤਾ **ਅਨਾਗਤਞਾਣਕਥਾ**। ਪਚ੍ਚੁਪ੍ਪਨ੍ਨੇ ਅਤ੍ਤਨੋ ਞਾਣੇਪਿ ਞਾਣਂ ਪᩅਤ੍ਤਤੀਤਿ ਪᩅਤ੍ਤਾ **ਪਟੁਪ੍ਪਨ੍ਨਞਾਣਕਥਾ**। ਬੁਦ੍ਧਾ ᩅਿਯ ਸਾᩅਕਾਪਿ ਤੇਨ ਤੇਨ ᩅੇਨੇਯ੍ਯਜਨੇਨ ਪਤ੍ਤਬ੍ਬਫਲਂ ਞਤ੍ᩅਾ ᩅ ਤਦਤ੍ਥਾਯ ਧਮ੍ਮਂ ਦੇਸੇਨ੍ਤੀਤਿ ਪᩅਤ੍ਤਾ **ਫਲਞਾਣਕਥਾ**।

ਸਮ੍ਮਤ੍ਤਨਿਯਾਮੋ ਨਿਯਮਤੋ ਨਿਚ੍ਚਟ੍ਠੇਨ ਅਸਙ੍ਖਤੋਤਿ ਪᩅਤ੍ਤਾ **ਨਿਯਾਮਕਥਾ**। ‘‘ਧਮ੍ਮਟ੍ਠਿਤਤਾ ਧਮ੍ਮਨਿਯਾਮਤਾ’’ਤਿਆਦਿᩅਚਨਤੋ ਪਟਿਚ੍ਚਸਮੁਪ੍ਪਾਦੋ ਅਸਙ੍ਖਤੋਤਿ ਪᩅਤ੍ਤਾ **ਪਟਿਚ੍ਚਸਮੁਪ੍ਪਾਦਕਥਾ**। ‘‘ਸਚ੍ਚਾਨਿ ਤਥਾਨਿ ਅᩅਿਤਥਾਨੀ’’ਤਿਆਦਿᩅਚਨਤੋ ਚਤੁਸਚ੍ਚਾਨਿ ਅਸਙ੍ਖਤਾਨੀਤਿ ਪᩅਤ੍ਤਾ **ਸਚ੍ਚਕਥਾ**। ‘‘ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਆਰੁਪ੍ਪਾ ਆਨੇਞ੍ਜਾ’’ਤਿ ᩅਚਨਤੋ ਅਸਙ੍ਖਤਾਤਿ ਪᩅਤ੍ਤਾ **ਆਰੁਪ੍ਪਕਥਾ**। ਨਿਰੋਧਸਮਾਪਤ੍ਤਿ ਅਸਙ੍ਖਤਾਤਿ ਪᩅਤ੍ਤਾ **ਨਿਰੋਧਸਮਾਪਤ੍ਤਿਕਥਾ**। ਅਸਙ੍ਖਤੋ ਆਕਾਸੋਤਿ **ਆਕਾਸਕਥਾ। ਆਕਾਸੋ ਸਨਿਦਸ੍ਸਨੇਤਿਕਥਾ। ਪਥᩅੀਧਾਤੁ ਸਨਿਦਸ੍ਸਨਾ**ਤਿਆਦਿਂ ਕਤ੍ᩅਾ **ਕਾਯਕਮ੍ਮਂ ਸਨਿਦਸ੍ਸਨ**ਨ੍ਤਿ ਪਰਿਯੋਸਾਨਕਥਾ।

ਨਤ੍ਥਿ ਕੇਚਿ ਧਮ੍ਮਾ ਕੇਹਿਚਿ ਧਮ੍ਮੇਹਿ ਸਙ੍ਗਹਿਤਾ, ਤੇਨ ਏਕᩅਿਧੇਨ ਰੂਪਸਙ੍ਗਹੋਤਿਆਦਿ ਨਿਰਤ੍ਥਕਨ੍ਤਿ ਪᩅਤ੍ਤਾ **ਸਙ੍ਗਹਿਤਕਥਾ**। ᩅੇਦਨਾਦਯੋ ਅਰੂਪਧਮ੍ਮਾ ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਂ ਨ ਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਾਤਿ ਪᩅਤ੍ਤਾ **ਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਕਥਾ**। ਚੇਤਸਿਕਂ ਨਤ੍ਥੀਤਿ ਪᩅਤ੍ਤਾ **ਚੇਤਸਿਕਕਥਾ**। ਚੇਤਨਾਧਮ੍ਮੋᩅ ਦਾਨਂ, ਨ ਦੇਯ੍ਯਧਮ੍ਮੋਤਿ ਪᩅਤ੍ਤਾ **ਦਾਨਕਥਾ**। ਪਟਿਗ੍ਗਾਹਕਾਨਂ ਪਰਿਭੋਗਮਯਂ ਪੁਞ੍ਞਂ ਅਤ੍ਥੀਤਿ ਪᩅਤ੍ਤਾ **ਪਰਿਭੋਗਕਥਾ**। ਪੇਤਾ ਇਤੋ ਦਿਨ੍ਨਚੀᩅਰਾਦੀਹੇᩅ ਯਾਪੇਨ੍ਤੀਤਿ ਪᩅਤ੍ਤਾ **ਇਤੋਦਿਨ੍ਨਕਥਾ**। **ਪਥᩅੀਕਮ੍ਮᩅਿਪਾਕੋਤਿਕਥਾ** । **ਜਰਾਮਰਣਂ ᩅਿਪਾਕੋਤਿਕਥਾ**। ਕਿਲੇਸਪ੍ਪਹਾਨਮਤ੍ਤਮੇᩅ ਸਾਮਞ੍ਞਫਲਂ, ਨ ਚਿਤ੍ਤਚੇਤਸਿਕਾ ਧਮ੍ਮਾਤਿ ਪᩅਤ੍ਤਾ **ਅਰਿਯਧਮ੍ਮᩅਿਪਾਕਕਥਾ**। ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਾਦਿਪਚ੍ਚਯਤਾਯ **ᩅਿਪਾਕੋ ᩅਿਪਾਕਧਮ੍ਮਧਮ੍ਮੋਤਿਕਥਾ**।

ਅਸੁਰਕਾਯੇਨ ਸਦ੍ਧਿਂ ਛ ਗਤਿਯੋਤਿ ਪᩅਤ੍ਤਾ **ਗਤਿਕਥਾ**। ਮਤਸਤ੍ਤੋ ਮਾਤੁਉਤੁਸਮਯਞ੍ਚ ਮਾਤਾਪਿਤੁਸਂਯੋਗਞ੍ਚ ਓਲੋਕਯਮਾਨੋ ਸਤ੍ਤਾਹਂ, ਅਤਿਰੇਕਸਤ੍ਤਾਹਂ ᩅਾ ਯਸ੍ਮਿਂ ਭᩅੇ ਤਿਟ੍ਠਤਿ, ਸੋ ਅਨ੍ਤਰਾਭᩅੋ ਨਾਮ ਅਤ੍ਥੀਤਿ ਪᩅਤ੍ਤਾ **ਅਨ੍ਤਰਾਭᩅਕਥਾ**। ਰੂਪਾਦਿਪਞ੍ਚਕਾਮਗੁਣਾᩅ ਕਾਮਧਾਤੁ ਨਾਮ, ਨ ਤੁ ᩅਤ੍ਥੁਕਾਮਕਿਲੇਸਕਾਮਾਤਿ ਪᩅਤ੍ਤਾ **ਕਾਮਗੁਣਕਥਾ**। ਪਞ੍ਚੇᩅਾਯਤਨਾਨਿ ਕਾਮਾਤਿਕਥਾ। ਰੂਪਧਮ੍ਮਾᩅ ਰੂਪਧਾਤੂਤਿਕਥਾ। ਅਰੂਪਧਮ੍ਮਾᩅ ਅਰੂਪਧਾਤੂਤਿਕਥਾ। ਰੂਪਧਾਤੁਯਾ ਸਤ੍ਤਾ ਘਾਨਾਦੀਹਿ ਸਦ੍ਧਿਂ ਸਲ਼ਾਯਤਨਿਕਾਤਿ ਪᩅਤ੍ਤਾ **ਰੂਪਧਾਤੁਯਾਆਯਤਨਕਥਾ**। ਆਰੁਪ੍ਪੇਪਿ ਅਤ੍ਥਿ ਸੁਖੁਮਰੂਪਨ੍ਤਿਕਥਾ। ਕਾਯᩅਚੀᩅਿਞ੍ਞਤ੍ਤਿᩅਸੇਨ ਰੂਪਂ ਕਮ੍ਮਨ੍ਤਿਕਥਾ। ਚਿਤ੍ਤᩅਿਪ੍ਪਯੁਤ੍ਤੋ ਅਰੂਪਧਮ੍ਮੋᩅ ਜੀᩅਿਤਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ, ਰੂਪਜੀᩅਿਤਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ ਨਤ੍ਥੀਤਿ ਪᩅਤ੍ਤਾ **ਜੀᩅਿਤਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਕਥਾ**। ਅਰਿਯੁਪᩅਾਦਕਮ੍ਮੇਨ ਅਰਹਤ੍ਤਾ ਪਰਿਹਾਯਤੀਤਿ ਪᩅਤ੍ਤਾ **ਕਮ੍ਮਹੇਤੁਕਥਾ**।

ਅਨਿਚ੍ਚਾਦਿᩅਸੇਨ ਸਙ੍ਖਾਰੇ ਆਦੀਨᩅਤੋ ਅਪਸ੍ਸਿਤ੍ᩅਾ ਨਿਬ੍ਬਾਨਂ ਆਨਿਸਂਸਤੋ ਪਸ੍ਸਨ੍ਤਸ੍ਸ ਸਂਯੋਜਨਪ੍ਪਹਾਨਂ ਹੋਤੀਤਿ ਪᩅਤ੍ਤਾ **ਆਨਿਸਂਸਦਸ੍ਸਾᩅਿਕਥਾ**। ਨਿਬ੍ਬਾਨਾਰਮ੍ਮਣਮ੍ਪਿ ਸਂਯੋਜਨਂ ਅਤ੍ਥੀਤਿ ਪᩅਤ੍ਤਾ **ਅਮਤਾਰਮ੍ਮਣਕਥਾ**। ਰੂਪਂ ਸਾਰਮ੍ਮਣਨ੍ਤਿਕਥਾ। ਅਨੁਸਯਾ ਅਨਾਰਮ੍ਮਣਾਤਿਕਥਾ। ਞਾਣਂ ਅਨਾਰਮ੍ਮਣਨ੍ਤਿਕਥਾ। ਅਤੀਤਾਰਮ੍ਮਣਞ੍ਚ ਅਨਾਗਤਾਰਮ੍ਮਣਞ੍ਚ ਚਿਤ੍ਤਂ ਅਨਾਰਮ੍ਮਣਨ੍ਤਿਕਥਾਦ੍ᩅਯਂ। ਸਬ੍ਬਂ ਚਿਤ੍ਤਂ ᩅਿਤਕ੍ਕਾਨੁਪਤਿਤਨ੍ਤਿਕਥਾ। ᩅਿਤਕ੍ਕᩅਿਪ੍ਫਾਰੋᩅ ਸਦ੍ਦੋ, ਸੋ ਚ ਨ ਸੋਤᩅਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯੋਤਿ ਪᩅਤ੍ਤਾ **ᩅਿਤਕ੍ਕᩅਿਪ੍ਫਾਰਸਦ੍ਦਕਥਾ**। ᩅਿਨਾਪਿ ਚਿਤ੍ਤੇਨ ᩅਾਚਾ ਪᩅਤ੍ਤਤੀਤਿ ਪᩅਤ੍ਤਾ **ਨਯਥਾਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸᩅਾਚਾਤਿਕਥਾ**। ᩅਿਨਾਪਿ ਚਿਤ੍ਤੇਨ ਕਾਯਕਮ੍ਮਂ ਪᩅਤ੍ਤਤੀਤਿ ਪᩅਤ੍ਤਾ **ਨਯਥਾਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸਕਾਯਕਮ੍ਮਨ੍ਤਿਕਥਾ**। ਅਤੀਤੇਹਿਪਿ ਝਾਨੇਹਿ, ਅਨਾਗਤੇਹਿਪਿ ਯੋਗਿਨੋ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤਾਤਿ ਪᩅਤ੍ਤਾ **ਅਤੀਤਾਨਾਗਤਸਮਨ੍ਨਾਗਤਕਥਾ**।

ਭᩅਙ੍ਗਚਿਤ੍ਤੇ ਅਨਿਰੁਦ੍ਧੇ ਏᩅ ਕੁਸਲਾਕੁਸਲਚਿਤ੍ਤਾਨਿ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨ੍ਤਿ, ਤਦਭਾᩅੇ ਚ ਸਨ੍ਤਤਿਨਿਰੋਧੋ ਸਿਯਾਤਿ ਪᩅਤ੍ਤਾ **ਨਿਰੋਧਕਥਾ**। ਸਹ ᩅਾਚਾਹਿ ᩅਿਞ੍ਞਤ੍ਤਿਰੂਪਂ ਮਗ੍ਗੋਤਿਕਥਾ। ਪਞ੍ਚᩅਿਞ੍ਞਾਣਸਮਙ੍ਗਿਸ੍ਸਾਪਿ ਮਗ੍ਗਭਾᩅਨਾ ਅਤ੍ਥੀਤਿ ਪᩅਤ੍ਤਾ **ਪਞ੍ਚᩅਿਞ੍ਞਾਣਸਮਙ੍ਗਿਸ੍ਸਮਗ੍ਗਕਥਾ**। ਪਞ੍ਚᩅਿਞ੍ਞਾਣਾ ਕੁਸਲਾਪਿ ਅਕੁਸਲਾਪੀਤਿਕਥਾ। ਪਞ੍ਚᩅਿਞ੍ਞਾਣਾ ਸਾਭੋਗਾਤਿਕਥਾ। ਮਗ੍ਗਕ੍ਖਣੇ

ਲੋਕਿਯੇਨ, ਲੋਕੁਤ੍ਤਰੇਨ ਚਾਤਿ ਦ੍ਵੀਹਿ ਸੀਲੇਹਿ ਯੁਤ੍ਤਾਤਿਕਥਾ। ਸੀਲਂ ਅਚੇਤਸਿਕਨ੍ਤਿਕਥਾ। ਸੀਲਂ ਨ ਚਿਤ੍ਤਾਨੁਪਰਿਵਤ੍ਤੀਤਿਕਥਾ। ਸਮਾਦਾਨਹੇਤੁਚਿਤ੍ਤਵਿਪ੍ਪਯੁਤ੍ਤੋ ਪੁਵ੍ਵੇਪਚਯੋ ਹੋਤੀਤਿ ਪਵਤ੍ਤਾ **ਸਮਾਦਾਨਹੇਤੁਕਕਥਾ**। ਵਿਵ੍ਵਤ੍ਤਿ ਸੀਲਨ੍ਤਿਕਥਾ। ਪਾਣਾਤਿਪਾਤਾਦਯੋ ਵਿਨਾਪਿ ਵਿਵ੍ਵਤ੍ਤਿਂ ਹੋਨ੍ਤੀਤਿ ਪਵਤ੍ਤਾ **ਅਵਿਵ੍ਵਤ੍ਤਿਦੁਸ੍ਸੀਲਜਕਥਾ**।

ਅਨੁਸਯਾ ਅਬ੍ਯਾਕਤਾ, ਅਹੇਤੁਕਾ, ਚਿਤ੍ਤਵਿਪ੍ਪਯੁਤ੍ਤਾਤਿ **ਤਿਸ੍ਸੋਪਿ ਅਨੁਸਯਕਥਾ**। ਅਸੇਖਸ੍ਸ ਞਾਣਵਿਪ੍ਪਯੁਤ੍ਤਪ੍ਪਵਤ੍ਤਿਯਾ ਸੋ ਞਾਣੀਤਿ ਨਵਤ੍ਤਬ੍ਬੋਤਿ ਪਵਤ੍ਤਾ **ਞਾਣਕਥਾ**। ਞਾਣਂ ਚਿਤ੍ਤਵਿਪ੍ਪਯੁਤ੍ਤਨ੍ਤਿਕਥਾ । ਮਗ੍ਗਕ੍ਖਣੇ ਇਦਂ ਦੁਕ੍ਖਨ੍ਤਿ ਞਾਣਂ ਪਵਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਪਵਤ੍ਤਾ **ਇਦਂ ਦੁਕ੍ਖਨ੍ਤਿਕਥਾ**। ਬੁਦ੍ਧਾ ਇਦ੍ਧਿਬਲੇਨ ਆਯੁਕਪ੍ਪਂ ਵਿਨਾਪਿ ਮਹਾਕਪ੍ਪਂ ਤਿਟ੍ਠਨ੍ਤੀਤਿ ਪਵਤ੍ਤਾ **ਇਦ੍ਧਿਬਲਕਥਾ**। ਚਿਤ੍ਤਸਨ੍ਤਤਿ ਸਮਾਧਿ, ਨ ਏਕਚਿਤ੍ਤਕ੍ਖਣਿਕੋਤਿ ਪਵਤ੍ਤਾ **ਸਮਾਧਿਕਥਾ**। ਅਵਿਜ੍ਜਾਦਿਪਟਿਚ੍ਚਸਮੁਪ੍ਪਾਦਙ੍ਗੇਹਿ ਅਞ੍ਞਾ ਧਮ੍ਮਟ੍ਠਿਤਤਾਤਿ ਪਵਤ੍ਤਾ **ਧਮ੍ਮਟ੍ਠਿਤਤਾਕਥਾ**। ਰੂਪਾਦੀਹਿ ਅਞ੍ਞਾ ਅਨਿਚ੍ਚਤਾਤਿ ਪਵਤ੍ਤਾ **ਅਨਿਚ੍ਚਤਾਕਥਾ**।

ਵਿਵ੍ਵਤ੍ਤਿਯੋ ਵਿਨਾਪਿ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਸਂਵਰੋ ਕਾਯਵਚੀਕਮ੍ਮਨ੍ਤਿ ਪਵਤ੍ਤਾ ਕਥਾ। ਸਬ੍ਬਂ ਕਮ੍ਮਂ ਵਿਪਾਕਜਨਕਨ੍ਤਿ ਪਵਤ੍ਤਾ ਕਮ੍ਮਕਥਾ। ਸਦ੍ਦੋ ਵਿਪਾਕੋਤਿ ਪਵਤ੍ਤਾ ਕਥਾ। ਸਲ਼ਾਯਤਨਂ ਵਿਪਾਕੋਤਿ ਪਵਤ੍ਤਾ ਕਥਾ। ਮਗ੍ਗਂ ਵਿਨਾਪਿ ਸਤ੍ਤਕ੍ਖਤ੍ਤੁਪਰਮੋਤਿਕਥਾ। ਤਥਾ ਕੋਲਂਕੋਲਏਕਬੀਜਿਕਥਾਸੁਪਿ। ਦਿਟ੍ਠਿਸਮ੍ਪਨ੍ਨੋ ਜੀਵਿਤਾ ਵੋਰੋਪੇਤੀਤਿਕਥਾ। ਦਿਟ੍ਠਿਸਮ੍ਪਨ੍ਨਸ੍ਸ ਅਪਾਯਦੁਗ੍ਗਤਿਯਾ ਸਦ੍ਧਿਂ ਰੂਪਾਦਿਤਣ੍ਹਾਸਙ੍ਖਾਤਦੁਗ੍ਗਤਿਪਹੀਨਾਤਿ ਪਵਤ੍ਤਾ **ਦੁਗ੍ਗਤਿਕਥਾ**। ਸਤ੍ਤਮਭਵਿਕਸ੍ਸ ਤਣ੍ਹਾਸਮ੍ਭਵਤੋ ਦੁਗ੍ਗਤਿ ਅਪ੍ਪਹੀਨਾਤਿ ਪਵਤ੍ਤਾ **ਸਤ੍ਤਮਭਵਿਕਕਥਾ**।

ਸਙ੍ਘਭੇਦਾਦਿਕਪ੍ਪਟ੍ਠਂ ਕਮ੍ਮਂ ਕਤ੍ਵਾ ਤੇਨ ਮਹਾਕਪ੍ਪਂ ਅਸੀਤਿਭਾਗਂ ਕਤ੍ਵਾ ਤਤੋ ਏਕਭਾਗਮਤ੍ਤਂ ਕਾਲਂ ਆਯੁਕਪ੍ਪਂ ਨਿਰਯੇ ਪਚ੍ਚਨ੍ਤੀਤਿ ਅਗ੍ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਸਕਲਂ ਮਹਾਕਪ੍ਪਂ ਪਚ੍ਚਨ੍ਤਿ, ਵਿਨਸ੍ਸਮਾਨੇਪਿ ਕਪ੍ਪੇ ਚਕ੍ਕਵਾਲ਼ਨ੍ਤਰੇਸੁ ਪਚ੍ਚਨ੍ਤੀਤਿ ਪਵਤ੍ਤਾ **ਕਪ੍ਪਟ੍ਠਕਥਾ**। ਸਙ੍ਘਭੇਦਕੋ ਅਪ੍ਪਨਾਕੁਸਲਾਨਿ ਵਿਯ ਕਾਮਾਵਚਰਕੁਸਲਮ੍ਪਿ ਨ ਪਟਿਲਭਤੀਤਿ ਪਵਤ੍ਤਾ **ਕੁਸਲਪਟਿਲਾਭਕਥਾ**। ਅਙ੍ਗਸਮ੍ਪਨ੍ਨਾਯ ਆਣਤ੍ਤਿਯਾ ਅਭਾਵੇਪਿ ਮਾਤੁਘਾਤਾਦਿਆਨਨ੍ਤਰਿਯਕਮ੍ਮਪਯੋਜਕੋ ਮਿਚ੍ਛਤ੍ਤਨਿਯਤੋ ਏਵਾਤਿ ਪਵਤ੍ਤਾ **ਅਨਨ੍ਤਰਾਪਯੁਤ੍ਤਕਥਾ**। ਅਨਿਯਤਧਮ੍ਮੇਸੁਪਿ ਕੇਚਿ ਕੁਸਲਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਾਨਿਯਤਾ ਅਤ੍ਥੀਤਿ ਪਵਤ੍ਤਾ **ਨਿਯਤਸ੍ਸ ਨਿਯਾਮਕਥਾ**। ਨੀਵਰਣੇਹਿ ਨਿਵੁਤੇਨ ਪਟਿਚ੍ਛਨ੍ਨੇਨੇਵ ਚਿਤ੍ਤੇਨ ਨੀਵਰਣਂ ਪਜਹਨ੍ਤੀਤਿ ਪਵਤ੍ਤਾ **ਨਿਵੁਤਕਥਾ**। ਸਮ੍ਮੁਖੀਭੂਤਂ ਸਂਯੋਜਨਮੇਵ ਜਹਤੀਤਿ ਪਵਤ੍ਤਾ **ਸਮ੍ਮੁਖੀਭੂਤਕਥਾ**। ਸਮਾਪਨ੍ਨੋ ਚ ਝਾਨਾਰਮ੍ਮਣਨਿਕਨ੍ਤਿਯਾ ਝਾਨਂ ਅਸ੍ਸਾਦੇਤੀਤਿ ਪਵਤ੍ਤਾ **ਸਮਾਪਨ੍ਨੋ ਅਸ੍ਸਾਦੇਤੀਤਿਕਥਾ**। ਦੁਕ੍ਖਵੇਦਨਾਯਪਿ ਰਾਗਸ੍ਸਾਦਵੇਦਨਾ ਹੋਤੀਤਿ ਪਵਤ੍ਤਾ **ਅਸ੍ਸਾਤਰਾਗਕਥਾ**। ਧਮ੍ਮਤਣ੍ਹਾ ਅਬ੍ਯਾਕਤਾਤਿਕਥਾ। ਧਮ੍ਮਤਣ੍ਹਾ ਨ ਦੁਕ੍ਖਸਮੁਦਯੋਤਿਕਥਾ।

ਕੁਸਲਂ ਵਾ ਅਕੁਸਲਸ੍ਸ, ਅਕੁਸਲਂ ਵਾ ਕੁਸਲਸ੍ਸ ਅਨਨ੍ਤਰਾ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨ੍ਤੀਤਿ ਪਵਤ੍ਤਾ **ਕੁਸਲਾਕੁਸਲਪਟਿਸਨ੍ਦਹਨਕਥਾ**। ਗਬ੍ਭਸੇਯ੍ਯਕਾਨਮ੍ਪਿ ਬੀਜਮਤ੍ਤਂ ਸਲ਼ਾਯਤਨਂ ਪਟਿਸਨ੍ਧਿਕ੍ਖਣੇ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤੀਤਿ ਪਵਤ੍ਤਾ **ਸਲ਼ਾਯਤਨੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿਕਥਾ**। ਪਞ੍ਚਵਿਵ੍ਵਾਣਾਨਿ ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਸ੍ਸ ਅਨਨ੍ਤਰਾ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨ੍ਤੀਤਿ ਪਵਤ੍ਤਾ **ਅਨਨ੍ਤਰਪਚ੍ਚਯਕਥਾ**। ਸਮ੍ਮਾਵਾਚਾਕਮ੍ਮਨ੍ਤਵਿਵ੍ਵਤ੍ਤਿਯੋ ਅਰਿਯਰੂਪਨ੍ਤਿਕਥਾ। ਕਾਮਰਾਗਾਦਿਤੋ ਅਞ੍ਞੋ ਅਨੁਸਯੋਤਿਕਥਾ। ਕਿਲੇਸਪਰਿਯੁਟ੍ਠਾਨਂ ਚਿਤ੍ਤਵਿਪ੍ਪਯੁਤ੍ਤਨ੍ਤਿਕਥਾ। ਯਥਾ ਕਾਮਰਾਗੋ ਕਾਮਧਾਤੁਯਂ ਪਰਿਯਾਪਨ੍ਨੋ, ਏਵਂ ਰੂਪਰਾਗਅਰੂਪਰਾਗਾ ਰੂਪਾਰੂਪਭੂਮਿਯਂ ਪਰਿਯਾਪਨ੍ਨਾਤਿ ਪਵਤ੍ਤਾ **ਪਰਿਯਾਪਨ੍ਨਕਥਾ**। ਦ੍ਵਯਂ ਦਿਟ੍ਠਿਗਤਂ ਅਬ੍ਯਾਕਤਨ੍ਤਿਕਥਾ। ਦਿਟ੍ਠਿਗਤਂ ਅਪਰਿਯਾਪਨ੍ਨਨ੍ਤਿਕਥਾ। ਯੋ ਯੇਸਂ ਹੇਤੁਪਚ੍ਚਯੋ, ਸੋ ਪੁਨ ਤੇਸਂ ਸਹਜਾਤਾਦਿਪਚ੍ਚਯੋ ਨ ਹੋਤਿ, ਏਕਧਾਵ ਏਕਸ੍ਸ ਪਚ੍ਚਯੋ ਹੋਤੀਤਿ ਪਵਤ੍ਤਾ **ਪਚ੍ਚਯਤਾਕਥਾ**। ਅਵਿਜ੍ਜਾਵ ਸਙ੍ਖਾਰਾਨਂ ਪਚ੍ਚਯੋ, ਨ ਪਨ ਸਙ੍ਖਾਰਾ ਅਵਿਜ੍ਜਾਯਾਤਿ ਪਵਤ੍ਤਾ **ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਪਚ੍ਚਯਕਥਾ**। ਕਾਲਦ੍ਧਾਨਾ ਇਮੇ ਪਰਿਨਿਪ੍ਫਨ੍ਨੇਨ ਪਞ੍ਞਤ੍ਤਿਮਤ੍ਤਾਤਿ ਪਵਤ੍ਤਾ **ਅਦ੍ਧਾਕਥਾ**। ਏਵਂ **ਖਣਲਯਮੁਹੁਤ੍ਤਕਥਾ**। ਅਞ੍ਞਸ੍ਸ ਆਸਵਸ੍ਸ ਅਭਾਵਾ ਆਸਵਾ ਅਨਾਸਵਾਤਿ ਪਵਤ੍ਤਾ **ਆਸਵਕਥਾ**। ਲੋਕੁਤ੍ਤਰਾਨਂ ਧਮ੍ਮਾਨਂ ਜਰਾਮਰਣਂ ਲੋਕੁਤ੍ਤਰਨ੍ਤਿ ਪਵਤ੍ਤਾ **ਜਰਾਮਰਣਕਥਾ**। ਨਿਰੋਧਸਮਾਪਤ੍ਤਿ ਲੋਕੁਤ੍ਤਰਾਤਿ ਪਵਤ੍ਤਾ **ਸਞ੍ਞਾਵੇਦਯਿਤਕਥਾ**। ਸਾ ਲੋਕਿਯਾਤਿ ਪਵਤ੍ਤਾ **ਦੁਤਿਯਸਞ੍ਞਾਵੇਦਯਿਤਕਥਾ**। ਨਿਰੋਧਸਮਾਪਨ੍ਨੋਪਿ ਕਾਲਂ ਕਰੇਯ੍ਯਾਤਿ ਪਵਤ੍ਤਾ **ਤਤਿਯਸਞ੍ਞਾਵੇਦਯਿਤਕਥਾ**। ਨਿਰੋਧਸਮਾਪਤ੍ਤਿ ਅਸਞ੍ਞਸਤ੍ਤੁਪਿਕਾਤਿਕਥਾ। ਕਮ੍ਮਤੋ ਅਞ੍ਞੋ ਚਿਤ੍ਤਵਿਪ੍ਪਯੁਤ੍ਤੋ ਕਮ੍ਮੂਪਚਯੋਤਿਕਥਾ।

ਬਲਪ੍ਪਤ੍ਤਾ ਬੁਦ੍ਧਾਦਯੋ ਇਦ੍ਧਿਬਲੇਨ ਸਤ੍ਤਾਨੰ ਚਿਤ੍ਤੰ ਰਾਗਾਦਿਅਨੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿਯਾ ਨਿਗ੍ਗਣ੍ਹਨ੍ਤੀਤਿ ਪਵਤ੍ਤਾ **ਨਿਗ੍ਗਹਕਥਾ**। ਏਵੰ ਕੁਸਲੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿਯਾ ਪਰਚਿਤ੍ਤੁਪਗ੍ਗਹਨਕਥਾ। ਬੁਦ੍ਧਾ ਇਦ੍ਧਿਯਾ ਪਰੇਸੰ ਸੁਖੰ ਦੇਨ੍ਤੀਤਿ ਪਵਤ੍ਤਾ **ਸੁਖਾਨੁਪ੍ਪਦਾਨਕਥਾ**। ''ਸਙ੍ਖਾਰਾ ਅਨਿਚ੍ਚਾ''ਤਿ ਮਨਸਿਕਰੋਤੋ ਅਤੀਤਾਦਿਭੇਦਭਿਨ੍ਨੇ ਸਬ੍ਬੇ ਸਙ੍ਖਾਰੇ ਆਰਮ੍ਮਣਵਸੇਨ ਏਕਤੋ ਅਧਿਗਣ੍ਹਾਤੀਤਿ ਪਵਤ੍ਤਾ **ਅਧਿਗਯ੍ਹਮਨਸਿਕਾਰਕਥਾ**। ਰੂਪੰ ਹੇਤੁਕਨ੍ਤਿਕਥਾ। ਏਵੰ ਰੂਪੰ ਸਹੇਤੁਕਨ੍ਤਿਕਥਾ। ਰੂਪੰ ਕੁਸਲਾਕੁਸਲਨ੍ਤਿਕਥਾ। ਰੂਪੰ ਵਿਪਾਕੋਤਿਕਥਾ, ਯਥਾ ਕਾਮਾਵਚਰਕਮ੍ਮੇਨ ਜਾਤੰ ਰੂਪੰ ਕਾਮਾਵਚਰੰ, ਏਵੰ ਰੂਪਾਵਚਰਾਰੂਪਾਵਚਰਕਮ੍ਮੇਹਿ ਜਾਤੰ ਰੂਪੰ ਰੂਪਾਵਚਰਾਰੂਪਾਵਚਰਨ੍ਤਿਕਥਾ । ਰੂਪਰਾਗੋ ਰੂਪਧਾਤੁਯਾ, ਅਰੂਪਰਾਗੋ ਚ ਅਰੂਪਧਾਤੁਯਾ ਪਰਿਯਾਪਨ੍ਨੋਤਿਕਥਾ।

ਅਤ੍ਥਿ ਅਰਹਤੋ ਪੁਞ੍ਞੂਪਚਯੋਤਿਕਥਾ। ਨਤ੍ਥਿ ਅਰਹਤੋ ਅਕਾਲਮਚ੍ਚੂਤਿਕਥਾ। ਯੰ ਕਿਞ੍ਚਿ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ, ਸਬ੍ਬਮਿਦੰ ਕਮ੍ਮਤੋਤਿਕਥਾ। ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਬਦ੍ਧਮੇਵ ਦੁਕ੍ਖੰ, ਨ ਸਬ੍ਬੇ ਸਙ੍ਖਾਰਾਤਿ ਪਵਤ੍ਤਾ **ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਬਦ੍ਧਕਥਾ**। ਸਬ੍ਬੇ ਸਙ੍ਖਾਰਾ ਦੁਕ੍ਖਾ ਠਪੇਤ੍ਵਾ ਅਰਿਯਮਗ੍ਗਨ੍ਤਿਕਥਾ। ਮਗ੍ਗਫਲਾਨੇਵ ਸਙ੍ਘੋ ਨਾਮ, ਨ ਚ ਤਾਨਿ ਦਕ੍ਖਿਣੰ ਪਟਿਗ੍ਗਣ੍ਹਨ੍ਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਨ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬੰ ਸਙ੍ਘੋ ਦਕ੍ਖਿਣੰ ਪਟਿਗ੍ਗਣ੍ਹਾਤੀਤਿਕਥਾ। ਤਥਾ ਨ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬੰ ਸਙ੍ਘੋ ਦਕ੍ਖਿਣੰ ਵਿਸੋਧੇਤੀਤਿਕਥਾ। ਨ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬੰ ਸਙ੍ਘੋ ਭੁਞ੍ਜਤੀਤਿਕਥਾ। ਨ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬੰ ਸਙ੍ਘਸ੍ਸ ਦਿਨ੍ਨੰ ਮਹਪ੍ਫਲਨ੍ਤਿਕਥਾ। ਬੁਦ੍ਧਾ ਨ ਕਿਞ੍ਚਿ ਭੁਞ੍ਜਨ੍ਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਨ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬੰ ਬੁਦ੍ਧਸ੍ਸ ਦਿਨ੍ਨੰ ਮਹਪ੍ਫਲਨ੍ਤਿਕਥਾ। ਦਾਯਕਤੋ ਦਾਨੰ ਵਿਸੁਜ੍ਝਤਿ, ਨ ਪਟਿਗ੍ਗਾਹਕਤੋਤਿ ਪਵਤ੍ਤਾ **ਦਕ੍ਖਿਣਾਵਿਸੁਦ੍ਧਿਕਥਾ**।

ਬੁਦ੍ਧਾ ਤੁਸਿਤਲੋਕੇ ਏਵ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਨ੍ਤਿ, ਨ ਮਨੁਸ੍ਸਲੋਕੇ। ਏਤ੍ਥ ਹਿ ਨਿਮ੍ਮਿਤਰੂਪਮਤ੍ਤੰ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੀਤਿ ਪਵਤ੍ਤਾ **ਮਨੁਸ੍ਸਲੋਕਕਥਾ**। ਨਿਮ੍ਮਿਤਰੂਪੰ ਧਮ੍ਮੰ ਦੇਸੇਤਿ, ਨ ਬੁਦ੍ਧੋਤਿ ਪਵਤ੍ਤਾ **ਧਮ੍ਮਦੇਸਨਾਕਥਾ**। ਰਾਗੋਵ ਕਰੁਣਾ ਨਾਮ, ਤਤੋ ਨਤ੍ਥਿ ਬੁਦ੍ਧਾਨੰ ਕਰੁਣਾਤਿਕਥਾ। ਬੁਦ੍ਧਾਨੰ ਉਚ੍ਚਾਰਪਸ੍ਸਾਵੋ ਅਞ੍ਞੇ ਗਨ੍ਧਜਾਤੇ ਅਤਿਵਿਯ ਅਧਿਗਣ੍ਹਾਤੀਤਿ ਪਵਤ੍ਤਾ **ਗਨ੍ਧਜਾਤਕਥਾ**। ਬੁਦ੍ਧਾ ਏਕੇਨ ਮਗ੍ਗੇਨ ਚਤ੍ਤਾਰਿ ਸਾਮਞ੍ਞਫਲਾਨਿ ਸਚ੍ਛਿਕਰੋਨ੍ਤੀਤਿ ਪਵਤ੍ਤਾ **ਏਕਮਗ੍ਗਕਥਾ**। ਪਰਿਕਮ੍ਮਾਦਿੰ ਵਿਨਾਵ ਪਠਮਾਦਿਜ੍ਝਾਨਾ ਦੁਤਿਯਾਦਿਜ੍ਝਾਨੰ ਸਙ੍ਕਮਤੀਤਿ ਪਵਤ੍ਤਾ **ਝਾਨਸਙ੍ਕਨ੍ਤਿਕਥਾ**। ਪਞ੍ਚਕਨਯੇ ਅਵਿਤਕ੍ਕਵਿਚਾਰਮਤ੍ਤੰ ਝਾਨੰ ਵਿਸੁੰ ਝਾਨੰ ਨਾਮ ਨ ਹੋਤਿ, ਝਾਨਨ੍ਤਰਿਕੰ ਨਾਮ ਹੋਤੀਤਿ ਪਵਤ੍ਤਾ **ਝਾਨਨ੍ਤਰਿਕਕਥਾ**। ਸਮਾਪਨ੍ਨੋ ਸਦ੍ਦੰ ਸੁਣਾਤੀਤਿਕਥਾ। ਵਿਞ੍ਞਾਣੰ ਵਿਨਾ ਪਸਾਦਚਕ੍ਖੁਨਾ ਰੂਪੰ ਪਸ੍ਸਤੀਤਿਕਥਾ।

ਤੇਕਾਲਿਕੇ ਕਿਲੇਸੇ ਪਜਹਤੀਤਿ ਪਵਤ੍ਤਾ **ਕਿਲੇਸਪ੍ਪਜਹਨਕਥਾ**। ਨਿਬ੍ਬਾਨਸਙ੍ਖਾਤਾਪਿ ਸੁਞ੍ਞਤਾ ਸਙ੍ਖਾਰਕ੍ਖਨ੍ਧਪਰਿਯਾਪਨ੍ਨਾਤਿ ਪਵਤ੍ਤਾ **ਸੁਞ੍ਞਤਕਥਾ**। ਅਸਙ੍ਖਤਮੇਵ ਸਾਮਞ੍ਞਫਲਨ੍ਤਿਕਥਾ । ਯੇਸੰ ਕੇਸਞ੍ਚਿ ਧਮ੍ਮਾਨੰ ਪਟਿਲਾਭਾ ਅਸਙ੍ਖਤਾਤਿ ਪਵਤ੍ਤਾ **ਪਤ੍ਤਿਕਥਾ**। ਸਬ੍ਬਧਮ੍ਮਾਨੰ ਸਭਾਵਸਙ੍ਖਾਤਾ ਤਥਤਾ ਅਸਙ੍ਖਤਾਤਿ ਪਵਤ੍ਤਾ **ਤਥਤਾਕਥਾ**। ਅਨਵਜ੍ਜਟ੍ਠੇਨ ਨਿਬ੍ਬਾਨਮ੍ਪਿ ਕੁਸਲਨ੍ਤਿਕਥਾ। ਆਨਨ੍ਤਰਿਯਾਦਿੰ ਵਿਨਾਪਿ ਅਤ੍ਥਿ ਪੁਥੁਜ੍ਜਨਸ੍ਸ ਅਚ੍ਚਨ੍ਤਨਿਯਾਮਤਾਤਿਕਥਾ। ਲੋਕਿਯਸਦ੍ਧਾਦਯੋ ਨ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਨੀਤਿ ਪਵਤ੍ਤਾ **ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਕਥਾ**।

ਅਸਞ੍ਚਿਚ੍ਚਾਪਿ ਆਨਨ੍ਤਰਿਕੋ ਹੋਤੀਤਿ ਪਵਤ੍ਤਾ **ਅਸਞ੍ਚਿਚ੍ਚਕਥਾ**। ਨਤ੍ਥਿ ਪੁਥੁਜ੍ਜਨਸ੍ਸ ਞਾਣਨ੍ਤਿ ਪਵਤ੍ਤਾ **ਞਾਣਕਥਾ**। ਨੇਰਯਿਕਾਨੰ ਕਮ੍ਮਾਨੇਵ ਨਿਰਯਪਾਲਰੂਪੇਨ ਵਧੇਨ੍ਤਿ, ਨ ਨਿਰਯਪਾਲਾਤਿ ਪਵਤ੍ਤਾ **ਨਿਰਯਪਾਲਕਥਾ**। ਅਤ੍ਥਿ ਦੇਵੇਸੁ ਤਿਰਚ੍ਛਾਨਾਤਿਕਥਾ। ਵਿਰਤਿਤ੍ਤਯੰ ਚਿਤ੍ਤਵਿਪ੍ਪਯੁਤ੍ਤੰ, ਪਞ੍ਚਙ੍ਗਿਕੋਵ ਮਗ੍ਗੋਤਿ ਪਵਤ੍ਤਾ **ਮਗ੍ਗਕਥਾ**। ਪਟਿਚ੍ਚਸਮੁਪ੍ਪਾਦੇਸੁ ਞਾਣੰ ਲੋਕੁਤ੍ਤਰਨ੍ਤਿ ਪਵਤ੍ਤਾ **ਞਾਣਕਥਾ**।

ਤਿਸ੍ਸੋ ਸਙ੍ਗੀਤਿਯੋ ਆਰਬ੍ਭ ਸਾਸਨੰ ਨਵੰ ਕਤਨ੍ਤਿ ਪਵਤ੍ਤਾ **ਸਾਸਨਕਥਾ**। ਪੁਥੁਜ੍ਜਨੋ ਏਕਕ੍ਖਣੇ ਤੇਧਾਤੁਕੇਹਿ ਧਮ੍ਮੇਹਿ ਅਵਿਵਿਤ੍ਤੋਤਿ ਪਵਤ੍ਤਾ **ਅਵਿਵਿਤ੍ਤਕਥਾ**। ਞੇਯ੍ਯਜਾਵਰਣਹੇਤੁਕੰ ਕਿਞ੍ਚਿ ਸੰਯੋਜਨੰ ਅਪ੍ਪਹਾਯਪਿ ਅਰਹਾ ਹੋਤੀਤਿ ਪਵਤ੍ਤਾ **ਸੰਯੋਜਨਕਥਾ**। ''ਸਙ੍ਖਾਰਾ ਨਿਚ੍ਚਾ ਹੋਨ੍ਤੁ, ਰੁਕ੍ਖਾ ਨਿਚ੍ਚਪੁਪ੍ਫਫਲਾਦਿਯੁਤ੍ਤਾ ਖੇਮਿਨੋ ਹੋਨ੍ਤੁ''ਤਿਆਦਿਨਾ ਯਥਾਧਿਪ੍ਪਾਯੰ ਇਦ੍ਧਿ ਪਵਤ੍ਤਤੀਤਿ ਪਵਤ੍ਤਾ **ਇਦ੍ਧਿਕਥਾ**। ਬੁਦ੍ਧਾਨੰ ਸਰੀਰਆਯੁਪਭਾਵੇਮਤ੍ਤਤੋ ਅਞ੍ਞਾਪਿ ਵੇਮਤ੍ਤਤਾ ਅਤ੍ਥੀਤਿ ਪਵਤ੍ਤਾ **ਬੁਦ੍ਧਕਥਾ**। ਏਕਸ੍ਮਿੰ ਖਣੇ ਸਬ੍ਬਲੋਕਧਾਤੂਸੁ ਅਨੇਕੇ ਬੁਦ੍ਧਾ ਸਨ੍ਤੀਤਿ ਪਵਤ੍ਤਾ **ਸਬ੍ਬਦਿਸਾਕਥਾ**। ਸਬ੍ਬੇ ਧਮ੍ਮਾ ਨਿਯਤਾਤਿ ਪਵਤ੍ਤਾ **ਧਮ੍ਮਕਥਾ**। ਸਬ੍ਬਕਮ੍ਮਾਨਿ ਫਲਦਾਨੇ ਨਿਯਤਾਨੀਤਿ ਪਵਤ੍ਤਾ **ਕਮ੍ਮਕਥਾ**।

ਅਰਹਾ ਅਸਬ੍ਬਞ੍ਞੁਭਾਵੇਨ ਸਬ੍ਬਞ੍ਞੁਵਿਸਯੇ ਕਿਞ੍ਚਿ ਸੰਯੋਜਨੰ ਅਪ੍ਪਹਾਯ ਪਰਿਨਿਬ੍ਬਾਤੀਤਿ ਪਵਤ੍ਤਾ **ਪਰਿਨਿਬ੍ਬਾਨਕਥਾ**। ਅਰਹਾ ਕੁਸਲਚਿਤ੍ਤੋ ਪਰਿਨਿਬ੍ਬਾਯਤੀਤਿ ਪਵਤ੍ਤਾ **ਕੁਸਲਚਿਤ੍ਤਕਥਾ**। ਅਰਹਾ ਆਨੇਞ੍ਜੇ ਸਣ੍ਠਿਤੋ ਪਰਿਨਿਬ੍ਬਾਯਤੀਤਿ ਪਵਤ੍ਤਾ **ਆਨੇਞ੍ਜਕਥਾ** । ਅਤ੍ਥਿ ਗਬ੍ਭਸੇਯ੍ਯਾਯ ਧਮ੍ਮਾਭਿਸਮਯੋ, ਅਤ੍ਥਿ ਗਬ੍ਭਸੇਯ੍ਯਾਯ ਅਰਹਤ੍ਤਪ੍ਪਤ੍ਤਿ, ਸੁਪਿਨਨ੍ਤੇ ਧਮ੍ਮਾਭਿਸਮਯੋ, ਅਰਹਤ੍ਤਪ੍ਪਤ੍ਤਿ ਚਾਤਿ ਪਵਤ੍ਤਾ **ਤਿਸ੍ਸੋਪਿ ਕਥਾ**। ਸਬ੍ਬੰ ਸੁਪਿਨਚਿਤ੍ਤੰ ਅਬ੍ਯਾਕਤਨ੍ਤਿਕਥਾ। ਖਣਿਕਤਾਯ ਚਿਤ੍ਤਾਨੰ ਨਤ੍ਥਿ ਆਸੇਵਨਪਚ੍ਚਯਤਾਤਿਕਥਾ। ਸਬ੍ਬੇ ਸਙ੍ਖਤਾ ਏਕਚਿਤ੍ਤਕ੍ਖਣਿਕਾਤਿ ਪਵਤ੍ਤਾ **ਖਣਿਕਕਥਾ**।

ਇਤ੍ਥਿਯਾ ਸਦ੍ਧਿਂ ਏਕਤੋ ਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਂ ਅਨੁਭਵਿਸ੍ਸਾਮਾਤਿ ਪੂਜਾਦਿਂ ਕਤ੍ਵਾ ਏਕਾਧਿਪ੍ਪਾਯਪ੍ਪਤ੍ਤਸ੍ਸ ਭਿਕ੍ਖੁਨੋ ਮੇਥੁਨੋ ਧਮ੍ਮੋ ਪਟਿਸੇਵਿਤਬ੍ਬੋਤਿ ਪਵਤ੍ਤਾ **ਏਕਾਧਿਪ੍ਪਾਯਕਥਾ**। ਪਾਪਭਿਕ੍ਖੂਸੁ ਮੇਥੁਨੰ ਪਟਿਸੇਵਨ੍ਤੇਸੁ ਅਰਹਨ੍ਤਾਨੰ ਵਣ੍ਣੇਨ ਅਮਨੁਸ੍ਸਾ ਮੇਥੁਨੰ ਪਟਿਸੇਵਨ੍ਤੀਤਿ ਪਵਤ੍ਤਾ **ਅਰਹਨ੍ਤਵਣ੍ਣਕਥਾ**। ਕੇਚਿ ਸਤ੍ਤਾ ਅਤ੍ਤਨੋ ਇਸ੍ਸਰਿਯੇਨ ਕਾਮਕਾਰਿਕਾਵਸੇਨ ਵਿਨਿਪਾਤੰ ਗਚ੍ਛਨ੍ਤਿ, ਨ ਕਮ੍ਮਵਸੇਨਾਤਿ ਪਵਤ੍ਤਾ **ਇਸ੍ਸਰਿਯਕਾਮਕਾਰਿਕਾਕਥਾ**। ਨ ਰਾਗੋ ਰਾਗਪਤਿਰੂਪਕੋਤਿਆਦਿ **ਪਤਿਰੂਪਕਥਾ**। ਖਨ੍ਧਾਯਤਨਾਦਯੋ ਅਪਰਿਨਿਪ੍ਫਨ੍ਨਾਤਿ ਪਵਤ੍ਤਾ **ਅਪਰਿਨਿਪ੍ਫਨ੍ਨਕਥਾ**ਤਿ ਸਾਧਿਕਦ੍ਵਿਸਤਕਥਾ। ਪਾਲ਼ਿਯੰ ਅਟ੍ਠਮੁਖਵਾਦਯੁਤ੍ਤਿਵਸੇਨੇਵ ਸਮ੍ਮਿਤਿਯਾਦੀਨੰ ਭਿਨ੍ਨਲਦ੍ਧਿਕਾਨੰ ਲਦ੍ਧਿਭੇਦਵਸੇਨ ਨਾਨਾਪਕਾਰਤੋ ਵਿਭਤ੍ਤਾ, ਤਾ ਪਨ ਸਬ੍ਬਕਥਾ ਪੁਗ੍ਗਲਕਥਾਵ। ਤਾ ਤੰਤੰਲਦ੍ਧਿਭੇਦਵਸੇਨ ਸਙ੍ਖੇਪਤੋਪਿ ਵੁਚ੍ਚਮਾਨਾ ਅਤਿਭਾਰਿਯੰ ਗਨ੍ਥੰ ਕਰੋਨ੍ਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਨ ਵਿਤ੍ਥਾਰਿਤਾ। ਤੰ ਪਨ ਨਯੰ ਇਚ੍ਛਨ੍ਤੇਹਿ **ਪਾਲ਼ਿਅਟ੍ਠਕਥਾਸੁ** (ਕਥਾ॰ ੧ ਆਦਯੋ; ਕਥਾ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ਨਿਦਾਨਕਥਾ) ਏਵ ਵਿਤ੍ਥਾਰਤੋ ਗਹੇਤਬ੍ਬੋਤਿ ਅਯਮੇਤ੍ਥ ਪਾਲ਼ਿਨਯੇਨ ਸਦ੍ਧਿਂ ਅਤ੍ਥਵਿਨਿਚ੍ਛਯੋ।

ਮੋਹਵਿਚ੍ਛੇਦਨਿਯਾ ਅਭਿਧਮ੍ਮਮਾਤਿਕਤ੍ਥਵਣ੍ਣਨਾਯ

ਕਥਾਵਤ੍ਥੁਮਾਤਿਕਤ੍ਥਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੬. ਯਮਕਮਾਤਿਕਾ

ਮੂਲਯਮਕਮਾਤਿਕਤ੍ਥਵਣ੍ਣਨਾ

ਇਦਾਨਿ ਯਮਕਮਾਤਿਕਾਯ ਸਂਵਣ੍ਣਨਾਨਯੋ ਹੋਤਿ। ਸਾ ਪਨੇਸਾ ਮੂਲਯਮਕਮਾਤਿਕਾ ਖਨ੍ਧਆਯਤਨਧਾਤੁਸਚ੍ਚਸਙ੍ਖਾਰਅਨੁਸਯਚਿਤ੍ਤਧਮ੍ਮਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਯਮਕਮਾਤਿਕਾਤਿ ਦਸਵਿਧਾ ਹੋਤਿ। ਕੇਨਟ੍ਠੇਨ ਚੇਤ੍ਥ ਯਮਕਨ੍ਤਿ? ਯੁਗਲ਼ਟ੍ਠੇਨ। ਯੁਗਲ਼ਂ ਹਿ ''ਯਮਕਪਾਟਿਹਾਰਿਯਂ'', ''ਯਮਕਸਾਲਾ''ਤਿਆਦੀਸੁ ''ਯਮਕ''ਨ੍ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ, ਇਤਿ ਯੁਗਲ਼ਸਙ੍ਖਾਤਾਨਂ ਯਮਕਾਨਂ ਵਸੇਨ ਦੇਸਿਤਤ੍ਤਾ ਇਮੇਸੁ ਦਸਸੁ ਏਕੇਕਮ੍ਪਿ, ਏਤੇਸਂ ਵਿਭਜਨਤ੍ਤਾ ਨਿਦ੍ਦੇਸੋਪਿ, ਸਬ੍ਬੇਸਂ ਸਮੂਹਤ੍ਤਾ ਪਕਰਣਮ੍ਪਿ **ਯਮਕਂ** ਨਾਮ। ਇਧ ਪਨੇਤਾ ਨਿਦ੍ਦੇਸਯਮਕਂ ਉਪਾਦਾਯ ''ਯਮਕਮਾਤਿਕਾ''ਤ੍ਵੇਵ ਵੁਤ੍ਤਾ, ਤਾਸਂ ਪਨ ਦਸਨ੍ਨਂ ਯਮਕਮਾਤਿਕਾਨਂ ਮੂਲਯਮਕਮਾਤਿਕਾ ਆਦਿ। ਤਤ੍ਥਾਪਿ ''ਯੇ ਕੇਚਿ ਕੁਸਲਾ ਧਮ੍ਮਾ, ਸਬ੍ਬੇ ਤੇ ਕੁਸਲਮੂਲਾ। ਯੇ ਵਾ ਪਨ ਕੁਸਲਮੂਲਾ, ਸਬ੍ਬੇ ਤੇ ਧਮ੍ਮਾ ਕੁਸਲਾ''ਤਿ ਇਦਂ ਯਮਕਂ ਆਦਿ। ਤਸ੍ਸ ਕੁਸਲਮੂਲਸਙ੍ਖਾਤਾਨਂ ਦ੍ਵਿਨ੍ਨਂ ਅਤ੍ਥਾਨਂ ਵਸੇਨ ਅਤ੍ਥਯਮਕਨ੍ਤਿ ਵਾ, ਤੇਸਞ੍ਞੇਵ ਅਤ੍ਥਾਨਂ ਅਨੁਲੋਮਤੋ ਪਟਿਲੋਮਤੋ ਪਵਤ੍ਤਪਾਲ਼ਿਧਮ੍ਮਵਸੇਨ ਧਮ੍ਮਯਮਕਨ੍ਤਿ ਵਾ, ਅਨੁਲੋਮਪਟਿਲੋਮਤੋ ਪਵਤ੍ਤਪੁਚ੍ਛਾਵਸੇਨ ਪੁਚ੍ਛਾਯਮਕਨ੍ਤਿ ਵਾ ਤਿਧਾ ਯਮਕਭਾਵੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ। ਸੇਸੇਸੁਪਿ ਏਸੇਵ ਨਯੋ।

ਇਦਾਨਿ ਇਮੇਸਂ ਯਮਕਾਨਂ ਵਸੇਨ ਦੇਸਿਤਾਯ ਇਮਿਸ੍ਸਾ ਮੂਲਯਮਕਮਾਤਿਕਾਯ ਤਾਵ ਨਯਯਮਕਪੁਚ੍ਛਾਅਤ੍ਥਵਾਰਪ੍ਪਭੇਦਵਸੇਨ ਪਾਲ਼ਿਵਵਤ੍ਥਾਨਂ ਏਵਂ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਂ – ਕੁਸਲਤ੍ਤਿਕਮਾਤਿਕਾਯ ਹਿ ''ਕੁਸਲਾ ਧਮ੍ਮਾ''ਤਿ ਇਦਂ ਆਦਿਪਦਂ ਨਿਸ੍ਸਾਯ ਮੂਲਨਯੋ ਮੂਲਮੂਲਨਯੋ ਮੂਲਕਨਯੋ ਮੂਲਮੂਲਕਨਯੋਤਿ ਇਮੇ ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਨਯਾ ਹੋਨ੍ਤਿ। ਤੇਸੁ ਏਕੇਕਸ੍ਮਿਂ ਨਯੇ ਮੂਲਯਮਕਂ ਏਕਮੂਲਯਮਕਂ ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਮੂਲਯਮਕਨ੍ਤਿ ਤੀਣਿ ਤੀਣਿ ਯਮਕਾਨੀਤਿ ਦ੍ਵਾਦਸ ਯਮਕਾਨਿ। ਏਕੇਕਸ੍ਮਿਂ ਯਮਕੇ ਅਨੁਲੋਮਪਟਿਲੋਮਵਸੇਨ ਦ੍ਵੇ ਦ੍ਵੇ ਪੁਚ੍ਛਾਤਿ ਚਤੁਵੀਸਤਿ ਪੁਚ੍ਛਾ, ਏਕੇਕਪੁਚ੍ਛਾਯ ਸਨ੍ਨਿਟ੍ਠਾਨਸਂਸਯਵਸੇਨ ਦ੍ਵੇ ਦ੍ਵੇ ਅਤ੍ਥਾਤਿ ਅਟ੍ਠਚਤ੍ਤਾਲੀਸ ਅਤ੍ਥਾ।

ਤਤ੍ਥ **ਯੇ ਕੇਚਿ ਕੁਸਲਾ**ਤਿ ਕੁਸਲੇਸੁ ''ਕੁਸਲਾ ਨੁ ਖੋ, ਨ ਕੁਸਲਾ ਨੁ ਖੋ''ਤਿ ਸਨ੍ਦੇਹਾਭਾਵਤੋ ਇਮਸ੍ਮਿਂ ਪਦੇ ਸਨ੍ਨਿਟ੍ਠਾਨਤ੍ਥੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ। **ਸਬ੍ਬੇ ਤੇ ਕੁਸਲਮੂਲਾ**ਤਿ ''ਸਬ੍ਬੇ ਤੇ ਕੁਸਲਾ ਧਮ੍ਮਾ ਕੁਸਲਮੂਲਾ ਨੁ ਖੋ, ਨ ਨੁ ਖੋ''ਤਿ ਏਵਂ ਵਿਮਤਿਵਸੇਨ ਪੁਚ੍ਛਿਤਤ੍ਤਾ ਇਮਸ੍ਮਿਂ ਪਦੇ ਸਂਸਯਤ੍ਥੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ। ਸੋ ਚ ਖੋ ਵੇਨੇਯ੍ਯਜਾਨਂ ਸਂਸਯਟ੍ਠਾਨੇ ਸਂਸਯਂ ਦੀਪੇਤ੍ਵਾ ਤਂਵਿਨੋਦਨਤ੍ਥਂ ਭਗਵਤਾ ਵੁਤ੍ਤੋ, ਤਥਾਗਤਸ੍ਸ ਪਨ ਸਂਸਯਟ੍ਠਾਨਂ ਨਾਮ ਨਤ੍ਥਿ। ਇਤੋ ਪਰੇਸੁਪਿ ਪੁਚ੍ਛਾਪਦੇਸੁ ਏਸੇਵ ਨਯੋ। ਯਥਾ ਚ ਕੁਸਲਪਦਂ ਨਿਸ੍ਸਾਯ ਇਮੇ ਚਤੁਨਯਾਦਯੋ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਅਕੁਸਲਪਦਂ ਨਿਸ੍ਸਾਯਪਿ ਤਥੇਵ, ਅਬ੍ਯਾਕਤਪਦਂ ਨਿਸ੍ਸਾਯਪਿ ਤਥੇਵ, ਕੁਸਲਾਦੀਨਿ ਤੀਣਿਪਿ ਪਦਾਨਿ ਏਕਤੋ ਕਤ੍ਵਾ ਨਿਦ੍ਦਿਟ੍ਠਂ ਨਾਮਪਦਂ ਨਿਸ੍ਸਾਯ ਤਥੇਵਾਤਿ ਕੁਸਲਤ੍ਤਿਕਮਾਤਿਕਾਯ ਚਤੂਸੁ ਪਦੇਸੁ ਸਬ੍ਬੇਪਿ ਸੋਲ਼ਸ ਨਯਾ, ਅਟ੍ਠਚਤ੍ਤਾਲੀਸ ਯਮਕਾਨਿ, ਛਨ੍ਨਵੁਤਿ ਪੁਚ੍ਛਾ, ਦ੍ਵਾਨਵੁਤਿਸਤਂ ਅਤ੍ਥਾ ਚ ਉਦ੍ਦੇਸਵਸੇਨ ਵੁਤ੍ਤਾਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ। ਏਤ੍ਤਾਵਤਾ ਮੂਲਵਾਰੋ ਹੇਤੁਵਾਰੋ ਨਿਦਾਨਵਾਰੋ ਸਮ੍ਭਵਵਾਰੋ ਪਭਵਵਾਰੋ ਸਮੁਟ੍ਠਾਨਵਾਰੋ ਆਹਾਰਵਾਰੋ ਆਰਮ੍ਮਣਵਾਰੋ ਪਚ੍ਚਯਵਾਰੋ ਸਮੁਦਯਵਾਰੋਤਿ ਸਬ੍ਬੇਪਿ ਦਸ ਵਾਰਾ ਹੋਨ੍ਤਿ। ਤਤ੍ਥ ਮੂਲਵਾਰੇ ਆਗਤਪਰਿਚ੍ਛੇਦੇਨੇਵ ਅਵਸੇਸੇਸੁਪਿ ਨਯਾਦਯੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ। ਪਾਲ਼ਿ ਪਨੇਤ੍ਥ ਅਤਿਸਂਖਿਤ੍ਤਾ। ਇਤਿ ਸਬ੍ਬੇਸੁਪਿ ਦਸਸੁ ਵਾਰੇਸੁ ਸਟ੍ਠਿਸਤਂ ਨਯਾ, ਅਸੀਤਿਅਧਿਕਾਨਿ ਚਤ੍ਤਾਰਿ ਯਮਕਸਤਾਨਿ, ਸਟ੍ਠਿਅਧਿਕਾਨਿ ਨਵ ਪੁਚ੍ਛਾਸਤਾਨਿ, ਵੀਸਾਧਿਕਾਨਿ ਏਕੂਨਵੀਸਤਿ ਅਤ੍ਥਸਤਾਨਿ ਚ ਉਦ੍ਦਿਟ੍ਠਾਨੀਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾਨਿ।

ਏਵਮੇਤ੍ਥ ਨਯਯਮਕਪੁਚ੍ਛਾ ਅਤ੍ਥਵਾਰਪ੍ਪਭੇਦਵਸੇਨ ਪਾਲ਼ਿਵਵਤ੍ਥਾਨਂ ਵਿਦਿਤ੍ਵਾ ਇਦਾਨਿ ਤਸ੍ਸਾ ਅਨੁਤ੍ਤਾਨਪਦਤ੍ਥਾਨੁਸਾਰੇਨੇਵ ਵਿਭਙ੍ਗਨਯਸਹਿਤੋ ਸਙ੍ਖੇਪਤ੍ਥਵਣ੍ਣਨਾਨਯੋ ਏਵਂ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ – ਤਤ੍ਥ **ਯੇ ਕੇਚੀ**ਤਿ ਅਨਵਸੇਸਵਚਨਂ। **ਕੁਸਲਾ ਧਮ੍ਮਾ**ਤਿ ਅਨਵਜ੍ਜਸੁਖਵਿਪਾਕਾ ਨਿਸ੍ਸਤ੍ਤਸਭਾਵਾ। **ਸਬ੍ਬੇ ਤੇ ਕੁਸਲਮੂਲਾ**ਤਿ ਕਿਂ ਤੇ ਸਬ੍ਬੇਯੇਵ ਕੁਸਲਮੂਲਾ ਹੋਨ੍ਤੀਤਿ ਪੁਚ੍ਛਾ। ਇਮਾਨਿ ਪਨ ਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜਨਮਾਤਿਕਾਯ ਨਤ੍ਥਿ। ਯਮਕਮਾਤਿਕਾਯ ਹਿ ਸਬ੍ਬਤ੍ਥ ਪੁਚ੍ਛਾਪਦਾਨੇਵ ਉਦ੍ਧਟਾਨਿ, ਨ ਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜਨਾਨੀਤਿ। ਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜਨਾਨਿ ਪਨ ਨਿਦ੍ਦੇਸੇਯੇਵ ਵੁਤ੍ਤਾਨਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਸਬ੍ਬਤ੍ਥ ਨਿਦ੍ਦੇਸਨਯੇਨੇਵ ਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜਨਮੁਖਂ ਦਸ੍ਸਯਿਸ੍ਸਾਮ। ਇਮਿਸ੍ਸਾਵ ''ਯੇ

ਕੇਚਿ ਕੁਸਲਾ ਧਮ੍ਮਾ, ਸਬ੍ਬੇ ਤੇ ਕੁਸਲਮੂਲਾ''ਤਿ ਪੁਚ੍ਛਾਯ ਵਿਭਙ੍ਗਨਯੇਨ ਇਦੰ ਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜਨਮੁਖੰ। ''ਤੀਣੇਵ ਕੁਸਲਮੂਲਾਨਿ, ਅਵਸੇਸਾ ਕੁਸਲਾ ਧਮ੍ਮਾ ਨ ਕੁਸਲਮੂਲਾ''ਤਿ ਤਸ੍ਸਾ ਚਾਯਮਤ੍ਥੋ – ਨ ਤੇ ਸਬ੍ਬੇ ਕੁਸਲਾ ਧਮ੍ਮਾ ਕੁਸਲਮੂਲਾਨਿ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਅਲੋਭਾਦੀਨਿ ਪਨ ਤੀਣੇਵ ਕੁਸਲਮੂਲਾਨੀਤਿ। ਯੇ ਵਾ ਪਨ ਕੁਸਲਮੂਲਾ ਤਯੋ ਅਲੋਭਾਦਯੋ ਕੁਸਲਾਨੰ ਮੂਲਾਤਿ ਵੁਤ੍ਤਾ, **ਸਬ੍ਬੇ ਤੇ ਕੁਸਲਾ ਧਮ੍ਮਾ**ਤਿ ਕਿੰ ਤੇ ਸਬ੍ਬੇ ਤਯੋਪਿ ਧਮ੍ਮਾ ਕੁਸਲਾਤਿ ਪੁਚ੍ਛਾ। ਤਸ੍ਸਾ ਨਿਦ੍ਦੇਸੇ ''ਆਮਨ੍ਤਾ''ਤਿ ਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜਨੰ। ਤਸ੍ਸ ਤੇਸੰ ਤਿਣ੍ਣੰ ਮੂਲਾਨੰ ਕੁਸਲਭਾਵਮ੍ਪਿ ਸਮ੍ਪਟਿਚ੍ਛਾਮੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਅਯੰ ਤਾਵ ਮੂਲਨਯੇ ਮੂਲਯਮਕਨਯੋ।

ਏਕਮੂਲਯਮਕੇ ਪਨ **ਸਬ੍ਬੇ ਤੇ ਕੁਸਲਮੂਲੇਨ ਏਕਮੂਲਾ**ਤਿ ਗਣਨਟ੍ਠੇਨ ਏਕਮੂਲਕੰ ਅਗ੍ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਸਮਾਨਟ੍ਠੇਨ ਗਹੇਤਬ੍ਬਾ, ਅਯੰ ਹੇਤ੍ਥ ਅਤ੍ਥੋ – ''ਸਬ੍ਬੇ ਤੇ ਕੁਸਲਮੂਲੇਨ ਏਕੰ ਸਮਾਨੰ ਮੂਲੰ ਏਤੇਸਨ੍ਤਿ ਏਕਮੂਲਾ''ਤਿ। ਯੰ ਫਸ੍ਸਸ੍ਸ ਮੂਲੰ, ਕਿੰ ਤਦੇਵ ਵੇਦਨਾਦੀਨਨ੍ਤਿ ਅਯੰ ਪੁਚ੍ਛਾ। ਅਥ ਨੇਸੰ ਤਥਾਭਾਵੰ ਸਮ੍ਪਟਿਚ੍ਛਨਵਸੇਨ ''ਆਮਨ੍ਤਾ''ਤਿ ਵਿਭਙ੍ਗੇ ਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜਨੰ। **ਯੇ ਵਾ ਪਨ ਕੁਸਲਮੂਲੇਨ ਏਕਮੂਲਾ, ਸਬ੍ਬੇ ਤੇ ਧਮ੍ਮਾ ਕੁਸਲਾ**ਤਿ ਪੁਚ੍ਛਾ। ਤਸ੍ਸਾ ਪਨ ਕੁਸਲਚਿਤ੍ਤਸਮੁਟ੍ਠਾਨੰ ਰੂਪੰ ਕੁਸਲਮੂਲੇਨ ਏਕਮੂਲਮੇਵ, ਨ ਕੁਸਲੰ, ਫਸ੍ਸਾਦਿਧਮ੍ਮਜਾਤੰ ਪਨ ਕੁਸਲਮੂਲੇਨ ਏਕਮੂਲਞ੍ਚੇਵ ਕੁਸਲਞ੍ਚਾਤਿ ਇਦੰ ਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜਨੰ। ਯਥੇਵ ਹਿ ਫਸ੍ਸਾਦੀਨੰ ਅਲੋਭਾਦਯੋ ਸੁਪ੍ਪਤਿਟ੍ਠਿਤਭਾਵਸਾਧਨੇਨ ਹੇਤੁਪਚ੍ਚਯਤ੍ਤਾ ਮੂਲੰ, ਤਥਾ ਤੰਸਮੁਟ੍ਠਾਨਰੂਪਸ੍ਸਾਪੀਤਿ ਤੰਰੂਪਮ੍ਪਿ ਅਰੂਪਧਮ੍ਮੇਹਿ ਸਦ੍ਧਿੰ ਸਮਾਨਮੂਲਨ੍ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ, ਨ ਪਨ ਕੁਸਲੰ ਅਨਵਜ੍ਜਸੁਖਵਿਪਾਕਤ੍ਤਾਭਾਵਾ। ਏਕਮੂਲਯਮਕਨਯੋ।

ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਮੂਲਯਮਕੇ ਪਨ ''ਯੇ ਕੇਚਿ ਕੁਸਲਾ''ਤਿ ਅਪੁਚ੍ਛਿਤ੍ਵਾ **"ਯੇ ਕੇਚਿ ਕੁਸਲਮੂਲੇਨ ਏਕਮੂਲਾ"**ਤਿ ਪੁਚ੍ਛਾ ਕਤਾ। ਕਸ੍ਮਾ? ਇਮਿਨਾਪਿ ਬਜ੍ਝਨੇਨ ਤਸ੍ਸੇਵਤ੍ਥਸ੍ਸ ਸਮ੍ਭਵਦਸ੍ਸਨਤ੍ਥੰ, ਕੁਸਲਸਮੁਟ੍ਠਾਨਰੂਪਸ੍ਸਾਪਿ ਸਮ੍ਪਿਣ੍ਡਨਤ੍ਥਞ੍ਚ। **ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਮੂਲਾ**ਤਿ ਸਬ੍ਬੇਵ ਤੇ ਕਿੰ ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਸ੍ਸ ਹੇਤੁਪਚ੍ਚਯਟ੍ਠੇਨ ਮੂਲਾਨਿ ਹੋਨ੍ਤੀਤਿ ਪੁਚ੍ਛਾ। ਤਸ੍ਸਾ ਯਾਨਿ ਦ੍ਵੇ ਤੀਣਿ ਮੂਲਾਨਿ ਏਕਤੋ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨ੍ਤਿ, ਤਾਨੇਵ ਏਕਮੂਲਾਨਿ ਚੇਵ ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਮੂਲਾਨਿ ਚ, ਅਵਸੇਸਾ ਕੁਸਲਮੂਲਸਹਜਾਤਾ ਰੂਪਾਰੂਪਧਮ੍ਮਾ ਕੁਸਲਮੂਲੇਨ ਏਕਮੂਲਾਵ, ਨ ਚ ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਮੂਲਾਤਿ ਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜਨੰ। ਤਸ੍ਸੇਵ ਪਟਿਲੋਮਨਯੇ ਸਬ੍ਬੇ ਤੇ ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਮੂਲਾ ਅਲੋਭਾਦਯੋ ਕੁਸਲਾਤਿ ਪੁਚ੍ਛਾ। ਆਮਨ੍ਤਾਤਿ ਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜਨੰ। ਮੂਲਨਯੋ।

ਯਥਾ ਚ ਮੂਲਨਯੇ ਮੂਲਯਮਕਏਕਮੂਲਯਮਕਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਮੂਲਯਮਕਵਸੇਨ ਛਬ੍ਬਿਧਾ ਪੁਚ੍ਛਾਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜਨਨਯਾ ਵੁਤ੍ਤਾ, ਏਵੰ ਮੂਲਮੂਲਨਯਾਦੀਸੁਪਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ। ਅਯੰ ਪਨੇਤ੍ਥ ਵਿਸੇਸੋ – **ਸਬ੍ਬੇ ਤੇ ਕੁਸਲਮੂਲਮੂਲਾ**ਤਿ ਸਬ੍ਬੇ ਤੇ ਕੁਸਲਮੂਲਸਙ੍ਖਾਤਾ ਮੂਲਾ, ਕੁਸਲਮੂਲਮੂਲਾਤ੍ਵੇਵ ਅਤ੍ਥੋ। **ਏਕਮੂਲਮੂਲਾ**ਤਿ ਸਮਾਨਟ੍ਠੇਨ ਏਕਮੇਵ ਮੂਲਮੂਲੰ ਏਤੇਸਨ੍ਤਿ ਏਕਮੂਲਮੂਲਾ, ਸਮਾਨਮੂਲਮੂਲਾਤ੍ਵੇਵ ਅਤ੍ਥੋ। **ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਮੂਲਮੂਲਾ**ਤਿ ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਸ੍ਸ ਮੂਲੰ ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਮੂਲੰ, ਤੰ ਹੇਤੁਪਚ੍ਚਯਟ੍ਠੇਨ ਮੂਲੰ ਏਤੇਸਨ੍ਤਿ ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਮੂਲਮੂਲਾ, ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਮੂਲਮੂਲਾਤ੍ਵੇਵ ਅਤ੍ਥੋ। ਸੇਸੰ ਤਾਦਿਸਮੇਵਾਤਿ। ਮੂਲਮੂਲਨਯੋ।

ਮੂਲਕਨਯੇ ਪਨ **ਸਬ੍ਬੇ ਤੇ ਕੁਸਲਮੂਲਕਾ**ਤਿ ਸਬ੍ਬੇ ਤੇ ਕੁਸਲਾ ਹੇਤੁਪਚ੍ਚਯਟ੍ਠੇਨ ਕੁਸਲਭੂਤੰ ਮੂਲੰ ਏਤੇਸਨ੍ਤਿ ਕੁਸਲਮੂਲਕਾਤਿ ਪੁਚ੍ਛਾ। ਆਮਨ੍ਤਾਤਿ ਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜਨੰ। ''ਯੇ ਵਾ ਪਨ ਕੁਸਲਮੂਲਕਾ, ਸਬ੍ਬੇ ਤੇ ਧਮ੍ਮਾ ਕੁਸਲਾ''ਤਿ ਪੁਚ੍ਛਾ। ਯੰ ਰੂਪੰ, ਤੰ ਠਪੇਤ੍ਵਾ ਸੇਸੰ ਕੁਸਲਨ੍ਤਿ ਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜਨੰ, ਸੇਸੰ ਤਾਦਿਸਮੇਵਾਤਿ। ਮੂਲਕਨਯੋ।

ਮੂਲਮੂਲਕਨਯੇ ਪਨ **ਕੁਸਲਮੂਲਮੂਲਕਾ**ਤਿ ਕੁਸਲਮੂਲਸਙ੍ਖਾਤੰ ਮੂਲੰ ਏਤੇਸਨ੍ਤਿ ਕੁਸਲਮੂਲਮੂਲਕਾ। ਸੇਸੰ ਤਾਦਿਸਮੇਵਾਤਿ।

ਅਯੰ ਤਾਵ ਕੁਸਲਪਦੇਸੁ ਪੁਚ੍ਛਾਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜਨਨਯੋ। ਅਕੁਸਲਪਦਾਦੀਸੁਪਿ ਏਸੇਵ ਨਯੋ। ਅਯੰ ਪਨ ਵਿਸੇਸੋ – ਅਕੁਸਲਪਦਮੂਲੇਸੁ ਏਕਮੂਲਯਮਕੇ ''ਯੇ ਕੇਚਿ ਅਕੁਸਲਾ ਧਮ੍ਮਾ, ਸਬ੍ਬੇ ਤੇ ਅਕੁਸਲਮੂਲੇਨ ਏਕਮੂਲਾ''ਤਿ ਪਠਮਪੁਚ੍ਛਾਯ ''ਅਹੇਤੁਕੰ ਅਕੁਸਲੰ ਅਕੁਸਲਮੂਲੇਨ ਏਕਮੂਲ''ਨ੍ਤਿ ਨਿਦ੍ਦੇਸੇ ਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜਨੰ ਕਤੰ। ਤਤ੍ਥ **ਅਹੇਤੁਕੰ ਅਕੁਸਲ**ਨ੍ਤਿ ਦ੍ਵੀਸੁ ਮੋਹਮੂਲਚਿਤ੍ਤੇਸੁ ਮੋਹੰ ਸਨ੍ਧਾਯ ਵੁਤ੍ਤੰ, ਅਬ੍ਯਾਕਤਪਦਮੂਲੇਸੁ ਏਕਮੂਲਯਮਕੇ ''ਯੇ ਕੇਚਿ ਅਬ੍ਯਾਕਤਾ ਧਮ੍ਮਾ, ਸਬ੍ਬੇ ਤੇ ਅਬ੍ਯਾਕਤਮੂਲੇਨ ਏਕਮੂਲਾ''ਤਿ ਪੁਚ੍ਛਾਯ ''ਅਹੇਤੁਕੰ ਅਬ੍ਯਾਕਤੰ ਠਪੇਤ੍ਵਾ ਸੇਸਾ ਅਬ੍ਯਾਕਤਮੂਲੇਨ ਏਕਮੂਲਕਾ''ਤਿ ਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜਨੰ। ਤਤ੍ਥ **ਅਹੇਤੁਕੰ ਅਬ੍ਯਾਕਤ**ਨ੍ਤਿ

ਅਟ੍ਠਾਰਸਾਹੇਤੁਕਚਿਤ੍ਤੁਪ੍ਪਾਦਾ, ਰੂਪਂ, ਨਿਬ੍ਬਾਨਞ੍ਚ। ਏਤ੍ਥ ਚ ਕਿਞ੍ਚਾਪਿ ਸਹੇਤੁਕਅਬ੍ਯਾਕਤਚਿਤ੍ਤਸਮੁਟ੍ਠਾਨਰੂਪਮ੍ਪਿ ਅਬ੍ਯਾਕਤਮੂਲੇਨ ਏਕਮੂਲਮੇਵ, ਤਂ ਪਨ ਅਬ੍ਬੋਹਾਰਿਕਂ ਕਤ੍ਵਾ ਨਿਦ੍ਦੇਸੇ ਏਕਤੋ ਲਬ੍ਭਮਾਨਕਵਸੇਨਪੇਤਂ ਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜਨਂ ਕਤਨ੍ਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਂ।

ਨਾਮਪਦਮੂਲੇਸੁ ਚ ''ਯੇ ਕੇਚਿ ਨਾਮਾ ਧਮ੍ਮਾ, ਸਬ੍ਬੇ ਤੇ ਨਾਮਮੂਲਾ''ਤਿ ਪੁਚ੍ਛਾਯ ''ਨਵੇਵ ਨਾਮਮੂਲਾਨਿ, ਅਵਸੇਸਾ ਨਾਮਾ ਧਮ੍ਮਾ, ਨ ਨਾਮਮੂਲਾ''ਤਿ ਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜਨਂ। ਏਕਮੂਲਨਯੇ ਪਨੇਤ੍ਥ ''ਯੇ ਕੇਚਿ ਨਾਮਾ ਧਮ੍ਮਾ, ਸਬ੍ਬੇ ਤੇ ਨਾਮਮੂਲੇਨ ਏਕਮੂਲਾ''ਤਿ ਪੁਚ੍ਛਾ। ''ਅਹੇਤੁਕਂ ਨਾਮਂ ਠਪੇਤ੍ਵਾ ਸੇਸਂ ਨਾਮਮੂਲੇਨ ਏਕਮੂਲ''ਨ੍ਤਿ ਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜਨਂ। ਤਤ੍ਥ ਅਹੇਤੁਕਚਿਤ੍ਤੁਪ੍ਪਾਦਵਿਚਿਕਿਚ੍ਛੁਦ੍ਧਚ੍ਚਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਮੋਹਨਿਬ੍ਬਾਨਵਸੇਨ ਅਹੇਤੁਕਂ ਨਾਮਂ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਂ। ਸੇਸਂ ਸਬ੍ਬਤ੍ਥ ਕੁਸਲਪਦੇ ਵੁਤ੍ਤਾਨੁਸਾਰੇਨ ਸੁਵਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਮੇਵਾਤਿ। ਅਯਂ ਮੂਲਵਾਰੇ ਨਯੋ।

ਇਤੋ ਪਰੇਸੁ ਹੇਤੁਵਾਰਾਦੀਸੁ ਨਵਸੁ ਵਾਰੇਸੁ ਮੂਲਵਾਰਸਦਿਸੋਵ ਸਬ੍ਬਤ੍ਥ ਸਂਵਣ੍ਣਨਾਨਯੋ। ਹੇਤੁਆਦਿਪਦਮਤ੍ਤਮੇਵ ਹੇਤ੍ਥ ਵਿਸੇਸੋ, ਤਾਨਿ ਚ ਮੂਲ-ਸਦ੍ਦਪਰਿਯਾਯਤੋ ਅਲੋਭਾਦਿਹੇਤੁਕਾਨੇਵ। ਅਲੋਭਾਦਯੋ ਹਿ ਸਹਜਾਤਧਮ੍ਮਸਙ੍ਖਾਤਸ੍ਸ ਅਤ੍ਤਨੋ ਫਲਸ੍ਸ ਪਤਿਟ੍ਠਾਨਟ੍ਠੇਨ **ਮੂਲਂ**। ਤਸ੍ਸ ਨਿਪ੍ਫਾਦਨਤ੍ਥਂ ਹਿਨੋਤਿ ਪਵਤ੍ਤਤੀਤਿ **ਹੇਤੁ,** ''ਹਨ੍ਦ ਨਂ ਗਣ੍ਹਥਾ''ਤਿ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤਂ ਵਿਯ ਅਤ੍ਤਨੋ ਫਲਂ ਨਿਦੇਤੀਤਿ **ਨਿਦਾਨਂ**। ਏਤਸ੍ਮਾ ਫਲਂ ਸਮ੍ਭਵਤੀਤਿ **ਸਮ੍ਭਵੋ**। ਪਭਵਤੀਤਿ **ਪਭਵੋ**। ਸਮੁਟ੍ਠਾਤਿ ਤਂ ਏਤ੍ਥ, ਏਤੇਨਾਤਿ ਵਾ **ਸਮੁਟ੍ਠਾਨਂ**। ਤਂ ਆਹਰਤੀਤਿ **ਆਹਾਰੋ**। ਅਪਟਿਕ੍ਖਿਪਿਤਬ੍ਬਟ੍ਠੇਨ ਤੇਨ ਆਲਮ੍ਬੀਯਤੀਤਿ **ਆਲਮ੍ਬਣਂ**। ਏਤਂ ਪਟਿਚ੍ਚ ਤਂ ਏਤੀਤਿ **ਪਚ੍ਚਯੋ**। ਏਤਸ੍ਮਾ ਤਂ ਸਮੁਦੇਤੀਤਿ **ਸਮੁਦਯੋ**। ਸਬ੍ਬਂ ਕਾਰਣਪਰਿਯਾਯੇਨ ਵੁਤ੍ਤਾ ''ਮੂਲਂ ਹੇਤੁ ਨਿਦਾਨਞ੍ਚਾ''ਤਿ ਗਾਥਾ ਦਸਨ੍ਨਮ੍ਪਿ ਵਾਰਾਨਂ ਉਦ੍ਦਾਨਗਾਥਾ ਨਾਮ। ਅਯਂ ਮੂਲਯਮਕਮਾਤਿਕਤ੍ਥਵਣ੍ਣਨਾਨਯੋ।

ਖਨ੍ਧਯਮਕਮਾਤਿਕਤ੍ਥਵਣ੍ਣਨਾ

ਖਨ੍ਧਯਮਕਪਾਲ਼ਿਯਾ ਪਨ ਪਾਲ਼ਿਵਵਤ੍ਥਾਨਂ ਤਾਵ ਏਵਂ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਂ – ''ਪਞ੍ਚਕ੍ਖਨ੍ਧਾ''ਤਿ ਪਦਂ ਆਦਿਂ ਕਤ੍ਵਾ ਯਾਵ ''ਨ ਖਨ੍ਧਾ ਨ ਸਙ੍ਖਾਰਾ''ਤਿ ਪਦਂ, ਤਾਵ ਪਵਤ੍ਤਾ ਅਯਂ ਖਨ੍ਧਯਮਕਮਾਤਿਕਾ ਨਾਮ। ਸਾ ਪਣ੍ਣਤ੍ਤਿਵਾਰਸ੍ਸ ''ਉਦ੍ਦੇਸਵਾਰੋ''ਤਿਪਿ ''ਪੁਚ੍ਛਾਵਾਰੋ''ਤਿਪਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। ਸੋ ਚ ਪਦਸੋਧਨਵਾਰੋ ਪਦਸੋਧਨਮੂਲਚਕ੍ਕਵਾਰੋ ਸੁਦ੍ਧਖਨ੍ਧਵਾਰੋ ਸੁਦ੍ਧਖਨ੍ਧਮੂਲਚਕ੍ਕਵਾਰੋਤਿ ਚਤੂਹਿ ਨਯਵਾਰੇਹਿ ਪਟਿਮਣ੍ਡਿਤੋ। ਤਤ੍ਥ ''ਰੂਪਂ ਰੂਪਕ੍ਖਨ੍ਧੋ, ਰੂਪਕ੍ਖਨ੍ਧੋ ਰੂਪ''ਨ੍ਤਿਆਦਿਨਾ ਨਯੇਨ ਪਦਮੇਵ ਸੋਧੇਤ੍ਵਾ ਗਤੋ **ਪਦਸੋਧਨਵਾਰੋ** ਨਾਮ। ਸੋ ਅਨੁਲੋਮਪਟਿਲੋਮਵਸੇਨ ਦੁਵਿਧੋ ਹੋਤਿ । ਤਸ੍ਸ ਅਨੁਲੋਮਵਾਰੇ ''ਰੂਪਂ ਰੂਪਕ੍ਖਨ੍ਧੋ, ਰੂਪਕ੍ਖਨ੍ਧੋ ਰੂਪ''ਨ੍ਤਿਆਦੀਨਿ ਪਞ੍ਚ ਯਮਕਾਨਿ। ਪਟਿਲੋਮਵਾਰੇਪਿ ''ਨ ਰੂਪਂ ਨ ਰੂਪਕ੍ਖਨ੍ਧੋ, ਨ ਰੂਪਕ੍ਖਨ੍ਧੋ ਨ ਰੂਪ''ਨ੍ਤਿਆਦਿਨਾ ਪਞ੍ਚ ਵਾਰਾ।

ਤਤੋ ਪਰਂ ਤੇਸ੍ਵੇਵ ਪਦਸੋਧਨਵਾਰੇ ਸੋਧਿਤਾਨਂ ਖਨ੍ਧਾਨਂ ''ਰੂਪਂ ਰੂਪਕ੍ਖਨ੍ਧੋ, ਖਨ੍ਧਾ ਵੇਦਨਾਕ੍ਖਨ੍ਧੋ''ਤਿਆਦਿਨਾ ਨਯੇਨ ਏਕੇਕਖਨ੍ਧਮੂਲਕਾਨਿ ਚਤ੍ਤਾਰਿ ਚਤ੍ਤਾਰਿ ਚਕ੍ਕਾਨਿ ਬਨ੍ਧਿਤ੍ਵਾ ਗਤੋ ਪਦਸੋਧਨਮੂਲਕਾਨਂ ਚਕ੍ਕਾਨਂ ਅਤ੍ਥਿਤਾਯ **ਪਦਸੋਧਨਮੂਲਚਕ੍ਕਵਾਰੋ** ਨਾਮ। ਸੋਪਿ ਅਨੁਲੋਮਪਟਿਲੋਮਵਸੇਨ ਦੁਵਿਧੋ ਹੋਤਿ। ਤਸ੍ਸ ਅਨੁਲੋਮਵਾਰੇ ''ਰੂਪਂ ਰੂਪਕ੍ਖਨ੍ਧੋ, ਖਨ੍ਧਾ ਵੇਦਨਾਕ੍ਖਨ੍ਧੋ''ਤਿਆਦੀਨਿ ਏਕੇਕਖਨ੍ਧਮੂਲਕਾਨਿ ਚਤ੍ਤਾਰਿ ਚਤ੍ਤਾਰਿ ਕਤ੍ਵਾ ਵੀਸਤਿ ਯਮਕਾਨਿ। ਪਟਿਲੋਮਵਾਰੇਪਿ ''ਨ ਰੂਪਂ ਨ ਰੂਪਕ੍ਖਨ੍ਧੋ, ਨ ਖਨ੍ਧਾ ਨ ਵੇਦਨਾਕ੍ਖਨ੍ਧੋ''ਤਿਆਦੀਨਿ ਵੀਸਤਿਮੇਵ।

ਤਤੋ ਪਰਂ ''ਰੂਪਂ ਖਨ੍ਧੋ, ਖਨ੍ਧਾ ਰੂਪ''ਨ੍ਤਿਆਦਿਨਾ ਨਯੇਨ ਸੁਦ੍ਧਖਨ੍ਧਵਸੇਨੇਵ ਗਤੋ **ਸੁਦ੍ਧਖਨ੍ਧਵਾਰੋ** ਨਾਮ। ਸੋਪਿ ਅਨੁਲੋਮਪਟਿਲੋਮਵਸੇਨ ਦੁਵਿਧੋ ਹੋਤਿ। ਤਸ੍ਸ ਅਨੁਲੋਮਵਾਰੇ ''ਰੂਪਂ ਖਨ੍ਧੋ , ਖਨ੍ਧਾ ਰੂਪ''ਨ੍ਤਿਆਦੀਨਿ ਪਞ੍ਚ ਯਮਕਾਨਿ। ਪਟਿਲੋਮਵਾਰੇਪਿ ''ਨ ਰੂਪਂ ਨ ਖਨ੍ਧੋ, ਨ ਖਨ੍ਧਾ ਨ ਰੂਪ''ਨ੍ਤਿਆਦੀਨਿ ਪਞ੍ਚੇਵ।

ਤਤੋ ਪਰਂ ਤੇਸਞ੍ਞੇਵ ਸੁਦ੍ਧਖਨ੍ਧਾਨਂ ‘‘ਰੂਪਂ ਖਨ੍ਧੋ, ਖਨ੍ਧਾ ਵੇਦਨਾ’’ਤਿਆਦਿਨਾ ਨਯੇਨ ਏਕੇਕਖਨ੍ਧਮੂਲਕਾਨਿ ਚਤ੍ਤਾਰਿ ਚਤ੍ਤਾਰਿ ਚਕ੍ਕਾਨਿ ਬਨ੍ਧਿਤ੍ਵਾ ਗਤੋ ਸੁਦ੍ਧਖਨ੍ਧਮੂਲਕਾਨਂ ਚਕ੍ਕਾਨਂ ਅਤ੍ਥਿਤਾਯ **ਸੁਦ੍ਧਖਨ੍ਧਮੂਲਚਕ੍ਕਵਾਰੋ** ਨਾਮ। ਸੋਪਿ ਅਨੁਲੋਮਪਟਿਲੋਮਵਸੇਨ ਦੁਵਿਧੋ ਹੋਤਿ। ਤਸ੍ਸ ਅਨੁਲੋਮਵਾਰੇ ‘‘ਰੂਪਂ ਖਨ੍ਧੋ, ਖਨ੍ਧਾ ਵੇਦਨਾ’’ਤਿਆਦੀਨਿ ਏਕੇਕਖਨ੍ਧਮੂਲਕਾਨਿ ਚਤ੍ਤਾਰਿ ਚਤ੍ਤਾਰਿ ਕਤ੍ਵਾ ਵੀਸਤਿ ਯਮਕਾਨਿ। ਪਟਿਲੋਮਵਾਰੇਪਿ ‘‘ਨ ਰੂਪਂ ਨ ਖਨ੍ਧੋ, ਨ ਖਨ੍ਧਾ ਨ ਵੇਦਨਾ’’ਤਿਆਦੀਨਿ ਵੀਸਤਿਮੇਵ। ਏਵਮੇਤ੍ਥ ਚਤੂਸੁ ਨਯਵਾਰੇਸੁ ਏਕਂ ਯਮਕਸਤਂ, ਦ੍ਵੇ ਪੁਚ੍ਛਾਸਤਾਨਿ, ਏਕੇਕਪੁਚ੍ਛਾਯ ਸਨ੍ਨਿਟ੍ਠਾਨਸਂਸਯਵਸੇਨ ਦ੍ਵੇ ਦ੍ਵੇ ਅਤ੍ਥੇ ਕਤ੍ਵਾ ਚਤ੍ਤਾਰਿ ਚ ਅਤ੍ਥਸਤਾਨਿ ਉਦ੍ਦਿਟ੍ਠਾਨੀਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾਨਿ।

ਏਵਮੇਤਿਸ੍ਸਾ ਪਾਲ਼ਿਯਾ ਵਵਤ੍ਥਾਨਂ ਵਿਦਿਤ੍ਵਾ ਇਦਾਨਿ ਅਨੁਤ੍ਤਾਨਪਦਤ੍ਥਾਨੁਸਾਰੇਨ ਵਿਭਙ੍ਗਨਯਸਹਿਤਸਙ੍ਖੇਪਤ੍ਥਵਣ੍ਣਨਾਨਯੋ ਏਵਂ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ। **ਪਞ੍ਚਕ੍ਖਨ੍ਧਾ**ਤਿ ਅਯਂ ਯਮਕਵਸੇਨ ਪੁਚ੍ਛਿਤਬ੍ਬਾਨਂ ਖਨ੍ਧਾਨਂ ਉਦ੍ਦੇਸੋ। **ਰੂਪਕ੍ਖਨ੍ਧੋ…ਪੇ॰… ਵਿਞ੍ਞਾਣਕ੍ਖਨ੍ਧੋ**ਤਿ ਤੇਸਞ੍ਞੇਵ ਪਭੇਦਤੋ ਨਾਮਵਵਤ੍ਥਾਨਂ। ਤਤੋ ਪਰਂ ਪਦਸੋਧਨਵਾਰਾਦਯੋ ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਨਯਵਾਰਾ। ਤਤ੍ਥ **ਰੂਪਂ ਰੂਪਕ੍ਖਨ੍ਧੋ**ਤਿ ਯਂ ਕਿਞ੍ਚਿ ‘‘ਰੂਪ’’ਨ੍ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ, ਸਬ੍ਬਂ ਤਂ ‘‘ਰੂਪਕ੍ਖਨ੍ਧੋ’’ਤਿ ਪੁਚ੍ਛਤੀਤਿ ਵਚਨਸੋਧਨਤ੍ਥਂ ਪੁਚ੍ਛਾ। ਤਸ੍ਸਾ ਚ ‘‘ਪਿਯਰੂਪਂ ਸਾਤਰੂਪਂ ਰੂਪਂ ਨ ਰੂਪਕ੍ਖਨ੍ਧੋ, ਰੂਪਕ੍ਖਨ੍ਧੋ ਰੂਪਞ੍ਚੇਵ ਰੂਪਕ੍ਖਨ੍ਧੋ ਚਾ’’ਤਿ ਇਦਂ ਨਿਦ੍ਦੇਸਨਯੇਨ ਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜਨਂ। ਤਤ੍ਥ **ਪਿਯਰੂਪਂ ਸਾਤਰੂਪ**ਨ੍ਤਿਆਦੀਸੁ ਯਂ ‘‘ਰੂਪ’’ਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ, ਤਂ ਰੂਪਮੇਵ ਨ ਰੂਪਕ੍ਖਨ੍ਧੋ। ਯੋ ਪਨ ‘‘ਰੂਪਕ੍ਖਨ੍ਧੋ’’ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੋ, ਸੋ ‘‘ਰੂਪ’’ਨ੍ਤਿਪਿ ‘‘ਰੂਪਕ੍ਖਨ੍ਧੋ’’ਤਿਪਿ ਵਤ੍ਤੁਂ ਵਟ੍ਟਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਰੂਪਕ੍ਖਨ੍ਧੋ ਰੂਪ**ਨ੍ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਪਨ ‘‘ਆਮਨ੍ਤਾ’’ਤਿ ਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜਨਂ ਰੂਪਕ੍ਖਨ੍ਧਸ੍ਸ ਨਿਯਮੇਨ ਰੂਪਨ੍ਤਿ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਤ੍ਤਾ। **ਵੇਦਨਾ ਵੇਦਨਾਕ੍ਖਨ੍ਧੋ**ਤਿ ਪੁਚ੍ਛਾਯ, **ਵੇਦਨਾਕ੍ਖਨ੍ਧੋ ਵੇਦਨਾ**ਤਿ ਪੁਚ੍ਛਾਯ ਚ ‘‘ਆਮਨ੍ਤਾ’’ਤਿ ਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜਨਂ। **ਸਞ੍ਞਾਸਞ੍ਞਾਕ੍ਖਨ੍ਧੋ**ਤਿ ਪੁਚ੍ਛਾਯ ‘‘ਪਪਞ੍ਚਸਞ੍ਞਾ’’ਤਿਆਦੀਸੁ ਆਗਤਾ ਦਿਟ੍ਠਿਸਞ੍ਞਾ ਸਞ੍ਞਾ ਨ ਸਞ੍ਞਾਕ੍ਖਨ੍ਧੋ, ਸਞ੍ਞਾਕ੍ਖਨ੍ਧੋ ਸਞ੍ਞਾ ਚੇਵ ਸਞ੍ਞਾਕ੍ਖਨ੍ਧੋ ਚਾਤਿ ਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜਨਂ। **ਸਞ੍ਞਾਕ੍ਖਨ੍ਧੋ ਸਞ੍ਞਾ**ਤਿ ਪੁਚ੍ਛਾਯ ਚ ‘‘ਆਮਨ੍ਤਾ’’ਤਿ ਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜਨਂ। **ਸਙ੍ਖਾਰਾ ਸਙ੍ਖਾਰਕ੍ਖਨ੍ਧੋ**ਤਿ ਪੁਚ੍ਛਾਯ ‘‘ਅਨਿਚ੍ਚਾ ਵਤ ਸਙ੍ਖਾਰਾ’’ਤਿਆਦੀਸੁ ਆਗਤੋ ਸਙ੍ਖਾਰਕ੍ਖਨ੍ਧੋ, ਤਤੋ ਅਵਸੇਸਾ ਸਙ੍ਖਤਧਮ੍ਮਾ ਸਙ੍ਖਾਰਾ ਨ ਸਙ੍ਖਾਰਕ੍ਖਨ੍ਧੋਤਿ ਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜਨਂ। **ਸਙ੍ਖਾਰਕ੍ਖਨ੍ਧੋ ਸਙ੍ਖਾਰਾ**ਤਿ ਪੁਚ੍ਛਾਯ ‘‘ਆਮਨ੍ਤਾ’’ਤਿ ਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜਨਂ। **ਵਿਞ੍ਞਾਣਂ ਵਿਞ੍ਞਾਣਕ੍ਖਨ੍ਧੋ**ਤਿ ਪੁਚ੍ਛਾਯ, **ਵਿਞ੍ਞਾਣਕ੍ਖਨ੍ਧੋ ਵਿਞ੍ਞਾਣ**ਨ੍ਤਿ ਪੁਚ੍ਛਾਯ ਚ ‘‘ਆਮਨ੍ਤਾ’’ਤਿ ਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜਨਂ।

ਪਟਿਲੋਮਵਾਰੇ **ਨ ਰੂਪਂ ਨ ਰੂਪਕ੍ਖਨ੍ਧੋ**ਤਿ ਪੁਚ੍ਛਾਯ ‘‘ਆਮਨ੍ਤਾ’’ਤਿ ਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜਨਂ। ਤਸ੍ਸ ਰੂਪ-ਸਦ੍ਦਵਚਨੀਯਾ ਧਮ੍ਮਾ ਰੂਪਕ੍ਖਨ੍ਧੋ ਨ ਹੋਨ੍ਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਨ ਰੂਪਕ੍ਖਨ੍ਧੋ ਨ ਰੂਪ**ਨ੍ਤਿ ਪੁਚ੍ਛਾਯ ਰੂਪਕ੍ਖਨ੍ਧਵਿਰਹਿਤਾ ‘‘ਪਿਯਰੂਪਂ ਸਾਤਰੂਪ’’ਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਾ ਧਮ੍ਮਾ ਨ ਰੂਪਕ੍ਖਨ੍ਧੋ, ਰੂਪਂ, ਪਿਯਰੂਪਸਾਤਰੂਪਰੂਪਕ੍ਖਨ੍ਧਵਿਰਹਿਤਾ ਪਨ ਧਮ੍ਮਾ ਨ ਰੂਪਕ੍ਖਨ੍ਧੋ ਚੇਵ ਨ ਰੂਪਞ੍ਚਾਤਿ ਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜਨਂ। **ਨ ਵੇਦਨਾ ਨ ਵੇਦਨਾਕ੍ਖਨ੍ਧੋ**ਤਿ ਪੁਚ੍ਛਾਯ, **ਨ ਵੇਦਨਾਕ੍ਖਨ੍ਧੋ ਨ ਵੇਦਨਾ**ਤਿ ਪੁਚ੍ਛਾਯ, **ਨ ਸਞ੍ਞਾ ਨ ਸਞ੍ਞਾਕ੍ਖਨ੍ਧੋ**ਤਿ ਪੁਚ੍ਛਾਯ ਚ ‘‘ਆਮਨ੍ਤਾ’’ਤਿ ਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜਨਂ। **ਨ ਸਙ੍ਖਾਰਾ ਨ ਸਙ੍ਖਾਰਕ੍ਖਨ੍ਧੋ**ਤਿ ਪੁਚ੍ਛਾਯ ‘‘ਆਮਨ੍ਤਾ’’ਤਿ ਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜਨਂ। **ਨ ਸਞ੍ਞਾਕ੍ਖਨ੍ਧੋ ਨ ਸਞ੍ਞਾ**ਤਿ ਪੁਚ੍ਛਾਯ ਪਨ ਦਿਟ੍ਠਿਸਞ੍ਞਾ ਨ ਸਞ੍ਞਾਕ੍ਖਨ੍ਧੋ, ਸਞ੍ਞਾ, ਤਂ ਦਿਟ੍ਠਿਸਞ੍ਞਂ, ਸਞ੍ਞਾਕ੍ਖਨ੍ਧਞ੍ਚ ਠਪੇਤ੍ਵਾ ਅਵਸੇਸਾ ਨ ਚੇਵ ਸਞ੍ਞਾ ਨ ਚ ਸਞ੍ਞਾਕ੍ਖਨ੍ਧੋਤਿ ਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜਨਂ। **ਨ ਸਙ੍ਖਾਰਾ ਨ ਸਙ੍ਖਾਰਕ੍ਖਨ੍ਧੋ**ਤਿ ਪੁਚ੍ਛਾਯ ‘‘ਆਮਨ੍ਤਾ’’ਤਿ ਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜਨਂ। **ਨ ਸਙ੍ਖਾਰਕ੍ਖਨ੍ਧੋ ਨ ਸਙ੍ਖਾਰਾ**ਤਿ ਪੁਚ੍ਛਾਯ ਸਙ੍ਖਾਰਕ੍ਖਨ੍ਧਂ ਠਪੇਤ੍ਵਾ ਅਵਸੇਸਸਙ੍ਖਤਧਮ੍ਮਾ ਨ ਸਙ੍ਖਾਰਕ੍ਖਨ੍ਧੋ, ਸਙ੍ਖਾਰਾ, ਅਸਙ੍ਖਤਾ ਪਨ ਧਾਤੁ ਨ ਚੇਵ ਸਙ੍ਖਾਰਾ ਨ ਚ ਸਙ੍ਖਾਰਕ੍ਖਨ੍ਧੋਤਿ ਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜਨਂ। **ਨ ਵਿਞ੍ਞਾਣਂ ਨ ਵਿਞ੍ਞਾਣਕ੍ਖਨ੍ਧੋ**ਤਿ ਪੁਚ੍ਛਾਯ, **ਨ ਵਿਞ੍ਞਾਣਕ੍ਖਨ੍ਧੋ ਨ ਵਿਞ੍ਞਾਣ**ਨ੍ਤਿ ਪੁਚ੍ਛਾਯ ਚ ‘‘ਆਮਨ੍ਤਾ’’ਤਿ ਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜਨਂ। ਇਮਿਨਾਵ ਨਯੇਨ ਇਤੋ ਪਰੇਸੁਪਿ ਸਬ੍ਬਤ੍ਥ ਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜਨਨਯੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ, ਵਿਸੇਸਮਤ੍ਤਮੇਵ ਪਨ ਵਕ੍ਖਾਮ।

ਪਦਸੋਧਨਮੂਲਚਕ੍ਕਵਾਰੇ ਪਨ ਅਯਂ ਵਿਸੇਸੋ – **ਖਨ੍ਧਾ ਵੇਦਨਾਕ੍ਖਨ੍ਧੋ**ਤਿ ਯੇ ਕੇਚਿ ਖਨ੍ਧਾ, ਸਬ੍ਬੇ ਤੇ ਵੇਦਨਾਕ੍ਖਨ੍ਧੋਤਿ ਪੁਚ੍ਛਾ। ਤਸ੍ਸਾ ‘‘ਵੇਦਨਾਕ੍ਖਨ੍ਧੋ ਖਨ੍ਧੋ ਚੇਵ ਵੇਦਨਾਕ੍ਖਨ੍ਧੋ ਚ, ਅਵਸੇਸਾ ਪਨ ਖਨ੍ਧਾ, ਨ ਵੇਦਨਾਕ੍ਖਨ੍ਧੋ’’ਤਿ ਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜਨਂ। ਸੇਸੇਸੁਪਿ ਏਸੇਵ ਨਯੋ। ਪਟਿਲੋਮੇ ਪਨ **ਨ ਖਨ੍ਧਾ ਨ ਵੇਦਨਾਕ੍ਖਨ੍ਧੋ**ਤਿ ਪੁਚ੍ਛਾਯ ‘‘ਆਮਨ੍ਤਾ’’ਤਿ ਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜਨਂ। ਏਤ੍ਥ ਚ ਯੇ

ਪਞ੍ਞਤ੍ਤਿਨਿਬ੍ਬਾਨਸਙ੍ਖਾਤਾ ਧਮ੍ਮਾ ਖਨ੍ਧਾਪਿ ਨ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਤੇ ਯਸ੍ਮਾ ਵੇਦਨਾਕ੍ਖਨ੍ਧੋਪਿ ਨ ਹੋਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ''ਆਮਨ੍ਤਾ''ਤਿ ਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜਨਂ, ਸੇਸਂ ਸੁਵਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਮੇਵ। ਪਦਸੋਧਨਮੂਲਚਕ੍ਕਵਾਰੋ।

ਸੁਦ੍ਧਖਨ੍ਧਵਾਰੇ ਪਨ ''ਰੂਪਂ ਖਨ੍ਧੋ''ਤਿ ਪੁਚ੍ਛਾਯ ''ਆਮਨ੍ਤਾ''ਤਿ ਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜਨਂ ਪਿਯਰੂਪਾਦੀਨਞ੍ਚ ਪਞ੍ਚਸੁ ਖਨ੍ਧੇਸੁ ਸਙ੍ਗਹਿਤਤ੍ਤਾ। ''ਖਨ੍ਧਾ ਰੂਪ''ਨ੍ਤਿਆਦੀਸੁ ਯੇ ਕੇਚਿ ਖਨ੍ਧਾ, ਸਬ੍ਬੇ ਤੇ ਰੂਪਕ੍ਖਨ੍ਧੋਤਿਆਦਿਨਾ ਅਤ੍ਥੋ ਗਹੇਤਬ੍ਬੋ। ਤੇਨੇਵ ਹਿਸ੍ਸ ਨਿਦ੍ਦੇਸੇ ''ਖਨ੍ਧਾ ਰੂਪ''ਨ੍ਤਿਆਦਿਨਾ ਪਦਂ ਅਨੁਦ੍ਧਰਿਤ੍ਵਾ ''ਖਨ੍ਧਾ ਰੂਪਕ੍ਖਨ੍ਧੋ''ਤਿਆਦਿਨਾ ਅਤ੍ਥਵਸੇਨੇਵ ਪਦਂ ਉਦ੍ਧਰਿਤ੍ਵਾ ''ਰੂਪਕ੍ਖਨ੍ਧੋ ਖਨ੍ਧੋ ਚੇਵ ਰੂਪਕ੍ਖਨ੍ਧੋ ਚ, ਅਵਸੇਸਾ ਖਨ੍ਧਾ, ਨ ਰੂਪਕ੍ਖਨ੍ਧੋ''ਤਿ ਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜਨਂ ਕਤਂ। ਤੇਨੇਵ ਚ ਕਾਰਣੇਨ ਸੁਦ੍ਧਖਨ੍ਧਵਾਰੋਤਿ ਵੁਤ੍ਤੋ। ਵਚਨਸੋਧਨੇ ਵਿਯ ਹਿ ਏਤ੍ਥ ਨ ਵਚਨਂ ਪਮਾਣਂ, ਯਥਾ ਪਨ ਸੁਦ੍ਧਖਨ੍ਧਾ ਲਬ੍ਭਨ੍ਤਿ, ਤਥਾ ਤਥਾ ਅਤ੍ਥੋਵ ਪਮਾਣਂ। ਪਰਤੋ ਆਯਤਨਯਮਕਮਾਤਿਕਾਦੀਸੁਪਿ ਏਸੇਵ ਨਯੋ। ਪਟਿਲੋਮੇ ''ਨ ਰੂਪਂ ਨ ਖਨ੍ਧੋ''ਤਿ ਯਂ ਧਮ੍ਮਜਾਤਂ ਰੂਪਂ ਨ ਹੋਤਿ, ਤਂ ਖਨ੍ਧੋਪਿ ਨ ਹੋਤੀਤਿ ਪੁਚ੍ਛਾ, ਤਸ੍ਸਾ ''ਰੂਪਕ੍ਖਨ੍ਧਵਿਰਹਿਤਾ ਖਨ੍ਧਾ, ਨ ਰੂਪਂ, ਤਥਾ ਨਿਬ੍ਬਾਨਂ ਨ ਪਨ ਰੂਪਞ੍ਚੇਵ ਨ ਖਨ੍ਧੋ ਚਾ''ਤਿ ਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜਨਂ। ਸੇਸਂ ਸੁਵਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਮੇਵ। ਸੁਦ੍ਧਖਨ੍ਧਵਾਰੋ।

ਸੁਦ੍ਧਖਨ੍ਧਮੂਲਚਕ੍ਕਵਾਰੇਪਿ ''ਖਨ੍ਧਾ ਵੇਦਨਾਕ੍ਖਨ੍ਧੋ''ਤਿਆਦਿਨਾ ਹੇਟ੍ਠਾ ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨ ਅਤ੍ਥੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋਤਿ ਅਯਂ ਪਣ੍ਣਤ੍ਤਿਵਾਰੇ ਨਯੋ।

ਯਸ੍ਮਾ ਪਨ ਨਿਦ੍ਦੇਸੇ ਇਮਿਸ੍ਸਾ ਪਨ ਮਾਤਿਕਾਯ ਪਣ੍ਣਤ੍ਤਿਵਾਰਸਙ੍ਖਾਤਂ ਨਿਦ੍ਦੇਸਂ ਵਤ੍ਵਾ ਤਤੋ ਇਮਂ ਮਾਤਿਕਾਕ੍ਕਮਂ ਮੁਞ੍ਚਿਤ੍ਵਾ ਅਪਰੇਨ ਪਰਿਯਾਯੇਨ ਅਞ੍ਞੇਪਿ ਉਦ੍ਦੇਸਵਾਰਵਿਰਹਿਤਾ ''ਪਵਤ੍ਤਿਵਾਰੋ ਪਰਿਞ੍ਞਾਵਾਰੋ''ਤਿ ਦ੍ਵੇ ਮਹਾਵਾਰਾ ਪੁਚ੍ਛਾਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜਨਵਸੇਨ ਵੁਤ੍ਤਾ, ਤਸ੍ਮਾ ਤੇਸਂ ਦ੍ਵਿਨ੍ਨਮ੍ਪਿ ਵਾਰਾਨਂ ਨਯੋ ਦਸ੍ਸੇਤਬ੍ਬੋ। ਤਤੋ ਪਵਤ੍ਤਿਵਾਰੇ ਤਾਵ ਪਾਲਿਵਵਤ੍ਥਾਨਪੁਬ੍ਬਿਕਾ ਮੁਖਮਤ੍ਤਪ੍ਪਕਾਸਨਾ – ਇਮਸ੍ਮਿਂ ਹਿ ਉਪ੍ਪਾਦਵਾਰੋ ਨਿਰੋਧਵਾਰੋ ਉਪ੍ਪਾਦਨਿਰੋਧਵਾਰੋਤਿ ਤਯੋ ਅਨ੍ਤਰਵਾਰਾ ਹੋਨ੍ਤਿ। ਤਤ੍ਥ ਉਪ੍ਪਾਦਵਾਰੇ ਤਾਵ ਤਿਣ੍ਣਂ ਅਦ੍ਧਾਨਂ ਵਸੇਨ ਛ ਕਾਲਭੇਦਾ ਹੋਨ੍ਤਿ ਪਚ੍ਚੁਪ੍ਪਨ੍ਨੋ, ਅਤੀਤੋ, ਅਨਾਗਤੋ, ਪਚ੍ਚੁਪ੍ਪਨ੍ਨੇਨਾਤੀਤੋ, ਪਚ੍ਚੁਪ੍ਪਨ੍ਨੇਨਾਨਾਗਤੋ, ਅਤੀਤੇਨਾਨਾਗਤੋਤਿ। ਏਵਮੇਤੇਸੁ ਛਸੁ ਕਾਲਭੇਦੇਸੁ ਯ੍ਵਾਯਂ ਪਠਮੋ ਪਚ੍ਚੁਪ੍ਪਨ੍ਨੋ, ਤਤ੍ਥ ਪੁਗ੍ਗਲਤੋ ਓਕਾਸਤੋ ਪੁਗ੍ਗਲੋਕਾਸਤੋਤਿ ਤਯੋ ਵਾਰਾ ਹੋਨ੍ਤਿ।

ਤਤ੍ਥ ''ਯਸ੍ਸ ਰੂਪਕ੍ਖਨ੍ਧੋ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ, ਤਸ੍ਸ ਵੇਦਨਾਕ੍ਖਨ੍ਧੋ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤੀਤਿ? ਅਸਞ੍ਞਸਤ੍ਤਂ ਉਪਪਜ੍ਜਨ੍ਤਾਨਂ ਤੇਸਂ ਰੂਪਕ੍ਖਨ੍ਧੋ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ, ਨੋ ਚ ਤੇਸਂ ਵੇਦਨਾਕ੍ਖਨ੍ਧੋ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ। ਪਞ੍ਚਵੋਕਾਰਂ ਉਪਪਜ੍ਜਨ੍ਤਾਨਂ ਤੇਸਂ ਰੂਪਕ੍ਖਨ੍ਧੋ ਚ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ, ਵੇਦਨਾਕ੍ਖਨ੍ਧੋ ਚ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ। ਯਸ੍ਸ ਵਾ ਪਨ ਵੇਦਨਾਕ੍ਖਨ੍ਧੋ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ, ਤਸ੍ਸ ਰੂਪਕ੍ਖਨ੍ਧੋ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤੀਤਿ? ਅਰੂਪਂ ਉਪਪਜ੍ਜਨ੍ਤਾਨਂ ਤੇਸਂ ਵੇਦਨਾਕ੍ਖਨ੍ਧੋ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ, ਨੋ ਚ ਤੇਸਂ ਰੂਪਕ੍ਖਨ੍ਧੋ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ। ਪਞ੍ਚਵੋਕਾਰਂ ਉਪਪਜ੍ਜਨ੍ਤਾਨਂ ਤੇਸਂ ਵੇਦਨਾਕ੍ਖਨ੍ਧੋ ਚ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ, ਰੂਪਕ੍ਖਨ੍ਧੋ ਚ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ। ਯਸ੍ਸ ਰੂਪਕ੍ਖਨ੍ਧੋ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ...ਪੇ॰... ਤਸ੍ਸ ਵਿਞ੍ਞਾਣਕ੍ਖਨ੍ਧੋ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ...ਪੇ॰... ਯਸ੍ਸ ਵਾ ਪਨ ਵਿਞ੍ਞਾਣਕ੍ਖਨ੍ਧੋ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ, ਤਸ੍ਸ ਰੂਪਕ੍ਖਨ੍ਧੋ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤੀਤਿ...ਪੇ॰... ਪਞ੍ਚਵੋਕਾਰਂ ...ਪੇ॰... ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤੀ''ਤਿ ਏਵਂ ਰੂਪਕ੍ਖਨ੍ਧਮੂਲਕਾਨਿ ਚਤ੍ਤਾਰਿ, ''ਯਸ੍ਸ ਵੇਦਨਾਕ੍ਖਨ੍ਧੋ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ, ਤਸ੍ਸ ਸਞ੍ਞਾਕ੍ਖਨ੍ਧੋ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤੀ''ਤਿਆਦਿਨਾ ਚ ਵੇਦਨਾਕ੍ਖਨ੍ਧਮੂਲਕਾਨਿ ਤੀਣਿ, ਸਞ੍ਞਾਕ੍ਖਨ੍ਧਮੂਲਕਾਨਿ ਦ੍ਵੇ, ਸਙ੍ਖਾਰਕ੍ਖਨ੍ਧਮੂਲਕਂ ਏਕਨ੍ਤਿ ਏਵਮੇਤਾਨਿ ਪਚ੍ਚੁਪ੍ਪਨ੍ਨਕਾਲੇ ਪੁਗ੍ਗਲਵਾਰੇ ਅਨੁਲੋਮਨਯੇ ਦਸ ਯਮਕਾਨਿ ਹੋਨ੍ਤਿ। ਤਤ੍ਥ ਰੂਪਕ੍ਖਨ੍ਧਮੂਲਕੇਸੁ ਚਤੂਸੁ ਆਦਿਤੋ ਏਕਮੇਵ ਪਾਲਿਯਂ ਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜਿਤਂ, ਸੇਸਾਨਿ ਤੇਨ ਸਦਿਸਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜਨਾਨੀਤਿ ਤਨ੍ਤਿਯਾ ਲਹੁਭਾਵਤ੍ਥਂ ਸਂਖਿਤ੍ਤਾਨਿ।

ਵੇਦਨਾਕ੍ਖਨ੍ਧਮੂਲਕੇ ਪਨ ਸਬ੍ਬਤ੍ਥ ''ਆਮਨ੍ਤਾ''ਤਿ ਏਕਸਦਿਸਮੇਵ ਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜਨਂ। ਵੇਦਨਾਦੀਸੁ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨੇਸੁ ਨਿਯਮੇਨ ਸਞ੍ਞਾਦੀਨਂ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨਤੋ ਤਤ੍ਥ ਸਬ੍ਬਾਨਿ ਸਂਖਿਤ੍ਤਾਨਿ। ਯਥਾ ਚ ਪੁਗ੍ਗਲਵਾਰੇ ਦਸ ਯਮਕਾਨਿ, ਏਵਂ ਓਕਾਸਵਾਰੇਪਿ ''ਯਤ੍ਥ

ਰੂਪਕ੍ਖਨ੍ਧੋ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ, ਤਤ੍ਥ ਵੇਦਨਾਕ੍ਖਨ੍ਧੋ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤੀਤਿ? ਅਸਞ੍ਞਸਤ੍ਤੇ ਤਤ੍ਥ…ਪੇ॰… ਪਞ੍ਚਵੋਕਾਰੇ ਤਤ੍ਥ…ਪੇ॰… ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤੀ''ਤਿਆਦਿਨਾ, ਪੁਗ੍ਗਲੋਕਾਸਵਾਰੇਪਿ ''ਯਸ੍ਸ ਯਤ੍ਥ ਰੂਪਕ੍ਖਨ੍ਧੋ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ, ਤਸ੍ਸ ਤਤ੍ਥ ਵੇਦਨਾਕ੍ਖਨ੍ਧੋ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤੀਤਿ? ਅਸਞ੍ਞਸਤ੍ਤਂ…ਪੇ॰… ਪਞ੍ਚਵੋਕਾਰਂ…ਪੇ॰… ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤੀ''ਤਿਆਦਿਨਾ। ਪਚ੍ਚੁਪ੍ਪਨ੍ਨਕਾਲੇ ਤੀਸੁ ਵਾਰੇਸੁ ਅਨੁਲੋਮਨਯੇ ਤਿਂਸ ਯਮਕਾ ਹੋਨ੍ਤਿ। ਯਥਾ ਅਨੁਲੋਮਨਯੇ ਤਿਂਸ, ਏਵਂ ਪਟਿਲੋਮਨਯੇਪਿ ''ਯਸ੍ਸ ਰੂਪਕ੍ਖਨ੍ਧੋ ਨੁਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ, ਤਸ੍ਸ ਵੇਦਨਾਕ੍ਖਨ੍ਧੋ ਨੁਪ੍ਪਜ੍ਜਤੀਤਿ? ਅਰੂਪਂ ਉਪਪਜ੍ਜਨ੍ਤਾਨਂ ਤੇਸਂ ਰੂਪਕ੍ਖਨ੍ਧੋ ਨੁਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ, ਨੋ ਚ ਤੇਸਂ ਵੇਦਨਾਕ੍ਖਨ੍ਧੋ ਨੁਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ। ਸਬ੍ਬੇਸਂ ਚਵਨ੍ਤਾਨਂ ਤੇਸਂ ਰੂਪਕ੍ਖਨ੍ਧੋ ਚ ਨੁਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ ਵੇਦਨਾਕ੍ਖਨ੍ਧੋ ਚ ਨੁਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ। ਯਸ੍ਸ ਵਾ ਪਨ ਵੇਦਨਾਕ੍ਖਨ੍ਧੋ ਨੁਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ, ਤਸ੍ਸ ਰੂਪਕ੍ਖਨ੍ਧੋ ਨੁਪ੍ਪਜ੍ਜਤੀਤਿ? ਅਸਞ੍ਞਸਤ੍ਤਂ ਉਪਪਜ੍ਜਨ੍ਤਾਨਂ ਤੇਸਂ ਵੇਦਨਾਕ੍ਖਨ੍ਧੋ ਨੁਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ, ਨੋ ਚ ਤੇਸਂ ਰੂਪਕ੍ਖਨ੍ਧੋ ਨੁਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ। ਸਬ੍ਬੇਸਂ ਚਵਨ੍ਤਾਨਂ ਤੇਸਂ ਵੇਦਨਾਕ੍ਖਨ੍ਧੋ ਚ ਨੁਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ ਰੂਪਕ੍ਖਨ੍ਧੋ ਚ ਨੁਪ੍ਪਜ੍ਜਤੀ''ਤਿਆਦਿਨਾ, ''ਯਤ੍ਥ ਰੂਪਕ੍ਖਨ੍ਧੋ ਨੁਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ, ਤਤ੍ਥ ਵੇਦਨਾਕ੍ਖਨ੍ਧੋ ਨੁਪ੍ਪਜ੍ਜਤੀਤਿ? ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ। ਯਤ੍ਥ ਵਾ ਪਨ…ਪੇ॰… ਨੁਪ੍ਪਜ੍ਜਤੀਤਿ? ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤੀ''ਤਿਆਦਿਨਾ ਚ, ''ਯਸ੍ਸ ਯਤ੍ਥ ਰੂਪਕ੍ਖਨ੍ਧੋ ਨੁਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ, ਤਸ੍ਸ ਤਤ੍ਥ ਵੇਦਨਾਕ੍ਖਨ੍ਧੋ ਨੁਪ੍ਪਜ੍ਜਤੀਤਿ…ਪੇ॰… ਸਬ੍ਬੇਸਂ ਚਵਨ੍ਤਾਨਂ ਤਦੁਭਯਂ ਨੁਪ੍ਪਜ੍ਜਤੀ''ਤਿਆਦਿਨਾ ਚਾਤਿ ਤਿਂਸ ਯਮਕਾ। ਏਵਂ ਪਚ੍ਚੁਪ੍ਪਨ੍ਨਕਾਲੇ ਸਟ੍ਠਿ ਯਮਕਾਨਿ, ਤਦ੍ਦਿਗੁਣਾ ਪੁਚ੍ਛਾ, ਤਦ੍ਦਿਗੁਣਾ ਚ ਅਤ੍ਥਾ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ।

ਤਤ੍ਥ **ਯਸ੍ਸ ਰੂਪਕ੍ਖਨ੍ਧੋ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤੀ**ਤਿ ਯਸ੍ਸ ਪੁਗ੍ਗਲਸ੍ਸ ਪਟਿਸਨ੍ਧਿਕ੍ਖਣੇ ਰੂਪਕ੍ਖਨ੍ਧੋ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ। **ਤਸ੍ਸ ਵੇਦਨਾਕ੍ਖਨ੍ਧੋ**ਤਿ ਵੇਦਨਾਕ੍ਖਨ੍ਧੋਪਿ ਤਸ੍ਸ ਤਸ੍ਮਿਂਯੇਵ ਖਣੇ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ ਇਮਿਨਾਵ ਨਯੇਨ। ਤਤ੍ਥ **ਅਸਞ੍ਞਸਤ੍ਤ**ਨ੍ਤਿ ਅਸਞ੍ਞਤ੍ਤਭਵਂ ਪਟਿਸਨ੍ਧਿਵਸੇਨ ਉਪਪਜ੍ਜਨ੍ਤਾਨਂ ਤੇਸਂ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨਕ੍ਖਣੇ ਰੂਪਕ੍ਖਨ੍ਧੋ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ, ਨੋ ਚ ਤੇਸਂ ਅਚਿਤ੍ਤਕਤ੍ਤਾ ਵੇਦਨਾਕ੍ਖਨ੍ਧੋ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ । ਇਮਿਨਾਵ ਨਯੇਨ ''ਯਸ੍ਸ ਵਾ ਪਨ ਵੇਦਨਾਕ੍ਖਨ੍ਧੋ''ਤਿਆਦਿਕੇਸੁ ਪੁਚ੍ਛਾਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜਨੇਸੁ, ਤਤੋ ਪਰੇਸੁਪਿ ਸਬ੍ਬਤ੍ਥ ਅਤ੍ਥੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ।

ਇਦਂ ਪਨੇਤ੍ਥ ਉਪ੍ਪਾਦਨਿਰੋਧੇਸੁ ਨਿਯਮਲਕ੍ਖਣਂ – ਸਕਲੇਪਿ ਹਿ ਇਮਸ੍ਮਿਂ ਖਨ੍ਧਯਮਕੇ ਤਤ੍ਥ ਤਤ੍ਥ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਾਨਂ ਸਤ੍ਤਾਨਂ ਪਵਤ੍ਤੇ ਯਾਵ ਮਰਣਾ ਵਾ ਖਨ੍ਧਾਨਂ ਅਪਰਿਯਨ੍ਤੇਸੁ ਉਪ੍ਪਾਦਨਿਰੋਧੇਸੁ ਵਿਜ੍ਜਮਾਨੇਸੁਪਿ ਲਹੁਪਰਿਵਤ੍ਤਾਨਂ ਧਮ੍ਮਾਨਂ ਵਿਨਿਬ੍ਭੋਗਂ ਕਤ੍ਵਾ ਉਪ੍ਪਾਦਨਿਰੋਧੇ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ ਨ ਸੁਕਰਨ੍ਤਿ ਪਵਤ੍ତਿਯਂ ਉਪ੍ਪਾਦਨਿਰੋਧੇ ਅਨਾਮਸਿਤ੍ਵਾ ਪਟਿਸਨ੍ਧਿਉਪ੍ਪਾਦਵਸੇਨੇਵ ਉਪ੍ਪਾਦਵਾਰੋ, ਨਿਰੋਧਮਰਣਕਾਲੇ ਨਿਰੋਧਵਸੇਨੇਵ ਚ ਨਿਰੋਧਵਾਰੋ ਕਥਿਤੋ। ਏਵਮੇਤ੍ਥ ਉਪ੍ਪਾਦਨਿਰੋਧੇਸੁ ਨਿਯਮਲਕ੍ਖਣਂ ਵਿਦਿਤ੍ਵਾ ਪਟਿਸਨ੍ਧਿਉਪ੍ਪਾਦਮੇਵ ਚ ਚੁਤਿਨਿਰੋਧਮੇਵ ਚ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਤੇਸੁ ਤੇਸੁ ਠਾਨੇਸੁ ਆਗਤਾਨਂ ਪੁਚ੍ਛਾਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜਨਾਨਂ ਅਤ੍ਥਵਿਨਿਚ੍ਛਯੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ।

ਪਟਿਲੋਮਨਯੇ ਪਨ **ਸਬ੍ਬੇਸਂ ਚਵਨ੍ਤਾਨ**ਨ੍ਤਿ ਮਰਣਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਭਙ੍ਗਕ੍ਖਣਸਮਙ੍ਗੀਨਂ। ਤੇਸਂ ਹਿ ਤਤ੍ਥ ਰੂਪਕ੍ਖਨ੍ਧੋ ਨੁਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ, ਵੇਦਨਾਕ੍ਖਨ੍ਧੋ ਚ ਚੁਤਿਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਉਪ੍ਪਤ੍ਤਿਕ੍ਖਣੇ ਏਵ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਤ੍ਤਾ। ''ਯਤ੍ਥ ਰੂਪਕ੍ਖਨ੍ਧੋ ਨੁਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ, ਤਤ੍ਥ ਵੇਦਨਾਕ੍ਖਨ੍ਧੋ ਨੁਪ੍ਪਜ੍ਜਤੀ''ਤਿ ਪੁਚ੍ਛਾਯ ਅਰੂਪਭਵਂ ਸਨ੍ਧਾਯ ''ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤੀ''ਤਿ ਇਦਂ ਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜਨਂ ਕਤਂ, ਅਨਨ੍ਤਰਪੁਚ੍ਛਾਯ ਅਸਞ੍ਞਿਭਵਂ ਸਨ੍ਧਾਯ ''ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤੀ''ਤਿ ਇਦਂ ਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜਨਨ੍ਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਂ। ਸੇਸਂ ਸੁਵਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਮੇਵਾਤਿ ਅਯਂ ਪਚ੍ਚੁਪ੍ਪਨ੍ਨਕਾਲੇ ਨਯੋ।

ਯਥਾ ਚ ਪਚ੍ਚੁਪ੍ਪਨ੍ਨਕਾਲੇ ਸਟ੍ਠਿ ਯਮਕਾਦੀਨਿ, ਏਵਂ ਸੇਸੇਸੁਪਿ ਪਞ੍ਚਸੁ ਕਾਲਭੇਦੇਸੁ ਪਚ੍ਚੇਕਨ੍ਤਿ ਗਹੇਤਬ੍ਬਂ। ਪੁਚ੍ਛਾਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜਨੇਸੁ ਪਨੇਤ੍ਥ ਕਿਞ੍ਚਾਪਿ ''ਯਸ੍ਸ ਰੂਪਕ੍ਖਨ੍ਧੋ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਿਤ੍ਥ, ਤਸ੍ਸ ਵੇਦਨਾਕ੍ਖਨ੍ਧੋ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਿਤ੍ਥਾਤਿ? ਆਮਨ੍ਤਾ''ਤਿਆਦਿਨਾ, ''ਯਤ੍ਥ ਰੂਪਕ੍ਖਨ੍ਧੋ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਿਤ੍ਥ, ਤਤ੍ਥ ਵੇਦਨਾਕ੍ਖਨ੍ਧੋ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਿਤ੍ਥਾਤਿ? ਪਞ੍ਚਵੋਕਾਰੇ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਿਤ੍ਥ, ਨਾਞ੍ਞਤ੍ਥ''ਤਿਆਦਿਨਾ ਚ, ''ਯਸ੍ਸ ਯਤ੍ਥ ਰੂਪਕ੍ਖਨ੍ਧੋ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਿਤ੍ਥ, ਤਸ੍ਸ ਤਤ੍ਥ ਵੇਦਨਾਕ੍ਖਨ੍ਧੋ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਿਤ੍ਥਾਤਿ? ਪਞ੍ਚਵੋਕਾਰਾਨਂ ਤੇਸਂ ਤਤ੍ਥ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਿਤ੍ਥ, ਨਾਞ੍ਞਤ੍ਥ''ਤਿਆਦਿਨਾ ਚ ਅਤੀਤਕਾਲੇ ਅਨੁਲੋਮਨਯੇ, ''ਯਸ੍ਸ ਰੂਪਕ੍ਖਨ੍ਧੋ ਨੁਪ੍ਪਜ੍ਜਿਤ੍ਥ, ਤਸ੍ਸ ਵੇਦਨਾਕ੍ਖਨ੍ਧੋ ਨੁਪ੍ਪਜ੍ਜਿਤ੍ਥਾਤਿ? ਨਤ੍ਥੀ''ਤਿਆਦਿਨਾ, ''ਯਤ੍ਥ ਰੂਪਕ੍ਖਨ੍ਧੋ ਨੁਪ੍ਪਜ੍ਜਿਤ੍ਥ, ਤਤ੍ਥ ਵੇਦਨਾਕ੍ਖਨ੍ਧੋ ਨੁਪ੍ਪਜ੍ਜਿਤ੍ਥਾਤਿ?

ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਿਤ੍ਥਾ''ਤਿਆਦਿਨਾ, ''ਯਸ੍ਸ ਯਤ੍ਥ ਰੂਪਕ੍ਖਨ੍ਧੋ ਨੁਪ੍ਪਜ੍ਜਿਤ੍ਥ, ਤਸ੍ਸ ਤਤ੍ਥ ਵੇਦਨਾਕ੍ਖਨ੍ਧੋ ਨੁਪ੍ਪਜ੍ਜਿਤ੍ਥਾਤਿ? ਅਰੂਪਾਨਂ ਤੇਸਂ ਤਤ੍ਥ ਰੂਪਕ੍ਖਨ੍ਧੋ ਨੁਪ੍ਪਜ੍ਜਿਤ੍ਥ, ਨੋ ਚ ਤੇਸਂ...ਪੇ॰... ਸੁਦ੍ਧਾਵਾਸਾਨਂ ਤੇਸਂ ਤਤ੍ਥ ਤਦੁਭਯਂ ਨੁਪ੍ਪਜ੍ਜਿਤ੍ਥਾ''ਤਿਆਦਿਨਾ ਤੀਸੁ ਵਾਰੇਸੁ ਪਟਿਲੋਮਨਯੇ ਚ,

''ਯਸ੍ਸ ਰੂਪਕ੍ਖਨ੍ਧੋ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਿਸ੍ਸਤਿ, ਤਸ੍ਸ ਵੇਦਨਾਕ੍ਖਨ੍ਧੋ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਿਸ੍ਸਤੀਤਿ? ਆਮਨ੍ਤਾ''ਤਿਆਦਿਨਾ, ''ਯਤ੍ਥ ਰੂਪਕ੍ਖਨ੍ਧੋ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਿਸ੍ਸਤਿ, ਤਤ੍ਥ ਵੇਦਨਾਕ੍ਖਨ੍ਧੋ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਿਸ੍ਸਤੀਤਿ...ਪੇ॰... ਪਞ੍ਚਵੋਕਾਰੇ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਿਸ੍ਸਤੀ''ਤਿਆਦਿਨਾ, ''ਯਸ੍ਸ ਯਤ੍ਥ ਰੂਪਕ੍ਖਨ੍ਧੋ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਿਸ੍ਸਤਿ, ਤਸ੍ਸ ਤਤ੍ਥ ਵੇਦਨਾਕ੍ਖਨ੍ਧੋ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਿਸ੍ਸਤਿ...ਪੇ॰... ਪਞ੍ਚਵੋਕਾਰਾਨਂ ਤੇਸਂ ਤਤ੍ਥ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਿਸ੍ਸਤੀ''ਤਿਆਦਿਨਾ ਚ ਅਨਾਗਤਕਾਲੇ ਅਨੁਲੋਮਨਯੇ, ''ਯਸ੍ਸ ਰੂਪਕ੍ਖਨ੍ਧੋ ਨੁਪ੍ਪਜ੍ਜਿਸ੍ਸਤਿ, ਤਸ੍ਸ ਵੇਦਨਾਕ੍ਖਨ੍ਧੋ ਨੁਪ੍ਪਜ੍ਜਿਸ੍ਸਤੀਤਿ? ਯੇ ਅਰੂਪਂ ਉਪਪਜ੍ਜਿਤ੍ਵਾ ਪਰਿਨਿਬ੍ਬਾਯਿਸ੍ਸਨ੍ਤਿ, ਤੇਸਂ ਰੂਪਕ੍ਖਨ੍ਧੋ ਨੁਪ੍ਪਜ੍ਜਿਸ੍ਸਤਿ, ਨੋ ਇਤਰੋ, ਪਚ੍ਛਿਮਭਵਿਕਾਨਂ ਤਦੁਭਯਂ ਨੁਪ੍ਪਜ੍ਜਿਸ੍ਸਤੀ''ਤਿਆਦਿਨਾ, ''ਯਤ੍ਥ ਰੂਪਕ੍ਖਨ੍ਧੋ ਨੁਪ੍ਪਜ੍ਜਿਸ੍ਸਤਿ, ਤਤ੍ਥ ਵੇਦਨਾਕ੍ਖਨ੍ਧੋ ਨੁਪ੍ਪਜ੍ਜਿਸ੍ਸਤੀ''ਤਿਆਦਿਨਾ, ''ਯਸ੍ਸ ਯਤ੍ਥ ਰੂਪਕ੍ਖਨ੍ਧੋ ਨੁਪ੍ਪਜ੍ਜਿਸ੍ਸਤਿ, ਤਸ੍ਸ ਤਤ੍ਥ ਵੇਦਨਾਕ੍ਖਨ੍ਧੋ ਨੁਪ੍ਪਜ੍ਜਿਸ੍ਸਤੀਤਿ? ਅਰੂਪਾਨਂ ਤੇਸਂ ਤਤ੍ਥ ਰੂਪਕ੍ਖਨ੍ਧੋ ਨੁਪ੍ਪਜ੍ਜਿਸ੍ਸਤਿ, ਨੋ ਇਤਰੋ, ਪਚ੍ਛਿਮਭਵਿਕਾਨਂ ਤਦੁਭਯਂ ਨੁਪ੍ਪਜ੍ਜਿਸ੍ਸਤੀ''ਤਿਆਦਿਨਾ ਪਟਿਲੋਮਨਯੇ ਚ,

''ਯਸ੍ਸ ਰੂਪਕ੍ਖਨ੍ਧੋ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ, ਤਸ੍ਸ ਵੇਦਨਾਕ੍ਖਨ੍ਧੋ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਿਤ੍ਥਾ''ਤਿਆਦਿਨਾ, ''ਯਤ੍ਥ ਰੂਪਕ੍ਖਨ੍ਧੋ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ, ਤਤ੍ਥ ਵੇਦਨਾਕ੍ਖਨ੍ਧੋ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਿਤ੍ਥਾਤਿ...ਪੇ॰... ਪਞ੍ਚਵੋਕਾਰੇ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤੀ''ਤਿਆਦਿਨਾ, ''ਯਸ੍ਸ ਯਤ੍ਥ ਰੂਪਕ੍ਖਨ੍ਧੋ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ, ਤਸ੍ਸ ਤਤ੍ਥ ਵੇਦਨਾਕ੍ਖਨ੍ਧੋ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਿਤ੍ਥਾਤਿ? ਸੁਦ੍ਧਾਵਾਸਂ ਅਸਞ੍ਞਸਤ੍ਤਂ ਉਪਪਜ੍ਜਨ੍ਤਾਨਂ ਤੇਸਂ ਤਤ੍ਥ ਰੂਪਕ੍ਖਨ੍ਧੋ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ, ਨੋ ਚ ਤੇਸਂ ਤਤ੍ਥ ਵੇਦਨਾਕ੍ਖਨ੍ਧੋ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਿਤ੍ਥ, ਪਞ੍ਚਵੋਕਾਰੇ ਪਨ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਿਤ੍ਥਾ''ਤਿਆਦਿਨਾ ਪਚ੍ਚੁਪ੍ਪਨ੍ਨੇਨ ਅਤੀਤਕਾਲੇ ਅਨੁਲੋਮਨਯੇ, ''ਯਸ੍ਸ ਰੂਪਕ੍ਖਨ੍ਧੋ ਨੁਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ, ਤਸ੍ਸ ਵੇਦਨਾਕ੍ਖਨ੍ਧੋ ਨੁਪ੍ਪਜ੍ਜਿਤ੍ਥਾ''ਤਿਆਦਿਨਾ, ''ਯਤ੍ਥ ਰੂਪਕ੍ਖਨ੍ਧੋ ਨੁਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ, ਤਤ੍ਥ ਵੇਦਨਾਕ੍ਖਨ੍ਧੋ ਨੁਪ੍ਪਜ੍ਜਿਤ੍ਥਾਤਿ? ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਿਤ੍ਥਾ''ਤਿਆਦਿਨਾ, ''ਯਸ੍ਸ ਯਤ੍ਥ ਰੂਪਕ੍ਖਨ੍ਧੋ ਨੁਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ , ਤਸ੍ਸ ਤਤ੍ਥ ਵੇਦਨਾਕ੍ਖਨ੍ਧੋ ਨੁਪ੍ਪਜ੍ਜਿਤ੍ਥਾਤਿ? ਪਞ੍ਚਵੋਕਾਰਾ ਚਵਨ੍ਤਾਨਂ ਅਰੂਪਾਨਞ੍ਚ ਤੇਸਂ ਤਤ੍ਥ ਰੂਪਕ੍ਖਨ੍ਧੋ ਨੁਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ, ਨੋ ਚ ਤੇਸਂ ਤਤ੍ਥ ਵੇਦਨਾਕ੍ਖਨ੍ਧੋ ਨੁਪ੍ਪਜ੍ਜਿਤ੍ਥ, ਸੁਦ੍ਧਾਵਾਸੇ ਪਰਿਨਿਬ੍ਬਨ੍ਤਾਨਂ ਅਸਞ੍ਞਸਤ੍ਤਾ ਚਵਨ੍ਤਾਨਂ ਤੇਸਂ ਤਤ੍ਥ ਰੂਪਕ੍ਖਨ੍ਧੋ ਚ ਨੁਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ ਵੇਦਨਾਕ੍ਖਨ੍ਧੋ ਚ ਨੁਪ੍ਪਜ੍ਜਿਤ੍ਥਾ''ਤਿਆਦਿਨਾ ਪਟਿਲੋਮਨਯੇ ਚ,

''ਯਸ੍ਸ ਰੂਪਕ੍ਖਨ੍ਧੋ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ, ਤਸ੍ਸ ਵੇਦਨਾਕ੍ਖਨ੍ਧੋ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਿਸ੍ਸਤੀਤਿ? ਪਚ੍ਛਿਮਭਵਿਕਾਨਂ ਪਞ੍ਚਵੋਕਾਰਂ ਉਪਪਜ੍ਜਨ੍ਤਾਨਂ ਤੇਸਂ ਰੂਪਕ੍ਖਨ੍ਧੋ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤੀ''ਤਿਆਦਿਨਾ, ''ਯਤ੍ਥ ਰੂਪਕ੍ਖਨ੍ਧੋ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ, ਤਤ੍ਥ ਵੇਦਨਾਕ੍ਖਨ੍ਧੋ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਿਸ੍ਸਤੀਤਿ? ਪਞ੍ਚਵੋਕਾਰੇ...ਪੇ॰... ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਿਸ੍ਸਤੀ''ਤਿਆਦਿਨਾ ਚ, ''ਯਸ੍ਸ ਯਤ੍ਥ ਰੂਪਕ੍ਖਨ੍ਧੋ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ, ਤਸ੍ਸ ਤਤ੍ਥ ਵੇਦਨਾਕ੍ਖਨ੍ਧੋ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਿਸ੍ਸਤੀਤਿ ? ਪਚ੍ਛਿਮਭਵਿਕਾਨਂ ਪਞ੍ਚਵੋਕਾਰੇ...ਪੇ॰... ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਿਸ੍ਸਤੀ''ਤਿਆਦਿਨਾ ਚ ਪਚ੍ਚੁਪ੍ਪਨ੍ਨੇਨ ਅਨਾਗਤਕਾਲੇ ਅਨੁਲੋਮਨਯੇ, ''ਯਸ੍ਸ ਰੂਪਕ੍ਖਨ੍ਧੋ ਨੁਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ, ਤਸ੍ਸ ਵੇਦਨਾਕ੍ਖਨ੍ਧੋ ਨੁਪ੍ਪਜ੍ਜਿਸ੍ਸਤੀਤਿ ਪਞ੍ਚਵੋਕਾਰੇ ਪਰਿਨਿਬ੍ਬਨ੍ਤਾਨਂ ਅਰੂਪੇ ਪਚ੍ਛਿਮਭਵਿਕਾਨਂ...ਪੇ॰... ਨੁਪ੍ਪਜ੍ਜਿਸ੍ਸਤੀ''ਤਿਆਦਿਨਾ, ''ਯਤ੍ਥ ਰੂਪਕ੍ਖਨ੍ਧੋ ਨੁਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ, ਤਤ੍ਥ ਵੇਦਨਾਕ੍ਖਨ੍ਧੋ ਨੁਪ੍ਪਜ੍ਜਿਸ੍ਸਤੀਤਿ? ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਿਸ੍ਸਤੀ''ਤਿਆਦਿਨਾ, ''ਯਸ੍ਸ ਯਤ੍ਥ ਰੂਪਕ੍ਖਨ੍ਧੋ ਨੁਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ, ਤਸ੍ਸ ਤਤ੍ਥ ਵੇਦਨਾਕ੍ਖਨ੍ਧੋ ਨੁਪ੍ਪਜ੍ਜਿਸ੍ਸਤੀਤਿ...ਪੇ॰... ਪਞ੍ਚਵੋਕਾਰੇ ਪਰਿਨਿਬ੍ਬਨ੍ਤਾਨਂ ਅਰੂਪੇ ਪਚ੍ਛਿਮਭਵਿਕਾਨਂ ਅਸਞ੍ਞਸਤ੍ਤਾ ਚਵਨ੍ਤਾਨਂ ਤੇਸਂ ਤਤ੍ਥ...ਪੇ॰... ਨੁਪ੍ਪਜ੍ਜਿਸ੍ਸਤੀ''ਤਿਆਦਿਨਾ ਪਟਿਲੋਮਨਯੇ ਚ,

''ਯਸ੍ਸ ਰੂਪਕ੍ਖਨ੍ਧੋ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਿਤ੍ਥ, ਤਸ੍ਸ ਵੇਦਨਾਕ੍ਖਨ੍ਧੋ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਿਸ੍ਸਤੀਤਿ? ਪਚ੍ਛਿਮਭਵਿਕਾਨਂ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਿਸ੍ਸਤੀ''ਤਿਆਦਿਨਾ, ''ਯਤ੍ਥ ਰੂਪਕ੍ਖਨ੍ਧੋ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਿਤ੍ਥ, ਤਤ੍ਥ ਵੇਦਨਾਕ੍ਖਨ੍ਧੋ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਿਸ੍ਸਤੀਤਿ...ਪੇ॰... ਪਞ੍ਚਵੋਕਾਰੇ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਿਸ੍ਸਤੀ''ਤਿਆਦਿਨਾ, ''ਯਸ੍ਸ ਯਤ੍ਥ ਰੂਪਕ੍ਖਨ੍ਧੋ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਿਤ੍ਥ, ਤਸ੍ਸ ਤਤ੍ਥ ਵੇਦਨਾਕ੍ਖਨ੍ਧੋ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਿਸ੍ਸਤੀਤਿ?

ਪਞ੍ਚਵੋਕਾਰੇ ਪਚ੍ਛਿਮਭਵਿਕਾਨੰ ਅਸਞ੍ਞਸਤ੍ਤਾਨੰ...ਪੇ॰... ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਿਸ੍ਸਤੀ''ਤਿਆਦਿਨਾ ਅਤੀਤੇਨ ਅਨਾਗਤਕਾਲੇ ਅਨੁਲੋਮਨਯੇ, ''ਯਸ੍ਸ ਰੂਪਕ੍ਖਨ੍ਧੋ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਿਤ੍ਥ, ਤਸ੍ਸ ਵੇਦਨਾਕ੍ਖਨ੍ਧੋ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਿਸ੍ਸਤੀਤਿ? ਨਤ੍ਥੀ''ਤਿਆਦਿਨਾ, ''ਯਤ੍ਥ ਰੂਪਕ੍ਖਨ੍ਧੋ ਨੁਪ੍ਪਜ੍ਜਿਤ੍ਥ, ਤਤ੍ਥ ਵੇਦਨਾਕ੍ਖਨ੍ਧੋ ਨੁਪ੍ਪਜ੍ਜਿਸ੍ਸਤੀਤਿ? ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਿਸ੍ਸਤੀ''ਤਿਆਦਿਨਾ, ''ਯਸ੍ਸ ਯਤ੍ਥ ਰੂਪਕ੍ਖਨ੍ਧੋ ਨੁਪ੍ਪਜ੍ਜਿਤ੍ਥ, ਤਸ੍ਸ ਤਤ੍ਥ ਵੇਦਨਾਕ੍ਖਨ੍ਧੋ ਨੁਪ੍ਪਜ੍ਜਿਸ੍ਸਤੀਤਿ...ਪੇ॰... ਸੁਦ੍ਧਾਵਾਸਾਨੰ ਅਰੂਪੇ ਪਚ੍ਛਿਮਭਵਿਕਾਨੰ ਤੇਸੰ ਤਤ੍ਥ ਰੂਪਕ੍ਖਨ੍ਧੋ ਚ ਨੁਪ੍ਪਜ੍ਜਿਤ੍ਥ ਵੇਦਨਾਕ੍ਖਨ੍ਧੋ ਚ ਨੁਪ੍ਪਜ੍ਜਿਸ੍ਸਤੀ''ਤਿਆਦਿਨਾ ਪਟਿਲੋਮਨਯੇ ਚ ਸੁਦ੍ਧਾ ਅਤ੍ਥਵਿਸੇਸਾ ਉਪਲਬ੍ਭਨ੍ਤਿ। ਤਥਾਪਿ ਗਨ੍ਥਵਿਤ੍ਥਾਰਭਯੇਨ ਅਨਵਸੇਸਤੋ ਨ ਦਸ੍ਸਯਿਸ੍ਸਾਮ, ਦਸ੍ਸਿਤਨਯੇਨੇਵ ਸਬ੍ਬਤ੍ਥ ਪੁਚ੍ਛਾਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜਨੰ ਸਕ੍ਕਾ ਪਣ੍ਡਿਤੇਨ ਞਾਤੁਨ੍ਤਿ ਅਯੰ ਉਪ੍ਪਾਦਵਾਰੇ ਨਯੋ।

ਯਥਾ ਚ ਉਪ੍ਪਾਦਵਾਰੇ ਛਸੁ ਕਾਲਭੇਦੇਸੁ ਪਚ੍ਚੇਕੰ ਪੁਗ੍ਗਲਾਦਿਭੇਦਤੋ ਅਨੁਲੋਮਪਟਿਲੋਮਨਯੁਭਯੇਨ ਛ ਛ ਵਾਰਾ, ਏਕੇਕਸ੍ਮਿੰ ਵਾਰੇ ਦਸ ਦਸ ਕਤ੍ਵਾ ਸਟ੍ਠਿ ਸਟ੍ਠਿ ਯਮਕਾਨਿ, ਸਬ੍ਬਾਨਿਪਿ ਸਟ੍ਠਿਅਧਿਕਾਨਿ ਤੀਣਿ ਯਮਕਸਤਾਨਿ, ਤਤੋ ਦ੍ਵਿਗੁਣਾ ਪੁਚ੍ਛਾ, ਦ੍ਵਿਗੁਣਾ ਅਤ੍ਥਾ ਚ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਏਵੰ ਨਿਰੋਧਵਾਰੇ ਉਪ੍ਪਾਦਨਿਰੋਧਵਾਰੇਪਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ। ਤਤ੍ਥ ਚ ''ਯਸ੍ਸ ਰੂਪਕ੍ਖਨ੍ਧੋ ਨਿਰੁਜ੍ਝਤਿ, ਤਸ੍ਸ ਵੇਦਨਾਕ੍ਖਨ੍ਧੋ ਨਿਰੁਜ੍ਝਤੀਤਿ...ਪੇ॰... ਪਞ੍ਚਵੋਕਾਰਾ ਚਵਨ੍ਤਾਨੰ...ਪੇ॰... ਨਿਰੁਜ੍ਝਤੀ''ਤਿਆਦਿਨਾ, ''ਯਸ੍ਸ ਰੂਪਕ੍ਖਨ੍ਧੋ ਨ ਨਿਰੁਜ੍ਝਤਿ, ਤਸ੍ਸ ਵੇਦਨਾਕ੍ਖਨ੍ਧੋ ਨ ਨਿਰੁਜ੍ਝਤੀਤਿ...ਪੇ॰... ਸਬ੍ਬੇਸੰ ਉਪਪਜ੍ਜਨ੍ਤਾਨੰ...ਪੇ॰... ਨ ਨਿਰੁਜ੍ਝਤੀ''ਤਿਆਦਿਨਾ ਨਿਰੋਧਵਾਰੇ, ''ਯਸ੍ਸ ਰੂਪਕ੍ਖਨ੍ਧੋ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ, ਤਸ੍ਸ ਵੇਦਨਾਕ੍ਖਨ੍ਧੋ ਨਿਰੁਜ੍ਝਤੀਤਿ? ਨੋ। ਯਸ੍ਸ ਰੂਪਕ੍ਖਨ੍ਧੋ ਨੁਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ, ਤਸ੍ਸ ਵੇਦਨਾਕ੍ਖਨ੍ਧੋ ਨ ਨਿਰੁਜ੍ਝਤੀਤਿ...ਪੇ॰... ਅਰੂਪੰ ਉਪਪਜ੍ਜਨ੍ਤਾਨੰ ਅਸਞ੍ਞਸਤ੍ਤਾ ਚਵਨ੍ਤਾਨੰ ਤੇਸੰ ਰੂਪਕ੍ਖਨ੍ਧੋ ਚ ਨੁਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ, ਵੇਦਨਾਕ੍ਖਨ੍ਧੋ ਚ ਨ ਨਿਰੁਜ੍ਝਤੀ''ਤਿਆਦਿਨਾ ਉਪ੍ਪਾਦਨਿਰੋਧਵਾਰੇ ਚ ਹੇਟ੍ਠਾ ਵੁਤ੍ਤਾਨੁਸਾਰੇਨ ਸਬ੍ਬਤ੍ਥ ਪੁਚ੍ਛਾਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜਨਨਯੋ ਞਾਤਬ੍ਬੋਤਿ ਅਯੰ ਪਵਤ੍ਤਿਵਾਰੇ ਨਯੋ।

ਪਰਿਞ੍ਞਾਵਾਰੇ ਪਨ ਪੁਗ੍ਗਲਵਾਰਾਦੀਸੁ ਤੀਸੁ ਪੁਗ੍ਗਲਵਾਰੋ ਏਕੋਵ ਲਬ੍ਭਤਿ, ਨ ਓਕਾਸਪੁਗ੍ਗਲੋਕਾਸਵਾਰਾ ਸਦਿਸਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜਨਤ੍ਤਾ। ਯੋ ਹਿ ਕੋਚਿ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਰੂਪਾਦਿੰ ਪਰਿਜਾਨਨ੍ਤੋਵ , ਯਤ੍ਥ ਕਤ੍ਥਚਿ ਨਿਰੁਦ੍ਧੋਪਿ ਤਾਦਿਸੋਵ ਹੋਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਛਸੁ ਕਾਲਭੇਦੇਸੁ ਅਨੁਲੋਮਤੋ ਪੁਗ੍ਗਲਵਸੇਨ ਦ੍ਵੇ ਦ੍ਵੇ ਵਾਰਾ, ਏਕੇਕਸ੍ਮਿੰ ਵਾਰੇ ਦਸ ਦਸ ਕਤ੍ਵਾ ਵੀਸਤਿ ਵੀਸਤਿ ਯਮਕਾਨੀਤਿ ਵੀਸੰ ਯਮਕਸਤੰ, ਤਦ੍ਦ੍ਵਿਗੁਣਾ ਪੁਚ੍ਛਾ, ਤਦ੍ਦ੍ਵਿਗੁਣਾ ਚ ਅਤ੍ਥਾ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ। ਤਤ੍ਥ ਚ ''ਯੋ ਰੂਪਕ੍ਖਨ੍ਧੰ ਪਰਿਜਾਨਾਤਿ, ਸੋ ਵੇਦਨਾਕ੍ਖਨ੍ਧੰ ਪਰਿਜਾਨਾਤੀਤਿ? ਆਮਨ੍ਤਾ''ਤਿਆਦਿਨਾ ਚ, ''ਯੋ ਰੂਪਕ੍ਖਨ੍ਧੰ ਨ ਪਰਿਜਾਨਾਤਿ, ਸੋ ਵੇਦਨਾਕ੍ਖਨ੍ਧੰ ਨ ਪਰਿਜਾਨਾਤੀਤਿ? ਆਮਨ੍ਤਾ''ਤਿ ਆਦਿਨਾ ਚ ਅਨੁਲੋਮਪਟਿਲੋਮਤੋ ਆਦਿਤੋ ਤੀਸੁ ਕਾਲੇਸੁ ਸਬ੍ਬਪੁਚ੍ਛਾਨੰ ''ਆਮਨ੍ਤਾ ਆਮਨ੍ਤਾ''ਤ੍ਵੇਵ ਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜਨੰ। ਇਤਰੇਸੁ ਪਨ ਤੀਸੁ ਮਿਸ੍ਸਕਕਾਲੇਸੁ ''ਯੋ ਰੂਪਕ੍ਖਨ੍ਧੰ ਪਰਿਜਾਨਾਤਿ, ਸੋ ਵੇਦਨਾਕ੍ਖਨ੍ਧੰ ਪਰਿਜਾਨਿਤ੍ਥਾਤਿ? ਨੋ। ਯੋ ਵਾ ਪਨ...ਪੇ॰... ਨੋ''ਤਿ ਏਵੰ ਇਤਰਕਾਲਦ੍ਵਯੇਪਿ ਅਨੁਲੋਮਨਯੇ ''ਨੋ ਨੋ''ਤ੍ਵੇਵ ਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜਨੰ।

ਪਟਿਲੋਮਨਯੇ ਪਨ ''ਯੋ ਰੂਪਕ੍ਖਨ੍ਧੰ ਨ ਪਰਿਜਾਨਾਤਿ, ਸੋ ਵੇਦਨਾਕ੍ਖਨ੍ਧੰ ਨ ਪਰਿਜਾਨਿਤ੍ਥਾਤਿ? ਅਰਹਾ ਰੂਪਕ੍ਖਨ੍ਧੰ ਨ ਪਰਿਜਾਨਾਤਿ, ਨੋ ਚ ਸੋ ਵੇਦਨਾਕ੍ਖਨ੍ਧੰ ਨ ਪਰਿਜਾਨਿਤ੍ਥ। ਅਗ੍ਗਮਗ੍ਗਸਮਙ੍ਗਿਞ੍ਚ ਅਰਹਨ੍ਤਞ੍ਚ ਠਪੇਤ੍ਵਾ ਅਵਸੇਸਾ ਪੁਗ੍ਗਲਾ ਰੂਪਕ੍ਖਨ੍ਧਞ੍ਚ ਨ ਪਰਿਜਾਨਨ੍ਤਿ, ਵੇਦਨਾਕ੍ਖਨ੍ਧਞ੍ਚ ਨ ਪਰਿਜਾਨਿੰਸੂ''ਤਿਆਦਿਨਾ, ''ਯੋ ਰੂਪਕ੍ਖਨ੍ਧੰ ਨ ਪਰਿਜਾਨਾਤਿ, ਸੋ ਵੇਦਨਾਕ੍ਖਨ੍ਧੰ ਨ ਪਰਿਜਾਨਿਸ੍ਸਤੀਤਿ? ਯੇ ਮਗ੍ਗੰ ਪਟਿਲਭਿਸ੍ਸਨ੍ਤਿ, ਤੇ ਰੂਪਕ੍ਖਨ੍ਧੰ ਨ ਪਰਿਜਾਨਨ੍ਤਿ, ਨੋ ਚ ਵੇਦਨਾਕ੍ਖਨ੍ਧੰ ਨ ਪਰਿਜਾਨਿਸ੍ਸਨ੍ਤਿ। ਅਰਹਾ ਯੇ ਚ ਪੁਥੁਜ੍ਜਨਾ ਮਗ੍ਗੰ ਨ ਪਟਿਲਭਿਸ੍ਸਨ੍ਤਿ, ਤੇ ਰੂਪਕ੍ਖਨ੍ਧਞ੍ਚ ਨ ਪਰਿਜਾਨਨ੍ਤਿ, ਵੇਦਨਾਕ੍ਖਨ੍ਧਞ੍ਚ ਨ ਪਰਿਜਾਨਿਸ੍ਸਨ੍ਤੀ''ਤਿਆਦਿਨਾ ਚ, ''ਯੋ ਰੂਪਕ੍ਖਨ੍ਧੰ ਨ ਪਰਿਜਾਨਿਤ੍ਥ, ਸੋ ਵੇਦਨਾਕ੍ਖਨ੍ਧੰ ਨ ਪਰਿਜਾਨਿਸ੍ਸਨ੍ਤੀਤਿ? ਯੇ ਮਗ੍ਗੰ ਪਟਿਲਭਿਸ੍ਸਨ੍ਤਿ, ਤੇ ਰੂਪਕ੍ਖਨ੍ਧੰ ਨ ਪਰਿਜਾਨਿੰਸੁ, ਨੋ ਚ ਵੇਦਨਾਕ੍ਖਨ੍ਧੰ ਨ ਪਰਿਜਾਨਿਸ੍ਸਨ੍ਤਿ। ਅਗ੍ਗਮਗ੍ਗਸਮਙ੍ਗੀ ਯੇ ਚ ਪੁਥੁਜ੍ਜਨਾ ਮਗ੍ਗੰ ਨ ਪਟਿਲਭਿਸ੍ਸਨ੍ਤਿ, ਤੇ ਰੂਪਕ੍ਖਨ੍ਧਞ੍ਚ ਨ ਪਰਿਜਾਨਿੰਸੁ, ਵੇਦਨਾਕ੍ਖਨ੍ਧਞ੍ਚ ਨ ਪਰਿਜਾਨਿਸ੍ਸਨ੍ਤੀ''ਤਿਆਦਿਨਾ ਚ ਪੁਚ੍ਛਾਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜਨਨਯੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ।

ਏਤ੍ਥ ਚ ਅਤੀਤਾਨਾਗਤਪਚ੍ਚੁਪ੍ਪਨ੍ਨਸਙ੍ਖਾਤਾ ਤਯੋ ਅਦ੍ਧਾ ਪਵਤ੍ਤਿਵਾਰੇ ਚੁਤਿਪਟਿਸਨ੍ਧਿਵਸੇਨ ਨ ਲਬ੍ਭਨ੍ਤਿ, ਪਵਤ੍ਤੇ ਚਿਤ੍ਤਕ੍ਖਣਵਸੇਨੇਵ ਲਬ੍ਭਨ੍ਤਿ। ਲੋਕੁਤ੍ਤਰਮਗ੍ਗਕ੍ਖਣਸ੍ਮਿਂ ਹਿ ਨਿਬ੍ਬਾਨਾਰਮ੍ਮਣੇਨ ਚਿਤ੍ਤੇਨ ਪਞ੍ਚਸੁ ਖਨ੍ਧੇਸੁ ਪਰਿਞ੍ਞਾਕਿਚ੍ਚਨਿਪ੍ਫਤ੍ਤਿਯਾ ਯਂ ਕਞ੍ਚਿ ਏਕੰ ਖਨ੍ਧੰ ਪਰਿਜਾਨਨ੍ਤੋ ਇਤਰਮ੍ਪਿ ''ਪਰਿਜਾਨਾਤੀ''ਤਿ ਅਨੁਲੋਮਪਞ੍ਹੇਸੁ ਪਰਿਞ੍ਞਾਕਿਚ੍ਚਸ੍ਸ ਮਤ੍ਥਕਪ੍ਪਤ੍ਤਂ ਅਗ੍ਗਮਗ੍ਗਸਮਙ੍ਗਿਂ ਸਨ੍ਧਾਯ ''ਆਮਨ੍ਤਾ''ਤਿ ਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜਨੰ ਵੁਤ੍ਤਂ। ''ਨ ਪਰਿਜਾਨਾਤੀ''ਤਿ ਪਟਿਲੋਮਪਞ੍ਹੇਸੁ ਪੁਥੁਜ੍ਜਨਾਦਯੋ ਸਨ੍ਧਾਯ ''ਆਮਨ੍ਤਾ''ਤਿ ਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜਨੰ ਵੁਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਂ। ''ਪਰਿਜਾਨਿਤ੍ਥਾ''ਤਿ ਇਮਸ੍ਮਿਂ ਪਨ ਅਤੀਤਕਾਲਵਾਰੇ ਮਗ੍ਗਾਨਨ੍ਤਰੇ ਅਗ੍ਗਫਲੇ ਠਿਤੋਪਿ ਪਰਿਞ੍ਞਾਕਿਚ੍ਚਸ੍ਸ ਨਿਟ੍ਠਿਤਤ੍ਤਾ ਪਰਿਜਾਨਿਤ੍ਥਯੇਵ ਨਾਮ। ''ਪਰਿਜਾਨਾਤੀ''ਤਿ ਚ ਅਗ੍ਗਮਗ੍ਗਸਮਙ੍ਗੀ ਵੁਚ੍ਚਤਿ, ''ਪਰਿਜਾਨਿਸ੍ਸਨ੍ਤੀ''ਤਿ ਪੁਥੁਜ੍ਜਨਾਦਯੋ, ਤਸ੍ਮਾ ਯੋ ਨ ਪਰਿਜਾਨਾਤਿ, ਸੋ ਪਰਿਜਾਨਿਤ੍ਥਾਤਿ ਵਾ, ਪਰਿਜਾਨਿਸ੍ਸਤੀਤਿਆਦਿਨਾ ਵਾ ਵਤ੍ਤੁਂ ਅਸਕ੍ਕੁਣੇਯ੍ਯਤਾਯ ''ਆਮਨ੍ਤਾ''ਤਿ ਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜਨੰ ਕਤਂ।

ਪਟਿਲੋਮਨਯੇ ਪਨ ''ਅਗ੍ਗਮਗ੍ਗਸਮਙ੍ਗਿਞ੍ਚ ਅਰਹਨ੍ਤਞ੍ਚ ਠਪੇਤ੍ਵਾ''ਤਿ ਇਦਂ ਅਗ੍ਗਮਗ੍ਗਸਮਙ੍ਗਿਨੋ ''ਨ ਪਰਿਜਾਨਾਤੀ''ਤਿ ਵਚਨੰ, ਅਰਹਤੋ ਚ ''ਨ ਪਰਿਜਾਨਿਤ੍ਥਾ''ਤਿ ਵਤ੍ਤੁਂ ਅਸਕ੍ਕੁਣੇਯ੍ਯਤਾਯ ਵੁਤ੍ਤਂ, ''ਯੇ ਚ ਪੁਥੁਜ੍ਜਨਾ ਮਗ੍ਗਂ ਨ ਪਟਿਲਭਿਸ੍ਸਨ੍ਤੀ''ਤਿ ਇਮਿਨਾ ਅਤੀਤੇ ਵਿਯ ਅਨਾਗਤੇਪਿ ਅਨਨ੍ਤਕਾਲਂ ਅਮੁਚ੍ਚਨਕਾ ਸਤ੍ਤਾ ਨਾਮ ਅਤ੍ਥੀਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤਿ, ਤੇ ਚ ਅਰਹਤਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਪਰਿਞ੍ਞਾਕਿਚ੍ਚੇਨ, ''ਨ ਪਰਿਜਾਨਿਸ੍ਸਨ੍ਤੀ''ਤਿ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਤਂ ਵਾ ਆਪਨ੍ਨੇਨ ਸਮਕਾ ਜਾਤਾ, ਸਬ੍ਬਤ੍ਥ ਚ ਏਕੰ ਖਨ੍ਧੰ ਪਰਿਜਾਨਨ੍ਤੋ ਸਬ੍ਬਂ ਪਰਿਜਾਨਾਤਿ, ਅਪਰਿਜਾਨਨ੍ਤੋਪਿ ਚ ਸਬ੍ਬਂ ਨ ਪਰਿਜਾਨਾਤੀਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਨ੍ਤਿ ਅਯਂ ਖਨ੍ਧਯਮਕਮਾਤਿਕਤ੍ਥਸਂਵਣ੍ਣਨਾਨਯੋ।

ਆਯਤਨਯਮਕਮਾਤਿਕਤ੍ਥਵਣ੍ਣਨਾ

ਆਯਤਨਯਮਕਮਾਤਿਕਾਯ ਪਨ ਪਾਲ਼ਿਵਵਤ੍ਥਾਨਾਦਿਕਂ ਸਬ੍ਬਂ ਖਨ੍ਧਯਮਕਮਾਤਿਕਾਯ ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨੇਵ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਂ ਅਞ੍ਞਤ੍ਰ ਵਿਸੇਸਾ , ਤਤ੍ਰਾਯਂ ਵਿਸੇਸੋ – ''ਦ੍ਵਾਦਸਾਯਤਨਾਨੀ''ਤਿ ਪਦਂ ਆਦਿਂ ਕਤ੍ਵਾ ਯਾਵ ''ਨਾਯਤਨਾ ਨ ਮਨੋ''ਤਿ, ਤਾਵ ਪਵਤ੍ਤਾ ਅਯਂ ਆਯਤਨਮਾਤਿਕਾ ਨਾਮ। ਤਤ੍ਥ ਦ੍ਵਾਦਸਾਯਤਨਾਨਿ ਉਦ੍ਦਿਸਿਤ੍ਵਾ ਯਮਕਵਸੇਨ ਪੁਚ੍ਛਾਸੁ ਖਨ੍ਧਪਦਂ ਠਪੇਤ੍ਵਾ ਚਕ੍ਖਾਦੀਨਿ ਪਞ੍ਚ ਅਜ੍ਝਤ੍ਤਿਕਾਯਤਨਾਨਿ ਪਠਮਂ ਵੁਤ੍ਤਾਨਿ, ਪਚ੍ਛਾ ਰੂਪਾਦਿਪਞ੍ਚਬਾਹਿਰਾਯਤਨਾਨਿ, ਪਰਿਯੋਸਾਨੇ ਮਨਾਯਤਨਧਮ੍ਮਾਯਤਨਾਨੀਤਿ ਏਵਂ ਪਾਲ਼ਿਵਵਤ੍ਥਾਨੇ ਪਞ੍ਹੇ। ਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜਨੇ ਪਨ ''ਚਕ੍ਖੁ ਚਕ੍ਖਾਯਤਨਨ੍ਤਿ? ਦਿਬ੍ਬਚਕ੍ਖੁ ਪਞ੍ਞਾਚਕ੍ਖੁ ਚਕ੍ਖੁਮੇਵ, ਨ ਚਕ੍ਖਾਯਤਨੰ, ਚਕ੍ਖਾਯਤਨੰ ਚਕ੍ਖੁ ਚੇਵ ਚਕ੍ਖਾਯਤਨਞ੍ਚ। ਸੋਤਂ ਸੋਤਾਯਤਨਨ੍ਤਿ? ਦਿਬ੍ਬਸੋਤਂ ਤਣ੍ਹਾਸੋਤਂ ਸੋਤਮੇਵ, ਨ ਸੋਤਾਯਤਨੰ। ਘਾਨਂ ਘਾਨਾਯਤਨਨ੍ਤਿ? ਆਮਨ੍ਤਾ...ਪੇ॰... ਕਾਯੋ ਕਾਯਾਯਤਨਨ੍ਤਿ? ਨਾਮਕਾਯੋ ਚਿਤ੍ਤਕਾਯੋਤਿਆਦਿ ਕਾਯੋ, ਨ ਕਾਯਾਯਤਨੰ। ਰੂਪਂ ਰੂਪਾਯਤਨਨ੍ਤਿ? ਭੂਤਾਦਿ, ਪਿਯਰੂਪਾਦਿ ਚ ਰੂਪਂਵ, ਨ ਰੂਪਾਯਤਨੰ। ਸਦ੍ਦੋ ਸਦ੍ਦਾਯਤਨਨ੍ਤਿ? ਆਮਨ੍ਤਾ। ਗਨ੍ਧੋ ਗਨ੍ਧਾਯਤਨਨ੍ਤਿ? ਸੀਲਗਨ੍ਧਾਦਯੋ ਗਨ੍ਧੋਵ, ਨ ਗਨ੍ਧਾਯਤਨੰ। ਰਸੋ ਰਸਾਯਤਨਨ੍ਤਿ? ਅਤ੍ਥਰਸਾਦਯੋ ਰਸੋਵ, ਨ ਰਸਾਯਤਨੰ। ਧਮ੍ਮੋ ਧਮ੍ਮਾਯਤਨਨ੍ਤਿ? ਪਰਿਯਤ੍ਤਿਧਮ੍ਮਾਦਯੋ ਧਮ੍ਮੋਵ, ਨ ਧਮ੍ਮਾਯਤਨੰ। ਧਮ੍ਮਾਯਤਨੰ ਧਮ੍ਮੋਤਿ? ਆਮਨ੍ਤਾ''ਤਿ ਅਯਂ ਪਣ੍ਣਤ੍ਤਿਵਾਰੇ ਵਿਸੇਸੋ।

ਪਵਤ੍ਤਿਵਾਰੇ ਪਨ ''ਯਸ੍ਸ ਚਕ੍ਖਾਯਤਨੰ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ, ਤਸ੍ਸ ਸੋਤਾਯਤਨੰ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤੀਤਿ? ਸਚਕ੍ਖੁਕਾਨਂ ਅਸੋਤਕਾਨਂ ਉਪਪਜ੍ਜਨ੍ਤਾਨਂ ਤੇਸਂ ਚਕ੍ਖਾਯਤਨੰ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ, ਨੋ ਚ ਤੇਸਂ ਸੋਤਾਯਤਨੰ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ। ਸਚਕ੍ਖੁਕਾਨਂ ਸਸੋਤਕਾਨਂ ਉਪਪਜ੍ਜਨ੍ਤਾਨਂ ਤੇਸਂ ਚਕ੍ਖਾਯਤਨਞ੍ਚ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ, ਸੋਤਾਯਤਨਞ੍ਚ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ...ਪੇ॰... ਯਸ੍ਸ ਰੂਪਾਯਤਨੰ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ, ਤਸ੍ਸ ਮਨਾਯਤਨੰ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤੀਤਿ? ਅਚਿਤ੍ਤਕਾਨਂ ਰੂਪਾਯਤਨੰ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ, ਨੋ ਚ ਤੇਸਂ ਮਨਾਯਤਨੰ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ। ਪਞ੍ਚਵੋਕਾਰੇ ਉਪ੍ਪਾਦਕ੍ਖਣੇ ਤਦੁਭਯਂ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ। ਯਸ੍ਸ ਵਾ ਪਨ ਮਨਾਯਤਨੰ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ, ਤਸ੍ਸ ਰੂਪਾਯਤਨੰ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤੀਤਿ? ਅਰੂਪਭਵਵਜ੍ਜਿਤੇ ਸਞ੍ਞਾਭਵੇ ਉਪਪਜ੍ਜਨ੍ਤਾਨਂ...ਪੇ॰... ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ । ਯਸ੍ਸ ਰੂਪਾਯਤਨੰ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ, ਤਸ੍ਸ ਧਮ੍ਮਾਯਤਨੰ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤੀਤਿ? ਆਮਨ੍ਤਾ। ਯਸ੍ਸ ਵਾ ਪਨ...ਪੇ॰... ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤੀਤਿ? ਅਰੂਪਭਵਵਜ੍ਜਿਤੇ ਸਬ੍ਬਤ੍ਥ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ। ਯਸ੍ਸ ਮਨਾਯਤਨੰ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ, ਤਸ੍ਸ ਧਮ੍ਮਾਯਤਨੰ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤੀਤਿ? ਆਮਨ੍ਤਾ, ਯਸ੍ਸ ਵਾ ਪਨ...ਪੇ॰... ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤੀਤਿ? ਅਸਞ੍ਞਭਵਵਜ੍ਜਿਤੇ ਸਬ੍ਬਤ੍ਥ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤੀ''ਤਿ ਏਵਂ ਸਦ੍ਦਾਯਤਨਵਜ੍ਜਿਤਾ ਸੇਸਾਯਤਨਮਾਤਿਕਾਯਮਕਯੋਜਨਾ ਯਥਾਨੁਰੂਪਂ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ। ਸਦ੍ਦਾਯਤਨੰ ਹਿ

ਪਟਿਸਨ੍ਧਿਕ੍ਖਣੇ ਨ ਲਬ੍ਭਤਿ, ਅਯਂ ਉਪ੍ਪਾਦਵਾਰੇ ਵਿਸੇਸੋ, ਇਮਿਨਾ ਨਯੇਨ ਨਿਰੋਧਵਾਰਾਦੀਸੁ, ਪਰਿਞ੍ਞਾਵਾਰੇ ਚ ਯੋਜਨਾਵਿਸੇਸੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ, ਸਬ੍ਬਤ੍ਥ ਚ ਖਨ੍ਧਤੋ ਆਯਤਨਾਨਂ ਬਹੁਤਾ ਚ ਯਮਕਵਾਰਬਹੁਤਾ ਚ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ। ਸੇਸਂ ਤਾਦਿਸਮੇਵਾਤਿ ਅਯਂ ਆਯਤਨਯਮਕਮਾਤਿਕਤ੍ਥਸਂਵਣ੍ਣਨਾਨਯੋ।

ਧਾਤੁਯਮਕਮਾਤਿਕਤ੍ਥਵਣ੍ਣਨਾ

ਧਾਤੁਯਮਕਮਾਤਿਕਾਯ ਪਨ ਪਾਲਿਵਵਤ੍ਥਾਨਂ ਸਬ੍ਬਂ ਆਯਤਨਯਮਕਮਾਤਿਕਾਯ ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨੇਵ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਨ੍ਤਿ ਅਯਂ ਧਾਤੁਯਮਕਮਾਤਿਕਤ੍ਥਸਂਵਣ੍ਣਨਾਨਯੋ।

ਸਚ੍ਚਯਮਕਮਾਤਿਕਤ੍ਥਵਣ੍ਣਨਾ

ਸਚ੍ਚਯਮਕਮਾਤਿਕਾਯ ਪਨ ਖਨ੍ਧਯਮਕੇ ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨ ਵਾਰਭੇਦਾ, ਕਾਲਾਦਿਭੇਦਾ ਚ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ, ਪਾਲਿਵਵਤ੍ਥਾਨੇ ਪਨੇਤ੍ਥ ਚਤੁਨ੍ਨਂ ਸਚ੍ਚਾਨਂ ਵਸੇਨ ਪਦਸੋਧਨਵਾਰੋ ਪਦਸੋਧਨਮੂਲਚਕ੍ਕਵਾਰੋ ਸੁਦ੍ਧਸਚ੍ਚਵਾਰੋ ਸੁਦ੍ਧਸਚ੍ਚਮੂਲਚਕ੍ਕਵਾਰੋਤਿ ਇਮੇਸੁ ਚਤੂਸੁ ਵਾਰੇਸੁ ਯਮਕਗਣਨਾ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ। ਪੁਚ੍ਛਾਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜਨੇਸੁ ਪਨ ''ਦੁਕ੍ਖਂ ਦੁਕ੍ਖਸਚ੍ਚਨ੍ਤਿ? ਆਮਨ੍ਤਾ। ਦੁਕ੍ਖਸਚ੍ਚਂ ਦੁਕ੍ਖਨ੍ਤਿ? ਕਾਯਿਕਚੇਤਸਿਕਂ ਦੁਕ੍ਖਂ ਠਪੇਤ੍ਵਾ ਅਵਸੇਸਂ ਦੁਕ੍ਖਸਚ੍ਚਂ, ਨ ਦੁਕ੍ਖਂ। ਕਾਯਿਕਚੇਤਸਿਕਂ ਦੁਕ੍ਖਂ ਪਨ ਦੁਕ੍ਖਞ੍ਚੇਵ ਦੁਕ੍ਖਸਚ੍ਚਞ੍ਚ। ਸਮੁਦਯੋ ਸਮੁਦਯਸਚ੍ਚਨ੍ਤਿ? ਤਣ੍ਹਂ ਠਪੇਤ੍ਵਾ ਅਵਸੇਸਾ ਸਚ੍ਚਵਿਭਙ੍ਗੇ ਨਿਦ੍ਦਿਟ੍ਠਾ ਕੁਸਲਾਦਿਧਮ੍ਮਾ ਸਮੁਦਯੋ, ਨ ਸਮੁਦਯਸਚ੍ਚਂ। ਤਣ੍ਹਾ ਪਨ ਸਮੁਦਯੋ ਚੇਵ ਸਮੁਦਯਸਚ੍ਚਞ੍ਚ। ਸਮੁਦਯਸਚ੍ਚਂ ਸਮੁਦਯੋਤਿ? ਆਮਨ੍ਤਾ। ਨਿਰੋਧੋ ਨਿਰੋਧਸਚ੍ਚਨ੍ਤਿ? ਤਦਙ੍ਗਨਿਰੋਧਾਦਯੋ, ਖਣਿਕਨਿਰੋਧੋ ਚ ਨਿਰੋਧੋਵ, ਨ ਨਿਰੋਧਸਚ੍ਚਂ। ਨਿਬ੍ਬਾਨਂ ਪਨ ਨਿਰੋਧੋ ਚੇਵ ਨਿਰੋਧਸਚ੍ਚਞ੍ਚ। ਨਿਰੋਧਸਚ੍ਚਂ ਨਿਰੋਧੋਤਿ? ਆਮਨ੍ਤਾ। ਮਗ੍ਗੋ ਮਗ੍ਗਸਚ੍ਚਨ੍ਤਿ? ਮਿਚ੍ਛਾਮਗ੍ਗਙ੍ਗਾਦਯੋ ਮਗ੍ਗੋ, ਨ ਮਗ੍ਗਸਚ੍ਚਂ। ਅਰਿਯਮਗ੍ਗੋ ਪਨ ਮਗ੍ਗੋ ਚੇਵ ਮਗ੍ਗਸਚ੍ਚਞ੍ਚ। ਮਗ੍ਗਸਚ੍ਚਂ ਮਗ੍ਗੋਤਿ? ਆਮਨ੍ਤਾ''ਤਿਆਦਿਨਾ ਪਣ੍ਣਤ੍ਤਿਵਾਰੇ ਨਯੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ।

ਪਵਤ੍ਤਿਵਾਰੇ ਪਨ ''ਯਸ੍ਸ ਦੁਕ੍ਖਸਚ੍ਚਂ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ, ਤਸ੍ਸ ਸਮੁਦਯਸਚ੍ਚਂ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤੀਤਿ? ਸਬ੍ਬੇਸਂ ਉਪਪਜ੍ਜਨ੍ਤਾਨਂ ਪਵਤ੍ਤੇ ਤਣ੍ਹਾਵਿਪ੍ਪਯੁਤ੍ਤਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਉਪ੍ਪਾਦਕ੍ਖਣੇ ਤੇਸਂ ਦੁਕ੍ਖਸਚ੍ਚਂ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ, ਨੋ ਚ ਤੇਸਂ ਸਮੁਦਯਸਚ੍ਚਂ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ। ਤਣ੍ਹਾਯ ਉਪ੍ਪਾਦਕ੍ਖਣੇ ਤਦੁਭਯਂ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ। ਯਸ੍ਸ ਦੁਕ੍ਖਸਚ੍ਚਂ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ, ਤਸ੍ਸ ਮਗ੍ਗਸਚ੍ਚਂ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤੀਤਿ...ਪੇ॰... ਪਞ੍ਚਵੋਕਾਰੇ ਮਗ੍ਗਸ੍ਸ ਉਪ੍ਪਾਦਕ੍ਖਣੇ ਤਦੁਭਯਂ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ। ਯਸ੍ਸ ਵਾ ਪਨ...ਪੇ॰... ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤੀਤਿ? ਅਰੂਪੇ ਮਗ੍ਗਸ੍ਸ ਉਪ੍ਪਾਦਕ੍ਖਣੇ ਤੇਸਂ ਮਗ੍ਗਸਚ੍ਚਂ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ, ਨੋ ਚ ਤੇਸਂ ਦੁਕ੍ਖਸਚ੍ਚਂ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ। ਪਞ੍ਚਵੋਕਾਰੇ ਤਦੁਭਯਂ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ। ਯਸ੍ਸ ਸਮੁਦਯਸਚ੍ਚਂ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ, ਤਸ੍ਸ ਮਗ੍ਗਸਚ੍ਚਂ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤੀਤਿ? ਨੋ, ਯਸ੍ਸ ਵਾ ਪਨ...ਪੇ॰... ਨੋ''ਤਿਆਦਿਨਾ ਪੁਗ੍ਗਲਵਾਰੇ, ''ਯਤ੍ਥ ਦੁਕ੍ਖਸਚ੍ਚਂ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ, ਤਤ੍ਥ ਸਮੁਦਯਸਚ੍ਚਂ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤੀਤਿ? ਅਸਞ੍ਞਸਤ੍ਤੇ ਤਤ੍ਥ ਦੁਕ੍ਖਸਚ੍ਚਂ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ, ਨੋ ਚ ਤਤ੍ਥ ਤਦਞ੍ਞਂ, ਅਞ੍ਞਤ੍ਥ ਤਦੁਭਯਮ੍ਪਿ। ਯਤ੍ਥ ਦੁਕ੍ਖਸਚ੍ਚਂ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ, ਤਤ੍ਥ ਮਗ੍ਗਸਚ੍ਚਂ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤੀਤਿ? ਅਪਾਯੇ, ਅਸਞ੍ਞਸਤ੍ਤੇ ਚ ਦੁਕ੍ਖਮੇਵ, ਨੋ ਚ ਤਤ੍ਥ ਤਦਞ੍ਞਂ, ਅਞ੍ਞਤ੍ਥ ਤਦੁਭਯਮ੍ਪੀ''ਤਿਆਦਿਨਾ ਓਕਾਸਵਾਰੇ, ਪੁਗ੍ਗਲੋਕਾਸਵਾਰੇਪੀਤਿ ਏਵਂ ਅਨੁਲੋਮਨਯੇ,

''ਯਸ੍ਸ ਦੁਕ੍ਖਸਚ੍ਚਂ ਨੁਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ, ਤਸ੍ਸ ਸਮੁਦਯਸਚ੍ਚਂ ਨੁਪ੍ਪਜ੍ਜਤੀਤਿ? ਆਮਨ੍ਤਾ। ਯਸ੍ਸ ਵਾ ਪਨ...ਪੇ॰... ਨੁਪ੍ਪਜ੍ਜਤੀਤਿ? ਸਬ੍ਬੇਸਂ ਉਪਪਜ੍ਜਨ੍ਤਾਨਂ ਪਵਤ੍ਤੇ ਤਣ੍ਹਾਵਿਪ੍ਪਯੁਤ੍ਤਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਉਪ੍ਪਾਦਕ੍ਖਣੇ ਸਮੁਦਯਸਚ੍ਚਂ ਨੁਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ, ਨੋ ਚ ਤੇਸਂ ਦੁਕ੍ਖਸਚ੍ਚਂ ਨੁਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ। ਸਬ੍ਬੇਸਂ ਚਵਨ੍ਤਾਨਂ ਪਵਤ੍ਤੇ ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਭਙ੍ਗਕ੍ਖਣੇ ਅਰੂਪੇ ਮਗ੍ਗਸ੍ਸ ਚ ਫਲਸ੍ਸ ਚ ਉਪ੍ਪਾਦਕ੍ਖਣੇ ਤੇਸਂ ਸਮੁਦਯਸਚ੍ਚਞ੍ਚ ਨੁਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ, ਦੁਕ੍ਖਸਚ੍ਚਞ੍ਚ ਨੁਪ੍ਪਜ੍ਜਤੀ''ਤਿਆਦਿਨਾ, ''ਯਤ੍ਥ ਦੁਕ੍ਖਸਚ੍ਚਂ ਨੁਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ, ਤਤ੍ਥ ਸਮੁਦਯਸਚ੍ਚਂ ਨੁਪ੍ਪਜ੍ਜਤੀਤਿ? ਨਤ੍ਥਿ। ਯਤ੍ਥ ਵਾ ਪਨ ਸਮੁਦਯਸਚ੍ਚਂ ਨੁਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ, ਤਤ੍ਥ ਦੁਕ੍ਖਸਚ੍ਚਂ ਨੁਪ੍ਪਜ੍ਜਤੀਤਿ? ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤੀ''ਤਿਆਦਿਨਾ ਚ, ''ਯਸ੍ਸ ਯਤ੍ਥ ਦੁਕ੍ਖਸਚ੍ਚਂ ਨੁਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ, ਤਸ੍ਸ ਤਤ੍ਥ ਸਮੁਦਯਸਚ੍ਚਂ ਨੁਪ੍ਪਜ੍ਜਤੀਤਿ? ਆਮਨ੍ਤਾ। ਯਸ੍ਸ ਵਾ ਪਨ ਯਤ੍ਥ ਸਮੁਦਯਸਚ੍ਚਂ ਨੁਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ, ਤਸ੍ਸ ਤਤ੍ਥ ਦੁਕ੍ਖਸਚ੍ਚਂ ਨੁਪ੍ਪਜ੍ਜਤੀਤਿ? ਸਬ੍ਬੇਸਂ ਉਪਪਜ੍ਜਨ੍ਤਾਨਂ ਪਵਤ੍ਤੇ ਤਣ੍ਹਾਵਿਪ੍ਪਯੁਤ੍ਤਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਉਪ੍ਪਾਦਕ੍ਖਣੇ ਤੇਸਂ ਤਤ੍ਥ

ਸਮੁਦਯਸਚ੍ਚੰ ਏਵ ਨੁਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ, ਨੇਤਰਂ, ਸਬ੍ਬੇਸਂ ਪਨ ਚਵਨ੍ਤਾਨਂ ਪਵਤ੍ਤੇ ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਭਙ੍ਗਕ੍ਖਣੇ ਅਰੂਪੇ ਮਗ੍ਗਸ੍ਸ ਚ ਫਲਸ੍ਸ ਚ ਉਪ੍ਪਾਦਕ੍ਖਣੇ ਤੇਸਂ ਤਤ੍ਥ ਤਦੁਭਯਮ੍ਪਿ ਨੁਪ੍ਪਜ੍ਜਤੀ''ਤਿਆਦਿਨਾ ਚ ਸਬ੍ਬਤ੍ਥ ਪਟਿਲੋਮਨਯੇ ਚ,

''ਯਸ੍ਸ ਦੁਕ੍ਖਸਚ੍ਚੰ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਿਤ੍ਥ, ਤਸ੍ਸ ਸਮੁਦਯਸਚ੍ਚੰ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਿਤ੍ਥਾਤਿ? ਆਮਨ੍ਤਾ। ਯਸ੍ਸ ਦੁਕ੍ਖਸਚ੍ਚੰ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਿਤ੍ਥ, ਤਸ੍ਸ ਮਗ੍ਗਸਚ੍ਚੰ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਿਤ੍ਥਾਤਿ? ਅਭਿਸਮੇਤਾਵੀਨਂ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਿਤ੍ਥ, ਨ ਇਤਰੇਸ''ਨ੍ਤਿਆਦਿਨਾ, ''ਯਸ੍ਸ ਯਤ੍ਥ ਦੁਕ੍ਖਸਚ੍ਚੰ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਿਤ੍ਥ, ਤਸ੍ਸ ਤਤ੍ਥ ਸਮੁਦਯਸਚ੍ਚੰ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਿਤ੍ਥਾਤਿ? ਸੁਦ੍ਧਾਵਾਸਾਨਂ ਦੁਤਿਯੇ ਚਿਤ੍ਤੇ ਵਤ੍ਤਮਾਨੇ ਅਸਞ੍ਞਸਤ੍ਤਾਨਂ ਤਤ੍ਥ ਦੁਕ੍ਖਸਚ੍ਚੰ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਿਤ੍ਥ, ਨੇਤਰਂ, ਇਤਰੇਸਂ ਤਦੁਭਯਂ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਿਤ੍ਥਾ''ਤਿਆਦਿਨਾ, ''ਯਸ੍ਸ ਦੁਕ੍ਖਸਚ੍ਚੰ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਿਸ੍ਸਤਿ, ਤਸ੍ਸ ਸਮੁਦਯਸਚ੍ਚੰ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਿਸ੍ਸਤੀਤਿ? ਅਗ੍ਗਮਗ੍ਗਸਮਙ੍ਗੀਨਂ ਅਰਹਨ੍ਤਾਨਂ ਯਸ੍ਸ ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਅਨਨ੍ਤਰਾ ਅਗ੍ਗਮਗ੍ਗਂ ਪਟਿਲਭਿਸ੍ਸਨ੍ਤਿ, ਤੇਸਂ ਦੁਕ੍ਖਸਚ੍ਚੰ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਿਸ੍ਸਤਿ, ਨੇਤਰਂ, ਇਤਰੇਸਂ ਤਦੁਭਯਂ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਿਸ੍ਸਤੀ''ਤਿਆਦਿਨਾ ਚ, ''ਯਸ੍ਸ ਦੁਕ੍ਖਸਚ੍ਚੰ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ, ਤਸ੍ਸ ਸਮੁਦਯਸਚ੍ਚੰ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਿਤ੍ਥਾਤਿ? ਆਮਨ੍ਤਾ, ਯਸ੍ਸ ਵਾ ਪਨ...ਪੇ॰... ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤੀਤਿ? ਸਬ੍ਬੇਸਂ ਚਵਨ੍ਤਾਨਂ ਪਵਤ੍ਤੇ ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਭਙ੍ਗਕ੍ਖਣੇ ਅਰੂਪੇ ਮਗ੍ਗਫਲੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿਕ੍ਖਣੇ ਤੇਸਂ ਸਮੁਦਯਸਚ੍ਚੰ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਿਤ੍ਥ, ਨੋ ਚ ਤੇਸਂ ਦੁਕ੍ਖਸਚ੍ਚੰ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ। ਸਬ੍ਬੇਸਂ ਉਪਪਜ੍ਜਨ੍ਤਾਨਂ ਪਵਤ੍ਤੇ ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਉਪ੍ਪਾਦਕ੍ਖਣੇ ਸਮੁਦਯਸਚ੍ਚਞ੍ਚ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਿਤ੍ਥ , ਦੁਕ੍ਖਸਚ੍ਚਞ੍ਚ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤੀ''ਤਿਆਦਿਨਾ ਚ ਸੇਸਕਾਲਭੇਦੇਸੁ ਚ ਅਨੁਲੋਮਪਟਿਲੋਮਾਦੀਸੁ ਚ ਵੁਤ੍ਤਾਨੁਸਾਰੇਨ ਉਪ੍ਪਾਦਵਾਰੇ ਸਬ੍ਬਤ੍ਥ ਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜਨਨਯੋ ਯਥਾਨੁਰੂਪਂ ਞਾਤਬ੍ਬੋ। ''ਯਸ੍ਸ ਦੁਕ੍ਖਸਚ੍ਚੰ ਨਿਰੁਜ੍ਝਤਿ, ਤਸ੍ਸ ਸਮੁਦਯਸਚ੍ਚੰ ਨਿਰੁਜ੍ਝਤੀਤਿ...ਪੇ॰... ਤਣ੍ਹਾਯ ਭਙ੍ਗਕ੍ਖਣੇ ਤੇਸਂ ਤਦੁਭਯਂ ਨਿਰੁਜ੍ਝਤੀ''ਤਿਆਦਿਨਾ ਨਿਰੋਧਵਾਰੇ, ਉਪ੍ਪਾਦਨਿਰੋਧਵਾਰੇਪੀਤਿ ਏਵਂ ਪਵਤ੍ਤਿਵਾਰੇ ਸਬ੍ਬਤ੍ਥ ਯਥਾਨੁਰੂਪਤੋ ਯੋਜਨਾ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ।

ਤਥਾ ''ਯੋ ਦੁਕ੍ਖਸਚ੍ਚੰ ਪਰਿਜਾਨਾਤਿ, ਸੋ ਸਮੁਦਯਸਚ੍ਚੰ ਪਜਹਤੀਤਿ? ਆਮਨ੍ਤਾ''ਤਿਆਦਿਨਾ ਪਰਿਞ੍ਞਾਵਾਰੇਪੀਤਿ ਏਵਮੇਤ੍ਥ ਪਾਲ਼ਿਨਯੋ ਞਾਤਬ੍ਬੋ।

ਅਤ੍ਥਵਿਨਿਚ੍ਛਯੋ ਪਨੇਤ੍ਥ ਇਦਂ ਲਕ੍ਖਣਂ – ਪਵਤ੍ਤਿ ਵਾਰੇ ਤਾਵੇਤ੍ਥ ਨਿਰੋਧਸਚ੍ਚੰ ਨ ਲਬ੍ਭਤੇਵ, ਸੇਸੇਸੁ ਪਨ ਤੀਸੁ ਸਚ੍ਚੇਸੁ ਸਮੁਦਯਮਗ੍ਗਸਚ੍ਚਾਨਿ ਏਕਨ੍ਤੇਨ ਪਵਤ੍ਤਿਯਂ ਏਵ ਲਬ੍ਭਨ੍ਤਿ। ਦੁਕ੍ਖਸਚ੍ਚੰ ਚੁਤਿਪਟਿਸਨ੍ਧੀਸੁਪਿ ਪਵਤ੍ਤੇਪੀਤਿ ਏਵਮੇਤ੍ਥ ਯਂ ਯਂ ਸਬ੍ਬਤ੍ਥ ਲਬ੍ਭਤਿ, ਤਸ੍ਸ ਤਸ੍ਸ ਵਸੇਨ ਅਤ੍ਥਵਿਨਿਚ੍ਛਯੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ। ਤਤ੍ਰਿਦਂ ਨਯਮੁਖਂ – **ਸਬ੍ਬੇਸਂ ਉਪਪਜ੍ਜਨ੍ਤਾਨ**ਨ੍ਤਿ ਅਨ੍ਤਮਸੋ ਸੁਦ੍ਧਾਵਾਸਾਨਮ੍ਪਿ। ਤੇਪਿ ਹਿ ਦੁਕ੍ਖਸਚ੍ਚੇਨੇਵ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨ੍ਤਿ। **ਤਣ੍ਹਾਵਿਪ੍ਪਯੁਤ੍ਤਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਇਦਂ ਦੁਕ੍ਖਸਚ੍ਚਸਮੁਦਯਸਚ੍ਚੇਸੁ ਏਕਕੋਟ੍ਠਾਸਸ੍ਸ ਉਪ੍ਪਤ੍ਤਿਦਸ੍ਸਨਤ੍ਥਂ ਵੁਤ੍ਤਂ, ਤਸ੍ਮਾ ਪਞ੍ਚਵੋਕਾਰਵਸੇਨੇਵ ਗਹੇਤਬ੍ਬਂ। ਚਤੁਵੋਕਾਰੇ ਪਨ ਤਣ੍ਹਾਵਿਪ੍ਪਯੁਤ੍ਤਫਲਸਮਾਪਤ੍ਤਿਯਾ ਉਪ੍ਪਾਦਕ੍ਖਣੇ ਏਕਮ੍ਪਿ ਸਚ੍ਚੰ ਨੁਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ। **ਤਦੁਭਯ**ਨ੍ਤਿ ਦੁਕ੍ਖਸਮੁਦਯਸਚ੍ਚਦ੍ਵਯਂ। ਤਸ੍ਮਿਂ ਹਿ ਖਣੇ ਤਣ੍ਹਂ ਠਪੇਤ੍ਵਾ ਸੇਸਂ ਦੁਕ੍ਖਸਚ੍ਚੰ ਨਾਮ ਹੋਤੀਤਿ ਤਂ ਸਨ੍ਧਾਯੇਤਂ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਮਗ੍ਗਸ੍ਸ ਉਪ੍ਪਾਦਕ੍ਖਣੇ ਪਨ ਰੂਪਮੇਵ ਦੁਕ੍ਖਸਚ੍ਚੰ ਨਾਮ, ਸੇਸਾ ਮਗ੍ਗਸਹਜਾਤਾ ਧਮ੍ਮਾ ਸਚ੍ਚਵਿਨਿਮੁਤ੍ਤਾਵ। ਤੇਨੇਵ ਕਾਰਣੇਨ ''ਅਰੂਪੇ ਮਗ੍ਗਸ੍ਸ ਉਪ੍ਪਾਦਕ੍ਖਣੇ ਤੇਸਂ ਮਗ੍ਗਸਚ੍ਚੰ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ, ਨੋ ਚ ਤੇਸਂ ਦੁਕ੍ਖਸਚ੍ਚੰ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤੀ''ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਸਬ੍ਬੇਸਂ ਉਪਪਜ੍ਜਨ੍ਤਾਨਂ ਪਵਤ੍ਤੇ ਤਣ੍ਹਾਵਿਪ੍ਪਯੁਤ੍ਤਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਉਪ੍ਪਾਦਕ੍ਖਣੇ। **ਤੇਸਂ ਤਤ੍ਥਾ**ਤਿ ਤੇਸਂ ਤਸ੍ਮਿਂ ਉਪਪਤ੍ਤਿਕ੍ਖਣੇ ਤਣ੍ਹਾਵਿਪ੍ਪਯੁਤ੍ਤਚਿਤ੍ਤੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿਕ੍ਖਣੇ ਚਾਤਿ ਏਵਮੇਤ੍ਥ ਖਣਵਸੇਨ ਓਕਾਸੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ। ਅਞ੍ਞੇਸੁਪਿ ਏਵਰੂਪੇਸੁ ਏਸੇਵ ਨਯੋ। **ਅਨਭਿਸਮੇਤਾਵੀਨ**ਨ੍ਤਿ ਅਨਭਿਸਮਿਤਸਚ੍ਚਾਨਨ੍ਤਿ ਇਮਿਨਾ ਨਯਮੁਖੇਨ ਸਬ੍ਬਤ੍ਥ ਅਤ੍ਥਵਿਨਿਚ੍ਛਯੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ।

ਪਰਿਞ੍ਞਾਵਾਰੇ ਪਨ ਞਾਤਤੀਰਣਪਹਾਨਵਸੇਨ ਤਿਸ੍ਸੋਪਿ ਪਰਿਞ੍ਞਾਯੋ ਲਬ੍ਭਨ੍ਤਿ। ਯਸ੍ਮਾ ਪਨ ਲੋਕੁਤ੍ਤਰਧਮ੍ਮੇਸੁ ਪਰਿਞ੍ਞਾਨਾਮ ਨਤ੍ਥਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਇਧ ਦ੍ਵੇ ਏਵ ਸਚ੍ਚਾਨਿ ਗਹਿਤਾਨਿ। ਤਤ੍ਥ ''ਦੁਕ੍ਖਸਚ੍ਚੰ ਪਰਿਜਾਨਾਤੀ''ਤਿ ਞਾਤਤੀਰਣਪਰਿਞ੍ਞਾਵਸੇਨ ਵੁਤ੍ਤਂ, ''ਸਮੁਦਯਸਚ੍ਚੰ ਪਜਹਤੀ''ਤਿ ਞਾਤਪਹਾਨਪਰਿਞ੍ਞਾਵਸੇਨ , ਇਤਿ ਇਮਾਸਂ ਪਰਿਞ੍ਞਾਨਂ ਵਸੇਨ ਸਬ੍ਬਤ੍ਥ ਅਤ੍ਥੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ। ਅਯਂ ਸਚ੍ਚਯਮਕਮਾਤਿਕਤ੍ਥਸਂਵਣ੍ਣਨਾਨਯੋ।

ਸਙ੍ਖਾਰਯਮਕਮਾਤਿਕਤ੍ਥਵਣ੍ਣਨਾ

ਸਙ੍ਖਾਰਯਮਕਮਾਤਿਕਾਯ ਪਨ ਹੇਟ੍ਠਾ ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨੇਵ ਮਹਾਵਾਰਨ੍ਤਰਾਦਿਭੇਦਾ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ। ਅਯਂ ਪਨੇਤ੍ਥ ਵਿਸੇਸੋ – ਮਾਤਿਕਾਯ ਤਾਵ ਯਥਾ ਹੇਟ੍ਠਾ ਖਨ੍ਧਾਦਯੋ ਧਮ੍ਮੇ ਉਦ੍ਦਿਸਿਤ੍ਵਾ ''ਰੂਪਂ ਰੂਪਕ੍ਖਨ੍ਧੋ''ਤਿਆਦਿਨਾ ਪਦਸੋਧਨਵਾਰੋ ਆਰਦ੍ਧੋ, ਤਥਾ ਅਨਾਰਭਿਤ੍ਵਾ ''ਅਸ੍ਸਾਸਪਸ੍ਸਾਸਾ ਕਾਯਸਙ੍ਖਾਰੋ''ਤਿਆਦਿਨਾ ਪਠਮਂ ਤਯੋਪਿ ਸਙ੍ਖਾਰਾ ਵਿਭਜਿਤ੍ਵਾ ਦਸ੍ਸਿਤਾ। ਤਤ੍ਥ ਕਾਯਸ੍ਸ ਸਙ੍ਖਾਰੋ **ਕਾਯਸਙ੍ਖਾਰੋ,** ਅਸ੍ਸਾਸਪਸ੍ਸਾਸਾ। ''ਕਾਯਿਕਾ ਏਤੇ ਧਮ੍ਮਾ ਕਾਯਪਟਿਬਦ੍ਧਾ''ਤਿ (ਮ॰ ਨਿ॰ ੧.੪੬੩; ਸਂ॰ ਨਿ॰ ੪.੩੪੮) ਵਚਨਤੋ ਕਾਰਣਭੂਤਸ੍ਸ ਕਰਜਕਾਯਸ੍ਸ ਫਲਭੂਤੋ ਏਸ ਸਙ੍ਖਾਰੋਤਿ ਕਾਯਸਙ੍ਖਾਰੋ। ਅਪਰੋ ਨਯੋ – ਸਙ੍ਖਰੀਯਤੀਤਿ ਸਙ੍ਖਾਰੋ। ਕੇਨ ਸਙ੍ਖਰੀਯਤਿ? ਕਾਯੇਨ। ਅਯਂ ਹਿ ਵਾਤੋ ਵਿਯ ਭਸ੍ਤਾਯ ਕਰਜਕਾਯੇਨ ਸਙ੍ਖਰੀਯਤਿ, ਏਵਮ੍ਪਿ ਕਾਯਸ੍ਸ ਸਙ੍ਖਾਰੋਤਿ ਕਾਯਸਙ੍ਖਾਰੋ, ਕਾਯੇਨ ਕਤੋ ਅਸ੍ਸਾਸਪਸ੍ਸਾਸਵਾਤੋਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਚੇਤਸਾ ਵਿਤਕ੍ਕੇਤ੍ਵਾ ਵਿਚਾਰੇਤ੍ਵਾ ਪਚ੍ਛਾ ਵਾਚਂ ਭਿਨ੍ਦਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ''ਵਿਤਕ੍ਕਵਿਚਾਰਾ ਵਚੀਸਙ੍ਖਾਰੋ''ਤਿ (ਮ॰ ਨਿ॰ ੧.੪੬੩) ਵਚਨਤੋ ਪਨ ਸਙ੍ਖਰੋਤੀਤਿ ਸਙ੍ਖਾਰੋ, ਕਿਂ ਸਙ੍ਖਰੋਤਿ? ਵਚਿਂ। ਵਚਿਯਾ ਸਙ੍ਖਾਰੋਤਿ **ਵਚੀਸਙ੍ਖਾਰੋ,** ਵਚੀਭੇਦਸਮੁਟ੍ਠਾਪਕਸ੍ਸ ਵਿਤਕ੍ਕਵਿਚਾਰਦ੍ਵਯਸ੍ਸੇਤਂ ਨਾਮਂ। ''ਸਞ੍ਞਾ ਚ ਵੇਦਨਾ ਚ ਚੇਤਸਿਕਾ ਏਤੇ ਧਮ੍ਮਾ ਚਿਤ੍ਤਪਟਿਬਦ੍ਧਾ''ਤਿ (ਮ॰ ਨਿ॰ ੧.੪੬੩; ਸਂ॰ ਨਿ॰ ੪.੩੪੮) ਵਚਨਤੋਯੇਵ ਪਨ ਤਤਿਯਪਦੇ ਸਙ੍ਖਰੀਯਤੀਤਿ ਸਙ੍ਖਾਰੋ, ਕੇਨ ਸਙ੍ਖਰੀਯਤਿ? ਚਿਤ੍ਤੇਨ, ਇਤਿ ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਸਙ੍ਖਾਰੋਤਿ **ਚਿਤ੍ਤਸਙ੍ਖਾਰੋ,** ਸਬ੍ਬੇਸਮ੍ਪਿ ਚਿਤ੍ਤਸਮੁਟ੍ਠਾਨਾਨਂ ਚੇਤਸਿਕਾਨਂ ਧਮ੍ਮਾਨਂ ਏਤਂ ਅਧਿਵਚਨਂ। ਵਿਤਕ੍ਕਵਿਚਾਰਾਨਂ ਪਨ ਵਚੀਸਙ੍ਖਾਰਭਾਵੇਨ ਵਿਸੁਂ ਗਹਿਤਤ੍ਤਾ ''ਠਪੇਤ੍ਵਾ ਵਿਤਕ੍ਕਵਿਚਾਰੇ''ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ।

ਇਦਾਨਿ **''ਕਾਯੋ ਕਾਯਸਙ੍ਖਾਰੋ''**ਤਿ ਪਦਸੋਧਨਵਾਰੋ ਆਰਦ੍ਧੋ, ਤਸ੍ਸ ਅਨੁਲੋਮਨਯੇ ਤੀਣਿ, ਪਟਿਲੋਮਨਯੇ ਤੀਣੀਤਿ ਛ ਯਮਕਾਨਿ। ਪਦਸੋਧਨਮੂਲਚਕ੍ਕਵਾਰੇ ਏਕੇਕਸਙ੍ਖਾਰਮੂਲਕਾਨਿ ਦ੍ਵੇ ਦ੍ਵੇ ਕਤ੍ਵਾ ਅਨੁਲੋਮਨਯੇ ਛ, ਪਟਿਲੋਮਨਯੇ ਛਾਤਿ ਦ੍ਵਾਦਸ ਯਮਕਾਨਿ। ਸੁਦ੍ਧਸਙ੍ਖਾਰਵਾਰੇ ਪਨ ਯਥਾ ਸੁਦ੍ਧਖਨ੍ਧਵਾਰਾਦੀਸੁ ''ਰੂਪਂ ਖਨ੍ਧੋ, ਖਨ੍ਧਾ ਰੂਪ''ਨ੍ਤਿਆਦਿਨਾ ਨਯੇਨ ਯਮਕਾਨਿਵੁਤ੍ਤਾਨਿ, ਏਵਂ ''ਕਾਯੋ ਸਙ੍ਖਾਰੋ, ਸਙ੍ਖਾਰਾ ਕਾਯੋ''ਤਿ ਅਵਤ੍ਵਾ ''ਕਾਯਸਙ੍ਖਾਰੋ ਵਚੀਸਙ੍ਖਾਰੋ''ਤਿਆਦਿਨਾ ਨਯੇਨ ਕਾਯਸਙ੍ਖਾਰਮੂਲਕਾਨਿ ਦ੍ਵੇ, ਵਚੀਸਙ੍ਖਾਰਮੂਲਕਂ ਏਕਨ੍ਤਿ ਅਨੁਲੋਮੇ ਤੀਣਿ, ਪਟਿਲੋਮੇ ਤੀਣੀਤਿ ਛ ਯਮਕਾਨਿ ਵੁਤ੍ਤਾਨਿ। ਕਿਂ ਕਾਰਣਾ? ਸੁਦ੍ਧਿਕਏਕੇਕਪਦਵਸੇਨ ਅਤ੍ਥਭੇਦਾਭਾਵਤੋ, ਕਾਯਸਙ੍ਖਾਰੋਤਿ ਪਨ ਦ੍ਵੀਹਿਪਿ ਪਦੇਹਿ ਏਕੋਵ ਅਤ੍ਥੋ ਲਬ੍ਭਤੀਤਿ ਅਯਂ ਵਿਸੇਸੋਵ, ਤਸ੍ਮਾ ਏਕੇਕਪਦਵਸੇਨ ਨ ਵੁਤ੍ਤਂ, ''ਕਾਯੋ ਕਾਯਸਙ੍ਖਾਰੋ''ਤਿਆਦਿ ਪਨ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਂ ਸਿਯਾ, ਸੋਪਿ ਨਯੋ ਪਦਸੋਧਨਵਾਰੇ ਵਿਨਾਪਿ ਅਤ੍ਥੇਨ ਵਚਨਂ ਯੁਜ੍ਜਤੀਤਿ ਤਤ੍ਥੇਵ ਵੁਤ੍ਤੋ, ਇਧ ਪਨ ਕਾਯਸਙ੍ਖਾਰਾਦੀਨਂ ਵਚੀਸਙ੍ਖਾਰਾਦੀਹਿ ਅਞ੍ਞਤ੍ਤਾ ''ਕਾਯਸਙ੍ਖਾਰੋ ਵਚੀਸਙ੍ਖਾਰੋ''ਤਿਆਦਿਨਾਪਿ ਯਮਕਾਨਿ ਵੁਤ੍ਤਾਨਿ। ਸੁਦ੍ਧਸਙ੍ਖਾਰਮੂਲਚਕ੍ਕਵਾਰੋ ਪਨੇਤ੍ਥ ਨ ਗਹਿਤੋਤਿ ਅਯਂ ਤਾਵੇਤ੍ਥ ਪਾਲ਼ਿਵਵਤ੍ਥਾਨੇ ਵਿਸੇਸੋ।

ਪਞ੍ਞਤ੍ਤਿਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜਨੇਸੁ ਪਨ ''ਕਾਯੋ ਕਾਯਸਙ੍ਖਾਰੋਤਿ? ਨੋ, ਕਾਯਸਙ੍ਖਾਰੋ ਕਾਯੋਤਿ? ਨੋ''ਤਿ ਵਾ ਏਵਂ ਸਬ੍ਬਤ੍ਥ ਪਟਿਸੇਧੋ। ਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜਨਾਨਂ ਕਾਯਾਦੀਨਂ ਏਵ ਕਾਯਸਙ੍ਖਾਰਾਦਿਨਾਮਤ੍ਤਾ। ਨ ਹਿ ਕਾਯਾਦਯੋ ਵਿਯ ਕਾਯਸਙ੍ਖਾਰਾਦੀਨਂ ਨਾਮਂ ਹੋਤਿ, ਪਟਿਲੋਮੇ ਪਨ ਨ ਕਾਯੋ ਨ ਕਾਯਸਙ੍ਖਾਰੋਤਿ ਯੋ ਕਾਯੋ ਨ ਹੋਤਿ, ਸੋ ਕਾਯਸਙ੍ਖਾਰੋਪਿ ਨ ਹੋਤੀਤਿ ਪੁਚ੍ਛਾਯ ਅਤ੍ਥੋ, ਤਸ੍ਸਾ ਕਾਯਸਙ੍ਖਾਰੋ ਨ ਕਾਯੋ ਕਾਯਸਙ੍ਖਾਰੋਤਿ ਕਾਯਸਙ੍ਖਾਰੋ ਕਾਯੋ ਨ ਹੋਤਿ, ਕਾਯਸਙ੍ਖਾਰੋਯੇਵ ਪਨੇਸੋ ਹੋਤਿ, ਕਾਯਞ੍ਚ ਕਾਯਸਙ੍ਖਾਰਞ੍ਚ ਠਪੇਤ੍ਵਾ ਅਵਸੇਸਂ ਸਙ੍ਖਤਾਸਙ੍ਖਤਾਦਿਭੇਦਂ ਸਬ੍ਬਂ ਨ ਚ ਕਾਯੋ, ਨ ਚ ਕਾਯਸਙ੍ਖਾਰੋਤਿ ਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜਨਂ। ਸੇਸੇਸੁਪਿ ਏਸੇਵ ਨਯੋ, ਇਤਰੇਸੁ ਚ ਅਨੁਲੋਮਪਟਿਲੋਮੇਸੁ ''ਕਾਯੋ ਕਾਯਸਙ੍ਖਾਰੋਤਿ? ਨੋ, ਸਙ੍ਖਾਰਾ ਵਚੀਸਙ੍ਖਾਰੋਤਿ? ਵਚੀਸਙ੍ਖਾਰੋ ਸਙ੍ਖਾਰੋ ਚੇਵ ਵਚੀਸਙ੍ਖਾਰੋ ਚ, ਅਵਸੇਸਾ ਸਙ੍ਖਾਰਾ, ਨ ਵਚੀਸਙ੍ਖਾਰੋ, ਨ ਸਙ੍ਖਾਰਾ ਨ ਵਚੀਸਙ੍ਖਾਰੋਤਿ? ਆਮਨ੍ਤਾ''ਤਿਆਦਿਨਾ ਸਬ੍ਬਤ੍ਥ ਪੁਚ੍ਛਾਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜਨਨਯੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ।

ਪਵਤ੍ਤਿਵਾਰੇ ਪਨ ''ਯਸ੍ਸ ਕਾਯਸਙ੍ਖਾਰੋ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ, ਤਸ੍ਸ ਵਚੀਸਙ੍ਖਾਰੋ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤੀਤਿ? ਵਿਨਾ ਵਿਤਕ੍ਕਵਿਚਾਰੇਹਿ ਅਸ੍ਸਾਸਪਸ੍ਸਾਸਾਨਂ ਉਪ੍ਪਾਦਕ੍ਖਣੇ ਤੇਸਂ ਕਾਯਸਙ੍ਖਾਰੋ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ, ਨੇਤਰੋ, ਸਵਿਤਕ੍ਕਸਵਿਚਾਰਚਿਤ੍ਤਸਮਙ੍ਗੀਨਂ ਪਨ ਕਾਮਾਵਚਰਸਤ੍ਤਾਨਂ ਤਦੁਭਯਮ੍ਪਿ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ। ਯਸ੍ਸ ਵਾ ਪਨ...ਪੇ॰... ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤੀਤਿ? ਰੂਪਾਰੂਪਭਵਿਕਾਨਂ ਵਿਤਕ੍ਕਵਿਚਾਰੁਪ੍ਪਾਦਕ੍ਖਣੇ ਵਚੀਸਙ੍ਖਾਰੋਵ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ, ਨੇਤਰੋ...ਪੇ॰... ਯਥਾਵੁਤ੍ਤਕਾਮਾਵਚਰਾਨਂ ਪਨ ਤਦੁਭਯਂ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ। ਯਸ੍ਸ ਕਾਯਸਙ੍ਖਾਰੋ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ, ਤਸ੍ਸ ਚਿਤ੍ਤਸਙ੍ਖਾਰੋ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤੀਤਿ? ਆਮਨ੍ਤਾ...ਪੇ॰... ਯਸ੍ਸ ਵਾ ਪਨ...ਪੇ॰...

ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤੀਤਿ...ਪੇ॰... ਅਸ੍ਸਾਸਪਸ੍ਸਾਸਾਨਂ ਉਪ੍ਪਾਦਕ੍ਖਣੇ ਤਦੁਭਯਂ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ। ਯਸ੍ਸ ੵਚੀਸਙ੍ਖਾਰੋ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ, ਤਸ੍ਸ ਚਿਤ੍ਤਸਙ੍ਖਾਰੋ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤੀਤਿ? ਆਮਨ੍ਤਾ...ਪੇ॰... ਯਤ੍ਥ ਕਾਯਸਙ੍ਖਾਰੋ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ, ਤਤ੍ਥ ੵਚੀਸਙ੍ਖਾਰੋ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤੀਤਿ ? ਕਾਮਾੵਚਰਸਤ੍ਤਾਨਂ ਦੁਤਿਯਜ੍ਝਾਨੇ ਤਤਿਯਜ੍ਝਾਨੇ ਤਤ੍ਥ ਕਾਯਸਙ੍ਖਾਰੋੵ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ, ਨੇਤਰੋ, ਪਠਮਜ੍ਝਾਨਾਦੀਸੁ ਪਨ ਤਦੁਭਯਂ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ। ਯਤ੍ਥ ੵਾ ਪਨ ...ਪੇ॰... ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤੀਤਿ? ਕਾਮਾੵਚਰੇ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ, ਨ ਰੂਪਾਰੂਪਭੵੇਸੁ। ਯਤ੍ਥ ਕਾਯਸਙ੍ਖਾਰੋ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ, ਤਤ੍ਥ ਚਿਤ੍ਤਸਙ੍ਖਾਰੋ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤੀਤਿ? ਆਮਨ੍ਤਾ। ਯਤ੍ਥ ੵਾ ਪਨ...ਪੇ॰... ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤੀਤਿ? ਕਾਮਾੵਚਰਸਤ੍ਤਾਨਂ ਚਤੁਤ੍ਥਜ੍ਝਾਨੇ ਰੂਪਾਰੂਪਭੵੇ ਚ ਤਤ੍ਥ ਚਿਤ੍ਤਸਙ੍ਖਾਰੋੵ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ, ਨੇਤਰੋ, ਇਤਰਜ੍ਝਾਨਾਦੀਸੁ ਪਨ ਤਦੁਭਯਂ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤੀ’’ਤਿਆਦਿਨਾ,

‘‘ਯਸ੍ਸ ਕਾਯਸਙ੍ਖਾਰੋ ਨੁਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ, ਤਸ੍ਸ ੵਚੀਸਙ੍ਖਾਰੋ ਨੁਪ੍ਪਜ੍ਜਤੀਤਿ? ੵਿਨਾ ਅਸ੍ਸਾਸਪਸ੍ਸਾਸੇਹਿ ੵਿਤਕ੍ਕੵਿਚਾਰਾਨਂ ਉਪ੍ਪਾਦਕ੍ਖਣੇ ਤੇਸਂ ਕਾਯਸਙ੍ਖਾਰੋੵ ਨੁਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ, ਨੇਤਰੋ, ਸਬ੍ਬੇਸਂ ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਭਙ੍ਗਕ੍ਖਣੇ ੵਿਨਾ ਅਸ੍ਸਾਸਪਸ੍ਸਾਸੇਹਿ ਅੵਿਤਕ੍ਕਅੵਿਚਾਰਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਉਪ੍ਪਾਦਕ੍ਖਣੇ ਨਿਰੋਧਸਮਾਪਨ੍ਨਾਨਂ ਅਸਞ੍ਞਸਤ੍ਤਾਨਞ੍ਚ ਤਦੁਭਯਮ੍ਪਿ ਨੁਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ...ਪੇ॰... ਯਸ੍ਸ ਕਾਯਸਙ੍ਖਾਰੋ ਨੁਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ, ਤਸ੍ਸ ਚਿਤ੍ਤਸਙ੍ਖਾਰੋ ਨੁਪ੍ਪਜ੍ਜਤੀਤਿ...ਪੇ॰... ਸਬ੍ਬਚਿਤ੍ਤਾਨਂ ਭਙ੍ਗਕ੍ਖਣੇ ਨਿਰੋਧਸਮਾਪਨ੍ਨਾਨਂ ਅਸਞ੍ਞਸਤ੍ਤਾਨਞ੍ਚ ਨੁਪ੍ਪਜ੍ਜਤੀ’’ਤਿਆਦਿਨਾ ਚ, ‘‘ਯਤ੍ਥ ਕਾਯਸਙ੍ਖਾਰੋ ਨੁਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ, ਤਤ੍ਥ ੵਚੀਸਙ੍ਖਾਰੋ ਨੁਪ੍ਪਜ੍ਜਤੀਤਿ...ਪੇ॰... ਚਤੁਤ੍ਥਜ੍ਝਾਨਕ੍ਖਣੇ ਰੂਪਭੵਾਦੀਸੁ ਨੁਪ੍ਪਜ੍ਜਤੀ’’ਤਿਆਦਿਨਾ ਚ, ‘‘ਯਸ੍ਸ ਕਾਯਸਙ੍ਖਾਰੋ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਿਤ੍ਥ, ਤਸ੍ਸ ੵਚੀਸਙ੍ਖਾਰੋ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਿਤ੍ਥਾਤਿ? ਆਮਨ੍ਤਾ’’ਤਿਆਦਿਨਾ, ‘‘ਯਸ੍ਸ ਕਾਯਸਙ੍ਖਾਰੋ ਨੁਪ੍ਪਜ੍ਜਿਤ੍ਥ, ਤਸ੍ਸ ਚਿਤ੍ਤਸਙ੍ਖਾਰੋ ਨੁਪ੍ਪਜ੍ਜਿਤ੍ਥਾਤਿ? ਨਤ੍ਥੀ’’ਤਿਆਦਿਨਾ, ‘‘ਯਸ੍ਸ ਯਤ੍ਥ ਕਾਯਸਙ੍ਖਾਰੋ ਨੁਪ੍ਪਜ੍ਜਿਤ੍ਥ, ਤਸ੍ਸ ਤਤ੍ਥ ੵਚੀਸਙ੍ਖਾਰੋ ਨੁਪ੍ਪਜ੍ਜਿਤ੍ਥਾਤਿ... ਪੇ॰... ਚਤੁਤ੍ਥਜ੍ਝਾਨਂ ਸਮਾਪਨ੍ਨਾਨਂ ਸੁਦ੍ਧਾੵਾਸਾਨਂ ਦੁਤਿਯੇ ਚਿਤ੍ਤੇ ੵਤ੍ਤਮਾਨੇ ਅਸਞ੍ਞਸਤ੍ਤਾਨਂ ਤੇਸਂ ਤਤ੍ਥ ਕਾਯਸਙ੍ਖਾਰੋ ਚ ਨੁਪ੍ਪਜ੍ਜਿਤ੍ਥ ੵਚੀਸਙ੍ਖਾਰੋ ਚਾ’’ਤਿਆਦਿਨਾ ਚ,

‘‘ਯਸ੍ਸ ਕਾਯਸਙ੍ਖਾਰੋ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਿਸ੍ਸਤਿ, ਤਸ੍ਸ ੵਚੀਸਙ੍ਖਾਰੋ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਿਸ੍ਸਤੀਤਿ? ਆਮਨ੍ਤਾ। ਯਸ੍ਸ ੵਾ ਪਨ...ਪੇ॰... ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਿਸ੍ਸਤੀਤਿ? ਯਸ੍ਸ ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਅਨਨ੍ਤਰਾ ਕਾਮਾੵਚਰਾਨਂ ਪਚ੍ਛਿਮਚਿਤ੍ਤਂ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਿਸ੍ਸਤਿ, ਰੂਪਾਰੂਪਭੵੇ ਪਚ੍ਛਿਮਭੵਿਕਾਨਂ ੵਚੀਸਙ੍ਖਾਰੋੵ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਿਸ੍ਸਤਿ, ਨ ਕਾਯਸਙ੍ਖਾਰੋ , ਅਞ੍ਞੇਸਂ ਪਨ ਤਦੁਭਯਂ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਿਸ੍ਸਤੀ’’ਤਿਆਦਿਨਾ ਚ, ‘‘ਯਸ੍ਸ ਕਾਯਸਙ੍ਖਾਰੋ ਨੁਪ੍ਪਜ੍ਜਿਸ੍ਸਤਿ, ਤਸ੍ਸ ੵਚੀਸਙ੍ਖਾਰੋ ਨੁਪ੍ਪਜ੍ਜਿਸ੍ਸਤੀਤਿ...ਪੇ॰... ਪਚ੍ਛਿਮਚਿਤ੍ਤਸਮਙ੍ਗੀਨਂ ਯਸ੍ਸ ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਅਨਨ੍ਤਰਾ ਅੵਿਤਕ੍ਕਅੵਿਚਾਰਂ ਪਚ੍ਛਿਮਚਿਤ੍ਤਂ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਿਸ੍ਸਤਿ, ਤੇਸਂ ਤਦੁਭਯਂ ਨੁਪ੍ਪਜ੍ਜਿਸ੍ਸਤੀ’’ਤਿਆਦਿਨਾ ਸਬ੍ਬਕਾਲਭੇਦੇਸੁ ਯਥਾਨੁਰੂਪਤੋ ਉਪ੍ਪਾਦੵਾਰੇ ਯੋਜਨਾਨਯੋ ੵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ। ‘‘ਯਸ੍ਸ ਕਾਯਸਙ੍ਖਾਰੋ ਨਿਰੁਜ੍ਝਤਿ, ਤਸ੍ਸ ੵਚੀਸਙ੍ਖਾਰੋ ਨਿਰੁਜ੍ਝਤੀਤਿ...ਪੇ॰... ਪਠਮਜ੍ਝਾਨਂ ਸਮਾਪਨ੍ਨਾਨਂ ਕਾਮਾੵਚਰਾਨਂ ਅਸ੍ਸਾਸਪਸ੍ਸਾਸਾਨਂ ਭਙ੍ਗਕ੍ਖਣੇ ਤਦੁਭਯਂ ਨਿਰੁਜ੍ਝਤਿ। ਯਸ੍ਸ ਕਾਯਸਙ੍ਖਾਰੋ ਨਿਰੁਜ੍ਝਤਿ, ਤਸ੍ਸ ਚਿਤ੍ਤਸਙ੍ਖਾਰੋ ਨਿਰੁਜ੍ਝਤੀਤਿ? ਆਮਨ੍ਤਾ’’ਤਿਆਦਿਨਾ ਨਿਰੋਧੵਾਰੇ, ‘‘ਯਸ੍ਸ ਕਾਯਸਙ੍ਖਾਰੋ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ, ਤਸ੍ਸ ੵਚੀਸਙ੍ਖਾਰੋ ਨਿਰੁਜ੍ਝਤੀਤਿ? ਨੋ’’ਤਿਆਦਿਨਾ ਉਪ੍ਪਾਦਨਿਰੋਧੵਾਰੇ ਚ,

‘‘ਯੋ ਕਾਯਸਙ੍ਖਾਰਂ ਪਰਿਜਾਨਾਤਿ, ਸੋ ੵਚੀਸਙ੍ਖਾਰਂ ਪਰਿਜਾਨਾਤੀਤਿ? ਆਮਨ੍ਤਾ’’ਤਿਆਦਿਨਾ ਪਰਿਞ੍ਞਾੵਾਰੇ ਚ ਹੇਟ੍ਠਾ ੵੁਤ੍ਤਾਨੁਸਾਰੇਨ ਸਬ੍ਬਤ੍ਥ ਪਾਲ਼ਿਨਯੋ ੵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ।

ਪੵਤ੍ਤਿੵਾਰੇ ਪਨੇਤ੍ਥ ਪਚ੍ਚੁਪ੍ਪਨ੍ਨਕਾਲੇ ਪੁਗ੍ਗਲੵਾਰਸ੍ਸ ਅਨੁਲੋਮਨਯੇ ਕਾਯਸਙ੍ਖਾਰਮੂਲਕਾਨਿ ਦ੍ੵੇ, ੵਚੀਸਙ੍ਖਾਰਮੂਲਕਂ ਏਕਨ੍ਤਿ ਤੀਣੇੵ ਯਮਕਾਨਿ ਲਬ੍ਭਨ੍ਤਿ। ਤਸ੍ਸ ਪਟਿਲੋਮਨਯੇਪਿ ਓਕਾਸੵਾਰਾਦੀਸੁਪਿ ਏਸੇੵ ਨਯੋ। ਏੵਮੇਤ੍ਥ ਸਬ੍ਬੵਾਰੇਸੁ ਤਿਣ੍ਣਂ ਤਿਣ੍ਣਂ ਯਮਕਾਨਂ ੵਸੇਨ ਯਮਕਗਣਨਾ ੵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ। ਅਤ੍ਥੵਿਨਿਚ੍ਛਯੇ ਪਨੇਤ੍ਥ ਇਦਂ ਲਕ੍ਖਣਂ – ਇਮਸ੍ਮਿਂ ਹਿ ਸਙ੍ਖਾਰਯਮਕੇ ‘‘ਅਸ੍ਸਾਸਪਸ੍ਸਾਸਾਨਂ ਉਪ੍ਪਾਦਕ੍ਖਣੇ, ੵਿਤਕ੍ਕੵਿਚਾਰਾਨਂ ਉਪ੍ਪਾਦਕ੍ਖਣੇ’’ਤਿਆਦਿੵਚਨਤੋ (ਯਮ॰ ੨.ਸਙ੍ਖਾਰਯਮਕ.੧੯) ਪਚ੍ਚੁਪ੍ਪਨ੍ਨਾਦਿਕਾਲਭੇਦੋ ਪੵਤ੍ਤਿੵਸੇਨਾਪਿ ਗਹੇਤਬ੍ਬੋ, ਨ ਚੁਤਿਪਟਿਸਨ੍ਧਿੵਸੇਨੇੵ। ‘‘ਦੁਤਿਯਜ੍ਝਾਨੇ ਤਤਿਯਜ੍ਝਾਨੇ ਤਤ੍ਥ ਕਾਯਸਙ੍ਖਾਰੋ

ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤੀ''ਤਿਆਦਿਵਚਨਤੋ (ਯਮ॰ ੨.ਸਙ੍ਖਾਰਯਮਕ.੨੧) ਚ ਞਾਨਮ੍ਪਿ ਓਕਾਸਵਸੇਨ ਗਹਿਤਨ੍ਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਂ। ਏਵਮੇਤ੍ਥ ਯਂ ਯਂ ਲਬ੍ਭਤਿ, ਤਸ੍ਸ ਤਸ੍ਸ ਵਸੇਨ ਅਤ੍ਥਵਿਨਿਚ੍ਛਯੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ। ਤਤ੍ਰਿਦਂ ਨਯਮੁਖਂ – ''ਵਿਨਾ ਵਿਤਕ੍ਕਵਿਚਾਰੇਹੀ''ਤਿ ਦੁਤਿਯਤਤਿਯਜ੍ਝਾਨਵਸੇਨ ਵੁਤ੍ਤਂ, ਨ ਚਤੁਤ੍ਥਜ੍ਝਾਨਵਸੇਨ ਤਤ੍ਥ ਅਸ੍ਸਾਸਪਸ੍ਸਾਸਾਨਂ ਅਭਾਵਤੋ। ''ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਭਙ੍ਗਕ੍ਖਣੇ''ਤਿ ਇਦਂ ਕਾਯਸਙ੍ਖਾਰਸ੍ਸ ਏਕਨ੍ਤਚਿਤ੍ਤਸਮੁਟ੍ਠਾਨਤ੍ਤਾ ਵੁਤ੍ਤਂ, ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਮਾਨਮੇਵ ਹਿ ਚਿਤ੍ਤਂ ਰੂਪਂ, ਅਰੂਪਂ ਵਾ ਸਮੁਟ੍ਠਾਪੇਤਿ, ਨ ਭਿਜ੍ਜਮਾਨਂ, ਠਿਤਂ ਵਾ। ''ਪਚ੍ਛਿਮਚਿਤ੍ਤਸਮਙ੍ਗੀਨ''ਨ੍ਤਿ ਸਬ੍ਬਪਚ੍ਛਿਮੇਨ ਅਪ੍ਪਟਿਸਨ੍ਧਿਕਚਿਤ੍ਤੇਨ ਸਮਙ੍ਗੀਨਂ ਖੀਣਾਸਵਾਨਂ। ''ਅਵਿਤਕ੍ਕਅਵਿਚਾਰਂ ਪਚ੍ਛਿਮਚਿਤ੍ਤ''ਨ੍ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਰੂਪਾਵਚਰਾਨਂ ਦੁਤਿਯਜ੍ਝਾਨਿਕਾਦਿਚੁਤਿਚਿਤ੍ਤਵਸੇਨ, ਅਰੂਪਾਵਚਰਾਨਞ੍ਚ ਚਤੁਤ੍ਥਜ੍ਝਾਨਿਕਚੁਤਿਚਿਤ੍ਤਵਸੇਨ ਅਤ੍ਥੋ ਗਹੇਤਬ੍ਬੋ।

''ਯਸ੍ਸ ਕਾਯਸਙ੍ਖਾਰੋ ਨਿਰੁਜ੍ਝਤਿ, ਤਸ੍ਸ ਚਿਤ੍ਤਸਙ੍ਖਾਰੋ ਨਿਰੁਜ੍ਝਤੀ''ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਨਿਯਮਤੋ ਕਾਯਸਙ੍ਖਾਰਸ੍ਸ ਚਿਤ੍ਤਸਙ੍ਖਾਰੇਨ ਸਦ੍ਧਿਂ ਏਕਕ੍ਖਣੇ ਨਿਰੁਜ੍ਝਨਤੋ ''ਆਮਨ੍ਤਾ''ਤਿ ਪਟਿਵਚਨਂ ਦਿਨ੍ਨਂ ਨ ਏਕਚਿਤ੍ਤਕ੍ਖਣਿਕਤ੍ਤਾ। ਚਿਤ੍ਤਸਙ੍ਖਾਰੋ ਹਿ ਕਾਯਸਙ੍ਖਾਰੇਨ ਵਿਨਾਪਿ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ ਚ ਨਿਰੁਜ੍ਝਤਿ ਚ। ਕਾਯਸਙ੍ਖਾਰੋ ਪਨ ਚਿਤ੍ਤਸਮੁਟ੍ਠਾਨਤ੍ਤਾ ਯੇਨ ਚਿਤ੍ਤੇਨ ਸਦ੍ਧਿਂ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ, ਤਤੋ ਪਟ੍ਠਾਯ ਸਤ੍ਤਰਸਮੇਨ ਸਦ੍ਧਿਂ ਨਿਰੁਜ੍ਝਤਿ, ਏਸਾ ਚਿਤ੍ਤਸਮੁਟ੍ਠਾਨਰੂਪਸ੍ਸ ਧਮ੍ਮਤਾ। ਯਂ ਪਨ ਵਿਭਙ੍ਗਪ੍ਪਕਰਣਸ੍ਸ ਸੀਹਲ਼ਟ੍ਠਕਥਾਯ ''ਚਿਤ੍ਤਸਮੁਟ੍ਠਾਨਰੂਪਂ ਸਤ੍ਤਰਸਮਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਉਪ੍ਪਾਦਕ੍ਖਣੇ ਨਿਰੁਜ੍ਝਤੀ''ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ, ਤਂ ਇਮਾਯ ਪਾਲ਼ਿਯਾ ਵਿਰੁਜ੍ਝਤਿ। ''ਯਸ੍ਸ ਕਾਯਸਙ੍ਖਾਰੋ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ, ਤਸ੍ਸ ਵਚੀਸਙ੍ਖਾਰੋ ਨਿਰੁਜ੍ਝਤੀ''ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਯਸ੍ਮਾ ਕਾਯਸਙ੍ਖਾਰੋ ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਉਪ੍ਪਾਦਕ੍ਖਣੇ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ, ਨ ਚ ਤਸ੍ਮਿਂ ਖਣੇ ਵਿਤਕ੍ਕਵਿਚਾਰਾ ਨਿਰੁਜ੍ਝਨ੍ਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ''ਨੋ''ਤਿ ਪਟਿਸੇਧੋ ਕਤੋ। ਇਮਿਨਾ ਨਯਮੁਖੇਨ ਸਬ੍ਬਤ੍ਥ ਵਿਨਿਚ੍ਛਯੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ। ਅਯਂ ਸਙ੍ਖਾਰਯਮਕਮਾਤਿਕਤ੍ਥਸਂਵਣ੍ਣਨਾਨਯੋ।

ਅਨੁਸਯਯਮਕਮਾਤਿਕਤ੍ਥਵਣ੍ਣਨਾ

ਅਨੁਸਯਯਮਕਮਾਤਿਕਾਯ ਪਨ ਪਾਲ਼ਿਵਵਤ੍ਥਾਨਂ ਤਾਵ ਏਵਂ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਂ। ਅਨੁਸਯਯਮਕੇਪਿ ਖਨ੍ਧਯਮਕਮਾਤਿਕਾਦੀਸੁ ਵਿਯ ਦੇਸਨਂ ਅਕਤ੍ਵਾ ਅਞ੍ਞੇਨ ਨਯੇਨ ਪਾਲ਼ਿਦੇਸਨਾ ਕਤਾ। ਕਥਂ? ਪਠਮਂ ਤਾਵ ਪਰਿਚ੍ਛੇਦਵਾਰੋ ਪਰਿਚ੍ਛਿਨ੍ਨੁਦ੍ਦੇਸਵਾਰੋਤਿ ਦ੍ਵੇ ਵਾਰਾ ਉਦ੍ਦੇਸਵਸੇਨ ਦੇਸਿਤਾ, ਤਤੋ ਉਪ੍ਪਤ੍ਤਿਟ੍ਠਾਨਵਾਰੋਤਿ ਏਕੋ ਖੁਦ੍ਦਕਵਾਰੋ। ਤਤੋ ਅਨੁਸਯਵਾਰੋ ਸਾਨੁਸਯਵਾਰੋ ਪਜਹਨਵਾਰੋ ਪਰਿਞ੍ਞਾਵਾਰੋ ਪਹੀਨਵਾਰੋ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨਵਾਰੋ ਧਾਤੁਵਾਰੋਤਿ ਅਨੁਸਯੇ ਯੋਜੇਤ੍ਵਾ ਯਮਕਵਸੇਨ ਪਪਞ੍ਚਤੋ ਨਿਦ੍ਦਿਟ੍ਠਾ ਸਤ੍ਤ ਮਹਾਵਾਰਾਤਿ ਅਟ੍ਠਕਨਿਦ੍ਦੇਸਵਸੇਨ ਦੇਸਿਤਾ, ਏਵਂ ਦਸਹਿ ਵਾਰੇਹਿ ਅਨੁਸਯਯਮਕਦੇਸਨਾ ਕਤਾ। ਤੇਸੁ ਯੇ ਇਮੇ ਹਿ ਪਰਿਚ੍ਛੇਦਵਾਰੋਤਿਆਦਿਨਾ ਦ੍ਵੇ ਵਾਰਾ ਉਦ੍ਦੇਸਵਸੇਨ ਵੁਤ੍ਤਾ, ਤੇ ਇਧ ਅਨੁਸਯਯਮਕਮਾਤਿਕਾਤਿ ਗਹੇਤਬ੍ਬਾ।

ਤਤ੍ਥ ਹਿ **ਸਤ੍ਤ ਅਨੁਸਯਾ**ਤਿ ਅਯਂ ਗਣਨਾਯ ਪਰਿਚ੍ਛਿਨ੍ਦਿਤ੍ਵਾ ਅਨੁਸਯਾਨਂ ਦੇਸਿਤਤ੍ਤਾ ਪਰਿਚ੍ਛੇਦਵਾਰੋ ਨਾਮ। **ਕਾਮਰਾਗਾਨੁਸਯੋ...ਪੇ॰... ਅਵਿਜ੍ਜਾਨੁਸਯੋ**ਤਿ ਅਯਂ ਪਰਿਚ੍ਛੇਦਵਸੇਨ ਪਰਿਚ੍ਛਿਨ੍ਨਾਨਂ ਨਾਮਮਤ੍ਤਂ ਉਦ੍ਦਿਸਿਤ੍ਵਾ ''ਇਮੇ ਨਾਮ ਤੇ''ਤਿ ਦੇਸਿਤਤ੍ਤਾ ਪਰਿਚ੍ਛਿਨ੍ਨੁਦ੍ਦੇਸਵਾਰੋ ਨਾਮ। ਤਤ੍ਥ ਅਨੁਤ੍ਤਾਨਤ੍ਥਤੋ ਤਾਵ **ਅਨੁਸਯਾ**ਤਿ ਕੇਨਟ੍ਠੇਨ ਅਨੁਸਯਾ? ਅਨੁਸਯਨਟ੍ਠੇਨ। ਕੋ ਏਸ ਅਨੁਸਯਨਟ੍ਠੋ ਨਾਮਾਤਿ? ਅਪ੍ਪਹੀਨਟ੍ਠੋ। ਕਾਮਰਾਗਾਨੁਸਯਾਦਯੋ ਹਿ ਅਪ੍ਪਹੀਨਟ੍ਠੇਨ ਤਸ੍ਸ ਤਸ੍ਸ ਸਨ੍ਤਾਨੇ ਅਨੁਸੇਨ੍ਤਿ ਨਾਮ, ਤਸ੍ਮਾ ''ਅਨੁਸਯਾ''ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਨ੍ਤਿ, **ਅਨੁਸੇਨ੍ਤੀ**ਤਿ ਚ ਤਂ ਤਂ ਅਨੁਰੂਪਂ ਕਾਰਣਂ ਲਭਿਤ੍ਵਾ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨ੍ਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਅਥਾਪਿ ਸਿਯਾ – ਅਨੁਸਯਨਟ੍ਠੋ ਨਾਮ ਅਪ੍ਪਹੀਨਾਕਾਰੋ, ਅਪ੍ਪਹੀਨਾਕਾਰੋ ਚ ਨ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਅਨੁਸਯਾ ਨ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨ੍ਤੀਤਿ। ਤਤ੍ਰਿਦਂ ਪਟਿਵਚਨਂ – ਅਪ੍ਪਹੀਨਾਕਾਰੋ ਅਨੁਸਯੋ, ਅਨੁਸਯੋਤਿ ਪਨ ਅਪ੍ਪਹੀਨਟ੍ਠੇਨ ਥਾਮਗਤਕਿਲੇਸੋ ਵੁਚ੍ਚਤਿ, ਸੋ ਚਿਤ੍ਤਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤੋ ਸਾਰਮ੍ਮਣੋ ਸਪ੍ਪਚ੍ਚਯਟ੍ਠੇਨ ਸਹੇਤੁਕੋ ਏਕਨ੍ਤਾਕੁਸਲੋਵ ਹੋਤਿ **ਕਥਾਵਤ੍ਥੁਸ੍ਮਿਂ** (ਕਥਾ॰ ੫੫੪ ਆਦਯੋ) ਅਨੁਸਯਾਨਂ ਚਿਤ੍ਤਵਿਪ੍ਪਯੁਤ੍ਤਭਾਵਸ੍ਸ ਪਟਿਸੇਧਿਤਤ੍ਤਾ , ਸੋ ਚ ਅਤੀਤੋਪਿ ਹੋਤਿ, ਅਨਾਗਤੋਪਿ ਪਚ੍ਚੁਪ੍ਪਨ੍ਨੋਪਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤੀਤਿ ਵਤ੍ਤੁਂ ਯੁਤ੍ਤਂ। ਤਥਾ ਹਿ **ਧਮ੍ਮਸਙ੍ਗਹੇ** ਮੋਹਸ੍ਸ ਪਦਭਾਜਨੇ ੩੧੭ ''ਅਵਿਜ੍ਜਾਨੁਸਯੋ ਅਵਿਜ੍ਜਾਪਰਿਯੁਟ੍ਠਾਨਂ...ਪੇ॰... ਅਯਂ ਤਸ੍ਮਿਂ ਸਮਯੇ ਮੋਹੋ ਹੋਤੀ''ਤਿ (ਧ॰ ਸ॰ ੩੯੦)। ਇਮਸ੍ਮਿਞ੍ਚ ਯਮਕੇ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨਵਾਰੇ ''ਯਸ੍ਸ ਕਾਮਰਾਗਾਨੁਸਯੋ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ, ਤਸ੍ਸ ਪਟਿਘਾਨੁਸਯੋ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤੀ''ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤਂ, ਤਸ੍ਮਾ

‘‘ਅਨੁਸੇਨ੍ਤੀਤਿ ਤੰ ਤੰ ਅਨੁਰੂਪੰ ਕਾਰਣੰ ਲਭਿਤ੍ਵ◌ਾ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨ੍ਤੀ’’ਤਿ ਯੰ ਵ◌ੁਤ੍ਤੰ, ਤੰ ਸੁਵ◌ੁਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਵ◌ੇਦਿਤਬ੍ਬੰ। **ਕਾਮਰਾਗਾਨੁਸਯੋ**ਤਿ ਕਾਮਰਾਗੋ ਚ ਸੋ ਅਪ੍ਪਹੀਨਟ੍ਠੇਨ ਅਨੁਸਯੋ ਚਾਤਿ ਕਾਮਰਾਗਾਨੁਸਯੋ। ਸੇਸਪਦੇਸੁਪਿ ਏਸੇਵ ਨਯੋ। ਅਯੰ ਤਾਵ◌ੇਤ੍ਥ ਅਨੁਤ੍ਤਾਨਤ੍ਥੋ। ਅਤ੍ਥਵ◌ਿਨਿਚ੍ਛਯੋ ਪਨੇਤ੍ਥਾਪਿ ਨਿਦ੍ਦੇਸਨਯਮੁਖਦਸ੍ਸਨਵਸੇਨੇਵ ਹੋਤਿ, ਨਿਦ੍ਦੇਸੋ ਚੇਤ੍ਥ ਹੇਟ੍ਠਾ ਵ◌ੁਤ੍ਤੋ।

ਉਪ੍ਪਤ੍ତਿਟ੍ਠਾਨਵ◌ਾਰਾਦਯੋ ਅਟ੍ਠ ਵ◌ਾਰਾ ਚ, ਤਤ੍ਰਾਯੰ ਪਾਲਿਵਵਤ੍ਥਾਨਾਨੁਪੁਬ੍ਬਿਕਾਮੁਖਮਤ੍ਤਪ੍ਪਕਾਸਨਾ। ਤੇਸੰ ਹਿ ਪਠਮੋ ਅਨੁਸਯਾਨੰ ਉਪ੍ਪਤ੍ਤਿਟ੍ਠਾਨਵ◌ਾਰੋ ਨਾਮ। ਤਤ੍ਥ ਵ◌ਾਰਭੇਦੋ ਯਮਕਯੋਜਨਵ◌ਾਰੇ ਨਤ੍ਥਿ, ਇਤਰੇਸੁ ਪਨ ਸਤ੍ਤਸੁ ਮਹਾਵ◌ਾਰੇਸੁ ਅਤ੍ਥਿ। ਤੇਸੁ ਹਿ ਪਠਮੋ ਅਨੁਸਯਵ◌ਾਰੋ ਅਨੁਲੋਮਪਟਿਲੋਮਨਯਵਸੇਨ ਦੁਵ◌ਿਧੋ ਹੋਤਿ। ਤਤ੍ਥ ਅਨੁਲੋਮਨਯੇ ‘‘ਯਸ੍ਸ ਯਤ੍ਥ...ਪੇ॰... ਅਨੁਸੇਤੀ’’ਤਿ ਪੁਗ੍ਗਲੋਕਾਸਤਦੁਭਯਨਾਮਵਸੇਨ ਤਯੋ ਅਨ੍ਤਰਵ◌ਾਰਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਤੇਸੁ ਏਕੇਕਸ੍ਮਿੰ ਏਕਮੂਲਕਦ੍ਵ◌ਿਮੂਲਕਤਿਮੂਲਕਚਤੁਮੂਲਕਪਞ੍ਚਮੂਲਕਛਮੂਲਕਾਨੰ ਵਸੇਨ ਯਮਕਭੇਦਾ ਹੋਨ੍ਤਿ। ਯਥਾ ਚ ਅਨੁਲੋਮਨਯੇ, ਏਵ◌ੰ ਪਟਿਲੋਮਨਯੇਪਿ ਵ◌ੇਦਿਤਬ੍ਬਾ। ਯਥਾ ਚੇਤ੍ਥ ਅਨੁਸਯਵ◌ਾਰੇ, ਏਵ◌ੰ ਸਾਨੁਸਯਵ◌ਾਰਪਜਹਨਵ◌ਾਰਪਰਿਞ੍ਞਾਵ◌ਾਰਪਹੀਨਵ◌ਾਰਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨਵ◌ਾਰੇਸੁ ਪਞ੍ਚਸੁਪਿ। ਅਯੰ ਪਨੇਤ੍ਥ ਪੁਰਿਮੇਸੁ ਤੀਸੁ ਵ◌ਾਰੇਸੁ ਵ◌ਿਸੇਸੋ। ਓਕਾਸਵ◌ਾਰੇ ‘‘ਯਤ੍ਥ ਤਤ੍ਥਾ’’ਤਿ ਅਵਤ੍ਵ◌ਾ ‘‘ਯਤੋ ਤਤੋ’’ਤਿ ਨਿਸ੍ਸਕ੍ਕਵਚਨੇਨ ਦੇਸਨਾ ਕਤਾ। ਸੇਸੰ ਤਾਦਿਸਮੇਵ । ਯੋ ਪਨਾਯੰ ਸਬ੍ਬਪਚ੍ਛਿਮੋ ਧਾਤੁਵ◌ਾਰੋ ਨਾਮ, ਸੋ ਪੁਚ੍ਛਾਵ◌ਾਰੋ ਵ◌ਿਸ੍ਸਜ੍ਜਨਵ◌ਾਰੋਤਿ ਦ੍ਵ◌ਿਧਾ ਠਿਤੋ। ਤਤ੍ਥ ਪੁਚ੍ਛਾਵ◌ਾਰੋ ਅਨੁਲੋਮਪਟਿਲੋਮਵਸੇਨ ਦੁਵ◌ਿਧੋ। ਤਸ੍ਸਾਵਸਾਨੇ ਪੁਚ੍ਛਾਨੁਕ੍ਕਮੇਨ ਵ◌ਿਸ੍ਸਜ੍ਜਨੰ ਕਤਨ੍ਤਿ। ਏਵ◌ੰ ਤਾਵ◌ੇਤ੍ਥ ਪਾਲਿਵਵਤ੍ਥਾਨੰ ਵ◌ੇਦਿਤਬ੍ਬੰ।

ਤਤ੍ਰਿਦੰ ਅਟ੍ਠਨ੍ਨੰ ਵ◌ਾਰਾਨੰ ਆਦਿਤੋ ਪਟ੍ਠਾਯ ਮੁਖਮਤ੍ਤਦਸ੍ਸਨੰ। ‘‘ਕਤ੍ਥ ਕਾਮਰਾਗਾਨੁਸਯੋ ਅਨੁਸੇਤਿ? ਕਾਮਧਾਤੁਯਾ ਦ੍ਵ◌ੀਸੁ ਵ◌ੇਦਨਾਸੁ ਏਤ੍ਥ ਕਾਮਰਾਗਾਨੁਸਯੋ ਅਨੁਸੇਤਿ। ਕਤ੍ਥ ਪਟਿਘਾਨੁਸਯੋ ਅਨੁਸੇਤਿ? ਦੁਕ੍ਖਾਯ ਵ◌ੇਦਨਾਯ...ਪੇ॰... ਮਾਨਾਨੁਸਯੋ ਕਾਮਧਾਤੁਯਾ ਦ੍ਵ◌ੀਸੁ ਵ◌ੇਦਨਾਸੁ ਰੂਪਧਾਤੁਯਾ ਅਰੂਪਧਾਤੁਯਾ ਚ ਅਨੁਸੇਤਿ। ਦਿਟ੍ਠਾਨੁਸਯੋ, ਵ◌ਿਚਿਕਿਚ੍ਛਾਨੁਸਯੋ ਚ ਸਬ੍ਬਸਕ੍ਕਾਯਪਰਿਯਾਪਨ੍ਨੇਸੁ ਧਮ੍ਮੇਸੁ, ਭਵਰਾਗਾਨੁਸਯੋ ਰੂਪਾਰੂਪਧਾਤੂਸੁ, ਅਵ◌ਿਜ੍ਜਾਨੁਸਯੋ ਸਬ੍ਬਸਕ੍ਕਾਯਪਰਿਯਾਪਨ੍ਨੇਸੁ ਧਮ੍ਮੇਸੁ ਅਨੁਸੇਤੀ’’ਤਿ ਅਯੰ ਤਾਵ ਪਠਮਵ◌ਾਰੇ ਪਾਲਿਨਯੋ।

ਤਤ੍ਥ **ਕਾਮਧਾਤੁਯਾ ਦ੍ਵ◌ੀਸੁ ਵ◌ੇਦਨਾਸੂ**ਤਿ ਕਾਮਾਵਚਰਭੂਮਿਯੰ ਸੁਖਾਯ ਚੇਵ ਉਪੇਕ੍ਖਾਯ ਚਾਤਿ ਦ੍ਵ◌ੀਸੁ ਵ◌ੇਦਨਾਸੁ, ਕਾਮਰਾਗਾਨੁਸਯੋ ਪਨ ਸਹਜਾਤਵਸੇਨ, ਆਰਮ੍ਮਣਵਸੇਨ ਚਾਤਿ ਦ੍ਵ◌ੀਹਾਕਾਰੇਹਿ ਅਨੁਸੇਤਿ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ, ਤਤ੍ਥ ਅਕੁਸਲਾਹਿ ਸੁਖਉਪੇਕ੍ਖਾਹਿ ਸਹਜਾਤੋਪਿ ਹੁਤ੍ਵ◌ਾ ਤਾ ਆਰਮ੍ਮਣੰ ਕਤ੍ਵ◌ਾਪਿ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ। ਅਵਸੇਸਾ ਪਨ ਕਾਮਾਵਚਰਕੁਸਲਵ◌ਿਪਾਕਕਿਰਿਯਵ◌ੇਦਨਾ ਆਰਮ੍ਮਣਮੇਵ ਕਤ੍ਵ◌ਾ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ, ਇਮਾਸੁ ਵ◌ੇਦਨਾਸੁ ਅਨੁਸਯਮਾਨੋ ਚੇਸ ਤਾਹਿ ਵ◌ੇਦਨਾਹਿ ਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤੇਸੁ ਸਞ੍ਞਾਸਙ੍ਖਾਰਵ◌ਿਞ੍ਞਾਣੇਸੁਪਿ ਅਨੁਸੇਤਿਯੇਵ। ਇਮਾਸੰ ਪਨ ਵ◌ੇਦਨਾਨੰ ਅਸ੍ਸਾਦਟ੍ਠੇਨ ਕਾਮਰਾਗਾਨੁਸਯੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿਯਾ ਸੇਸਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤੇਹਿ ਪਧਾਨਤ੍ਤਾ, ਓਲਾਰਿਕਤ੍ਤੇਨ ਵ◌ੇਨੇਯ੍ਯਜਾਨੰ ਸੁਬੋਧਤ੍ਤਾ ਚ ਦ੍ਵ◌ੀਸੁ ਵ◌ੇਦਨਾਸੁਯੇਵ ਅਨੁਸੇਤੀਤਿ ਵ◌ੁਤ੍ਤੰ, ਏਵ◌ੰ ਉਪਰਿਪਿ। ਨ ਕੇਵਲਞ੍ਚੇਸ ਅਨੁਸਯਮਾਨੋ ਇਮਾਸੁ ਦ੍ਵ◌ੀਸੁ ਵ◌ੇਦਨਾਸੁਯੇਵ, ਵ◌ੇਦਨਾਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤੇਸੁ ਧਮ੍ਮੇਸੁ ਚ ਅਨੁਸੇਤਿ, ਇਟ੍ਠੇਸੁ ਪਨ ਰੂਪਾਦੀਸੁਪਿ ਅਨੁਸੇਤਿ ਏਵ। ਵ◌ੁਤ੍ਤਮ੍ਪਿ ਚੇਤੰ **ਵ◌ਿਭਙ੍ਗਪ੍ਪਕਰਣੇ** ‘‘ਯੰ ਲੋਕੇ ਪਿਯਰੂਪੰ ਸਾਤਰੂਪੰ, ਏਤ੍ਥ ਸਤ੍ਤਾਨੰ ਕਾਮਰਾਗਾਨੁਸਯੋ ਅਨੁਸੇਤੀ’’ਤਿ (ਵ◌ਿਭ॰ ੮੧੬), ਏਤ੍ਥਾਨੁਸਯਯਮਕੇਪਿ ਵ◌ੁਤ੍ਤੰ ‘‘ਦੁਕ੍ਖਾਯ ਵ◌ੇਦਨਾਯ ਰੂਪਧਾਤੁਯਾ ਏਤ੍ਥ ਕਾਮਰਾਗਾਨੁਸਯੋ ਨਾਨੁਸੇਤੀ’’ਤਿਆਦਿ। ਏਤੇਨ ਵ◌ੁਤ੍ਤਾਵਸੇਸਰੂਪਾਦੀਸੁ ਛਸੁਪਿ ਆਰਮ੍ਮਣੇਸੁ ਅਨੁਸੇਤੀਤਿ ਵ◌ੁਤ੍ਤੰ ਹੋਤਿ। ਇਧ ਪਨ ਤੰ ਸਬ੍ਬੰ ਅਵਤ੍ਵ◌ਾ ਕਿਞ੍ਚਿਦੇਵ ਪਧਾਨਤ੍ਤਾਦਿਨਾ ਕਾਰਣੇਨ ਵ◌ੁਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਗਹੇਤਬ੍ਬੰ।

ਦੁਕ੍ਖਾਯਾਤਿ ਏਤ੍ਥ ਪਟਿਘਚਿਤ੍ਤਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਾ ਦ੍ਵ◌ੇ ਦੋਮਨਸ੍ਸਵ◌ੇਦਨਾ, ਕਾਯਵ◌ਿਞ੍ਞਾਣਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਾ ਦੁਕ੍ਖਵ◌ੇਦਨਾ ਚਾਤਿ ਤਿਸ੍ਸੋ ਵ◌ੇਦਨਾ, ਤੰ ਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਾ ਚ ਧਮ੍ਮਾ, ਅਨਿਟ੍ਠਾ ਛ ਰੂਪਾਦਯੋ ਧਮ੍ਮਾ ਪਟਿਘਾਨੁਸਯਸਹਜਾਤਵਸੇਨ, ਆਰਮ੍ਮਣਵਸੇਨ ਚ ਯਥਾਰਹੰ ਅਨੁਸਯਨਟ੍ਠਾਨੰ। ਕਿੰ ਪਨ ਇਤਰਾ ਦ੍ਵ◌ੇ ਵ◌ੇਦਨਾ ਇਟ੍ਠਾਰਮ੍ਮਣੰ ਵ◌ਾ ਪਟਿਘਸ੍ਸ ਆਰਮ੍ਮਣੰ ਨ ਹੋਨ੍ਤੀਤਿ? ਨੋ ਨ ਹੋਨ੍ਤਿ।

ਪਰਿਹੀਨਜ੍ਝਾਨਸ੍ਸ ਹਿ ਨਟ੍ਠਂ ਇਟ੍ਠਂ ਸਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਧਮ੍ਮਂ ਝਾਨਮਾਰਬ੍ਭ ਦੋਮਨਸ੍ਸਂ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ, ਤਂ ਪਨ ਆਰਮ੍ਮਣਮਤ੍ਤਮੇਵ, ਨਾਨੁਸਯਨਟ੍ਠਾਨਂ ਇਟ੍ਠਤ੍ਤਾ। ਅਨਿਟ੍ਠਮੇਵ ਹਿ ਇਟ੍ਠਤੋ ਪਟਿਹਨਨਨਿਮਿਤ੍ਤਂ, ਯਂ ਪਨ ਤਤ੍ਥੁਪ੍ਪਨ੍ਨਂ, ਤਸ੍ਸ ਪਟਿਘਮਤ੍ਤਮੇਵ ਹੋਤਿ, ਨ ਪਟਿਘਾਨੁਸਯੋਤਿ। ਪਟਿਘਾਨੁਸਯੋ ਹਿ ਅਨਿਟ੍ਠਾਰਮ੍ਮਣੇ ਪਟਿਹਨਨਵਸੇਨ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨੋ ਥਾਮਗਤੋ ਕਿਲੇਸੋ, ਇਤਰੋ ਦੋਮਨਸ੍ਸੇਨ ਸਦ੍ਧਿਂ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨੋਪਿ ਅਤ੍ਤਨੋ ਪਟਿਹਨਨਕਿਚ੍ਚਸ੍ਸ ਅਕਰਣਤੋ ਪਟਿਘਾਨੁਸਯੋ ਨ ਹੋਤਿ, ਅਬ੍ਬੋਹਾਰਿਕਤ੍ਤਂ ਗਚ੍ਛਤਿ। ਯਥਾ ਹਿ ਪਾਣਾਤਿਪਾਤਚੇਤਨਾਯ ਸਦ੍ਧਿਂ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨੋਪਿ ਬ੍ਯਾਪਾਦੋ ਮਨੋਕਮ੍ਮਂ ਨਾਮ ਨ ਹੋਤਿ, ਅਬ੍ਬੋਹਾਰਿਕਤ੍ਤਂ ਗਚ੍ਛਤਿ, ਏਵਂਸਮ੍ਪਦਮਿਦਂ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਂ। ਤੇਨੇਵ ਨੇਕ੍ਖਮ੍ਮਸ੍ਸਿਤਂ ਦੋਮਨਸ੍ਸਂ ਸੇਵਿਤਬ੍ਬਂ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਮਾਨਾਨੁਸਯਸ੍ਸ ਪਨ ਦੁਕ੍ਖਦੋਮਨਸ੍ਸਵਜ੍ਜਿਤਾ ਸਬ੍ਬੇ ਲੋਕਿਯਾ ਧਮ੍ਮਾ ਅਨੁਸਯਨਟ੍ਠਾਨਂ। ''ਦੁਕ੍ਖਾਯ ਵੇਦਨਾਯ ਅਪਰਿਯਾਪਨ੍ਨੇ ਏਤ੍ਥ...ਪੇ॰... ਮਾਨਾਨੁਸਯੋ ਚ ਨਾਨੁਸੇਤੀ''ਤਿ ਹਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਦਿਟ੍ਠਾਨੁਸਯਵਿਚਿਕਿਚ੍ਛਾਨੁਸਯਾਨਂ ਪਨ ਲੋਕੁਤ੍ਤਰਵਜ੍ਜਿਤਾ ਸਬ੍ਬੇਪਿ ਧਮ੍ਮਾ ਅਨੁਸਯਨਟ੍ਠਾਨਂ। ਤੇਨ ਵੁਤ੍ਤਂ ''ਸਬ੍ਬਸਕ੍ਕਾਯਪਰਿਯਾਪਨ੍ਨੇਸੁ ਧਮ੍ਮੇਸੂ''ਤਿ। ਤਤ੍ਥ ਸਂਸਾਰਵਟ੍ਟਨਿਸ੍ਸਿਤਟ੍ਠੇਨ ਸਕ੍ਕਾਯਪਰਿਯਾਪਨ੍ਨੇਸੁ ਸਬ੍ਬਧਮ੍ਮੇਸੂਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਏਵਂ ਅਵਿਜ੍ਜਾਨੁਸਯੋਪਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ। ਸਬ੍ਬਤ੍ਥ ਚ ਸਹਜਾਤਾਰਮ੍ਮਣਭੇਦੋ ਹੇਟ੍ਠਾ ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨੇਵ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ।

ਭਵਰਾਗਾਨੁਸਯੋ ਪਨ ਕਿਞ੍ਚਾਪਿ ਦਿਟ੍ਠਿਵਿਪ੍ਪਯੁਤ੍ਤੇਸੁ ਚਤੂਸੁ ਚਿਤ੍ਤੇਸੁ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨਤੋ ਸਹਜਾਤਵਸੇਨ ਕਾਮਧਾਤੁਯਾ ਦ੍ਵੀਸੁ ਵੇਦਨਾਸੁ ਅਨੁਸੇਤੀਤਿ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬੋ ਭਵੇਯ੍ਯ, ਸੋ ਪਨ ਯਸ੍ਮਾ ਰੂਪਾਰੂਪਾਵਚਰਮੇਵਾਰਮ੍ਮਣਂ ਲਭਤਿ, ਨ ਕਾਮਾਵਚਰਾਰਮ੍ਮਣਮੇਵ, ਅਨੁਸਯਾਨਂ ਪਨ ਤਂ ਨ ਅਨੁਸਯਨਟ੍ਠਾਨਂ, ਤਸ੍ਮਾ ਆਰਮ੍ਮਣਵਸੇਨ ਨਿਯਮਂ ਅਕਤ੍ਵਾ ''ਰੂਪਧਾਤੁਯਾ ਅਰੂਪਧਾਤੁਯਾ ਏਤ੍ਥ ਭਵਰਾਗਾਨੁਸਯੋ ਅਨੁਸੇਤੀ''ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਤਂ ਰਾਗਵਸੇਨ ਸੋ ਚ ਸਬ੍ਬੋਪਿ ਰਾਗੋ ਕਾਮਰਾਗਾਨੁਸਯੋ ਗਹੇਤਬ੍ਬੋਤਿ ਅਯਂ ਉਪ੍ਪਤ੍ਤਿਟ੍ਠਾਨਵਾਰੇ ਨਯੋ।

ਇਤਰੇਸੁ ਪਨ ਸਤ੍ਤਸੁ ਮਹਾਵਾਰੇਸੁ ਤਾਵ ''ਯਸ੍ਸ ਕਾਮਰਾਗਾਨੁਸਯੋ ਅਨੁਸੇਤਿ, ਤਸ੍ਸ ਪਟਿਘਾਨੁਸਯੋ ਅਨੁਸੇਤੀਤਿ? ਆਮਨ੍ਤਾ। ਯਸ੍ਸ ਵਾ ਪਨ ਪਟਿਘਾਨੁਸਯੋ ਅਨੁਸੇਤਿ, ਤਸ੍ਸ ਕਾਮਰਾਗਾਨੁਸਯੋ ਅਨੁਸੇਤੀਤਿ? ਆਮਨ੍ਤਾ। ਯਸ੍ਸ ਕਾਮਰਾਗਾਨੁਸਯੋ ਅਨੁਸੇਤਿ, ਤਸ੍ਸ ਮਾਨਾਨੁਸਯੋ ਅਨੁਸੇਤੀਤਿ? ਆਮਨ੍ਤਾ। ਯਸ੍ਸ ਵਾ ਪਨ ਮਾਨਾਨੁਸਯੋ ਅਨੁਸੇਤਿ, ਤਸ੍ਸ ਕਾਮਰਾਗਾਨੁਸਯੋ ਅਨੁਸੇਤੀਤਿ? ਅਨਾਗਾਮਿਸ੍ਸ ਮਾਨਾਨੁਸਯੋ ਅਨੁਸੇਤਿ, ਨੋ ਚ ਤਸ੍ਸ ਕਾਮਰਾਗਾਨੁਸਯੋ ਅਨੁਸੇਤਿ, ਤਿਣ੍ਣਂ ਪੁਗ੍ਗਲਾਨਂ ਮਾਨਾਨੁਸਯੋ ਚ ਅਨੁਸੇਤਿ, ਕਾਮਰਾਗਾਨੁਸਯੋ ਚ ਅਨੁਸੇਤਿ। ਯਸ੍ਸ ਕਾਮਰਾਗਾਨੁਸਯੋ ਅਨੁਸੇਤਿ, ਤਸ੍ਸ ਦਿਟ੍ਠਾਨੁਸਯੋ ਅਨੁਸੇਤੀਤਿ? ਦ੍ਵਿਨ੍ਨਂ ਪੁਗ੍ਗਲਾਨਂ ਕਾਮਰਾਗਾਨੁਸਯੋ ਅਨੁਸੇਤਿ, ਨੋ ਚ...ਪੇ॰... ਦਿਟ੍ਠਾਨੁਸਯੋ ਚ ਅਨੁਸੇਤਿ, ਯਸ੍ਸ ਵਾ ਪਨ...ਪੇ॰... ਆਮਨ੍ਤਾ। ਯਸ੍ਸ ਕਾਮਰਾਗਾਨੁਸਯੋ ਅਨੁਸੇਤਿ, ਤਸ੍ਸ ਵਿਚਿਕਿਚ੍ਛਾਨੁਸਯੋ ਅਨੁਸੇਤੀ''ਤਿ ਪੁਚ੍ਛਾਯਪਿ ਦਿਟ੍ਠਾਨੁਸਯਸਦਿਸਮੇਵ ਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜਨਂ। ਯਸ੍ਸ ਕਾਮਰਾਗਾਨੁਸਯੋ ਅਨੁਸੇਤਿ, ਤਸ੍ਸ ਭਵਰਾਗਾਨੁਸਯੋ ਅਨੁਸੇਤੀਤਿ? ਆਮਨ੍ਤਾ। ਯਸ੍ਸ ਵਾ ਪਨ...ਪੇ॰... ਅਨੁਸੇਤੀਤਿ...ਪੇ॰... ਤਿਣ੍ਣਂ ਪੁਗ੍ਗਲਾਨਂ ਭਵਰਾਗਾਨੁਸਯੋ ਚ ਅਨੁਸੇਤਿ, ਕਾਮਰਾਗਾਨੁਸਯੋ ਚ ਅਨੁਸੇਤਿ। ਅਵਿਜ੍ਜਾਨੁਸਯੇਪਿ ਏਸੇਵ ਨਯੋ। ਇਮਿਨਾ ਨਯੇਨ ਪਟਿਘਾਨੁਸਯਾਦਿਮੂਲਿਕਾਸੁ ਪੁਚ੍ਛਾਸੁ ਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜਨਨਯੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ। ਅਯਂ ਏਕਮੂਲਕੇ ਨਯੋ।

ਯਸ੍ਸ ਕਾਮਰਾਗਾਨੁਸਯੋ ਚ ਪਟਿਘਾਨੁਸਯੋ ਚ ਅਨੁਸੇਤਿ, ਤਸ੍ਸ ਮਾਨਾਨੁਸਯੋ ਅਨੁਸੇਤੀਤਿ? ਆਮਨ੍ਤਾ। ਦ੍ਵਿਨ੍ਨਂ ਦ੍ਵਿਮੂਲਿਕਾ...ਪੇ॰... ਪਞ੍ਚਮੂਲਿਕਾਨਂ ਪਨ ਏਕਮੂਲੇ ਵੁਤ੍ਤਾਨੁਸਾਰੇਨ ਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜਨਨਯੋ ਞਾਤਬ੍ਬੋ। ਤਤ੍ਰਾਯਂ ਪਚ੍ਛਿਮਾਨੁਸਯੇ ਯੋਜਨਾ – ''ਯਸ੍ਸ ਕਾਮਰਾਗਾਨੁਸਯੋ ਚ ਪਟਿਘਾਨੁਸਯੋ ਚ ਮਾਨਾਨੁਸਯੋ ਚ ਦਿਟ੍ਠਾਨੁਸਯੋ ਚ ਵਿਚਿਕਿਚ੍ਛਾਨੁਸਯੋ ਚ ਭਵਰਾਗਾਨੁਸਯੋ ਚ ਅਨੁਸੇਤਿ, ਤਸ੍ਸ ਅਵਿਜ੍ਜਾਨੁਸਯੋ ਅਨੁਸੇਤੀਤਿ? ਆਮਨ੍ਤਾ। ਯਸ੍ਸ ਵਾ ਪਨ ਅਵਿਜ੍ਜਾਨੁਸਯੋ ਅਨੁਸੇਤਿ, ਤਸ੍ਸ ਕਾਮਰਾਗਾਨੁਸਯੋ ਚ...ਪੇ॰... ਭਵਰਾਗਾਨੁਸਯੋ ਚ ਅਨੁਸੇਤੀਤਿ? ਅਨਾਗਾਮਿਸ੍ਸ ਅਵਿਜ੍ਜਾਨੁਸਯੋ ਚ ਮਾਨਾਨੁਸਯੋ ਚ ਭਵਰਾਗਾਨੁਸਯੋ ਚ ਅਨੁਸੇਤਿ, ਨ ਇਤਰੇ, ਦ੍ਵਿਨ੍ਨਂ ਪੁਗ੍ਗਲਾਨਂ ਅਵਿਜ੍ਜਾਨੁਸਯੋ ਚ ਕਾਮਰਾਗਪਟਿਘਮਾਨਭਵਰਾਗਾਨੁਸਯਾ ਚ ਅਨੁਸੇਨ੍ਤਿ, ਨ ਦਿਟ੍ਠਿਵਿਚਿਕਿਚ੍ਛਾਨੁਸਯਾ, ਪੁਥੁਜ੍ਜਨਸ੍ਸ ਪਨ ਸਬ੍ਬੇਪਿ ਅਨੁਸੇਨ੍ਤੀ''ਤਿ ਅਯਂ ਪੁਗ੍ਗਲਵਾਰੇ ਨਯੋ।

ਓਕਾਸਵਾਰੇ ਪਨ ''ਯਤ੍ਥ ਕਾਮਰਾਗਾਨੁਸਯੋ ਅਨੁਸੇਤਿ, ਤਤ੍ਥ ਪਟਿਘਾਨੁਸਯੋ ਅਨੁਸੇਤੀਤਿ? ਨੋ। ਯਤ੍ਥ ਵਾ ਪਨ...ਪੇ॰... ਅਨੁਸੇਤੀਤਿ? ਨੋ। ਯਤ੍ਥ ਕਾਮਰਾਗਾਨੁਸਯੋ ਅਨੁਸੇਤਿ, ਤਤ੍ਥ ਮਾਨਾਨੁਸਯੋ ਅਨੁਸੇਤੀਤਿ? ਆਮਨ੍ਤਾ। ਯਤ੍ਥ ਵਾ ਪਨ ਮਾਨਾਨੁਸਯੋ ਅਨੁਸੇਤਿ, ਤਤ੍ਥ ਕਾਮਰਾਗਾਨੁਸਯੋ ਅਨੁਸੇਤੀਤਿ? ਰੂਪਧਾਤੁਯਾ ਅਰੂਪਧਾਤੁਯਾ ਏਤ੍ਥ ਮਾਨਾਨੁਸਯੋ ਅਨੁਸੇਤਿ , ਨ ਕਾਮਰਾਗਾਨੁਸਯੋ, ਕਾਮਧਾਤੁਯਾ ਦ੍ਵੀਸੁ ਵੇਦਨਾਸੁ ਤਦੁਭਯਂ ਅਨੁਸੇਤਿ। ਯਤ੍ਥ ਕਾਮਰਾਗਾਨੁਸਯੋ...ਪੇ॰... ਅਨੁਸੇਤੀਤਿ? ਆਮਨ੍ਤਾ। ਯਤ੍ਥ ਵਾ ਪਨ...ਪੇ॰... ਅਨੁਸੇਤੀਤਿ? ਦੁਕ੍ਖਾਯ ਵੇਦਨਾਯ ਰੂਪਧਾਤੁਯਾ ਅਰੂਪਧਾਤੁਯਾ ਏਤ੍ਥ ਵਿਚਿਕਿਚ੍ਛਾਨੁਸਯੋ ਅਨੁਸੇਤਿ, ਨ ਕਾਮਰਾਗਾਨੁਸਯੋ, ਕਾਮਧਾਤੁਯਾ ਦ੍ਵੀਸੁ ਵੇਦਨਾਸੁ ਤਦੁਭਯਂ ਅਨੁਸੇਤਿ। ਯਤ੍ਥ ਕਾਮਰਾਗਾਨੁਸਯੋ...ਪੇ॰... ਅਨੁਸੇਤਿ, ਤਤ੍ਥ ਭਵਰਾਗਾਨੁਸਯੋ ਅਨੁਸੇਤੀਤਿ? ਨੋ। ਯਤ੍ਥ ਵਾ ਪਨ...ਪੇ॰... ਨੋ। ਯਤ੍ਥ ਕਾਮਰਾਗਾਨੁਸਯੋ ਅਨੁਸੇਤਿ, ਤਤ੍ਥ ਅਵਿਜ੍ਜਾਨੁਸਯੋ ਅਨੁਸੇਤੀਤਿ? ਆਮਨ੍ਤਾ। ਯਤ੍ਥ ਵਾ ਪਨ...ਪੇ॰... ਅਨੁਸੇਤੀਤਿ? ਦੁਕ੍ਖਾਯ ਵੇਦਨਾਯ ਰੂਪਾਰੂਪਧਾਤੁਯਾ ਏਤ੍ਥ ਅਵਿਜ੍ਜਾਨੁਸਯੋ ਅਨੁਸੇਤਿ, ਨ ਕਾਮਰਾਗਾਨੁਸਯੋ, ਕਾਮਧਾਤੁਯਾ ਦ੍ਵੀਸੁ ਵੇਦਨਾਸੁ ਤਦੁਭਯਂ ਅਨੁਸੇਤਿ।

ਯਤ੍ਥ ਪਟਿਘਾਨੁਸਯੋ ਅਨੁਸੇਤਿ, ਤਤ੍ਥ ਮਾਨਾਨੁਸਯੋ ਅਨੁਸੇਤੀਤਿ? ਨੋ। ਯਤ੍ਥ ਵਾ ਪਨ...ਪੇ॰... ਨੋ। ਯਤ੍ਥ ਪਟਿਘਾਨੁਸਯੋ ਅਨੁਸੇਤਿ, ਤਤ੍ਥ ਦਿਟ੍ਠਾਨੁਸਯੋ ਵਿਚਿਕਿਚ੍ਛਾਨੁਸਯੋ ਅਨੁਸੇਤੀਤਿ? ਆਮਨ੍ਤਾ। ਯਤ੍ਥ ਵਾ ਪਨ...ਪੇ॰... ਅਨੁਸੇਤੀਤਿ? ਕਾਮਧਾਤੁਯਾ ਦ੍ਵੀਸੁ ਵੇਦਨਾਸੁ ਰੂਪਾਰੂਪਧਾਤੁਯਾ ਏਤ੍ਥ ਵਿਚਿਕਿਚ੍ਛਾਨੁਸਯੋ ਅਨੁਸੇਤਿ, ਨ ਪਟਿਘਾਨੁਸਯੋ, ਦੁਕ੍ਖਾਯ ਪਨ ਵੇਦਨਾਯ ਤਦੁਭਯਂ ਅਨੁਸੇਤਿ। ਯਤ੍ਥ ਪਟਿਘਾਨੁਸਯੋ ਅਨੁਸੇਤਿ, ਤਤ੍ਥ ਭਵਰਾਗਾਨੁਸਯੋ ਅਨੁਸੇਤੀਤਿ? ਨੋ। ਯਤ੍ਥ ਵਾ ਪਨ...ਪੇ॰... ਨੋ। ਯਤ੍ਥ ਪਟਿਘਾਨੁਸਯੋ ਅਨੁਸੇਤਿ, ਤਤ੍ਥ ਅਵਿਜ੍ਜਾਨੁਸਯੋ ਅਨੁਸੇਤੀਤਿ? ਆਮਨ੍ਤਾ। ਯਤ੍ਥ ਵਾ ਪਨ...ਪੇ॰... ਅਨੁਸੇਤੀਤਿ...ਪੇ॰... ਦੁਕ੍ਖਾਯ ਵੇਦਨਾਯ ਤਦੁਭਯਂ ਅਨੁਸੇਤਿ, ਅਞ੍ਞਤ੍ਥ ਅਵਿਜ੍ਜਾਨੁਸਯੋ ਚ।

ਯਤ੍ਥ ਮਾਨਾਨੁਸਯੋ ਅਨੁਸੇਤਿ, ਤਤ੍ਥ ਦਿਟ੍ਠਾਨੁਸਯੋ ਵਿਚਿਕਿਚ੍ਛਾਨੁਸਯੋ ਅਨੁਸੇਤੀਤਿ? ਆਮਨ੍ਤਾ। ਯਤ੍ਥ ਵਾ ਪਨ...ਪੇ॰... ਅਨੁਸੇਤੀਤਿ? ਦੁਕ੍ਖਾਯ ਵੇਦਨਾਯ ਦਿਟ੍ਠਾਨੁਸਯੋਵ, ਨੇਤਰੋ , ਤਦਞ੍ਞੇਸੁ ਸਬ੍ਬਤ੍ਥ ਅਨੁਸੇਤਿ। ਯਤ੍ਥ ਮਾਨਾਨੁਸਯੋ ਅਨੁਸੇਤਿ, ਤਤ੍ਥ ਭਵਰਾਗਾਨੁਸਯੋ ਅਨੁਸੇਤੀਤਿ? ਕਾਮਧਾਤੁਯਾ ਦ੍ਵੀਸੁ ਵੇਦਨਾਸੁ ਮਾਨਾਨੁਸਯੋ, ਨੇਤਰੋ, ਰੂਪਾਰੂਪਧਾਤੁਯਾ ਪਨ ਤਦੁਭਯਂ ਅਨੁਸੇਤਿ। ਯਤ੍ਥ ਵਾ ਪਨ...ਪੇ॰... ਆਮਨ੍ਤਾ। ਯਤ੍ਥ ਮਾਨਾਨੁਸਯੋ ਅਨੁਸੇਤਿ, ਤਤ੍ਥ ਅਵਿਜ੍ਜਾਨੁਸਯੋ...ਪੇ॰... ਆਮਨ੍ਤਾ। ਯਤ੍ਥ ਵਾ ਪਨ...ਪੇ॰... ਅਨੁਸੇਤੀਤਿ? ਦੁਕ੍ਖਵੇਦਨਂ ਠਪੇਤ੍ਵਾ ਤਦਞ੍ਞਾਸੁ ਸਬ੍ਬਤ੍ਥ ਤਦੁਭਯਂ ਅਨੁਸੇਤਿ। ਯਤ੍ਥ ਦਿਟ੍ਠਾਨੁਸਯੋ, ਤਤ੍ਥ ਵਿਚਿਕਿਚ੍ਛਾਨੁਸਯੋ...ਪੇ॰... ਆਮਨ੍ਤਾ। ਯਤ੍ਥ ਦਿਟ੍ਠਾਨੁਸਯੋ, ਤਤ੍ਥ ਭਵਰਾਗਾਨੁਸਯੋ ਅਨੁਸੇਤੀਤਿ? ਕਾਮਧਾਤੁਯਾ ਤੀਸੁ ਵੇਦਨਾਸੁ ਦਿਟ੍ਠਾਨੁਸਯੋਵ, ਰੂਪਾਰੂਪਭਵੇਸੁ ਤਦੁਭਯਂ ਅਨੁਸੇਤਿ। ਯਤ੍ਥ ਵਾ ਪਨ...ਪੇ॰... ਆਮਨ੍ਤਾ। ਯਤ੍ਥ ਦਿਟ੍ਠਾਨੁਸਯੋ ਅਨੁਸੇਤਿ, ਤਤ੍ਥ ਅਵਿਜ੍ਜਾਨੁਸਯੋ...ਪੇ॰... ਆਮਨ੍ਤਾ। ਯਤ੍ਥ ਵਾ ਪਨ...ਪੇ॰... ਆਮਨ੍ਤਾ। ਏਸ ਨਯੋ ਵਿਚਿਕਿਚ੍ਛਾਮੂਲਕੇਸੁਪਿ। ਯਤ੍ਥ ਭਵਰਾਗਾਨੁਸਯੋ, ਤਤ੍ਥ ਅਵਿਜ੍ਜਾਨੁਸਯੋ ਅਨੁਸੇਤੀਤਿ? ਆਮਨ੍ਤਾ। ਯਤ੍ਥ ਵਾ ਪਨ...ਪੇ॰... ਅਨੁਸੇਤਿ, ਤਤ੍ਥ ਕਾਮਧਾਤੁਯਾ ਤੀਸੁ ਵੇਦਨਾਸੁ ਅਵਿਜ੍ਜਾਨੁਸਯੋਵ, ਰੂਪਾਰੂਪਭਵੇਸੁ ਪਨ ਤਦੁਭਯਂ ਅਨੁਸੇਤੀ''ਤਿ ਅਯਮੇਤ੍ਥ ਏਕਮੂਲਨਯੋ।

''ਯਸ੍ਸ...ਪੇ॰... ਨਾਨੁਸੇਤਿ। ਯਸ੍ਸ...ਪੇ॰... ਨਾਨੁਸੇਤਿ ਮਾਨਾਨੁਸਯੋ, ਅਰਹਤੋ ਪਨ ਤਦੁਭਯਮ੍ਪਿ ਨਾਨੁਸੇਤਿ। ਯਸ੍ਸ ਵਾ ਪਨ...ਪੇ॰... ਆਮਨ੍ਤਾ। ਯਸ੍ਸ ਕਾਮਰਾਗਾਨੁਸਯੋ ਨਾਨੁਸੇਤਿ, ਤਸ੍ਸ ਦਿਟ੍ਠਾਨੁਸਯੋ ਵਿਚਿਕਿਚ੍ਛਾਨੁਸਯੋ ਨਾਨੁਸੇਤੀਤਿ? ਆਮਨ੍ਤਾ। ਯਸ੍ਸ ਵਾ ਪਨ...ਪੇ॰... ਨਾਨੁਸੇਤੀਤਿ? ਦ੍ਵਿਨ੍ਨਂ ਪੁਗ੍ਗਲਾਨਂ ਵਿਚਿਕਿਚ੍ਛਾਨੁਸਯੋਵ ਨਾਨੁਸੇਤਿ, ਨੇਤਰੋ, ਅਨਾਗਾਮਿਅਰਹਨ੍ਤਾਨਂ ਤਦੁਭਯਮ੍ਪਿ ਨਾਨੁਸੇਤੀ''ਤਿਆਦਿਨਾ ਨਯੇਨ ਪੁਗ੍ਗਲਵਾਰੇ,

''ਯਤ੍ਥ ਕਾਮਰਾਗਾਨੁਸਯੋ ਨਾਨੁਸੇਤਿ, ਤਤ੍ਥ ਪਟਿਘਾਨੁਸਯੋ ਨਾਨੁਸੇਤੀਤਿ? ਦੁਕ੍ਖਾਯ ਵੇਦਨਾਯ ਕਾਮਰਾਗਾਨੁਸਯੋਵ ਨਾਨੁਸੇਤਿ, ਨੇਤਰੋ, ਰੂਪਾਰੂਪਧਾਤੁਪਰਿਯਾਪਨ੍ਨੇਸੁ ਤਦੁਭਯਂ ਨਾਨੁਸੇਤਿ। ਯਤ੍ਥ ਵਾ ਪਨ...ਪੇ॰... ਨਾਨੁਸੇਤੀਤਿ ? ਕਾਮਧਾਤੁਯਾ ਦ੍ਵੀਸੁ ਵੇਦਨਾਸੁ ਪਟਿਘਾਨੁਸਯੋਵ, ਰੂਪਾਰੂਪਪਰਿਯਾਪਨ੍ਨੇਸੁ ਪਨ ਤਦੁਭਯਂ ਨਾਨੁਸੇਤਿ। ਯਤ੍ਥ ਕਾਮਰਾਗਾਨੁਸਯੋ ਨਾਨੁਸੇਤਿ, ਤਤ੍ਥ ਮਾਨਾਨੁਸਯੋ ਨਾਨੁਸੇਤੀਤਿ? ਰੂਪਾਰੂਪਧਾਤੂਸੁ ਕਾਮਰਾਗਾਨੁਸਯੋਵ, ਦੁਕ੍ਖਾਯ ਪਨ ਵੇਦਨਾਯ, ਅਪਰਿਯਾਪਨ੍ਨੇਸੁ ਚ ਤਦੁਭਯਂ ਨਾਨੁਸੇਤਿ। ਯਤ੍ਥ ਵਾ ਪਨ...ਪੇ॰...

ਆਮਨ੍ਤਾ। ਯਤ੍ਥ ਕਾਮਰਾਗਾਨੁਸਯੋ ਨਾਨੁਸੇਤਿ, ਤਤ੍ਥ ਦਿਟ੍ਠਾਨੁਸਯੋ, ਵਿਚਿਕਿਚ੍ਛਾਨੁਸਯੋ ਨਾਨੁਸੇਤੀਤਿ? ਦੁਕ੍ਖਾਯ ਵੇਦਨਾਯ ਰੂਪਾਰੂਪਧਾਤੂਸੁ ਕਾਮਰਾਗਾਨੁਸਯੋਵ, ਅਪਰਿਯਾਪਨ੍ਨੇ ਪਨ ਤਦੁਭਯਂ ਨਾਨੁਸੇਤੀ''ਤਿਆਦਿਨਾ ਨਯੇਨ ਓਕਾਸਵਾਰੇ ਚ,

''ਯਸ੍ਸ ਯਤ੍ਥ ਕਾਮਰਾਗਾਨੁਸਯੋ ਨਾਨੁਸੇਤਿ, ਤਸ੍ਸ ਤਤ੍ਥ ਪਟਿਘਾਨੁਸਯੋ ਨਾਨੁਸੇਤੀਤਿ? ਤਿਣ੍ਣਂ ਪੁਗ੍ਗਲਾਨਂ ਦੁਕ੍ਖਾਯ ਵੇਦਨਾਯ ਕਾਮਰਾਗਾਨੁਸਯੋਵ, ਰੂਪਾਰੂਪਪਰਿਯਾਪਨ੍ਨੇਸੁ ਤਦੁਭਯਂ ਨਾਨੁਸੇਤਿ, ਦ੍ਵਿਨ੍ਨਂ ਪੁਗ੍ਗਲਾਨਂ ਸਬ੍ਬਤ੍ਥ ਤਦੁਭਯਂ ਨਾਨੁਸੇਤਿ। ਯਸ੍ਸ ਵਾ ਪਨ ਯਤ੍ਥ...ਪੇ॰... ਨਾਨੁਸੇਤੀਤਿ? ਤਿਣ੍ਣਂ ਪੁਗ੍ਗਲਾਨਂ ਕਾਮਧਾਤੁਯਾ ਦ੍ਵੀਸੁ ਵੇਦਨਾਸੁ ਪਟਿਘਾਨੁਸਯੋਵ, ਰੂਪਾਰੂਪਪਰਿਯਾਪਨ੍ਨੇਸੁ ਤਦੁਭਯਂ ਨਾਨੁਸੇਤਿ, ਦ੍ਵਿਨ੍ਨਂ ਪੁਗ੍ਗਲਾਨਂ ਸਬ੍ਬਤ੍ਥ ਤਦੁਭਯਂ ਨਾਨੁਸੇਤਿ। ਯਸ੍ਸ ਯਤ੍ਥ ਕਾਮਰਾਗਾਨੁਸਯੋ ਨਾਨੁਸੇਤਿ, ਤਸ੍ਸ ਤਤ੍ਥ ਮਾਨਾਨੁਸਯੋ ਨਾਨੁਸੇਤੀਤਿ? ਤਿਣ੍ਣਂ ਪੁਗ੍ਗਲਾਨਂ ਰੂਪਾਰੂਪਧਾਤੁਯਾ ਕਾਮਰਾਗਾਨੁਸਯੋਵ, ਨੇਤਰੋ, ਦੁਕ੍ਖਾਯ ਵੇਦਨਾਯ, ਅਪਰਿਯਾਪਨ੍ਨੇ ਚ ਤਦੁਭਯਂ ਨਾਨੁਸੇਤਿ, ਅਨਾਗਾਮਿਸ੍ਸ ਕਾਮਧਾਤੁਯਾ ਦ੍ਵੀਸੁ ਵੇਦਨਾਸੁ ਰੂਪਾਰੂਪਧਾਤੁਯਾ ਕਾਮਰਾਗਾਨੁਸਯੋਵ, ਅਰਹਤੋ ਪਨ ਸਬ੍ਬਤ੍ਥ ਤਦੁਭਯਂ ਨਾਨੁਸੇਤੀ''ਤਿਆਦਿਨਾ ਪੁਗ੍ਗਲੋਕਾਸਵਾਰੇ ਚ ਵੁਤ੍ਤਾਨੁਸਾਰੇਨ ਨਯੋ ਞਾਤਬ੍ਬੋਤਿ ਅਯਂ ਪਾਲ਼ਿਨਯੋ।

ਤਤ੍ਥ ''ਯਸ੍ਸ ਕਾਮਰਾਗਾਨੁਸਯੋ ਅਨੁਸੇਤਿ, ਤਸ੍ਸ ਪਟਿਘਾਨੁਸਯੋ ਅਨੁਸੇਤੀ''ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਯਦੇਤਂ ''ਆਮਨ੍ਤਾ''ਤਿ ਪਟਿਵਚਨਂ ਦਿਨ੍ਨਂ, ਤਂ ਦੁਦ੍ਦਿਨ੍ਨਂ ਵਿਯ ਖਾਯਤਿ। ਕਸ੍ਮਾ? ਕਾਮਰਾਗਪਟਿਘਾਨਂ ਏਕਕ੍ਖਣੇ ਅਨੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿਤੋ। ਯਥਾ ਹਿ ''ਯਸ੍ਸ ਮਨਾਯਤਨਂ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ, ਤਸ੍ਸ ਧਮ੍ਮਾਯਤਨਂ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤੀ''ਤਿਆਦੀਸੁ ਮਨਾਯਤਨਧਮ੍ਮਾਯਤਨਾਦੀਨਿ ਏਕਕ੍ਖਣੇ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨ੍ਤਿ, ਨ ਤਥਾ ਕਾਮਰਾਗਪਟਿਘਾ, ਵਿਸੁਞ੍ਞੇਵ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨਤੋ, ਤਸ੍ਮਾ ਏਤ੍ਥ ''ਨੋ''ਤਿ ਪਟਿਸੇਧੋ ਕਤ੍ਤਬ੍ਬੋ ਸਿਯਾ, ਤਂ ਪਨ ਅਕਤ੍ਵਾ ''ਆਮਨ੍ਤਾ''ਤਿ ਪਟਿਵਚਨਸ੍ਸ ਦਿਨ੍ਨਤ੍ਤਾ ਹੇਟ੍ਠਾ ਯਮਕੇਸੁ ਵਿਯ ਏਤ੍ਥ ਖਣਪਚ੍ਚੁਪ੍ਪਨ੍ਨਵਸੇਨ ਵਤ੍ਤਮਾਨਵੋਹਾਰਂ ਅਗ੍ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਅਞ੍ਞਥਾ ਗਹੇਤਬ੍ਬੋ। ਕਥਂ ਗਹੇਤਬ੍ਬੋ? ਅਪ੍ਪਹੀਨਵਸੇਨ। ਅਪ੍ਪਹੀਨਤਂ ਹਿ ਸਨ੍ਧਾਯ ਅਯਂ ਅਨੁਸੇਤੀਤਿ ਵਤ੍ਤਮਾਨਵੋਹਾਰੋ ਵੁਤ੍ਤੋ, ਨ ਖਣਪਚ੍ਚੁਪ੍ਪਨ੍ਨਤਂ, ਤਸ੍ਮਾ ਇਮਿਸ੍ਸਾ ਪੁਚ੍ਛਾਯ ਯਸ੍ਸ ਕਾਮਰਾਗਾਨੁਸਯੋ ਅਪ੍ਪਹੀਨੋ, ਨ ਅਨੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿਧਮ੍ਮਤਂ ਆਪਾਦਿਤੋ, ਤਸ੍ਸ ਪਟਿਘਾਨੁਸਯੋ ਅਪ੍ਪਹੀਨੋ, ਨ ਅਨੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿਧਮ੍ਮਤਂ ਆਪਾਦਿਤੋ, ਤਸ੍ਸ ਪਟਿਘਾਨੁਸਯੋ ਅਪ੍ਪਹੀਨੋਤਿ ਏਵਮਤ੍ਥੋ ਗਹੇਤਬ੍ਬੋ। ਯਸ੍ਮਾ ਚ ਤੇਸੁ ਕਾਮਰਾਗਪਟਿਘੇਸੁ ਯਸ੍ਸੇਕੋ ਅਪ੍ਪਹੀਨੋ, ਤਸ੍ਸ ਇਤਰੋਪਿ ਅਪ੍ਪਹੀਨੋਵ ਹੋਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ''ਆਮਨ੍ਤਾ''ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਇਤੋ ਪਰੇਸੁਪਿ ਏਵਰੂਪੇਸੁ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿਵਾਰਾਦਿਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜਨੇਸੁ ਏਸੇਵ ਨਯੋ। **ਤਿਣ੍ਣਂ ਪੁਗ੍ਗਲਾਨ**ਨ੍ਤਿ ਪੁਥੁਜ੍ਜਨਸੋਤਾਪਨ੍ਨਸਕਦਾਗਾਮੀਨਂ। ਦ੍ਵਿਨ੍ਨਨ੍ਤਿ ਸੋਤਾਪਨ੍ਨਸਕਦਾਗਾਮੀਨਂ। ਏਵਂ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨਂ ਦੀਪਿਤਂ। ਓਕਾਸਵਾਰਸ੍ਸ ਪਠਮਦੁਤਿਯਪੁਚ੍ਛਾਸੁ ਯਸ੍ਮਾ ਕਾਮਰਾਗਪਟਿਘਾ ਏਕਚਿਤ੍ਤੇ ਨ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨ੍ਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ''ਨੋ''ਤਿ ਪਟਿਸੇਧੋ ਕਤੋ। ਦੁਕਮੂਲਾਦੀਸੁ ਚ ਯਸ੍ਮਾ ਕਾਮਰਾਗਪਟਿਘਾਦਯੋ ਏਕਸ੍ਮਿਂ ਠਾਨਸਙ੍ਖਾਤੇ ਚਿਤ੍ਤੇ, ਆਰਮ੍ਮਣੇ ਵਾ ਨ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨ੍ਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ''ਨਤ੍ਥੀ''ਤਿ ਤਤ੍ਥ ਪਟਿਕ੍ਖੇਪੋ ਕਤੋ, ਅਯਂ ਪੁਚ੍ਛਾ ਅਪੁਬ੍ਬਾ ਏਵਾਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ। ਪੁਗ੍ਗਲੋਕਾਸਵਾਰੇ **ਚਤੁਨ੍ਨ**ਨ੍ਤਿ ਪੁਥੁਜ੍ਜਨਸੋਤਾਪਨ੍ਨਸਕਦਾਗਾਮਿਅਨਾਗਾਮੀਨਂ। ਪਟਿਲੋਮੇ **ਦ੍ਵਿਨ੍ਨ**ਨ੍ਤਿ ਅਨਾਗਾਮਿਅਰਹਨ੍ਤੇ ਸਨ੍ਧਾਯ ਵੁਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਅਯਂ ਅਨੁਸਯਵਾਰੇ ਨਯੋ।

ਸਾਨੁਸਯਵਾਰੇ ਪਨ ''ਯੋ ਕਾਮਰਾਗਾਨੁਸਯੇਨ ਸਾਨੁਸਯੋ, ਸੋ ਪਟਿਘਾਨੁਸਯੇਨ ਸਾਨੁਸਯੋਤਿ? ਆਮਨ੍ਤਾ...ਪੇ॰... ਮਾਨਾਨੁਸਯੇਨ ਸਾਨੁਸਯੋਤਿ? ਆਮਨ੍ਤਾ। ਯੋ ਵਾ ਪਨ ਮਾਨਾਨੁਸਯੇਨ ਸਾਨੁਸਯੋ, ਸੋ ਕਾਮਰਾਗਾਨੁਸਯੇਨ ਸਾਨੁਸਯੋਤਿ? ਅਨਾਗਾਮੀ ਮਾਨਾਨੁਸਯੇਨੇਵ, ਨ ਕਾਮਰਾਗਾਨੁਸਯੇਨ, ਤਯੋ ਪਨ ਪੁਗ੍ਗਲਾ ਤਦੁਭਯੇਨਾਪਿ ਅਨੁਸਯੇਨਾ''ਤਿ ਇਮਿਨਾ ਨਯੇਨ ਸੇਸੇਸੁ ਦੁਕਮੂਲਾਦੀਸੁ ਪੁਚ੍ਛਾਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜਨਨਯੋ ਞਾਤਬ੍ਬੋ, ਅਯਂ ਪੁਗ੍ਗਲਵਾਰੇ ਨਯੋ।

''ਯਤੋ ਕਾਮਰਾਗਾਨੁਸਯੇਨ ਸਾਨੁਸਯੋ, ਤਤੋ ਪਟਿਘਾਨੁਸਯੇਨ ਸਾਨੁਸਯੋਤਿ? ਨੋ...ਪੇ॰... ਮਾਨਾਨੁਸਯੇਨ ਸਾਨੁਸਯੋਤਿ? ਆਮਨ੍ਤਾ। ਯਤੋ ਵਾ ਪਨ ਮਾਨਾਨੁਸਯੇਨ ਸਾਨੁਸਯੋ, ਤਤੋ ਕਾਮਰਾਗਾਨੁਸਯੇਨ ਸਾਨੁਸਯੋਤਿ? ਰੂਪਾਰੂਪਧਾਤੁਯਾ ਮਾਨਾਨੁਸਯੇਨੇਵ, ਨੇਤਰੇਨ, ਕਾਮਧਾਤੁਯਾ ਦ੍ਵੀਸੁ ਵੇਦਨਾਸੁ ਤਦੁਭਯੇਨਾਪੀ''ਤਿਆਦਿਨਾ ਓਕਾਸਵਾਰੇ ਚ,

‘‘ਯੋ ਯਤੋ ਕਾਮਰਾਗਾਨੁਸਯੇਨ ਸਾਨੁਸਯੋ, ਸੋ ਤਤੋ ਪਟਿਘਾਨੁਸਯੇਨ ਸਾਨੁਸਯੋਤਿ? ਨੋ’’ਤਿਆਦਿਨਾ ਪੁਗ੍ਗਲੋਕਾਸਵਾਰੇ ਚਾਤਿ ਏਵਂ ਅਨੁਲੋਮਨਯੇ ਚ, ‘‘ਯੋ ਕਾਮਰਾਗਾਨੁਸਯੇਨ ਨਿਰਨੁਸਯੋ, ਸੋ ਪਟਿਘਾਨੁਸਯੇਨ ਨਿਰਨੁਸਯੋਤਿ? ਆਮਨ੍ਤਾ’’ਤਿਆਦਿਨਾ ਪਟਿਲੋਮਨਯੇਪਿ ਸਬ੍ਬਤ੍ਥ ਅਨੁਸਯਵਾਰੇ ਵੁਤ੍ਤਾਨੁਸਾਰਤੋ ਪੁਚ੍ਛਾਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜਨਨਯੋ ਞਾਤਬ੍ਬੋ।

ਤਤ੍ਥ **ਯਤੋ ਕਾਮਰਾਗਾਨੁਸਯੇਨ ਸਾਨੁਸਯੋ**ਤਿ ਯਤੋ ਕਾਰਣਤੋ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨੇਨ ਕਾਮਰਾਗਾਨੁਸਯੇਨ ਸਾਨੁਸਯੋ, ਕਿਂ ਸੋ ਤਤੋ ਕਾਰਣਤੋ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਪਟਿਘਾਨੁਸਯੇਨਪਿ ਸਾਨੁਸਯੋਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। ਯਸ੍ਮਾ ਪਨੇਤੇ ਦ੍ਵੇ ਏਕਸ੍ਮਾ ਠਾਨਾ ਨ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨ੍ਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ‘‘ਨੋ’’ਤਿ ਪਟਿਸੇਧੋ ਕਤੋ ਸੇਸਂ ਤਾਦਿਸਮੇਵਾਤਿ ਅਯਂ ਸਾਨੁਸਯਵਾਰੇ ਨਯੋ।

ਪਜਹਨਵਾਰੇ ਪਨ ‘‘ਯੋ ਕਾਮਰਾਗਾਨੁਸਯਂ ਪਜਹਤਿ, ਸੋ ਪਟਿਘਾਨੁਸਯਂ ਪਜਹਤੀਤਿ? ਆਮਨ੍ਤਾ...ਪੇ॰... ਮਾਨਾਨੁਸਯਂ ਪਜਹਤੀਤਿ? ਤਦੇਕਟ੍ਠਂ ਪਜਹਤਿ। ਯੋ ਵਾ ਪਨ ਮਾਨਾਨੁਸਯਂ ਪਜਹਤਿ, ਸੋ ਕਾਮਰਾਗਾਨੁਸਯਂ ਪਜਹਤੀਤਿ? ਨੋ...ਪੇ॰... ਸੋ ਦਿਟ੍ਠਾਨੁਸਯਂ ਵਿਚਿਕਿਚ੍ਛਾਨੁਸਯਂ ਪਜਹਤੀਤਿ? ਨੋ। ਯੋ ਵਾ ਪਨ ਵਿਚਿਕਿਚ੍ਛਾਨੁਸਯਂ ਪਜਹਤਿ, ਸੋ ਕਾਮਰਾਗਾਨੁਸਯਂ ਪਜਹਤੀਤਿ ? ਤਦੇਕਟ੍ਠਂ ਪਜਹਤਿ। ਯੋ...ਪੇ॰... ਭਵਰਾਗਾਨੁਸਯਂ ਅਵਿਜ੍ਜਾਨੁਸਯਂ ਪਜਹਤੀਤਿ? ਤਦੇਕਟ੍ਠਂ ਪਜਹਤਿ...ਪੇ॰... ਯੋ ਕਾਮਰਾਗਾਨੁਸਯਞ੍ਚ ਪਟਿਘਾਨੁਸਯਞ੍ਚ ਮਾਨਾਨੁਸਯਞ੍ਚ...ਪੇ॰... ਪਜਹਤੀਤਿ? ਨਤ੍ਥੀ’’ਤਿਆਦਿਨਾ ਪੁਗ੍ਗਲਵਾਰੇ,

‘‘ਯਤੋ ਕਾਮਰਾਗਾਨੁਸਯਂ ਪਜਹਤਿ, ਤਤੋ ਪਟਿਘਾਨੁਸਯਂ ਪਜਹਤੀਤਿ? ਨੋ...ਪੇ॰... ਯਤੋ ਕਾਮਰਾਗਾਨੁਸਯਂ ਪਜਹਤਿ, ਤਤੋ ਮਾਨਾਨੁਸਯਂ ਪਜਹਤੀਤਿ? ਆਮਨ੍ਤਾ। ਯਤੋ ਵਾ ਪਨ ਮਾਨਾਨੁਸਯਂ ਪਜਹਤਿ, ਤਤੋ ਕਾਮਰਾਗਾਨੁਸਯਂ ਪਜਹਤੀਤਿ? ਰੂਪਾਰੂਪਧਾਤੁਯਾ ਤਤੋ ਮਾਨਾਨੁਸਯਮੇਵ, ਕਾਮਧਾਤੁਯਾ ਪਨ ਦ੍ਵੀਸੁ ਵੇਦਨਾਸੁ ਤਤੋ ਮਾਨਾਨੁਸਯਂ ਪਜਹਤੀ’’ਤਿਆਦਿਨਾ ਓਕਾਸਵਾਰੇ ਚ,

‘‘ਯੋ ਯਤੋ ਕਾਮਰਾਗਾਨੁਸਯਂ ਪਜਹਤਿ, ਸੋ ਤਤੋ ਪਟਿਘਾਨੁਸਯਂ ਪਜਹਤੀਤਿ? ਨੋ...ਪੇ॰... ਮਾਨਾਨੁਸਯਂ ਪਜਹਤੀਤਿ? ਤਦੇਕਟ੍ਠਂ ਪਜਹਤਿ...ਪੇ॰... ਵਿਚਿਕਿਚ੍ਛਾਨੁਸਯਂ ਪਜਹਤੀਤਿ? ਨੋ। ਯੋ ਵਾ ਪਨ ਯਤੋ ਵਿਚਿਕਿਚ੍ਛਾਨੁਸਯਂ ਪਜਹਤਿ, ਸੋ ਤਤੋ ਕਾਮਰਾਗਾਨੁਸਯਂ ਪਜਹਤੀਤਿ? ਅਟ੍ਠਮਕੋ ਦੁਕ੍ਖਾਯ ਵੇਦਨਾਯ ਰੂਪਾਰੂਪਧਾਤੁਯਾ ਸੋ ਤਤੋ ਵਿਚਿਕਿਚ੍ਛਾਨੁਸਯਂ ਪਜਹਤਿ, ਨੋ ਚ ਸੋ ਤਤੋ ਕਾਮਰਾਗਾਨੁਸਯਂ ਪਜਹਤਿ, ਸ੍ਵੇਵ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਕਾਮਧਾਤੁਯਾ ਦ੍ਵੀਸੁ ਵੇਦਨਾਸੁ ਸੋ ਤਤੋ ਵਿਚਿਕਿਚ੍ਛਾਨੁਸਯਂ ਪਜਹਤਿ, ਕਾਮਰਾਗਾਨੁਸਯਂ ਤਦੇਕਟ੍ਠਂ ਪਜਹਤੀ’’ਤਿਆਦਿਨਾ ਪੁਗ੍ਗਲੋਕਾਸਵਾਰੇ ਚਾਤਿ ਏਵਂ ਅਨੁਲੋਮਨਯੇ ਚ, ‘‘ਯੋ ਕਾਮਰਾਗਾਨੁਸਯਂ ਨ ਪਜਹਤਿ, ਸੋ ਪਟਿਘਾਨੁਸਯਂ ਨ ਪਜਹਤੀਤਿ? ਆਮਨ੍ਤਾ...ਪੇ॰... ਵਿਚਿਕਿਚ੍ਛਾਨੁਸਯਂ ਨ ਪਜਹਤੀਤਿ ? ਅਟ੍ਠਮਕੋ ਕਾਮਰਾਗਾਨੁਸਯਂ ਨ ਪਜਹਤਿ, ਨੇਤਰਂ, ਅਨਾਗਾਮਿਮਗ੍ਗਸਮਙ੍ਗਿਂ, ਅਟ੍ਠਮਕਞ੍ਚ ਠਪੇਤ੍ਵਾ ਅਵਸੇਸਾ ਪੁਗ੍ਗਲਾ ਤਦੁਭਯਂ ਨ ਪਜਹਨ੍ਤੀ’’ਤਿਆਦਿਨਾ ਪਟਿਲੋਮਨਯੇ ਚ ਸਬ੍ਬਤ੍ਥ ਪੁਚ੍ਛਾਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜਨਨਯੋ ਞਾਤਬ੍ਬੋ।

ਤਤ੍ਥ **ਪਜਹਤੀ**ਤਿ ਤੇਨ ਤੇਨ ਮਗ੍ਗੇਨ ਪਹਾਨਪਰਿਞ੍ਞਾਵਸੇਨ ਪਜਹਤਿ। **ਤਦੇਕਟ੍ਠ**ਨ੍ਤਿ ਪਹਾਨੇਕਟ੍ਠਤਂ ਸਨ੍ਧਾਯ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਪਠਮਮਗ੍ਗਾਦਿਨਾ ਹਿ ਨ ਕੇਵਲਂ ਦਿਟ੍ਠਾਦਿਕਾ ਏਵ ਧਮ੍ਮਾ ਪਹੀਯਨ੍ਤਿ, ਅਥ ਖੋ ਅਪਾਯਗਮਨਿਯਾ ਤੇਨ ਕਾਮਰਾਗਪਟਿਘਮਾਨਾਦਯੋਪਿ ਪਹੀਯਨ੍ਤਿ ਏਵ। ਪਠਮਮਗ੍ਗਵਜ੍ਝਾ ਹਿ ਕਾਮਰਾਗਾ, ਅਪਾਯਗਮਨਿਯਾ ਚ ਮਾਨਾਵਿਜ੍ਜਾਦਯੋਪਿ, ਤਤਿਯਮਗ੍ਗਵਜ੍ਝਾਤਿ ਪਹਾਨੇਕਟ੍ਠਾ ਹੁਤ੍ਵਾ ਪਹੀਯਨ੍ਤਿ ਏਵਾਤਿ ‘‘ਨੋ’’ਤਿ ਅਰਹਤ੍ਤਮਗ੍ਗਟ੍ਠਂ ਸਨ੍ਧਾਯ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਸੋ ਹਿ ਕਾਮਰਾਗਾਨੁਸਯਂਯੇਵ ਪਹੀਨਤ੍ਤਾ ਨ ਪਜਹਤੀਤਿ। **ਯਤੋ ਕਾਮਰਾਗਾਨੁਸਯਂ ਪਜਹਤੀ**ਤਿ ਯਤੋ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨਕਂ ਕਾਮਰਾਗਾਨੁਸਯਂ ਪਜਹਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ, **ਅਟ੍ਠਮਕੋ**ਤਿ ਸੋਤਾਪਤ੍ਤਿਮਗ੍ਗਟ੍ਠੋ। ਸੋ ਹਿ ਦਕ੍ਖਿਣੇਯਜਕ੍ਕਮੇਨ ਅਰਹਤ੍ਤਫਲਟ੍ਠਤੋ ਪਟ੍ਠਾਯ ਗਣਿਯਮਾਨੋ ਅਟ੍ਠਮਕੋ ਨਾਮ। ਪਟਿਲੋਮਨਯੇ **ਅਨਾਗਾਮਿਮਗ੍ਗਸਮਙ੍ਗਿਞ੍ਚ ਅਟ੍ਠਮਕਞ੍ਚ ਠਪੇਤ੍ਵਾ ਅਵਸੇਸਾ**ਤਿ ਪੁਥੁਜ੍ਜਨਸੇਸਸੇਖਾਸੇਖਾ। ਤੇਸੁ ਹਿ ਪੁਥੁਜ੍ਜਨਾ ਪਹਾਨਪਰਿਞ੍ਞਾਯ ਅਭਾਵੇਨ ਨ ਪਜਹਨ੍ਤਿ, ਸੇਸਾ ਤੇਸਂ ਪਹੀਨਤ੍ਤਾਤਿ ਇਮਿਨਾ ਨਯੇਨ ਸਬ੍ਬਤ੍ਥ ਵਿਨਿਚ੍ਛਯੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋਤਿ ਅਯਂ ਪਜਹਨਵਾਰੇ ਨਯੋ।

ਪਰਿਞ੍ਞਾਵਾਰੋ ਪਨ ‘‘ਯੋ ਕਾਮਰਾਗਾਨੁਸਯਂ ਪਰਿਜਾਨਾਤਿ, ਸੋ ਪਟਿਘਾਨੁਸਯਂ ਪਰਿਜਾਨਾਤੀ’’ਤਿਆਦਿਨਾ ਪਜਹਨਵਾਰਸਦਿਸੋਵ। ਅਯਮ੍ਪਿ ਹਿ ਪਜਹਨਵਾਰੋ ਵਿਯ ਮਗ੍ਗਟ੍ਠਾਨਞ੍ਞੇਵ ਵਸੇਨ ਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜਿਤੋ। ਤਤ੍ਥ **ਪਰਿਜਾਨਾਤੀ**ਤਿ ਤੀਹਿ

ਪਰਿਞ੍ਞਾਹਿ ਪਰਿਜਾਨਾਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਅਯਂ ਪਰਿਞ੍ਞਾਵਾਰੇ ਨਯੋ।

ਪਹੀਨਵਾਰੇ ਪਨ ''ਯਸ੍ਸ ਕਾਮਰਾਗਾਨੁਸਯੋ ਪਹੀਨੋ, ਤਸ੍ਸ ਪਟਿਘਾਨੁਸਯੋ ਪਹੀਨੋਤਿ? ਆਮਨ੍ਤਾ...ਪੇ॰... ਮਾਨਾਨੁਸਯੋ ਪਹੀਨੋਤਿ? ਅਨਾਗਾਮਿਸ੍ਸ ਕਾਮਰਾਗਾਨੁਸਯੋਵ, ਅਰਹਤੋ ਪਨ ਮਾਨਾਨੁਸਯੋਪਿ ਪਹੀਨੋ''ਤਿਆਦਿਨਾ ਪੁਗ੍ਗਲਵਾਰੇ, ''ਯਤ੍ਥ ਕਾਮਰਾਗਾਨੁਸਯੋ ਪਹੀਨੋ, ਤਤ੍ਥ ਪਟਿਘਾਨੁਸਯੋ ਪਹੀਨੋਤਿ? ਨ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬੋ ਪਹੀਨੋਤਿ ਵਾ ਅਪ੍ਪਹੀਨੋਤਿ ਵਾ। ਯਤ੍ਥ ਵਾ ਪਨ...ਪੇ॰... ਨ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬੋ...ਪੇ॰... ਤਤ੍ਥ ਮਾਨਾਨੁਸਯੋ ਪਹੀਨੋਤਿ? ਆਮਨ੍ਤਾ। ਯਤ੍ਥ ਵਾ ਪਨ...ਪੇ॰... ਪਹੀਨੋਤਿ? ਰੂਪਾਰੂਪਧਾਤੁਯਾ ਏਤ੍ਥ ਮਾਨਾਨੁਸਯੋ ਪਹੀਨੋ, ਕਾਮਰਾਗਾਨੁਸਯੋ ਨ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬੋ, ਕਾਮਧਾਤੁਯਾ ਦ੍ਵੀਸੁ ਵੇਦਨਾਸੁ ਏਤ੍ਥ ਤਦੁਭਯਂ ਪਹੀਨ''ਨ੍ਤਿਆਦਿਨਾ ਓਕਾਸਵਾਰੇ, ਪੁਗ੍ਗਲੋਕਾਸਵਾਰੇਤਿ ਏਵਂ ਅਨੁਲੋਮਨਯੇ, ''ਯਸ੍ਸ ਕਾਮਰਾਗਾਨੁਸਯੋ ਅਪ੍ਪਹੀਨੋ, ਤਸ੍ਸ ਪਟਿਘਾਨੁਸਯੋ ਅਪ੍ਪਹੀਨੋਤਿ? ਆਮਨ੍ਤਾ। ਯਸ੍ਸ ਵਾ ਪਨ...ਪੇ॰... ਆਮਨ੍ਤਾ...ਪੇ॰... ਯਸ੍ਸ ਵਾ ਪਨ ਮਾਨਾਨੁਸਯੋ ਅਪ੍ਪਹੀਨੋ, ਤਸ੍ਸ ਕਾਮਰਾਗਾਨੁਸਯੋ ਅਪ੍ਪਹੀਨੋਤਿ? ਅਨਾਗਾਮਿਸ੍ਸ ਮਾਨਾਨੁਸਯੋਵ, ਤਿਣ੍ਣਂ ਪੁਗ੍ਗਲਾਨਂ ਤਦੁਭਯਂ ਅਪ੍ਪਹੀਨ''ਨ੍ਤਿਆਦਿਨਾ ਪਟਿਲੋਮਨਯੇ ਚ ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨੇਵ ਪੁਚ੍ਛਾਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜਨਨਯੋ ਞਾਤਬ੍ਬੋ।

ਏਤ੍ਥ ਚ ਫਲਟ੍ਠਵਸੇਨੇਵ ਅਤ੍ਥੋ ਗਹੇਤਬ੍ਬੋ ਮਗ੍ਗਟ੍ਠਾਨਂ ਪਹੀਨਕਿਲੇਸਤ੍ਤਾਭਾਵਾ। ਤੇਸਂ ਹਿ ਅਨੁਸਯਾ ਪਹੀਯਨ੍ਤਿ ਏਵ, ਨ ਪਨ ਪਹੀਨਾਤਿ ਅਨਾਗਾਮਿਆਦਯੋ ਫਲਟ੍ਠਾਵ ਗਹੇਤਬ੍ਬਾ, ਓਕਾਸਵਾਰੇ ਪਨ ''ਨ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬੋ''ਤਿ ਇਦਂ ਉਭਿਨ੍ਨਂ ਉਪ੍ਪਤ੍ਤਿਟ੍ਠਾਨਸ੍ਸ ਅਸਾਧਾਰਣਤ੍ਤਾ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਅਞ੍ਞਂ ਹਿ ਕਾਮਰਾਗਾਨੁਸਯਸ੍ਸ ਉਪ੍ਪਤ੍ਤਿਟ੍ਠਾਨਂ, ਅਞ੍ਞਂ ਪਟਿਘਾਨੁਸਯਸ੍ਸ। ਅਭਾਵਿਤਮਗ੍ਗਸ੍ਸ ਚ ਯਤ੍ਥ ਅਨੁਸਯੋ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ, ਮਗ੍ਗੇ ਭਾਵਿਤੇ ਤਤ੍ਥੇਵ ਸੋ ਪਹੀਨੋ ਨਾਮ ਹੋਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਸੋ ਤਤ੍ਥ ਪਹੀਨੋਤਿ ਵਾ, ਅਪ੍ਪਹੀਨੋਤਿ ਵਾ ਨ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬੋ, ਸਬ੍ਬਤ੍ਥਾਪਿ ਪਨ ਸਯਂ ਅਭਾਵੇਨ ਤਤ੍ਥ ਅਪ੍ਪਹੀਨੋਤਿ ਨ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬੋ। ਉਭਿਨ੍ਨਂ ਪਨ ਸਾਧਾਰਣਟ੍ਠਾਨਂ ਸਨ੍ਧਾਯ ''ਆਮਨ੍ਤਾ''ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਮਾਨਾਨੁਸਯੋ ਹਿ ਕਾਮਧਾਤੁਯਾ ਵੇਦਨਾਦ੍ਵਯਸਙ੍ਖਾਤੇ ਸਾਧਾਰਣਟ੍ਠਾਨੇ ਕਾਮਰਾਗੇਨ ਸਦ੍ਧਿਂ ਪਹੀਨੋ ਨਾਮ ਹੋਤਿ । **ਯਸ੍ਸ ਕਾਮਰਾਗਾਨੁਸਯੋ ਅਪ੍ਪਹੀਨੋ**ਤਿ ਪੁਥੁਜ੍ਜਨਸ੍ਸ, ਸੋਤਾਪਤ੍ਤਿਸਕਦਾਗਾਮਿਫਲਟ੍ਠਾਨਞ੍ਚ ਵਸੇਨ ਅਤ੍ਥੋ ਗਹੇਤਬ੍ਬੋ। ''ਤਿਣ੍ਣਂ ਪੁਗ੍ਗਲਾਨ''ਨ੍ਤਿ ਹਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਸੇਸਂ ਸੁਵਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਮੇਵਾਤਿ ਅਯਂ ਪਹੀਨਵਾਰੇ ਨਯੋ।

ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨਵਾਰੇ ਪਨ ''ਯਸ੍ਸ ਕਾਮਰਾਗਾਨੁਸਯੋ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ, ਤਸ੍ਸ ਪਟਿਘਾਨੁਸਯੋ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤੀ''ਤਿਆਦਿਨਾ ਸਬ੍ਬਤ੍ਥ ਅਨੁਸਯਵਾਰਸਦਿਸੋਵਾਤਿ ਅਯਂ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨਵਾਰੇ ਨਯੋ।

ਧਾਤੁਵਾਰੇ ਪਨ ''ਕਾਮਧਾਤੁਯਾ ਚੁਤਸ੍ਸ ਕਾਮਧਾਤੁਂ ਉਪਪਜ੍ਜਨ੍ਤਸ੍ਸ ਕਤਿ ਅਨੁਸਯਾ ਅਨੁਸੇਨ੍ਤਿ, ਕਤਿ ਅਨੁਸਯਾ ਨਾਨੁਸੇਨ੍ਤਿ, ਕਤਿ ਅਨੁਸਯਾ ਭਙ੍ਗਾ? ਕਾਮਧਾਤੁਯਾ ਚੁਤਸ੍ਸ ਰੂਪਧਾਤੁਂ ਉਪਪਜ੍ਜਨ੍ਤਸ੍ਸ...ਪੇ॰... ਕਤਿ ਭਙ੍ਗਾ? ਕਾਮਧਾਤੁਯਾ ਚੁਤਸ੍ਸ ਅਰੂਪਧਾਤੁਂ ਉਪਪਜ੍ਜਨ੍ਤਸ੍ਸ...ਪੇ॰... ਰੂਪਧਾਤੁਂ ਉਪਪਜ੍ਜਨ੍ਤਸ੍ਸ ਨ ਅਰੂਪਧਾਤੁਂ ਉਪਪਜ੍ਜਨ੍ਤਸ੍ਸ...ਪੇ॰... ਕਤਿ ਭਙ੍ਗਾ? ਕਾਮਧਾਤੁਯਾ ਚੁਤਸ੍ਸ ਨ ਕਾਮਧਾਤੁਂ, ਨ ਅਰੂਪਧਾਤੁਂ ਉਪਪਜ੍ਜਨ੍ਤਸ੍ਸ...ਪੇ॰... ਨ ਰੂਪਧਾਤੁਂ ਨ ਅਰੂਪਧਾਤੁਂ ਉਪਪਜ੍ਜਨ੍ਤਸ੍ਸ। ਨ ਕਾਮਧਾਤੁਂ ਨ ਰੂਪਧਾਤੁਂ ਉਪਪਜ੍ਜਨ੍ਤਸ੍ਸ ਕਤਿ ਭਙ੍ਗਾ''ਤਿ ਏਵਂ ਕਾਮਧਾਤੁਮੂਲਕਾ ਨਵ ਪੁਚ੍ਛਾ, ਤਥਾ ''ਰੂਪਧਾਤੁਯਾ ਚੁਤਸ੍ਸਾ''ਤਿਆਦਿਨਾ ਰੂਪਧਾਤੁਮੂਲਕਾ ਨਵ, ਅਰੂਪਧਾਤੁਯਾ ਨਵ ਚਾਤਿ ਸਤ੍ਤਵੀਸਤਿ ਅਨੁਲੋਮਪੁਚ੍ਛਾ, ਤਥਾ ''ਨ ਕਾਮਧਾਤੁਯਾ ਚੁਤਸ੍ਸਾ''ਤਿਆਦਿਨਾ ਸਤ੍ਤਵੀਸਤਿ ਪਟਿਲੋਮਪੁਚ੍ਛਾ ਚ, ਤਥਾ ''ਨ ਕਾਮਧਾਤੁਯਾ ਨ ਅਰੂਪਧਾਤੁਯਾ ਚੁਤਸ੍ਸ ਕਾਮਧਾਤੁਂ ਉਪਪਜ੍ਜਨ੍ਤਸ੍ਸਾ''ਤਿਆਦਿਨਾ ਸਤ੍ਤਵੀਸਤਿ ਦੁਕਮੂਲਕਾ ਪੁਚ੍ਛਾ ਚਾਤਿ ਏਵਂ ਪੁਚ੍ਛਾਵਾਰੇ ਏਕਾਸੀਤਿ ਪੁਚ੍ਛਾ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ।

ਤਤ੍ਥ **ਅਨੁਸੇਨ੍ਤੀ**ਤਿ ਚਿਤ੍ਤਸਨ੍ਤਾਨੇ ਅਨੁਗਤਾ ਹੁਤ੍ਵਾ ਕਤਿ ਅਨੁਸੇਨ੍ਤਿ, **ਭਙ੍ਗਾ**ਤਿ ਅਨੁਸੇਨ੍ਤਿ ਚ ਨਾਨੁਸੇਨ੍ਤਿ ਚਾਤਿ ਏਵਂ ਕਤਿ ਵਿਭਜਿਤਬ੍ਬਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਨ ਕਾਮਧਾਤੁਂ ਉਪਪਜ੍ਜਨ੍ਤਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਕਾਮਧਾਤੁਵਿਰਹਿਤਾ ਦ੍ਵੇ ਰੂਪਾਰੂਪਧਾਤੁਯੋ ਉਪਪਜ੍ਜਨ੍ਤਸ੍ਸ। **ਨ ਕਾਮਧਾਤੁਂ ਨ ਰੂਪਧਾਤੁ**ਨ੍ਤਿ ਅਰੂਪਧਾਤੁਂ ਉਪਪਜ੍ਜਨ੍ਤਸ੍ਸ। **ਨ ਕਾਮਧਾਤੁਯਾ**ਤਿ ਰੂਪਾਰੂਪਧਾਤੂਹਿ ਚੁਤਸ੍ਸ, ਏਵਂ ਸੇਸੇਸੁਪਿ ਸਬ੍ਬਤ੍ਥ ਪਟਿਸਨ੍ਧਿਵਸੇਨ, ਧਾਤੁਵਸੇਨ ਚ ਅਤ੍ਥੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋਤਿ ਅਯਂ ਉਦ੍ਦੇਸਵਾਰੇ ਨਯੋ।

ਨਿਦ੍ਦੇਸਵਾਰੇ ਪਨਸ੍ਸ ‘‘ਕਾਮਧਾਤੁਯਾ ਚੁਤਸ੍ਸ ਕਾਮਧਾਤੁਂ ਉਪਪਜ੍ਜਨ੍ਤਸ੍ਸ ਕਸ੍ਸਚਿ ਸਤ੍ਤ ਅਨੁਸਯਾ ਅਨੁਸੇਨ੍ਤਿ, ਕਸ੍ਸਚਿ ਪਞ੍ਚ ਅਨੁਸਯਾ ਅਨੁਸੇਨ੍ਤਿ, ਅਨੁਸਯਾ ਭਙ੍ਗਾ ਨਤ੍ਥਿ, ਕਾਮਧਾਤੁਯਾ ਚੁਤਸ੍ਸ ਰੂਪਧਾਤੁਂ ਉਪਪਜ੍ਜਨ੍ਤਸ੍ਸ ਕਸ੍ਸਚਿ ਸਤ੍ਤ ਅਨੁਸਯਾ ਅਨੁਸੇਨ੍ਤਿ, ਕਸ੍ਸਚਿ ਪਞ੍ਚ, ਕਸ੍ਸਚਿ ਤਯੋ ...ਪੇ॰... ਭਙ੍ਗਾ ਨਤ੍ਥੀ’’ਤਿ ਇਮਿਨਾ ਨਯੇਨ ਸਬ੍ਬਤ੍ਥ ਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜਨਂ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਂ, ਅਯਂ ਪਨੇਤ੍ਥ ਵਿਸੇਸੋ – ਰੂਪਧਾਤੁਯਾ ਚੁਤਸ੍ਸ ਕਾਮਧਾਤੁਂ ਉਪਪਜ੍ਜਨ੍ਤਸ੍ਸ ਸਤ੍ਤੇਵ ਅਨੁਸਯਾ ਅਨੁਸੇਨ੍ਤਿ, ਤਥਾ ‘‘ਅਰੂਪਧਾਤੁਯਾ ਚੁਤਸ੍ਸ ਕਾਮਧਾਤੁਂ ਉਪਪਜ੍ਜਨ੍ਤਸ੍ਸਾ’’ਤਿਆਦੀਸੁਪਿ, ਅਰੂਪਧਾਤੁਯਾ ਪਨ ਚੁਤਸ੍ਸ ਰੂਪਧਾਤੁਯਾ ਉਪਪਤ੍ਤਿ ਨਤ੍ਥਿ, ਹੇਟ੍ਠਾ ਉਪਪਜ੍ਜਮਾਨੋ ਕਾਮਧਾਤੁਂ ਏਵ ਉਪਪਜ੍ਜਤਿ, ਸਤ੍ਤੇਵ ਅਨੁਸਯਾ ਅਨੁਸੇਨ੍ਤੀਤਿ ਏਵਂ ਅਞ੍ਞੇਸੁਪਿ ਏਵਰੂਪੇਸੁ ਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜਨਨਯੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋਤਿ ਅਯਂ ਵਿਸੇਸੋ, ਸੇਸਂ ਵੁਤ੍ਤਨਯਮੇਵਾਤਿ ਅਯਮੇਤ੍ਥ ਪਾਲ਼ਿਨਯੋ।

ਤਤ੍ਥ **ਕਸ੍ਸਚਿ ਸਤ੍ਤਾ**ਤਿ ਪੁਥੁਜ੍ਜਨਵਸੇਨ ਵੁਤ੍ਤਂ, **ਪਞ੍ਚਾ**ਤਿ ਸੋਤਾਪਨ੍ਨਸਕਦਾਗਾਮੀਨਂ ਵਸੇਨ। ਤੇਸਂ ਹਿ ਦਿਟ੍ਠਿਵਿਚਿਕਿਚ੍ਛਾਨੁਸਯਾ ਪਹੀਨਾਤਿ, ਕਾਮਧਾਤੁਯਾ ਪਨ ਅਨਾਗਾਮੀਨਂ ਉਪਪਤ੍ਤਿਅਭਾਵਤੋ ਪਠਮਵਾਰੇ ‘‘ਕਸ੍ਸਚਿ ਤਯੋ’’ਤਿ ਨ ਵੁਤ੍ਤਂ, ਰੂਪਾਰੂਪਧਾਤੂਸੁ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨਵਾਰੇਸੁ ਏਵ ਵੁਤ੍ਤਂ...ਪੇ॰... ਅਨਾਗਾਮੀਨਂ ਹਿ ਕਾਮਰਾਗਪਟਿਘਾਨਮ੍ਪਿ ਪਹੀਨਤ੍ਤਾ ਤਯੋਵ ਅਨੁਸਯਾ ਅਨੁਸੇਨ੍ਤਿ, ਇਧ ਚ ਅਨੁਸਯਾਨਂ ਉਪ੍ਪਤ੍ਤਿਵਸੇਨ ਨਯੋ, ਅਨੁਸਯਾਨਂ ਅਨੁਸਯਨਂ ਅਗ੍ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਅਪ੍ਪਹੀਨਭਾਵੇਨ ਪਟਿਸਨ੍ਧਿਕ੍ਖਣੇ ਅਪਿ ਅਨੁਸਯਨਂ ਗਹੇਤਬ੍ਬਂ। **ਸਤ੍ਤੇ**ਵਾਤਿ ਅਰਿਯਸਾਵਕਸ੍ਸ ਰੂਪਾਰੂਪਧਾਤੁਯਾ ਚੁਤਸ੍ਸ ਹੇਟ੍ਠਾ ਕਾਮਭਵਾਦੀਸੁ ਉਪਪਤ੍ਤਿ ਨਾਮ ਨਤ੍ਥਿ, ਪੁਥੁਜ੍ਜਨਸ੍ਸੇਵ ਹੋਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ‘‘ਸਤ੍ਤੇਵਾ’’ਤਿ ਨਿਯਮੇਤ੍ਵਾ ਵੁਤ੍ਤਂ, ਅਰੂਪਧਾਤੁਯਾ ਚੁਤਸ੍ਸ ਰੂਪਧਾਤੁਯਾ ਉਪਪਤ੍ਤਿ ਨਤ੍ਥੀਤਿ। ਕਸ੍ਮਾ ਨਤ੍ਥਿ? ਅਰੂਪੀਨਂ ਰੂਪਜ੍ਝਾਨਸ੍ਸ ਅਭਾਵਾ। ਤੇ ਹਿ ਸਬ੍ਬਸੋ ਰੂਪਸਞ੍ਞਾਨਂ ਸਮਤਿਕ੍ਕਮਨਰੂਪਧਾਤੁਂ ਉਪਪਨ੍ਨਾਤਿ। ਸੇਸਂ ਨਯਤੋ ਸੁਵਿਞ੍ਞੇਯਮੇਵਾਤਿ ਅਯਂ ਧਾਤੁਵਾਰੇ ਨਯੋ। ਅਯਂ ਅਨੁਸਯਯਮਕਮਾਤਿਕਤ੍ਥਸਂਵਣ੍ਣਨਾਨਯੋ।

ਚਿਤ੍ਤਯਮਕਮਾਤਿਕਤ੍ਥਵਣ੍ਣਨਾ

ਚਿਤ੍ਤਯਮਕਮਾਤਿਕਾਯਂ ਪਨ ਪਾਲ਼ਿਵਵਤ੍ਥਾਨਂ ਤਾਵ ਏਵਂ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਂ। ਇਮਿਸ੍ਸਂ ਹਿ ਮਾਤਿਕਾਯਂ ਪੁਗ੍ਗਲਵਾਰੋ ਧਮ੍ਮਵਾਰੋ ਪੁਗ੍ਗਲਧਮ੍ਮਵਾਰੋਤਿ ਆਦਿਤੋਵ ਤਯੋ ਸੁਦ੍ਧਿਕਮਹਾਵਾਰਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਤਤ੍ਥ ‘‘ਯਸ੍ਸ ਚਿਤ੍ਤਂ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ ਨ ਨਿਰੁਜ੍ਝਤੀ’’ਤਿ ਏਵਂ ਪੁਗ੍ਗਲਵਸੇਨ ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨਨਿਰੁਜ੍ਝਨਾਦਿਭੇਦਂ ਦੀਪੇਨ੍ਤੋ ਗਤੋ **ਪੁਗ੍ਗਲਵਾਰੋ** ਨਾਮ। ‘‘ਯਂ ਚਿਤ੍ਤਂ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ ਨ ਨਿਰੁਜ੍ਝਤੀ’’ਤਿ ਏਵਂ ਧਮ੍ਮਵਸੇਨੇਵ ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨਨਿਰੁਜ੍ਝਨਾਦਿਭੇਦਂ ਦੀਪੇਨ੍ਤੋ ਗਤੋ **ਧਮ੍ਮਵਾਰੋ** ਨਾਮ। ‘‘ਯਸ੍ਸ ਯਂ ਚਿਤ੍ਤਂ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ ਨ ਨਿਰੁਜ੍ਝਤੀ’’ਤਿ ਏਵਂ ਉਭਯਵਸੇਨੇਵ ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨਨਿਰੁਜ੍ਝਨਾਦਿਭੇਦਂ ਦੀਪੇਨ੍ਤੋ ਗਤੋ **ਪੁਗ੍ਗਲਧਮ੍ਮਵਾਰੋ** ਨਾਮ।

ਤਤੋ ‘‘ਯਸ੍ਸ ਸਰਾਗਂ ਚਿਤ੍ਤ’’ਨ੍ਤਿਆਦੀਨਂ ਸੋਲ਼ਸਨ੍ਨਂ ਪਦਾਨਂ ਵਸੇਨ ਅਪਰੇ ਸਰਾਗਾਦਿਪਦਵਿਸੇਸਿਤਾ ਸੋਲ਼ਸ ਪੁਗ੍ਗਲਵਾਰਾ, ਸੋਲ਼ਸ ਧਮ੍ਮਵਾਰਾ, ਸੋਲ਼ਸ ਪੁਗ੍ਗਲਧਮ੍ਮਵਾਰਾਤਿ ਅਟ੍ਠਚਤ੍ਤਾਲੀਸ ਮਿਸ੍ਸਕਵਾਰਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਤੇ ਸਰਾਗਾਦਿਪਦਮਤ੍ਤਂ ਦਸ੍ਸੇਤ੍ਵਾ ਸਂਖਿਤ੍ਤਾ। ਤਤੋ ‘‘ਯਸ੍ਸ ਕੁਸਲਂ ਚਿਤ੍ਤ’’ਨ੍ਤਿਆਦਿਨਾ ਨਯੇਨ ਛਸਟ੍ਠਿਦ੍ਵਿਸਤਸਙ੍ਖਾਤਾਨਂ ਅਭਿਧਮ੍ਮਮਾਤਿਕਾਪਦਾਨਂ ਵਸੇਨ ਅਪਰੇ ਕੁਸਲਾਦਿਪਦਵਿਸੇਸਿਤਾ ਛਸਟ੍ਠਿਦ੍ਵਿਸਤਪੁਗ੍ਗਲਵਾਰਾ, ਛਸਟ੍ਠਿਦ੍ਵਿਸਤਧਮ੍ਮਵਾਰਾ, ਛਸਟ੍ਠਿਦ੍ਵਿਸਤਪੁਗ੍ਗਲਧਮ੍ਮਵਾਰਾਤਿ ਅਟ੍ਠਨਵੁਤਿਸਤ੍ਤਸਤਾ ਮਿਸ੍ਸਕਵਾਰਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਤੇਪਿ ਕੁਸਲਾਦਿਪਦਮਤ੍ਤਂ ਦਸ੍ਸੇਤ੍ਵਾ ਸਂਖਿਤ੍ਤਾਯੇਵ, ਯਾਨਿਪੇਤ੍ਥ ਸਨਿਦਸ੍ਸਨਾਦੀਨਿ ਪਦਾਨਿ ਚਿਤ੍ਤੇਨ ਸਦ੍ਧਿਂ ਨ ਯੁਜ੍ਜਨ੍ਤਿ, ਤਾਨਿ ਮੋਘਪੁਚ੍ਛਾਵਸੇਨ ਗਹਿਤਾਨੀਤਿ।

ਤੇਸੁ ਪਨ ਤੀਸੁ ਵਾਰੇਸੁ ਸਬ੍ਬਪਠਮੇ ਸੁਦ੍ਧਿਕਪੁਗ੍ਗਲਮਹਾਵਾਰੇ ਤਾਵ ਉਪ੍ਪਾਦਨਿਰੋਧਕਾਲਸਮ੍ਭੇਦਵਾਰੋ ਉਪ੍ਪਾਦੁਪ੍ਪਨ੍ਨਵਾਰੋ ਨਿਰੋਧੁਪ੍ਪਨ੍ਨਵਾਰੋ ਉਪ੍ਪਾਦਵਾਰੋ ਨਿਰੋਧਵਾਰੋ ਉਪ੍ਪਾਦਨਿਰੋਧਵਾਰੋ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਮਾਨਨਿਰੋਧਵਾਰੋ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਮਾਨੁਪ੍ਪਨ੍ਨਵਾਰੋ ਨਿਰੁਜ੍ਝਮਾਨੁਪ੍ਪਨ੍ਨਵਾਰੋ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨੁਪ੍ਪਾਦਵਾਰੋ ਅਤੀਤਾਨਾਗਤਵਾਰੋ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨੁਪ੍ਪਜ੍ਜਮਾਨਵਾਰੋ ਨਿਰੁਦ੍ਧਨਿਰੁਜ੍ਝਮਾਨਵਾਰੋ ਅਤਿਕ੍ਕਨ੍ਤਕਾਲਵਾਰੋ ਚਾਤਿ ਚੁਦ੍ਦਸ ਅਨ੍ਤਰਵਾਰਾ, ਤੇਸੁ ਉਪ੍ਪਾਦਵਾਰੋ ਨਿਰੋਧਵਾਰੋ ਉਪ੍ਪਾਦਨਿਰੋਧਵਾਰੋਤਿ ਇਮੇਸੁ ਤੀਸੁ ਵਾਰੇਸੁ ਪਚ੍ਚੇਕਂ ਪਚ੍ਚੁਪ੍ਪਨ੍ਨਾਤੀਤਸ੍ਸ, ਪਚ੍ਚੁਪ੍ਪਨ੍ਨਾਨਾਗਤਸ੍ਸ, ਅਤੀਤਾਨਾਗਤਸ੍ਸ ਚਾਤਿ ਤਿਣ੍ਣਂ ਕਾਲਭੇਦਾਨਂ ਵਸੇਨ ਅਨੁਲੋਮਪਟਿਲੋਮਤੋ

ਛ ਛ ਕਤ੍ਵਾ ਅਟ੍ਠਾਰਸ ਯਮਕਾਨਿ, ਉਪ੍ਪਨ੍ਨੁਪ੍ਪਾਦਵਾਰੇ ਅਤੀਤਾਨਾਗਤਕਾਲਵਸੇਨ ਅਨੁਲੋਮਤੋ ਦ੍ਵੇ, ਪਟਿਲੋਮਤੋ ਦ੍ਵੇਤਿ ਚਤ੍ਤਾਰਿ ਯਮਕਾਨਿ, ਸੇਸੇਸੁ ਆਦਿਤੋ ਨਿਦ੍ਦਿਟ੍ਠੇਸੁ ਤੀਸੁ, ਅਨ੍ਤਰੇ ਨਿਦ੍ਦਿਟ੍ਠੇਸੁ ਤੀਸੁ, ਅਵਸਾਨੇ ਨਿਦ੍ਦਿਟ੍ਠੇਸੁ ਚਤੂਸੂਤਿ ਦਸਸੁ ਵਾਰੇਸੁ ਅਨੁਲੋਮਤੋ ਏਕੰ, ਪਟਿਲੋਮਤੋ ਏਕਨ੍ਤਿ ਦ੍ਵੇ ਦ੍ਵੇ ਕਤ੍ਵਾ ਵੀਸਤਿ ਯਮਕਾਨਿ, ਏਵੰ ਸਬ੍ਬੇਸੁਪਿ ਚੁਦ੍ਦਸਸੁ ਅਨ੍ਤਰਵਾਰੇਸੁ ਦ੍ਵਾਚਤ੍ਤਾਲੀਸ ਯਮਕਾਨਿ, ਚਤੁਰਾਸੀਤਿ ਪੁਚ੍ਛਾ, ਅਟ੍ਠਸਟ੍ਠਿਅਤ੍ਥਸਤੰ ਹੋਤਿ। ਯਥਾ ਚ ਏਕਸ੍ਮਿੰ ਸੁਦ੍ਧਿਕਪੁਗ੍ਗਲਮਹਾਵਾਰੇ, ਤਥਾ ਸੁਦ੍ਧਿਕਧਮ੍ਮਮਹਾਵਾਰੇ, ਸੁਦ੍ਧਿਕਪੁਗ੍ਗਲਧਮ੍ਮਮਹਾਵਾਰੇਪੀਤਿ ਤੀਸੁ ਮਹਾਵਾਰੇਸੁ ਛਬ੍ਬੀਸਤਿਯਮਕਸਤੰ, ਤਤੋ ਦਿਗੁਣਾ ਪੁਚ੍ਛਾ, ਦਿਗੁਣਾ ਅਤ੍ਥਾ ਚ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ, ਇਦੰ ਪਨ ਵਾਰਤ੍ਤਯੰ ਸਰਾਗਾਦਿਵਸੇਨ ਸੋਲਸਗੁਣੰ, ਕੁਸਲਾਦਿਵਸੇਨ ਛਸਟ੍ਠਿਦ੍ਵਿਸਤਗੁਣੰ ਕਤ੍ਵਾ ਇਮਿਸ੍ਸਾ ਚਿਤ੍ਤਯਮਕਮਾਤਿਕਾਯ ਅਨੇਕਾਨਿ ਯਮਕਸਹਸ੍ਸਾਨਿ, ਤਦ੍ਦਿਗੁਣਾ ਪੁਚ੍ਛਾ, ਤਦ੍ਦਿਗੁਣਾ ਅਤ੍ਥਾ ਚ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਪਾਠੇ ਪਨ ਸੰਖਿਤ੍ਤੋ। ਏਵਮੇਤ੍ਥ ਪਾਲਿਵਵਤ੍ਥਾਨੰ ਵਿਦਿਤ੍ਵਾ ਇਦਾਨਿ ਅਨੁਤ੍ਤਾਨਪਦਤ੍ਥਾਨੁਸਾਰੇਨ ਵਿਭਙ੍ਗਨਯਸਹਿਤੋ ਸਙ੍ਖੇਪਤ੍ਥਵਣ੍ਣਨਾਨਯੋ ਏਵੰ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ।

ਯਸ੍ਸ ਚਿਤ੍ਤੰ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤੀਤਿ ਯਸ੍ਸ ਪੁਗ੍ਗਲਸ੍ਸ ਚਿਤ੍ਤੰ ਉਪ੍ਪਾਦਕ੍ਖਣਸਮਙ੍ਗਿਤਾਯ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ। **ਨ ਨਿਰੁਜ੍ਝਤੀ**ਤਿ ਨਿਰੋਧਕ੍ਖਣੰ ਅਪ੍ਪਤ੍ਤਤਾਯ ਨ ਨਿਰੁਜ੍ਝਤਿ। **ਤਸ੍ਸ ਚਿਤ੍ਤ**ਨ੍ਤਿ ਕਿੰ ਤਸ੍ਸ ਪੁਗ੍ਗਲਸ੍ਸ ਤਤੋ ਪਟ੍ਠਾਯ ਚਿਤ੍ਤੰ ਨਿਰੁਜ੍ਝਿਸ੍ਸਤੀਤਿ ਪੁਚ੍ਛਾ, ਤਸ੍ਸਾ ਚ, ''ਪਚ੍ਛਿਮਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਉਪ੍ਪਾਦਕ੍ਖਣੇ ਤੇਸੰ ਚਿਤ੍ਤੰ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ ਨ ਨਿਰੁਜ੍ਝਤਿ, ਨਿਰੁਜ੍ਝਿਸ੍ਸਤਿ ਨੁਪ੍ਪਜ੍ਜਿਸ੍ਸਤਿ, ਇਤਰੇਸੰ ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਉਪ੍ਪਾਦਕ੍ਖਣੇ ਤੇਸੰ ਚਿਤ੍ਤੰ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ ਨ ਨਿਰੁਜ੍ਝਤਿ, ਨਿਰੁਜ੍ਝਿਸ੍ਸਤਿ ਚੇਵ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਿਸ੍ਸਤਿ ਚਾ''ਤਿ ਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜਨੰ। ਤਤ੍ਥ **ਤੇਸੰ ਚਿਤ੍ਤ**ਨ੍ਤਿ ਯੇਸੰ ਖੀਣਾਸਵਾਨੰ ਪਚ੍ਛਿਮਚਿਤ੍ਤਸਙ੍ਖਾਤਸ੍ਸ ਚੁਤਿਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਉਪ੍ਪਾਦਕ੍ਖਣੇ ਵਤ੍ਤਤਿ, ਤੇਸੰ ਤਦੇਵ ਚੁਤਿਚਿਤ੍ਤੰ ਉਪ੍ਪਾਦਪ੍ਪਤ੍ਤਤਾਯ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ ਨਾਮ, ਭਙ੍ਗੰ ਅਪ੍ਪਤ੍ਤਤਾਯ ਨ ਨਿਰੁਜ੍ਝਤਿ ਨਾਮ, ਇਦਾਨਿ ਪਨ ਭਙ੍ਗੰ ਪਤ੍ਵਾ ਤੰ ਤੇਸੰ ਚਿਤ੍ਤੰ ਨਿਰੁਜ੍ਝਿਸ੍ਸਤਿ, ਤਤੋ ਅਪ੍ਪਟਿਸਨ੍ਧਿਕਤ੍ਤਾ ਅਞ੍ਞੰ ਨੁਪ੍ਪਜ੍ਜਿਸ੍ਸਤਿ। **ਇਤਰੇਸ**ਨ੍ਤਿ ਪਚ੍ਛਿਮਚਿਤ੍ਤਸਮਙ੍ਗਿੰ ਖੀਣਾਸਵੰ ਠਪੇਤ੍ਵਾ ਅਵਸੇਸਾਨੰ ਸੇਖਾਸੇਖਪੁਥੁਜ੍ਜਨਾਨੰ ਨਿਰੁਜ੍ਝਿਸ੍ਸਤਿ ਚੇਵ ਅਞ੍ਞੰ ਪਨ ਤਸ੍ਮਿੰ ਵਾ ਅਤ੍ਤਭਾਵੇ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਿਸ੍ਸਤਿ ਚਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ।

''ਯਸ੍ਸ ਵਾ ਪਨ ਚਿਤ੍ਤੰ ਨਿਰੁਜ੍ਝਿਸ੍ਸਤਿ ਨੁਪ੍ਪਜ੍ਜਿਸ੍ਸਤਿ, ਤਸ੍ਸ ਚਿਤ੍ਤੰ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ ਨ ਨਿਰੁਜ੍ਝਤੀ''ਤਿ ਇਮਿਸ੍ਸਾ ਦੁਤਿਯਪੁਚ੍ਛਾਯ ਪਚ੍ਛਿਮਚਿਤ੍ਤਸਮਙ੍ਗਿਨੋ ਖੀਣਾਸਵਸ੍ਸ ਚਿਤ੍ਤੰ ਸਨ੍ਧਾਯ ''ਆਮਨ੍ਤਾ''ਤਿ ਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜਨੰ। ''ਯਸ੍ਸ ਚਿਤ੍ਤੰ ਨੁਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ ਨਿਰੁਜ੍ਝਤਿ, ਤਸ੍ਸ ਚਿਤ੍ਤੰ ਨ ਨਿਰੁਜ੍ਝਿਸ੍ਸਤਿ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਿਸ੍ਸਤੀ''ਤਿ ਪੁਚ੍ਛਾਯ ''ਨੋ''ਤਿ ਪਟਿਸੇਧੋਵ ਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜਨੰ। ਨ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ ਨਿਰੁਜ੍ਝਤੀਤਿ ਹਿ ਭਙ੍ਗਕ੍ਖਣੇ ਅਰਹਤੋ ਪਚ੍ਛਿਮਚਿਤ੍ਤਮ੍ਪਿ ਸੇਸਾਨੰ ਭਿਜ੍ਜਮਾਨਚਿਤ੍ਤਮ੍ਪਿ ਪੁਚ੍ਛਤਿ, ਤਤੋ ਪਟ੍ਠਾਯ ਪਨ ਅਰਹਤੋ ਤਾਵ ਚਿਤ੍ਤੰ ਨ ਨਿਰੁਜ੍ਝਿਸ੍ਸਤੀਤਿ ਸਕ੍ਕਾ ਵਤ੍ਤੁੰ, ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਿਸ੍ਸਤੀਤਿ ਪਨ ਨ ਸਕ੍ਕਾ, ਤਸ੍ਮਾ ''ਨੋ''ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਪਟਿਸੇਧੋ ਕਤੋ, ''ਯਸ੍ਸ ਵਾ ਪਨ ਚਿਤ੍ਤੰ ਨ ਨਿਰੁਜ੍ਝਿਸ੍ਸਤਿ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਿਸ੍ਸਤਿ, ਤਸ੍ਸ ਚਿਤ੍ਤੰ ਨੁਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ ਨਿਰੁਜ੍ਝਤੀ''ਤਿ ਪੁਚ੍ਛਾਯ ''ਨਤ੍ਥੀ''ਤਿ ਪਟਿਕ੍ਖੇਪੋਵ ਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜਨੰ। ਯਸ੍ਸ ਹਿ ਚਿਤ੍ਤੰ ਨ ਨਿਰੁਜ੍ਝਿਸ੍ਸਤਿ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਿਸ੍ਸਤਿ, ਸੋ ਚ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਨਤ੍ਥੀਤਿ।

ਯਸ੍ਸ ਚਿਤ੍ਤੰ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ, ਤਸ੍ਸ ਚਿਤ੍ਤੰ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਨ੍ਤਿ? ਆਮਨ੍ਤਾ, ਯਸ੍ਸ ਵਾ ਪਨ...ਪੇ°... ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤੀਤਿ? ਸਬ੍ਬੇਸੰ ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਭਙ੍ਗਕ੍ਖਣੇ ਤੰ ਚਿਤ੍ਤੰ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨੰ, ਨੋ ਚ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ, ਸਬ੍ਬੇਸੰ ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਉਪ੍ਪਾਦਕ੍ਖਣੇ ਤੇਸੰ ਚਿਤ੍ਤੰ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਞ੍ਚੇਵ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ ਚ, ਯਸ੍ਸ ਚਿਤ੍ਤੰ ਨੁਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ , ਤਸ੍ਸ ਚਿਤ੍ਤੰ ਨੁਪ੍ਪਨ੍ਨਨ੍ਤਿ? ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਭਙ੍ਗਕ੍ਖਣੇ ਚਿਤ੍ਤੰ ਨੁਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ, ਨੋ ਚ ਨੁਪ੍ਪਨ੍ਨੰ, ਨਿਰੋਧਸਮਾਪਨ੍ਨਾਨੰ ਅਸਞ੍ਞਸਤ੍ਤਾਨੰ ਚਿਤ੍ਤੰ ਨੁਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ ਚੇਵ ਨੁਪ੍ਪਨ੍ਨਞ੍ਚ। ਯਸ੍ਸ ਵਾ ਪਨ...ਪੇ°... ਨੁਪ੍ਪਜ੍ਜਤੀਤਿ? ਆਮਨ੍ਤਾ। ਏਤ੍ਥ ਚ **ਉਪ੍ਪਨ੍ਨ**ਨ੍ਤਿ ਉਪ੍ਪਾਦਸਮਙ੍ਗਿਨੋਪੇਤੰ ਨਾਮੰ, **ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤੀ**ਤਿ ਚ ਉਪ੍ਪਾਦਸਮਙ੍ਗਿਨੋਵ।

ਯਸ੍ਸ ਚਿਤ੍ਤੰ ਨਿਰੁਜ੍ਝਤਿ, ਤਸ੍ਸ ਚਿਤ੍ਤੰ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਨ੍ਤਿ? ਆਮਨ੍ਤਾ। ਯਸ੍ਸ ਵਾ ਪਨ...ਪੇ°... ਨਿਰੁਜ੍ਝਤੀਤਿ? ਭਙ੍ਗਕ੍ਖਣੇ ਤਥਾ। ਯਸ੍ਸ ਚਿਤ੍ਤੰ ਨ ਨਿਰੁਜ੍ਝਤਿ, ਤਸ੍ਸ ਚਿਤ੍ਤੰ ਨੁਪ੍ਪਨ੍ਨਨ੍ਤਿ? ਨਿਰੋਧਸਮਾਪਨ੍ਨਾਦੀਨੰ ਚਿਤ੍ਤੰ। ਯਸ੍ਸ ਵਾ ਪਨ...ਪੇ°... ਆਮਨ੍ਤਾ।

ਯਸ੍ਸ ਚਿਤ੍ਤੰ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ, ਤਸ੍ਸ ਚਿਤ੍ਤੰ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਿਤ੍ਥਾਤਿ? ਆਮਨ੍ਤਾ। ਯਸ੍ਸ ਵਾ ਪਨ...ਪੇ॰... ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤੀਤਿ? ਸਬ੍ਬੇਸੰ ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਉਪ੍ਪਾਦਕ੍ਖਣੇ ਤਥਾ। ਏਤ੍ਥ ਚ ਉਪ੍ਪਾਦਪ੍ਪਤ੍ਤਤ੍ਤਾ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਿਤ੍ਥ, ਤੰ ਅਨਤੀਤਤ੍ਤਾ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ ਨਾਮਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋਤਿ **ਅਟ੍ਠਕਥਾਯੰ** ਖਣਪਚ੍ਚੁਪ੍ਪਨ੍ਨਵਸੇਨ ਅਤ੍ਥੋ ਵੁਤ੍ਤੋ। ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਿਤ੍ਥਾਤਿ ਪਨ ਇਮਸ੍ਸ ਅਤੀਤਚਿਤ੍ਤਕ੍ਖਣਵਸੇਨ ਅਤ੍ਥੇ ਗਯ੍ਹਮਾਨੇ ਏਵ ਉਪਰਿਪਾਲ਼ਿਯਾ ਨ ਵਿਰੁਜ੍ਝਤਿ, ਨ ਅਞ੍ਞਥਾਤਿ ਪਞ੍ਞਾਯਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਪੁਬ੍ਬਾਪਰੰ ਓਲੋਕੇਤ੍ਵਾ ਪਾਲ਼ਿਅਵਿਰੋਧੇਨ ਅਤ੍ਥੋ ਗਹੇਤਬ੍ਬੋ।

ਯਸ੍ਸ ਚਿਤ੍ਤੰ ਨੁਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ, ਤਸ੍ਸ ਚਿਤ੍ਤੰ ਨੁਪ੍ਪਜ੍ਜਿਤ੍ਥਾਤਿ? ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਿਤ੍ਥ। ਯਸ੍ਸ ਵਾ ਪਨ...ਪੇ॰... ਨੁਪ੍ਪਜ੍ਜਤੀਤਿ? ਨਤ੍ਥਿ। ਯਸ੍ਸ ਚਿਤ੍ਤੰ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ, ਤਸ੍ਸ ਚਿਤ੍ਤੰ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਿਸ੍ਸਤੀਤਿ? ਪਚ੍ਛਿਮਚਿਤ੍ਤਸਮਙ੍ਗੀਖੀਣਾਸਵਵਿਰਹਿਤਾਨੰ ਚਿਤ੍ਤੰ ਤਥਾ। ਯਸ੍ਸ ਵਾ ਪਨ...ਪੇ॰... ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤੀਤਿ? ਉਪ੍ਪਾਦਕ੍ਖਣੇ ਤਥਾ। ਯਸ੍ਸ ਚਿਤ੍ਤੰ...ਪੇ॰... ਨੁਪ੍ਪਜ੍ਜਿਸ੍ਸਤੀਤਿ? ਅਸੇਖਾਨੰ ਪਚ੍ਛਿਮਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਭਙ੍ਗਕ੍ਖਣੇ ਤਥਾ। ਯਸ੍ਸ ਵਾ ਪਨ...ਪੇ॰... ਨੁਪ੍ਪਜ੍ਜਤੀਤਿ? ਪਚ੍ਛਿਮਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਭਙ੍ਗਕ੍ਖਣੇ ਤਥਾ। ਯਸ੍ਸ ਚਿਤ੍ਤੰ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਿਤ੍ਥ, ਤਸ੍ਸ ਚਿਤ੍ਤੰ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਿਸ੍ਸਤੀਤਿ? ਪਚ੍ਛਿਮਚਿਤ੍ਤਸਮਙ੍ਗਿਂ ਠਪੇਤ੍ਵਾ ਸੇਸਾਨੰ ਤਥਾ। ਯਸ੍ਸ ਵਾ ਪਨ...ਪੇ॰... ਆਮਨ੍ਤਾ। ਯਸ੍ਸ ਚਿਤ੍ਤੰ ਨੁਪ੍ਪਜ੍ਜਿਤ੍ਥ, ਤਸ੍ਸ ਚਿਤ੍ਤੰ ਨੁਪ੍ਪਜ੍ਜਿਸ੍ਸਤੀਤਿ? ਨਤ੍ਥਿ। ਯਸ੍ਸ ਵਾ ਪਨ...ਪੇ॰... ਨੁਪ੍ਪਜ੍ਜਿਤ੍ਥਾਤਿ? ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਿਤ੍ਥ।

ਯਸ੍ਸ ਚਿਤ੍ਤੰ ਨਿਰੁਜ੍ਝਤਿ, ਤਸ੍ਸ ਚਿਤ੍ਤੰ ਨਿਰੁਜ੍ਝਿਤ੍ਥਾਤਿ? ਆਮਨ੍ਤਾ। ਯਸ੍ਸ ਵਾ ਪਨ...ਪੇ॰... ਨਿਰੁਜ੍ਝਤੀਤਿ? ਭਙ੍ਗਕ੍ਖਣੇ ਤਥਾ। ਯਸ੍ਸ ਚਿਤ੍ਤੰ...ਪੇ॰... ਨ ਨਿਰੁਜ੍ਝਿਤ੍ਥਾਤਿ? ਨਿਰੁਜ੍ਝਿਤ੍ਥ। ਯਸ੍ਸ ਵਾ ਪਨ...ਪੇ॰... ਨਤ੍ਥਿ। ਯਸ੍ਸ ਚਿਤ੍ਤੰ ਨਿਰੁਜ੍ਝਤਿ, ਤਸ੍ਸ ਚਿਤ੍ਤੰ ਨਿਰੁਜ੍ਝਿਸ੍ਸਤੀਤਿ? ਪਚ੍ਛਿਮਚਿਤ੍ਤਸਮਙ੍ਗਿਂ ਠਪੇਤ੍ਵਾ ਸੇਸਾਨੰ ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਭਙ੍ਗਕ੍ਖਣੇ ਤਥਾ। ਯਸ੍ਸ ਵਾ ਪਨ...ਪੇ॰... ਸੇਸਾਨੰ ਭਙ੍ਗਕ੍ਖਣੇ ਤਥਾ। ਯਸ੍ਸ ਚਿਤ੍ਤੰ...ਪੇ॰... ਨਿਰੁਜ੍ਝਿਸ੍ਸਤਿ। ਯਸ੍ਸ ਵਾ ਪਨ...ਪੇ॰... ਨਿਰੁਜ੍ਝਤਿ।

ਯਸ੍ਸ ਚਿਤ੍ਤੰ ਨਿਰੁਜ੍ਝਿਤ੍ਥ, ਤਸ੍ਸ ਚਿਤ੍ਤੰ ਨਿਰੁਜ੍ਝਿਸ੍ਸਤੀਤਿ? ਪਚ੍ਛਿਮਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਭਙ੍ਗਕ੍ਖਣੇ ਠਪੇਤ੍ਵਾ ਸੇਸਾਨੰ ਚਿਤ੍ਤੰ ਤਥਾ। ਯਸ੍ਸ ਵਾ ਪਨ...ਪੇ॰... ਆਮਨ੍ਤਾ। ਯਸ੍ਸ ਚਿਤ੍ਤੰ ਨ ਨਿਰੁਜ੍ਝਿਤ੍ਥ, ਤਸ੍ਸ ਚਿਤ੍ਤੰ ਨ ਨਿਰੁਜ੍ਝਿਸ੍ਸਤੀਤਿ? ਨਤ੍ਥਿ। ਯਸ੍ਸ ਵਾ ਪਨ...ਪੇ॰... ਨ ਨਿਰੁਜ੍ਝਿਤ੍ਥਾਤਿ? ਨਿਰੁਜ੍ਝਿਤ੍ਥ।

ਯਸ੍ਸ ਚਿਤ੍ਤੰ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ, ਤਸ੍ਸ ਚਿਤ੍ਤੰ ਨਿਰੁਜ੍ਝਿਤ੍ਥਾਤਿ? ਆਮਨ੍ਤਾ। ਯਸ੍ਸ ਵਾ ਪਨ...ਪੇ॰... ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤੀਤਿ? ਸਬ੍ਬੇਸੰ ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਉਪ੍ਪਾਦਕ੍ਖਣੇ ਤਥਾ। ਯਸ੍ਸ ਚਿਤ੍ਤੰ ਨੁਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ, ਤਸ੍ਸ ਚਿਤ੍ਤੰ ਨ ਨਿਰੁਜ੍ਝਿਤ੍ਥਾਤਿ? ਨਿਰੁਜ੍ਝਿਤ੍ਥ। ਯਸ੍ਸ ਵਾ ਪਨ...ਪੇ॰... ਨਤ੍ਥਿ, ਯਸ੍ਸ ਚਿਤ੍ਤੰ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ, ਤਸ੍ਸ ਚਿਤ੍ਤੰ ਨਿਰੁਜ੍ਝਿਸ੍ਸਤੀਤਿ? ਆਮਨ੍ਤਾ। ਯਸ੍ਸ ਵਾ ਪਨ...ਪੇ॰... ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤੀਤਿ? ਸਬ੍ਬੇਸੰ ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਉਪ੍ਪਾਦਕ੍ਖਣੇ ਤਥਾ। ਯਸ੍ਸ ਚਿਤ੍ਤੰ ਨੁਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ, ਤਸ੍ਸ ਚਿਤ੍ਤੰ ਨ ਨਿਰੁਜ੍ਝਿਸ੍ਸਤੀਤਿ? ਪਚ੍ਛਿਮਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਭਙ੍ਗਕ੍ਖਣੇ ਤਥਾ। ਯਸ੍ਸ ਵਾ ਪਨ...ਪੇ॰... ਆਮਨ੍ਤਾ। ਯਸ੍ਸ ਚਿਤ੍ਤੰ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਿਤ੍ਥ, ਤਸ੍ਸ ਚਿਤ੍ਤੰ ਨਿਰੁਜ੍ਝਿਸ੍ਸਤੀਤਿ? ਨਿਰੁਜ੍ਝਮਾਨੰ ਪਚ੍ਛਿਮਚਿਤ੍ਤੰ ਠਪੇਤ੍ਵਾ ਤਥਾ। ਯਸ੍ਸ ਵਾ ਪਨ...ਪੇ॰... ਆਮਨ੍ਤਾ। ਯਸ੍ਸ ਚਿਤ੍ਤੰ ਨੁਪ੍ਪਜ੍ਜਿਤ੍ਥ, ਤਸ੍ਸ ਚਿਤ੍ਤੰ ਨ ਨਿਰੁਜ੍ਝਿਸ੍ਸਤੀਤਿ? ਨਤ੍ਥਿ। ਯਸ੍ਸ ਵਾ ਪਨ...ਪੇ॰... ਨੁਪ੍ਪਜ੍ਜਿਤ੍ਥਾਤਿ? ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਿਤ੍ਥ।

ਯਸ੍ਸ ਚਿਤ੍ਤੰ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ, ਤਸ੍ਸ ਚਿਤ੍ਤੰ ਨ ਨਿਰੁਜ੍ਝਤੀਤਿ? ਆਮਨ੍ਤਾ। ਯਸ੍ਸ ਵਾ ਪਨ...ਪੇ॰... ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤੀਤਿ? ਸਬ੍ਬੇਸੰ ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਉਪ੍ਪਾਦਕ੍ਖਣੇ ਤਥਾ। ਯਸ੍ਸ ਚਿਤ੍ਤੰ ਨੁਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ, ਤਸ੍ਸ ਚਿਤ੍ਤੰ ਨਿਰੁਜ੍ਝਤੀਤਿ? ਸਬ੍ਬੇਸੰ ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਭਙ੍ਗਕ੍ਖਣੇ ਤਥਾ। ਯਸ੍ਸ ਵਾ ਪਨ...ਪੇ॰... ਨੁਪ੍ਪਜ੍ਜਤੀਤਿ? ਆਮਨ੍ਤਾ।

ਯਸ੍ਸ ਚਿਤ੍ਤੰ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਮਾਨੰ, ਤਸ੍ਸ ਚਿਤ੍ਤੰ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਨ੍ਤਿ? ਆਮਨ੍ਤਾ। ਯਸ੍ਸ ਵਾ ਪਨ...ਪੇ॰... ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਮਾਨਨ੍ਤਿ? ਸਬ੍ਬੇਸੰ ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਉਪ੍ਪਾਦਕ੍ਖਣੇ ਤਥਾ। ਯਸ੍ਸ ਚਿਤ੍ਤੰ ਨੁਪ੍ਪਜ੍ਜਮਾਨੰ, ਤਸ੍ਸ ਚਿਤ੍ਤੰ ਨੁਪ੍ਪਨ੍ਨਨ੍ਤਿ? ਨਿਰੋਧਸਮਾਪਨ੍ਨਾਦੀਨੰ ਚਿਤ੍ਤੰ ਤਥਾ। ਯਸ੍ਸ ਵਾ ਪਨ...ਪੇ॰... ਆਮਨ੍ਤਾ।

ਯਸ੍ਸ ਚਿੱਤੰ ਨਿਰੁਜ੍ਝਮਾਨੰ, ਤਸ੍ਸ ਚਿੱਤੰ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਨ੍ਤਿ? ਆਮਨ੍ਤਾ। ਯਸ੍ਸ ਵਾ ਪਨ...ਪੇ॰... ਭਙ੍ਗਕ੍ਖਣੇ ਤਥਾ। ਯਸ੍ਸ ਚਿੱਤੰ ਨ ਨਿਰੁਜ੍ਝਮਾਨੰ, ਤਸ੍ਸ ਚਿੱਤੰ ਨੁਪ੍ਪਨ੍ਨਨ੍ਤਿ? ਨਿਰੋਧਸਮਾਪਨ੍ਨਾਦੀਨੰ ਚਿੱਤੰ ਤਥਾ। ਯਸ੍ਸ ਵਾ ਪਨ...ਪੇ॰... ਆਮਨ੍ਤਾ।

ਯਸ੍ਸ ਚਿੱਤੰ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨੰ, ਤਸ੍ਸ ਚਿੱਤੰ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਿਤ੍ਥਾਤਿ? ਆਮਨ੍ਤਾ। ਯਸ੍ਸ ਵਾ ਪਨ...ਪੇ॰... ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਨ੍ਤਿ ? ਚਿੱਤਸਮਙ੍ਗੀਨੰ ਤਥਾ। ਯਸ੍ਸ ਚਿੱਤੰ ਨੁਪ੍ਪਨ੍ਨੰ, ਤਸ੍ਸ ਚਿੱਤੰ ਨੁਪ੍ਪਜ੍ਜਿਤ੍ਥਾਤਿ? ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਿਤ੍ਥ। ਯਸ੍ਸ ਵਾ ਪਨ...ਪੇ॰... ਨੁਪ੍ਪਨ੍ਨਨ੍ਤਿ? ਨਤ੍ਥਿ...ਪੇ॰... ਯਸ੍ਸ ਚਿੱਤੰ ਨੁਪ੍ਪਨ੍ਨੰ, ਤਸ੍ਸ ਚਿੱਤੰ ਨੁਪ੍ਪਜ੍ਜਿਸ੍ਸਤੀਤਿ? ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਿਸ੍ਸਤਿ। ਯਸ੍ਸ ਵਾ ਪਨ...ਪੇ॰... ਨੁਪ੍ਪਨ੍ਨਨ੍ਤਿ? ਉਪ੍ਪਨ੍ਨੰ।

ਯਸ੍ਸ ਚਿੱਤੰ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਿਤ੍ਥ ਨੋ ਚ ਤਸ੍ਸ ਚਿੱਤੰ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨੰ, ਤਸ੍ਸ ਚਿੱਤੰ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਿਸ੍ਸਤੀਤਿ? ਆਮਨ੍ਤਾ। ਯਸ੍ਸ ਵਾ ਪਨ ਚਿੱਤੰ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਿਸ੍ਸਤਿ ਨੋ ਚ ਤਸ੍ਸ ਚਿੱਤੰ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨੰ, ਤਸ੍ਸ ਚਿੱਤੰ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਿਤ੍ਥਾਤਿ? ਆਮਨ੍ਤਾ। ਏਤ੍ਥ ''ਨੋ ਚ ਤਸ੍ਸ ਚਿੱਤੰ ਨੁਪ੍ਪਨ੍ਨ''ਨ੍ਤਿ ਇਦੰ ਅਸਞ੍ਞਾਦਿਅਚਿੱਤਕੇ ਸਨ੍ਧਾਯ ਵੁੱਤੰ। ਤੇਸੰ ਨਿਯਮੇਨ ਚਿੱਤੁਪ੍ਪੱਤਿਯਾ ਅਭਾਵਤੋ ''ਆਮਨ੍ਤਾ''ਤਿ ਉਭਯਤ੍ਥ ਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜਨੰ ਵੁੱਤੰ। ਅਯਞ੍ਚ ਵਾਰੋ ਕਾਲਤ੍ਤਯੇ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਸਮਤ੍ਥਿਤੋਤਿ ਗਹੇਤਬ੍ਬੋ।

''ਯਸ੍ਸ ਚਿੱਤੰ ਨੁਪ੍ਪਜ੍ਜਿਤ੍ਥ ਨੋ ਚ ਤਸ੍ਸ ਚਿੱਤੰ ਨੁਪ੍ਪਨ੍ਨੰ, ਤਸ੍ਸ ਚਿੱਤੰ ਨੁਪ੍ਪਜ੍ਜਿਸ੍ਸਤੀਤਿ? ਨਤ੍ਥਿ। ਯਸ੍ਸ ਵਾ ਪਨ ਚਿੱਤੰ ਨੁਪ੍ਪਜ੍ਜਿਸ੍ਸਤਿ ਨੋ ਚ ਤਸ੍ਸ ਚਿੱਤੰ ਨੁਪ੍ਪਨ੍ਨੰ, ਤਸ੍ਸ ਚਿੱਤੰ ਨੁਪ੍ਪਜ੍ਜਿਤ੍ਥਾਤਿ? ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਿਤ੍ਥ।

ਉਪ੍ਪਨ੍ਨੰ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਮਾਨਨ੍ਤਿ? ਉਪ੍ਪਾਦਕ੍ਖਣੇ ਚਿੱਤੰ ਤਥਾ। ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਮਾਨੰ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਨ੍ਤਿ? ਆਮਨ੍ਤਾ। ਨੁਪ੍ਪਨ੍ਨੰ ਨੁਪ੍ਪਜ੍ਜਮਾਨਨ੍ਤਿ? ਆਮਨ੍ਤਾ। ਨੁਪ੍ਪਜ੍ਜਮਾਨੰ ਨੁਪ੍ਪਨ੍ਨਨ੍ਤਿ? ਅਤੀਤਾਨਾਗਤਚਿੱਤੰ ਤਥਾ।

ਨਿਰੁਦ੍ਧੰ ਨਿਰੁਜ੍ਝਮਾਨਨ੍ਤਿ? ਨੋ, ਨਿਰੁਜ੍ਝਮਾਨੰ ਨਿਰੁਦ੍ਧਨ੍ਤਿ? ਨੋ, ਨਨਿਰੁਦ੍ਧੰ ਨਨਿਰੁਜ੍ਝਮਾਨਨ੍ਤਿ? ਉਪ੍ਪਾਦਕ੍ਖਣੇ ਅਨਾਗਤਞ੍ਚ ਚਿੱਤੰ ਤਥਾ। ਨਨਿਰੁਜ੍ਝਮਾਨੰ ਨਨਿਰੁਦ੍ਧਨ੍ਤਿਪਿ ਤਥੇਵ।

ਯਸ੍ਸ ਚਿੱਤੰ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਮਾਨੰ ਖਣੰ ਖਣੰ ਵੀਤਿਕ੍ਕਨ੍ਤੰ ਅਤਿਕ੍ਕਨ੍ਤਕਾਲੰ, ਨਿਰੁਜ੍ਝਮਾਨੰ ਖਣੰ ਖਣੰ ਵੀਤਿਕ੍ਕਨ੍ਤੰ ਅਤਿਕ੍ਕਨ੍ਤਕਾਲੰ, ਤਸ੍ਸ ਚਿੱਤਨ੍ਤਿ? ਨੋ ਚ ਭਙ੍ਗਕ੍ਖਣੰ ਵੀਤਿਕ੍ਕਨ੍ਤੰ, ਅਤੀਤੰ ਚਿੱਤੰ ਤਦੁਭਯੰ ਵੀਤਿਕ੍ਕਨ੍ਤੰ, ਯਸ੍ਸ ਵਾ ਪਨ ਚਿੱਤੰ ਨਿਰੁਜ੍ਝਮਾਨੰ ਖਣੰ ਖਣੰ ਵੀਤਿਕ੍ਕਨ੍ਤੰ ਅਤਿਕ੍ਕਨ੍ਤਕਾਲੰ, ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਮਾਨੰ ਖਣੰ ਖਣੰ ਵੀਤਿਕ੍ਕਨ੍ਤੰ ਅਤਿਕ੍ਕਨ੍ਤਕਾਲੰ, ਤਸ੍ਸ ਚਿੱਤਨ੍ਤਿ? ਅਤੀਤੰ ਚਿੱਤ''ਨ੍ਤਿ ਇਮਿਨਾ ਨਯੇਨ ਪੁਗ੍ਗਲਵਾਰੇ ਸਬ੍ਬਤ੍ਥ ਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜਨਨਯੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ।

ਤਤ੍ਥ **ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਮਾਨੰ ਖਣ**ਨ੍ਤਿ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਮਾਨਸ੍ਸ ਖਣੰ, ਉਪ੍ਪਾਦਕ੍ਖਣਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਖਣੰ ਵੀਤਿਕ੍ਕਨ੍ਤੰ ਅਤਿਕ੍ਕਨ੍ਤਕਾਲ**ਨ੍ਤਿ ਨ ਚਿਰੰ ਵੀਤਿਕ੍ਕਨ੍ਤੰ, ਤਮੇਵ ਪਨ ਉਪ੍ਪਾਦਕ੍ਖਣੰ ਵੀਤਿਕ੍ਕਨ੍ਤੰ ਹੁਤ੍ਵਾ ਅਤਿਕ੍ਕਨ੍ਤਕਾਲਨ੍ਤਿ ਸਙ੍ਖੰ ਗਚ੍ਛਤਿ, **ਨਿਰੁਜ੍ਝਮਾਨੰ ਖਣ**ਨ੍ਤਿ ਨਿਰੁਜ੍ਝਮਾਨਸ੍ਸ ਖਣੰ, ਭਙ੍ਗਕ੍ਖਣਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਖਣੰ ਵੀਤਿਕ੍ਕਨ੍ਤੰ ਅਤਿਕ੍ਕਨ੍ਤਕਾਲ**ਨ੍ਤਿ ਕਿੰ ਤਸ੍ਸ ਚਿੱਤੰ ਏਵੰ ਨਿਰੋਧਕ੍ਖਣਮ੍ਪਿ ਵੀਤਿਕ੍ਕਨ੍ਤੰ ਹੁਤ੍ਵਾ ਅਤਿਕ੍ਕਨ੍ਤਕਾਲੰ ਨਾਮ ਹੋਤੀਤਿ ਪੁਚ੍ਛਤਿ। ਯਸ੍ਸ ਭਙ੍ਗਕ੍ਖਣੇ ਚਿੱਤੰ ਉਪ੍ਪਾਦਕ੍ਖਣੰ ਖਣੰ ਵੀਤਿਕ੍ਕਨ੍ਤੰ ਹੁਤ੍ਵਾ ਅਤਿਕ੍ਕਨ੍ਤਕਾਲੰ ਨਾਮ ਹੋਤਿ, ਨਿਰੋਧਕ੍ਖਣੰ ਵੀਤਿਕ੍ਕਨ੍ਤੰ ਹੁਤ੍ਵਾ ਅਤਿਕ੍ਕਨ੍ਤਕਾਲੰ ਨਾਮ ਹੋਤਿ, ਅਤੀਤੰ ਪਨ ਚਿੱਤੰ ਉਭੋਪਿ ਖਣੇ ਖਣੰ ਵੀਤਿਕ੍ਕਨ੍ਤੰ ਹੁਤ੍ਵਾ ਅਤਿਕ੍ਕਨ੍ਤਕਾਲੰ ਨਾਮ ਹੋਤੀਤਿ ਅਤੀਤਚਿੱਤਵਸੇਨ ਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜਨੰ ਕਤੰ। ਇਮਿਨਾਵ ਉਪਾਯੇਨ ਉਪਰਿਮੇਸੁ ਅਤ੍ਥਧਮ੍ਮਵਾਰਾਦੀਸੁ ਚ ਸਬ੍ਬਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜਨੇਸੁ ਅਤ੍ਥੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ। ਅਯੰ ਅਤਿਕ੍ਕਨ੍ਤਕਾਲਵਾਰੇ ਨਯੋ।

ਯੰ ਚਿੱਤੰ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ ਨਨਿਰੁਜ੍ਝਤਿ, ਤੰ ਚਿੱਤੰ ਨਿਰੁਜ੍ਝਿਸ੍ਸਤਿ ਨੁਪ੍ਪਜ੍ਜਿਸ੍ਸਤੀਤਿ? ਆਮਨ੍ਤਾ। ਯੰ ਵਾ ਪਨ...ਪੇ॰... ਆਮਨ੍ਤਾ। ਯੰ ਚਿੱਤੰ ਨੁਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ ਨਿਰੁਜ੍ਝਤਿ, ਤੰ ਚਿੱਤੰ ਨਨਿਰੁਜ੍ਝਿਸ੍ਸਤਿ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਿਸ੍ਸਤੀਤਿ? ਨੋ। ਯੰ ਵਾ ਪਨ ਚਿੱਤੰ ਨਨਿਰੁਜ੍ਝਿਸ੍ਸਤਿ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਿਸ੍ਸਤਿ, ਤੰ ਚਿੱਤੰ ਨੁਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ ਨਿਰੁਜ੍ਝਤੀਤਿ? ਨਤ੍ਥਿ।

ਯੰ ਚਿਤ੍ਤੰ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ, ਤੰ ਚਿਤ੍ਤੰ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਨ੍ਤਿ? ਆਮਨ੍ਤਾ। ਯੰ ੵਾ ਪਨ...ਪੇ॰... ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤੀਤਿ? ਉਪ੍ਪਾਦਕ੍ਖਣੇ ਚਿਤ੍ਤੰ ਤਥਾ, ਏੵੰ ਪਟਿਲੋਮਪੁਚ੍ਛਾਸੁਪਿ ਤਤੋ ਸੇਸਾਸੁਪਿ। ''ਯੰ ਚਿਤ੍ਤੰ ਨੁਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ, ਤੰ ਚਿਤ੍ਤੰ ਨੁਪ੍ਪਨ੍ਨਨ੍ਤਿ? ਅਤੀਤਾਨਾਗਤੰ ਚਿਤ੍ਤੰ ਤਥਾ। ਯੰ ੵਾ ਪਨ...ਪੇ॰... ਆਮਨ੍ਤਾ...ਪੇ॰... ਭਙ੍ਗਕ੍ਖਣੇ ਚਿਤ੍ਤ''ਨ੍ਤਿਆਦਿਨਾ, ''ਯੰ ਚਿਤ੍ਤੰ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ, ਤੰ ਚਿਤ੍ਤੰ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਿਤ੍ਥਾਤਿ? ਨੋ। ਯੰ ਚਿਤ੍ਤੰ ਨੁਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ, ਤੰ ਚਿਤ੍ਤੰ ਨੁਪ੍ਪਜ੍ਜਿਤ੍ਥਾਤਿ? ਭਙ੍ਗਕ੍ਖਣੇ ਚਿਤ੍ਤੰ ਅਨਾਗਤਞ੍ਚਾ''ਤਿਆਦਿਨਾ, ''ਯੰ ਚਿਤ੍ਤੰ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ, ਤੰ ਚਿਤ੍ਤੰ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਿਸ੍ਸਤੀਤਿ? ਨੋ। ਯੰ ੵਾ ਪਨ...ਪੇ॰... ਨੋ, ਯੰ ਚਿਤ੍ਤੰ ਨੁਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ, ਤੰ ਚਿਤ੍ਤੰ ਨੁਪ੍ਪਜ੍ਜਿਸ੍ਸਤੀਤਿ? ਅਨਾਗਤੰ ਚਿਤ੍ਤੰ ਨੁਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ, ਨੋ ਚ ਤੰ ਚਿਤ੍ਤੰ ਨੁਪ੍ਪਜ੍ਜਿਸ੍ਸਤਿ, ਭਙ੍ਗਕ੍ਖਣੇ ਚਿਤ੍ਤੰ ਅਤੀਤੰ ਚਿਤ੍ਤ''ਨ੍ਤਿਆਦਿਨਾ ਚ, ''ਯੰ ਚਿਤ੍ਤੰ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਿਤ੍ਥ, ਤੰ ਚਿਤ੍ਤੰ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਿਸ੍ਸਤੀਤਿ? ਨੋ। ਯੰ ੵਾ ਪਨ...ਪੇ॰... ਨੋ, ਯੰ ਚਿਤ੍ਤੰ ਨੁਪ੍ਪਜ੍ਜਿਤ੍ਥ, ਤੰ ਚਿਤ੍ਤੰ ਨੁਪ੍ਪਜ੍ਜਿਸ੍ਸਤੀਤਿ? ਅਨਾਗਤੰ ਚਿਤ੍ਤ''ਨ੍ਤਿਆਦਿਨਾ ਚ,

''ਯੰ ਚਿਤ੍ਤੰ ਨਿਰੁਜ੍ਝਤਿ, ਤੰ ਚਿਤ੍ਤੰ ਨਿਰੁਜ੍ਝਿਤ੍ਥਾਤਿ? ਨੋ''ਤਿਆਦਿਨਾ ਚ, ''ਯੰ ਚਿਤ੍ਤੰ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ, ਤੰ ਚਿਤ੍ਤੰ ਨਿਰੁਜ੍ਝਿਤ੍ਥਾਤਿ? ਨੋ''ਤਿਆਦਿਨਾ ਚ, ''ਯੰ ਚਿਤ੍ਤੰ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ, ਤੰ ਚਿਤ੍ਤੰ ਨਿਰੁਜ੍ਝਿਸ੍ਸਤੀਤਿ ? ਆਮਨ੍ਤਾ''ਤਿਆਦਿਨਾ ਚ, ''ਯੰ ਚਿਤ੍ਤੰ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਿਤ੍ਥ, ਤੰ ਚਿਤ੍ਤੰ ਨਿਰੁਜ੍ਝਿਸ੍ਸਤੀਤਿ? ਨੋ''ਤਿਆਦਿਨਾ ਚ,

''ਯੰ ਚਿਤ੍ਤੰ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਮਾਨੰ, ਤੰ ਚਿਤ੍ਤੰ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਨ੍ਤਿ? ਆਮਨ੍ਤਾ। ਯੰ ੵਾ ਪਨ...ਪੇ॰... ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਮਾਨਨ੍ਤਿ...ਪੇ॰... ਉਪ੍ਪਾਦਕ੍ਖਣੇ ਚਿਤ੍ਤ''ਨ੍ਤਿਆਦਿਨਾ ਚ, ''ਯੰ ਚਿਤ੍ਤੰ ਨਿਰੁਜ੍ਝਮਾਨੰ, ਤੰ ਚਿਤ੍ਤੰ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਨ੍ਤਿ? ਆਮਨ੍ਤਾ''ਤਿਆਦਿਨਾ ਚ, ''ਯੰ ਚਿਤ੍ਤੰ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨੰ, ਤੰ ਚਿਤ੍ਤੰ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਿਤ੍ਥਾਤਿ? ਨੋ। ਯੰ ੵਾ ਪਨ...ਪੇ॰... ਨੋ''ਤਿਆਦਿਨਾ ਚ,

''ਯੰ ਚਿਤ੍ਤੰ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਿਤ੍ਥ ਨੋ ਚ ਤੰ ਚਿਤ੍ਤੰ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨੰ, ਤੰ ਚਿਤ੍ਤੰ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਿਸ੍ਸਤੀਤਿ? ਨੋ। ਯੰ ੵਾ ਪਨ...ਪੇ॰... ਨੋ। ਯੰ ਚਿਤ੍ਤੰ ਨੁਪ੍ਪਜ੍ਜਿਤ੍ਥ ਨੋ ਚ ਤੰ ਚਿਤ੍ਤੰ ਨੁਪ੍ਪਨ੍ਨੰ, ਤੰ ਚਿਤ੍ਤੰ ਨੁਪ੍ਪਜ੍ਜਿਸ੍ਸਤੀਤਿ? ਆਮਨ੍ਤਾ''ਤਿਆਦਿਨਾ ਚ, ''ਉਪ੍ਪਨ੍ਨੰ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਮਾਨਨ੍ਤਿ...ਪੇ॰... ਉਪ੍ਪਾਦਕ੍ਖਣੇ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਞ੍ਚੇੵ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਮਾਨਞ੍ਚ। ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਮਾਨੰ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਨ੍ਤਿ? ਆਮਨ੍ਤਾ''ਤਿਆਦਿਨਾ ਚ, ''ਨਿਰੁਦ੍ਧੰ ਨਿਰੁਜ੍ਝਮਾਨਨ੍ਤਿ? ਨੋ''ਤਿਆਦਿਨਾ ਚ,

''ਯੰ ਚਿਤ੍ਤੰ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਮਾਨੰ ਖਣੰ ਖਣੰ ੵੀਤਿਕ੍ਕਨ੍ਤੰ ਅਤਿਕ੍ਕਨ੍ਤਕਾਲੰ, ਨਿਰੁਜ੍ਝਮਾਨੰ ਖਣੰ ਖਣੰ ੵੀਤਿਕ੍ਕਨ੍ਤੰ ਅਤਿਕ੍ਕਨ੍ਤਕਾਲੰ, ਤੰ ਚਿਤ੍ਤਨ੍ਤਿ...ਪੇ॰... ਅਤੀਤੰ ਚਿਤ੍ਤ''ਨ੍ਤਿਆਦਿਨਾ ਚ ਧਮ੍ਮੵਾਰੇ,

''ਯਸ੍ਸ ਯੰ ਚਿਤ੍ਤੰ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ ਨ ਨਿਰੁਜ੍ਝਤਿ, ਤਸ੍ਸ ਤੰ ਚਿਤ੍ਤੰ ਨਿਰੁਜ੍ਝਿਸ੍ਸਤਿ ਨੁਪ੍ਪਜ੍ਜਿਸ੍ਸਤੀਤਿ? ਆਮਨ੍ਤਾ''ਤਿਆਦਿਨਾ ਚ ਪੁਗ੍ਗਲਧਮ੍ਮੵਾਰੇ ਚ, ਸਰਾਗਾਦਿਪਦੇਹਿ, ਕੁਸਲਾਦਿਪਦੇਹਿ ਚ ਮਿਸ੍ਸੇਸੁ ਸਬ੍ਬੵਾਰੇਸੁ ਚ ਪੁਚ੍ਛਾਸੁ ਹੇਟ੍ਠਾ ੵੁਤ੍ਤਾਨੁਸਾਰੇਨ ੵਿਸ੍ਸਜ੍ਜਨਨਯੋ ੵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ। ਅਯੰ ਚਿਤ੍ਤਯਮਕਮਾਤਿਕਤ੍ਥਸੰੵਣ੍ਣਨਾਨਯੋ।

ਧਮ੍ਮਯਮਕਮਾਤਿਕਤ੍ਥੵਣ੍ਣਨਾ

ਧਮ੍ਮਯਮਕਮਾਤਿਕਾਯ ਪਨ ਖਨ੍ਧਯਮਕੇ ੵੁਤ੍ਤਨਯੇਨੇੵ ਪਾਲਿੵੵਤ੍ਥਾਨੰ ੵੇਦਿਤਬ੍ਬੰ। ''ਯੋ ਕੁਸਲੰ ਧਮ੍ਮੰ ਭਾੵੇਤਿ, ਸੋ ਅਕੁਸਲੰ ਧਮ੍ਮੰ ਪਜਹਤੀ''ਤਿ ਆਗਤਤ੍ਤਾ ਪਨੇਤ੍ਥ ਪਰਿਞ੍ਞਾੵਾਰੋ ਭਾੵਨਾੵਾਰੋ ਨਾਮ। ਤਤ੍ਥ ਯਸ੍ਮਾ ਅਬ੍ਯਾਕਤੋ ਧਮ੍ਮੋ ਨੇੵ ਭਾੵੇਤਬ੍ਬੋ ਨ ਪਹਾਤਬ੍ਬੋ, ਤਸ੍ਮਾ ਪਦਮੇੵ ਨ ਉਦ੍ਧਟਨ੍ਤਿ ੵੇਦਿਤਬ੍ਬੰ । ਪੁਚ੍ਛਾੵਿਸ੍ਸਜ੍ਜਨੇ ਪਨੇਤ੍ਥ ''ਕੁਸਲਾਕੁਸਲਾ ਧਮ੍ਮਾਤਿ? ਆਮਨ੍ਤਾ''ਤਿਆਦਿਨਾ, ''ਧਮ੍ਮਾ ਅਕੁਸਲਾ ਧਮ੍ਮਾਤਿ? ਅਕੁਸਲਾ ਧਮ੍ਮਾ ਧਮ੍ਮਾ ਚੇੵ ਅਕੁਸਲਾ ਧਮ੍ਮਾ ਚ, ਅੵਸੇਸਾ ਧਮ੍ਮਾ ਨ ਅਕੁਸਲਾ ਧਮ੍ਮਾ''ਤਿਆਦਿਨਾ ਚ ਪਣ੍ਣਤ੍ਤਿੵਾਰੇ ੵਿਸ੍ਸਜ੍ਜਨਨਯੋ ਞਾਤਬ੍ਬੋ।

‘‘ਯਸ੍ਸ ਕੁਸਲਾ ਧਮ੍ਮਾ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨ੍ਤਿ, ਤਸ੍ਸ ਅਕੁਸਲਾ ਧਮ੍ਮਾ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨ੍ਤੀਤਿ? ਨੋ। ਯਸ੍ਸ ਵਾ ਪਨ…ਪੇ॰… ਯਸ੍ਸ ਕੁਸਲਾ ਧਮ੍ਮਾ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨ੍ਤਿ, ਤਸ੍ਸ ਅਬ੍ਯਾਕਤਾ ਧਮ੍ਮਾ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨ੍ਤੀਤਿ? ਪਞ੍ਚਵੋਕਾਰੇ ਕੁਸਲਾਨਂ ਉਪ੍ਪਾਦਕ੍ਖਣੇ…ਪੇ॰… ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨ੍ਤੀ’’ਤਿਆਦਿਨਾ ਚ, ‘‘ਯਤ੍ਥ ਕੁਸਲਾ ਧਮ੍ਮਾ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨ੍ਤਿ, ਤਤ੍ਥ ਅਕੁਸਲਾ ਧਮ੍ਮਾ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨ੍ਤੀਤਿ? ਆਮਨ੍ਤਾ…ਪੇ॰… ਤਤ੍ਥ ਅਬ੍ਯਾਕਤਾ ਧਮ੍ਮਾ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨ੍ਤੀਤਿ? ਆਮਨ੍ਤਾ। ਯਤ੍ਥ ਵਾ ਪਨ ਅਬ੍ਯਾਕਤਾ ਧਮ੍ਮਾ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨ੍ਤਿ, ਤਤ੍ਥ ਕੁਸਲਾ ਧਮ੍ਮਾ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨ੍ਤੀਤਿ …ਪੇ॰… ਚਤੁਵੋਕਾਰੇ…ਪੇ॰… ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨ੍ਤੀ’’ਤਿਆਦਿਨਾ ਚ, ‘‘ਯਸ੍ਸ ਯਤ੍ਥ ਕੁਸਲਾ ਧਮ੍ਮਾ…ਪੇ॰… ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨ੍ਤੀਤਿ? ਨੋ’’ਤਿਆਦਿਨਾ ਚ,

‘‘ਯਸ੍ਸ ਕੁਸਲਾ ਧਮ੍ਮਾ ਨੁਪ੍ਪਜ੍ਜਨ੍ਤਿ, ਤਸ੍ਸ ਅਕੁਸਲਾ ਧਮ੍ਮਾ ਨੁਪ੍ਪਜ੍ਜਨ੍ਤੀਤਿ…ਪੇ॰… ਸਬ੍ਬੇਸਂ ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਭਙ੍ਗਕ੍ਖਣੇ ਅਬ੍ਯਾਕਤਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਉਪ੍ਪਾਦਕ੍ਖਣੇ ਨਿਰੋਧਸਮਾਪਨ੍ਨਾਨਂ ਅਸਞ੍ਞਸਤ੍ਤਾਨਂ ਤੇਸਂ ਕੁਸਲਾ ਚ ਧਮ੍ਮਾ ਨੁਪ੍ਪਜ੍ਜਨ੍ਤਿ, ਅਕੁਸਲਾ ਚ ਧਮ੍ਮਾ ਨੁਪ੍ਪਜ੍ਜਨ੍ਤੀ’’ਤਿਆਦਿਨਾ ਚ, ‘‘ਯਸ੍ਸ ਕੁਸਲਾ ਧਮ੍ਮਾ ਨੁਪ੍ਪਜ੍ਜਨ੍ਤਿ, ਤਸ੍ਸ ਅਬ੍ਯਾਕਤਾ ਧਮ੍ਮਾ ਨੁਪ੍ਪਜ੍ਜਨ੍ਤੀਤਿ…ਪੇ॰… ਸਬ੍ਬੇਸਂ ਚਵਨ੍ਤਾਨਂ ਪਵਤ੍ਤੇ ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਭਙ੍ਗਕ੍ਖਣੇ ਆਰੁਪ੍ਪੇ ਅਕੁਸਲਾਨਂ ਉਪ੍ਪਾਦਕ੍ਖਣੇ ਚ ਨੁਪ੍ਪਜ੍ਜਨ੍ਤੀ’’ਤਿਆਦਿਨਾ ਚ, ‘‘ਯਤ੍ਥ ਕੁਸਲਾ ਧਮ੍ਮਾ ਨੁਪ੍ਪਜ੍ਜਨ੍ਤਿ, ਤਤ੍ਥ ਅਕੁਸਲਾ ਧਮ੍ਮਾ ਨੁਪ੍ਪਜ੍ਜਨ੍ਤੀਤਿ? ਆਮਨ੍ਤਾ…ਪੇ॰… ਤਤ੍ਥ ਅਬ੍ਯਾਕਤਾ ਧਮ੍ਮਾ ਨੁਪ੍ਪਜ੍ਜਨ੍ਤੀਤਿ? ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨ੍ਤਿ। ਯਤ੍ਥ ਵਾ ਪਨ ਅਬ੍ਯਾਕਤਾ ਧਮ੍ਮਾ ਨੁਪ੍ਪਜ੍ਜਨ੍ਤਿ, ਤਤ੍ਥ ਅਕੁਸਲਾ ਧਮ੍ਮਾ ਨੁਪ੍ਪਜ੍ਜਨ੍ਤੀਤਿ? ਨਤ੍ਥੀ’’ਤਿਆਦਿਨਾ ਚ ਉਪ੍ਪਾਦਵਾਰੇ,

‘‘ਯਸ੍ਸ ਕੁਸਲਾ ਧਮ੍ਮਾ ਨਿਰੁਜ੍ਝਨ੍ਤਿ, ਤਸ੍ਸ ਅਕੁਸਲਾ ਧਮ੍ਮਾ ਨਿਰੁਜ੍ਝਨ੍ਤੀਤਿ? ਨੋ’’ਤਿਆਦਿਨਾ ਨਿਰੋਧਵਾਰੇ ਚ,

‘‘ਯਸ੍ਸ ਕੁਸਲਾ ਧਮ੍ਮਾ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨ੍ਤਿ, ਤਸ੍ਸ ਅਕੁਸਲਾ ਧਮ੍ਮਾ ਨਿਰੁਜ੍ਝਨ੍ਤੀਤਿ? ਨੋ’’ਤਿਆਦਿਨਾ ਉਪ੍ਪਾਦਨਿਰੋਧਵਾਰੇ ਚ,

‘‘ਯੋ ਕੁਸਲਂ ਧਮ੍ਮਂ ਭਾਵੇਤਿ, ਸੋ ਅਕੁਸਲਂ ਧਮ੍ਮਂ ਪਜਹਤੀਤਿ? ਨੋ…ਪੇ॰… ਯੋ ਕੁਸਲਂ ਧਮ੍ਮਂ ਨ ਭਾਵੇਤਿ, ਸੋ ਅਕੁਸਲਂ ਧਮ੍ਮਂ ਨਪ੍ਪਜਹਤੀਤਿ? ਅਗ੍ਗਮਗ੍ਗਸਮਙ੍ਗਿਞ੍ਚ ਅਰਹਨ੍ਤਞ੍ਚ ਠਪੇਤ੍ਵਾ ਅਵਸੇਸਾ ਪੁਗ੍ਗਲਾ’’ਤਿਆਦਿਨਾ ਭਾਵਨਾਵਾਰੇ ਚ ਪੁਚ੍ਛਾਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜਨਨਯੋ ਹੇਟ੍ਠਾ ਵੁਤ੍ਤਾਨੁਸਾਰੇਨ ਞਾਤਬ੍ਬੋ।

ਅਤ੍ਥਵਿਨਿਚ੍ਛਯੇ ਪਨੇਤ੍ਥ ਇਦਂ ਲਕ੍ਖਣਂ। ਇਮਸ੍ਸ ਹਿ ਧਮ੍ਮਯਮਕਸ੍ਸ ਪਵਤ੍ତਿਮਹਾਵਾਰੇ **ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨ੍ਤਿ ਨਿਰੁਜ੍ਝਨ੍ਤੀ**ਤਿ ਇਮੇਸੁ ਉਪ੍ਪਾਦਨਿਰੋਧੇਸੁ ਕੁਸਲਾਕੁਸਲਧਮ੍ਮਾ ਤਾਵ ਏਕਨ੍ਤੇਨ ਪਵਤ੍ਤਿਯਂਯੇਵ ਲਬ੍ਭਨ੍ਤਿ, ਨ ਚੁਤਿਪਟਿਸਨ੍ਧੀਸੁ, ਅਬ੍ਯਾਕਤਧਮ੍ਮਾ ਪਨ ਪਵਤ੍ਤੇ ਚ ਚੁਤਿਪਟਿਸਨ੍ਧੀਸੁ ਚਾਤਿ ਤੀਸੁਪਿ ਕਾਲੇਸੁ ਲਬ੍ਭਨ੍ਤਿ, ਏਵਮੇਤ੍ਥ ਯਂ ਯਤ੍ਥ ਯਤ੍ਥ ਲਬ੍ਭਤਿ, ਤਸ੍ਸ ਵਸੇਨ ਤਤ੍ਥ ਤਤ੍ਥ ਵਿਨਿਚ੍ਛਯੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ।

ਤਤ੍ਰਿਦਂ ਨਯਮੁਖਂ – ਕੁਸਲਾਕੁਸਲਾਨਂ ਤਾਵ ਏਕਕ੍ਖਣੇ ਅਨੁਪ੍ਪਜ੍ਜਨਤੋ **“ਨੋ”**ਤਿ ਪਟਿਸੇਧੋ ਕਤੋ। **ਅਬ੍ਯਾਕਤਾ ਚਾ**ਤਿ ਇਦਂ ਚਿਤ੍ਤਸਮੁਟ੍ਠਾਨਰੂਪਂ ਸਨ੍ਧਾਯ ਵੁਤ੍ਤਂ। **ਯਤ੍ਥ ਕੁਸਲਾ ਧਮ੍ਮਾ ਨੁਪ੍ਪਜ੍ਜਨ੍ਤੀ**ਤਿ ਅਸਞ੍ਞਭਵਂ ਸਨ੍ਧਾਯ ਵੁਤ੍ਤਂ, ਅਬ੍ਯਾਕਤਾਨਂ ਧਮ੍ਮਾਨਂ ਅਨੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿਟ੍ਠਾਨਸ੍ਸਾਭਾਵਾ **“ਨਤ੍ਥੀ”**ਤਿ ਪਟਿਕ੍ਖੇਪੋ ਕਤੋ, ਨਿਰੋਧਵਾਰੇ ਕੁਸਲਾਕੁਸਲਾਨਂ ਏਕਤੋ ਅਨਿਰੁਜ੍ਝਨਤੋ **“ਨੋ”**ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਇਮਿਨਾਵ ਨਯਮੁਖੇਨ ਸਬ੍ਬਤ੍ਥ ਵਿਨਿਚ੍ਛਯੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ। ਅਯਂ ਧਮ੍ਮਯਮਕਮਾਤਿਕਤ੍ਥਸਂਵਣ੍ਣਨਾਨਯੋ।

ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਯਮਕਮਾਤਿਕਤ੍ਥਵਣ੍ਣਨਾ

ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਯਮਕਮਾਤਿਕਾਯਂ ਪਨ ਖਨ੍ਧਯਮਕਮਾਤਿਕਾਦੀਸੁ ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨੇਵ ਪਾਲਿਵਵਤ੍ਥਾਨਾਦਿਕੋ ਸਬ੍ਬੋ ਅਤ੍ਥਸਂਵਣ੍ਣਨਾਨਯੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ। ਮਨਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ ਪਨੇਤ੍ਥ ਯਥਾ ਚਕ੍ਖੁਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਦਿਮੂਲਕੇਹਿ, ਤਥੇਵ ਇਤ੍ਥਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਦਿਮੂਲਕੇਹਿ ਸਦ੍ਧਿਂ ਸਮ੍ਪਯੋਗਂ ਗਚ੍ਛਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਨਿਕ੍ਖਿਤ੍ਤਪਟਿਪਾਟਿਯਾ ਅਯੋਜੇਤ੍ਵਾ ਸਬ੍ਬੇਹਿਪਿ ਚਕ੍ਖੁਨ੍ਦ੍ਰਿਯਮੂਲਾਦੀਹਿ ਸਦ੍ਧਿਂ ਪਰਿਯੋਸਾਨੇ ਯੋਜਿਤਂ, ਚਕ੍ਖੁਨ੍ਦ੍ਰਿਯੇਨ ਚ ਸਦ੍ਧਿਂ ਸੁਖਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਦੁਕ੍ਖਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਦੋਮਨਸ੍ਸਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਨਿ, ਲੋਕੁਤ੍ਤਰਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਨਿ ਚ ਪਟਿਸਨ੍ਧਿਯਂ ਨਤ੍ਥੀਤਿ ਨ ਗਹਿਤਾਨਿ। ਯਥਾ ਚੇਤ੍ਥ, ਏਵਂ

ਸੇਸਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਮੂਲਕੇਸੁਪਿ ਯਥਾਨੁਰੂਪਂ ਞਾਤਬ੍ਬਂ। ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਨਂ ਪਨ ਬਹੁਕਤਾਯ ਧਾਤੁਯਮਕਤੋਪਿ ਬਹੁਤਰਾਨਿ ਯਮਕਾਨਿ ਹੋਨ੍ਤਿ ਅਯਂ ਵਿਸੇਸੋ, ਸੇਸਂ ਹੇਟ੍ਠਾ ਵੁਤ੍ਤਾਨੁਸਾਰੇਨ ਞਾਤਬ੍ਬਨ੍ਤਿ। ਅਯਂ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਯਮਕਮਾਤਿਕਤ੍ਥਸਂਵਣ੍ਣਨਾਨਯੋ।

ਮੋਹਵਿਚ੍ਛੇਦਨਿਯਾ ਅਭਿਧਮ੍ਮਮਾਤਿਕਤ੍ਥਵਣ੍ਣਨਾਯ

ਯਮਕਮਾਤਿਕਤ੍ਥਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੧. ਪਟ੍ਠਾਨਮਾਤਿਕਤ੍ਥਵਣ੍ਣਨਾ

ਇਦਾਨਿ ਪਟ੍ਠਾਨਮਾਤਿਕਾਯ ਅਤ੍ਥਸਂਵਣ੍ਣਨਾਨਯੋ ਹੋਤਿ। ਕੇਨਟ੍ਠੇਨ ਪਟ੍ਠਾਨਨ੍ਤਿ? ਨਾਨਪ੍ਪਕਾਰਪਚ੍ਚਯਟ੍ਠੇਨ। **ਪ**-ਸਦ੍ਦੋ ਹਿ ਨਾਨਪ੍ਪਕਾਰਤ੍ਤਂ ਦੀਪੇਤਿ, ਠਾਨ-ਸਦ੍ਦੋ ਪਚ੍ਚਯਤ੍ਤਂ। ਅਥ ਵਾ ਵਿਭਜਨਟ੍ਠੇਨ ਪਟ੍ਠਾਨਂ। ਯਥਾ ਹਿ ਪਞ੍ਞਾਪਨਾ ਪਟ੍ਠਪਨਾ ਵਿਵਰਣਾ ਵਿਭਜਨਾ ਉਤ੍ਤਾਨੀਕਮ੍ਮਨ੍ਤਿ ਆਗਤਟ੍ਠਾਨੇ ਵਿਭਜਨਟ੍ਠੋ ਪਟ੍ਠਾਨਸਦ੍ਦਸਮਾਨਤ੍ਥੋ ਪਟ੍ਠਪਨਾ-ਸਦ੍ਦੋ ਦਿਸ੍ਸਤਿ, ਏਵਮਿਧਾਪਿ ਕੁਸਲਾਦੀਨਂ ਧਮ੍ਮਾਨਂ ਹੇਤੁਪਚ੍ਚਯਾਦੀਹਿ ਵਿਭਜਨਤੋ ਵਿਭਜਨਟ੍ਠੇਨ ਪਟ੍ਠਾਨਂ ਨਾਮ। ਅਥ ਵਾ ਪਟ੍ਠਿਤਟ੍ਠੇਨ ਪਟ੍ਠਾਨਂ, ਗਮਨਟ੍ਠੇਨਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਸਬ੍ਬਧਮ੍ਮੇਸੁ ਹਿ ਅਸਙ੍ਗਗਮਨਸ੍ਸ ਸਬ੍ਬਞ੍ਞੁਤਞ੍ਞਾਣਸ੍ਸ ਹੇਤੁਪਚ੍ਚਯਾਦਿਭੇਦਭਿਨ੍ਨੇਸੁ ਕੁਸਲਾਦੀਸੁ ਵਿਤ੍ਥਾਰਿਤਨਯਲਾਭਤੋ ਨਿਸ੍ਸਙ੍ਗਵਸੇਨ ਪਵਤ੍ਤਗਮਨਤ੍ਤਾ ਗਮਨਟ੍ਠੇਨ ਪਟ੍ਠਾਨਂ ਨਾਮ, ਇਤਿ ਨਾਨਪ੍ਪਕਾਰਪਚ੍ਚਯਟ੍ਠੇਨ, ਵਿਭਜਨਟ੍ਠੇਨ, ਗਮਨਟ੍ਠੇਨ ਚ ਤਿਕਪਟ੍ਠਾਨਾਦੀਸੁ ਚਤੁਵੀਸਤਿਯਾ ਪਟ੍ਠਾਨੇਸੁ ਏਕੇਕਮ੍ਪਿ ਪਟ੍ਠਾਨਂ ਨਾਮ, ਤੇਸਂ ਪਨ ਸਮੂਹਤੋ ਪਕਰਣਂ ਪਟ੍ਠਾਨਂ ਨਾਮ, ਤੇਸਂ ਪਟ੍ਠਾਨਾਨਂ ਮਾਤਿਕਾ। ਸਯਮ੍ਪਿ ਵਾ ਪਟ੍ਠਾਨਭੂਤਾ ਮਾਤਿਕਾ, ਸਬ੍ਬਮ੍ਪੇਤਂ ਪਟ੍ਠਾਨਮਾਤਿਕਾ। ਯਾ ਸਾ ‘‘ਹੇਤੁਪਚ੍ਚਯੋ, ਆਰਮ੍ਮਣਪਚ੍ਚਯੋ...ਪੇ॰... ਅਵਿਗਤਪਚ੍ਚਯੋ’’ਤਿ ਏਵਂ ਤਿਕਪਟ੍ਠਾਨਾਦਿਚਤੁਵੀਸਤਿਪ੍ਪਭੇਦਸਮਨ੍ਤਪਟ੍ਠਾਨਦੇਸਨਾਯ ਮੂਲਭੂਤਪਚ੍ਚਯਭੇਦਸ੍ਸ ਵਸੇਨ ਭਗਵਤਾ ਪਕਰਣਸ੍ਸ ਆਦਿਮ੍ਹਿ ਠਪਿਤਾ, ਅਯਂ ਇਧ ਪਟ੍ਠਾਨਮਾਤਿਕਾ ਨਾਮ।

ਤਤ੍ਥ ਅਨੁਤ੍ਤਾਨਤ੍ਥਾਦਿਸਹਿਤੋ ਸਙ੍ਖੇਪਤ੍ਥਵਿਨਿਚ੍ਛਯੋ ਤਾਵ ਏਵਂ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ – **ਹੇਤੁਪਚ੍ਚਯੋ**ਤਿਆਦੀਸੁ ਹਿ ਹੇਤੁ ਚ ਸੋ ਪਚ੍ਚਯੋ ਚਾਤਿ **ਹੇਤੁਪਚ੍ਚਯੋ,** ਹੇਤੁ ਹੁਤ੍ਵਾ ਪਚ੍ਚਯੋ ਹੇਤੁਪਚ੍ਚਯੋ, ਹੇਤੁਭਾਵੇਨ ਪਚ੍ਚਯੋਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ। ਤਤ੍ਥ ਹੇਤੂਤਿ ਵਚਨਾਵਯਵਕਾਰਣਮੂਲਾਨਮੇਤਂ ਅਧਿਵਚਨਂ। ‘‘ਪਟਿਞ੍ਞਾਹੇਤੂ’’ਤਿਆਦੀਸੁ ਹਿ ਲੋਕੇ ਵਚਨਾਵਯਵੋ ‘‘ਹੇਤੂ’’ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ, ਸਾਸਨੇ ਪਨ ‘‘ਯੇ ਧਮ੍ਮਾ ਹੇਤੁਪ੍ਪਭਵਾ’’ਤਿਆਦੀਸੁ (ਮਹਾਵ॰ ੬੦; ਅਪ॰ ਥੇਰ ੧.੧.੨੮੬) ਕਾਰਣਂ, ‘‘ਤਯੋ ਕੁਸਲਾ ਹੇਤੂ, ਤਯੋ ਅਕੁਸਲਾ ਹੇਤੂ’’ਤਿਆਦੀਸੁ (ਧ॰ ਸ॰ ੧੦੫੯) ਮੂਲਂ, ਇਦਂ ਇਧ ਅਧਿਪ੍ਪੇਤਂ , ਤਂ ਪਟਿਚ੍ਚ ਏਤਸ੍ਮਾ ਏਤੀਤਿ ਪਚ੍ਚਯੋ, ਅਪਚ੍ਚਕ੍ਖਾਯ ਨਂ ਵਤ੍ਤਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਯੋ ਹਿ ਧਮ੍ਮੋ ਯਂ ਧਮ੍ਮਂ ਪਟਿਚ੍ਚ ਅਪਚ੍ਚਕ੍ਖਾਯ ਤਿਟ੍ਠਤਿ ਵਾ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ ਵਾ, ਸੋ ਤਸ੍ਸ ਉਪਕਾਰਕਲਕ੍ਖਣੇਨ ਪਚ੍ਚਯੋ ਨਾਮ। ਇਤਿ ਮੂਲਟ੍ਠੇਨ ਹੇਤੁ, ਉਪਕਾਰਕਟ੍ਠੇਨ ਪਚ੍ਚਯੋਤਿ ਸਙ੍ਖੇਪਤੋ ਮੂਲਟ੍ਠੇਨ ਉਪਕਾਰਕੋ ਧਮ੍ਮੋ ਹੇਤੁਪਚ੍ਚਯੋ, ਕੁਸਲਾਦੀਨਂ ਕੁਸਲਾਦਿਭਾਵਸਾਧਕੋਤਿ ਕੇਚਿ, ਏਵਂ ਸਨ੍ਤੇ ਪਨ ਤਂਸਮੁਟ੍ਠਾਨਰੂਪੇਸੁ ਹੇਤੁਪਚ੍ਚਯਤਾ ਨ ਸਮ੍ਪਜ੍ਜਤਿ, ਅਹੇਤੁਕਚਿਤ੍ਤਾਨਞ੍ਚ ਵਿਨਾ ਏਤੇਹਿ ਅਬ੍ਯਾਕਤਭਾਵੋ ਸਿਦ੍ਧੋ, ਸਹੇਤੁਕਾਨਮ੍ਪਿ ਚ ਯੋਨਿਸੋਮਨਸਿਕਾਰਾਦਿਪਟਿਬਦ੍ਧੋ ਕੁਸਲਾਦਿਭਾਵੋ, ਨ ਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਹੇਤੁਪਟਿਬਦ੍ਧੋ। ਯਦਿ ਚ ਸਿਯਾ, ਹੇਤੂਸੁਪਿ ਕੁਸਲਾਦਿਭਾਵਸਾਧਕੇਨ ਅਞ੍ਞੇਨ ਭਵਿਤਬ੍ਬਂ, ਕੁਸਲਾਦਿਭਾਵਸਾਧਨਵਸੇਨ ਪਨ ਹੇਤੂਨਂ ਮੂਲਟ੍ਠਂ ਅਗ੍ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਸੁਪ੍ਪਤਿਟ੍ਠਿਤਭਾਵਸਾਧਨਵਸੇਨ ਗਯ੍ਹਮਾਨੇ ਨ ਕਿਞ੍ਚਿ ਵਿਰੁਜ੍ਝਤਿ। ਲਦ੍ਧਹੇਤੁਪਚ੍ਚਯਾ ਹਿ ਧਮ੍ਮਾ ਵਿਰੁਲ੍ਹਮੂਲਾ ਵਿਯ ਪਾਦਪਾ ਥਿਰਾ ਹੋਨ੍ਤਿ ਸੁਪ੍ਪਤਿਟ੍ਠਿਤਾ, ਇਤਰੇ ਪਨ ਤਿਲਬੀਜਕਾਦਿਸੇਵਾਲਾ ਵਿਯ ਨ ਸੁਪ੍ਪਤਿਟ੍ਠਿਤਾ, ਇਤਿ ਮੂਲਟ੍ਠੇਨ ਉਪਕਾਰਕੋਤਿ ਸੁਪ੍ਪਤਿਟ੍ਠਿਤਭਾਵਸਾਧਨੇਨ ਉਪਕਾਰਕੋ ਧਮ੍ਮੋ **ਹੇਤੁਪਚ੍ਚਯੋ**ਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ।

ਨਿਦ੍ਦੇਸੇ ‘‘ਹੇਤੂ ਹੇਤੁਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਕਾਨਂ ਧਮ੍ਮਾਨਂ ਤਂਸਮੁਟ੍ਠਾਨਾਨਞ੍ਚ ਰੂਪਾਨਂ ਹੇਤੁਪਚ੍ਚਯੇਨ ਪਚ੍ਚਯੋ’’ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ, ਤਤ੍ਥ ‘‘ਚਿਤ੍ਤਸਮੁਟ੍ਠਾਨਾਨ’’ਨ੍ਤਿ ਅਵਤ੍ਵਾ ‘‘ਤਂਸਮੁਟ੍ਠਾਨਾਨ’’ਨ੍ਤਿ ਇਦਂ ਅਚਿਤ੍ਤਸਮੁਟ੍ਠਾਨਾਨਮ੍ਪਿ ਸਙ੍ਗਣ੍ਹਨਤ੍ਥਂ। ਪਞ੍ਹਾਵਾਰਸ੍ਮਿਂ ਹਿ ‘‘ਪਟਿਸਨ੍ਧਿਕ੍ਖਣੇ ਵਿਪਾਕਾਬ੍ਯਾਕਤਾ ਹੇਤੂ ਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਕਾਨਂ ਖਨ੍ਧਾਨਂ ਕਟਤ੍ਤਾ ਚ ਰੂਪਾਨਂ ਹੇਤੁਪਚ੍ਚਯੇਨ ਪਚ੍ਚਯੋ’’ਤਿ ਆਗਤਂ, ਕਸ੍ਮਾ ਪਨਾਯਂ ਹੇਤੁ ਪਟਿਸਨ੍ਧਿਯਮੇਵ ਕਟਤ੍ਤਾਰੂਪਾਨਂ ਹੇਤੁਪਚ੍ਚਯੇਨ ਪਚ੍ਚਯੋ ਹੋਤਿ , ਨ ਪਵਤ੍ਤੇਤਿ? ਪਟਿਸਨ੍ਧਿਯਂ ਕਮ੍ਮਜਰੂਪਾਨਂ ਚਿਤ੍ਤਪਟਿਬਦ੍ਧਵੁਤ੍ਤਿਤਾਯ, ਭਵਪਠਮਨਿਪਾਤਤੋ ਚਿਤ੍ਤਜਾਤਿ। ਇਤਰਰੂਪਸਨ੍ਤਤਿਉਪ੍ਪਤ੍ਥਮ੍ਭਾਭਾਵੇਨ ਏਵ ਦੁਬ੍ਬਲਵਤ੍ਥੁਂ ਚਿਤ੍ਤਮੇਵ ਨਿਸ੍ਸਾਯ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ ਚੇਵ ਤਿਟ੍ਠਤਿ ਚ। ਤਂ ਚਿਤ੍ਤਮ੍ਪਿ ਹਿ ਪਟਿਸਨ੍ਧਿਕ੍ਖਣੇ ਕਮ੍ਮਵੇਗਕ੍ਖਿਤ੍ਤਤਾਯ ਚੇਵ ਅਪੁਰੇਜਾਤਵਤ੍ਥੁਕਤਾਯ ਚ ਅਪ੍ਪਤਿਟ੍ਠਿਤਂ, ਪਪਾਤੇ ਪਤਿਤਮਤ੍ਤਕੋ ਪੁਰਿਸੋ ਨ ਕਿਞ੍ਚਿ ਸਿਪ੍ਪਂ ਕਾਤੁਂ ਵਿਯ ਚਿਤ੍ਤਜਰੂਪਂ ਜਨੇਤੁਂ ਨ ਸਕ੍ਕੋਤਿ, ਤਮੇਵ ਕਟਤ੍ਤਾਰੂਪਂ ਨਿਸ੍ਸਾਯ ਪਤਿਟ੍ਠਾਤਿ। ਪਟਿਸਨ੍ਧਿਚਿਤ੍ਤਾਨਿ ਹਿ ਰੂਪਂ ਨ ਜਨੇਨ੍ਤਿ, ਕਮ੍ਮਜਰੂਪਮੇਵ ਪਨ ਤੇਸਂ ਚਿਤ੍ਤਸਮੁਟ੍ਠਾਨਰੂਪਟ੍ਠਾਨੇ ਤਿਟ੍ਠਤਿ, ਪਵਤ੍ਤਿਯਂ

ਪਨ ਪਟਿਲਦ੍ਧੁਪਤ੍ਥਮ੍ਭਤਾਯ ਤਂ ਰੂਪਂ ਵਿਨਾਪਿ ਕਮ੍ਮਪਟਿਬਦ੍ਧਾਵ ਪਵਤ੍ਤਿ, ਹੇਤੁਪਚ੍ਚਯਸ੍ਸ ਪਨੇਤ੍ਥ ਕੁਸਲਾਦਿਭੇਦਤੋ, ਭੂਮਿਭੇਦਤੋ ਚ ਵਿਭਾਗੋ ਹੇਟ੍ਠਾ ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨੇਵ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋਤਿ ਅਯਂ ਹੇਤੁਪਚ੍ਚਯੇ ਨਯੋ।

ਤਤੋ ਪਰੇਸੁ ਆਰਮ੍ਮਣਭਾਵੇਨ ਉਪਕਾਰਕੋ ਧਮ੍ਮੋ **ਆਰਮ੍ਮਣਪਚ੍ਚਯੋ,** ਸੋ ਨਿਦ੍ਦੇਸੇ ''ਰੂਪਾਯਤਨਂ ਚਕ੍ਖੁਵਿਞ੍ਞਾਣਧਾਤੁਯਾ... ਪੇ॰... ਫੋਟ੍ਠਬ੍ਬਾਯਤਨਂ ਕਾਯਵਿਞ੍ਞਾਣਧਾਤੁਯਾ ਤਂਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਕਾਨਞ੍ਚ ਧਮ੍ਮਾਨਂ...ਪੇ॰... ਰੂਪਾਯਤਨਂ ਸਦ੍ਦਗਨ੍ਧਰਸਫੋਟ੍ਠਬ੍ਬਾਯਤਨਂ ਮਨੋਧਾਤੁਯਾ...ਪੇ॰... ਸਬ੍ਬੇ ਧਮ੍ਮਾ ਮਨੋਵਿਞ੍ਞਾਣਧਾਤੁਯਾ...ਪੇ॰... ਯਂ ਯਂ ਧਮ੍ਮਂ ਆਰਬ੍ਭ ਯੇ ਯੇ ਧਮ੍ਮਾ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨ੍ਤਿ ਚਿਤ੍ਤਚੇਤਸਿਕਾ ਧਮ੍ਮਾ, ਤੇ ਤੇ ਧਮ੍ਮਾ ਤੇਸਂ ਤੇਸਂ ਧਮ੍ਮਾਨਂ ਆਰਮ੍ਮਣਪਚ੍ਚਯੇਨ ਪਚ੍ਚਯੋ''ਤਿ ਏਵਂ ਨਿਦ੍ਦਿਟ੍ਠਤ੍ਤਾ ਨ ਕੋਚਿ ਧਮ੍ਮੋ ਨ ਹੋਤਿ। ਯਥਾ ਹਿ ਦੁਬ੍ਬਲਪੁਰਿਸੋ ਦਣ੍ਡਂ ਵਾ ਰਜ੍ਜੁਂ ਵਾ ਆਲਮ੍ਬਿਤ੍ਵਾ ਉਟ੍ਠਹਤਿ ਚੇਵ ਤਿਟ੍ਠਤਿ ਚ, ਏਵਂ ਚਿਤ੍ਤਚੇਤਸਿਕਾ ਧਮ੍ਮਾ ਰੂਪਾਦੀਸੁ ਛਸੁ ਯਂ ਕਿਞ੍ਚਿ ਆਲਮ੍ਬਿਤ੍ਵਾ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨ੍ਤਿ ਚੇਵ ਤਿਟ੍ਠਨ੍ਤਿ ਚ, ਤਸ੍ਮਾ ਲੋਕਿਯਲੋਕੁਤ੍ਤਰਾਦਿਭੇਦਾ ਸਬ੍ਬੇਪਿ ਧਮ੍ਮਾ ਯਥਾਯੋਗਂ ਚਿਤ੍ਤਚੇਤਸਿਕਾਨਂ ਆਰਮ੍ਮਣਪਚ੍ਚਯੋਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋਤਿ ਅਯਂ ਆਰਮ੍ਮਣਪਚ੍ਚਯੇ ਨਯੋ।

ਜੇਟ੍ਠਕਟ੍ਠੇਨ ਉਪਕਾਰਕੋ ਧਮ੍ਮੋ **ਅਧਿਪਤਿਪਚ੍ਚਯੋ,** ਸੋ ਨਿਦ੍ਦੇਸੇ ''ਛਨ੍ਦਾਧਿਪਤਿ ਛਨ੍ਦਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਕਾਨਂ ਧਮ੍ਮਾਨਂ ਤਂਸਮੁਟ੍ਠਾਨਾਨਞ੍ਚ ਰੂਪਾਨਂ...ਪੇ॰... ਵੀਰਿਯਚਿਤ੍ਤਵੀਮਂਸਾਧਿਪਤਿ...ਪੇ॰... ਅਧਿਪਤਿਪਚ੍ਚਯੇਨ ਪਚ੍ਚਯੋ, ਯਂ ਯਂ ਧਮ੍ਮਂ ਗਰੁਂ ਕਤ੍ਵਾ ਯੇ ਯੇ ਧਮ੍ਮਾ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨ੍ਤਿ ਚਿਤ੍ਤਚੇਤਸਿਕਾ ਧਮ੍ਮਾ, ਤੇ ਤੇ ਧਮ੍ਮਾ ਤੇਸਂ ਤੇਸਂ ਧਮ੍ਮਾਨਂ ਅਧਿਪਤਿਪਚ੍ਚਯੇਨ ਪਚ੍ਚਯੋ''ਤਿ ਏਵਂ ਦ੍ਵਿਧਾ ਨਿਦ੍ਦਿਟ੍ਠੋ। ਤਤ੍ਥ ਛਨ੍ਦਾਦਯੋ ਸਹਜਾਤਾਧਿਪਤਿਭਾਵੇਨ ਵੁਤ੍ਤਾ, ਗਰੁਕਾਤਬ੍ਬਂ ਆਰਮ੍ਮਣਾਧਿਪਤਿਭਾਵੇਨ। ਤਤ੍ਥ ਚ ਲੋਕਿਯਕੁਸਲਭੂਤੋ ਆਰਮ੍ਮਣਾਧਿਪਤਿ ਲੋਕਿਯਕੁਸਲਾਨਞ੍ਚੇਵ ਲੋਭਸਹਗਤਚਿਤ੍ਤਾਨਞ੍ਚ ਆਰਮ੍ਮਣਾਧਿਪਤਿ ਹੋਤਿ, ਨਾਞ੍ਞਸ੍ਸ, ਅਕੁਸਲਭੂਤੋ ਪਨ ਲੋਭਸਹਗਤਚਿਤ੍ਤੁਪ੍ਪਾਦੋਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਇਤਰੇਸੁ ਗਰੁਕਾਤਬ੍ਬਤਾਯ ਅਭਾਵਤੋ, ਸੋ ਦ੍ਵਿਹੇਤੁਕਾਹੇਤੁਕਾਦਿਲੋਕਿਯਵਿਪਾਕਰੂਪਕ੍ਖਨ੍ਧਭੂਤੋ ਚ ਲੋਭਸਹਗਤਸ੍ਸੇਵ, ਨਾਞ੍ਞਸ੍ਸ, ਤਥਾ ਕਿਰਿਯਭੂਤੋਪੀਤਿ **ਅਟ੍ਠਕਥਾਯਂ** ਆਗਤਂ, ਤਂ ਞਾਣਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਕਿਰਿਯਾਨਂ ਸਬ੍ਬਞ੍ਞੁਤਞ੍ਞਾਣਾਭਿਞ੍ਞਾਦਿਪੁਬ੍ਬਵਸਪ੍ਪਵਤ੍ਤਾਨਂ ਕਾਮਾਵਚਰਕੁਸਲੇਹਿ ਗਰੁਕਾਤਬ੍ਬਭਾਵਸ੍ਸਾਵਿਰੋਧਭਾਵਸ੍ਸ ਦਸ੍ਸਨਤੋ ਵੀਮਂਸਿਤਬ੍ਬਂ। ਲੋਕੁਤ੍ਤਰਕੁਸਲਾਨਿ ਪਨ ਕਾਮਾਵਚਰਞਾਣਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਜਵਨਾਨਮੇਵ ਆਰਮ੍ਮਣਾਧਿਪਤਿਪਚ੍ਚਯਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਨਿਬ੍ਬਾਨਂ ਪਨ ਤੇਸਞ੍ਚੇਵ ਲੋਕੁਤ੍ਤਰਕੁਸਲਵਿਪਾਕਾਨਞ੍ਚਾਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਨ੍ਤਿ ਅਯਂ ਅਧਿਪਤਿਪਚ੍ਚਯੇ ਨਯੋ।

ਅਨਨ੍ਤਰਭਾਵੇਨ ਉਪਕਾਰਕੋ ਧਮ੍ਮੋ **ਅਨਨ੍ਤਰਪਚ੍ਚਯੋ,** ਸੋਵ **ਸਮਨਨ੍ਤਰਪਚ੍ਚਯੋ,** ਬਜਞ੍ਜਨਮਤ੍ਤਮੇਵ ਨਾਨਂ ''ਉਪਚਯਸਨ੍ਤਤੀ''ਤਿਆਦੀਸੁ ਵਿਯ। ਯਮ੍ਪਿ ''ਅਤ੍ਥਾਨਨ੍ਤਰਤਾਯ ਅਨਨ੍ਤਰਪਚ੍ਚਯੋ, ਕਾਲਾਨਨ੍ਤਰਤਾਯ ਸਮਨਨ੍ਤਰਪਚ੍ਚਯੋ''ਤਿ ਆਚਰਿਯਾਨਂ ਮਤਂ, ਤਂ ''ਨਿਰੋਧਾ ਵੁਟ੍ਠਹਨ੍ਤਸ੍ਸ ਨੇਵਸਞ੍ਞਾਨਾਸਞ੍ਞਾਯਤਨਕੁਸਲਂ ਫਲਸਮਾਪਤ੍ਤਿਯਾ ਸਮਨਨ੍ਤਰਪਚ੍ਚਯੇਨ ਪਚ੍ਚਯੋ''ਤਿਆਦੀਹਿ ਵਿਰੁਜ੍ਝਤਿ, ਤਂਨਿਦ੍ਦੇਸੇ ''ਚਕ੍ਖੁਵਿਞ੍ਞਾਣਧਾਤੁ ਤਂਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਕਾ ਚ ਧਮ੍ਮਾ ਮਨੋਧਾਤੁਯਾ...ਪੇ॰... ਕਾਯਵਿਞ੍ਞਾਣਧਾਤੁ...ਪੇ॰... ਮਨੋਧਾਤੁ...ਪੇ॰... ਮਨੋਵਿਞ੍ਞਾਣਧਾਤੁਯਾ...ਪੇ॰... ਪੁਰਿਮਾ ਪੁਰਿਮਾ ਕੁਸਲਾ ਧਮ੍ਮਾ ਪਚ੍ਛਿਮਾਨਂ ਪਚ੍ਛਿਮਾਨਂ ਕੁਸਲਾਨਂ ਧਮ੍ਮਾਨਂ...ਪੇ॰... ਅਬਜਾਕਤਾਨਂ ਧਮ੍ਮਾਨਂ...ਪੇ॰... ਪੁਰਿਮਾ ਪੁਰਿਮਾ ਅਕੁਸਲਾ ਧਮ੍ਮਾ ਪਚ੍ਛਿਮਾਨਂ ਪਚ੍ਛਿਮਾਨਂ ਅਕੁਸਲਾਨਂ...ਪੇ॰... ਅਬਜਾਕਤਾਨਂ...ਪੇ॰... ਯੇਸਂ ਯੇਸਂ ਧਮ੍ਮਾਨਂ ਅਨਨ੍ਤਰਾ ਯੇ ਯੇ ਧਮ੍ਮਾ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨ੍ਤਿ ਚਿਤ੍ਤਚੇਤਸਿਕਾ ਧਮ੍ਮਾ, ਤੇ ਤੇ ਧਮ੍ਮਾ ਤੇਸਂ ਤੇਸਂ ਧਮ੍ਮਾਨਂ ਅਨਨ੍ਤਰਪਚ੍ਚਯੇਨ ਪਚ੍ਚਯੋ''ਤਿ ਇਮਿਨਾ ਅਨਨ੍ਤਰਪਚ੍ਚਯਨਿਦ੍ਦੇਸਸਮਕੋ ਏਵ ਸਮਨਨ੍ਤਰਪਚ੍ਚਯੋ ਨਿਦ੍ਦਿਟ੍ਠੋ ਅਞ੍ਞਤ੍ਰ ਨਾਮਨਾਨਤ੍ਤਾਤਿ ਅਯਂ ਅਨਨ੍ਤਰਸਮਨਨ੍ਤਰਪਚ੍ਚਯਦ੍ਵਯੇ ਨਯੋ।

ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਮਾਨੋਵ ਸਹ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਮਾਨਭਾਵੇਨ ਉਪਕਾਰਕੋ ਧਮ੍ਮੋ **ਸਹਜਾਤਪਚ੍ਚਯੋ,** ਸੋ ਨਿਦ੍ਦੇਸੇ ''ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਖਨ੍ਧਾ ਅਰੂਪਿਨੋ ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਂ ਸਹਜਾਤਪਚ੍ਚਯੇਨ ਪਚ੍ਚਯੋ, ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਮਹਾਭੂਤਾ ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਂ...ਪੇ॰... ਓਕ੍ਕਨ੍ਤਿਕ੍ਖਣੇ ਨਾਮਰੂਪਂ ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਂ...ਪੇ॰... ਚਿਤ੍ਤਚੇਤਸਿਕਾ ਧਮ੍ਮਾ ਚਿਤ੍ਤਸਮੁਟ੍ਠਾਨਾਨਂ ਰੂਪਾਨਂ...ਪੇ॰... ਮਹਾਭੂਤਾ ਉਪਾਦਾਰੂਪਾਨਂ...ਪੇ॰... ਰੂਪਿਨੋ ਧਮ੍ਮਾ ਅਰੂਪੀਨਂ ਧਮ੍ਮਾਨਂ ਕਿਞ੍ਚਿਕਾਲੇ ਸਹਜਾਤਪਚ੍ਚਯੇਨ ਪਚ੍ਚਯੋ, ਕਿਞ੍ਚਿਕਾਲੇ ਨਸਹਜਾਤਪਚ੍ਚਯੇਨ ਪਚ੍ਚਯੋ''ਤਿ ਏਵਂ ਛਬ੍ਬਿਧੋ ਨਿਦ੍ਦਿਟ੍ਠੋ। ਤਤ੍ਥ **ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞ**ਨ੍ਤਿ ਇਮਿਨਾ ਤੇਸਂ ਧਮ੍ਮਾਨਂ ਏਕਕ੍ਖਣੇ ਪਚ੍ਚਯਭਾਵਞ੍ਚੇਵ ਪਚ੍ਚਯੁਪ੍ਪਨ੍ਨਭਾਵਞ੍ਚ ਦੀਪੇਤਿ, ਪਟਿਸਨ੍ਧਿਕ੍ਖਣੇ ਵਤ੍ਥੁਰੂਪਂ **ਰੂਪਂ** ਨਾਮ।

ਚਿਤ੍ਤਚੇਤਸਿਕਾਤਿ ਪਵਤ੍ਤਿਯਂ ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਖਨ੍ਧਾ, ਪਟਿਸਨ੍ਧਿਯਮ੍ਪੀਤਿ ਕੇਚਿ ਤਤ੍ਥ ਕਟਤ੍ਤਾਰੂਪਾਨਮ੍ਪਿ ਚਿਤ੍ਤਸਮੁਟ੍ਠਾਨੇ ਪਵਿਟ੍ਠਤ੍ਤਾ। ਤੇਸਂ ਹਿ ਪਟਿਸਨ੍ਧਿਚਿਤ੍ਤਚੇਤਸਿਕਾ ਸਹਜਾਤਪਚ੍ਚਯਾ ਹੋਨ੍ਤਿਯੇਵ, ਤਾਨਿ ਪਨ ਵਤ੍ਥੁਵਿਰਹਿਤਾਨਿ ਰੂਪਾਨਿ ਪਵਤ੍ਤਿਯਂ ਚਿਤ੍ਤਸਮੁਟ੍ਠਾਨਾਨਂ ਵਿਯ ਚਿਤ੍ਤਚੇਤਸਿਕਾਨਂ ਪਚ੍ਚਯਤ੍ਤਂ ਨ ਫਰਨ੍ਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ''ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞ''ਨ੍ਤਿ ਨ ਵੁਤ੍ਤਂ, ਤਥਾ ਭੂਤਾਨਂ ਉਪਾਦਾਰੂਪਂ। ਏਵਂ ਹਿ ਅਗਯ੍ਹਮਾਨੇ ਪਟਿਸਨ੍ਧਿਯਂ ਕਟਤ੍ਤਾਰੂਪਾਨਂ ਸਹਜਾਤਾ ਨਾਮ ਨਿਸ੍ਸਯਤਾ ਨ ਵੁਤ੍ਤਾਤਿ ਸਹਜਾਤਪਚ੍ਚਯਨਿਦ੍ਦੇਸੋ ਅਪਰਿਪੁਣ੍ਣੋ ਏਵ ਸਿਯਾ। **ਕਿਞ੍ਚਿਕਾਲੇ**ਤਿ ਇਦਮ੍ਪਿ ਓਕ੍ਕਨ੍ਤਿਕ੍ਖਣੇ ਹਦਯਵਤ੍ਥੁਮੇਵ ਸਨ੍ਧਾਯ ਵੁਤ੍ਤਤ੍ਤਾ ਤਤਿਯਕੋਟ੍ਠਾਸਮੇਵ ਭਜਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥਤੋ ਅਯਂ ਪਚ੍ਚਯੋ ਪਞ੍ਚਵਿਧੋਤਿ ਅਯਂ ਸਹਜਾਤਪਚ੍ਚਯੇ ਨਯੋ।

ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਂ ਉਪ੍ਪਾਦਨੁਪਤ੍ਥਮ੍ਭਨਭਾਵੇਨ ਉਪਕਾਰਕੋ ਧਮ੍ਮੋ **ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਪਚ੍ਚਯੋ** ਤਿਦਣ੍ਡਕਂ ਵਿਯ। ਸੋ ਨਿਦ੍ਦੇਸੇ ''ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਖਨ੍ਧਾ ਅਰੂਪਿਨੋ ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਪਚ੍ਚਯੇਨ ਪਚ੍ਚਯੋ, ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਮਹਾਭੂਤਾ...ਪੇ॰... ਓਕ੍ਕਨ੍ਤਿਕ੍ਖਣੇ ਨਾਮਰੂਪਂ ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਪਚ੍ਚਯੇਨ ਪਚ੍ਚਯੋ''ਤਿ ਏਵਂ ਤਿਧਾ ਨਿਦ੍ਦਿਟ੍ਠੋਤਿ ਅਯਂ ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਪਚ੍ਚਯੇ ਨਯੋ।

ਅਧਿਟ੍ਠਾਨਾਕਾਰੇਨ, ਨਿਸ੍ਸਯਾਕਾਰੇਨ ਚ ਉਪਕਾਰਕੋ ਧਮ੍ਮੋ **ਨਿਸ੍ਸਯਪਚ੍ਚਯੋ** ਤਰੁਚਿਤ੍ਤਕਮ੍ਮਾਦੀਨਂ ਪਥਵੀਪਟਾਦਯੋ ਵਿਯ, ਸੋ ਨਿਦ੍ਦੇਸੇ ਸਹਜਾਤਪਚ੍ਚਯੇ ਵਿਯ ਛਧਾਵ ਨਿਦ੍ਦਿਟ੍ਠੋ। ਛਟ੍ਠੋ ਪਨੇਤ੍ਥ ਕੋਟ੍ਠਾਸੋ ''ਚਕ੍ਖਾਯਤਨਂ ਚਕ੍ਖੁਵਿਞ੍ਞਾਣਧਾਤੁਯਾ, ਸੋਤਘਾਨਜਿਵ੍ਹਾਕਾਯਾਯਤਨਂ ਕਾਯਵਿਞ੍ਞਾਣਧਾਤੁਯਾ...ਪੇ॰... ਯਂ ਰੂਪਂ ਨਿਸ੍ਸਾਯ ਮਨੋਧਾਤੁ ਚ ਮਨੋਵਿਞ੍ਞਾਣਧਾਤੁ ਚ ਵਤ੍ਤਨ੍ਤਿ, ਤਂ ਰੂਪਂ ਮਨੋਧਾਤੁਯਾ ਚ ਮਨੋਵਿਞ੍ਞਾਣਧਾਤੁਯਾ ਚ ਤਂਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਕਾਨਞ੍ਚ ਧਮ੍ਮਾਨਂ ਨਿਸ੍ਸਯਪਚ੍ਚਯੇਨ ਪਚ੍ਚਯੋ''ਤਿ ਏਵਂ ਪੁਰੇਜਾਤਨਿਸ੍ਸਯਦਸ੍ਸਨਵਸੇਨ ਵਿਭਤ੍ਤੋ, ਸੇਸਂ ਤਾਦਿਸਮੇਵ। ਤਤ੍ਥ **ਰੂਪ**ਨ੍ਤਿ ਹਦਯਵਤ੍ਥੁ।

ਉਪਨਿਸ੍ਸਯਪਚ੍ਚਯੋਤਿ ਏਤ੍ਥ ਪਨਾਯਂ ਵਚਨਤ੍ਥੋ – ਤਦਧੀਨਵੁਤ੍ਤਿਤਾਯ ਅਤ੍ਤਨੋ ਫਲੇਨ ਨਿਸ੍ਸਿਤੋ, ਨਪ੍ਪਟਿਕ੍ਖਿਤ੍ਤੋਤਿ ਨਿਸ੍ਸਯੋ, ਯਥਾ ਪਨ ਭੁਸੋ ਆਯਾਸੋ ਉਪਾਯਾਸੋ, ਏਵਂ ਭੁਸੋ ਨਿਸ੍ਸਯੋ ਉਪਨਿਸ੍ਸਯੋ, ਬਲਵਕਾਰਣਸ੍ਸੇਤਂ ਅਧਿਵਚਨਂ, ਤਸ੍ਮਾ ਬਲਵਕਾਰਣਭਾਵੇਨ ਉਪਕਾਰਕੋ ਧਮ੍ਮੋ **ਉਪਨਿਸ੍ਸਯਪਚ੍ਚਯੋ**ਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ। ਸੋ ਆਰਮ੍ਮਣੂਪਨਿਸ੍ਸਯੋ ਅਨਨ੍ਤਰੂਪਨਿਸ੍ਸਯੋ ਪਕਤੂਪਨਿਸ੍ਸਯੋਤਿ ਤਿਵਿਧੋ ਹੋਤਿ। ਤਤ੍ਥ **ਆਰਮ੍ਮਣੂਪਨਿਸ੍ਸਯੋ** ਤਾਵ ਆਰਮ੍ਮਣਾਧਿਪਤਿਨਾ ਸਦ੍ਧਿਂ ਨਾਨਤ੍ਤਂ ਅਕਤ੍ਵਾ ਵਿਭਤ੍ਤੋ। ਤਤ੍ਥ ਯਂ ਆਰਮ੍ਮਣਂ ਗਰੁਂ ਕਤ੍ਵਾ ਚਿਤ੍ਤਚੇਤਸਿਕਾ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨ੍ਤਿ, ਤਂ ਨਿਯਮਤੋ ਤੇਸਂ ਆਰਮ੍ਮਣੇਸੁ ਬਲਵਾਰਮ੍ਮਣਂ ਹੋਤਿ, ਇਤਿ ਗਰੁਕਾਤਬ੍ਬਮਤ੍ਤਟ੍ਠੇਨ ਆਰਮ੍ਮਣਾਧਿਪਤਿ, ਬਲਵਕਾਰਣਟ੍ਠੇਨ ਆਰਮ੍ਮਣੂਪਨਿਸ੍ਸਯੋਤਿ ਏਵਮੇਤੇਸਂ ਨਾਨਤ੍ਤਂ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਂ।

ਅਨਨ੍ਤਰੂਪਨਿਸ੍ਸਯੋਪਿ ਅਨਨ੍ਤਰਪਚ੍ਚਯੇਨ ਨਾਨਤ੍ਤਂ ਅਕਤ੍ਵਾਵ ਵਿਭਤ੍ਤੋ, ਏਵਂ ਸਨ੍ਤੇਪਿ ਅਤ੍ਤਨੋ ਅਤ੍ਤਨੋ ਅਨਨ੍ਤਰਂ ਅਨੁਰੂਪਸ੍ਸ ਚਿਤ੍ਤੁਪ੍ਪਾਦਸ੍ਸ ਪਵਤ੍ਤਨਸਮਤ੍ਥਤਾਯ ਅਨਨ੍ਤਰਤਾ, ਪੁਰਿਮਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਪਚ੍ਛਿਮਚਿਤ੍ਤੁਪ੍ਪਾਦਨੇ ਬਲਵਤਾਯ ਅਨਨ੍ਤਰੂਪਨਿਸ੍ਸਯਤਾ ਚ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ। ਯਥਾ ਹਿ ਹੇਤੁਪਚ੍ਚਯਾਦੀਸੁ ਕਞ੍ਚਿ ਧਮ੍ਮਂ ਵਿਨਾਪਿ ਚਿਤ੍ਤਂ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ, ਨ ਏਵਂ ਅਨਨ੍ਤਰਚਿਤ੍ਤਂ ਵਿਨਾ ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਉਪ੍ਪਤ੍ਤਿ ਨਾਮ ਅਤ੍ਥਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਬਲਵਪਚ੍ਚਯੋ ਹੋਤਿ, ਇਤਿ ਬਲਵਕਾਰਣਟ੍ਠੇਨ ਅਨਨ੍ਤਰੋਵ ਅਨਨ੍ਤਰੂਪਨਿਸ੍ਸਯੋਤਿ ਏਵਮੇਤੇਸਂ ਨਾਨਤ੍ਤਂ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਂ।

ਪਕਤੋ ਉਪਨਿਸ੍ਸਯੋ **ਪਕਤੂਪਨਿਸ੍ਸਯੋ,** ਪਕਤੋ ਨਾਮ ਅਤ੍ਤਨੋ ਸਨ੍ਤਾਨੇ ਉਪ੍ਪਾਦਿਤੋ ਵਾ ਸਦ੍ਧਾਸੀਲਾਦਿਉਪਸੇਵਿਤੋ ਵਾ ਉਤੁਭੋਜਨਾਦਿਪਕਤਿਯਾਯੇਵ ਵਾ ਉਪਨਿਸ੍ਸਯੋ ਪਕਤੂਪਨਿਸ੍ਸਯੋ, ਇਤਿ ਪਰੂਪਨਿਸ੍ਸਯੇਨ ਅਮਿਸ੍ਸੋਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਸੋ ਚ ਪਕਤੂਪਨਿਸ੍ਸਯੋ ''ਸਦ੍ਧਂ ਉਪਨਿਸ੍ਸਾਯ ਦਾਨਂ ਦੇਤਿ, ਸੀਲਂ ਸਮਾਦਿਯਤਿ, ਉਪੋਸਥਕਮ੍ਮਂ ਕਰੋਤਿ, ਝਾਨਂ ਉਪ੍ਪਾਦੇਤਿ; ਵਿਪਸ੍ਸਨਂ, ਮਗ੍ਗਂ, ਅਭਿਞ੍ਞਂ, ਸਮਾਪਤ੍ਤਿਂ ਉਪ੍ਪਾਦੇਤਿ; ਸੀਲਂ, ਸੁਤਂ, ਚਾਗਂ, ਪਞ੍ਞਂ ਉਪਨਿਸ੍ਸਾਯ ਦਾਨਂ ਦੇਤਿ...ਪੇ॰... ਸਮਾਪਤ੍ਤਿਂ ਉਪ੍ਪਾਦੇਤੀ''ਤਿਆਦਿਨਾ ਇਮੇਸਂ ਸਦ੍ਧਾਦੀਨਂ ਵਸੇਨ ਬਹੁਧਾ ਵਿਭਤ੍ਤੋ, ਏਵਂ ਉਪਨਿਸ੍ਸਯਪਚ੍ਚਯੋ ਤਿਵਿਧੋ। ਨਿਦ੍ਦੇਸੇ ਪਨਾਯਂ ''ਪੁਰਿਮਾ ਪੁਰਿਮਾ ਕੁਸਲਾ ਧਮ੍ਮਾ ਪਚ੍ਛਿਮਾਨਂ ਪਚ੍ਛਿਮਾਨਂ ਕੁਸਲਾਨਂ ਧਮ੍ਮਾਨਂ ...ਪੇ॰... ਅਕੁਸਲਾਨਂ ਕੇਸਞ੍ਚਿ...ਪੇ॰... ਅਬ੍ਯਾਕਤਾਨਂ ਧਮ੍ਮਾਨਂ...ਪੇ॰... ਪੁਰਿਮਾ ਪੁਰਿਮਾ ਅਕੁਸਲਾ ਧਮ੍ਮਾ ਪਚ੍ਛਿਮਾਨਂ ਪਚ੍ਛਿਮਾਨਂ ਅਕੁਸਲਾਨਂ...ਪੇ॰... ਕੁਸਲਾਨਂ ਕੇਸਞ੍ਚਿ...ਪੇ॰... ਅਬ੍ਯਾਕਤਾਨਂ ਧਮ੍ਮਾਨਂ...ਪੇ॰... ਪੁਰਿਮਾ

ਪੁਰਿਮਾ ਅਬਜਾਕਤਾ ਧਮ੍ਮਾ...ਪੇ॰... ਅਬਜਾਕਤਾਨਂ, ਕੁਸਲਾਨਂ, ਅਕੁਸਲਾਨਂ ਉਪਨਿਸ੍ਸਯਪਚ੍ਚਯੇਨ ਪਚ੍ਚਯੋ, ਪੁਗ੍ਗਲੋਪਿ ਉਪਨਿਸ੍ਸਯਪਚ੍ਚਯੇਨ ਪਚ੍ਚਯੋ, ਸੇਨਾਸਨਮ੍ਪੀ''ਤਿ ਏਵਂ ਨਿਦ੍ਦਿਟ੍ਠੋ। ਤਤ੍ਥ **ਪੁਰਿਮਾ**ਤਿ ਅਨਨ੍ਤਰੂਪਨਿਸ੍ਸਯੇ ਸਮਨਨ੍ਤਰਾਤੀਤਾਵ ਲਬ੍ਭਨ੍ਤਿ।

ਆਰਮ੍ਮਣੂਪਨਿਸ੍ਸਯਪਕਤੂਪਨਿਸ੍ਸਯੇਸੁ ਪਨ ਨਾਨਾਵਿਧਿਵਸੇਨ ਪੁਰਿਮਤਰਾਵਾਤਿ ਤਯੋਪਿ ਰਾਸੀ ਕੁਸਲੇਨ ਕੁਸਲਪਦੇ ਲਬ੍ਭਨ੍ਤਿ। ਕੁਸਲੇਨ ਪਨਾਕੁਸਲੇ ਸਮਨਨ੍ਤਰਾਤੀਤਾ ਨ ਲਬ੍ਭਨ੍ਤਿ, ਤੇਨਾਹ ''ਕੇਸਞ੍ਚੀ''ਤਿ। ਇਦਂ ਹਿ ''ਕੁਸਲੋ ਧਮ੍ਮੋ ਅਕੁਸਲਸ੍ਸ ਧਮ੍ਮਸ੍ਸ ਆਰਮ੍ਮਣੂਪਨਿਸ੍ਸਯੋ ਪਕਤੂਪਨਿਸ੍ਸਯੋ, ਆਰਮ੍ਮਣੂਪਨਿਸ੍ਸਯੋ ਪਨ ਦਾਨਂ ਦਤ੍ਵਾ...ਪੇ॰... ਤਂ ਗਰੁਂ ਕਤ੍ਵਾ ਰਾਗੋ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ...ਪੇ॰... ਪਕਤੂਪਨਿਸ੍ਸਯੋ ਸਦ੍ਧਂ ਉਪਨਿਸ੍ਸਾਯ ਮਾਨਂ ਜਪ੍ਪੇਤੀ''ਤਿਆਦਿਨਾ **ਪਞ੍ਹਾਵਾਰੇ** ਆਗਤਂ ਇਮਂ ਨਯਂ ਸਨ੍ਧਾਯ ਵੁਤ੍ਤਂ।

ਅਕੁਸਲੇਨ ਕੁਸਲਪਦੇ ਹਿ ਸਮਨਨ੍ਤਰਾਤੀਤਾ ਨ ਲਬ੍ਭਨ੍ਤਿ, ਤੇਨਾਹ ''ਕੇਸਞ੍ਚੀ''ਤਿ। ਇਦਂ ਪਨ ''ਅਕੁਸਲੋ ਧਮ੍ਮੋ ਕੁਸਲਸ੍ਸ ਧਮ੍ਮਸ੍ਸ ਪਕਤੂਪਨਿਸ੍ਸਯੋ। ਰਾਗਂ ਉਪਨਿਸ੍ਸਾਯ ਦਾਨਂ ਦੇਤਿ...ਪੇ॰... ਪਾਣਂ ਹਨ੍ਤ੍ਵਾ ਤਸ੍ਸ ਪਟਿਘਾਤਤ੍ਥਾਯ ਦਾਨਂ ਦੇਤੀ''ਤਿਆਦਿਨਾ ਨਯੇਨ **ਪਞ੍ਹਾਵਾਰੇ** ਆਗਤਂ ਪਕਤੂਪਨਿਸ੍ਸਯਮੇਵ ਸਨ੍ਧਾਯ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਯਥਾ ਹਿ ਅਕੁਸਲਂ ਕੁਸਲਸ੍ਸ ਅਨਨ੍ਤਰੂਪਨਿਸ੍ਸਯੋ ਨ ਹੋਤਿ, ਤਥਾ ਆਰਮ੍ਮਣੂਪਨਿਸ੍ਸਯੋਪਿ ਨ ਹੋਤਿ। ਨ ਹਿ ਤਂ ਗਰੁਂ ਕਤ੍ਵਾ ਕੁਸਲਂ ਪਵਤ੍ਤਤਿ।

ਅਕੁਸਲੇਨ ਅਬਜਾਕਤਪਦੇ ਪਨ ਆਰਮ੍ਮਣੂਪਨਿਸ੍ਸਯੋਵ ਨ ਲਬ੍ਭਤਿ। ਨ ਹਿ ਤਂ ਅਬਜਾਕਤਾ ਗਰੁਂ ਕਰੋਨ੍ਤਿ, ਅਨਨ੍ਤਰਾ ਪਨਸ੍ਸ ਹੋਨ੍ਤਿ। ਤੇਨੇਵੇਤ੍ਥ ''ਕੇਸਞ੍ਚੀ''ਤਿ ਨ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਸੇਸਪਦੇਸੁ ਤਯੋਪਿ ਉਪਨਿਸ੍ਸਯਾ ਲਬ੍ਭਨ੍ਤੇਵ। ''ਪੁਗ੍ਗਲੋਪਿ, ਸੇਨਾਸਨਮ੍ਪੀ''ਤਿ ਇਦਮ੍ਪਿ ਦ੍ਵਯਂ ਪਕਤੂਪਨਿਸ੍ਸਯਵਸੇਨੇਵੇਤ੍ਥ ਵੁਤ੍ਤਂ, ਉਤੁਭੋਜਨਾਦਯੋ ਚੇਤ੍ਥ ਸਙ੍ਗਹੇਤਬ੍ਬਾ। ਇਮਸ੍ਮਿਞ੍ਚ ਪਚ੍ਚਯੇ ਏਕਚ੍ਚਾਯ ਪਞ੍ਞਤ੍ਤਿਯਾ ਸਦ੍ਧਿਂ ਸਬ੍ਬੇਪਿ ਚਤੁਭੂਮਕਾ ਧਮ੍ਮਾ ਸਙ੍ਗਹਿਤਾਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾਤਿ ਅਯਂ ਉਪਨਿਸ੍ਸਯਪਚ੍ਚਯੇ ਨਯੋ।

ਪਠਮਤਰਂ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਿਤ੍ਵਾ ਵਤ੍ਤਮਾਨਭਾਵੇਨ ਉਪਕਾਰਕਾ ਰੂਪਧਮ੍ਮਾ **ਪੁਰੇਜਾਤਪਚ੍ਚਯੋ**, ਸੋ ਪਸਾਦਤਬ੍ਬਿਸਯਹਦਯਵਤ੍ਥੁਵਸੇਨ ਏਕਾਦਸਵਿਧੋ। ਨਿਦ੍ਦੇਸੇ ਚ ''ਚਕ੍ਖਾਯਤਨਂ ਚਕ੍ਖੁਵਿਞ੍ਞਾਣਧਾਤੁਯਾ ਤਂਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਕਾਨਞ੍ਚ ਧਮ੍ਮਾਨਂ ਪੁਰੇਜਾਤਪਚ੍ਚਯੇਨ ਪਚ੍ਚਯੋ...ਪੇ॰... ਕਾਯਾਯਤਨਂ ਕਾਯਵਿਞ੍ਞਾਣਧਾਤੁਯਾ ...ਪੇ॰... ਰੂਪਾਯਤਨਂ ਚਕ੍ਖੁਵਿਞ੍ਞਾਣਧਾਤੁਯਾ...ਪੇ॰... ਫੋਟ੍ਠਬ੍ਬਾਯਤਨਂ ਕਾਯਵਿਞ੍ਞਾਣਧਾਤੁਯਾ...ਪੇ॰... ਰੂਪਾਯਤਨਂ ਸਦ੍ਦਗਨ੍ਧਰਸਫੋਟ੍ਠਬ੍ਬਾਯਤਨਂ ਮਨੋਧਾਤੁਯਾ...ਪੇ॰... ਯਂ ਰੂਪਂ ਨਿਸ੍ਸਾਯ...ਪੇ॰... ਤਂ ਰੂਪਂ ਮਨੋਧਾਤੁਯਾ ਚ ਮਨੋਵਿਞ੍ਞਾਣਧਾਤੁਯਾ ਚ ਕਿਞ੍ਚਿਕਾਲੇ ਪੁਰੇਜਾਤਪਚ੍ਚਯੇਨ ਪਚ੍ਚਯੋ, ਕਿਞ੍ਚਿਕਾਲੇ ਨ ਪੁਰੇਜਾਤਪਚ੍ਚਯੇਨ ਪਚ੍ਚਯੋ''ਤਿ ਏਵਂ ਸਬ੍ਬਥਾਪਿ ਪਞ੍ਚਦ੍ਵਾਰੇ ਵਤ੍ਥਾਰਮ੍ਮਣਵਸੇਨ, ਮਨੋਦ੍ਵਾਰੇ ਵਤ੍ਥੁਵਸੇਨੇਵ ਚਾਯਂ ਨਿਦ੍ਦਿਟ੍ਠੋ। **ਪਞ੍ਹਾਵਾਰੇ** ਪਨ ਆਰਮ੍ਮਣਪੁਰੇਜਾਤਂ ''ਅਰਹਾ ਚਕ੍ਖੁਂ ਅਨਿਚ੍ਚਤੋ ਦੁਕ੍ਖਤੋ ਅਨਤ੍ਤਤੋ ਵਿਪਸ੍ਸਤੀ''ਤਿ ਆਗਤਤ੍ਤਾ ਮਨੋਦ੍ਵਾਰੇਪਿ ਅਟ੍ਠਾਰਸਨ੍ਨਂ ਰੂਪਾਨਂ ਵਸੇਨ ਆਰਮ੍ਮਣਪੁਰੇਜਾਤਮ੍ਪਿ ਲਬ੍ਭਤੇਵਾਤਿ ਅਯਂ ਪੁਰੇਜਾਤਪਚ੍ਚਯੇ ਨਯੋ।

ਪੁਰੇਜਾਤਾਨਂ ਰੂਪਧਮ੍ਮਾਨਂ ਉਪਤ੍ਥਮ੍ਭਕਟ੍ਠੇਨ ਉਪਕਾਰਕੋ ਅਰੂਪਧਮ੍ਮੋ **ਪਚ੍ਛਾਜਾਤਪਚ੍ਚਯੋ** ਗਿਜ੍ਝਪੋਤਕਸਰੀਰਾਨਂ ਆਹਾਰਾਸਾ ਚੇਤਨਾ ਵਿਯ। ਨਿਦ੍ਦੇਸੇਪਿ ਚਸ੍ਸ ''ਪਚ੍ਛਾਜਾਤਾ ਚਿਤ੍ਤਚੇਤਸਿਕਾ ਧਮ੍ਮਾ ਪੁਰੇਜਾਤਸ੍ਸ ਇਮਸ੍ਸ ਕਾਯਸ੍ਸ ਪਚ੍ਛਾਜਾਤਪਚ੍ਚਯੇਨ ਪਚ੍ਚਯੋ''ਤਿ ਏਵਂ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਤਤ੍ਥ **ਇਮਸ੍ਸ ਕਾਯਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਚਤੁਸਮੁਟ੍ਠਾਨਿਕਤਿਸਮੁਟ੍ਠਾਨਿਕਭੂਤੁਪਾਦਾਯਰੂਪਕਾਯਸ੍ਸ। ਧਮ੍ਮਤੋ ਚਾਯਂ ਠਪੇਤ੍ਵਾ ਪਟਿਸਨ੍ਧਿਵਿਪਾਕੇ ਆਰੁਪ੍ਪਵਿਪਾਕੇ ਅਵਸੇਸਾ ਸਬ੍ਬੇ ਚਤੁਭੂਮਕਾ ਅਰੂਪਧਮ੍ਮਾਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾਤਿ ਅਯਂ ਪਚ੍ਛਾਜਾਤਪਚ੍ਚਯੇ ਨਯੋ।

ਆਸੇਵਨਟ੍ਠੇਨ ਅਨਨ੍ਤਰਾਨਂ ਪਗੁਣਬਲਵਭਾਵੇਨ ਉਪਕਾਰਕੋ ਧਮ੍ਮੋ **ਆਸੇਵਨਪਚ੍ਚਯੋ** ਗਨ੍ਥਾਦਿਪੁਰਿਮਾਭਿਯੋਗੋ ਵਿਯ। ਸੋ ਕੁਸਲਾਕੁਸਲਕਿਰਿਯਜਵਨਵਸੇਨ ਤਿਵਿਧੋ। ਨਿਦ੍ਦੇਸੇ ਪਨਸ੍ਸ ''ਪੁਰਿਮਾ ਪੁਰਿਮਾ ਕੁਸਲਾ ਧਮ੍ਮਾ ਪਚ੍ਛਿਮਾਨਂ ਪਚ੍ਛਿਮਾਨਂ ਕੁਸਲਾਨਂ ਧਮ੍ਮਾਨਂ...ਪੇ॰... ਅਕੁਸਲਾਨਂ ਧਮ੍ਮਾਨਂ...ਪੇ॰... ਕਿਰਿਯਾਬਜਾਕਤਾਨਂ ਧਮ੍ਮਾਨਂ ਆਸੇਵਨਪਚ੍ਚਯੇਨ ਪਚ੍ਚਯੋ''ਤਿ ਨਿਦ੍ਦਿਟ੍ਠੋ। ਤਤ੍ਥ **ਪੁਰਿਮਾ ਪੁਰਿਮਾ**ਤਿ ਸਬ੍ਬਤ੍ਥ ਸਮਨਨ੍ਤਰਾਤੀਤਾਵ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਾ, ਤਤ੍ਥਾਪਿ ਕੁਸਲਾਦਯੋ ਅਬਜਾਕਤਾਦੀਨਂ ਭਿਨ੍ਨਜਾਤਿਕਾਨਂ ਸਮਨਨ੍ਤਰਾਨਮ੍ਪਿ

ਵਾਸਨਾਸਙ੍ਖਾਤੇਨ ਆਸੇਵਨੇਨ ਪਗੁਣਤਰਬਲਵਭਾਵਵਿਸਿਟ੍ਠਂ ਅਤ੍ਤਨੋ ਕੁਸਲਾਦਿਭਾਵਸਙ੍ਖਾਤਗਤਿਂ ਗਾਹਾਪੇਤੁਂ ਅਸਮਤ੍ਥਤਾਯ ਆਸੇਵਨਪਚ੍ਚਯਾ ਨ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਭੂਮਿਤੋ, ਪਨ ਆਰਮ੍ਮਣਤੋ ਚ ਭਿਨ੍ਨਾਪਿ ਕਾਮਾਵਚਰਤਿਹੇਤੁਕਕੁਸਲਕਿਰਿਯਾ ਅਤ੍ਤਨਾ ਸਦਿਸਵੇਦਨਾਨਮੇਵ ਮਹਗ੍ਗਤਲੋਕੁਤ੍ਤਰਕੁਸਲਕਿਰਿਯਾਨਮ੍ਪਿ, ਸਙ੍ਖਾਰਾਰਮ੍ਮਣਞ੍ਚ ਅਨੁਲੋਮਕੁਸਲਂ ਨਿਬ੍ਬਾਨਾਰਮ੍ਮਣਸ੍ਸ ਗੋਤ੍ਰਭੁਕੁਸਲਸ੍ਸ ਆਸੇਵਨਪਚ੍ਚਯਾ ਹੋਨ੍ਤਿਯੇਵ। ਲੋਕੁਤ੍ਤਰੋ ਪਨ ਆਸੇਵਨਪਚ੍ਚਯੋ ਨਤ੍ਥਿ, ਤਥਾ ਵਿਪਾਕੋ ਕਮ੍ਮਪਰਿਣਾਮਿਤਤ੍ਤਾਤਿ ਅਯਂ ਆਸੇਵਨਪਚ੍ਚਯੇ ਨਯੋ।

ਚਿਤ੍ਤਪ੍ਪਯੋਗਸਙ੍ਖਾਤੇਨ ਕਿਰਿਯਭਾਵੇਨ ਉਪਕਾਰਕੋ ਧਮ੍ਮੋ **ਕਮ੍ਮਪਚ੍ਚਯੋ**। ਸੋ ਨਾਨਕ੍ਖਣਿਕਾਯ ਕੁਸਲਾਕੁਸਲਚੇਤਨਾਯ ਚੇਵ ਸਹਜਾਤਾਯ ਚ ਸਬ੍ਬਾਯਪਿ ਚੇਤਨਾਯ ਵਸੇਨ ਦੁਵਿਧੋ ਹੋਤਿ। ਨਿਦ੍ਦੇਸੇਪਿ ਚਸ੍ਸ ''ਕੁਸਲਾਕੁਸਲਂ ਕਮ੍ਮਂ ਵਿਪਾਕਾਨਂ ਖਨ੍ਧਾਨਂ ਕਟਤ੍ਤਾ ਚ ਰੂਪਾਨਂ...ਪੇ॰... ਚੇਤਨਾ ਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਕਾਨਂ ਧਮ੍ਮਾਨਂ ਤਂਸਮੁਟ੍ਠਾਨਾਨਞ੍ਚ ਰੂਪਾਨਂ ਕਮ੍ਮਪਚ੍ਚਯੇਨ ਪਚ੍ਚਯੋ''ਤਿ ਦ੍ਵਿਧਾਵ ਵੁਤ੍ਤੋ। ਤਤ੍ਥ **ਕਮ੍ਮ**ਨ੍ਤਿ ਚੇਤਨਾਕਮ੍ਮਮੇਵ। **ਕਟਤ੍ਤਾ ਚ ਰੂਪਾਨ**ਨ੍ਤਿ ਕਮ੍ਮਸ੍ਸ ਕਟਤ੍ਤਾ ਉਪਚਿਤਤ੍ਤਾ ਨਿਪ੍ਫਾਦਿਤਤ੍ਤਾ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਾਨਂ ਕਮ੍ਮਜਾਨਂ ਰੂਪਾਨਂ ਕਟਤ੍ਤਾ ਏਵ, ਕਮ੍ਮਮ੍ਪਿ ਕਾਲਨ੍ਤਰੇਯੇਵ ਅਵਸੇਸਪਚ੍ਚਯਸਮਾਯੋਗੇ ਸਤਿ ਅਤ੍ਤਨੋ ਫਲਂ ਉਪ੍ਪਾਦੇਤਿ, ਨ ਤੁ ਵਿਨਟ੍ਠਤ੍ਤਾ ਠਿਤਤ੍ਤਾ ਤਂ ਵਾ ਠਿਤਂ ਪਨ ਕਮ੍ਮਂ ਨ ਜਨੇਤਿ। **ਏਵਂ ਤਂਸਮੁਟ੍ਠਾਨ**ਨ੍ਤਿ ਇਮਿਨਾ ਪਟਿਸਨ੍ਧਿਯਂ ਕਟਤ੍ਤਾਰੂਪਗ੍ਗਹਣਂ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਨ੍ਤਿ ਅਯਂ ਕਮ੍ਮਪਚ੍ਚਯੇ ਨਯੋ।

ਨਿਰੁਸ੍ਸਾਹਸਨ੍ਤਭਾਵੇਨ ਨਿਰੁਸ੍ਸਾਹਸਨ੍ਤਭਾਵਾਯ ਉਪਕਾਰਕੋ ਵਿਪਾਕਧਮ੍ਮੋ **ਵਿਪਾਕਪਚ੍ਚਯੋ**। ਸੋ ਪਵਤ੍ਤੇ ਚਿਤ੍ਤਸਮੁਟ੍ਠਾਨਾਨਂ, ਪਟਿਸਨ੍ਧਿਕ੍ਖਣੇ ਕਟਤ੍ਤਾਰੂਪਾਨਂ, ਸਬ੍ਬਤ੍ਥ ਚ ਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਧਮ੍ਮਾਨਂ ਪਚ੍ਚਯੋ ਹੋਤਿ। ਯਥਾਹ **ਸਬ੍ਬਪਞ੍ਹਾਵਾਰੇ** – ''ਵਿਪਾਕਾਬ੍ਯਾਕਤੋ ਏਕੋ ਖਨ੍ਧੋ ਤਿਣ੍ਣਨ੍ਨਂ ਖਨ੍ਧਾਨਂ ਚਿਤ੍ਤਸਮੁਟ੍ਠਾਨਾਨਞ੍ਚ ਰੂਪਾਨਂ ਪਟਿਸਨ੍ਧਿਕ੍ਖਣੇ...ਪੇ॰... ਕਟਤ੍ਤਾ ਚ ਰੂਪਾਨਂ ਵਿਪਾਕਪਚ੍ਚਯੇਨ ਪਚ੍ਚਯੋ''ਤਿਆਦਿ। ਨਿਦ੍ਦੇਸੇ ਪਨਸ੍ਸ ''ਵਿਪਾਕਾ ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਖਨ੍ਧਾ ਅਰੂਪਿਨੋ ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਂ ਵਿਪਾਕਪਚ੍ਚਯੇਨ ਪਚ੍ਚਯੋ''ਤਿ ਏਤ੍ਤਕਮੇਵ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਤਂ **ਪਞ੍ਹਾਵਾਰੇ** ਵੁਤ੍ਤਵਿਧਾਨਂ ਸਨ੍ਧਾਯ ਸਾਵਸੇਸਂ ਵੁਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਅਯਂ ਵਿਪਾਕਪਚ੍ਚਯੇ ਨਯੋ।

ਰੂਪਾਰੂਪਾਨਂ ਉਪਤ੍ਥਮ੍ਭਕਟ੍ਠੇਨ ਉਪਕਾਰਕਾ ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਆਹਾਰਾ **ਆਹਾਰਪਚ੍ਚਯੋ**। ਨਿਦ੍ਦੇਸੇ ਪਨ ''ਕਬਲ਼ੀਕਾਰੋ ਆਹਾਰੋ ਇਮਸ੍ਸ ਕਾਯਸ੍ਸ...ਪੇ॰... ਅਰੂਪਿਨੋ ਆਹਾਰਾ ਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਕਾਨਂ ਧਮ੍ਮਾਨਂ ਤਂਸਮੁਟ੍ਠਾਨਾਨਞ੍ਚ ਰੂਪਾਨਂ ਆਹਾਰਪਚ੍ਚਯੇਨ ਪਚ੍ਚਯੋ''ਤਿ ਏਵਂ ਨਿਦ੍ਦਿਟ੍ਠੋ। ਤਤ੍ਥ ਚਤੁਸਮੁਟ੍ਠਾਨਮੁਪਗਤਾ ਓਜਾ ਕਬਲ਼ੀਕਾਰੋ ਆਹਾਰੋ ਨਾਮ। ਸੋ ਯਸ੍ਮਾ ਆਹਾਰੂਪਸੇਵੀਨਞ੍ਞੇਵ ਅਜ੍ਝੋਹਟਾਹਾਰਉਤੁਜਾਹਾਰੂਪਤ੍ਥਦ੍ਧੋ ਏਵ ਚ ਕਮ੍ਮਜਾਦਿਆਹਾਰੋ ਇਮਸ੍ਸ ਕਾਯਸ੍ਸ ਠਿਤਿਯਾ ਪਵਤ੍ਤਤਿ, ਨ ਅਞ੍ਞਥਾ, ਤਸ੍ਮਾ ਕਬਲ਼ੀਕਾਤਬ੍ਬਉਤੁਜਵਤ੍ਥੁਸਨ੍ਨਿਸ੍ਸਿਤਤਾਦਸ੍ਸਨਤ੍ਥਂ ਕਬਲ਼ੀਕਾਰੋ ਆਹਾਰੋਤਿ ਵੁਤ੍ਤੋ। ਕਿਞ੍ਚਾਪਿ ਚਾਯਂ ''ਇਮਸ੍ਸ ਕਾਯਸ੍ਸਾ''ਤਿ ਅਵਿਸੇਸੇਨ ਵੁਤ੍ਤੋ, ਵਿਸੇਸਤੋ ਪਨ ਆਹਾਰਜਰੂਪਸ੍ਸ ਜਨਕੋ ਚੇਵ ਅਨੁਪਾਲਕੋ ਚ ਹੁਤ੍ਵਾ ਸੇਸਤਿਸਨ੍ਤਤਿਸਮੁਟ੍ਠਾਨਰੂਪਸ੍ਸ ਅਨੁਪਾਲਕੋ ਏਵ ਹੁਤ੍ਵਾ ਆਹਾਰਪਚ੍ਚਯੋ ਹੋਤਿ। **ਤਂਸਮੁਟ੍ਠਾਨਾਨ**ਨ੍ਤਿ ਇਮਿਨਾ ਪਟਿਸਨ੍ਧਿਯਂ ਕਮ੍ਮਸਮੁਟ੍ਠਾਨਾਨਿ ਗਹਿਤਾਨੇਵ। **ਪਞ੍ਹਾਵਾਰੇ** ਹਿ ''ਪਟਿਸਨ੍ਧਿਕ੍ਖਣੇ ਵਿਪਾਕਾਬ੍ਯਾਕਤਾ ਆਹਾਰਾ ਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਕਾਨਂ ਖਨ੍ਧਾਨਂ ਕਟਤ੍ਤਾ ਚ ਰੂਪਾਨਂ ਆਹਾਰਪਚ੍ਚਯੇਨ ਪਚ੍ਚਯੋ''ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਅਯਂ ਆਹਾਰਪਚ੍ਚਯੇ ਨਯੋ।

ਅਧਿਪਤਿਯਟ੍ਠੇਨ ਉਪਕਾਰਕਾ ਇਤ੍ਥਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਪੁਰਿਸਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਵਜ੍ਜਾ ਵੀਸਤਿ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾ **ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਪਚ੍ਚਯੋ**। ਇਤ੍ਥਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਪੁਰਿਸਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਨਿ ਹਿ ਕਿਞ੍ਚਾਪਿ ਇਤ੍ਥਿਪੁਰਿਸਲਿਙ੍ਗਾਕਪ੍ਪਾਦੀਨਂ ਬੀਜਭੂਤਾਨਿ, ਨੇਵ ਪਨ ਤੇਸਂ, ਨ ਅਞ੍ਞੇਸਂ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਦਿਪਚ੍ਚਯਤਂ ਫਰਨ੍ਤਿ। ਸੁਤ੍ਤਨ੍ਤਿਕਪਰਿਯਾਯੇਨ ਪਨ ਤੇਸਂ ਪਕਤੂਪਨਿਸ੍ਸਯਭਾਵਂ ਫਰਨ੍ਤੀਤਿ ਬਾਵੀਸਤੇਵ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਨਿ। ਤਤ੍ਥ ਚਕ੍ਖੁਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਦਯੋ ਪਞ੍ਚ ਅਰੂਪਧਮ੍ਮਾਨਮੇਵ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਪਚ੍ਚਯੋ, ਰੂਪਜੀਵਿਤਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ ਕਟਤ੍ਤਾਰੂਪਾਨਮੇਵ, ਸੇਸਾ ਰੂਪਾਰੂਪਾਨਂ। ਨਿਦ੍ਦੇਸੇ ''ਚਕ੍ਖੁਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ ਚਕ੍ਖੁਵਿਞ੍ਞਾਣਧਾਤੁਯਾ ਤਂਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਕਾਨਞ੍ਚ ਧਮ੍ਮਾਨਂ...ਪੇ॰... ਕਾਯਵਿਞ੍ਞਾਣਧਾਤੁਯਾ...ਪੇ॰... ਰੂਪਜੀਵਿਤਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ ਕਟਤ੍ਤਾਰੂਪਾਨਂ, ਅਰੂਪਿਨੋ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾ ਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਕਾਨਂ ਧਮ੍ਮਾਨਂ ਤਂਸਮੁਟ੍ਠਾਨਾਨਞ੍ਚ ਰੂਪਾਨਂ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਪਚ੍ਚਯੇਨ ਪਚ੍ਚਯੋ''ਤਿ ਏਵਂ ਨਿਦ੍ਦਿਟ੍ਠੋ। **ਤਂਸਮੁਟ੍ਠਾਨਾਨ**ਨ੍ਤਿ ਏਤ੍ਥਾਪਿ ਕਟਤ੍ਤਾਰੂਪਮ੍ਪਿ ਸਙ੍ਗਹਿਤਂ। **ਪਞ੍ਹਾਵਾਰੇ** ਹਿ ''ਪਟਿਸਨ੍ਧਿਕ੍ਖਣੇ ਵਿਪਾਕਾਬ੍ਯਾਕਤਾ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾ ਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਕਾਨਂ ਖਨ੍ਧਾਨਂ ਕਟਤ੍ਤਾ ਚ ਰੂਪਾਨ''ਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਅਯਂ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਪਚ੍ਚਯੇ ਨਯੋ।

ਉਪਨਿਜ੍ਝਾਯਨਟ੍ਠੇਨ ਉਪਕਾਰਕਾਨਿ ਠਪੇਤ੍ਵਾ ਦ੍ਵਿਪਞ੍ਚਵਿਞ੍ਞਾਣੇਸੁ ਵੇਦਨਾਤ੍ਤਯਂ, ਏਕਗ੍ਗਤਞ੍ਚ ਸੇਸਾਨਿ ਕੁਸਲਾਦਿਭੇਦਾਨਿ ਸਤ੍ਤ ਝਾਨਙ੍ਗਾਨਿ **ਝਾਨਪਚ੍ਚਯੋ**। ਦ੍ਵਿਪਞ੍ਚਵਿਞ੍ਞਾਣਾਨਂ ਹਿ ਅਭਿਨਿਪਾਤਮਤ੍ਤਤ੍ਤਾ ਤੇਸੁ ਵੇਦਨੇਕਗ੍ਗਤਾ ਉਪਨਿਜ੍ਝਾਯਨਾਕਾਰਸ੍ਸ ਅਭਾਵੇਨ ਝਾਨਙ੍ਗੇਸੁ ਨ ਉਦ੍ਧਟਾ, ਨਿਦ੍ਦੇਸੇ ਪਨਸ੍ਸ ''ਝਾਨਙ੍ਗਾਨਿ ਝਾਨਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਕਾਨਂ ਧਮ੍ਮਾਨਂ ਤਂਸਮੁਟ੍ਠਾਨਾਨਞ੍ਚ ਰੂਪਾਨਂ ਝਾਨਪਚ੍ਚਯੇਨ ਪਚ੍ਚਯੋ''ਤਿ ਨਿਦ੍ਦਿਟ੍ਠੋ। ਇਧਾਪਿ **ਤਂਸਮੁਟ੍ਠਾਨਾਨ**ਨ੍ਤਿ ਇਮਿਨਾ ਚ ਕਟਤ੍ਤਾਰੂਪਮ੍ਪਿ ਗਹਿਤਂ। **ਪਞ੍ਹਾਵਾਰੇ**ਹਿ ''ਪਟਿਸਨ੍ਧਿਕ੍ਖਣੇ ਵਿਪਾਕਾਬ੍ਯਾਕਤਾਨਿ ਝਾਨਙ੍ਗਾਨਿ ਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਕਾਨਂ ਖਨ੍ਧਾਨਂ ਕਟਤ੍ਤਾ ਚ ਰੂਪਾਨ''ਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਅਯਂ ਝਾਨਪਚ੍ਚਯੇ ਨਯੋ।

ਯਤੋ ਤਤੋ ਵਾ ਨਿਯ੍ਯਾਨਟ੍ਠੇਨ ਉਪਕਾਰਕਾਨਿ ਕੁਸਲਾਦਿਭੇਦਾਨਿ ਦ੍ਵਾਦਸ ਮਗ੍ਗਙ੍ਗਾਨਿ **ਮਗ੍ਗਪਚ੍ਚਯੋ**। ਨਿਦ੍ਦੇਸੇ ਪਨ ''ਮਗ੍ਗਙ੍ਗਾਨਿ ਮਗ੍ਗਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਕਾਨਂ ਧਮ੍ਮਾਨਂ ਤਂਸਮੁਟ੍ਠਾਨਾਨਞ੍ਚ ਰੂਪਾਨਂ ਮਗ੍ਗਪਚ੍ਚਯੇਨ ਪਚ੍ਚਯੋ''ਤਿ ਨਿਦ੍ਦਿਟ੍ਠੋ। ਏਤ੍ਥਾਪਿ **ਤਂਸਮੁਟ੍ਠਾਨਾਨ**ਨ੍ਤਿ ਇਮਿਨਾ ਕਟਤ੍ਤਾਰੂਪਗ੍ਗਹਣਂ। **ਪਞ੍ਹਾਵਾਰੇ** ਹਿ ''ਪਟਿਸਨ੍ਧਿਕ੍ਖਣੇ ਵਿਪਾਕਾਬ੍ਯਾਕਤਾਨਿ ਮਗ੍ਗਙ੍ਗਾਨਿ ਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਕਾਨਂ ਖਨ੍ਧਾਨਂ ਕਟਤ੍ਤਾ ਚ ਰੂਪਾਨ''ਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ, ਅਹੇਤੁਕਚਿਤ੍ਤੇਸੁ ਚੇਤ੍ਥ ਵਿਜ੍ਜਮਾਨਾਨਿ ਮਗ੍ਗਙ੍ਗਾਨਿ ਮਗ੍ਗਪਚ੍ਚਯਾ ਨ ਹੋਨ੍ਤਿ। ਅਯਂ ਮਗ੍ਗਪਚ੍ਚਯੇ ਨਯੋ।

ਏਕਵਤ੍ਥੁਕਏਕਾਰਮ੍ਮਣਏਕੁਪ੍ਪਾਦਏਕਨਿਰੋਧਸਙ੍ਖਾਤੇਨ ਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਭਾਵੇਨ ਉਪਕਾਰਕਾ ਅਰੂਪਿਨੋ ਧਮ੍ਮਾ **ਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਪਚ੍ਚਯੋ**। ਨਿਦ੍ਦੇਸੇ ਪਨ ''ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਖਨ੍ਧਾ ਅਰੂਪਿਨੋ ਧਮ੍ਮਾ ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਂ ਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਪਚ੍ਚਯੇਨ ਪਚ੍ਚਯੋ''ਤਿ ਨਿਦ੍ਦਿਟ੍ਠੋਤਿ ਅਯਂ ਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਪਚ੍ਚਯੇ ਨਯੋ।

ਏਕਵਤ੍ਥੁਕਾਦਿਭਾਵਾਨੁਪਗਮੇਨ ਉਪਕਾਰਕਾ ਰੂਪਿਨੋ ਧਮ੍ਮਾ ਅਰੂਪੀਨਂ, ਅਰੂਪਿਨੋ ਧਮ੍ਮਾ ਰੂਪੀਨਂ **ਵਿਪ੍ਪਯੁਤ੍ਤਪਚ੍ਚਯੋ,** ਸੋ ਸਹਜਾਤਪੁਰੇਜਾਤਪਚ੍ਛਾਜਾਤਵਸੇਨ ਤਿਵਿਧੋ ਹੋਤਿ। ਵੁਤ੍ਤਂ ਹੇਤਂ ''ਸਹਜਾਤਾ ਕੁਸਲਾ ਖਨ੍ਧਾ ਚਿਤ੍ਤਸਮੁਟ੍ਠਾਨਾਨਂ ਰੂਪਾਨਂ...ਪੇ॰... ਪਚ੍ਛਾਜਾਤਾ ਕੁਸਲਾ ਖਨ੍ਧਾ ਪੁਰੇਜਾਤਸ੍ਸ ਇਮਸ੍ਸ ਕਾਯਸ੍ਸ ਵਿਪ੍ਪਯੁਤ੍ਤਪਚ੍ਚਯੇਨ ਪਚ੍ਚਯੋ''ਤਿਆਦਿ। ਪੁਰੇਜਾਤਂ ਪਨ ਛਵਤ੍ਥੁਵਸੇਨੇਵ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਂ। ਨਿਦ੍ਦੇਸੇ ਪਨਸ੍ਸ ''ਰੂਪਿਨੋ ਧਮ੍ਮਾ ਅਰੂਪੀਨਂ...ਪੇ॰... ਅਰੂਪਿਨੋ ਧਮ੍ਮਾ ਰੂਪੀਨਂ ਧਮ੍ਮਾਨਂ ਵਿਪ੍ਪਯੁਤ੍ਤਪਚ੍ਚਯੇਨ ਪਚ੍ਚਯੋ''ਤਿ ਏਵਂ ਸਾਮਞ੍ਞਤੋ ਨਿਦ੍ਦਿਟ੍ਠੋ। ਤਤ੍ਥ **ਰੂਪਿਨੋ**ਤਿ ਇਦਂ ਛਵਤ੍ਥੂਨਂ ਵਸੇਨ ਵੁਤ੍ਤਂ, ਰੂਪਾਦਯੋ ਪਨ ਆਰਮ੍ਮਣਧਮ੍ਮਾ ਸਮ੍ਪਯੋਗਾਸਙ੍ਕਾਯਾਭਾਵੇਨ ਵਿਪ੍ਪਯੁਤ੍ਤਪਚ੍ਚਯਾ ਨ ਵੁਤ੍ਤਾ। ਚਕ੍ਖਾਦੀਨਂ ਹਿ ਵਤ੍ਥੂਨਂ ਅਬ੍ਭਨ੍ਤਰਤੋ ਅਰੂਪਧਮ੍ਮਾ ਨਿਕ੍ਖਮਨ੍ਤਾ ਵਿਯ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨ੍ਤਿ, ਤਤ੍ਥ ਸਮ੍ਪਯੋਗਾਸਙ੍ਕਾ ਹੋਤਿ। **ਪਞ੍ਹਾਵਾਰੇਪਿ** ਹਿ ''ਵਤ੍ਥੁ ਕੁਸਲਾਨਂ ਖਨ੍ਧਾਨਂ...ਪੇ॰... ਚਕ੍ਖਾਯਤਨਂ ਚਕ੍ਖੁਵਿਞ੍ਞਾਣਧਾਤੁਯਾ''ਤਿਆਦਿਨਾ ਛ ਵਤ੍ਥੂਨੇਵ ਉਦ੍ਧਟਾਨਿ, **ਅਰੂਪਿਨੋ ਧਮ੍ਮਾ ਰੂਪੀਨ**ਨ੍ਤਿ ਏਤ੍ਥਾਪਿ ਨਿਬ੍ਬਾਨਂ ਅਰੂਪਮ੍ਪਿ ਸਮਾਨਂ ਰੂਪਸ੍ਸ ਵਿਪ੍ਪਯੁਤ੍ਤਪਚ੍ਚਯੋ ਨ ਹੋਤਿ ਸਬ੍ਬਥਾ ਸਮ੍ਪਯੋਗਾਸਙ੍ਕਾਭਾਵਤੋ, ''ਚਤੂਹਿ ਸਮ੍ਪਯੋਗੋ ਚਤੂਹਿ ਵਿਪ੍ਪਯੋਗੋ''ਤਿ (ਧਾਤੁ॰ ੩) ਹਿ ਵੁਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਅਯਂ ਵਿਪ੍ਪਯੁਤ੍ਤਪਚ੍ਚਯੇ ਨਯੋ।

ਪਚ੍ਚੁਪ੍ਪਨ੍ਨਲਕ੍ਖਣੇਨ ਅਤ੍ਥਿਭਾਵੇਨ ਤਾਦਿਸਸ੍ਸੇਵ ਧਮ੍ਮਸ੍ਸ ਉਪਤ੍ਥਮ੍ਭਕਟ੍ਠੇਨ ਉਪਕਾਰਕੋ ਧਮ੍ਮੋ **ਅਤ੍ਥਿਪਚ੍ਚਯੋ,** ਸੋ ਨਿਦ੍ਦੇਸੇ ''ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਖਨ੍ਧਾ ਅਰੂਪਿਨੋ ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਂ...ਪੇ॰... ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਮਹਾਭੂਤਾ ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਂ, ਓਕ੍ਕਨ੍ਤਿਕ੍ਖਣੇ ਨਾਮਰੂਪਂ ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਂ, ਚਿਤ੍ਤਚੇਤਸਿਕਾ ਧਮ੍ਮਾ ਚਿਤ੍ਤਸਮੁਟ੍ਠਾਨਾਨਂ ਰੂਪਾਨਂ, ਮਹਾਭੂਤਾ ਉਪਾਦਾਰੂਪਾਨਂ, ਚਕ੍ਖਾਯਤਨਂ ਚਕ੍ਖੁਵਿਞ੍ਞਾਣਧਾਤੁਯਾ...ਪੇ॰... ਰੂਪਾਯਤਨਂ ਚਕ੍ਖੁਵਿਞ੍ਞਾਣਧਾਤੁਯਾ ਤਂਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਕਾਨਞ੍ਚ ਧਮ੍ਮਾਨਂ...ਪੇ॰... ਰੂਪਾਯਤਨਂ...ਪੇ॰... ਫੋਟ੍ਠਬ੍ਬਾਯਤਨਂ ਮਨੋਧਾਤੁਯਾ...ਪੇ॰... ਮਨੋਧਾਤੁਯਾ ਚ ਮਨੋਵਿਞ੍ਞਾਣਧਾਤੁਯਾ ਚ ਤਂਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਕਾਨਞ੍ਚ ਧਮ੍ਮਾਨਂ ਅਤ੍ਥਿਪਚ੍ਚਯੇਨ ਪਚ੍ਚਯੋ''ਤਿ ਏਵਂ ਸਹਜਾਤਪੁਰੇਜਾਤਵਸੇਨ ਚ ਬਹੁਧਾ ਨਿਦ੍ਦਿਟ੍ਠੋ, **ਪਞ੍ਹਾਵਾਰੇ** ਪਨ ''ਸਹਜਾਤਂ ਪੁਰੇਜਾਤਂ ਪਚ੍ਛਾਜਾਤਂ ਆਹਾਰਂ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯ''ਨ੍ਤਿ ਇਮੇਸਂ ਪਞ੍ਚਨ੍ਨਮ੍ਪਿ ਵਸੇਨ ਆਗਤਤ੍ਤਾ ਪਚ੍ਛਾਜਾਤਕਬਲ਼ੀਕਾਰਆਹਾਰਰੂਪਜੀਵਿਤਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਨਂ ਵਸੇਨਾਪਿ ਅਤ੍ਥਿਪਚ੍ਚਯੋ ਗਹੇਤਬ੍ਬੋਵਾਤਿ ਅਯਂ ਅਤ੍ਥਿਪਚ੍ਚਯੇ ਨਯੋ।

ਅਤ੍ਤਨੋ ਅਨਨ੍ਤਰਂ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਮਾਨਾਨਂ ਅਰੂਪਧਮ੍ਮਾਨਂ ਪਵਤ੍ਤਿਓਕਾਸਦਾਨਵਸੇਨ ਉਪਕਾਰਕਾ ਸਮਨਨ੍ਤਰਨਿਰੁਦ੍ਧਾ ਅਰੂਪਧਮ੍ਮਾ **ਨਤ੍ਥਿਪਚ੍ਚਯੋ,** ਨਿਦ੍ਦੇਸੇ ਪਨ ''ਸਮਨਨ੍ਤਰਨਿਰੁਦ੍ਧਾ ਚਿਤ੍ਤਚੇਤਸਿਕਾ ਧਮ੍ਮਾ ਪਟੁਪ੍ਪਨ੍ਨਾਨਂ ਚਿਤ੍ਤਚੇਤਸਿਕਾਨਂ ਧਮ੍ਮਾਨਂ ਨਤ੍ਥਿਪਚ੍ਚਯੇਨ ਪਚ੍ਚਯੋ''ਤਿ ਏਵਂ ਸਾਮਞ੍ਞਤੋਵ ਨਿਦ੍ਦਿਟ੍ਠੋ। ਸਬ੍ਬਥਾ ਅਨਨ੍ਤਰਪਚ੍ਚਯਸਦਿਸਤਾਯ ਤਤ੍ਥ ਨਿਦ੍ਦਿਟ੍ਠਨਯੇਨੇਵੇਤ੍ਥ ਵਿਸੇਸੋ ਞਾਤਬ੍ਬੋਤਿ ਅਯਂ ਨਤ੍ਥਿਪਚ੍ਚਯੇ ਨਯੋ।

ਨਤ੍ਥਿਪਚ੍ਚਯਧਮ੍ਮਾਵ ਵਿਗਤਭਾਵੇਨ ਉਪਕਾਰਕਤ੍ਤਾ **ਵਿਗਤਪਚ੍ਚਯੋ**ਤਿ ਸਹ ਨਿਦ੍ਦੇਸੇਨ ਨਤ੍ਥਿਪਚ੍ਚਯਸਦਿਸੋਵਾਤਿ।

ਅਵਿਗਤਪਚ੍ਚਯੋਪਿ ਸਬ੍ਬਥਾ ਅਤ੍ਥਿਪਚ੍ਚਯਸਦਿਸੋਵ, ਦੇਸਨਾਵਿਲਾਸੇਨ, ਵੇਨੇਯ੍ਯਵਸੇਨ ਵਾ ਅਯਂ ਦੁਕੋ ਵੁਤ੍ਤੋਤਿ ਅਯਂ ਅਵਿਗਤਪਚ੍ਚਯੇ ਨਯੋ।

ਪਕਿਣ੍ਣਕਵਿਨਿਚ੍ਛਯੋ

ਇਮੇਸੁ ਪਨ ਚਤੁਵੀਸਤਿਯਾ ਪਚ੍ਚਯੇਸੁ ਞਾਣਚਾਰਸ੍ਸ ਵਿਸਦਭਾਵਤ੍ਥਂ –

ਧਮ੍ਮਤੋ ਕਾਲਤੋ ਚੇਵ, ਏਕਸ੍ਸਾਨੇਕਪਚ੍ਚਯਾ।
ਅਨੇਕੇਸਞ੍ਚ ਧਮ੍ਮਾਨਂ, ਏਕਪਚ੍ਚਯਭਾਵਤੋ॥

ਸਭਾਗਾ ਵਿਸਭਾਗਾ ਚ, ਯੁਗਲ਼ਾ ਜਨਕਾਦਿਤੋ।
ਸਬ੍ਬਟ੍ਠਾਨਾਦਿਭੇਦਾ ਚ, ਰੂਪਾਰੂਪਵਿਕਪ੍ਪਤੋ।
ਭਵਤੋ ਸਙ੍ਗਹਾ ਞੇਯ੍ਯੋ, ਪਕਿਣ੍ਣਕਵਿਨਿਚ੍ਛਯੋ॥

ਤਤ੍ਥ **ਧਮ੍ਮਤੋ**ਤਿ ਇਮੇਸੁ ਹਿ ਪਚ੍ਚਯੇਸੁ ਹੇਤੁਪਚ੍ਚਯੋ ਤਾਵ ਨਾਮਰੂਪਧਮ੍ਮੇਸੁ ਨਾਮਧਮ੍ਮੇਕਦੇਸੋ, ਤਥਾ ਸਹਜਾਤਾਧਿਪਤਿਕਮ੍ਮਝਾਨਮਗ੍ਗਪਚ੍ਚਯਾ, ਤਥਾ ਆਸੇਵਨਵਿਪਾਕਪਚ੍ਚਯਾ, ਚਤੁਕ੍ਖਨ੍ਧਸਙ੍ਗਹਿਤਾਪਿ ਵਿਪਾਕਧਮ੍ਮਾ ਅਨਨ੍ਤਰਸਮਨਨ੍ਤਰਪਚ੍ਛਾਜਾਤਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਨਤ੍ਥਿਵਿਗਤਪਚ੍ਚਯਾ। ਨਿਬ੍ਬਾਨਸ੍ਸ ਅਸਙ੍ਗਹਤੋ ਨਾਮੇਕਦੇਸੋਤਿਪਿ ਵਤ੍ਤੁਂ ਵਟ੍ਟਤਿ। ਪੁਰੇਜਾਤਪਚ੍ਚਯੋ ਰੂਪਧਮ੍ਮੋਵ, ਸੇਸਾ ਯਥਾਲਾਭਵਸੇਨ ਨਾਮਰੂਪਧਮ੍ਮਾ। ਤਤ੍ਥ ਚ ਆਰਮ੍ਮਣਾਧਿਪਤਿਆਰਮ੍ਮਣੂਪਨਿਸ੍ਸਯਪਕਤੂਪਨਿਸ੍ਸਯੇਸੁ ਪਞ੍ਞਤ੍ਤਿਪਿ ਸਙ੍ਗਹਿਤਾਤਿ ਅਯਂ ਧਮ੍ਮਤੋ ਵਿਨਿਚ੍ਛਯੋ।

ਕਾਲਤੋ ਪਨ ਹੇਤੁਸਹਜਾਤਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਨਿਸ੍ਸਯਪੁਰੇਜਾਤਪਚ੍ਛਾਜਾਤਵਿਪਾਕਆਹਾਰਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਝਾਨਮਗ੍ਗਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਵਿਪ੍ਪਯੁਤ੍ਤਅਤ੍ਥਿਅਵਿਗਤਪਚ੍ਚਯਾ ਪਨ੍ਨਰਸ ਪਚ੍ਚੁਪ੍ਪਨ੍ਨਾਵ ਹੁਤ੍ਵਾ ਅਤ੍ਤਨੋ ਫਲਸ੍ਸ ਪਚ੍ਚਯਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਅਨਨ੍ਤਰਸਮਨਨ੍ਤਰਆਸੇਵਨਨਤ੍ਥਿਵਿਗਤਪਚ੍ਚਯਾ ਪਞ੍ਚ ਅਤੀਤਾ ਏਵ ਹੁਤ੍ਵਾ, ਕਮ੍ਮਪਚ੍ਚਯੋ ਪਨੇਕੋ ਪਚ੍ਚੁਪ੍ਪਨ੍ਨੋਪਿ ਅਤੀਤੋਪਿ ਹੁਤ੍ਵਾ, ਸੇਸਾ ਆਰਮ੍ਮਣਅਧਿਪਤਿਉਪਨਿਸ੍ਸਯਪਚ੍ਚਯਾ ਤਯੋਪਿ ਤੇਕਾਲਿਕਾਪਿ, ਨਿਬ੍ਬਾਨਪਞ੍ਞਤ੍ਤਿਵਸੇਨ ਕਾਲਵਿਮੁਤ੍ਤਾਪਿ ਹੁਤ੍ਵਾ ਅਤ੍ਤਨੋ ਫਲਸ੍ਸ ਪਚ੍ਚਯਾ ਹੋਨ੍ਤੀਤਿ ਅਯਂ ਕਾਲਤੋ ਵਿਨਿਚ੍ਛਯੋ।

ਏਕਸ੍ਸਾਨੇਕਪਚ੍ਚਯਾਤਿ ਏਕਧਮ੍ਮਸ੍ਸ, ਏਕਪਚ੍ਚਯਸ੍ਸ ਚ ਅਨੇਕਪਚ੍ਚਯਭਾਵਤੋ। ਕਥਂ? ਹੇਤੁਪਚ੍ਚਯੇ ਤਾਵ ਅਮੋਹੋ ਏਕੋ ਧਮ੍ਮੋ, ਸੋ ਪੁਰੇਜਾਤਕਮ੍ਮਆਹਾਰਝਾਨਵਜ੍ਜਾਨਂ ਵੀਸਤਿਯਾ ਪਚ੍ਚਯਾਨਂ ਵਸੇਨ ਅਨੇਕਪਚ੍ਚਯੋ ਹੋਤਿ, ਹੇਤੁਪਚ੍ਚਯਤ੍ਤਂ ਅਵਿਜਹਨ੍ਤੋਵ ਅਧਿਪਤਿਸਹਜਾਤਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਨਿਸ੍ਸਯਵਿਪਾਕਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਮਗ੍ਗਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਵਿਪ੍ਪਯੁਤ੍ਤਅਤ੍ਥਿਅਵਿਗਤਾਨਂ ਅਞ੍ਞੇਸਂ ਏਕਾਦਸਨ੍ਨਂ ਵਸੇਨ ਵਾ ਅਨੇਕਪਚ੍ਚਯੋ ਹੋਤਿ , ਤਥਾ ਅਲੋਭਾਦਯੋ, ਤੇਸੁ ਪਨ ਅਲੋਭਾਦੋਸਾ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਮਗ੍ਗਪਚ੍ਚਯਾ ਨ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਤੇ ਤਯੋ ਅਵਿਪਾਕਭੂਤਾ ਲੋਭਦੋਸਮੋਹਾ ਵਿਪਾਕਪਚ੍ਚਯਾਪਿ ਨ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਤੇ ਪਨ ਅਮੋਹਵਜ੍ਜਿਤਾ ਪਞ੍ਚ ਅਧਿਪਤਿਪਚ੍ਚਯਾ ਨ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਤਥਾ ਸੇਸਾਪਿ ਅਵਿਪਾਕਭੂਤਾ।

ਆਰਮ੍ਮਣਪਚ੍ਚਯੇ ਰੂਪਾਯਤਨਂ ਚਕ੍ਖੁਵਿਞ੍ਞਾਣਧਾਤੁਯਾ ਆਰਮ੍ਮਣਪੁਰੇਜਾਤਅਤ੍ਥਿਅਵਿਗਤਾਨਂ ਚਤੁਨ੍ਨਂ ਵਸੇਨ ਅਨੇਕਪਚ੍ਚਯੋ ਹੋਤਿ, ਤਥਾ ਮਨੋਧਾਤੁਯਾ, ਅਹੇਤੁਕਮਨੋਵਿਞ੍ਞਾਣਧਾਤੁਯਾ ਚ। ਸਹੇਤੁਕਾਯ ਪਨ ਆਰਮ੍ਮਣਾਧਿਪਤਿਆਰਮ੍ਮਣੂਪਨਿਸ੍ਸਯਾਨਮ੍ਪਿ ਵਸੇਨ, ਸਦ੍ਦਾਦੀਸੁਪਿ ਏਸੇਵ ਨਯੋ। ਧਮ੍ਮਾਯਤਨਂ ਪਨ ਨਿਸ੍ਸਯਵਿਪ੍ਪਯੁਤ੍ਤਾਨਂ ਵਸੇਨਾਪਿ ਅਨੇਕਪਚ੍ਚਯੋ ਹੋਤਿ, ਤਥਾ ਆਰਮ੍ਮਣਪਚ੍ਚਯਤ੍ਤਂ ਅਵਿਜਹਨ੍ਤੋਵ ਆਰਮ੍ਮਣਾਧਿਪਤਿਨਿਸ੍ਸਯਉਪਨਿਸ੍ਸਯਪੁਰੇਜਾਤਵਿਪ੍ਪਯੁਤ੍ਤਅਤ੍ਥਿਅਵਿਗਤਾਨਂ ਵਸੇਨ ਅਪਰੇਸਮ੍ਪਿ ਸਤ੍ਤਨ੍ਨਂ ਵਸੇਨ

ਅਨੇਕਪਚ੍ਚਯੋ ਹੋਤੀਤਿ ਅਯਮੇਤ੍ਥ ਉਕ੍ਕਟ੍ਠਪਰਿਚ੍ਛੇਦੋ। ਤਤ੍ਥ ਅਰੂਪਾਨਂ ਪਨ ਰੂਪਾਨਂ ਵਾ ਅਤੀਤਾਨਾਗਤਾਨਂ ਆਰਮ੍ਮਣਪਚ੍ਚਯਭਾਵੇ ਸਤਿ ਆਰਮ੍ਮਣਾਧਿਪਤਿਉਪਨਿਸ੍ਸਯਮਤ੍ਤਮੇਵ ਉਤ੍ਤਰਿ ਲਬ੍ਭਤਿ।

ਅਧਿਪਤਿਪਚ੍ਚਯੇ ਆਰਮ੍ਮਣਾਧਿਪਤਿ ਵੁਤ੍ਤਨਯੋਵ। ਸਹਜਾਤਾਧਿਪਤੀਸੁ ਚਿਤ੍ਤਂ ਹੇਤੁਪੁਰੇਜਾਤਕਮ੍ਮਝਾਨਮਗ੍ਗਵਜ੍ਜਾਨਂ ਏਕੂਨਵੀਸਤਿਯਾ ਪਚ੍ਚਯਾਨਂ ਵਸੇਨ ਅਨੇਕਪਚ੍ਚਯੋ ਹੋਤਿ, ਅਧਿਪਤਿਪਚ੍ਚਯਤ੍ਤਂ ਅਵਿਜਹਨ੍ਤੋ ਅਪਰੇਸਂ ਸਹਜਾਤਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਨਿਸ੍ਸਯਵਿਪਾਕਾਹਾਰਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਵਿਪ੍ਪਯੁਤ੍ਤਅਤ੍ਥਿਅਵਿਗਤਾਨਂ ਦਸਨ੍ਨਂ ਵਸੇਨੇਵ, ਤਥਾ ਵੀਰਿਯਂ ਆਹਾਰਪਚ੍ਚਯਵਜ੍ਜਾਨਂ ਮਗ੍ਗਪਚ੍ਚਯਸਹਿਤਾਨਂ ਵਸੇਨ, ਛਨ੍ਦੋ ਆਹਾਰਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਵਜ੍ਜਾਨਂ ਵਸੇਨ ਅਨੇਕਪਚ੍ਚਯੋ ਹੋਤਿ, ਵੀਮਂਸਾ ਹੇਤੁਪਚ੍ਚਯੇ ਵੁਤ੍ਤਨਯਾਵ।

ਅਨਨ੍ਤਰਪਚ੍ਚਯੇ ਚਤੂਸੁ ਖਨ੍ਧੇਸੁ ਵੇਦਨਾਕ੍ਖਨ੍ਧੋ ਤਾਵ ਹੇਤੁਪੁਰੇਜਾਤਕਮ੍ਮਾਹਾਰਮਗ੍ਗਪਚ੍ਚਯਵਜ੍ਜਾਨਂ ਏਕੂਨਵੀਸਤਿਯਾ ਵਸੇਨ , ਸਞ੍ਞਾਕ੍ਖਨ੍ਧੋ ਤੇਸੁ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਝਾਨਵਜ੍ਜਾਨਂ ਸਤ੍ਤਰਸਨ੍ਨਂ ਵਸੇਨ, ਸਙ੍ਖਾਰਕ੍ਖਨ੍ਧੋ ਹੇਤੁਪੁਰੇਜਾਤਕਮ੍ਮਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਝਾਨਮਗ੍ਗਵਜ੍ਜਾਨਂ ਅਟ੍ਠਾਰਸਨ੍ਨਂ ਵਸੇਨ, ਤਥਾ ਚੇਤਨਾ ਕਮ੍ਮਸਹਿਤਾਨਂ, ਵਿਤਕ੍ਕੋ ਹੇਤੁਪੁਰੇਜਾਤਕਮ੍ਮਆਹਾਰਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਵਜ੍ਜਾਨਂ ਝਾਨਮਗ੍ਗਸਹਿਤਾਨਂ, ਵਿਚਾਰੋ, ਪੀਤਿ ਚ ਆਨਨ੍ਤਰਿਯਾਨਂ ਮਗ੍ਗਵਜ੍ਜਾਨਂ, ਏਕਗ੍ਗਤਾ ਹੇਤੁਪੁਰੇਜਾਤਕਮ੍ਮਾਹਾਰਵਜ੍ਜਾਨਂ ਵੀਸਤਿਯਾ ਪਚ੍ਚਯਾਨਂ ਵਸੇਨ, ਸਦ੍ਧਾ, ਜੀਵਿਤਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਞ੍ਚ ਅਨਨ੍ਤਰਾਨਂ ਹੇਤੁਪੁਰੇਜਾਤਕਮ੍ਮਾਹਾਰਝਾਨਮਗ੍ਗਵਜ੍ਜਾਨਂ ਅਟ੍ਠਾਰਸਨ੍ਨਂ, ਸਤਿ ਮਗ੍ਗਸਹਿਤਾਨਂ ਏਕੂਨਵੀਸਤਿਯਾ, ਹਿਰਿਓਤ੍ਤਪ੍ਪਕਾਯਪਸ੍ਸਦ੍ਧਾਦਿਛਯੁਗਾ, ਯੇਵਾਪਨਕੇਸੁ ਅਧਿਮੋਕ੍ਖਮਨਸਿਕਾਰਤਤ੍ਰਮਜ੍ਝਤ੍ਤਤਾ, ਕਰੁਣਾਮੁਦਿਤਾ ਚ ਹੇਤੁਪੁਰੇਜਾਤਕਮ੍ਮਾਹਾਰਝਾਨਮਗ੍ਗਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਵਜ੍ਜਾਨਂ ਸਤ੍ਤਰਸਨ੍ਨਂ, ਵਿਰਤਿਯੋ ਪਨ ਮਗ੍ਗਸਹਿਤਾਨਂ ਅਟ੍ਠਾਰਸਨ੍ਨਂ, ਮਿਚ੍ਛਾਦਿਟ੍ਠਿ ਤਤੋ ਵਿਪਾਕਵਜ੍ਜਾਨਂ ਸਤ੍ਤਰਸਨ੍ਨਂ ਵਸੇਨ, ਮਿਚ੍ਛਾਵਾਚਾਕਮ੍ਮਨ੍ਤਾਜੀਵਾ ਤੇਹਿ ਚੇਵ ਕਮ੍ਮਾਹਾਰਪਚ੍ਚਯੇਹਿ ਚਾਤਿ ਏਕੂਨਵੀਸਤਿਯਾ ਪਚ੍ਚਯਾਨਂ ਵਸੇਨ, ਅਹਿਰਿਕਂ ਅਨੋਤ੍ਤਪ੍ਪਂ ਮਾਨੋ ਥਿਨਂ ਮਿਦ੍ਧਂ ਉਦ੍ਧਚ੍ਚਨ੍ਤਿ ਇਮੇ ਹੇਤੁਪੁਰੇਜਾਤਕਮ੍ਮਵਿਪਾਕਾਹਾਰਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਝਾਨਮਗ੍ਗਵਜ੍ਜਾਨਂ ਸੋਲ਼ਸਨ੍ਨਂ, ਵਿਚਿਕਿਚ੍ਛਾ ਇਸ੍ਸਾਮਚ੍ਛਰਿਯਕੁਕ੍ਕੁਚ੍ਚਾਨਿ ਤਤੋ ਅਧਿਪਤਿਵਜ੍ਜਾਨਂ ਪਨ੍ਨਰਸਨ੍ਨਂ ਵਸੇਨ ਅਨੇਕਪਚ੍ਚਯਾ ਹੋਨ੍ਤਿ। ਅਨਨ੍ਤਰਪਚ੍ਚਯਤ੍ਤਂ ਅਵਿਜਹਨ੍ਤਾਨਂ ਪਨੇਤੇਸਂ ਸਮਨਨ੍ਤਰਉਪਨਿਸ੍ਸਯਕਮ੍ਮਨਤ੍ਥਿਵਿਗਤਾਨਂ ਅਪਰੇਸਂ ਛਨ੍ਨਂ ਵਸੇਨ ਚ। ਵਿਞ੍ਞਾਣਕ੍ਖਨ੍ਧਸ੍ਸ ਅਧਿਪਤਿਪਚ੍ਚਯੇਨੇਵ ਅਨੇਕਪਚ੍ਚਯਭਾਵੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ।

ਸਹਜਾਤਪਚ੍ਚਯੇ ਮਹਾਭੂਤਾਨਿ ਆਰਮ੍ਮਣਆਰਮ੍ਮਣਾਧਿਪਤਿਸਹਜਾਤਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਨਿਸ੍ਸਯਉਪਨਿਸ੍ਸਯਪੁਰੇਜਾਤਅਤ੍ਥਿਅਵਿਗਤਾਨਂ ਨਵਨ੍ਨਂ, ਹਦਯਵਤ੍ਥੁ ਤੇਸਞ੍ਞੇਵ ਵਿਪ੍ਪਯੁਤ੍ਤਸਹਿਤਾਨਂ ਵਸੇਨ। **ਨਿਸ੍ਸਯਪਚ੍ਚਯੇ** ਚਕ੍ਖਾਯਤਨਾਦੀਨਿ ਆਰਮ੍ਮਣਆਰਮ੍ਮਣਾਧਿਪਤਿਨਿਸ੍ਸਯਉਪਨਿਸ੍ਸਯਪੁਰੇਜਾਤਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਵਿਪ੍ਪਯੁਤ੍ਤਅਤ੍ਥਿਅਵਿਗਤਾਨਂ ਨਵਨ੍ਨਂ ਵਸੇਨ। **ਪੁਰੇਜਾਤਪਚ੍ਚਯੇ** ਰੂਪਸਦ੍ਦਗਨ੍ਧਰਸਾਯਤਨਾਦੀਨਿ ਆਰਮ੍ਮਣਆਰਮ੍ਮਣਾਧਿਪਤਿਉਪਨਿਸ੍ਸਯਪੁਰੇਜਾਤਅਤ੍ਥਿਅਵਿਗਤਾਨਂ ਛਨ੍ਨਂ ਵਸੇਨ। **ਆਹਾਰਪਚ੍ਚਯੇ** ਓਜਾ ਆਰਮ੍ਮਣਆਰਮ੍ਮਣਾਧਿਪਤਿਉਪਨਿਸ੍ਸਯਾਹਾਰਅਤ੍ਥਿਅਵਿਗਤਾਨਂ ਛਨ੍ਨਂ ਪਚ੍ਚਯਾਨਂ ਵਸੇਨ ਅਨੇਕਧਾ ਪਚ੍ਚਯੋ ਹੋਤਿ। ਤਂਤਂਪਚ੍ਚਯਤ੍ਤਂ ਅਵਿਜਹਨ੍ਤਾਨਂ ਤੇਸਂ ਤੇਸਂ ਸਬ੍ਬਤ੍ਥ ਆਰਮ੍ਮਣਾਧਿਪਤਿਅਨਨ੍ਤਰਸਮਨਨ੍ਤਰੂਪਨਿਸ੍ਸਯਾਦਿਪਚ੍ਚਯਤਾ ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ। ਸੇਸਂ ਸੁਵਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਮੇਵਾਤਿ ਅਯਂ ਏਕਸ੍ਸਾਨੇਕਪਚ੍ਚਯਤੋ ਵਿਨਿਚ੍ਛਯੋ।

ਅਨੇਕੇਸਞ੍ਚ ਧਮ੍ਮਾਨਂ, ਏਕਪਚ੍ਚਯਭਾਵਤੋਤਿ ਏਤੇਸੁ ਹਿ ਠਪੇਤ੍ਵਾ ਕਮ੍ਮਪਚ੍ਚਯਂ ਸੇਸੇਸੁ ਤੇਵੀਸਤਿਯਾ ਪਚ੍ਚਯੇਸੁ ਅਨੇਕੇ ਅਨੇਕੇਸਂ ਧਮ੍ਮਾਨਂ ਏਕਤੋ ਏਕੇਕਂ ਪਚ੍ਚਯਾ ਹੋਨ੍ਤਿ। ਕਮ੍ਮਪਚ੍ਚਯੋ ਪਨ ਚੇਤਨਾ ਏਕਧਮ੍ਮੋਵਾਤਿ ਅਯਂ ਅਨੇਕਧਮ੍ਮਾਨਂ ਏਕਪਚ੍ਚਯਭਾਵਤੋ ਵਿਨਿਚ੍ਛਯੋ।

ਸਭਾਗਾ ਵਿਸਭਾਗਾ ਚਾਤਿ ਏਤੇਸੁ ਹਿ ਅਨਨ੍ਤਰਸਮਨਨ੍ਤਰਅਨਨ੍ਤਰੂਪਨਿਸ੍ਸਯਾਸੇਵਨਨਤ੍ਥਿਵਿਗਤਪਚ੍ਚਯਾ ਸਭਾਗਾ, ਤਥਾ ਆਰਮ੍ਮਣਆਰਮ੍ਮਣਾਧਿਪਤਿਆਰਮ੍ਮਣੂਪਨਿਸ੍ਸਯਾ। ਪੁਰੇਜਾਤਪਚ੍ਚਯੋ ਪਨੇਤ੍ਥ ਪਚ੍ਛਾਜਾਤੇਨ ਵਿਸਭਾਗੋ, ਤਥਾ ਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤੋ

ਵਿਪ੍ਪਯੁਤ੍ਤੇਨ, ਅਤ੍ਥਿ ਨਤ੍ਥਿਨਾ, ਵਿਗਤੋ ਅਵਿਗਤੇਨਾਤਿ ਅਯਂ ਸਭਾਗਵਿਸਭਾਗਤੋ ਵਿਨਿਚ੍ਛਯੋ।

ਯੁਗਲ਼ਾਤਿ ਏਤ੍ਥ ਅਤ੍ਥਸਰਿਕ੍ਖਤਾਯ ਸਦ੍ਦਸਰਿਕ੍ਖਤਾਯ ਕਾਲਪਟਿਪਕ੍ਖਤਾਯ ਹੇਤੁਫਲਤਾਯ ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਪਟਿਪਕ੍ਖਤਾਯਾਤਿ ਇਮੇਹਿ ਕਾਰਣੇਹਿ ਯੁਗਲ਼ਂ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਂ। ਅਨਨ੍ਤਰਸਮਨਨ੍ਤਰਾ ਹਿ ਅਤ੍ਥਸਰਿਕ੍ਖਤਾਯ ਏਕਂ ਯੁਗਲ਼ਂ ਨਾਮ। ਨਿਸ੍ਸਯੂਪਨਿਸ੍ਸਯਾ ਸਦ੍ਦਸਰਿਕ੍ਖਤਾਯ, ਪੁਰੇਜਾਤਪਚ੍ਛਾਜਾਤਾ ਕਾਲਪਟਿਪਕ੍ਖਤਾਯ, ਕਮ੍ਮਵਿਪਾਕਾ ਹੇਤੁਫਲਤਾਯ, ਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਵਿਪ੍ਪਯੁਤ੍ਤਾ ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਪਟਿਪਕ੍ਖਤਾਯ ਏਕਂ ਯੁਗਲ਼ਂ, ਤਥਾ ਅਤ੍ਥਿਨਤ੍ਥਿਪਚ੍ਚਯਾ, ਵਿਗਤਅਵਿਗਤਪਚ੍ਚਯਾਤਿ ਅਯਂ ਯੁਗਲ਼ਤੋ ਵਿਨਿਚ੍ਛਯੋ।

ਜਨਕਾਦਿਤੋਤਿ ਜਨਕੋਪਤ੍ਥਮ੍ਭਕਤੋ। ਏਤੇਸੁ ਹਿ ਅਨਨ੍ਤਰਸਮਨਨ੍ਤਰੂਪਨਿਸ੍ਸਯਪਕਤੂਪਨਿਸ੍ਸਯਾਸੇਵਨਪਚ੍ਚਯਾ, ਨਾਨਕ੍ਖਣਿਕੋ ਕਮ੍ਮਪਚ੍ਚਯੋ, ਨਤ੍ਥਿਵਿਗਤਪਚ੍ਚਯਾ ਚਾਤਿ ਇਮੇ ਜਨਕਾ ਏਵ, ਨ ਉਪਤ੍ਥਮ੍ਭਕਾ। ਪਚ੍ਛਾਜਾਤਪਚ੍ਚਯੋ ਉਪਤ੍ਥਮ੍ਭਕੋ ਏਵ, ਨ ਜਨਕੋ। ਸੇਸਾ ਜਨਕਾ ਚੇਵ ਉਪਤ੍ਥਮ੍ਭਕਾ ਚਾਤਿ ਅਯਂ ਜਨਕਾਦਿਤੋ ਵਿਨਿਚ੍ਛਯੋ।

ਸਬ੍ਬਟ੍ਠਾਨਾਦਿਭੇਦਾਤਿ ਸਬ੍ਬਟ੍ਠਾਨਿਕਅਸਬ੍ਬਟ੍ਠਾਨਿਕਭੇਦਤੋ। ਏਤੇਸੁ ਹਿ ਸਹਜਾਤਨਿਸ੍ਸਯਅਤ੍ਥਿਅਵਿਗਤਪਚ੍ਚਯਾ ਸਬ੍ਬਟ੍ਠਾਨਿਕਾ। ਸਬ੍ਬੇਸੁ ਪਚ੍ਚਯੁਪ੍ਪਨ੍ਨੇਸੁ ਇਚ੍ਛਿਤਬ੍ਬਾ। ਏਤੇਹਿ ਵਿਨਾ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਮਾਨੋ ਏਕਧਮ੍ਮੋਪਿ ਨਤ੍ਥਿ। ਸੇਸਾ ਅਸਬ੍ਬਟ੍ਠਾਨਿਕਾ। ਤਤ੍ਥ ਚ ਆਰਮ੍ਮਣਆਰਮ੍ਮਣਾਧਿਪਤਿਅਨਨ੍ਤਰਸਮਨਨ੍ਤਰਾਨਨ੍ਤਰੂਪਨਿਸ੍ਸਯਪਕਤੂਪਨਿਸ੍ਸਯਪੁਰੇਜਾਤਾਸੇਵਨਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤ ਅਤ੍ਥਿਨਤ੍ਥਿਵਿਗਤਪਚ੍ਚਯਾ ਅਰੂਪਧਮ੍ਮਾਨਞ੍ਞੇਵ ਕਾਰਣਤੋ ਅਸਬ੍ਬਟ੍ਠਾਨਿਕਾ। ਤਥਾ ਪਚ੍ਛਾਜਾਤਪਚ੍ਚਯੋ ਰੂਪਾਨਞ੍ਞੇਵ ਕਾਰਣਤੋ, ਸੇਸਾ ਏਕਚ੍ਚਾਨਂ ਰੂਪਾਰੂਪਧਮ੍ਮਾਨਂ ਕਾਰਣਤੋ ਅਸਬ੍ਬਟ੍ਠਾਨਿਕਾ। ਅਯਂ ਸਬ੍ਬਟ੍ਠਾਨਾਦਿਭੇਦਤੋ ਵਿਨਿਚ੍ਛਯੋ।

ਰੂਪਾਰੂਪਵਿਕਪ੍ਪਤੋਤਿ ਰੂਪਂ ਰੂਪਸ੍ਸ, ਰੂਪਂ ਅਰੂਪਸ੍ਸਾਤਿਆਦਿ ਵਿਕਪ੍ਪਤੋ। ਏਤੇਸੁ ਹਿ ਏਕੋਪਿ ਪਚ੍ਚਯੋ ਰੂਪਮੇਵ ਹੁਤ੍ਵਾ ਰੂਪਸ੍ਸੇਵ ਪਚ੍ਚਯੋ ਭਵਨ੍ਤੋ ਨਾਮ ਨਤ੍ਥਿ, ਰੂਪਮੇਵ ਪਨ ਅਰੂਪਸ੍ਸੇਵ ਅਤ੍ਥਿ, ਸੋ ਪੁਰੇਜਾਤਪਚ੍ਚਯੋ ਏਕੋ ਏਵ। ਰੂਪਮੇਵ ਹੁਤ੍ਵਾ ਰੂਪਾਰੂਪਸ੍ਸੇਵ ਪਚ੍ਚਯੋ ਨਾਮਾਤਿਪਿ ਨਤ੍ਥਿ, ਅਰੂਪਮੇਵ ਹੁਤ੍ਵਾ ਅਰੂਪਸ੍ਸੇਵ ਪਚ੍ਚਯੋਪਿ ਅਤ੍ਥਿ, ਸੋ ਅਨਨ੍ਤਰਸਮਨਨ੍ਤਰਆਸੇਵਨਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਨਤ੍ਥਿਵਿਗਤਵਸੇਨ ਛਬ੍ਬਿਧੋ। ਅਰੂਪਮੇਵ ਪਨ ਰੂਪਸ੍ਸੇਵ ਪਚ੍ਚਯੋਪਿ ਅਤ੍ਥਿ, ਸੋ ਪਚ੍ਛਾਜਾਤਪਚ੍ਚਯੋ ਏਕੋ ਏਵ। ਅਰੂਪਮੇਵ ਹੁਤ੍ਵਾ ਰੂਪਾਰੂਪਾਨਮ੍ਪਿ ਅਤ੍ਥਿ, ਸੋ ਹੇਤੁਕਮ੍ਮਵਿਪਾਕਝਾਨਮਗ੍ਗਵਸੇਨ ਪਞ੍ਚਵਿਧੋ। ਰੂਪਾਰੂਪਞ੍ਞਤ੍ਤਿ ਹੁਤ੍ਵਾ ਅਰੂਪਸ੍ਸੇਵ ਪਚ੍ਚਯੋਪਿ ਅਤ੍ਥਿ, ਸੋ ਆਰਮ੍ਮਣਉਪਨਿਸ੍ਸਯਵਸੇਨ ਦੁਵਿਧੋ। ਰੂਪਾਰੂਪਂ ਪਨ ਰੂਪਾਰੂਪਸ੍ਸਾਪਿ ਅਤ੍ਥਿ, ਸੋ ਅਧਿਪਤਿਸਹਜਾਤਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਨਿਸ੍ਸਯਾਹਾਰਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਵਿਪ੍ਪਯੁਤ੍ਤਅਤ੍ਥਿਅਵਿਗਤਵਸੇਨ ਨਵਵਿਧੋਤਿ ਅਯਂ ਰੂਪਾਰੂਪਵਿਕਪ੍ਪਤੋ ਵਿਨਿਚ੍ਛਯੋ।

ਭਵਤੋਤਿ ਇਮੇਸੁ ਹਿ ਪਚ੍ਚਯੇਸੁ ਪਞ੍ਚਵੋਕਾਰਭਵੇ ਤਾਵ ਨ ਕੋਚਿ ਪਚ੍ਚਯੋ ਨ ਲਬ੍ਭਤਿ ਨਾਮ, ਸਬ੍ਬੇਪਿ ਲਬ੍ਭਨ੍ਤਿ। ਚਤੁਵੋਕਾਰਭਵੇ ਪਨ ਪੁਰੇਜਾਤਪਚ੍ਛਾਜਾਤਵਿਪ੍ਪਯੁਤ੍ਤਪਚ੍ਚਯੇ ਅਪਨੇਤ੍ਵਾ ਸੇਸਾ ਏਕਵੀਸਤਿਮੇਵ। ਏਕਵੋਕਾਰਭਵੇ ਸਹਜਾਤਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਨਿਸ੍ਸਯਕਮ੍ਮਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਅਤ੍ਥਿਅਵਿਗਤਵਸੇਨ ਸਤ੍ਤੇਵ। ਬਾਹਿਰੇ ਪਨ ਅਨਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਬਦ੍ਧਰੂਪੇ ਤੇਸੁ ਕਮ੍ਮਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਵਜ੍ਜਾ ਪਞ੍ਚੇਵ ਲਬ੍ਭਨ੍ਤੀਤਿ ਅਯਂ ਭਵਤੋ ਵਿਨਿਚ੍ਛਯੋ।

ਸਙ੍ਗਹਾਤਿ ਸਬ੍ਬੇਪਿ ਹਿ ਇਮੇ ਚਤੁਵੀਸਤਿ ਪਚ੍ਚਯਾ ਆਰਮ੍ਮਣਸਹਜਾਤਉਪਨਿਸ੍ਸਯਪੁਰੇਜਾਤਪਚ੍ਛਾਜਾਤਕਮ੍ਮਾਹਾਰਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯੇਸੁ ਅਟ੍ਠਸੁ ਚ ਪਚ੍ਚਯੇਸੁ ਸਙ੍ਗਹਂ ਗਚ੍ਛਨ੍ਤਿ। ਕਥਂ? ਤੇਸੁ ਹਿ ਹੇਤੁਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਵਿਪਾਕਝਾਨਮਗ੍ਗਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਪਚ੍ਚਯਾ ਛ ਸਹਜਾਤਪਚ੍ਚਯੇ ਸਙ੍ਗਹਂ ਗਚ੍ਛਨ੍ਤਿ। ਅਨਨ੍ਤਰਸਮਨਨ੍ਤਰਾਸੇਵਨਨਤ੍ਥਿਵਿਗਤਪਚ੍ਚਯਾ ਪਞ੍ਚ ਅਨਨ੍ਤਰੂਪਨਿਸ੍ਸਯੇ ਉਪਨਿਸ੍ਸਯਪਚ੍ਚਯੇ। ਨਿਸ੍ਸਯਪਚ੍ਚਯੋ ਸਹਜਾਤਪੁਰੇਜਾਤਭੇਦਤੋ ਦੁਵਿਧੋ। ਤਤ੍ਥ ਸਹਜਾਤੋ ਸਹਜਾਤਪਚ੍ਚਯੇ, ਪੁਰੇਜਾਤੋ ਪੁਰੇਜਾਤਪਚ੍ਚਯੇ। ਅਧਿਪਤਿਪਚ੍ਚਯੋਪਿ ਆਰਮ੍ਮਣਭੂਤੋ ਆਰਮ੍ਮਣੂਪਨਿਸ੍ਸਯੇ, ਸਹਜਾਤਭੂਤੋ ਸਹਜਾਤਪਚ੍ਚਯੇ। ਵਿਪ੍ਪਯੁਤ੍ਤਪਚ੍ਚਯੋਪਿ ਸਹਜਾਤਪੁਰੇਜਾਤਪਚ੍ਛਾਜਾਤਭੂਤਤਾਯ ਤਤ੍ਥ ਤਤ੍ਥ ਸਙ੍ਗਹਂ ਗਚ੍ਛਤਿ। ਅਤ੍ਥਿਅਵਿਗਤਪਚ੍ਚਯਾਪਿ ਸਹਜਾਤਪੁਰੇਜਾਤਪਚ੍ਛਾਜਾਤਾਹਾਰਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਭੂਤਤਾਯ ਤਤ੍ਥ ਤਤ੍ਥ ਪਚ੍ਚਯੇਸੁ ਸਙ੍ਗਹਂ ਗਚ੍ਛਨ੍ਤਿ। ਏਵਂ ਇਮੇਸੁ ਪਚ੍ਚਯੇਸੁ ਸਬ੍ਬਪਚ੍ਚਯਾਨਂ ਸਙ੍ਗਹੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ। ਤੇਨੇਵ ਤਿਕਪਟ੍ਠਾਨਪਾਲ਼ਿਯਂ ਪਚ੍ਚਨੀਯਨਯੇ ਇਮੇਸਂ ਅਟ੍ਠਨ੍ਨਂ ਪਚ੍ਚਯਾਨਂ ਵਸੇਨੇਵ

ਕਤਿਪਯਪਞ੍ਹਾ ਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜਿਤਾ। ਇਮੇਸਂ ਪਨ ਅਟ੍ਠਨ੍ਨਮ੍ਪਿ ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਸਙ੍ਗਹੋਪਿ ਅਤ੍ਥਿਯੇਵ। ਤੇਸੁ ਹਿ ਆਰਮ੍ਮਣਪਚ੍ਚਯੋ ਅਧਿਪਤਿਭੂਤੋ ਉਪਨਿਸ੍ਸਯੇ , ਅਨਧਿਪਤਿਭੂਤੋ ਨ ਕਤ੍ਥਚੀਤਿ ਆਰਮ੍ਮਣਪਚ੍ਚਯੋ ਹੁਤ੍ਵਾ ਵਿਸੁਞ੍ਞੇਵ ਤਿਟ੍ਠਤਿ। ਕਮ੍ਮਪਚ੍ਚਯੋਪਿ ਸਹਜਾਤੋ ਸਹਜਾਤੇ। ਨਾਨਕ੍ਖਣਿਕੋ ਪਨ ਬਲਵਾ ਵਿਪਾਕਧਮ੍ਮਾਨਂ ਉਪਨਿਸ੍ਸਯੋ ਹੋਤੀਤਿ ਉਪਨਿਸ੍ਸਯਪਚ੍ਚਯੇ ਸਙ੍ਗਹਂ ਗਚ੍ਛਤਿ। ਬਲਵਾਪਿ ਪਨ ਕਮ੍ਮਜਰੂਪਾਨਂ, ਦੁਬ੍ਬਲੋ ਅਰੂਪਾਨਂ ਨਾਨਕ੍ਖਣਿਕਕਮ੍ਮਪਚ੍ਚਯੋ ਹੁਤ੍ਵਾ ਵਿਸੁਞ੍ਞੇਵ ਤਿਟ੍ਠਤਿ। ਆਹਾਰਪਚ੍ਚਯੋਪਿ ਅਰੂਪਭੂਤੋ ਸਹਜਾਤੇ, ਰੂਪਭੂਤੋ ਨ ਕਤ੍ਥਚੀਤਿ ਵਿਸੁਞ੍ਞੇਵ ਤਿਟ੍ਠਤਿ, ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਪਚ੍ਚਯੋਪਿ ਅਰੂਪਭੂਤੋ ਸਹਜਾਤੇ, ਪਸਾਦਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾ ਪੁਰੇਜਾਤੇ, ਰੂਪਜੀਵਿਤਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ ਨ ਕਤ੍ਥਚਿ ਸਙ੍ਗਹਂ ਗਚ੍ਛਤੀਤਿ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਪਚ੍ਚਯੋ ਹੁਤ੍ਵਾ ਵਿਸੁਞ੍ਞੇਵ ਤਿਟ੍ਠਤੀਤਿ ਏਵਮੇਵਂ ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਸਙ੍ਗਹੋਪਿ ਅਤ੍ਥੇਵ। ਸਬ੍ਬੇਪਿ ਪਨੇਤੇ ਚਤੁਵੀਸਤਿ ਪਚ੍ਚਯਾ ਆਰਮ੍ਮਣਉਪਨਿਸ੍ਸਯਕਮ੍ਮਅਤ੍ਥਿਪਚ੍ਚਯੇਸੁ ਚਤੂਸੁਪਿ ਸਙ੍ਗਹਂ ਗਚ੍ਛਨ੍ਤੀਤਿ ਅਯਂ ਸਙ੍ਗਹਤੋ ਵਿਨਿਚ੍ਛਯੋ। ਅਯਂ ਅਨੁਤ੍ਤਾਨਪਦਤ੍ਥਸਹਿਤੋ ਸਙ੍ਖੇਪਤ੍ਥਵਿਨਿਚ੍ਛਯੋ।

ਪਕਿਣ੍ਣਕਵਿਨਿਚ੍ਛਯੋ ਨਿਟ੍ਠਿਤੋ।

ਵਿਭਙ੍ਗਨਯੇ ਪਨੇਤ੍ਥ ਪਾਲ਼ਿਵਵਤ੍ਥਾਨਂ ਤਾਵ ਸਙ੍ਖੇਪਤੋ ਏਵਂ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਂ। **ਪਟ੍ਠਾਨਪਾਲ਼ਿਯਂ** ਹਿ ‘‘ਹੇਤੁਪਚ੍ਚਯੋ…ਪੇ॰… ਅਵਿਗਤਪਚ੍ਚਯੋ’’ਤਿ ਪਚ੍ਚਯਪਦਾਨਿ ਮਾਤਿਕਾਵਸੇਨ ਨਿਕ੍ਖਿਪਿਤ੍ਵਾ ਤੇਸਂ ਪਚ੍ਚਯਾਨਂ – ‘‘ਹੇਤੂ ਹੇਤੁਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਕਾਨਂ ਧਮ੍ਮਾਨਂ ਤਂਸਮੁਟ੍ਠਾਨਾਨਞ੍ਚ ਰੂਪਾਨਂ ਹੇਤੁਪਚ੍ਚਯੇਨ ਪਚ੍ਚਯੋ’’ਤਿਆਦਿਨਾ ਨਯੇਨ ਪਚ੍ਚਯਭਾਜਨੀਯਸਙ੍ਖਾਤੋ ਨਿਦ੍ਦੇਸਵਾਰੋ ਪਠਮਂ ਵੁਤ੍ਤੋ। ਸੋਪਿ ਚ ਅਨਨ੍ਤਰਸਙ੍ਖੇਪਤ੍ਥਵਿਨਿਚ੍ਛਯੇ ਤਤ੍ਥ ਤਤ੍ਥ ਦਸ੍ਸਿਤੋ ਏਵ। ਤਦਨਨ੍ਤਰਂ ਤੇਸਂ ਚਤੁਵੀਸਤਿਯਾ ਪਚ੍ਚਯਾਨਂ ਕੁਸਲਤ੍ਤਿਕਾਦਯੋ ਦ੍ਵਾਵੀਸਤਿਤਿਕੇ, ਹੇਤੁਦੁਕਾਦਯੋ ਸਤਂ ਦੁਕੇ ਚ ਨਿਸ੍ਸਾਯ ਨਾਨਾਨਯਤੋ ਵਿਭਜਨਵਸੇਨ ਚਤੁਵੀਸਤਿਸਮਨ੍ਤਪਟ੍ਠਾਨਸਮੋਧਾਨਂ ਅਨਨ੍ਤਨਯਸਮਨ੍ਤਪਟ੍ਠਾਨਂ ਵਿਭਤ੍ਤਂ। ਕਥਂ? ਚਤੁਬ੍ਬਿਧਂ ਹਿ ਪਟ੍ਠਾਨਂ – ਅਨੁਲੋਮਪਟ੍ਠਾਨਂ, ਪਚ੍ਚਨੀਕਪਟ੍ਠਾਨਂ, ਅਨੁਲੋਮਪਚ੍ਚਨੀਕਪਟ੍ਠਾਨਂ, ਪਚ੍ਚਨੀਕਾਨੁਲੋਮਪਟ੍ਠਾਨਨ੍ਤਿ। ਤਤ੍ਥ ‘‘ਕੁਸਲਂ ਧਮ੍ਮਂ ਪਟਿਚ੍ਚ ਕੁਸਲੋ ਧਮ੍ਮੋ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ ਹੇਤੁਪਚ੍ਚਯਾ’’ਤਿਆਦਿਨਾ, ‘‘ਹੇਤੁਂ ਧਮ੍ਮਂ ਪਟਿਚ੍ਚ ਹੇਤੁਧਮ੍ਮੋ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ ਹੇਤੁਪਚ੍ਚਯਾ’’ਤਿਆਦਿਨਾ ਕੁਸਲਾਦੀਨਂ, ਹੇਤੁਆਦੀਨਞ੍ਚ ਧਮ੍ਮਾਨਂ ਅਨੁਲੋਮਵਸੇਨ ਪਵਤ੍ਤਂ **ਅਨੁਲੋਮਪਟ੍ਠਾਨਂ** ਨਾਮ। ‘‘ਨਕੁਸਲਂ ਧਮ੍ਮਂ ਪਟਿਚ੍ਚ ਨਕੁਸਲੋ ਧਮ੍ਮੋ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ ਹੇਤੁਪਚ੍ਚਯਾ…ਪੇ॰… ਨਹੇਤੁਂ ਧਮ੍ਮਂ ਪਟਿਚ੍ਚ ਨਹੇਤੁਧਮ੍ਮੋ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ ਹੇਤੁਪਚ੍ਚਯਾ’’ਤਿਆਦਿਨਾ ਕੁਸਲਾਦੀਨਂ, ਹੇਤੁਆਦੀਨਞ੍ਚ ਧਮ੍ਮਾਨਂ ਪਚ੍ਚਨੀਕਵਸੇਨ ਪਵਤ੍ਤਂ **ਪਚ੍ਚਨੀਕਪਟ੍ਠਾਨਂ** ਨਾਮ। ‘‘ਕੁਸਲਂ ਧਮ੍ਮਂ ਪਟਿਚ੍ਚ ਨਕੁਸਲੋ ਧਮ੍ਮੋ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ ਹੇਤੁਪਚ੍ਚਯਾ…ਪੇ॰… ਹੇਤੁਂ ਧਮ੍ਮਂ ਪਟਿਚ੍ਚ ਨਹੇਤੁਧਮ੍ਮੋ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ ਹੇਤੁਪਚ੍ਚਯਾ’’ਤਿਆਦਿਨਾ ਪਵਤ੍ਤਂ **ਅਨੁਲੋਮਪਚ੍ਚਨੀਕਪਟ੍ਠਾਨਂ** ਨਾਮ । ‘‘ਨਕੁਸਲਂ ਧਮ੍ਮਂ ਪਟਿਚ੍ਚ ਕੁਸਲੋ ਧਮ੍ਮੋ…ਪੇ॰… ਨਹੇਤੁਂ ਧਮ੍ਮਂ ਪਟਿਚ੍ਚ ਹੇਤੁਧਮ੍ਮੋ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ ਹੇਤੁਪਚ੍ਚਯਾ’’ਤਿਆਦਿਨਾ ਪਵਤ੍ਤਂ **ਪਚ੍ਚਨੀਕਾਨੁਲੋਮਪਟ੍ਠਾਨਂ** ਨਾਮ।

ਏਵਮੇਤੇਸੁ ਚਤੂਸੁ ਪਟ੍ਠਾਨੇਸੁ ਯਂ ਧਮ੍ਮਂ ਅਨੁਲੋਮਪਟ੍ਠਾਨਂ ਨਾਮ, ਤਂ ਤਾਵ ਛਬ੍ਬਿਧਂ ਹੋਤਿ – ਤਿਕਪਟ੍ਠਾਨਂ ਦੁਕਪਟ੍ਠਾਨਂ ਦੁਕਤਿਕਪਟ੍ਠਾਨਂ ਤਿਕਦੁਕਪਟ੍ਠਾਨਂ ਤਿਕਤਿਕਪਟ੍ਠਾਨਂ ਦੁਕਦੁਕਪਟ੍ਠਾਨਨ੍ਤਿ। ਯਥਾ ਚੇਤਂ, ਏਵਂ ਪਚ੍ਚਨੀਕਪਟ੍ਠਾਨਾਦੀਨਿਪਿ ਤੀਣਿ ਤੀਣਿ ਪਚ੍ਚੇਕਨ੍ਤਿ ਚਤੁਵੀਸਤਿਸਮਨ੍ਤਪਟ੍ਠਾਨਸਮੋਧਾਨਂ ਪਟ੍ਠਾਨਪ੍ਪਕਰਣਂ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਂ। ਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧੇਨ ਹਿ ਅਨੁਲੋਮਪਟ੍ਠਾਨੇ ਦ੍ਵਾਵੀਸਤਿਤਿਕੇ ਨਿਸ੍ਸਾਯ **ਤਿਕਪਟ੍ਠਾਨਂ** ਨਾਮ ਨਿਦ੍ਦਿਟ੍ਠਂ। ਸਤਂ ਦੁਕੇ ਨਿਸ੍ਸਾਯ **ਦੁਕਪਟ੍ਠਾਨਂ** ਨਾਮ। ਤਤੋ ਤਿਕੇ ਦੁਕੇਸੁ ਪਕ੍ਖਿਪਿਤ੍ਵਾ **ਦੁਕਤਿਕਪਟ੍ਠਾਨਂ** ਨਾਮ। ਤਤੋ ਦੁਕੇ ਤਿਕੇਸੁ ਪਕ੍ਖਿਪਿਤ੍ਵਾ **ਤਿਕਦੁਕਪਟ੍ਠਾਨਂ** ਨਾਮ। ਤਿਕੇ ਪਨ ਤਿਕੇਸੁਯੇਵ ਪਕ੍ਖਿਪਿਤ੍ਵਾ **ਤਿਕਤਿਕਪਟ੍ਠਾਨਂ** ਨਾਮ। ਦੁਕੇ ਚ ਦੁਕੇਸੁ ਏਵ ਪਕ੍ਖਿਪਿਤ੍ਵਾ **ਦੁਕਦੁਕਪਟ੍ਠਾਨਂ** ਨਾਮ ਨਿਦ੍ਦਿਟ੍ਠਂ। ਪਠਮਂ ਤਾਵੇਤ੍ਥ ਅਨੁਲੋਮਪਟ੍ਠਾਨੇ ਤਿਕਪਟ੍ਠਾਨਨਯੋ ਨਿਦ੍ਦਿਟ੍ਠੋ। ਏਵਂ ਪਚ੍ਚਨੀਕਪਟ੍ਠਾਨੇ, ਅਨੁਲੋਮਪਚ੍ਚਨੀਕਪਟ੍ਠਾਨੇ, ਪਚ੍ਚਨੀਕਾਨੁਲੋਮਪਟ੍ਠਾਨੇਤਿ ਚਤੁਵੀਸਤਿਸਮਨ੍ਤਪਟ੍ਠਾਨਂ ਦੇਸਿਤਂ।

ਏਤ੍ਥ ਚ ਦੁਵਿਧਂ ਅਨੁਲੋਮਂ, ਪਚ੍ਚਨੀਕਞ੍ਚ ਧਮ੍ਮਾਨੁਲੋਮਂ ਧਮ੍ਮਪਚ੍ਚਨੀਕਂ, ਪਚ੍ਚਯਾਨੁਲੋਮਂ ਪਚ੍ਚਯਪਚ੍ਚਨੀਕਨ੍ਤਿ। ਤਤ੍ਥ ‘‘ਕੁਸਲਂ ਧਮ੍ਮਂ ਪਟਿਚ੍ਚ ਕੁਸਲੋ ਧਮ੍ਮੋ’’ਤਿਆਦਿਨਾ ਕੁਸਲਾਦੀਨਂ ਤਿਕਧਮ੍ਮਾਨਂ, ਹੇਤੁਆਦੀਨਂ ਦੁਕਧਮ੍ਮਾਨਞ੍ਚ ਅਨੁਲੋਮਦੇਸਨਾਵਸੇਨ **ਧਮ੍ਮਾਨੁਲੋਮਂ** ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਂ। ‘‘ਨਕੁਸਲਂ ਧਮ੍ਮਂ ਪਟਿਚ੍ਚ ਨਕੁਸਲੋ ਧਮ੍ਮੋ’’ਤਿਆਦਿਨਾ ਤਿਕਦੁਕਧਮ੍ਮਾਨਂ ਪਚ੍ਚਨੀਕਵਸੇਨ **ਧਮ੍ਮਪਚ੍ਚਨੀਕਂ** ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਂ। ‘‘ਹੇਤੁਪਚ੍ਚਯਾ ਆਰਮ੍ਮਣਪਚ੍ਚਯਾ’’ਤਿ ਏਵਂ ਚਤੁਵੀਸਤਿਯਾ ਪਚ੍ਚਯਾਨਂ ਅਨੁਲੋਮਦੇਸਨਾਵਸੇਨ **ਪਚ੍ਚਯਾਨੁਲੋਮਂ**

ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਂ। ''ਨਹੇਤੁਪਚ੍ਚਯਾ ਨਾਰਮ੍ਮਣਪਚ੍ਚਯਾ''ਤਿ ਏਵਂ ਪਚ੍ਚਯਾਨਂ ਪਚ੍ਚਨੀਕਵਸੇਨ **ਪਚ੍ਚਯਪਚ੍ਚਨੀਕਞ੍ਚ** ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਂ। ਤਤ੍ਰ ਯਦਿਦਂ ਧਮ੍ਮਾਨੁਲੋਮਂ ਧਮ੍ਮਪਚ੍ਚਨੀਕਞ੍ਚ, ਤਸ੍ਸ ਵਸੇਨ ਚਤੁਵੀਸਤਿਸਮਨੁਪਟ੍ਠਾਨਂ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਂ। ਪਚ੍ਚਯਾਨੁਲੋਮਂ ਪਚ੍ਚਯਪਚ੍ਚਨੀਕਞ੍ਚ ਅਨੁਲੋਮਤਿਕਪਟ੍ਠਾਨਾਦੀਸੁ ਚਤੁਵੀਸਤਿਯਾ ਪਟ੍ਠਾਨੇਸੁ ਏਕੇਕਤਿਕਦੁਕੇਸੁ ਏਵਂ ਲਬ੍ਭਤਿ। ਤਞ੍ਚ ਉਪਰਿ ਪਾਲ਼ਿਨਯਦਸ੍ਸਨੇ ਏਵ ਪਾਕਟਂ ਭਵਿਸ੍ਸਤਿ। ਤਤ੍ਰਿਮਾਨਿ ਚਤੁਵੀਸਤਿ ਪਟ੍ਠਾਨਾਨਿ ਇਮੇਸਂ ਤਿਕਦੁਕਾਨਂ ਵਸੇਨ ਨਿਦ੍ਦਿਟ੍ਠਤ੍ਤਾ ਤਿਕਪਟ੍ਠਾਨਂ...ਪੇ॰... ਦੁਕਦੁਕਪਟ੍ਠਾਨਨ੍ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ।

ਤੇਸੁ ਤਿਕਦੁਕੇਸੁ ਏਕੇਕਂ ਤਿਕਦੁਕਂ ਇਮੇਸਂ ਹੇਤੁਪਚ੍ਚਯਾਦੀਨਂ ਚਤੁਵੀਸਤਿਯਾ ਪਚ੍ਚਯਾਨਂ ਅਨੁਲੋਮਾਦਿਨਯਚਤੁਕ੍ਕਵਸੇਨ ਸਤ੍ਤਹਿ ਸਤ੍ਤਹਿ ਮਹਾਵਾਰੇਹਿ ਵਿਤ੍ਥਾਰਤੋ ਵਿਭਤ੍ਤਂ। ਕਤਮੇਹਿ ਸਤ੍ਤਹਿ? ਪਟਿਚ੍ਚਵਾਰੋ ਸਹਜਾਤਵਾਰੋ ਪਚ੍ਚਯਵਾਰੋ ਨਿਸ੍ਸਯਵਾਰੋ ਸਂਸਟ੍ਠਵਾਰੋ ਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਵਾਰੋ ਪਞ੍ਹਾਵਾਰੋਤਿ ਇਮੇਹਿ । ਤਤ੍ਥ ''ਕੁਸਲਂ ਧਮ੍ਮਂ ਪਟਿਚ੍ਚ ਕੁਸਲੋ ਧਮ੍ਮੋ''ਤਿਆਦਿਨਾ ਪਟਿਚ੍ਚਾਭਿਧਾਨੇਨ ਵੁਤ੍ਤੋ **ਪਟਿਚ੍ਚਵਾਰੋ** ਨਾਮ। ''ਕੁਸਲਂ ਧਮ੍ਮਂ ਸਹਜਾਤੋ, ਕੁਸਲਂ ਧਮ੍ਮਂ ਪਚ੍ਚਯਾ, ਕੁਸਲਂ ਧਮ੍ਮਂ ਨਿਸ੍ਸਾਯ, ਕੁਸਲਂ ਧਮ੍ਮਂ ਸਂਸਟ੍ਠੋ, ਕੁਸਲਂ ਧਮ੍ਮਂ ਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤੋ''ਤਿ ਏਵਂ ਸਹਜਾਤਾਦਿਅਭਿਧਾਨੇਹਿ ਵੁਤ੍ਤਾ ਪਞ੍ਚ ਵਾਰਾ **ਸਹਜਾਤਾਦਿਵਾਰਾਨਿ**। ਪਰਤੋ ਚ ਸਂਸਟ੍ਠਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਵਾਰੇਸੁ ਦ੍ਵੀਸੁ ਅਰੂਪਧਮ੍ਮਵਸੇਨੇਵ ਪਚ੍ਚਯਪਚ੍ਚਯੁਪ੍ਪਨ੍ਨਾ ਚ, ਸੇਸੇਸੁ ਚਤੂਸੁ ਵਾਰੇਸੁ, ਸਤ੍ਤਮੇਵ ਪਞ੍ਹਾਵਾਰੇ ਚ ਰੂਪਾਰੂਪਵਸੇਨ, ਪਚ੍ਚਯਵਾਰੇ, ਨਿਸ੍ਸਯਵਾਰੇ ਚ ਸਹਜਾਤਪਚ੍ਛਾਜਾਤਪੁਰੇਜਾਤਵਸੇਨ, ਸੇਸੇਸੁ ਸਹਜਾਤਵਸੇਨ ਪਚ੍ਚਯਪਚ੍ਚਯੁਪ੍ਪਨ੍ਨਾ ਚ ਕਥਿਤਾਤਿ ਅਯਂ ਵਿਸੇਸੋ। ਸਤ੍ਤਮਵਾਰੇ ਪਨ ਯਸ੍ਮਾ ''ਕੁਸਲੋ ਧਮ੍ਮੋ ਕੁਸਲਸ੍ਸ ਧਮ੍ਮਸ੍ਸ ਹੇਤੁਪਚ੍ਚਯੇਨ ਪਚ੍ਚਯੋ''ਤਿਆਦਿਨਾ ਨਯੇਨ ਤੇ ਤੇ ਪਞ੍ਹੇ ਉਦ੍ਧਰਿਤ੍ਵਾ ਪੁਨ ''ਕੁਸਲਾ ਹੇਤੂ ਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਕਾਨਂ ਖਨ੍ਧਾਨ''ਨ੍ਤਿਆਦਿਨਾ ਨਯੇਨ ਸਬ੍ਬੇਪਿ ਤੇ ਪਞ੍ਹਾ ਨਿਜ੍ਜਟਾ, ਨਿਗ੍ਗੁਮ੍ਬਾ ਚ ਕਤ੍ਵਾ ਵਿਭਤ੍ਤਾ, ਤਸ੍ਮਾ ਸੋ ਵਾਰੋ ਪਞ੍ਹਾਨਂ ਸਾਧੁਕਂ ਵਿਭਤ੍ਤਤ੍ਤਾ **ਪਞ੍ਹਾਵਾਰੋ**ਤ੍ਵੇਵ ਸਙ੍ਖਂ ਗਤੋ। ਇਤਿ ਇਮੇਹਿ ਸਤ੍ਤਹਿ ਮਹਾਵਾਰੇਹਿ ਚਤੁਵੀਸਤਿਯਾ ਸਮਨੁਪਟ੍ਠਾਨੇਸੁ ਸਬ੍ਬੇਪਿ ਤਿਕਦੁਕਾ ਚਤੁਵੀਸਤਿਯਾ ਪਚ੍ਚਯਾਨਂ ਅਨੁਲੋਮਾਦਿਵਸੇਨ ਵਿਤ੍ਥਾਰਤੋ ਵਿਭਤ੍ਤਾ। ਕਥਂ? ਅਨੁਲੋਮਪਟ੍ਠਾਨੇ ਹਿ ਯਦਿਦਂ ਦ੍ਵਾਵੀਸਤਿਤਿਕੇ ਨਿਸ੍ਸਾਯ ਤਿਕਪਟ੍ਠਾਨਂ ਨਾਮ ਸਬ੍ਬਪਠਮਂ ਨਿਦ੍ਦਿਟ੍ਠਂ। ਤਤ੍ਥ ਕੁਸਲਤ੍ਤਿਕਂ ਤਾਵ ਇਮੇਹਿ ਪਟਿਚ੍ਚਵਾਰਾਦੀਹਿ ਮਹਾਵਾਰੇਹਿ ਪਚ੍ਚਯਾਨੁਲੋਮਾਦਿਨਯਚਤੁਕ੍ਕਤੋ ਵਿਭਤ੍ਤਂ। ਤਤ੍ਥ ਯੋ ਤਾਵੇਸ ਸਬ੍ਬਪਠਮੋ ਪਟਿਚ੍ਚਵਾਰੋ ਨਾਮ, ਸੋ ਉਦ੍ਦੇਸਨਿਦ੍ਦੇਸਤੋ ਦੁਵਿਧੋ ਹੋਤਿ।

ਤਤ੍ਥ ਉਦ੍ਦੇਸਵਾਰੋ ਕੁਸਲਾਦਯੋ ਪਟਿਚ੍ਚ ਹੇਤੁਪਚ੍ਚਯਾਦਿਵਸੇਨ ਕੁਸਲਾਦੀਨਂ ਯੁਤ੍ਤਾਨਂ, ਅਕੁਸਲਾਦੀਨਂ ਅਯੁਤ੍ਤਕਾਨਞ੍ਚ ਧਮ੍ਮਾਨਂ ਉਪ੍ਪਤ੍ਤਿਪੁਚ੍ਛਨਵਸੇਨੇਵ ਪਵਤ੍ਤਤ੍ਤਾ ''ਪੁਚ੍ਛਾਵਾਰੋ''ਤਿਪਿ, ਪੁਚ੍ਛਾਨਞ੍ਞੇਵ ਪਞ੍ਞਾਪਨਤੋ ''ਪਣ੍ਣਤ੍ਤਿਵਾਰੋ''ਤਿਪਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। ਨ ਹਿ ਤਤ੍ਥ ਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜਨਂ ਅਤ੍ਥਿ। ਨਿਦ੍ਦੇਸਵਾਰੋ ਪਨ ਪੁਚ੍ਛਾਵਾਰੇ ਪਰਿਪੁਚ੍ਛਿਤੇਸੁ ਪਞ੍ਹੇਸੁ ''ਸਿਯਾ ਅਕੁਸਲਂ ਧਮ੍ਮਂ ਪਟਿਚ੍ਚ ਅਕੁਸਲੋ ਧਮ੍ਮੋ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜੇਯ੍ਯਾ''ਤਿਆਦਿਕਂ ਅਯੁਤ੍ਤਂ ਪਞ੍ਹਂ ਅਨੁਦ੍ਧਰਿਤ੍ਵਾ ਲਬ੍ਭਮਾਨਾਨਞ੍ਞੇਵ ਪਞ੍ਹਾਨਂ ਵਸੇਨ ਪਵਤ੍ਤੋ। ਇਤਰੇਸੁ ਪਨ ਸਹਜਾਤਾਦੀਸੁ, ਸੇਸੇਸੁ ਚ ਤਿਕੇਸੁ, ਸੇਸਪਟ੍ਠਾਨੇਸੁ ਚ ਸਬ੍ਬਤ੍ਥ ਪੁਚ੍ਛਾਵਾਰੋ ਨਤ੍ਥਿ, ਲਬ੍ਭਮਾਨਵਸੇਨ ਸਬ੍ਬਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜਨਮੇਵ ਦਸ੍ਸਿਤਨ੍ਤਿ ਇਦਮੇਤ੍ਥ ਸਙ੍ਖੇਪਤੋ ਪਾਲ਼ਿਵਵਤ੍ਥਾਨਂ।

ਇਦਾਨਿ ਪਨੇਤ੍ਥ ਆਦਿਤੋ ਪਟ੍ਠਾਯ ਏਵਂ ਵਿਭਙ੍ਗਨਯੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ। ਅਨੁਲੋਮਪਟ੍ਠਾਨਸ੍ਮਿਞ੍ਹਿ ਤਿਕਪਟ੍ਠਾਨੇ ਕੁਸਲਤ੍ਤਿਕਸ੍ਸ ਸਤ੍ਤਸੁ ਮਹਾਵਾਰੇਸੁ ਪਠਮਸ੍ਸ ਪਟਿਚ੍ਚਵਾਰਸ੍ਸ ਪੁਚ੍ਛਾਵਾਰੇ ਤਾਵ – ''ਸਿਯਾ ਕੁਸਲਂ ਧਮ੍ਮਂ ਪਟਿਚ੍ਚ ਕੁਸਲੋ ਧਮ੍ਮੋ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜੇਯ੍ਯ ਹੇਤੁਪਚ੍ਚਯਾ...ਪੇ॰... ਅਕੁਸਲੋ ਧਮ੍ਮੋ...ਪੇ॰... ਅਬ੍ਯਾਕਤੋ...ਪੇ॰... ਕੁਸਲੋ ਚ ਅਬ੍ਯਾਕਤੋ ਚ...ਪੇ॰... ਅਕੁਸਲੋ ਚ ਅਬ੍ਯਾਕਤੋ ਚ... ਪੇ॰... ਕੁਸਲੋ ਚ ਅਕੁਸਲੋ ਚ...ਪੇ॰... ਕੁਸਲੋ ਚ ਅਕੁਸਲੋ ਚ ਅਬ੍ਯਾਕਤੋ ਚ ਧਮ੍ਮਾ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜੇਯ੍ਯੁਂ ਹੇਤੁਪਚ੍ਚਯਾ''ਤਿ ਕੁਸਲਪਦਮੂਲਾ ਸਤ੍ਤ ਪੁਚ੍ਛਾ ਉਦ੍ਧਟਾ।

ਏਵਂ ਅਕੁਸਲਪਦਮੂਲਾ, ਅਬ੍ਯਾਕਤਪਦਮੂਲਾ ਚ। ''ਸਿਯਾ ਕੁਸਲਞ੍ਚ ਅਬ੍ਯਾਕਤਞ੍ਚ ਧਮ੍ਮਂ ਪਟਿਚ੍ਚ ਅਕੁਸਲੋ...ਪੇ॰... ਸਿਯਾ ਅਕੁਸਲਞ੍ਚ ਅਬ੍ਯਾਕਤਞ੍ਚ...ਪੇ॰... ਸਿਯਾ ਕੁਸਲਞ੍ਚ ਅਕੁਸਲਞ੍ਚ...ਪੇ॰... ਸਿਯਾ ਕੁਸਲਞ੍ਚ ਅਕੁਸਲਞ੍ਚ ਅਬ੍ਯਾਕਤਞ੍ਚ ਧਮ੍ਮਂ ਪਟਿਚ੍ਚਾ''ਤਿ ਦ੍ਵਿਮੂਲਕਾ, ਤਿਮੂਲਕਾ ਚ ਸਤ੍ਤ ਸਤ੍ਤ ਪੁਚ੍ਛਾਤਿ ਏਕੂਨਪਞ੍ਞਾਸ ਪੁਚ੍ਛਾ ਹੇਤੁਪਚ੍ਚਯਮੂਲਕਾ ਉਦ੍ਧਟਾ।

ਇਮਿਨਾਵ ਨਯੇਨ ''ਸਿਯਾ ਕੁਸਲਂ ਧਮ੍ਮਂ ਪਟਿਚ੍ਚ ਕੁਸਲੋ ਧਮ੍ਮੋ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜੇਯ੍ਯ ਆਰਮ੍ਮਣਪਚ੍ਚਯਾ...ਪੇ॰... ਅਵਿਗਤਪਚ੍ਚਯਾ''ਤਿ ਏਵਂ ਸੇਸਪਚ੍ਚਯਮੂਲਕਾਪਿ ਪੁਚ੍ਛਾਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ। ਏਕਮੂਲਕਨਯੋ।

ਯਥਾ ਚ ਏਕਮੂਲਕੇ, ਏਵਂ ''ਸਿਯਾ ਕੁਸਲਂ ਧਮ੍ਮਂ ਪਟਿਚ੍ਚ ਕੁਸਲੋ ਧਮ੍ਮੋ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜੇਯ੍ਯ ਹੇਤੁਪਚ੍ਚਯਾ ਆਰਮ੍ਮਣਪਚ੍ਚਯਾ...ਪੇ॰... ਹੇਤੁਪਚ੍ਚਯਾ ਅਵਿਗਤਪਚ੍ਚਯਾ''ਤਿਆਦਿਨਾ ਦ੍ਵਿਮੂਲਕੇਪਿ। ''ਹੇਤੁਪਚ੍ਚਯਾ ਆਰਮ੍ਮਣਪਚ੍ਚਯਾ ਅਧਿਪਤਿਪਚ੍ਚਯਾ...ਪੇ॰... ਹੇਤੁਪਚ੍ਚਯਾ ਆਰਮ੍ਮਣਪਚ੍ਚਯਾ ਅਨਨ੍ਤਰਪਚ੍ਚਯਾ...ਪੇ॰... ਹੇਤੁਪਚ੍ਚਯਾ ਆਰਮ੍ਮਣਪਚ੍ਚਯਾ ਅਵਿਗਤਪਚ੍ਚਯਾ''ਤਿਆਦਿਨਾ ਤਿਮੂਲਕਾਦੀਸੁ ਸਬ੍ਬਮੂਲਕਪਰਿਯੋਸਾਨੇਸੁ ਵਾਰੇਸੁ ਨਯਾ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ। ਹੇਤੁਪਚ੍ਚਯਮੂਲਕਨਯੋ।

ਯਥਾ ਚ ਹੇਤੁਮੂਲਕੇ, ਏਵਂ ''ਸਿਯਾ ਕੁਸਲਂ ਧਮ੍ਮਂ ਪਟਿਚ੍ਚ ਕੁਸਲੋ ਧਮ੍ਮੋ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜੇਯ੍ਯ ਆਰਮ੍ਮਣਪਚ੍ਚਯਾ''ਤਿਆਦਿਨਾ ਸੇਸਪਚ੍ਚਯਮੂਲਕੇਸੁਪਿ ਨਯੋ ਞਾਤਬ੍ਬੋ। ਪਚ੍ਚਯਾਨੁਲੋਮਵਾਰੋ। ਏਤੇਨੇਵ ਉਪਾਯੇਨ ''ਸਿਯਾ ਕੁਸਲਂ ਧਮ੍ਮਂ ਪਟਿਚ੍ਚ ਕੁਸਲੋ ਧਮ੍ਮੋ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜੇਯ੍ਯ ਨਹੇਤੁਪਚ੍ਚਯਾ''ਤਿਆਦਿਨਾ ਸਬ੍ਬਪ੍ਪਕਾਰਯੁਤ੍ਤੋ ਪਚ੍ਚਯਪਚ੍ਚਨੀਕਵਾਰੋਪਿ। ''ਸਿਯਾ ਕੁਸਲਂ ਧਮ੍ਮਂ...ਪੇ॰... ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ ਹੇਤੁਪਚ੍ਚਯਾ ਨਾਰਮ੍ਮਣਪਚ੍ਚਯਾ''ਤਿਆਦਿਨਾ ਅਨੁਲੋਮਪਚ੍ਚਨੀਕਪਚ੍ਚਯਵਾਰੋਪਿ। ''ਸਿਯਾ ਕੁਸਲਂ ਧਮ੍ਮਂ...ਪੇ॰... ਉਪ੍ਪਜ੍ਜੇਯ੍ਯ ਨਹੇਤੁਪਚ੍ਚਯਾ ਆਰਮ੍ਮਣਪਚ੍ਚਯਾ''ਤਿਆਦਿਨਾ ਪਚ੍ਚਨੀਯਾਨੁਲੋਮਵਾਰੋਪਿ ਸਬ੍ਬਤ੍ਥ ਨੇਤਬ੍ਬੋਤਿ ਅਯਂ ਤਾਵੇਤ੍ਥ ਪੁਚ੍ਛਾਵਾਰੇ ਨਯੋ।

ਨਿਦ੍ਦੇਸਵਾਰੋ ਪਨ ਉਦ੍ਦੇਸਵਾਰੇ ਦਸ੍ਸਿਤਾਸੁ ਪੁਚ੍ਛਾਸੁ ਕੁਸਲਾਕੁਸਲਾਦੀਨਂ ਸਹੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿਯਾ ਅਭਾਵਤੋ ਯਾ ਏਤਾ ''ਕੁਸਲਂ ਧਮ੍ਮਂ ਪਟਿਚ੍ਚ ਕੁਸਲੋ ਧਮ੍ਮੋ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤੀ''ਤਿਆਦਿਕਾ ਪੁਚ੍ਛਾ ਸਬ੍ਬਸੋ ਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜਨਂ ਲਭਨ੍ਤਿ, ਤਾ ਪਹਾਯ ਯਾ ਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜਨਂ ਲਭਨ੍ਤਿ, ਤਾਸਮੇਵ ਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜਨਵਸੇਨ ਪਵਤ੍ਤੋ। ਤਤ੍ਰਾਯਂ ਨਯੋ – ''ਕੁਸਲਂ ਧਮ੍ਮਂ ਪਟਿਚ੍ਚ ਕੁਸਲੋ ਧਮ੍ਮੋ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ ਹੇਤੁਪਚ੍ਚਯਾ। ਕੁਸਲਂ ਏਕਂ ਖਨ੍ਧਂ ਪਟਿਚ੍ਚ ਤਯੋ ਖਨ੍ਧਾ। ਤਯੋ ਖਨ੍ਧੇ ਪਟਿਚ੍ਚ ਏਕੋ ਖਨ੍ਧੋ। ਦ੍ਵੇ ਖਨ੍ਧੇ ਪਟਿਚ੍ਚ ਦ੍ਵੇ ਖਨ੍ਧਾ। ਕੁਸਲਂ ਧਮ੍ਮਂ ਪਟਿਚ੍ਚ ਅਬ੍ਯਾਕਤੋ ਧਮ੍ਮੋ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ ਹੇਤੁਪਚ੍ਚਯਾ। ਕੁਸਲੇ ਖਨ੍ਧੇ ਪਟਿਚ੍ਚ ਚਿਤ੍ਤਸਮੁਟ੍ਠਾਨਂ ਰੂਪਂ। ਕੁਸਲਂ ਧਮ੍ਮਂ ਪਟਿਚ੍ਚ ਕੁਸਲੋ ਚ ਅਬ੍ਯਾਕਤੋ ਚ ਧਮ੍ਮਾ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨ੍ਤਿ ਹੇਤੁਪਚ੍ਚਯਾ। ਕੁਸਲਂ ਏਕਂ ਖਨ੍ਧਂ ਪਟਿਚ੍ਚ ਤਯੋ ਖਨ੍ਧਾ ਚਿਤ੍ਤਸਮੁਟ੍ਠਾਨਞ੍ਚ ਰੂਪਂ। ਤਯੋ ਖਨ੍ਧੇ ਪਟਿਚ੍ਚ ਏਕੋ ਖਨ੍ਧੋ ਚਿਤ੍ਤਸਮੁਟ੍ਠਾਨਞ੍ਚ ਰੂਪਂ। ਦ੍ਵੇ ਖਨ੍ਧੇ ਪਟਿਚ੍ਚ ਦ੍ਵੇ ਖਨ੍ਧਾ ਚਿਤ੍ਤਸਮੁਟ੍ਠਾਨਞ੍ਚ ਰੂਪ''ਨ੍ਤਿ ਏਵਂ ਕੁਸਲਪਦਮੂਲਾਸੁ ਸਤ੍ਤਸੁ ਪੁਚ੍ਛਾਸੁ ਤਿਸ੍ਸੋਵ ਲਬ੍ਭਮਾਨਾ ਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜਿਤਾ। ਤਥਾ ਅਕੁਸਲਪਦਮੂਲਾਸੁਪਿ ਤਿਸ੍ਸੋਵ। ਅਬ੍ਯਾਕਤਪਦਮੂਲਾਸੁ ਪਨ ''ਅਬ੍ਯਾਕਤਂ ਧਮ੍ਮਂ ਪਟਿਚ੍ਚ ਅਬ੍ਯਾਕਤੋ ਧਮ੍ਮੋ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ ਹੇਤੁਪਚ੍ਚਯਾ। ਵਿਪਾਕਾਬ੍ਯਾਕਤਂ ਕਿਰਿਯਾਬ੍ਯਾਕਤਂ ਏਕਂ ਖਨ੍ਧਂ ਪਟਿਚ੍ਚ ਤਯੋ ਖਨ੍ਧਾ ਚਿਤ੍ਤਸਮੁਟ੍ਠਾਨਞ੍ਚ ਰੂਪਂ...ਪੇ॰... ਦ੍ਵੇ ਖਨ੍ਧੇ ਪਟਿਚ੍ਚ ਦ੍ਵੇ ਖਨ੍ਧਾ ਚਿਤ੍ਤਸਮੁਟ੍ਠਾਨਞ੍ਚ ਰੂਪਂ। ਪਟਿਸਨ੍ਧਿਕ੍ਖਣੇ ਵਿਪਾਕਾਬ੍ਯਾਕਤਂ ਏਕਂ ਖਨ੍ਧਂ ਪਟਿਚ੍ਚ ਤਯੋ ਖਨ੍ਧਾ ਕਟਤ੍ਤਾ ਚ ਰੂਪਂ...ਪੇ॰... ਦ੍ਵੇ ਖਨ੍ਧਾ ਕਟਤ੍ਤਾ ਚ ਰੂਪਂ। ਖਨ੍ਧੇ ਪਟਿਚ੍ਚ ਵਤ੍ਥੁ, ਵਤ੍ਥੁਂ ਪਟਿਚ੍ਚ ਖਨ੍ਧਾ। ਏਕਂ ਮਹਾਭੂਤਂ ਪਟਿਚ੍ਚ ਤਯੋ ਮਹਾਭੂਤਾ...ਪੇ॰... ਦ੍ਵੇ ਮਹਾਭੂਤੇ ਪਟਿਚ੍ਚ ਦ੍ਵੇ ਮਹਾਭੂਤਾ। ਮਹਾਭੂਤੇ ਪਟਿਚ੍ਚ ਚਿਤ੍ਤਸਮੁਟ੍ਠਾਨਂ ਰੂਪਂ ਕਟਤ੍ਤਾਰੂਪਂ ਉਪਾਦਾਰੂਪ''ਨ੍ਤਿ ਏਕਾਵ। ਦ੍ਵਿਮੂਲਿਕਾਦੀਸੁ ਚ ''ਕੁਸਲਞ੍ਚ ਅਬ੍ਯਾਕਤਞ੍ਚ ਧਮ੍ਮਂ ਪਟਿਚ੍ਚ ਅਬ੍ਯਾਕਤੋ ਧਮ੍ਮੋ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ ਹੇਤੁਪਚ੍ਚਯਾ। ਕੁਸਲੇ ਖਨ੍ਧੇ ਚ ਮਹਾਭੂਤੇ ਚ ਪਟਿਚ੍ਚ ਚਿਤ੍ਤਸਮੁਟ੍ਠਾਨਂ ਰੂਪ''ਨ੍ਤਿ ਏਕਾ। ਤਥਾ ''ਅਕੁਸਲਞ੍ਚ ਅਬ੍ਯਾਕਤਞ੍ਚ ਪਟਿਚ੍ਚਾ''ਤਿ, ਏਵਂ ਹੇਤੁਪਚ੍ਚਯਮੂਲਿਕਾਸੁ ਏਕੂਨਪਞ੍ਞਾਸਾਯ ਪੁਚ੍ਛਾਸੁ ਨਵੇਵ ਲਬ੍ਭਮਾਨਾ ਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜਿਤਾ। ਸੇਸਾ ਚਤ੍ਤਾਲੀਸ ਮੋਘਪੁਚ੍ਛਾਤਿ ਨ ਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜਿਤਾ। ਏਵਂ ਉਪਰਿ ਆਰਮ੍ਮਣਪਚ੍ਚਯਾਦੀਸੁ ਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜਿਤਾਵਸੇਸਾ ਮੋਘਪੁਚ੍ਛਾਤਿ ਗਹੇਤਬ੍ਬਾ। ਵਿਜਾਨਨਸੁਖਤ੍ਥਂ ਪਨ ਭਗਵਤਾ ਪੁਚ੍ਛਾਵਾਰੇ ਲਬ੍ਭਮਾਨਾ, ਅਲਬ੍ਭਮਾਨਾ ਚ ਸਬ੍ਬਾਪਿ ਤਾ ਦਸ੍ਸਿਤਾਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾਤਿ।

ਤਤ੍ਥ **ਕੁਸਲਂ ਧਮ੍ਮਂ ਪਟਿਚ੍ਚਾ**ਤਿ ਸਹਜਾਤੇਸੁ ਵੇਦਨਾਕ੍ਖਨ੍ਧਾਦਿਭੇਦਂ ਏਕਂ ਕੁਸਲਂ ਧਮ੍ਮਂ ਪਟਿਚ੍ਚ ਪਟਿਗਨ੍ਤ੍ਵਾ, ਸਹੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿਸਙ੍ਖਾਤੇਨ ਸਦਿਸਭਾਵੇਨ ਪਤ੍ਵਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਸਦਿਸਤ੍ਥੋ ਹਿ ਏਤ੍ਥ ਪਟਿਸਦ੍ਦੋ ''ਪਟਿਪੁਗ੍ਗਲੋ''ਤਿਆਦੀਸੁ ਵਿਯ। **ਕੁਸਲੋ ਧਮ੍ਮੋ**ਤਿ ਸਞ੍ਞਾਕ੍ਖਨ੍ਧਾਦਿਭੇਦੋ ਸਹੁਪ੍ਪਨ੍ਨੋ ਕੁਸਲੋ ਧਮ੍ਮੋ। **ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤੀ**ਤਿ ਪਾਕਟਭਾਵਤੋ ਉਦ੍ਧਂ ਉਪ੍ਪਾਦਾਦਿਂ ਪਾਪੁਣਾਤਿ, ਅਤ੍ਤਾਨਂ ਵਾ ਪਟਿਲਭਤਿ। **ਹੇਤੁਪਚ੍ਚਯਾ**ਤਿ ਨ ਕੇਵਲਂ ਕੁਸਲਧਮ੍ਮਮਤ੍ਤਮੇਵ ਪਟਿਚ੍ਚ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ, ਅਥ ਖੋ ਕੁਸਲਹੇਤੁਨਾ ਹੇਤੁਪਚ੍ਚਯਤਂ ਸਾਧੇਨ੍ਤੇਨ ਚ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤੀਤਿ ਏਵਮਤ੍ਥੋ ਗਹੇਤਬ੍ਬੋ।

ਏਵਮਿਦੰ ‘‘ਉਪ੍ਪਜ੍ਜੇਯ੍ਯਾ’’ਤਿ ਪੁਚ੍ਛਾਯ ‘‘ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤੀ’’ਤਿ ਅਵਿਸੇਸੇਨ ਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜਨਂ ਵਤ੍ਵਾ ਇਦਾਨਿ ਯਂ ਧਮ੍ਮਂ ਪਟਿਚ੍ਚ ਯੇ ਧਮ੍ਮਾ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨ੍ਤਿ, ਤੇ ਪਚ੍ਚਯਪਚ੍ਚਯੁਪ੍ਪਨ੍ਨੇ ਖਨ੍ਧਵਸੇਨ ਵਿਸੇਸੇਤ੍ਵਾ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ **‘‘ਕੁਸਲਂ ਏਕਂ ਖਨ੍ਧ**’’ਨ੍ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਯਸ੍ਮਾ ਪਨੇਤ੍ਥ ਏਕੋ ਖਨ੍ਧੋ ਏਕਸ੍ਸੇਵ, ਦ੍ਵਿਨ੍ਨਂਯੇਵ ਵਾ, ਦ੍ਵੇ ਵਾ ਪਨ ਏਕਸ੍ਸੇਵ ਪਚ੍ਚਯਾ ਨਾਮ ਨ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਤੇ ਪਕਾਰੇਨ ਅਨਾਮਸਿਤ੍ਵਾ ‘‘ਏਕਂ ਖਨ੍ਧਂ ਪਟਿਚ੍ਚ ਤਯੋ ਖਨ੍ਧਾ’’ਤਿਆਦਿਨਾ ਪਚ੍ਚਯਭਾਵੇਨ ਗਹਿਤਾਵਸੇਸਂ ਸਬ੍ਬਂ ਪਚ੍ਚਯੁਪ੍ਪਨ੍ਨਂ ਕਤ੍ਵਾ ਦਸ੍ਸਿਤਨ੍ਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਂ। ਏਵਂ ਉਪਰਿਪਿ ਸਬ੍ਬਤ੍ਥ। **ਚਿਤ੍ਤਸਮੁਟ੍ਠਾਨਂ ਰੂਪ**ਨ੍ਤਿ ਇਦਂ ਪਟਿਚ੍ਚਤ੍ਥਸ੍ਸ ਸਹਜਾਤਤ੍ਥਤ੍ਤਾ ਯਂ ਕੁਸਲੇਨ ਸਹਜਾਤਞ੍ਚੇਵ ਹੇਤੁਪਚ੍ਚਯਞ੍ਚ ਲਭਤਿ, ਤਂ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ ਵੁਤ੍ਤਂ **‘‘ਵਿਪਾਕਾਬ੍ਯਾਕਤਂ ਕਿਰਿਯਾਬ੍ਯਾਕਤ**’’ਨ੍ਤਿ। ਏਤ੍ਥ ਹੇਤੁਪਚ੍ਚਯਾਧਿਕਾਰੇ ਅਹੇਤੁਕਾ ਨ ਗਹੇਤਬ੍ਬਾ। **ਖਨ੍ਧੇ ਪਟਿਚ੍ਚ ਵਤ੍ਥੁ**ਤਿਆਦਿ ਕਟਤ੍ਤਾਰੂਪਗ੍ਗਹਣੇਨ ਵਤ੍ਥੁਸ੍ਮਿਂ ਗਹਿਤੇਪਿ ਵਤ੍ਥੁਂ ਪਟਿਚ੍ਚ ਅਰੂਪਕ੍ਖਨ੍ਧਾਨਂ ਉਪ੍ਪਤ੍ਤਿਦਸ੍ਸਨਤ੍ਥਂ ਵੁਤ੍ਤਂ। **ਏਕਂ ਮਹਾਭੂਤ**ਨ੍ਤਿਆਦਿ ਪਨ ਰੂਪਾਬ੍ਯਾਕਤਂ ਪਟਿਚ੍ਚ ਰੂਪਾਬ੍ਯਾਕਤਸ੍ਸ ਉਪ੍ਪਤ੍ਤਿਦਸ੍ਸਨਤ੍ਥਂ। ਹੇਤੁਪਚ੍ਚਯੇ ਉਪਤ੍ਥਮ੍ਭਕਾਨਮੇਵ ਚੇਤ੍ਥ ਚਿਤ੍ਤਜਾਨਂ, ਪਟਿਸਨ੍ਧਿਯਂ ਕਮ੍ਮਜਾਨਞ੍ਚ ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਂ ਪਚ੍ਚਯਪਚ੍ਚਯੁਪ੍ਪਨ੍ਨਤਾ ਗਹੇਤਬ੍ਬਾ, ਨ ਅਹੇਤੁਕਚਿਤ੍ਤਜਉਤੁਜਾਦੀਨਂ ਤੇਸਂ ਹੇਤੁਪਚ੍ਚਯਾ ਉਪ੍ਪਤ੍ਤਿਯਾ ਅਭਾਵਤੋ। **ਮਹਾਭੂਤੇ ਪਟਿਚ੍ਚ ਚਿਤ੍ਤਸਮੁਟ੍ਠਾਨ**ਨ੍ਤਿਆਦਿ ਮਹਾਭੂਤੇ ਪਟਿਚ੍ਚ ਉਪਾਦਾਦੀਨਂ ਉਪ੍ਪਤ੍ਤਿਦਸ੍ਸਨਤ੍ਥਂ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਇਮਿਨਾ ਉਪਾਯੇਨ ਆਰਮ੍ਮਣਪਚ੍ਚਯਾਦੀਸੁਪਿ ਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜਨਾਨਂ ਅਤ੍ਥੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ।

ਆਰਮ੍ਮਣਪਚ੍ਚਯੇ ‘‘ਕੁਸਲਂ ਧਮ੍ਮਂ ਪਟਿਚ੍ਚ ਕੁਸਲੋ ਧਮ੍ਮੋ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ ਆਰਮ੍ਮਣਪਚ੍ਚਯਾ। ਏਕਂ ਖਨ੍ਧਂ...ਪੇ॰... ਦ੍ਵੇ ਖਨ੍ਧੇ ਪਟਿਚ੍ਚ ਦ੍ਵੇ ਖਨ੍ਧਾ। ਅਕੁਸਲਂ ਧਮ੍ਮਂ ਪਟਿਚ੍ਚ ਅਕੁਸਲੋ ਧਮ੍ਮੋ...ਪੇ॰... ਅਬ੍ਯਾਕਤਂ ਧਮ੍ਮਂ ਪਟਿਚ੍ਚ ਅਬ੍ਯਾਕਤੋ ਧਮ੍ਮੋ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ ਆਰਮ੍ਮਣਪਚ੍ਚਯਾ। ਵਿਪਾਕਾਬ੍ਯਾਕਤਂ ਕਿਰਿਯਾਬ੍ਯਾਕਤਂ ਏਕਂ ਖਨ੍ਧਂ...ਪੇ॰... ਦ੍ਵੇ ਖਨ੍ਧਾ। ਪਟਿਸਨ੍ਧਿਕ੍ਖਣੇ ਵਿਪਾਕਾਬ੍ਯਾਕਤਂ ਏਕਂ ਖਨ੍ਧਂ...ਪੇ॰... ਦ੍ਵੇ ਖਨ੍ਧਾ। ਵਤ੍ਥੁਂ ਪਟਿਚ੍ਚ ਖਨ੍ਧਾ’’ਤਿ ਏਵਂ ਤਿਸ੍ਸੋ ਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜਿਤਾ। ਸੇਸਾ ਰੂਪਮਿਸ੍ਸਕਤ੍ਤਾ, ਰੂਪਸ੍ਸ ਚ ਆਰਮ੍ਮਣਪਚ੍ਚਯੇਨ ਅਨੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿਤੋ ਨ ਗਹਿਤਾ। ਤੇਨੇਵ ‘‘ਵਤ੍ਥੁਂ ਪਟਿਚ੍ਚ ਖਨ੍ਧਾ’’ਤਿ ਵਤ੍ਵਾ ‘‘ਖਨ੍ਧੇ ਪਟਿਚ੍ਚ ਵਤ੍ਥੁ’’ਤਿ ਨ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਏਤ੍ਥ ਚ **ਆਰਮ੍ਮਣਪਚ੍ਚਯਾ**ਤਿ ਸਹਜਾਤਂ ਕੁਸਲਂ ਧਮ੍ਮਂ ਪਟਿਚ੍ਚ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਮਾਨੋ ਕੁਸਲੋ ਧਮ੍ਮੋ ਤਤੋ ਅਞ੍ਞੇਨ ਅਸਹਜਾਤੇਨ ਛਬ੍ਬਿਧੇਨ ਆਰਮ੍ਮਣਭੂਤੇਨ ਪਚ੍ਚਯੇਨਾਤਿ ਏਵਂ ਅਤ੍ਥੋ ਗਹੇਤਬ੍ਬੋ। ਨ ਹਿ ਅਤ੍ਤਨਾ ਸਹਜਾਤਂ ਆਰਮ੍ਮਣਂ ਕਤ੍ਵਾ ਚਿਤ੍ਤਚੇਤਸਿਕਾ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨ੍ਤਿ।

ਅਧਿਪਤਿਪਚ੍ਚਯੇ ਹੇਤੁਪਚ੍ਚਯਸਦਿਸਂ ਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜਨਂ। ਅਨਨ੍ਤਰਸਮਨਨ੍ਤਰੇਸੁ ਪਨ ਰੂਪਾਭਾਵਤੋ ਆਰਮ੍ਮਣਪਚ੍ਚਯਸਦਿਸਂ। ਸਹਜਾਤਪਚ੍ਚਯੇਪਿ ਹੇਤੁਪਚ੍ਚਯਸਦਿਸਂ। ਅਬ੍ਯਾਕਤਂ ਪਟਿਚ੍ਚ ਅਬ੍ਯਾਕਤੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿਯਾ ਪਨ ‘‘ਬਾਹਿਰਂ ਏਕਂ ਮਹਾਭੂਤਂ ਪਟਿਚ੍ਚ...ਪੇ॰... ਦ੍ਵੇ ਮਹਾਭੂਤਾ। ਮਹਾਭੂਤੇ ਪਟਿਚ੍ਚ ਉਪਾਦਾਰੂਪਂ...ਪੇ॰... ਆਹਾਰਸਮੁਟ੍ਠਾਨਂ ਏਕਂ ਮਹਾਭੂਤਂ...ਪੇ॰... ਦ੍ਵੇ ਮਹਾਭੂਤਾ...ਪੇ॰... ਉਤੁਸਮੁਟ੍ਠਾਨਂ ਏਕਂ...ਪੇ॰... ਦ੍ਵੇ ਮਹਾਭੂਤਾ...ਪੇ॰... ਅਸਞ੍ਞਸਤ੍ਤਾਨਂ ਏਕਂ ਮਹਾਭੂਤਂ ਪਟਿਚ੍ਚ...ਪੇ॰... ਦ੍ਵੇ ਮਹਾਭੂਤਾ...ਪੇ॰... ਕਟਤ੍ਤਾਰੂਪਂ ਉਪਾਦਾਰੂਪ’’ਨ੍ਤਿ ਇਦਂ ਅਧਿਕਂ। ਏਵਂ ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਪਚ੍ਚਯੇਪਿ। ਕੇਵਲਂ ਤਤ੍ਥ ਕਟਤ੍ਤਾਰੂਪਂ ਉਪਾਦਾਰੂਪਞ੍ਚ ਨ ਗਹਿਤਂ ਤੇਸਂ ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਪਚ੍ਚਯਤ੍ਤਾਭਾਵਾ। ਨਿਸ੍ਸਯਪਚ੍ਚਯੇਪਿ ਸਹਜਾਤਪਚ੍ਚਯਸਦਿਸਂ ਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜਨਂ। ਪਟਿਚ੍ਚਤ੍ਥਸ੍ਸ ਪਨ ਸਹਜਾਤਤ੍ਥਤ੍ਤਾ ਚਕ੍ਖਾਦੀਸੁ ਪੁਰੇਜਾਤਨਿਸ੍ਸਯਾ ਇਧ ਨ ਗਹਿਤਾਤਿ। ਉਪਨਿਸ੍ਸਯਪਚ੍ਚਯੇਪਿ ਰੂਪਸ੍ਸ ਉਪਨਿਸ੍ਸਯਪਚ੍ਚਯੁਪ੍ਪਨ੍ਨਤ੍ਤਾਭਾਵਾ ਆਰਮ੍ਮਣਪਚ੍ਚਯਸਦਿਸਮੇਵ ਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜਨਂ।

ਪੁਰੇਜਾਤਪਚ੍ਚਯੇ ਪਨ ‘‘ਕੁਸਲਂ ਧਮ੍ਮਂ ਪਟਿਚ੍ਚ ਕੁਸਲੋ ਧਮ੍ਮੋ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ ਪੁਰੇਜਾਤਪਚ੍ਚਯਾ। ਕੁਸਲਂ ਏਕਂ...ਪੇ॰... ਦ੍ਵੇ ਖਨ੍ਧਾ। ਵਤ੍ਥੁਂ ਪੁਰੇਜਾਤਪਚ੍ਚਯਾ। ਅਕੁਸਲਂ ਧਮ੍ਮਂ ਪਟਿਚ੍ਚ ਅਕੁਸਲੋ...ਪੇ॰... ਅਬ੍ਯਾਕਤਂ ਧਮ੍ਮਂ ਪਟਿਚ੍ਚ ਅਬ੍ਯਾਕਤੋ...ਪੇ॰... ਪੁਰੇਜਾਤਪਚ੍ਚਯਾ। ਵਿਪਾਕਾਬ੍ਯਾਕਤਂ ਕਿਰਿਯਾਬ੍ਯਾਕਤਂ ਏਕਂ ਖਨ੍ਧਂ...ਪੇ॰... ਦ੍ਵੇ ਖਨ੍ਧਾ। ਵਤ੍ਥੁਂ ਪੁਰੇਜਾਤਪਚ੍ਚਯਾ’’ਤਿ ਏਵਂ ਤਿਸ੍ਸੋ ਪੁਚ੍ਛਾ ਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜਿਤਾ। ਤਤ੍ਥ **ਵਤ੍ਥੁਂ ਪੁਰੇਜਾਤਪਚ੍ਚਯਾ**ਤਿ ਇਦਂ ਆਰਮ੍ਮਣਪੁਰੇਜਾਤਨਿਵਤ੍ਤਨਤ੍ਥਂ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਤਂ ਹਿ ਚਕ੍ਖੁਵਿਞ੍ਞਾਣਾਦੀਨਂਯੇਵ ਪੁਰੇਜਾਤਪਚ੍ਚਯਤਂ ਸਾਧਯਤਿ, ਨ ਮਨੋਵਿਞ੍ਞਾਣਧਾਤੁਯਾਤਿ ਇਧ ਨ ਗਹਿਤਂ।

ਪਚ੍ਛਾਜਾਤਪਚ੍ਚਯੋ ਇਧ ਅਰੂਪਧਮ੍ਮੇਸੁ ਨ ਲਬ੍ਭਤਿ। ਰੂਪਧਮ੍ਮੇਸੁ ਚ ਉਪਤ੍ਥਮ੍ਭਕੋਵ, ਨ ਜਨਕੋ, ਤਸ੍ਮਾ ‘‘ਅਬ੍ਯਾਕਤਂ ਧਮ੍ਮਂ ਪਟਿਚ੍ਚ ਅਬ੍ਯਾਕਤੋ ਧਮ੍ਮੋ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤੀ’’ਤਿਆਦਿ ਨ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬੋਵਾਤਿ ਅਯਂ ਨ ਗਹਿਤੋ। ਆਸੇਵਨਪਚ੍ਚਯੇਪਿ ਆਰਮ੍ਮਣਪਚ੍ਚਯੇ ਵਿਯ

ਤਿਸ੍ਸੋਵ ਪੁਚ੍ਛਾ ਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜਿਤਾ।

ਕਮ੍ਮਪਚ੍ਚਯੇ ''ਕੁਸਲਂ ਧਮ੍ਮਂ ਪਟਿਚ੍ਚ ਕੁਸਲੋ ਧਮ੍ਮੋ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ ਕਮ੍ਮਪਚ੍ਚਯਾ। ਕੁਸਲਂ ਏਕਂ ਖਨ੍ਧਂ...ਪੇ॰... ਅਬਜਾਕਤੋ ਧਮ੍ਮੋ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ...ਪੇ॰... ਚਿਤ੍ਤਸਮੁਟ੍ਠਾਨਞ੍ਚ ਰੂਪਂ...ਪੇ॰... ਕੁਸਲੋ ਚ ਅਬਜਾਕਤੋ ਚ ਧਮ੍ਮਾ...ਪੇ॰... ਚਿਤ੍ਤਸਮੁਟ੍ਠਾਨਂ ਰੂਪ''ਨ੍ਤਿ ਕੁਸਲਪਦੇ ਤਿਸ੍ਸੋ, ਤਥਾ ਅਕੁਸਲਪਦੇ। ਅਬਜਾਕਤਪਦੇ ਪਨ ''ਅਬਜਾਕਤਂ ਧਮ੍ਮਂ ਪਟਿਚ੍ਚ ਅਬਜਾਕਤੋ...ਪੇ॰... ਵਿਪਾਕਾਬਜਾਕਤਂ ਕਿਰਿਯਾਬਜਾਕਤਂ ਏਕਂ ਖਨ੍ਧਂ ਪਟਿਚ੍ਚ...ਪੇ॰... ਮਹਾਭੂਤੇ ਪਟਿਚ੍ਚ ਚਿਤ੍ਤਸਮੁਟ੍ਠਾਨਂ ਰੂਪਂ ਕਟਤ੍ਤਾਰੂਪਂ ਉਪਾਦਾਰੂਪਂ, ਅਸਞ੍ਞਸਤ੍ਤਾਨਂ...ਪੇ॰... ਕਟਤ੍ਤਾਰੂਪਂ ਉਪਾਦਾਰੂਪ''ਨ੍ਤਿ ਏਵਂ ਤਿਸ੍ਸੋ। ''ਕੁਸਲਞ੍ਚ ਅਬਜਾਕਤਞ੍ਚ ਧਮ੍ਮਂ ਪਟਿਚ੍ਚ ਅਬਜਾਕਤੋ...ਪੇ॰... ਕੁਸਲੇ ਖਨ੍ਧੇ ਚ ਮਹਾਭੂਤੇ ਚ ਪਟਿਚ੍ਚ ਚਿਤ੍ਤਸਮੁਟ੍ਠਾਨਂ ਰੂਪ''ਨ੍ਤਿਆਦਿਨਾ ਸਹਜਾਤਸਦਿਸਂ ਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜਨਂ। ਨਤ੍ਥਿਵਿਗਤਪਚ੍ਚਯੇਸੁ ਆਰਮ੍ਮਣਸਦਿਸਂ।

ਏਵਂ ਸਬ੍ਬਪਚ੍ਚਯੇਸੁ ਲਬ੍ਭਮਾਨਪਞ੍ਹੇ ਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜਨਂ ਦਸ੍ਸੇਤ੍ਵਾ ਤਤੋ ਹੇਤੁਅਧਿਪਤਿਝਾਨਮਗ੍ਗਪਚ੍ਚਯਾ ਏਕਸਦਿਸਾ। ਆਰਮ੍ਮਣਾਨਨ੍ਤਰਸਮਨਨ੍ਤਰੂਪਨਿਸ੍ਸਯਾਸੇਵਨਨਤ੍ਥਿਵਿਗਤਪਚ੍ਚਯਾ ਏਕਸਦਿਸਾ। ਸਹਜਾਤਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਨਿਸ੍ਸਯਅਤ੍ਥਿਅਵਿਗਤਾ ਏਕਸਦਿਸਾ। ਆਸੇਵਨਪਚ੍ਚਯੇ ਵਿਪਾਕੋ ਨ ਲਬ੍ਭਤਿ। ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਪਚ੍ਚਯੇ ਚਿਤ੍ਤਜਰੂਪਂ, ਉਪਾਦਾਰੂਪਞ੍ਚ ਨ ਲਬ੍ਭਤੀਤਿਆਦਿਨਾ ਪਚ੍ਚਯਾਨਂ ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਸਦਿਸਤ੍ਤਂ ਵਤ੍ਵਾ ਪੁਨ ਤੇਸਂ ''ਹੇਤੁਯਾ ਨਵ। ਆਰਮ੍ਮਣੇ ਤੀਣਿ। ਅਧਿਪਤਿਯਾ ਨਵ। ਅਨਨ੍ਤਰਸਮਨਨ੍ਤਰੇਸੁ ਤੀਣਿ। ਸਹਜਾਤੇ ਨਵ। ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞੇ ਤੀਣਿ। ਨਿਸ੍ਸਯੇ ਨਵ। ਉਪਨਿਸ੍ਸਯੇ ਤੀਣਿ। ਪੁਰੇਜਾਤੇ ਤੀਣਿ। ਆਸੇਵਨੇ ਤੀਣਿ। ਕਮ੍ਮੇ ਨਵ। ਵਿਪਾਕੇ ਏਕਂ। ਆਹਾਰੇ ਨਵ। ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯੇ ਨਵ। ਝਾਨੇ ਨਵ। ਮਗ੍ਗੇ ਨਵ। ਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤੇ ਤੀਣਿ। ਵਿਪ੍ਪਯੁਤ੍ਤੇ ਨਵ। ਅਤ੍ਥਿਯਾ ਨਵ। ਨਤ੍ਥਿਯਾ ਤੀਣਿ। ਵਿਗਤੇ ਤੀਣਿ। ਅਵਿਗਤੇ ਨਵਾ''ਤਿ ਏਵਂ ਹੇਤੁਪਚ੍ਚਯਾਦੀਨਂ ਏਕੇਕਸ੍ਮਿਂ ਪੁਚ੍ਛਾਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜਨਵਾਰਗਣਨਾ ਵੁਤ੍ਤਾਤਿ ਅਯਂ ਏਕਮੂਲਕਨਯੋ।

ਯਥਾ ਚ ਏਕਮੂਲਕੇ, ਏਵਂ ''ਹੇਤੁਪਚ੍ਚਯਾ ਆਰਮ੍ਮਣਪਚ੍ਚਯਾ''ਤਿਆਦਿਨਾ ਦ੍ਵਿਮੂਲਕਾਦੀਸੁਪਿ ਸਬ੍ਬਮੂਲਕਪਰਿਯੋਸਾਨੇਸੁ ਯਥਾਨੁਰੂਪਂ ਨਯੋ ਨੇਤਬ੍ਬੋ। ਪਾਲ਼ਿਯਮ੍ਪਿ ਵਿਤ੍ਥਾਰਨਯਂ ਅਦਸ੍ਸੇਤ੍ਵਾ ''ਹੇਤੁਪਚ੍ਚਯਾ ਆਰਮ੍ਮਣੇ ਤੀਣੀ''ਤਿਆਦਿਨਾ ਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜਨਵਾਰਗਣਨਭੇਦੋ ਦਸ੍ਸਿਤੋਤਿ ਅਯਂ ਪਚ੍ਚਯਾਨੁਲੋਮੇ ਨਯੋ।

ਪਚ੍ਚਯਪਚ੍ਚਨੀਯੇ ਪਨ ''ਅਕੁਸਲਂ ਧਮ੍ਮਂ ਪਟਿਚ੍ਚ ਅਕੁਸਲੋ ਧਮ੍ਮੋ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ ਨਹੇਤੁਪਚ੍ਚਯਾ। ਵਿਚਿਕਿਚ੍ਛਾਸਹਗਤੇ ਉਦ੍ਧਚ੍ਚਸਹਗਤੇ ਖਨ੍ਧੇ ਪਟਿਚ੍ਚ ਵਿਚਿਕਿਚ੍ਛਾਸਹਗਤੋ ਉਦ੍ਧਚ੍ਚਸਹਗਤੋ ਮੋਹੋ। ਅਬਜਾਕਤਂ ਧਮ੍ਮਂ ਪਟਿਚ੍ਚ ਅਬਜਾਕਤੋ ਧਮ੍ਮੋ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ ਨਹੇਤੁਪਚ੍ਚਯਾ। ਅਹੇਤੁਕਂ ਵਿਪਾਕਾਬਜਾਕਤਂ ਕਿਰਿਯਾਬਜਾਕਤਂ ਏਕਂ ਖਨ੍ਧਂ...ਪੇ॰... ਦ੍ਵੇ ਖਨ੍ਧਾ ਚਿਤ੍ਤਸਮੁਟ੍ਠਾਨਞ੍ਚ ਰੂਪਂ। ਅਹੇਤੁਕਪਟਿਸਨ੍ਧਿਕ੍ਖਣੇ ਵਿਪਾਕਾਬਜਾਕਤਂ ਏਕਂ ਖਨ੍ਧਂ...ਪੇ॰... ਦ੍ਵੇ ਖਨ੍ਧਾ ਕਟਤ੍ਤਾ ਚ ਰੂਪਂ...ਪੇ॰... ਵਤ੍ਥੁਂ ਪਟਿਚ੍ਚ ਖਨ੍ਧਾ। ਏਕਂ ਮਹਾਭੂਤਂ ਪਟਿਚ੍ਚ...ਪੇ॰... ਮਹਾਭੂਤੇ ਪਟਿਚ੍ਚ ਚਿਤ੍ਤਸਮੁਟ੍ਠਾਨਂ ਰੂਪਂ, ਕਟਤ੍ਤਾਰੂਪਂ ਉਪਾਦਾਰੂਪਂ...ਪੇ॰... ਏਕਂ ਮਹਾਭੂਤਂ ਪਟਿਚ੍ਚ...ਪੇ॰... ਉਪਾਦਾਰੂਪ''ਨ੍ਤਿ ਇਮਾ ਦ੍ਵੇ ਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜਿਤਾ।

ਨਾਰਮ੍ਮਣਪਚ੍ਚਯੇ ''ਕੁਸਲਂ ਧਮ੍ਮਂ ਪਟਿਚ੍ਚ ਅਬਜਾਕਤੋ...ਪੇ॰... ਕੁਸਲੇ...ਪੇ॰... ਅਕੁਸਲਂ ਧਮ੍ਮਂ ਪਟਿਚ੍ਚ ਅਬਜਾਕਤੋ...ਪੇ॰... ਅਕੁਸਲੇ...ਪੇ॰... ਅਬਜਾਕਤਂ ਧਮ੍ਮਂ ਪਟਿਚ੍ਚ ਅਬਜਾਕਤੋ...ਪੇ॰... ਕੁਸਲਞ੍ਚ ਅਬਜਾਕਤਞ੍ਚ ਧਮ੍ਮਂ ਪਟਿਚ੍ਚ ਅਬਜਾਕਤੋ...ਪੇ॰... ਚਿਤ੍ਤਸਮੁਟ੍ਠਾਨਂ ਰੂਪਂ, ਅਕੁਸਲਞ੍ਚ ਅਬਜਾਕਤਞ੍ਚ ਧਮ੍ਮਂ ਪਟਿਚ੍ਚ ਅਬਜਾਕਤੋ...ਪੇ॰... ਮਹਾਭੂਤੇ ਪਟਿਚ੍ਚ ਚਿਤ੍ਤਸਮੁਟ੍ਠਾਨਂ ਰੂਪ''ਨ੍ਤਿ ਇਮਾ ਪਞ੍ਚ ਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜਿਤਾ।

ਨਾਧਿਪਤਿਪਚ੍ਚਯੇ ''ਕੁਸਲਂ ਧਮ੍ਮਂ ਪਟਿਚ੍ਚ ਕੁਸਲੋ...ਪੇ॰... ਕੁਸਲਂ ਏਕਂ ਖਨ੍ਧਂ...ਪੇ॰... ਦ੍ਵੇ ਖਨ੍ਧਾ। ਕੁਸਲਂ ਧਮ੍ਮਂ ਪਟਿਚ੍ਚ ਅਬਜਾਕਤੋ...ਪੇ॰... ਕੁਸਲੇ ਖਨ੍ਧੇ ਪਟਿਚ੍ਚ ਚਿਤ੍ਤਸਮੁਟ੍ਠਾਨਂ ਰੂਪਂ। ਕੁਸਲਂ ਧਮ੍ਮਂ ਪਟਿਚ੍ਚ ਕੁਸਲੋ ਚ ਅਬਜਾਕਤੋ ਚ ਧਮ੍ਮਾ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨ੍ਤਿ...ਪੇ॰... ਅਕੁਸਲਂ ਧਮ੍ਮਂ ਪਟਿਚ੍ਚ ਅਕੁਸਲੋ...ਪੇ॰... ਦ੍ਵੇ ਖਨ੍ਧੇ ਪਟਿਚ੍ਚ ਦ੍ਵੇ ਖਨ੍ਧਾ, ਅਕੁਸਲਂ ਧਮ੍ਮਂ ਪਟਿਚ੍ਚ ਅਬਜਾਕਤੋ...ਪੇ॰... ਅਕੁਸਲੇ ਖਨ੍ਧੇ ਪਟਿਚ੍ਚ ਚਿਤ੍ਤਸਮੁਟ੍ਠਾਨਂ ਰੂਪਂ। ਅਕੁਸਲਂ ਧਮ੍ਮਂ ਪਟਿਚ੍ਚ ਅਕੁਸਲੋ ਚ ਅਬਜਾਕਤੋ ਚ ਧਮ੍ਮਾ...ਪੇ॰... ਅਬਜਾਕਤਂ ਧਮ੍ਮਂ ਪਟਿਚ੍ਚ ਅਬਜਾਕਤੋ ...ਪੇ॰... ਮਹਾਭੂਤੇ ਪਟਿਚ੍ਚ...ਪੇ॰... ਕਟਤ੍ਤਾਰੂਪਂ ਉਪਾਦਾਰੂਪਂ। ਕੁਸਲਞ੍ਚ ਅਬਜਾਕਤਞ੍ਚ ਧਮ੍ਮਂ ਪਟਿਚ੍ਚ ਅਬਜਾਕਤੋ...

ਪੇ॰… ਕੁਸਲੇ ਖਨ੍ਧੇ ਚ ਮਹਾਭੂਤੇ ਚ ਪਟਿਚ੍ਚ ਚਿਤ੍ਤਸਮੁਟ੍ਠਾਨਂ ਰੂਪਂ। ਅਕੁਸਲਞ੍ਚ ਅਬ੍ਯਾਕਤਞ੍ਚ ਧਮ੍ਮਂ ਪਟਿਚ੍ਚ ਅਬ੍ਯਾਕਤੋ…ਪੇ॰… ਅਕੁਸਲੇ ਖਨ੍ਧੇ ਚ ਮਹਾਭੂਤੇ ਚ ਪਟਿਚ੍ਚ ਚਿਤ੍ਤਸਮੁਟ੍ਠਾਨਂ ਰੂਪ''ਨ੍ਤਿ ਨਵ ਪੁਚ੍ਛਾ ਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜਿਤਾ। ਨਾਨਨ੍ਤਰਨਸਮਨਨ੍ਤਰਪਚ੍ਚਯਾ ਨਾਰਮ੍ਮਣਪਚ੍ਚਯਸਦਿਸਾ।

ਨਾਞ੍ਞਮਞ੍ਞਪਚ੍ਚਯੇ ''ਕੁਸਲਂ ਧਮ੍ਮਂ ਪਟਿਚ੍ਚ ਅਬ੍ਯਾਕਤੋ…ਪੇ॰… ਕੁਸਲੇ…ਪੇ॰… ਚਿਤ੍ਤਸਮੁਟ੍ਠਾਨਂ ਰੂਪਂ। ਅਕੁਸਲਂ ਧਮ੍ਮਂ ਪਟਿਚ੍ਚ ਅਬ੍ਯਾਕਤੋ…ਪੇ॰… ਅਕੁਸਲੇ…ਪੇ॰… ਚਿਤ੍ਤਸਮੁਟ੍ਠਾਨਂ ਰੂਪਂ। ਅਬ੍ਯਾਕਤਂ ਧਮ੍ਮਂ ਪਟਿਚ੍ਚ ਅਬ੍ਯਾਕਤੋ…ਪੇ॰… ਵਿਪਾਕਾਬ੍ਯਾਕਤੇ ਕਿਰਿਯਾਬ੍ਯਾਕਤੇ ਖਨ੍ਧੇ ਪਟਿਚ੍ਚ ਚਿਤ੍ਤਸਮੁਟ੍ਠਾਨਂ ਰੂਪਂ। ਪਟਿਸਨ੍ਧਿਕ੍ਖਣੇ ਵਿਪਾਕਾਬ੍ਯਾਕਤੇ…ਪੇ॰… ਕਟਤ੍ਤਾ ਰੂਪਂ। ਮਹਾਭੂਤੇ ਪਟਿਚ੍ਚ ਚਿਤ੍ਤਸਮੁਟ੍ਠਾਨਂ ਰੂਪਂ ਕਟਤ੍ਤਾਰੂਪਂ ਉਪਾਦਾਰੂਪਂ। ਬਾਹਿਰੇ ਮਹਾਭੂਤੇ ਪਟਿਚ੍ਚ ਉਪਾਦਾਰੂਪਂ। ਆਹਾਰਸਮੁਟ੍ਠਾਨੇ ਮਹਾਭੂਤੇ ਪਟਿਚ੍ਚ ਉਪਾਦਾਰੂਪਂ। ਉਤੁਸਮੁਟ੍ਠਾਨੇ…ਪੇ॰… ਉਪਾਦਾਰੂਪਂ। ਅਸਞ੍ਞਸਤ੍ਤਾਨਂ ਮਹਾਭੂਤੇ ਪਟਿਚ੍ਚ ਕਟਤ੍ਤਾਰੂਪਂ ਉਪਾਦਾਰੂਪਂ। ਕੁਸਲਞ੍ਚ ਅਬ੍ਯਾਕਤਞ੍ਚ ਧਮ੍ਮਂ ਪਟਿਚ੍ਚ ਅਬ੍ਯਾਕਤੋ…ਪੇ॰… ਕੁਸਲੇ ਖਨ੍ਧੇ ਚ ਮਹਾਭੂਤੇ ਚ ਪਟਿਚ੍ਚ ਚਿਤ੍ਤਸਮੁਟ੍ਠਾਨਂ ਰੂਪਂ। ਅਕੁਸਲਞ੍ਚ ਅਬ੍ਯਾਕਤਞ੍ਚ ਧਮ੍ਮਂ ਪਟਿਚ੍ਚ ਅਬ੍ਯਾਕਤੋ…ਪੇ॰… ਅਕੁਸਲੇ ਖਨ੍ਧੇ ਚ ਮਹਾਭੂਤੇ ਚ ਪਟਿਚ੍ਚ ਚਿਤ੍ਤਸਮੁਟ੍ਠਾਨਂ ਰੂਪ''ਨ੍ਤਿ ਪਞ੍ਚ ਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜਿਤਾ। ਤਤ੍ਥ **ਵਿਪਾਕਾਬ੍ਯਾਕਤੇ ਖਨ੍ਧੇ ਪਟਿਚ੍ਚ ਕਟਤ੍ਤਾਰੂਪ**ਨ੍ਤਿ ਹਦਯਵਤ੍ਥੁਵਜ੍ਜਂ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਂ। ਨਉਪਨਿਸ੍ਸਯਪਚ੍ਚਯੋ ਨਾਰਮ੍ਮਣਪਚ੍ਚਯਸਦਿਸੋ।

ਨਪੁਰੇਜਾਤਪਚ੍ਚਯੇ ''ਕੁਸਲਂ ਧਮ੍ਮਂ ਪਟਿਚ੍ਚ ਕੁਸਲੋ…ਪੇ॰… ਅਰੂਪੇ ਕੁਸਲਂ…ਪੇ॰… ਦ੍ਵੇ ਖਨ੍ਧਾ। ਕੁਸਲਂ ਪਟਿਚ੍ਚ ਅਬ੍ਯਾਕਤੋ…ਪੇ॰… ਚਿਤ੍ਤਸਮੁਟ੍ਠਾਨਂ ਰੂਪ''ਨ੍ਤਿ ਕੁਸਲਪਦੇ ਦ੍ਵੇ, ਤਥਾ ਅਕੁਸਲਪਦੇਪਿ। ''ਅਬ੍ਯਾਕਤਂ ਪਟਿਚ੍ਚ ਅਬ੍ਯਾਕਤੋ…ਪੇ॰… ਅਰੂਪੇ ਵਿਪਾਕਾਬ੍ਯਾਕਤਂ ਕਿਰਿਯਾਬ੍ਯਾਕਤਂ…ਪੇ॰… ਬਾਹਿਰਂ…ਪੇ॰… ਉਪਾਦਾਰੂਪਂ। ਕੁਸਲਞ੍ਚ ਅਬ੍ਯਾਕਤਞ੍ਚ ਧਮ੍ਮਂ ਪਟਿਚ੍ਚ ਅਬ੍ਯਾਕਤੋ। ਕੁਸਲੇ ਖਨ੍ਧੇ ਚ ਮਹਾਭੂਤੇ ਚ ਪਟਿਚ੍ਚ ਚਿਤ੍ਤਸਮੁਟ੍ਠਾਨਂ ਰੂਪਂ। ਅਕੁਸਲਞ੍ਚ ਅਬ੍ਯਾਕਤਞ੍ਚ…ਪੇ॰… ਅਕੁਸਲੇ ਖਨ੍ਧੇ ਚ…ਪੇ॰… ਰੂਪ''ਨ੍ਤਿ ਇਮਾ ਤਿਸ੍ਸੋਤਿ ਸਤ੍ਤ ਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜਿਤਾ। ਨਪਚ੍ਛਾਜਾਤਨਾਸੇਵਨਪਚ੍ਚਯਾ ਨਾਧਿਪਤਿਪਚ੍ਚਯਸਦਿਸਾ। ਤਤ੍ਥ ਕੁਸਲਾਕੁਸਲਕਿਰਿਯਾਨਂ ਪਠਮਜਵਨਵਸੇਨ ਨਾਸੇਵਨਪਚ੍ਚਯਪ੍ਪਵਤ੍ਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ।

ਨਕਮ੍ਮਪਚ੍ਚਯੇ ''ਕੁਸਲਂ ਪਟਿਚ੍ਚ ਕੁਸਲੋ, ਕੁਸਲਾ ਚੇਤਨਾ। ਅਕੁਸਲਂ ਪਟਿਚ੍ਚ ਅਕੁਸਲੋ, ਅਕੁਸਲਾ ਚੇਤਨਾ। ਅਬ੍ਯਾਕਤਂ ਪਟਿਚ੍ਚ ਅਬ੍ਯਾਕਤੋ, ਵਿਪਾਕਕਿਰਿਯਾ ਚੇਤਨਾ। ਬਾਹਿਰਂ, ਆਹਾਰਸਮੁਟ੍ਠਾਨਂ, ਉਤੁਸਮੁਟ੍ਠਾਨ''ਨ੍ਤਿ ਤਿਸ੍ਸੋ ਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜਿਤਾ।

ਨਵਿਪਾਕਪਚ੍ਚਯੇ ''ਕੁਸਲਂ ਪਟਿਚ੍ਚ ਕੁਸਲੋ, ਅਬ੍ਯਾਕਤੋ। ਕੁਸਲੋ ਚ ਅਬ੍ਯਾਕਤੋ ਚਾ''ਤਿ ਕੁਸਲਪਦੇ ਤਿਸ੍ਸੋ, ਤਥਾ ਅਕੁਸਲਪਦੇਪਿ। ''ਅਬ੍ਯਾਕਤਂ ਪਟਿਚ੍ਚ ਅਬ੍ਯਾਕਤੋ…ਪੇ॰… ਬਾਹਿਰਂ ਆਹਾਰਸਮੁਟ੍ਠਾਨਂ ਉਤੁਸਮੁਟ੍ਠਾਨਂ ਅਸਞ੍ਞ…ਪੇ॰… ਉਪਾਦਾਰੂਪਂ…ਪੇ॰… ਅਕੁਸਲਞ੍ਚ ਅਬ੍ਯਾਕਤਞ੍ਚ ਅਬ੍ਯਾਕਤੋ''ਤਿ ਇਮਾ ਤਿਸ੍ਸੋਤਿ ਨਵ ਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜਿਤਾ।

ਨਾਹਾਰਪਚ੍ਚਯੇ ''ਅਬ੍ਯਾਕਤਂ ਪਟਿਚ੍ਚ ਅਬ੍ਯਾਕਤੋ। ਬਾਹਿਰਂ ਉਤੁਸਮੁਟ੍ਠਾਨਂ, ਅਸਞ੍ਞ…ਪੇ॰… ਉਪਾਦਾਰੂਪ''ਨ੍ਤਿ ਏਕਾਵ।

ਨਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਪਚ੍ਚਯੇ ''ਅਬ੍ਯਾਕਤਂ ਪਟਿਚ੍ਚ ਅਬ੍ਯਾਕਤੋ। ਬਾਹਿਰਂ ਆਹਾਰਸਮੁਟ੍ਠਾਨਂ…ਪੇ॰… ਉਤੁਸਮੁਟ੍ਠਾਨਂ…ਪੇ॰… ਅਸਞ੍ਞਸਤ੍ਤਾਨਂ ਮਹਾਭੂਤੇ ਪਟਿਚ੍ਚ ਰੂਪਜੀਵਿਤਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯ''ਨ੍ਤਿ ਏਕਾਵ।

ਨਝਾਨਪਚ੍ਚਯੇ ''ਅਬ੍ਯਾਕਤਂ ਪਟਿਚ੍ਚ ਅਬ੍ਯਾਕਤੋ। ਪਞ੍ਚਵਿਞ੍ਞਾਣਸਹਗਤਂ…ਪੇ॰… ਬਾਹਿਰਂ ਆਹਾਰਉਤੁਅਸਞ੍ਞਉਪਾਦਾਰੂਪ''ਨ੍ਤਿ ਏਕਾਵ।

ਨਮਗ੍ਗਪਚ੍ਚਯੇ ''ਅਬ੍ਯਾਕਤਂ ਪਟਿਚ੍ਚ ਅਬ੍ਯਾਕਤੋ। ਅਹੇਤੁਕਂ ਵਿਪਾਕਾਬ੍ਯਾਕਤਂ ਕਿਰਿਯਾਬ੍ਯਾਕਤਂ…ਪੇ॰… ਚਿਤ੍ਤਸਮੁਟ੍ਠਾਨਂ…ਪੇ॰… ਅਹੇਤੁਕਪਟਿਸਨ੍ਧਿਕ੍ਖਣੇ ਵਿਪਾਕਾ…ਪੇ॰… ਕਟਤ੍ਤਾ ਚ ਰੂਪਂ…ਪੇ॰… ਬਾਹਿਰਂ ਆਹਾਰਉਤੁਅਸਞ੍ਞਉਪਾਦਾਰੂਪ''ਨ੍ਤਿ ਏਕਾਵ।

ਨਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਪਚ੍ਚਯੋ ਨਾਰਮ੍ਮਣਪਚ੍ਚਯਸਦਿਸੋ।

ਨਵਿਪ੍ਪਯੁਤ੍ਤਪਚ੍ਚਯੇ ''ਕੁਸਲਂ ਪਟਿਚ੍ਚ ਕੁਸਲੋ। ਅਰੂਪੇ ਕੁਸਲੋਵ। ਅਕੁਸਲਂ...ਪੇ॰... ਅਰੂਪੇ ਅਕੁਸਲੋ। ਅਬ੍ਯਾਕਤਂ ਪਟਿਚ੍ਚ ਅਬ੍ਯਾਕਤੋ, ਅਰੂਪੇ ਵਿਪਾਕਕਿਰਿਯਾਬ੍ਯਾਕਤਂ। ਬਾਹਿਰਂ ਅਸਞ੍ਞ...ਪੇ॰... ਉਪਾਦਾਰੂਪ''ਨ੍ਤਿ ਇਮਾ ਤਿਸ੍ਸੋਵ ਪੁਚ੍ਛਾ ਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜਿਤਾ। ਨੋਨਤ੍ਥਿਨੋਵਿਗਤਪਚ੍ਚਯਾ ਨਾਰਮ੍ਮਣਪਚ੍ਚਯਸਦਿਸਾ। ਨਸਹਜਾਤਨਨਿਸ੍ਸਯਨੋਅਤ੍ਥਿਨੋਅਵਿਗਤਪਚ੍ਚਯਾ ਪਨੇਤ੍ਥ ਚਤ੍ਤਾਰੋਪਿ ਨ ਲਬ੍ਭਨ੍ਤੀਤਿ।

ਏਵਂ ਪਚ੍ਚਨੀਕੇ ਲਬ੍ਭਮਾਨਪਞ੍ਹਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜਨਂ ਦਸ੍ਸੇਤ੍ਵਾ ਤਤੋ ''ਨਹੇਤੁਯਾ ਦ੍ਵੇ। ਨਾਰਮ੍ਮਣੇ ਪਞ੍ਚ। ਨਾਧਿਪਤਿਯਾ ਨਵ। ਨਾਨਨ੍ਤਰੇ ਨਸਮਨਨ੍ਤਰੇ ਨਾਞ੍ਞਮਞ੍ਞੇ ਨਉਪਨਿਸ੍ਸਯੇ ਪਞ੍ਚ। ਨਪੁਰੇਜਾਤੇ ਸਤ੍ਤ। ਨਪਚ੍ਛਾਜਾਤੇ ਨਾਸੇਵਨੇ ਨਵ। ਨਕਮ੍ਮੇ ਤੀਣਿ। ਨਵਿਪਾਕੇ ਨਵ। ਨਾਹਾਰੇ ਨਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯੇ ਨਝਾਨੇ ਨਮਗ੍ਗੇ ਏਕਂ। ਨਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤੇ ਪਞ੍ਚ। ਨਵਿਪ੍ਪਯੁਤ੍ਤੇ ਤੀਣਿ। ਨੋਨਤ੍ਥਿਨੋਵਿਗਤੇਸੁ ਪਞ੍ਚਾ''ਤਿ ਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜਨਵਾਰਗਣਨਾ ਵੁਤ੍ਤਾਤਿ ਅਯਂ ਏਕਮੂਲਕਨਯੋ।

ਇਮਿਨਾਵ ਨਯੇਨ ਦ੍ਵਿਮੂਲਕਾਦੀਸੁਪਿ ਯਥਾਨੁਰੂਪਂ ਨਯੋ ਨੇਤਬ੍ਬੋ, ਪਾਲ਼ਿਯਂ ਪਨ ''ਨਹੇਤੁਪਚ੍ਚਯਾ ਨਾਰਮ੍ਮਣੇ ਏਕ''ਨ੍ਤਿਆਦਿਨਾ ਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜਨਵਾਰਗਣਨਾਵ ਦਸ੍ਸਿਤਾਤਿ ਅਯਂ ਪਚ੍ਚਯਪਚ੍ਚਨੀਯਨਯੋ।

ਇਮਿਨਾ ਵੁਤ੍ਤਾਨੁਸਾਰੇਨੇਵ ''ਕੁਸਲਂ ਧਮ੍ਮਂ ਪਟਿਚ੍ਚ ਅਬ੍ਯਾਕਤੋ ਧਮ੍ਮੋ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ ਹੇਤੁਪਚ੍ਚਯਾ ਨਾਰਮ੍ਮਣਪਚ੍ਚਯਾ''ਤਿਆਦਿਨਾ ਅਨੁਲੋਮਪਚ੍ਚਨੀਯਨਯੇ, ''ਅਕੁਸਲਂ ਧਮ੍ਮਂ ਪਟਿਚ੍ਚ ਅਕੁਸਲੋ ਧਮ੍ਮੋ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ ਨਹੇਤੁਪਚ੍ਚਯਾ ਆਰਮ੍ਮਣਪਚ੍ਚਯਾ''ਤਿਆਦਿਨਾ ਪਚ੍ਚਨੀਯਾਨੁਲੋਮਨਯੇ ਪਞ੍ਹਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜਨਨਯੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ । ਪਾਲ਼ਿਯਂ ਪਨੇਤ੍ਥ ਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜਨਵਾਰਗਣਨਾਵ ਦਸ੍ਸਿਤਾਤਿ ਅਯਂ ਅਨੁਲੋਮਪਚ੍ਚਨੀਯਕੁਸਲਤ੍ତਿਕੇ ਪਟਿਚ੍ਚਵਾਰਨਯੋ।

ਸਹਜਾਤਵਾਰਾਦੀਸੁਪਿ ਛਵਾਰੇਸੁ ਪਟਿਚ੍ਚਵਾਰੇ ਵੁਤ੍ਤਾਨੁਸਾਰੇਨ ਸਬ੍ਬਤ੍ਥ ਨਯੋ ਨੇਤਬ੍ਬੋ। ਯੇ ਪਨ ਤਤ੍ਥ ਤਤ੍ਥ ਪਾਲ਼ਿਵਿਸੇਸਾ, ਅਤ੍ਥਵਿਸੇਸਾ ਚ ਉਪਲਬ੍ਭਨ੍ਤਿ, ਤੇ ਪਟ੍ਠਾਨਪਾਲ਼ਿਅਟ੍ਠਕਥਾਸੁ ਏਵ ਸਬ੍ਬਾਕਾਰਤੋ ਗਹੇਤਬ੍ਬਾ। ਇਧ ਪਨ ਤੇ ਸਬ੍ਬੇ ਸਙ੍ਖੇਪਨਯਤੋ ਦਸ੍ਸਿਯਮਾਨਾਪਿ ਗਨ੍ਥਭਾਰਿਯਂ ਕਰੋਨ੍ਤੀਤਿ ਨ ਦਸ੍ਸਿਤਾ।

ਤੇਸੁ ਪਨ ਵਾਰੇਸੁ ''ਕੁਸਲਂ ਧਮ੍ਮਂ ਸਹਜਾਤੋ ਕੁਸਲੋ ਧਮ੍ਮੋ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ ਹੇਤੁਪਚ੍ਚਯਾ। ਕੁਸਲਂ ਧਮ੍ਮਂ ਪਚ੍ਚਯਾ... ਕੁਸਲਂ ਧਮ੍ਮਂ ਨਿਸ੍ਸਾਯ... ਕੁਸਲਂ ਧਮ੍ਮਂ ਸਂਸਟ੍ਠੋ... ਕੁਸਲਂ ਧਮ੍ਮਂ ਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤੋ ਕੁਸਲੋ ਧਮ੍ਮੋ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ ਹੇਤੁਪਚ੍ਚਯਾ''ਤਿ ਏਵਂ ਆਦਿਤੋ ਪਞ੍ਚਸੁ ਵਾਰੇਸੁ ਪਾਲ਼ਿਗਤਿ ਞਾਤਬ੍ਬਾ। ਤੇਸੁ ਚ ਪਟਿਚ੍ਚਸਹਜਾਤਾ ਏਕਤ੍ਥਾ, ਪਚ੍ਚਯਨਿਸ੍ਸਯਾ ਏਕਤ੍ਥਾ, ਸਂਸਟ੍ਠਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਾ ਏਕਤ੍ਥਾ। ਤਤ੍ਥ ''ਕੁਸਲਂ ਧਮ੍ਮਂ ਸਹਜਾਤੋ''ਤਿਆਦੀਸੁ ਕੁਸਲਂ ਧਮ੍ਮਂ ਪਟਿਚ੍ਚ ਤੇਨ ਸਹਜਾਤੋ ਹੁਤ੍ਵਾਤਿਆਦਿਨਾ ਯਥਾਨੁਰੂਪਂ ਅਤ੍ਥੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ। ਪਚ੍ਛਿਮੇ ਪਨ ਪਞ੍ਹਾਵਾਰੇ ''ਕੁਸਲੋ ਧਮ੍ਮੋ ਕੁਸਲਸ੍ਸ ਧਮ੍ਮਸ੍ਸ ਹੇਤੁਪਚ੍ਚਯੇਨ ਪਚ੍ਚਯੋ। ਕੁਸਲਾ ਹੇਤੂ ਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਕਾਨਂ ਖਨ੍ਧਾਨਂ ਹੇਤੁਪਚ੍ਚਯੇਨ ਪਚ੍ਚਯੋ। ਕੁਸਲੋ ਅਬ੍ਯਾਕਤਸ੍ਸ...ਪੇ॰... ਕੁਸਲਸ੍ਸ ਚ ਅਬ੍ਯਾਕਤਸ੍ਸ ਚ...ਪੇ॰... ਕੁਸਲਾ ਹੇਤੂ ਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਕਾਨਂ ਖਨ੍ਧਾਨਂ ਚਿਤ੍ਤਸਮੁਟ੍ਠਾਨਾਨਞ੍ਚ''ਤਿਆਦਿਨਾ ਹੇਤੁਪਚ੍ਚਯੇ,

''ਕੁਸਲੋ ਧਮ੍ਮੋ ਕੁਸਲਸ੍ਸ ਧਮ੍ਮਸ੍ਸ ਆਰਮ੍ਮਣਪਚ੍ਚਯੇਨ ਪਚ੍ਚਯੋ। ਦਾਨਂ ਦਤ੍ਵਾ ਸੀਲਂ ਸਮਾਦਿਯਿਤ੍ਵਾ ਉਪੋਸਥਕਮ੍ਮਂ ਕਤ੍ਵਾ ਤਂ ਪਚ੍ਚਵੇਕ੍ਖਤਿ। ਪੁਬ੍ਬੇ ਸੁਚਿਣ੍ਣਾਨਿ...ਪੇ॰... ਝਾਨਾ ਵੁਟ੍ਠਹਿਤ੍ਵਾ ਝਾਨਂ... ਸੇਖਾ ਗੋਤ੍ਰਭੁਂ ਵੋਦਾਨਂ ਮਗ੍ਗਂ ਪਚ੍ਚਵੇਕ੍ਖਨ੍ਤਿ। ਸੇਖਾ ਵਾ ਪੁਥੁਜ੍ਜਨਾ ਵਾ ਕੁਸਲਂ ਅਨਿਚ੍ਚਤੋ ਦੁਕ੍ਖਤੋ ਅਨਤ੍ਤਤੋ ਵਿਪਸ੍ਸਨ੍ਤਿ। ਚੇਤੋਪਰਿਯਞ੍ਞਾਣੇਨ ਕੁਸਲਚਿਤ੍ਤਸਮਙ੍ਗਿਸ੍ਸ ਚਿਤ੍ਤਂ ਜਾਨਨ੍ਤਿ । ਆਕਾਸਾਨਞ੍ਚਾਯਤਨਕੁਸਲਂ ਵਿਞ੍ਞਾਣਞ੍ਚਾਯਤਨਕੁਸਲਸ੍ਸ ਆਰਮ੍ਮਣਪਚ੍ਚਯੇਨ ਪਚ੍ਚਯੋ। ਆਕਿਞ੍ਚਞ੍ਞਾਯਤਨਕੁਸਲਂ ਨੇਵਸਞ੍ਞਾਨਾਸਞ੍ਞਾਯਤਨਕੁਸਲਸ੍ਸ... ਕੁਸਲਾ ਖਨ੍ਧਾ ਇਦ੍ਧਿਵਿਧਞ੍ਞਾਣਸ੍ਸ ਚੇਤੋਪਰਿਯਪੁਬ੍ਬੇਨਿਵਾਸਯਥਾਕਮ੍ਮੂਪਗਅਨਾਗਤਂਸਞ੍ਞਾਣਸ੍ਸ ਆਰਮ੍ਮਣਪਚ੍ਚਯੇਨ ਪਚ੍ਚਯੋ।

ਕੁਸਲੋ ਅਕੁਸਲਸ੍ਸ...ਪੇ॰... ਦਾਨਂ ਦਤ੍ਵਾ...ਪੇ॰... ਕਤ੍ਵਾ ਤਂ ਅਸ੍ਸਾਦੇਤਿ ਅਭਿਨਨ੍ਦਤਿ। ਤਂ ਆਰਬ੍ਭ ਰਾਗੋ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ। ਦਿਟ੍ਠਿ ਵਿਚਿਕਿਚ੍ਛਾ ਉਦ੍ਧਚ੍ਚਂ ਦੋਮਨਸ੍ਸਂ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ। ਪੁਬ੍ਬੇ ਸੁਚਿਣ੍ਣਾਨਿ ਅਸ੍ਸਾਦੇਤਿ ...ਪੇ॰... ਦੋਮਨਸ੍ਸਂ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ। ਝਾਨਾ ਵੁਟ੍ਠਹਿਤ੍ਵਾ ਝਾਨਂ ਅਸ੍ਸਾਦੇਤਿ...ਪੇ॰... ਉਦ੍ਧਚ੍ਚਂ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ। ਝਾਨੇ ਪਰਿਹੀਨੇ ਵਿਪ੍ਪਟਿਸਾਰਿਸ੍ਸ ਦੋਮਨਸ੍ਸਂ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ।

ਕੁਸਲੋ ਅਬਜਾਕਤਸ੍ਸ...ਪੇ॰... ਪਚ੍ਚਯੋ। ਅਰਹਾ ਮਗ੍ਗਂ ਪਚ੍ਚਵੇਕ੍ਖਤਿ। ਪੁਬ੍ਬੇ ਸੁਚਿਣ੍ਣਾਨਿ... ਕੁਸਲ...ਪੇ॰... ਵਿਪਸ੍ਸਤਿ... ਪੇ॰... ਵਿਪਾਕੋ ਤਦਾਰਮ੍ਮਣਤਾ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ। ਆਕਾਸਾਨਞ੍ਚਾਯਤਨਕੁਸਲਂ ਵਿਞ੍ਞਾਣਞ੍ਚਾਯਤਨਵਿਪਾਕਸ੍ਸ...ਪੇ॰... ਕਿਰਿਯਸ੍ਸ। ਆਕਿਞ੍ਚਞ੍ਞਾਯਤਨ...ਪੇ॰... ਵਿਪਾਕਸ੍ਸ ਚ ਕਿਰਿਯਸ੍ਸ ਚ। ਕੁਸਲਾ ਖਨ੍ਧਾ ਚੇਤੋਪਰਿਯ...ਪੇ॰... ਅਨਾਗਤਂਸਞਾਣਸ੍ਸ ਆਵਜ੍ਜਨਾਯ।

ਅਕੁਸਲੋ ਅਕੁਸਲਸ੍ਸ...ਪੇ॰... ਪਚ੍ਚਯੋ। ਰਾਗਂ ਅਸ੍ਸਾਦੇਤਿ...ਪੇ॰... ਉਦ੍ਧਚ੍ਚਂ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ। ਅਕੁਸਲੋ ਕੁਸਲਸ੍ਸ...ਪੇ॰... ਪਚ੍ਚਯੋ। ਸੇਖਾ ਪਹੀਨੇ ਕਿਲੇਸੇ...ਪੇ॰... ਅਨਾਗਤਂਸਞਾਣਸ੍ਸ। ਅਕੁਸਲੋ ਅਬਜਾਕਤਸ੍ਸ... ਅਰਹਾ ਪਹੀਨੇ ਕਿਲੇਸੇ...ਪੇ॰... ਆਵਜ੍ਜਨਾਯ।

ਅਬਜਾਕਤੋ ਅਬਜਾਕਤਸ੍ਸ... ਅਰਹਾ ਫਲਂ ਪਚ੍ਚਵੇਕ੍ਖਤਿ। ਨਿਬ੍ਬਾਨਂ, ਚਕ੍ਖੁਂ...ਪੇ॰... ਫੋਟ੍ਠਬ੍ਬਂ ਵਿਪਸ੍ਸਤਿ। ਦਿਬ੍ਬੇਨ ਚਕ੍ਖੁਨਾ ਰੂਪਂ ਪਸ੍ਸਤਿ...ਪੇ॰... ਆਕਿਞ੍ਚਞ੍ਞਾਯਤਨਕਿਰਿਯਂ...ਪੇ॰... ਕਿਰਿਯਸ੍ਸ। ਰੂਪਾਯਤਨਂ ਚਕ੍ਖੁਵਿਞ੍ਞਾਣਸ੍ਸ...ਪੇ॰... ਆਵਜ੍ਜਨਾਯ। ਅਬਜਾਕਤੋ ਕੁਸਲਸ੍ਸ... ਸੇਖਾ ਫਲਂ...ਪੇ॰... ਅਨਾਗਤਂਸਞਾਣਸ੍ਸ। ਅਬਜਾਕਤੋ ਅਕੁਸਲਸ੍ਸ... ਚਕ੍ਖੁਂ ਅਸ੍ਸਾਦੇਤੀ''ਤਿਆਦਿਨਾ ਆਰਮ੍ਮਣਪਚ੍ਚਯੇ ਚ,

''ਕੁਸਲੋ ਕੁਸਲਸ੍ਸ ਅਧਿਪਤਿਪਚ੍ਚਯੇਨ ਪਚ੍ਚਯੋ। ਆਰਮ੍ਮਣਾਧਿਪਤਿ, ਸਹਜਾਤਾਧਿਪਤਿ। ਆਰਮ੍ਮਣਾਧਿਪਤਿ – ਦਾਨਂ ਦਤ੍ਵਾ''ਤਿਆਦਿਨਾ ਅਧਿਪਤਿਪਚ੍ਚਯੇ ਚ,

''ਕੁਸਲੋ ਕੁਸਲਸ੍ਸ ਅਨਨ੍ਤਰਪਚ੍ਚਯੇਨ ਪਚ੍ਚਯੋ''ਤਿਆਦਿਨਾ ਵਿਤ੍ਥਾਰਤੋ ਅਨਨ੍ਤਰਸਮਨਨ੍ਤਰਸਹਜਾਤਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਨਿਸ੍ਸਯਪਚ੍ਚਯੇਸੁ ਚ,

''ਕੁਸਲੋ ਕੁਸਲਸ੍ਸ ਉਪਨਿਸ੍ਸਯਪਚ੍ਚਯੇਨ ਪਚ੍ਚਯੋ। ਆਰਮ੍ਮਣੂਪਨਿਸ੍ਸਯੋ ਅਨਨ੍ਤਰੂਪਨਿਸ੍ਸਯੋ ਪਕਤੂਪਨਿਸ੍ਸਯੋ। ਆਰਮ੍ਮਣੂਪਨਿਸ੍ਸਯੋ – ਦਾਨਂ ਦਤ੍ਵਾ''ਤਿਆਦਿਨਾ ਆਰਮ੍ਮਣਪਚ੍ਚਯੇ ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨ, ''ਅਨਨ੍ਤਰੂਪਨਿਸ੍ਸਯੋ – ਪੁਰਿਮਾ ਪੁਰਿਮਾ ਕੁਸਲਾ ਖਨ੍ਧਾ ਪਚ੍ਛਿਮਾਨਂ ਪਚ੍ਛਿਮਾਨ''ਨ੍ਤਿਆਦਿਨਾ ਅਨਨ੍ਤਰਪਚ੍ਚਯੇ ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨੇਵ, ''ਪਕਤੂਪਨਿਸ੍ਸਯੋ – ਸਦ੍ਧਂ ਉਪਨਿਸ੍ਸਾਯ... ਪੇ॰... ਉਪੋਸਥਕਮ੍ਮਂ ਕਰੋਤਿ। ਝਾਨਂ, ਵਿਪਸ੍ਸਨਂ, ਮਗ੍ਗਂ, ਅਭਿਞ੍ਞਂ, ਸਮਾਪਤ੍ਤਿਂ ਉਪ੍ਪਾਦੇਤਿ। ਸੀਲਂ, ਸੁਤਂ, ਚਾਗਂ, ਪਞ੍ਞਂ ਉਪਨਿਸ੍ਸਾਯ...ਪੇ॰... ਪਠਮਸ੍ਸ ਝਾਨਸ੍ਸ ਪਰਿਕਮ੍ਮਂ ਪਠਮਸ੍ਸ ਝਾਨਸ੍ਸ ਉਪਨਿਸ੍ਸਯਪਚ੍ਚਯੇਨ ਪਚ੍ਚਯੋ...ਪੇ॰... ਆਕਿਞ੍ਚਞ੍ਞਾਯਤਨਂ ਨੇਵਸਞ੍ਞਾਨਾਸਞ੍ਞਾਯਤਨਸ੍ਸ...ਪੇ॰... ਯਥਾਕਮ੍ਮੂਪਗਞਾਣਂ ਅਨਾਗਤਂਸਞਾਣਸ੍ਸ...ਪੇ॰... ਪਠਮਸ੍ਸ ਮਗ੍ਗਸ੍ਸ ਪਰਿਕਮ੍ਮਂ ਪਠਮਸ੍ਸ...ਪੇ॰... ਤਤਿਯੋ ਮਗ੍ਗੋ ਚਤੁਤ੍ਥਸ੍ਸ। ਮਗ੍ਗੋ ਸੇਖਾਨਂ ਅਤ੍ਥਪਟਿਸਮ੍ਭਿਦਾਯ...ਪੇ॰... ਠਾਨਾਠਾਨਕੋਸਲ੍ਲਸ੍ਸ ਉਪਨਿਸ੍ਸਯ। ਕੁਸਲੋ ਅਕੁਸਲਸ੍ਸ...ਪੇ॰... ਆਰਮ੍ਮਣੂਪਨਿਸ੍ਸਯੋ। ਪਕਤੂਪ...ਪੇ॰... ਪਕਤੂਪਨਿਸ੍ਸਯੋ – ਸਦ੍ਧਂ ਉਪਨਿਸ੍ਸਾਯ ਮਾਨਂ ਜਪ੍ਪੇਤਿ। ਦਿਟ੍ਠਿਂ ਗਣ੍ਹਾਤਿ...ਪੇ॰... ਸਦ੍ਧਾ ਸੀਲਂ ਸੁਤਂ ਚਾਗੋ ਪਞ੍ਞਾ ਰਾਗਸ੍ਸ, ਦੋਸਸ੍ਸ, ਮੋਹਸ੍ਸ, ਮਾਨਸ੍ਸ, ਦਿਟ੍ਠਿਯਾ। ਪਤ੍ਥਨਾਯ...ਪੇ॰... ਕੁਸਲੋ ਅਬਜਾਕਤਸ੍ਸ...ਪੇ॰... ਆਰਮ੍ਮਣੂਪਨਿਸ੍ਸਯੋ। ਅਨਨ੍ਤਰੂਪਨਿਸ੍ਸਯੋ। ਪਕਤੂਪ...ਪੇ॰... ਪਕਤੂਪਨਿਸ੍ਸਯੋ – ਸਦ੍ਧਂ ਉਪਨਿਸ੍ਸਾਯ ਅਤ੍ਤਾਨਂ ਆਤਾਪੇਤਿ...ਪੇ॰... ਕਾਯਿਕਸ੍ਸ ਸੁਖਸ੍ਸ, ਦੁਕ੍ਖਸ੍ਸ, ਫਲਸਮਾਪਤ੍ਤਿਯਾ। ਕੁਸਲਂ ਕਮ੍ਮਂ ਵਿਪਾਕਸ੍ਸ...ਪੇ॰... ਮਗ੍ਗੋ ਅਰਹਤੋ ਅਤ੍ਥਪਟਿਸਮ੍ਭਿਦਾਯ ਪਚ੍ਚਯੋ।

ਅਕੁਸਲੋ ਅਕੁਸਲਸ੍ਸ...ਪੇ॰... ਪਕਤੂਪਨਿਸ੍ਸਯੋ – ਰਾਗਂ ਉਪਨਿਸ੍ਸਾਯ ਪਾਣਂ ਹਨਤਿ...ਪੇ॰... ਸਮ੍ਫਂ ਪਲਪਤਿ...ਪੇ॰... ਸਙ੍ਘਂ ਭਿਨ੍ਦਤਿ। ਦੋਸਂ, ਮੋਹਂ, ਮਾਨਂ, ਦਿਟ੍ਠਿਂ, ਪਤ੍ਥਨਂ ਉਪਨਿਸ੍ਸਾਯ...ਪੇ॰... ਸਙ੍ਘਂ ਭਿਨ੍ਦਤਿ...ਪੇ॰... ਪਾਣਾਤਿਪਾਤੋ ਪਾਣਾਤਿਪਾਤਸ੍ਸ...ਪੇ॰...

ਸਙ੍ਘਭੇਦਕਮ੍ਮਸ੍ਸ…ਪੇ॰… ਪਚ੍ਚਯੋ।

ਅਕੁਸਲੋ ਕੁਸਲਸ੍ਸ…ਪੇ॰… ਪਕਤੂਪਨਿਸ੍ਸਯੋ – ਰਾਗਂ ਉਪਨਿਸ੍ਸਾਯ ਦਾਨਂ ਦੇਤਿ…ਪੇ॰… ਮਗ੍ਗਂ ਉਪ੍ਪਾਦੇਤਿ…ਪੇ॰… ਸਮਾਪਤ੍ਤਿਂ ਉਪ੍ਪਾਦੇਤਿ। ਰਾਗੋ…ਪੇ॰… ਪਤ੍ਥਨਾ। ਸਦ੍ਧਾਯ, ਸੀਲਸ੍ਸ…ਪੇ॰… ਪਞ੍ਞਾਯ ਉਪਨਿਸ੍ਸਯ। ਪਾਣਂ ਹਨ੍ਤ੍ਵਾ ਤਸ੍ਸ ਪਟਿਘਾਤਤ੍ਥਾਯ ਦਾਨਂ ਦੇਤੀ''ਤਿਆਦਿਨਾ ਚ ਉਪਨਿਸ੍ਸਯਪਚ੍ਚਯੇ ਚ,

''ਅਬ੍ਯਾਕਤੋ ਅਬ੍ਯਾਕਤਸ੍ਸ ਪੁਰੇਜਾਤਪਚ੍ਚਯੇਨ ਪਚ੍ਚਯੋ…ਪੇ॰… ਆਰਮ੍ਮਣਪੁਰੇਜਾਤਂ – ਅਰਹਾ ਚਕ੍ਖੁਂ…ਪੇ॰… ਫੋਟ੍ਠਬ੍ਬੇ, ਵਤ੍ਥੁਂ ਵਿਪਸ੍ਸਤਿ…ਪੇ॰… ਦਿਬ੍ਬੇਨ ਚਕ੍ਖੁਨਾ ਰੂਪਂ ਪਸ੍ਸਤਿ…ਪੇ॰… ਰੂਪਾਯਤਨਂ ਚਕ੍ਖੁਵਿਞ੍ਞਾਣਸ੍ਸ…ਪੇ॰… ਵਤ੍ਥੁਪੁਰੇਜਾਤਂ – ਚਕ੍ਖਾਯਤਨਂ ਚਕ੍ਖੁਵਿਞ੍ਞਾਣਸ੍ਸ…ਪੇ॰… ਵਤ੍ਥੁ ਵਿਪਾਕਾਬ੍ਯਾਕਤਾਨ''ਨ੍ਤਿਆਦਿਨਾ ਪੁਰੇਜਾਤਪਚ੍ਚਯੇ ਚ,

''ਕੁਸਲੋ ਅਬ੍ਯਾਕਤਸ੍ਸ…ਪੇ॰… ਪਚ੍ਛਾਜਾਤਾ ਕੁਸਲਾ ਖਨ੍ਧਾ ਪੁਰੇਜਾਤਸ੍ਸ ਇਮਸ੍ਸ ਕਾਯਸ੍ਸਾ''ਤਿਆਦਿਨਾ ਪਚ੍ਛਾਜਾਤਪਚ੍ਚਯੇ ਚ,

''ਕੁਸਲੋ ਕੁਸਲਸ੍ਸ…ਪੇ॰… ਪੁਰਿਮਾ ਪੁਰਿਮਾ ਕੁਸਲਾ ਖਨ੍ਧਾ''ਤਿਆਦਿਨਾ ਆਸੇਵਨਪਚ੍ਚਯੇ ਚ,

''ਸਹਜਾਤਾ ਨਾਨਾਕ੍ਖਣਿਕਾ, ਸਹਜਾਤਾ ਕੁਸਲਾ ਚੇਤਨਾ…ਪੇ॰… ਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਕਾਨਂ ਖਨ੍ਧਾਨਂ ਚਿਤ੍ਤਸਮੁਟ੍ਠਾਨਾਨਞ੍ਚ ਰੂਪਾਨਂ। ਨਾਨਾਕ੍ਖਣਿਕਾ ਵਿਪਾਕਾਨਂ ਖਨ੍ਧਾਨਂ ਕਟਤ੍ਤਾ ਚ ਰੂਪਾਨ''ਨ੍ਤਿਆਦਿਨਾ ਕਮ੍ਮਪਚ੍ਚਯੇ ਚ,

''ਅਬ੍ਯਾਕਤੋ ਅਬ੍ਯਾਕਤਸ੍ਸ…ਪੇ॰… ਏਕੋ ਖਨ੍ਧੋ ਤਿਣ੍ਣਨ੍ਨ''ਨ੍ਤਿਆਦਿਨਾ ਵਿਪਾਕਪਚ੍ਚਯੇ ਚ,

''ਕੁਸਲੋ ਕੁਸਲਸ੍ਸਾ''ਤਿਆਦਿਨਾ ਆਹਾਰਪਚ੍ਚਯਾਦੀਸੁ ਚ, ''ਕੁਸਲੋ ਅਬ੍ਯਾਕਤਸ੍ਸ, ਸਹਜਾਤਂ, ਪਚ੍ਛਾਜਾਤਂ, ਸਹਜਾਤਾ ਚਿਤ੍ਤਸਮੁਟ੍ਠਾਨਾਨਂ ਰੂਪਾਨਂ। ਪਚ੍ਛਾਜਾਤਾ ਇਮਸ੍ਸ ਕਾਯਸ੍ਸ…ਪੇ॰… ਅਬ੍ਯਾਕਤੋ ਕੁਸਲਸ੍ਸ…ਪੇ॰… ਪੁਰੇਜਾਤਂ ਵਤ੍ਥੁ ਕੁਸਲਾਨਂ ਖਨ੍ਧਾਨਂ ਵਿਪ੍ਪਯੁਤ੍ਤਪਚ੍ਚਯੇਨ ਪਚ੍ਚਯੋ''ਤਿਆਦਿਨਾ ਵਿਪ੍ਪਯੁਤ੍ਤਪਚ੍ਚਯਾਦੀਸੁ ਚ ਪਾਲ਼ਿਗਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ।

ਤਤ੍ਥ ਕੁਸਲਧਮ੍ਮੋ ਨਾਮੇਸ ਯਸ੍ਮਾ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨ੍ਤੋ ਠਪੇਤ੍ਵਾ ਪਚ੍ਛਾਜਾਤਪਚ੍ਚਯਂ, ਵਿਪਾਕਪਚ੍ਚਯਞ੍ਚ ਸੇਸੇਹਿ ਦ੍ਵਾਵੀਸਤਿਯਾ ਪਚ੍ਚਯੇਹਿ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ। ਕੁਸਲਸ੍ਸ ਚ ਪਚ੍ਚਯੋ ਹੋਨ੍ਤੋ ਠਪੇਤ੍ਵਾ ਪੁਰੇਜਾਤਪਚ੍ਛਾਜਾਤਵਿਪਾਕਵਿਪ੍ਪਯੁਤ੍ਤਪਚ੍ਚਯੇ ਸੇਸੇਹਿ ਵੀਸਤਿਯਾ ਪਚ੍ਚਯੇਹਿ ਪਚ੍ਚਯੋ ਹੋਤਿ। ਏਵਂ ਕੁਸਲੋ ਕੁਸਲਾਦੀਨਂ, ਅਕੁਸਲੋ ਚ ਅਕੁਸਲਾਦੀਨਂ ਯਥਾਨੁਰੂਪਂ ਪਚ੍ਚਯਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਕੁਸਲਾਦੀਨਂ ਤਂਤਂਪਚ੍ਚਯੁਪ੍ਪਨ੍ਨਵਿਭਾਗਂ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ ਪਞ੍ਹਾਵਾਰੋ ਵੁਤ੍ਤੋ। ਤਤ੍ਥ **ਸੇਖਾ ਗੋਤ੍ਰਭੁ**ਨ੍ਤਿ ਸੋਤਾਪਨ੍ਨਂ ਸਨ੍ਧਾਯ ਵੁਤ੍ਤਂ, **ਵੋਦਾਨ**ਨ੍ਤਿ ਸਕਦਾਗਾਮਿਅਨਾਗਾਮਿਨੋ। ਤੇਸਂ ਹਿ ਗੋਤ੍ਰਭੁਚਿਤ੍ਤਂ ਵੋਦਾਨਂ ਨਾਮ। **ਮਗ੍ਗਾ ਵੁਟ੍ਠਹਿਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਮਗ੍ਗਵੀਥਿਤੋ ਵੁਟ੍ਠਾਯ। ਨ ਹਿ ਮਗ੍ਗਾਨਨ੍ਤਰਾ ਪਚ੍ਚਵੇਕ੍ਖਣਾ ਨਾਮ ਅਤ੍ਥੀਤਿ ਅਯਂ ਅਨੁਲੋਮਪਟ੍ਠਾਨੇ ਕੁਸਲਤ੍ਤਿਕਨਯੋ।

ਵੇਦਨਾਤ੍ਤਿਕਾਦੀਸੁ ''ਸੁਖਾਯ ਵੇਦਨਾਯ ਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਂ ਧਮ੍ਮਂ ਪਟਿਚ੍ਚ ਸੁਖਾਯ ਵੇਦਨਾਯ ਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤੋ ਧਮ੍ਮੋ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ ਹੇਤੁਪਚ੍ਚਯਾ। ਸੁਖਾਯ ਵੇਦਨਾਯ ਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਂ ਏਕਂ ਖਨ੍ਧਂ ਪਟਿਚ੍ਚ ਦ੍ਵੇ ਖਨ੍ਧਾ। ਦ੍ਵੇ ਖਨ੍ਧੇ ਪਟਿਚ੍ਚ ਏਕੋ ਖਨ੍ਧੋ''ਤਿਆਦਿਨਾ ਕੁਸਲਤ੍ਤਿਕੇ ਵੁਤ੍ਤਾਨੁਸਾਰੇਨ ਪਟਿਚ੍ਚਵਾਰਾਦੀਸੁ ਪਞ੍ਹਾਵਾਰਪਰਿਯੋਸਾਨੇਸੁ ਸਤ੍ਤਸੁ ਵਾਰੇਸੁ ਏਕੇਕਸ੍ਮਿਂ ਪਚ੍ਚਯਾਨੁਲੋਮਾਦੀਹਿ ਚ ਏਕਮੂਲਾਦੀਹਿ ਨਯੇਹਿ ਚ ਸਬ੍ਬਤ੍ਤਿਕੇਸੁ ਲਬ੍ਭਮਾਨਪਦਵਸੇਨ ਗਣਨਾਨਯੋ ਯੋਜੇਤ੍ਵਾ ਞਾਤਬ੍ਬੋ। ਤਤ੍ਥ ਵੇਦਨਾਤ੍ਤਿਕੇ ਵੇਦਨਾਕ੍ਖਨ੍ਧਸ੍ਸ ਅਲਬ੍ਭਨਤੋ **"ਏਕਂ ਖਨ੍ਧਂ ਨਿਸ੍ਸਾਯ ਦ੍ਵੇ ਖਨ੍ਧਾ"**ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਸਬ੍ਬਤ੍ਥ ਵਿਸੇਸੋ ਪਾਲ਼ਿਅਟ੍ਠਕਥਾਨੁਸਾਰੇਨੇਵ ਞਾਤਬ੍ਬੋਤਿ ਅਯਂ ਅਨੁਲੋਮਪਟਿਲੋਮੇ **ਤਿਕਪਟ੍ਠਾਨਨਯੋ**।

ਦੁਕਪਟ੍ਠਾਨੇ ਪਨ ''ਹੇਤੁਂ ਧਮ੍ਮਂ ਪਟਿਚ੍ਚ ਹੇਤੁ ਧਮ੍ਮੋ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ ਹੇਤੁਪਚ੍ਚਯਾ। ਅਲੋਭਂ ਪਟਿਚ੍ਚ ਅਦੋਸੋ। ਅਮੋਹੋ। ਅਦੋਸਂ ਅਮੋਹਂ ਪਟਿਚ੍ਚ ਅਲੋਭੋ। ਅਦੋਸੋ। ਲੋਭਂ ਪਟਿਚ੍ਚ ਮੋਹੋ। ਮੋਹਂ ਪਟਿਚ੍ਚ ਲੋਭੋ। ਦੋਸਂ ਪਟਿਚ੍ਚ ਮੋਹੋ। ਮੋਹਂ ਪਟਿਚ੍ਚ ਦੋਸੋ। ਪਟਿਸਨ੍ਧਿਕ੍ਖਣੇ ਹੇਤੁਂ ਧਮ੍ਮਂ ਪਟਿਚ੍ਚ ਨਹੇਤੁ ਧਮ੍ਮੋ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ...ਪੇ॰... ਹੇਤੂ ਚ ਨਹੇਤੂ ਚ। ਨਹੇਤੁਂ ਪਟਿਚ੍ਚ ਨਹੇਤੁ ਧਮ੍ਮੋ ਨ...ਪੇ॰... ਹੇਤੂ ਚ ਨਹੇਤੂ ਚਾ''ਤਿਆਦਿਨਾ ਹੇਤੁਦੁਕੇ,

''ਸਹੇਤੁਕਂ ਧਮ੍ਮਂ ਪਟਿਚ੍ਚ ਸਹੇਤੁਕੋ ਧਮ੍ਮੋ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ ਹੇਤੁਪਚ੍ਚਯਾ। ਸਹੇਤੁਕਂ ਏਕਂ ਖਨ੍ਧਂ...ਪੇ॰... ਸਹੇਤੁਕਂ ਧਮ੍ਮਂ ਪਟਿਚ੍ਚ। ਅਹੇਤੁਕੋ...ਪੇ॰... ਚਿਤ੍ਤਸਮੁਟ੍ਠਾਨਂ ਰੂਪਂ। ਪਟਿਸਨ੍ਧਿਕ੍ਖਣੇ...ਪੇ॰... ਸਹੇਤੁਕੋ ਚ, ਅਹੇਤੁਕੋ ਚ...ਪੇ॰... ਅਹੇਤੁਕਂ ਖਨ੍ਧਂ ਪਟਿਚ੍ਚ ਅਹੇਤੁਕੋ। ਵਿਚਿਕਿਚ੍ਛਾਸਹਗਤਂ ਉਦ੍ਧਚ੍ਚਸਹਗਤਂ ਮੋਹਂ ਪਟਿਚ੍ਚ ਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਕਾ ਖਨ੍ਧਾ...ਪੇ॰... ਚਿਤ੍ਤਸਮੁਟ੍ਠਾਨਂ। ਆਹਾਰਸਮੁਟ੍ਠਾਨ''ਨ੍ਤਿਆਦਿਨਾ ਸਹੇਤੁਕਦੁਕਾਦੀਸੁ ਚ ਕੇਨਚਿਵਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਦੁਕਵਜ੍ਜਿਤੇਸੁ ਸਬ੍ਬਦੁਕੇਸੁ ਪਚ੍ਚੇਕਂ ਪਟਿਚ੍ਚਵਾਰਾਦੀਸੁ ਸਤ੍ਤਸੁ ਮਹਾਵਾਰੇਸੁ ਏਕੇਕਸ੍ਮਿਂ ਪਚ੍ਚਯਾਨੁਲੋਮਾਦੀਸੁ ਚਤੂਸੁ ਨਯੇਸੁ ਏਕਮੂਲਕਾਦੀਹਿ ਸਬ੍ਬਵਾਰੇਹਿ ਕੁਸਲਤ੍ਤਿਕੇ ਵੁਤ੍ਤਾਨੁਸਾਰੇਨ ਯਥਾਨੁਰੂਪਂ ਵਿਭਙ੍ਗਨਯੋ ਯੋਜੇਤ੍ਵਾ ਞਾਤਬ੍ਬੋ। ਸਬ੍ਬਸ੍ਮਿਮ੍ਪਿ ਹਿ ਪਟ੍ਠਾਨੇ ਕੇਨਚਿਵਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਦੁਕਂ ਨ ਲਬ੍ਭਤੀਤਿ ਅਯਂ **ਦੁਕਪਟ੍ਠਾਨਨਯੋ**।

ਦੁਕਤਿਕਪਟ੍ਠਾਨੇ ਪਨ ''ਹੇਤੁਂ ਕੁਸਲਂ ਧਮ੍ਮਂ ਪਟਿਚ੍ਚ ਹੇਤੁ ਕੁਸਲੋ ਧਮ੍ਮੋ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ ਹੇਤੁਪਚ੍ਚਯਾ''ਤਿਆਦਿਨਾ ਹੇਤੁਦੁਕੇਨ ਸਦ੍ਧਿਂ ਕੁਸਲਤ੍ਤਿਕੇ ਕੁਸਲਂ ਪਦਂ ਯੋਜੇਤ੍ਵਾ ਪਟਿਚ੍ਚਵਾਰਾਦੀਸੁ ਸਤ੍ਤਸੁ ਵਾਰੇਸੁ ਪਚ੍ਚਯਾਨੁਲੋਮਾਦੀਨਂ ਚਤੁਨ੍ਨਂ ਨਯਾਨਂ ਵਸੇਨ ਲਬ੍ਭਮਾਨਕਪਚ੍ਚਯਾ ਏਕਮੂਲਕਾਦਿਨਯੇਹਿ ਦਸ੍ਸਿਤਾ । ਯਥਾ ਚ ਕੁਸਲਂ ਪਦਂ, ਏਵਂ ਅਕੁਸਲਂ ਪਦਂ, ਅਬ੍ਯਾਕਤਞ੍ਚ ਹੇਤੁਦੁਕੇਨ ਯੋਜੇਤ੍ਵਾ ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨ ਦਸ੍ਸੇਤ੍ਵਾ ਹੇਤੁਕੁਸਲਦੁਕਤਿਕਨ੍ਤਿ ਠਪਿਤਂ। ਪਾਲ਼ਿ ਪਨ ਅਤਿਸਂਖਿਤ੍ਤਾ। ਯਥਾ ਕੁਸਲਤ੍ਤਿਕਂ, ਏਵਂ ''ਹੇਤੁਂ ਸੁਖਾਯ ਵੇਦਨਾਯ ਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਂ ਧਮ੍ਮਂ ਪਟਿਚ੍ਚ ਹੇਤੁ ਸੁਖਾਯ ਵੇਦਨਾਯ ਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤੋ ਧਮ੍ਮੋ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ ਹੇਤੁਪਚ੍ਚਯਾ''ਤਿਆਦਿਨਾ ਲਬ੍ਭਮਾਨਕਪਦਵਸੇਨ ਵੇਦਨਾਤ੍ਤਿਕਾਦਯੋਪਿ ਹੇਤੁਦੁਕੇਨ ਯੋਜੇਤ੍ਵਾ ਹੇਤੁਵੇਦਨਦੁਕਤਿਕਾਦੀਨਿ ਏਕਵੀਸਤਿਦੁਕਤਿਕਾਨਿ ਦਸ੍ਸਿਤਾਨੀਤਿ। ਯਥਾ ਚ ਹੇਤੁਦੁਕੇਨ ਸਦ੍ਧਿਂ ਲਬ੍ਭਮਾਨਕਪਦਵਸੇਨ ਦ੍ਵਾਵੀਸਤਿਤਿਕਾ ਯੋਜਿਤਾ, ਏਵਂ ਸਹੇਤੁਕਦੁਕਾਦੀਹਿ ਸਬ੍ਬੇਹਿ ਸਦ੍ਧਿਂ ਪਚ੍ਚੇਕਂ ਦ੍ਵਾਵੀਸਤਿਤਿਕਾ ਯੋਜੇਤਬ੍ਬਾ। ਪਾਲ਼ਿ ਪਨੇਤ੍ਥ ਇਤੋ ਪਰੇਸੁਪਿ ਸਬ੍ਬਤ੍ਥ ਅਤਿਸਂਖਿਤ੍ਤਾ। ਏਵਂ ਦ੍ਵਾਵੀਸਤਿਤਿਕੇ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਦੁਕਸਤੇ ਪਕ੍ਖਿਪਿਤ੍ਵਾ ਦੁਕਤਿਕਪਟ੍ਠਾਨਂ ਦੇਸਿਤਨ੍ਤਿ ਅਯਂ **ਦੁਕਤਿਕਪਟ੍ਠਾਨਨਯੋ**।

ਤਿਕਦੁਕਪਟ੍ਠਾਨੇਪਿ ''ਕੁਸਲਂ ਹੇਤੁਂ ਧਮ੍ਮਂ ਪਟਿਚ੍ਚ ਕੁਸਲੋ ਹੇਤੁ ਧਮ੍ਮੋ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ ਹੇਤੁਪਚ੍ਚਯਾ''ਤਿਆਦਿਨਾ ਕੁਸਲਤ੍ਤਿਕੇਨ ਸਦ੍ਧਿਂ ਹੇਤੁਪਦਂ ਯੋਜੇਤ੍ਵਾ ਪਟਿਚ੍ਚਵਾਰਾਦੀਸੁ ਸਤ੍ਤਸੁ ਮਹਾਵਾਰੇਸੁ ਪਚ੍ਚਯਾਨੁਲੋਮਾਦਿਨਯਚਤੁਕ੍ਕਵਸੇਨ ਲਬ੍ਭਮਾਨਕਪਚ੍ਚਯਾ ਏਕਮੂਲਾਦੀਹਿ ਸਬ੍ਬਵਾਰੇਹਿ ਦਸ੍ਸਿਤਾ। ਯਥਾ ਹੇਤੁਪਦਂ, ਏਵਂ ਨਹੇਤੁਪਦਮ੍ਪਿ ਕੁਸਲਤ੍ਤਿਕੇਨ ਸਦ੍ਧਿਂ ਯੋਜੇਤ੍ਵਾ ਕੁਸਲਹੇਤੁ ਤਿਕਦੁਕਨ੍ਤਿ ਠਪਿਤਂ। ਯਥਾ ਚ ਕੁਸਲਤ੍ਤਿਕੇਨ ਸਦ੍ਧਿਂ ਹੇਤੁਦੁਕਂ, ਏਵਂ ''ਸੁਖਾਯ ਵੇਦਨਾਯ ਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਂ ਹੇਤੁਂ ਕੁਸਲਂ ਧਮ੍ਮਂ ਪਟਿਚ੍ਚਾ''ਤਿਆਦਿਨਾ ਵੇਦਨਾਤ੍ਤਿਕਾਦੀਹਿਪਿ ਤਂ ਯੋਜੇਤ੍ਵਾ ਵੇਦਨਾਤ੍ਤਿਕਦੁਕਾਦੀਨਿ ਏਕਵੀਸਤਿਤਿਕਦੁਕਾਦੀਨਿ ਦਸ੍ਸਿਤਾਨਿ। ਯਥਾ ਚ ਹੇਤੁਦੁਕਂ, ਏਵਂ ਸਹੇਤੁਕਾਦਯੋਪਿ ਸਬ੍ਬੇ ਪਚ੍ਚੇਕਂ ਦ੍ਵਾਵੀਸਤਿਯਾ ਤਿਕੇਹਿ ਲਬ੍ਭਮਾਨਪਦਵਸੇਨੇਵ ਯੋਜਿਤਾ। ਏਵਂ ਦੁਕਸਤਂ ਦ੍ਵਾਵੀਸਤਿਯਾ ਤਿਕੇਸੁ ਪਕ੍ਖਿਪਿਤ੍ਵਾ ਤਿਕਦੁਕਪਟ੍ਠਾਨਂ ਦੇਸਿਤਨ੍ਤਿ ਅਯਂ **ਤਿਕਦੁਕਪਟ੍ਠਾਨਨਯੋ**।

ਤਿਕਤਿਕਪਟ੍ਠਾਨੇਪਿ ''ਕੁਸਲਂ ਸੁਖਾਯ ਵੇਦਨਾਯ ਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਂ ਧਮ੍ਮਂ ਪਟਿਚ੍ਚ ਕੁਸਲੋ ਸੁਖਾਯ ਵੇਦਨਾਯ ਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤੋ ਧਮ੍ਮੋ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ ਹੇਤੁਪਚ੍ਚਯਾ''ਤਿਆਦਿਨਾ ਕੁਸਲਤ੍ਤਿਕਂ ਵੇਦਨਾਤ੍ਤਿਕਾਦੀਹਿ ਸਬ੍ਬਤ੍ਤਿਕੇਹਿ, ਵੇਦਨਾਤ੍ਤਿਕਾਦਯੋ ਚ ਕੁਸਲਤ੍ਤਿਕਾਦੀਹਿ ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨ ਯੋਜੇਤ੍ਵਾ ਪਚ੍ਚਯਾ ਦਸ੍ਸਿਤਾ। ਏਵਂ ਤਿਕੇਸੁ ਏਵ ਤਿਕੇ ਪਕ੍ਖਿਪਿਤ੍ਵਾ ਤਿਕਤਿਕਪਟ੍ਠਾਨਂ ਦੇਸਿਤਨ੍ਤਿ ਅਯਂ **ਤਿਕਤਿਕਪਟ੍ਠਾਨਨਯੋ**।

ਦੁਕਦੁਕਪਟ੍ਠਾਨੇਪਿ ''ਹੇਤੁਂ ਸਹੇਤੁਕਂ ਧਮ੍ਮਂ ਪਟਿਚ੍ਚ ਹੇਤੁ ਸਹੇਤੁਕੋ ਧਮ੍ਮੋ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ ਹੇਤੁਪਚ੍ਚਯਾ''ਤਿਆਦਿਨਾ ਹੇਤੁਦੁਕਂ ਸਹੇਤੁਕਾਦੀਹਿ, ਸਹੇਤੁਕਞ੍ਚ ਹੇਤੁਦੁਕਾਦੀਹਿ ਯੋਜੇਤ੍ਵਾ ਹੇਟ੍ਠਾ ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਹਿ ਪਚ੍ਚਯਾ ਦਸ੍ਸਿਤਾ। ਏਵਂ ਦੁਕੇਸੁ ਏਵ ਦੁਕੇ ਪਕ੍ਖਿਪਿਤ੍ਵਾ

ਦੁਕਦੁਕਪਟ੍ਠਾਨਂ ਦੇਸਿਤਨ੍ਤਿ ਅਯਂ **ਦੁਕਦੁਕਪਟ੍ਠਾਨਨਯੋ**। ਏਵਂ ਤਾਵ ਅਨੁਲੋਮਪਟ੍ਠਾਨੇ –

> ''ਤਿਕਞ੍ਚ ਪਟ੍ਠਾਨਵਰਂ ਦੁਕੁਤ੍ਤਮਂ,
> ਦੁਕਤਿਕਞ੍ਚੇਵ ਤਿਕਦੁਕਞ੍ਚ।
> ਤਿਕਤਿਕਞ੍ਚੇਵ ਦੁਕਦੁਕਞ੍ਚ,
> ਛ **ਅਨੁਲੋਮਮ੍ਹਿ** ਨਯਾ ਸੁਗਮ੍ਭੀਰਾ''ਤਿ॥ –

ਵੁਤ੍ਤਾ ਛ ਨਯਾ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ। ਪਚ੍ਚਯਵਸੇਨ ਪਨੇਤੇਸੁ ਛਸੁ ਏਕੇਕਸ੍ਮਿਂ ਪਟ੍ਠਾਨੇ ਪਚ੍ਚਯਾਨੁਲੋਮਾਦੀਨਂ ਚਤੁਨ੍ਨਂ ਨਯਾਨਂ ਵਸੇਨ ਏਤੇਨ ਪਰਿਯਾਯੇਨ ਚਤੁਵੀਸਤਿਨਯਪਟਿਮਣ੍ਡਿਤਮਿਦਂ ਧਮ੍ਮਾਨੁਲੋਮਪਟ੍ਠਾਨਨ੍ਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਂ। ਅਯਂ **ਅਨੁਲੋਮਪਟ੍ਠਾਨਨਯੋ**।

ਪਚ੍ਚਨੀਯਪਟ੍ਠਾਨੇ ਪਨ ''ਨਕੁਸਲਂ ਧਮ੍ਮਂ ਪਟਿਚ੍ਚ ਨਕੁਸਲੋ ਧਮ੍ਮੋ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ ਹੇਤੁਪਚ੍ਚਯਾ। ਅਕੁਸਲਂ ਅਬ੍ਯਾਕਤਂ ਏਕਂ ਖਨ੍ਧਂ ਪਟਿਚ੍ਚ...ਪੇ॰... ਦ੍ਵੇ ਖਨ੍ਧਾ, ਚਿਤ੍ਤਸਮੁਟ੍ਠਾਨਞ੍ਚ ਰੂਪ''ਨ੍ਤਿਆਦਿਨਾ **ਤਿਕਪਟ੍ਠਾਨੇ,** ''ਨਹੇਤੁਂ ਧਮ੍ਮਂ ਪਟਿਚ੍ਚ ਨਹੇਤੁ ਧਮ੍ਮੋ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ ਹੇਤੁਪਚ੍ਚਯਾ। ਨਹੇਤੁਂ ਏਕਂ ਖਨ੍ਧਂ ਪਟਿਚ੍ਚ...ਪੇ॰... ਚਿਤ੍ਤਸਮੁਟ੍ਠਾਨਞ੍ਚ ਰੂਪ''ਨ੍ਤਿਆਦਿਨਾ **ਦੁਕਪਟ੍ਠਾਨੇ** ਚ, ''ਨਹੇਤੁਂ ਨਕੁਸਲਂ ਧਮ੍ਮਂ ਪਟਿਚ੍ਚ ਨਹੇਤੁ ਨਕੁਸਲੋ ਧਮ੍ਮੋ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ ਹੇਤੁਪਚ੍ਚਯਾ। ਨਹੇਤੁਂ ਨਕੁਸਲਂ ਅਬ੍ਯਾਕਤਂ ਏਕਂ ਖਨ੍ਧਂ ਪਟਿਚ੍ਚ ਤਯੋ ਖਨ੍ਧਾ''ਤਿਆਦਿਨਾ **ਦੁਕਤਿਕਪਟ੍ਠਾਨੇ** ਚ, ''ਨਕੁਸਲਂ ਨਹੇਤੁਂ ਧਮ੍ਮਂ ਪਟਿਚ੍ਚ ਨਕੁਸਲੋ ਨਹੇਤੁ ਧਮ੍ਮੋ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤੀ''ਤਿਆਦਿਨਾ **ਤਿਕਦੁਕਪਟ੍ਠਾਨੇ** ਚ, ''ਨਕੁਸਲਂ ਨਸੁਖਾਯ ਵੇਦਨਾਯ ਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਂ ਧਮ੍ਮਂ ਪਟਿਚ੍ਚ ਨਕੁਸਲੋ ਨਸੁਖਾਯ ਵੇਦਨਾਯ ਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤੋ ਧਮ੍ਮੋ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤੀ''ਤਿਆਦਿਨਾ **ਤਿਕਤਿਕਪਟ੍ਠਾਨੇ** ਚ, ''ਨਹੇਤੁਂ ਨਸਹੇਤੁਕਂ ਧਮ੍ਮਂ ਪਟਿਚ੍ਚ ਨਹੇਤੁ ਨਸਹੇਤੁਕੋ ਧਮ੍ਮੋ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ ਹੇਤੁਪਚ੍ਚਯਾ''ਤਿਆਦਿਨਾ **ਦੁਕਦੁਕਪਟ੍ਠਾਨੇ** ਚਾਤਿ ਛਸੁ ਪਚ੍ਚਨੀਯਪਟ੍ਠਾਨੇਸੁ ਅਨੁਲੋਮਤਿਕਪਟ੍ਠਾਨਾਦੀਸੁ ਛਸੁ ਪਟ੍ਠਾਨੇਸੁ ਵੁਤ੍ਤੇਨ ਸਬ੍ਬੇਨ ਪਕਾਰੇਨ ਪਾਲ਼ਿਨਯੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ। ਇਦਞ੍ਚ ਕੁਸਲਾਦੀਨਂ, ਹੇਤੁਆਦੀਨਞ੍ਚ ਧਮ੍ਮਾਨਂ ਪਚ੍ਚਯੁਪ੍ਪਨ੍ਨਭਾਵਪਟਿਕ੍ਖੇਪਵਸੇਨ ਪਵਤ੍ਤਤ੍ਤਾ ਧਮ੍ਮਪਚ੍ਚਨੀਯਪਟ੍ਠਾਨਂ ਨਾਮ ਜਾਤਂ। ਤਤ੍ਥ ਹਿ **ਨਕੁਸਲਂ ਧਮ੍ਮਂ ਪਟਿਚ੍ਚਾ**ਤਿ ਕੁਸਲਸ੍ਸ ਪਚ੍ਚਯਪਟਿਕ੍ਖੇਪੋ। **ਨਕੁਸਲੋ ਧਮ੍ਮੋ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤੀ**ਤਿ ਕੁਸਲਸ੍ਸ ਪਚ੍ਚਯੁਪ੍ਪਨ੍ਨਭਾਵਪਟਿਕ੍ਖੇਪੋ। ਤਥਾ ''ਅਕੁਸਲਂ ਅਬ੍ਯਾਕਤਂ ਏਕਂ ਖਨ੍ਧਂ ਪਟਿਚ੍ਚ...ਪੇ॰... ਅਕੁਸਲਾ, ਅਬ੍ਯਾਕਤਾ ਖਨ੍ਧਾ ਚਿਤ੍ਤਸਮੁਟ੍ਠਾਨਞ੍ਚ ਰੂਪਂ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤੀ''ਤਿ ਏਵਮਾਦਿਨਾ ਨਯੇਨੇਤ੍ਥ ਅਤ੍ਥੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ। ਏਵਮੇਤ੍ਥ ਪਚ੍ਚਨੀਯਪਟ੍ਠਾਨੇ –

> ''ਤਿਕਞ੍ਚ ਪਟ੍ਠਾਨਵਰਂ ਦੁਕੁਤ੍ਤਮਂ,
> ਦੁਕਤਿਕਞ੍ਚੇਵ ਤਿਕਦੁਕਞ੍ਚ।
> ਤਿਕਤਿਕਞ੍ਚੇਵ ਦੁਕਦੁਕਞ੍ਚ,
> ਛ **ਪਚ੍ਚਨੀਯਮ੍ਹਿ** ਨਯਾ ਸੁਗਮ੍ਭੀਰਾ''ਤਿ॥ –

ਵੁਤ੍ਤਾ ਛ ਨਯਾ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ। ਪਚ੍ਚਯਵਸੇਨ ਪਨੇਤ੍ਥਾਪਿ ਏਕੇਕਸ੍ਮਿਂ ਪਚ੍ਚਯਾਨੁਲੋਮਾਦੀਨਂ ਚਤੁਨ੍ਨਂ ਚਤੁਨ੍ਨਂ ਨਯਾਨਂ ਵਸੇਨ ਚਤੁਵੀਸਤਿਨਯਪਟਿਮਣ੍ਡਿਤਮਿਦਂ ਧਮ੍ਮਪਚ੍ਚਨੀਯਪਟ੍ਠਾਨਨ੍ਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਨ੍ਤਿ ਅਯਂ **ਪਚ੍ਚਨੀਯਪਟ੍ਠਾਨਨਯੋ**।

ਅਨੁਲੋਮਪਚ੍ਚਨੀਯਪਟ੍ਠਾਨੇ ਪਨ ''ਕੁਸਲਂ ਧਮ੍ਮਂ ਪਟਿਚ੍ਚ ਨਕੁਸਲੋ ਧਮ੍ਮੋ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ ਹੇਤੁਪਚ੍ਚਯਾ। ਕੁਸਲੇ ਖਨ੍ਧੇ ਪਟਿਚ੍ਚ ਚਿਤ੍ਤਸਮੁਟ੍ਠਾਨਂ ਰੂਪ''ਨ੍ਤਿਆਦਿਨਾ **ਤਿਕਪਟ੍ਠਾਨੇ,** ''ਹੇਤੁਂ ਧਮ੍ਮਂ ਪਟਿਚ੍ਚ ਨਹੇਤੁ ਧਮ੍ਮੋ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ ਹੇਤੁਪਚ੍ਚਯਾ''ਤਿਆਦਿਨਾ **ਦੁਕਪਟ੍ਠਾਨੇ** ਚ, ''ਹੇਤੁਂ ਕੁਸਲਂ ਧਮ੍ਮਂ ਪਟਿਚ੍ਚ ਨਹੇਤੁ ਨਕੁਸਲੋ ਧਮ੍ਮੋ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤੀ''ਤਿਆਦਿਨਾ **ਦੁਕਤਿਕਪਟ੍ਠਾਨੇ** ਚ, ''ਕੁਸਲਂ ਹੇਤੁਂ ਧਮ੍ਮਂ ਪਟਿਚ੍ਚ ਨਕੁਸਲੋ ਨਹੇਤੁ ਧਮ੍ਮੋ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤੀ''ਤਿਆਦਿਨਾ **ਤਿਕਦੁਕਪਟ੍ਠਾਨੇ** ਚ, ''ਕੁਸਲਂ ਸੁਖਾਯ ਵੇਦਨਾਯ ਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਂ ਧਮ੍ਮਂ ਪਟਿਚ੍ਚ ਨਕੁਸਲੋ ਨਸੁਖਾਯ ਵੇਦਨਾਯ ਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤੋ ਧਮ੍ਮੋ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤੀ''ਤਿਆਦਿਨਾ **ਤਿਕਤਿਕਪਟ੍ਠਾਨੇ** ਚ, ''ਹੇਤੁਂ ਸਹੇਤੁਕਂ ਧਮ੍ਮਂ ਪਟਿਚ੍ਚ ਨਹੇਤੁ ਨਸਹੇਤੁਕੋ ਧਮ੍ਮੋ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤੀ''ਤਿਆਦਿਨਾ **ਦੁਕਦੁਕਪਟ੍ਠਾਨੇ** ਚ ਹੇਟ੍ਠਾ ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨ ਸਬ੍ਬੇਨ ਪਕਾਰੇਨ ਪਾਲ਼ਿਨਯੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ। ਇਦਂ ਕੁਸਲਾਦੀਨਂ ਧਮ੍ਮਾਨਂ ਪਚ੍ਚਯਤ੍ਤਂ ਅਪ੍ਪਟਿਕ੍ਖਿਪਿਤ੍ਵਾ ਪਚ੍ਚਯੁਪ੍ਪਨ੍ਨਾਨਂ ਕੁਸਲਾਦਿਭਾਵਪਟਿਕ੍ਖੇਪਵਸੇਨ ਪਵਤ੍ਤਤ੍ਤਾ

ਧਮ੍ਮਾਨੁਲੋਮਪਚ੍ਚਨੀਯਪਟ੍ਠਾਨਂ ਨਾਮ ਜਾਤਂ। ਤਤ੍ਥ ਹਿ **ਕੁਸਲਂ ਧਮ੍ਮਂ ਪਟਿਚ੍ਚਾ**ਤਿ ਕੁਸਲਸ੍ਸ ਪਚ੍ਚਯਭਾਵਵਿਧਾਨਂ। **ਨਕੁਸਲੋ ਧਮ੍ਮੋ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤੀ**ਤਿ ਕੁਸਲਸ੍ਸ ਪਚ੍ਚੁਪ੍ਪਨ੍ਨਭਾਵਨਿਵਾਰਣਂ, ਤਸ੍ਮਾ ''ਕੁਸਲੇ ਖਨ੍ਧੇ ਪਟਿਚ੍ਚ ਚਿਤ੍ਤਸਮੁਟ੍ਠਾਨਂ ਰੂਪ''ਨ੍ਤਿਆਦਿਨਾ ਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜਨਂ ਵੁਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਨ੍ਤਿ ਏਵਮੇਤ੍ਥ ਅਨੁਲੋਮਪਚ੍ਚਨੀਯਪਟ੍ਠਾਨੇ –

''ਤਿਕਞ੍ਚ ਪਟ੍ਠਾਨਵਰਂ ਦੁਕੁਤ੍ਤਮਂ,
ਦੁਕਤਿਕਞ੍ਚੇਵ ਤਿਕਦੁਕਞ੍ਚ।
ਤਿਕਤਿਕਞ੍ਚੇਵ ਦੁਕਦੁਕਞ੍ਚ,
ਛ **ਅਨੁਲੋਮਪਚ੍ਚਨੀਯਮ੍ਹਿ** ਨਯਾ ਸੁਗਮ੍ਭੀਰਾ''ਤਿ॥ –

ਵੁਤ੍ਤਾ ਛ ਨਯਾ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ। ਪਚ੍ਚਯਵਸੇਨ ਪਨੇਤ੍ਥਾਪਿ ਏਕੇਕਸ੍ਮਿਂ ਪਚ੍ਚਯਾਨੁਲੋਮਾਦੀਨਂ ਚਤੁਨ੍ਨਂ ਚਤੁਨ੍ਨਂ ਨਯਾਨਂ ਵਸੇਨ ਚਤੁਵੀਸਤਿਨਯਪਟਿਮਣ੍ਡਿਤਮਿਦਂ ਧਮ੍ਮਾਨੁਲੋਮਪਚ੍ਚਨੀਯਪਟ੍ਠਾਨਨ੍ਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਨ੍ਤਿ ਅਯਂ **ਅਨੁਲੋਮਪਚ੍ਚਨੀਯਪਟ੍ਠਾਨਨਯੋ**।

ਪਚ੍ਚਨੀਯਾਨੁਲੋਮਪਟ੍ਠਾਨੇ ''ਨਕੁਸਲਂ ਧਮ੍ਮਂ ਪਟਿਚ੍ਚ ਅਕੁਸਲੋ ਧਮ੍ਮੋ...ਪੇ॰... ਨਕੁਸਲਂ ਧਮ੍ਮਂ ਪਟਿਚ੍ਚ ਅਬ੍ਯਾਕਤੋ ਧਮ੍ਮੋ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ ਹੇਤੁਪਚ੍ਚਯਾ''ਤਿਆਦਿਨਾ **ਤਿਕਪਟ੍ਠਾਨੇ,** ''ਨਹੇਤੁਂ ਧਮ੍ਮਂ ਪਟਿਚ੍ਚ ਹੇਤੁ ਧਮ੍ਮੋ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤੀ''ਤਿਆਦਿਨਾ **ਦੁਕਪਟ੍ਠਾਨੇ** ਚ, ''ਨਹੇਤੁਂ ਨਕੁਸਲਂ ਧਮ੍ਮਂ ਪਟਿਚ੍ਚ ਹੇਤੁ ਅਕੁਸਲੋ ਧਮ੍ਮੋ...ਪੇ॰... ਹੇਤੁ ਅਬ੍ਯਾਕਤੋ ਧਮ੍ਮੋ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤੀਤਿ''ਆਦਿਨਾ **ਦੁਕਤਿਕਪਟ੍ਠਾਨੇ** ਚ, ''ਨਕੁਸਲਂ ਨਹੇਤੁਂ ਧਮ੍ਮਂ ਪਟਿਚ੍ਚ ਅਕੁਸਲੋ ਹੇਤੁ ਧਮ੍ਮੋ...ਪੇ॰... ਅਬ੍ਯਾਕਤੋ ਹੇਤੁ ਧਮ੍ਮੋ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤੀ''ਤਿਆਦਿਨਾ **ਤਿਕਦੁਕਪਟ੍ਠਾਨੇ** ਚ, ''ਨਕੁਸਲਂ ਨਸੁਖਾਯ ਵੇਦਨਾਯ ਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਂ ਧਮ੍ਮਂ ਪਟਿਚ੍ਚ ਅਕੁਸਲੋ ਸੁਖਾਯ ਵੇਦਨਾਯ ਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤੋ ਧਮ੍ਮੋ... ਪੇ॰... ਅਬ੍ਯਾਕਤੋ ਸੁਖਾਯ ਵੇਦਨਾਯ ਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤੋ ਧਮ੍ਮੋ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤੀ''ਤਿਆਦਿਨਾ **ਤਿਕਤਿਕਪਟ੍ਠਾਨੇ** ਚ, ''ਨਹੇਤੁਂ ਨਸਹੇਤੁਕਂ ਧਮ੍ਮਂ ਪਟਿਚ੍ਚ ਹੇਤੁ ਸਹੇਤੁਕੋ ਧਮ੍ਮੋ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤੀ''ਤਿਆਦਿਨਾ **ਦੁਕਦੁਕਪਟ੍ਠਾਨੇ** ਚ, ਹੇਟ੍ਠਾ ਵੁਤ੍ਤੇਨ ਪਕਾਰੇਨ ਪਾਲ਼ਿਨਯੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ। ਇਦਞ੍ਚ ਕੁਸਲਾਦਿਧਮ੍ਮਾਨਂ ਪਚ੍ਚਯਤ੍ਤਂ ਪਟਿਕ੍ਖਿਪਿਤ੍ਵਾ ਤੇਸਂ ਪਚ੍ਚੁਪ੍ਪਨ੍ਨਭਾਵਅਪ੍ਪਟਿਕ੍ਖੇਪਵਸੇਨ ਪਵਤ੍ਤਤ੍ਤਾ ਧਮ੍ਮਪਚ੍ਚਨੀਯਾਨੁਲੋਮਪਟ੍ਠਾਨਂ ਨਾਮ ਜਾਤਂ। ਤਤ੍ਥ **ਨਕੁਸਲਂ ਧਮ੍ਮ**ਨ੍ਤਿ ਕੁਸਲਸ੍ਸ ਪਚ੍ਚਯਭਾਵਨਿਵਾਰਣਂ। **ਅਕੁਸਲੋ ਧਮ੍ਮੋ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤੀ**ਤਿ ਅਕੁਸਲਸ੍ਸ ਉਪ੍ਪਤ੍ਤਿਵਿਧਾਨਂ। ਕੁਸਲਂ ਪਨ ਪਟਿਚ੍ਚ ਕੁਸਲਸ੍ਸ ਉਪ੍ਪਤ੍ਤਿਅਭਾਵਤੋ ''ਕੁਸਲੋ ਧਮ੍ਮੋ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤੀ''ਤਿ ਅਵਤ੍ਵਾ ''ਅਕੁਸਲੋ ਧਮ੍ਮੋ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤੀ''ਤਿ ਲਬ੍ਭਮਾਨਪਦਵਸੇਨ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਕੁਸਲਂ, ਹਿ ਅਕੁਸਲਂ, ਅਬ੍ਯਾਕਤਂ ਵਾ ਸਹਜਾਤਪਚ੍ਚਯਂ ਕਤ੍ਵਾ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਮਾਨੋ ਕੁਸਲੋ ਨਾਮ ਨਤ੍ਥਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਅਕੁਸਲਸ੍ਸ ਚ ਅਬ੍ਯਾਕਤਸ੍ਸ ਚ ਵਸੇਨ ਦੇਸਨਾ ਕਤਾ। ਏਵਮਞ੍ਞਤ੍ਥ। ਏਵਮੇਤ੍ਥ ਧਮ੍ਮਪਚ੍ਚਨੀਯਾਨੁਲੋਮਪਟ੍ਠਾਨੇ –

''ਤਿਕਞ੍ਚ ਪਟ੍ਠਾਨਵਰਂ ਦੁਕੁਤ੍ਤਮਂ,
ਦੁਕਤਿਕਞ੍ਚੇਵ ਤਿਕਦੁਕਞ੍ਚ।
ਤਿਕਤਿਕਞ੍ਚੇਵ ਦੁਕਦੁਕਞ੍ਚ,
ਛ **ਪਚ੍ਚਨੀਯਾਨੁਲੋਮਮ੍ਹਿ** ਨਯਾ ਸੁਗਮ੍ਭੀਰਾ''ਤਿ॥ –

ਵੁਤ੍ਤਾ ਛ ਨਯਾ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ। ਪਚ੍ਚਯਵਸੇਨ ਪਨੇਤ੍ਥਾਪਿ ਤਿਕਪਟ੍ਠਾਨਾਦੀਸੁ ਏਕੇਕਸ੍ਮਿਂ ਪਚ੍ਚਯਾਨੁਲੋਮਾਦੀਨਂ ਚਤੁਨ੍ਨਂ ਚਤੁਨ੍ਨਂ ਨਯਾਨਂ ਵਸੇਨ ਏਕੇਨ ਪਰਿਯਾਯੇਨ ਚਤੁਵੀਸਤਿਨਯਪਟਿਮਣ੍ਡਿਤਮਿਦਂ ਧਮ੍ਮਪਚ੍ਚਨੀਯਾਨੁਲੋਮਪਟ੍ਠਾਨਨ੍ਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਨ੍ਤਿ ਅਯਂ **ਪਚ੍ਚਨੀਯਾਨੁਲੋਮਪਟ੍ਠਾਨਨਯੋ**।

ਏਵਮਿਦਂ ਭਗਵਤਾ ਅਨੁਲੋਮਪਟ੍ਠਾਨਾਦੀਸੁ ਚਤੂਸੁ ਏਕੇਕਸ੍ਮਿਂ ਪਟ੍ਠਾਨੇ ਤਿਕਦੁਕਾਦੀਨਞ੍ਞੇਵ ਛਨ੍ਨਂ ਛਨ੍ਨਂ ਨਯਾਨਂ ਵਸੇਨ ਚਤੁਵੀਸਤਿਨਯਪਟਿਮਣ੍ਡਿਤਂ ਸਮਨ੍ਤਪਟ੍ਠਾਨਮਹਾਪਕਰਣਂ ਦੇਸਿਤਂ। ਪਚ੍ਚਯਵਸੇਨ ਪਨੇਤੇਸੁ ਚਤੁਵੀਸਤਿਯਾ ਪਟ੍ਠਾਨੇਸੁ ਏਕੇਕਸ੍ਮਿਂ

ਪਚ੍ਚਯਾਨੁਲੋਮਾਦੀਨਂ ਚਤੁਨ੍ਨਂ ਚਤੁਨ੍ਨਂ ਨਯਾਨਂ ਵਸੇਨੇਤਂ ਛਨ੍ਨਵੁਤਿਨਯਪਟਿਮਣ੍ਡਿਤਂ ਹੋਤਿ, ਧਮ੍ਮਵਸੇਨੇਵ ਚੇਤਂ ਪਕਰਣਂ ਚਤੁਵੀਸਤਿਸਮਨ੍ਤਪਟ੍ਠਾਨਂ ਵੁਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਅਯਮੇਤ੍ਥ ਵਿਭਙ੍ਗਨਯੋ।

ਮੋਹਵਿਚ੍ਛੇਦਨਿਯਾ ਅਭਿਧਮ੍ਮਮਾਤਿਕਤ੍ਥਵਣ੍ਣਨਾਯ

ਪਟ੍ਠਾਨਮਾਤਿਕਤ੍ਥਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

ਨਿਗਮਨਕਥਾ

ਏਤ੍ਤਾਵਤਾ ਚ –

੧. ਮਾਤਿਕਾਯਾਭਿਧਮ੍ਮਸ੍ਸ, ਆਰਦ੍ਧਾ ਅਤ੍ਥਵਣ੍ਣਨਾ।
ਮੋਹਵਿਚ੍ਛੇਦਨੀ ਨਾਮ, ਯਾ ਸਾ ਨਿਟ੍ਠਮੁਪਾਗਤਾ॥

੨. ਨਿਟ੍ਠਂ ਯਥਾਯਂ ਸਮ੍ਪਤ੍ਤਾ, ਲਜ੍ਜੀਹਿ ਅਭਿਪਤ੍ਥਿਤਾ।
ਸਬ੍ਬੇ ਨਿਟ੍ਠਂ ਤਥਾ ਸਨ੍ਤਾ, ਸਮੇਨ੍ਤੁ ਸੁਮਨੋਰਥਾ॥

੩. ਯੋ ਗਮ੍ਭੀਰੋ ਸਸਾਦੀਨਂ, ਸਮੁਦ੍ਦੋਵ ਭਯਾਵਹੋ।
ਕਾਲੇਸ੍ਮਿਂ ਧੀਮਤਞ੍ਚਾਪਿ, ਅਪਿ ਗਨ੍ਥਾਵਲੋਕਨੇ॥

੪. ਪਠਮਨ੍ਤੁਰਧਾਨਸ੍ਸ, ਅਭਿਧਮ੍ਮਸ੍ਸ ਤਸ੍ਸ ਯਂ।
ਸਿਲਾਲੇਖਾ ਨਿਧੀਨਂਵ, ਧਮ੍ਮਤ੍ਥਾਨਂ ਪਕਾਸਿਕਾ॥

੫. ਨਾਵਾ ਵਿਯ ਸਮੁਦ੍ਦਸ੍ਸ, ਸੁਖੋਤਰਣਪਦ੍ਧਤਿ।
ਪਾਲ਼ਿਅਟ੍ਠਕਥਾ ਚੇਸਾ, ਪਰਿਸੁਦ੍ਧਾ ਅਨਾਕੁਲਾ॥

੬. ਨਯਤੋਪਿ ਅਵਿਕ੍ਕਿਣ੍ਣਾ, ਅਸਂਕਿਣ੍ਣਾ ਨਿਕਾਯਤੋ।
ਯਤੋ ਸਕ੍ਕਚ੍ਚ ਸੋਤਬ੍ਬਾ, ਸਦ੍ਧਮ੍ਮਟ੍ਠਿਤਿਯਾ ਸਤਾ॥

੭. ਸਦ੍ਧਮ੍ਮਟ੍ਠਿਤਿਕਾਮੇਨ, ਅਨਤ੍ਤੁਕ੍ਕਂਸਨਾਦਿਤੋ।
ਮਯਾਪਿ ਵਣ੍ਣਯਨ੍ਤੇਨ, ਰਚਿਤਾ ਸੁਦ੍ਧਚੇਤਸਾ।
ਤੇਤ੍ਤਿਂਸਭਾਣਵਾਰਾਯ, ਪਰਿਮਾਣੇਨ ਤਨ੍ਤਿਯਾ॥

੮. ਮਾਤਿਕਾਵਣ੍ਣਨਾ ਯਾ ਸਾ, ਯਾਵ ਨਿਟ੍ਠਂ ਯਥਾਬਲਂ।
ਸਬ੍ਬਤ੍ਥਸਙ੍ਗਹਾ ਏਸਾ, ਅਨਾਕੁਲਪਦਕ੍ਕਮਾ॥

੯. ਯਂ ਪਤ੍ਤਂ ਕੁਸਲਂ ਤੇਨ, ਪਤ੍ਵਾ ਸਮ੍ਬੋਧਿਮੁਤ੍ਤਮਂ।
ਨਿਟ੍ਠਂ ਪਾਪੇਯ੍ਯਮਖਿਲੇ, ਪਾਣਿਨੋ ਹਿਤਚੇਤਸਾ॥

੧੦. ਨਾਨਾਜਨਾਧਿਰਮਣੀਯਤਰਸ੍ਸ,

ਚੋਲ਼ਰਟ੍ਠਸ੍ਸ ਭਾਰਮਧਿਵਾਹਕੁਲਨ੍ਧਰਸ੍ਸ।
ਕਾਵੇਰਿਪੂਤਸਲਿਲੇਨ ਹਿਤਾਲਯਸ੍ਸ,
ਰਾਜਾਧਿਰਾਜਵਰਵੰਸਸੁਪੀਣਿਤਸ੍ਸ॥

੧੧. ਮਜ੍ਝਮ੍ਹਿ ਚੋਲ਼ਕਕਲਙ੍ਕਨਿਭੇਨ ਮਗ੍ਗੰ,
ਪੂਰੰ ਵਿਸਾਲਵਿਭਵੇਹਿ ਮਹਾਕੁਲੇਹਿ।
ਪਾਕਾਰਚਕ੍ਕਪਰਿਖਾਹਿ ਚ ਗੋਪੁਰੇਹਿ,
ਯੁਤ੍ਤੰ ਜਨਾਕੁਲਸੁਸਜ੍ਜਿਤਰਾਜਮਗ੍ਗੰ॥

੧੨. ਸਬ੍ਬੂਪਭੋਗਪਰਿਭੋਗਧਨੇਹਿ ਨਾਨਾ-
ਵਣ੍ਣੇਹਿ ਪੁਣ੍ਣਵਿਵਿਧਾਪਣਿਕੇਹਿ ਸੋਭੰ।
ਚੋਲ਼ਾਧਿਨਾਗਪੁਰਨਨ੍ਨਨਾਥਭੂਤੰ,
ਯੇ ਤਤ੍ਥ ਸੋਗਤਵਿਹਾਰਵਰਾਭਿਰਾਮਾ॥

੧੩. ਤੇਸੰ ਮੁਖੇ ਜਨਮਨੋਹਰਸਤ੍ਥੁਬਿਮ੍ਬ-
ਸਮ੍ਭਾਵਿਤੇ ਮਹਤਿ ਸਜ੍ਜਨਮਾਨਨੀਯੇ।
ਵਿਜ੍ਜਾਲਯੇਹਿ ਉਦਯਾਚਲਸਨ੍ਨਿਭੇਹਿ,
ਕੇਲਾਸਕੂਟਸਿਖਰੋਪਮਚੇਤਿਯੇਹਿ॥

੧੪. ਪਾਸਾਦਹਮ੍ਮਿਯਵਰੇਹਿ ਚ ਮਣ੍ਡਪੇਹਿ,
ਜਮ੍ਬਮ੍ਬਤਾਲਪਨਸਾਦਿਤਰਾਵਲੀਹਿ।
ਨਨ੍ਦੋਪਨਨ੍ਦਭੁਜਗਸ੍ਸ ਵਰਸ੍ਸ ਭੋਗ-
ਚਕ੍ਕਾਵਲੀਸਮਸੁਧਾਕਤਗੋਪੁਰੇਹਿ॥

੧੫. ਯੁਤ੍ਤੇ ਵਿਸਾਲਸਿਕਤਾਸਿਤਮਾਲ਼ਕੇਹਿ,
ਯੁਤ੍ਤੇ ਸੁਸੀਲਯਤਿਸਙ੍ਘਨਿਸੇਵਿਤਮ੍ਹਿ।
ਕਲਜਾਣਕਮ੍ਮਨਿਰਤੇਹਿ ਹਟ੍ਟਪਹਾਰੇ,
ਨਾਗਜ੍ਜੁਨਵ੍ਹਯਵਿਹਾਰਵਰੇ ਵਸਨ੍ਤੋ॥

੧੬. ਨਾਮੇਨ ਯੋ ਧੁਤਧਰਗ੍ਗਸਮਾਨਨਾਮੋ,
ਚਨ੍ਦੋਵ ਪਾਕਟਨਭੋਦਿਤਵੀਤਪਞ੍ਞੋ।
ਸਤ੍ਥਨ੍ਤਰੇਸੁ ਨਿਪੁਣੋ ਪਿਟਕਤ੍ਤਯੇ ਚ,
ਵਾਦੀਭਯੂਥਵਿਪਿਨੇ ਮਿਗਰਾਜਲੀਲੋ॥

੧੭. ਯੋ ਸਾਗਰੋਵ ਨ ਵਿਲਙ੍ਘਤਿ ਸੀਲਵੇਲ-
ਮਪ੍ਪਿਚ੍ਛਤਾਦਿਗੁਣਸਾਰਵਿਭੂਸਿਤਤ੍ਤੋ।
ਜੋਤੇਤਿ ਸਾਸਨਮਲੰ ਨਿਖਿਲੰ ਜਹਨ੍ਤੋ,
ਸਕ੍ਕਚ੍ਚ ਧਮ੍ਮਵਿਨਯੰ ਪਰਿਦੀਪਯਨ੍ਤੋ॥

੧੮. ਤੇਨਾਭਿਧਮ੍ਮਪਿਟਕਣ੍ਣੵੵਿਪ੍ਪਕਿਣ੍ਣ-
ਸਾਰਤ੍ਥਰਤ੍ਨਨਿਕਰੇੵ **ਸਮੁਦ੍ਧਰਿਤ੍ੵਾ।**
ਸਮ੍ਮਾਪਜਾਨਗਲ਼ਲਙ੍ਕਰਣਾਯ **ਮੋਹ**-
ੵਿਚ੍ਛੇਦਨੀ ੵਿਰਚਿਤਾ ਰਤਨਾੵਲੀ ਯਾ॥

੧੯. ਸਾਯੰ ਪਭਾਸਤੁ ਸੁਕਿਤ੍ਤਿੵਿਰਾਜਮਾਨਾ,
ਧਮ੍ਮੇਸੁ ਮੋਹਤਿਮਿਰੰ ੵਿਨਿਹਚ੍ਚ ਸਮ੍ਮਾ।
ਆਭਾਤੁ ਤਾੵ ਜਿਨਸਾਸਨਜੋਤਿ ਯਾੵ,
ੵਤ੍ਤਿਸ੍ਸਤਿਸ੍ਸ ਜਨਤਾਹਿਤਮਾੵਹਨ੍ਤੀ॥

ਇਤਿ ਚੋਲ਼ਰਟ੍ਠੇ **ਮਹਾਕਸ੍ਸਪਤ੍ਥੇਰੇਨ** ੵਿਰਚਿਤਾ

ਮੋਹੵਿਚ੍ਛੇਦਨੀ ਨਾਮ

ਅਭਿਧਮ੍ਮਮਾਤਿਕਤ੍ਥੵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।